

A

a (a') *m.db* Xarafka koowaad ee xuruufta af soomaaliga, ahna shaqal gaaban.
aa' f.g1 (-ay, -day) 1. Cid ama wax garaacid, u cagajuglayn. 2. Dagaallamid.
aa¹ qr.dd ld baa.
aa² mu.dhm.y 1. *ld Aad.* 2. *ld aydin.*
aa³ e.d Cod lagu muujiyo xanuunka.
aabayeel¹ *m.l* 1. A. ah: qaddarinta ama tixgelipta cid la siyo. 2. *ld aabayeelid.*
aabayeel² *f.mg1 (-yeelay, -yeshay)* U a.: qaddarin ama tixgelipta cid siin.
aabayeelid *m.f.db eeg* aabayeel². *ld aabayeel¹ (2), aabeyeelid.*
aabayn *m.f.db eeg* aabee.
aabbannimo *m.db* Aabbe ahaansho.
aabbayaal *m.l/dh* 1. *eeg* aabbe. 2. Awooweyaashii hore. *ld aabbeyaal.*
aabbe *m.l (-bayaal, m.l/m.db)* 1. Nin ubad dhalay. 2. *(u.j)* Aabbow!; wiilkaygiyow! *ld aabbo.*
aabbo u.j ld aabbe.
aabbur¹ *m.l (-rro, m.db)* Weel yar, wax lagu shuban karo, oo dhiilaha, haamaha iwm afka lagaga xiro.
aabbur² *f.g1 (-ray, -rtay)* Dhiil, haan iwm weel yar oo wax lagu shuban karo afka kaga xirid.
aabburan¹ *f.mg1 (-rmay., -rantay, -rmi)* Dhiil, haan iwm wax la aabburay ahaansho. Tus. “Weelku waa aabburmay”.
aabburan² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Dhiil, haan iwm wax la aabburay ahaansho. Tus. “Weelku waa aabburanyahay”.
aabburid *m.f.db eeg* aabbur².
aabburmid *m.f.db eeg* aabburan¹.
aabburnaan *m.f.dh eeg* aabburan². *ld aabburnaancho.*
aabburnaancho *m.l/dh ld aabburnaan.*
aabee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* 1. Cid qaddarin ama tixgelipta siin. 2. Weel asal iyo xaydh marin, si uusan biyaha, caanaha iwm u habin.
abayeelid *m.f.db ld aabayeelid.*

aabi *m.l* Gardarro isla weyni iyo kibir ku jiro oo cid lagula muujiyo.
aabiweyrax *m.l* Sabab la'aan cid dagaal ku qaadiid, weyrax kulul.
aabo *m.l* Dareen naxariis, rabitaan iyo xurmayn leh oo qof qof kale u hayo.
aabonimo *m.db (siyaa.)* Mowqifka dawlad, ama mujtamac kale ku muujinayaan in ay go'aan kasta u sameeyaan dadka ay mas'uulka ka yihiin.
aabyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ku aa.: cid xumaan aanay mutaysan kula kicid.
aabyood *m.f.l eeg* aabyoo.
aad *mu.dhm.y* Magacuyaal tilmaama qofka labaad ee kelida ah (lala hadlaha ama wax loo qoraha). “Ninka aad la hadashay waa walaalkay”. *ld aa², aydin.*
aad¹ *m.l (-dyo, m.db)* 1. Isku qa: cayaar: isku beegnaan cayaar. 2. *ld aadid.*
aad² *m.db,fk (-dyo, m.l)* 1. Isku beegnaanta laba meelood ama shay. 2. Badan, si daran. 3. A. yar: *ld aayar.*
aqad³ *f.g/mg1 (-day, -dday)* 1. *(f.g)* Meel u socdaalid ama u kicid. 2. *(f.mg)* Ku a.: wax wax kale u dhigmid. 3. *(f.mg)* Ku qa.: cunto cabid iwm cid ku filnaan. 4. *(f.mg)* Ku qa.: wax muuqaalkooda wax kale isku gudbid. 5. *(f.mg)* Ku qa.: meel aadisteeda wax u adeegsasho. Tus. “Cali baabuur buu Kismaayo ku aaday”.
aadaab *m.db* 1. Anshax iyo dhaqan wanaagsan oo cidi leedahay. 2. Anshax iyo dhaqan ay cidi leedahay.
aadaamid *m.f.db eeg* aadaan². *ld aadaan¹, aaddamid, aaddaan¹, eedaamid, eedaan¹.*
aadaan¹ *m.l* 1. Ogeysiin cod dheer leh oo mu'addinku ugu yeero muslimiinta waqtiyada salaadda. 2. Ci' dheer oo neef riyo ahi uu sameeyo marka uu xanuunsado. *ld aadaamid, aaddan¹, eedaan¹.*
aadaan² *f.mg1 (-aamay, -aantay)* 1. Cod dheer ugu yeerid muslimiinta waqtiyada

salaadda. 2. Kor u qaylin neef riyo ah xanuun dartiis. *ld aaddan², eedaan²*.

aadami *m.l.u* 1. Dadka Eebahay dunida guudkeeda ku abuuray oo dhan. 2. Aadami ahaan. *ld aadane, aadmi*.

aadaminnimo¹ *m.dh* Aadami ahaansho. *ld aadaminnimo*.

aadaminnimo² *m.dh* 1. (*fals.*) Isku taxluujin ku xiran danaha aadamiiga, anshaxiisa iyo barashadiisa. 2. (*fals.*) Dhaqanka qorista (qarnigii 14aad ilaa iyo kii 16aad ee ku saleysan barashada Giriigga iyo Roomaaniyiintii hore).

aadane *m.l ld aadami*.

aaddamid *m.dh ld aadaamid*.

aaddan¹ *m.l ld aadaan¹*.

aaddan² *f.mg1* (-damay, -dantay) *ld aadaan²*.

aaddan³ *f.g/mg4* (-naa, -nayd) 1. (*f.g*) Is aa.: laba nafley wax da'da ama xoogga iska le'eg ahaansho. 2. (*fmg*) Ku aa.: wax, wax kale ku beegan ahaansho. Tus. "Guriga Cali wuxuu ku aaddanyahay Baar Ubax". 3. (*fmg*) Ku aa.: wax, wax kale muuqaalkooda isku gudbay ahaansho. 4. (*fmg*) Ku soo aa.: wax la filayo in uu meel yimaaddo ama ku dhaco waqtii go'an ahaansho.

aaddanaan *m.f.dh eeg aaddan³*. *ld aaddanaansho*.

aaddanaansho *m.l/dh ld aaddanaan*.

aaddi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid meel ku toosin; *ld aadi, aadsii*. 2. Ku aa.: wax dalool ciriiri ah oo uu geli karo ku beegid. 3. Ku aa.: wax muuqaalkooda wax kale ku gudbid. 4. Isku aa.: wax aan nidaamsanayn sida ay isu raaci karaan u nadaamid.

aaddin *m.f.dh eeg aaddi*. *ld aadin, aadsiin*.

aadeer *m.dh ld adeeryo*.

aadi *f.g2 ld aaddi*.

aadid *m.f.dh eeg qad³*; *ld qad¹*.

aadimo *m.l* 1. (*fitis.*) Cabbir xariiqeedka laga qaaday walax adke ah sida dhererka (l), ballaca (b) ama joogga (h). 2. (*fitis.*) "Addimaha Xaddiyada Fisikaad" waa habka xaddiyada fisikaad looga soo dhirindhiriyo xaddi saleedyada oo la saaro jibbaaro habboon.

aadin *m.dh ld aaddin*.

aadiraac *m.l* Dhicinta uu neef markaas rimay dhiciyo; qubeys.

aadmi *m.l ld aadami*.

adminnimo *m.dh ld aadaminnimo¹*.

aadsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld aaddin*.

aadsiin *m.dh ld aaddin*.

aadyar *m.dh.fk ld aayar*.

aaf *m.dh.u* Meel la deggenyahay ama ceel agagaarkood.

aafayn *m.dh eeg aafee*. *ld aafeyn*.

aafeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax aaf

haleeshay ahaansho.

aafeysnaan *m.f.dh eeg aafeysan*. *ld aafeysnaansho*.

aafeysnaansho *m.l/dh ld aafeysnaan*.

aaf *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhibaato weyn oo abaar, cudur ama coladi ay keentay oo guud ahaan u saameysa nafley badan; dhibaato aad u weyn.

aafobid *m.f.dh eeg aafow*.

aafow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax aafeysan noqosho (nafley badan).

aag *m.l.u* Dhul ballaaran oo meel la yaqaano ku fadhiyo. Tus. "Aagga Ceelbuur waxaa laga helaa dhagax jilicsan oo burjikooyinka laga qoro".

aagaan¹ *m.l* (-nno, *m.l/dh*) Weel yar oo wax lagu shuban karo oo haamaha lagu aabburo.

aagaan² *m.dh* (-aamo, *m.l*) Haan yar oo biyaha ama caanaha lagu shubto.

agga-qabow *m.l* (-gag-qabow, *m.l*) (*jool*) Soohdinta dhulka dushiisa ee kala soocda hawo qabow iyo hawo diirran. Hawada qabow aya hoos ka cadaadisa tan diirran.

ah *e.d* Cod yar oo qof xanuun hayo ka soo baxa. *ld ah²*.

aaho *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhiibato weyn oo abaar ama cudur ay keenaan oo guud ahaan saameya naflay badan.

aa'id *m.f.dh eeg aa'*.

ajur *m.l.u* Jaajuur yaryar oo ka samaysan dhoobo guduudan oo wax lagu dhiso.

aakhir *m.l* 1. Kan dambe. 2. Quraanka qaybtiiisa damba. *ld aakhiritaan*.

aakhiritaan *m.l ld aakhir*.

aakhiro *m.dh* Meesha iyo nolosha dambe ee lagu noolaan doono marka adduunka laga tago.

aakhirutahan *m.l ld aakhir*.

aakib *m.l* 1. Ka aa. ah: faa'iidda laga rajeynayo fal lagu dhaqaaci doono. Tus. "Samaynta Warshadda Saabuunta waxa ka aa. ah in ay joogsato tii dibadda ka imaneysay oo lacagta adagi ku baxaysay". 2. Ka aa. ah: mudnaanta uu wax, wax kale ka leeyahay. Tus. "Tiro badan waxaa ka aa. ah tayo".

aal¹ *m.dh.fk* Aashay, -aa, -iis iwm: si aan degdeg iyo fudayd toona ku jirin; aayar, tartiib, qunyar. Tus. "Ciise aashiis buu hadlaa".

- aal²** *f.g/mg1 (yiil, tiil; aalli)* 1. (*f.g*) Wax meel go an ku sugnaansho. 2. (*f.mg*) Ka a.: fal ku dhaqaaqiddiisa deyn. *ld ool², oollow.*
- aalaa** *fk* Inta badan, marar badan, badanaa. Tus. "Aa. ma yimaado saacadaahaan".
- qalad** *m.dh (-do, m.dh)* 1. Qalab mashiin leh oo wax lagu qabsan karo. Tus. "Kombiyutarku waa qa. cusub oo cilmbaarista fidudaysay". 2. Qalab lagu dagaallamo; hub. 3. Qalabka dumarku ay qaataan ee isku qurxiyaan mid ka mid ah.
- qaladee** *f.g2 (-deeyay, -deysay)* 1. Wax qalabeyn. 2. Wax qurxin. 3. Ciidan hubayn. 4. Cunto si ay caraf iyo dhadhan u yeelato geedo ku darid.
- qaladeyn** *m.f.dh eeg qaladee.*
- qaladeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax la qalabeeay ahaansho. 2. Wax la qurxiay ahaansho. 3. Wax la hubeeay ahaansho (ciidan).
- qaladeysnaan** *m.f.dh eeg qaladeysan.* *ld qaladeysnaansho.*
- qaladeysnaansho** *m.l/dh ld qaladeysnaan.*
- qalad-kabniin** *m.dh (-do-kabniin, m.l)* (*daaw.*) Aalad adag oo lagu kabo addimada ama meel kale oo jirka ka mid ah marka ay jabaan ama kala baxaan. Waxay ka sameysantahay balaastig ama faashad lagu qooyey wax loo yaqaan "plaster of Paris" waxaana lagu dhejiyaa meesha jaban si dhaqdaqaaqa looga celiyo lafaha la isu keenay.
- aale** *m.l* Geed lugtool ahaan u baxa, sida qasabka, galleyda, maseggada, qaysaraanta iwm.
- aalkol** *m.l* Dareere aan midab lahayn oo dabka qabsan og, boogahaha lagu dhaqo. *ld aalkolo.*
- aalkolo** *m.dh ld aalkol.*
- aallid** *m.f.dh eeg aal².* *ld oollid.*
- aalo** *m.dh.u* Lo'da inteeda aan weli gaarin da'dii ay rimi ama wax rimin lahayd.
- aamanuu** *m.dh* Waqtii hore oo Aad u fog.
- aameel** *m.l (-llo, m.dh)* 1. Weel qori ka samaysan oo aan dabool lahayn oo lo'da iyo geela lagu maalo; haruub; doobi. 2. Wixii waxay arkaan iska raacaan.
- qamiin** *m.dh ld qammiin.*
- qamiinsad** *m.l ld qamiinsasho.*
- qamiinsasho** *m.dh ld qammiinsasho.*
- qamiinsi** *m.l ld qammiinsasho.*
- qamiinso** *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld qammiinso.*
- qammiin** *m.dh* Erey la yiraahdo marka la duceysto kaddib, oo ujeeddadiisu tahay in Ilaa aqbalo ducada. *ld qamiin.*
- qammiinsad** *m.l ld qammiinsasho.*
- qammiinsasho** *m.f.dh eeg qamminso.* *ld qamiinsad, qamiinsasho, qamiinsi, qammiinsad, qamm*
- qammiinso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Aaammiin dhihid. *ld qammiinso.*
- qammin¹** *m.l* 1. Aan dhagar iyo laqdabo aqoon; daacad; lillaahi (qof). 2. Nabad ah; aan cabsi lahayn (meel).
- qammin²** *f.g1 (-nay, -ntay)* 1. Cid kalsooni ku qabid. 2. Ku qa.: cid si kalsooni leh wax ugu dhiibasho.
- qamminaad** *m.dh ld qamminid.*
- qamminbax** *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Ka qa.: qof, cid amminkii uu ku qabay lumin.
- qamminbixid** *m.f.dh eeg qamminbax.*
- qammindarreysad** *m.l* *ld qammindarreysasho.*
- qammindarreysasho** *m.f.dh* *ld qammindarreysad, aammindarreysi.*
- qammindarreysi** *m.l ld qammindarreysasho.*
- qammindarreysyo** *f.mg3 (-stay, -satay)* Ka qa.: cid ka qamminbixid.
- qammindarro** *m.dh* Kalsooni la'aan.
- qamminid** *m.f.dh eeg qammin².*
- qamminnimo** *m.dh* Aammin ahaansho.
- qamminsan** *f.g4 (-naa, -nayd)* 1. Qof, wax cid aammin ku qaba ahaansho. 2. Qof, wax rumaysan jirista Eebbe iyo diimaha ahaansho. Tus. "Diinta Islaamka ayaan aamminsanahay".
- qamminsanaan** *m.f.dh eeg qamminsan.* *ld qamminsanaansho.*
- qamminsanaansho** *m.l/dh eeg qamminsanow;* *ld qamminsanaan.*
- qamminsanow** *f.g3 (-naaday, -naatay)* 1. Qof, wax cid aamminka ku qabo noqosho. 2. Qof, wax rumaysan jiritaanka Eebbe iyo diinta noqosho.
- qamminsii** *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Qof in uu wax aammino ka oggoleysiin.
- qamminsiiin** *m.f.dh eeg qamminsii.*
- aammus¹** *m.l* 1. Hadal la'an. 2. Shib. 3. *ld aammusid.*
- aammus²** *f.mg1 (-say, -stay)* 1. Hadal joojin. 2. Wax sheegiddiisa ka gaabsasho.
- aammusan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax aan hadlayn ahaansho; shibban (cid).
- aammusdaran** *f.mg4 (-rnaa, -nayd)* Wax aan aammusayn (cid).
- aammusdarnaan** *m.f.dh eeg aammusdaran.* *ld aammusdarnaansho.*

aammusdarnaansho	<i>m.l/dh</i>	<i>ld</i>	aaradeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax aarad loo yeelay ahaansho (maro, daah iwm).
aammusdarnaan.			aaradeysnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aaradeysan. <i>ld</i> aaradeysnaansho.
aammusi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay)	Hadal, qaylo ama oohin cid ka celin. Tus. "Carruurta ka aammusi qofka jirran".		aaradeysnaansho <i>m.l/dh ld</i> aaradeysnaan.
aammusid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aammus ² .	<i>ld</i> aammus ¹ (3).		aaran <i>m.l.u</i> 1. Geela intiisa aan weli gaarin da'dii uu ku rimi ama wax ku rimin laaha. 2. Doog iyo barwaqaqo badan. 3. Aa. ah: meel doog badan leh. 4. Aa. ah: waqt doog iyo barwaqaqo leh.
aammusin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aammusi.			arbox ¹ <i>m.l ld</i> aarbixid.
aammusis <i>m.l ld</i> aammusin.			arbox ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) 1. Ka aa.: qof eed loo haystay iska daaficid. 2. Ka aa.: qof ka aargudasho.
aammusnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aammusan.	<i>ld</i> aammusnaansho.		arbi-aar <i>m.l</i> Qaab loo ciyaaro turubka.
aammusnaansho <i>m.l/dh ld</i> aammusnaan.			aarbixid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aarbox ² . <i>ld</i> aarbox ¹ .
aan ¹ <i>mu.dhm.y</i>	1. Magacuyaal tilmaama qofka koowaad ee kelida ah (hadlaha ama wax qoraha). Tus. "Meel aan ku nastro ayaan doonayaa" 2. <i>ld</i> aannu.		aardoon <i>m.l</i> Qof, qof kale oo dakane ka galay raadinaya. <i>ld</i> aardoonad, aardoonasho, aarsashaddoon.
aan ² <i>qr.diid</i>	Qurub tilmaamaya in weertu tahay weer diidmo, weer xor ah ama midaan ahayn tu ay tahayba. Tus. "Miyaan fadhibii la qaban?", "Yaan lacag la siin!", "Wiilkaa aan imaanini waa Cali". <i>ld</i> an.		aardoonad <i>m.l ld</i> aardoonasho.
aanayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aanee.			aardoonasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aardoono. <i>ld</i> aardoond.
aanaysad <i>m.l ld</i> aanaysasho.			aardoono <i>f.mg3</i> (-ntay, -natay) Qof in uu aano soo guto meel u aadid.
aanaysasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aanayso.	<i>ld</i> aanaysad, aanaysi.		aargalaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Weel siin ah, dheg leh oo wax lagu cabbo.
aanaysi <i>m.l</i>	1. Godob u raadsi. 2. Xigtaysi. <i>ld</i> aanaysasho.		aargoonle <i>m.l</i> Nooc dawacada ka mid ah, midab bey madow ah leh oo aad ariga u laysa.
aanayso <i>f.g/mg3</i> (-stay, -satay)	1. Godob u raadsasho. 2. Qaraabannimo ama saaxibinimo awgeed cid u xigasho (qof).		aargoosad <i>m.l ld</i> aargoosasho.
aanee <i>f.g/mg2</i> (-neeyay, -naysay)	1. (<i>f.g</i>) U aa.: cid, cid kale oo dakano ka gashay ka gudid. 2. (<i>f.mg</i>) U aa.: wax dhacay cid ku tuhmid. Tus. "Waxyelada baabuurka gaartay waxaa loo aaneynayaa taxaddar la'aanta shufeerka".		aargoosasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aargooso. <i>ld</i> aargoosad, aargoosi.
aannu <i>mu.dhm.y</i>	Magacuyaal tilmaamaya qofka koowaad ee wadarta ah (marka laga reebo lala hadlaha). Tus. "Xafiiska aannu aragnay waa xafiiskaada cusub". <i>ld</i> aannu.		aargoosi <i>m.l ld</i> aargoosasho.
aano <i>m.dh</i>	Dhibaato hore oo ciddii loo geystay aanay illaawin; godob; utun; dakano.		argooso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Ka aa.: cid, cid kale oo waxyeelo u geystay ka gudasho.
aar ¹ <i>m.l</i> (-rar, <i>m.l</i>)	1. Libaax weyn oo lab. 2. Nin geesi ah. 3. Aargoosad.		aargud <i>f.mg1</i> (-day, -ddy) 1. Ka aa.: cid dakano ay gashay ka gudid. 2. U aa.: cid qof laga dilay, ciddii dishay qof ka mid ah dilid. <i>ld</i> aargudo.
aar ² <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay)	1. (<i>f.g</i>) Alaab (aqal iwm) meel sare saarid. 2. (<i>f.mg</i>) Ka aa.: cid dakano gashay ka gudid. 3. (<i>f.mg</i>) U aa.: cid qof laga dilay, ciddii dishay qof ka mid ah dilid.		aargudasho <i>m.dh</i> <i>eeg</i> aargudo. <i>ld</i> aargudid.
aaraa' <i>m.dh.w</i> <i>eeg</i> ra'yi.			aargudid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aargud. <i>ld</i> aargudasho, aargudis.
aarad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>)	Liid maro ah oo qurxin awgeed loogu tolo dacallada maryaha la xirto iyo daahyada.		aargudis <i>m.dh ld</i> aargudid.
aaradee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay)	Maro ama daah aarad u yeelid.		aargudo <i>f.mg3</i> (-utay, -udatay) <i>ld</i> aargud.
aaradeyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aaradee.			aarid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aarid. <i>ld</i> aaris.
			aaris <i>m.dh ld</i> aarid.
			aarnimo <i>m.dh</i> Aar ahaansho.
			aarsashaddoon <i>m.l ld</i> aardoon.
			aarsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> aarso. <i>ld</i> aarsi.
			aarsi <i>m.l ld</i> aarsasho.
			aarso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Ka aa.: cid, cid kale oo waxyeello u geysatay ka gudasho.
			aas ¹ <i>m.l</i> 1. Xabaalidda meydka; <i>ld</i> aasid. 2. Marka aasku madoobaado: waqtiga

qorraxdu dhacdo ee iftiinkeeda la waayo; himhiimow, cilcillow.	waddan shisheeye ee haystay, una doorto dawladda uu rabo. <i>ld aayakatalin.</i>
aas² f,g1 (-say, -stay) Wax dhulka ku xabaalid (dad dhintay); duugid.	aayar m.dh,fk Si deggan oo miyir leh. <i>ld aad yar, aadyar.</i>
aasaas¹ m,l ld asaas¹. asaasid.	aayatiin m,l (-nno, m.db) Xaalad xumaan ama samaan leh oo ay cidi ku dambeys; ciribdambeed. <i>ld aayo¹.</i>
aasaas² f,g1 (-say, -stay) ld asaas².	aayaxumaan m,f.db eeg aayaxun. <i>ld aayaxumaansho, aayaxumi, aayaxumo.</i>
aasaasan¹ f,mg1 (-smay, -santay) ld asaasan¹.	aayaxumaansho m,l,ld ld aayaxumaan.
aasaasan² f,mg4 (-snaa, -snayd) ld asaasan².	aayaxumi m.db ld aayaxumaan.
aasaasi m,l ld asaasi.	aayaxumo m.db ld aayaxumaan.
aasaasid m.dh ld asaasid.	aayaxun f,mg4 (-umaa, -umayd) Cid aan aayo fecnayn ahaansho.
aasaasmid m.db ld asaasmid.	aaye m.dh ld aayo².
aasaasnaan m.db ld asaasnaan.	aayid m,f.db eeg ay². ld aayis.
aasaasnaansho m,l,ld ld asaasnaan.	aayis m.db ld aayid.
aasan¹ f,mg1 (-smay, -sanaty; -smi) Wax cidi aastay noqosho.	aayo¹ m,l ld aayatiin.
aasan² f,mg4 (-snaa, -snayd) Wax la aasay ahaansho.	aayo² m.dh (-ooyin, m,l) 1. Afu waxa ay u tahay carruurta ninkeedu ka dhalay naag kale. 2. Haweeney qof abtigii ama adeerkii qabo. 3. Qof waxa ay u tahay hooyadiis walaasheed; habaryar. <i>ld aaye.</i>
aashuun m,l (-uummo/-uunno, m.db) Weel tebedda u eg, dhoobo ka samaysan oo biyaha lagu shubto. <i>ld ashuun.</i>	aayodhiin m,l (kiim.) Curiye adke ah oo bida midabkiisuna yahay buluug madow kana tirsan haloojiinada (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyyaasha).
aasid m,f.db eeg aas². ld aas¹.	aayon m,l ld ayon.
aasmid m,f.db eeg aasan¹.	aayoonayn m.db (kiim.) Habka soo saaridda ayoonnada.
aasnaan m,f.db eeg aasan². ld aasnaansho.	aayoonka haydarojiin m,l eeg asiidh; PH.
aasnaansho m,l,ld eeg aasnow. ld aasnaan.	ab¹ m,l,u 1. Awooyaashii hore oo laga soo jeedo. 2. Abkay ma arag; weligay ma arag.
aasnow f,mg3 (-naaday, -naatay) Wax aasmay noqosho.	ab² m,l,fk A.kay ma arag; weligay ma arag.
aaway e.we Erey weyddiimeed, oo sida falka, maraka qaarkood, isu rogora (sida dh.: awday, w.: aawaye) oo micniihiisu yahay “xaggee laga helaa?” “mee?”. <i>ld aawaye, away, awday.</i>	abaab¹ m,l ld abaabid; abab¹; ababid.
aawaye e.we ld aaway.	abaab² f,mg1 (-bay, -btay) ld abab².
aawi f,g1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Wax ururin.	abaabi f,g2 ld ababi.
aawil¹ m,l ld awaal¹, awaalid.	abaabid m.db eeg abaab². ld ababid. ld abaab¹, abaabis.
aawil² f,mg1 (-ilay, -ishay) Wax dhicitaankooda ama imaatinkooda filid. <i>ld awaal².</i>	abaabin m.db ld ababin.
aawilid m,f.db ld awaalid.	abaabis m.db ld Aabaabid; ababid. ld ababis.
aawin m,f.db eeg aawi. ld aawis.	abaabul¹ m,l ld abaabulid.
aawis m,l ld aawin.	abaabul² f,g1 (-ulay, -ushay) Si hannaan ama qaab habeysan leh dad u hawgelin, arrin isku duwid, qabanqaabin.
aawo m.db Erey aan kelgii istaagin in qodob lahaansho lagu daro mooyee, sida: -diis, -deed, -dood iwm oo macniihiisu yahay qof ama wax dartood. Tus. “Cali, Caasha aawadeed ayuu halkan u yimid”. <i>ld aw.</i>	abaabulan f,mg4 (-lnaa, -lnayd) Wax la abaabulay ahaansho (hawl).
aayad m.db (-do, m,l) 1. Akhriska ama qoridda quraanka inta u dhexeysa laba joogsi. 2. Wax aan hore loo arki jirin oo yaab leh; mucjiso.	abaabule m,l (-layaal, m,l,ld) Qof hawl qabanqaabiya; qabanqaabiye.
aayakatalin m.db Ka tashiga cidi ka tashato mustaqbalkeeda wixii ay ka yeeli lahay. <i>ld aayakatashi.</i>	abaabulid m,f.db eeg abaabul². ld abaabul¹.
aayakatashi m,l (siyaa) Xaqa uu waddan u leeyahay waddan kale in uu kaga xorroobo	abaabulnaan m,f.db eeg abaabulan. ld abaabulnaansho.
	abaad¹ m,l ld abaabid.

abaad² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Ku a.: muddo dheer xaalad gaar ah ku sugnaan, ku waarid. 2. Duugobid.

abaadi *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. *(f.g)* Baadi goobisted raajin. 2. *(f.mg)* Ku a.: wax xaalad gaar ah ku raajin. *ld abaadsi1*.

abaadid *m.f.dh eeg* abaad². *ld abaad1*.

abaadin *m.f.dh eeg* abaadi. *ld abaadsiin*.

abaadsii *f.g2* (-iyay, -isay) *ld abaadi*.

abaadsii *m.dh ld abaadin*.

abaahi¹ *m.l* Isutagga awrka iyo hasha. *ld abaahiyid*.

abaahi² *f.g1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Hal kudid (awr).

abaahin *m.f.dh eeg* abaahi². *ld abaahiyid*.

abaahiqab *m.l ld buudhqab*.

abaahis *m.l ld abaahiyid*.

abaahiyid *m.f.dh ld abaahi1*, abaahin, abaahis.

abaaji¹ *m.l* Xoolo lumay oo waa dambe la tabay.

abaaji² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Xoolo lumay waa dambe tebid.

abaajiyid *m.f.dh eeg* abaaji².

abaal *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Samo cid loo galoo. Tus. "Cali, abaal buu ii galay". 2. Xasuusta wanaagsan ee la isaga hayo samo la isu galay. Tus. "Xasan, abaal baan u hayaa".

abaalceli *f.mg2* (-iyay, -isay) U a.: abaal la isu galay gudid.

abaalcelin *m.f.dh eeg* abaalceli. *ld abaalcelis*.

abaalcelis *m.l ld abaalcelin*.

abaaldaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax aan abaal lahayn ahaansho (qof).

abaaldarnaan *m.f.dh eeg* abaaldaran. *ld abaaldarnaansho*.

abaaldarnaansho *m.l/dh ld abaaldarnaan*.

abaaldarro *m.dh* Gudid ama aqoonsi la'aanta abaal la isu galay. *ld abaaldarnaan*.

abaaldhac¹ *m.l* Samo la isu galay oo wixii uu mudnaa aan lagu gudin. *ld abaaldhac1*.

abaaldhac² *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) Ka a.: samo la isu galay wixii uu mudnaa ku gudid la'aan.

abaaldhicid *m.f.dh eeg* abaaldhac². *ld abaaldhac1*.

abaaldooris *m.l* Samafal la isu galay oo xummaan lagu beddelo.

abaalgud¹ *m.l* (-dyo, *m.dh*) 1. Wax qiimo leh oo la siiyo qof hawl dheeraad ah qabtay; abaalmarin. 2. *ld abaalgudid*.

abaalgud² *f.mg1* (-day, -dday) U a.: abaal la isu galay mid la mid ah ku beddelid.

abaalgudid *m.f.dh eeg* abaalgud². *ld abaalgud1*.

abaalhay *f.mg2* (-yay, -ysay) U a.: cid, cid kale oo samo u gashay aqoonsanaan.

abaalhayn *m.f.dh eeg* abaalhay.

abaali *m.dh* (-yaal, *m.l/dh*) A. ah: haan duug ah oo biyaha sii daysa; boos.

abaalmari *f.g2* (-iyay, -isay) Qof u abaalgudid.

abaalmarin *m.dh eeg* abaalmari. *ld abaalmaris*.

abaalmaris *m.l ld abaalmarin*.

abaar *m.dh* (-ro, *m.l*) Dhibaato ballaaran oo roob la'aani keentay.

abaarayn *m.f.dh eeg* abaaree. *ld abaaraysiin*.

abaaraysad *m.l ld abaaraysasho*.

abaaraysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax abaari haleeshay ahaansho (dhul).

abaaraysasho *m.f.dh eeg* abaarayso. *ld abaaraysad*, abaaraysi.

abaaraysi *m.l ld abaaraysasho*.

abaaraysii *f.g2* (-iyay, -isay) *ld abaaree*.

abaaraysiin *m.dh ld abaarayn*.

abaaraysnaan *m.f.dh eeg* abaaraysan. *ld abaaraysnaansho*.

abaaraysnaansho *m.l/dh ld abaaraysnaan*.

abaarayso *f.mg3* (-stay, -satay) Wax abaari ku dhacday noqosho (meel). *ld abaaroso*.

abaaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax abaar ah ka dhigid (meel). *ld abaaraysii*.

abaareysad *m.l ld abaaraysasho*.

abaarikeentay *m.l/dh.u* Dad aan dhulka ku dhalan oo waa dambe dalaw ku yimid.

abaaroobid *m.f.dh eeg* abaarow.

abaarow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax abaari ku dhacday noqosho (meel).

abaarsad *m.l ld abaarsasho*.

abaarsasho *m.dh ld abaarsad*, abaaraysasho.

abaarso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld abaarayso*.

abaaseere *m.l* Qof madax ka ah goobta booranaha ama mingiska lagu tumo. *ld abbaseere*.

abab¹ *m.l* Ubad xoolaad oo daaq barad ah. *ld abaab1*, ababid.

abab² *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Ubad xoolaad daaq barasho. 2. Ku a.: dhallaan dad, aqoon, dhaqan iwm ku barbaarin. *ld abaab2*.

ababi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Ubad xoolaad daaq barid. 2. Ku a.: dhallaan dad, aqoon, dhaqan iwm barid. *ld abaabi*.

ababid *m.f.dh eeg* abab². *ld abaab1*, abaabid, abaabis, *abab1*, ababis.

ababin *m.f.dh eeg* ababi. *ld abaabin*.

ababis *m.l ld ababid*.

abad *m.l/fk* Markii magacuyaal lahaansho lagu lifaaqo wuxuu la micna yahay "weligiis". Tus. "A.kii ma imaan" oo la mid ah "weligiis ma imaan". *ld abadan*, abid, abiid, ebed.

abadan *m.l.fk* Eray lagu muujiyo diidmo adag. *ld abad.*
abaddar *m.l (-rro, m.db)* 1. Qof aan waxba laga dhaadhicin karin; macangag. 2. Geesi aan caqli lahayn.
abaddarnimo *m.db* Abaddar ahaansho.
abakaar *m.db (-rro, m.l)* Haweeney waxyaabo yaryar ka ganacsata.
abakaarnimo *m.db* Abakaar ahaansho.
abaqaal¹ *m.l* Tallalidda laan geed laga soo gooyay lagu tallaalo geed kale. *ld abqaalid.*
abaqaal² *f.g1 (-aalay, -aashay)* Laan geed laga soo gooyey geed ku tallaalic.
abaqaalid *m.f.db eeg abaqaal².* *ld abqaal¹.*
abasax¹ *m.l ld abasaxi.*
abasax² *f.mg1 (-xay, -xday; -sixi)* (Hal) wax abaahin u baahan noqosho.
abasaxan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld abasaxsan.*
abasaxi *m.l* 1. Baahida ay hal ama qaalin geel ahi u qabto abaahi. 2. A. ah: hal ama qaalin geel oo u baahan abaahi.
abasaxnaan *m.db ld abasaxsanaan.*
abasaxnaansho *m.l/ldh ld abasaxsanaan.*
abasaxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax abaahin u baahan ah ahaansho (hal).
abasaxsanaan *m.f.db eeg* abasaxsan. *ld abasaxnaan,* *abasaxnaansho,* *abasaxsanaansho.*
abasaxsanaansho *m.l/ldh ld abasaxsanaan.*
abashuqle *m.l* Guux iyo abur uu afka ka keeno awr doobbo soo ridi waayey. *ld aburshuqle.*
abashuqlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Abashuqle samayn (awr). *ld aburshuqlee.*
abashuqleyn *m.f.db eeg* abashuqlee. *ld aburshuqlayn.*
abasixid *m.db eeg abasax².*
abataqan *m.db* Meel aad uga fog qofka hadlaaya.
abaydimi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ilmo yar abaydin ka dhigid.
abaydimin *m.f.db eeg abaydimi.*
abaydin *m.l/ldh.kh* A. ah: ilmo yar oo naaska hooyo aan nuugin.
abbaan *m.l (-nno, m.db)* 1. Qof cid magan gelyey. 2. Qof, cid magan u ah.
abbaanduul *m.l* Cilmiga barashada hoggaaminta ciidamada xagga dagaalka. *ld ammaanduul.*
abbaanduule *m.l (-layaal, m.l/ldh)* 1. Qof taliye u ah col duullaan ah. 2. Taliye-xigeenka gaas, guuto, qayb iwm ee ciidamada. *ld ammaanduule.*
abbaannimo *m.db* Abbaan ahaansho.
abbaanshoo *m.f.db eeg abbaanso.* *ld abbaansi.*
abbaansi *m.l ld abbaanshoo.*

abbaanso *f.mg3 (-saday, -satay)* Cid abbaan u noqosho (qof).
abbaanwarre *m.l (-rrayaal, m.l/ldh)* Laba isu dhaxday kan labka ah; say.
abbaar¹ *m.l* 1. Meel ku aadkeeda. 2. *ld abbaarid.*
abbaar² *m.db* Hadal, arrin iwm sida ku habboon ee looga baahanyahay. Tus. "Hadalka abbaartiisu sidaa ma ahayn."
abbaar³ *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. *(f.g)* Si toos ah oo aan leexleexasho lahayn wax u aadid. 2. *(f.mg)* Ku a.: wax kale ku toosin.
abbaaran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* 1. Ku a.: wax waqt go an meel ku aaddan noqosho. 2. Ku a.: wax meel ku aaddan noqosho.
abbaaran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Ku a.: wax waqt go an meel ku aaddan ahaansho. 2. Ku a.: wax meel ku aaddan ahaansho.
abbaare *m.l.fk* Qiyaasta ugu dhow wax aan la hubin oo la qiyaso. Tus. "Waxaan ku sugayaa abbaarahaa lix saac".
abbaarid *m.f.db eeg abbaar³.* *ld abbaar¹.*
abbaarmid *m.f.db eeg abbaaran¹.*
abbaarnaan *m.f.db eeg* abbaaran². *ld abbaarnaansho.*
abbaarnaansho *m.l/ldh ld abbaarnaan.*
abbaarqaadasho *m.f.db eeg abbaarqaado.*
abbaarqaado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* Ka a.: meel jahadeeda meel kale uga tilmaan qaadasho.
abbaarsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Wax meel ama wax kale ku aaddin.
abbaarsiin *m.f.db eeg abbaarsii.*
abbaato *m.db.fk* Hor iyo a.: fal la sameeyo inta aan ujeeddo la lahaa lagu dhaqaqin. Tus. "Inta aynaan badda aadin hor iyo abbaato aan shaah cabno".
abbaay *m.db ld abbaaye.*
abbaay abbaay *m.db* Digri haweenka u gaar ah oo la sameeyo marka haweeney ay kuraysanayo ama markii caado ahaan loo xusayo abbaay Faaduumo oo lagu wado gabadhi Rasuulka (n.k.h.a.).
abbaaye *m.l (-yayaal, m.l/ldh)* 1. Wax ay gabadhi u tahay wiilka ama gabadha la dhalatay. 2. Erey "walaal" ka dhigan oo gabdhaha wada dhashay ama xigto ah ama is jecel isugu yeeraan. 3. Gabadhi waxa ay u tahay ilmaha la dhashay ee ka yaryar. *ld abbaay, abbaayo.*
abbaayguddoy *m.db (-ooyin, m.l)* Cayayaan jiriqaqa iyo axaya la bah ah oo leh madax ka weyn jirka intiisa kale iyo lix lugood oo ay

labada hore dhaadheeryihiin. <i>ld ayeeyo-lugdheer; abooto-idabbadis.</i>	abkow <i>m.l (-wyo, m.dh)</i> 1. Awoowe. 2. Awoowe aabbiihiis; abuullan.
abbaayo <i>m.dh ld abbaaye.</i>	abkownimo <i>m.dh</i> Abkow ahaansho.
abbaseere <i>m.l (-rayaal, m.ll/dh)</i> <i>ld abaaseere.</i>	abla'blayn <i>m.dh (-no, m.dh)</i> Barashada aragtida, jaraynta, iyo xeerarka kala soocidda naflayda kuwii dabar go'ay iyo kuwa hadda jooga.
abboow <i>m.l ld abboowe.</i>	ablaawe <i>m.l (-wayaal, m.ll/dh)</i> 1. Qof aan ciddii uu ka soo farcamay la aqoon. 2. Qof aan meher ku dhalan; wacal; garac.
abboowe <i>m.l (-wayaal, m.ll/dh)</i> 1. Wawa wiil u	abley <i>m.dh (-eeyo, m.dh)</i> Billaawe weyn oo dhererkisu yahay qiyaastii soddon sintimitir.
yahay ilmaha la dhashay ee ka yaryar. 2. Erey "walaal" ka dhigan oo kuwa wada dhashay ama xigto ah ama is jeceli isugu yeeraan.	<i>ld amley.</i>
3. Wiil wawa uu u yahay ilmaha la dhashay ee ka yaryar. <i>ld abboow, boowe.</i>	abnaq ¹ <i>m.l (-qyo, m.dh)</i> (xis.) Tirada soo baxda marka la isku dhufuo dhammaan abyooneyaasha togan ee ka yar ama le'eq abyooone togan ee la isa siiyey. Abnaqa abyooone n oo loo qoro n! waa: (n - 1) (n - 2) (n - 3) ... 3. 2. 1. Cidala isku raacay o! = 1.
abbuul <i>m.l ld cambuul¹.</i>	abnaq ² <i>m.l</i> Cilmiga abtiriska.
abdo <i>m.dh</i> Qiimo; aayo; faa'ido; rajo.	abnaq ³ <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> U a.: cid u abtirin.
abeer <i>m.dh.u</i> 1. A. ah: qaalin geel ama lo'aad oo waqtigii ay rimi lahayd gaartay laakiin aan dhowr da'ood dhalin. 2. A. ah: neef dhaddig oo aad u shilis; gool. <i>ld amley.</i>	abnaqid <i>m.f.dh eeg abnaq³.</i>
abeesabbadeed <i>m.dh.u</i> Nooc mallay badeedka la mid ah oo abeesada u eg.	ab'ogaa <i>m.l.u</i> Dad dalka gudihiiisa weligii degganaa; aan gadaal ka imaad ahayn.
abeesajilfaaley <i>m.dh</i> Abeeso aad u weyn oo bakiyaha, sagaarada iyo ugaarta yaryar liqda. <i>ld abeesojufaaley.</i>	aboobid <i>m.f.dh eeg abow.</i>
abeesalugaley <i>m.dh.u</i> Berribiyood afar addin, dabo dheer iyo harag leh oo yaxaaska u eg, kana jurni yar; masalugaley; riyanuug.	aboodi <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Nooc haadda ka mid ah oo xagga weynaanta u dhaxeeya gorgorka iyo coomaaddaha, oo habeenkii dhuulka u hoyda oo afka luguha iyo baalasha dhinacyadooda guduudan.
abeeso <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Nooc halaqa ka mid ah, halis ah, gaabiya oo leh madax weyn, barabaro iyo neef ay isku difaacdoo oo hadba ciidda ay ku nooshahay midabkeeda yeelato.	aboor ¹ <i>m.dh</i> Waxar ayadoon naaskii hooyadeed ka go'in biyo-cabbid bilowday.
abeesojufaaley <i>m.dh ld abeesajilfaaley.</i>	aboor ² <i>m.l</i> Cayayaan yaryar, cawlan, oo leh lix lugood iyo ilka adag oo beel beel u dega, dundumooinka sameeya.
abeesow <i>m.l</i> Cudur maqaarka dadka ku dhaca oo u yeela barbaro kuwa abeesada u eg.	aboornimo <i>m.l</i> Aboor ahaansho (waxar).
abguri <i>m.dh</i> Abeeso aad u weyn oo waxaraha, bakayaha, sagaarada iwm, liqda.	abootannimo <i>m.dh</i> Abooto ahaansho.
abhi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof maaggan in uu cid dhibaaiteeyo ereyo uu ku qabobo ku dhihid. <i>ld ahbi.</i>	abooto <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Hooyada hooyadeed ama aabaha hooyadii; ayeeyo, macooyo.
abhin <i>m.f.dh eeg abhi.</i> <i>ld abhis, ahbin, ahbis.</i>	abooto-idabbadis <i>m.dh</i> Ayeeyo-lugdheer.
abhis <i>m.l ld abhin.</i>	ab'orjinis <i>m.l.u (-syo, m.dh)</i> Dadka asal ahaan u deggan amase degganaan jiray gobol, gaar ahaanse waxaa lagu istimaalaan dadkii Ustraliya degganaan jiray intii aan caddaanku tegin; ab'ogaa.
abid <i>m.l.fk ld abad.</i>	abqaad <i>m.l (-do, m.l)</i> (baay.) Ka rujinta geedka laga ruijiyo meel ee la geeyo meel kale. Tus. "Ka saaridda geed dheri lagu beeray ee loo wareejyo dhuulka".
abiid <i>m.l.fk ld abad.</i>	abqo <i>m.dh.u</i> Miro dhuuban, galoolan, dhexda iniiino ku leh, quracu bixiyo oo xooluhu cunaan; dhameel. <i>ld aqbo, qabco.</i>
abitay <i>m.dh (-eeyo, m.dh)</i> Warqad qaab shimbireed leh oo inta dun dheer lagu xiro caruurtu hawada ku laliyaan; dawaarad.	abraar ¹ <i>m.l</i> 1. Orod degeesiinyo leh oo hadba dhan loo ordo. 2. abraarid. <i>ld abraarid.</i>
abjac <i>m.l (-cyo, m.dh)</i> A. ah: qof madax adag oo garmaqaate ah.	
abjacnimo <i>m.dh</i> Abjac ahaansho (qof).	
abjad <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> Heeryo cufan, culus oo ka sameysan cajillo, jawaanno, calallo iwm, oo isku tolan oo awrta rarka culus laga xijiyo; qobtol. <i>ld abjad.</i>	
abjad <i>m.l ld abjad.</i>	

abraar² <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. (<i>f.g</i>) Meel ciriiri ah xoog ku dhexmarid. 2. (<i>f.mg</i>) Si degdegsiinyo leh hadba dhan ugu ordid.	abtiyow² <i>f.mg1</i> (-obay, -owday) Gabar qaangaartay naas ka soo bixid.
abraarid <i>m.f.dh eeg</i> abraar ² . <i>ld abraar¹</i> (2).	abur <i>m.l/ld</i> Xumbo (siiba midda uu soo saaro aworka qooqan). <i>ld abur</i> .
abraarsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Wax meel ciriiri ah xoog ku dhex marin.	aburi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Abur yeelasho ama soo saarid (siiba awrka qooqan). <i>ld uburi</i> .
abraarsiiin <i>m.f.dh eeg</i> abraarsiiin.	aburin <i>m.f.dh eeg</i> aburi. <i>ld uburin</i> .
abriil <i>m.dh</i> Bisha afraad ee sannadka miilaadiga ah. <i>ld abriil</i> .	aburshuqlayn <i>m.dh ld abashuqlayn</i> .
abriile <i>m.dh ld abriil</i> .	aburshuqle <i>m.l ld abashuqle</i> .
abris <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) Halaq madow oo gaaban oo waabaayo halis ah leh, oo afka iyo dabada wax ku qaniina inta badanna aan suntiisa laga kicin.	aburshuqlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) <i>ld abashuqlee</i> .
absaxan <i>m.l.u</i> Waalid, isir, ab.	abuuddocan <i>m.dh ld abuuddoocan</i> .
abshir <i>m.dh</i> 1. War wanaagsan oo farxad leh. 2. Dariiq toosan oo kheyr lagu gaaro. Tus. "Abshirta Alle hana waafajiyo".	abuuddoocan <i>m.dh</i> Timir yaryar, guduudan, aad u macaan oo ka baxda degmada Doocan ee Yaman. <i>ld abuuddocan</i> .
absiisa <i>m.l</i> (<i>xis</i>) Kulanka-x oo barbarro ahaan loogu cabbiro dhidibka-x ee habdhiska kulanka kaartis.	abuudiiq <i>m.dh</i> A. ah: badeeco diiq, astaan ahaan dusha kaga sawiran.
abti <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.dh</i> /-iyaal, <i>m.l/ldh</i>) 1. Haweeney carruurta ay dhashay waxa uu walaalkeed u yahay. 2. u.j. abtiyow! 3. u.j. wiilka aan abtiga u ahayow!; gabadha aan abtiga u ahayey!	abuullan <i>m.l.u</i> Awoowayaal hore oo cidi ka soo farcantay.
abtibadbaadeed <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Haweeney carruurta ay dhashay waxa uu ina adeerkeed u yahay.	abuumaqas <i>m.l</i> 1. Nafley bad ku nool ah oo leh jir qolof adag ku dhaaarantahay, toban lugood oo labada hore u egylhiin maqas oo la cuno; koombe. 2. Nooc ka mid ah sigaarradii 40kii iyo 50kii Soomaaliya laga cabbi jirey oo dusha maqas kaga sawirnaa.
abtinnimo <i>m.dh</i> Abti ahaansho.	abuuri¹ <i>m.l</i> 1. (<i>m.l.u</i>) Miro loogu tala galay in wax lagu beero. 2. <i>ld abuuriid</i> .
abtiri <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) U a.: qof faraciisu siday isu dhaleen sheegid.	abuuri² <i>m.dh</i> Dabeecad ama muuqaal loo dhashay; baxaallii. <i>ld abuuris</i> .
abtirin <i>m.f.dh eeg</i> abtiri. <i>ld abtiris</i> .	abuuri³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Wax aan hore u jirin uumis. 2. Wax beerid.
abtiris <i>m.l ld abtirin, abtirsiiy়o</i> .	abuuran¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay; -rmi) Wax la abuurray noqosho.
abtirsad <i>m.l ld abtirsasho</i> .	abuuran² <i>f.mg4</i> (-rmaa, -rnayd) Wax la abuurray ahaansho.
abtirsasho <i>m.f.dh eeg</i> abtirso. <i>ld abtirsad, abtirs</i> .	abuurcas <i>m.l/ldh</i> Nooc meseggada ka mid ah, oo midab guduud iyo caddaan u dhexeeyaa leh.
abtarsi <i>m.l ld abtirsasho, abtirsiiy়o</i> .	abuure <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/ldh</i>) 1. Eebbe. 2. Qof wax abuurray ama wax beeraya.
abtirsiiimo <i>m.dh ld abtirsiiy়o</i> .	abuuriid <i>m.f.dh eeg</i> abuuri ³ . <i>ld abuuri¹</i> (2), abuuris, abuuritaan.
abtirsiiino <i>m.dh ld abtirsiiy়o</i> .	abuuriis <i>m.dh ld abuuriid; abuuri²</i> .
abtirsiiy়o <i>m.dh</i> Aqoonta ku saabsan awoowayaashii hore magacyadooda iyo siday isu xigeen; abnaq. <i>ld abtiris, abtarsi, abtirsiiimo, abtirsiiino</i> .	abuuriitaan <i>m.l ld abuuriid</i> .
abtirso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) 1. Qof abtirsiiyadiisa sheegasho. 2. Ku a.: awoowo hore abtirsiiy়o ku gelid.	abuurrmid <i>m.f.dh eeg</i> abuuran ¹ .
abtisarow <i>m.l</i> Sarmooyinka dhabannada iyo labada indhood dhexdooda carruurta uu ka saro abtigood durugsan; sarow.	abuurnaan <i>m.f.dh eeg</i> abuuran ² . <i>ld abuurnaansho</i> .
abtiyoobid <i>m.f.dh eeg</i> abtiyow ² .	abuurnaansho <i>m.l ld abuurnaan</i> .
abtiyow¹ <i>m.l</i> Soo bixidda gabar qaangaartay naasku u soo baxo. Tus. "Naas abtiyow ayaa u soo baxay".	abuutufaax <i>m.l</i> A. ah: macwiis tufaax astaan u ahi ku sawiran yahay.
	abwaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) 1. Buug ama buugag taxane ah oo laamaha aqoonta oo dhami ku uruursanyiihiin. 2. Nin curin iyo hal-abuuri suugaaneed leh. 3. A. ah: nin garasho aqoon

yo waaya-aragnimo dheeraad ah leh. 4. (riw.) Qof riwayadaha curiya.	acuudu-billeysyo <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Ka a.: wax shartooda Ilah ka magan gelid. <i>ld cawdu-billeysyo</i> .
abwaanad <i>m.dh (-do, m.l)</i> 1. Haweeney curin iyo hal-abuur suugaaneed leh. 2. A. ah: haweeney garasho, aqoon iyo waaya-aragnimo dheeraad ah leh.	acyuun <i>m.dh</i> 1. Jaadadka geela mid ka mid ah. 2. Kartida ishu cid wax ku yeeli karto. <i>ld cayuun¹</i> .
abwaannimo <i>m.dh</i> Abwaan ahaansho.	adaa <i>mu.eb</i> Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi' iyo 'aa 1'.
abxad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Shandad weyn, maqaar ka samaysan oo reer miyigu wax ku gurtaan.	adaadax¹ <i>m.l</i> 1. Socodka lala dhacdhalo tabar darro darteed. 2. Meesha ay iska galaan dhulka iyo buurta.
abyamid <i>m.f.dh eeg abyany²</i> . <i>ld abyany¹</i> (2).	adaadax² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Tabar darro awgeed la dhicdhicid (qof).
abyan¹ <i>m.l</i> 1. Garasho ama dareen, wax sillooon ama lala yaabo, ay dhaliyaan; amakaag; ashqaraar. 2. <i>ld abyamid</i> .	adaadi <i>m.l</i> Lacag sanuud ah oo qiimaheedu dhanyahay labaatan senti.
abyan² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Ka a.: wax aad ula yaabid.	adaadixid <i>m.f.dh eeg adaadax²</i> .
abyanaha logaridam <i>m.l (xis.)</i> Qayb ka mid ah logaridamka tiro ee ah abyoonaha ku yaalla bidixda barta tabanlaha ee ku jirta logaridamka.	adaadumasho <i>m.f.dh eeg adaadumo</i> .
abyane huban <i>m.l (-nayaal ..., m.l/dh) (xis.)</i> Jawaabta abyanka fansaar kasta ee hal doorsome f(x), ee u dhexeeya laba qiime oo magacaaban ee x: x, iyo x2.	adaadumid <i>m.f.dh eeg adaadun²</i> .
abyin <i>m.l (-nno, m.dh) (xis.)</i> Habka lagu raadiyo abyanku huban ama aan hubanayn. Abyintu waa weydaarka xigsinaynta. Tusaale ahaan, haddii f(x) ay tahay fansaarka ee x oo marka la diiro ku siisa f(x), markaa F(x) waxa la yiraahdaa abyin ama lidka diirane ee f(x).	adaadumo <i>f.g3 (-untay, -umatay)</i> Wax unkasho (hanti).
abyineed aan hubnayn <i>m.l (xis.)</i> Abyanka aan hubnayn ee fansaarka f(x) waa fansaar F(x) oo diiranihiisu leegyahay f(x). Waxa kale oo loo yaqaan lidka diirane; abyineed.	adaadun¹ <i>m.l</i> Unkidda xoolo, aqal iwm la unkoo.
abyineed huban <i>m.l eeg abyany huban</i> .	adaadun² <i>f.g1 (-umay, -untay)</i> Xoolo, aqal iwm unkid.
abyin-jeexeed <i>m.l (-dyo, m.dh) (xis.)</i> Hab lagu sammeeyo abyinaynta taranka laba fansaar iyada oo la adeegsanaayo jidka: $u = (dv/dx)dx = uv - v (du/dx)$, oo loo adeegsan karo qiimeynta abyinka ee taran.	adaahi <i>m.dh</i> Geed xooluhu ku dhacartaan oo leh sal weyn oo wada buruq ah iyo laamo yaryar oo dhuudhuuban.
abyood <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Ku a.: facil isla weyni iyo xadgudub leh cid kula kicid; gardarreysi qof.	adaan <i>mu.eb</i> Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi', 'aa 1' iyo 'aan 1'.
abyoone <i>m.l (-nayaal, m.l/dh) (xis.)</i> Urur ka kooban tirooyinka idil ee togan iyo kuwa taban; 0, 1, 2, 3, 4, ... Abyooneyaasha togan ee 1, 2, 3, 4, ... waxa lagu magacaabaa tirooyinka tirsimo ama kuwa wax lagu tirsado.	adaarbiciid <i>m.l</i> Nagaar aan qodax lahayn oo ka baxa balliyada iyo togagga, wuxuu leeyahay miro kuwa bunka u eg, dhirta dawadana waa ka mid. <i>ld adarbiciid</i> .
acuudu-billaahi <i>e.d</i> Eray Eebbe looga magan galoo wixii la sharaysto. <i>ld cawdu-billaahi</i> .	adab¹ <i>m.l</i> Suugaan.
acuudu-billaysad <i>m.l ld acuudu-billaysasho</i> .	adab² <i>m.dh (-byo, m.l)</i> 1. Qalab u gaar ah aqal Soomaaliga oo wax lagu rito sida qufadda, xashinta iwm. 2. Kolay yar oo ka samaysan harag ama mayrax oo ay haweenku wax ku gurtaan.
acuudu-billaysasho <i>m.f.dh eeg</i> acuudu-billeysyo. <i>ld acuudu-billeysad, acuudu-billeysi, cawdu-billeysad</i>	adable <i>m.l</i> Dhul carro cad iyo carro madow isugu jira, geedo dhaadheer ka baxaan oo beershada ku wanaagsan.
acuudu-billeysi <i>m.l ld acuudu-billeysasho</i> .	adaddaah¹ <i>m.l ld adaddaahid</i> .
	adaddaah² <i>f.mg1 (-hay, -hday)</i> 1. Madaxwareer yar. 2. Jirro muddo lala jifey si tartib ah uga bogasho.
	adaddaahid <i>m.f.dh eeg</i> adaddaah ² . <i>ld adaddaah¹</i> .
	adag <i>f.mg4 (adkaa, adkayd; ad'adag)</i> 1. Wax aar jilicsanayn ahaansho. 2. Wax xoog iyo karti leh ahaansho.
	adamaddoon <i>m.l</i> Qof ugaarsada dugaagga iyo ugaarta intooda halista ah. <i>ld adame</i> .
	adame <i>m.l (-mayaal, m.l/dh)</i> <i>ld adamaddoon</i> .
	adami <i>m.l</i> Nafley ugaarsiga ku nool.

adamiyeysasho <i>m.f.dh eeg</i> adamiyeys. <i>ld</i> adamiyeysi.	addoensi <i>m.l ld addoonsasho.</i>
adamiyeysi <i>m.l ld adamiyeysasho.</i>	addoonso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Cid addoon ka dhigasho.
adamiyeys <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Nafley ugaarsi ku noolaan.	adduun <i>m.l</i> 1. Dhulka iyo waxa deggan; ifka lagu noolyahay; duni. 2. Hanti badan. <i>ld</i> adduunyo.
adan <i>m.dh</i> 1. Libaaxa tan dheddig; gool. 2. Ugaarta ama dugaagga intooda laayaanka ah. 3. Koox libaaxyo ah.	adduunweyne <i>m.l</i> Adduunka oo dhan. <i>ld</i> adduun.
adar <i>m.l</i> 1. <i>(-rro, m.dh)</i> Dheri weyn. 2. Qoolley. 3. Geed ka mid ah dhirta aan qodax lahayn.	adduunyo <i>m.dh ld adduun.</i>
adarbiciid <i>m.l ld adaarbiciid.</i>	adeeg ¹ <i>m.l</i> 1. Hadal aan qornay oo cid loo dhiibo si ay cid kale u gaarsiiso, fariin. 2. Shaqa hoosaad laga qabto guryaha iyo xafisiyada oo aan u baahnayn xirfad gaar ah. Tus. “Adeeggi buu diidey”. 3. Waxyaabaha daruuriga ah ee qoys maalin suuqa uga baahanyahay.
adayg <i>m.l ld adkaan.</i>	adeeg ² <i>f.mg1 (-gay, -gday)</i> 1. Ka a.: xafis, guri makhaayad iwm hawl hoosaad ka qabasho. 2. Ka soo a.: waxyaabo daruuri ah ee qoys maalin suuqa uga baahanyahay soo iibin.
addeec ¹ <i>m.l ld addeecid.</i>	adeegasho <i>m.f.dh eeg</i> adeego.
addeec ² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Cid amar la faray qaadasho.	adeege <i>m.l</i> <i>(-gayaal, m.l/dh)</i> Qof dadka u adeega.
addeecid <i>m.f.dh eeg</i> addeec ² . <i>ld</i> addeec ¹ , addeecis.	adeegid <i>m.dh eeg</i> adeeg ² .
addeecis <i>m.dh ld addeecid.</i>	adeego <i>f.mg3 (-gday, -gatay)</i> 1. Cunto maalmeed suuq ka soo iibsasho. 2. Hawl keligii qabsasho (qof).
addeecsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax amar la siiyey addeecay ahaansho (qof).	adeegsad <i>m.f.dh ld adeegasho.</i>
addeecsanaan <i>m.f.dh eeg</i> addeecsan. <i>ld</i> addeecsanaansho.	adeegasho <i>m.f.dh eeg</i> adeegso. <i>ld</i> adeegsad, adeegsi.
addeecsanaansho <i>m.l/dh ld addeecsanaan.</i>	adeegsi <i>m.l ld adeegasho.</i>
addimaad <i>m.dh ld addimid.</i>	adeegso <i>f.g/mg3 (-saday, -satay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Cid adeeg u dirsasho. 2. <i>(f.mg)</i> U a.: wax samayntooda qalab ama wax kale u isticmaalid. Tus. “Baaritaanka dhiigga kombiyuutar ayaa loo adeegsadaa”.
addimid <i>m.f.dh eeg</i> addin ² . <i>ld</i> addimaad, addin ¹ .	adeegto <i>m.dh</i> <i>(-ooyin, m.l)</i> Haweenay shaqo hoosaad ka qabata guryaha, xafisiyada iwm.
addin ¹ <i>m.l</i> <i>(-immo/-inno, m.dh)</i> 1. Afarta lugood ee xawayaanka middood. 2. <i>ld</i> addimid.	adeer <i>m.l</i> <i>(-rro, m.dh)</i> 1. Nin waxa uu u yahay ilmaha walaalkii dhalay. 2. Hab xurmo leh oo qof da'weyn loogu yeero. 3. <i>(u.j)</i> adeerow! 4. <i>(u.j)</i> wiilka aan adeerka u ahayow!; gabadha aan adeerka u ahayey!
addin ² <i>m.l</i> <i>(-imo, m.dh)</i> 1. <i>(xis.)</i> Tirada kulannada loo baahanyahay in baro lagu muujiyo xarriiq dusheeda, qaab ama adke. Shaxan sallax ah waa laba addimaale, shaxan adke ahna waa saddex addimaale. 2. <i>(xis.)</i> Baaxadda shaxan sallax ama adke ah. 3. <i>(xis.)</i> Mid ka mid ah xaddiyada fisigeed ee salka ah oo loo adeegsan karo in lagu tibaaxo xaddiyo kale.	adeernimo <i>m.dh</i> Adeer ahaansho.
addin ³ <i>f.g1 (-imay, -intay; -imi)</i> <i>ld</i> aadaan ² (1).	adeeryo <i>m.dh</i> <i>(-ooyin, m.l)</i> Goodirka midkiisa dheddig. <i>ld</i> aadeer.
addinmaal <i>m.l</i> <i>(-llo, m.dh)</i> <i>ld</i> muruqmaal.	adhxale <i>m.l.u</i> <i>(baay.)</i> Faylam xayawaan oo leh adhax duleed oo ay dhexda ugu jirto xangulle dareen wade, heerarkooda kobcinta qaarkood waxay leeyihiin adhax dabacsan iyo dalool waafiyed oo u furan dalqada. Wuxa jira faylam hooseed, kuwaas oo kan ugu weyn loo yaqaan lafdhabarley. <i>ld</i> araxle.
addoomoobid <i>m.f.dh eeg</i> addoomow.	adi <i>mu.eb</i> <i>ld</i> adiga.
addoomow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; oobi)</i> Addoon noqosho.	
addoon ¹ <i>m.l</i> <i>(-oommo, m.dh)</i> Nin aan xor ahayn oo la leeyahay oo sidiil la doono loogu shaqysto; cabiid; bidde.	
addoon ² <i>m.dh</i> <i>(-oomo, m.dh)</i> Naag aan xor ahayn oo la leeyahay oo sidiil la doono loogu shaqysto; biddad.	
addoonnimo <i>m.dh</i> Addoon ahaansho.	
addoonsad <i>m.l ld addoonsasho.</i>	
addoonsasho <i>m.f.dh eeg</i> addoonso. <i>ld</i> addoonsad, addoensi.	

adiga *mu.eb* Magacuyaal tilmaamaya qofka labaad ee kelida ah (lala hadlaha). *ld adi*.

adinayn *m.db* (-no, *m.db*) (*baay*) Mid ka mid ah kuwa ugu muhiimsan beysaska nukliyootaydhada DNA iyo RNA.

adiyo *mu.eb* Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi' iyo 'iyo'.

adkaan *m.f.dh eeg* adag. *ld adayg, adkaansho*.

adkaansho *m.f.dh eeg* adkow. *ld adkaan*.

adkayn *m.f.dh eeg* adkee.

adkaysad *m.l ld adkaysasho*.

adkaysan¹ *m.l ld adkaysi*.

adkaysan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la adkeeyay ahaansho.

adkaysasho *m.f.dh eeg* adkayso. *ld adkaysad, adkaysi*.

adkaysi¹ *m.l* 1. Dhibaato hawl, xanuun, dhabar'adag u lahaansho; dulqaad. 2. *ld adkaysasho*.

adkaysi² *m.l* (*daaw*) Awoodda difaaca jirka: waa cabbir adkeysanka jirka uu cudurrada u yeelan karo.

adkaysiyno *m.l* Dulqaad loo yeesho dhibaato.

adkaysin *m.l* Karti dheeraad ah oo nafley u yeelato dhibaato, mushkilad iwm.

adkayso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Gunti, xarig iwm oo dabacsan dhuuqasho. 2. ku a.: hadal, fikrad, mowqif iwm iska beddelid la'aan. 3. (*f.mg*) U a.: dhibaato dulqaad u yeelasho; hawl, dhib, xanuun adkaysi u lahaansho; dulqaadasho.

adke *m.l* (-kayaal, *m.l/dh*) 1. (*fiis*) Maatarka saddexdiisa qaybood middood oo leh mug iyo qaab go an, iskana caabida xoogagga qaabkeeda beddelaya. 2. (*xis*) Shaxan joomaterikaad oo saddex aaddimood leh. 3. (*xis*) A. lix salaxaale: shaxan adke ah oo leh lix weji oo barbarooleyaa ah. 4. (*xis*) A. uumiyoobe: wejigeddoonka adkuhu ku noqdo neef isaga oo aan marka hore dhalaalin.

adkee *f.g2* (-keeyay, -kaysay) 1. Wax adag ka dhigid (wax). 2. Gunti, xarig iwm si aad ah u dhuujin.

adkow *f.mg3* (-kaaday, -kaatay) 1. Wax adag noqsho (wax). 2. Ka a.: wax ka lib helid.

adna *mu.eb* Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi' iyo 'na 2'.

adoo *mu.eb* Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi' iyo 'oo'.

adooga *m.l* Aabbe.

adse *mu.eb* Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi' iyo 'se'.

aduu *mu.eb* Magacuyaalka qofka labaad oo ka kooban 'adi', aa 1' iyo 'uu 1'.

adwaar *m.db.w eeg* door.

adyad *m.db* Cay iyo aflagaaddo cid aan mutaysan lagu yiraahdo; aabi; faduul.

adyadee *f.g2* (-deeyay, -deyay) Cid adyad ku samayn.

adyadeyn *m.f.dh eeg* adyadee.

af¹ *m.l* (*afaf*, *m.l*) 1. Xubinta nafleydu ay wax ku cunto oo bushimaha, carrabka iyo ilkhuu ay ku yaallii. 2. Dhinaca ay middidu wax goyo. 3. Waddo, tog, xarig iwm dacalka ay ka bilowdaan. 4. Wax guda leh meesha wax looga shubi ama gelin karo. 5. A. leh: sida fiican ee birta la adeegsadaa wax u goyo.

af² *m.l* (*afaf*, *m.l*) 1. (*nax*) Hadal ay bulsho u adeegsato sidii ay isku wargaarsiin lahayd, luqad. 2. A. guud: af ka dhxeeyaa ummad isku qaran ah, waxaana loo adeegsadaa siiba xagga warbaahinta iyo waxbarashada; a. qoraal: qaab afeedka la adeegsado marka wax la qorayo, kaasoo u dhow ama la xariira qaabka suugaanta, sidaa daraaddeed wuu ka adagyahay, siiba xagga weereynta, qaabka afka ee tiraab ahaan loo adeegsado; a. tirabeed: qaab afeedka la adeegsado marka si caadi ah loo hadlayo; a. maldahan: hadal daboolan oo duluc ama ujeeddo kale ay ku dhex qarsoontayah; wuxuuna xallad u yeela siiba hadalka suugaanta.

afaaif *m.l* (*afaaif*, *m.db*) Meesha furan ee aqal, xero iwm laga galoo ama laga baxo; kadin; irrid.

afacaayil *m.db.w eeg* ficiil.

afaggaal *m.l/dh* Toddobada xiddigood oo roqaha ah tan ugu dampaysa, una dhxeysa nuguushicad iyo naafcadde.

afar *m.db.t* Tirada saddexda iyo shanta u dhexayso; "4".

afaraad *m.l/db.t.j* Tirada jagaale, keeda u dhigma afarta. *ld afraad*.

afardhegood *m.l/db* 1. Sagaarada lab ee kolkaas u soo baxeen geeso la arki karo oo kolkaa la moodo in ay afar dhegood leedahay. 2. Fallaar dhegtiiba laba tarfaaq leedahay, ama afar geesood oo geeskiiba dhug leeyahay. 3. Digir markaa soo baxday oo afar caleemood leh.

afaree *f.g2* (-reeyay, -reysay) Tiro afar ka dhigid.

afareyn *m.f.dh eeg* afaree. *ld afareys*.

afareys *m.l ld* **afareyn**.

afareysad *m.l ld* **afareysasho**.

afareysasho *m.f.dh eeg* afareyso. *ld afareysad, afareysi*.

afareysi *m.l ld* **afareysasho**.

afareyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Tiro afar ka dhigasho.	afartanaad <i>m.ll/db</i> 1. (<i>t,j</i>) Tirada heerka afartanka ku abbaaran. 2. Xilli roob oo toban beri ah oo ka billawda afartamaadka dabshidka. <i>ld afartamaad</i> .
afarfaallow <i>m.l</i> Qof aan faalka aad u aqoon.	afartambax ¹ <i>m.l ld afartambixid</i> .
afarfoole <i>m.l</i> Ilmo yar oo ay u soo baxeen afartii ilig oo ugu horreysay, oo ah afarta fool.	afartambax ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Naag dhashay oo 40 maalmood u dhammaasho. <i>ld afartambax²</i> .
afargees <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) Shaxan joometeri ah oo afar dhinac oo isle'eg leh.	afartanbixi <i>f.g2</i> (-iyay, isay) Naag dhashay ummulimo ka bixin. <i>ld afartambixi</i> .
afariyotobnaad <i>m.l</i> Habeenka dayaxu ugu iftiinka badanyahay oo bishu afar iyo tobanka tahay.	afartanbixid <i>m.f.db eeg</i> afartanbax ² . <i>ld afartambax¹, afartambixid, afartanbax¹</i> .
afar-jiho <i>m.db</i> (<i>juqr.</i>) Afarta geesood ee muhiimka ah ee kambaska: woqooyi, koonfuri, bari iyo galbeed.	afartanbixin <i>m.f.db eeg</i> afartanbixi. <i>ld afartambixin</i> .
afar-madaxle <i>m.l</i> (<i>c.nafl.</i>) Muruqyada ugu waaweyn ee lugta fidiya midkood, wuxu ku yaal bowdada.	afartaneeye <i>m.l.t</i> Tiro qiyas ahaan afartan u dhow. <i>ld afartameeye, afartameeyo</i> .
afarqaad ¹ <i>m.l</i> 1. Orod xawli ah oo addimada hore iyo kuwa dambe kuwaba mar la qaadayo. 2. Wax muggisu qaado afar shay.	afayn <i>m.f.db eeg</i> afayn. <i>ld afays</i> .
afarqaad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Afar addinle orod dheer oo si talantaalli ah labada addin oo hore iyo labada dambe la qaadayo samayn.	afays <i>m.l ld afayn</i> .
afarqaadid <i>m.f.db eeg</i> afarqaad ² . <i>ld afarqaad¹</i> (1), afarqaadis, afarqaadlays, afarqaad	afaysan ¹ <i>f.mg1</i> (-smay, -santay; -smi) Wax af leh noqosho.
afarqaadis <i>m.db ld afarqaadid</i> .	afaysan ² <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax af leh ahaansho.
afarqaadlays <i>m.l ld afarqaadid</i> .	afaysasho <i>m.f.db eeg</i> afayso.
afarqaadle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.ll/db</i>) <i>ld afarqaad¹</i> .	afaysmid <i>m.f.db eeg</i> afaysan ¹ .
afarqaadleyn <i>m.db ld afarqaadid</i> .	afaysnaan <i>m.f.db eeg</i> afaysan ² . <i>ld afaysnaansho</i> .
afarran ¹ <i>m.l</i> Nalfeey wax dhashay iyo saddexdeeda ilmood oo wadajira.	afaysnaansho <i>m.ll/db ld afaysnaan</i> .
afarran ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax tiradoodu afar gaartay ahaansho; afar ahaansho.	afayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Qalab wax lagu gooyo, af u yeelasho.
afarranaan <i>m.f.db eeg</i> afarran ² . <i>ld afarranaansho</i> .	afbadan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax afaysan ahaansho (qalab wax lagu gooyo).
afarranaansho <i>m.ll/db ld afarranaan</i> .	abbadnaan <i>m.f.db eeg</i> abbadan. <i>ld abbadnaansho</i> .
afarrey <i>m.l</i> (-yo, <i>m.l</i>) 1. Tix maanso ah oo dhowr beyd ka kooban. 2. Afar hog oo labada iska soo horjeedda ay yaallaan dhagxaan isku nooc ah, hog shanaad oo maran ama saalo taalna u dhexeeyya (shax).	abbadnaansho <i>m.ll/db ld afbadnaan</i> .
afarsuulle <i>m.l</i> Muruq afar madax leh oo ku yaal bowdada dhinaceeda sare.	afbar <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Ilmo yar sida loo hadlo barid.
afartamaad <i>m.ll/db.t,j ld afartanaad</i> .	abfarad <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Ilmo yar oo ku jira marxaladdii hadal barashada.
afartambax ¹ <i>m.l ld afartanbixid</i> .	abfarasho <i>m.f.db eeg</i> afbaro.
afartambax ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) <i>ld afartanbax²</i> .	abfarid <i>m.f.db eeg</i> afbar.
afartambixi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld afartanbixi</i> .	afbaro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) Ilmo yar, sida loo hadlo barasho.
afartambixid <i>m.db ld afartanbixid</i> .	afbax ¹ <i>m.l ld afbixid</i> .
afartambixin <i>m.db ld afartanbixin</i> .	afbax ² <i>f.mg1</i> (-xay, xday; -bixi) U a.: qof wax sirtooda si daacadnimo ah ugu sheegid.
afartameeye <i>m.l.t ld afartaneeye</i> .	afbeel ¹ <i>m.l ld afbeelid</i> .
afartameeyo <i>m.db.t ld afartaneeyo</i> .	afbeel ² <i>f.mg1</i> (-eelay, -eeshay) Wax aan wax goyn karin noqosho (qalab af leh).
afartan <i>m.l.t</i> Tiro ka kooban afar meelood oo min toban ah; "40".	afbeelid <i>m.f.db eeg</i> afbeel ² . <i>ld afbeel¹</i> .
	afbilaabasho <i>m.f.db eeg</i> afbilaabo.
	afbilaabo <i>f.mg3</i> (-lawday, -laabatay) Qof afbilaw cunid.
	afbilaw <i>m.l</i> Cuntada ugu horreysa ee subaxdii la cuno; quraac.
	afbixid <i>m.f.db eeg</i> afbax ² . <i>ld afbax¹</i> .

afbuur¹ *m.f.dh ld afbuurid.***afbuur²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Caro ama isla weyni la aamusid; aibuur.**afbuurid** *m.f.dh eeg afbuur². ld afbuur¹.***afcaal** *m.dh.w eeg fici².***afcaan** *m.l (afaf-caan, m.l) (c.af)* Luqadda caadiga ah oo looga hadlo ama laga fahmo dhul ballaaran, dadyow kala duwanna ay ku hadli karaan ama fahmi karaan inkasta oo uusan ahayn afka waddaniga ah. Af Inqiriisku waa af-caamka ugu muhiimsan, oo ay ku hadlaan fahmaanna in ka badan dunida nuskeed.**afcadde** *m.l* Wan weyn oo jabsaday.**afceli** *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. Ka a.: cid cid kale oo aaney af garanayn uga turjumid. 2. Qof xurmad kaa mudan si uusan jaclaysan ugu warcelin; afnaq.**afcelin** *m.f.dh eeg afceli. ld afcelis.***afcelis** *m.l ld afcelin.***afceliso** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Naag turjubaanad ah. 2. Naag dadka ku afnaqdo.**afceliye** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* 1. Nin turjubaan ah. 2. Nin dadka ku afnaqo.**afcuug** *m.l/dh (-gyo, m.dh)* Dhul beereed aan weli si wacan loo geed qaadin.**afdabayl** *m.l (-lo, m.l)* Buntuq aan booba ahayn, dheer, oo kow iyo tobant xabbadood qaada.**afdaran** *f.mg4 (-ruraa, -rnayd)* Wax aan af lahayn ahaansho (qalab wax gooya).**afdarnaan** *m.f.dh eeg afdaran. ld afdarnaansho, afdarraan, afdarraansho, afdarro.***afdarnaansho** *m.l/dh ld afdarnaan.***afdarraan** *m.dh ld afdarnaan.***afdarraansho** *m.l/dh ld afdarnaan.***afdarro** *m.f.dh ld afdarnaan.***afdhafaf** *f.g1 (-fay, -ftay)* Is-afgaranwaa.**afdhafafid** *m.f.dh eeg afdhaaf.***afdhabaandhab¹** *m.l* 1. Baaq si aayar ah afka gacanta loogu garaaco si cid hadlaysa loo aammusiiyo. 2. *ld afdhabaandhabid.***afdhabaandhab²** *f.g1 (-bay, -btay)* Si cid hadlaysa loo aammusiiyo afka aayar gacanta ugu garaacid.**afdhabaandhabid** *m.f.dh eeg afdhabaandhab². ld afdhabaandhab¹, afdhabaandhaw.***afdhabaandhaw** *m.l ld afdhabaandhabid.***afthalow** *m.l* Cudur afka dadka iyo xoolaha ku dhacca oo bushimaha nabarro u yeela. *ld afgorofow.***afdheere** *m.l* Nooc suuska aan duulin ka mid ah, madow oo af dheer leh.**afdhhuub** *m.l (-bab/-byo, m.l)* Labada tiir ee aqal irridiisi ku mudan midkood.**afdhubyaaaly** *m.f.dh eeg afdhubyaalee.***afdhubyaaale** *m.l* Hab geela aarankiisu u ordo isagoo luqunta hore u dhiibanya gafuurkana dhuubaya. *ld afdhubyaaly.***afdhubyaaalee** *f.mg2 (-leeyay, -laysay)***Afdhubyaalee samayn.****afdoolin** *m.dh ld aftoolin.***afduub¹** *m.l* 1. Xoog iyo khasab cid lagu kaxaysto si wax loogu madax furto ama dan gaar ah loogu fushado. 2. Afsaab. 3. *ld afduubid.***afduub²** *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Xoog ama khasab cid ku kaxaysasho si wax loogu madax furto ama dan gaar ah loogu fushado. 2. Af (dad ama xoolo) wax ugu duubid.**afduuban** *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la afduubay ahaansho.**afduube** *m.l (-bayaal. m.l/dh)* Qof afduub sameeyya.**afduubid** *m.f.dh eeg afduub². ld afduub¹ (2).***afduubnaan** *m.l eeg afduuban. ld afduubnaansho.***afduubnaansho** *m.l/dh ld afduubnaan.***afee** *f.g2 (-feeyay, -faysay)* Qalab wax lagu gooyo af u yeelid.**afeef** *m.f.dh* Hadal, kolka la doodayo la hormarsado, og waxyaaloo la oran doono marmarsiinyo looga dhigo, ama waxyaaloo laga baqayo soo qaadkood lagu gudbo.**afeefad** *m.l ld afeefasho.***afeefasho** *m.f.dh eeg afeefo. ld afeefad.***afeefo** *f.g3 (-ftay, -fatay)* Ka a.: cid arrin khuseysa afeef ka yeelasho.**afeeftamid** *m.f.dh eeg afeeftan.***afeeftan** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Ka a.: arrin afeef ka samayn.**affur¹** *m.l* 1. Cunnada la cuno kolka qorraxdu dhacdoo bisha soonqaad. 2. *ld affurid.***affur²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Soonka jebin. 2. Cunnada affurka cunid.**affuran** *f.mg4 (-ruraa, -rnayd)* Aan soommanayn. *ld afuran, afursan.***affuri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dad ama qof soomman affuro siin. 2. Soon ka jebin. *ld affursii.***affurid** *m.f.dh eeg affur². ld affur¹ (2), afur¹, afurid.***affurin** *m.f.dh eeg affuri. ld affursii.***affurnaan** *m.f.dh eeg affuran. ld affurnaansho, afurnaan.***affurnaansho** *m.l/dh ld affurnaan.***affursii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld affuri.***affursii** *m.dh ld affurin.*

afgaab <i>m.l</i> Cudur dadka ku dhaca oo oogada sida furuqa nabarro biyo leh u yeela.	afgaro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Cid ujeeddadeeda fahmid.
afgammuur ¹ <i>m.l</i> 1. Qalab af fiican oo wax lagu mudo ama lagu gooyo leh laakiin af beelay. 2. <i>ld</i> afgammuurid.	afgarooc <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.db</i>) Qof aan hadalka si fiican u jeedin karin; afaawe.
afgammuur ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax af beelay ka dhigid. <i>ld</i> afgammuuux ² , afgamuur ² , afgamuux ² .	afgaroocnimo <i>m.db</i> Afgarooc ahaansho.
afgammuuran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay) Wax af beelay noqosho (qalab af fiican). <i>ld</i> afgammuuxan ¹ , afgamuuran ¹ , afgamuuxan ¹ .	afgemb ¹ <i>m.l</i> 1. Hab aan sharci ahayn oo dowlad dhisan lagu beddelo; inqilaab. 2. Hoosmaridda, wax afkooda sare uu hoos maro. 3. <i>ld</i> afgembiyid.
afgammuuran ² <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax af beelaay ahaansho (qalab af fiican). <i>ld</i> afgammuuxan ² , afgamuuran ² , afgamuuxan ² .	afgemb ² <i>f.g1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) 1. Hab aan sharci ahayn dowlad dhisan ku beddelid. 2. Wax afkooda sare hoos marin.
afgammuurid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afgammuur ² . <i>ld</i> afgammuur ¹ (2), afgammuuux ¹ , afgammuuuxid.	afgembin <i>m.db</i> <i>ld</i> afgembiyid.
afgammuurmid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afgammuuran ¹ . <i>ld</i> afgammuuuxmid, afgamuurmids, afgamuuxmid.	afgembiyid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afgemb ² . <i>ld</i> afgemb ¹ (3), afgembin.
afgammuurnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afgammuuran ² . <i>ld</i> afgammuurnaansho, afgammuuxnaan, afgammuuxnaansho,	afgobaadsad <i>m.l</i> <i>ld</i> afgobaadsasho.
afgammuurnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afgobaadsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afgobaadso. <i>ld</i> afgobaadsad, afgobaadsi.
afgammuux ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> afgammuurid.	afgobaadsi <i>m.l</i> <i>ld</i> afgobaadsasho.
afgammuux ² <i>f.g1</i> (-xay, -xday) <i>ld</i> afgammuur ² .	afgobaadso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) 1. Hadal macaan oo hufan oo eed ka carar darteeda keliya u dhihid. 2. Si asluub leh arrin uga xogwarramid (qof).
afgammuuxan ¹ <i>f.mg1</i> (-xmay, -xantay) <i>ld</i> afgamuuran ¹ .	afgorofow <i>m.l</i> <i>ld</i> afdhalow.
afgammuuxan ² <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) <i>ld</i> afgammuuran ² .	afgoys <i>m.l/db</i> (-syo, <i>m.l</i>) A. ah: ceel muddo dhow la qoday.
afgammuuxmid <i>m.db</i> <i>ld</i> afgamuurmids.	afguri <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.db</i>) Af gaar ah oo looga hadlo degaan ka mid ah waddan, kana yara duwan afkiisa rasmiga ahi; lahjad.
afgammuuxnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afhaye <i>m.l</i> (-yaaal, <i>m.l/db</i>) 1. Turjubaan; afceliye. 2. Qof ku hadla magaca koox, dad, ummad iwm. <i>ld</i> afhayeen.
afgammuuxnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afhayeen <i>m.l</i> <i>ld</i> afhaye.
afgamuuran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay) <i>ld</i> afgammuuran ¹ .	afjaaq ¹ <i>m.l</i> Baaq.
afgamuuran ² <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) <i>ld</i> afgammuuran ² .	afjaaq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Cid u baaqid.
afgamuurmids <i>m.db</i> <i>ld</i> afgammuurmid.	afjaaqid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afjaaq ² .
afgamuurnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afjig <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Qof hadlaya, iyadoo loo diidayo inuu sheego sir ama wax aan habboonay hadal ka joojin.
afgamuurnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afjigid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afjig.
afgammuuxan ¹ <i>f.mg1</i> (-xmay, -xantay) <i>ld</i> afgammuuran ¹ .	afjuxuunsad <i>m.l</i> <i>ld</i> afjuxuunsasho.
afgammuuxan ² <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) <i>ld</i> afgammuuran ² .	afjuxuunsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afjuxuunso. <i>ld</i> afjuxuunsad, afjuxuunsi.
afgamuuxmid <i>m.db</i> <i>ld</i> afgammuurmid.	afjuxuunsi <i>m.l</i> <i>ld</i> afjuxuunsasho.
afgamuuxnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afjuxuunso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Xag aqooneed, astahannimo iwm cid dood kaga badin.
afgamuuxnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> afgammuurnaan.	afkaar <i>m.db.w</i> <i>eeg</i> feker ¹ .
afgarad <i>m.l</i> <i>ld</i> afgarasho.	afkalahayn <i>m.db</i> Yaab aad u badan; amakaag. <i>ld</i> afkalahays.
afgarasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> afgaro. <i>ld</i> afgarad.	afkalahays <i>m.l</i> <i>ld</i> afkalahayn.
	afkalaqaad <i>m.l</i> <i>ld</i> afkalaqaadid.
	afkalaqaadid <i>m.db</i> 1. Afkalaqaad. 2. Afka oo la kala qaado; hadlid.
	afkatoob <i>m.l</i> Nooc kalluunka ka mid ah.

afkulleeble *m.l* A. ah: qof habaarkiisu kaco.

afkullibaaxle *m.l* Nooc kalluunka ka mid ah.

afkuxaarre *m.l* (-rrayaal, *m.l/dh*) Qof cay badan oo aan hadalka u miidaandeyin.

afkuxuuble *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Ilmo geel oo isaga oo aan dhammays ahayn nolol ku dhashay.

afla' *m.dh* 1. Ciyaarta jarta marka qof god bannaan oo uu xoolihiisa u raro waayo. 2. Middi a.: midda aan wax goynayn.

afla'aan *m.dh* Afgaroocnimo. *ld* **afla'aansho**.

afla'aansho *m.l/dh ld* **afla'aan**.

aflaam *m.dh.w* eeg filin. *ld* **aflaan**

aflaan *m.dh.w* eeg filin. *ld* **aflaam**

aflaawe *m.l* (-wayaal, *m.l/dh*) Afgarooc.

aflaggaaddee *fg2* (-ddeeyay, -ddeysay) Hadal aflaggaaddo ah cid u jeedin.

aflaggaaddeyn *m.f.dh* eeg aflaggaaddee.

aflaggaaddo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Hadal qadaf ah oo cid lagu yiraahdo.

aflaw *m.l* (-wyo, *m.dh*) Qof ilkaha qaar ka maqanyihiin.

aflax¹ *m.l ld* **aflixid**.

aflax² *f.mg1* (-xay, -xday; -lixi) 1. Qalinejbin (dugsi quraan). 2. Waxbarasho heer wacan ka gaarid.

aflaxaad *m.dh ld* **aflixid**.

aflixi *fg2* (-iyay, -isay) Cid, wax barasho heer wacan ka gaarsiin.

aflixid *m.f.dh* eeg aflax². *ld* **aflax¹**, **aflaxaad**.

aflixin *m.f.dh* eeg afluxi. *ld* **afluxis**.

afluxis *m.l ld* **afluxin**.

afmaal *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. A. ah: maansayahan. 2. A. ah: qof codkar ah.

afmaalnimo *m.l* Afmaal ahaansho.

afmaldah *m.l* Hadal daboolan oo duluc ama ujeeddo kale ku dhex qarsoontahay.

afmaldahid *m.dh* Af maldahan ku hadlid. *ld* **afmaldahid**.

afmeer¹ *m.l* 1. (-rro, *m.dh*) Af wareegsan; wareeg. 2. *ld* **afmeerid**.

afmeer² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Meel iyada oo wax gaar ah laga baarayo aggeeda hore ku wareegid. 2. Wax afmeer u yeelid.

afmeeran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax afmeer loo yecelay ahaansho (weel kolay ah).

afmeerid *m.f.dh* eeg afmeer². *ld* **afmeer¹** (2).

afmeernaan *m.f.dh* eeg afmeeran. *ld* **afmeernaansho**.

afmeernaansho *m.l/dh ld* **afmeernaan**.

afmiinshaar *m.l* (-rro, *m.dh*) Qof ku meel mariya wuxuu doona codkarnimo iyo karti dhagari ku jirto. *ld* **afmiishaar**.

afmiinshaarayn *m.f.dh* eeg afmiinsharee. *ld* **afmiishaarayn**.

afmiinshaaree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Qof wuxuu doona codkarnimo iyo karti dhagari ku jirto ku meel marin. *ld* **afmiishaaree**.

afmiinshaarnimo *m.dh* Afmiinshaar ahaansho. *ld* **afmiishaarnimo**.

afmiishaar *m.l ld* **afmiinshaar**.

afmiishaarayn *m.dh ld* **afmiinshaarayn**.

afmiishaaree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) *ld* **afmiinshaaree**.

afmiishaarnimo *m.dh ld* **afmiinshaarnimo**.

afnaq¹ *m.l ld* **afnaqid**.

afnaq² *f.mg1* (-qay, -qday) 1. Magac qof kale ku hadlid; afhayn. 2. Ku a.: qof, qof kale xurmad ka mudan si uusan jecleysan ugu warcelin; afceli.

afnaqid *m.f.dh* eeg afnaq². *ld* **afnaq¹**.

afyo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Haweenay la qabo; oori.

afqab *f.mg1* (-bay, -btay) Aan weli waxba cunin ahaansho (qof).

afqabid *m.f.dh* eeg afqab.

afqays *m.dh* Xiddigaha naafaha middooda seddexaad. *ld* **afqoys**.

afqoys *m.dh ld* **afqays**.

afraad *m.l/dh.t.j ld* **afaraad**.

afrid *m.l* Mayrax, derin iwm oo daaha looga dhigo aqal-Soomaaliga.

afrog¹ *m.l ld* **afrogid**.

afrog² *f.g1* (-gay, -gtay) 1. Weel afkiisa sare hoos marin. 2. Weel waxa ku jira ka wadaddaadin.

afrogan *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Weel la afrogay ahaansho.

afrogid *m.f.dh* eeg afrog². *ld* **afrog¹**.

afrognaan *m.f.dh* eeg afrogan. *ld* **afrognaansho**.

afrognaansho *m.l/dh ld* **afrognaan**.

afruug¹ *m.l ld* **afruugid**.

afruug² *f.g1* (-gay, -gtay) *ld* **afruug²**.

afruugid *m.dh ld* **afruugid**.

afruujin *m.dh* Burburinta beer carradeeda la burburiyo lana carrageddiyo.

afsaar *m.dh* Oodda xerada ariga afka lagaga oodo.

afatahan *m.l* (-nno/-ammo, *m.dh*) 1. Qof fikraddiisa si wanaagsan hadal ugu cabbiro. 2. Awoodda hal-abuur ee qof leeyahay.

aftahannimo *m.dh* Aftahan ahaansho.

aftahmo *m.dh* 1. Awodda qof u leeyahay inuu fikraddiisa si wanaagsan hadal ugu cabbiro. 2. Awoodda hal-abuur ee qof leeyahay.

aftax¹ *m.l* Fasax aan caadi ahayn oo ardayda dugsiga quraanka la siyoo.

aftax² *f.g1* (-xay, -xday; -tixi) Fasax aan caadi ahayn siin (arday dugsi quraan).

afti *m.db* (-*yo*, *m.l*) Arrin ama qaynuun, in la oggolaado ama la diiddo darteed, ay dowladi shabigeeda u bandhigto.
aftin *m.db* (-*nno*, *m.db*) Meesha ay banka iyo aydu iska galaan. 2. Meel dihin oo aan la daaqin.
aftir¹ *m.l* (-*rro*, *m.db*) Cad maro ah ama warqad afka lagu tирто.
aftir² *f/g/mg1* (-*ray*, -*rtay*) 1. (*f/g*) Wax af la' ka dhigid (qalab wax gooya). 2. (*f/mg*) Qof af u tirid.
aftirasho *m.f.db* *eeg* aftiro.
aftirid *m.f.db* *eeg* aftir².
aftiro *f/mg3* (-*rtay*, -*ratay*) Qof, wax sida dufan, caano iwm oo afkiisa ku yaal iska bi'in.
aftixid *m.f.db* *eeg* aftax².
aftoolin *m.db* Meel cabsi leh. *ld* **afdoolin**.
aftuur¹ *m.l* *ld* **afxir¹**.
aftuur² *f/g1* (-*ray*, -*rtay*) *ld* **afxir²**.
aftuuriid *m.db* *ld* **afxirid**.
afur¹ *m.l* *ld* **affurid**.
afur² *f/mg1* (-*ray*, -*rtay*) *ld* **affur²**.
afuran *f/mg4* (-*rnaa*, -*rnayd*) *ld* **affuran**.
afuri *f/g2* (-*iyay*, -*isay*) 1. Qof soomanaa afur siin. 2. Qof soon ka jebin. *ld* **afursii**.
afurid *m.f.db* *ld* **affurid**.
afurin *m.f.db* *eeg* afuri. *ld* **afursiin**.
afurnaan *m.f.db* *ld* **affurnaan**.
afurnaansho *m.l* *ld* **affurnaan**.
afursan *f/mg4* (-*naa*, -*rnayd*) *ld* **affuran**.
afursanaan *m.db* *ld* **affurnaan**.
afursanaansho *m.l* *ld* **affurnaan**.
afursii *f/g2* (-*iyay*, -*isay*) *ld* **afuri**.
afursiin *m.f.db* *eeg* afursii. *ld* **afurin**.
afuufl *m.l* *1*. *ld* **afuufid**. 2. Soor a. ah: soor aan iidaan lahayn. 3. Xirsi yar oo ummulaha iyo carruurta loo xiro.
afuufl *f/g1* (-*ray*, -*rtay*) Neef afka ka soo baxday wax ku sii deyn.
afuufan¹ *f/mg1* (-*fmay*, -*fantay*; -*fmi*) Wax la afuuufay noqosho.
afuufan² *f/mg4* (-*rnaa*, -*rnayd*) Wax la afuuufay ahaansho.
afuufid *m.f.db* *eeg* afuufl². *ld* **afuufl¹** (1).
afuuftmid *m.f.db* *eeg* afuufan¹.
afuuftnaan *m.f.db* *eeg* afuufan². *ld* **afuuftnaansho**.
afuuftnaansho *m.l* *ld* **afuuftnaan**.
afuuftuo *m.db* Neef afka, ama wax kale, laga sii daayo.
afuufl *m.l* Caws ka jaridda beer la geed qaaday. *ld* **afuuigid**.
afuuug² *f/g1* (-*gay*, -*gtay*) Beer la geed qaaday caws ka jarid. *ld* **afuuug²**.

afuugid *m.f.db* *eeg* afuuug². *ld* **afruug¹**, **afuugid**, **afuug¹**.
afuujin *m.db* Burburinta beer carradeeda lagu sameeyo si loo carrageddiyo.
afwaaji *f/g2* (-*iyay*, -*isay*) Hadal qof laga filayo in uu sheego, hadal kale oo buriya sheegid.
afwaajin *m.f.db* *eeg* afwaaji.
afwebi *m.l* (-*afwebi*, *m.l*) (*juqr.*) Halka webiga iyo baddu iska galaan, halkaas oo saamaynta mawjaddu ay ka muuqato, isla markaasna ah halka biyaha webiga ee macaan iyo biyaha baddu iskaga darsoomaan.
afweyn *m.db* Riciraha tunka tan ugu sareysa ee madaxa ku fadhiyo.
afweyn-holac *m.l* (*daaw.*) Halaamacood lafta afweynata ee ka muuqata dhegta dabadeeda oo saameeya gododka laftaas (air space)la xiriiriya godka dhegta dhexe.
afxaar *m.l* (-*rro*, *m.db*) Qof cay badan oo aan xishoon.
afxir¹ *m.l* Asraar loo akhriyo xoolo lumay si uusan dugaag u cunin. *ld* **aftuur¹**.
afxir² *f/g1* (-*ray*, -*rtay*) Xoolo lumay quraan u akhrin si aan dugaag u cunin. *ld* **aftuur²**.
afxiran *f/mg4* (-*rnaa*, -*rnayd*) 1. Qof soon niyaystay ahaansho. 2. Dugaag si uusan xoolo lumay u cunin wax la afxiray ahaansho.
afxirasho *m.f.db* *eeg* afxiro.
afxirid *m.f.db* *eeg* afxir². *ld* **aftuuriid**.
afxirnaan *m.f.db* *eeg* afxiran. *ld* **afxirnaansho**.
afxirnaansho *m.l* *ld* **afxirnaan**.
afxiro *f/mg3* (-*rtay*, -*ratay*) Soon niyaysasho.
afxumaan *m.f.db* *eeg* afxun. *ld* **afxumaansho**, **afxumi**, **afxumo**.
afxumaansho *m.l* *ld* *eeg* afxumow. *ld* **afxumaan**.
afxumayn *m.f.db* *eeg* afxumee.
afxumee *f/g2* (-*meeyay*, -*maysay*) Qof hadallo aan munasaab u ahayn ku dhihid.
afxumi *m.db* *ld* **afxumaan**.
afxumo *m.db* *ld* **afxumaan**.
afxumow *f/mg3* (-*maaday*, -*maatay*) Wax afxun noqosho (qof).
afxun *f/mg4* (-*umaa*, -*umayd*) Wax cay badan ahaansho.
afyaal *m.l* 1. Hoggaamiye; horyaal. 2. Qof cid u qaabbilsan soo dhoweynta. 3. Aftahan. 4. Oodaf. 5. Mir ka duwan iniiinaha tusbaxa, dheer, oo soo ooda taxa tusbaxa.
afyaqaan *m.l* (-*nno*, *m.db*) 1. Qof cilmiga afafka aqoon u leh. 2. Qof codkar ah.
afyar *m.db* Nooc kalluunka ka mid ah.

afyuub <i>m.l (-bab, m.l)</i> Bayd faal, oo madaxa iyo tan manjaha ka sarreysa min hal ka ah, manjaha iyo tan madaxa ka hooseysana min labo.	agas <i>m.l</i> Cunto la siiyo dadka aasaya qof dhintay oo qabriga lagu dul cuno.
afyuun <i>m.l</i> Geed-ubax oo dhacaankiisa laga sameeyo mukhaaddaraad.	agjoog <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Wax meel u dhow ku suggaan.
ag <i>m.dh (-go, m.l)</i> Meel inta u dhow ama hareerka kaga xeeran.	agjoogid <i>m.f.dh eeg agjoog.</i>
agaag <i>m.l</i> Fagaag. <i>ld agag.</i>	agjooji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax, wax kale oo taagan meel u dhow istaajin.
agaagse <i>m.l ld agagse.</i>	agjoojin <i>m.f.dh eeg agjooji.</i>
agaallii <i>m.db</i> Nuguushi (xiddigo).	agliil <i>m.dh (-lo, m.dh)</i> Cuntada la siiyo arooska toddoboda beri ee ugu horreysa.
agaasiman <i>f.mg4 (-innaa, -innayd)</i> Wax la agaasimay ahaansho.	agloon <i>m.l/db</i> 1. Xoolaynta weel gocaya la xooleeyo. 2. Jaangooyada hore ee wax la dhisayo ama la samaynayo. 3. <i>ld agloonid.</i>
agaasime <i>m.l (-mayaal, m.l)</i> 1. Qof madax ka ah waax wasaaradeed, wakaaladeed, hay'adeed iwm. 2. A. guud: qof dhowr agaasime madax u ah.	agloon <i>f.g1 (-oolay, -ooshay)</i> 1. Weel gocaya ah xoolayn. 2. Guri dhisid.
agaasimid <i>m.f.dh eeg agaasin².</i> <i>ld agaasin¹ (2).</i>	agloonlan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax la agloonlal ahaansho (aqal, weel, gocaya ah iwm).
agaasin¹ <i>m.l</i> 1. Xafis laga maamulo waax wasaaradeed, wakaaladeed iwm. 2. <i>ld agaasimid.</i> Habeynta iyo isku dubbarididda hawsha. 3. A. guud: xafis laga maamulo dhowr waaxood.	agloonlid <i>m.f.dh eeg agloon².</i> <i>ld agloon¹ (3).</i>
agaasin² <i>f.g1 (-imay, -intay; -imi)</i> Habeyn iyo isku dubbaridid (hawl).	agloonnaan <i>m.f.dh eeg agloonlan.</i> <i>ld agloonnaansho.</i>
agaasinnaan <i>m.f.db eeg agaasiman.</i> <i>ld agaasinnaansho.</i>	agloonnaansho <i>m.l/db ld agloonnaan.</i>
agaasinnaansho <i>m.l/db ld agaasinnaan.</i>	
agab¹ <i>m.l</i> 1. Faa'idada iyo waxtarka ay cidi leedahay. 2. Ciirsi; miciin.	agmar¹ <i>m.l</i> Shiifow.
agab² <i>m.dh.u</i> Qalabka guri, makhaayad iwm looga adeegto.	agmar² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Wax, meel u dhow socod ku dhaafid.
agabbar¹ <i>m.l ld agabbarid.</i>	agmari <i>f.lg2 (-iyay, -isay)</i> Wax, wax kale meel u dhow socod ku dhaafin.
agabbar² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Nafley leyliyid.	agmarid <i>m.f.dh eeg agmar².</i>
agabbarid <i>m.f.db eeg agabbar².</i> <i>ld agabbarid¹.</i>	agmarin <i>m.f.dh eeg agmari.</i>
agabsad <i>m.l ld agabsasho.</i>	agool <i>m.l</i> Qolof cad oo madaxa yeesho marka uu basaaso.
agabsasho <i>m.f.db eeg agabso.</i> <i>ld agabsad.</i>	agoomayn <i>m.f.dh eeg agoomee.</i>
agabso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Cid ciirsi ka dhigasho.	agoomee <i>f.g2 (-meeay, -maysay)</i> Ilmo agoon ka dhigid.
agag <i>m.l ld agag.</i>	agoomoobid <i>m.f.dh eeg agoomow.</i> <i>ld agoonoobid, agoontoobid.</i>
agagaar <i>m.l</i> Wax meelaha ku dhow ee hareeraha kaga xeeran. <i>ld agaggaar.</i>	agoomow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax agoon ah noqosho (ilmo). <i>ld agoomow, agoontow.</i>
agagas <i>m.l</i> Qof aan ka xishoon waxyaabo bulshada uu la noolyahay ceeb ula muuqda.	agoon¹ <i>m.l (agoon/-nno, m.db)</i> Wiil yar oo aabihii dhintay.
agaggaar <i>m.l ld agagaar.</i>	agoon² <i>m.dh (-omo, m.l)</i> Gabar yar oo aabbeheed dhintay. 2. <i>(m.u)</i> Carruur aabbahood dhintay.
agagse <i>m.l</i> 1. Wuxa laga baxsho ama laga qasho xoolo la soo dhaco inta aan la qeybsan. 2. Wax yar oo kororsiimo ahaan loo siiyo qof xoolo la soo dhacay oo la qaybsaday wax yar ka helay. <i>ld agagse.</i>	agoonnimoo <i>m.db</i> Agoon ahaansho.
agagsi <i>f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)</i> Cid agagse siin.	agoonobid <i>m.db ld agoomoobid.</i>
agagsiyid <i>m.f.db eeg agagsi.</i>	agoonow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> <i>ld agoomow.</i>
agan <i>m.l</i> 1. Ceel biyo badan leh; naq badan. 2. A. ah: xoolo, ceel, dhul iwm oo aan intifaac lahayn.	agoontoobid <i>m.dh ld agoomoobid.</i>
	agoor <i>m.dh</i> Neef irmaan oo muddo badan la maalayey; dhaqayo.
	agoornimo <i>m.db</i> Agoor ahaansho.
	agoosto <i>m.db</i> Bisha siddeedaad ee sannadka miilaadiga ah.

agow <i>e.d</i> Hadday u yaraato; xataa. Tus. "Agow ii ahaateenaal"; "Agow roob di'i lahaayaayaa."	ahraam ² <i>m.db</i> (xis.) Adke salkiisu yahay geesoole iyo dhammaan wejiyada kalena ay yihiin saddex-xagallo wadaaga gees.
agtag <i>f.g1</i> (-gay, -gtay; -tegi) Wax meel jooga u dhowaansho.	ajal ¹ <i>m.db</i> 1. <i>ld ajalo</i> . Dhammaadka nolosha qof. 2. <i>ld ajalid</i>
agtegid <i>m.f.dh</i> eeg agtag.	ajal ² <i>f.g1</i> (-alay, -ashay) Cid dhimashadeeda sabab u noqosho.
aguug ¹ <i>m.l ld</i> aguugid.	ajalid <i>m.f.dh</i> eeg ajal ² . <i>ld ajal¹</i> (2).
aguug ² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) 1. Cid, ceel, god iwm duuqid. 2. Isku a.: dad yoobsan ahaansho.	ajalo <i>m.db</i> Geeri. <i>ld ajal¹</i> (1).
aguugan ¹ <i>f.mg1</i> (-gmay, -gantay; -gmi) Wax la aguugay noqosho.	ajar ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld ajir, ajri</i> . Abaalgud Eebbe siyo qof camal wanaagsan sameeyey. 2. <i>ld ajarid</i> .
aguugan ² <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Wax la aguugay ahaansho.	ajar ² <i>m.db</i> (-ro, <i>m.db</i>) Khayaano; qayaano.
aguugid <i>m.f.dh</i> eeg aguug ² . <i>ld aguug¹</i> .	ajar ³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Cid si qarsoodi ah u dhibaatayn.
aguugmid <i>m.f.dh</i> eeg aguugan ¹ .	ajaran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay: -rmi) Cid, wax ku qatalmid.
aguugnaan <i>m.f.dh</i> eeg aguugan ² . <i>ld aguugnaansho</i> .	ajaran ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Cid wax ku qataltay ahaansho.
aguugnaansho <i>m.l/ldh ld</i> aguugnaan.	ajaraysasho <i>m.db</i> <i>ld ajarsasho</i> .
ah ¹ <i>f.g4</i> (yahay, tahay; ahaa, ahayd) Wax xalaad ku sugnaansho.	ajarayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) <i>ld ajarso</i> .
ah ² <i>e.d ld aah</i> .	ajarid <i>m.f.dh</i> eeg ajar ³ . <i>ld ajar¹</i> (2).
ahaan <i>m.f.dh</i> eeg ah. <i>ld ahaansho</i> .	ajarmid <i>m.f.dh</i> eeg ajaran ¹ .
ahaansho <i>m.l/ldh</i> eeg ahow. <i>ld ahaan</i> .	ajarnaan <i>m.f.dh</i> eeg ajaran ² . <i>ld ajarnaansho</i> .
ahaateenaa <i>fk</i> . "Ma wasiir baad noqotay?" "A.! Fiiqnaan lahaydaal".	ajarnaansho <i>m.l/ldh ld</i> ajarnaan.
ahal <i>m.l ld</i> <i>ehel</i> .	ajarro <i>m.db</i> Cudur qanjirrada geela barariya.
ahalo <i>m.db</i> <i>ld</i> <i>ehel</i> .	ajarsad <i>m.l ld</i> <i>ajarsasho</i> .
ahalunnaar <i>m.l ld</i> ahlunaar.	ajarsasho <i>m.f.dh</i> eeg ajarso. <i>ld ajaraysasho</i> , ajarsad, ajarsi, ajirsad, ajirsasho.
ahamiyad <i>m.db</i> <i>ld</i> ahmiyad.	ajarsi <i>m.l ld</i> <i>ajarsasho</i> .
ahaw <i>f.mg3</i> (-aaday, -aatay) Wax xalaad ku sugaran noqosho. <i>ld ohow</i> .	ajarso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Ka a.: cid si ajar looga kasbado wax ay u baahantahay siin. <i>ld ajarayso, ajirso</i> .
ahaysii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Wax xalaad gaar ah ku sugid.	ajee <i>f.g2</i> (ajeejay, ajaysay) Biyo ajo ka dhigid.
ahaysiin <i>m.f.dh</i> eeg ahaysii.	ajeendo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Xusuusqor.
ahbal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Nin aad u garasho yar; doqon; dabbaal.	2. Arrin duluc gaar ah ka hadlaysa oo looga doodo shir iwm.
ahbalad <i>m.db</i> Haweenay aad u garasho yar, doqon; dabbaalad.	ajeyn <i>m.f.dh</i> eeg ajee.
ahbalnimo <i>m.db</i> Ahbal ahaansho.	aji <i>m.l.u</i> (aji, <i>m.db</i>) 1. Qof nasab wanaagsan ka soo jeeda. 2. Soomaali.
ahbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld abhi</i> .	ajiib ¹ <i>m.l</i> 1. Aqbal. 2. <i>ld ajiibid</i> .
ahbin <i>m.db</i> <i>ld</i> abhin.	ajiib ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Cid wax ay rabto ka aqbalid.
ahbis <i>m.l ld</i> abhin.	ajiibid <i>m.f.dh</i> eeg ajiib ² . <i>ld ajiib¹</i> (2).
ahdaaf <i>m.dh.w</i> eeg hadaf.	ajir <i>m.l ld</i> <i>ajar¹</i> (1).
ahlan <i>e.d</i> Nabaday!	ajirsad <i>m.l ld</i> <i>ajarsasho</i> .
ahluunaar <i>m.l</i> Qof cadaab mutaystay. <i>ld ahalunnaar, ehelunnaar</i> .	ajirsasho <i>m.dh</i> <i>ld ajarsasho</i> .
ahmi <i>m.l eeg</i> ahmin.	ajirso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld ajarso</i> .
ahmin <i>m.l.u</i> 1. Ariga intiisa shilis oo la suuq geyn karo. 2. Orgida iyo wananka dhufaanan ee beeca ama hilib loogu talagalay. <i>ld ahmi</i> .	ajili <i>m.l</i> 1. Sabab; daraad. 2. A.gay, a.gaa iwm: daraadday, daraaddaa.
ahmiyad <i>m.db</i> Ujeeddo; qasdi; muhiimmad.	ajnebi <i>m.l</i> Nin aan u dhalan dalka uu joogo; shisheeye.
ahraam ¹ <i>m.db</i> Dhisma soo yaal ah oo Masaaridii hore dhistay oo leh shagli saddex-geesoole.	ajnebiyad <i>m.db</i> Dumar aan u dhalan dalka ay joogto.
ahraam ² <i>m.db</i> (xis.) Adke salkiisu yahay geesoole iyo dhammaan wejiyada kalena ay yihiin saddex-xagallo wadaaga gees.	ajo <i>m.db</i> Biyo meel ku raagay oo midabkoodii, dhadhankoodii iyo urtoodii isbeddelay.

ajoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ka a.: qof, wax sharaftiisa wax u dhimi karo ka fogaan.

ajood *m.fl eeg* ajoo.

ajri *m.l ld ajar¹* (1).

ajuuro *m.dh ld ijaar¹*.

akademiyе *m.l* 1. Maamul ka kooban aqooniyahanno oo loo xilsaaray kor u qaadiida aqoonta, fanka iyo dhaqanka bulshada. 2. Dugsi sare oo qaabilسان carbiska ciidamada. *ld akademiyе*.

akademiyо *m.dh ld akademiyе*.

akeekamid *m.f.dh eeg* akeekan². *ld akeekan¹* (2).

akeekan¹ *m.l* 1. Muran hagag ku jiro; cilaaq. 2. *ld akeekamid*.

akeekan² *fg1* (-amay, -antay; -ami) Muran hagag ku jiro samayn.

akhas *e.d* Erey la yiraahdo markii la arko ama la maqlo wax xun. *ld aqas*.

akhdar *m.l* Cagaar. *ld akhtar*.

akhir *f.mg1* (-ray, -rtay) Waqtii la rabay dib uga dhicid.

akhiran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax waqtii la rabay dib uga dhacay noqosho.

akhiran² *f.mg4* (-rmaa, -rnayd) Wax waqtii la rabay dib uga dhacay ahaansho.

akhiri *fg2* (-iyay, -isay) Wax waqtigisa dib u dhigid.

akhirid *m.f.dh eeg* akhir.

akhirin *m.f.dh eeg* akhiri.

akhirmid *m.f.dh eeg* akhiran¹.

akhirnaan *m.f.dh eeg* akhiran². *ld akhirnaansho*.

akhirnaansho *m.l/dh ld* akhirnaan.

akhlaaq *m.dh* Dabeecad, dhaqan.

akhri *fg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Erayo ama weedho qoran daalacasho ama kor ugu dhawaqid.

akhrin *m.dh ld* akhriyid.

akhris *m.l ld* akhriyid.

akhrisasho *m.f.dh eeg* akhriso².

akhriso¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Haweenay raadiyaha, telefishinka iwm warka ka sheegta.

akhriso² *fg3* (-stay, -satay) Wax qoran daalacasho.

akhriye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Nin raadiyaha, telefishinka iwm war ka sii daaya.

akhriyid *m.f.dh eeg* akhri. *ld akhrin, akhris*.

akhtar *m.l ld* akhdar.

akhyaar *m.l* Nin wax garad ah. *ld ikhyaar*.

akid *fg1* (-day, -dday) 1. Cid ra'yigeeda ku raacid. 2. War hore loo sheegay xogtiisa sugid.

akidid *m.f.dh eeg* akid. *ld akidis*.

akidis *m.l ld akidid*.

akrobalus *m.l* (taar.) Qalcadihii ku yiil magaaloooyinkii Giriiggii ee waqtiyadii hore.

akson *m.l* (-no, *m.dh*) (*c.naf*) Qaybta dheer ee miiqan ee unugga dareen wadka. Waxay ka soo qaaddaa unugyo dareen wade, dareen wadaha unugga jidhka, iyada oo u gudbinaysa organka dhaqdhqaqaama maskaxda.

alaab *m.dh.u* 1. Qalabka guriga looga adeegto. 2. Waxyaabaha qofka u gaarka ah sida sanduuqa, dhar, miiis, sariir iwm. *ld alaab*.

alaab caydhiin *m.dh.u* (-bo ..., *m.l*) 1. Walax ama shay dabiici ah oo aan gelin wel warshado ama aan la farsamayn. 2. Alaab ay isticmaalaan warshaduhu si ay u farsamotumaan uguna beddelaan alaab la isticmaali karo; alaabta caydhiin waxaa qayb ahaan ka mid ah alaab farsamotuman, oo ay ka mid yihii looxa jarjaran, burka qamadiga, kuwaas oo sii mara farsamotumid dheeraad ah. *ld alaab ceyriin*.

alaab ceyriin *m.dh.u* *ld alaab caydhiin*.

alaabayn *m.f.dh eeg* alaabee.

alaabee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Guri, xafis iwm alaaboo dhigid.

alaabo *m.dh.u* *ld alaab*.

alaah *m.l* (-hyo, *m.dh*) Qof baryo badan oo aan xishno.

alaakood *m.l* Maawelo iyo sasabidda carruur lagu aamusiiyo.

alaakoodi *fg2* (-iyay, -isay) Alaakood sameyn.

alaakoodin *m.f.dh eeg* alaakoodi. *ld alaakoodis*.

alaakoodis *m.l ld* alaakoodin.

alaal *m.l* Qof si sahlan ula qabsan karo dad iyo dal uusan aqoon; qof galgal badan oo dhiir.

alaalabbaq¹ *m.l* 1. Baqdi aan aqoon ku dhisnay; baqdin qalo keento. 2. *ld alaabbiqid*.

alaalabbaq² *f.mg1* (-qay, -qday; -biqi) Cabsi kaddaray ah dareemid.

alaalabbiqid *m.f.dh eeg* alaalabbaq². *ld alaabbaq¹* (2).

alaalax¹ *m.l* 1. Socod lala dhacdhacayo tabar darro awgeed; 2. A. ah: qof sakhraansan.

alaalax² *f.mg1* (-xay, -xday) Tabar darro awgeed la dhacdhacid.

alaale *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Qof dhallinyar, waayo aragnimo lahayn, oo isla weyn.

alaalennimo *m.dh* Alaale ahaansho.

alaalixid *m.f.dh eeg* alaalax².

alaalnimo *m.dh* Alaal ahaansho.

alaalo <i>m.dh</i> Nooc caws ka mid ah oo dhaadheer.	albaab ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) 1. Irrid, albaab u yeelid. 2. Albaab furan xirid.
alab <i>m.l</i> Ged; caado; dabci.	albaaban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Wax la albaabay noqosho (irrid).
alabbas ¹ <i>m.l</i> 1. Orod aan caadi ahayn oo baqdin ku jirto. 2. <i>ld</i> alabbasid.	albaabid <i>m.f.dh eeg</i> albaab ² .
alabbas ² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Orod aan caadi ahayn oo baqdin ku jirto samayn.	albaabjooge <i>m.l</i> (-gayaal, <i>m.l/dh</i>) Qof guri weyn, xafiis iwm ilaaliya oo iridda laga soo galo jooga.
alabbasid <i>m.f.dh eeg</i> alabbas ² . <i>ld</i> alabbas ¹ (2).	albaabnaan <i>m.f.dh eeg</i> albaaban. <i>ld</i> albaabnaansho.
alabbaslays <i>m.l</i> <i>ld</i> alabbasleyn.	albaabnaansho <i>m.l/dh ld</i> albaabnaan.
alabbaslee <i>f.mg2</i> (-leeyey, -laysay) Alabbas sameyn (nafley).	alcood <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Noocyada shiraaca doonyada kan ugu weyn.
alabbasleyn <i>m.f.dh eeg</i> alabbaslee. <i>ld</i> alabbaslays, alabbasmays, alabbasmeyn.	aldhhiaydh <i>m.l</i> (-dhyo, <i>m.dh</i>) (kiim.) Qayb ka mid ah iskudhisyada oorgaanikada ah ee noocoodu yahay -C-H; halkaas oo R ay tahay koox alkayl ama arayl ah.
alabbasmays <i>m.l</i> <i>ld</i> alabbasleyn.	aleeggrad ¹ <i>m.l</i> Luuq macaanoo haweenku hees hawleedka ku qaadaan.
alabbasmeyn <i>m.f.dh ld</i> alabbasleyn.	aleeggrad ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Hees hawleed luuq macaan ku qaadid (haween).
alal <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) Xanuun la taahid.	aleeggradid <i>m.f.dh eeg</i> aleegad ² .
alalaas ¹ <i>m.l</i> 1. Mashxarad. 2. <i>ld</i> alalaasid.	aleel <i>m.dh.u</i> (-lo, <i>m.l</i>) Bocol yaryar oo xeebaha badaha laga helo oo weelasha lagu qurxiyo; laji.
alalaas ² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Mashxarad samayn.	aleelaale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Nooc dibqallooca ka mid ah oo aad u weyn oo dabada midabbo kala duwan ku leh, waabaayo halis ahna leh.
alalaasid <i>m.f.dh eeg</i> alalaas ² . <i>ld</i> alalaas ¹ (2).	aleelatuur ¹ <i>m.l</i> Nooc faalka ay haweenku dhigaan ka mid ah oo ay aleesha ku faaliyaan.
alalad ¹ <i>m.l</i> 1. Riyo; dhadhab. 2. Qaraw. 3. <i>ld</i> alaladid.	aleelatuur ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Aleel ku faalin (haween).
alalad ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Qarwid; dhadhabid.	aleelatuurid <i>m.f.dh eeg</i> aleelatuur ² .
alaladi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Ka a.: cid alal ka keenid. <i>ld</i> alaladsi.	aleelayn <i>m.f.dh eeg</i> aleeliee.
alaladid <i>m.f.dh eeg</i> alalad ² . <i>ld</i> alalad ¹ (3).	aleelaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax aleel loo yeelay ahaansho.
alaladin <i>m.f.dh eeg</i> alaladi. <i>ld</i> alaladsi.	aleelaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> aleelaysan. <i>ld</i> aleelaysnaansho.
alaladsi <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> alaladi.	aleelaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> aleelaysnaan.
alaladsiin <i>m.f.dh ld</i> alaladin.	aleelee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Wax aleel ku qurxin.
alalaxi <i>m.dh</i> Nafley yar oo biyaha ku nool, bocool ku dhex jirta oo kaadi-dhiigga noolihiisa korisa.	aleemi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Aleen ka dhawaajin (geel).
alalid <i>m.f.dh eeg</i> alal.	aleemin <i>m.f.dh eeg</i> aleemi. <i>ld</i> aleemis.
alamshasho <i>m.f.dh eeg</i> alamso. <i>ld</i> alamsi.	aleemis <i>m.l</i> <i>ld</i> aleemin.
alamsi <i>m.l</i> <i>ld</i> alamsasho.	aleen <i>m.l/dh</i> (-eemo, <i>m.dh</i>) Koor yar oo geela loo xiro.
alamso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Si degdeg ah wax u liquid.	alfaan <i>m.dh.w eeg</i> alif (4).
alan ¹ <i>m.l</i> (almo/-nno , <i>m.dh</i>) Xubnaha geedka qasabka middood.	alfiyoole <i>m.l</i> (-layaalyo, <i>m.l/dh</i>) (c.nafl.) Kiish yar oo ka samaysan xuub khafiif ah, oo ay ku daboolanyihiin tintaafyo wada shaqaynaya oo ku yaalla dhammaadka faracyaraha hunguriga oo neefsashada sambabodu ka
alan ² <i>m.l</i> (almo/-nno , <i>m.dh</i>) (nax.) Erey waxaa loo qaybin karaa xubno tiradooda la mid ah inta shaqal uu leeyahay ereygaas (sida madax -> ma-dax); xubin waliba waxaa lagu magacaabaa alan; erey wuxuu noqon karaa hal alanle (cir), laba alanle (ma-dax), saddex alanle (dib-ka-be), iwm; xusuusnaada in shaqalka dheer lagu tiriyo hal shaqal ama hal cod (ii, aa iwm) sida shibanayaashan oo kale - dh, sh, kh, oo aan la kala qaybin karin.	
alawaad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Meel wax lagu karsado; jiko.	
albaabi ¹ <i>m.l</i> (-bbo/-byo <i>m.dh</i>) Bir, loox iwm oo hab gaar ah loo sameeyey oo guryaha irdahooda lagu awdo.	

dhacdo dushiisa. Sambabku waxa uu leeyahay alfiyoolo fara badan. Alfiyoolayaasha ku jira sambabka aadanaha waxa bedkiisa lagu qiyasay inuu yahay 100 mm.

algoordan *m.l (-amo, m.db) (xis.)* Urur qaunuunno ah oo hagaag u qeexan, loona adeegsado furfirista mas alad iyada oo la qaadayo tallaabooyin tiradoodu koobantahay.

alhuumo *m.db* Dhibaato weyn; belo.

alif *m.l (-fyo, m.db)* 1. Xarafka ugu horreya farta Carabiga. 2. Alifba'. 3. Astaan alifka u eg oo xoolaha lagu sunto. 4. *(alfaan, m.db)* Darajo la siiyo sarkaalxigeenka.

alifaatig *m.l (-gyo, m.db) (kiim.)* Iskudhis orgaanig ah oo ah alkeyn, alkiin, ama alkayn iyo faracooda. Iskudhis yada alifaaligga ah badidoodu waxay leeyihiin dhis silsilad furan, hasayeeshe qaarkood, sida saykalohigseyn iyo sukurows, waxay leeyihiin giraamo.

alifba' *m.db* Xuruuf af lagu qoro oo ka kooban shaqallo iyo Shibbanayaal; alif. *ld alif.*

alifle *m.l (-layaal, m.l/db)* Qof ciidanka qalbka sida ka mid ah oo darajadiisu hal alif tahay.

alifley *m.db.u* 1. Carruur dugsi ku jirta oo alifka dhigata. 2. Ciidamada inta alif sidata.

aliil *m.l (-lo, m.db) (baay.)* Mid ka mid ah muuqaallada talantaalliga ah ee hiddo side. Noolayaasha badankoodu waxay leeyihiin laba aliil oo midba hiddoside ka yimid (midba waalid ka yimid), kaas oo ku jira koromosoomyo iskumid ah. Hal aliil badanaa waxa uu shiiqyaa ka kale oo loo yaqaan shiiqsane, kaas oo ay ka baxaan astaamaha u gaarka ah noolahaas.

aliindi *m.l* Dhar gacanta lagu sameeyo, adag, midabbo iyo noocyoo badan leh, oo Soomaaliya lagu sameeyo. *ld iliindi.*

algebra *m.l (xis.)* Laan ka mid ah xisaabta oo lagu barto habdhisyada tirooyinka iyo astamahooda guud ahaan. Waxa la adeegsadaa xuruufo ama summado u taagan xaddiyada, iyo astooyin u taagan iskuxiridda xaddiyada ama tirooyinka.

alji *m.l.u (-yo, m.db) (baay.)* Qayb badan oo ka duwan dhirta yar yar, hase yeeshoo cagaariye leh (footoosintasis) cuntadiisa ku samaysan kara, kuna nool sabo biyood iyo dhulka saxansaxada leh. Geedkani waxa uu noqon karaa hal unugley ama unugyo badane. Isaga oo yeelan kara qaababkan: miijaq, wareegsan ama saxon u eg. Aljiga hadda looma aqoonsana koox abla-

ablayneed, inkastao maraka qaarkood la raaciyo noolayaasha hoose ee boqortooyada borotista. Inta badan haddaba, kooxaha boqortooyadan waxa loo aqoonsanyahay qaybaha abla-ablayneed.

alkaali *m.l (-iyo, m.db) (kiim.)* Beys xooggan oo biyaha ku milma. Ereygani wuxuu tilmaamayaay haydarogsaydhada biraha alkali (ururka I) oo keliya, hasayeeshee sida caamka ah waxaa loo isticmaalaa beys kasta oo milma.

alkahool *m.l (-lo, m.db) (kiim.)* Iskudhis orgaanig ah oo ka kooban hal ama in ka badan oo haydarogsayl (-OH). Alkahollandu waa haydarogsi laga soo dhirandhiriyye alkeynnada. Waxay sameeyaan taxane isku mid ah C H n+1. H. Alkahollandada waxa lagu kala sooci karaa dabeeccadda kaarboon atamka ay ku dhegsanyihiin.

alkayn *m.l (-no, m.db) (kiim.)* Koox ka tirsan haydarokaarboonnada aan dheregsanayn; loona yaqaan sitayliinno. Waxay wadaagaan naanaysta guud ee C H-na waa abyooone.

alkeyn *m.db (-no, m.db) (kiim.)* Nooc haydarokarboon ah oo leh naaneysta guud ee C H . Alkeynadu waa iskudhisyo baahan.

alkiin *m.l (-no, m.db) (kiim.)* Nooc haydarokarboon ah oo leh naaneysta guud ee C H . Alkiinada (oo hore loo oran jiray olifiino) waa iskudhisyo aan dheregsaneyn oo leh dabar lammaan oo kaarboon-kaarboon ah.

alkohooliisam *m.l (daaw.)* Xaalad bukaansho ka timid u barashada aalkohoolka ee qofka, taas oo haddii si kadiis ah looga joojiyo keeni karta calaamado: sida gariir, xasillooni'an, halluuqineeshiniis iyo qalbi jab.

alkuman¹ *f.mg1 (-unnay, -unnantay; -unni)* Wax la alkumay noqosho (gabar).

alkuman² *f.mg4 (-unnaa, -unnayd)* Wax la alkumay ahaansho (gabar).

alkumasho *m.f.db eeg alkumo.*

alkume *m.l (-mayaal, m.l/db)* 1. Abuure ah, wax uuma. 2. Iilaah.

alkumid *m.f.db eeg alkun³.*

alkumo *f.g3 (-untay, -umatay)* Gabadh guur laga doonayo reerkooda weyddiisasho.

alkun¹ *m.l (-nno, m.db)* Nin ay gabadh u doonantahay.

alkun² *m.db (-mo, m.l)* Gabadh nin u doonan.

alkun³ *f.g1 (-umay, -untay; -umi)* 1. Wax aan horee u jirin abuurid. 2. Ka a.: wax kale ka soo saarid.

alkunmid <i>m.f.dh eeg</i> alkuman ¹ .	Way la falgashaa asiidhada iyo alkaliyadaba sababta oo ah waa laba-eefle.
alkunnaan <i>m.f.dh eeg</i> alkuman ² . <i>ld</i> alkunnaansho.	alma-almay <i>m.dh</i> Cucub ama lucbad ay ilmuu ku cayaaraan oo qaab aroosad leh.
alkunnaansho <i>m.l/dh ld</i> alkunnaan.	alma-almay <i>m.f.dh eeg</i> alma-almee.
alla <i>s.</i> Kasta, walba. Mar alla markii: mar kasta. <i>ld</i> allaale.	alma-almee <i>f.mg2</i> (-meeyay, -maysay) Alma-almay ciyaarid.
allaale <i>s. ld</i> alla.	almaas <i>m.l</i> Nooc ka mid ah dhagxaanta qaaliga ah. <i>ld</i> dheeman.
allabbari ¹ <i>m.l</i> 1. Alle wax ka bari; ducaysi. 2. Cunto ay samayso cid ducaysanaysa. 3. allabbariyid.	almadar <i>m.dh.u</i> Arday waxbarashada dugsiga hoose ku jirta.
allabbari ² <i>f.mg1</i> (-ryay, -riday, -ryi) 1. Rabbi baryid; Ilaah wax ka tuugid. 2. Cunto lagu ducaysanayo samayn.	almi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Kuul, silis iwm qoor ku xirid (qof).
allabbariyid <i>m.f.dh eeg</i> allabbari ² . <i>ld</i> allabbari ¹ (3).	almin <i>m.f.dh eeg</i> almi.
allacaabud <i>m.l ld</i> ilaahtcaabud.	aloog <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) 1. Rabsho, dagaal iwm abuurid. 2. Wax kor u qadiid, taagid.
allacaabudid <i>m.dh ld</i> ilaahtcaabudid.	aloogan ¹ <i>f.mg1</i> (-gmay, -gantay; -gmi) Wax la aloogay noqosho (rabsho, dagaal iwm).
alladiidnimo <i>m.dh</i> (taar.) Rumeyn in uusan Ilaah jirin.	aloogan ² <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Wax la aloogay ahaansho (rabsho, dagaal iwm).
allaqabey <i>m.l</i> (-bayaal, <i>m.l/dh</i> ; -bayo, <i>m.dh</i>) Qof aan khayr badan lahayn.	aloogid <i>m.f.dh eeg</i> aloog.
alla-uxiir <i>m.l</i> Qof sidii loo dhalay aan timo u soo bixin.	aloogmid <i>m.f.dh eeg</i> aloogan ¹ .
allaylee <i>e.d ld</i> allaylehe.	aloognaan <i>m.f.dh eeg</i> aloogan ² . <i>ld</i> aloognaansho.
allaylehe <i>e.d</i> Erey la yiraahdo marka wax dhacay ay sidii loo filayat noqdaan; akkidid in wax dhacay ay sidaas noqonayaan. Wuxuu ka koobanyahay "Alle", "i" iyo "lehe". <i>ld</i> allaylee.	aloognaansho <i>m.l/dh ld</i> aloognaan.
Alle <i>m.l</i> (dii.) Ka aan dhimman ee adduun, aakhriyo iyo inta uuman sameeyay ee iska leh, Eebbe, Ilaah, Waaq.	aloogsasho <i>m.f.dh eeg</i> aloogso.
allebadane <i>m.l</i> (dii.) Rumeyn, ama caabudid in ka badan hal ilaaah; shirki.	aloogso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Si didmo iyo degganaan la'aan leh u kidid (nafley).
alleyl <i>m.l</i> Habeen bar, saqdhexe.	alool <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) Nooc dadabta aqalka ka mid ah oo laga sameeyo ulaha geed-duuruka oo lagu seendo ama guryaha lagu ilxiro.
allif ¹ <i>m.l ld</i> allifid.	aloos <i>f.g1</i> (-say, -stay) Rabsho, dagaal iwm abuurid.
allif ² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Maanso, muusiko, figrad cilmiyeed iwm curin.	aloosan ¹ <i>f.mg1</i> (-smay, santay; -smi) Wax la aloosay noqosho (rabsho, dagaal iwm).
allifaad <i>m.dh</i> Awoodda qof u leeyahay wax curinta. <i>ld</i> allifid.	aloosan ² <i>f.mg4</i> (-snaa, -snaday) Wax la aloosay ahaansho (rabsho, dagaal iwm).
allife <i>m.l</i> (-fayaal, <i>m.l/dh</i>) Qof maanso, muusiko, figrad iwm curiya.	aloosid <i>m.f.dh eeg</i> aloos.
allifid <i>m.f.dh eeg</i> allif ² . <i>ld</i> allif ¹ , allifaad (2).	aloosmid <i>m.f.dh eeg</i> aloosan ¹ .
alluumiiniyam <i>m.dh</i> (kiim.) Bir firfircoon oo jilicsan, waana curiyaha labaad ee ururka (III) ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Wuxuu leeyahay ratibaadda elektaroonnada ee niyuun iyo saddex elektaroon oo dheeraad ah oo ku jira heertamarka ugu sarreya. Alluumiiniyantu waxay ku jirtaa macadanno badan; waa curiyaha ugu caansan biraha ku jira oogada dhulka, waana ka saddexaad xagga badnaanta.	aloosnaan <i>m.f.dh eeg</i> aloosan ² . <i>ld</i> aloosnaansho.
alluumiiniyam ogsaydh <i>m.l</i> (-dhyo, <i>m.dh</i>) (kiim.) Budo cad oo aan biyaha ku milmin.	aloosnaansho <i>m.l/dh ld</i> aloosnaan.
	alotarobi <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.dh</i>) (kiim.) Qaababka kala duwan ee curiye yeelan karo; kuwaas oo ku kala geddisan astaamaha duleed; inkasto ay sameeyaan iskudhiyo kiimkaad oo isku mid ah. Tusaale ahaan, salfarto waxay leedahay dhawr jinsi oo qaab ahaan kala duwan.
	alwaax <i>m.l/dh.u</i> Qoryo xallefsan oo si gaar ah loo qoro oo laga sameeyo qalabka guryaha sida, sariiraha, kuraasta, albaabyada, miisaska iwm.
	alwasho <i>m.f.dh eeg</i> alwo.

alwo *f.mg3* (-waday, -watay) Kuleyl badan dareemid (qof).

alxaman¹ *f.mg1* (-anmay, -amantay; -anmi) Wax alxan ku kaabmay noqosh. *ld alxanan¹*.

alxaman² *f.mg4* (-xanna, -xannayd) Wax la alxamay ahaansho. *ld alxanan²*.

alxamduillaysad *m.l ld alxamduillaysasho*.

alxamduillaysasho *m.f.db eeg* alxamduillayso. *ld alxamduillaysad, alxamduillaysi*.

alxamduillaysi *m.l ld alxamduillaysasho*.

alxamduillayso *f.mg3* (-stay, -satay) Ilaa u mahadnaqid.

alxame *m.l (-mayaal, m.l/db)* Qof wax alxama.

alxamid *m.f.db eeg* alxan². *ld alxan¹ (2)*.

alxan¹ *m.l* 1. Macdan si sahlan dabku u dhalaaliyo oo wax lagu kabi karo. 2. *ld alxamid*.

alxan² *fg1* (-amay, -antay; -ami) Bir iwm alxan ku kabid.

alxanan¹ *f.mg1* (-amay, -antay) *ld alxaman¹*.

alxanan² *f.mg4* (-nnaa, -nnayd) *ld alxaman²*.

alxanmid *m.f.db eeg* alxaman¹.

alxannaan *m.f.db eeg* alxaman². *ld alxannaansho*.

alxannaansho *m.l/db ld alxannaan*.

ama *xi*. Erey kala xiriifura laba magac ama laba weerood. Tus. "Baasto ama bariis ii keen", "Ama tag ama joog". *ld amba², amma*.

amaa *fk*. *ld armaa*.

amaag *fg1* (-gay, gtay) *ld ammaag*.

amaagan¹ *f.mg1* (-gmay, -gantay) *ld ammaagan*.

amaagan² *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld ammaagan²*.

amaagid *m.db ld ammaagid*.

amaagnaan *m.db ld ammaagnaan*.

amaagnaansho *m.l/db ld ammaagnaan*.

amaah *m.db (-hyo, m.l)* Xoolo qof laga qaato oo mar lagu heshiiyay loo soo celiyo.

amaahasho *m.f.db eeg* amaaho.

amaahbax¹ *m.l Deynbax*.

amaahbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Qof amaah lagu lahaa iska bixin.

amaahi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof amaah siin.

amaahin *m.f.db eeg* amaahi. *ld amaahis*.

amaahis *m.l ld amaahin*.

amaahiye *m.l (-yayaal, m.l/db)* Cid amaah bixisa.

amaaho *f.g3* (-hday, -hatay) Amaah qaadasho.

amaamud¹ *m.l* 1. Alkun; abuur. 2. A. ah: hanti, aqal iwm oo aan badnayn oo la soo ururiyey. 3. amaamudid.

amaamud² *fg1* (-day, -dday) Hanti, aqal iwm unkideeda bilaabid; alkumid; unkid.

amaamudan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la amaamuday ahaansho (hanti, aqal iwm); unkaman; alkuman.

amaamude *m.l* Qof amaamud sameeya; abuure, uume (Ilaah).

amaamudid *m.f.db eeg* amaamud². *ld amaamud¹ (3)*.

amaamudnaan *m.f.db eeg* amaamudan. *ld amaamudnaansho*.

amaamudnaansho *m.l/db ld amaamudnaan*.

amad *m.db* Dalagga ka soo go'a beeraha; fasal.

amag *m.l* 1. A. ah: qof indhaha la' oo aan waxba arkeyn. 2. *ld hamag*.

amakaag¹ *m.l* 1. Yaab weyn; ashqaraar. 2. amakaagid.

amakaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Si aad ah u yaabid. *ld amankaag²*.

amakaagid *m.f.db eeg* amakaag². *ld amakaag¹ (2), amankaag¹, amankaagid*.

amakaagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax amankaag hayo ahaansho. *ld amankaagsan*.

amakaagsanaan *m.db ld amakaagsanaansho, amankaagsanaan, amankaagsanaansh*

amakaagsanaansho *m.l/db ld amakaagsanaan*.

amankaag¹ *m.l ld amakaagid*.

amankaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) *ld amakaag²*.

amankaagid *m.f.db ld amakaagid*.

amankaagsan *f.mg4 ld amakaagsan*.

amankaagsanaan *m.f.db ld amakagsanaan*.

amankaagsanaansho *m.l/db ld amakaagsanaan*.

amar¹ *m.l (-rro/awaamiir, m.db)* 1. Erey ama weer cid lagu farayo inay hawl fuliso. 2. Dhibaato weyn. 3. Kibir iyo qab weyni wadajira. 4. A. Alle: maqaadir Alle.

amar² *fg1* (-mray, -martay; -mri) Qof hawl inuu fuliyo farid.

amarbixin *m.db* Amar farid; idmid; amarsiin.

amardiiddo *m.db* U hogaansanaan la'aanta amar la is faray. *ld amardiidmo*.

amardiidmo *m.db ld amardiiddo*.

amarkutaaglayn *m.f.db eeg* amarkutaagle.

amarkutaagle *m.l* Awood maammul oo si aan sharci ahayn loo adeegsado. *ld amarkutaagleeye*.

amarkutaaglee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Amarkutaagle samayn.

amarkutaagleeye *m.l/ld amarkutaagle*.

amarti *m.db* Isla weyni iyo kibir wadajira.

amarweynaan *m.db* Kibir iyo isla weeyni badan. *ld amarweyni*.

amarweyni *m.db ld amarweynaan*.

amayn *m.db (kiim)* Iskudhisyo orgaanig ah oo sameysma marka hal ama in ka badan oo

<p>atamyada haydarojiin ee amooniyada lagu beddelo koox orgaanig ah.</p> <p>amba¹ <i>mu.eb</i> Magacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban “ani” iyo “ba”.</p> <p>amba² <i>xi. ld ama</i>.</p> <p>ambaal <i>m.l</i> Raro awrka dushiisa la saaro si rarku aanan wax u yeelin awrka.</p> <p>ambabbax¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld ambabbixid</i>. Billowga socdaalka. 2. Lacag jidmar ah. 3. A. ah: qof markaa socdaal bilaabaya.</p> <p>ambabbax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Qof socdaal billaabid.</p> <p>ambabbaxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax ambabbaxay ahaansho (cid).</p> <p>ambabbaxsanaan <i>m.f.dh eeg ambabbaxsan. ld ambabbaxsanaansho.</i></p> <p>ambabbaxsanaansho <i>m.l/dh ld ambabbaxsanaan.</i></p> <p>ambabbixi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) 1. Qof socdaal gelaya waxa uu u baahanyahay siin. 2. Cid safrysa sagootiyid. 3. Xoolo foofaya agaasimid.</p> <p>ambabbixid <i>m.f.dh eeg ambabbax². ld ambabbax¹ (1).</i></p> <p>ambabbixin <i>m.f.dh eeg ambabbixi. ld ambabbixis.</i></p> <p>ambabbixis <i>m.l ld ambabbixin.</i></p> <p>ambad <i>m.l ld ambasho.</i></p> <p>ambalaas <i>m.l (-syo, m.dh)</i> Baabuur gaar ah oo loogu tala galay in si degdeg ah cid aad u jirran ama dhaawac ah loogu gaarsiiyo isbitaal.</p> <p>ambaqaad¹ <i>m.l</i> Billowga arrin ama dood taagan; meel ka qaadid, ka bilaabid. <i>ld ambaqaadid.</i></p> <p>ambaqaad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Ka a: arrin ama dood taagneyd meel bilaabid; ka wadid.</p> <p>ambaqaadid <i>m.f.dh eeg ambaqaad². ld ambaqaad¹.</i></p> <p>ambasho <i>m.f.dh eeg ambo². ld ambad.</i></p> <p>ambi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) 1. Cid jahada toosan ka lumin. 2. Nafley meel fog oo aanay si sahlan uga soo noqon karin geyn.</p> <p>ambiiro <i>m.dh ld bambiiro.</i></p> <p>ambin <i>m.f.dh eeg ambi.</i></p> <p>ambiyeer <i>m.l (-ro, m.dh) (fis.)</i> Summad A. Waa halbeegga caalamiga (HC) ah ee qulqulka danabka. Hal ambiyeer waa xaddiga qulqulka danab ee dhexmaraya laba gudbiye oo dherer-dhaaf ah, ahna barbaro, iskuna jira hal mitir ee dulalaati madhan, ka dhex dhaliya xoog le'eg 2x10 (N/Nm). Niyutan halkii mitir ee dhererka gudbiyaha.</p>	<p>ambiyeer-beege <i>m.l (-gayaal, m.l/dh) (fis.)</i> Qalab lagu cabbiro xaddiga qulqulka danabka ee mareeg danab. Ambiyeer beeggaa waxa mareegta loogu xidhaa si taxane ah.</p> <p>ambo¹ <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Meel, jaho.</p> <p>ambo² <i>f.mg3</i> (-baday, -batay) Cid waddada habboon ka lumid.</p> <p>ambuul <i>m.l ld cambuul¹.</i></p> <p>ameer <i>m.dh.u ld aber.</i></p> <p>amiiba <i>m.dh (-booyin, m.l) (baay.)</i> Duul ka tirsan borotosowa, jidhkooduna leeyahay soo baxyo aan joogto ahayn oo loo yaqaanno addimobeenaadyo. Kuwaas oo ay u isticmaalaan socodka iyo quudashada taas oo keenta in qaabka jidhkoodu si joogto ah isku beddelo. Sinjiyada amiibada badankoodu waxay si xor ah ugu dhex noolyihiin carrada, dhooqada ama biyaha halkaas oo ay ka quutaan borotosowaha yaryar iyo dhirta kale ee unugleyda ah, laakiin tiro yar ayaa dulin ah.</p> <p>amiino <i>m.dh (-ooyin, m.l) (kiim.)</i> Koox iskudhisyo orgaanig ah oo biyaha ku milma, lehna kooxaha kaarbogsayl (-COOH) iyo amiino (-NH) oo ku dheggan kaarboonka alfa.</p> <p>amiino asiidh <i>m.l (-dhyo, m.dh) (baay.)</i> Koox ka mid ah iskudhisyada orgaanikada ah ee biyaha ku milma ee wada leh koox kaarbogsayl (-COOH) iyo amino (-NH2) oo ku dhegan alfa kaarboonatam. Dhirta iyo noolayaal ili-ma-aragtagtay ah oo badan ayaa amino asiidhyada ka samayn kara iskudhisyo sahlan oo aan orgaanig ahayn, laakiin xayawaanku waxay ka helaan in ku filan oo quudkooda ah.</p> <p>amiir <i>m.l</i> 1. Waxaruhu marka ay ka go'aan naaska hooyadood oo ay gooni u daaqaan; aaran. 2. <i>ld ammiir.</i></p> <p>amiirnimo <i>m.dh ld ammiirnimo.</i></p> <p>amley <i>m.dh ld abley.</i></p> <p>amma <i>xi. ld ama.</i></p> <p>ammaa <i>fk.</i> Mindhaa.</p> <p>ammaag <i>fg1</i> (-gay, -gtay) Ciid ku aasid (god, dab iwm). <i>ld ammaag.</i></p> <p>ammaagan¹ <i>f.mg1</i> (-gmay, -gantay) Wax la ammaagay noqosho (god, dab iwm). <i>ld ammaagan¹.</i></p> <p>ammaagan² <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Wax la ammaagay ahaansho. <i>ld ammaagan².</i></p> <p>ammaagid <i>m.f.dh eeg ammaag². ld ammaagid.</i></p> <p>ammaagnaan <i>m.f.dh eeg ammaagan². ld ammaagnaan, ammaagnaansho.</i></p> <p>ammaagnaansho <i>m.l/dh ld ammaagnaan.</i></p>
---	---

ammaan¹ *m.l* 1. Nabadgelyo. 2. Qodob yar oo ku yaal buntukha, bistrooladda, hubka qarxa iwm oo marka la xiro qaraxa ka ilaaliya rasaasta ama hubka kale. 3. Cad kala bara kuruska geela oo sida badan ceeriinka laga cuno.

ammaan² *m.db* Wax wanaagsan oo cid laga sheego. 2. Xoolo hadiyad ahaan loo siyo madaxda ama boqorrada.

ammaan³ *f.g1 (-nay, -ntay)* Wax wanaagsan cid ka sheegid.

ammaana-allah *e.d* Nabadgelyo.

ammaanan *f.mg4 (-aannaa, -aannayd)* Wax la ammaanay ahaansho.

ammaanayn *m.f.db eeg* ammaanee.

ammaanaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la ammaanaystay ahaansho.

ammaanaysasho *m.f.db eeg* ammaanayso.

ammaanaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Qof ammaano u dhiibid.

ammaanaysnaan *m.f.db eeg* aammaanaysan. *ld ammannaysnaansho.*

ammaanaysnaansho *m.l/db ld ammaanaysnaan.*

ammaanayso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Ka a.: wax ammaano ahaan cid uga qaadasho. 2. Ku a.: cid ammaano u dhiibasho.

ammaanduul *m.l (-llo, m.db)* *ld abbaanduul.*

ammaanduule *m.l ld abbaanduule.*

ammaanee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Qof ama shay ammaan siin; nabadgelyo siin.

ammaangeli *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax nabadgelyo siin.

ammaangelin *m.f.db eeg* ammaangeli.

ammaanid *m.f.db eeg* ammaan³.

ammaannaan *m.f.db eeg* ammaanan. *ld ammaannaansho.*

ammaannaansho *m.l/db ld ammaannaan.*

ammaano *m.db* 1. Wax cid loo dhiibto si ay u xafiddo. 2. Kalsooni cid lagu qabo; aamminaad.

ammaansasho *m.f.db eeg* ammaanso. *ld ammaansi.*

ammaansi *m.l ld ammaansasho.*

ammaanso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ku a.: cid ammaano u dhiibasho.

ammiir *m.l (-rro, m.db)* Taliye; madax qoon; suldaan. *ld ammir² (2).*

ammiirnimo *m.db* Ammiir ahaansho. *ld ammirnimo.*

ammin¹ *m.l/db* Goor; waqt. *ld immin.*

ammin² *m.l/db (nax.)* Qaab faleedyo gaar ah oo waafaqsan amminka falqa la sameeynayo sida "timaaddo", "tagto" iyo "joogto" iyadoo

laga ambaqaadayo waqtiga la soo saarayo hawraarta.

amminka *m.db, fk* Hadda; eegga. *ld imminka.*

amminla' *m.db* 1. Xilliga xagaaga dabadiisa.

2. Roobka ugu horreeya dayrrta.

ammooniya *m.db (-mo, m.db)* (*kiim.*) Neef midab laawe ah oo ur sindhiidha leh. Ammooniyadu aad ayay ugu milantaa biyaha (milanka dheregsan ee ammooniyada ah waxa ku jira 36.9 % oo ammooniyah markuu heerkulku yahay 0° C.): milanbiyoodka ammooniyaa waabeyys waxaana ku jira saami ammooniyaa ah oo madaxbannaano.

ammuur¹ *m.l* Nooc xamaaratada ka mid ah oo muluca u eg kase weyn oo leh midab bunni ah. *ld amuur.*

ammuur² *m.db (-ro, m.l)* 1. Arrin; mushkilo. 2. Allabari. *ld ummuur.*

ammuurayn *m.f.db eeg* ammuuree.

ammuuraysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax mushkilo hayso ahaansho.

ammuuraysnaan *f.mg4 ld ammuraysnaansho.*

ammuuraysnaansho *m.l/db ld ammuuraysnaan.*

ammuuree *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* Wax mushkilo hayso ahaansho.

amnac *m.l* A. ah: waqtii aad u kulul oo baadka iyo biyuhuba yaryihiin; abaar xun.

amni *m.l* Nabad, nabadgelyo.

amran *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax amar la siiyay ahaansho (cid). 2. La khaliifay ahaansho (qof).

amranaan *m.f.db eeg* amran. *ld amranaansho.*

amranaansho *m.l/db ld amranaan.*

amrid *m.f.db eeg* amar².

amuur *m.l ld ammuur¹.*

an *qr.diid ld aan².*

ana *qr.* Hadday u yaraato; haddaan wax kale jirin; agow; xataa. Tus. "Ana ii ahaateenaal"; "Ana roob di'i lahaayaal" *ld anaa².*

anaa¹ *mu.eb* Magacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban 'ani' iyo aa 1'.

anaa² *qr. ld ana.*

anaakici *m.db* Koox ciidan ah oo si gaar ah u tababbaran oo cadow lala dagaallamayo dhulkiisa loo diro si uu u fadqalalleeyo.

anaani *m.l (-yiin, m.db)* Qof naftiisa keliya wax la raba.

anaaninnimo *m.db* Anaani ahaansho; nafjeclaysi. *ld anaaniyad, anaaniyo.*

anaaniyad *m.db ld anaaninnimo.*

anaaniyo *m.db* Wax la jeclaysiga qof naftiisa keliya wax la rabo. *ld anaaninnimo.*

anaanuf¹ *m.l ld unuunuf¹.*

anaanuf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) <i>ld</i> unuuunuf ² .	angaran ² <i>f.mg4</i> (-ruraa, -rnayd) Wax la angaray ahaansho.
anaanufid <i>m.dh</i> <i>ld</i> unuuunufid.	angarid <i>m.dh</i> <i>eeg</i> angar ² . <i>ld</i> angar ¹ .
anafee <i>f.g2</i> (-feeyay, -feysay) Cid anafo u geysasho.	angarmid <i>m.dh</i> <i>eeg</i> angar ¹ .
anafeyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> anafee.	angarnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> angaran ² . <i>ld</i> angarnaansho.
anafo <i>m.dh</i> Dhibaato af iyo addin lagu geysto.	angarnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> angarnaan.
anafoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Ku a.: arrin ku eedoobid (cid).	anguubyo <i>m.dh</i> <i>ld</i> anguugyo.
anafood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> anafoo.	anguugyo <i>m.dh</i> Dareen murugo gocosho ku dheehan tahay leh. <i>ld</i> anguubyo.
anatomi <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.dh</i>) (<i>baay</i>) Barashada dhismaha noolayaasha, gaar ahaan xubnahooda gudaha iyada oo la adeegsanayo jeebis iyo baadhitaa weynyeuso leh.	anhaydaraydh <i>m.l</i> (-dhyo, <i>m.dh</i>) (<i>kiim</i>) Iskudhiska sameysma marka biyo laga saaro mid kale. Ogsaydho bir-ma-ahayaal ah oo badan ayaa ah asiidho anhaydaraydh ah: tusaale ahaan CO waa anhaydaraydhka H CO ; SO waa anhaydaraydhka H SO.
andaco <i>m.dh</i> Waxaan la hubin sheegashadooda ama ku doodiddooda.	ani <i>mu.eb</i> <i>ld</i> aniga .
andacoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Ku a.: war aan xaqiqaadiisa la hubin ku doodid (cid).	aniga <i>mu.eb</i> Magacuyaal tilmaamaya qofka kowaad ee kelida ah oo ebyoon ah (hadlaha ama qoraha). <i>ld</i> ani .
andacood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> andacoo.	animoomitir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) (<i>fis</i>) Qalab lagu cabbiro xawaaraha iyo jihada dabaysha iyada oo halbeeggu yahay intaas oo mayl saacaddiba ama intaas oo mitir ilbiriqsigiba.
andaqaad ¹ <i>m.l</i> Dammiiin; eedqaad. <i>ld</i> andaqaadid.	aniyo <i>mu.eb</i> Macacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban 'ani' iyo 'iyo'.
andaqaad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Wax dammiinasho.	anjiina-bektores <i>m.l</i> (<i>daaw</i>) Xanuun naaska bidix hoostiisa oo ku fida garabka, gacanta bidix iyo surka. Badanaa wuxuu ka yimaadaa shaqo badan oo jirku sameeyo, nasashadana waa lagu nafisaa.
andaqaadid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> andaqaad ² . <i>ld</i> andaqaad ¹ .	anna ¹ <i>mu.eb</i> Magacuyaal qofka kowaad oo ka kooban 'ani' iyo 'na'.
aneexo <i>m.dh.u</i> (<i>bot</i>) Geed nagaar faalala oo leh caleemo yaryar oo xanaf leh iyo miro kulkulucusan oo la cuno. <i>ld</i> uneexo .	anna ² <i>mu.eb</i> <i>ld</i> annaga .
anemoomitir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> animoomitir.	annaaniyad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.dh</i>) (<i>c.naf</i>) Mowqifka ama dabecadda ku tusaysa in aad adiga is muujisid naftaada keliya, ama aad aaminsantahay in aad ka muhimsantahay dadka kale, adigoo aan xaqiqaan, mudnaan gaar ahna aad is siisid.
anfac ¹ <i>m.l</i> 1. Wuxtarka cuntadu jirka u leedahay; dheef; nafaqo. 2. Anfaco: cunto. 3. <i>ld</i> anficid .	annaga <i>mu.eb</i> magacuyaal tilmaamaya qofka kowaad ee wadarta ah oo ka baxsan kuwa lala hadlayo ama wax loo qorayo. <i>ld</i> anna² .
anfac ² <i>f.g1</i> (-cay, -cday; -fici) Cid faa'iido u yeelasho (wax).	annilliida <i>m.l</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>baay</i>) Faylam ka mid ah laf dhabarla'da oo ka kooban goryaanno maraaraaysan, tusale: dirxi dhuleed. Anniliiduhu wuxu leeyahay jidh jilicsan oo dhululubaysan kaas oo ay ka muuqdaan maraaro. Maraaraahaasi waxay aad uga muuqdaan dhinaca dusha iyaga oo u taxan sida fargallada ama kaatun. Dhinaca gudaha maraar kasta waxa tan kale u dhexeeya xuub iyo xaad dag.
anfaco <i>m.dh.w</i> <i>eeg</i> anfac (2).	anoo <i>mu.eb</i> Magacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban 'ani' iyo 'oo'.
anfariir ¹ <i>m.l</i> 1. Dareen kulminaya yaab weyn iyo cabsi; argaggax. 2. <i>ld</i> anfariirid .	
anfariir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Yaab weyn iyo cabsi dareemid.	
anfariiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid anfariir ku ridid.	
anfariirid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> anfariir ² . <i>ld</i> anfariir¹ .	
anfariirin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> anfariiri.	
anfariirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax anfariir hayo ahaansho. <i>ld</i> hanfariirsan .	
anfariirsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> anfariirsan. <i>ld</i> anfariirsanaansho.	
anfariirsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> anfariirsanaan.	
anficid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> anfac ² . <i>ld</i> anfac¹ (3).	
angar ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> angarid .	
angar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Qof meel cidla ah uga tegid. 2. Qof dhibaato ku dhaafid.	
angaran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay; -rmi) Wax la angaray noqosho.	

anoofeles *m.l (-syo, m.dh) (baay.)* Kaneecada dheggid oo qaadda noolaha duumada keena, dadkuna qaniinyadeeda aaya duumada u keena.

anqaas *m.dh* Hoore madow oo ka samaysan dhuxul, xabag, caano ama biyo isku riiqan oo aradda dugsiga quraanka wax ku qortaan. *ld inqaas.*

anqalyo *m.dh* Nafaqada laga helo caanaha naasleyda.

anqari *f.g2 (-iyay, -isay)* Ilmo markaa dhashay caano ama biyo siin. *ld canqari.*

anqarin *m.f.dh eeg* anqari. *ld anqaris, canqarin.*

anqaris *m.l ld anqarin.*

anqarsasho *m.f.dh eeg* anqarso. *ld canqarsasho.*

anqarso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ilmo markaa dhashay caano ama biyo qaadasho. *ld canqarso.*

anqaw *m.l ld canqow.*

ansaar *m.dh.u* Muslinkii hore oo reer Madiina oo Nebi Maxamed (nnk) iyo Muhaajiriintii soo dhoweeyey oo taageerada weyn u fidiyay.

ansaarax¹ *m.l ld insaarax¹.*

ansaarax² *f.mg1 (-xay, -xday)* *ld banaaxi², insaaraax².*

ansaarixid *m.f.dh ld banaaxiyid, insaarixid.*

ansaarixin *m.dh ld banaaxiyid, insaarixin.*

ansaleel *m.l.kh* A. ah: barax biyuhu ku badanyihiin. *ld ansareer.*

ansaleeli *f.g2 (-iyay, -isay)* Caano ansaleel ka dhigid. *ld ansareeri.*

ansaleelin *m.f.dh eeg* ansaleeli. *ld ansareerin.*

ansareer *m.l ld ansaleel.*

ansareeri *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld ansaleeli.*

ansareerin *m.dh ld ansaleelin.*

ansax¹ *m.l* 1. A. ah: wax diinta ama sharciga waafaqsan. 2. *ld ansixid.*

ansax² *f.mg1 (-xay, -xday; -sxi)* Wax diinta iyo sharciga waafaqsan noqsho.

ansaxin *m.dh (qaan.)* Ansixin heshiis qoraal ah ama dukumenti oo la siinayo caddeyn saxiixid ah, oo aad sameysay mid rasmi ah.

anse *mu.eb* Magacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban 'ani' iyo 'se'.

anshax *m.l (-xo, m.l) (etno.)* Habka iyo hanaanka qof bulshada uu la noolyahay la dhaqmo; asluub.

anshaxdaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Qof aan anshax wacan lahayn ahaansho.

anshaxdarnaan *m.f.dh eeg* anshaxdaran. *ld anshaxdarnaansho, anshaxdarro.*

anshaxdarnaansho *m.l/dh ld anshaxdarnaan.*

anshaxdarro *m.dh* Hab xun oo bulshada loola dhaqmo. *ld anshaxdarnaan.*

anshaxdarroo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ku a: cid anshaxdarro kula kicid.

anshaxdarrood *m.f.l eeg* anshaxdarroo.

anshaxdarroow *f.mg1 (-ooday, -ootay)* *ld anshaxdarroo.*

anshax-xumaan *m.f.dh eeg* anshax-xun. *ld anshax-xumaansho, anshaax-xumi, anshax-xumo.*

anshax-xumaansho *m.l/dh eeg* anshax-xumow. *ld anshax-xumaan.*

anshax-xumi *m.dh ld anshax-xumaan.*

anshax-xumo *m.dh* 1. Hab xun oo bulshada loola dhaqmo. 2. *ld ansax-xumaan.*

anshax-xumow *f.mg3 (-maaday, -maatay)* Qof anshax-xun noqsho.

anshax-xun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Qof aan anshax wacan lahayn ahaansho.

anshi *m.l* Anshax; asluub.

ansixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax ansax ka dhigid.

ansixid *m.f.dh eeg* ansax². *ld ansax¹ (2).*

ansixin *m.f.dh eeg* ansixi. *ld ansixis.*

ansixis *m.l ld ansixin.*

antaradhaaf¹ *m.l* 1. Wax xadkoodi caadiga ahaa ka batay. 2. *ld antaradhaafid.*

antaradhaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Wax xadkoodi caadiga ahaa dhaafid.

antaradhaafi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax xadkoodi caadiga ahaa ka badin.

antaradhaafid *m.f.dh eeg* antaradhaaf². *ld antaradhaaf¹ (2).*

antaradhaafin *m.f.dh eeg* antaradhaafi.

antarasayt *m.l (-yo, m.dh) (jool.)* Dhuxul-dhagaxeed adag oo madow oo dhalaala oo ah dhuxusha ugu heerka sarraya oo ay ku jiraan qyaasta ugu yar ee biyo iyo maatarka aan xasilloonayn, iyo heerka xaddidan ee u sarreya ee urkaarboonka.

antaro *m.dh (-ooyin, m.l)* Xad; seere; sohdin.

antaweeri *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid si danteeda loo dhaafiyi in muddo ah warwareejin.

antaweerin *m.f.dh eeg* antaweeri. *ld antaweeris.*

antaweeris *m.l ld antaweerin.*

anuu *mu.eb* Magacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban 'ani', 'aa' iyo 'uu'.

anuug *m.dh* Wax alla wixii sarreya (cir).

anuun *mu.eb* Magacuyaalka qofka kowaad oo ka kooban 'ani' iyo 'uun 3'.

anyakow *m.l* Ciyaar dhaqameed si gaar ah looga yaqaan degmada Jilib.

aq *m.dh* A. ah: qof biyo iyo cunto la'aan darteed u liita. *ld caq.*

aqab *m.l (aqab, m.dh)* Qurac.

- aqal** *m.l* (-llo, *m.dh*) Dhis dadku dhexdiisa degoo ku noolaado; guri; hooy; min.
- aqalgal¹** *m.l* Marka ugu horraysa ee laba qof oo isguursaday oo si rasmi ah guri u wada degay. *ld aqalgelid*.
- aqalgal²** *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Laba qof oo isguursaday markii ugu horraysay si rasmi ah guri u wada gelid. *ld aroosgal²*.
- aqalgeli** *fg2* (-iyay, -isay) *ld aroosi*.
- aqalgelid** *m.f.dh eeg* aqalgal². *ld aqalgal¹*, aroosgal¹, aroosgelid.
- aqalgelin** *m.dh ld* aroosin.
- aqalsoomaali** *m.l* Aqal gembis ah, rarma, oo ka kooban raro, dhigo udbo, saamo iyo xargo oo miyiga Soomaaliya laga dhistro.
- aqas** *e.d ld* akhas.
- aqasho** *m.f.dh eeg* aqo. *ld caqasho*.
- aqbal¹** *m.l* Oggolaanshaha cidi yeesho wax la weyddiistay. *ld aqbalid*.
- aqbal²** *fg1* (-alay, -ashay) Cid wax la weyddiistay yeelid.
- aqbalid** *m.f.dh eeg* aqbal². *ld aqbal¹*.
- aqbalsii** *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Cid inay wax oggolaato ku khasbid.
- aqbalsiin** *m.f.dh eeg* aqbalsii.
- aqbo** *m.dh ld* abqo.
- aqi** *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley gaajo iyo harraad badan badid. *ld caqi*.
- aqin** *m.f.dh eeg* aqi. *ld caqin*.
- aqlabiyyad** *m.dh* Tirada dadka ee ka badan nuskooda.
- aqli** *m.l ld* caqli.
- aqo** *f.mg3* (-qday, -qatay) Nafley cunto iyo biyo la'aan dartood u wax yeelloobid. *ld caqo*.
- aqoo** *f.g3* (yaqaan, taqaan; yiqiin, tiiqin/aqooday, aqootay) Wax hore loo kasayey muddo dambe dib u garasho. Tus. "Hashi iga luntay ayaan geel ka aqooday".
- aqood** *m.f.dh eeg* aqoo. *ld aqoonsho*.
- aqool¹** *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Waqtiga hawlmaalmeedka la dhammeeyo ee guryaha loo noqdo. 2. Sida cuntada loo qaybiyo.
- aqool²** *m.dh* 1. (-lo, *m.dh*) Gooraha wax la cuno middood. 2. *ld aqoolid*.
- aqool³** *f.gmg1* (-oolay, -ooshay) 1.(f.g) Dad badan cunto u qaybin. 2.(f.g) Wax dad badan ka dhexeeya maamulid. 3. (*f.mg*) Iyadoo hawl maalmeed la soo dhammeeyay guri u soo noqosho.
- aqoolan** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la aqoolay ahaansho.
- aqoolid** *m.f.dh eeg* aqool³. *ld aqool²* (2).
- aqoolnaan** *m.f.dh eeg* aqoolan. *ld aqoolnaansho*.
- aqoolnaansho** *m.l/dh ld* aqoolnaan.
- aqoolxumaan** *m.f.dh eeg* aqoolxun. *ld aqoolxumaansho*.
- aqoolxumaansho** *m.l/dh ld* aqoolxumaan.
- aqoolxumi** *m.dh ld* aqoolxumo.
- aqoolxumo** *m.dh* Hab aan wanaagsanayn oo wax loo qaybiyo. *ld aqoolxumi*.
- aqoolxun⁴** *f.mg4* (-umaa, -umayd) Wax aan aqool wanaagsan lahayn ahaansho.
- aqoon** *m.dh* 1. Cilmii. 2. Garasho dheerad ah oo wax loo leeyahay. Tus. "Jaamac Xamar aqoon buu u leeyahay".
- aqoon** **farsamo** *m.dh* 1. (*qaan*) Ficil ama xaalad sharchiyeesan uu sharcigu oggolaaday ama ansixiyey. 2. Hab aqooneed, ama xelad wax lagu sameeyo hawl, farsamo, gaar ahaan dhinaca cilmiga ama farsamada.
- aqoonbaaris** *m.dh* Cilmibaaris.
- aqoon-beereed** *m.dh* (*c.beer*) Sayniska beeridda dalagyada oo ay ka mid yihiin mashaakilla dalagyada soo go'a, ka hortagga cudurrada, horumarinta noocyoo dalag oo kala duwan iyo maamulka, xanaanaynta, iyo bacrinta carrada.
- aqoondaran** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Qof aan aqoon lahayn ahaansho.
- aqoondarnaan** *m.dh* 1. Xaaladda qof aan cilmi barani ku suganyahay. 2. Xaaladda uu ku suganyahay qof aan wax qori karin waxna akhriyi karin; jaahilnimo; aqoon la'ahaansho. 3. *eeg* aqoondaran. *ld aqoondarnaansho*, aqoondarri, aqoondarro.
- aqoondarnaansho** *m.l/dh ld* aqoondarnaan.
- aqoondarri** *m.dh ld* aqoondarnaan.
- aqoondarro** *m.dh ld* aqoondarnaan.
- aqoondhaaf** *m.l* Qof aqoon badan.
- aqoon-isweydaarsi** *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Dood dad badani ka qaybqaataan si xal loogu helo arrin taagan. 2. Tababbar gaabanoo loo furo dad gaar ah, si aqoontada kor loogu qaado.
- aqoonla'aan** *m.dh* Xaaladda qof aan cilmi barani ku suganyahay. *ld aqoonli'i*.
- aqoonli'i** *m.dh ld* aqoonla'aan.
- aqoonni** *m.l/dh* Qof aqoon loo leeyahay; la yaqaan; indhagarad. *ld aqoonnin*.
- aqoonnin** *m.l/dh ld* aqoonnii.
- aqoonsad** *m.l ld* aqoonsasho.
- aqoonsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Cid wax kale u citiraftay ahaansho.
- aqoonsanaan** *m.f.dh eeg* aqoonsan. *ld aqoonsanaansho*.
- aqoonsanaansho** *m.l/dh ld* aqoonsanaan.
- aqoonsasho** *m.f.dh eeg* aqoonso. *ld aqoonsad*, aqoensi.

aqoonsi *m.l* 1. Warqadda a.ga: dokumenti rasmii ah oo ay ku yaalliiin magac dhan,sawir iyo wixii kale oo caddaynaya qof sugiddiisa. 2. Warqadda citiraafka. 3. *ld aqoonsasho*.

aqoonsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid wax si dhab ah uga dhaadhaciin.

aqoonsiin *m.f.dh eeg aqoonsii*.

aqoonso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax citiraafid. 2. Wax hore loo kasayey muddo dambe dib u garasho.

aqonta cudurrada *m.dh eeg baatoloji*.

aqonta kansarka *m.l (daaw.) eeg onkooloji*.

aqonta ummulinta *m.dh (daaw.)* Qayb ka mid ah cilmi takhtareedka oo ku saabsan xanaaneynta dumarka inta ay uurka leeyihiin, marka ay dhalayaan iyo lix toddobaad oo ku xigta xilliga dhalmada marka xubnaha taranku ay dhibaato baxayaan.

aqoonxumaan *m.f.dh eeg aqoonxun*. *ld aqoonxumaansho, aqoonxumi, aqoonxumo*.

aqoonxumaansho *m.l/dh ld aqoonxumaan*.

aqoonxumi *m.dh ld aqoonxumaan*.

aqoonxumo *m.dh ld aqoonxumaan*.

aqoonxun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Qof aan cilmi badan hahayn ahaansho.

aqonyahan *m.l (-nno, m.dh)* Qof aqoontiisa cilmiyed sarraya.

aqonyahannimo *m.dh* Aqonyahan ahaansho.

aqsayn *m.f.dh eeg aqsee*. *ld asqayn*.

aqsaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld asqaysan*.

aqsaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld asqaysii*.

aqsaysiin *m.f.dh ld asqaysiin*.

aqsaysnaan *m.f.dh ld asqaysnaan*.

aqsaysnaansho *m.l/dh ld aqsaysnaan*.

aqsee *f.g2 (-seeyay, -saysay)* *ld asqee*.

aqso *m.dh ld asqo*.

aqsoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld asqoo*.

aqsoobid *m.dh ld asqood*.

aqsood *m.l ld asqood*.

aq sow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* *ld asqoo*.

aqyaar¹ *m.l ld ikhyaar¹*.

aqyaar² *m.dh ld ikhyaar²*.

aqyaarayn *m.dh ld ikhyaarayn*.

aqyaaree *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* *ld ikhyaaree*.

aqyaarnimo *m.dh ld ikhyaarnimo*.

ar u.j *ld waryaa*.

araaji *m.dh.w eeg arji*.

araanjo *m.dh (-ooyin, m.l)* Liimo-xaali.

araarayn *m.f.dh eeg aaraaree*.

araare *m.l* 1. Kala joojinta iyo maslixidda dad dagaalamaya. *ld aaraari*.

araaree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Dad dagaalamaya kala joojin.

araari *m.dh* Wadiiqo yar oo u dhhexysa laba dhisme, laba beerood, ama laba xero iwm.

araasi¹ *m.l* Orod iyo ci' uu sameeyo sac dhalay marka uu u soo socdo dhashiisa. *ld insaarax¹*.

araasi² *f.mg2 (-iyay, -isay)* Sac markaa dhalay meeshi uu dhashiisa ku ogaa aadid isagoo orod iyo ci' sameynaya. *ld insaarax²*.

araasiyid *m.dh eeg aaraasi²*. *ld insarixid*.

arabbikhi *m.dh* Galley.

arad¹ *m.l* Dhul; arlo.

arad² *m.dh* Haweenay la qabo; naag; afo.

arag¹ *m.l* 1. Hawsha indhuhu jirka u qabtaan ee ugu tebiyaan walxaha ka hor imaanaya waxa ay yihii. 2. Muuqaal.

arag² *f.g1 (-rkay, -ragtay; -rki)* 1. Indho muuqaal qabasho. 2. Fiirin. 3. U a.: arrin si gaar ah cid ula muuqasho.

aragbeel¹ *m.l ld indhabbeelid*.

aragbeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* *ld indhabbeel²*.

aragbeelid *m.f.dh ld indhabbeelid*.

arag-dhowaadka *m.l (-rgo ..., m.l)* *(daaw.)* Xaalad arag oo ay fallaaraaha ifku ku dhacayaan meel ka horreysa xuubka araggaa (reetina); wixii yaal meel ka fog lix mitir si fiican looma arko, isha oo la khasbana laguma sixi karo. Waa in la qaato murayadaha indhaha oo takhtarku u qoray.

arag-qumin *m.dh (daaw.)* Awoodda ishu ay ku qumiso dhererka kulmiska bikaacadeeda, ayna u tusto hummaagyo bayaan ah ee walxo yaala fogaanno kala duwan.

aragti *m.dh (-iyo, m.l)* 1. Sida arrin cid ugu muuqato. 2. Awoodda waxgarashada dadka. 3. Arag. Tus. "Nin iyo baadidii aragti baa ka dhhexysa". 4. Fikrad, mabda' iwm oo cidi rumaysantahay kuna salaysan xeerar iyo qawaaniin gaar ah.

aragtida Darwin *m.dh (-iyaha ..., m.l)* *(baay.)* Aragtida tadafurka ee ahayd isirka sinjiyada oo Charles Darwin soo saaray 1859, taas oo ilaa hadda dadka qaarkood rumaysanyahay sinjiyadu inay ka soo jeedaan noocydada abnaqyada hoose, marka loo eego dariiqadda xulashada dabeeigaa.

aragtida kuwaantam *m.dh (-iyada ..., m.dh)* *(fis.)* Aragti ugu horeyntii u soo saaray Maks Blank (1858-1947) oo sharaxysa kaaha walax madow, wuxuuna soo bandhigay afeef ah in tamarta birlabdanabeedku ku baxdo

<p>kuna qaadanto qaybo joogto ahayn oo ku dhufsanyaal abyoon ah. Tusaale ahaan, tamartu waxa ay u baxdaa baakidho yar yar oo isdabajoog ah. Rakaad kasta oo birlabdanabeeed waxa la xiriira baakidho yaryar oo tamar ah, ma jirto tamar la helo oo ka yar baakidhadan, kuwaas oo loo yaqaano kuwaantaam ama footoon.</p> <p>aragtida <i>Leewis m.dh (-iyada ..., m.dh) (kiim.) eeg asiidha Lewis.</i></p> <p>aragti-haraa <i>m.dh (-iyo ..., m.dh) (xis.)</i> Aragtida loo tibaaxo isle'egta $f(x) = (x-a)gx+f(a)$ taas oo micnaheedu yahay haddii tibxaale $f(x)$ ee doorsoome x, loo qaybiyo ($x-a$), oo a ay tahay madoorsoome; tibixda haraaga waxa ay le'eg tahay qiiimaha tibxaalaha marka $x = a$. Tibxaalaha sare $f(1) = 2+3-1-4= 0$, sidaa daraadeed ($x-1$) waa isir.</p> <p>aragiinka asaasiga ah ee aljebra <i>m.l (xis.)</i> Isle'eq tibxaale kasta oo leh sansaanka $a z + a, z + a z \dots + a z + a = 0$, taas oo a, a, a, \dots iwm ay yihiiin tirooyin murakab ah oo leh ugu yaraan hal xidid oo murakab ah.</p> <p>aragiinka asaasiga ee kalkulaska abynan <i>m.l (xis.)</i> Aragiin tibaaxaysa xiriirka ka dhhexeeya abyany iyo xigsinayn, taas oo ah, haddii abyanka $f(x)dx$ uu jiro, iyo urliba fansaarka $f(x) uu jiro f(x) = f(x)$ marka $a x b$; marka $f(x)dx = F(b) - F(a)$.</p> <p>aragti-isir <i>m.dh (-iyo ..., m.dh) (xis.)</i> Xaaladda ay ($x-a$) ku noqonayo isirka tibxaalaha $f(x)$ ee doorsoome x, haddii iyo haddii oo keliya $f(a) = 0$. Tusale ahaan, haddii $f(x) = x + x - 6 = 0$ $f(-3) = 9 - 3 - 6 = 0$; $f(2) = 4 + 2 - 6 = 0$. Sidaa daraadeed isirrada $f(x)$ waa ($x-2$) iyo ($x+3$). Aragtida isirka waxa laga soo diiray aragtida haraaga.</p> <p>aragxumaan <i>m.f.dh eeg aragxun. ld aragxumaansho, aragxumi, aragxumo.</i></p> <p>aragxumaansho <i>m.l/dh ld aragxumaan.</i></p> <p>aragxumi <i>m.dh ld aragxumaan.</i></p> <p>aragxumo <i>m.dh ld aragxumaan.</i></p> <p>aragxun <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> 1. Nafley ay jirro, macluul iwm ka muuqdaan ahaansho. 2. Nafley aan indhaha si fiican wax uga arkeyn ahaansho.</p> <p>arah¹ <i>m.l</i> 1. A. ah: tiro dad ah oo u safray in ay soo gurtaan miro, xabag, caws iwm. 2. <i>ld arahid. ld arahid.</i></p> <p>arah² <i>f.mg1 (-rhay, -rahday; -rhi)</i> Dad in ay soo gurtaan qaraab miro, xabag, caws iwm u safriid; arahdoon. <i>ld arahdoon².</i></p> <p>arahdoon¹ <i>m.l</i> 1. A. ah: <i>ld arah¹.</i> 2. <i>ld arahdoonid. ld arahdoonid.</i></p> <p>arahdoon² <i>f.mg1 (-nay, -ntay) ld arah².</i></p>	<p>arahdoonad <i>m.l ld arahdoonasho.</i></p> <p>arahdoonasho <i>m.f.dh eeg arahdoono. ld arahdoonad.</i></p> <p>arahdoonid <i>m.dh ld arahid.</i></p> <p>arahdoono <i>f.mg3 (-ntay, -natay)</i> Dad miro, xabag, caws, iwm. raadsasho.</p> <p>aram <i>m.dh</i> Diirdiir yar oo caleenta digirta cunta.</p> <p>arammi <i>m.l/dh</i> Xanuun ka dhasha nabar hore oo aan si dhab ah u biskoon; doog(ta).</p> <p>aranjaato <i>m.dh</i> Cabbitaan laga sameeyo liinxiali, biyo iyo sonkor oo midab hurdi ah leh.</p> <p>arar <i>m.dh</i> 1. Dhulka u dhow ee ku heeran ceel ama degaan. 2. Gogoldhigga loo sameeyo hadal ama qoraal. 3. Daaqidda ay xoolo la waraabshey soo daaqaan inta ayan rakaadan.</p> <p>ararad <i>m.l ld ararasho.</i></p> <p>ararasho <i>m.f.dh eeg araro. ld ararad.</i></p> <p>arari <i>f.g2 (-iyay, -iday, -isay)</i> Xoolo cabbay oo la rabo in la rakaadiyo caws geyn.</p> <p>ararin <i>m.f.dh eeg arari.</i></p> <p>araro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Hadal ama qoraal gogoldhig u samaysasho. 2. Ka sii a.: wax in ay dhacayaan la filayo ka afeefsasho. 3. Xoola la waraabiyey inta aanay rakaadan daaq tegid.</p> <p>arax <i>m.dh (-raxyo /-rxaan, m.l)</i> 1. Xiriirta lafdhabarta qaybteeda sare oo ay feeraha is-haystaan. 2. Xubin hilib ah oo ka kooban dhowr ricirood iyo cadkooda. 3. Sac, saddex da'ood ama ka badan dhalay.</p> <p>araxdaaco <i>m.dh</i> Deri.</p> <p>araxnimo <i>m.dh</i> Arax ahaansho (sac).</p> <p>araye <i>m.l</i> Maroodiga lab oo raxanta hoggaamiya; arbe.</p> <p>aryl <i>m.l (-llo, m.dh) (kiim.)</i> Koox orgaanig ah samaysanta marka atam haydaroojiin ah laga saaro haydarokaarboon aroomaatig ah ama mid ka farcamay.</p> <p>arbaco <i>m.dh</i> Maalinta afraad ee toddobaadka, una dhexeya talaadada iyo khamiista.</p> <p>arbe <i>m.l (-bayaal m.l/dh)</i> 1. Araye. 2. Shabeelka lab.</p> <p>arbucuun¹ <i>m.l</i> Quraan ama duco loo akhriyo xoolo lumay si Eebbe bahal iyo tuug uga badbaadiyo.</p> <p>arbucuun² <i>f.g1 (-nay, -ntay)</i> Xoolo lumay si Eebbe bahal iyo tuug uga badbaadiyo quraan ama duco u akhrin.</p> <p>arbucuunaan <i>m.f.dh eeg arbucuunan. ld arbucuunaansho.</i></p> <p>arbucuunaansho <i>m.l/dh ld arbucuunaan.</i></p>
--	--

arbucuunan *f.mg4* (-anaa, -anayd) Wax arbucuun loo akhriyey ahaansho (xoolo lumay).

arbucuunid *m.f.db* eeg arbucuun². *ld arbucuunis*

arbucuunis *m.db ld arbucuunid*.

arbush¹ *m.l* 1. Xaalad xasillooni la'aaneed ee cidi ku sugantahay; qas; lab; rabsho. 2. *ld arbushid*.

arbush² *fg1* (-shay, -shtay) Cid xasillooni la'aan badid.

arbushaad *m.db ld arbushid*.

arbushan¹ *f.mg1* (-shmay, -shantay; -shmi) Wax la arbushay noqosho.

arbushan² *f.mg4* (-shnaa, -shnayd) Wax la arbushay ahaansho.

arbushid *m.f.db* eeg arbush². *ld arbush¹* (2), arbushaad.

arbushmid *m.f.db* eeg arbushan¹.

arbushnaan *m.f.db* eeg arbushan². *ld arbushnaansho*.

arbushnaansho *m.l/db ld arbushnaan*.

ardaa *m.l* (-aayo, *m.db*) Duggaal kor ka furan, ood ka samaysan, aqallada hortooda laga dhisoo habeenkii lagu caweeyo ama la seexdo.

ardaadhig¹ *m.l ld ardaaggal¹*.

ardaadhig² *f.mg1* (-gay; -gtay) *ld ardaaggal²*.

ardaadhigid *m.db ld ardaaggelid*.

ardaaggal¹ *m.l* 1. Marti u noqoshada reer gabar laga doonayo. 2. A. ah: nin reer uu gabar ka doonayo darteed marti ugu ah. *ld ardaadhig¹*.

ardaaggal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) U a.: nin reer uu gabar ka doonaayo darteed marti ugu noqosho. *ld ardaadhig²*.

ardaaggelid *m.f.db* eeg ardaaggal². *ld ardaadhigid*.

ardaal *m.l* (-llo, *m.db*) Qof aan ceebta ka xishoon.

ardaalnimo *m.db* Ardaal ahaansho.

arday *m.l* (**arday/ardo**, *m.db*) 1. Qof tacliin nidaamsan oo sanado go'an iyo heerar kala duwan leh ku hawlan. 2. (*db.*) Ilmo duqsii quraan dhigata.

ardayad *m.db* 1. Gabar tacliin nidaamsan oo sanado go'an iyo heerar kala duwan leh ku hawlan. 2. Gabar dugsi quraan dhigata.

ardiyad *m.db* 1. Cashuur ay dawladdu ka qaaddo qof leh dhul bannaan ama dhismo. 2. Caddaynta lahaanshaha guryaha; mulkiyad.

ardooyin *m.l.w* Duulal la rumaysan yahay in ay dadka ku ridaan cudur lagu daaweeeyo udug iyo raashin; fiqiburaale; wadaaddo.

areebo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Naag karti xun oo aan nadifin karin jirkeeda, gurigeeda iwm; basari; baali; arraajo.

areerin *m.l.kh* A. ah: hilib jiir ah oo daliigo dhaadheer oo dhuudhuuban laga dhigay.

argag¹ *m.l ld irkig¹*.

argag² *f.mg1* (-gmay, -gantay) *ld irkig²*.

argaggax¹ *m.l* 1. Naxdin iyo cabsi weyn oo qofka degganaanta ka lumisa. 2. *ld argaggixid*.

argaggax² *f.mg1* (-xay, -xday; -gixi) Naxdin iyo cabsi weyn oo qofka degganaanta ka lumiya la kulmid (qof).

argaggaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax argaggaxay ahaansho (qof).

argaggaxsanaan *m.f.db* eeg argaggaxsan. *ld argaggaxsanaansho*.

argaggaxsanaansho *m.l/db ld argaggaxsanaan*.

argaggixi *fg2* (-iyay, -isay) Qof argaggax ku ridid.

argaggixid *m.f.db* eeg argaggax². *ld argaggax¹* (2).

argaggixin *m.f.db* eeg argaggixi. *ld argaggixis*.

argaggixis *m.l ld argaggixin*.

argaggixisannimo *m.db* Iisticmaalid rabash, dil, afduub iyo dhac si loo gaaro ujeeddo siyasadeed ama si loogu qasbo dawlad in xukunkeedu wax ka beddesho.

argaggixiso *m.db.u* 1. Dad hubaysan oo argaggax dadka ku rida ama dila. 2. Naxdin iyo cabsi weyn oo qofka degganaanta ka lumisa.

argagid *m.db ld irkigid*.

argagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld irkigsan*.

argagsanaan *m.db ld irkigsanaan*.

argagsanaansho *m.l/db ld irkigsanaan*.

argeeg *m.l/db* Geed nagaar aan qodax lahayn, oo leh laamo dhuudhuuban, caleemo yaryar iyo xididdo dhaadheer oo weelbiyoodka laga tolo.

arhasho *m.f.db* eeg arho.

arhid *m.f.db* eeg arah². *ld arah¹* (2), *arahdoonid* (2).

arho *f.mg3* (-haday, -hatay) Arah aadid.

ari *m.l* Nooc ka mid ah meesiyada la dhaqdo, ku dhala shan bilood, had iyo jeer la nool xaaska oo ka kooban riyo iyo ido. *ld eri¹* (1).

aricad *m.l.u* Riyo.

arifadh *m.db* (-dho, *m.l*) Mindi yar oo ariga lagu qasho.

arijir *m.l/db* A. ah: qof mehereddiisu tahay ari raacid.

aritmatig *m.l* (*xis.*) Barashada xirfadaha la xiriira xisaabinta, iyadaao la adeegsanayo tirooyin iyo xisaabfallo, sida; isugeyn, kala

goyn, iskudhufasho iyo isuqaybin. Waxa kale oo ay la xiriirtaa barashada dhismaha habdhiska tirooyinka, iyo sida tiro sansaankeedu loogu beddelo sansaan kale, sida; jajabyada oo loo beddelo jajab tobanle, boqolley oo loo beddelo jajab.	armaa <i>fk.</i> Erey lagu muujiyo waxa loo maleeyo in ay dhacayaan; ma laga yaabaa in, billaa. Tus. "Armuu Cali ii imaan doonaa". <i>ld amaa.</i>
arjantam <i>m.l (-mmo, m.dh) (kiim.)</i> Bir ka tirsan curiyeysaasha kalaguurka ah oo u jiri kartaa asal ahaan iyo weliba salfaydh (AgS) iyo kolorayd (AgCl) ahaanba. Summaddeedu waa: Ag. Bar dhalaalkeeduna (b.dh.) 960 C. Bar karkeeduna (b.k.) 2180 C. Cufnaan beeggeeduna waa 10.5, tiroborooto 47, cuf atammeed 107.87.	armaadyo <i>m.dh ld armaajo.</i> armaajo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Qalab qori ama bir ka samaysan oo guryaha iyo xafisiyada la dhigto, leh qaabab kala duwan iyo khaanado dharka, dukumentiga, maacuunta iwm lagu rito. <i>ld armaadyo.</i>
arji <i>m.l (araaji /-iyo, m.dh)</i> Qoraal loo diro dawlad, shirkad, hay'ad iwm oo wax lagu weyddiisanayo ama lagaga cabanayo.	armac <i>m.l A. ah:</i> dhagxaanta nooca ugu adag, dhalaala, midabbo kala duwan leh oo aan burburin.
arjibilaago <i>m.dh (-ooyin, m.l) (juqr.)</i> Koox jasiirado ah.	aroomaatig <i>m.l (-gyo, m.dh) (kiim.)</i> Iskudhis orgaanig ah oo dhiskiisu ka koobanyahay giraamo bensiin ah.
arjiqore <i>m.l (-rayaal, m.l/dh)</i> Qof araaji qora.	arqor <i>m.dh</i> Waqtiga u dhexeyya marka waagu dillaaco ilaa marka qorraxdu soo baxdo. <i>ld arooryo.</i>
arjumid <i>m.f.dh eeg arjun.</i>	aroor¹ <i>m.l 1. ld aroorid.</i> Doonashada nafley oommanii ay meel biyo ka doonato. 2.(-rro mdh.) Dhudhub yar oo biyo dhulka ka jeexien. 3. Sheexo. 4. A. ah: xoolo ooman oo biyo doonad ah.
arjun <i>f.g1 (-umay, -untay; -umi)</i> Qof dhagax ku dilid.	aroor² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Nafley biyo doonasho. 2. Nafley meel sare ka soo degid.
arkaan <i>m.dh.w</i> A.ta islaamka: shanta tiir ee diinta islaanka ku taagan tahay. <i>ld arkaanu-islaan.</i>	aroore <i>m.l (-rayaal, m.l/dh) (baay.)</i> Dhuun dhiig oo dhiigga ku shubta wadnaha.
arkaanu-islaan <i>m.l ld arkaan.</i>	aroore-holac <i>m.l (-cyo, m.dh) (daaw.)</i> Halaamacoodka xididdada dhiigga ku cesha (aroore), sida badan waxaa lagu arkaa lugaha wuxuuna ku dhaca aroore ballaartay oo laalaaban (varicose veins). Arooruhu xanuun badan ayuu yeelanaya waana adkaanaya maqaarka korkiisa ahna waa kululaanaya waana casaanaya. Xinjir xirikareysa xididdada ayaa inta badan sameysmata.
arkaniida <i>m.l (baay.)</i> Dir ka tirsan artaraboodhaha berriga ku nool kana kooban ilaa 5.000 oo sinji oo ay ka mid yihiin caarada, dabaqallooca, shilinta iyo aboorka. Jidhka arkaniiduuhu wuxuu u qaybsamaa qayb hore oo loo yaqaanno madax saabley iyo qayb dambe oo loo yaqaan ubuc.	aroore-qaade <i>m.l (-dayaal, m.l/dh) (daaw.)</i> Aroore kasta oo dhiig ka soo qaada tintaafyo dhiig oo wada shaqeeya oo toos ugu soo gudbiya tintaafyo kale oo wada shaqeeya una yaalla qayb kale oo jidhka ka mid ah, isaga oo aan ku celinayn wadnaha.
arkid <i>m.f.dh eeg arag².</i>	arqorhoroaad <i>m.dh (-ddo, m.dh)</i> <i>ld arooryohoroaad.</i>
arkiifiyo <i>m.l (-iyaal, m.l)</i> Ururin ama keydin macluumaad, qoraal, dukumentooyin, sawirro, iwm. Kaasoo xambaarsan macluumaad ku saabsan waddan taariikhdiis, meel, urur, qaab sawir, iwm.	aroori <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Xoolo oomman meel biyo leh u kaxayn. 2. Hoos u dhigid. 3. Qof hurda riyo wax ku tusid; qof seexin. 4. Wax wax kale ku libdhin.
arkijreddoon <i>m.l</i> Qof dano gaar ah oo uu hore u heli jiray darteed aan isbeddel cusub oggolayn.	aroorid <i>m.f.dh eeg aroor².</i> <i>ld aroor¹ (1).</i>
arkoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Cid wax ay daneyneso la kulmid; doorasho.	aroorin <i>m.f.dh eeg aroori.</i> <i>ld arooris.</i>
arkoond <i>m.f.l eeg arkoo.</i>	arooris <i>m.l ld aroorin.</i>
arkoon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la arkooday ahaansho.	aroornimo <i>m.dh</i> Waqtii aroor ah.
arkoonaan <i>m.f.dh eeg arkoon.</i> <i>ld arkoonaansho.</i>	aroorsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax, meel aad ugu libdhay ahaansho.
arkoonaansho <i>m.l/dh ld arkonaan.</i>	
arlaa'i <i>m.l ld arlo.</i>	
arli <i>m.l ld arlo.</i>	
arlo <i>m.dh</i> 1. Dhul ballaaran. 2. Dal; waddan. <i>ld arlaa'i, arli.</i>	

aroorsanaan <i>m.f.dh eeg</i> aroorsan. <i>ld</i> aroorsanaansho.	arradnaan <i>m.f.dh eeg</i> arradan. <i>ld</i> arradnaansho.
aroorsanaansho <i>m.l/dh ld</i> aroorsanaan.	arradnaansho <i>m.l/dh ld</i> arradnaan.
arqoryo <i>m.dh ld aroo(g)o.r.</i>	arradsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax arrad hayo ahaansho.
arooryohoraad <i>m.dh (-ddo, m.dh)</i> Marka ooga waaberi dilaco. <i>ld</i> aroorhoraad.	arradsanaan <i>m.f.dh eeg</i> arradsan. <i>ld</i> arradsanaansho.
aroos ¹ <i>m.l (-syo, m.dh)</i> 1. <i>ld</i> aroosid. Ciyaaro iyo damaashaad loo sameeyo laba qof oo isguursaday. 2. Toddabada beri ee ugu horreysa aqal-galka. 3. A. ah: qof ku jira toddobaadkii ugu horreeyey aqalgalkiisa.	arradsnaansho <i>m.l/dh ld</i> arradsanaan.
aroos ² <i>f.g/mg1 (-say, -stay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Laba qof oo isguursaday xaflad iyo damaashaad samayn. 2. <i>(f.mg)</i> Nin, naag guursasho.	arrad-tir ¹ <i>m.l ld</i> arratir ¹ , arratirid.
aroosad <i>m.dh</i> Haweenay ku jirta toddobaadkii ugu horreeyey aqalgalkeeda. <i>ld</i> caruusad.	arrad-tir ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> arratir ² .
aroosgal ¹ <i>m.l ld</i> aqalgelid.	arrad-tiran <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> arratiran.
aroosgal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)</i> <i>ld</i> aqalgal ² .	arrad-tirasho <i>m.dh ld</i> arratirasho.
aroosgeli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> aroosi.	arrad-tirid <i>m.dh ld</i> arratirid.
aroosgelid <i>m.dh ld</i> aqalgelid.	arrad-tirnaan <i>m.dh ld</i> arratirnaan.
aroosgelin <i>m.f.dh ld</i> aroosin.	arrad-tirnaansho <i>m.l/dh ld</i> arratirnaan.
aroosi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U a.: qof guurkiisa tabaabushayn. <i>ld</i> aqalgeli, aroosgeli.	arrad-tiro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> <i>ld</i> arratiro.
aroosid <i>m.f.dh eeg</i> aroos ² . <i>ld</i> aroos ¹ (1), aroosgal ¹ , aroosgelid.	arrafa <i>m.dh</i> Bilaha sannadka soomaaliga ee dayaxa tan ugu dambeysa oo xajka la guto. <i>ld</i> carrafa.
aroosin <i>m.f.dh eeg</i> aroosi. <i>ld</i> aqalgelin, arooselin.	arratir ¹ <i>m.l</i> 1. Dhar arradka looga baxo. 2. <i>ld</i> arratirid. <i>ld</i> arrad-tir ¹ .
arraajo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Areebo; basari.	arratir ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> U a.: qof arradan arratirsiin. <i>ld</i> arrad-tir ² .
arrad ¹ <i>m.l</i> 1. Xaaladda uu ku suganyahay qof dharkisu duugoobay ama jeexjeexmay. 2. <i>ld</i> arradid.	arratiran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax la arratiray ahaansho (qof). <i>ld</i> arrad-tiran.
arrad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Qof, xaalad dharki uu xirnaa duugoobay ama jeexjeexmay ku sugnaan.	arratirasho <i>m.f.dh eeg</i> arratiro. <i>ld</i> arrad-tirasho.
arradan <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd)</i> Wax arrad hayo ahaansho.	arratirid <i>m.f.dh eeg</i> arratir ² . <i>ld</i> arrad-tir ¹ , arrad-tirid, arratir ¹ (2).
arradbax ¹ <i>m.l</i> 1. Helidda dhar arrad looga baxo. 2. <i>ld</i> arradbixid. Dhar arradka looga baxo.	arratirnaan <i>m.f.dh eeg</i> arratiran. <i>ld</i> arrad-tirnaan, arrad-tirnaansho, arratirnaan-sho.
arradbax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> Dhar arradka looga baxo helid.	arratirnaansho <i>m.l/dh ld</i> arratirnaan.
arradbaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax arradbaxay ahaansho (qof).	arratiro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> Arratir iibsasho (qof). <i>ld</i> arrad-tiro.
arradbaxsanaan <i>m.f.dh eeg</i> arradbaxsan. <i>ld</i> arradbaxsanaansho.	arrimi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Ka a.: arrin, talo ka dhiibid. 2. U. a.: cid u talin.
arradbaxsanaansho <i>m.l/dh ld</i> arradbaxsanaan.	arrimin <i>m.f.dh eeg</i> arrimi. <i>ld</i> arrimis.
arradbixi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof arradbax siin.	arrimis <i>m.l ld</i> arrimin.
arradbixid <i>m.f.dh eeg</i> arradbax ² . <i>ld</i> arradbax ¹ (2).	arrin <i>m.l/dh (-imo, m.l)</i> Talo, hadal iyo in wax laga qabto u baahan; xajjo.
arradbixin <i>m.f.dh eeg</i> arradbixi.	arrinsad <i>m.l ld</i> arrinsasho.
arradi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof arrad badid.	arrinsasho <i>m.f.dh eeg</i> arrinso. <i>ld</i> arrinsad, arrinsi.
arradid <i>m.f.dh eeg</i> arrad ² . <i>ld</i> arrad ¹ (2).	arrinsi <i>m.l ld</i> arrinsasho.
arradin <i>m.f.dh eeg</i> arradi.	arrinso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Ka a.: arrin, xal u raadsasho; arrin ka talabixid.
	arruman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> Wax la arrumay ahaansho (geel).
	arrumasho <i>m.f.dh eeg</i> arrumo.
	arrumid <i>m.f.dh eeg</i> arrun ² .
	arrumnaan <i>m.f.dh eeg</i> arruman. <i>ld</i> arrumnaansho, arrunnaan, arrunnaansho.
	arrumnaansho <i>m.l/dh ld</i> arrumnaan.

arrumo <i>f.mg3</i> (-untay, -umatay) Neef geel ah oo taagan fariisisasho.	arwaax ¹ <i>m.l</i> Farax.
arrun ¹ <i>m.l</i> Fariisisinta neef geel ah oo taagan la fariisiyo. <i>ld</i> arrumid.	arwaax ² <i>m.dh.w</i> Ruux.
arrun ² <i>f.g1</i> (-umay, -untay; -umi) Neef geel ah oo taagan fariisiin.	arwaax ³ <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) Farax dareemid.
arrunnaan <i>m.f.db</i> <i>ld</i> arrumnaan.	arwaaxi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid ka farxin.
arrunnansho <i>m.l</i> <i>ldh</i> <i>ld</i> arrumnaan.	arwaaxid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> arwaax ³ .
arruug <i>m.l</i> Ubad labaraafle oo lix bilood jira.	arwaaxin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> arwaaxi.
arruugnimo <i>m.l</i> Arruug ahaansho.	arwaaxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax arwaaxay ahaansho (qof).
arsaaq ¹ <i>m.dh</i> <i>ld</i> irsaaq ¹ .	arwaaxsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> arwaaxsan. <i>ld</i>
arsaaq ² <i>f.g1</i> (-qay, -qday) <i>ld</i> irsaaq ² .	arwaaxsanaansho <i>m.l</i> <i>ldh</i> <i>ld</i> arwaxsanaan.
arsaaqad <i>m.dh</i> <i>ld</i> irsaaqad.	arxaan <i>m.l.w</i> <i>eeg</i> arax.
artaraboodha <i>m.l</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (baay.) Faylam ka tirsan xayawaanka laf dhabarla'da oo ka kooban in ka badan hal milyan oo sinji. Waa faylamka ugu ballaadhan ee boqortooyada xayawaanka. Artaraboodhuhu waxay ku noolyihiin biyaha macaan, badaha iyo dhulalka kala duwan. Astaan ahaan artaraboodhuhu waxay leeyihiin dub sare oo loo yaqaanno toxob, kaas oo dabool adag u ah qalfoop duledka. Koritaankooduna waxa uu suurtaggal yahay oo keliya xilliga xuub siibashada.	arxamid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> arxan ¹ .
aruundi <i>m.l</i> Geed nagaar leh qodax, caleen yaryar iyo miro casuura ah oo anqaasta laga samaysto.	arxan ¹ <i>m.l</i> <i>ldh</i> <i>ld</i> arax (1).
aruur ¹ <i>m.l</i> Caano a. ah: caano yar oo dhigaal ah oo hadba in lagu daro si ay u bataan.	arxan ² <i>m.l</i> 1. Waxtar weyn oo cid dhibaateysan loo geysto. 2. Dad xigtanimo ka dhexeysa; chel.
aruur ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Wax kala firirsan meel isugu tegid. <i>ld</i> urur ³ , uruar.	arxan ³ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) U a.: cid dhibaateysan waxtar weyn u gelid.
aruuri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax kala firirsan meel isugu geyn. 2. Ku a.: wax, wax kale ee ugu geli karo ku libdhin. <i>ld</i> ururi, ururi.	aryaa <i>u.j</i> (aryaadha) <i>ld</i> waryaa.
aruurid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> aruur. <i>ld</i> ururid, ururid.	aryaadha <i>u.j.w</i> <i>eeg</i> aryaa.
aruurin ¹ <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> aruuri. <i>ld</i> aruuris, ururi, ururi.	asaabboon <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax aan dembi ama xurmaan samayn ahaansho (qof).
aruurin ² <i>m.dh</i> Maanso, shekooyin dhaqan, taariikh nololeed iwm oo dad kala duwan laga soo xigtag oo meel ku wada qoran.	asaabboonaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> asaabboon. <i>ld</i> asaabboonaansho.
aruuris <i>m.dh</i> <i>ld</i> aruurin.	asaabboonaansho <i>m.l</i> <i>ldh</i> <i>ld</i> asaabboonaan.
aruursan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax kala firirsanaa oo meel isugu yimid ahaansho. 2. Ku a.: wax, wax kale ee uu geli karo ku libirsan ahaansho. <i>ld</i> urursan.	asaag <i>m.l.u</i> Dadka inta isku da'da ah ama isku darajada ah; fac.
aruursanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> aruursan. <i>ld</i> aruursanaansho, urursanaan, urursanaansho, uruursa	asaagsad <i>m.l</i> <i>ld</i> asaagsasho.
aruursanaansho <i>m.l</i> <i>ldh</i> <i>ld</i> aruursanaan.	asaagsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> asaagso. <i>ld</i> asaagsad, asaagsi.
aruursasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> aruursuo. <i>ld</i> urursasho, uruursasho.	asaagsi <i>m.l</i> <i>ld</i> asaagsasho.
aruurso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Wax kala firisan meel isugu geysasho. 2. Wax meel yaal wada qaadasho. <i>ld</i> ururso, uruurso.	asaagso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Qof, qof kale oo ka heer sarreya wax la darajo ah iska dhigid.
	asaas ¹ <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) 1. Bilowga wax la samaynayo ama la dhisayo; sal. 2. Marka dhagaxa, ama bulkeetiga, iyo wixi la mid ah dhulka lagu aaso si ay u xajjiyan ama u taageeraan dhismaha derbiga. 3. Wax walxaha taageera ama xejiya ama mid ay ku aasaasmeen.
	asaas ² <i>f.g1</i> (-say, -stay) Wax cusub oo la sameynayo bilaabid. <i>ld</i> aasaas ² .
	asaasan ¹ <i>f.mg1</i> (-smay, -santay; -smi) Wax asaasan noqosh. Tus. "Dhismihii dugsiga cusub weli ma asaasmin". <i>ld</i> aasaasan ¹ .
	asaasan ² <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la asaasay ahaansho. <i>ld</i> aasaasan ² .
	asaasi <i>m.l.kh</i> A. ah: wax cusub oo bilow ah; wax saldhig ah. <i>ld</i> aasaasi.
	asaasid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> asaas ² . <i>ld</i> aasaasid.
	asaasmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> asaasan ¹ . <i>ld</i> aasaasmid.
	asaasnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> asaasan ² . <i>ld</i> aasaansnaan, aasaasnaansho, aasaasnansho.
	asaasnaansho <i>m.l</i> <i>ldh</i> <i>ld</i> asaasnaan.

asaay *m.db* Dhar midab cad ama madow leh oo afadu qaadato marka ninkeedu dhinto; weer. *ld asay*.

asaaye *m.l* Ciqaab ka dhasha waxyeello horey la isu gaarsiiyey; godob. *ld asaayo*.

asaayo *m.l ld asaaye*.

asaaysaar¹ *m.l* Afo ninkeedii dhintay oo asaay loo saaro.

asaaysaar² *fg1 (-ray, -rtay)* Afo ninkeedu dhintay asaay u saarid.

asaaysaarid *m.f.db eeg asaaysaar²*.

asaddah¹ *m.l* 1. Wax kala-garanwaa uu kibir keeno. 2. *ld asaddihid*.

asaddah² *f.mg1 (-dahay, -dahday; -dihi)* Kibir awgii wax la kala-garanwaayid.

asaddih¹ *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cid asaddah ku ridid.

asaddihid *m.f.db eeg asaddah²*. *ld asaddah¹ (2)*.

asaddihin *m.f.db eeg asaddihi*.

asal¹ *m.l* 1. Halka ay wax ka soo unkamaan; isir. 2. *ld asali*.

asal² *m.l/db* Qolofta ama xididdada dhirta qaarkood oo dhacaankeeda wax lagu magdeeyo ama lagu xooleeyo.

asal³ *fg1 (-slay, -sashay; -sli)* Wax midab u yeelid.

asali *m.l (-iyo, m.db)* Wax, wixii hore ka jooga oo aan la dhalan rogin. *ld asili (1)*, *asli (1)*.

asalmadoorshe *m.l (-shayaal, m.l/db) (xis.)* Kutirsane urur oo marka lagu xiro ku tirsane kale ee kasta ee ku jira ururka aan isbeddelin. Asalmadoorshaha waxa uu ku xiranyahay kutirsanyaasha ururka iyo xisaabfalka la adeegsado. Tusaale ahaan, eber waa asalmadoorshaha isugeynta: $0+3=3+0$. Hal waa asalmadoorshaha iskudhufashada: $1x3=3x1$.

asaraar¹ *m.l* 1. Muran wax jira lagu diidayo. 2. *ld araarid*.

asaraar² *fg1 (-ray, -rtay)* Muran runta lagu diidayo samayn.

asaraarid *m.f.db eeg asaraar²*. *ld asaraar¹*.

asaraartamid *m.f.db eeg asaraartan²*. *ld asaraartan¹ (2)*.

asaraartan¹ *m.l* 1. Asaraar dhixmara laba qof ama ka badan. 2. *ld asaartamid*.

asaraartan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* La a.: cid, cid kale oo muran wadda asaraar kala hortagid.

asaruur¹ *m.l ld asaruurid*.

asaruur² *fg1 (-ray, -rtay)* Ceel, god iwm ciid ku xabaalid; aasid; duugid.

asaruuran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Ceel, god iwm wax la xabaalmid.

asaruuran² *f.mg4 (-rnaa, rnayd)* Ceel, god iwm wax la xabaalay ahaansho.

asaruurid *m.f.db eeg asaruur²*. *ld asaruur¹*.

asaruurmild *m.f.db eeg asaruuran¹*.

asaruurnaan *m.f.db eeg asaruuran²*. *ld asaruurnaansho*.

asaruurnaansho *m.l/db ld asaruurnaan*.

asaw *m.l (-ooyin, m.l)* (*baay*) Dhammaan dhaqdhaqaqyada muuqan kara ee ay sameeyaan xayawaanku iyaga oo u jawaabay degaankooda gudaha iyo dibadda.

asay *m.db ld asaay*.

asbaab *m.db.w eeg sabab¹*.

asbax¹ *m.l A. ah: qof aan nasiib wacan lahayn*.

asbax² *f.mg1 (-xay, xday; -bixi)* Ku a.: cid dhibaato kula kallihid.

asbiriin *m.l (daaw.)* Dawo aad loo isticmaalo oo xanuunka, halaamacoodka iyo qandhada bi'isa.

asbixi *fg2 (-iyay, -isay)* Ku a.: cid meel, ama wax ku kallihin.

asbixid *m.f.db eeg asbax²*.

asbixin *m.f.db eeg asbixi*.

ascaar *m.db.w eeg sicir*.

asduurad *m.db ld usduuro*.

aseeb *fg1 (-bay, -btay)* *ld asiib*.

aseebe *m.l* Nooc kalluunka ka mid ah oo jurmi weyn iyo xoog badan.

aseebid *m.db ld asibid*.

aseendo *m.db (-ooyin, m.l)* Beer weyn oo geed mirood ku abuuranyahay; awno.

ash *fk* A. ma aha: ma fiicna.

ashaamid *m.l* Busta madowga badan ee sabuulka maseggada ku dhalata, badarkana madowga ka dhigta.

ashahaadasho *m.f.db eeg ashahaado²*.

ashahaado¹ *m.db* Qiritaanka in Ilah mooye, Ilah kale uusan jirin, Maxamedna (n.n.k.) nebigii uu soo direy yahay.

ashahaado² *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* In Ilah mooye, Ilah kale uusan jirin, Maxamedna (n.n.k.) nebigii uu soo diray yahay qirid.

ash-ash¹ *m.l* Yaqyaqsi.

ash-ash² *f.mg1 (-shay, -shtay)* Ka a.: wax dhadhankooda, urtooda ama muuqaalkooda ka yaqyaqsho.

asha-shid *m.f.db eeg ash-ash²*.

asheer *f.mg1 (-rtay, -ratay)* Ka a.: roob da'aya meel dedan oo aan darooreyn ka gelid. *ld asheero*.

asheerasho *m.db ld asheerid*.

asheeri *fg2 (-iyay, -isay)* Roob da'aya, wax, meel dedan oo aan darooreyn ka gelin.

asheerid *m.f.db eeg asheer*. *ld asheerasho*.

asheerin *m.f.db eeg asheeri*.

asheero *f.mg3 (-rtay, -ratay) ld asheer.*
ashkatayn *m.db ld ashtakayn.*
ashkatee *f.g2 (-keeyay, -kaysay) ld ashtakee.*
ashkato *m.db ld ashtako.*
ashkatoo *f.mg3 (-ooday, -ootay) ld ashtakoo.*
ashkatood *m.l ld ashtakood.*
ashkir *m.l Midab fardood ka kooban caddaan iyo casaan khafif ah.*
ashqaraar¹ *m.l 1. Yaab weyn; amakaag. 2. ld ashqaraarid.*
ashqaraar² *f.mg1 (-ray, -rtay) Yaab weyn iyo fajac la kulmid.*
ashqaraari *f.g2 (-iyay, -isay) Cid ashqaraar ku ridid.*
ashqaraarid *m.f.db eeg ashqaraar². ld ashqaraar¹ (2).*
ashqaraarin *m.f.db eeg ashqaraari.*
ashtakayn *m.f.db eeg ashtakee. ld ashkatayn, astakayn.*
ashtakee *f.g2 (-keeyay, -kaysay) Cid dacwo ku oogid. ld ashkatee, astakee.*
ashtako *m.db (-ooyin, m.l) Eedsheegad af ama qoraal ah oo qof ku ooga cid, geeyana maxkamad ama cid kale oo wax ka qaban karto arrintaas; dacwo. ld ashkato, astako.*
ashtakoo *f.mg3 (-ooday, -ootay) Ashtako ama dacwo oogid. ld ashkatoo, astakoo.*
ashtakood *m.f.l eeg ashtakoo. ld ashkatood, astakood.*
ashuun *m.l (-uumo, m.db) ld aashuun.*
asii *xi. (nax) 1. Erey lagu xiriiriyo laba weer aan xor ahayn; “oo”. Tus. “Haddaan lacag siyo asii diido, maxaan sameynayaa?” 2. Erey lagu xiriiriyo laba weer xor ah; “-na”. Tus. “Lagac baan siiyay asuu diiday”.*
asiib *f.g1 (-bay, -btay) 1. Dhibaato weyn cid ku dhicid. “Inkaar baa asiibtay Cali”. 2. Arrin xalkeeda dhabta helid. Tus. “Ardaygi jawaabtii waa asiibay”. ld aseeb.*
asiibid *m.f.db eeg asiib. ld aseebid.*
asiidh *m.l (-dyo, m.db) (kiim.) 1. Nooc iskudhis ah oo leh haydarojiin kuna kalafurma biyaha oona saara ayoonno togan oo haydarojiin ah. 2. Aragtida lowriboronistidh ee asiidhada iyo beysyada (1923), waxay qeexiddaa hore u ballaadhisay, in asiidh tahay borotoo.*
asiidha yuurig *m.db (baay.) Maxsuulka burburka buriin ee garaadleyda shimbiraha, xammaaratada berriga iyo cayayaanka. Marka laga reebo garaadleyda, Maxsuulkaas badankiisa waa la qashinsaaraa. Asiidhka yuurig waa ma milme, sidaa darteed, waxa loo saaraa adke ahaan, taas oo dhowrta biyaha qiiimaha u leh dhulka oomanaha ah.*

Asiidhka yuurig markay jidhka ku badato waxay ku ururtaa kala goysyada dhareerka leh taas oo ay ku keento xanuun.

asiidh-bu'eed *m.db (-dyo ..., m.db) (baay.)*
 Silsilad weyn oo dheer oo molikiyuul ah, kana kooban silsilado nukliyootaydho ah, waxa laga helaa noolaha oo dhan. Taas oo qaadda wararka hiddo sidaha.

asiidh-cabirid *m.db (kiim.)* Saafid-mugeed ama mitimis asiidh-beys halkaas oo milan caadi ah oo asiidh ah lagu daro milan ribnaantisi dahsoontahay oo ah beys tilmaame ku jiro. Alkalicabiridduna waa roganka asiidhcabiridda. *Eeg alkalicabirid.*

asiidh-dufaneed *m.l (-dyo ..., m.db) (baay.)*
 Iskudhis orgaanig ah oo ka kooban silsilad haydarookaарboon iyo dhammaad ah koox kaarboogsayl.

asiidh-laagtika *m.db (-dyo ..., m.db) (baay.)*
 Asiidh dhanaan oo dhis naanays molikiyuulkeedu *yahay* CH3CH(OH)COOH, asiidhka laagtig waxay ka timid asiidhka bayruufi, marka muruqyadu firfircoonyihiin ogsajintuna xaddidantahay. Taasoo si isbada joog ah beerku u saaro una beddelo gulukows. Jimicsiga xoogga badan waxa laga yaabaa in ay ku ururo muruqyada dhexdooda taas oo keenta muruqyo xanuun. Waxa kale oo ay asiidhka laaktig ka qayb qaadataa khamiirinta caanaha, iwm.

asiidh-ooman *m.l (-dyo ..., m.db) (kiim.)*
 Iskudhis yada la falgala biyaha soona saara asiidh. Tusaale ahaan, karboon laba ogsaydh waxa uu lafalgala biyaha waxaana samaysma kaarboonig asiidh: $\text{CO}_2(\text{g}) + \text{H}_2\text{O}(\text{aq}) = \text{H}_2\text{CO}_3(\text{aq})$.

asiili *m.l 1. ld asali. 2. Dugsiga caruurta yaryar aadaabta iyo farta lagu baro inta aanay waxbarashada rasmiga ah bilaabin.*

asitayl *m.l (kiim.)* Kooxda orgaanigga ah ee CH3CO (kooxda itanoyl).

asjab *m.l ld asyab.*

askaaris *m.l.u (-syo, m.db) (baay.)* Ablablaynta qaarkeed waxay ka tirsanyihiin duulka loo yaqaan fasmaydiya (Phasmaida), waxaanay leeyihiin af leh 3 ilaa 6 baabila.

askaax *m.db ld askax.*

askar *m.db.u ld askari.*

askarayn *m.f.db eeg askaree. ld caskarayn.*

askaree *f.g/mg2 (-reeyay, -raysay) 1. (f.g)*
 Askari ka dhigid (qof). 2. (f.mg) Askari iska dhigid.

askari *m.l (askar, m.db; askaro, m.l)* 1. Qof ciidanka dagaallama ka mid ah, welina aan

xiddigo iyo alifyo midna la siin; dable. 2. Ciidan dagaallama guud ahaan (xiddigaba ha lahaado). <i>ld askar, caskari.</i>	asluubeynsnaan <i>m.f.db eeg</i> asluubeysan. <i>ld asluubeynsnaansho.</i>
askarinnimo <i>m.dh ld askarnimo.</i>	asluubeynsnaansho <i>m.ll/dh ld asluubeynsnaan.</i>
askarmaroodi <i>m.l 1.</i> Qof aan ahayn shaqaale rasmii ah oo mararka qaarkood uu adeege ka yahay isbitaal, xero militari iwm. 2. Qof askari ahaan loo adeegsan jiray mararka qaarkood miyiga wax ka qaban jiray.	asmayn <i>m.f.db eeg</i> asmee. asmaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax asma lagu gamay ahaansho.
askarnimo <i>m.dh</i> Askari ahaansho. <i>ld askarinnimo, caskarinnimo, caskarnimo.</i>	asmaysnaan <i>m.f.db eeg</i> asmaysan. <i>ld asmaysnaansho.</i>
askax <i>m.dh</i> 1. Geed dhirta yaryar ka mid ah oo mirihiisa ceeriinka lagu cuno. 2. Miraha geedka askaxa. 3. A. ka dhig: gumaadid. <i>ld askaax.</i>	asmaysnaansho <i>m.ll/dh ld asmaysnaan.</i>
askoorbik-asiidh <i>m.l (kiim.)</i> Fitamiin biyaha ku milanta oo aan looga maarmiin xoojinta soohyada iyo isku haynta unugyada, sameynta kollaanjikana waa ka qayb qaadataa.	asmee <i>f.g2 (-meeay, -maysay)</i> Asmo ku akhriyid; ku ganid.
askumid <i>m.f.db eeg</i> askun ² . <i>ld askun¹.</i>	asmo <i>m.dh (-ooyin, m.)</i> Duco gaar ah oo wax lagu habaaro.
askun¹ <i>m.l ld askumid.</i>	asool¹ <i>m.l 1. ld oslid.</i> Baahida neef ida ah oo dheddig u qabo kudmo. 2. A. ah: neef dheddig oo ida ah oo kudmo u baahan.
askun² <i>f.g/mg1 (-umay, -untay; -umi)</i> 1. <i>(f.g)</i> Bilaabmid; dhalasho. 2. <i>(f.mg)</i> Ka soo a.: ka billaabmid; ka dhalasho.	asool² <i>f.mg1 (-oolay, -ooshay)</i> Neef dheddig oo ida ah kudmo u baahasho. <i>ld osol².</i>
aslaax¹ <i>m.dh</i> 1. Beer lagu dhaqmo. 2. <i>ld aslaaxid.</i>	asoolid <i>m.dh ld oslid.</i>
aslaax² <i>f.g/mg1 (-xay, -xday)</i> 1. <i>(f.g)</i> Hagaajin; dhul in wax lagu beero u diyaarin. 2. <i>(f.mg)</i> Nabad ka a.: nabad dhax dhigid.	asoollan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wan u taga u baahan (lax).
aslaaxi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Nabad ka a.: heshiisiin.	asoollanaan <i>m.f.db eeg</i> asoollan. <i>ld asoollanaansho.</i>
aslaaxid <i>m.f.db eeg</i> aslaax ² . <i>ld aslaax¹ (2).</i>	asoollanaansho <i>m.ll/dh ld asoollanaan.</i>
aslaaxin <i>m.f.db eeg</i> aslaaxi.	asoolloli <i>f.g1 (-iyay, -iday)</i> Wan, lax kudid.
aslaaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Islaax ahaansho.	asoolliyid <i>m.f.db eeg</i> asoolloli.
aslaaxsanaan <i>m.f.db eeg</i> aslaaxsan. <i>ld aslaaxsanaansho.</i>	asqayn <i>m.dh eeg</i> asqee. <i>ld aqsayn.</i>
aslaaxsanaansho <i>m.ll/dh ld aslaaxsanaan.</i>	asqaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> 1. Nafley jahawareersan ahaansho. 2. Qof aqso hayso ahaansho. <i>ld aqsayasan.</i>
aslan¹ <i>fk.</i> Erey lagu adkeeyo diidmo. Tus. "Aslanba ha iga qaadin buugga".	asqaysii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> 1. Cid wax aqsayan ka dhigid. 2. Cid hadal ku wareerin. <i>ld aqsayssi.</i>
aslan² <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la aslay ahaansho.	asqaysiin <i>m.dh eeg</i> asqaysii. <i>ld aqsayssiin.</i>
aslanaan <i>m.f.db eeg</i> aslan ² . <i>ld aslanaansho.</i>	asqaysnaan <i>m.f.db eeg</i> aqsayan. <i>ld aqsaynsnaan, aqsaynsnaansho, aqsaynsnaansho.</i>
aslanaansho <i>m.ll/dh ld aslanaan.</i>	asqaysnaansho <i>m.ll/dh ld asqaysnaan.</i>
aslasho <i>m.f.db eeg</i> aslo.	asqee <i>f.g2 (-qeyay, -qaysay)</i> 1. Cid aqso badid. 2. Qof jahawareeri. <i>ld aqsee.</i>
asli <i>m.l 1. ld asli.</i> 2. <i>(-iyo, m.dh)</i> Kuul cambar ah.	asqo <i>m.dh</i> 1. Dayow; dhama'. 2. Biyawaa; harraad. <i>ld aqso.</i>
aslid <i>m.f.db eeg</i> asal ³ .	asqoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> 1. Wax harraad dareensan ahaansho. 2. Nafley dayow ku dhaca ahaansho. <i>ld aqsoo, aqsoow, asqow.</i>
aslo <i>f.g3 (-laday, -latay)</i> Asal marsasho.	asqoobid <i>m.dh ld asqood.</i>
aslub <i>m.dh</i> Dhaqanwanaag; anshax.	asqood <i>m.fl eeg</i> asqoo. <i>ld aqsoobid, aqsood, asqoobid.</i>
aslubbee <i>f.g2 (-beeyay, -beysay)</i> Asluub u yeelid.	asqow <i>f.mg1 (-oobay, -ooday; -oobi)</i> <i>ld asqoo.</i>
aslubeyn <i>m.f.db eeg</i> asluubee.	asraar <i>m.dh</i> 1. Cilmii kutubta sixirka laga helo oo loo adeegsado in dadka lagu waxyeeleeyo. 2. <i>eeg</i> sir.
aslubeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Asluub lahaansho; edebeysan.	asraarrey <i>m.dh</i> Naag cilmiga asraarta taqaan.

asraarrow *m.l* (-*wyo*, *m.dh*) Nin cilmiga asraarta yaqaan.

astaaad *m.l ld* **ustaad**.

astaaqir *m.l.u* (-*rro*, *m.dh*) Awr badan oo isku xiriirsan oo xamuul sida.

astaamayn¹ *m.f.dh* *eeg* astaamee. *ld* **astayn**.

astaamayn² *m.dh* (*nax*) Astaamo lagu kala qaybiyo hadal qoran sida: hakad, joogsi, kolmo, bilo, laba dhiccood iwm.

astaamaysan *f.mg4* (-*snaa*, -*snayd*) Wax astaan loo yeelay ahaansho. *ld* **astaysan**.

astaamaysnaan *m.f.dh* *ld* **astaamaysnaansho**, **astaysnaan**, **astaysnaansho**.

astaamaysnaansho *m.l/dh* *ld* **astaamaysnaan**.

astaamee *f.g2* (-*meeyay*, -*maysay*) Wax astaan u yeelid. *ld* **astee**.

astaan¹ *m.dh* (-*aamo*, *m.l*) Summad. *ld* **asto**.

astaan² *m.dh* (-*aamo*, *m.l*) (*nax*) Curiye muhim ah oo dhisa unugga ugu yar ee hadalka; astaan afeed baa lagu magacaabaa xiriirka ka dhexeeyaa macnaha (nuxurka ereyga) iyo lafdiga (qaabka ereyga). "A. kooban": hal erey ama in ka badan oo la soo kooba, badanaana waxaa la qaataa erey waliba xarafkiisa ugu horreya. Tus. "sh. = shilin, U.N. = United Nations".

astaan³ *m.dh* (-*aamo*, *m.l*) (*daaw*) Tilmaan cudur leeyahay ama isbeddel hab hawleedyo jirka oo bukaanka laftiqisu dareemo. *ld* **asto**.

astaaqfurow *m.l ld* **istaaqfurow**.

astakayn *m.dh* *ld* **ashtakayn**.

astakee *f.g2* (-*keeyay*, -*kaysay*) *ld* **ashtakee**.

astako *m.dh* (-*ooyin*, *m.l*) *ld* **ashkato**.

astakoo *f.mg3* (-*day*, -*tay*) *ld* **ashtakoo**.

astakood *m.l ld* **ashtakood**.

astayn *m.dh* *ld* **astaamayn**.

astaysan *f.mg4* (-*snaa*, -*snayd*) *ld* **astaamaysan**.

astaysnaan *m.f.dh* *ld* **astaamaysnaan**.

astaysnaansho *m.l/dh* *ld* **astaamaysnaan**.

astee *f.g2* (-*teeyey*, -*taysey*) *ld* **astaamee**.

asto *m.dh* *ld* **astaan¹**, **astaan²**.

astur¹ *m.l* 1. Qarinta ceeb ama iin cidi leedahay. 2. *ld* **asturid**.

astur² *f.g1* (-*ray*, -*rtay*) 1. Cid ceebteeda qarin. 2. Wax dayacan xafidid. 3. Wax xabaalid.

asturan¹ *f.mg1* (-*rmay*, -*rantay*; -*rmi*) Wax la asturay noqosho.

asturan² *f.mg4* (-*rnaa*, -*rnayd*) Wax la asturay ahaansho.

asturid *m.f.dh* *eeg* astur². *ld* **astur¹** (2).

asturmid *m.f.dh* *eeg* astur¹.

asturnaan *m.f.dh* *eeg* astur². *ld* **asturnaan**.

asturnaansho *m.l/dh* *ld* **asturnaan**.

asuul *m.l* Xeer aan qorneyn oo dad meel wada deggani leeyihiin.

axsantu *e.d* Mahadsanid! *ld* **axsantu**.

asyab *m.l* 1. Dabaylo ka yimaada waqooyi-bari oo doonyuhu uga dhoofaan koonfurgalbeed. 2. Xilliga dabeylaho asyabku dhacaan. *ld* **asjab**.

atam *m.l* (-*myo*, *m.dh*) (*fis*) Saxarka ugu yar ee curiye jiri kara kana qaybqaadan kara falgal kiimikaad. Wawa uu ka koobanyaahay bu' iyo elektaroonno ku dul wareega. Bu'du waxa ay siddaa saldanab togane ah, elektaroonnaduna waxa ay sidaan saldanab tabane ah. Atamku danabneg ahaan waa dhexdhexaad. *ld* **atom**.

atlas *m.l* (-*syo*, *m.dh*) (*juqr*) Khariidado la isu soo ururiyay oo loo sameeyay qaab buug.

atom *m.l* (-*myo*, *m.dh*) *ld* **atam**.

atool *m.l* (-*lo*, *m.dh*) (*juqr*) Shacaabi taxan oo leh muuqalka garanta ama muuqalka kabta faraska oo ku wareegsan barkad (haro xeebeed).

atoor *m.l* (-*rro*, *m.dh*) Sagaarada midkeeda lab.

ATP *m.dh* (*kiim*) Iskudhis orgaanika ah oo ka kooban adaniin ribows iyo saddex kooxood oo foosfeyt aan orgaanik ahayn. ATP-du waa niyukliyotaydh. Wawaanay mas'uul ka tahay inay tamarta si ku meel gaadh ah u keydiso intay socoto neefsashada unuggi. Waxay ka samaysantay ADP lagu daray foosfeyt saddexaad taas oo keydisa tamar soona saarta marka looga baahdo dariiqad kale oo dheef samayneed.

aw *m.l* 1. Nin cibaadeysta oo aan diinta Islaanka wax badan ka aqoon. 2. Awoowyaaashii hore. 3. *ld* **aawo**, **awo¹**.

awaaji¹ *m.l* (-*yo*, *m.dh*) Ogeysiinta akhbaar dad badan la ogeysiyo.

awaaji² *f.mg1* (-*iyay*, -*iday*; -*iyi*) Dad badan, akhbaar ogeysiin.

awaajiyyid *m.f.dh* *eeg* awaaji².

awaal¹ *m.l* 1. Saad; male. 2. awaalid.

awaal² *f.mg1* (-*aalay*, -*aashay*) *ld* **aawil²**.

awaalid *m.dh* *ld* **aawil¹**, **aawilid**, **awaal¹** (2).

awaamir *m.dh* *eeg* amar¹.

awaarayn *m.f.dh* *eeg* awaare.

awaare *m.l* Ciid buda ah oo cagta, dabaysha iwm. si sahlan u kicin karaan.

awaaree *f.g2* (-*reeyay*, -*raysay*) Wax soconaya habaas kicin.

awal *m.l/fk* Marka hore; waa hore; koowaad.

awasho *m.f.dh* *eeg* awo².

away *e.we* *ld* **away**.

aw-batiiqow *m.l* Ciyaar dhaqameed si gaar ah looga yaqaan degaanka Janaale.

awd¹ *m.l ld awdid.***awd²** *fg1 (-day, -dday)* Meel bannaan ama daloosha buuxin; daboolid.**aw-daare** *m.l* Ciyaar leh sida mingiska, rooxaan dadka ku soo degta; degaanka webiyada ayaana laga yaqaanaa; mokhoddon; gunjis.**awdan¹** *f.mg1 (-dmay, -dantay, -dmi)* Wax buuxsamay ama daboolmay noqosho (meel bannaan ama daloosha).**awdan²** *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax buuxsamay ama daboolmay ahaansho.**awday** *e.we ld aaway.***awdid** *m.f.dh eeg awd². ld awd¹.***awdmid halbowle wadne** *m.l (daaw.)* Marka xinjir ku sameysmato halbowlaha wadnaha dhexdiisa, taas oo keenta in dhiiggu ka xirmo waraabinta wadnaha.**awdmid¹** *m.f.dh ld awdan¹.***awdmid²** *m.l (daaw.)* Xubin daloosha ee jirka ka mid ah oo wada xiranta ama qaarkeed awdmo; sida xiidmaha, halbowlayaasha iwm.**awdnaan** *m.f.dh eeg awdan². ld awdnansho.***awdnansho** *m.l/dh ld awdnaan.***aweyti¹** *m.dh* Habaar, cid Eebbe looga baryo in uu dhaqso u dhinto.**aweyti²** *fg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Cid inay dhaqso u dhimato Eebbe uga baryid.**aweytiyid** *m.f.dh eeg aweyti.***awlaad** *m.dh* 1. eeg weled. 2. Carruur.**awlaadsasho** *m.f.dh eeg awlaadso. ld awlaadsi.***awlaadsi** *m.l ld awlaadsasho.***awlaadso** *f.mg3 (-sady, -satay)* Duco Eebbe iyo werdi samayn.**awlal** *m.l (-llo, m.dh)* 1. Feeraha iyo hilibka saaran. 2. Iskujirka malabka iyo xabagbta shinnida.**awlax** *m.l (-xyo, m.dh)* 1. Mindi aad u weyn o geela lagu qalo. 2. Jaad warmaha ka mid ah.**awlee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Geel badan si wadajir ah u ololid.**awleyn** *m.f.dh eeg awlee.***awliyo** *m.dh.w eeg wel¹.***awno** *m.dh (-ooyin, m.l)* Aseendo; beer weyn.**awo¹** *m.dh.fl ld aw.***awo²** *f.g3 (-wday, -watay)* Qof si marakudhegnimo u baryid.**awood¹** *m.dh (-do, m.l)* 1. Kartida ay cidi u leedahay inay arrin meel mariso. 2. Xoogga muruqa.**awood²** *m.dh (fis.)* Summad P. Dhakhsaha hawl lagu qabtay ama ay tamari ku geddisantay P; hawl la qabtay amminta ay ku qaadatay habka caalamiga (HC) waxa lagu cabbiraa Waat (Juul halkii seken).**awood³** *f.g/mg1 (-day, -dday)* (f.g) A. / (f.mg) u a.: arrin wax ka qabashadeeda karti u yeelasho.**awood-danabeed** *m.dh (fis.)* Awoodda danab ee qalab koronto waa xaddiga tamarta ee ku geddisantahay hal halbeeg oo ammin ah. Awood danab waxa lagu cabbiraa Waat, summadduna waa P. Tamar danab QV ItV VI Ammin t t Awoodda danab ee Waat ah waxa lagu helaa taranta keyd faraqa V iyo qulqulka danabka ee Ambiyeer (A).**awooddaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax awood yar ahaansho.**awooddarnaan** *m.f.dh eeg awooddaran. ld awooddarnaansho, awooddarri, awooddarro.***awooddarnaansho** *m.l/dh ld awooddarnaan.***awooddarri** *m.dh ld awooddarnaan.***awooddarro** *m.dh ld awooddarnaan.***awoode** *m.l (dii.)* Haddii aad dhinca Illaah fiiriso, waxaad ula jeeddaa, in uu wax kasta ka awood badanyahay.**awoodid** *m.f.dh eeg awood².***awoodla'aan** *m.dh* Wax aan awood lahayn; tabardaro; karti la'aan. *ld awoodla'aansho, awoodli'i.***awoodla'aansho** *m.l/dh ld awoodla'aan.***awoodli'i** *m.dh ld awoodla'aan.***awoodsii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid karti ay wax ku qabato u yeelid.**awoodsiin** *m.f.dh eeg awoodsii. ld awoodsii.***awoodsiis** *m.l ld awoodsii.***awoowe** *m.l (-wayaal, m.l/dh)* 1. Aabbaha aabbiihiis ama hooyada aabbaheed. 2. u.j: awoowow! 3. u.j: wiilka aan awoowaha u ahayow!; gabadha aan awoowaha u ahayey! *ld awow.***awow** *m.l ld awoowe.***awqoosi** *m.l* Gacan yaraha hartaantiga, marka uu herinta la joogo.**awr** *m.l (awr, m.dh)* 1. Geela kiisa lab; rati. 2. A. cirka: urur xiddiga ah oo qaab rati leh.**awradhale** *m.l ld awrdhal.***awradhaye** *m.l* Nagaar xooluhu daaqaan oo dhirta daawada leh ka mid ah.**awrdhal** *m.l (-llo, m.dh)* 1. Awrka markastaba hasha qurbac ka dhalo. 2. Hal da' kasta qurbac dhasha. *ld awradhale.***awrdhaw¹** *m.l* 1. Rimmay gacmeeda lagu sameeyo geedaha aan labeebka ahayn sida timirta; faxlid. 2. *ld awrdhebid.***awrdhaw²** *fg1 (-dhabay, -dhabday; -dhabi)* Geedaha aan labeebka ahayn sida timirta iwm rimay gacmeed ku samayn; faxlid.

awrdhebid <i>m.f.dh eeg</i> awrdhaw ² . <i>ld awdhaw¹</i> (2).	axkaan <i>m.dh</i> 1. (dii.) Sharciga Islaanka wax ku xukumo. 2. (dii.) Sharciga u degsan dadka Islaanka ah ee ay ku dhaqmaan.
awrqaad <i>m.l ld</i> uurqaad .	axmaq <i>m.l (-qjin /-qyo, m.dh)</i> Qof aan caqli badan lahayn; nacas, dabbaal.
awtaamid <i>m.f.dh eeg</i> awtaan.	axmaqnimo <i>m.dh</i> Axmaq ahaansho.
awtaan <i>f.g1 (-aamay, -aantay)</i> Cid aan laga aarsan karin habaadir.	axmid <i>m.f.dh eeg</i> axan ² .
awtomaatig <i>m.l</i> Qalab isawada oo iskiis u shaqeeya. <i>ld awtomaatiko, otomaatig</i> .	axran <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld axaran</i> .
awtomaatiko <i>m.dh ld</i> awtomaatig .	axranaan <i>m.f.dh ld</i> axaranaan .
ax <i>e.d</i> Cod lagu muujiyo xannuunka ama xaqiraa.	axranaansho <i>m.l/dh ld</i> axarnaan .
axaaddiis <i>m.dh.w eeg</i> xaddiis.	axrid <i>m.f.dh eeg</i> axar.
axad¹ <i>m.l</i> Qof; ruux.	axsaab <i>m.dh.w eeg</i> xisbi.
axad² <i>m.dh</i> Maalmaha toddobaadka mid ka mid ah oo u dhexeeysa sabtida iyo isniinta.	axsaan <i>m.l</i> Samo cidi u gasho cid kale.
axadeysasho <i>m.f.dh eeg</i> axadeyso.	axsantu <i>e.d ld</i> axsantu .
axadeysi <i>m.l</i> Durraamo yar oo ay haweenku sameeyaan.	axwaal <i>m.dh.w eeg</i> xaal ¹ .
axadeysyo <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Haween axadeysi sameyn.	ay¹ <i>m.dh</i> 1. Meel geedo badan leh; hawd. 2. Meel cidla ah oo aan la degganayn.
axad¹ <i>m.l</i> 1. Cuntada dhadhankeeda la jeclysto. 2. Hadalka nuxurkiisa dib loo sii dhadhansado.	ay² <i>m.dh (bot.)</i> Eray badanaa lagu isticmaalo dalalka Ustaraaliya, Niyuusilaand iyo Maraykanka oo lagu isticmaalo gobol ay daboosho jidhi; amase, waxaa lagu isticmaalaan gobol dhiraysan oo aan loo bannayn qodaal. Waxaa kaloo si dabacsan loogu isticmaalaan gobol kasta oo dugag ah oo aan loogu talaggelin qodaal.
axad² <i>f.mg1 (-xdhay, -xadhay)</i> Arrin si aad ah u lafagurid.	ay³ <i>f.mg1 (aayay, ayday)</i> U a.: wax hore loo sameeyey waqtidambe ka faa'ideysasho.
axadhid <i>m.f.dh eeg</i> axadh ² .	ay⁴ <i>mu.dbm.y</i> Magacuyaal yeele oo mataalaa "iyada" ama "iyaga". Tus. "Maryan Wil ay tiiqin ayay maanta suuqa ku aragtagy", "Wiilashu guri ay degganaayeen ayay aadeen".
axal¹ <i>m.l</i> Xilliyada dayrta mid ka ah oo u dhexeyysa ximirka iyo xayska.	ayaa <i>qr.dd ld baa</i> .
axal² <i>m.dh (-llo, m.l)</i> Hoore adag oo is-haysta oo sida badan ka yimaadda mindhicirrada marka ay jirraadan ama xubnaha taranka waqtiga dhalmada.	ayaamo <i>m.dh.w</i> 1. Duulal la rumaysanyahay in ay dadka ku ridaan cudur lagu daaweeyo ciyaaro, xoolo la qalo iyo udug. 2. <i>eeg</i> ayaan ² .
axan¹ <i>m.l</i> Xoolo la qalo ama cunto kale oo loogu duceeyo qof markaa dhintay.	ayaan¹ <i>m.l</i> Awood qarsoon oo qofka la socota dhalashada ilaa dhimashada qofka, sababna u noqota xumo iyo samo waxa uu la kulmayo; nasiib; hodo.
axan² <i>f.g1 (-xmay, -xantay; -xmi)</i> Xoolo la qalo ama cunto kale cid markaa dhimatay raacin.	ayaan² <i>m.dh (-aamo, m.l)</i> Dharaar iyo habeenkeed; maalin.
axar <i>f.g1 (-xray, -xartay)</i> 1. Timir iwm lafo ka saarid. 2. Arrin aad uga baaraandegid.	ayaandaran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Qof aan nasiib wanaagsan lahayn ahaansho.
axaran <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Arrin iwm wax la axaray ahaansho. <i>ld axran</i> .	ayaandarnaan <i>m.f.dh eeg</i> ayaandaran. <i>ld ayaandarnaansho, ayaandarri, ayaandarro</i> .
axarid <i>m.f.dh eeg</i> axar.	ayaandarnaansho <i>m.l/dh ld</i> ayaandarnaan .
axarnaan <i>m.f.dh eeg</i> axaran. <i>ld axarnaansho, axranaan, axranaansho</i> .	ayaandarri <i>m.r</i> <i>ld</i> ayaandarnaan .
axarnaansho <i>m.l/dh ld</i> axarnaan .	ayaandarro <i>m.dh ld</i> ayaandarnaan .
axdi <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Ballan adag oo lagu heshiyo. <i>ld cahdi</i> .	ayaanla'aan <i>m.dh</i> Xaaladda uu ku suganyahay qof aan nasiib wanaagsan lahayn. <i>ld ayaanla'aansho, ayaanli'i</i> .
axgab¹ <i>m.l</i> 1. A. ah: tabarbeelidda nafley tabar beeshay; jirro, gabow, daal iwm awgeed. 2. <i>ld axgabid</i> .	ayaanlaawe <i>m.l</i> Nin aan nasiib wacan lahayn.
axgab² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Nafley jirro, gabow, daal iwm la tabarbeelid.	ayaanle <i>m.l</i> Nin nasiib wacan leh.
axgabid <i>m.f.dh eeg</i> axgab ² . <i>ld axgab¹</i> (2).	ayaanli'i <i>m.dh ld</i> ayaanla'aan .

ayaanshō *m.f.dh eeg* ayaanso.

ayaanso *f.mg3 (-saday, -satay)* Qof, ayaan yeelasho.

ayaantirin *m.dh* Maalin wakhti gaar ah lagu magacaabay. Tus. "Maalin gaar ah", "Sannad gaar ah".

ayaanwanaag *m.l* Nasiib wanaag.

ayaanxumaan *m.f.dh eeg* ayaanxun. *ld* ayaanxumaansho, ayaanxumi, ayaanxumo.

ayaanxumaansho *m.l/dh ld* ayaanxumaan.

ayaanxumi *m.dh ld* ayaanxumaan.

ayaanxumo *m.dh ld* ayaanxumaan.

ayaanxun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Qof aan nasiib wacan lahayn ahaansho.

ayax *m.l.u (c.nafl.)* Cayayaan yaryar, oo baalal iyo lix lugood oo labada dambe ka dhaadheeryihiiin kana xoog badanyihiiin kuwa kale leh, koox koox aad u badan isu raaca oo dhirta iyo dalaggaba waxyeeleeya.

aydin *mu.dhm.y* Magacuyaal tilmaama qofka labaad ee wadarta ah (lala hadlayaasha ama wax loo qorayaasha). *ld aa², aad.*

aydiyaalism *m.l (fals.)* Hab fikradeed oo ku saabsan in ra'yigu uu yahay waxa keliya ee la rumaysanyahay, oo lagu ogaan karo wax kasta.

aydiyoolooji *m.l (fals.)* Mabaadii habeysan oo ku saleysan figrado iyo ujeeddooyin siyaasi ah. *ld aydiyooloojiyo.*

aydiyooloojiyo *m.dh ld aydiyoolooji.*

ayeeyo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Hooyadada hooyadeed ama aabbaha hooyadiis. 2. u.j: ayeeyooy! 3. U.j: wiilka aan ayeeyada u ahayow!; gabadha aan ayeeyada u ahayey!

ayeeyolugadheer *m.dh.u ld ayeeyolugdheer.*

ayeeyolugdheer *m.dh.u (c.nafl.)* Cayayaan leh jir dhuuban oo dheer, lix lugood oo labada hore madaxa u dhowdahay iyo baalal uu ku duulo oo cuno cayayaanka kale ee yaryar. *ld ayeeyolugadheer.*

aygarad *m.l* Qof caqli badan oo aan la dagi karin.

aygaradnimo *m.dh* Aygarad ahaansho (qof).

ayid *f.g1 (-day, -dday)* Arrin, figrad iyo go'aan taageerid.

ayidid *m.f.dh eeg* ayid.

ayidsan *f.g4 (-naa, -nayd)* Qof, wax ayiday ahaansho.

ayidsanaan *m.f.dh eeg* ayidsan. *ld ayidsanaansho.*

ayidsanaansho *m.l/dh ld ayidsanaan.*

ayiman *f.mg1 (-amay, -antay)* Badar karsamaya wax la budo lagu daray.

ayimid *m.f.dh eeg* ayin². *ld ayin¹.*

ayimnaan *m.f.dh eeg* ayiman. *ld ayimnaansho.*

ayimnaansho *m.l/dh ld ayimnaan.*

ayin¹ *m.l* Ku daridda badar karsamayo budada lagu daro. *ld ayimid.*

ayin² *f.g1 (-yimay, -yintay)* Badar karsamaya budo ku darid.

aynab¹ *m.l* Laynta dad badan hal mar la wada layo.

aynab² *f.g1 (-bay, -btay)* Dad badan hal mar wada layn.

aynabid *m.f.dh eeg* aynab².

aynfaad¹ *m.l* 1. Dhibaato aad u ballaaran. 2. *ld aynfaadid.*

aynfaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Dhibaato aad u ballaaran la kulmid.

aynfaadid *m.f.dh eeg* aynfaad². *ld aynfaad¹ (2).*

ayni *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Tayada ay wax leeyihiin. 2. Da'.

aynnu *mu.dhm.y* Magacuyaal tilmaama qofka koowaad ee wadarta ah oo ku jira kuwa lala hadlayo ama wax loo qorayaa; innagu. Tus. "Guriga aynnu aadno".

aynshaad¹ *m.l* Codka lagu qaado qasaa'idka diiniiga ah.

aynshaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Qasaa'id diini ah ku luuqeyn.

aynshaadid *m.f.dh eeg* aynshaad².

ayo *e.we* 1. Kuma?, kee?, tuma?, tee? 2. Waa a.:? waa kuma?, yaa waaye?

ayodhiin *m.l (daaw.)* Maaddo kuumikaad oo jirku u baahanyahay qaddar yar si loo gaaro koritaan caafimaad qaba. Jirka qof weyn waxa ku jira 30 mg. oo ayodhiin ah, inta badanna rasin ku tahay qanjirka dhiiqa ee taayroodka.

ayoon *m.dh (-nno, m.dh) (kiim.)* Atam ama koox atamyo ah oo lumiyay hal ama in ka badan oo elektaroonno ah si ay u yeeshaa saldanab togan (a. togan), ama helay hal ama in ka badan oo elektaroonno ah si ay u yeeshaa saldanabtaban (a. taban). Weliba eeg aayoonayn.

ayoonisfeer *m.l (fis.)* Gibilka saddexaad ee xiga istaratosfeerka fidsan ilaa 1,000 km. Gibilkani, waxa uu leeyahay afar lakab, oo neefaha ku jiraa ay yihiin aysonno. Taasi waxa ay inoo fududeysaa isgaarsiinta iyo baahintu wararka.

ayoon-taban *m.l (-nno ..., m.dh) (kiim.)*

Ayoon saldanab taban leh, oo sameysma marka atamyada ama molikiyuululada lagu daro elektaroonno. Marka danabsoocidda la sameynaayo, ayoonada taban waxa jiita qotinka togan.

ayoon-togan *m.l (-nno ..., m.dh) (kiim.)*

Ayoon saldanab togan oo ka dhashay atammo ama molikuyuullo laga xayuubiyeey elektaroonno. Marka danabsociddu dhacayso, ayoon-toganayaasha waxa jiiتا qotinka taban.

ayro *m.dh.u* Hal adkaysi badan oo cad iyo caano dheeraad ah leh.

aysootoonik *m.l (-kyo, m.dh) (baay.)* Waxa lagu sharxaa milannda leh cadaadis isku mid ah. Tus. “Milan”, .01m oo sonkor ah iyo milan .01m oo gulukows ahi waa milano cadaadis isku mid ah leh”.

B

b (**ba'**) *m.db* Xarafka labaad ee alifka soomaaliga, waana shibbane.

ba (**-ba**) *qr.* 1. (*nax.*) Qurub lagu adkeeyo diidmada. Tus. "Waxba ma aha". 2. (*nax.*) Mid kasta; wax kasta. Tus. "Nimba si ayuu u qaataay". 3. (*nax.*) In badan. Tus. "Wuxuu doonaba wuu ka helayaa". 4. Xataa. Tus. "Aniguba (ama amba) waan arkay". 5. (*nax.*) Eray ulajeeddooyinka tixaha midabyo badan oo kala gaar ah u yeela: "Aniguba waa aqaaan", "Markiiba wuu tegay", "Kaasba qaad", "Maba dhiibayo", "Wuxuu sugaba galabtii buuiska tegay".

ba¹ *m.l* 1. Hoog iyo dhibaato aad u badan. 2. (*e.d*) Dhibaato iyo waxyeello xun cid gaarsiyya; baabba'.

ba² *f.mg1* (**-ay**, **-day**; **-bi'i**) 1. Hoog iyo dhibaato aad u weyn la kulmid. 2. Ka b.: xaalad leh gaajo, harraad, ciil iwm ka bixid. 3. Ka b.: midab, wasakh iwm meel ay yaalleen ka tirtirmid.

baa *qr.dd* (*nax.*) Qurub tilmaama halka weerta ka saaran diiradda, wuxuuna si gaar ah u diiradbaynayaa qaybta magacyada. Tus. "Ma Cali baa yimid" "Haa, Cali baa yimid". *ld* **aa¹**, **ayaa**, **yaa³**.

baab *m.l* (**-bab**, *m.l*) 1. Qayb ka mid ah qaybo buug. 2. Mowduuc ku saabsan arrin gaar ah. 3. Isku b.: wax isku nooc ah. Tus. "Dad aan isku baab ahayn ayaad casuntay".

baabaha *masiixiga* *m.l* (*dii.*) Waa ninku ugu sarreeya baaderiyaasha diinta masiixiga; boobka.

baabasiir *m.l* (*daaw.*) Jirro ku dhacda malawadka qeybiisa danbe oo leh finan dhaliya cuncun badan. *ld* **bawaasiir**.

baabba¹ *m.l* 1. Dhibaato weyn oo wax ciribirta. 2. B. ah: wax aan waxtar lahayn oo karti yar. 3. *ld* **baabbi'id**.

baabba² *f.mg1* (**-ay**, **-day**; **-bbi'i**) 1. Wax ciribitiran ahaansho. 2. Raad, calaamad iwm. oo meel ku yaal tirmid. 3. Wax xaalad dhibaato leh ku sugnaan.

baabbaca-caleen *m.db* (**-eemo**, *m.l*) (**baay**)

Qaybta ballaaran ee caleenta. Waxay yeelan kartaa qaabab kala duwan. Dhirta qaar ka mid ah ayaa in ka badan hal nooc oo b. c. yeesha, kuwaas oo ay ka dhacaan footoosintasiska iyo biyo saariddu.

baabbacayn *m.f.db* **eeg** baabbacee. *ld* **baabbacays**, **baabbaco** (2).

baabbacays *m.l* *ld* **baabbacayn**.

baabbacee *f.mg2* (**-ceeyay**, **-caysay**) Orod gaaban oo laba addin ee hore iyo kuwa dambe midba mar la qaadayo sameyn (neef geel).

baabbaco *m.db* 1. (**-ooyin**, *m.l*) Calaacal, sacab. 2. *ld* **baabbacayn**. Orod gaaban oo geelu labada addin ee hore iyo kuwa dambe midba mar qaado.

baabbah *m.db* 1. Noqoshada wax uu eber noqdo. 2. B. ah: weel aan waxba ku jirin. 3. B. ah: meel aan waxba oollin.

baabba'san *f.mg4* (**-naa**, **-nayd**) Baabba' ku dhacay ahaansho.

baabba'sanaan *m.f.db* **eeg** baabba'san. *ld* **baabba'sanaansho**.

baabba'sanaansho *m.l* *ld* **baabba'sanaan**.

baabbe *m.l* (**-ayaal**, *m.l*) Aabbe.

baabbi'i *f.g2* (**-iyay**, **-isay**) 1. Wax ciribtirid. 2. Raad, calaamad iwm oo meel ku yaal tirtirid. Tus. "Rooble ayaa wixii sabuuradda ku qornaa baabbi'iyay". 3. Sharci burin. 4. Sharaf awood iwm ee qof leeyahay waxyeeyelen.

baabbi'id *m.f.db* **eeg** baabba². *ld* **baabba¹** (3).

baabbi'in *m.f.db* **eeg** baabbi'i. *ld* **baabbi'is**.

baabbi'is *m.l* *ld* **baabbi'in**.

baabbul *m.db* (**-lo**, *m.l*) 1. Dhogor cufan, dheer oo ka baxda qaarka hore ee libaaxa; shaash. 2. Timo jilicsan, dheer oo uu raggu la haro.

baabee *f.g2* (**-beeyay**, **-beysay**) Weel caanood deebin.

baabeyn *m.f.db* **eeg** baabee.

baabila <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>baay.</i>) Soobaxyo uu jidhku leeyahay oo u soo baxa dub duleedka lafdhabarleyda, kuwaasi oo kordhiya halka ay iskaga yimaadaan laba nudoood.	baqad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Hooy ka dhixid (qof ama xoolo).
baabillooma <i>m.dh</i> (<i>daaw.</i>) Soobax ku yaalla maqaarka ama xuub malaaska, sida ilmosidaha dhexdiisa.	baadari <i>m.l</i> (-iyaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>dii.</i>) Wadaad fidiya diinta masiixiga. <i>ld baaderi.</i>
baabsad <i>m.l ld baabsasho.</i>	baaddad <i>m.dh ld baatad.</i>
baabsasho <i>m.f.dh eeg</i> baabsso. <i>ld baabsad, baabsi.</i>	baaddil <i>m.l</i> Wax aan xaq ahayn.
baabsi <i>m.l ld baabsasho.</i>	baaddilnimo <i>m.dh</i> Baaddil ahaansho.
baabso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Dareen iyo feejignaan qof leeyahay soo jiidasho. 2. Qof, hanti uusan lahayn u qil dayasho.	baaddiye <i>m.l</i> Berriga intaa aan magaalo ama tuulo ahayn.
baabusii <i>m.l ld bawaasiir.</i>	baaderi <i>m.l ld baadari.</i>
baabuur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Gaadiid dhuleed matoor leh oo dadka iyo xamuulkaba qaada.	baadi <i>m.dh</i> 1. (<i>m.u</i>) Wax lumay sida xoolo, lacag iwm. 2. Qof ka weecday waddada toosan.
baabuurraac <i>m.l</i> Lacag yar oo lagu bixyo in gaadiid lagu raaco.	baabibixye <i>m.l</i> Qof baadida uu arko dhaqaaleeya oo dadkii lahaa ku sima.
baac <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.dh</i>) 1. Cabbir dhererka u dhaxeeya labada gacmood marka la kala fidiyo. 2. Gacan la fidiyo iyo xabadka inta u dhexaysa.	baadibooliye <i>m.l</i> Qof baadida xalaaleysta.
baaci <i>f.g/mg2</i> (iyay, -isay) 1. (<i>f.g</i>) Wax baac ku cabbirid. 2. (<i>f.g</i>) Wadaan ceel ku jirta ayadoo gacmaha la geynayo madaxa ka kor dawliska jiidid. 3. (<i>f.mg</i>) U b.: gacan, ul iwm ayadoo cid lagu cabsi gelinayo u taagid.	baadicarar <i>m.l</i> Neef baadi ah oo reerihii uu la joogay ka carara.
baacin <i>m.f.dh eeg</i> baaci.	baadid <i>m.f.dh eeg</i> baad.
baacsad <i>m.l ld baacsasho.</i>	baqadid <i>m.f.dh eeg</i> baqad ² .
baacsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax baac lagu cabbirey ahaansho.	baadiddon¹ <i>m.l</i> 1. B. ah: cid baadi lunтай raadinaysa. 2. <i>ld baadiddoonid.</i>
baacsanaan <i>m.f.dh eeg</i> baacsan. <i>ld baacsanaansho.</i>	baadiddoon² <i>f.g1</i> (-nay, -ntay) 1. Raadin wax lumay la raadiyo. 2. Baadi raadin. <i>ld baadiggoob².</i>
baacsanaansho <i>m.l/dh ld baacsanaan.</i>	baadiddoonid <i>m.f.dh eeg</i> baadiddoon ² . <i>ld baadiddoon¹</i> (2), baadiddoonis, baadiggoob¹, baad
baacsasho <i>m.f.dh eeg</i> baacso. <i>ld baacsad, baacsi.</i>	baadiddoonis <i>m.dh ld baadiddoonid.</i>
baacsashi <i>m.l ld baacsasho.</i>	baadifad <i>m.l</i> Hanti la siyo qof baadi sheega ama keena. <i>ld baadifur.</i>
baacso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax cararaya ceysasho.	baadifur <i>m.l ld baadifad.</i>
baacsanaan <i>m.f.dh eeg</i> baacsan. <i>ld baacsanaansho.</i>	baadiggef¹ <i>m.l</i> Waayidda la waayo baadi la raadiyey. <i>ld baadiggef¹.</i>
baacsasho <i>m.f.dh eeg</i> baacso. <i>ld baacsad, baacsi.</i>	baadiggef² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Baadi la raadiyey waayid.
baacsasho <i>m.l ld baacsasho.</i>	baadiggef³ <i>m.f.dh eeg</i> baadiggef ² . <i>ld baadiggef¹.</i>
baacso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax cararaya ceysasho.	baadigoob¹ <i>m.l ld baadiddoonid.</i>
baacug <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) 1. Caloosha dhasha xoolaha aan weli abaabin. 2. Caano la adkeyey oo lagu daray wax dhanaan; farmaajo.	baadigoob² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) <i>ld baadiddoon².</i>
baad¹ <i>m.dh</i> 1. Hanti qof ama dadkii laga adkaado baxsho. 2. Hadiyad la siyo qof madax ah.	baadigoobid <i>m.dh ld baadiddoonid.</i>
baad¹ <i>m.l</i> 1. Caws, caleen, xaab iwm oo ay xooluhu daaqaan; daaq. 2. (<i>-dad, m.l</i>) Mid ka mid ah labada garab ee haadda ama dayuurad; baal.	baadigoobis <i>m.dh ld baadiddoonid.</i>
baad² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Qof laga adag yahay hanti khasab uga qaadid.	baadinnimo <i>m.dh</i> Baadi ahaansho.
	baadiqaris <i>m.dh</i> Dad baadida soo gasha haysta oo aan sheegin.
	baadisooc¹ <i>m.l</i> Sumad u gaar ah qof oo xoolihiisa ku astaysto.
	baadisooc² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Ka b.: qof, baadi xoolo ku jirta ka aqoonsasho.
	baadisoocid <i>m.f.dh eeg</i> baadisooc ² .
	baadiyayn <i>m.f.dh eeg</i> baadiyee.
	baadiyaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) 1. Wax la baadiyeyey ahaansho (xoolo). 2. Wax dariiqa toosan ka leexday ahaansho (qof).

baadiyaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> baadiyaysan. <i>ld baadiyaysnaansho.</i>	baaho ² <i>f.mg3 (-hday, -hatay)</i> 1. Baahi dareemid (nafley). 2. U b.: wax la'aantiis u mucurteysnaan.
baadiyaysnaansho <i>m.ll/dh ld baadiyaysnaan.</i>	baahsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la baahiyay ahaansho (war).
baadiyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yaysay)</i> Dad ama xoolo baadi ka dhigid.	baahsanaan <i>m.f.dh eeg</i> baahsan. <i>ld baahsanaansho.</i>
baadiyoobid <i>m.f.dh eeg</i> baadiyow.	baahsanaansho <i>m.ll/dh ld baahsanaan.</i>
baadiyow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Baadi noqosh.	baaji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax la sameyn lahaa dib u dhigid ama iska deyn.
baaf <i>m.l (-faf, m.l)</i> Weel weyn oo bir ah una sameysan sida saxan oo dharka lagu dhaqo.	baajin <i>m.f.dh eeg</i> baaji. <i>ld baajis.</i>
baafi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Baadi, dad badan weyddiin.	baajis <i>m.l ld baajin.</i>
baafin <i>m.f.dh eeg</i> baafi. <i>ld baafis.</i>	baakad <i>m.ll/dh (-dyo, m.ll-do, m.db)</i> Warqad adag oo qaab sanduuq leh oo badeecoooyinka lagu rido. <i>ld baako.</i>
baafis <i>m.l ld baafin.</i>	baako <i>m.dh ld baakad.</i>
baah ¹ <i>m.l ld baahid.</i>	baal ¹ <i>m.l (-lal, m.ll/dh)</i> 1. Garbaha haadda ama daayuuradaha ay ku duulaan midkood. 2. Dhogorta shimbiraha. 3. Xaanshi jilicsan, cabir gaar ah oo wax lagu qoro leh. 4. <i>ld baalcas.</i> Diqsi weyn oo xoolaha dhiigga ka nuuga, cudurka dhukaankana u kala qaada. 5. Buunshe. 6. B.ka isha: timo yaryar gaagaaban oo ka baxa afka daboollada isha naaslayda. 7. Cudur ku dhaca carruurta oo qaraw iyo caddaad leh. 8. Cudur ku dhaca geela oo qoorta qalloociya.
baah ² <i>f.mg1 (-hay, -hday)</i> War, cudur, daad iwm aad u faafid.	baal ² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Dhinac, doc. Tus. "Baasha midigta ee albaabka istaag".
baahan <i>f.mg4 (-hnaa, -hnayd)</i> 1. Wax baahi hayso ahaansho (nafley). 2. U b.: wax wax u mucurtaysan ahaansho.	baalal <i>m.l</i> 1. Dad daawanaya cayaarta xayaadka. 2. <i>(w) eeg baal¹.</i>
baahasho <i>m.f.dh eeg</i> baaho ² .	baalalley <i>m.dh.u</i> Xasharaad yaryar oo baalal leh sida badan waqtiga roobka la arko.
baahawadaag <i>m.dh.kh</i> B. ah: dad iskaashi iyo wax wadaqabsi ka dhaxeeya.	baalash ¹ <i>m.l</i> 1. Rinji midabbo badan leh oo gasacado yaryar ku jira oo kabaha la mariyo, luujito. 2. Burush.
baahayn <i>m.f.dh eeg</i> baahee.	baalash ² <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> Kabo luujito marin. <i>ld baalashhee.</i>
baahhee <i>f.g2 (-heeyay, -heysay)</i> U b.: qof ama dad dhibaateysan hanti u urtuurin.	baalashee <i>f.g2 (-sheeyey, -sheysey)</i> <i>ld baalash².</i>
baahi ² <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> U b.: war dad badan u sheegid.	baalasheyn <i>m.dh ld baalashid.</i>
baahi ¹ <i>m.dh</i> 1. Dareen nafleyda ku dhaca marka ay muddo cunto moogaato; gaajo. 2. Xaalad cunto yari oo meel ka dhacda. 3. Dhibaato ay keento wax la'aantooda. Tus. "Biixi lacag buu baahi u qabaa".	baalashid <i>m.f.dh eeg</i> baalash ² . <i>ld baalasheyn.</i>
baahi ² <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> U b.: cid in ay wax u baahato badid.	baalbaal <i>m.l</i> Macmacaan ka samaysan bur, sonkor iyo ukun oo sida baalka oo kale loo googooyay oo saliid lagu dubay.
baahid <i>m.f.dh eeg</i> baah ² . <i>ld baah¹.</i>	baalcad ¹ <i>m.dh</i> Waxaro abab ah.
baahillaawe <i>m.l</i> Qofka aan cidna u baahnayn; Alle.	baalcad ² <i>m.l</i> 1. Qaloon loogu talagalay in alla bari lagu samaysto; salool. 2. <i>ld baalcas.</i>
baahin <i>m.f.dh eeg</i> baahi ² . <i>ld baahis.</i>	baalcas <i>m.l</i> Cayayaan yar, diqsiga u eg, kase weyn oo xoolaha qaniina geeluna ku dhukaamo. <i>ld baal¹ (4), baalcad² (2).</i>
baahin <i>m.f.dh eeg</i> baahi. <i>ld baahis.</i>	baaldacar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Usha dheer ee dhexda kaga taal geedka dacarta.
baahirsaaf <i>m.l ld baxarsaaf.</i>	baalddhiig <i>m.l</i> Cudur digaagga ku dhaca oo baalashaalkooda dhiig u yeela.
baahis <i>m.l ld baahin</i>	
baahis <i>m.l ld baahin.</i>	
baahitir ¹ <i>m.l ld baahitirid.</i>	
baahitir ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Cid baahi ka bi'in.	
baahitirid <i>m.f.dh eeg</i> baahitir ² . <i>ld baahitir¹.</i>	
baahnaan <i>m.f.dh eeg</i> baahan. <i>ld baahnaansho.</i>	
baahnaansho <i>m.ll/dh eeg</i> baahnow. <i>ld baahnaan.</i>	
baahnow <i>f.mg3 (-naaday, -naatay)</i> U b.: qof baahan noqosh. Tus. "Ebedkiisa lacag ha u baahnaado, kolba anigu wax u diri maayo".	
baaho ¹ <i>m.dh</i> Iskaashi iyo wax wadaqabsi dad gaar ah ka dhaxeeya.	

baaldi *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Weel caag ama bir ka samaysan oo af ballaaran iyo siddo la qabsado leh oo biyaha lagu shubto ama lagu qaato. 2. Weel macdan ka samaysan, abbur iyo siddo la qabsado leh oo caanaha lagu shubto; jeeg.

baaldillaacsad *m.l ld baaldillaacsasho.*

baaldillaacsasho *m.f.dh eeg baaldillaacsos. ld baal/illaacsad, baal/illaacsisi.*

baaldillaacsisi *m.l ld baal/illaacsasho.*

baaldillaacsos *f.mg3 (-saday, -satay)* Heerkii ay ku duuли lahayd gaarid (shinbir).

baalentoloji *m.l (taar.)* Barashada noolayaashii dabar go'ay, dhismahooda, degaankooda, tadowurkooda iyo filiqsanaantooda, sida ay muujnayaan hadhaaga raadkoodu.

baalfallaar *m.dh* Shinbir dhabarka ka cad, calooshana madow ciiro bus ah ku leh, oo dabo ganto ah iyo baalal dhadheer oo u eg kuwa fallaarta leh.

baalgorayo *m.dh* Marka meseggada ama gallaydu sabuul yeelan rabto.

baalgub *m.l (-bo, m.dh)* Calaamad uu ku reebo dabku neef geel ah oo baal laga daaweyey.

baali *m.dh (-iyo, m.l)* Qof dumar ah oo aan daryeelin nadaafadda nafeeda, hugeeda, aqalkeeda iwm; areebo.

baali¹ *m.dh* Wax duug noqday muddo dheer dabadeed (dhar iwm).

baali² *fg2 (-iyay, -isay)* Koofiyad, gammuun iwm, baal u yeelid.

baalid¹ *m.l* B. ah: wax muddo dheer jiray oo aad u gaboobay.

baalid² *f.mg1 (-day, -dday)* Wax muddo dheer jiray, aad u gaboobid.

baalidid *m.f.dh eeg baalid².*

baalin *m.f.dh eeg baali². ld baalis.*

baalis *m.l ld baalin.*

baaliyoobid *m.f.dh eeg baaliyow.*

baaliyoobid *m.f.dh eeg baaliyow.*

baaliyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Baali noqosho (naag).

baaliyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax duug ah noqosho.

baallacad *m.dh (-ddo, m.l)* Nooc warmaha yaryar ka mid ah oo aan caarad dhuuban lahayn, lehna af ballaaran iyo tiir weyn.

baallayn *m.f.dh eeg baallee.*

baallee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Ka b.: wax ama meel doc ka jarid.

baalley *m.dh* Ciyaar dhaqameed jaan iyo jiibinba leh oo dadka isku maaweeлиyo (degaanka Ceergaabo).

baalleybarro *m.dh* Cayayaan afar baal oo waaweyn, xardhan oo qurxoon leh; balanbaalis.

baalquraanle *m.l* Nooc ka mid ah ayaxa oo baalal guduudan oo xardhan leh.

baaltaag¹ *m.l ld baaltaagid.*

baaltaag² *fg1 (-gay, -gtay)* Gorayo, cantalaay iwm baal fidin.

baaltaagid *m.f.dh eeg baaltaag². ld baaltaag¹.*

baaluq¹ *m.l (-qyo, m.dh)* B. ah: qof da'di qaangaarnimada gaarey.

baaluq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Da'dii qaangaarnimada gaarid.

baaluqad *m.dh (-do, m.l)* B. ah: gabar qaangaar ah.

baaluqid *m.f.dh eeg baaluq².*

baaluqnimo *m.dh* Baaluq ahaansho.

baaluqo *m.dh* Qof da'dii baaluqnimada gaarey.

baalxaaf *m.l (-fyo, m.dh)* Nooc ka mid ah warmaha waaweyn oo caarad dhuuban oo dheer leh.

baambow *m.l/dh (-wyo, m.dh)* Cantallaa.

baamiye *m.l* Qudaar dhuudhuuban oo yare xoodan ee maraqa lagu dhireeyo, oo dhadhan wanaagsanna ku kordhisa.

ba'an *f.mg4 (-'naa, -'nayd)* 1. Wax aad u dhibaato badan ahaansho (abaar, colaad iwm). 2. Wax gardaran ahaansho. 3. Ku b.: wax, wax aad uga hela ahaansho. Tus. "Warfaa sigaarkuu ku ba'anyahay". 4. Ku b.: wax, wax aad u yaqaan ahaansho. Tus. "Jaamac xisaabtuu ku ba'anyahay".

baan¹ *m.l (-nan, m.l)* Koox ciidamada ka tirsan oo tunta muusikada gaardiska.

baan² *m.dh* Cunno nafaqo leh oo lagu dheefiyo qof buka ama dhaawac ah.

baan³ *f.mg1 (-nay, -ntay)* Hadal dhaar, faan iyo handadaad isugu jira dhihid.

baanasho *m.f.dh eeg baano.*

baandhayn *m.f.dh eeg baandhee. ld baandhays (2), baandho.*

baandhays *m.l* 1. Dhar ay askartu kubabka ku duuban jirtay. 2. *ld baandhayn.*

baandhee *fg2 (-dheeyay, -dhaysay)* Turub, baandho ku samayn.

baandho *m.dh* Isku qasidda ranka iyo biigga turubka. *ld baandhayn.*

baane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. Codkar; nin yaqaan hadal faan, dhaar iyo handadaad isugu jira jeedintiisa. 2. Khaniis. 3. *ld baanise.*

baangad *m.dh (-do, m.l)* Qalab gadaal ku leh daab la qabsado oo ka samaysan bir dheer, xalleefsan, xoodan, hal dhinac wax ku goysa oo geed nugulka iwm lagu jaro.

baani *f.g2* (-iyay, -isay) Qof buka ama dhaawac ah baan siin.
baanid *m.f.dh eeg* baan³. *ld baanis.*
baanin *m.f.dh eeg* baani.
baanis *m.dh ld* **baanid.**
baanise *m.l* 1. *ld baaniso.* Hadal ama dood qoran ama aan qornayn oo meel madal ah laga yiraahdo; khudbo. 2. *ld baane.*
baaniso *m.dh ld* **baanise (1).**
baaniyaal *m.l (-llo, m.dh)* 1. Hindi ganacsade ah. 2. Qof diinta Hinduuga haysta.
baanj¹ *m.l* Baaris aan xasilooni iyo nidaam lahayn. *ld baanjiyid.*
baanj² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) Si aan xasilooni iyo nidaam lahayn wax u baarid.
baanjiyid *m.f.dh eeg* baanj². *ld baanj¹.*
baankariis *m.l (c.nafl.)* Qanjidh laga helo lafdhabarleyda oo ku yaalla laba-iyotobanlaha iyo beeryarada dhexdhooda. Wuxuu soo daaya insaymyo dheefshiid oo u badan tiribsinoojin, amaylase libays kuna shuba laba-iyotobanlaha iyaga oo sii maraya marinka baankariyeed.
baano *f.g/mg3* (-ntay, -natay) 1. *(f.g)* Qof buka ama dhaawac ah baan siin. 2. *(f.mg)* Qof bukaan ama dhaawac ka bogasho.
baansad *m.l ld* **baansasho.**
baansasho *m.f.dh eeg* baanso. *ld baansad, baansi.*
baansi *m.l ld* **baansasho.**
baansiin *m.l* Saliidda shidaalka ee cayriin marka la sifeeyo qeybaha ka soo baxa middood oo aan midab lahayn dabkana qabsan og oo loo isticmaalo shidaal ahaan; batrool. *ld baansiino, baasiin, baasiino, bansiin, bensiin.*
baansiino *m.dh ld* **baansiin.**
baanso¹ *m.dh* Geed leh laamo dhaadheer oo xubno leh oo sida dhuumihii dhexda ka daloola, waxaana loo isticmaalaal dhismaha, samaynta dambilihaa qaarkood, iwm; qaysaraan.
baanso² *f.mg3* (-saday, -satay) Qof buka ama dhaawac ah baan siisasho.
baantiisimaada *m.dh* *(dii.)* Fikrad diineed, taasoo Illaahay in uu yahay wax kasta, dabeeccada iyo caalamka dhexdiisa.
baantookh *f.mg1* (-khay, -khday) Cid ammaan badan oo ay lahayn sheegasho.
baantookhid *m.f.dh eeg* baantookh.
baantow *m.l.kh* B. ah: dibi dad dil ah oo cidla-joognimo ku abaaday muddo. *ld baantoy.*
baantoy *m.l.kh ld* **baantow.**
baaq¹ *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Cod dheer oo ay isugu yeeraan dad badan oo raabe-raabe u

socda si aanay u kala lumin. 2. Cod ama calaamad gaar ah oo ciidan isugu afgarto. 3. Hadal ama dhaqdhaqaq maldahan oo cid wax lagu fahamsiyo. 4. *ld baaqid.*
baaq² *m.l (-qyo, m.dh)* *(taar.)* War cad oo rasmi ah.
baaq³ *f.mg1* (-qay, -qday) Baaq samayn.
baaqad *m.l ld* **baaqasho.**
baaqasho *m.f.dh eeg* baaqo. *ld baaqad.*
baaqbaaq *f.g1* (-qay, -qday) Limid; carraggeddin; falid.
baaqbaaqid *m.f.dh eeg* baaqbaaq.
baaqe *m.l (-qyaal, m.l/dh)* 1. Nooc kalluunka ka mid ah oo aad u yaryar; cayddi. 2. Qof (ama wax) wax baaqaya.
baaqi *m.l* Tiro go'an inta ka baxday mooyee inta kale ee ka soo harta; haraa.
baaqid *m.f.dh eeg* baaq³. *ld baaq¹ (4).*
baaqimo *m.dh (-ooyin, m.l)* Neef caana yar; gabno; badho. *ld baaqin.*
baaqin¹ *m.l ld* **baaqimo.**
baaqin² *m.dh* Summad alif ah oo idaha shanshada ama tagoogta loogu dhigo.
baaquo *f.mg3* (-qday, -qatay) 1. Meel tegiddeeda ka maqnaan. 2. Ka b.: wax waqtigii loogu talaggalay dib uga dhicid. Tus. "Shirkii wuu baaqday".
baaqsad *m.l ld* **baaqsasho.**
baaqsasho *m.f.dh eeg* baaqso. *ld baaqsad, baaqsi.*
baaqsqi *m.l ld* **baaqsasho.**
baaqsqi *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Roob, fasal, rimay iwm waqtii la filayay in ay dhacaan suurtaggal noqon waayid. 2. Ka b.: wax la samayn lahaa ama meel la aadi lahaa ka talabixid.
baaquli *m.l (-iyo, m.dh)* Weel maacuunta ka mid ah, dabool leh sidde lahayn oo wax lagu shubto.
baar¹ *m.l* 1. Fiidda sare ee geed ama timo iwm. 2. Dhoqor dhaadheer ah oo ka baxda kuruska geela dushiisa. 3. Ciyaarta daba-ka-eriga, hal mar oo turubka la qeybiyo laguna ciyaaro. 4. Isha baalkeeda. 5. *(-rar, m.l)* Meel lagu iibsho cabitaanka iyo cunto fudud.
baar² *m.dh* **(baar, m.dh)** 1. Geedka cawdu ka baxdo, waa dhir oo ay isku bah yihii timirta, bixiya miraha qoonaha iyo caw oo ka baxa meelaha kulul ee biyaha leh. 2. Nagaar dhulka ku faalala oo xooluhu daaqaan.
baar³ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax qarsoon raadin. 2. Wax la qaadan waayay noqosho (badeeco). Tus. "Hilibkii wuu baarey".
baaraabuf *m.dh (-fyo, m.dh)* *ld baaraabuq.*

baaraabuq *m.dh* (-qyo, *m.dh*) Nooc fangaha ka mid ah oo aan la cunin. *ld* **baaraabuf**.

baaraan *m.l ld baarid*².

baaraandeg¹ *m.l* 1. (-qyo, *m.dh*) Dabbaaldeg. 2. *ld* **baaraandegid**.

baaraandeg² *f.mg1* (-gay, -gtay) Ka b.: arrin, fikrad iwm aad u hubin.

baaraandegid *m.f.dh* eeg baraandeg². *ld* **baaraandeg**¹ (2).

baarad *m.l ld baarasho*.

baqrad *m.l ld bāqasho*.

baaranooya *m.dh* (daaw.) Jahawareer dhimireed lagu yaqaan isbeddel shahksiyadda ku dhaca iyadoo aan muuqan astaamo kale oo muujinaya jirro dhimir.

baarasho *m.f.dh* eeg baaro. *ld* **baarad**.

bāqasho *m.f.dh* eeg bāqasho. *ld* **bāqrad**.

baarashuud *m.l* (-dyo, *m.dh*) Dallad weyn, maro ka samaysan oo diyaaradaha looga soo boodo.

baarax *m.l* 1. Meel bannaan oo nabad lagu deggan yahay. 2. Ka baxsan, banka ka jooga.

baarbitureyt *m.l* (-tyo, *m.dh*) (daaw.) Mid kastoo ka mid ah koox dawooyin ah oo laga sameeyey barbituuriq aasidh taaso hoos u dhigta shaqada maskaxda.

baare *m.l* (-rayaal *m.l/dh*) Qof baara arrin la xiriita aqoon ama sir dad.

baarfuran *m.l* (-nno, *m.dh*) Awr aan weligii la raran.

baari¹ *m.l* 1. Culays, culaab. 2. *ld* **baariyid**.

baari² *f.g1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) 1. Xoog ku riixid; qof wax ku adkayn; culays saarid. 2. Badeeco beec ka xayirid. 3. Ku b.: wax la naadinaayay qofka qiiimaha ugu sarreeya gaara ka iibin.

baarid¹ *m.l.kh* B. ah: Wax aad u qabow.

baarid² *m.f.dh* eeg baar². *ld* **baaraan**, **baaris³**, **baaritaan**.

baarin¹ *m.f.dh* *ld* **baariyid**.

baarin² *m.dh* Meesha gacatada laga qoto.

baaris¹ *m.l* Neef irmaan oo candhadiisa ayan caano ka muuqan.

baaris² *m.l ld* **baariyid**.

baaris³ *m.dh ld* **baarid²**.

baaritaan *m.l* 1. Raadinta wax qarsoon. 2. Suuq waayidda badeeco ganac loo soo bandhigay. *ld* **baarid²**.

baariyam-salfeyt *m.dh* (kiim.) Adke cad oo ugu jira macdanta baraytyada si dabiici ah. B. s. kuma milanto biyaha.

baariyid *m.f.dh* eeg baari². *ld* **baari¹** (2), **baarin**, **baaris²**, **baaryid**.

baarlammaan *m.l* (-nno, *m.dh*) *ld* **barlammaan**.

baaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) 1. Xoolo naftu ka baxsayo rafasho. 2. Ku b.: wax burburin ama baabbi'in. Tus. "Beertii dibi qooqan baa ku baartay".

baaro¹ *m.dh* Wasakh midab cad leh oo ka dhalata marka aan la nadiifin xubnaha taraanka dadka aan la gudin.

baaro² *f.g3* (-rtay, -ratay) Wax qarsoon, raadin.

baarqab *m.l* (-byo, *m.dh*) Awrka geela loogu daro in uu rimiyo oo aan la rarine baarkisa qaba.

baarramid *m.f.dh* eeg baarran². *ld* **baarran¹**.

baarran¹ *m.l* (-ammo/-anno, *m.dh*) 1. Dhawaqaafka ka soo baxa firkad gaar ah lagu cabbirayo; hadal; afeef. 2. *ld* **baarramid**.

baarran² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) La b.: cid hadal la yeelasho.

baari *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Qof waalidkii iyo Eebbaaha u dhegannugul. 2. Qof dabeecad wanaagsan.

baarrimasho *m.f.dh* eeg baarrimo.

baarrimo *f.mg3* (-intay, -imatay) Afeefasho.

baarrinnimo *m.dh* Baari ahaansho.

baarrog *m.l* Hab geelu u ordo oo uu hadba addin iyo lug is xiga isku mar qaada.

baarroho *m.l/dh* (-ooyin, *m.l*) Dhiil yar oo loogu talaggay in lagu shubo caanaha dhayda ah ee la rabo in ay fadhi noqdaan.

baarug *f.mg1* (-gay, -gtay) 1. Badar, bariis iwm oo la kariyay tarmid. 2. Badeeco iwm baarid.

baarugid *m.f.dh* eeg baarug.

baaruud *m.dh* (-do, *m.l*) Budo maaddo qaraxda ah, fuuqa xabbadda ku jira oo gumuca ridda.

baaryid *m.dh ld* **baariyid**.

baaryoomid *m.f.dh* eeg baaryoon.

baaryoon *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Markab ama doon dekad ka furasho, ka goosasho.

baas¹ *m.l* (-sas, *m.l*) 1. Dhibaato aad u weyn; belo. 2. Warqad aqoonsi oo lagu galoo meel gaar ah sida xeryaha ciidamada, dekedaha iwm. 3. Rasaasi si is daba joog ah u dhacda.

baas² *f.g1* (-say, -stay) Imtixaan gudbid. Tus. "Cali, imtixaankii wuu baasay".

baasaboor *m.l* (-rro, *m.dh*) Dokumeenti sharciveysan oo dalalka adduunka loogu kala gudbo; dalkumar. *ld* **baasaboorto**.

baasaboorto *m.dh ld* **baasaboor**.

baasarac *m.l ld* **baasarac**.

baasarce *m.l* Nooc ka mid ah bariiska oo leh dhuux guduudan oo macaan. *ld* **baasarac**.

baasaysad *m.l ld* **baasaysasho**.

baasaysasho <i>m.f.dh eeg</i> baasayso. <i>ld</i> baasaysad , baasysi.	baatul ¹ <i>m.l ld</i> baatulid .
baasaysi <i>m.l ld</i> baasaysasho .	baatul ² <i>f.g1</i> (-ulay, -ushay) Hanti si tashii la'aan ah u isticmaalid. Tus. "Wiilkii dukaankii buu baatulay".
baasayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Wax inay shar leeyihii aaminid.	baatulan ¹ <i>f.mg1</i> (-lmay, -lantay; -lmi) Wax la baatulay noqosho (hanti).
baash <i>m.l ld</i> baashi .	baatulan ² <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax la baatulay ahaansho (hanti).
baashaal ¹ <i>m.l</i> 1. Sheeko, ciyaar iwm oo waqtii isku dhaafin. 2. <i>ld</i> baashaalid .	baatulid <i>m.f.dh eeg</i> baatul ² . <i>ld</i> baatul1 .
baashaal ² <i>f.mg1</i> (-aalay, -aashay) Sheeko, ciyaar iwm. waqtii ku dhaafin.	baatulmid <i>m.f.dh eeg</i> baatulan ¹ .
baashaali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof kale sheeko, ciyaar iyo waqtii ku dhaafin.	baatulnaan <i>m.f.dh eeg</i> baatulan ² . <i>ld</i> baatulnaansho.
baashaalid <i>m.f.dh eeg</i> baashaal ² . <i>ld</i> baashaal¹ (2).	baatulnaansho <i>m.l/dh ld</i> baatulnaan .
baashaalin <i>m.f.dh eeg</i> baashaali.	baawasiir <i>m.l ld</i> bawaasiir .
baashaar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Kuul baro yaryar leh oo haweenku ku xarragoodaan.	baawee <i>f.g2</i> (-weeyay, -weysay) War qarsodi ku haboon faafin. Tus. "Cali ayaa dadkii nagu baaweeeyey".
baashad <i>m.f.l eeg</i> baasho.	baaweyn <i>m.f.dh eeg</i> baawee.
baashee <i>f.g2</i> (-eeyay, -eeysay) Dhunko.	baaxaaddeg ¹ <i>m.l ld</i> baaxaaddeg¹ .
baasheyn <i>m.f.dh eeg</i> baashee.	baaxaaddeg ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) <i>ld</i> baaxaaddeg ² .
baashi <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Waraaqaha turubka midka yeekaha ku xiga oo boqorka ku sawiranyahay. <i>ld</i> baash .	baaxaaddegan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) <i>ld</i> baaxaaddegan.
baashir <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Si wanaagsan oo farxad iyo reyn-reyn leh qof u qaabilid.	baaxaaddegid <i>m.f.dh ld</i> baaxaaddegid .
baashirid <i>m.f.dh eeg</i> baashir.	baaxaaddegaan <i>m.dh ld</i> baaxaaddegaan .
baasho ¹ <i>m.dh</i> Dhunkashada dhabanka ama dibnaha la iska shumiyo.	baaxaaddegaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> baaxaaddegaan.
baasho ² <i>f.mg3</i> (-shtay, -shatay) Baal goray iwm iyadoo libin lagu muujinayo madaxsurasho. 2. Gammuun, baal ku dhegsasho.	baaxaaddeg ¹ <i>m.l</i> Degganaan la'aan joogto ah. <i>ld</i> baaxaaddeg ¹ .
baasid <i>m.f.dh eeg</i> baas ² .	baaxaaddeg ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Degganaan la'aan joogto ah la kulmid. <i>ld</i> baaxaaddeg² .
baasiin <i>m.l ld</i> baansiin .	baaxaaddegan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la kulmay degganaan la'aan joogto ah ahaansho. <i>ld</i> baaxaaddegan .
baasiino <i>m.dh ld</i> baasiin .	baaxaaddegid <i>m.f.dh eeg</i> baaxaaddeg ² . <i>ld</i> baaxaaddegid.
baasilas <i>m.l (baay.)</i> Bakteeriya kasta oo qaab uleed leh ama u dhuuban sida usha.	baaxaaddegaan <i>m.f.dh eeg</i> baaxaaddegan. <i>ld</i> baaxaaddegaan, baaxaaddegaansho, baaxaaddegaansh
baaskiil <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Gaadiid laba lugoodle ah, aan matoor lahayn oo lagu socodsiyo lugaha.	baaxaaddegaansho <i>m.l/dh ld</i> baaxaaddegaan .
baasto <i>m.dh</i> Cunto ka samaysan bur la qallajijey oo qaabab kala duwan leh oo la cuno.	baaxad <i>m.dh</i> Ballac.
baastoolad <i>m.dh ld</i> bastoolad .	baaxadsoore <i>m.l (-rayaal m.l/dh)</i> Meesha baaxadda bartankeeda ah; wax fidsan oo ballaaran wadaagiiisa; dhex; bartame.
baatad <i>m.dh</i> Marka labada dhan ee iska soo horjeeda ay dhibco isla 'eg qabtaan (cayaar turub); doroo. <i>ld</i> baaddad .	baaxaer <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Qof bashaash ah.
baati <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Dhar cudbi ah, adag oo midabo leh.	baay <i>m.dh (xis.)</i> Saamiga uu meeriska gooboo kasta la sameeyo dhexroorka goobada. Seebid ahaan waxay le'egtahay 3.14159... waa tiro ka sareysa garashadá qiimaheeda dhabta ah lama qori karo haseyeeshee waa la cabbiri karaa ilaa heer saxnimo.
baatir <i>m.dh (-rro, m.dh)</i> Qaalin geel ah oo aan rimin waqtigii ay riimi lahayd.	baayac ¹ <i>m.l ld</i> baayacid .
baatooloji <i>m.l (daaw.)</i> Qayb ka mid ah cilmiga daawada oo ku shuqul leh cudurrada, waxyaabaha sababa iyo dhibaatada ay gaadhsiiyaan jidhka.	baayac ² <i>f.g1</i> (-cay, -cday; -yici) Wax ganacsi u yaal qiimahooda weyddin; gorgorin.

baayacad *m.l* Weyddiinta qiimaha wax ganacsii u yaal. *ld* **baayacasho**.

baayacasho *m.f.dh eeg* baayoco. *ld* **baayacad**.

baayacmushtar¹ *m.l ld* **Biicmushtarid**; **biicmushtari**.

baayacmushtar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **biicmushtari²**.

baayacmushtari *m.l ld* **biicmushtari**.

baayacmushtariid *m.f.dh ld* **biicmushtariid**.

baayaco *f.g3* (-cday, -atay) *ld* **baayoco**.

baayactamid *m.f.dh eeg* baayactan². *ld* **baayactan¹**.

baayactan¹ *m.l ld* **baayactamid**.

baayactan² *f.mg1* (-amay, -antay) Wax iib u yaal qiimahooda ka doodid.

baaybal *m.l (dii.)* Kitaabka diimeed oo muqaddaska u ah yahuudda iyo kirishtaanka.

baayicid *m.f.dh eeg* baayac². *ld* **baayac¹**.

baayir¹ *m.l kh (-rro, m.dh)* B. ah: qof aad u been badan; beenlow; beenaale.

baayir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Cayilid, wax buuran noqosho.

baayirid *m.f.dh eeg* baayir².

baayirnimo *m.dh* Baayir ahaansho.

baayoco *f.mg3* (-yacday, -yacatay) Badeeco qiimheeda weyddiisasho; gorgori. *ld* **baayaco**.

babac¹ *m.l/dh (-cyo, m.l)* 1. Daaddagga buurta ama taagga; hoobad. 2. Si aan toos ahayn ee wax loo dhigo. 3. *ld* **babcid**.

babac² *f.g/mg1* (-bcay, -bacday; -bci) 1. *(f.g)* Wax si dadab ah u dhigid. 2. *(f.mg)* Ka b.: wax jaho uu ku toosnaa ka weecin.

babacdhibig¹ *m.l ld* **babacdhibid**.

babacdhibig² *f.mg1* (-gay, -gray) U b.: cid, wax dhibaato leh oo ku soo aaddan difaacid.

babacdhibid *m.f.dh eeg* babacdhibig². *ld* **babacdhibig¹**.

babactamid *m.f.dh eeg* babactan². *ld* **babactan¹**.

babactan¹ *m.l ld* **babactamid**.

babactan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Ciyaaro fudud sida legdin, orod iwm ku tartamid.

babbaay *m.l* Geed-mirood dheer, lugtool ah oo baarka sare ku leh caleemo balballaaran iyo miro waaweyn, macaan oo leh iniino filfisha u eg; mafafaay.

babbad *m.l* 1. B. ah: meel aan gabbaad lahayn oo dabayl badan. 2. *ld* **babbasho**.

babban *m.l (-nno, m.dh)* *ld* **bamban**.

babbasho *m.f.dh eeg* babbo. *ld* **babbad**.

babbi *f.g2* (-iyay, -isay) Si dab loo ololiyo ama wax kulul loo qaboojiyo, hawada ku xeeran babbis ku dhaqdhaqaajin.

babbin *m.f.dh eeg* babbi. *ld* **babbis (2)**.

babbis *m.l (-yo, m.dh)* 1. Qalab sida badan caw laga sameeyo oo wax lagu babbivo. 2. *ld* **babbin**.

babbisjinni *m.l* Balanbaalis

babbo *f.mg3* (-baday, -batay) Wax dabayl xooggan oo dhacaysa awgeed aad u ruxasho.

babcan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax gudub ama babbac loo dhigay ahaansho.

babcanaan *m.f.dh eeg* babcan. *ld* **babcanaansho**.

babcanaansho *m.l/dh ld* **babcanaan**.

babcid *m.f.dh eeg* babac². *ld* **babac¹** (3).

bac *m.dh (-cyo, m.l)* 1. Maaddo balaastiig ka samaysan, khafiif ah oo wax lagu deto, dambiilo wax lagu ritana laga sameysto. 2. Dharbaaxo; jaawin.

bacaac *m.dh* 1. Qalaad. 2. B. ah: qof nacas ah.

bacaad *m.l* Ciid badan, jilicsan, boor lahayn oo aan lagu socon karin.

bacaadcelin *m.dh* Ka hortagga bacaad fidaaya iyadoo geedo lagu beeraayo.

bacaad-qaab-bileed *m.l (juqr.)* Carro meel ku ururtay oo leh qaabka bisha taas oo samaysanta marka jihada dabayshu si yar isubeddesho. Carradaasi dhanka dabaysha xigta tuur ayay ku leedahay janjeerkeedu sahlanyahay; dhanka dabaysha ka horjeeddana golxo ayey leedahay, janjeerkeeduna ma sahlana; geesuhuna hoos bay tilmaamayaan. Carradaasi way sii dhaqaqaadka marka ay carro kale hesho. Kelican-keli iyo kooxkoox way u dhacdaa.

bacad *m.l (-ddo/-dyo, m.dh)* 1. Dhul bacaad buuxiye oo lamaddegaan ah. 2. Midab caddaan ah oo mid kale oo yari ku dhafanyahay oo geelu yeesho. 3. Meel kulul oo qorrxda hayso.

bacadle *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Ganacsade meel bannaan oo aan dhisneyn wax ku iiibsanaaya. 2. Meesha bacadluhu wax ku gato. 3. Awr rarey ah oo xoog badan.

bacaraar *m.l (-rro, m.dh)* 1. Sanka qeybtisa sare ee dhuuban. 2. Sanka intiisa hore oo aan lafta lahayn.

bacaroor *m.dh* Geed nagaar leh buruq sun ah iyo caleemo balballaaran oo geelu daaqo; balalo.

bacaw¹ *m.l/dh* (-wyo, m.dh) Qof la baaseeysto oo la aaminsanyahay in uu nasibdarro wato.

bacaw ² <i>m.db</i> Nooc quraanyada ka mid ah, midab cas leh, kooxkooxna u socota, aad u qurmoon oo yacayda cunta.	bacsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Dharbaaxo ku dhufasho (qof).
bacayr <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) Jaad ugaarta ka mid ah sagaarada ka weyn deeradana ka yar, midab dambas ah iyo dhego balbalaaran leh, kuna nool meelaha biyaha badan; dhusaas.	bacsii <i>m.f.db</i> eeg bacsii.
bacdad <i>m.db</i> Fara badan.	bad <i>m.l ld bed</i> ³ .
bacdamaa <i>xi</i> . Eray lagu xiriiriyo weer sababley ah. <i>ld maadaama</i> .	bad ¹ <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Biyo badan, dhanaan oo dhulka intiisa badan ku rogan; maanyo. 2. Goobta lagu ciyaro turubka. 3. B.da gabayga: baabka gabayga.
bacdi <i>m.db, fk</i> Ka bacdi: kaddib; dabadeed.	bad ² <i>f.g/lg1</i> (-day, -dday) 1. (<i>f.g</i>) Cid wax dhibaato leh oo aysan raalli ka ahayn ku jirrabid. 2. (<i>f.lg</i>) <i>ld bid</i> .
bacle <i>m.l</i> Geed nagaar aan qodax lahayn oo dhirta daawada ka mid ah.	badad <i>m.db</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>fiis.</i>) Dululaatiga laga dareemi karo xoog; xooggaasi oo uu sababay jiritaanka walax taalla bar ka mid ah: a) birlabeed, b) danabeed c) badad cufisiijidda.
bacleel <i>f.g1</i> (-eelay, -eeshay) Si gudub ah wax u eegid.	badad-birlabeed <i>m.db</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>fiis.</i>) Badad xoog oo ka jira weegaarka birlab ama gudbiye qulqul danab wada.
bacleelid <i>m.f.db</i> eeg baacleel.	badalli <i>m.l</i> Rati aan weli rarka loo layliyin.
bacood <i>m.db</i> Meel taag ah oo aan geedo lahayn.	badan ¹ <i>m.l</i> B.keenna, b.kiina iwm: intenna badan, intiinna badan iwm.
bacramid <i>m.f.db</i> eeg bacran ¹ .	badan ² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax aan tiradoodu yarayn ahaansho.
bacran ¹ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Wax dildilaac yeeshay noqosho (muraayad, laf, derbi iwm).	badanaa <i>fk</i> . Inta badan, marar badan, aalaa. Tus. "Birtu badanaa way mirirtaa".
bacran ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax dildilaac yeeshay ahaansho (muraayad, laf, derbi iwm).	badan-midab-ileys <i>m.db</i> (-syo, <i>m.db</i>) (<i>fiis.</i>) Kaah birlabdanabeed leh iskujir hirbaacyo kala duwan, lagumana soo koobi karo kaahyada la arki karo. <i>Eeg</i> dhafan midab-ileys.
bacranaan <i>m.f.db</i> eeg bacran ² . <i>ld bacranaansho</i> .	badar <i>m.l</i> Nooc ka mid ah dalagga la beerto oo leh iniino la cuno, lana keydin karo, sida: galleyda, masaggada, iwm.
bacranaansho <i>m.llh ld bacranaan</i> .	badasho <i>m.f.db</i> eeg bado.
bacrimane saygot <i>m.l</i> (-ooyin ..., <i>m.l</i>) (<i>baay.</i>) Gaamayt dheddig oo bacrinsan: waa maxsuulka is kudarsanka bu'da ugxpanta iyo xawada ama boodh faxalka.	badbaadayn <i>m.db ld badbaadin</i> .
bacrimayn <i>m.f.db</i> eeg bacrimee. <i>ld bacrimays, bacrimin, bacrimis</i> .	badbaadaysasho <i>m.db ld badbaadsasho</i> .
bacrimays <i>m.l ld bacrimayn</i> .	badbaadayo <i>f.g3</i> (-stay, -satay) <i>ld badbaadso</i> .
bacrimee <i>f.g2</i> (-meeyay, -maysay) 1. Unug tarmineed lab, unug tarmineed dheddig dhex gelid. 2. Dhul si uu bacrin u noqdo digo ama walax kiimika ah ku shubid. <i>ld bacrimi</i> .	badbaadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) <i>ld badbaadi</i> .
bacrimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld bacrimee</i> .	badbaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax khatar ka nabadgelin. <i>ld badbaadee</i> .
bacrimin ¹ <i>m.db ld bacrimayn</i> .	badbaadin <i>m.f.db</i> eeg badbaadi. <i>ld badbaadayn, badbaadis</i> .
bacrimin ² <i>m.db</i> Habka isku darsanka unugyada taranka ee labka iyo dheddigga si ay u sameeyaan bacrimane.	badbaadis <i>m.l ld badbaadin</i> .
bacrimis <i>m.l ld bacrimayn</i> .	badbaado <i>m.db</i> Xaalad aan khatar lahayn oo ay wax ku sugnaadaan.
bacrimiye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/db</i>) 1. Daawo digo iwm oo dhul lagu shubo si bacrin looga dhigo. 2. Unug tarmineedka lab marka uu dhex galo unug tarmineedka dheddig.	badbaadsasho <i>m.f.db</i> eeg badbaadso. <i>ld badbaadaysasho</i> .
bacrin <i>m.db</i> Dhul carrasan oo wax ka soo bixi ogyihii; ubgaad.	badbaadso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Ka b.: qof, wax khatar ku sugnaa ka samatabbaxsasho. <i>ld badbaadayo</i> .
bacrin-la'an <i>m.db</i> (<i>daaw.</i>) Awood la'aan in naagtu uur qaaddo ama ninku wax rimin kari waayo.	

badbad *f.mg1* (-day, -dday) Wax karsamaya takhid.

badbadi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka b.: wax, xadkooda dhaafin.

badbadid *m.f.db* eeg badbad.

badbadin *m.f.db* eeg badbadin.

badbox¹ *m.l* Guuridda reero xagga badda u guuraan si ay uga samatabbaxaan dhibaatada dhuugga, baalka iwm.

badbox² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) 1. Ka b.: halis ka samatabbixid. 2. Ka b.: si looga samatabbaxo dhibaatada dhuugga, baalka iwm xagga badda u guurid (reero).

badbeed *f.g1* (-day, -dday) Si toos ah wax uga hortagid.

badbeedid *m.f.db* eeg badbeed.

badbixid *m.f.db* eeg badbox.

baddal¹ *m.l/ld* beddelid.

baddal² *f.g1* (-alay, -ashay) *ld* beddel².

baddalaad *m.db* *ld* beddelid.

baddalan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) *ld* beddelan¹.

baddalan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) *ld* beddelan².

baddalasho *m.f.db* *ld* beddelasho.

baddalid *m.db* *ld* beddelid.

baddalmid *m.db* *ld* beddelmid.

baddalnaan *m.db* *ld* beddelnaan.

baddalnaansho *m.l/ld* *ld* beddelnaan.

baddalo *f.g/f.mg3* (-ashay, -alatay) *ld* beddelo.

bad-dhac *m.l/ld* 1. Qof ku nool khayraadka badda oo kaliya. 2. Qof ku xildheer arrimaha badda.

badeecad *m.db* (-do, *m.l*) 1. *ld* badeeco. Alaab loogu talagalay in laga ganacsado. 2. Jalxad dhuun dheer oo bir ah oo lagu nuugo qaaca ka dhasha tubaakada ay dhuxushu shiddo ee ku jirta saxanka afkeeda daboola.

badeeco *m.db* (-ooyin, *m.l*) *ld* badeecad (1).

badeel *m.l/ld* badiil.

badfur *m.l* (*juqr.*) Xilliga dhaqdhaqaqa gaadidka baddu uu jiro ama uu furanyahay. Badda Carabta, waqtiga jilaalka ah oo ay dhacayo dabaysha mansuunta ee ka immaanaysa lid-gufaacada Sayberiya, kolkaas oo dabayluhu fududyihii Badda Carabta dusheeda, taas oo u wanaagsan badmaaxidda gobolkaas. *ld* badfur.

badfur *m.l/ld* badfur.

badhan *m.l* (-amo, *m.db*) Shey yar oo caag, bir iwm ka samaysan, wareegsan xalleefsan daloollo leh oo dharka la gashado meelo gaar ah looga tolo si uu dacalladooda isugu qabto; galuus.

badhax *m.l* (-xyo, *m.db*) (baay.) Tafiirta ay waalidkood ugu yaraan hal astaan ku kala duwanyihiin.

badhaysi *m.l* Wax tiradooda aad u badantahay qiimahooduna yaryahay.

badhe *m.l* (-dhyaal, *m.l/ld*) (*juqr.*) Goobo la mala-awaalay oo taalla bartamaha labada cirif dheddooda, waxaana sameeyay goobahaas sallax la dhex mariyay bartamaha goobahaasi isla markaas waa bartamaha dhulka, waa goobo weyn, wareeggeeduna waa kan ugu dheer ee dhulka; dhulbar.

badhi¹ *m.l/ld* bari¹.

badhi² *m.db* (-iyaal, *m.l/ld*) (*bot.*) Xubin (dhir) qaybta dhulka ka hoosaya ah, taas oo u suurta gelisa inuu noolaado xilli abuur ilaa xilliga ku xiga. Badhidu waa xiddo isbeddel ku dhacay oo jirrid gaaban oo ballaadhan leh. Tus. "Basal".

badhiwale *m.l* (-ayaal, *m.l/ld*) Qof shaqo hoosaadka xafiiska qabta; adeege.

badho *m.db* 1. Neef caano yar; baaqimo; gabno. 2. Dhex, kalabar, bartame.

badi¹ *m.db* 1. Wax tirsama intooda badan. 2. (*fk*) Alaaba, sida qaliibka ah, inta badan, badanaa, guud ahaan.

badi² *f.g/mg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) 1. (*f.g*) Wax in go'an ahaa, in kale oo la nooc ah ku darid. 2. (*f.mg*) Ka b.: cid tartan kaga adkaan. 3. Ka b.: wax, cid uga aqoon badnaan; ka rayn. 4. Ka b.: wax intii loo baahnaa in ka badan ku darid. Tus. "Shaahii sonkor buu ka badiyey".

badid *m.db* eeg bad². *ld* bidid.

badidhace¹ *m.l* (*xis*) Walaxda ama qiiamaha leh rakaadka ugu sarreeya ee daato.

badidhace² *m.l* (-cayaal, *m.l/ld*) 1. Wawa uu sheegaa laba dhinac ee geesole oo wadaaga gees. 2. Wawa uu sheegaa laba xaglood oo wadaaga gees iyo dhinac. 3. Laba weji oo ka mid ah wejiyada salxaale oo uu ka dhexeeyo getfin wadaag ah.

badiil *m.l* (-llo, *m.db*) Qalab loo adeegsado carro qaadidda oo ka kooban bir yar ballaaran, godan iyo daab la qabsado. *ld* badeel.

badin *m.f.db* *ld* badiyid.

badis *m.l/ld* badiyid.

badiyid *m.f.db* eeg badi². *ld* badin, badis.

badmaax *m.l* (-xyo, *m.db*) Nin ka mid ah shaqaalaha maraakiibta ka shaqeeya.

badmar *m.l* (-rro, *m.db*) Qof safarro badeed oo badan ka qeybgalay. *ld* badmaren.

badmaren *m.l/ld* badmar.

badmarid *m.dh* Safarka biyaha dushooda ama hawada dhexdeeda.

badnaan *m.f.dh* 1. *ld* **badnaansho, badni.** *eeg* badan². 2. (*fk*) Ugu b.: ugu weyn, ugu sarraya.

badnaansho *m.l/dh eeg* badnow. *ld* **badnaan** (1).

badni *m.dh ld* **badnaan** (1).

badnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax badan noqosho.

bado *f.mg3* (-atay, -adatay) Wax tiradooda kordhid.

badow *m.l* (**badow** /-wyo, *m.dh*) 1. Qof degaanka uu markaa joogo aqoon yar u leh. 2. Qof aan ilbax ahayn.

badownimo *m.dh* Badow ahaansho.

badraan *m.l/dh* (-nno, *m.dh*) Qof isla weyni iyo kibir badan.

badraannimo *m.dh* Batraan ahaansho.

badrad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Kibir iyo aabi badan. 2. Saxan dheer oo bir ka samaysan oo rootiga lagu safo marka la dubayo.

badsad *m.l ld* **badsasho.**

badsasho *m.f.dh eeg* badso. *ld* **badsad, badsi.**

badsi *m.l ld* **badsasho.**

badso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Wax la haystay in kale oo la nooc ah ku darsasho. 2. Qof, qeybtisii in ka badan qaadasho.

baduug *f.g1* (-gay, -gtay) Alaab aad u burburin. *ld* **baduuji, baduuq.**

baduugan¹ *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) Wax la baduuqay noqosho. *ld* **baduuqan¹.**

baduugan² *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Wax ka baduuqay ahaansho. *ld* **baduuqan².**

baduugid *m.f.dh eeg* baduug. *ld* **baduugis, baduujin, baduujis, baduuqid, baduuqis.**

baduugis *m.dh ld* **baduugid**

baduugmid *m.f.dh eeg* baduugan¹. *ld* **baduuqmid.**

baduugnaan *m.f.dh eeg* baduugan². *ld* **baduugnaansho, baduuqnaan, baduuqnaansho.**

baduugnaansho *m.l/dh ld* **baduugnaan.**

baduuj¹ *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **baduug.**

baduujin *m.dh ld* **baduugid.**

baduujis *m.l ld* **baduugid.**

baduuq *f.g1* (-qay, -qtay) *ld* **baduug.**

baduuqan¹ *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi) *ld* **baduugan¹.**

baduuuqan² *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) *ld* **baduugan².**

baduuuqid *m.dh ld* **baduugid.**

baduuuqis *m.dh ld* **baduugid.**

baduuuqmid *m.dh ld* **baduugmid.**

baduuuqnaan *m.dh ld* **baduugnaan.**

baduuuqnaansho *m.l/dh ld* **baduugnaan.**

badweyn¹ *m.dh* 1. Biyo badeed badan, dhul aad u ballaaran ku fadhiya oo adduunka u kala qeybiya qaarado, sida Atlaantigga, Hindiya iwm. 2. Meel badda dhexdeeda ah oo xeebta ka fog.

badweyn² *m.dh* (-nno, *m.dh*) (*jugr.*) Gogol biyo cubso leh ah oo ku wareegsan dhul weynyeasha dunida. Biyahaas iyaga ah waxaa loo qaybiyya dhawr qaybood oo waaweyn, dhammaantood waxay dabboolaan 71% ee dusha dunida.

badwi *m.l* (**badwi/-iyo, m.dh**) *ld* **badow.**

badwiyyad *m.dh* (-do, *m.dh*) Haweeney, aan reer magaal ahayn, aan wax aqoonin.

badxidhan *m.dh* (*jugr.*) Xilliga dhaqdhagaqaqa gaadiidka baddu uu xiranyahay. Badda Carabta, xilliga xagaaga oo ay dhacayaan dabaylaho mansuunta waqooyi galbeed, waa marka dabaylaho xeeb-ku-jeedka ah ee ka immaanaya dhanka Soomaaliya ay ka dhigaan Badda Carabta mid duufaani ka dhacayso oo aan suurtaggelinayn badmaaxidda gobolkaas. *ld* **badxir, badxiran.**

badxir *m.l* Xilliga baddu kacsantahay oo ayan dhoofi karin doonyaha shiraaca lihi. *ld* **badxidhan.**

badxiran *m.l ld* **badxidhan.**

badyaro *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Bad yar oo badweynita ka so dillaacday oo berri fadhida; gacan.

baf *m.dh.sh.r* B. dheh: cod lagu muujiyo wax si kedo ah lagu jebiyo.

bafto *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhar cudbi ka samaysan, aad u cad, fudud, quruxsan oo go'yo shaarar iwm laga tosho.

baga *e.d* Waa ku fiican tahay! Istaahil!

bagaago *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhako.

bagaf *m.l* 1. Weel aan weyn, in yar godan oo aan wax badan qaadin. 2. Nooc warmaha ka mid ah oo af ballaaran oo badeelka u eg leh.

bagafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax bagaf ah ahaansho.

bagafsanaan *m.f.dh eeg* bagafsan. *ld* **bagafsanaansho.**

bagafsanaansho *m.f.dh ld* **bagafsanaan.**

bagagax *m.dh.sh.r ld* **baf.**

bagagi *m.dh.kh* B. ah: basari; baali, areebo.

bagal *m.l* Khudrad cagaar ah oo leh caleemo balballaaran iyo buruq dhuuban oo dheer oo la cuno. *ld* **baqal¹ (2), begel.**

bah *m.db* (-ho, *m.l*) 1. Naago nin qabo middood iyo carruurteeda. 2. Isku b. ah: carruur hooyo keli ahi wada dhashay.

bah *m.db* (-ho, *m.l*) Xiddigo dayaxu maro oo u dhixeyya xoor iyo faruuryo. *ld bah*.

bahaahin *m.l* 1. (*u*) Xoolo la dhaqdo. 2. Qof aan caqli badan lahayn. *ld bahaaiin*, **bahaayin**.

bahaaiin *m.l* *ld bahaahin*.

bahaayin *m.l* *ld bahaahin*.

bahal¹ *m.l* (-llo *l-lo*, *m.db*) 1. Nafleyda inta dadka iyo duunyada wax yeeleysa ama qaabkoodu cabsi geliya ee aan cayayaanka ahayn. 2. Wax. 3. B. ah: qof dilaa ah.

bahal² *m.db* 1. Wax dad dhiba. 2. Haweenwy naxriisdaran.

bahaldile *m.l* (-layaal, *m.db*) 1. Nin qolo ama col wada oo ugu horreyya xagga geesinnimada iyo dagaalka. 2. Nin beel madax u ah. *ld bahaldileen*.

bahaldileen *m.l* (-nno, *m.db*) *ld bahaldile*.

bahalhiglo *m.db* (bahalahiglo, *m.l*) Bahal cagaardaaq ah oo koox koox u socda oo yeyda u eg aadse uga yar.

bahalhoosaad *m.l.u* Xamaaratada iyo cayayaanka intooda sunta leh ama qaabkooda laga cabsado ee habeenkii socda. *ld bahalhoose*.

bahalhoose *m.l.u* *ld bahalhoosaad*.

bahalnimo *m.db* Bahal ahaansho.

bahaloobid *m.f.dh* *eeg* bahalow. *ld bahalow¹*.

bahalow¹ *m.l* *ld bahaloobid*.

bahalow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) 1. Bahal noqosho. 2. Waraaboobid.

bahardaac¹ *m.l* Fadhi kala daadsanaan leh oo aan la rabin in dhaqso meel looga kaco.

bahardaac² *f.mg1* (-cay, -cday) Si kala daadsanaan leh muddo badan meel u fariisasho.

bahardaaci *f.g2* (-iyay, -isay) Is b.: si kala daadsanaan leh muddo badan meel u fariisasho.

bahardaacid *m.f.dh* *eeg* bahardaac².

bahardaacin *m.f.dh* *eeg* bahardaaci. *ld bahardaacis*.

bahardaacis *m.dh* *ld bahardaacin*.

bahardaadi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Is b.: is ballarin. 2. Is b.: is weyneysiin; isqaadqaadid.

bahardaadin *m.f.dh* *eeg* bahardaadi.

bahaysad *m.l* *ld bahaysasho*.

bahaysasho *m.f.dh* *eeg* bahayso. *ld bahaysad*, **bahaysi**.

bahaysi *m.l* *ld bahaysasho*.

bahayso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Cid qaraabeyasho. 2. Cid gaashaanbuuro la yeelasho.

bah-cadceed *m.db* (-ho ..., *m.l*) (*c.fal*) Koox walax cireeddo ah oo ka kooban qorraxda, meereyaasha, oo ku dul meeraysta, meereyareyaasha (planetoid or asteroid), seefta cirka, shuhububa, cirka-soo-dhacaha iyo dayax gacmeeddada ku meeraysta meerayaasha, sida dayuxu dhulka ugu meeraysto.

bahgaatama *m.db* Dugaagga intooda gaadmada wax ku dila oo ay ka mid yihiin libaaxa, shabeelka, haramcaska iyo guduudanaha.

bahgulufto *m.db* Dugaagga intiisa aan gaatamin oo orodka wax ku dila.

bahnimo *m.db* Bah ahaansho.

baho *m.l* (*c.fal*) Uruur xiddigaha ka mid ah oo u dhixeyya Xoorka iyo Faruuryaha. *ld bah*.

baahoobid *m.f.dh* *eeg* bahow². *ld bahow¹*.

bahow¹ *m.l* *ld bahoobid*.

bahow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) La b.: cid, gaashaanbuur la noqosho.

bahwadaag *m.dh.u* 1. Walaalo isku hooyo ah aan isku aabbo ahayn. 2. Dad, ummad, iwm oo isgaashaanbuursi ka dhixeyyo.

ba'id *m.db* *ld bi'id*

baji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid cabsi gelin. 2. Wax sida ukun iwm, jebin. 3. Bujin.

baji *f.mg2* (-iyay, -isay) *ld boji*.

bajino *m.db* *ld bojino*.

bajin *m.f.dh* *eeg* baji.

bajin *m.db* *ld bojin*.

bajis *m.l* 1. Jid cusub oo dhowaan dhalad ah. 2. *ld bajin²*.

bakaal *m.l* (-llo, *m.db*) 1. Cudur isha ku dhaca oo ay yeelato bar cad. 2. Meeraha labaad oo qorraxda ku wareega oo u dhixeyya dhulka iyo dusaga; xiddigta waaberi; waxaraxir. 3. Qof lixaad weyn.

bakaar *m.dh* (-ro, *ml*) 1. Godka badarka lagu kaydiyo. 2. Badar muddo god ku jirey. *ld bukaar*.

bakaaroobid *m.f.dh* *eeg* bakaarow.

bakaarow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Badar, wax duug ah noqosho.

bakad *m.dh* (-dyo, *m.db*) Dhul bannaan oo aan dhir la dugsado lahayn.

bakade *m.l* Nooc jaadadka cawska ka mid ah.

bakayle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Naasley yar, dhirxagatada ka mid ah, leh dhego dhaadheer, dhogor jilicsan oo badan iyo bushin kore oo faruuran, oo habeenkii mirato.

- bake** *m.l (-kayaal, m.l/dh)* Qare aan weli bislaan; bicir.
- bakeeri** *m.l (-yo, m.db)* Weel dhalo ka samaysan oo sida badan shaah lagu cabbo oo aan dhego lahayn. *ld bekeeri*.
- bakhaar** *m.l (-rro, m.db)* Maqaasiin.
- bakhaarhaye** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof bakhaar ka shaqeeya oo furhiisa haya.
- bakhayl¹** *m.l (-llo, m.db)* Nin aan hantidiisa dadka kale wax fiican siin; muudal; dhabcaal. *ld bakhil¹*.
- bakhayl²** *f.mg1 (-aylay, -ayshay)* ku b.: hanti bixinteeda ku gacan adkansho. *ld bakhil²*.
- bakhaylad** *m.db (-do, m.l)* Naag hantida wax aad u yar ka bixisa.
- bakhaylid** *m.f.dh eeg bakhayl²*. *ld bakhilid*.
- bakhaylnimo** *m.db* Bakhayl ahaansho. *ld bakhilnimo*.
- bakhil¹** *m.l ld bakhayl¹*.
- bakhil²** *f.mg1 (-iilay, -iishay)* *ld bakhayl²*.
- bakhilid** *m.f.dh ld bakhaylid*.
- bakhilnimo** *m.db ld bakhaylnimo*.
- bakhti¹** *m.l ld baqtii¹*.
- bakhti²** *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld baqtii²*.
- bakhti-afuufl¹** *m.l ld baqtii-afuufl¹*.
- bakhti-afuufl²** *f.g1 (-fay, -ftay)* *ld baqtii-afuufl²*.
- bakhti-afuufid** *m.db ld baqtii-afuufid*.
- bakhtifuuil** *m.l ld baqtifuuil*.
- bakhtiggowrac¹** *m.l ld baqtiggowrac¹*.
- bakhtiggowrac²** *f.g1 (-cay, -cday)* *ld baqtiggowrac²*.
- bakhtiggowracid** *m.db ld baqtiggowracid*.
- bakhtii¹** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld baqtii¹*.
- bakhtiji²** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld baqtii²*.
- bakhtijin** *m.db ld baqtiiin*.
- bakhtijis** *m.db ld baqtiiin*.
- bakhtiin** *m.db ld baqtiiin*.
- bakhtis** *m.l ld baqtiiin*.
- bakhtijid¹** *m.l ld baqtijiid¹*.
- bakhtijid²** *f.g1 (-day, -dday)* *ld baqtijiid²*.
- bakhtijidid** *m.db ld baqtijiidid*.
- bakhtijidis** *m.db ld baqtijiidid*.
- bakhti-ku-baxe** *m.l (-xayaal, m.l/dh)* (*baay*.) Geed ama noole kasta oo ili-ma-aragtag ah ee quuta maatarka orgaanikada bakhtiga ah. Bakhti-ku-baxayaasha badankoodu waa bakteeriyo iyo fungi.
- bakhtiquf¹** *m.l ld baqtiquf¹*.
- bakhtiquf²** *f.g1 (-fay, -ftay)* *ld baqtiquf²*.
- bakhtiqufid** *m.db ld baqtiqufid*.
- bakhtiwareemid** *m.db ld baqtihareemid*.
- bakhtiwareen¹** *m.l ld baqtihareen¹*.
- bakhtiwareen²** *f.g1 (-eemay, -eentay; -eemi)* *ld baqtihareen²*.
- bakhtiyaanasiib** *m.l (-byo, m.db)* *ld baqtiyaanasiib*.
- bakhtiyid** *m.db ld baqtiyid*.
- bakkoal** *m.l 1. ld bakaal*. 2. Dhul carradiis dibir ama dhoooddi tahay; dhul carrocad ah.
- bakoolin** *m.db* Daruuro yaryar oo kala googo'an oo wada socda middood.
- bakoored** *m.db (-ddo, m.db)* Ul toosan, madax godan oo lagu xarragoodo. *ld bakooro (3)*.
- bakooro** *m.db 1. ld bokooro*. Cudur indhaha ku dhaca oo baqbaq u yeela. 2. *ld bokooro*. Cudur isha birteeda ku dhaca oo caddeeya. 3. *ld baqoorad*.
- bakteeriafaj** *m.l (baai.)* Fayras ku dhex nool bakteeriyyada. Mid kastaana waxa uu gaar u yahay hal nooc oo bakteeriya ah. Waxa uu si dhaqso ah ugu koraa una baabi'ya unugyada soorihiisa ah.
- bakteeriya** *m.db (-ayaal, m.l/dh)* (*baay*.) Noole ili-ma-aragtag ah oo dhammaantood ka kooban hal unug, kuwaas oo aan lahayn xuub bu'eed u gaar ah, hase yeeshee leh gidaar unug oo samays u goonniya leh. B.da badanaaba waxa lagu kala soocaa habka khadaynta Garaam (ha u baahnaato ogsaajin ama yaanay u baahnaan) iyo qaabka muuqaalkooda.
- bakteeriya-cijjiye** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (*baay*.) Fiirus jajabiya bakteeriyyada.
- bal¹** *m.l.u* Geedka galleyda ama meseggada oo aan miro lahayn.
- bal²** *e.d* 1. Qurub la isticmaalo inta badan kolka wax kabbixiwaah ah lays yeelsiyo ama layska dhiirrigeliyo. 2. B. in: haddii. Tus. “B. inaan eegi karo aan soo durko”, “Weyddii b. inay fog tahay”; ama cagajiid lagu jeedo, sida “B. hoo”, “B. ina keen”.
- balaambal¹** *m.l ld balaambalid*.
- balaambal²** *f.mg1 (-alay, -ashay)* 1. Cid rafaad iyo dhibaato la kulmid. 2. U b.: qof rafaad iyo dhibaato la kulmid u ooyid. *ld balambal²*.
- balaambalid** *m.f.dh eeg balaambal*. *ld balaambal¹, balambal¹, balambalid*.
- balaanktoon** *m.l (c.naf)* Kan ugu yar dhiska sabbeeya ee geed iyo xayawaan, inta badan laguma arko isha qaawan, oo deggan biyaha badweynada iyo badaha yaryar, oo cunto u ah kalluunka badda iyo abuur kale.
- balaaoqo** *m.db* Hadal murti badan huwan oo sida uu u yaal macne ka duwan leh.
- balaasma** *m.db (c.naf)* Qaybta dareeraha ee dhiigga marka laga reebo unugyada dhiigga. Waxay u badantahay biyo ay walxo badani

ku milanyihiin, kuwaas oo ay ka mid yihiiin borotiinno, cusbooyin gaar ahaan (soodhiyam, bootaasiyam koloraydhyo iyo bikaarboonaytyo), iyo cuntooyin gulukows (amiino asiidhyo, dux), hormoono, faytamiino iyo walxo qashin ah.

balaasmoodiya *m.l (-ayaal, m.l/dh) (baay.)*

Qayb ka mid ah borotosowa oo ku dul nool unugyada cascas ee dhiigga iyo unugyada beerka ee dadka.

balaasmoodiyam *m.l (-yo, m.l/dh) (baay.)*

Borotbalaasam isku cufan oo qaabkiisu isbeddelo oo leh bu'o badan oo ay ku wareegsanyihiin xuub balaasma.

balaatihelmantis *m.l.u (baay.)*

Faylam ka tirsan lafdhabarla'da, oo ka kooban gooryaan suunka, astaamiihiisana ay ka mid yihiiin jidh ballaadhan oo aan maraaryo lahayn, habdhis dareen-wade oo sahlan, kaas oo unugyadiisu u badanyihiin dhinaca madaxa, dheefmaren sahlan oo af mooye aan futo lahayn. Gooryaan suunku waa labeeb, laakiin isbacrimintiisu waa naadir. Jinsiyo badanoo faylankan ka tirsan ayaa dulin ah.

balaayo *m.dh ld balaayo.*

balac¹ *m.l (-cyo, m.dh)* 1. Daymo, milicsi. 2. B. ka sii/b. ku sii: bal fiir!

balac² *m.dh (-cyo, m.dh)* Dugaagad ballaaran, xardhan oo macdan ka samaysanoo hawenkoona kuxarragoodaan.

balacsad *m.l ld balacsasho.*

balacsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax shilis oo hilib isla'eg leh ahaansho (nafley).

balacsanaan *m.l/dh eeg balacsan. ld balacsanaansho.*

balacsanaansho *m.l/dh ld balacsanaan.*

balacsasho *m.f.dh eeg balacso. ld balacsad, balaci.*

balaci *m.l ld balacsasho.*

balacso *f.g3 (-saday, -salay)* Daymoo; dhugo; milicsi; ilkuxad.

balaf *m.dh* War aan la hubin oo cidda sheegtay aan la aqoon.

balaf¹ *m.l* Neef xolo ah oo biyo diido; biyodiidi.

balaf² *f.g1 (-lfay, -laftay) ld balifi.*

balafbalafsi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Faruuryaha ka b.: biyodiidi awgiisa faruuryaha la ruxid.

balafbalafsiin *m.f.dh eeg balafbalafsi.*

balag¹ *m.l (-gyo, m.dh)* 1. Sixir meel la dhigo si qof meel dheer jiraa uu u yimaado barta sixirku yaallo. 2. Miraha yicibta, lebiga iwm oo curdan ah.

balag² *m.dh* Buuryo; beejo.

balalo *m.dh* 1. Bacaroor. 2. Cudur xoolaha ku dhaca markay daaqaan geedka balalada. 3. Xoolo ceel la keenay oo yeel la'an awgeed baryo lagu waraabshay.

balaloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ku b.: yalaalugo dareemid.

balalood *m.f.l eeg* balaloo.

balambaalis *m.dh* Cayayaan afar baal oo waaweyn, xardhan oo qurxoon leh; baalleybaro.

balambal¹ *m.l 1. (balambal, m.dh)* Geed gaab dhirta daawada leh ka mid ah oo leh caleemo balballaaran, miro yaryar oo kuuskuusan iyo laamo jilicsan oo jabi og; geed-jinni. 2. *ld balaambalid.*

balambal² *f.mg1 (-alay, -ashay) ld balaambal².*

balambalid *m.f.dh ld balaambalid.*

balambam *m.l (kiim.)* Summad: Pb. Curiye cufan oo bir jilicsan ah, midabkiisuna yahay boor furan. Waa curiyaha shanaad ee ururka IV ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Waxa uu ku jiraa macdan kala duwan, hasayeeshee, waxyar ayaa dhaqaale ahaan waxtar leh. Kuwa ugu muhumsani wa a galiina (Pbs), angalisayt (Pbs), litaraj (Pbo), iyo siirusayt (PbCO').

balanbalo *m.dh ld balbalo.*

balango *m.dh (-ooyin, m.l)* Goodir dheddig.

balaq¹ *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Cad yar oo hilib ah oo aan waxtar lahayn. 2. Cad hilib ah oo meel ka lusha. 3. Afka b. ha igu siin: ha ila hadlin!

balaq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Balaq noqosho (qof).

balaqid *m.f.dh eeg* balaq².

balaqoobid *m.f.dh eeg* balaqow.

balaqow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax balaq ah noqosho (hilib).

balaqsad *m.l ld balaqsasho.*

balaqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax balaq ah ahaansho.

balaqsanaan *m.f.dh eeg* balaqsan. *ld balaqsanaansho.*

balaqsanaansho *m.l/dh ld balaqsanaan.*

balaqsho *m.f.dh eeg* balaqso. *ld balaqso, balaqsi.*

balaqsi *m.l ld balaqsasho.*

balaqso *f.g3 (-saday, -satay)* Carrabka wax ku cabbid (eyga iwm).

balashi *m.dh* Diyaafad ama martiqaad weyn oo marti sharaf loo sameeyo.

balaslayn *m.f.dh eeg* balaslee.

balaslee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Si aan degganeyn u socosho (haween).

balbal *f.mg1 (-alay, -ashay)* Cabsi la gariirid.
balbalayn *m.f.dh eeg* balbalee.
balbalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Wax, balbalo u yeelid.
balbalid *m.f.dh eeg* balbal.
balbalo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Meel dhisan oo kor ka dadan, dhinacyadana ka furan oo wax lagu iibsado. 2. Dhismo yar oo la harsado oo guriga hortiisa lagu dhiso. *ld balanbalo*.
baldaaq *m.l* Xilliga beeraha laga goosto miraha oo ku beegan dhammaadka guga ama dayrra, oo xoolaha lagu daayo balka.
baldhoole *m.l.u* Caws dhaadheer, caleemo adag leh oo xooluhu daaqaan raraadana laga sameysto oo ka baxa meelaha biyo qabatinha leh.
balfi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ul ama waran iwm oo la soo riday ama tumaati ah iska weecin.
balfi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ilmo, biyo iwm diidid (xoolo). *ld balfi²*.
balfid *m.dh ld balfin*.
balfin *m.f.dh eeg* balfi. *ld balfis*.
balfin *m.f.dh eeg* balfi. *ld balfid, balfis*.
balfis *m.l ld balfin*.
balfis *m.l ld balfin*.
balki *fk.* Halqabsi ahaan, tusaale ahaan, bilmesel.
ballaa *m.l* Indha la'.
ballaar *m.l ld ballac*.
ballaaraad *m.l ld ballaaraasho*.
ballaaran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* 1. Wax ballac weyn leh ahaansho. 2. Wax waasac ah ahaansho (dhul, weel iwm).
ballaaraasho *m.f.dh eeg* ballaaro. *ld ballaarnaan*.
ballaari *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax, wax ballac leh ka dhigid. 2. Wax, wax waasac ah ka dhigid.
ballaarin *m.dh (xis.)* Isqaad joometiriyeed ee soo saara humaag ka weyn (ka yar haddii iskeelka la qaataay uu ka yaryahay 1). Haseeyeshe u eg, qaabka asalka ah (eeg isqaad). Sida kale waa weynayn iyo yareyn shaxan joometari.
ballaarin *m.f.dh eeg* ballaari.
ballaarnaan *m.f.dh eeg* ballaaran. *ld ballaarnaansho*.
ballaarnaansho *m.l/dh ld ballaarnaan*.
ballaaro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Wax ballaaran noqosho.
ballaarsad *m.l ld ballaarsasho*.
ballaarsasho *m.f.dh eeg* ballaarso. *ld ballaarsad, ballaarsi*.
ballaarsi *m.l ld ballaarsasho*.

ballaarso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Dhul iwm cabbirkooda kordhisasho. 2. Wax ballaciisa weyneysasho.
ballaas *m.l (-syo, m.dh)* Nooc ka mid ah noocyada ashuumada waaweyn.
ballac *m.l (-cyo, m.dh)* Wax jir leh saddexdiisa cabbir (dherer, ballac, qoddo) midkood. *ld ballaar*.
ballad *m.dh* Hees hawleed la qaado marka xargaha iyo shabaagta la samaynayo.
ballami *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid, ballan u dhigid.
ballamid *m.f.dh eeg* ballan². *ld ballan¹*.
ballamin *m.f.dh eeg* ballami.
ballan¹ *m.l (-ammo, m.dh)* 1. Arrin laba qof ama ka badan meel marinteeda ku heshiyan in ay meel mariyaan. 2. Nooc bariidka waaweyn ka mid ah, oo macaan. 3. Neef indhaha beelay.
ballan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Arrin laba qof ama ka badan meel marinteeda ku heshiin.
ballanbaaji *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cid, ballan ay dhigtag ka maqnaan.
ballanbaajin *m.f.dh eeg* ballanbaaji. *ld ballanbaajis*.
ballanbaajis *m.l ld baallanbaajin*.
ballandaran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax aan ballan lahayn ahaansho (qof).
ballandarnaan *m.f.dh eeg* ballandaran. *ld ballandarnaansho, ballandarri, ballandarro*.
ballandarnaansho *m.l/dh ld ballandarnaan*.
ballandarri *m.dh ld ballandarnaan*.
ballandarro *m.dh ld ballandarnaan*.
ballandhigad *m.l ld ballandhigasho*.
ballandhigasho *m.f.dh eeg* ballandhigo. *ld ballandhigad*.
ballandhigo *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Qof ballan la dhigasho, la yeelasho.
ballanfur¹ *m.l* Ka bixidda ballan horey loo dhigtag. *ld ballanfurid*.
ballanfur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Ballan horey loo dhigtag ka bixid.
ballanfurid *m.f.dh eeg* ballanfur². *ld ballanfur¹, ballafuryo*.
ballanfuryo *m.dh ld ballanfurid*.
ballangal¹ *m.l ld ballanqaad¹*.
ballangal² *f.mg1 (-alay, -ashay)* *ld ballanqaad²*.
ballangelid *m.f.dh ld ballanqaadid*.
ballanqaad¹ *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Caddeynata cidi bixiso ee ay ku shaqeyso in ay ballan meel marineyso. 2. Warqad rasmii ah oo cidi ku caddeynayo gudidda qiiimaha waxa la soo dalbaday. *ld ballangaal¹*.

ballanqaad² *f.g1* (-day, -dday) Wax lagu heshiyay ama lays faray ballanteeda qaadid. *ld ballangal²*.

ballanqaadid *m.f.dh eeg* ballanqaad². *ld ballangelid, ballanqaadis.*

ballanqaadis *m.dh ld ballanqaadid.*

ballansan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax ballan loo dhigay ahaansho.

ballansanaan *m.f.dh eeg* ballansan. *ld ballansanaansho.*

ballansanaansho *m.l/dh ld ballansanaan.*

ballaq¹ *m.l ld balliqid.*

ballaq² *f.g1* (-qay, -qday; -liqi) 1. Albaab, dariishad iwm wada furid. 2. Arrin wax ka qabashadeeda cid u dhigid. Tus. "Maxamed arrinti wuxuu u ballaqay maxkamadda".

ballaqan¹ *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi) Wax wada furan noqosho (albaab, dariishad iwm).

ballaqan² *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) Wax wada furan ahaansho (albaab, dariishad iwm).

ballaqid *m.f.dh ld balliqid.*

ballaqmid *m.f.dh eeg* ballaqan¹.

ballaqnaan *m.f.dh eeg* ballaqan². *ld ballaqnaansho.*

ballaqnaansho *m.l/dh ld ballaqnaan.*

ballayn *m.f.dh eeg* ballee. *ld ballaysimo, ballaysin, billayn, billaysimo, billay*

ballaysimo *m.dh ld ballayn.*

ballaysin *m.l ld ballayn.*

ballee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Ilmo markaa dhashay booqashadiisa ugu horrayn (dhaqankuna wuxuu qabaa in ilmahaas dabeeccaddiisu ay u ekaato midda qofkaas hore). *ld billee.*

balli *m.l (balli /-iyo, m.dh)* Biyo fariisin dabiici ah, yara godan oo roobku biyeyo.

balliqid *m.f.dh eeg* ballaq². *ld ballaq¹, ballaqid.*

balool *m.l* Dhul xaaluf ah oo aad loo degay.

baloolley *m.dh* Jaad ka mid ah ciyaaraha saarka.

baloolley *m.dh* 1. Gabar yar oo markaas timihii loo reebay oo aan weli inan noqon. 2. Hal igar ah oo mar oggolato in caanaha laga liso marna diidjo.

balow *m.dh.sh.r B.* dheh: baw dheh.

balow¹ *m.l* 1. Cod dheer oo lo' da, geela, dadka iwm sameeyaan marka ay la kulmaan dareen ay dhibsanayaan. 2. *ld balwid.*

balow² *m.l* Geed mirood biyo ka batay awgeed aad u weynaaday oo aan miro dhalin.

balow³ *f.mg1* (-lway, -lowday; -lwi) Cabsi ama xanuun dartiis la qaylin.

balqami *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley, balqan ka keenid.

balqamin *m.f.dh eeg* balqami. *ld balqamis.*

balqamis *m.l ld balqamin.*

balqan *m.l* Xab jiidma oo laabta ka soo go'a oo afka ka yimaada marka la cadayo.

balqan-keene *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) (*daawu*) Dawo badinaya sii deynta calyada ee neefmarenennada taaso sahleysa qufaca. Waxaana lagu daraa dawooyinka qufaca; waxayna ka falgashaa kordhinta sii deynta dhuumaha neefta, wayna jilcisaa xaakada.

balqasho *m.f.dh eeg* balqo.

balqi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Hoore weel ka buuxa in yar ka daadin. 2. Is b.: wax suuksam iska dhigid.

balqin *m.f.dh eeg* balqi.

balqo *f.mg3* (-qaday, -qatay) Hoore weel ka buuxa in yar ka daadasho.

balwad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Caado xun, waxyeello leh oo aan si sahlan lagu dhaafi karin. 2. Balwo.

balwee *f.mg2* (-eeyay, -eysay) Balwo ku luuqeeyn.

balweyn *m.f.dh eeg* balwee.

balwid *m.f.dh eeg* balow³. *ld balow¹* (2).

balwo *m.dh* 1. Heeso hore oo lagu tumi jirey kaban, daf iyo foori. *ld balwad* (2), *belwo.*

balxad *m.l ld balxasho.*

balxasho *m.f.dh eeg* balxo. *ld balxad.*

balxo *f.mg3* (-xaday, -xatay) Cabbitaan laga dhergey ku noqnoqosho (dad); biyo badan, had iyo goor cabbid (xoolo); biyo durdurasho.

bambaani *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid si naxariis iyo xushmad leh u kaalmeyn. 2. Iska b.: cid, wax ay dhibsaneyso is ka ilaalin.

bambaanin *m.f.dh eeg* bambaani.

bambaano *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Nooc hubka ka mid ah, qaabab kala duwan leh oo wax lagu qarxiyo marka la tuuro. *ld bambo, banaano, bombo, bumbo.*

bamban *m.l* (-nno, *m.dh*) Nooc hubka ka mid ah oo leh lugo loo fidsho, xabbaduhuna ay darandoori uga dhacaan. *ld babban.*

bambas *m.l* (-syo, *m.dh*) *ld* *dambas.*

bambasayn *m.dh ld* *dambasayn.*

bambasee *f.g2* (-seeyay, -seysay) *ld* *dambasee.*

bambasoobid *m.dh ld* *dambasoobid.*

bambasow *f.mg1* (-ooway, -oowday) *ld* *dambasow*

bambax¹ *m.l* 1. Isugu imaanshaha ay dad badan oo ujeeddo gaar ah lihi isugu yimaadaan meel fagaare ah. 2. *ld* *bambixid.* *ld* *bannaambax¹.*

bambax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Fagaaro isugu imaansho si ujeeddo loo fuliyo (dad badan). *ld* *bannaambax².*

- bambiiro** *m.db* 1. Shey jilicsan, ramal ka sameysan oo midabbo iyo tooxyo kala duwan leh oo biyaha celiya. 2. Xarko dhuudhuuban oo lacagta lagu rito oo ramal ka samaysan. 3. B. ah: kabo ramal ah oo roobka laga gashado. *ld ambiiro*.
- bambixid** *m.f.db eeg* bambax². *ld bambax¹, bannaambax¹, bannaambixid*.
- bambo** *m.db* *ld bambaano*.
- bamgaree** *f.g2* (-reeyay, -reysay) Meel bumbo la dhicid. *ld bangaree, bongaree, bungaree*.
- bamgareyn** *m.f.db eeg* bamgaree. *ld bangareyn, bongareyn, bungareyn*.
- ban¹** *m.l* (-nan, *m.l*) Dhul bannaan oo aan dhir la hargalo lahayn.
- ban²** *m.db* Saxarro jilicsan; shuban.
- banaadiiq** *m.db.w eeg* buntuq. *ld banaatiiq*.
- banaag** *m.l* Dabaqad; nooc; koox ka kooban dad ama waxyaabo kale oo ay wadaagaan astaamo u gaar ah.
- ba'naan** *m.f.db eeg* ba'an. *ld ba'naansho*.
- banaanadi** *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (f.g) Qof naflay kale legdid. Tus. "Cali baa Xasan dibir ku banaanadiyey". 2. (f.mg) Leegleegsasho.
- banaanadin** *m.f.db eeg* banaanadi. *ld banaanadis*.
- banaanadis** *m.l* *ld banaanadin*.
- ba'naansho** *m.l/ld* *ld ba'naan*.
- banaatiiq** *m.db.u eeg* buntuq. *ld banaadiiq*.
- banaaxi¹** *m.l* *ld banaaxiyid*.
- banaaxi²** *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Lo' barwaalo joogto ciyid. *ld bunaaxi², bunnahaai²*.
- banaaxin** *m.db* *ld banaaxiyid*.
- banaaxiyid** *m.f.db eeg* banaaxi². *ld banaaxi¹, banaaxin, bunaaxi¹, bunaaxin, bunaaxis*
- banaaxo** *m.db* Cida ay lo'du sameyso kolkay barwaalo joogto. *ld bunaaxo, bunnaaho*.
- banbaano** *m.db* (-ooyin, *m.l*) *ld bambaano*.
- bandar** *m.l* *ld bender*.
- bandhig¹** *m.l* 1. Keenidda meel fagaare ah wax-soo-saar warshadeed, beereed, faneed iwm si loo daawado. 2. *ld bandhigid*,
- bandhig²** *f.g1* (-gay, -gtay) Alaab ganacsii ama faneed iwm meel fagaar ah dadweynaha ugu dhigid.
- bandhigan** *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Wax la bandhigay ahaansho (alaab).
- bandhigid** *m.f.db eeg* bandhig². *ld bandhig¹* (2).
- bandhignaan** *m.f.db eeg* bandhigan. *ld bandhignaan*.
- bandhignaan** *m.l/ld* *ld bandhignaan*.
- bandiirad** *m.db* (-do, *m.l*) Cad maro ah oo midabyo iyo qiyas loo yaqaan leh oo astaan u ah qarannimada ummadeed; calan. *ld bandiirad*.
- bandiirad** *m.db ld* **bandiirad**.
- bandoo** *m.l* *ld bandow*.
- bandow** *m.l* Amar dowladeed oo ku xukumayo dad magaalo deggan inaanay isu socon waqtii go'an nabadgalyo awgeed. *ld bandoo*.
- banduul** *m.l* Meel doonyaha dheddooda ku taal oo loo sameeyo inay biyuhu ku soo uruuraan si looga dhuro.
- banfadhi** *m.l.kh* (-iyo, *m.db*) *ld danfadhi*.
- banfariisad** *m.l* *ld danfariisasho*.
- banfariisasho** *m.l/ld* *ld danfariisasho*.
- banfariisi¹** *m.l* *ld danfariisi¹*.
- banfariisi²** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld danfariisi²*.
- banfariiso** *f.mg3* (-stay, -satay) *ld danfariiso*.
- bangalo** *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Guri dhul weyn ku fadhiya, si qurux badan u dhisan, baabuurta dhex geli karto oo dhiri ku tallaaltahay. 2. Dhismo hareeraha ka guran oo guryaha hortooda ama dushooda lagu dhiso oo lagu leersado.
- bangaree** *f.g2* (-reeyay, -reysay) *ld bangaree*.
- bangareyn** *m.db* *ld bangareyn*.
- bangeeriyaad** *m.l* (-dyo, *m.db*) Shuban ka yimaadda qofku marka uu dhimanayo.
- bangi** *m.l* (-iyo, *m.db*) *ld banki*.
- banii-aadan** *m.l.u* Dadka Eebehay dunida guudkeeda ku abuuray oo dhan. *ld banii-aadmi, benii-aadan, benii-aadmi, binii-aadan*
- banii-aadannimo** *m.db* Banii-aadan ahaansho. *ld benii-aadannimo, binii-aadannimo*.
- banii-aadmi** *m.l.u* *ld banii-aadan*.
- banji** *m.l* Geedgaab iniiinahiisa lagu sakhraamo oo leh caleemo balballaaran iyo miro kulkulucsan, waaweyn oo dusha qodxo jiljilicsan ku leh.
- banji-bicaddaan** *m.l* (-nno, *m.db*) Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu cayaaro dhinac ka cad, dhinaca kalena ku leh shan dhibcood. *ld caddaan-bibiish*.
- banji-bidooh** *m.l* (-hyo, *m.db*) Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu cayaaro dhinac labo dhibcood ku leh, dhinaca kalena ku leh shan dhibcood. *ld dooh-bibanji*.
- banji-bijoohaar** *m.l* (-rro, *m.db*) Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaro dhinac afar dhibic ku leh, dhinaca kalena shan dhibic. *ld joohhaar-bibanji*.
- banji-bisaliim** *m.l* *ld saliim-bibanji*.
- banji-bishiish** *m.l* (-shyo, *m.db*) Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaro dhinac shan dhibcood ku leh, dhinaca kalena lix. *ld*

biish-bishiish, shiish-bibaji, shiish-bibiish.
banji-biyeeg *m.l (-gyo, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro hal dhobic ku leh, dhinaca kalena shan ku leh. *ld yeeg-bibiish.*
banjiyad *m.dh (-do, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo labada wejiba ku leh, shan dhibcood. *ld biishad.*
banjoog *m.dh.u* Xayawaanka intiisa nacfiga leh ee aan dadka la noolayn; duurjoog.
banjoogoobid *m.f.dh eeg* banjoogow.
banjoogow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Banjoog noqosho (xayawaan).
bankad *m.dh (-yo, m.l/dh)* Nooc marwaxadaha gacanta lagu socodisiyo ka mid ah oo tumaaluhu dabka ku huriyo.
bankarroor¹ *m.l.kh* 1. B. ah: qof fulannimo dheeraad ah ku sifoobay. 2. B. ah: cabsi badan oo cidi dareento.
bankarroor² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Cabsi badan dareemid.
bankarroori *f.g2 (-iyay, -isay)* Cabsi badan cid ku abuurid.
bankarroorid *m.f.dh eeg* bankarroor².
bankarroorin *m.f.dh eeg* bankarroori.
bankarroorsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax bankarroor ku dhacay ahaansho.
bankarroorsanaan *m.dh eeg* bankarroorsan. *ld bankarroorsanaansho.*
bankarroorsanaansho *m.l/dh* *ld bankarroorsanaan.*
banki *m.l (-iyo/bunuug, m.dh)* Maamul xafisyo leh oo lacagta lagu keydiyo ama layska amaaхиyo, fuliyana adeegyo maaliyadeed sida sarrifka lacagaha qalaad, xawaaladaha gudaha iyo dibadda iyo furidda ictimadyada. *ld bangi.*
banmar¹ *m.l* 1. Cudur caaliriya candho neef markaa dhalay oo ka yimaadda nadaafaddar. 2. *ld banmarid.*
banmar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Candho neef markaa dhalay nadaafaddar awgeed caalirid.
banmarri *f.g2 (-iyay, -isay)* Neef markaa dhalay banmar ku ridid.
banmarid *m.f.dh eeg* banmar². *ld banmar¹* (2).
banmarin *m.f.dh eeg* banmar. *ld banmaris.*
banmaris *m.dh ld* **banmarin.**
bannaambax¹ *m.l ld* **bambax¹.**
bannaambax² *f.mg1 (-xay, -xday)* *ld bambax².*
bannaambixid *m.dh ld* **bambixid.**

bannaan¹ *m.l* 1. Dhul siman oo aan geedo iyo buuro lahayn; ban. 2. Meel xadeysan dhulka dibadda ka ah.
bannaan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Meel siman oo aan geedo lahayn ahaansho; meel aan wax oollin ahaansho. 2. Wax sharciga waafaqsan ahaansho.
bannaanaan *m.f.dh eeg* bannaan². *ld bannaanaansho.*
bannaanaansho *m.l/dh eeg* bannaanow. *ld bannaan.*
bannaanayn *m.f.dh ld* **bannayn.**
bannaanee *f.g2 (-neeyay, -neysay)* *ld bannee.*
bannaan-fatah *m.l (jool.)* Dhul siman oo webi saaran oo ka samaysmay tuullimaadyada xaabka webigu uu sido.
bannaanow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* 1. Meel aan geedo iyo dhis midna lahayn; dhul siman oo aan geedo iyo buuro iyo boholo midna lahayn; ban. 2. Wax xalaal ah noqosho.
bannayn *m.f.dh eeg* bannee. *ld bannaanayn.*
bannee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* 1. Wax meel sida waddo, irrid iwm ku gudban ka wareejin. 2. Meel xadeysan wax ku jira ka saarid. 3. Meel geedo ku yaalin bannaan ka dhigid. 4. Wax samayntooda oggolaan (sharci).
bano *m.dh* 1. Dhaxan badan. 2. B. ah: meel dhaxan badan oo aan gabbaad lahayn.
banoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Candho neef markaa dhalay nadaafaddar awgeed caalirid.
banood *m.f.l eeg* banoo.
banqay *m.l ld* **banqi.**
banqi *m.l (-iyo, m.dh)* Ceel biyo badan. *ld banqay.*
bansiin *m.l ld* **baansiin.**
bantar¹ *m.l.kh* 1. B. ah: fal aan qiimo lahayn, kibir ku jiro oo cidi ku kacdo. 2. B. ah: hilib aad caato u ah oo aan la cuni karin.
bantar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Fal aan qiimo lahayn oo kibir ku jiro ku kicid. 2. Hilib aad u caatoobid.
bantarid *m.f.dh eeg* bantar².
baq¹ *m.l* 1. Caano xumaaday oo aan la dhammi karin. 2. *ld biqid.*
baq² *f.mg1 (-qay, -qday; -biqi)* 1. Wax xumaaday oo aan la dhami karin noqosho (caano). 2. Baqdin dareemid. 3. Ka b.: sharci, qawaaniin iwm wax khilaafsan faliddiisa ka digtoonaan si looga baxsado ciqaabta ay jebintiisu leedahay.
baqaal *m.l (-llo, m.dh)* Doonyaha safarrada dhaadheer gala tan ugu weyn oo qaadi karta

- kun jawaan iyo ka badan. *ld baqaalad, baqlad.*
- baqaalad** *m.db ld baqaal.*
- baqabbeenlayn** *m.f.db* baqabbeenlee. *ld baqabeen, baqabeenle, baqabbeeno.*
- baqabbeenle** *m.l* Baqe xeeldagaal ah oo cadow lagu dago. *ld baqabbeenlayn.*
- baqabbeenlee** *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Baqabbeenle sameyn.
- baqabbeeno** *m.db ld baqabbeenlayn.*
- baqacarar¹** *m.l* Orod dheer oo ay nafleydu sameeyso baqdin awgeed. *ld baqacararid.*
- baqacarar²** *f.mg1* (-ray, -rtay) Cararid baqdin awgeed.
- baqacararid** *m.f.db eeg* baqacarar². *ld baqacarar¹.*
- baqal¹** *m.l (-llo, m.db)* 1. Gammaan lab oo ay dameer iyo geenyo iska dhaleen. 2. *ld bagal.*
- baqal²** *m.db (-qlo, m.l)* Gammaan dheddig oo ay geenyo iyo dameer iska dhaleen.
- baqalye** *m.l.u* Jaad ka mid ah haadda hilibcunka ah oo galleryka u eg, lehna midab ciira ah lugahana u cas. *ld baqalyo, baqaye.*
- baqalyo** *m.db.u ld baqalye.*
- baqas** *m.l* Barwaaqo badan; baraare.
- baqasho** *m.f.db eeg* baqo². *ld baqe, baqo¹.*
- baqay** *m.l* Dibi dhufaan ah oo shilis.
- baqaye** *m.l.u ld baqalye.*
- baqaynimo** *m.db* Baqay ahaansho.
- baqbaq** *m.l* 1. Xabag aan saafi ahayn oo jilif, duux iwm ku dhafanyihiin. 2. Dhegħegħa indħaha buka ama aan nadiifka ahayn yeeshaan; fiżi, dhalxan. 3. Dalool yar oo ku yaal albaab, dariishad iwm.
- baqbeeno** *m.db* Subag iyo caano isku jira oo aan weli la kala miirin.
- baqdhoos** *m.l (-syo, m.db)* Qof aan karti lahayn.
- baqdin** *m.db* Dareen geesinnimo la'aaneed oo xassillooni darro iyo welwel leh oo ku dhasha nafleyda marka ay dareento inay nafteeda halis ku jirto; cabsi.
- baqe** *m.l* Ka tegidda dad meel ay ku sugnaayeen baqdin awgeed. *ld baqasho.*
- baqid** *m.db ld biqid.*
- baqlad** *m.db (-do, m.l)* *ld baqaal.*
- baqo¹** *m.l ld baqasho.*
- baqo²** *f.mg3* (-qday, -qatay) Ka b.: baqdin awgeed meel lagu sugnaa ka tegid; wax ka cabsasho.
- baqool¹** *m.l* Safar duhurkii la socdo; dhalandhool. *ld baqoolid.*
- baqool²** *f.mg1* (-oolay, -ooshay) Duhur, socod gelid. *ld boqool².*
- baqoole** *m.l* Socodka duhurkii la socdo. *ld baqoolid.*
- baqooli** *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley, duhur socodsii. *ld baqoolsii, boqooli, boqoolsii.*
- baqoolid** *m.f.db eeg* baqool². *ld baqool¹, baqoole, boqool¹, boqoole, boqoolid.*
- baqoolin** *m.f.db eeg* baqooli. *ld baqoolis, baqoolsiin, baqoolsii, boqoolin, boqool baqoolis m.db ld baqoolin.*
- baqoolsii** *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld baqooli.*
- baqoolsiin** *m.l ld baqoolin.*
- baqoolsiis** *m.l ld baqoolin.*
- baqshad** *m.db (-do, m.l)* Kiish yar oo xaashi ah, xabag lagu xiro afka ku leh, qaabab kala duwan leh oo warqadaha lagu xiro. *ld boqshad, buqshad.*
- baqshadayn** *m.f.db eeg* baqshadee.
- baqshadee** *f.g2* (-deeyay, -daysay) Wax baqshad dhex gelin (waraaq).
- baqshiish¹** *m.l* Hanti yar oo qof adeegay farxin ahaan loo siyo.
- baqshiish²** *f.mg1* (-shay, -shtay) Qof adeegay, farxin ahaan hanti yar siin.
- baqshiishid** *m.f.db eeg* baqshiish².
- baqt¹** *m.l (-iyo, m.db)* 1. Nafley iyadoon la birayn nafbaxday. 2. Nafley nafbaxday oo quruntay. *ld bakhti¹.*
- baqt²** *f.mg1* (-iyay, -iday, -iyi) Nafley, iyadoon la gawracin nafbixid. *ld bakhti².*
- baqti-afuuif¹** *m.l* 1. Diqsi waaweynoo aan laga waayin meesha baqt¹ yaal. 2. B. ah: qof wax aan qiimo lahayn bunbuuniya. *ld bakhti-afuuif¹.*
- baqt¹-afuuif²** *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Wax aan qiimo lahayn buunbuunin. 2. Nafley aad u liidata taakulo dheerad ah siin si ay u noolato. *ld bakhti-afuuif².*
- baqt¹-afuuifid** *m.db eeg* baqt¹-afuuif². *ld bakhti-afuuifid.*
- baqtifful** *m.l* Duqsi waaweyn, leh midab qurxoon oo buluug ama cagaar ah oo laga helo meelaha waxa qurmay yaaliin. *ld bakhtifful.*
- baqtiggowrac¹** *m.l* Colaad aad u xumaata oo inta xeerka wanaagsan oo dagaalka laga gudbo, dadka nool daaye, kuwa dhinta la foolxumeeyo (gowrac, addimo ka goyn iwm); baqtwareen. *ld baktiggowrac¹.*
- baqtiggowrac²** *f.mg1* (-cay, -cday; -rici) Baqtigowrac ku kicid. *ld baktiggowrac².*
- baqtiggowracid** *m.f.db eeg* baqtiggowrac².
- baqtii** *f.g2* (-iiyay, -iisay) 1. Nafley, nafta ka goyn. 2. Nal, raadiye, dab iwm damin. 3. Nafley xannaano darreyn. 4. Xoolo, ugaar

iw^m oo nafbaxaya gawrici waayid. *ld* bakhtii, bakhtiji, baqtiji.
baqtiji *f,g2* (-iiyay, -iisay) *ld* baqtii.
baqtijin *m,dh ld* baqtii.
baqtijis *m,dh ld* baqtii.
baqtii *m,f,dh eeg* baqtii. *ld* bakhtijiin, bakhtiin, baqtijiin, baqtijis.
baqtis *m,l ld* baqtii.
baqtijiid¹ *m,l* Qof saqajaan ah oo aan waxba ka xishoon. *ld* bakhtijiid¹.
baqtijiid² *fg1* (-day, -dday) Qof si dhaqanka iyo anshaxa ka baxsaan u dilid. *ld* bakhtijiid².
baqtijiidid *m,f,dh eeg* baqtijiid². *ld* bakhtijiidid, bakhtijiidis, baqtijiidis.
baqtijiidis *m,dh ld* bakhtijiidis.
baqtiquf¹ *m,l* B. ah: qof aan ka xishoon in uu sheego waxyaabaha xun. *ld* bakhtiquf¹.
baqtiquf² *fg1* (-fay, -ftay) Qof waxyaabo xun oo laga xishoodo sheegid. *ld* bakhtiquf².
baqtiqufid *m,f,dh eeg* baqtiquf². *ld* bakhtiqufid.
baqtwareemid *m,f,dh eeg* baqtwareen². *ld* bakhtiwareemid, baqtwareen¹.
baqtwareen¹ *m,l ld* baqtwareeed.
baqtwareen² *fg1* (-eemay, -eentay; -eemi) Baqtigowracid. *ld* bakhtiwareen².
baqtiaanasiib *m,l* (-byo, *m,dh*) Ciyaar dadka ka qeyb gala intooda nasiibka leh wax ka helaan. *ld* bakhtiaanasiib.
baqtiyid *m,f,dh eeg* baqt². *ld* bakhtiyid.
bar¹ *m,l* Wax laba meelood oo is le'eg loo qaybshay, meeshood; nus. Tus. "Lacagta bar i siii".
bar² *m,dh* (-ro, *m,l*) 1. Goobaabin yar oo meesha ku taal midab ka duwan leh. 2. B. xoolaad: xoolo yar.
bar³ *m,l* (daaw) Bar lagu dhasho oo meel xaddidan ee maqaarka ah ku taal.
bar⁴ *fg1* (-ray, -rtay) 1. Cid, cilmi iyo wax uusan aqoon aqoonsi. 2. Wax laba meelood oo isla 'eg u qaybin. 3. Is b.: caadaysasho.
baraacuud *m,l* Baro badan oo isugu jira midabbo kala duwan.
baraag *m,dh ld* berked.
baraakad *m,dh ld* baaako.
baraakin *m,dh,w* Nooc ka mid ah ruuxanta dadka ku dhacdo.
baraako *m,dh* (-ooyin, *m,l*) Guri ka sameysan alwaax dushana jiingad kaga dedan tahay. *ld* baraakad.
baraale *m,l* B. leh: wax baro leh.
baraaley *m,dh* (-leeyo, *m,l*) B. leh: wax baro leh (dheddig).
baraamitir *m,l* (-yo, *m,dh*) (fis.) Madoorsoome ama doorsome kala saaraya

xaalado gaar ahaaneed ee tibaax guud ee xisaabeed.
baraaq *m,l* (-qyo, *m,dh*) Fadhi caajisnimo ku jirto oo in muddo ah si macnala'an ah meel loo fadhiyo.
baraar¹ *m,l* (-rro, *m,dh*) 1. Naylo waaweyn oo aan dhibaato mudanayn haddii naaska hooyada oo waayaan. 2. Meesha markabka loogu xiro borosinka.
baraar² *m,dh* Neef lo' ah oo leh geeso labada dhinac u kala rogan; sheexo.
baraar³ *f,mg1* (-ray, -rtay) Barwaqaqo, caafimaad iyo nabadgelyo ku noolaan.
baraaraysan *f,mg4* (-snaa, -snayd) Wax baraare ku jira ahaansho.
baraaraysnaan *m,f,dh eeg* baraaraysan. *ld* baraaraysnaansho.
baraaraysnaansho *m,l/dh ld* baraaraysnaan.
baraare *m,l* Nolol barwaqaqo, caafimaad iyo nabadgalyo leh. *ld* baraaro.
baraari *fg2* (-iyay, -isay) Cid baraare siin (Eebbe).
baraarid *m,f,dh eeg* baraari.
baraarin *m,f,dh eeg* baraari. *ld* baraaris.
baraaris *m,dh ld* baraarin.
baraarnimo *m,dh* Baaar ahaansho (ido).
baraaro *m,dh ld* baraare.
baraarshishi¹ *m,l* 1. Sabeen asooshay iyadoo aan gaarin da'dii ay ku rimi lahayd. 2. *ld* baraarshishiid.
baraarshishi² *f,mg1* (-iyay, -iday, -iyi) Sabeen iyadoo aan gaarin da'dii ay ku rimi lahayd asolid.
baraarshishiyid *m,f,dh eeg* baraarshishi². *ld* baraarshishi¹.
baraarug¹ *m,l* 1. Dareen iyo feejignaan dheeraad ah oo arrin loo yeesho. 2. Si aan caadi ahayn oo dhaqsi leh oo hurdo looga koco. *ld* baraarugid.
baraarug² *m,dh* (-go, *m,l*) Dugaagad bir ama maar ah oo carruuta gacanta ama lugta loogu xiro si ayan hurdada uga soo sasin.
baraarug³ *f,mg1* (-gay, -gtay) 1. Qof iskiis hurdo uga kicid. 2. Si aan caadi ahayn oo dhaqsi leh hurdo ugu kicid. 3. Dareen iyo feejignaan dheeraad ah arrin u yeelasho.
baraarugid *m,f,dh eeg* baraarug³. *ld* baraarug¹.
baraarugsan *f,mg4* (-naa, -nayd) Wax baraarugay ahaansho.
baraarugsanaan *m,f,dh eeg* baraarugsan. *ld* baraarugsanaansho.
baraarugsanaansho *m,l/dh ld* baraarugsanaan.
baraaruji *fg2* (-iyay, -isay) 1. Cid hurdo ka toosin. 2. Dareen iyo shucuur dad kicin.
baraarujiin *m,f,dh eeg* baraaruji. *ld* baraarujis.

baraarujin-caafimaad *m.l (daaw.)* Habab qanciya dadka si loogu dhiiraggeliyo in ay ku dhaqmaan hab nololeed wanaajinaya caafimaadka kana fogadaan caadooyinka loo haysto in ay caafimaadka wax u dhimayaan cimri nololeedka soo gaabinaya.

baraarujis *m.l ld bararujin.*

baraarujanaan *m.dh (taar.)* Fikrado kasta, afkaa, dareen, rajooyin, ujeeddooyin, xusuus uu qofka ama dadka u leeyahay.

baraas *m.l (-ooyin, m.l) (kiim.)* Nooc kasta oo ka mid ah birdhafyada kubram-sink oo ilaa 50% tahay sink. Marka xaddiga sink la kordhiyaba, midabka birdhafku wuxuu iskula beddelaa sidan: dahabi-cas oo noqda dahabi; ilaa laga gaadho caddaan-qalimeed. Baraasyada si fudud ayaa loo sameeyaa, si wacanna way ugu adkaystaan daxalaysiga.

baraashirix *m.l* Midab ka kooban baro yaryar badan, midabbo kala duwan ah oo riyuuh yeeshaan.

barabbox (dareere) *m.l (fiis.)* Xaddiga dareera ah ee barabaxay marka walax idilikeed ama qaardeed la dhixgaliyo dareere.

barabbox (Socod) *m.l (fiis.)* Isbedelka meeled. Fogaanta walaxi ka dhaqaqaqday meeshii ay taagnayd. Marka xoog dhaqaajinaya uu falayo.

barabbax¹ *m.l ld barabbixid.*

barabbax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Barada lagu koray ka bixid; barakac.

barabbixid *m.f.dh eeg barabbax². ld barabbax¹.*
barad *m.l* 1. Qof wax uusan aqoon barashadooda ku jira. 2. *ld barasho.*

baradhacsasho *m.f.dh eeg* baradhacso. *ld baradhaci.*

baradhaci *m.l ld baradhacsasho.*

baradhacso *f.mg3 (-saday, -satay)* Si kala daadsanaan ah u fariisasho (qof).

baradho *m.dh ld bataato.*

baradii-ku-noole *m.l (-layaal, m.l/dh) (baay.)* Wuxuu lagu sharxaa noolaha dabeeecu ahaan meel ku nool, ee aan la keenin meeshi.

baraf *m.l (-fyo, m.dh)* 1. Biyo, qabow awgiis adke isku beddeley. 2. B. ah: wax aad u qabow.

barafasoor *m.l ld barfasoor.*

barafayn *m.f.dh (jool.)* Daboolidda uu meel daboolo, ama hawsha uu ka qabto, baraf goqlan, ama barafweyne.

baraf-dhagax *m.l (-xyo, m.dh) (c.cimi.)* Kubbado yaryar oo baraf adag ah, dhixroorkooduna uu gaarayo 5 mm. iyo in ka badan, kuwaas oo ka dhaca daruuraha kumuulonimbaska, badanaa waxaa la socda

duufaan wadata roob culus oo onkod iyo hillaa leh. Dhagax barafyadu waxay leeyihiin qaabab kala duwan oo xajmigoodu uu gaarayo in door ah; dhagax barafyada keli kelida ah waxaa lagu yaqaannaa in miisaankoodu uu gaaro hal kg iyo ka badan. Samaysankooda waxaa u sabab ah hawo qoyan oo si dhaqso leh kor ugu kacda; dhibcaha biyaha ah way barafobayaan.

baraf-dhalaal *m.l (jool.)* Dariiqadda qadidda ama dhaqaajinta barafweynaha dhalaala amase uu ku dhaco uumibax amase barafburbur.

baraf-durduro *m.l (juqr.)* Cuf baraf ah oo si tartiib ah hoos ugu dhaqaqaqaya waadi dhexdiis, isagoo ka soo dhaqaqaqaya meesha sare ee barafku ku samaysmay una socda xagga badda, waxa jiidayana waa xooggaa cufisjiidatka.

baraf-foobid *m.f.dh eeg* barafow.

barafow *f.mg1 (-oobay, -owday)* Baraf noqoshoo, aad u qaboobid.

barafuumayn *m.f.dh eeg* barafuumee.

barafuumaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax barafuumiin marsan yahay ahaansho.

barafuumaysnaan *m.f.dh eeg* barafuumaysan. *ld barafuumaysnaansho.*

barafuumaysnaansho *m.l/dh ld barafuumaysnaan.*

barafuumee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* Wax barafuumiin marin.

barafuuun *m.l (-nno, m.dh)* Hoore alkolo ku jirto; carfoon, ubax iwm ka samaysan oo la isku udgiyo.

barahaman *m.l (-nno, m.dh) (dii.)* Waxay ka mid yihiin wadaaddada ugu sareeyaa Hinduuga.

barakac¹ *m.l ld barakicid.*

barakac² *f.mg1 (-cay, -cday; -kici)* Colaad, faqrinnimo iwm awgeed meel uga guurid.

barakayn *m.f.dh eeg* barakee.

barakaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax barako leh ahaansho.

barakaysasho *m.f.dh eeg* barakayso.

barakaysnaan *m.f.dh eeg* barakaysan. *ld barakaysnaansho.*

barakaysnaansho *m.l/dh ld barakaysnaan.*

barakayso *f.g/mg3 (-stay, -satay)* 1. *(f.g)* Hanti yar iimaansasho. 2. *(f.g)* Hanti yar tashiilasho. 3. *(f.mg)* Cid barako ka doonasho. 4. *(f.mg)* Sadaqo la bixid.

barakee *f.g2 (-keeyay, -kaysay)* 1. Wax barako u yeelid (Eebbe). 2. Cunno wax yar ka cunid. 3. Hanti yar tashiilid.

barakicid *m.f.dh eeg* barakac². *ld barakac¹.*

barako *m.db* 1. Wanaag loo aayo oo laga helo wax Eebbe ku siiyey sida carruurta, xoolaha iwm; karaamo. 2. Badasho, taran.

barakoobid *m.f.db eeg* barakow.

barakow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Wax barako yeelasho. 2. Wax tarmid.

baraley *m.db* Nooc kabdaha ka mid ah oo lagu naqshadeeyay mayrax ama dun midabbo kala duwan leh.

barambaro *m.db* Cayayaan midab bunni ah, geeso dhaadheer iyo lababaal oo khafiif ah oo qolof adag ku hoos jira leh oo ku nool musqulaha iyo meelaha qashinku yaallo. *ld baranbaro.*

barambarqo *m.db (-ooyin, m.l)* Libaax dheddig; gool.

baramboorri *m.db* Neef geel ama lo' ah da' yar, oo buuran.

baran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Wax weel ku jira, bar noqsho.

baran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax weel ku jira, bar ahaansho.

barandi *m.lu* Cayaari ama khaafiyad weyn, doonta xaggeeda dambe ku taal oo xarigga shiraaca lagu duubo.

barannimo *m.db* Bare ahaansho.

baranugul *m.l ld* **baraqnugeyl.**

baraq *m.l* Duub ulo jiliscan ah oo dhigaha aqal-Soomaaliiga lagu xoojiyo.

baraqnugeyl *m.l ld* **baraqnuglaan.**

baraqnuglaan *m.f.db eeg* baraqnugul. *ld* **baraqnugeyl, baraqnuglaansho.**

baraqnuglaansho *m.l/db eeg* baraqnuglow. *ld* **baraqnuglaan.**

baraqnuglow *f.mg3 (-laaday, -laatay)* Baraqnugul noqsho.

baraqnugul *f.mg4 (-glaa, glayd)* Qof fulay ah ama biiq ah ahaansho.

barar¹ *m.l* Buurashada meel jirka ka mid ah caalir awgeed la buurato.

barar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Meel jirka ka mid ah caalir awgeed la buurasho.

bararan *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Meel jirka ka mid ah, wax bararay ahaansho.

barari *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Barar u yeelid (meel jirka ka mid ah). 2. Caano dhay ah, kuwa fadhi ah ku darid.

bararid *m.f.db eeg* barar².

bararin *m.f.db eeg* barari.

bararis *m.l* Ciir in caano dhay ah lagu daray.

barariso *m.db* Cudur ku dhaca meel jirka ka mid ah oo barariya oo aan af lahayn.

bararnaan *m.f.db eeg* bararan. *ld* **bararnaansho.**

bararnaansho *m.l/db ld* **bararnaan.**

bararsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax barar leh ahaansho (meel jirka ka mid ah).

bararsanaan *m.f.db eeg* bararsan. *ld* **bararsanaansho.**

bararsanaansho *m.l/db ld* **bararsanaan, bararsanaansho**

bararshe *m.l* Cudur dadka ku dhaca oo wejiga iyo oogadu la barbararto oo dab lagu daaweyyo.

baras *m.l* Cudur cuncun leh, oogada dadka ku dhaca oo caddeeya. *ld* **barras.**

barasaab *m.l (-byo, m.db)* Qof dawlad u wakiilatay in uu gobol xukumo.

barashada baali-nololeed *m.db (taar.)* Cilmiga ku saabsan nolosha dhulka dushiisa waqtigii hore, taasoo aan ku ogaanayno barashada lafihi hore.

barashada badweynada *m.db (juqr.)* Dersidda badweynada oo ay ka mid tahay dabeeccadda biyaha oo la barto dhaqaqoodaa, heerkulkooda, guntooda, meesha ay ku jiifto, dhirta iyo xayawaanka, iwm.

barashada cilmiyadii hore *m.db (taar.)* Barashada su'alaha caamka ah, laga bilaabo far qoriddii hore, iyo barashada Kirishtaannimada, sidii ay sameeyeen Yurub qarnigii 9aad ilaa kii 17aad.

barashada foosillada *m.db (taar.)* Sayniska ku taxalluqa noolaha ciribgo'ay, asalkiisa ha ahaado dhir ama xayawaan, oo la helo haraagoodii oo ku aasan dhadhaabaha.

barashada gabowga *m.l (daau.)* Barashada aqoonta ku saabsan isbeddellada ka dhaca jirka iyo maskaxda oo la socda gabowga iyo dhibaatooyinka la xiriira.

barashada lakabyada dhulka *m.db* (ama jiyoolojiyada da dhalgaxeedka) *(juqr.)* Qayb juqraafiga ka mid ah oo wax ka sheegta siday isugu xigtay da'dii dhadhaabuhu sameysmeen.

barashada unugga *m.db (baay.)* Barashada dhismaha iyo shaqada unugyada.

barasho *m.f.db eeg* baro². *ld* **barad (2).**

barashuud *m.l* Dallaayad.

baratami *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **bedertami.**

baratamid *m.db ld* **bedertamid.**

baratamin *m.db ld* **bedertamin.**

baratan¹ *m.l ld* **bedertan¹.**

baratan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* *ld* **bedertan².**

baratansii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **bedertami.**

baratansiin *m.db ld* **bedertamin.**

baratansiis *m.l ld* **bedertamin.**

barax¹ <i>m.l</i> 1. B. ah: caano biyo ka yar lagu daray. 2. Bardooddanka ay sameeyaan xooluhu.	barbarnaan <i>m.db ld</i> dardarnaan .
barax² <i>f.g1</i> (-rxay, -raxday; -rxi) 1. Caano biyo ka yar ku darid. 2. Xoolo, bardooddan samayn.	barbarnaansho <i>m.l/db ld</i> dardarnaan .
baraxume <i>m.l</i> (-mayaal, <i>m.l/db</i>) Nooc libaaxbadeed ka mid ah oo xilliyada qaarkood u soo erya kalluunka badda xeebta. <i>ld</i> barixume .	barbarradhad¹ <i>m.l ld</i> barbardhicid .
barbaar¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Nin dhallinyaro ah oo aan weli guursan.	barbarradhad² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> barbardhad² .
barbaar² <i>m.db.u</i> Dhallinyaro rag iyo naago leh oo aan weli guursan.	barbarradhicid <i>m.db ld</i> barbardhicid .
barbaar³ <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Barbaar noqosh; korid.	barbarrayn <i>m.f.db eeg</i> barbarree.
barbaari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Barbaar ka dhigid. 2. Jir, garaad, anshax iwm ee ubad, dhisid; korin; tababbarid.	barbarree <i>f.g2</i> (-reeyay, -raysay) 1. Dood, run ka sheegiddeeda ka warwareegid. 2. Cid tartan kula sinmid.
barbaarid <i>m.f/db eeg</i> barbaar ³ . <i>ld</i> barbaaris .	barbarro <i>m.db</i> Barbarkadhac; barbardhac; kalagurad; garbadhac.
barbaarin <i>m.f/db eeg</i> barbaari.	barbartamid <i>m.f.db eeg</i> barbartan ² .
barbaaris <i>m.db ld</i> barbaarid .	barbartan¹ <i>m.l ld</i> barbardhac¹ .
barbaariye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/db</i>) Qof aqoon u leh barbaarinta dhallaanka.	barbartan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Isku barbar dhicid; kalagurasho; kala badin waayid.
barbaarnimo <i>m.db</i> Barbaar ahaansho.	barbax¹ <i>m.l</i> 1. Xilli kulul oo biyo iyo baadba ciriiri yihii. 2. Wax looga baxo dhibaatada xilli kulul sida baad, raashin, biyo. 3. <i>ld</i> barbixid .
barbar¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Dhinac. <i>ld</i> berber¹ .	barbax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) 1. Ku b.: xilli kulul oo biyo iyo baadba ciriiri yihii meel ku sugnaan. 2. Ka b.: dhibaato xilli kulul ka samatabixid (nafley).
barbar² <i>f.g1 ld</i> dardar³ .	barbixi <i>f.g2</i> (-yay, -say) Nafley, dhibaato xilli kulul ka samatabixin.
barbaraafow <i>m.l</i> (-ro ..., <i>m.l</i> (<i>fiis</i>)) Heerkulkaa hoor iyo wejigisa adkuhu ay noqdaan kuwo isku dheelitiran, iyagoo ku sugar cadaadis beegal ah. Heerkulkaas wixii ka hooseeya hoorku wuu barafobaa ama adkaadaa.	barbixid <i>m.f.db eeg</i> barbax ² . <i>ld</i> barbax¹ (3).
barbarda¹ <i>m.l.u</i> Daruur biyeysan oo cirka badi ahaan qarisa.	barbixin <i>m.f.db eeg</i> barbixi. <i>ld</i> barbixis .
barbarda² <i>f.mg1</i> (-ay, -day; -di'i) Roob si aad ah u da'id.	barbixis <i>m.db ld</i> barbixin .
barbardhic¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> barbartan 1. B. ah: labo qof, koox ka badan oo tartan ku kala badin waayey. 2. <i>ld</i> barbardhicid .	bardad¹ <i>m.l</i> Cabsi iyo naxdin weyn oo qofka ka lumisa is hanashada. <i>ld</i> barkad¹ , barkag¹ , berded¹ , berkeg¹ (2).
barbardhic² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -dhici) Labo qof, koox ama ka badan tartan ku kala badin waayid. <i>ld</i> barbarradhad² .	bardad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Cabsi kediso ah la wareerid; argaggecid. <i>ld</i> barkad² , barkag² , berded² , berkeg² .
barbardhicid <i>m.db eeg</i> barbardhac ² . <i>ld</i> barbardhic¹ , barbarkadhac , barbarkadhicid , barbar	bardadid <i>m.f.db eeg</i> bardad ² . <i>ld</i> barkadid , barkagid , berdedid , berkegid .
barbardhig <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Labo shey ama ka badan qimahood, tayadooda iwm isu eegid. <i>ld</i> isbarbardhig² .	bardadsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Qof, wax bardaday ahaansho. <i>ld</i> barkadsan , barkagsan , berdedsan , berkegsan .
barbardhigid <i>m.f.db eeg</i> barbardhig. <i>ld</i> isbarbardhigid .	bardadsanaan <i>m.f.db eeg</i> bardadsan. <i>ld</i> bardadsanaansho , barkadsanaan , barkadsanaansho , ba .
barbardi¹ <i>m.f.db eeg</i> barbarda ² .	bardadsanaansho <i>m.l/db ld</i> bardadsanaan .
barbarid <i>m.db ld</i> dardarid .	bardaq <i>m.l</i> Qof buuran oo jir jilicsan leh.
barbarkadhac <i>m.l ld</i> barbardhicid .	bardaqsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Bardaq ahaansho (qof).
barbarkadhicid <i>m.db ld</i> barbardhicid .	bardaqsanana <i>m.f.db eeg</i> bardaqsan. <i>ld</i> bardaqsanansho .

bardooddamid *m.f.db eeg* bardooddan². *ld* bardooddan¹, **bardootamid**, **bardootan**¹.

bardooddan¹ *m.l* 1. bardootan 1. Ciyaar farakacayaar, legdiniyo is ceyrsi leh oo waqtiga la isaga lumiyoo. 2. *ld* **bardooddamid**.

bardooddan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Ciyaar farakacayaar legdin iyo is ceyrsi leh ku maararroobid. *ld* **bardootan**².

bardootamid *m.db ld* **bardooddamid**.

bardootan¹ *m.l ld* **bardoodan**¹.

bardootan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) *ld* **bardoodan**².

bare *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Qof aqoon u leh habka dadka wax loo baro, kuna shaqeeya; macallin.

bareeg *m.l* Fariin.

bareer¹ *m.l* 1. Fal ulakac ah oo aan qarsoodi ahayn; caddaan; kas. 2. *ld* **bareerid**. *ld* **bareero**.

bareer² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. U b.: fal ulakac ah oo aan qarsoodi ahayn ku kicid. 2. Ula b.: si toos ah oo aan gabbasho lahayn qof ama shay u wajahid.

bareerid *m.f.db eeg* bareer². *ld* **bareer**¹, **bareero**.

bareero *m.l ld* **bareer1** (2). bareerid.

barfasoor *m.l* (-rro, *m.db*) 1. Qof aqoon sare oo cilmiyeed leh. 2. Bare sare oo jaammacadeed. *ld* **barafasoor**.

bargarasho *m.f.db eeg* bargaro.

bargaro *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Nafley muuqalkeed garasho. 2. Fal eex iyo qabyaalad ka muuqato cid wax ugu samayn.

bari¹ *m.l* Jahada ay qoraxda ka soo baxdo.

bari² *m.db* 1. Cadka baruurta ah oo ka baxa dibka idaha. 2. (-yo, *m.l*) Salka dadku ku fariisto. 3. (-yo, *m.l*) Buruq.

bari³ *f.g/mg1* (-ryay, -riday; -ryi) 1. (*f.g*) Cid wax ay leedahay ama ka mas'ul tahay si debecsan u weyddiisasho. 2. (*f.mg*) Habeen meel u hoyasho.

baricadde *m.l* Nooc ka mid ah quraanyada waaweyn oo daba cad leh.

barid *m.f.db eeg* bar³. *ld* **baris**, **baritan**.

baridhawri *m.l* (-rro, *m.db*) Barkin xalleefsan oo koore, kursi iwm layska xajjiyo.

barigo'an *m.l* Daruur weyn, biyo lahayn oo aan daruur kale ka hooseyn.

bariggo *f.mg2* (-ooyay, -oysay) U b.: qof dhaawac ah neef ida ah oo lagu baaniyo u qalid.

bariggooyo *m.db* B. ah: 1. Neef ida ah oo qof dhaawac ah in lagu baaniyo loo qalo.

2. Hanti la siyo qof la dhaawacay qaansimidda ka hor.

bariggoyn *m.f.db eeg* bariggoo.

barii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Habeen meel ku nabad gelin (nafley). *ld* **bariisii**.

bariidi *m.l* **bariidi**.

bariidi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid, subax bariido ugu tegid. 2. Cid, salaan ugu tegid.

bariidiin *m.f.db eeg* bariidi. *ld* **baridis**, **bariido**.

bariidis *m.l ld* **bariidiin**.

bariido *m.db* 1. Casho baartay oo maalintii xigtag gaartay. 2. Salaanta kolka waagu beryo. 3. Hanti laga bixiyo gabar guur laga doonayo oo la siyo soddohda. 4. *ld* **bariidiin**.

bariin *m.f.db eeg* barii. *ld* **bariisiin**.

bariiq *m.l* Qolofta ku dahaaran iniiyaha bariiska intaan la tumin.

bariir *m.db ld* **biriir**.

bariis *m.l* Geed cawseed dalagga la beerto ka mid ah dhala iniiy়o yaryar oo kuwa sarreenka ka yar oo la cuno marka la karsho. *ld* **bariid**.

bariisasho *m.f.db eeg* bariiso.

bariisi *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **bariii**.

bariisiin *m.f.db ld* **bariin**.

bariiso¹ *m.db* 1. Waqtiga u dhaxanta qoraxsoobaxa ilaa ay qoraxdu diirimaad dhaxanta kiciya ka yeelato. 2. Roob da'a arooryada hore.

bariiso² *f.mg3* (-stay, -satay) Meel lagu hoyaday ilaa diirimaadka qoraxdu dhaxanta kiciyo ku sugnaan.

barijab *m.l* Meesha barida iyo bowdadu iska galaan.

barijugle *m.l* Dhicidda qof barida si xoog leh dhulka ugu dhufuto. *ld* **barijugley**.

barijuglee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Barida si xoog leh dhulka ugu dhufasho.

barijugley *m.db.u* Nooc cayayaanka lix lugoodlaha ah ka mid ah oo leh madax ay ku dahaarantahay qolof adag oo kurtumo leh iyo qaar danbe oo buuran oo jilicsan; dhiidhiyo, xaabley, xabgaal.

barijugley *m.f.db eeg* barijuglee. *ld* **barijugle**.

barimarsi *m.l* Dhulka ku xiga deked badeedda, kaasoo wixi dibadda loo dhoofinayo oo dekedaas maraya ay ka yimaadaan, wixii dibadda looga soo dhoofiyana ay dekedaas u soo maraan.

baris *m.db ld* **barid**.

baritaar¹ *m.l* Xoogga lagu taakuleeyo, qof meel sare oo aan sallaan lahayn fuulaya.

baritaar² *f.g1* (-ray, -rtay) Qof si uu u fuulo meel sare aan sallaan lahayn xoog taakuleeya siin.

baritan *m.l ld* **barid.**

bariweyne *m.l (-nayaal, m.l/dh)* Bayd faal, oo manjaha, iyo tan ka sarraysa min laba ka ah, madaxa iyo tan ka hoosaysana min hal.

barixume *m.l ld* **baraxume.**

barjaho *m.dh (-ooyin, m.l)* Afarta jaho oo asaasiga ah middood.

barjayn *m.f.dh eeg* barjee.

barje *m.l (-jayaal, m.l/dh)* Jabto.

barjee *f.g/mg2 (-jeeyay, -jaysay)* 1. *(f.g)* Galmo. 2. *(f.mg)* Meel goglan oo barkimooyin lagu tiirsado leh jaad ku cunid.

barjimasho *m.f.dh eeg* barjimo.

barjimo *f.mg3 (-ooday, -oofay)* Ari subax xero ku daahid.

barjo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Madaxa hore oo kuusan ee xubinta taranka ragga; dhalfu; fanjar. 2. Qayilaad meel fadhi fiican oo lagu raaxeysto leh lagu qayilo.

barjooqo *m.dh (-ooyin, m.l)* Caanaha neef guraya ibihiisa ku hara.

barkad¹ *m.l ld* **barkasho.**

barkad² *m.dh ld* **bardad¹.**

barkad³ *f.g1 (-day, -dday)* *ld* **bardad².**

barkadhac¹ *m.l* Muruq dadka luqunta ka gala marka barkinta si xun u barkadaan. *ld* **barkindhac¹.**

barkadhac² *f.mg1 (-cay, -cday; -dhici)* Barkin si xun ugu seexasho. *ld* **barkindhac².**

barkadhicid *m.f.dh eeg* barkadhac². *ld* **barkindhicid.**

barkadid *m.dh ld* **bardadid.**

barkadley *m.dh ld* **kabarray.**

barkadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **bardadsan.**

barkadsanaan *m.dh ld* **bardadsanaan.**

barkadsanaansho *m.l/dh ld* **bardadsanaan.**

barkag¹ *m.l ld* **bardad¹.**

barkag² *f.mg1 (-gay, -gday)* *ld* **bardad².**

barkagid *m.dh ld* **bardadid.**

barkagsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **bardadsan.**

barkagsanaan *m.dh ld* **bardadsanaan.**

barkagsanaansho *m.l/dh ld* **bardadsanaan.**

barkarkareed *m.dh (-dyo, m.dh)* *(fis.)*

Heerkulka uu cadaadiska uumiga hoorku le'egyahay cadaadiska atmoosfeerka, taas oo uumibaxu ka muuqdo hoorka dhammaantiis.

barkasho *m.dh eeg* barko. *ld* **barkad¹.**

barkhad *m.dh* Kheyr badan oo Eebbe laga helo.

barkhadayn *m.f.dh eeg* barkhadee.

barkhadee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Cid barkhad siin (Eebbe).

barkhadle *m.l* Qasiido haweenka u gaar ah oo la tiriyo munaasabadaha aroosyada.

barki *f.g2 (-iyay, -isay)* U b.: cid barkin dhabanka u dhigid.

barkimo *m.dh ld* **barkin².**

barkin¹ *m.l (-nno, m.dh)* Qori si wanaagsan loo qorey, leh madax qaab bilee ah oo la barkado, lug, gacan gelis ama gacan qabsi ah iyo sal wareegsan, ballaaran oo uu ku fariisto. *ld* **barshin.**

barkin² *m.dh (-imo, m.dh)* Kiish maro ah oo cudbi, isbuunyo iwm laga buuxiyo oo la barkado. *ld* **barkimo.**

barkin³ *m.f.dh eeg* barki.

barkindhac¹ *m.l ld* **barkadhac¹.**

barkindhac² *f.mg1 (-cay, -cday)* *ld* **barkadhac².**

barkindhicid *m.f.dh ld* **barkadhicid.**

barkinwaraabe *m.l* Nooc jaadadka likaha ka mid ah oo la cuno. *ld* **barshinwaraabe.**

barko *f.g3 (-kaday, -katay)* Wax barkin ka dhigasho.

barlamaan *m.l ld* **barlammaan.**

barlammaan *m.l* 1. Urur dawladaha dimoqraadiga ahi leeyihiin xubnahiisana dadka ay soo doortaan, oo goo'aannada iyo sharciyada ansixiya. 2. Xarunta ay xubanaha baarlammaanka ku kulmaan. *ld* **baarlamaan, baarlammaan, barlamaan.**

barmaguur *m.dh (-ro ..., m.l)* *(fis.)* Baro ku muujisan heerkul cabbiraha oo sugar, laguna tilmaansado astaamo walax leedahay oo la yaqaanno. Labada baro maguuri ee muhiimka ah waa barta barafka (0 °C) iyo barta uumiga (100 °C).

barmid *m.f.dh eeg* baran¹.

barmiil *m.l ld* **birmiil.**

barnaamij *m.l (-jyo, m.dh)* Qoraal tusmeynayaa hawl la qabanayo nidaamkay u fulayso.

barnaan *m.f.dh eeg* baran². *ld* **barnaansho.**

barnaansho *m.l/dh ld* **barnaan.**

barni *m.dh* Nooc ka mid ah jaadadka timirta, midab bunni ah leh oo faradda u eg kase waaweyn.

barnoqod *m.l (xis.)* Barta ugu sarreysa ama ugu hooseysa ee ku taalla xood, taas oo ah, bar halka uu kulanka iska beddelo min kordhid ilaa dhimid, ama min dhinmid ilaa kordhid, iyo weliba taabtuhuna waa uu jiifaa. Haddii isbeddelku yahay kordhid ilaa dhinmid waa barta ugu sarreysa.

baro¹ *m.dh* 1. Degaan lagu dhasho ama lagu dhaqmo; guri. 2. Goobta lagu cayaaro ciyaarta xayaadka.

baro² *f.g/mg3 (-rtay, -ratay)* 1. *(f.g)* Aqoon kororsasho. 2. U b.: wax caado ka yeelasho.

Tus. "Cali in uu subax walba canjeero cuno ayuu u bartay".

barood¹ *m.l* 1. *ld* **baroodid**. Baabbacada uu geela sameeyo marka uu barwaaqeyseyahay. 2. B. ah: neef sii dhimanaya jirro awgeed.

barood² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Geel barwaaqeysan baabbaco sameyn. 2. Neef wax naftu markaa ka baxayo noqosh.

baroodid *m.f.dh eeg* barood². *ld* **barood¹** (1), **karood¹, karoodid**.

baroole *m.l* Noocyada kalluunka jaad ka mid ah.

barooq *m.dh* Mayrax la feeray oo aan weli wax lagu samayn.

baroor¹ *m.l* Midab caddaan boor leh ah oo ay farduhu yeeshaan.

baroor² *m.dh* 1. Qaylo dheer cataw iyo ilmo leh oo ay haweenku sameeyaan marka ay dhibaato la kulmaan. 2. Meseggo aan bislaan oo sabuul ku taal.

baroor³ *f.mg1* (-ray, -rtay) Oohin iyo cataw kor ugu dhawaqaqid.

baroorad *m.l* *ld* **baroorasho**.

baroorasho *m.f.dh eeg* baroro. *ld* **baroorad**.

baroordiiq¹ *m.lldh* 1. Hadallo debecsan oo waano iyo laabqaboojis oo loo jeediyo qof dhibaato culus gaartay; tacsi. 2. *ld* **baroordiiqid**.

baroordiiq² *f.mg1* (-qay, -qday) U b.: hadallo debecsan oo waano iyo laabqaboojis ah qof dhibaato culus gaartay u jeedin; tacsi ugu tegid.

baroordiiqid *m.f.dh eeg* baroordiiq². *ld* **baroordiiq¹** (1).

baroori *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. Ka b.: qof baroor ka keenid. 2. Meseggo aan geedkii ku bislaan goyn. *ld* **baroorsii**.

baroorin *m.f.dh eeg* baroori. *ld* **baroorsiin**.

baroro¹ *m.dh* 1. Quwaaxa masaggada marka uu curdanka yahay ee aan la cuni karin. 2. Meseggo aan sabuulkeedii ku bislaan.

baroro² *f.mg3* (-rtay, -ratay) Haweeney dhibaato ay la kulantay awgeed, qaylo dheer oo cataw iyo ilmo leh samayn.

baroorsasho *m.f.dh eeg* baroorso. *ld* **baroorsi**.

baroorsi *m.l* *ld* **baroorsasho**.

baroorsii *f.mg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **baroori**.

baroorsiin *m.dh* *ld* **baroarin**.

baroorso *fg3* (-saday, -satay) Meseggo aan bislaan gurasho.

barqaceli *fg2* (-iyay, -isay) Waqtii barqo ah xoolo si loo maalo guriga dib u keenid.

barqacelin *m.f.dh eeg* barqaceli. *ld* **barqacelis**.

barqacelis *m.l* *ld* **barqacelin**.

barqagibin *m.dh* Saacadaha ugu horreeya barqada.

barqalibaaxi *f.mg2* (-iyay, -isay) Goor barqo ali seexasho (nafley).

barqalibaaxin *m.f.dh eeg* barqalibaaxi.

barqammaal¹ *m.l* 1. *ld* **barqammaalid**. Maalidda xoolaha baraqdii la maalo.

2. Waqtii barqo ah oo xoolaha la maalo. 3. B. ah: caano waqtigaa barqada ah la lisay.

barqammaal² *f.g1* (-aabay, -aashay) Waqtii barqo ah, xoolo lisid.

barqammaalid *m.f.dh eeg* barqammaal². *ld* **barqammaal¹** (1).

barqanoqo *f.mg3* (-qday, -qotay) Nafley fooflay, goor barqo ah, hoygeeda dib u tegid.

barqanoqod *m.l* *ld* **barqanoqosho**.

barqanoqosho *m.f.dh eeg* barqanoqo. *ld* **barqanoqod**

barqaqabow *m.l* Toddobada subaxnimo ilaa sagaalka ama subaxnimada inta qorraxdu ayan kululaan.

barqi *fg2* (-iyay, -isay) Xoolo inta aan la maalin subaxii daajin.

barqiirqiir *m.dh* (-ro ..., *m.l*) (*fiis.*) Xaaladda dareeraha ee wejyada hoorka iyo neeftu ay isku culfnaanyihiin. Markaa, dareeraha heerkulkiisa, cadaadiskiisa iyo muggiisuba waxa ay taaganyihiin xaalad qiiqrir.

barqimo *m.dh* *ld* **barqo**.

barqin¹ *m.l* *ld* **barqo**.

barqin² *m.f.dh eeg* barqi.

barqo *m.dh* Waqtiga u dhaxeeya subaxda iyo harka. *ld* **barqimo, barqin¹**.

barqo-kulul *m.dh* Waqtiga duhurka ka horreya oo cadceeddu aad u kulushahay.

barqorraxeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (*c.fal.*) Bar qorraxda dusheeda ah, marmarka qaarkoodna waxa laga arki karaa lakab daruureed khafiif ah ama muraayad madow isha qaawan. Bilowgeedu wuu qarsoonyahay, laakiin waxa la rumaysanyahay inuu ka koobanyahay neefo ku meersan gibilka qorraxda.

barraah¹ *m.l* Caws dhuudhuuban ee uu soo saaro roobka ugu horreeya ee da'a.

barraah² *f.mg1* (-hay, -hday) Dhul roobkii ugu horreeyey ku da'ay caws dhuudhuuban ka soo bixid.

barraahid *m.f.dh eeg* barraah².

barraahsad *m.l* *ld* **barraahsasho**.

barraahsasho *m.f.dh eeg* barraahso. *ld* **barraahsad, barraahsi, barraaqsad, barraaqsasho, b**

barraahsi *m.l* *ld* **barraahsasho**.

barraahso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) In muddo ah si caajisnimo ku jirto oo macno la'aan ah meel u fadhiisasho. <i>ld</i> barraaqso .	bartiree <i>f.mg2</i> (-reeyay, -reysay) Ciyaar turub iyadoo la hayo ka hor degid.
barraaji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Kala b.: wax laba qeybood oo isla'eg u kala dhambalmid.	bartireyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> bartiree.
barraajin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barraaji.	bartiyaqaan <i>m.l</i> (- <i>nno</i> , <i>m.dh</i>) Qof hantidiisa ama camalkiisa ku dheggan oo aan sida ku habboon uga faa'idsan.
barraajis <i>m.dh</i> 1. Geed caleemo balballaaran iyo miro la cuno leh oo dhulka ku faafa. 2. Geed dhulka ku faafa, leh laamo dhaadheer oo jilicsan, caleemo balballaaran oo khudrad ahaan loo cuno.	bartiyaqaannimo <i>m.dh</i> Bartiyaqaan ahaansho.
barraaq <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) In muddo ah si macna la'aan meel u fadhiyid (qof).	baruur <i>m.dh</i> Hilib intiisa aan ahayn oo dufanka leh.
barraaqdo <i>m.dh</i> Cudur bushimaha ku dhaca oo caddeeya; bijjo.	barwaqaqsooran <i>m.l</i> Isbahaysi dhaqan dhaqaale oo ka dhexeyya Ingiriiska iyo dawladaha xorta ah ee uu gumeysan Jirey.
barraaqid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barraaq.	barwaqaqayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barwaqaqee.
barraaqsad <i>m.l</i> <i>ld</i> barraahsasho .	barwaqaqaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax barwaqaqo ku jira ahaansho (meel ama wax).
barraaqsasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> barraahsasho .	barwaqaqaysasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barwaqaqayso.
barraaqsi <i>m.l</i> <i>ld</i> barraahsasho .	barwaqaqaysnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barwaqaqaysan. <i>ld</i> barwaqaqaysnaansho .
barraaqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> barraahso .	barwaqaqaysnaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> barwaqaqaysnaan .
barrad <i>m.dh</i> 1. Xarig ka mid ah xargaha waaweyn ee doonyaha. 2. Dakhalka meesha ugu sarreysa ee uu farmaanku ugu xiranyayah.	barwaqaqayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Meel barwaqaqo ka dhigasho. 2. Barwaqaqo helid.
barras <i>m.l</i> <i>ld</i> baras .	barwaqaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qaysay) Wax barwaqaqo ka dhigid.
barriiji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax xawli ku ordaya si kedis ah u hakin ama u weecin. 2. Ku b.: wax jilicsan ballaarin.	barwaqaqo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Nolol aan cudur, gaajo iwm lahayn. 2. (<i>w</i>) Waqt roobeed oo uu dhulku doogganyayah.
barriijin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barriiji. <i>ld</i> barriijis .	barwaqaqobid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barwaqaqow.
barriijis <i>m.dh</i> <i>ld</i> barriijin .	barwaqaqow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Barwaqaqo noqosho (dhul).
barriin <i>m.l</i> Dhar ama lacag gabar guur laga doonayo la siyo.	barxad¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> barxasho .
barriiqasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barriiqo ² .	barxad² <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Goob bannaan oo dhismayaal hareeraha ka jiraan. 2. Cad dhulka ah, yar oo bannaan.
barriiqo¹ <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Raadka uu wax sabiibixday dhulka ku reebo.	barxamid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barxan ¹ .
barriiqo² <i>f.mg3</i> (-qday, -qatay) Ku b.: wax meel sibiibix ah ku sidbasho.	barxan¹ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Wax, wax aan la nooc ahayn ku dheehmid.
barroosi <i>m.l</i> <i>ld</i> barroosin .	barxan² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax la barxay ahaansho (caano). 2. Wax, wax aan la nooc ahayn ku dheehmay ahaansho.
barroosin <i>m.l</i> Bir culus, afar ganood oo dib u laaban iyo dabo daloosha oo silsilad lagu xiro leh, oo maraakibta iyo doonyaha badda loogu rido kolka la joojinaayo. <i>ld</i> barroosi .	barxanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barxan ² . <i>ld</i> barxanaansho .
barsad <i>m.dh</i> <i>ld</i> bersed .	barxanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> barxanaan .
barsakhan <i>m.l</i> <i>ld</i> Barwaqaqo.	barxasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barxo. <i>ld</i> barxad¹ .
barshin <i>m.l</i> <i>ld</i> barkin¹ .	barxid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> barax ² .
barshinwaraabe <i>m.l</i> <i>ld</i> barkinwaraabe .	barxo <i>f.g3</i> (-xaday, -xatay) Caano, barax ka dhigasho.
barsho <i>m.dh</i> Nooc ka mid ah xanjo oo laga dhaliyo xabagbarsho.	baryaddilad <i>m.l</i> <i>ld</i> baryadilasho.
barso <i>m.dh</i> <i>ld</i> bersed .	baryaddilasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> baryadilasho.
bartame <i>m.l</i> (-mayaal, <i>m.l</i> <i>ld</i>) Bar wax labo qeybood oo isla'eg u kala qeybisa. <i>ld</i> bartan .	baryaddilo <i>f.mg3</i> (-ishay, -ilatay) <i>ld</i> baryadilo.
bartan <i>m.l</i> <i>ld</i> bartame .	baryaddoon <i>m.l</i> (- <i>nno</i> , <i>m.dh</i>) Qof sabool ah oo kaalmo raadsasho ku jiro.
bartilmaameed <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) 1. Calaamad la isla wada yaqaan ama wax lagu aqoonsado. 2. Meel la isla wada yaqaan.	baryadilad <i>m.l</i> <i>ld</i> baryadilasho .

baryadilasho *m.f.db eeg* baryadilo. *ld*
 baryaddilad, baryaddilasho, baryadilad.

baryadilo *f.mg3 (-ishay, -ilatay)* Xoolo, calanaqsi samayn. *ld baryaddilo.*

baryaqaad¹ *m.l* Dib u raamsashada ay sameeyaan xoolaha calanaqsa. *ld baryaqaad.*

baryaqaad² *f.g1 (-day, -day)* Dib u raamsasho sameyn (xoolo).

baryaqaadid *m.f.db eeg* baryaqaad². *ld baryaqaad.*

baryaysad *m.l ld baryaysasho.*

baryaysasho *m.f.db eeg* baryayso. *ld baryaysad, baryaysi.*

baryaysi *m.l ld baryaysasho.*

baryayso *f.g3 (-stay, -satay)* Baryo ama tuugsi u bixid.

baryid *m.f.db eeg* bari³.

baryo *m.db* Si debacsan oo cid waxay leedahay ama mas'uul ka tahay loo weyddiisto; tuugmo

baryood *m.l* 1. Cunto bariday. 2. Ciir aad u dhannaan oo aan la cabbi karin.

baryootamid *m.f.db eeg* baryootan². *ld baryootan¹ (2).*

baryootan¹ *m.l* 1. Baryo badan. 2. *ld baryootamid.*

baryootan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Si aad ah cid u baryid.

bas¹ *m.l* 1. Geeri caadi ah ee ku timaaddo qof tiisii gashay. 2. (-sas *m.l*) Baabbuur weyn oo dedan oo daaqada muraayado ah iyo kuraas leh oo rakaabka qaado. 3. Wax gubasho ku dhammaaday oo dambas noqday.

bas² *f.mg1 (-say, -stay)* 1. Wax shidan dambas noqsho. 2. Ood iwm duugnimo awgeed la baabi'id.

basaas¹ *m.db (-siin/-syo, m.db)* 1. Qof, sir cidi leedahay raadiya, una gudbiya cid kale oo ay dan u tahay. 2. Qof, sir dawladeed raadiya, una gudbiya dawlad kale; sirdoon.

basaas² *m.db* Qallaylka, googgo'a iyo midab doorsoonka ku dhaca timaha marka aan muddo dufan la marin.

basaas³ *f.g/mg1 (-say, -stay)* 1. (*f.g*) Cid sirteeda, cid kale oo ay dan u tahay u gudbin. 2. (*f.mg*) Timo aan muddo dufan la marin qallayl, googgo' iyo midab doorsoon la kulmid.

basaasan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax basaaasay ahaansho (timo).

basaasid *m.f.db eeg* basaas³.

basaasnaan *m.f.db eeg* basaasan. *ld basaasnaansho.*

basaasnaansho *m.l/dh ld basaasnaan.*

basaasnimo *m.db* Basaas ahaansho.

basaay *m.l* Toogasho meel fog ah.

basal *m.db.u* Khudrad ur silloon oo dhadhan kulul, caleemo dhuudhuuban oo dhaadheer iyo buruq kuusan leh oo la cuno.

basalt *m.db (jool.)* Dhadhaabo midabkeedu madow yahay, wiriqaheeduna yaryaryihiin, ka abuurma cid raran ah oo ka soo gufaacdha burkaanta oo qabowday ee adkaatay.

ba'san *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax la bi'iyay ahaansho (arrin). 2. Ku b.: wax, wax kale oo foolxumeya lagu haleeley ahaansho. Tus. "Darbiga dhiigaa ku ba'san".

ba'sanaan *m.f.db eeg* ba'san. *ld ba'sanaansho.*

ba'sanaansho *m.l/dh ld ba'sanaan.*

basanbaas¹ *m.l* Rafaad waxyeello weyn leh; hoog; ba'.

basanbaas² *f.mg1 (-say, -stay)* Rafaad waxyeello weyn leh la kulmid.

basanbaasi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid, basanbaas dhaxalsiin.

basanbaasid *m.f.db eeg* basanbaas².

basanbaasin *m.f.db eeg* basanbaasi.

basar¹ *m.l* 1. Hab iyo hannaan qof bulsho uu la noolyahay ula dhaqmo. 2. Tab iyo xeelad qof adeegsado si uu arrin ugu xalliyo. 3. *ld basrid.*

basar² *f.g1 (-sray, -sartay; -sri)* Wax si tab iyo xeelad leh u xallin.

basari¹ *m.db* Baali; areebo; arraajo.

basari² *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof si tab iyo xeelad leh u qancin.

basarikibir *m.db* Qab iyo isla weynaan ka muuqda haweeney baali ah.

basarin *m.f.db eeg* basari².

basarlow *m.l (-wyo, m.db)* Qof caqli badan oo arrimaha si tab iyo xeelad ku jirto u xalliyo.

basarxumaan *m.f.db eeg* basarxun. *ld basarxumaansho, basarxumi, basarxumo.*

basarxumaansho *m.l/dh eeg* basarxumow. *ld basarxumaan.*

basarxumi *m.db ld basarxumaan.*

basarxumo *m.db* Hab xun oo bulshada loola dhaqmo. *ld basarxumaan.*

basarxumow *f.mg3 (-maaday, -maatay)* Qof aan basar wacan lahayn ahaansho.

basarxun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Qof aan basar wacan lahayn ahaansho.

basbaas *m.l* Geed-nagaar la beerto oo dhala miro dhuudhuuban oo kulul oo cuntada lagu darsado. *ld bisbaas.*

bash¹ *m.l* Guddi ka kooban shan oday oo hoos yimaada dawladda ingiriiska.

bash² <i>m.dh.sh.r</i> 1. Biyo b. ka sii: biyo ku firdhin. 2. Dharbaaxo b. ka sii: si kedis ah dharbaaxo qof ugu dhufasho.	basle <i>m.l</i> 1. Baadiddoon aan raad iyo baytin midna loo hayn oo socod iyo wareeg badan. 2. Wax hab la'aan lagu doono oo aan jaangooyo hore loo dhigan. 3. <i>ld'basleyn</i> .
bashaash <i>m.l (-shyo, m.dh)</i> B. ah: nin bulshey ah oo had iyo goor weji iyo laab furan.	baslee <i>f.g2 (-leeyay, -laysay)</i> Basle samayn.
bashaashad <i>m.dh (-do, m.l)</i> B. ah: qof haween ah, bulshey ah oo had iyo goor weji iyo laab furan.	baso <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Madaxa dadka meesha ugu korrasa, dhalo, dhako. 2. Bidaar.
bashaashnimo <i>m.dh</i> Bashaash ahaansho.	basoole <i>m.l (-layaal m.l/dh)</i> Nin madaxa bidaar ku leh.
bashaqle <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> (bot.) Nooc dhirta ka mid ah, oo jirriddoda, caleemahooda iyo jidhahoodaba dheecaan ka buuxo. B.uhu waa dhir aad u jilicsan.	basowti <i>m.l (basowti-iyo, m.dh)</i> Nafley buuran oo aan tabar lahayn.
bashbash <i>m.dh</i> Barwaaqo badan.	basowtinnimo <i>m.dh</i> Basowti ahaansho.
bashiic <i>m.l</i> Meel xirnayd oo in yar la furo si hawo ama iftiin uga soo galo. <i>ld'bishiic</i> .	basrid <i>m.f.dh eeg basar²</i> . <i>ld'basar¹</i> .
bashiican <i>f.mg1 (-cmay, -cantay; -cmi)</i> Wax la bashiiciyey noqosho. <i>ld'bishiican</i> .	bastoolad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Hubka fudud nooc ka mid ah, xabbado ka dhacaan, jeebka lagu qaadan karo oo gacanta laga rido. <i>ld'baastoolad</i> .
bashiici <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Meel xirnayd in yar furid (albaab iwm). <i>ld'bishiici</i> .	bastooreyn <i>m.dh (daaw.)</i> Kululeynta caano ilaa kulkul gaaro 65°C oo lagu hayo soddon daqiqadood (30'), ama kulka la gaarsiyo ilaa 72°C laguna hayo shan iyo tobab daqiqadood (15'), si loo dilo baktiiriyada ay ka mid yihin kan qaaxada iyo kan tiifowga.
bashiicin <i>m.f.dh eeg bashiici</i> . <i>ld'bishiicin</i> .	bataato <i>m.dh</i> Geed quadaarta la beerto ka mid ah oo leh bari macaan oo la cuno marka la karsho. <i>ld'baradho</i> .
bashiicmid <i>m.f.dh eeg bashiican</i> . <i>ld'bishiicmid</i> .	bataax <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> Ciid aad u jilicsan oo aan boor lahayn. <i>ld'batuux</i> .
bashiicsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la bashiiciyey ahaansho (albaab iwm). <i>ld'bishiicsan</i> .	batac <i>m.l ld'butuc (1)</i> .
bashiicsanaan <i>m.f.dh eeg bashiicsan</i> . <i>ld'bashiicsanaansho, bishiicsanaan, bishiicsanaansho</i> .	batacsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld'butucsan</i> .
bashiicsanaansho <i>m.l/dh ld'bashiicsanaan</i> .	batacsanaan <i>m.dh ld'butucsanaan</i> .
bashiishad <i>m.l</i> 1. Neef la rabay in la ogaado kolkuu dhalayo, oo cidla ku dhala. 2. Arrin aan sidii la rabay noqon oo aan lagu liibaanin. 3. <i>ld'bashiishasho</i> .	batacsanaansho <i>m.l/dh ld'butucsanaan</i>
bashiishasho <i>m.f.dh eeg bashiisho</i> . <i>ld'bashiishad (3)</i> .	batal <i>m.l/dh (-llo, m.dh)</i> Meel bannaan oo aan dhir sare lahayn.
bashiishirad <i>m.l ld'bashiishirasho</i> .	batar <i>m.l</i> Nooc ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka ka mid ah jiib iyo sacab leh oo ay ragga iyo dumarku wada dheelaan.
bashiishirasho <i>m.f.dh eeg bashiishiro</i> . <i>ld'bashiishirad</i> .	batiikh <i>m.l</i> Geed sida qaraha u faalala oo yeesha miro waaweyn oo cillaan ah oo la cunno. <i>ld'batiiq</i> .
bashiishiro <i>f.mg3 (-day, -tay)</i> Si sahlan u dhalid (nafley).	batiikhhoobid <i>m.f.dh eeg batiikhhow</i> .
bashiisho <i>f.mg3 (-shaday, -shatay)</i> 1. Si lamafilaan ah ugu dhalid meel aan la rabin (neef). 2. Arrin sidii loo qorsheeyey si ka duwan u dhicid.	batiikhhow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Sida batiikh u bislaasho (garab).
basho <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Mukulaal; dummad; yaanyuuro.	batiiq <i>m.l ld'batiikh</i> .
bashuuqsad <i>m.l ld'bashuuqshasho</i> .	batoojin <i>m.l (daaw.) eeg noole jirro dhaliye</i> .
bashuuqshasho <i>m.f.dh eeg bashuuqso</i> . <i>ld'bashuuqshasho, bashuuqpsi</i> .	batraamid <i>m.f.dh eeg batraan²</i> .
bashuuqsi <i>m.l ld'bashuuqshasho</i> .	batraan¹ <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Kibir badan; islaweyni.
bashuuqso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax jilicsan oo afka laga buuksaday calalin.	batraan² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Kibraan noqosho.
basid <i>m.f.dh eeg bas²</i> .	batraannimo <i>m.dh</i> Kibir.
baslayn <i>m.f.dh eeg baslee</i> . <i>ld'basle (3)</i> .	batrool <i>m.l</i> 1. Baansiin. 2. Saliid qaali ah, laga qodo dhaluka, loo adeegsado shidaalka

matoorrada oo marka la sifeeyo laga helo nafto, baansiin, gaas iwm.	baxnaani <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax sida ay ku dambeynayaan ka dhursugid. 2. Ilaalin (qof bukan, xoolo, xaalad iwm).
batuux <i>m.dh ld bataax.</i>	baxnaanin <i>m.f.dh eeg</i> baxnaani. <i>ld baxnaanis, baxnaano.</i>
bawaasiir <i>m.dh (-rro, m.dh)</i> <i>(daauw.)</i> Ballaarashada xididdada badan ee dhiiggu ka buuxo oo ku yaal futada qarkeeda. Badanaa waxa keena calool joogsi muddo dheer socday ama shuban. <i>ld baabasiir, baabusiir, baawasiir.</i>	baxnaanis <i>m.l ld baxnaanin.</i>
bawhaar <i>m.l</i> Qaylo dheer.	baxnaano <i>m.dh</i> Ka dhursugidda wax sida ay ku dambeyaan. <i>ld baxnaanin.</i>
bawis¹ <i>m.l ld bawisid.</i>	baxnin <i>m.l</i> Shuban.
bawis² <i>f.g2 (-say, -stay)</i> Wax sida turub shaandheyn.	baxri <i>m.dh</i> 1. Dad doonyada ka shaqeeyaa oo tabta iyo xeladaha badda yaqaan. 2. Dabayl dhanka badda ka timaadda.
bawisid <i>m.f.dh eeg</i> bawis ² . <i>ld bawis¹.</i>	baxsad <i>m.l</i> 1. B. ah: qof meel lagu ogaa si sharcidarro ah uga fakaday meeshi lagu ogaa. 2. B. ah: neef xoolo ah oo ka fakaday meeshi lagu ogaa. 3. <i>ld baxsasho.</i>
bawlad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Lacag sarrif ah oo waa hore la isticmaali jiray oo qiiimaheedu u dhigmo rubbiyad afar meel loo dhigay meesheed. <i>ld bawlo.</i>	baxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax kulansaday qurux, wanaag caqli dheeraad ah ahaansho (qof). 2. Wax is hanashadii ay khamro, caro, fikir dheer iwm ay ka lumisay ahaansho (qof). 3. Kala b.: derin iwm wax fidsan ahaansho.
bawlo <i>m.dh ld bawlad.</i>	baxsanaan ¹ <i>m.f.dh eeg</i> baxsan. <i>ld baxsanaansho.</i>
bawne <i>m.l</i> Nafley bakaylaha u eg, kase yar, qararka buuraha ku nool oo orod bootimaaleyn ah leh; dabariyaadle.	baxsanaan ² <i>m.dh</i> <i>(daauw.)</i> Xaalad maskaxeed lagu yaqaan farxad aan caadi ahayn iyo firfircooni oo caadiga ka baxsan, fahmo aad u kacsan oo si dhakhso ah ugu beddelanta caro dhawaansho.
bax <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> 1. Meel ka tegid. 2. Dhimasho. 3. Caloolbixid, shubmid. 4. Soo dheeraan (dhir, timo iwm).	baxsanaansho <i>m.l/ld ld baxsanaan.</i>
5. Muuqasho (qorrax, dayax iwm).	baxsasho <i>m.f.dh eeg</i> baxso. <i>ld baxsad (3), baxsi.</i>
6. Shidmid (dab). 7. Gadmid, iibsamid (ganaci). 8. Ka b.: wax ka noqosho. 9. Ka b.: arrin ama waaqib gudasho. 10. Ku b.: qaymo ku fadhiisasho. 11. La b.: wax meel ku jira baxsasho. 12. La b.: la cararid (gabar).	baxshuush <i>m.dh</i> Bacaw.
13. Isku b.: isku buuqid, isku kicid. 14. Isku b.: jiq noqosho. 15. Kala b.: kala qaybsamid. 16. Kala b.: dhanaanaasho, suusacid (caano). 17. Haan caano lagu lulay subag dhalid.	baxshuushsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax baxshuush hayo ahaansho.
baxaalli <i>m.l</i> Hab la dhaqanka dad ee qof leeyayah.	baxshuushsanaan <i>m.f.dh eeg</i> baxshuushsan. <i>ld baxshuushsanaansho.</i>
baxaar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Nin saaxir ah oo ku nool hilada webiyada oo loo aqoonsanyahay in uu xukumo yaxaasyada.	baxshuushsanaansho <i>m.l/ld ld baxshuushsanaan.</i>
baxar <i>m.l</i> 1. Bad. 2. Dhibaato weyn. 3. Kuul yaryar cadcad oo haweenku qoorta ku xirtaan.	baxsi <i>m.l ld baxsasho.</i>
baxarsaaf <i>m.l (bot.)</i> Geed weyn, laamo dhaadheer iyo caleemo dhuudhuuban oo midab casuut ah leh oo meesha uu ku yaal aysan kaneecadu imaan. <i>ld baahirsaaf.</i>	baxsii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> <i>ld bixi.</i>
baxdow <i>m.l</i> Faras aad u dheereya oo aan fardaha la mid ahayn ee ka baxsan. <i>ld baxdoy.</i>	baxsiin <i>m.dh ld bixin.</i>
baxdownnimo <i>m.dh</i> Baxdow ahaansho (faras). <i>ld baxdoynnimo.</i>	baxsiis <i>m.l (-yo, m.dh)</i> 1. Ceel cusub oo markaas la qoday. 2. Biyaha ceel cusub oo markaas la qoday. 3. Wax kasta oo wax kale laga soo dhex saaro. 4. <i>ld bixin.</i>
baxdoy <i>m.l ld baxdow.</i>	baxso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Wax meel ku jirey kala bixid. 2. Nafley wax halis u ah ka cararid. 3. Ka b.: nafley halis ka badbaadid.
baxdoynnimo <i>m.dh ld baxdownnimo.</i>	bayaad <i>m.l (-do, m.l)</i> Baaxadda awrka.
baxnaan <i>m.dh</i> Dabeecad.	bayaan <i>m.l</i> 1. B. ah: muuqaal si wanaagsan u muuqda ama u qeexan. 2. War qeexan oo aan macnihiisa shaki ku jirin; qaraar; baaq.
	bayaani <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax bayaan ka dhigid.

bayaanin <i>m.f.dh eeg</i> bayaani.	qaataan. 2. B. ah: biyo aad loo karkariyay.
bayaxaw <i>m.dh</i> 1. Xiddigta u dhexseysa garbo iyo gudban. 2. Meel bannaan oo aan dhir lahayn. 3. Qof ama xoolo falxad ah.	3. B. ah: midab aad u cad.
bayb <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Qalab ka kooban dhuun dhuuban iyo madax kuusan oo dhexda ka dalaloola oo tubaakada lagu dhuuqo. <i>ld beeble, biibbo.</i>	bayl² <i>f.mg1 (-lay, -yshay)</i> Biyo aad u karkarid.
baybayle <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> <i>ld bayrabayre.</i>	baylah <i>m.dh</i> 1. Meel cidla ah oo cabsi leh.
baybaysasho <i>m.f.dh eeg</i> baybayso. <i>ld baybaysi.</i>	2. B. ah: hanti aan cid ilaala la joogin.
baybaysi <i>m.l ld baybaysasho.</i>	baylahayn <i>m.dh ld baylihin.</i>
baybayso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Waalid sasabasho (carruur).	baylehee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> <i>ld baylihi.</i>
bayd <i>m.dh (-do, m.l)</i> 1. Xarig ama suun xoolaha la rarayo ama heensaynayo gardaadka looga xiro si uu rarka ama koorahu gadaal ugu dhicin. 2. Gardaad.	bayli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Biyo aad u karkarin.
baydaan <i>m.l</i> Geed weyn oo aan qodax lahayn oo caleemo balballaaran iyo miro kuuskuusan oo la cuno leh.	baylid <i>m.f.dh eeg</i> bayl ² .
baydacar <i>m.l</i> Bey midab dacar ah ku dhafanyakay.	baylihi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Hanti baylah ka dhigid. <i>ld baylehee.</i>
baydad¹ <i>m.l 1. ld beygag</i> 1. Cabsi kedis ah oo wax cabsi lahayn ka didda. 2. <i>ld baydadid.</i>	baylihin <i>m.f.dh eeg</i> baylihi. <i>ld baylahayn.</i>
baydad² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Cabsi badan awgeed cararid. <i>ld beygag².</i>	baylin <i>m.f.dh eeg</i> bayli. <i>ld baylis.</i>
baydadi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Nafley baydad ku ridid. <i>ld beygagi.</i>	baylis <i>m.l ld baylin.</i>
baydadid <i>m.f.dh eeg</i> baydad ² . <i>ld beydad¹, beygag¹, beygagid.</i>	baylohoobid <i>m.f.dh eeg</i> baylohow.
baydadin <i>m.f.dh eeg</i> baydadi. <i>ld beygagin.</i>	baylohow <i>f.mg1 (-oobay, -owday, -oobi)</i> Wax baylah ah noqosho (hanti).
baydari <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Nin nishaabta aad u yaqaan; hargaaanti.	baynibax¹ <i>m.l</i> Kibir badan.
bayddi <i>m.dh</i> Barwaaqo badan.	baynibax² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Aad u kibrid (qof).
baydi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Neef la rarayo bayd ku xirid.	baynibixi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof aad u kibrin.
baydin <i>m.f.dh eeg</i> baydi.	baynibixid <i>m.f.dh eeg</i> baynibax ² .
baydwalaal <i>m.l</i> Laba bayd faal ama ka badan oo tirada hogaha iskala eg, dhigiddana ku kala duwan.	baynibixin <i>m.f.dh eeg</i> baynibixi. <i>ld baynibixis.</i>
bayhoof¹ <i>m.l</i> B. ah: qof busaaradi hayso oo baahidiisa meel uu la aado aan garanayn.	baynibixis <i>m.l ld baynibixin.</i>
bayhoof² <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> Qurbe dhibaato kala kulmid; qof busaarad, rafaad iyo dhibaato dhaqaale la kulmid.	bayoolajiga <i>moolikiyuullada m.l (baay)</i> Barashada dhismaha iyo shaqada moolikiyuullada waaweyn ee noolaha, gaar ah an borotiinnada iyo asiidh bu eedyada RNA iyo NA.
bayhoofid <i>m.f.dh eeg</i> bayhoof.	bayooloji <i>m.l</i> Barashada noolaha, kaas oo ay ka mid yihiin dhismahooda (gudaha iyo dibadda), shaqadooda, isirkooda iyo tadafurkooda, abla'ablayntooda, xidhiidhka iyaga ka dhexeyyo iyo filiqsanaantooda.
bayhoofsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Cid bayhooftay ahaansho.	bayr¹ <i>m.l</i> 1. Nuxurka hadal, dood iwm ku saleysanyahay. 2. <i>ld bayrid.</i>
bayhoofsanaan <i>m.f.dh eeg</i> bayhoofsan. <i>ld bayhoofsanaansho.</i>	bayr² <i>m.dh</i> Iin maanka iyo muruqyada nafleyda ku dhaca oo keenta in laga dido ama laga boodo wax aan la hubsan; salaaf, biinan.
bayhoofsanaansho <i>m.l/dh ld bayhoofsanaan.</i>	bayr³ <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax toos u socda dhan u weecasho.
bayid <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Wax qurxin.	bayrabayre <i>m.l</i> Qaruhu marka uusan biseyl gaarin dubayana ka tago; lafaweyne. <i>ld baybayle.</i>
bayidid <i>m.f.dh eeg</i> bayid.	bayrac <i>m.dh (c.nafl.)</i> Ugaar deerada la bah ah oo dhega balballaaran iyo midab ciiro ah leh oo dhulka dullada ah ku nool.
bayl¹ <i>m.l</i> 1. Suun ballaaran, cad oo dun ama maqaar ka samaysan oo ay ciidamadu	bayraq <i>m.l</i> Calan; bandiirad.
	bayrbayr¹ <i>m.l ld bayrbayrid.</i>
	bayrbayr² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Socod aan toosnay samayn.
	bayrbayriyid <i>m.f.dh eeg</i> bayrbayr ² . <i>ld bayrbayr¹.</i>

bayri *f.g2* (-iyay, -isay) Wax toos u socday, dhinac u weecin.
bayrid *m.f.db eeg bayr³*. *ld bayr¹* (2).
bayrin *m.f.db eeg bayri*.
baysadhabad *m.l ld baysadhabasho*.
baysadhabasho *m.f.db eeg baysadhabo*. *ld baysadhabad*.
baysadhabo *f.mg3* (-btay, -batay) Socod cabsi ku jirto socsho.
baysaqasho *m.f.db eeg baysaquo*.
baysaquo *f.mg3* (-qday, -qatay) Durduro iyo bardoodan sameyn (geel).
baytammaal¹ *m.l ld beytummaal¹*.
baytammaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) *ld beytummaal²*.
baytammaalid *m.db ld beytummaalid*.
bayti *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Baadi maqan xogteeda sheegid. 2. Baadi maqan xogteeda cid weyddiin.
baytimmaal¹ *m.l ld beytimmaal¹*.
baytimmaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) *ld beytimmaal²*.
baytimmaali *f.g2* (-iyay, -isay) *ld beytimmaali*.
baytimmaalid *m.db ld beytimmaalid*.
baytimmaalin *m.db ld beytimmaalin*.
baytimmaalis *m.l ld beytimmaalin*.
baytin *m.f.db eeg bayti*. *ld baytis*.
baytis *m.l ld baytin*.
bayuur *m.db* Ceeb aad u weyn; jiciir.
bayuurrayn *m.f.db eeg bayuuree*.
bayuuree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Cid ceeb weyn gaarsiin.
beb *f.g1* (-bay, -btay) Ciyaar lagu tartamay, foorooyinkood iska soo gudid.
bebid *m.f.db eeg beb*.
bebsiin *m.l* (*kim.*) Insaymyo ay dhiiqaan unugyada ku yaalla gudaha caloosha lafdhabarleyda, kaas oo dedejiya borotiinka.
bed¹ *m.l* (-dad, *m.l*) Masaaxa dhul ku fadhiyo.
bed² *m.l* (-dad, *m.l*) (xis.) Summad A. Cabbirka ama baaxadda dul. Dushu waxa ay noqon kartaa dul sallax ah ama dul xoodan. Halbeegga caalamiga ah ee bedka waa mitir labajibbaaran (m2).
bed³ *m.l/dh* (-do, *m.l*) 1. Caafimaad; ladnaan. 2. Badbaado. *ld bäd*.
beddel¹ *m.l l. ld beddelid*. Dhaafashada wax wax kale la dhaafshado. 2. *ld beddelid*. Wareejinta qof meal uu hawl ka hayey laga wareejiyo iyadoo meal kale la geynayo. 3. B. ah: qof meal uu hawl ka hayey laga wareejiyo iyadoo meal kale la geynayo si uu hawshii halka uga si wato.

beddel² *f.g1* (-elay, -eshay) Wax la beddelay ka dhigid; wax wax kale ku doorin. *ld baddal²*.
beddelaa *m.db ld beddelid*.
beddelan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax la beddelay noqosho. *ld baddalan¹*.
beddelan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax beddel ku dhacay ahaansho. *ld baddalan²*.
beddelasho *m.f.db eeg beddelo*. *ld baddalasho*.
beddelid *m.f.db eeg beddel²*. *ld baddal¹*, *baddalaad*, *baddalid*, *beddel¹* (1,2), *bed*
beddelmid *m.f.db eeg beddelan¹*. *ld baddalmid*.
beddelnaan *m.f.db eeg beddelan²*. *ld baddalnaan*, *beddelnaansho*.
beddelnaansho *m.l/dh ld beddelnaan*.
beddelo *f.g/mg*. 3 (-eshay, -elatay) 1. *(f.g)* Wax, wax kale dhaafasho. 2. *(f.mg)* Ka b.: qof meal hawl ka hayey meal kale oo uu hawshiisi ka si wato aadid.
beden *m.l* (-emmo /-enno, *m.db*) 1. Gaadiid badeed doonta ka yar huurigana ka weyn oo lagu kalluumeysto. 2. Oogada dadka.
beder¹ *m.l ld bedrid*.
beder² *f.g1* (-dry, -dertay; -dri) Wax sida faras iwm orodkooda tijaabin.
bedertami *f.g2* (-iyay, -isay) Wax orod ku tartasiin. *ld baratami*, *baratansii*, *bedertansii*, *beretami*.
bedertamid *m.f.db eeg bedertan²*. *ld baratamid*, *beretamid*.
bedertamin *m.f.db eeg bedertami*. *ld baratamin*, *baratansii*, *baratansis*, *bedertansiin*,
bedertan¹ *m.l* Tartansiinta wax orod lagu tartansiyi. *ld baratan¹*, *beretan¹*.
bedertan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax orod ku tartamid. *ld baratan²*, *beretan²*.
bedertansii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld bedertami*.
bedertansiin *m.db ld bedertamin*.
bedertansiis *m.l ld bedertamin*.
bedqab *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Nafley, nabad, caafimaad iwm ku sugnaansho. 2. Wax guri ka ahaansho.
bedqabid *m.f.db eeg bedqab*. *ld bedqabis*.
bedqabis *m.db ld bedqabid*.
bedrid *m.f.db eeg beder²*. *ld beder¹*.
beeb *m.l ld bayb*.
beeba *m.l* Ciyaar lagu jidboodo oo laga yaqaan degaanka webiyada, gaar ahaan magaalo-xeebeedyada koonfureed (Xamar, Marka iyo Kismaayo).
beec *m.l ld biic* (1).
beeci *f.g2* (-iyay, -isay) *ld biici*.

beecin <i>m.db ld biicin.</i>	beegid <i>m.f.dh eeg beeg².</i> <i>ld beeg¹</i> (2).
beecis <i>m.l ld biicin.</i>	beegmid <i>m.f.dh eeg beegan¹.</i>
beecmushtar ¹ <i>m.l 1. ld biicmushtari.</i> 2. <i>ld biicmushtarid.</i>	beegmo <i>m.dh</i> 1. Isla simid; iswaafaqid. 2. <i>ld beegmo</i> (1).
beecmushtar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld biicmushtar².</i>	beegnaan <i>m.f.dh eeg beegan².</i> <i>ld beegnaansho.</i>
beecmushtari <i>m.l ld biicmushtari.</i>	beegnaansho <i>m.l/dh ld beegnaan.</i>
beecmushtarid <i>m.dh ld biicmushtarid.</i>	beego <i>f.g3 (-gtay, -gatay)</i> Suus, madaal, shood iwm raashin ku miisasho.
beecsad <i>m.l ld biicsasho.</i>	beegsad <i>m.l ld beegsasho.</i>
beecsasho <i>m.dh ld biicsasho.</i>	beegsasho <i>m.f.dh eeg beegso.</i> <i>ld beegsad,</i> beegsi.
beecsi <i>m.l ld biicsasho.</i>	beegsi <i>m.l ld beegsasho.</i>
beecso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> <i>ld biicso.</i>	beegso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Qof qiiimo ama dhaqaale dheeraad ah leh isla simid.
beed <i>m.l.u</i> Ukuun.	beejaggoys <i>m.dh</i> Xasharaad yaryar oo midab madow leh oo sida badan buuryada ka qaniinta wiilasha yaryar. <i>ld buuryaggoys,</i> buuryo-goys.
beedal ¹ <i>m.l ld beeddal¹.</i>	beejaqab <i>m.l/dh buuryaaqab.</i>
beedal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> <i>ld beeddal².</i>	beeji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax quruxdooda muujin.
beedalan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld beedalan.</i>	beejin <i>m.f.dh eeg beeji.</i>
beedalid <i>m.dh ld beeddalid.</i>	beejo <i>m.dh ld buuryo.</i>
beedalnaan <i>m.dh ld beedalnaan.</i>	beekhaami <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax tashiilid. 2. Wax la miisayo wax yar ku kordhin.
beedalnaansho <i>m.l/dh ld beedalnaan.</i>	beekhaamid <i>m.f.dh eeg beekhaan².</i> <i>ld beekhaan¹.</i>
beeddal ¹ <i>m.l B. ah: Geenyo kudaal u baahan.</i> <i>ld beedal¹.</i>	beekhaamin <i>m.f.dh eeg beekhaami.</i>
beeddal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Kudaal u baahasho (geenyo). <i>ld beedal².</i>	beekhaan ¹ <i>m.l 1. Badashada ay badato cunno la karinayo.</i> 2. Wax yar oo lagu suubiyoo wax la miisay. 3. Tashiilidda wax la tashiilo. 4. <i>ld beekhaamid.</i>
beeddalana <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax kudmo rabo ahaansho (geenyo). <i>ld beedalan.</i>	beekhaan ² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Cunto la karinayo sida bariis iwm. tarmid; wax badasho.
beeddalid <i>m.f.dh eeg beeddal².</i> <i>ld beedalid.</i>	beekhaansad <i>m.l ld beekhaansasho.</i>
beeddalnaan <i>m.f.dh eeg beeddalana.</i> <i>ld beedalnaan,</i> beeddalnaasho.	beekhaansan <i>f.mg1 (-amay, -antay)</i> Wax beekhaan yeeshay ahaansho.
beeddalnaansho <i>m.l/dh ld beeddalnaan.</i>	beekhaansanaan <i>m.f.dh eeg beekhaansan</i> <i>. ld beekhaansanaansho.</i>
beeg ¹ <i>m.l 1. ld beegmo.</i> Raashinka la cuno, sida badarka, sonkorta, timirta iwm cabbirkooda. 2. <i>ld beegid.</i>	beekhaansanaansho <i>m.l ld beekhaansasho</i> <i>ld beekhaansanaan.</i>
beeg ² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> 1. Suus, madaal, shood iwm wax ku miisid. 2. Ku b.: wax, wax kale ku toosi.	beekhaansasho <i>m.f.dh eeg beekhaanso.</i> <i>ld beekhaansad, beekhaansi.</i>
beegaal heerkul cadaadis (B.H.C.) <i>m.l (fis.)</i> (B.H.C.) Beegalka heerkulka iyo cadaadiska oo hore loo odhan jirey heerkulka iyo cadaadiska caadiga ah, waa xaaladda beegaal ee loo adeegsado furfurista xisaabeed ee xaddiyada isla beddela heerkulka iyo cadaadiska, marka la is barbar dhigayo astaamaha neefaha. Xaaladdaasi waa marka heerkulka yahay (273.15 K ama 0oC) iyo cadaadis (760 mm Meerkuri ah).	beekhaansi <i>m.l ld beekhaansasho.</i>
beegan ¹ <i>f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)</i> 1. Wax la beegay noqosho. 2. Ku b.: wax, wax kale ku toosan noqosho.	beekhaanso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Wax tashiilasho. 2. Wax la miisayo wax ku kordhisasho.
beegan ² <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> 1. Wax la beegay ahaansho. 2. Wax la buuxshay ahaansho. 3. Ku b.: wax, wax kale lagu aaddiyey ahaansho. 4. Ku b.: waqt, waqt ku aadan ahaansho.	beel ¹ <i>m.db (-lo, m.l)</i> Cid ama reero badan oo meel wada deggan; duddo; qeyro.
beegasho <i>m.f.dh eeg beego.</i>	beel ² <i>m.dh.u</i> Koox dabeeći ahaan sabo ku wada uuman, oo isugu jira sinjiyo dhir iyo xayawaanba leh.
	beel ³ <i>f.g1 (-eelay, -eeshay)</i> Hanti ama wax kale oo hore loo lahaa tirmid; waayid.

beelaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la
 beeleyey ahaansho.
beelaysasho *m.f.dh* eeg beelayso. *ld* **beelaysi**.
beelays *m.l ld* **beelaysasho**.
beelaysnaan *m.f.dh* eeg beelaysan. *ld*
beelaysnaansho.
beelaysnaansho *m.l/dh ld* **beelaysnaan**.
beelayso *f.gmg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Qolo
 kale xoog ku qabsasho oo beel ka dhigasho;
 gumaysasho. 2. (*f.mg*) Dad kala firirsanaa si
 ay isu kaashadaan meel wada degasho.
beeldaaje *m.l* (-jayaal, *m.l/dh*) Nin beel madax
 u ah; ugaas; garaad; malaaq.
beelid *m.f.dh* eeg beel³.
beeloobid *m.f.dh* eeg beelow.
below *f.g1* (-oobay, -owday; -oobi) 1. Cid
 beel noqosho. 2. Ku b.: cid, cid kale oo ka
 dhaqan duwan ku darmid.
beelyo *m.dh* Haadda waaweyn nooc ka mid
 ah, dafadana la bah ah, midab madaw leh oo
 buuraleyda ku nool.
beembeen *m.dh* Been waaweyn.
beembeeni *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Qof been ku
 maaweelin. 2. Is b.: sirmid.
beembeenin *m.f.dh* eeg beembeeni.
been *m.dh* War aan run ahayn.
beenaale *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Nin been badan,
 beenlow.
beenaaley *m.dh* Dheddig been badan (qof);
 beenley.
beenawaas *m.l ld* **beenhawaas**.
beenayn *m.f.dh* eeg beenee. *ld* **beenin**.
beendabaad *m.l* Beenlow; beenley. *ld*
beendadaab.
beendadaab *m.l ld* **beendabaad**.
beendhure *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Qof been
 badan fidiya.
beenee *f.g2* (-neeyay, -naysay) Hadal la
 sheegay, inuu beenyahay caddayn. *ld* **beeni**.
beenguur¹ *m.l* Guuridda loo guuro god aan kii
 tooska ahaa ahayn si qofka kale loo
 khyaaameeyo (ciyarta shaxda, jarta iwm).
beenguur² *f.g1* (-ray, -rtay) God aan kii
 tooska ahaa ahayn u guurid si qofka kale loo
 khyaaameeyo (ciyarta shaxda, jarta iwm).
beenguurid *m.f.dh* eeg beenguur². *ld*
beenguuris.
beenguuris *m.dh ld* **beenguurid**.
beenhawaas *m.l* (beenhawaas/-yo, *m.dh*) Nin
 beenlow ah oo aad u sheeko macaan. *ld*
beenawaas.
beenhawaasad *m.dh* (-do, *m.l*) Haweeney
 beenley ah oo aad u sheeko macaan.
beeni *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **beenee**.
beenii-aadmi *m.l ld* **baanii-aadan**.

beenin *m.f.dh* eeg beeni. *ld* **beenayn**.
beenley *m.dh* (-leeyo, *m.dh*) Haweeney been
 badan.
beenlow *m.l* (-wyo, *m.dh*) Nin been badan.
beenoobid *m.f.dh* eeg beenow.
beenow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Been
 noqosho (war).
beensheeg *m.l* 1. B. ah: beenlow. 2. *ld*
beenshegid.
beensheegid *m.dh* Ku hadlidda qof hadal been
 ah ku hadlo. *ld* **beensheeg** (2).
beeqbaaq¹ *m.l* Hanka qof qabo marka uu cid
 hanti ka sugayo.
beeqbaaq² *f.g1* (-qay, -qday) Hanti cid ka
 sugid.
beeqbaaqid *m.f.dh* eeg beeqbaaq².
beer holac *m.l* (*daaw*) Halaamacooldka beerka
 oo uu keeno firus, sun ama difaac jireed oo
 aan cadi ahayn.
beer¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Xubin uurkujirta ah
 lafdhabarleyda ka mid ah midabkeedu
 madow guduud ku dheehanyahay ah oo
 samaysa xammeetida, dhiiggana wixii
 sumeynaya ka ilaalisa. 2. Qaybta dhexe ee
 miraha, jilicsan, qolof ku dhaaraan oo uu
 geedku ka dhasho.
beer² *m.dh* (-ro, *m.l*) Dhul la falay oo dhir,
 miro, badar iwm lagu abuuri karo.
beer³ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Dhul miro ku
 abuurid. 2. Ku b.: dareen gaar ah ku abuurid
 (qof).
beer-abuur *m.l* (-rro, *m.dh*) Bilowga xiliiyada
 guga iyo dayrta oo beeraha abuurka lagu
 ridayo. *ld* **beerabuurid**, **beerabuuris**.
beerabuurid *m.dh ld* **beerabuur**.
beerabuuris *m.dh ld* **beerabuur**.
beeraley *m.dh.u* Dad beeraha tacbada, kuna
 nool. *ld* **beerrey** (2).
beeran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) 1. Miro
 geedo iwm wax baxay noqosho. 2. Ku b.:
 qof, dareen gaar ah ku abuurmid.
beeran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Miro, geedo
 iwm wax dhul lagu beeray ahaansho.
beer-aqoon¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) Qof cilmiga
 beeraha aqoon u leh.
beer-aqoon² *m.dh* Aqoonta cilmiga beeraha.
beer-aqoonnimo *m.dh* Beeraqoon ahaansho.
beerasho *m.f.dh* eeg beero.
beercaddaad *m.l* 1. Daal iyo dhibaato ay
 ilmuu ka mutaan oohin badan. 2. *ld*
beercaddaansho.
beercaddaansho *m.f.dh* eeg beercaddow. *ld*
beercaddaad (2).
beercaddow *f.mg3* (-daaday, -daatay) Oohin
 badan, daal iyo dhibaato ka mudasho (ilmo).

beerdulacsad <i>m.l ld</i> beerdulucsasho.	beeralamaane <i>m.l (-nayaal, m.l/dh)</i> (<i>baay.</i>) Mid ka mid ah labada dir ama labada dir hoosaad ee dhirta ubaxleyda, ayaa lagu gartaa iniintooda oo laba beer leh.
beerdulacsasho <i>m.dh ld</i> beerdulucsasho.	beerlaxawsad <i>m.l ld</i> beerlaxawsasho.
beerdulacsi <i>m.l ld</i> beerdulucsasho.	beerlaxawsasho <i>m.f.dh eeg</i> beerlaxawso. <i>ld</i> beerlaxawsad, beerlaxawsi.
beerdulacso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> <i>ld</i> beerdulucso.	beerlaxawsi <i>m.l ld</i> beerlaxawsasho.
beerdulucsasho <i>m.f.dh eeg</i> beerdulucso. <i>ld</i> beerdulacsad, beerdulacsasho, beerdulacsi, beerdul	beerlaxawso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Qof wax laga rabo, ereyo debacsan oo shacuurtiisa lagu soo jiidanayo u jeedin. <i>ld</i> beerdulacso.
beerduluci <i>m.l ld</i> beerdulucsasho.	beermid <i>m.f.dh eeg</i> beerman ¹ .
beerdulucso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Qof wax laga rabo, ereyo debacsan oo shacuurtiisa lagu soo jiidanayo u jeedin. <i>ld</i> beerdulacso.	beernaan <i>m.f.dh eeg</i> beerman ² . <i>ld</i> beernaansho.
beerfal <i>m.l ld</i> beerfalid.	beernaansho <i>m.l/dh ld</i> beernaan.
beerfalasho <i>m.dh</i> Hawsha beerta laga qabto si dalag looga helo.	beernugeyl <i>m.l</i> 1. Raxmad iyo debacsanaan loo yeesho nafley dhibaateysan. 2. <i>ld</i> beernuglaan.
beerfalid <i>m.dh</i> Xilli haramada laga jaro beerta. <i>ld</i> beerfal, beerfalisi, beerfalow (2).	beernuglaan <i>m.dh eeg</i> beernugul. <i>ld</i> beernugeyl (2).
beerfalisi <i>m.dh ld</i> beerfalid.	beernuglaansho <i>m.l/dh eeg</i> beernuglow. <i>ld</i> beernuglaan.
beerfalow <i>m.l</i> 1. Wax ka beeridda dhulka dushiiisa si looga soo saaro dalagyo. 2. <i>ld</i> beerfalid.	beernuglow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Qof raxmad badan noqosho.
beerfarriije <i>m.l (-jayaal, m.l/dh)</i> Geesi dilaa ah.	beernugul <i>f.mg4 (-glaa, -glayd)</i> Qof raxmad badan ahaansho.
beerfuuur <i>m.l ld</i> beergooyo.	beero <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Beer ka dhigasaho.
beergooye <i>m.l ld</i> beergooyo.	beerqaad ¹ <i>m.l ld</i> beerqaadid.
beergooyo <i>m.dh</i> Siinta qof ku soo biiray dad beeralay ah oo meel wada deggan la siiyo dhul ku meel gaar ah oo uu sii beeryo. <i>ld</i> beeffuur, beergooye.	beerqaad ² <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Wax si aad ah uga helid.
beergoys <i>m.l</i> Xilliga dalagga beeraha la gooyo oo ku beegan bilowga xagaaga iyo diraacda (jiilaal).	beerqaadid <i>m.f.dh eeg</i> beerqaad ² . <i>ld</i> beerqaad ¹ .
beeri <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Miro sida lawska yicibta iwm. qubka sare ka qaadid.	beerrey <i>m.dh</i> 1. Nooc ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka soomaaliyeed ka mid ah, oo leh jiib, jaan, sacab iyo biro la isku garaaco oo ragga iyo dumarku ay wada ciyaraan. 2. <i>ld</i> beeraley.
beerid <i>m.f.dh eeg</i> beer ³ . <i>ld</i> beeris.	beersaar ¹ <i>m.l ld</i> beersaard.
beerin <i>m.f.dh eeg</i> beeri.	beersaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Faras leedda ah fuulid.
beeris <i>m.dh ld</i> beerid.	beersaard <i>m.f.dh eeg</i> beersaar ² . <i>ld</i> beersaar ¹ , beersaaro.
beerjilcan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof raxmad badan ahaansho.	beersaaro <i>m.dh</i> Fuulid degdeg ah oo faras aan koora lahayn la fuulo. <i>ld</i> beersaard.
beerjilcanaan <i>m.f.dh eeg</i> beerjilcan. <i>ld</i> beerjilcanansho, beerjileec (2).	beertacab <i>m.l</i> Beer falow.
beerjilcanansho <i>m.l/dh ld</i> beerjilcanaan.	beerxaw <i>m.dh</i> Cudur caloosha ku dhaca oo shuban xad-dhaaf ah leh.
beerjileec <i>m.l</i> 1. Raxmad iyo debecsanaan loo yeesho nafley dhibaateysan. 2. <i>ld</i> beerjilcanaan.	beeryaro ¹ <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Xubin uurkujirta ka mid ah, beerkal u eg kase yar oo dhiigga wax ka samaysa. 2. Cudur beeryarada ku dhaca; sunbay; weled.
beerkurus <i>m.l</i> Cudur beerkal geela ku dhaca oo baruur u yeela.	beeryaro ² <i>m.l (c.daa)</i> (<i>baay.</i>) Xubin ay leeyihii lafdhabarleydu, oo ku yaalla caloosha dabadeeda, kaas oo asal ahaan ka samaysan nudo limfo oo isu tegey. Shaqadeeda waxa ka mid ah soo saaridda limfosaytada iyo baabi'inta walxaha qalaad. Waxay u
beerkutaal <i>m.dh</i> 1. Galka yar ee ay xameetida ku jirta oo beerkal ku taal. 2. <i>ld</i> uurkutaallo. <i>ld</i> beerkutaallo.	
beerkutaallo <i>m.dh ld</i> beerkutaal.	
beerlaag <i>m.l (-gyo, m.dh)</i> (<i>baay.</i>) Mid ka mid ah labada dir ama labada dir hoosaad ee dhirta ubaxleyda, ayaa lagu gartaa iniintooda oo hal beer leh.	

dhaqantaa sidii kaydiye unugyada cascias, waxaana ay joogteysaa wareeggooda tiro ahaaneed.	beledeyo <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Qof, beled aadid si uu ugu soo nasto.
beesad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Lacag bir ah oo ka mid ah sarrifka rubbiyadda oo u dhiganta toban senti.	belediyad <i>m.dh</i> Dawladda hoose.
beeso <i>m.dh.u</i> Lacag.	belee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Wax belo ku ridid.
beestayn <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Lacag bir ah oo ka mid ah sarifka rubbiyadda oo u dhiganta hal santi, dhuruuruq. <i>ld</i> beesteen.	belel ¹ <i>m.l ld</i> belbelid.
beesteen <i>m.l ld</i> beestayn.	belel ² <i>f.g1</i> (-elay, -eshay) <i>ld</i> belbel ² .
beexaamid <i>m.f.dh eeg</i> beexaan ² .	beleli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> belbeli.
beexaan ¹ <i>m.l</i> 1. Dhammaad; idlaad. 2. Kibir.	belelid <i>m.dh ld</i> belbelid.
beexaan ² <i>f.mg1</i> (-aamay, -aantay; -aami)	belelin <i>m.dh ld</i> belbelin.
1. Wax dhammaansho. 2. Qof kibrid.	belelis <i>m.l ld</i> belbelin.
beeyo <i>m.dh</i> Xabag udgoon, lagu uunsado oo ka baxda geedaha meyddiga moxorka, guraha iwm.	beleyn <i>m.f.dh eeg</i> belee.
begel <i>m.l ld</i> bagal.	beleysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax beloobay ahaansho.
beji <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> boji.	beleysnaan <i>m.f.dh eeg</i> beleysan. <i>ld</i> beleysnaansho.
bejiino <i>m.dh ld</i> bojin.	beleysnaansho <i>m.l/dh ld</i> beleysnaan.
bejin <i>m.dh ld</i> bojin.	bellaagra <i>m.l</i> (daaw.) Cudur nafaqoxumo ama nafaqodarro oo ay keento la'aanta ama kayaraanta jirka fitamiinka la yiraahdo PP oo ka sameysan "nikotiinika asidh". Astaamaha: maqaarka inta muuqda oo galdhaca, shuban iyo qalbixumo ama qulub.
bejis <i>m.l ld</i> bojin.	belo <i>m.dh ld</i> belaayo.
bejiye <i>m.dh ld</i> bejiyo.	beloobid <i>m.f.dh eeg</i> below.
bejiyo <i>m.dh</i> Digr la shiiday basbaas, toon iyo basal lagu daray oo la dubay. <i>ld</i> bejiye.	below <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax belo la kulmay noqosho.
bekeeri <i>m.l ld</i> bakeeri.	belwo <i>m.dh ld</i> balwo.
bekel <i>m.l</i> B. ah: qof fuley ah oo cabsi badan.	bender <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) 1. Magaalo meel xeeb ah ku taal. 2. Beled marso leh. 3. Yoolka ciyarta imbiliga. <i>ld</i> bandar.
bekelhimo <i>m.dh</i> Bekel ahaansho.	bengali <i>m.l</i> Sonkor buda ah oo laga keeni jirey Bengaladeesh.
belaayo <i>m.dh</i> Belo dhibaato weyn oo xambaarsan murugo iyo tiiraanyo. <i>ld</i> balaayo, belo.	beni <i>m.l</i> (-yo, <i>m.dh</i>) 1. Deyd dhagax ka samaysan oo beeraha timirka lagu kala qoqobo. 2. Cariish ka samaysan dhagax iyo qoryo. 3. (<i>ld bini</i>) Lacag bir ah ka mid ah lacagta sarrifka ee Ingiriisiga o laba iyo tobankii beni u dhiganta hal shilin.
belbel ¹ <i>m.l</i> 1. Holac weyn oo dabka ka baxo marka la shido. 2. <i>ld</i> belbelid. <i>ld</i> belel ¹ .	benii-aadan <i>m.l.u ld</i> banii-aadan.
belbel ² <i>f.mg1</i> (-elay, -eshay) 1. Meel jirka ka mid ah oo dhaawac ah xanfaafid. 2. Dab holac weyn bixin. <i>ld</i> belel ² .	benii-aadannimo <i>m.dh ld</i> banii-aadannimo.
belbeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Dab si aad ah u holcin. <i>ld</i> beleli.	benii-aadmi <i>m.l.u ld</i> banii-aadan.
belbelid <i>m.f.dh eeg</i> belbel ² . <i>ld</i> belbel ¹ (2), belel ¹ , belelid.	benisiliin <i>m.dh</i> (daaw.) Daawo ka sameysanta jeermiga loo yaqan "penicillum - notatum" loona isticmaalo daaweynta caabuqa oo ay keenaan jeermiyal aad u kala duwan.
belbelin <i>m.f.dh eeg</i> belbeli. <i>ld</i> belbelis, belelin, belelis.	benned <i>f.g1</i> (-day, -dday) Hawl ama ciyaar socotay joojin.
belbelis <i>m.l ld</i> belbelin.	bennedan ¹ <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay; -dmi) Hawl, ciyaar iwm wax la benneday noqosho.
beldaan <i>m.dh.w eeg</i> beled.	bennedan ² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Hawl ama ciyaar socotay oo la joojiyey ahaansho.
beled <i>m.l</i> (-daan, <i>m.dh</i>) Degaan leh guryo badan, dukaamo, dugsiyo, isbitaallo, waddooyin dhaadheer iwm; magaalo.	bennedid <i>m.f.dh eeg</i> benned.
beledee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) Meel beled ka dhigid.	bennednaan <i>m.f.dh eeg</i> bennedan. <i>ld</i> bennednaansho.
beledeyn <i>m.f.dh eeg</i> beleddee.	bennednaansho <i>m.l/dh ld</i> bennednaan.
beledeysasho <i>m.f.dh eeg</i> beledeyso. <i>ld</i> beledeysi.	
beledeysi <i>m.l ld</i> beledeysasho.	

bensiin¹ *m.l ld baansiin.*

bensiin² *m.l (kiim.)* Haydarokaarboon hoor ah oo midablaawe ah, ur gaar ahna leh. B.tu waa iskudhis sun ah; uumigeeduna wuxuu keena waxyeello haddii isdabajoog loo neef qaato. *ld baansiin.*

berber¹ *m.l ld barbar¹.*

berber² *f.g1 (-ray, -rtay) ld dardar³.*

berberan¹ *f.mg1 (-ray, -rtay) ld dardaran¹.*

berberan² *f.mg4 (-rcaa, -rnayd) ld dardaran².*

berberid *m.dh ld dardarid.*

berbermid *m.dh ld dardarmid.*

berbernaan *m.dh ld dardarnaan.*

berbernaansho *m.l/dh ld dardarnaan.*

berded¹ *m.l ld bardad¹.*

berded² *f.mg1 (-day, -dday) ld bardad².*

berdedid *m.dh ld bardadid.*

berdedsan *f.mg4 (-rcaa, -rnayd) ld bardadsan.*

berdedsanaan *m.dh ld bardadsanaan.*

berdedsanaansho *m.l/dh ld bardadsanaan.*

beretami *f.g2 (-iyay, -isay) ld bedertami.*

beretamid *m.dh ld bedertamid.*

beretamin *m.dh ld bedertamin.*

beretan¹ *m.l ld bedertan¹.*

beretan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami) ld bedertan².*

beretansii *f.g2 (-yay, -say) ld bedertami.*

beretansiin *m.dh ld bedertamin.*

beretansiis *m.l ld bedertamin.*

beri¹ *m.l* 1. Waqtii aan xaddidnayn ee la soo dhaafay; waa; jeer; seben. 2.(-yo m.dh)

Dharaar iyo habeenkeeda. 3. B.g: maanta.

beri² *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Maalin bilaabasho, waagii baa bariyay.

beriberi *m.l (daaw.)* Cudur ka yimaada cunnoxumo gaar ahaan fiitamiin B1 la'aan. Waxuu ku badanyahay dadka badsada cunidda badarka ama bariiska la tumay. Kaasoo xuubka laga qaaday, xuubka wawa ku badan fiitamiin B1.

beridhax *m.l* Baryidda habeen meel la baryo. *ld beridhaxmo* (2).

beridhaxmo *m.dh* 1. Sahay ku filan hal beri oo safar ah. 2. *ld beridhax.*

berisabool *m.l* Xilli ay dhibaato badan jirto.

berisamaad *m.l (-dyo, m.dh)* Waqtii barwaqaqo badan oo aan dhibaato jirin.

beritalis *m.l (daaw.)* Dhaqdhaqaq mawjadda oo kale ah oo ku socda xubnaha qaarkood ee jirka kuma xirna rabista qofka, wuxuuna caan ku yahay xubnaha ka sameysan muruq wareegsan iyo muruq dherer u dhigan - sida: xiidmaha.

beriyid *m.f.dh eeg beri².*

berkad *m.dh ld berked.*

berked *m.dh (-do, m.l)* Meel loo dhisay in ay biyo galaan oo lagu kaydsado.²

berkeg¹ *m.l ld bardad¹.*

berkeg² *f.mg1 (-gay, -gtaay) ld bardad².*

berkegsan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld bardadsan.*

berkegsanaan *m.dh ld bardadsanaan.*

berkegsanaansho *m.l/dh ld bardadsanaan.*

berri¹ *m.l ld birri.*

berri² *m.dh, fk* 1. *ld berrito.* Maalinta maanta iyo saaddambe u dhhexysa. 2. B. dambe: maalinta b. xigta, saaddambe.

berribiyood *m.lu (-yo, m.dh)* Dir ka mid ah lafdhabarleyda sida raha. Berribiyoodka waxa lagu tiriya inay yihii xayawaankii ugu horreeyey ee lafdhabarleyda ahaa ee dhulka ku noolaa, qaar badan oo astaamahooda ka mid ahina waxay muujinayaan inay qabatimeen nolosha berriga.

berridambe *m.dh* Maalinta markaas la joogo ayaanteeda saddexaad oo soo socota; saaddambe.

berrin *m.l (-nno, m.dh)* Meel bannaan, dhir ku hareereysan oo degaan ku habboon, ruun.

berrito *fk, ld berri² (1).*

berriyeed *m.l.u (-dyo, m.dh) (baay.)* Noolayaasha ku nool dhulka.

bersad *m.dh ld bersed.*

bersed *m.dh (-do, m.l)* Qeyb guriga ka mid ah oo fadhi loogu tala galay. *ld barsad, barso, bersad, bero.*

berso *m.dh ld bersed.*

bes *m.dh* 1. *ld bis* 2. Erey lagu yiraahdo dameerka marka la doonayo in la joojiyo. 3. Erey loo jeediyoo qof hawl hayey si uu u joojiyo. 3. B.tay baan ahay: waan liitaa.

betrooliyam *m.l (kiim.)* Iskujir haydarookaarboonno ah oo asal ahaan ka samaysmay xayawaanka iyo dhirta badaha, lagana helo ubucda dhulka iyaga oo jiifa (ku xanniban) lakabyo dhagax ah dhexdood. Waxa lagu soo saaraa xeladda riigga (waxa kale oo lagu magacaabaa saliid cayriin). Qaybta ugu muhiimsani wa: naaftada (saliid neefeed), gaaska (baaraifiin) iyo bensiinka oo loo adeegsado shidaal matoor ahaan (betrool).

bey¹ *m.l* Midab cad oo madow yari ku dheehanyahay oo ay yeeshaan lo'da, fardaha iyo riyaha.

bey² *m.dh* Nooc ka mid ah halaqyada waaweyn oo leh waabaayo halis ah.

bey'ad *m.dh (-do, m.l)* Degaan. *ld bii'ad.*

beycad *m.l* Midab ciira boos ah oo caddaan xiggeen ah oo ay yeeshaan lo'da iyo fardaha. *ld* **giircad**.

beycas *m.l* Midab ciira boos ah oo casaan yar ku dheehanyahay oo ay yeeshaan lo'da fardaha iyo riyaha. *ld* **beyguduud**.

beyd *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Guri; aqal. 2. Hal sadar oo maanso ah.

beydacar *m.l* (-rro, *m.db*) Bey midab dacar ah ku dhafanyahay.

beygag¹ *m.l* *ld* **baydadid**.

beygag² *f.mg1* (-gay, -gtay) *ld* **baydad²**.

beygagi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **baydadi**.

beygagid *m.db* *ld* **baydadid**.

beygagin *m.db* *ld* **baydadin**.

beyguduud *m.l* Midab lo'aad ah, bey guduud ku dhafanyahay. *ld* **beycas**.

beymmadow *m.l* Midab bey ah oo madowgu ku badan yahay. *ld* **giirmadow**.

beynaad *m.db* (-do, *m.l*) Bir mindida u eg oo labada dhinac af ku leh oo buntukha afkiisa la suro.

beynajaho *m.db* (-ooyin, *m.l*) Afarta jaho middood.

beys *m.l* (*kiim*) Iskudhis sii daaya ayoonka haydarogsayl, OH-, marka uu ku jiro milanbiyood. Milannada beysyada ahi waxay leeyihiin pH ka sarreya 7.

beytalmay *m.l* (-aayo, *m.db*) Musqul.

beytimmaal¹ *m.l* 1. B. ah: hanti baylah ah. 2. Keydka dhexe ee Dawladda Islaanka. *ld* **baytammaal¹**, **baytimmaal¹**, **beytummaal¹**.

beytimmaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) Hanti baylihid. *ld* **baytammaal²**, **baytimmaal²**, **beytummaal²**.

beytimmaali *f.g2* (-iyay, -isay) Hanti baylah ka dhigid. *ld* **beytimmaali**.

beytimmaalid *m.f.db* *eeg* beytimmaal². *ld* **baytammaalid**, **baytimmaalid**, **beytummaalid**.

beytimmaalin *m.f.db* *eeg* beytimmaali. *ld* **baytimmaalin**, **baytimmaalis**, **beytimmaalis**.

beytimmaalis *m.l* *ld* **beytimmaalin**.

beytulxaraam *m.l* Masjidka barakeysan ee masaajadadda Islaanka ugu weyn oo Maka ku yaal.

beytummaal¹ *m.l* *ld* **beytimmaal¹**.

beytummaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) *ld* **beytimmaal²**.

beytummaalid *m.db* *ld* **beytimmaalid**.

biciid *m.l* Jaad ugaarta waaweyn ka mid ah, leh midab dacar ah, geeso dhaadheer oo toosan,

bogcad iyo labo diillimood oo madow oo dhinacyad ku yaal.

bicir *m.l* *ld* **dubayo**.

biciiriir *m.l* Eegitaan aan indhaha dhab loo kala qaadin iyadoo muruqyadooda la adkaynayo kolka aragtidoodu yartahay ama if xoog badani ka hor yimaado.

biciiriirsad *m.l* *ld* **biciiriirsasho**.

biciiriirsasho *m.f.db* *eeg* biciriirso. *ld* **biciiriirsad**, **biciiriirsasho**.

biciiriirsasho *m.l* *ld* **biciiriirsasho**.

biciiriirso *f.mg3* (-saday, -satay) Indhaha oo aan dhab loo kala qaadin oo muruqyadooda la adkaynayo wax ku eegid.

bid *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Wax dan moodid. 2. (*f.g*) Cid wax ku tuhmid. 3. (*f.mg*) Wax dabayl raacid.

bidaa'i *m.l* Bilow ah; aasaasi ah.

bidaal *m.l* Male aan hubaal ku dhisnayn.

bidaar¹ *m.l* Nin ay timaha bidaar ka gashay. *ld* **bidaarle**, **bidaarre**.

bidaar² *m.db* In madaxa ragga gasha oo timaha hoosha ama wax yar ku reebta.

bidaarhoraad *m.db* Bidaarta gasha madaxa intiisa hore.

bidaarle *m.l* (-layaal, *m.l*/*db*) *ld* **bidaar¹**.

bidaarloobid *m.f.db* *eeg* bidaarlow. *ld* **bidaarroobid**.

bidaarlow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax bidaar ghashay noqosho. *ld* **bidaarrow**.

bidaarre *m.l* (-rayaal, *m.l*/*db*) *ld* **bidaar¹**.

bidaarroobid *m.db* *ld* **bidaarloobid**.

bidaarrow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld* **bidaarlow**.

bidcee *f.g2* (-ceeyay, -ceysay) Qof bidci ka dhigid.

bidceyn *m.f.db* *eeg* bidcee.

bidceysasho *m.f.db* *eeg* bidceyso.

bidceyso *f.g3* (-saday, -satay) (dii.) Wax, wax bidco ah, tixgelin.

bidci *m.l* (-iyo, *m.db*) (dii.) Qof ku sifoobay dhaqanka bidcada.

bidcinnimo *m.db* Bidci ahaansho.

bidco *m.db* (-ooyin, *m.l*) (dii.) Dhaqan diimeed cusub oo aan diinta Islaanka ka mid ahayn oo lagu soo daro.

bidcoobid *m.f.db* *eeg* bidcow.

bidcow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) (dii.) Qof bidcinnimo ku sifoobay noqosho.

biddad *m.db* (-do, *m.l*) Haweeney la leeyahay aan xor ahayn oo sidii la doono loogu shaqeysto.

biddannimo *m.db* Bidde ahaansho (qof).

bidde <i>m.l (-dayaal, m.l/db)</i> Nin la leeyahay, aan xor ahayn oo sidii la doono loogu shaqeysto; addoon; cabiid.	bihimbihin <i>m.f.db eeg</i> bihimbibi.
biddo <i>m.db (-ooyin, m.)</i> Bacaad yar ka dhasha dhul geedaha laga guray.	bi'i <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Hoog iyo dhibaato gaarsiin; hoojin, beleyn. 2. Hawl, arrin iwm. si gurracan u fulin. 3. "Ka bi'i": wax meel ku yaal ka tirid; baabi'i.
biddood <i>m.l.u</i> Dad la leeyahay aan xor ahayn oo sidii la doono loogu shaqeysto; addoomo.	bi'iad <i>m.db ld bey'ad.</i>
bidhaamid <i>m.f.db eeg</i> bidhaan ² . <i>ld bidhaan¹</i> (3).	biibbiilayn <i>m.f.db eeg</i> biibbiilee. <i>ld biibbiile</i> (3).
bidhaan¹ <i>m.l (-aamo, m.)</i> 1. Muqaal meel fog laga arko. 2. Tiro aad u yar oo ari ah oo gaar u daaqa. 3. <i>ld bidhaamid.</i>	biibbiile <i>m.l</i> 1. Haraatida labada addin ee dambe iyadoo wada jira ay dameeruhu gadaal wax ugu dhuftaan. 2. Qalab noocy badan leh oo carruurtu marka ay afuufaan luuq kala duwan bixisa. 3. <i>ld biibbiilayn.</i>
bidhaan² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay)</i> 1. Wax meel fog ka muuqasho. 2. Iftiin ama dhalaal yar meel ka birbirid.	biibbiilee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> 1. Faras, dameer iwm addimada dambe wax ku haraatin.
bidhaansad <i>m.l ld bidhaansasho.</i>	biibbo <i>m.db ld bayb.</i>
bidhaansasho <i>m.f.db eeg</i> bidhaanso. <i>ld bidhaansad, bidhaansi.</i>	biibbiile <i>m.l (muus.)</i> Siimbaar.
bidhaansi <i>m.l ld bidhaansasho.</i>	biic <i>m.l 1. ld beec.</i> Qiimaha wax lagu iibinayo. 2. B. ah: wax iib u yaal.
bidhaanso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Wax bidhaantooda eegasho.	biici <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax iib u raadin. <i>ld beeci.</i>
bidibidi <i>m.db (-iyaal, m.l/db)</i> Shimbir kashifta dugaagga oo ugaarsatodu neceb tahay.	biicin <i>m.db eeg</i> biici. <i>ld beecin, beecis, biicis.</i>
bidid <i>m.f.db eeg</i> bid. <i>ld badid.</i>	biicis <i>m.l/db ld biicin.</i>
bidix <i>m.db</i> Qof wejigiisu waqooyi ku aaddan yahay dhankiisa ku toosan galbeed ee ay ku taal gacanta aan aad wax loogu qabsan.	biicmushtar¹ <i>m.l ld Biicmushtari; biicmushtarid.</i>
bidixee <i>f.g/mg2 (-xeeyay, -xeysay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Wax si hagar leh u sameyn. 2. <i>(f.mg)</i> Ka b.: wax dhanka bidix ka marid.	biicmushtar² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ka b.: qof badeeco iibinteeda ama gadiddeeda hawl ka dhigasho. <i>ld baayacmushtar², beecmushtar².</i>
bidixeyn <i>m.f.db eeg</i> bidixee.	biicmushtari <i>m.l (-iyo, m.db)</i> Qof badeeco gadiddeeda ama iibashadeeda hawshiisu tahay; ganacsade. <i>ld baayacmushtar¹ (2), baayacmushtari, beecmushtar¹</i>
big <i>m.db</i> 1. Sharraax, bilid, naqash, qurxin. 2. <i>(sh.r)</i> If, inta muuqda durbadiiba qarsooma; bilig. 3. B. dheh: carar meel si deg-deg ah looga tago.	biicmushtarid <i>m.db eeg</i> biicmushtar ² . <i>ld baayacmushtar¹ (1), baayacmushtari, beecmushtari</i>
bigayn <i>m.f.db eeg</i> bigee. <i>ld bigays</i> (2).	biicsad <i>m.l ld biicsasho.</i>
bigays <i>m.l</i> 1. Shaah aan caano lahayn; rinji. 2. <i>ld bigayn.</i>	biicsasho <i>m.db eeg</i> biicso. <i>ld beecsad, beecsasho, beecsi, biicsad, biicsi.</i>
bigee <i>f.g2 (-geeyay, -geysay)</i> Shaah karin.	biicsi <i>m.l ld beecsasho.</i>
bigil <i>m.l (-llo, m.db) (muus.)</i> Qalab muusig hawada ku shaqeeyaa, labada dacal ka furan, leh dalolo sawdkeeda lagu codeeyo oo sida badan ay ciidammadu isticmaalaan, turumbo.	biicso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax beec u raadsasho. <i>ld beecso.</i>
biglayn <i>m.f.db eeg</i> biglee.	biid <i>m.l</i> 1. Wax aad u yar. 2. B. ah: xarrago badan oo dharkiisu hab gaar ah u tolanyahay (qof).
biglee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> Iftiin kala googgo'an oo is daba jooga samayn.	bi'id <i>m.f.db eeg ba'</i> ² . <i>ld ba'id.</i>
bigrojebi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Gabar cadradnimo ka bi'in.	biif¹ <i>m.l</i> 1. Biyo yar oo lagu qooyo galley, meseggo iwm marka la tumayo ama la shiidayo. 2. B. ah: midab aad u cad; qurux. 3. <i>ld biifid.</i>
bigrojebin <i>m.f.db eeg</i> bigrojebi.	biif² <i>f.g1 (-fay, -ftay)</i> 1. Badar, digir iwm oo la tumayo ama la shiiday biyo yar ku qoyn. 2. Caddayn, qurxin.
bihimbih <i>m.l</i> Oohin beerlaxawsi leh oo ay siiba carruurtu sameyaan marka ay wax doonayaan.	
bihimbibi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Is b.: bihimbib samayn.	

biif-abaar *m.l* Badar biyo lagu bilbilay oo weli qallalan.

biifane *m.l* Digrimama badar la dubay oo biyo lagu bilbilay.

biifayn *m.f.dh eeg* biifee.

biifee *f.g2 (-feeyay, -feysay)* Wax, wax aad u cad ka dhigid; qurxin.

biifid *m.f.dh eeg biif²*. *ld biif¹* (3).

biig *m.l.u* 1. Warqadaha turubka inta u dhexeya labaalaha ilaa shanlaha (ama tobandalaha). 2. Wax qimo sidaa ah lahayn.

biijo *m.dh* Cudur bushimaha ku dhaco oo caddeeyo; barraaqdo; dhaleeco.

biil¹ *m.l* Kharash maalmeedka ama bileed; masaruuf.

biil² *f.g1 (-iilay, -iishay)* Kharash maalmeed cid bixin; masruufid.

biilasho *m.f.dh eeg* biilo.

biilid *m.f.dh eeg* biil².

biilo *f.g3 (-iishay, -iilatay)* Lacag biil ka dhigasho; masruufasho.

biimayn *m.f.dh eeg* biimee.

biime *m.l* B. ah: qof wax cabsi leh ama meel aan nabadgelyadeedu sugnayn u bareera. *ld biimo*.

biimee *f.g2 (-meeeyay, -maysay)* 1. Naf, hanti iwm biime ka dhigid. 2. Isku b.: meel cabsi leh ama nabaddeeda la hubin kas iyo ogaal ugu bareerid.

biimo *m.dh ld biime*.

biin *m.l (-nan, m.l)* 1. Qodxo bir ah, noocyoo kala duwan leh oo wax la iskula qabto. 2. Nooc ka mid ah gorgorka oo aad u dhereeyaa.

bi'in *m.f.dh eeg* bi'i. *ld bi'is*.

biinan *m.l* 1. Jirro maskaxeed qofka ka dhigta mid fudud oo aan dagganayn. 2. (w) *eeg* biin.

biindhayn *m.f.dh eeg* biindhee.

biindhee *f.g2 (-dheeyay, -dheysay)* Ciyaar turub, haad la degey fas yar saarid.

biindho *m.dh (-ooyin, m.l)* Saaridda (ciyaar turub).

biiq¹ *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Dhasha sagaarada. 2. Qof aad fuley u ah.

biiq² *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Cabsi dareemid. 2. Macluu iyo tabardarro la kulmid.

biiqid *m.f.dh eeg* biiq².

biir¹ *m.l* Nooc khamriga ka mid ah oo aan alkolo badan lahayn.

biir² *m.dh* 1. Neef sun ah oo ur gaar ah leh oo ceelasha aan muddo laga cabin marmar yeeshaan. 2. Wax aad u khamiiray. 3. Caano aad u dhanaan.

biir³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Wax intay ahaayeen ka badasho. 2. Ku b.: wax tiradooda kordhin. 3. Ku b.: cid ka mid noqosho.

biire *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Nooc qalimada ka mid ah oo khad fadhiida ku jirto.

biiri *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax si tiradoodu u badato uruurin. 2. Wax inta uu yahay wax kale oo la nooc ah ku kordhin.

biirid *m.f.dh eeg* biir³. *ld biiris²*.

biirin *m.f.dh eeg* biiri. *ld biiris¹*.

biiriqaate *m.l (-tayaal, m.l/dh)* Qof si xishood darro ah u qaata laaluush.

biiris¹ *m.l ld biirin*.

biiris² *m.dh ld biirid*.

biirjeex *m.l (-xyo, m.dh)* Qof aan dhibta ka waaban; qof firfircoo oo aan halista ka waaban. *ld birjeex*.

biirjeexnimo *m.dh* Birjeex ahaansho (qof). *ld birjeexnimo*.

biiro *m.dh* Cunto, lacag iwm oo in yarba meel laga keenay si loo siyo cid baahan.

biiroo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Wax biiri qabatay noqosho. Tus. "Cali waa biirooday".

biiroobid *m.f.dh eeg* biiroow.

biirrow *m.f.l eeg* biirrow.

biirrow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax biir leh noqosho (biyo, caano iwm).

biirqool¹ *m.l* Hab gaar ah oo xarig loogu xiro qof ceel biir leh gelaya si haddii uu biiroodo dhaqsi loogu soo saaro.

biirqool² *f.g1 (-oolay, -ooshay)* Qof ceel biir leh gelaya si haddii uu biirroodo dhaqsi loogu soo baxsho, hab gaar ah xarig ugu xirxirid.

biirqoolan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Qof la biirqoolay ahaansho.

biirqoolid *m.f.dh eeg* biirqool².

biirqoolnaan *m.f.dh eeg* biirqoolan. *ld biirqoolnaansho*.

biirqoolnaansho *m.l/dh ld biirqoolnaan*.

biirsad *m.l ld biirsasho*.

biirsamid *m.f.dh eeg* biirsan¹.

biirsan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax biiray noqosho.

biirsan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax biiray ahaansho.

biirsanaan *m.f.dh eeg* biirsan². *ld biirsanaansho*.

biirsanaansho *m.l/dh ld biirsanaan*.

biirsasho *m.f.dh eeg* biirso. *ld biirsad, biirsi*.

biirsi *m.l ld biirsasho*.

biirso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax la kaydinayo hadba in ku kordhisasho.

bi'is *m.l ld bi'in*.

biishad *m.dh (-do, m.dh)* Dhagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay labadiisa

dhinac min shan dhibcood ku leh. *ld*
banjiyad.

biish-bicaddaan *m.l* (-*nno*, *m.db*) *ld* *caddaan-bibiish*.

biish-bidooh *m.l* (-*hyo*, *m.db*) *ld* *dooh-bibanji*.

biish-bijoohaar *m.l* (-*rro*, *m.db*) *ld* *joohaar-bibanji*.

biish-bijoohar *m.l* *ld* *joohar-bibanji*.

biish-bisaliim *m.l* (-*mo*, *m.db*) *ld* *saliim-bibanji*.

biish-bishiish *m.l* (-*sho*, *m.db*) *ld* *shiish-bibanji*.

biish-biyeeg *m.l* (-*gyo*, *m.db*) *ld* *yeeg-bibiish*.

biitaysad *m.l* *ld* **biitaysasho**.

biitaysasho *m.f.db* *eeg* *biitayso*. *ld* **biitaysad**, *biitaysi*.

biitaysi *m.l* *Guuguun*. *ld* **biitaysasho**.

biitayso *f.mg3* (-*saday*, -*satay*) *Biito* ciyaarid.

biito *m.db* *Ciyaar-carruureed* fadhiga lagu dheelo, oo inta lugaha la fidhiyo, wax la tiriyo oo qofka ay tiradaasi ku dhammaato lugihisa mid laabo; *guunguun*.

biixi *m.db* (-*xyo*, *m.l*) 1. *Lafaha dhaardheer* oo ad'adag oo naflayda middooda. 2. *Qayb* *laf ah*. 3. *B. ah*: qof caato ah ee aad xoog u leh.

biixiweyn *m.db* (-*nno*, *m.db*) (*c.nafl*) *Lafdhabarleyda* berriga ku nool, addimadooda dambe (kubka), labadiisa lafood tan weyn.

bijaamo *m.db* (-*oojin*, *m.l*) *Isku joog* ka kooban surwaal iyo shaati ka samaysan dhar jilicsan oo la gashado marka la seexanayo.

bikaac *m.db.sh.r* *Cod* lagu muujiyo bikaacsashada; *b. dheh*; *b. ka siii*.

bikaaco *m.db* (-*oojin*, *m.l*) (*fis.*) *Walax kasta* oo ileys mootiye ah, lehna hal dhinac oo xoodan ama labada dhinacba xoodan. *Bikaacada* waxa lagu tilmaansadaa nooca dulaheeda ama raadka duluhu ku leeyihiin dhud ileys.

bikaacsad *m.l* *ld* **bikaacsasho**.

bikaacsasho *m.f.db* *eeg* *bikaacso*. *ld* **bikaacsad**, *bikaaci*.

bikaacs *m.l* *ld* **bikaacsasho**.

bikaaco *f.g3* (-*saday*, -*satay*) *Kala* *qaadid*, *kala qabasho* (il iwm).

bikil¹ *m.l* *Inta* *weel* *qaado*; *mug*.

bikil² *f.g1* (-*ilay*, -*ishay*) *Weel* *inta* *uu* *qaado* *ku* *shubid*.

bikilan¹ *f.mg1* (-*lmay*, -*lantay*; -*lmi*) *Weel* *wax* *buuksamay* *noqosho*.

bikilan² *f.mg4* (-*lnaa*, -*lnayd*) *Weel* *wax* *la* *bikilay* *ahaansho*.

bikilid *m.f.db* *eeg* *bikil²*.

bikilmid *m.f.db* *eeg* *bikilan¹*.

bikilnaan *m.f.db* *eeg* *bikilan²*. *ld* **bikilnaansho**.

bikilnaansho *m.l* *ld* **bikilnaan**.

bikrad *m.db* (-*do*, *m.l*) *Inan gabarnimadeeda* qabta oo aan weli rag la gogolgelin; *cadrad*.

bikrajebi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) *Gabar* *cadradnimada* *ka* *bi'in*.

bikrajebin *m.f.db* *eeg* *bikrajebi*. *ld* **bikrajebis**.

bikrajebis *m.l* *ld* **bikrajebin**.

bil¹ *m.db* (-*lo*, *m.l*) 1. *Laba* *yo* *tobanka* *qaybood* ee *sanadka* *middood* oo ah *sagaal* *yo* *labaatan* *ama* *soddon* *beri*. 2. *Marka* *dayaxu* *aanu* *dhammays* *ahayn*. 3. *Calaamat* *qaab* *dayax* *billow* *ah* *u* *eg* *oo* *xoolaha* *lagu* *sunto*. 4. *Bisha* *cas*: *urur* *caalami* *ah*, *oo* *dalal* *islaanku* *maalgeliyaan* *oo* *u* *qeybsan* *daryeelka* *ama* *samaalka* *dadka* *oo* *ay* *astaan* *u* *tahay* *dayax* *billaw* *ah* *oo* *cas*.

bil² *f.g1* (**bilay**, **bishay**) 1. *Wax* *kor* *u* *qaadid* *iyadoo* *madaxa* *laga* *sara* *mariyo*. 2. *Wax*, *wax* *qurxoon* *ka* *dhigid*.

bilaaban *f.mg1* (-*bmay*, -*bantay*; -*bmi*) 1. *Wax* *la* *bilaabay* *noqosho*. 2. *Waqt* *xaddidan* *qaybtisa* *hore* *gelid*. *ld* **billaaban**.

bilaabasho *m.f.db* *eeg* *bilaabo*. *ld* **billaabasho**.

bilaabid *m.f.db* *eeg* *bilow²*. *ld* **billaabid**.

bilaabmid *m.f.db* *eeg* *bilaaban*. *ld* **billaabmid**.

bilaabo *f.mg3* (-*lowday*, -*laabatay*) *Bilaw* *yeelasho*; *abuurnid*; *curasho*. *ld* **billaabo**.

bilaale *m.l* (-*layaal*, *m.l* *ld*) *Koob* *yar* *oo* *sida* *badan* *dhoob* *ka* *samaysan* *oo* *lagu* *cabbo* *bunka*.

bilaash *m.l* 1. *Wax* *aan* *waxtar* *la* *ahayn*. 2. *Wax* *shuruud* *la'aan* *ama* *lacag* *la'aan* *lagu* *helo*.

bilaashxeyte *m.l* *Qof* *isu* *muujiya* *inuu* *awood* *u* *leeyahay* *wax* *uusan* *karti* *u* *lahayn*.

bilad *m.l* *ld* **bilasho**.

biladdaye *m.l* (-*yayaal*, *m.l* *ld*) 1. *Cad* *dhalo* *ah* *oo* *dhan* *midab* *dheeh* *lacageed* *ah* *yo* *rinji* *ka* *marsan* *yahay* *oo* *la* *iska* *arko* *ama* *muuqaalka* *soo* *celisa*; *muraayad*; *mandarad*. 2. *Qalab* *qaab* *dhuun* *leh* *oo* *muuqaallada* *fog* *soo* *dhoweya*.

bilan *f.mg4* (-*lnaa*, -*lnayd*) *Wax* *la* *bilay* *ahaansho*.

bilasho *m.f.db* *eeg* *bilo*. *ld* **bilad**.

bila-yaro *m.db* *Uuryaro*.

bilbil¹ *m.l* 1. *Firdhiinta* *biyo* *iwm* *sida* *dhibcaha* *roobka* *meel* *loogu* *firdhiyo*. 2. *Nin* *gabdhaha* *taataabta*. 3. *ld* **bilbilid**.

bilbil² *f.g1* (-*ilay*, -*ishay*) 1. *Biyo* *iwm* *meel* *sida* *dhibcaha* *roobka* *ugu* *furdhin*. 2. *Gabar* *taabasho*.

bilbilan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la bilbilay ahaansho.
bilbilasho *m.f.dh ù eeg* bilbilo.
bilbilid *m.f.dh eeg* bilbil². *ld bilbil¹* (3).
bilbilnaan *m.f.dh eeg* bilbilan. *ld bilbilnaansho*.
bilbilnaansho *m.l/dh ld bilbilnaan*.
bilbilo¹ *m.l* 1. Koor yar bir ka sameysan oo lo'da loo xiro; dawan. 2. Muuqaal qurux badan.
bilbilo² *f.mg3 (-ishay, -ilatay)* Meel biyo ku rusheysasho.
bilcaan *m.dh ld bilcan¹*.
bilcamid *m.f.dh eeg* bilcan².
bilcan¹ *m.dh.u* Haweeney la guursaday. *ld bilcaan*.
bilcan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Bilcan ka dhigid; guursasho.
bilcil *m.l (bilcill-/llo, m.dh)* Geedaha waaweyn oo daawada leh nooc ka mid ah oo leh laamo kala baxsan, qodxo yaryar oo qarofan, caleemo yaryar iyo mayrax rarada laga sameysto.
bilcooshaan *m.dh* Nooc ka mid ah maryaha xariita ah.
bildayaxeed *m.dh (-lal ..., m.l) (c.fal.)* Waqtiga uu dayaxu wareeg buuxa ku sameeyo dhulka, waqtigaas oo u dhexeeya bil cusub ilaa bil cusub; waana ugu dhawaan 29.5 maalmood.
bileys *m.l ld boliis*.
bileysad *m.l ld bileyasho*.
bileysasho *m.f.dh eeg* bileyso. *ld bileyasad, bileyysi*.
bileyysi *m.l ld bileyasho*.
bileyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Haweenwy ur leh oo sidda dhaweysay si ay samo ugu dhasho alla bari samayn; kuraysasho.
bilhaarsiya *m.l (daaw.)* Deris ku nool saddexda nooc uu leeyahyna ay keenaan cudurro dalalka kulul laga helo.
bili *m.l/dh* 1. Nasiib wakan. 2. Sharaf wakan.
bilic *m.dh* Muuqaal indhuhu u bogaan oo ay aad u jecleystaan.
bilicsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax muuqaalkooda indhuhu u bogaan oo ay aad u jecleystaan ahaansho.
bilicsanaan *m.f.dh eeg* bilicsan. *ld bilicsanaansho*.
bilicsanaansho *m.l/dh ld bilicsanaan*.
bilid *m.f.dh eeg* bil².
bilig *m.dh.sh.r* If, inta muuqda durbadiiba qarsooma; big.
biligbilig *m.dh* 1. Dhibmilayn. 2. Babbinta.
biliglayn *m.f.dh eeg* biliglee.

biliglee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Iftiin meel dheer bilig ka dhihid.
biliis *m.l ld boliis*.
bililiqaysad *m.l ld bililiqaysasho*.
bililiqaysasho *m.f.dh eeg* bililiqayso. *ld bililiqaysad, bililiqaysi*.
bililiqaysi *m.l ld bililiqaysasho*.
bililiqayso *f.g3 (-stay, -satay)* Hanti la boobayo in yar ka qaadasho.
bililiqo *m.dh (-ooyin, m.l)* Hanti yar oo meel la boobayo laga helo.
biliq *f.g1 (-lqay, -liqday; -lqi)* Wax, wax si aan habeysnayn meel ugu firirsan ka dhigid.
bilirubiin *m.l (daaw.)* Walaxyo midabeysan oo ka yimid jajabinta heemogolobiinta dhiigga oo xameetida la socda. Labada ugu muhiimsan waxa weeyaan biilirubiin oo midab hundi ah leh iyo biiliferdin oo midab caagar ah leh.
bilis *m.dh.u* 1. Bulshada inteeda aan xag dhaqameed wax dhalil ah isir u lahayn. 2. B. ah: qof aan xag dhaqameed wax dhalil ah isir u lahayn. 3. B. xaawo: haween.
bilisayn *m.f.dh eeg* bilisee.
bilisee *f.g2 (-seeyay, -saysay)* 1. Bilis ka dhigid; xorayn. 2. Gudid (gabar).
bilisxaawo *m.dh.u* Haween. *ld bilisxaawood*.
bilisxawood *m.dh.u ld bilixaawo*.
bilkeedi *f.g2 (-iyay, -isay)* Aayaha dambe sida la noqon doono eegid.
bilkeedin *m.f.dh eeg* bilkeedi. *ld bilkeedo*.
bilkeedo *m.dh* Eegidda aayaha dambe sida la noqonayo. *ld bilkeedin*.
billaa *fk*. Erey lagu muujiyo waxa loo maleeyo in ay dhacayaan; laga yaabaa in; armaa. Tus. "Billuu keen?"
billaabban *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* *ld bilaaban*.
billaabasho *m.dh ld bilaabasho*.
billaabid *m.dh ld bilaabid*.
billaabmid *m.dh ld bilaabmid*.
billabo *f.mg3 (-lowday, -laabatay)* *ld bilaabo*.
billawe *m.l (-wayaal, m.l/dh)* Mindi labada dhinac af ku leh, caarad dhuuban iyo daab xardhan oo gees ama caag iwm ka samaysan leh oo ay ragga qaataan; magli.
billad *m.dh (-do, m.l)* Gabal yar, fidsan, wareegsan oo dahab, qalin, maar iwm middoood ka samaysan oo astaan ama hadal inta lagu qoro abaalqud ahaan lo baxsho.
billayn *m.dh ld ballayn*.
billaysimo *m.dh ld ballayn*.
billaysin *m.l ld ballayn*.
billee *f.g2 (-leeyay, -leysay)* *ld balleee*.

billow ¹ <i>m.l ld bilow¹</i> .	biqid <i>m.f.dh eeg baq²</i> . <i>ld baq¹</i> (2), <i>baqid</i> , <i>biqitin</i> .
billow ² <i>f.g1</i> (-laabay, -lowday; -laabi) <i>ld bilow²</i> .	biqil ¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) 1. Abuur markaa soo baxay. 2. <i>ld biqlid</i> .
bilmasal <i>fk</i> . Tusaale ahaan, misaal ahaan. <i>ld bilmasil</i> , <i>bilmatal</i> , <i>bilmatal</i> , <i>bilmesel</i> , <i>bilmel</i> .	biqil ² <i>f.mg1</i> (-qlay, -qishay; -qli) Abuur iwm soo bixid.
bilmasil <i>fk</i> . <i>ld bilmasil</i> .	biqitin <i>m.l ld biqid</i> .
bilmatal <i>fk</i> . <i>ld bilmasil</i> .	biqlayn <i>m.f.dh eeg</i> biqlee. <i>ld biqlays</i> , <i>biqle</i> (1).
bilmatal <i>fk</i> . <i>ld bilmasil</i> .	biqlays <i>m.l ld biqlayn</i> .
bilmesel <i>fk</i> . <i>ld bilmasil</i> .	biqle <i>m.l</i> 1. <i>ld biqlayn</i> . Haraati iyadoo labada addin ee dambe oo wada jiraan dameeruhu gadaal wax ugu dhuftaan. 2. <i>ld biqlo</i> . Sarreen magooliyay.
bilmel <i>fk</i> . <i>ld bilmasil</i> .	biqlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Biqle samayn (dameer, faras, iwm).
bilnaan <i>m.f.dh eeg</i> bilan. <i>ld bilnaansho</i> .	biqlid <i>m.f.dh eeg</i> biqil ² . <i>ld biqil¹</i> (2).
bilnaansho <i>m.l/dh ld bilnaan</i> .	biqlo <i>m.dh ld biqle</i> (2).
bilo <i>f.mg3</i> (bishay, bilatay) Bil dhalasho.	bir ¹ <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Macdanta dhulka laga qodo nooc ka mid ah, adag oo waxyaabo laga sameeyo oo danabka iyo kulkana si fican u gudbiya. 2. B. isha: barta yar madow, oo wax lagu arko. 3. <i>ld bir-ajuuraan</i> .
bilooras <i>m.l</i> (<i>c.naf</i>) Afka hoose ee caloosha oo u furan xiidmaha (duwodeenam).	bir ² <i>m.dh</i> (<i>kiim</i>) Curiye kasta oo kiimikaad oo ah adke widhwidha, danabka iyo kulkana si fiican u gudbiya.
billow ¹ <i>m.l</i> 1. Tallaabada ugu horreysa hawl la fulinayo. 2. Waqt xaddidan qaybtiisa hore. <i>ld billow¹</i> .	bir ³ <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Wax sida iftiin bilig dhihid.
billow ² <i>f.g1</i> (-laabay, -lowday; -laabi) 1. Hawl la fulinayo tallaabadeeda hore guda gelid. 2. Waqt xaddidan qeybtiisa hore gudagelid. <i>ld billow²</i> .	biraha-alkaali <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Curiyayaasha ururka 1aad ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Waxay dhammaantood ku leeyihii hal elektaroon heertamarkooda ugu sarreya. Waxay sameeyaan ayoonno togan oo xaaladdooda ogsidhayntu tahay I. Ogsaydhadoodu waxay ku milmaan biyaha si ay u sameeyaan alkaaliyo. Biraha alkali waa litiyam (li), soodiym (Na), botaasiyam (K), rubiidiyam (Rb), susiyam (Cs) iyo faransiyam (Fr).
bilqan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la bilqay ahansho.	bir-ajuuraan <i>m.dh</i> 1. Bir budo laga dhigay oo lagu daaweyo caruurta caddaadka qabta. 2. <i>ld birxaar</i> . 3. bir 1 (3).
bilqanaan <i>m.f.dh eeg</i> bilaqan. <i>ld bilqanaansho</i> .	birayn <i>m.f.dh eeg</i> biree.
bilqanaansho <i>m.l/dh ld bilqanaan</i> .	bircayd <i>m.l ld burcayd</i> .
bilqasab <i>fk</i> . Si sandulle ah, si xoog ah.	birdaawe <i>m.l</i> (-wyaal, <i>m.l/dh</i>) Weel fidsan oo bir ah, leh dhieg la qabsado oo canjeerada iwm. lagu dubo; birlaxooxeed. <i>ld birdaawo</i> , <i>birtaawe</i> , <i>birtaawo</i> .
bilqaxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) Wax si aan nadaamsanayn loo kala daadshay ahaansho.	birdaawo <i>m.dh ld birdaawe</i> .
bilqaxnaan <i>m.f.dh eeg</i> bilqaxan. <i>ld bilqaxnaansho</i> .	birdanab <i>m.dh</i> Bir la aaminsanyahay in ay danabka la socota oo dhulka gasho waxay ku dhacdana disha.
bilqaxnaansho <i>m.l/dh ld bilqaxnaan</i> .	birdhaf <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.dh</i>) (<i>kiim</i>) Iskujir ka kooban laba birood ama in ka badan (sida boronas, aaraas) ama bir ay ku dhafanyihiin xaddi yar oo birmaahayaal ahi (sida istiil).
bilqid <i>m.f.dh eeg</i> biliq.	
bilyardi <i>m.l</i> 1. Ciyaar si habeysan iyo shuruuc gaar ah loogu ciyaaro ulo ama la'aan iyo kubbado adag, yaryar midabaysan oo faan maroodi ka samaysan oo miis gaar ahna lagu dul ciyaaro. 2. Miis afarta gees iyo dhexda lix god ku leh maro ku dhahaarantahay oo ciyaarta b.ga lagu ciyaaro.	
bilyan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Tiro ka kooban kun meelood oo min milyan ah; kun milyan; "1.000.000.000".	
bini <i>m.l ld beni</i> .	
binii-aadan <i>m.lu ld banii-aadan</i> .	
binii-aadannimo <i>m.dh ld banii-aadannimo</i> .	
binii-admi <i>m.lu ld banii-aadan</i> .	
biniiini <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Indhaha kala qaadid si wax loogu dhaygago.	
biniiniin <i>m.f.dh eeg</i> biniini. <i>ld biniinis</i> .	
biniinis <i>m.l ld biniinin</i> .	
binnuur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Koob yar oo qaxwada lagu cabbo. <i>ld binnuuri</i> .	
binnuuri <i>m.l ld binnuuri</i> .	

B.yadu waxay ahaan karaan laba weji oo isku laban ama iskujir iskukaan ah.

birdhi *m.l* 1. Macdan qaali ah. 2. Cad yar oo xabag ah. 3. *ld birdhic.*

birdhic *m.db* (-*cyo*, *m.db*) 1. Bar yar oo leh midab ka geddisan meesha ay ku taal. 2. *ld birdhi.*

birdhig¹ *m.l ld birdhigid.*

birdhig² *f.mg1* (-*gay*, -*gtay*) U b.: wax sida cadow iwm oo soo food leh si geesinnimo leh uga horteqid.

birdhigid *m.f.db eeg* birdhig². *ld birdhig¹.*

bire *m.l* (-*rayaal*, *m.l/db*) Weel qori ka samaysan leh af ballaaran sidde la qabsado oo geela lagu maalo, gaawe, toobke. *ld bure.*

biree *f.g2* (-*reeyay*, -*raysay*) 1. Nafley dhuunta iyo halbowlayaasha mindi ugu goyn. 2. Neef la qalanayo si sharciga waafaqsan dhuunta iyo halbowlahayaasha mindi ugu goyn.

bireeris *m.l* (*juqr.*) Duuduubka deggan, badanaa: fidsan, guud ahaan aan dhir lahayn, bannanno caws leh - dhul cawsaadka loolka dhexe - ee woqooyiga maraykanka, ee qariya gobollada koonfureed ee Alberta, Saskatuun iyo Manitoba oo Kanada ah iyo Badhtamaha midowga Mareykanka ilaa bilow-kureed Buur Dhadhaabeedyada oo ay ugu barayeyso ilaa dhigta harada Mishigan.

bireshiyobiya *m.dh* (*daaw*) Dhibaato lagala kulmo akhriska caadiga ah iyo fulinta hawlo dhow oo ay keento hoos u dhac xagga aragga oo da'du keento, taasoo ishu ayan awoodin in ay beddesho qallooca birta isha si ay faseex ugu aragto wixii u dhow. Sababta midaas waxay tahay ayadoo marba marka ka dambeysa ay lumeyso awood jiitimaadka birta isha (lens) sidaas awgeed qallooceedu ma beddelmi karo marka si fiican ugu muuqan mayaan wixii u dhow. Wuxa lagu saxa muraayadaha indhaha oo uu takhtar kuu qoro.

biri *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Dab iwm holcin.

birid *m.f.db eeg* bir³.

biriir *m.dh* 1. Gaashi weyn, cad oo ku taal neef lo' ah oo midab aan caddaan ahayn leh. 2. Caro ama naxdin laga dareemo qofka wejigiisa. *ld bariir.*

biriiri *f.mg2* (-*iyay*, -*isay*) Weji biriir u yeelid.

biriirin *m.f.db eeg* biriiri. *ld biriiris.*

biriiris *m.l ld biriirin.*

biriixix *f.g1* (-*xay*, -*xday*) Wax aqoon yar ka helid.

biriixid *m.f.db eeg* biriixix.

biriiryabid *m.f.db eeg* biriiryow². *ld biriiryow¹.*

biriiryow¹ *m.l ld biriiryabid.*

biriiryow² *f.mg1* (-*yaabay*, -*yowday*; -*yaabi*) Baraaruqid.

biriikinnaas¹ *m.l* Qaylo iyo sawaxan ay carruurtu sameeyeen marka ay ciyaarayaan. *ld biriwixid.*

biriikinnaas² *f.mg1* (-*say*, -*stay*) *ld biriwax².*

biriikinnaasid *m.db* *ld biriwixid.*

birilaxooxeed *m.db* Weel bir ah, fidsan, culus, dheg la qabsado leh oo laxooxda lagu dубо.

birimbirqayn *m.f.db eeg* birimbirqee. *ld birimbirqo.*

birimbirqee *f.mg2* (-*qeeyay*, -*qaysay*) Birimbirqo samayn.

birimbirqo *m.db* Boodbood iyo durduro ay sameeyaan weylaha; naylaha, waxaraha iwm marka ay barwaqaqeysonyihiin. *ld birimbirqayn.*

birin *m.f.db eeg* biri.

biriq¹ *m.db* Gantaal danab ah, xoog badan, wuxuu ku dhaco dila oo ka dhasha isku dhac daruuro marka roob da'ayo. *ld wiriq.*

biriq² *f.mg1* (-*rqay*, -*riqday*; -*rqij*) Iftiin yar oo muuqday dhaqso u qarsoomid.

biririf *m.db* (-*fo* /*fyo*, *m.l*) Dhowr daqiqadood oo hawl la hayey laga nasto.

birisam *m.l* (-*myo*, *m.db*) 1. (*xis.*) Salxaale leh laba weji oo barbarro ah iskuna sargo'an iyo dhammaan wejiyada kale ay yihiin barbarooleyaa. 2. (*xis.*) Salxaale leh laba weji oo iska soo horjeeda laguna magacaabo salalka ahna geesooleyaa isku sargo'an. Dhammaan wejiyada kale waa barbarro ah oo u dhexeya geesaha talantaaliga ah ee salalka.

biriwax¹ *m.l ld biriwixid.*

biriwax² *f.mg1* (-*xay*, -*xday*; -*wixi*) Qaylo iyo sawaxan samayn (caruur). *ld biriikinnaas².*

biriwixid *m.f.db eeg* biriwax². *ld biriikinnaas¹, biriikinnaasid, biriwax¹.*

birjeeb *m.l* (-*bo*/-*byo*, *m.l*) Bir, biraha kale lagu qabto oo ka kooban laba qalbac oo dhexda iska haysta oo marka gadaal la isaga qabto hore wax ka qabata; kalbad.

birjeeex *m.l* (-*xyo*, *m.db*) *ld biirijex.*

birjeexnimo *m.db* *ld biirijeexnimo.*

birjiir *m.dh* (-*rro*, *m.db*) Bir jaadad badan ah jiirka lagu dabo.

birjiko *m.dh* *ld burjiko.*

birlab *m.db* 1. Bir aad u adag oo aan jebin. 2. Bir awood oo leh in ay soo jiidato biraha kale. *ld birlabulub.*

birlabnimo-duleed *m.db* (*jool*, *fis.*) Astaamaha birlabeed oo uu muujiyo dhulkuu, kuwaas oo dhulka keenay inuu noqdo birlab

- weyn oo labo cirif leh; waa sayniska barashada astaamooyinkaas.
- birlaxooxeed** *m.dh* (-**dyo**, *m.dh*) Birdaawe.
- birmac** *m.dh* Nooc birta ka mid ah oo aad u jilicsan.
- birmad** *m.l* 1. Gargaar degdeg ah oo meel ay dhibaato ka dhacday kaalmo ahaan loogu diro. 2. Ciidan hubaysan oo lagu xoojiyo ciidan kale oo dagaal ku jira ama dhibaataysan. 3. *ld birmasho*.
- birmasho** *m.f.dh eeg* birmo. *ld birmad* (3).
- birmiil** *m.l* (-**llo**, *m.dh*) Weel weyn oo bir ah qaab dhululubo leh oo qaada labo boqol oo litir, fuusto. *ld barmiil*.
- birmo** *f.mg3* (-**maday**, -**matay**) Meel dhibaato ka aloosantay si degdeg ah ugu ciidamid.
- biro-dhuleed-alkaliin** *m.l* (*kiim.*) Curiyayaasha ururka 2aad ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Inkasta oo aanay aad ugu milmin biyaha haddana waxay la sameeyaan iyo beysyo. Waxay dhamaantood ku leeyihiin laba elektaroon heertamarta ugu sarreysa. Waxay sameeyaan ayoonno togan oo xaaladdooda ogsidhayntu tahay II. Biraha ururkani waa: biriliyam (Be), magnisiyam (Mg), kaalsiyam (Ca), istorontiyam (Sr), baariyam (Ba) iyo radyam (Ra).
- birow** *m.l* (-**wyo**, *m.dh*) Weel yar oo bir ka samaysan; daasad.
- birqaab** *m.l* (-**byo**, *m.dh*) 1. Bir laba qalbac oo gadaal ama dhexda iska haysta ah oo dhuxusha birta kulul iwm lagu qabto. 2. Summad ka kooban laba alif oo isweydaarsan oo xoolaha lagu dhigto. *ld birqabat*.
- birqabad** *m.l* (-**dyo**, *m.dh*) *ld birqaab*.
- birqabad-dhalis** *m.l* (-**dyo** ..., *m.dh*) (*daaw.*) Alaab birqabatada qaabkeeda leh oo loogu talaggalay in takhaatiirtu wax ku qabato oo ku soo jiiddo. Noocyoo kala duwan aaya jira, midda ugu muhiimsan waa tan lagu dhaliyo ilmaha ayadoo madaxa looga qabanayo laguna soo jiidayo, dhibaatana aan la gaarsiin.
- birqalax** *m.l/dh* 1. Bir jajab ah oo duug ah oo aan waxtar lahayn. 2. Dad aan karti lahayn oo waxtarkooda yaryahay.
- birqid** *m.f.dh eeg* biriq².
- birre** *m.l* 1. Miicyo dhuudhuuban, cawska fidiisa ka baxa oo markay qallalaan wax mudi kara. 2. Qolofka badarka qaarkii sida bariiska ku rogan.
- birri** *m.l* 1. Dhulka intiisa aan bad ahayn. 2. Dhul. *ld berri*¹.
- birriyad** *m.dh* Dabayl dhanka birriga ka timaado oo dhanka badda u socota.
- birsan** *m.dh* Nooc birta ka mid ah oo aad u adag birlab.
- birshub** *m.dh* (-**byo**, *m.dh*) Qalab biraha lagu dhalaaliyo, qaabab kala duwanna u yeesho.
- birshubid** *m.dh* Dhalaalinta iyo qaabeynta birta.
- birsol¹** *m.l* 1. Neef xoolo ah oo la gowracay. 2. *ld birsolid*.
- birsol²** *f.mg1* (-**olay**, -**oshay**) La gawracay ahaansho (neef xoolaad).
- birsolid** *m.f.dh eeg* birsol². *ld birsol¹*.
- birsulub** *m.dh* *ld birlab*.
- birtaaawe** *m.l* *ld birtaaawe*.
- birtaaawo** *m.dh* *ld birtaaawe*.
- bir-u-eke** *m.l* (-**kayaal**, *m.l/dh*) (*kiim.*) Curiye kasta leh astaamo u dhexeeya kuwa biraha iyo kuwa birma-ahayaasha. Sida runta ahna, ma jirto kala soocid cad oo lagu kala qaybiyo biraha iyo birma-ahayaasha. Marka kalka tusaha kalgalka bidix ilaa midig loo socdaba waxa laga tegayaa astaamaha biraha lana tegayaa astaamaha birma-ahayaasha.
- birxaar** *m.dh* 1. Nooc biraha ka mid ah, aad u jilicsan oo si sahlan u jabta. 2. *ld bir-ajuuaraan*.
- birxarbi** *m.dh* 1. Bir dhuuban oo dheer oo dhuunta buntukha lagu sifeeyo, wixi ku go'ana looga soo saaro.
- bis** *m.dh* *ld bes*.
- bisabbisoo** *f.mg3* (-**ooday**, -**ootay**) U b.: wax la rabo in la sameeyo marmasiinyo u raadsasho. *ld bisimbisoo*.
- bisabbisood** *m.f.dh eeg* bisabbisoo. *ld bisimbisood*.
- bisad** *m.dh* (-**do**, *m.l*) Nafley yar oo dhogor jilicsan oo hebed ah oo dadka la dhaqanta: waxay ku nooshahay jiir, shimbiro, hilib kale, caano; dinnad; dummad; mukulaal, yaanyuuro; basho.
- bisayl** *m.l* 1. Cunto dab lagu farsameeyey oo gaartay heerkii lagu cuni lahaa. 2. Miro iwm marka ay gaaraan heerkii lagu cuni ama la guran lahaa. 3. Waaya-aragnimo dheeraad ah oo la yeesho. 4. *ld bislaan*.
- bisbaas** *m.l* *ld basbaas*.
- bishaarad** *m.dh* *ld bishaaro*.
- bishaarayn** *m.f.dh eeg* bishaaree.
- bishaaree** *f.mg2* (-**reeyay**, -**raysay**) U b.: cid, war ay ku faraxdo u sheegid.
- bishaaro** *m.dh* War wanaagsan oo farxad iyo reyn reyn leh. *ld bishaarad*, **bushaarad**, **bushaaro**.
- bishiic** *m.l* *ld bashiic*.

bishiican *f.mg1* (-cmay, -cantay; -cmi) *ld* bishiican.
 bishiici *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* bishiici.
 bishiicin *m.db* *ld* bishiicin.
 bishiicmid *m.db* *ld* bishiicmid.
 bishiicsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* bishiicsan.
 bishiicsanaan *m.db* *ld* bishiicsanaan.
 bishiicsanaansho *m.l/dh* *ld* bishiicsanaan.
 bishil¹ *m.l* (-llo, *m.db*) *ld* bishkil¹.
 bishil² *f.g1* (-ilay, -ishay) *ld* bishkil².
 bishkilid *m.db* *ld* bishkilid.
 bishin *m.db* (-no, *m.l*) *ld* burshin.
 bishkil¹ *m.l* (-llo, *m.db*) Qori yar oo xalleefsan mayrax iwm oo dalool yar la agu gufeeyo. *ld* bishil¹.
 bishkil² *f.g1* (-ilay, -ishay) Tigin ama qori yar oo wax ku shakarid, ku adkayn. *ld* bishil².
 bishkilid *m.f.db* *eeg* bishkil². *ld* bishkilid.
 bisil *f.mg4* (-slaa, -slayd) 1. Cuno, wax heerkii lagu cuni lahaa gaarey ahaansho. 2. Miro iwm wax heerkii lagu cuni lahaa gaarey ahaansho. 3. Qof waaya-aragnimo dheeraad ah leh ahaansho.
 bisimbisoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* bisabbisoo.
 bisimbisood *m.db* *ld* bisabbisood.
 bisin *m.l* (*dii.*) Aayadda suuradaha quraanku ka wada bilawdaan, mid mooyaane oo ah Bismillaahir-raxmaanirraaxiim.
 bisiq *m.l* *ld* dhisiq.
 biskoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Nasley jirranayd caafimaad helid.
 biskood *m.f.db* *eeg* biskoo.
 biskoodsi *f.g2* (-iiyay, -iisay) Caafimaadsiin.
 biskoodsiin *m.db* *eeg* biskoodsi.
 bislaan *m.f.db* *eeg* bisil. *ld* bisayl (4), bislaansho.
 bislaansho *m.l/dh* *eeg* bislow. *ld* bislaan.
 bislayn *m.f.db* *eeg* bislee. *ld* bislays.
 bislays *m.l* *ld* bislays.
 bislaysad *m.l* *ld* bislaysasho.
 bislaysasho *m.f.db* *eeg* bislayso. *ld* bislaysad, bislaysi.
 bislaysi *m.l* *ld* bislaysasho.
 bislayso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Cunto bisayl ka dhigasho. 2. Arrin u gogol xaarasho si aan go'aan qaadashadeeda loogu dhibtoon.
 bislee *f.g2* (-leeyay, -laysay) 1. Cunto bisayl ka dhigid. 2. Arrin si aan go'aankeeda loogu dhibtoon u gogol xaarid.
 bislow *f.mg3* (-laaday, -laatay) Wax bisil noqoshoo.
 bismillaahi *e.d* Bisinkii Alle qabsasho.

bismillee *f.g2* (-leeyay, -leysay) 1. Bisin u qabsasho (cunto), dhadhamin. 2. (*dii.*) Bisin wax ku billaasho.
 bismilleyn *m.f.db* *eeg* bismillee.
 bisqan *m.db.u* Timaha gumaarka dadka ka baxa; shuun. *ld* bisqin.
 bisqanley *m.db* Meesha ay bisqintu ka baxdo; gumaar.
 bisqin *m.db.u* *ld* bisqan.
 bisturi *m.l* (*daaw.*) Middi yar oo takhtarku u isticmaalo qallinka, lehna af qalloocan ama af toosan.
 bitaamid *m.f.db* *eeg* bitaan.
 bitaan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Ciid khafiif ah hawo ku baahid.
 bitaan² *f.mg4* (-naa,-nayd) Ciid khafiif ah hawo ku baahid.
 biti¹ *m.l* Nasiib; hoodo.
 biti² *f.g2* (-iyay, -isay) Wax sida buda iwm oo aan culays badan lahayn dabayl raacin.
 bitijor *m.l* (-rro, *m.db*) Karbuuno; tooj.
 bitin *m.f.db* *eeg* biti².
 bito *m.db* Ciid jilicsan, buda ah oo ay dabayshu qaaddo.
 bituuminas *m.l* (*jool.*) Dhuxuldhagax madowdhalaal ah; 75% ilaa 92% oo ka mid ahiba waa kaarboon; 4.5% ilaa 5.6 % waa haydaroojiin. Sida caadiga ah, waxaa loo yaqaan dhuxul guri. B. waa dhuxul-dhagax heer sare ah oo ka darajo sarraysa lignaytka, kana darajo hooseysa antarasayt. Waa dhuxul dhagaxda ugu badan uguna muhiimsan ee la helo iyadoo siyaabo dhawr nooc ah u jirta, sida dhuxulkook iyo dhuxulneefeed.
 bixi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax meel uu joogay ama yaallay ka saarid. 2. Wax sida musmaar qodax iwm meel uu ku mudnaa ka siibid. 3. Wax halis ka badbaadin. 4. Qof, wax uu hayey cid kale siin. 5. Dab iwm shidid. 6. Magac u b.: nafley, meel iwm magacsii. 7. Wax u b.: qof dhintay wardi ama sadaqa u hibayn. 8. Isu b.: wax kala qoqoban isufurid. 10. Isu b.: laba qof tartansiin. 11. Kala b.: kala saar. *ld* bixi.
 bixid *m.f.db* *eeg* bax.
 bixin *m.f.db* *eeg* bixi. *ld* baxsiin, baxsiis (4), bixis.
 bixis *m.l* *ld* bixin.
 bixitimid *m.f.db* *eeg* bixitin². *ld* bixtin¹.
 bixitin¹ *m.l* Tegidda meel laga tago iyadoo meel kale la aadayo. *ld* bixtimid.
 bixitin² *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Qof meel u ambabixid.
 bixiye *m.l* Fandhaal weyn oo dabo dheer leh kana samaysan qori oo raashinka lagu gurto.

- biyaano** *m.dh* (*muus.*) Qalabka muusikada jaadadkiisa waaweyn jaad ka mid ah oo codad aad u kala duwani ka soo baxan.
- biyabbaax¹** *m.l* Imaatinika minada labka iyo dheddigaa marka ay isu galmoodaan. *ld* **biyabbixid.**
- biyabbaax²** *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Lab iyo dheddig isu galmooday mino ka imaansho.
- biyabbaaxo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Meesha ay biyaha webiga ka fatahay ku fafaan. 2. Marka ay biyuhu webiga ka fatahmaan.
- biyabbeel¹** *m.l* 1. B. ah: badar la karinayo oo isaga oo aan weli bislaan biyihii ka dhammaadeen. 2. *ld* **biyabbeelid.**
- biyabbeel²** *f.mg1* (-eelay, -eeshay) Dheri karsamaya biyo ka dhamaasho.
- biyabbeelid** *m.f.dh* *eeg* biyabbeel². *ld* **biyabbeel¹.**
- biyabbixid** *m.f.dh* *eeg* biyabbaax². *ld* **biyabbaax¹.**
- biyabbiyayn** *m.f.dh* *eeg* biyabbiyee.
- biyabbiyee** *f.g2* (-yeeay, -yaysay) Cunto cabbid iwm biyo ka badan ku darid.
- biyabbiyo** *m.l* *ld* **biyabbiyood.**
- biyabbiyoobid** *m.f.dh* *eeg* biyabbiyow². *ld* **biyabbiyow¹.**
- biyabbiyood** *m.l.kh* B. ah: wax biyo ka badan lagu daray ama biyaha u eg. *ld* **biyabbiyo.**
- biyabbiyow¹** *m.l* Ku daridda badar lagu daro biya ka bateen noqosho. *ld* **biyabbiyoobid.**
- biyabbiyow²** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax biyo ka bateen noqosho.
- biyabbooli** *m.l* Meel god ah oo biyaha daadku ku shubmaan oo aan buuksamini.
- biyaddiid¹** *m.l* (-dyo, *m.dh*) 1. Neef aan biyaha cabbin marka uu wax qoonsado. 2. *ld* **biyaddiidid.**
- biyaddiid²** *f.mg1* (-day, -dday) 1. Biyo cabi waayid wax uu qoonsaday awgeed (neef). 2. Ka b.: maamul sida loo fulinaayo saluugid.
- biyaddiidid** *m.f.dh* *eeg* biyaddiid². *ld* **biyaddiid¹ (2).**
- biyadhac¹** *m.l* *1. ld* **biyadhaceen.** (-cyo, *m.dh*) Qar sare oo biyaha qulqulaya ay ka daataan. 2. (-cyo, *m.dh*) Meel godan oo biyo qabatin leh oo qar, buur iwm ku hoos taalla. 3. (-cyo, *m.dh*) Go'aan; duluc; murti. 4. *ld* **biyadhicid.**
- biyadhac²** *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) Xoolo meel biyo leh ka harqasho.
- biyadhaceen** *m.l* Qar sare oo biyaha ka degtaan. *ld* **biyadhac¹ (1).**
- biyadhicid** *m.f.dh* *eeg* biyadhac². *ld* **biyadhac¹ (4).**
- biyadhig¹** *m.l* Roob da'ay biyaha dhulka korkiisa uu kaga tago; xareed dhulka waran.
- biyadhig²** *f.mg1* (-gay, -gtay) Roob da'ay biyo dhulku dhaafid; roob xareed dhul warid.
- biyadhigid** *m.f.dh* *eeg* biyadhig².
- biyafariisad** *m.l* *ld* **biyafariisin.**
- biyafariisin** *m.l* (-nno, *m.dh*) Dhul godan oo biyo qabatin leh. *ld* **biyafariisad.**
- biyaggaleen** *m.l* (-nno, *m.dh*) Meel godan oo biyo qabatin leh.
- biyajab** *m.l* Meesha biyaha webi, durdur, daad iwm ay ka kalago'aan.
- biyajiid** *m.l* (-dyo, *m.dh*) 1. Raadka daad ku reebo meel uu maray. 2. B. ah: rati muddo dheer la rarayey oo aan hilibkiisa la cuni karin adayg awgiis.
- biyakuhar** *m.l* (-rro, *m.dh*) Balli.
- biyamar** *m.l* (-rro, *m.dh*) Raadka uu roobka ku reebo meesha uu ku da'ay.
- biyamarin** *m.dh* Si xoog leh oo roob meel ugu da'o.
- biyamaris¹** *m.l* Roob xoog leh oo biyihisu daad soo rogaan.
- biyamaris²** *f.mg1* (-say, -stay) Biyo roob daad soo rogid.
- biyammacee** *f.g2* (-ceeyay, -ceysay) Dhar saabuun lagu dhaqay biyo saafi ah ku raacin.
- biyammaceyn** *m.f.dh* *eeg* biyammaacee.
- biyammaddaadshe** *m.l.kh* (-shayaal, *m.l.dh*) B. ah: rati hayin ah oo carruurta iyo maqasha la saaro marka la guuro.
- biyammareen** *m.l* (-nno, *m.dh*) Jeex; tog kanaal.
- biyantooni** *m.l* (-yaal, *m.l.dh*-iyo, *m.dh*) Nin shaqo-hoosaad ka qabta xafisiyada oo munshaar ku qaata. *ld* **biyatooni.**
- biyantooniyad** *m.dh* *ld* **biyatooniyad.**
- biyaqabad** *m.l* (-dyo, *m.dh*) *ld* **biyaqabatin.**
- biyaqabatin** *m.l* (-nno, *m.dh*) Meel godan oo biyuhu fariistaan. *ld* **biyaqabad.**
- biyarraaci** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax hore loo mayray biyo saafi ah oo wasakhda ka dhammeysa ku dhaqid.
- biyarraacinc** *m.f.dh* *eeg* biyarraaci.
- biyashub** *m.l* (-byo, *m.dh*) Meel dabiici ama dad sameeyey ah oo ay biyuhu si habeysan uga daataan.
- biyashubad** *m.l* *ld* **biyashubasho.**
- biyashuban** *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) 1. Meel ku wada shumbid. 2. Hadal ama arrin dulucdiisa meel isugu aruurnid.
- biyashubasho** *m.f.dh* *eeg* biyashubo. *ld* **biyashubad.**
- biyashubmid** *m.f.dh* *eeg* biyashuban.
- biyashubo** *f.mg3* (-btay, -batay) Ku b.: hadal arrin iwm dulucdiisa meel isugu uruuriid.

<p>biyatooni <i>m.l (-iyyaal, m.l/dbl-iyoo, m.db) ld biyatooni.</i></p>	<p>biyaha roobka oo ceelasha iyo ilaha sameeya ay hoos ugu dusayaan carrada.</p>
<p>biyatooniyat <i>m.db (-do, m.l)</i> Haweeney ku munshaar qaadata shaqo-hoosaadka xafisiyada. <i>ld biyatooniyat.</i></p>	<p>biyo-fadhis <i>m.l (-syo, m.db) (juqr.)</i> Jiid dhul jilcan oo qoyan, badanaa waa godantahay, mararka qaarkoodna dhammaanteed ama qayb ka mid ah ayaa biyaha ka hooseeysa.</p>
<p>biyaxir <i>m.l (-rro, m.db)</i> Dhismo loogu tala galay in biyaha webiyada socodkooda lagu hakiyo si loo keydiyo, heerkoodana kor loogu qaado. <i>ld biyaxireen.</i></p>	<p>biyo-fududayn <i>m.db (kiim.)</i> Ka saaridda ayoonnada kaalsiyam, magnisiyam iyo feeram; iskudhis ahaan looga saaro biyaha ay ku milanyihiin; sidaa darteedna lagu yareeyo adkaanta biyaha.</p>
<p>biyaxireen <i>m.l (-nno, m.db) ld biyaxir.</i></p>	<p>biyogal <i>m.l (-llo, m.db) (daaw.)</i> Meel haragga ka mid ah oo soo foocsan inta badan biyo ku jiran, mararka qaarkoodna dhiig ku jiro ama malax.</p>
<p>biyayari <i>m.db ld biyayaro.</i></p>	<p>biyo-goboleed <i>m.l (-dyo, m.db) (siyaa.)</i> Jiid-badeed ku qabsan xeebta oo loo aqoonsanyahay dhul ay leedahay ummadda xeebta deggani; maritaanka jiidda ee si nabad ah caadi ayaa loogu oggolyahay gaadiibadeedka ummadaha oo dhan.</p>
<p>biyayarood <i>m.l ld biyayaro.</i></p>	<p>biyoobid <i>m.f.db eeg biyow².</i> <i>ld biyow¹.</i></p>
<p>biyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yeysay)</i> 1. Wax biyo ku darid. 2. Wax biyo ka badan ku darid.</p>	<p>biyood <i>m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)</i> Degaan b. ama sinjiyo noole ah oo ku nool biyaha dhexdooda, dhir iyo xayawaan mid kastaba ha ahaadee.</p>
<p>biyeyn <i>m.f.db eeg biyee.</i></p>	<p>biyoole <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> 1. Qof biyo dhaamiya oo dadka ka iibsha. 2. Baabuur boyaaad saarantahay oo biyo lagu qaado.</p>
<p>biyo galoo <i>m.l (daaw.)</i> Halaamacoodka maqaarka oo uu keeno firus waxaana lagu yaqaan finan yaryar oo biyo ku jiraan.</p>	<p>biyo-saar <i>m.l (-ryo, m.db) (baay.)</i> Habka dhirtu biyaha ay xididdadu u soo nuugaan dib ugu celiso gibilka iyaga oo maraya daloollada caleemaha iyagoo uumibiyood ah.</p>
<p>biyo¹ <i>m.l.w (kiim.)</i> (H₂O) Hoor midablaawe ah oo ku barafrooba 0°C kuna uu biyooba 100°C marka cadaadisku yahay ka atmosfeerka. auumiga biyuhu wuxuu ka koobanyahay molikuyullo HO ah madi (kelikeli) ah. Biyuhu hoor ahaan, waa milaha ciriflaha ah ee ugu awood badan. Tan waxa ugu wacan sarraynta madoorsoomaheeda labdanab.</p>	<p>biyow¹ <i>m.l ld biyoobid.</i></p>
<p>biyobax <i>m.l (-xyo, m.db) (c.nafl.)</i> Shahwo ka soo bixidda guska oo kacsan.</p>	<p>biyow² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax biyuhu ka bateen noqosho.</p>
<p>biyoculus¹ <i>m.db (-syo, m.db)</i> Ceelasha la shubo meesha isha xigta.</p>	<p>biyuutanool <i>m.l (-llo, m.db) (kiim.)</i> Biyuutay alkohool: C H OH. Hoor yeelan kara afar qaab oo isku-naanaysood. Biyuunta-1-ool, CH CH CH CH -OH, bar-karkeedu waa 117.5°C, waxana loo isticmaalaa mile ahaan.</p>
<p>biyoculus² <i>m.db (kiim.)</i> Diyuteeriayam ogsaydh: biyaha atamyadu haydaroojiin ee ku jiray, 1H, ay beddeleen isku godka ka culus ee diyuuteeriayam, 2H, summaddiisuna tahay D. Waa hoor midab laawe ah.</p>	<p>bocoool <i>m.db (-lo, m.l)</i> 1. Qolof adag oo nafley yaryar oo biyo ku nool ah galaan oo laga helo xeebaha iyo meelaha ay biyuhu ka guraan. 2. Meel calaacasha ama cagaha ka mid ah oo uu dhacaan khafif ah galay marka cirid lagu socdo ama hawl adag gacnaha lagu qabto.</p>
<p>biyodhac <i>m.l (-cyo, m.db) (jool.)</i> Dhicidbiyood degdeg ah, badanaa waxa sameeya sal dhadhaab adag ee marin webi, oo ufug ah ama tiiro hoosaad deggan, oo dul yaal dhadhaab jilicsan.</p>	<p>bocooolaggale <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> Nafley yar, biyo ku nool oo bocoosha gasha.</p>
<p>biyodhac-yar <i>m.l (jool.)</i> Meel ama meelo isdaba taxan oo ah biyo shub ama biyo shubyo aan sidaa u waaweynayn.</p>	<p>bocooolaggurad <i>m.l Muran, akeekan.</i> <i>ld bocooolaggurasho.</i></p>
<p>biyo-dhuleed <i>m.l (-dyo, m.db) (jool.)</i> Biyaha ku jira shirqadaha iyo jeexjeexyada yaryar ee dabaqadda carrada, kuwaas oo gala marka</p>	<p>bocooolaggurasho <i>m.f.db eeg bocooolaguro.</i> <i>ld bocooolaggurad.</i></p>

bocoolagguro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> Si diidmo iyo jikraa leh cid ugu jawaabid.	bogsasho <i>m.f.dh eeg bogso.</i> <i>ld bogsad, bogsi, bogsood.</i>
bocor¹ <i>m.l</i> 1. Burcadka caanaha geela ka soo baxa. 2. Meesha kuusan oo cunaha ragga ku taal. 3. Miro ay qaraha isku bahyihii oo la cuno marka la kariyo. 4. Geedka digirta marka uusan weli aad u soo bixin ee madaxiisu fooraro.	bogsi <i>m.l ld bogasho.</i>
bocor² <i>m.dh (-ro, m.l)</i> 1. Miro aroorro leh oo sida qaraha u weyn oo la cuno. 2. B. ah: gabadh aad u qurxoon.	bogsii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Wax buka caafimaadin.
bog¹ <i>m.l (-gag, m.l)</i> 1. Caloosha meesheeda sare. 2. Baalka xaashida labadeeda dhinac midkood.	bogsiin <i>m.f.dh eeg boogsii.</i> <i>ld bogsiis.</i>
bog² <i>m.l (c.nafl)</i> Muruq ballaaran oo xalleef ah oo kala xira uurka iyo saabka nafleyda. Wuxuu kaalin weyn ka qaataa neefsashada: qaadashada tuurista hawada.	bogso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Wax caafimaaday noqoshoo. <i>ld bogsoo.</i>
bog³ <i>f.g/mg1 (-gay, -gtay)</i> 1.(f.g) Wax qabya ahaa dhammaysitirid. 2. (f.g) Hawl billaabit oo dhammaysitirid. 3.(f.mg) U b.: wax jeelaan: hadalkiisaan u boggay.	bogsoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> <i>ld bogso.</i>
bogaad <i>m.l</i> U bogid; qiiimayn.	bogsood <i>m.l ld bogasho.</i>
bogaadi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> U b.: cid hambalyo u jeedin.	bohol <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Jeex hoos u dheer biyo iwm sameeyeen oo dhulka ku yaal.
bogaadin <i>m.f.dh eeg bogaadi.</i> <i>ld bogaadis.</i>	boholaddumi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U b.: cabsi gelin iyo degniin cid loo jeediyo si ujeeddadeeda looga baajiyo. <i>ld boholatus².</i>
bogaadis <i>m.l ld bogaadin.</i>	boholaddummin <i>m.f.dh eeg boholaddumi.</i> <i>ld boholaddumis.</i>
bogaadsi <i>m.l</i> Hambalyo.	boholaddumis <i>m.l ld boholaddumis.</i>
bogasho <i>m.f.dh eeg bogo.</i>	boholatus¹ <i>m.l ld boholatusid.</i>
bogcad <i>m.dh.u (-dyo, m.dh)</i> 1. Dhasha fardaha iyo idaha inta aanay weli ababin. 2. Dhul yar oo bannaan.	boholatus² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> U b.: cid si ujeeddadeeda looga baajiyo cabsi gelin.
bogdoox¹ <i>m.l</i> 1. Wadiiqo toos ah oo ka leexaato waddo weyn. 2. Weeraridda cadow dhinac laga weeraro. 3. Qallii lagu sameeyo haweenka dhali waayey iyadoo dhinac laga soo saarayo ilmaha. 4. <i>ld bogdooxid.</i>	boholatusid <i>m.f.dh eeg boholatus².</i> <i>ld boholatus¹.</i>
bogdoox² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> 1. Cadow iwm dhinac ka wareemid. 2. Haweeney si caadi ah u dhaliweydey si ilmaha looga dhaliyo caloosha dhinac ka qalid.	boholoyobid <i>m.f.dh eeg boholoyow².</i>
bogdooxid <i>m.f.dh eeg bogdoox².</i> <i>ld bogdoox¹ (4).</i>	boholoyow¹ <i>m.l</i> 1. Dareen rabitaan oo ku dhasha qof marka wax uu jeelaa araggooda ka raago; hilow. 2. <i>ld boholoyobid.</i>
boggan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la bogay ahaansho.	boholoyow² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> U b.: wax araggooda laga raagay in la arko aad u jeclaysasho.
bogganaan <i>m.f.dh ld bognaansho.</i>	bohon <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Orgi wan iwm oo aan wax boodi karin.
bogganaansho <i>m.l/dh ld bogganaan.</i>	bohonnimo <i>m.dh</i> Bohon ahaansho.
bobid <i>m.f.dh eeg bog².</i>	boji <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Xaalad shaqo iyo dhib la'aan ku sugnaan (nafley); nasasho. <i>ld bajii, beji.</i>
bogla' <i>m.dh</i> Nooc jaadadka malayga ka mid ah.	bojiino <i>m.dh</i> Xaalad shaqo iyo dhib la'aaneed oo nafley ku jirto; nasasho muddo laga nasto hawl. <i>ld bojin.</i>
bogo <i>f.g/mg3 (-gtay, -gatay)</i> 1.(f.g) Cunto, cabid iwm ka dhergid. 2. Ka b.: arrin, hawl iwm ka baaraandegid; ka salgaarid.	bojin <i>m.f.dh eeg boji.</i> <i>ld bajiiino, bajin, bejiino, bejin, bejis, bojiino.</i>
bogox <i>m.l ld bugux.</i>	bokooro <i>m.dh ld bakooro.</i>
bogsad <i>m.l ld bogsasho.</i>	bolii <i>m.l</i> Ciidan nabadgelyada gudaha ee dal qaabbilsan. <i>ld biley, biliis, booliis, buliis.</i>
	bolol¹ <i>m.l</i> 1. B. ah: qori iwm marka ay duug ama bahal awgiis xorshosh noqdaan. 2. B. ah: miro daawo iwm oo faaday ama xorshashay. 3. <i>ld bololid.</i>
	bolol² <i>f.mg1 (-olay, -oshay)</i> 1. Qori iwm duugnimo ama bahal galay awgeed xorshashid. 2. Miro daawo iwm faadid ama xorshashid.
	bololid <i>m.f.dh eeg bolol².</i> <i>ld bolol¹ (3).</i>

bolshofik *m.l (siyaa.)* Hab siyaasadeed iyo fikrad uu Lenin iyo kuwii raacsanaa ay keeneen dalka Ruushka kacaankii Ruushka kaddib 1917.

bombo *m.dh ld bambaano.*

bongaree *f.g2 (-reeyay, -reysay)* *ld bamgaree.*

bongareyn *m.dh ld bamgareyn.*

boob¹ *m.l* 1. Si sedbursi xoog iyo dhaqso leh oo hanti cid ka dhexeyso loo qaato. 2. Si xoog iyo sharcidarro ah oo hanti iwm loo qaato. 3. Baadariga ugu sarreeya Fatikaanka. 4. *ld boobid.*

boob² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Si sedbursi xoog iyo dhaqso leh hanti cid ka dhexeyso u qaadasho. 2. Si xoog iyo sharcidarro ah hanti iwm cid uga qaadasho. 3. Dedejin (cunid, socod, iwm).

boobas *m.l* Habaas; boor.

boobe *m.l (-bayaal, m.l/dh)* 1. Nooc banaatiqda ka mid ah oo si daranddoori ah u dhaca. 2. Cayayaan yaryar oo gala iniinaha qaraha iyo sisinta oo bololiya.

boobid *m.f.dh eeg boob².* *ld boob¹* (4).

boobisi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Hawl si degdeg leh u qabasho.

boobsii *m.f.dh eeg boobsii.* *ld boobsii.*

boobsiis *m.l ld boobsiin.*

booc¹ *m.l (-cyo, m.dh)* 1. Hunguri. 2. Cune. 3. In yar oo tubaako shiidan ah.

booc² *m.dh* Geed caano leh caleemo balballaaran, laamo jiljilicsan iyo miro kuus kuusan oo buufsan leh.

boocaar *m.dh* Nooc ka mid ah kalluun.

bood *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Meel lagu taagnaa si dhaqso iyo xoog leh kor uga kicid iyaadoo lugaha hal mar la wada qaadayo. 2. Sac kudid (dibi). 3. Ka b.: wax qotoma dul marid iyadoo dhankeeda kale lagu dhacayo. 4. Kala b.: arrin iwm ku heshin waayid.

bood¹ *m.l* Midab caddaan caawl ku dheehan ah oo ay fardaha yeeshaan.

bood² *m.dh* Dhoobo cad, laga helo dhuulka lakabyadiisa hoose ee biyaha u dhaw oo timaha iyo dharka lagu dhaqdo.

boodaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Boodaan ka dhawaajin (geel).

boodaamin *m.f.dh eeg boodaami.*

boodaan *m.l/dh (-aamo, m.l)* Koor weyn oo geela loo xiro. *ld buudaan.*

boodal *m.l (-llo, m.dh)* Nin geesi ah.

boodayn *m.f.dh eeg boodee.* *ld boorayn* (2).

booddo¹ *m.dh* 1. *ld bootin.* Si degdeg iyo xoog leh, inta cagaha meel loogu dhuusto, oo laba melood laysaga hawakaco. 2. Cayayaan

yar oo boodbooda oo dadka iyo naafleyda kale dhiigooda ku nool; qandhisoo.

booddo² *m.dh (-ooyin, m.l)* (*c.nafl.*) Xasharaad dhiigga dhuuqa oo aan baadal lahayn, lugose leh ay ku booddo. B.da waaweyn si aan joogto ahayn ayey waxay ku dul noolaadaan shimbiraha iyo naasleyda. Qaarka dadka cunana waxay qaadi karaan cudurro kala duwan.

boodee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* 1. Bood dhar ku mayrid. 2. Bood timaha ku caddayn. *ld booree* (2).

boodh *m.l (-dho, m.dh)* (*baay.*) Unug taran oo kelijii kobci kara iyada oo aanu la kulmin unug kale oo taran b.ka waxa soo saara dhirta, fangiga, bakteeriyyada iyo qaar ka mid ah borotosoowaha. B.ku wuxuu noqon karaa noole u eg waalidki amma wuxuu mari karaa heer kale oo meerta nololeed.

boodhar *m.l* Budo cad oo siigo ah udgoon oo waqtiga kuleylaha la marsado si ay dhidika u nuugto. *ld boolbare, boolbire, bootar.*

boodid *m.f.dh eeg bood.*

boodsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld booti.*

boodsiin *m.dh ld bootin.*

boodsiis *m.l ld bootin.*

boodsol *m.l (juqr.)* Nooc carro oo astaan u ah gobollada leh cimilada cirif-hoosaad, oo ah ka ay ka baxaan inta badan dhirta dabiiiga ah ee caleen irbadleyda.

boog *m.dh (-go, m.dh)* Nabar caalir leh jirka muddo ku yaallay oo aan weli biskoon.

boogadhay *m.l ld boogadhye.*

boogadhye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof boogaha iyo nabarrada fudud daaweyya. *ld boogadhay.*

boogayn *m.f.dh eeg boogee.*

boogaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax boog leh ahaansho.

boogaysnaan *m.f.dh eeg boogaysan.* *ld boogaysnaansho.*

boogaysnaansho *m.l/dh ld boogaysnaan.*

boogcalooleed¹ *m.dh (-dyo, m.dh)* Nabar caloosha ka soo baxa. *ld boogcaloolo.*

boog-calooleed² *m.dh (-dyo, m.l)* (*daaw.*)

Boog ku sameysmata caloosha waxaana keena aasidhka oo gubeysa caloosha. Aasidhka caloosha ma bato. Astaamaha: matag iyo xanuu caloosha cunnada kaddib, waxaa iman kara dhiigbax iyo waxa kaloo dhici kara kala xirin caloosha iyo xidmaha markii nabarku buskoodo.

boogcaloolo *m.dh ld boogcalooleed¹.*

boogee *f.g2 (-geeyay, -gaysay)* Boog u yeelid (jir).

boogoobid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> boogow ² . <i>ld</i> boogow ¹ .	boolicun <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Qof hanti booli ah ku dhaqma. <i>ld</i> boolicune , booliquute .
boogow ¹ <i>m.l ld</i> boogoobid.	boolicune <i>m.l ld</i> boolicun .
boogow ² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Boog yeelasho.	booliis <i>m.l ld</i> booliis.
boog-xiidmeed <i>m.dh</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) (<i>daaw</i> .)	booliquute <i>m.l</i> (-tayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld</i> boolicun .
Boog ku taal qayb ka mid ah xiidmaha (duodenum) waxaana keena asidhka caloosha. Waxaana u badan dadka noocooda dhiigga uu yahay kooxda "O". Astaamaha: xanuun uurkuijirtada marka calooshu marantahay; matagna waa jiri karaa.	boolixooftayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> boolixooftayn. <i>ld</i> boolaxooftayn .
boohaar <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Cabbir u gaar ah beeyada oo u dhigma afar kiintaal. 2. Falxad. 3. B. ah: nafley aad u xoog badan.	boolixooftee <i>f.g2</i> (-teeyay, -teysay) U b.: faan iyo hanjabaad cid u jeedin. <i>ld</i> boolaxooftee .
boohi <i>f.g2 ld</i> oohi.	boolixoofto <i>m.dh</i> Faan iyo hanjabaad been ah oo cid loo jeediyo. <i>ld</i> boolaxoofto .
boohin <i>m.dh ld</i> oohin.	boolo <i>m.dh</i> Ciyaarta turubka, hadba marka la dheelayo haadka loo boqro. <i>ld</i> boolayn .
boohise <i>m.l</i> Codbaahiye.	boolyid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> booli ² .
boojaal <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) Digaag aan weli curan.	boon ¹ <i>m.l</i> (boon , <i>m.dh</i>) Nin nolol maalmeediisa ka soo saaro ugaarsashada.
boojay <i>m.l</i> Maroodi yar oo caanannuug ah.	boon ² <i>m.dh</i> 1. Beel ugaarsato ah. 2. Haweeney ka tirsan dadka ugaarsiga ku nool.
booji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Qof madax furasho laga rabo xoog ku kaxayn; afduubid. 2. Gabar guur laga rabo xoog ku kaxayn si loo soo mehersado; dhicid.	boonbiyeed <i>m.l</i> Ninka tababaradka bilowga ah ku jira ee loo carbinayo sida gammuunka loo gano waxna loogu dilo.
boojimo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Gabar xoog lagula boxay oo aan yarad laga bixin.	boondhow <i>m.dh</i> (-wyo, <i>m.dh</i>) Furdaaminta la furdaamiyo qof herinta ka mid ah oo dembi galay; carromaris.
boojin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> booji.	boongeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid herin ku dard.
boojis <i>m.l/ldh</i> (-syo, <i>m.dh</i>) Qof hubeysan oo si sharci darro u laaayo ugaarta si uu uga ganacsado haraggooda, iliggooda iwm.	boongelin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> boongeli. <i>ld</i> boongelis .
boojisnimo <i>m.dh</i> Boojis ahaansho.	boongelis <i>m.l ld</i> boongelin .
boolaboolo <i>m.dh</i> Shimbir dabaalata oo badanaa midabkeedu cadyahay. <i>ld</i>	booqad <i>m.l ld</i> booqasho .
boolamboolo <i>m.dh ld</i> boolaboolo .	booqasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> booqo. <i>ld</i> booqad .
boolaxooftayn <i>m.dh ld</i> boolixooftayn .	booqo <i>f.g3</i> (-qday, -qatay) Cid, meel, waddan si xaaladdeeda loo ogaado aadid.
boolaxooftee <i>f.g2</i> (-teeyay, -teysay) <i>ld</i> boolixooftee .	boor <i>m.l</i> (-rar, <i>m.l</i>) Maroodi lab, xoog weyn oo raxanta hoggaamiya; arbe.
boolaxoofto <i>m.dh ld</i> boolixoofto .	boor ¹ <i>m.l</i> 1. Ciid budo ah oo dabayshu si sahlan u qaaddo; siigo; bus. 2. B. ah: midab dambaska u eg oo ay lo'da iyo dameerahu yeeshaan.
boolayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> boolee. <i>ld</i> boolo .	boor ² <i>m.dh ld</i> boorid .
boolbare <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld</i> boodhar .	boor ³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Sac godlan waayey ama dhashiisa diiday wamme ama fintir iwm sabiisha ka gelin. 2. Is b.: dhabarka godid.
boolbire <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld</i> boodhar .	booraan <i>m.dh</i> (-aamo, <i>m.l</i>) God hoos u dheer oo af dhuuban leh.
booldhannimo <i>m.dh</i> Booldhe ahaansho.	booraandawaco <i>m.dh</i> God dawaco.
booldhe <i>m.l</i> (-dhayaal, <i>m.l/dh</i>) Dhasha biciidka.	booran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) 1. Wax la booray ahaansho (sac). 2. Wax qalloocan ahaansho (dhabarka).
boolee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Ciyaar turub haad u boqrid.	boorane <i>m.l</i> Duulal la rumaysan yahay in ay dadka ku ridaan cudur lagu daaweyyo ciyaaro, xoolo la qalo iyo udug.
booli ¹ <i>m.dh.u</i> Hanti qof lahaa oo qof kale si sharci darro ah u milkiyo.	booranji <i>m.dh</i> Nooc dharka midabka leh ka mid ah.
booli ² <i>f.g1</i> (-iyay, -liday, -lyi) Hanti qof lahaa, qof kale si sharci darro ah ku milkiyid.	boorayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> booree. <i>ld</i> boodayn .
boolibabtaydh <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) (<i>baay</i> .)	booraysad <i>m.l ld</i> booraysasho .
Iskudhis orgaanig ah oo ka yimaada amiino asiidho isugu xidhmay dariiqadda xarfinta. B.adu waxay isugu xidhmaan si ay u sameeyaan borotiino.	

booraysasho *m.f.dh eeg* boorayso. *ld booraysad, booraysi.*
booraysi *m.l ld booraysasho.*
boorayso *f.mg3 (-stay, -satay)* (*dii.*) Biyo la'aan awged xubnaha laga weyso qaato qaar ka mid ah (wejiga iyo gacmaha) ciid nadiif ah marin si cibaado loo guto; tayamum.
boore *m.l B.* ah: midab u eg kan dampaskas.
booree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Wax boor u eyelid; *ld boodee.*
boorid *m.f.dh eeg boor3.* *ld boor2.*
boorimee *f.g/mg2 (-meeyay, -meysay)* 1. (*f.g*) Hogayn. 2. (*f.g*) wax si aan nidaamsanayn u qabin. 3. (*f.mg*) Cararid.
boorimeyn *m.f.dh eeg boorimee.*
boorimo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. God weyn oo hilibka lagu hogeyyo. 2. B. ah: hilib la hogeyey.
boorjiif *m.l (-fyo, m.dh)* Qof aan hooy uu sexdo lahayn. *ld dibadjif.*
boor-kamakacdo *m.dh (-ooyin, m.l)* Haween isku darsatay caajisimo iyo baalinnimo.
boornaan *m.f.dh eeg booran.* *ld boornaansho.*
boornaansho *m.l/dh ld boornaan.*
booron *m.l (-nno, m.dh)* (*kiim.*) Curiye bir-uke ah adag, si fududna u burbura, kana tirsan rurka III ee tusaha kalgalka curiyeaasha.
boorri *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ku b.: cid hawl qabashadeda ku guubaabin.
boorrin *m.f.dh eeg boorri.*
boorso *m.dh (-ooyin, m.l)* Shay caag ama saan ka samaysan oo gacanta lagu qaadan karo oo lacag, dhar, buugag iwm lagu rito.
boos¹ *m.l (-sas, m.l)* 1. Qof gabobay. 2. Nin lug ama gacan la'. 3. Meel qof deeqda. 4. Dhul sharcieyesan oo qof gaar ahaan u leeyahay. 5. *ld boosay.* Midab cad oo farduhu yeeshaan.
boos² *m.dh* 1. Haweenay lug ama gacan la'. 2. B. ah: haan duug ah oo biyaha sii deysa; abaali.
boosay *m.l ld boos¹ (5).*
boosh *m.l* 1. Harag laga bixiyey ari caato ah. 2. Midab aad u cad oo ay yeeshaan timaha, dhogorta iwm.
boosh cadde *m.l (-dayaal, m.l/dh)* Nooc bariiska ka mid ah oo aad u tarma marka la kariyo.
booshool *m.l* Geri yar oo caano nuug ah.
booso *m.dh (-ooyn, m.l)* Goroyada dheddig, goroyacawl.
boostaale *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof waraaqaha boostada ka soo qaada oo dadkii lahaa u geeyaa.

boosto *m.dh* 1. Maamul dawladeed oo ku jaadan waraaqaha, dhambaallada iwm oo la isu diro qaybintooda iyo isgaarsiintooda. 2. Xafisiyada iyo rugta hawlahaa lagu qabto.
bootaale *m.l ld bootoole.*
bootaan *m.dh* 1. Bus; habaas. 2. Meesha buska leh.
bootar *m.l (-rro, m.dh)* *ld boodhar.*
bootayn *m.f.dh eeg bootee.* *ld bootays.*
bootays *m.l ld bootayn.*
bootee *f.mg2 (-teeyay, -taysay)* U b.: faan iyo hanjabaad been ah cid u jeedin.
booti *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Arday hal fasal ama ka badan gudbin. 2. Ka b.: wax wax kale dul marin iyadoo dhankeeda kale lagu ridaayo. *ld boodsi.*
bootimaale *m.l* Tartan lagu tartamo bootin.
bootimaaleysad *m.l ld bootimaaleysasho.*
bootimaaleysasho *m.f.dh eeg bootimaalayso.* *ld bootimaaleysad, bootimaaleysi.*
bootimaaleysi *m.l ld bootimaaleysasho.*
bootimaaleyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Tartan bootin ah ka qeybqaadasho.
bootin *m.dh eeg* booti. *ld booddo¹ (1), boodsiin, boodsiis, bootis.*
bootis *m.l ld bootin (1).*
booto *m.dh* Faan iyo hanjabaad been ah oo cid lagu cabsi gelinayo.
bootoole *m.l (-tayaal, m.l/dh)* Qof faan iyo hanjabaad badan. *ld bootaale.*
boowe *m.l ld abboowe.*
booy¹ *m.l* Ceel biyo badan leh.
booy² *f.mg1 (-yay, -yday)* *ld ooy.*
booyaamid *m.f.dh eeg booyaan².* *ld booyaan¹ (2).*
booyaan¹ *m.l* 1. Hadal badan oo aan duluc lahayn. 2. *ld booyaamid.*
booyaan² *f.mg1 (-aamay, -aantay, -aami)* Hadal badan oo aan duluc lahayn ku hadlid.
booyad *m.dh (-do, m.l)* 1. Baabuur fuusto weyn xambaarsan oo biyaha, baasiinka, naftada iwm lagu qaado. 2. Haan weynoo laba lugood oo kuwa baabuurta ah leh oo biyaha lagu kaydsado.
booyid *m.dh ld ooyid.*
boqnagoo *f.g2 (-ooyay, -oysay)* 1. Qof luggoyn. 2. Nafley si loo curyaamiyo feyla jarid. *ld boqnajar, boqongoo.*
boqnagooyo *m.dh* 1. Luggooyo. 2. Jaridda feylaha la jaro si loo curyaamiyo. *ld boqnagoyn.*
boqnagoyn *m.f.dh eeg* boqnagoo. *ld boqnagooyo, boqnajarid, boqongooyo, boqongoyn.*
boqnajar *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld boqnagoo.*

boqnajarid *m.db ld boqnagoyn.*
boqol *m.l.t* Tiro ka kooban toban meelood oo min tobah ah; "100".
boqolaaad *m.l.tj* Tirada jagaalaha ah, tan u dhiganta boqolka.
boqollaal *m.l.t* Tiro ka kooban dhawr boqol.
boqolle *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Qof lab ah. 2. Nin aad u fican. *ld boqollow.*
boqollow *m.l (-wyo, m.db)* *ld boqolle.*
boqon¹ *m.l (-nno, m.db)* Xarig laga sameeyo seedda boqonta oo lagu xiro qaansada.
boqon² *m.db (-qno, m.l)* Seedda, ciribta iyo muruqa kubka isu haysa.
boqon³ *m.db (-qno, m.l) (c.nafl.)* Xarriiq toosan oo isku xirta laba barood oo ku dul yaalla xood. Tusaale ahaan, xarriijinta isku xirta laba barood oo ku yaalla meeriska goobada waa b..
boqondhaw¹ *m.l* 1. Geed digir meseggo imw oo soo fufay. 2. *ld boqondhebid.*
boqondhaw² *f.g1 (-dhebay, -dhawday; -dhebi)* 1. Boqongoyn (qof). 2. Dhir jirid ka jarid.
boqondhebid *m.f.dh eeg* boqondhaw². *ld boqondhaw¹ (2).*
boqongoo *f.g2 (-ooyay, -oosay)* *ld boqnagooy.*
boqongooyo *m.db ld boqnagooyo.*
boqongoyn *m.db ld boqnagooy.*
boqool¹ *m.l ld baqoolid.*
boqool² *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* *ld baqool².*
boqoole *m.l* Socod la socdo waqtiga qorraxdu aad u kulushahay. *ld baqoolid.*
boqooli *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld baqooli.*
boqoolid *m.db ld baqoolid.*
boqolin *m.db ld baqolin.*
boqoolis *m.l ld baqolin.*
boqoolsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld baqoolsii.*
boqoolsiin *m.db ld baqoolin.*
boqoolsiis *m.l ld boqolin.*
boqor¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Nin madax u ah tol ama qaran oo xakunkiisu dhaxaltooyo yahay. 2. Maro dhuuban, dheer, qurux badan, dacallada bul ku leh oo haweenku dhexda ku xirtaan. 3. B. ah: neef riyo ah oo dhexda midab ku leh.
boqor² *f.g1 (-qray, -qortay; -qri)* Qof boqornimo u caleemo saarid.
boqorad *m.db (-do, m.l)* Haweeney madax u ah tol ama qaran xukunkeedu dhaxaltooyo yahay; marantida boqorka.
boqornimo *m.db* Boqor ahaansho.
boqortiirshe *m.l (-shayaal, m.l/dh)* Gacan yarahaa boqorka.

boqortooyo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Nidaam iyo xukun ka jira dal boqor u taliya. 2. Waddan boqor xukumo.
boqoshaa *m.l* Nooc ka mid ah likaha oo la cuno.
boqranaan *f.mg4 (-nna, -nayd)* Qof boqornimo loo caleemo saaray ahaansho.
boqranaansho *m.l/dh ld boqranaan.*
boqrasho *m.f.dh eeg* boqro.
boqrid *m.f.dh eeg* boqor².
boqro *f.mg3 (-raday, -ratay)* Qof boqornimo u caleemo saarasho.
boqshad *m.dh ld baqshad.*
borobogaanda *m.dh (siyaa.)* War iwm oo la xiriira fidin dicaayad ama xayeesiin arrimo siyaasadeed, dhaqaale, ganacsi iwm.
borojekshan-koombeed *m.l (-dyo, m.dh) (juqr.)* Khariidad la soo saaro marka warqad koombod oo kale u samaysan lagu wareejiyo galooobka. Khariiddadda waxaa lagu xardhaa koomboda dusheeda, dabadeedna koomboda waa la kala fidiyaa.
borojekshan-sargo'an *m.l (-no, m.db) (juqr.)* Nooc khariidad brojekshan ah, taas oo u muuqata sida iyadoo galooobka laga arko fogaansho ma dhawaato ah, sidaas darteed hal galooob-badh ayaa lagu muujiyaa khariidad brojekshan. Fallaaraaha ilayska ee borojekshanka samaytiisa saldhig u ah waa barbaro waxayna ku qotomaan sallaxa borojekshanka.
borojekshan-toobineed *m.l (-dyo, m.dh) (juqr.)* Khariidad la sameeyo marka galooobka lagu wareejiyo warqad toobin oo kale u samaysan. Figtu toobinku way ka sarrayasaas cidhifka dhulka. Khariiddadda waxaa lagu xardhaa toobinka dushiisa, dabadeedna toobinka ayaa la kala fidiyaa.
boromiin *m.db (kiim.)* Curiye hoor ah oo guduudan, firfircooniidisuna heer dhexe tahay, kana tirsan haloojinnada (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyayaasha).
boronkiito *m.db (daaw.)* Halamacoodka dhuumaha neefta waxayna u kala baxdaa mid muddo gaaban (acute) iyo mid muddo dheer (chronic). Midda hore waxa lagu yaqaan: qufac xaako leh, isku roorid dhuumaha neefta; midda labaad waxaa lagu yaqaan: xab badan oo dhuumaha neefta ka xaruuma.
borookaariyootig *m.l (-gyo, m.db) (baay)* Noole walxaha hiddo-sidaha aanay ku xidhnayn bu'da unugga.

boroolataariyad <i>m.db</i> (<i>siyaa.</i>) Dabaqadda shaqaale ee waddan oo qata mushahar la xiriir wax qababkooda.	bowdlameeri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Bowd, bowdlameer u samayn.
borootiin <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) (<i>baay.</i>) Dheef asaasi u ah caafimaadka, jirdhiska oo laga helo cunnada la quuto qaar ka mid ah.	bowdlameerin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> bowdlameeri.
borotiin-bu'eed <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>baay.</i>) Iskudhis kasta oo laga helo unugyada noolaha kasta oo ka kooban asiidh bu'eedyo (DNA ama RNA) iyo borotiin isu tegay.	bowdlameersan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax bowdlameeri la mariyey ahaansho.
borotista <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>baay.</i>) Boqortooyo koobaysa kala soocidda noolayaasha sahlan ee bayoolajiyeed. Wawa ka mid ah aljiga, fangiga, bakteeriyyada iyo borotosoowaha.	bowdlameersana <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> bowdlameersan. <i>ld</i> bowdlameersa-naansho.
borotobalaasam <i>m.u</i> (<i>baay.</i>) Walax miromiro leh ee ka kooban muxtawiyadka nool ee unugga. Taa waxa looga jeedaa walxaha ku jira unugga oo dhan marka laga reebo daloollada waaweyn iyo walxaha markaa soo gelay ama la qashin saaray. Waxay ka koobantahay bu' dhex taalla saytobalaasam xab oo kale ah.	bowdlameersanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> bowdlameersanaan.
borotokool <i>m.l</i> 1. Diiwaan. 2. Heshiis caalami ah oo ku saabsan habka loo maro xafladaha dibloomaasiga ah.	bowdo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Lugta inteeda u dhexeysa lowga iyo sintaa.
borotoon <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) (<i>kiim.</i>) Saxar asaasi ah oo leh saldanab togan. B.nnadu waa inii-bu'eedyo laga helo dhammaan bu'leyda.	bowsad <i>m.l</i> <i>ld</i> bowsasho.
botani <i>m.l</i> Barashada cilmiyaysan ee dhirta oo ay ka mid yihiin anatamiga, morfoolojiga, bayookimistariga, abla-ablaynta, saytoolajiga, hiddo-barashada, ikoolojiga, tadaawurka iyo filiqsanaantooda juqraafiyeed.	bowsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> bowso. <i>ld</i> bowsad , bowsi.
bow <i>m.db</i> 1. Jug; b. sii: qof wax ku dhufasho. 2. (<i>sh.r</i>) B. dheh: cod lagu muuijiyo dhufashada.	bowsi <i>m.l</i> Aqoon kooban oo aan dugsi iyo macalin toos ah laga baran. <i>ld</i> bowsasho.
bowbow <i>m.db</i> B. dheh: codka durbaanka iwm ay sameeyaan marka la tumo.	braagmatismaha <i>m.l</i> Hab loo fikiro ama ku saabsan dhibaatada facil ahaan, oo aan ahayn dariiq aragtiyyed.
bowd <i>m.l</i> (-dad, <i>m.l</i>) Xeyndaab ood ah oo beerta, guriga, xerada xoolaha lagu wareejiyo, deyd.	bu¹ <i>m.db</i> (<i>bu'o</i> , <i>m.l</i>) 1. Isha nafleyda inteeda madow. 2. Afarta caloolood ee raamsatada middeed. 3. Cudur beeryarada barariya oo kaneecada laga qaado. 4. (<i>sh.r</i>) B. dheh: cod lagu muuijiyo shanqar aad u badan.
bowdabbaariile <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Meesha ay barida iyo bowdadu iska galaan.	bu² <i>m.db</i> 1. (<i>baay.</i>) Jidh dhex yaallo saytobalaasamka unugyada, kaasoo ay ku jiraan walxaha hiddo side DNA. 2. (<i>kiim.</i>) Qaybta atamka ee saldanabeedu toganyahay, cufka atamkuna ka yimaado; b.du borotoonno iyo niyuutroonno ayay ka koobantahay; b.da atamka waxaa lagu muujin karaa summad tilmaamaysa tirada (cufka, borotoonnada, atamka) iyo curyaha magaciisa.
bowdaqaawi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) U b.: qof cid uusan doonayn in uu la dagaallamo ereyo iyo falal cabsi geliya u jeedin.	bu'asho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> bu'o.
bowdaqaawis <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> bowdaqaawi. <i>ld</i> bowdaqaawis.	bab <i>m.db</i> Cayaar u eg shaxda oo ay ciyaaraan laba qof ama ka badan; yib; shantarad.
bowdaqaawis <i>m.l</i> <i>ld</i> bowdaqaawin.	babbucood <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Dhul buurar ciid ah iyo geedo leh.
bowd-dumis <i>m.l</i> Xaal laga qaado nin naag meher xaday.	bucabbucayn <i>m.db</i> <i>ld</i> buhabbuhayn.
bowdlameer <i>m.l</i> Ood cusub oo la saaro bowd gaboobay.	bucabucee <i>f.g2</i> (-ceeyay, -ceysay) <i>ld</i> buhabbuhee.
	bucasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> buco.
	bucayn <i>m.db</i> <i>ld</i> bugayn.
	bucee <i>f.g2</i> (-ceeyay, -ceysay) <i>ld</i> bugee.
	buco <i>f.mg3</i> (-cday, -catay) Badar la dubay xamur noqosho.
	bucshirad <i>m.db</i> <i>ld</i> bucshiro (1).

- bucshiro** *m.db* 1. *ld bucshirad.* Ganacsi. 2. Alaab laga ganacsado, badeeco. 3. Nooc ka mid ah ciyaaraha turubka oo afarta warqadood ee badda taal la baayaco.
- buctureen** *m.l (bot.)* Geed yar oo caleemo iyo ubax udgoon leh oo guryaha, xafisiyada iwm lagu beero.
- bucul** *m.db.u* Qodaxda geedka sarmaanta marka ay qallasho.
- bud¹** *m.l* Ul lagu dagaallamo oo madaxa buuran; bur; garruun. *ld bür¹.*
- bud²** *m.db* 1. Ciidda la tuuro qabriga dushiisa oo calaamad u ah. 2. Iil. 3. B. soo dheh: soo bixid (qorrax, dayax iwm).
- budaddar¹** *m.l* Adkaynta soor lagu adkeeyo budo.
- budaddar²** *fg1 (-ray, -rtay)* Soor bislaatay budo ku adkayn.
- budaddaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Soor, wax la buddadaray ahaansho.
- budaddarid** *m.f.db eeg budaddar².*
- budaddarnaan** *m.f.db eeg* budaddaran. *ld budaddarnaansho.*
- budaddarnaansho** *m.l/ld ld budaddar-naan.*
- budayn** *m.f.db eeg* budee.
- bud-dhig¹** *m.l (dii.)* Dhigitaanka qof dhintay iillka la dhigo. *ld bud-dhigid.*
- bud-dhig²** *fg1 (-gay, -gtay) (dii.)* Qof dhintay il gelin.
- bud-dhige** *m.l (-gayaal, m.l/db)* Qofka qofka dhintay dad ugu xiga oo buddhiggiisa leh.
- bud-dhigid** *m.f.db eeg* bud-dhig². *ld bud-dhig¹.*
- busdi** *m.l (-iyin, m.db) (dii.)* Qof raacsan diinta loo yaqaan buddiyadda.
- budee** *fg2 (-deeyay, -daysay)* Wax budo ka dhigid.
- buldi** *fg2 (-iyay, -isay)* Wax aad u jilcin ama budul ka dhigid.
- buldin** *m.f.db eeg* budli. *ld budlis.*
- buldis** *m.l/ld budlin.*
- budo** *m.db* Wax aad loo daqiqay oo bito laga dhigay.
- budoobid** *m.f.db eeg* budow². *ld budow¹.*
- budow¹** *m.l* Ka hariwaayidda laga hariwaayo xajjo la bartay oo la qaayibay. *ld budoobid.*
- budow²** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Ka hariwaayid wax la bartay oo la qaayibay.
- budul** *m.l (-llo, m.db)* 1. Meel xoolaha marintoodu ay jilcisay oo habaas ka dhigtag. 2. Dariiq la maro, daw, tub, dhabbe. 3. Wax la tumay oo budo laga dhigay.
- bug¹** *m.db.sh.r* B. dheh: cod lagu muujiyo qarax ama dhac.
- bug²** *f.mg1 (bukay, bugtay; buki)* Qof, wax bukaan ah ahaansho.
- bugayn** *m.f.db eeg* bugee. *ld bucayn, buhayn.*
- bugead** *m.db (-do, m.)* Meel bannaa, dhuulka intiisa kale ka sarreysyo oo ciid jilicsan leh. *ld buqcad.*
- bugee** *fg2 (-geeyay, -geysay)* Cid si aan halis ahayn u garaacid. *ld bucee, buhee.*
- bugtaan** *m.l/ld bukaan.*
- bugto** *m.db* Cudur.
- bugux** *m.l* Dhanka ay qorraxdu u dhacdo; galbeed. *ld bogox.*
- buhabbuhayn** *m.db eeg* buhabbuheee. *ld bucabbucayn, bukabbukayn.*
- buhabbuhee** *fg2 (-heeyay, -heysay)* Cid si aan halis ahayn u garaacid. *ld bucabbucee, bukabbukee (2).*
- buhayn** *m.db ld bugayn.*
- buhee** *fg2 (-heeyay, -heysay)* *ld bugee.*
- buji** *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax sida haan iwm haruub ka qaadid. 2. Wax meel ka duleelin.
- bujin** *m.f.db eeg* buji.
- bukaan** *m.l (-nno, m.db)* Qof bugta badan, jirroole. *ld bugtaan.*
- bukaani** *m.l/ld bukooni*
- bukaanjiif** *m.l (-fyo, m.db)* Qof bukaan ah oo isbitaal la seexshay si loo daaweyyo.
- bukaannimo** *m.db* Bukaan ahaansho.
- bukaanqaad** *m.db (-dyo, m.db)* Sariirta yar ee lagu qaado qofka aad u jirran.
- bukaansocod** *m.l (-dyo, m.db)* 1. Qof jirran oo socon kara oo lugtiisa ku taga meeshii uu iska daaweyn lahaa. 2. Bukaansocod-eegto.
- bukaansocod-eegto** *m.db (-ooyin, m.)* Meesha dadka jirran lagu baaro cudurraodoona oo lagu daaweyyo, laakiin aaney seexan.
- bukaan-wareysi** *m.l (daaw.)* Wareysiga bukaanka oo uu takhtarku ka qoro, kana kooban: a) war bukaan qoyseed; b) war bukaan qofeed; c) war bukaan cudur hore; d) war bukaan cudurdambe.
- bukaar** *m.db ld bakaar.*
- bukabbukayn** *m.db* 1. *ld bukayn.* *eeg* bukabbukee. 2. *ld buhabbuhayn.*
- bukabbukee** *fg2 (-keeyay, -kaysay)* 1. *ld bukee.* Wax garaacid si lagu jilciyo. 2. *ld buhabbuhee.*
- bukasho** *m.f.db eeg* buko. *ld bukood.*
- bukayn** *m.db ld* **Bukaysiin; bukabbukayn.**
- bukaysii** *fg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Nafley bukaan ka dhigid (Ilaah). 2. Wax bukaan ah iska dhigid. *ld bukee.*
- bukaysiin** *m.f.db eeg* bukaysii. *ld bukayn.*

bukee *f.g2* (-keeyay, -kaysay) *ld* bukaysii; bukabukee.
 bukid *m.f.db* eeg bug².
 buko *f.mg3* (-kaday, -katay) Wax bukaan ah noqosh. *ld* bukoo.
 bukoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* buko.
 bukood *m.l* *ld* bukasho.
 bukponi *m.l* Moos waaweyn oo la kariyo. *ld* bukaani.
 bukur¹ *m.l* (-rro, *m.db*) Haruubka dhiil ama aagaan yar.
 bukur² *m.db* (-ro, *m.l*) Dhiil ama aagaan yar oo caanaha lagu shubto.
 bul¹ *m.l* (-lal, *m.l*) 1. Miiqyo badan oo dun, mayrax iwm ah oo salka isaga xiran waxna lagu qurxiyo. 2. Saynta ka laallaadda dabada nafleyda qaarkeed inteeda dambe.
 bul² *f.g1* (**bulay**, **bushay**) Mayrax, dun iwm miiqyo yaryar ka dhigid.
 bulaal¹ *m.l* *ld* bulaalid.
 bulaal² *f.mg1* (-alay, -aashay) 1. Nafley taran iyo barwaqaqo helid. 2. Wax tiradooda iyo tayadooda badasho.
 bulaali *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley taran iyo barwaqaqo siin (Eebbe). 2. Wax tiradooda iyo tayadooda badin.
 bulaalid *m.f.db* eeg bulaal². *ld* bulaal¹.
 bulaalin *m.f.db* eeg bulaali.
 bulaamid *m.f.db* eeg bulaan². *ld* bulaan¹.
 bulaan¹ *m.l* 1. Cod weyn aan ereyadiisu sugnayn oo dad badan oo isku mar hadlaya sameeyaan. 2. *ld* bulaamid.
 bulaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Dad badan oo isku mar hadlaya codweyn oo aan ereyadiisu sugnayn sameyn.
 bulac *m.l* *ld* mulac.
 bulan *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Ul qoyan, maro iwm bul yeelasho; sii gurmud.
 bulay *m.l* Mayrax feeran oo haamaha bul lagu catisreeyo.
 bulayn *m.f.db* eeg bulee.
 bulaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax bul loo yeelay ahaansho.
 bulaysnaan *m.f.db* eeg bulaysan. *ld* bulaysnaansho.
 bulaysnaasho *m.l* *ld* bulaysnaan.
 bulbul¹ *m.l* B. ku ah: cilmi aqoon aad u sarreysa loo yeesho.
 bulbul² *m.db* Dhogor badan, dhaadheer, jilicsan oo ay nafleyda qaarkeed yeelato.
 buldi¹ *m.l* (-yo, *m.db*) Bir dhagax iwm oo xarig dheer ku xiranyahay oo lagu cabbiro qotada biyaha badda, webiga iwm.
 buldi² *f.g1* (-iyay, -isay; -iyi) Biyo bad, webi iwm qotodooda cabbirid.

buldiyid *m.f.db* eeg buldi².
 bule *m.l* (-layaal, *m.db*) Qof habeeya ama isku duwa hawsha riwaayadda ama filinka.
 bulee *f.g2* (-leyay, -laysay) Maro, ul iwm bul u yeelid.
 buli *m.db* Shimbir-malab.
 bulid *m.f.db* eeg bul².
 buliis *m.l* *ld* boliis.
 bullaacad *m.db* (-do, *m.l*) God musqul, dhuumaha qaada wasakhda musqulaha.
 bullaale *m.l* 1. Faras midabka dambarka leh. 2. Nooc ka mid ah jaadadka gorgorka.
 bullo *m.db* 1. Ciyaar hiddaha iyo dhaqanka ka mid ah, ragga iyo haweenku wada ciyaaraan, leh jiib, jaan, buun, durbaan iyo biro la isku garaaco. 2. B. ah: midab fardood dambarka u eg.
 bulmid *m.f.db* eeg bulaan.
 bulshannimo *m.db* Bulshey ahaansho.
 bulshee *f.g/mg2* (-sheeyay, -sheysay) 1. (*f.g*) Qof bulshey ka dhigid. 2. (*f.mg*) Ciyaar, dhalinyareyn iwm wakhti ku lumin.
 bulshey *m.l* Qof dhaqan iyo anshax wanaagsan kula dhaqma bulshada uu la noolyahay.
 bulsheyn *m.f.db* eeg bulshee.
 bulsheynimo *m.db* Bulshey ahaansho.
 bulsho *m.db* (-ooyin, *m.l*) Dad meel ku wada nool oo isku dan ah.
 bulu *m.l* *ld* (-llo, *m.db*) Dhasha biciidka. *ld* bulul.
 bulukaati *m.l* *kh* Bir-xaar dusha dheen dahab ahi ka marsanyahay.
 bulukeeti *m.l* (-yo, *m.db*) Saddex-jibaaranee yar, ka samaaysan ciid bataax ah iyo shamiito la isku qasay oo guryaha lagu dhistro; jaajuur.
 bulul *m.l* (-llo, *m.db*) *ld* bulu.
 bulumbulyo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Cayayaan yar, u eg suuska badarka gala oo qoryaha dhuuxooda burburiya; xar.
 buluqbuluuq *m.l* *ld* 1. Buluqbuluqleynta. 2. B. ah: qof buuran oo hilib jilicsan leh. 2. (*sh.r*) B. dheh: cod lagu muujiyo shanqar mayridda ah.
 buluqbuluqlee *f.mg2* (-qeeyay, -qeysay) Hilibka saaran nafley aad u cayishay ruxasho.
 buluqbuluqleyn *m.f.db* eeg buluqbuluqlee.
 bulush *m.l* Miqyo badan oo dun, mayrax iwm ah oo salka isaga xiran waxna lagu qurxiyo.
 buluto *m.db* Meereyaasha qorraxda kan ugu dambeeyaa ee ugu fog.
 buluug *m.l* 1. Midab kan cirka ama badda oo kale ah. 2. Qurus yar, budo buluug ah ka samaysan oo dharka cad la geliyo si midabkiia loo khafiifiyo.
 bulxamid *m.f.db* eeg bulxan².

bulxan¹ *m.l* Cod nafley badani isku darto oo farxad iyo qosol leh.

bulxan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Nafley badan cod farxad iyo qosol leh samayn.

bumbo m.db (-ooyin, m.l) *ld* **bambaano**.

bun *m.l* 1. Geed dhulka kulul ka baxa, dhala miro kuuskuusan oo beer iyo qolof adag leh. 2. Miraha geed bunka oo laga sameeyo qaxwaha, kafee. 3. Miraha bunka oo saliid ma subag lagu shiilay.

bunaaxi¹ *m.l ld* **banaaxiyid**.

bunaaxi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) *ld* **banaaxi²**.

bunaixin *m.db* *ld* **banaaxiyid**.

bunaaxis *m.l ld* **banaaxiyid**.

bunaaxiyid *m.db* *ld* **banaaxiyid**.

bunaaxo *m.db* *ld* **banaaxo**.

bunaysad *m.l ld* **bunaysasho**.

bunaysasho *m.f.db* *eeg* bunayso. *ld* **bunaysad**, **bunaysi**.

bunaysi *m.l ld* **bunaysasho**.

bunayo *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Bun la shiilay cunid. 2. Saliid ama subag bun lagu shiilay marsasho.

bunbay *m.l* Bir af dhuubar oo lagu eego muunada badar jawaan ku jira; kasbo¹.

bundad *m.db* (-do, *m.l*) Xirmo dhar ah oo ka kooban dhawr daaqadood.

bundaqiijiye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Makiinadda bunka lagu shiido.

bunduq *m.l ld* **buntuq**.

bungaree *fg2* (-reeyay, -raysay) *ld* **bamgaree**.

bungareyn *m.db* *ld* **bamgareyn**.

bungis *m.l ld* **bunkis**.

bunji *m.l* Xarig badan oo dhumuc weyn leh oo laga sameeyay xaskusha, boocda iwm.

bunkis *m.l* Baqshad. *ld* **bungis**.

bunnaahi¹ *m.l ld* **banaaxiyid**.

bunnaahi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay) *ld* **banaaxi²**.

bunnaahin *m.db* *ld* **banaaxiyid**.

bunnaahis *m.l ld* **banaaxiyid**.

bunnaahiyid *m.db* *ld* **banaaxiyid**.

bunnaasho *m.db* *ld* **banaaxo**.

buntuq *m.l* (banaadiiq/banatiiq/-qyo, *m.db*) Hub fudud, leh dhuun xabbadluu maraan oo ilaa ilqabato wax ka dila. *ld* **bunduq**, **dumbuq**.

bunuug *m.db.w* *eeg* banki.

bu'o *f.mg3* (-day, -dday) Weel cadaadiska gudahiisa ku jira oo aad u batay awgeed furtuuriid.

buq¹ *m.db* (-qo, *m.l*) 1. Meesha ay biyaha ka soo burqadaan. 2. Ceel biyo badan leh. 3. Hogaha shaxda midka dhexda ku beegan.

buq² *m.db* (-qo, *m.l*) 1. (jool.) Qulqul biyood joogto ama xilliyeed oo dhulka ka imaanaya, wuxuu samaysmaa marka biyaha roobku dhulka hoos u galan ilaa bar gaar ah, halkaasoo ay ku ururaan aakhiritaankana ay kor u soo burqadaan. 2. (juqr.) Loolalka dhexena waa xilliga jilaalka ku xiga, xiddigis ahaanna loo tixgeliyo inuu ku dhammaado kubbadbadhka woqooyi min caanomaallada isle'eg ee Guga (ilaa 21 maars) ilaa hornaqa xagaaga (ilaa 21 juun).

buq³ *f.mg1* (-qay, -qday) Biyo, neef, gaas iwm oo inta xoog ku soo baxa, daboolkii celinayay tuura ama jeexa; dillaacid; burqasho; qarxasho.

buqad *m.l ld* **buqasho**.

buqasho *m.f.db* *eeg* buqo. *ld* **buqad**, **buqid**.

buqbuqayn *m.f.db* *eeg* buqbuqee.

buqbuqee *fg2* (-qeeyay, -qaysay) Caano, buqbuqo ka dhigid.

buqbuqo *m.db* Caano ciir ah iyo kuwo dhay ah oo la isku daray. *ld* **buqbuqood**.

buqbuqood *m.l ld* **buqbuqo**.

buqcad *m.db ld* **bugcad**.

buqid *m.f.db* *eeg* buq³.

buqo *f.mg3* (-qday, -qatay) Weel aburan cadaadiska gudahiisa ku jiro oo batay awgeed fur tuurid.

buqshad *m.db ld* **baqshad**.

buqul¹ *m.l* (-lo, *m.db*) Haruub yar oo dhallaanka caanaha lagu siyo; dhoqol.

buqul² *m.db* Dhiil yar oo caanaha loogu shubo dhallaanka; dhoqol.

buquuji *fg2* (-iyay, -isay) Ceejin.

buquujiin *m.f.db* *eeg* buquuji.

buquul *m.l ld* **baqal¹**.

bur¹ *m.l* 1. Budo cad oo rootiga, malawaxa iwm laga samaysto. 2. Taag ciid. 3. Cad yar (ciid, soor, sonkor iwm). 4. Hal geed oo caws ah oo bahalladda yaryar galaan. 5. Abur; xoor.

bur¹ *m.l* (-rar, *m.l*) Ul culus, toosan, madax buuran leh oo hub ahaan loo qaato; qool; garruun. *ld* **bul¹**.

bur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Biyo aad u karkarid.

bur² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Weyso gadmid. 2. Dheri dhooba ah kala jabid. 3. Xeer jiray baabbi'id. 4. Markhaati beenoobid.

buraambur¹ *m.l* (-rro, *m.db*) Ciyaar hees iyo reeme lagu tumo oo ay haweenku ciyaaraan. 2. Nooc maansada ka mid ah oo ay haweenku tiriyaaan.

buraambur² *fg1* (-ray, -rtay) 1. Buraambur tirin. 2. Buraambur ciyaarid.

buraamburid *m.f.db* *eeg* buraambur².

buraash¹ *m.l* 1. (-shiyo, *m.dh*) *ld* **burush**.
Qalab qori ah oo sayn, riir iwm dhan ku leh oo wax lagu nadiifyo ama lagu riinjiyeeyo.
2. *ld* **buraashid**.

buraash² *f.g1* (-shay, -shtay) Wax buraash ku nadiifin ama ku riinjiyeeyo.

buraashad *m.dh* (-do, *m.l*) Weel yar, macdan ah, ubbada u eg oo biyaha lagu qato.

buraashan *f.mg4* (-shnaa, -shnayd) Wax buraash lagu nadiifyey ahaansho.

buraashid *m.f.dh* *eeg* buraash². *ld* **buraash¹** (2).

buraashnaan *m.f.dh* *eeg* buraashan. *ld* **buraashnaansho**.

buraashnaansho *m.l/dh* *ld* **buraashnaan**.

burabbahalaad *m.dh* (-dyo, *m.l*) (daaw.) Buro halis ah oo jirka ku faafsto, dishana nafleyda ay ku dhacdoo. *ld* **burobahalaad**.

buracaanood *m.dh* (-dyo, *m.dh*) (daaw.) Buro aan faafin, halisna ahayn oo jirka nafleyda ka soo baxda.

burad *m.l* *ld* **buruud**.

buraddee *f.mg2* (-deeyay, -deysay) U b.: cid wax siyada ah siin.

buraddeyn *m.f.dh* *eeg* buraddee. *ld* **buraddeys**.

buraddeys *m.l* *ld* **buraddeyn**.

buraree *f.g2* (-eeyay, -eysay) *ld* **buree**.

burareyn *m.dh* *ld* **bureyn**.

burareys *m.l* *ld* **bureyn**.

buray¹ *m.dh* *ld* **buro¹**.

buray² *m.dh* *ld* **buro²**.

burbur¹ *m.l.u* (-rro, *m.dh*) 1. Cadad yaryar oo wax is haystay u kala jajabo. 2. Caano la lulay oo aan weli subag dhalin. *ld* **burur¹** (2).

burbur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax is haystay, cadad yaryar u kala jebid. *ld* **burur²** (2).

burburi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax is haystay cadad yaryar u kala jejebin. *ld* **bururi** (2).

burburid *m.f.dh* *eeg* burbur². *ld* **bururid**.

burburin *m.f.dh* *eeg* bururi. *ld* **burburis** (2), **bururin**, **bururis**.

burburis *m.l* 1. Caano in yar la lulay oo aan firfir yeelan. 2. *ld* **burburin**.

burbursad *m.l* *ld* **burbursasho**.

burbursan¹ *m.l.kh* B. ah: caanaha lo'da ama ariga markay fariistaan.

burbursan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la burburiye ahaansho. *ld* **burursan** (2).

burbursanaan *m.f.dh* *eeg* burbursan. *ld* **burbursanaansho**, **burursanaan**, **burursanaansho**.

burbursanaansho *m.l/dh* *ld* **burbursanaan**.

burbursasho *m.f.dh* *eeg* burbursasho. *ld* **burbursad**, **burbursi**, **burursad**, **burursasho**.

burbursi *m.l* *ld* **burbursasho**.

burburso *f.g3* (-saday, -satay) Wax is haystay ilkaha ku jajabsasho. *ld* **bururso**.

burcad¹ *m.l* Subagga caanaha la lulay laga soo saaro inta aan weli la shiilin. *ld* **bocor¹** (1).

burcad² *m.dh.u* Koox tuugo ah, hubeysan oo dadka laaya, dhacana.

burcadnimo *m.dh* Burcad ahaansho.

burcayd *m.l* Jaad ka mid ah libaax badeedka waaweyn. *ld* **bircayd**.

burciid¹ *m.l* (-dyo, *m.dh*) In yar oo carro ah oo is haysta.

burciid² *m.dh* Meel bannaan oo ciid jilicsan leh.

burco *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Meel bannaan, dhulkaa intiisa kale in yar ka sarreysa oo ciid jilicsan leh.

burdad *m.l* *ld* **burdaddo**.

burdaddo *m.dh* (bot.) Geed nagaar faalala leh caleemo yaryar iyo bari macaan oo la cuno. *ld* **burdad**.

burde *m.l.u* Qasiiddo nabi ammaan ah oo uu tirshey Maxamed Buusiri.

bure *m.l* *ld* **bire**.

buree *f.g2* (-reeyay, -reysay) Nafley bur la dhicid. *ld* **buraree**.

bureyn *m.f.dh* *eeg* buree. *ld* **burareyn**, **burareys**, **bureys**.

bureys *m.l* *ld* **bureyn**.

burgaanti *m.dh* Budo daawo ah, qaraar, qasanta oo la isku qaras bixiyo. *ld* **burkaanti**.

burge *m.l* Fuley. *ld* **burje**.

burhaan *m.dh* (dii.) Awood qarsoon, dhib iyo dheefba leh oo la rumaysan yahay in dad gaar ah Eebbe siyo.

buri *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Nafley orodsiin si meel looga fogeeyo; eryid; cayrin. 2. (*f.mg*) Qof meel uu ku noolaa ama hawl ka hayey ka fogayn dhaliil awgeed. 3. (*f.mg*) U b.: cid sed dheeraad ah siin.

burji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid weyso u dhawrnayd ka jebin. 2. Xeer jirey baabbi'in. 3. Xeer jirey ku xad gudibid. *ld* **burri**.

burid *m.f.dh* *eeg* bur². *ld* **buris**.

burid *m.f.dh* *eeg* bur². *ld* **buris²**.

burin *m.f.dh* *eeg* buri. *ld* **buris**, **burrin**, **burris**.

burin¹ *m.f.dh* *eeg* buri. *ld* **buris**.

burin² *m.dh* 1. (*fals.*) Ficil ama fikrad ka soo horjedda jiritaan shay. 2. (*fals.*) Nooc ka mid af diidmada, ama afkaar dhamaanteed ka soo horjeedda, wixii jiray dhamaan.

buris¹ *m.l* *ld* **burin¹**.

buris¹ *m.l* *ld* **burin**.

buris² *m.dh* *ld* **burid**.

buris² *m.dh* *ld* **burid**.

- burjaan** *m.l (-nno, m.dh)* Buur xeebta ku taal oo biyaha baddu ku simaan, kana gaddoomaan.
- burje** *m.l ld burge.*
- burji** *m.l* Heybad cidi leedahay oo dadka qaarkiis kaga baqaan ama ku xurmeeyan. *ld buruud.*
- burjiko** *m.dh (-ooyin, m.l)* Qalab wax lagu karsado oo ka samaysan dhagax jilicsan ama bir leh, dhego la qabsado iyo meel kore oo dhuxusha lagu shubo. *ld birjiko.*
- burjiwaasi** *m.l (-iyii, m.dh)* Qof maalqabeen ah oo shaqaalaha u shaqeeya aan siin wax u dhigma waxsoosaarkooda.
- burjuwaasiyad** *m.dh (-do, m.l) (siyaa.)* Dabaqad ka mid ah bulshada, haystana dhaqaalaha ugu badan marka loo eego aragtida Maarkiska.
- burkaanti** *m.dh ld burgaanti.*
- burladduul** *m.l* Nin caro dhaw, dagaal badan oo aan uurkuqaad lahayn.
- burladduulnimo** *m.dh* Burladduul ahaansho.
- burlaqan** *m.l (-nyo, m.dh)* Bur la qasaayo inta kuuskuusanta oo aan qasmin.
- burloox** *m.l (-xyo, m.dh)* Cad soor ah oo la mariyo looxa qur'aanka inta aan wax lagu qorin.
- burmad** *m.dh (-do, m.l)* Digsi yar oo hal qof wax loogu kariyo.
- buro** *m.dh (-ooyin, m.l)* Haan yar; aagaan. *ld buray².*
- buro¹** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Hilib aan caadi ahayn, kuusan oo jirka naflayda meel ka mid ah ka soo baxa. 2. Sed dheeraad ah oo cid la siiyo.
- buro²** *m.dh (daaw.)* Bararid: astaamaha caanka ah ee halaamacoodka midkood; saddexda kale waxa weeye: kul, casaan, iyo xanuun. Meesha halaamacoodsan waxa bararka u keena ayadoo xididdada yaryarka ah ee dhiigga ka yimaado dhacaan la socdaan boroteyin oo ku urura unugyada dhedooda.
- burobahalaad** *m.dh (-dyo, m.l) (daaw.)* Buro dhex galeysa oo baabi'inaya soohyada ama xubinta ay ka farcantu islamarkaasna ku faafi karta meelo kale oo jirka ka mid ah, ayadoo cadcad ka mid ah raacayaan dhiigga ama liinfada. Haddii aan la daweyn wakhti ku habboon waxay keentaa caafimaadka oo maalinba maalinta ka dambeysa sii xummaada iyo dhimasho. *ld burabbahalaad.*
- burocaanood** *m.dh (daaw.)* Burada aan ku fideyn oo aan baabi'ineyn sooha ama xubinta ay ka baxday isla markaana aan meel kale oo jirka ka mid ah aan tageyn intay dhiigga raacdoo; waana burada aan kansarka ahayn.
- buro-qanjireed** *m.dh (daaw.)* Buro ka dhalata sooh qanjireed ama cad isu muujisa qaabka qanjirka.
- burqad** *m.l ld burqasho.*
- burqasho** *m.f.dh eeg burqo. ld burqad.*
- burqo** *f.mg3 (-qaday, -qatay)* Biyo si xoog ah meel uga soo butaacid.
- burri** *f.g2 (-iyay, -isay) ld buri.*
- burrin** *m.dh ld buriin.*
- burris** *m.l 1. (-syo, m.dh)* Dubbe. 2. *ld buriin.*
- bursad** *m.l ld bursasho.*
- bursaliid** *m.l* Bur la rifaaqay oo saliid lagu dubay. *ld bursariir.*
- bursariir** *m.l ld bursaaliid.*
- bursasho** *m.f.dh eeg burso. ld bursad, bursi.*
- bursayn** *m.dh* Xabbado badan oo hal mar dad badani ridaan.
- burshaan** *m.l* Buur yar; kood.
- burshin** *m.dh (-imo, m.l)* 1. Labada xubnood ee ku wareegsan afka nafleyda, kana qeyb qaada codaynta. 2. Labada xubnood ee ku wareegsan xubinta taranka ee haweenka. *ld bishin, bushin (2).*
- burshintuur¹** *m.l* 1. Xarig yar oo lagu dhuujiyo faruurga kore ee geela si uu socodka u dheereeyo. 2. *ld burshintuurid.*
- burshintuur²** *f.g1 (-ray, -rtay)* Jeexa faruurga kore ee geela xarig yar ku dhuujiin si uu socodka u dheereeyo. *ld bushintuur².*
- burshintuurid** *m.f.dh eeg burshintuur².* *ld burshintuur¹, bushintuur¹, bushintuurid.*
- bursi** *m.l ld bursasho.*
- bursiino** *m.dh* Sed dheeraad ah oo laga qaato wax la qaybsanayo.
- burso** *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax la qaybsanayo sed dheeraad ah ka qaadasho. 2. Wax cayrsasho.
- burtuur¹** *m.l* Marka soorta la karinayo burarka yaryar oo ay yeelato.
- burtuur²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Burar yaryar oo is haysta yeelasho (soor).
- burtuurid** *m.f.dh eeg burtuur².* *ld burtuuris.*
- burtuuris** *m.dh ld burtuurid.*
- burtuursan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Soor wax burtuur yeeshay ahaansho.
- burtuursanaan** *m.f.dh eeg burtuursan.* *ld burtuursanaansho.*
- burtuursanaansho** *m.//db ld burtuursanaan.*
- burumbuur** *m.l* Buur aan dhagaxyo lahayn oo dhir ka baxda dusheeda.
- burun** *m.l (-nno, m.dh)* Cad yar oo is-haysta oo ciid, sonkor iwm ah.

burunbur *m.l* Geedgaab aan qodax lahayn oo leh laamo dhuudhuuban gudguduudan iyo caleemo yaryar oo geelu aad u jecelyahay.

burunji *m.dh* Hilibka intiisa jiirka ah.

burunjiyee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) Cabsi, gabow, qandho iwm la gariirid.

burunjiyeyn *m.f.dh* *eeg* burunjiyee.

buruq *m.dh* (-**qo**, *m.l*) 1. Bari dhirta qaarkeed dhanka hoose ka bixiso, adag, kuuskuusan oo la cuno. 2. Miro, sida qaraha, babbayga iwm inta jilicsan oo la cuno.

burur¹ *m.l* 1. Daren qofka ku dhasha marka uu la kulmo wax shucuurtiisa kiciyo oo ka lumiyoo is-hanashada; jidbo. 2. *ld* **burbur** 1. 3. *ld* **bururid**.

burur² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Qof, wax shucuurtiisa kiciya la kulmay, is-hanasho ka lumid; jidbood. 2. *ld* **burbur²**.

bururi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Qof bururay ka dhigid. 2. *ld* **burburi**.

bururid *m.dh* *eeg* burur². *ld* **burur¹**; **burburid**.

bururin *m.dh* *eeg* bururi. *ld* **Bururis**; **burburin**.

bururis *m.l* *ld* **burburin**; **bururin**.

burursad *m.l* *ld* **burbursasho**.

burursan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax bururay ahaansho. 2. *ld* **burbursan**.

burursanaan *m.f.dh* *eeg* burursan. *ld* **burursanaansho**.

burursanaansho *m.l* *ld* **burursanaan**.

burursasho *m.dh* *ld* **burbursasho**.

bururso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* **burburso**.

burush *m.l* (-shyo, *m.dh*) 1. Dheeraad. 2. *ld* **buraash 1** (1).

buruuud *m.l* 1. Nasiib wacan. 2. *ld* **burji**. *ld* **burad**, **buruuji**.

buruuudshiil¹ *m.l* Ka burji sarreinta qof, qof kale ka burji sarreoyo.

buruuudshiil² *f.g1* (-ilay, -ishay) Qof, qof kale burjigisa jebin.

buruuudshiilid *m.f.dh* *eeg* buruuudshiil².

buruuu *m.l* *ld* **buruuud**.

bus *m.l* Boor; siigo.

busaambus *m.l.u* Qaybaha jilicsan ee uu leeyahay neef.

busaared *m.dh* Nolol gaajo, arrad iwm leh. *ld* **busaaro**.

busaaraadeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax busaared hayso ahaansho.

busaaraadeysnaan *m.f.dh* *eeg* busaaraadeysan. *ld* **busaaraadeysnaansho**

busaaraadeysnaansho *m.l* *ld* **busaaraadeysnaan**.

busaaro *m.dh* *ld* **busaared**.

busbus *m.l* (*daaw*) Cudur dadka ku dhaca oo oogada nabarro badan oo yaryari ka soo yaacaan qandhana leh.

buseel¹ *m.l* *ld* **buseelid**.

buseel² *f.mg1* (-eelay, -eeshay) U b.: wax u hiloobid; tebid.

buseelid *m.f.dh* *eeg* buseel². *ld* **buseel¹**.

bushaarad *m.dh* *ld* **bishaaro**.

bushaaro *m.dh* *ld* **bishaaro**.

bushi awaal *m.l* Saadaal cudur.

bushi¹ *m.l* Cudur.

bushi² *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid shaki ku beerid. 2. Cid cudur ku ridid.

bushin *m.dh* *eeg* bushi². *ld* **burshin**.

bushintuur¹ *m.l* *ld* **burshintuurid**.

bushintuur² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **burshintuur²**.

bushintuurid *m.dh* *ld* **burshintuurid**.

bushkaleeti *m.l* *ld* **buskuleeti**.

bushkuleeti *m.l* (-iyo, *m.dh*) Gaadiid laba lugoodle ah oo lugta lagu socdsiyo; baaskii. *ld* **bushkaleeti**.

bushle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Quwaax meseggo oo aan lahayn dhacaan badan oo laga mashiiqso.

buskeeti *m.l* *ld* **busteeki**.

buskud *m.l* Kibis yaryar, qaabab leh, xallefsan, fidsan, adag oo macaan sida doolshaha.

bustaan *m.l* (-nno, *m.dh*) Beer yar oo geed mirood ka baxa.

buste *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) Go' weyn oo dhogor jilicsan ka samaysan oo la huwado, sariirtana la saarto; kubbeerto.

busteeki *m.l* (-yo, *m.dh*) Hilib jiir ah, xalxallefsan oo la shiilo ama la solo. *ld* **buskeeti**.

busur *m.l.u* Miro timireed oo heerkii bislaanshada gelaya.

butaac *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Dareere meel uu ku jiray hal mar si xoog leh uga soo daadasho. 2. biyo fataahid.

butaaci *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Dareere meel ay ku jireen ka daadin. 2. Biyo fataahin.

butaacid *m.f.dh* *eeg* butaac.

butaacin *m.f.dh* *eeg* butaaci.

butaaco *m.dh* B. ah: hoore meel uu ku jirey si xoog leh uga soo burqaday.

buto *m.dh* Geed-nagaar faalala leh laamo jiljilicsan, caleemo yar oo macaan oo la cuno.

butuc *m.l* 1. B. ah: qof buuran. *ld* **Batac**. 2. Ciid jilicsan oo aan dhagax qaruurax iyo boor lahayn.

butucsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax butuc ah ahaansho (qof). *ld* **batacsan**.

- butucsanaan** *m.f.db eeg* butucsan. *ld*
batacsanaan, batacsanaansho, butucsanaansho.
- butucsanaansho** *m.l/ldh ld* **butucsanaan.**
- buturi** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Is b.: qof caro iyo isla weynaan augeed gaar u istaagid.
- buturin** *m.f.db eeg* buturi.
- buub¹** *m.l* 1. B. ah: rati marka la raro dida. 2. *ld* **buubid.**
- buub²** *f.mg1 (-bay, -btay)* 1. Rati raran didid. 2. Dayaaraad, shimbir iwm duulid.
- buubaal¹** *m.l* Rati la rarto oo rar diid ah; layli aan weli rar baran.
- buubaal²** *f.mg1 (-aalay, -aashay)* Awr rar la carrid.
- buubaalid** *m.f.db eeg* buubaal².
- buubi** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Nafley ceyrin. 2. Wax duulin. 3. Ku b.: wax, wax kale ku kor firdhin.
- buubid** *m.f.db eeg* buub². *ld* **buub¹** (2)..
- buubin** *m.f.db eeg* buubi. *ld* **buubis.**
- buubis** *m.l ld* **buubin.**
- buubsad** *m.l ld* **buubsasho.**
- buubsasho** *m.f.db eeg* buubso. *ld* **buubsad.**
- buubso** *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax cayrasasho. 2. Wax hor u durugasho.
- buud** *m.l (-dad, m.l)* 1. Doon meel dhexaad ah oo qaadda afar boqol ilaa kun kintaal. 2. Kabaha waaweyn ee ay askartu qaadato.
- buudaan** *m.db ld* **boodaan.**
- buudhi¹** *m.l* Qaalin geel ah isbeddel abaahidoon ah oo xubinteeda taranka ka muuqata.
- buudhi²** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Qaalin geel sabiisheeda barar abaahidoon ka muuqasho.
- buudhin** *m.f.db eeg* buudhi. *ld* **buudhis.**
- buudhis** *m.l ld* **buudhin.**
- buudhqab** *m.l* Hal awr abaahiyay oo loo malaynayo inay rintay, abaahiqab.
- buuf¹** *m.l* Xuddun.
- buuf²** *m.db* 1. Duufsi. 2. B. ku hay: ladnaan. Tus. "Cali buuftuu ku hayaa".
- buufbuuf** *m.l (-fyo, m.db)* Dugaagad dahab ama qalim ka samaysan.
- buufi** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax neef ku shubid. 2. Neef maaddo ur leh ama sun ka sameysan meel ku siiddeyn. 3. Hoore midab leh oo tuubbo si xoog leh uga baxayo meel ku rinjiyid.
- buufimo** *m.db (-ooyin, m.l)* Qalab maqaar ka sameyn, bixiya neef badan, leh qaab laba sibraar oo hal af wadaaga, labada dacal ee kalena ku leh meelo gacanta lagu qabsado oo tumaaluhu dabka ay biraha ku farsameyaan ku qaxiyaan.
- buufin¹** *m.l* Xuub yar cinjir ka samaysan, qaabab kala duwan leh, marka hawo laga buuxiyo kala baxa oo carruurtu ku ciyaarto.
- buufin²** *m.f.db eeg* buufi. *ld* **buufis.**
- buufis** *m.l ld* **buufin².**
- buufiye** *m.l (-yayaal, m.l/ldh)* (*fis.*) Qalab tamar siiya dareere si uu uga dhaqaajiyo meel ama heer ilaa heer ama kor u qaado cadaadiska.
- buuflayn** *m.f.db eeg* buuflee.
- buuflee** *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* 1. Xoolo baad ka dhergid. 2. Cid caro ama kibir muujin.
- buug** *m.l (buug, m.dbl-aag/-ag, m.l)* 1. Tiro warqado ah, dhan isaga xiran, garbad leh oo suugaan amaa saynis ku qoranyahay. 2. Tiro warqado ah, dhan isaga xiran garbad leh oo aan wax ku qorneyn.
- buuhood** *m.l* 1. Ciid jilicsan oo boor badan. 2. Dhir wax lagu daweyyo.
- buul** *m.l (-lal, m.db)* 1. Aqal yar oo aan hab wanaagsan u dhisnayn. 2. Aqal shimbir. 3. Dhullax, kasoobax.
- buulallo** *m.db* 1. (*u*) Godadka quraanyada. 2. (*daaw.*) Finan yaryar, badan oo oogada dadka ka soo baxa.
- buulalloobid** *m.f.db eeg* buulallow.
- buulallow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Dub biyo gelid xanuun awgiis.
- buulcaws** *m.l/ldh (-syo, m.db)* Hooy yar oo ka samaysan caws iyo qoryo la isa saaray.
- buulley¹** *m.db* Qayb ka mid ah heerka koritaanka cayayaanka qaarkood.
- buulley²** *m.db (c.nafl.)* Heerka saddexaad ee koritaanka meerta nololeedka qaar ka mid ah cayayaanka. Heerka b.da quudashada iyo socodkuba way joogsadaan, waxaana dhaca isbeddelka uu caydigu isu beddelayo qaangaadh.
- buulo** *m.db* Degaan buulal badan ka dhisanyihiin; tuulo.
- buumbuuni** *f.g2 (-iyay, -isay)* War dhacdo iwm intooda runta ah been badan ku darid.
- buumbuunin** *m.f.db eeg* buumbuuni. *ld* **buumbuunnis.**
- buumbuunis** *m.db ld* **buumbuunin.**
- buun** *m.l* Bocool weyn ama dhuun dheer oo kolkii la afuufo dhawaq dheer ka soo baxo.
- buundo** *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Dhisme laga dul dhiso webi iwm oo lagaga gudbo. 2. Dhibic, darajo. *ld* **buunto.**
- buuni** *m.l.kh (-iyo, m.db)* B. ah: qof aad u aqoon badan; mufti.
- buunshabbaxsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax buunshe laga saaray ahaansho (badar).

buunshabbaxsanaan	<i>m.f.db</i>	<i>eeg</i>	
buunshabbaxsan. <i>ld</i>	buunshabbax-		
sanaansho.			
buunshabbaxsanaansho	<i>m.l/db</i>	<i>ld</i>	
buunshabbaxsanaan.			
buunshabbixi <i>fg2</i> (-iyay, -isay)	Badar si		
buunshaha looga saaro tumid.			
buunshabbixin <i>m.f.db eeg</i> buunshabbixi. <i>ld</i>			
buunshabbixis.			
buunshabbixis <i>m.l ld buunshabbixin.</i>			
buunshe <i>m.l</i> Qolofka sare ee jilicsan ee ku			
dahaaran badarka; xashir. <i>ld buunsho,</i>			
buushe.			
buunsho <i>m.db ld buunshe.</i>			
buunto <i>m.db ld buundo.</i>			
buuq¹ <i>m.l</i> 1. Hadal ama cod dheer oo nafley			
badan isku mar sameyso. 2. Dad ama xoola			
badan oo meel isugu yimid.			
buuq² <i>m.l (fis.)</i> Jabaq kasta oo dad dhiba;			
waxa lagu qiyaasaa iskeelka desibal oo u			
dhexeeya heerka maqalka ugu hooseeyaa (0dB)			
xyuuniyo (130dB). Dhawaqyo maqalka			
qasa oo dhexgala liid rakaad ee marin			
sigaarsiin.			
buuq³ <i>f.mg1</i> (-qay, -qday)	1. Nafley badan,		
hadal ama cod badan isku mar sameyn.			
2. Dad ama xoola badan meel isugu			
imaansho.			
buuqid <i>m.f.db eeg buuq³.</i>			
buur barafeed <i>m.l.u</i> (-yo, <i>m.db</i>) Cuf baraf			
dhuleed oo ka sammaysmay dhammaadka			
baraf weyne ama baraf gogol. Buur barafku			
waxay dul sabbaysaa badda.			
buur¹ <i>m.l/db</i> (-rar/-ro, <i>m.l</i>) 1. Wax sida			
dhagax ciid iwm oo inta la is-dul-saaray			
dhulka ka yare kacsan. 2. Cuf dhul ah oo in			
door ah ka sarreeyo dhulalka ku wareegsan			
kana joog dheer gunbur.			
buur² <i>fg1</i> (-ray, -rtay)	1. Wax sida ciid,		
dhagxaan iwm meel tuurid. 2. Afka b.: caro			
darteed la aamusid (qof).			
buuran <i>f.mg4</i> (-rcaa, -rnayd)	Wax cayilay		
ahaansho.			
buurasho <i>m.f.db eeg buuro.</i>			
bqurasho <i>m.f.db eeg buuro.</i>			
buurbuur <i>m.l</i> 1. Barar; higaag. 2. (<i>u</i>) Wax			
farabadan; tubaalo.			
buure <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/db</i>) Xuub biyo ku			
jiraan oo ka yimaada sabiisha xoolaha			
ugaarta iwm marka ay foolanayaan.			
buuri¹ <i>m.l</i> 1. Geedo jaadad badan ah oo ubax			
guduud iyo caddaan ah iyo caleemo			
waaweyn, oo waran qaabki leh, bixiya;			
saakarro. 2. Caleenta geedahaas oo			
siyalo badan loogu isticmaalo (afka oo laga			
qiiqyo ama laga cuno, sankoo laga cuno).			
3. Waxyaalo kaloo caleemahaas laga			
sameeyo: sigaar, shurug, saliid, daawo,			
udgoon iwm. 4. Buuriga la qiiqyo.			
buuri² <i>fg2</i> (-iyay, -isay)	Qof ama wax cayilin,		
naaxin; wax weynayn.			
buurid <i>m.f.db eeg buur³.</i>			
buurin <i>m.f.db eeg buuri².</i>			
buuriyahan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Qof sigaarka			
aad u cabba. 2. Qof tubaakada cuniddeeda			
badsada.			
buurnaan <i>m.f.db eeg buuran.</i> <i>ld buurnaansho,</i>			
buurni <i>m.db ld buurnaan.</i>			
buuro <i>fg3</i> (-rtay, -ratay)	Nafley mid kale si		
aan ogaan ahayn ugu dhicid; legdid.			
buuro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay)	Nafley cayilid;		
weynaansho.			
buurqaaf <i>m.db</i> Wax dhib badan oo aan la			
dhaafi karin.			
buur-sameyn <i>m.db</i> (jool.) Buur dhisid:			
isbeddel ku dhaca heerka sinnaanta qolofa			
dhulka, isbeddelkaas oo dhadhaabo kor			
loogu soo tuuro si ay u sameeyaan silsillado			
buuro laalaab ama dhul go'.			
buuryaggoys <i>m.db ld beejaggoys.</i>			
buuryaqab¹ <i>m.l</i> (buuryaqab/-byo, <i>m.db</i>) Qof			
aan gudnayn. <i>ld beejaqab.</i>			
buuryaqab² <i>m.db</i> (-bo, <i>m.l</i>) Gabar aan			
gudnayn.			
buuryo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Cadka ka lusha			
guska intiisa hore oo la gooyo marka la			
gudaayo wiilasha; yuub, qolof; balag. <i>ld</i>			
beejo.			
buuryo-goys <i>m.db ld beejaggoys.</i>			
buus <i>fg1</i> (-say, -stay)	Wax diisid.		
buusan¹ <i>f.mg1</i> (-smay, -santay; -smi)	Wax la		
diisay noqosho.			
buusan² <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd)	Wax la diisay		
ahaansho.			
buusbuus <i>m.dh.u</i> Meelo badan isaga			
gudaceshan; diisid.			
buushe <i>m.l ld buunshe.</i>			
buusid <i>m.f.db eeg buus.</i>			
buusmid <i>m.f.db eeg buusan¹.</i>			
buusnaan <i>m.f.db eeg buusan².</i> <i>ld</i>			
buusnaansho.			
buusnaansho <i>m.l/db ld buusnaan.</i>			
buux¹ <i>m.l</i> 1. B. ah: wax jilaysan. 2. <i>ld buuxid.</i>			
buux² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday)	Wax muggiisa ama		
qaadkiisu ku jiraan noqosho.			
buuxdhaaf¹ <i>m.l</i> 1. Wax muggooda, inta			
dheeraadka ku ah. 2. <i>ld buuxdhaafid.</i>			

buuxdhaaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) Wax muggooda in ka badan lagu shubay noqosho.

buuxdhaafi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax muggiisa in ka badan ku shubid.

buuxdhaafid *m.f.dh eeg* buuxdhaafi². *ld* buuxdhaafi¹ (2).

buuxdhaafin *m.f.dh eeg* buuxdhaafi. *ld* buuxdhaafis.

buuxdhaafis *m.l ld* buuxdhaafin.

buuxi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax muggiisa ku shubid. 2. Kaalin maran gelid. 3. Foomka b.: shuruudaha warqad looga baahnaa meelaheeda bannaan ku qorid.

buuxid *m.f.dh eeg* buux². *ld* **buux¹** (2).

buuxin *m.f.dh eeg* buuxi. *ld* **buuxis** (2).

buuxis *m.l* 1. Afsaar. 2. *ld* **buuxin**.

buuxiye *m.l* In yar oo caws ah oo lagu kordhiyo masayda marka ay isdhinto.

buuxsamid *m.f.dh eeg* buuxsan¹.

buuxsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax la buuxiyey noqosho.

buuxsan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la buuxiyay ahaansho.

buuxsanaan *m.f.dh eeg* buuxsan². *ld* buuxsanaansho.

buuxsanaansho *m.l/dh ld* **buuxsanaan**.

buuxsasho *m.f.dh eeg* buuxso.

buuxso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Wax muggiisa wax dhan ku shubasho ama ku qaadasho. 2. Foomka b.: warqad meela- heeda bannaan shuruudo looga baahnaa ku qorasho.

buxuur *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Qof aqoon iyo garaad dheeraad ah leh; abwaan; mufti. 2. Koox daanyeero ah kan hoggaamiya.

bu'yaro *m.dh* (-ooyin, *m.l*) (*baay*) Jidh yar oo wareegsan oo isku cufan oo laga helo bu'da aan qaybsamin ee unugga dhirta iyo xayawaanka, taas oo ka kooban borotiin, DNA, iyo RNA. Waxay door muhiin ah ka ciyaartaa soo saaridda ribosoomka iyo borotiinka.

C

c (ca') *m.db* Xarafka saddexaad ee alifka soomaaliga, waana shibbane.

caabaq¹ *m.l ld caabuq¹*.

caabaq² *f.g1 (-qay, -qday)* *ld caabuq³*.

caabaqid *m.db ld caabuqid*.

caabbi¹ *m.l ld caabbiyid*.

caabbi² *f.g1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)*

1. Adakayn, xajin. 2. Iska c.: iska celin.

caabbin¹ *m.db ld caabbiyid*.

caabbin² *m.l (fis.)* Summad: R. Saamiga keyd faraqa ee geftiinada gudbiye iyo qulqulka danabka ee dhexmaraya gudbiyaha. Sidaas awgeed, caabbi waa caabbirka hakinta qulqulka danabka. R = V/I taas oo V ay tahay keyd faraqa, I ay tahay qulqulka danabka. Caabbiga waxa lagu cabbiraa oom (omega).

caabbin³ *m.db (taar.)* Iska caabbin cadow ama weerar dagaal, fici ay dadku ku qaadaan si ay u helaan xornimo, ama iskacelin weerar.

caabbiri *m.l (-iyo, m.db)* Jaadadka doonyada shiraaca leh midda ugu yar oo qaadi karta toddobaatan ilaa afar boqol jawaan.

caabbis *m.l ld caabbiyid*.

caabbiye *m.l (-yayaal, m.l/db) (fis.)* Qayb ka mid ah qalab danabeed oo leh caabbi, laguna doortey isticmaalked astaantaas awgeed.

caabbiyid *m.f.db eeg caabbi²*. *ld caabbi¹, caabbin, caabbis*.

caabid¹ *m.l (-diin/-dyo, m.db)* C. ah: qof muslin ah oo diinta sida ay tahay ugu dhaqma. *ld caabud¹*.

caabid² *f.g1 (-day, -dday)* Ilaaah u tukasho ama ka cabsasho. *ld caabud²*.

caabidid *m.f.db eeg caabid²*. *ld caabudid*.

caabidnimo *m.db* Caabid ahaansho. *ld caabudnimo*.

caabud¹ *m.l ld caabid¹*.

caabud² *f.g1 (-day, -dday)* *ld caabid²*.

caabudid *m.db ld caabidid*.

caabudnimo *m.db ld caabidnimo*.

caabuq¹ *m.l* 1. Hurgumidda meel dhaawac ah; fasas. 2. C. ah: nafley xoog lahayd oo jirro,

nafaqo darro awgeed la tabar darreysay. *ld caabaq¹*.

caabuq² *m.l (daaw.)* Halaamacoodka caloosha iyo mindhicirka sida badan waxa keena fiirus ama baktiiriya ama cunno sumow; wuxuuna keenaa matag iyo shuban.

caabuq³ *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Meel dhaawac ah hurgumid. 2. Nafley tabar darreyn jirro, nafaqo darro iwm awgeed.

caabuqid *m.f.db eeg caabuq³*. *ld caabaqid*.

caabuqtire *m.l (-rayaal, m.l/db) (baay.)* Walax laga helo noolayaasha yaryar gaar ahaan mooldiska, kuwaas oo baabi'iya ama joojiya koritaan noolayaal kale oo ilima-aragtagtay ah gaar ahaan bakteeriyyada iyo fangiga cudurrada faafiya. Caabuq- tirayaasha caanka ah waxa ka mid ah: beenasaliin, istarabtumaysiin iyo tetrasyal-kalin.

caac *f.mg1 (-cay, -cday)* Nafley, roob badan dhaxan leh ku qarqarid.

caaci *f.g2 (-iyay, -isay)* Ugaar dabin loo dhigay dhankiisa u eryid iyadoo qaylo iyo sawaxan la samaynayo.

caacid *m.f.db eeg caac*.

caacin *m.f.db eeg caaci*.

caad¹ *m.l (-dad, m.l)* 1. Xayaabo daruur ah oo meel sare ka muuqata.

caad² *m.l (daaw.)* Xuub cad oo isha qaybteeda madow fuula oo aragga yareeyaa.

caad³ *m.db* 1. Meel dhagax ballaaran oo siman leh oo ciid ku hareereysantahay oo biyaha celisa. 2. C.daaas joog/c.daaas mar: wax buux ah (weel); qof fiican.

caadaqaatannimo *m.db* Caadaqaate ahaansho.

caadaqaate *m.l (-tayaal, m.l/db)* 1. Qof samaanyaha qaata. 2. Qof hunguri xun.

caadaysad *m.l ld caadaysasho*.

caadaysasho *m.f.db eeg caadayso*. *ld caadaysad, caadaysi*.

caadaysi *m.l ld caadaysasho*.

caadayso *f.g/mg3 (-stay, -satay)* Wax caado ka dhigasho.

caadbax¹ *m.l ld caadbixid.*caadbax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* 1. Soo c.: bannaan u soo bixid; muuqasho. 2. Soo c.: qof daacad ah ahaansho.caadbixid *m.f.dh eeg caadbax². ld caadbax¹.*caaddifad *m.dh ld caaddifad.*caaddifi *m.l/ldh (-fin, m.dh)* 1. C. ah: qof si fudud iyo ka fiirsasho la'aan wax ku xalliya. 2. Dabci dadka qaarkii yeesho oo ah fudayd iyo ka fiirs la'aan wax lagu xalliy.caaddifo *m.dh* Dareen u nuglaansho waxa qof ku dhaca ama uu sameeyo. *ld caaddifad.*caaddil *m.l (-liin/-llo, m.dh)* Qof dadka marka uu u garnaqayo aan u kala eexan.caaddilnimo *m.dh* Caaddil ahaansho.caadgoror *m.l* Roob yar oo ka yimaada daruuraha caadka ah; shuux.caadi *m.l.kh* C. ah: Wax sidii lagu yiqiin ah.caadinnimo¹ *m.dh* Caadi ahaansho (wax).caadinnimo² *m.dh (kiim.)* Tirada garaam-isudhigan ee ku jirta hal disimitir oo saddex jibbaaran (Idm3=IL) oo milan ah.caadiyaal *m.l.kh ld caadyaal.*caadla'aan *m.dh* 1. Xasilloon ahaansho (cir). 2. Caddaan; xaqiijo. 3. C. ah: xasilloon (cir).

4. C. ah: Wax saafi ah; wax caddaan ah.

caado *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Fal bulsho joogteysato kuna dhaqanto. 2. Fal qof si joogta ah ugu dhaqmo. 3. Dhiig ka yimaada haweenka bishiiba hal mar; dhibaad; xiso; xayl.caado-immaansho *m.dh (c.baay.)* Xilliga caadadu ka timaaddo qofka dumarka ah, oo baaluqday oo aan uur lahayn sida caadiga ahna bishiiba waa mar inta ay wax iskabeddeleyaan.caado-raacnimo *m.dh* Ixtiraam weyn ee caadada ku saabsan.caadoxanuun *m.l* Caadada dumarka oo la timaadda dhib iyo xanuun.caadyaal *m.l.kh* C. ah: wax aan qarsoonay oo si bayaan ah u muuqda. *ld caadiyaal.*caadyaalnimo *m.dh* Caadyaal ahaansho (Ilaahay).caafi *fg2 (-iyay, -isay)* Cid caafimaad siin (Eebbe).caafimaad¹ *m.l* Cudur iyo jirro la'aan.caafimaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Cudur, jirro iwm ka bogasho.caafimaad-beeleed *m.l (-yo, m.dh) (daaw.)* Ka hortag cudur ama horumarin caafimaad oo ka baxsan isbital oo khuseeya xannaanada bulshada ama qayb ka mid ah bulshada sida: carruurta, dumarka iyo waayeelka. Hawshaas

oo lagu fulinayo baaritaan takhtareed iyo sheybaar joogto ah.

caafimaaddarro *m.dh* Xaaladda nafley jirran ku sugar tahay.caafimaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley caafimaad siin (Ilaah).caafimaadid *m.f.dh eeg caafimaad².*caafimaadin *m.f.dh eeg caafimaadi.*caafimaadqab¹ *m.l* Xaalad caafimaad leh oo nafley ku sugnaato. *ld caafimaadqabid.*caafimaadqab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Xaalad caafimaad ku sugnaan.caafimaadqabid *m.f.dh eeg caafimaadqab². ld caafimaadqab¹.*caafimaadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax caafimaad leh ahaansho.caafimaadsanaan *m.f.dh eeg caafimaadsan.* *ld caafimaadsanaansho.*caafimaadsanaansho *m.l/ldh ld caafimaad-sanaan.*caafin *m.f.dh eeg caafi. ld caafis.*caafis *m.l ld caafin.*caafiyad *m.dh* Xaalad cudur la'aan ee ay nafley ku sugnaato; fayoobi. *ld caafiyo.*caafiyo *m.dh ld caafiyad.*caag¹ *m.l (-gag, m.l)* 1. Adke loodsame ah, si fudud u gubta oo waxyaabo badan laga sameeyo. 2. (-gag, m.l) Wax kasta oo balaastiig ka sameysan. 3. Meel yara godanoo biyo qabatin leh.caag² *m.l (kiim.)* Walax loo yeeli karo qaab marka la adeegsado kul ama cadas. Caaggaagga badankooda waxa laga sameeyaa "xabko" macmal ah oo la tarmiyey.caag³ *f.mg1 (-gay, -gtay)* Ka c.: gasiin iwm dhaqan awgiis uga go'id.caaggan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax gasiin iwm dhaqan awgiis uga go'ay ahaansho. 2. Ka c.: ka reeban.caagganaan *m.f.dh eeg caaggan.* *ld caagganaansho.*caagganaansho *m.l/ldh ld caagganaan.*caagid *m.f.dh eeg caag³.*caa ilo *m.dh.u (-ooyin m.l)* Qoys, qaraabo.caaji *fg2 (-iyay, -isay)* Qof in uu wax ka caago gayeysiin.caajin *m.f.dh eeg caaji.*caajis¹ *m.l (-siin/-syo, m.dh)* 1. Firfircooni la'aan; wahsi; daal. 2. C. ah: qof hawl nacayb, wahsi badan. *ld cajis¹.*caajis² *f.mg1 (-say, -stay)* Hawl qaban waayid; ka wahsasho; daal iyo cagajiid wax ku qabasho bilaabid; soo tabaryarayn. *ld cajis².*caajisad *m.dh (-do, m.l)* Haweenay wahsi iyo hawl nacayb badan. *ld cajisad.*

caajisan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Qof caajis ah noqosho. <i>ld</i> cajisan.	caallirsanaansho <i>m.lldh ld</i> caallirsanaan.
caajisi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof cajis ka dhigid. <i>ld</i> cajisi.	caalqaadad <i>m.l ld</i> caalqaadasho.
caajisid <i>m.f.db</i> eeg caajis ² . <i>ld</i> cajisid.	caalqaadasho <i>m.f.db</i> eeg caalqaado. <i>ld</i> caalqaadad.
caajisin <i>m.f.db</i> eeg caajisi. <i>ld</i> cajisin.	caalqaado <i>f.mg3</i> (-aatay, -aadatay) Arrin u hoggaansamid awood la'aan awged.
caajisnaan <i>m.f.db</i> eeg caajisan. <i>ld</i> cajisnaansho, cajisnaan, cajisnaansho.	caalsaar ¹ <i>m.l</i> Nuujinta neef irmaani uu nuujiyo canug uu dhalay oo meel ku xiran. <i>ld</i> caalsaaree (1).
caajisnaansho <i>m.lldh ld</i> caajisnaan.	caalsaar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Neef irmaan ilmihisa oo meel ku xiran nuujin. <i>ld</i> caalsaaree (1).
caajisnimo <i>m.dh</i> Caajis ahaansho. <i>ld</i> cajisnimo.	caalsaarad <i>m.l ld</i> caalsaarasho.
caal ¹ <i>m.l</i> Cudur lo'da, idaha ka barariya caloosha oo uu keeno gooryaan caloosha kaga dhashay.	caalsaarasho <i>m.f.db</i> eeg caalsaaro. <i>ld</i> caalsaarad.
caal ² <i>m.dh</i> (-lyo, <i>m.l</i>) Harag dheer, balaqsan oo lo'da luqunteeda dhiinaca hoose ka laallaada.	caalsaarayn <i>m.f.db</i> eeg caalsaaree. <i>ld</i> caalsaarays.
caal ³ <i>f.mg1</i> (-aalay, -aashay) Lo' ama ido cudur caloosha ka barariya ku dhicid.	caalsaarays <i>m.l ld</i> caalsaarayn.
caalam <i>m.l ld</i> caalan.	caalsaare <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.dh</i>) 1. <i>ld</i> caalsaar ¹ . 2. Qori barta shiishka xabbad kor uga kaca.
caalami <i>m.l.kh</i> 1. C. ah: wax caalamka oo dhan ka dhexeeyaa ama wada yaqaan. 2. C. ah: shay tayadiisu aad u wanaagsantahay.	caalsaaree <i>f.g2</i> (-reeyay, -reysay) 1. <i>ld</i> caalsaar ² . 2. Qori, xabbad barta shiishka kor uga qaadid.
caalaminnimo <i>m.dh</i> Caalami ahaansho.	caalsaarid <i>m.f.db</i> eeg caalsaar ² .
caalan <i>m.l</i> Dunida iyo waxa ku nool oo dhan. <i>ld</i> caalam.	caalsaaro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Neef irmaan caalsaar samayn.
caalgab <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Ka c.: Karti iyo awood wax lagu qabto waayid.	caalwaa ¹ <i>m.l</i> 1. Karti iyo xoog uu wax ku qabto la'. 2. <i>ld</i> caalwaayid.
caalgabid <i>m.f.db</i> eeg caalgab.	caalwaa ² <i>f.mg1</i> (-aayay, -ayday; -aayi) Tabar iyo awood arrin wax lagaga qabto waayid.
caalhel <i>f.mg1</i> (-elay, -eshay) 1. U c.: arrin xal u helid. 2. Ka c.: cid arrin yeelsiin.	caalwaayid <i>m.f.db</i> eeg caalwaa ² . <i>ld</i> caalwaa ¹ (2).
caalhelid <i>m.f.db</i> eeg caalhel.	caam <i>m.l.kh</i> C. ah: wax guud ahaaneed oo dad badan u dhexeeyo.
caali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Neef lo' ah si loo gowraco luquntiisa fidin. 2. Is c.: nafley, wax suuxsan ama liita iska dhigid.	caambax <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Ku c.: qof wax caan ku noqosho.
caalid <i>m.f.db</i> eeg caal ³ .	caambixid <i>m.f.db</i> eeg caambax.
caalim <i>m.l</i> (-miin, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> caalin ¹ .	caamnimo <i>m.db</i> Caam ahaansho.
caalin ¹ <i>m.l</i> (culimmo/culummo, <i>m.dh</i>) 1. Qof aqoon badan u leh cilmiga. 2. Qof muslim ah oo diinta Islaanka aqoon sare u leh.	caamo <i>m.db.u</i> 1. Dad aan wax qori karin waxna akhrin karin. 2. Qof muslim ah oo diinta Islaanka aqoon badan u lahayn.
caalin ² <i>m.f.db</i> eeg caali.	caan <i>m.l.kh</i> C. ah: wax dad badani yaqaan.
caallannimo <i>m.dh</i> Caalle ahaansho; nacasmimo.	caanacaso <i>m.db</i> Caano xoolaad ama haween oo aan nafaqo lahayn.
caalle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.dh</i>) Qof aad u garaad yar; segeger.	caanad <i>m.dh</i> (-ddo, <i>m.dh</i>) Lacag ka mid ah sarrifka rubbiyada oo qiimaheedu yahay tobant senti.
caallir ¹ <i>m.l</i> Hurgumidda meel dhaawac ah; fasas; caabuq. <i>ld</i> caallirid.	caanaddiid ¹ <i>m.l</i> 1. C. ah: waqtiga barwaqa qofka caanaha dhami kari waayay, markay ku keliyasteen. 2. <i>ld</i> caanaddiidid.
caallir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Meel dhaawac ah hurgumid.	caanaddiid ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Waqtiga barwaqa ah, caano dhami waayid.
caallirid <i>m.f.db</i> eeg caallir ² . <i>ld</i> caallir ¹ .	caanaddiidid <i>m.f.db</i> eeg caanaddiid ² . <i>ld</i> caanaddiid ¹ (1).
caallirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Meel dhaawac ah wax caallir ah ahaansho.	
caallirsanaan <i>m.f.db</i> eeg caallirsan. <i>ld</i> caallirsanaansho.	

caanaddiiq¹ *m.l* Dad caanaha xoolaha suuqa u iib geeya. *ld caanateel¹, caanateelley, caanooley (1).*

caanaddiiq² *f.g/mg1* (-qay, -qday) Dad, caanaha xoolahooda suuq u iib geeyn.

caanaddiiqid *m.f.dh eeg caanaddiiq².* *ld caanaddiiqis.*

caanaddiiqis *m.dh ld caanaddiiqid.*

caanaggaleen *m.l.u* Xididdada caanuhu maraa ee candhada xoolaha.

caanaggocato *m.dh* 1. Nooc ka mid ah cayaanka oo u eg doorshaanka. 2. Cudur jirka dadka ku dhaca oo nabarro cuncun leh u yeela.

caanalahar *m.dh* Neef xoolaad oo ay adagtahay in caanaha laga dhammeeyo.

caanaley *m.dh ld caanooley.*

caanallul1 *m.dh* Cayayaan yar oo sida doorshaanka qolof adag leh oo inta hadba istaaga, salka dhulka la dhaaddhaca.

caanallul2 *m.l ld caanolul; caanarrux, caanarruxato.*

caanammaal *m.l* Labada waqtii ee xoolaha la maalo (fiid iyo subax middood).

caanammacays *m.l ld caanammaceeye.*

caanammaceeye *m.l* Geed maygaaggaa u eg oo lagu culo haamaha iyo dhiilaha iwm. *ld caanammacays.*

caanammiir *m.l* Qalab caanaha lagu miiro.

caanannuug *m.l/dh* (-gyo, *m.dh*) Ubad naasley oo aan weli naaska hooyadii ka go'in; naasnuug.

caanannuugnimo *m.dh* Caanannug ahaansho. *ld caanonnuugnimo.*

caanannuujji *f.g2* (-iyay, -isay) Caano nuujiin; caanosiin.

caanannuujin *m.f.dh eeg caanannuaji.*

caanaqub *m.dh.u* Naasley caws ku nool ah, qodxo dhaadheer oo mardimo caddaan iyo madow isku xiga dusha ku leh; kashiito; yaadaddo; dhiddo.

caanarrux *m.l ld caanallul².*

caanarruxato *m.dh* (-ooyin, *m.l*) *ld caanallul².*

caanateel¹ *m.l* 1. *ld caanaddiiq* 1. 2.C. ah: xoolo lagu dhaqo meel u dhow tuulo ama magaalo si caanahooda loo suuqgeeyo. 3. C. ah: qof dhaqa xoolahaas. 3. *ld caanateelid.*

caanateel² *f.g1* (-eelay, -eeshay) Meel magaalo ama tuulo u dhow xoolo ku dhaqid si caanahooda loo suuq geysto. *ld caanaddiiq².*

caanateelid *m.dh eeg caanateel¹.* *ld caanaddiiqid, caanateel¹ (3), caanateelis.*

caanateelis *m.dh ld caanateelid.*

caanateelley *m.dh ld caanaddiiq¹.*

caanateyn *m.l ld caanteen.*

caanaxaraarshe *m.l* Nagaar xoolaha daaqa caanahooda kharaar noqdaan.

caanayn *m.f.dh eeg caanee.*

caanee *f.g2* (-neeyay, -naysay) Caano wax ku darid.

caaneeye *m.dh* Iniin meseggo ama galley inta aysan habuuq noqon.

caaneeyo *m.dh* Caanaha laga saaro burcadka marka la shiilo. *ld caaney, caanooyo.*

caaney *m.dh ld caaneeyo.*

caaneysasho *m.dh* (*c.naf.*) Caano soo deynata qanjirrada naasaha oo badanaa bilowda uurka dhammaadkiisa.

caannimo *m.dh* Caan ahaansho.

caano *m.l.w* 1. Hoore cad, nafaqo leh, la dhammo oo naasleyda dheddig ee irmaan ibaheeda ka yimaadda. 2. Dhacaan cad, layiig ah oo dhirta qaardeed ka yimaadda marka la turqo.

caanoddeys *m.l* Ubadka xoolaha oo caano-nuugiddii ka go'ay.

caanolul *m.l* Qori kuusan oo marka caanaha la lulayo haanta loo dhigo.

caanomaallo-isle'eg *m.dh* (*c.fal.*) Eray loo adeegsado labada barood oo ay iska gooyaan tub sannadeedka qorraxda iyo sallaxa gooya dhul-baraha; waa sannadkii marka qorraxdu ay bartamaha maalintii ku dul beegantahay badhaha. Waa marka ay ku jiraan labada cirif, isla markaas waa marka meel kasta oo dunida ka mid ahi ay maalmahooda iyo hebeennadodu isla egyptii - 12 saacadood mid kasta.

caanonnuug *m.l/dh* (-yo, *m.dh*) Ubad xoolaad oo weli nuuga hooyadii. *ld caanannuug.*

caanonnuugnimo *m.dh* Caanannug ahaansho. *ld caanonnuugnimo.*

caanoole *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Nin caanaha ka ganacsada.

caanooley *m.dh* 1. *ld caanaddiiq* 1. Haweeney caanaha ka ganacsata; (u) dad caanaha ka ganaacsada. 2. *ld canaaley.* Naasley.

caanooyo *m.dh ld caaneeyo.*

caanoqaadad *m.l* Caano-yaraynta xoolo irmaani caana yareeyaan.

caanteyn *m.l* Lacag ka mid ah sarrifka rubiyada oo qiimaheedu u dhigmo labaatan senti. *ld caanateyn.*

caanyee *f.g2* (-eeyay, -eysay) 1. Harag caano ku jilcin. 2. Ma daroorsha ka dhigid, agloolid. 3. Waxyabo aan islahayn isku qasid (arrin). 4. Qof si xun ula dhaqasho.

caanyeyn *m.f.dh eeg caanyee.*

caaqq <i>m.l.kh</i> (-qyo, <i>m.dh</i>) C. ah qof aad u garaad yar.	caarin <i>m.dh ld caaryid</i> .
caaqibaxumi <i>m.dh ld caaqibaxumo</i> .	caariyeysad <i>m.l ld caariyeysasho</i> .
caaqibaxumo <i>m.dh</i> Xaalad aan aayatiinkeedu wanaagsanayn. <i>ld caaqibaxumi</i> .	caariyeysasho <i>m.f.dh eeg caariyeyso. ld caariyeysad, caariyeysi</i> .
caaqibayn <i>m.f.dh eeg caaqibee</i> .	caariyeysi <i>m.l ld caariyeysasho</i> .
caaqibee <i>f.g2</i> (-beeyay, -baysay) Wax caaqibo u yeelid.	caariyeysyo <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Wax caariyo ahaan u qaadasho.
caaqibo <i>m.dh</i> 1. Cirib dambeedka qof leeyahay, aayatiin. 2. Waxtar iyo wanaag.	caariyo <i>m.dh</i> Shay cidi ergato si ay muddo ugu soo dhaqanto.
caaqido <i>m.dh ld caqido</i> .	caaro <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Cayayaan siddeed lugood leh, samaysta dabin shabaq ah oo bahallada yaryari ugu dhacaan. 2. Cuncun oogada laga dareemo oo barar leh; cadanyo; xajiin.
caaqil <i>m.l</i> (-liin/-llo, <i>m.dh</i>) 1. Nin caqli badan. 2. (-llo/cuqaal <i>m.dh</i>) Nin bulsho meel ku wada nool u dooratay inuu madax u noqdo; nabaddoon.	caaroo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld caarow</i> .
caaqilad <i>m.dh</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Naag caqli badan.	caaroobid <i>m.f.dh eeg caarow. ld caarood</i> .
caaqilnimo <i>m.dh</i> Caaqil ahaansho.	caarood ¹ <i>m.l ld caaroobid</i> .
caaqilo <i>m.dh</i> Ciqaabta Rabbi ee ku dhaca cid cid kale ama wax kale ku gabbood fasha; nabsi.	caarood ² <i>m.l</i> (daaw.) Kahsi muddo gaaban ama muddo dheer oo jirku yeelanayo barbarar wareegsan maqaarka korkiisa cabbirkooduna kala waaweynyahay, cuncun badanna wuu leeyahay; saacado ama ayaamo ayuu jiri karaa.
caaqnimo <i>m.dh</i> Caaq ahaansho.	caarooti ¹ <i>m.l</i> 1. Cir cusub oo daruurihiisa biya ka buuxaan. 2. Meseggo, galley iwm oo sabuul saartay. 3. <i>ld caarootiyid</i> .
caar <i>m.l</i> 1. Midab baraashirix ah oo lo'da ariga iyo farduhu yeeshaan. 2. Cudur haragga dadka ku dhaca oo baro cadcad u yeela; qawad.	caarooti ² <i>f.mg1</i> (-iyay, -iday, -iyi) Biyo meel ku faafid.
caar <i>m.l</i> (-rar, <i>m.l</i>) Xubinta taranka ee ratiga.	caarootiyid <i>m.f.dh eeg caarooti². ld caarooti¹ (3)</i> .
caarad ¹ <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) 1. Xoolo ama dad wada socda intooda ugu horreysa. 2. Asbuuc, bil sanad iwm billowgiisa.	caarow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Caaro dareemid (dad ama xoolo). <i>ld caaroo</i> .
caarad ² <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Af fiiqan oo wax mudi kara.	caarran <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax dardartiisii qaba ahaansho; firfircoonaan iyo himmo ka buuxdo.
caarad-dhuub <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) 1. Wax kasta oo af fiiqan leh. 2. Nooc warmaha ka mid ah oo af fiiqan leh. 3. Nooc ka mid rasaasta oo af fiiqan leh.	caarranaan <i>m.f.dh eeg carran. ld caarranaansho</i> .
caari ¹ <i>m.dh</i> Marka biyaha badda dib berriga uga noqdaan. <i>ld caarid</i> .	caarranaansho <i>m.l db ld caarranaan</i> .
caari ² <i>f.mg1/2</i> (-ryay, -riday/risay; -ryi) Biyaha badda, berriga dib uga noqosho.	caarsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Badda si xoog leh wax uga soo jiidid.
caarid ¹ <i>m.dh ld caar¹</i> .	caarsiin <i>m.f.dh eeg caarsii</i> .
caarid ² <i>m.dh</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) (jugr.) Hirar waa tallantaaliga kicitaanka iyo dhicitaanka ee badda dusheeda, kaas oo dhaca ugu dhawaan maalintii labo jeer waxaana sababa cufisiijadka dayaxa iyo ka qorraxda oo isna si kan yar u sababa. Badweynnada furan, faraqa u dhexeeya heerarka hirarka sare iyo hirarka gaaban wuxuu ka yaryahay 1 m, laakin badaha gunta gaaban ee qaaradaha saaran faraqa wuxuu gaarayaa in ka badan 6 m, gacannada dhuuban ee hirarka leh waxaa dhici karta faraqa inuu gaaro 15 m ama ka badan.	caaryaysad <i>m.l ld caaryaysasho</i> .
caarif <i>m.l</i> (-fiin, <i>m.dh</i>) Nin aqoon dheerad ah leh.	caaryaysasho <i>m.f.dh eeg caaryeyso. ld caaryaysad, caaryeysi</i> .
	caaryaysi <i>m.l ld caaryaysasho</i> .
	caaryayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Weel, maro iwm mardhacyo uskag ah yeelasho.
	caaryid <i>m.f.dh eeg caari². ld caarin</i> .
	caaryo <i>m.dh</i> Uskag caddaan xigeen ah oo weel, dhar iwm yeeshaan marka ay muddo meel ku huursanaadaan.
	caashacarrabdheer <i>m.dh</i> Qaansarroobaad; jeegaan.

caashaq¹ *m.l 1. ld cishqi.* Kalgacal qoto dheer oo aadanaha labkiisa iyo dheddigiisa dhex mara; jacayl. 2. *ld caashaqid.*

caashaq² *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Qof mid kale oo cayntiisa ka duwan kalgacal qoto dheer u hayn. 2. Ku c.: markab, baabuur, xoolo iwm meel wejigooda ku aaddin.

caashaqan *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* Ku c.: markab, baabuur, xolo iwm meel lagu caashaqay ahaansho.

caashaqasho *m.f.dh eeg caashaqo.*

caashaqid *m.f.dh eeg caashaq².* *ld caashaq¹ (2).*

caashaqnaan *m.f.dh caashaqan.* *ld cashaqaansho.*

caashaqnaansho *m.l/dh ld caashaqnaan.*

caashaqo *f.g3 (-qday, -qatay)* Ku c.: markab, baabuur, xoolo iwm meel ku abbaarasho.

caashaqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof, wax caashaq hayo ahaansho.

caashaqsanaan *m.f.dh eeg caashaqsan.* *ld caashaqsanaansho.*

caashaqsanaansho *m.l/dh ld caashaqsanaan.*

caasi¹ *m.l (-iyaal/-iyiin/-iyo, m.dh)* 1. Qof wixii Eebbe faray aan fulin. 2. Qof waalidkii aan addeecin. 3. Qof madax adag, diiddo badan.

caasi² *f.g/mg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* 1. (f.g) Cid eed iyo haaraan u jeedin. 2. Ku c.: qof, wixii Eebbe faray fulin waayid. 3. Ku c.: qof waalidkii addeeci waayid.

caasimad *m.dh (-do, m.l)* Magaalammadax.

caasin *m.dh ld caasiyid.*

caasinnimo *m.dh* Caasi ahaansho.

caasiyid *m.f.dh eeg caasi².* *ld caasin.*

caasiyoobid *m.f.dh eeg caasiyow.*

caasiyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Ku c.: caasi noqosho.

caatayn *m.dh ld caataysiin.*

caataysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax caato ah ahaansho. 2. Wax dallan ahaansho.

caataysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Wax caato ah ka dhigid. 2. Wax dallan ka dhigid. *ld caatee.*

caataysiin *m.f.dh eeg caataysii.* *ld caatayn, caataysiis.*

caataysiis *m.l ld caataysiin.*

caataysnaan *m.f.dh eeg caataysan.* *ld caataysnaansho.*

caataysnaansho *m.l/dh ld caataysnaan.*

caatee *f.g2 (-teeyay, -taysay)* *ld caataysii.*

caatibawaa *m.l.kh* C. ah: caalwaa.

caato *m.dh* 1. Caataysnaanshada. 2. C. ah: nafley hilibka iyo baruurta jirkiisu yaryartahay. 3. Hilib aan dux lahayn.

caatoobid *m.f.dh eeg caatow².* *ld caatow¹.*

caatow¹ *m.l ld caatoobid.*

caatow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Caato noqosho. 2. Wax dallan noqosho.

caaw¹ *m.l ld caw¹.*

caaw² *m.dh ld caw².*

caawa *m.dh.fk* 1. Maalinta la joogo habeenka ku soo fool leh. 2. Habeenka markaa la joogo.

caawi *f.g1/2 (-iyay, -iday/-isay;-iyi)* Cid kaalmo ama taageero u fidin. *ld cawi.*

caawimaad *m.dh ld caawino.*

caawimid *m.dh ld caawinid.*

caawimo *m.dh ld caawino.*

caawin¹ *m.dh ld caawiyid.*

caawin² *f.g1 (-imay/-inay, -intay; -imi/-ini)* Cid kaalmo ama taageero u fidin.

caawinaad *m.dh ld caawino.*

caawinid *m.f.dh eeg caawin².* *ld caawimid, cawimid, cawinid.*

caawino *m.dh* Deeq ama kaalmo loo fidiyo dad tabaalaysan. *ld caawimaad, caawimo, caawinaad, cawimaad, cawimo, c*

caawis *m.l ld caawiyid.*

caawiyid *m.f.dh eeg caawi.* *ld caawin, caawis, cawin¹, cawis, cawiyid.*

caay¹ *m.dh ld cay² (1).*

caay² *f.g1 (caayay, cayday; caayi)* *ld cay³.*

caayan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax, cay leh ahaansho.

caayanaan *m.f.dh eeg caayan.* *ld caayanaansho.*

caayanaansho *m.l/dh ld caayanaan.*

caayib *m.l (-byo, m.dh)* Qof caajis ah oo shaqada ka wahsada.

caayibnimo *m.dh* Caayib ahaansho.

caayid *m.f.dh ld eeg cay³.*

cab *f.g1 (-bay/-bbay, -btay; -bbi)* 1. Hoore si isdabajoog ah u liqid. 2. Sigaar dhuuqid.

cabaad¹ *m.l* 1. Dhawaaq dheer oo geelu sameeyo marka la xanuujiy. 2. Calaacial, cataw (qof). 3. *ld cabaadid.*

cabaad² *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Neef geel ah oo la xanujin si uu cabaad u sameeyo. 2. Calaacialid, catawid (qof).

cabaad-dheere *m.l* Afkuxuuble.

cabaadi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka c.: neef geel ah xanujin si uu cabaad u sameeyo.

cabaadid *m.f.dh eeg cabaad².* *ld caabadi* (3).

cabaadin *m.f.dh eeg cabaadi.*

cabasho *m.f.dh eeg caboo².*

cabayo *m.dh* 1. C. ah: haan qab ama argeeg ka samaysan oo loo diyariyay in caanaha lagu shubto. 2. Biyo, weel caanood lagu shubay oo yeeshay dhadhan la kahdo; cabo.

cabbaad *m.l ld cabbhaar.*

cabbaar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Meerisyo kuul yaryar ah, hab quruxsan la isugu tolo, rucubyo leh oo haweenka qoorta ku xirtaan. 2. Midab baraashirix ah oo lo'da iyo riyuhu yeeshaan. 3. (w) Qaab qurux badan oo dadka cayillan ama hablaha surkoodu yeesho. <i>ld cabbaad.</i>	cabbirnaan <i>m.f.dh eeg</i> cabbiran. <i>ld cabbirnaansho.</i>
cabbaar¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Waqtii aan badnayn ama aan fogayn. 2. Masaafaa aan dheerayn.	cabbirnaansho <i>m.l/dh ld cabbirnaan.</i>
cabbaar² <i>m.dh (-ro, m.l)</i> Masaafada rati raranii ku daalo.	cabbur¹ <i>m.l</i> Xirmidda sanku neefuu ku xiranto, duray, sanboor iwm awgood. <i>ld cabburid.</i>
cabbaar³ <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Rati raran daalid.	cabbur² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Xubnaha hawomareenka neef si ciriiri ah uga soo bixid.
cabbaarid <i>m.f.dh eeg</i> cabbaar ³ .	cabburi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cabbur ku ridid, neef ku celin.
cabban <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax adkaysi yar leh ahaansho; nugaansho (qof).	cabburid <i>m.f.dh eeg</i> cabbur ² . <i>ld cabbur¹.</i>
cabbanaan <i>m.f.dh eeg</i> cabban. <i>ld cabbanaansho.</i>	cabburin <i>m.f.dh eeg</i> cabburi.
cabbanaansho <i>m.l/dh ld cabbanaan.</i>	cabbursan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la cabburiyey ahaansho.
cabbane <i>m.l</i> Geed saliiddiisa la isku qaras falo.	cabbursanaan <i>m.f.dh eeg</i> cabbursan. <i>ld cabbursanaansho.</i>
cabbayn <i>m.f.dh eeg</i> cabbee.	cabbursanaansho <i>m.l/dh ld cabbursanaan.</i>
cabbaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la cabbeeyey ahaansho.	cabbuul <i>m.l ld cambuul¹.</i>
cabbaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> cabbaysan. <i>ld cabbaysnaansho.</i>	cabbuur <i>m.l</i> Dhismo yar oo badanaa geedo iyo caws ka samaysan oo hartaantigu u galoo gorayada, marka uu gaadayo.
cabbaysnaansho <i>m.l/dh ld cabbaysnaan.</i>	cabdo <i>m.dh</i> Naf; ruux.
cabbee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> 1. Jawaan, sanduuq iwm suuf, dhar iwm ku cidid. 2. Buntukh dhuunta xabbad u dhigid si ay dhicid diyaar ugu noqoto.	cabeeb¹ <i>m.l</i> Cudur lo'da iyo carruurta ku dhaca oo nabarro afka ugu yeela, dhareerna ka keena.
cabbid <i>m.f.dh eeg</i> cab. <i>ld cabid².</i>	cabeeb² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Cabeeb ku dhicid (lo'ama carruur).
cabbir¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Qiyas lagu heshiiyey oo caddeynyea wax dhererkiisa, muuqiisa iwm. 2. Habka loo qiyaso dherer, mug, culays iwm. 3. Qalab lagu cabbiro wax dhererkiisa, culayskiisa, muggisa iwm.	cabeebid <i>m.f.dh eeg</i> cabeeb ² .
cabbir² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> 1. Wax dhererkiisa xisaabid; culayskiisa miisaamid; muggisa beegid. 2. Fikrad iwm sheegid.	cabid¹ <i>m.l ld cabiid.</i>
cabbiran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax la cabbiray ahaansho.	cabid² <i>m.dh ld cabbid.</i>
cabbir-dhuleed <i>m.l (juqr.)</i> Sayniska cabbiraadda qaabka iyo xajmiga dhulka oo ay ku jiraan miisaankiisa, cufnaantiisa iwm, iyo isla markaas sahaminta qaybaha waaweyn ee dhulka dushiisa ah si loo garawsado xoodnaanta dhulka.	cabiid <i>m.l (cabiid, m.dh)</i> Qof la leeyahay oo sidii la doono loogu shaqaysto; bidde; addoon; cabid. <i>ld cabid¹.</i>
cabbire-selsiyas <i>m.l (-rayaal ..., m.l/dh) (fis.)</i> Cabbir heerkul ee barta barafku yahay 0°; barta karkuna tahay 100°. Digiiga selsiyas (Summad: °C) waa 1/100 gaaliska heerkulka, waxana uu laxaad ahaan le'egyahay kelvin (°K).	cabiidnimo <i>m.dh</i> Cabiid ahaansho.
cabbirid <i>m.f.dh eeg</i> cabbir ² . <i>ld cabbiris.</i>	cabiidsad <i>m.l ld cabiidsasho.</i>
cabbiris <i>m.dh ld cabbirid.</i>	cabiidsamid <i>m.f.dh eeg</i> cabiidsan.
	cabiidsan <i>f.mg1 (-amay, -antay, -ami)</i> Addoon noqoshoo.
	cabiidsasho <i>m.f.dh eeg</i> cabiidsa. <i>ld cabiidsad, cabiidsi.</i>
	cabiidsi <i>m.l ld cabiidsasho.</i>
	cabiidso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Qof cabiid ka dhigasho.
	cabo¹ <i>m.dh</i> Biyo, weel caanood lagu shubay oo yeeshay dhadhan la karhado.
	cabo² <i>f.mg3 (-btay, -batay)</i> Erayo calaacial ah dhihid.
	cabqari <i>m.l.kh</i> C. ah: qof aad u caqli badan oo u aragtidheer.
	cabqarinnimo <i>m.dh</i> Cabqari ahaansho.
	cabsad <i>m.l ld cabsasho.</i>
	cabsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax sakhraamay ahaansho.
	cabsanaan <i>m.f.dh eeg</i> cabsan. <i>ld cabsanaansho.</i>
	cabsanaansho <i>m.l/dh ld cabsanaan.</i>

cabsasho *m.f.db eeg cabso. ld cabsad, cabsi, cabsood.*

cabsi *m.db* Wax dhibaato keena ama xun ama xanuun leh iwm, argaggaxa ay nafleyda uureeda ku abuuraan; argaggax, bixid, welwel; baqdin.

cabsigeli *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley cabsi ku aburrid.

cabsigelin *m.f.db eeg cabsigeli.*

cabsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Nafley cabsi ku aburrid.

cabsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Biyo, caano iwm nafley af ka siin.

cabsii *m.f.db eeg cabsii. ld cabsiis.*

cabsii *m.f.db eeg cabsii.*

cabsiis *m.l ld cabsiin.*

cabso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ka c.: cabsi dareemid. *ld cabsoo.*

cabsoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld cabso.*

cabsood *m.l ld cabsasho.*

cad *m.l (-dad, m.l)* 1. Gabal hilib ah. 2. C. ah: in maro, dhul, xaashi iwm ah. 3. C. ah: qof gaboobay oo aan waxba qaban karin.

cad¹ *m.l* 1. Midabka caanaha, nuuradda iwm ee soo celiya ilayska qorraxda. 2. Wax bayaan ah oo aan shaki ku jirin.

cad² *f.mg4 (-ddaa, -ddayd; -cadcad)* 1. Wax cad ahaansho. 2. Wax bayaan ah oo aan shaki ku jirin ahaansho. 3. Waa ka caddahay: waa liitaa.

cadaab¹ *m.l/db (dii.)* Meel aad u kulul, dhibaato badan oo lagu ciaqaboo inta Eebbe ku caasiday marka ay aakhiro tagaan; naar. 2. Dhibaato weyn; silic; rafaad.

cadaab² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. (dii.) Eebbe, inta caasiday naar gelin. 2. Cid ciaqabid.

cadaabid *m.f.db eeg cadaab².*

cadaad *m.l/db (cadaad, m.db)* 1. Geed, qodxo yaryar oo qaroofan iyo xabag macaan oo la cuno leh. 2. Xiddigga lixaha ka dambeeyaa.

cadaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof ciriiri gelin, dhibid.

cadaadin *m.f.db eeg cadaadi. ld cadaadis¹ (3).*

cadaadis¹ *m.l* 1. Hawo c. saarid. 2. Xoogga ku dhaca halbeeg bed ah. 3. *ld cadadin.*

cadaadis² *m.l (fis.)* Xoogga lignaan u saaran halkii halbeeg ee bed ah ama waa saamiga xoogga iyo bedka. Waxa lagu cabbiraa Baaskal ama N/m² (H.C.).

cadaadis³ *m.l (siyaa.)* Waa dawlad awoodsheegasho ku dhisan, caddaalad darro iyo hoggaamin xumo ku darsatay.

cadaadis-beege *m.l (-gayaal, m.l/db)* *(fis.)* Qalabka loo isticmaalo in lagu cabbiro cadaadiska gibilka. Qaabkiisa ugu sahlan

waxa loo yaqaan cadaadis beegaha meerkari; meerkaridaas oo ku jirta dhululubo qarsho ah oo xiran oo lagu gembiyay meerkari kale oo weel ku jirta; meerkaridaas ku jirta dhululubada waxay ismiisamayaan culayska gibilka, dherekeeduna wuxuu ku siinayaa cabbirka culayska cadaadiska gibilka. Heerka meerkarida ee dhululubada ku jirta wuxuu tusinayaa celceliska cadaadiska gibilka ee bad la simanta.

cadaadis-ekeeeye *m.l (-kayaal, m.l/db)* *(juqr.)* Xarriiq ku yaal khariidad ama kaarto dusheed oo isku xira meelaha cadaadis gibilkoodu isla eyyahay.

cadaadis-gibileed¹ *m.l (-dyo, m.db)* *(fis.)* Culayska saaran bar ee ka dhasha cadaadiska hawada ka sarraysa bartaas.

cadaadis-gibileed² *m.l (-dyo, m.db)* *(fis.)* Cadaadiska ka dhasha culeyska hawada ee ka saarraysa bar kasta oo ku taal ooqada dhulkka. Marka laga qiyaso heerka badda, gibilku waxa uu celin karaa tiir meerkaari oo jooggiisu yahay 760 mm. Cadaadiskaas wuu sii yaraadaa marka sare loo sii kaco. Qiimo beegaalka c. g. (heerka badda ee halbeegga (H.C.) waa 1.01325 x 10 5 Baaskal (N/m²).

cadaadis-hoose *m.l (juqr.)* Gobol cadaadis gibilkiisu uu ka hoseeyo kan gobollada ku wareegsan.

cadaadis-qaybeed *m.l (fis.)* Cadaadiska guud ee iskujirka neefuhu waxa uu le'eyyahay wadarta c. q.dyada xubnaha neefaha ka dhalan lahaa haddii ay neef kasta keli ahaanteed buuxin lahayd weelka. Dhab ahaan, xeerkani waxa uu sax ku yahay neefaha mitaaliga ah.

cadaadis-suumow *m.l (baay.)* Marka milanka laga sooco mile saafi ah iyada oo loo dhaxaysiinayo xuub badh habe, miiluhu waxaa uu u gudbiyya milanka si uu uga hortago marinka miilaha ayaa loo yaqaan. s.

cadaadis-uumi *m.l (fis.)* Cadaadiska uu uumi dhaliyo. Marka uu uumigu la dheelitiranyahay hoorkiisa, cadaadiska uumigu waxa uu ku xiranyahay heerkulka hoorka, waxana loo yaqaanaa caadadiska uumiga dhoregsan (CUDh).

cadaadis-yar *m.l (-yo ..., m.db)* *(juqr.)* Gobol cadaadis gibilkiisu hooseeyo marka loo eego meelaha ku wareeraysan, mararka qaarkood waxaa loo yaqaan gufaaco.

cadaadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la cadaadiyey ahaansho.

cadaadsanaan <i>m.f.dh eeg</i> cadaadsan. <i>ld</i> caddadsanaansho.	cadcadaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> cadcadaysan. <i>ld</i> cadcadaysnaansho, <i>cadadaysnaan</i> , <i>cadadaysnaansho</i> .
cadaadsanaansho <i>m.l/dh ld</i> <i>cadaadsanaan</i> .	cadcadaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> <i>cadcadaysnaan</i> .
cadaawad <i>m.dh ld</i> <i>cadaawo</i> .	cadcaddaan <i>m.f.dh eeg</i> cadcad. <i>ld</i> <i>cadcaddaan</i> .
cadaawannimo <i>m.dh</i> Cadaw ahaansho.	cadcaddaansho <i>m.l/dh ld</i> <i>cadcaddaansho</i> .
cadaawe <i>m.l (-wayaal, m.l/dh)</i> 1. Qof ama dad badan oo cid kale colaad iyo xumaan u haysa; cadaawe. 2. Qof aan naxariis lahayn. <i>ld</i> <i>cadow</i> .	cadcaddee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> Roob da'ay biyo aan badnayn oo aan rays fiican yeelan karin dhigid.
cadaawo <i>m.dh</i> Nacayb iyo colaad qof cid u hayo. <i>ld</i> <i>cadaawad</i> .	cadcaddey <i>m.dh</i> Ubud xoolaad oo caano nuug ah.
cadadaysan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> <i>cadadaysan</i> .	cadcaddeyn <i>m.f.dh eeg</i> cadcaddee. <i>ld</i> <i>cadcaddeys</i> (2).
cadadaysnaan <i>m.dh ld</i> <i>cadcadaysnaan</i> .	cadcaddeys <i>m.l</i> 1. Roob yar aan dhulka biyo dhigin. 2. <i>ld</i> <i>cadcaddeyn</i> .
cadadaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> <i>cadcadaysnaan</i> .	cadcaddo <i>m.l</i> 1. Nooc dhuugga ka mid ah, yaryar, leh midab cad oo meeshi uu ku dhego aan si sahlan uga kicin. 2. C. ah: roob yar oo aan dhulka biyo dhigin.
cadadee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> <i>ld</i> <i>cadcadee</i> .	cadcadee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> Wax gaballo yaryar ka dhigid. <i>ld</i> <i>cadadee</i> .
cadadeyn <i>m.dh ld</i> <i>cadcadeyn</i> .	cadcadeyn <i>m.f.dh eeg</i> cadcadel. <i>ld</i> <i>cadcadey</i> .
cadadi <i>m.l/dh (-iyo, m.dh)</i> Lacagta inteeda birta ah; qaddaaddiic; sanuud.	cadcadoobid <i>m.dh ld</i> <i>cadcadoobid</i> .
cadadoobid <i>m.dh ld</i> <i>cadcadoobid</i> .	cadcadow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> <i>ld</i> <i>cadcadow</i> .
cadadow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> <i>ld</i> <i>cadcadow</i> .	cadcadow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax cadcad ah noqosho. <i>ld</i> <i>cadadow</i> .
cadanyo <i>m.dh</i> Cuncun oogada laga dareemo. <i>ld</i> <i>cadayo¹</i> , canaanyo, cananyo.	cadceed <i>m.dh</i> 1. Xiddigta weyn oo dhulka iyo meerayaasha kale ku meeraystaan, iftiin leh; qorrax. 2. Iftiinka qoraaxda ee barqada iyo galabta.
cadanyoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Cadanyo dareemid. <i>ld</i> <i>cadayoo</i> , canaanyoo, cananyoo.	cadceed-dhac <i>m.l</i> Qorraxdhac.
cadanyood <i>m.f.l eeg</i> cadanyood. <i>ld</i> <i>cadayood</i> , canaanyood, cananyood.	cadceedsad <i>m.l ld</i> <i>cadceedsasho</i> .
cadar <i>m.l</i> 1. Wakhti daruuro badan oo aan da'ayn ay isku gudbaan fallaaraaha iyo kulaylka qorraxda. 2. Xilli qabow oo aan roob da'ayn. 3. <i>ld</i> <i>catar</i> . Barafuun; catar.	cadceedsasho <i>m.f.dh eeg</i> cadceedso. <i>ld</i> <i>cadceedsad</i> , <i>cadceedsi</i> .
caday <i>m.l</i> 1. <i>(caday, m.dh)</i> Geed abaareed laamihiisa ama xididdadiisa ilkaha lagu nadiifiyo oo leh miro yaryar, gudguduudan, macaan oo la cuno. 2. <i>(-yo, m.dh)</i> Laan dhuuban ama xidid ilkaha lagu nadiifiyo; rumay.	cadceedsi <i>m.l ld</i> <i>cadceedsasho</i> .
cadayasho <i>m.f.dh eeg</i> cadayo ² .	cadceedsidhac <i>m.l</i> Qorraxsidhac.
cadayo ¹ <i>m.dh ld</i> <i>cadanyo</i> .	cadceedso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Galab dhanka qorraxdu jirto aadid. 2. Diinkabixid; gaaloobid. 3. Jid ama meel ka habaabid.
cadayo ² <i>f.g3 (-yday, -yatay)</i> Ilko caday ku nadiifshasho.	cadceedsoobax <i>m.l</i> Qorraxsoobax.
cadayoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> <i>ld</i> <i>cadanyoo</i> .	caddaad <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> <i>caddow</i> 1. Cudur dadka ku dhaca oo oogadu cadcaddaato; baras. 2. Dhar midab baxay.
cadayood <i>m.l ld</i> <i>cadanyood</i> .	caddaalad <i>m.dh</i> Maamul ku dhisan eex la'aan.
cadbaar <i>m.l (cadadbaar, m.l)</i> <i>(daaw)</i> . Cad yar oo laga jaro xubin ka mid ah jirka si loogu baaro waynaysada waana habka ugu saxsan oo lagu sugo aqoonsiga kansarka.	caddaaladdarro <i>m.dh</i> Fal ay eexi ku jirto.
cadcad ¹ <i>m.l</i> Waxaro yaryar oo aan weli ababin.	caddaaladxumo <i>m.l</i> Fal ay eexi ku jirto.
cadcad ² <i>f.mg4 (-ddaa, -ddayd)</i> 1. Ka c.: qof, qof kale ka firfircoon ahaansho. 2. Bar cadcad lahaansho.	caddaamad <i>m.dh ld</i> <i>caddaan¹</i> .
cadcadaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la cadcadel eyey ahaansho. <i>ld</i> <i>cadadaysan</i> .	caddaambuluug <i>m.l</i> Midab buluug ah oo caddaan xigeen ah.
	caddaan ¹ <i>m.l</i> 1. Midabka cad. 2. Dadka inta midabkoodu cadyahay. 3. C. ah: lacag wax lagu kala iibsaado oo aan badeeco ahayn. 4. Daacadnimo; run. 5. Dhagax dumnaadeed aan dhibco lahayn. <i>ld</i> <i>caddiin</i> .

caddaan² *m.f.dh eeg cad². ld caddaansho.*
caddaan-bibani *m.l (-iyo, m.dh) ld caddaan-bibiish.*
caddaan-bibiish *m.l (-shyo, m.dh)* Dhabax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay dhinac ka cad dhinacna shan dhibcood ku leh. *ld biish-bicaddaan, caddaan-bibani.*
caddaan-bidooh *m.l (-hyo, m.dh)* Dhabax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay dhinac ka cad, dhinacna laba dhibcood ku leh. *ld dooh-bicaddaan.*
caddaan-bijoohaar *m.l (-ro, m.dh)* Dhabax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay dhinac ka cad, dhinacna afar dhibcood ku leh. *ld joohaar-bicaddaan.*
caddaan-bisaliim *m.l (-mo, m.dh)* Dhabax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay dhinac ka cad, dhinacna saddex dhibcood ku leh. *ld saliim-bicaddaan.*
caddaan-bishiis *m.l (-syo, m.dh)* Dhabax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay dhinac ka cad, dhinacna lix dhibcood ku leh. *ld shiish-bicaddaan.*
caddaan-biyeeg *m.l (-gyo, m.dh)* Dhabax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay dhinac ka cad, dhinacna hal dhobic ku leh. *ld yeeg-bicaddaan.*
caddaansadaf *m.l* Midab caddaan xigeen ah oo dhalaal ku jiro.
caddaansho *m.l/dh eeg caddow². ld caddaan².*
caddaato *m.dh* Daruur waqt galabnimo ah biyo yar sii daysay.
caddad *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Wax tiro ahaan inta uu ka koobanyaay. 2. Wargeys, qoraal iwm oo si isdabajoog ah u soo baxa, lambarka ay leyhiin inta isku mar soo baxda.
caddadhuuni *m.dh* Shimbir yar garbaha ka madow, baalashana midab dahabi ah ku leh; dahabo.
caddalool¹ *m.l* Ciyaar carrureed ilmuu qoray la tuurayo ay ku ciyaaraan habeenkii iyaga oo labo labo koox isagaso horjeeda.
caddalool² *fg1 (-oolay, -ooshay)* Caddalool ciyaarid.
caddaloolid *m.f.dh eeg caddalool².*
caddayn *m.f.dh eeg caddee. ld caddays (3).*
caddays *m.l* 1. Shaah caano yar lagu daray. 2. In yar oo caano ah oo loogu talaggalay in shaah lagu caddeeyo. 3. *ld caddayn.*
caddaysad *m.l ld caddaysasho.*
caddaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax la caddeeyey ahaansho. 2. Wax caano lagu daray ahaansho (shaah).

caddaysasho *m.f.dh eeg caddayso. ld caddaysad, caddaysi.*
caddaysi *m.l ld caddaysasho.*
caddaysimo *m.l.kh* 1. C. ah: neef la rarto o aan rar saarnayn. 2. C. ah: fallaar aan waabaayo la marin. *ld caddaysin.*
caddaysin *m.l ld caddaysimo.*
caddaysnaan *m.f.dh eeg caddaysan. ld caddaysnaansho.*
caddaysnaansho *m.l/dh ld caddaysnaan.*
caddayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Wax caddaan ka dhigasho. 2. Qof arrin iwm ee uu qarsanayey soo bandhigasho. 3. Shaah caano ku darsasho. 4. Neegatiif iyadoo kiimiko lagu meyrayo muuqaal u xambaarsanaa warqad ku muujisasho.
caddee *fg2 (-deeyay, -daysay)* 1. Wax caddaan ka dhigid. 2. Arrin la qarinayey soo bandhigid. 3. Shaah caano ku darid. 4. Neegatiif kiimiko ku meyrid si muuqaal uu xambaarsanaa warqad loogu soo saaro.
caddi *m.dh ld caddaan¹; ld caddo.*
caddib¹ *m.l* 1. Luggooyo; kadeed. 2. *ld caddibid.*
caddib² *fg1 (-bay, -btay)* 1. Cid shiddo iyo dhibaato gaarsiin. 2. Cid luggooyo badid.
caddibaad *m.dh ld caddibid.*
caddibain *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Wax la caddibay noqosho.
caddibain *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la caddibay ahaansho.
caddibid *m.f.dh eeg caddib². ld caddib¹ (2), caddibaad.*
caddibimid *m.f.dh eeg caddibain¹.*
caddibnaan *m.f.dh eeg caddibain². ld caddibnaansho.*
caddibnaansho *m.l/dh ld caddibnaan.*
caddidiif *m.dh* Harag yar oo ka dillaaca ciddida labadeeda dhinac. *ld ciddidiif.*
caddiin *m.l ld caddaan¹.*
caddiin *m.dh (-iimo, m.l)* Hilibka intiisa cad; baruur.
caddiir *m.l (-rro, m.dh) ld catiir (2).*
caddil¹ *m.l ld caddilid.*
caddil¹ *m.l ld caddilid.*
caddil² *fg1 (-ilay, -ishay)* Wax caddilan ka dhigid.
caddil² *fg1 (-ilay, -ishay)* 1. Fal dhici lahaa ka daahid iyadoo cid loo eersanayo. 2. Isu c.: wax isu dheelli tirid.
caddilaad *m.dh ld caddilid.*
caddilaad *m.dh ld caddilid.*
caddilan¹ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax la caddilay noqosho.

caddilan² <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax la caddilay ahaansho.	cadhoobid <i>m.f.dh eeg</i> cadhow.
caddilid <i>m.f.dh eeg</i> caddil ² . <i>ld</i> caddil¹ , caddilaad.	cadhow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax cadho ku dhacday noqosho.
cäddilid <i>m.f.dh eeg</i> cäddil ² . <i>ld</i> cäddil¹ , cäddilaad.	cadow <i>m.l (-wyo, m.dh)</i> <i>ld</i> cadaawad .
caddilmid <i>m.f.dh eeg</i> caddilan ¹ .	cadownimo <i>m.dh</i> Cadow ahaansho.
caddilnaan <i>m.f.dh eeg</i> caddilan ² . <i>ld</i> caddilnaansho.	cadowti <i>m.dh ld</i> cadowtinnimo .
caddilnaansho <i>m.l/dh ld</i> caddilnaan .	cadowtinnimo <i>m.dh</i> Dareenka colaad iyo xumaan ee laba qof ama ka badan isu hayaan. <i>ld</i> cadowti , cadowtooyo .
caddilnimo <i>m.dh</i> Caddaalad, gar, garsoor, garsoornimo.	cadowtooyo <i>m.dh ld</i> cadowtinnimo .
caddo <i>m.dh</i> 1. Dayaxa labadiisa toddobaad ee hore. 2. Habayn dayax leh.	cadrad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Bikrad.
caddood <i>m.l.kh</i> C. ah: meseggo cad.	caduur <i>m.l ld</i> caduuro .
caddow¹ <i>m.l ld</i> caddaad (1).	caduuro <i>m.dh</i> Geed leh caleemo yaryar, miro kuuskuusan, macaan iyo laamo dhuudhuuban. <i>ld</i> caduur .
caddow² <i>f.mg3 (-daaday, -daatay)</i> Wax cad noqosho.	cadwoob <i>m.l (baay.)</i> Jidh huruud ah oo ku dhex samaysma moqorka Goonka garaaf ee ilma galeenka naasleyda marka ay ukunta sii daayaan kaddib. Waxay dhiiqdaa hormoonka borojestaroon.
cadduun <i>m.l</i> Dhul ciiddiisu jilicsantahay, aan boor lahayn oo geedgaab ka baxa.	cafaariid <i>m.dh.w eeg</i> cirfiid.
cadduuro <i>m.dh</i> 1. Geedgaab leh caleen iyo miro yaryar oo ka baxa meelaha biyo marenka ahi. 2. Midab cagaar khaafif ah leh.	cafash <i>m.l</i> Alaab badan, duug ah, noocya badan isugu jirta oo aan qimo lahayn. <i>ld</i> xafash .
cadee <i>f.g2 (-eeyay, -eysay)</i> Neef la qalayo hilibkiisa xubin xubin u goyn.	cafi¹ <i>m.l ld</i> cafis .
cadeyn <i>m.f.dh eeg</i> cadee.	cafi² <i>f.g1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)</i> Dembi ama qaan cid gashay u dhaafid.
cadgo¹ <i>m.l</i> Dhibaato hakisa dhaqdhqaqa; muruqgo'.	cafiif <i>m.l.kh</i> C. ah: suubban; san; aamin ah; lillaah ah; toosan.
cadgo² <i>f.mg1 (-ay, -day)</i> Muruqyada, dhibaato xanuun leh oo hakisa dhadhaqaqa ku dhicid; muruqgo'.	cafiifnimo <i>m.dh</i> Cafiif ahaansho.
cadgo'id <i>m.f.dh eeg</i> cadgo ² .	cafin <i>m.dh ld</i> cafiyid .
cadgoo <i>f.mg2 (-ooyay, -oysay)</i> U c.: qof cyroobay kaalmayn; qof wax aan filanayn siin; qof tartan ku jira garab siin.	cafis <i>m.l (-syo, m.dh)</i> U dhaafidda dembi ama qaan cid gashay. <i>ld</i> cafin ¹ .
cadgoosasho <i>m.f.dh eeg</i> cadgooso.	cafiyid <i>m.f.dh eeg</i> cafi ² . <i>ld</i> cafin .
cadgooso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Ka c.: cid godob ka gashay ka aarsasho.	cag <i>m.dh (-go, m.l)</i> 1. Canqawga inta ka hooseysa ee lugta dadka ama nafleyda qaarkeed. 2. (<i>fk</i>) C.ta/c.aha: imminka; hadda.
cadgodyn <i>m.f.dh eeg</i> cadgoo.	cagaag¹ <i>m.l</i> 1. Wax sida dhagax, gaxandho iwm oo cagaha waxyela marka kabo la'aan lagu socdo. 2. Meel leh dhagax, gaxandho iwm oo cagaha waxyela marka kabo la'aan lagu socdo. 3. Dhibaataada caguhu ka mutaan marka lagu socdo meel leh dhagax, qaruurax, gaxandho iwm. 4. <i>ld</i> cagaagid .
cadh <i>m.dh</i> Dhibco-dhibcaha ka soo horreya daruur markaas di'id bilaabaysa.	cagaag² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> Cagaag dareemid.
cadhayn <i>m.f.dh eeg</i> cadhee.	cagaagan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax aan kabo haysan ahaansho.
cadhee <i>f.g2 (-dheeyay, -dhaysay)</i> 1. Cadho ku daarasho. 2. Dhalicayn.	cagaagid <i>m.f.dh eeg</i> cagaag ² . <i>ld</i> cagaag¹ (4) .
cadho¹ <i>m.dh</i> Cudur nabarro iyo cuncun badan oo lays qaadsiyo.	cagaagnaan <i>m.f.dh eeg</i> cagaagan. <i>ld</i> cagaagnaansho .
cadho² <i>m.dh</i> (daaw.) Caallir maqaarka oo uu keeno "sarcopetes scabiei". Cadhadu waxay caan ku tahay cuncun badan weliba habeekii, finan cascas, iyo aalaba caallir kale oo ka dul taga dhiigga. Deriskunoolka waxay dhex jeexdaa maqaarka ukumaheedana ku daadisa, yaryarka ukunta ka soo baxana si sahlan ayey qofka kale u raaci karaan.	cagaagnaansho <i>m.l/dh ld</i> cagaagnaan .
	cagaagsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax cagaag hayo ahaansho.

cagaagsanaan *m.f.db eeg cagaagsan. ld cagaagsanaansho.*
cagaagsanaansho *m.ll/db ld cagaagsanaan.*
cagaaji *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax si ay meel uga fogadaan aad u cayrin.
cagaajin *m.f.db eeg cagaaji. ld cagaajis.*
cagaajis *m.l ld cagaajin.*
cagaar *m.l* 1. Midab u eg kan caleenta iyo cawska marka ay dooganyihiin. 2. Doog. 3. Qudaar.
cagaaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax cagaartay ahaansho.
cagaarasho *m.f.db eeg cagaaro.*
cagaari *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Wax cagaar ka dhigid. 2. *(f.mg)* Caano la lulayo dhibcihi ugu horreeyey oo subagga ahaa bilaabid.
cagaarin *m.f.db eeg cagaari. ld cagaaris.*
cagaaris *m.l ld cagaarin.*
cagaariye *m.l (-yayaal, m.ll/db) (baay.)* Walaxda mas'uulka ka ah midabka cagaaran ee dhirta badidoodu leedahay, molikiyuulka cagaariyuuh waa xudunta ugu muhimsan ee nuugista ilayska marka la eegayo falgallada ilayska ee footoosintasiska.
cagaarnaan *m.f.db eeg cagaaran. ld cagaarnaansho.*
cagaarnaansho *m.ll/db ld cagaarnaan.*
cagaaro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* 1. Wax cagaar noqsho. 2. Caano la lulayo firfiryelasho.
cagaarshow *m.l* 1. Cudur dadka ku dhaca, beerra waxyeeleeyo, oo indhaha iyo kaadida cagaarsha. 2. *(daaw.)* Hurdii noqoshada ama cagaarshada jirka meelo ka mid ah sida: maqaarka, caddaanka indhaha; taas oo tilmaameysa biilirubiinka oo dhiigga ku badan. *ld Indhacaseeye.*
cagaarside *m.l (-dayaal, m.ll/db) (baay.)* Cagaarside laga helo unugyada dhirta waaweyn iyo aljiga. Marka laga reebo cagaarbuluugga ah dhirta waaweyn. C.duhu wuu wareegsanyahay sida saxanka oo kale, laakiin ka aljigu wuu muuqalo badanyahay.
cagaaryahan *m.l (-nno, m.l)* Dad qudaarta ku nool oo aan hilibka cunin.
cagabaruur *m.l (-rro, m.db)* 1. Dhasha yaryar ee libaaxa. 2. Ilmo aad u cayilan oo aan socod weli gaarin.
cagabbeel¹ *m.l* Hanti yar oo la siiyo qof baadi doonay.
cagabbeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Ku c.: qof baadidoodaal badan kala kulmid.
cagabbeelid *m.f.db eeg cagabbeel². ld cagabbeelis.*
cagabbeelis *m.db ld cagabbeelid.*

cagacad *f.mg4 (-ddaa, -ddayd)* Wax aan kabu xiranayn ahaansho.
cagacaddaan *m.f.db eeg cagacad. ld cagacaddaansho.*
cagacaddaansho *m.ll/db ld cagacaddaan.*
cag-adayg *m.l* Dhul aan la budlin oo ciiddisu adagtahay.
cagadhabad *m.l ld cagadhabasho.*
cagadhabasho *m.f.db eeg cagadhabo. ld cagadhabad.*
cagadhabo *f.mg3 (-btay, -batay)* Caga dhulka la dhicid.
cagadhigasho *m.f.db eeg cagadhigo.*
cagadhigo *f.g/mg3 (-gtay, -gatay)* 1. *(f.g)* Wax duulaya sida haad, dayuurad iwm dhulku degid. 2. *(f.mg)* Nafley socota ama caraysan xasilid.
cagaf *m.db (-gfo, m.db)* Cagta geela. *ld cuguf.*
cagafcagafi *m.ll/db (-fyo, m.db)* Gaari xoog badan, leh lugo rabar ama bir ah oo beeraha lagu falo ama lagu geed qaado.
cagafcagaf² *m.db.sh.r* C. leh: cod lagu muujiyo meermeeridda.
cagag *m.l* Weel gun gaaban.
cagaggubyo *m.db* Kulka cagta nafleydu dareento markay kulaylka qorraxdu ku dhacdoo ciidda. *ld cagagubad.*
cagaggubyo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Cagagubyo dareemid.
cagaggubyood *m.f.l eeg cagaggubyoo.*
cagago *m.db* Nabarro salka carrabka ee dadka iyo geela ka soo baxa.
cagagubad *m.l ld cagaggubyo.*
cagajiid¹ *m.l* 1. Socod aayar ah oo wahsi ku jiro. 2. C. ah: si aan caddaan ahayn u diidid wax loo diray. 3. *ld cagajiidid.* *ld ciddijiid¹.*
cagajiid² *f.mg1 (-day, -dday)* Wax si cagajiidnimo ah u samayn. *ld ciddijiid².*
cagajiidid *m.f.db eeg cagajiid². ld cagajiid¹ (3), ciddijiidid.*
cagajiidnimo *m.db* Cagajiid ahaansho.
cagajugle *m.l* 1. Dhaar iyo handadaad cid loo jeediyoo si loo cabsi geliyo. 2. *ld cagajugley.*
cagajuglee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* U c.: qof si loo cabsi geliyo dhaar iyo handadaad u jeedin.
cagajugley *m.f.db eeg cagajuglee. ld cagajugle (2).*
cagasaar *m.db (-ro, m.db)* Meel la korayo ama laga degayo meelalheeda kala korreeya ee cagta la sii saarto.
cagataallayn *m.f.db eeg cagataallee.*
cagataallee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Hawl laysu diray oo qabashadeeda la diiddanyahay ka warwareegid.

cagayn <i>m.f.dh eeg cagee.</i>	cajisín <i>m.dh ld caajisin.</i>
cagcagaar <i>m.l.u Qudaar; khudrad.</i>	cajisnaan <i>m.dh ld caajisnaan.</i>
catee <i>f.g2 (-geeyay, -gaysay)</i> Cid cag la dhicid.	cajisnaansho <i>m.l/dh ld caajisnaan.</i>
cageysad <i>m.l ld cageysasho.</i>	cajisnimo <i>m.dh ld caajisnimo.</i>
cageysasho <i>m.f.dh eeg cageyso. ld cageysad, cageysi.</i>	cajuus <i>m.l (-siin/-syo, m.dh)</i> Nin aad u gaboobay oo leh dhaqan la dhibsado.
cageysi <i>m.l ld cageysasho.</i>	cajuusad <i>m.dh Naag aad u gabowday oo leh dhaqan la dhibsado. ld cajuuso.</i>
cageyso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Neef irmaan sacab ku maalid.	cajuuso <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> <i>ld cajuusad.</i>
cagi <i>m.dh</i> 1. Wakhtiga markaa la joogo; haddeer; imminka. 2. Meel.	cajuusobid <i>m.f.dh eeg cajuusow.</i>
cag-qoolaaban <i>m.dh (daaw.)</i> Qaabdarro caged oo lagu dhasho saameyn kartana hal cag ama labada cagoodba taasoo qofka qaba uusan cagta cad wada dhig karin dhulka. Nooca ugu badan (Talipes Equinovaris) lugtu waxay u godontahay hoos waxayna u qallooncantahay gudaha sidaas darteed qofka qaba wuxuu u socdaa girgirka dibadda xiga ee dusha cagta.	cajuusow <i>f.mg1 (-oobay, -owday)</i> Cajuus noqosho.
cagsalaax <i>m.l</i> Cudur geela cagaha ka gala oo aysan tuluddu ku joojin karin cagafta jirran, in ay dhulka ku xoqayso mooyee.	cakaw <i>m.l (-wyo, m.dh)</i> Carjawda ku taal dhegta gudaheeda ee uu codku ku dhaco.
cagsi <i>m.l</i> Ka soo hor jeedo; lid. <i>ld caksi.</i>	cakis ¹ <i>m.l ld cakisid.</i>
candi <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Ballan adag oo lagu heshiyo. <i>ld axdi.</i>	cakis ² <i>f.g1 (-say, -stay)</i> 1. Wax ama qof joojin. 2. Wax rafaaqid; cajimid. 3. Qof dilid.
cajaa'ib <i>m.l</i> Wax aad loola yaabo.	cakisan ¹ <i>f.mg1 (-smay, -santay; -smi)</i> Wax la cakisa noqosho.
cajab ¹ <i>m.dh</i> Yaab.	cakisan ² <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la cakisay ahaansho (bur, timir, dhoob, iwm).
cajab ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> La c.: wax la yaabid.	cakisid <i>m.f.dh eeg cakis².</i> <i>ld cakis¹.</i>
cajabi <i>f.g/mg2 (-iyay, -isay)</i> C./ka c.: qof yaab ku abuurid.	cakisnaan <i>m.f.dh eeg cakisan².</i> <i>ld cakisnaansho.</i>
cajabid <i>m.f.dh eeg cajab².</i>	cakisnaansho <i>m.l/dh ld cakisnaan.</i>
cajabin <i>m.f.dh eeg cajabi.</i>	caksi <i>m.l ld cagsi.</i>
cajalad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Qalab ka kooban laba qalbac oo caag ah, dhexdana ku leh mullaax dheer oo codka lagu duubo.	caku <i>e.d</i> Erey la yiraahdo kolka wax la kahdo.
cajar <i>m.l (-ro, m.dh)</i> Bowdo.	cal ¹ <i>m.l</i> Baadiye jiq ah.
cajiib <i>m.l</i> 1. C. ah: wax qaakkii dabiiciga ahaa ee lagu yaqin ka duwan. 2. <i>(e.d)</i> Waa yaab!	cal ² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> 1. Buur aad u dheer. 2. Buur taxane ah.
cajiimid <i>m.f.dh eeg cajiin².</i>	calaaacal ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld calaancal</i> 1. Hadal beerlaxawsi leh oo lagu muujinayo dhibaato dhacday oo taakulayn u baahan. 2. <i>ld calaacalid.</i>
cajiin ¹ <i>m.l/dh</i> 1. Budo meseggo ama galley oo biyo lagu rafaqay. 2. Budo meseggo ama galley iyo bur laysku qasay oo canjeelo laga sameeyo.	calaaacal ² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Gacanta dadka ineeda hoose ee cad; baabbaco; sacab.
cajiin ² <i>f.g1 (-iimay, -iintay; -iimi)</i> 1. Biyo ku rafaqid budo meseggo ama galley. 2. Budo meseggo ama galley iyo bur isku qasid si canjeelo looga sameeyo.	calaaacal ³ <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Ka c.: cid dhibaato ku dhacday, erayo beerlaxawsi leh cid kale u jeedin. <i>ld calaancal².</i>
cajil <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Derin duug ah.	calaaacalid <i>m.f.dh eeg calaacaal³.</i> <i>ld calaacal¹, calaancal¹, calaancalid.</i>
cajis ¹ <i>m.l ld caajis¹.</i>	calaaal ¹ <i>m.l ld callaal¹.</i>
cajis ² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> <i>ld caajis².</i>	calaaal ² <i>f.g1 (-aalay, -aashay)</i> <i>ld callaal².</i>
cajisad <i>m.dh ld caajisad.</i>	calaaalad <i>m.l ld callaalasho.</i>
cajisán <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> <i>ld caajisan.</i>	calaaalasho <i>m.dh ld callaalasho.</i>
cajisi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld caajisi.</i>	calaalid <i>m.dh ld callaalid.</i>
cajisid <i>m.dh ld caajisid.</i>	calaaalo <i>f.g3 (-aashay, -aalatay)</i> <i>ld callaalo.</i>

calaamadaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la calaamadeeyey ahaansho. *ld calaamadsan, calaamaysan.*
 calaamadaysasho *m.dh ld calaamadsasho.*
 calaamadaysi *m.l ld calaamadsasho.*
 calaamadaysnaan *m.f.dh eeg calaamadaysan. ld calaamadansaana, calaamadsanaansho, calaamaysnaan, calaamadsnaansho m.l/ld ld calaamadsnaan.*
 calaamadayso *fg3* (-stay, -satay) *ld calaamadso.*
 calaamadee *fg2* (-deeyay, -deysay) *ld calaamadi.*
 calaamadji *fg2* (-iyay, -isay) Wax calaamo u yeelid. *ld calaamadee, calaamee.*
 calaamadin *m.f.dh eeg calaamadji. ld calaamadayn, calaamayn.*
 calaamadssad *m.l/ld calaamadsasho.*
 calaamadssan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld calaamadaysan.*
 calaamadssanaan *m.dh ld calaamadaysnaan.*
 calaamadssanaansho *m.l/ld ld calaamadaysnaan.*
 calaamadssasho *m.f.dh eeg calaamadsso. ld calaamadssad, calaamadsi, calaamadssad, calaamadayd*
 calaamadssi *m.l/ld calaamadssasho.*
 calaamadso *fg3* (-saday, -satay) Wax calaamaad u yeelasho. *ld calaamadayso, calaamaysyo.*
 calaaamatu-su'aal *m.dh (-llo, m.dh) Astaan weydiineed.*
 calaaamayn *m.dh ld calaamadin.*
 calaaamaysad *m.l/ld calaamadssasho.*
 calaaamaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld calaamadaysan.*
 calaaamaysasho *m.dh ld calaamadssasho.*
 calaaamaysi *m.l/ld calaamadssasho.*
 calaaamaysnaan *m.dh ld calaamadaysnaan.*
 calaaamaysnaansho *m.l/ld ld calaamadaysnaan.*
 calaaamayso *fg3* (-stay, -satay) *ld calaamadso.*
 calaambereg *m.l/ld calaambereg*
 calaamberi *m.l Nooc ka mid ah quraanyada waaweyn oo midabbo kala duwan leh oo jecel macaanka. ld calaambereg, calaameleg.*
 calaamee *fg2* (-meeyay, -meysay) *ld calaamadi.*
 calaameleg *m.l/ld calaambereg*
 calaamo *m.dh 1. (-ooyin, m.l) Tilmaan gaar ah oo wax leeyahay oo waxyaabaha la nooca ah looga garto; astaan. 2. Belo; masiibo. 3. C. ah: curyaan. ld calaamad.*

calaan *m.l (-nno, m.dh) 1. Qof garaadkiisu aad u yaryahay. 2. Cilin.*
 calaaancal¹ *m.l/ld calaacaal¹.*
 calaaancal² *f.mg1 (-alay, -ashay) ld calaacaal³.*
 calaancalid *m.dh ld calaacaalid.*
 calaanji¹ *m.l/ld calaanjiyid.*
 calaanji² *fg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi)
 1. Cunno meyrap iwm gowsaha ku jilcin.
 2. Wax si aan habboonayn isugu qasid.
 calaanjin *m.dh ld calaanjiyid.*
 calaanjis *m.dh ld calaanjiyid.*
 calaanjiyid *m.f.dh eeg calaanji². ld calaanji¹, calaanjin, calaanjis.*
 calaaqaad *m.l/ld calaaqaqo.*
 calaaqad *m.dh ld calaaqaqo.*
 calaaqaqo *m.dh (-ooyin, m.l) Xiriirka ka dhhexeya laba qof, dowlado iwm. ld calaaqaad, calaaqad, cilaqaad, cilaqad, cilaqaqo.*
 calaa-xaal *fk. Tacbaan ahaansho (dhaqaale iwm). Tus. "Waa tacbaan c."*
 calaf¹ *m.l 1. Dheef xag Ilaah ka qoran; risiq.
 2. Nasiib.*
 calaf² *m.dh (-lfo, m.l) Kab duug ah.*
 calaf³ *fg1 (-lfay, -lafay; -lf) 1. U c.: Ilaah, cid wax risiq ugu dhigid. 2. U c.: Ilaah, cid wax nasib ahaan u siin.*
 calafasd *m.l/ld calafasho.*
 calafasho *m.f.dh eeg calafso. ld calafasd, calafsi, calfad, calfasho.*
 calafsi *m.l/ld calafasho.*
 calafso *fg3* (-saday, -satay) Wax calaf ka dhigasho. *ld calfo.*
 calako *m.dh Haweeney aad nacas u ah.*
 calakonnimo *m.dh Calako ahaansho.*
 calakud *m.dh.u Nooc deerada ka mid ah oo buuraha ku nool.*
 calal *m.l (-llo, m.dh) 1. Maro aad duug u ah.
 2. Cad maro ah.*
 calalayn *m.f.dh eeg calalee.*
 calalee *fg2* (-leeyay, -laysay) Maro, calal ka dhigid.
 calali *fg2* (-iyay, -isay) Cunto, meyrap iwm gowsaha ku jilcin.
 calalin *m.f.dh eeg calali. ld calalis (2).*
 calalis *m.l 1. Cuntada inteeda la calashado.
 2. ld calalin.*
 calaloobid *m.f.dh eeg calalow.*
 calalow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) Calal noqosho.*
 calalsad *m.l/ld calalsasho.*
 calalsasho *m.f.dh eeg calalso. ld calalsad, calalsi, calashad, calashi.*
 calalsi *m.l/ld calalsasho.*

calalso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Cunto gowsaha ku burburin. <i>ld calasho</i> .	caleemasaarid <i>m.f.db eeg</i> caleemasaar ² . <i>ld caleemasaar¹, caleensaar¹, caleensaarid</i> .
calan ¹ <i>m.l (-ammo-/nno, m.db)</i> 1. Cad maro ah oo dowlad, hay'ad, maamul iwm astaan u ah. 2. Midab madow oo ay iduhu qaarka hore ku yeeshaan.	caleemaysad <i>m.l ld caleemaysasho</i> .
calan ² <i>m.db</i> Barwaqaqo, caafimaad iwm oo ka muuqda xoolaha jirkooda.	caleemaysasho <i>m.f.db eeg</i> calcemayso. <i>ld caleemaysad</i> .
calandejin <i>m.db</i> Calan dejinta.	caleemayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Geed caleen yeelasho.
calanhaye <i>m.l (-yayaal, m.db)</i> Ciyaarta kubbadda cagta labada qof ee garsooraha caawiya midkood. <i>ld calanwale</i> .	caleen <i>m.db (-eemo, m.)</i> 1. Geedka qeybtiiisa laamaha ka baxda ee u sameysa cuntada. 2. Caleenta geedka shaaha.
calannaqsad <i>m.l ld calannaqsasho</i> .	caleendhacsad <i>m.l ld caleendhacsasho</i> .
calannaqsasho <i>m.f.db eeg</i> calannaqso. <i>ld calannaqsad, calannaqsi, calyannaqsasho, calyannaq</i>	caleendhacsade <i>m.l (bot.)</i> Geedka lumiya ama ay ka hooftaan caleemaha xilliyada qaarkood.
calannaqsi <i>m.l</i> Soo celinta iyo calalinta ay xooluhu ku sameeyaan cuntada calooshooda ku jirta. <i>ld calannaqsasho</i> .	caleendhacsasho <i>m.f.db eeg</i> caleendhacso. <i>ld caleendhacsad, caleendhaacs</i> .
calannaqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Calannaqsi sameyn. <i>ld calyannaqso</i> .	caleendhaci <i>m.l ld caleendhacsasho</i> .
calansaar <i>m.l</i> Maalinta dowlad calankeeda qaadato. <i>ld calansaarid</i> .	caleendhacso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Caleemo iska ridid (geed).
calansaarid <i>m.db ld calansaar</i> .	caleen-iskudhisan <i>m.db (-eemo ..., m.) (bot.)</i> Caleenta iskudhisani waxay leedahay baabaca caleen u qaybsan caleen yarooyin girigirkoodu gaarsiisanyahay aroore caleenta.
calanwale <i>m.l (-layaal, m./ld)</i> <i>ld calanhaye</i> .	caleensaar ¹ <i>m.l ld caleemasaarid</i> .
calanwallee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) 1. Calan ruxid. 2. Muddo barwaqaqo iyo rayrayn ku noolaasho.	caleensaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld caleemasaar²</i> .
calanwalleyn <i>m.f.db eeg</i> calanwallee.	caleensaarid <i>m.db ld caleemasaarid</i> .
calaaqad <i>f.g1</i> (-day, -dday) Wax calalin; raamsi.	caleensasho <i>m.l ld caleensasho</i> .
calaaqadid <i>m.f.db eeg</i> calaaqad.	caleenso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Caleen cunid (riyo).
calaaqad ¹ <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Nin madax ka ah ciyaarta mingiska.	caley <i>m.db</i> Dhalo farshiidda ka weyn.
calaaqad ² <i>m.db (-do, m.)</i> Haweeney madax ka ah ciyaarta mingiska.	calfad <i>m.l ld calafsasho</i> .
calas ¹ <i>m.l.kh</i> 1. C. ah: biyo saafi ah. 2. C. ah: maraq dufankiisu yaryahay. 3. C. ah: midab casaan xigeen ah; maarniin.	calfasho <i>m.db ld calafsasho</i> .
calas ² <i>m.db</i> 1. Biyo ama fuud aan miir ahayn calow galay, qasan. 2. Midabyo isku laban (xoolaha).	calfid <i>m.f.db eeg</i> calaf ³ .
calasee <i>f.g2</i> (-seeyay, -seysay) 1. Dhul qashin ka nadifin. 2. Biyo calas ka dhigid.	calfo <i>f.g3</i> (-faday, -fatay) <i>ld calafso</i> .
calaseyn <i>m.db eeg</i> calasee.	calgo <i>m.db</i> Xaskul.
calashad <i>m.l ld calalsasho</i> .	caliqabsade <i>m.l</i> Nooc cayayaanka ka mid ah, soo baxa waqtiyada qabowga, lehna dhacaan laysku qaras falo.
calashi <i>m.l ld calalsasho</i> .	callaaf <i>m.db ld lacaaaf</i> .
calasho <i>f.g3</i> (-shaday, -shatay) <i>ld calalso</i> .	callaal ¹ <i>m.l (-llo, m.db)</i> 1. Kiish yar oo caw ka samaysan oo hilibka, timirta iwm lagu rito. 2. In yar oo raashiin ah oo xayawaanka lagu dabo. 3. Deeq yar oo qof hawl qabtay la siyo. 4. Alaab yar oo meel loo wado. 5. <i>ld callaalid</i> . <i>ld calaal¹</i> .
calcally <i>m.db</i> Biyo xareed, saafi ah.	callaal ² <i>f.g1 (-aalay, -aashay)</i> 1. Qof laga rabo in uu hawl qabto deeq yar siin; laaluushid. 2. Alaab yar gaadid raran saarid. <i>ld calaal²</i> .
caleemasaar ¹ <i>m.l</i> U boqridda cid loo boqro in ay bulsho madax u noqoto. <i>ld caleemasaarid</i> .	callaalad <i>m.l ld callaalasho</i> .
caleemasaar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Qof in uu bulsho madax u noqdo u boqrid. <i>ld caleensaar²</i> .	callaalasho <i>m.f.db eeg</i> callaalo. <i>ld calaalad, calaalasho, callaalad</i> .

callaalid *m.f.dh eeg* callaal². *ld calaal¹, calaalid, calaal¹ (4).*
callaalo *f.g3* (-shay, - latay) Alaabo yar gaadiid saarasho. *ld calaalo.*
callaq¹ *m.l ld callaqid.*
callaq² *f.g1* (-qay, -qday) 1. Wax meel ka laalaadin. 2. Wax jaho ku aaddin.
callaqan¹ *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi) Wax la callaqay noqosho.
callaqan² *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) Wax la callaqay ahaansho.
callaqid *m.f.db eeg* callaq². *ld callaq¹.*
callaqmid *m.f.db eeg* callaqan¹.
callaqnaan *m.f.dh eeg* callaqan². *ld callaqnaansho.*
callaqnaansho *m.l/dh ld callaqnaan.*
callayr *m.dh* Garannuug dheddig oo aan weli gaarin da'dii rimay qaadka.
calman *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la calmaday ahaansho.
calmanaan *m.dh eeg* calman. *ld calmanaansho.*
calmanaansho *m.l/dh ld calmanaan.*
calmasho *m.f.db eeg* calmo.
calmi¹ *m.l* Dersi; cashar.
calmi² *f.g2* (-iyay, -isay) Cid dersi siin.
calmin *m.f.db eeg* calmi².
calmo *f.g3* (-maday, -matay) Wax si aad ah u jecleysasho.
calool *m.dh* (-lo, *m.l*) 1. Xubinta dheefshiidka nafleyda oo isku xirta hunguriga iyo xiidmaha. 2. Qaypta jilicsan oo u dhexeysha laabxuunshada iyo gummaarka.
caloolacad *m.dh* (-dyo, *m.l*) Dagaal dad badan ku hoobtay. *ld caloolacaddo.*
caloolacaddayn *m.f.db eeg* caloolcaddee.
caloolacaddee *f.mg2* (-deeyay, -daysay) Nafley galgalasho hadba caloosha la soo kor-marinayo samayn.
caloolacaddo *m.dh ld caloolacad.*
calool-adag *f.mg4* (-dkaa, -dkayd) 1. Adkeysi iyo dulqaad loo yeesho dhibaato. 2. Naxariis iyo jixinjix la'aan.
calool-adayg¹ *m.l ld calool-adkaan.*
calool-adayg² *f.mg1* (-gay, -gtay) Ku c.: adkeysi iyo isbeddel la'aan muuujin.
calooladaygid *m.f.db eeg* calooladayg².
calooladakaan *m.f.db eeg* calool-adag. *ld calool-adayg¹, calool-adkaansho.*
calooladkaansho *m.l/dh eeg* calooladkow. *ld calool-adkaan.*
calooladkow *f.mg3* (-kaaday, -kaatay) Calool-adayg yeelasho.
caloolaweyn *m.dh* 1. (*u*) Koox dad ah oo hanti mood ah oo badan leh. 2. Marka balaggaa

digirtu ka baxo miliqnimada ee ay iniinyihiisu yaryaryihiin.
caloolbax¹ *m.l* Saxaro badan, jilicsan oo dulin nafleyda caloosha ka qooma keeno; shuban; dababbax.
caloolbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Nafley saxaro badan oo jilicsan dhigid.
caloolbixid *m.f.db eeg* caloolbax².
calooldubasho *m.f.db eeg* caloolduubo.
caloolduubad *m.l/dh* caloolduubasho.
caloolduubo *f.mg3* (-btay, -batay) Ka c.: wax ka rajo dhigid.
calool-engegeenaan *m.dh* (*daaw.*) Xaalad dhigidda saxarada ay aad u yaraato ama saxarada ay aad u adkaato yaraatana ama soo dhaafidda saxarada ay dhib ama xanuun keento.
caloolfayoobaan *m.f.db eeg* caloolfayoobi². *ld caloolfayoobaansho.*
caloolfayoobaansho *m.l/dh eeg* caloolfayoobow. *ld caloolfayoobaan.*
caloolfayoobi *m.dh* Qof aan cadaawad iyo nacayb cid u haynin; uursami.
caloolfayoobow *f.mg3* (-bowday, -baatay) Qof aan cadaawad iyo nacayb cid u haynin noqosho.
caloolfayow *f.mg4* (-oobaa, -oobayd) Qof aan cadaawad iyo nacayb cid u haynin ahaansho.
caloolgal¹ *m.l* 1. Bilawga uurka haweenka, uurgal. 2. *ld caloolgelid.*
caloolgal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Uur gelid.
caloolgelid *m.f.db eeg* caloolgal². *ld caloolgal¹ (2).*
caloolgo' *f.mg1* (-ay, -day) Ka c.: qof, cid uu jeclaa aad u nicid.
caloolgo' id *m.f.db eeg* caloolgo'.
caloolgubyo *m.dh* Dareen leh ciil, caro iyo murugo; tiiraanyo.
caloolgubyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Caloolgubyoo dareenmid.
caloolgubyood *m.f.db eeg* caloolgubyoo.
calooljilcan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Qof naxariis badan ahaansho. 2. Qof wax uusan hubsan si sahlan u qaata ahaansho.
calooljilcanaan *m.f.db eeg* calooljilcan. *ld calooljilcanaansho.*
calooljilcanaansho *m.l/dh ld* calooljilcanaan.
calool-jilciye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) (*daaw.*) Dawa badisa caloolbaxa, ayadoo jilcinaya saxarada ama dhaqajineysa xiidmaha.
calooljileec *m.l* 1. Dareen naxariis iyo turaal leh oo aadanaha ku beerma. 2. Dareen nuglaan iyo debec leh oo loo yeesho arrin aan la hubsan.

calool-kusid *m.l* Qof xumaatada lagu sameeyo aan illaawin; uurkuqaad.

caloolmajiir *m.l (-ro, m.dh)* (daaw.) Xanuun aad ah ee uurkujiirtada oo ay ilbidhiqsiyo ama daqiiqado qabatinka u kala dhixeyaa.

caloolqabad *m.l ld caloolqabasho.*

caloolqabasho *m.dh* Xanuun qabatin ah oo caloosha maroojiya; caloolxanuun. *ld caloolqabad.*

caloolsamaan *m.f.dh* caloolsan. *ld caloolsami.*

caloolsami *m.dh* Cadaawad iyo neceyb la'aan. *ld caloolsamaan.*

caloolsan *f.mg4 (-amaa, -amayd)* Qof aan cadaawad iyo nacayb cid u haynin ahaansho.

caloolweyn *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof buuran ahaansho.

caloolweynaan *m.f.dh eeg* caloolweynad. *ld caloolweynaansho.*

caloolweynaansho *m.l/dh ld caloolweynaan.*

caloolweynad *m.l* Cudur kaneecada laga qaado oo beeryarada barariya; bu'; weled. *ld uurweynaad.*

caloolxanuun *m.l* Cudur kasta oo caloosha ku dhaca oo xanuujiya.

caloolxumaan *m.f.dh eeg* caloolxun. *ld caloolxumaansho, caloolxumi, caloolxumo.*

caloolxumaansho *m.l/dh eeg* caloolxumow. *ld caloolxumaan.*

caloolxumayn *m.f.dh eeg* caloolxumee.

caloolxumee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* Cid caloolxumo badid.

caloolxumi *m.dh ld caloolxumaan.*

caloolxumo *m.dh* Daren cadaawad iyo ciilqab leh. *ld caloolxumi.*

caloolxumow *f.mg3 (-maaday, -maatay)* Ka c.: caloolxumo dareemid.

caloolxun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Ka c./u c.: qof caloolxumo hayso ahaansho.

caloolyaro *m.dh (-ooyin, m.l (c.nafl.)* Qaybta wadnaha ee ka soo qaadda dhiigga dhegyarada ee u tuurta habdhiska halbowlayaasha.

caloolyoobid *m.f.dh eeg* caloolyow². *ld caloolyow¹.*

caloolyow¹ *m.l* Welwel iyo walaac ku dhasha qof marka uu la kulmo arrin adag oo uusan xal u haynin. *ld caloolyoobid.*

caloolyow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Qof la kulmay arrin adag oo uusan xal u haynin welwel iyo walaac ku beermid.

calooshi-lacayaar *m.l (calooshood-lacayarro, m.dh)* Qof maalintaas hantidiisu sida ay tahay u dhaqma oo aan mustaqbalka ka fikirin.

calooshi-ushaqayste *m.l (calooshood-ushaqaystayaal, m.l)* Qof loo kireysto dil, dhac, qarbudaad iwm.

calow¹ *m.l.kh* 1. C. ah: biyo dhoobo ku qasantahay. 2. C. ah: midab calas ah.

calow² *f.mg1 (-lway, -lowday; -lwi)* Biyo, dhoobo ku qasmid.

calqad *m.dh ld qalcad.*

calwasaad¹ *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Hadal qof hurdayo uu ku hadlo; qarow. 2. *ld calwasaadid.*

calwasaad² *m.l (-dyo, m.dh)* (daaw.) Xaalad muddo gaaban ee maskaxda shaqadeedu isku qasanto oo la socoto jirro maskaxda.

calwasaad³ *f.mg1 (-day, -dday)* Qof hurdaya hadlid. *ld carwasaad².*

calwasaadid *m.f.dh eeg* calwasaad². *ld calwasaad¹ (2), carwasaad¹, carwasaadid.*

calwi *f.g2 (-iyay, -isay)* Biyo, calow ka dhigid.

calwid *m.f.dh eeg* calow².

calwin *m.f.dh eeg* calwi.

calwis *m.l* Wadaan aad u weyn.

calyannaqsad *m.l ld calannaqsasho.*

calyannaqsasho *m.dh ld calannaqsasho.*

calyannaqsi *m.l ld calannaqsasho.*

calyannaqso *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld calannaqso.*

calyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* Wax calyo ku hallayn; calyo ku qoyn. *ld candhuufayn.*

calyeyn *m.f.dh eeg* calyee.

calyo *m.dh (c.nafl.)* Dareere aan midab lahayn, qanjirrada xayawaanka ka yimaada oo cunnada jilciya; candhuufo.

calyoceshade *m.lu (-dayaal, m.l/dh) (c.nafl.)* Dir hoosaad naasleyda qoobabka leh oo ay ka midyihii idaha, riyaha, lo'da iyo cawsha. Waxa astaan u ah calool afar lakab ah, oo qaybta ugu horaysa la yidhaahdo "ruumen" taas oo burbuisa "selilowska". Cuntada waxa si ku meel gaadh ah loogu keydiyyaa "ruumenka", halkaas oo dib loogu burburiyo looguna calaaliyo balbka, inta aan la liqin loona gudbin qaybta kala ee caloosha iyada oo dheefsiidku halka ka sii socdo.

camaajii *m.l* Midab caddaan iyo madow ama caddaan iyo casaan isugu jira oo ay yeeshan lo'da iyo riyaha.

camaarrey *m.dh* Tiro aad u badan oo dad, xoolo iwm ah.

camaaryaley *m.dh* 1. Nooc ka mid ah abeesooyinka waaweyn. 2. Wax tiradoodu aad u badantahay; camaarrey.

camajuuji *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dhinacyadiisa si xoog leh isugu keenid. *ld camandhuuji, camanjuuji.*

camajuujin *m.f.dh eeg* camajuuji. *ld*
camadhuujin, camajuujis, camanjuujin.
camajuujis *m.l ld* camajuujin.
camal *m.l 1.* Hawl, shaqo. 2. Abuur, dabeecad.
 3. Xanaaq, dhirif, caro. 4. (s) Sidiis, oo kale.
 Tus. "Buuggaas camal ii keen".
camalfal¹ *m.l ld* camalfalid.
camalfal² *f.mg1* (-alay, -ashay) 1. Camal
 wanaagsan Eebbe dartii u sameyn. 2. Ku c.:
 amar sidii laga rabay u fulin.
camalfalad *m.l ld* camalfalasho.
camalfalasho *m.dh eeg* camalfalo. *ld*
 camafalad.
camalfalid *m.f.dh eeg* camalfal². *ld* **camafal¹**.
camalfalo *f.mg3* (-ashay, -alatay) Camal
 wanaagsan Eebbe dartii u samayn.
camaliyaad *m.l.w eeg* camaliyad.
camaliyad *m.dh* (-aad/-ado, *m.l*) 1. Fal.
 2. Dariiq, dhicitaan; hab, qaab. 3. Shaqo,
 hawl.
camalley *m.dh* (-eeyo, *m.dh*) Haweeney
 xanaaq badan.
camallow *m.l* (-wyo, *m.dh*) Nin xanaaq
 badan.
camalsamaan *m.f.dh eeg* camalsan. *ld*
 camalsamaansho, **camalsami**.
camalsamaansho *m.l/ldh eeg* camalsamow. *ld*
 camalsamaan.
camalsami *m.dh* Dabeecad wanaagsan oo qof
 yeesho. *ld* **camalsamaan**.
camalsamow *f.mg3* (-maaday, -maatay) Qof
 camalsan noqosho.
camalsan *f.mg4* (-amaa, -amayd) Qof
 dabeecad wanaagsan ahaansho.
camalkxumaan *m.f.dh eeg* camalkxun. *ld*
 camalkxumaansho, **camalkumi**,
camalkumo.
camalkxumaansho *m.l/ldh ld* camalkxumaan.
camalkumi *m.dh* Dabeecad aan wanaagsanayn
 oo qof yeesho. *ld* **camalkxumaan**.
camalkumo *m.dh ld* **camalkxumaan**.
camalkun *f.mg4* (-umaa, -umayd) Qof aan
 dabeecad wanaagsanayn ahaansho.
camambuur¹ *m.l ld* **camambuurid**.
camambuur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Camcanka oo
 la buuriyo caro darteed.
camambuurid *m.f.dh eeg* camambuur². *ld*
camambuur¹, cambuur¹ (2), **cambuurid**.
camandhuuji *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **camajuuji**.
camandhuujin *m.dh ld* **camajuujin**.
camandulle *m.l* Farsamo, si aan hagaagsaneyn
 u sameyn. *ld* **camandulley**.
camandullee *f.g2* (-leeyay, -leysay) Farsamo,
 si aan hagaagsaneyn u sameyn.

camandulley *m.f.dh eeg* camandullee. *ld*
 camandulle.
camanjuuji *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **camajuuji**.
camanjuujin *m.dh ld* **camajuujin**.
camar *m.l* 1. Nooc cayayaanka yaryar ka mid
 ah oo hargaha gala. 2. C. ah: qof gabobay.
camarre *m.l* Gorayo yar oo aan weli lab iyo
 dheddig loo kala saari karin.
camashoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) U c.: caro
 dareemid.
camashood *m.f.l eeg* camashoo.
cambaabbur *m.l* Canjeelo.
cambaar¹ *m.l* 1. Roob da'a xilli jiilaal.
 2. Xiddig magacis.
cambaar² *m.dh* (daaw.) Cudur maqaarka ku
 dhaca oo goobo-goobo waaweyn oo cuncun
 leh u yeela; halaamacood maqaarka intisa
 sare oo leh cuncun, finan iyo qolof.
cambaarayn *m.f.dh eeg* cambaaree.
cambaarcad *m.dh* (-dyo, *m.dh*) Qawad.
 Cudur aan halis ahayn oo maqaarka dadka
 ku dhaca oo barobaro cadcad leh; qawad.
cambaaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) 1. Cambaar
 u yeelid. 2. Cid ceeb iyo dhalil ka faafin;
 dhaleecayn, ceebayn.
cambaarmadow *m.dh* Cambaar aad u cuncun
 badan; goosato.
cambaaroobid *m.f.dh eeg* cambaarow.
cambaarow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi)
 1. Wax cambaar ku dhacday noqosho.
 2. Wax la dhaleeeyay noqosho (qof).
cambar *m.l* Shay udgoon, xabag u eg, uurka
 nibiriga qaarkii ku samaysma oo xeebaha
 laga helo. *ld* **canbar**.
cambarshe *m.l* (-shayaal, *m.l/ldh*) 1. Qalab
 qaab bil leh, lacag ka samaysan, shunufyo ka
 laalaadaan oo haweenku qoorta ku xirtaan.
 2. Uunsi cambar lagu daray. 3. Nooc
 cambarka ka mid ah oo aan qiimo badan
 lahayn. *ld* **canbarshe**.
cambaruud *m.l* Miro jilcan, midabkoodu cas
 yahay oo aad u macaan.
cambe *m.l* Geed weyn, dhulka kuleylaha ka
 baxa oo leh caleemo dhuudhuuban iyo miro
 macaan dhexda laf weyn ku leh. *ld* **cambo**.
cambo *m.l ld* **cambe**.
cambus¹ *m.l ld* **cambusid**.
cambus² *f.g1* (-say, -stay) Wax si aan
 nadasaneyn u laalaabid.
cambusid *m.f.dh eeg* cambus². *ld* **cambus¹**.
cambuul¹ *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Tub geed sisin ah
 oo isku xiran. 2. Hoy yar, caws qoryo iwm
 ka samaysan oo beeraha laga dhex samaysto.
ld **abbuul, ambuul, cabbuul**.

cambuul ² <i>m.dh</i> Qodaxda sarmaanta marka ay curdanka tahay; dhambacaluul.	canaadnimo <i>m.dh ld</i> cinaadnimo.
cambuulee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Badar cambuulo ka dhigid.	canaan <i>m.dh</i> Hadal kulul oo loo jeediyo qof wax ba'shay.
cambuuleyn <i>m.f.dh eeg</i> cambuulee.	canaanad <i>m.l ld</i> canaanasho.
cambuulo <i>m.dh</i> Badar la kariyey isagoo iniiinahiisa aan la burburin.	canaanasho <i>m.f.dh eeg</i> canaano. <i>ld</i> canaanad.
cambuur ¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Gashi haweenku qaato oo ilaa lugaha ku eg. 2. <i>ld</i> camambuurid.	canaaniyo <i>m.l</i> Gubtahanyo.
cambuur ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> camambuur ² .	canaano <i>f.g3</i> (-ntay, -natay) Cid canaan u jeedin.
cambuurid <i>m.f.dh ld</i> camambuurid.	canaanyo <i>m.dh ld</i> cadanyo.
camcam <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Nafley dhulka ku rafin.	canaanyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld</i> cadanyoo.
camcamin <i>m.f.dh eeg</i> camcam. <i>ld</i> camcamis, camcamo (3).	canaanyood <i>m.l ld</i> cadanyood.
camcamis <i>m.l ld</i> camcamin.	canaasiir <i>m.dh.u</i> 1. Dad si ihaano ahaan, la rabo in wax laga sheego. 2. <i>eeg</i> cursur.
camcamo <i>m.dh</i> 1. Dhul ku rafin aan waxyeello weyn lahayn ee nafley lagu sameeyo. 2. Waqtii in door ah; cabbaar. 3. <i>ld</i> camcamin.	canab <i>m.l</i> 1. Geed saaq, dhala miro yaryar, kulkulucsan, caddaan ama guduud ah, cutubcutub u baxa oo sidooda lagu cuno ama khamri laga sameeyo ama inta la qallajiyo sibiib laga dhigo. 2. Miraha geedkaas dhala. 3. C. ah: kuul mirahaas u eg. <i>ld</i> cinab.
cammaar <i>m.l.kh</i> C. ah: xarig ama jawaan dun adag ka samaysan.	cananaas <i>m.l</i> Geed ka baxa kulaylaho oo dhala buruq kuusan, macaan oo korka ku leh qolof kurtumo leh, madaxa sarena caleemo dhuudhuuban oo adag.
cammayn <i>m.f.dh eeg</i> cammee.	cananno <i>m.dh</i> Dhacaan cad, dhirta qaarkeeda ka yimaadda oo ku dhega wixii taabta oo adag.
cammee <i>f.g2</i> (-meeeyay, -maysay) 1. Cid khayaamayn. 2. Cid indhaturid.	cananyo <i>m.dh ld</i> cadanyo.
cammir <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Dukaan, badeeco badan dhigid. 2. Shaah, sonkor, caleen, qoroful, hayl iwm isu dheellitirid.	cananyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld</i> cadanyoo.
cammiraad <i>m.dh</i> 1. Wax aan dhab ahayn oo meel maran lagu buuxiyo. 2. <i>ld</i> cammirid.	cananyood <i>m.l ld</i> cadanyood.
cammiran <i>f.mg4</i> (-rcaa, -rnayd) Wax la cammiray ahaansho (dukaan).	canbar <i>m.l ld</i> cambar.
cammirid <i>m.f.dh eeg</i> cammir. <i>ld</i> cammiraad.	canbarshe <i>m.l</i> (-shayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld</i> cambarshe.
cammirnaan <i>m.f.dh eeg</i> cammiran. <i>ld</i> cammirnaansho.	canceeno <i>m.dh</i> Raxmad; naxariis.
cammirnaansho <i>m.l/dh ld</i> cammirnaan.	canceensad <i>m.l ld</i> canceensasho.
cammo <i>m.dh</i> C. ah: qof aan indhaha wax ka arkayn. <i>ld</i> cammoole.	canceensasho <i>m.f.dh eeg</i> canceenso. <i>ld</i> canceensad.
cammoobid <i>m.f.dh eeg</i> cammow.	canceenso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Cid canceeno ka dalbasho.
cammoole <i>m.l ld</i> cammo.	candallaa <i>m.l ld</i> cantalyaa.
cammow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Cammo noqosho.	candhaaq ¹ <i>m.l ld</i> candhaaqid.
cammuud <i>m.dh</i> Ciid jilicsan oo aan lahayn habaas, dhoobo iyo dhagax.	candhaaq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Si kala daadsanaan iyo qaabdarro ah u fadhiyid (qof).
can <i>m.l</i> (caman, <i>m.l</i>) Labada cad ee hilibka ah oo ku yaal wejiga labadiisa dhinac midkood, waxay u dhexeeyaan isha iyo qalka hoose, ama sanka iyo dhegta.	candhaaqid <i>m.f.dh eeg</i> candhaaq ² . <i>ld</i> candhaaq ¹ .
canaab <i>m.dh</i> 1. Culays. 2. Daal badan oo la dareemo marka socod dheer la galoo.	candhaaqsasho <i>m.f.dh eeg</i> candhaaqso. <i>ld</i> candhaaqsi.
canaad ¹ <i>m.l ld</i> cinaad ¹ .	candhaaqsashi <i>m.l ld</i> candhaaqsasho.
canaad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld</i> cinaad ² .	candhaaqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Si candhaaq ah u fadhiisasho.
canaadi <i>m.l.kh ld</i> cinaadi.	
canaadid <i>m.dh ld</i> cinaadid.	

candhabeel¹ *m.l* 1. Cudur ku dhaca candhada oo xididdada caanaha waaxyeela. 2. *ld* **candhabeelid.**

candhabeel² *f.mg1* (-eelay, -eeshay) Cudur candhada ku dhacay awgeed xididdada caanaha waxyeloobid.

candhabeelid *m.f.db eeg* candhabeel². *ld* **candhabeel¹ (2).**

candhable *m.l* Gun, sal.

candhadheer *m.db* Waraabaha kan dheddigga ah.

candhakar¹ *m.l* Weynaan iyo barar ka muuqda candho aad caano uga buuxsameen.

candhakar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Candho xoolaad aad u dararid.

candhakarid *m.f.db eeg* candhakar².

candhakarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Candho xoolaad wax aad u dararay ahaansho.

candhakarsanaan *m.f.db eeg* candhakarsan. *ld* **candhakarsanaansho.**

candhakarsanaansho *m.l/dh ld* **candhakarsanaan.**

candhasaab¹ *m.l* (-byo, *m.db*) Kolay maro ama harag ka samaysan oo ariga candhada loo geliyo si aysan dhashoodu u nuugin.

candhasaab² *f.g1* (-bay, -btay) Neef ari ah si aysan dhashiisu u nuugin kolay harag ama maro ka samaysan candhada u gelin.

candhasaabban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la candhasaabay ahaansho (ari).

candhasaabasho *m.f.db eeg* candhasaab.

candhasaabid *m.f.db eeg* candhasaab².

candhasaabnaan *m.f.db eeg* candhasaabban. *ld* **candhasaabnaansho.**

candhasaabnaansho *m.l/dh ld* **candhasaabnaan.**

candhasaabbo *f.mg3* (-btay, -batay) Ari irmaan si aysan dhashiisu u nuugin candhasaab u gelin.

candhayn *m.f.db eeg* candhee.

candhee *f.mg2* (-dheeyay, -dhaysay) 1. Neef irmaan candho keenid. 2. Neef sid dhaweyey gor yeelasho.

candho *m.db* (-ooyin, *m.l*) Xubinta caanahu galaan ee xayawaanka dheddig.

candhokar *f.mg1* (-ray, -rtay) Candho xoolaad aad u dararid.

candhokarid *m.f.db eeg* candhokar.

candhokarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Candho xoolaad wax aad u dararsan ahaansho.

candhokarsanaan *m.f.db eeg* candhokarsan. *ld* **candhokarsanaansho.**

candhokarsanaansho *m.l/dh ld* **candhokarsanaan.**

candhuufl *m.db* Hoore layig ah, aan midab lahayn, qanjirrada afka nafleyda ka yimaada oo liqidda cuntada fududeysa. *ld* **candhuufo.**

candhuufl *m.db* (*c. nafl.*) Dareere biyo oo kale ah ay qanjidho candhuufeedku ku dhiiqiiyaan afka. Soo saarida candhuufl waxa nashaadiya cuntada afka ku jirta iyo urta ama ku fekerka cuntada.

candhuuf³ *f.mg1* (-fay, -ftay) Ku c.: cid candhuuf ku tufid.

candhuufayn *m.f.db eeg* candhuuflfee.

candhuufee *f.g2* (-feeyay, -faysay) 1. Candhuuf marin. 2. Candhuuf ku tufid.

candhuufid *m.f.db eeg* candhuuf².

candhuufo *m.db ld* **candhuufl.**

candiid *m.l ld* **cindiid.**

caneeqaadi¹ *m.l ld* **qaneeqaad¹.**

caneeqaad² *f.mg1* (-day, -dday) *ld* **qaneeqaad².**

caneeqaadid *m.db ld* **qaneeqaadid.**

canfar *m.db* Neef ido ah oo canka diilliin cad ku leh.

cangaleel *m.db.u* Nooc aleelada yaryar ka mid ah.

cangub *m.l* Geed quwaax qodax leh oo dhiddinka u eg.

canniin¹ *m.l ld* **ciniin¹.**

canniin² *f.mg1* (-nay, -ntay) *ld* **ciniin².**

canniini *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **ciniini.**

canninid *m.db ld* **ciniinid.**

canniinin *m.db ld* **ciniinin.**

canniinimo *m.db ld* **ciniinimo.**

canjeel *m.l* (-canjeel, *m.db*) Geed weyn, miro la cuno leh, koox koox u baxa oo u eg deegaanka.

canjeelo *m.db* Cunto jilicsan, taawo lagu dubo, ka samaysan badar riqdan oo bur lagu cajimay; cumbaabur; canjeero. *ld* **canjeero.**

canjeero *m.db ld* **canjeelo.**

canjiid *m.db* (-dyo, *m.l*) Summad alif dheer ah oo xoolaha daanka looga dhigo.

canjil¹ *m.l ld* **canjilid.**

canjil² *f.g1* (-ilay, -ishay) Cid hadal ay sheegtay si qaab daran daba dhihid; jilid; dhaajin.

canjilid *m.f.db eeg* canjil². *ld* **canjil¹.**

cankuqaad *m.l* Geedka galleyda inta uusan sabuulka soo ridin ee uu dhinaca ka kuusanyahay.

canqari *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **anqari.**

canqarin *m.db ld* **anqarin.**

canqaris *m.l ld* **anqarin.**

canqarsasho *m.db ld* **anqarsasho.**

canqarso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **anqarso.**

canqaw <i>m.l (-wyo, m.dh)</i> Labada lafood ee ka soo taagan meesha cagta iyo kubka iska galaan mioddo. <i>ld anqow</i> .	cantatab ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Cabsi darteed, si jaahwareersan oo aan caqligal ahayn u hadlid. <i>ld catatab²</i> .
canshuur ¹ <i>m.dh (-ro, m.l)</i> Lacag boqolkiiba in laga qaado hantida dadweynaha si ay dawlaadu ugu fuliso danta guud. <i>ld cashuur¹</i> .	cantatabid <i>m.f.dh eeg cantatab²</i> . <i>ld catatabid</i> .
canshuur ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> 1. Hanti canshuur ka bixin. 2. Cid canaadid. <i>ld cashuur²</i> .	cantoob <i>m.dh ld cantoobo</i> .
canshuuran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax la canshuuray ahaansho (hanti). <i>ld cashuuran</i> .	cantoobo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> In kol shanta farood iyo calaacadha lagu qabto oo buuxisa. <i>ld cantoob, xantoobo</i> .
canshuurasho <i>m.f.dh eeg canshuuro</i> . <i>ld cashuurasho</i> .	cantuug <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Cunto ama cabitaan, hal mar afka ka buuxin.
canshuurid <i>m.f.dh eeg canshuur²</i> . <i>ld cashuurid</i> .	cantuugid <i>m.f.dh eeg cantuug</i> .
canshuurnaan <i>m.f.dh eeg canshuuran</i> . <i>ld canshuurnaan, cashuurnaan, cashuurnaan</i> .	cantuugo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Cabitaan ama cunto hal mar afka buuxisa.
canshuurnaan <i>m.l/dh ld canshuurnaan</i> .	cantuuiji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof cunto uu cantuugo siin.
canshuuro <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Hanti, cashuur ka baxsasho. <i>ld cashuuro</i> .	cantuujin <i>m.f.dh eeg cantuuiji</i> .
canshuurqaad <i>m.l ld Cashurqaade; Canshuurqaadid; canshuurqaade</i> .	canyayuub ¹ <i>m.l</i> Si qaab daran oo wax loo duudduubo.
canshuurqaade <i>m.l (-dayaal, m.l/dh)</i> Qof dadweynaha ka soo ururiya canshuurta. <i>ld canshuurqaad (2), cashuurqaade</i> .	canyayuub ² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Si qaab daran wax u duudduubid.
canshuurqaadid <i>m.dh</i> Uruurinta canshuur laga soo ururiyo dadweynaha. <i>ld canshuurqaad (1), cashuurqaadid</i> .	canyayuubid <i>m.f.dh eeg canyayuub²</i> .
cantab <i>m.dh</i> Meel godan, canka xoolaha ku taal oo daaquo ku ururo.	canyayuuus <i>m.l/u</i> Iniiino qare oo la dubay kaddibna la daqijiyye.
cantalaal ¹ <i>m.l</i> 1. Hadal qof hurdayo ku hadlo; qarow. 2. <i>ld cantalaalid</i> .	canyo <i>m.dh</i> Cagar yar, dhanaan, ka baxa meelaha ciidda jilcan leh oo la cuno. <i>ld cayo</i> .
cantalaal ² <i>f.mg1 (-aalay, -aashay)</i> Qof hurdaya hadlid.	caq <i>m.dh ld aq</i> .
cantalaalid <i>m.f.dh eeg cantalaal²</i> . <i>ld cantalaal¹</i> .	caqabo <i>m.dh</i> Shanboolada oo saddex goor la boolaysto laguna badiyo (turub).
cantalay <i>m.l ld cantalyaa</i> .	caqad <i>m.l</i> Nikaax. <i>ld caqdi</i> .
cantalla <i>m.l ld cantalyaa</i> .	caqasho <i>m.dh ld aqasho</i> .
cantalyaa <i>m.l</i> Nooc ka mid ah haadda waaweyn oo leh gafuur dhuuban oo dheer, lugo dhaadheer iyo guluc laallaadda oo uu cuntada ku rito; baambow. <i>ld candallaa, cantalla, cantalay</i> .	caqdaad <i>m.l eeg caqdad. ld caqdad</i> .
cantar ¹ <i>m.l</i> 1. Kibir; aabi. 2. C. ah: aan ulajeeddo fiican lahayn, aan macne lahayn (hadal).	caqdad <i>m.dh (-daad, m.l)</i> Duub maro ah oo afartan yaardi ah oo midab leh. <i>ld caqdaad</i> .
cantar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Kibir iyo islaweynaan muujin. 2. Hadal aan nuxur badan lahayn sheegid.	caqdi <i>m.l ld caqad</i> .
cantarabbaqash <i>m.l</i> Hadal aad u nuxur yar.	caqi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld aqi</i> .
cantarid <i>m.f.dh eeg cantar²</i> .	caqido <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Mabda' diimeed oo la aaminsan yahay. <i>ld caaqido</i> .
cantatab ¹ <i>m.l</i> 1. <i>(-byo, m.dh)</i> Qof aad u da'weyn oo caqligisu doorsoomay. 2. C. ah: hadal aan milgo lahayn oo cabsi, argagax iwm keenaan. <i>ld catatab¹</i> .	caqin <i>m.dh ld aqin</i> .
	caqli <i>m.l (-iyo/cuquul, m.dh)</i> Awood binu'aadanka u gaar ah oo ay wax ku kala gartaan; garaad. <i>ld aqli</i> .
	caqliceli <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U c.: cid waxay samayn lahayd ka waanin.
	caqlicelin <i>m.f.dh eeg caqliceli</i> .
	caqliggaab <i>m.l/dh (caqliggaab, m.dh)</i> Qof aan caqli badan lahayn.
	caqliley <i>m.dh (-eeyo, m.dh)</i> Haween caqli badan leh.
	caqlillaawe <i>m.l (-wayaal, m.l/dh)</i> Nin aan caqli fiican lahayn.
	caqlilow <i>m.l (-wyo, m.dh)</i> Nin caqli badan leh.
	caqlisasho <i>m.dh ld caqliyasho</i> .
	caqliso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> <i>ld caqliyaso</i> .
	caqliyad <i>m.dh Ra'yi</i> .

caqliyari <i>m.db</i> Nacasnimo.	carabow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Carab noqosho.
caqliyaysasho <i>m.f.db</i> eeg caqliyayso. <i>ld</i> caqlisasho.	caraceli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Haweenay dudday gurigeedii ku celin iyadoo la raalli gelinayo.
caqliyayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Ilmo, wax garaadkiisu kordhay noqosho. 2. Qof fal xun oo uu sameyn jirey ka waantoobid. 3. Qof bisil oo waaya-arag ah noqosho. <i>ld</i> caqliso.	caracelin <i>m.f.db</i> eeg caraceli.
caqo <i>f.mg3</i> (-qday, -qatay) <i>ld</i> aqo.	carad <i>m.l</i> 1. Qof aad u gaboobay. 2. <i>ld</i> carasho.
car ¹ <i>m.l</i> 1. Qadidiqka ku hara weel la culay. 2. Dhadhanka ay yeeshaan caano, biyo iwm oo lagu shubay weel la culay. 3. Cudur candhada geela ku dhaca oo dildilaaciya. 4. (e.d) C.: haddaad ku dhacdid!; Wir!	caradhaban <i>m.l</i> Xanuun hanfaf leh oo oogada laga dareemo.
car ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Car noqosho. <i>ld</i> cartan ² .	caradhow <i>f.mg4</i> (-waa, -wayd) Qof dhaqso u xanaaqa ahaansho.
caraacar <i>m.l</i> 1. Geed nagaar leh qodaxyo kuwa tiinka u eg oo ka baxa meelaha qabatinka leh. 2. Qodaxda geed-qodxeed yar. <i>ld</i> caraacir, caraancar.	caradhowaan <i>m.f.db</i> eeg caradhow. <i>ld</i> caradhowaansho.
caraacir <i>m.l</i> <i>ld</i> caraacar.	caradhowaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> caradhowaan.
caraadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof dagaal ku guubaabin.	caradugaag <i>m.l</i> Cudur eyga ku dhaca oo ku khasba in uu qaniino dadka iyo xoolaha.
caraadin <i>m.f.db</i> eeg caraadi.	caraf ¹ <i>m.db</i> Ur udgoon oo la jeclayso.
caraancar <i>m.l</i> <i>ld</i> caraacar.	caraf ² <i>f.mg1</i> (-rfay, -raftay; -rfi) Ur carfoon soo udgid.
caraatamid <i>m.f.db</i> eeg caraatan ² . <i>ld</i> caraatan ¹ .	carafudayd <i>m.l</i> <i>ld</i> carafududaan.
caraatan ¹ <i>m.l</i> Kaftan suugaaneed cay ah oon laga caroon oo wiilasha iyo gabdhaha isdhafsata; yooyootan. <i>ld</i> caraatamid.	carafudud <i>f.mg4</i> (-daa, -dayd) Qof dhaqso u xanaaqa ahaansho.
caraatan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Kaftan suugaantiisu sarreysyo laba dhallinyaro (wiil iyo gabar) ama ka badan isdhafsasho.	carafududaan <i>m.f.db</i> eeg carafudud. <i>ld</i> carafudayd, carafududaansho.
carab <i>m.l</i> (carab, <i>m.db</i>) 1. Qof sinjigiisa ka soo jeeda ummadda uu nabiga u dhashay. 2. Midab lo'da iyo riyuhu yeeshaan oo casaan iyo caddaan isbarxay ah.	carafududaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> carafududaan.
carabayn <i>m.f.db</i> eeg carabee. <i>ld</i> carabiyeyn.	carar ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> cararid. Orod baqdin leh. 2. Dhiin meyraxda dhirta qaarkered laga sameeyo oo wax lagu aslo; asal; aglool.
carabbaabba ¹ <i>m.l</i> Degganaan ka muuqata qof caro haysay ka tirantay.	carar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Orod baqdin ku jirto ordid.
carabbaabba ² <i>f.mg1</i> (-'ay, -'day; -bi'i) Qof caro haysay ka tirmid.	cararayn <i>m.f.db</i> eeg cararee. <i>ld</i> cararin.
carabbaabbi ¹ <i>m.f.db</i> eeg carabbaabba ² .	cararaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Weel wax la carariyey ahaansho.
carabcad <i>m.l</i> Neef ido ah oo wada cad; shiikh.	cararaysnaan <i>m.f.db</i> eeg cararaysan. <i>ld</i> cararaysnaansho.
carabee <i>f.g2</i> (-beeyay, -baysay) 1. Cid dhaqankeeda iyo luqaddeeda mid carbeed ka dhigid. 2. Cid carab iska yeelid. <i>ld</i> carabiye.	cararaysnaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> cararaysnaan.
carabi ¹ <i>m.l</i> Af ay dadka carbeed ku hadlaan.	cararee <i>f.g2</i> (-reeyay, -reysay) Weel asal marin.
carabi ² <i>m.db</i> Nooc kalluunka ka mid ah,	carareysad <i>m.l</i> <i>ld</i> cararsasho.
carabiye <i>f.g/mg2</i> (-yeeyay, -yeysay) 1. (<i>f.mg</i>) Af carbeedka ku hadlid. 2. (<i>f.mg</i>) Carab is macnayn. 3. (<i>f.g</i>) <i>ld</i> carabee. <i>ld</i> carabee	carareysasho <i>m.db</i> <i>ld</i> cararsasho.
carabiyeen <i>m.db</i> eeg carabiye. <i>ld</i> carabayn.	carareysi <i>m.l</i> <i>ld</i> cararsasho.
carablaay <i>m.db</i> Haweenay aan karin ereyada qaarkood sida loogu dhawaqaqo.	carareyo <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> cararso.
caraboopid <i>m.f.db</i> eeg carabow.	carari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> cararee.
	cararid <i>m.f.db</i> eeg carar ² . <i>ld</i> carar ¹ (1).
	cararin <i>m.db</i> <i>ld</i> cararayn.
	cararsad <i>m.l</i> <i>ld</i> cararsasho.
	cararsasho <i>m.f.db</i> eeg cararso. <i>ld</i> carareysad, carareysasho, carareysi, cacarsad, car
	cararsi <i>m.l</i> <i>ld</i> cararsasho.
	cararso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Weel carar marsasho. <i>ld</i> carareyo.
	carasho <i>m.f.db</i> eeg caro ² . <i>ld</i> carad.
	caratir ¹ <i>m.l</i> Wax qof carooday carada looga ba'sho (siiba haweenka).
	caratir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Cid caro ka bi'in.

caratirid <i>m.f.db eeg</i> caratir ² .	carcaraafid <i>m.f.db eeg</i> carcaraaf ² .
caraw <i>m.l</i> Midab cawl ah.	carcaraafsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax carcaraafey ahansho.
carayn <i>m.f.db eeg</i> caree.	carcaraafsanaan <i>m.f.db eeg</i> carcaraafsan. <i>ld</i> carcaraafsanaansho.
caraysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) U c.: wax caro haysa ahaansho.	carcaraafsanaansho <i>m.l/db ld</i> carcaraafsanaan.
caraysii <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) 1. Is c.: is daalin. 2. Ka c.: cid caro ku abuurid.	carcaraanyo <i>m.db ld</i> carsaanyo.
caraysiin <i>m.f.db eeg</i> caraysii.	carceer ¹ <i>m.l ld</i> carceerid.
caraysnaan <i>m.f.db eeg</i> caraysan. <i>ld</i> caraysnaansho.	carceer ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Wax muuqaalkiisa libdhid.
caraysnaansho <i>m.l/db ld</i> caraysnaan.	carceerid <i>m.f.db eeg</i> carceer ² . <i>ld</i> carceer ¹ .
carbar ¹ <i>m.l</i> Xaaladda neef baahan oo cabbay biyo aad u dhanaan oo maqaarkiisa iyo hilibkiisa biyo kala dhex gelaan.	carceero <i>m.db</i> 1. <i>ld</i> ciiraciiro. Muuqaal ciiro ku jirto. 2. Kaalmo; gargaar.
carbar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Neef baahan oo biyo cabbay xalxalid.	carceersasho <i>m.f.db eeg</i> carceerso. <i>ld</i> carceersi.
carbarid <i>m.f.db eeg</i> carbar ² .	carceersi <i>m.l ld</i> carceersasho.
carbash <i>m.db</i> Cayaar turub (firo) haad la dalbaday qofka firaynayaa firada labaad ku helid.	carceerso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Wax muuqaalkiisa libdhid.
carbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Nafley tababbar gaar ah siin.	carcoorri ¹ <i>m.db</i> Bawdaqaawis been ah; garmaame.
carbin <i>m.f.db eeg</i> carbi. <i>ld</i> carbis (2).	carcoorri ² <i>f.mg1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Bowdaqaawis samayn; garmaamayn.
carbis <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) 1. Xero ciidan oo wax lagu tababbaro. 2. <i>ld</i> carbin.	carcoorrin <i>m.db ld</i> caarcooriyid.
carbisan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax caro haysa ahaansho.	carcoorriyid <i>m.f.db eeg</i> carcoorri ² . <i>ld</i> carcoorrin.
carbisnaan <i>m.f.db eeg</i> carbisan. <i>ld</i> carbisnaansho.	cardaaduq <i>m.db</i> (-qo, <i>m.l</i>) Burbur. <i>ld</i> cardaaduqe.
carbisnaansho <i>m.l/db ld</i> carbisnaan.	cardaaduqe <i>m.l ld</i> cardaaduq.
carbiye <i>m.l</i> (-yaalaal, <i>m.l/db</i>) Qof wax carbiya.	card-alxaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Baryo, tuugmo; arji, codsi, talo.
carbuun ¹ <i>m.db</i> (-no, <i>m.db</i>) In lacag ah oo cid wax laga gatay horumar ahaan loo sii siyo.	cardiif <i>m.l</i> Midab caddaan xigeen ah.
carbuun ² <i>f.g1</i> (-nay, -ntay) Wax la gadanayo qiimihiisa in ka mid ah qaddimin.	cardun <i>m.l ld</i> curdan.
carbuunad <i>m.l ld</i> carbuunasho.	caree <i>f.g2</i> (-reeyay, -raysay) Nafley xanaaq dagaal geliya ku abuurid.
carbuunan <i>f.mg4</i> (-nnaa, -nnayd) Wax carbuun laga bixiyey ahaansho (badeeco).	carfad <i>m.l.kh ld</i> qarfad ¹ .
carbuunasho <i>m.f.db eeg</i> carbuuno. <i>ld</i> carbuunad.	carfid <i>m.f.db eeg</i> caraf ² .
carbuunid <i>m.f.db eeg</i> carbuun ² .	cargaag ¹ <i>m.l</i> Cabaadka uu sameeyo awr weyn. <i>ld</i> margaag ¹ .
carbuunnaan <i>m.f.db eeg</i> carbuunan. <i>ld</i> carbuunnaansho.	cargaag ² <i>f.mg1</i> (-gmay, -gmatay) Awr, cabaad weyn samayn. <i>ld</i> margaag ² .
carbuunnaansho <i>m.l/db ld</i> carbuunnaan.	cargaagid <i>m.f.db eeg</i> cargaag ² . <i>ld</i> margaagid.
carbuuno <i>f.g3</i> (-ntay, -natay) Badeeco carbuun ka bixin.	cargaagtamid <i>m.f.db eeg</i> cargaagtan ² . <i>ld</i> cargaagtan ¹ .
carcar ¹ <i>m.l</i> 1. Cudur finan leh oo naasaha geela ku dhaca. 2. Midab barashirix ah oo ay riyuu ku yeeshaan qoorta.	cargaagtan ¹ <i>m.l ld</i> cargaagtamid.
carcar ² <i>m.db</i> Awood dihin oo aan weli wax lagu qaban.	cargaagtan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) 1. Dhawaqaq, geedo burburin iwm uu ku kaco libaaxa marka uu caroodo. 2. Muran aan go'aan lahayn ku hadlid.
carcaraaf ¹ <i>m.l</i> 1. Dhibaato aad u weyn; rafaad. 2. Barsaq.	cargo <i>m.db.kh</i> Laan ama miro curdan ah.
carcaraaf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Dhibaato weyn la kulmid.	cargun <i>m.db</i> Doog aad u jilicsan.
	cari <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. (<i>f.g</i>) Qof ama xayawaan ka caraysiin. 2. (<i>f.mg</i>) Neef rimman candho keenid.
	carid <i>m.db ld</i> cartamid.
	cariigsad <i>m.l ld</i> cariiqsasho.
	cariigsasho <i>m.db ld</i> cariiqsasho.

cariigsi *m.l ld cariiqsasho*.

cariigso *f.mg3 (-saday, -satay) ld cariiqso*.

cariiq *m.l Wax qadiin ah; wax qimo leh; wax caan*.

cariiqsasho *m.l ld cariiqsasho*.

cariiqsasho *m.f.dh eeg cariiqso. ld cariigsad, cariigasho, cariigsi, cariiqsasho, cariisi*

cariiqsi *m.l 1. Wax la yeeli laaha, qof darti ama ku xumaynti, u diidid; wax aan sameeyeen oo qof ku xumaynti loo sameeyo. 2. ld cariiqsasho. ld cariiqsasho*.

cariiqso *f.mg3 (-saday, -satay) Ku c.: fal cid lagu canaadayo ku kicid. ld cariigso*.

cariiri¹ *m.l ld ciriiri¹*.

cariiri² *f.mg1/2 (-iyay, iday/-isay; -iyi) ld ciriiri²*.

cariirin *m.dh ld ciriiriyid*.

cariiryid *m.dh ld ciriiryid*.

cariiryoon *f.mg4 (-naa, -nayd) ld ciriiryoon*.

cariiryoonaan *m.dh ld ciriiryoonaan*.

cariiryoonaansho *m.l/dh ld ciriiryoonaan*.

cariish *m.l (-shyo/carshaan, m.dh) Hooy ka samaysan dhis iyo dhoobo oo dhinacyadiisu qaab laydi leeyihiin*.

carin *m.f.dh eeg cari. ld caris (2)*.

caris *m.l 1. Dhul siman oo ciiddisu guduudan tahay. 2. ld carin*.

carjab¹ *m.l 1. C. ah: maro urtii cusaybku ka ba'ay. 2. ld carjabid*.

carjab² *f.mg1 (-bay, -btay) Maro, urtii cusaybka ka bi'id*.

carjabid *m.f.dh eeg carjab². ld carjab¹ (2)*.

carjaw *m.dh (-wyo, m.dh) (c.nafl.) Cad yar oo aan hilib iyo laf midna ahayn, nadoocma oo lafaha isku xirta*.

carjebi *f.g2 (-iyay, -isay) 1. Dhar cusayb ka bi'in. 2. Weel la culay carka ka bi'in*.

carjebin *m.f.dh eeg carjebi. ld carjebis*.

carjebis *m.l ld carjebin*.

carjo *m.dh Cambuul*.

carmal *m.l.u Haweenay la guursaday oo la furay ama ninkii ka dhintay; goroob*.

carmali *m.l.kh C. ah: haweenay la guursaday oo la furay ama ninkii ka dhintay; goroob*.

carmaloobid *m.f.dh eeg carmalow*.

carmalow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) Carmal noqosho*.

carmayn *m.dh ld carmin*.

carmee *f.g2 (-meeay, -meysay) ld carmi*.

carmi *f.g2 (-iyay, -isay) 1. Weel carmo marin. 2. Hilib dab ku yacyacoodin. ld carmee*.

carmin *m.f.dh eeg carmi. ld carmaysn*.

carmo *m.dh Geed laamo dhuudhuuban iyo caleemo balballaaran leh oo dhala miro kuwa canabka u eg*.

caro¹ *m.dh Dareen qofka ku dhasha oo shucuurtiisa kiciya marka xumaan ama qadaf lagu sameeyo*.

caro² *f.mg3 (-rtay, -ratay) Caro gelid; xanaaqid; camashood*.

caroceli *f.g2 (-iyay, -isay) Haweenay dudday gurigeedii ku celin iyadoo la raali gelyiy*.

carocelin *m.f.dh eeg caroceli*.

caroo *f.mg3 (-ooday, -ootay) U c.: caro dareemid*.

caroobid *m.f.dh eeg carow*.

carood *m.l eeg caroo*.

caroofi *m.l C. ah: neef geel ah, lixaad weyn, sanqaroor rogan leh*.

caroog *m.l (-gyo/caroog, m.dh) 1. Buun. 2. (muus.) Qalabka muusikada nooc ka mid ah oo leh af ballaaran, cod dheerna bixiya*.

carooti *f.mg2 (-iyay, -isay) Cir, daruuro biyo ka buuxaan yeelasho*.

carow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) Caano, wax car yeeshay noqosho*.

carqalad *m.dh Qas iyo lab lagu sameeyo hawl si wanaagsan u socota. ld carqalo*.

carqaladee *f.mg2 (-deeyay, -deysay) Hawl carqalad gelin*.

carqaladeyn *m.f.dh eeg carqaladee*.

carqalo *m.dh ld carqalad*.

carraabi *f.g2 (-iyay, -isay) 1. Wax galab meel u kaxayn. 2. Marti is dhaafin*.

carraabid *m.f.dh 1. eeg carrow. 2. eeg carraaw*.

carraabin *m.f.dh eeg carraabi. ld carraabis*.

carraabis *m.dh ld caraabin*.

carraabo *m.dh Socod goor galab ah meel laga tago iyadoo meel kale la higsanayo. ld carrowtiin*.

carraaw *f.mg1 (-aabay, -aabtay) Galab meel u socosho. ld carrow (2)*.

carrab *m.l (-bo/-byo, m.dh) 1. Xubin jilicsan oo ku jirta afka nafleyda oo qaabbilsan dhadhanka, calaliska, liqida iyo kala soocidda hadalka. 2. C. ku dhufasho: carrabbaabid. 3. C. macaan: hadal macaan*.

carrabbaab¹ *m.l Gefka carrabka; halmaan. ld carrabbow¹*.

carrabbaab² *f.g/mg1 (-bay, -btay) 1. (f.g) Wax xusid ama sheegid. 2. (f.mg) Si qalad in yar oo tibix ah ka sheegid*.

carrabbaabid *m.f.dh eeg carrabbaab²*.

carrabbow¹ *m.l/ld carrabbaab¹*.

carrabbow² *f.g/mg1 (-oobay, -owday; -oobi) ld carabbaab²*.

carrabcad *m.dh Dhasha xoolaha oo caananuugga ah oo aan weli daaqid gaarin*.

carrabdhw¹ *m.l Alalaas; mashxarad*.

carrabdhaw ² <i>f.mg1</i> (-dhebay, - dhawday; - dhebi) Mashxarad samayn.	carraggoys <i>m.l</i> 1. C. ah: roob xoog badan oo dhulka bohola ka jeexa. 2. Xaro cusub aan degel hore ahayn. 3. <i>ld</i> carraggoyn .
carrabdhebid <i>m.f.dh eeg</i> carrabdhaw ² .	carragguur¹ <i>m.l</i> Ka tegidda carrada nafaqada leh ka tagto dhul, daad, dabayl iwm awgeed. <i>ld</i> carroguur .
carrabey <i>m.l ld</i> carrablaw .	carragguur² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Dabayl, daad iwm awgeed dhul carrada nafaqada leh ka tegid.
carrabjalqi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Erayo dhawaqoodu isku dhow yahay oo carrabka carruurta lagu jilciyo dhihid.	carragguurid <i>m.f.dh eeg</i> carragguur² .
carrabjalqin <i>m.f.dh eeg</i> carrabjalqi. <i>ld</i> carrabjalqis .	carraguduud <i>m.l</i> Dhul midabka ciiddiisu cas tahay.
carrabjalqis <i>m.l ld</i> carrabjalqin .	carramadow <i>m.l</i> Dhul midabka ciiddiisu madow u dhowdahay oo beerashada ku wanaagsan. <i>ld</i> carromadow .
carrabkeliyaale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Koor hal carab leh.	carranafaqayn <i>m.dh</i> Bacriminta dhul digo, daawo iwm lagu bacrimiyo si wax loogu beero.
carrabkudhufad <i>m.l ld</i> carrabkudhufasho .	carranafaqeeye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/dh</i>) Digo, dawo iwm oo dhulka lagu bacrimiyo.
carrabkudhufasho <i>m.dh</i> Hadalhaynta. <i>ld</i> carrabkudhufad .	carrarroog¹ <i>m.l ld</i> carrarroogid .
carrabla ¹ <i>m.dh ld</i> carrablaay .	carrarroog² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Beer, ciiddeeda burburin kaddibna jilcin.
carrabla ² <i>f.mg4</i> (-'aa -'ayd) Qof aan erayada qaarkood sida loogu dhawaqaqo karin ahaansho.	carrarroogid <i>m.f.dh eeg</i> carrarroog² . <i>ld</i> carrarroog¹ .
carrabla'aan <i>m.f.dh</i> 1. <i>eeg</i> carrabla ¹ . 2. Shigshigidda. <i>ld</i> carrabla'aansho .	carrasan <i>m.l</i> Dhul saac iyo nur leh oo aan qaniin lahayn.
carrabla aansho <i>m.l/dh ld</i> carrabla'aan .	carraseel <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> carroseel .
carrablaay <i>m.dh</i> Haweeney aan karin erayada qaarkood sida loogu dhawaqaqo. <i>ld</i> carrabla¹ .	carrawtiin <i>m.l ld</i> carraabo .
carrablaw <i>m.l</i> Nin aan karin erayada qaarkood sida loogu dhawaqaqo. <i>ld</i> carrabey .	carrayn <i>m.f.dh eeg</i> carree.
carrablo'aad <i>m.l</i> Geednagar yar, faalala, leh laamo la cuno oo alamo leh.	carree <i>f.g2</i> (-reeyay, -raysay) 1. Wax ciid ku shubid. 2. Geel cusbo siin.
carrabmacaan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Si raxiim ah u hadlid.	carri <i>m.l ld</i> carro (2).
carrabmacaanaan <i>m.f.dh eeg</i> carrabmacaan. <i>ld</i> carrabmacaanaansho .	carris <i>m.l</i> Dhul geednagar leh oo u dhexeeya buur iyo bannaan.
carrabmacaanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> carrabmacaanaan .	carro <i>m.dh</i> 1. <i>ld</i> ciid (1). 2. <i>ld</i> carri . Dhul; dal; waddan. 3. Ciid cusbo leh.
carrabmaris <i>m.l</i> Su'aasha la weyddiyo herinta inuu jiro cid dembi gashay, marka dhawr goor la soo hungoobo.	carrocad <i>m.l</i> Dhul carradiisu caddahay oo aan beer noqon karin.
carracad <i>m.l</i> Dhul midabka ciiddiisu caddaan u dhawdahay.	carrog¹ <i>m.l</i> Biyaha ama caanaha haan ama dhiil la culay carka looga dhaqo.
carrafo <i>m.dh ld</i> arrafo .	carrog² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Haan ama dhiil la culay biyo ama caano carka uga dhaqid.
carraggeddi ¹ <i>m.l ld</i> carraggeddiyid .	carrogan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Haan ama dhiil la culay biyo ama caano wax carka looga dhaqay ahaansho.
carraggeddi ² <i>f.g1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Beer, ciiddeeda burburin kaddibna jilcin.	carrogid <i>m.f.dh eeg</i> carrog² .
carraggeddin <i>m.dh ld</i> carraggediyid .	carrogaan <i>m.f.dh eeg</i> carrogan. <i>ld</i> carrogaansho .
carraggeddis <i>m.l</i> Burburinta iyo jilcinta ciidda beerta lagu sameeyo. <i>ld</i> carraggeddiyid .	carrogaansho <i>m.l/dh ld</i> carrogaan .
carraggeddiyid <i>m.dh eeg</i> carraggeddi ² . <i>ld</i> carraggeddi¹, carraggedin, carraggeddis .	carroguur <i>m.l</i> (jool.) Rifanka ama lumista carrada sare, inta badanna waxa sababa falka dabaysha iyo roobka. <i>ld</i> carragguur .
carraggo <i>f.g/mg2</i> (-ooyay, -oysay) 1. <i>(f.g)</i> Socdaal ugu horrayn. 2. <i>(f.mg)</i> Beer dooxyo u yeelid.	carrojiif <i>m.l</i> (jool.) Lakab dhadhaab ah oo ka hooseeya oogada dhulka, kaas oo ka kooban
carraggoyn <i>m.f.dh eeg</i> carraggoyn. <i>ld</i> carrgoys (3).	

dhadhaabo cufnaantoodu ay ka sarrayso kuwa oogada dhulka, wawaana kala saara carrojiifka iyo oogada dhulka la yiraahdo moho; gunta dhererka carrojiifku wuxuu gaarayaa ilaa 2,900 Km. (1,800 mayl) ka hoos dhulka dushiisa. Carrojiifka isagana waxaa ka hooseeya xuddunta.

carromadow *m.dh ld carramadow.*

carromaris *m.l Boondhow.*

carroobid *m.f.dh eeg carrow.*

carroseel *m.l/dh (-llo, m.dh)* Dhul ciiddisu dhano tahay. *ld* **carraseel.**

carrow *f.mg1 (-raabay, -rowday; -raabi)*
1. Wax ciid yeelasho. 2. *ld* **carraaw.**

carruur *m.dh.u* Dhasha dadka; ilmo; ubad.

carruurayn *m.f.dh eeg carruuree.*

carruree *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* 1. Cid in ay sida carruurta u dhaqanta ku kallifid. 2. Is c.: carruur iska dhigid.

carruurnimo *m.dh* Carruur ahaansho.

carruuroobid *m.f.dh eeg carruurow.*

carruurow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)*
Carruur noqosh; carruur u ekaansho.

carsaanyo *m.dh* Naflay badda ku nool oo leh sideed lugood iyo labo birqaab oo ay wax ku qabato, hor iyo dibba waa u oroddan; suulogyo; suulalgoys. *ld* **carcarsaanyo.**

carsaanyow *m.l (daaw.)* Cudur halis ah oo jirka meeshuu gala cuna si dhaqsana ugu fida oo ilaa meeshii uu ku dhacay la gooyo aan laga bogsoon; feex; fayii; buro; bahalaad.

carshaan *m.dh.w eeg cariish.*

carshaashayn *m.f.dh eeg carshaashee. ld carshacarshayn.*

carshaashee *f.g2 (-sheeyay, -shaysay)* Hawl qas iyo lab dhex gelin. *ld* **carshacarshee.**

carshaasho *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. (*ld carshacarshe*) Qas iyo lab hawl socoto lagu hakiyo. 2. Timir aan aad u bislaan.

carshacarshayn *m.dh ld carshaashayn.*

carshacarshe *m.l* Qas iyo lab hawl socota lagu hakiyo. *ld* **carshaasho** (1).

carshacarshee *f.g2 (-sheeyay, -sheysay)* *ld carshaashee.*

carshacarsheyn *m.dh ld carshaashayn.*

carshi *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Sariirta boqorka. 2. Shay weyn, muqaddas ah Eebbe leeyahay oo samada sare ku sugar. 3. Geed abaareed gaaban oo leh caleemo balballaaran iyo miro macaan oo la cuno kana baxa carroguduudka.

carshin *m.dh* Dhul daaq leh, dhulka xooluhu daaqaan.

cartamid *m.f.dh eeg cartan². ld cartan¹.*

cartan¹ *m.l* Qaylo iyo wax burburin ay sameeyaan nafleyda qaar marka ay xanaqaan. *ld* **cartamid.**

cartan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* 1. Ur aad u udgoon wax ka soo urid. 2. *ld* **car** 2. Xanaag dartii, qaylo iyo wax burburin samayn. 3. Karkarid.

catir¹ *m.l ld catir¹.*

catir² *fg1 (-ray, -rtay)* *ld* **catir².**

cartiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* *ld* **catiran.**

cartirid *m.dh ld catirid.*

cartirnaan *m.dh ld catirnaan.*

cartirnaansho *m.l/dh ld catirnaan.*

carun *m.l* 1. Dhiig guduudkiisu yaryahay. 2. Doog yar oo markaa soo baxay.

caruuusad *m.dh ld aroosad.*

carwaajiis *m.l* Midab guduud furan ah.

carwasaad¹ *m.l ld calwasaad¹ (2).*

carwasaad² *f.mg1 (-day, -dday)* *ld* **calwasaad³.**

carwasaadid *m.dh ld calwasaadid.*

carwo *m.dh (-ooyin, m.l)* Suuq weyn, lagu soo bandhigo waxsoosaarka beeraha, warshadaha iwm oo waqtii go'an oo lagu daawado leh.

cas¹ *m.l* 1. Kaaha midabka huruudda u eg oo arooryada hore ka muuqda dhanka bari, inta ayan qorraxdu soo bixin. 2. Meel bannaan oo ciid jiliscan leh oo la dego. 3. Midab guduud xigeen ah. 4. Sayn yaroo meel ka hoora. 5. Meel bannaan.

cas² *f.mg4 (-saa, -sayd; cascias)* Wax midabkiisu guduud furanyahay ahaansho.

casaan¹ *m.l* 1.C. ah: midab guduud furan ah. 2. Dermo inteeda midabka iyo naqshadda leh. *ld* **casiin.**

casaan² *m.f.dh eeg cas². ld* **casaansho.**

casaanboor *m.l* Midab casaan ah oo caddaan iyo madow ku dhafan yahay.

casaansho *m.l/dh eeg casow. ld* **casaan².**

casaaro *m.dh ld* **cisaaro.**

casabaysad *m.l ld* **casabaysasho.**

casabaysasho *m.f.dh eeg casabayo. ld* **casabaysad, casabaysi.**

casabaysi *m.l ld* **casabaysasho.**

casabayo *fg3 (-stay, -satay)* Cid casabo ka dhigasho.

casabo *m.dh.u* Dad wada dhalasho ka dhexeyso; xigto; ehelo; xigalo; qaraabo; sokeeye.

casal *m.l* Malab.

casamar¹ *m.l* Qaylo badan oo wax lagu cayrinayo.

casamar² *fg1 (-ray, -rtay)* Wax qaylo ku cayrin.

casamarid *m.f.dh eeg casamar².*

casar <i>m.l (-rro, m.db)</i> 1. Waqtiga u dhexeeya duhurka iyo maqrribka. 2. Salaadda la tukado waqtiga casarka. <i>ld casir.</i>	cashi² <i>f.mg1/2 (-iyay, -iday/-isay;-iyi)</i> Xoolo cudur deriskunool ka dhasha oo ay la cad iyo caano yareeyaa ku dhicid.
casardheer <i>m.l</i> Casarka qaybtiisa hore. <i>ld casardheere.</i>	cashibbax¹ <i>m.l</i> 1. C. ah: xoolo cashi ka bogsooday. 2. <i>ld cashibbixid.</i>
casardheere <i>m.l ld casardheer.</i>	cashibbax² <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> Xoolo cashi ka bogasho.
casargaab <i>m.l</i> Waqtiga casarka ah qaybtiisa dambe. <i>ld casargaab.</i>	cashibbixi <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> Xoolo cashi ka daweyn.
casargaab <i>m.l ld casargaab.</i>	cashibbixid <i>m.f.dh eeg cashibbax².</i> <i>ld cashibbax¹ (2).</i>
casariye <i>m.l</i> Shaaha casarka la cabbo.	cashibbixin <i>m.f.dh eeg cashibbixi.</i> <i>ld cashibbixis.</i>
casarleged <i>m.l</i> Nooc uunsiga ka mid ah oo aad u udgoon.	cashibbixis <i>m.l ld cashibbixin.</i>
casarliiq <i>m.l</i> Marka ay qorraxdu aad u gaabato oo ay dhicid ku dhawdahay.	cashiiraysad <i>m.l ld cashiiraysasho.</i>
casayn <i>m.f.dh eeg casee.</i>	cashiiraysasho <i>m.f.dh eeg cashiirayso.</i> <i>ld cashiiraysad, cashiiraysi.</i>
case <i>m.l</i> 1. Dhagax weyn, guduudan oo guryaha lagu dhisto. 2. Ciyaarta delebka marka afarta qori ee lagu ciyaarayo ay caloolacaddeeyaan.	cashiiraysi <i>m.l ld cashiiraysasho.</i>
casee <i>fg2 (-seeyay, -saysay)</i> 1. Wax midab cas u yeeelid. 2. Kabo buraash marin. 3. Qof xisaab socota leh, deyn muddo gaaban siin (banki).	cashiirayso <i>fg3 (-stay, -satay)</i> Cid cashiiro ka dhigasho.
caseelli <i>m.l ld caseewi.</i>	cashiiro <i>m.dh.u</i> Qaraabo.
caseewi <i>m.dh</i> Nooc timirta ka mid ah, lafa yaryar oo guduud xigeen ah. <i>ld caseelli.</i>	cashin <i>m.dh ld cashiyid.</i>
caseeye <i>m.l (-yayaal, m.l/dh)</i> Qof shaqadiisu tahay kabaha in uu buraasheeyo.	cashiyid <i>m.f.dh eeg cashi².</i> <i>ld cashin.</i>
cashar <i>m.l (-rro, m.db)</i> 1. In aqoon ah oo macallin u guḍbiya arday hal xiso, dersi. 2. Tahliil.	casho <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Cunto habeenkii la cuno. 2. Maalin.
cashari <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> Nafley tahlil ku firdhin.	cashri <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> Nafley tahlil ku firdhin.
casharin <i>m.f.dh eeg cashari.</i> <i>ld casharis.</i>	cashrin <i>m.f.dh eeg cashri.</i> <i>ld cashris.</i>
casharis <i>m.l ld casharin.</i>	cashris <i>m.l ld cashrin.</i>
cashatab¹ <i>m.l (-byo, m.db)</i> Hal irmaan oo gaartey waqtigii ay ku rimi lahayd. <i>ld catajab¹.</i>	cashuur¹ <i>m.l ld canshuur¹.</i>
cashatab² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Hal irmaan, waqtigii ay rimi lahayd dhaafid. <i>ld cashatebi, catajab², catajebi.</i>	cashuur² <i>fg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld canshuur².</i>
cashatebi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld cashatab².</i>	cashuuran <i>f.mg4 (-rcaa, -rnayd)</i> <i>ld canshuuran.</i>
cashatebid <i>m.f.dh eeg cashatab².</i> <i>ld cashatebin, cashatebis, catajebid, catajebin, cata</i>	cashuurasho <i>m.dh ld canshuurasho.</i>
cashatebin <i>m.dh ld cashatebid.</i>	cashuurid <i>m.dh ld canshuurid.</i>
cashatebis <i>m.l ld cashatebid.</i>	cashuurnaan <i>m.db ld canshuurnaan.</i>
cashayn <i>m.f.dh eeg cashee.</i>	cashuurnaansho <i>m.l/dh ld canshuurnaan.</i>
cashaysii <i>fg2 (-iiyay, -iisay)</i> Cid casho siin.	casiimad <i>m.dh ld casiimo.</i>
cashaysiin <i>m.f.dh eeg cashaysii.</i>	casiimayn <i>m.f.dh eeg casiimee.</i>
cashee <i>f.mg2 (-sheeyay, -shaysay)</i> <i>eeg cashaysii.</i>	casiimaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax casiimo lagu akhrriy ahaansho.
cashi¹ <i>m.l</i> Cudur xoolaad ka dhasha deriskunoosha oo cad iyo caano yareeyaan ku rido.	casiimysnaan <i>m.f.dh eeg casiimaysan.</i> <i>ld casiimysnaansho.</i>
	casiimysnaansho <i>m.l/dh ld casiimysnaan.</i>
	casii mee <i>fg2 (-meeyay, -meysay)</i> Cid casiimo ku akhrin.
	casii mo <i>m.dh</i> Qoraallo iyo akhrisyo diini oo loola jeedo in cid lagu waxyelleeyo; asmo. <i>ld casii mad.</i>
	casii in <i>m.l ld casaan¹.</i>
	casii s <i>m.l</i> 1. Ilaha. 2. C. ah: ciso leh.
	casii sad <i>m.dh</i> 1. C. ah: ciso leh (haweenay). 2. Kimis, si gaar ah oo farsamo iyo aalad badan u baahan, loo sameeyo.

casiisnimo *m.db* Cisiis ahaan.
casil *f.g1* (-ilay, -ishay) Qof jago hayo ka qaadiid.
casilaad *m.db* 1. Ka qaadista nin siyaasi ah xilka. 2. *ld casilid*.
casilid *m.f.db eeg casil*. *ld casilaad* (2).
casir¹ *m.l ld casar*.
casir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Xanuuu aad ah oo qabatin ah caloosha ka dareemid.
casirid *m.f.db eeg casir²*.
caskarayn *m.db ld askarayn*.
caskaree *f.g/mg2* (-reeyay, -raysay) *ld askaree*.
caskari *m.l ld askari*.
caskarinnimo *m.db ld askarnimo*.
caskramaroodi *m.l ld askarmaroodi*.
casmal¹ *m.l.kh* C: ah: shaah aan caano lagu darin; bigays.
casmal² *m.db* Tarbuush guduudan.
casow *f.mg3* (-saaday, -saatay) Wax cas noqosh.
casri *m.l* 1. Sebenka markaa la joogo. 2. C. ah: wax cusub oo waqtiga la socda.
casriyayn *m.f.db eeg casriyee*.
casriyee *f.g2* (-yeyay, -yaysay) Wax, wax cusub oo waqtiga la socda ka dhigid.
casumaad *m.l (-do, m.l)* Cunto ka kooban noocyoo badan oo qof la sharfayo loo sameeyo. *ld casuumad*.
casuman *f.mg4* (-mnaa, -mnayd) Wax la casumay ahaansho.
casumid *m.f.db eeg casun*.
casumnaan *m.f.db eeg casuman*. *ld casumnaansho*.
casumnaansho *m.l/db ld casumnaan*.
casun *f.g1* (-umay, -untay; -umi) Cid casuumad u fidin.
casuumad *m.db ld casumaad*.
casuuro *m.db* Midab casaan xigeen ah.
casuus *m.db* Midab cas oo caddaan ku jiro.
cataabid *m.f.db eeg catow²*. *ld catow¹* (2).
catajab¹ *m.l ld cashatab¹*.
catajab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld cashatab²*.
catajabid *m.db ld cashatebid*.
catajebi *f.mg2* (-iyay, -isay) *ld cashatab²*.
catajebin *m.db ld cashatebid*.
catajebis *m.l ld cashatebid*.
catar *m.l (-rro, m.db)* Hoore udgoon, la isku carfiyo oo aalkolo lahayn, oo ka kooban saliid iyo waxyaabo kale. *ld cedar* (3).
catatab¹ *m.l ld cantatab¹*.
catatab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld cantatab²*.
catatabid *m.db ld cantatabid*.
catatar¹ *m.l.kh* C. ah: qandho kulul.
catatar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Qandho kulul oo hayasa awgeed la jarayn.

catatarid *m.f.db eeg catatar²*.
catiir¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Sariir ka samaysan qoryo iyo xarig caw ah. 2. *ld caddiir*. Xarig ka samaysan caw.
catiir² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Sariir catiir ku samayn. 2. Xarig caw ka samayn.
catiiran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la catiiray ahaansho (sariir).
catiirid *m.f.db eeg catiir²*. *ld catiiris*.
catiiris *m.f.db eeg catiir²*. *ld catiirid*.
catiirnaan *m.f.db eeg catiiran*. *ld catiirnaansho*.
catiirnaansho *m.l/db ld catiirnaan*.
catir¹ *m.db (-ro, m.l)* Cad maro ah oo carka lagaga baabbi'iyo weel la culay. *ld cartir¹*.
catir² *f.g1* (-ray, -risay) Weel la culay, cad maro ah ama mayrax carka uga bi'in. *ld catir²*, *catiree*.
catiran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Weel, wax la catiray ahaansho. *ld cartiran*, *catireysan*.
catirayn *m.db ld catirid*.
catiree *f.g2* (-reeyay, -raysay) *ld catir²*.
catireysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld catiran*.
catireysnaan *m.db ld catirnaan*.
catireysnaansho *m.l/db ld catirnaan*.
catirid *m.f.db eeg catir²*. *ld catirayn*, *cartirid*.
catirnaan *m.f.db eeg catiran*. *ld cartirnaan*, *cartirnaansho*, *catireysnaan*, *catireysn*
catirnaansho *m.l/db ld catirnaan*.
catow¹ *m.l* 1. Hadal qof ku muujiya xumaan ama dhibaato gaartay, calaacial. 2. *ld cataabid*.
catow² *f.mg1* (-taabay, -towday; -taabi) Cid, xumaan ama dhibaato gaartay hadal ku sheegid, claacialid.
caw¹ *m.l* 1. Dhinac; dhan. 2. Aagga u dhow meel. *ld caaw¹*.
caw² *m.db* Caleemo dhaadheer, laga sameysto darin dambiil, xarig iwm. oo ka baxda geed la bah ah timirta iyo baarta. *ld caaw²*.
cawaag *m.db* 1. Miraha geedka mayrada. 2. Summad gaar ah oo geela lagu dhigo.
cawaan *m.l (cawaan, m.db)* 1. Dad jaahil ah oo aan diin lahayn. 2. Qof, qof kale hiil iyo hooba la garab taagan.
cawaandi *m.l (-iyo, m.db)* Qof isla weyni iyo kibir badan.
cawaannimo *m.db* Cawaan ahaan.
cawaansad *m.l ld cawaansasho*.
cawaansasho *m.f.db eeg cawaanso*. *ld cawaansad*, *cawaansi*.
cawaansi *m.l ld cawaansasho*.
cawaanso *f.g3* (-saday, -satay) Cid kaalmo iyo taageero ka doonid.

cawaaqib <i>m.l</i> Wawa nasiib u noqda qofka ee noloshiisa ku dambeyso.	cawar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Nafley dhaawac gaarsii. 2. Nafley iftiin weyn, indhaha uga qabasho. <i>ld</i> cawir² .
cawaaqibxumaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawaaqibxun. <i>ld</i> cawaaqibxumaansho, cawaaqibxumi, cawaaqibxumo.	cawaraad <i>m.dh</i> <i>ld</i> cawarid .
cawaaqibxumaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> cawaaqibxumaan.	cawaran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay; -rmi) Wax la cawiray noqosho. <i>ld</i> cawiran¹ .
cawaaqibxumi <i>m.dh</i> Cawaaqib aan wanaagsanayn ee qof noloshiisu ku dambeyo. <i>ld</i> cawaaqibxumaam .	cawaran ² <i>f.mg4</i> (-rmaa, -rnayd) Wax la cawiray ahaansho. <i>ld</i> cawiran² .
cawaaqibxumo <i>m.dh</i> <i>ld</i> cawaaqibxumaan .	cawarid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawar ² . <i>ld</i> cawaraad , cawiraad , cawirid .
cawaaqibxun <i>f.mg4</i> (-umaa, -umayd) Wax aan cawaaqib wanaagsanayn ahaansho.	cawarmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawaran ¹ . <i>ld</i> cawirmid .
cawaarsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawaarso.	cawarnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawaran ² . <i>ld</i> cawarnaansho , cawirnaan , cawirnaansho .
cawaarso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Maroodi, si uu u harraad beelo, dhir dhacaan leh ruugid.	cawarnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> cawarnaan .
cawabbari ¹ <i>m.l</i> 1. Habeen meel nabab gelyo lagu baryo. 2. <i>ld</i> cawabbarid .	cawarnimo <i>m.dh</i> (daaw.) Labada indhood oo kala qalloocda.
cawabbari ² <i>f.mg1/2</i> (-ryay, -riday/risay; -ryi) Habeen meel nabab ku baryid.	cawaroobid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawarow. <i>ld</i> cawiroobid .
cawabbarii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Wax habeen meel ku nabab gelin. <i>ld</i> cawabbariisii .	cawarow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax il beelay ama nabar ka gaaray noqosho. <i>ld</i> cawirow .
cawabbariin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawabbarii. <i>ld</i> cawabbarisiin .	cawaweer ¹ <i>m.l</i> Nooc ka mid ah libaaxbadeedka.
cawabbarin <i>m.dh</i> <i>ld</i> cawabbaryid .	cawaweer ² <i>m.l/dh</i> Waqtiga ay qorraxdu dhacdo oo aan si fiican wax loo arag; himhimow. <i>ld</i> cawawero .
cawabbarisii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> cawabbarii .	cawawero <i>m.dh</i> <i>ld</i> cawaweer² .
cawabbarisiin <i>m.dh</i> <i>ld</i> cawabbariin .	cawbaar <i>m.dh</i> <i>ld</i> Caw ka baxda geedka baarka.
cawabbariyid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawabbari ² . <i>ld</i> cawabbari¹ (2) , cawabbarin .	cawd ¹ <i>m.l</i> 1. Ururinta xoolo badan meel lagu ururiyo. 2. Meel kulul oo dugsi ah oo neecawdu ka xirantahay.
cawaddaran <i>m.dh</i> Waqtiga qorraxdu dhacdo oo mugdigu billaabmayo.	cawd ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Xoolo badan meel isugu ururin.
cawadhalad <i>m.l</i> Qof aad u nasiib badan.	cawdan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax la cawday ahaansho (xoolo badan).
cawadhxamee <i>f.mg2</i> (-meeyay, -meysay) Meel loo socdo hal habeen u dhixid.	cawdasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawdo.
cawadhxameyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawadhxamee.	cawdid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawd ² .
cawadhxamo <i>m.dh</i> Habeendhx.	cawdnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawdan. <i>ld</i> cawdnaansho .
cawaggud <i>m.dh</i> Nooc quraanyada ka mid ah, gudguduudan, koox-koox u socota, qaniinyo kulul oo habeenkii socota.	cawdnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> cawdnaan .
cawaguddo <i>m.dh</i> Caws balka galleyda u eg oo sida badan beeraha ka soo dhasha oo haddii la falo si dhaqso ah u soo baxa.	cawdo <i>f.mg3</i> (-day, -datay) Xoolo badan meel isugu ururid.
cawameer <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Nafley habeenkii wareeta. 2. Dhillo. 3. Cuntub gaar ah, ilaal.	cawdu-billaahi <i>e.d</i> <i>ld</i> acuudu-billaahi.
cawan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax cawo leh ahaansho.	cawdu-billeysad <i>m.l</i> <i>ld</i> acuudu-billaysasho.
cawanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> cawan. <i>ld</i> cawanaansho .	cawdu-billeysasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> acuudu-billaysasho.
cawanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> cawanaan .	cawdu-billeyso <i>m.l</i> <i>ld</i> acuudu-billeyso.
cawannimo <i>m.dh</i> <i>ld</i> Habeennimo	cawee <i>f.mg2</i> (-weeyay, -weysay) Habeenka gelinkiisa hore sheeko, ciyaaro iwm waqtii isku dhaafin.
cawar ¹ <i>m.l</i> 1. Nooc ka mid ah libaax badeedka oo aad halis u ah. 2. Qof il la' ama nabar ku leh. <i>ld</i> cawir¹ .	caweeran <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay; -rmi) Qof aan indhaha si fiican wax uga arag noqosho.
	caweermid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> caweeran.

caweyn *m.f.db eeg* cawee. *ld caweyns* (3).

caweyns *m.l* 1. Ciyaaraaha hiddaha iyo dhaqanka oo habeenkii lagu so jeedo. 2. (-syo, *m.db*) Baar muusiga laga tumo oo habeenkii dhallintu ku soo jeedo. 3. *ld caweyn*.

caweysimid *m.f.db eeg* caweysin².

caweysimo *m.db ld* caweysin¹.

caweysin¹ *m.l* Habeenka gelinkiisa hore. *ld caweysimo*.

caweysin² *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Habeenka gelinkiisa hore soo jeedid.

caweysin²dambe *m.l/db* Xilliga u dhexeeya sagaalka ilaa tobanka fiidnimo.

caweysinhoraad *m.db* Xilliga u dhexeeya siddeedda fiidnimo ilaa sagaalka.

cawggiir¹ *m.db* 1. Caw rinji la gelyay. 2. C. ka dhig: si xun wax u baabi'in.

cawggiir² *f.g1* (-ray, -rtay) Si xun wax u baabi'in.

cawggiirid *m.f.db eeg* cawggiir².

cawi *f.g1/2* (-iyay, -iday/ -isay; -iyi) *ld caawi*.

cawiif *m.l* Midab cad oo boor ku dhafanyahay.

cawil *m.l* Wax ku dhaafay ama lumay beddelkood.

cawilceli *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dhumay beddelkood siin.

cawilcelin *m.f.db eeg* cawilceli. *ld cawilcelis*.

cawilcelis *m.l ld* cawilcelin.

cawimaad *m.db ld* caawino.

cawimid *m.db ld* caawinid.

cawimo *m.db ld* caawino.

cawin¹ *m.db ld* caawiyid.

cawin² *f.g1* (-imay, -intay) *ld caawin²*.

cawinaad *m.db ld* caawino.

cawinid *m.db ld* caawinid.

cawino *m.db ld* caawino.

cawir¹ *m.l ld* cawar¹.

cawir² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld cawar²*.

cawiraad *m.db ld* cawarid.

cawiran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) *ld cawaran¹*.

cawiran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) *ld cawaran²*.

cawirid *m.db ld* cawarid.

cawirmid *m.db ld* cawarmid.

cawirnaan *m.db ld* cawarnaan.

cawirnaansho *m.l/db ld* cawarnaan.

cawiroid *m.db ld* cawaroobid.

cawirow *f.mg1* (-oobay, -oowday; -oobi) *ld cawarow*.

cawis *m.l ld* caawiyid.

cawiyid *m.db ld* caawiyid.

cawl¹ *m.l* 1. Midab casaan xigeen ah.

2. Cawsha keeda lab.

cawl² *m.db* 1. Ugaarta waaweyn jaad ka mid ah, leh midab casaan xigeen ah, geesa

dhaadheer iyo daba gaaban oo bogga ka cad; cawlo. 2. Cawl dhaddig ah.

cawlan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax midab cawl ah leh ahaansho. *ld cawllan*.

cawlawareershe *m.l* (-shayaal, *m.l/db*) *ld cawlwareershe*.

cawlukidhal *m.db ld* cawlukudhashay.

cawlukudhashay *m.db* 1. Xilli bartamaha guga ah oo roob badan da'o. 2. Roob badan oo xilliga gu'ga bartamihiisa da'a. *ld cawlukudhal*.

cawllan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld cawlan*.

cawlannaan *m.db ld* cawlannaan.

cawlannaansho *m.l/db eeg* cawlan. *ld cawlannaan*, **cawlannaansho**, **cawlnaansho**.

cawlnaansho *m.l/db ld* cawlnaan.

cawlo *m.db.u ld* cawl². (1)

cawlwareershe *m.l* 1. Geednagar leh miro kuuskuusan, caleemo yaryar iyo laamo jiljilicsan, oo nafreyda daaqda ay ku wareerto. 2. Miraha caduurka inta aanay bislaan. *ld cawlwareershe*.

cawo *m.db* 1. (-oojin, *m.l*) Habeen. 2. Nasiib wanaagsan.

cawraledgid *m.f.db eeg* cawraledged².

cawraledgi *m.l* Wax yar oo la siyo ruux ishiisa laga baqayo.

cawraledged² *f.g1* (-gday, -gedday) Qof ishiisa laga baqayo wax yar siin.

cawratur¹ *m.l* 1. *ld cawritir¹*. 2. Dhar yar oo cawrada deda.

cawratur² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. *ld cawritir²*. 2. Dhar cawrada lagu dedo cid siin.

cawraturid *m.f.db eeg* cawratur². *ld cawritirid*.

cawraturyo *m.db ld* cawritir¹.

cawrayn *m.f.db eeg* cawree.

cawraysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Wax masiibo ku dhacay ama la ileystay ahaansho. 2. Wax ceebaysan ahaansho.

cawraysnaan *m.f.db eeg* cawraysan. *ld cawraysnaansho*.

cawraysnaansho *m.l/db ld* cawraysnaan.

cawree *f.g2* (-reeyay, -raysay) 1. Cid ileyn. 2. Cid ceebeyn.

cawri¹ *m.l* 1. Xin, kuuni. 2. Il, dhabato, illaaco, cawro.

cawri² *f.g1* (-ryay, -riday; -ryi) Hanti cid leedahay kuunyid.

cawritir¹ *m.l* 1. Wax la siyo qof ishiisa laga baqayo. 2. *ld cawritirid*. *ld cawratir¹* (1), **cawratiryo**, **cawritiryo**.

cawritir² *f.gmg1* (-ray, -rtay) Wax in isha looga hortago u bixin. *ld cawratir²* (1).

cawritirid *m.f.db eeg cawritir². ld cawratirid, cawritir¹ (2).*

cawritiryo *m.db ld cawritir¹.*

cawro *m.db* Oogada dadka inta la qarsho; foolxuumo; ceeb.

cawro *m.db* 1. Inkaar. 2. Il, cawri. 3. Xin, kuuni, xasdi.

cawryid *m.db eeg cawri².*

caws *m.l* Nooc dhirta ka mid ah, oo xooluhu daaqaan leh caleemo, laamo iyo jirrid aan xoogganeyn oo badanaa deda meesha uu ka baxo.

cawsgolgol *m.l (-llo, m.db)* 1. Harar aan waynayn, samayskiisuna fiicfiicnayn. 2. Kash-kash caws ah oo ardaayada lagu goglo.

cawsyo-biyokunool *m.db.u* 1. Lo'.

cawsley¹ *m.db* 1. Dad caws qada. 2. Dhul caws keliya ka baxo.

cawsley² *m.db (jugr.)* gobollada dunida ee degaankooda dabiiciga ahi uu ka koobanyahay caws; roobka ka da'a ma bixin karo kayn, isla markaas uu ka badanyahay midka ka da'a lamaddegaannada. Sidaas awged cawsleydu waxay ku dhadcaa dhulalka u dhexeeya kaymalayda iyo lamaddegaannada.

cawtalgasir *m.l* Geed la aamminsan yahay inuu awrka qooqani daaqa.

cay¹ *m.l* Dhareer; calyo.

cay² *m.db* 1. *ld cay 1.* Hadal ama fal qadaf ah oo cid loola jeedo. 2. God, shabaq, siriq ama bir iyo dabin kale oo loo dhigo ugaarta si ay ugu dhacdo. 3. Geedaha beerta laga guro oo inta la aruuriyo la gubo.

cay³ *f.g1 (caayay, cayday; caayi)* Hadal ama fal qadaf ah cid u jeedin. *ld cay².*

cayaar¹ *m.db (-ro, m.db)* 1. Madaddaalo tab iyo xeel loo dheelo leh oo ay dadku waqtiga isku dhaafiyaa. 2. Fal, jaan iyo jiib leh oo ay dhallinyaradu habeenkii waqtiga iskudhaafiyaa. 3. Tartan kubbud, orod iwm. 4. Kaftan aan run ahayn. *ld cayaar¹.*

cayaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Madaddaali tab iyo xeel leh waqtii isku dhaafin. 2. Fal, jaan iyo jiib leh habeen waqtii isku dhaafin. 3. Tartan kubbud, orod iwm. ka qaybqaadasho. 4. Kaftan dhiihid.

cayaari¹ *m.l.u* Garangar yar oo inta xarig laga dhexdudisiyo, waxyaalaha culus lagu shubashubeyyo; khafyad. *ld cayaari¹.*

cayaari² *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax ciyaar ku madaddaalin. *ld cayaari².*

cayaarid *m.f.db eeg cayaar².* *ld cayaarid.*

cayaarin *m.f.db eeg cayaari.* *ld cayaarin.*

cayaarsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Wax ciyaar ku madaddaalin. 2. Qof tababbarid (askaro). *ld cayaarsii.*

cayaarsii *m.f.db eeg cayaarsii.* *ld cayaarsii,* *cayaarsii, cayaarsii.*

cayaarsii *m.l ld cayaarsii.*

cayaartoy¹ *m.l (cayaartoy, m.db)* Nin nooc cayaaraha ka mid ah loo tababbaray oo yaqaan sida loo dheelo. *ld cayaartoy¹.*

cayaartoy² *m.db* 1. Gabar loo tababbaray nooc cayaaraha ka mid ah oo taqaan sida loo dheelo. 2. Koox ciyaar loo tababbaray sida kuwa kubbadda cagta iwm. *ld cayaartoy².*

cayaaryahan *m.l (-nno, m.db)* Qof nooc cayaaraha ka mid ah ku wanaagasan. *ld cayaaryahan.*

cayaaryaxaas *m.db* Ciyaar dab la shido oo ay dheelaan baxaarradu marka ay doonayaan in yaxaasku soo baxo. *ld cayaaryaxaas.*

cayaayir *m.l* 1. Hadal ama fal aan dhab ahayn oo uu qof mid kale kula kaco. 2. Ciyaar; dheel.

cayalo'aad *m.l* Nagaar dhulka ku faafa caleemo biyo ka buuxaan iyo laamo jilicsan leh oo ka baxa meesha degelka leh.

cayayaan *m.l.u (-nno, m.db)* Bahallada yaryar, aan laf iyo dhiig lahayn oo leh lix ama siddeed lugood, oo ay ka mid yihii kaneeccada, caarada, duqsiga iwm.

cayayaandile *m.l.u (-layaal, m.lldh) (kiim)* Walax kiimikaad loo isticmaalo in lagu dilo cayayanka ama nooleyaaal kale oo waxyeelleya miraha iyo geedaha kale oo la beeray.

caycay *m.l* Nafley u nugul dhibaatada.

caycaynimo *m.db* Caycay ahaansho.

cayd *m.l* Baahi weyn oo wax loo qabo. *ld ceed.*

caydan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Qof, baahi weyn alaab maacuun u qaba ahaansho. *ld ceedan.*

caydbax *f.mg1 (-xay, -xday)* Alaab maacuun oo aad loogu baahnaa helid. *ld ceedbax.*

caydbixid *m.f.db eeg caydbax.* *ld ceedbixid.*

cayddi *m.l (-iyo, m.db)* 1. Nooc mallayga yaryar ka mid ah oo koox-koox isu raaca. 2. Ilmo. 3. Wax yaryar oo aan qayme lahayn. (*baay.*) Nudo geed oo ka kooban unugyo si firfircoon u qaybsamaya oo soo saara unugyo; unugyadaas oo u meesiyooba nudaha cusub ee geedka.

caydnaan *m.f.db eeg caydan.* *ld caydnaansho, ceednaan, ceednaansho.*

caydnaansho *m.lldh ld ceednaan.*

cayil¹ *m.l* Hilib iyo baruur badan oo ay nafley yeelato.

cayil² *f.mg1* (-ilay, -ishay) Hilib iyo baruur badan yeelasho.

cayilan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax cayilay ahaansho. *ld cayillan.*

cayili *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley wax cayilan ka dhigid.

cayilid *m.f.dh eeg cayil².*

cayilin *m.f.dh eeg cayili.*

cayillan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld cayilan.*

cayillanaan *m.f.dh ld cayilnaan.*

cayillanaansho *m.l/dh ld cayilnaan.*

cayilnaan *m.f.dh eeg cayilan. ld cayillanaan,* *cayillanaansho, cayilnaansho.*

cayilnaansho *m.l/dh ld cayillanaan.*

cayin *f.g1* (-nay, -ntay) 1. Wax tiradooda ama noocooda si cad u sheegid. 2. U c.: qof, meel u magacaabid.

cayinid *m.f.dh eeg cayin.*

caymad *m.l ld caymasho.*

caymasho *m.f.dh eeg caymo². ld caymad.*

caymi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax dhibaato ama halis ka nabadgelin. 2. Aawr la rarayo, cayn ku giijin. 3. Hanti caymis ka diiwaangelin.

caymin *m.f.dh eeg caymi. ld caymis (2).*

caymis *m.l* 1. Shirkad lacag ka qaadda ciddii ay heshiis la gasha oo u magdhawda markuu shil ku yimaado. 2. *ld caymin.*

caymo¹ *m.dh* 1. In ka samatabaxday hanti burbur ku dhacay. 2. Kaalmo aan badnayn oo la siyo cid hantidii ay lahayd dhaaftay. *ld caynaano.*

caymo² *f.mg3* (-yntay, -ymatay) 1. Wax halis ka samatabixid. 2. Xoolo lumay ama la dhacay in yar ka badbaadid.

cayn¹ *m.l* (-yman, m.l) 1. Xarig isaga gudbo labada dhinac, oo rarka ku adkeeyaa gaadiidka nafleyda ah. 2. Magac carbeed xarafka 'c'.

cayn² *m.dh* 1. Nooc; jaad. 2. Si, hab, qaab. 3. Keyn, dhul jiq ah oo dhir badan. *ld caynad.*

cayn³ *m.dh* (nax.) Dir naxweed ku shaqa leh in ay kala saarto labka iyo dheddigga ee magacyada, magacuyaallada iyo qaabka falalka (tus.: inantu way seexatay). Ereyada weertan cayn dheddigeed ayey wada muuijyeen: magaca, magacuyaalka iyo falkuba.

caynaan *m.l.u* Suun xakamaha labadiisa dhinac ku xiran oo gammaanka lagu dudduwo laguna joojiyo.

caynaani *f.g2* (-iyay, -isay) Cid caymo siin.

caynaanin *m.f.dh eeg caynaani.*

caynaano *m.dh ld caymo¹.*

caynaanshe *m.l* (-shayaal, m.l/dh) Caymiye.

caynab *m.l.kh* C. ah: midab madow oo farduhu yeeshaan.

caynad *m.dh ld cayn².*

cayngeri *m.l* Tinta saynta geriga oo lagu xirto qaansada qorigeeda, badanaana waxaa isticmaala oo lagu aqoonsadaa hartaantiga.

caynsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax caymiska ka diiwaan gashan ahaansho (hanti). 2. Wax cayn lagu xiray ahaansho (rati). 3. Wax dhibaato laga samatabixiyey ahaansho (hanti).

caynsanaan *m.f.dh eeg caynsan. ld caynsanaansho.*

caynsanaansho *m.l/dh ld caynsanaan.*

caynsane *m.l* (-nayaal, m.l/dh) Bayd faal oo madaxa iyo manjaha min laba ka ah, labada hogood oo dhexda ahna min hal.

caynsasho *m.f.dh eeg caynso.*

caynso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Hanti, caymis ka diiwaan gashasho. 2. Rati, cayn ku xirasho. 3. Hanti, dhibaato ka badbaadsasho.

cayo *m.dh ld canyo.*

cayololaad *m.l* Geed yar oo laamo iyo caleemo biyo ka buuxaan leh oo xooluhu daaqaan, kana baxa birrimada la dega.

cayr *m.l* (cayr, m.dh) 1. Qof aan hanti lahayn. 2. (c., m.dh.) Dad aan hanti lahayn.

cayrayn *m.f.dh eeg cayree.*

cayree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Qof cayr ka dhigid.

cayriin *m.l.kh ld ceeriin.*

cayrnimo *m.dh* Cayn ahaansho.

cayroobid *m.f.dh eeg cayrow.*

cayrow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof cayr ah noqosho.

caysh¹ *m.l ld ceesh¹.*

caysh² *f.mg1* (-shay, -shtay) *ld ceesh².*

cayshid *m.dh ld ceeshid.*

caytamid *m.f.dh eeg caytan². ld caytan¹.*

caytan¹ *m.l* Isdhaafsashada cay laba qof ama ka badan isdhaafsadaan. *ld caytamid.*

caytan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Laba qof ama ka bdan cay isdhaafsasho.

cayuumaysad *m.l ld cayuumaysasho.*

cayuumaysasho *m.f.dh eeg cayuumayso. ld cayuumaysad, cayuumaysi.*

cayuumaysi *m.l ld cayuumaysasho.*

cayuumayo *f.g3* (-stay, -satay) Cid eegmo wax ku yeelid; cawrin; ilayn.

cayuumid *m.f.dh eeg cayuun².*

cayuun¹ *m.dh* 1. Geel gaagaaban oo laga helo deexda. 2. Eegmo dhibaato leh oo dadka qaarkii leeyayah. *ld acyuun.*

cayuun² *f.g1* (-uumay, -uuntay) Cid il wax ku yeelid.

- ceeb** *m.db* Sharaf darro ka timaada fal ama hadal anshaxdarro ah oo qof ku kaco. *ld ceebaal.*
- ceebaal** *m.l ld ceeb.*
- ceebayn** *m.f.db eeg ceebee.*
- ceebee** *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Wax ceeb u yeelid.
- ceebla aan** *m.db* Daacadnimo, aaminnimo.
- ceebobid** *m.f.db eeg ceebow.*
- ceebow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax ceebi ku dhacday noqosho.
- ceed** *m.l ld cayd.*
- ceedan** *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* *ld caydan.*
- ceedbax** *m.l ld caydbax.*
- ceedbixid** *m.db ld caydbixid.*
- ceednaan** *m.db ld caydnaan.*
- ceednaansho** *m.l/dh ld caydnaan.*
- ceegaag¹** *m.l ld ceegaagid.*
- ceegaag²** *f.g/mg1 (-gay, -gtay)* C./ka c.: balli, weel, xero iwm buuxid (biyo, caano, xoolo iwm).
- ceegaagid** *m.f.db eeg ceegaag².* *ld ceegaag¹.*
- ceego** *m.db* Si xoog leh oo nafley cunaha looga qabto si neeftu ugu joogsato; miijis. *ld ceejo, ciiq, ciiqo¹ (2).*
- ceegsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la ceejiyey ahaansho.
- ceegsanaan** *m.f.db eeg ceegsan.* *ld ceegsanaansho.*
- ceegsanaansho** *m.l/dh ld ceegsanaan.*
- ceiji** *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley neefta ku celin. *ld ciji, ciiqee (2).*
- ceejin** *m.f.db eeg ceeji.* *ld cijin.*
- ceeojo** *m.db ld ceego.*
- ceel¹** *m.l (-lal, m.l)* God la qoday oo hoos u dheer oo laga helo biyo iwm.
- ceel²** *m.l (-lal, m.l) (jool.)* Il-biyyod dhulka hoostiisa ah oo lagu helay riig oo laga qoday oogada dhulka ilaa oogada biyaha hoose, biyaha waxa markaa loo soo saaraa ama loo soo afuufaa oogada dhulka. Haddii ceel ka hoos maro oogada biyaha hoose xilliga qoyaanka, oo aanu Aad hoos uga dhicin oogada biyaha hoose ee joogtada ah, wuxuu biyo yeelanayaa xilliga qoyaanka, haddii uu gaaro oogada biyaha hoose ee joogtada ah, dabadeed weligi biyo ayuu yeelanayaa.
- ceelaljoog** *m.db* 1. Rag xoolaha ceelka u jooga oo warabiya. 2. Nooc shimbiraha ka mid ah oo badanaa aan laga ag waayin meelaha biyaha leh.
- ceelalyo** *m.db.u* Qofka ama dadka xoolaha aroor ah uga sii hora mara ceelka si uu ugu diyaariyo kaalin iyo biyo.
- ceelgee** *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Xoolo aroorin.
- ceelgeeye** *m.l* Muruq weyn oo cududda geela labada dhinac uga jira.
- ceelgeyn** *m.f.db eeg ceelgee.*
- ceelka-aartis** *m.l (-lal ..., m.l) (jool.)* Nooc ceelasha ka mid ah oo si joogta ah biyo soo saara; biyahaas waxaa kor u soo saara cadaadis ka yimid biyo fadhiya.
- ceelkaggeeye** *m.l* 1. Xilli gu' ah oo roob xoog badan leh da'a. 2. Roob xoog badan oo bartamaha guga da'a.
- ceelyeelad** *m.l* 1. C. ah: xoolo ceel aada iyadoon cidi wadin. 2. *ld ceelyeelasho.*
- ceelyeelasho** *m.f.db eeg ceelyeelo.* *ld ceelyeelad (2).*
- ceelyeelo** *f.g3 (-eshay, -elatay)* Xoolo iyadoon cidi wadin ceel aadid.
- ceemad** *m.db (-do, m.l)* Harag sida jawaanka loo tolay oo lagu gurto badarka, alaabta iwm.
- ceeqo** *m.db* Godob¹.
- ceeriin** *m.l* Miro, hilib iwm oo aan bislaan. *ld cayriin, qayriin, queeriin.*
- ceeriintahan** *m.db* Nooc ka mid ah libaax badeedka waaweyn, midab madow leh, halis ah oo u eg hambabarrada.
- ceerin** *f.mg4 (-rmaa, -rnayd)* Wax ceeriin ah ahaansho.
- ceernaan** *m.f.db eeg ceerin.* *ld ceernaansho.*
- ceernaansho** *m.l/dh ld ceernaan.*
- ceeryaamo** *m.db ld ceeryaan¹.*
- ceeryaan¹** *m.db* Dhado iyo ciiro isku jira. *ld ceeryaamo, ciiryamo, ciiryaan.*
- ceeryaan²** *m.db (fis.)* Cuf dhibco biyood ah oo ku jira lakabyada hoose ee gibilka, waxaana u sabab ah uumibiyoodka biyaha isugu rogaya hawada dhexdeeda, taas oo keenta aragtida oo si dhexdhexaaha u yaraata.
- cees** *f.mg1 (-say, -stay)* Ka c.: qof xurmayn, weynayn.
- ceesaan¹** *m.l (-nno, m.db)* Orgi sannad jir ah.
- ceesaan²** *m.db (-aamo, m.l)* Dheddig ari cad oo aan weli curan.
- ceesh¹** *m.l* Cuntada la cuno; quud. *ld caysh¹.*
- ceesh²** *f.mg1 (-shay, -shtay)* Nafley noolaansho. *ld caysh².*
- ceeshid** *m.f.db eeg ceesh².* *ld cayshid.*
- ceesid** *m.f.db eeg cees.*
- celcelis** *m.l (-syo, m.db)* 1. Xilliga dabayluhu is beddelaan gu'ga iyo dayrta oo aysan dhan u badan. 2. Isku darka labada lambar ama ka badan oo loo qaybiyo mid ka mid ah, tirada ka soo baxda.
- celcelis-joometeri** *m.l (-syo ..., m.db) (xis.)* C. j. iyeed ee "n" xaddi waa xidid "n" - jibbaarka tarankooda.

celceliska heerka badda (C.H.B.) *m.l (ju.gr.)*
(C.H.B.) Celceliska heerka badda, marka
laga xisaabiyo indhaindhayn badan oo la
sameeyay muddooyin isla eg gudahood.

celi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax soo socda dib u
laabid. 2. U c.: wax ciddii lahayd dib ugu
geyn. 3. Wax socda hakin. 4. Ku c.: fal hore
loo sameeyey mar kale dib u samayn. 5. Iska
c.: wax iska difaacid. 6. Ka c.: wax ka reebid.

celin *m.f.db eeg* celi. *ld celis.*

celis *m.l ld celin.*

celiye *m.l (-yayaal, m.l/db)* Suun dhuubar,
jilicsan, xalleefsan, dun guduudan lagu
qurxiyay oo gaaddada faraska iyo kooraha
isuhaya.

ces *f.mg1 (-say, -satay)* Cid xurmayn.

ceshad *m.l ld ceshasho.*

ceshasho *m.f.db eeg* cesho. *ld ceshad.*

ceshiimee *f.g2 (-meeyay, -meysay)* 1. Hanti la
dhacay ama baadi ah ciddii lahayd u celin.
2. Safer bixiddiisa dib u dhigid. 3. Dhul in la
daaquo, in mudda ah u diidid. *ld ceshiimee,*
cishiinee.

ceshiimeyn *m.f.db eeg* ceshiimee. *ld*
ceshiineyn, cishiineyn.

ceshiimeysad *m.l ld ceshiimeysasho.*

ceshiimeysasho *m.f.db eeg* ceshiimeyso. *ld*
ceshiimeysad, ceshiimeysi, ceshiineysasho,
cishiim.

ceshiimeysi *m.l ld ceshiimaysasho.*

ceshiimeyso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax dad ka
dhexecuya si gaar ah uga faa'iideysasho. *ld*
ceshiineyso, cishiimeyso, cishiineyso.

ceshiimo *m.db* 1. Hanti la dhacay ama luntay
oo ciddii lahayd loo celinayo. 2. Si gaar ah
uga faa'iideysashada wax dad ka dhexecuya. *ld*
ceshiino, cishiino.

ceshiinee *f.g2 (-neeyay, -neysay)* *ld*
ceshiimee.

ceshiineyn *m.db ld ceshiimeyn.*

ceshiineysasho *m.db ld ceshiimaysasho.*

ceshiineyso *f.g3 (-stay, -satay)* *ld*
ceshiimeyso.

ceshino *m.db ld ceshiimo.*

cesho *f.g3 (-shaday, -shatay)* 1. Qof, wax laga
qaatay ama uu baxshay, mar labaad dib u
qaadasho. 2. Wax in ay lumaan ama
hallaabaan ka ilaalin.

ceyd *m.l* Dhibaato cid ka haysata guri, qalab
ama gaadiid la'aan awgeed.

ceydan¹ *f.mg1 (-dmay, -dmantay)* Wax ceyd
hayo noqosho (qof).

ceydan² *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax ceyd
hayo ahaansho (qof).

ceydbax¹ *m.l.kh* C. ah: helidda cid ceyd hayey
hesho qalab ama gaadiid.

ceydbax² *f.mg1 (-baxay, -baxday)* Cid ceyd
hayey qalab ama gaadiid helid.

ceydbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid ceyd hayo
qalab ama gaadiid siin.

ceydbixid *m.f.db eeg* ceydbax².

ceydbixin *m.f.db eeg* ceydbixi. *ld ceydbixis.*

ceydbixis *m.l ld ceydbixin.*

ceydmid *m.f.db eeg* ceydan¹.

ceydnaa *m.f.db eeg* ceydan². *ld ceydnansho.*

ceydnansho *m.l/db ld ceydnanaan.*

ceyntaab *m.l* Geeddi dheer oo aan la nasan.

ceyntaari *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. (f.g) Nafley
aad u eryid. 2. (f.mg) Ku c.: gaadiid wax
rarkiisa ka badan saarid.

ceyntaar *m.f.db eeg* ceyntaari. *ld ceyntaar.*

ceyntaaris *m.l ld ceyntaarin.*

ceyri *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley orodsiin, si meel
ay ku sugnayd uga fogtaato; eryid; burin.

ceyrin *m.f.db eeg* cayri. *ld cayris.*

ceyris *m.l ld cayrin.*

ceyro *m.db* Orodsiinta nafley meel ay ku
sugnayd laga orodsiyo si looga fogeeyo. *ld*
ceyri.

ceyrsad *m.l ld cayrsasho.*

ceyrsasho *m.f.db eeg* cayrso. *ld ceyrsad, ceyrsi.*

ceyrsi *m.l ld cayrsasho.*

ceyrsso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax ordaya
tiigsasho.

ci¹ *m.db* Cod dheer oo ay nafleyda qaar sida
shimbiraha, bahallada iwm sameeyaan.

ci² *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* 1. (f.g/mg) Soo
c/u soo c/u c.: xoolo, shimbir iwm cod
dheer ku dhawaaqid. 2. Cid u yeerid.

cibaadeysad *m.l ld cibaadeysasho.*

cibaadeysasho *m.f.db eeg* cibaadeyso. *ld*
cibaadeysad, cibaadeysi.

cibaadeysi *m.l ld cibaadeysasho.*

cibaadeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* Qof, cibaado
samaysasho.

cibaado *m.db* Camal wanaagsan oo loo
sameeyo in Ilah loogu dhawaado.

cibaaro *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Belo aan hore
loo arkin. 2. Arrin yaab leh oo aan hore loo
arkin. *ld cibro.*

cibro *m.db ld cibaaro.*

cicin *m.l* Nooc cawska biyaha dhedooda ka
baxa ka mid ah oo leh laamo dhaadheer oo
jiljilicsan oo daashashka lagu dedo. *ld dicin.*

cid¹ *m.db (-do, m.l)* 1. Koox dad ah oo meel
ku wada nool. 2. Qof ama wax ka badan.
Tus. "Maanta c. ma arag". 3. Qaraabo; reer.

- cid²** *f.g1* (-day, -dday) 1. Cid biyo ku hafin. 2. Sanduuq, weel iwm oo buuxa, wax dheeraad ah ku ciririn si uu u qaado.
- cidaad** *m.db* (-do ml.) Meyrax jilcan, si gaar ah loo farsameeyey oo weelasha la culay lagu nadifiyo.
- cidan¹** *m.l* Dhulka geed gaabka qodaxda lihi ku badanyahay.
- cidan²** *f.mg1* (-dmay, -dantay; -dmi) Wax la ciday noqosho.
- cidan³** *f.mg1* (-dnaa, -dnayd) Wax la ciday ahaansho.
- ciddabbax¹** *m.l.kh* C. ah: haweenay la furay oo cuddadii dhammaysatay. *ld ciddabbax¹*.
- ciddabbax²** *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Haweeney la furay ama laga dhintay ciddo dhameysasho. *ld ciddabbax²*.
- ciddabbixid** *m.f.db* *eeg* ciddabbax². *ld* ciddabbixid.
- ciddi** *m.db* (-yo ml.) 1. Cad gees la mood oo xalleefsan oo ka baxda faraha fooddooda sare. 2. Qolof libaax badeedka laga jaro oo loo shito uunsi ahaan. *ld ciji, cijo, cinji*.
- ciddidiif** *m.db* Fulfullac yaryar oo uu yeesho hilibka ku wareegsan ciddiyaha. *ld caddidiif*.
- ciddigod** *m.l* Geed leh laamo dhuudhuuban, caleen yar iyo qodxo qaroofan. *ld cinjigod*.
- ciddiid** *m.db* Duurjoogta (ugaarta) inta hilibkooda la cuno.
- ciddijiid¹** *m.l* *ld* cagajiid¹.
- ciddijiid²** *f.mg1* (-day, -dday) *ld* cagajiid².
- ciddijiidid** *m.db* *ld* cagajiidid.
- ciddikudhufaan** *m.l* *ld* edegkudhufaan.
- ciddikujoog** *m.db* Xubinta hore ee farta oo ay ciddidu ku taal.
- ciddillaab¹** *m.l* Orod kadle ah oo gammaanku sameeyo.
- ciddillaab²** *f.mg1* (-bay, -btay) Gammaan, orod kadle ah samayn.
- ciddillaabid** *m.f.db* *eeg* ciddillaab².
- ciddillaax** *m.db* 1. Miro yicibeed oo markaa soo baxay. 2. Abuur meseggo ama galley oo markaa soo dhashay.
- ciddillibaaxi** *f.mg2* (-iyay, -isay) Abuur meseggo ama galley oo markaa soo dhalasho.
- ciddillibaixin** *m.f.db* *eeg* ciddillibaaxi.
- ciddisiib** *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo nafreyda uu sababo ay ciddiyuhu ka dhacaan timihiina ka bidaan (waa kan ugu halisan).
- ciddiyagaduudshe** *m.l* Geed nagaar yar oo leh xididdo dhuudhuuban oo ciddiyaha lagu guduudsado.
- ciddo** *m.db* Muddo go'an oo haweenayda laga dhinto ama la furo ay tirsato oo aan la guursan karin inta ay ku jirto. *ld cuudo*.
- ciddood** *m.L.u* *ld* cirdood.
- ciddoodoobid** *m.f.db* *eeg* ciddoodow.
- ciddoodow** *f.mg1* (-doobay, -dowday) Ciddood noqosho.
- cidhib¹** *m.db* (-dhbo, m.l) *ld* cirib.
- cidhib²** *m.l* (-byo, m.db) (*c.naf*) Dalool liilsami kara oo carjaw ah, kaas oo ku dheggan gidaarka dalqada ee u dhow salka carrabka naasleyda. Mar wax la liqayo wuxuu daboolaa hunguricadka si aanay cuntadu u gelin.
- cidhif** *m.l* (-fyo, m.db) *ld* cirif.
- cidhif-birlabeed** *m.l* (-dyo, m.db) (*ftis*) Dacallada birlabta ee u muuqda in xoogagga birlabeed ay ka unkamaan.
- cidid** *m.f.db* *eeg* cid².
- cidla'** *m.db* Meel aan cidna degganeyn ama joogin. *ld* cidlo.
- cidlajoog** *m.dh.u* Nafley la rabbaysna.
- cidla'joog** *m.dh.u* Ugaar. *ld* duurjoog (1).
- cidlays** *m.f.db* *eeg* cidlee.
- cidlee** *f.g2* (-leeyay, -laysay) 1. Meel cidla' ka dhigid. 2. Wax baylah ka dhigid.
- cidlo** *m.dh* *ld* cidla'
- cidloo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Wehel la'aan dareemid.
- cidloobid** *m.f.db* *eeg* cidlow.
- cidlood** *m.f.l* *eeg* cidloo.
- cidlow** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Meel, wax cidla' ah noqosho.
- cidmid** *m.db* *eeg* cidan².
- cidnaan** *m.f.db* *eeg* cidan³. *ld* cidnaansho.
- cidnaansho** *m.l* *ld* cidnaan.
- cif** *f.mg1* (-fan, -fatan) *ld* cifo.
- cifasho** *m.f.db* *eeg* cifo. *ld* cifid, cigasho, cigid.
- cifid** *m.db* *ld* cifasho.
- cifo** *f.mg3* (-ftay, -fatay) Hanti luntay ama baabba'day beddelkooda helid. *ld* cif, cig, cigo.
- cifriid** *m.l* *ld* cirfiid.
- cig** *f.mg1* (-gay, -gtay) *ld* cifo.
- cigaal¹** *m.l* (-llo m.db) Xarig dun madow ka samaysan oo cimaamadda madaxa lagula xajiyo.
- cigaal²** *m.db* Tuuryo meel dheer ku dhacda.
- cigaal³** *f.mg1* (-aabay, -aashay) Tuuryo meel dheer ku dhicid.
- cigaalid** *m.f.db* *eeg* cigaal³.
- cigan¹** *m.l.u* 1. C. ah: dhul geed qodxeedku ku badan yahay. 2. Dhul leh dhir aan weli la daaqin.
- cigan²** *f.mg1* (-maday, -matay) Meel, wax geedo leh oo aan la daaqin noqosho.
- cigan³** *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Weel, wax hoore laga buuxiyey ahaansho.

cigasho *m.db ld cifasho.*cigid *m.db ld cifasho.*cigmid *m.db eeg cigan².*cignaan *m.db eeg cigan³.* *ld cignaansho.*cignaansho *m./dh ld cignaan.*cigo *f.mg³ (-gtay, -gatay)* *ld cifo.*ciid¹ *m.db* 1. Dhulka qaybtiiisa sare ee dhirtu ka baxdo oo ka samaysanta dhagxaan ay dabeel, qorrax iwm burburiyeen; carro. 2. *ld iid* 1. Maalin ay ummad qaddariso oo hawlaho laga nasto.ciid² *f.mg¹ (-day, -dday)* Maalin la qaddarinayo u damaashaadid (ummad). *ld iid².*ciidaggale *m.l* Halaq yar, aan halis ahayn, midabka ciidda leh oo ciidda ku dhex nool. *ld ciiddaggale.*ciidami *f.mg² (-iyay, -isay)* U c.: qof, cid hawl u qabasho.ciidamin *m.f.db eeg ciidami.*ciidan¹ *m.l* 1. Qof, cid hawl u qabto ijaarna ka qaata. 2. (-ammo, *m.db*) Xoog abaabulan, hubeysan oo qoran u qaabbilsan difaaca dalka. 3. (*e.d*) Camow!: hayaayl, waawareey!.ciidan² *f.mg¹ (-dmay, -dantay; -dmi)* U c.: qof, cid u gargaarid.ciidannimo *m.db* Ciidan ahaansho (qof).ciidansad *m.l ld ciidanshoo.*ciidanshoo *m.f.db eeg ciidanso.* *ld ciidaansad, ciidaansi.*ciidansi *m.l ld ciidanshoo.*ciidanso *f.g³ (-saday, -satay)* Cid ciidan ka dhigasho.ciidanxumaan *m.f.db eeg ciidanxun.* *ld ciidanxumaansho, ciidanxumi, ciidanxumo.*ciidanxumaansho *m./dh ld ciidanxumaan.*ciidanxumi *m.db* 1. Xaaladda uu ku suganyahay qof aan ciidan ku filan haysan. 2. Xaaladda uu ku suganyahay qof ciidan tayo fiican aan haysan. *ld ciidanxumaan.*ciidanxumo *m.db ld ciidanxumaan.*ciidanxun *f.mg⁴ (-umaa, -umayd)* 1. Cid aan ciidan ku filan haysan ahaansho. 2. Qof aan ciidan geli karin ahaansho.ciidanyari *m.db ld ciidanyaro.*ciidanyaro *m.db* Xaaladda uu ku sugar yahay qof aan ciidan ku filan haysan. *ld ciidanyari.*ciiddaggale *m.l ld ciidaggale.*ciidee *f.g² (-deeyay, -deysay)* Wax ciid ku shubid.ciideyn *m.f.db eeg ciideey.*ciidid *m.f.db eeg ciid².* *ld iidid.*ciidmaris *m.l* Hab loo ciqaabo qofka hanadu gasho (herin).ciidmid *m.f.db eeg ciidan².*ciifo *m.db* Uurkutaallo. *ld ciil¹.*ciiji *f.g² (-iyay, -isay)* *ld ceeji.*ciijin¹ *m.db ld ceejin.*ciijin² *m.db* (*baay.*) Dariiqadda saxarro bannaanka ka yimid oo jidhka weeraraya ama qayb yaray oo cunto ah lagu soo dabo ee ay burburiyaan qaar ka mid ah unugyada xayaanka.ciijiye-weyne *m.l (-nayaal, m./dh) (baay.)*

Unug ballaadhan oo ciijiye ah, oo caadi ahaan laga helo nudaha soo saara unugyada dhiigga.

ciil¹ *m.l* Dareen uurkutaallo leh oo ku dhasha qof marka lagu sameeyo wax uusan raalli ka ahayn. *ld ciifo.*ciil² *f.g¹ (-iilay, -iishay)* Dareen uurkutaallo leh cid ku beerid.ciilbax *f.mg¹ (-xay, -xday; -bixi)* Qof, wax ciil ka bi iya samayn.ciilbeel¹ *m.l ld ciilbeelid.*ciilbeel² *f.mg¹ (-eelay, -eeshay)* Ka c.: cid ciil loo qabay ka aarsasho.ciilbeelid *m.f.db eeg ciilbeel.* *ld ciilbeel¹.*ciilcund *m.f.db eeg ciilbax.*ciilcun¹ *m.l ld ciilcunid.*ciilcun² *f.mg¹ (-nay, -ntay)* Muddo badan ciil qabid.ciilcunid *m.f.db eeg ciilcun².* *ld ciilcun¹.*ciildbibir¹ *m.l* Ciilbadan.ciildbibir² *f.mg¹ (-ray, -rtay)* Ciil badan dareemid.ciildbibirid *m.f.db eeg ciildbibir².*ciilid *m.f.db eeg ciil².*ciilkambi¹ *m.l ld ciilkambiyid.*ciilkambi² *f.g^{1/2} (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* 1. Is c.: ciil ama xanaaq muujin. 2. Is c.: murugood. 3. Iska c.: ka shallayn, ka xumaasho.ciilkambin *m.db ld ciilkambiyid.*ciilkambiyid *m.f.db eeg ciilkambi².* *ld ciilkambi¹, ciilkambin.*ciillan *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* 1. Wax ciil hayo ahaansho. 2. *ld cillan.*ciillanaad *m.l ld cillanaad.*ciillanaam *m.db* 1. *eeg ciillan.* 2. *ld cillanaan.* *ld ciillanaansho.*ciillanaansho *m./dh ld Ciillanaan; cillanaan.*ciilqab¹ *m.l* 1. Uurxumo. 2. *ld ciilqabid.*ciilqab² *f.mg¹ (-bay, -btay)* U c.: uurxumo dareemid.ciilqabid *m.f.db eeg ciilqab².* *ld ciilqab¹ (2).*ciin *m.l* Geed cagaaran, cufan, caleen iyo qodax toona lahayn, laamo dhuudhuuban

- oo dhacaan cad leh oo geelu ku sumoobo hadduu daaquo.
- ciiq** *m.dh ld ceego.*
- ciiqasho** *m.f.dh eeg ciiqo².*
- ciiqayn** *m.f.dh eeg ciiqee.*
- ciiqee** *fg2 (-qeeyay, -qaysay)* 1. Wax meel ciriiryoon marsiin. 2. *ld ceeji.*
- ciiqo¹** *m.dh (-ooyin m.)* 1. Meel ciriiri ah oo maritaankeedu dhib yahay. 2. *ld ceego.*
- ciiqo²** *f.mg3 (-qday, -qatay)* Nafley dhibaato la kulmid.
- ciiqsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld ceegsan.*
- ciiqsanaan** *m.dh ld ceegsanaan.*
- ciiqsanaansho** *m.l/dh ld ceegsanaan.*
- ciir¹** *m.l* 1. Firiic yaryar oo oogada nafleyda ka soo yaaca. 2. *ld ciirid.*
- ciir²** *m.dh* Caano subaggii laga baxshay oo dhanaan.
- ciir³** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax miisaankiisa dhan u iilasho.
- ciiraciiro** *m.dh ld carceero.*
- ciirad** *m.dh* Ciil.
- ciirayn** *m.f.dh eeg ciiree.*
- ciiraysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax ciiro qarisay ahaansho.
- ciiraysasho** *m.f.dh eeg ciirayso.*
- ciiraysnaan** *m.f.dh eeg ciiraysan.* *ld ciiraysnaansho.*
- ciiraysnaansho** *m.l/dh ld ciiraysnaan.*
- ciirayso** *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Wax ciiro yeelasho. 2. Cid, ciir doonasho.
- ciirciir** *fg1 (-ray, -rtay)* 1. Sabbayn; daandaamid; dheeldheelid. 2. Gaasirid, isdhimid.
- ciirciirid** *m.f.dh eeg ciirciir.*
- ciiree** *fg2 (-reeyay, -raysay)* Wax ciiro u yeelid.
- ciirid** *m.f.dh eeg ciir³.* *ld ciir¹ (2).*
- ciiro¹** *m.dh* 1. Midabka ciryaamada; wixii kaloo midabkaas yeesha (habaas badan oo dabayli kiciso, qiiq iwm). 2. Boor ay dabayl kicisay.
- ciiro²** *m.dh (c.cimi)* Cuf saxarro yaryar oo boor ah, qiiq iwm kuwaas oo qariya gibilka ilaa iyo meel u dhaw dhulka dushiisa, taas oo keenta in uu yaraado araggii ilaa iyo 2 Km. meel ka hooseysa marka laga soo cabbiro dhulka dushiisa, laakiin 1 Km. ka hoos ciiradu kama jirto.
- ciirsad** *m.l ld ciirsasho.*
- ciirsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax awood yari dartii la liicay ahaansho.
- ciirsanaan** *m.f.dh eeg ciirsan.* *ld ciirsanaansho.*
- ciirsanaansho** *m.l/dh ld ciirsanaan.*
- ciirsasho** *m.f.dh eeg ciirso.* *ld ciirsad, ciirsi (2).*
- ciirsi** *m.l* 1. Taageero. 2. *ld ciirsasho.*
- ciirsila'** *f.mg4 (-aa, -ayd)* Meel cidla' ah oo aan wax la miciinsado joogin.
- ciirsila'aan** *m.f.dh eeg ciirsila'.* *ld ciirsila'aansho.*
- ciirsila'aansho** *m.l/dh ld ciirsila'aan.*
- ciirso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Cid kaalmo weyddiisasho.
- ciiryamo** *m.dh ld ceeryaan¹.*
- ciiryaaan** *m.dh ld ceeryaan¹.*
- ciis** *m.l (-sas m.)* Nooc ka mid ah warmaha waaweyn.
- Ciise kaddib** *m.fk (taar.)* (C.d.) Waxay sheegaysaa inta sano ama qarni ee laga joogo dhalashadii nebi Ciise.
- Ciise kahor** *m.fk (taar.)* (C.k.) Waxay u taagantahay Ciise hortii, taasoo sheegaysa sanad gaar ah, ama qarni, ka hore dhalashadii Ciise.
- ciishaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax ciishooday ahaansho.
- ciishaysii** *f.mg2 (-iiyay, -iisay)* Ka c.: cid cil badid.
- ciishaysiin** *m.f.dh eeg ciishaysii.*
- ciishaysnaan** *m.f.dh eeg ciishaysan.* *ld ciishaysnaansho.*
- ciishaysnaansho** *m.l/dh ld ciishaysnaan.*
- ciishoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Cil dareemid.
- ciishood** *m.fl eeg ciishoo.*
- ciji** *m.dh ld ciddi.*
- cijo** *m.dh ld ciddi.*
- cilaacil** *m.dh (-lo m.)* Lafaha yaryar oo raaafka xooluhu ku jira middood.
- cilaaq¹** *m.dh* 1. *ld ilaaq.* Hadal aan milgo lahayn oo iska muran ah. 2. Saxaro.
- cilaaq²** *fg1 (-qay, -qday)* 1. *ld ilaaq* 2. Muran maag iyo hagag leh cid u jeedin. 2. Saxaro dhigid.
- cilaqaad** *m.dh ld calaaqo.*
- cilaqaad** *m.dh ld calaaqo.*
- cilaqaqid** *m.f.dh eeg cilaqaq².* *ld ilaaqid.*
- cilaqaqo** *m.dh ld calaaqo.*
- cilaqaqtamid** *m.f.dh eeg cilaqaqtan².* *ld cilaqaqtan¹, ilaaqtamid, ilaaqtan¹.*
- cilaqaqtan¹** *m.l* Isdhaafsashada hadal muran iyo hagag leh. *ld ilaaqtamid.*
- cilaqaqtan²** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* La c.: laba qof, hadal muran iyo hagag leh isdhaafsasho. *ld ilaaqtan².*
- cilcillaw** *m.l ld cilcillow.*
- cilcilloon** *m.l* Dabayl hadba dhan ka soo dhacda.
- cilcillow** *m.l* Waqtiga u dhhexeeya markay qorradu dhacdo iyo inta aan aasku aad u madoobaan. *ld cilcillaw.*

cilimo *m.db* Geeso xoolaad oo dhinacyada u kala jeeda.

cilin¹ *m.l* (-immo/-inno, *m.db*) 1. Nin dhererka caadiga ah aad uga gaaban. 2. Qof qaarka dambe naafo ka ah.

cilin² *m.db* (-no, *m.l*) 1. Haweeney dhererka caadiga ah aad uga gaaban. 2. C. ah: miro jirro awgeed la yaryaraaday.

cillaal¹ *m.l* *ld* **cillaalid.**

cillaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) Arrin aan xalkeeda fogeyn.

cillaalid *m.f.db* *eeg* **cillaal².** *ld* **cillaal¹.**

cillaan¹ *m.l* 1. Geed abaareed weyn, cufan, calemo yaryar leh, qodax lahayn oo ubaxiisu udgoon yahay. 2. Budo caleen oo marka la qaso ciddiyaha, timaha iwm lagu guduudsado.

cillaan² *m.db* (-ammo *m.l*) Xammaarato yar, quruxsan, oo ay mulaca isku bahihiin, afar addin iyo dabo dheer leh oo geedaha fuusha. *ld* **cillaangeedafuuil.**

cillaangeedafuuil *m.db* *ld* **cillaan².**

cillad *m.db* (-do *m.l*) 1. Dhaliil qof leeyahay oo qiiimahiisa hoos u dhiga. 2. Iin wax leeyahay. Tus. "Baabuurka c. buu leeyahay". *ld* **cillo.**

cilladayn *m.f.db* *eeg* **cilladdee.** *ld* **cillaryn.**

cilladdee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Wax **cillad** u yeelid. *ld* **cillee.**

cilladhaami *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **qayladhaami.**

cilladhaamin *m.db* *ld* **qayladhaamin.**

cilladhaamis *m.l* *ld* **qayladhaamin.**

cilladhaan *m.db* *ld* **qayladhaan.**

cilladhaansad *m.l* *ld* **qayladhaansasho.**

cilladhaansasho *m.l* *ld* **qayladhaansasho.**

cilladhaansi *m.l* *ld* **qayladhaansasho.**

cilladhaanso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **qayladhaanso.**

cillal *m.l* Geed nagaar faalala, leh caleemo balballaaran iyo buruq weyn oo dhulka ku aasan oo la cuno.

cillan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aan muqaan ahaansho. *ld* **cillan.**

cillanaad *m.l* Wax jira oo aan muqalkooda la arag, lana taaban karin. *ld* **ciillanaad.**

cillanaan *m.f.db* *eeg* **cillan.** *ld* **ciillanaan, ciillanaansho, cillanaansho.**

cillanaansho *m.l* *ld* **cillanaan.**

cillaryn *m.db* *ld* **cillaryn.**

cillee *f.g2* (-leeyay, -leysay) *ld* **cilladdee.**

cillo *m.db* *ld* **cillad.**

cilmi haweed *m.l* Cilmiga barashada gibilka dhulka, gaar ahaan, marka laga eego dhanka cimilada iyo cimilo gooreedkaba.

cilmi¹ *m.l* (**culuun**, *m.db*) 1. Aqoon habeysan oo waayo aragnimo iyo daalacasho lagu kasbaday. 2. Qeyb ka mid ah aqoonta oo la xiriita maaddo gaar ah. *ld* **culuun.**

cilmi² *m.l* (*nax.*) C. afeed: daraasad cilmi ku dhisan oo u gaar ah afafka aadamiga.

cilmibaaris *m.db* Raadinta xaqiyo la xiriita cilmi.

cilmidarro *m.db* Aqoon la'aan.

cilmidhegood *m.l* Cilmi aan daalacsho lagu kasban oo dad laga soo bowsaday.

cilmifalag *m.l* Brashada sayniseed ee xiddigaha, dhulalka, iyo waxyaabaha kale oo laga helo hawada.

cilmiga buuraha *m.l* (jool.) Laan ka mid ah juqraafiga dabiiciga ah oo ku taxaluqda kala sarraynta dhulka, iyo gaar ahaan hababka buuraha.

cilmiga cimilada *m.l* Sayniska barashada cimilooyinka dunida iyo sida ay u saameeyaan dunida degaanka dabiiciga ah.

cilmiga dhulgariirka *m.l* (jool.) Cilmiga barashada dhulgariirka.

cilmiga filiqsanaanta xayawaanka *m.l* (*c.naf.*) Barashada filiqsanaanta xayawaanka dhulka Oogadiisa.

cilmiga gibilka *m.l* (fis.) Sayniska barashada labkabyada kala duwan ee hawada.

cilmiga muuqaalka dhulka *m.l* (jool.) Barashada muuqaallaada dabiiciga ee dhulka, iyo xiriirka ka dhexeya muuqaalladaas iyo dhismaha jiooloojiyed ee ka hooseeya.

cilmiga qawmiyadaha *m.l* Barashada sayniseed ee jinsiyadaha bani'aadamka iyo dhaqamadooda.

cilmiga siyaasadda *m.l* Barashada habka siyaasadeed iyo awoodda xukunka ee looga dhaqmo waddan, gaar ahaan kuwa ku dhaqma nidaamka dimoqraadiga.

cilmiga usdurraadka *m.l* Barashada usdurraadka waa sheekooyin laga gaaray dadkii hore, iyo fikrado la xiriira taariikada asalka, qexid dhacdooyinka dabiiciga ah sida xilliyada.

cilmi-jabaqeed *m.l* (fis.) Cilmiga ku saabsan barashada dhalinta, dhalanka iyo baahinta hirarka jabaqda.

cilminali *m.l* Laan ka mid ah cilmiya oo ku sabsan nafsadda, dhaqanka iwm ee qofka.

cilmiyayn *m.f.db* *eeg* cilmiyee.

cilmiyaysan *f.mg4* (-snaa, snayd) 1. Wax aqoon ku dhisan ahaansho. 2. Wax si wanaagsan loo habeeeyey ahaansho.

cilmiyaysnaan *m.f.db* *eeg* cilmiyaysan. *ld* **cilmiyaysnaansho.**

cilmiyaysnaansho *m.l/dh ld* **cilmiyaysnaan.**
cilmilee *f.g2* (-yeeay, -yaysay) Wax cilmi ku dabaqid.
cimaamad *m.dh (-do m.)* Maro yar, qafif ah, naqashadeysan ama cad oo uu raggu madaxa ku duubto. *ld* **cumaamad.**
cimaamadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) *ld* **cimaamadaysan.**
cimaamadasho *m.dh ld* **cimaamadaysasho.**
cimaamadaysad *m.l ld* **cimaamadaysasho**
cimaamadaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Nin cimaamad madaxa ku duubtay ahaansho. *ld* **cimaamadan.**
cimaamadaysasho *m.f.dh eeg* cimaama-dayso. *ld* **cimaamadaysad, cimaamaday- si, cimaamadsasho.**
cimaamadaysi *m.l ld* **cimaamadaysasho.**
cimaamadaysnaan *m.f.dh eeg* cimaamadaysan. *ld* **cimaamadaysnaansho, cimaamadnaan, cimaamadnaansho.**
cimaamadaysnaansho *m.l/dh ld* **cimaama- daysnaan.**
cimaamadayso *f.mg3* (-saday, -satay) Cimaamad madax ku duubasho. *ld* **cimaamado.**
cimaamadnaan *m.dh ld* **cimaamadaysnaan.**
cimaamadnaansho *m.l/dh ld* **cimaama- daysnaan.**
cimaamado *f.mg3* (-atay, -adatay) *ld* **cimaamadayso.**
cimil *m.l (-llo, m.dh)* 1. Meel loogu dhuunto ugaarta marka la doonaayo in gaadmo lagu dilo. 2. Dhismo yar oo dulduleelo wax laga toogto leh, oo cadawga loogu gabbado.
cimilada baddadhexe *m.dh (juqr.)* Nooc cimilo oo ay helaan dhulalka saaran Badda Dhexe, iyo gobollo kale oo ku kala yaal labada galobbash ee adduunka oo u kala dhaca meel juqrafiyeed isku mid ah: goodiyada galbeed ee qaaradaha, cirifyada kulaalayda gobollada cimilada dhedhexaadka, iyo ugu dhawaan loolka kulaalay la moodda ee cadaadisyada sare inta u dhexaysa 30 ilaa 40 ee loolka waqooyi iyo koonfurba.
cimilada lamaddegaanka *m.dh (juqr.)* Nooca cimilada ee dhulka oomanaha ah, amase aan helin qoyaan iyo roob joogto ah. Cimiladani waxa ay dhacdaa oo laga helaa loolal badan dhexdooda. Waxaase ugu caansan tan kulaaleyda iyo tan loolalka dhexe. Qoyaanka lagu asteeyaanana waa 250mm (10 in) inkasta oo qoyaankaasi ku filanyahay inuu kaymo ka saaro waqooyiyada kanada iyo Saybeeriya.

cimilgal¹ *m.l* 1. Dabin; laqdabo: dhagar. 2. *ld* **cilmigelid.**
cimilgal² *f.mg1* (-alay, -ashay; geli) U c.: naafey si loo dago cimil ugu dhuuasho.
cimilgelid *m.f.dh eeg* cimilgal¹. *ld* **cimilgal¹ (2).**
cimilo *m.dh (-ooyin m.)* Xaaladaha kala duwan ee jawi oo meeli leedahay.
cimilo-badeed *m.l (juqr.)* Cimilo si weyn ay u saamayo dhawaanta baddu, taas oo siinaysa xagaam gamooje ah iyo jilaal diiran. Taasna waxaa ugu wacan awoodda haynta kulka oo ay kala duwanyihiin dhulka iyo biyuhu. Badda dhulka ayaa ka hor kululaada kana hor qabooba, saamaynteeduna waxay abuurtaa cimilo isu ekaan karta.
cimilo-badhaale *m.dh (juqr.)* Nooca cimilo ee laga helo dhulalka hoose ee u dhexeya loolka 5° ilaa 10° ee woqooyiga iyo koonfurta badhaha. Sannadka oo dhan heerkulka iyo huurkuba si aan isbeddel lahayn ayayba u sarreyaan, isbeddellada xilliyeedna waa wax aad u yar.
cimilo-buureed *m.l (juqr.)* Nooc cimilo oo ay keenaan kala sarraynta iyo joogga dhulka halkii ay ka keeni lahaayeen loolka iyo xaaladda badeedda ka jirta meesha; waxaa dhici karaysa in laga helo gobol kasta, wuuna ka baxsanyahay habka cimilo goboleedka waaweyn ee jira. Marka loo fiirsho dhulalka hoose, buuruhu waxay muujiyaan hoos u dhac xaggaa cadaadiska hawada, heerkulka, huurka, iyo kaah qorraxeedka oo kordha, iyo marka la gaaro joog door ah oo roobku bato.
cimilo-fidsan *m.dh (juqr.)* Cimilada gobol cimileed weyn, sida, cimilada tundara, ama bed kale oo weyn sida qaarad, si looga sooco cimilo kooban.
cimilo-goboleed *m.l (juqr.)* Qayb ka mid ah qaybaha waaweyn ee loo qaybiyo cimilada dunida.
cimilo-gooreed-daqas *m.dh (juqr.)* Xaaladda gibilka ee waqtii gaar ah ama xilli yar oo gaar ah, sida ay ku qeexaan cilmi gibillo kala duwani, oo ay ka mid yihiiin cadaadiska gibilka, heerkulka, huurka hawada, roobka, daruuraha, iyo xawaaraha dabaysha iyo jihada. Dhulbadhaha agtiisa cimilo gooreedu waxay samaysaa isbeddel yar taasoo inta badan la mid ah cimilada.
cimilo-kooban *m.dh (c.cimi.)* Cimilada bed aad u kooban, waxaa suurtaggal ah inuu yahay degaan yar oo la deggan yahay. Degaankaas waxaa raad ku leh saamayn meeledka aad u kooban, waxyaabaha

saamaynta keenayana waxaa ka mid ah rugta, carrada, degaanka iwm taasina waxay badanaa muhiim u tahay barashada cilmiga degaanka.

cimilo-qaaradeed *m.dh* (*juqr.*) Nooc ka mid ah cimilooyinka dunida oo laga helo dhulweynayaasha dunia, gaar ahaan inta u dhexeya kulaaleyda iyo tundaraha ee galooobbadhka woqooyi. Saamaynta cimiladaasi waxay gaadhaa xeebahabariga ee qaaradaha iyo jasiiradaha deriska la ah. Waa cimilo ay astaan u tahay faraqa weyn oo u dhaxeeya heerkulka xilliyada kulaylaho iyo gabowga.

cimraysia *m.l ld cumraysia*.

cimraysia *m.dh ld cumraysia*.

cimraysia *m.l ld cumraysia*.

cimraysia *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld cumraysia*.

cimre *m.l ld ximre*.

cimri *m.l* Inta sano ee wax jiraan. *ld cumri*.

cimri-badheed *m.l (-dyo, m.dh)* (*kiim.*)

Qiimaha kala badhka waqtii. Waa amminta (ama xilliga) curiye kaahfale ahi ku kala badhmo marka uu mataataxo. Cimri-badheedyada iskugodyadu way kala geddisanyihiin - qarkood aad iyo aad bay uga yaryihiin ilbidhiqsiga; qaarna waxay gaadhaan dhawr milyan oo sano.

cimri-badh-kaahfaleed *m.l (-yo, m.dh)* (*kiim.*)

Amminta ay ku qaadato in badhka bu'da kaahfal ku mataataxdo (N = 1/2 No); mataatax.

cimridheer *f.mg4 (-raa, -rayd)* Wax da'weyn gaarey ahaansho.

cimridheeraan *m.f.dh eeg cimridheer.* *ld cimridheeraansho, cimridheeri, cimridherer.*

cimridheeraansho *m.l/dh ld cimridheeraan.*

cimridheeri *m.dh* Da' aad u weyn oo wax gaaraan. *ld cimridheeraan.*

cimridherer *m.l ld cimridheeraan.*

cimro *m.dh ld cumro*.

cinaad¹ *m.l* 1. Diiidmo luggooyo ku jirta. 2. Runta oo la is diidsiyo ama laga madax-adaygo. *ld canaad¹*.

cinaad² *f.g/mg1 (-day, -dday)* 1. (*f.g*) Diiidmo luggooyo ku jirto cid kula kicid. 2. (*f.mg*) Runta ka madax-adaygid. *ld canaad²*.

cinaadi *m.l/kh* C. ah: qof cinaad badan. *ld canaadi*.

cinaadid *m.f.dh eeg cinaad²*. *ld canaadid*.

cinaadnimo *m.dh* Cinaad ahaansho. *ld canaadnimo*.

cinab *m.l ld canab*.

cindi *m.l* Niyad; qalbi.

cindiid *m.l* Caano biyo ka badan lagu daray. *ld cantiid*.

ciniin¹ *m.l (-nno, m.dh)* Nin aan dumarka u galmoon karin, u tegiddooda aan karti u lahayn. *ld caniin¹, cinniin¹*.

ciniin² *f.mg1 (-nay, -ntay)* Nin aan dumarka u galmoon karin noqosho. *ld caniin², cinniin²*.

ciniini *f.g2 (-iyay, -isay)* Nin ciniin ka dhigid. *ld caniini, canniini.*

ciniinid *m.f.dh eeg ciniin²*. *ld caniinid, cinniinid*.

ciniinin *m.f.dh eeg ciniini.* *ld caniinin, ciniinnin*.

ciniinnimo *m.dh (daaw.)* Awood la'an ninku u sameyn kari waayo galmo. *ld caniinnimo, cinniinnimo*.

ciniq *m.dh* 1. In yar oo dheeraad ah oo la siiyo qof wax gatay. 2. Hambo. *ld iniq*.

ciniji *m.dh ld ciddi*.

cinijigod *m.l ld ciddigod*.

cinjir *m.l* 1. Geed leh laamo jilicsan, caleemo iyo iniino yaryar iyo cananno cad oo ka baxa dhulka kulaylaho. 2. Dhacaanka geedka cinjirka. 3. C. ah: shay ka sameysan dhacaanka cinjirka; xabag; ramal; goome.

cinjirrageed *m.l (-yo, m.dh)* (*daaw.*) Gal ka sameysan cinjir xariir oo guska la galiyo marka galmada; cinjirkaasu wuxuu labada qofba ka xafidaa cudurrada galmada, wuxuu celiyya uur qaadidda.

cinniin¹ *m.l ld ciniin¹*.

cinniin² *f.mg1 (-nay, -ntay)* *ld ciniin²*.

cinniini *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld ciniini*.

cinniinid *m.dh ld ciniinid*.

cinniinin *m.dh ld ciniinin*.

cinniinnimo *m.dh ld ciniinnimo*.

cinwaan *m.l (-nno m.dh)* *ld cunwaan*.

cqaab¹ *m.l* Jirraab qof gef sameeyey la mariyo.

cqaab² *f.g1 (-bay, -btay)* Cid gef sameysay jirrab marin.

cqaaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Cid, wax la cqaababay ahaansho.

cqaabid *m.f.dh eeg cqaab²*.

cqaabnaan *m.f.dh eeg cqaaban.* *ld cqaabnaansho*.

cqaabnaansho *m.l/dh ld cqaabnaan*.

cir¹ *m.l* 1. Samada sare, buluuq ah oo ay xiddiguhu ka muuqdaan. 2. Roob.

cir² *m.l/dh (c.naf.l.)* Xaddiga cuntada ee qof caloosha ku qaadi karo.

ciraab *m.dh* Hadal xigmad badan oo qoto dheer.

cirbad *m.dh ld irbad*.

cirbadayn *m.db ld* **irbadayn**.

cirbadays *m.l ld* **irbadayn**.

cirbad-durid *m.db (daaw.)* Dawo ku mudid jirka ayadoo la isticmaalayo irbad iyo siriingi, sida badan dawada looga baqayo in ay jajabiso aasidhka caloosha.

cirbadee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* *ld* **irbadee**.

cirbadeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld* **irbadeysan**.

cirbadeysnaan *m.db ld* **irbadeysnaan**.

cirbadeysnaansho *m.l/db ld* **irbadeysnaan**.

cirbadhiib *m.l ld* **ciridhiib**.

cirbadhiibsad *m.l ld* **cirbadhiibsasho**.

cirbadhiibsasho *m.f.db eeg* cirbadhiibs. *ld* **cirbadhiibsad, cirbadhiibs, ciridhiibsad, ciridhi**

cirbadhiibs *m.l* Ku istaagidda faraha fooddooda iyadoo meel sare la tiigsanayo. *ld* **cirbadhiibsasho**.

cirbadhiibso *f.mg3 (-saday, -satay)* Iyadoo meel sare la tiigsanaayo faraha fooddooda ku istaagid. *ld* **ciridhiibso**.

cirbar *m.l/db* Cirkha bartankiisa. *ld* **cirbare**.

cirbare *m.l ld* **cirbar**.

cirbataag¹ *m.l* Ku istaagidda faraha fooddooda iyadoo meel sare la tiigsanayo. *ld* **cirbataagid**.

cirbataag² *f.mg1 (-gay, -gtay)* Iyadoo meel sare la tiigsanaayo faraha fooddooda ku istaagid.

cirbataagid *m.f.db eeg* cirbataag². *ld* **cirbataag¹**.

cirbataagsad *m.l ld* **cirbataagsasho**.

cirbataagsasho *m.f.db eeg* cirbataagso. *ld* **cirbataagsad, cirbataagsi**.

cirbataagsi *m.l ld* **cirbataagsasho**.

cirbataagso *f.mg3 (-saday, -satay)* Iyadoo meel sare la tiigsanaayo faraha fooddooda ku istaagid.

cirbaxeen *m.l (-nno m.db)* Qof aqoon u leh duulinta ama hoggaaminta dayaxgacmeedka. *ld* **cirbixiyeen**.

cirbaxeennim *m.db* Cirbaxeen ahaansho. *ld* **cirbixiyeennimo**.

cirbi *f.g2 (-iyay, -isay)* Faras, rakuub iwm si uu orodka u dheereeyo cirbaha ku dhufasho.

cirbin *m.f.db eeg* cirbi.

cirbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax hawada sare u ganid.

cirbixin *m.f.db eeg* cirbixi.

cirbixiyeen *m.l ld* **cirbaxeen**.

cirbixiyeennimo *m.db ld* **cirbaxeennim**.

cirboor *m.db* Dabayl xoog badan, boor iyo qashin sidata, socota iyadoo isku dhex

wareegaysa, samada isku taluulisa oo roobaka laga saadaaliyo. *ld* **cirwareen**.

circaddaa *m.l* Roob badan oo muddo dheer da'a; kolkuu roobku da'ayo oo daruuruhu iyagoo isku tirmay oo isu wada ekaaday cirkha wada daboolaan oo jahooyinka la kala aqoon waayo.

cirdaloolo *m.db* Cirkha oo daruur roob wada qarisay, meel yar oo ka bannaan.

cirdood *m.l/u* Ugaad. *ld* **ciddood**.

cirdoox *m.db* Roobdoon geed la fuulayo oo suuratul Huud la akhrinayo.

cirfiid *m.l (caafaariid/-dyo, m.db)* Jin dhib badan. *ld* **cifriid**.

cirfiidad *m.db* Wiish silig koronto leh ku socda oo qararka iyo buuraha dhaadher la isaga tallaabo.

cirgaduud *m.l* Labada waqt ee ay qorraxdu marna soo baxayso marna dhaceysa middood.

cirguduud *m.l ld* **cirgaduud**.

cirib *m.db (-rbo m.l)* 1. Cagta dadka meesha ugu damabeysa oo adag ee u dhexaysa raysmagaadhaba iyo boqonta. 2. Ciribdambeed. *ld* **cidhib¹**.

ciribbeel *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Nafley ama wax kale jiritaankooda baabi'id.

ciribbeelid *m.f.db eeg* ciribbeel.

cirbdambeed *m.l* Waxa nasiib u noqda ee qof noloshiisa ku dambeysa.

cirbdarro *m.db* Cawaqaqib xun ee uu wax ku dhammaado.

ciribgo' *f.mg1 (-'ay, -'day)* Wax jiritaankooda baabi'id.

ciribgo' id *m.f.db eeg* ciribgo'.

ciribgoo *f.g2 (-ooyay, -oysay)* Wax jiritaankooda ama isticmaalkooda baabi'in.

ciribgoyn *m.f.db eeg* ciribgo.

ciribla' *m.l/db (-'yo, m.db)* Dhurwaagu marka uu aad u duqoobo.

ciribla'aan *m.db* Ciribdambeed xumo.

ciribshasho *m.f.db eeg* ciribso.

ciribso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Cid, ciirsi weyddiisasho. 2. Qof, cid ka horreysa tiigsasho.

ciribtir¹ *m.l* Baabi'inta jiritaanka nafley ama wax kale. *ld* **ciribtirid**.

ciribtir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax jiritaankiisa baaba'ay ahaansho.

ciribtiran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Wax jiritaankiisa baaba'ay noqosho.

ciribtiran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax jiritaankiisa baaba'ay ahaansho.

ciribtirid *m.f.db eeg* ciribtir². *ld* **ciribtir¹**.

ciribtirmid *m.f.db eeg* ciribtiran¹.

ciribtirnaan *m.f.dh eeg* ciribtiran². *ld*
ciribtirnaansho.
ciribtirnaansho *m.l/ld ld* **ciribtirnaan.**
ciribxumi *m.l* Aayo xumi. *ld* **ciribxumo.**
ciribxumo *m.dh ld* **ciribxumi.**
cirid *m.dh* 1. Bacaad qorraxdu kululaysay.
 2. Kulaylka qorraxda. *ld* **ciriid**, **cirrid**³.
cridhiib *m.l* Isku taagidda faraha lugaha
 iyaada oo cirbaha kor loo qaadaayo. *ld*
cirbadhiib.
cridhiibsad *m.l ld* **cirbadhiibsasho.**
cridhiibsasho *m.dh ld* **cirbadhiibsasho.**
cridhiibsi *m.l ld* **cirbadhiibsasho.**
cridhiibso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld*
cirbadhiibso.
cirif *m.l (-fyo, m.dh)* Geeska ugu dambeeyaa ee
 ay ku dhammato meel ama shay. *ld* **cidhf.**
cirifayn *m.dh* 1. (*fiis.*) Xadaynta gariirrada ay
 leedahay hir gudbani, si gariirku ugu dhaco
 sallax keliya. Tusaale ahaan, kaaha birlab-
 danabeed waa dhaqaqa hir gudban. 2. (*fiis.*)
 Yaraynta maayadda unugga Footh, taas oo ka
 dhalata tuulimida maxsuullada ka soo baxa
 falgalka kiiimkaad.
ciriid *m.dh ld* **cirid.**
ciriiri *m.l* 1. Meel dhex mariddeedu dhib
 tahay yaraan awgeed. 2. Meel aan waxa ku
 jira qaadin, yaraan awgeed. 3. Wax
 heliddoodaa adagtahay. 4. Waqtii aan ku
 filnayn in hawl lagu qabto. *ld* **cariiri**¹.
ciriiri² *f.g/mg1/2* (-ray, -riday/risay; -ryi)
 1. (*f.g*) Meel, ciriiri ka dhigid. 2. (*f.mg*) Ku c.:
 meel, wax qaadkeeda ka badan ku kordhin.
ld **cariiri**².
ciriirin *m.dh ld* **ciriiryid.**
ciriirsamid-biloro *m.dh* (*daaw.*) Muruq
 bararka caloosha oo ciriiriya godka cunnadu
 marto marka ay gudbeyso xiidmaha.
 Cudurku wuxuu keenaa raagid cunno
 gudbid taas oo u sabab ah matag soo noq-
 noqda, mararka qaarkood cunno la cunay 24
 saac ka hor; waxa kale oo la arkaa uur
 fuuriyo nuux-nuuxsi calooleed.
ciriiryid *m.f.dh eeg* ciriiri². *ld* **cariirin**,
cariiryid, **ciriirin**.
ciriiryoon *f.mg4* (-naa, -nayd) Meel, wax
 ciriiri ah ahaansho. *ld* **cariiryoon.**
ciriiryoonaan *m.f.dh eeg* ciriiryoon. *ld*
cariiryoonaan, **cariiyoonaansho**,
ciriiryoonaanansho.
ciriiryoonaanansho *m.l/ld ld* **ciriiryoonaan.**
cirir *m.l* 1. Godka laba iyo labaataanaad ee
 dayaxu fariisto. 2. Kiddig dayaxa la fariista
 xilliga jilaalka. 3. Qof adadag oo ayaan
 badan oo dhashay xilliga xiddiggaas.

cirjeex *m.dh* Meereyaasha kan ugu weyn oo u
 dhexeeyaa farraare iyo raage; mushtar. *ld*
cirjiir.
cirjiir *m.dh ld* **cirjeex.**
cirkasoodhac *m.l 1.(-cyo m.dh)* Dhagax shiil
 madow ah oo la rumaysanyahay in uu
 hawada sare ka yimid. 2. Arrin si lama filaan
 ah u dhacda. 3. Waran-cireeyada aan
 atmoosfeerka ku soo burburin, ee soo gaara
 dhulka. *ld* **cirsoodhac.**
cirkayeer *m.l (-rro, m.dh)* Shimbir habeenki
 ciya oo saadaaliya roob. *ld* **cirsankayeer.**
cirrannuug *m.l* Yaraan; guridambays; sug.
cirrayn *m.f.dh eeg* cirree.
cirraysasho *m.f.dh eeg* cirrayso.
cirrayso *f.mg3* (-stay, -satay) Cirro yeelasho.
cirree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax ama qof
 cirroole ka dhigid.
cirrid¹ *m.l (-dyo, m.dh)* Hilibka ku yaal labada
 fuq ee afka nafleyda oo ilkaha haya.
cirrid² *m.l (c.naf)* Sooh xiriirkha iyo xuubka
 daboola (mucous membrane) oo isku haya
 ilkaha iyo daamanka.
cirrid³ *m.dh ld* **cirid.**
cirridbaar *f.mg1* (-ray, -rtay) War ama xog
 lagu tuhmayo inuu wax ka ogyahay, qof si
 dadban u weyddiin.
cirridbaarid *m.f.dh eeg* cirridbaar.
cirro *m.dh* Timo caddaaday oo ka baxa
 madaxa ama garka.
cirroobid *m.f.dh eeg* cirrow.
cirroole *m.l (-layaal m.l/ld)* Qof gabobay.
cirrow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Cirrow
 yeelasho.
cirsankayeer *m.l ld* **cirkayeer.**
cirsoodhac *m.l (-cyo, m.dh)* (*c.fal*) Cuf weyn
 oo dhadhaab ama macdan ah, kaas oo la mid
 ah shuhubka; cufkaas isaga oo weyn awgeed
 uguma burburo gibilka dhexdiisa boor
 ahaan, laakiin wuxuu soo gaaraa dhulka
 dushiisa. *ld* **cirkasoodhac.**
cirtaali *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **cirtaallee.**
cirtaalin *m.dh ld* **cirtaallayn.**
cirtaallayn *m.f.dh eeg* cirtaallee. *ld* **cirtaalin.**
cirtaallee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Wax, kor u
 gamid. *ld* **cirtaali.**
cirtaallo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Tuuryo kor loo
 gamo oo meel fog la gaarsiyo.
cirujeed *m.l* Miro yicibeed oo markaa soo
 dhashay.
cirwareen *m.dh* Cirboor; qode.
cirweyn *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax cirweyni ku
 sifoobay ahaansho.
cirweynaan *m.f.dh eeg* cirweyn. *ld*
cirweynaanansho, **cirweyni.**

cirweynaansho <i>m.l/db ld</i> cirweynaan.	citiqaadsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Qof diin, mabda' iwm aaminsan. <i>ld</i> ictiqaadsan.
cirweyni <i>m.db</i> Awoodda naafley u leedahay in ay raashin wax badan ka cunto. <i>ld</i> cirweynaan.	citiqaadsanaan <i>m.f.db eeg</i> citiqaadsan. <i>ld</i> citiqaadsanaansho, ictiqaadsanaan, icti - qaadsanaans
ciryar <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax aan xaddi badan cunto ka qaadan ahaansho.	citiqaadsanaansho <i>m.l/db ld</i> citiqaadsa- naan.
ciryaraan <i>m.f.db eeg</i> ciryar. <i>ld</i> ciryaraansho, ciryari.	ciyaal <i>m.l.u</i> Carruur yaryar.
ciryaraansho <i>m.l/db ld</i> ciryaraan.	ciyaalnimo <i>m.db</i> Ciyaal ahaansho.
ciryari <i>m.db</i> Awood la'aanta naafley, raashin in ay wax badan ka cunto. <i>ld</i> ciryaran.	cayaar ¹ <i>m.db ld</i> cayaar¹.
cis <i>m.l ld</i> ciso.	cayaar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> cayaar².
cisaab <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Col.	cayaari ¹ <i>m.l.u ld</i> cayaari¹.
cisaaro <i>m.db</i> Cid dembi fashay cqaabta la mariyo. <i>ld</i> casaaro.	cayaari ² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> cayaari².
cisal <i>m.l 1. (-llo, m.db)</i> Xubnaha taranta labka ee dibiga wanka, orgiga iwm. 2. Caws yaryar oo dhaqso u soo baxa marka roob ku da'o.	cyaarid <i>m.db ld</i> cayaarid.
cisbitaal <i>m.l ld</i> cisbitaal.	cyaarin <i>m.db ld</i> cayaarin.
cisee <i>f.g2</i> (-seeyay, -seysay) Cid sharfid.	cyaarsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -isay) <i>ld</i> cayaarsii.
ciseyn <i>m.f.db eeg</i> cisee.	cyaarsiin <i>m.db ld</i> cayaarsiin.
cishe <i>m.l</i> 1. Habeenka intiisa hore; fiid. 2. (<i>duu</i>) Shanta salaadood ee Islaanka faralka ku ah midda habeenki la tukado.	cyaarsiis <i>m.l ld</i> cayaarsiis.
cishiinee <i>f.g2</i> (-neeyay, -neysay) <i>ld</i> ceshiimee.	cyaartoy ¹ <i>m.l ld</i> cayaartoy¹.
cishiineyn <i>m.f.db ld</i> ceshiimeyn.	cyaartoy ² <i>m.db ld</i> cayaartoy².
cishiineysasho <i>m.db ld</i> ceshiimeysasho.	cyaaryahan <i>m.l ld</i> cayaaryahan.
cishiineyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i> ceshiimayso.	cyaaryaxaas <i>m.db ld</i> cayaaryaxaas.
cishiino <i>m.db ld</i> ceshiimo.	ciyi <i>m.l</i> 1. Waqtii jiiлаal ah, reero shiraystay, hilibka ay siyaan cid aan wax qalin. 2. Xarar lagu dhigo rarada ama weel.
cishqi <i>m.l ld</i> caashaq¹.	ciyibidix <i>m.db</i> Ciyi loo leexshay bidix oo lagu daray masaydii bidixda ka jirtay masayda ciyiga laga qabtay, marka raarka la sameynayo.
cisii <i>f.g/mg2</i> (-iiyay, -isay) C./ka c.: naflayda qaarkood ci' ka dhawaajin.	ciyid <i>m.f.db eeg</i> ci ² .
cisiin <i>m.f.db eeg</i> cisii.	ciyimidig <i>m.db</i> Ciyi midig loo leexiyey si loogu daro masayda midigta ka jirta masaydii ciyiga laga qabtay, marka raarka la samaynayo.
cismaandooy <i>m.l</i> Geed abaareed aan qodax lahayn, leh caleemo dhuudhuuban, laamo tootoosan oo kala baxbaxsan iyo miro hurdi ah oo la cuno dheddana laf adag ku leh.	ciyoon <i>fk. ld</i> ciyow².
ciso <i>m.db</i> 1. Xurmo. 2. Dhiigga haweenka bishiiha mar ku dhaca; caado. <i>ld</i> cis.	ciyow ¹ <i>m.l (-wyo, m.db)</i> Shimbir gelinka hore ee habeenkii cida.
ciso-la'aan <i>m.db</i> (<i>daaw.</i>) La'aanta ama joogsashada caadada (dhiigga) ay dumarku bishii mar helaan. Caado ma laha gabdhaha aan baalujin, dumarka uurka leh ama caano laga nuugayo iyo kuwa dhalmo dayska ah.	ciyow ² <i>fk.</i> Si dhaqso ah, si degdeg ah. <i>ld</i> ciyoon.
cisyaan <i>m.l</i> 1. Amar dowlaadeed iyo wax la mid ah si bareer ah loo diido; fallaagannimo. 2. Caasinnimo.	cobol <i>m.db</i> Geed abaareed, caleen ballaaran oo aan qodax lahayn.
citin <i>m.db</i> Hambo.	cod ¹ <i>m.l (-dad, m.l)</i> 1. Dhawaaq afka ka soo baxa marka la hadlayo, ama la heesayo, ama la qaylinayo iwm. 2. Diidmo ama oggolaansho laga dhiibto doorasho.
citiqaad ¹ <i>m.l ld</i> citiqaadid.	cod ² <i>m.l (-dad, m.l)</i> (nax.) Maayad hawo, neefsi aan ahayn oo soo dhex jibaaxda seedcodeedyada kana soo baxda moqorrada hadalka midkood.
citiqaad ² <i>f.g/mg1</i> (-day, -dday) 1. (<i>f.g</i>) Diin, mabda' iwm aaminid. 2. (<i>f.mg</i>) U c.: cid meel iwm u qasdiyid.	codasho <i>m.f.db eeg</i> codo.
citiqaadid <i>m.f.db eeg</i> citiqaad ² . <i>ld</i> citiqaad¹.	codayn <i>m.f.db eeg</i> codee.
	codbaahiye <i>m.l</i> Qalab elegtaroonig ah oo codka dheereeya.
	codbixi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Wax la dooranaayo cod ka dhiibasho.
	codbixin <i>m.db eeg</i> codbixi. <i>ld</i> codbixis.

codbixis <i>m.l</i> Dhiibashada cod laga dhiibto wax la dooranayo. <i>ld codbixin.</i>	colleysi <i>m.l ld</i> colleysasho.
codcod <i>m.l</i> Šubag sixin ah oo fariistay.	colleyso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Cid la colloobid.
codee <i>f.mg2</i> (-deeyay, -daysay) 1. U c.: cid la dooranayo cod siin. 2. Ku c.: eray kor u akhriyid si loo maqlo. 3. Wax heesid; wax halaburid.	collob <i>m.dh</i> 1. Hilib si yaryar oo oodkaca ka waaweyn loo jaro oo subag lagu shiilay ku jira. 2. Oodkac. <i>ld coldhob, locob.</i>
codeyn <i>m.dh</i> (<i>c.af</i>) Laan ka mid ah cilmiga afka oo la xiriira dhawaaqyada ereyada.	colloobid <i>m.f.dh</i> eeg colloow ² . <i>ld colloow¹.</i>
codkac <i>m.l</i> (<i>c.af</i>) Cod dheer oo ku dul dhaca hal shaqal oo ka mid ah ereyga; codkacu rugo kala duwan ayuu ereyada uga dhacaa, taasna waxay keentaa in lagu kala saaro ereyo micnahooda, siiba kuwa qoraalkoodu isku midka yahay, sida "inan" (oo wil ah) iyo "inàñ" (oo gabar ah).	colloow¹ <i>m.l ld</i> colloobid.
codkar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) C. ah: qof hadalkisu fasiix yahay oo figraddiisa si fiican u jeedin kara.	colloow² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) La c.: cid colaad u qaadid.
codkarnimo <i>m.dh</i> Codkar ahaansho.	colwade <i>m.l</i> (-dayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Qof garwadeen u ah col. 2. Qof colaad iyo xasilooni la'aanta jecel; fidnawale.
codlaawe <i>m.l</i> (<i>c.af</i>) Xaraf marka lagu dhawaaqyao aan afka dabayli ka soo baxayn.	conqor <i>m.l/dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) Biyaqabab yar, aan hoos u dheerayn oo dhadhaab dusheeda ku yaal.
codle <i>m.l</i> (<i>c.af</i>) Xaraf marka lagu dhawaaqyao dabayl xoog lihi afka ka soo baxdo.	conqorree <i>f.g2</i> (-reeyay, -reysay) Xubin sac dhali waayay sancayn.
codlo <i>f.g3</i> (-otay, -odatay) Wax si xushmad iyo qaddarin leh u weyddiisasho.	conqorreyn <i>m.f.dh</i> eeg conqorree.
codsad <i>m.l ld</i> codsasho.	conqorreysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la conqorreeyey ahaansho.
codsasho <i>m.f.dh</i> eeg codso. <i>ld</i> codsad, codsi.	conqorreysnaan <i>m.f.dh</i> eeg conqorreysan. <i>ld</i> conqorreysnaansho.
codsi <i>m.l</i> Si xushmad iyo qaddarin leh oo cid wax loo weyddiisto. <i>ld</i> codsasho.	conqorreysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> conqorreysnaan.
codso <i>f.g2</i> (-saday, -satay) Wax si xushmad iyo qaddarin leh u weyddiisasho.	coobbakari <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Awr iwm coobbada aad buurid.
cokad <i>m.dh</i> <i>ld</i> cukad.	coobbakarin <i>m.f.dh</i> eeg coobbakari.
cokadayn <i>m.dh</i> <i>ld</i> cukadayn.	coobbayn <i>m.f.dh</i> eeg coobbee.
cokadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) <i>ld</i> cukadee.	coobbee <i>m.l</i> (-bayaal, <i>m.l/dh</i>) Cunaha awrka ee buufsima marka gulguloonayo.
cokan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> cukan.	coobbee <i>f.mg2</i> (-beeyay, -baysay) Cune buurid (awr).
cokanaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> cukanaan.	coobil <i>m.l</i> C. ah: orgi si dhaqsa ah aan u dareemin astamaha orgoodka rida.
cokanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> cukanaan.	coobilnimo <i>m.dh</i> Coobil ahaansho.
col <i>m.l</i> (-lal <i>m.l</i>) 1. (<i>u</i>) Koox dad ah oo hubeysan. 2. Laba qof ama ka badan oo isu haya dareen nacayb iyo isdiidmo ku jiro. 3. (<i>u</i>) Koox dad ah oo shaqo ka dhexelsa.	coobir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Nin fil weyn oo xoog leh.
colaad <i>m.dh</i> Dareen nacayb iyo isdiidmo ku jira oo laba qof ama ka badan isu hayaan.	cood <i>m.l</i> 1. Maal; hanti. 2. Xoolaha la dhaqdo. <i>ld cuud¹</i> (4).
colaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid cadaad u hayn.	cooddi <i>m.dh</i> Hilib baruur leh.
colaadin <i>m.f.dh</i> eeg colaadi. <i>ld</i> colaadis.	coodin <i>m.l</i> Geed nagaar dhuulka ku faalala oo leh laamo dhudhuuban, caleemo yaryar iyo buruq biyo badan oo la cuno.
colaadis <i>m.l ld</i> colaadin.	coof <i>m.l</i> Timo aad u baxay oo aan laga shaqayn.
coldhob <i>m.dh</i> <i>ld</i> collob	coofaar <i>m.l</i> (-rro <i>m.dh</i>) Lab libaax ama daanyeer, duq ah oo leh bulbul badan.
colguri <i>m.l</i> 1. Naag la qabo oo dhibaato badan. 2. Xuguf iyo isnaceyb ka dhexelsa dad ethel ah oo meel ku wada nool; dagaal sokeeye.	coofley <i>m.dh</i> 1. Nooc shimbir biyoodka ka mid ah, midab cad oo koox u socota. 2. Cantallay, xuur. 3. Feerta geela meesheeda ugu dambeysa ee leh hilib jilicsan iyo baruur. 4. Inan yar oo aan weli timihii loo dabin.
colleysad <i>m.l ld</i> colleysasho.	coolli <i>m.l/dh</i> Daruur cufan oo ay biyo ka buuxaan.
colleysasho <i>m.f.dh</i> eeg colleyso. <i>ld</i> colleysad, colleysi.	coomaadde <i>m.l ld</i> coomaadi.

- coomaadi** *m.l* (-*yo* *m.db*) Nooc haadka hilinka cuna ka mid ah, xoog badan leh, gorgorkana ka yar. *ld coomaadde*.
- coomoobid** *m.f.db* *eeg* coomow. *coomow* *f.mg1* (-*oobay*, -*oowday*; -*oobi*) Gabar, wax da' weyn oo la guursan waayey noqosho.
- coon¹** *m.l* (-*nan*, *m.l*) 1. Nin gaaban oo aan da'disu ka muuqan. 2. Dab, webi, bad iwm agtooda. Tus. "Dabka c.kiisa": dabka agtiisa.
- coon²** *m.db* (-*oomo*, *m.l*) 1. Haweeney gaaban oo aan da'deeda ka muuqan. 2. Gabar da' weyn oo aan la guursan; guumeys.
- cooraaf** *m.l* Qof aad u dabeecad xun.
- cooraafnimo** *m.db* Cooraaf ahaansho.
- coorcoor¹** *m.l* Jactad ku dhaca jirka nafleyda oo uu keeno qabow ama jirro.
- coorcoor²** *f.mg1* (-*ray*, -*rtay*) Jir nafley, jactad ku dhicid qabow ama jirro darteed.
- coorcoorid** *m.f.db* *eeg* coorcoor².
- coorcoorsan** *f.mg4* (-*naa*, -*nayd*) Wax coorcoor yeeshay ahaansho (jir nafley).
- coorcoorsanaan** *m.f.db* *eeg* coorcoorsan. *ld coorcoorsanaansho*.
- coorcoorsanaansho** *m.l/db* *ld coorcoorsanaan*.
- coosh** *m.l* 1. *ld cooshad*. 2. Cafish.
- cooshad** *m.db* (-*do*, *m.l*) Guri ka sameysan qoryo iyo caws oo si ku meel gaar ah loogu noolaado ama wax loogu gato.
- corad** *m.l* (-*dyo*, *m.db*) *ld curad*.
- cordaalo** *m.l* *ld curdaalo*.
- cosob** *m.l* Doog badan oo markaas soo baxay. 2. Meel an naqeeda weli la daaqin.
- cub¹** *m.l* 1. *ld cuf* (-bab, *m.l*) Shay yar oo meel daloosha lagu gufeeyo; cuf. 2. "C. iyo cir": ereyo kolka la cubtamayo la yiraahdo. *ld cug¹*.
- cub²** *fg1* (-*bay*, -*btay*) Dalool yar gufeyn. *ld cug²*.
- cuban¹** *f.mg1* (-*bmay*, -*bantay*; -*bmi*) 1. Dalool wax la cubay ahaansho. 2. Wax neeftu ku xirantay noqosho (san). *ld cugan¹*.
- cuban²** *f.mg4* (-*naa*, -*nayd*) 1. Wax la cubay ahaansho. 2. Qof ciyaar loo xulay ahaansho. *ld cugan²*.
- cubasho** *m.f.db* *eeg* cubo. *ld cugasho*.
- cubbaan** *m.l.kh* C. ah: qof hanti badan leh.
- cubbaannimo** *m.db* Cubbaan ahaansho.
- cubcub¹** *m.l* 1. Maqaar dhal xoolaad, dhisan caws ka buuxo, leh qaabkii ilmaha dhintay oo neefkii dhalay lagu godliyo; joojooge. 2. Wax muuq dad leh oo beeraha la dhixi si ay shimbiraha, dugaaggaa iwm uga cararaan. 3. Derin cusub oo aan weli la kala jeexin. 4. *ld cubcubid*. *ld cucub¹*.
- cubcub²** *fg1* (-*bay*, -*btay*) Maqaar xoolaad, dhisan caws ka buuxin. *ld cucub²*.
- cubcuban** *f.mg4* (-*bnaa*, -*bnayd*) Maqaar dhal xoolaad, wax la cucubay ahaansho. *ld cucuban*.
- cubcubid** *m.f.db* *eeg* cubcub². *ld cubcub¹* (4), *cucubid*.
- cubcubnaan** *m.f.db* *eeg* cubcuban. *ld cubcubnaansho, cucubnaan, cucubnaansho*.
- cubcubnaansho** *m.l/db* *ld cubcubnaan*.
- cubid** *m.f.db* *eeg* cub².
- cubmid** *m.f.db* *eeg* cuban¹. *ld cugmid*.
- cubnaan** *m.f.db* *eeg* cuban². *ld cubnaansho, cugnaan, cugnaansho*.
- cubnaansho** *m.l/db* *ld cubnaan*.
- cubo** *fg3* (-*btay*, -*batay*) Ciyaar qofka ugu habboon xulasho. *ld cugo*.
- cubtamid** *m.f.db* *eeg* cubtan². *ld cubtan¹* (2), *cugtamid*.
- cubtan¹** *m.l* 1. Doorasho ay laba qof ku kala xushaan dad kula jaal noqonaya ciyaar lagu tartamayo, iyaadoo midba markiisa qof magacaabanaya. 2. *ld cubtamid*. *ld cugtan¹*.
- cubtan²** *f.mg1* (-*amay*, -*antay*; -*ami*) Laba qof, iyadoo midba markiisa qof magacaabanaya, dad kula jaal noqonaya ciyaar lagu tartamayo xulasho. *ld cugtan²*.
- cucub¹** *m.l* *ld cubcub¹*.
- cucub²** *fg1* (-*bay*, -*btay*) *ld cubcub²*.
- cucuban** *f.mg4* (-*bnaa*, -*bnayd*) *ld cubcuban*.
- cucubid** *m.db* *ld cubcubid*.
- cucubnaan** *m.db* *ld cubcubnaan*.
- cucubnaansho** *m.l/db* *ld cubcubnaan*.
- cudad** *m.l* Hoore dabaysha raaca.
- cudbi** *m.l* Bul jilcsan, cad, loo isticmaalo siyaabo badan, dharkana laga samaysto oo uu dhalo geed ka baxa kulaylah; suuf.
- cuddaar** *m.l* Meerayaasha waaweyn mid ka mid ah; dusaa.
- cuddabbax¹** *m.l.kh* *ld ciddabbax¹*.
- cuddabbax²** *f.mg1* (-*xay*, -*xday*; -*bixi*) *ld ciddabbax²*.
- cuddabbixi** *fg2* (-*iyay*, -*isay*) Haweeney la furay inta ay cuddada dhammeysanoso masruufid.
- cuddabbixid** *m.db* *ld ciddabbixid*.
- cuddabbixin** *m.f.db* *eeg* cuddabixi. *ld cuddabbixis*.
- cuddabbixis** *m.l* Masruufka la siyoo haweeney la furay inta ay cuddada dhammeysanoso. *ld cuddabixin*.
- cuddabixis** *m.l.u* *ld cuddabixis*.

cuddad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. (*u*) Qalabka birtumuhu adeegasado oo dhan. 2. Birdhuuban, culus oo qalbka la tumayo hoostiiisa la dhigo; dubbad. 3. (*u*) Xirmo dhar ah.

cuddi *f.g2* (-iyay, -isay) Gilgilid (samayo, waran); ka gariisii. *ld* cuti².

cuddin *m.f.dh* *eeg* cuddi. *ld* cuddis, cutin.

cuddis *m.l* *ld* cuddin.

cuudo *m.dh* *ld* ciddo.

cuudoon *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qaabkiisu isu dheellitiranyahay ahaansho.

cuudoonaan *m.f.dh* *eeg* cuudoon. *ld* cuudoonaansho.

cuudoonaansho *m.l* *ld* cuudoonaan.

cudud¹ *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Xubinta u dhexeysa garabka iyo xusulka. 2. Xoog: awood.

cudud² *f.g1* (-day, -dday) Wax xoog ku muquunin.

cududid *m.f.dh* *eeg* cudud².

cudur *m.l* (-rro, *m.dh*) Caafimad-darro jirka noolaha ama qayb ka mid ah ku dhacda, oo uu keeno jeermi iwm.

cudur-aqoensi *m.l* (*daaw*) Aqoonsiga cudur oo uu takhtarku ku gaaro: wareysiga bukaanka, astaamaha cudurka iyo baaritaan sheybaar iyo rajo iwm.

cudurdaar¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) Sababta uu qof ka sheego waxa arrin ku kalliftay.

cudurdaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) U c.: sababta arrin kalliftay sheegid.

cudurdaarsho *m.f.dh* *eeg* cudurdaaro.

cudurdaarid *m.f.dh* *eeg* cudurdaar².

cudurdaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Cudurdaar sheegasho.

cudur-goboleed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (*daaw*) Cudur sida badan ama sida joogto ah looga helo waddan ama gobol gaar ah.

cudur-raagay *m.l* (-rro ..., *m.dh*) (*daaw*) Sifo cudur muddo dheer socda; sida badan cudurkaas si kadis ah uma bilowdo. Ereygu waxba kama sheegayo khatarta cudurka.

cudurrada galmada (C.G.) *m.dh* (*daaw*) (C.G.) Cudur kasta oo la isugu gudbiyo galmada ama isutagga ragga iyo dumarka. C. g.du waxay ka koobanyihiin: eydiska, xabbadda (waraabow), jabtada, herbiska cawrada.

cudurro-faafa *m.dh* (*daaw*) Cudurrada la is qaadsiyo waxaana cudurrada la isugu gudbin kara: ayadoo la taabto qof buka jirkiis, ayadoo la qaado qalab leh jeermigii cudurka ama ayadoo la neefsado dhibicyo calyo ah oo qufaca ka yimaado iyo neef jeermi sidda.

cudurside *m.l* (*daaw*) Noole ka qaybqaata koritaanka jeermiga qaarkisa cudurrada keena.

cuf *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Inta walaxdu ka koobantahay maaddadeeda. 2. *ld* cub 1 (1).

cufayn *m.dh* *ld* gufeyn.

cufays *m.l* *ld* gufeyn.

cufaysan¹ *f.mg1* (-samay, -santay; -smi) *ld* gufeysan¹.

cufaysan² *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* gufeysan².

cufaysmid *m.dh* *ld* gufeysmid.

cufaysnaan *m.dh* *ld* gufeynsaan.

cufaysnaansho *m.l* *ld* gufeynsaan.

cufee *f.g2* (-feeyay, -feysay) *ld* gufee.

cuf-hawo *m.dh* (-faf-hawo, *m.l*) (*c.cimi*) Hawo isku dabeecad ah oo ku gadaaman dhul door ah lana xadaysan mid kale oo ka duwan.

cuf-isijiad¹ *m.dh* Isa soo jiidashada ka dhexeysa laba walax kasta oo jira.

cuf-isijiad² *m.dh* (*fiis*) Ifafaalaha la xiriira xoogga soo jiidashada dhulku uu ku hayo walax kasta oo cuf leh, taalana oogada dhulka.

cufnaan *m.dh* Layiignimo; cumur.

cufnaan u-eegan *m.l* (*fiis*) Summad: d. Cufnaanta walax oo loo qaybshay cufnaanta biyaha. Cufnaan u-eegan (d) = cufnaanta walaxda (P)/cufnaanta biyaha (P). Mar haddii cufnaanta biyuhu ay le egtayah 1000 kg/m³, cufnaanta u-eegan ee walaxi waxa le egtayah 1/1,000 (hal kumaadka) cufnaanta walaxda.

cufnaan-hoorbeeg *m.l* (-go, *m.l*) (*fiis*) Qalab lagu cabbiro cufnaanta ama cufnaanta u-eegan ee hoorka.

cufnaanta tirada dadka *m.l* (*jugr*) Xaddiga tirada dadka ee ku nool gobol, tusaale ahaan: Awstiraaliya waxay leedahay xaddi tiro yar oo dad ah.

cug¹ *m.dh* *ld* cub¹.

cug² *f.g1* (-gay, -gtay) *ld* cub²; *ld* cul.

cugaal *m.dh* Qoryo geedo gaar ah laga soo guray oo weelasha qaarkood lagu culo.

cugan¹ *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) *ld* cuban¹.

cugan² *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) *ld* cuban²; culan.

cugasho *m.dh* *ld* cubasho

cugay *m.l* *ld* culay.

cugid *m.dh* *ld* Cubid; culid.

cugmid *m.dh* *ld* cubmid.

cugnaan *m.dh* *ld* Cubnaan; culnaan.

cugnaansho *m.l* *ld* 1. *ld* cubnaan. 2. *ld* culnaan.

cugo <i>f.g3</i> (-gtay, -gatay) <i>ld</i> cubo.	barabixin kara hal garaam oo haydarojiin ah (ama siddeed garaam oo ogsijiin ama 35.5 garaam oo koloriin) marka falgal kimikaad dhacayo. Culays-isudhiganku wuxu u taaganyahay “awoodda ku-darsamidda” ee walaxda.
cugtamid <i>m.db</i> <i>ld</i> cubtamid.	
cugtan ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> cubtan ¹ .	
cugtan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) <i>ld</i> cubtan ² .	
cuguf <i>m.db</i> (-gfo, <i>m.l</i>) <i>ld</i> cagaf.	
cukad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Harag ari oo qaab sibrar loo habeeyey, oo laga ganacsado. <i>ld</i> cokad.	
cukadayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> cukadee. <i>ld</i> cokadayn.	
cukadee <i>fg2</i> (-deeyay, -daysay) Harag ari cukad ka dhigid. <i>ld</i> cokadee.	
cukan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Xoolo biyo ka dhergay ahaansho. <i>ld</i> cokan.	
cukanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> cukan. <i>ld</i> cokanaan, cokanaansho, cukanaansho.	
cukanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> cukanaan.	
cukane <i>m.l</i> Geed yar oo adaahida u eg oo leh buruq dibadyaal ah iyo laamo dhuudhuuban.	
cukur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Dhudhunka iyo calaacashu meesha ay iska galaan; jalaqley.	
cul <i>fg1</i> (-ulay, -ushay) Weel caanood ama biyood qori dab ah gudhiisa oo dhan xoqid, si loo nadififiyo. <i>ld</i> cug ² .	
culaab <i>m.db</i> Culayska shey leeyahay; miisaan.	
culaabee <i>fg2</i> (-beeyay, -beysay) <i>ld</i> culaabi.	
culaabeyn <i>m.db</i> <i>ld</i> culaabin.	
culaabi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) Wax culaysin. <i>ld</i> culaabee.	
culaabin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> culaabi. <i>ld</i> culaabeyn.	
culaacul <i>m.db</i> (-lo, <i>m.l</i>) 1. Nafley yar oo biyaha balliyada ku dhex nool oo dixiriga la bah ah, oogo jilicsan iyo xubno leh, oo nuugta dhiigga nafleyda kale ee biyaha kula nool iyo dadkaba. 2. Gacanta meesha ay iska galaan calaacasha iyo dhudhunka.	
culan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax la culay ahaansho. <i>ld</i> cugan ² .	
culay <i>m.l</i> Qoryo geedo gaar ah laga jaray oo iyaga oo dab leh weelasha caanaha iyo biyaha lagu nadififiyo. <i>ld</i> cugay.	
culays ¹ <i>m.l</i> Xoog walaxda u jiidaya. <i>ld</i> cuslaan.	
culays ² <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) (ftis.) Xoogga uu dhulka ku soo jiidanayo walax aaya ah culeyska walaxdaas. Culeyska walax waxa lagu helaa mg. taasoo culeysku ku xiran yahay hadba inta uu u jiro xuddunta dhulka. Wuxu astaan u ah (w), halbeeguna waa niyuutan (N).	
culaysi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax culays saarid; culayn.	
culaysin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> culaysi.	
culays-isudhigan <i>m.l</i> (kiim) Cufka curiyaha ama iskudhiska ku darsami kara ama	
culid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> cul. <i>ld</i> cugid.	
culimmo <i>m.db.w</i> Dad diinta Islaanka wax ka yaqaan, <i>eeg</i> caalin.	
culnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> culan. <i>ld</i> cugnaan, cugnaansho, culnaansho.	
culnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> culnaan.	
cululubad <i>m.l</i> <i>ld</i> cululubasho.	
cululubasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> cululubo. <i>ld</i> cululubad.	
cululubo <i>f.mg3</i> (-btay, -batay) Go'aan hore loo gaaray, arrin la xusuustay darteed u beddelid.	
cululuq <i>m.db.sh.r</i> Shanqarta ka yreerta caloosha dhaqdhqaqaqaysa ama la dacarfaalayo.	
culummo <i>m.db.w</i> <i>eeg</i> caalin.	
culus <i>f.mg4</i> (-uslaa, -uslayd) 1. Wax miisaan weyn leh ahaansho. 2. Arrin muhiim ah ahaansho. 3. Arrin xalkeedu adagyahay ahaansho.	
culuun <i>m.db</i> 1. <i>ld</i> cilmi. 2. <i>w.</i> cilmi.	
cumaacun <i>m.db</i> (-umo, <i>m.l</i>) 1. Calaacasha iyo dhudhunka meesha ay iska galaan oo jalaqleyda ah. 2. Cagta iyo kubka meesha ay iska galaan; anqaw. 3. Lafaha yaryar ee faraha iyo lugaha middood.	
cumaamad <i>m.db</i> <i>ld</i> cimmaamad.	
cumeyri <i>m.l</i> <i>ld</i> cumuri.	
cumir <i>m.db</i> <i>ld</i> cumur.	
cumraysad <i>m.l</i> <i>ld</i> cumraysasho.	
cumraysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> cumrayso. <i>ld</i> cimraysad, cimraysasho, cimrasi, cumraysad, cumra	
cumrasi <i>m.l</i> <i>ld</i> cumraysasho.	
cumrayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Cimro gudasho. <i>ld</i> cimrayso.	
cumri <i>m.l</i> <i>ld</i> cimri.	
cumro <i>m.db</i> (dii.) Siyaaro sunna ah oo Kacbada lagu tago oo leh sida xajka xarmasho, dawaaf iyo socod. <i>ld</i> cimro.	
cumuqcumuq <i>m.db</i> (-qyo, <i>m.db</i>) Hadal diidmo aan caddayni ku jirto.	
cumuqcumuqlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Hadal diidmo aan caddayni ku jirto dhihid. <i>ld</i> cumuqcumuqleh.	
cumuqcumuqleh <i>f.mg4</i> (-lahaa, -lahayd) <i>ld</i> cumuqcumuqlee.	
cumuqcumuqleyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> cumuqcumuqlee.	

- cumur** *m.dh* C. ah: dhir aad isugu dhow oo aan la dhex mari karin; jiq. *ld cumir*.
- cumuri** *m.l (-iyo, m.dh)* Maro dhuuban oo bul iyo xiddaayad leh oo haweenku dhexda ku xirtaan. *ld cumeyri*.
- cun** *f.g1 (-nay, -ntay)* 1. Cunto quudasho. 2. Qaniinyo wax ku yeelid. 3. Cayayaan, nafley dhiig ka jaqid. 4. Cid il wax ku yeelid. 5. Ciyaar turub haad, haad kale oo ka adag ku qaadasho.
- cunaa** *m.l C.* ah: qof aad u cir weyn.
- cunaabi** *m.l (-iyo, m.l)* Kuul laga sameeyey xabagta maydiga oo la warshadeeyey oo dumarku qoorta ku xirtaan.
- cunabbarar** *m.l* Jirro ku dhacda dhuunta oo bararisa.
- cunaggubyo** *m.dh* Xanfafka ka dhasha waxyalo kulul oo la liqay.
- cunaggubyoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Cunaggubyo dareemid.
- cunaggubyood** *m.f.l eeg* cunaggubyoo.
- cunan** *f.mg4 (-unnaa, -unnayd)* Wax la cunay ahaansho.
- cunaqabab** *m.l ld cunaqabatayn*.
- cunaqabasho** *m.dh ld cunaqabatayn*.
- cunaqabatayn** *m.f.dh eeg* cunaqabatee. *ld cunaqabab, cunaqabasho*.
- cunaqabatee** *f.mg2 (-teeyay, taysay)* Ka c.: cid waxay u baahanayd u diidid (siiba xag dhaqaale). *ld cunaqabo* (2).
- cunaqabato** *m.dh* Diidmada loo diido cid waxay u baahnayd (sida dhaqaalaha).
- cunaqabo** *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Nafley cunaha ka qabasho; ceejin. 2. *ld cunaqabatee*.
- cuncun¹** *m.l* Xajjin oogada nafleyda ku dhacda oo keenta xoqod badan.
- cuncun²** *m.l (daaw.)* Xaalad cudur oo ka timaadda falgal jirku kaga hortagayo dhibaato dibedda uga timid, waxay xaaladdaasu noqon kartaa: mid muddo gaaban ama mid muddo dheer. Holaca muddada gaaban waa falgal difaac oo degdeg ah oo ay soohyadu kaga hartagaan dhibaato ka timaadda: jermi nool, walax kiimikaad ama fiisikaad. Astamaha: xanuuun, kul, cassaan, barar iyo hawl gab. Xididdada dhiiga ee goobta waxaasi ka dhacayaan way dabcayaan oo ballaaranayaan sidaas darteed socodka dhiigga waa ku badanyahay goobtaas. Unugyada cadcad waxay galaan soohyada waxayna bilaawaan in heeraaryeeyaan baktiiriyada iyo waxyaabaha dibedda ka yimid soohyada waxay cunaan wixii dhintay oo way nadiifinayaan marar
- waxa sameysma malax waxaana bilowda buskood.
- cuncun³** *f.g1 (-nay, ntay)* Xajjin xoqod u baahan dareemid.
- cuncunid** *m.f.dh eeg* cuncun³.
- cundugul** *m.l* Beergooye.
- cune** *m.l (-nayaal, m.dh)* 1. Dhuunta cunnadu marto oo isku xirta afka iyo caloosha xaggeeda sare. 2. Wax cuna; cunaa.
- cunid** *m.f.dh eeg* cun.
- cunitaan** *m.l* Sida gasiinka loo cuno.
- cunnaan** *m.f.dh eeg* cunan. *ld cunnaansho*.
- cunnaansho** *m.l/ld ld cunnaan*.
- cunnaddiid** *m.l* 1. Qof aan cuntada ka cuni karin inta caadiga ah. 2. C. ah: ilmo yar oo aan cuntada si caadi ah u qaadan. *ld cunnaddiidis, cuntaddiid*.
- cunnaddiidis** *m.dh ld cunnaddiid*.
- cunnammareen** *m.l* Dhuun dheer, isku xirta afka iyo caloosha oo gasiinku sii maro markuu caloosha u socdo.
- cunniin** *m.l* God, dab iwm ciid ku aasid.
- cunnimo** *m.dh* God, dab iwm duugmid.
- cunno** *m.dh* Waxa nafaqada leh ee nafleydu marka ay calaalso, caloosha geliso oo ku noolaato. *ld cunto*.
- cunsii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Carruur cunto afka ugu gurid. 2. Cid cunno cunaya maaweeulin.
- censiin** *m.f.dh eeg* cunsi.
- cunsur¹** *m.l (canaasiir/-rro, m.dh)* Meesha wax asalkiisu ka soo unkamay.
- cunsur²** *m.dh (-rro, m.l)* Dhibaato waxyello weyn geysato.
- cunsurguuri** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cid si dhibaato weyn oo haysa ay uga baxdo u curraafayn ama Eebbe u baryid.
- cunsurguurin** *m.f.dh eeg* cunsurguuri. *ld cunsurguris* (2).
- cunsurguuris** *m.l* 1. Qof sixirka aad u yaqaan oo dadka wax ku yeele. 2. *ld cunsurguurin*.
- cuntaddiid** *m.l/ld cunnaddiid*.
- cuntamid** *m.f.dh eeg* cuntan.
- cuntan** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* 1. U c.: u qalmid; u dhigmid. 2. U c.: ka helid.
- cuntayn** *m.f.dh eeg* cuntee. *ld cuntays*.
- cuntays** *m.l ld cuntayn*.
- cuntaysii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid cunto siin.
- cuntaysiin** *m.f.dh eeg* cuntaysii.
- cuntee** *f.g2 (-teeyay, -taysay)* Wax cunid.
- cunto** *m.dh ld cunno*.
- cuntodiid** *m.l kh* C. ah: ilmo yar oo aan cuntada si caadi ah u qaadan.
- cunto-sumow** *m.l (daaw.)* Xaalad cudur oo saameysa qaybta dheefshiidka gaar ahaan iyo

- jirka** oo dhan, waxaana keena cunitaanka cunno faasid ah oo wadata baktiiriya ama sun baktiiriya, ama sunta lagu laayo xasharaadka miraha iyo khudradda, amase sun kiimikaad: Pb, Hg (merkuuriyada). Astamo: 1-24 saacadood kaddib markii la cunay cuntadii sumeysnayd waxaa la isku arkaya: matag, shuban, calool xanuu iyo lallabo.
- cuntub** *m.l (-byo, m.dh)* 1. Koox askar ah wada jira. 2. Wax isku xiran sida miraha cinabka iwm.
- cunug¹** *m.l (-gyo, m.dh)* Ilma yar oo lab, wiil.
- cunug²** *m.dh (-gyo, m.dh)* Ilmo yar oo dheddig.
- cunwaan** *m.l (-nno, m.dh)* 1. Magaca la siiyo buug, maqaal iwm oo tilmaamaya waxa uu ka hadlayo. 2. Meel cid waraaqaha loogu hagaajin karo. *ld cinwaan.*
- cuq** *m.dh* 1. Muddo kooban oo ay digaagaddu ku fadhidoo ukumaha si ay u dillaacaan. 2. C. ah: digaag ku jirta muddadii fadhiga ee ay ukunta ku dillaacin lahayd. *ld uq.*
- cuqaal** *m.dh.w eeg caaqil.*
- cuqdad¹** *m.l* Meel cirrii ah.
- cuqdad²** *m.dh (-do, m.l)* (*c.naf*) Cudur nafsaani ah oo qofka ku beera shaki iyo kalsoonidarro uu ka qabo naftiisa iyo dadka kaleba. *ld cuqdi, cuqdo.*
- cuqdadayn** *m.f.dh eeg cuqdadee.*
- cuqdaddee** *f.g² (-deeyay, -daysay)* Cid cuqdad ku beerid.
- cuqdadlow** *m.l (-wyo, m.dh)* Qof cuqdad qaba.
- cuqdi** *m.l ld cuqdad².*
- cuqdo** *m.dh ld cuqdad².*
- cuqubayn** *m.f.dh eeg cuqubee.*
- cuqubaysan** *f.mg⁴ (-snaa, -snayd)* Qof cuqubo ku dhacday ahaansho.
- cuqubaysnaan** *m.f.dh eeg cuqubaysan.* *ld cuqubaysnaansho.*
- cuqubaysnaansho** *m.l/dh ld cuqubaysnaan.*
- cuqubee** *f.g² (-beeyay, -baysay)* Cid nabsiyid.
- cuqubo** *m.dh (-ooyin, m.l)* Dhibaato weyn, cid ku dhacda oo kaga timaada nabsi uu galay.
- cuquul** *m.dh.w eeg caqli.*
- cuquulayn** *m.f.dh eeg cuqulee.*
- cuquule** *m.l* Rajo weyn oo wax in la helo laga qabo.
- cuquulee** *f.g² (-leeyay, -laysay)* Wax in la helo rajo ka qabid.
- cur** *m.l* 1. Carjawda qulaanqulshaha hunguriga cad oo ku taal cunaha ragga oo xagga dibadda u soo taagan; halcun. 2. Qoorta hor ee dhuuban o weelasha qaarkood leeyihiin; sida: dhalada, ubbada iwm.
- curaar** *m.dh* 1. Hanti laga sii hayo cid wax amaahatay; rahan. 2. Cid xoog lagu haysto, si haystayaashu wax gaar ah ugu helaan.
- curad¹** *m.l (-ddo, m.dh)* Wiilka ugu horeeya ee qof u dhasha. *ld corad.*
- curad²** *m.dh (-do, m.l)* Gabarta ugu hooreysa ee qof u dhalata. 2. Neef xoolo ah oo da' ama ka badan dhalay. *ld corad.*
- curadnimo** *m.dh* Curad ahaansho.
- curadweyn** *m.l* Riyaha intooda curada ah.
- curadxige** *m.l/dh (-gayaal, m.l/dh)* Wiil ama gabar dhalasho ku xiga curadka. *ld curadxigeen.*
- curadxigeen** *m.l/dh ld curadxige.*
- curan¹** *m.l* Xirmidda sanka neefu ku xiranto, duray, sanboor iwm awgood.
- curan²** *f.mg¹ (-rmay, -rantay; -rmi)* Wax neefu ku xirantay noqosho (san).
- curan³** *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* Wax neefu ku xirantay ahaansho (san).
- curasho** *m.f.dh eeg curo.*
- curato** *m.dh (-ooyin, m.l)* Xoolo inta wax dhashay.
- curcur¹** *m.l (-rro, m.dh)* 1. Meesha ay dhudhunka iyo calaacasha iska galaan. 2. Lafta dheer oo gacanta ee u dhexeysa susulka iyo jalaqleyda.
- curcur²** *m.l/dh (-ro, m.l/dh)* Buur yar; kood; gunbur.
- curcuri** *f.g² (-iyay, -isay)* Dhudhun wax ku cabbirid.
- curcurin** *m.f.dh eeg curcuri.* *ld curcuris.*
- curcuris** *m.l ld curcurin.*
- curcurrey** *m.dh* Shimbir qoolleyda u eg kana yar.
- curdaalo** *m.l* Roobka jiilaalka dhammaadkiisa da'a; garabcas. *ld cordaalo.*
- curdan** *m.l* 1. Naq ama miro markaa soo baxay oo aan weli gahayroobin. 2. Wax dhowaan dhashay oo aan weli adkaan. *ld cardun, curdin, curdun.*
- curdansad** *m.l ld curdansasho.*
- curdansasho** *m.f.dh eeg curdanso.* *ld curdansad, curdansi.*
- curdansi** *m.l ld curdansasho.*
- curdanso** *f.mg³ (-saday, -satay)* Curdan gurasho.
- curdin** *m.l ld curdan.*
- curdun** *m.l ld curdan.*
- cureeji** *m.dh* Guntiino xariir ah oo haweenku qaataan.
- curfi** *m.l (-iyo, m.dh)* Xeer aan qornayn ee la isku maamulo; xisti. *ld curuf.*

- curi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax aan hore u jirin samayn, sida maanso, muusika iyo qoraal allifid.
- curin** *m.f.dh eeg curi. ld curis (3).*
- curis** *m.l (-syo, m.dh)* 1. (-syo, m.dh) Maanso ama sheeko la allifay. 2. (-syo, m.dh) Curiye kiimikaad. 3. *ld curin.*
- curiye¹** *m.l (-yayaal m.l/dh)* (riw.) Qofka wax curiya.
- curiye²** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (kiim.) Walaxda aan loo sii kala bixin karin walxo ka sii fudud asal haan. Atammada curiyuhu waxay dhammaantood leeyihiin tiro borotoon oo isku mid ah iyo weliba tiro isku mid ah oo elektaroon, taas oo jaangoysa firfircoonaanta kimikaad. Curiyayaasha, dabiici ahaan, laga helo dhulku waa ilaa 92.
- curiye³** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (nax.) Erey guud oo tilmaama xubin ka mid ah xubnaha uu shay ka koobanyahay, sida erey oo ah xubin ka mid ah weerta ama dibkabe oo ah xubin ka tirsan ereyga.
- curmid** *m.f.dh eeg curan¹.*
- curnaan** *m.f.dh eeg curan. ld curnaansho.*
- curnaansho** *m.l/dh ld curnaan.*
- curso** *f.mg3 (-rtay, -ratay)* 1. Dad ama xoolo ilmihii ugu horreeyey dhalid. 2. Cir, di'id billaabid.
- curqid** *m.f.dh eeg curuq². ld curuq¹ (3).*
- curraaf¹** *m.l (-fyo, m.dh)* 1. Xiddigaha ka faalliga; xiddigiye. 2. Qof faalka yaqaan. *ld curraf, curraafiyee.*
- curraaf²** *m.dh (-fo, m.l)* Neef ido ah dheddig oo laf yar.
- curraaf³** *f.g1 (-fay, -ftay)* Cid sixrid.
- curraafee** *f.mg2 (-feeyay, -feysay)* Xiddiga ka faalin. *ld curraafi, currafee, currafi.*
- curraafeyn** *m.f.dh curraafee. ld currafeyn, curraafin, curraafis, currafin, currafi*
- curraafi** *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld curraafee.*
- curraafid** *m.f.dh eeg curraaf³.*
- curraafin** *m.dh ld curraafeyn.*
- curraafis** *m.dh ld curraafeyn.*
- curraafiye** *m.l/dh (-yayaal, m.dh)* *ld curraaf¹.*
- curraf** *m.l (-fiin/-fyo, m.dh)* *ld curraaf¹.*
- currafee** *f.mg2 (-feeyay, -feysay)* *ld curraafee.*
- currafeyn** *m.dh ld curraafeyn.*
- currafi** *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld currafee.*
- currafin** *m.dh ld curraafeyn.*
- currafis** *m.dh ld curraafeyn.*
- curre** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Bisad ama mukulaal lab. *ld curri.*
- curri** *m.l ld curre.*
- curub** *m.dh (-byo, m.dh)* Doog aad u jilicsan.
- curuf** *m.l (-fyo, m.dh)* 1. Dhib; shiddo. 2. *ld curfi.*
- curun** *m.l Xirmo xaskul, caws, mayrax iwm.*
- curuq¹** *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Laab ama guntin yar oo gala wax la tolayo. 2. Xanuun yar oo laga dareemo murqaha iyo seedaha kolka fadhi lagu raago. 3. *ld curqid.*
- curuq²** *f.mg1 (-rqay, -ruqday; -rqi)* 1. Shay la tolay ama la falkiyey guntiin yeelasho. 2. Kaddib markii fadhi lagu raago xanuun yar murqaha ka dareemid. Tus. "Lug baa i curuqday".
- curuuq** *m.dh.u* Xididdada yaryar ee dhiigga qaada.
- curyamaami** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Curyaan ka dhigid. 2. Hawl, arrin iwm xannibid.
- curyamid** *m.f.dh eeg curyaan².*
- curyamin** *m.f.dh eeg curyaami. ld curyaamis.*
- curyamis** *m.l ld curyaamin.*
- curyaan¹** *m.l (-nno, m.dh)* 1. Qof labada lugood beelay. 2. Hawl socon waayday.
- curyaan²** *f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)* Qof labada lugood beelid.
- curyaanad** *m.dh (-do, m.l)* Qof haween ah oo labada lugood la'.
- curyannimo** *m.dh* Curyaan ahaansho.
- curyansan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof xanniban oo wax u suurtaggeli waayeen ahaansho. 2. Hawl, wax xannibaadi gashay ahaansho.
- curyansanaan** *m.f.dh eeg curyaansan. ld curyaansanaansho.*
- curyansanaansho** *m.l/dh ld curyaansanaan.*
- cusayb** *m.l* 1. Wax jiritaankiisu markaa ugu horreysyo. 2. Waxaan weli la isticmaalin. 3. *ld cusbaan.*
- cusbaan** *m.f.dh eeg cusub. ld cusayb (3), cusbaansho.*
- cusbaansho** *m.l/dh eeg cusbow. ld cusbaan.*
- cusballab** *m.dh* Nooc cusbada ka mid ah oo dawo ahaan carruurta yaryar dabada looga xoqo.
- cusbataal** *m.l ld isbitaal.*
- cusbayn** *m.f.dh eeg cusbee.*
- cusbaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax cusbo lagu daray ahaansho (cunto). 2. Wax cusbo la mariyeh ahaansho.
- cusbaysnaan** *m.f.dh eeg cusbaysan. ld cusbaysnaan.*
- cusbaysnaansho** *m.l/dh ld cusbaysnaan.*
- cusbee** *f.g2 (-beeyay, -baysay)* 1. Cunto cusbo ku darid. 2. Harag cusbo marin. 3. Ilmo, dabada cusbo kaga xoqid si loogu daaweyyo.

cusbo¹ *m.dh* Wax cad oo leh dhadhan dhanaan oo cuntada lagu dhanaaniya. Dhulka aaya laga qodaa, biyaha baddana waa ay ku jirtaa; milix.

cusbo² *m.dh (kiim.)* Iskudhis ka kooban xidishe asiidh iyo mid beys, ama iskudhiska samaysma marka biri la falgasho asiidh ee haydarojiinta si buuxda ama dhiman loo barabixyo.

cusbo-beysaysan *m.dh (-ooyin ..., m.l) (kiim.)* Iskudhis u dhexeya caadiga ah iyo haydarogsaydhka ama ogsaydhka.

cusboon *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax cusub ah ahaansho.

cusboonaan *m.f.dh eeg* cusboon. *ld* **cusboonaansho**.

cusboonaansho *m.l/dh ld* **cusboonaan**.

cusboonayn *m.f.dh eeg* cusboonee. *ld* **cusboonaysiin**.

cusboonaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld* cusboonee.

cusboonaysiin *m.dh ld* **cusboonayn**.

cusboonee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Wax, wax cusub ka dhigid. *ld* **cusboonaysii**.

cusbow *f.mg3 (-baaday, -baatay)* Wax cusbadu ku badatay noqosho.

cusbur *m.l* Budo midab hordi ah leh oo qurxin awgeed haweenku u marsadaan.

cusburasho *m.f.dh eeg* cusburo.

cusburo *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Cusbur marsasho.

cuskad *m.l ld* **cuskasho**.

cuskan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax, wax kale ku tiirsan ahaansho.

cuskanaan *m.f.dh eeg* cuskan. *ld* **cuskanaansho**.

cuskanaansho *m.l/dh ld* **cuskanaan**.

cuskasho *m.f.dh eeg* cuskos. *ld* **cuskad**.

cuski *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax, wax kale ku tiirin.

cuskin *m.f.dh eeg* cuskis.

cusko *f.g3 (-kaday, -katay)* 1. Ul, derbi, geed iwm tabaryari awgeed miciinsasho. 2. Fikrad ama qodob sharci xigasho. 3. Eebbe miciin ka tuugid.

cuskug¹ *m.l* 1. Fadhi gacmaha laabto oo aan waxba la qaban. 2. *ld* **cuskugid**.

cuskug² *f.mg1 (-gay, -gtay)* Meel, hawl la'aan fadhiyid.

cuskugid *m.f.dh eeg* cuskug². *ld* **cuskug¹** (2).

cuslaan *m.f.dh eeg* culus. *ld* **culays, cuslaansho**.

cuslaansho *m.l/dh eeg* cuslow. *ld* **cuslaan**.

cuslays *m.f.dh eeg* cusee.

cuslaysasho *m.f.dh eeg* cuslayso.

cuslayso *f.g3 (-stay, -satay)* Hawl, arrin iwm wax culus oo dhib leh ka dhigasho.

cuslee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* 1. Wax miisan ku kordhiin. 2. Arrin xalkeeda adkayn.

cuslow *f.mg3 (-laaday, -laatay)* 1. Wax culus noqosho. 2. Wax dhib leh noqosho.

cusub *f.mg4 (-sbaa, -sbayd; cucusub)* 1. Wax aan weli la isticmaalin ahaansho. 2. Wax jiritaankiisa markaa ugu horreysa ahaansho. 3. Cir, wax roob laga filayo ahaansho.

cutad *m.l* Harag ama saan isku jactadsan.

cuti¹ *m.l ld* **cutush**.

cuti² *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **cutdi**.

cutin *m.dh ld* **cuddin**.

cutis *m.l ld* **cuddin**.

cutub *m.l ld* **cuntub**.

cutush *m.l (-shyo, m.dh)* Qof tabar dhigay da' awgeed. *ld* **cuti¹, xutush**.

cuud¹ *m.l* 1. Qori caraf udgoon leh oo la shito. 2. Jiriir badar oo aad loo yaryareeyey; xanbab. 3. Nooc ka mid ah cayaaraha dhallinyartu dheesho oo qori yaryar lagu faniijiyo, kaddibna inta ay yoolka u jirto lagu xisaabtamo. 4. *ld* **cood**.

cuud² *f.mg1 (-day, -dday)* Ciyaar cuud dheelid.

cuudi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Wax, meel cuud ku udgin. 2. *(f.mg)* Ka c.: cid rooxnaan, dhir udgoon uga shidid.

cuuid *m.f.dh eeg* cuud².

cuudin *m.f.dh eeg* cuudi.

cuul *f.mg1 (-uulay, -uushay)* Wax hullaab ku qarin (qof).

cuulan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof wax la cuulay ahaansho.

cuulid *m.f.dh eeg* cuul.

cuulnaan *m.f.dh eeg* cuulan. *ld* **cuulnaansho**.

cuulnaansho *m.l/dh ld* **culnaan**.

cuun *m.l* 1. Meel dhir badan oo jiq ah. 2. Dab, webi, bad iwm agtooda.

cuur¹ *m.l* 1. Ciyaarta laylada godadkeeda mid ka mid ah oo bocool, dhagxaan iwm ka buuxaan. 2. C. ah: wax badan meel ku wada urursan.

cuur² *f.g1 (-ray, -rtay)* Weel aad u buuxin.

cuurad *m.l ld* **cuurasho**.

cuurun¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay)* Wax aad u buuxa noqosho (weel).

cuurun² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la cuuray ahaansho (weel).

cuurasho *m.f.dh eeg* cuuro. *ld* **cuurad**.

cuurcuur *m.l* Socoshada gaar ah haweeney gabootay oo butucsan.

cuurid *m.f.dh eeg* cuur².

cuurmild *m.f.dh eeg* cuuran¹.

cuurnaan *m.f.db eeg cuuran². ld cuurnaansho.*
cuurnaansho *m.l/dh ld cuurnaan.*
cuuro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Weel aad u
buuxsasho.
cuurxirad *m.l* God gaar ahaaneed oo ka mid
ah godadka lagu dheelo ciyarta leylada oo
qof u xiran.

cuwaaf *m.db* Cunto yar oo khafiif ah oo la
cuno inta u dhexeysa waqtiyada rasmiga ah
ee wax la cuno.
cuwaafad *m.l ld cuwaafasho.*
cuwaafasho *m.f.db eeg cuwaafad.*
cuwaaf *f.g3 (-ftay, -fatay)* Cuwaaf cunid.

D

d (da') *m.db* Xarafka afaraad ee xurufta soomaaliga, ahna shibbane. *ld deel* (2).

da¹ *m.db* 1. *ld da'aad*. Inta sano, bilo, maalmo iwm ee naflay jirto laga bilaabo maalintii uu dhashay; cumri. 2. D. ah: qof sanado badan jira; duq. 3. Dad hal casri wada nool.

da² *f.mg1* (-'ay, -'day; -di'i) 1. Roob cirka ka imaan sho. 2. Hoore, si dhobic dhobic ah u daadasho.

daa *fg2* (dayay, deysay; deyn) 1. Wax xannibnaa faraha ka qaadid. 2. Hawl la hayay faraha ka qaadid. 3. Wax la caadaystay joojin. Tus. "Waxaa fiican inaad sigaarka dayso".

da'aal *m.l* (*c.cimi*) Sida cilmiga cimiladu uu sheegayo, waa biyaha qaabkoodu dareere ama adagyahay, oo dhulka uga yimaada xagga gibilka.

da'aad *m.db* *ld da¹* (1).

daab¹ *m.l* (-bab, *m.l*) Qori ama bir la qabsado oo ku rakiban qalab goynta, jebinta, qodidda iwm loo adeegsado.

daab² *m.db* 1. Cudur leh shuban oo ku dhaca dhasha xoolaha markay dambar badan nuugaan. 2. *ld doog²*.

daab³ *fg1* (-bay, -btay) Qalab goynta, jebinta, qodidda iwm loo adeegsado, qori ama bir la qabsado ku rakibid.

daabac¹ *m.l* 1. Duub dun ah oo maryaha lagu xardho. 2. Dhar dun lagu xardhay. 3. (-cyo, *m.db*) Meesha ay iska galaan daabka iyo birta toorreyya. 4. *ld daabacid*.

daabac² *fg1* (-cay, -cday; -bici) 1. Xarar ku qurxin dhar iyadoo la adeegsanayo dun midabyo leh ama rintii. 2. Qoraallo madbacadayn.

daabacaad *m.db* 1. Gelinta qoraal madbacad la gelyo. 2. Qoraal inta hal mar la daabaco. *ld daabacid*.

daabacan *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) 1. Maro, wax dabac lagu qurxiyay ahaansho. 2. Qoraal, wax la madbacadeeyay ahaansho.

daabacnaan *m.f.db* eeg daabacan. *ld daabacnaansho*.

daabacnaansho *m.l/db* *ld daabacnaan*.

daabab *m.l* Ninka tababbarka bilowga ah qaatay xagga ugaadhsiga, welise aan heer fiican gaarin.

daabakhaad *m.db* 1. *ld daabaqaad*. Calaamad, summad, lagu dhigo neef iib u jooga. 2. Tartamidda cayaar turub laba dhinac oo iska soo horjeedaa ay u tartamaan foorooyin ay kala qabaan, in ay qolo keliya wareegto.

daaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la daabay ahaansho; wax daab loo yeelay ahaansho.

daabaqaad *m.db* *ld daabakhaad* (1).

daabasho *m.f.db* eeg daabo.

daabax¹ *m.l* 1. D. ah: neef xoolo ah oo qalliiin ku habboon. 2. D. ah: hilib aan tamooti ahayn. 3. *ld daabaxid*. *ld dabaaax¹*, *dabax¹*, *dibaax*, *dubaax*.

daabax² *fg1* (-xay, -xday) Neef xoolo ah gawriid. *ld dabaaax²*, *dabax²*.

daabaxid *m.f.db* *ld daabax¹* (3), *daabixid*, *dabaax¹*, *dabaaxid*, *dabxid*

daabbad *m.db* (-do, *m.l*) 1. Neef xoolo ah oo la rarto ama la fuulo. 2. Nafley weyn oo la rumeyshay inay badda ku jirto, balse aan weligeed la arag.

daabbadqaad *m.db* Nafley weyn oo badda ku nool.

daabbul *fg1* (-ulay, -ushay) Dad, xoolo, alaab iwm oo badan si degdeg ah u daadgurayn.

daabbulad *m.db* (-do, *m.l*) Xirmo ka kooban boqol marduuf oo jaad ah. *ld daabbule*.

daabbule *m.l* *ld daabbulad*.

daabbulid *m.f.db* eeg daabbul.

daabdulle *m.l* Bir dhuuban oo koorta ilaheeda lagu dalooliyo.

daabece *m.l* (-cayaal, *m.l/db*) 1. Qof qoraallo madbaceeya. 2. Qof dharka daabaca.

daabacid *m.f.db* eeg daabac². *ld daabac¹* (4), *daabacaad*.

daabid *m.f.db* eeg daab³.

daabixid *m.db* *ld daabaxid*.

daabnaan *m.f.dh eeg* daaban. *ld daabnaansho.*
daabnaansho *m.l/dh ld daabnaan.*
daabo *f.g/mg3 (-btay, -batay)* 1. *(f.g)* Qalab
 daab u samaysasho. 2. *(f.mg)* Ku dhicid daab
 (dhasha xoolaha). Tus. "Waxartu waa
 daabatay".
daabul *f.g1 (-ulay, -ushay)* Xoolo koox-koox u
 socda si degdeg ah u rarid.
daabulid *m.f.dh eeg* daabul.
daac¹ *m.dh* Qabatoon; macaluu; diihal.
daac² *f.g/mg1 (-cay, -cday)* 1. *(f.g)* Neef
 caloosha ka timaadda oo dhawaaq leh, afka
 ka sii deyn. 2. *(f.mg)* Nafley caatoobid. *ld daaco².*
daacad *m.dh* Qof niyad samida ama
 mukhlisnimada uu muujinayo ay ka
 dhabtahay.
daacadnimo *m.dh* Daacad ahaansho.
daacadxumo *m.dh* Daacadnimo la'aan.
daacaqurmid *m.f.dh eeg* daacaqurun². *ld dacwashiirid.*
daacaqurun¹ *m.l* Daaco ur qurmoon oo ka
 timaadda calool cunto kala duwan qaadatay.
ld dacwashiiir¹.
daacaqurun² *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)*
 Qof, cunto uu cunay ku bukooday oo naqas
 qurmoon bixinaya noqoshoo. *ld dacwashiiir².*
daacasho *m.dh ld daacid.*
daaci¹ *m.l/kh* D. ah: neef aad caato u ah.
daaci² *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* In weyn oo
 wax hoore ah shubid. 2. *(f.mg)* Fatihid
 (webi).
daacid *m.f.dh eeg* daac². *ld daacasho.*
daacin *m.f.dh eeg* daaci².
daaco¹ *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Neef dhawaaq
 leh, caloosha ka timaadda oo afka ka soo
 baxda. 2. Dhul godan oo aan dhir lahayn.
daaco² *f.mg3 (-cday, -catay)* *ld daac².*
daacuf *m.dh* Timo ama dhogor dheer, si xun u
 baxay ama aan la habeyn.
daacufle *m.l* Qof ama neef daacuf ah.
daacuun¹ *m.l* Cudur calooleed aad halis u ah,
 dhaqso u faafa oo leh shuban badan oo biyo
 ah. *ld daacuun-calooleed, daacuuncaloolo.*
daacuun² *m.l (daaw.)* Cudur muddo gaaban
 oo la is qaadsiyo oo ku dhaca xiidmaha
 waxaana keena baktiiriyada "vibrio
 cholerae". Astaamaha: matag badan, shuban
 biyha bariiska u eg, jirka oo biyuhu ka
 dhammaadaan; cudurka waxaa laga qaadaa
 cunto ama biyo aan nadiif ahayn oo u
 gaadhadhaxay saxaro qof qaba cudurkaas.
daacuun-calooleed *m.l ld daacuun¹.*
daacuuncaloolo *m.l ld daacuun¹.*

daacwashiiir¹ *m.l* Daacaqurun.
daacwashiiir² *f.mg1* (-ray, -rtay)
 Daacaqurmid.
daacwashiiirid *m.f.dh eeg* daacwashiiir².
daad¹ *m.l (-dad, m.l)* 1. Biyo xoog leh oo faafa
 oo ka yimaadda roob da'ay ama webi
 fatahay. 2. Qaybta roobka ka mid ah oo ugu
 dambaystii gaarta duruuraaha.
daad² *m.l (-dad, m.l)* *(juqr.)* Biyo si kedis ah
 oo dar-dar ah u shubma ee uu gaar ahaan
 keeno roobka weyn ee ka da'a waadiyada
 meelaha lamadegaan-u-ekeyasha ah.
daad³ *f.mg1 (-day, -dday)* Biyo badan oo ka
 yimid roob da'ay ama webi fatahay faafid.
daadad *m.l ld daadasho.*
daadasho *m.f.dh eeg* daado. *ld daadad.*
daaddah *m.dh* Eray carruurta yaryar lagu
 yiraahdo kolka gacnaha la hayo oo socodka
 la barayo.
daaddeg¹ *m.l (-gyo, m.dh)* Meel taag ah
 gollaheeda.
daaddeg² *m.l (-gyo, m.dh)* *(juqr.)* Qayb ka
 mid ah webiga oo socoshada biyaheedu ay ka
 dheerayso socoshada caadiga ah ee biyaha.
 Wawa laga yaabaa inay sababto tiirada oo
 janjeerkeedu si kedis ah kor ugu kaco, ama
 adkaysiga dhadhaabaha biyuhu dul
 marayaan oo aan isla ekayn.
daaddeg³ *f.mg1 (-gay, -gtaay)* Ka d.: meel taag
 ah hoos uga dhaadhid.
daaddegid *m.f.dh eeg* daaddeg³.
daaddihi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Ilmo yar socod
 barid. 2. Waa si tartiib ah u wadid.
daaddihin *m.f.dh eeg* daaddihi.
daadduf¹ *m.l ld daaduf¹.*
daadduf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* *ld daaduf².*
daaddufid *m.dh ld daadufid.*
daadduumi *f.g2 (-iyay, -isay)* Feer, laad iwm
 cid dhulka la dhigid. *ld daadduumi, daanduumi, daanduumii.*
daadduumid *m.f.dh eeg* daadduum². *ld daanduumid.*
daadduumin *m.f.dh eeg* daadduumi. *ld daadduumi, daanduumi, daanduumii.*
daadduun¹ *m.l* Qof cayrimeo awgeed la
 bayhoofay. *ld daanduun¹.*
daadduun² *f.mg1 (-umay, -untay; -umi)*
 Cayrimeo darteed la bayhoofid. *ld daanduun².*
daadduunshe *m.l (-shayaal, m.l/dh)* Budh
 weyn oo lagu dagaalamo. *ld daanduunshe.*
daadduunsi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld daanduumi.*
daadduunsi *m.dh ld daadduumin.*

- daadgurayn** *m.f.dh eeg daadguree.*
- daadguree** *f.g2 (-reeyay, -raysay)* 1. Wax badan meel si degdeg ah uga qaadid. 2. Wax iyadoo meel kale la geynayo halis ka badbaadin.
- daadi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel ay ku jireen ka geddin.
- daadid** *m.f.dh eeg daad2.*
- daadin** *m.f.dh eeg daadi. *ld daadis.**
- daadis** *m.l *ld daadin.**
- daado** *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* 1. Wax meel ku jiray qubasho. 2. Qosol la d.: ilaa laga ilmeeeyay qoslid (dad badan).
- daadsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la daadiyay ahaansho.
- daadsanaan** *m.f.dh eeg daadsan. *ld daadsanaansho.**
- daadsanaansho** *m.l/dh *ld daadsanaan.**
- daaduf¹** *m.l (-fyo, m.dh)* Qof shaqsiyaddiisu liidato oo cayr ah. *ld daadduf¹.*
- daaduf²** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Qof cayrnimo darteed la carcaraaqid. *ld daadduf².*
- daadufid** *m.f.dh eeg daaduf². *ld daaddufid.**
- daadxoor** *m.l/dh* 1. Xumbo saaruq wadata oo ka samaysanta xawliga biyaha, siiba daadadka. 2. Saaruqda daadadka ka harta.
- daaf** *m.dh (-fo, m.l)* Doc; dinac; hareer.
- daaf¹** *m.l* Xanuun indhaha ku dhaca; bakooro.
- daaf²** *m.l (daaw.)* Halamacoodka xuubka isha iyo baalasha kaasoo gaduuta oo barara soona daaya biyo ama malax.
- daaf³** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Daaf ku dhicid.
- daafac¹** *m.l *ld daafacid.**
- daafac²** *f.g1 (-cay, -cday; -fici)* Wax iska celin ama cid kale ka celin. *ld difaac².*
- daafacaad** *m.dh* Ka hortagidda laga hortago halis cid ku soo fool leh.
- daafad** *m.dh (fis.)* Daafad xariiqeed (p) ee walax waa taranta cufkeeda (m) iyo keynaanka (v) ee walaxda. Daafaddu waa xaddi leeb oo u jeeda dhanka jihada keynaanka.
- daafad-xagleed** *m.l (fis.)* Summad L. Taranta keynaanka xagleed ee walaxda (w) iyo wahsiga maroojiskeeda. Tus. "L = Iw"
- daafi** *m.dh* Nooc ka mid ah badarka oo Aad u yaryar, canjeeladana laga sameeyo.
- daaficid** *m.f.dh eeg daafac². *ld daafac¹, difaac¹, difaacid.**
- daafid** *m.f.dh eeg daaf³.*
- daafkaddeeg¹** *m.l/kh* 1. D. ah: qof xoolo lahaa oo cayroobay. 2. *ld daafkaddeegid.*
- daafkaddeeg²** *f.mg1 (-gay, -gtay)* Cayroobid qof xoolo lahaa.
- daafkaddeegid** *m.f.dh eeg daafkaddeeg². *ld daafkaddeeg¹ (2).**
- daah¹** *m.l* 1. Dibdhac; raagis; dubudhac. 2. *ld daahid.*
- daah¹** *m.l (-hyo, m.dh)* Ilixir laga sameeyay dhar ama shiraac ama wax kale oo lagu xiro albaabbada iyo khalfadaha iwm ama qolalka lagu kala gooyo.
- daah²** *m.l (-hyo, m.dh) (riw.)* D. masraxiyeed: ilxir loo adeegsado goobta masraxiyadda.
- dqah²** *f.g1 (-hay, -hday)* Ilixir u yeelid.
- daah³** *f.mg1 (-hay, -hday)* 1. Raagid; dib u dhicid. 2. Ka soo d.: madaxqaad; cudur ka kicid; diif cudur ka muuqato.
- dqahan** *f.mg4 (-hnaa, -hnayd)* Wax illixir loo yeelay ahaansho; daah lahaansho.
- dqahasho** *m.f.dh eeg dqaho.*
- daahi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid ama wax kale meel ay waqt xaddidan tegi lahayd dib uga dhacsiin.
- daahid** *m.f.dh eeg daah³. *ld daah¹ (2).**
- dqahid** *m.f.dh eeg dqah².*
- daahiiil¹** *m.l *ld diihaal¹.**
- daahiiil²** *f.mg1 (-ilay, -ishay) *ld diihaal².**
- daahiiilid** *m.dh *ld diihaalid.**
- daahin** *m.f.dh eeg daahi.*
- daahir¹** *m.l 1. (dii.)* Aan najaso lahayn; nadiif. 2. Sida muuqata ama muqalka guud.
- daahir²** *f.mg1 (-ray, -rtay) (dii.)* Soo ifbixid; soo bixid. Tus. "Nebi Maxamed (s.c.s) wuxuu soo daahiray muddo laga joogo 14 qarni iyo hodhodho".
- daahiri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. *(dii.)* Wax nijaaso ka bi'in. 2. Wax, wax muuqda oo bayaan ah ka dhigid.
- daahirid** *m.f.dh eeg daahir².*
- daahirin** *m.f.dh eeg daahiri.*
- daahirnimo** *m.dh (dii.)* Daahir ahaansho; nadiifnimo.
- dqahiro** *m.dh* Nicmo iyo khayr aad u badan
- daahiyad** *m.dh* 1. Dhibaato waxyeello weyn leh; masiibo; belo. 2. Qof aad u caqli badan oo iloodi ah.
- dqahnaan** *m.f.dh eeg daahsan. *ld dqahnaansho.**
- dqahnaansho** *m.l/dh *ld dqahnaan.**
- dqaho** *f.g2 (-hday, -hatay)* Ilixir u yeelasho.
- daahsad** *m.l *ld daahsasho.**
- daahsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax daahay ahaansho.
- daahsanaan** *m.f.dh eeg daahsan. *ld daahsanaansho.**
- daahsanaansho** *m.l/dh *ld daahsanaan.**
- daahsasho** *m.f.dh eeg daahso. *ld daahsad, daahsi.**
- daahsi** *m.l *ld daahsasho.**

daahso *f.g3* (-saday, -satay) Qof ama wax la sugayay raagsasho.

daa'imi *f.g2* (-iyay, -isay) Fal samayntiisa joogtayn. *ld daayimi.*

daa'imid *m.f.dh eeg* daa'in. *ld daayimid.*

daa'imis *m.f.dh eeg* daa'imi. *ld daa'imir.*

daa'imo *m.dh* Ilmo yar oo aabbihiis dhintay; aagoon.

daa'in¹ *m.l* Sifo Eebbe oo tilmaamayso suulid la'aantiisa. *ld daayin¹.*

daa'in² *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Fal samayntiisa joogtaysasho; ku waarid. *ld daayin².*

daa'iro *m.dh* Ayaan cidiba mar hesho.

daaji *f.g/lg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) U muujin kalsooni iyo debecsanaan qof dhagar lala maagganyahay. Tus. "Dambiihilhii mudda dheer waa la daajiyay dabadeese waa la qabtay". 2. (*f.lg*) Xoolo meel daaq leh soofin. *ld daaqsi.*

daajin *m.f.dh eeg* daaji. *ld daajis, daaqsiin, daaqsiis.*

daajis *m.l ld daajin.*

daakir *f.mg1* (-ray, -rtay) Arooryo hore addimid.

daakiraad *m.dh* 1. Addinka iyo ducooyinka la akhriyo arooryada hore. 2. Waqtiga addinka arooryada hore.

daakirid *m.f.dh eeg* daakir.

daal *m.l* 1. Nooc digirta ka mid ah, iniiyo yaryar oo qaab wareegsan leh oo la cuno. 2. Cad dhalo ah oo wixii lagu ftiriyo muukaalqooda weynaysa.

daal¹ *m.l* Culayska iyo jiirago'a oogada ku dhaca kolka socod dheer ama hawl adag la qabto; noog.

daal² *m.l* (*daaw.*) Noog xagga jirka iyo maskaxda oo ka yimid hawl adag ama muddo dheer socotay. D.ka muruqyada waxaa keena walax aan waxtar jirka u lahayn oo ka yimaada metabolisiimka oo ku urura muruqa kana farabata shaqada dhiigga oo dibedda jirka uga saara. Nafaqo xumo ama cudur waxay qofka u keeni karaan d. dheeraad ah.

daal³ *f.mg1* (-aay, -aashay) Socod dheer ama hawl adag oo la qabtay awgeed, culays iyo jiirago' oogada ka dareemid.

daalac¹ *m.l* Wax dheeraad ah oo cid loo raacdoo.

daalac² *f.mg1* (-cay, -cday; -lici) Dayax ama qorax soo muuqasho.

daalacan *m.dh* Waqtii wixii la sheegaa ay shaac baxaan oo aanay qarsoomin.

daalacasho *m.f.dh eeg* daalaco.

daalaco *f.g3* (-cday, -catay) Si xasilloon wax u akhrisasho.

daalalli *m.dh* 1. Waaxda saddexaad ee degmooyinka xiddigaha, xilliga dayrta. 2. Roobka xilliga dayrta da'a. 3. Raar meydka looga sameeyo geedaha korkooda.

daalan *m.l ld daallan.*

dqalan *m.l ld dqallan.*

daaldhe *m.l* Doqon.

daali *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Qof ama nafley noog ku ridid. 2. Qof wax uu u baahanyahay u raadin.

daalib¹ *m.l* 1. Qof wax doonaya. 2. Qof wax baranaya.

daalib² *f.g1* (-bay, -btay) Wax doonid ama raadin.

daalibid *m.f.dh eeg* daalib².

daalici *f.g2* (-iyay, -isay) Wax muujin; wax kor u soo bixin.

daalicid *m.f.dh eeg* daalac². *ld daalac¹* (2).

daalicin *m.f.dh eeg* daalici.

daalid *m.f.dh eeg* daal¹. *ld daalis.*

daalin *m.f.dh eeg* daali.

daalis *m.dh ld daalid.*

daallan *m.l* Cunno macmacaan oo jaadad badan ah oo cunnada weyn dabadeed la cuno. *ld daalan.*

dqallan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax noog hayo ahaansho. *ld dqalan.*

daalli *m.dh* Oori; haweeney.

daallin *m.l* (-immo/-imiin, *m.dh*) Qof dulmi badan.

daallinnimo *m.dh* Daallin ahaansho.

daaltir *f.g1* (-ray, -rtay) Wax daal hayo nasin (nafley).

daaltirad *m.l ld daaltirasho.*

daaltirasho *m.f.dh eeg* daaltiro. *ld daaltirad.*

daaltirid *m.f.dh eeg* daaltir.

daaltiro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Cid daal hayay si uu uga ba'o; nasasho.

daamad *m.dh* Cayaar shaxda u eg oo lagu dulcayaaro loox afar gees ah oo leh caddad midabaysan.

daamir *m.l* Walax layiig dhegdheg ah, madow, oo jidafka lagu sameeyo; laami. *ld daammur.*

daammur *m.l ld daamir.*

daan¹ *m.l* (-aaman, *m.l*) Afka labadiisa lafood oo ilkuhu ku yaalliiin.

daan² *m.l* (-aaman, *m.l*) (*c.naf1*) Nudo adag oo tiiriyaal ah, ha ahaadaan laf ama carjaw kuwaas oo sameeya fuqa hoose ee

xayawaanka qaarkood, gaar ahaan lafdhabarleyda. Shaqada ugu weyn ee daamanku waxa weeye inay ilkaha ka caawiyaa qaniinyada iyo calaalinta cuntada.

daan³ *m.dh* (-aamo, *m.l*) Webi, tog iwm labada dhinac midkood.

daandaami *f.g2* (-iyay, -isay) Feer, laad iwm cid ku wareerin.

daandaamid *m.f.dh* *eeg* daandaan². *ld* daandaan¹ (2).

daandaamin *m.f.dh* *eeg* daandaami.

daandaan¹ *m.l* 1. D. ah: nafley tabar daran oo dhaadhacaysa. 2. *ld* daandaamid.

daandaan² *f.g1* (-aamay, -aantay; -aami) Tabardarro awgeed dhicdhicid.

daandaansad *m.l* *ld* daandaansasho.

daandaansan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax wareersan ahaansho (nafley).

daandaansanaan *m.f.dh* *eeg* daandaansan. *ld* daandaansanaansho.

daandaansanaansho *m.l/dh* *ld* daandaansanaan.

daandaansasho *m.f.dh* *eeg* daandaanso. *ld* daandaansad, daandaansi.

daandaansi *m.l* *ld* daandaansasho.

daandaanso *f.g3* (-sady, -satay) Si bareer ah qof u maagid; faduulin.

daandheero *m.dh* Cudur geela ku dhaca oo ka dhasha ilig si xad dhaaf ah u dheeraada oo uu neefku calaliska ku dhibtoodo.

daanduumi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* daadduumi.

daanduumid *m.dh* *ld* daadduumid.

daanduumin *m.dh* *ld* daadduumin.

daanduun¹ *m.l* *ld* daadduun¹.

daanduun² *f.mg1* (-uumay, -uuntay) *ld* daadduun².

daanduunshe *m.l* *ld* daadduunshe.

daanduunsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* daadduumi.

daanduunsiin *m.dh* *ld* daadduumin.

daangee *f.g2* (-geeyay, -gaysay) Badar daango ka dhigid.

daangeey *m.f.dh* *eeg* daangee.

daangeysad *m.l* *ld* daangeysasho.

daangeysasho *m.f.dh* *eeg* daangeyso. *ld* daangeysad.

daangeysi *m.l* *ld* daangeysasho.

daangeyso *f.g3* (-stay, -satay) Badar daango ka dhigasho.

daango *m.dh* Galley ama messeggo la saloolay.

daanguur *m.dh* Shimbir yar, bay ah, koox koox u socota oo qodata gocosada iyo abuurka duugan.

daani¹ *m.l* 1. (*m.u*) Cayayaan aad u yaryar, badarka gala oo bolol ka dhiga; suus. 2. D. ah: beydari aad toogta u yaqaan.

daani² *m.l* Nin aan la gafin toogta wax uu nishaabo.

daanka hoose *m.l* (daaman ..., *m.l*) (*c.nafl*) Daanka hoose ee lafdhabarleyda.

daanshoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Xasillooni xarrago ku jirto u socosho.

daanshood *m.f.l* *eeg* daanshoo.

daanyeer *m.l* (-rro, *m.dh*) *ld* daayeer.

daanyeerad *m.dh* (-do, *m.l*) *ld* daayeerad.

daaq¹ *m.l* 1. Caws, caleen iwm oo ay xooluhu cunaan; baad. 2. *ld* daaqid.

daaq² *f.g/mg1* (-qay, -qday) Caws, caleen iwm cunid (xoolo).

daaqad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Dariishad; khalfad. 2. *ld* daaqo. Duub maro ah, cusub oo dhown go' loo qaybin karo.

daaqbarad *m.l/kh* D. ah: dhal xoolaad oo markaa billaabay cunidda caws, caleen iwm.

daaqbarasho *m.f.dh* *eeg* daaqbaro.

daaqbaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Cunidda caws, caleen iwm billaabmid (dhal xoolaad).

daaqcune *m.l* (*c.nafl*) Xayawaanka cuna daaqa gaar ahaan naasley kasta oo dhiirta cunta, sida qoobleyda lo'da, dameeraha iwm. Daaqcunayaasha waxa astaan u ah ilka qabatimay ridqidda caleemaha. *ld* daaqe.

daaqe *m.l* *ld* daaqcune.

daaqgee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Xoolo daajin.

daaqgelyn *m.f.dh* *eeg* daaqgee.

daaqqi *m.l* Nooc shabaagta ka mid ah oo lagu dabo libaaxbadeedka yaryar.

daaqqid *m.f.dh* *eeg* daaq². *ld* daaq¹ (2).

daaqo *m.dh* *ld* daaqad (2).

daaqsad *m.l* *ld* daaqsasho.

daaqsasho *m.f.dh* *eeg* daaqsos. *ld* daaqsad.

daaqsi² *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* daaji.

daaqsiin *m.dh* *ld* daajin.

daaqsiis *m.l* *ld* daajin.

daaqsin *m.dh* (-nno, *m.l/dh*) 1. Daaq. 2. Fogaanta u dhexeysa guriga iyo meesha ay xooluhu daaqa u tagaan.

daaqsos *f.lg3* (-saday, -satay) Meel daaq u leh xoolo u daaq gaysasho.

daaqtag¹ *m.l* 1. Foogaanta u dhexeysa xerada xoolaha iyo meesaha ay daaqa u aadaan. 2. D. ah: xoolo meel daaq leh u socda.

daaqtag² *f.mg1* (-gay, -gtaay) Xoolo meel ay daaq ka helayaan aadid.

daaqtegid *m.f.dh* *eeg* daaqtag².

dhaar *m.dh* (-ro, *m.l*) Guri, shub, dhagax, jaajuur iwm ka samaysan; sar.

daar¹ *m.l* 1. Xabad. 2. (-rar, *m.l*) Daloolka yar ee haruubka dhiisha ama haanta. 3. (-rar, *m.l*) Cuf yar oo la geliyo daloolka haruubka dhiisha ama haanta. 4. Hilib jir ah oo sararta inteeda dambe ee araxda xigta saaran.

daar² *fg1* (-ray, -rtay) 1. Wax shidid (dab); wax ifid (nal, feynuuus iwm). 2. Taabasho; maagid; daandaansi. 3. Qof dilid; qof rayd.

daarad *m.db* (-do, *m.l*) 1. Qolka fadhiqa ee guriga. 2. Barxadda guriga hortiisa ku taal.

daaran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) 1. Wax la shiday noqosho (dab); wax la ifay noqosho (nal, feynuuus iwm). 2. Wax hadlay ama muuqday noqosho (raadiyo, telefishan iwm).

daaran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax la shiday ahaansho (dab); wax la ifay ahaansho (nal, feynuuus iwm). 2. Wax hadlay ama muuqday ahaansho (raadiyo, telefishan iwm).

daarasho *m.f.db* eeg daaro.

daardaar¹ *m.l ld* daardaarid.

daardaar² *fg1* (-ray, -rtay) 1. Dab, nal, dhawr jeer oo isu dhowhhow daarid. 2. Maagid; juquqayn; daandaansi.

daardaarasho *m.f.db* eeg daardaaro.

daardaarid *m.f.db* eeg daardaar². *ld* **daardaar¹**.

daardaaro *f.g3* (-rtay, -ratay) Cid gardarro kula kicid.

daardhuuq *m.l* (-qyo, *m.db*) Dheef ama waxtar kale oo yar oon la ogeyn oo qof haysta.

daari *m.l* Xiddig xiddigaha ka mid ah.

daarid *m.f.db* eeg daar². *ld* **daaris**.

daaris *m.db* *ld* **daarid**.

daarmid *m.f.db* eeg daaran¹.

daarnaan *m.f.db* eeg daaran². *ld* **daarnaansho**.

daarnaansho *m.l/db* eeg daarnow. *ld* **daarnaansho**.

daarnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax daaran noqosho.

daaro *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Wax shidasho (dab, nal, raadiyo, telefishan iwm). 2. Qof tartiib u taabasho.

daaruqayn *m.f.db* eeg daaruqee. *ld* **daaruqays**.

daaruqays *m.l ld* **daaruqayn**.

daaruqaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax caallirsan ahaansho (boog).

daaruqaysnaan *m.f.db* eeg daaruqaysan. *ld* **daaruqaysnaansho**.

daaruqaysnaansho *m.l/db ld* **daaruqaysnaan**.

daaruqe *m.l* Dixri yaryar oo boogaha ku dhasha.

daaruqee *fg2* (-qeeyay, -qeysay) Boog dixri ku dhalin (diqsi).

daaruqoobid *m.f.db* eeg daaruqow.

daaruqow *f.mg1* (-qoobay, -qowday) Wax caalliray noqosho (boog).

daas *m.l* (-sas, *m.l*-syo, *m.db*) 1. Guri. 2. Dukaan.

daasad *m.db* (-do, *m.l*) Weel bir ka samaysan oo cunnada, cabitaanka iwm ee la keydinayo lagu alxamo; qasac.

daash *m.l* (-shash, *m.l*) Dhismo kor ka dadan, hareeraha ka furan oo carshaanta, baraakoyinka, mundullada iwm hortooda lagu dhiso.

daata *m.db* (xis.) Xaqiiqooyin ama warar la isa siiyay ama la soo ururiyay si loo baro. D. waxa lagu muujin karaa garaaf jiitimeed, garaaf sawireed iwm.

daawad *m.l ld* **daawasho**.

daawade *m.l* (-dayaal, *m.l/db*) (riw.) Qof masrax, filim, ciyaar iwm daawanaya.

daawadhiqad *m.l ld* **daawadhiqasho**.

daawadhiqasho *m.f.db* 1. Daawayelad. 2. *eeg* daawadhiqo. *ld* **daawadhiqad**.

daawadhiqo *f.mg3* (-gtay, -gatay) Daawa-yeelasho.

daawaley *m.db.kh* D. ah: dad heshiis wax wadaqabsi iyo is-taakulayn ka dhexeeysyo.

daawasho *m.f.db* eeg daawo². *ld* **daawad**.

daawe *m.l ld* **taawo¹**.

daawee *f.g2* (-weeyay, -weysay) 1. Wax jirran daawo siin. 2. Mushkilad dad ka dhex taagan xallin. *ld* **daaweyssi**, **dawee**, **daweyssi**.

daaweyn *m.f.db* eeg daawee. *ld* **daaweysiin**, **daweyn**, **daweysiin**.

daaweynta-fisikaad *m.db* (daaw.) Qayb daaweyn oo lagu isticmaalo habab iyo qalab fiisikaad si loo daryeelo caafimaadka; waxaana la isticmaala: nal, fallaaraaha ultrafayolet iyo infrareed, kul, koronto, riix-riixid, tuujin iyo ciyaaro waxtar ah.

daaweysad *m.l ld* **daaweyasho**.

daaweyasho *m.f.db* eeg daaweyso. *ld* **daaweysad**, **daaweysi**, **daweysad**, **dawey-**

sasho, **daweysi**

daaweysi *m.l ld* **daaweyasho**.

daaweyssi *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **daawee**.

daaweysiin *m.db ld* **daaweyn**.

daaweyso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Wax jirran daawo siisasho. 2. (*f.mg*) Wax si isla eg u qaybsasho. *ld* **daweyso**.

daawo¹ *m.l ld* **taawo¹**.

daawo¹ *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Maaddo cudurrada, nabarrada, dhaawaca iwm lagula tacaalo. 2. Heshiis iskaashi oo cid ka dhexeyya. 3. Maaro; xal. *ld* **dawo**.

daawo² *f.g3* (-waday, -wadatay) Wax in muddo ah indhaha ku hayn.

dqawo² <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>daaw.</i>) Walax kasta oo saameysa qaabka iyo shaqada noole. Daawoyinka waxa loo isticmaala ka hortagga, cudur aqoonsiga iyo daaweynta cudurrada iyo baabi'inta astaamahooda.	dabaakhid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaakh ² . <i>ld</i> dabaaqid , dibaakhid .
daawoobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daawow. <i>ld</i> dawoobid .	dabaal <i>m.db</i> Dhaqdhaqaaq habaysan oo ay naafleydu sameysa markay biyo ku dhex jiraan si aayan ugu hafan. <i>ld</i> dabbaal ² .
daawow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) 1. Wax cudur ka bogsaday noqosho. 2. Wax illaaway noqosho. <i>ld</i> dawow .	dabaalad <i>m.l</i> <i>ld</i> dabaalasho .
daaxuur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Daayeer lab oo aad u weyn.	dabaalasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaalo. <i>ld</i> dabaalad , dabbaalad , dabbaalasho .
daay <i>m.l</i> Biyo uus laga miiray.	dabaali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax biyo dabaal kaga gudbin. <i>ld</i> dabaalsii , dabbaali , dabbaalsii .
daayac¹ <i>m.l.kh</i> D. ah: qof garasho yar oo aan wax lagu aamini karin.	dabaalin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaali. <i>ld</i> dabaalsii , dabbaalin , dabbaalsii , dabbaalsii .
daayac² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> dayac² .	dabaaljoog <i>m.l</i> Nooc dabaasha ka mid ah oo qofka dabaalanaya la moodo inuu taaganyahay. <i>ld</i> dabaajoogle , dabaaljoogto , dabbaaljoog
daayacaad <i>m.db</i> <i>ld</i> dayac¹ .	dabaaljoog <i>m.l</i> <i>ld</i> dabaaljoog .
daayeer <i>m.l</i> (daayeer/-rro, <i>m.db</i>) Xawayaan afarta addin ku socda oo labada hore sida dadka u adeegsada, qaab ahaanna dadka u eg. <i>ld</i> daanyeer .	dabaaljooglee <i>f.mg2</i> (-leeyey, -leysay) Dabaaljooglee samayn. <i>ld</i> dabaaljoogtee , dabbaaljooglee , dabbaaljoogtee .
daayeerad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Dheddiga daayeerka; saayo. <i>ld</i> daanyeerad .	dabaaljoogleyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaaljoogley. <i>ld</i> dabaajoogteyn , dabbaaljoogleyn , dabbaaljoogteyn .
daayicid <i>m.db</i> <i>ld</i> dayicid .	dabaaljoogteyf <i>f.mg2</i> (-teeyay, -teysay) <i>ld</i> dabaaljooglee .
daayimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> daa'imi .	dabaaljoogteyn <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaaljoogleyn .
daayimid <i>m.db</i> <i>ld</i> daa'imid .	dabaaljoogto <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaaljoog .
daayimin <i>m.db</i> <i>ld</i> daa'imin .	dabaalo <i>f.mg3</i> (-aashay, -aalatay) Dabaal samayn. <i>ld</i> dabbaalo .
daayiminis <i>m.db</i> <i>ld</i> daa'iminis .	dabaalsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> dabaali .
daayin¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> daa'in¹ .	dabaalsii <i>m.dh</i> <i>ld</i> dabaalin .
daayin² <i>f.mg1</i> (-imay, -intay; -imi) <i>ld</i> daa'in² .	dabaan <i>m.db</i> <i>ld</i> damaan .
dab¹ <i>m.l</i> (-bab, <i>m.l</i>) 1. Wax holac kulayl iyo iftiin leh oo ka dhasha gubashada. 2. Hub. 3. Danab. <i>ld</i> deb .	dabaaq¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> dabaakh¹ .
dab² <i>m.db</i> Ceel maax ah oo aan dowlis lagu cabbin.	dabaaq² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) <i>ld</i> dabaakh² .
dab³ <i>f.g1</i> (-bay, -btay) 1. Ugaar, shimbir iwm dabin ku qabasho. 2. Timo soohid. 3. Il muddo yar isku hayn.	dabaqaqad <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaakhad .
daba-aal <i>f.g1</i> (-a-iyil, -a-tiil) Wax wax kale gadaashiisa aallid.	dabaqaqid <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaakhid .
daba-aallid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daba-aal.	dabaax¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> daabax¹ .
dabaadi <i>m.l</i> 1. Xilli, intisa ugu dambeysa. Tus. "Gu'ga dabaadigiisa baa geelu dhalay". 2. D. ah: neef had iyo jeer xoolaha gadaashhooda socda; haraa.	dabaax² <i>f.g1</i> (-xay, -xday) <i>ld</i> daabax² .
dabaakh¹ <i>m.l</i> Tartamidda cayaar turub oo labada dhinac oo iska soo horjeedaa ay u tartamaan foorooyin ay kala qabaan, inay qolo kaliya ku wareegto. <i>ld</i> dabaaq¹ , dibaakh¹ .	dabaaxid <i>m.db</i> <i>ld</i> daabaxid .
dabaakh² <i>f.mg1</i> (-khay, -khday) Fooro wareejin ku tartamid (cayaar turub). <i>ld</i> dabaaq² , dibaakh² .	dabaaxsii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -iisay) Dabaaxid samayn.
dabaakhad <i>m.db</i> 1. <i>ld</i> dabaakh¹ . 2. Calaamad lagu dhigo neef iib u jooga. <i>ld</i> dabaqaqad .	dabaaxsiin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaaxsii.
	dababbax¹ <i>m.l</i> Shuban badan, jilicsan, oo caloosha dadka iyo xoolaha ka yimaada.
	dababbax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Caloosha dadka iyo xoolaha hayn (shuban).
	dababixid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dababbax ² .
	dabac¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> debcid .
	dabac² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> debec ² .
	dabacade <i>m.l</i> (-cayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. <i>ld</i> dabacadeeye . Bahal yar, xoorta le'eg, leh daba dheer oo foodda ka cad oo digaagga laaya. 2. Bahal safanta badda la jaad ah, kase weyn; ganacsi buu galaa oo waa la dhoofiyaa.

dabacaddeeye *m.l ld* **dabacadde** (1).

dabacase *m.l* Geed nagaar khudaarta la cuno ka mid ah, oo caleen ballaaran iyo buruq dhuuban oo dhulka ku xabaalan leh; karooto.

dabacla'aan *m.db ld* **debecla'aan**.

dabacsamid *m.db ld* **debecsamid**.

dabacsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) *ld* **debecsan¹**.

dabacsan² *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **debecsan²**.

dabacsanaan *m.db ld* **debecsanaan**.

dabacsanaansho *m.ll/ld ld* **debecsanaan**.

dabacsanow *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* **debecsanow**.

dabaculus *m.l* Hal marka ay rinto si dhaqso ah aan u goojin.

dabaddookhaan *m.l* Jaad bariiska ka mid ah oo yaryar oo dhuudhuuban oo aad u wanaagsan.

dabadeed *fk. ld* **dabo¹**.

dabadhac *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) Ka d.: wax si aad u jeclaysasho.

dabadhah *m.db* In yar oo wax la beegay lagu khordiyo; suubis.

dabadheer *f.mg4* (-raa, -rayd) Muddo dheer wax socday ahaansho (xaajo, roob, abaar,dagaal iwm).

dabadheeraan *m.f.db eeg* dabadheer. *ld* **dabadheeraansho**.

dabadheeraansho *m.ll/ld eeg* dabadheerow. *ld* **dabadheeraan**.

dabadheerow *f.mg3* (-raaday, -raatay) Muddo dheer wax socday noqosho (xaajo, roob, abaar, dagaal iwm).

dabadheh *f.g1* (-ayiri, -atiri/-dhahay, -dahday; -dhihi) Ka d.: wax qof yiri ku celin.

dabadhicid *m.f.db eeg* dabadhac.

dabadhihid *m.f.db eeg* dabadheh.

dabadhiig *m.l* Calool xanuun halis ah, casiraad leh, shuban yar oo dhiig iyo axalo isugu jira oo dadka iyo xoolaha ku dhaca.

dabadhilif¹ *m.l* (-fyo, *m.db*) Cid, cid kale si midiidinnimo ah danaheeda ugu fulisa.

dabadhilif² *m.db* Barida idaha lafta yar ee dhuuban ee ay ku dhammaato.

dabadhilifnimo *m.db* Dabadhilif ahaansho.

dabaduugato *m.db* Cayayaan yaryar oo midab cad leh oo dhulka cammuudda ah inta dabada ku qota dhex gala.

dabafadal *m.db* Ciyaar jiib iyo jaan leh, ragga iyo haweenka wada ciyaaraan oo laga dheelo degmada Eyl.

dabafur¹ *m.l* 1. (-rro, *m.db*) *ld* **dabakfur**. 2. Khiyamo; dhagar. 3. *ld* **dabafurid**.

dabafur² *f.g1* (-ray, -rtay) Xog qof u qarsoon kashifid.

dabafurid *m.f.db ld* **dabafur¹** (3).

dabagaab *m.l* 1. Buntukh gaaban oo meel dhow wax ka dila. 2. Ciidan wata buntukha noocaas ahi.

dabaggaalle *m.l.u* Nafley yar, dhir, xagatada ka mid ah oo leh midab guduud xigeen ah; seyn dheer oo dhogor badan leh oo sida badan labada lugood ee dambe isku taaga; tukulush; uunrays.

dabaggal¹ *m.l* 1. Baaris qoto dheer oo lagu sameeyo wax qarsoon oo la doonayo in la hubsado. 2. *ld* **dabaggelid**. Cidaan qaabilan baaridda arrin la tuhunsanyahay in ay dhacday ama dhici doonta. 3. Ciidanka nabadsugidda qayb ka mid ah oo qabilsan la socoshada arrimaha dibloomaaysiinta.

dabaggal² *f.g1* (-galay, -ashay; -geli) 1. Cid, cid kaloo ka horreysa gadashooda istaagid ama socosho. 2. Wax qarsoon, baaritaan qotodheer leh ku samayn.

dabaggee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Ka d.: wax, wax kale oo ka tegay gaarsiin.

dabaggeli *f.g2* (-iyay, -isay) Wax, wax kale gadaal kaga xariirin.

dabaggelid *m.f.db eeg* dabaggal². *ld* **dabaggal¹** (2).

dabaggelin *m.f.db eeg* dabaggeli.

dabaggelis *m.l* (-syo, *m.db*) Suun ama xarig xoolaha la rarto dabada loo suru si uusan rarku hore ugu dhicin.

dabaggelisayn *m.f.db eeg* dabaggelisee.

dabaggelisee *f.g2* (-seeyay, -saysay) Neef xoolo ah oo la rarayo dabaggelis u yeelid.

dabaggeyn *m.f.db eeg* dabaggee.

dabaggibin *m.db* Lafdhbarta dadka meesha u dambeysa ee ay ku dhammaato.

dabaggoryee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) Heeryo dabaggoryo u samayn.

dabaggoryeyn *m.f.db eeg* dabaggoryee.

dabaggoryo *m.db* Meel ku aaddan maraqsaarka awr dhaan ah, heeryadu ka furantahay wax la geshado.

dabaggur¹ *m.l* Faraxumayn naag hurudda lagu sameeyo. *ld* **dabaggurid**.

dabaggur² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Qof dumar ah oo hurdaysa si tartiib ah marada uga qaadid si looga macsiyasto. 2. Cad yar oo maro ah oo surwaal iwm gadaal looga kabo meel faddhacday.

dabaggurid *m.f.db eeg* dabaggur². *ld* **dabaggur¹**.

daba-imow *f.mg3* (-a-yimid, -a-timid) Ka d.: qof, xoolo iwm gadaal ka soo gaarid.

dabajoog¹ <i>m.l</i> 1. Dabasocod; dabaggal. 2. <i>ld</i> dabajoogid .	daballaab <i>m.l/db</i> (- byo , <i>m.db</i>) Buntuq boobe ah, fudud oo daabkiisu bir xallefsan ka samaysanyayah.
dabajoog² <i>fg1</i> (- gay , -gtay) Qof, xoolo iwm gadaashooda socosho.	dabammar¹ <i>m.l</i> 1. Khiyaano; dhagar. 2. Gogoldhaaf. 3. <i>ld</i> dhabammarid .
dabajoogid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabajoog ² . <i>ld</i> dabajoog¹ (2).	dabammar² <i>fg1</i> (- ray , -rtay) 1. Laba waxyabood ama ka badan oo socda isweydaarsasho. 2. U d.: cid, si khiyaano ku jirti ugu ballan-furid.
daba-ka-eri <i>m.l</i> Nooc ciyarta turubka ka mid ah oo lagu ciyaaro afar turub oo isku jira, oo ay ciyarta afar qof oo ay lababa isku jaal tahay.	dabammari <i>fg2</i> (- iyay , -isay) 1. Wax, wax kale weydaarin. 2. U d.: wax, wax kale dambeysiin.
dabakfur <i>m.l</i> (- rro , <i>m.db</i>) Nooc banaatiikhdi hore ka mid ah. <i>ld</i> dabafur¹ (1).	dabammarid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabammar ² . <i>ld</i> dabammar¹ (3).
dabakfuul <i>m.l</i> (- llo , <i>m.db</i>) Wiil caawiya darawalka oo qaabilan ilalinta, nadiifinta iwm ee baabuurka.	dabammarin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabammari.
dabakakiil¹ <i>m.l</i> Haad uu nin kiishay oo labadii ciyaare oo dhinaca ka fadhiiyay ay isu celiyaan (ciyaar turub).	dabammaryayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabammaryee. <i>ld</i> dabammaryo (3).
dabakakiil² <i>fg1</i> (- iilay , -iishay) Nin haad uu kiishay, labadii ciyaare oo dhinaca ka fadhiiyay isla haadkii isu soo celin.	dabammaryee <i>fg2</i> (- yeeyay , -yaysay) Cid dabammaryo ku samayn.
dabakakiilad <i>m.l</i> <i>ld</i> dabakakiilasho .	dabammaryo <i>m.db</i> 1. Nooc legdenka ka mid ah oo qofka gadaal la isu dhaafiyo. 2. Khiyaano; dhagar. 3. <i>ld</i> dabammaryayn .
dabakakiilasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabakakiilo. <i>ld</i> dabakakiilad .	daban <i>f.mg4</i> (- bnaa , -bnayd) 1. Wax la dabay ahaansho. 2. Wax tidcan ahaansho (timo).
dabakakiilid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabakakiil ² .	dabandeeb¹ <i>m.l</i> Socod dan la'aan ah oo la iska daba noqnodo. <i>ld</i> dabandeebid .
dabakakiilo <i>fg3</i> (- iishay , -iilatay) Haad turub nin kiishay midka bidixda ka xiga degasho.	dabandeeb² <i>f.mg1</i> (- bay , -btay) Si dan la'aan ah isaga daba noqosh.
dabakannaax <i>m.l</i> (- xyo , <i>m.db</i>) Qof busaارد iyo saboolnimo ku koray, oo waa dambe hodmay. <i>ld</i> dibkannaax .	dabandeebid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabandeeb ² . <i>ld</i> dabandeeb¹ .
dabakannaaxid <i>m.db</i> Hanti helidda qof saboolnimo ku koray. <i>ld</i> dibkannaaxid .	dabannashayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabannashlee.
dabakar¹ <i>m.l</i> (- rro , <i>m.db</i>) 1. Geedgaab leh laamo dhuudhuuban, tootoosan oo la laga dhigto. 2. Cad maro ah.	dabannashlee <i>f.g/mg2</i> (- leeyay , -laysay) D./ka d.: si dabahilifnimo ah qof u dabajoogid.
dabakar² <i>fg1</i> (- ray , -rtay) Maro, cad maro kale ah ku tolid.	daba-ordid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daba-ord.
dabakarid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabakar ² .	daba-orod <i>fg1</i> (- rday , -rodday ; -rdi) Qof raacdyan.
dabakruub <i>m.l</i> Cudur halis ah dhaqso u faafa, lo'da ku dhaca oo leh shuban badan oo dhiig la socdo iyo ilmayn; shiifow; beergooye; beerfur.	dabaq¹ <i>m.l</i> (- qyo , <i>m.db</i>) 1. Dabool xardhan oo caw, qabo iwm ka smaysan, oo xeeryaha lagu daboolo. 2. Dhismo leh guryo is dul saaran, fooq.
dabakeen¹ <i>m.l</i> (- nno , <i>m.db</i>) Wiil dadku sharysto oo marka uu dhalanayo qaarka dambe soo hormariya.	dabaq² <i>fg1</i> (- bqay , -baqday ; -bqi) Wax, dabool xardhan oo caw, qabo iwm ka smaysan, daboolid. <i>ld</i> dabbaq .
dabakeen² <i>m.db</i> (- nno , <i>m.db</i>) Gabadh dadku sharysto oo markay dhalanayso qaarka dambe soo hormariya.	dabaqaad¹ <i>m.l</i> 1. D. ah: hal marka rintay. 2. <i>ld</i> dabaqaadid .
dabakeen³ <i>f.mg1</i> (- nay , -ntay) Ilmo dhalanayo, qaarka dambe soo hormarin.	dabaqaad² <i>f.mg1</i> (- day , -dday) Wax dhawaan rimay noqosh (hal).
dabakeenid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabakeen ³ .	dabaqaadid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaqaad ² . <i>ld</i> dabaqaad¹ (2).
dabakeennimo <i>m.db</i> Dabakeen ahaansho (qof).	dabaqabad <i>m.l</i> <i>ld</i> dabaqabasho .
	dabaqabasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaqabo. <i>ld</i> dabaqabad .
	dabaqabo <i>fg3</i> (- btay , -batay) 1. Wax intooda badani khasaaray inta ka hartay badbaadin.

2. Neef jirro ama caato awgeed la fariistay kicin.
- dabaqad** *m.db (-do, m.l)* Qayb bulsho ka mid ah oo isku dan ah.
- dabaqallooc** *m.l ld dibqallooc.*
- dabar** *m.l (-rro/-bro, m.db)* 1. Xarig gaaban, xaskul ka samaysan oo awrka labada lugood ee hore looga xiro si uusan u foogaan. 2. Xarig ama suun jilcan oo saca labada lugood ee dambe looga xiro marka la maalayo. 3. Midab casaan ah oo ilkaha dadka qaarkii yeeshaan.
- dabar²** *m.db (kiim.)* Awoodda isdhexgalka ee isku qabata laba atam ama in ka badan ama koox atammo ah. Xooggaga dhaliya dabarradu waxay u kala duwanaan karaan kuwo aad u dabacsan oo molikuyuullada dhixmara (ilaa 0.1 kJ mol-1) iyo kuwo ah dabarro kimikaad oo laxaad badan (ilaa 10 3 kJ mol-1).
- dabar³** *f.g1 (-bray, -bartay; -bri)* Sac ama geel dabar ku xirid.
- dabar-ayoon** *m.l (-rro ..., m.db) (kiim.)* Xooggaa isku dabridda ee u dhixeyya ayoonada ku jira iskudhis, kaas oo ayoonnadu ku samaysmaan elektaroonada hal curiye oo si dhammaystiran ugu wareegay mid kale ama xididshe.
- dabargo¹** *m.l* Ciribtirmidda ku dhacda wax asalkiisa ama firkisa.
- dabargo¹²** *f.mg1 (-'ay, -'day)* Wax asalkiisa ama firkisa cirittirmay noqosho.
- dabargo'an** *f.mg4 ('naa, -nayd)* Wax dabargo'ay ahaansho.
- dabargo'id** *m.f.db eeg dabargo².*
- dabargo'naan** *m.f.db eeg dabargo'an.* *ld dabargo'naansho.*
- dabargo naansho** *m.l/ld ld dabargo'naan.*
- dabargoo** *f.g2 (-gooyay, -goysay)* Wax jiritaankooda baabbi'in.
- dabargoyn** *m.f.db eeg dabargoo.* *ld dabargoyns (3).*
- dabargoyss** *m.l 1. (-syo, m.db)* Haarta dabarku ku reebo addimada awrka. 2. *(-syo, m.db)* D. ah: awr dabarka lagu xiro had iyo jeer jara. 3. *ld dabargoyn.*
- dabar-haydarojiin** *m.db (-rro ..., m.db) (kiim.)* Dabar molikiyuuleed ka dhix samaysma molikiyuulo haydarojiintoodu u dabarantahay curiye elektaroonijiida shadiisu xooggantahay.
- dabar-lammaan** *m.l (-rro ..., m.db) (kiim.)* Dabar elektaroon, wadaag ah oo isku haya laba atam kaas oo ka kooban laba lammaane elektaroon oo hal lammaane u dhigmo dabar keliya (lammaanaha sigma) kan kalena samaynaayo dabar dheeraad ah (dabarka bay, *q.*).
- dabarriyaadle** *m.l ld dabarriyeedle.*
- dabarriyeedle** *m.l Bawne. ld dabarriyaadle.*
- dabar-wadaag** *m.l (-rro ..., m.db) (kiim.)* Dabar ka dhix samaysma laba atam oo wadaaga lammaane elektaroon.
- dabasacle** *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo geelu uu daaqla oo leh fiid cad oo wax mudi karta.
- dabashabeelis** *m.l* 1. Ciyaar carruurtu ay ciyaaran, iyagoo gadaal ku xiranaya maro la duuduubay oo sayn loo ekeysiiyay. 2. Qof cid kale wax kasta ku raaca.
- dabashiid** *m.db* Heensasaar.
- dabasho** *m.f.db eeg dabo².*
- dabasoco** *f.g3 (-cday, -cotay)* Dabagelid; raacid.
- dabasocod** *m.l ld dabasocosh.*
- dabasocosh** *m.f.db eeg* dabasoco. *ld dabasocod.*
- dabataag** *m.db (-go, m.l)* Nooc ka mid ah, leh midabka cawsha, lana eg, bogga ka cad oo markay ordaysa dabadi taagta. *ld dibtaag.*
- dabato** *m.db.u* Dad ugaarsi ku nool.
- dabax¹** *m.l ld daabax¹.*
- dabax²** *f.g1 (-xay, -xday)* *ld daabax².*
- dabaxad** *f.g1 (-day, -dday)* Naag hurudda farxumayn.
- dabaxadid** *m.f.db eeg* dabaxad.
- dabaxaw** *m.db* Cudur calooleed leh shuban xad dhaaf ah.
- dabaxir¹** *m.l* Maro yar oo carruurta markaa dhalata dabada looga xiro, si aayan isugu hallayn saxarada.
- dabaxir²** *f.g1 (-ray, -rtay)* Ku d.: wax, wax kale ku xiriirin.
- dabaxiran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Ku d.: wax, wax kale ku xiriirisan ahaansho.
- dabaxirasho** *m.f.db eeg* dabaxiro.
- dabaxirid** *m.f.db eeg* dabaxir².
- dabaxirnaan** *m.f.db eeg* dabaxiran. *ld dabaxirnaansho.*
- dabaxirnaansho** *m.l/ld ld dabaxirnaan.*
- dabaxiro** *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Ku d.: cid, cid kale wax ay caadeystay kula saaxiibid.
- dabayaaqo** *m.db* Wax badankii tegay inta yar oo dambaysa; badbaadi.
- dabay¹** *m.db (-lo, m.l)* 1. Hawo xoog leh oo dhan u socota. 2. Xanfar; siigo. 3. Rooxaan ama jinniyo la aaminsanyaay in dadka ay marto ku reebo suuxdin ama xubinno qallal. 4. Dhanka dabayshu ka socota. 5. *ld dabeyl.*
- dabay²** *m.db (-lo, m.l) (c.cimi.)* Mawjad hawo, oo xoog ugu socota jijo kasta, oo

badanaa la moodo inay barbaro la tahay oogada dhulka.	dabbaal ³ <i>f.g1</i> (-aabay, -aashay) Wax jahaday u socdeen mid ka duwan u weecin; soo celin (xoolo).
dabaylayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaylee.	dabbaalad <i>m.l ld</i> dabaalasho .
dabaylbadan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) 1. Wax dabay leh ahaansho. 2. Qof dawdawle ah ahaansho.	dabaalasho <i>m.f.db</i> <i>ld</i> dabaalasho .
dabaylbadnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaylbadan. <i>ld</i> dabaylbadnaansho, dabaylbadni .	dabbaaldeg¹ <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.db</i>) 1. Damaashaad lagu sameeyo fardo la cayaarsiinayo. 2. Cayaaro iyo waxyaalo kale oo farax lagu muujiyo oo loola jeedo maalin taariikh weyn leh oo la xuso.
dabaylbadnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dabaylbadnaan .	dabbaaldeg² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) 1. Maalin muhiim ah ciyaar ku xusid. 2. Fardo ku damaashaadid.
dabaylbadni <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaylbadnaan .	dabbaaldegid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabbaaldeg ² .
dabayl-bataax <i>m.l</i> (-xyo, <i>m.db</i>) (<i>c.cimi</i> .) Duufaan bataax xoogaa qaro leh sidata oo dabayl xoog lihi waddo. Qurubyada bataxa ahi mar mar dhif ah ayay kor u kacaan in ka badan 15 ilaa 30 mitir dhulka korkiisa, in badanna kama durkaan meesha ay yaalliiin ama isha (source).	dabbaali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> dabaali .
dabayl-cirifeed <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>c.cimi</i> .) Dabaylaa aad u qabow ee dhaca meelaha cadaadiska sare leh ee agagaarka cirifyada xagga gobollada dhexe. Kubbud-badhka woqooyi guud ahaan waxay ka dhacaan (kacaan) woqooyi bari, kubbud-badhka koonfureedna koonfur bari.	dabbaalid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabbaal ³ . <i>ld</i> dabbaal¹ (2).
dabaylee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Wax qoyan si uu u qallalo dabayl u dhigid.	dabbaalin <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaalin .
dabayleed <i>m.l</i> (<i>juqr</i> .) Wax dabayli keentay amase ku xidhan. Tuulimaad d. waa waxyaabaha ay dabayli qaadday ama ay dhigay meel dhulka dushiisa ah waxaana ka mid ah dabayl tuul, bacaadka iyo tuulimaadyada lamaddegaannada.	dabbaaljoog <i>m.l ld</i> dabaaljoog .
dabayl-joogta <i>m.db</i> (-lo ..., <i>m.l</i>) (<i>c.cimi</i> .) Ku filisanaanta guud ee dabaysha gibilka hoose, tasoo, waxa sababay kaah, qorraxeedku, u dhisan sida meere meeraysanaya oo leh gibil.	dabbaaljoogle <i>m.l ld</i> dabaaljoog .
dabaylnuug <i>m.l.kh</i> D. ah: neef lo' ah oo aan sanka ka neefsan karin.	dabbaaljooglee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>ld</i> dabaaljooglee .
dabaylraac <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Ari dhanka dabayshu u socoto u goosmid.	dabbaaljoogleyn <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaaljoogleyn .
dabaylraacid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabaylraac.	dabbaaljoogtee <i>f.mg2</i> (-teeyay, -teysay) <i>ld</i> dabaaljoogtee .
dabaylwac <i>m.l</i> Dhanka dabayshu ka timaaddo.	dabbaaljoogtyn <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaaljoogtyn .
dabayood <i>m.l.u</i> Geed nagaar faala, leh caleemo yaryar iyo buruq dharka lagu dhaqdo.	dabbaaljoogto <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaaljoogto .
dabayshad <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> dabaysho. <i>ld</i> dabayshi .	dabbaalnimo <i>m.db</i> Dabbaal ahaansho.
dabayshi <i>m.l ld</i> dabayshad .	dabbaalo <i>f.mg3</i> (-aashay, -aalatay) <i>ld</i> dabaalo .
dabaysho <i>f.mg3</i> (-shaday, -shatay) 1. Dhanka dabayshu ka imanayso, aadid. 2. Xoolo lumid.	dabbaalsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> dabaali .
dabbaabab <i>m.db</i> (-do, <i>m.l/-baad</i> , <i>m.db</i>) Baabuur qafilan xabbadda candiga ahi aanay karin oo lagu dagaallamo.	dabbaalsii <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaalin .
dabbaal¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) 1. Nacas; axmaq. 2. <i>ld</i> dabbaalid .	dabbaan¹ <i>m.l</i> 1. Webi, durdur iwm meesha ugu biyo yar ee lugta looga gudbi karo. 2. <i>ld</i> dabbaanid .
dabbaal² <i>m.db</i> <i>ld</i> dabaal .	dabbaan² <i>m.db</i> Fallaar aan dhieg lahayn oo sida waranka u dhuuban; lama saaro mariid, waxaa loogu talaggayal in ay wax naafayso.
	dabbaan³ <i>f.g1</i> (-nay, -ntay) Webi, durdur iwm lug uga gudbid meesha ugu biyo yar.
	dabbaanid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabbaan ³ . <i>ld</i> dabbaan¹ (2).
	dabbaaq <i>f.g1</i> (-qay, -qday) <i>ld</i> dabbaq² .
	dabbaqid <i>m.db</i> <i>ld</i> dabbaqid .
	dabbar <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Caro xad-dhaaf ah oo qofka is hanashada ka lumisa. 2. Dhagar, khayaano.
	dabbaraale <i>m.l</i> 1. Qof caro badan oo markuu xanaaqaan is hanan karin. 2. Qof dhagar badan.
	dabbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Arrin murugsan daawo u helid.
	dabbin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dabbi. <i>ld</i> dabbis .
	dabbis <i>m.l ld</i> dabbis .
	dabbisan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax daawo loo helay ahaansho.

dabbisasho *m.f.dh eeg* dabbiso.
dabbisnaan *m.f.dh eeg* dabbisan. *ld* **dabbis-naansho**.
dabbisnaansho *m.l/dh ld* **dabbisnaan**.
dabbiso *f.g3* (-stay, -satay) Arrin murugsan daawaysasho.
dabbojiye *m.l* (-jayaal, *m.l/dh*) 1. Bisha lixaad ee sannad qorraxeedka. 2. D.-jayaal: laba xiddigood oo waaweyn oo cirka dhiniciisa koonfur ku yaal.
dabcad *m.dh* (-do, *m.l*) Caddad; wax la daabacay.
dabcan *fk*. Sida caadiga ah.
dabci¹ *m.l* Hab la dhaqanka dad ee qof leeyahay; baxaalli, abuur. *ld* **dabeeec** (1), **dabeecad** (1), **dabeeeco**, **dabiicad**.
dabci² *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **debcii²**.
dabcid *m.dh ld* **debcid**.
dabcin *m.dh ld* **debcin**.
dabdamis *m.l* Ciidan qaabbilsan la dagaalanka dabka. *ld* **debdemis**.
dabdheer *m.dh* 1. Dabka lagu dagaallamo oo loogu talaggalay in uu meel fog wax ka dilo, wadajirkiisa. 2. Colka dabkaas sita. 3. Bundug dheer.
dabdhul *m.l* (daaw.) Cudur maqaarka ku dhaca oo u yeela baro yaryar oo biyo leh.
dabduug *m.l* Xilli roob shuux ahi ka da'o xeebaha gobollada koonfureed, taasoo ku beegan dhammaadka dabshidka.
dabeeb *m.dh* Hadal dood ah. *ld* **dabuub** (1).
dabeebad *m.l ld* **dabeebasho**.
dabeebasho *m.f.dh eeg* dabeebo. *ld* **dabeebad**.
dabeebo *f.mg3* (-btay, -batay) U d.: Cid, hadal u jeedin.
dabeeec *m.l* 1. *ld* **dabci¹**. 2. Xiriir ka dhexeeya laba qof ama ka badan oo saaxib ah.
dabeecad *m.dh* 1. *ld* **dabci** (1). 2. Noolaha iyo ma noolaha Eebbe ku abuuray dunida guudkeeda oo dhan.
dabeecadxumaan *m.f.dh eeg* dabecadxun. *ld* **dabeecadxumaansho**, **dabeecadxumi**, **dabeecadxumo**.
dabeecadxumaansho *m.l/dh ld* **dabeecadxumaan**.
dabeecadxumi *m.dh ld* **dabeecadxumaan**.
dabeecadxumo *m.dh ld* **dabeecadxumaan**.
dabeecadxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) Qof hab la dhaqan wanaagsan aan lahayn ahaansho.
dabeeeco *m.dh ld* **dabci¹**.
dabeer¹ *m.l ld* **dameer¹**.
dabeer² *m.dh ld* **dameer²**.
dabeyl *m.dh* (-lo, *m.l*) (daaw.) Cudur dadku isu gudbiyo oo uu keeno fiirus kuna dhaca

maskaxda iyo xangullah. Fiirusku wuxu raaca saxarada qof fiiruska qaba, sidaa darteed cudurku wuxuu ku badanyahay meesha nadaafaddu ay ku yartahay, nooca dhicisooba ee cudurkaas waxa keliya oo jirrada cunaha iyo xiidmaha astaamuhuna waxay noqonayaan oo keliya caloosha oo qasanta ama durey sidiis; cudurka dabeysha oo aan curyaannimada gaarin wuxu leeyahay muruqyada oo adkaada gaar ahaan kuwa surka iyo dhabarka cudurka dabeysha oo curyaannimada wata waa ka tiro yaryahay midka aan sare ku soo sheegnay, noociisa sahlanna waxa la socda itaaldarro muruqyada ama curyaannimo. Cudurka dabeysha ee ku dhaca maskaxda waxa curyaama muruqyada neefsashada taas oo keeni karta dhiibaato neefsasho. *ld* **dabayl¹** (5).
dabeyl-kulul *m.dh* (-lo ..., *m.l*) (jugr.) Dabayl diiran oo qallalan oo ka dhacda dhinaca buurta ee duggaalka ah, waxaana aad loogu yaqaan waadiga buurta Albasta woqooyi, halkaas oo uu magacu ka soo askunmay.
dabgaab *m.l* 1. Hub meel gaaban wax ka dila. 2. Ciidan haysta hubka noocas ah.
dabid *m.f.dh eeg* dab². *ld* **dabniin**.
dabiib¹ *m.l* 1. (-bbo, *m.dh*) Qof yaqaan sida wax loo daaweyo; dakhtar. 2. Dacarfal. 3. *ld* **dabiibid**.
dabiib² *f.g1* (-bay, -btay) Cid daaweyn.
dabiibid *m.f.dh eeg* dabii². *ld* **dabiib¹** (3).
dabiicad *m.dh ld* **dabci¹**.
dabiici *m.l/kh* 1. D. ah: abuurista Eebbe wax ka soo jeeda. 2. D. ah: caadi.
dabin *m.l* (-nno, *m.dh*) Bir, siriq, god iwm oo loo dhigo nafleyda si loo qabto.
dabindhuud *m.l* Neef ugaar ah oo aan gelin dabinka loo dhigo.
dabinqool *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Siriqa xarigga la rabo in wax lagu qabto. 2. Shirqool.
dabis *m.l* 1. *ld* **tabis**. Cudur xoola ku dhaca oo calanaqsiga inay liqaan u diida. 2. Nooc ka mid ah deris kunnoolka caloosha dadka ku dhasha. 3. Nooc ka mid ah suuska timirta gala.
dabjoog *m.dh* Xawaayaanka marabbida ah iyo xoolaha la dhaqdo.
dable *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Askari aan derajo lahayn.
dabley *m.dh* Dad hub haysta.
dabnaan *m.f.dh eeg* daban. *ld* **dabnaansho**.
dabnaansho *m.l/dh ld* **dabnaan**.
dabnaareed *m.l* (di.) Dab cadaabeed.
dabniin *m.dh ld* **dabid**.

- dabo¹** *m.dh* (-oojin, *m.l*) 1. Xubin dhuuban, dheer, laalaadda oo lafdhabarta ku dhammaato. 2. Meesha ay nafleyda ka saxarooto; futu. 3. Sal. 4. Gadaal. 5. Dabadeed: kaddib.
- dabo²** *fg3* (-btay, -batay) 1. Ugaar, kalluun iwm dabin ku qabasho. 2. Timo tidcasho.
- dabool¹** *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Qalab afka laga saaro weelasha si aysan wax ugu dhicin. 2. *ld* **daboolid**.
- dabool²** *m.dh* Gudin weyn.
- dabool³** *fg1* (-oolay, -ooshay) 1. Weel iwm si ayan wax ugu dhicin afka wax ka saarid. 2. Wax muuqaalkooda qarin. Tus. “Daruur baa cirkha dabooshay”.
- daboolan¹** *fmg1* (-lmay, -lantay) 1. Weel iwm wax la daboolay noqosho. 2. Wax muuqaalkooda wax kale qariyey noqosho.
- daboolan²** *fmg4* (-lnaa, -lnayd) 1. Wax la daboolay ahaansho (weel iwm.) 2. Wax muuqaalkooda wax kale qariyey ahaansho.
- dabooke** *m.l* Cudur cindhada geela ku dhaca oo ibaha xira. *ld* **dabooke, ibadabooke, ibadaboolo.**
- daboolid** *m.f.dh eeg* dabool².
- daboolmid** *m.f.dh eeg* daboolan¹.
- daboolnaan** *m.f.dh eeg* daboolan². *ld* **daboolnaansho.**
- daboolnaansho** *m.l/dh ld* **daboolnaan.**
- daboolo** *m.dh ld* **dabooke.**
- dabqaad** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Qalab yar oo sida badan dhagax jilicsan ama dhooboo ka samayan oo fooxa lagu shito.
- dabqabad** *m.l* Birqabab.
- dabqid** *m.f.dh eeg* dabaq². *ld* **dabbaqid.**
- dabraac¹** *m.l* 1. D. ah: qof aan hanti lahayn oo qaraabadiisa, saaxiibadiisa iwm hadba mid la cunteeyaa. 2. *ld* **dabraacid.**
- dabraac²** *m.dh.u* Cayayaan baallalley ah, waqtiyada roobka la arko oo ilayska ku soo yaaca; hawtal-hamag.
- dabraac³** *fmg1* (-cay, -cday) Soo d.: qof meel allabari iwm ka jiraan cunto u raadsasho.
- dabraacid** *m.f.dh eeg* dabraac³. *ld* **dabraac¹** (2).
- dabradduul** *m.l* Duullaan rogaalcelis ah oo cid dhowaan la dhacay lagu sameeyo.
- dabramid** *m.f.dh eeg* dabran.
- dabran¹** *fmg1* (-amay, -antay; -ami) Wax dabar ku xirmay noqosho (nafley).
- dabran²** *fmg4* (-naa, -nayd) Wax la dabray ahaansho (nafley).
- dabranaan** *m.f.dh eeg* dabran². *ld* **dabranansho.**
- dabranansho** *m.l/dh eeg* dabranow. *ld* **dabranaan.**
- dabranow** *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax si joogto ah u dabran noqosho.
- dabrasho** *m.f.dh eeg* dabro².
- dabrayn** *m.f.dh eeg* dabree.
- dabree** *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Ku d.: cid hore loogu duulay ku rogaal celin.
- dabrid¹** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Tababbar ciidamada la siyo oo lagu baro habka xabbado rididda. *ld* **debrid.**
- dabrid²** *m.f.dh eeg* dabar².
- dabrin** *m.dh* (-imo, *m.l*) Qoobka iyo kubka meesha ay iska galaan; dhaad.
- dabro¹** *m.dh* 1. Geed nagaar dhulka ku faalada, laamo dhuudhuuban oo jilicsan leh, xooluhu daaqaan oo dooxooyinka ka baxa. 2. (-oojin, *m.l*) Weerar rogaal celis ah.
- dabro²** *fg3* (-raday, -ratay) Awr iwm dabar ku xirasho.
- dabsaar** *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Sabuulka isagoo aan bislaan oo weli curdan ah beerta lagu gooyo, ka dibna inta god lagu guro la dabo. 2. Weel kasta oo dab la saaro.
- dabshid** *m.l* Dabbaaldeg lagu maamuuso dhammaadka sanad qorraxeedka soomaaliyeed oo ku aaddan toddobaadka u dambeeya bisha Luulyo, laguna xuso ciyaaro kala duwan iyo dab la shido.
- dabsii** *flg2* (-iiyay, -iisay) Ilmo xoolaad, yar, aan hooyo lahayn, neef kale nuujin.
- dabsiin** *m.f.dh eeg* dabsii.
- dabsoon** *m.l* (daaw.) Daawo loo isticmaali jiray daweynta baraska ama juudaanka.
- dabtuur** *m.l* 1. *ld* **dabshid.** 2. Cayaar carruurtu cayaarto. 3. *ld* **dabrid.**
- dabuub** *m.dh* (-bo, *m.l*) 1. *ld* **dabeeb.** 2. Meel hoobad ah.
- dabuubad** *m.l ld* **dabuubasho.**
- dabuubasho** *m.dh eeg* dabuubo. *ld* **dabuubad.**
- dabuubo** *f.mg3* (-btay, -batay) 1. *ld* **dabeebo.** 2. Meel hoobad ah ka daaddigid.
- dabuuq** *m.l* D. ah: xarig dun laga sameeyo oo fardaha lagu jareeyo.
- dabweyn** *m.dh* 1. Hub culus oo lagu dagaalamo. 2. Col hub culus ku dagaalamo. *ld* **debweyn.**
- dabxid** *m.dh ld* **daabaxid.**
- dabyar** *m.dh ld* **danyar¹.**
- dac** *m.dh.u* Biyo wasakh ah oo ku hara kaalinka ay xooluhu ka cabbaan.
- dacaayad** *m.dh ld* **dicaayad.**
- dacaayaddee** *fg2* (-deeyay,-deysay) *ld* **dicaayaddee.**
- dacaayadeyn** *m.dh ld* **dicaayadeyn.**
- dacaayo** *m.dh ld* **dicaayad.**
- dacal¹** *m.l* (-llo, *m.dh*) Daraf, dhinac, cirif.

docal² *m.dh* (-lo, *m.l*) Summad xoolaha loo yeelo oo dhegta dhinaceeda hoose la jeexo.

dacalmadow *m.l* Qori qaar ka mid ahi gubtay.

dacar¹ *m.l* Dhismo weyn oo dusha ka dedan dhinacyadana ka furan oo laga dhiso qabuurahe wadaaddada waaweyn oo marka la siyaaranayo dadku harsado.

dacar² *m.dh* 1. Geed yar oo jaadad badan ah oo leh caleemo hilib leh oo dhinacyada qodxo ku leh, iyo laan dheer (baaldacar) oo baarkiisa dhabaq ka samaysmo; caleemaha, dhacaan aad u xaraar oo laysku daweeeyo baa laga lisaa; sibir. 2. Dhacaan xaraar oo cawl ah ama cagaar, oo inta beerka ka yimaada, beerkutaasha ku urur; xammeeti. 3. Wixii qush ah oo caloosha ku jira oo layska dacarfaalo; qaras.

dacarayn *m.f.dh* *eeg* dacaree.

dacaraysan *f.mg⁴* (-snaa, -snayd) Qof dacar haysa ahaansho.

dacaraysnaan *m.f.dh* *eeg* dacaraysan. *ld* *dacaraysnaansho*.

dacaraysnaansho *m.l/dh* *ld* *dacaraysnaan*.

dacarbox¹ *m.l* Bixidda caloosha qaras ku jirta ay ka baxdo.

dacarbox² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Calool ama xiidmo qaras ku jirtay, ka bixid.

dacarbixi *f.g2* (-iyay, -isay) Calool ama xiidmo, qaras ku jirtay ka saarid.

dacarbixid *m.f.dh* *eeg* *dacarbox²*.

dacarbixin *m.f.dh* *eeg* *dacarbox²*.

dacardhiig *m.l* Dabadiig.

dacaree *f.g/mg²* (-reeyay, -raysay) 1. (*f.g*) Wax dhadhan qaraar u yeelid. 2. (*f.mg*) U d.: cid, wax awood iyo xoog ugu diidid.

dacarfaal¹ *m.l* Qaadasada dawo iwm si ay caloosha qarasta ku jirto uga saarant; qarasfaal. *ld* *dacarfaalid*.

dacarfaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) Caloosha si qaras ku jirto looga saaro, daawo iwm qaadaso. *ld* *dacarfaal²*.

dacarfaalid *m.f.dh* *eeg* *dacarfaal²*. *ld* *dacarfaal¹*, *dacarfal¹*, *dacarfalid*.

dacarfal¹ *m.l* *ld* *dacarfaalid*.

dacarfal² *f.g1* (-alay, -ashay) *ld* *dacarfaal²*.

dacarfalid *m.dh* *ld* *dacarfaalid*.

dacaroo *f.mg³* (-ooday, -ootay) Wax dacar hayso noqosho (cid).

dacarood *m.f.l* *eeg* dacaroo.

dacas¹ *m.l* (-syo, *m.dh*) 1. Kabo jilicsan, badanaa guriga lagu joogo oo balaastiig ka sameyan. 2. Diif; rafaad; dhibaato.

dacas² *f.g/mg¹* (-say, -stay) 1. (*f.g*) Cid kabos ah la dhicid. 2. (*f.mg*) Baabuur quwadjabid.

dacati¹ *m.l* *ld* **tacaddi¹**.

dacati² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay) *ld* **tacaddi²**.

dacatin *m.dh* *eeg* tacaddiyid.

dacatiyid *m.dh* *ld* **tacaddiyid**.

dacawamadow *m.dh* Nooc dawacada ka mid ah, midab ciiro ah leh, oo caws ku nool ah. *ld* **dawacamadow**.

dacawo *m.dh* *ld* **dawaco**.

dacay¹ *m.l* Xarig yar oo xoolaha qalka ama faruuta hoose looga xiro si loo xukumo.

dacay² *m.dh* Faruuta hoose ee xoolaha.

dacay³ *f.g1* (-yay, -yday; -yi) Neef, si loo xukumo, qalka hoose xarig kaga xirid. *ld* **dacayee**.

dacayan *f.mg⁴* (-ynaa, -ynayd) Neef, wax la dacayey ahaansho. *ld* **dacayeysan**.

dacayasho *m.f.dh* *eeg* dacayo. *ld* **dacayeyasho**.

dacayayn *m.dh* *ld* **dacayid**.

dacayee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) *ld* **dacay³**.

dacayeysan *f.mg⁴* (-snaa, -snayd) *ld* **dacayan**.

dacayeyasho *m.dh* *ld* **dacayasho**.

dacayeynsaan *m.dh* *ld* **dacaynaan**.

dacayeynsaansho *m.l/dh* *ld* **dacaynaan**.

dacayeyso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* **dacayo**.

dacayid *m.f.dh* *eeg* *dacay³*. *ld* **dacayayn**.

dacayn *m.f.dh* *eeg* dacee.

dacaynaan *m.f.dh* *eeg* dacayan. *ld* *dacayeynsaan*, *dacayeynsaansho*, *dacaynaansho*.

dacaynaansho *m.l/dh* *ld* **dacaynaan**.

dacayo *f.g3* (-yaday, -yatay) Neef, dacay ku xirasho (qof). *ld* **dacayeyso**.

dacdarrayn *m.f.dh* *eeg* *dacdarraye*.

dacdarraysan *f.mg⁴* (-snaa, -snayd) Wax dacdarro hayso ahaansho.

dacdarraysnaan *m.f.dh* *eeg* *dacdarraysnaan*. *ld* *dacdarraysnaansho*.

dacdarraysnaansho *m.l/dh* *ld* **dacdarraysnaan**.

dacdabee *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax dacdarro badid.

dacdarro *m.dh* Dhibaato badan oo ay nafley nolosha kala kulanto.

dacdarroobid *m.f.dh* *eeg* *dacdarrow*.

dacdarrow *f.mg¹* (-oobay, -owday; -oobi) Wax dacdarro la kulmay noqosho.

dacee *f.g2* (-ceeyay, -caysay) Wax dac ku wasakheyen.

dacgab¹ *m.l* Waayidda tabar loo waayo wax la qaban lahaa. *ld* **dacgabid**.

dacgab² *f.mg1* (-bay, -btay) Wax la qaban lahaa tabar u waayid.

dacgabid *m.f.dh* *eeg* *dacgab²*. *ld* **dacgab¹**.

daciif¹ *m.l* *ld* **lacifi¹**.

daciif² *f.mg1* (-fay, -ftay) *ld* **lacifi²**.

daciifad <i>m.db ld</i> laciifad	qabasho. 2. Si dhaqso leh hawl u qabasho. <i>ld</i>
daciifi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> laciifi.	dedaal ² .
daciifid <i>m.db ld</i> laciifid.	dadaalid <i>m.f.db eeg</i> dadaalid. <i>ld</i>
daciifin <i>m.db ld</i> laciifin.	dadab ¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) 1. <i>ld</i> dedeb. Si wax
daciifis <i>m.l ld</i> laciifin.	loo dhigo oo in yar ka leexsan jahadiisii hore, gudub, babac. 2. Si goynaysa jahada toosan ee ay wax u yaallaan. 3. D. ah: ilmo aan wel la gardaadin. 4. <i>ld</i> dadbid.
daciifsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> laciifsan.	dadab ² <i>m.db</i> (-bo, <i>m.l</i>) 1. Ardaa quruxsan oo ay cid u dhisto nin gabar ka doonaya. 2. Rarada la saaro aqalka miyiga.
daciifsanan <i>m.db ld</i> laciifsanan.	dadab ³ <i>f.g1</i> (-dbay, -dabtay; -dbi) Wax si goynaysa jahada toosan ee uu u yaal u dhigid.
daciifsanansho <i>m.l/db ld</i> laciifsanan.	dadabdhig ¹ <i>m.l ld</i> dadabgal ¹ .
dacjoog <i>m.l.kh</i> D. ah: neef xoolo ah oo aan sabada ceelka dhafin.	dadabdhig ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) <i>ld</i> dadabgal ² .
dacluus ¹ <i>m.l</i> 1. Faqri. 2. <i>ld</i> dacluusid.	dadabdhigid <i>m.db ld</i> dadabgelid.
dacluus ² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Faqri noqosho (qof).	dadabgal ¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.l</i>) 1. <i>ld</i> dadabdhig
dacluusid <i>m.f.db eeg</i> dacluus ² . <i>ld</i> dacluus ¹ (2).	1. Doonidda gabar reerkooda laga doono iyadoo si xushmad leh loo weyddiisanayo. 2. <i>ld</i> dadabgelid.
dacmad <i>m.db</i> Dhadhan.	dadabgal ² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay; -geli) U d.: Reer gabadh si xushmad leh u weydiisasho. <i>ld</i> dadabdhig ² .
dacwad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Dood garnaqsi iyo eedeyn leh oo laba qof ama ka badan dhixmarta. <i>ld</i> dacwi ¹ , dacwo.	dadabgelid <i>m.f.db eeg</i> dadabgal ² . <i>ld</i> dadabdhigid, dadabgal ¹ (2).
dacwashir ¹ <i>m.l ld</i> daacaqurun ¹ .	dadabhambaar <i>m.l ld</i> dadabxambaar ¹ .
dacwashir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> daacaqurun ² .	dadabsad <i>m.l ld</i> dadabsasho.
dacwashirid <i>m.db ld</i> daacaqurmido.	dadabsasho <i>m.f.db eeg</i> dadabso. <i>ld</i> dadabsad, dadabsi.
dacwee <i>f.g2</i> (-weeyay, -weysay) Cid dacwo ku oogid.	dadabsi <i>m.l ld</i> dadabsasho.
dacweyn <i>m.f.db eeg</i> dacwee.	dadabso <i>f.g/mg3</i> (-saday, -satay) 1. (<i>f.g</i>) Wax dhib leh si gardarro ah faraha ula gelid. 2. (<i>f.g</i>) Cid gardarro ku sameyn. 3. (<i>f.mg</i>) Ilmo, si dadab ah u xambaarasho.
dacwi ¹ <i>m.l ld</i> dacwad.	dadabxambaar ¹ <i>m.l</i> Si gudub ah oo ilmo aan la gardaadin loo xambaaro. <i>ld</i> dadabhambaar.
dacwi ² <i>f.mg1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) La d.: dacwo jeedin.	dadabxambaar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Ilmo aan la gardaadin si gudub ah u xambaarid.
dacwin <i>m.db ld</i> dacwiyid.	dadabxambaarasho <i>m.db ld</i> dadabxambaarsasho.
dacwiyid <i>m.db eeg</i> dacwi ² . <i>ld</i> dacwin.	dadabxambaarid <i>m.f.db eeg</i> dadabxambaar ² .
dacwo <i>m.db ld</i> dacwad.	dadabxambaaro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) <i>ld</i> dadabxambaaro.
dacwoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) U d.: dacwo sameyn.	dadabxambaarsasho <i>m.f.db eeg</i> dadabxambaar ² .
dacwood <i>m.f.l eeg</i> dacwoo.	dadabxambaarso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Ilmo aan la gardaadin si gudub ah u xambaarasho. <i>ld</i> dadabxambaaro.
dacyaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Qori, dhagax iwm oo muddo badan ceel agtiisa yiil.	dadan ¹ <i>m.db ld</i> dedan ¹ .
dad <i>m.l</i> (-dyow, <i>m.l</i>) Naaley waxa Eebbe abuu ray ugu sarreysa, dhogor lahayn oo garaadkeeda hadal ku cabbiri karta.	dadan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) <i>ld</i> dedan ² .
dad ¹ <i>m.l ld</i> ded ¹ (1).	dadan ³ <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) <i>ld</i> dedan ³ .
dad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld</i> ded ² .	
dadaabee <i>f.g2</i> (-beeyay, -beysay) Neef geel ah jilbaha korkooda ka xirid.	
dadaabeyn <i>m.f.db eeg</i> dadaabee.	
dadaabeysad <i>m.l ld</i> dadaabeysasho.	
dadaabeysasho <i>m.f.db eeg</i> dadaabeyso. <i>ld</i> dadaabeysad, dadaabeysi.	
dadaabeysi <i>m.l ld</i> dadaabeysasho.	
dadaabeyso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Awr jilbaha korkooda ka xirid.	
dadaal ¹ <i>m.l</i> 1. Wax qabad isxilqaamid iyo isku taxallujin leh. 2. Si dhaqso ah oo hawl loo qabto. <i>ld</i> dedaal ¹ .	
dadaal ² <i>f.mg1</i> (-aalay, -aashay) 1. Si isxilqaamid iyo isku taxallujin leh hawl u	

dadban *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la dadbay ahaansho.

dadbanaan *m.f.dh eeg* dadban. *ld* dadbanaansho.

dadbanaansho *m.lldh ld* dadbanaan.

dadbid *m.f.dh eeg* dadab³. *ld* dadab¹ (4).

dadcun *m.l.kh (-nno, m.dh)* 1. D. ah: awr dadka qaniina. 2. D. ah: nafleyda inteeda hilibka dadka quidan karta.

daddaab *m.l (-bbo, m.dh)* 1. Qalab farraaro leh oo malabka lagu soo bixiyo. 2. Sidde loo sameeyo weelasha gadawga leh.

daddaabbe *m.l (-bayaal, m.lldh)* 1. Xarig si isweydar ah lug iyo jeeni loogu xiro geela; weydaar. 2. Xarig la iskula xiro qoorta iyo xabadka faraska si uusan aad ugu ordin. 3. Hangool.

daddaabbee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Xoolo, daddaabe ku xirid.

daddaabeyn *m.f.dh eeg* daddaabbee.

daddaabeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la daddaabeyaya ahaansho (xoolo).

daddaabeynsaan *m.f.dh eeg* daddaabeysan. *ld* daddabeynsaan.

daddaabeynsaan *m.lldh ld* daddaabeynsaan.

daddaami *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* dandaami.

daddaamin *m.dh ld* dandaamin.

daddaansad *m.l ld* dandaansasho.

daddaansasho *m.dh ld* dandaansasho.

daddaansasho *m.f.dh* egg daddaanso. *ld* daddaansad, dandaansad, dandaansasho.

daddaanso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld* dandaanso.

daddan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof fudud oo aan degganayn ahaansho. 2. Ku d.: Qof, wax ku mamay ahaansho. *ld* deddan.

daddanaan *m.f.dh eeg* daddan. *ld* daddanaansho, deddanan, deddanaansho.

daddanaansho *m.lldh ld* daddanaan.

daddil *m.l (-llo, m.dh)* Xawaanka inta dadka kula dagaalanta herdida, durdurada, xaraatida.

daddo *m.dh ld* deddo.

daddoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld* deddoo.

daddoobid *m.dh ld* deddoobid.

daddood *m.l ld* deddood.

daddow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* *ld* deddow.

dadduuc *f.g1 (-cay, -cday)* Ku d.: wax culus si khasab ah ku wadid.

dadduucid *m.f.dh eeg* dadduuc.

däid *m.dh ld* dedid.

dadlaq *m.l.kh ld* dadliq.

dadliq *m.l.kh* D. ah: meel biyo badan oo dadka aan dabbaasha aqoon ku haftaan. *ld* dadlaq.

dadmid *m.dh ld* dedmid.

dadnaan *m.dh ld* dednaan.

dadnaansho *m.lldh ld* dednaan.

dadnimo *m.dh* Dad ahaansho.

dadoobid *m.f.dh eeg* dadow.

dadow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Dad noqosho.

dadqaad *m.l (-dyo/-ddo, m.dh)* D. ah: libaax ama waraabe halis ah oo hilibka dadka ku nool.

dadqaadnimo *m.dh* Dadqaad ahaansho.

dadqal *m.l (-llo, m.dh)* Nin hilibka dadka cuna.

dadqalad *m.l* Dadqalnimo.

dadqaladnimo *m.dh ld* dadqalnimo.

dadqalatanimo *m.dh* Dadqalato ahaansho.

dadqalato *m.dh* 1. Naag dadka qalata oo hilibkiisa cunta. 2. *(m.u)* Koox dad ah oo hilibka dadka cunta.

dadqalnimo *m.dh* Dadqal ahaansho. *ld* dadqaladnimo.

dadweyne *m.l* Ummad inteeda la xukumo ee aan maamulka siyasiya wax ka hayn.

dadyahan *m.l (-nno, m.dh)* Nafley dadka qalata oo hilibkiisa cunta.

daf¹ *m.l (-faf, m.l)* *(muus.)* Durbaan yar oo shulushyo bir ah leh.

daf² *m.dh.sh.r* Cod tilmaama socod ama dhawaaq kedis ah.

daf³ *f.g1 (-fay, -ftay)* Ka d.: wax si kedis ah u dhufsasho.

dafaar *m.l* Qof sabool ah.

dafac *m.l* Cudur halis ah, sangoror leh oo fardaha ku dhaca. *ld* dafac, dirfac.

dafcad *m.dh (-do, m.l)* Koox dad oo hawl wada billaabay ama wada dhammeeeyay.

dafdaf *m.dh* Fal aan deggenaan lahayn ee qof ku kaco.

dafdaflynn *m.f.dh eeg* dafdaflynn.

dafdafle *m.l (-layaal, m.lldh)* Qof dafdaf badan; meelo galgal badan.

dafdaflee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Dafdaf samayn.

dafid *m.f.dh eeg* daf³.

dafir¹ *m.l* Diiididda run la ogyahay. *ld* dafirid.

dafir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Run la ogyahay diidid.

dafiraad *m.dh ld* dafirid.

dafirid *m.f.dh eeg* dafir². *ld* dafir¹, dafiraad.

dafo *m.dh (-ooyin, m.l)* Nooc haadda hilib cunka ka mid ah, dheereysa oo si dhaqso leh bahallada yaryar ama hilibka u dhufsata;

so'laduul; huunfey. <i>ld</i> dafto , dhifato , dhufato .	dagaallan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) La d.: cid dagaal kula kicid.
dafraan <i>m.l.kh ld</i> dafshaan .	dagaaltoleed <i>m.l</i> Dagaal dhex mara dad qaraabo ah; dagaalsokeeye.
dafshaan <i>m.l.kh</i> Qof dhibaato dhaqaale hayso. <i>ld</i> dafraan , tafshaan .	dagaalyahan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Qof geesi ah oo tabaha iyo xeeladaha dagaalka yaqaan.
daftar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Buug wax lagu qorto.	dagaalyahannimo <i>m.dh</i> Dagaalyahan ahaansho (qof).
dafto <i>m.dh ld</i> dafo .	daggagoo <i>f.mg2</i> (-gooyay, -goysay) Ka d.: xoolo dago ka bixin.
da'fur ¹ <i>m.l</i> 1. Ratigu marka u qooqbaxo. 2. <i>ld</i> da'furid . Ka baabi'idda qooqu ka baaba'o awr.	daggagooy <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaggoo. <i>ld</i> daggagoys (3).
da'fur ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Qooq ka bi'id (awr).	daggagoys <i>m.l</i> 1. D. ah: ari dago ku waajibtay. 2. D. ah: neef dago ahaan loo bixiyey. 3. <i>ld</i> daggagoyn .
da'furid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> da'fur ² . <i>ld</i> da'fur ¹ (2).	dagan ¹ <i>f.mg1</i> (-gmay, -gantay; -gmi) 1. Wax aan foojignayn noqosho (nafley). 2. Wax dayacan noqosho (alaab, xoolo iwm).
dag <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Cid dhibaato aysan filayn gaarsiin ama ka dhaadhicin wax aan jirin; dhagrid; khatalid.	dagan ² <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) 1. Wax aan foojignayn ahaansho (nafley). 2. Wax dayacan ahaansho (alaab, xoolo iwm).
dagaag ¹ <i>m.l</i> 1. Qof ama dad ka dalaabay degaankoodii cayrnimo awgeed. 2. <i>ld</i> dagaagid .	daganduu¹ <i>m.l ld</i> daganduu¹ .
dagaag ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Cayrnimo awgeed la dalaabid (qof).	daganduu² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) 1. Wax qarin. 2. Wax baabi in.
dagaagid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaag ² . <i>ld</i> dagaag ¹ (2).	daganduu³ <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> daganduu ² . <i>ld</i> daganduu⁴ .
dagaagnimo <i>m.dh</i> Dagaag ahaansho (qof).	dagarasoon <i>m.l ld</i> daqarasoon .
dagaal ¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) 1. Iska horimaad af ama addin ah, waxyello lays gaarsiyo oo dhexmara laba qof ama ka badan. 2. <i>ld</i> dagaalid .	dagasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dago ² .
dagaal ² <i>f.g/mg1</i> (-aalay, -aashay) D./la d.: laba qof ama ka badan waxyello af ama addin ah isgaarsiin.	dagati <i>m.dh.kh</i> Wax dayacan.
dagaal-aqoon <i>m.dh</i> Xeelad.	dagid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dag. <i>ld</i> dagniin .
dagaalgal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) 1. Heer korriimo oo marka wiilashu gaaraan dagaalka ka qayb qaadan karaan. 2. D. ah: wiil gaaray da'dii uu dagaal kaga qayb qaadan lahaa. 3. Hab dagaal looga qayb qaato.	dagiigaxasho <i>m.dh ld</i> digiigasho .
dagaalgeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ciidan dagaallamaya hoggaamin (qof).	dagiigix <i>m.l ld</i> digiigix .
dagaalgelin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaalgeli. <i>ld</i> dagaalgelis .	dagiigoxo <i>f.mg3</i> (-xday, -xatay) <i>ld</i> digiigoxo .
dagaalgelis <i>m.l ld</i> dagaalgelin .	dagmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagan ¹ .
dagaalid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaal ² . <i>ld</i> dagaal ¹ (2).	dagnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagan ² . <i>ld</i> dagnaansho .
dagaaljecel <i>f.mg4</i> (-claa, -clayd) Qof shiddoole ah ahaansho.	dagnaansho <i>m.l/dh ld</i> dagnaan .
dagaaljeelaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaaljecel. <i>ld</i> dagniin <i>m.dh ld</i> dagid .	dago ¹ <i>m.dh</i> 1. Bilaha dayaxa ee muslinka tirsado tan ugu horreysa. 2. Sadaqo sharciga Islaamku ku waajibiyey hantida qofka muslim ah sannadkiiba mar. 3. D. ah: neef ari ah oo sadaqadaas loo bixiyo.
dagaaljeelaansho <i>m.l/dh ld</i> dagaaljeelaan .	dago ² <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) 1. U d.: wax, cid u dayacmid. 2. Ku d.: ku dagmid, ku khatalmid; sigasho; baylahoobid.
dagaaljooji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Dirir joojin.	daguug <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) 1. Ceel, god iwm aasid. 2. Wax baabbi in.
dagaaljoojin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaaljooji. <i>ld</i> daguugan <i>f.mg1</i> (-gmay, -gantay; -gmi) Wax la daguugay noqosho.	daguugan <i>f.mg1</i> (-gmay, -gantay; -gmi) Wax la daguugay noqosho.
dagaaljoojis .	daguugid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> daguug.
dagaaljoojis <i>m.l ld</i> dagaaljoojin .	daguugmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> daguugan.
dagaallamid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dagaallan ² . <i>ld</i> dah <i>f.g/mg1</i> (-hay, -hday) 1. (<i>f.g</i>) Wax awdid. 2. (<i>f.mg</i>) Dhalasho.	
dagaallan ¹ <i>m.l ld</i> dagaallamid .	

dahaar¹ *m.l (-rro, m.db)* Dhawraarin maqaar; maro, warqad adag iwm ka samaysan, wax dusha uga dhegsan.

dahaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Dhawraarin maqaar; maro, warqad adag iwm ka samaysan, wax dusha uga dhejin.

dahaaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la dahaar ahaansho.

dahaarid *m.f.db eeg* dahaar².

dahaarnaan *m.f.db eeg* dahaar. *ld* dahaar-naansho

dahaarnansho *m.l/db ld* dahaaranaan.

dahab *m.l* Macdan qaali ah, midab cawlan leh, dhalaasha, aan daxalaysan oo waxyaabaha la isku qurxiyo laga samysto.

dahabee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Wax dahab ku dheehid.

dahabeyn *m.f.db eeg* dahabee.

dahabi *m.l.kh* D. ah: wax midab dahab leh.

dahabo *m.db* Shimbir yar garbaha, ka madow, baalashana midab dahabi ah ku leh; caddadhuuni.

dahan *f.mg4 (-hnaa, -hnayd)* *ld* dihin.

dahar *m.l* (**dahar**, *m.db*) 1. Geed weyn oo harac ah. 2. Dhisimo hoos leh, qabriyada laga ag dhiso oo Quraanka lagu akhriyo.

dasho *m.db ld* dihasho.

dahid *m.f.db eeg* dah.

dahnaan *m.db ld* dihnaan.

dahnaansho *m.l/db ld* dihnaan.

daho *f.mg3 (-hday, -hatay)* *ld* diho.

dahsoomid *m.f.db eeg* dahsoon¹.

dahsoon¹ *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* Wax qarsoon noqosho.

dahsoon² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qarsoon ahaansho.

dahsoonaan *m.f.db eeg* dahsoon². *ld* dahsoonaansho.

dahsoonaansho *m.l/db ld* dahsoonaan.

dakaamid *m.f.db eeg* dakaan². *ld* dakaamo (2), dakaan¹ (2).

dakaamo *m.db* 1. Daal badan oo ku yimaadda gammaanka iyo awrta marka ay socod dheer galaan. 2. *ld* dakaamid.

dakaan¹ *m.l* 1. D. ah: gammaan ama awr aad u daalay. 2. *ld* dakaamid.

dakaan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Gammaan ama awr aad u daalid.

dakanaduug¹ *m.l* Baabi'inta la baabi'yo godob dad u dhexeysey. *ld* dakanaduugid.

dakanaduug² *f.g1 (-gay, -gtay)* Godob dad u dhexaysay baabbi'in.

dakanaduugid *m.f.db eeg* dakanaduug². *ld* dakanaduug¹.

dakane *m.l ld* dakano.

dakano *m.db (-ooyin, m.l)* Godob, utun, dhagar. *ld* dakane.

dakar *m.l (-rro, m.db)* Xubinta taranka ee ragga; gus.

dakayn *m.f.db eeg* dakkee.

dakee *f.mg2 (-keeyay, -kaysay)* 1. Sariir, kursi iwm ku dul raaxaysasho. 2. Biyo ku dul maraabayn (markab ama doon).

dakhaakhul¹ *m.l* Qof gabow dartiis, isku daran noqday. *ld* laclac¹.

dakhaakhul² *f.mg1 (-ulay, -ushay)* Qof gabow dartiis erayada uu sheegayo aan la garan karin. *ld* laclac².

dakhaakhulid *m.f.db eeg* dakhaakhul². *ld* laclacid.

dakhal *m.l (-llo, m.db)* 1. Tiir dheer oo qori ah ama bir ah oo doonyaha iyo maraakiibta dhexdooda laga taago oo faraanka iyo shiraaca celiya. 2. Qar hoos u dheer.

dakhar¹ *m.l ld* daqar¹.

dakhar² *f.g1 (-khray, -khartay)* *ld* daqar².

dakhli *m.l* Hanti cid ka soo gasha shaqo ama ganacsii.

dakhramid *m.db ld* daqramid.

dakhran¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* *ld* daqran¹.

dakhran² *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* daqran².

dakhranaan *m.db ld* daqrananaan.

dakhranaansho *m.l/db ld* daqrananaan.

dakhrid *m.db ld* daqrid.

dal¹ *m.l (-lal, m.l)* Dhul soohdin loo yaqaan leh oo la degganyayah; waddan.

dal² *f.g1 (-alay, -ashay)* Harag rogob ka gurid.

dala¹ *m.l ld* dhama¹.

dala² *f.mg1 (-l'ay, -la'day; -l'i)* *ld* dhama².

dalaabid *m.db* 1. *ld* dalow 1. Dal qalaad iska aadid. 2. *eeg* dalaaw².

dalaad *m.db (-dyo, m.db)* Dhul bannaan oo aan dhir waaweyn lahayn.

dalaadala *fk* Si aayar ah.

dalaaf¹ *m.l* 1. D. ah: xoolo ama dad darxumo iyo rafaad ka muuqdo. 2. D. ah: ceel biyihii ka gureen. 3. *ld* dalaafid.

dalaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* 1. Dad ama xoolo, wax darxumo iyo rafaad ka muuqdo noqosho. 2. Ceel, biyio ka gurid.

dalaafid *m.f.db eeg* dalaaf². *ld* dalaaf¹ (3).

dalaafsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dalaafay ahaansho.

dalaafsanaan *m.f.db eeg* dalaafsan. *ld* dalaafsanaansho.

dalaafsanaansho *m.l/db ld* dalaafsanaan.

dalaandal¹ *m.l* (*daaw*) Sarsaridda meel oogada ka mid ah oo dhiig ku guntamay la sarsaro iyadoo dhiigga toobin looga soo nuugayo.

- dalaandal²** *f.g1* (-alay, -ashay) (*daaw*) Meel oogada ka mid ah oo dhiig ku guntamay, si toobin dhiigga looga soo nuugo sarsarid.
- dalaandalan** *f.mg4* (-Inaa, -Inayd) Qof la dalaandalay ahaansho.
- dalaandalid** *m.f.db eeg* dalaandal².
- dalaandalnaan** *m.f.db eeg* dalaandalan. *ld* **dalaandalnaansho**.
- dalaandalnaansho** *m.l/dh ld* dalaandalnaan.
- dalaaq¹** *m.l ld* **dalaaqid**.
- dalaaq²** *m.db* Erey lagu dhawaaqo marka qof dumaa ah la furaayo. *ld* **dalaaoqo**, **dalqad**.
- dalaaq³** *f.g1* (-qay, -qday) Naag dalqaddeeda siin.
- dalaaqid** *m.f.db eeg* dalaaq³. *ld* **dalaaq¹**.
- dalaaoqo** *m.db ld* **dalaaq²**.
- dalaaw¹** *m.l* Darxumo awgeed oo qof dalkiisa uga haajiro. *ld* **dalaaw¹** (2).
- dalaaw²** *f.mg1* (-aabay, -awday) Qof, darxumo awgeed dalkiisa uga haajirid. *ld* **dalaaw²**.
- dalab¹** *m.l* (-byo, *m.db*) Codsí ballanqaad leh oo cid wax lagu weyddiisto.
- dalab²** *m.db* (-lbo, *m.l*) Qalloc yar oo lugaha gala oo labada law isu soo dhawaadaan.
- dalab³** *f.g1* (-lbay, -labtay; -lbi) Codsí ballanqaad leh oo wax lagu weyddiisanayo sameyn.
- dalable** *m.lu* (-layaal, *m.l/dh*) Qof hal lug dalab ku leh.
- dalag** *m.l* Miraha la beerto ee la cuno.
- dalag geddis** *m.l* (-yo ..., *m.db*) Habka beerashada oo ku salaysan in dalagyo kala duwan lagu beero dhul isku mid ah, si gaar ah oo isku xigta.
- dalaggeddi** *f.g2* (-iyay, -isay) Beer, dalaggii hore ee ku beernaa mid ka duwan ku beerid.
- dalaggeddin** *m.f.db eeg* dalaggeddi. *ld* **dalaggeddis**.
- dalaggeddis** *m.l ld* **dalaggeddin**.
- dalagle** *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Nin beerrey ah.
- dalalaco** *m.db.kh* D. ah: rati aan lugaha xarig uga xirnayn.
- dalalka horumaray** *m.l* Waddamadda horumarka ka sameeyaa dhinacyada warshadaha, beeraha, farsamada iyo teknooljiyada, waxbarashada, dhaqaalahaa, iyo heerka nolosha qofka, iyo bulshada.
- dalalka soo koraya** *m.l* Waddamadda aan weli horumar ka samayn dhinacyada warshadaha, beeraha, farsamada, teknooljiyada, waxbarashada, dhaqaalahaa heerka nolosha qofka iyo bulshada.
- dalambaabbi¹** *m.l* 1. D. ah: socod qofku hadba dhan u ciiray tabar darro awgeed. 2. *ld* **dalambaabbiyid**.
- dalambaabbi²** *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Tabardarro awgeed, socod hadba dhan loo ciirciirayoo socosho (qof).
- dalambaabbin** *m.db ld* **dalambaabbiyid**.
- dalambaabbiyid** *m.f.db eeg* dalambaabbi. *ld* **dalambaabbi¹** (2), **dalambaabbin**.
- dalan** *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax asqo hayso noqosho.
- dalandal¹** *m.l* 1. D. ah: ilmo socod barad. 2. *ld* **dalandalid**.
- dalandal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) Ilmo, socod barasho.
- dalandalid** *m.f.db eeg* dalandal². *ld* **dalandal¹** (2).
- dalandool¹** *m.l* 1. Socod noqnoqosho leh oo laba meel oo kala fog la isaga goosho. 2. *ld* **dalandoolid**.
- dalandool²** *f.mg1* (-oolay, -ooshay) Socod noqnoqosho leh laba meel oo kala fog isaga gooshid.
- dalandoolid** *m.f.db eeg* dalandool². *ld* **dalandoolid** (2).
- dalandoollí** *m.db* Cayayaan caanallusha la eg isku bahna yihiin oo hargaha iyo lafahaba xagata. *ld* **dalandoolyo**.
- dalandoolyo** *m.db ld* **dalandoollí**.
- dalankac¹** *m.l* 1. Masiibo. 2. *ld* **dalankicid**.
- dalankac²** *f.mg1* (-cay, -cday; -kici) Masiibo la kulmid.
- dalankacayn** *m.f.db eeg* dalankacee.
- dalankacee** *f.mg2* (-ceeyay, -caysay) Si celcelis ah u turanturrood.
- dalankacid** *m.f.db eeg* dalankac². *ld* **dalankac¹** (2).
- dalankicid** *m.f.db eeg* dalankac². *ld* **dalankac¹** (2).
- dalaq** *m.db.sh.r* Cod tilmaama socod kedis ah.
- dalaqoon** *m.l* Dalyaqaan.
- dala sad** *m.l ld* **dala'sasho**.
- dala'sasho** *m.f.db eeg* dala'so. *ld* **dala'sad**, **dala'si**.
- dala'si** *m.l ld* **dala'sasho**.
- dala'so** *f.mg3* (-'saday, -'satay) Cid khayaano yar oo aan wax lagu yeelayn ku samayn.
- dalaaw¹** *m.l* 1. *ld* **dalaow** 1 (3). Baaldi. 2. *ld* **dalaaw¹**.
- dalaaw²** *f.mg1* (-laabay, -lawday) *ld* **dalaaw²**.
- dalawi** *m.db.kh* D. ah: neef geel ah oo caanaa badan; madi.
- dalayn** *m.f.db eeg* dalee.
- dalbajuuco** *m.db* Dalab weyn.
- dalballaarsi** *m.l ld* **dhulballaarsi**.

dalbasho *m.f.db eeg* dalbo.

dalbid *m.f.db eeg* dalab³.

dalbo¹ *m.l.w eeg* dalab².

dalbo² *f.g3 (-baday, -batay)* 1. Dalab sameyn (qof). 2. Ciidan amar siin. 3. Isu baaqid (turub).

dalboole *m.l* Qof dalbo leh.

dalcad *m.db (-do, m.l)* Taag; tiiro.

daldaalyayn *m.f.db eeg* daldalyee.

daldaalyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* Cid, daldalyo badid (qof).

daldaalyo *m.db* Isbeddel xun oo cid ku dhaca.

daldal¹ *m.l ld* **daldalid**.

daldal¹ *m.l ld* **daldalid**.

daldal² *f.g1 (-alay, -ashay)* 1. Alaab iwm meel ka gurid iyadoo hadba in la qaadayo. 2. Wax si xad-dhaaf ah u cunid ama cabbid.

daldal² *f.g1 (-alay, -ashay)* Xarig siriq leh oo meel sare ka soo laalaada qof ku merjin. *ld deldel²*.

daldalaad *m.db ld* **daldalid**.

daldalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la deldelay ahaansho. *ld deldelan*.

daldalan¹ *m.l* Hadal badan oo aan nuxur lahayn.

daldalan² *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* D./iska d.: hadal badan oo aan macno lahayn ku hadlid.

daldalasho *m.f.db eeg* daldalo.

daldalid *m.f.db eeg* daldal². *ld daldal¹*.

daldalid *m.f.db eeg* daldal². *ld daldal¹*, daldalaad, deldel¹, deldelaad, deldelid

daldalmid *m.f.db eeg* daldalan².

daldalnaan *m.f.db eeg* daldalan. *ld daldalnaansho, deldelnaan, deldelnaansho*.

daldalnaansho *m.l/dh ld* **daldalnaan**.

daldalo *f.g3 (-ashay, -alatay)* Wax meel wada yaal hadba in ka qaadasho.

daldalool¹ *m.l* 1. Dalollo badan oo uu weel iwm yeesho. 2. Iimo; ceebaal. *ld dulduleel¹*.

daldalool² *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* Wax dalollo badan yeelasho. *ld dulduleel²*.

daldalooli *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dalollo badan yeelid. *ld dulduleeli*.

daldaloolid *m.f.db eeg* daldalool². *ld dulduleelid*.

daldaloolin *m.f.db eeg* daldalooli. *ld daldalolis, dulduleelin, dulduleelis*.

daldalolis *m.db ld* **daldaloolin**.

dalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* 1. Wax cusboonaysiin ama qurxin. 2. Guri, meel ay hawo ka soo gasho u yeelid. 3. Dhul wax lagu beeri jiray in muddo ah nasin.

daleel *m.db* 1. Meel bannaan oo aan dugsi lahayn. 2. D. ah: meel cidla' ah.

dalid *m.f.db eeg* dal².

dal' id *m.db ld* **dham' id**.

daliig¹ *m.l* 1. Jilcinta lagu sameeyo caw, maqaar iwm iyadoo qalab gaar ah la adeegsanayo. 2. Daaweynta muruq jirran iyadoo faraha la adeegsanayo. *ld daliigid*.

daliig² *m.db (-go, m.l)* 1. Cad dhuuban, dheer oo ka samaysan maro, caw, maqaar iwm. 2. Xarriiq dheer, dhuuban oo wax ku dul taal.

daliig³ *f.mg1 (-gay, -gtaay)* 1. Caw, maqaar iwm qalab gaar ah oo looga tala galay ku jilcin. 2. Muruq jirran faraha ku daaweyn.

daliigid *m.f.db eeg* daliig³. *ld daliig¹*.

daliigtin *m.db (-imo, m.l)* Summad jiitin ah oo ariga daanka looga dhigo.

daliil¹ *m.l.kh (-llo, m.db)* D. ah: qof dullinimo ka muuqato.

daliil² *m.l/dh (-llo, m.dh/-lo, m.l)* Markhaati cad oo wax xaqiinqimadiisa lagu caddeynayo.

daliili *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax xaqiinqadooda sheegid.

daliilin *m.f.db eeg* daliili.

daliilnimo *m.db* Daliil ahaansho (qof).

daliiq *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Caw, maqaar iwm kala jeexid. 2. Ka d.: qof dhar, darajo iwm si sharaf darro ah uga qaadid. 3. Ka d.: mindi, seef iwm gallka ka saarid.

daliiqan *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* Wax la daliiqay ahaansho.

daliiqid *m.f.db eeg* daliiq.

daliiqnaan *m.f.db eeg* daliiqan. *ld daliiqnaansho*.

daliiqnaansho *m.l/dh ld* **daliiqnaan**.

daliishad *m.l ld* **daliishasho**.

daliishasho *m.f.db eeg* daliisho. *ld daliishad*.

daliisho *f.g3 (-shaday, -shatay)* Wax daliil ka dhigasho.

daljecli *m.db* Waddaninnimo.

daljir *m.l (-rro, m.db)* Qof ciidanka qalabka sida ka mid ah oo qaabilsan difaaca dalka.

dalkucelin *m.db* Si khasab ah oo qof dal kale jooga dalkiisa lagu geeyo.

dalkuggal *m.l* Ruqso qof hal mar ku geli karo dal shisheeya; fiiso.

dalkujoog *m.l (-gyo, m.db)* Ruqso qoraal ah oo qof loogu oggolaado in uu dal shisheeye ku deggenaado.

dalkummar *m.l (-rro, m.db)* Baasaboor.

dallaal *m.db.kh* 1. D. ah: meel barwaqaqo ama biyo leh oo aan lagu badnayn. 2. D. ah: aan

ciriiri ahayn; waxa ku jira si wanaagsan ugu filan; ballaaran.	dalleen <i>m.db</i> Dandarranaan; dhibaataysnaan.
dallaal¹ <i>m.l</i> (-llo/-liin, <i>m.db</i>) 1. Qof shaqadiisu tahay in uu dadka wax u kala iibyo. 2. Hantida qof dadka wax u kala iibya qarash ahaan u qaato. <i>ld</i> dillaal¹ , dullaal¹ .	dalleensan <i>f.mg⁴</i> (-naa, -nayd) Qof, wax dalleen hayo ahaansho.
dallaal² <i>f.g1</i> (-aalay, -aashay) Dad wax u kala iibin.	dalleensanaan <i>m.f.db</i> eeg dalleensan. <i>ld</i> dalleensanaansho .
dallaalid <i>m.f.db</i> eeg dallaal ² . <i>ld</i> dillaalid , dullaalid .	dalleensanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dalleensanaan .
dallaalin <i>m.db</i> <i>ld</i> dallaallimo .	dallici <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Kor u qaadid; darajo u kordhin.
dallaallimayn <i>m.f.db</i> eeg dallaallimee.	dallicid <i>m.f.db</i> eeg dallac ² . <i>ld</i> dallac¹ (2).
dallaallimee <i>f.g2</i> (-meeyay, -maysay) Meel dallaallimo ka dhigid.	dallicin <i>m.f.db</i> eeg dallici.
dallaallimo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Meel kor ka dadan oo dhinacyaha ka furan oo wax lagu gato ama la harsado. <i>ld</i> dallaalin .	dalluug <i>m.l</i> (dalluug , <i>m.db</i>) Geed abaareed, gaaban, cufan oo leh laamo dhuudhuuban iyo caleemo yaryar; hayn.
dallaalnimo <i>m.db</i> Dallaal ahaansho.	dalluun <i>m.db</i> God hoos u dheer oo dhuuban.
dallaalnimo <i>m.db</i> Dallaal ahaansho. <i>ld</i> dillaalnimo , dullaalnimo .	dalmar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Nin dalal badan tegay. <i>ld</i> dalmareen .
dallaalo <i>m.db</i> In yar oo caafimaad ah oo qof jirraanah helo.	dalmarid <i>m.db</i> Tegidda dalal badan socdaal lagu tago.
dallaashad <i>m.f.l</i> eeg dallaasho.	dalmid <i>m.f.db</i> eeg dalan.
dallaasho <i>f.mg3</i> (-shaday, -shatay) Ku d.: meel barwaqaqo ah ama biyo badan ku keliyaysasho.	dalool¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) 1. Meel yar furan, wareegsan oo wax ka bannaan. 2. Saddex qaybood oo wax loo qaybshay middood. <i>ld</i> duleel¹ .
dallaayad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. <i>ld</i> dallad . Qalab ka samaysan saab bira ah iyo maro ku tolan oo qorrxada iyo roobka laga galo. 2. Baarashuud.	dalool² <i>m.l</i> (-lo, <i>m.db</i>) (<i>baay</i>) Dalool ku dhex yaallo saytobalaasanka unug noolkaas oo ay ka buuxaan hawo, biyo, dareerayaal kale, dheecaan ama saxarро cunto ah. Unugyada dhirta, had iyo jeer waxay leeyihiin dalool weyn oo keliya, laakiin unugyada xayawaanku inta badan waxay leeyihi in dhowr dalool oo yaryar.
dallac¹ <i>m.l</i> 1. Khudrad, hilib, dufan iwm oo la isku shiiqay. 2. <i>ld</i> dallacid .	dalool³ <i>f.mg1</i> (-oolay, -ooshay) Meel yar, furan, wareegsan, bannaan yeelasho (wax). <i>ld</i> duleel² .
dallac² <i>f.g/mg1</i> (-cay, -cday; -lici) 1. (<i>f.g</i>) Khudrad, hilib, dufan iwm isku shiilid. 2. (<i>f.mg</i>) Dallacaad helid (qof).	dalooli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dalool u yeelid. <i>ld</i> duleeli .
dallacaad <i>m.db</i> Derejo qof la siiyo oo ka sarreysa tiisi hore.	daloolid <i>m.f.db</i> eeg dalool ³ . <i>ld</i> duleelid .
dallacilaash <i>m.l</i> Suugo aan hilib lahayn.	daloolin <i>m.f.db</i> eeg dalooli. <i>ld</i> duleelin .
dallacsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Qof, derajo u kordhin.	daloolin cad-hunguri <i>m.db</i> (<i>daaw</i>) Hawl qallimeed ee lagu sameeyo dalool hungurigacad luqunta dhexdeeda si neefta loogu furo qof ay ka xirantay sida qofka qaba: gawracatada, ama shey: (badhan, lacag iniin iwm) oo gudaha ku dhacay oo neefta xira.
dallacsiiin <i>m.db</i> eeg dallacsii. <i>ld</i> dallacsiiin .	dalooliye <i>m.l</i> Bir af dhuuban oo girgirro leh oo alwaaxda, birta iwm lagu dalooliyo. <i>ld</i> duleeliye .
dallacsiiin <i>m.l</i> <i>ld</i> dallacsiiin .	dalooshamid <i>m.f.db</i> eeg dalooshan ¹ . <i>ld</i> duleeshamid .
dallad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) <i>ld</i> dallaayad (1).	dalooshan¹ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Meel, wax dalool leh noqosho. <i>ld</i> duleeshan¹ .
dal-lahelay <i>m.db</i> <i>ld</i> dan-lahelay	dalooshan² <i>f.mg4</i> (-shnaa, -shnayd) Wax dalool leh ahaansho. <i>ld</i> duleeshan² .
dallal¹ <i>m.l</i> Jeesjees.	
dallal² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) Cid ku jeesjeesid.	
dallalid <i>m.f.db</i> eeg dallal ² .	
dallayn <i>m.f.db</i> eeg dallee.	
dallaysasho <i>m.f.db</i> eeg dallayso.	
dallayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Qof, wax uusan lahayn xalaalaysasho.	
dallee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) 1. Aqal meel naacawi ka soo gasho u yeelid. 2. Cid hoosaasin.	

dalooshnaan *m.f.db eeg* dalooshan². *ld*
dalooshnaansho, duleeshnaan, duleesh-
naansho.

dalooshnaansho *m.l/db ld* dalooshnaan.

daloow¹ *m.l (-wyo, m.db)* 1. Wadaan ramal ah;
baalди. 2. Haadaan ama meel dheer oo
hoobad ah; deli. 3. Qof dalkisii dhibaato
awgeed uga cararay ee meel kale degaansada.
4. *ld* dalaabid.

daloow² *f.mg1 (-laabay, -lawday; -laabi)* Qof
dalkisii ku dhibaatooday, dal kale iska aadid.

dalqad *m.db (-do, m.l)* *ld* dalaaq².

dalqami *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. Ka d.: qof wax
uu ogyahay in uu sheego ku khasbid. 2. Ku
d.: si qasab ah cid afka wax uga siin.

dalqamid *m.f.db eeg* dalqan². *ld* dalqan¹ (2),
dulqami, dulqan¹.

dalqamin *m.f.db eeg* dalqami.

dalqamiso *m.db (-ooyin, m.l)* Sixir lagu
sameeyo qof la doonayo wax uu ogyahay in
uu sheego.

dalqan¹ *m.l* 1. Hadal badan oo iyadoo aan laga
fiirsan lagu hadlo. 2. *ld* dalqamid. *ld*
dulqan¹.

dalqan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Hadal
badan oo aan laga fiirsan ku hadlid. *ld*
dulqan².

dalqe *m.l ld* dalqe.

dalqe *m.db (c.naf)* Xubinta codku ka
sameysmo, hawadana sambabada ayay ku
duwda, waxay ku taal hunguriga cad
dushiisa, waxay ka sameysantahay sagaal
carjowood oo ay isu hayaan seedo iyo
murugyo xuub gaduudan ayaa ku dadan,
waxa ku dhexyaal laba joog o xargaha codka
ah oo sameeya codka. *ld* dalqe.

dalqoholac *m.l* 1. *(daaw.)* Halaamacoodka
dalqada iyo xargaha codka waxa keena
baktiiriya, fiirus ama walax kimikaad iwm.
2. *(daaw.)* Halaamacoodka cunaha qaybta
dhabxanaggaa ka dambeysa. Waxay sameysaa
cuno xanfaf waxana sida badan la socda
quman.

dalsan *m.l* Dhul saac leh oo aan qaniin lahayn;
Carrasan.

daltabyeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Nafley
dalkeedii u hilowday ahaansho.

daltabyeysnaan *m.f.db eeg* daltabyeysan. *ld*
daltabyeysnaansho.

daltabyeysnaansho *m.l/db ld* daltabyeysnaan.

daltabyo *m.db* Qaban waayidda ay nafley
qaban weydo dal ku cusub oo aaney horay u
joogi jirin.

daltabyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Daltabyo
dareemid (nafley).

daltabyood *m.f.l eeg* daltabyoo.

dalwi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ceel wadaan u ridid
(qof).

dalwin *m.f.db eeg* dalwi.

dalxiis¹ *m.l* 1. Tegidda meel la tago iyadoo
looga danleeyahay raaxeysi iyo daawasho.
2. D. ah: qof meel tamashle iyo raaxeysi u
jooga.

dalxiis² *f.mg1 (-say, -stay)* Meel tamashle iyo
raaxeysi ku tegid.

dalxiise *m.l (-saayaal, m.l/db)* Qof meel
tamashle iyo raaxeysi ku jooga.

dalxiisid *m.f.db eeg* dalxiis².

dalxiisimo *m.db* Dalxiis ahaansho (qof).

dalyaqaan *m.l.kh (-nno, m.db)* D. ah: qof dal
dabeeccaddisa, degaankiisa iwm aqoon u leh.

dam *m.db.sh.r* 1. D. dheh: hadal tilmaama wax
dhaca ama wax basa. 2. D. ka sii: wax
burburin; wax seexin.

damaaci *m.l.kh* D. ah: qof damac badan.

damaan *m.db* Fallaar weyn waranka u eg oo
aan dhega lahayn. *ld* dabaan.

damaashaad¹ *m.l (-dyo, m.db)* Ciyaaro iyo
waxyallo kale oo farax leh oo lagu muujiyo
maalin taariikh weyn leh.

damaashaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Maalin
taariikh weyn leh ciyaaro iyo waxyallo kale
oo farax leh ku muujin.

damaashaadid *m.f.db eeg* damaashaad².

damac¹ *m.l* 1. Hunguri weynaan dheeraad ah
oo wax loo yeesho. 2. Rabitaan. 3. *ld*
damcid.

damac² *f.mg1 (-mcay, -macday; -mc)*
1. Hunguri weynaan dheeraad ah wax u
yeelasho (cid). 2. Wax rabid (cid). Tus.
“Waxaan damcay in aan Diinsoor aado.”

damacsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax, wax gaar
ah damac u hayo ahaansho.

damacsanaan *m.f.db eeg* damacsan. *ld*
damacsanaansho.

damacsanaansho *m.l/db ld* damacsanaan.

damal *m.l (-llo, m.db)* 1. Qurac weyn oo har
badan. 2. Qori weyn qallalan oo la shito;
dhamal. 3. Caws dumaa ah.

damaq *f.g1 (-mqay, -maqday)* *ld* danaq.

dambaab¹ *m.l ld* dembaab¹.

dambaab² *f.mg1 (-bay, -btay)* *ld* dembaab².

dambaabas¹ *m.l* Sheelidda wax xogtooda la
ogyahay la qariyo.

dambaabas² *f.g1 (-say, -stay)* Wax xogtooda la
ogyahay qarin.

dambaabasad *m.l ld* dambaabasasho.

dambaabasasho *m.f.db eeg* dambaabaso. *ld*
dambaabasad.

dambaabasid *m.f.db eeg* dambaabas².

dambaabaso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Wax xogtooda la ogyahay qarsasho.	dambaxiran <i>f.mg4</i> (-rcaa, -rnayd) Wax dambaxir lagu sameeyey ahaansho (sac la lisayo).
dambaabburo <i>m.db.u</i> Dhimbilo.	dambaxirid <i>m.f.db eeg</i> dambaxir ² .
dambaabi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> dembaabi.	dambaxirnaan <i>m.f.db eeg</i> dambaxiran. <i>ld</i> dambaxirnaansho.
dambaabid <i>m.db ld</i> dembaabid.	dambaxirnaansho <i>m.l/ld ld</i> dambaxirnaan.
dambaabin <i>m.db ld</i> dembaabin.	dambayn <i>m.f.db eeg</i> dambee.
dambaabis <i>m.db ld</i> dembaabin.	dambaysii <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ka d.: wax, wax kale gadaashooda dhigid.
dambaabsii <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> dembaabsii.	dambaysiin <i>m.f.db eeg</i> dambaysii.
dambaabsiin <i>m.db ld</i> dembaabin.	dambe <i>s.</i> 1. Ka d.: dabadeed, kaddib. Tus. "Fasaxa ka dambe ayaan is arkaynaa". 2. Gadaal xiga; dambeeyaa. <i>ld</i> damme .
dambaaburo <i>m.db</i> Dhimbilo yaryar oo dabka ka duulduula.	dambee <i>f.mg2</i> (-beeyay, -baysay) 1. Ka d.: wax, wax kale gadaashooda socosho ama taagnaan. 2. Ka d.: cid xushmadeyn.
dambaaji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> dembaaji.	dambeed <i>m.l (-ddo/-dyo, m.db)</i> (xis.) Ururka xubnaha dambe ee lammaaneyaaal horsan ee xiri. Guud ahaan waa ururka leh tirsaneyaaal ee la dhigo dhidibka taagan (dhidibtay) ee garaaf.
dambajin <i>m.db ld</i> dembaajin.	dambeeto <i>fk.</i> Dabadeed, kaddib.
dambacaad <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Calool u jiifid (qof).	dambi <i>m.l ld</i> dembi .
dambar <i>m.l</i> Caanaha ugu horreyya neef dhalay laga maalo.	dambidhaaf ¹ <i>m.l ld</i> dembidhaafid .
dambari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Neef dhalay dambar ka lisid.	dambidhaaf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) <i>ld</i> dembidhaaf² .
dambarin <i>m.f.db eeg</i> dambari. <i>ld</i> dambaris .	dambidhaafid <i>m.db ld</i> dembidhaafid .
dambaris <i>m.l ld</i> dambarin .	dambiil <i>m.db (-lo, m.l)</i> Qalab caw, xaskul, caag iwm laga sameeyo sidde leh oo adeegga guriga lagu rito. <i>ld</i> danbiil .
dambarsad <i>m.l ld</i> dambarsasho .	dambiilannimo <i>m.db ld</i> dembilennimo .
dambarsame <i>m.l</i> Lixda bilood ee dayrta iyo diraaca oo dayaxu uusan dirirka la fariisaneyn (Baladambarsame). <i>ld</i> dambasame .	dambiile <i>m.l ld</i> dembile .
dambarsasho <i>m.f.db eeg</i> dambarso. <i>ld</i> dambarsad, dampbarsi .	dambitir ¹ <i>m.l ld</i> dembitirid .
dampbarsi <i>m.l ld</i> dambarsasho .	dambitir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> dembitir² .
dambarso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Neef dhalay dambar ka maalid.	dambitirid <i>m.db ld</i> dembitirid .
dambas <i>m.l</i> 1. Budo midab ciira boos ah leh oo ka harta dhuxul bastay. 2. D. ah: Midab ciira boos ah. <i>ld</i> bambas .	dambow <i>fk.</i> Ka d.: dabadeed, kaddib. Tus. "Toban casho ka dambow buu iska tegey".
dambasame <i>m.l ld</i> dambarsame .	damci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Damac gelin.
dambasayn <i>m.f.db eeg</i> dambasee. <i>ld</i> bambasayn .	damcid <i>m.f.db eeg</i> damac ² . <i>ld</i> damac¹ (3).
dambasee <i>f.g2</i> (-seeyay, -saysay) Wax dambas marin. <i>ld</i> bambasee .	damcin <i>m.f.db eeg</i> damci. <i>ld</i> damcis .
dambasoobid <i>m.f.db eeg</i> dambasow. <i>ld</i> bambasoobid .	damcis <i>m.l ld</i> damcin .
dambasow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Qoryo, dhuxul iwm dambas noqoshoo. <i>ld</i> bambasow .	damdaguugan <i>m.l.kh</i> D. ah: mugdi aan waxba loo jeedin.
dambasqaad <i>m.l</i> Weel yar, dhalo, macdan, qori iwm ka samayn oo sigaarka lagu demiyo.	dameer ¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> Labka gammaan la rarto, ka yar faraska, leh dhegodhaadheer, guud gaaban iyo midab bey ah. <i>ld</i> dabeer¹ , dammeer¹ .
dambasyaal <i>m.l (-llo, m.db)</i> 1. D. ah: dhagax weyn oo dhardhaar laga dhigto. 2. Qori weyn, qallalan oo muddo badan la shidan karo.	dameer ² <i>m.db (-ro, m.db)</i> Dheddiga gammaan la rarto, ka yar faraska, leh dhego dhaadheer, guud gaaban iyo midab bey ah. <i>ld</i> dabeer² , dammeer² .
dambaxir ¹ <i>m.l</i> Xarig gaaban oo sac la lisayo sibraha looga xiro.	dameerabilayn <i>m.db ld</i> dameeradhanglayn .
dambaxir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Sac la maalayo sibraxirid.	dameerabilee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>ld</i> dameeradhanglee .

dameeradhangayn *m.f.dh eeg dameeradhangayn*.
ld dameerabilayn.

dameeradhangayn *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Qof wax uu niyadda ka jecel yahay is diidsiin. *ld dameerabilee.*

dameeradhuuji *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof dameeradhuujo ku qabasho.

dameeradhuujiin *m.f.dh eeg dameeradhuujiin.*

dameeradhuujo *m.dh Tab legdenka ka mid ah oo qof qof kale labada lugood dhexda kaga maro si uu xanuujiyo oo neeftu ugu celiyo.*

dameerajoogeen *m.l 1. Urur xiddiga ah. 2. ld dameerjoog.*

dameerdibadeed *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Farow. 2. Dameer duur joog ah oo aan dadku munaafacaadsan.

dameerfarow *m.l Dameer weyn, banjoog ah oo leh midab diillimo caddaan iyo madow ah. ld farow.*

dameerhogo *m.dh Howtulhamag.*

dameerjoog *m.l 1. Meel biyaha roobku fariistaan. 2. dameerajoogeen.*

dameero *m.dh ld dameero.*

dameerow *m.l Cudurrada carrabka ku dhaca mid ka mid ah. ld dameero.*

dami *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dab, nal iwm bakhtin. 2. Dhibaato xasilin. *ld demi.*

damid *m.f.dh eeg dan. ld demid.*

dämiin *m.l (-nno, m.dh)* Qof siiba arday oo fahmadiis yartahay. *ld dammiin.*

dämiin¹ *m.l ld dammiin¹.*

dämiin² *f.g1 (-nay, -ntay) ld dammiin².*

dämiinad¹ *m.l ld dammiinasho.*

dämiinad² *m.dh ld dammiinad².*

dämiinid *m.dh ld dammiinid.*

dämiinnimo *m.dh ld dammiinnimo.*

dämiinnimo *m.dh Damiin ahaansho (qof). ld dammiinnimo.*

dämiino *f.g3 (-ntay, -natay) ld dammiino.*

dämiir *m.l Wax la xiriira garaadka aadanaha oo fara wanaagga xumahana ka reeba.*

damin *m.dh eeg dami. ld damis, demin, demis.*

damis *m.dh ld damin.*

dammaad¹ *m.l Wareer culus oo qofku kala garan waayo meesha iyo waqtiga uu joogo.*

dammaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Wareer culus oo meesha iyo waqtiga la joogo lala kala garan waayo la kulmid.

dammaadid *m.f.dh eeg dammaadid².*

dammaadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dammaaday ahaansho (qof).

dammaadsanaan *m.f.dh eeg dammaadsan. ld dammaadsanaansho.*

dammaadsanaansho *m.l/dh ld dammaad-sanaan.*

dammaan *m.l 1. ld lammaan* 1. Heshiis qoraal ama af oo caddeynaya in la fulin doono wax lagu heshiiyey; ballanqaad. 2. Ari d. ah: ariga inta jarka ah oo loogu talagalay iib.

dammaanad¹ *m.l ld dammiinasho.*

dammaanad² *m.dh ld dammiinad².*

dammaanasho *m.dh ld dammiinasho.*

dammaano *f.g3 (-ntay, -natay) ld dammiino.*

damman *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof maskax ahaan aan baraarugsanayn ahaansho; maahsan.

dammanaan *m.f.dh eeg damman. ld dammanaansho.*

dammanaansho *m.l/dh ld dammanaan.*

damme *s. ld dambe.*

dammeer¹ *m.l ld dameer¹.*

dammeer² *m.dh ld dameer².*

dämmiin *m.l ld dämmiin.*

dämmiin¹ *m.l (-nno, m.dh)* Qof la yaqaan oo qof kale mas'ul ka noqda. *ld damiin¹.*

dämmiin² *f.g1 (-nay, -ntay)* Qof kale mas'ul ka noqosh (qof). *ld damiin².*

dämmiinad¹ *m.l ld dammiinasho.*

dämmiinad² *m.dh (-do, m.l)* Naag dammiin ah. *ld damiinad², dammaanad², lammaanad².*

dämmiinasho *m.f.dh eeg dammiino. ld damiinad¹, damiinasho, dammaanad¹, dammaanasho,*

dämmiinid *m.f.dh eeg dammiin². ld damiinid, lammaanid.*

dämmiinnimo *m.dh Dämmiin ahaansho. ld damiinnimo.*

dämmiinnimo *m.dh ld dämmiinnimo.*

dämmiino *f.g3 (-ntay, -natay)* Cid damiin ka noqosh. *ld damiino, dammaano, lammaano.*

dammooti *m.dh ld tammooti.*

dampqad *m.l ld danqasho.*

dampqasho *m.dh ld danqasho.*

dampqi *f.g2 (-iyay, -isay) ld danaq.*

dampqid *m.dh ld danqid.*

dampqin *m.dh ld danqin.*

dampqo *f.g/mg3 (-qaday, -qatay) ld danqo.*

damrad *m.dh (-do, m.l)* Waran dhego leh oo libaax badeedka lagu ugaarsado.

damradayn *m.f.dh eeg damradayn.*

damradee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Libaax badeed iwm damrad ku dhufasho.

damuuji *f.g2 (-iyay, -isay)* Indho, in yar isku qabasho.

damuujin *m.f.dh eeg damuuji.*

- damuuqsad** *m.l ld* **damuuqsasho**.
damuuqsasho *m.f.dh eeg* damuuqso. *ld* **damuuqsad**, **damuuqsi**.
- damuuqsi** *m.l ld* **damuuqsasho**.
damuuqso *f.g3* (-saday, -satay) Indho, in yar isku qabasho.
- dan** *m.dh* (-no, *m.l*) 1. Ujeddo qof doorbido in ay faa'ido ugu jirto fal sameyntisa. 2. D. u geli: wax ama qof tixgelin gaar ah siin. 3. Bannaan.
- dən** *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Dab, nal iwm bakhtiyid. *ld* **den**.
- danaag¹** *m.l* Waxtar; dheef.
- danaag²** *m.db* Meel bannaan oo kayni ku wareegsantahay.
- danaagax** *m.l* (-xyo, *m.dh*) Gogol yar. *ld* **danaagax**.
- danaani** *f.mg2* (-iyay, -isay) U d.: dad si danaana ah gacan ku siin.
- dənaani¹** *m.l* 1. Soo noqoshada dhawaaqa marka uu ku dhaco qararka darbiyada iwm. 2. Buuq ama bulaan ka soo baxa dad badan ama xoolo iwm. 3. Cida dameeraha; durruqaan. *ld* **dannaanni¹**.
- dənaani²** *f.mg1* (-nyay, -niday; -nyi) Qar, derbi iwm dhawaaq soo celin. *ld* **dannaanni²**.
- danaanin** *m.f.dh eeg* danaani. *ld* **danaano**.
- danaano** *m.db* La safashada qof la safto laba cidood ama ka badan oo is haya middood; hiilo. *ld* **danaanin**.
- danaanyid** *m.f.dh eeg* dənaani². *ld* **dannaanniyid**.
- danab¹** *m.l* (-byo, *m.dh*) 1. Biriq. 2. Birdanab. 3. Qof ama wax dadka soo jiita.
- danab²** *m.l* (-byo, *m.dh*) (*fiis.*) Barashada ifafaalaha saldanab ha ahaado danabneg ama mid qulqulaya.
- danabayn** *m.f.dh eeg* danabee.
- danabaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la danabeeey ahaansho (bir).
- danabaysnaan** *m.f.dh eeg* danabaysan. *ld* **danabaysnaansho**.
- danabaysnaansho** *m.l/ld ld* **danabaysnaan**.
- danabee** *f.g2* (-beeyay, -baysay) Wax danab u yeelid.
- danabneg** *m.l* (*fiis.*) Barashada saldanabyada ee neg, xoogagga u dhexeeya iyo badada danabka ee la xiriira.
- danabnimo** *m.dh* Danab ahaansho (qof).
- danaboobid** *m.f.dh eeg* danabow.
- danabow** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax danab leh noqosho.
- danab-soocid** *m.dh* Maxsuulka falgalka kiimikaad kana dhasha qulqul danab oo
- dhexmaraaya gudbiye-milme. Raadkani waxa uu abuuraa aayano u kala socda dhinaca qotinada.
- danaf** *m.l 1* Qabow daran; dhaxan. 2. Weerar.
- danagax** *m.l ld* **danaagax**.
- danan¹** *m.l 1* Cida fardaha. 2. *ld* **dananid**.
- danan²** *f.mg1* (-nay, -ntay) 1. Faras ciyid. 2. Dawan, lacag qaddaaddiic ah iwm sanqarid.
- dananid** *m.f.dh eeg* danan². *ld* **danan¹** (2).
- danaq** *f.g1* (-nqay, -naqday) Nabar, boog iwm dhiig ama dheecan ka keenid. *ld* **damaq**, **damqi**, **danqi**, **daqan**, **daqmi**, **daqnī**, **dinqi**.
- danayn** *m.f.dh eeg* danee.
- danaysad** *m.l ld* **danaysasho**.
- danaysan** *f.mg4* Wax wax kale lagu daray ahaansho.
- danaysasho** *m.f.dh eeg* danayso. *ld* **danaysad**, **danaysi**.
- danaysi** *m.l* Qabsashada qof uu qabsado dan uu leeyahay. *ld* **danaysasho**.
- danaysnaan** *m.f.dh eeg* danaysan. *ld* **danaysnaansho**.
- danaysnaansho** *m.l/ld ld* **danaysnaan**.
- danayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Qof, dan u gaar ah fushasho.
- danayste** *m.l* (-tayaal, *m.l/ld*) Qof dantiisa keliya ka fekera.
- danbiil** *m.dh ld* **dambiil**.
- dandaami** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax culus, iyadoo dhulka in yar laga hinjinayo la socosho. *ld* **daddaami**.
- dandaamin** *m.f.dh eeg* dandaami. *ld* **daddaamin**.
- dəndaan** *m.l* (-nno, *m.dh*) Dhagax weyn.
- dandaansad** *m.l ld* **dandaansasho**.
- dandaansasho** *m.f.dh eeg* dandaanso. *ld* **daddaansad**, **daddaansasho**, **dandaansad**.
- dandaanso** *f.g3* (-saday, -satay) Wax culus, iyadoo dhulka in yar laga hinjinayo qaadasho. *ld* **daddaanso**.
- dandarrayn** *m.f.dh eeg* dandarree.
- dandarraysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax dandarree hayso ahaansho.
- dandarraynsnaan** *m.f.dh eeg* dandarraynsan. *ld* **dandarraynsnaansho**.
- dandarraynsnaansho** *m.l/ld ld* **dandarraynsnaan**.
- dandarree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) Nafley dandarree badid.
- dandarro** *m.dh* Diif ka muuqata nafley oo ka timaadda nafaqo darro ama cudur.

danduul *m.db* (-llo, *m.db*) Weel bir ka samaysan oo marka ceelasha la qodayo dhoobada lagu qaado.

danee *f.g2* (-neeyay, -naysay) 1. Caano la lulayo biyo yar ku darid. 2. Wax tixgelin dheeraad ah siin.

danfadhi *m.l.kh* (-iyo, *m.db*) B. ah: xoolo aan xero lahayn. *ld* **banfadhi**.

danfarisad *m.l ld* **danfariisasho**.

danfariisasho *m.f.db* *eeg* danfariiso. *ld* **banfariisad**, **banfariisasho**, **danfariisad**.

danfariisi¹ *m.l* Xoolo meel aan xero ahayn lagu bariisiyey. *ld* **banfariisi¹**.

danfariisi² *f.mg2* (-iyay, -isay) Xoolo meel aan xero ahayn ku baryid. *ld* **banfariisi²**.

danfariiso *f.mg3* (-stay, -satay) Xoolo, xero la'aan baryid. *ld* **banfariiso**.

dangalo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Wax ay isu yihiin naago la wada qabo.

dangaraaro *m.db* Madax wareer.

dangaraaroo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Dangararo dareemid (qof).

dangaraarood *m.fl* *eeg* dangaraaroo.

dangee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Cid hiillo u baahnayd oo garab la siin waayey ahaansho.

dangeyn *m.f.db* *eeg* dangee. *ld* **dangeys**.

dangeys *m.l ld* **dangeyn**.

dangeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Cid hiillo u baahnayd oo garab la siin waayey ahaansho.

dangeysnaan *m.f.db* *eeg* dangeysan. *ld* **dangeysnaansho**.

dangeysnaansho *m.l ld* **dangeysnaan**.

dangiig¹ *m.l* 1. Jiif raaxo leh dhabarku hooseeyo; xusullaysi. 2. *ld* **dangiigid**. *ld* **dingiig¹**.

dangiig² *f.mg1* (-gay, -gtay) Si raaxeysi leh dhabarka ugu seexasho. *ld* **dingiig²**.

dangiigid *m.f.db* *eeg* dangiig². *ld* **dangiig¹** (2), **dingiig¹**, **dingiigid**.

dangiigsad *m.l ld* **dangiigsasho**.

dangiigsasho *m.f.db* *eeg* dangiigo. *ld* **dangiigsad**, **dangiigli**, **dangiigsasho**.

dangiigli *m.l ld* **dangiigsasho**.

dangiigso *f.mg3* (-saday, -satay) Si raaxeysi leh dhabarka ugu seexasho. *ld* **dingiigso**.

dango *m.db* Garabsiin waayidda cid hiillo u baahnayd.

dangoobid *m.f.db* *eeg* dangow.

dangow *f.mg1* (-oobay, -owday, -oobi) Cid hiillo u baahnayd oo garab la siin waayey noqosho.

dani¹ *m.l* Qof mas'uul ka ah baabuur, bas iwm. *ld* **deni**.

dani² *m.db* Geed weyn, ciinka iyo dharkeenka ay isku bahiyihiin oo ceelasha, guryaha, waraha iwm deyr looga dhigo; dano.

danjir *m.l ld* **danjire**.

danjire *m.l* (-raaal, *m.l db*) Nin wakiil ka ah dawlad kale; safiir.

danla' aan *m.db* Seegseeg iyo shaqo la'aan.

danla'aansho *m.l db* *ld* **danla'aan**.

dan-lahelay *m.db.kh* D. ah: guntiino ama saddex-dhudood haweenku qaadan jireen. *ld* **dal-lahelay**.

dannaago *m.db* *ld* **dinnaago**.

dannaanni¹ *m.l ld* **dannaani¹**.

dannaanni² *f.mg1* (-nyay, -niday; -nyi) *ld* **dannaani²**.

dannaanniyid *m.db* *ld* **danaanyid**.

dannabayn *m.f.db* *eeg* dannabee.

dannabe *m.l.u* Neef baadi ah ama la soo xaday oo la qashay. *ld* **dannabo**.

dannabee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Neef la soo xaday ama baadi ah qalasho.

dannabo *m.db* *ld* **dannabe**.

danni¹ *m.l* Dareen shaki iyo hubsiino la'aan abuura.

danni² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) Dareen shaki iyo hubsiino la'aan leh cid ku abuurid.

danniyyid *m.f.db* *eeg* danni².

dano *m.db* 1. Dani. 2. In yar oo caano dhanaan ah oo gundhig looga dhigo caano la rabo in ay dhaqso u gorooraan. 3. In yar oo caano ah oo laga shubo caano la lulayo oo la siyo qof la rumaysanyahay in uu u sancanyahay oo ay haantu subag badan dhalayso. 4. Biyo yar oo lagu daro caano la lulayo marka ay firfiraan.

danqaab¹ *m.l* Waxyello. *ld* **danqaabid**.

danqaab² *f.g1* (-bay, -btay) Cid waxyello gaarsiin.

danqaabid *m.f.db* *eeg* danqaab². *ld* **danqaab¹**, **danqaabo**.

danqaabo *m.db* *ld* **danqaabid**.

danqaare *m.l ld* **danqaaro**.

danqaaro *m.db* Nooc cawska dhaadheer ka mid ah oo meelaha biyo fariisinka ah ka baxa. *ld* **danqaare**.

danqad *m.l ld* **danqasho**.

danqasho *m.f.db* *eeg* danqo. *ld* **damqad**, **damqasho**, **danqad**, **daqmasho**, **daqnad**.

danqi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **danaq**.

danqid *m.f.db* *eeg* danaq. *ld* **damqid**, **damqin**, **danqin**, **daqmid**, **daqmin**, **daqnid**.

danqin *m.db* *ld* **danqid**.

danqo <i>f.g/mg3</i> (-qaday, -qatay) Boog, nabar iwm.wax dhiig ama dhacaan laga keenay noqosho. <i>ld</i> damqo, daqmo, daqno.	daqay <i>m.l/db</i> (-yo, <i>m.db</i>) Muruq ku yaal laf dhabarta labadeeda dhinac.
dansan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Dab, nal iwm wax bakhitiyeh ahaansho. <i>ld</i> densan.	daqiji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax buda ka dhigid.
dansanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dansan. <i>ld</i> dansanaan-sho, densanaan, densanaan -sho.	daqijiin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daqiji.
dansanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dansanaan.	daqiqi <i>m.l/db</i> 1. Wax kasta oo aad loo shiido; budo. 2. Sarreen aad loo shiiday; bur.
danseeg¹ <i>m.l</i> Wax aan faa'ido lahayn ee qof waqtii ku dhaafo. <i>ld</i> danseegid.	daqiqiqad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Waqtii hal saac ah oo lixdan meelood loo qaybshay middood. <i>ld</i> daqiqiqo.
danseeg² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Qof, wax aan faa'ido lahayn waqtii ku lumin.	daqiqiqo <i>m.db</i> <i>ld</i> daqiqiqad.
danseegid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> danseeg ² . <i>ld</i> danseeg¹.	daqmad <i>m.l</i> <i>ld</i> danqasho.
danseeji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof, waqtiga uga lumin waxaan faa'ido u lahayn.	daqmashe <i>m.db</i> <i>ld</i> danqasho.
danseejin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> danseeji. <i>ld</i> danseejis.	daqmi <i>f.lg2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> danaq.
danseejis <i>m.l</i> <i>ld</i> danseejin.	daqmid <i>m.db</i> <i>ld</i> danqid.
dansheegad <i>m.l</i> <i>ld</i> dansheegasho.	daqmin <i>m.db</i> <i>ld</i> danqid.
dansheegasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dansheego. <i>ld</i> dansheegad.	daqmo <i>f.mg3</i> (-maday, -matay) <i>ld</i> danqo.
dansheego <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) U d.: qof muraad uu leeyahay qof u sheegasho.	daqnad <i>m.l</i> <i>ld</i> danqasho.
danwadaag <i>m.db</i> (-go, <i>m.l</i>) 1. Dad isku deegaan ah oo wadaaga heshiis nabadgelyo. 2. Dad isku deegaan ah oo dan gaar ahaaneed ka dhhexeyso.	daqnasho <i>m.db</i> <i>ld</i> danqasho.
danyar¹ <i>m.db.u</i> Qof dhaqaaliihiisu liito oo aan heli karin wax nolol maalmeedkiisa dhaafsiisan. <i>ld</i> dabyar.	daqnpi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> daqan.
danyar² <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Qof dhaqaaliihiisu liito oo aan heli karin wax dhaafsiisan nolol maalmeedka ahaansho.	daqnid <i>m.db</i> <i>ld</i> danqid.
danyaraan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> danyar ² . <i>ld</i> danyari, danyaro.	daqnin <i>m.db</i> <i>ld</i> danqid.
danyari <i>m.db</i> <i>ld</i> danyaraan.	daqno <i>f.g/mg3</i> (-naday, -natay) <i>ld</i> danqo.
danyaro <i>m.db</i> <i>ld</i> danyaraan.	daqramid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daqran ¹ . <i>ld</i> dakhramid.
da'oobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> da'ow.	daqran <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Wax madaxa dhaawac ka gaarey noqosho (qof).
da'ow <i>f.mg1</i> (-oobay, -oowday; -oobi) Duq noqosho (qof).	daqran² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax madaxa daqar ka gaarey ahaansho (qof).
daqan <i>f.g1</i> (-qnay/-qmay, -qantay; -qni/-qmi) <i>ld</i> danaq.	daqranaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daqran ² . <i>ld</i> dakhramaan, dakhramaansho, daqranaansho.
daqaqamid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daqaqan ² . <i>ld</i> daqaqan¹.	daqranaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> daqranaan.
daqaqan¹ <i>m.l</i> Socod meel aan guriga ka fogeyn lagu gaaro; faalal. <i>ld</i> daqaqamid.	daqrid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> daqar ² . <i>ld</i> dakhrid.
daqaqan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) U d.: Meel aan guriga ka fogeyn socod ku gaarid.	daqsi <i>m.l</i> <i>ld</i> duqsi.
daqar¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Dhaawac madaxa gaara oo aan lafta jebin. <i>ld</i> dakhar¹.	dar¹ <i>m.l</i> (-rar, <i>m.l</i>) 1. Weel ka sameysan bir, qori, harag oo xoolaha biyo loogu shubo. 2. Dhisme dhagax iyo shamiinto ka samaysan oo xoolaha biyo loogu shubo. 3. In xoolo ah oo isku mar ka wada cabta. 4. D. ah: dadkii hore.
daqar² <i>f.g1</i> (-qray, -qartay; -qri) Qof, dhaawac aan lafta jebin madaxa ka gaarsiin. <i>ld</i> dakhar².	dar² <i>m.db.fk</i> 1. D.tay, d.taa iwm: awgay, awgaa iwm. 2. D. Alle: Alle dartiis, si niyadsam ah. <i>ld</i> daraad.
daqarasoon <i>m.l</i> Hanti sako ahaan loo bixiyo marka Soonku dhammaado. <i>ld</i> dagarasoon, daqarsoon.	dar³ <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. (fg) Badar, biyo, caano iwm oo meel ku jira weel in yar uga qaadir. 2. (fg) Middi, waran iwm wax ku mudid. 3. (f.mg) Ka d.: xaal wax ku sugnaayeen si ka xun noqosho. 4. (f.mg) Ku d.: wax, wax kale ku kordhin. 5. (f.mg) Ku d.: nin iyo naag isu guurin.
daqarsoon <i>m.l</i> <i>ld</i> daqarasoon.	daraad <i>m.db.fk</i> <i>ld</i> dar².
	daraaf <i>m.l</i> Nuqul, bartilmaan.
	daraasad <i>m.db</i> <i>ld</i> daraaso, diraaso.
	daraaso <i>m.db</i> Baaridda ama u dhabbagelidda wax la rabo in xogtooda la ogado. <i>ld</i> daraasad, diraaso.

daraawiish *m.dh.u* 1. Urur wadaaddood (dariiqo) oo shiikh u taliyo, nabaddiyo colaaddaba. 2. Qayb ka mid ah Ciidanka booliiska oo qaabilسان amniiga reer guuraaga. 3. *eeg* darwiish.

darab¹ *m.l* 1. Dhaqidda la dhaqo meelaha kaadida iyo saxaradu soo maraan; istanyo. 2. (*-yo, m.dh*) Cabir dhulka beeraha lagu cabiro (oo afar jibaal ah) oo le'eg 25 mitir. 3. Saxaro. 4. In yar oo biyo ah oo lagu istinjoon karo. 5. Dun, aleel, kuul iwm oo weelka lagu qurxiyo. 6. Hanti yar oo laga bixiyo gabar la guursaday oo hooyadeed la siyo.

darab² *m.dh* 1. Toorrey, billaawe iwm daabkooda meesha ugu sarreysa ee quruxda loogu talagalay. 2. *ld* **darib**.

darab³ *f.g1* (-rbay, -rabtay; -rbi) 1. Wax diyaarin. 2. Weel aleelayn.

darabdhaqasho *m.dh ld* **darabqaadasho**.

darabdhaqo *f.mg3* (-qday, -qatay) *ld* **darabqaado**.

darabqaadasho *m.f.dh* *eeg* **darabqaado**. *ld* **darabdhaqasho**.

darabqaado *f.mg3* (-aatay, -aadatay) **Saxaro** iyo kaadi iska dhiqid. *ld* **darabdhaqo**.

daradhib¹ *m.l* 1. D. ah: miro meel sare saaran oo la qallajinayo. 2. D. ah: ilmo dhashay oo aan weli afartankii ka bixin.

daradhib² *m.dh* **Sariir** caws ka samaysan oo aad dhulka ugu dhwo.

daraf *m.l/dh* (-rfo, *m.l/-fyo*, *m.dh*) 1. Meesha wax ugu baallaysa. 2. Labada kobood ee casaamka ah ee derinta dacalladeeda lagu tolo middood.

daragad *m.dh ld* **dargad**.

darajee *f.g2* (-jeeyay, -jeysay) Qof, si xushmad iyo qaddarin ku jirto ula dhaqmid. *ld* **derejee**.

darajeyn *m.f.dh* *eeg* **darajee**. *ld* **derejeyn**.

darajo¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Heer ama jago shaqo lagu gaaro. 2. Halbeeg saleedka heer kulkha ama xaglaha. 3. Xushmo iyo qaddarin. 4. Dhibco imtixaan lagu helo.

darajo² *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. (*xis.*) Summad: (°) Halbeeg lagu cabbiro xaglahā sallaxa ah, taasoo la mid ah 1/360 wareeg dhammaystiran ama 1/90 ka xagal qumman. 2. (*xis.*) Jibbaarka doorsoome ku jira tibix. Tusaae ahaan tibixda 3y. Tibixda ah 3x y z darajadu waa wadarta jibbaarrada doorsoomayaasha oo ah 6. 3. (*xis.*) Darajada tibxaale ama isle'eg: waa darajada tibixda leh darajada ugu sarreysa.

dar-allā *fk.* Run ahaan.

daran¹ *m.dh* Geed yar, jaadad badan oo dhooddida iyo dibirkka ka baxa oo dhanaan, geelu ku jeelbaxo leh.

daran² *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Ku d.: wax, wax kale ku qasan noqosho. *ld* **darsan²**.

daran³ *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax karti badan ahaansho (qof). 2. Wax dhibaato badan ahaansho. 3. Ku d.: wax, wax kale ku qasan ahaansho. 4. Ku d.: qof balwad aad u isticmaala ahaansho. 5. U d.: wax cid dhibaateya ahaansho. *ld* **darsan³**.

darancad *m.l/dh* Nooc daranta ka mid ah oo meelaha cusbada badan ka baxda.

darandawaco *m.dh* Nooc daranta ka mid ah oo aayan xooluhu jeclayn.

darandoori¹ *m.l* 1. Nooc ciyaarsiiska ka mid ah oo uu qofka taagani si aan kala go' lahayn cagaha dhulka ula dhaco. 2. D. ah: fal aan si kala go' lahayn u dhaca. 3. *dl.* **darandooriyid**.

darandoori² *f.g/mg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) 1. (*fg*) Neef geel ah, laba nin hal mar si dhaqso leh u wada lisid. 2. (*fg*) Rasaas iwm si aan kala go' lahayn u ridid. 3. (*fm*) Si isdabajoog ah cagaha dhulka ula dhicid.

darandoorin *m.dh ld* **darandooriyid**.

darandooris *m.l ld* **darandooriyid**.

darandooriyid *m.f.dh* *eeg* **darandoori²**. *ld* **darandoori¹** (3), **darandoorin**, **darandooris**.

darangee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Xoolo, meel daran leh daajin.

darangeel *m.dh* Nooc daranta ka mid ah oo dhaadheer.

darangeyn *m.f.dh* *eeg* **darangee**.

darankutaal *m.dh* Nooc daranta ka mid ah.

daranmadow *m.l* Nooc daranta ka mid ah, gaagaaban, oo midabkeedu madowyahay.

daranyo *m.dh* Dacdarro.

daranyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Dacdarro la kulmid.

daranyood *m.f.l* *eeg* **daranyoo**.

darar¹ *m.l* 1. Caano badan oo candho xoolaad ku yaal. 2. *ld* **dararid**.

darar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Neef xoolo ah candhadisaa caano badan ka muuqasho.

darari *f.g2* (-iyay, -isay) Neef xoola ah nafaqo uu ku dararo siin.

dararid *m.f.dh* *eeg* **darar²**. *ld* **darar¹** (2).

dararin *m.f.dh* *eeg* **darari**.

dararsasho *m.f.dh* *eeg* **dararso**.

dararo *f.g3* (-saday, -satay) Neef xoolo ah darar ka maalid.

daras *m.l* Qof boorane ku kacsanyahay oo aan weli laga tumin.

<p>darasho <i>m.f.db eeg</i> <i>daro²</i>.</p> <p>darato <i>m.db</i> Cudur halis ah sambabada idaha ku dhaca oo diif iyo qufac badan leh.</p> <p>darax <i>m.l</i> D. ah: markab ama doon aan waxba saarrayn.</p> <p>daray <i>m.l</i> (daray, <i>m.db</i>) Geed weyn, ka baxa biyamareennada iyo qararka webiyada oo miro waaweyn, macaan oo la cuno leh; mukay.</p> <p>darayn <i>m.f.db eeg</i> <i>daree</i>.</p> <p>darbaal <i>m.l</i> (-<i>llo</i>, <i>m.db</i>) Maro weyn, adag oo baaburta aqallada iwm roobka looga dado; shiraaq.</p> <p>darbad <i>m.db</i> (-<i>do</i>, <i>m.l</i>) 1. Dabayl xoog leh oo ka dhacda badda. 2. Xumad badan. 3. <i>ld darbo¹</i>.</p> <p>darbadayn <i>m.f.db eeg</i> <i>darbadee</i>.</p> <p>darbadee <i>f.g/mg2</i> (-<i>deeyay</i>, -<i>daysay</i>) Laadid (kubbadda cagta).</p> <p>darban <i>f.mg4</i> (-<i>naa</i>, <i>nayd</i>) 1. Wax diyaar ah ahaansho. 2. Wax aleel lagu qurxiyey ahaansho.</p> <p>darbanaan <i>m.f.db eeg</i> <i>darban</i>. <i>ld darbanaansho</i>.</p> <p>darbanaansho <i>m.l/ldh ld</i> darbanaan.</p> <p>darbasho <i>m.f.db eeg</i> <i>darbo²</i>.</p> <p>darbayn <i>m.f.db eeg</i> <i>darbee</i>.</p> <p>darbee <i>f.g2</i> (-<i>beeyay</i>, -<i>baysay</i>) 1. Kubbadi si xoog leh u laadid. 2. Khayaano faa'ido weyn ku helid.</p> <p>darbi¹ <i>m.l ld</i> derbi.</p> <p>darbi² <i>f.g2</i> (-<i>iyay</i>, -<i>isay</i>) Cunto la iidaamay gacanta ku cunid. <i>ld sarbi</i>.</p> <p>darbid <i>m.f.db eeg</i> <i>darab³</i>.</p> <p>darbin <i>m.f.db eeg</i> <i>darbi²</i>. <i>ld sarbin</i>.</p> <p>darbo¹ <i>m.db</i> (-<i>ooyin</i>, <i>m.l</i>) 1. Si xoog ah uu kubbadi lugta loogu laado. 2. Khayaano faa'ido weyn lagu helo. <i>ld darbad</i> (3).</p> <p>darbo² <i>f.mg3</i> (-<i>baday</i>, -<i>batay</i>) 1. Darab qaadasho. 2. U d.: qof hawl isu diyaarin.</p> <p>darbuugad <i>m.db</i> (<i>muus</i>) Naaro; daf.</p> <p>darbuush <i>m.l ld</i> tarbuush.</p> <p>dardaaran¹ <i>m.l</i> (-<i>nno</i>, <i>m.db</i>) 1. Ballan uu dhaaf qof oo ku saabsan sida hantidiisa laga yeelayo dhimashadiisa kaddib. 2. Ballan uu dhaaf qof tegayo oo ku saabsan sida laga yeelayo reerkiisa inta uu maqanyahay.</p> <p>dardaaran² <i>f.mg1</i> (-<i>rmay</i>, -<i>rantay</i>; -<i>rmi</i>) 1. Qof dhimashadiisa kaddib sida hantidiisa la yeelayo ka ballamid. 2. Qof tegaya sida reerkiisa laga yeelayo ka ballamid.</p> <p>dardaarmid <i>m.f.db eeg</i> <i>dardaaran²</i>.</p> <p>dardaarweri <i>f.mg2</i> (-<i>iyay</i>, -<i>isay</i>) U d.: qof u sheegid dareen iyo dhibaata xun oo ku soo socota.</p>	<p>dardaarwerin <i>m.f.db eeg</i> <i>dardaarweri</i>. <i>ld dardaarweris</i>.</p> <p>dardaarweris <i>m.l ld</i> dardaarwerin.</p> <p>dardar¹ <i>m.l ld</i> dardarid.</p> <p>dardar² <i>m.db</i> 1. Xoog, karti iwm oo aan weli la isticmaalin; carcar. 2. Jiiridda wax la jiirro. 3. D. ah: dhabbe aad loo maro.</p> <p>dardar³ <i>f.g1</i> (-<i>ray</i>, -<i>rtay</i>) Wax jiirid; jibaaxid. <i>ld barbar²</i>, <i>berber²</i>, <i>derder³</i>.</p> <p>dardaran¹ <i>f.mg1</i> (-<i>rmay</i>, -<i>rantay</i>; -<i>rmi</i>) Wax la dardaray noqosho. <i>ld berberan¹</i>, <i>derderan¹</i>.</p> <p>dardaran² <i>f.mg4</i> (-<i>rnaa</i>, -<i>rnayd</i>) Wax la dardaray ahaansho. <i>ld barbaran</i>, <i>berberan²</i>, <i>derderan²</i>.</p> <p>dardarid <i>m.f.db eeg</i> <i>dardar³</i>. <i>ld barbarid</i>, <i>berberid</i>, <i>dardar¹</i>, <i>derder¹</i>, <i>derderid</i>.</p> <p>dardarmid <i>m.f.db eeg</i> <i>dardaran¹</i>. <i>ld berbermid</i>, <i>derdermid</i>.</p> <p>dardarnaan <i>m.f.db eeg</i> <i>dardaran²</i>. <i>ld barbarnaan</i>, <i>barbarnaansho</i>, <i>berbernaan</i></p> <p>dardarnaansho <i>m.l/ldh ld</i> dardarnaan.</p> <p>dardarsamid <i>m.f.db eeg</i> <i>dardarsan</i>.</p> <p>dardarsan <i>f.mg1</i> (-<i>amay</i>, -<i>antay</i>; -<i>ami</i>) Isku d.: qof gabow, naxdiin iwm awgood, wax la garan waayey noqosho.</p> <p>dardhaaf¹ <i>m.l</i> U gudbidda neef uu u gudbo dar kale. <i>ld dardhaafid</i>.</p> <p>dardhaaf² <i>f.g/mg1</i> (-<i>gay</i>, -<i>ftay</i>) 1. (<i>f.g</i>) Neef xoola ah dar kale u gudbid. 2. (<i>f.mg</i>) Dar buux-dhaafid.</p> <p>dardhaafi <i>f.g2</i> (-<i>iyay</i>, -<i>isay</i>) Dar biyo ka badan ku shubid.</p> <p>dardhaafid <i>m.f.db eeg</i> <i>dardhaaf²</i>. <i>ld dardhaaf¹</i>.</p> <p>dardhaafin <i>m.f.db eeg</i> <i>dardhaafi</i>. <i>ld dardhaafis</i>.</p> <p>dardhaafis <i>m.l ld</i> dardhaafin.</p> <p>dardhad <i>m.l ld</i> dardhasho.</p> <p>dardhasho <i>m.f.db eeg</i> <i>dardho²</i>. <i>ld dardhad</i>.</p> <p>dardhaysan <i>f.mg4</i> (-<i>snaa</i>, -<i>snayd</i>) Wax aad u dhaxamaysan ahaansho (nafley).</p> <p>dardhaysnaan <i>m.f.db eeg</i> <i>dardhaysan</i>. <i>ld dardhaysnaansho</i>.</p> <p>dardhaysnaansho <i>m.l/ldh ld</i> dardhaysnaan.</p> <p>dardho¹ <i>m.db</i> Dhaxan badan.</p> <p>dardho² <i>f.mg3</i> (-<i>ooday</i>, -<i>ootay</i>) Dhaxan aad u badan la gariifid (nafley).</p> <p>daree <i>f.g2</i> (-<i>reeyay</i>, -<i>raysay</i>) Nafley, nafley kale oo geel ah daro ku qabasho.</p> <p>dareeme <i>m.l</i> (-<i>mayaal</i>, <i>m.l/ldh</i>) 1. Xubnaha dareenka jirka mid ka mid ah. 2. Xididdada nafleyda ee isku xira xangullahay iyo maskaxda. 3. <i>ld dareemo</i>.</p> <p>dareeme-kiimikaad <i>m.l</i> (-<i>mayaal</i>, <i>m.l/ldh</i>) (<i>baay</i>) Qaabale, kaas oo baadha jiritaanka kiimikooyin gaar ah. Noolayaashaas unug</p>
--	---

badanleydo ah waxay u tebiyaan wararka dareemaha dareen wadayaasha. Tusaale ahaan waxa ka mid ah ruqur dhadhannada.

dareemid *m.f.db eeg dareen²*.

dareemo *m.db* Caws dhaadheer, oo ka baxa bannaanka iyo dooxoyinka oo gammaanka, geelu jecelyhiin. *ld dareeme (3), dureeme, dureemo.*

dareen¹ *m.l* 1. Garasho ku abuurta niyadda qofka isbeddal nafsaadeed. 2. War dhiilo leh. 3. Tuhun; shaki.

dareen² *f.mg1 (-eemay, -eentay; -eemi)* 1. Qof, isbeddel nafsaani ah oo ku abuurmay garasho. 2. Wax tuhmid.

dareen-indheed *m.l (-eemo ..., m.l) (c.naf)* Qaybta ugu yaryar saddexda qaybood ee dareenwada tirijeemin waxay soo qaaddaa dareenka kuuska isha, xuubka isha iyo qanjirka ilmada; waxay ka soo qaaddaa oo kale qayb yar oo sanka gudihiiisa ka mid ah iyo maqaarka sanka sunniyaha iyo maqaarka madaxa.

dareensad *m.l ld dareensasho.*

dareensan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax, wax dareemay ahaansho.

dareensanaan *m.f.db eeg dareensan.* *ld dareensanaansho.*

dareensanaansho *m.l/ld ld dareensanaan.*

dareensasho *m.f.db eeg dareenso.* *ld dareensad, dareensi.*

dareensi *m.l ld dareensasho.*

dareensii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Cid, xog ka maqnayd garansiin.

dareensiin *m.f.db eeg dareensi.*

dareenso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid, wax sharaysasho.

dareenwade *m.l (-dayaal, m.l/db) (c.naf)* Xidhmo nudo ah oo ka kooban miiqaq darenwade iyo nudo tiiriya, kuwaas oo ku dhex xidhan kiish ah nudo isku xidhayaal. Darenwadayaashu waxay ku xidhaan habdhiska dareenwadka dhexe orgaannada iyo nudaha jidhka.

dareen-xanuun *m.l (-eemo ..., m.l) (daaw.)* Xanuun aad u daran oo gubasho ah ama mudid ah oo badanaa raaca lareemayaasha.

dareer¹ *m.l* Dhaqaqaqidda xoolo meel ay tuurnaayeen ka dhaqaqaan. *ld dareerid.*

dareer² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Hoore si aan kala go' lahayn u socosho. 2. Nafley meel ay tuurnayd ka dhaqaqaqid. *ld dureer².*

dareeri *fg2 (-iyay, -isay)* 1. *ld dureeri.* Nafley, meel ay tuurnayd ka dhaqaajin. 2. Hilib dareerin ka dhigid. 3. Si dhaqso ah oo aan hakad lahayn wax u akhrin.

dareerid *m.f.db eeg dareer². ld dareer¹, dureer¹, dureerid.*

dareerin¹ *m.f.db eeg dareeri.* *ld dareeris¹, dureerin.*

dareerin² *m.db (xis.)* Wadarta tibxaha ee susun. Guud ahaan, waa tibaax leh sansaanka ah $x1 + x2 + x3 + x4 + \dots$ taas oo $x1$ ay yihiin tirooyin maanagal ah ama murakab ah (series).

dareerin-aritmatig *m.db (xis.)* D. tibxaheedu ay sammeeyaan susun aritmatig.

dareerin-aroorta *m.db (xis.)* D. tirada tibxaha ay yihiin makoobane.

dareerin-joometeri *m.db (xis.)* D. saamiga u dhexeyya tibix kasta iyo tan ka horeysa uu yahay madoorsoome.

dareerin-kalahaad *m.db (xis.)* D. oo wadarta dhammaan tibxaha ka dambeeya tibixda n-aad aan dhinmin marka ay n-korodho.

dareerin-koobane *m.db (-nayaal, m.l/db) (xis.)* D. tirada tibxaheedu ay koobanyihiin ama ay jirto tibix susuntu ay ku dhammaato.

dareerin-makoobane *m.db (-nayaal, m.l/db) (xis.)* D. tirada tibxaheedu ay yihiin makoobane ama aan jirin jibix ay susuntu ku dhammaato.

dareeris¹ *m.db ld dareerin¹.*

dareeris² *m.db (daaw.)* Dareerin dhacaan ku jira meel jirka ka mid ah sida biyaha isgoosyada xubnaha gala ama malax ama kaadi qof kaadi ku dhagtagtay.

dareerka dhiigga *m.l (c.naf)* Milanka ka soo hara markuu dhiig xargago. Seeramku waxay u dhigantaa balasmada, laakiin waxa ka maqan borotein la yiraahdo fibrinogen iyo walax kale oo hab hawleedka xargagidda loo isticmaalay.

dareersad *m.l ld dareersasho.*

dareersasho *m.f.db eeg dareerso.* *ld dareersad, dureersad, dureersasho.*

dareerso *fg3 (-saday, -satay)* Xoolo meel ay tuurnaayeen ka kaxaysasho. *ld dureerso.*

dareerto *m.db* 1. Lafta dheer ee dhabarka. 2. Meesha godan, sanka hoostiisa ku beegan ee bishinta sare kala barta.

dareewal *m.l (-llo, m.db)* 1. Qof shaqadiisu tahay baabuur wadidda; shufeer, wade. 2. Qof yaqaan sida baabuurka lo wado. *ld direewal.*

darfac *m.l ld dafac.*

darfi *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* 1. Derin, maro iwm darfa u yeelid. 2. Hoore qubid.

darfiyid *m.f.db eeg darfi.*

darfooley *m.db* Nooc dermooyinka ka mid ah oo darfo casaan ah leh.

dargad *m.dh (-do, m.l)* 1. Dhisme dhulka ka kacsan oo kanecada laga fuulo ama miraha lagu qallajiyo. 2. Sariir yar oo ilmaha dhashay la seexiyo. *ld daragad*.

dargashabeel *m.dh ld durgeyshabeel*.

darib *m.dh* Hilibka geela intiisa baruurta leh. *ld darab²* (2).

darid *m.f.dh eeg dar³*. *ld daris*.

dariiq *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Waddo yar oo dadka iyo xooluhu qaadaan. 2. Bayd faal oo afartiisa hagood tahay min hal.

dariiqo *m.dh (-ooyin, m.l)* Jameeco wadaaddo ah, leh maamul, digri iyo ducooyin u gaar ah, kuna abtirsata shiikh weyn.

dariir *f.g1 (-ray, -rtay)* Laf hilib ka dhammays.

dariiran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Laf, wax la dariiray ahaansho.

dariirid *m.f.dh eeg dariir*.

dariirnaan *m.f.dh eeg dariiran*. *ld dariirnaansho*.

dariirnaansho *m.l/dh ld dariirnaan*.

dariishad *m.dh (-do, m.l)* Mid ka mid ah daloolada loo yeelo aqallada iwm oo ay iftiinka iyo naacawdu ka soo galaan; khalfad.

daris *m.l (-syo, m.dh)* 1. Caws adag oo gaaban oo ka baxa meelaha qoyaanka joogtada ah leh, ris; guxud. 2. Ceel biyo badan oo mar kasta buuxa. 3. *ld darid*.

darmaan¹ *m.l (-nno, m.dh)* 1. Ubad fardood oo lab. 2. Nin mingis qaba.

darmaan² *m.dh (-no, m.dh)* 1. Ubad fardood oo dheddig. 2. Qof dumar ah oo qaba mingis.

darmad¹ *m.l* 1. Midab guduud oo madow xigeen ah oo xooluhu yeeshaan. 2. *ld darmasho*.

darmad² *m.dh (-do, m.l)* Koor boodaanta ka yar, aleelkana ka weyn.

darmasho *m.f.dh eeg darmo*. *ld darmad¹* (2).

darmi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo meel daran leh daajin.

darmid *m.f.dh eeg daran²*. *ld darsamid*.

darmin *m.f.dh eeg darmi*.

darmo *f.mg3 (-maday, -matay)* Ku d.: wax, wax kale ku biirid.

darnaan *m.f.dh eeg daran³*. *ld darnaansho, darni, darno, darsanaan, darsanaansho*.

darnaansho *m.l/dh ld darnaan*.

darni *m.dh ld darnaan*.

darno *m.dh ld darnaan*.

daro¹ *m.dh* 1. Tab awrtu u dagaasho oo ratigu luquntiisa dulmariyo luqunta ratiga kale isla markaana cududda ku dhegaayo. 2. Tab

legdinta ka mid ah oo uu qof gacanta kaga maro qoorta qof kale.

daro² *f.mg3 (-rtay, -ratay)* 1. Ku d.: wax, wax kale ku kordhisasho. 2. Ku d.: qof, qof kale u guurin. 3. Isku d.: dhawr waxyaalood isku qaadasho. 4. Isku d.: isku qasasho.

daroof¹ *m.l/kh* Darmooyin casaan ah oo guryaha derbiyadooda lagu qurxiyo.

daroof² *f.g1 (-fay, -ftay)* Derbiyada guryaha casaan ku qurxin.

daroofid *m.f.dh eeg daroof²*.

daroori¹ *m.l* Hadal tira badan oo aan micna lahayn. *ld dorooryaan¹*.

daroori² *f.mg1 (-ryay, -riday; -ryi)* Ku hadlid hadal aan micno lahayn. *ld dorooryaan²*.

darooryaamid *m.dh ld dorooryid*.

darooryaani¹ *m.l ld doroori¹*.

darooryaani² *f.mg1 (-aamay, -aantay)* *ld doroori²*.

darooryid *m.f.dh eeg darrow²*. *ld darrow¹, darrow²*.

darraad *m.dh ld dorraad*.

darrow¹ *m.l ld darraabid*.

darrow² *f.g1 (-raabay, -rawday; -raabi)* *ld darrow²*.

darrayasad *m.l ld darrayasho*.

darrayasho *m.f.dh eeg darrayaso*. *ld darrayasad, darrayasi, tarrayasad, tarrayasho, tarra*

darrayasi *m.l ld darrayasho*.

darrayaso *f.g3 (-stay, -satay)* Timaha darro marsasho. *ld tarrayaso*.

darrib *f.g1 (-bay, -btay)* Cid tababbarid.

darribid *m.f.dh eeg darrib*.

darro *m.dh* Dhoobo jilicsan oo timaha lagu nadiifiyo ama lagu qurxiyo; malaas; xaraar. *ld tarro*.

darroor¹ *m.dh* Biyo aqalku kor ka soo daayo kolka roobku da'aayo.

darroor² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Aqal, biyo kor ka soo deyn.

darroori *f.g2 (-iyay, -isay)* Biyo meel sare fadhiya ka daadin.

darroorid *m.f.dh eeg darroor²*.

darroorin *m.f.dh eeg darroori*.

darrow¹ *m.l* Liidda wax la liido ama la xaqiro; quursi. *ld darraabid*.

darrow² *f.g1 (-raabay, -rowday; -raabi)* 1. Wax quursasho. 2. U d.: wax dhaqaale darrayn. *ld darrow²*.

darsad *m.l ld tarsad*.

darsamid *m.f.dh ld darmid*.

darsan¹ *m.l ld darsin*.

darsan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) *ld* **daran²**.
darsan³ *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **daran³**.
darsanaan *m.dh* *ld* **daranaan**.
darsanaansho *m.lldh* *ld* **darnaan**.
darsasho *m.f.dh* *eeg* darso. *ld* **darsad**, **darsi**.
darshad *m.dh* *ld* **tarshad**.
darsi *m.l* *ld* **darsasho**.
darsin *m.l* (-nno, *m.dh*) Laba iyo tobam (12)
shey, isku nooc ah oo meel ku wada jira. *ld* **darsan¹**, **dersin**.
darso *f.g/mg3* (-saday, -satay) 1. (*f.g*) Badar, caano, sonkor iwm wax godan in uga qaadasho. 2. (*f.mg*) Xaalad lagu sugnnaa ka sii liidasho. 3. (*f.mg*) Ku d.: wax, wax kale ku biirsasho. Tus. "Cali geeliisii laba halaad buu ku darsaday". 4. Ku d.: wil gabadh u guurin. 5. U d.: xaalad hore ee lagu noolaa ka maarmiwaayid.
daruur¹ *m.l* 1. Tolmo kabaha, lammooyinka iwm sarjiyada looga tolo si loo qurxiyo. 2. Midab barobaro cadcad ah oo xoolaha qaarkood yeeshaan.
daruur² *m.dh* (-ro, *m.l*) Caad biyo xambaarsan oo cirka iyo dhulka dhexdooda heehaaba.
daruur³ *m.dh* (-ro, *m.l*) (*fis.*) Dhibco yaryar oo biyo ah oo ka samaysmay uumi-bax biyood oo galay gibilka, ka dibna ku qabobay meel joog sare leh oo dhulka dushiisa. Uumi-baxa biyuhu wuxuu ka yimaadaa, harooyinka, webiyada iwm.
daruur⁴ *f.g1* (-ray, -rtay) Kabo, laammo iwm sarjiyadooda tolmo lagu qurxinayo u yeelid.
daruurad *m.l* *ld* **daruurasho**.
daruuran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax daruur leh ahaansho.
daruurasho *m.f.dh* *eeg* **daruuro²**. *ld* **daruurad**.
daruurayn *m.f.dh* *eeg* **daruuree**.
daruuraysasho *m.f.dh* *eeg* **daruurayso**.
daruurayso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Cir, daruur yeelasho. 2. Meel naq leh u guurid. 3. Kabo, laammo iwm daruur u yeelasho.
daruur-buureed *m.l* (-ryo ..., *m.dh*) (*c.cimi.*) Daruur ka samaysanta dhinaca dugaalka ah ee buurta ama figta gunburta.
daruuree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Neef daruuro gelin.
daruur-hoose *m.dh* (-ro ..., *m.l*) (*c.cimi*) Nooc daruur hoose ah oo ka kooban lakab iskumid ah, oo la moodo dhado dhulka kor uga kacday.
daruuri¹ *m.l* D. ah: wax nolosha aanay ka maarmin.
daruuri² *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Isu d.: arrin ama meel si geesinnimo iyo degdeg leh u gelid.

2. U d.: wadaan, weel iwm ceel si degdeg ah ugu ridid.
daruurid *m.f.dh* *eeg* **daruur**⁴.
daruurin *m.f.dh* *eeg* **daruuri²**.
daruurnaan *m.f.dh* *eeg* **daruuran**. *ld* **daruur-naansho**.
daruurnaansho *m.lldh* *ld* **daruurnaan**.
daruurnugul *m.dh* Daruur weyn oo hoos yeelata aanse di'in.
daruuro¹ *m.dh* Siriqa loo yeelo xarig wax lagu qabanayo.
daruuro² *f.g3* (-ray, -rtay) Kabo, maro iwm liid qurxan ku tolasho.
darwiish *m.l* (-raawish, *m.dh*) Mid ka mid ah ciidankii Sayid Maxamed Cabdulle Xasan ee u dagaallami jirey xornimada Soomaaliyeed.
darxad *m.dh* (-do, *m.l*) Tarash; xiddo.
darxadayn *m.f.dh* *eeg* **daxxadee**.
darxadee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Maro darxad u yeelid.
darxumayn *m.f.dh* *eeg* **daxxumee**.
darxumaysad *m.l* *ld* **daxxumaysasho**.
darxumaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax **daxxumo** hayso ahaansho.
darxumaysasho *m.f.dh* *eeg* **daxxumayso**. *ld* **daxxumaysad**, **daxxumaysi**.
darxumaysi *m.l* *ld* **daxxumaysasho**.
darxumaysnaan *m.f.dh* *eeg* **daxxumaysan**. *ld* **daxxumaysnaansho**.
darxumaysnaansho *m.lldh* *ld* **daxxumays-naan**.
darxumayso *f.mg3* (-stay, -satay) Wax **daxxumo** la kulmid.
darxumee *f.g2* (-meyay, -maysay) Wax **daxxumo** la kulmid.
darxumi *m.dh* *ld* **daxxumo**.
darxumo *m.dh* Xaalad silic iyo rafaad leh. *ld* **daxxumi**.
daryaamid *m.dh* *ld* **dayaamid**.
daryaan¹ *m.l* *ld* **dayaan¹**.
daryaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami)) *ld* **dayaan²**.
daryeel¹ *m.l* 1. Waxtar; kaalmo; taageero; gargaar. 2. *ld* **daryaalid**.
daryeel² *f.g1* (-eelay, -eeshay) Wax xannaanayn.
daryeelid *m.f.dh* *eeg* **daryeel²**. *ld* **daryeel¹** (2).
daso *m.dh* Hooy yar oo ka samaysan raro; qoryo, dhoobo iwm.
dastuur *m.lldh* *ld* **tastuur**.
daw¹ *m.l* (-wyo, *m.dh*) 1. Waddo, dariiq; jid. 2. Wax habboon ama xaq ah. *ld* **dow**.
daw² *m.l* (-yo, *m.dh*) (*jugr.*) Meel gaaban lagana gudbi karo ee buuro is haysta oo hakiya dhaqaqaqa.

daw ³ <i>m.dh</i> Ceelal badan oo isku meel ku yaalla.	dawakhid <i>m.f.dh eeg</i> dawakh ² . <i>ld</i> dawakh¹ , dawikhid.
dawaad <i>m.dh</i> 1. Khad. 2. Weelka khadda lagu shubto. 3. Madow khadka u eg oo awrika qoorka ahi ku yeelato qadaadka. <i>ld</i> tawaad .	dawakhin <i>m.f.dh eeg</i> dawakhi. <i>ld</i> dawikhin .
dawaaf ¹ <i>m.l</i> 1. Wareegga kacbada lagu sameeyo iyadoo waajibka xajka la gudanayo. 2. Socod badan oo warwareeg ku jiro. 3. <i>ld</i> dawaafid .	dawakhsaan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Qof madax wareer hayo ahaansho.
dawaaf ² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) 1. Iyadoo waajibka xajka la gudanayo, kacbada wareeg ku samayn. 2. Socod badan oo warwareeg ku jiro samayn.	dawakhsanaan <i>m.f.dh eeg</i> dawakhsan. <i>ld</i> dawakhsanaansho .
dawaafi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof xajka gudanaya kacbada ku warwareejin. <i>ld</i> dawaafsii .	dawakhsanaansho <i>m.l/dh ld</i> dawakhsanaan .
dawaafid <i>m.f.dh eeg</i> dawaaf ² . <i>ld</i> dawaaf¹ (3).	dawan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) 1. Koor yar, bir ka samaysan oo gammaanka loo xiro. 2. Qalab bir ah, laga dhawaajiyo marka xisada dugsida billaabanayaan ama dhammaanayaan.
dawaafin <i>m.f.dh eeg</i> dawaafi. <i>ld</i> dawaafsii .	dawar ¹ <i>m.l ld</i> dawarid .
dawaafsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> dawaafi .	dawar ² <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. (<i>f.g</i>) Baryo iyo yabooh u wareegid. 2. (<i>f.g</i>) Markab ama doon washirid. 3. (<i>f.mg</i>) Markab ama doon leexin. <i>ld</i> dewer² .
dawaafsii <i>m.dh ld</i> dawaafin .	dawari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dhumay baadi goobid. <i>ld</i> daweri , dawri , deweri .
dawaali <i>f.k</i> D. ...u: si toos ah, si aan gabbasho lahayn. Tus. "Waxaan doonayay dawaali ayuu u diiday".	dawarid <i>m.f.dh eeg</i> dawar ² . <i>ld</i> dawar¹ , dewer¹ , dewerid .
dawaansad <i>m.l ld</i> dawaansasho .	dawarin <i>m.f.dh eeg</i> dawari. <i>ld</i> dawerin , dawrin , dewerin .
dawaansasho <i>m.f.dh eeg</i> dawaanso. <i>ld</i> dawaansad , dawaansi , tawaansad , tawaanshoo	dawarsad <i>m.l ld</i> dawarsasho .
dawaansi <i>m.l ld</i> dawaansasho .	dawarsasho <i>m.f.dh eeg</i> dawarso. <i>ld</i> dawarsad , dawarsi , dewersad , dewersasho , dewersi .
dawaanso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Cid wehel ka dhigasho. <i>ld</i> tawaanso .	dawarsi <i>m.l ld</i> dawarsasho .
dawaaqi <i>m.dh</i> Nooc shabaagta ka mid ah oo libaax badeedka lagu dabo.	dawarso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Dawarsi samayn (qof). <i>ld</i> dewerso .
dawaar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) 1. Wax wareega sida garangarta. 2. Makiinad dharka lagu tolo. 3. Duraanka dharka lagu tolo ama lagu fasilo.	dawax <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -wixi) Ku d.: cid ku maadeysasho.
dawaarad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Abitey.	dawaxaar <i>m.dh</i> Dawo xoolaad budo ah oo reer miyigu dadka uga daaweeyaan cudurrada caloosha, sida xundhurta, tiifaha iwm.
dawaarle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Ninka dharka tola ama fasila. <i>ld</i> dawaarwale .	dawdabi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Caano, biyo iwm si dhaqso leh u cabbid. 2. Hal si dhaqso leh u lisid.
dawaaro <i>m.dh</i> Lo' yaryar, gaagaaban oo aan caano badnayn.	dawdabin <i>m.f.dh eeg</i> dawdabi.
dawaarwale <i>m.l ld</i> dawaarle .	dawdar ¹ <i>m.l ld</i> dowddar¹ ; dawdarid .
dawac <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.dh</i>) Dawacada keeda lab.	dawdar ² <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Isku d.: koox dad ah dhixgeliid. 2. <i>ld</i> dowddar² .
dawacamadow <i>m.dh ld</i> dacawamadow .	dawdaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Ka d.: wax aan daw lahayn ahaansho.
dawaco <i>m.l</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Dugaag hilib ku noolka ka mid ah, eyga u eg kase yar oo ariga laaya. 2. Dawacada midkeeda dheddig. <i>ld</i> dacawo , dayo¹ (2).	dawdarid <i>m.dh eeg</i> dawdar ² . <i>ld</i> dawdar¹ ; dowddarid .
dawakh ¹ <i>m.l ld</i> dawakhid .	dawdarnaan <i>m.f.dh eeg</i> dawdaran. <i>ld</i> dawdarnaansho , dawdarni , dawdarno .
dawakh ² <i>f.mg1</i> (-khay, -khday) Madax wareer durtis wax la kala garan waayid.	dawdarnaansho <i>m.l/dh ld</i> dawdarnaan .
dawakhaad <i>m.dh</i> Madax wareer wax la kala garan waayo.	dawdarni <i>m.dh ld</i> dawdarnaan .
dawakhi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof, madax wareer ku ridid. <i>ld</i> dawikhi .	dawdarnimo <i>m.dh ld</i> dowddarnimo .
	dawdarno <i>m.dh ld</i> dawdarnaan .
	dawdaroo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Ku d.: qof, cid kale gaf ku samayn.
	dawdarood <i>m.f.l eeg</i> dawdarroo.

dawdawle *m.l* D. ah: qof been badan oo muujiya karti uusan lahayn.

dawdawlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Qof been badan karti uusan lahayn muujin.

dawdawleyn *m.fdb* *eeg* dawdawlee.

dawee *f.g2* (-weeyay, -weysay) *ld* **daawee**.

daweri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dawari**.

dawerin *m.dh* *ld* **dawarin**.

daweyn *m.dh* *ld* **daaweyn**.

da'weyn *f.mg4* (-naa, -nayd) Duq ahaansho (qof).

da'weynaan *m.fdb* *eeg* da'weyn. *ld* **da'wey-naansho**, **da'weyni**.

da'weynaansho *m.l/db* *ld* **da'weynaan**.

da'weyni *m.dh* *ld* **da'weynaan**.

daweyssad *m.l* *ld* **daaweyssasho**.

daweyssasho *m.dh* *ld* **daaweyssasho**.

daweyssi *m.l* *ld* **daaweyssasho**.

daweyssi *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **daawee**.

daweyssi *m.dh* *ld* **daaweyn**.

daweyso *f.g/mg3* (-saday, -satay) *ld* **daaweyso**.

dawggal¹ *m.l* 1. *ld* **dawggelid**. Gabbashada wax la gaadayo meel loogu gabbado. 2. D. ah: arrin iwm oo maangal ah.

dawggal² *f.g/mg1* (-alay, -ashay; -geli) 1. *(f.g)* U d.: wax la gaadayo meel ugu gabbasho. 2. *(f.mg)* Ugu d.: cid dhibaato gaartay wax u eersasho.

dawggelid *m.fdb* *eeg* dawggal². *ld* **dawggal¹** (1).

dawi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax meel fog u gudbin.

dawikhi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dawakhi**.

dawikhid *m.dh* *ld* **dawakhid**.

dawikhin *m.dh* *ld* **dawakhin**.

dawin *m.fdb* *eeg* dawi. *ld* **dawis**.

dawis *m.l* *ld* **dawin**.

dawixid *m.fdb* *eeg* dawax.

dawlad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Dal, dad ku noolyahay, leh calan iyo xuduud caalamku u aqoonsanyahay. 2. Inta haya maamulka sare ee qaran. *ld* **dowlad**.

dawlad dastuuri ah *m.dh* (-do ..., *m.l*) (*siyaa*) Dawlad ku xaddeysan, una hogaaans dastuurka.

dawladnimo *m.dh* Dawlad ahaansho. *ld* **dowladnimo**.

dawli¹ *m.l* *ld* **dowlili¹**.

dawli² *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dowlili²**.

dawlii¹ *m.l* Muuqqaal koraad.

dawlin *m.dh* *ld* **dowlin**.

dawlis *m.l* *ld* **dowlis**.

dawlisgoys *m.l/db* (-syo, *m.dh*) Calaamadaha sarriinka ah oo jiidista dawlisku ku sameeyo xakabbada. *ld* **dowlisgoys**.

dawo *m.dh ld* **dawo1**. *ld* **dawaco**.

dawoobid *m.dh ld* **dawoobid**.

davo-suuxin *m.dh* (-ooyin suuxinta, *m.l*) (*daawu*) Dawo yareysa ama baabi'isa dareenka oogada oo dhan ama qayb ka mid ah jirka. D.da s.ta oogada oo dhan oo qallinka loo isticmaalo waxay damisaa shaqada maskaxda taasoo keenta miyir beelid.

dawow *f.mg1* (-woobay, -wowday) *ld* **daawow**.

dawr¹ *m.l* *ld* **dowr¹**.

dawr² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **dowr²**.

dawre *m.l* Qof socoto ah.

dawri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dawari**.

dawrid *m.dh* *ld* **dowrid**.

dawrin *m.dh* *ld* **dawarin**.

daxal *m.l* Dheeh cillaan guduud ah oo birta iyo xadiid-sulubka ku dul samaysma marka ay biyuhu la falgalaan maaddadooda; mirir.

daxalaysad *m.l* *ld* **daxalaysasho**.

daxalaysasho *m.fdb* *eeg* daxalayso. *ld* **daxalaysad**, **daxalaysi**.

daxalaysi *m.l* *ld* **daxalaysasho**.

daxalayso *f.mg3* (-stay, -satay) Bir ama xadiid-sulub, daxal yeelasho.

day *f.g/mg1* (**dayay/deyay, dayday**) 1. Indho, wax dhankooda u jeedin. 2. Isku d.: wax isku tijaabin.

dayaafad *m.dh* *ld* **diyaafad**.

dayaafadi *f.mg2* (-iyay, -isay) *ld* **diyaafadi**.

dayaafadin *m.dh* *ld* **diyaafadin**.

dayaamid *m.fdb* *eeg* dayaan². *ld* **daryaamid**, **diryaamid**, **diyaamid**.

dayaan¹ *m.l* 1. Sharqan ama hugun weyn oo ka yimaada durbaan la tumayo, xoolo ama dad badan oo meel isugu yimid. 2. Cod dheer oo buuraha, daaraaha, qararka iwm ay soo celiyan markuu ku dhacay kaddib. *ld* **daryaan¹**, **diryaan¹**, **diyaan¹**.

dayaan² *m.l* (*fiis*) Noqodka hir jabaq ee dul (gebi ama buur) xoogaa innaga fog ay soo celisay, oo ka laciifsan jabaqdii asalka ahayd. Faraqa waqtiga ee ayoonka iyo jabaqda asalka ah, waxa ay muujisaa fogaanta gebiga ama buurta iwm.

dayaan³ *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Durbaan, dhul iwm sharqan, hugun weyn ka yeerid. *ld* **daryaan²**, **diryaan²**, **diyaan²**.

dayaarad *m.dh* *ld* **dayuurad**.

dayac¹ *m.l* Daryeel iyo xannaana la'aan. *ld* **daayacaad**.

dayac² *f.g1* (-cay, -cday; -yici) Wax baylihin ama xannaana xumayn. *ld* **daayac²**.

dayacan <i>f.mg1</i> (-cnaa, -cnayd) Wax la dayacay ahaansho. <i>ld</i> dayacsan.	dayeysnaan <i>m.f.db</i> eeg dayeysan. <i>ld</i> dayeysnaansho.
dayacid <i>m.f.db</i> eeg dayac ² . <i>ld</i> daayacid.	dayeysnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dayeysnaan.
dayacnaan <i>m.f.db</i> eeg dayacsan. <i>ld</i> dayacnaansho, dayacsanaan, dayacsanaansho.	dayib <i>e.d</i> Waa tahay!
dayacnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dayacnaan.	dayicid <i>m.f.db</i> eeg dayac ² . <i>ld</i> daayicid, dayacid.
dayacsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> dayacan.	dayid <i>m.db</i> <i>ld</i> deyid.
dayacsanaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> dayacnaan.	daymo <i>m.db</i> Jeedinta indhaha wax xaggooda loo jeedivo.
dayacsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dayacnaan.	daymoo <i>f.g3</i> (-ooday, -ootay) Wax daymo u yeelasho.
dayactir ¹ <i>m.l</i> 1. Dib u hagaajinta lagu sameeyo guri, qalab iwm oo wax ka xumaadeen. 2. Ka ilaalinta wax laga ilaaliyo darxumada iyo baylahda.	daymood <i>m.f.l</i> eeg daymoo.
dayactir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Guri, qalab iwm wax ka xummaday dib u hagaajin. 2. Wax darxumo iyo baylah ka ilaalin.	dayn <i>m.db</i> <i>ld</i> deyn ² .
dayactiran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax la dayactiray ahaansho.	daynaamiko <i>m.db</i> (<i>fis.</i>) Qayb ka mid mekaanikada oo la xiriirta xoogagga dooriya ama abuura socodka walxaha. <i>ld</i> dinaamiko.
dayactirid <i>m.f.db</i> eeg dayactir ² .	daynabo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>fis.</i>) Dhaliye danab oo gaar ahaan loogu talagalay in uu dhalio qulqul quman.
dayactirnaan <i>m.f.db</i> eeg dayactiran. <i>ld</i> dayactirnaansho.	dayo ¹ <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Caleenta quraca, siiba intay weli qoyantahay. 2. <i>ld</i> dawaco.
dayactirnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dayactirnaan.	dayo ² <i>f.g/mg3</i> (-yday, -yatay) 1. (<i>f.g</i>) Ka d.: wax meel ka raadsasho. 2. (<i>f.g</i>) Ka d.: wax, wax kale ka dhex xulasho. 3. (<i>f.mg</i>) Ku d.: qof, qof kale wax uu sameeyey ka daba samayn.
da'yar ¹ <i>m.dh.u</i> Dhallinyaro. <i>ld</i> da'yaro.	dayoobid <i>m.f.db</i> eeg dayow ² . <i>ld</i> dayow ¹ (2).
da'yar ² <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax muddo yar jiray ahaansho (nafley).	dayow ¹ <i>m.l</i> 1. Wareer lala kala garan waayo waqtiga iyo meesha la joogo. 2. <i>ld</i> dayoobid.
da'yaraan <i>m.f.db</i> eeg da'yar ² . <i>ld</i> da'yaraansho, da'yari, da'yaro.	dayow ² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wareer awgis, waqt iyo jaho garan waayid.
da'yaraansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> da'yaraan.	dayr <i>m.db</i> Afarta xilli ee sannadka u qaybsamo middood, roob leh una dhexeeyaa diraacadia yoxagaaga.
da'yari <i>m.db</i> <i>ld</i> da'yaraan.	dayradhaaf <i>m.l/db</i> (-fyo, <i>m.db</i>) Waqtiga roobka dayrta ahi dhammaado oo dhaxantu bilaabato.
da'yaro <i>m.db</i> <i>ld</i> da'yar ¹ ; da'yaraan.	dayrcad <i>m.l</i> Midab cad oo geelu leeyahay.
dayasho <i>m.f.db</i> eeg dayo ² .	dayrdhal <i>m.l</i> D. ah: neef geel ah oo xilli dayr ah dhalay.
dayax <i>m.l</i> 1. Ife samada sare ku sugaran, qooraxda iftiin ka qaata, habeenno dhulka ifiya oo bishii hal mar dhulka ku wareega. 2. Caddo.	dayri <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. (<i>f.g</i>) Aabbe, ilmo uu ka quustay guriga ka cayrin. 2. (<i>f.g</i>) Nin, xasakiisa, caruurtiisa iwm dhaqaale darrayn. 3. (<i>f.mg</i>) U d.: cid wax ay doonaysay, iyadoo marmarsiinyo been ah loo sheegayo in aan wax loo heli karayn u sheegid.
dayaxgacmeed ¹ <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Saaruukh.	dayrin <i>m.f.db</i> eeg dayri. <i>ld</i> dayris, dayro (2).
dayaxgacmeed ² <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>c.fal.</i>) Dhinaca xiddigiska, waa shay yar oo ku meeraysta meere korkiisa; dayaxu, tusaale ahaan, waa d.ka dhulka.	dayris <i>m.l</i> <i>ld</i> dayrin.
dayaxmadoobaad ¹ <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Marka dhulku kala dhex galoo qorraxda iyo dayaxa, oo hooska dhulku madoobeeyo dayaxa.	dayro <i>m.db</i> 1. D. ah.: ilmo waalidkiis ka quustay oo guriga laga eryey. 2. <i>ld</i> dayrin.
dayaxmadoobaad ² <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>c.fal.</i>) Dayax madoobaadku waxa uu dhacaa marka dhulku isku gudbo fallaadhaha ka imanaya qorraxda inta ayn soo gaadhin dayaxa, waxanaxa dayaxa ku dhaca hadhka dhulka.	dayrinq <i>m.l</i> Neef xilli dayreed rimay.
daydo <i>m.db</i> Roob da'a xilliga guga ah.	dayrsad <i>m.l</i> <i>ld</i> dayrsasho.
dayeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax dayoobay ahaansho.	dayrsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la dayriyay ahaansho (ilmo).
dayeysii <i>f.g2</i> (-iiaya, -iisay) Nafley jahawareerin.	
dayeysiin <i>m.f.db</i> eeg dayeysiin.	

dayrsanaan *m.f.dh eeg dayrsan. ld dayrsanaansho.*
 dayrsanaansho *m.ll/dh ld dayrsanaan.*
 dayrsasho *m.f.dh eeg dayrso. ld dayrsad, dayrsi.*
 dayrsi *m.l ld dayrsasho.*
 dayrsimo *m.db 1. Qof dayrsan ahaansho. 2. Roob xilliga dayrta horteeda da'a.*
 dayrso *f.mg3 (-saday, -satay) Wax la haysto si aan wax looga bixin ka beensheegid.*
 dayurad *m.db (-do, m.l) Gaadiid hawada mara, rakaabka iyo xamuulka qaada, jaad ka mid ahna lagu dagaallamo. ld dayaarad, diyaarad.*
 dayuuus *m.l (-syo, m.db) Qof aan damiir iyo akhlaaq lahayn oo aan ka xishoon in uu walaashiis ama xaaskiisa uu rag kale u geeyo.*
 deb *m.l ld dab¹.*
 debac¹ *m.l ld debcid.*
 debac² *f.mg1 (-bcay, -bacday) ld debec².*
 debacsamid *m.db ld debecsamid.*
 debacsan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami) ld debecsan¹.*
 debacsan² *f.mg4 (-naa, -nayd) ld debecsan².*
 debacsanaan *m.db ld debecsanaan.*
 debacsanaansho *m.ll/dh ld debecsanaan.*
 debacsanow *f.mg1 (-naaday, -naatay) ld debecsanow.*
 debbir *f.g1 (-ray, -rtay) 1. Wax si wanaagsan u xallin. 2. Kala d.: wax si khayaano ku jirto u habeyn.*
 debbiraad *m.db Hab khayaano ku jirto oo arrin iwm loo xalliy.*
 debbirid *m.f.dh eeg debbir.*
 debci *f.g2 (-iyay, -isay) Wax giigsan sida xarig iwm. giigsananta ka bi'in. ld dabci².*
 debcid *m.f.dh eeg debec². ld dabac¹, dabcid, debac¹, debec¹.*
 debcin *m.f.dh eeg debci. ld dabcin.*
 debdemis *m.l ld dabdamis.*
 debec¹ *m.l ld debcid.*
 debec² *f.mg1 (-bcay, -becday; -bci) 1. Xarig, guntin iwm wax giigsanantii ka ba'day noqosho. 2. U d.: wax u dhega nuglaan. ld dabac², debac².*
 debeclaan *m.dh 1. Debciddarro. 2. (fk) Si isdabaraac u ah.*
 debecsamid *m.f.dh eeg debecsan¹. ld dabacsamid, debacsamid.*
 debecsan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami) Xarig, guntin iwm oo giigsanan wax debcay noqosho. ld dabacsan¹, debacsan¹.*
 debecsan² *f.mg4 (-naa, -nayd) Xarig, guntin iwm oo giigsanaa wax debcay ahaansho. ld dabacsan², debacsan².*

debecsanaan *m.f.dh eeg debecsan. ld dabacsanaan, dabacsanaansho, debacsanaan, debacsan*
 debecsanaansho *m.ll/dh eeg debecsanow. ld debecsanaan.*
 debecsanow *f.mg3 (-naaday, -naatay) Wax debacsan noqosho. ld dabacsanow, debacsanow.*
 debin *m.db ld dibin.*
 debingendi *m.l Kiish yar oo maro shabaq ah ka samaysan, afka garangar yar ku leh oo gendiga lagu qabto.*
 debis *m.l Nooc libaax badeedka ka mid ah.*
 debrid *m.l ld dabrid¹.*
 debsaar *m.l In yar oo saliid ah oo hal mar bun lagu shiilo.*
 debweyn *m.db ld dabweyn.*
 ded¹ *m.l 1. ld däd 1. Shey dusha laga saaro ama lagu daboolo wax feydan. 2. ld dedid.*
 ded² *f.g1 (-day, -dday) Wax feydan, shey dusha ka saarid ama ku daboolid. ld däd².*
 dedaal¹ *m.l ld dadaal¹.*
 dedaal² *f.mg1 (-lay, -shay) ld dadaal².*
 dedaalid *m.db ld dadaalid.*
 dedan¹ *m.db Waqtii wixii la sheegaa aany shaac bixin oo qarsoomaan. ld dadan¹.*
 dedan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami) Wax la deday noqosho. ld dadan².*
 dedan³ *f.mg4 (-dnaa, -dnayd) Wax la deday ahaansho. ld dadan³.*
 deddan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld daddan.*
 deddanaan *m.db ld daddanaan.*
 deddanaansho *m.ll/dh ld daddanan.*
 deddatir¹ *m.l 1. Dhaxantir. 2. Gargaar deg-deg ah oo loo fidiyo qof la qaniinay ama dhaawac halis ahi gaarey; dhibiibtir. ld deddatirid.*
 deddatir² *f.g1 (-ray, -rtay) 1. Nafley dhaxamaysan diirrimaad siin. 2. Qof la qaniinay ama dhaawac halis ahi gaarey si degdeg ah u gargaarid.*
 deddatirid *m.f.dh eeg deddatir². ld deddatir¹.*
 deddeg¹ *m.l ld degdeg¹.*
 deddeg² *f.mg1 (-gay, -gray) ld degdeg².*
 deddegid *m.db ld degdegid.*
 deddegsan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld degdegsan.*
 deddegsanaan *m.db ld degdegsanaan.*
 deddegsanaansho *m.ll/dh ld degdegsanaan.*
 deddegsiinyo *m.l ld degdeg¹.*
 deddejij *f.g2 (-iyay, -isay) ld degdejij.*
 deddejij *m.db ld degdejij.*
 deddejis *m.l ld degdejis.*
 deddo *m.db Qabow aad ah oo dhaxan badan leh. ld daddo.*

deddoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Qabow aad ah oo dhaxan badan leh. <i>ld</i> daddoo .	deeg ¹ <i>m.l</i> 1. D. ah: qof wax lahaa oo faqriyey. 2. <i>ld</i> deegid .
deddoobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deddow. <i>ld</i> daddoobid .	deeg ² <i>e.d</i> Istaag! (fardahaayaana loo adeegsadaa).
deddood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> deddoo. <i>ld</i> daddood .	deeg ³ <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) 1. Qof cayrtoobid. 2. Qoor kacsi dartiis la caatoobid. 3. Fardo fuulid.
deddow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday, -oobi) Wax deddo hayso noqosho. <i>ld</i> daddow .	deegaamee <i>fg2</i> (-meeyay, -meysay) <i>ld</i> degaamee .
dedeb <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> dadab ¹ .	deegaameyn <i>m.dh</i> <i>ld</i> degaameyn .
dedid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> ded ² . <i>ld</i> dajid , ded ¹ (2).	deegaami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> degaamee .
dedmid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dedan ² . <i>ld</i> dadmid .	deegaamin <i>m.dh</i> <i>ld</i> degaameyn .
dednaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dedan ³ . <i>ld</i> dadnaan , dadnaansho , dednaansho .	deegaan ¹ <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) 1. Geed weyn canjeelka u eg, sida badan webiga jiinkisa ka baxa oo leh miro la cuno. 2. <i>ld</i> degaan .
dednaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> dednaan .	deegaan ² <i>m.dh</i> Doog meel roob badan ku da'ay ka baxa.
dee <i>fk</i> . Qurub lagu soo jiidianayo foojignaanta qofka lala hadlayo. Tus. "Ila hadal dee! Dee, maxaad u yeeshay?".	deegaanraac <i>m.l</i> Naqraac.
deeb ¹ <i>m.dh</i> 1. Caws weelasha lagu deebiyo, leh caleemo dhuudhuuban, ubax qodxo leh oo ka baxa bannaanada. 2. Dambas dhirta qaarkeed laga shido oo loo isticmaalo waxyaabo kala duwan sida dhayidda xoolaha, magdaynta hargaha iwm. 3. Dambas.	deegad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Bersad.
deeb ² <i>fk</i> . D.Na: dabadeed, kaddib.	deegid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deeg ³ . <i>ld</i> deeg ¹ (2).
deebaaji <i>m.l</i> <i>ld</i> diibaaji .	deel <i>m.l</i> 1. Astaan xoolaha lagu sunto oo u eg deelka xuruufta carabiga. 2. <i>ld</i> d (da) .
deebaan <i>m.l</i> 1. Shiraac saddex gees ah intiisa hoose. 2. Xarig doonyaad isu haya farmaanka docdiisa midig iyo doonnida. <i>ld</i> deebaani (2).	deelqaaf ¹ <i>m.l</i> 1. Ka leexashada qaafiyad maanso ku socotay laga leexdo. 2. D. ah: Hadal meesha laga sheegayo aan ku habboonayn ama gef ah. 3. Labo waxyaalood oo aan isu dhoweyn isu keenid.
deebaani <i>m.l</i> 1. Muddada urtu celcelis tahay ee u dhixeyso Oktobar iyo Nofeembar. 2. <i>ld</i> deebaan .	deelqaaf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Ku d.: hadal meel ka dhac ah, aan daw lahayn qof ku dhihid.
deebad <i>m.l</i> 1. Ugaarsade aan herinta ku jirin ee kelijji ugaarta. 2. Shimbir-malab; buli. 3. Shimbir yar oo qaylo badan oo keli keli dhirta gaagaaban dhix orda, bahallada iyo dugaaggana dadka uga diga.	deelqaafi <i>f.mg2</i> (-aya, -isay) Ka d.: maanso qaafiyaddeeda gefid.
deebi <i>f.gmg2</i> (-iyay, -isay) 1. (<i>f.g</i>) Weel caano lagu maalo deeb ku nadiifin. 2. (<i>f.g</i>) Harag qoyan si dhogortu uga dhacdo deeb marin. 3. (<i>f.g</i>) Xoolo cadheysan deeb ku dhayid. 4. (<i>f.g</i>) Digir si uusan bahal ugu dhalan deeb ku shubid. 5. (<i>f.mg</i>) Kaga d.: wax meel yiil wada dhammayn.	deelqaafid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deelqaaf ² .
deebin <i>m.l</i> <i>db</i> <i>eeg</i> deebi.	deelqaafin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deelqaafi.
deebsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la deebiyey ahaansho.	deelraac <i>m.l</i> Neef ido ah oo madaxa ilaa legga ka madow.
deebسان <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deebsan. <i>ld</i> deebسانانشو .	deen <i>m.dh.kh</i> D. ah: ceel ama daaqsin aan dad badan joogin.
deebسانانشو <i>m.l</i> <i>db</i> <i>ld</i> deebسانانشو .	deensasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deenso.
deedifee <i>f.g2</i> (-feeyay, -feysay) Qof markhaantigisa ama guddoonkiisa durid.	deenso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) 1. Ku d.: wax nacfi leh ku keliyeyasho. 2. Ku d.: laba qof ama ka badan, hawl ay qaban lahaayeen sheeko ku illaawid.
deedifeyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deedifee.	deeq ¹ <i>m.l</i> <i>db</i> Hanti aan deyn ahayn oo cid u baahan la siyo.
deedifo <i>m.dh</i> Duridda qof markhaantigisa ama guddoonkiisa la duro.	deeq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) 1. Hanti aan deyn ahayn cid u baahan siin. 2. Wax, wax kale oo loogu talaggalay ku filnaansho.
deef <i>m.dh</i> Garabka intiisa kore; qarqar.	deeqdaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Qof gacan adag oo aan wax bixin ahaansho.
	deeqdarnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> deeqdaran. <i>ld</i> deeqdarnaansho , deeqdarno .
	deeqdarnaansho <i>m.l</i> <i>db</i> <i>ld</i> deeqdarnaan .
	deeqdarno <i>m.dh</i> <i>ld</i> deeqdaarnaan .
	deeqe <i>m.l</i> (-ayaal, <i>m.l</i> <i>db</i>) (<i>kiim</i>) Atamka, ayoonka ama molikuyuulka bixiya

- lammaane elektaroon marka dabar elektaroon-wadaag ahi samaysmayo.
- deeqid** *m.f.db eeg deeq²*.
- deeqlay** *m.l* Nooc geedaha ka mid ah oo aan qodax lahayn oo dhacaan guduudan leh. *ld deeqe* (2).
- deeqe** *m.l* 1. Alle magacyadiis mid ka mid ah. 2. *ld deeqlay*.
- deeqsi** *m.f. (-iyaal/-iyo, m.db)* D. ah: qof naxariis badan oo waxa uu haysto wax ka bixiya.
- deeqsii** *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Wax, wax ku fillaysiin.
- deeqsiin** *m.f.db eeg deeqsii*. *ld deeqsiis*.
- deeqsiis** *m.l ld deeqsiin*.
- deeqsinnimo** *m.db* Qof deeqsi ah ahaansho.
- deeqtoomid** *m.f.db eeg deeqtoon¹*.
- deeqtoon¹** *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Wax isku filan oo aan cidna u baahnayn noqosho.
- deeqtoon²** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax isku filan oo aan cidna u baahnayn ahaansho.
- deeqtoonaan** *m.f.db eeg deeqtoon²*. *ld deeqtoonaansho*.
- deeqtoonaansho** *m.l/ld eeg deeqtonooow*. *ld deeqtoonaan*.
- deeqtoonow** *f.mg3* (-naaday, -naatay) Ka d.: qof awoodiisa ku tashanaya noqosho.
- deer** *m.l (-rat, m.)* Deerada keeda lab.
- deero** *m.db* (-ooyin, m.) Jaad ugaarta ka mid ah, cawsha ka yar, dib gaaban, dhinacyada laba diillimood oo madow ku leh oo raxan-raxan isu raacdha.
- deewali** *m.l (-iyo, m.db)* Boqorrada dumarku dhexda ku xirtaan, jaad ka mid ah.
- deex** *m.db* Dhul geed-gaab iyo caws ka baxaan oo badda xiga.
- deexad** *m.l ld deexasho*.
- deexasho** *m.f.db eeg deexo*. *ld deexad*.
- deexguur** *m.l* Dadka dega dhulka badda u dhow.
- deexo** *f.mg3* (-xday, -xatay) 1. U d.: qof, qof kale si daacad ah ugu warramid. 2. Hadal badan shubid; dalgamid.
- deg¹** *m.l/ld* 1. Dhul korreeya hoobadka ah. 2. Daan (webi). 3. Garabka intiisa kore; qarqar.
- deg²** *f.g/mg1* (-gay, -gtay) 1. *(f.g)* Meel rug ah dhigasho (cid). 2. *(f.g)* Wax duulayey fariisasho. 3. *(f.g.)* Xabbad turub ah bad dhigid. 4. *(f.mg)* Wax, biyo hoos ugu shiidid. 5. *(f.mg)* Dhul, webi iwm heerkooda hoos uga dhicid. 6. *(f.mg)* Wax isku qasan kala miirmid. 7. *(f.mg)* Wax kacsan xasilid.
8. *(f.mg)* La d.: cid khasaaro badid. 9. *(f.mg)* Ku d.: cid marti u noqosho.
- degaamee** *f.g2* (-meeyay, -meysay) Meel degaan ka dhigid. *ld degaamee, deegaami, degaami*.
- degaameyn** *m.f.db eeg degaamee*. *ld deegaameyn, deegaamin, degaamin*.
- degaami** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld degaamee*.
- degaamin** *m.db ld degaameyn*.
- degaan** *m.l (-nno, m.db)* Meel la deggan yahay. *ld deegaan¹* (2).
- degaan habboon** *m.l(baay.)* Kaalinta uu noole ka qaato deegaankiisa. D.ka h. ee noole waxa lagu qeexi karaa cuntooyinka kala duwan ee uu quuto, kuwa isaga ugaadhsada, sida uu heerkulka ugu adkaysto iwm.
- degaandeg** *m.l (-gyo, m.db)* Inta u dhexeyas dusha meel sare ilaa halka ay ka simantahay.
- degaansho** *m.db* Xaalad deggan.
- degad** *m.l ld degasho*.
- degadduub** *m.l* Suuman yaryar oo kabaha sandalka ah lagu qurxiyo.
- degalbaaris** *m.db* (taar.) Barashada taariikheed iyo dhaqan ee mujtamacyadii hore, adigoo eegaya dhismooyinkii ay ka tageen, xabaalihii, qalabkoodii iwm.
- degasho** *m.f.db eeg dego*. *ld degad*.
- degdeg¹** *m.l* 1. Dhaqsiyaha wax lagu qabto. 2. D. ah: wax si kedis ah u yimaada. *ld deddeg¹, deddegsiinyo, degdegsiinyo*.
- degdeg²** *f.mg1* (-gay, -gtay) Si dhaqsiya ah wax u qabasho. *ld deddeg²*.
- degdegid** *m.f.db eeg degdeg²*. *ld deddegid*.
- degdegsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax degdegaaya ahaansho. *ld deddegsan*.
- degdegsanaan** *m.f.db eeg degdegsan*. *ld deddegsanaan, deddegsanaansho, deddegsanaansho*.
- degdegsanaansho** *m.l/ld ld degdegsanaan*.
- degdegsiinyo** *m.l ld degdeg¹*.
- degdeji** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax si dhaqso ah u samayn. *ld deddeji*.
- degdejin** *m.f.db eeg degdeji*. *ld deddejin, deddejis, degdejis*.
- degdejis** *m.l ld degdejin*.
- degeb** *m.l ld dogob*.
- degel** *m.l (-llo, m.db)* 1. Saalada xerada ariga ama lo'da ku kabbisanta. 2. Meel muddo badan la degganaa.
- degeltir** *f.g1* (-ray, -rtay) Wax ciribtirid.
- degeltirid** *m.f.db eeg degeltir*.
- deggan** *f.g/mg4* (-naa, -nayd) 1. *(f.g)* Wax meel rug ka dhigaytay ahaansho (cid). 2. *(f.mg)* Wax xasillan ahaansho. 3. *(f.mg)* Wax kudit raba ahaansho (sac).

degganaan <i>m.f.dh eeg deggan. ld degganaansho.</i>	deleb <i>m.l Cayaar tammaanka u eg oo qoryo qalbacyo ah oo yaryar oo afar ah lagu cayaaro.</i>
degganaansho <i>m.l/dh eeg degganow. ld degganaan.</i>	deli <i>m.l (-yo, m.l) Meel laga dhaco oo hoobad ah; dalow.</i>
degganow <i>f.g3 (-naaday, -naatay)</i> Wax meel rug ka dhigay noqosho (cid).	delidhac ¹ <i>m.l 1. Jar ka dhac. 2. ld delidhacid.</i>
degid <i>m.f.dh eeg deg². ld degis, degitaan.</i>	delidhac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday; -dhici)</i> Ka dhicid meel deli ah.
degis <i>m.dh ld degid.</i>	delidhacid <i>m.f.dh eeg delidhac². ld delidhac¹ (2).</i>
degitaan <i>m.l 1. Rug ka dhigashada meel rug laga dhigto. 2. Fariiashada wax duulayey fariisto. 3. Shiididda biyo hoos loo shiido. 4. Hoos u dhicidda dhul, webi iwm hoos heerkoodii uga dhacaan. 5. Kala miirmidda wax qasnaa kala miirmaan. ld degid.</i>	delleg <i>f.g1 (-lgay, -legtay)</i> Qof dhaandhaan ka dhigid.
degmo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Beel. 2. Qaybaha gobod u qaybsamo middood. 3. <i>ld degsimo.</i> Meel la degganyahay.	dellegan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax la dellegay ahaansho.
dego <i>f.mg3 (-gtay, -gatay)</i> 1. Shax, turub, iwm bad dhigasho. 2. Ku d.: cid marti u noqosho. <i>ld deg² (3,9)</i>	dellegid <i>m.f.dh eeg delleg.</i>
degsaar <i>m.l</i> D. ah: wax garabka lagu qaadi karo.	dellegnaan <i>m.f.dh eeg dellegan. ld dellegnaansho.</i>
degsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Xamuul wax dhulka la dhigay ahaansho. 2. Qorshe, nidaam iwm wax la dhammaystiray ahaansho.	dellegnaansho <i>m.l/dh ld dellegnaan.</i>
degsanaan <i>m.dh eeg degsan. ld degsanaansho.</i>	delo <i>m.dh (bot.) Geed cawska lagu tiriyo oo leh laamo dhaadheer, oo xubno leh oo sida dhuumaha dhexda ka daloola, waxyaalo badanna laga sameeyo, oo ka baxa agagaarka webiga.</i>
degsanaansho <i>m.l/dh ld degsanaan.</i>	delta <i>m.dh (jugr.)</i> Dhul webi afkiisa ah oo u eg marawaxad, oo uu webigu dhigay wixii adke ahaa ee uu sidey oo aanay wada qaadi karin mowjaduhu. D.ha webiga Nayl waxaa loo yaqaan bad ujeediye dhabar-galloocan; deltaha Misisibina lug-faro-shimbireed.
degsasho <i>m.f.dh eeg degso.</i>	deltooyd <i>m.l.u (-dyo, m.dh)</i> Muruq weyn oo qaab saddex gees leh oo daboola isgoyska garabka. Wuxuu kor u qaadaa gacanta oo ka fogeyyaa jirka intiisa kale.
degsimo <i>m.dh</i> Meel la degganyahay. <i>ld degmo (3).</i>	dombaab ¹ <i>m.l Dembi. ld dombaab¹, denbaab¹.</i>
degso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> 1. Wax meel kore saaran hoos uga qaadasho. 2. Sharci, xeer, iwm samaysasho. 3. Cunno meel ku jirta mid kale kaga ridasho.	dombaab ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Dambi falid. <i>ld dombaab², denbaab².</i>
deji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax meel kore ka qaadid oo hoos keenid. 2. Badda dhexdeeda ku qarqin (doon iwm). 3. Qof kacsan xasilin. 4. Nafley meel degaan uga dhigid. 5. Sharci, xeer, iwm samayn. 6. Soo d.: badeeco dal soo gelin; soo waaridid. 7. Xisaabo wadartooda isugey	dombaabi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof dembi gelin. <i>ld dombaabi, dombaabsii, dombaaji, dembaabsii</i>
dejin <i>m.f.dh eeg dejin. ld dejis.</i>	dombaabid <i>m.f.dh eeg dembaab². ld dombaabid, denbaabid.</i>
dejis <i>m.l ld dejin.</i>	dombaabin <i>m.f.dh eeg dembaabi. ld dombaabin, dombaabis, dombaabsii, dombaajin, demb</i>
deked <i>m.dh</i> Meel dhisan, loogu talagalay in ay maraakiibta ku soo xirato oo laga raro, waxna looga dejyo.	dombaabsii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> <i>ld dembaabi.</i>
deldel ¹ <i>m.l ld daldalid.</i>	dombaabsiin <i>m.dh ld dembaabin.</i>
deldel ² <i>f.g1 (-elay, -eshay)</i> <i>ld daldal².</i>	dombaaji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld dembaabi.</i>
deldelaad <i>m.dh ld daldalid.</i>	dombaajin <i>m.dh ld dembaabin.</i>
deldelan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld daldalan.</i>	dembi <i>m.l (-yo, m.dh)</i> 1. Wax kasta oo la sameeyo oo diinta khilaafsan. 2. Wax kasta oo dhaqan ama qaanuun ku xadgudbaaya. <i>ld dambi.</i>
deldelid <i>m.dh ld daldalid.</i>	dembidhaaf ¹ <i>m.l Cafinta uu Ilaaah cafiyo qof dembi galay. ld dembidhaafid.</i>
deldelnaan <i>m.dh ld daldalnaan.</i>	
deldelnaansho <i>m.l/dh ld daldalnaan.</i>	

dembidhaaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) U d.: qof dembi ka cafiyid (Ilaah).

dembidhaafid *m.f.dh eeg* dembidhaaf². *ld* **dambidhaaf¹, dambidhaafid, dembidhaaf¹.**

dembiiannimo *m.dh* Dembille ahaansho. *ld* **dambilannimo.**

dembiiile *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Qof dambi falay. *ld* **dambiiile.**

dembitir¹ *m.l* Baabi'inta raadka dembi la galay. *ld* **dembitirid.**

dembitir² *f.g1* (-ray, -rtay) Dembi raadkiisa baabi'in. *ld* **dembitir².**

dembitirid *m.f.dh eeg* dembitir². *ld* **dembitir¹, dembitirid, dembitirid.**

dementiya *m.l* (*daaw.*) Xaalad cudur oo joogto ah ama muddo dheer socota oo ay maskaxda gabto hawsheeda. Astaamo: xasuus xumo, isbeddel shahkisiyadet, fakar xumo iyo habow, istix geli la'aan.

demi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dami.**

demid *m.db* *ld* **damid.**

demin *m.db* *ld* **damin.**

demis *m.l* *ld* **demin.**

demokaraati *m.l* D. ah.: qof aaminsan ama ku dhaqma mabda'a demokaraatiyada.

demokarasiya *m.dh* Talis dawleed oo ku dhisan xukun uu dadweynuhu maamulo. *ld* **demokarasiyad.**

demokarasiyad *m.db* *ld* **demokarasiya.**

den *f.mg1* (-emey, -entey) *ld* **dan.**

denbaab¹ *m.l* *ld* **denbaab¹.**

denbaab² *f.g1* (-bay, -btay) *ld* **denbaab².**

denbaabid *m.db* *ld* **denbaabid.**

deni *m.l* *ld* **dani¹.**

densan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **dansan.**

densanaan *m.db* *ld* **dansanaan.**

densanaansho *m.l/dh* *ld* **dansanaan.**

derbi *m.l* (-iyo, *m.db*) *ld* **darbi¹.**

derder¹ *m.l* *ld* **dardarid.**

derder² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **dardar³.**

derderan¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) *ld* **dardaran¹.**

derderan² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) *ld* **dardaran².**

derderid *m.db* *ld* **dardarid.**

derdermid *m.db* *ld* **dardarmid.**

derdernaan *m.db* *ld* **dardarnaan.**

derdernaansho *m.l/dh* *ld* **dardarnaan.**

dereb *m.l* Dhul ciiddiisu isugu jirto ciid madow iyo ciid cad oo daaqa iyo beerashada ku wanaagsan.

dereg *m.l* Daryeel.

derejee *f.g2* (-jeeyay, -jeysay) *ld* **darajee.**

derejeyn *m.db* *ld* **darajayn.**

derejo *m.db* *ld* **darajo.**

derged *m.dh* Dhisme ka samaysan tiir adag iyo qoryo dusha ciid laga saaray.

deri *m.dh* (*c.naf.*) Godniinka lafdhabarka oo u furan dibedda.

deridhacyayn *m.f.dh eeg* deridhacyee.

deridhacyee *f.mg2* (-yeeyay, -yaysay) 1. Qof socda tabardarro aweed hadba dhan u liicid. 2. Qof dan la'aan u wareegid.

derin *m.dh* *ld* **dermo.**

deris¹ *m.l* (-syo/-rsaan, *m.db*) Dad degsiimada is xiga oo isu dhaw.

deris² *m.l* (-syo, *m.db*) 1. (*xis.*) Mid ka mid ah dhinacyada saddexagal ee sammeeya xagal la isa siiyey. Marka laga hadlayo saddexagal qumman deris waa dhinaca u dhexeeya xagasha la isa siiyey iyo midda qumman. Marka laga hadlayo tirigonometeri saamiga dhinaca deriska ah uu sammeeyo dhererrada dhinacyada kale waxa loo adeegsadaa in lagu qeexo fansaaraada xaglaho kosayn iyo tanjanka. Wuxu uu sheegaa laba dhinac ee geesole oo wadaaga gees. 2. (*xis.*) Wuxu uu sheegaa laba xaglood oo wadaaga gees iyo dhinac. 3. (*xis.*) Laba weji oo ka mid ah wejijaya salxaale oo uu ka dhexeeyo gefitin wadaag ah.

deris³ *f.g/mg1* (-rsay, -ristay; -rsi) 1. (*f.g*) Wax barashadooda ka baaraan degid. 2. (*f.mg*) Cid jaar la noqosho.

deriskunnool¹ *m.dh* 1. Noole yaryar oo ku dul nool noole kale. 2. Qof ma shaqaysta ah oo cid kale ku dul nool. *ld* **deriskunnoole.**

deriskunnool² *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) (*c.naf.*) Noole kasta oo ku dul nool noole kale. Deris ku noolka nooloshiisa oo dhan ama qaar ka mid ah ku noolaada noole kale, wuxu ka helaa cunno iyo degaan xagga lagu noolaha, wax tarna kuma darsado. Deris ku noolayasha qarkood waxay keenaan cuncun waxayna dhex galaan hawlqabadka jirka; qar kale waxay baabi'yaan soohyada lagu noolaha, waxayna ku sii daayaan sun jirka dhimaan cudurna u keenaan.

deriskunnoole *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) *ld* **deriskunnool¹.**

derisnimo *m.db* Deris ahaansho.

dermad *m.db* Gees lo'aad inta la kululeeyey la soo laabay oo diillimo batii ah (macdan) lagu shaqlay oo dhallinta shirta ciyaarta cududda bidid ku xirtaan, balaayo xijaab ah.

dermo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Gogol laga sameeyay caw, caws, mayro iwm. *ld* **derin.**

derrin *m.db* (-imo, *m.db*) *ld* **durrin.**

dersi *m.l* (*duruus*, *m.db*) Cashar.

dersid <i>m.f.dh eeg</i> deris ² .	deynle <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Qof, qof kale deyn ku leh. <i>ld deynlow</i> .
dersin <i>m.l ld darsin</i> .	deynlow <i>m.l ld deynle</i> .
desibel <i>m.l (-llo, m.dh) (fis.)</i> Halbeeg loo isticmaalo isbarbardhigga labo heer awoodeed, badanaa waxa loo adeegsadaa jabaqda ama sinyaale danabeedka. In kasta oo desibelku yahay (1/10 = 10 -1) ee halbeegga bel, haddana waxa badanaa la adeegsadaa desibel.	deynmid <i>m.f.dh eeg</i> deyman.
dewer ¹ <i>m.l ld dawarid</i> .	deynoobid <i>m.dh ld deymoobid</i> .
dewer ² <i>f.g/mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld dawar²</i> .	deynow <i>f.mg1 (-noobay, -noowday; -noobi)</i> <i>ld deymow</i> .
dewerif <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld dawari</i> .	deynqabe <i>m.l (-bayaal, m.l/dh)</i> Qof deyn lagu leeyahay.
dewerid <i>m.dh ld dawarid</i> .	deynsad <i>m.l ld deynsasho</i> .
dewerin <i>m.dh ld dawarin</i> .	deynsasho <i>m.f.dh eeg</i> deynso. <i>ld deynsad</i> .
dewersad <i>m.l ld dawarsasho</i> .	deynso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Lacag iwm cid ka amaahasho.
dewersasho <i>m.dh ld dawarsasho</i> .	deyr <i>m.l ld deyd</i> .
dewersi <i>m.l ld dawarsasho</i> .	deyraan <i>m.l Dabaysha</i> , firada, heerka iwm oo ka soo hormara roob di'i raba.
dewerso <i>f.g/mg3 (-saday, -satay)</i> <i>ld dawarso</i> .	deyradhaaf <i>m.l (-fyo, m.dh)</i> Bartamaha xilliga diraacdha oo ah waqtii aad u dhaxan badan.
deyd <i>m.l (-dad, m.l)</i> Dhis wareegsan oo aqallada iwm lagu wareejyo ama horay looga yeelo. <i>ld deyr</i> .	deys <i>m.l (-sas, m.l)</i> 1. D. ah: faras dibad joognimo ku barbaaray oo aan la laylin. 2. D. ah: qof iskorishimo ku barbaaray oo akhlaaq xun.
deyid <i>m.f.dh eeg</i> day. <i>ld dayid</i> .	deysasho <i>m.f.dh eeg</i> deyso.
deyl <i>m.dh</i> Midab madow oo ku dherersan macasha ilaa sakaarka idaha.	deyso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> 1. Wax bixintooda diyaar loo ahaa cashasho. 2. D. ah: timo jariin ka dhaafid.
deylan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Neef ido ah wax deyl leh ahaansho.	dhaab ¹ <i>m.dh (-bab, m.l)</i> 1. Qori, bir iwm oo dhul xoog ugu mudan si uu u xajiyo dhismo iwm. 2. Daloolada xanjada ka sameysan ee shinnidu malabka ku keydsato; kabar.
deylnaan <i>m.f.dh eeg</i> deylan. <i>ld deylnaansho</i> .	dhaab ² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Qof, bir, iwm dhulka xoog ugu mudid si uu u xajiyo dhismo iwm.
deylnaansho <i>m.l/dh ld deylnaan</i> .	dhaabad <i>m.dh</i> 1. Ballan. 2. Tix yar oo maanso iwm dhextaal u ah.
deylo <i>m.dh</i> Neef ido ah oo dheddig; lax.	dhaabadee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> Maanso iyo wax la mid ah dhaabad u yeelid.
deylraac <i>m.l</i> Deyl ilaa caloosha gaarta oo iduhu yeeshaan.	dhaabadeyn <i>m.f.dh eeg</i> dhaabadee. <i>ld</i> <i>dhaabadays</i> .
deyman <i>f.mg1 (-ynmay, -ymantay; -ynmi)</i> Wax deyn qaba noqosho (qof).	dhaabadeys <i>m.l ld dhaabadeyn</i> .
deymbax ¹ <i>m.l</i> Qof amaah lagu lahaa iska bixinta. <i>ld deymbixid</i> .	dhaabadeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax dhaabad loo yeelay ahaansho (arrin).
deymbax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> Deyn lagu lahaa iska gudid (qof).	dhaabadeysnaan <i>m.f.dh eeg</i> dhaabadeysan. <i>ld</i> <i>dhaabadeysnaansho</i> .
deymbixid <i>m.f.dh eeg</i> deymbax ² . <i>ld deymbax¹</i> .	dhaabadeysnaansho <i>m.l/dh ld dhaaba-</i> <i>deysnaan</i> .
deymbixin <i>m.dh</i> Darka deynta laga qaato ee bankiga.	dhaabalo <i>m.dh</i> 1. Qallaco awrti qooqani isu geysato kolkay dagaallamayaan; qaniinyo. 2. Gubaabo.
deymi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof lacag iwm amaahin. <i>ld deyni</i> .	dhaaban ¹ <i>f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)</i> Wax meel lagu dhaabay noqosho.
deymin <i>m.f.dh eeg</i> deymi. <i>ld deymis, deynin</i> .	dhaaban ² <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> Wax meel lagu dhaabay ahaansho.
deymis <i>m.l ld deymin</i> .	dhaabasho <i>m.f.dh eeg</i> dhaabo.
deymoobid <i>m.f.dh eeg</i> deymow. <i>ld deynoobid</i> .	
deymow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax deyn galay noqosho. <i>ld deynow</i> .	
deyn ¹ <i>m.l (-no, m.l)</i> 1. Lacag iwm oo lays amaahsho. 2. Haadaan; jar.	
deyn ² <i>m.f.dh eeg</i> daa. <i>ld dayn</i> .	
deynhilato <i>m.dh</i> Shimbiro yaryar oo guryaha ka ag dhaqaqin oo gurubsata wixii ka daata badarka la tumayo.	
deyni <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld deymi</i> .	
deynin <i>m.dh ld deymin</i> .	

dhaabdaab *f.g1* (-bay, -btay) Wax, wax kale xoog ugu mudid.

dhaabdaabid *m.f.dh eeg* dhaabdaab

dhaabid *m.f.dh eeg* dhaab².

dhaabmid *m.f.dh eeg* dhaaban¹.

dhaabnaan *m.f.dh eeg* dhaaban². *ld* dhaabnaansho.

dhaabnaansho *m.//dh ld* **dhaabnaan**.

dhaabo *f.mg3* (-btay, -batay) Wax meel ku mudasho.

dhaaclayn *m.f.dh eeg* dhaaclee. *ld* **dhaalcayn**, **dhaclayn**.

dhaaclaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Xarig wax la dhacleeyay ahaansho. *ld* **dhaalcaysan**, **dhaclaysan**.

dhaaclaysnaan *m.f.dh eeg* dhaaclaysan. *ld* dhaaclaysnaansho, *dhaalcaysnaan*, *dhaalcaysnaansho*,

dhaaclaysnaansho *m.//dh ld* **dhaaclaysnaan**.

dhaacle *m.l* (-layaal, *m.//dh*) 1. Xarig dhuuban, afar dhudood ah, labada dacal bul ku leh, ka samaysan dun qurxooin oo gabdhaha dhexda ku xirtaan. 2. Suun ballaaran, bulal lagu qurxiyey oo fardaha qoorta loogu xiro. 3. Hab quruxsan, oo xarkaha afar dhudoodka ah loo sameeyo. *ld* **dhaalce**, **dhacle**.

dhaaclee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Xarig hab quruxsan oo afar dhudood ah u samayn. *ld* **dhaalcee**, **dhaclee**.

dhaad¹ *m.l* (-dad, *m.l*) Meesha kubku u yaryahay ee canqawga ka sarraya.

dhaad² *f.g1* (-day, -ddy) 1. Neef qoob ka xirid si aanu u cararin. 2. Dheri, xeero, burjiko iwm tolid. 3. Wax fahmid ama garasho (cid). *ld* **dhaag**.

dhaadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) 1. Wax qoobka laga xiray ahaansho (neef). 2. Wax la tolay ahaansho (dheri, xeero, burjiko iwm).

dhaadasho *m.f.dh eeg* dhaado.

dhaaddan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax ladnaani ka muuqato ahaansho (nafley).

dhaaddanaan *m.f.dh eeg* dhaaddan. *ld* **dhaaddanaansho**.

dhaaddanaansho *m.//dh eeg* dhaaddanow. *ld* **dhaaddanaan**.

dhaaddanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax dhaaddan noqosho (nafley).

dhaaddi *m.dh* Dhedo.

dhaaddin *m.dh* (-imo, *m.l*) Summad geela lagu dhigo oo ah xarriiq goobaaban oo dadban oo tagoogta lagu dhigo.

dhaaddisaar *m.l.kh* Dh. ah: neef markii uu dhalay rimay.

dhaadhad¹ *m.l* 1. Lacag aan la xoogsan oo qofka siyaba dadban ku soo gasha. 2. *ld* **dhaadhid**.

dhaadhad² *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) Meel hoose u degid.

dhaadhcici *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. *(f.g)* Cid hoos u dejin. 2. *(f.mg)* Ka dh.: arrin si fiican u fahamsiin.

dhaadhcicid *m.f.dh eeg* dhaadhad². *ld* **dhaadhad**¹ (2).

dhaadhcicin *m.f.dh eeg* dhaadhcici. *ld* **dhaadhcicis**.

dhaadhcicis *m.l ld* **dhaadhcicin**.

dhaadi *f.lg2* (-iyay, -isay) Qof wax u muujin.

dhaadid *m.f.dh eeg* dhaad². *ld* **dhaadis**, **dhaagid**.

dhaqadid *m.dh ld* **dhaqagid**.

dhaadin *m.f.dh eeg* dhaadi.

dhaadis *m.dh ld* **dhaadid**.

dhaadnaan *m.f.dh eeg* dhaadan. *ld* **dhaadnaansho**.

dhaadnaansho *m.//dh ld* **dhaadnaan**.

dhaado *f.g/mg3* (-aatay, -aadatay) 1. *(f.g)* Dhaad ka xirasho (neef). 2. *(f.g)* Gabar doonid. 3. *(f.mg)* Ku dh.: cid si kalsoonii ah isugu hallayn.

dhaaf *f.g/mg1* (-fay, -ftay) 1. *(f.g)* Meel ama wax weydaarasho ama gudbid. 2. *(f.g)* Wax faraha ka qaadid; deyn. 3. *(f.mg)* Ku dh.: wax sida ay yihiin u deyn. 4. *(f.mg)* Ku dh.: cid wax ammaano ahaan ugu dhiibasho.

dhaafdfhaaf *f.mg1* (-fay -ftay) U dh.: hor iyo gadaal u socosho.

dhaafdfhaafi *f.lg2* (-iyay, -isay) 1. Is dh.: wax si aan nidaamsanayn u dhigid; wax isweydaarin. 2. Is dh.: wax isku dhafid.

dhaafdfhaafid *m.f.dh eeg* dhaafdfhaaf.

dhaafdfhaafin *m.f.dh eeg* dhaafdfhaafi.

dhaafdfhaafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Is dh.: wax la dhaafdfhaifiyay ahaansho.

dhaafdfhaafsanan *m.f.dh eeg* dhaafdfhaafsan. *ld* **dhaafdfhaafsanansho**.

dhaafdfhaafsanansho *m.//dh ld* **dhaafdfhaafsanan**.

dhaafi *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. *(f.g)* Wax meel ka gudbin. 2. *(f.g)* Wax, wax kale oo taagan ama ay isku dhinac u socdaan ka hormarin. 3. *(f.g)* Iyadoo sixir la adeegsanayo cid jirradeeda cid kale ku wareejin. 4. *(f.g)* Cid maawelo waqtii kaga lumin. 5. *(f.mg)* U dh.: cid wax, wax kale ugu beddelid.

dhaafid *m.f.dh eeg* dhaaf.

dhaafin *m.f.dh eeg* dhaafi. *ld* **dhaafis**.

dhaafis *m.l ld* **dhaafin**.

dhaafiye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/dh</i>) Warqad sharciyasan oo hal dal mar lagu geli karo lagagana soo noqon karo.	dhaamid <i>m.f.dh eeg</i> dhaan ² .
dhaafsad <i>m.l ld</i> dhaafsasho .	dhaamin <i>m.f.dh eeg</i> dhaami. <i>ld</i> dhaamis .
dhaafsan <i>f.g⁴</i> (-naa, -nayd) 1. Meel, wax meel kale ka shisheeya ahaansho. 2. Is dh.: qof dhuglaawe ah ama maahsan ahaansho.	dhaamis <i>m.l ld</i> dhaamin .
dhaafsanaan <i>m.f.dh eeg</i> dhaafsan. <i>ld</i> dhafsaanaansho .	dhaamnaan <i>m.f.dh eeg</i> dhaaman. <i>ld</i> dhaamnaansho .
dhaafsanaansho <i>m.l/dh ld</i> dhaafsanaan .	dhaamnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhaamnaan .
dhaafsasho <i>m.f.dh eeg</i> dhaafso. <i>ld</i> dhaafsad , dhafsi .	dhaan ¹ <i>m.l</i> (-aaman, <i>m.l</i>) 1. Doonidda iyo keenidda biyo meel fog laga doono. 2. Gaadiid weel biyo ku jiraan ama lagu doonayo saaranyahay.
dhaafsi <i>m.l ld</i> dhaafsasho .	dhaan ² <i>f.g/mg1</i> (-aamay, -aantay; -aami) 1. (<i>f.g</i>) Wax wasakh marin. 2. (<i>f.mg</i>) Wax, wax kale ka fiican ahaansho. 3. Ku dh.: wax, wax kale ku beddelasho.
dhaafsii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -iisay) Wax meel ka gudbin.	dhaandabaggaale <i>m.l</i> Dhaldhalaal biyo la moodo oo samaysma marka milicda kulul ee qorraxdu ku dhacdo meel yara durugsan; wirwir.
dhaafsiin <i>m.f.dh eeg</i> dhaafsii. <i>ld</i> dhaafsiis .	dhaandhaami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof, dhaandhaan ka dhigid.
dhaafsiisan <i>f.g⁴</i> (-snaa, -snayd) Meel, wax meel kale ka shisheeya ahaansho.	dhaandhaamid <i>m.f.dh eeg</i> dhaandhaan ² .
dhaafsiisnaan <i>m.f.dh eeg</i> dhaafsiisan. <i>ld</i> dhaafsiisnaansho .	dhaandhaamin <i>m.f.dh eeg</i> dhaandhaami. <i>ld</i> dhaandhaamis .
dhaafsiisnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhaafsiisnaan .	dhaandhaamis <i>m.l ld</i> dhaandhaamin .
dhaafso <i>f.lg3</i> (-saday, -satay) Wax, wax kale ku beddelasho.	dhaandhaamis <i>m.l</i> <i>Qof</i> aad u garaad yar oo maskaxda wax uga dhimmanyiihin.
dhaag <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) <i>ld</i> dhaad ² .	dhaandhaan ² <i>f.g1</i> (-aamay, -aantay; -aami) Qof aad u garaad yar oo maskaxda wax uga dhimmanyiihin noqosho.
dhaagid <i>m.dh ld</i> dhaadid .	dhaansad <i>m.l ld</i> dhaansasho .
dhaagid <i>m.dh</i> Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac shan dhibcood ku leh, dhinaca kalena lix. <i>ld</i> dhaadid .	dhaansan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Weel wax buuxa ahaansho.
dhaaji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Iyadoo lagu xumaynayo qof wuxuu yiri ama sameeyay ka daba sameyn.	dhaansanaan <i>m.f.dh eeg</i> dhaansan. <i>ld</i> dhaansanaansho .
dhaajin <i>m.f.dh eeg</i> dhaaji.	dhaansanaansho <i>m.l/dh ld</i> dhaansanaan .
dhaal <i>m.l</i> (-lal, <i>m.l</i>) 1. Dheri yar oo dhoobo ah. 2. Dhuun buuriga lagu nuugo. 3. Dhul bannaan oo biyo fariisin ah.	dhaansasho <i>m.f.dh eeg</i> dhaanso. <i>ld</i> dhaansad , dhaansi .
dhaalali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax dhalaalaya ka dhigid. 2. Adke ka dhigid.	dhaansi <i>m.l ld</i> dhaansasho .
dhaalcayn <i>m.dh ld</i> dhaaclayn .	dhaanso <i>f.g/mg3</i> (-saday, -satay) 1. (<i>f.g</i>) Weel buuxsasho. 2. (<i>f.mg</i>) Gaadiid biyo meel fog uga doonasho.
dhaalcaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> dhaaclaysan .	dhaantayn <i>m.f.dh eeg</i> dhaantee.
dhaalcaysnaan <i>m.dh ld</i> dhaaclaysnaan .	dhaantee <i>f.mg2</i> (-teeyay, -taysay) Dhaanto cayaarid.
dhaalcaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhaaclaysnaan .	dhaanto <i>m.dh</i> Nooc cayaaraha dhaqanka ka mid ah oo leh jaan, sacab iyo or.
dhaalce <i>m.l</i> (-cayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld</i> dhaacle .	dhaar <i>m.dh</i> Caddayn magaca Eebbe lagu adkeynayo in wax laga run sheegayo.
dhaalce <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) <i>ld</i> dhaaclee .	dhaaraan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Maro yar, aan cusbay oo la xirto inta hawl la hayo.
dhaali <i>m.l</i> Dheri yar oo dhoobo ka samaysan oo wax lagu karsado bunkana lagu dubto.	dhaarasho <i>m.f.dh eeg</i> dhaaro.
dhaaman <i>f.mg4</i> (-mnaa, -mnayd) Dhar iwm wax la dhaamay ahaansho.	dhaari ¹ <i>m.l/dh</i> Erey ereyada lammame ah lagu isticmaalo oo tilmaama “qof wax khabiir ku ah”, sida: fardadh.: fardafuulyahan.
dhaameel <i>m.l.u</i> Abqo.	
dhaameelsasho <i>m.f.dh eeg</i> dhaameelso.	
dhaameelso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Dhaameel gurasho.	
dhaami <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. Ceel biyo ka doonid. 2. Weel buuxin.	

dhaari² *f.g1/2* (-ryay, -riday/-risay; -ryi) Naas caaniihii laga idaystay nuugid.

dhaari³ *f.g2* (-iyay, -isay) Qof dhaar marin.

dhaarin *m.db eeg* dhaari³. *ld* **dhaaryid**.

dhaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Ku dh.: dhaar marid.

dhaarsad *m.l ld* **dhaarasho**.

dhaarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof, wax dhaartay ahaansho.

dhaarsanaan *m.fdh eeg* dhaarsan. *ld* **dhaarsanaansho**.

dhaarsanaansho *m.l/dh ld* **dhaarsanaan**.

dhaarsasho *m.f.dh eeg* dhaarso. *ld* **dhaarsad**.

dhaarshil *m.l* Dheef yar oo aan waxtar weyn lahayn oo lagu eedoobo.

dhaarso *f.g3* (-saday, -satay) Qof dhaar marsasho.

dhaaryid *m.f.dh eeg* dhaari². *ld* **dhaarin**.

dhaashad *m.f.l eeg* dhaasho. *ld* **dhaashi**.

dhaashi *m.l* 1. Dufan ama labeen udug leh oo oogada la marsado. 2. *ld* **dhaashasho**.

dhaasho *f.g3* (-shaday, -shatay) Dhaashi marcasho.

dhaaw¹ *m.l* 1. Habaar; Inkaar. 2. Daaweynta Jin, dabayl iwm cid laga daweyyo. 3. *ld* **dhaawid**. *ld* **dhw¹**.

dhaaw² *f.g1* (-way, -wday) 1. Cid habaarid. 2. Cid Jin, dabayl iwm ka daaweyn. 3. *ld* **dhw²**.

dhaawac¹ *m.l* (-cyo, *m.db*) Nabar xanuun leh oo oogada ku dhaca.

dhaawac² *m.l* (-cyo, *m.db*) (*daaw*) Kala go'a qaab dhiska xubin ama sooh oo ay keento dhibaato dibedda ugu timid.

dhaawac³ *f.g1* (-cay, -cday; -wici) Nafley nabar xanuun leh gaarsiin.

dhaawacan¹ *f.mg1* (-cmay, -cantay; -cmi) Wax dhaawac gaarey noqosho.

dhaawacan² *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Wax dhaawac gaarey ahaansho.

dhaawacmid *m.f.dh eeg* dhaawacan¹.

dhaawacnaan *m.f.dh eeg* dhaawacan². *ld* **dhaawacnaansho**.

dhaawacnaansho *m.l/dh ld* **dhaawacnaan**.

dhaawan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la dhaaway ahaansho. *ld* **dhwawan**.

dhaawanaan *m.f.dh eeg* dhaawan. *ld* **dhaawanaansho**, **dhawanaan**, **dhwanaansho**.

dhaawanaansho *m.l/dh ld* **dhaawanaan**.

dhaawasho *m.f.dh eeg* dhaawo. *ld* **dhwasho**.

dhaawicid *m.f.dh eeg* dhaawac².

dhaawid *m.f.dh eeg* dhaaw². *ld* **dhaaw¹**, **dhaawis**, **dhw¹**, **dhwid**, **dhwis**.

dhaawis *m.db ld* **dhaawid**.

dhaawo *f.g3* (-wday, -watay) 1. Cid in dhibaato ku dhacdo u Alla tuugid. 2. Cid Jin, dabayl iwm ka dabiibasho. *ld* **dhwawo**.

dhaaxa *fk* Inta badan, marar, badan, badanaa, aalaa. Tus. "Dh. buu ku sugay". *ld* **dhaaxaa**.

dhaaxaa *fk*. *ld* **dhaaxa**.

dhaay *m.l ld* **dhay²**.

dhaayatiix *m.l* Dh. ah: wax aad u qurxoon.

dhaayin *m.l* Caws qoyan ku sii dambeeyo.

dhaayo *m.l* Xubnaha aragga; indhaha.

dhab *m.db* 1. Wax run ah oo kaftan iyo ciyaa ahayn; xaqiig. 2. Xuddunta iyo lowyaha inta u dhexeysa (dad).

dhabaabacayn *m.f.dh eeg* dhabaabacee. *ld* **dhabaabacays**, **dhabaabaco**.

dhabaabacays *m.l ld* **dhabaabacayn**.

dhabaabacee *f.mg2* (-ceeyay, -caysay) Hab dhabaabaco ah u ordid (geel).

dhabaabaco *m.db* Hab geelu u ordo oo afarta addinba mar qaado. *ld* **dhabaabacayn**.

dhabaalayn *m.f.dh eeg* dhabaalee. *ld* **dhabaalo**.

dhabaalee *f.g2* (-leeyay, -laysay) 1. Dhabaalee ku dhufasho. 2. Gubaabin.

dhabaalo *m.db ld* **dhabaalayn**.

dhabaalyee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) Nafley canaanasho.

dhabaalyeyn *m.f.dh eeg* dhabaalyee. *ld* **dhabaalyo**.

dhabaalyo *m.db ld* **dhabaalyeyn**.

dhabaandhaw¹ *m.l* 1. Si aayar ah oo gacanta loogu garaaco carruurta marka la seexinayo. 2. Hadal guubaabo ah oo si is daba joog ah cid loogu yiraashdo. *ld* **dhabaandhebid**.

dhabaandhaw² *f.g1* (-dhebay, -dhawday; -dhebi) 1. Ilmo la seexinayo, si tartiib ah oo aan kala go' lahayn gacanta ugu garaacid. 2. Haldal guubaabo ah oo si is daba joog ah cid loogu yiraashdo.

dhabaandhebid *m.f.dh eeg* dhabaandhaw². *ld* **dhabaandhaw¹**.

dhabab¹ *m.l ld* **dhababid**.

dhabab² *f.g1* (-bay, -btay) Meel duleesha awdid.

dhababan *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Meel duleesha wax la dhababay ahaansho.

dhababid *m.f.dh eeg* dhabab². *ld* **dhabab¹**.

dhababnaan *m.f.dh eeg* dhababan. *ld* **dhababnaansho**.

dhababnaansho *m.l/dh ld* **dhababnaan**.

dhabab *m.l ld* **dhabasho**.

dhaban¹ *m.l* (-nno, *m.db*) Wejiga labadiisa dhinac midkood.

dhaban² *m.db* (*xis*) Tiro laba u qaybsanta.

dhaban³ *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la dhabay ahaansho.

dhabankoolis <i>m.l</i> Geed yar oo buruq kulucusan leh.	dhabar-garaac² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) Gabar la guursanayo xoog kula bixid. <i>ld</i> duud-garaac² .
dhabannaanayn <i>m.f.dh eeg</i> dhabannaanee.	dhabar-garaacasho <i>m.f.dh eeg</i> dhabar-garaaco. <i>ld</i> duud-garaacasho .
dhabannaanee <i>f.g²</i> (-neeyay, -neysay) Qof dhabbaaxo dhabnaha kala dhicid.	dhabar-garaacid <i>m.f.dh eeg</i> dhabar-garaac ² . <i>ld</i> duud-garaacid .
dhabannaano <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Si xoog leh oo cid sacab fidsan dhabanka looga dhufto.	dhabar-garaaco <i>f.g³</i> (-cday, -catay) Gabar la guursanayo xoog kula bixid. <i>ld</i> duud-garaaco .
dhabannacaso <i>m.dh</i> Miro digireed oo aan weli bislaan.	dhabarjab¹ <i>m.l</i> 1. Dh. ah: hawl culus oo lagu daalo. 2. Dh. ah: arrin aan lagu guulaysan. 3. <i>ld</i> dhabarjabid .
dhabannahayn <i>m.dh</i> Fikir iyo walaac oo sacabka dhabanka lagu qabto. <i>ld</i> dhabannahays .	dhabarjab² <i>f.mg¹</i> (-bay, -btay) Ku dh.: hawl culus ku daalid.
dhabaq¹ <i>m.l</i> 1. Sacab, durbaan iwm oo ciyaar, hees iwm loo tumay oo aan laysla helin. 2. Dhiin yar, baaldacarka fiiddiisa ku samaysma, sida malabka u macaan oo la cuno.	dhabarjabid <i>m.f.dh eeg</i> dhabarjab ² . <i>ld</i> dhabarjab¹ (3).
dhabaq² <i>f.mg¹</i> (-bqay, -baqday; -bqi) Sacab, durbaan iwm oo hees, ciyaar iwm loo tumayo isla heli waayid.	dhabarjebi <i>f.g²</i> (-iyay, -isay) 1. Qof hawl dhib badan ku qabasho. 2. Gadaal ka soo wareerid (cadaw iwm).
dhabaqsan <i>f.mg⁴</i> (-naa, -nayd) Wax la dhabqiyey ahaansho.	dhabarjebin¹ <i>m.l</i> Heerka bislaanshaha miraha ee gahayrnimada ka dambeeyaa.
dhabaqsanaan <i>m.f.dh eeg</i> dhabaqsan. <i>ld</i> dhabaqsanaansho .	dhabarjebin² <i>m.f.dh eeg</i> dhabarjebi. <i>ld</i> dhabarjebis .
dhabaqsanaansho <i>m.l/dh ld</i> dhabaqsanaan .	dhabarjebis <i>m.l ld</i> dhabarjebin² .
dhabaqsasho <i>m.f.dh eeg</i> dhabaqso.	dhabarjepshe <i>m.l</i> Cudur xanuun leh oo ku dhaca dhabarka nafleyda.
dhabaqso <i>f.g³</i> (-saday, -satay) Wax macaan cunid.	dhabarjeedi <i>f.mg²</i> (-iyay, -isay) 1. Cararid. 2. Cid wax u diidid.
dhabaqtir¹ <i>m.l ld</i> dhabaqtirid .	dhabarjeedin <i>m.f.dh eeg</i> dhabarjeedi. <i>ld</i> dhabarjeedis .
dhabaqtir² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax dhabaqsan dhabqa ka saarid.	dhabarjeidis <i>m.l ld</i> dhabarjeedin .
dhabaqtiran <i>f.mg⁴</i> (-rnaa, -rnayd) Wax la dhabaqtiray ahaansho.	dhabarxanuun <i>m.l</i> Xanuun dhabarka ku dhaca.
dhabaqtirid <i>m.f.dh eeg</i> dhabaqtir ² . <i>ld</i> dhabaqtir¹ .	dhabas¹ <i>m.l</i> Koore duug ah.
dhabaqtirnaan <i>m.f.dh eeg</i> dhabaqtiran. <i>ld</i> dhabaqtirnaansho .	dhabas² <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) Wadaan aad u dhammaatay.
dhabaqtirnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhabaqtirnaan .	dhabasho <i>m.f.dh eeg</i> dhabo. <i>ld</i> dhabad .
dhabar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Oogada nafleyda, inta ka bilaabata surka salkisa ilaa meesha lafdhabartu ku dhammaato; dul.	dhabataysad <i>m.l ld</i> dhabataysasho .
dhabar-adag <i>f.mg⁴</i> (-dkaa, -dkayd) Qof hawsha adkaysi u leh ahaansho.	dhabataysasho <i>m.f.dh eeg</i> dhabatayso. <i>ld</i> dhabataysad, dhabataysi .
dhabar-adayg <i>m.l</i> Adkaysi loo yeesho hawl. <i>ld</i> dhabataysi <i>m.l ld</i> dhabataysasho .	dhabatayso <i>f.g³</i> (-stay, -satay) Qof qumanyaysasho.
dhabar-adkaan <i>m.f.dh eeg</i> dhabaradag. <i>ld</i> dhabato <i>m.dh</i> Karti isha dadku leedahay oo la rumaysanyahay inay cid wax ku yeeli karto.	dhabato <i>m.dh</i> Karti isha dadku leedahay oo la rumaysanyahay inay cid wax ku yeeli karto.
dhabar-adkaan <i>m.f.dh eeg</i> dhabar-adkaansho.	dhabayn <i>m.f.dh eeg</i> dhabee.
dhabar-adkaansho <i>m.l/dh ld</i> dhabar-adkaan .	dhabayoco <i>m.dh.kh</i> Dh. ah: qof saqajaan ah.
dhabar-daaco <i>m.dh</i> Godnaanta dhabarku ku yeesho dusha sare.	dhabbabireed <i>m.l</i> Jidka tareenku maro.
dhabar-garaac¹ <i>m.l</i> Xoog kula bixidda gabar la guursanayo. <i>ld</i> duud-garaac¹ .	dhabbac¹ <i>m.l</i> 1. Si loo seexo oo qofku caloosha dhulka dhigto. 2. <i>ld</i> dhabbicid .
	dhabbac² <i>f.g/mg¹</i> (-cay, -cday; -bici) Si loo seexo oo qofku caloosha dhulka dhigid.
	dhabbacan <i>f.mg⁴</i> (-cnaa, -cnayd) Wax dhabbac u jiifa ahaansho.

dhabbacasho *m.f.dh eeg* dhabbaco. *ld*
dhambacaadsad, **dhambacaadsasho**,
dhambacaadsi.
dhabbacnaan *m.f.dh eeg* dhabbacan. *ld*
dhabbcnaa.
dhabbacnaansho *m.ll/dh ld* **dhabbcnaa**.
dhabbac *f.g/mg3* (-cday, -catay) Dhabbac u
 jiifasho (qof). *ld* **dhambacaa**.
dhabbagacal *m.l* Wadiiqo yar oo isku xirta
 laba qoys oo deris ah.
dhabbagal¹ *m.l* 1. Waddada geelu ku arooro.
 2. *ld* **dhabbagelid**.
dhabbagal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) U
 dh.: arrin u kuur gelid.
dhabbagelid *m.f.dh eeg* dhabbagal². *ld*
 dhabbagal¹ (2).
dhabbaqayn *m.f.dh eeg* dhabbaqee.
dhabbaqee *f.g2* (-qeeyay, -qaysay) Cid
 gardarro kula kicid.
dhabbaqo *m.db* Gardarro.
dhabbaqoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ku dh.:
 gardarro ku kicid.
dhabbaqood *m.f.l eeg* dhabbaqoo.
dhabbar *m.db* Bartamaha habeenka.
dhabbayn *m.f.dh eeg* dhabbee.
dhabbe *m.l* (-bayaal), *m.ll/dh* Jid ay baabuurga,
 xoolaha iwm maraan oo cagta lagu bixiyey.
ld **dhabbo**.
dhabbee *f.mg2* (-beeyay, -baysay) 1. Waddo
 si joogto ah u marid. 2. Xaskul la duugay
 tumid.
dhabbicid *m.f.dh eeg* dhabbac². *ld* **dhabbac¹**
 (2).
dhabbis¹ *m.l ld* **dhabbisid**.
dhabbis² *f.g/mg1* (-say, -stay) 1. Is dh.: wax
 hurda iska dhigid. 2. U dh.: wax u qabasho.
dhabbisid *m.f.dh eeg* dhabbis². *ld* **dhabbis¹**.
dhabbo *m.l ld* **dhabbe**.
dhabcaal¹ *m.l* (-llo, *m.db*) Nin aan hantidiisa
 waxba ka bixinin; bakhayl, muudal.
dhabcaal² *m.db* (-lo, *m.l*) Naag aan
 hantideeda wax ka bixin. *ld* **dhabcaalad**.
dhabcaalad *m.db ld* **dhabcaal²**.
dhabcaalnimo *m.db* Dhabcaal ahaansho.
dhabcaan *m.db ld* **dhabcan**.
dhabcan *m.db* Xaar lo aad oo qoyan; faanto. *ld*
 dhabcanaan.
dhabdarro *m.db* Gardarro.
dhabdarroo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ku dh.:
 cid dhabdarro kula kicid.
dhabdarrood *m.f.l eeg* dhabdarroo.
dhabbee *f.mg2* (-beeyay, -baysay) Ka dh.: wax
 dhab ka dhigid.
dhabbel *m.db* (-lo, *m.l*) Naag maamulka
 guriga aad ugu fiican; gaari.

dhabbeelnimo *m.db* Dhabeel ahaansho.
dhabbeeloobid *m.f.dh eeg* dhabeelow.
dhabbeelow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi)
 Dhabeel noqosho.
dhabgeli *f.g2* (-iyay, -isay) Isu dh.: waxyaabo
 meel wada gelin.
dhabgelin *m.f.dh eeg* dhabgeli.
dhabbiil¹ *m.db* 1. Dhaqaaleynta iyo tashiilidda
 hantida. 2. Quuddarraynta. *ld* **dhabbiilid**.
dhabbiil² *f.g1* (-iilay, -iishay) 1. Wax tashiilid.
 2. Wax quuddarrayn.
dhabbiilid *m.f.dh eeg* dhabiil². *ld* **dhabbiil¹**.
dhabbiiltamid *m.f.dh eeg* dhabiiltan². *ld*
 dhabiiltan¹.
dhabbiiltan¹ *m.l* Si dhab ah oo loo xisaabtamo.
ld **dhabbiiltamid**.
dhabbiiltan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Si
 dhab ah u xisaabtamiid.
dhabji *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dhabqi**.
dhabjin *m.db ld* **dhabqin**.
dhabjis *m.l ld* **dhabqin**.
dhabnaan *m.f.dh eeg* dhaban³. *ld* **dhab-**
 naansho.
dhabnaansho *m.ll/dh ld* **dhabnaan**.
dhabo *f.mg3* (-btay, -batay) Dhaqdhaqaqid,
 kicid (dhabayl).
dhaboobid *m.f.dh eeg* dhabow.
dhabow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Dhab
 noqosho.
dhabqalallayn *m.f.dh eeg* dhabqalallee.
dhabqalallee *f.g2* (-leeyay, -leysay) Wax
 dhabqalallo ku sameyn.
dhabqalallo *m.db.kh* Dh. ah: qof maankiisa
 wax u dhimmanyihii; dhaandhaan; sascac;
 sawir.
dhabqi *f.g2* (-iyay, -isay) Cayaar, hees iwm
 dhabaq gelin. *ld* **dhabji**.
dhabqid *m.f.dh eeg* dhabaq².
dhabqin *m.f.dh eeg* dhabqi. *ld* **dhabjin**,
dhabjis, **dhabqis**.
dhabqis *m.l ld* **dhabqin**.
dhabro *m.db* Cudur dhabarka xoolaha ku
 dhaca oo iin u yeela.
dhabuulaq¹ *m.l* Raad dad oo isku noqnoqday.
dhabuulaq² *f.mg1* (-qay, -qday) Raad dad
 isku noqnoqasho.
dhabuuliqid *m.f.dh eeg* dhabuulaq².
dhabxanag *m.l* Dahaarka jilicsan ee hoos kaga
 dheggan qalka sare ee afka. *ld* **dhanxalag**,
dhanxanag, **dhanxarag**.
dhac¹ *m.l* 1. Si xoog iyo sharcidarro ah oo
 hanti cid kale leedahay lagu qaato. 2. Dh. ah:
 hanti si xoog iyo sharcidarro ah lagu soo
 qaataay. 3. *ld* **dhicid**.

dhac² *f.g/mg1* (-cay, -cday; -dhici) 1. *(f.g)* Hanti cid kale leedahay si xoog iyo sharcidarro ah ku qaadid. 2. *(f.g)* La dh.: ul, karbaash, gacan iwm wax ku garaacid. 3. *(f.g)* Dhurwaa habeen xero xoolo ku jiraan weerarid. Tus. "Dhurwaa baa xeradii u dhacay". 4. *(f.mg)* Wax meel sare ka soo dillaamid. 5. *(f.mg)* Ku dh.: imtixaan ku gudbi waayid. 6. *(f.mg)* Qorrax, dayax iwm godgelid. 7. *(f.mg)* Wax waqtii loogu talaggalay dhammaysasho. 8. *(f.mg)* Dabayl xoog u socosh. 9. *(f.mg)* Xabbad iwm qarxasho. 10. *(f.mg)* Wax culus oo aan la filayn soo kordhid. 11. *(f.mg)* La dh.: wax si aad ah ugu bogid. 12. *(f.mg)* Ku dh.: wax aan laga fiirsan falid. 13. *(f.mg)* Ku dh.: dhar iwm lebbisasho. 14. U dh.: si dhuumasho ah wax u boobid. 15. *(f.mg)* Biyo aan loo miyayn cabbid (xoolo).

dhacaamid *m.f.dh eeg* dhacaan³. *ld* **dheecamid**.

dhacaan¹ *m.l (-aamo, m.dh)* Hoore layiig ah oo ka yimaada nabar ama dhaawac gaaray oogada noole. *ld* **dheecaan¹**.

dhacaan² *m.l (bay.)* Hab hawleed uu qanjir dhiigga ama dhaacaanka soohyada wax kala soo baxo oo kaddib u beddel kiimikaad ku sameeyo si uu u soo saaro walax lagu isticmaali karo jirka dheexdiisa ama dibedda looga saarayo.

dhacaan³ *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Oogada noole nabar ama dhaawac gaaray awgeed hoore layiig ah ka imaansho. *ld* **dheecaan²**.

dhacaan-ganaceed *m.l (-dyo, m.dh) (c.nafl.)* Dhacaanka ka qayb qaata dheefshiidka oo laga sameeyo ganaca. Soo saarkeed waxa kiciya hormoonayaal laga soo daayo xiidmaha qayb ka mid ah (duwoodenam) oo ayagana ay kicisay taabasha cunnada caloosha ka soo dagtay.

dhacadiid¹ *m.l* Si loo seexdo oo qofku dhabarka dhulka dhigo. *ld* **dhacadiid¹**.

dhacadiid² *f.mg1* (-day, -dday) Qof dhabar u seexasho. *ld* **dhacdiid²**.

dhacadiidid *m.f.dh eeg* dacadiid². *ld* **dhacadiid¹**, **dhacdiid¹**, **dhacdiidid**.

dhacadiidsad *m.l ld* **dhacadiidsasho**.

dhacadiidsasho *m.f.dh eeg* dhacadiidso. *ld* **dhacadiidsad**, **dhacadiidsi**, **dhacdiidsad**.

dhacadiidsi *m.l ld* **dhacadiidsasho**.

dhacadiidso *f.mg3* (-saday, -satay) Dacdiid u seexasho. *ld* **dhacdiidso**.

dhacamaggal *m.l.u ld* **dhacmaggal**.

dhacami *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dhacmi**.

dhacamin *m.dh ld* **dhacmin**.

dhacamis *m.l ld* **dhacmin**.

dhacan¹ *m.dh (-cmo, m.l)* Ood weyn oo xeryaha afka laga saaro; oodafo; jiitin; oodrogo; buuxsin.

dhacan² *f.mg1* (-cmay, -cantay; -cmi) La dhacay; xoolihii laga qaaday.

dhacan³ *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Qof la dhacay ahaansho.

dhacar *m.dh* 1. Cagaar soo baxa waqtiga jiilaalka ah. 2. Dhirta dhulka oomanaha ah ka baxda oo biyaha badan, oo xoolaha daaqayaan oomin. 3. Xoolaha, oo dhirta jaadkaas ah, la daajijo.

dhacarad *m.l ld* **dhacarasho**.

dhacarasho *m.f.dh eeg* dhacaro. *ld* **dhacarad**, **dhacarsad**, **dhacarsasho**, **dhacarsi**.

dhacarato *m.dh.u* Dadka xoolohooda geeya oo ku dhaqa dhuulka dhacarta leh oo oomanaha ah. *ld* **dhacarsato**.

dhacari *f.g2* (-iyay, -isay) Xolo meel dhacar leh soofin.

dhacarin *m.f.dh eeg* dhacari. *ld* **dhacaris**.

dhacaris *m.l ld* **dhacarin**.

dhacaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Dhul oomane ah oo dhacar leh, xoolo ku hayn oo ku dhaqaalayn; dhaqar daaqid. *ld* **dhacarso**.

dhacarsad *m.l ld* **dhacarasho**.

dhacarsasho *m.dh ld* **dhacarasho**.

dhacarsato *m.dh.u ld* **dhacarato**.

dhacarsi *m.l ld* **dhacarasho**.

dhacarso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **dhacaro**.

dhacdhad¹ *m.l* 1. Tabaryari darteed oo lala kufkufo; liiqliiq; dalanbaabbi. 2. Hal hal u qubasho; daadad. 3. Gefaf yaryar. 4. *ld* **dhaadhac 1 (3)**. 5. *ld* **dhacdhad¹**.

dhacdhad² *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) 1. Tabaryar darteed la kufkufasho; liiqliiqid; dalanbaabbin. 2. Dhawr mar dhicid.

dhacdhadicid *m.f.dh eeg* dhacdhad². *ld* **dhacdhad¹ (5)**, **dhicdhicid**.

dhacdidiid¹ *m.l ld* **dhacdidiid**.

dhacdidiid² *f.mg1* (-day, -dday) *ld* **dhacdidiid²**.

dhacdidiid *m.dh ld* **dhacdidiid**.

dhacdidiidsad *m.l ld* **dhacdidiidsasho**.

dhacdidiidsasho *m.dh ld* **dhacdidiidsasho**.

dhacdidiidsi *m.l ld* **dhacdidiidsasho**.

dhacdidiidso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **dhacdidiidso**.

dhacdo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Amar, arrin.

dhaclayn *m.dh ld* **dhaaclayn**.

dhaclaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* **dhaaclaysan**.

dhaclaysnaan *m.dh ld* **dhaaclaysnaan**.

dhaclaysnaansho *m.l/ld ld* **dhaaclaysnaansho**.

dhacle *m.l ld* dhaacle.
dhaclee *f.g2* (-leeyay, -leysay) *ld* dhaaclee.
dhacmaggal *m.l.u* Maqal ari oo aad u yar yar.
ld dhacmaggal.
dhacma-ku-dheg *m.l* Geesariyoodka.
dhacmi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Ood xaro xoolaad afka ka saarid. 2. Ood weyn, cufan, xero ku adkayn. *ld* dhacami.
dhacmid *m.f.dh eeg* dhacan².
dhacmin *m.f.dh eeg* dhacmi. *ld* dhacamin, dhacamis.
dhacnaan *m.f.dh eeg* dhacan³. *ld* dhacnaansho.
dhacnaansho *m.l/dh ld* dhacnaan.
dhacsaal¹ *m.dh* Daal aad u badan.
dhacsaal² *f.mg1* (-aalay, -aashay) Aad u daalid.
dhacsaalid *m.f.dh eeg* dhacsaal².
dhacsad *m.l ld* dhacsasho.
dhacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Biyo iwm wax heerkay joogeen hoos uga dhacay ahaansho. 2. Daawo, fiiso, iwm wax waqtigii loogu talaggalay dhaafay ahaansho.
dhacsanaan *m.f.dh eeg* dhacsan. *ld* dhacsanaansho.
dhacsanaansho *m.l/dh ld* dhacsanaan.
dhacsasho *m.f.dh eeg* dhacso. *ld* dhacsad, dhaci.
dhaci *m.l ld* dhacsasho.
dhacsi *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Qof wax fahamsiin.
dhaciin *m.f.dh eeg* dhacsi. *ld* dhaciis.
dhaciis *m.l ld* dhaciin.
dhacso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Qof wax laga dhacay xoog ku soo ceshasho. 2. Nirig naas maraq ka furasho.
dhad *f.mg1* (-day, -dday) 1. *ld* dhar 2. Caleen, ubax iwm nafaqo ama biyo la'aan awgeed la duubmid. 2. Wax huur u ah noqosho (badar).
dhadaambi¹ *m.l ld* dhadaambiyid.
dhadaambi² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Hor iyo gadaal u socosho. *ld* dharaambi².
dhadaambiyid *m.f.dh eeg* dhadaambi². *ld* dhadaambi¹, dharaambi¹, dharaambiyid.
dhaddig *m.l ld* dheddig.
dhaddigee *f.g/mg2* (-geeyay, -geysay) *ld* dheddigee.
dhaddigeyn *m.dh ld* dheddigeyn.
dhaddignimo *m.dh ld* dheddignimo.
dhaddigood *m.l ld* dheddigood.
dhadaab¹ *m.l* (-bbo, *m.dh*) Jaad geedaha ka mid ah oo xididkiisa laysku daweyo.

dhadhaab² *m.dh* (-bo, *m.l*) 1. Meel leh dhagax fidsan oo is haysta. 2. Meel maydka lagu dhaqo.
dhadhaab³ *m.dh* (-bo, *m.l*) (jool.) Walax adag ee qolofta dhulku ay si weyn uga samaysantahay; walaxdaas oo ka kooban macaadin; mararka qaarkood waxay ka koobantahay hal macdan oo kaliya, laakin sida badan waxay ka koobantahay dhawr macdannod.
dhadhaab-habe *m.l* (-ayaal, *m.l/dh*) (jool.) Dhadhaabaha iyagoo dusal leh awgeed, biyaha u oggolaada, tusaale biyaha roobka, inay dhex galaan dabadeedna ka dhex dusaan; tusaale fiican waxaa u ah dhadhaabaha nooqaan ah dhagax la yiraahdo dhagax bataax.
dhadhaab-lakabeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (jool.) Dhaqxaan u tuulmay dhadhaab salceedyo, badanaa lakabeedyo (sida, biyaha hoostooda) oo sameeya midka mid ah saddexda nooc ee waaweyn ee dhadhaabaha kuwaa oo sameeya oogada dhulka.
dhadhaab-saleed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (jool.) Dhagax adag amase waxyaalaha kale ee dabacsan ee ka hooseeya ciidda dhulka dushiisa. Mararka qaarkood dhagaxaas adag, boqoalaal mitiir buu ka hooseeyaa dhulka dushiisa, hase ahaatee inta badan waxaa laga helaa meelo ka gun gaaban. Meelaha janjeerkood u ama tiiradoodu aad u sarrayso, dhadhaabo saleedku waa qaawanyahay oo ma laha ciid daboosha.
dhadhaab-shiileed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (jool.) Dhadhaabaha ka timid magma dhalaashan oo adkaatay, waana mid ka mid ah saddexda nooc ee dhadhaabaha ee qolofka dhulku ay ka koobantahay.
dhadhaab-shileed-hoose *m.l* (-dyo ..., *m.dh*) (jool.) Dhadhaabo shiileed oo ku qaboobey (adkaaday) dhul aad u hooseeya, halkaas oo qaboobiddu gaabiso, macdanaha kala duwan ay waqtii qaadato wirqeysigooda.
dhadhaar¹ *m.l ld* dhardhaar¹.
dhadhaar² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* dhardhaar⁴.
dhadhaarad *m.l ld* dhardhaarasho.
dhadhaaran *f.mg4* (-rana, -rnayd) *ld* dhardhaaran.
dhadhaarsho *m.dh ld* dhardhaarasho.
dhadhaarid *m.dh ld* dhardhaarid.
dhadhaarnaan *m.dh ld* dhardhaarnaan.
dhadhaarnaansho *m.l/dh ld* dhardhaarnaan.
dhadhaaro *f.g3* (-rtay, -ratay) *ld* dhardhaaro.

dhadhab¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) 1. Riyo hadal leh oo aan la xusuusan marka la tooso; qarow. 2. <i>ld</i> dhadhalid.	dhadhen² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) <i>ld</i> dhadhan².
dhadhab² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) 1. Hurdada gudaheeda muuqallo kala jaad ah, maanka ku arkid; riyood. 2. Ku dh.: wax la jecelyahay ku qarwid.	dhadhensad <i>m.l ld</i> dadhansasho.
dhadhabid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dhadhab². <i>ld</i> dhadhab¹ (2).	dhadhensasho <i>m.dh ld</i> dadhansasho.
dhadhamarraac <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.dh</i>) Dhuuniraac. <i>ld</i> dhandhamarraac.	dhadhensi <i>m.l ld</i> dadhansasho.
dhadhami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dhadhankooda hubin. <i>ld</i> dhadhemi, dhandhami, dhandhemi, dhedhemi.	dhadhensii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> dadhansii.
dhadhamid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dhadhan². <i>ld</i> dhadhemid, dhandhamid, dhandhemid, dhedhemid.	dhadhensiin <i>m.dh ld</i> dadhansiiin.
dhadhamin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dhadhami. <i>ld</i> dhadhamis, dhadhemin, dhadhemis, dhandhamin, dhand.	dhadhenso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> dadhanso.
dhadhamis <i>m.l ld</i> dhadhamin.	dhadhiin <i>m.dh</i> (-nno, <i>m.l</i>) Meel buur dhinaceed ah oo biyo ka soo baxaan.
dhadhamo <i>m.dh</i> In yar oo wax dhadhankooda lagu ogaado. <i>ld</i> dhadhemo, dhandhamo, dhandhemo, dhedhemo.	dhadhi <i>m.l ld</i> dhagi.
dhadhan¹ <i>m.l</i> 1. Dareenka carrabku gudbiyo marka uu cunto, cabbitaan iwm la kulmo. 2. Macaan. <i>ld</i> dhadhen¹, dhandhan¹, dhandhen¹, dhedhen¹.	dhadid <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>jugr.</i>) Dhibco biyood yar yar oo isku cufan oo ay wehliyaan qiiq ama saxarro boodh ah. Dhadada waxaa laga helaa qaybaha hoose ee gibilka.
dhadhan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) 1. Wax dhadhankooda carrabka ku garasho. 2. Cunto, cabbid iwm macaankooda dareemid. <i>ld</i> dhadhen², dhandhan², dhandhen², dhedhen².	dhaf <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) 1. Isku dh.: wax, wax kale oo aan noociisa ahayn ku darid. 2. Isku dh.: wax, wax kale oo aan noociisa ahayn ku biirid.
dhadhansad <i>m.l ld</i> dadhansasho.	dhafaag <i>m.l</i> Budo hoore lagu qasay oo aan jilicsanayn. <i>ld</i> dhafaag.
dhadhansasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dadhanso. <i>ld</i> dhadhansad, dhadhansi, dhadhensad, dhadhensasho, d	dhafaaq <i>m.l ld</i> dhafaag.
dhadhansi <i>m.l ld</i> dadhansasho.	dhafan <i>f.mg1</i> (-fmay, -fantay; -fmi) Wax la dhafay noqosho.
dhadhansii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -iisay) Qof dhadhamo siin. <i>ld</i> dhadhensii, dhandhansii, dhandhensii, dhedhensii.	dhafan <i>f.mg2</i> (-fnaa, -fnayd) Wax la dhafay ahaansho.
dhadhansiin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dadhansii. <i>ld</i> dhadhansiis, dhadhensiin, dhadhensiis, dhandhansiis.	dhadfandhaaf <i>m.l</i> 1. Fal laba dhinac oo iska soo horjeeda si darandoori ah isu weydaarin. 2. Hab wax loo taxo iyadoo laba wax oo aan isku nooc ahayn si talantaalli ah la isugu xijinayo.
dhadhansiis <i>m.l ld</i> dadhansiiin.	dhafan-midab-ileys <i>m.dh</i> (-syo, <i>m.dh</i>) (<i>ftis.</i>) Kaah birlabdanabeeed leh isku jir hirbaacyo kala duwan, lagumana soo koobi karo kaahyada la arki karo; badan midab-ileys.
dhadhanso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax dhadhankooda macaansasho. <i>ld</i> dhadheno, dhandhanso, dhandheno, dhedheno.	dhafar¹ <i>m.l</i> 1. Soo jeed habeennimo. 2. (-rro, <i>m.dh</i>) Xarig dheer dabagelis leh oo reeryada lagaga xiro. 3. <i>ld</i> dhafrid.
dhadhem¹ <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> dhadhami.	dhafar² <i>m.dh</i> Habeen dhan oo digri lagu soo jeedo gaar ahaan siyaarooyinka.
dhadhemid <i>m.dh</i> <i>ld</i> dhadhamid.	dhafar³ <i>f.mg1</i> (-fray, -fartay; -fri) Habeen dhan soo jeedid (cid).
dhadhemin <i>m.dh</i> <i>ld</i> dhadhamin.	dhafarsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax dhafar hayo ahaansho (qof). 2. Wax dhafar lagu xiray ahaansho (awr).
dhadhemis <i>m.l ld</i> dhadhamin.	dhafarsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> dhafarsan. <i>ld</i> dhafarsanaansho.
dhadhemo <i>m.dh</i> <i>ld</i> dhadhamo.	dhafarsanaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> dhafarsanaan.
dhadhen¹ <i>m.l ld</i> dhadhan¹.	dhafaruur <i>m.l</i> Geed gaab laamo dhuudhuuban oo miro hurdi ah macaan oo la cuno leh.
	dhafdfhaf <i>m.l</i> D. ah: waxyaabo badan, kala nooc ah oo isku jira.

dhafid *m.f.db eeg dhaf.*
dhafmid *m.f.db eeg dhafan¹.*
dhafnaan *m.f.db eeg dhafan².* *ld dhafnaansho.*
dhafnaansho *m./lh ld dhafnaan.*
dhafoor *m.l (-rro, m.db)* Meesha godan ee u dhexeya isha iyo dhegta dadka.
dhafoorshiid *m.db* Summad geel oo laba barood oo dab ah oo dhaforrada lagu dhigo.
dhafri *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid inay dhafarto ku kalifid. 2. Xarig dhafar ah awr ku dhejin.
dhafrid *m.f.db eeg dhafar³.* *ld dhafar¹* (3).
dhafrin *m.f.db eeg dhafri.* *ld dhafris.*
dhafris *m.l ld dhafrin.*
dhafrisan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la dhafriyay ahaansho.
dhafrisanaan *m.f.db eeg dhafisan.* *ld dhafrisanaansho.*
dhafrisanaansho *m./lh ld dhafrisanaan.*
dhag *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo dilka.
dhagaati *m./lh (-iyo, m.l) ld dhegaati.*
dhagadhaal *m.l* Dhul ka kooban meel dhagax ah iyo meel ciid ah oo kala qaybsan.
dhagar¹ *m.db* Khayaano.
dhagar² *f.g1 (-gray, -gartay; -gri)* Khayaano cid ku samayn.
dhagarley *m.db* Haweeney dhagar badan. *ld dhagarrey.*
dhagarlow *m.l ld dhagarqabe.*
dhagarqabe *m.l (-bayaal, m./lh)* Qof cid dhagar ka galay. *ld dhagarlow, dhaggarre, dhagarrow.*
dhagarre *m.l ld dhagarqabe.*
dhagarrey *m.db ld dhagarley.*
dhagarrow *m.l ld dhagarqabe.*
dhagax *m.l (-xyo/-gxaan, m.db)* Adke yaryar iyo waaweyn leh, buuraha ama dhulkahoose laga helo oo wax lagu dhisto.
dhagax-aboodi *m.l* Dhagax gaar ah oo la aaminsanyahay inuu daawo leeyahay.
dhagaxbaruur *m./lh (-rro, m.db)* Dhagax midab cad leh oo jilicsan.
dhagax-burbur-kiimikaad *m.l (kiim.)* Burburka ku dhaca dhadhaabaha ee ka dhasha falgalka kiimikaad.
dhagax-cas *m.l (jool.)* Dhadhaabo cas oo dhagax burburku uu soo saaro. Si weyn waxaa looga helaa gobollada kulaaleyda hursan, dh. c.ka waxaa ku jira ogsaydhyada bir iyo aluminiyam oo la biyo saaray.
dhagaxdhaal *m.l* Dhul meelina dhagax tahay, meelna ciid.
dhagaxdixeed *m./lh (-dyo, m.l)* Dhagax adag oo badanaa laga helo dhulalka biyo mareenka ah, sida togagga.

dhagax-lool *m.l (-llo, m.db)* Dhagax madow, xanaf leh oo birta lagu afeeyo; lisin.
dhagax-madoobe *m.l (jool.)* Dhagax ka mid ah dhadhaabaha faraha badan oo loo yaqaanno hadhaabo dhalan rogan.
dhagax-madow *m.l* Nooc ka mid ah dhagaxa adag, laga helo buuraha qaarkood oo markuu isku dhaco dab ka baxo.
dhagax-nuuradeed *m.l (jool.)* Dhagax ay muhiimtahay inuu ka koobnaado 50% kaalshiyam kaarbonayt.
dhagaxturaanturro *m.db* Wax kasta oo socod, hawl iwm xanniba oo ay la socon waayaan.
dhagax-xameetiyeed *m.l (daaw.)* Wax adag oo ka sameysan midableyda xameytida, kolesterool, iyo cusbo kaalshum, kuna sameysmi kara xameytihaysta.
dhagaxyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* Wax dhagax la dhacid. *ld dhagxi.*
dhagaxyeyn *m.f.db eeg dhagaxyee.* *ld dhagxin, dhagxis.*
dhagdhag *m.db.sh.r* Qosol aad u dheer oo aan kala go lahayn.
dhagi *m.db* Maalinta kala barkeeda ee qorraxdu aad u kulushahay. *ld dhadi.*
dhagrid *m.f.db eeg dhagar².*
dhagsii *f.g2 (-iiyay, -isay)* Qof ama wax diliid.
dhagsiin *m.f.db eeg dhagsii.*
dhaguf *m.db (-fyo, m.db)* Wadaan gabooowday.
dhagxi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld dhagaxyee.*
dhagxin *m.db ld dhagaxyeyn.*
dhagxis *m.l ld dhagaxyeyn.*
dhaji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Ku dh.: wax meel ku nabid. 2. Ku dh.: qof wax ku ilayn. *ld dheiji* (5).
dhaji *m.l (-iyo, m.db)* Nooc halaqa ka mid ah. *ld haldheiji.*
dhajin *m.f.db eeg dhaji.* *ld dhajis (3), dhejin, dhejis.*
dhajis *m.l* 1. Mas gaboobay. 2. Cudur caloosha ku dhaca oo mantag badan leh oo la aaminsanyahay inuu ka dhashay ilayn qof la ileeyay. 3. *ld dhajin.*
dhajisgoyn *m.db* Daaweynta cudurka dhejiska.
dhakaac *m.l* Qayb lafdhabarta ah.
dhakaaci *f.mg2 (-iyay, -isay)* Qosol ka dh.: aad u qoslid.
dhakaacin *m.f.db eeg dhakaaci.*
dhakaar *m.l* 1. Madaxa. 2. Dhafoor.
dhakaaryayn *m.f.db eeg dhakaaryee.*
dhakaaryee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* Cid dhakaarka ka garaacid.
dhakaaryo *m.db* Garaacidda qof dhakaarka laga garaaco.

dhakab *m.dh.sh.r* Dh. dheh: si fiican u qabo; dhabdheh.

dhakad *m.l ld* **dhakasho**.

dhakafaar¹ *m.l* 1. Yaab aad u weyn. 2. *ld* **dhakafaarid**.

dhakafaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Ku dh.: yaab weyn la kulmid. *ld* **dheg-kafaar², dhekafaar²**.

dhakafaari *f.g2* (-iyay, -isay) Cid, dhakafaar badid. *ld* **dheg-kafaari, dhekafaari**.

dhakafaarid *m.f.dh* *eeg* dhakafaar². *ld* **dhakafaar¹** (2), **dhakafaaris², dheg-kafaar¹, dhekafaar¹**, *dhe*

dhakafaarin *m.f.dh* *eeg* dhakafaari. *ld* **dhakafaaris¹, dheg-kafaarin, dhekafaarin, dhekafa**

dhakafaaris¹ *m.l ld* **dhakafaarin**.

dhakafaaris² *m.dh ld* **dhakafaarid**.

dhakafaarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dhakafaaray ahaansho. *ld* **dheg-kafaarsan, dhekafaarsan**.

dhakafaarsanaan *m.f.dh* *eeg* dhakafaarsan. *ld* **dhakafaarsanaansho, dheg-kafaarsanaan, dheg-kafaar**

dhakafaarsanaansho *m.l/ldh ld* **dhakafaarsanaan**.

dhakal *m.l* (-llo, *m.dh*) Haruub aad u yar.

dhakan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Qof maqal ka liita ahaansho. 2. U dh.: qof meel ku dhuuntay ahaansho.

dhakanaan *m.f.dh* *eeg* dhakan. *ld* **dhakanaansho**.

dhakanaansho *m.l/ldh ld* **dhakanaan**.

dhakasho *m.dh* 1. Dhuumashow. 2. *ld* **dhakad**. *eeg* dhako.

dhakaw *m.l* Tigin; dhidib; udub.

dhakhaatiir *m.dh ld* **takhaatiir**.

dhakhadhookh *m.l* (-kyo, *m.dh*) Qof dad ka qosliya.

dhakhsad *m.l ld* **dhaqsad**.

dhakhsaha *falgalka* *m.l* (*kiim*) Cabbir sheegaya xaddiga falgalaha ah ee qarsooma halbeeg ammineed kasta marka falgal kiimkaad dhacayo. Sidaa awgeed; waa cabbir muujinaya tirada is herdiyada wax ku oolka ah ee dhexmara molikuyuullada falgaleyaasha. Dhakhsaha falgal ku socdo waxa lagu cabbiri karaa dhakhsaha falgaleyaashu ku qarsoomaan ama maxsuulladu ku samaysmaan.

dhakhsasho *m.dh ld* **dhaqsasho**.

dhakhsisi *m.l ld* **dhaqsasho**.

dhakhsiiyo *m.l ld* **dhaqsad** (1).

dhakhs¹ *m.l ld* **dhaqsad** (1).

dhakhs² *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **dhaqs²**.

dhakhso-horsiimo-kowaad *m.l* (*kiim*) Falgalka dhakhsiiisu saamigal ku yahay ribnaanta mid ka mid ah walxaha falgalayaasha ah.

dhakhtar *m.l ld* **takhtar¹**.

dhakhtarnimo *m.dh ld* **takhtarnimo**.

dhako¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Madaxa meeshiisa sare, dhalo. 2. Meesha ugu sarraysa (guri, geed, buur iwm); fiin.

dhako² *f.mg3* (-kaday, -katay) 1. Iyadoo wax la qaadaayo ama wax laga cabsanaayo meel ku dhuumasho; gabbasho.

dhakool¹ *m.l* 1. Qof, wax meel cidla' ah taagan ama ka dhisan. 2. *ld* **dhakoolid**.

dhakool² *f.mg1* (-oolay, -ooshay) Qof, meel cidla' ah iska taagnaansho ama ka dhisnaansho.

dhakoolid *m.f.dh* *eeg* dhakool². *ld* **dhakool¹**.

dhal¹ *m.l* (-lal/-llal, *m.l*) 1. Ubad yaryar oo nafley; dhallaan; carruur; ilmo. 2. Firfir yaryar oo subag ah oo ay yeeshaan caano la lulayo.

dhal² *f.g/mg1* (-alay, -ashay) 1. (*f.g*) Nafley rimman ubad dihasho. 2. (*f.g*) Geed miro iwm yeelasho. 3. (*f.g*) Caano la lulay subag yeelasho. 4. (*f.mg*) Ilmo if imaan. Tus. "Wil baa dhashay".

dhalaad *m.l* (*daaw*) Caddaadka isha birteeda taaso keenta aragga oo xumaada.

dhalaal¹ *m.l* Iftiin indhaha qabto oo ka baxa walxaha qaarkood marka ilays ku dhaco. *ld* **dhalaal¹**.

dhalaal² *f.mg1* (-aalay, -aashay) 1. Muuqaal ifaaya yeelasho. 2. Dareere noqosho (adke). 3. Ka soo dh.: qof, hawl loo xilsaaray sidii la rabey u fulin. *ld* **dhalaal²**.

dhalaali *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dhalaalaya ka dhigid. *ld* **dhalali**.

dhalaalid *m.f.dh* *eeg* dhalaal². *ld* **dhalalid**.

dhalaalin¹ *m.f.dh* *eeg* dhalaali. *ld* **dhalaalis, dhalaalin**.

dhalaalin² *m.dh* (*fiis*) Dariiqada ama habka adke loogu beddelo hoor iyadoo la adeegsanayo kul iyo cadaadis.

dhalaalis *m.l ld* **dhalaalin**.

dhalaaliso *m.dh* Qabow aad u xun. *ld* **dhalaalyo, dhalaliso**.

dhalaalo *m.dh* 1. Caano iyo subag la isku daro oo carruurta yaryar la siiyo. 2. *ld* **dhalaalyo, dhalalayo**. Xanuun ilkaha laga dareemo marka ay la kulmaan wax qabow, macaan iwm. *ld* **dhalalo**.

dhalaalyo *m.dh ld* **dhalaaliso; dhalaalo**.

dhalaandhilo *m.l* Laba ciddiyood oo qoobabka ariga, lo'da iwm korkooda ku yaal oo yaryar.

dhalaandhuux *m.l* (bot.) Geed gaab ciinka u eg, aan caleen lahayn, laamo xubno leh yeesha iyo canano indhaha lagu daweeyo. *ld dhallaandhuux.*

dhalaashan *f.mg⁴* (-naa, -nayd) Wax la dhalaalshay ahaansho.

dhalaashanaan *m.f.db eeg* dhalaashan. *ld dhalaashanaansho.*

dhalaashanaansho *m.l/db ld dhalaashanaan.*

dhalad *m.l* 1. D. ah: qof fir wanaangsan ka soo jeeda. 2. *ld dhalasho.*

dhalaal¹ *m.l ld dhalaal¹.*

dhalaal² *f.mg¹* (-alay, -ashay) *ld dhalaal².*

dhalali *f.g²* (-iyay, -isay) *ld dhalaali.*

dhalalid *m.db ld dhalaalid.*

dhalalin *m.db ld dhalaalin.*

dhalaliso *m.db ld dhalaaliso.*

dhalalo *m.db ld dhalaalo.*

dhalaayo *m.db ld dhalaalo.*

dhalan *m.l* 1. Dabeecad. 2. Dir, fir, sinji. 3. Muuqal. 4. Caws waaweyn oo Aad u dheeraada. 5. Geedo doog leh.

dhalandhool¹ *m.l* Socodka la socdo waqtiga qorraxdu kulushahay; baqool. *ld dhalandhool¹.*

dhalandhool² *f.mg¹* (-oolay, -ooshay) Qorrax kulul ku socosho; baqoolid.

dhalandhooli *f.g²* (-iyay, -isay) Cid qorrax kulul ku socodsiin.

dhalandhoolid *m.f.db eeg* dhalandhool². *ld dhalandhool¹.*

dhalandhoolin *m.f.db eeg* dhalandhooli. *ld dhalandhoolis.*

dhalandhoolis *m.l ld dhalandhoolin.*

dhalandoori *f.g²* (-iyay, -isay) Wax dhalankooda beddedid.

dhalandoorin *m.f.db eeg* dhalandoori. *ld dhalandooris.*

dhalandooris *m.l ld dhalandoorin.*

dhalandorsan *f.mg⁴* (-naa, -nayd) Wax la dhalandooriyay ahaansho.

dhalandorsanaan *m.f.db eeg* dhalandoorsan. *ld dhalandorsanaansho.*

dhalandorsanaansho *m.l/db ld dhalandorsanaan.*

dhalan-geddis-hiddoside *m.l* (-dayaal, *m.l/db*) (baay.) Isbeddel degdeg ah oo lama filaan ah oo ka dhexdhaca walax hiddo side ah oo unug. Kaas oo ku keeni kara iyada iyo unugyada kale ee laga soo dhiraan dhiriyeeyba inay kaga beddelmaan muuqalka iyo asawgaba nooca caadiga ah.

dhalanrog¹ *m.l* 1. Isbeddel wax dabeeccaddiisa, firkiisa, muuqalkiisa iwm ku dhaca. 2. *ld dhalanrogid.*

dhalanrog² *f.g¹* (-gay, -gtay) Wax dabeeccaddiisa, firkiisa, muuqalkiisa beddelid.

dhalanrogan¹ *f.mg¹* (-gmay, -gantay; -gmi) Wax la dhalanrogay noqosho.

dhalanrogan² *f.mg⁴* (-gnaa, -gnayd) Wax la dhalanrogay ahaansho.

dhalanrogid *m.f.db eeg* dhalanrog². *ld dhalanrog¹ (2).*

dhalanrogmad *m.l ld dhalanrogmasho.*

dhalanrogmasho *m.f.db eeg* dhalanrogmo. *ld dhalanrogmad.*

dhalanrogmid *m.f.db eeg* dhalanrogan¹.

dhalanrogmo *f.mg³* (-maday, -matay) Wax dhalanrog ku dhacay noqosho.

dhalanrognaan *m.f.db eeg* dhalanrogan². *ld dhalanrognaansho.*

dhalanrognaansho *m.l/db ld dhalanrognaan.*

dhalanteed¹ *m.l* (-dyo, *m.db*) Wirwir; dhaan dabaggaalle.

dhalanteed² *m.l* (*c.naf*) Marka aad qabto wax dhalanteed ah.

dhalanxumaan *m.f.db eeg* dhalanxun. *ld dhalanxumaansho, dhalanxumi, dhalanxumo.*

dhalanxumaansho *m.l/db ld dhalanxumaan.*

dhalanxumi *m.db* Dabeecad, fir, muuqal iwm aan la jeclaysan oo wax leeyahay. *ld dhalanxumaan.*

dhalanxumo *m.db ld dhalanxumaan.*

dhalanxum *f.mg⁴* (-umaa, -umayd) Wax dabeecad, fir, muuqal iwm oo aan la jeclaysan leh ahaansho.

dhalashadadii *ciise* *m.db* (*dii*) Ciid karishtaanka ay u ciidaan markii uu dhashay Nebi Ciise 25 bisha Diseember.

dhalasho *m.f.db* 1. Qof isir ama jinsiyad ahaan meesha uu ka soo jeedo. 2. *ld dhalad.* *eeg* dhalo².

dhalco *m.db* 1. Kulkha qorraxda subaxnimo. 2. Meel bannaan oo aan har lahayn.

dhaldhalaal¹ *m.l* Qurux ama bilic aan muddo dheer waarayn. *ld dhaldhalaalid.*

dhaldhalaal² *f.mg¹* (-alay, -ashay) Qurux ama bilic aan muddo dheer waarayn yeelasho (wax).

dhaldhalaalid *m.f.db eeg* dhaldhalaal². *ld dhaldhalaal¹.*

dhaleecayn *m.f.db eeg* dhaleecayn.

dhaleecee *f.g²* (-ceeyay, -caysay) Cid dhaleeco u jeedin.

dhaleeco *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Cudur bushinta ku dhaca oo ay la caddaato. 2. Eed iyo ceebayn loo jeediyoo cid fal xun ku kacday.

dhalfree *f.g2* (-feeyay, -feysay) Nin naag u galmoosho.

dhalfeyn *m.f.db* eeg dhalfree.

dhalfiif *m.db* Jab yar oo ka mid ah wax burburay.

dhalfo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Xubinta taranta ragga inteeda hore oo ay buuryadu dabooshoo marka uusan gudnayn.

dhali¹ *m.l* Afka hore ee xubinta taranta dhiddigoodka.

dhali² *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Dheddig foolanaya ilmo ka soo qabasho. 2. Ciyaar kubbadeedhibco ka keenid (qof).

dhalid *m.f.db* eeg dhal². *ld* **dhalis², dhalmo.**

dhalil¹ *m.l/db* Daldalool iyo iin wax leeyayah.

dhalil² *f.g1* (-ilay, -iishay) Daldalool iyo iin wax leeyihiin sheegid.

dhalilid *m.f.db* eeg dhalil².

dhalin *m.f.db* eeg dhal². *ld* **dhalis¹.**

dhalis¹ *m.l* *ld* **dhalin.**

dhalis² *m.db* *ld* **dhalid.**

dhalije *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) (*fiis.*) Qalab awoodda mekaanikaad u beddela awoodda danbka. Warshadaha danabka, waxa ay soo saaraan qulqul talantaali ah, waxana la yidhaahdhaa talantaaliye.

dhallamayn *m.f.db* eeg dhallaamee.

dhablaamee *f.g2* (-meyay, -maysay) Saansaan dhallaan isu yeelid; iscarruurayn.

dhablaan *m.l* Carruur yaryar; ilmo.

dhablaanciil *m.l* Muddo sannad ka yar oo qof da'iiisa lagu tirsho. *ld* **dhallinciil.**

dhablaandhuux *m.l* *ld* **dhalaaandhuux.**

dhablaanhababis *m.l* Wirwir; dhalanteed, dhaandabaggaalla.

dhablaannimo *m.db* Dhallaan ahaansho.

dhablaax *m.db* Subag, labeen, xeydh, timir cajiiman iwm oo weelsalkiisa ku jira.

dhallec¹ *m.l* *ld* **dhallex¹.**

dhallec² *f.g1* (-cay, -cday) *ld* **dhallex².**

dhalleeci *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dhallexi.**

dhalleecid *m.db* *ld* **dhallexid.**

dhalleecin *m.db* *ld* **dhallexin.**

dhalleeco *m.db* *ld* **dhallexid.**

dhalleecsad *m.db* *ld* **dhallexsasho.**

dhalleecsasho *m.db* *ld* **dhallexsasho.**

dhalleecsi *m.l* *ld* **dhallexsasho.**

dhalleecso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **dhallexso.**

dhallex¹ *m.l/db* 1. Daymo gees la eego. 2. In yar. 3. Hadal arna dood intooda muhiim ah nuxur. *ld* **dhallec¹, jalleec¹.**

dhallex² *f.g/mg1* (-xay, -xday) 1. (*f.g*) Dhinac eegid. 2. (*f.mg*) Wax janjeerin. *ld* **dhallec², jalleec².**

dhallexi *f.g2* (-iyay, -isay) Weel janjeerin. *ld* **dhalleeci, janneeci.**

dhallexid *m.f.db* eeg dhalleex². *ld* **dhalleecid, dhalleeco, dhallexo, jalleecid**

dhallexin *m.f.db* eeg dhallexi. *ld* **dhalleecin, jalleecin.**

dhallexo *m.db* *ld* **dhallexid.**

dhallexsad *m.db* *ld* **dhallexsasho.**

dhallexsasho *m.f.db* eeg dhalleexso. *ld* **dhallecsad, dhallecsasho, dhallecsi, dhallexsa**

dhallexsi *m.l* *ld* **dhallexsasho.**

dhallexso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Dhinac eegid. 2. Ka dh.: wax ka gaabsasho. *ld* **dhalleecso, jalleecso.**

dhallin *m.db* 1. Inta sano, bilo, maalmo iwm ee noole jiro. 2. Dadka inta da'da yar. 3. Dh. ah: qof da' weyn.

dhallinciil *m.l* *ld* **dhallanciil.**

dhallinyar¹ *m.db* Dadka inta da'dooda u dhexeyso gaashaanqaad ilaa garmadoobe. *ld* **dhallinyaraan.**

dhallinyar² *f.mg4* (-raa, -rayd) Qof da'disu yartahay ahaansho.

dhallinyaraan *m.f.db* eeg dhallinyar². *ld* **dhallinyar¹, dhallinyaraansho, dhallinyari dhallinyaraansho *m.l/db* *ld* **dhallinyaraan.****

dhallinyaranimo *m.db* Dhallinyaro ahaansho.

dhallinyarayn *m.db* (*juqr.*) Dariiqadda hawsha xoqidda lagu cusboonaysiyo, gaar ahaan waxaa lagu isticmaala webiyada, oo la yiraahdo waa la dhallinyareeyay.

dhallinyari *m.db* *ld* **dhallinyaraan.**

dhallinyaro *m.db* *ld* **dhallinyaraan.**

dhallinyaroobid *m.f.db* eeg dhallinyarow.

dhallinyarow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Dhallinyar noqosho.

dhalmaanyo *m.db* *ld* **dhilmaanyo.**

dhalmacusbo *m.db.kh* Dh. ah: caanaha neef dhawaan-dhal ah.

dhalmaddee *f.mg2* (-deeyay, -deysay) Da'da dhalmadu ku joogsato gaarid (qof dumar ah).

dhalmaddeyn¹ *m.f.db* eeg dhalmaddee. *ld* **dhalmaddeys.**

dhalmaddeyn² *m.db* (*c.nafl.*) Xilliga qofka dumarka ah ay ka joogsato caadadu taas oo ay keentay ugaxleyda oo joojisa sameyntii unugga ukuntra, sidaas darteed haweeneydu mardambe uur ma qaadi kareyso. Dhalmadayntu waxay dhici kartaa da'da u dhexeysa dhexda soddomaadka iyo kontomaadka, sida badan inta u dhexeysa da'da 40 - 50sano.

dhalmaddeys *m.l* 1. Dh. ah: qof dumar ah oo gaartey da'da dhalmadu joogsato. 2. *ld dhalmaddeyn*.

dhalmo *m.db* Soo saaridda nafley dheddig minkeeda ka soo saarto ilmo. *ld dhalid*.

dhalo¹ *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Wax kasta meesha u sarraysa; fiin. 2. Maaddo adke ah oo ka samaysan ciid, kalsiyam, soodaiyo, botaasiyam oo jabi og oo mootiye ileys ah. 3. Weel quraarad ka samaysan oo biyaha, caanaha iwm lagu shubto.

dhalo² *f.mg3* (-ashay, -alatay) 1. Ilmo uur ku jira ifka (aaduunka) imaansho. 2. Soo bixid ama kawsasho (bil ama dayax); bilasho. 3. Wax aan horay u jirin, abuurnid. Tus. "Kacaan baa dhashay". 4. Kubbud lagu ciyaarayo shabaq gelid.

dhaloobid *m.f.db eeg* dhalow².

dhalool *m.db* Magac guud oo kulmiya geednugelyka.

dhallow¹ *m.l* Qof aad u da' weyn oo carruuroobay.

dhallow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof aad u weyn oo carruuroobay noqosho.

dhalo-yareey *m.db* Dhalo laba dhuceey qaadda.

dhalxan *m.db* Malax cad oo indhuhu yeeshaan marka ay jirranyihiin ama aanay nadiif ahayn.

dhalyo *m.db* Xiriirka ka dhexeeya dad dhalasho wadaaga.

dhama¹ *m.l* 1. Dayow ka dhasha gaajo iyo harraad. 2. *ld dham'id*. *ld dala¹*.

dhama² *f.mg1* (-m'ay, -ma'day; -m'i) Gaajo iyo harraad la dayoobid. *ld dala²*.

dhamaajee *f.g2* (-jeeyay, -jeysay) Barar dhacaan dhamaajo marin. *ld dhammajee*, *dhampoojee*, *dhampooqee*.

dhamaajeyn *m.f.db eeg* dhamaajee. *ld dhamaajeyn*, *dhampoojeyn*, *dhampooqeyn*.

dhamaajo *m.db* Geed dhirindhirka u eg oo dhacaankiisa bararka lagu daweeyo. *ld dhammaajo*, *dhamoog¹*, *dhamoojo*, *dhamooq¹*.

dhamac *m.lldb* 1. Dhuxul qaxantay oo waaweyn. 2. Derin aan casaan lahayn oo faylikida u eg.

dhamacaso *m.db* Balagga digirta marka uu miro la cuni karo yeesho.

dhamat *m.lldb* (-llo, *m.db*) Jirrid weyn, qallalan oo la shito.

dhamas¹ *m.l* Geed abaareed weyn, hoos badan oo loo xiisa qaariyadaha doonyaha laga sameeyo.

dhamas² *m.db* Ul weyn, culus, adag oo aan qornayn.

dhambaal *m.l* (-llo, *m.db*) 1. Farriin farxad leh oo cid loogu hambalyeyyo. 2. Warqad rasmii ah oo dawlado, hay'ado iwm isu diraan.

dhambaalside *m.l* (-dayaal, *m.lldb*) Qof u qaybsan qaadidda dhambaallada, Taararka. *ld dhambaalwade*, *dhambaalwale*.

dhambaalwade *m.l* (-dayaal, *m.lldb*) *ld dhambaalside*.

dhambaalwale *m.l* (-layaal, *m.lldb*) *ld dhambaalside*.

dhambac *m.db* (-cyo, *m.l*) Buur dhinaceeda hoose.

dhambacaad¹ *m.l* *ld dhambacaadid*.

dhambacaad² *f.mg1* (-day, -dday) Seexasho qof caloosha hoos marsado.

dhambacaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid dhambacaad u jiifin.

dhambacaadid *m.f.db eeg* dhambacaad². *ld dhambacaad¹*, *dhambacaadis²*.

dhambacaadin *m.f.db eeg* dhambacaadi. *ld dhambacaadis¹*.

dhambacaadis¹ *m.l* *ld dhambacaadin*.

dhambacaadis² *m.db* *ld dhambacaadid*.

dhambacaadsad *m.l* *ld dhabbacasho*.

dhambacaadsasho *m.db* *ld dhabbacasho*.

dhambacaadsi *m.l* *ld dhabbacasho*.

dhambacaadso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld dhabbaco*.

dhambal¹ *m.l* 1. Dh. ah: galley hal mar makiinad lagu burburiyey. 2. *ld dhambalid*.

dhambal² *m.db* (-lo, *m.l*) 1. Raro. 2. Nooc aleesha ka mid ah oo inta la taxo dhiilasha iwm lagu qurxiyo. *ld dhombol*.

dhambal³ *f.g1* (-alay, -ashay) 1. Wax si dherer ah u kala dillaacin. 2. Galley shiidid.

dhambalan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax la dhambalay noqosho.

dhambalan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la dhambalay ahaansho.

dhambalasho *m.f.db eeg* dhambalo.

dhambalid *m.f.db eeg* dhambal³. *ld dhambal¹* (2).

dhambalmid *m.f.db eeg* dhambalan¹.

dhambalnaan *m.f.db eeg* dhambalan². *ld dhambalnaansho*.

dhambalnaansho *m.lldb* *ld dhambalnaan*.

dhambalo *f.g/mg3* (-ashay, -alatay) 1. (*f.g*) Wax si dherer ah u kala dillaacsasho. 2. (*f.g*) Galley hal mar ku shiidasho. 3. (*f.mg*) Ka dh.: maanosa cid ka dheegasho.

dhamcaso *m.db* Digirta geedka ku taal inta aysan bislaan.

dhamed <i>m.f.db eeg dhan².</i> <i>ld dhamis, dhamitaan.</i>	dhammaystir¹ <i>m.l 1. Wax qabyo, lagu ebyo.</i> <i>1. ld dhammaystirid.</i>
dham'id <i>m.f.db eeg dhama².</i> <i>ld dala¹, dal'id, dhama¹.</i>	dhammaystir² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> <i>Wax qabyo ah ebyid.</i>
dhamijo <i>m.db</i> Deris ku nool gasha waxaraha, weylaha iyo naylaha. <i>ld dhibiijo.</i>	dhammaystiran <i>f.mg4 (-rcaa, -rnayd)</i> <i>Wax la ebyey ahaansho.</i>
dhamis <i>m.db ld dhamid.</i>	dhammaystirid <i>m.f.db eeg dhammaystir².</i>
dhamitaan <i>m.l ld dhamid.</i>	dhammaystirnaan <i>m.f.db eeg dhammaystiran.</i> <i>ld dhammaystirnaansho.</i>
dhammaad¹ <i>m.l</i> Meesha ugu danbaysa; idlaad; ebyoonaan.	dhammaystirnaansho <i>m.l/dh ld dhammaystirnaan.</i>
dhammaad² <i>m.l (nax.)</i> Qeypta ugu dambaysa eray.	dhamme <i>m.l</i> Sarkaal saddex xiddigood leh; kabtan.
dhammaag <i>m.db (bot.)</i> Geed gaab aan qodax lahayn, leh, laamo dhuudhuuban, caleemo yaryar iyo miro macaan oo la cuno, kana mid ah dhirta daawada leh.	dhammee <i>f.g2 (-meeyay, -maysay)</i> <i>1. Wax ebyid.</i> <i>2. Cunto, cabbitaan iwm laasad.</i> <i>3. Wax xasuujid.</i>
dhammaajee <i>f.g2 (-jeeyay, -jeysay)</i> <i>ld dhammaajee.</i>	dhammow <i>f.mg3 (-maaday, -maatay)</i> <i>1. Wax tiradodu dhantahay noqosho.</i> <i>2. Wax aan wax ka harin noqosho.</i>
dhammaajeyn <i>m.db ld dhammaajeyn.</i>	dhamoog¹ <i>m.l ld dhammaajo.</i>
dhammaajo <i>m.db ld dhammaajo.</i>	dhamoog² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> <i>ld dhamoog².</i>
dhammaaan <i>m.f.db eeg dhan³.</i> <i>ld dhammaansho.</i>	dhamoogid <i>m.db ld dhamooqid.</i>
dhammaanje <i>m.db</i> Geed-gaab dhulka ku faalala xididkiisana laga dhigto cabagta lagu baalo gammuunka.	dhamoojee <i>f.g2 (-jeeyay, -jeysay)</i> <i>ld dhammaajee.</i>
dhammaansho <i>m.l/dh eeg dhammow.</i> <i>ld dhammaa.</i>	dhamoojeyn <i>m.db ld dhammaajeyn.</i>
dhammaas <i>m.l</i> Qof aan feejignayn oo dareenkiisa garasho meel kale ku mashquulsanyahay.	dhamoojo <i>m.db ld dhammaajo.</i>
dhammaasan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Dhammaas ahaansho (qof).	dhamooq¹ <i>m.l ld dhammaajo.</i>
dhammaasnaan <i>m.f.db eeg dhammaasan.</i> <i>ld dhammaasnaansho.</i>	dhamooq² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> Subag, dhammaajo, dhiiqo iwm wax ku dhoobid. <i>ld dhamoog².</i>
dhadmmaasnaansho <i>m.l/dh ld dhammaasnaan.</i>	dhamooqee <i>f.g2 (-qeeyay, -qeysay)</i> <i>ld dhammaajee.</i>
dhammaati <i>m.l</i> Xarig saddex dhudood ah oo wax lagu rarto.	dhamooqeyn <i>m.db ld dhammaajeyn.</i>
dhammayn <i>m.f.db eeg dhammee.</i> <i>ld dhammays.</i>	dhamooqid <i>m.f.db eeg dhamooq².</i> <i>ld dhamoogid.</i>
dhammays <i>m.l</i> 1. Dh. ah: ilmo shinkiisii ku dhashay. 2. Dh. ah: qof laxaad weyn. 3. <i>ld dhammayn.</i>	dhan¹ <i>m.l</i> 1. Dhinac, gees. 2. Erey lagu isticmaalo erezada lammane ah oo cabbidda micneeya. Tus. "Caana dh."
dhammaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax ebyan ahaansho.	dhan² <i>f.g1 (-amay, -antay; -ami)</i> Caano cabbid.
dhammaysasho <i>m.f.db eeg dhammayso.</i>	dhan³ <i>f.mg4 (-ammaa, -ammayd)</i> Wax aan wax ka dhinnayn ahaansho.
dhammaysnaan <i>m.f.db eeg dhammaysan.</i> <i>ld dhammaysnaansho.</i>	dhanaamid <i>m.f.db eeg dhanaan².</i>
dhammaysnaansho <i>m.l/dh ld dhammaysnaan.</i>	dhanaan¹ <i>m.l</i> Dhadhan aan macaanayn, kharaarayn, carrabku uusan jeclaysan oo laga helo cusbadha, liinta iwm.
dhammaysnimo <i>m.db</i> Dhammays ahaansho (nafley).	dhanaan² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Wax dhadhan cusbo leh noqosho.
dhammayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> 1. Cunto, cabbitaan iwm laysasho. 2. Dan ebyasho.	dhanaan³ <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax dhadhan cusbo yeelasho.
	dhanaanaan <i>m.f.db eeg dhanaan³.</i> <i>ld dhanaanaansho.</i>
	dhanaanaansho <i>m.l/dh eeg dhanaanow.</i> <i>ld dhanaanaan.</i>

dhanaani *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dhanaan ka dhigid.

dhanaanin *m.f.db eeg* dhanaani.

dhanaanis *m.l* Wax yar oo wax lagu dhanaansado. *ld* **dhanaanin**.

dhanaanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax dhanaan noqosho.

dhanbalan *m.l* (*kiim.*) U faliidhanka bu'da atam culus ee labo jab ama in ka badan oo xajmi ahaan isku dhow, taas oo ka dhalata niyuutaroon tamaraysan oo ku dhaca bu'da atamka. Caadi ahaan, waxaa weheliya bixinta niyuutaroonno ama fallaaraaha gaama. Bulootooniyam, yuraaniyam iyo tooriyam waa curiyeaasha dhanbalma kuwa ugu muhiimsan. *eeg* dh. bu'eed.

dhanballan-bu'eed *m.l* (*kiim.*) Falgal bu'eed oo bu'ulus (sida yuraaniyam) ay u kala jabto labo qaybood (maxsuul dhanballan), taas oo sababta bixinta labo ama saddex niyuutaroon, iyo xaddi tamar oo u dhiganta faraqa u dhexeeya cufka neg ee niyuutaroonnada iyo maxsuulka dhanballanka iyo cuf neg ee bu'da asalka ah.

dhan-dabaggaalle *m.l* Dhalaal hirar ah, biyo la moodo oo samaysma markakulka badan ee qorraxdu dhulka ku dhaco; wirwir; dhalanteed.

dhandhamaraac *m.l ld* **dhadhamarraac**.

dhandhami *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dhadhami**.

dhandhamid *m.db ld* **dhadhamid**.

dhandhamin *m.db ld* **dhadhamin**.

dhandhamis *m.l ld* **dhadhamin**.

dhandhamo *m.db ld* **dhadhamo**.

dhandhan¹ *m.l ld* **dhadhan¹**.

dhandhan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) *ld* **dhadhan²**.

dhandhansad *m.l ld* **dhadhansasho**.

dhandhansasho *m.db ld* **dhadhansasho**.

dhandhansi *m.l ld* **dhadhansasho**.

dhandhansii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **dhadhansi**.

dhandhansiin *m.db ld* **dhadhansiin**.

dhandhansiis *m.l ld* **dhadhansiin**.

dhandhanso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* **dhadhanso**.

dhandhem¹ *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dhadhami**.

dhandhemid *m.db ld* **dhadhamid**.

dhandhemin *m.db ld* **dhadhamin**.

dhandhemis *m.l ld* **dhadhamin**.

dhandhemeo *m.db ld* **dhadhamo**.

dhandhen¹ *m.l ld* **dhadhan¹**.

dhandhen² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) *ld* **dhadhan²**.

dhandhensad *m.l ld* **dhadhansasho**.

dhandhensasho *m.db ld* **dhadhansasho**.

dhandhensi *m.l ld* **dhadhansasho**.

dhandhensii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **dhadhansi**.

dhandhensiin *m.db ld* **dhadhansiin**.

dhandhenso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* **dhadhanso**.

dhane *m.l ld* **dhano**.

dhaneeq *m.l.kh* Dh. ah: dhul ciiddiisu dhano leedahay.

dhanfaruur *m.db ld* **dhafaruur**.

dhangalaasayn *m.f.db eeg* dhangalaasee.

dhangalaasee *f.g2* (-seeyay, -saysay) Cid dharbaaxid.

dhangalaaso *m.db* (-ooyin, *m.l*) Ku dhufashada gacanta oo furan si xoog leh wax loogu dhufuto.

dhaniiimid *m.f.db eeg* dhaniin². *ld* **dhashiimid**.

dhaniiin¹ *m.l* Qoyaan yar oo meel ka dindimaaya. *ld* **dhashiin**.

dhaniiin² *f.mg1* (-iimay, -iintay) Qoyaan yar meel ka dindimid. *ld* **dhashiin**².

dhaniiinto *m.db* (-ooyin, *m.l*) Meel qoyaan yari ka dindimaayo. *ld* **dhashiinto**.

dhanjab *m.l* Neef xoola ah wax jirro ka muuqata. *ld* **ganjab**.

dhanjaf *m.l* Xanuu madaxa barkiis qabta; goonjab; goonjebshe.

dhankalax¹ *m.l ld* **dhanqalan¹**.

dhankalax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld* **dhanqalan²**.

dhankalaxid *m.db ld* **dhanqalmid**.

dhankuulin *m.db* (-nno, *m.l*) Kobta casaanka ah oo derinta darfaheeda lagu tolo.

dhananax *m.l.kh* D. ah: wax aan tiradoodu badnayn; wax yar. *ld* **dhellah**, **dhillah**, **dhinnax**, **dhinnix**.

dhanoo *m.db* 1. Biyo aad u dhanaan. 2. Dhul cusboole ah. *ld* **dhane**.

dhanqalac¹ *m.l ld* **dhanqalan¹**.

dhanqalac² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld* **dhanqalan²**.

dhanqalan¹ *m.l* 1. Harraad aad u badan oo qofku hadalka kari waayo. 2. D. ah: qof harraad aad u badani hayo. *ld* **dhankalax¹**, **dhanqalac¹**.

dhanqalan² *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax harraad aad u badani hayo noqosho (qof). *ld* **dhankalax²**, **dhanqalac²**.

dhanqalan³ *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax harraad aad u badani hayo ahaansho.

dhanqalcid *m.db ld* **dhanqalmid**.

dhanqalmid *m.f.db eeg* dhanqalan². *ld* **dhankalmid**, **dhanqalcid**.

dhanqalnaan *m.f.dh eeg dhanqalan³. ld dhanqalnaansho.*
dhanqalnaansho *m.l/dh ld dhanqalnaan.*
dhanssi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Caano cid cabsiin.
dhanisiig¹ *m.l ld dhasiig¹.*
dhanisiig² *f.g1 (-gay, -gtay)* *ld dhasiig².*
dhanisiigid *m.dh ld dhasiigid.*
dhanisiin *m.f.dh eeg dhanisiin.*
dhantaal *f.g1 (-alay, -aashay)* Cid wax ka maarmiddoodu dhib ku tahay ka reebid.
dhantaalan¹ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax la dhantaalay noqosho.
dhantaalan² *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la dhantaalay ahaansho.
dhantaalid *m.f.dh eeg dhantaalid².*
dhantaalmid *m.f.dh eeg dhantaalan¹.*
dhantaalnaan *m.f.dh eeg dhantaalan². ld dhantaalnaansho.*
dhantaalnaansho *m.l/dh ld dhantaalnaan.*
dhanxalag *m.l ld dhabxanag.*
dhanxanag *m.l ld dhabxanag.*
dhanxarag *m.l ld dhabxanag.*
dhanyo *m.dh Sharaab.*
dhaq *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Wax biyo ku nadifin. 2. Si wanaagaan wax u maamulid. 3. Wax meal fog geyn.
dhaqaaji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax taagan socodiin. 2. Subag, xayr iwm dhalaalin. 3. Wax meal fog geyn.
dhaqaajin *m.f.dh eeg dhaqaaji.*
dhaqaajis *m.l ld dhaqaajin.*
dhaqaaladdaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Qof aan wax tashiilin ahaansho.
dhaqaaladdarnaan *m.f.dh* 1. *eeg dhaqaaladdaran.* 2. Si aan habboonayn oo hanti loo maamulo. 3. Si aan habboonayn ee wax loo xannaaneeyo. *ld dhaqaaladdarri,* dhaqaaladdarro.
dhaqaaladdarrayn *m.f.dh eeg dhaqaaladdarree.*
dhaqaaladdarraysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la dhaqaaladdarreeyey ahaansho.
dhaqaaladdarraysnaan *m.f.dh eeg dhaqaaladdarraysnaan- sho.*
dhaqaaladdarraysnaansho *m.l/dh ld dhaqaaladdarraysnaan.*
dhaqaaladdarree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Wax dhaqaaladdarro ku samayn.
dhaqaaladdarri *m.dh ld dhaqaaladdarnaan.*
dhaqaaladdarro *m.dh ld dhaqaaladdarnaan.*
dhaqaaladdarrobid *m.f.dh eeg dhaqaaladdarraw.*
dhaqaaladdarrow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax dhaqaaladdarro hayso noqosho.
dhaqaallawee *m.l Qof aan wax tashiilin.*

dhaqaalaxumaan *m.dh* 1. Dhaqaaladdarro. 2. Saboolnimo. *ld dhaqaalaxumi, dhaqaalaxumo.*
dhaqaalaxumayn *m.f.dh eeg dhaqaala -xumee.*
dhaqaalaxumee *f.mg2 (-meeyay, -maysay)* Cid dhaqaalaxumo ku sameyn.
dhaqaalaxumi *m.dh ld dhaqaalaxumaan.*
dhaqaalaxumo *m.dh ld dhaqaalaxumaan.*
dhaqaalayahan *m.l Qof ku takhasusay cilmiga dhaqaalaha.*
dhaqaalayn *m.f.dh eeg dhaqaalee.*
dhaqalaysad *m.l ld dhaqalaysasho.*
dhaqalaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la dhaqaaleeyay ahaansho (xoolo).
dhaqalaysasho *m.f.dh eeg dhaqaalayso. ld dhaqalaysad, dhaqaalaysi.*
dhaqalaysi *m.l ld dhaqalaysasho.*
dhaqalaysnaan *m.f.dh eeg dhaqalaysan. ld dhaqalaysnaansho.*
dhaqalaysnaansho *m.l/dh ld dhaqalays- naan.*
dhaqaalayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Si dhaqaale ah u maamulasho. 2. Wax tashiilid.
dhaqaale *m.l* 1. Hanti. 2. Habka hanti loo maamulo. 3. Aragtiida wax soo saarka iyo qaybinta hantida. *ld dhaqaalo.*
dhaqaalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* 1. Hanti tashiilid. 2. Wax daryeelid.
dhaqaaleysad *m.l.u ld dhaqalaysasho.*
dhaqaleysnaan *m.f.dh egg dhaqaleysan. ld dhaqaleysnaansho.*
dhaqaleyso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Wax tashiilasho. 2. Wax daryeelasho.
dhaqaalo *m.l ld dhaqaale.*
dhaqaaloobid *m.f.dh eeg dhaqaalow.*
dhaqaalow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax si fiican loo dhaqaaleeyey noqosho.
dhaqaaq¹ *m.l Bilaabidda wax taagani ay socod bilaabaan. ld dhaqaaqid.*
dhaqaaq² *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Wax taagnaa socod bilaabid. 2. Subag, xayr iwm dhalaalid. 3. Ku d.: Hawl iwm wax ka qabashadeeda bilaabid.
dhaqaaqid *m.f.dh eeg dhaqaaq². ld dhaqaaq¹.*
dhaqaaqil *m.dh* Nafley meal fog ka dhaqdhaqaqyeysa oo aan la sugi karin waxa ay tahay.
dhaqaaqilyo *m.dh* Nafley yar oo dhaqaaqeeda dhib lagu arki karo; muuqaal aad u yar oo nuuxnuuxsanaya; dhaqaqil.
dhaqaajoogle *m.l* Socod yar oo hadba kol la istaago; kol dhaqaq kolna joogsad.
dhaqaajooglee *f.mg2 (-eeyay, -eysay)* Dhaqaajoogle sameyn.
dhaqaajoogleyn *m.f.dh eeg dhaqaajooglee.*

dhaqaajjoogsad *m.l ld* dhaqaajjoogsasho.
 dhaqaajjoogsasho *m.f.dh eeg* dhaqaajjoogso.
 ld dhaqaajjoogsad, dhaqaajjoogsi.
 dhaqaajjoogsi *m.l ld* dhaqaajjoogsasho.
 dhaqaajjoogso *f.mg3* (-saday, -satay)
 Dhaqaajjoogle samayn.
 dhaqaqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax
 dhaqaad diyaar u ah ahaansho. 2. Wax meel
 ka durugsan ahaansho.
 dhaqaqsanaan *m.f.dh eeg* dhaqaqsan. ld
 dhaqaqsanaansho.
 dhaqaqsanaansho *m.l/dh ld* dhaqaqsanaan.
 dhaqabsasho *m.f.dh eeg* dhaqabso.
 dhaqabso *f.g3* (-saday, -satay) Carrabka wax
 ku cabbid.
 dhaqad *m.l ld* dhaqasho.
 dhaqan¹ *m.l* 1. Isu geynta nolosha maaddiga,
 ruuxiga, iyo bulsho ee ummadi leedahay,
 soona maray isbeddello taariikhed.
 2. Asluub.
 dhaqan² *m.l* (-nno, *m.dh*) (*bul.*) Mid ka
 kooban fikrado, caadooyin, fan, farshaxan ay
 sameysteen ama ay wadaagaan mujtamaca
 gaar ah.
 dhaqan³ *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi)
 1. Nijaaso, wasakh iwm mayrmid. 2. Wax
 midab leh fasakhmid. 3. Haweeney
 gurigeeda si wanaagsan u maamulid. 4. Ku
 dh.: qalab, sharci iwm adeegsasho. 5. Ku dh.:
 guri iwm ku noolaan.
 dhaqan⁴ *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) 1. Dhar iwm
 wax la meyray ahaansho. 2. Nafley wax ladan
 ahaansho. 3. Ku dh.: wax meel ku nool
 ahaansho.
 dhaqandhaqaale *m.l* Hab dhaqaale oo isku
 jaangoynaya bulsho hantideeda iyo
 nolosheeda.
 dhaqandoorsoon *m.l* Isbeddel ku dhaca
 dhaqan bulsho leedahay.
 dhaqangal¹ *m.l* 1. Dh. ah: hirgelinta la
 hirgeliyo sharci, barnamij iwm. 2. ld
 dhaqangelid.
 dhaqangal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Sharci,
 barnamij iwm hirgelid.
 dhaqangeli *f.g2* (-iyay, -isay) Sharci,
 barnamij iwm hirgelin.
 dhaqangelid *m.f.dh eeg* dhaqangal². ld
 dhaqangal¹ (2).
 dhaqangelin *m.f.dh eeg* dhaqangeli. ld
 dhaqangelis.
 dhaqangelis *m.l ld* dhaqangelin.
 dhaqanguur¹ *m.l* 1. Dhaqan, dhaqan kale oo
 ka xoog badan dumiyey. 2. ld
 dhaqanguurid.

dhaqanguur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Dhaqan
 bulsho mid kale oo ka xoog badan ku
 beddelmid.
 dhaqanguuri *f.g2* (-iyay, -isay) Bulsho,
 dhaqanguur ku ridid.
 dhaqanguurid *m.f.dh eeg* dhaqanguur². ld
 dhaqanguur¹ (2), dhaqanguuris².
 dhaqanguurin *m.f.dh eeg* dhaqanguuri. ld
 dhaqanguuris¹.
 dhaqanguuris¹ *m.l ld* dhaqanguurin.
 dhaqanguuris² *m.dh ld* dhaqanguurid.
 dhaqanhababi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid
 dhaqanhabow ku ridid.
 dhaqanhababid *m.f.dh eeg* dhaqanhabow². ld
 dhaqanhabow¹ (2).
 dhaqanhababin *m.f.dh eeg* dhaqanhababi.
 dhaqanhababis *m.l* Dh. ah: qof bulsho ku
 beera dhaqanhabaabay.
 dhaqanhabow¹ *m.l* 1. Dhaqan aan xog-ogaan
 loo ahayn oo bulsho dhaqankeedii hore
 beddel. 2. ld dhaqanhabaabid.
 dhaqanhabow² *f.mg1* (-baabay, -baabtay; -
 baabi) Dhaqan aan xog-ogaal loo ahayn cid
 ku beermid.
 dhaqanhabowsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof
 dhaqanhabaabay ahaansho.
 dhaqanhabowsanaan *m.f.dh eeg*
 dhaqanhabowsan. ld dhaqanhabow-
 sanaansho.
 dhaqanhbowwsanaansho *m.l/dh ld*
 dhaqanhbowwsanaan.
 dhaqanwanaag *m.l* Asluubta fiican; dabeecad
 wanaagsan.
 dhaqanwareeg¹ *m.l* Dhaqanguur. ld
 dhaqanwareegid.
 dhaqanwareeg² *f.mg1* (-gay, -gtay) Dhaqan
 bulsho mid kale oo ka xoog badan ku
 beddelmid.
 dhaqanwareegid *m.f.dh eeg* dhaqanwareeg². ld
 dhaqanwareeg¹.
 dhaqanwareeji *f.g2* (-iyay, -isay) Cid
 dhaqanguur ku ridid.
 dhaqanwareejin *m.f.dh eeg* dhaqanwareeji.
 dhaqanwareer¹ *m.l* Dhaqanhabow.
 dhaqanwareer² *f.mg1* (-ray, -rtay) Dhaqan
 aan xog-ogaal loo ahayn cid ku beermid.
 dhaqanwareeri *f.g2* (-iyay, -isay) Bulsho
 dhaqanhabow ku beeriid.
 dhaqanwareerid *m.f.dh eeg* dhaqanwareer². ld
 dhaqanwareeris².
 dhaqanwareerin *m.f.dh eeg* dhaqanwareeri. ld
 dhaqanwareeris¹.
 dhaqanwareeris¹ *m.l ld* dhaqanwareerin.
 dhaqanwareeris² *m.dh ld* dhaqanwareerid.

dhaqanwareersan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dhaqanwareeray ahaansho.

dhaqanwareersanaan *m.f.dh eeg* dhaqanwareersan. *ld* **dhaqanwareersanaansho**.

dhaqanwareersanaansho *m.l/dh ld* **dhaqanwareersanaan**.

dhaqanxumaan *m.dh eeg* dhaqanxun. *ld* **dhaqanxumaansho**, **dhaqanxumi**, **dhaqanxumo**.

dhaqanxumaansho *m.l/dh ld* **dhaqanxumaan**.

dhaqanxumi *m.dh* Hab aan wanaagsanay oo loo dhaqmo. *ld* **dhaqanxumaan**.

dhaqanxumo *m.dh ld* **dhaqanxumi**.

dhaqanxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) Qof, hab aan wanaagsanay u dhaqma ahaansho.

dhaqasho *m.f.dh eeg* dhaqo. *ld* **dhaqad**.

dhaqayo *m.dh.kh* Neef muddo la maalayey.

dhaqayoobid *m.f.dh eeg* dhaqayow.

dhaqayow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Neef xoolo ah, dhaqayo noqosho.

dhaqays *m.dh* Toogashada bar astaysan la toogto.

dhaqaysad *m.l ld* **dhaqaysasho**.

dhaqaysasho *m.f.dh eeg* dhaqayso. *ld* **dhaqaysad**, **dhaqaysi**.

dhaqaysi *m.l ld* **dhaqaysasho**.

dhaqayso *f.g3* (-stay, -satay) Bar astaysan toog ku barasho.

dhaqdhaq¹ *m.l* 1. Wax yar oo dufan ah ama caano ama biyo ama wax la mid ah oo wax lagu agloolo ama lagu xalo. 2. Caano ama biyo yar oo weel salkiisa ku haray. 3. *ld* **dhaqdhaqid**.

dhaqdhaq² *f.g1* (-qay, -qday) Dhawr jeer biyo ku xalid.

dhaqdhaqid *m.f.dh eeg* dhaqdhaq². *ld* **dhaqdhaq¹** (3).

dhaqdhaqsasho *m.f.dh eeg* dhaqdhaqso.

dhaqdhaqso *f.mg3* (-saday, -satay) Degdegid; ku dheerayn.

dhaqid *m.f.dh eeg* dhaq. *ld* **dhiqid**.

dhaqlayn *m.f.dh eeg* dhaqlee. *ld* **dhaqlays**.

dhaqlays *m.l ld* **dhaqlayn**.

dhaqlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Si kibir iyo maangaabnimo ku jirto u dhaqmid.

dhaqmaad¹ *m.l* 1. Dhaqmidda; asluub; nolol. 2. Wax la isticmaalay, wax aan cusub ahayn.

dhaqmaad² *m.dh* Dhaddig dad ama xoolo oo aan weli dhalmaddeyn. *ld* **dhaqmaati**.

dhaqmaati *m.l ld* **dhaqmaad²**.

dhaqmid *m.f.dh eeg* dhaqan².

dhaqmo *m.dh* Hab wax loo dhaqo.

dhaqnaan *m.f.dh eeg* dhaqan³. *ld* **dhaqnaansho**.

dhaqnaansho *m.l/dh ld* **dhaqnaan**.

dhaqo *f.g3* (-qday, -qatay) 1. Wax si fiican u maamulasho. 2. Wax mayrasho.

dhaqsad *m.l* 1. *ld* **dhakhsiiyyo**, **dhakhso¹**, **dhaqsiinyo**, **dhaqso** 1. Degdeg; welwel. 2. *ld* **dhaqsasho**. *ld* **dhakhsad**.

dhaqsasho *m.f.dh eeg* dhaqso. *ld* **dhakhsad**, **dhakhsasho**, **dhakhs**, **dhaqsad** (2), **dhaqsi** **dhaqsi** *m.dh ld* **dhaqsasho**.

dhaqsiinyo *m.l ld* **dhaqsad** (1).

dhaqso¹ *m.l* 1. (fk) Si degdeg ah; durba; si boobsiis iyo welwel leh. 2. *ld* **dhaqsad**.

dhaqso² *f.mg3* (-saday, -satay) Hawl qabashadeeda deddejin. *ld* **dhakhso²**.

dhaqsooli *f.mg2* (-iyay, -isay) Farax la boodboodid.

dhaqsoolin *m.f.dh eeg* dhaqsooli. *ld* **dhaqsoolis**.

dhaqsoolis *m.l ld* **dhaqsoolin**.

dhaqtamid *m.f.dh ld* **dhaqtan¹** (2), **dhugtamid**.

dhaqtan¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Tartanka meel la dhaqaysanayo lagu tartamo. 2. *ld* **dhaqtamid**. *ld* **dhugtan¹**.

dhaqtan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Dhaqaysi ku tartamid. *ld* **dhugtan²**.

dhar¹ *m.l* 1. Nooc huga ka mid ah, cudbi, dhgor, xarii iwm ka samaysan oo dad ku xirto ama huwado. 2. Lebbis.

dhar² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Caleen, ubax iwm nafaqo ama biyo la'aan awgeed la duubmid. 2. Wax haryub leh ahaansho. *ld* **dhad** (1).

dharaambi¹ *m.l ld* **dhadaambiyid**.

dharaambi² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) *ld* **dhadaambi**.

dharaanbiyid *m.dh ld* **dhadaanbiyid**.

dharaar *m.dh* (-ro, *m.l*) 1. Maliin. 2. Qado. 3. Meel aqalka ka mid ah, si gaar ah loo goglay, oo ilmaha dhashay la seexiyo.

dharaarad *m.l* 1. Qado. 2. *ld* **dharaarasho**.

dharaarasho *m.f.dh eeg* dharaaro. *ld* **dharaarad** (2).

dharaari *f.g2* (-iyay, -isay) Cid qado siin.

dharaarin¹ *m.l* Duleed.

dharaarin² *m.f.dh eeg* dharaari.

dharaarmaal¹ *m.l* 1. Maalidda xoolaha maalin weyn la maalo. 2. D. ah: qof si tuugo ah xoolaha maalintii u maala. 3. *ld* **dharaarmaalid**.

dharaarmaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) 1. Xoolo maalin weyn lisid. 2. Xoolo si tuugannimo ah maalin u maalid.

dharaarmaalid *m.f.dh eeg* dharaarmaal². *ld* **dharaarmaal¹** (3).

dharaarmaalnimo *m.dh* Dharaarmaal ahaansho.

dharaarnimo *m.dh* Maalinnimo.

dharaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Waqtı dharaar ah wax cunid.

dharaaroomanayn *m.f.dh* eeg dharaaroomanee. **dharaaroomane** *m.l* Dh. ah: xoolo aroor ah, ama dhaan oo aan weli ceelkii gaarin oo meel lagu nasiyo.

dharaaroomanee *f.g2* (-neeyay, -neysay) Xoolo aroor ah ama dhaan oo aan weli ceelkii gaarin meel ku nasin.

dharaarsad *m.l ld* **dharmaarsasho**.

dharaarsasho *m.f.dh* eeg dharaarso. *ld* dharaarsad, dharaarsi.

dharaarsi *m.l ld* **dharmaarsasho**.

dharaarso *f.mg3* (-saday, -satay) Subax meel in muddo ah ku daahid.

dharab¹ *m.l* 1. Dhibco yaryar, biyo ah, ka dhasha qabowga habeenkii oo lagu arko cawska, dhirta iwm.; sayax; yaxni. 2. Rays aad u qoyan.

dharab² *m.l* (*fiis.*) Qoyaanka ku dul dhaca habeenkii dhulka dushiisa, amase waxyaalaha kale oo dhulka ku yaal ama dul saaran, sida cawska iyo caleemaha, waxaa qabooba oo dhibco noqda oo soo daata uumiga ku jira gibilka hoose ee dhulka korkiisa.

dharab³ *m.dh* 1. Dhiriqda lo'da. 2. *ld* **dhereb**.

dharab-barafeed *m.l* (*fiis.*) Dahaar baraf siman ah, oo mararka qaarkood leh dhumuc door ah, kaas oo ku dul samaysmaa walxaha roobku kula da'ayu jawi heerkulkiisu uu ka hooseeyo barta barafowga. Dharab baraf waxa kale ee uu samaysmaa marka dabayl diiran oo qoyan ay ka dhacdo meel qabow daran ka jiro, taas oo keenta in qoyaankii dabayshu ay sidday uu ku dul fadhiisto waxyaabaha heerkulka dushoodu uu ka hooseeyo barta fadhiisiga.

dharabo *m.dh* Wax yar oo gasiin ah.

dharaboopid *m.f.dh* eeg dharabow².

dharabow¹ *m.l* Cudur cagaha dadka ka gala oo u yeela barar iyo dildillaac oo ka dhasha dhiriqda iyo dhoobada.

dharabow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax cudurka dharabowgu cagaha uga dhacay noqosho.

dharabsad *m.l ld* **dharmaarsasho**.

dharabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qoyaan yar gaaray ahaansho.

dharabsanaan *m.f.dh* eeg dharabsan. *ld* dharaabsanaansho.

dharabsanaansho *m.lldh ld* **dharmaarsanaan**.

dharabsasho *m.f.dh* eeg dharabso. *ld* dharaabsad, dharabsi.

dharabsi *m.l ld* **dharmaarsasho**.

dharabso *f.mg3* (-saday, -satay) Maro, saan iwm qoyaan yar ku shubasho.

dharaq *f.mg4* (-rää, -rnayd) Neef ido ah wax madax cad ahaansho.

dharmaaq *m.l ld* In yar oo caano ah oo neef la maalay ama la nuugay cандhadiisa ku harta.

dharmaqsad *m.l ld* **dharmaqsasho**.

dharmaqsasho *m.f.dh* eeg dharaqso. *ld* dharaqsad, dharaqsi.

dharmaqsi *m.l ld* **dharmaqsasho**.

dharmaqso *f.g3* (-saday, -satay) Candho dharaq ka maalid ama ka nuugid.

dharar *f.g1* (-ray, -rtay) Raagsasho.

dhararid *m.f.dh* eeg dharar.

dharmarsad *m.l ld* **dharmaarsasho**.

dharmarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dhararay ahaansho (nafley).

dharmarsanaan *m.f.dh* eeg dhararsan. *ld* dharaarsanaansho.

dharmarsanaansho *m.lldh ld* **dharmarsanaan**.

dharmarsasho *m.f.dh* eeg dhararso. *ld* **dharmarsad**, dharaarsi.

dharmarsi *m.l ld* **dharmarsasho**.

dharmareso *f.mg3* (-saday, -satay) Wax la sugayey raagsasho.

dharmars¹ *m.l* 1. Diiddada hali diiddo in la maalo ama ilmaheedi nuugaan. 2. Hilib aad caato u ah; bantar. 3. Qof aad u karti yar. 4. Caro. 5. Dh. ah: nafley buuran laakiin jirkeeda dhad ku jiro (ido).

dharmars² *f.mg1* (-rsay, -rastay; -rsi) 1. Hal in la maalo ama ilmaheedi nuugaan diidid. 2. Qof xanaaqid. 3. Wax la gansaday wax ku diidid.

dharmaroobid *m.f.dh* eeg dharasow². *ld* **dharmarow**¹.

dharmarow¹ *m.l* Jilcidda qof jirkiisu jilco da' awgeed. *ld* **dharmaroobid**.

dharmarow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof da' awgeed, wax jirkiisu jilcay noqosho.

dharmaayn *m.f.dh* eeg dharee.

dharmaax¹ *m.dh ld* **dharmaaxo**.

dharmaax² *f.g1* (-xay, -xday) Wax dharmaaxo ku dhufasho. *ld* **dharmaaxee**, **dharmaax**², **dharmaaxee**.

dharmaaxayn *m.dh ld* **dharmaaxid**.

dharmaaxaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Qof la dharmaaxay ahaansho. *ld* **dharmaaxaysan**.

dharmaaxaysnaan *m.f.dh* eeg dharmaaxaysan. *ld* **dharmaaxaysnaansho**, **dharmaaxaysnaan**

dharmaaxaysnaansho *m.lldh ld* **dharmaaxaysnaan**.

dharmaaxee *f.g2* (-xeeyay, -xeysay) *ld* **dharmaax**².

dharmaaxid *m.f.dh* eeg dharmaax². *ld* **dharmaaxayn**, **dharmaaxayn**, **dharmaaxid**.

dharbaaxo <i>m.db</i> (-oojin, <i>m.l</i>) Sacab furan oo si xoog leh wax loogu dhufuto. <i>ld</i> dharbaax¹ , dhirbaax¹ , dhirbaaxo .	dhareer² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Qoyaan layiig ah afka ka keenid (nafley).
dharbeel <i>f.mg1</i> (-eclay, -eeshay) Qof arradid.	dhareerid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dhareer ² . <i>ld</i> dhareer¹ (2).
dharbeelid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharbeel.	dhareerrey <i>m.db</i> Kalaggoosyada xubnaha oo biyuhu ku jiraan sida lawga iyo canqawga middood.
dharbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Biyo yar wax ku qoyn. 2. Qof ulayn. 3. <i>ld</i> dharki .	dhargal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Nooc dibqallooca ka mid ah oo jurmi yar.
dharbin <i>m.db</i> 1. <i>ld</i> dharbis . <i>eeg</i> dharbi. 2. <i>ld</i> dharqin .	dharid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dhar ² . <i>ld</i> dhadid .
dharbis <i>m.l</i> <i>ld</i> dharbin .	dhariin <i>m.db</i> (-iimo, <i>m.l</i>) Meel badanaa dhagax ah oo biyo ka soo dindimaayaan.
dharcad <i>m.db.u</i> Qayb booliska ka mid ah oo u qaybsan dambi baarista oo labbis caadi ah qaata.	dharjo <i>m.db</i> Geed nagaar laamo iyo caleemo jilicsan leh oo xooluhu aad u jecelyihiin.
dhardhaar¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) 1. Dhagxaanta dabka ku wareegsan oo dheriga wax lagu karinayo la korsaaro midkood. 2. Dhagax weyn oo la qaadi karo. 3. <i>ld</i> dhardhaarid . <i>ld</i> dhadhaar¹ .	dharkayn <i>m.l</i> (dharkayn/-nno , <i>m.db</i>) Geed dheer, cananna kulul leh, loox wanaagsan laga samayn karo.
dhardhaar² <i>m.db</i> Naxash.	dharla¹ <i>m.db</i> Kubka dhankiisa hore ee hilibku ku yaryahay; xoog.
dhardhaar³ <i>m.db</i> (-rro, <i>m.db</i>) (xis.) Weedh ama hawraar loo qaataay run iyada oo aan la caddeyn, taas oo laga sii diiri karo weedho ama aragtiyo kale. Marka xisaabi la caddeynayo dhadhaarradu badanaaba waxa ay yihiin qaaciidooyin la yaqaan oo sidooda loo qato, maxaa yeelay caddeyntooda ayaa hore loo dhisay.	dharla² <i>f.mg4</i> (-aa, -'ayd) Qof qaawan ahaansho. <i>ld</i> dharra' .
dhardhaar⁴ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Weel wax lagu karinayo dhagxaan u dhigid. <i>ld</i> dhadhaar² .	dharla'aan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharla ² . <i>ld</i> dharla'aansho , dharra'aan , dharra'aansho .
dhardhaarad <i>m.l</i> <i>ld</i> dhardhaarasho .	dharla'aansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dharla'aan .
dhardhaaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Weel wax lagu karinayo, wax la dhardhaaray ahaansho. <i>ld</i> dhadhaaran .	dharmaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharan. <i>ld</i> dharmaansho .
dhardhaarasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dhardhaaro. <i>ld</i> dhadhaarad , dhadhaarasho , dhadhaa- rad .	dharmaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dharmaan .
dhardhaarid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dhardhaar ² . <i>ld</i> dhadhaar¹ , dhadhaarid , dhardhaar¹ .	dharoor <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Dhul sare oo buuraley ah.
dhardhaarnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dhardhaaran. <i>ld</i> dhadhaarnaan , dhadhaarnaansho , dhardhaarnaansho .	dharqad <i>m.l</i> <i>ld</i> dharqasho .
dhardhaarnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dhardhaa- naan .	dharqasaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Qof dharka mayra oo lacag ka tacba; doobbi.
dhardhaaro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Weel wax lagu karinayo dhardhaar u samaysasho. <i>ld</i> dhadharo .	dharqasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharqo. <i>ld</i> dharqad .
dhardhaaq <i>m.l</i> Xoolaha la qasho ama cuntada la cuno marka mayd la aasayo.	dharqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Candho dharaq ka maalid ama nuugid. <i>ld</i> dharbi (3).
dhardhigasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dhardhigo.	dharqin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharqi. <i>ld</i> dharbin (2).
dhardhigo <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) Qof isqaawin.	dharqo <i>f.mg3</i> (-qaday, -qatay) Ka dh.: noole, cunto ama cabbid ka dhergid.
dharee <i>f.g2</i> (-reeyay, -raysay) Wax dhar u yeelid.	dharra' <i>f.mg4</i> (-aa, -'ayd) <i>ld</i> dharla² .
dhareer¹ <i>m.l</i> 1. Qoyaan layiig ah oo nafleyda afkeeda ka yimaada; cay. 2. <i>ld</i> dhareerid .	dharra'aan <i>m.db</i> <i>ld</i> dharla'aan .
	dharra'aansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dharla'aan .
	dharrici <i>m.db</i> Ceeb weyn; bayuur. <i>ld</i> dhirrici .
	dharrooc¹ <i>m.l</i> Baqdin weyn oo qofku la jareeyo.
	dharrooc² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Baqdin weyn darteed la jareyn.
	dharroocid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharrooc ² .
	dharruur <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax si taxaddar leh u shubid.
	dharruurid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharruur ² .
	dharsamayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> dharsamee. <i>ld</i> dharsamays .
	dharsamays <i>m.l</i> <i>ld</i> dharsamayn .
	dharsamee <i>f.mg2</i> (-meeyay, -maysay) Dhar ama maro samayn.

dharsameeye *m.l* (-yayaal, *m.l/dbl*-mayso, *m.db*) Qof ka shaaqaya warshadaha dharka; dumiiqe.

dharsid *m.f.db* eeg dharas².

dhartol *m.l* (-llo, *m.db*) Dawaarle, harqaanle. *ld* dhartole.

dhartole *m.l* *ld* dhartol.

dharxirasho *m.db* eeg dharxiro.

dharxiro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Habka dharka u lebbisasho.

dhas *f.g1* (-say, -stay) Ayax, ukun dhul ku aasid.

dhase *m.l* Nooc dixiriga ka mid ah, ka dhasha melaha ay wasakhda ku ururto oo xoolaha iyo dadkaba jirkooda gala.

dhasheeg¹ *m.l* (-gyo, *m.db*) Biykuhar; balli; laas.

dhasheeg² *m.l* (-gyo, *m.db*) (*juqr.*) Dhulhoosaad fidsan oo had iyo goor wabax ah (ama aha sida biyo fadhiisiga, mar mar sidaa ah), waxana badanaa aad uga baxa deegaan, wuxuu marka u dhxeeeyaa deegaan-biyood iyo biyo-fadhiisi.

dhashiimid *m.db* *ld* **dhaniimid**.

dhashiin¹ *m.l* *ld* **dhaniin¹**.

dhashiin² *f.mg1* (-iimay, -iintay) *ld* **dhaniin²**.

dhashiinto *m.db* (-ooyin, *m.l*) *ld* **dhaniinto**.

dhasho *m.db* (-ooyin, *m.l*) Sabiisha inteeda muuqata.

dhashuumid *m.f.db* eeg dhashuun². *ld* **dhashuun¹** (2).

dhashuun¹ *m.l* 1. Dhacaan adag oo meel bugta ka yimaada; malax, milil. 2. *ld* **dhashuumid**.

dhashuun² *f.mg1* (-uumay, -uuntay; -uumi) Meel bugta dhacaan adag ka imaansho.

dhasid *m.f.db* eeg dhas.

dhasiig¹ *m.l* 1. Dhega-adayg. 2. *ld* **dhasiigid** *ld* **dhasiig¹**.

dhasiig² *f.g1* (-gay, -gtay) Wax ka dhega-adaygid. *ld* **dhasiig²**.

dhasiigid *m.f.db* eeg dhasiig². *ld* **dhasiig¹**, **dhasiigid**, **dhasig¹** (2).

dhasiiq *m.l* Bakhayl.

dhataq *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo wax, wax aad cumur u ah, ku dhacaya.

dhaw¹ *m.l* *ld* **dhaaw¹**.

dhaw² *f.g1* (dhebay, dhebtay; dhebi) 1. Wax nabar ku dhufasho. 2. Nin, naag u gal mood. 3. *ld* **dhaaw²**.

dhawaaji *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka dh.: wax dhawaaq ka keenid.

dhawaajin *m.f.db* eeg dhawaaji.

dhawaan *m.db* *ld* **dhowaan** (2).

dhawaandhalad *m.l* *ld* **dhowaan** (2).

dhawaansho *m.l/db* *ld* **dhowaan** (1).

dhawaansooggal *m.l* *ld* **dhowaan** (2).

dhawaaq¹ *m.l* 1. Cod dheer oo afka laga yiraahdo; qaylo; (*muus.*) dh. muusiqada. 2. *ld* **dhowaaqid**.

dhawaaq² *m.l* (*nax.*) Habka ku dhawaaqidda xaraf ama erey.

dhawaaq³ *f.mg1* (-qay, -qday) 1. Cod dheer afka ka dhiihid. 2. Ku dh.: wax cusub sheegid.

dhawaaqid *m.f.db* eeg dhawaaq³. *ld* **dhowaaq¹** (2).

dhawaati¹ *m.l* Raad ka samaysmay geel badan oo isdaba socda waqtii dhado jirto.

dhawaati² *f.mg2* (-iyay, -isay) Geel badan oo isdaba jooga raad samayn.

dhawaatiyid *m.f.db* eeg dhawaati².

dhawan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **dhaawan**.

dhawanaan *m.db* *ld* **dhaawanaan**.

dhawanaansho *m.l/db* *ld* **dhaawanaan**.

dhawasho *m.db* *ld* **dhaawasho**.

dhawdhaw *m.l* Gargaraacidda; dubbaynta.

dhawdhawle *m.l* (-layaal, *m.l/db*) Shimbir dhoor iyo af dhuuban oo xooggan leh oo hoygeeda geedaha ka samaysata. *ld* **dhawdhawley**.

dhawdhawley *m.db* *ld* **dhaawdhawle**.

dhawee *f.g/mg2* (-weeyay, -weysay) *ld* **dhowee**.

dhaweyn *m.db* *ld* **dhoweyn**.

dhaweysad *m.l* *ld* **dhoweyshasho**.

dhaweyshasho *m.db* *ld* **dhoweyshasho**.

dhaweysi *m.l* *ld* **dhoweyshasho**.

dhaweyso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* **dhoweyso**.

dhawid *m.db* *ld* **dhaawid**.

dhawis *m.db* *ld* **dhaawid**.

dhawo *f.g3* (-wday, -watay) *ld* **dhaawo**.

dhawow *f.mg3* (-waadday, -waatay) *ld* **dhowow**.

dhawr¹ *m.l.t* Tiro laba ka badan kana yar siddeed. *ld* **dhowr**.

dhawr² *m.l* Erey ereyada lammame ah lagu isticmaalo oo 'xannaano' ama 'difaac' micneeyaa. Tus. "Dhididdh.", "Hantidh."

dhawr³ *m.db* Wixii waxyeello leh oo dhan.

dhawr⁴ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Xumo ka ilaalin; xannaanayn. 2. Fiirin; u jeedid; eegid. 3. Sugid; korosho.

dhawraari *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dhawraarin u samayn.

dhawraarimo *m.db* *ld* **dhowraarin¹**.

dhawraarin¹ *m.db* (-nno, *m.db*) Wax, wax kale gaashaan dhibaato uga ah. *ld* **dhowraarimo**.

dhawraarin² *m.f.db* eeg dhawraari.

dhawrad <i>m./l</i> Nafley feejignaan badan.	dhaxal ³ <i>f,g/mg1</i> (-xlay, -xashay; -xli) 1. (<i>f,g</i>) Hanti qof dhintay uga harid. 2. (<i>f,g</i>) Hanti qof dhintay looga haray qaybin. 3. (<i>f,mg</i>) Ka dh.: ilmuuhu ka raacaan waalidintooda raadid.
dhawradnimo <i>m,dh</i> Dhawrad ahaansho.	dhaxalgal ¹ <i>m,l</i> 1. Dh. ah: wax waxtar weyn oo loo aayo leh. 2. <i>ld</i> dhaxalgalid.
dhawran <i>f,mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax la xafiday ahaansho.	dhaxalgal ² <i>f,g1</i> (-alay, -ashay; -geli) Wax waxtar weyn leh noqosho.
dhawrid <i>m,f,dh</i> eeg dhaw ⁴ . <i>ld</i> dhawris, dhawritaan, dhawrmo.	dhaxalgalid <i>m,f,dh</i> eeg dhaxalgal ² . <i>ld</i> dhaxalgal ¹ (2).
dhawris <i>m,dh</i> <i>ld</i> dhawrid.	dhaxalsii <i>f,g2</i> (-iiyay, -iisay) Cid dhibaato aayatiinkeeda wax u dhinta badid.
dhawritaan <i>m,l</i> 1. Ilaalinta wax dhibaato laga ilaaaliyo. 2. Eegidda indhaha wax lagu fiiriyo. 3. Sugidda cid la sugo. <i>ld</i> dhawrid.	dhaxalsiin <i>m,f,dh</i> eeg dhaxalsii.
dhawriwaay ¹ <i>m,l</i> 1. Samir yari aan wax lala sugi karin. 2. <i>ld</i> dhawriwaayid.	dhaxaltooxo <i>m,dh</i> Wax dhaxal ah qaybinta. <i>ld</i> dhexaltooyo.
dhawriwaay ² <i>f,g1</i> (-waayay, -wayday; -waayi) Wax sugi kari waayid (cid).	dhaxalwareeg ¹ <i>m,l</i> 1. Cid waxay dhaxal u leedahay sida hanti, dhaqan iwm oo ka dhuma. 2. <i>ld</i> dhaxalwareegid.
dhawriwaayid <i>m,f,dh</i> eeg dhawriwaay ² . <i>ld</i> dhawriwaay ¹ (2).	dhaxalwareeg ² <i>f,mg1</i> (-gay, -gtay) Cid waxay dhaxal u lahayd dhumid.
dhawrmo <i>m,dh</i> 1. Eegmo. 2. <i>ld</i> dhawrid.	dhaxalwareegid <i>m,f,dh</i> eeg dhaxalwareeg ² . <i>ld</i> dhaxalwareeg ¹ (2).
dhawrnaan <i>m,f,dh</i> eeg dhawran. <i>ld</i> dhawrnaansho.	dhaxalwareeji <i>f,g2</i> (-iyay, -isay) Cid wax ay dhaxal u lahayd ka dhumin.
dhawrnaansho <i>m,l/dh</i> <i>ld</i> dhawrnaan.	dhaxalwareejiin <i>m,f,dh</i> eeg dhaxalwareeji.
dhawrsad <i>m,l</i> <i>ld</i> dhawrsasho.	dhaxamaysan <i>f,mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax dhaxani hayso ahaansho (nafley).
dhawrsan <i>f,mg4</i> (-naa, -nayd) Qof xumaanta iyo ceebta iska ilaaaliya ahaansho.	dhaxamaysi <i>f,g2</i> (-iiyay, -iisay) Nafley qarqaryood.
dhawrsanaan <i>m,f,dh</i> eeg dhawrsan. <i>ld</i> dhawrsanaansho.	dhaxamaysiin <i>m,f,dh</i> eeg dhaxamaysii.
dhawrsanaansho <i>m,l/dh</i> <i>ld</i> dhawrsanaan.	dhaxamaysnaan <i>m,f,dh</i> eeg dhaxamaysan. <i>ld</i> dhaxamaysnaansho.
dhawrsasho <i>m,f,dh</i> eeg dhawrsasho. <i>ld</i> dhawrsasho.	dhaxamaysnaansho <i>m,l/dh</i> <i>ld</i> dhaxamaysnaan.
dhawrtay <i>m,f,dh</i> eeg dhawrtay. <i>ld</i> dhawrtay.	dhaxamoo <i>f,mg3</i> (-ooday, -ootay) Dhaxan dareemid (nafley).
dhawrtaysad <i>m,l</i> <i>ld</i> dhawrtaysasho.	dhaxamood <i>m,f,l</i> eeg dhaxamoo.
dhawrtaysasho <i>m,f,dh</i> eeg dhawrtayso. <i>ld</i> dhawrtaysad, dhawrtaysi.	dhaxan <i>m,dh</i> 1. Qabow hawadu keento oo jirku dhibsado. 2. Duumo.
dhawrtaysi <i>m,l</i> <i>ld</i> dhawrtaysasho.	dhaxantir ¹ <i>m,l</i> 1. <i>ld</i> dhaxantire. Dhar aan tayo fiicnay oo loo gashado dhaxan awgeed. 2. <i>ld</i> dhaxantirid.
dhawrtayso <i>f,g3</i> (-stay, -satay) Dhawrto dad ka urursasho.	dhaxantir ² <i>f,g1</i> (-ray, -rtay) Wax dhaxanta la isaga baabi iyo.
dhawrtree <i>f,g2</i> (-teeyay, -taysay) Dhawrto bixin.	dhaxantire <i>m,l</i> <i>ld</i> dhaxantir ¹ (1).
dhawrto <i>m,dh</i> Deeq dad badan laga soo urursho oo sadaqo ahaan loo bixiyo.	dhaxantirid <i>m,f,dh</i> eeg dhaxantir ² . <i>ld</i> dhaxantir ¹ (2).
dhax ¹ <i>m,l</i> Dh. ah: nafley hoygeeda habeen ka maqnaan.	dhaxlan <i>f,mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la dhaxlay ahaansho.
dhax ² <i>f,mg1</i> (-xay, -xday; dhxi) 1. Ku dh.: meel aan buuxin. 2. U dh.: Haweeney la qabo ahaansho.	dhaxlanaan <i>m,f,dh</i> eeg dhaxlan. <i>ld</i> dhaxlanaansho.
dhaxal ¹ <i>m,l</i> 1. Hantida qof dhintay looga haro. 2. Raad ay ilmuuhu ka raacaan waalidintooda.	dhaxlanaansho <i>m,l/dh</i> <i>ld</i> dhaxlanaan.
dhaxal ² <i>m,l</i> 1. (quan.) Hanti ama lacag aad ka heshay qof dhintay, sababta waad lahaatay. 2. (taar.) Dhacdo taariikhed reebtana taariikh.	dhaxlasho <i>m,f,dh</i> eeg dhaxlo.

dhaxle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) 1. Qof dhaxal helay. 2. Qof dhaxalka qaybiya.

dhaxlid *m.f.dh eeg* dhaxal².

dhaxlidda astaamaha *m.dh* Xirafadda gaarka ah ee noole kororsaday inta uu noolyahay wuxuu u gudbin karaa caruurga uu dhali doono; fikraddaan cilmi ahaan ma aha mid sax ah ama rumowda.

dhaxlo *f.g3* (-laday, -latay) Xoolo dhaxal ah, qaybsasho.

dhaxsad *m.l ld* dhaxsasho.

dhaxsasho *m.f.dh eeg* dhaxso. *ld* dhaxsad.

dhaxso *f.g3* (-saday, -satay) Gabadh la bixid.

dhay¹ *m.l* 1. Lega xoolaha oo la kala baray barkii. 2. Dh. ah: meel bannaan oo aan geedo lahayn. 3. Dh. ah: meel biyo qabatin leh oo beerashada ku wanaagsan. 4. *ld* dhayid.

dhay² *m.dh* 1. Dh. ah: caano markaa la lisay oo aan weli suusacim. 2. Dh. ah: badar saafi ah oo sabuulkii laga sukulay. *ld* dhaay.

dhay³ *m.l/dh* Geed nagaar yar, laammo aan lahayn oo caleemo balballaaran oo xooluhu cunaan leh.

dhay⁴ *f.g1* (-yay, -yday; -yi) 1. Nafley cadho qabto daweyn. 2. Boog iwm daawo marin.

dhayal¹ *m.l* 1. Cayaar; kaftan. 2. *ld* dhayalid. *ld* dheyel¹.

dhayal² *f.mg1* (-alay, -ashay) Cayaarid, kaftamid. *ld* dheyel².

dhayali *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* dheeli.

dhayalid *m.f.dh eeg* dhayal². *ld* dhayalis².

dhayalin *m.dh ld* dheelin.

dhayalis¹ *m.l ld* dheelin.

dhayalis² *m.dh ld* dhayalid.

dhayalsad *m.l ld* dhayalsasho.

dhayalsasho *m.f.dh eeg* dhayalso. *ld* dhayalsad, dhayalsi, dheyelsasho.

dhayalsi *m.l ld* dhayalsasho.

dhayalso *f.g3* (-saday, -satay) Arrin fududaysasho.

dhayan *f.mg4* (-ynaa, -ynayd) Wax la dhayay ahaansho.

dhayasho *m.f.dh eeg* dhayo.

dhaydaq *m.l* Dh. ah: caano fadhi ah.

dhaydhay *m.l* Geed gaab aan qodax lahayn oo leh laamo toostoosan oo dhuudhuuban oo leebabka laga dhigto.

dhaydhayasho *m.f.dh eeg* dhaydhayo.

dhaydhayo *f.g3* (-yaday, -yatay) Qof koolkoolin.

dhaygag¹ *m.l* 1. Yaab awgiis meel ama wax iyadoo aan la libiqsanayn. 2. *ld* dhaygagid.

dhaygag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Ku dh.: yaab awgiis wax iyadoo aan la libiqsanayn eegid.

dhaygagid *m.f.dh* egg dhaygag². *ld* dhaygag¹ (2).

dhayid *m.f.dh eeg* dhay⁴. *ld* dhaymo (3).

dhayl¹ *m.l l* 1. *ld* dhaylo. 2. dheel².

dhayl² *f.mg1* (-yay, -yshay) Neef yaraan ku qalasho.

dhayladhufaan¹ *m.l ld* dhayladhufaamid.

dhayladhufaan² *f.g1* (-nay, -ntay) Orgi yar caana-nuugnimo xiniinyaha kaga bixin.

dhayladhufaanad *m.l ld* dhayladhufaanasho.

dhayladhufaanasho *m.f.dh eeg* dhayladhufaano. *ld* dhayladhufaanad.

dhayladhufaanid *m.f.dh eeg* dhayladhufaan². *ld* dhayladufaan¹.

dhayladhufaano *f.g3* (-naday, -natay) Orgi yar caana-nuugnimo xiniinyaha kaga baxsasho.

dhaylaqaad *m.l* Dh. ah: weyl yar oo caato ah oo sacii laga maalay ee aan lagu dayn.

dhayli *f.g2* (-iyay, -isay) Ilmo markaas dhashay diliid.

dhaylid *m.f.dh eeg* dhayl².

dhaylin *m.f.dh eeg* dhayli.

dhaylo *m.dh* 1. Xoolaha ama ugaarta yaryar hilibkooda jilicsan oo aan weli adkaan. 2. *ld* dhayl¹ (1).

dhayloobid *m.f.dh eeg* dhaylow.

dhaylow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Hilib wax karis lagu jilciyey noqosho.

dhaymo *m.l/dh* 1. Marinta dawo meel bugta la mariyo. 2. Dufan weelasha iyo alaabta dusha laga mariyo. 3. *ld* dhayid.

dhaynaan *m.dh eeg* dhayan. *ld* dhaynaansho.

dhaynaansho *m.l/dh ld* dhaynaan.

dhayo *f.g3* (-yaday, -yatay) Meel bugta daawo marsasho.

dhayogsi-rayboniyuuglig *m.l* (baay.) (Dh. asiidh) Asiidh bu'eed ka kooban tiro badan oo niyukliyootaydha ah oo u habaysan si ay u sameeyaan xidhmo keliya.

dhays *m.dh* D. ah: neef soo sid dhoweeyey oo candhadiisa iyo sabiishiisa ka muuqato buurnaan.

dhaysi *f.mg2* (-iyay, -isay) Neef dhays yeelasho.

dhaysin *m.f.dh eeg* dhaysi.

dhayuurad *m.l ld* dhayuure.

dhayuure *m.l* Kulayka qorraxda ee waqtiga duhurka. *ld* dhayuurad.

dhebed *m.dh.u* (-do, *m.l*) Haan biyood bir ah; fiin; galaw.

dhebi¹ *m.l* (dhebi, *m.dh*) Geed leh laamo toostoosan, caleemo balballaaran laga goosto udbaha, dhigaha iwm oo ka baxa qararka dooxyada.

dhebi² *m.db ld dhibi.*
dhebid *m.f.db ld dhaw².*
dhebidhisad *m.l ld dhibidhisasho.*
dhebidhisasho *m.db ld dhibidhisasho.*
dhebidhiso *f.mg³ (-saday, -satay) ld dhibidhiso.*
dhebilisad *m.l ld dhibidhisasho.*
dhebilisasho *m.db ld dhibidhisasho.*
dhebiliso *f.mg³ (-saday, -satay) ld dhibidhiso.*
dheddig *m.l 1. Magac guud oo kooba labada jaad oo nafleydu u kala baxdo, kan wax dhala oo nuujiya; dumar. 2. Dh. ah: wax dumareed ah. *ld dhaddig, dhiddig.**
dheddigee *f.g/mg² (-geeyay, -geysay) 1. (f.g)*
 Dheddig ka dhigid. 2. *(f.mg)* Dheddig keliya dhalid (nafley). *ld dhaddigee, dhiddigee.*
dheddigeyn *m.f.db eeg dheddigee. ld dhaddigeyn, dhiddigeyn.*
dheddignimo *m.db Dheddig ahaansho. ld dhaddignimo, dhiddignimo.*
dheddigood *m.l.u Dumar. ld dhaddigood, dhiddigood.*
dheddin *m.l Geed quwaax ay dhirindhirka isku bahihiin, ka baxa dhuulka dhagaxa leh oo dhala malmal. *ld dhiddin.**
dhedeysad *m.l ld dhedeysasho.*
dhedeysasho *m.f.db eeg dhedeysos. ld dhedeysad, dhedeysi.*
dhedeysi *m.l ld dhedeysasho.*
dhedeysos *f.mg³ (-stay, -satay)* Socod habeen haween ugu haasaawo tegid.
dhedhem¹ *f.g² (-iyay, -isay) ld dhadhami.*
dhedhemid *m.db ld dhadhamid.*
dhedhemin *m.db ld dhadhamin.*
dhedhemis *m.l ld dhadhamin.*
dhedhemeo *m.db ld dhadhamo.*
dhedhen¹ *m.l ld dhadhan¹.*
dhedhen² *f.mg¹ (-amay, -antay; -ami) ld dhadhan².*
dhedhensad *m.l ld dhadhansasho.*
dhedhensasho *m.db ld dhadhansasho.*
dhedhensi *m.l ld dhadhansasho.*
dhedhensi² *f.lg² (-iiyay, -iisay) ld dhadhansii.*
dhedhensiin *m.db ld dhadhansiiin.*
dhedhensiis *m.l ld dhadhansiiin.*
dhedhenso *f.g³ (-saday, -satay) ld dhadhanso.*
dhedo *m.db Qabow habeenkii dhaca oo sameeya dhibco yaryar oo biyo ah.*
dhedoobid *m.f.db eeg dhedow.*
dhedow *f.mg¹ (-oobay, -owday; -oobi)*
 Dhedo yeelasho.
dheecaamid *m.db ld dhacaamid.*
dheecaan¹ *m.l (-aamo, m.db) ld dhacaan¹.*

dheecaan² *f.mg¹ (-aamay, -aantay; -ami) ld dhacaan³.*
dheecaan-caloooleed *m.l (-dyo, m.db) (c.nafl)*
 Dheecaanka ay soo daayaan qanjirradha caloosha.
dheecaan-gaastarig *m.l (dhecaanno ..., m.db)*
(c.nafl) Iskujir asiidhan oo ka kooban cusbooyin aan orgaanik ahayn, haydarookoloorik asiidh, iyo insaymyo dheefshiid. Tusaale ahaan: bebsin, oo ay soo saaraan qanjidho ku safan caloosha.
dheedheero *m.db ld dheedheero.*
dheedheeroo *f.mg³ (-raaday, -raatay) ld dheedheeroo.*
dheedheerood *m.l ld dheedheerood.*
dheef¹ *m.db 1. Fiitamiinka cuntada, caanaha iwm ku jiro. 2. Dulsaarka faa'iido ahaan looga helo lacag bangi la dhigtay.*
dheef² *f.mg¹ (-fay, -ftay)* Ka dh.: wax faa'iido ka helid.
dheefayn *m.f.db eeg dheefee.*
dheef-burburin *m.db (baay.)* Burburka dheefsasho ee molikiyuullada waaweyn ee nooluhu, isugu beddelaan kuwo yar yar iyada oo la sii daynayo tamar. Neefsashada aaya tusale u ah falgallada taxana ah ee dh. b.ta.
dheefee *f.g² (-feeyay, -faysay)* Cid dheef siin.
dheefi *f.g² (-iyay, -isay)* Wax waxtar iyo dheef leh siin; cunto siin.
dheefin *m.f.db eeg dheefi.*
dheefsad *m.l ld dhiefsasho.*
dheefsade *m.l (-ayaal, m.l) (baay.)* Noole quuta kuwa ka yaryar, marka laga eego xaggaa silsiladda cuntada. Daaqcunayaashu waxay quutaan dhirta cagaaran oo waa dheefsade hore, hilicunayaashuna waxay quutaan daaq cunayaasha, markaa waa dh. dambe.
dheefsamayn *m.db (baay.)* Samayska dheefasho ee borotiinnada, duxda iyo waxyaba kale oo noolayaasho ku jira ee laga samaynayo moolikiyuullo iyo walxo kale oo yaryar.
dheefsasho¹ *m.f.db eeg dheefso. ld dheefsad, dheefsi.*
dheefsasho² *m.db 1. (baay.)* Samayska dh. ee borotinnada, duxda iyo waxyaba kale oo noolayaasha ku jira ee laga samaynayo moolikiyuullada iyo walxo kale oo yaryar.
 2. *(baay.)* Wadarta ama isugeynta falgallada kiumikaad ee ka dhex dhaca noolayaasha.
dheefsasho-saleed *m.l (-dyo, m.db) (baay.)*
(Herka dh. s.) Heerka tamar dh. ee looga baahanyahay inay xayawaanka ku hayso nasasho. Heerka dh. waxa lagu qiyasaa

habka soo saarka kulka ee halbeeg waqtii: waxay tilmaamaysaa tamarta la isticmaalay si loo fuliyo shaqooyinka muhimka ah, sida garaaca wadnaha, neefsashada, dhaq-dhaqaqa dareenwadka, gudbin firfircoo iyo dhiiqista.

dheefshiid¹ *m.l ld* **dheefshiid¹**.

dheefshiid² *m.l (baay)* Burburinta uu noole burburinayo cunto soo gashay ee uu ka dhigayo kuumiko ahaan qaab fudud oo si sahlan loo nuugi karo jidhkuna uu isticmaali karo ayaa loo yaqaan dh.

dheefshiid³ *fg1 (-day, -dday)* Wax dejin.

dheefshiid-dhiman *m.l (daaw.)* Dheefshiid xumaada, cunnada kaddib xanuun bay leedahay, dibiro, lallabo iyo matag.

dheefshiid¹ *m.dh eeg* dheefshiid³. *ld* **dheefshiid¹**.

dheefsi *m.l ld* **dheefsasho**.

dheefso *fg3 (-saday, -satay)* Wax dheef ka dhigasho.

dheeg *m.l (-gag, m.l)* 1. Labada dhinac ee laga raro geelo middood. 2. Markabka dushiisa sare.

dheegad *m.l ld* **dheegasho**.

dheegasho *m.f.dh eeg* dheego. *ld* **dheegad**.

dheego *f/g/mg3 (-gtay, -gatay)* 1. *(f/g)* Wax qof kale sameeyey wax u eg samayn; ka xigasho. 2. *(f/mg)* Ka dh.: hilib iwm gogasho.

dheeh¹ *m.l* 1. Lakab xallefsan oo alaabta biraha, dhoobada iwm dusha laga mariyo oo dhawraarin iyo qurxin looga dhigo. 2. Dhammaajo (xabog). 3. *ld* **dheedit**.

dheeh² *fg1 (-hay, -hday)* 1. Bir, dhoobo iwm lakab xallefsan oo dhawraarin iyo qurxin looga dhigayo dusha ka marin. 2. Wax xabag dhammaajo marin. 3. Wax dhafid. 4. Cid si fiican ula dhaqmid.

dheehan¹ *f.mg1 (-hmay, -hantay; -hmi)* Wax la dheehay noqosho.

dheehan² *f.mg4 (-hnaa, -hnayd)* Wax la dheehay ahaansho.

dheehid *m.f.dh eeg* dheeh². *ld* **dheeh¹**.

dheehmid *m.f.dh eeg* dheehan¹.

dheehnaan *m.f.dh eeg* dheehan². *ld* **dheehnaansho**.

dheehnaansho *m.l/dh ld* **dheehnaan**.

dheekaa *m.dh* Geedgaab qodax aan lahayn oo miro macaan oo la cuno leh iyo xidid wax lagu daweyyo.

dheel¹ *m.l* Qabowga habeenkii soo dhaca oo wata sayax.

dheel² *m.dh (-lo, ml.)* Cayaar. *ld* **dhayl¹** (2).

dheel³ *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* 1. Ciyaarid. 2. Wax qabow habeenkii ku dhacay dartii la qoyid.

dheelaas¹ *m.l* 1. Cayaaro farax iyo raynrayn badan darteed loo sameeyo. 2. *ld* **dheelaasid**.

dheelaas² *f.mg1 (-say, -stay)* Cayaaro farax iyo raynrayn badan darteed u samayn.

dheelaasid *m.f.dh eeg* dheelaas². *ld* **dheelaas¹** (2).

dheelallaabid *m.f.dh eeg* dheelallow². *ld* **dheerallaabid**.

dheelallaabo *m.db* Hurdo laga kacay oo aan weli la baraarug, makalaalax. *ld* **dhelallow¹, dheerallaabo, dheerallow¹**.

dheelallow¹ *m.l ld* **dheelallaabo**.

dheelallow² *f.mg1 (-laabay, -lowday; -laabi)* Qof hurdo ka kacay isagoo weli baraarugin dhaqdhqaqaq iyo hadal sameyn. *ld* **dheerallow²**.

dheelan¹ *m.l* Socodka habeenkii la socdo; guuro. *ld* **dheelmid**.

dheelan² *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Nafley habeen socosho.

dheeli *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley dheel ku maaweeelin. *ld* **dhayali, dheelsii** (2).

dheelid *m.f.dh eeg* dheel³. *ld* **dheelis²**.

dheelin *m.f.dh eeg* dheeli. *ld* **dhayalin, dhayalis¹, dheelis¹, dheelsiin**.

dheelis¹ *m.l ld* **dheelin**.

dheelis² *m.dh ld* **dheelid**.

dheelitiran-kiimikeed *m.l (kiim.)* Falgal kiimikaad oo gedisme ah oo ribnaanta falgaleyasha iyo maxsuulladuba aanay isla beddelin amminta sababta oo ah habdhiska ayaa ku sugar xaalad teermoodynamik ahaan dheelitiran.

dheelli¹ *m.l* 1. Dhinac u badashada wax culayskiisu dhan u bato oo uu dheellitirankii lumiyo. 2. *ld* **dheelliyyid**.

dheelli² *f.mg1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)* Wax culayskiisa dhinac u badasho.

dheellila'aan *m.db* Dheellitir; dheelli la ahaanshada.

dheellin *m.dh ld* **dheelliyyid**.

dheellis *m.l ld* **dheelliyyid**.

dheellitir¹ *m.l* 1. Isle'ekeysiinta culayska saaran wax labadiisa dhinac. 2. Isle'ekeysiinta xisaab labadeeda dhinac. 3. *ld* **dheellitirid**.

dheellitir² *fg1 (-ray, -rtay)* Xisaab labadeeda dhinac isle'ekeysiin.

dheellitiran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Wax la dheellitiray noqosho.

dheellitiran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la dheellitiray ahaansho.

dheellitirid *m.f.dh eeg* dheellitir². *ld* **dheellitir**¹ (2).
dheellitirnaan *m.f.dh eeg* dheellitiran². *ld* dheellitirnaansho.
dheellitirnaansho *m.l/dh ld* dheellitirnaan.
dheelliid *m.f.dh eeg* dheelli². *ld* **dheelli**¹ (2), dheellin, dheellis.
dheelmad *m.l ld* dheelmasho.
dheelmasho *m.f.dh eeg* dheelmo. *ld* **dheelmad**, dheelmataan, dhelmatiin.
dheelmataan *m.l* Socod habeenkii la socdo. *ld* dheelmasho.
dheelmatiin *m.l ld* dheelmasho.
dheelmi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax habeen guuragelin.
dheelmid *m.f.dh eeg* dheelan². *ld* **dheelan**¹.
dheelmin *m.f.dh eeg* dheelmi. *ld* **dheelmis**.
dheelmis *m.l ld* dheelmin.
dheelmo *f.mg3* (-maday, -matay) Habeen socosho; guurayn.
dheelsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) 1. Qof ku cayaarid ama dhagrid. 2. *ld* dheeli.
dheelsii *m.dh eeg* dheelsii. *ld* **dheelin**.
dheeman *m.l/dh* 1. Macdan aan midab lahayn, aad u adag, kana qaalisan macdanta kale. 2. Afarta haad ee turubka mid ka mid ah, calaamad afar gees ah oo guduudan leh.
dheen *m.l/dh* Geed weyn, aan qodax lahayn, caleemo yaryar, miro maacaan oo la cuno leh oo ka baxa biyo mareennada.
dheer¹ *m.dh* Siil.
dheer² *f.g/mg4* (-raa, -rayd; dhaadheer) 1. *(f.mg)* Wax aan jooggiisu gaabnayn ahaansho. 2. *(f.mg)* Wax meel fog ku sugar ahaansho. 3. *(f.mg)* Waqt muddo la sugayo ama la soo dhaafay ahaansho. 4. *(f.g)* Is dh.: isla mid ahaansho, kisi ahaansho (nambar).
dheeraad *m.l* Wax tiro ama qiyas la isla ogyahay siyaado ku ah. *ld* **dheeri**¹.
dheeraan *m.f.dh eeg* dheer². *ld* **dheeraansho**, dheeri².
dheeraansho *m.l/dh eeg* dheerow. *ld* **dheeraan**.
dheeraar *m.l* Xarig dheer oo xoolaha lagu xiro si uu u daaqa uno fogaan.
dheeraari *f.g2* (-iyay, -isay) Neef xolo ah xirid si uu u daaqa, uno fogaan.
dheeraarin *m.f.dh eeg* dheeraari. *ld* **dheeraaris**.
dheeraaris *m.l ld* **dheeraarin**.
dheeraarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dheeraar lagu xiray ahaansho.
dheeraarsanaan *m.f.dh eeg* dheeraarsan. *ld* **dheeraarsanaansho**.
dheeraarsanaansho *m.l/dh ld* **dheeraarsanaan**.
dheeraarsasho *m.f.dh eeg* dheeraarso.

dheeraarso *f.g3* (-saday, -satay) Neef xolo ah si uu u daaqa meel ku xirasho.
dheerallaabid *m.dh ld* dheellallaabid.
dheerallaabo *m.dh ld* dheellallaabo.
dheerallaw² *f.mg1* (-looday, -lootay) *ld* dheelallaw².
dheerallowi *m.l ld* dheellallaabo.
dheerallowi² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld* dheelallow².
dheerashiito *m.dh* Gaaraabidhood.
dheeraweyn *m.dh* Cayayaan yaryar dalagga daldalooliya oo dhuuxa ka cuna.
dheerayn *m.f.dh eeg* dheeree. *ld* **dheerays**.
dheerays *m.l ld* **dheerayn**.
dheeraysii *f.g/mg2* (-iiyay, -iisay) 1. *(f.g)* Wax xawliga ay ku socdaan kordhin. 2. *(f.mg)* U dh.: cid waxay qeyb u lahayd wax ka badan siin.
dheeraysii *m.f.dh eeg* dheeraysii.
dheerdheere *m.l ld* **dheerdheero**.
dheerdheero *m.dh* 1. Geed goodkeed jeerinka u eg oo leh miro iyo xabag la cuno. 2. Xajjin jirku la barbararo. *ld* **dheedheero**, dheerdheere.
dheerdheero *f.mg3* (-ooday, -ootay) Wax dheerdheero hayso noqosho. *ld* **dheedheero**.
dheerdheero *m.f.l eeg* dheerdheero. *ld* **dheedheero**.
dheeree *f.g/mg* 2 (-reeyay, -raysay) 1. *(f.g)* Wax dhererkisa kordhin. 2. *(f.g)* Wax meel ka fogeyn. 3. *(f.mg)* Orod ama socod kordin. 4. U dh.: cid waxay qeyb u heshay in ugu darid.
dheeri¹ *m.l ld* **dheeraad**.
dheeri² *m.dh ld* **dheeraan**.
dheerow *f.mg3* (-raaday, -raatay) 1. Wax dhererkisu kordhay noqosho. 2. Ku dh.: wax muddo dheer ku qaadasho. Tus. "Shirkii waa lagu dheeraaday". 3. Wax meel ka durkay noqosho.
dheertaxaniinyo *m.dh.u* Cayayaan dhulka xammaarta, dhuuban, dheer lugo badan oo qaniinyo kulul. *ld* **dhiirtaxaniinyo**, **dhuurtaxaniinyo**.
dheg¹ *m.dh* (-go, m.) 1. Xubinta maqalka nafleyda. 2. Hilqadaha haweenku isku qurxiyaan ee dhegaha dacalkooda surtaan middood. 3. Weel, qalab iwm meesha la qabto si loo qado ama loo jido. 4. Magac wanaagsan; caannimo; sharaf. 5. Shebeg lakabyo isa saaran ah, xanjo ka samaysan oo ay shinnidu malabka ku keydsato, ilmahana gashato.

dheg² *f.mg1 (-gay, -gtay)* 1. Subag iwm xarkagid. 2. Cid iwm nabmid. 3. Ku dh.: wax gacanta xoog ugu qabasho.

dhega-adag *f.mg4 (-dkaa, -dkayd)* Qof aan amarka si sahlan u qaadan ahaansho.

dhega-adayg¹ *m.l* Dabci qof leeyahay oo u diida in si sahlan ku fulin waxa loo diray. *ld* **dhega-adkaan**.

dhega-adayg² *f.mg1 (-gay, -gtay)* Ku dh.: cid wax loo diray fulin waayid.

dhega-adaygid *m.f.db eeg* dhega-adayg².

dhega-adkaan *m.f.db eeg* dhega-adag. *ld* **dhega-adayg¹, dhega-adkaansho**.

dhega-adkaansho *m.l/dh eeg* dhega-adkow. *ld* **dhega-adkaan**.

dhega-adkow *f.mg3 (-kaaday, -kaatay)* Wax dhega-adag noqosho.

dhegaati *m.l/dh (-iyo, m.dh)* 1. Xarig yar oo dhigaha lagu xiro. 2. Siddo xarig ah oo waxyaabaha qaar loo yeelo. *ld* **dhagaati**.

dhegabbeel¹ *m.l* Waayidda nafley weydo awoodda maqalka. *ld* **dhegabbeelid**.

dhegabbeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Awoodda maqalka waayid (nafley).

dhegaculays *m.l ld* **dhegaculsaan**.

dhegaculus *f.mg4 (-uslaa, -uslayd)* Qof aan si fiican dhegaha wax uga maqlin ahaansho.

dhegaculsaan *m.f.db eeg* dhegaculus. *ld* **dhegaculays, dhegaculsaansho**.

dhegaculsaansho *m.l/dh eeg* dhegaculsw. *ld* **dhegaculsaan**.

dhegaculsw *f.mg3 (-laaday, -laatay)* Qof aan dhegaha si fiican wax uga maqlin noqosho.

dhegadhabad *m.l ld* **dhegadhabasho**.

dhegadhabasho *m.f.db eeg* dhegadhabo. *ld* **dhegadhabad**.

dhegadhabo *f.mg3 (-btay, -batay)* Dhegaha daaman ku garaacid iyaga oo madaxa ruxaya (xolo, ugaar, dugaag iwm).

dhegadhego *m.l* Qalab ka samaysan dahab, qalin, macdan iwm oo ay dumarku dhegaha gashadaan; hilqado.

dhegafarasoobid *m.f.db eeg* dhegafarasow². *ld* **dhegafarasow¹ (3)**.

dhegafarasow¹ *m.l* 1. Maqalka dhegaha oo siyaado. 2. Sharqamo aan jirin oo la moodo in la maqday. 3. *ld* **dhegafarasow¹**.

dhegafarasow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Maqalka dhegaha kordhid. 2. Sharqamo aan jirin maqlid.

dhegala' *f.mg4 (-'aa, -'ayd)* Nafley aan wax maqlin ahaansho.

dhegala' aan *m.f.db eeg* dhegala'.

dhegaley *m.dh* Nooc fallaarta ka mid ah leh laba ganood oo u jeeda gadaal.

dhegammar *f.lg2 (-iyay, -isay)* Is dh.: wax aan maqlin.

dhegamarin *m.f.db eeg* dhegammar.

dhegannugeyl *m.l* Dabci qof leeyahay oo u oggolaado in uu si sahlan u fuliyo wax la faray. *ld* **dhegannuglaan**.

dhegannuglaan *m.f.db eeg* dhegannugul. *ld* **dhegannugeyl, dhegannuglaansho**.

dhegannuglaansho *m.l/dh eeg* dhegannuglow. *ld* **dhegannuglaan**.

dhegannuglow *f.mg3 (-laaday, -laatay)* U dh.: qof waxa la faro si sahlan u qaata noqosho.

dhegannugul *f.mg4 (-glaa, -glayd)* U dh.: qof, waxa la faro si sahlan u fuliyo ahaansho.

dhegaqor¹ *m.l* Summad idaha dhegta looga sameeyo iyadoo labada dhan ee dhegta in yar la goynayo si ay caarad u yeelato.

dhegaqor² *f.g1 (-ray, -rtay)* Ido, summad dhegaha uga samayn iyadoo labada dhan ee dhegta in yar la goynayo si ay caarad u yeelato.

dhegaqorid *m.f.db eeg* dhegaqor².

dhegatir¹ *m.l ld* **dhegatirid**.

dhegatir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid dhega beel ku riidit.

dhegatirid *m.f.db eeg* dhegatir². *ld* **dhegatir¹**.

dhegawaddan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof dheghiisuud aad wax u maqlaan ahaansho. 2. Qof wax dhega nugul ahaansho.

dhegawaddanaan *m.f.db eeg* dhegawaddan. *ld* **dhegawaddanaansho**.

dhegawaddanaansho *m.l/dh* *ld* **dhegawaddanaan**.

dhegayare *m.l* Miro yaryar, madmadow, dhuudhuuban oo madax kuuskuusan leh oo shaaha lagu udgiyo, qoronfol, qoronful.

dhegbas¹ *m.l* Isku illaawidda sheeko dhegeysigeeda la isku illaawo. *ld* **dhegbasid**.

dhegbas² *f.mg1 (-say, -stay)* Ku dh.: sheeko dhegeysigeed isku illaawid.

dhegbasid *m.f.db eeg* dhegbas². *ld* **dhegbas¹**.

dhegcas *m.dh.u* Dhasha yaryar oo nafleyuu qaarkeed (lo', deero iwm).

dhegdheg *m.l* 1. Qoyaan layiig ah oo wuxuu taabto qabsada sida xabagta iyo caanaha cinjirka iwm. 2. Baqbaqqaa indhaha ama wasakh kale.

dhegdhegto *m.dh* Geed yar oo leh sabuul qodxo leh oo ku dhega wixii taabta.

dheged *m.l* 1. Midab xoolaha dhanada iyo jaanka cuna ama dhirta qaarkeed daaqa ay gaafurka ku yeeshaa. 2. Carro cusboole ah. 3. Wasakh, uskag.

dhegeysad *m.l ld* **dhegeysasho**.

dhegeysasho <i>m.f.db eeg</i> dhegeyso. <i>ld</i> dhegeysad, dhegeysi.	dhegsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax meel ku naban ahaansho.
dhegeysi <i>m.l ld</i> dhegeysasho.	dhegsanaan <i>m.f.db eeg</i> dhegsan. <i>ld</i> dhegsanaansho.
dhegeyso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> 1. Dhawaaq, shanaqar iwm dheg u dhigid. 2. Cid hadal loo soo jeedinaayo ismoogeysiin.	dhegsanaansho <i>m.l/ld ld</i> dhegsanaan.
dhegeyste <i>m.l (-taayaal, m.l/ldh)</i> Qof wax dhegeysta ama dhegeysanaaya.	dhegsasho <i>m.l/ldh eeg</i> dhegso.
dheggan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax meel ku naban ahaansho. 2. Ku dh.: aad ugu mintidid (diin, ra'y iwm).	dhegsin <i>m.l</i> Murugyada ku dhegsan garabka yo daqayaha dhabarka midkood.
dhegganaan <i>m.f.db eeg</i> dheggan. <i>ld</i> dhegganaansho.	dhegso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Ku dh.: wax meel ku nabasho.
dhegganaansho <i>m.l/ldh ld</i> dhegganaan.	dhegtaag <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> U dh.: wax maqalkooda u dhegraaricin.
dhegid <i>m.f.db eeg</i> dheg ² .	dhegtaagid <i>m.f.db eeg</i> dhegtaag.
dhegjee ¹ <i>m.l</i> Summad idaha dhegaha looga dhigo iyadoo dhegta dhinac la jeexayo.	dhegweyn <i>m.db</i> 1. Geed weyn oo wacanriga u eg oo leh caleemo balballaaran iyo miro la cuno. 2. Dh. ah: qof aan si dhakhsa ah wax u fahmin. 3. Dh. ah: nooc ariga ka mid ah oo dhego balballaaran.
dhegjee ² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> Ido, summad dhegaha uga samayn iyadoo dhegta dhinac la jeexayo.	dhegxumaan <i>m.f.db eeg</i> dhegxun. <i>ld</i> dhegxumaansho, dhegxumi, dhegxumo.
dhegjeexid <i>m.f.db eeg</i> dhegjee ² .	dhegxumaansho <i>m.l/ldh ld</i> dhegxumaan.
dheg-kafaar ¹ <i>m.l ld</i> dhakafaarid.	dhegxumi <i>m.db</i> 1. Sumcad aan wanaagsaneyn oo cidi yeelato. 2. Ceeb. <i>ld</i> dhegxumaan.
dheg-kafaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> dhakafaar ² .	dhegxumo <i>m.db ld</i> dhegxumaan.
dheg-kafaari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> dhakafaari.	dhegxun <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> Cid aan sumcad lahayn ahaansho.
dheg-kafaarid <i>m.db ld</i> dhakafaarid.	dhegyar ¹ <i>m.db</i> Nooc fallaarta dhegta leh ka mid ah oo yar.
dheg-kafaarin <i>m.db ld</i> dhakafaarin.	dhegyar ² <i>m.db (c.naf)</i> Qaybta wadnaha oo ku soo shubma dhiigga ogsijiinka leh ee ka immaanaya wadnaha inta aan loo gudbin jirka intiisa kale.
dheg-kafaarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> dhakafaarsan.	dheh <i>f.g/gle1 (yiri, tiri/dhahay, dhahday;</i> <i>dhihi)</i> Wax ku tiraabid; sheegid.
dheg-kafaarsanaan <i>m.db ld</i> dhakafaarsanaan.	dheji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax meel ku nabid. 2. Ku dh.: wax dab ku taabasho. 3. Ku dh.: cid wax cunaysa ku ileyn (qof). 4. Isku dh.: cid kale isku dawdarid (qof). 5. <i>ld</i> dhaji.
dheg-kafaarsansho <i>m.l/ldh ld</i> dhakafaarsanaan.	dhejin <i>m.f.db eeg</i> dheji. <i>ld</i> dhajin, dhajis, dhejis.
dhegnuugsad <i>m.l ld</i> dhegnuugsasho.	dhejis <i>m.l ld</i> dhejin.
dhegnuugsasho <i>m.f.db eeg</i> dhegnuugso. <i>ld</i> dhegnuugsad, dhegnuugsi (2).	dhekafaar ¹ <i>m.l l'd</i> dhakafaar ¹ .
dhegnuugsi <i>m.l</i> 1. War aan laysu sheegin ee dhegta laga maqlay. 2. <i>ld</i> dhegnuugsasho.	dhekafaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> dhakafaar ² .
dhegnuugso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> War si dadban u dhegeysasho.	dhekafaari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> dhakafaari.
dhegoole <i>m.l (-layaal, m.l/ldh)</i> Nin aan wax maqlin.	dhekafaarid <i>m.db ld</i> dhakafaarid.
dhegoolee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Is dhegatirid; wax dhegala' iska dhigid.	dhekafaarin <i>m.db ld</i> dhakafaarin.
dhegooley <i>m.db</i> Naag aan wax maql.	dhekafaaris ¹ <i>m.l ld</i> dhekafaarin ¹ .
dhegooleyn <i>m.f.db eeg</i> dhegoolee.	dhekafaaris ² <i>m.db ld</i> dhekafaarid.
dhegraac ¹ <i>m.l</i> Ballarinta beer la ballarinayo oo bowdka la fakinayo.	dhegraarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> dhakafaarsan.
dhegraac ² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Beer bowdkeeda fakin.	dhekafaarsanaan <i>m.db ld</i> dhakafaarsanaan.
dhegraacid <i>m.f.db eeg</i> dhegraac ² .	dhekafaarsanaansho <i>m.l/ldh ld</i> dhakafaarsan-
dhegraarici <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U dh.: qof si fiican u dhegaysasho.	sanaan.
dhegraaricin <i>m.f.db eeg</i> dhegraarici.	dhellah <i>m.l ld</i> dhannax.
dhegsami <i>m.db</i> Sumcad wanaagsan oo la yeesho.	dhengad <i>m.db ld</i> dhenged.

dhenged *m.dh* (-do, *m.l*) Ul yar oo dhuuban oo badanaa carruurta iyo xoolaha lagu tumo. *ld dhengad.*

dhengedee *f.g2* (-eeyay, -eysay) Cid dhengad ku tumid.

dhengedeyn *m.f.dh eeg* dhengedee.

dhengedeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la dhengedeeyey ahaansho.

dhengedeysnaan *m.f.dh eeg* dhengedeysan. *ld dhengedeysnaansho.*

dhengedeysnaansho *m.l/dh ld dhengedeysnaan.*

dhereb *m.dh* Idiin xarar iyo faraq lagu qurxiyo oo lagu qaado carruurta; furaad. *ld dharab³* (2).

dhereg¹ *m.dh* 1. Sida la noqdo markii cunto ama cabbitaan caloosha laga buuxsho. 2. Barwaqaqo; ladnaan.

dhereg² *m.dh* (*kiim.*) Marki walaxi ka kaattoonto isbeddel.

dhereg³ *f.mg1* (-rgay, -regtay; -rgi) Ka dh.: nafley cunto ama cabitaan caloosha ka buuxin.

dheregdhacsad *m.l ld dheregdhacsasho.*

dheregdhacsasho *m.l/dh eeg* dheregdhacsasho. *ld dheregdhacsad, dheregdhacsisi.*

dheregdhacsisi *m.l ld dheregdhacsasho.*

dheregdhacso *f.mg3* (-sadya, -satay) Wax dheregta yareeyaa ama babbiiya sameyn.

dheresan *f.mg4* (-snaa, -nayd) Wax dhergey ahaansho.

dheresanaan *m.dh eeg* dheregshan. *ld dheresanaansho.*

dheresanaansho *m.l/dh ld dheregnsanaan.*

dherer¹ *m.l* 1. Salka iyo baarku inta ay isu jiraan, joog. 2. Wax dacalka uu ka bilowdo iyo ku dhammaado inta ay isu jiraan. 3. Fogaan.

dherer² *f.g/mg1* (ray, -rtay) 1. (*f.g*) Aad u sugid; raagsasho; dhaahsasho. 2. (*f.mg*) Taagnaan; likaysnaan.

dhereran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax fidsan ama kor u taagan ahaansho.

dhereri *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax dhirirkiisa cabirid. 2. Bawd, derbi iwm dherer u raacid.

dhererid *m.f.dh eeg* dherer².

dhererin *m.f.dh eeg* dhereri.

dherernaan *m.f.dh eeg* dhereran. *ld dherernaansho.*

dherernaansho *m.l/dh ld dhernernaan.*

dherersan *f.mg4* (-snaa, -nayd) Wax la dherershay ahaansho.

dherersanaan *m.f.dh eeg* dherersan. *ld dherersanaansho.*

dherersanaansho *m.l/dh ld dherersanaan.*

dherersimo *m.dh* Qoolka waxaraha.

dhererto *m.dh* Sacab muggii; xantoo.

dherertoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) U dh.: aad u sugid; raagsasho; daahsasho.

dherertood *m.f.l eeg* dherertoo.

dhergan *f.mg4* (-snaa, -nayd) Wax dhergey ahaansho.

dherganaan *m.f.dh eeg* dhergan. *ld dherganaansho.*

dherganaansho *m.l/dh ld dhernanaan.*

dhergane *m.l* Bayd faal oo madaxa iyo majaha ku ah min hal, labada lugood oo dhexda ahna min labo.

dhergi *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley, wax badan oo laga dhergo siin. *ld dherji.*

dhergid *m.f.dh eeg* dhereg³.

dhergin *m.f.dh eeg* dhergi. *ld dherjin.*

dheri *m.l* (-iyo, *m.dh*) Weel dhobo ah oo wax lagu karsado.

dherigirgire *m.l* Dheri weyn oo dhoobo ka samaysan oo reer miyigu marka ay alla bariga qabaan cuntada ku karsadaan. *ld dherigirgire.*

dherigirgire *m.l ld dherigirgire.*

dheriqore *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Ninka dheryaha ama dheriyada sameeya. *ld dheriyadhoob.*

dherji *f.g2* (-iyay, -isay) *ld dhergi.*

dherjin *m.dh ld dhergin.*

dheriyadhoob *m.l* (-byo, *m.dh*) Dheriqore.

dheriyadhlulayn *m.f.dh eeg* dheriyadhlulee. *ld dheriyadhlulays.*

dheriyadhlulays *m.l ld dheryadhlulayn.*

dheriyadhlulee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Si gaar ah hilib u hogeyn.

dheriyasameeye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Dheriqore.

dhesteri *m.l* (-iyo, *m.dh*) Degmo. *ld dhisteri.*

dhex *m.dh* 1. Laba wax ama laba meelood kala barkood; bartan. 2. Inta u dhexeysa qaarka hore iyo qaarka dambe (nafley); sabar.

dhexaad *s.* Dhexda ku abbaaran; dhexe.

dhex-aal *f.g1* (-xiil, -xtiil; -xoolli) Dhexjoogid.

dhexaltooyo *m.dh ld dhaxaltooyo.*

dhexayn *m.f.dh eeg* dhexee.

dhexbeegid *m.dh* (*xis.*) Habka laga qiyaso qiiimaha fansaar iyada oo la adeegsanayo qiiimayaal la yaqaan ee ku yaalla labada dhinac ee fansaarka.

dhexboodbood *f.g1* (-day, -ddy) Dad ama waxyaabo dhexdooda ku boodboodid.

dhexboodboodid *m.f.dh eeg* dhexboodbood.

dhexdeg¹ *m.l ld dhexdegid.*

dhexdeg² *f.g1* (-gay, -gtay) Bartamaha tuulada ku noolaansho.

dhexdegid *m.f.db* *eeg* dhexdeg². *ld* **dhegdeg¹**.

dhexdhac *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) 1. Ka dh.: dugaag, col iwm meel weerarid. 2. Ka dh.: cudur, colaad iwm meel ka dillaacid.

dhexdhalaal *f.mg1* (-aalay, -aashay) Ku dh.: aad isugu daalin.

dhexdhalaalid *m.f.db* *eeg* dhexdhalaal.

dhexdhexaad *m.l* 1. Bartame. 2. Dh. ah: dherer, da', culays iwm oo aan yaraan iyo weynaan midna raacsanayn.

dhexdhexaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Laba dhinac oo wax isku haya u garnaqid.

dhexdhexaadin *m.f.db* *eeg* dhexdhexaadi. *ld* **dhexdhexaadis**.

dhexdhexaadis *m.l* *ld* **dhexdhexaadin**.

dhexdhexadiye *m.l* (-yayaal, *m.l/ld*) Qof, dad wax isku haysta u garnaqay.

dhexdhexadnimo *m.db* Dhexdhexaad ahaansho (cid).

dhexdhicid *m.f.db* *eeg* dhexdhac.

dhexe s. Bartamaha ku jira; dhexeeya; dhexaad.

dhexee *f.g/mg2* (-xeeyay, -xaysay) 1. (*f.g*) Weel waxa ku jira badh ka dhigid. 2. (*f.mg*) U dh.: wax aan cidi gaar u lahayn ahaansho.

dhexeeye *m.l* (-yayaal, *m.l/ld*) (*xis.*) Urur kasta oo daato ah marka loo ratibo horsamaan baaxadeed ama fanata tirada ama walaxda ku aaddan bartamaha ururka.

dhexfur *m.l* (-rro, *m.db*) (*xis.*) Xarriq toosan oo geeska saddexagal ku xirta barbartaameedka dhinaca horjeedaha ah. Dhexfurrada saddexagal waxa ay iska gooyaan bar keliya, taas oo ah xuddumeedka saddexagalka.

dhexgal¹ *m.l* Dhexdhexaadinta laba dhinac oo wax isku haysta. *ld* **dhexgelid**.

dhexgal² *m.l* (*fiis.*) Dh. ileyksa: firidhsanka iley noqodka oo ay sababtay dusha xanafta leh ee uu ileyksu abbaaray ama ku dhacay.

dhexgal³ *m.l* (*fiis.*) Dh. milannada: habka walxaha kala duwani ay isugu qasmaan, ayna ugu wacantahay socodka saxarrada (sida atamyada, ayoonnada) ay ka koobanyihii.

dhexgal⁴ *f.g1* (-alay, -ashay; -geli) 1. Laba dhinac oo is haya dhexdhexaadin. 2. Wax gudahisa gelid.

dhexgelid *m.f.db* *eeg* dhexgal². *ld* **dhexgal¹**.

dhexjiir *f.g1* (-ray, -rtay) Meel ciriiri ah xoog ku marid.

dhexjiirid *m.f.db* *eeg* dhexjiir.

dhexjoog *f.g1* (-gay, -gtay) Xoolo, alaab iwm oo aan hawl badan u baahnayn ilaalin.

dhexjoogid *m.f.db* *eeg* dhexjoog.

dhexkabe *m.l* (-bayaal, *m.l/ld*) (*nax.*) Lifaaq la dhexgeliyo erey gudhiisa. Tus. "Waan qoraya; waan qoranayaa".

dhexkatuur *m.db* Derin, harrar iwm oo aqal soomaaliga dusha laga saaro.

dhexkubbari *m.l* D. ah: qof, meel hareeraheeda dhibaato ka dhacday, ka badbaaday.

dhexkubbaryid *m.db* Badbaadinta qof, meel hareeraheeda dhibaato ka dhacday.

dhexmar¹ *m.l* *ld* **dhexmarid**.

dhexmar² *f.g1* (-ray, -rtay) Wax badan oo meel wada jooga ama meel ku wada yaal (dad, xoolo, dhir, bad iwm) ama gudo leh (aqal iwm) ama dalool (dhuun iwm) dhexdood marid.

dhexmari *f.lg2* (-iyay, -isay) Degaan, xoolo iwm wax dhexqaadsiin. *ld* **dhexmarsii**.

dhexmarid *m.f.db* *eeg* dhexmar². *ld* **dhexmar¹**.

dhexmarin *m.f.db* *eeg* dhexmari. *ld* **dhexmarsiin**.

dhexmarsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **dhexmari**.

dhexmarsiin *m.db* *ld* **dhexmarin**.

dhexmeeran *m.l* (*xis.*) Shaxan joometeri ah oo ku dhex meean shaxan kale ee joometeriyeed (eeg dul meean).

dhexmuuqasho *m.db* *eeg* dhexmuuqo.

dhexmuuqo *f.mg3* (-qday, -qatay) Ka dh.: qof, wax dhereaad ah oo uu dadka kale kaga yahay muujin.

dhexnool *f.mg4* (-laa, -layd) Ku dh.: cid la dhaqmid.

dhexnoolaan *m.f.db* *eeg* dhexnool. *ld* **dhexnoolaansho**.

dhexnoolaansho *m.l/ld* *ld* **dhexnoolaan**.

dhexoollaansho *m.l/ld* *ld* **dhexoollid**.

dhexoollid *m.f.db* *eeg* dhex-aal. *ld* **dhexoollaansho**.

dhexqabasho *m.f.db* *eeg* dhexqabo.

dhexqabo *f.mg3* (-btay, -batay) Ka dh.: nafley, nafley kale oo ay ku jirtay ka dhex saarid.

dhexroor¹ *m.l* 1. Meesha dhexda ah ee laba maro la isaga tolo. 2. Labalaabka gacanka. 3. Dhidib. 4. *ld* **dhexroorid**.

dhexroor² *m.l* (*xis.*) Fogaanta isaga gudubta shaxan sallax ah ama adke ah ee halka barta ugu ballaaraan ee shaxanka. Dh.ka goobada waa xarriiqda toosan oo marta xuddunta goobada kuna dhammaata laba barood oo goobada ku yaalla.

dhexroor³ *m.l* (*c.fal.*) Xarriiq lagu mala awaalo in ay xiriiriso labada cirif oo marta bartamaha dhulka uu ku wareego.

dhexroor⁴ *f.g1 (-ray, -rtay)* Laba cad oo maro ah dhexroor u yeelid.

dhexrooran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Laba cad oo maro ah wax dhexroor loo yeelay ahaansho.

dhexroorid *m.f.db eeg dhexroor⁴*. *ld dhexroor¹ (4).*

dhexoornaan *m.f.db eeg dhexrooran.* *ld dhexoornaansho.*

dhexoornaansho *m.l/dh ld dhexrooran.*

dhexasar *f.g1 (-ray, -rtay)* Ka dh.: wax, wax kale oo uu ku dhex jirey ka bixin.

dhexasarid *m.f.db eeg dhexasar².*

dhexsoco *f.g3 (-cday, -cotay)* Laba wax (ama laba melood ama laba qof) dhexdood marid.

dhexsocod *m.f.db eeg dhexsoco.* *ld dhexsocosh.*

dhexsocosh *m.dh ld dhexsocod.*

dhexsocoto *m.dh.u* 1. Hadal yar ama tix yar oo soo noqnoqota oo maansada qaybo loogu kala qaybiyo. 2. Dad dadka hadalka u kala qaada ama dawlad u adeega oo warka u geey; jaasuus. 3. Dad si joogto ah, laba melood isaga safra.

dhexsooc *f.g1 (-cay, -cday)* Ka dh.: wax, wax kale oo uu ku dhex jirey ka mirid.

dhexsoocid *m.f.db eeg dhexsooc.*

dhextaal *m.dh (-lo, m.l)* Tix yar, soo noqnoqota oo maansada qaybo u kala qaybisa. *ld dhextaallo.*

dhextaallo *m.dh ld dhextaal.*

dhex-xir *m.l* Xarig yar, dhuuban, ka samaysan dun, mayrax iwm oo haweenka dhexda ku xirtaan.

dhex-xul *f.g1 (-ulay, -ushay)* Wax dhexmarid.

dhex-xulid *m.f.db eeg dhex-xul.*

dheyel¹ *m.l ld dhayal¹.*

dheyel²

dheyelid *m.dh ld dhayalid.*

dheyelsasho *m.dh ld dhayalsasho.*

dheyelso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld dhayalso.*

dheyrdeer *m.l* Shabaq siriqyo badan leh oo sagaarada lagu dabo.

dhib¹ *m.l/dh (-bab, m.l)* 1. Arrin ama hawl adag; hawl aan qabashadeedu fududayn; wax lagu daalo; shiddo. 2. (*ʃk*) Si rafaad ah; si qaxar ah. *ld dhibaato.*

dhib² *m.dh* 1. Daawo xoolaha shilinta iyo candhada looga daweeyo. 2. (*-bab, m.l*) Hog dhisan, dawo laga buuxiya oo xoolaha looga kunbiyo candhada, shilinta iwm.

dhib³ *f.g1 (-bay, -btay)* Nafley raaxo la'aan badid.

dhibaad *m.dh* 1. Hanti ay siiso cidi gabadhooda oo wax u soo doonatay. 2. Caado, xayl. *ld dhiibaaji.*

dhibaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Haweeney dhibaad siin. *ld dhibaadsii.*

dhibaadin *m.f.db eeg dhibaadi.* *ld dhibaadsii.*

dhibaadsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld dhibaadi.*

dhibaadsii *m.dh ld dhibaadin.*

dhibaaji *m.l ld dhibaad.*

dhibaatayn *m.f.db eeg dhibaatee.*

dhibaataysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dhibaato hayso ahaansho.

dhibaataysnaan *m.f.db eeg dhibaataysan.* *ld dhibaataysnaansho.*

dhibaataysnaansho *m.l/dh ld dhibataysnaan.*

dhibaatee *f.g2 (-teeyay, -taysay)* Cid dhibaato gaarsiin.

dhibaato *m.dh (-ooyin, m.l)* *ld dhib¹.*

dhibbaan *m.dh (-nno, m.l)* Nabar.

dhibban *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dhib hayo ahaansho.

dhibbanaan *m.f.db eeg dhibban.* *ld dhibbanaansho.*

dhibbanaansho *m.l/dh ld dhibbanaan.*

dhibbane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* Qof dhibaato la gaarsiye.

dhibaci *f.g2 (-iyay, -isay)* Hoore meel ku jira in yar ka shubid.

dhibcid *m.f.db eeg dhobic².*

dhibcin *m.f.db eeg dhibci.*

dhibco *m.dh* Hilib cadad yar yar laga dhigay oo muqmaddana ka waaweyn; suqaar.

dhibdhibac *f.mg1 (-bcay, -bacday; -bici)* *ld dhibdhobic.*

dhibdhibcid *m.f.db eeg dhibdhobic.*

dhibdhobic *f.mg1 (-bcay, -bacday; -bici)* Gobo'layn; tifqid. *ld dhibdhibac.*

dhibee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Xoolo dhib ku daweyn.

dhibeyn *m.f.db eeg dhibee.*

dhibeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Xoolo la dhibeeyay ahaansho.

dhibeysnaan *m.f.db eeg dhibeysan.* *ld dhibeysnaansho.*

dhibeysnaansho *m.l/dh ld dhibeysnaan.*

dhibi *m.dh* Madowga maraqsarka awrta qooqan ka muuqda kana samaysma kaadi uu isku sayray. *ld dhebi².*

dhibib¹ *m.l ld dhibiib¹.*

dhibib² *m.l (daaw.)* Xaalad daran oo si kedis ah qof ugu dhacda, sida badanna saameysa dhinac dhan oo jirka ka mid ah, waxaana keena dhiigga oo ka kala go'a qayb ka mid ah maskaxda.

dhibib³ *f.mg1 (-bay, -btay)* *ld dhibiib².*

dhibibid *m.dh ld dhibiibid.*

dhibibitir¹ *m.l ld dhibiibitir¹.*

dhibibitir² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld dhibiibitir².*

dhibibtiran *f.mg4* (-r^{naa}, -rnayd) *ld* **dhibibtiran**.

dhibibtirnaan *m.dh ld* **dhibibtirnaan**.

dhibibtiraansho *m./dh ld* **dhibibtirnaan**.

dhibic¹ *m.dh* (-b^{co}, *m.l*) 1. In yar oo hoore qaab kankoosan leh oo meel ka soo go'a. 2. Tirada tartan, imtixaan, ciyaar iwm laga keeno. Tus. "Cali imtixaanka wuxuu keenay konton dhibcood". 3. Roob xoog leh. 4. Joogsi.

dhibic² *f.mg1* (-bcay, -bicday; -bci) In yar oo hoore ah, qaab kankoosan leh meel ka soo tifqid.

dhibid *m.f.dh eeg* **dhib³**.

dhibidhisad *m.l ld* **dhibidhisasho**.

dhibidhisasho *m.f.dh eeg* **dhibidhisiso**. *ld* **dhebidhisad**, **dhebidhisasho**, **dhebilisad**, **dhebilisasho**.

dhibidhisiso *f.mg3* (-stay, -satay) Dhibi isku sayrin (rati qooqan ama dagaal maaggan). *ld* **dhebidhisiso**, **dhebilisiso**, **dhibiliso**.

dhibiib¹ *m.l* 1. Suuxdinta ku timaadda qof dhiig badani ka baxay, dhiigbox. 2. *ld* **dhibiibid**. *ld* **dhibib¹**.

dhibiib² *f.mg1* (-bay, -btay) Qof dhiig badani ka baxay suuxid. *ld* **dhibib³**.

dhibiibid *m.f.dh eeg* **dhibiib²**. *ld* **dhibibid**, **dhibiib¹** (2).

dhibiibtir¹ *m.l* 1. Nafaqo la siiyo qof dhiig badani ka soo baxay. 2. *ld* **dhibiibtirid**. *ld* **dhibibtir¹**.

dhibiibtir² *f.g1* (-ray, -rtay) Qof dhibiibay nafaqo siin. *ld* **dhibibtir²**.

dhibiibtiran *f.mg4* (-r^{naa}, -rnayd) Wax la dhibibtiray ahaansho. *ld* **dhibibtiran**.

dhibiibtirid *m.f.dh eeg* **dhibiibtir²**. *ld* **dhibibtirid**, **dhibiibtir¹** (2).

dhibiibtirnaan *m.f.dh eeg* **dhibiibtiran**. *ld* **dhibibtirnaan**, **dhibibtirnaansho**, **dhibiibtirnaansho**.

dhibiibtiraansho *m./dh ld* **dhibiibtirnaan**.

dhibijjo *m.dh ld* **dhamijjo**.

dhibiin *m.dh* (-no, *m.l*) Biyo mareen yar oo ka dillaaca togaggaa.

dhibilisad *m.dh ld* **dhibidhisasho**.

dhibilisasho *m.dh ld* **dhibidhisasho**.

dhibiliso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **dhibidhisiso**.

dhibiq *m.dh ld* **dhibic¹**.

dhibiqdhibiq *m.dh.u* Fal aan laga fiirsan. *ld* **dhubuqdhubuq**.

dhibley *m.dh* Haweeney dadka dhibta.

dhiblow *m.l* (-wyo, *m.dh*) Nin dadka dhiba.

dhibniin *m.dh* Dhibaato badan.

dhibsad *m.l ld* **dhibsasho**.

dhibsasho *m.f.dh eeg* **dhibso**. *ld* **dhibsad**.

dhibso *f.g3* (-saday, -satay) Wax dhib u qaadasho.

dhibtoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Dhib la kulmid (qof).

dhibtood *m.f.l eeg* **dhibtoo**.

dhicdhicid *m.dh ld* **dhacdhicid**.

dhici *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Wax la dhacay badbaadin. 2. (*f.g*) Ilmo dhicis ah dhalid. 3. (*f.mg*) Ka dh: cid wax ka daaficid.

dhicid¹ *m.f.dh eeg* **dhaac²**. *ld* **dhicis²**, **dhicitaan**.

dhicid² *m.dh* Xero-ka-bixidda uu neef geel ahi xerada ka baxo.

dhicin¹ *m.f.dh eeg* **dhici**. *ld* **dhicis¹** (2).

dhicin² *m.dh* (*daaw*) Ka soo dhicid ama ka soo saariid minka ilmo aan sadkooda dhammeysan, (dadka) muddada u dhexeysa bacriminta iyo 24ka asbuuc ee hore.

dhicis¹ *m.l* 1. Ilmo dhashay iyagoon bilahoodii dhammaysan. 2. *ld* **dhicin¹**.

dhicis² *m.dh ld* **dhicid¹**.

dhicisnimo *m.dh* Dhicis ahaansho.

dhicisoobid *m.f.dh eeg* **dhicisow**.

dhicisow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) 1. Dhicis noqosho. 2. Wax fashilmid.

dhicitaan *m.l ld* **dhicid**.

dhidar *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Weer. 2. Jaad libaax badeedka ka mid ah. *ld* **dhider**.

dhiban *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax si aad ah dhulka loogu adkeeyey ahaansho.

dhibanaan *m.f.dh eeg* **dhiban**. *ld* **dhibanaansho**.

dhibanaansho *m./dh ld* **dhibanaan**.

dhidbid *m.f.dh eeg* **dhidib³**. *ld* **dhidib¹** (3).

dhiddig *m.l ld* **dheddig**.

dhiddigee *f.g/mg2* (-geeyay, -geysay) *ld* **dheddigee**.

dhiddigeyn *m.dh ld* **dheddigeyn**.

dhiddignimo *m.dh ld* **dheddignimo**.

dhiddigood *m.l ld* **dheddigood**.

dhiddin *m.l ld* **dheddin**.

dhiddo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Caanaqub; kashiito.

dhider *m.l ld* **dhidar**.

dhidhiin *m.dh* Dhasha ariga mid ka mid ah oo dhicis ah ee aan weyn noqonin.

dhidhin *m.l* Buur bacaad ah.

dhidib¹ *m.l* (-bbo, *m.dh*) 1. Qori dheer, xooggan, af fiiqan leh oo godadka aqal soomaaliga lagu qodo. 2. Qori yar oo godka dabinka gees laga geliyo oo lagu celiyo fitiligtga. 3. *ld* **dhidbid**.

dhidib² *m.l* 1. (*xis*) Xarriiqda uu shaxan ku wanqaaranyahay. 2. (*xis*) Mid ka mid ah xarriiqyada tixraac ee maguuraanka ah ee lagu isticmaalo garaaf ama habdhis kulan.

3. (xis.) Xarriiqda uu xood ama walaxi ku dul waniino.

dhidib³ *fg1* (-dbay, -dibtay; -dbi) Wax si adag dhulka ugu aasid.

dhidib-dhuleed *m.l* (-byo ..., *m.db*) (c.fal.) Xarriiq la mala awaalay oo isku xira cidhifka woqooyi iyo kan koonfureed, marana bartamaha dunida oo dhulka isku rogo hal mar afar iyo labaatankii saacadood. Dh. *dh.ku* wuxuu la leeyahay janjeer ah 66° 30 sallaxa majiiraha dhulka.

dhidib-wareeg *m.l* (-byo ..., *m.db*) (c.fal.) Xarriiqda uu xood ama walaxi ku dul wanniinayo (*eeg* dhidib).

dhidid¹ *m.l* 1. Qoyaan dufan leh oo oogada nafleyda ka soo baxa kolkay qorrax darteed ama xanuun la kululaato. 2. *ld* **dhidid¹**.

dhidid² *m.l* (*c.naf.l*) Dareere qashin ah, oo ka kooban milan biyeysan oo soodhiyam koloraydh, yuuriya yar iyo walxo kale. shaqadiisu waxaa weeye qaboojinta jidhka iyo joogteynta heer kulkha naasleyda.

dhidid³ *f.mg1* (-day, -dday) Nafley qorrax ama xanuun la kululaatay qoyaan dufan leh oogadeeda ka soo yaacid.

dhiddidhawr *m.l* (-rro, *m.db*) Wax dhididka celintiisa loo qaato sida funaanadda, jaanta kore ee kabaha iwm.

dhididi *fg2* (-iyay, -isay) Nafley jirkeeda dhidid ka keenid. *ld* **dhididsii**.

dhididid *m.f.db* *eeg* dhidid³. *ld* **dhidid¹** (2).

dhididin *m.f.db* *eeg* dhididi. *ld* **dhididsii**.

dhididsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dhididay ahaansho.

dhididsanaan *m.f.db* *eeg* dhididsan. *ld* **dhididsanaansho**.

dhididsanaansho *m.l* *ld* **dhididsanaan**.

dhididsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **dhididi**.

dhididsiin *m.db* *ld* **dhididin**.

dhif *m.l* 1. Nabsi. 2. Dh. ah: wax aan badanaa la arag ama la helin.

dhifad *m.l* 1. Si kedis ah oo xoog badan wax u jiidid. 2. *ld* **dhifasho**. *ld* **dhufad**.

dhifasho *m.f.db* *eeg* dhifo. *ld* **dhifad**, **dhufad**, **dhufasho**.

dhifato *m.db* *ld* **dafo**.

dhifinimo *m.db* Dhif ahaansho.

dhifo *f.g/mg3* (-fatay, -fatay) 1. (*f.g*) Si xoog iyo dhaqso leh wax u jiidid. 2. (*f.mg*) Ku dh.: wax, wax la dhicid. 3. (*f.mg*) Ku dh.: maanso ku luqayn. 4. (*f.mg*) Isku dh.: laba tiro tarankooda soo saarid. 5. (*f.mg*) Carrabka ku dh.: wax soo hadal qaadid. *ld* **dhufo**.

dhifsad *m.l* *ld* **dhifasho**.

dhifasho *m.f.db* *eeg* dhifso. *ld* **dhifsad**, **dhiftin**, **dhufsad**, **dhufsasho**, **dhuftin**.

dhifso *f.g3* (-saday, -satay) Si xoog iyo dhaqso leh wax u jiidasho. *ld* **dhufso**.

dhiftin *m.db* Guntinta xarigga in yar oo ka sootagaan oo la jiidoo marka la rabo in deg-deg loo furo. *ld* **dhifasho**.

dhig¹ *m.l* Wax laba meelood loo qaybshey, middood.

dhig² *m.db* (-go, *m.l*) 1. Ulo dhaadheer, jil iskula duuban, qaab qaanso leh oo aqal soomaaliga lagu dhis. 2. Summad geela lagu dhigo oo leh qaab dhig hoos u jeedda.

dhig³ *m.db* (-go, *m.l*) (*jugr.*) Xarriiqo barbara ah oo isku xira cirifka waqooyi iyo kan koonfureed.

dhig⁴ *f.g/mg1* (-gay, -gray) 1. (*f.g*) Wax la siday meel saarid. 2. (*f.g*) Wax keydin. 3. (*f.g*) Qalin, teeb iwm wax ku qorid. 4. (*f.g*) Cid wax barid. 5. (*f.mg*) Ka dh.: wax meel saaran dejin. 6. (*f.mg*) Ka dh.: wax, wax uu la cararayo ka ridid. 7. (*f.mg*) Ka dh.: cid jago u magacaabid. 8. Ka dh.: wax in uu yahay wax aan lugu hubin u qaadasho. 9. Kala dh.: wax kala saarid. 10. Sabab uga dh.: wax dhaca cid u aanayn.

dhigaal¹ *m.l* Wax meel la dhigto si waqtii dambe loogu aayo (kayd).

dhigaal² *m.l* (*nax.*) Habkastoo diiwaangeliya hawraar tiraab ah iyadoo la adeegsanayo qoraal.

dhigaali *f.g2* (-iyay, -isay) Wax kaydin.

dhigaalin *m.f.db* *eeg* dhigaali.

dhigaalis *m.l* Dhul dhowr jeer la beeray oo loo nasinaayo in mar kale la beero.

dhigad *m.l* *ld* **dhigasho**.

dhigan¹ *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) 1. Wax la kaydiyey noqosho. 2. U dh.: wax, wax kale la qimma ah noqosho. Tus. “Macawistuu waxay u dhigantaa shaalka”.

dhigan² *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) 1. Wax la qoray ahaansho. 2. U dh.: wax, wax la qimma ah ahaansho.

dhigasho *m.f.db* *eeg* dhigo. *ld* **dhigad**.

dhigayn *m.f.db* *eeg* dhigee.

dhigaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Rati la raraayo wax dhiga loo yeelay ahaansho.

dhigaysnaan *m.f.db* *eeg* dhigaysan. *ld* **dhigaysnaansho**.

dhigaysnaansho *m.l* *ld* **dhigaysnaan**.

dhigdhexo *m.db* 1. Dhig weyn oo bartamaha aqalka miyiga marka ladhisayo lagu dhiririyo. 2. (*jugr.*) Xariiqaha dhulka cirifkiisa waqooyi ka bilowda oo kan koonfur

ku dhammaada, mid ka mid ah oo waqtiga lagu qiyaso.

dhibdhig *m.dh* (-gyo, *m.l*) 1. Meel ciriyoon; jijiq. 2. Dh. ah: wadiiqo yar oo ciriri ah. 3. (*sh.r*) Cod lagu muujiyo lulashada (wax yar).

dhibdhigssii *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Ka dh.: wax dhaqdhaqaajin. Tus. "Ridii dabadey ka dhigdhigssiiy".

dhibdhigssii *m.f.dh eeg* dhigdhigssii.

dhibdhikoo *m.dh* Qufac isdaba joog ah; riiraxyo.

dhibdhikoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Si isdaba joog ah u qufcid; riiraxyood.

dhibdhikood *m.f.l eeg* dhigdhikoo.

dhibgee *f.g2* (-geeyay, -gaysay) 1. Aqal miyi la dhisayo dhigo u yeelid. 2. Rati la raraayo dhigo ka taagid.

dhibgid *m.f.dh eeg* dhig³. *ld* **dhibgis**, **dhibgniin**.

dhibgis *m.dh* *ld* **dhibgid**.

dhibmid *m.f.dh eeg* dhigan¹.

dhibmo *m.dh* Qoraalka farta.

dhibnaan *m.f.dh eeg* dhigan². *ld* **dhibnaansho**.

dhibnaansho *m.l/dh* *ld* **dhibnaan**.

dhibniin *m.l* *ld* **dhibgid**.

dhibgo *f.g/mg* 3 (-gtagy, -gatay) 1. (*f.g*) Wax la hayay meel saarasho. 2. (*f.g*) Wax kaydasho. 3. (*f.g*) Cashar qorasho. 4. (*f.g*) Dugsi wax ka barasho. 5. (*f.g*) Ballan, heshiis iwm cid la gelid. 6. (*f.mg*) Ka dh.: wax, wax kale u beddelasho. 7. (*f.mg*) Is dh.: qof khatar iwm oo ku soo fool leh oo loo baahnaa in uu ka gaashaanto ka seexasho.

dhibhid *m.f.dh eeg* dheh. *ld* **dhibitaan**.

dhibitaan *m.l* *ld* **dhibhid**.

dhibi *f.g/mg1* (-bay, -btay) 1. (*f.g*) Wax la hayo qof kale gacanta u gelin. 2. (*f.g*) Lacag, mushaar, deyn iwm bixin. 3. (*f.mg*) Is dh.: cid isu gacan gelin. 4. (*f.mg*) U dh.: cid wax u dirid.

dhibbaal *m.l/dh* 1. Hanti iib loo wado oo qofkii lahaa uusan la socon oo cid kale gadayso. 2. Dh. ah: rati dhaan ah oo ciddii lahayd aysan wadan.

dhibbad *m.l* *ld* **dhibasho**.

dhibasho *m.f.dh eeg* dhibbo. *ld* **dhibbad**.

dhibbi *f.g2* (-iyay, -isay) Maro, harag iwm togid si jactadku uga ba'o.

dhibbid *m.f.dh eeg* dhibib. *ld* **dhibbis**².

dhibbin *m.f.dh eeg* dhibbi. *ld* **dhibbis**¹.

dhibbis¹ *m.l* *ld* **dhibbin**.

dhibbis² *m.dh* *ld* **dhibib**.

dhibbitir *f.g1* (-ray, -rtay) Cid dhaawac ah isracin.

dhibbitiran *f.mg4* (-rcaa, -rnayd) Wax la israaciay ahaansho (qof dhaawac ah).

dhibbitirid *m.f.dh eeg* dhibbitir.

dhibbitirnaan *m.f.dh eeg* dhibbitiran. *ld* **dhibbitirnaansho**.

dhibbitirnaansho *m.l/dh* *ld* **dhibbitirnaan**.

dhibbo *f.g3* (-btay, -batay) 1. Wax la hayo cid kale u gudubasho. 2. Wax qof leeyahay cid kale ku ammaanaysasho.

dhibbsad *m.l* *ld* **dhibbsasho**.

dhibbsamid *m.f.dh eeg* dhibbsan¹.

dhibbsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Maro, harag iwm wax la dhibbiyey noqosh.

dhibbsan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Maro, harag iwm wax la dhibbiyey ahaansho.

dhibbsanaan *m.f.dh eeg* dhibbsan². *ld* **dhibbsanaansho**.

dhibbsanaansho *m.l/dh* *ld* **dhibbsanaan**.

dhibbsasho *m.f.dh eeg* dhibbo. *ld* **dhibbsad**, **dhibbsi**.

dhibbsi *m.l* *ld* **dhibbsasho**.

dhibbo *f.g3* (-saday, -satay) Maro, harag iwm gijisasho.

dhibico *m.dh* Deri.

dhibhi¹ *m.l* 1. Caro qiro leh oo cid fal xun loo geystay muujiso; xanaaq. 2. *ld* **dhibhidhiyid**.

dhibhi² *m.l* Ciid biyo qooyeen; dhibiqo.

dhibhi³ *m.dh* Dhoobo aad u qoyan.

dhibhi⁴ *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Cid fal xun loo geystay caro qiro leh muujin.

dhibhidhib *f.mg1* (-bay, -btay) Fadhi luguhu u fidsanyihiin fariisasho (qof).

dhibhidhibi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof fadhiya, luga fidin.

dhibidhibibid *m.f.dh eeg* dhibidhibib.

dhibidhibibin *m.f.dh eeg* dhibidhibibi.

dhibidhibisad *m.l* *ld* **dhibidhibisasho**.

dhibidhibisan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof isagoo fadhiya wax lugaha fidsaday ahaansho.

dhibidhibisanan *m.f.dh eeg* dhibidhibisan. *ld* **dhibidhibisanaansho**.

dhibidhibsanaan *m.l/dh* *ld* **dhibidhibsanaan**.

dhibidhibasho *m.f.dh eeg* dhibidhibasho. *ld* **dhibidhibisad**, **dhibidhibsi**.

dhibidhibisi *m.l* *ld* **dhibidhibisasho**.

dhibidhibiso *f.g3* (-saday, -satay) Qof isagoo fadhiya lugaha fidsasho; dhibidhibib u fariisasho.

dhibidhiin¹ *m.dh* Kur ka samaysanta ciidda bacaddada.

dhibidhiin² *m.dh* Maqal ari aad u bar yar oo dhalatay iyadoon bila-dharmaysan.

dhiidhiyo *m.db.u* Cayaan madaxa iyo qaarka hore qolof adag oo kurtummo lihi kaga roganyihiin oo aan baalal lahayn oo qaar dambe oo buuran leh; xabley.

dhiidhiyid *m.f.db eeg dhiidhi⁴*. *ld dhiidhi¹* (2).

dhiifoon *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* Qof firfircoo oo dhega nugul ahaansho.

dhiifoonaan *m.f.db eeg* dhiifoon. *ld dhiifoonaansho, dhiifooni.*

dhiifoonaansho *m.ll/db ld dhiifoonaan.*

dhiifooni *m.db ld dhiifoonaan.*

dhiig¹ *m.l* 1. Dareere guduudan, wadnahu qaybiyo, halbowlayaasha nafleyda qaarkeed ku wareega oo nafaqada siyya. 2. Caadada dumarku bishiiba hal mar helo; xayl. 3. Dil.

dhiig² *f.mg¹ (-gay, -gray)* 1. Dhiig sii deyn. 2. *ld dhiigow.*

dhiigaabid *m.f.db eeg dhiigow.* *ld dhiigid.*

dhiigbax¹ *m.l* 1. Dhiig badan oo oogada meel ka mid ah ka yimaada. 2. *ld dhiigbixid.*

dhiigbax² *m.l* (-xyo, *m.db*) (*daaw.*) Dhiig badan ka yimaada xidid go'ay gudaha ama xagga sare ee jirka.

dhiigbax³ *f.mg¹ (-xay, -xdyay; -bixi)* (*daaw.*) Dhiig badan oogada meel ka mid ah ka imaansho.

dhiigbax-maskaxed *m.l* (*daaw.*) Dhigbax ka yimid halbowle oo maskaxda ku furma, sida badan waxa sabab u ah cudur ku dhaca xididdada dhiigga iyo dhiigkar.

dhiigbixid *m.f.db eeg dhiigbax³.* *ld dhiigbax¹* (2).

dhiigcab *m.l* (-byo, *m.db*) *ld dhiigcab.*

dhiigcaddaad *m.l* Dhiigga nafleyda ku jira oo intii la rabay ka yar.

dhiig-dhac *m.l* (*daaw.*) Xaalad caadadiska dhiigga halbowlayaashuu si aan caadi ahayn hoos ugu dhaco Waxay dhacdaa marka biyo badan ay jirka ka baxaan sida: shuban, gubasho, matag ama dhiigbax badan dhaco.

dhiiggee *f.mg² (-geeyay, -geysay)* Ka dh.: nafley dhiig ka keenid.

dhiigeyn *m.f.db eeg* dhiiggee.

dhiigid *m.db* 1. *eeg dhiig².* 2. *ld dhiigaabid.*

dhiig-joogsi *m.l* (*daaw.*) Joogsashada dhiig socday oo ay keentay shaqada dabiciiga ah ee jirka oo ka kooban xinjirowga dhiigga iyo iskuuroorka xididdada go'ay.

dhiigkar *m.l* (*daaw.*) Cadaadiska dhiigga oo sareeyaa. Cadaadiska dhiigga oo kor uga kaca cabirka caadiga ah da' khaas ah lagu yaqaan.

dhiig-ku-shubid *m.db* (*daaw.*) Dhiig laga soo miiray qof caafimaad qaba oo dhiig bixiye ah (donor) oo lagu shubo aroor ka mid ah xididdada dhiigga ee qof kale oo dhiiggiisu

ku fillaan waayey tiro yari ama tayo xumi awgeed oo ka iman karta shil ama cudur.

dhiiglaawe *m.l* (-wayaal, *m.ll/db*) Qof aan ka dhiidhiyin xumaanta.

dhiigmadoobaad¹ *m.l* (-dyo, *m.db*) Meel nabar ku dhacay dhiigga ku urura oo madoobaada.

dhiigmadoobaad² *m.l* (-dyo, *m.db*) (*daaw.*) Dhiig madoobaad ah oo maqaarka hoostisa ku urura marka jug gaadho jirka meel ka mid ah ama xididdo iska go'a cudurrada qaarkood.

dhiigmiir *m.l* Nafley nool oo dhiig laga shubto, kaydin ama dan kale darteed.

dhiigmiirad *m.l* 1. Si xaqdarru ah oo dadka xooggiisa looga faa'iideysto. 2. Dh. ah: qof dadka xooggiisa si xaqdarru ah uga faa'iideysta. 3. *ld dhiigmiirasho.*

dhiigmiiradnimo *m.db* Dhiigmiirad ahaansho.

dhiigmiirasho *m.f.db eeg* dhiigmiiro. *ld dhiigmirad* (3).

dhiigmiirato *m.db.u ld dhiigmiirad* (2).

dhiigmiiro *f.g³* (-rtay, -ratay) 1. Nafley dhiig ka shubasho. 2. Cid si xaqdarro ah ku jirto xooggiisa uga faa'iideysasho.

dhiigow *f.mg¹* (-gaabay, -gowday;-gaabi) Dhiig yeeleasho.

dhiigroor¹ *m.l* 1. Dhiig ku guntama meel nabar ku dhacay. 2. *ld dhiigroorid.*

dhiigroor² *f.mg¹* (-ray, -rtay) Meel nabar ku dhacay dhiig ku guntamid.

dhiigroorid *m.f.db eeg* dhiigroor². *ld dhiigroor¹* (2).

dhiigshubasho *m.db* Dhiigmiirad.

dhiigsii *f.g²* (-iyay, -isay) Ku shubidda qof dhiig ku yaraaday lagu shubo; dhiig.

dhiigsiiin *m.db* 1. *ld dhiigsiiis.* *eeg* dhiigsii. 2. Dhiig ku shubid.

dhiigsii *m.l* *ld dhiigsiiin* (1).

dhiigsonkor *m.l* Kaadisokorow; kaadimacaan.

dhiigsumow *m.l* (*daaw.*) Sooh baabi'in aad u ballaaran oo ay keento baktiiriya cudurkeen ah oo dhiigga raaca ama sun ayaduna dhiigga la socota. Ereyga waxa loo isticmaala oo kala nooc dhiig sumow ah.

dhiigtabac *m.l* Qof aano daba jooga.

dhiigtaar *m.l* (-rro, *m.db*) (bot.) Geed gaab laan-laan u baxa, qodxo dhaadheer, ulaha laga goosto oo qodxihiisu kurtummo leeyihiin.

dhiigtag-yari *m.db* (*daaw.*) Tagista dhiigga oo ka yaraada qayb ka mid ah jirka oo ay keento xididdada dhiigga geeya oo ciriirsama ama

xirma. Dh. y.da wadnaha waxay keenta anjiina begtoris.	dhiimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Meel dheecaan yar ka keenid.
dhiiguris <i>m.l</i> Fal lagu falo ugaarta (dhiigga neefka la dilay ayaa qaansada madaxeeda iyo dabadeeda lagu taabtaa).	dhiimid <i>m.f.db eeg</i> dhiin ² .
dhiig-urur <i>m.l (daaw.)</i> Dhiig ku ururay soohyada dhexdooda oo xinjirooba markaas sameysmato meel soo buuran oo adagi.	dhiimin <i>m.f.db eeg</i> dhiimi.
dhiig-xinjirow <i>m.l (daaw.)</i> Falalka taxanaha ah oo uu dhiiggu iska beddelo darere oo u beddelmo adke.	dhiin¹ <i>m.l</i> 1. Dheecaan yar, layiig ah, oo ka yimaadda miraha, geedaha, nabarrada iwm 2. Midab aad u guduudan.
dhiigiyacab <i>m.l (-byo, m.db)</i> Qof dadka laaya; dilaa. <i>ld</i> dhiigcab .	dhiin² <i>f.mg1</i> (-iimay, -iintay; -iimi) Miro, geedo, nabar iwm dheecaan ka soo bixid.
dhiigiyacabad <i>m.db</i> Naag dadka laysa.	dhiinbax¹ <i>m.l ld</i> liinbax¹ .
dhiigiyacabnimo <i>m.db</i> Dhiigiyacab ahaansho.	dhiinbax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) <i>ld</i> liinbax² .
dhiigiyar <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax aan dhiig badani jirkiisa ku jirin ahaansho.	dhiinbixid <i>m.db ld</i> liinbixid .
dhiigiyaraan <i>m.f.db eeg</i> dhiigiyar. <i>ld</i> dhiigyaraansho, dhiigyari, dhiigyaro.	dhiinmegeed <i>m.l</i> Midab lo'aad dhiin ah oo yara madow ku jiro.
dhiigiyaraansho <i>m.l/dh ld</i> dhiigyaraan .	dhiinsad <i>m.l ld</i> dhiinsasho .
dhiigyari <i>m.db ld</i> dhiigyaraan .	dhiinsasho <i>m.f.db eeg</i> dhiinso. <i>ld</i> dhiinsad, dhiinsi.
dhiigyari-daran <i>m.db (daaw.)</i> Nooc dhiigiyari ah oo ay keento fitamiin B12 oo yaraata, waxayna ka timaadda ama maqnaanshaha walaxda loo yaqaan (intrinsic factor) oo sahlan fitamiin B12 ka gudubto xiidmaha oo ay dhiigga u gudubto, ama cunnada oo ay ku yartahay fitamiinka. Dh.dha d. waxa lagu yaqaan sameynta unugyada cas-cas ee dhiigga oo cilladeysan. Dhuuxa lafta oo ay ku jiraan unugyo loo yaqaan megaloblastas.	dhiinsi <i>m.l ld</i> dhiinsasho .
dhiigyaro <i>m.db ld</i> dhiigyaraan .	dhiinso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Dhacaan yar, miro iwm ka tuuqsasho.
dhiiji <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. <i>(f.g)</i> Ib, dalool iwm dareere ka keenid. 2. <i>(f.mg)</i> Ka dh.: jir nafley dhiig ka keenid.	dhiinsoole <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Marada sariiraha lagu goglo.
dhiijin <i>m.f.db eeg</i> dhiiji. <i>ld</i> dhiijis .	dhiinto <i>m.db</i> 1. Waxyaalaha miraha laga dhiimyo. 2. Dhiin laga miroo caw baarta oo la cabbo; shalabow.
dhiijis <i>m.l ld</i> dhiijin .	dhiiq¹ <i>m.db</i> 1. Xoolo la lisayo inta hal mar naaska ka soo baxda. 2. In yar oo dareere ah oo hal mar la dhiijijo.
dhiil¹ <i>m.l (-lal, m.l)</i> Haruubka dhiisha lagu daboolo.	dhiiq² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Naas ibtiis caano ka imaansho.
dhiil² <i>m.db (-lo, m.l)</i> Weel tolay ah, sidde iyo aabur leh, aagaanta ka yar oo caanaha lagu shubto.	dhiiqad <i>m.l ld</i> dhiiqasho .
dhiillaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Cid dhiillo gashay ahaansho.	dhiiqasho <i>m.f.db eeg</i> dhiiqo ² . <i>ld</i> dhiiqad .
dhiillaysnaan <i>m.f.db eeg</i> dhiillaysan. <i>ld</i> dhiillaysnaansho .	dhiiqid <i>m.f.db eeg</i> dhiiq ² . <i>ld</i> dhiiqis .
dhiillaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhiillaysnaan .	dhiiqis <i>m.db ld</i> dhiiqid .
dhiillo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Colaad iyo dhibaato. 2. Welwel iyo cabsi.	dhiiqo¹ <i>m.db</i> 1. Dhoobo aad u qoyan. 2. Xabaqbarsho.
dhiilloo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Dhilloo dareemid.	dhiiqo² <i>f.mg3</i> (-qday, -qatay) Dhooqo aad u qoyan dhex mari kari waayid (baabuur, nafley iwm).
dhiillood <i>m.f.l eeg</i> dhiilloo.	dhiiqobid <i>m.f.db eeg</i> dhiiqow.
dhiiltole <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Dhiil farsamayaqaan.	dhiiqow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Dhiiqo noqsho.
	dhiiqsad <i>m.l ld</i> dhiiqasho .
	dhiiqasho <i>m.f.db eeg</i> dhiiqso. <i>ld</i> dhiiqsad .
	dhiiqsin <i>m.db</i> In yar oo caano ah oo hal mar naas laga dhiijijo.
	dhiiqsuo <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Neef xoolo ah mar naaskiisa caano ka tuuqsasho.
	dhiirfin <i>m.l</i> Nooc digirta ka mid ah, yaryar, oo cagaaran; salbuko.
	dhiirran <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax aan cabsanayn ahaansho (nafley).
	dhiirranaan <i>m.f.db eeg</i> dhiirran. <i>ld</i> dhiirranaansho (2) .

dhiirranaansho <i>m.l/dh eeg</i> dhiirranow. <i>ld</i> dhiirranaan.	dhilliqsad <i>m.l ld</i> dhillisasho .
dhiirranow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay) Wax dhiirran noqosho (nafley).	dhilliqsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> dhillisan .
dhiirrasho <i>m.f.dh eeg</i> dhiirro.	dhilliqsanaaansho <i>m.l/dh ld</i> dhillisnaan .
dhiirri¹ <i>m.dh</i> Cabsi la'aan; geesinnimo.	dhilliqsasho <i>m.dh ld</i> dhillisasho .
dhiirri² <i>fg2</i> (-iyay, -isay) Hadal cid lagu geesinnimo gelid si ay ku tallaabsato fal.	dhilliqsi <i>m.l ld</i> dhillisasho .
dhiirrigeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Hadal cid lagu geesinnimo gelid si ay ku tallaabsato fal.	dhilliqso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> dhilliso .
dhiirriggeli <i>m.f.dh eeg</i> dhiirriggeli. <i>ld</i> dhiirriggelis .	dhillis <i>m.dh</i> Mindida, masaarta, torrayda iwm oo aan daab lahayn.
dhiirriggelis <i>m.l ld</i> dhiirrggelin .	dhillisnimo <i>m.dh</i> Dhilis ahaansho (mindi iwm).
dhiirrin <i>m.f.dh eeg</i> dhiirri ² .	dhillah <i>m.l ld</i> dhananax .
dhiirro <i>f.mg3</i> (-raday, ratay) Arrin si geesinnimo leh u qaabbilid (qof).	dhillannimo <i>m.dh</i> Dhillo ahaansho.
dhiirtaxaniyoo <i>m.dh.u ld</i> dheertaxaniyoo .	dhillay <i>m.l</i> Nin naagaha aad ugu mamman; macsilow.
dhiito <i>m.dh</i> 1. Neef geela oo cayilan. 2. Finan waaweyn oo dadka ka soo baxa.	dhillaysad <i>m.l ld</i> dhillaysasho .
dhiijaan <i>m.dh ld</i> jidhaan .	dhillaysasho <i>m.f.dh eeg</i> dhillayso. <i>ld</i> dhillaysad, dhillaysi .
dhikil¹ <i>m.l</i> 1. (-lo, m.l) Haruub yar oo caanaha lagu maalo. 2. Nooc cawska ka mid ah.	dhillaysi <i>m.l ld</i> dhillaysasho .
dhikil² <i>m.db</i> (-llo, m.db) Dhiil yar oo carruurta caanaha loogu shubo.	dhillayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Macsi sameyn (qof).
dhil <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) 1. Qolofta kore ka qaadiid (miro iwm). 2. Diriqa ka bixin (caw, xaskul iwm). 3. Luumo (galley, haruur iwm) oo isku meel ka baxay qaarkood siibid. 4. Timo qurxiin.	dhilli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Mindi, masaar, torray, iwm daab ka saarid. <i>ld</i> dhilqi .
dhilad <i>m.l ld</i> dhilasho .	dhillin <i>m.f.dh eeg</i> dhilli. <i>ld</i> dhilqin, dhilqis .
dhilan¹ <i>f.mg1</i> (-lmay, -lantay; -lmi) 1. Miro goloftii iyo diirkii laga qaaday noqosho. 2. Diriqii laga bixiyey noqosho (caw, xaskul iwm). 3. Timo la qurxiyey noqosho. 4. Luumo galley, haruur iwm wax la siibay noqosho si aanay isu gubin.	dhillis <i>m.l/dh</i> Mindi, masaar, torray iwm oo aan daab lahayn. <i>ld</i> dhiliq .
dhilan² <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) 1. Miro qolofti iyo diirkii laga qaaday ahaansho. 2. Diriqii laga bixiyey ahaansho (caw, xaskul iwm). 3. Timo la qurxiyey ahaansho. 4. Luumo galley, haruur iwm wax la siibay ahaansho si aanay isu gubin.	dhillisan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax daabkii laga saaray ahaansho (mindi, masaar, torray iwm). <i>ld</i> dhilliqsan .
dhilasho <i>m.f.dh eeg</i> dhilo. <i>ld</i> dhilad .	dhillisasho <i>m.f.dh eeg</i> dhilliso. <i>ld</i> dhilliqsad, dhiliqasho, dhiliqsi, dhilqad, dhilqas
dchildhil <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) Wax finjilid.	dhillisnaan <i>m.f.dh eeg</i> dhillisan. <i>ld</i> dhilliq-sanaan, dhiliqsanasho, dhillisnaansho .
dchildhilan <i>f.mg1</i> (-lmay, -lantay; -lmi) Wax la dchildhilay noqosho.	dhillisnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhillisnaan .
dchildhilid <i>m.f.dh eeg</i> dchildhil.	dhilliso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Mindi, masaar, torray iwm daab ka baxsasho. <i>ld</i> dhilliqso, dhilqiso, dhilqo .
dchildhilmid <i>m.f.dh eeg</i> dchildhilan.	dhilllo <i>m.dh</i> (-ooyin, m.l) 1. Naag jirkeeda ka ganacsata. 2. Dalagga digirta, meseggada, galleyda marka ay laba dhegood ka yihii.
dhilid <i>m.f.dh eeg</i> dhil.	dhillloobid <i>m.f.dh eeg</i> dhillow.
dhilif <i>m.l</i> (-lfo, m.l) Mara yar oo calal ah; duug.	dhillow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Dhillo noqosho (naag).
dhililis <i>m.dh</i> (-syo, m.l) Mindi aan daab lahayn.	dhillmaanyo <i>m.dh</i> 1. Cayayaan duula, leh afar baal, lix lugood af dhuuban leh oo ay xoolaha iyo dadka dhiigga kaga nuugto. 2. Cudur kaneecada laga qaado; duumo; dhaxan.
dhiliq <i>m.l/dh ld</i> dhillis .	dhilmid <i>m.f.dh eeg</i> dhilan ¹ .
	dhillaan <i>m.f.dh eeg</i> dhilan ² . <i>ld</i> dhillnaansho .
	dhillnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhillnaan .
	dhiilo <i>f.g3</i> (-ishay, -ilatay) 1. Sabuul galley iwm qolof ka qaadasho. 2. Caaw iwm diir ka baxsasho. 3. Timo feerasho.

dhilowyahan *m.l* Geed yar oo caleemo jiljilicsan leh oo geedaha ku dul baxa.

dhilqad *m.l ld* **dhillisasho**.

dhilqasho *m.dh ld* **dhillisasho**.

dhilqe *m.l ld* **dhique**.

dhilqi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **dhilli**.

dhilqin *m.dh ld* **dhillin**.

dhilqis *m.l ld* **dhillin**.

dhilqisad *m.l ld* **dhillisasho**.

dhilqisasho *m.dh ld* **dhillisasho**.

dhilqiso¹ *m.dh ld* **dhillis**.

dhilqiso² *f.g3 (-saday, -satay)* *ld* **dhilliso**.

dhilqo *f.mg3 (-qaday, -qatay)* *ld* **dhilliso**.

dhimaad *m.l* 1. Dhimaal. 2. Wax sii dhimmaya.

dhimaal *m.l* Waxyeello cid loo geesto.

dhiman¹ *m.l (baay.)* Marka la sharxayo bu', unug, ama noole leh hal urur oo koromosoomyo aan lamaanayn.

dhiman² *f.mg1 (-inmay, -imantay; -inmi)* 1. Wax aan dhammayaan oo wax ka maqanyihiin noqosho. 2. Qof waalan noqosho.

dhiman³ *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax aan dhammayaan oo wax ka maqanyihiin ahaansho. 2. Qof waalan ahaansho.

dhimasho *m.f.dh eeg* dhimo.

dhimbiiil *m.dh ld* **dhimbil**.

dhimbil *m.dh (-lo, m.l)* 1. Dhulux yar oo nool (dab leh). 2. Raydabka mirihiisa curadka ah. *ld* **dhimbiiil**.

dhimi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **danaq**.

dhimid *m.f.dh eeg* dhin. *ld* **dhimis, dhimitaan, dhinniin**.

dhimin *m.dh ld* **damqid**.

dhimir *m.l* Maan; garaad; caqli. *ld* **dhimiro**.

dhimir-daaweyn *m.dh (daaw.)* Hab daaweyn lagu daweeyo isbeddellada dhimirkha ku dhaca iyo cuqdaada.

dhimiro *m.dh ld* **dhimir**.

dhimis *m.dh ld* **dhimid**.

dhimitaan *m.l* Yareynta wax intay ahaayeen in yar laga qaado. *ld* **dhimid**.

dhimman *f.mg4 (-manaa, -manayd/-minnaa, -minnayd)* Wax aan dhammayaan oo wax ka maqanyihiin ahaansho.

dhimmanaan *m.f.dh eeg* dhimman. *ld* **dhimmanaansho, dhinnaan, dhinnaansho**.

dhimmanaansho¹ *m.l/dh eeg* dhimmanow. *ld* **dhimmanaan**.

dhimmanaasho² *m.dh (daaw.)* Xaalad uu koritaanka maskaxdu horay u joogsatay ama ay maskaxdu si aan dhammayaan u kortay.

dhimmanow *f.g/mg3 (-naaday, -naatay)* Wax aan dhammayaan oo wax ka maqanyihiin noqosho. *ld* **dhinnow**.

dhimo *f.mg3 (-intay, -imatay)* Naf waayid (noole).

dhimri *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. U dh.: cid u turid. 2. U dh.: cid u naxariisasho.

dhimrin *m.f.dh eeg* dhimri. *ld* **dhimris**.

dhimris *m.l ld* **dhimrin**.

dhin *f.g1 (-imay, -intay; -imi)* Wax intay ahaayeen in yar ka goyn.

dhinac *m.l (-cyo, m.dh)* 1. Doc; gees. 2. Hilib feero ah. 3. La dh. ah: cid, cid kale taageersan.

dhinacayn *m.f.dh eeg* dhinacee.

dhinacdhw *m.dh* Hal ilmo aanay dhalin, kuna sidkanayn lagu maalo.

dhinacee *f.g2 (-ceeyay, -caysay)* Dhinac marid ama xigid.

dhinacfariiasho *m.f.dh eeg* dhinacfariiso.

dhinacfariiso *f.g3 (-stay, -satay)* Qofka agtiisa fariiasho.

dhinacjoog *f.g1 (-gay, -gtay)* Qofka agtiisa joogid.

dhinacjoogid *m.f.dh eeg* dhinacjoog.

dhinacsoco *f.g3 (-cday, -cotay)* Qof agtiisa socsho.

dhinacsocosh *m.f.dh eeg* dhinacsoco.

dhinacyayn *m.f.dh eeg* dhinacyee.

dhinacyee *f.mg2 (-yeyay, -yaysay)* 1. Wax socda hal dhan ka marid. 2. Ra'yigiisa bedbeddelid (qof).

dhinbiil *m.dh (-lo, m.dh)* Midho jilicsan oo ka tirsan dirka leguminoosa, oo leh kaarbal u kala baxa laba qaybood. Tus. "Salbuko".

dhinmid *m.f.dh eeg* dhiman².

dhinnaan *m.dh ld* **dhimmanaan**.

dhinnaansho *m.l/dh ld* **dhimmanaan**.

dhinnax *m.l ld* **dhannax**.

dhinniin *m.l ld* **dhimid**.

dhinnix *m.l ld* **dhannax**.

dhinnow *f.g/mg3 (-naaday, -naatay)* *ld* **dhimmanow**.

dhiqid *m.dh ld* **dhaqid**.

dhique *m.l.u* Cayayaan yar baalal lahayn, dhiigkunooh ah oo furaashyada, kuraasta iwm gala; kutaan. *ld* **dhilqe**.

dhir *m.dh.u* 1. Wadajirka geedaha, kuwa yaryar iyo kuwa waaweyn. 2. Geedaha dhadhanka iyo uduffa gaarka ah leh oo dadku cunnada, cabitaanka iwm ku darsado; dhir-magaalo.

dhir-abaareed *m.dh (-ryo ..., m.dh)* (bot.) Geed qabatimay ku noolaanshaha gobol biyoyarood ah, sida, meelaha abaaruuhu ka

dhacaan, qaabkiisa waxa loo qeexi karaa siyaalo kala duwan si uu u helo biyaha ugu badan una kaydsado: xididdadu way dheerylihiin ama waaweynyihiin, calemuu way yaryaryihiin oo qaro weynyihiin ama xitaa ma leh, sida geedka tiinka, oo marmarka qaarkood qodxo; jirridu marmarka qaarkood waxay leedadah cad oo geedka u suurta galiya inuu biyaha kaydsado muddo aad u dheer, jilif qaro leh ama xabag dhaaadha ayaa ka celisa geedka biyosaarka.

dhirayn *m.f.db eeg* dhiree.

dhiraysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Meel dhir lagu tallaaley ahaansho. 2. Wax dhir lagu daray ahaansho (cunto, cabitaan iwm).

dhiraysnaan *m.f.db eeg* dhiraysan. *ld* *dhiraysnaansho*.

dhiraysnaansho *m.ll/dh ld* **dhiraysnaan**.

dhirbaax¹ *m.db ld* **dharbaaxo**.

dhirbaax² *fg1 (-xay, -xday)* *ld* **dharbaax²**.

dhirbaaxayn *m.db ld* **dharbaaxid**.

dhirbaaxaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld* **dharbaaxaysan**.

dhirbaaxaysnaan *m.db ld* **dharbaaxaysnaan**.

dhirbaaxaysnaansho *m.ll/dh ld* **dharbaaxaysnaan**.

dhirbaaxee *f.g2 (-xeeyay, -xeysay)* *ld* **dharbaax²**.

dhirbaaxid *m.db ld* **dharbaaxid**.

dhirbaaxo *m.db ld* **dharbaaxo**.

dhiree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* 1. Dhul aan dhir lahayn geedo ku tallaalid. 2. Geedo udgoon ama geed kulay ah, cunno, cabitaan iwm ku darid.

dhirfi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. Is dh.: qof caraysan iska dhigid. 2. Ka dh.: cid ka xanaajin.

dhirfid *m.f.db eeg* dhirif².

dhirfin *m.f.db eeg* dhirfi.

dhirfoon *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax caraysan ahaansho.

dhirfoonaan *m.f.db eeg* dhirfoon. *ld* *dhirfonaansho*.

dhirfoonaansho *m.ll/dh ld* **dhirfoonaan**.

dhirhoosad *m.l* Nagaarka geed-gaabka iyo cawska.

dhirif¹ *m.l* Caro; xanaaq.

dhirif² *f.mg1 (-rfay, -rifay; -rfi)* Dhirif dareemid.

dhirifoobid *m.f.db eeg* dhirifow.

dhirifow¹ *m.l* 1. Marax. 2. Suyuc.

dhirifow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Hilib suyuc yeelasho.

dhirifsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof xanaaqsan ahaansho.

dhirifsanan *m.f.db eeg* dhirifsan. *ld* *dhirifsanansho*.

dhirifsanansho *m.ll/dh ld* **dhirifsanan**.

dhirindhir *m.l* (bot.) Geed-quwaax ay raxanreebta isku bah yihiin oo leh qodax dhumuc weyn oo dheer iyo dheecaan dhammaajo ah.

dhirindhiri *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Meel qodaxi ku jirto si tartiib ah uga saarid. 2. Arrin si siyaasad iyo degganaan leh cirir uga saarid.

dhirindhirin *m.f.db eeg* dhirindhiri.

dhiriq *m.db* Digo aad u qoyan.

dhirir *m.l* Mugga sacab fidsan.

dhirirtayn *m.f.db eeg* dhirirtree.

dhirirtaysasho *m.f.db eeg* dhirirtayso. *ld* *dhirirtaysi*.

dhirirtaysi *m.l ld* **dhirirtaysasho**.

dhirirtayso *f.g3 (-stay, -satay)* Badar sacab ku qaybsasho.

dhirirtee *f.g2 (-teeyay, -teysay)* Badar sacab ku qaybin.

dhirqaad *f.g1 (-day, -dday)* Meel geedaha ku yaal oo dhan ka goyn si loo beero.

dhirqaadid *m.f.db eeg* dhirqaad.

dhirrici *m.db ld* **dharrici**.

dhirxagato *m.db* Nafleyda inteeda cunta dubka sare ee geedaha.

dhis¹ *m.l* 1. Dh. ah: harag iwm la togay. 2. *ld* *dhigid*.

dhis² *m.ll/dh* Qoryaha, sarabka iwm ee guryaha qaarkood lagu dhis.

dhis³ *f.g1 (-say, -stay)* 1. Aqal, dugsi, iwm samayn. 2. Xubno dowlad cusub magcaabid. 3. Qoys cusub asaasid. 4. Harag qoyan ama wax la mid ah inta la kala bixiyo engejin. 5. Qof qurxin.

dhsaal¹ *m.l* Dh. ah: xirmooyin dhis, sisin iwm oo meel ku ururans.

dhsaal² *f.g1 (-aalay, -aashay)* Xirmooyin, dhis, sisin, iwm, meel ku ururin.

dhsaalansh *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax meel lagu ururiyey ahaansho (xirmooyin dhis, sisin iwm).

dhsaalasho *m.f.db eeg* dhsaalasho.

dhsaalad *m.f.db eeg* dhsaalad².

dhsaalnaan *m.f.db eeg* dhsaalalan. *ld* *dhsaalnaansho*.

dhsaalnaansho *m.ll/dh ld* **dhsaalnaan**.

dhsaal *f.g3 (-aashay, -aalatay)* Dhsaal sameysasho (qof).

dhisad *m.l ld* **dhisasho**.

dhsan¹ *f.mg1 (-smay, -santay; -smi)* 1. Aqal, dugsi iwm wax la sameeyey noqosh.

2. Xubno dowladeed oo cusub wax la magcaabay noqosho. 3. Qoys cusub wax la aasaasay noqosho. 4. Harag qoyan oo la togay wax la engejiyay noqosho. 5. Wax jira oo tiirar adag leh noqosho.

dhisan² *f.mg⁴ (-snaa, -snayd)* 1. Aqal, dugsi iwm wax ka sameeyey ahaansho. 2. Xubno dowladeed oo cusub wax la magcaabay ahaansho. 3. Qoys cusub wax la aasaasay ahaansho. 4. Harag qoyan oo la togay wax la engejiyay ahaansho. 5. Qof wax la qurxiyay ahaansho. 6. Wax jira oo tiirar adag leh ahaansho.

dhisasho *m.f.db eeg dhiso. ld dhisad.*

dhise *m.l (-sayaal, m.ll/db)* Fuundi; wastaad.

dhisid *m.f.db eeg dhis³. ld dhis¹ (3), dhisniin.*

dhisiq *m.db (-qyo, m.db)* Geed weyn, sal balaran, caleemo yaryar, qori adag, har yar leh oo kooraha, fandhaalada iwm laga qoro. *ld bisiq, dhosq.*

dhisme *m.l* Dhismo shay sida, waddan, mujtamac, ama ururo salkoodu uu yahay, sida hawlaho kala duwan ee ay qabtaan, iyo qalabka loo baahan in lagu fuliyo.

dhismid *m.f.db eeg dhisan¹.*

dhismo¹ *m.ll/db* 1. Farsamada iyo habka wax loo dhiso. 2. *(-ooyin, m.l)* Wax dhisan sida guri, xafiis iwm. 3. Qoryaha, sarabka iwm ee guryaha qaarkood lagu dhiso. 4. Isku-dubbarididda iyo habeynta gabay in muddo ah.

dhismo² *m.ll/db (nax.)* Qaabka ay u habaysanyihiin curiyeaal afeed (sida “foniiyada”, “ereyada”, “oraahyada”), oo ku dhisan xiriirka isdhaafsan ee ka dhexeeya curiyeasha.

dhisnaan *m.f.db eeg dhisan². ld dhisnaansho.*

dhisnaansho *m.ll/db ld dhisnaan.*

dhisiin *m.l ld dhisid.*

dhiso *f.g³ (-stay, -satay)* 1. Aqal, dugsi, xafiis iwm samaysasho. 2. Xubno maamul dawlad oo cusub magcaabasho. 3. Qoys cusub asaasasho. 4. Harag la togay engegsasho.

dhisteri *m.l (-iyo, m.db) ld dhesteri.*

dhitayn *m.f.db eeg dhitee. ld dhitays.*

dhitays *m.l ld dhitayn.*

dhitee *f.g² (-teeyay, -taysay)* Caano kaydin.

dhiti¹ *m.l* Geedka xaskusha.

dhiti² *f.mg² (-iyay, -isay)* *ld dhuti.*

dhitin *m.db ld dhutin.*

dhitis *m.l ld dhutin.*

dhito *m.db (-ooyin, m.l)* Caano loo keydiyey in la lulo ama la dhamo.

dhixid *m.f.db eeg dhax². ld dhixis.*

dhixir *m.l* Dabci; camal.

dhixis *m.db ld dhixid.*

dhogof *m.ll/db* Weel yar oo godan oo wax lagu dhurto.

dhogofsasho *m.f.db eeg dhogofso. ld dhogofsi.*
dhogofsi *m.l ld dhogofsasho.*

dhogofso *f.g³ (-saday, -satay)* Dhogof hoore dardarsasho.

dhogor *m.db* 1. Timaha xoolaha ugaarta, dugaagga iwm dushooda ka baxa. 2. Dh. ah: Tiro go an oo xoolo nool ah.

dhogordhacsad *m.l ld dhogordhacsasho.*

dhogordhacsasho *m.f.db eeg dhogordhacsco. ld dhogordhacsad, dhogordhaci.*

dhogordhaci *m.l ld dhogordhacsasho.*

dhogordhacso *f.mg³ (-saday, -satay)* Xoolo, dugaag iwm dhogor cusub u soo bixid, isaga oo araggiisu wanaagsanaaday.

dhgorrogad *m.l ld dhgorrogasho.*

dhgorrogasho *m.f.db eeg dhgorrogro. ld dhgorrogad.*

dhgorrogmad *m.l ld dhgorrogasho.*

dhgorrogasho *m.f.db eeg dhgorrogro. ld dhgorrogmad.*

dhgorrogmo *f.mg³ (-maday, -matay)* Neef xoolo ah caatoobid.

dhgorrogo *f.mg³ (-gtay, -gatay)* Xoolo, dugaag iwm dhogor cusub u soo bixid, isago araggiisu wanaagsanaaday.

dhogorsamaan *m.f.db eeg dhogorsan. ld dhogorsami.*

dhogorsami *m.l ld dhogorsamaan.*

dhogorsan *f.mg⁴ (-amaa, -amayd)* Wax arag wanaagsan ahaansho (nafley).

dhohondhoh *f.mg¹ (-hay, -hday)* Nafley, bogga iyo caloosha isku dhegid baahi darteed.

dhohondhohid *m.f.db eeg dhohondhoh.*

dholol *f.mg¹ (-olay, -oshay)* Ku dh.: arrin horay si faahfaahsan looga hadlay ku celcelin.

dhololid *m.f.db eeg dholol.*

dhombol *m.db ld dhambal².*

dhoob¹ *m.l* 1. Dhoobo. 2. Weel dhoobo laga sameeyey.

dhoob² *m.l* Midab ri' cad dhabannada uga yaal.

dhoob³ *f.g¹ (-bay, -btay)* 1. Wax badan meel isugu ururin. 2. Guri, xafiis iwm salaaxid. 3. Fallaar, gammuun iwm waabaayo marin.

dhoobad *m.l ld dhoobasho.*

dhoobammii¹ *m.l (-rro, m.db)* Wax biyaha dhoobada lagaga miiro.

dhoobammii² *f.g¹ (-ray, -rtay)* Dhoobo ka miirid (biyo).

dhoobammiirad *m.l ld dhoobammiiirasho.*

dhoobammiiresho *m.f.dh eeg* dhoobammiiro.
ld **dhoobammirad.**

dhoobammiirid *m.f.dh eeg* dhoobammir².

dhoobammiiro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Biyo qasan miirasho.

dhooban¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)*

1. Wax badan oo meel isugu urursan noqosho. 2. Wax salaaxmay noqosho (guri, xafis iwm). 3. Wax waabaayo marsantahay noqosho (fallaar, gammuun iwm).

dhooban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Wax

badan oo meel ku urursan ahaansho. 2. Wax salaaxan ahaansho (guri, xafis iwm). 3. Wax waabaayo marsantahay ahaansho (fallaar, gammuun iwm).

dhoobasho *m.f.dh eeg* dhoobo³. *ld* **dhoobad.**

dhoobbi *m.l (-iyo, m.dh)* Nin geel ijaar ku ilaasha; qowsaar.

dhoobee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Wax dhoobo ku maluuqid.

dhoobey *m.l/dh* 1. Dhul markuu roob ku da'o ciiddiisu noqoto dhiiqo aan lagu socon karin. 2. Dhul ciiddiisu dhoobo tahay; caramadow.

dhoobeyn *m.f.dh eeg* dhoobee.

dhoobeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dhoobo la mariyey ahaansho.

dhoobeysasho *m.f.dh eeg* dhoobeyso.

dhoobeysnaan *m.f.dh eeg* dhoobeysan. *ld* **dhoobeysnaansho.**

dhoobeysnaansho *m.l/dh ld* **dhoobeysnaan.**

dhoobeyso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax dhoobo marsasho.

dhoobid *m.f.dh eeg* dhoob³.

dhooble *m.l (-ayaal, m.l/dh) (jugr.)* Dhagax wareegsan oo baraf weyne uu ka soo qaaday meeshiisi hore geeyayna fogaan door ah; baraf weynuhu markuu dhalaalana halkuu ku dhalaalay aaya looga tagaa dhagaxaa.

dhooblow *m.l (-wyo, m.dh)* Koob ama baaquli dhoobo ka samaysan.

dhoobmid *m.f.dh eeg* dhooban¹.

dhoobnaan *m.f.dh eeg* dhooban². *ld* **dhoobnaansho.**

dhoobnaansho *m.l/dh ld* **dhoobnaan.**

dhoobo¹ *m.dh* Ciid budo ah, qoyan oo is haysata.

dhoobo² *m.dh (jool.)* Nooc ciidda ka mid ah oo ah budo khafiifa, oo ah ma habe. Dhoobadu waxay noqotaa balaastig marka biyo lagu doro. Dhoobadu waxay ka koobantahay dhadhaabo-lakabeed iyo aluminiya.

dhoobo³ *f.g3 (-btay, -batay)* 1. Meel istuumin (xoolo, dad iwm). 2. Waabaayo marsasho

(fallaar). 3. Dhis (guri iwm) salaaxasho. 4. Wax dhoobo marsasho. 5. Dheri iwm dhoobo ka samaysasho.

dhoobo-guduud *m.dh (jool.)* Nooc tuullimaad oo daboola meelaha hooseeya iyo moolka gunta bad weynta, meelahaas oo gundhererkoodu 4.000 oo mitir uu ka badanyahay; dhoobo guduudaasi waxay sida badan ka kooban tahay walaxaan orgaanig ahayn.

dhoobobid *m.f.dh eeg* dhoobow.

dhoobow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Dhoobo noqosho.

dhoocil¹ *m.l (-llo, m.dh)* Rati weyn; xaas-walwaal.

dhoocil² *m.dh (-lo, m.l)* 1. Gabar aan weli qaangaarin; foodley. 2. Naag aad u buuran.

dhoocilnimo *m.dh* Dhoocil ahaansho.

dhood¹ *m.l* Faan; baan; tookh.

dhood² *f.mg1 (-day, -dday)* Hadal ammaan iyo isla weynaan huwan qof iska sheegid.

dhooddi *m.dh* Dhul ciiddiisu dibir tahay.

dhoodhow *m.l* Nooc cambaha ka mid ah oo buruq badan leh.

dhoodid *m.f.dh eeg* dhood².

dhoof¹ *m.l.1. (-faf, m.l)* Dalka oo dibadda laga aado. 2. *(faf, m.l)* Badeeco dibadda laga keeno. 3. *ld* **dhoofid.**

dhoof² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Ku dh.: dal dibad ka aadid.

dhoofi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof dal kale u dirid. 2. Badeeco dal kale u iibgeyn.

dhoofid *m.f.dh eeg* dhoof². *ld* **dhoof¹** (3).

dhoofin *m.f.dh eeg* dhoofi. *ld* **dhoofis.**

dhoofis *m.l ld* **dhoofin.**

dhoofiye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof badeeco dal kale u iibgeeyaa.

dhoofsan *f.mg4 (-sanaa, -sanayd)* 1. Wax la dhoofiyay ahaansho. 2. Wax la soo dhoofiyay ahaansho.

dhoofsanaan *m.f.dh eeg* dhoofsan. *ld* **dhoofsanaansho.**

dhoofsanaansho *m.l/dh ld* **dhoofsanaan.**

dhoofsasho *m.f.dh eeg* dhoofso.

dhoofso *f.g3 (-saday, -satay)* Badeeco dal kale u iibgeysasho.

dhoohan *f.mg4 (-hanaa, hanayd/-hnaa, -hnayd)* Qof had iyo jeer aan feejignayn oo waxa hareerihiisa ka dhacaya aan la socon.

dhoohanaan *m.f.dh eeg* dhoohan. *ld* **dhoohanaansho,** **dhoohnaan,** **dhoohnaansho.**

dhoohanaansho *m.l/dh ld* **dhoohanaan.**

dhoohnaan *m.dh ld* **dhoohanaan.**

dhoohnaansho *m.l/dh ld* **dhoohanaan.**

dhookayn <i>m.f.dh eeg</i> dhookee.	dhoollatuso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i>
dhookaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Ka dh.: wax, wax kale saaran ahaansho.	dhoollatus² .
dhookaysnaan . <i>m.f.dh eeg</i> dhookaysan. <i>ld</i>	dhoombir¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Nooc ka mid ah buntuqyo.
dhookaysnaansho .	dhoombir² <i>m.dh</i> Geed gaab leh caleemo dhuudhuuban oo faalala iyo bari la cuno.
dhookaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhookaysnaan .	dhoon <i>m.dh</i> (-oomo, <i>m.l</i>) 1. Haan biyood weyn. 2. Xabag weyn.
dhookee <i>f.g2</i> (-keeyay, -kaysay) Ka dh.: wax, wax kale dul saarid.	dhoondhurwaa <i>m.dh</i> (-aayo, <i>m.dh</i>) Adaahi.
dhool¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) Foodda sare, oo cad ee daruur da'aysa.	dhoonhoroaad <i>m.dh</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Haan biyood weyn oo fanhoroaadka awrka la saaro.
dhool² <i>m.dh</i> 1. Ilkaha foolasha iyo miciyaha u dhexeeya midkooda. 2. Masaar yar oo geedaha yaryar lagu gooyo.	dhoocqayn <i>m.f.dh eeg</i> dhoocqayn.
dhoolaal¹ <i>m.l</i> Dh. ah: orgi ama dibi doolaalo tagay.	dhoocqaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la dhoocqayey ahaansho.
dhoolaal² <i>m.dh</i> Doolaalada orgiga ama dibigu sameeyaan.	dhoocqaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> dhoocqaysan. <i>ld</i>
dhoolaal³ <i>f.mg1</i> (-aalay, -aashay) Orgi ama dibi doolaalo tegid.	dhoocqaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhoocqaysnaan .
dhoolaalid <i>m.f.dh eeg</i> dhoolaal ³ .	dhoocqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qaysay) 1. Biyo calwin. 2. Dhooqa wax marin.
dhoollbir¹ <i>m.l</i> 1. Qosol yar oo ilka caddays ah; dhoolla caddeys. 2. <i>ld</i> dhoollbirid .	dhooco <i>m.dh</i> 1. Dhoobo aad u qoyan. 2. Wasakh.
dhoollbir² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Qosol yar ilkuhu muuqdaan qoslid; muusood; muusadbid.	dhoocqoobid <i>m.f.dh eeg</i> dhoocqow.
dhoolbird <i>m.f.dh eeg</i> dhoollbir ² . <i>ld</i> dhoolbird¹ (2).	dhoocqow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax dhooco leh noqosh.
dhoolbishiicis <i>m.l</i> Dhoolla caddayn.	dhoor <i>m.l</i> (-rar, <i>m.l</i>) 1. Daliig timo ah oo carruuta yaryar, madaxa bartankiisa loogu reebo. 2. Carjaw ama baalal kor u taagan oo shimbiraha qaarkood madaxa bartankiisa ku yeeshaan.
dhooldillaac¹ <i>m.l</i> 1. Qosol yar oo ilka caddays ah; dhoolla caddeys. 2. <i>ld</i> dhooldillaacid .	dhoorre <i>m.l</i> Wiil yar oo dhoor leh.
dhooldillaac² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Qosol ilka caddeyn ah qoslid.	dhoorrey <i>m.dh.u</i> 1. Shimbir dhoor leh. 2. Dh. ah: wiil (ama gabar) yar oo dhoor leh.
dhooldillaacid <i>m.f.dh eeg</i> dhooldillaac ² . <i>ld</i> dhooldillaac¹ (2).	dhooy <i>m.l ld</i> dhooy .
dhooglaad <i>m.dh</i> Masaar yar oo lagu dagaalamo.	dhooyla'aan <i>m.dh ld</i> dhooyla'aan .
dhooli <i>m.dh</i> (-iyo, <i>m.l</i>) 1. Sariir yar oo dadka buka ama dhaawaca ah lagu qaado; wasaasin. 2. Baabuur qafilan oo dad jirran ama dhaawaca ah lagu qaado.	dhooyla'aansho <i>m.l/dh ld</i> dhooyla'aan .
dhoolkaqosol <i>m.l</i> Ilka caddayn; muusood.	dhooylaawe <i>m.l ld</i> dhooylaawe .
dhoollatus¹ <i>m.l</i> 1. Isu miciyalisashada awrta qooqan. 2. Xoogga cidi leedahay oo la soo bandhigo si cadowga loogu niyad jebiyo. 3. Fulabbajis; bowdaqaawis. 4. <i>ld</i> dhoollatusid .	dhoqol¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) Haruubka dhiisha ilmaha caanaha loogu shubo.
dhoollatus² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) 1. Awrta qooqan isu miciyalisasho. 2. Xoogga qolo leedahay muujin, si cadowgu u arko oo u tixgeliyo. 3. Fulabbajis. <i>ld</i> dhoollatuso .	dhoqol² <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) Dhiil yar oo ilmaha caanaha loogu shubo.
dhoollatusad <i>m.l ld</i> dhoollatusid .	dhoqor¹ <i>m.l/dh</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Meesha godan ee biyuhu isugu soo ururaa marka roobku da'o ee beertii ka baxda qurunto.
dhoollatusasho <i>m.dh ld</i> dhoollatusid .	dhoqor² <i>f.g1</i> (-rtay, -ratay) Qare, bocor, iwm god yar u yeelid.
dhoollatusid <i>m.f.dh eeg</i> dhoollatus ² . <i>ld</i> dhoollatus¹ (4), dhoollatusad , dhoollatusho .	dhoqos <i>m.l/dh</i> Dhiil weyn.
	dhoqranaan <i>m.f.dh eeg</i> dhoqranaan.
	dhoqrasho <i>m.f.dh eeg</i> dhoqrasho.
	dhoqrivid <i>m.f.dh eeg</i> dhoqrivid.
	dhoqro <i>f.g3</i> (-oday, -otay) Cunto la cunayo meel godan oo iidaanka lagu shubo u yeelid.

dhosoq *m.l ld dhisiq.*

dhow *f.mg4* (-waa, -wayd) Wax aan fogayn ahaansho.

dhowaad *m.l* 1. Ku dh.: qiyaac aad ugu dhow, wax laga hadlayo. Tus. “Cali labaatan ku dh. buu jiraa.” 2. *ld dhowaan.*

dhowaan *m.db* 1. *ld dhawaansho, dhowaad, dhowaan, dhowaansho, eeg* dhow. 2. *(f.k) ld dhawaan.* Mar dhow; hadhow.

dhowaandhalad *m.l* Fikrad, qalab iwm hore u jiri jirin oo waqtii dhow soo baxay. *ld dhawaandhalad.*

dhowaansho *m.ll/db eeg* dhowow. *ld dhowaan.*

dhowaansooggal *m.l* Qof meel uu ku cusub yahay jooga. *ld dhawaansooggal.*

dhowee *f.g/mg2* (-weeyay, -weysay) 1. *(f.g)* Wax, wax kale ag geyn. 2. *(f.g)* Cid sagoootiyid. 3. *(f.g)* Cid martigelin. 4. *(f.g)* Weel wax lagu shubay muggiisa in yar ka dhinmid. 5. *(f.mg)* Soo dh.: cid qaabilid. *ld dhawee.*

dhoweyn *m.f.db eeg* dhowee. *ld dhaweyn.*

dhoweysad *m.l ld dhoweysasho.*

dhoweysasho *m.f.db eeg* dhoweyso. *ld dhaweysad, dhaweysasho, dhaweysi, dheweysad.*

dhoweysi *m.l ld dhoweysasho.*

dhoweyso *f.g3* (-stay, -satay) Wax meel dhow keensasho. *ld dhaweyso.*

dhowow *f.mg3* (-waaday, -waatay) 1. Cid si martinnimo iyo xurmo leh meel u fariisasho. 2. Soo dh.: cid meeshii ay joogtay meel ka sokeysa imaansho. *ld dhawow.*

dhowr *m.l.t. ld dhawr¹.*

dhow *m.l* Nin laxaad weyn leh oo nacas ah.

dhowsnimo *m.db* Dhows ahaansho.

dhoy *m.l* Awoodda wax lagu garto; garaad. *ld dhooy.*

dhoydhoy *m.l* Rays cusub.

dhoyla'aan *m.db* Dhoy la'ahaanshada. *ld dhooyla'aan.*

dhoylaawe *m.l* (-wayaal, *m.ll/db*) Qof caqli yar. *ld dhooylaawe.*

dhoys *m.l* (-sas, *m.l*) Qof aan tirsiimo lahayn; caaq.

dhubdhub *m.db* (-bo, *m.l*) 1. Meel la maro oo ciri ah. 2. Waddo buuro isu dhow dhex marta oo dhib lagu mari karo.

dhubuqdhubuq *m.db ld dhibiqdhibiq.*

dhucay *m.db* Dhalo ka yar dhaloyareyda oo qaadda saddex farshiid.

dhud¹ *m.db* (-do, *m.l*) 1. Daliigo miiqan ama soohan, oo inta laysku jebsho, xargaha laga sameeyo, middood. 2. Summan ama xargo

qalab ka koobanyahay middood. 3. Maro shan mitir ah. 4. Jirrid dhuubar.

dhud² *m.db* (*fis.*) Fallaadho ileys oo u socda si urursan. Wixa ay ka koobnaan kartaa saxaro (sida, dhud elektaroon) ama kaahin birlab danabeed (sida, hud raadar).

dhudhuhlayn *m.db ld dhuxdhuxlayn.*

dhudhuhlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld dhuxdhuxlee.*

dhudhumi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dhudhun ku cabbirid.

dhudhumin *m.f.db eeg* dhudhumi. *ld dhudhumis.*

dhudhumis *m.l ld dhudhumin.*

dhudhun *m.l* (-ummo, *m.db*) 1. Gacanta inta u dhexeya xusulka iyo sacabka. 2. Dhudhun iyo sacabka oo fidsan oo is wata (cabbir).

dhudhunkutaagle *m.l* (-layaa, *m.ll/db*) Qof gacmihiisa aad u xoog badanyihiin.

dhudhunsad *m.l ld dhudhunsasho.*

dhudhunsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la dhudhumiyey ahaansho.

dhudhunsanaan *m.f.db eeg* dhudhunsan. *ld dhudhunsanaansho.*

dhudhunsanaansho *m.ll/db ld dhudhunsanaan.*

dhudhunsasho *m.f.db eeg* dhudhunso. *ld dhudhunsad.*

dhudhunso *f.g3* (-saday, -satay) Wax dhudhun ku cabbirasho.

dhudhus *m.l ld dhusundhus.*

dhudhuub *m.db* (-bbo, *m.db*) Biyamareen dhuubar.

dhufaan¹ *m.l* (-nno, *m.db*) 1. (-nno, *m.db*) Dh. ah: neef xoolo ah la xiniinya baxshay. 2. *ld dhufaanid.*

dhufaan² *f.g1* (-nay, -ntay) Neef xoolo ah xiniinya bixin.

dhufaanan¹ *f.mg1* (-nmay, -nantay; -nmi) Wax la dhufaanay noqosho.

dhufaanan² *f.mg4* (-nnaa, -nnayd) Wax la dhufaanay ahaansho.

dhufaanid *m.f.db eeg* dhufaan². *ld dhufaan¹* (2).

dhufaanmid *m.f.db eeg* dhufaanan¹.

dhufaananaan *m.f.db eeg* dhufaanan². *ld dhufaananaansho.*

dhufaannaansho *m.ll/db ld dhufaannaan.*

dhufafad *m.l ld dhifasho.*

dhufasho *m.db ld dhifasho.*

dhufato *m.db ld dafo.*

dhufays *m.l* (-syo, *m.l*) Hog dhulka laga jeexo oo askaruhu waqtiga dagaalka xabbadda kaga gabbadaan.

dhufuo *f.g/mg3* (-ftay, -fatay) *ld dhifo.*

dhufsad *m.l ld dhifsasho.*

dhufsane *m.l (-ayaal, m.l/dh)* 1. (xis.) Tiro ama tibaax la mid ah taranka tiro ama tibaax la isa siiyey iyo tiro ama tibaax kale. Tus. "6 waa dhufsane 2". 2. Tiro ama tibax isirkeedu yahay tiro la isa siiyay ama tibaax. Tus. "26 waa dhufsane 13".

dhufsane ay wadaagaan *m.l.u (-ayaal, ml./m.dh)* Tiro dhufsane u ah laba ama dhawr tiro oo kale. Tusaale ahaan, 100 waa dhufsanaha ay wadagaan 5,25 iyo 50.

dhufsane-yaraha ay wadaagaan *m.l (-nayaal ..., m.l/dh)* (xis.) Dhufsanyaasha ay wadaagaan laba ama dhawr tiro midka ugu yar waxa la yiraahdaa dhufsane yaraha ay wadaagaan tirooyinkaas. Waxa loo soo gaabiyaa dh.y.w.

dhufsasho *m.dh ld dhifsasho.*

dhufso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld dhifso.*

dhuftin *m.dh ld dhifsasho.*

dhug *m.dh* 1. Maan; caqli. 2. (sh.r) Cod lagu muujiyo shalaqa. 3. Nishaab fiican. 4. *ld dhugato.*

dhugad *m.l ld dhugasho.*

dhugasho *m.f.dh eeg dhugo.* *ld dhugad.*

dhugato *m.dh* Cudur geela sambabbada kaga dhaca oo qufac badan leh. *ld dhug* (4), *dhugmo* (3).

dhugatoobid *m.f.dh eeg dhugatow.*

dhugatow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Dhugato qaadid (geel).

dhugaysad *m.l ld dhugaysasho.*

dhugaysasho *m.f.dh eeg dhugayo.* *ld dhugaysad.*

dhugayo *f.g/mg3 (-stay, -satay)* 1. (f.g) Wax nishaabid. 2. (f.mg) Dhukaan qaadid (geel). 3. (f.mg) Garaad yeelasho (qof).

dhugbadan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* 1. Caqli weyn lahaansho. 2. Nishaab fiican lahaansho.

dhugbadnaan *m.f.dh eeg dhugbadan.* *ld dhugbadnaansho.*

dhugbadnaansho *m.l/dh ld dhugbadnaan.*

dhugcid *m.f.dh eeg dhuguc².* *ld dhuguc¹* (2).

dhugdhugle *m.l (-layaal, m.l/dh)* Gaadiid yar oo laba shaag iyo matoor leh oo hal qof ama laba qaadi kara. *ld dhugdhugley.*

dhugdhugley *m.dh ld dhugdhugle.*

dhugi *m.dh* Harag ari oo sida maro loo tolay. *ld dhuu.*

dhugla'aan *m.dh* Axmaqnimo; maahsanaan.

dhuglaawe *m.l (-wayaal, m.l/dh)* Qof aan caqli badan lahayn; dhoohan.

dhugmar *m.l.kh* Dh. ah: neef geel ah oo dhugi ku dhacday oo ka biskooday ee guri noqday.

dhugmo *m.dh* 1. Fiiro. 2. *ld dhug* (1). Caqli weyn. 3. *ld dhugato.*

dhugo *f.g3 (-gatay, -gatay)* 1. Wax firin. 2. Wax nishaabid.

dhugtamid *m.dh ld dhaqtamid.*

dhugtan¹ *m.l ld dhaqtan¹.*

dhugtan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* *ld dhaqtan².*

dhuguc¹ *m.l* 1. Miro aad u bislaaday; dhuubaan. 2. *ld dhugucid.*

dhuguc² *f.mg1 (-gucay, -gucday; -gci)* Miro aad u bislaasho.

dhuguf *m.l/dh* Qof gaaban oo murqo kuuskuusan leh.

dhugufsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof dhuguf ah ahaansho.

dhugufsanaan *m.f.dh eeg* dhugufsan. *ld dhugufsanaansho.*

dhugufsanaansho *m.l/dh ld dhugufsanaan.*

dhuhdhuhlayn *m.dh ld dhuxdhuxlayn.*

dhuhdhuhle *m.l ld dhuxdhuxle.*

dhuhdhuhlee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* *ld dhuxdhuxlee.*

dhukaamid *m.f.dh eeg* dhukaan².

dhukaan¹ *m.l* Cudur ur qurmoon leh geela ku dhaca, neefka daaqa u diida oo uu la caatoobo.

dhukaan² *f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)* Dhukaan qaadid (geel).

dhukan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dhego yaryar ahaansho (nafley).

dhukanaan *m.f.dh eeg* dhukan. *ld dhukanaansho.*

dhukanaansho *m.l/dh ld dhukanaan.*

dhukay *m.l* Dhegdheg madow-xigeen ah oo dhegta gudaheeda sare qanjirradu ku dhaliyaan.

dhukayasho *m.f.dh eeg* dhukayo.

dhukayo *f.mg3 (-yday, -yatay)* Dhukay iska bixin.

dhukubo *m.dh* Qiimaha iyo anfaca.

dhul *m.l (-lal, m.l)* 1. Meeraha dadku dushiisa ku nool yahay. 2. Barri. 3. Dal.

dhul-aasid *m.dh* (jool) Dariiqadda uu webigu ku dhigo ama ku fuulo meelaha godgodan waxyabaha adag ee uu sido.

dhul-abaahi *m.l* Cudur awrta ku dhaca oo caarka ka soo rida.

dhulballaarsad *m.l ld dhulballaarsi.*

dhulballaarsasho *m.dh ld dhulballaarsi.*

dhulballaarsi *m.l* Qabsashada ay cidi qabsato dhul aanay lahayn. *ld dalballaarsi, dhulballaarsad, dhulballaarsasho.*

dhulbar *m.l/dh* Xarriiq dhulka u qeybisa laba qeybood oo isle'eg. *ld dhulbare.*

dhulbaraf *m.l* Dhul baraf si joogto ah u fadhiyo.

dhulbare *m.l ld dhulbar.*

dhulcawseed *m.l* Dhul caws badani ka baxo, oo geed-gaab leh.

dhuldhac¹ *m.l* 1. Kabbiska guriga. 2. Jirro culus oo qof la kici waayo. 3. *ld dhuldhicid.*

dhuldhac² *fmg1* (-cay, -cday; -dhici) Jirro culus awgeed la kici waayid (qof).

dhuldhicid *m.f.dh eeg dhuldhac².* *ld dhuldhac¹* (3).

dhul-duniyeed *m.l* (*c.fal.*) Midka shanaad sagaalka meere qorraxeed marka la fiirsho xagga baaxadda ama weynaanta, isla markaas waa midka saddexaad marka la fiirsho ka fogaanta qorraxda. Oogada dhulka ee adag ee xagga usha ah waxaa loo yaqaan litosfeer, waxaana qayb weyn oo ka mid ah daboola biyooleyda dhulka, waxaana ku gedfan neefo loo yaqaan gibilka.

dhulfidsi *m.l* Dhulballaarsi.

dhulfiq *m.l* (-qyo, *m.dh*) Qof u qaybsan xaaqidda ama nadifiinta magaalada.

dhulgariir¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) Ruxashada dhulka ka dhacda oo dushiisa dildillaac u yeesha oo burbur iyo waxyeello badan keenta.

dhulgariir² *m.l* (-rro, *m.dh*) (*jool.*) Dhaqaqaama jaraynta oogada dhulka oo ku billaabata si dabiici ah, kana billaabata meel ka hooseysa oogada dhulka. Mararka qaarkood dhaqaqaasi wuxuu u keenaan isbeddel waara heerka sinnaanta dhulka.

dhulgoosad *m.l* Hab dhaqan-dhaqaale ku dhisan oo dhul-beereed dadyari hantiyo. *ld dhulgoosi.*

dhulgoosi *m.l ld dhulgoosad.*

dhulgoyn *m.dh* (*jool.*) Jarida dhulka oo ay gooyaan wakiilo dabiici ahi, sida qorraxda, dabaysha, roobka, biyaha qulqula, barafka dhaqaaga, iyo badda.

dhuljarid *m.dh* (*jool.*) Goynta dhulka dushiisa, gaar ahaan dooxada webiyada si dooxada salkeedu loo sii goto.

dhulkasoofuur *m.lu* Boqoshaa.

dhullaawe *m.l* (-wayaal, *m.l/dh*) Qof aan waddan lahayn.

dhullax *m.l* (-xyo, *m.dh*) Kasoobbax yar. *ld dhullux.*

dhulley *m.dh.u* Dad dhul ballaaran leh.

dhullux *m.l ld dhullax.*

dhulmad *m.dh ld dhulman.*

dhul-madaxeed yar *m.l* (-dyo yar, *m.dh*) (*juqr.*) Qar ka soo dul baxsan badda.

dhulman *m.dh* (-no, *m.l*) Qolof adag fidsan, laba qalbac ah oo naflyeda yaryar ee baddu ku dhex nooshahay. *ld dhulmad.*

dhulmareen *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Qof dalal badan maray oo waayo arag ah. 2. Qof dhul aan hore loo aqoon helay.

dhulqaadasho *m.f.dh eeg dhulqaado.*

dhulqaado *f.mg3* (-atay, -adatay) U dh.: wax u adkaysasho.

dhulqabad *m.l ld dhulqabasho.*

dhulqabasho *m.f.dh eeg dhulqabo.* *ld dhulqabad.*

dhulqabo *f.mg3* (-btay, -batay) Si fudud dhaqan ugu barasho.

dhul-rif *m.l* (-fyo, *m.dh*) (*jool.*) Lisanka dhulka ku dhaca ee ka dhasha dabaylaha, biyaha socda, mase barafka iyaga oo qaaday waxyaalihii dhulka ka rifmay sida ciidda iyo dhagxaanta.

dhulub *m.l* (-byo, *m.dh*) Koob yar oo aan dheg lahayn; bilaale, murbay.

dhululub *m.dh* (-byo, *m.dh*) (*xis.*) Adke ku soohdimaysan dul dhululubaysan iyo laba sallax oo barbarro ah, ama dusha adkahan oo kale.

dhululubo *m.dh* Koombo.

dhuluuluc¹ *m.l* Finan yaryar, aan xanuuun lahayn oo riyaha dushooda ka soo baxa marka roob badani ku da'o. *ld dhuluulux¹.*

dhuluuluc² *f.mg1* (-cay, -cday) Dhuluuluc yeelasho (riyo). *ld dhuluulux².*

dhuluulucid *m.f.dh eeg dhuluuluc².* *ld dhuluuluxid.*

dhuluulux¹ *m.l ld dhuluuluc¹.*

dhuluulux² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld dhuluuluc².*

dhuluuluxid *m.dh ld dhuluulucid.*

dhulxaar *m.l* (-rro, *m.dh*) Dhulfiq.

dhumbad *m.l ld yumbasho.*

dhumbasho *m.dh ld yumbasho.*

dhumbi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld yumbi.*

dhumbin *m.dh ld yumbin.*

dhumbo *f.mg3* (-baday, -batay) *ld yumbo.*

dhumi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax baadiyeyn. 2. Biyo weel dardarid.

dhumid *m.f.dh eeg dhun.*

dhumin *m.f.dh eeg dhumi.*

dhummay *m.l* (**dhummay**, *m.dh*) Geedabaareed ay maygaagga isku bahiyiin oo laamo dhuudhuuban iyo caleemo yaryar leh.

dhumuc *m.dh* Inta wax dherer leh, siman ballarkiisa ama weynaantiisu le egtayah.

dhumuq *m.l* Laf-dhabarta afkeeda hoose.

dhun *f.mg1* (-umay, -untay; -umi) Wax baadiyoobay ama hallaabay noqosho.

dhunji *f.g2* (-iyay, -isay) Cunaha marin iyadoo caloosha loo riixayo (cunno, cabitaan iwm).

dhunjin *m.f.dh eeg* dhunji. *ld* **dhunjis**, **dhunxin**, **dhunxis**.

dhunjis *m.l ld* **dhunjin**.

dhunkaal *m.dh* 1. Geed-nugeyl gaaban, cad, oo caleemo balballaaran oo xoolumu jecelyhiin leh, oo xabagtiisu sun tahay. 2. Xabgata dhunkaasha ee sunta ah.

dhunkad *m.l ld* **dhunkasho**.

dhunkasho *m.dh* 1. *eeg* dhunko. 2. Shummis. *ld* **dhunkad**.

dhunko *f.g3* (-kaday, -katay) Bushimaha cid kale ku taabasho kalgacayl ama xurmo awgeed.

dhunkuluulux¹ *m.l.kh* Dh. ah: cunto aad loo kariyey oo muudmuudday.

dhunkuluulux² *f.mg1* (-xay, -xday) Cunto aad loo kariyey muudmuuddid.

dhunkuluuluxi *f.g2* (-iyay, -isay) Cunto dhunkuluulux ka dhigid.

dhunkuluuluxid *m.f.dh eeg* dhunkuluulux².

dhunkuluuluxin *m.f.dh eeg* dhunkuluuluxi. *ld* **dhunkuluuluxis**.

dhunkuluuluxis *m.l ld* **dhunkuluuluxin**.

dhunkuluuluxsad *m.l ld* **dhunkuluuluxsasho**.

dhunkuluuluxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la dhunkuluuluxiyay ahaansho (cunto).

dhunkuluuluxsanaan *m.f.dh eeg* dhunkuluuluxsan. *ld* **dhunkuluuluxsanaansho**.

dhunkuluuluxsanaansho *m.l/dh ld* **dhunkuluuluxsanaan**.

dhunkuluuluxsasho *m.f.dh eeg* dhunkuluuluxso. *ld* **dhunkuluuluxsad**.

dhunkuluuluxso *f.g3* (-saday, -satay) Cunto dhunkuluulux ka dhigasho.

dhunkuxsad *m.l ld* **dhunkuxsasho**.

dhunkuxsasho *m.f.dh eeg* dhunkuxso. *ld* **dhunkuxsad**, **dhunkuxsi**.

dhunkuxsi *m.l ld* **dhunkuxsasho**.

dhunkuxso *f.g3* (-saday, -satay) Wax adag oo aan la calaalin liqid.

dhunxi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **dhunji**.

dhunxin *m.dh ld* **dhunjin**.

dhunxis *m.l ld* **dhunjis**.

dhuq *m.dh* (-qo, m.l) Xubinta taranka ee haweenka gudaheeda.

dhuqdhuqayn *m.f.dh eeg* dhuqdhuqee.

dhuqdhuqaysad *m.l ld* **dhuqdhuqaysasho**.

dhuqdhuqaysasho *m.f.dh eeg* dhuqdhuqayso. *ld* **dhuqdhuqaysad**, **dhuqdhuqaysi**.

dhuqdhuqaysi *m.l ld* **dhuqdhuqaysasho**.

dhuqdhuqayso *f.g3* (-stay, -satay) Hanti aan badnayn meel si joogto ah uga helid.

dhuqdhuqee *f.mg2* (-qeeyay, -qeysay) Jid si joogto ah horay iyo gadaal ugu noqnoqosho.

dhuqmee *f.g2* (-meeyay, -meysay) Meel ciriiri ah wax ka soo bixin.

dhuqmeyn *m.f.dh eeg* dhuqmee.

dhuqmeyasho *m.f.dh* dhuqmeyso.

dhuqmeyso *f.g3* (-stay, -satay) Meel cariiri ah wax kala soo bixid.

dhur¹ *m.l* 1. Taran. 2. Nasiib. 3. Faa'iido.

dhur² *f.g1* (-ray, -rtay) Biyo weel dardarid iyadoo meel kale lagu shubayo.

dhuraal¹ *m.l* Ceel biyo yarood ah oo in qof la geliyo oo uu biyaha soo dhuro mooyee aan si kale looga cabbin.

dhuraal² *m.l/dh* 1. Dh. ah: ceel biyo yarood ah oo aan wadaamaha la dardari karin. 2. Dhuridda biyo weel lagu dhuro iyadoo meel kale lagu shubayo.

dhuran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay, -rmi) Wax hadal tiro badan oo aan xikmad lahayn sheegaya noqosho (qof).

dhuran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la dhuray ahaansho (biyo).

dhurasho *m.f.dh eeg* dhuro.

dhurbe *m.l* Jaadadka cawska mid ka mid ah.

dhurdarraysad *m.l ld* **dhurdharraysasho**.

dhurdharraysasho *m.f.dh eeg* dhurdarrayso. *ld* **dhurdarraysad**, **dhurdharraysi**.

dhurdharraysi *m.l ld* **dhurdharraysasho**.

dhurdharrayso *f.mg3* (-stay, -satay) Aayaxumo la kulmid.

dhurdarro *m.dh* Aayaxumo.

dhurdarroobid *m.f.dh eeg* dhurdarrow.

dhurdarrow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof aayaxumo la kulmay noqosho.

dhurde *m.l* Cayayaan sida gelmiga u yaryar oo surta sameeya.

dhure *m.l* (-raaal, *m.l/dh*) 1. Fandhaal weyn. 2. Weel kasta oo wax lagu dhuro.

dhurgumid *m.f.dh eeg* dhurgun².

dhurgun¹ *m.l* Diisimidda meel jirka ka mid ah oo barartay diisanta.

dhurgun² *f.mg1* (-umay, -untay; -umi) Meel jirka ka mid ah oo baratay diismid.

dhurgunsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dhurgun haya ahaansho (jir).

dhurgunsanaan *m.f.dh eeg* dhurgunsan. *ld* **durgunsanaansho**.

dhurgunsanaansho *m.l/dh ld* **dhurgunsanaan**.

dhurid *m.f.dh eeg* dhur².

dhurmid *m.f.dh eeg* dhur¹.

dhurnaan *m.f.dh eeg* dhuran². *ld* **dhurnaansho**.

dhurnaansho <i>m.l/dh ld</i> dhurnaan.	dhuuban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Wax baaxaddiisa la yareeyey ahaansho.
dhuro <i>f.g/mg3</i> (-rtay, -ratay) 1. (<i>f.g</i>) Hoore weel ku shubasho iyadoo weel yar la dardarayo. 2. (<i>f.mg</i>) U dh.: dhaqan ama dabeecad ciddiisu hidde u lahayd la soo bixid.	dhuubane <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/dh</i>) Jaad kalluunka ka mid ah.
dhuroobid <i>m.f.db eeg</i> dhurow ² .	dhuubasho <i>m.f.db eeg</i> dhuubo. <i>ld</i> dhuubad.
dhurow¹ <i>m.l</i> 1. Liibaan; khayr. 2. <i>ld</i> dhuuroobid.	dhuubid <i>m.f.db eeg</i> dhuub ² .
dhurow² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Liibaan, taran, khayr iwm helid (qof).	dhuubnaan <i>m.f.db eeg</i> dhuuban. <i>ld</i> dhuubnaansho, dhuubni.
dhurruur <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Biyo calawsan kala miirid.	dhuubnaansho <i>m.l/dh eeg</i> dhuubnow. <i>ld</i> dhuubnaan.
dhursug <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Ka dh.: faa'iido dambe ama aayatiin wanaagsan ka dhowrid.	dhuubni <i>m.db ld</i> dhuubnaan.
dhursugid <i>m.f.db eeg</i> dhursug.	dhuubnow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay) 1. Wax dhuuban noqosho. 2. Wax caato ah noqosho.
dhururi <i>m.db ld</i> dhururuq.	dhuubo <i>f.mg3</i> (-bay, -batay) 1. Noqosho wax dhuuban. 2. Noqosho wax caato ah.
dhururuq <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.db</i>) Kumi tobant meelood loo qeybiyey mid ka mid ah; senti. <i>ld</i> dhururi.	dhuudhi <i>m.l</i> 1. Dixiri dadka ka gala cagaha oo ka dhasha meelaha muddo dheer la degganaa. 2. Xanuun jirka saaqa marka dab, nabar iwm gaaraan.
dhurwaa <i>m.l</i> (-aayo, <i>m.db</i>) Dugaag yeysa wax xooga ka weyn, xoolaha laaya, ilko adag oo lafaha burburiya leh oo labada lugood ee dambe u gaaban.	dhuudhuule <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Qudde.
dhurwaayo <i>m.db</i> Maro midabkeedu isugu jiro madow iyo caddaan oo aalaa danyartu qaadato.	dhuudhuumasho <i>m.db ld</i> dhuundhuumasho.
dhusaas <i>m.db</i> Ciddood (ugaar), ka weyn sagaaradana, eeladana ka yar.	dhuudhuumashow <i>m.l ld</i> dhuundhuumashow.
dhusinraac <i>m.l</i> (<i>baay.</i>) Koridda xubno ka tirsan geedka iyaga oo ka jawaabaya cufisjiidatka.	dhuudhuumo <i>f.mg3</i> (-uuntay, -uumatay) <i>ld</i> dhuundhuumo.
dhusundhus <i>m.l</i> (dhusundhus , <i>m.db</i>) Geed-quwax leh dheeccaan dufan leh oo urtiisu sida gaaska tahay. <i>ld</i> dhudhus.	dhuug¹ <i>m.l.u</i> Cayayaan ay fowfowlaha isku bahihiin, leh af dhuuban oo uu dhiigga xoolaha kaga nuugo, geeluna dhukaanka ka qaado.
dhusuq <i>m.l</i> Uskag; wasakh.	dhuug² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) 1. Biyo iwm afka ama qalab kale, ku soo jiidid. 2. Sigaar cabid. <i>ld</i> dhuuq.
dhuti <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Nasley addimada mid ka mid ah wax ka qabta si aan isu miisaaneyn u socosho. <i>ld</i> dhiti².	dhuuge <i>m.l</i> Geed-gaab aan qodax lahayn oo dhirta daawada ka mid ah.
dhutin <i>m.f.db eeg</i> dhuti. <i>ld</i> dhitin, dhitis, dhutis.	dhuugid <i>m.f.db eeg</i> dhuug ² . <i>ld</i> dhuugis, dhuuqid, dhuuqis.
dhutis <i>m.l ld</i> dhutin.	dhuugis <i>m.db ld</i> dhuugid.
dhuu <i>m.l</i> (-uuyo, <i>m.db</i>) Harag jilicsan oo waayadii hore dhar laga dhigan jiray. <i>ld</i> dhuuji .	dhuuji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax si xoog ah gacanta ugu qabasho. 2. Wax meel ku adkeyn. Tus. "Foostada furka ku dhuuji".
dhuub¹ <i>m.l</i> (-bab, <i>m.l</i>) 1. Daliig mayrax ama xaskul ah. 2. Laa barshin oo caw ah oo isku xiran. 3. Sacab muggiis oo badar, sonkor iwm ah. 4. Mid ka mid ah ubaxa docihiisa.	dhuujin <i>m.f.db eeg</i> dhuuji. <i>ld</i> dhuujis.
dhuub² <i>m.db</i> Dhenged.	dhuujis <i>m.l ld</i> dhuujin.
dhuub³ <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Wax baaxaddiisa yaryar.	dhuuki <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Si tartiib ah oo gaadmo ku jirto u socosho (nasley).
dhuubaan <i>m.db</i> Miro bisil oo engegan.	dhuukin <i>m.f.db eeg</i> dhuuki. <i>ld</i> dhuukis.
dhuubad <i>m.l ld</i> dhuubasho.	dhuukis <i>m.l ld</i> dhuukin.
	dhuumaalaysad <i>m.l ld</i> dhuumaalaysasho.
	dhuumaalaysasho <i>m.f.db eeg</i> dhuumaalayso. <i>ld</i> dhuumaalaysad, dhuumaalaysi.
	dhuumaalaysi <i>m.l ld</i> dhuumaalaysasho.
	dhuumaalayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay)
	1. Dhuu mashow cayaarid (qof). 2. Gag-gabbasho; dhuundhuumasho.

dhuumaashow *m.l ld* **dhuumashow**.

dhuumasho *m.f.dh eeg* dhuumo.

dhuumashow *m.l* Cayaar carruurtu cayaarto oo hadba inta qaar dhuunto qaarka kale doondoonaan. *ld* **dhuumaashow**.

dhuumato *m.dh* Feer yarada geelu meesha ay ka haysato lafdhabarka hilibka ku yaal; hulkujir.

dhuumo *f.mg3 (-uuntay, -uumatay)* Meel aan muuqaalkiisa looga jeedin galid (nafley).

dhuumood *m.l* Geed dheer, qodxo lahayn, laamo toasan, jilicsan oo dhuun laga dhigto leh.

dhuun shahwo goyn *m.dh eeg* dhufaanid.

dhuun¹ *m.l* 1. Caano si aad ah u suusacay. 2. Malax. 3. Dh.kayga, dh.kaaga iwm: naftayda, naftaada iwm.

dhuun² *m.dh (-uumo, m.l)* 1. Tuubada cuntada caloosha geysa; hunguri. 2. Bir, caag iwm dhexda ka daloola, oo hooraha lagu nuugo. 3. Jid toasan oo dhuuban.

dhuunbuur *m.l (-rar, m.l)* Buntuq, lix xabbabood qaada oo xabbad-keliyale u dhaca; dhoombir.

dhuundalool *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* U dh.: arrin xog-ogaal u noqosho.

dhuundaloolid *m.f.dh eeg* dhuundhalool.

dhuundhaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Neef geel ah wax gowracaan ahaansho.

dhuundhas *m.dh (-syo, m.dh)* Dareere ama neef xoog u diisan oo ka soo baxaysa dhuun af-yar kana dhalata nakhaska (qashinka) ay tuurayaan marwaxadaha neefeed.

dhuundhaw¹ *m.l* 1. Gowricidda neef geel ah la gowraco. 2. *ld* **dhuundhebid**.

dhuundhaw² *f.g1 (-dhebay, -dhawday; -dhebi)* Neef geel ah gowricid.

dhuundhebid *m.f.dh eeg* dhuundhaw². *ld* **dhuundhaw¹** (2).

dhuundhuumasho *m.f.dh eeg* dhuundhuumo. *ld* **dhuudhuumasho**.

dhuundhuumashow *m.l* Cayaar carruurtu cayaarto oo hadba inta qaar dhuunto qaarka kale doondoonaan. *ld* **dhuudhuumashow**.

dhuundhuumid *m.f.dh eeg* dhuundhuum². *ld* **dhuundhuum¹** (3).

dhuundhuumo *f.mg3 (-uuntay, -uumatay)*

1. Dhuundhuumashow ciyaarid (carruur). 2. Isqarqarin; gaggabbasho. *ld* **dhuudhuumasho**.

dhuundhuhn¹ *m.l* 1. Hilib aad loo daahiyay. 2. Miro aad u bisil. 3. *ld* **dhuundhuumid**.

dhuundhuhn² *f.mg1 (-uumay, -uuntay; -uumi)* 1. Wax bisayldhaaf ah noqosho (hibil). 2. Wax aad u bisil noqosho (miro).

dhuungoo *f.g2 (-ooyay, -oysay)* 1. Nafley dilid; qurgoyn. 2. Cunaqabatayn.

dhuungoyn *m.f.dh eeg* dhuungoo.

dhuun-goys *m.l (taar)* Qalab ama aalad loo isticmaal ijiray in dambiliayaasha lagu surgooyo, gaar ahaan waxa laga isticmaali ijiray dalka Faransiiska waqtiyadii hore.

dhuuni¹ *m.l* 1. Cuntada dadku cuno. 2. Qof cuntada ku mammal.

dhuuni² *f.g1 (-nyay, -niday; -nyi)* Qof cunnasiin.

dhuunidoon *m.l* Qof raadinaaya cunto uu ku noolaado kaliya; hunguridoon.

dhuunirraac *m.l (-cyo, m.dh)* Qof hadba meeshii uu moodaayo in dani ugu jirto isxijiya ee aan ceebta anshaxa iyo dhaqan-wanaagga midna eegin.

dhuunirraacnimo *m.dh* Dhuunirraac ahaansho.

dhuun-limf *m.l (dhuumo ..., m.) (c.naf)* Dhuumo u eg aroorayaasha, kuwaasi oo limf ka soo qaada nudaha kuna shuba aroorayaasha waaweyn ee wadnaha gala.

dhuunqab *m.l* 1. Cudur ku dhaca geedka meseggada ama galleyda oo u diida in uu sabuulku baxo. 2. *ld* **dhuunqabasho**.

dhuunqabasho *m.f.dh eeg* dhuunqabo. *ld* **dhuunqab** (2).

dhuunqabo *f.g3 (-btay, -batay)* 1. Nafley ceejin. 2. Cid cunaqabatayn.

dhuuntow *m.l* Cudur qanjirrada dalqada ku dhaca; majin; qun.

dhuunxit *m.l* Dh. ah: nooc garka ka mid ah oo ka baxa cunaha korkiisa.

dhuunxiran *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Xabeebid.

dhuunxirmid *m.f.dh eeg* dhuunxiran.

dhuunyaale *m.l* 1. Nooc ka mid ah dhurde. 2. *(-layaal, m.l/dh)* Qof cunna jecli awgeed meel walba u gala.

dhuunyeeri *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ruux bixidda ka hor si gaar ah u yeerid (neef geel ah).

dhuunyeerin *m.f.dh eeg* dhuunyeeri. *ld* **dhuunyeeris**.

dhuunyeeris *m.l ld* **dhuunyeerin**.

dhuunyid *m.f.dh eeg* dhuuni².

dhuuq *f.g1 (-qay, -qday)* *ld* **dhuug**².

dhuuqid *m.dh ld* **dhuugid**.

dhuuqis *m.dh ld* **dhuugid**.

dhuuqsad *m.l ld* **dhuuqsasho**.

dhuuqsasho *m.f.dh eeg* dhuuqso. *ld* **dhuuqsad**, **dhuuqsi**.

dhuuqsi *m.l ld* **dhuuqsasho**.

dhuuqso *f.g3 (-saday, -satay)* Xarig iwm si adag gacmaha ku qabsasho.

dhuur *m.db* Geed abaareed dheer oo ka baxa dhulka dhanada ah.

dhuurar *m.l* Geed yar oo dacarta u eg oo leh mayrax adag oo xargaha laga sameeyo.

dhuurcaso *m.db* Jaadadka quraanyada mid ka mid ah oo midabkeedu cas yahay, yaryar oo aad u qaniinya kulul. *ld dhuuricaso*.

dhuuri¹ *m.l* Xanuuun.

dhuuri² *m.l* Dixiri yar oo waqtiyada dharabka qofka kaba la'aanta socda cagaha ka gala.

dhuuri³ *f.mg1* (-riyay, -riday; -ryi) Xanuuun dareemid.

dhuuricaso *m.db* *ld dhuurcaso*.

dhuurtaxaniinyo *m.db.u* *ld dheertaxa- niinyo*.

dhuurtee *m.db* Geedgaab cufan oo ka mid ah dhir-abaareedka oo ay xooluhu daaqaan, lehna caleemo yaryar oo dhuudhuuban.

dhuurur *m.l* Geed yar oo dacarta u eg oo leh mayrax adag oo xargaha laga sameeyo.

dhuuryaamid *m.f.dh eeg* dhuuryaan².

dhuuryaan¹ *m.l* Jaad duqsi ka mid ah oo waaweyn.

dhuuryaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami)

Ku dh.: cid ku fawfawlayn ama ku nuunaasid (cayayaanka duula sida diqsiga iwm).

dhuuryid *m.f.dh eeg* dhuur³.

dhuuryo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Shimbir hilibka cunta; dafo; soladduul.

dhus¹ *m.db* Neef kolkol sanqari weheliso oo qurmuuun oo nafleyda qaarkeed xaggeeda dambe ka timaadda. *ld dhuouso*.

dhus² *f.mg1* (-say, -stay) Dhuuso sii deyn.

dhuousaquaar *m.l* Qof da' yar, fudud oo faduul badan.

dhuousid *m.f.dh eeg* dhuus².

dhuso *m.dh* *ld dhuous¹*.

dhux-.geed *m.l* (*baay*) habdhiska kelli ee jirridda ubaxlayda iyo beerlammaa- nyaasha oo badanaa ka sameysan nudaha baarankiima. Xididdada qaarkood, habdhiska kelli wuxuu noqdaa baarankayma, halkii uu ka noqon ahaa saylam, xididdada noocaas ahina waxay leeyihiin dh. g.. Shaqada dh. g.ku waa kaydinta cuntada.

dhux¹ *m.l* 1. Sooh baruurta u eg oo xididdo yaryari ku safanyihiin oo lafaha dheerdheer ku dhex jira oogada nafley. 2. Lafta geedaha walax yar oo jilicsan oo ku dhex jira. 3. Togga calooshiisa biyuhu maraan.

dhux² *m.l* (*c.naf*) Nudo jilicsan oo ku yaallo moqorka dhexe iyo meelaha bannaan ee gudaha lafta. Markay dhashaan iyo markay

yaryihiin xayawaanku dhuuxa lafahooda oo dhami waxa uu sameeyaa unugyada dhiigga.

dhuux³ *f.g1* (-xay, -xday) 1. Laf, dhuux kala bixid. 2. Hadal ama arrin aad u fahmid.

dhuuxdheere *m.l* Dhuuxa dheer oo dhex mara lafdhabarta; xangulle.

dhuuxid *m.f.dh eeg* dhuux³.

dhuux-lafol-holac *m.l* (*daaw*) Halaama-coodka dhuuxa iyo lafaha oo uu keeno caabuq. Waa khatar la socota markii lafi jabto, waa in si aad ah looga taxadaraa mar walba oo dhuuxa la gaaro xilliga qallinka lafaha iyo xubno-isgoosyada. Waxa kale oo keeni kara jeermi dhiigga la socda.

dhuuxyayn *m.f.dh eeg* dhuuxyee.

dhuuxyee *f.g2* (-yeeyay, -yaysay) Neef geel ah si aad ah u qabbirid.

dhawan *m.l* Miro ka baxa shillanka iyo kediga oo la cuno.

dhuxdhulayn *m.f.dh eeg* dhuxdhuxlee. *ld dhudhuhlayn*.

dhuxdhuxle *m.l* (-layaal, *m.db*) Qof warsheegid badan oo dadka isku dira. *ld dhuhdhuhle*.

dhuxdhulayn *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Dirdira sameyn. *ld dhudhuhlee*.

dhuxul *m.db* 1. Wax madow oo la shito oo laga sameeyo qoryo la gubay. 2. Wax madow oo la shito oo dhulka laga qodo oo ka samaysan dhir malaayiin sano ka hor aasantay oo baariga dhulka iyo kulayl badani isugu darmeen.

dhuxulayn *m.f.dh eeg* dhuxulee.

dhuxuldhagaxeed *m.l* Dhuxul dhagax noqday. *ld dhuxuldhuleed*.

dhuxuldhuleed *m.l* *ld dhuxuldhagaxeed*.

dhuxulee *f.g2* (-leeyay, -laysay) 1. Dab dhuxul u yeelid. 2. Qoryo dhuxul ka dhigid.

dhuxulkurreeb *m.l* 1. Jirac qaniinyo kulul. 2. Jaad dibaqallooca ka mid ah oo yar oo qaniinyo kulul.

dhuxun¹ *m.l* Dhagax gaar ah oo badanaa guduudan oo xanaf leh oo mindiyaha iwm lagu afeeyo; lisin.

dhuxun² *m.db* 1. Biyo ceel ama wax kale oo leh dhadhan xaraar. 2. Dhul dibir iyo dhano ah.

dhuyac *m.l* (*bot*) Jaad geedaha ka mid ah aan qodax lahayn, caleemo yaryar oo laamo-laamo u baxa. *ld dhuyuc*.

dhuyuc *m.l* *ld dhuyac*.

dib¹ *m.l* (-bab, *m.l*) Dhabarka xoolaha qaarkiisa danbe (hilib). *ld dib¹*.

dib² *m.dh.fk* 1. Gadaal. 2. Ka d./kadd.: xagga dambe ka xiga.

dibaaji <i>m.l ld</i> dibaaji .	dibbiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax dibbirsan ka dhigid. 2. Is d.: si islaweyni leh u muuqasho.
dibaakh ¹ <i>m.dh ld</i> dabaakh¹ .	dibbirid <i>m.f.dh eeg</i> dibbirid.
dibaakh ² <i>f.mg1</i> (-khay, -khday) <i>ld</i> dabaakh² .	dibbirin <i>m.f.dh eeg</i> dibbirin.
dibaakhid <i>m.dh ld</i> dabaakhid .	dibbirnimo <i>m.dh</i> Dibbir ahaansho.
dibaaq <i>m.l ld</i> dubaaq .	dibbiro <i>m.dh</i> Caloosha oo fuurta dabayl gudaheeda ka samaysanta awgeed. <i>ld</i> dibbiryo, dubburyo .
dibaax <i>m.l ld</i> daabax .	dibbirsamid <i>m.f.dh eeg</i> dibbirsan ¹ .
dibaaxasho <i>m.f.dh eeg</i> dibaaxo . <i>ld</i> dubaaxasho .	dibbirsan ¹ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Wax dibbiray noqosho.
dibaaxi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Boodboodid yaryar oo kolkol hilibku yeesho, siiba muruqyada; burunjiyayn; jarcayn. <i>ld</i> dubaaxi .	dibbirsan ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax dibbiray ahaansho. <i>ld</i> dibbiraysan, dibbiryaysan .
dibaaxin <i>m.f.dh ld</i> dubaaxin .	dibbirsanaan <i>m.f.dh eeg</i> dibbirsan. <i>ld</i> dibbiraysnaan, dibbiraysnaansho, dibbirsanaansho ,
dibaaxis ¹ <i>m.l ld</i> dubaaxin .	dibbirsanaansho <i>m.l/ldh ld</i> dibbirsanaan .
dibaaxis ² <i>m.dh</i> (<i>c.nafl</i>) Kala baxa iyo ururka hirarka muruqyada xiraadka la' ee mara dheefmarenka, kuwaa oo suurtoggeliya socodka cuntada. Wuxaana keena uururka muruqyada wareegsan ee gidaarka calool yarada. <i>ld</i> dubaaxis² .	dibbiryaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> dibbirsan .
dibaaxo <i>f.mg3</i> (-xay, -xday) Meel jirka ka mid ah gariirid. <i>ld</i> dubaaxo .	dibbiryaysnaan <i>m.dh ld</i> dibbirsanaan .
dibad <i>m.dh</i> 1. (<i>fk</i>) Meel bannaan ama awdnayn. 2. Dal shisheeye. <i>ld</i> dibed .	dibbiryaysnaansho <i>m.l/ldh ld</i> dibbirsanaan .
dibadbox ¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) Bambax.	dibbiryo <i>m.dh ld</i> dibbiro .
dibadbox ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Dad wax ayidaaya ama wax diidaaya ama u dabbaal degaaya, soo bannaanbixid.	dibbiryoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Wax dibbiro hayso noqosho (qof). <i>ld</i> dubburyoo .
dibadbixid <i>m.f.dh eeg</i> dibadbox ² .	dibbiryood <i>m.f.l</i> egg dibbiryoo. <i>ld</i> dubburyood .
dibadijif <i>m.l ld</i> boorjiif .	dibbo <i>f.mg3</i> (-baday, -batay) 1. Dad ama xoolo rugtoodii ka dhixid. 2. Dayax soo bixi waayid. <i>ld</i> dubbo .
dibadjoog <i>m.dh.u</i> 1. Ugaar. 2. Goonidaaq. Tus. "Ratigii dibadjoog buu noqday".	dibbood ¹ <i>m.l</i> Baadi cidda bariday.
dibadyaal <i>m.l</i> 1. D. ah: xidid buruq iwm oo aan ciidi ku qarsoonayn. 2. D. ah: wax la xooray oo aan qiimo lahayn.	dibbood ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Xoolo, xeradoodii ka dhixid.
dibadyaalobid <i>m.f.dh eeg</i> dibadyaalow.	dibboodi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dibbood ka dhigid.
dibadyaalow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax la xooray oo aan qiimo lahayn noqosho.	dibbooid <i>m.f.dh eeg</i> dibbood ² .
dibbaaqa <i>f.g3</i> (-qday, -qatay) Dhar iwm midab u yeelasho.	dibboodin <i>m.f.dh eeg</i> dibboodi.
dibbad <i>m.l</i> 1. Maqanaanta labada habeen ee dayaxeed ugu dambeysa ee aaru dayaxu soo bixin. 2. Rugta dayuxu fariisto labada habeen ee ugu dambeeya bil-dayaxeed. 3. <i>ld</i> dibbusho . <i>ld</i> dubbad¹ .	dibdhac ¹ <i>m.l</i> Daahidda laga daaho ballan iwm. <i>ld</i> dibdhicid .
dibbusho <i>m.f.dh eeg</i> dibbo. <i>ld</i> dibbad, dubbad¹, dibbusho .	dibdhac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -dhici) 1. Waqtigii la rabay ka gadaal marid. 2. Heer wanaagsan oo lagu sugnaa hoos uga dhicid.
dibbir ¹ <i>m.l</i> 1. Dibbiro calool. 2. Qof maal qabeen ah.	dibdhicid <i>m.dh</i> 1. <i>eeg</i> dibdhac ² . 2. Hoos-u dhac (dhaqaale). <i>ld</i> dibdhac¹, dibudhac, dibudhicid, dibudhicis .
dibbir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Dabayl badan oo gudaheeda ku samaysantay awgeed fuurid (calool). 2. Cid aad u dhargid. 3. Qof cayil.	dibed <i>m.dh ld</i> dibad .
dibbiraysan <i>f.mg1</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> dibbirsan .	dibi <i>m.l</i> (dibi /-yo, <i>m.dh</i>) Labka lo' da.
dibbiraysnaan <i>m.dh ld</i> dibbirsanaan .	dibijaano <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Dhalo weyn oo sal ballaaran iyo af dhuuban leh oo biyaha, qamriga iwm lagu shubto.
dibbiraysnaansho <i>m.l/ldh ld</i> dibbiraysnaan .	dibin <i>m.dh</i> (-bno, <i>m.l</i>) Labada cad oo hilibka ah oo ilkaha iyo cirridka korkooda ku yaal, oo afka daboola, ereyadana codeeyaa middood; bushin; faruur. <i>ld</i> debin .
	dibindaabyee <i>f.g2</i> (-yeeyay, -yeysay) Wax dibindaabyo u geysasho.

dibindaabyeyn *m.f.db eeg* dibindaabyee.
dibindaabyo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Waxyello.

2. Khayaano.

dibin-siilk *m.db (-bno ..., m.l) (c.naf)* Xubinta galmaada ee dumarka qaybteeda dibadeysa. Laba joog oo faruuryo ah oo kala ah dibnaha waaweyn iyo dibnaha yaryar waxay daboolaan daloolka siilk, daloolka kaadimareenka kintirkana horay bay u leexiyan.

dibir *m.l* Dhul ciid adag, dhano ah oo aan geedo badan lahayn; dhooddi.

dibir *m.db (-bro, m.l)* Legdin dhulka si xoog leh laysugu dhufto. *ld* **dibirrooti**¹.

dibirrooti¹ *m.l ld dibir*.

dibirrooti² *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* Legdin si xoog leh dhulka qof ugu dhufasho.

dibirrootiyid *m.f.db eeg* dibirrooti².

dibiye *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* Awr si dibiyo ah u rariid.

dibiye *m.f.db eeg* dibiye.

dibiyeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax si dibaya ah u raran ahaansho (rati).

dibiyeysnaan *m.f.db eeg* dibiyeysan. *ld* **dibiyeysnaansho**.

dibiyeysnaansho *m.l/db ld* **dibiyeysnaan**.

dibijo *m.db.kh* D. ah: rar aan kabaallo lahayn oo awr saaran.

dibjir¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Qof sabool ah oo aan hoy uu u hoydo lahayn. 2. Kuray geela ilaaliya.

dibjir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Habeen dhan qadid.

dibjirid *m.f.db eeg* dibjir².

dibjirimo *m.db* Dibjir ahaansho.

dibjiryo *m.db* Qatooyada habeen dhan la qado.

dibkabe *m.l (-bayaal, m.db) (nax.)* Lifaaq kagu dhejiyo sal magac ama fal dhammaadkiisa, yacnii dhiniciisa midig. Tus. "Dukaanle baa illinka furay".

dibkannaax *m.l ld* **dabakannaax**.

dibkannaaxid *m.db ld* **dabakannaaxid**.

dibla'aan *m.db* 1. Dib la'aanshada. 2. *(fk)* Si fudud u ah.

diblad *m.db ld* **dublo**.

diblo *m.db ld* **dublo**.

diblomaasi *m.l (-iyin, m.db)* Hawlwadeen siyaasi ah oo ugu qaybsan dalkiisa xiriir dalal shisheeye.

diblomaasiyad *m.db (siyaa.)* Xirribta iyo siyaasad wanaagga lagu maamulo xiriirkka ka dhexeeya dawladaha.

dibqallooc *m.l (-cyo, m.db)* Bahal yar oo caarada la bah ah oo ku nool dalalka kulaylaho ah. Wuxuu leeyahay lix lugood iyo

labaciddiyood oo sida birqaabka wax u qabta iyo dabodheer oo xubno leh oo kor u qaroofan oo ku dhammaata caarad daloosha oo wax mudda oo uu waabaayada ka dhijiyo; qaniinyadiisu waa xanuun badantahay, kolkolna waa loo dhintaa. *ld* **dabaqallooc**.

dibri *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid dibir ku dhufasho.

dibrin *m.f.db eeg* dibri.

dibtaag *m.db ld* **dabataag**.

dibudday *m.l/db* 1. Mira yicib oo curdan ah. 2. Geed yar oo qodax leh.

dibudhac *m.l ld* **dibdhicid**.

dibudhicid *m.db ld* **dibdhicid**.

dibudhicis *m.db ld* **dibudhicid**.

dibudhig *m.l* Hakinta lagu sameeyo wax waqtii go'an oo la qabto lahaa. *ld* **dibudhigid**.

dibudhigid *m.db ld* **dibudhig**.

dibudhisid *m.db* Wax (guri iwm) la dhisay oo la burburiyay dhisidda.

dibuggurad *m.l ld* **dibuggurasho**.

dibuggurasho *m.db* 1. Cabsi darteed gadaal u bixid. 2. Xeelad dagaal oo ciidanku adeegsado. *ld* **dibuggurad**, **dibugguro**, **dibugguryo**.

dibuggurayn *m.db ld* **dibugguryeyn**.

dibugguree *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* *ld* **dibugguryee**.

dibugguro *m.db ld* **dibuggurasho**.

dibugguryee *f.mg2 (-yeeyay, -yeysay)* Dibuggurasho sameyn. *ld* **dibugguree**.

dibugguryeyn *m.f.db eeg* dibugguryee. *ld* **dibuggurayn**.

dibugguryo *m.db ld* **dibuggurasho**.

dibuhabayn *m.db* 1. Hagaajinta lagu sameeyo maamul, nidaam, waxbarasho iwm. 2. Dayactir.

dibuhabayn hiddosome *m.l (-dyaal, m.l/db)* D.ta h.yaal isku xidhan si uu u dhaco isutallow.

dibunoqosho *m.db* Dibuggurasho.

dibuquuds *m.l* Iisticmalka iyo ka faa'iideysiga qayb ka mid ah maxsuulka qalab amardooriye ah si caynaanka loogu hayo kartida waxqabadkiisa. Wuxuu ay saamaysaa jabaq-kordhiyeaalka.

dibusocod *m.l (-dyo, m.db)* Qof ka soo horjeeda isbeddelka iyo ilbaxnimada.

dibusocodnimo *m.db* Dibusocod ahaansho (qof).

dibusoonoolaansho *m.db* 1. *(dii.)* Hab nafta dib loogu soo celiyo jirka (fikrad diineed). 2. *(dii.)* Natijjo nafley. 3. *(dii.)* Habka ruuxa iyo qofka ay isuraacaan. *ld* **dibusoonoolayn**.

dibusoonoolayn *m.db ld* **dibusoonoolaansho**.

dibutaati <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.dh/-yaal</i> , <i>m.l/dh</i>) Xildhibaan.	difji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Dareere wax yar ka dhibcin.
dibuxorayn <i>m.dh</i> Madaxbannayn.	difjin <i>m.f.dh eeg</i> difji. <i>ld</i> difqin .
dicaayad <i>m.dh</i> 1. War aan sal iyo baar lahayn oo cid laga fidyo iyadoo lagu caayayo. 2. War aad u badan oo cid wax gaar ahaaneed looga dhaadhicinayo. <i>ld</i> dacaayad , dacaayo , dicaayo .	difqf <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> difji .
dicaayad <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) Cid dicaayad ka sheegid. <i>ld</i> dacaayad .	difqin <i>m.dh ld</i> difjin .
dicaayad <i>m.f.dh eeg</i> dicaayad. <i>ld</i> dacaayad .	dig ¹ <i>m.dh</i> 1. Rubad. 2. Naf. 3. Garaaca wadnaha ee halbowlayasha laga garto. 4. (<i>sh.r</i>) Cod lagu muujiyo shalaq.
dicaayo <i>m.dh ld</i> dicaayaad .	dig ² <i>f.g/mg1</i> (-gay, -gtay) 1. (<i>f.g</i>) Aroos iwm cid ogeysiin. 2. (<i>f.mg</i>) U d.: qof wax u daran oo ku soo fool leh ama lala maagganyahay dareensiin si uu uga gaashaanto.
dicin <i>m.l ld</i> cicin .	digaag <i>m.l.u</i> Shimbir aan duulin, la dhaqdo oo hilibkeeda iyo ukunteedaba la cuno; dooro; luki. <i>ld</i> diyaad , diyaj .
did <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Si aan habaysnayn u kala yaacid cabsi awgeed (xoolo ugaar iwm). <i>ld</i> dud² .	digad <i>m.l ld</i> digasho .
diddimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Hoore yar, si aayar ah u shubid. <i>ld</i> dindimi .	digaggub ¹ <i>m.l</i> Baabbi'inta wax la baabbi'yo. <i>ld</i> digaggubid .
diddimid <i>m.f.dh eeg</i> diddin ² . <i>ld</i> dindimid , dundumid .	digaggub ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Wax ciribtirid.
diddimin <i>m.f.dh eeg</i> diddimi. <i>ld</i> diddimis , dindimin , dindimis .	digaggubid <i>m.f.dh eeg</i> digaggub ² . <i>ld</i> digaggub¹ .
diddimis <i>m.l ld</i> diddimin .	digarrogad <i>m.l ld</i> digarrogasho .
diddin ¹ <i>m.l</i> In yar oo hoore ah. <i>ld</i> dindin¹ .	digarrogasho <i>m.f.dh eeg</i> digarrogoo. <i>ld</i> digarrogad .
diddin ² <i>f.mg1</i> (-imay, -intay; -imi) In yar oo hoore ah si ayaar ah u daadasho. <i>ld</i> dindin² .	digarrogoo <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) Xero dhiriqowday ama si kale u xumaatay, xero kale oo u dhow uga guurid; oodrogasho.
diddinsad <i>m.l ld</i> diddinsasho .	digasho <i>m.f.dh eeg</i> digo ² . <i>ld</i> digad .
diddinsasho <i>m.f.dh eeg</i> diddinsad. <i>ld</i> diddinsad , diddinsi , dindinsad , dindinsasho .	digaxaar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Qori xalleefsan oo xeraada xoolaha digeda looga guro.
diddinsi <i>m.l ld</i> diddinsasho .	digdhaw ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> dhigdhebid . Gawricidda nafrey la gawraco. 2. D. ah: nafrey sakaraad ah.
diddinso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Hoore yar meel ka shubasho. <i>ld</i> dindinso .	digdhaw ² <i>f.g/mg1</i> (-dhebay, -dhawday; -dhebi) 1. (<i>f.g</i>) Nafley rubad goyn. 2. (<i>f.mg</i>) Wax sakaraad ah noqosho (nafley).
didi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Didmo geyeysiin (xoolo, ugaar iwm.). <i>ld</i> dudi .	digdhebid <i>m.f.dh eeg</i> digdhaw ² . <i>ld</i> digdhaw¹ .
didib ¹ <i>m.l/dh</i> 1. Dhul dibir ah. 2. Ciid budo cad ah ama dhagax xaraarta ka samaysmay.	digdig <i>m.dh</i> Dafdaf iyo faan been ah.
didib ² <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Dhagax badanaaba ku jira macdanta kaarboneyt, gaar ahaan Anna kaarbooneytyada kaalsiyam iyo magniisiyam.	digdigle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Qof faan iyo dafdaf badan.
didid <i>m.f.dh eeg</i> did. <i>ld</i> dudid .	digdigo <i>m.dh</i> Meel yar, bannaan, simman, oo ciiddeeda aad loo nabay.
didin <i>m.f.dh eeg</i> didi. <i>ld</i> dudin .	digid <i>m.f.dh eeg</i> dig ² . <i>ld</i> digniin . digniinsho .
didmo <i>m.dh</i> Yaacidda xoolo, ugaar iwm. baqdin awgeed la yaacaan. <i>ld</i> dudmo .	digiigaxasho <i>m.f.dh eeg</i> digiigixo. <i>ld</i> dagiigaxasho .
didsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax dhiillaysan ahaansho (xoolo, ugaar iwm.). <i>ld</i> dudsan .	digiigix <i>m.l</i> 1. Naxariis. 2. Meel hoobad ah. <i>ld</i> dagiigix .
didsanaan <i>m.f.dh eeg</i> didsan. <i>ld</i> didsanaansho , dudsanaan , dudsanaansho .	digiigixo <i>f.mg3</i> (-gixday, -gaxatay; -gaxan) 1. U d.: cid u naxariisasho. 2. Meel hoobad ah ka daadegasho. <i>ld</i> dagiigoxo .
didsanaansho <i>m.l/dh ld</i> didsanaan .	digiiran <i>m.l.u</i> Nooc shimbiraha ka mid ah oo digaagga ka weyn, aan meel fog u duulin, leh midab baraashirix qurxoon, oo hilibkiisa la cuno. <i>ld</i> digirin .
didsasho <i>m.f.dh eeg</i> didso. <i>ld</i> dudsasho .	
didso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Xoolo iyadoo la didinayo kaxaysasho. <i>ld</i> dudso .	
difaac ¹ <i>m.l ld</i> daaficid .	
difaac ² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> daafac² .	
difaacid <i>m.dh ld</i> daaficid .	

digir¹ *m.db* 1. Dabar. 2. Midab madow oo ilkuhu yeeshaan.

digir² *m.db* Nooc dalagga ka mid ah, dhala miro u eg qaabka kelliida, leh midabbo iyo jaadala kala geddisan. *ld digir²*.

digirin *m.db* *ld digirin*.

digirro *m.db* (-ooeyin, *m.l*) Qayb ka mid ah qalabka beeraha lagu falo oo dibidu jiidaan.

diglayn *m.f.db* *eeg* diglee.

digle *m.l* Salamaki.

diglee *f.mg2* (-leeyay, -laysay) 1. Dig sameyn (wadne). 2. Nabar iwm dikaamid.

diglow *m.l* Cabbitaan laysku dacar falo oo laga sameeyo qashir bun oo la kariyey.

digniin kamadambey *ah m.db* (*siyaa*) Xaggaa qawaaniinta caalamiga, waa shuruudaha ugu dambeeya wada hadal, ku gacan seeriddiisuna ay keento joojin wada xajoodka socday ama ku dhaqaaqid awood wax ku xallin.

digniin¹ *m.db* *ld digid*.

digniin² *m.db* 1. War cid dareensiinayo dhibaato ku soo foolle si uu uga gaashaanto. 2. Hadal, qoraal iwm oo cid gef sameysay la siyo si aanu mar labaad ugu noqon.

digniinsho *m.l* *ld digid*.

digo¹ *m.db* 1. Saalo. 2. Saalo burburtay oo badan.

digo² *fg/mg3* (-gtay, -gatay) 1. (*f.g*) Aroos cid ugu wacasho. 2. (*f.mg*) Ku d.: col jabay, qof laga adkaaday iwm hadal lafajebis ah ku dhihid.

digoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Digo dhigid (xoolo, ugaar iwm).

digood *m.f.l* *eeg* digoo.

digi¹ *m.l* (*dii*) Qasaa'id diini ah oo ay qaadaan wadaaddada dariiqooyinka; xadro. *ld digriyid*.

digi² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) (*dii*) Digi qaadid (wadaad dariiqo).

digrii¹ *m.l* Darajo.

digrii² *m.l* 1. (*fiis*) Halbeegga heerkulka oo la doorsooma kolba qiyaasta la adeegsanayo, sida santigireedh ama feeranhayt. 2. (*juqr*) Halbeegga loolka ama dhigaha ee la adeegsado si loo muujiyo meel ka mid ah dhulka dushiisa.

digriyid *m.f.db* *eeg* digri². *ld digri¹, dikri¹, dikriyid*.

digs *m.l* (-yo, *m.l*) Weel macdan ka samaysan, af ballaaran leh oo cunnada lagu karsado; sufriyo. *ld disti*.

digtoon *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Qof diyaar u ah wax uu filayo ahaansho. 2. Qof si toosan

u taagan oo labadiisa lugood si simman isu garab yaallii ahaansho (millatari).

digtoonaan *m.f.db* *eeg* digtoon. *ld digtoonaan*.

digtoonaansho *m.l/db* *eeg* digtoonow. *ld digtoonaan*.

digtoonow *f.mg3* (-naaday, -naatay) 1. Qof diyaar u ah wax uu filayo noqosho. 2. (*millatari*) Qof si toosan u taagan oo labadiisa lugood si siman isu garab yaallii noqosho.

dihasho *m.f.db* *eeg* diho. *ld dahasho, dohasho*.

dihin *f.mg4* (-hnaa, -hnayd) 1. Wax aan weli la lisin ahaansho (xoolo). 2. Wax aan weli sidii la rabay looga faa'iidaysan ahaansho (dhul). *ld dahan*.

dihnaan *m.f.db* *eeg* dihin. *ld dahnaan, dahnaansho, dihnaansho*.

dihnaansho *m.l/db* *ld dihnaan*.

dih *f.mg3* (-hday, -hatay) Ilmo dhashay kalgacal u muujin. *ld daho, doho*.

di'i fg2 (-iyay, -isay) Roob keenid (Ilaah).

diib *m.l* Uudgoon.

diibaaji *m.l* Lacag yar oo horumarin ahaan qof wax uu iihsaday ka dhiibo. *ld deebaaji, dibaaji*.

diibsad *m.l* *ld diibsasho*.

diibsasho *m.f.db* *eeg* diibso. *ld diibsad, diibsi*.

diibsi *m.l* *ld diibsasho*.

diibso *f.mg3* (-saday, -satay) Diib marsasho (qof).

di'id *m.f.db* *eeg* da'. *ld di'is, di'itaan*.

djid *f.g1* (-day, -dday) Codsi, amar, siismo, iwm ku gacan sayrid.

diid¹ *m.l* Wareer lala dhaco tamardarro awgeed.

diid² *f.mg1* (-day, -dday) Tamardarro awgeed la dhicid (qof).

djiddan *f.mg4* (-naa, -nayd) Codsi, amar, siismo iwm wax ku gacan sayray ahaansho.

djiddanaan *m.f.db* *eeg* djiddan. *ld djiddanaansho*.

djiddanaansho *m.l/db* *ld djiddanaan*.

djiddo *m.db* Ku gacan sayridda lagu gacan sayro codsi, amar, siismo iwm.

djiddooy *m.db.kh* Neef irmaan oo aan oggolayn in la liso (geel).

djiddow *m.l.kh* D. ah: neef irmaan oo aan oggolayn in la liso (lo').

djidid *m.f.db* *eeg* djid. *ld djidis, djidmo*.

djidid¹ *m.f.db* *eeg* diid².

djidid² *m.db* (*daaw*) Suuxid muddo gaaban oo ay keentay dhiigga maskaxda taga oo yaraaday.

djidis *m.db* *ld djidid*.

dijidmo <i>m.db ld dijidid.</i>	diilin <i>m.db ld diillin.</i>
diidsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax tamardarro awgeda la dhacay ahaansho (qof).	diillimayn <i>m.f.db eeg diillimayn.</i>
diidsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof diiddan ahaansho.	diillimee <i>f.g2 (-meeay, -maysay)</i> Meel wax ku dul xarriiqid. <i>ld diillimee.</i>
diidsanaan <i>m.f.db eeg diidsan.</i> <i>ld diidsanaan.</i>	diillin <i>m.db (-imo, m.l)</i> 1. Xarriiq; jiitin.
diidsanaan <i>m.db eeg diidsan.</i> <i>ld diidsanaan.</i>	2. Roob xoog leh oo dabayl wata. 3. Caws cusub oo ka soo fufay meel gubad ah. <i>ld diilin.</i>
diidsanaansho <i>m.l/db ld diidsanaan.</i>	diillinaanood <i>m.db</i> Diillin ballaaran cirka ku dhereran oo ka kooban xiddigo yaryar oo badan.
diidsanaansho <i>m.l/db ld diidsanaan.</i>	diilmid <i>m.f.db eeg diilan¹.</i>
diidsii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Cid wax nacsiin.	diilnaan <i>m.f.db eeg diilan².</i> <i>ld diilnaansho.</i>
diidsiin <i>m.f.db eeg diidsii.</i>	diilnaansho <i>m.l/db ld diilnaan.</i>
diif <i>m.db</i> Tamardarro, jiil, daal iwm oo jirka ka muuqda.	diilo <i>f.g3 (-iishay, -illatay)</i> Wax ciid, neef iwm ka buuxsasho.
diif <i>m.l</i> Biyaha iyo qoyaanka kale oo sanka ka yimaada, durey ama hargab dartiis; siin. <i>ld diuf¹</i> (2).	diimbiyood <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Jaad ka mid ah diinka oo yar oo biyaha ku dhex nool. <i>ld diinceelaad.</i>
diifayn <i>m.f.db eeg diifee.</i>	diimid <i>m.f.db eeg diin³.</i> <i>ld diimis.</i>
diifaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax diifi hayso ahaansho (nafley).	diimis <i>m.db ld diimid.</i>
diifaysnaan <i>m.f.db eeg diifaysan.</i> <i>ld diifaysnaansho.</i>	diimmoon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Ka d./u d.: cid aan wax ogeyn ahaansho.
diifaysnaansho <i>m.l/db ld diifaysnaan.</i>	diimmoonaan <i>m.f.db eeg diimmoon.</i> <i>ld diimmoonaansho, diimooni.</i>
diifee <i>f.g2 (-feeyay, -faysay)</i> Cid diif badid.	diimmoonaansho <i>m.l/db ld diimmoonaan.</i>
diifasho <i>m.f.db eeg diifso.</i> <i>ld diifasad, diufasad, diufasho, diufsi.</i>	diimmooni <i>m.db ld diimmoonaan.</i>
diifso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Diif iska tirid (qof). <i>ld diufso.</i>	di'in <i>m.f.db eeg di'i.</i>
diig <i>m.l ld diiq¹.</i>	diin¹ <i>m.l (-nan, m.l)</i> Nooc xamaaratada ka mid ah aad u gaabiya, leh qolof adag oo ku dhaaraan afar lugod iyo qoor dheer oo aan dhogor lahayn; diindiin. <i>ld djindiin.</i>
diigaanyo <i>m.db</i> Wax aad u tiro badan (dad, xoolo iwm).	diin² <i>m.l/db (-iimo, m.l)</i> 1. Caqido cid ku xiraya awood ka sarraya oo ay aaminsantahay in ay wax yeeli karto, waxna u tari karto. 2. Qawaaniin Eebbe u soo dejiyey dadka dunida ku nool si ay waxa wanaagsan u falaan, waxa xunna uga reebtoomaan. 3. Quraan.
diihaal¹ <i>m.l</i> Gaajo aad u daran. <i>ld daahiiil¹.</i>	diin³ <i>f.mg1 (-iimay, -iintay; -iimi)</i> 1. Ku d.: qof wax la yaab leh oo aanu hore u arki jirin qaadan waayid. 2. Ku d.: wax araggooda waayid.
diihaal² <i>f.mg1 (-aalay, -aashay)</i> Gaajo badan dareemid. <i>ld daahiiil².</i>	diinceelaad <i>m.l (-dyo, m.db)</i> <i>ld diimbiyood.</i>
diihaalid <i>m.f.db eeg diihaal².</i> <i>ld daahiiilid.</i>	diindarro <i>m.db</i> Si xun ugu dhaqmidda diin si xun loogu dhaqmo.
diil¹ <i>m.db (-lo, m.l)</i> Dhabbo; jid.	diindiimid <i>m.f.db eeg diindiin².</i>
diil² <i>f.g1 (-iilay, -iishay)</i> Wax ciid, neef iwm ka buuxin.	diindiin <i>m.l ld diin¹.</i>
diilabadan <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd)</i> Dabci si caadi u ah isbeddelid (qof).	diindiin <i>m.l.kh</i> D. ah: dhar aad u duugoobay oo si sahlan u dildillaaci kara.
diilabadnaan <i>m.f.db ld diilabadnaansho.</i>	diindiin <i>f.mg1 (-iimay, -iintay; -iimi)</i> Si sahlan u dildillaacid (dhar aad u duugoobay).
diilabadnaansho <i>m.l/db eeg diilabadan.</i> <i>ld diilabadnaan.</i>	diin-fedeysi <i>m.l (fals.)</i> Hab koox bulsheed, ama waxbarasho, oo aaminsan in aanay iintu
diilaley <i>m.db</i> Darbad d.: dabayl xoog leh oo hadba dhinac ka timaadda.	
diilalyo <i>m.db</i> Dhaxan aad u badan.	
diilan¹ <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Wax ciid, neef iwm laga buuxiyey noqosho.	
diilan² <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax ciid, neef iwm laga buuxiyey ahaansho.	
diilasho <i>m.f.db eeg diilo.</i>	
diilid <i>m.f.db eeg diil².</i>	
diilimayn <i>m.db ld diillimayn.</i>	
diilimee <i>f.g2 (-meeay, -meysay)</i> <i>ld diillimee.</i>	

qeyb ka ciyaari karin mushkiladaha iyo dhacdooyinka nolosha.

diin-fidiye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (dii.) Qof kiristaan ah oo loo soo diray waddan shisheeye si uu u baro kirishtaanimada.

diinla'aan *m.dh* Diinlaawe ahaansho. *ld diinli'i.*

diinlaawe *m.l (-wayaal, m.l/dh)* 1. Qof aan diin aaminsanayn. 2. Qof aan akhlaaq wanaagsan lahayn.

diinley *m.dh (-yo, m.l)* Goggaaleysi.

diinli'i *m.dh ld diinla'aan.*

diinta Budhiismaha *m.db* (dii.) Diinta ay dadka qaarkood aaminsanyihiin inay ku barayso sida aad isaga baabbi'in lahayd murugta, waxaana lagaga dhaqmaa Aasiyada bari, iyo Aasiyada dhexe.

diiq¹ *m.l 1. ld diig (-qaq, m.l)* Digaagga kiisa lab. 2. Kalluun yaryar oo gudguduudan. 3. Ciriiri. 4. D. ah: si dhib leh.

diiq² *m.dh* 1. Cunto, dhar iwm aan badnayn oo loo geeyo ummul, aroos, qof jirran iwm. 2. Allabbari dad isu keenaan. *ld diiqo.*

diiq³ *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Wax sii yaraansho, sii licifif. 2. U d.: cid dhibaataysan wax ugu deeqid.

diiqad *m.dh* Dareemidda la dareemo ciriiri ama farxad la'aan (qof).

diiqadayn *m.f.dh eeg* diiqadee.

diiqadee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* Cid, ciriiri ama farxad la'aan ku abuurid.

diiqalyayn *m.f.dh ld diiqalyee.*

diiqalyee *f.mg2 (-yeeyay, -yeysay)* Aayar socosho (biyo).

diiqalyeyn *m.f.dh eeg* diiqalyee. *ld diiqalyo.*

diiqalyo *m.dh* Biyo aayar soconaaya. *ld diiqalyeyn.*

diiqayn *m.f.dh eeg* diiqee.

diiqee *f.g2 (-qeeyay, -qeysay)* 1. Diiqo bixin. 2. Wax daldalid.

diiqid *m.f.dh eeg* diiq³.

diiqlay *m.l (bot.)* Geed-gaab leh dheeacaan guduudan, laamo dhuudhuuban oo ka baxa dhulka jilicsan oo aan lahayn qodax.

diiqo *m.dh ld diiq².*

diiqoo *f.mg3 (-oobay, -ootay)* Ku d.: ciriiri dareemid.

diiqood *m.f.l eeg* diiqoo.

diiqyeer *m.l* Arooryo hore.

diin¹ *m.l* Kulayl, uumi.

diir¹ *m.l* Dubka sare ee lafta geedka.

diir² *m.dh ld diirdiir².*

diir² *m.dh.u ld digir².*

diir³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Wax in yar kululaansho. 2. Qof, in yar xanaaqid.

diir³ *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Geed diir ka qaadid. 2. Wax qaawin.

diirad¹ *m.dh (-do, m.l)* Aalad lagu kala garto jahooyinka, leh qaab sacadeed oo lagu hoggaamiyo maraakiipta.

diirad² *m.dh (-do, m.l)* (nax.) Marka uu qof hadlayo, weer kastoo ka mid ah warkisa waxaa ka mid ah qayb uu si gaar ah u danaynayo, sidaas darteed hadluhu wuxuu adeegsadaa summad (baa/ayaa, waa) u baaqda dhegeystaha qaybtaas.

diiradayn *m.dh* (nax.) Marka diirad la saaraayo qayb ka mid ah weerta (eeg diirad 2.).

diiradeeye *m.l* (nax.) Qurubyada wax diiradeeya oo kala ah: "baa"/"ayaa", "waa" (eeg qurub diiradeed).

dijiran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay, -rmi)* Wax diirkii ka dhacay noqosho.

dijiran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la diiray ahaansho.

diirane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* (xis.) Dhakhsaha isbeddelka ee fansaar marka loo eego doorsoomaha madax bannaan. Wuxa kale loo yaqaan wehliyaha xigsineed ama fansaar diiran. .

diirane-koowaad *m.l (-nayaal ..., m.l/dh)* (xis.) Fansaarka $j = f(x)$ waa d. k. marka uu diiranihiisu yahay heerka koowaad, waxaana loo qoraa dy/dx ama $f(x)$.

dijirasho *m.f.dh eeg* diiro.

diirdiir¹ *m.l (-rro, m.dh)* Jaad ugaarta ka mid ah oo diillimo leh; goodir.

diirdiir² *m.dh* Cayayaan yar oo jilicsan, leh duf badan, wuxuu ku dulnoolyahay dhirta, aakhirutaankana wuxuu noqdaa balanbaalis, nirgadhoob iwm. *ld diir².*

diirdiirran *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof firfircoon ahaansho.

diirdiirranaan *m.f.dh eeg* diirdiirran. *ld diirdiirranaansho.*

diirdiirranaansho *m.l/dh ld diirdiirranaan.*

diirdiir-xariireed *m.dh* Nooc diirdiirta ka mid ah oo dunta xariirta sameysa.

diirfin *m.l* Nooc digirta ka mid ah, yaryar, oo caagan; salbuko.

diir-hoose *m.l (-ayaal, m.dh)* (bot.) Botani ahaan, nudaha u dhexeeya dubka sare iyo habdhiska kalli ee jirridaha iyo xididdada geedka.

diiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax in yar kululayn. *ld diirri.*

diirid *m.f.dh eeg* diir³. *ld diiris.*

diirid *m.f.dh eeg* diir³. *ld diiris.*

diirin *m.f.dh eeg* diiri. *ld diiris¹, diirrimaad, diirrin, diirris.*

diirinle *m.l* Shaqaalaha cuntada kariya ee haddana qeybiya; kaantunle.
diiris *m.dh ld* **diirid**.
diiris¹ *m.l ld* **diirin**.
diiris² *m.dh ld* **diirid**.
dijirmid *m.f.dh eeg* dijiran¹.
dijirnaan *m.f.dh eeg* dijiran². *ld* **dijirnaansho**.
dijirnaansho *m.l/dh ld* **dijirnaan**.
diirnax¹ *m.l* Dareen raxmad leh oo qof ku dhasha marka uu arko qof dhibaateysan.
diirnax² *f.mg1* (-xay, -xday; -nixi) U d.: dareen raxmad leh cid u hayn.
diirnixid *m.f.dh eeg* diirnax².
dijiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Wax qobka ka fuqsasho. Tus. "mooskii baan diirtay".
diirran¹ *m.l* Isir; dhalan.
diirran² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aan aad u kululayn ahaansho. Tus. "Cano diirran baan cabbey".
diirranaan *m.f.dh eeg* diirran². *ld* **diirraansho**.
diirranaansho *m.l/dh ld* **diirranaan**.
diirri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **diirri**.
diirrimaad *m.l 1. ld* **diirrimaad**. Kulayl aan aad u badnayn. 2. *ld* **diirin**.
diirrin *m.dh ld* **diirin**.
diirris *m.l ld* **diirin**.
diirsad *m.l ld* **diirsasho**.
diirsasho *m.f.dh eeg* diirso. *ld* **diirsad**, **diirsi**.
diirsi *m.l ld* **diirsasho**.
diirrimaad *m.l ld* **diirrimaad** (1).
diirso *f.g/mg3* (-saday, -satay) 1. (*f.g*) Biyo, caano iwm in yar kululeyasho. 2. (*f.mg*) Ku d.: Wax diirrimaad ka helid.
diis *f.g1* (-say, -stay) Wax buusid (weel iwm).
diis *m.dh ld* **di'id**.
diisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax hoos u godan ahaansho.
diiseembar *m.dh ld* **disembar**.
diisid *m.f.dh eeg* diis.
diisnaan *m.f.dh eeg* diisan. *ld* **diisnaansho**.
diisnaansho *m.l/dh ld* **diisnaan**.
di'itaan *m.l ld* **di'id**.
diawaan *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Buug lagu aruuriyo maanso qof leeyahay. 2. Buug lagu qoro waxyaabo la rabo in la xasuusto.
diawaanee *f.g2* (-neeyay, -neysay) Diiwaan gelin, ku qorid.
diawaaneyn *m.f.dh eeg* diawaanee.
diwaangeli *f.g2* (-iyay, -isay) Wax diiwaan ku qorid.
diiwaangelin *m.f.dh eeg* diwaangeli.
diiwaanhaye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qof wax diiwaaniya.

diawaanhayn *m.dh* Meel wax lagu diiwaaniyo; arkiifyo. *ld* **diawaaniye**.
diawaani *f.g2* (-iyay, -isay) Wax diiwaan gelin.
diawaani *m.f.dh eeg* diiwaani.
diawaaniye *m.l ld* **diawaanhaye**.
dikaamid *m.f.dh eeg* dikaan². *ld* **dikaan¹** (2).
dikaan¹ *m.l* 1. Dhaqdhqaaq yar oo isdabajoog ah sida kan dhiigga xiddidda xulaaya ama meel malaxi ku jirto. 2. *ld* **dikaamid**.
dikaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Dikaan dareemid (nafley).
dikri¹ *m.l ld* **dikri¹**.
dikri² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) *ld* **dikri²**.
dikriyid *m.f.dh ld* **dikriyid**.
diktatoor *m.l* Keligi-taliye.
diktatooriya *m.dh* xukun qof kali ahi ku ammarkutaagleeyo. *ld* **diktatooriyad**.
diktatooriyad *m.dh ld* **diktatooriya**.
diktatoornimo *m.dh* diktatoor ahaansho.
dil¹ *m.l* 1. Qurgoynata nafley qurta laga gooyo. 2. Garaacid nafley la garaaco.
dil² *f.g1* (-ilay, -ishay) 1. Nafley qurgoyn. 2. Nafley garaacid.
dilaa *m.l* 1. Qof ama bahal aad wax u laaya. 2. Cudur nafleyda safmar u dila. *ld* **dile**.
dilalyo *m.dh* Daal.
dilan¹ *m.l* 1. Ilmo dhawr bilood ah oo uurka ku qoonmay. 2. Dhul mudda badan la daaqaayay oo xaalufay. 3. *ld* **dilmid**.
dilan² *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) 1. Iska dhimasho; iyadoo aan la dilin, iska geryoomid. 2. Ilmo dhawr bilood ah uur ku qoonmid.
dilan³ *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) 1. Wax la qurgooyay ahaansho (nafley).
dildil *m.dh* (-lo, *m.l*) Summad geela lagu dhigo oo ah alif jiif ahaan caloosha loogu jiido.
dildillaac¹ *m.l* Jeexjeex uu yeesho dhul, jir nafley dhar iwm.
dildillaac² *m.l* (*jool*) Kala jeex-jeexanka dhadhaabaha, marka ay la kulmaan cadaadis heer sare ah; waxa ay noqdaan qaydad ama xashiyo khafiif ah.
dildillaac³ *f.mg1* (-cay, -cday) Dhul, dhar, oogo nafley, jeexjeex yeelasho. Tus. "Dhulki baa dildillaacay".
dildillaaca-waaberi *m.l* Xilliga iftiinka subaxnimo bilaabanayo.
dildillaaci *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dildillaac u yeelid.
dildillaacid *m.f.dh eeg* dildillaac².
dildillaacin *m.f.dh eeg* dildillaaci.
dildillaacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dildillaacay ahaansho.

dildillaacsanaan *m.f.db eeg* dildillaacsan. *ld*
dildillaacsanaansho.

dildillaacsanaansho *m.l/db ld* dildillaacsanaan.

dile *m.l* (-*layaal*, *m.l/db*) Kan wax dilay, ama wax dilid badan. *ld* **dilaa**.

dili *m.l* Jaad geedaha ka mid ah oo jiinka webiyada ka baxa.

dilid *m.f.db eeg* *dil²*. *ld* **dilniin**.

dililiqo *m.db ld* **dilindilqo**.

dilindillayn *m.f.db eeg* dilindillee. *ld* **dilindillo**.

dilindillee *f.g2* (-*leeyay*, -*laysay*) Wax duuban ama kankoon san sida birmiil iwm garaangarin.

dilindillo *m.db* Garangarinta wax kankoon san ama duuban oo la garaangariyo. *ld* **dilindillayn**.

dilindilqo *m.db* Geed geedquwaaxyada ka mid ah oo dhulka caddun kaah ka baxa oo kor u bixin ee dhulka ku dhabbacan. *ld* **dililiqo**.

diliq¹ *m.l* Hanjaleelo.

diliq² *f.mg1* (-*lqay*, -*liqday*) Ilmo yar oo dad hanjaleelo daadin.

dillaac¹ *m.l* Meesha bannaan ee u dhaxaysa wax is haystay oo in yar kala fuqay.

dillaac² *f.mg1* (-*cay*, -*cday*) 1. Wax jeexmid, qarxid. 2. Ciid, dagaal, iwm bilaabasho. 3. Wax beryid.

dillaaci *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Wax dillaac u yeelid.

dillaacid *m.f.db eeg* dillaac².

dillaacin *m.f.db eeg* dillaaci.

dillaacsad *m.l ld* **dillaacsasho**.

dillaacsan *f.mg4* (-*naa*, -*nayd*) Wax dillaac leh ahaansho.

dillaacsanaan *m.f.db eeg* dillaacsan. *ld* **dillaacsanaansho**.

dillaacsanaansho *m.l/db ld* **dillaacsanaan**.

dillaacsasho *m.f.db eeg* diillaacsasho. *ld* **diillaacsad**, **diilaacsii**.

dillaacsii *m.l ld* **dillacsasho**.

dillaacsco *f.g3* (-*saday*, -*satay*) Wax qayb ka jeexasho.

dillaal¹ *m.l ld* **dallaal¹**.

dillaal² *f.g1* (-*aalay*, -*aashay*) *ld* **dallaal²**.

dillaalid *m.db ld* **dallaalid**.

dillaalnimo *m.db ld* **dallaalnimo**.

dillaamid *m.f.db eeg* dillaan². *ld* **dillaan¹** (2), **dullaamid**, **dullaan¹**.

dillaamo *m.db ld* **dillaan¹**, **dullaamo**.

dillaan¹ *m.l* 1. Dhicidda wax culusi dhinac u dhaco. 2. *ld* **dillaamid**. Leexashada wax badani hal mar dhinac u wada leexido.

dillaan² *f.mg1* (-*aamay*, -*aantay*; -*aami*) 1. Wax culus dhinac u dhicid. 2. Wax badan hal mar u wada leexasho. *ld* **dullaan²**.

dilmid *m.f.dh eeg dilan*². *ld dilan*¹ (3).
 dilnaan *m.f.dh eeg dilan*³. *ld dilnaansho*.
 dilnaansho *m.l/dh ld dilnaan*.
 dilniin *m.l ld diliid*.
 dilqid *m.f.dh eeg diliq*².
dimcad *m.l (-ddo, m.dh)* (bot.) Quraca
 dhallinta yar oo ulo jilicsan oo xoog badan
 iyo mayrax aad u cad oo wanaagsan laga
 helo. *ld dincad*.
dimmi *m.l.u* Dad masiixi ama yuhuud ah oo
 dalal muslin ah si nabadeed ugu noolaada.
dimoqaraadi *m.l (-iyin, m.dh)* Qof ama dad
 dimoqaraaddiyad aaminsan ama ku dhaqma.
ld dimuqaraaddi.
dimoqraadinnimo *m.dh* Dimoqraaddi
 ahaansho (qof). *ld dimuqraadinnimo*.
dimoqraadiyad *m.dh* Nidaam dawli ah oo
 taliskiisa si madax bannaani ah dadweynuhu
 u soo doortaan. *ld dimuqraadiyad*.
dimoqraadiyayn *m.f.dh eeg dimoqraadiyee*. *ld*
dimoqraadiyayn.
dimoqraadiyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)*
 Nidaam dimoqraaddi ka dhigid. *ld*
dimuqraadiyee.
dimuqraadi *m.l ld dimoqraadi*.
dimuqraadinnimo *m.dh* *ld*
dimoqraadinnimo.
dimuqraadiyad *m.dh ld dimoqraadiyad*.
dimuqraadiyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld*
dimoqraadiyee.
dimuqraadiyeyn *m.dh ld dimoqraadiyeyn*.
dinaamiko *m.dh ld daynaamiko*.
dinaas *m.dh* Daran cusbo badan oo geelu aad
 u jecelyahay.
dincad *m.l ld dimcad*.
dindimi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld diddimi*.
dindimid *m.f.dh ld diddimid*.
dindimin *m.dh ld diddimin*.
dindimis *m.l ld diddimin*.
dindin¹ *m.l ld diddin*¹.
dindin² *f.mg1 (-imay, -intay; -imi)* *ld*
*diddin*².
dindinsad *m.l ld diddinsasho*.
dindinsasho *m.dh ld diddinsasho*.
dindinsi *m.l ld diddinsasho*.
dindinso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld diddinso*.
dingax *m.dh (-goxo, m.dh)* Nooc
 dermooyinka ka mid ah oo cawda mayrada
 laga sameeyo.
dingiig¹ *m.l ld dangiig*¹.
dingiig² *f.mg1 (-gay, -gtay)* *ld dangiig*².
dingiigid *m.dh ld dangiigid*.
dingiigsad *m.l ld dangiigsasho*.
dingiigsasho *m.dh ld dangiigsasho*.
dingiigsi *m.l ld dangiigsasho*.

dingiigso *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld dangiigso.*
diniimid *m.dh ld diddimid.*
diniin¹ *m.l ld diddin¹.*
diniin² *f.mg1 (-nay, -nayd)* *ld diddin².*
dinnaago *m.dh* Ci' weyn oo nafleyda qaarkeed samayso sida lo'da, dameeraha iwm. *ld*
dannaago, dinnaaho.
dinnaaho *m.dh ld dinnaago.*
dinnaax *m.l (-xyo, m.dh)* Nagaar yar, dhulka dhagaxleyda ah ka baxa, kurtun yar u eg; aan lahayn laamo iyo caleemo oo la cuno.
dinnad *m.dh (-do, m.l)* Dummad; yaanyuuro.
dinnabdeed *m.l Nooc* kalluun ka mid ah.
dinnayn *m.f.dh eeg* dinnee.
dinnee *f.mg2 (-neeyay, -naysay)* U d.: neef la lisayo, dinno siin.
dinno *m.dh* Caano yar oo neefka la lisayo la dhadhansiyo si uu aad ugu godlado.
dinqi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld danaq.*
dinqin *m.dh ld danqid.*
dinq¹ *m.l.kh* 1. Raad badan. 2. D. ah: meel wax badan la dagganaa oo ciiddeedu xumaaatay. 3. D. ah: biyo dhadhankoodii iyo urtoodii isbeddeleen.
dinq² *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Ku d.: meel cagta ku badin (xoolo, ugaar iwm). 2. Ka d.: wax aad u nicid. 3. D. ah: weel buuxa in kale ku ciriiriyid.
dinqaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dhadhankoodii iyo urtoodii doorsantay ahaansho (biyo).
dinqaysnaan *m.f.dh eeg* diqaysan. *ld*
dinqaysnaansho.
dinqaysnaansho *m.l/dh ld* **dinqaysnaan.**
dinqdiq¹ *m.l ld* **dinqdiq¹.**
dinqdiq² *m.l* Wadiiqo yar oo cagta dadku samayso, oo isku xirta laba guri ama guri iyo beer.
dinqdiqasho *m.f.dh eeg* diqdiqo².
dinqdiqayn *m.f.dh eeg* diqdiqee.
dinqdiqee *f.g/mg2 (-qeeyay, -qaysay)* 1. (f.g) Cid cunno siin. 2. (f.mg) Labo meelood si joogto ah isaga socodka.
dinqdiqo¹ *m.dh* 1. Socodka laba meelood si joogto ah laysaga socdo. 2. Waddo dhuuban; wadiiqo. *ld* **dinqdiq¹.**
dinqdiqo² *f.mg3 (-qtay, -qatay)* Ku d.: cunto cuniddeeda ku noqnoqosho.
diquid *m.f.dh eeg* diq².
dipo *m.dh* 1. Yaqyaqsi. 2. Hilib la shiiday oo suugada lagu daro. 3. Meel dhiriq iyo wasakh badan.
dipoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ka d.: wax yaqyaqsi leh aad u nicid.
dipoobid *m.f.dh eeg* diqow.

dipood *m.f.l eeg* diqoo.
dipow¹ *m.l* Isbeddelka dhadhanka iyo urta biyaha ku dhaca.
dipow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Diq noqosho (biyo).
diqsi *m.l ld duqsi, tixsi.*
dir¹ *m.l* Dad ama xoolo isku asal ah oo meel ka soo wada jeed; jaad; dhur.
dir² *m.l (-rar, m.l)* (baay.) Heer loo isticmaalo kala soocidda noolayaasha, taasi oo ka kooban hal ama in ka badan oo isku eg. Dirarka isu eg waxa loo kooxeeyaa faylan ahaan.
dir³ *m.l (-rar, m.l)* (nax.) Waxaa lagu magacaabaa koox ereyo ah oo wadaaga hal ama dhawr dabeecadood, sida magacyada.
dir⁴ *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Wax meel joogay ama yiil meel kale aaddin. 2. Ku d.: qof, qof kale xumaan uga dheegid si uu ula colloobo.
diraac *m.dh* 1. Afarta xilli oo sanadku u qaybsamo, mid ka mid ah oo u dhexeeyaa dayrra iyo guga; jilaal. 2. Xilli barwaqaqo ah oo guga bartamiihsa ah.
diraacasho *m.l ld* **diraacsasho.**
diraacgood *m.l* Bisha toddobaad ee sannad qoraxeedka.
diraaco *f.mg3 (-cday, -catay)* *ld* **diraacso.**
diraacsad *m.l ld* **diraacsasho.**
diraacsasho *m.f.dh eeg* **diraacso.** *ld* **diraacasho, diraacsad.**
diraacso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Meel xilliga diraaca ku sugnaan. 2. Tamardarro, cunto yaraan ku noolaansho (xoolo). *ld* **diraaco.**
diraal *m.l (-llo, m.dh)* 1. Dad meel loo diray oo la faray iney qabtaan hawl gaar ah. 2. Muhimad gaar ah oo diraal loo xilsaaray.
diraaso *m.dh ld* **daraaso.**
diraddiraale *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof aad isku dira oo dheddooda fidna ka abuura. *ld* **diraddiroole.**
diraddirayn *m.dh eeg* **diraddirayn.** *ld* **diraddirayn, diraddiro.**
diraddirayn *m.l ld* **diraddirayn.**
diraddirayn *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Dad wax isaga sheegid si ay u coloobaan.
diraddiro *m.dh ld* **diraddirayn.**
diraddirayn *m.l ld* **diraddirayn.**
diran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Wax la diray ahaansho. 2. Qof waxgarad ah oo aan tilmaan u baahnayn. 3. Ku d.: wax aad u jecel oo in badan ka isticmaala ahaansho (qof).
dirayn *m.dh* (nax.) Curiyayaal loo kala saaro kooxkoox hadba sida ay isugu dhowyihii naxwe ahaan.

dire *m.lu* Tirxi yar yar, saxarrada soo raaca, oo daba cun leh. *ld diro*.

direewal *m.l ld dareewal*.

direys *m.l (-syo, m.dh)* Labbis gaar ah oo ay qaataan ciidammada qalabka sida.

dirfac *m.l ld dafac*.

dirgasho *m.f.dh eeg* dirgo.

dirgo *f.mg3 (-gaday, -gatay)* Socod jiitaan socosho (nafley).

diric¹ *m.l (-cyo, m.dh)* 1. Nin karti iyo ragannimo dheeraad ah leh. 2. Canbuur khafif ah, si holoholof ah u tolan oo haweenku qaataan.

diric² *m.l* 1. Dhismo dheer oo dusha ka dedan dhinacyadana ka furan oo dusheeda timirta lagu waro si ay suubaan u noqoto. 2. Dhismo dheer oo dusha ka dedan dhinacyadana ka furan, oo marka aroos loo damaashaadayo, wiilka iyo gabadha arooska ah dusha laga saaro dadkuna hoos uga cayaaro.

diricnimo *m.dh* Nin karti iyo ragannimo dheeraad ah leh ahaansho.

dirid *m.f.dh eeg* dir². *ld diris*.

diriq *m.l (-qyo, m.dh)* Liilammo ama daliigo ad'adag oo xaskusha tuman iyo cawda feeran iwm laga reebo ama laga soo dhex saaro.

diriqsadd *m.l ld diriqsasho*.

diriqsasho *m.f.dh eeg* diriqso. *ld diriqsad, diriqsi*.

diriqsi *m.l ld diriqsasho*.

diriqso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax xoog ku meel marsasho. Tus. "Cali hawshaas markii hore looma dirin ee isagaa diriqsaday".

dirir *m.l* 1. Xiddig ifweyn oo naafaha ugu dambeeya oo u dhexeeya diriday iyo garbo. 2. *ld dirirsagaaro*. D. cawleed: gu'ga bartamiiisa.

dirir¹ *m.dh* Dagaal; colaad.

dirir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Cid la dagaallamid.

dirircawleed *m.l* Diriirsagaaro. *ld dirir* (2).

diriday *m.l* Urur xiddiga ah oo naafuhu ku jiraan oo u dhexeeya koxdinta iyo dirirka.

diriri *f.mg2* Habeenka uu didirkla la fariisto (dayax).

diririd *m.f.dh eeg* dirir².

diririn *m.f.dh eeg* diriri.

dirirsagaaro *m.dh* Bartamaha guga. *ld dirir* (2).

dirirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* La d.: qof, qof kale la dagaalay ahaansho.

dirirsanaan *m.f.dh eeg* dirirsan. *ld dirirsanaansho*.

dirirsanaansho *m.l/dh ld* dirirsanaan.

dirirsi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid dagaal gelin ama ku boorrin.

dirirsii *m.f.dh eeg* dirirsi.

diris *m.dh ld* dirid.

dirnaan *m.f.dh eeg* diran. *ld dirnaansho*.

dirnaansho *m.l/dh ld* dirnaan.

diro *m.dh ld* dire.

dirqi¹ *m.l* 1. Khasab. 2. *(fk)* Si dhib leh.

dirqi² *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid khasbid.

dirqin *m.f.dh eeg* dirqi². *ld dirqis*.

dirqis *m.l ld* dirqin.

dirri *m.l/dh* 1. Ban diiran oo aan cidi ku nooleyn. 2. Digdigo.

dirrow *m.l* Baaba ; kharrib; laystaan.

dirsasho *m.f.dh eeg* dirso.

dirso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax adeegsasho. Tus. "Telefoon baan dirsaday". 2. Wax dalbasho. Tus. "Cumar baa shaah dalbaday".

dirxi *m.l ld* dixiri.

diryaamid *m.dh ld* dayaamid.

diryaan¹ *m.l ld* dayaan¹.

diryaan² *m.l ld* dayaan².

disembar *m.dh* Bisha 12aad ee sanadka Masiixiga. *ld diisembar*.

dishibiliin *m.l* Asluub; maaddo.

disti *m.l ld* digsi.

distuor *m.l (-rro, m.dh)* (siyaa.) Nidaam dawladeed oo leh sharci, iyo aasaas oo la rabo in lagu maamulo dawladi.

dix *m.dh* Togga intiisa biyuhu maraan oo ciidda jilicsan.

dixad *m.l ld* dixasho.

dixasho *m.f.dh eeg* dixo. *ld dixad*.

dixi *m.dh* (bot.) Cawska xooluhu daaqaan kuwa ugu nafaqa badan mid ka mid ah, jilicsan oo meelaha biyo-qabatinka leh ka baxa. *ld duxi*¹.

dixiri *m.l* Dulin xamaarta, noocyoo badan, lafo iyo lugo lahayn oo oogadiisna xibno u qaybsantahay. *ld dirxi, dixri, tirxi, tixiri, tixri*.

dixo *f.mg3 (-xday, -xatay)* 1. Ciidda ka dusid (biyo ama hoore kale). 2. Biyo qulqulid. 3. U d.: cid u naxariisasho.

dixri *m.l ld* dixiri.

diyaad *m.l ld* digaag.

diyaafad *m.dh* (-do, m.l) Martiqaad weyn oo dad badani ka qaybgalaan oo cunta badan lagu cuno. *ld dayaafad*.

diyaafadi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Martiqaad weyn bixin. *ld dayaafadi*.

diyaafadin *m.f.dh eeg* diyaafadi. *ld dayaafadin*.

diyaaj *m.l ld* digaag.

diyaaleetiko *m.dh* Xeeladda fekerka iyo ra'yi isdhaafsiiga. *ld diyaalektiko*.

diyaalektiko <i>m.db ld</i> diyaaleektiko.	doco <i>f.mg3 (-cday, -cotay)</i> 1. Saxaro adkaatay xoog isaga keenid; jiirasho. 2. Jiirasho (nafley dhaleysa). <i>ld duco²</i> .
diyaamid <i>m.db ld</i> dayaamid.	docogeysi <i>m.l</i> Tuugidda.
diyaan ¹ <i>m.l ld</i> dayaan ¹ .	docol <i>m.l</i> Jaad geedaha ka mid ah oo mareerka u eg oo miro la cuno leh.
diyaan ² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> <i>ld</i> dayaan ² .	docosho <i>m.f.dh eeg</i> doco. <i>ld ducasho</i> .
diyaar <i>m.l</i> D. ah: wax u darban in ay wax qabtaan ama lagu qabto.	dogob <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Jirrid weyn oo qallalan. <i>ld degeb</i> .
diyaarad <i>m.db ld</i> dayuurad.	dogox <i>m.l kh</i> D. ah: qof weyd ah.
diyaargarayn <i>m.f.dh eeg</i> diyaargaree.	doh <i>m.db (-ho, m.l)</i> Dhul godan, carro jilicsan oo biya-qabatin leh.
diyaargaraysasho <i>m.f.dh eeg</i> diyaargarayso.	dohasho <i>m.db ld</i> dihasho.
diyaargarayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Wax diyaarsasho.	doho <i>f.mg3 (-hday, -hatay)</i> <i>ld diho</i> .
diyaargaree <i>f.g2 (-reeyay, -raysay)</i> Wax diyaar ka dhigid.	dokhosh <i>m.l</i> Dhismo gabobay oo jajabay oo ka samaysan qoryo iyo caws duug ah.
diyaargaroobid <i>m.f.dh eeg</i> diyaargarow ² . <i>ld</i> diyaargarow ¹ (2).	doktoor <i>m.l (-rro, m.l)</i> 1. Takhtar. 2. Qof shahaado jaamacad laga bixiyo tan ugu sarraya haysta. <i>ld dotoor</i> .
diyaargarow ¹ <i>m.l</i> 1. Isdiyaarinta qof isu diyaariyo wax uu rabo inuu qabto ama ku soo fool leh. 2. <i>ld diyaargaroobid</i> .	doktoornimo <i>m.db</i> Daktoor ahaansho. <i>ld dotoornimo</i> .
diyaargarow ² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> U d.: wax diyaar u ah inuu wax qabto noqosho (qof).	dokumenti <i>m.l</i> 1. Warqad war muhiim ihi ku yaallo sida shahaado, warqad aqoonsi iwm. 2. Raad taariikheed muhiim ah.
diyaari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax diyaar ka dhigid.	dolmayt <i>m.l (-tyo, m.dh) (jool)</i> Macdan ku dhow ili-ka-gudubtay oo ka kooban kaarboonayt laba luxdan oo ah kaalshiyam iyo magniisiyam; amase waa dhadhaab sida qaalibka ah loo yaqaan magniisiyam-dhagax nuuradeed oo macdantu tahay qaybta ugu mudan.
diyaarin <i>m.f.dh eeg</i> diyaari.	doob ¹ <i>m.l (-bab, m.l)</i> Nin aan weli guursan.
diyaarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la diyaariyey ama is diyaarshey ahaansho.	doob ² <i>m.db</i> Cad yar, qaab kiish leh, cod weyn bixiya oo awrkaqooqani afka soo rido; gulgulo. <i>ld doobbo</i> .
diyaarsanaan <i>m.f.dh eeg</i> diyaarsan. <i>ld</i> diyaarsanaansho.	doobbadillaacsad <i>m.l ld</i> doobbadillaacsasho.
diyaarsasho <i>m.f.dh ld</i> diyaarso.	doobbadillaacsasho <i>m.f.dh eeg</i> doobbadillaacs. <i>ld</i> doobbadillaacsad, doobbadillaacs.
diyaarso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax diyaar ka dhigasho (qof).	doobbadillaacs <i>m.l ld</i> doobbadillaacsasho.
diyeenjeefaloon <i>m.l (-nno, m.dh) (c.nafl)</i> Qayb ka mid ah maskaxda oo ka kooban: epithalamus, dorsal thalamus, iyo fentral thalamus.	doobbadillaacso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Gaarid heerkii uu gululgada soo ridan lahaa (rati).
diyo <i>m.db</i> Hanti ku waajibtay qof cid dilay oo la siiyo ehelada qofka laga dilay.	doobbagoray <i>m.l (-yo, m.dh)</i> <i>ld</i> doobbagoray.
diyuuteeriym <i>m.l</i> Sumaddeedu waa D. Iskugod haydarojiin oo deggan si dabiici ahna u jira, bu diisuna ka koobantahay hal borotoon iyo hal niyuutaroon. Markaas cufatamkiisu waa ugu dhawaan labanlaabka kan haydarojiinta.	doobbashiid <i>m.dh ld</i> doobbashiid
doc <i>m.db (-co, m.l)</i> Barbar; dhinac.	doobbi ¹ <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Meel u furan in dadka dharka loogu dhaqo oo lacag looga qaato.
docfaruur ¹ <i>m.l</i> Ballanfur lagu sameeyo arrin la isku ogaa. <i>ld</i> gantafaruur ¹ .	doobbi ² <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Doobba soo ridid (rati qoqan). <i>ld</i> doobi ² .
docfaruur ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Arrin la isku ogaa ballanfuryo ku sameyn. <i>ld</i> gantafaruur ² .	doobbin <i>m.f.dh eeg</i> doobbi ² . <i>ld</i> doobin.
docfaruurid <i>m.f.dh eeg</i> docfaruur ² . <i>ld</i> gantafaruurid.	doobbo <i>m.db</i> 1. geesaha fiiqfiiqan oo dhaadheer oo lo'da. 2. <i>ld</i> doob ² .
dockayeer <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Qof hadal socda, hadal aan xikmad lahayn ku darsada.	doobbogoray <i>m.l</i> Awrka aan weli doobbada soo ridan. <i>ld</i> doobbagoray, doobgoray.

doobdillaacsad *m.l ld* **doobbadilaacsasho**.
doobdillaacsasho *m.l eeg* doobdillaacsco. *ld*
doobdillaacsad, **doobdillaacsisi**.
doobdillaacs m.l ld doobdillaacsasho.
doobdillaacsco *f.mg3* (-saday, -satay)
 Miraysasho (geed timir).
doobgaras *m.l* Nin muddo badan doob ahaa.
ld doobgiris.
doobgiris *m.l ld* **doobgaras**.
doobgoray *m.l ld* **doobbogoray**.
doobguun *m.lu* Nin doobnimo ku gaboohey.
doobi¹ *m.l (-iyo, m.dh)* Weel af ballaaran,
 dabool lahayn, la tolay ama la qoray oo geela
 lagu maalo. *ld doobke, doobte, toobke,*
toobte.
doobi² *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld doobbi²*.
doobir *m.dh* Ayaan; nasiib.
doobke *m.l ld doobi¹*.
doobshiid *m.dh* Sumad geel oo ah laba
 shiilood doobada labadeeda dhinac lagu
 dhigo. *ld doobbashiid*.
doobte *m.l ld doobi¹*.
dooc *m.l* War sugar.
doocdooci *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld dooci*.
doocdoocin *m.dh ld* **doocin**.
dooci *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax sugar ka raadin
 (qof). *ld doocdooci*.
doocin *m.f.dh eeg* dooci. *ld doocdoocin*.
dqod *m.l kh* D. ah: nooc kabaha ka mid ah oo
 saanta geriga laga sameeyo.
dood¹ *m.dh (-do, m.l)* Hadal lagu
 falanqaynaayo arrin lagu muransanyahay oo
 la rabo in laga gungaaro.
dood² *m.dh (-do, m.l)* 1. (*xis.*) Marka laga
 hadlayo loojig, waa susun hawraaro ama
 weedho ah oo ka bilaabanta urur
 qaadashooyin ah kuna dhammaata go'aan.
 2. (*xis.*) Urur hawraaro ama weedho ah oo
 loo yaqaan afeef iyo hawraar lagu soo gooyay
 oo loo yaqaan go'aan.
dood³ *f.mg1 (-day, -dday)* Arrin lagu
 muransanyahay oo la rabo in laga gun gaaro
 ra'yi ka jeedin.
doodaa *m.l (-aayaal, m.l/dh)* Nin hadal yaqaan
 ah; aftahan; doode. *ld doode*.
dood-cilmiyeed *m.l/dh* Shir ay isugu
 yimaadaan aqoonyahanno oo lagu soo
 bandhigo afkaar cusub.
dooddi¹ *m.l* 1. Orod xoog leh. 2. *ld*
dooddiyid.
dooddi² *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Si xoog leh
 u ordid; digdigleyn.
dooddiyid *m.f.dh eeg* dooddi². *ld doodi¹* (2).
doode *m.l ld* **doodaa**.
doodid *m.f.dh eeg* dood³. *ld doodis*.

doodis *m.dh ld* **doodid**.
doofaar *m.l (-rro, m.dh)* Naasley caws-kunool
 ah idaha la eg ka ballaaran, leh madax weyn,
 gano iyo dhogor yar oo hilibkiisu
 musliminta xaaraan ka yahay. *ld doonfaar*.
doofaarad *m.dh (-do, m.l)* Haweenay aad u
 akhlaaq xun. *ld doonfaarad*.
doofaarnimo *m.dh* 1. Doofaar ahaansho.
 2. Qof aad u dabci xun ahaansho. *ld*
doonfaarnimo.
doofil *m.dh,kh* D. ah: timo isdhax yaacsan oo
 aan muddo la shanlayn.
doog¹ *m.l* 1. Caleenta iyo cawska cusub ee uu
 roobka soo saaro; naq; tigaad. 2. Xilli roob
 da'ay, dhulku cagaaranyahay dadka iyo
 xooluhuna baraare ku jiraan. *ld doogaad*.
doog² *m.dh* 1. Soo laba kacleynnta uu soo laba
 kacleeyo nabar hore u biskooday. 2. D. ah:
 biyo cirka ka yimid oo weel loo hoorsaday.
 3. *ld daab²*.
doog³ *f.mg1 (-gay, -ggray)* 1. Nabar hore u
 biskooday mar labaad soo kicid. 2. Roob
 da'aya weel u hoorsasho (qof).
doogaad *m.dh ld* **doog¹**.
doogad *m.l ld* **doogasho**.
doogasho *m.f.dh eeg* doogo. *ld doogad*.
doogayn *m.f.dh eeg* doogee.
doogdhabasho *m.f.dh eeg* doogdhabo.
doogdhabo *f.mg3 (-dhawday, -dhabatay)*
 Meel doog leh aadid.
doogdhaw *m.l* Guuridda loo guuro meel doog
 leh; doograac.
doogee *f.g2 (-geeyay, -gaysay)* Nafley nabar
 doog reeba ku dhufasho.
doogid *m.f.dh eeg* doog³.
doogo *f.mg3 (-ggray, -gatay)* Meel roob badan
 ku di'id.
doogoobid *m.f.dh eeg* doogow.
doogow *f.mg1 (-oobay, -owday;-oobi)* Wax
 doog ka soo baxay noqosho (meel).
doograac¹ *m.l* 1. Doogdhaw. 2. *ld*
doograacid.
doograac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Meel doog leh
 u guurid.
doograacid *m.f.dh eeg* doograac². *ld*
doograac¹, doograacis.
doograacis *m.dh ld* **doograacid**.
doogsad *m.l ld* **doogsasho**.
doogsasho *m.f.dh eeg* doogso. *ld doogsad*,
doogsimaad, **doogsimo**, **doogsin**.
doogsimaad *m.l ld* **doogsasho**.
doogsimo *m.dh ld* **doogsasho**.
doogsin *m.dh ld* **doogsasho**.

doogso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Roob iyo barwaqaqo helid. 2. Xoolo biyo la doonid. 3. Ka d.: nabar, dhibaato iwm ka bogsasho.

dooh *e.d* Erey geela soconaya loogu dhawaaqo kolkii la doonayo inuu istaago oo joogsado.

doohad *m.dh* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talagalay labadiisa dhinac min labo dhibcood ku leh.

dooh-bibani *m.l* Dthagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac laba dhibcood ku leh, dhinacna shan. *ld* **banji-bidooh, biish-bidooh, dooh-bibbiish**.

dooh-bibiish *m.l ld* **dooh-bibani**.

dooh-bicaddaan *m.l ld* **caddaan-bidooh**.

dooh-bijoohaar *m.l* Dthagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro, dhinac laba dhibcood ku leh, dhinaca kalena afar. *ld* **joohaar-bidooh**.

dooh-bisaliim *m.l* Dthagax dubnadeed oo wejiga ciyaarta loogu talagalay dhinac laba dhibcood ku leh, dhinaca kalena saddex. *ld* **salium-bidooh**.

dooh-bishiish *m.l* Dthagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac laba dhibcood ku leh, dhinaca kalena lix. *ld* **shiih-bidooh**.

dooh-biyeeg *m.l ld* **yeeg-bidooh**.

dooji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Xoolo si dhaqso ah u geyn meel roob ku da'ay. 2. Meel roob ku di'id. 3. Wadaan iwm biyodarid. 4. Wadaan maqaar ah qoyn si wax loogu waraabin karo.

doojin *m.f.dh eeg* dooji. *ld* **doojis**.

doojis *m.l ld* **doojin**.

dool¹ *m.l* (-lal, *ml*) Qof dilaa ah, tuug khatar ah, bahal halis ah iwm oo meel aan laga aqoon yimid.

dool² *m.dh* (-llo, *ml*) 1. Labada qaybood ee barida dadka ama idaha middood. 2. Doon yar oo webiyada looga tallaabo.

dool³ *f.mg1* (-oolay, -ooshay) Qof, bahal iwm meel aan laga aqoon aadid.

doolaal *m.l.kh* 1. D. ah: qof ka tegey meeshiisii oo ku sugar meel kale oo ka fog oo uusan camal ku hayn loogana baahanayn. 2. D. ah: dugaag meelo kala fog ka ugaarsada.

doolaalo *m.dh* 1. Doonashada uu neef qoor ah oo qooqan uu doonto wax uu abaahiyoo ama saarto. 2. Aadidda la aado meel kale oo aan la iskaga baahnayn.

dollar *m.l* Lacagta rasmiga ah ee waddanka Mareykanka.

doolli *m.l* (-yo, *m.dh*) Jiir.

dollo *m.l* Dhul sare oo siman.

doolo *m.dh* Caws dhaadheer, rarada laga sameeyo oo geed gaabyada ka hoos baxa.

doolshe *m.l* Macmacaan ka sameysan bur, ukun, caano, sonkor iwm. *ld* **doorshe**.

doomaar *m.dh* 1. Naq cayada la bah ah oo degellada ka baxa. 2. Cayo.

doomayn *m.f.dh eeg* doomee.

doombir *m.dh* Geedsaar buruq weyn oo la cuno leh.

doomee *f.mg2* (-meeyay, -maysay) Dhul la falay doomo ka soo bixid.

doomid *m.f.dh eeg* doon². *ld* **doonis**.

doomo *m.l* Nagaarka ka soo hoos baxa dalaggaa la beero.

dqon *m.dh* (-oomo/-nyo, *m.l*) Gaadiid badeed shiraac leh oo markabka ka yar bedenkana ka weyn; xaryan. *ld* **doonni**.

doon¹ *m.l* 1. Xoolo tabar yar oo aan aroor dheer geli karin. 2. Meel dhulka inyar ka yara kacsan. 3. Ciidda iyo dhoobaha ceelasha dhaadheer hoostooda laga soo saro.

doon² *f.g/mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) 1. (*f.g*) Ceel dhoobo ka soo saarasho. 2. (*f.mg*) Xoolo iwm caatoobid.

doon³ *f.g1* (-nay, -ntay; -ni) 1. Wax rabid. 2. Wax raadin. 3. Gabadh guur laga doonayo reerkooda weydiisasho.

doonasho *m.f.dh eeg* doono.

doondoon¹ *m.l* 1. Raadinta wax aan la hayn ama lumay oo hadba meel laga dayo. 2. *ld* **doondoonid**.

doondoon² *f.g1* (-nay, -ntay; -ni) Wax aan la hayn ama lumay hadba meel ka dayid.

doondoonid *m.f.dh eeg* doondoon². *ld* **doondoon¹** (2).

doonfaar *m.l ld* **doofaar**.

doonfaarad *m.dh ld* **doofaard**.

doonge *m.l.kh* 1. D. ah: qof caqli yar. 2. D. ah: dheri weyn cuntada lagu karsado.

doonid *m.f.dh eeg* doon³. *ld* **doonis**.

doonis *m.dh ld* **doomid**. doonid.

doonnan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax nin la siiyey ahaansho (gabar).

doonnanaan *m.f.dh eeg* doonnan. *ld* **doonnaanansho**.

doonnanaansho *m.l/dh ld* **doonnanaan**.

doonni *m.dh ld* **dqon**

doono *f.g3* (-ntay, -natay) Wax raadsasho (nafley).

dooneyeysad *m.l ld* **dooneyeysasho**.

dooneyeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Qof maro dooneyeystay ahaansho.

dooneyeysasho *m.f.dh eeg* dooneyeyso. *ld* **dooneyeysi, dooneyeysad**.

dooneyeysi *m.l.u ld* **dooneyeysasho**.

dooneyeysnaan *m.f.dh eeg* dooneyeysan. *ld* **dooneyeysnaansho**.

dooneyeysnaansho *m.l/dh ld* **dooneyeysnaan**.

dooneyeso *f.g3* (-stay, -satay) Qof fadhiya si doonyo ah maro u xirasho.

doonyo *m.dh* Hab qof fadhiyaa uu maro jilbaha iyo dhabarka isugu xiro oo ku nasta.

dooq *m.l* Dareen dadka u gaar ah oo qola jecleysiyya waxyaabo isku nooc ah.

dooqlaawe *m.l* (-wayaal, *m.l/dh*) Qof aan dooq lahayn.

door *m.l* (-rar, *m.l/awdaar, m.dh*) 1. Kaalinta uu ka qaato hawl hirgelineeda. 2. Kal; d.kii hore: mar kowaad. Tus. "D.kii hore baastaa timid". *ld* **dawr¹**, **dowr¹** (2).

door¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Wax xul ah. 2. In d. ah: wax aan la tirin karin oo qiyas ahaan badan. 3. *ld* **doorid**.

door² *f.g1* (-ray, -rtay) Wax xulid.

doorad *m.l* *ld* **doorasho**.

dooradduur *m.dh.u* Kabaraay.

dooranuug *m.l* Hal ilmaheeda gaar ula baxda oo nuujisa.

doorashada dabeeada *m.dh* (baay) Aragtida isbeddelka ay xayawaanka, iyo dhirtu ay ku noolaadaan, ama ay ku dhintaan marka la firiyo awoodda ay ku qabatimaan naftooda degaanka ay ku noolyiihiin.

doorasho *m.f.dh* *eeg* dooro². *ld* **doorad**.

dooray *m.l* (-yo, *m.dh*) Neef caano yar.

dooribid *f.g1* (-day, -ddy) Wax wax kale ka jeclaansho; fadilid.

dooribid *m.f.dh* *eeg* dooribid.

dorsi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Siduu ahaa maahee si kale ka dhigid; wax wax kale dhaafin; beddelid. 3. Sarrifid (lacag).

doori¹ *m.l* Ilmo yar, lo' ah oo aan hooyadii lala nuugin.

doori² *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. Ilmo yar oo lo'ad hooyadii siduu doono u nuugid. 2. Wax si xun ka dhigid.

dooribeyn *m.l* (-nno, *m.dh*) Qalab yar oo bikaaco leh oo waxa fog muuqaalkooda soo dhaweyya.

doorid *m.f.dh* *eeg* door². *ld* **door¹** (3).

doorin *m.f.dh* *eeg* doori². *ld* **dooris**.

dörper *m.f.dh* *eeg* dörper. *ld* **dooris**.

doorinuug *m.l/dh* *ld* **dooritus**.

dooris *m.l* *ld* **doorin**.

dörper *m.l* *ld* **dörper**.

dooriso *m.dh* Wax doorisa; sidii hore si ka xun ka dhigta; duf (duf iyo d.).

dooritus *m.l.kh* D. ah: neef xoolo ah oo marka ilmihiiisu nuugayaan dadka iyo xoolaha kale ka fogaada. *ld* **doorinuug**.

dooro¹ *m.dh* 1. (u) Shimbir aan buubin, guri joog ah oo dadku manaaftacaadsadaan;

digaag. 2. (u) Digaagga middeeda dheddig. 3. Baaro.

dooro² *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Wax xulasho. 2. Cid doorasho ku jirta codsiin.

doorroone *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) Qof aad u wanaagsan.

doorsad *m.l* *ld* **doorasho**.

doorsamid *m.f.dh* *eeg* doorsan¹. *ld* **doorsoomid**, **doorsoon¹**.

doorsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax siduu ahaa si ka duwan noqosho. *ld* **doorsoon²** (2).

doorsan² *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax siduu ahaa si ka duwan laga dhigay ahaansho. 2. Qof maankiisu beddelen yahay ahaansho.

doorsanaan *m.f.dh* *eeg* doorsan². *ld* **doorsanaansho**.

doorsanaansho *m.l/dh* *ld* **doorsanaan**.

doorsasho *m.f.dh* *eeg* doorso. *ld* **doorsad**, **doorsi**.

doorshaan *m.l* Cayayaan wasakh ku nool ah oo leh qolof adag, baalal iyo lix lugood; xaarwalwal.

doorshe *m.l* *ld* **doolshe**.

doorsi *m.l* *ld* **doorsasho**.

doorso *f.g/mg3* (-saday, -satay) 1. (*f.g*) Wax, wax kale ku beddelasho. 2. (*f.g*) Wax sarrifasho (lacag). 3. (*f.mg*) Cudur ka bogasho.

doorsoome *m.l* (-mayaal, *m.l/dh*) (*xis.*) Xaddi isbeddela sida x oo u taagan xaddi dahsoon ama aan la aqoon, badanaaba ah tiro. Tusaale ahaan: 3y - 1 = 8, y waa doorsoome.

doorsoome-ku-xiran *m.l* (*xis.*) Haddii y ay tahay fansaarka x, taas oo, haddii fansaarka hal qiime oo y ah uu ku aadayo qiime kasta oo x ah, markaa ay waa doorsoome ku xiran.

doorsoome-madaxbannaan *m.l* (-mayaal ..., *m.l/dh*) (*xis.*) Isleeqta y = f(x), doorsoomaha la geshaha ah ee x.

doorsoomid *m.dh* *eeg* doorsoon². *ld* **doorsoon¹**; **doorsamid**.

doorsoon¹ *m.l* *ld* **Doorsamid**; **doorsoomid**.

doorsoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) 1. Qurmid. 2. *ld* **doorsans¹**.

doorsoon³ *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax sidii hore ka duwan ahaansho; wax beddelen ahaansho.

doorsoonaan *m.dh* *eeg* doorsoon³. *ld* **doorsoonaansho**.

doorsoonaansho *m.l/dh* *ld* **doorsoonaan**.

doorte *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) Qof cid doorasha u taagan codkiisa siyya.

doosh *m.l* 1. Markab ama doon u socota dhanka ay dabayshu ka hayso. 2. D.kii hore: waqtii hore oo la soo dhaafay; kal.

dooshi <i>m.l</i> Xarig isu haya farmaanka doocdiisa bixid iyo doonta.	dooyo <i>m.dh</i> 1. Col ilaala ah; duul; dad. 2. Caws waaweyn oo dooxooyinka ka baxa oo ay xooluhu daaqaan.
doox¹ <i>m.l</i> 1. Saxaro jilicsan oo ay nafleydu dhigaan marka ay cunaan ama cabaan waxyaboo caloosha kiciya; shuban. 2. (-xyo, <i>m.dh</i>) Dhul godan oo biyo mareen ah; tog. 3. <i>ld dooxid.</i>	doqon¹ <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Nin aan caqli iyo garaad badan lahayn; dabbaal.
doox² <i>fg1 (-xay, -xday)</i> Wax af leh calool nafley ku dhufasho si uur-kujirtu uga soo dhacdo.	doqon² <i>m.dh (-no, m.l)</i> Haweeney aan caqli iyo garaad badan lahayn.
dooxada <i>rift</i> <i>m.db (juqr.)</i> Waadi ka samaysmay lab dillaac oo barbarro ah dhulka u dhexeeya oo hoos u degay. Dooxadaasi aad bay u dheertayah marka la fiirsho ballaceeda. Tusaale loogu aqoon ogyahay waa dooxada rift oo kala fidsan iyadoo dhexmaraysa Suuriya, Israil, iyo Jordan, iyo bariga Afrika, dherer keedu wuxuu ka badanyahay 4.800 km. (3,000 mayl).	doqondiidsii <i>f.eg2 (-iyay, -isay)</i> Is d.: isxariifin.
dooxan¹ <i>f.mg1 (-xmay, -xantay; -xmi)</i> 1. Wax caloosha laga soo riday noqosho. 2. Nafley aad u shubmid.	doqondiidsiin <i>m.f.dh eeg doqondiidsii</i> .
dooxan² <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> Wax caloosha laga soo riday ahaansho.	doqonniimo <i>m.dh ld doqonniimo.</i>
dooxane <i>m.l (-nayaal, m.l/dh)</i> Nooc warmaha ka mid ah oo dhexda aroor ku leh.	doqonniimo <i>m.dh</i> Doqon ahaansho. <i>ld doqonniimo.</i>
dooxato <i>m.dh.u</i> Koox burcad ah oo waxa ay arkaan dhaca ama dila.	doqonoobid <i>m.f.dh eeg doqonow.</i>
dooxid <i>m.f.dh eeg doox².</i> <i>ld doox¹</i> (3).	doqonow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Doqon noqosho.
dooxmid <i>m.f.dh eeg dooxan¹.</i>	doqosh <i>m.l</i> Waddo yar oo aan toos ahayn, cirriina ah oo guryo dheddooda marta.
dooxnaan <i>m.f.dh eeg dooxan².</i> <i>ld dooxnaansho.</i>	doro <i>m.db</i> Ciyaarta turubka marka ay laba kooxood oo iska soo horjeeda ay tiro isle'eg iska qabtaan; baatad.
dooxnaansho <i>m.l/dh ld dooxnaan.</i>	dorraad <i>m.dh</i> Maalinta la joogo maalinteeda saddexaad ee la soo dhaafay, maalintii shalay ka horreysay. <i>ld darraad, dorraato.</i>
dooxo¹ <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Dhul hooseeya oo dhinacyada buuro ama dhulal sarreya ka xigan.	dorraato <i>m.dh ld dorraad.</i>
dooxo² <i>m.dh (-ooyin, m.l) (juqr.)</i> Godan dhuuban, dheer oo dhulka korkiisa ah, oo badanaa leh tiiro hoosaad caadi joogto u ah.	dotoor <i>m.l ld doktoor.</i>
dooxo-daldalan <i>m.dh (-ooyin ..., m.l) (juqr.)</i> Waadi laageed ku darma waadi weyn, laagtaas oo ka soo dhacaysa meel joog door ah ka sarraysa waadiga weyn, sidaas darteed biyaha ku qulqulaya waadi laageedkaas waxay ku galaan waadiga weyn si biyo dhac ama daadag ah. D.ooyinka ama waadiyaasha daldalan waxay caan ku yihiiin dhulalka socodka baraf weynuhu uu gooyay.	dotoornimo <i>m.dh ld doktoornimo.</i>
dooy <i>m.l</i> Dhul ciiddiisu midab gaduudan leedahay.	dow <i>m.l ld daw¹.</i>
dooyee <i>f.mg2 (-yeeyay, -yeysay)</i> Fardo ku ilaala tegid.	dowddar¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Qof mashaqeeste ah oo aan wax laheyn. <i>ld dawdar¹.</i>
dooyeyn <i>m.f.dh eeg dooyee.</i> <i>ld dooyeys.</i>	dowddar² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Mashaqeyste aan wax lahayn noqosho (qof). <i>ld dawdar².</i>
dooyeys <i>m.l ld dooyeyn.</i>	dowddarid <i>m.f.dh eeg dowddar².</i> <i>ld dawdarid.</i>
	dowddarnimo <i>m.dh</i> Dowddar ahaansho. <i>ld dawdarnimo.</i>
	dowlad <i>m.dh ld dawlad.</i>
	dowladnimo <i>m.dh ld dawladnimo.</i>
	dowl¹ <i>m.l 1. (-yo, m.dh)</i> Xarig adag, dheer, oo inta wadaanta lagu xiro, ceelasha lagu shubo. 2. <i>ld duwali</i> (2). <i>ld dawli¹.</i>
	dowl² <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> Ceel dowli ku shubid. <i>ld dawli².</i>
	dowlin <i>m.f.dh eeg dowl².</i> <i>ld dawlin, dawlis, dowlis.</i>
	dowlis <i>m.l ld dowlin.</i>
	dowlodamiiin <i>m.l</i> Ciyaar dhaqameed laga yaqaan degaanka Baaadir.
	dowr¹ <i>m.l (-rar, m.l)</i> 1. Ceel biyihii ka guureen, goof, gorof. 2. (<i>riw.</i>) <i>ld door.</i> Kaalin.
	dowr² <i>f.mg1 (-rar/-rtay, m.l)</i> Ceel biyihii ka guureen oo muddo qallalla noqosho. <i>ld dawr².</i>
	dowrid <i>m.f.dh eeg dowr².</i> <i>ld dawrid.</i>
	dowsar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Cayayaan yaryar oo geedaha iyo looxaanta daloosha oo cuna; xar.

doxore *m.l (-rayaal, m.ll/dh)* Qof hadal badan, oo aan xikmad lahayn.

du' *f.a eeg duw.*

dub¹ *m.l (-bab, m.l)* 1. Maqaar, harag iwm. 2. Qolof adag oo ay dusha ku yeeshaan geedaha ama miraha qaarkood.

dub¹ *m.l (-bab, m.l)* *ld* **dib¹**.

dub² *m.l (c.nafl.)* Qaypta adag ee weliba ah lakbka ugu hooseeya ee aragga lafdhabarleyda. Lakabka kale waa d.ka bare. Haraggwu wuxuu ka koobanyahay nudo isku xidhayaal miiqan, kuwaas oo ay ku dhex jiraan dhuumaha dhiiggu, (dhammaadka dareenwadka iyo naasleyda) goonka tina ah, qanjidhada dufanka iyo narinnada dhididka.

dub² *f.g1 (-bay, -btay)* Hilib iwm dab ku solid.

dubaalad *m.dh (-do, m.l)* Tidic dun ah oo la gelyo feynuusta, matramakiska, fadiisha iwm oo marka la shido iftiin iyo olol bixiso; liifad.

dubaale *m.l ld dube.*

dubaaq *m.l* Garaad, maskax, xis. *ld* **dibaaq.**

dubaqaqyn *m.f.dh eeg* dubaaqee.

dubaqaqe *f.g2 (-qeeyay, -qaysay)* Cid dubaaqo gaarsiin.

dubaqaqo *m.dh* Nabar weyn oo jirka gaaray.

dubaarad *m.dh* Dhagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay labadiisa dhinac ka wada cad, ama dhibco is la eg ku leh; habar.

dubaax *m.l ld daabax¹.*

dubaaxasho *m.dh ld* **dibaaxasho.**

dubaaxi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **dibaaxi.**

dubaaxin *m.dh ld* **dibaaxin.**

dubaaxis¹ *m.l ld* **dubaixin.**

dubaaxis² *m.dh ld* **dibaaxis².**

dubaaxo *f.mg3 (-xay, -xatay)* *ld* **dibaaxo.**

duban *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Ciyaarta dubnadda hal gacan ku guulaysasho.

duban¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Wax la dubay noqosho.

duban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la dubay ahaansho.

dubasho *m.f.dh eeg* dubo.

dubayo *m.dh* Qaruhu marka uusan weli bislaan. *ld* **bicir.**

dubayobid *m.f.dh eeg* dubayow.

dubayow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Candho xoolaad oo caano ka dhammaadeen isku dhadid.

dubbad¹ *m.l ld* **dibbad.**

dubbad² *m.dh (-do, m.l)* Bir kuusan oo lugo ay isku taagto iyo dhego la qabto leh oo tumaalku biraha uu tumayo dusha ka saaro.

dubbahac¹ *m.l ld* **dubbahicid.**

dubbahac² *f.mg1 (-cay, -cday; -dhici)* Isku d.: is abaabulid; is habayn.

dubbahicid *m.f.dh eeg* **dubbahac².** *ld* **dubbahac¹.**

dubbarrid *f.g1 (-day, -dday)* Isku d.: wax abaabulid; wax habayn.

dubbarridid *m.f.dh eeg* **dubbarrid.**

dubbasho *m.dh ld* **dibbasho.**

dubbe *m.l (-bayaal, m.ll/dh)* Qalab ka kooban bir kuusan oo qalab kala duwan leh iyo daab madaxa kula jira oo farsamayaqaanku ku garaaco biraha uu farsamaynayo; burris.

dubbee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Wax dubbe ku garaacid.

dubbeyn *m.f.dh eeg* **dubbee.** *ld* **dubbeys.**

dubbeys *m.l ld* **dubbeyn.**

dubbeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dubbe lagu garaaco ahaansho.

dubbeysnaan *m.f.dh eeg* **dubbeysan.** *ld* **dubbeysnaansho.**

dubbeysnaansho *m.ll/dh ld* **dubbeysnaan.**

dubbo *f.mg3 (-btay, -batay)* *ld* **dibbo.**

dubbur *m.l* Tuubada dheef-shiidka afkeeda hore ee saxaradu ka baxdo; futu.

dubburyo *m.dh ld* **dibbiro.**

dubburyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld* **dibbiryoo.**

dubbiryood *m.l ld* **dibbiryood.**

dubdhacsi *m.l (c.nafl.)* Isbedelka degdegga ah ee caydiga laga tegayo loona gudbayo qaangaadh, kaas oo ka dhaca meerta nololeedka lafdhabarla' fara badan iyo berribiyood, tusaale: buuley ilaa cayayaan qaangaadh ah.

dubdhexaad *m.l (c.nafl.)* Lakab jinsi oo u dhexeeya dub duleedka iyo dub gudeedka, waxaana uu soo saaraa nudo isku-xidhayaal dhiiqa, muruqyada iwm.

dubduleed *m.l 1. (c.nafl.)* Lakab jinsiyeedka dusha ee uurjifka, kaasi oo u kora timo, ganjidho kala duwan iwm. 2. (*baay.*) Lakabkaugu sareeyo ee unugyada gasturulaha, kaas oo isku beddli doona dubka sare ee maqaarka iyo habdhiska dareenwadka ee qaangaadhka.

dube *m.l (-bayaal, m.ll/dh)* Xeero qaab qabaal leh oo marka raran lagu shubo, miraha qaarkood lagu dubo sida digirta, meseggada iwm; qaloondub. *ld* **dubaale.**

dubeer *m.l (-rro, m.dh)* Awr raray ahaa oo gaboobay.

dubid *m.f.dh eeg* **dub².**

dublad *m.dh ld* **dublo.**

dublo *m.dh (-ooyin, m.l)* Qalab yar oo leh af ballaaran oo wareegsan iyo dabo dhuuban oo

duun leh oo weelasha afka dhuubanhooraha lagula shubo. <i>ld diblad, diblo, dublad.</i>	dud ¹ <i>m.db</i> Cid meel wada deggan.
dubmid <i>m.f.db</i> eeg duban ¹ .	dud² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) 1. Qof caro muujin isagoo u fooltubaaya qofkuu u caraysnaa.
dubnaan <i>m.f.db</i> eeg duban ² . <i>ld dubnaansho.</i>	2. Gurigeeda ka tagid caro awgeed (qof haween ah). Tus. "Xaliima ninkeedii bay ka soo dudday". 3. U d.: wax ul, gacan iwm u baacin.
dubnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld dubnaan.</i>	dud² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) <i>ld did.</i>
dubnad <i>m.db</i> Dhagax yar yar oo qaab sanduuqeed leh oo tirooyin kala duwan oo dhibco ahi ku samaysanyihiin oo dadku ku heelo. <i>ld dumnad.</i>	duddo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Ood ku wareegsan meel la degganyayah.
dubnax¹ <i>m.l</i> Naxariis; jixinjix.	duddumagale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Naasley dabagaallaha la bah ah, laakiin wax yar ka roon, koox koox u socda, oo duddumoojinka gala; kadabjiir.
dubnax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -nixi) U d.: cid dhibaato haysato uga jixinjixid.	duddumo <i>m.db</i> <i>ld duddun.</i>
dubnixid <i>m.f.db</i> eeg dubnax ² .	duddumo-yulug <i>m.db</i> Nooc duddumada ka mid ah oo aan lahayn sal ballaaran lehna fiiq dheer oo dhuuban. <i>ld dundumo-yulug.</i>
dubo <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Cunto raran ku bislaysasho.	duddun <i>m.l/db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Taallo dhoob adag ka samaysan, godad leh oo nooc aboorka ka mid ahi candhuuftisa ku dhiso. <i>ld duddumo, dundumo, dundun³.</i>
dub-sare <i>m.l</i> (-bab ..., <i>m.l</i>) (<i>c.naf.</i>) Soolojo ahaan lakabka ugu sareeya ee unugyada jidhka xayawaanka.	dudduub <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Qof, garbaduub u qabasho.
dub-soohdin <i>m.l</i> (<i>fis.</i>) Lakab khafiif ah ee dareere oo ku samaysan oogada walax adke ah, taas oo dareeraha uu lakabku ka samaysanyahay uu socdo. Xoogga qalaad isjiidadka aaya sababa in molikiyuulada dareeraha ee ugu dhow adkuu ayna dhaqaaqin oo ay taagnaadaan, marka loo eego dareeraha ay ka midka ahaayeen.	dudduubid <i>m.f.db</i> eeg dudduub.
dubudhac <i>m.l.u</i> <i>ld dibdhac1.</i>	dudi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld didi.</i>
dubuq <i>m.db.sh.r</i> Cod lagu muujiyo wax biyo lagu dhaxriday. <i>ld dumbulukh, dumbuluq.</i>	dudid <i>m.f.db</i> eeg dud ² . <i>ld dudis.</i>
ducaqabe <i>m.l</i> (-byaal, <i>m.l/db</i>) Qof ducaysan.	dudid <i>m.db</i> <i>ld didid.</i>
ducasho <i>m.db</i> <i>ld docosh.</i>	dudin <i>m.db</i> <i>ld didin.</i>
ducee <i>f.mg2</i> (-ceeyay, -ceysay) Eebbe khayr ka dalbid.	dudis¹ <i>m.l</i> Neef irmaan caalsaar samayn.
duceyn <i>m.f.db</i> eeg ducee.	dudis² <i>m.db</i> Neef xoolaad oo ay adagtahay in caanaha laga dhammeeyo.
duceysad <i>m.l</i> <i>ld duceysasho.</i>	dudmo <i>m.db</i> <i>ld didmo.</i>
duceysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Qof duco ku dhacday ahaansho.	dudmo² <i>m.db</i> Caro lagu muujiyo fooltub iyo aftuur.
duceysasho <i>m.f.db</i> eeg duceyso. <i>ld duceysad, duceysi.</i>	dudsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax caraysan ahaansho (qof).
duceysi <i>m.l</i> <i>ld duceysasho.</i>	dudsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld didsan.</i>
duceysnaan <i>m.f.db</i> eeg duceysan. <i>ld duceysnaansho.</i>	dudsanaan <i>m.f.db</i> eeg dudsan. <i>ld dudsanaansho.</i>
duceysnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld duceysnaan.</i>	dudsanaan <i>m.f.db</i> <i>ld didsanaan.</i>
duceyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Eebbe khayr weyddiisasho. 2. Ka d.: cid duco ka kasbasho.	dudsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld dudsanaan.</i>
ducfi <i>m.l</i> Karti iyo itaaldarro.	dudsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld dudsanaan.</i>
duco¹ <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Oraah Eebbe khayr lagaga dalbayo.	dudsasho <i>m.db</i> <i>ld didsasho.</i>
duco² <i>f.mg3</i> (-cday, -catay) <i>ld doco.</i>	dudso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld didso.</i>
ducuumasho <i>m.f.db</i> eeg ducuumo.	duf <i>m.db</i> 1. D. ah: wax rifan, wax calal ah. 2. D. ah: dulli. 3. D. iyo dooriso!: hoog!; ba!.
ducuumo <i>f.g3</i> (-uuntay, -uumatay) Si fool xun wax u cunid.	duf <i>m.l/db</i> (-faf, <i>m.l</i>) 1. Dhogor badan oo is-haysata. 2. Wax dhogor leh. 3. Mayrax la jilciyey oo la feeray. 4. Shukumaan.
dud¹ <i>m.db</i> Baadiye, duur.	dufan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Subag, saliid, xayr, iwm oo wax lagu iidaanto laguna subkado.
	dufandawaco <i>m.db</i> Cunno yar oo aan laga dhergin.

dufandhawr *m.l (-rro, m.dh)* Maro ama wax kale oo la gashado si dufanka iwm laysaga ilaaoliyo.

dufantirad *m.l ld dufantirasho.*

dufantirasho *m.f.dh eeg* dufantiro. *ld* dufantirad, dufantiryo (1).

dufantire *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Cad maro ah oo afka iyo faraha la isaga tiro cunnada ka dib.

dufantiro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Dufan iska tirid (qof).

dufantiryo *m.dh* 1. *ld dufantirasho.* Tiridda dufan layska tiro. 2. Dufandawaco.

dufayn *m.dh eeg* dufee.

dufaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la dufeyey ahaansho.

dufaysnaan *m.f.dh eeg* dufaysan. *ld* dufaysnaansho.

dufaysnaansho *m.l/dh ld dufaysnaan.*

dufee *f.g2 (-feeyay, -faysay)* Cid dulli badid.

dufle *m.l* Marka sabuulka galleyda ama meseggadu aysaan iniiyahoodu waa-weynaan.

dufnin *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dufan marin.

dufnin *m.f.dh eeg* dufni.

dufoobid *m.f.dh eeg* dufow². *ld dufow¹.*

dufow¹ *m.l ld dufoobid.*

dufow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax dullobey noqosh.

dug *m.l (-gag, m.l)* 1. Meel aan dhaxan lahayn; duggaal; dugsi. 2. Dhinaca dabeyshu u socoto.

dig¹ *m.dh* Delebka oo inta la rido aan wax dhobic ah lagu helin (cayaarta delebka).

dig² *f.g/mg1 (-gay, -gtay)* 1. *(f.g)* Wax jihadey u socdeen ka leexin. 2. *(f.mg)* Foorarsasho.

dugaag *m.l.u* 1. Bahalaha intooda hilib ku noolka ah. 2. Qof laayaan ah oo naxaris daran.

dugaagad *m.dh (-do, m.l)* Garaangar dahab, qalin iwm ka sameysan oo haweenku gacmaha gashadaan xarrago darteed.

dugaagnimo *m.dh* Dugaag ahaansho.

dugaagoobid *m.f.dh eeg* dugaagow.

dugaagow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Dugaag noqosh; bahaloobid.

dugdhabayn *m.f.dh eeg* dugdhabee.

dugdhabee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Wax dhinaca galbeed ka marid.

dugdhabo *m.dh* Dhinaca galbeed.

dugey *e.d* Erey qofkii dhibaato weyni gaarto uu yirahdo; jabay!; hoogey!; ba'ay!

duggaafad *m.dh ld dukaafad.*

duggaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* Meel dhaxanta celisa.

duggaal² *f.mg1 (-lay, -latay)* *ld duggaali.*

duggaali *f.g2 (-iyay, -isay)* Ka d.: wax duggaal ka dhigid. *ld duggaal².*

duggaalid *m.dh ld duggaalin.*

duggaalid *m.f.dh eeg* duggaali. *ld duggaalid, duggaalis.*

duggaalis *m.l ld duggaalin.*

duggaalsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax duggaal leh ahaansho.

duggaalsanaan *m.f.dh eeg* duggaalsan. *ld duggaalsanaansho.*

duggaalsanaansho *m.l/dh ld duggaalsanaan.*

duggadhaanis *m.l* Qaanjeer cad oo dadka jirkiisa ka muuqata marka uu dhididku ku qallalo.

dugid *m.f.dh eeg* dug².

dugle *m.l* Nafley caato ah oo tabardaran.

dugsad *m.l ld dugsasho.*

dugsasho *m.f.dh eeg* dugso. *ld dugsad.*

dugsi *m.l (-yo, m.dh)* 1. Meel duggaal ah. 2. Meel wax lagu barto.

dugsii *f.g2 (-iifyay, -iisay)* Wax duggaal u yeelid.

dugsiin *m.f.dh eeg* dugsii. *ld dugsiis.*

dugsiis *m.l ld dugsiin.*

dugsiley *m.dh* Ardo quraan dhigata.

dugso *f.g3 (-saday, -satay)* Meel dhaxan ka gelid.

dugsoon *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dugaal leh ahaansho.

dugsoonan *m.f.dh eeg* dugsoon. *ld dugsoonansho.*

dugsoonansho *m.l/dh ld dugsoonan.*

dugul *m.l/kh* D. ah: midab aad u madow.

duhur *m.l* 1. Waqtiga u dhexeeyaa harka ilaa casarka. 2. Salaadda xilliga la tukado.

duhur-kulul *m.l* Xilliga u dhexeeyaa 1-da duhurnimo ilaa 2-da.

duhurnimo *m.dh* Duhur ahaansho.

duhursasho *m.f.dh ld duhurso.*

duhurso *f.mg3 (-saday, -satay)* Waqtiga duhurka meel ku sugnaan.

duji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax dhammaystirid. 2. Wax afgembiyid. 3. *ld tuji.*

dujin *m.f.dh eeg* duji. *ld tuji. ld dujis.*

dujis *m.l ld dujin.*

dukaafad *m.dh (-do, m.l)* Meel qashinka lagu daadsho; qashinpub. *ld duggaafad, kuddaafad.*

dukaan *m.l (-nno/-ammo, m.dh)* Qol khaanado alaabta la saaro leh oo cuntada, dharka iwm lagu gado.

dukaanle *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Qof dukaan iibiya. 2. Qof dukaan leh.

dukad *m.l ld tukasho.*

dukhun *m.l ld duqus.*

dukhuun <i>m.l (-uumo, m.db)</i> Dad ama xoolo aad u gabooab oo tabar dhigay; sirqo.	duleeli <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld dalooli.</i>
duko <i>f.mg3 (-ktay, -katay) ld tuko.</i>	duleelid <i>m.db ld daloolid.</i>
dul <i>m.l (-lal, m.l)</i> 1. Labada dalool ee sinka middood. 2. Dalool kasta oo yar.	duleelin <i>m.db ld daloolin.</i>
dul ¹ <i>m.db (-llo, m.l)</i> 1. Oogada sare ee wax kasta leeyihiin. 2. Meel sare oo dhulka intiisa kale ka yara kacsan. 3. Sabir iyo adkeysi dhibaato loo yeesho.	duleeliye <i>m.l ld dalooliye.</i>
dul ² <i>m.db (-llo, m.l) (juqr.)</i> Aad u fidsan, waa heer ama ugu badnaan heer meelee oo dhul dheer, dhul sare ah.	duleeshamid <i>m.db ld delooshamid.</i>
dulaandul <i>m.l (-llo, m.db)</i> Labada muruq ee dhaadheer oo lafdhabarta labadeeda dhan ku kala yaal midkood; daqay.	duleeshan ¹ <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami) ld dalooshan¹.</i>
dulalaati <i>m.l</i> Dalool yar, ka bannaan wax is haysta ama jiq oo cirku muuqdo. <i>ld dululaati.</i>	duleeshan ² <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld dalooshan².</i>
dulan ¹ <i>m.l ld dulmi¹.</i>	duleeshnaan <i>m.db ld dalooshnaan.</i>
dulan ² <i>fg1 (-lmay, -lantay) ld dulmi².</i>	duleeshnaansho <i>m.l/db ld dalooshnaan.</i>
dulbaa'i <i>m.l/kh</i> D. ah: jaho muuqata oo fog; dhinac; doc; xag.	dulfadhi <i>f.g1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)</i> 1. Wax meel ku sugar la joogid si looga warqabo. 2. Wax duljoogid iyadoo aan wax laga qabaneyn. 3. Wax meel ku sugar laalilin. Tus. "Ciidan baa na dulfadhiya".
dulbaax <i>m.db</i> 1. Xuub jilcsan, cad oo haragga iyo hilbka u kala dhexeeya. 2. Hilb aan marax ahayn. 3. Dooxo.	dulfadhin <i>m.db ld dulfadhiyid.</i>
dulbadi <i>m.db</i> Sabir iyo adkeysi badan oo dhibaatooyinka loo yeesho.	dulfadhiyid <i>m.f.db eeg dulfadhi. ld dulfadhin.</i>
dulbeel ¹ <i>m.l</i> Dhaawac mudda uu dusha ka dhaawacmo neef gaadiid ah oo la rarto.	dulin <i>m.l (-nno, m.db)</i> 1. Cayayaanka yaryar ee xoolaha ku dul nool; qaniin; deriskunoole.. 2. <i>ld dulmi¹.</i>
dulbeel ² <i>f.mg1 (-eelay, -eeshay)</i> Neef gaadiid ah dusha ka dhaawacmid rar la saaray awged.	dulin-duleed <i>m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)</i> Noole dulin ah oo soorihiisa dusha kaga nool. Tus. "Injirta".
dulbeelid <i>m.f.db eeg dulbeel².</i>	dulin-gudeed <i>m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)</i> Noole dulin ah oo soorihiisa ku dhex nool. Tus. "Gooryaan mullaax".
dulcayaar <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ku d.: wax dushii cayaarid.	dulinnimo <i>m.db (c.nafl.)</i> Marka noole uu ku kor noolyahay (dulin dibadeed) ama uu ku dhex noolyahay (dulin gudeed) jidhkanoole kale, kaasi oo uu ka helo wuxuu nafaqo u baahanyahay ayaa loo yaqan dulinnimo. Dulinnada qaarkood waxyeello badan ma gaadhsiyyan soorahooda, sababta oo ah addii ay dilaan soorahooda waxa dhammaanaya qudkooda, haseyeeshee badankoodu waxay sababaan cudur.
dulcayaarid <i>m.f.db eeg dulcayaar.</i>	duljoog <i>fg1 (-gay, -gtay)</i> 1. Wax meel ku sugar la joogid si looga warqabo. 2. Hawl iwm iska dul taagnaan iyadoo aan wax laga qabaneyn. 3. Cid dhaqdhaqaqeed ilaalil.
dulci <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Googarad duluc gelin.	duljoogid <i>m.f.db eeg duljoog.</i>
dulcin <i>m.f.db eeg dulci.</i>	dulkahoor ¹ <i>m.db</i> Daruur qof korkiisa curatay oo da'day.
duldhig <i>f.lg1</i> Wax wax kale ka dhigid.	dulkahoor ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Daruur qof dushiiisa ku di id.
duldhid <i>m.f.db eeg duldhid.</i>	dulkahoorid <i>m.f.db eeg dulkahoor².</i>
duldiir <i>m.l</i> Awr rarku haaro u yeelay.	dulkumalable <i>m.l</i> Ilmo geel oo dhicis ah oo iayada oo sidkeedii waxyar ka dhimman-yihiin soo dhashay.
dulduleel ¹ <i>m.l ld daldalool¹.</i>	dullaal ¹ <i>m.l ld dallaal¹.</i>
dulduleel ² <i>f.mg1 (-eelay, -eeshay) ld daldalool².</i>	dullaal ² <i>fg1 (-aalay, -aashay) ld dallaal².</i>
dulduleeli <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld daldalooli.</i>	dullaalid <i>m.db ld dallaalid.</i>
duldulelid <i>m.db ld da/daloolid.</i>	dullaalnimo <i>m.db ld dallaalnimo.</i>
dulduleelin <i>m.db ld daldaloolin.</i>	dullaamid <i>m.db ld dillaamid.</i>
duldulelis <i>m.db ld daldaloolin.</i>	
duleed <i>m.l (-dyo, m.db)</i> 1. Agagaar. 2. Wax gadaashiis dambe.	
duleedi <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax la gaadayo gadaal ugu imaan. 2. Cid, cid kale uga hiilin.	
duleedin <i>m.f.db eeg duleedi.</i>	
duleel ¹ <i>m.l ld dalool¹.</i>	
duleel ² <i>f.mg1 (-eelay, -eeshay) ld dalool².</i>	

dullaamo *m.dh ld dillaamo.*
dullaan¹ *m.l ld dillaamid.*
dullaan² *f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami) ld dillaan².*
dullee *f.g2 (-leeyay, -leysay)* Qof dulli badid.
dulleyen *m.f.dh eeg dullee.*
dulleysasho *m.f.dh eeg dulleyso. ld dulleysi.*
dulleysi *m.l ld dulleysasho.*
dulleyso *f.g3 (-stay, -satay)* Qof si xun oo
 bani'aadannimada ka baxsan oo uu raalli ka
 yahay ula dhaqmid.
dulli *m.l* 1. Xaalad dacdarro, dacas, silic iyo
 sharaf dhacoo cid' ku sugnaato. 2. D. ah: qof
 liita oo aan wax xun ka xishoon.
dullinimo *m.dh* Dulli ahaansho.
dulloobid *m.f.dh eeg dulloobid.*
dollow¹ *m.l ld dulloobid.*
dollow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Dulli
 noqosh.
dulmadow *m.dh.u* Dawacada jaad ka mid ah
 oo dhabarka madow.
dulman *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dulmi lagu
 sameeyey ahaansho. *ld dulmisan.*
dulmanaan *m.f.dh eeg dulman. ld*
dulmanaansho, dulmisanaan, dulmi-
sanaansho.
dulmanaansho *m.l/dh ld dulmanaan.*
dulmar¹ *m.l* Hadal si kooban loo sheego.
dulmar² *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. *(f.g)* Wax
 dardarid. 2. *(f.mg)* Hadal si kooban u
 sheegid.
dulmarid *m.f.dh eeg dulmar².*
dulmeeran *m.l (xis.)* Shaxan joometiriyeed oo
 ku dul meeran ama wareegsan kuna oodan
 shaxan joometiriyeed ee kale. Tusaale ahaan:
 goobo ayaa lagu dul sawiri karaa geesaha
 labajibbaaran, markaa goobadu waa shaxan
 dulmeeran ah labajibbaaranuhuna waa
 dhexmeeran (*eeg* dhexmeeran).
dulmi¹ *m.l* Fal sameyntiisu cid xadgudub ku
 tahay. *ld dulan¹, dulin (2), dulun¹.*
dulmi² *f.g1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)* Cid
 dulun ku sameyn. *ld dulan², dulin²,*
dulun².
dulmici *m.l* Duudseef.
dulmid *m.dh ld dulmiyid.*
dulmidiid *m.l.kh* D. ah: qof aan dadka dulmin
 gardarradana oggolayn. *ld dulmifiir.*
dulmifiir *m.l.kh ld dulmidiid.*
dulmiley *m.dh* Qof dumar ah oo dulmi
 samaysa.
dulmilow *m.l (-wyaal, m.l/dh)* Nin dulmi
 sameeya.
dulmin *m.dh ld dulmiyid.*
dulmisan *f.mg4 (-snaa, -snayd) ld dulman.*

dulmisanaan *m.dh ld dulmanaan.*
dulmisanaansho *m.l/dh ld dulmanaan.*
dulmiyid *m.dh eeg dulmi². ld dulmid,*
dulmin.
dulnool *f.mg4 (-laa, -layd)* Ku d.: qof ka
 faa'iidaysasho; qof dhiigmiirasho.
dulnoolaan *m.f.dh eeg dulnool. ld*
dulnoolaansho.
dulnoolaansho *m.l/dh ld dulnoolaan.*
dul-ordid *m.f.dh eeg dul-ordid.*
dul-orod *f.g1 (-rday, -rodday; -rdi)* Wax
 dushooda ku ordid.
dulqaad *m.l* Dhabta oo loo adkaysto; sabir.
dulqaadad *m.l ld dulqaadasho.*
dulqaadasho *m.f.dh eeg dulqaado. ld*
dulqaadad.
dulqaado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* U d.: sabir
 yeelasho.
dulqami *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka d.: cid in ay
 hadal badan oo aan laga fiirsan tiraahdo ku
 khasbid.
dulqamid *m.dh ld dalqamid.*
dulqamin *m.f.dh eeg dulqami.*
dulqan¹ *m.l ld dalqan¹.*
dulqan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami) ld*
dalqan².
dulsaar¹ *m.l (-rro, m.dh)* 1. Faa'iido laga helo
 lacag bangi la dhigay. 2. Lacag dheeraad ah
 oo laga qaato lacag cid la amahiye. 3. D. ah:
 qof ka shaqeyya hay'adda uu ka tirsanyahay
 mid aan ahayn. 4. D. ah: cid ciddii
 mas'uuliyaddu ka saarrayd aan ahayn la nool.
 5. *ld dulsaarid.*
dulsaar² *m.dh* Ood weyn oo godaha laga
 keymamiyo.
dulsaar³ *f.g/lg1 (-ray, -rtay)* 1. *(f.g)* Ood weyn
 oo oodafada ka kormarid. 2. *(f.g)* Lacag la
 amaahday faa'iido dheeraad ah ku kordhin.
dulsaaran¹ *f.mg4 (-rmay, -rantay; -rmi)* Lacag
 la amaahday faa'iido ku korortay noqosh.
dulsaaran² *f.mg4 (-rmaa, -rnayd)* Ood weyn
 oo godaha laga keymamiyo ahaansho.
dulsaarid *m.f.dh eeg dulsaar³. ld dulsaar¹ (5).*
dulsaarmid *m.f.dh eeg dulsaaran¹.*
dulsaarnaan *m.f.dh eeg dulsaaran². ld*
dulsaarnaansho.
dulsaarnaansho *m.l/dh ld dulsaarnaan.*
dulsaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Lacag la amaahday
 faa'iido dheeraad ah ku kordhisasho.
dulsabbayn *m.f.dh eeg dulsabbee.*
dulsabbee *f.g2 (-beeyay -baysay)* Heehaabid.
duluble *m.l/ld dulugle.*
duluc¹ *m.l (-cyo, m.dh)* 1. Googgaradda
 haweenka xarigga kor uga jira oo lagu xiro

marka la qaadanayo. 2. Googgaradda xaggeeda sare ee xarigga duluca ah la gelyo.	dulyeelo <i>f.mg3</i> (-eeshay, -eelatay) Sabir iyo dulqaad ku sifoobid (qof).
duluc² <i>m.dh</i> 1. Nuxurka hadalka. 2. Ujeeddada hadalka. Tus. "Dulucda hadalkisu waa in dagaalka la joojiyo".	dum(ø)id <i>m.f.dh eeg dun²</i> . <i>ld dumis²</i> (*).
dulucsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Googarad wax duluc la gelyay ahaansho.	dumaa <i>m.l</i> Caws gaboobay.
dulucsanaan <i>m.f.dh eeg</i> dulucsan. <i>ld dulucsanaansho</i> .	dumaal¹ <i>m.dh</i> 1. Naag laga dhintay oo nin qaraabo la ahaa ninkeedi hore guursado. 2. Roob yar; shuux.
dulucsanaansho <i>m.l/dh ld dulucsanaan</i> .	dumaal² <i>fg1</i> (-aalay, -aashay) Naag nin qaraabo ahi ka dhintay guursasho.
duluf <i>m.l/dh</i> Derin, jawaan, raar, iwm oo duugobay. <i>ld duruf</i> (1).	dumaalid <i>m.f.dh eeg</i> dumaa ² . <i>ld dumaalis</i> .
dulufaaq <i>f.mg1</i> (-qay, -qtay) Si dan la'aan ah hore iyo gadaal ugu socosho (qof).	dumaalis <i>m.dh ld dumaaalid</i> .
dulufaaqid <i>m.f.dh eeg</i> dulufaaq.	dumaashi¹ <i>m.l</i> (-iyaal, <i>m.l/dh</i>) Nin naagta uu qabo walaasheed wax uu u yahay.
dulugle <i>m.l.kh</i> D. ah: qof cayr ah aan hoy lahayn oo nolol-maalmeedkiisa socod ku raadsada.	dumaashi² <i>m.dh</i> (-iyaal, <i>m.l/dh</i>) Qof dumar ah, waxa ay u tahay ninka walaasheed qaba.
duluglee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Qof cayr ah, aan hoy lahayn nolol-maalmeedkiisa socod ku raadin.	duman¹ <i>f.mg1</i> (-ummay, -umantay; -unmi) Isu d.: wax isu ururay noqosho (dad ama xoolo).
dulugley <i>m.f.dh eeg</i> duluglee. <i>ld dulugleys</i> .	duman² <i>f.mg1</i> (-mnaa, -mnayd) Wax la isu ururiyay ahaansho (dad ama xoolo).
dulugleys <i>m.l ld dulugley</i> .	dumar <i>m.l.u</i> Dadka intiisa dheddig.
dululaati <i>m.l ld dulalaati</i> .	dumarnimo <i>m.dh</i> Durmar ahaansho.
dululub <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) Meel hoobad ah oo biyuu ayan ku hakan karin.	dumayn <i>m.f.dh eeg</i> dumee. <i>ld dumays</i> .
dulun¹ <i>m.l ld dulmi¹</i> .	dumays <i>m.l ld dumayn</i> .
dulun² <i>fg1</i> (-lmay, -lantay; -lmi) <i>ld dulmi²</i> .	dumbul <i>m.dh</i> Baali; areebo.
dulundulcee <i>f.mg2</i> (-ceeyay, -ceysay) Biyo, mas iwm si dulundulco ah u socosho.	dumbulukh <i>m.dh.sh.r ld dubuq</i> .
dulundulceyn <i>m.f.dh eeg</i> dulundulcee. <i>ld dulundulceys</i> .	dumbuluq <i>m.dh.sh.r ld dubuq</i> .
dulundulceys <i>m.l ld dulundulceyn</i> .	dumbuq <i>m.l ld buntuq</i> .
dulundulceysi <i>fg2</i> (-iiyay, -iisay) Si dulundulco ah u wadid.	dumee <i>f.g2</i> (-meeyay, -maysay) Maro dun ku dul tolid si loogu qurxiyo.
dulundulceysi <i>m.f.dh eeg</i> dulundulceysi.	dumi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) 1. Dhisme burburin. 2. Dhisme furfirid.
dulundulco <i>m.dh</i> Socod si talantaalli ah dhinac loogu leexdo oo maska, mulaca, abeesada iwm leeyihiin.	dumid <i>m.f.dh eeg</i> dun ² . <i>ld dumis²</i> .
dulxawaaree <i>fg2</i> (-reeyay, -raysay) Wax dulmarid; wax korduulid.	dumid <i>m.f.dh eeg</i> dun ² . <i>ld dumis²</i> .
dulxawaareyn <i>m.f.dh eeg</i> dulxawaaree.	dumin <i>m.f.dh eeg</i> dumii. <i>ld dumis¹</i> .
dulxumo <i>m.f.dh eeg</i> dulxun.	dumis <i>m.dh ld dumid</i> .
dulxun <i>f.mg4</i> (-umaa, -umayd) Wax aan sabir lahayn ahaansho.	dumis¹ <i>m.l ld dumin</i> .
dulyar <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax aan dulqaad lahayn ahaansho.	dummad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Yaanyuur; bisad. 2. Dakhalka doonyaha meesha ugu sarreysa.
dulyaraan <i>m.f.dh eeg</i> dulyar. <i>ld dulyari</i> , <i>dulyaraansho</i> , <i>dulyaro</i> .	dumnaan <i>m.f.dh eeg</i> duman ² . <i>ld dumnaansho</i> .
dulyaraansho <i>m.l/dh ld dulyaraan</i> .	dumnaansho <i>m.l/dh ld dumnaan</i> .
dulyari <i>m.dh ld dulyaraan</i> .	dumnad <i>m.dh ld dubnad</i> .
dulyaro <i>m.dh ld dulyaraan</i> .	dun¹ <i>m.dh</i> (-umo, <i>m.l</i>) Liilimo laga soohay cudbi, dhogor, xariir iwm oo laga sameeyo dharka, meeshii ka dillaacdana lagaga tolo.
dulyelad <i>m.l ld dulyelasho</i> .	dun¹ <i>m.l.kh</i> D. ah: caws qallalan oo weli daaq ku habboon.
dulyelasho <i>m.f.dh eeg</i> dulyelado. <i>ld dulyeelad</i> .	dun² <i>fg1</i> (umay, -untay; -umi) Dad ama xoolo mee isugu ururin.
	dun² <i>f.mg1</i> (-umay, -untay; -umi) 1. Dhisme iwm burburid. 2. Gabbal dhicid.
	dundumid <i>m.dh ld diddimid</i> .
	dundumo <i>m.dh ld duddun</i> .
	dundumo-yulug <i>m.dh ld duddumo-yulug</i> .

dundun¹ *m.l ld diddin¹*.

dundun² *m.l* Mawduuc, arrin, baab.

dundun³ *m.db ld duddun*.

dundun⁴ *f.mg1* (-umay, -untay; -umi) *ld diddin²*.

duni *m.db* Koon; adduun.

dunida *saddexaad* *m.db* Waaddamada Aasiya, Afrika, iyo Laatiin Ameerika aaya laysku yirahdaa waddamada d. s., waa waddamo aalaaba sabool ah.

dunji *m.l* Halka wax ka soo farcamaan.

dunmid *m.f.db eeg* duman¹.

dunnayn *m.f.db eeg* dunnee.

dunnee *f.g2* (-neeyay, -naysay) Gacan duuban cid si xoog ah ugu dhufasho.

dunno *m.db* Ku dhufashada cid si xoog ah loogu dhufsto gacan duuban.

dunqaare *m.l* 1. Dalool yar oo weel caanoodka loo yeelo. 2. *ld dunqaaro* (1).

dunqaaree *f.g2* (-reeyay, -reysay) Weel-caanood dalool yar u yeelid.

dunqaareyn *m.f.db eeg* dunqaaree.

dunqaaro *m.db* 1. *ld dunqaare*. Caws dhaadheer oo dooxooyinka ka baxa. 2. Waxa Eebbe abuuray ee aan dadka ahayn.

dunsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la dumiyey ahaansho.

dunsanaan *m.f.db eeg* dunsan. *ld dunsanaansho*.

dunsanaansho *m.l/ld ld* dunsanaan.

dunuunuc¹ *m.l ld gunuunuc¹*.

dunuunuc² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld gunuunuc²*.

dunuunucid *m.db ld gunuunucid*.

dunyir *m.l* Doonidda gabar yar oo sebi ah iyadoo galaamad lagu riwamayo.

duq¹ *m.l* (-qeyl-qeyti, *m.db*) 1. (-qow, *m.db*) Qof da' weyn. 2. (-qeyl-qeyti, *m.db*) Qof bulsho madax u ah. 3. D. ah: wax gaboobay.

duq² *m.l* Biciid dheddig oo curad ah.

duq³ *m.db* 1. Haweenay da' weyn. 2. Foorad, dhibic (cayaar).

duqee *f.g/mg2* (-qeeyay, -qeysay) 1. (*f.g*) Hub culus meel ku garaacid. 2. (*f.g*) Wax burburin. 3. (*f.mg*) Kharabid (matoor).

4. (*f.mg*) Ka d.: arrin oday ka noqosho.

duqey *m.db.w eeg* duq 1 (2).

duqeyn *m.f.db eeg* duqee.

duqeyti *m.db.w eeg* duq 1 (2).

duqlaal *f.g1* (-aaly, -aashay) 1. Cid dulmiyid.

2. Wax juqa-juqayn.

duqlaalid *m.f.db eeg* duqlaal.

duqnimo *m.db* Duq ahaansho.

duqoobid *m.f.db eeg* duqow³. *ld duqow¹*.

duqow¹ *m.l ld duqoobid*.

duqow² *m.db.w eeg* duq 1 (1).

duqow³ *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Duq noqosho.

duqsi *m.l* Cayayaan, duula, laba baal iyo lix addin leh, meelaha wasakhada ka dhasha oo ka qayb qaata faafinta cudurrada. *ld daqsi*, *dqksi*, *tixsi*.

duqus *m.l* Nooc badarka ka mid ah, miro yaryar oo madow leh, waambaha u eg oo canjeerada laga sameysto. *ld dukhun*.

duqush *m.l* (-shyo, *m.db*) 1. *ld doqosh*. 2. Luuq.

dur *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax caarad dhuuban cid ku mudid. 2. Cid dawo cirbad ku siin. 3. Marag, dood, iwm. iin u yeelid.

dur *m.l* 1. Shilin, kumi iwm dhinaca aan sawirka lahayn. 2. Ciyaarta delebka, qoriga lagu ciyaaro dhiniiciisa durka leh.

duraab¹ *m.db* Biyo maax ah oo ceel ku jira.

duraab² *f.mg1* (-bay, -btay) Ceel maaxasho.

duraabid *m.f.db eeg* duraab².

duray *m.l* (daaw.) Cudur firus keeno oo dunida oo dhan ku fafsan kaas oo keena halamacoodeka sanka, cunaha iyo dhuumaha neefta. Cudurka waxa la isku qaadsiyya qufaco iyo hindhisada.

durba *m.db.fk* D./d.diiba: si degdeg ah, la raagis la'aan, ciyow.

durbaan *m.l* (-nno, *m.db*) (muus.) Qori xordan oo labadiisa af harag khafiif ahi ku dhaaaranyahay oo ciyaaraha loo tumo, cod weynna bixiya. *ld gurbaan*.

durbaansan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qaab durbaan leh ahaansho.

durbaansanaan *m.f.db* egg durbansan. *ld durbaansanaansho*.

durbaansanaansho *m.l/ld eeg* durbaansan. *ld durbansanaan*.

durbadiiba *m.db.fk eeg* durba.

durdur¹ *m.l* (-rro, *m.db*) 1. Tog yar oo leh biyo joogto ahaan u qulqula oo aan go'in.

2. D. ah: Biyo si joogto ah u qulqulaya oo aan go'ayn.

durdur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Biyo si joogto ah oo aan kala go'lahayn u socosho.

durduri *f.mg2* (-iyay, -isay) Biyo si joogto ah oo aan kala go'lahayn u socosho.

durduri *f.mg2* (-iyay, -isay) Si culus u ordid (geel); baabbacayn.

durdurid *m.f.db eeg* durdur².

durdurin *m.f.db eeg* durduri. *ld durduris*.

durdurin *m.f.db eeg* durduri. *ld durduris*.

durduris *m.l ld* durdurin.

durduris *m.l ld* durdurin.

durdur-kulul <i>m.l</i> (-rro ..., <i>m.db</i>) (<i>jool.</i>) Il	dabiici ah oo biyaheedu kululyihiin, taas oo biyo kulul iyo qiiq kor u soo tuurta, amminta u dhexaysa kor u soo tuuridda way isla ekaan kartaa ama way kala duwanaan kartaa.	durjiso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i> durugso .
durduro <i>m.db</i> Orod xawli ah oo geela iwm ordaan.		durki <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax meel yiil sikin.
durduur¹ <i>m.db</i> 1. Rakaad. 2. Ladaab. 3. Biyo la siyo neef hore u cabbay.		2. Wax fogeyn. <i>ld</i> durgi , durji , durqi .
durduur² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Xoolo hore u cabbay biyo ay ku noq-noqdaan siin.		durkid <i>m.f.db</i> eeg durug. <i>ld</i> durjid , durqid , durqis² .
durduurasho <i>m.f.db</i> eeg durduuro.		durkin <i>m.f.db</i> eeg durki. <i>ld</i> durgin , durgis , durjin , durjis , durkis , durqin , du
durduurid <i>m.f.db</i> eeg durduur ² .		durkis <i>m.l</i> <i>ld</i> durkin .
durduro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) Xoolo biyo ku noq-noqosho.		durmad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) <i>ld</i> dummad .
dure <i>m.l</i> Jiialaalka bartamihisa.		durqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> durki .
dureeme <i>m.l</i> <i>ld</i> dareemo .		durqid <i>m.db</i> <i>ld</i> durkid .
dureemo <i>m.db</i> <i>ld</i> dareemo .		durqin <i>m.db</i> <i>ld</i> durkin .
dureer¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> dareerid .		durqis¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> durkin .
dureer² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> dareer² .		durqis² <i>m.db</i> <i>ld</i> durkid .
dureeri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> dareeri (1).		durqun <i>m.l</i> Hadal xaniif iyo gardarro leh oo la is dhaafso.
dureerid <i>m.db</i> <i>ld</i> dareerid .		durraamad <i>m.l</i> <i>ld</i> durraamasho .
dureerin <i>m.db</i> <i>ld</i> dareerin¹ .		durraamasho <i>m.f.db</i> eeg durraamo. <i>ld</i> durraamad .
dureersad <i>m.l</i> <i>ld</i> dareersasho .		durraamo¹ <i>m.db.kh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) D. ah: neef in lagu allebaryo loogu talaggalay.
dureersasho <i>m.db</i> <i>ld</i> dareersasho .		durraamo² <i>f.g/lg3</i> (-aantay, -aamatay) 1. (<i>f.g</i>) Ilah baryid. 2. (<i>f.g/lg</i>) Ka d./d.: wax weyddiisasho saraadii ku jirto; yu'asho; dhaawasho.
dureerso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> dareerso .		durrin <i>m.db</i> (-imo, <i>m.db</i>) Dhul bannaan oo degaanka ku wanaagsan. <i>ld</i> derrin .
durey <i>m.l</i> Hargab.		durriyad <i>m.db</i> Dad aabbe keliya ka soo wada farcamay.
dureyan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax durey hayo ahaansho.		durrue <i>m.l</i> (-jayaal, <i>m.l/db</i>) Nooc quraca waaweyn ka mid ah.
dureysnaan <i>m.f.db</i> eeg dureysan. <i>ld</i> dureysnaansho .		durruq¹ <i>m.l.kh</i> D. ah: neef, cudur iyo da' la tabar darreeyey.
dureysnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> dureysnaan .		durruq² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Neef, cudur iyo da' awgeed la tabar darreyn.
durgeyshabeel <i>m.l</i> Mukulaal-duur, weyn oo barabaraha shabeelka oo kale leh. <i>ld</i> dargashabeel .		durruqaan <i>m.l</i> 1. Ci'da dameeraha. 2. Hadal edebdarro ku jirto oo qof aan xishoonayni ku hadlo.
durgi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> durki .		durruqid <i>m.f.db</i> eeg durruq ² .
durgin <i>m.db</i> <i>ld</i> durkin .		durruqsad <i>m.l</i> <i>ld</i> durruqsasho .
durgis <i>m.l</i> <i>ld</i> durkin .		durruqsasho <i>m.f.db</i> eeg durruqso. <i>ld</i> durruq-sad .
duri¹ <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.db</i>) Asal; fir; hidde.		durruqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Si itaal yari iyo jirro ka muuqato u socosho.
duri² <i>f.mg1</i> (-ray, -riday; -ryi) Hargabid.		duruf <i>m.l</i> (duruf/-fyo/-ruuf , <i>m.db</i>) 1. <i>ld</i> duluf . Derin, jawaan, raar iwm oo duugoobay. 2. Jawaan maran.
durid <i>m.f.db</i> eeg dur.		durug <i>f.mg1</i> (-rkay, -rugtay; -rki) 1. Meel ka sikasho. 2. Meel ka fogaansho. <i>ld</i> duruq .
duriyad <i>m.l</i> (-do, <i>m.l</i>) Qofka ama noolaha kale ee leh awoowe, ayeeyo, ama awoowe awoowihiisa.		durugsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax la durkiyey ahaansho. 2. Wax fogaaday ahaansho. <i>ld</i> durjisian , duruqsan .
durji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> durki .		durugsanaan <i>m.f.db</i> eeg durugsan. <i>ld</i> durijsaan , durjisnaansho , durugsanaansho .
durjid <i>m.db</i> <i>ld</i> durkid .		durugsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> durugsanaan .
durjin <i>m.db</i> <i>ld</i> durkin .		
durjis <i>m.l</i> <i>ld</i> durkin .		
durjisad <i>m.l</i> <i>ld</i> durugeasho .		
durjisian <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> durugsan .		
durjisasho <i>m.db</i> <i>ld</i> durugsasho .		
durjisi <i>m.l</i> <i>ld</i> durugsasho .		
durjisnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> durugsanaan .		
durjisnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> durugsanaan .		

durugsasho *m.f.db eeg* durugso. *ld* durjisad, durjisasho, durugsad, durugsi, duruqsad, durugsi *m.l ld* durugsasho.
durugso *f.g3* (-saday, -satay) Wax meel yaal sikisasho.
duruq *f.mg1* (-rqay, -ruqday; -rqi) *ld* durug.
duruqsad *m.l ld* durugsasho.
duruqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* durugsan.
duruqsanaan *m.dh ld* durugsanaan.
duruqsanaansho *m.l/dh ld* durugsanaan.
duruqsasho *m.dh ld* durugsasho.
duruqsi *m.l ld* durugsasho.
duruqso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* durugso.
duruuf *m.dh.w 1. ld* **duruufo**. Xaalad lagu suganyayah. 2. *eeg* duruf.
duruufo *m.l ld* **duruuuf** (1).
duruus *m.dh.w eeg* dersi.
duryamid *m.dh ld* guryamid.
duryan¹ *m.l ld* guryan¹.
duryan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) *ld* guryan².
duryid *m.f.db eeg* duri².
dus *f.mg1* (-say, -stay) 1. Ka d.: wax ciriiri ah dhex marid. 2. Ka d.: wax ka hoos bixid.
dusaa *m.l* Cuddaar.
dusi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka d.: wax, wax kale dhex tararsi.
dusid *m.f.db eeg* dus.
dusin *m.f.db eeg* dusi.
dusmee *f.mg2* (-meyay, -meysay) Ka d.: kayn iwm dhuundhuumasho ku dhex marid.
dusmeyn *m.f.db eeg* dusmee.
duub¹ *m.l* (-bab, *m.l*) 1. Maro yar oo si gaar ah madaxa loogu xirto. 2. D. ah: xirmo tubaako, dhis, gaarso iwm ah.
duub² *f.g1* (-bay, -btay) Xoolo si loo kaxeyya meel isugu keenid.
duub³ *f.g/mg1* (-bay, -btay) 1. (*f.g*) Dermo, maro, xarig iwm dhowr jeer isku-dulwareejin. 2. (*f.g*) Nabar gaarso ku marid. 3. Cid boqrid. 4. Cajalad, hadal, hees, iwm ku sajaliid. 5. (*f.g*) Xoolo si ay u dheereeyaan u kaxayn. 6. (*f.g*) Xoolo jihaday u socdeen ka leexin. 7. (*f.mg*) Isk u d.: qof ku dhegid.
duuban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) 1. Wax duubmay noqosho. 2. Isku d.: wax midaysan noqosho.
duuban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) 1. Derin iwm wax la duubay ahaansho. 2. Nabar wax gaarso lagu maray ahaansho. 3. Cajalad wax hadal lagu duubay ahaansho. 4. Isku d.: wax midaysan ahaansho.
duubashi *m.db* Derin weyn oo duuban oo cusub.
duubasho *m.f.db eeg* duubo.

duubcad *m.db* Askaartii soomaaliyeed oo Talyaanigu u qortay inay 1935 kala qaybgalaa dagaalkii Amxaarada.
duubduub¹ *m.l/ld* **duudduubid**.
duubduub² *f.g1* (-bay, -btay) *ld* **duudduub²**.
duubduuban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) *ld* **duudduuban¹**.
duubduuban² *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **duudduuban²**.
duubduubid *m.dh ld* **duudduubid**.
duubduubmid *m.dh ld* **duudduubmid**.
duubduubnaan *m.dh ld* **duudduubnaan**.
duubduubaansho *m.l/dh ld* **duudduubaan**.
duubi *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Lafta shanshada iyo hilibkeeda oo goonni loo gooyey. 2. Nin tol boqorraday. 3. Galoolid; ku marid.
duubid¹ *m.f.db* 1. *eeg* duub². 2. *eeg* duub³. *ld* **duubis**.
duubid² *m.dh* Marka meseggada ama galleyda sabuul ka yeelan rabto.
duubis *m.dh ld* **duubid¹**.
duubmid *m.f.db eeg* duuban².
duubnaan *m.f.db eeg* duuban². *ld* **duubnaansho**.
duubnaansho *m.l/dh ld* **duubnaan**.
duubo *f.g3* (-btay, -batay) 1. Wax fidsan laalaabasho. 2. Nabar gaarso ku duubasho. 3. Qof boqor ka dhigasho. 4. Duub madaxa ku xirasho. 5. Indho maro ku xirasho. 6. Maro guntasho.
duud *m.db* 1. Dhir badan oo waaweyn oo xoonsan; toon; kayn. 2. Qof odayga uu ku abtiisanayo aan wax badan ka tirsan. 3. Reer; qabiil.
duud¹ *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Dhabar. 2. Meel dhulka ka sarreysa oo labada dhan dooxooyin ama togag ka xigan.
duud² *m.l* (-dad, *m.l*) Biyo yar oo weel biyood salkisa ku jira. *ld* **duuddo**.
duud³ *m.db* Buuro xiriira, sanaag.
duud-dhadhaabeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (jool.) Duud bataax ama dhadhaab ah oo in yar ka hooseeya badda ama wabiga dushiisa, oo khatar ku ah bad maaxidda.
duuddo *m.db ld* **duud²**.
duudduub¹ *m.l/ld* **duudduubid**.
duudduub² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Dhawr jeer isku duubid; isku laablaabid; canyayuubid; haryuubid. 2. Guudmarid. *ld* **duubduub²**.
duudduuban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Wax duudduub yeeshay noqosho. *ld* **duubduuban¹**.
duudduuban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax duudduub yeeshay ahaansho. *ld* **duubduuban²**.

duudduubid <i>m.f.dh eeg</i> duudduub ² . <i>ld</i> duubduub ¹ , duubduubid, duudduub ¹ .	duudsiyid <i>m.dh eeg</i> duudemsi ³ . <i>ld</i> duudsin .
duudduubmid <i>m.f.dh eeg</i> duudduuban ¹ . <i>ld</i> duubduubmid.	duudo <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Ilmo duud ku xambarasho. 2. Biyo yar oo weel salkisa ku jira ka shubasho.
duudduubnaan <i>m.f.dh eeg</i> duudduuban ² . <i>ld</i> duubduubnaan, duubduubnaansho, duudduubnaansho.	duufl <i>m.l 1</i> . Hilib la nacay. 2. <i>ld</i> duufid .
duudduubnaansho <i>m.l/dh ld</i> duudduubnaan. duudduur ¹ <i>m.l 1</i> . Qarinta wax la qariyo. 2. Si kooban oo hadal loo sheego. 3. Laalaabanka maro iwm yeeshaan.	duqf <i>m.l 1</i> . Xaaraan; baqt; wax xun. 2. <i>ld</i> dijif. 3. <i>ld</i> duqfid .
duudduur ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Maro iwm laalaab u yeelid. 2. Wax runtooda qarin. 3. Hadal si kooban u sheegid.	duuf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Ku d.: cid si loola dagaallamo ku boodid.
duudgal <i>m.l ld</i> duudgelid .	duuf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Ka soo d.: soo farabbaxsasho (dagaal); weyrax.
duudgalooibid <i>m.dh eeg</i> duudgalow ² . <i>ld</i> duudgalow ¹ , duurgalow ¹ , duurgaloobid.	duufaan <i>m.l/dh</i> (- nno , <i>m.dh</i>) Dabayl xoog leh, roob wadata oo waxyeello dhulka gaarsiisa.
duudgalow ¹ <i>m.l ld</i> duurgaloobid.	duufaan-kulaalay <i>m.l</i> (- nno ..., <i>m.dh</i>) (juqr.) Gobol cadaadis hoose leh, dhulkeedu wuu yar yahay, laakiin waxay leedahay duufaan xoog leh, oo ka soo bilaabma gobollada kullalayda, runtii, waxay la mid tahay godan, laakiin way yartahay aadna way u xoog badantahay.
duudgalow ² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Badow noqosho (qof). <i>ld</i> duurgalow ² .	duufaan-onkodle <i>m.l</i> (- nno ..., <i>m.dh</i>) (fis.) Duufaan maayado hawo sare oo xooggan leh, oo sameeya daruuro kumuloonimbas ah oo aad u kobocsan, oo leh dhibco aad u waaweyn, oo yeelan kara baraf dhagax ah, kolkaa danab qulqulka sameysmaa bhalivo hillaacyo, iyo onkod ka dhashay fididda hawada kulka badan e hilaaca darteed.
duud-garaac ¹ <i>m.l ld</i> dhabar-garaac ¹ .	duufid <i>m.f.dh eeg</i> duuf ² . <i>ld</i> duuf¹ (2).
duud-garaac ² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> dhabar-garaac² .	duufid <i>m.f.dh eeg</i> duuf ² . <i>ld</i> duuufl (3).
duud-garaacasho <i>m.dh ld</i> dhabar-garaacasho .	duuflaal ¹ <i>m.l</i> (- llo , <i>m.dh</i>) 1. Nin aan wax tashiilan. 2. Nin aan shaqayste ahayn.
duud-garaacid <i>m.dh ld</i> dhabar-garaacid .	duuflaal ² <i>f.mg1</i> (-aabay, -aashay) Sabool noqosho (cid).
duud-garaaco <i>f.g3</i> (-cday, -catay) <i>ld</i> dhabar-garaaco .	duuflaalad <i>m.dh</i> (- do , <i>m.l</i>) 1. Naag aan wax tashiilan. 2. Naag aan shaqaysato ahayn.
duudgelid <i>m.dh</i> Duudgaloobidda. <i>ld</i> duudgal .	duuflalid <i>m.f.dh eeg</i> duuflaal ² .
duudi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) 1. Weel biyo yar oo salkisa ku haray ka shubid. 2. Lafo heen ka bixin.	duuflaalmimo <i>m.dh</i> Duuflaal ahaansho.
duudin <i>m.f.dh eeg</i> duudi. <i>ld</i> duudis .	duufsad <i>m.l ld</i> duufsasho .
duudis <i>m.l ld</i> duudin .	duufsad <i>m.l ld</i> djiffsasho .
duudlo'aad <i>m.l</i> Geedka gallayda ama meseggadu inta uusan alamada yeelan.	duufsamid <i>m.f.dh eeg</i> duufsans ¹ .
duud-oogeed <i>m.l</i> (jool.) Oogo dhadhaab shiileed ah, inta badan ufuq ahaan, wuxuu samaysmaa marka magma soo herdiyo laba lakab oo dhadhaab lakabeed dhedood oo halkaa ku qaboobo kuna adkaado; qaradiidu waxay gaadhi kartaa xoogaa sentimitirro ah ama dhowr boqol mitir, laakiin ufuqiisu inta badan wuu ka weynyahay marka la barbardhigo qaradiisa.	duuflans ¹ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Wax la duufsaday noqosho.
duudsad <i>m.l ld</i> duudsasho .	duuflans ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la duufsaday ahaansho.
duudsasho <i>m.f.dh eeg</i> duudso. <i>ld</i> duudsad , duudsi.	duufsanaan <i>m.f.dh eeg</i> duufsans ² . <i>ld</i> duufsanaansho.
duudseef <i>m.l</i> Rati aan kurus lahayn.	duufsanaansho <i>m.l/dh ld</i> duufsanaan .
duudsi ¹ <i>m.l</i> Xaq ama gar qof leeyahay oo la seejyo.	duufsasho <i>m.f.dh eeg</i> duufsasho. <i>ld</i> duufsad , duufsi.
duudsif ² <i>m.l ld</i> duudsasho.	duufsasho <i>m.dh ld</i> djiffsasho .
duudsif ³ <i>f.g1</i> (-iyay, -iday; -iyi) Xaq qof lahaa seejin. <i>ld</i> duudsif² .	duufsi <i>m.l ld</i> duufsasho .
duudsif ⁴ <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> duudsif³ .	duufsfo <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Cid fal xun in ay samayso u hor kicid.
duudsifin <i>m.dh ld</i> duudsifid.	

duufso *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld* **dijifso**.
duug¹ *m.l* Wax muddo badan lagu dhaq-mayey.
duug² *m.l (taar)* (qadiim) Waxay tilmaamaysa waayadii hore, xilliadii Masaaridii hore, Giriiga, iyo Roomaanka.
duug³ *m.dh* 1. Xoolaha la qalo marka qof dhinto; axan; qoriqaad. 2. *ld* **duugid**.
duug⁴ *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax xabaalid. 2. Qof muruqyadu xanuunayaan u daliigid. 3. Harag iwm jilcin. 4. Geellisid.
duugan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)* Wax la xabaalay noqosho.
duugan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax la xabaalay ahaansho.
duugid *m.f.dh eeg* duug³. *ld* **duug²** (2), **duugis**.
duugis *m.dh ld* **duugid**.
duugkufaar *m.l (-rro, m.dh)* Hanti weyn oo ka kooban badanaa dahab iwm oo ummado hore looga haray.
duugmid *m.f.dh eeg* duugan¹.
duugmo *m.dh* 1. Daliigidda qof muruqyadu xanuunayaan la daliigo. 2. Jilcinta harag la jilciyo, iyada oo la daliigayo.
duugnaan *m.f.dh eeg* duugan². *ld* **duug-naansho**.
duugnaansho *m.l/dh ld* **duugnaan**.
duugoobishd *m.f.dh eeg* duugow². *ld* **duugow¹**.
duugow¹ *m.l ld* **dugoobid**.
duugow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Duug noqosho (wax).
duuh *f.a* I tus!
duul¹ *m.l (baay.)* Heer loo isticmaalo kala soocidda noolayaasha, kaas oo ka kooban tiro sinjiyaddoodu ay isku egiihiin ama ay isku dhawiyiih.
duul¹ *m.l (-lal, m.l)* 1. Dad aad u badan oo aan la aqoon. 2. Jinni.
duul² *f.mg1 (-uulay, -uushay)* 1. Diyaarad, shimbir iwm hawada dhexdeeda marid. 2. Diyaarad iwm ku safrid.
duul² *f.mg1 (-uulay, -uushay)* Dad badan in ay dagaal qaadaan u bixid.
duulaa *m.l* Halaq halis ah, boodda dheer oo madow.
duulal *m.l/dh ld* **duul¹** (2).
duulduul¹ *m.l* 1. Fudayd iyo wax ka fiirsasho la'aan cidi ku sifoowdo. 2. *ld* **duulduul¹**.
duulduul² *f.mg1 (-uulay, -uushay)* Fudayd iyo wax ka fiirsasho la'aan ku kicid.
duulduulid *m.f.dh eeg* duulduul². *ld* **duulduul¹** (2).
duule *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof dhibaato badan, dhallin yar.

duule *m.l (-layaal, m.l/dh)* Col; qof duulaya.
duuli *f.g2 (-iyay, -isay)* Diyaarad iwm hawada dhexdeeda ku wadid.
duuli *f.g2 (-iyay, -isay)* Col dagaal u hoggaamin.
duulid *m.f.dh eeg* duul². *ld* **duulis**.
duulid *m.f.dh eeg* duul². *ld* **duulis**.
duulin *m.f.dh eeg* duuli.
duulin *m.f.dh eeg* duuli.
duulis *m.dh ld* **duulid**.
duulis *m.dh ld* **duulid**.
duuliye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof diyaaradaha wada.
duuliye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Taliye.
duullaan *m.l* 1. *ld* **duullan**, **duullimaad**. Aadidda col dagaal aado. 2. D. ah: col in ay dagaal qaadaan u socda.
duullan *m.l ld* **duullaan** (1).
duullimaad *m.l* Ku socoshada diyaarad, shimbir iwm hawada ku dhex socdaan.
duullimaad *m.l ld* **duullaan** (1).
duumadhawr¹ *m.l.kh* D. ah: qof sugaya dhimashada qof uu dhaxalkiisa leeyayah.
duumadhawr² *m.dh* 1. Gabar yar, oo aan weli qaan gaarin oo xigiisan loo siiyay nin walaasheed ka dhimatay. 2. Koox caafimaad ah oo la dagaallanta cudurka kaneecada.
duumo *m.dh (daaw.)* Cudur qandho qabow iyo kulay isugu jirta leh oo dadku ka qaadaan kaneecada nooceeda dheddig.
duun *m.l* D.kayga, d.kaaga iwm: laftayda, laftaada iwm.
duunkiyeel *m.l* Qof madax adag oo aan talada dadka raacin ee sidii uu doono yeela.
duunyo *m.dh* 1. Hanti, maal. 2. Bahaayin.
duur *m.l* 1. Meel geedo badan oo jiq ah leh, oo aan cidi degganayn. 2. D.gal: duudgalobidda (qof). 3. (-rar, m.l) Nooc cawska ka mid ah oo aad u dhaadheer, oo hawdka ka baxa xooluhuna cunaan.
duurgal *m.l* 1. Neef aan xoolaha raacin. 2. *ld* **duurgelid**. Qof ehelkiisa ka carara. 3. Hanti ajuuro ahaan loo siyo dadka dhirta wax ku daweyya. 4. *ld* **duurgelid**.
duurgaloobid *m.dh ld* **duudgalooobid**.
duurgalow¹ *m.l ld* **duudgalooobid**.
duurgalow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* *ld* **duudgalow²**.
duurgelid *m.dh* Diididda ruux diido in uu chelkiisa la noolaado. *ld* **duurgal** (2).
duurjoog *m.dh* 1. Idcidla'joog. Nafleyda inta duurka ku nool ee dadka naafiga u leh. 2. Dhammaan xayaanka aan ladhaqan (saynis).

duurxul¹ *m.l* 1. Hadal sarbeeb ah oo cid loo jeediyo. 2. *ld* **duurxul**.

duurxul² *f.mg1* (-ulay, -ushay) U d.: hadal sarbeeb ah cid u jeedin.

duurxulid *m.f.db* *eeg* duurxul². *ld* **duurxul¹** (2).

duw *f.g/mg1* (-uway, -uday; f.a: du¹) 1. *(f.g)* Wax leexin. 2. *(f.g)* Cid wax tusid. 3. *(f.mg)* Ku d.: wax meeshii lala rabay ku toosin; aadsiin; ku leexin. 4. *(f.mg)* Isku d./isu d.: wax isku dubbarrid.

duwali *m.l* 1. Wax dawladaha adduunka oo dhan u dhexeeya. 2. *ld* **dowl 1** (2).

duwan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Ka d.: wax la duway ahaansho. 2. Kala d.: wax, wax kale aan la nooc ahayn ahaansho.

duwanaan *m.f.db* *eeg* duwan. *ld* **duwanaansho**.

duwanaansho *m.l/dh* *eeg* duwanow. *ld* **duwanaan**.

duwanow *f.mg3* (-naaday, -nnatay) Ka d.: wax aan wax kale la nooc ahayn noqosho.

duwasho *m.f.db* *eeg* duwo.

duwid *m.f.db* *eeg* duw.

duwo *f.g3* (-uday/-uwaday, -uwatay) Wax leexsasho (cid).

dux¹ *m.db* Dufan, dheef, shux.

dux² *m.l* (-yo, *m.db*) (*baay.*) Koox iskudhis oorgaanika ah oo laga helo noolayasha kuwaas oo aan ku milmin biyaha haseyeeshee ku milma milayaasha oorgaanikada sida koloorofoom, baasiin iwm.

dux³ *f.mg1* (-xay, -xday) Laf iwm dufan dibadda u soo saarid.

dux-foosfeyt *m.l* (-tyo, *m.db*) (*kiim.*) Dux ay ku jirto koox foosfeyt oo qayb muhiim ka ah molikiyuulka. Wawa laga soo dhiraan dhirriyey gilisarool ku dhegan laba asiidh duxeed, koox foosfeyt iyo beys naytaroojiin. D. f.ku waa waxyaabaha ugu muhiimsan ee ay ka samaysanyihiin xuubabka unuggu.

dux¹ *m.db* *ld* **dixi**.

dux² *f.g2* (-xiyay, -xisay) Laf iwm dux ka dhalin.

duxid *m.f.db* *eeg* dux³.

duxin *m.f.db* *eeg* duxi². *ld* **duxis**.

duxis *m.l* *ld* **duxin**.

duxsad *m.l* *ld* **duxsasho**.

duxsasho *m.f.db* *eeg* duxso. *ld* **duxsad**, **duxsi**.

duxsi *m.l* *ld* **duxsasho**.

duxso *f.mg3* (-saday, -satay) Laf iwm dux ka miirasho.

E

e¹ (e') *m.dh* Xarafka shanaad ee alifka soomaaliga, kana mid ah shaqallada.

e² (-e) *xi. ld ee¹*.

ebed *m.l.fk ld abad*.

eber *m.l* 1. Tiro xisaabeed oo marka ay kaligeed tahay aan macne lahayn, laakiin marka tiradu midig ka raacdoo tobannu ku dhufata. 2. Barta kala barta toganaha iyo tabanaha xisaabta. 3. E. ah: wax ama meel maran.

eber sugar *m.l (fis.)* Heerkulka ugu hooseeya ee aragti ahaan suurtagala. Waa heerkulka tamar socodka molikiyuulada iyo atamadu uu ugu hooseyo, wuxuuna u dhigmaa - 273.15 C ama -459.67 F.

ebi¹ *m.dh ld ibi*.

ebi² *f.g1 (-byay, -biday; -byi)* Hawl hore loo billaabay ama qabyo ahayd dhammaystirid.

ebinefiriin *m.l (baay.)* Hormoon uu soo daayo medullaha qanjidh kelyoodku, kaas oo kordhiya garacaa wadnaha, kor u qaada awoodda iyo dheeraynta dhaqdhqaqaqa muruqyada iyo kordhinta dhaqsaha iyo qotada neefsiga, si uu ugu diyaariyo jidhka cabsi, orod ama dagaal. Waxa kale oo uu joojiyaa dheefshiidka iyo qashinsaarka.

ebtellee *f.g2 (-leeyay, -leysay) ld ibtellee*.

ebteleyn *m.f.dh ld ibtileyen*.

ebteleysan *f.mg4 (-snaa, -snayd) ld ibtileyasan*.

ebteleysnaan *m.dh ld ibtileyasnnaan*.

ebteleysnaansho *m.l/dh ld ibtileyasnnaan*.

ebtelo *m.dh (-ooyin, m.l) ld ibtilo*.

ebteloobid *m.dh ld ibtiloobid*.

ebtelow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) ld ibtilow*.

ebtilee *f.g2 (-leeyay, -leysay) ld ibtellee*.

ebtileyn *m.dh ld ibtileyen*.

ebtilo *m.dh ld ibtilo*.

ebyamid *m.f.dh eeg ebyan¹) ld ebyoomid*.

ebyan¹ *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la dhammaystiray noqosho. *ld ebyoon¹*.

ebyan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la dhammaystiray ahaansho. *ld ebyoon²*.

ebyanaan *m.f.dh eeg ebyan²) ld ebyanaansho, ebyoonaan, ebyoonaansho*.

ebyanaansho *m.l/dh ld ebyanaan*.

ebyid *m.f.dh eeg ebi²*.

ebyoomid *m.dh ld ebyamid*.

ebyoon¹ *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi) ld ebyan¹*.

ebyoon² *f.mg4 (-naa, -nayd) ld ebyan²*.

ebyoonaan *m.dh ld ebyanaan*.

ebyoonaansho *m.l/dh ld ebyanaan*.

edbi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof anshax xun toosin. 2. Asluub fiican cid ku barbaarin.

edbin *m.dh eeg edbi*.

edeb *m.dh* Asluub iyo anshax wanaagsan.

edebdaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax anshax iyo asluub xun ahaansho.

edebdarnaan *m.f.dh eeg edebdaran*. *ld edebdarnaansho, edebdarro*.

edebdarnaansho *m.l/dh ld edebdarnaan*.

edebdarri *m.dh ld edebdarri* (1).

edebdarro *m.dh 1. ld edebdarri*. Anshax iyo asluub xun. 2. *ld edebdarnaan*.

edebdarroo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ka e.: anshax xun ku kicid.

edebdarrood *m.f.l eeg edebdarroo*.

edebsami *m.dh* Anshax ama asluub wanaagsan oo cidi ku sifowdo. *ld edebsamo*.

edebsamo *m.dh ld edebsamo*.

edebsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax anshax fiican ahaansho (qof).

edebsanaan *m.f.dh eeg edebsan*. *ld edebsanaansho*.

edebsasho *m.f.dh eeg edebsasho*.

edebsaso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ilmo anshax wanaagsan u yeelasho.

edebyeelasho *m.f.dh eeg edebyeelo*.

edebyeelo *f.mg3 (-eeshay, -eelatay)* Ka e.: edeb lahaansho; dhaqan wanaagsan yeelasho.

edeg¹ *m.l (-gyo, m.dh)* 1. Xero yar oo dhasha xoolaha irmaan lagu xereeyo. 2. Meel ciriiryoon.

edeg² *f.g1* (-gay, -gtay) Maqal xoolaad xero yar gelin.

edegkudhufaan *m.l* Orgi yar oo caano nuug isago ah xiniinya laga baxshay. *ld ciddikudhufaan.*

edegshoomo *m.l* Edeg dagiiranka lagu ugaarsado.

edgid *m.f.dh eeg edeg².*

ee¹ *xi.* 1. Eray lagu xiriiriyo laba weerood aan xor ahayn. Tus. "Nin wanaagsan ee geesi ah", "Xarunta dhexe ee xisbiga". 2. Eray lagu xiriiriyo laba weerood xor ah. Tus. "Ha kicin wuu bukaa ee ama wuu bukaa ee ha kicin", "Meel kastaba aynu ka eegno ee heli mayno", "Cali wuu shaqayay ee Maryam baa sexatay". *ld e.*

ee² *u.j* Eray qof lala hadlayo dareenkiisa lagu soo jeediyo. Tus. "Ee aabbel!". *ld eeyaa.*

eebasho *m.f.dh eeg eebo².*

eebbe *m.l* Sarreeyaha awoodda leh oo wax kasta abuura oo weligis jirey, jirina doona; Ilah; Rabbi, Guulle, waaq, madhinte, weyne.

eebo¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Nooc ka mid ah warmaha yaryar oo la tuuro. 2. Balaayo.

eebo² *f.g3* (-btay, -batay) Magangelid (qof).

eed¹ *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Denbi cid uusan ku caddayn lagu soo ooqey. 2. Gef; denbi.

eed² *f.g1* (-day, -dday) Fal, arrin iwm samayntooda natijjo xun kala kulmid.

eedaad¹ *m.l* 1. Rafaad; silic; saxariir. 2. Xanuun daran.

eedaad² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Rafaad badan la kulmid. 2. Xanuun daran la kulmid.

eedaadid *m.f.dh eeg eedaad².*

eedaamid *m.dh ld aadaamid.*

eedaan¹ *m.l* *ld aadaamid.*

eedaan² *f.mg1* (-day, -dday) *ld aadaan².*

eedaq *m.l* Caano garoor ah.

eedayn *m.f.dh eeg eedee.* *ld eedays.*

eedays *m.l* *ld eedays.*

eedaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax dembi loo haysto ahaansho; eed saarid.

eedaysane *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) Qof dembi loo haysta laakiin weli aan caddeyn; tuhun dembi.

eedaysasho *m.f.dh eeg eedayso.* *ld eedaysi.*

eedaysi *m.l* *ld eedaysasho.*

eedaysnaan *m.f.dh eeg eedaysan.* *ld eedaysnaansho.*

eedaysnaansho *m.l/dh ld eedaysnaan.*

eedayso *f.g3* (-stay, -satay) Eed isu jeedin.

eedbax¹ *m.l.kh* E. ah: wax uu isku daafaco qof eed lo haysto.

eedbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Cid eed loo haystay iska daaficid.

eedbixid *m.f.dh eeg eedbax².*

eeddo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Haweeneyda aabaha la dhalatay. 2. Haweeneyda aabuhu qabo oo aan hooyada ahayn; aayo. 3. U.j: eeddooy! 4. U.j: wiilka aan eeddada u ahayow!, gabadha aan eeddada u ahayey!

eeddee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Cid eed u jeedin.

eedid *m.f.dh eeg eed².* *ld eedis.*

eedis *m.dh ld eedid.*

eedoobid *m.f.dh eeg eedow.*

eedow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Eed gelid.

eedqaad *m.l* 1. E. ah: xumaan la falay eeddeeda qaadid. 2. *ld eedqaadid.*

eedqaadid *m.dh* Xumaan la falay eeddeeda qaadid. *ld eedqaad (2), eedqaadis.*

eedqaadis *m.dh ld eedqaadid.*

eedsasho *m.f.dh eeg eedso.*

eedsheegasho *m.f.dh eeg eedsheego.*

eedsheego *f.mg3* (-gtay, -gatay) Godob laga galay sheegasho.

eedsi¹ *f.g2* (-iiyay, -iisay) Fal, arrin iwm ah oo cidi samaysay in ay natijjo xun kala kulanto gayeysiin.

eedsiin *m.f.dh eeg eedsii.* *ld eedsii.*

eedsiis *m.l* *ld eedsii.*

eedso *f.g3* (-saday, -satay) Fal, arrin iwm samayntooda natijjo xun kala kulmid.

eg *m.l/fk* 1. eegga: waqtiga markaa la joogo; imminka, hadda. 2. eeggayga, eeggaga iwm: markayga, markaaga iwm.

eeg¹ *m.l* 1. Meel laas u eg. 2. Meel la qoday oo biyuhu fariistaan.

eeg² *f.g1* (-gay, -gtay) 1. Qof ama wax indho ku hayn. Tus. "Beerta eeg". 2. Soo ee.: booqasho ku tegid (meel). Tus. "Cali oo jiraan baan soo eegay". 3. Ka ee.: halis ka ilaal. Tus. "Carruurta dabka kaa eeg". 4. Ku ee.: wax ku tijaabin. Tus. "Albaabka furaha ku eeg". 5. Isu ee.: isbarbardhigid dad, waxyaabo, arrin iwm. Tus. "Labada qoraal isueeg". 6. Iska ee.: wax, waxyeelladooda ka foojignaan.

eegi *m.dh* (-iyaal, *m.l*) Meel sarreysa oo si fican hareeraha looga arki karo.

eegid *m.f.dh eeg eeg².*

eegmo *m.dh* Daymo; fiiro.

eel *m.l* Dhibaato aad u ballaaran.

eelo *m.dh* Deero.

eraan *m.l* 1. Socod ama orod badan. 2. Ee. ah: nooc geela ka mid ah oo dhaadheer.

eeraarin *m.l* (*bot.*) Geed faalala oo leh xidido laga sameeyo xargaha adag sida dawliska iwm.

eerg *m.l* (**-gag**, *m.l*) (*fiis.*) Halbeegga C.G.S. ee tamarta. 1 eerg = 10 juul.

eerি *m.l* Koob weyn oon dhieg lahayn oo muqmadda lagu dhigo.

eeridhaban *m.l* *ld* **eridhaban**.

eeriggo'an *m.l* *ld* **geeriggo'an**.

eersad *m.l* *ld* **eersasho**.

eersasho *m.f* *ld* *eeg* eerso. *ld* eersad, eersi.

eersi *m.l* *ld* **eersasho**.

eerso *f.g3* (**-saday**, **-satay**) Dhibaato dhacday cid u aanayn. Tus. "Muraayadihii iga jabay Axmed baan u eersanayaa".

eex *m.dh* Garsoor aan caddaalad lagu fulin oo cid xaqeeda lagu seejiyo. *ld* **eexo¹**.

eexasho *m.f* *ld* *eeg* eexo².

eexayn *m.dh* *eeg* eexee.

eexaysasho *m.f* *ld* *eeg* eexayso. *ld* **eexaysi**.

eexaysi *m.l* *ld* **eexaysasho**.

eexayso *f.g3* (**-stay**, **-satay**) Eex iyo dan moodid.

eexee *f.g2* (**-xeeyay**, **-xaysay**) Eex iyo dan moodid.

eexi *f.g2* (**-iyay**, **-isay**) Samafal gaar ah (qof u) falid; u turid.

eixin *m.f* *ld* *eeg* eexi. *ld* **eexis**.

eexis *m.l* *ld* **eexin**.

eexlow *m.l* (**-wyo**, *m.dh*) Qof eex badan.

eexo¹ *m.dh* *ld* **eex**.

eexo² *f.mg3* (**-xday**, **-xatay**) Eex ku kicid (cid). **ey¹** *m.l* (**-eeyl**-**yo**, *m.dh*) (*c.naf.*) Naasley dab joog ah, yeyda ay isku bah yihiin, hilib cun ah, oo loo adeegsado ugaarsiga iyo ilaalinta guryaha, xoolaha, beeraha iwm. *ld* **ey¹**.

ey² *m.dh* (**-eeyl**-**yo**, *m.dh*) Eey dheddig ah. *ld* **eyyad**, **ey²**.

ey³ *e.d* Erey dareen: ehi!, oh! *ld* **eyyaa**.

eyyaa *e.d* *ld* **ey³**.

eyyad *m.dh* *ld* **eyy²**.

eg *f.mg4* (**ekaa**, **ekayd**) 1. Arrin in la yelo ku wanaagsan ahaansho. Tus. "Waxaa eg in salaadda waqtigeeda la tukado". 2. Ku e.: wax aan meel dhaafin ahansho. 3. U e.: wax, wax kaale ay qaabka isaga mid yihiin ahaansho. 4. La e. ama le'eg: wax, wax kale la jin ah ahaansho.

eger *m.dh* *ld* **igar**.

egsosfeer *m.l* (*c.fal.*) Gibilka ugu fog atmoosfeerka dhulka.

ehel *m.l* Qaraabo, sokeeye, xigto. *ld* **ahal**, **ahalo**, **ehelo**.

ehelakhayr *m.l* (**-rro**, *m.dh*) *ld* **ehelukhayr**.

ehelnimo *m.dh* Ehel ahaansho.

ehelo *m.dh* *ld* **ehel**.

ehelukhayr *m.l* (**-rro**, *m.dh*) Qof caadeystay samaynta xumaha oo aan ku dhaqmin caqiidada islaamkaa. *ld* **ehelakhayr**, **ehlu-khayr**.

ehelunnaar *m.l* (**-rro**, *m.dh*) *ld* **ahlunaar**.

ehlakhayr *m.l* *ld* **ehelukhayr**.

ehlukhayr *m.l* *ld* **ehelukhayr**.

ekaad *m.l* *ld* **ekaansho** (1).

ekaan *m.f* *ld* *eeg* eg. *ld* **ekaansho** (2).

ekaansho *m.l* *ld* *eeg* ekow. *ld* **Ekaad**; **ekaan**.

ekayn *m.f* *ld* *eeg* ekee.

ekaysii *f.g2* (**-iiyay**, **-iisay**) Wax isle'eg ama wax kale u eg, ka dhigid.

ekaysiin *m.f* *ld* *eeg* ekaysii.

ekee *f.g/mg2* (**-keeyay**, **-kaysay**) 1. Xolo meel ku caashaqid. 2. (f.g) Labo wax ama ka badan wax isle'eg ka dhigid. 3. (f.mg) Ku e.: wax meel ku joojin. 4. (f.mg) Isu e.: wax qaabkiisa isu yeelid.

ekinokookas *m.l* (*baay.*) Deriskunoole ka mid ah qaybta "Tapeworms" dherkerkiisu gaaro 8 mm.

ekisrey *m.l* (*fiis.*) Fallaaro elektaromagnetiyeed oo leh dherermowjadeed aad u gaaban (beyond the ultraviolet) kuwaaso leh awood weyn oo ay ku dhex galaan walaxda uusan ifku dhx mari karin. Fallaraha ekis waxay sameysmaan marka elektaroons tamar aad u sarreysa leh ay ku dhacaan maaddo. Wuxa loo isticmaala cuduraqoonsi ee farsamada raadiyo- graafiga iyo noocyada qaarkood raajo ku daaweynta.

ekistaristol *m.l* (*daaw.*) Garaac wadne oo ka bilowdey meel ahayn halkuu caadi ahaan ka bilawanjiray, "Sinoatrial node".

ekogaraafi *m.l* (**-iyo**, *m.dh*) (*daaw.*) Farsamada adeegsata mawjadaha ultarasawndiga ah si loo darsa qaabka gudaha ee jirka.

ekokardiyogaraafi *m.l* (*daaw.*) Iisticmaalka mawjado ultrasawnd ah si loo ogaaado shaqada iyo garaaca wadnaha.

ekow *f.mg3* (**-kaaday**, **-kaatay**) 1. Xoolo meel ku baahid. 2. Ku e.: meel ku sugnaan. 3. U e.: wax, wax kale muuqaalkiisa leh noqosho. 4. La e.: wax, wax kale la jin ah noqosho.

eletgroonig *m.l* Habab kala duwan oo ay adeegsadaan aaladaha elegtaroonka ku shaqeyya sida raadarada, telefeeshinnada, combiyutarka iwm. *ld* **eletaaroonig**, **etetroonig**.

elektarogardiyogaraam (EKG) *m.l* (**-myo**, *m.dh*) (*daaw.*) (EKG) Ku qorista, shaqo koronteedka wadnaha warqad socora dusheed.

elektaroon *m.l (-nno, m.db) (fis.)* Saxar saleed sita saldanab tabaneed.

elektaroon-kaaftoon *m.l.u (-nno, m.db) (kiim.)* Elektaroon dibedeedka atamka ee ka qayb gala samaynta dabarrada kiimikaad.

elettaaroonig *m.l ld elektroonig.*
eletroonig *m.l ld elektroonig.*

elji *m.l (-yo, m.db)* Goodir lab oo aad u da' weyn.

embolas *m.l (-syo, m.db) (daaw.)* Walax, sida: xinjir, dufan, hawo, xabka ilamaha, dhiigaa raaca ka dibna ku joogsada meel oo xididka awda; dhiigana halkaas wareegiisa ku joojiya.

emen *m.db* Meel jiq ah oo dhirtu ku badantahay kuna fiican ku dhuumashada, badanaana dugaagga aan laga waayin.

emfiseema *m.l (daaw.)* Ereygu wuxu ka soo jeedaa gariig micniiisuna waxa weeye "dabeyl gashay soohyada" waxaase loo isticmaalaan xaalad cudur gaar u ah sambabada taaso ay keentay jiidmadii iyo isku soo roorkii (elasticity) sambabada oo luntay. Wawa yaraada isdhaafshadii O2 iyo CO2 markas waxaa timaadda dhibaato neefsasho.

endooriinio *m.l (baay.)* Dareen-mootiye bebtoid ah oo laga helo qanjidhka bituwitary iyo haybutalmaska, kaasi oo leh astaamaha kaar jebiyaha.

engeg¹ *m.l* Wax aan qoyanayn.

engeg² *f.mg1 (-gay, -gtaay)* Wax qoyanaa qalalid.

engegan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax qalalay ahaansho.

engegid *m.f.db eeg engeg².*

engegnaan *m.f.db eeg* engegan. *ld engegnaansho.*

engegnaansho *m.l/dh ld engegnaan.*

engegsad *m.l ld engegsasho.*

engegsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax engegasho ahaansho.

engegsanaan *m.f.db eeg* engegsan. *ld engegsanaansho.*

engegsanaansho *m.l/dh ld engegsanaan.*

engegsasho *m.f.db eeg* engegasho. *ld engegsad, engegsi.*

engegsi *m.l ld engegsasho.*

engegso *f.mg3 (-saday, -satay)* Wax qoyan qalashasho (cid).

engeji *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax qoyaan ka qalajin.

engejin *m.f.db eeg* engeji. *ld engejis.*

engejis *m.l ld engejin.*

entameeba *m.db (baay.)* Nooc ameebaha ka mid ah oo qaarkood deriskunool yahay siiba qaybta dheefshiidka ee dadka. "E. Histolytica" wuxu dhexgalaa oo baabi'iyaa xiidmaha isagoo keena xundhur iyo daloolinta xiidmaha, wuxuuna ku fidi karaa beerka oo ay ku sameeysmi karto malax.

eraley *m.db ld eriley (1).*

erallow *m.l ld erilow.*

ered *m.l (-dyo, m.db)* Awood qofka Eebbe siyo oo habaarkiisa iyo ducadiisuba kacdo.

ereg¹ *m.db* Wax cid si ku-meelgaar ah loogu dhiibto.

ereg² *f.g1 (-rgay, -regtay; -rgi)* Ereg u bixin, u dhiibid.

erey *m.l (-yo, m.db)* 1. Dhawaaq kasta oo weer ka mid ah oo macne lagu garto gudbiya; kelmed. 2. Muran aan loo begin.

ereybixi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ereyo cusub samayn.

ereybixin¹ *m.f.db eeg* ereybixi.

ereybixin² *m.db* 1. *(nax.)* Siinta magac u gaar ah laa siyo farsamo; fikrad, cilmiyed iwm. 2. Wadajirka ereyo u gaar ah hal bed aqooneed ama farsamo.

erey-dareen *m.l (nax.)* Cod muujinaya hadlaha shucuurtiisa sida yaab, naxdin farxad iwm. Tus. "Ba'al", "Alla hayow!".

ereyfur *m.l (nax.)* Wadajirka ereyo u gaar ah hal bed aqooneed ama farsamo, iyadoo erey walba la qeexayo waxa uu yahay.

ergan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la ergay ahaansho (xoolo, alaab iwm).

erganaan *m.f.db eeg* ergan. *ld erganaansho.*

erganaansho *m.l/dh ld erganaan.*

ergasho *m.f.db eeg* ergo.

ergee *f.g1/mg2 (-geeyay, -geysay)* Farriin, war iwm tol, qolo dawlad iwm u qaadid.

ergey *m.l (-go, m.db)* 1. Qof farriin, war ama arrin gaar ah loo dhiibto oo tol, qolo ama dawlad gaarsiyya. 2. Qof loo doortay inuu dal kale wakiil uga noqdo wadankiisa. Tus. "Saalax waa ergeyga soomaaliya u jooga jimciyadda quruumaha ka dhexeyso".

ergeyn *m.f.db eeg* ergee.

ergeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax la oggoladay ahaansho (farriin, arrin iwm). 2. Wax ergo loo dhiibto ahaansho (farriin, arrin iwm).

ergeysasho *m.f.db eeg* ergeyso.

ergeysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Wax ergo ahaan cid u siin.

ergeysiin *m.f.db eeg* ergeysiin.

ergeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* Ergey dirasho.

ergi *f.lg2* (-iyay, -isay) Xoolo, alaab iwm. in muddo ah cid siin.
ergid *m.f.dh eeg ereg²*.
ergin *m.f.dh eeg ergi. ld ergis*.
ergis *m.l ld ergin*.
ergisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la ergey ahaansho.
ergisasho *m.f.dh eeg ergiso*.
ergisnaan *m.f.dh eeg ergisan. ld ergisnaansho*.
ergisnaansho *m.l/dh ld ergisnaan*.
ergiso *f.g3* (-stay, -satay) Xoolo alaab iwm ereg u dhiibasho ama u qaadasho.
ergo¹ *m.dh.w* 1. *eeg ergey*. 2. Dhambaal nabad lagu doonayo.
ergo² *f.g3* (-gaday, -gatay) Ereg u qaadasho ama u dhiibasho (wax).
ergoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ergo aadid.
ergood *m.f.l eeg ergoo*.
eri¹ *m.l 1. ld ari*. 2. Cayrinta la cayriyo xoolo, dad, baabuur iwm.
eri² *m.l ld eryid*.
eri³ *f.g1/2* (-ryay, -riday/risay; -ryi) 1. Wax cayrin. 2. Nafley meel ay ku noolayd in ay joogto u diidid. 3. Ku e.: dalool wax ku librin.
eridhaban *m.l.u* Hal dhashay oo ilmihii laga reebay. *ld eeridhaban*.
eriley *m.dh* (-yo, *m.l/dh*) 1. *ld eraley*. Naag qaylo badan oo dad la dhaqankeedu xunyahay. 2. Dadka ariga dhaqda.
erilow *m.l* (-wyo, *m.dh*) Nin qaylo badan oo dad la dhaqankiisu xunyahay. *ld eralow*.
erin *m.dh ld eryid*.
erkeg¹ *m.l* (-nno *m.dh*) *ld irkig¹*.
erkeg² *f.mg1* (-gay, -gtay) *ld irkig²*.
erkegid *m.dh ld irkigid*.
erkegsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld irkigsan*.
erkegsanaan *m.dh ld irkigsanaan*.
erkegsanaansho *m.l/dh ld irkigsanaan*.
eryad *m.l ld eryasho*.
eryasho *m.f.dh eeg eryo. ld eryad*.
eryid *m.f.dh eeg eri³. ld eri², erin*.
eryo *f.g3* (-yaday, -yatay) Wax ordayo cayrin.
eryoo *f.g3* (-ooday, -ootay) Wax ordaya cayrsasho.
eryood *m.f.l eeg cryoo*.

etooloji *m.l* (*baay*) Barashada bayoolajiga asawga xayaawaanka.
exaysyo *f.g3* (-stay, -satay) Dan awgeed wax u doorasho (cid).
ey¹ *m.l ld eey¹*.
ey² *m.dh ld eey²*.
eydinin *m.dh* (-imo, *m.l*) 1. Xanuun daran oo saableyda wareema; oof. 2. Noocyada geela mid ka mid ah. 3. Meesha qodaxdu muddo nabar ka samaysan. 4. Tollin gacmeed ka horreeya tolliinka harqaanka.
eydhis *m.l* (*daaw*.) (AIDS) Cudur uu keeno fiirus wuxuuna ku yimaadaa fiiruska oo baabi'ya qaybhoosaad ka mid ah unugyada "linfosaytis" la yiraahdo taaso keenta hoos u dhicid difaaca jirka. E.ku, sida badan, wuxu ka mid yahay cudurrada galmada.
eyfaad¹ *m.l* Arrin murugsan daawo u helid. *ld eyfaad¹*.
eyfaad² *f.g1* (-day, -dday) Dhibaato culus awgeed la dalaabid. *ld eyfaad²*.
eyfaadid *m.f.dh eeg eyfaad². ld eyfaadid*.
eyfaadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax eyfaad ku dhacay ahaansho (qof). *ld eyfaadsan*.
eyfaadsanaan *m.dh ld eyfaadsanaansho, eyfaadsanaan, eyfaadsanaansho*.
eyfaadsanaansho *m.l/dh ld eyfaadsanaana*.
eymaanyo *m.l* 1. Nooc kalluunka ka mid ah oo hoosta isaga dhejiya maraakiibta, qubada iwm si uu cunto uga helo. 2. Nooc boolaboolada ka mid ah.
eynaad *m.l* (*bot*) Geed leh caleemo yaryar, qodxo gaagaaban, ur silloon iyo asal guduudan; tarraxo. *ld eynoon*.
eynfaad¹ *m.l ld eyfaad¹*.
eynfaad² *f.mg1* (-day, -dday) *ld eyfaad²*.
eynfaadid *m.dh ld eyfaadid*.
eynfaadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld eyfaadsan*.
eynfaadsanaan *m.dh ld eyfaadsanaan*.
eynfaadsanaansho *m.l/dh ld eynfaadsanaan*.
eyni *m.l* Cumri; qeyr; da'.
eynoon *m.l ld eynaad*.
eysin¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) Wiilka walaashu dhasho.
eysin² *m.dh* (-nno, *m.dh*) Gabadha walaashu dhasho.

F

f (fa') *m.db* Xarafka lixaad ee xuruufta afka soomaaliga, waana shibbane.

faa' *m.db (c.nafl.)* Shimbir yar oo dhoor iyo daba dheer leh oo qoollayda in yar ka weyn.

faad *f.mg1 (-day, -dday)* Cunto, cabbid, daawo iwm nafaqo iwm waxtarkii ay lahayd raagid awgeed lumin.

faaddir *m.ll/dh (-riin, m.db)* Bil soon nin aan soonayn.

faaddirad *m.db* Bil soon haweenay af-furan.

faaddirnimo *m.db* Faaddir ahaansho.

faadid *m.f.db eeg* faad.

faadir *m.l (-riin, m.db)* *ld faaddir*.

faadumo *m.db* Farta u dhaxeysa faryarada iyo fardhexaadda.

faaf¹ *m.l 1.* Meesha wabiyadu iyo daadadku ku fatahaan. 2. *ld faafid*.

faaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Biyo, cudur, war iwm meel ku baahid. *ld faah², faax²*.

faafi *f.g2 (-iyay, -isay)* War, cudur iwm meel si ballaaran ugu baahin. *ld faahi, faaxi (2)*.

faafid *m.f.db eeg* faaf². *ld faaf¹ (2), faah¹, faahid, faax¹ (2), faaxid.*

faafin¹ *m.f.db eeg* faafi. *ld faafis, faahin, faahis, faaxin, faaxis.*

faafin² *m.dh* F. rasmii ah: wareegto rasmii ah.

faafis *m.l ld faafin¹.*

faafreeb *m.l* Guddiga baara filimada, jaraa'ikka, buugaagta iyo riwaayadaha inta aan loo bandhigin dadweynaha.

faafsto *m.db* Ceel maaxda oo dowlis lagaga cabbo.

faag *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Dhul iyadoo aan hoos loo dheereyn qodid. 2. Geed, koor iwm laga qorayo qaabayn.

faagad *m.l ld faagasho.*

faagasho *m.f.db eeg* faago. *ld faagad.*

faagid *m.f.db eeg* faag.

faago *f.g/mg3 (-gtay, -gatay)* 1. *(f.g)* Dibi jixinaya raaf dhul ku jiidid. 2. *(f.g)* Dhul hoos u qodid. 3. *(f.mg)* Ka f.: in yar ka fogaasho.

faah¹ *m.l ld faaf¹ (2), faafid.*

faah² *f.mg1 ld faaf².*

faahfaah *m.l.kh* F. ah: sii caddays (hadal iwm); waxkasheeg; faallo.

faahfaahi *f.g2 (-iyay, -isay)* Si buuxda arrin u sharaxid.

faahfaahin *m.f.db eeg* faahfaahi. *ld faahfaahis.*

faahfaahis *m.l ld faahfaahin.*

faahfaahsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la faahfaahiyeh ahaansho.

faahfaahsanaan *m.f.db eeg* faahfaahsan. *ld faahfaahsanaansho.*

faahfaahsanaansho *m.ll/dh ld faahfaahsanaan.*

faahi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cid magaceed, war iwm baahin. *ld faafi.*

faahid *m.f.db ld faafid.*

faahin¹ *m.l (-miin m.db)* Qof fahmo badan.

faahin² *m.f.db ld faafin¹.*

faahis *m.l ld faafin¹.*

faa'id *f.g1 (-day, -dday)* *ld faa'iid.*

faa'idaddoon *m.l.kh ld faa'iidaddoon.*

faa'idee *f.mg2 (-deeyay, -deysay)* *ld faa'iidee.*

faa'ideyn *m.f.db ld faa'iideyn.*

faa'ideysad *m.l ld faa'iideysasho.*

faa'ideysasho *m.dh ld faa'iideysasho.*

faa'ideysi *m.l ld faa'iideysasho.*

faa'ideyso *f.mg3 (-stay, -satay)* *ld faa'iideyso.*

faa'ideysad *m.dh ld faa'iideysasho.*

faa'ido *m.db (-ooyin, m.l)* *ld faa'iido.*

faa'iid *f.g1 (-day, -dday)* Munaafacaad dheeraad ah oo wax loo hawl galay ka helid. *ld faa'id.*

faa'iiddaddoon *m.l.kh* F. ah: qof u halgamaya inuu faa'iid0 helo. *ld faa'iiddaddoon, faa'iiddoddoon.*

faa'iidee *f.mg2 (-deeyay, -deysay)* U f.: cid faa'iido u tarid. *ld faa'iidee.*

faa'iideyn *m.db eeg* faa'iidee. *ld faa'iideyn.*

faa'ideysad *m.l ld faa'iideysasho.*

faa'ideysasho *m.dh eeg* faa'iideyso. *ld faa'ideysad, faa'ideysasho, faa'ideysi, faa'iideys.*

faa'ideysi *m.l ld faa'iideysasho.*

faa'iideyso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Wax kororsasho (cid). 2. Ka f: si dhagari ku jirto cid dan uga fushad. *ld faa'iideyso*.

faa'iidid *m.f.dh eeg faa'iidid*. *ld faa'iidid*.

faa'iido *m.dh* (-oozin, *m.l*) 1. Munaafacaad dheeraad ah oo wax loo hawl galay laga helo. 2. Badeeca marka la gado, inta raasumaalkii hore ku kororta. *ld faa'iido, feydo¹*.

faa'iiddoona *m.l.kh ld faa'iiddoona*.

faajafajao *m.dh* Qof ladan isaga oo aan dan lahayn tago meelo kala duwan, ama waxaan muhim ahayn lacag ku kharajgarayo.

faajafajao *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qof ladan oo waxan muhim ahayn lacag badan ku kharajgarayn, xarrago ama faakihaysi dartii.

faajafajood *m.f.l eeg faajafajoo*.

faajeer *m.l* (-rro *m.dh*) Nin bakhayl ah oo aan xilkas ahayn.

faajir *m.l* (-riin/-rro, *m.dh*) Nin wax diintu xaaraantimaysay sameeya.

faajirad *m.dh* Naag wax diinta xaaraantimaysay samaysa.

faajirimo *m.dh* Faajir ahaansho.

faakharad *m.dh* Dabayl ka dhacda xeebaha badweynta Hindiya xilliga dayrta.

faakihaysad *m.l ld faakihaysasho*.

faakihaysasho *m.f.dh eeg faakihayso*. *ld faakihaysad, faakihaysi*.

faakihaysi *m.l ld faakihaysasho*.

faakihayso *f.mg3* (-stay, -satay) Raaxo waqtii isku dhaafin.

faal *m.l* Farsamo loo adeegsado kuul, aleel, turub, dhulxarriiqid iwm oo lagu mala'awaalo wax dhacay ama dhici doona.

faalal¹ *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Agagaar, hareer. 2. Socod aan meel lagu tegin. 3. *ld faalalid*.

faalal² *f.mg1* (-alay, -ashay) 1. Dhul ku kor faafid. 2. Lugabaxsi meel aan fogeyn ku tegid.

faalalid *m.f.dh eeg faalal²*. *ld faalal¹* (3).

faalallow *m.l* (-wyo, *m.dh*) 1. Nin faalka yaqaan. 2. Sixirrow. *ld faalallow, faashow*.

faalan *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) *ld falan²*.

faalaxgoooddi¹ *m.l ld falaxgoooddiyid*.

faalaxgoooddi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) *ld falaxgoooddi²*.

faalaxgoooddin *m.dh ld falaxgoooddiyid*.

faalaxgoooddis *m.l ld falaxgoooddiyid*.

faalaxgoooddiyid *m.dh ld falaxgoooddiyid*.

faali *f.mg2* (-iyay, -isay) Faal dhigid.

faalig *fg1* (-gay, -gtay) 1. Si aan nidaamsanayn wax u feteshid. 2. Si aan nidaamsanayn wax u cunid. *ld faalug*.

faaligid *m.f.dh eeg faalig*. *ld faalugid*.

faalij *m.l Xubnaqalal*.

faalikad *m.dh* (-do, *m.l*) Jirrid geed weyn oo go'an oo dhismo loogu talaggalay.

faalin *m.f.dh eeg faali*. *ld faalis*.

faalis *m.l ld faalin*.

faaliye *m.l* (-yayaal *m.l/dh*) Faallallow.

faallayn *m.f.dh eeg faallay*.

faalle *m.l ld faallo*.

faalle *f.g2* (-leeyay, -laysay) Faallo wax ka bixin.

faallo *m.dh* (-oozin, *m.l*) Faahfaahin lagaga hadlayo dhacdo, meel, wax iwm. *ld faalle*.

faalloo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ka f: wax faallo ka bixin.

faallood *m.f.l eeg faallood*.

faalmid *m.dh ld falmid*.

faalshow *m.l ld faalallow*.

faaltow *m.l* 1. Markab aan waqtii u go'an lahayn oo kolkkuu imaanayo iyo mar kale la kala aqoon. 2. Qof dawdar ah oo hadba meel aan laga filayn taga. 3. Dibi banjoog ah.

faalug *f.g1* (-gay, -gtay) *ld faalig*.

faalugid *m.f.dh ld faaligid*.

faambi¹ *m.l* 1. Si aan habboonayn oo wax loo cuno. 2. Qasidda wax nidaamsan la isku qaso. *ld faambiyid*.

faambi² *f.g1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) 1. Si aan habboonayn wax u cunid. 2. Wax nidaamsan isku qasid.

faambin *m.dh ld faambiyid*.

faambiyid *m.f.dh eeg faambi²*. *ld faambi¹*, *faambin*.

faan¹ *m.l* Hadal aan dhab ahayn oo cid lagu ammaano.

faan² *m.dh* (-no, *m.l*) 1. Ilig dheer. 2. Foolasha maroodiga ee dhaadheer midkood.

faan³ *f.mg1* (-nay, -ntay) Hadal aan dhab ahayn isku ammaanid.

faanfaan¹ *m.l* 1. Fal kibir ku jiro oo cid muujiso si loogu ammaano. 2. *ld faanfaan¹*.

faanfaan² *f.mg1* (-nay, -ntay) Fal kibir ku jiro muujin si loogu ammaano.

faanfaanid *m.f.dh eeg faanfaan²*. *ld faanfaan¹* (2).

faani *f.g2* (-iyay, -isay) Faan ka sheegid.

faanid *m.f.dh eeg faan³*.

faanin *m.f.dh eeg faani*. *ld faanis*.

faanis *m.l ld faanin*.

faansan *f.mg4* (-naa, -nayd) La ammaanay ahaansho (qof).

faansanaan *m.f.dh eeg faansanaan*. *ld faansanaansho*.

faansanaansho *m.l/dh ld faansanaan*.

faantax *m.dh ld fantax*.

faanto *m.dh* Xaar lo'aad oo qoyan.

faanuuus <i>m.l ld feynuuus.</i>	faarsad <i>m.l ld faarsasho.</i>
faaqid ¹ <i>m.l ld faaqidid.</i>	faarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la faariyey ahaansho (caano).
faaqid ² <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Shay dhumay oo la raadinyo wax kale ka dhex baarid.	faarsanaan <i>m.f.db eeg faarsan.</i> <i>ld faarsanaansho.</i>
faaqidaad <i>m.dh 1. Faallo. 2. ld faaqidid.</i>	faarsanaansho <i>m.l/dh ld faarsanaan.</i>
faaqidid <i>m.f.db eeg faaqid².</i> <i>ld faaqid¹, faaqidaad (2).</i>	faarsasho <i>m.f.db eeg faarso.</i> <i>ld faarsad, faarsi faarsi¹ <i>m.l ld faarsasho.</i></i>
faar ¹ <i>m.l Caano, dawo, rinji iwm intooda adkaata marka ay kala baxaan.</i>	faarsi ² <i>m.l Noocyada kallunka ka mid ah.</i> <i>ld faardi.</i>
faar ² <i>f.g/mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. <i>(f.mg)</i> Caano, dawo iwm bur iyo u biyo u kala bixid. 2. <i>(f.g)</i> <i>ld far².</i>	faarso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Caano faar u yeelasho. 2. Caano faar ka gurasho.
faarad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Qalab yar oo gacan buuxis ah oo dhexda ku leh xalleefato loo isticmaalo turxaanbixinta iyo sulux ka dhigidda alwaaxda; raando.	faarugsasho <i>m.dh ld faarumaysasho.</i>
faaradayn <i>m.f.db eeg faaradee.</i>	faarugsi <i>m.l ld faarumaysasho.</i>
faaradee <i>f.g2 (-deeyay, -daysay)</i> Alwaax faarad ama raando ku simid.	faarugso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> <i>ld faarumaysoso.</i>
faaran <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld faran².</i>	faarumayn <i>m.f.db eeg faarumayee.</i>
faaranhayt <i>m.l (fis.)</i> Qiyaasta heerkulka ee uu keenay fisigisayhan Jarmal ah oo la yiraahdo Gabriyeel Faaranayt (1686 - 1736) waxaana looga isticmaalaa waddama Ingiriisiga ku hadla. Barta barafowga iyo tan karka ee biyuhu waxay kala yihii 32 iyo 212 sida ay u kala horreyaan.	faarumaysad <i>m.l ld faarumaysasho.</i>
faarasho <i>m.dh ld farasho.</i>	faarumaysasho <i>m.f.db eeg faarumayso.</i> <i>ld faarugsasho, faarugsi, faarumaysad, faarumaysasho,</i>
faarax ¹ <i>m.l ld farax¹.</i>	faarumaysi <i>m.l ld faarumaysasho.</i>
faarax ² <i>f.mg1 ld farax².</i>	faarumayo <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> 1. Hal la lisayo lugaha dambe kala bixin. 2. Qof meel dheer iska tusid iyadoo aan loo baaqin. <i>ld faarugso.</i>
faaraxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld faraxsan.</i>	faarumee <i>f.g2 (-meeyay, -maysay)</i> U f.: hal la maalayo haanedin. Tus. "Hashii baa Cali faarumeeyey".
faaraxsanaan <i>m.dh ld faraxsanaan.</i>	faaruq ¹ <i>m.l/kh F. ah:</i> weel aan wax ku jirin ama meel aan wax oollin.
faaraxsanaansho <i>m.l/dh ld faraxsanaan.</i>	faaruq ² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> Wax maran, wixii ku jiray laga saaray.
faardi <i>m.l ld faarsi.</i>	faaruqi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Weel wax ku jira ka marin. 2. Meel wax yaallin ka marin.
faarfaar ¹ <i>m.l ld farfar¹.</i>	faaruqid <i>m.f.db eeg faaruq².</i>
faarfaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld farfar².</i>	faaruqin <i>m.f.db eeg faaruqi.</i> <i>ld faaruqis.</i>
faarfaarid <i>m.dh ld farfarid.</i>	faaruqis <i>m.l ld faaruqin.</i>
faari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Caano, dawo iwm faar u yeelid.	faaruqnimo <i>m.dh</i> Faaruq ahaansho.
faarid <i>m.dh 1. ld faarniin. eeg faar². 2. ld farid.</i>	faas ¹ <i>m.l (-sas, m.l)</i> Qalab bir ah oo godinta u eg oo loo isticmaalo geeda gooynta. <i>ld faash¹.</i>
faarin <i>m.f.db eeg faari.</i>	faas ² <i>f.g1 (-say, -stay)</i> Faas wax ku goyn. <i>ld faash².</i>
faarixid <i>m.dh ld farxid.</i>	faash ¹ <i>m.l ld faas¹.</i>
faarmaan <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Qori dheer oo xooggan oo shiraaca doonta kor ka haya, markuu furanyahay, marka kalena lagu duubo.	faash ² <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> <i>ld faas².</i>
faarnaan <i>m.dh ld farnaan.</i>	faashad ¹ <i>m.dh (-do, m.l)</i> Gabal dhar oo cad oo lagu duubo meelaha dhaawacan ee jirka.
faarnaansho <i>m.l/dh ld farnaan.</i>	faashad ² <i>m.f.db eeg faasho.</i>
faarniin <i>m.l ld faarid (1).</i>	faashid <i>m.dh ld faasid².</i>
faaro <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> <i>ld faro¹ (1).</i>	faasho <i>f.mg3 (-shaday, -shatay)</i> Faal dhigasho.
faarofaare <i>m.l</i> Ceel roobku biyeeyo, marka xareedu dhammaataana la qodo oo maaxda.	faashow <i>m.l ld faallallow.</i>
faaroobid <i>m.f.db eeg faarow.</i>	faasid ¹ <i>m.l (-diin, m.dh)</i> Qof sameeya waxyaalaha foosha xun ee diintu reebtay.
faarow <i>f.mg1 (-roobay, -rowday; -roobi)</i> Caano, dawo iwm faar yeelasho.	faasid ² <i>m.f.db eeg faas².</i> <i>ld faashid.</i>

faasiq *m.l* (-qiin/-qyo, *m.dh*) Qof fisqi badan sameeya. *ld faasuuq*.

faasiqnimo *m.dh* Faasiq ahaansho. *ld faa-suqimo*.

faasuuq *m.l ld faasiq*.

faasuuqimo *m.dh ld faasiqnimo*.

faataa *m.l ld faataadhugle*.

faataadhugle *m.l* (-layaal *m.l/dh*) Qof faan badan oo sheegta wax uusan ahayn. *ld faataa*.

faataadhuglee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Faataadhugle samayn. *ld faataalee*.

faataadhugleyn *m.f.dh eeg* faataadhuglee. *ld faataalayn*.

faataalayn *m.dh ld faataadhugleyn*.

faataalee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld faataa-dhuglee*.

faataxayn *m.f.dh eeg* faataxayee.

faataxaysad *m.l ld faataxaysasho*.

faataxaysasho *m.f.dh eeg* faataxayso. *ld fataxaysad, faataxaysi*.

faataxaysi *m.l ld faataxaysasho*.

faataxayso *f.mg3* (-stay, -satay) Faataxo akhrisasho.

faataxee *f.mg2* (-xeeyay, -xaysay) Faataxo akhriyid.

faataxo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Suuradda ugu horreysa kitaabka Qur'aanka kariimka.

faax¹ *m.l* 1. Nacas. 2. *ld faafid*. 3. *ld feex*.

faax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld faaf²*.

faaxi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Bur, badar iwm khumiirin. 2. *ld faafi*.

faaxid *m.dh ld faafid*.

faaxin *m.dh ld faafin¹*.

faaxis *m.l ld faafin¹*.

faay¹ *m.dh ld faayid*.

faay² *f.mg1* (-yay, -yday) Caafimaad qabid.

faayid *m.f.dh eeg* faay². *ld faay¹*.

fac *m.l* (-cac, *m.l*) 1. Da'. 2. F. ah: dad isku da' ah oo isku waqtii nool, jiil. 3. *ld faacad*.

facaad *m.dh ld fac* (3).

facaayil *m.l.w eeg* ficii.

facaysad *m.l ld facaysasho*.

facaysasho *m.f.dh eeg* facayso. *ld facaysad, facaysi, filaysad, filaysasho, filaysi..*

facaysi *m.l ld facaysasho*.

facayso *f.g3* (-stay, -satay) Wax ama qof iskala fac dhigid. *ld filayso*.

fackaallo *m.dh* Qof nuguur ama dabeecad xun oo aan lala dhaqmi karin.

faclayn *m.f.dh eeg* faclee. *ld facle* (2).

facle *m.l* 1. Orod afarqaadle ah oo aan xawli dheer lahayn oo ay ugaarta iyo xooluhu sameeyaan marka ay barwaqaysanyihii. 2. *ld faclayn*.

faclee *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Facle samayn.

facshar¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Ceeb iyo sharafdhac weyn. 2. *ld facsharid*. 3. Kashifaad. *ld faxshar¹*.

facshar² *f.g1* (-ray, -rtay) Facshar ku samayn; ceebeyn. *ld faxshar²*.

facsharan *f.mg1* (-rmay, -rantay, -rmi) Qof la facsharay noqosh. *ld faxsharan*.

facsharid *m.f.dh eeg* facshar². *ld facshar1* (2), *faxshar¹, faxsharid*.

facsharmid *m.f.dh eeg* facsharan. *ld faxsharmid*.

fad *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Daruur yar. 2. Wax yar oo meel ka soo go'ay. 3. *ld fas*.

fadal *m.l* (-llo, *m.dh*) Raad noole oo dhulka qoday ama diisay.

fadallayn *m.f.dh eeg* fadallee.

fadallee *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Fadal samayn. *ld fadli²*.

fadaq *m.l.kh* F. ah: qof badnaa da' yar oo aan xasilloonayn.

faddaaddo *m.dh* 1. Wax shaki leh ama aan caqligal ahayn. 2. Dillaac dhaawac caallifasan. 3. Marin laga bixiyey deyr ama qoqob. 4. *ld faddaro*.

faddarayn *m.f.dh eeg* faddaree.

faddaraysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la faddareeyey ahaansho.

faddaraysnaan *m.f.dh eeg* faddaraysan. *ld faddaraysnaansho*.

faddaraysnaansho *m.l/dh ld faddaraysnaan*.

faddare *m.l.kh* 1. F. ah: qof ku dhaqma wax aan diinta Islaamka iyo dhaqanku oggoleyn; nijaas. 2. F. ah: wax nijaasi gaartay. *ld faddaro*.

faddaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax faddaro ka dhigid, wax baabi'in.

faddaro *m.dh.kh ld faddare*.

faddaroobid *m.f.dh eeg* faddarow². *ld faddarow¹*.

faddarow¹ *m.l ld faddaroobid*.

faddarow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax, faddaro noqosho.

faddhac¹ *m.l.kh* F. ah: go'idda wax cadad ka go'aan ee uu yeesho meelo daloola.

faddhac² *f.mg1* (-cay, -cday; -dhici) Wax, cadad meelo daloola u yeela ka go'id.

faddhicid *m.f.dh eeg* faddhac².

faddo *m.dh* 1. Meel dhulka kale in yar ka sareysa, bannaan oo la dego waqtiga roobabawda. 2. Taag.

fadeexad *m.dh ld fadeexo*.

fadeexayn *m.f.dh eeg* fadeexee.

fadeexee *f.g2* (-xeeyay, -xaysay) Cid fadeexo ku samayn; dacaayadeyn.

fadeexo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Fal xun oo aan qarsoonayn; ceeb, facsharo.

fadeexobid *m.f.db* *eeg* fadeexow.

fadeexow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Fadeexo la kulmid.

fadfad¹ *m.l.u* Godgod yaryar oo cudurka furuqu ku reebo jirka nafleyda; furuqdhaw, furuqdhoon.

fadfad² *f.mg1* (-day, -ddy) 1. Jir nafley humbuluulujid. 2. Raashin karaya tiqid.

fadfadid *m.f.db* *eeg* fadfad².

fadgoo *m.db* *ld* **fadgooyo**.

fadgooyo *m.db* 1. Qiimagoo lagaga deyanayo gataha u horeeya waxa uu bixiyo. 2. Hanti yar oo xoolo gooyo ahaan qof loo siyo. 3. Waxtar horaadka laga helo shay kharaj ku baxay. 4. Cadad waaweyn oo wax loo googooyo. *ld* **fadgoo**.

fadhaq-dareen *m.l* (*daaw.*) Miqaqo dareen-wadaha ee unugga dareenwade, kuwaasi oo u gudbiyo gujooyinka dareen wade jidhka unugga dareen wadaha.

fadhi¹ *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Qaabka iyo xaalada qof salka dhulka ku haya. 2. (-iyo, *m.dh*) Rug la degganyahay. Tus. "Fadhibeygu waa Afgooye". 3. Lo' tiradeedu boqol gaartay. 4. Shir muhim ah. Tus. "Fadhibigii shalay la galay go'aan wax-ku-ool ah ayaa ka soo baxay". 5. Caano f. ah: caano garoor ah; eedaq. 6. Qolka f.ga: qol loogu taloggalay in la fadhiisto. 7. *ld* **fadhiyid**.

fadhi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) 1. Salka meel dhigid. 2. Rasmi ahaan meel u degid.

fadhibarad *m.l* Ilmo yar oo bilaabay fadhi.

fadhibarasho *m.f.db* *eeg* fadhibaro.

fadhibaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Ilmo yar gaarid waqtii uu fadhiisto isagoon cidi hayn.

fadhiid *m.l.kh* F. ah: ilmo cudur, nafaqaxumo awgeed waqtigii uu socon lahaa aan socon.

fadhiidnimo *m.db* Fadhiid ahaansho.

fadhiisad *m.l* *ld* **fariisasho**.

fadhiisasho *m.f.db* *ld* **fariisasho**.

fadhiisi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **fariisi**.

fadhiisin¹ *m.db* *ld* **fariisin¹**.

fadhiisin² *m.l* *ld* **fariisin²**.

fadhiiso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* **fariiso**.

fadhin *m.db* *ld* **fadhiyid**.

fadhiyid *m.db* *eeg* fadhi². *ld* **fadhi¹**, **fadhin**.

fadiil *m.db* (-llo, *m.db*) Liifad.

fadiilad *m.db* Wax dar Ilaah lo bixiyo; sadaqo. *ld* **fadiilo**.

fadiilo *m.db* *ld* **fadiilad**.

fadli¹ *m.l* *ld* **falli**.

fadli² *f.mg2* (-iyay, -isay) *ld* **fadallee**.

fadlin *m.db* *ld* **fadallayn**.

fadqalal *m.db* (-llo, *m.db*) Ficil rabsho badan iyo buuq iwm oo si wadajir ah, ay sameeyaan dad badan gaar ahaana meel fagaara ah.

fadqalallayn *m.f.db* *eeg* fadqalallee.

fadqalallee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Fadqalallo samayn.

fadqalallo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Qasidda meel xasilloonideeda iyo nabaddeeda la qaso; arbushid; rabsho.

faduul *m.db* Maag, daandaansi.

faduuli¹ *m.l.kh* F. ah: qof wax aan loo dirsan ama aan raalli looga ahayn ama aan daniba ugu jirin, iska dhexgala; aabi iyo faduul badan.

faduuli² *f.g2* (-iyay, -isay) Cid faduul ku samayn.

faduulin *m.f.db* *eeg* faduuli². *ld* **faduulin**.

faduulis *m.l* *ld* **faduulin**.

fag¹ *m.db.sh.r* F. dheh: orod!

fag² *f.g1* (-gay, -gray) Dhul si aan dheereyn u qodid.

fagaag *m.l* Meel bannaan oo degaan ama aqal hortiis ah.

fagaaragee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Wax meel fagaare ah ku soo bandhigid.

fagaarageyn *m.f.db* *eeg* fagaaragee.

fagaarayn *m.f.db* *eeg* fagaaree.

fagaare *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Meel dad badani isugu soo baxay oo ciyaar iwm lagu hayo.

fagaaree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) U f.: fagaare u samayn.

fagaas *m.l* (-syo, *m.db*) Bir ama qori la geliyo afka fardaha iyo baqlaha marka la xakamaynayo.

fagagsi *m.l* *ld* **tagagsi**.

fagal *m.l* *ld* **fadal**.

fagan *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) 1. Wax qodmay noqosho. 2. Wax duugoobay noqosho.

fagasho *m.f.db* *eeg* fago.

fagax *m.db.sh.r* 1. Orodka ugu dhaqsaha badan ee nafleydu samayso. 2. Orod ka mid ah ciyarah fudud ee lagu tartamo oo ah 100 m.

fagid *m.f.db* *eeg* fag². *ld* **fagis**.

fagiiji *f.mg2* (-iyay, -isay) Ku f. indhaha: libiqsi la aan indhaha wax ku eegid.

fagiijin *m.f.db* *eeg* fagiiji. *ld* **fagiijis**.

fagiijis *m.l* *ld* **fagiijin**.

fagis *m.db* *ld* **fagid**.

faglayn *m.db* *ld* **fadallayn**.

faglee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld* **fadallee**.

fagmid *m.f.db* *eeg* fagan.

fago *f.g3* (-gtay, -gatay) Qof iskiis wax u qodasho.

fahamsan *f.g4* (-naa, -nayd) Qof wax gartay ahaansho. *ld* **fahnsan**.

fahamsanaan *m.f.dh* *eeg* fahamsan. *ld* **fahamsanaansho, fahansanaan, fahansanaansho.**

fahamsanaansho *m.l/dh* *ld* **fahamsanaan.**

fahamsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Qof wax ka dhaad hicin. *ld* **fahansii.**

fahamsiin *m.f.dh* *eeg* fahamsii. *ld* **fahamsiis, fahansiin, fahansiis.**

fahamsiis *m.l* *ld* **fahansiin.**

fahan *f.g1* (-hmay, -hantay) Wax garasho.

fahansan *f.g4* (-naa, -nayd) *ld* **fahamsan.**

fahansanaan *m.dh* *ld* **fahamsanaan.**

fahansanaansho *m.l/dh* *ld* **fahamsanaan.**

fahansii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **fahamsii.**

fahansiin *m.dh* *ld* **fahamsiin.**

fahansiis *m.l* *ld* **fahamsiin.**

fahle *m.l* Socod xarrago ku jirto.

fahlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Socod xarrago leh socosh.

fahley *m.f.dh* *eeg* fahlee. *ld* **fahleys.**

fahleys *m.l* *ld* **fahley.**

fahmad *m.dh* *ld* **fahmo.**

fahmaddaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax xanuun aan weynayn hayo ahaansho.

fahmaddarnaan *m.f.dh* *eeg* fahmaddaran. *ld* **fahmaddarnaansho.**

fahmaddarnaansho *m.l/dh* *ld* **fahmaddarnaan.**

fahmaddarro *m.dh* Xanuun aan weynayn.

fahmajab¹ *m.l* Dareenka ku dhaca qof wax weyn filanaayey oo waayey; niyadjab, qalbijab.

fahmajab² *f.mg1* (-bay, -btay; -jebi) Qof wax uu u hanweynaa waayey raallinnimodarro dareemid.

fahmajebi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid fahmajab ku ridid.

fahmajebid *m.f.dh* *eeg* fahmajab².

fahmajebin *m.f.dh* *eeg* fahmajebi.

fahmaysad *m.dh* *ld* **fahmaysasho.**

fahmaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax farxad, fudayd iyo firfircooni dareensan ahaansho.

fahmaysasho *m.f.dh* *eeg* fahmayso. *ld* **fahmaysad, fahmaysi.**

fahmaysi *m.l* *ld* **fahmaysasho.**

fahmaysnaan *m.f.dh* *eeg* fahmaysan. *ld* **fahmaysnaansho.**

fahmaysnaansho *m.l/dh* *ld* **fahmaysnaan.**

fahmayso *f.mg3* (-stay, -satay) Qof wax farxad iyo firfircooni gelyiwa samayn.

fahmid *m.f.dh* *eeg* fahan.

fahmo *m.dh* 1. Garashada si sahlan wax loo garto. 2. Farxad iyo firfircooni. *ld* **fahmad.**

fahrasad *m.dh* *ld* **fahraso.**

fahraso *m.dh* Kitaabka, meesha lagu qoro fasallada iyo kiiba bogga laga helo; tusmo.

fajaas¹ *m.l* 1. F. ah: nabar weyn oo samaysma marka qof xoog loogu dhufto yaambo, faas iwm. 2. *ld* **fajaasid.** *ld* **fujaas¹.**

fajaas² *f.g1* (-say, -stay) Qalab bir ah oo af leh wax ku faasid. *ld* **fujaas².**

fajaasid *m.f.dh* *eeg* fajaas². *ld* **fajaas¹ (2), fujaas¹, fujaasid.**

fajac¹ *m.l* Amankaag; ashqaraar; yaab.

fajac² *f.mg1* (-cay, -cday; -jici) Si aad ah wax ula yaabid.

fajacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax fajac hayo ahaansho.

fajacsanaan *m.f.dh* *eeg* fajacsan. *ld* **fajacsanaansho.**

fajacsanaansho *m.l/dh* *ld* **fajacsanaan.**

fajar *m.l* Waaberiga qorraxdu inta aysan soo bixin. *ld* **fajir.**

fajayn *m.f.dh* *eeg* fajee. *ld* **fajays.**

fajays *m.l* *ld* **fajayn.**

faje *m.l* (daaw.) Cudur xariirta lafdhabarta ku dhaca oo keena gasarka ama tuurta. *ld* **fajo, fujo.**

fajeciso *m.dh* *ld* **fajeciso.**

fajee *f.g2* (-jeeyay, -jaysay) 1. Wax faraha ku taabasho. 2. Wax faraha ku daliigid.

fajici *f.g2* (-iyay, -isay) Cid fajac ku ridid.

fajicid *m.f.dh* *eeg* fajac².

fajicin *m.f.dh* *eeg* fajici.

fajiciso *m.dh.kh* F. ah: dhacdo amankaag iyo argagax leh. *ld* **fajeciso, fejeciso.**

fajiiste *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) Qof aamminsan aragtida Fashiisamka. *ld* **fashiiste.**

fajiistennimo *m.dh* Fajiiste ahaansho. *ld* **fashiistennimo.**

fajir *m.l* *ld* **fajar.**

fajo *m.dh* Oogada dadka oo faraha aad loogu mudmudo oo loogu garaaco, si jirku u baraarugo, dhiigguna qummaati ugu wareego. *ld* **fujo (2).**

fakad *m.l* 1. F. ah: qof meel uu joogey fasax la'aan ka tegey; baxsad. 2. *ld* **fakasho.**

fakar¹ *m.l* *ld* **feker¹.**

fakar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **feker².**

fakarid *m.dh* *eeg* fakar².

fakarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **fekersan.**

fakarsanaan *m.dh* *ld* **fekersanaan.**

fakarsanaansho *m.l/dh* *ld* **fekersanaan.**

fakarsii *f.mg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **fekersii.**

fakarsiin *m.dh* *ld* **fekersiin.**

fakasho *m.f.dh* *eeg* fako. *ld* **fakad, fikad, fikasho.**

fakato *m.dh* Nooc digirta ka mid ah oo marka ay geedka ku bislaato qarxata.

fakayoon *m.l* 1. Qof dhiifoon. 2. Dabayl.

faki *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid halis ka badbaadin. 2. Wax waasac ka dhigid. 3. Wax meeel si xoog leh u qabsaday ka sii deyn. *ld fiki.*

fakiiran *f.mg4* (-rmaa, -rnayd) *ld faqdiirran.*

fakiirnaan *m.f.dh* *ld faqdiirnaan.*

fakiirnaansho *m.l/dh* *ld faqdiirnaan.*

fakin *m.f.dh eeg* faki. *ld fikin.*

fako *f.mg3* (-kaday, -katay) 1. Si xoog leh u ordid. 2. Wax gacmo ka farabaxsasho. 3. Meel ama wax ka baxsasho. 4. Halis ka badbaadid. *ld fiko.*

fal¹ *m.l* (-lal, *m.l*) 1. Wax qabad; samays. 2. Ficil. 3. Sixir. 4. *ld falid.*

fal² *m.l* (nax.) Qayb ka mid ah koox naxweedda isbedbeddesha, waxayna tilmaantaa wax la sameeyo ama wax la ahaado. Tus. “Guuleed wuu yimid”, “Sucaad way kortay”. F. gudbe: waxaa lagu magacaabaa fal u baahan layeeli toosan si uu u hawlgalo sida “arag”, “cun”, “taabo”. Tus. “Sabriye aaya tufaaxa cunay”; f. magudbe: fal aan oggolaanayn in uu si toos ah u yeesho layeeli sida “soco”, “buub”, “weynow”. Tus. “Ismahaan baa soo socota”, “Ismahaan baa u soo socota dugsiga”; f. sifo: waxaa jira falal aan muujinayn waxa uu qabto yeeluhu, balse muujija xaaladda uu ku suganyahay iyo sifadiisa; falalkani waxay mar waliba ay ku tiirsanyihiiin fal “ahaansho”. Tus. “Gabadhu way wanaagsantahay”.

fal³ *f.g1* (-alay, -ashay) 1. Wax samayn. Tus. “Arrintan anigaa falay”. 2. Wax sixrid. 3. Beer qodid. Tus. “Beertii baan soo falay”. 4. Dhul bannayn. Tus. “Ciisaa dhabbe falay”. 5. Harag jilcin.

falaad¹ *m.l* (-ddo/-dyo, *m.dh*) 1. Fal aan ujeeddo lahayn oo waqtiga lagu lumiyi. 2. Anshax, dhaqan.

falaad² *f.mg1* (-day, -dday) Hawl aan ujeeddo laga lahayn oo waqtiga lagu luminayo qabasho.

falaadid *m.f.dh eeg* falaad².

falaadxumaan *m.f.dh eeg* falaadxun. *ld falaadxumaansho, falaadxumo.*

falaadxumaansho *m.l/dh* *ld falaadxumaan.*

falaadxumo *m.dh* 1. Dhaqan xumo. 2. *ld falaadxumaan.*

falaadxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) Wax dhaqan xun ahaansho.

falaaji *f.g2* (-iyay, -isay) Dhoobo, dambas iwm walaaqid.

falaaliso *m.dh ld fulaaliso.*

falaanfal¹ *m.l* Sixir. *ld falaanful¹.*

falaanfal² *f.g2* (-lay, -ashay) Cid sixrid. *ld falaanful².*

falaanfalan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax falaanfal lagu sameyay ahaansho. *ld falaanfulan.*

falaanfalan *m.dh ld falaanfalan.*

falaanfalist *m.f.dh eeg* falaanfal². *ld falaanfulid.*

falaanfallow *m.l* *ld falaanfallow.*

falaanfalaan *m.f.dh eeg* falaanfalan. *ld falaanfalaansho, falaanfulnaan, falaanfulnaansho.*

falaanfalaansho *m.l/dh* *ld falaanfalaan.*

falaanfalxo *m.dh* *ld falaanfalan.*

falaanful¹ *m.l* *ld falaanfal¹.*

falaanful² *f.g1* (-ulay, -ushay) *ld falaanfal².*

falaanfulan *f.mg4* (-ulnaa, -ulnayd) *ld falaanfalan.*

falaanfulid *m.dh ld falaanfalan.*

falaanfullow *m.l* (-wyo, *m.dh*) *ld falaanfallow.*

falaanfulnaan *m.dh ld falaanfalaan.*

falaanfulnaansho *m.l/dh* *ld falaanfalaan.*

falaanji *f.g2* (-jyay, -jisay) Dhoobo, dambas iwm walaaqid.

falaanjin *m.f.dh eeg* falaanji. *ld falaanjis, falaanjiyid, falaaji.*

falaanjis *m.l* *ld falaanjin.*

falaanjiyid *m.dh ld falaanjin.*

falaas *m.l* 1. Nooc ka mid ah cayaaraha turubka oo qof kasta oo cayaaraya saddex xabbo la siiyo. 2. Tarmuus.

falag *m.l ld feleg.*

falag¹ *m.dh ld falko.*

falag² *f.g1* (-lgay, -lagtay) *ld falki.*

falagsad *m.l* *ld falkasho.*

falagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld falkan².*

falagsanaan *m.dh ld falkanaan.*

falagsanaansho *m.l/dh* *ld falkanaan.*

falagsasho *m.dh ld falkasho.*

falagsi *m.l* *ld falkasho.*

falagso *f.g3* (-saday, -satay) *ld falko².*

falan¹ *m.l* 1. F.kay, f.kaa iwm: dartay, dartaa iwm. 2. “F.kiisi gal”: “Arrintiisi gal”.

falan² *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) 1. Wax sixran noqosho. 2. Beer wax la falay noqosho. 3. Dhul wax la banneeyey noqosho.

falan³ *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la falay ahaansho.

falanfallow *m.l* (-wyo, *m.dh*) Qof falka yaqaan. *ld falaanfallow, falaanfullow.*

falanfalxo *m.dh* Geed quwaax leh xabag loo isticmaalo wax udginta. *ld falaanfalan, falaanfalxo.*

falanqayn *m.f.db eeg falanqee. ld falanqo.*
falanqee *f.g2 (-qeeay, -qaysay)* Arrin si dhab ah uga doodid; arrin u kuurgelid, arrin gudo gelid.

falanqo *m.db ld falanqayn.*
falasho *m.f.db eeg falo.*

falaxfalax *m.l* 1. Geed quwaax faleenka ka mid ah oo leh beeyo marka la shido udgoon. 2. Beeyada laga guro geedka falaxfalaxa. 3. Qof firfircoo. 4. Qof bilicsan.

falaxgoooddi¹ *m.l ld falaxgoooddiyid.*
falaxgoooddi² *f.mg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* Booloxootho samayn; u bootayn; faatadhusgelayn. *ld faalaxgoooddi², foolaxgoooddi².*

falaxgoooddin *m.db ld falaxgoooddyid.*
falaxgoooddis *m.l ld falaxgoooddiyid.*
falaxgoooddiyid *m.f.db eeg falaxgoooddi². ld faalaxgoooddi¹, faalaxgoooddin, faalaxgoooddis.*

fale¹ *m.l (-layaal, m.l/dh)* Walax kimikeed oo isbeddel keena.

fale² *m.l (-layaal, m.l/dh) (nax.)* Yeelaha weerta.

faleebbo *m.db (-ooyin, m.l) (daaw.)* Hoore ka kooban, dawo, cusbo, fitimiinno, sonkor oo qof cunto qaadan waayey lagu mudo.

faleen *m.l* Dhirta dhasha beeyada.

falfal¹ *m.l* 1. Hilib cad, ama cadad waaweyn oo biyo lagu kariyey. 2. Jid laangooyo lagu sameeyey. 3. Sixir.

falfal² *m.db.sh.r* Dhaqdhaqaqa hore karkaraya.

falfal³ *f.g1 (-alay, -ashay)* 1. *(f.g)* Cid sixir ku samayn. 2. *(f.mg)* Hoore wax karkaray noqosho.

falfalid *m.f.db eeg falfal³.*

falfalliir¹ *m.l* 1. Digir dubkii laga qaaday oo aad loo kariyey. 2. *(m.u)* Jeexjeexa qori qallalan yeesho.

falfalliir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax sida qori iwm falfalliir u yeelid.

falfalliiran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Wax falfalliir leh noqosho.

falfalliiran² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax falfalliir leh ahaansho.

falfalliirid *m.f.db eeg falfalliir².*

falfalliirmid *m.f.db eeg falfalliiran¹.*

falfalliirnaan *m.f.db eeg falfalliir². ld falfalliirnaansho.*

falfalliirnaansho *m.l/dh ld falfalliirnaan.*

falfalkumaan *m.f.db eeg falfalkun. ld falfalkumaansho, falfalkumi, falfalkumo (2).*

falfalkumi *m.db ld falfalkumaan.*

falfalkumo *m.db* 1. Dhaqan xun oo dadku yeesho. 2. *ld falfalkumaan.*

falfalkun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Falid aan dhaqan wanaagsanayn ahaansho. *ld falkun.*

falgal taxan *m.l (-llo ..., m.db) (kiim.)* Falgal iswada oo maxsuulka tallaabada hore uu curiyo tallaabada xigta.

falgal-geddismi-kara *m.l (kiim.)* Falgalka kiimikaad ee labada dhinacba u socon kara. Guud ahaan, falgaleyaasha iyo maxsuulladu waxa ay isku yihiin iskuur dheellitiran.

falgalkeene *m.l (-nno, m.db) (kiim.)* Iskudhis la falgala mid kale (oo ah ka la danaynayo). Ereygan, f., waxa badanaaba lagu isticmaalaa kiimikallada shaybaarka ee caadiga ah sida: naatriyam haydarogsaydh, haydarokoloorig asiidh, iwm ee loo adeegsado tijaabada iyo saafidda.

farid *m.f.db eeg fal². ld fal¹ (4), falniin.*

falkaab *m.l (nax.)* Erey ku kordhiya faahfaahin micnaha falka, sida: “soo”, “sii”, “wada”, iwm.

falkaaliye *m.l (nax.)* Fal loo adeegsado in uu fal kale oo qaab masdar leh ka kaaliyo xagga habka, muuqalka, ammirka, qofka, tirada iwm; waxaa ka mid ah “jir”, “doon”, “leh”; waxaana loo adeegsadaa ammin iyo hab go'an. Tus. “Kubbud buu cayaari jiray”.

falkamid *m.f.db eeg falkan¹.*

falkan¹ *f.mg1 (-amay, -antay)* Wax la falkay noqosho (harrar, derin iwm).

falkan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la falkay ahaansho (harrar, derin iwm). *ld falagsan.*

falkanaan *m.f.db eeg falkan². ld falagsanaan, falagsanaansho, falkanaansho.*

falkanaansho *m.l/dh ld falkanaan.*

falkasho *m.f.db eeg falko². ld falagsad, falagsasho, falagsi.*

falki *f.g2 (-iyay, -isay)* Falko samayn. *ld falag².*

falkid *m.db ld falkin.*

falkin *m.f.db eeg falki. ld falkid, falkis.*

falkis *m.l ld falkin.*

falko¹ *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Daar, derin iwm oo caw ka samaysan oo aan midab lagu xardhin. 2. *ld falag¹.*

falko² *f.g3 (-aday, -atay)* Falag samaysasho. *ld falagso.*

fallaadh-cireed *m.l (-dyo, m.db) (fiis.)* Kaaha saxar tamaraysan oo soo gaadha dhulka kana yimaada cirka. Wuxa ay badanaaba ka koobanihiin borotoono leh xaddiyo yaryar oo bu'o culus ah. Wuxa kale oo ku jira footoono iyo nooc ka mid ah niyuutaroonada dhexdhexaadka ah.

fallaadho-qotin-tabane <i>m.l (-ayaal, m.l/dh)</i> (<i>fiis.</i>) Durdur elektaroono oo ka soo baxa qotin tabanaha tuubbada madhan ee leh qotin tabane iyo qotin togan.	fallaag <i>m.l</i> <i>Nin fallaag ah.</i>	fallaairo <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Wax falliir ka jeexasho.
fallaagad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Naag fallaago noqotay.	fallis¹ <i>m.l</i> 1. Tartan lagu tartamo qiiimakordhin, badeeco la naadinayo. 2. <i>ld fallisid.</i>	fallis² <i>f.g1 (-say, -stay)</i> Ku f.: badeeco la naadinayo qiime la gaarsiiyey wax ku kordhin.
fallaagannimo <i>m.dh</i> Fallaago ahaansho.	fallisid <i>m.f.dh eeg fallis².</i> <i>ld fallis¹ (2).</i>	fallisid <i>m.f.dh eeg fallis².</i> <i>ld fallis¹ (2).</i>
fallaagayn <i>m.f.dh eeg</i> fallaagee.	fallooci <i>m.l/dh</i> 1. Dabci xun oo qof dadka ka dhex saarta. 2. F. ah: qof dabci xun oo aan dadka la heshiin karin.	fallooci <i>m.l/dh</i> 1. Dabci xun oo qof dadka ka dhex saarta. 2. F. ah: qof dabci xun oo aan dadka la heshiin karin.
fallaagee <i>f.g/mg2 (-geeyay, -geysay)</i> 1. (<i>fg</i>) Cid fallaago noqosho.	falmid <i>m.f.dh eeg</i> falan ² .	falmid <i>m.f.dh eeg</i> falan ² .
Cid fallaago ka dhigid. 2. (<i>fmg</i>) Cid fallaago noqosho.	fallanaa <i>m.f.dh eeg</i> falan ² .	fallanaa <i>m.f.dh eeg</i> falan ² .
fallaageyn <i>m.f.dh eeg</i> fallaagee.	fallanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> fallanaan.	fallanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> fallanaan.
fallaageys <i>m.l ld</i> fallaageyn.	fallnaq <i>m.l (-qyo, m.dh)</i> (<i>daaw.</i>) Hawl uu fuliyo, ogaanla'aan, xiriirkha ugu fudud ee unug maskaxeed iyo muruq. Sidaas darteed dareenka xannunka leh sida irbad mudid waxay keeneysa dhaqaq deg-deg ah oo faraha lala boodo inta maskaxdu ayan amar u soo dirin muruqii ay saameysan.	fallnaq <i>m.l (-qyo, m.dh)</i> (<i>daaw.</i>) Hawl uu fuliyo, ogaanla'aan, xiriirkha ugu fudud ee unug maskaxeed iyo muruq. Sidaas darteed dareenka xannunka leh sida irbad mudid waxay keeneysa dhaqaq deg-deg ah oo faraha lala boodo inta maskaxdu ayan amar u soo dirin muruqii ay saameysan.
fallaagnimo <i>m.dh ld</i> fallaaganimo.	fallniin <i>m.l ld</i> falid.	fallniin <i>m.l ld</i> falid.
fallaago <i>m.l.u</i> 1. Dad hubaysan oo dawlad ka fakaday oo duur ku jir ah; burcad. 2. Nin f. ah: qof ka mid ah dad hubaysan oo burcad ah.	falo <i>f.g3 (-ashay, -alatay)</i> Cid beer qodasho, beer falasho.	falo <i>f.g3 (-ashay, -alatay)</i> Cid beer qodasho, beer falasho.
fallaagoobid <i>m.f.dh eeg</i> fallaagow.	falooriin <i>m.dh (-nno, m.dh)</i> (<i>kiim.</i>) Curiye neef ah, aadna u firfircoon midabkiisuna yahay hurdi cagaaran kana tirsan haloojiinada (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyyaasha).	falooriin <i>m.dh (-nno, m.dh)</i> (<i>kiim.</i>) Curiye neef ah, aadna u firfircoon midabkiisuna yahay hurdi cagaaran kana tirsan haloojiinada (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyyaasha).
fallaagow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Fallago noqosho.	falsafad <i>m.dh ld</i> falsafad.	falsafad <i>m.dh ld</i> falsafad.
fallaar <i>m.dh (-ro, m.l)</i> 1. Bir yar, dhuuban, afka gammuun looga daabo, qaansooyinka laga gamo oo loo adeegsado dagaalka iyo ugaarsiga. 2. Nudo dhuudhuuban oo iftiinka qorraxda keena.	falsafada <i>xaqiiqaraadiska</i> <i>m.dh</i> (<i>fals.</i>) Falsafad ku salaysan helitaanka xaqiiqada oo ka baxsan mala awaalka.	falsafada <i>xaqiiqaraadiska</i> <i>m.dh</i> (<i>fals.</i>) Falsafad ku salaysan helitaanka xaqiiqada oo ka baxsan mala awaalka.
fallaar gaama <i>m.l (-rro ..., m.l)</i> (<i>fiis.</i>) Kaah birlab danabeeb ay si joogto ah u bixiyaan walxo kahfala marka ay walaxdu ku jirto kalaguurbu'eed.	falsafad <i>m.dh ld</i> falsafad.	falsafad <i>m.dh ld</i> falsafad.
fallaax <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> Qof waji iyo laab furan.	falsamaan <i>m.f.dh eeg</i> falsan.	falsamaan <i>m.f.dh eeg</i> falsan.
fallar <i>m.l.t (-rro, m.dh)</i> Wax siddeed meelood oo is le'eg loo qaybshey, meeshood; tumun. Tus. "Hasha la shireystay f. iga sii".	<i>ld</i> falsamaansho, falsami, falsamo.	<i>ld</i> falsamaansho, falsami, falsamo.
falleer <i>m.d ld</i> falleyr.	falsamaansho <i>m.l/dh ld</i> falsamaan.	falsamaansho <i>m.l/dh ld</i> falsamaan.
falleyr <i>m.dh (-ro, m.l)</i> Dillaac dhegaha xoolaha summad ahaan loogu yeelo.	falsami <i>m.dh ld</i> falsamaan.	falsami <i>m.dh ld</i> falsamaan.
falli <i>m.l</i> Nimco iyo khayr dheeraad ah o xag Ilaha laga bixiyo.	falsamo <i>m.dh</i> 1. Farsamo loo sameeyo hab quruxsan oo isha iyo uurku jeclaystaan. 2. <i>ld falsamaan.</i>	falsamo <i>m.dh</i> 1. Farsamo loo sameeyo hab quruxsan oo isha iyo uurku jeclaystaan. 2. <i>ld falsamaan.</i>
<i>ld</i> fadli¹.	falsan <i>f.mg4 (-amaa, -amayd)</i> Wax si qurxoon oo la jeclaysto loo sameeyey ahaansho.	falsan <i>f.mg4 (-amaa, -amayd)</i> Wax si qurxoon oo la jeclaysto loo sameeyey ahaansho.
falliir¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Cad yar oo ka dillaacay dhagax, qori, bir iwm.	falti <i>m.dh</i> 1. Digada lo'da. 2. Dhoobo adag oo dildillac leh.	falti <i>m.dh</i> 1. Digada lo'da. 2. Dhoobo adag oo dildillac leh.
falliir² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Qori, bir iwm in yar oo dhuuban ka jeexid.	falxad <i>m.dh</i> Wax la abshireysto oo nasiib wanaagsan.	falxad <i>m.dh</i> Wax la abshireysto oo nasiib wanaagsan.
falliiran¹ <i>f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)</i> Wax falliirmay noqosho.	falkumaan <i>m.f.dh ld</i> falfalkumaan.	falkumaan <i>m.f.dh ld</i> falfalkumaan.
falliiran² <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax falliirmay ahaansho.	falkumaansho <i>m.l/dh ld</i> falfalkumaan.	falkumaansho <i>m.l/dh ld</i> falfalkumaan.
falliirasho <i>m.f.dh eeg</i> fallaairo.	falkumi <i>m.dh ld</i> falfalkumaan.	falkumi <i>m.dh ld</i> falfalkumaan.
falliirid <i>m.f.dh eeg</i> falliir ² .	falkumo <i>m.dh ld</i> falfalkumaan.	falkumo <i>m.dh ld</i> falfalkumaan.
falliirmid <i>m.f.dh eeg</i> falliiran ¹ .	<i>ld</i> falkun <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> <i>ld</i> falfalkun.	<i>ld</i> falkun <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> <i>ld</i> falfalkun.
falliirnaan <i>m.f.dh eeg</i> falliiran ² .		
<i>ld</i> falliirnaansho.		
falliirnaansho <i>m.l/dh ld</i> falliirnaan.		

fan *m.l ld fən* (2).fan *m.l* 1. Xirfad bani-aadamku ku soo bandhigo ama ku matalo dareenka uu ka qabo dabeeccadda ama dhacdooyinka nolosha. 2. *ld fan*. Dusha gaadiidka, qaybta hore ama dambe ee alaabta yaryar la saaro.fanaajin *m.db.w eeg* fujaan. *ld faraajin*.fanadheer *m.db* Koor aan afrog ahayn.fanasho *m.f.db eeg* fano.fanax¹ *m.l* Meesha laba farood oo kasta iska galaan.fanax² *m.db (-nxo, m.l)* Laba fool oo kala durugsan inta u dhexeysa (ilkaha dadka).fanayn *m.f.db eeg* fanee. *ld fanaysi, fangelin, fangelis*.fanaysasho *m.f.db eeg* fanayso.fanaysi *m.l ld fanayn*.fanayso *fg3 (-stay, -satay)* Faras la fuushanyahay gadaal ka fuulid.fandambeed *m.l/db (-dyo, m.db)* Dusha xoolaha la rarto dhankeeda dambe.fandhaal *m.l (-llo, m.db)* Qaaddo qori ka samaysan.fandhaallaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax fandhaal la socdaan ahaansho (xeero).fandhaallaysnaan *m.f.db eeg* fandhaallaysan. *ld fandhaallaysnaansho*.fandhaallaysnaansho *m.l/db ld fandhaallaysnaan*.fandhar *fg1 (-ray, -rtay)* Meel malax ama godaxi ku jirto aayar furid. *ld findhir, findhiri*.fandharid *m.f.db eeg* fandhar. *ld findhirid, findhirin, findhiris*.fanee *fg2 (-neeyay, -naysay)* Faras la saaranyahay cid kale fan ka saarid. *ld fangeli*.fangal¹ *m.l* Faras la fuushanyahay oo fankiisa qof kale la fariisiyo. *ld fangeli*.fangal² *fg1 (-alay, -ashay; -geli)* Faras la fuushanyahay gadaal ka fuulid. *ld fansaar*³.fangar¹ *m.db* Meel wax ka go'ay daloolka ay yeelato. *ld fongor*¹ (3).fangar² *fg1 (-ray, -rtay)* Wax dalool u yeelid.fangaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax fangar leh ahaansho. *ld fongoran* (2).fangarid *m.f.db eeg* fangar².fangarnaan *m.f.db eeg* fangaran. *ld fangarnaansho*.fangarnaansho *m.l/db ld fangarnaan*.fangeli *fg2 (-iyay, -isay)* *ld fanee*.fangelid *m.f.db eeg* falgal². *ld fangal*¹.fangelin *m.db ld fanayn*.fangelis *m.l ld fanayn*.fangi *m.l.u (-yo, m.db)* (baay.) Koox ka tirsan dhirta yar oo aan lahayn cagaariye.fanhoraad *m.l (-dyo, m.db)* Dusha xoolaha la rarto dhankeeda hore ee garbaha xiga.faniin¹ *m.l ld finiin*¹.faniin² *f.mg1 (-nay, -ntay)* *ld finiin*².faniini *fg2 (-iyay, -isay)* *ld finiini*.faniiniid *m.db ld finiiniid*.faniinin *m.db ld finiinin*.faniinis *m.l ld finiinin*.faniinto *m.db* Nooc digirta ka mid ah, yaryar oo marka balaggeedu qallalo iskii u qarxada.fanjar *m.db ld janfar*.fanjeedi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Meel ka tegid.fanjeedin *m.f.db eeg* fanjeedi. *ld fanjeedis*.fanjeedis *m.l ld fanjeedin*.fanji-dile *m.l (-layaal, m.l/db)* (daaw.) Dawo lagu dilo fangaska.fanjooq *f.mg1 (-qay, -qday)* Dan la'aan meel muddo u taagnaan (cid).fanjooqi *fg2 (-iyay, -isay)* *ld fanqooji*.fanjooqid *m.f.db eeg* fanjooq.fanjooqin *m.f.db ld fanqoojin*.fanjooqis *m.l ld fanqoojin*.fanjooqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la fanjooqiyay ahaansho.fanjooqsanaan *m.f.db eeg* fanjooqsan. *ld fanjooqsanaansho*.fanjooqsanaansho *m.l/db ld fanjooqnsanaan*.fannaan *m.l (-niin/-nno, m.db)* 1. Nin masrax ka heesa. 2. Nin fanka ku xeel dheer.fannaanad *m.db (-do, m.l)* 1. Haweeney masrax ka heesta. 2. Haweeney fanka ku xeel dheer.fannid¹ *m.l ld fannid*.fannid² *fg1 (-day, -dday)* 1. Wax, wax kale ka dhex raadin. 2. Wax heerheer u kala saarid.fannidaad *m.db ld fannid*.fannidid *m.f.db eeg* fannid². *ld fannid*¹, *fannidaad*.fano *fg3 (-ntay, -natay)* Meel fuliddeedu dhib tahay, xeelad ku korid.fanqooji *fg2 (-iyay, -isay)* Wax, wax kale in yar kor uga qaadid. *ld fanqooqi*.fanqoojin *m.f.db eeg* fanqooji. *ld fanjooqin, fanjooqis, fanqoojin, fanqoojis*.fanqoojis *m.l ld fanqoojin*.fanqooq¹ *m.l* 1. Wax meel uu ku dhegganaa ka soo fuqay laakiin weli meel yar ka haysta.2. Fadhi aan salka dhuulka lagu hayn; kadaloob. 3. Wax meeshi ay saarnaayeen in yar kor uga kacay. 4. *ld fanqooqid*.fanqooq² *f.g/mg1 (-qay, -qday)* 1. Wax meel ay saarnaayeen ama ku dhegganaayeen in yar kor uga kicid. 2. Kadaloob u fariiasho.fanqooqid *m.f.db eeg* fanqooq². *ld fanqooq*¹ (4).

fanqooqsad <i>m.l ld</i> fanqooqsasho.	faq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday; fiqi) Hadal hoos isugu sheegid; shawrid.
fanqooqsasho <i>m.f.dh eeg</i> fanqooqso. <i>ld</i> fanqooqsad, fanqooqsi.	faqdiiran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) 1. Wax cararaya meel fog ka sii muuqasho. 2. Qof, qof kale oo hawl haya isagoo dul taagan kuurid. <i>ld fakiiran.</i>
fanqooqsi <i>m.l ld</i> fanqooqsasho.	faqdiirnaan <i>m.f.dh eeg</i> faqdiiran. <i>ld fakiirnaan, fakiirnaansho, faqdiirnaansho.</i>
fanqooqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Wax lagu fadhiyey in yar kor uga kicid.	faqdiirnaansho <i>m.l/dh ld</i> faqdiirnaan.
fansaar ¹ <i>m.l</i> 1. Alaabo yar oo aan cuslayn oo gaadiidka dheegga laga saaro marka la raraayo. 2. <i>ld fangelid.</i>	faqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld fiqi².</i>
fansaar ² <i>m.l</i> (<i>xis.</i>) Qaanuun xisaabeed ka dhexeeya laba urur (xaddi), kaas oo, kutirsane kasta oo ka mid ah ururka hore (horaad) uu ku aado kutrisane keliya oo ka mid ah ururka dambe (dambeed).	faqid <i>m.f.dh eeg</i> faq ² . <i>ld fiqid.</i>
fansaar ³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld fangal².</i>	faqiir ¹ <i>m.l</i> (-rro/fuqaraa, <i>m.dh</i>) Qof dan yar ah oo aan hanti lahayn; cayr, sabool.
fansaarid <i>m.dh ld</i> fangelid.	faqiir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Faqiir noqosho. <i>ld faqiirrow, faqiir².</i>
fansaar-is-haysta <i>m.l</i> (<i>xis.</i>) Fansaar aan ku dhicin isbeddel dhaqso ah marka doorsoomaha madax bannaan ee fansaarku uu kordho ama yaraado.	faqiirad <i>m.dh</i> Naag sabool ah.
fansaar-jibbaar <i>m.l</i> (<i>xis.</i>) Fansaarka $f(x) = e^{oo \text{ loo qoro } f(x) = \exp(x)}$. Wuxa kale oo loo isticmaalaan fansaarrada noocan oo kale ah, $ax, oo a \text{ ay tahay madoorsoome}$. Guud ahaan, waa fansaar leh doorsoomayaal loo jibaaxay jibbaar ahaan.	faqiiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid faqir ka dhigid. <i>ld faqiirtee.</i>
fansaar-labasaable <i>m.l</i> (<i>xis.</i>) Urur fansaarro oo leh astaamooyin u eg marka dhan laga eego kuwa fansaarrada tirignometeri waxaana lagu magacaabaa saynka labasaable ($\sinh(x)$), kosaynka labasaable ($\cosh(x)$) iwm. Wuxa la xiriiraan laba saab sida ay fansaarrada tirignometeriga ula xiriiraan goobada.	faqiirid <i>m.f.dh eeg</i> faqiir ² . <i>ld faqiirobid, faqrin, faqriyid.</i>
fansaar-tirigonometari <i>m.dh</i> (-rro ..., <i>m.l</i>) (<i>xis.</i>) Fansaarro leh qiime maangal sida $\sin(x), \cos(x)$ iyo $\tan(x)$ ee laga helo dheehashada qaar ka mid ah saamiyada dhinacyada saddex-xagal qumman.	faqiirin <i>m.f.dh eeg</i> faqiiri. <i>ld faqiirtayn.</i>
fantatiir ¹ <i>m.l ld</i> fantatiirid.	faqiirroobid <i>m.dh ld</i> faqiirid.
fantatiir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Xoog iyo dadaal badan iska doonid; istiilid. <i>ld wantatiir².</i>	faqiirrow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday) <i>ld faqiir².</i>
fantatiirid <i>m.f.dh eeg</i> fantatiir ² . <i>ld fantatiir¹, wantatiir¹, wantatiirid.</i>	faqiirtayn <i>m.f.dh eeg</i> faqiirtee.
fantax <i>m.dh</i> (-xyo, <i>m.l</i>) 1. Meel yar oo ka banaan wax qarkiis. 2. Leebka meesha boqonka laga saaro ee qabsata.	faqiirtee <i>f.g2</i> (-teeyay, -taysay) <i>ld faqiiri.</i>
fanteel <i>m.dh.kh</i> F. ah: dallaal (meel).	faqin <i>m.dh ld</i> fiqin.
fanteeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Meel firaqo ka dhigid.	faqis <i>m.l ld</i> fiqin.
fanteelin <i>m.f.dh eeg</i> fanteeli.	faqrad <i>m.dh</i> Qayb kastoo ka mid ah qaybo qoraal.
fanto <i>m.dh</i> (<i>daaw.</i>) Cudur jirka ku dhaca oo nabar oo dhacaan iyo malax lihi ka soo yaacaan oo goggooyaan.	faqri ¹ <i>m.l</i> 1. Hanti la'aan. 2. F. ah: qof aan hanti lahayn.
faq ¹ <i>m.l</i> Hadal hoos la isugu sheegid.	faqri ² <i>f.g1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) <i>ld faqiir².</i>
	faqrin <i>m.dh ld</i> faqiirid.
	faqrinnimo <i>m.dh</i> Faqri ahaansho.
	faqriyid <i>m.dh ld</i> faqiirid.
	faquuq ¹ <i>m.l</i> 1. Takoor; karatiil; karaantil. 2. <i>ld faquuqid.</i>
	faquuq ² <i>f.g1</i> (-qay, -qday) Wax ama qof takoored.
	faquuqan <i>f.mg4</i> (-qnaa, -qnayd) Nafley intii ay la nooleyd wax ka takooran ahaansho.
	faquuqid <i>m.f.dh eeg</i> faquuq ² . <i>ld faquuq¹</i> (2).
	faquuqnaan <i>m.f.dh eeg</i> faquuqan. <i>ld faquuqnaansho.</i>
	faquuqnaansho <i>m.l/dh ld</i> faquuqnaan.
	far ¹ <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Xubnaha dhuudhuban oo ciddiyuhu ku yaallaan oo gacmaha iyo cagaha dadku ku dhammaadaan middood. 2. Hab loo qoro af. 3. Jeex biyo marea ah. 4. Fandhaal 5. Xuruuf loo adeegsado qorista afka. 6. Hab farshaxan oo wax loo sameeyo.
	far ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Meel, jir iwm qalab caarad dhuuban ku qodid. 2. Cid farriin u dhiibid. 3. Cid amar siin.

faraaci¹ *m.l* Habeenka dayaxu xiddigta faraacaida la fadhiyo.
faraaci² *m.dh* Xiddigaha raqaha midkood.
faraajin *m.dh.w* eeg fujaan.
faraar *m.l* *ld* **faraar**.
faraasilad *m.dh* (-do, *m.l*) Shay wax lagu miisamo oo culayskiisu u dhigmo 16 kiilo ama 28 rodol. *ld* **faraasilo**.
faraasilo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) *ld* **faraasilad**.
faraati *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Shay farta la gashado xarrago darteed. 2. Ilmasidaha afkiisa (minka).
faraatikeen *m.l* Keenidda ilmasidka geelu foodda soo muujiyo.
farabbadan¹ *m.dh* *ld* **farammaggooggoo**.
farabbadan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax badan ahaansho.
farabbadi *m.dh* *ld* **farabbadnaan**.
farabbadnaan *m.f.dh* eeg farabbadan. *ld* **farabbadi**, **farabbadnaansho**, **farabbadni**.
farabbadnaansho *m.l/dh* *ld* **farabbadnaan**.
farabbadni *m.dh* Badnaanta wax tiradoodu badantahay. *ld* **farabbadnaan**.
farabbar¹ *m.l* 1. Carbin, agabar. 2. *ld* **farabarid**.
farabbar² *f.g1* (-ray, -rtay) Neef ugub oo curtay maalis oggolaysiin.
farabbarad *m.l* 1. Qof wax dhigasho bilaabay. 2. Qof farshaxannimo bilaabay.
farabbaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la farabaray ahaansho.
farabbarasho *m.f.dh* eeg farabaro. *ld* **farabarad**.
farabbarid *m.f.dh* eeg farabbar². *ld* **farabbar¹** (2).
farabbaro *f.g3* (-rtay, -ratay) Neef curtay agabarasho.
farabbax¹ *m.l.kh* F. ah: qof asluub xun, madax adag oo laga quustay. *ld* **farakabbax**, **farakalabbax** (1).
farabbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Qof wax laga quustay oo aan la saxi karin noqosho.
farabbaxsad *m.l* *ld* **farabbaxsasho**.
farabbaxsasho *m.f.dh* eeg farabbaxso. *ld* **farabbaxsad**, **farabbaxsi**.
farabbaxsi *m.l* *ld* **farabbaxsasho**.
farabbaxso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Cararid. 2. Ka f.: wax la hayey gacan ka fakasho. 3. U f.: qof inuu la dagaallamo qof kale u fakasho.
farabbixid *m.f.dh* eeg farabbax².
farac¹ *m.l* (-cyo, *m.dh*) 1. Durriyad. 2. Laan hay'adeed, bangi, xisbi iwm oo meel ka furan.
farac² *m.l* (-cyo, *m.dh*) (nax.) Habdhac uu erey uga soo farcamo mid kale. Tus. "fur + e -> fure".

farac-hunguri *m.l* (*daaw.*) Mid ka mid ah dhuumaha hawada ee sambabka. Hunguri cadku wuxuu u qaybsamaa laba f. h. oo waaweyn, iyada oo sambab waliba mid leeyahay kuwaas oo u sii kala qaybsama f. h. yaal yaryar, kaddibna noqda farac hunguri yarayaal.
farad *m.dh* (bot.) Timir laf yar oo aad u macaan oo leh midab guduud madow xigeen ah.
faraddaanyo *m.dh* *ld* **faratoonyo**. Faraha lugaha oo iin gaartey awgeed korka iska fuula.
faradduub *m.l* Khasab.
faradduug *m.l* Wax yar oo abaalmarin ahaan loo siiyo hawl la qabtay.
faradh *m.l* (-dho, *m.dh*) (*fiis.*) Summad F. Halbeegga Caalamiga (H.C.) ee madhxinta, waxana loo qeexaa madhxinta madhxiiye kasbaday saldanab 1 kuulam, marka keyd taraqiiisa la gaarsiiyey 1 foolt. F. waa halbeeg ka weyn istiicmaalka caadiga ah, waxana la qaataa jajabkiisa oo ay ka mid yihii biiko-f. (PF) iyo maykaro f. (μ F).
faradhaq¹ *m.l* *ld* **faraxal¹**.
faradhaq² *f.mg1* (-qay, -qday) *ld* **faraxal²**.
faradhaqad *m.l* *ld* **faraxalasho**.
faradhaqan *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) *ld* **faraxalan**.
faradhaqasho *m.dh* *ld* **faraxalasho**.
faradhaqid *m.dh* *ld* **faraxalid**.
faradhaqnaan *m.dh* *ld* **faraxalnaan**.
faradhaqnaansho *m.l/dh* *ld* **faraxalnaan**.
faradhaqo *f.mg3* (-qday, -qatay) *ld* **faraxalo**.
faradheere *m.l* Geed xididkiisa xoolaha loo qodo oo ay ku dhacarsadaan.
farafarayn *m.f.dh* eeg farafaree. *ld* **farafarays**.
farafarays *m.f.dh* *ld* **farafarayn**.
farafaree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Wax fara ku taataabasho.
farafootamid *m.f.dh* eeg farafootan².
farafootan¹ *m.l* Nooc legdinta ka mid ah.
farafootan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Qof, qof kale la legdamid.
faraggal *m.l* 1. (*daaw.*) Cudur faraha gala oo u yeela dhaawacyo aad u xanuun badan. 2. *ld* **farammar**. *ld* **fargal** (2).
faraggeli *f.g2* (-iyay, -isay) Wax si toos ah wax uga qabasho.
faraggelin *m.f.dh* eeg faraggeli. *ld* **faraggelis**.
faraggelis *m.l* *ld* **faraggelin**.
faraggirir *m.l* Gacanta dhabarkeeda oo cid lagu dhufuo. *ld* **faraggoror**, **farajirjir**.
faraggorgor *m.l* 1. Ciyaar carruureed. 2. Fiidda geeduhu ka fufaan. 3. Faraggirir.

faraggoys <i>m.db</i> (-syo, <i>m.l</i>) Nooc shimbiraha hilbunka ka mid ah; dafo.	farakuuhayn <i>m.db</i> 1. Shaqo socota oo markaas gacanta lagu hayo. 2. Qabashada si joogto ah hawl loo qabto. <i>ld</i> farakuuhays.
faraggubyo <i>m.db</i> 1. Faraha gacanta ama lugta oo gubta. 2. Abaal marin yar oo la siyo qof cunto kariyey.	farakuuhays <i>m.l ld</i> farakuuhayn.
faraggubyo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Faraha ka gubasho.	faral <i>m.lkh</i> f. ah: wax qasab ay qofka ku tahay in uu sameeyo (diinta).
faraggubyoood <i>m.fl eeg</i> faraggubyo.	faraley <i>m.db ld</i> Farammaggooggo; <i>ld</i> farooley.
faragguuto <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Wax yar oo far iyo suul lagu qaadi karo.	farallaab <i>m.l</i> In yar oo lacag ah oo hoos laysugu dhiibo.
farahal ¹ <i>m.l</i> Biyaha lagu farahasho.	farammaggaadho <i>m.db</i> Caro dhawaan; sabirdarro. <i>ld</i> farammaggaarto.
farahal ² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) U f.: gacmaha qofka mayrid.	farammaggaarto <i>m.db ld</i> farammaggaadho.
farahalasho <i>m.f.dh eeg</i> farahalo.	farammaggooggo <i>m.db</i> (<i>c.nafl.</i>) Bahal jaadad badan leh oo badda ku nool oo leh jir buufimo yar la moodo iyo siddeed lugood ama gacmood oo dhuudhuuban oo hoos u jeeddada ku leh gooboyin yaryar oo wax ku dhega ama nuuga. <i>ld</i> farammuggo, faraley (1), farabbadan ¹ .
farahalid <i>m.f.dh eeg</i> farahal ² .	farammar <i>m.l</i> 1. Wax gacanta la geliyo ama lagu duubo marka hawl adag la qabanayo. 2. <i>ld</i> faraggal.
farahalo <i>f.mg3</i> (-ashay, -alatay) Gacmaha iska mayrid.	farammaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) 1. Qof aan hanti lahayn ahaansho. 2. Wax farammar leh ahaansho (qof). 3. Qof aan gacanta wax ugu jirin ahaansho (hub, lacag iwm).
farajannayn <i>m.f.dh eeg</i> farajannee.	farammarnaan <i>m.f.dh eeg</i> farammaran. <i>ld</i> farammarnaansho.
farajannaysad <i>m.l ld</i> farajannaysasho.	farammarnaansho <i>m.l/dh ld</i> farammarnaan.
farajannaysasho <i>m.l/dh eeg</i> farajannayso. <i>ld</i> farajannaysad, farajannaysi, farajucsad, farajucs	farammarooji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ka f.: qof wax gacanta ugu jirey xoog uga qaadid. <i>ld</i> farammaroori.
farajannaysi <i>m.l ld</i> farajannaysasho.	farammaroojin <i>m.f.dh eeg</i> farammarooji. <i>ld</i> farammaroorin.
farajannayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Faraha xubnooda jucasho. <i>ld</i> farajucso.	farammarooqsad <i>m.l ld</i> farammarooqsasho.
farajannee <i>f.g2</i> (-neeyay, -naysay) Xubnaha faraha jucin.	farammarooqsasho <i>m.f.dh eeg</i> farammarooqso. <i>ld</i> farammarooqsad, farammarooqsi, faraammaroorsad, fa
farajirjir <i>m.l ld</i> faraggirgir.	farammarooqsi <i>m.l ld</i> farammarooqsasho.
farajucsad <i>m.l ld</i> farajannaysasho.	farammarooqso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Ka f.: qof wax gacanta ugu jirey xoog uga qaadasho. <i>ld</i> farammarooro.
farajucsasho <i>m.db ld</i> farajannaysasho.	farammaroori <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> farammarooji.
farajucsi <i>m.l ld</i> farajannaysasho.	farammaroorin <i>m.db ld</i> farammaroojin.
farajucso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> farajannayso.	farammaroorsad <i>m.l ld</i> farammarooqsasho.
farakabbax <i>m.l.kh ld</i> farabbax ¹ .	farammaroorsasho <i>m.db ld</i> farammarooq-
farakacayaar ¹ <i>m.l</i> Isjiidjiid ama legdan aan dhab ahayn oo dheeldheel loo sameeyo.	sasho.
farakacayaar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Isjiidjiid ama legdan aan dhab ahayn dheeldheel u samayn.	farammaroorsi <i>m.l ld</i> farammarooqsasho.
farakacayaarid <i>m.f.dh eeg</i> farakacayaar ² .	farammaroorsa <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> farammarooqso.
farakalabbax <i>m.l ld</i> 1. <i>ld</i> farabbax ^{1,2} . <i>ld</i> farakalabbixid.	farammayr <i>m.l ld</i> faraxal ¹ .
farakalabbax <i>m.l ld</i> Faro ka qaadidda cid faraha laga qado; dayrin. <i>ld</i> farakalabbax (2).	farammayrasho <i>m.db ld</i> faraxalasho.
farakannax ¹ <i>m.l ld</i> farkannax ¹ .	farammayro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) <i>ld</i> faraxalo.
farakannax ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) <i>ld</i> farkannax.	
farakannaxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> farkannaxsan.	
farakannaxsanaan <i>m.db ld</i> farkannaxsanaan.	
farakannaxsanaansho <i>m.l/dh ld</i> farkannaxsanaan.	
farakannixid <i>m.db ld</i> farkannixid.	
farakh <i>m.l</i> (-khyo/furuukh, <i>m.db</i>) Ilma aan meher xalaal ah ku dhalan; wacal; garac.	

farammuggo *m.db ld farammagooggo.*

faran¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* *ld fartoos.*

faran² *f.mg4 (-maa, -nayd)* 1. Wax farriin la faray ahaansho. 2. Wax fandharan ahaansho (nabar).

farandulle *m.l Orod labada gacmood iyo labada addin dadku ku ordo.* *ld firindiglo.*

farandullee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Lugo iyo gacmo wada jira ku ordid (dad). *ld firindiglee.*

farandulleyn *m.f.db eeg farandullee.* *ld farandulleyes, firindigleyn, firinndigleys.*

farandulleyes *m.l/ld farandulleyn.*

faranfar *m.l (-rro, m.db) (c.nafl.)* Naasley yar, god uu dhulka ka qotay ku nool oo leh laba ilig oo dhaadheer iyo af dhuuban. *ld ferenfer.*

farafardayn *m.f.db eeg faranfardee.*

farafardee *f.mg2 (-deeyay, -daysay)*

1. Faranfardo samayn, birlinbirqayn. 2. Kor u boodbooodid (siiba kalluunka marka biyaha laga soo saaro).

faranfardo *m.db Orod boodbooodid leh oo ay sameeyaan xoolaha iyo carruurtu xilliyada barwaqaqada ah.*

faranj *m.l.kh ld ferenji.*

faranjiyad *m.db.kh ld ferenjiyad.*

frankaboolo *m.db (-ooyin, m.l)* Waraq boosto ee yar oo lagu dhejiyo baqshadaha dushooda.

faraq¹ *m.l (-qyo, m.db)* 1. Daliigo yaryar oo badan oo laamaha geeduhu yeeshaan; raamo. 2. Dun soohan ama wax u eg oo maryaha dacalkooda iyo alaabadii kaloo la qurxina hayo loo yeelo oo laga lullulo; bul; taarash.

faraq² *m.l (xis.)* Inta ay laba xaddi is-dheeryihii amma jawaabta la helo marka laba xaddi amma tibaax la kala gooyo. *ld farqi.*

faraqaad *m.l 1. Qaadidda raadka faraha siiba kuwa gacanta iyada oo lagu sameeynayo xaanshi iwm dushooda si dembi iwm ee uu qofku galay loo raadsho.* 2. *ld farqaadid.*

faraqaad¹ *m.l.u 1. Dagaal lays farasaaro.* 2. Tuugo aan weynayn. 3. Qof baara faraha dadka dembiyada lagu soo eeddeeyo. 4. *ld farqaadid.*

faraqaad² *f.mg1 (-day, -dday)* U f.: cid dagaal ku billabid.

faraqaadid *m.f.db eeg faraqaad².* *ld faraqaad¹ (4).*

faraqabsi *m.l 1. Ul yar, dhagax iwm oo la qaato si aan loo fara marraan.* 2. Lacag yar oo cid safreyso la siyo.

faraqaris *m.l Cabbir da'mada roobka lagu cabbiro oo rays-qotonku faraha dhedooda le'egyahay. ld faraqarrar¹ (3).*

faraqarrar¹ *m.l 1. Fantaxda u dhaxeysa faraha naflyda. 2. Cudur faraha dhedooda ku dhaca oo dhaliya dhaawac xanuun badan.* 3. *ld faraqaris.*

faraqarrar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Faraha dhedooda nabarro ku yeelasho.

faraqarrarid *m.f.db eeg faraqarrar².*

faraqarrarsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax faraqarraray ahaansho.

faraqarrarsanaan *m.f.db eeg faraqarrarsan.* *ld faraqarrarsanaansho.*

faraqarrarsanaansho *m.l/ld ld faraqarrarsanaan.*

faraqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax faraq leh ahaansho.

faraqsanaan *m.f.db eeg faraqsan.* *ld faraq-sanaansho.*

faraqsanaansho *m.l/ld ld faraqsanaan.*

faraqxirasho *m.f.db eeg faraqxiro.*

faraqxiro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Ku f.: saaxiibnimo awgede cid ula socosho.

faras *m.l (-rdo/-rso, m.l)* 1. *(c.nafl.)* Naasley qurxan, dheereysa, afar addin leh, guudka iyo qanaanta halab dheer oo jilicsan ku leh oo loo aadeegasado fuulidda, rarashada iyo falashada beeraha. 2. Fardaha kooda lab.

farasaar¹ *m.l 1. Dagaal laba qof ka dhex dhaca oo aan wax weyn lays gaarsiin.* 2. Lacag yar oo horumarin ahaan la isu siyo. 3. *ld farasaarid.*

farasaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Dagaal aan weyneyn cid u geysasho.

farasaarid *m.f.db eeg farasaar².* *ld farsaar¹ (3).*

farasayr *f.mg1 (-ray, -rtay)* Ku f.: si kama dambays ah wax u diidid.

farasayrid *m.f.db eeg farasayr.*

farasho *m.f.db eeg faro.* *ld faarasho.*

farasmagaale *m.l/ld farasmagaalo.*

farasmagaalo *m.db Bartamaha magaalada.* *ld farasmagaale.*

faratoonyo *m.db ld faraddaanyo.*

farax¹ *m.l Dareen nayaayiro iyo naallo leh.* *ld faarax¹.*

farax² *f.mg1 (-rxay, -raxday; -rxi)* *ld faarax².*

faraxal¹ *m.l Biyo yar oo faraha lagu dhaqo.* *ld faradhaq¹, farammayr.*

faraxal² *f.mg1 (-alay, -ashay)* Cid gacmo u dhaqid. *ld faradhaq².*

faraxalad *m.l/ld faraxalasho.*

faraxalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax farahiisu dhaqanyihii ahaansho. *ld faradhaqan.*

faraxalasho <i>m.f.db eeg</i> faraxalo. <i>ld</i> faradhaqad, faradhaqasho, farammayrasho, faraxalad	fardadhaari <i>m.l (-iyo, m.db)</i> Nin fardaha aad u yaqaan.
faraxalid <i>m.f.db eeg</i> faraxal ² . <i>ld</i> faradhaqid.	fardadhcisi <i>m.l</i> Nooc ciyaaraha dhallinyarada ka mid ah.
faraxalnaan <i>m.f.db eeg</i> faraxalan. <i>ld</i> faradhaqnaan, faradhaqnaansho, faraxalnaansho.	fardafuu ¹ <i>m.l</i> 1. Aqoon loo adeegsado sida fardaha loo fuulo. 2. F. ah: qof ku xeel dheer sida fardaha loo fuulo.
faraxalnaansho <i>m.l/db ld</i> faraxalnaan.	fardafuu ² <i>f.g1 (-uulay, -uushay)</i> Faras dusha ka korid.
faraxalo <i>f.mg3 (-ashay, -alatay)</i> 1. Biyo faro ku dhaqasho. 2. Ka f.: hawl lagu guda jirey ebyid. <i>ld</i> faradhaqo, farammayro.	fardafuulid <i>m.f.db eeg</i> fardafuu ² . <i>ld</i> fardafuulid.
faraxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax farax dareemaya ahaansho. <i>ld</i> faaraxsan, farxaansan.	fardafuulis <i>m.db ld</i> fardafuulid.
faraxsanaan <i>m.f.db eeg</i> faraxsan. <i>ld</i> faaraxsanaan, faaraxsanaansho, faraxsanaansho.	fardhexo <i>m.db</i> Farta u dhexeysa murugsatada iyo kayarada.
faraxsanaansho <i>m.l/db ld</i> faraxsanaan.	fardo <i>m.l.w eeg</i> faras.
faraxumee <i>f.g2 (-meeyay, -meysay)</i> Qof dumar ah oo aan kugu mehersanayn si qasab ah ugu tegid.	fardooley ¹ <i>m.db.u</i> 1. Rag fardo leh ama fuli yaqaan. 2. Ciidan hubaysan oo fardaha ku dagaala.
faraxumeyn <i>m.f.db eeg</i> faraxumee. <i>ld</i> faraxumo (2).	fardooley ² <i>m.db.u (taar)</i> Qarniyadii dhexe waxaa loo yihiin askari, badanaa ka dhasha dabaqadda sare, una shaqeeya boqorka ama taliya waqtiyada dagaalka.
faraxumo <i>m.db</i> 1. Tuugo iyo wax qaadqaad. 2. <i>ld</i> faraxumeyn.	faree <i>f.g2 (-reeyay, -raysay)</i> Cunto, cabid iwm faro dhex gelin.
faraxunsho <i>m.db</i> 1. Summad xoolaha lagu dhigo oo raadka xuunshada u eg. 2. Qof fulay ah. 3. Geed abaareed, leh laamo dhuudhuuban oo la cuno.	farfar ¹ <i>m.l</i> 1. F. ah: meel biyo dhow oo laasaka laga qoto; xaarxaar. 2. Furuqdhnoon. <i>ld</i> faarfaar ¹ .
farayar <i>f.mg4 (-raa, -rayd)</i> Wax aan tiro badnayn ahaansho.	farfar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Dix biyo ka gureen iwm qodqodid. <i>ld</i> faarfaar ² .
farayaraan <i>m.f.db eeg</i> farayar. <i>ld</i> farayaraansho, farayari, farayaro.	farfarid <i>m.f.db eeg</i> farfar ² . <i>ld</i> faarfaarid.
farayaraansho <i>m.l/db ld</i> farayaraan.	fargad ¹ <i>m.l ld</i> fargasho.
farayaraysasho <i>m.f.db eeg</i> farayarayso. <i>ld</i> farayaraysi.	fargad ² <i>m.db (-do, m.l)</i> Keebka buntukha.
farayaraysi <i>m.l ld</i> farayaraysasho.	fargal <i>m.l</i> 1. (-llo, <i>m.db</i>) <i>ld</i> fargashi. 2. <i>ld</i> faraggal.
farayarayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Ku f.: wax si wanaagsan u farsamayn.	fargan <i>m.l (-nno, m.db)</i> 1. Qori yar, farraaro leh oo labadiisa farraar isugu xiranyihiin cijir laga gamo quruurux, fud iwm; farlaash. 2. Ciyaar carruureed.
farayari <i>m.db ld</i> farayaraan.	fargannax ¹ <i>m.l ld</i> farkannax.
farayaro <i>m.db ld</i> farayaraan.	fargannax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> <i>ld</i> farkannax ² .
farayn <i>m.f.db eeg</i> faree. <i>ld</i> farays.	fargannaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> farkannaxsan.
farays <i>m.l ld</i> farayn.	fargannaxsanaan <i>m.db ld</i> farkannax-sanaan.
farbarasho <i>m.db</i> 1. Barashada qoridda iyo akhrinta ee af. 2. Aqoonta qaabbilsan qurxinta habka qoridda.	fargannaxsanaansho <i>m.l/db ld</i> farkannax-sanaan.
farbaro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Qof wax dhigasho billaabid. 2. Qof farshaxannimo billaabid.	fargannixid <i>m.db ld</i> farkannixid.
farcamid <i>m.f.db eeg</i> farcan ² .	fargashi <i>m.l</i> Kaatun, faraanti. <i>ld</i> fargal (1).
farcan ¹ <i>m.l</i> 1. Abbayaalkii laga soo unkamay. 2. Badasho; tarmid.	fargasho <i>m.f.db eeg</i> fargo. <i>ld</i> fargad ¹ , fergad, fergasho, fergad, fergasho.
farcan ² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> 1. Wax tarmay noqosho. 2. Ka f.: wax meel ka soo unkamay noqosho.	fargax <i>m.l</i> Foolbeenaad, fooldiin (hasha geela).
	fargeeto <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Shay maacuunka ka mid ah, faro leh oo loo adeegsado in wax lagu cuno. 2. Faraley.
	fargo <i>f.mg3 (-gaday, -gatay)</i> 1. Nafley sii dhimaynaysa galgalasho. 2. Nafley la hayo, si

ay u baxsato awgeed dhaqdhaqaaq xoog leh samayn. <i>ld fergo, firgo.</i>	farma' <i>m.db.sh.r</i> Si kedis iyo degdeg ah oo loo boodo ama loo ordo. <i>ld farmac.</i>
farid <i>m.f.db eeg far²</i> . <i>ld faarid.</i>	farmajo <i>m.db</i> Cunto laga sameeyo caano la garooriyey lana qallajiyay.
fariid <i>m.l</i> 1. Nin karti iyo caqli badan; diric. 2. (<i>fk</i>) Waa tahay, waa hagaag.	farmac <i>m.db.sh.r</i> <i>ld farma'</i> .
farriada <i>m.db.kh</i> F. ah: haweeney karti iyo caqli badan.	farmashiye <i>m.l</i> (<i>-yayaal, m.l/db</i>) Dukaanka daawooyinka lagu iibyo. <i>ld farmasi.</i>
faridnimo <i>m.db</i> Fariid ahaansho.	farmasi <i>m.l</i> <i>ld farmashiye.</i>
fariin <i>m.l</i> Qalab baabuurka ku samaysan oo loogu talaggalay inuu joojiyo ama hakiyo socodka baabuurka.	farmi¹ <i>m.l</i> Culaab la saaro maraakiibta markay faaruqa tahay si loo dheellitiro culayskooda.
fariisad <i>m.l</i> <i>ld farriisasho.</i>	farmi² <i>f.g1</i> (<i>-iyay, -iday; -iyi</i>) Markab faaruq ah si miisaankiisa la isugu dheellitiro culays saarid.
fariisasho <i>m.f.db eeg</i> fariiso. <i>ld fadhiisad, fadhiisasho, fariisad.</i>	farmid <i>m.db</i> <i>ld fartoomid.</i>
fariisi <i>f.g2</i> (<i>-iyay, -isay</i>) 1. Wax salka dhul u dhigid. 2. Cid fadhi ku soo dhaweyn. 3. Ka f.: cid shaqo ka joojin. 4. Caano iwm garoorin. <i>ld fadhiisi.</i>	farmiyid <i>m.f.db eeg</i> farmi ² .
fariisin¹ <i>m.f.db eeg</i> fariisi. <i>ld fadhiisin¹.</i>	farmuq <i>f.g1</i> (<i>-qay, -qday</i>) Cid wax ku tuhmid.
fariisin² <i>m.l</i> 1. Meel xoolo ama dad la dejiyey. 2. Hantida ugu horreysa ee macallin quraan laga siyo arday markaas loo keenay. 3. Dhanka laga fariisto lo'da marka la lisayo. 4. Mingis-seeridda marxaladda labaad. <i>ld fadhiisin².</i>	farmuqid <i>m.f.db eeg</i> farmuq.
fariiso <i>f.g/mg3</i> (<i>-stay, -satay</i>) 1. (<i>f.g</i>) Salka meel saarid. 2. (<i>f.mg</i>) Dareere garoorid. 3. (<i>f.mg</i>) Ka f.: wax ka joogsasho. <i>ld fadhiiso.</i>	farnaan <i>m.f.db eeg</i> faran ² . <i>ld farnaansho.</i>
farjaawi <i>f.mg2</i> (<i>-iyay, -isay</i>) <i>ld jaawi².</i>	farnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld farnaan.</i>
farjaawin <i>m.db</i> <i>ld jaawin.</i>	faro <i>f.g/lg3</i> (<i>-rtay, -ratay</i>) 1. Wax fandharasho. 2. Cid farriin u dhiibasho.
farjaawis <i>m.l</i> <i>ld jaawin.</i>	faroleey <i>m.db</i> Qalab bir ah oo daab dheer oo qori ah leh oo beeraha looga shaqeyyo. <i>ld faraley (2).</i>
farjaw <i>m.l</i> <i>ld jaawo.</i>	farow <i>m.l</i> (<i>-wyo, m.db</i>) 1. Gammaan dibadeed, leh midab isugu jira diillimo caddaan iyo madow ah oo laga helo Afrika kaliya. 2. Xoolaha aadka u cayila. 3. Xararka raraada lagu dhigo jaad ka mid ah.
farjawi <i>f.mg2</i> (<i>-iyay, -isay</i>) <i>ld jaawi².</i>	farqi¹ <i>m.l</i> Kala duwanaanta laba wax ama ka badan leeyihi. <i>ld faraq.</i>
farjawiin <i>m.db</i> <i>ld jaawin.</i>	farqi² <i>f.g2</i> (<i>-iyay, -isay</i>) Wax faraq u yeelid.
farjavis <i>m.l</i> <i>ld jaawin.</i>	farqin <i>m.f.db eeg</i> farqi ² . <i>ld farqis.</i>
farkannax¹ <i>m.l</i> Dareen cabsi leh oo qofka ku dhaliya in uu wax gacmahiisa ku jira xukumi kari waayo. <i>ld farkannax¹, fargannax¹.</i>	farqis <i>m.l</i> <i>ld farqin.</i>
farkannax² <i>f.mg1</i> (<i>-xay, -xday</i>) Dareen cabsi leh oo qofka ku dhaliya in uu wax gacmahiisa ku jira xukumi kari waayid. <i>ld farkannax², fargannax².</i>	farraar <i>m.l/db</i> (<i>-rro, m.db</i>) Labada ganood ee ul, hangool, iwm hal cirif ku leeyahay midkood. <i>ld faraar.</i>
farkannaxsan <i>f.mg4</i> (<i>-naa, -nayd</i>) Wax farkannax hayo ahaansho. <i>ld farakannaxsan, fargannaxsan.</i>	farraarre <i>m.l</i> Meereeyeyaasha u dhexeeyaya dhulka iyo cirjeexda midkood; Mariikh.
farkannaxsanaan <i>m.f.db eeg</i> farkannaxsan. <i>ld farakannaxsanaan, farakannaxsanaansho, fargannaxsa</i>	farriin <i>m.dh</i> (<i>-iimo, m.l</i>) Hadal aan qorray oo qof loo dhiibo si uu u gaarsiyo qof kale; adeeg.
farkannaxsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld farkannax-sanaan.</i>	farriiq¹ <i>m.l</i> 1. Butaaco, firdhad, finnin. 2. Tarriiq, dillaac.
farkannixid <i>m.f.db eeg</i> farkannax ² . <i>ld farakannixid, fargannixid.</i>	farriiq² <i>f.g/mg1</i> (<i>-qay, -qday</i>) 1. (<i>f.g</i>) Dareere yar meel ka soo dhiijin. 2. (<i>f.mg</i>) Dareere yar meel ka soo dhiiqid.
farkuddoон <i>m.l/kh</i> F. ah: wax si loo helo adagtahay; dhif, naadir.	farriiqid <i>m.f.db eeg</i> farriiq ² .
	farriiqo <i>m.db</i> <i>ld farriiq¹ (1).</i>
	farsamabarad <i>m.l</i> (<i>-dyo, m.db</i>) Qof xirfad baranaya.
	farsamadhaari <i>m.l/kh</i> F. ah: qof farsamo aad u yaqaan.

farsamaxumaan <i>m.db eeg</i> farsamaxun. <i>ld</i> farsamaxumaansho, farsamaxumi, farsamaxumo.	faruurnaan <i>m.f.db eeg</i> faruuran ² . <i>ld</i> faruurnaansho.
farsamaxumaansho <i>m.ll/db ld</i> farsamaxumaan.	faruurnansho <i>m.ll/db ld</i> faruurnaan.
farsamaxumi <i>m.db ld</i> farsamaxumaan.	faruurxir ¹ <i>m.l</i> 1. Xarig yar oo layskula xiro faruurta awrta iyo hoggaanka. 2. <i>ld</i> faruurxirid.
farsamaxumo <i>m.db ld</i> farsamaxumaan.	faruurxir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Awr xarig faruur kaga xirid.
farsamaxun <i>f.mg4</i> (-umaa, -umayd) Wax farsamo gacanta lagu sameeyo iin lahaansho.	faruurxiran <i>f.mg4</i> (-ruraa, -rnayd) Wax faruur laga xirey ahaansho (awr).
farsamayaqaan <i>m.l (-nno, m.db)</i> Qof farsamo gaar ah oo gacanta laga qabto aqoon u leh.	faruurxirid <i>m.f.db eeg</i> faruurxir ² . <i>ld</i> faruurxir¹ (2).
farsamayaqaannimo <i>m.db</i> Farsamayaqaan ahaansho.	faruurxirnaan <i>m.f.db eeg</i> faruurxiran. <i>ld</i> faruurxirnaansho.
farsamayn <i>m.f.db eeg</i> farsamee.	faruurxirnaansho <i>m.ll/db ld</i> faruurxirnaan.
farsamaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la farsameeyeh ahaansho.	farxaan <i>m.l.kh</i> F. ah: qof farxadi hayso.
farsamaysnaan <i>m.f.db eeg</i> farsamaysan. <i>ld</i> farsamaysnaansho.	farxaanad <i>m.dh.kh</i> Haweeney farxadi hayso.
farsamaysnaansho <i>m.ll/db ld</i> farsamaysnaan.	farxaansan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> faraxsan.
farsamee <i>f.g2</i> (-meyay, -maysay) Hawl tab iyo aqoon u baahan qabasho.	farxaansanaan <i>m.dh ld</i> faraxsanaan.
farsamo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Aqoon iyo tab lagu qabto hawlgacmeed.	farxaansanaansho <i>m.ll/db ld</i> faraxsanaan.
farshaxan <i>m.l</i> 1. Fanka qoridda, aslidda, soohidda, falkinta iwm. 2. Qof fanka qoridda, aslidda iwm aad u yaqaan.	farxad <i>m.dh ld</i> farax¹.
farshaxannimo <i>m.db</i> Farshaxan ahaansho.	farxamid <i>m.f.db eeg</i> farxan ¹ .
farshiid <i>m.db</i> Dhalo aad u yar oo subagga, salidda iwm lagu cabbiro.	farxan ¹ <i>f.mg1</i> (-xamay, -xantay; -xmi) Miro kuwa kale ku darsan noqosho.
farsho <i>m.db</i> Waab alaaboo kala geddisan lagu iibyo. <i>ld</i> firsho (1).	farxan ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Miro wax kale ku darsan ahaansho.
farsug <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Farqoraal sixtaankeeda sugid.	farxanaan <i>m.f.db eeg</i> farxan ² . <i>ld</i> farxanaansho.
farsug <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Arday in looxa macallinku cashar ugu qoro sugid.	farxanaansho <i>m.ll/db ld</i> farxanaan.
farsugid <i>m.f.db eeg</i> farsug.	farxi <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) Ka f.: cid farxad gelin.
farsugid <i>m.f.db eeg</i> farsug.	farxid <i>m.f.db eeg</i> farax ² . <i>ld</i> faarxid.
fartoomid <i>m.f.db eeg</i> fartoon. <i>ld</i> farmid.	farxin <i>m.f.db eeg</i> farxi.
fartooin <i>f.mg1</i> (-oomay, -oontay; -oomi) Sidii loo baahnaa amar u qaadasho (qof). <i>ld</i> faran¹.	farxumaan <i>m.f.db eeg</i> farxun. <i>ld</i> farxumaansho.
faruuri ¹ <i>m.l</i> Cirir.	farxumaansho <i>m.ll/db ld</i> farxumaan.
faruuri ² <i>m.db (-ro/-ryo, m.l)</i> 1. Labada bushumood oo afka nafleyda middood. 2. (daaw.) Kala jeex faruurta sare ku sameysma iin awgeed.	farxumi <i>m.db</i> 1. Hab qoraal-gacmeed oo qof wax u qoro oo ay adagtahay si loo akhriyo. 2. Hab aan quruxsanayn oo qof u sameeyo farshaxan. <i>ld</i> farxumo.
faruur ³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Hoore (sida biyaha iwm) marin u dillaacin. 2. Bushin dillaacin.	farxumo <i>m.db ld</i> farxumi.
faruuran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay; -rmi) Wax meel weyn dillaacsaday noqosho (hoore).	farxun <i>f.mg4</i> (-umaa, -umayd) 1. Qof qoraal- gacmeedkiisa si loo akhriyo ay adagtahay ahaansho. 2. Qof farshaxannimadiisu aanay wanaagsanayn ahaansho.
faruuran ² <i>f.mg4</i> (-ruraa, -rnayd) Wax faruur dillaacsan leh ahaansho.	faryaro <i>m.db</i> Gacmaha iyo lugaha farahooda midda ugu yar.
faruurid <i>m.f.db eeg</i> faruur ³ .	fas <i>m.l (-sas, m.l)</i> 1. <i>ld</i> fad (3). Dhagxaanta qaaliga ah cad laga gooyo oo fargashiyada lagu dhejiyo si ay u yeeshaan qurux. 2. Waraaqaha turubka inta tobanle ka sarreysa. 3. Warqad turub oo aan la qaban karin.
faruurmud <i>m.f.db eeg</i> faruuran ¹ .	fasaaxad <i>m.db</i> Hadal kari ogaan; codkarnimo. <i>ld</i> fasaaxo.
	fasaaxo <i>m.db ld</i> fasaaxad.

fasahaad¹ *m.db* 1. Dawga toosan oo laga leexo. 2. Kibir.

fasahaad² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Dawga toosan ka weecasho. 2. Kibrid.

fasahaadi *fg2* (-iyay, -isay) 1. Dawga toosan ka weecin. 2. Cid kibrin.

fasahaadid *m.f.db eeg* fasahaad².

fasahaadin *m.f.db eeg* fasahaadi. *ld* **fasahaadis**.

fasahaadis *m.l* *ld* **fasahaadin**.

fasahaadsan *f.mg4* (-sanaa, -sanayd) Wax fasahaaday ahaansho.

fasahaadsanaan *m.f.db eeg* fasahaadsan. *ld* **fasahaadsanaansho**.

fasahaadsanaansho *m.l/ld* *ld* **fasahaadsanaan**.

fasakh¹ *m.l* Furidda haweeney laga furo saygeeda isaga oo aan ogeyn ama ka raali ahayn. *ld* **fasakhid**.

fasakh² *f.g/mg1* (-khay, -khday) 1. (f.g) Haweeney saygeeda oo aan ogeyn ama raali ka ahayn furid (qaall). 2. (f.mg) Dhar iwm liibixid. *ld* **fasaq²**.

fasakhan¹ *f.mg1* (-khmay, -khantay; -khmi) Wax liinbaxay noqosho (dhar iwm). *ld* **fasaqan¹**.

fasakhan² *f.mg4* (-khnaa, -khnayd) Wax la fasakhay ahaansho. *ld* **fasaqan²**.

fasakhasho *m.f.db eeg* fasakho. *ld* **fasaqasho**.

fasakhid *m.f.db eeg* fasakh². *ld* **fasakh¹**, **fasaq¹**, **fasaqid**.

fasakhmid *m.f.db eeg* fasakhan¹. *ld* **fasaqmid**.

fasakhnaan *m.f.db eeg* fasakhan². *ld* **fasakhnaansho**, **fasaqnaan**, **fasaqnaan-sho**.

fasakhnaansho *m.l/ld* **fasakhnaan**.

fasakho *f.g3* (-khday, -khatay) Haweeney saygeeda oo aan ogeyn ama ka raalli ahayn iska furid. *ld* **fasaqo**.

fasal *m.l* (-llo, *m.db*) 1. Qaybaha buug leeyahay midkood. 2. Heerarka waxbarashada dugsiga midkood. 3. Xilli wax la beeri karo.

4. Dalagga hal xilli beer ka soo go'a.

fasaleeti *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. Maro yar oo afka lagu tirto. 2. Maro yar oo midabo leh oo haweenku madaxa saartaan; masar. *ld* **safaleeti**.

fasaq¹ *m.l* *ld* **fasakhid**.

fasaq² *f.g/mg1* (-qday, -qatay) *ld* **fasakh²**.

fasaqan¹ *f.mg1* (-qnaa, -qnayd) *ld* **fasakhan¹**.

fasaqan² *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) *ld* **fasakhan²**.

fasaqasho *m.db* *ld* **fasakhasho**.

fasaqid *m.db* *ld* **fasakhid**.

fasaqmid *m.db* *ld* **fasakhmid**.

fasaqnaan *m.db* *ld* **fasakhnaan**.

fasaqnaansho *m.l/ld* *ld* **fasakhnaan**.

fasaqo *f.g3* (-qday, -qatay) *ld* **fasakho**.

fasas¹ *m.l* 1. (*daaw*) Caallir dhaawac yeesho. 2. F. ah: neef si wada jir ah loo qasho, qofkii lahaana hadhow si wadajir ah loogu gudo.

fasas² *f.mg1* (-say, -stay) (*daaw*) Dhaawac caallirid.

fasasi *fg2* (-iyay, -isay) (*daaw*) Dhaawac caallirin.

fasasid *m.f.db eeg* fasas².

fasasin *m.f.db eeg* fasasi.

fasaso *f.g3* (-stay, -satay) Fasas qaybsasho.

fasax¹ *m.l* 1. Oggolaan. 2. Nasasho hawlaha iyo dugsiyada lagaga nasto.

fasax² *f.g1* (-xay, -xday; -sixi) 1. Oggolaansho siin. 2. Hawl ka nasin (cid).

fasaxid *m.f.db* *ld* **fasixid**.

faseexad *m.db* Bir yar oo layskula dhejiyo qalbacyada, albaabada, daaqadaha iwm.

fashal¹ *m.l* 1. Guuldarro. 2. *ld* **fashalid**.

fashal² *f.g/mg1* (-alay, -ashay) 1. Guuldarro la kulmid. 2. *ld* **fashali**. *ld* **fashil²**.

fashalaad *m.db* *ld* **fashalid**.

fashalan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax fashal la kulmay noqosho. *ld* **fashilan¹**.

fashalan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax fashal la kulmay ahaansho. *ld* **fashilan²**.

fashali *f.g2* (-iyay, -isay) Fashal ku ridid. *ld* **fashili**.

fashalid *m.f.db eeg* fashal². *ld* **fashal¹** (2), **fashalaad**, **fashil¹**, **fashilaad**, **fash**

fashalmid *m.f.db eeg* fashalan¹. *ld* **fashilmid**.

fashalnaan *m.f.db eeg* fashalan². *ld* **fashalnaansho**, **fashilnaan**, **fashilnaan-sho**.

fashalnaansho *m.l/ld* **fashalnaan**.

fashaq¹ *m.l/kh* 1. Qoyaan. 2. F. ah: wax aad u qoyan.

fashaq² *f.mg1* (-qay, -qday) Wax aad u qoyid.

fashaqi *f.g2* (-iyay, -isay) Dhar iwm biyo ku dhex ridid.

fashaqid *m.f.db eeg* fashaq².

fashaqin *m.f.db eeg* fashaqi. *ld* **fashaqis**.

fashaqis *m.l* *ld* **fashaqin**.

fashaqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax fashaqay ahaansho.

fashaqsanaan *m.f.db eeg* fashaqsan. *ld* **fashaqsanaansho**.

fashaqsanaansho *m.l/ld* **fashaqsanaan**.

fashiiq *m.l* Shuux.

fashiiste *m.l* *ld* **fajiiste**.

fashiistennimo *m.db* *ld* **fajiistennimo**.

fashil¹ *m.l* *ld* **fashalid**.

fashil² *f.mg1* (-ilay, -ishay) *ld* **fashal²**.

fashilaad *m.db* *ld* **fashalid**.

fashilan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) *ld* **fashalan¹**.

fashilan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) *ld* **fashalan²**.

fashili *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* fashali.
fashilid *m.db* *ld* fashalid.
fashilin *m.db* *ld* fashalin.
fashilmid *m.db* *ld* fashalmid.
fashilnaan *m.db* *ld* fashalnaan.
fashilnaansho *m./ldh* *ld* fashalnaan.
fasiix *m.l.kh* 1. F. ah: qof hadalka si fican u jeedin yaqaan. 2. Hadal bayaan ah oo si qeexan loo yiri.
fasiixnimo *m.db* Fasiix ahaansho.
fasil¹ *m.l* Tolidda la tolo shaar, surweel iwm si loo gashado. *ld* **fasir¹** (2).
fasil² *f.g1* (-ilay, -ishay) Shaar, surweel iwm si loo gashan karo u tolid. *ld* **fasir²** (2).
fasilaad *m.db* *ld* fasiraad.
fasilan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la fasilay ahaansho. *ld* **fasiran** (2).
fasilid *m.f.db* *eeg* fasil². *ld* **fasirid**.
fasilnaan *m.f.db* *eeg* fasilan. *ld* **fasilnaansho**, **fasirnaan**, **fasirnaansho**.
fasilnaansho *m./ldh* *ld* **fasilnaan**.
fasir¹ *m.l* *ld* **Fasiraad**; **fasil¹**.
fasir² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax laga hadlayo faahfaahin ka bixin. 2. *ld* **fasil²**.
fasiraad *m.db* Micne; laqbo; caddeyn. *ld* **fasilaad**, **fasir¹** (1).
fasiran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax la fasiray ahaansho. 2. *ld* **fasilan**.
fasirasho *m.f.db* *eeg* fasiro.
fasirid *m.db* *eeg* fasir². *ld* **fasilid**.
fasirnaan *m.db* *ld* **fasilnaan**.
fasirnaansho *m./ldh* *ld* **fasilnaan**.
fasiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Wax fasir u helid.
fasixid *m.f.db* *eeg* fasax². *ld* **fasaxid**.
fataal¹ *m.l* (-llo, *m.db*) Nin aan wax tashiilan.
fataal² *f.mg1* (-alay, -ashay) Ku f.: hanti ku ciyaarid.
fataalad *m.db* (-do, *m.l*) Haweeney aan hantida tashiilin.
fataalid *m.f.db* *eeg* fataal².
fataalnimo *m.db* Fataal ahaansho.
fataan *m.l* (-nno, *m.db*) Qof dadka isku dira; fidnoole; diradiroole.
fataanad *m.db* Haweeney dadka isku dirta.
fataax¹ *m.l* *ld* **fitaaxid**.
fataax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld* **fitaax²**.
fataaxi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **fitaaxi**.
fataaxid *m.db* *ld* **fitaaxid**.
fataaxin *m.db* *ld* **fitaaxin**.
fataaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **fitaaxsan**.
fataaxsanaan *m.db* *ld* **fitaaxsanaan**.
fataaxsanaansho *m./ldh* *ld* **fitaaxsanaan**.
fatah¹ *m.l* *ld* **fatihid**.
fatah² *f.g/mg1* (-hay, -hday; -tih) 1. (*f.g*) Wax meel ku jira ka daadin. 2. (*f.mg*) Ku f.: cid si

xisaab la'aan ah wax u siin. 3. (*f.mg*) Biyo meel ku faafid.
fatahaad *m.db* Jabsashada ay biyo, bad, webi iwm ay jabsadaan xaydaankii ay ku jireen.
fatahan¹ *f.mg1* (-hmay, -hantay; -hmi) Wax la fatahay noqosho.
fatahan² *f.mg4* (-hnaa, -hnayd) Wax la fatahay ahaansho.
fatahmid *m.f.db* *eeg* fatahan¹.
fatahnaan *m.f.db* *eeg* fatahan². *ld* **fatahnaansho**.
fatahnaansho *m./ldh* *ld* **fatahnaan**.
fatash¹ *m.l* Baaritaan meel ama wax lagu sameeyo. *ld* **fatish¹**, **fetesh¹**.
fatash² *f.g1* (-shay, -shtay) Meel ama wax baaritaan ku sameyn. *ld* **fatish²**, **fetesh²**.
fatahid *m.f.db* *ld* **fatishid**, **feteshid**.
fatasho *f.g3* (-shtay, -shatay) Wax, wax kale ka dhex baarasho. *ld* **fatisho**, **fetesho**.
fati *m.l* 1. Dhiriq lo'aad. 2. Wax aad u badan oo aan ciidina wax ka waayeyn.
fatihid *m.f.db* *eeg* fatah². *ld* **fatah¹**.
fatiil *m.l* (-llo, *m.db*) Liifad. *ld* **fatiilad**.
fatiilad *m.db* *ld* **fatiil**.
fatish¹ *m.l* *ld* **fatash¹**.
fatish² *f.g1* (-shay, -shatay) *ld* **fatash²**.
fatishid *m.db* *ld* **fatashid**.
fatisho *f.g3* (-ishtay, -ishatay) *ld* **fatasho**.
fatuurad *m.db* (-do, *m.l*) Baabuur yar oo gudaha ku leh kuraas jilicsan oo lagu fariisto, dhinacyadana albaabo iyo muraayado. *ld* **fatuuro**.
fatuuro *m.db* (-ooeyin, *m.l*) *ld* **fatuurad**.
fatuux *m.l* Tamuux, bataax, bacad.
fatwo *m.db* (-ooeyin, *m.l*) Jawaabta mufti ka baxsho arrin diin ku saabsan oo adag.
fawee *f.g2* (-weeyay, -weysay) Maro fawo u yeelid.
faweyn *m.f.db* *eeg* fawee.
fawna *m.db* *ld* **foona**.
fawo *m.db* 1. Dun midab leh oo dharka qurxiso. 2. *ld* **fuwo**.
fax¹ *m.db.sh.r* F. ka dheh: dhidid, nabro iwm si lama filaan ah hal mar ay soo wada baxaan.
fax² *f.mg1* (-xay, -xday) Dhidid, nabro iwm si lama filaan ah hal mar ay soo wada bixid.
faxal¹ *m.l* (bot.) Rimaygacmeed lagu sameeyo geedaha aan labaabshaha ahayn sida timirta iyadoo la goynaayo khaylka lab oo marka la qallajyo lala dhaco khaylka dheddig oo geediisii ku yaal.
faxal² *m.l* (-llo, *m.db*) (baay.) 1. Xubuub cufan oo ka kooban gaamaytyada lab ee iniinta geedka, kuwaas oo ka baxa iyaga oo farabadan kiishfaxalka. 2. Labada laab ee sare

ee faxal-sidaha geedka kuwaas oo had iyo jeer midabkoodu yahay hurdi, laab waliba waxa uu ka koobanyahay laba kiishfaxal oo ay ku dhex jiraan boodh faxal badani, kuwaas oo soo baxa marka faxalku qarxo.	fayiig ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Ku f.: wax indho ku baniixin.
faxal³ <i>f.g1</i> (-xlay, -xashay; -xli) (bot.) Faxal sameyn.	fayiigid <i>m.f.dh eeg</i> fayiig ² .
faxalside <i>m.l</i> (-dayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>baay</i>) Mid ka mid ah qaybaha taranka ee lab ee ubaxa. Waxay ka koobantahay qayb sare oo bacrinsami kartaa (faxal) oo ku dul taalla liif dheer oo ma dhaleys ah.	fayiigsad <i>m.l ld fayiigsasho</i> .
faxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) Wax deeq badan ahaansho.	fayiigsasho <i>m.f.dh eeg</i> fayiigso. <i>ld fayiigsad</i> , fayiigsi.
faxane <i>m.l</i> Deeq badane (Ilaah).	fayiigsi <i>m.l ld fayiigsasho</i> .
faxdi <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.l/dh</i>) 1. Deeq. 2. Qof deeqsi ah.	fayiigo <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Indho binixsi samayn.
faxid <i>m.f.dh eeg</i> fax ² . <i>ld faxis</i> .	fayiix <i>m.dh ld feex</i> .
axis <i>m.l ld faxid</i> .	fayl ¹ <i>m.l</i> (-lal, <i>m.l</i>) 1. Gal. 2. Kaabiga ugu sarreya ceel afkiisa.
faxlid <i>tallow</i> <i>m.l</i> (-wyo, <i>m.dh</i>) Gudbinta faxalka ee laga soo qaado faxalsidaha geed loona gudbiyo fur ubo-ubaxda geed kale.	fayl ² <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) Boqonta lugta.
faxlid¹ <i>m.f.dh eeg</i> faxal ³ .	faylaggoo <i>fg2</i> (-gooyay, -goysay) 1. Nafley boqongoyn. 2. Cid khasaare ballaaran u geyasho.
faxlid² <i>m.dh</i> (bot.) Dariiqadda uu faxalku kuitago sibiisha fur ubo-ubax.	faylaggoyn <i>m.f.dh eeg</i> faylaggoo.
faxnaan <i>m.f.dh eeg</i> faxan. <i>ld faxnaansho</i> .	faylam <i>m.l</i> (-yo, <i>m.dh</i>) (<i>baay</i>) Heer loo isticmaalo kala soocidda noolaha kaas oo ka kooban hal ama in ka badan oo isku dhow oo dir. Faylamka waxa ka mid ah borotosoowa, borifera, nimatoodha, artaraboodho, moolaska iyo koordhaata.
faxnaansho <i>m.l/dh ld faxnaan</i> .	faylasuuf <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.dh</i>) Nin cilmiga falsafada yaqaan.
faxshar¹ <i>m.l ld facshar¹</i> .	faylduub¹ <i>m.l</i> Qaab loo xiro neef si aanu u cararin iyadoo boqonta xarig looga dhuujinayo.
faxshar² <i>fg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld facshar²</i> .	faylduub² <i>fg1</i> (-bay, -btay) Neef si uusan u cararin boqonta xarig kaga giijin.
faxsharid <i>m.dh ld facsharid</i> .	faylduuban <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Neef, wax la faylduubay ahaansho.
faxsharmid <i>m.dh ld facsharmid</i> .	faylduubid <i>m.f.dh eeg</i> faylduub ² .
fay¹ <i>m.l</i> (-yo, <i>m.dh</i>) 1. Kabihii waayadii hore haweenku qaadan jireen afkooda hore oo godan caaraddiisa. 2. Caarad; gees.	faylduubnaan <i>m.f.dh eeg</i> faylduuban. <i>ld faylduubnaansho</i> .
fay² <i>f.mg1</i> (-aaday, -ayday) Xaalad caafimaadqab ku sugnaansho; ladnaansho.	faylduubnaansho <i>m.l/dh ld faylduubnaan</i> .
fayaabi <i>m.dh ld fayoobaan</i> .	fayo <i>m.dh</i> Caafimad, jiro la'aan, bedqabid. <i>ld fayad</i> .
fayad <i>m.dh ld fayo</i> .	fayodhowr <i>m.l</i> (<i>daaw</i>) Cilmiga caafimaadka iyo aqoonta ilaalinta caafimaadka gaar ahaan horumarinta nadaafadda.
fayadaysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax fay qaba ahaansho (xoolo ama dad).	fayoobaan <i>m.f.dh eeg</i> fayow. <i>ld fayaabi</i> , <i>fayoobaansho</i> , <i>fayoobi</i> .
fayadaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> fayadaysan. <i>ld fayadaysnaansho</i> .	fayoobaansho <i>m.l/dh ld fayoobaan</i> .
fayadaysnaansho <i>m.l/dh ld fayadaysnaan</i> .	fayoobi <i>m.dh ld fayoobaan</i> .
fayadhawr <i>m.l</i> (<i>daaw</i>) Qayb ka mid ah cilmiga dhakhtarnimo oo lagu barto ka hortaggaa cudurrrada. <i>ld fayodhowr</i> .	fayow <i>f.mg4</i> (-oobaa, -oobayd) Wax caafimaad qaba ahaansho.
fayaqab¹ <i>m.l</i> 1. Xaalad jirro la'aaneed oo lagu suganyahay. 2. <i>ld fayaqabid</i> .	fayraq <i>m.l</i> (-qyo <i>m.dh</i>) Maro si dhuudhuub ah loo jeexay jeex ka mid ah.
fayaqab² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Xaalad caafimaadqab ku sugnaan.	fayras <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) (<i>daaw</i>) Saxar aad u yar oo aan lagu arki karin weyneso fudud ama aan lagu shaandhayn karin shaandho, laakiinse awood u leh, inuu ku dhalo kuna dheefsado unug kale dhexdiisa.
fayaqabid <i>m.f.dh eeg</i> fayaqab ² . <i>ld fayaqab¹</i> (2).	fays <i>m.dh</i> Catir.
fayiig¹ <i>m.l</i> Daymo aan indhaha aad loo kala qaadeyn iyadoo la fiirinayo wax fog ama iftiin xoog badan oo indhaha ka horyimaada.	

faytamiin <i>m.l.u (-no, m.dh)</i> (<i>baay</i>) Mid ka mid ah iskudhisaya oorgaanikada ah ee noolayaashu uga haahanyihiin xaddi yar si ay cafinmaadkoodaa u suaan. <i>ld fitamiin</i>	feer ² <i>f.g/mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Fara duuban wax ku dhufasho. 2. (<i>f.g</i>) Tin iwm shanleyn. 3. (<i>f.g</i>) Wax dalliig u dillaacin. 4. (<i>f.mg</i>) Roob da'ay joogsasho.
fax <i>m.dh ld feex</i> .	feeraar <i>m.l</i> Kala fogaan, kala durugsanaan.
febraayo <i>m.dh</i> Bisha labaad ee sanadka miilaadiga ah.	feeraari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax kala durgin. <i>ld firaari</i> .
feddo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Dhul sare oo siman.	feeraarin <i>m.f.dh eeg feeraari</i> . <i>ld feeraaris, firaarin, firaaris</i> .
feded <i>m.l (-ddo, m.dh)</i> Wax cabsi awgeed uga cararid.	feeraaris <i>m.l ld feeraarin</i> .
fededi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof in uu cabsi awgeed wax uga cararo gayeysiin.	feeraarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la feeraariy ahaansho. <i>ld firaarsan</i> .
fededid <i>m.f.dh eeg feded</i> .	feeraarsanaan <i>m.f.dh eeg feeraarsan</i> . <i>ld feeraarsanaansho, firaarsanaan, firaarsanaansho</i> .
fededin <i>m.f.dh eeg fededi</i> .	feeraarsanaansho <i>m.l/dh ld feeraarsanaan</i> .
federal <i>m.l ld federaali</i> .	feeracaso <i>m.dh</i> Balag digir oo qoyaankii ka baxay si ficanne aan u qallalin.
federali <i>m.l (siyaa.)</i> Midow dhex mara gobollo madaxbannaan oo mid waliba leedahy sharcigeeda gudaha, laakiin uu ka dhxeeyo dastuur kaliya. <i>ld federaali</i> .	feerad <i>m.l ld feerasho</i> .
federalnimo <i>m.dh</i> Federaal ahaansho.	feerafuglayn <i>m.dh</i> Hiqhiglayn.
feed <i>m.dh</i> Dhul sare oo fidsan.	feerafuglee <i>f.mg2 (-leeyay, -leeysay)</i> Hiqhiglayn.
feedh <i>m.dh (-dho, m.l) (daaw)</i> Mid ka mid ah lafaha dhuudhuuban oo xoodan, kuwaas oo sameeyaa qafis daboola ilaaliyana wadnaha iyo sambabada. Feedhuu waxay u samaysanyihiin lammaane ku xidhan taxanaha lafdhabarta xammaaratada, shimbiraha iyo naasleyda) ilaa iyo kalkanta oo xagga hore ah.	feerafuglo <i>m.dh</i> Hiqhig.
feegaar ¹ <i>m.l</i> 1. Far la iska qoro iyadoo aan dan laga lahayn. 2. Farbarasho qof sameeyo.	feeragashi ¹ <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Funaanad;garan ama shaati.
feegaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Far aan dan laga lahayn qorid. 2. Farbarasho samayn.	feeragashi ² <i>m.dh</i> Derin, raar iwm oo weyn oo aqal soomaaliga labada docood ama mid laga gelyio marka la dhisayo.
feegaarid <i>m.f.dh eeg feegaar</i> .	feeran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax la feeray ahaansho.
feejig <i>f.mg4 (-gaa, -gayd)</i> <i>ld feeyig</i> .	feerasho <i>m.f.dh eeg feero</i> . <i>ld feerad</i> .
feejigaan <i>m.dh ld feeyigaan</i> .	feercalaan <i>m.dh (-nno, m.l)</i> Feeraha midda ugu yar uguna dambaysa.
feejigaansho <i>m.l/dh ld feeyigaansho</i> .	feerid <i>m.f.dh eeg feer</i> ³ .
feejigan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld feeyig</i> .	feernaan <i>m.f.dh eeg feeran</i> . <i>ld feernaansho</i> .
feejignaan <i>m.dh ld feeyignaan</i> .	feernaansho <i>m.l/dh ld feernaan</i> .
feejignaansho <i>m.l/dh ld feeyignaan</i> .	feero ¹ <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Qalab bir ah, gacan la qabto leh, oo dharka lagu kaawiyadeeyo; kaawiyad.
feen <i>m.l/dh</i> Cadad yaryar oo ku hara laf hilib laga cunay.	feero ² <i>m.l.w eeg feer</i> ¹ ; qaxo.
feenad <i>m.l ld feenasho</i> .	feero ³ <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Timo shanlo ku habaysasho. 2. Caw, mayrax iwm jeexjeexasho.
feenasho <i>m.f.dh eeg feeno</i> . <i>ld feenad</i> .	feertamid <i>m.f.dh eeg feertan</i> ² .
feeni <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Laf feen ka dhammayn.	feertan ¹ <i>m.l</i> 1. Ciyaar laba qof feer ay ku tartamaan. 2. Isdhaafsashada laba qof feer ku dagaallamaan.
feenin <i>m.f.dh eeg feeni</i> .	feertan ² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> 1. Laba qof feer ku tartamid. 2. Feer ku dagaallamid.
feeno <i>f.g3 (-ntay, -natay)</i> Laf hilib ku haray ka dhammaysasho.	feertin <i>m.l ld feytin</i> .
feer <i>m.l (-rar, m.l)</i> Dhufashada wax lagu dhufuo gacanta oo duuban.	feeryahan <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Nin xeeladaha feerka yaqaan.
feer ¹ <i>m.dh (-ro, m.l)</i> 1. Lafaha dhuudhuuban, xooggan ee ku xeeran dhawraarintana u ah uur ku jirta naafleyda inteeda sare. 2. Hareer; gees, dhinac. 3. (<i>w</i>) Qaaxo.	feetin <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Qori qallalan oo caarad dhuuban leh oo wax muda. <i>ld feertin, feytin</i> .

feex *m.dh (-xo, m.l) (daaw.)* Buro carjaw ah, oogada nafleyda ka soo baxda jug hore oo gaarteiy awgeed. *ld faax¹ (3), fayiix, fix².*

feeyig *f.mg⁴ (-gaa, -gayd)* 1. Wax digtoon ahaansho. 2. Wax dhiillo hayso ahaansho. *ld feejig, feejigan, feeyigan, foojig, foojigan.*

feeyigaan *m.f.dh eeg feeyig. ld feejigaan, feejigaansho, feejignaan, feejignaansho*

feeyigaansho *m.l/dh ld feeyigaan.*

feeyigan *f.mg⁴ (-naa, -nayd) ld feeyig.*

feeyignaan *m.dh ld feeyigaan.*

feeyignaansho *m.l/dh ld feeyigaan.*

feeyis *m.l (-syo, m.dh)* Maro calal ama cutub mayrax ah oo lagu tirtiro weelasha la culo; catir, cidaad.

fejiciso *m.dh ld fajiciso.*

feker¹ *m.l (afkaar, m.dh)* 1. Garasho. 2. Wax qofka maskaxdiisa ku soo dhaca oo uu iskula hadlo. *ld fakar¹, fikir¹.*

feker² *f.mg¹ (-ray, -rtay)* 1. Fikrad raadin. 2. Wax maan ku hayn. *ld fakar², fikir².*

fekerid *m.f.dh eeg feker². ld fakarid, fikrid.*

fekersan *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* Wax fekeraya ahaansho. *ld fakarsan, fikirsan.*

fekersanaan *m.f.dh eeg fekersan. ld fakarsanaan, fakarsanaansho, fekersanaansho, fikir*

fekersanaansho *m.l/dh ld fekersanaan.*

fekersii *f.mg² (-iyay, -isay)* Ka f.: qof feker ku abuurid. *ld fakarsii, fikirsii.*

fekersiin *m.f.dh eeg fekersii. ld fakarsiin, fikorsiin.*

fekrad *m.dh (-do, m.l)* Ra'yi. *ld fikrad.*

feleg *m.l 1. Cilmal f.: xiddigaha wareeggooda iyo sida ay dadka u saameeyaan. 2. Xiddig weyn. 3. (-gyo, m.dh)* Ayaandarro, dhibaato, hoog, masiibo. *ld falag.*

fennid *f.g¹ (-day, -dday)* Wax feteshid.

fennidid *m.f.dh eeg fennid.*

fenooloji *m.l Sayniska ku shuqul leh raadka ay ku yeeshaan isbeddelka xilliyadu xoolaha iyo dhirtaba.*

ferdan *f.mg¹ (-naa, -nayd)* Wax fered ku dhacay ahaansho (qof).

ferdanaan *m.f.dh eeg ferdan. ld ferdanaansho.*

ferdanaansho *m.l/dh ld ferdanaan.*

ferdibax¹ *m.l Iyadoo ruuxaan la adeegsanayo qof wax ka dahsoon loo sheego.*

ferdibax² *f.mg¹ (-xay, -xday)* U f.: ruuxaan isku soo dejin si qof wax ka dahsoon loogu sheego.

ferdibbixid *m.f.dh eeg ferdibax².*

ferdid *m.f.dh eeg fered².*

fered¹ *m.l 1. Wax wanaagsan oo khayr leh. Tus. "Fered Alla ha kuu furo". 2. Ínkaar, habaar.*

fered² *f.g¹ (-rday, -redday)* Qof inkaar la helid.

ferenfer *m.l ld faranfar.*

ferenji *m.l Nin cad oo aan muslin ahayn.*

ferenjiyad *m.dh.kh Haweeney cad oo aan muslin ahayn.*

fergad *m.l ld fargasho.*

fergasho *m.dh ld fargasho.*

fergo *f.mg³ (-gaday, -gatay) ld fargo.*

feterinari *m.l Xanaanada xoolaha.*

fatesh¹ *m.l ld fatash¹.*

fatesh² *f.g¹ (-shay, -shtay) ld fatash².*

fateshid *m.dh ld fatashid.*

fatesho *f.g³ (-shtay, -shatay) ld fatasho.*

feyd *f.g¹ (-day, -dday)* 1. Wax, wax ku gudban ka weecin. 2. Wax, wax ku daboolan ka qaadid.

feydad *m.l ld feydasho.*

feydan *f.mg⁴ (-dnaa, -dnayd)* Wax la feydey ahaansho.

feydasho *m.f.dh eeg feydo². ld feydad.*

feydid *m.f.dh eeg feydi.*

feydnaan *m.f.dh eeg feydan. ld feyd-naansho.*

feydnaansho *m.l/dh ld feydnaan.*

feydo¹ *m.dh ld faa'iido.*

feydo² *f.g³ (-ytag, -ydatay)* Qayb jirka ka mid ah maro ka qaadid.

feygamuur *m.dh* Nooc kaboo soomaaliga ka mid ah oo leh suun dambe iyo mid faraha dushooda saaran, labo maqaar oo adag oo cagta labadeed dhinac kor uga tagaan iyo indhal ay gasho far dhuxaadda lugta.

feynuus *m.l (-syo, m.dh)* Qalab guryaha lagu iftiinsado leh sal gaas lagu shubo, gal quraarad ah iyo liifad holacda. *ld faanuuus.*

feytin *m.l ld feertin, feetin.*

fibrin *m.l (baay.)* Borotiinta aan milmin ee samaysa miisa yaryar ee laga helo meelaha dhaawacma, kuwaas oo aasaas u ah xinjirowga dhiigga.

fibrinojiin *m.l* Borotiinta ku milan balaasmada dhiigga, taas oo marka si habboon loo firfcooniyo isu beddesha miisaq fibrin oo aan milmayn.

ficil¹ *m.l 1. ld ficilo.* Dareen cid loogu hiillinayo. 2. *(afcaal, m.dh/faacaayil, m.l)* Waxqabad.

ficil² *m.l (afcaal, m.dh) faacaayil, m.l (nax.)* Fal.

ficilo *m.dh ld ficil¹*

ficiloo *f.mg³ (-ooday, -ootay)* U f.: ficilo samayn.

ficlood <i>m.f.l eeg</i> ficloo.	fig ¹ <i>m.dh ld fiq.</i>
ficltamid <i>m.f.dh eeg</i> ficltan ² . <i>ld</i> ficltan¹ (2).	fig ² <i>m.dh (-gyo, m.dh)</i> (jool.) Meesha fiigan ee buurta, ee ka dul taagan dhulka ku wareegsan ama buurta inteeda kale.
ficltan ¹ <i>m.l</i> 1. Daren tartan xin lihi ku jiro oo cid ku dhaca ama muujiso. 2. <i>ld</i> ficltamid.	figee <i>f.g2</i> (-geeyay, -geysay) Cid iyadoo caloosha dhulka loo dhigayo garbadduub u xirid.
ficltan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay, -ami) U f.: tartan dareen xin lihi ku jiro ku kicid ama muujin.	figeyn <i>m.f.dh eeg</i> figee. <i>ld</i> figeys.
fid <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Wax meel ku baahid.	figeys <i>m.l ld</i> figeyn.
fiddayn <i>m.f.dh eeg</i> fiddee.	figeysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la figeeyey ahaansho.
fidde <i>m.l</i> Werdi loo akhriyo dadka dhinta. <i>ld</i> fiddow, fidyo.	figeysnaan <i>m.f.dh eeg</i> figeysan. <i>ld</i> figeys-naansho.
fiddee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) U f.: qof dhintay werdi u akhriyid.	figeysnaansho <i>m.l/dh ld</i> figeysnaan.
fiddi <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Ul yar, dhuuban oo lagu ciyaaro shacdurka.	figle <i>m.l</i> Kor u taaggidda wadaan biyeysan si xoog iyo xeelad leh kor loogu taago.
fiddow <i>m.l ld</i> fidde.	figlee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Figle samayn.
fidhkhik <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> firikhik.	figleyn <i>m.f.dh eeg</i> figlee. <i>ld</i> figleys.
fidhkhikin <i>m.dh ld</i> firikhin.	figleys <i>m.l ld</i> figleyn.
fidhi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax baahin. 2. Wax kala bixin.	fiic <i>m.l/kh</i> F. ah: qof karti iyo hufnaan ku sifoobey.
fidid <i>m.f.dh eeg</i> fid. <i>ld</i> fiditaan.	fiican <i>f.mg4</i> (-cnaa, -cnayd) 1. Wax wanaagsan ahaansho. 2. Ku f.: wax si gaar ah wax ugu wanaagsan ahaansho.
fidin <i>m.f.dh eeg</i> fidhi. <i>ld</i> fidis.	fiicnaan <i>m.f.dh eeg</i> fiican. <i>ld</i> fiicnaansho.
fidis <i>m.l ld</i> fidin.	fiicnaansho <i>m.l/dh eeg</i> fiicnow. <i>ld</i> fiicnaan.
fiditaan <i>m.l ld</i> fidid.	fiicnayn <i>m.f.dh eeg</i> fiicnee.
fidmad <i>m.dh ld</i> fidno.	fiicnee <i>f.g2</i> (-neeyay, -naysay) Wax wanaagsan ka dhigid.
fidmawade <i>m.l ld</i> fidnawale.	fiicnow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay) Wax wanaagsan noqoshoo.
fidmawale <i>m.l ld</i> fidnawale.	fid ¹ <i>m.l (-dad, m.l)</i> Ammintu u dhexeysa maqribka illaa cishaha.i
fidmayn <i>m.dh ld</i> fidnayn.	fiid ² <i>m.dh.u</i> 1. Buur, laan iwm meesha ugu sarreysa. 2. Ubax.
fidmee <i>f.g2</i> (-meeyay, -meysay) <i>ld</i> fidnee.	fiidaaddow <i>m.l/fk</i> Waqtiga aasku madoobaado.
fidmo <i>m.dh ld</i> fidno.	fiidcaarre <i>m.l (-ayaal, m.l/dh)</i> Fiid-horaad. <i>ld</i> fiidcarre.
fidmoole <i>m.l ld</i> fidnoole.	fiidcarrysad <i>m.l ld</i> fiidcarrysasho.
fidnad <i>m.dh ld</i> fidno.	fiidcarrysasho <i>m.f.dh eeg</i> fiidcarrayso. <i>ld</i> fiidcarrysad, fiidcarrysashi.
fidnawade <i>m.l ld</i> fidnawale.	fiidcarraysi <i>m.l ld</i> fiidcarraysiasho.
fidnawale <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Qof dadka isku dira oo fidna ku dhex beera. <i>ld</i> fidmawade, fidmawale, fidnawade.	fiidcarrayo <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Fiidka hore arrin qabsasho.
fidnayn <i>m.f.dh eeg</i> fidnee. <i>ld</i> fidmayn.	fidcarre <i>m.l ld</i> fidcaarre.
fidnee <i>f.g2</i> (-neeyay, -naysay) Fidno ku abuurid. <i>ld</i> fidmee.	fiid-dambe <i>m.l</i> Xilliga u dhexeysa maqribka illaa cishaha.
fidno <i>m.dh</i> 1. Colaad iyo isnecbaan dad dhex taal, rabsho, qalaanql. 2. Nin f. badan: fidnawale.	fiid-dhacsad <i>m.l ld</i> fiid-dhacsasho.
fidnoole <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Qof dadka isku dira oo colaad dhex dhiga.	fiid-dhacsasho <i>m.f.dh eeg</i> fiid-dhacso. <i>ld</i> fiid-dhacsad, fiid-dhacsashi.
fidro <i>m.dh (dii)</i> Seko dadka laga bixiyo oo ay waajib ku tahay in uu bixiyo qof kasta oo muslin ah oo awooda dhammaadka bisha Ramadaan.	fiid-dhacsi <i>m.l ld</i> fiid-dhacsasho.
fidsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la kala bixiyey ahaansho.	fiid-dhacso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Geed ubax daadin.
fidsanaan <i>m.f.dh eeg</i> fidsan. <i>ld</i> fidsa-naansho.	fiidgoosad <i>m.l ld</i> fiidgoosasho.
fidsanaansho <i>m.l/dh ld</i> fidsanaan.	
fidsasho <i>m.f.dh eeg</i> fidso.	
fidso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax kala baxsasho.	
fidyo <i>m.dh ld</i> fidde.	

fiidgoosasho *m.f.db eeg* fiidgooso. *ld*
fiidgoosad, fiidgoosi.
fiidgoosi *m.l ld* fiidgoosasho.
fiidgooso *f.mg3* (-stay, -satay) Fiid hawl qabasho.
fiidgooyo *m.db* Hawl la qabto fiid-horaadka.
ld fiid-horor.
fiid-horaad *m.l* Fiidka intiisa hore.
fiid-horor¹ *m.l* 1. Weerar dad lagu qaaday waqtii fiid ah. 2. *ld* **fiid-gooyo**.
fiid-horor² *fg1* (-ray, -rtay) 1. Waqtii fiid ah dad weerar ku qaadid. 2. Fiid-horaad wax qabasho.
fiid-hororid *m.f.db eeg* fiid-horor².
fiidi *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. Geed ubax bixin. 2. U f.: xoolo, fiid daajin.
fiidimo *m.db* Cuntada fiidkii la cuno; casho.
fiidin *m.f.db eeg* fiidi.
fiidmaal¹ *m.l* Maalidda xoolaha fiidkii la maalo.
fiidmaal² *fg1* (-aalay, -aashay) Xoolo fiid maalid.
fiidmaalid *m.f.db eeg* fiidmaal².
fidmeer *m.db* Haad naasleyda ka mid ah, cayaanka ku nool leh, baalal xuub adag oo ay wax ku dareento oo habeenkii duusha; kibili.
fidnimo *m.db, fk* Waqtii fiid ah.
fidraac¹ *m.l* Guurada habeenka qaybtiiisa hore la sameeyo. *ld* **fiidraacid**.
fidraac² *f.mg1* (-cay, -cday) Fiid-horaad guurid.
fidraacid *m.f.db eeg* fiidraac². *ld* **fiidraac¹**.
fiidsad *m.l ld* **fiidsasho**.
fiidsasho *m.f.db eeg* fiidso. *ld* **fiidsad, fiidsi**.
fiidsi *m.l ld* **fiidsasho**.
fiidso *f.mg3* (-saday, -satay) Waqtii fiid ah maararroobid.
fiig¹ *m.l ld* **fiigid**.
fiig² *f.mg1* (-gay, gтай) 1. Neef qalo la cararid. 2. Irdhoobid.
fiigaal *m.l kh ld* **fiigtaal**.
fiigacarar¹ *m.l ld* **fiigacararid**.
fiigacarar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Carar aan meel loo socdo la aqoon cararid; fiigid; baydadid.
fiigcararid *m.f.db eeg* fiigcarar². *ld* **fiig-carar¹**.
fiigid *m.f.db eeg* fiig². *ld* **fiig¹**.
fiigsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la fijjiyey ahaansho.
fiigsanaan *m.f.db eeg* fiigsan. *ld* **fiigsanaansho**.
fiigsanaansho *m.l/ld ld* **fiigsanaan**.
fiigtaal *m.l kh* 1. F. ah: neef tood ama fiige ah oo ay adagtahay in la maalo. 2. F. ah: neef didsan oo aan la qaban karin. *ld* **fiigaal**.

fiijaan *m.l (-nno, m.db) ld* **fujaan**.
fiiji *f.mg2* (-iyay, -isay) Fooryid.
fiiji *f.g2* (-iyay, -isay) Wax didid.
fiijin *m.f.db eeg* fiiji. *ld* **fiijis**.
fiijin *m.f.db eeg* fiiji. *ld* **fiijis**.
fiijis *m.l ld* **fiijin**.
fiijis *m.l ld* **fiijin**.
fiil *m.l* Midab cad oo geela iyo farduhu yeshaan.
fiillo *m.db* (-ooyin, m.l) Aqal weyn oo gooni u go'an oo deyd leh.
fiilo *m.db* 1. Daliigo bir ama naxaas ama macdan kale ka samaysan oo korontada la raacsyo. 2. (muus.) Xargaha shareerada.
fiin *m.db* 1. Jaad ka mid ah shimbiraha oo leh qaylo dheer oo meel fog laga maqlo, dadkuna rumaysanyahay inay ka digto colaad ama roob badan; galaw, dhebed. 2. Geed, buur iwm. meeshooda ugu sarreysa. 3. Kuul yaryar oo haweenku xirto.
fiin barbaar *m.db* Findoob.
fiindhayn *m.f.db eeg* fiindhee. *ld* **fiindhays, fiindho**.
fiindhays *m.l ld* **fiindhayn**.
fiindhee *f.g2* (-dheeyay, -dhaysay) 1. Sabuul qob ka qaadid. 2. Wax kala shaandhayn.
fiindho *m.db ld* **fiindhayn**.
fiiq¹ *m.l (-qyo, m.db)* 1. Caarad, af. 2. Qalista indhaha. 3. Qashin. 4. Meesha u sarreysa wax dheer.
fiiq² *m.db ld* **fiuuq²**.
fiiq³ *f.g/mg1* (-qay, -qday) 1. (f.g) Wax diir ka qaadid. 2. (f.g) Wax caarad dhuuban u yeelid. 3. (f.g) Indho qalid. 4. (f.g) Meel xaaqid. 5. (f.mg) Far ku f., gacan ku f.: wax dhuuban wax ku tilmaamid.
fiiqan¹ *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi) 1. Wax dubka laga qaaday noqosho. 2. Wax caarad dhuuban loo yeelay noqosho.
fiiqan² *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) 1. Wax dubka laga qaaday ahaansho. 2. Wax caarad dhuuban loo yeelay ahaansho. 3. Wax indhaha laga qalay ahaansho. 4. Wax qashin laga xaaqay ahaansho.
fiiqasho *m.f.db eeg* fiiqo.
fiiqid *m.f.db eeg* fiiq³.
fiiqmid *m.f.db eeg* fiiqan¹.
fiiqnaan *m.f.db eeg* fiiqan². *ld* **fiiqnaansho**.
fiiqnaansho *m.l/ld ld* **fiiqnaan**.
fiiqo *f.g3* (-qday, -qatay) 1. Wax dub ka qaadasho. 2. Wax caarad dhuuban u yeelasho. 3. Meel qashin ka xaarasho.
fiiqsad *m.l ld* **fiiqsasho**.
fiiqsasho *m.f.db eeg* fiiqso. *ld* **fiiqsad, fiiqsi**.
fiiqsi *m.l ld* **fiiqsasho**.

fiiqsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Hoore cid aayar kabbisiin.	fiirsad <i>m.l ld fiirsasho</i> .
fiiqsiin <i>m.f.db eeg</i> fiiqsiin.	fiirsasho <i>m.f.db eeg</i> fiirso. <i>ld fiirsad, fiarsi</i> .
fiiqso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Hoore aayar kabbasho.	fiarsi <i>m.l ld fiirsasho</i> .
fiiqtamid <i>m.f.db eeg</i> fiiqtan ² . <i>ld fiiqtan¹</i> (3).	fiirso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Wax meel ka dayasho. 2. U f.: wax si fiican uga fekerid.
fiiqtan ¹ <i>m.l</i> 1. Kabbaysi aayar-aayar ah oo caano loo wadaago. 2. Si tartiib ah oo caano loo dhamo. 3. <i>ld fiiqtamid</i> .	fiirus <i>m.l (baay.)</i> Noole yaryar oo aan lagu arki karin mikariskoobka caadiga ah oo keena cudurro halis u ah xoolaha, dadka iyo geedaha.
fiiqtan ² <i>f.g1</i> (-amay, -antay; -ami) 1. Kabbaysi aayar-aayar ah caano u wadaagid. 2. Si tartiib ah caano u dhamid.	fiish <i>m.l</i> 1. Daaf. 2. Malaxda ka timaad indhaha marka daaf ku dhaco.
fiiqtin <i>m.l (-inno, m.db)</i> Qori af dhuuban oo wax mudi kara.	fiisika <i>m.db ld fiisiko</i> .
fiiqtukaale <i>m.l</i> Fiiqsi caano laga dhergey lagu sameeyo iyadoo lagu soo noqno-qanayo.	fiisikis <i>m.l ld fiisiko</i> .
fiiqtukaalee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Fiiqukaale samayn.	fiisiko <i>m.db</i> Barashada xeerarka suga dhismaha uunka marka loo eego maatarka iyo tamarta ee ay ka koobantahay. Caado ahaan, barashada waxa loo qaybin jirey qaybo: kul, ileys, jabaq, danab iyo birlabnimo, iyo mekaaniko. <i>ld fiisika, fiisikis, fisika, fisikis, fisiko</i> .
fiiqtukaaleyn <i>m.f.db eeg</i> fiiqtukaalee.	fiistola <i>m.l (-layaal, m./db)</i> Isudalooshamid aan caadi ahayn ee labo xubnood oo uurkujirtada ka mid ah ama xubin jirka dibeddiisa.
fiiqtukaaleysad <i>m.l ld fiiqtukaaleysasho</i> .	fiito <i>m.db</i> 1. Ubax aan weli dillacin o isku duuban. 2. Caws cosob ah oo aan la daaqin. 3. Dhaawac biskoon waayey. 4. Cudur idaha irmaan naashaab ka gala.
fiiqtukaaleysasho <i>m.f.db eeg</i> fiiqtukaaleysasho. <i>ld fiiqtukaaleysad</i> .	fiix ¹ <i>m.l</i> 1. Firfir subag ah oo marka caanaha la lulo dul sabbeeyaa. 2. Fuf. 3. Dufan yar oo ka dhashiima laf qorrax taal. 4. <i>ld fiixid</i> .
fiiqtukaaleysyo <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Caano si fiiqukaale ah u dhamid.	fiix ² <i>m.db ld feex</i> .
fiir ¹ <i>m.l</i> Nacayb loo muujiyo nafley meel ku cusub.	fiix ³ <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) 1. Caano firfir yeelasho. 2. Wax sida dhidid, biyo iwm meel ka soo kor bixid. 3. Geed fufid.
fiir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Nafley meel ku cusub nacayb u muujin.	fiixi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Caano firfir ka keenid. 2. Wax ka dhididin. 3. Geed fuf yeelasho.
fiiradarro <i>m.db</i> Caqli gaabni, fahmayaro.	fiixid <i>m.f.db eeg</i> fiix ³ . <i>ld fiix¹</i> (4).
fiiradheer <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax garasho wanaagasan ahaansho (qof).	fiixin <i>m.f.db eeg</i> fiixi.
fiiradheeraan <i>m.f.db eeg</i> fiiradheer. <i>ld fiiradheeraansho, fiiradheeri</i> .	fiijaan <i>m.l ld fujaan</i> .
fiiradheeraansho <i>m.l/db ld fiiradheeraan</i> .	fikad <i>m.l ld fakasho</i> .
fiiradheeri <i>m.db ld fiiradheeraan</i> .	fikasho <i>m.db ld fakasho</i> .
fiiraggaaban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Wax feker yar ahaansho (qof).	fiki <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld faki</i> .
fiiraggaabi <i>m.db ld fiiraggaabnaan</i> .	fikin <i>m.db ld fakin</i> .
fiiraggaabnaan <i>m.f.db eeg</i> fiiraggaaban. <i>ld fiiraggaabi, fiiraggaabnaansho, fiiraggaabni</i> .	fikir ¹ <i>m.l ld feker¹</i> .
fiiraggaabnaansho <i>m.l/db ld fiiraggaabnaan</i> .	fikir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld feker²</i> .
fiiraggaabni <i>m.db ld fiiraggaabnaan</i> .	fikirid <i>m.db ld fekerid</i> .
fiiri <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. (f.g) Wax eegid. 2. (f.g) Wax ka fekerid. 3. (f.mg) Isu f.: waxyaabo isbarbardhigid. 4. (f.mg) Ka f.: wax, wax kale ka ilaal. 5. (f.mg) Ka f.: cid wax ka sixid. 6. (f.mg) Ku f.: wax, wax kale ku tijaabin. 7. (f.mg) U f.: cid wax u raadin.	fikirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld fekersan</i> .
fiirid <i>m.f.db eeg</i> fiir ² .	fikirsanaan <i>m.db ld fekersanaan</i> .
fiirin <i>m.f.db eeg</i> fiiri.	fikirsanaansho <i>m.l/db ld fekersanaan</i> .
fiiro <i>m.db</i> 1. Daymo, eegmo. 2. Feker. 3. F. gaar: wax si gaar ah in loo eego loo baahanyahay.	fikirsi <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld fekersii</i> .
	fikirsiin <i>m.db ld fekersiin</i> .
	fiko <i>f.mg3</i> (-kaday, -katay) <i>ld fako</i> .
	fikrad <i>m.db ld fekrad</i> .

fil¹ *m.l* 1. Wadarta sano ee noole jiro. 2. Da', cimri. 3. La f.: isku da'ah; isku gu'yal jira.

fil² *f.mg1 (-ilay, -ishay)* 1. F./u f.: wax malayn. 2. Wax rajayn.

filaariya *m.l' (daaw.)* Deriskunool ka tirsan qaypta "nematodeka" wuxuuna wax yeelleeyaa soohyada xiriirinta iyo linfaatikada.

filad *m.l ld filasho.*

filan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* 1. Ku f.: wax, wax kale deeqa ahaansho. 2. Isku f.: wax aan cid wax uga baahnayn ahaansho.

filanwaa *m.l.fk* Dhacdo yaab iyo amankaag leh oo aan la sugeyn. *ld filawaa.*

filasho *m.f.dh eeg filo. ld filad, filitaan (2).*

filawaa *m.l.fk ld filanwaa.*

filaysad *m.l ld facaysasho.*

filaysasho *m.f.dh ld facaysasho.*

filaysi *m.l ld facaysasho.*

filayso *f.g3 (-stay, -satay)* *ld facayso.*

filbax¹ *m.l* Bixinta la bixiyo saami cid lagu lahaa.

filbax² *f.g1 (-xay, -xday)* Saami cid lagu lahaa bixin.

filbixid *m.f.dh eeg filbax².*

fldaraan *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax foolxun ahaansho.

fldarnaan *m.f.dh eeg* fldaran. *ld fldarnaansho.*

fldarnaansho *m.l/dh ld fldarnaan.*

fldarro *m.dh* Foolxumo.

filfil *m.dh* Miro yaryar, madmadow leh dhadhan kulul oo uu dhalo geed faalala oo ka baxa dhulka kulul.

filfili *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax filfil ku darid. 2. Cid dhibaato gaarsiin.

filfilin *m.f.dh eeg filfili.*

filfillaa *m.l* Xabag cadaadeed, weli aan adkaan oo marka la cuno lagu dibbiro.

filgin¹ *m.l ld filgin.*

filgan² *f.mg1 (-nay, -ntay)* Wax la filgay ahaansho.

filgasho *m.f.dh eeg filgo.*

filgid *m.f.dh eeg filig².*

filgin *m.l (-immo, m.dh)* 1. Qori xooggan oo afka loo dhuubo si wax loogu qodo. 2. Guntin ay wax ku guntadaan haweenka oo ah dacal hoosaadka googaradda. *ld filgan¹.*

filgo *f.g3 (-gaday, -gatay)* Wax meel ka baarasho.

filid *m.f.dh eeg fil².* *ld filitaan (1).*

filig¹ *m.l* 1. Qalab yar oo inta sun lagu shubo cayaanka lagu buufiyo. 2. Sun hoore ah oo cayaanka lagu buufiyo.

filig² *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax nidaamsanaa kala daadin. 2. Wax iska filqid.

filim *m.l ld filin*

filin *m.l (-mmo/aflaam, m.dh)* 1. Daliig dheer, dhuuban, xalleefsan oo dusha laga mariyo maaddo dareemi og iftiinka oo wax lagu sawiro. 2. Muuqaallo sawirro ah, dhaqdhaaqaqa hadala oo la daawado. 3. Fagaaraha lagu daawado aflaanta; shaneemo. *ld filim.*

filiq *f.g1 (-lqay, -liqday; -lqi)* Wax sayrin.

filiqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la filqay ahaansho. *ld firiqsan.*

filiqsanaan *m.f.dh eeg* filiqsan. *ld filiqsanaansho, firiqsanaan, firiqsanaansho.*

filiqsanaansho *m.l/dh ld filiqsanaan.*

filiqsanaanta-qawmiyadaha *m.dh (juqr.)* Barashada sayniseed ee fliqsanaanta gobleed ee faracyada ama jinsiyadaha bani-aadamka iyo dhaqamadooda.

filitaan *m.l ld Filid; ld filasho.*

fillamid *m.f.dh eeg fillan².* *ld fillan².*

fillan¹ *m.l ld fillamid.*

fillan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Ku f.: dhib ama hawl ama wax la bixinayo, dad badan wadaajin, u qaybin; xisaabtamid.

filnaan *m.f.dh eeg filan.* *ld filnaansho.*

filnaansho *m.l/dh eeg filnow.* *ld filnaan.*

filnaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Ku f.: wax, wax kale deeqsiin.

filnaysiin *m.f.dh eeg filnaysii.*

filnow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Ku f.: wax, wax kale baahi tiri kara noqosho.

filo *f.g3 (-ishay, -ilatay)* Wax malaysasho.

filoojani *m.l (-iyaal, m.l) (baay.)* Taariikhda tadarwurka ee noole ama koox noolayaal ah oo xidhiidh ka dhexeyyo.

filqad *m.l ld filqasho.*

filqasho *m.f.dh eeg filqo.* *ld filqad.*

filqid *m.f.dh eeg filiq.*

filqo *f.mg3 (-qaday, -qatay)* Wax wax hayay ama la hayay ama wax ku mudnaa ama ku tiirsanaa, xoog sidbasho ku jirto u boodid, u bixid, u siibasho.

filsamaan *m.f.dh eeg filsan.* *ld filsamaan, filsami.*

filsamaansho *m.l/dh ld filsamaan.*

filsami *m.dh ld filsamaan.*

filsan *f.mg4 (-amaa, -amayd)* Wax muuqaal qurxoon leh ahaansho.

filweyn *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax da' weyn ahaansho.

filweynaan *m.f.dh eeg* filweyn. *ld filweynaansho, filweyni.*

filweynaansho *m./l/dh ld* **filweynaan.**
filweyni *m.dh ld* **filweynaan.**
fin¹ *m.l (-nan, m.)* Nabar oogada nafleyda ka soo baxa oo mid xun iyo mid sanba leh; kasoobbox; dhullax.
fin² *m.l (-nan, m.) (daaw.)* Nabarro yaryar oo ka soo baxa maqarka intiisa sare. Sida badan waxa lagu arkaa jadecada.
findhicil *m.l* 1. Geed quwaax dhuux adag oo leh laamo gaagaaban, qodxo dhaadheer, caleemo yaryar iyo asal. 2. Cunto la cunayo wax yar oo kaga hara ilkaha dhedooda. 3. *(-illo, m.dh)* Qori yar oo cuntada ilkaha dhedooda ku harta looga saaro.
findhicilasho *m.f.dh eeg* findhicilo.
findhicilo *f.g3 (-ishay, -ilatay)* Findhicil ilko ka baxsasho.
findhir *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld* fandhar.
findhiri *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* fandhar.
findhirid *m.dh ld* fandharid.
findhirin *m.dh ld* fandharid.
findhiris *m.l ld* fandharid.
findoob¹ *m.l* Fin yaryar oo aan cudur ahayn oo dadka dhallinta yar wejigooda ka soo yaaca.
findoob² *m.l (daaw.)* Fin yar oo malax afka ku wata oo maqaarka ka soo baxa waxay noqon kartaa infekshin baktiiriyaad ee dalollada maqaarka oo xirmay iyo dufan ay soo daayeen qanjirrada xayrta ee maqaarka ku yaal.

finiin¹ *m.l (-nno, m.dh)* 1. Cadad yaryar oo meeshi ay ku dhegganaayeen xoog iyo dhaqso uga soo fuqay, ama uga soo ganmay. 2. Ciyaar carriureed ah dhaqxaan yaryar oo faraha lagu gamayo. *ld faniin¹.*

finiin² *f.mg1 (-nay, -ntay)* 1. Wax ordaya xoog uga dhicid. Tus. "Baabuurkii ayuu xoog uga finiinay". 2. Wax meeshii ay joogeen ama ku dhegganaayeen xoog uga soo go'id ama uga soo ganmid. Tus. "Dhagax baa soo finiinay". 3. Xoolo gaar u cararid. Tus. "Faras baa naga finiinay". *ld faniin².*

finiini *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax ordaya wax dul saaran ka ridid. 2. Wax sida biyo dhagax iwm xoog u firdhin. Tus. "Axmed baa biyo nagu finiiniyey". 3. Neef xooluuhu ku jirey ka cayrin. *ld faniini.*

finiinid *m.f.dh eeg* finiin². *ld faniinid.*

finiinin *m.f.dh eeg* finiini. *ld faniinin, faniinis, finiinis..*

finiinis *m.l ld* finiinin.

finiinsad *m.l ld* finiinsasho.

finiinsasho *m.f.dh eeg* finiinso. *ld finiinsad, finiinsi.*

finiinsi *m.l ld* finiinsasho.

finiinso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax badan oo wada jira oo ordaya, mid ka mid ah gooni u leexsasho.

finixsad *m.l ld* finixsasho.

finixsasho *m.f.dh eeg* finixso. *ld finixsad, finixsi.*

finixsi *m.l ld* finixsasho.

finixso *f.mg3 (-saday, -satay)* Dood ama hadal hore oo loo qaadan waayey daba socosho.

finjil *f.g1 (-ilay, -ishay)* Sabuul badar iniino ka fujin.

finjilid *m.f.dh eeg* finjil.

finnaaq *m.l.kh* F. ah: neef irmaan oo aan caano badan lahayn; baaqimo. *ld finnaaq.*

finnaaqaq *m.dh.kh ld* finnaaq.

finnaaqsasho *m.f.dh eeg* finnaaqsasho. *ld finnaaqsashi.*

finnaaqsashi *m.l ld* finnaaqsasho.

finnaaqsos *f.g3 (-saday, -satay)* Neef baaqimo ah maalid.

fintir *m.l (fintir, m.dh) (bot.)* Geed yar oo jilicsan oo lug tool ah oo ubax qurxoon kor ku leh, hoosna buruq kuusan oo kulul oo xooluhu ku dhacaartaan waxna lagu dhayo; wamme.

fiq *m.dh* Buurta meesha ugu sarreysa. *ld fig.*

fiqi¹ *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Axkaamta laga soa qaataay Qur'aanka iyo xadiiska Nabiga. 2. Qof ku xeel dheer diinta islaamka.

fiqi² *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid hoos ula hadlid. *ld faqi.*

fiqibburaa *m.l* Nooc rooxaanta dadka ku dhacda ka mid ah.

fiqid *m.f.dh ld faqid.*

fiqiduur *m.l (-rro, m.dh)* Wadaad aan aqoon dheer u lahayn diinta kuna qaraabta.

fiqin *m.f.dh eeg* fiqi². *ld faqin, faqis.*

fir *m.l* Cagaarka ka soo baxa meel laga guuray; fuf.

fir¹ *m.l* 1. Taxanaha abtirsiimada ee laga soo askumay. 2. Cagaarka ugu horreya ee geedaha ka soo baxa. *ld firfir¹.*

fir² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Timo, caw iwm feerid. 2. Geedo cagaar yar bixin.

firaaqayn *m.f.dh eeg* firaaqee.

firaaqee *f.g2 (-qeeyay, -qaysay)* Firaqo ka dhigid (meel).

firaaqo *m.dh* 1. Meel aan cidi joogin ama aan wax oollin. 2. Meel aan cirriiri ahayn.

firaaqoobid *m.f.dh eeg* firaaqow.

firaaqow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Firaqo noqosho.

firaari *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld feeraari.*

firaarin *m.dh ld* feeraarin.

firaaris <i>m.l ld feeraarin.</i>	googo'an oo oogada nafleyda ka yimaad. 4. <i>ld fir¹.</i>
firaarsan <i>f.mg4 ld feeraarsan.</i>	firfir ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Caano la lulay firfir yeelasho.
firaarsanaan <i>m.dh ld feeraarsanaan.</i>	firfircoon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof hawl iwm u dhiifoon ahaansho.
firaarsanaansho <i>m.lldh ld feeraarsanaan.</i>	firfircoonaan <i>m.f.dh eeg firfircoon.</i> <i>ld firfircoonaansho, firfircooni.</i>
firaash ¹ <i>m.l (-shyo/furshaan, m.dh)</i>	firfircoonaansho <i>m.lldh ld firfircoonaan.</i>
1. Joodari. 2. Maryaha, bustaha iwm ee la dul saaro joodariga. <i>ld furaash.</i>	firfircooni <i>m.dh ld firfircoonaan.</i>
firaash ² <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> Maro, buste iwm joodari dul saarid.	firfirid <i>m.f.dh eeg firfir².</i>
firaashan <i>f.mg4 (-shnaa, -shnayd)</i> Wax la firaashay ahaansho.	firgad ¹ <i>m.l ld fargasho.</i>
firaashid <i>m.f.dh eeg firaash².</i>	firgad ² <i>m.dh ld fargad².</i>
firaashnaan <i>m.f.dh eeg firaashan.</i> <i>ld firaashnaansho.</i>	firgasho <i>m.dh ld fargasho.</i>
firaashnaansho <i>m.lldh ld firaashnaan.</i>	firgo <i>f.mg3 (-gaday, -gatay)</i> <i>ld fargo.</i>
firasho <i>m.f.dh eeg firo².</i>	firi <i>m.dh</i> Abuur, iniin.
firayn <i>m.f.dh eeg firee.</i>	firid <i>m.f.dh eeg fir².</i>
fircoon <i>m.l</i> 1. Magac boqorradii Masaaridii hore. 2. F. ah: qof naxariis la'.	firiimaale <i>m.l (bot.)</i> Geed gaab aan qodax lahayn oo leh laamo dhuudhuuban kana mid ah dhirta daawada.
firdhaad <i>m.l</i> 1. Wax weyn oo qarxaday ama col jabay, waxa ka soo go'a ama ka soo yaaca.	firiic <i>m.l</i> Nabarro yaryar oo jirka dadka ka soo baxa waqtiyada kulaylka ah; roobsugow. <i>ld furuuruc.</i>
2. Dad ama xoolo kala yaacid. <i>ld firdhad (1).</i>	firiideer <i>m.l (-rro, m.db)</i> Qaboojiye. <i>ld firjiteer.</i>
firdhad <i>m.l ld Firdhaad; firdhasho.</i>	firiijiteer <i>m.l ld firijideer.</i>
firdhan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax wada jirey oo kala yaacay ahaansho.	firkhi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Is f.: Qof dadka iskalaweyn noqosho. <i>ld fidhikhi.</i>
firdhanaan <i>m.f.dh eeg firdhan.</i> <i>ld firdhanaansho.</i>	firkhin <i>m.f.dh eeg firkhi.</i> <i>ld fidhikhin.</i>
firdhanaansho <i>m.lldh ld firdhanaan.</i>	friley <i>m.dh</i> 1. Meseggo. 2. Badar.
firdhasho <i>m.f.dh eeg firdho.</i> <i>ld firdhad (2).</i>	firimbi <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Aalad yar oo bir ama caag ah oo leh laba dalool oo marka la afuufo sii daysa foori dheer. <i>ld firinbi.</i>
firdhi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Kala tuurtuurid; kala yaacin. <i>ld firiri.</i>	firin <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Qori yar oo dhuuban oo ilig ama ka badan leh, badi ahaanna xardhan oo timaha lagu feero. <i>ld fire.</i>
firdhid <i>m.f.dh eeg firir².</i> <i>ld firir¹, firirid.</i>	firinbi <i>m.l ld firimbi.</i>
firdhin <i>m.f.dh eeg firdhi.</i> <i>ld firirin.</i>	firindiglee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> <i>ld farandullee.</i>
firdhis <i>m.l</i> Barabaro yaryar oo midab ah oo neef cad oo xoolaha ku firirsan jirkiisa.	firindigleyn <i>m.dh ld farandulleyn.</i>
firdhisan <i>f.mg4 (-snaa, -sanyd)</i> <i>ld firirsan.</i>	firindigleys <i>m.l ld farandulleyn.</i>
firdhisnaan <i>m.dh ld firirsanaan.</i>	firindiglo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> <i>ld farandulle.</i>
firdhisnaansho <i>m.lldh ld firirsanaan.</i>	firinfire <i>m.l</i> Neef mar hore dhalay oo caano yareeyay oo aan la caweysimin ee geeljiruhu fiidka hore maalo; juno.
firdhiso <i>m.dh</i> Xabbad gumuc firdha leh.	firiqo <i>m.lldh (-ooyin, m.l)</i> Wil yar ama garbar yar oo anshax xun.
firdho <i>f.mg3 (-dhaday, -dhatay)</i> Wax qarxaday ama col jabay, wax ka kala yaacid, ka soo go'id.	firiqsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld filiqsan.</i>
firdwo <i>m.dh</i> Siddeedda janno middood.	firiqsanaan <i>m.dh ld filiqsanaan.</i>
fire <i>m.l ld firin.</i>	firiqsanaansho <i>m.lldh ld filiqsanaan.</i>
firee <i>f.g2 (-reeyay, -raysay)</i> 1. Wax firo u yeelid. 2. Waraaq turub oo gembisan dhanka kale u rogid. 3. Kala f.: wax meeshu u jeedey ma ahee meal kale u jeedin.	firir ¹ <i>m.l</i> 1. Cadad ama dhibco yaryar oo ka soo faniiyay wax is haystay ama qarxay. 2. <i>ld firdhid.</i>
fireyo <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Haad turub geddisasho.	firir ² <i>f.mg1 (firdhay/firiray, firirtay; -rdhi/-riri)</i> F./kala f.: wax wada jirey kala yaacid.
firfir ¹ <i>m.l</i> 1. Burcad yaryar oo caanaha marka la lulo kor sabbeeya. 2. F. ah: caano la lulay oo firfir yeeshay. 3. Dhidid f. ah: dhidid kala	

firiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> firdhi.	fitaax ¹ <i>m.l</i> 1. Wax aan ciriiri ahayn. 2. <i>ld</i> fitaaxid.
firirid <i>m.dh</i> <i>ld</i> firdhid.	fitaax ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) Wax waasac noqosho. <i>ld</i> fataax ² .
firirin <i>m.dh</i> <i>ld</i> firdhin.	fitaaxi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax ballarin. <i>ld</i> fataaxi.
firirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax wada jirey oo kala yaacay ahaansho. <i>ld</i> firdhisan.	fitaaxid <i>m.dh</i> <i>eeg</i> fitaax ² . <i>ld</i> fataax ¹ , fataaxid, fitaax ¹ .
firirsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> firirsan. <i>ld</i> firdhisnaan, firdhisnaansho, firirsanaansho.	fitaaxin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> fitaaxi. <i>ld</i> fataaxin.
firirsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> firirsanaan.	fitaaxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la fitaaxiyey ahaansho (xero). <i>ld</i> fataaxsan.
firo ¹ <i>m.dh</i> 1. Wax jajabay oo habaasoobey oo dabayshu qaaddo; saxar, boor. 2. Nooc ka mid ah ciyarta turubka oo lagu khammaaro.	fitaaxsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> fitaaxsan. <i>ld</i> fataaxsanaan, fataaxsanaansho, fitaaxsanaansho.
firo ² <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Timo iwm feerasho.	fitaaxsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> fitaaxsanaan.
firoobid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> firow.	fitamiin <i>m.l.u</i> (-no, <i>m.dh</i>) Qayb ka mid ah nafaqooyinka cuntada laga helo oo jirka ka shaqaysiisa. <i>ld</i> faytamiin.
firow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) 1. Wax firo yeelasho. 2. Waraaq turub oo gembisan dhanka kale isu geddiyid.	fitilig <i>m.dh</i> 1. (-go, <i>m.l</i>) Xarig yar, guntin leh oo ka laallaada dabinka oo inta godka la gelyi garangarta iyo dhidibku isuhayaan. 2. (<i>sh.r</i>) F. dheh: si dhegħħeg ah u dhaqaqidda ama isu roġidda.
firqo <i>m.dh</i> Dad koox ah; horin.	fix <i>m.dh.sh.r</i> Qosol f. la dheh: aad u qoslid.
firqoon <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Nafley orgeysan ahaansho (ariga, lo'da iwm).	fixlayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> fixlee.
firqoonaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> firqoon. <i>ld</i> firqoonaansho.	fixlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Aad u qoslid.
firqoonaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> firqoonaan.	fiyooliin <i>m.l</i> (<i>muus</i>) Nooc ka mid ah qalabka muusikada.
firshaysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax firshoobay ahaansho (degaan).	fiyoor <i>m.l</i> (-ro, <i>m.dh</i>) (<i>juqr.</i>) Bad-jiid dheer oo dhuuban oo gala dhulka xeebta badda, kaas oo leh dhinacyo tiiradoodu ay taagħantahay.
firshaysnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> firshaysan. <i>ld</i> firshaysnaansho.	fog <i>f.mg4</i> (-gaa, -gayd) 1. Wax durugsan ahaansho. 2. Ka f.: wax, wax kale ka durugsan ahaansho.
firshaysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> firshaysnaan.	fogaad <i>m.l</i> <i>ld</i> fogaansho.
firsho <i>m.dh</i> 1. (-ooyin, <i>m.l</i>) <i>ld</i> farsho. Waab alaaboo kala geddisan lagu iibiyo. 2. Degaan aan bacrin ahayn.	fogaan ¹ <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> fog. <i>ld</i> fogaansho.
firshoobid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> firshow.	fogaan ² <i>m.dh</i> (<i>xis.</i>) Summad d. Dhererka xarriijin u dhexeysa laba barood, xarriiqood sallax iwm. Tusaale ahaan, f.ta u dhexeysa laba xarriiqood oo barbaro ah waa dhererka xarriijin qotanta ee isku xirta labadooda; halbeggħa caalamiga ah ee f.ta waa mitir (<i>m.</i>).
firshow <i>f.mg1</i> (-oobay, -oowday; -oobi) Firsho noqosho (degaan).	fogaansho <i>m.l/dh</i> <i>eeg</i> fogow. <i>ld</i> Fogaan; fogaan.
firxad <i>m.l</i> <i>ld</i> firxasho.	fogaan-xagħleedka u dhexeysa laba barood <i>m.dh</i> (<i>xis.</i>) Fogaanta u dhexeysa laba barood marka laga cabbiro xagħsa u dhexeysa laba xarriiqood oo mara baraha iyo bar tixraac oo wadaag ah. Tusaale ahaan fogaan xagħleedka u dhexeysa baraha A iyo B iżjada oo loo eegħayo barta T waa xagħsa ATB.
firxasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> firxo. <i>ld</i> firxad.	fogee <i>f.g2</i> (-geeyay, -geysay) 1. Cid ama wax meel durugsan geyn. 2. Cid shisheeyenimo ula dhaqmid.
firxo <i>f.mg3</i> (-xaday, -xatay) 1. Si aan nidaamsanayn u cararid. 2. Kala f.: wax wada jirey meelo kala duwan u kala cararid.	fogeyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> fogee.
fisika <i>m.dh</i> <i>ld</i> fiisiko.	
fisikada qaraamiga <i>m.l</i> (<i>fis.</i>) Qaybaha fisikiska ee soo jireenka ahaa ilaa qarniggi 19aad, ka hor aragtida kuwaantum iyo u-eegħidda intaan la ogaan. F. q.u waxa ay badanaa ku dhisnayd mekaanikada niyuutan iyo aragtida birlabdanabeedka ee Jaymis Maakiswel.	
fisikis <i>m.l</i> <i>ld</i> fiisiko.	
fisiko <i>m.dh</i> <i>ld</i> fiisiko.	
fisiq <i>m.l</i> <i>ld</i> fisqi.	
fisiyooloġi <i>m.l</i> (<i>baay.</i>) Barashada shaqooyin-ka dhismayaasha iyo dariqooyinka bayo-kiimied ee ka dhaca dhismayaasha iyo noolaha guud ahaanba.	
fisqi <i>m.l</i> Falal xun oo aan diinta iyo dhaqankuba oggolayn. <i>ld</i> fisiq, fusqi, fusuq.	

fogow *f.mg3* (-gaaday, -gaatay) Meel durugsan tegid.

folkaan *m.dh* (-ooyin, *m.l*) (*jool*) Dhul qaab toobineed leh oo ku yaal oogada dhulka oo ay samaysay maagma xoog ugu soo baxay oogada dhulka; dhadhaab dhalaashan, ama laarfa, ayaa ugu dambeynta soo baxa, oo marmarka qaarkood leh qarax xoog leh, burbur dhadhaabeed iyo dambas ayaana hawada u baxa. Soo bixidda laarfaha, ama qaraxyada ayaa inta badan ka dhiga f. ney yeelato qaabka kur-toobineed ama buur, kaddibna si tartiib ah ayay dhismayaal u sameeyaan waxyaalihii soo baxay, kasoo si aadna u qaro weyn uguna tuulma hareeraha daloolka. F.oyinka sida badan badaha agtooda ayay ku suganyihiin. Folkaanku wuxuu noqon karaa: mid nool, mid hurda ama mid aan noolaynba oon dib dambe u qarxaynin.

foloora *m.dh* (*juqr*) Nafleyda dhirta ee gobol ama kal jiyoolojooyeed. Foloora wuxuu la xiriira erayga foona oo loo isticmaalo nafleyda xayawaanka.

fongor¹ *m.dh* 1. Dabci xumi qof leeyahay. 2. Summad xoolaha lagu dhigo. 3. *ld* **fangar**

1. Meel wax ka go'een daloolka ay yeelato.

fongor² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Cid takoorid. 2. Wax dalool u yeelid.

fongoran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax la fongoray ahaansho. 2. *ld* **fangaran**. Wax cad ka maqanyahay ahaansho.

fongorid *m.f.dh* *eeg* fongor².

fongornaan *m.f.dh* *eeg* fongoran. *ld* **fongornaansho**.

fongornaansho *m.l/dh* *ld* **fongornaan**.

fontaano *m.dh* *ld* **foontaano**.

fooc¹ *m.l* (-cyo, *m.dh*) Dhul, jir iwm. wax ka soo taagan.

fooc² *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Wax siman kor u soo kuusmid. 2. Abuur dhul kasoo bixid.

foocaar *m.dh* 1. Saddexda xiddigood oo godintu ka samaysantahay. 2. Meesha doonyaha iyo maraakiibta lagu xiro si aan dabayshu u qaadin.

fooci *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax kor u soo kuusid. 2. Jago ka qaadid (qof).

foocid *m.f.dh* *eeg* fooc².

foocin *m.f.dh* *eeg* fooci.

fooc-lalmada *m.l* (-cyo ... , *m.l*) (*daaw*) Fooc, sida badan san, oo ka baxa xuubka malaaska. Sida badan waxa laga helaa sanka iyo daaloollada kale oo sanka xiga, wuxu keenaa awdid, dalollada, infekshin muddo dheer iyo sandareer.

foocsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax soo foocay ahaansho.

foocsanaan *m.f.dh* *eeg* foocsan. *ld* **foocsanaansho**.

foocsnaansho *m.l/dh* *ld* **foocsanaan**.

food *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Timaha intooda hore ee wejiga korkiisa ku beegan. 2. F. u reeb: timo yar oo loogu reebo madaxa carruurta, siiba gabdhaha, meel wejiga korkiisa ku beegan. 3. Aqal soomaaliga meesha irrida korkeeda ku beegan.

foodcadde *m.l* (*bot*) Geed-nagaar, wada cad, leh bul weyn oo jilicsan oo dhiigga nabarrada ka socda lagu joojiyo.

foodcase *m.l* Geed ubax cas leh oo geela iyo ariguba daaqiisa jecelyihiin.

fooddad *m.l/dh* (-do, *m.l*) Garbasaar.

foodgoo *f.g2* (-ooyay, -oowsay) Gabarnimo ku aroosid.

foodgooyo *m.dh* 1. Wax foodda sare laga jaro. 2. *ld* **foodgoyn**.

foodgoyn *m.f.dh* *eeg* foodgoo. *ld* **foodgooyo** (2).

foodi *f.g2* (-iyay, -isay) Isu f.: laba wax ama ka badan isbarbardhigid.

foodin *m.f.dh* *eeg* foodi.

foodley *m.dh* Gabar yar oo aan weli qaangaarin; dhoocil.

foodsaa¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Raar aqalka miyiga wejiga hore laga saaro. 2. Gabbaad. 3. *ld* **foodshareer**. Maro haweenku wejiga saartaan. 4. *ld* **foodsaarid**.

foodsaa² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax kafool kafool uga hor tegid. 2. Meel ku gabbasho.

foodsaarid *m.f.dh* *eeg* foodsaa². *ld* **foodsaa¹** (4).

foodshareer *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. *ld* **foodsaa¹** (3). 2. Timaha foodda oo inta salxanyaaha soo dhaafa wejiga yareeya oo foolxumeeyaa; wejiga qaarkiisa kore oo aan dadku badanaa timo ku lahayn, timo ka baxa.

foof¹ *m.l* 1. Xoolo daaq doonad ah. 2. Meesha xooluhu daaqaan. 3. Inta u dhexeysa xerada iyo daaqsiinta. 4. Kadin geel ah. 5. Daaq. 6. *ld* **foofid**. *ld* **soof¹**.

foof² *f.mg1* (-fay, -ftay) Xoolo daaq doonasho. *ld* **soof²**.

foofi *f.g2* (-iyay, -isay) Xoolo daaq geyn. *ld* **soofi**.

foofid *m.f.dh* *eeg* foof². *ld* **foof¹** (6), **soof¹**, **soofid**.

foofin *m.f.dh* *eeg* foofi. *ld* **foofis**, **soofin**, **soofis**.

foofis *m.l* *ld* **foofin**.

foofye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (baay.)* Meel yar oo diisan oo ku taalla badhtanka qaybta dambe ee natiinaha qaar ka mid ah lafdhabarleyda. Waa meesha ugu muhiimsan ee uu ku soo dhaco ilaysku, waana halka aasaaska u weyn ee ragga. Wawa laga helaa qorratada, qaar ka mid ah shimbiraha iyo garadleyda ay ku jiraan dadku.

foofsad *m.l ld foofsasho.*

foofsasho *m.f.dh eeg foofso. ld foofsad, foofsi, soofsad, soofsasho, soofsi.*

foofsi *m.l ld foofsasho.*

foofso *f.g3 (-saday, -satay)* Xoolo daaq geysasho. *ld soofso.*

foog *m.dh* 1. F.ta/berri f.ta: maalinta gelinkeeda hore; subax. 2. Berri.

foogan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax soo taagan oo aan meel laga maro lahayn ahaansho.

foognaan *m.f.dh eeg foogan. ld foognaansho.*

foognaansho *m.l/dh ld foognaan.*

foohaar *m.l Xarrago dhar waaweyn loo qaato oo is tustus iyo kibir ku jiraan.*

foohaari *f.g2 (-iyay, -isay)* Is f.: xarrago iyo isweyn dhar waaweyn u qaadasho oo dadka is tustusid.

foohaarin *m.f.dh eeg foohaari.*

foojig *f.mg4 (-gaa, -gayd)* *ld feeyig.*

foojigaan *m.dh ld feeyigaan.*

foojigaansho *m.l/dh ld feeyigaan.*

foojigan *f.mg4 (-gaa, -gayd)* *ld feeyig.*

foojignaan *m.dh ld feeyigaan.*

foojignaansho *m.l/dh ld feeyigaan.*

fookh *m.l ld fooq.*

fookhad *m.dh* Ur udgoon oo ka soo baxa cunto geedeysan oo bisil ama la bisleynayo.

fookhadayn *m.f.dh eeg fookhadee.*

fookhadee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Cunto fookhad u yeelid.

fool¹ *m.l (-lal, m.l)* 1. Weji. 2. Afarta ilig ee dhoollaha u dhexeeya midkood. 3. Jiko. 4. Toos; horay.

fool² *m.dh* Dareen xanuun leh oo dheddigga qabta marka ay umulayaan.

fool³ *m.dh (daaw)* Qabashooyin isku xig xiga oo dhallaan iyo mandheer uga soo baxaan ilma-sidisha naag xamilad ah.

fool⁴ *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* 1. Ka f.: dhibaato iwm ka gudbid. 2. Ka f.: karti dheeraad ah cid kaga rayn.

foolad *m.l ld foolasho.*

foolasho *m.f.dh eeg foolo. ld foolad.*

foolaxgooddi¹ *m.l ld falaxgooddiyid.*

foolaxgooddi² *f.g1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi) ld falaxgooddi².*

foolaxgooddin *m.dh ld falaxgooddiyid.*

foolaxgooddis *m.l ld falaxgooddiyid.*

foolaxgooddiyid *m.dh ld falaxgooddiyid.*

foolaxgootayn *m.f.dh eeg foolaxgootee.*

foolaxgootee *f.mg2 (-teeyay, -taysay)* U f. cid u faanid.

foolbaxo *f.mg3 (-xday, -xatay)* Fooltagid.

foolbaxsad *m.l ld foolbaxsasho.*

foolbaxsasho *m.f.dh eeg foolbaxso. ld foolbaxsad, foolbaxsi.*

foolbaxsi *m.l ld foolbaxsasho.*

foolbaxso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Bun marsasho. 2. Foolcararid.

foolbeenaad *m.dh ld foolatin.*

foolcar¹ *m.l Naasley foolanaysa oo xanuun la luntay. ld foolcararid.*

foolcar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Naasley xanuun la cararid.

foolcararid *m.f.dh eeg foolcarar². ld foolcarar¹.*

fooldhabasho *m.f.dh eeg fooldhabo.*

fooldhabo *f.g3 (-btay, -batay)* Bun la dubay jirka marsasho.

fooldhaq¹ *m.l 1. F. ah: biyo yar oo wejiga lagu dhaqo. 2. ld fooldhiqid.*

fooldhaq² *f.mg1 (-qay, -qday; -dhiqi)* U f.: cid wejiga u dhaqid.

fooldhaqasho *m.f.dh eeg foodhaqo.*

fooldhaqo *f.g3 (-qday, -qatay)* Weji mayrasho.

fooldhaw *m.l* Bun la dubay oo jirka la marsado.

fooldhiqid *m.f.dh eeg fooldhaq². ld fooldhaq¹ (2).*

fooldiin *m.l* Xanuun fooleed qabta dheddigoodka dhalaya marka ay soo sid dhoweeyaan. *ld foolbeenaad.*

foolhallaabid *m.f.dh eeg foolhallow². ld foolhallow¹ (2), footag¹, fooltegid.*

foolhallow¹ *m.l* 1. Dheddig foolanaya oo xanuun la lumay. 2. *ld foolhallaabid.*

foolhallow² *f.mg1 (-laabay, -lowday; -laabi)* Dheddigood foolanaya xanuun la lumid. *ld footag².*

fooli *f.g2 (-iyay, -isay)* Dheddig foolanaya ilaalin.

foolid *m.f.dh eeg fool⁴.*

foolin *m.f.dh eeg fooli. ld foolis.*

foolis *m.l ld foolin.*

foolkaano-dambaseed *m.l (-dyo, m.dh) (jool)* Qurubyo yaryar oo laarfa, oo badanaa leh qaab goobo, kaasoo dibadda u soo tuurtay foolkaano iyadoo dareere ah, adkaanaysana markey soo dhacdo.

foolmaroodi *m.l* Labada ilig ee dhaadheer ee maroodiga gafuurkiisa ka taagan.

foolnugayl *m.l* 1. Cabsi badi qof leeyahay. 2. Xishood badi qof leeyahay.

foolnuglaan *m.f.db eeg* foolnugul. *ld* **foolnuglaansho**.

foolnuglaansho *m.l/db ld* **foolnuglaan**.

foolnugul *f.mg4 (-glaa, -glayd)* 1. Wax cabsi badan ahaansho. 2. Wax xishood badanahaansho.

foolo *f.mg3 (-ooshay, -oolatay)* Fooldareemid.

foolshareer *m.l* Timo wejiga qofka qaybtiisa sare ka soo baxa.

foolt *m.l (fis.)* Summad V. Halbeegga caalamiga ee keyd faraqa ama xoogga danab wadidda (x.d.w.), waxaana loo qeexaa keyd faraqa u dhexeeya laba barood oo ku yaalla gudbiye sida qulqul danab oo le'eg hal ambiyeer, marka awoodda ku baxday laba barood inta u dhexeysa ay tahay hal waat. Wixa loogu magac daray aqoonyahankii Alisaandaroo Foolt.

footag¹ *m.l ld* **foolhallaabid**.

footag² *f.mg1 (-gay, -gtay)* *ld* **foolhallow²**.

foolt-beege *m.l (-gayaal, m.l/db) (fis.)* Qalab lagu cabbiro xaddiga keyd faraqa ee u dhexeeya laba barood. F. waxaa mareegta loogu xidhaa barbaro.

fooltegid *m.db ld* **foolhallaabid**.

footub¹ *m.l* Yuur ka muuqata qof wejigiisa marka uu xanaaqo. *ld* **footubid**.

footub² *f.mg1 (-bay, -btay)* Weji yuur ka muujin.

footubid *m.f.db eeg* **footub²**. *ld* **footub¹**.

foolwaa *m.l (xis.)* Xaddi leh laxaad, hase yeeshaa aan lahayn jicho. Barbar dhig leeb.

foolwanaagsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qurxoona ahaansho.

foolwanaagsanaan *m.f.db eeg* foolwanaagsan. *ld* **foolwanaagsaansho**.

foolwanaagsaansho *m.l/db ld* **foolwanaagsanaan**.

foolkumaan *m.f.db eeg* foolxun. *ld* **foolkumaansho, foolxumi, foolkumo**.

foolkumaansho *m.l/db eeg* foolxumow. *ld* **foolkumaan**.

foolkumi *m.db ld* **foolkumaan**.

foolkumo *m.db ld* **foolkumaan**.

foolkumow *f.mg3 (-maaday, -maatay)* Wax foolxun noqosho.

foolkun *f.mg4 (-umaa, -umayd)* Wax aan qurxoonaan ahaansho.

foon *m.l* Weel muggisa wax lagu rido, oo la buuxsho, ama la miiso, wax lagu sii daro oo laga taalleeyo; cunnada weelka qarkiisa madaxa kala baxda oo fooca ah.

foona *m.db (juqr.)* Nafleyda xayawaanka ee gobol ama kal jiyoolojooyeed. Foona waxay la xiriirtaa erayga foloora oo isna loo isticmaalo nafleyda dhirta. *ld* **fawna**.

foondhaaf¹ *m.l.kh F.* ah: weel qaadkiisa badar ka badan lagu shubay.

foondhaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Wax muggisa badar ka badan lagu shubay noqosho (weel).

foondhaafi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax muggisii badar ka badan ku shubid (weel).

foondhaafid *m.f.db eeg* foondhaaf².

foondhaafin *m.f.db eeg* foondhaafi. *ld* **foondhaafis**.

foondhaafis *m.l ld* **foondhaafin**.

fontaano *m.db* Dar dhis ah oo dhexda ku leh ilo kor biyo u sayraya ayadoo isla darka biyuu ku soo noqonayaan. *ld* **fontaano, funtaano**.

foooq *m.l (-qaq, m.l/-qyo, m.db)* Guri, guri kale ka dul dhisan; dabaq. *ld* **fookh**.

foor *f.g1 (-ray, -rtay)* Ciyaar turub, dubnad iwm cid uga dhicid.

foorad *m.db* Hal mar oo qof ciyaar turub, dubnad iwm. looga dhaco. *ld* **fooro**.

foorad¹ *m.l ld* **foororid**.

foorar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld* **fooror²**.

foorari *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **foorori**.

foorarid *m.db ld* **foororid**.

foorarin *m.db ld* **foororin**.

fooraris *m.l ld* **foororin**.

foorarsad *m.l ld* **foororsasho**.

foorarsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **foororsan**.

foorarsanaan *m.db ld* **foororsanaan**.

foorarsanaansho *m.l/db ld* **foororsanaan**.

foorarsasho *m.db ld* **foororsasho**.

foorarsi *m.l ld* **foororsasho**.

foorarso *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld* **foororso**.

foore *m.l* Dabayl dhaxan badan oo habeenkii soo dhacda.

foori¹ *m.db* Dhawaaq yeera marka bushimaha laysu dhoweeyo oo neef xoog leh la afuufo.

foori² *f.mg1/2 (-ryay, -iday/isay; -ryi)* Bushimaha oo laysu dhoweeyo oo neef xooggan lagu afuufo cod ka yeerin.

foorid *m.f.db eeg* foor. *ld* **fooris**.

fooridhiileyn *m.f.db eeg* fooridhiilee.

fooridhiille *m.db* Foori si degdeg ah geela loogu kiciyo.

fooridhiille *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Si degdeg ah geel foori ugu kici.

fooriggaalle *m.l* 1. Foori gaar ah oo geela lagu dheelmo. 2. Foori qofka faraxsani ku maaraaobo.

fooriggaallee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Foori gaalle samayn.

fooriggaalleyn *m.f.dh eeg* fooriggaallee.

foorin *m.dh ld* **fooryid.**

fooris *m.dh ld* **foorid.**

formaliin *m.dh (kiim.)* Milan ka kooban biyo iyo 40% oo "formaldehyde" ah loona isticmaalo jeermidile (sterilization) ama dhajiyi (fixative) gaar ahaan qaybta cudur barashada (pathology) waxaana lagu dilaa "anthrax spores".

foorno *m.dh (-ooyin, m.l)* Tinaarka rootiga lagu dубо.

fooro *m.dh ld* **foorad.**

foor1 *m.l* 1. Iyadoo la taaganyahay qaarka sare oo hoos loo laallaadiyo. 2. *ld* **foororid.**

foor2 *f.mg1 (-ray, -rtay)* Iyadoo la taaganyahay qaarka sare hoos u laallaadin. *ld* **foorar².**

foorori *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax madaxiisa hoos marin. *ld* **foorari.**

foororid *m.f.dh eeg* fooror². *ld* **foorar¹,** **foorarid, fooror¹ (2).**

foororin *m.f.dh eeg* foorori. *ld* **foorarin,** **fooraris, foororis.**

foororis *m.l ld* **foororin.**

foororsad *m.l ld* **foororsasho.**

foororsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax la foorariyey ahaansho. 2. Wax madaxa loo hoos mariyey ahaansho. *ld* **foorarsan.**

foororsanaan *m.f.dh eeg* foororsan. *ld* **foorarsanaan,** **foorarsanaansho,** **foororsanaansho.**

foororsanaansho *m.l/dh ld* **foororsanaan.**

foororsasho *m.f.dh eeg* foororso. *ld* **foorarsad,** **foorarsasho, foorarsi, foorsad.**

foororsi *m.l ld* **foororsasho.**

foororso *f.mg3 (-saday, -satay)* Iyadoo la taaganyahay qaarka sare hoos u laallaadsasho. *ld* **foorarso.**

fooryid *m.f.dh eeg* foori². *ld* **foorin.**

foos *m.l (-sas m.l)* 1. Dad badan oo hubaysan. 2. F. ah: qofka qaybinaya turubka qofka ku xiga ee midig ka jira.

foosil *m.l (-lo, m.dh) (jool.)* Hadhaaga ama raadadka ka sii muuqda raqda noole hore u jiri jirey.

foosto *m.dh (-ooyin, m.l)* *ld* **fuusto.**

footon *m.l (-nno, m.dh) (fis.)* Saxar leh cuf neg oo le'eg eber, kana kooban kuwaantam kaah birlab-danabeed. F.ka waxa kale oo lagu tilmaamaa halbeeg tamar oo le'eg hf, taas oo ah ay tahay madoorsoomaha blaank iyo f oo ah rakaadka kaahinta oo lagu cabbiro Heertis. F.nadu waxa ay ku socdaan xawaarahaa ileyska.

footoobeegid *m.dh (fis.)* Barashada kaahinta la arko, gaar ahaan xisaabinta iyo cabbiraadda itaalka iftiimeed, falaqaska iftiimeed iwm. Xaaladaha qaarkood, xisaabinta f.du waxa ay gaartaa ilaa hirarka birlab-danabeedka ee casaan-hoosaadka iyo altaraafiyooletka.

footoosintasis *m.l (baay.)* Dariiqadda kiimikeed ee ay dhirta cagaarani ku samaystaan iskudhisyo orgaanikeed iyaga oo ka samaysanaya kaarboon laba ogsaydh, biyo iyo ilays.

foox *m.l* Xabag laga helo geedaha qaarkood, sida maydiga oo loo shito udgin; beeyo; luubaan.

fooxaalli¹ *m.l* 1. Geesinnimo been ah oo la muujiyo. 2. Cagajuglайн been ah oo la muujiyo.

fooxaalli² *f.mg1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)* 1. Geesinnimo been ah muujin. 2. Cagajuglайн been ah muujin.

fooxaallin *m.dh ld* **fooxaalliyid.**

fooxaalliyid *m.f.dh eeg* fooxaalli². *ld* **fooxaallin.**

fooxi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Foox shidid. 2. *(f.g)* Foox ka faallin. 3. *(f.mg)* Cabsasho.

fooxin *m.f.dh eeg* fooxi. *ld* **fooxis.**

fooxis *m.l ld* **fooxin.**

fooxiso *m.dh (-ooyin, m.l)* Haweeney fooxa ka faallisa.

fooxiye *m.l* Nin fooxa ka faalliyi.

fooxle *m.l (-layaal, m.l/dh)* Wadaad joogto ahaan u fooxiya.

fosforas *m.l (kiim.)* Curiye bir ma ahe oo adke ah aadna u firfircoon; waana curiyaha labaad ururka V ee tusaha kalgalka.

fowlil¹ *m.l* Soo foocsanaan ama iin ku taal shay siman ama sulux ah. *ld* **fowriir¹.**

fowlil² *f.mg1 (-iilay, -iishay)* Wax siman ama sulux ah ka soo foocsanaansho. *ld* **fowriir².**

fowliliid *m.f.dh eeg* fowlil². *ld* **fowriirid.**

fowriir¹ *m.l ld* **fowlili¹.**

fowriir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld* **fowlili².**

fowriirid *m.dh ld* **fowliliid.**

fud *m.l (-dad, m.l)* Kuus ciid ah oo is haysta.

fudayd *m.l* 1. Culaysaraanta wax leeyihiin. 2. Dabci wax ka fiirsasho la'aaneed oo qof ku sifoobo. 3. *ld* **fududaan.** Firfircooni.

fudaydi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **fududee.**

fudaydin *m.dh ld* **fududayn.**

fudaydsad *m.l ld* **fududaysasho.**

fudaydsasho *m.dh ld* **fududaysasho.**

fudaydsi *m.l ld* **fududaysasho.**

fudaydsso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld* **fududayso.**

fud-barafeed *m.l (fis.)* Cadad biyo fadhiista ah oo ku samaysma dhulka dushiisa, marka

heerkulka hawadu uu hoos u dhaco ilaa iyo ka hoos.

fudfudayd *m.l ld* fududaan.

fudfudud *f.mg4* (-daa, -dayd) *ld* fudud.

fudud *f.mg4* (-daa, -dayd) 1. Wax aan cuslayn ahaansho. 2. Wax sahlan ahaansho. 3. Wax fadaq ah ahaansho. 4. Wax firfircoon ahaansho. *ld* fudfudud.

fududaan *m.f.dh eeg* fudud. *ld* fudayd, fudfudayd, fududaansho.

fududaansho *m.l/dh eeg* fududow. *ld* fududaan.

fududayn *m.f.dh eeg* fududee. *ld* fudaydin.

fududaysad *m.l ld* fududaysasho.

fududaysasho *m.f.dh eeg* fududayso. *ld* fudaysad, fudaydsasho, fudaydsi, fududaysad.

fududaysi *m.l ld* fududaysasho.

fududayso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Wax culus fudayd ka dhigasho. 2. Wax adag sahal ka dhigasho. *ld* fudaydso.

fududee *f.g2* (-deeyay, -daysay) 1. Wax fudayd ka dhigid. 2. Wax sahal ka dhigid. *ld* fudaydi.

fududow *f.mg3* (-daaday, -daatay) 1. Wax fudayd noqosho. 2. Wax sahal noqosho. 3. Qof fadaq noqosho. 4. Qof wax firfircoon noqosho.

fulul *m.l* (-llo, *m.dh*) Bur, ciid, sokor iwm ah oo is haysta.

fuf¹ *m.l* Dhir la jaray ama la daaqay fiidda ka soo baxda iyadoo aan roob ku di'in.

fuf² *f.mg1* (-fay, -ftay) Dhir la jaray ama la daaqay iyadoo aan roob ku di'in fiid bixin.

fufid *m.f.dh eeg* fuf².

fujaan *m.l* (-nno/fanaajiiin/faraajiiin, *m.dh*) Weel yar oo dhieg leh oo sida badan dhoob ka samaysan oo dareeraha lagu shubto. *ld* fijaan.

fujaas¹ *m.l ld* fajaas¹.

fujaas² *f.g1* (-say, -stay) *ld* fajaas².

fujaasid *m.dh ld* fajaasid.

fuji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax meel ku dheggan rujin. 2. Dharbaaxo f.: qof dhabanaanayn.

fujin *m.f.dh eeg* fuji.

fujisasho *m.dh ld* fuqsasho.

fujiso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* fuqso.

fujo *m.dh* 1. Ijaar la siiyo cid lagula heshiiyey hawl fulinteedu muddo soconayso. 2. *ld* fajo.

ful *f.mg1* (-ulay, -ushay) 1. Xoolo wabax ah ama dhaan cokan ceel ka tegid. 2. Hawl ama arrin hirgelid.

fulaaliso *m.dh* (-ooyin, *m.l* (dii)) Ducooyin la akhriyo ama cashar la qoro marka haweenay

foolanaaysaa sahal u dhali weydo. *ld* falaaliso.

fulabbaji *f.g2* (-iyay, -isay) Falal cid lagu cabsigelinayo samayn.

fulabbajin *m.f.dh eeg* fulabbaji. *ld* fulab-bajis.

fulabbajis *m.l ld* fulabbajin.

fulannimo *m.dh ld* fuleynnimo.

fule *m.l ld* fuley.

fuley *m.l* (-yo, *m.dh*) Qof cabsi badan.

fuleynnimo *m.dh* Fuley ahaansho.

fulful *m.l* Raar geeddigu kala fogyahay oo aan marrin lahayn.

fuli *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Xoolo wabax ah ama dhaan cokan ceel ka wadid. 2. Hawl ama arrin hirgelin.

fulid *m.f.dh eeg* ful.

fulin *m.f.dh eeg* fuli.

fuliye *m.l* (-yayaal *m.l/dh*) Qof hawl ama arrin hirgeliya.

fullaac¹ *m.l* (-cyo *m.dh*) Cad yar oo ka soo dillaacay shay uu ka mid ahaa (qori).

fullaac² *f.mg1* (-cay, -cday) Cad yar sida qori iwm shay uu ka mid ahaa ka soo dillaacid.

fullaaci *f.g2* (-iyay, -isay) Wax, wax uu ka mid ahaa ka dillaacin.

fullaacid *m.f.dh eeg* fullaac².

fullaacin *m.f.dh eeg* fullaaci.

fullaacsad *m.l ld* fullaacsasho.

fullaacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la fullaaciye ahaansho.

fullaacsanaan *m.f.dh eeg* fullaacsan. *ld* fullaacsanaansho.

fullaacsanaansho *m.l/dh ld* fullaacsanaan.

fullaacsasho *m.f.dh eeg* fullaacsco. *ld* fullaacsad, fullaacs.

fullaacs *m.l ld* fullaacsasho.

fullaacsco *f.g3* (-saday, -satay) Wax, wax kale ka dillaacsasho.

fulul¹ *m.l* 1. Saxro (xayawaan ama dad) oo markaas la saxrooday. 2. *ld* fululid.

fulul² *f.mg1* (-ulay, -ushay) Wax aasnaa sida xidid dibad u soo bixin.

fululi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax aasnaa sida xidid iwm dibad u soo bixin.

fululid *m.f.dh eeg* fulul². *ld* fulul¹ (2).

fululin *m.f.dh eeg* fululi.

funaanad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Feeragashi aan gacmo lahayn oo shaati laga hoos qaato; garan. 2. Hu' jilicsan oo sida shaatiga u tolan oo kulaylaho la qato. 3. Hu' culus oo kor laga qaato oo badi ahaan ka samaysan dhogor oo dhaxanta laga gashado.

funjuqi *f.g2* (-iyay, -isay) Miro qolof ka saarid.

funjuqin *m.f.dh eeg* funjuqi. *ld* funjuqis.

funjuqis *m.l/u ld* funjuqin.

funjuqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Miro wax la funjuqay ahaansho.

funjuqsanaan *m.f.dh eeg* funjuqsan. *ld* funjuqsanaansho.

funjuqsanaansho *m.l/dh ld* funjuqsanaan.

funjuqsasho *m.f.dh eeg* funjuqso.

funjuqso *f.g3* (-saday, -satay) Miro qolof kala bixid.

funnay *m.l* Dibi, orgi, wan, fool xun oo aan goodh ahayn.

funtaano *m.dh ld* foontaano.

fuq¹ *m.l* (-qaq, *m.l*) 1. Labada daan oo afka midkood. 2. Wax, wax kale oo adag ka soo go'ay. 3. *ld* fuqid.

fuq² *f.mg1* (-qay, -qday) Wax, wax uu ka mid ahaa ka soo go'id.

fuqaraa *m.dh.w eeg* faqir.

fuqdo *m.dh* 1. Geed yar oo aan lahayn xididdo hoos jira oo ciidda iska dul saaran. 2. Wax aan sal adag lahayn oo sahal loo siibi karo. 3. Sabirdarrada uu leeyahay qof aan ka dhursugi karin duruufaha adag.

fuqid *m.f.dh eeg* fuq². *ld* fuq¹ (3).

fuqsad *m.l ld* fuqsasho.

fuqsasho *m.f.dh eeg* fuqso. *ld* fujisasho, fuqsad.

fuqso *f.g3* (-saday, -satay) Wax meel ku dheggan ka ruqsasho. *ld* fujiso.

fur¹ *m.l* (-rar, *m.l*) Wax afka looga shiro weel, sida burashad, dhalo, iwm.

fur² *m.dh* (-ro, *m.l*) Summad xoolaha lagu asteyo oo dhegta inteeda sare la gooyo.

fur³ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Albaab, dariishad iwm ballaqid. 2. Guntin xarig kala bixin. 3. Gaadiid rar ka dhigid. 4. Halkiraale fasirid. 5. Mashruuc, dhisme iwm ballarintooda ku dhawaaqid. 6. Xabbado badan ridid. 7. Wax meel ku jira sii dayn. 8. Haweeney la qabo dalaaqid.

furaad *m.dh* (-dyo, *m.dh*) Idiin si gaar ah loo qurxiyey oo carruurta lagu xambaaro.

furaadsad *m.l ld* furaadsasho.

furaadsasho *m.f.dh eeg* furaadso. *ld* furaadsad, furaadsi.

furaadsi *m.l ld* furaadsasho.

furaadso *f.g3* (-saday, -satay) Carruur furaad ku xambaarasho.

furaash *m.l ld* firaash¹.

furaley *m.dh* (-yo, *m.l*) Sarrifka rubaabka mid ka mid ah oo u dhigma 10 senti.

furan¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax la furay noqosho.

furan² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Albaab, dariishad iwm wax la ballaqay ahaansho. 2. Wax guntintiisa la kala furay ahaansho

(xarig). 3. Wax meel ku xirnaa wax la sii daayey ahaansho. 4. Halkiraale wax, la fasiray ahaansho. 5. Haweeney wax la dalaaqay ahaansho. 6. Awr wax rarkii laga dhigay ahaansho. 7. Mashruuc, dhisme, barnaamij iwm hawshooda wax la billaabay ahaansho.

furasho *m.f.dh eeg* furo.

furayn *m.f.dh eeg* furee.

furaysasho *m.f.dh eeg* furayso.

furayso *f.g3* (-stay, -satay) Wax fur ku xirasho.

furdaami *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid sixir ka daaweyn. 2. Arrin iwm xal u raadin.

furdaamin *m.f.dh eeg* furdaami. *ld* furdaamis.

furdaamis *m.l ld* furdaamin.

furdad *m.dh ld* furdo.

furdo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Meel xeeb ku taal oo loogu talagalay in ay doonyaha, maraakiibta iwm ku xirtaan. 2. Meel loogu talagalay in alaabada ganacsiga oo dal imaanaysa ama ka baxaysa lagu canshuuro. *ld* furdad.

fure *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) 1. Qalab bir ah oo qaabab iyo weynaan kala duwan leh oo lagu furo ama lagu xiro qfullada iwm. 2. Xal. 3. Calaamad loo adeegsado tusmada maababka.

furee *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax fure ku xirid.

furfur¹ *m.l/kh* F. ah: soor gallay oo maraq lagu kariyay oo aan budo lagu darin si ayna isku dhegin.

furfur² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax xubniihii uu ka koobnaa kala bixbixin. 2. Arrin xalkeeda fududayn.

furfurad *m.l ld* furfurasho.

furfurani *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax bashaashnimo ka muqaato ahaansho (qof). 2. Wax xubniihii uu isugu jirey la kala bixiyey ahaansho. 3. Tolmo wax duntii isu haysey furatay ahaansho.

furfurasho *m.f.dh eeg* furfuro. *ld* furfurad.

furfurdayn *m.f.dh eeg* furfurdee.

furfurdee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Qori, ul, dhagax iwm xoog u tuurid.

furfurdo *m.dh* Tuuryo xoog leh.

furfurid *m.f.dh eeg* furfur².

furfurista-garaafeed ee isle'eg *m.dh* (xis.) Hab lagu furfuro isle'egyo wadajira iyada oo la sawirayo garaafka isle'eg kasta. Furfurista labada isle'eg waxa ku siyya kulannada baraha is goyska, madaama barahani ay raali gelyaan qiimeyaal isku mid ah ee x iyo y.

furfurnaan *m.f.dh eeg* furfuran². *ld* furfurnaansho.

furfurnaansho *m.l/dh ld* furfurnaan.

furfuro *f.g/mg3 (-rtay, -ratay)* 1. (*f.g*) Wax xubnihii uu ka koobnaa u kala baxsasho. 2. (*f.mg*) Tolmo duntii isu haysay ka furasho. 3. (*f.mg*) Wax xubnihii uu isugu jirey u kala bixid.

furid *m.f.dh eeg fur³*. *ld furitaan, furniin, furriin.*

furin¹ *m.l ld furun¹.*

furin² *m.dh ld furun².*

furitaan *m.l ld furid.*

furmaati *m.l.kh* F.ah: salab, hu' iwm oo laga furtay qof la diley ama la qabtay.

furmaato *m.dh* Heshiis dhexmara laba qolo oo dagaallansan si aysan isaga layn maxaabiista dagaalka ay ku kala qabsadeen.

furmasho *m.f.dh eeg furmo.*

furmid *m.f.dh eeg furan¹.*

furmo¹ *m.dh* Meel geeddi ku nasto.

furmo² *f.mg3 (-maday, -matay)* Wax furan noqosh.

furnaan *m.f.dh eeg furan²*. *ld furnaansho.*

furnaansho *m.l.dh ld furnaan.*

furniin *m.l ld furid.*

furo *f.g/mg3 (-rtay, -ratay)* 1. (*f.g*) Albaab iwm ballaqsasho. 2. (*f.g*) Wax xarig ku xirnaa ka baxsasho. 3. (*f.g*) Wax horay loo dhacay xoog ku soo ceshasho. 4. (*f.g*) Wax sida dhar, lacag iwm cid xoog uga qaadasho. 5. (*f.g*) Qof qaan u xirnaa si loo furo qaantii loo haystey bixin. 6. (*f.g*) Kitaab qur'aan iibasho. 7. (*f.mg*) Ka f.: saaxiibtinnimo qof lala lahaa burin.

furqaan *m.l* 1. Kitaabkii Eebbe u soo dhiibey Nebi Maxamed. 2. Diinta Islaamka.

furiin *m.l ld furid.*

fursad *m.dh (-do, m.l)* 1. Xaalaad ku habboon in wax la qabsado. 2. Waqtii wax la qabto.

fursanaansho *m.l.dh ld fursanaan.*

fursasho *m.f.dh eeg furso.*

furso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ka f.: Wax ka kaftoomid.

furtuur-folkaaneed *m.l (jool.)* Soo dirqinta waxyaabo adke, dareere, ama neef ah, iyadoo folkaane uu ka soo saarayo dhulka gudhiisa una soo saarayo ilaa dhulka dushiisa.

furun¹ *m.l* 1. Rooti. 2. Tinnaarka rootiga lagu dubo. *ld furin¹.*

furun² *m.dh* 1. Maro ay raggu kor ka qaataan. 2. Goobta dagaalku ka aloosanyahay. *ld furin².*

furuq *m.l (daaw.)* Cudur la isqaadsiyo oo muddo gaaban, waxaa keena firus. Astaamo: qandho iyo finan nabar ku reeba maqaarka.

furuqbiyoole *m.l (daaw.)* Nooc furuqa ka mid ah oo halkii ay nabarrada malaxi ka geli lahayd biyo ka galaan.

furuqdhaw *m.l ld furuqdhoon.*

furuqdhhoon *m.l* Godad yaryar oo furuqu jirka dadka ku reebo. *ld furuqdhaw.*

furuukh *m.db.w eeg farakh.*

furuuruc *m.l ld firiric.*

furux¹ *m.l* Kalagoosyada oogada oo lafuhu iska galaan midkood.

furux² *f.mg1 (-rxay, -ruxday; -rxi)* Kala f.: murgacasho. *ld furxo.*

furuxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la kala furxiyey ahaansho.

furuxsanaan *m.f.dh eeg furuxsan.* *ld furuxsanaansho.*

furuxsanaansho *m.l.dh ld furuxsanaan.*

furxasho *m.dh ld furxid.*

furxi *f.lg2 (-iyay, -isay)* Laba xubnood oo is haaysta kala goyska ka kalabixin.

furxid *m.f.dh eeg furux².* *ld furxasho.*

furxin *m.f.dh eeg furxi.* *ld furxis.*

furxis *m.l ld furxin.*

furxo *f.g3 (-xaday, -xatay)* *ld furux².*

fushad *m.f.l eeg fusho.*

fushade *m.l* 1. Roob badan oo bartamaha guga da'a. 2. Xillii gu' bartankiis ah oo roob badani da'o.

fusho *f.g3 (-shaday, -shatay)* 1. Xoolo wabax ah ceel ka kaxaysasho. 2. Wax dani ku jirto qabsasho.

fushuqi *f.g2 (-iyay, -isay)* Maro si jugayn ah u dhiqid.

fushuqin *m.f.dh eeg fushuqi.* *ld fushuqis.*

fushuqis *m.l ld fushuqin.*

fushuqsad *m.l ld fushuqsasho.*

fushuqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la fushuqiye ahaansho (dhar).

fushuqsanaan *m.f.dh eeg fushuqsan.* *ld fushuqsanaansho.*

fushuqsanaansho *m.l.dh ld fushuqsanaan.*

fushuqsasho *m.f.dh eeg fushuqso.* *ld fushuqsad, fushuqsi.*

fushuqsi *m.l ld fushuqasho.*

fushuqso *f.g3 (-saday, -satay)* Maro si fushuqsi ah u dhaqid.

fusqi *m.l ld fisqi.*

fusuq *m.l ld fisqi.*

futaxumeeye *m.l* Surweel daba gaab ah.

futo *m.dh* 1. Afka malawadku ku dhammaado oo saxaradu ka baxdo. 2. Halka dhulka la dhigto marka dadku fariisanayo; sal.

futuux *m.l (-xyo, m.dh)* Xilliga doonyuhu bilaabaan gooshidda oo ku beegan bisha oktoobar.

- fuud** *m.l* (cabbir cagood) Cabbir wax lagu cabbiro oo u dhigma yaardi saddex meelood loo qaybiyey meeshiis.
- fuud¹** *m.l* Dhacaanka ka baxa hilib xoolaad ama mallay iwm. oo biyo lagu kariyey; maraq.
- fuud²** *f.g1* (-day, -dday) Hoore si tartiib ah uga dhergid.
- fuudafuude** *m.db* (-dayaal, *m.l/dh*) Digr fuud laga dhigay.
- fuud-dhuug** *m.l* Bushinta hoose meesheeda godan oo timaha yari ka baxaan.
- fuudi** *f.mg2* (-iyay, -isay) U f.: cunto jilicsan si tartiib ah cid u siin.
- fuuidid** *m.f.db* *eeg* fuud².
- fuudin** *m.f.db* *eeg* fuudi.
- fuudsad** *m.l* *ld* **fuudsasho**.
- fuudsasho** *m.f.db* *eeg* fuudso. *ld* **fuudsad**, **fuudi**.
- fuudsi** *m.l* *ld* **fuudsasho**.
- fuudsii** *f.g2* (-iiyay, -iisay) Nafley maraq cabsiin.
- fuudsii** *m.f.db* *eeg* fuudsii.
- fuudso** *f.g3* (-saday, -satay) Si tartiib ah hoore u cabbid.
- fuujis** *m.l* Ceel cabbiddiisa marba cid ama koox loo daayo.
- fuul** *f.g1* (-uulay, -uushay) 1. Wax kor u tafid. 2. Wax dushiisa ku boodid. 3. Haweeney kufsasho.
- fuuli** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Nafley meel aanay kori karin saarid. 2. Maxas gaadid ku qaadir. *ld* **fuulsii**, **fuushii**.
- fuulid** *m.f.db* *eeg* fuul. *ld* **fuulis²**, **fuullimaad**, **fuulmo**.
- fuulin¹** *m.f.db* *eeg* fuuli. *ld* **fuulis¹**, **fuulsiin**, **fuushii**.
- fuulin²** *m.l* (-immo, *m.db*) Muruqa bawdada ragga.
- fuulis¹** *m.l* *ld* **fuulin¹**.
- fuulis²** *m.db* *ld* **fuulid**.
- fuullaan** *m.l* Aqoonta iyo isticmaalka fardaha iyo rakuub fuulidda.
- fuullaandhaaf** *m.l.kh* F. ah: nin aad ugu xeel dheer fuulidda fardaha; fardadhaari.
- fuullimaad** *m.l* *ld* **fuulid**.
- fuulmo** *m.db* 1. Galmo. 2. *ld* **fuulid**.
- fuulsii** *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **fuuli**.
- fuulsiin** *m.db* *ld* **fuulin¹**.
- fuundi** *m.l* (-yo, *m.db*) Nin xirfadda daaraha lagu dhiso yaqaan; wastaad.
- fuundo** *m.db* *ld* **fuunto**.
- fuundoobid** *m.db* *ld* **fuuntoobid**.
- fuundow** *f.mg1* (-oobay, -oowday) *ld* **fuuntow**.
- fuunto** *m.db.kh* Ukun waqtigii la isticmaali lahaa dhaafay oo aan waxtar lahayn. *ld* **fuundo**.
- fuuntoobid** *m.f.db* *eeg* **fuuntow**. *ld* **fuundoobid**.
- fuuntow** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Ukun fuunto noqosho. *ld* **fuundow**.
- fuuq¹** *m.l* (-qyo, *m.db*) Dhuunta baaruudda xabbadda qarxisaa ku jirto; qashir.
- fuuq²** *m.db* 1. Shanqarta ka yeerta kolka biyaha, caanaha iwm xoog loogu soo nuugo bushimaha oo urursan oo loo dhoweeyo; fid; fururuq. 2. In yar oo kol la fuuqsado. *ld* **fiiq²**.
- fuuq³** *f.g1* (-qay, -qday) Hoore si tartiib ah uga dhergid.
- fuuqbax** *m.l* (daaw.) Biyaha oo ka yaraada soohyada jirka, waxayna ka iman kartaa: qaadasho la'aan biyo jirka ku filan. Biyo badan oo ka baxa jirka (dhidid, matag, shuban). Astaamo: harraad badan, itaal darro iyo lallabo.
- fuuqdhabii** *m.l.kh* (-llo, *m.db*) Qof aad u dhabii badan oo aan oggolayn in ay waxyar dhaafaan.
- fuuqdhabii** *m.db* **Fuuqdhabii** ahaansho.
- fuuqid** *m.f.db* *eeg* **fuuq³**.
- fuuqsad** *m.l* *ld* **fuuqsasho**.
- fuuqsasho** *m.f.db* *eeg* fuuqso. *ld* **fuuqsad**, **fuuksi**.
- fuuksi** *m.l* *ld* **fuuqsasho**.
- fuuqso** *f.g3* (-saday, -satay) Wax hiinsasho.
- fujr¹** *m.l* 1. Geed gaab aad u baxay oo dhulka qariyey. 2. Wax dhulka ka soo fooca. 3. F. ah: caano dhanaanay oo intii faarka ahayd kor soo martay.
- fujr²** *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Dibirid. 2. Dhulka ka soo foocid. 3. Caano dhanaan awgeed faar kor soo marid.
- fuuraa** *m.l* Dhicis xoolaad oo isagoo bakhti ah dhashay.
- fujrid** *m.f.db* *eeg* **fujr²**.
- fujrsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax fuurey ahaansho.
- fujrsanaan** *m.f.db* *eeg* **fujrsan**. *ld* **fujrsanaansho**.
- fuuryeel** *f.g1* (-eelay, -eeshay) Ka f.: wax la qaybsanayo qof qaybta uu ku leeyahay siin inta aan la qaybin.
- fuuryeelid** *m.f.db* *eeg* fuuryeel.
- fuushan** *f.g4* (-naa, -nayd) Wax, wax kale dusha ka saaran ahaansho.
- fuushanaan** *m.f.db* *eeg* **fuushan**. *ld* **fuushanaansho**.
- fuushanaansho** *m.l/dh* *ld* **fushanaan**.

fuushii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **fuuli**.

fuushii *m.db* *ld* **fuulin**¹.

fuusto *m.db* (-ooyin, *m.l*) Weel bir ah, adag, qaab dhululubo leh oo laba boqol oo litir qaada; barmiil. *ld* **foosto**.

fuwo *m.l* 1. Xidid asalkiisa lagu riniyo cawda.

2. Dhar aan xariir iyo suuf midna ahayn oo tayadiisu xuntahay. 3. *ld* **fawo**.

fuxshi *m.l* Fal xun oo aan diinta iyo dhaqankuba oggolayn.

G

g (ga') *m.db* Xarafka toddobaad ee xuruufta afka soomaliga, ahna shibbane.

gaab *m.l* Qof ama wax dheererkiius gaabanyahay.

gaaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax aan joog dheer lahayn ahaansho.

gaabbagliul¹ *m.l* U habeendhixidda meel dheer oo geeddi loo yahay.

gaabbagliul² *f.g1 (-uulay, -uushay)* Meel dheer oo geeddi loo yahay u-habeendhixid.

gaabbagliulid *m.f.db eeg gaabbagliul²*.

gaabbayn *m.f.db eeg gaabbee.*

gaabbee *f.mg2 (-beeyay, -beysay)* Aayar socosho.

gaabi¹ *m.db* Qiyaas dheerer oo intii laga rabay ka gaaban.

gaabi² *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Wax dheeraa wax ka dhimid. 2. *(f.mg)* Aayar u socosho.

gaabin *m.f.db eeg gaabi².* *ld gaabis.*

gaabis *m.l* 1. G. ah: socod yaraan. 2. *ld gaabin.*

gaabnaan *m.f.db eeg gaaban.* *ld gaabnaansho, gaabni.*

gaabnaansho *m.l/dh ld gaabnaan.*

gaabni *m.db ld gaabnaan.*

gaabsad *m.l ld gaabsasho.*

gaabsasho *m.f.db eeg gaabsa.* *ld gaabsad.*

gaabshow *m.l.kh* G. ah: nafley aayar u socota oo aan dheerayn.

gaabsi *m.l* Galmo aan xalaal ahayn.

gaabso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. *(f.g)* Wax dheer, wax gaaban ka dhigasho. 2. *(f.mg)* Codka g.: cod hoos u dhigid. 3. *(f.mg)* Ka g.: wax ka tanaasulid.

gaaci *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof dagaal ku jira ul iwm u taagid. 2. Dareera xoog meel ugu shubid.

gaacin *m.f.db eeg gaaci.* *ld gaacis.*

gaacis *m.l ld gaacis.*

gaad¹ *m.db* 1. Geedsaar leh miro macaan oo la cuno oo goroyaduna aad u jeceshahay, isla markaasna looga dhigto kabdhoodka

(goonnibaarka) ciyarta shacdurka. 2. Ul gaaban oo xooggan.

gaad² *f.g1 (-day, -dday)* Nafley si lama filaan ah ugu kedin.

gaadaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Awr la rarayo luqunta iyo jeeniga hore isku xirid si aanu u kicin.

gaadaamid *m.f.db eeg gaadaan².*

gaadaamin *m.f.db eeg gaadaami.* *ld gaadaamis.*

gaadaamis *m.l ld gaadaamin.*

gaadaan¹ *m.l Qarqarsi.*

gaadaan² *f.g1 (-aamay, -aantay; -aami)* Awr la rarayo luqunta iyo jeeniga hore iskaga xirid si aanu u kicin.

gaadaansad *m.l ld gaadaansasho.*

gaadaansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax si gaadaan ah loo xiray ahaansho (awr la rarayo).

gaadaansanaan *m.f.db eeg gaadaansan.* *ld gaadaansanaansho.*

gaadaansanaansho *m.l/dh ld gaadaansanaan.*

gaadaansasho *m.f.db eeg gaadaanso.* *ld gaadaansad, gaadaansi.*

gaadaansi *m.l ld gaadaansasho.*

gaadaanso *f.g3 (-saday, -satay)* Awr la rarayo si gaadaan ah u xirasho.

gaadaar *m.db* 1. Haan duug ah. 2. Weel yar oo daawada xoolaha lagu dhayo lagu shubo.

gaaddaddo *m.db* Nafley badda ku jirta oo xiddigatdhuul u eg.

gaadala-aqoon *m.db ld gadaala-aqoon.*

gaadasho *m.f.db eeg gaado².*

gaadasho *m.f.db eeg gaado.*

gaaddabbuur¹ *m.l* 1. Orod aan dheereyn. 2. Faalaxgooddii dad badan sameeyaan oo cid lagu guulguulayo.

gaaddabbuur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* U g.: guulguul samayn (cid).

gaaddabbuurid *m.f.db eeg gaaddabbuur².*

gaaddaxir *m.l* Waxyabaha lagu qurxiyo fardaha marka la heenseeyo.

gaaddo *m.db* 1. Xabad. 2. *(-ooyin, m.l)* Ulo af dhuuban lehoo shacdurka lagu ciyaro.

gaade *m.l (-dayaal, m.l/dh)* 1. Col yar oo hubaysan oo isu raaca in ay wax dilaan; dooxato. 2. Xanuu sambabada wareema.

gaadeeryo *m.dh* 1. Dheddigga goodirka. 2. Nooc ka mid ah deerada buuraha ku nool. 3. Nooc carmada ka mid ah.

gaadid *m.f.dh eeg gaad²*. *ld gaadis, gaadmo, gaadniin.*

gaadiid *m.l u* Wax kasta oo la rarto, laguna guuri karo.

gaadiidsad *m.l ld gaadiidsasho.*

gaadiidsasho *m.f.dh eeg gaadiidso. ld gaadiidsad, gaadiidsi.*

gaadiidsi *m.l ld gaadiidsasho.*

gaadiidso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax gaadiid ka dhigasho.

gaadis *m.l ld gaadid.*

gaadmo *m.dh* Kedinta si lama filaan ah wax loogu kediyo. *ld gaadid.*

gaadniin *m.l ld gaadid.*

gaado *f.g3 (-atay, -adatay)* Wax si gaar ah u qiumeyn.

gaado¹ *m.l* Asluub; dhaqan.

gaado² *f.g3 (-atay, -adatay)* Wax gaadmo ku dilid ama ku qabasho.

gaadoowe *m.l* Kalluun xeebta aan ka fogaan oo leh diillimo dheerer ahaan ugu mardimaysan.

gaaf¹ *m.l (-faf, m.l)* 1. Xaflad loo sameeyo labada is aroosay maalinta ay toddoba baxayaan. 2. Dhisme ku meelgaar ah. 3. Kaltan. 4. Dad shir u fadhiya looga arrinsanayo xajoo waxku'ool ah. 5. Hareer. 6. Dibad. 7. Meesha gorayada ku dhasho. 8. Midab geelu yeesho oo madow xigeen ah.

gaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Wax ka dheeraan iyada oo muujinaya diidmo iyo nicitaan (nafley).

gaafabbax¹ *m.l ld gaafabbixid.*

gaafabbax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Reer u gaar ah yeelasho (wiil).

gaafabbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Miile (kal) siin (qof).

gaafabbixid *m.f.dh eeg gaafabbax². ld gaafabbax¹.*

gaafabbixin *m.f.dh eeg gaafabbixi.*

gaafal *m.l (-llo, m.dh)* Bedenka gudihiiisa kuraasi ku rakiban ragga seebinaya ku fadhiistaan.

gaafammeer¹ *m.l ld gaafmeerid.*

gaafammeer² *f.mg1 (-ray, -rtay) ld gaafmeer².*

gaafammeerid *m.f.dh ld gaafmeerid.*

gaafan *f.mg4 (-fnaa, -fnayd)* 1. Wax diyaar ah ahaansho. 2. Midab gaar ah yeelasho (neef geel ah).

gaafasho *m.dh eeg gaaf².*

gaafeysad *m.l ld gaafeysasho.*

gaafeysasho *m.f.dh eeg gaafeysyo. ld gaafeysad, gaafeysi.*

gaafeysasho *m.l ld gaafeysasho.*

gaafeysyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Wax kaltan ku qaybsasho.

gaafid *m.f.dh eeg gaaf².*

gaafmeer¹ *m.l* 1. Socodka uu qof sameeyo isaga oo iska ilaalinayo in ay cidi aragto; kormeer; afmeer. 2. *ld gaafmeerid. ld gaafammeer¹, gaafwareeg¹.*

gaafmeer² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Meel cidla ah socosho iyada oo layska ilaalinayo dad; kormeerid; afmeerid. *ld gaafammeer², gaafwareeg².*

gaafmeerid *m.f.dh eeg gaafmeer². ld gaafammeer¹, gaafammeerid, gaafmeer¹ (2), gaafwa*

gaafnaan *m.f.dh eeg gaafan. ld gaafa-naansho.*

gaafnaansho *m.l/dh ld gaafnaan.*

gaafnow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Wax diyaar ah noqosho.

gaaf¹ *m.l* 1. Waqtidheer. 2. Miileysi; kaltan.

gaaf² *f.mg3 (-ftay, -fatay)* 1. Bawdyo kala fogeyn (hal). 2. U g.: wax qabashadooda isu diyaarin. 3. U g.: wax baajintooda isku hawlid. 4. Ku g.: wax dhan walba ka marid.

gaaffootamid *m.f.dh eeg gaafootan². ld gaafootan¹ (2).*

gaafootan¹ *m.l* 1. Kaltan. 2. *ld gaafootamid.*

gaafootan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax ku kaltamid.

gaafwareeg¹ *m.l 1. ld gaafmeerid. 2. Cidlada oo lagu ambado.*

gaafwareeg² *f.mg1 (-gay, -gtay)* 1. *ld gaafmeer* 2. Ku g.: meel ku agwareegid. 2. Cidlada wareegid.

gaafwareegid *m.dh eeg gaafwareeg². ld gaafmeerid.*

gaag *m.l* Wax aan tira badnayn.

gaagax¹ *m.l ld gaaggax¹.*

gaagax² *f.mg1 (-xay, -xday) ld gaaggax².*

gaagaxsan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld gaaggaxsan.*

gaagaxsanaan *m.dh ld gaaggaxsanaan.*

gaagaxsanaansho *m.l/dh ld gaaggax-sanaan.*

gaaggax¹ *m.l* 1. Marka neef godlani wax gansado (qoonsado) oo caanuhu ku cararaan; godolnaqsi. 2. *ld gaaggixid.*

gaaggax² *f.mg1 (-xay, -xday; -gixi)* Godolkii ku baabi'id, wax la qoonsaday darteed. *ld gaagax².*

gaaggaxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Xoolo gaaggaxay ahaansho. *ld gaaggaxsan.*

- gaaggaxsanaan** *m.f.dh eeg* gaaggaxsan. *ld gaaggaxsanaan, gaagaxsanaansho, gaaggaxsanaansho.*
- gaaggaxsanaansho** *m.lldh ld gaaggax- sanaan.*
- gaaggixi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Neef godlan wax uu gansado oo caanuhu uga iman waayaan ku samayn.
- gaaggixid** *m.f.dh eeg* gaaggax². *ld gaagax¹, gaaggax¹, gaaggixid.*
- gaaggixin** *m.f.dh eeg* gaaggixi. *ld gaaggixis, gaagixin, gaagixis.*
- gaaggixis** *m.l ld gaaggixin.*
- gaaggur** *m.dh (-rro, m.db)* Godka shinnida malabka ku kaydso.
- gaagixi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld gaaggixi.*
- gaagixid** *m.dh ld gaaggixid.*
- gaagixin** *m.dh ld gaaggixin.*
- gaagixis** *m.l ld gaaggixin.*
- gaagurre** *m.l* Inan ku jira da'dii uu qaadan lahaa tababbar ciidan.
- gaahi** *m.dh* Meel aan naq lahayn, oomanana ah oo aan cidi joogin. *ld gahayr¹ (4).*
- gaahii¹** *m.dh ld Gaahi; gahayr.*
- gaahii²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Gahayr noqosho (miro).
- gaahiirid** *m.f.dh eeg* gaahii².
- gaajabbeel¹** *m.l* Recbidda gaajo ku haysay lagu reebo cunto yar. *ld qaajabbeel¹.*
- gaajabbeel²** *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Nafley baahneyd gaajo iska reebid. *ld qaajabbeel².*
- gaajabbeelid** *m.f.dh eeg* gaajabbeel². *ld qaajabbeelid.*
- gaajaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax gaajo hayso ahaansho. *ld qaajaysan.*
- gaajaysnaan** *m.f.dh eeg* gaajaysan. *ld gaajaysnaansho, qaajaysnaan, qaajasnaansho.*
- gaajaysnaansho** *m.lldh ld gaajaysnaan.*
- gaajo** *m.dh* Dareen jirku dareemo marka cuntadu ka raagto. *ld qaajo.*
- gaajoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Gaajo dareemid.
- gaajood** *m.f.l eeg* gaajoo.
- gaal¹** *m.l (-lo, m.db)* 1. Nin aan muslin ahayn. 2. Nin aan raxmad lahayn. 3. *ld faranji.* 4. *ld ceelgeel:* Ceeb biyo badan oo aan dhanoo la hayn; ceelgaal. 5. *ld geel (haruubgaal, xeryagaal iwm).*
- gaal²** *m.dh* 1. Haweeney aan muslin ahayn. 2. Haweeney aan raxmad lahayn; gaalad. 3. Hab; dabeecad.
- gaalad** *m.dh* Haweeney aan muslin ahayn.
- gaalayn** *m.f.dh eeg* gaalee.
- gaalee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Cid gaal ka dhigid.
- gaalib¹** *m.l* Nooc fardaha orodkooda ka mid ah.
- gaalib²** *f.mg1 (-bay, -btay)* Faras orod aan dheerayn samayn.
- gaalibid** *m.f.dh eeg* gaalib².
- gaalis** *m.l (-syo, m.db)* (xis.) Urur tirooyin ah ama baro ah oo ku yaalla habdhis kulan oo qeexaya dhammaan qiiimayaasha u dhixeyya laba bar dhammaad. Haddii labada bar dhammaad ay jiraan g.ka waa gaalin oodan, haddii an ku jirinna waa g. furan.
- gaalis furan** *m.l (-syo ..., m.db)* (xis.) Urur ka kooban tirooyinka u dhixeyya laba tiro oo la isa siiyey oo aan ku jirin bar dhammaadyada. G.ka f. ee u dhixeyya laba tiro oo maangal ah a iyo b waxa loo qoraa (a,b). Marka g.ka f. lagu muujinayo xarriiq tiro bar dhammaadyada goobo ayaa la geliyaa.
- gaalis-xidhan** *m.l (-syo ..., m.db)* (xis.) Urur ka kooban tirooyinka u dhixeyya laba tiro oo la isa siiyey oo ay ku jiraan bar dhammaadyada. Gaaliska xidhan ee u dhixeyya laba tiro oo maangal ah a iyo b waxa loo qoraa [a,b]. Marka gaaliska xidhan lagu muujinayo xarriiq tiro bar dhammaadyada waxa ugu calaamadeeyaa goobo gudhooada la madoobeyay.
- gaallan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax aan muddo lagu dhaqmin ahaansho.
- gaallanaan** *m.f.dh eeg* gaallan. *ld gaallanaansho.*
- gaallanaansho** *m.lldh ld gaallanaan.*
- gaallays¹** *m.l.kh* Waran g. ah: nooc warmaha waaweyn ka mid ah lagu dagaallamo.
- gaallays²** *m.dh.kh* Toorrey g. ah: toorrey dheer oo birsulub leh oo lagu dagaallamo.
- gaalleef** *m.dh (-ffo, m.)* 1. Nooc ka mid ah toorreyda oo godan. 2. Mindi dheer oo godan oo qaab toorrey leh.
- gaalli** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax aayar u wadid. 2. Wax yarayn.
- gaallin** *m.f.dh eeg* gaalli.
- gaallisee** *f.g2 (-seeyay, -seysay)* 1. Durbaan la garaacayo tallaabo la helid. 2. Cid ku dul wareegid.
- gaalliseyn** *m.f.dh eeg* gaallisee.
- gaalliso** *m.dh* Nooc ciyaaraha lagu jaameeyo ka mid ah.
- gaalnimo** *m.dh* Gaal ahaansho.
- gaaloobid** *m.f.dh eeg* gaallow².
- gaallow¹** *m.l* Miro ka baxa geed abaareedka qaarkiis.
- gaallow²** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Gaal noqosho.
- gaalshire** *m.l* Xabsi.

gaameyt *m.l (-yo, m.db) (baay.)* Unug taran oo dhex gala gaamayt kale, si uu u abuuro bacrimane.

gaamur *f.mg1 (-ray, -rtay)* Aad u xoogaysi (nafley).

gaamurid *m.f.db eeg gaamur.*

gaan *m.l* 1. Wax xooggan oo adkaysi leh. 2. Geel aan irmaanayn. 3. G. ah: wax aad u badan.

gaane *m.l.u.kh* G. ah: geel aan irmaaneyn.

gaannan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax xoog badan yeeshay ahaansho.

gaannanaan *m.f.db eeg gaannan. ld gaannanaansho.*

gaannanaansho *m.l/db ld gannaanaan.*

gaanni¹ *m.l (-yo, m.db)* 1. Yaxaas lab oo dilaa ah. 2. Ugaarta nooceeda waaweyn; ishin.

gaanni² *m.db.kh* G. ah: fardo xoog, cayil iyo adkaysi isku darsaday.

gaantay *m.l (-yo, m.db) (jool.)* Xabuub khafif oo dhadhaab lakabeed oo ka dhashay dhoobo, waxa laga yabaa iney ku sameysantey cadaadis culeyska dhadhabaha kor saaran dartood, ama sibidhow (cementation), sida nuuradda.

gaar *m.l* 1. Xuub ku dahaaran ilmo dhashay. 2. Dhiil, abxad iwm wax korka looga dhaaro. 3. Urun.

gaar¹ *m.l* 1. Wax cid si gooni ah u khuseeya. 2. Qof loo xilsaaray, inuu ilaaliyo xafiis, dukaan iwm. 3. G. ah: khaas ah. 4. Dhaawac callirsan.

gaar² *m.l (nax.)* Magac guud iyo magac g.

gaar³ *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. (f.g) Meel tegid. 2. (f.g) Cid, cid ka horreysa ka daba tegid. 3. (f.g) Jir cananno ku suntid. 4. (f.g) Dhiil, abxad iwm dhaarid. 5. (f.mg) Wax, wax ku filnaansho.

gaaraabbidhaan *m.l ld gaaraabbidhood.*

gaaraabbidhood *m.l* Cayayaan yar, duula oo qaarka dambe ku leh maaddo iftiin bixisa habeenkii. *ld, gaaraabbidhaan*

gaararro *m.db* 1. Nooc kalluunka ka mid ah. 2. Dabada raha.

gaarcadde *m.l ld garcadde.*

gaardi¹ *m.l* Socod habeysan oo tallabada la isla helayo oo ciidammada u gaar ah.

gaardi² *f.mg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* Socod habeysan oo tallabada la isla helayo.

gaardin *m.db ld gaardiyid.*

gaardis *m.l ld gaardiyid.*

gaardisii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid gaardi ku socodsii.

gaardisiin *m.f.db eeg gaardisii.*

gaardiyid *m.f.db eeg gaardi². ld gaardin, gaardis.*

gaarhaye *m.l (-yayaal, m.l/db)* Qof loo xilsaaray inuu ilaaliyo guri, xafiis iwm.

gaarheyn *m.db* Gaarhaye ahaansho.

gaari¹ *m.l (-yo, m.db)* 1. (gawaari, m.db)

Gaadiid dhuleed matoor leh oo dadka iyo xamuulka lagu qaado. 2. Gaarigacan.

gaari² *m.db* Haweeney maamulka aqalkeeda iyo nadaafadda jirka aad u ilaalisa oo uga adag.

gaarid *m.f.db eeg gaar³. ld gaarniin.*

gaariddameer *m.l (-tro, m.db)* Qalab oogo fidsan, laba shaag wax lagu rarto, oo dameer, baqal iwm jiidaan.

gaarifarfas *m.l (-syo, m.db)* Gaadiid rakaab fuula oo faras jiida.

gaarigacan *m.l (-nno, m.db)* Gaadiid dhuleed yar, matoor lahayn, gacanta lagu wado oo hal shaag leh. *ld gaarigacmeed.*

gaarigacmeed *m.l (-dyo, m.db) ld gaarigacan.*

gaarinmimo *m.db* Gaari ahaansho.

gaariwale *m.l (-layaal, m.l/db)* Nin gaaridameer, gaarifarfas iwm ku shaqeeya.

gaariin *m.l ld gaarid.*

gaaroodi¹ *m.l* Dhul didib ah, bannaan oo ay ka baxaan dhir dhaadheer oo teelteel ah iyo dixin.

gaaroodi² *f.g2 (-iyay, -isay)* Xubin bararan wax kulul ku kubbayn.

gaaroodin *m.f.db eeg gaaroodi².*

gaarrax *m.l* Ilmo dacdarro iyo arrad ka muuqdaan.

gaarsii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Ammaano meel loo rabo geyn. 2. Cid meel geyn. 3. Wax, cid si habboon ugu qaybin.

gaarsiin *m.f.db eeg gaarsii. ld gaarsiis.*

gaarsiis *m.l ld gaarsiin.*

gaas *m.l* 1. Dareere loo isticmaalo ifsashada aqallada iyo cunto karinta. 2. (-sas, m.l) Ciidamo badan oo hal meel laga xukumo; qayb.

gaasabbax¹ *m.l* 1. Kabbixidda nafley ka samatabbaxdo dhibaato jiilaal. 2. *ld gaasabbixid.*

gaasabbax² *f.g/mg1 (-xay, -xday, -bixi)* Dhibaato iyo rafaad jiilaal keenay cid ka samatabixin.

gaasabbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Dhibaato iyo rafaad jiilaal keenay cid ka samatabixin.

gaasabbixid *m.f.db eeg gaasabbax². ld gaasabbax¹ (2).*

gaasabbixin *m.f.db eeg gasabbixi.*

gaashaaman *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* 1. Wax hubkii uu isku difaaci lahaa u dhanyahay

ahaansho. 2. Wax dahaar adag oo aan hub fudud kari karin leh ahaansho.	gaasir ¹ <i>m.l.kh</i> Wax, miisaankiisa ama cabbirkiiisa aannu dhammayn.
gaashaamasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaashaamo.	gaasir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax, miisaankiisa ama cabbirkiiisa wax ka dhimid.
gaashaambuur <i>m.db</i> Dad dhawr qolo ah oo ciidamada isku darsaday oo xooggooda mideeyay.	gaasiran ¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay, -rmi) Wax gaasir ah noqosho.
gaashaambuuraysad <i>m.l ld</i> gaashaam-buuraysasho.	gaasiran ² <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax gaasir ah ahaansho.
gaashaambuurayasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaashaambuurayoso. <i>ld</i> gaashaambuuray-sad, gaashaambuursi, gaashaam-buursasho	gaasirid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaasir ² .
gaashaambuuraysi <i>m.l ld</i> gashaambuuray-sasho.	gaasirmid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaasiran ¹ .
gaashaambuursi <i>m.l ld</i> gaashaambuuray-sasho.	gaasirnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaasiran ² . <i>ld</i> gaasirnaansho.
gaashaambuurso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Cid gaashaambuur la noqosho. <i>ld</i> gaashaam-buurso.	gaasirnaansho <i>m.l/db ld</i> gaasirnaan.
gaashaambuursad <i>m.l ld</i> gaashaam-buuraysasho.	gaastarig-cariye <i>m.l</i> (-gayaal, <i>m.l/db</i>) (<i>c.nafj</i>) Hormoon laga sameeyo qaybta xiidmaha ugu xigta ee caloosha. Soo deyntiisa waxaa fududeeya cunnada caloosha soo gasha; dhiigga ayuu raaca wuxuu fududeeya soo deynta dheecaanka caloosha.
gaashaambuursasho <i>m.l/db ld</i> gaashaam-buuraysasho.	gaatamid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaatan ² . <i>ld</i> gaatan ¹ (2).
gaashaambuursi <i>m.l ld</i> gaashaambuuray-sasho.	gaatan ¹ <i>m.l</i> 1. Socod dhukis ah oo wax lagu gaadayo (nafley). 2. <i>ld</i> gaatamid.
gaashaambuurso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> gaashaambuurayoso.	gaatan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Dhukin iyada oo wax la gaadayo.
gaashaamnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaashaaman.	gaatir <i>m.db</i> 1. Haragga oogada oo adkaada, siiba kan sacabbada iyo cagaha. 2. Harag qolof adag noqday oo shafka, goroflegedka iyo cagaha geelu ku yeesho. 3. Geed-nagaaraad oo yar. <i>ld</i> gaatur.
gaashaamo <i>f.mg3</i> (-aantay, -aamatay) Ka g.: wax soo socda waxyeeladooda ka tabaabushaysasho.	gaatiroobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaatirow. <i>ld</i> gaaturoobid.
gaashaan <i>m.l</i> (-nno/-ammo, <i>m.db</i>) Qalab bir ama harag adag ah, oo looga gabbado riddada warmaha, fallaaraaha iwm.	gaatirow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Gaatir noqosho. <i>ld</i> gaaturow.
gaashaandaduur <i>m.l</i> Difaac. <i>ld</i> gaashaan-daduuriid.	gaatur <i>m.db ld</i> gaatir.
gaashaandaduuriid <i>m.db ld</i> gaashaan-daduuriid.	gaaturoobid <i>m.db ld</i> gaatiroobid.
gaashaandhig ¹ <i>m.l</i> 1. Quwadda dal u qaabbilsan in ay ka difaacdoo cadowga dibadda. 2. <i>ld</i> gaashaandhigid.	gaaturow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) <i>ld</i> gaatirow.
gaashaandhig ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) U g.: wax iska daaficid.	gaawe <i>m.l</i> (-wayaal, <i>m.l/db</i>) Haruub weyn oo geela lagu maalo, toobe; haruubgaal.
gaashaandhigid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaashaandhig ² . <i>ld</i> gaashaandhig ¹ (2).	gaaweeto <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Weel yar, macdan ah, dheg leh oo ciidanku wax ku shubto.
gaashaanle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) 1. Darajada ciidan oo u dhexeysa dhamme iyo gaashaanle-dhexe. 2. Biciid lab oo haraggiisa laga sameeyn karo gaashaan.	gaax <i>m.db</i> 1. Caano isgaaray oo candho xoolaad ku baaqday. 2. Wixii waqtigii la soo saari jirey aan la soo saarin ee la urursho oo dib loo dhigo oo dhan.
gaashaanqaad <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Qof qaangaaray oo dagaal ka qaybgali karo. <i>ld</i> gaashaanxajis.	gaaxasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaaxo.
gaashaanxajis <i>m.l ld</i> gaashaanqaad.	gaaxi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Candho xoolaad caano ku baajin.
gaashgaash <i>m.l</i> Majabbaxi.	gaaxin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gaaxi.
gaashi <i>m.db</i> (-iyo, <i>m.l</i>) Bar weyn oo midab ah oo ku taal neef xoola ah oogadiisa. <i>ld</i> gaasho, geesho.	gaaxo <i>f.mg3</i> (-xday, -xatay) Candho xoolaad caano ku baaqasho.
gaasho <i>m.db ld</i> gaashi.	gaaxsad <i>m.l ld</i> gaaxsasho.
	gaaxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax caano ku baaqdeen ahaansho (candho xoolaad).

gaaxsanaan <i>m.f.dh eeg gaaxsan. ld gaaxsanaansho.</i>	gabaddanoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Gabadano dareemid.
gaaxsanaansho <i>m.l/db ld gaaxsanaan.</i>	gabaddanood <i>m.f.l eeg gabadanoo.</i>
gaaxsasho <i>m.f.dh eeg gaaxso. ld gaaxsad, gaaxsi.</i>	gabadh <i>m.dh (-bdho, m.l) ld gabar²</i>
gaaxsasho <i>m.l ld gaaxsasho.</i>	gabaggabee <i>f.g2 (-beeyay, -beysay)</i> Wax gabagabo ku samayn. <i>ld gebagebee.</i>
gaaxsi <i>m.l ld gaaxsasho.</i>	gabaggabeyn <i>m.f.dh eeg gabagabeyn. ld gebaggebeyn.</i>
gaaxso <i>fg3 (-saday, -satay)</i> Candho xoolaad caano ku baajisasho.	gabaggabeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la gabagabeeay ahaansho. <i>ld gebagge- beysan.</i>
gaayimad <i>m.db (-do, m.l)</i> Waraaqo yaryar oo gadaal isaga dheggan oo wax lagu qoro; nootbuug.	gabaggabeysnaan <i>m.f.dh eeg gabagg- beysan. ld gabaggabeysnaansho,</i> <i>gebaggebeysnaan.</i>
gab ¹ <i>m.db.sh.r</i> Cod lagu muujiyo shanqar gaaban oo kedis ah. <i>ld geb¹.</i>	gabaggabeysnaansho <i>m.l/db ld gabagg- beysnaan.</i>
gab ² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> 1. Xil saaran ka soo bixi waayid (qof). 2. Wax samayntisa awood u waayid. <i>ld geb².</i>	gabaggabo <i>m.db</i> 1. Dhac weyn. 2. Dhameystirka lagu sameeyo hawl, arrin iwm. <i>ld gebaggebo.</i>
gabaabsad <i>m.l ld gabaabsasho.</i>	gabal <i>m.l ld gobol.</i>
gabaabsasho <i>m.f.dh eeg gabaabso. ld gabaabsad, gabaabsi.</i>	gaban ¹ <i>m.l (-nno, m.dh)</i> 1. Inan yar. 2. Deero yar oo lab ah. 3. G. ah: wax tiro yar. <i>ld gibin¹, gifin¹.</i>
gabaabsi <i>m.l ld gabaabsasho.</i>	gaban ² <i>m.db (-bno, m.l)</i> 1. Gabar yar. 2. Deero yar oo dheddig. <i>ld gibin², gifin².</i>
gabaabso <i>fg3 (-saday, -satay)</i> Wax sii dhammaanaya oo wax yar ka dambeeyaan noqoshoo.	gabar <i>lg1 (-bray, -bartay; -bri)</i> 1. <i>(f.g)</i> Cid wax khayaanid. 2. <i>(f.lg)</i> Wax badan meel isugu keenid.
gabaaddiir <i>m.db.kh</i> 1. Meel dhibaato saameysay oo aan dad iyo duunyo ku noolayn. 2. Dhibaato weyn. <i>ld gabaahiir, gabaahiir.</i>	gabar ¹ <i>m.l</i> Midab madow oo iduhu dhabarka ku yeeshaan.
gabaahiir <i>m.db.kh ld gabaaddiir.</i>	gabar ² <i>m.db (-bdho, m.l)</i> 1. Haweyney aan weli la guursan; inan. 2. Cadrad. <i>ld geber, gabadh.</i>
gabaahiro <i>m.db.kh ld gabaaddiir.</i>	gabareyamaanyo <i>m.dh</i> Nafley la rumeyسان- ياه inay badda ku nooshahay, taasoo qaarka sarana ka ah gabar qaarka dambena mallay.
gabaaraggeddi ¹ <i>m.l</i> 1. Gadgeddoonka wax marar badan oo isku xiga sameeyaan. 2. <i>ld gabaaraggeddin.</i>	gabarnimo <i>m.dh</i> Gabar ahaansho.
gabaaraggeddi ² <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax dhawrjeer oo isku xiga dabageddin.	gabarraale <i>m.l</i> Nooc kalluunka ka mid ah.
gabaaraggeddin <i>m.f.dh</i> gabaaraggeddi ² . <i>ld gabaaraggeddi¹ (2).</i>	gabas <i>m.l</i> 1. Nooc warmaha waaweyn ka mid ah. 2. Hanti.
gabaaran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> <i>ld gabran.</i>	gabax ¹ <i>m.l.kh</i> Meel bannaan oo dabayl iyo dhaxan badan.
gabaarasho <i>m.f.dh ld gabrasho.</i>	gabax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Si tartiib ah oo aan biyo dhig lahayn u di'id (roob).
gabaarnaan <i>m.dh ld gabranaan.</i>	gabaxle <i>m.l</i> Roob biyo yar oo aan biyo dhig lahayn, muddo dheerna da'a.
gabaarnaansho <i>m.l/db ld gabranaan.</i>	gabay ¹ <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Nooc maansada ka mid ah oo leh qaafiyad, luuq iwm oo aan muusig loo tumin.
gabaaro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> <i>ld gabro.</i>	gabay ² <i>f.mg1 (-byay, -bayday; -byi)</i> Gabay tirin.
gabaayoox <i>m.l ld gabayre.</i>	gabayaa <i>m.l ld gabayaa.</i>
gabac ¹ <i>m.l</i> Hodmid meel ama wax lagu hodmo.	gabaybe <i>m.l (-yayaal, m.l/db)</i> Meel hadba waqti go an oo lagu heshiiyey ay ganacsatadu wax ku kala iibsadaan; carwo.
gabac ² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Hawl, arrin iwm hodid.	
gabaddanaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax dhaxan badani hayso ahaansho.	
gabaddanaysnaan <i>m.f.dh eeg gabaddanaysan. ld gabaddanaysnaansho.</i>	
gabaddanaysnaansho <i>m.l/db ld gabaddan- aysnaan.</i>	
gabaddano <i>m.dh</i> Dhaxan badan oo dabayl wadata; dayradhaaf.	

gabayoox <i>m.l ld gabaayoox.</i>	gabbalgaab <i>m.l Galabnimada inteeda dambe ee gabbaldhaca ka horreysa. ld gabbalgaab.</i>
gabayre <i>m.l</i> 1. Meel dhaxan badan oo aan gabbaad lahayn. 2. Dhaxan badan. <i>ld gabaayoox, gabayoox.</i>	gabbalgaab <i>m.l ld gabbalgaab.</i>
gabayssi <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Ka g.: qof gabay kubeerid.	gabbalgaabsad <i>m.l ld gabbalgaabsasho.</i>
gabaysii <i>m.f.dh eeg gabaysii.</i>	gabbalgaabsasho <i>m.f.dh eeg gabbalgaabso. ld gabbalgaabsad, gabbalgaabsi.</i>
gabbaad <i>m.l (-do, m.dh)</i> Wax, wax kale looga gabbado.	gabbalgaabsi <i>m.l ld gabbalgaabsasho.</i>
gabbaadsasho <i>m.f.dh eeg gabbaadso. ld gabbaadsi.</i>	gabbalgaabso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Ku g.: ilaa waqtiga go qorraxdu dhicidda ku dhowaato meel ku sugnaansho.
gabbaadsi <i>m.l ld gabbaadsasho.</i>	gabbaljiif <i>m.l</i> 1. Gabbalgaab. 2. Qof wahsi badan oo aan shaqada jecleyn.
gabbaadso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> ka g.: wax gabbaad ka dhigasho.	gabbalsiidhac <i>m.l ld qorraxdhac.</i>
gabbaan¹ <i>m.l.kh</i> G. ah: neef aan caano badan lahayn.	gabbar <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Cid gabbaro siin.
gabbaan² <i>m.l</i> Nooc miisaan ah. <i>ld gabne, gabno, gibbaan.</i>	gabbaro <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Lacag ama hanti kale oo beelo meel wada daggani bixiyaan oo la siiyo dowlad ama boqortooyo; sedo, ammaan.
gabbaannimo <i>m.dh</i> Gabbaan ahaansho. <i>ld gibbaannimo.</i>	gabbasho <i>m.f.dh eeg gabbo. ld gabbad¹, gabbood, gambad, gambasho.</i>
gabbaati¹ <i>m.l</i> Hanti yar oo laga bixiyo gabar la guursanayo oo yaradka ka horreya.	gabbi <i>f.g2 (-iyay, -iday; -iyi)</i> Nabar la soo tuuray balfin, weecin, celin.
gabbaati² <i>f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)</i> Hanti yar, markaas gabar la guursanayo, ka bixin.	gabbigabbi <i>m.dh.u</i> Ilaalo koox ah oo loo diro col inay soo indha-idheeyaan. <i>ld gabgabbi.</i>
gabbaatiyid <i>m.f.dh eeg gabbaati².</i>	gabbin <i>m.f.dh eeg gabbi. ld gabbis.</i>
gabbad¹ <i>m.l ld gabbasho.</i>	gabbis <i>m.l ld gabbin.</i>
gabbad² <i>m.dh (-dyo, m.dh)</i> Xantoobo.	gabbo <i>f.mg3 (-baday, -batay)</i> Wax la soo riday ama lo soo tuuray gabbaad ka gelid. <i>ld gabboo, gambo².</i>
gabbal¹ <i>m.l</i> Qorrax sii dhaceysa.	gabboo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> <i>ld gabbo.</i>
gabbal² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Bar oo ku taal neef xoola ah oogadiisa.	gabbood <i>m.l ld gabbasho.</i>
gabbaldaye <i>m.l ld gabbaldaye.</i>	gabcid <i>m.f.dh eeg gabac².</i>
gabbaldaye <i>m.l</i> Geed-gaab la beero oo leh caleemo balballaaran iyo ubax wareegsan oo hurud ah oo hadba meesha qorraxdu ka jirto u jeesta oo laga miiro mirihiisa saliid. <i>ld gabbalday.</i>	gabdhomid <i>m.f.dh eeg gabdhon.</i>
gabbaldhac <i>m.l</i> Waqtii qorraxdu sii dhacayso iftiinkeeduna gabaabsi yahay. <i>ld gabbaldhacid.</i>	gabdhon <i>f.mg1 (-omay, -ontay; -omi)</i> Daadasho, hoorid (roob).
gabbaldhacsad <i>m.l ld gabbaldhacsasho.</i>	gabee <i>f.g2 (-beeyay, -beysay)</i> 1. Socod cagulus oo aad mooddo in qofka tallaabsigu dhibayo. 2. Dabin qaab saab leh oo shinbiraha lagu dabo.
gabbaldhacsasho <i>m.f.dh egg gabbaldhacso. ld gabbaldhacsad, gabbaldhacs.</i>	gabeyn <i>m.f.dh eeg gabee.</i>
gabbaldhaci <i>m.l ld gabbaldhacsasho.</i>	gabeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la gabeyey ahaansho (nafley).
gabbaldhacso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Ku g.: ilaa gabbal dhaca meel joogid. 2. U g.: wax samayntooda ilaa gabbaldhaca sugid.	gabeynsaan <i>m.f.dh eeg gabeysan. ld gabeynsaan.</i>
gabbaldhici <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U g.: ilaa qorraxdhaca wax meel ku hayn.	gabgab <i>m.dh.sh.r</i> G. leh: erey lagu muujijo cagajiidid ama ciirciirid.
gabbaldhicid <i>m.dh ld gabbaldhac.</i>	gabgabbi <i>m.dh.u ld gabbigabbi.</i>
gabbaldhicin <i>m.f.dh egg gabbaldhici.</i>	gabgable <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Qof gabgab sameeya.
gabbalee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Gabbalo veelasho.	gabgablee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> 1. Gabgab samayn. 2. Falal cagajuglайн cid loola yimaado.
gabbaleyn <i>m.f.dh eeg gabbalee.</i>	gabgableyn <i>m.f.dh eeg gabgablee.</i>
	gabid <i>m.f.dh eeg gab.</i> <i>la gabniin, gebid.</i>

gabiib *m.db.kh* Dhul carro san ah oo aan qaniin lahayn. *ld* **gabiib**.

gabiyo *m.l (jool)* Carro tuulka ku samaysma webiga labadiisa dacal marka uu fataho.

gablami *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid gablan ka dhigid. *ld* **goblami**.

gablavid *m.f.db eeg gablan²*. *ld* **goblavid**.

gablamin *m.f.db eeg gablami*. *ld* **goblamin**.

gablan¹ *m.l.kh* Qof gaboobay oo aan carruur lahayn. *ld* **goblan¹**.

gablan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* 1. Qof carruurtii ka le'atay noqosho. 2. Qof gaboobay oo aan carruur lahayn noqosho. *ld* **goblan²**.

gablannimo *m.db* Gablan ahaansho. *ld* **goblannimo**.

gablee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Socod cagajiid ah oo aan qasad lahayn samayn.

gabley *m.db* Nooc shimbiraha ka mid ah; habas.

gableyn *m.f.db eeg gablee*.

gableyshimbir *m.db* Ciyaar dhaqameed oo qaabka loo dheelo ama dhaqdhaqaqeeda laga soo minguuriy shimbirka la yiraahdo gabley.

gabloon¹ *m.l.kh* Candho guran oo aan caano lahayn. *ld* **gabto**, **gabtood**, **gabtool¹**.

gabloon² *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* Wax guran oo aan caano lahayn noqosho. *ld* **gabtool²**.

gabloonlid *m.f.db eeg gabloon²*. *ld* **gabtoolid**.

gabne *m.l ld* **gabbaan²**.

gabniin *m.l ld* **gabid**.

gabno *m.db ld* **gabbaan²**.

gaboobid *m.f.db eeg gabow²*.

gabood *m.db* Dulmi; gardarro, eex.

gaboodfal¹ *m.l* 1. Gardarro bareer ah oo cid lagu sameeyo. 2. *ld* **gaboodfalid**.

gaboodfal² *f.mg1 (-alay, -ashay)* Ku g.: gardarro bareer ah cid ku samayn.

gaboodfalid *m.f.db eeg gaboodfal²*. *ld* **gaboodfal¹** (2).

gaboley *m.db* Ragga gabooyahha ku hubeysan.

gaboo *m.l ld* **gaboy**.

gabooyaale *m.l* Qof gabooye ku ugaarsada. *ld* **gabooyaaley**.

gabooyaaley *m.db ld* **gabooyaale**.

gabooye *m.l (-yayaal, m.l/ld)* Galka fallaarahaa lagu rito; qule. *ld* **gabooyo**.

gabooyo *m.l ld* **gabooye**.

gabow¹ *m.l* Duqimo iyo da'weyni nafleydu gaarto markay muddo dheer noolaato.

gabow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Muddo badan noolaansho. 2. Da' weyn oo aan wax la qabsan karin gaarid.

gabowsho *m.l* Gabow; gaboobid.

gaboy *m.l (gaboy, m.db)* Qof ugaarsiga ku nool. *ld* **gaboo**.

gabraar¹ *m.l (-ro, m.db)* Nin ugaarsada.

gabraar² *m.l/ld* Dabidda, qabashada iyo laynta ugaarta.

gabraarad *m.l ld* **gabraarasho**.

gabraarasho *m.f.db eeg* gabraaro. *ld* **gabraarad**.

gabraarato *m.db.u* Dad ugaarsiga ku nool.

gabraaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Ugaar laysasho.

gabramid *m.f.db eeg* gabran¹.

gabran *f.g4 (-naa, -nayd)* Wax badan oo meel wada fadhiya noqosho.

gabran *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la khayaamay ahaansho (cid).

gabranaan *m.f.db eeg* gabran. *ld* **gabaarnaan**, **gaabaarnaansho**, **gabra naansho**.

gabranaan *m.f.db eeg* gabran. *ld* **gabranaan**.

gabranaan *m.l/ld ld* **gabranaan**.

gabranaan *m.l/ld ld* **gabranaan**.

gabrar *m.l (-rro, m.db)* Caalir.

gabrapho *m.f.db eeg* gabro. *ld* **gabaarasho**.

gabrid *m.f.db eeg* gabar.

gabro *f.g3 (-raday, -ratay)* Nafley badan meel wada fariisasho. *ld* **gabaaro**.

gabsas *m.db (c.nafl)* Naasley yar oo gafuur dhuuban, dabo dheer oo duf badan iyo midab casaan xigeen ah leh oo ku nool meelaha jiqda ah; saangur.

gabsho *m.db* Caano aad u dhanaanaaday oo isbeddel ku dhacay.

gabshoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Gabsho noqosho.

gabshood *m.f.l eeg* gabshoo.

gabto *m.db ld* **gabloon¹**.

gabtood *m.l ld* **gabloon¹**.

gabtool¹ *m.l ld* **gabloon¹**.

gabtool² *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* *ld* **gabloon²**.

gabtoolid *m.db ld* **gabloonlid**.

gabxarar *m.l* Leg; sakaar.

gabxid *m.f.db eeg* gabax².

gabxo *m.db* Meel aan dhir iyo caws midna lahayn oo lamadeegaan ah.

gabyaa *m.l* Nin hal-abuurka maansada yaqaan. *ld* **gabayaa**.

gabyid *m.f.db eeg* gabay².

gacal *m.l.u* 1. Jacayl cid loo hayo. 2. Saaxiibtinnimo, qaraabannimo, iwm oo cid ka dhexeysa.

gacalcun *m.l* Cay kaftan ku dheehanyahay oo dad gacal ahi isujeediyaa. *ld* **gacalcunid**.

gacalcunid *m.db ld* **gacalcun**.

gacaliso *m.db* Qof haween ah oo aad loo jecelyahay. *ld* **gacalo** (1).

gacaliye *m.l* Nin aad loo jecelyahay.

gacalnimo *m.dh* Gacal ahaansho.
gacalo *m.dh ld* **Gacaliso; gacaltooyo.**
gacalsad *m.l ld* **gacalsasho.**
gacalsasho *m.f.dh eeg* gacalso. *ld* **gacalsad, gacalsi.**
gacalsi *m.l ld* **gacalsasho.**
gacalso *f.g3* (-saday, -satay) Qof gacal ka dhigasho.
gacaltooyo *m.dh* Is jeelaan iyo is qaddarin dad ka dhexeya. *ld gacalo* (2).
gacan xoodnaan *m.dh* (-cmo ..., m.l) Gacanka goobada ee xoodan halka bar ee xodka.
gacan¹ *m.l* (-ammo/-nno, *m.dh*) Khoori.
gacan² *m.l* (-ammo/-nno, *m.dh*) (xis) Xarriiq toosan ee ka timaada xuddunta kuna dhammaata bar ku taalla meeriska goobada ama fogaanta ka bilaabata xuddunta kubbadda, kuna dhammaata bar ku taal dusha kubbadda.
gacan³ *m.dh* (-cmo, m.l) 1. Xubinta faraha leh ee dadka wax ku qabsado. 2. Xubin dheer, madaxa maroodiga ka laallaadda oo uu wax ku qabsado kana neefsado. 3. Dhegta weelasha iwm.
gacan-adag *f.mg1* (-kaa, -kayd) Wax, waxbixinta ku adagtahay ahaansho (qof); bakhayl; muudal, dhabcaal.
gacan-adayg¹ *m.l kh* Bakhaylnimo.
gacan-adayg² *f.mg1* (-gay, -gtay) Ku g.: hanti ku bakhaylid (qof).
gacan-adaygid *m.f.dh eeg* gacan-adayg².
gacan-adkaan *m.f.dh eeg* gacan-adag. *ld gacan-adkaansho*
gacan-adkaansho *m.l/dh eeg* gacan-adkow. *ld gacan-adkanaan.*
gacan-adkow *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ku g.: wax hanti ku bakhaylay noqosho (qof).
gacandhaaf¹ *m.l* 1. Faragelinta idan la'aan lagu sameeyo wax qof kale leeyahay. 2. *ld gacandhaaf.*
gacandhaaf² *f.g1* (-fay, -ftay) Wax dad kale leeyahay idin la'aan faragelin.
gacandhaafid *m.f.dh eeg* gacandhaaf². *ld gacandhaaf¹* (2).
gacandhiib¹ *m.l* Qof laga dhintay waxa la siyo.
gacandhiib² *f.g1* (-bay, -btay) Qof laga dhintay wax siin.
gacandhiibid *m.f.dh eeg* gacandhiib².
gacandho *m.dh ld* **gaxandho.**
gacandur *m.l* (*daaw.*) Mudidda xididdada dhiigga celiya midkood (aroore).
gacangal *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) 1. Dhibaato la kulmid. 2. U g.: qof cadow ah

ka xoog badan oo aan u tureyn gacantiisa gelid.
gacangeli *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid dhibaato dhaxalsiin. 2. U g.: cid kale oo cadow ah gacantooda gelin.
gacangelid *m.f.dh eeg* gacangal².
gacangelin *m.f.dh eeg* gacangeli. *ld gacangelis.*
gacangelis *m.l ld* **gacangelin**
gacanhaadi *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. U g.: cid gacan u lulid ayadoo salaan loola jeedo. 2. U g.: cid gacan u lulid iyadoo la wacayo.
gacanhaadin *m.f.dh eeg* gacanhaadi. *ld gacanhaadis.*
gacanhaadis *m.l ld* **gacanhaadin.**
gacanhelid *m.dh* Qof kaalmo u fidiyid.
gacanjiido *m.dh* Cad hilib ah oo yaalla lafdhabarka, misigtu korkeeda.
gacankudhiigle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Qof dambi dil ahi ku cad yahay.
gacankutaagle *m.l* Nin keligii tashade ah oo aan garqaadan.
gacanqaad¹ *m.l* 1. Dagaal yar oo gacan la adeegsanayo. 2. Salaan kalgacaltooyo. 3. Siin; waxbixin. 4. *ld gacanqaadid.*
gacanqaad² *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Cid gacan ku salaamid. 2. (*f.g*) Qof xaal siin. 3. (*f.mg*) Dagaal bilaabid. 4. (*f.mg*) U g.: cid wax ugu deeqid.
gacanqaadiid *m.f.dh eeg* gacanqaad². *ld gacanqaad¹* (4).
gacanqabad *m.l ld* **gacanqabasho.**
gacanqabasho *m.f.dh eeg* gacanqabo. *ld gacanqabad.*
gacanqabo *f.g3* (-btay, -batay) Cid taageerid.
gacanqabsad *m.l ld* **gacanqabsasho.**
gacanqabsasho *m.f.dh eeg* gacanqabso. *ld gacanqabsad, gacanqabsi* (4).
gacanqabsi *m.l* 1. Ul ama wax la mid ah oo marka la socdo gacanta lagu qato. 2. Lacag yar oo lagama maarmaanka lagu iibsado. 3. Lacag yar oo ganacsi lagu bilaabo. 4. *ld gacanqabasho.*
gacanqabso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Faa'iido badan helid. 2. Nin, gabar uu guursaday oo aan ciddeedu dhisin kaxaysasho.
gacansaar¹ *m.l* 1. Iib qimaha la bixinayo marka wax la kala gato. 2. Xirir saaxiibnimo oo dhex mara laba qof ama ka badan. 3. G. ah: lacag caddaan ah oo wax lagu kala iibsado. 4. *ld gacansaarid.*
gacansaar² *f.g/mg1* (-ray, -rtay) 1. (*f.g*) Cid, cid dagaal ka dhexeesa la heshiin. 2. (*f.mg*) Is g.: cid, cid kale dagaal gacanta la adeegsanayo isweydaarasho.

gacansaarid *m.f.db eeg* gacansaar². *ld*
 gacansaar¹ (4).
gacansarrayn *m.f.db eeg* gacansarree.
gacansarree *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* Ka g.:
 wax ka lib keenid.
gacansayr¹ *m.l 1.* Diidmo. 2. *ld* **gacansayrid**.
gacansayr² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Ku g.: talo,
 amar iwm si qayaxan u diidid.
gacansayrid *m.f.db eeg* gacansayr². *ld*
 gacansayr¹ (2).
gacansiin *m.db* Gargaaridda, caawinidda.
gacantogaale *m.l ld* **gacantogaaleyn**.
gacantogaalee *f.g2 (-eeyay, -eysay)* 1. Wax
 durugsan laacid. 2. Ammaano loo dhiibtay
 ku takrifalid (qof). 3. Hanti si tashiil la'aan
 ah u isticmaalid.
gacantogaaleyn *m.f.db eeg* gacantogaalee. *ld*
 gacantogaale, gacantogaaleys.
gacantogaaleys *m.l ld* **gacantogaaleyn**.
gacantogaaleysad *m.l ld*
 gacantogaaleysasho.
gacantogaaleysasho *m.f.db eeg* gacantogaaleyso. *ld* **gacantogaalaysad**, **gacantogaaleysi**.
gacantogaaleysi *m.l ld* **gacantogaalaysasho**.
gacantogaaleysyo *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Wax
 durugsan laacid. 2. Ammaano loo dhiibtay
 ku takrifalasho (qof).
gacanyare¹ *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Kaaliye;
 hoosjiooge.
gacanyare² *m.l (-rayaal, m.l/dh)* (taar.)
 Bulshadii dhulgoosiga ninka ilaaliya
 boqorka, una qabta hawlahi militriga,
 kaddibna hela dhul uu ku noolaado.
gacayr *m.db* Geed yar oo laamo jilicsan oo la
 cuno leh.
gacmadheere *m.l* Geed faalala oo leh bari
 wayn oo xooluhu ku harraadbeelaan.
gacmagelis *m.l* Harag, shiraac, balaastig iwm
 oo gacmaha la gashado.
gacmagooye *m.l* Nooc geed oo saaqe ah.
gacnabar *f.g1 (-ray, -rtay)* Farabar.
gacnabarid *m.f.db eeg* gacnabar.
gacnagube *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Geed faalala
 oo geedaha kale isku maro, leh laamo
 caleemo leh, oo dhecaankisu jirka guba.
gacnootis *m.l (-syo, m.db)* Jiididda qof keligiis
 ah dowlis labada gacmood ku soo jiido;
 Nintoocsi.
gad *f.g1 (-day, -dday)* 1. Badeeco lacag ku
 beddelid. 2. Wax tirid. Tus. "Roob baa
 raadkii gaday." 3. Weyso burin.
gadaafee *f.g2 (-eeyay, -eeysay)* Cid
 gardareysasho.
gadaafeyn *m.f.db eeg* gadaafee *ld* **gadaafays**.

gadaafeys *m.l ld* **gadaafeyn**.
gadaafyo *m.db* Dulmi, gardarro.
gadaal *m.db* Docda dhabarka ku aaddan; xagga
 dambe; dib.
gadaal baah *m.l (fis.)* Baahidda ama
 qalloocsanka hirar, marka ay dhexmarayaan
 dalool ama la laabmayaan wareegga geftinka
 oodan ama hor-joogsi sida derbi.
gadaala-aqoon *m.db* 1. Aqoonta xooluhu u
 leeyihii kudmada (awr). 2. Kasmo iyo
 aqoon u lahaasho xubnaha taranka:
 isuttaggooda iyo sida caruurga loo dhalo ama
 u dhalato. *ld* **gaadala-aqoon**.
gadaalabbar¹ *m.l* 1. Barashada, qaabka iyo
 xeeladaha kudmada. 2. *ld* **gadaalabbarid**.
gadaalabbar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Qaabka iyo
 xeeladaha kudmada barid.
gadaalabbarid *m.f.db eeg* gadaalabbar². *ld*
 gadaalabbar¹ (2).
gadaale *s.* Dib xiga; gadaaleeya.
gadaalkagaar *m.l* Qof dhawaan meherad,
 balwad iwm bilaabay oo aan waaya-
 aragnimo ulahayn. *ld* **gadaalmagaar**.
gadaalmagaar *m.l ld* **gadaalkagaar**.
gadaalo *m.l.u* 1. Waayo dambe. 2. Xubnaha
 taranka ee dhaddigga.
gadaaman *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* Wax
 gadaan loo yeelay ahaansho.
gadaamanaan *m.f.db eeg* gadaaman. *ld*
 gadaamanaansho.
gadaamanaansho *m.l/dh ld* **gadaamanaan**.
gadaan *m.l (-nno, m.db)* 1. Saabka weelasha
 qaarkiisa kore. 2. Qoriga ku wareegsan
 saabka fooddiisa sare.
gadaawe *m.l* Nooc kalluunka badda ka mid
 ah. *ld* **geddawe**.
gadabab *m.db* Nooc badda kalluunka ka mid
 ah.
gadaf¹ *m.l* 1. Wax qaab wareegsan leh. 2. Wax
 lagu qariyo wax kale. *ld* **gedef¹**.
gadaf² *f.g1 (-dfay, -daftay; -dfi)* 1. Wax qaab
 wareegsan u yeelid. 2. Wax, wax kale ku
 dhaarid. *ld* **gedef²**.
gadangatee *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* Aayar u
 socoshoo.
gadangateyn *m.f.db eeg* gadangatee.
gadangato *m.db* Socod aayar loo soconayo
 ayadoo hadba cabbaar loo nasanayo socodka.
gadasho *m.f.db eeg* gado.
gadawaar¹ *m.l* Cirku marka uu qaawan yahay
 oo uusan daruur lahayn.
gadawaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Daruur beelid
 (cir).
gadawaarid *m.f.db eeg* gadawaar².

gaddi *f.g1/2* (-iyay, -diday/-isay; -iyi) *ld* geddi².
 gaddiifad *m.db ld* kaddiifad.
 gaddin *m.db ld* geddiyid.
 gaddis *m.l ld* geddis.
 gaddisad *m.l ld* geddisad.
 gaddisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* geddisan.
 gaddisasho *m.db ld* geddisasho.
 gaddisley *m.db ld* geddisley.
 gaddisnaan *m.db ld* geddisnaan.
 gaddisnaansho *m.l/dh ld* geddisnaan.
 gaddiso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* geddiso.
 gaddiyid *m.db ld* geddiyid.
 gaddoomid *m.db ld* geddoomid.
 gaddoon¹ *m.l ld* geddoonid.
 gaddoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) *ld* geddoon².
 gadfan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax, wax ku gadaaman ahaansho. 2. Wax, wax kale dhaar looga dhiigay ahaansho. *ld* gedfan.
 gadfanaan *m.f.db eeg* gadfan. *ld* gadfanaansho, gedfanaan, gedfa- naansho.
 gadfanaansho *m.l/dh ld* gadfanaan.
 gadfid *m.f.db eeg* gadaf². *ld* geffid.
 gadgaddi *f.g1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) *ld* gedgeddi.
 gadgaddin *m.f.db ld* gedgeddiyid.
 gadgaddis *m.l ld* gedgeddiyid.
 gadgaddiyid *m.db ld* gedgeddiyid.
 gadgaddoomid *m.db ld* gedgeddoonid.
 gadgaddoon¹ *m.l ld* gedgeddoonid.
 gadgaddoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) *ld* gedgeddoon².
 gadhoorad *m.db ld* kalloorad.
 gadhuus *m.db* Kaalinta kan biyaha daraya ka xigta.
 gadid *m.f.db eeg* gad.
 gadiid *m.l* Waqtiga kala bara gelinka hore iyo gelinka dambe.
 gadiir *m.l* Nooc ka mid ah kalluunka badda. *ld* gedir.
 gado *f.g3* (-atay, -adatay) Badeeco lacag ku baddalasho.
 gadoob *m.l* (-byo, *m.db*) 1. Saabley. 2. Qaybta dambe ee lafshabarta. 3. Weel aan buuxin.
 gadood¹ *m.l* 1. Lo'gisi iwm weyrraxa ay sameeyaan. 2. Kacdoon dad badani sameeyaan, iyagoo si adag uga dhiidhiyaya wax ay diiddanyihiin. 3. *ld* gadoodid. *ld* gedaad¹, gedood¹, gidaad¹.
 gadood² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Lo'gisi iwm weyrrixid. 2. Dad badan, wax ay diiddanyihiin si adag uga dhiidhiyid. *ld* gedaad², gedood², gidaad².

gadoodid *m.f.db eeg* gadood². *ld* gadood¹, gedaad¹, gedaadid, gedood¹, gedoodid, gadoodsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax gadooday ahaansho. *ld* gedaadsan, gedoodsan, gidaadsan.
 gadoodsanaan *m.f.db eeg* gadoodsan. *ld* gadoodsanaansho; gedoodsanaan, gedoodsanaansho.
 gadoodsanaansho *m.l/dh ld* gadoodsanaan.
 gadoon¹ *m.l* (-nno, *m.db*) Meel godan oo ciid adag ama dhadhaab ah oo marka roobku da'o xareedda laga dhurto.
 gadoon² *m.db* Haan gorof ah oo la tuuray.
 gadow *m.l* (-wyo, *m.db*) Ul ama ka badan oo wareegsan, oo lagu xiro afka sare ee saab, wadaan, iwm. *ld* gedow.
 gaf¹ *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Khalad. 2. Meelkadhac. *ld* gef.
 gaf² *f.g/mg1* (-fay, -ftay) 1. (*f.g*) Khalad samayn. 2. (*f.g*) Haleeli waayid. 3. (*f.mg*) U g.: cid meeikadhac ku samayn.
 gafane *m.l* (-nayaal, *m.l*) Dulin shilinta ka weyn, maqaar jilicsan oo ku nool dhiigga nafreyda.
 gafid *m.f.db eeg* gaf². *ld* gefid.
 gafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax gaf sameeyey ahaansho.
 gafsanaan *m.f.db eeg* gafsan. *ld* gafsanaansho, gefsanaan, gefsanaansho.
 gafsanaansho *m.l/dh ld* gafsanaan.
 gafuur *m.l* (-tto, *m.db*) Afka iyo sankha nafreyda.
 gafuurtaag¹ *m.l* 1. Kibir iyo isla weyni wajiga ka muuqda. 2. *ld* gafuurtaagid.
 gafuurtaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Kibir iyo isla weyni weji ka muujin.
 gafuurtaagid *m.f.db eeg* gafuurtaag². *ld* gafuurtaag¹ (2).
 gag *m.db* 1. (*sh.r*) cod lagu muujiyo jug xoog leh. 2. G. ah: qof mintid ah oo gacan'adag.
 gaggab¹ *m.l* 1. Kufidda iyo miyirbeelidda uu dhaliyo nabar surka ku dhacay. 2. Xanuun surka culaysiya. 3. *ld* gaggabid.
 gaggab² *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Nabar surka ku dhacay la miyir beelid. 2. Xanuun surka culaysiya dareemid.
 gaggabaysad *m.l ld* goggobeysho.
 gaggabaysasho *m.db ld* gobobaysasho.
 gaggabaysi *m.l ld* goggobaysasho.
 gaggabayo *f.g3* (-stay, -satay) *ld* goggobayso.
 gaggabi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid, nabar ay la miyir beesho surka kaga dhufasho.
 gaggabid *m.f.db eeg* gaggab². *ld* gaggab¹ (3).
 gaggabin *m.f.db eeg* gaggabi. *ld* gaggabis.
 gaggabis *m.l ld* gaggabin.

gaggabo <i>m.dh</i> Dawakhid.	galaalan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax galaali ku taal ahaansho.
gaggabo <i>m.dh ld</i> goggobo.	galaalasho <i>m.f.dh eeg</i> galaalo.
gaggabsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la gaggabiye ahaansho.	galaalgali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dildilleyn. <i>ld galgali</i> .
gaggabsanaan <i>m.f.dh eeg</i> gaggabsan. <i>ld gaggabsanaansho</i> .	galaalgalin <i>m.f.dh eeg</i> galaalgali. <i>ld galgalin, galgalis</i> .
gaggabsanaansho <i>m.lldh ld</i> gaggabsanaan.	galaalid <i>m.f.dh eeg</i> galaalid ² .
gahayr¹ <i>m.lkh</i> 1. <i>ld gaahir</i> 1. Miro aan bislaan, curdannimadiina dhaafay. 2. G. ah: gabar innannimo ku weynaatay. 3. Wax aan jilicsanayn; adag. 4. <i>ld gahayr</i> .	galaalnaan <i>m.f.dh eeg</i> galaalan. <i>ld galaalnaansho</i> .
gahayr² <i>m.dh</i> Geed gaab u eg dhafaruuta oo leh laamo dhuudhuuban oo aqallada lagu dhisto.	galaalnaansho <i>m.lldh ld</i> galaalnaan .
gahayr³ <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Miro curdan dhaafid. 2. Qof doobnimo ku weynaansho. <i>ld gahayrow</i> .	galaalo¹ <i>m.dh</i> Neef ido ah oo madaxa madow oo foolka calaamad cad ku leh.
gahayrid <i>m.f.dh eeg</i> gahayr ³ . <i>ld gahayroobid</i> .	galaalo² <i>f.g3</i> (-ltay, -latay) Cid galaal marsasho.
gahayroobid <i>m.f.dh ld</i> gahayrid .	galaami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ubad xoolaad oo habartood la maalayo, si uu u nuugo hadba dhan ka soo gelid.
gahayrow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Gahayr noqosho. <i>ld gahayr</i> .	galaamid <i>m.f.dh eeg</i> galaan ² . <i>ld galaamis²</i> .
gahnay <i>m.l</i> Xarig yaryar, xaskul ah oo rarada, dhambalahi iwm lagu sameeyo.	galaamin <i>m.f.dh eeg</i> galaami. <i>ld galaamis¹</i> .
gal¹ <i>m.l</i> (-lal, <i>m.l</i>) 1. Meel godan oo biyo ku jiraan. 2. Warqad adag oo xaashiya lagu kaydiyo; fayl.	galaamis¹ <i>m.l ld</i> galaamin .
gal² <i>m.lldh</i> (-lal, <i>m.l</i>) 1. Nuur dayaxa isku wareejiya. 2. Buqshad. 3. Shay wax lagu xafido (sida seef, billaawe iwm).	galaamis² <i>m.dh ld</i> galaamid .
gal³ <i>fg/ng1</i> (galay, gashay; gelii) 1. (<i>f.g</i>) Wax dhexdi ama gudihii gaarid. 2. (<i>f.g</i>) Arrin, hawl iwm wax ka qabasho. 3. (<i>f.mg</i>) Ka g:god muhiim ah qof uga hor marid (shax). 4. (<i>f.mg</i>) U g.: shisheey isu dhiibid. 5. (<i>f.mg</i>) U g.: cid maqan howl u qabasho. 6. (<i>f.mg</i>) U g.: cid meel ugu gabbasho. 7. (<i>f.mg</i>) Ku g.: Wax laga quustay heliddooda noqosho (baadi).	galaammurux <i>m.l ld</i> garaammurux .
galaabbox¹ <i>m.l</i> Socod badan oo meel horay iyo gadaal loogu socdo. <i>ld galoobbox¹</i> .	galaan¹ <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) 1. Xarig awrka lagu keeneeyo. 2. Weel yar oo biyaha lagu darsado. 3. Weel dheg leh oo afar litir qaada. 4. Saab digaagga lagu qaado marka la guuraayo.
galaabbox² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) Meel horey iyo gadaal ugu noqnoqosho. <i>ld galoobbox²</i> .	galaan² <i>fg1</i> (-aamay, -aantay; -aami) Si gaar ah timo u tidcid.
galaabbixid <i>m.f.dh eeg</i> galaabbax ² . <i>ld galaabbixis, galoobboxid</i> .	galaangalad <i>m.l ld</i> galgalasho .
galaabbixis <i>m.dh ld</i> galaabbixid .	galaangalasho <i>m.dh ld</i> galgalasho .
galaaciif <i>m.l</i> Nooc kalluunka badda ka mid ah oo habeenkii ifa.	galaangali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dildilleyn. <i>ld galgali</i> .
galaafasho <i>m.f.dh eeg</i> galaaf.	galaangalin <i>m.f.dh eeg</i> galaangali. <i>ld galaangalis, galgalin, galgalis</i> .
galaafao <i>f.g3</i> (-ftay, -fatay) Cid waxyelladeeda sabab u noqosho.	galaangalis <i>m.l ld</i> galaangalin .
galaal¹ <i>m.dh</i> 1. Diillin cad oo madaxa idaha bartanka kaga tal. 2. Dambas, nuurad iwm oo qof la fooray wejiga laga mariyo.	galaangalo <i>f.mg3</i> (-gashay, -galatay) <i>ld galgaloo</i> .
galaal² <i>fg1</i> (-aalay, -aashay) Qof laga badiyey turub wajiga dambas, nuurad iwm ka marin.	galaas <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) 1. Weel macdan ah oo wax lagu shubto. 2. Fasal.
	galaayoox <i>m.l</i> (-xo, <i>m.dh</i>) 1. Meel dhaxan badan leh. 2. Dhaxan badan.
	galaayuu¹ <i>m.l</i> 1. Qaylo, dhaadasho. 2. Olol iyo juuc badan oo ay nirguhu sameeyaan markay gaajoodaan.
	galaayuu² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) 1. Qaylid, dhaadasho. 2. Nirgo gaajooday olol iyo juuc badan samayn.
	galaayuusid <i>m.f.dh eeg</i> galaayuu ² .
	galab <i>m.dh</i> (-lbo, <i>m.l</i>) Gelinka dambe ee maalinta.
	galabaysad <i>m.l ld</i> galabaysasho .
	galabaysasho <i>m.f.dh eeg</i> galabayso. <i>ld galabaysad, galabaysi</i> .

galabaysi <i>m.l ld</i> galabaysasho.	galaykojiin <i>m.l</i> (-nyo/-no, <i>m.dh</i>) (<i>kiim</i>)
galabayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Ku g.: galab meel joogid.	Boolisakarayd ka kooban bolimeer gulukows ah oo faracyo badan leh oo laga helo nudaha xayawaanka, gaar ahaan beerka iyo unugyada muruqyada. Waa kaydka muhiimka ah ee tamarta kaarboo- haydrayd ee unugyada xayawaanka, waxaanay u egtahay rucub xubuub ah oo sasarro yar ah.
galabcarraabid <i>m.f.dh eeg</i> galabcarraw ² .	galay <i>m.f.dh eeg</i> galee.
galabcarraw ¹ <i>m.l</i> Socod waqt galab ah la socdo.	galaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax gal ku jira ahaansho.
galabcarraw ² <i>f.mg1</i> (-abay, -awday) Waqt galab ah socosho.	galaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> galaysan. <i>ld</i> galaysnaansho.
galabdheer <i>m.dh</i> Xilliga u dhexxeeya saddexda galabnimo ilaa afarta.	galaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> galaysnaan.
galabgaab <i>m.l</i> Galabnimada inteeda dambe ee qorraxdhaca ka horreysa. <i>ld</i> galab- gaabad.	galbasho <i>m.f.dh eeg</i> galbo.
galabgaab <i>m.l ld</i> galabgaab.	galbeed <i>m.l</i> Dhanka qorraxdu u dhacdo; bogox, bugux.
galabnimo <i>m.dh,fk</i> Waqt galab ah.	galbeedi <i>m.l.kh</i> Wax kastoo galbeed loo nisbeeyo.
galabsad <i>m.l ld</i> galabsasho.	galbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Aroos aqalgeyn. 2. Cid meel aadeysa sagootin. <i>ld</i> gelbi.
galabsasho <i>m.f.dh eeg</i> galabso. <i>ld</i> galabsad, galabsi.	galbin <i>m.f.dh eeg</i> galbi. <i>ld</i> galbis ¹ , gelbin, gelbis.
galabsi <i>m.l ld</i> galabsasho.	galbis ¹ <i>m.l ld</i> galbin.
galabso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Cid fal xun oo lagu sameeyey istaahilid.	galbis ² <i>m.l</i> Ciyaar dumarka u gaar ah oo la cayaaro, sida buraaburka, munaasabadaha aroosyada.
galac ¹ <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.dh</i>) Waran af ballaaran oo birtisu wada soofeyasantahay.	galbo <i>f.mg3</i> (-baday, -batay) 1. Galab carraabid. 2. Tegid aan soo noqosho lahayn sameyn. 3. Aqalgelid (guur).
galac ² <i>m.dh.sh.r</i> Cod lagu muujiyo if kedis ah.	galcad <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Xamaarad. <i>ld</i> galangalcayn.
galaclee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Wax iftiin badan oo indhaha dhibeyley leh ahaansho.	galcasho <i>m.dh ld</i> galangalcayn.
galacleyn <i>m.f.dh eeg</i> galaclee.	galco <i>f.mg3</i> (-caday, -catay) Xamaarasho. <i>ld</i> galangalcee.
galaktoos <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Sonkor sahlan (C6 H12 O6), taas oo dabeeći ahaan ka timaadda mid ka mid ah maxsuulka dheeʃhiidka insaymeed ee sonkor caanoodda laaktows, asal ahaanna waa xabag carbeed.	galda' <i>f.mg1</i> (-ay, -day; -di'i) Ku g.: cid si ba'an ugu goodiyid.
galangal <i>m.l</i> Dabayl qabow oo ka soo horreysa roobka; saxansaxo.	gal-dayax <i>m.l</i> (<i>c.fal.</i>) Giraan ilays ah oo ku wareegsan dayaxa ama qorraxda marka qorraxda laga dhix arko wiriqaha daruur sare oo khafiif ah oo ku gudban sokadeeda.
galangalcayn <i>m.f.dh eeg</i> galangalcee. <i>ld</i> galcad, galcasho.	galdhacsad <i>m.l ld</i> galdhacsasho.
galangalcee <i>f.g2</i> (-ceeyay, -caysay) Xamaarasho.	galdhacsasho <i>m.f.dh eeg</i> galdhacso. <i>ld</i> galdhacsad, galdhacsashi.
galangalco <i>m.dh</i> 1. Si leexleexasho oo wax xamaaranaya u socod. 2. Dabayl.	galdhacsashi <i>m.l ld</i> galdhacsasho.
galangalcoobid <i>m.f.dh eeg</i> gangalcow.	galdhacso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Nafley sida mas, abeso iwm xuubka sare ridid.
galangalcow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Cayil ama dhereg la socon waayid.	galdi'id <i>m.f.dh eeg</i> galda'.
galasac ¹ <i>m.l</i> Caano dhaynimadii ka tegay welina aan suusac noqon.	gale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Cudur ku dhaca xubnaha taranka ee dadka, oo keena dhabar xanuun iyo dhalmo la'an; jabto. 2. Dabayl xoog leh. 3. Gebi tog.
galasac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Caano heer ay dhaynimadii ka tegeen, suusacna aanay noqon gaarid.	galee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) 1. Wax gal ku ridid. 2. Shax badin.
galasicid <i>m.f.dh eeg</i> galasac ² .	
galawkooma <i>m.dh</i> (<i>daaw.</i>) Xaalad cudureed oo cadaadiska isha dhexdeeda uu aad u sarreeyo wuxuuna keeni karaa indhabeel.	
galax <i>m.l</i> 1. Caano dhay ah oo la qaboojiyey. 2. <i>ld</i> kalax.	
galayax <i>m.l</i> Wax midabkiisu cad yahay.	

galgaal¹ *m.l* 1. Xiddig soo baxa, marka dirirku u dhwoado dayaxa. 2. Dheddig gool noqotay (xoolo).

galgaal² *f.mg1* (-aabay, -aashay) Nafley dheddig gooloobid.

galgalbixin *m.dh* Allabari loo sameeyo in looga hortago waxyeelo galgaal ka timid.

galgalid *m.f.dh eeg galgaal²*.

galgalad *m.l ld galgalasho*.

galgalasho *m.f.dh eeg galgalo*. *ld galangalasho, galangalad, galgalad*.

galgali *f.g2* (-iyay, -isay) *ld galaalgali*.

galgalin *m.dh ld galaalgalin*.

galgalis *m.l ld galaalgalin*.

galgalo *f.mg3* (-laday, -latay) Dhulka oo la jiifo hadba dhan isu rogid. *ld galangalo*.

galiilyo *m.dh* Walbahaar daran oo ka dhasha xaajo calooyow leh.

galiilyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Walbahaar daran lahaansho.

galiilyood *m.fl eeg galiilyoo*.

gallad¹ *m.dh* Deeq; liibaan; abaal; mahad.

gallad² *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. *(f.g)* Cid abaal u gelid. 2. *(f.mg)* Ku g.: nimco weyn bixin (Eebbe). *ld galladee*.

galladayn *m.f.dh ld galladid*.

galladaysad *m.l ld galladaysasho*.

galladaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax gallad la kulmay ahaansho.

galladaysasho *m.dh eeg galladayso*. *ld galladaysad, galladaysi*.

galladaysi *m.l ld galladaysasho*.

galladaysnaan *m.f.dh eeg galladaysan*. *ld galladaysnaansho*.

galladaysnaansho *m.l/dh ld galladaysnaan*.

galladayso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. *(f.g)* Cid abaal u gelid si abaalgud looga helo. 2. *(f.mg)* Ku g.: cid nimco weyn siin (Eebbe).

galladdee *f.g2* (-deeyay, -deysay) *ld gallad²*.

galladid *m.f.dh eeg gallad²*. *ld galladayn*.

gallayr *m.l* (-tro, *m.dh*) Nooc haadda ka mid ah, la bah ah dafada, hilib cun ah, manjo iyo af guduudan leh oo loo adeegsan karo ugaarsiga iyo ilaalinta beeraha. *ld gariir¹* (2).

gallayrrayn *m.f.dh eeg gallayrree*. *ld gallayryayn*.

gallayrree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Sida gallayr u qaylin. *ld gallayryee*.

gallayryayn *m.dh ld gallayrrayn*.

gallayryee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) *ld gallayrree*.

galley *m.dh* Geed ka mid ah dalagga la beerto oo leh caleemo balballaaran, dhaadheerna, wuxuuna dhalaa iniino badar oo la cuno lagana miiro saliid; arabbikhi.

galli *m.l* Dhangad adag oo aan si sahal ah loo jebin karin oo ceelasha salkooda ku jira.

galliimid *m.dh ld galliimid*.

galliin¹ *m.l ld galliin¹*.

galliin² *f.mg1* (-nay, -ntay) U g.: Laba dhinac oo dhibaato dhextaalay heshiisiin; ergayn. *ld galliin²*.

gallimid *m.dh ld gallimid*.

galmo *m.dh* 1. Isu tegidda ragga iyo haweenka. 2. *ld gelid*.

galmoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) U g.: nin, naag u tegid.

galmood *m.fl eeg galmoo*.

galniin *m.l ld gelid*.

galoobbar *m.l* Bardhul.

galoobbax¹ *m.l ld galaabbax¹*.

galoobbax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld galaabbax²*.

galoobbixid *m.dh ld galaabbixid*.

galoof¹ *m.l/kh* G. ah: ishkin dheddig oo aan irmaaneyn.

galoof² *f.mg1* (-fay, -ftay) Neef xoolo ah, wax aan irmaanayn rimanaynna noqosho. *ld galoofow*.

galoofaad¹ *m.l* Daal iyo dhibaata badan oo lagala kulmo socod dheer.

galoofaad² *f.mg1* (-day, -dday) Daal, dhibaato badan socod dheer kala kulmi.

galoofaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid galoofaad gayeeysiin.

galoofaadid *m.f.dh eeg galoofaad²*. *ld galoofaadis²*.

galoofaadin *m.f.dh eeg galoofaadi*. *ld galoofaadis¹*.

galoofaadis¹ *m.l ld galoofaadin*.

galoofaadis² *m.dh ld galoofaadid*.

galoofid *m.f.dh eeg galoof²*. *ld galoofoobid*.

galoofnimo *m.dh* Galoof ahaansho.

galoof-olol¹ *m.l* 1. Ololidda neef geel ah oo guran oo u olola sida neef irmaan oo ubad u xiranyayah. 2. *ld galoof-ololid*.

galoof-olol² *f.mg1* (-olay, -oshay) Neef geel ah oo guran sida neef irmaan u ololid.

galoof-ololid *m.f.dh eeg galoof-olol²*. *ld galoof-olol¹* (2).

galoofoobid *m.dh ld galoofid*.

galoofow *f.mg1* (-oobay, -owday: -oobi) *ld galoof²*.

galool¹ *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Geed weyn, qaydarka la bah ah, laf adag, mayrax adag iyo asal wanaagsan leh. 2. Duub wareegsan oo liifad, tubaako iwm ka sameysan. 3. Xidid hab gaar ah loo wareejiyay oo sagaarada lagu dabo.

- galool²** *m.db* 1. Qayb ka mid ah mindhicirta nafleyda. 2. Qayb ka mid ah debinka ugaarta loo dhigo.
- galool³** *f.g1* (-oolay, -ooshay) Xarig iwm dhawr jeer isku wareejin si duub looga dhigo.
- galoolan¹** *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax la galoolay noqosho.
- galoolan²** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la galoolay ahaansho.
- galoolid** *m.f.db eeg* galool³.
- galoolmid** *m.f.db eeg* galoolan¹.
- galoolnaan** *m.f.db eeg* galoolan². *ld* galoolnaansho.
- galoolnaansho** *m.lldh ld* galoolnaan.
- galow¹** *m.l* Labka fiinta.
- galow²** *m.db ld* halow².
- galshaysad** *m.lld* galshaysasho.
- galshaysasho** *m.f.db eeg* galshayso. *ld* galshaysad, galshaysi.
- galshaysi** *m.l ld* galshaysasho.
- galshayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Galsho samaysasho.
- galsho** *m.db* (-ooyin, *m.l*) Ceel yar oo laga sameeyo ballida hareereheeda si biyuhu ugu miiraan.
- galti** *m.l* (galti/-iyo, *m.db*) Qof tegay degaan uusan dhaqankisa aqoon.
- galtibbax¹** *m.l ld* galtibbixid.
- galtibbax²** *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Qof, degaan uu ku cusub yahay dhaqankiisa la qabsasho.
- galtibbixi** *f.g2* (-iyay, -isay) Qof galtinimo ka saarid.
- galtibbixid** *m.f.db eeg* galtibbax². *ld* galtibbax¹.
- galtibbixin** *m.f.db eeg* galtibbixi.
- galtimacruuf** *m.lkh* Qof ismooda in uu ilbax yahay laakiinse aan ahayn.
- galtinnimo** *m.db* Galti ahaansho.
- galtiyad** *m.db* Haweeney tagtay degaan aanay dhaqankiisa aqoon.
- galuus** *m.l ld* guluus.
- galxiddigaale** *m.l* (-layaal, *m.lldh*) Haro aad u weyn oo biyo badani ku jiraan.
- gam** *m.dh.sh.r* Cod lagu muuiyo qof ama wax diliida. Tus. “G. ka sii”.
- gama¹** *m.l* 1. Gelidda la galo hurdo. 2. *ld* gam'id.
- gama²** *f.mg1* (-m'ay, -ma'day; -m'i) Hurdo gelid.
- gamaamad¹** *m.l* 1. Dedidda wax la qarinayo wax kale lagu dedo. 2. *ld* gamaamadid. *ld* gamaamud¹.
- gamaamad²** *f.g1* (-day, -dday) Wax la qarinayo dedid. *ld* gamaamud².
- gamaamadan** *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la gamaamaday ahaansho. *ld* gamaamudan.
- gamaamadid** *m.f.db eeg* gamaamad². *ld* gamaamad¹, gamaamamud¹, gamaamudid.
- gamaamadnaan** *m.f.db eeg* gamaamadan. *ld* gamaamadnaansho, gamaamudnaan, gamaamudnaansho.
- gamaamadnaansho** *m.lldh ld* gamaamad - naan.
- gamaamud¹** *m.lld* gamaamad¹.
- gamaamud²** *f.g1* (-day, -dday) *ld* gamaamad².
- gamaamudan** *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) *ld* gamaamadan.
- gamaamudid** *m.db ld* gamaamadid.
- gamaamudnaan** *m.db ld* gamaamadnaan.
- gamaamudnaansho** *m.lldh ld* gamaamad - naan.
- gamaanyo** *m.db* Lulmo; hurdo.
- gamaanyoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Gamaanyo dareemid.
- gamaanyood** *m.f.l eeg* gamaanyoo.
- gamaar¹** *m.l* 1. Ur ka soo baxa harag, iwm oo aad u gubtay. 2. Gubashada wax ay aad u gubtaan. 3. *ld* gamaarid.
- gamaar²** *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Dambas noqosho (dab). 2. Si ba'an u gubasho.
- gamaari** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax dambas ka dhigid. 2. Wax si ba'an u gubid.
- gamaarid** *m.f.db eeg* gamaar². *ld* gamaar¹ (3).
- gamaarin** *m.f.db eeg* gamaari.
- gamaayaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Qof gamaanyo hayso ahaansho.
- gamaayaysnaan** *m.f.db eeg* amaayaysan. *ld* gamaayaysnaansho.
- gamaayaysnaansho** *m.lldh ld* gamaayays naan.
- gamas** *m.l* (-syo, *m.db*) Warmaha yaryar jaad ka mid ah; hooto, dhegley.
- gama'san** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax hurdo galay ahaansho.
- gama'sanaan** *m.f.db eeg* gama'san. *ld* gama'sanaansho.
- gama'sanaansho** *m.lldh ld* gama'sanaan.
- gamashi¹** *m.l* 1. Xilliga naqu caddaado ee xooluhu caano yareeyo. 2. *ld* gamashiyid.
- gamashi²** *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Naq, waqtii uu caddaaday gaarid.
- gamashiyid** *m.f.db eeg* gamashi². *ld* gamashi¹ (2).
- gama'sii** *f.g2* (-iiyay, -iisay) Nafley hurdisiin.
- gama'siin** *m.db eeg* gama'sii.
- gambad** *m.l ld* gabbasho.

gambalaali *m.l* 1. Qalalaase. 2. Damaashaadka cid guul ku dhaadaneysaa sa- mayso.

gambar *m.l (-rro, m.dh)* Shey ka samaysan afar lugood oo gaaban iyo maqaar isku haya, garbo lahayn oo lagu fadhiisto. *ld gember, wambar.*

gambarashaash *m.l* Socod tartiib ah oo aan meel fog la gaareyn. *ld gibiraash.*

gambasho *m.dh ld gabbasho.*

gambaysad *m.l ld gambaysasho.*

gambaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax madaxa gambo u saarantahay ahaansho.

gambaysasho *m.f.dh eeg gambayso.* *ld gambaysad, gambaysi.*

gambaysi *m.l ld gambaysasho.*

gambaysnaan *m.f.dh eeg gambaysan.* *ld gambaysnaansho.*

gambaysnaansho *m.l/dh ld gambaysnaan.*

gambayo *f.mg3 (-stay, -satay)* Gambo madax saarasho.

gambi¹ *m.l ld gembiyid.*

gambi² *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld gembii².*

gambin *m.dh ld gembiyid.*

gambis *m.l ld gembiyid.*

gambisan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld gembisan.*

gambise *m.l ld gembise.*

gambisnaan *m.dh ld gembisnaan.*

gambisnaansho *m.l/dh ld gembisnaan.*

gembiyid *m.dh ld gembiyid.*

gambo¹ *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Maro madow, qafif ah, daldalool leh oo haweenku madaxa saartaan. 2. Kumi (lacag). 3. Geeso xoolaad oo gadaal u jeeda.

gambo² *f.mg3 (-baday, -batay)* Wax la soo tuuray ka leexasho. *ld gabbo.*

gambool *m.l (-llo, m.dh)* Bur weyn oo madax buuran leh.

gambooley *m.dh.u* Haweenka inta gambo xirata oo la qabo ama la guursaday; naago, dumar.

gamboon *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld gemboon.*

gamboonaan *m.dh ld gemboonaan.*

gamboonaansho *m.l/dh ld gemboonaan.*

gamboor *m.l* Geed qodxo dhaadheer iyo caleemo kharaar leh oo geela cunaa ku dhinto.

gambuus *m.l (-syo, m.dh) (muus.)* Nooc ka mid ah qalabka muusikada lagu tumo oo ka samaysan qori ama bir wareegsan oo hal dhinac harag kaga haaranyahay.

gam'i *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley hurdisiin.

gamid *m.dh ld ganid.*

gamid *m.f.dh eeg gama².* *ld gama¹ (2).*

gamiimid *m.f.dh eeg gamiini.*

gamiin *f.mg1 (-iimay, -iintay; -iimi)* 1. Nafley tiiraanyo ka muuqato ahaansho. 2. Cunto ka caanadiid.

gamiitofayt *m.l (-tyo, m.dh)* (bot.) Faca ku dhex jira meertada nololeed ee dhirta, kaas oo muujinaya organnada taranka ee dhalaya gaameyto.

gam'in *m.f.dh eeg gam'i.*

gam'iwaa¹ *m.l* Hurdada oo la iska waayo.

gam'iwaa² *f.mg1 (-aayay, -aayday; -aayi)* Hurdo iska waayid.

gam'iwaayid *m.f.dh eeg gam'iwaa².*

gammaan¹ *m.l.u* Naasleyda qayb ka mid ah oo ay ka mid yihiin fardaha, baqlaha, dameeraha iyo farowga.

gammaan² *m.dh* Nooc kalluunka badda ka mid ah.

gammaaran *f.mg4 (-ranaa, -rnayd)* Wax aan geeso lahayn ahaansho (sac).

gammaarnaan *m.f.dh eeg gammaaran.* *ld gammaarnaansho.*

gammaarnaansho *m.l/dh ld gammaar- naan.*

gamooje *m.l* Dhaxan.

gamran *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof lixaad leh ahaansho.

gamranaan *m.f.dh ld gamranaansho.*

gamranaansho *m.l/dh ld gamranaan.*

gamuun *m.l (-nno, m.dh)* Ul yar, dhuuban, afka hore ka gammooxan, gadaalna fantax iyo baalal ku leh oo qaansada laga gemo.

gamuunayn *m.f.dh eeg gamuunnee.*

gamuunee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Gemuun ku ganid.

gamuur¹ *m.l.kh ld gamuux¹.*

gamuur² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld gamuux².*

gamuuran *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld gamuuxan.*

gamuurid *m.f.dh ld gamuuxid.*

gamuurnaan *m.dh ld gamuuxnaan.*

gamuurnaansho *m.l/dh ld gamuuxnaan.*

gamuux¹ *m.l.kh* G. ah: wax aan caarad fiiqan oo wax mudi karta lahayn. *ld gamuur¹, gamuux¹, guxuun¹.*

gamuux² *f.g1 (-xay, -xday)* Wax aan af wax mudi kara lahayn ka dhigid. *ld gamuur², gamuux², guxuun².*

gamuuxan *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* Wax aan af fiiqan lahayn ahaansho. *ld gamuuran, gamuuxan, guxuuman.*

gamuuxid *m.f.dh eeg gamuux².* *ld gamuurid, gamuuxid, guxuuminid.*

gamuuxnaan *m.f.dh eeg gamuuxan.* *ld gamuurnaan, gamuurnaansho, gamuuxnaansho*

gamuuxnaansho *m.l/dh ld gamuuxnaan.*

gan¹ *m.l* 1. Dhogorta nafleyda oogadeeda ka baxda. 2. Farqaha dhan-hoosaadka dermada, kebedda iyo raarka. 3. Heer dhaqaale, bulsho ama siyaasad.

gan² *m.db (-ano, m.l)* 1. Gammuunka halkiisa dambe oo jeexan oo xarigga la saaro marka la gamayo. 2. Labada ilig ee sare middood. 3. Bir, qori iwm qoroofan oo wax la suro.

gan³ *fg1 (-amay, -antay; -ami)* Xabbad, fallaar iwm ridid, tuurid. *ld gen.*

ganaax¹ *m.l (-xyo, m.db)* Ciqaab maaliyadeed oo cid xeer jebisay lagu xukumo in ay bixiso.

ganaax² *fg1 (-xay, -xday)* Ciqaab maaliyadeed cid dambi fashay bixinteeda ku xukumid.

ganaaxan *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* Wax la ganaaxay ahaansho.

ganaaxid *m.f.db eeg ganaax*².

ganaaxnaan *m.f.db eeg ganaaxan.* *ld ganaaxnaansho.*

ganac¹ *m.l (-cyo, m.db) (c.nafl.)* Xubin dhuban oo ku taalla caloosha hoosteeda; waxay ka laallaaddaa oo dhacaankeeda ku shubtaa godanta (xiidmaha madaxdooda hore oo caloosha xiga).

ganac² *m.db* Beec; iib.

ganacjaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax raqiiis ah ahaansho.

ganacjabnaan *m.f.db eeg ganacjaban.* *ld ganacjabnaansho.*

ganacjabnaansho *m.l/dh ld ganacjabnaan.*

ganacjebi *fg2 (-iyay, -isay)* Badeeco qiiameeda hoos u dhigid.

ganacjebin *m.f.db eeg ganacjebi.*

ganacsad *m.l/ld ganacsasho.*

ganacsasho *m.f.db eeg ganacso.* *ld ganacsad, ganacsi (2).*

ganacsato *m.db.u* Dad meheraddooda tahay ganacsi.

ganacsi *m.l* 1. Xirfad ku saleysan is dhaafsi badeeco, lacag iwm. 2. *ld ganacsasho.*

ganacso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ka g.: ganacsi sameyn.

ganaf *m.l (-fyo, m.db)* Gafuur.

ganan *f.mg4 (-nnaa, -nnayd)* 1. Wax la tuuray ahaansho. 2. Wax fallaari ku dhacday ahaansho. *ld genan.*

ganasho *m.f.db eeg gano.* *ld genasho.*

ganato *m.db.u* Dad ku nool ugaarsi.

gandaal *m.l* Harag laga bixiyo weylaha dhinta oo inta si gaar ah loo dhiso lagu godliyo sacii dhalay.

gandab *fg1 (-bay, -btay)* Nafley jirran, si tariib ah socosho.

gandabi *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley jirran tariib u socodsii.

gandabid *m.f.db eeg gandab.*

gandabin *m.f.db eeg gandabi.* *ld gandabis.*

gandabis *m.l* Daal iyo dhibaata badan oo lagala kulmo socod dheer. *ld gandabin.*

gandi *m.l/ld gendi.*

gandoob¹ *m.l/ld gantoob*¹.

gandoob² *fg1 (-bay, -btay)* *ld gantoob*².

gandooban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* *ld gantooban.*

gandoobid *m.db ld gantoobid.*

gandoobnaan *m.db ld gantoobnaan.*

gandoobnaansho *m.l/dh ld gantoobnaan.*

gandoood¹ *m.l/ld qandooodid.*

gandoood² *fg1 (-day, -dday)* *ld qandoood*².

gandooodid *m.db ld qandooodid.*

gane *m.l (-nayaal, m.l/db)* Bir, qori, iwm qaroofan oo wax la suro.

gangaamid *m.f.db eeg gangaan.* *ld ganguumid.*

gangaan *fg1 (-aamay, -aantay, -aami)* Wax si wacan u dhisid (aqal).

gangeeti *m.l* Nooc jaadka ka mid ah oo tuulada Gangeeti ka baxa.

ganguuman *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* Geed iwm wax jirridda laga jaray ahaansho.

ganguumid *m.f.db eeg ganguun.*

ganguumnaan *m.f.db eeg ganguuman.* *ld ganguumnaansho.*

ganguumnaansho *m.l/dh ld ganguumnaan.*

ganguu *fg1 (-uumay, -uuntay, -uumi)* Geed iwm jirridda ka jarid.

ganid *m.f.db eeg gan*³. *ld gamid, ganiin, gemid.*

ganjabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Neef xoola ah wax jirro ka muuqata ahaansho.

ganjabsanaan *m.f.db eeg ganjabsan.* *ld ganjabsanaansho.*

ganjabsanaansho *m.l/dh ld ganjabnaan.*

ganjidh-tarmeed *m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)* Organno had iyo jeer lammaane ah oo laga helo xayaawaanka, kuwaas oo soo saara gaameytyo.

ganley *m.db (-layaal, m.l/db) (c.nafl.)* Dir ka mid ah faylam hoosaadka siliyofaara; xubnaha dirkana noloshooda oo dhan waxay leeyihiin gan.

gannaan *m.f.db eeg ganan.* *ld gannaansho, gennaan, gennaansho.*

gannaansho *m.l/dh ld gannaan.*

gannad¹ *m.l* 1. Cayayaan u eg gendiga oo xoolaha dhiigga ka nuuqta ayadoo geela ku reebta cudurka dhukaanka. 2. Caatoobidda xoolaha siiba geela marka dhukaanka ku

dhaco ama abaari hesho; jaynaf. 3. *ld gannadid*.
gannad² *f.mg1* (-day, -dday) Nafley kacsan ahaansho.
gannadid *m.f.dh eeg gannad²*. *ld gannad¹* (3).
ganni *m.l ld ganid*.
gano *fg3* (-ntay, -natay) Ugaar fallaar ku dhufasho. *ld geno*.
gansasho *m.f.dh ld gensasho*.
ganso *f.g3* (-saday, -satay) *ld genso*.
gantaal¹ *m.l (llo, m.dh)* 1. Wax la ganay oo fallaar iwm. 2. Qalab ama hub halis ah oo meel fog wax ka dila. *ld gentaal¹*.
gantaal² *m.dh ld gantaalid*.
gantaal³ *m.dh* Gantaal ganid.
gantafaruur *m.l ld docfaruur¹*.
gantafaruurid *m.dh ld docfaruurid*.
gantoob¹ *m.l* 1. Xijaab ka samaysan kebed ama dermo oo kala qaybiya aqal gudihiisa. 2. Wax la soo gaabshay; aan la dhammaystirin. *ld gandoob¹*.
gantoob² *fg1* (-bay, -btay) Aqal, derin, maro iwm ku kala qoqobid. *ld gandoob²*.
gantooban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax gantoob loo yeelay ahaansho. *ld gandooban*.
gantoobid *m.f.dh eeg gantoob²*. *ld gandoobid*.
gantoobnaan *m.f.dh eeg gantooban*. *ld gandoobnaan*, *gandoobnaansho*, *gantoobnaansho*.
gantoobnaansho *m.l/dh ld gantoobnaan*.
ganuu *m.l (-nno, m.dh)* 1. Haruub yar oo xoolaha lagu maalo (ari). 2. Ceel, meel salkiisa ka mid ah oo biyo ka soo maaxdaan.
ganuuni *fg2* (-iyay, -isay) Haan, dhiil iwm haruub ku daboolid.
ganuunin *m.f.dh eeg ganuuni*. *ld ganuunis*.
ganuunis *m.l ld ganuunin*.
ganuunsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax ganuun loo yeelay ahaansho (haan, dhiil iwm).
ganuunsanaan *m.f.dh eeg ganuunsan*. *ld ganuunsanaansho*.
ganuunsanaansho *m.l/dh ld ganuunsanaan*.
ganuunsasho *m.f.dh eeg ganuunso*.
ganuunso *fg3* (-saday, -satay) Ganuun u yeelasho.
gar¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Timaha ka baxa dhabannada iyo daamanka ragga. 2. Halka ay isaga yimaadaan labada daan. 3. Garraarka haweenka guntintiisa. 4. Dhan, dhinac. 5. Xarig adag oo awta lagu raro. 6. Wadnaha intiisa adag oo baruurta yeelata. *ld ger*.
gar² *m.dh* 1. Dood loogu xaqsoorayo laba dhinac oo arrin isku haya. 2. Daw; xaq.

gar³ *fg1* (-ray, -rtay) Caaradda ama afka astaanama midab gaar ah uga yeelid.
garaabbiido *m.dh ld garab'aydo*.
garaabbiidoobid *m.f.dh eeg garaabbiidow*.
garaabbiidow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Garaabbiido qaadid (neef geel ah).
garaabid *m.f.dh eeg garow²*.
garaac¹ *m.l* 1. Ku dhufashada wax si xoog iyo noqnoqosho leh wax kale loogu dhufto. 2. Nuugid badan. 3. *ld garaacid*.
garaac² *m.dh.u* Dhir la beerto oo la cuno inta ay curdanka tahay oo aanay weli miro yeelan.
garaac³ *fg1* (-cay, -cday) 1. Wax si xoog iyo noqnoqosho leh wax kale ugu dhufasho. 2. Dhaaryid. 3. Nafley gacan wax ku yeelid. 4. Makiinad wax ku qorid. 5. Gacan kaga dhawaajin (qalab muusiko).
garaacan *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Wax la garaacay ahaansho.
garaacid *m.f.dh eeg garaac³*. *ld garaac¹* (3), *garaacis*.
garaacis *m.dh ld garaacid*.
garaacnaan *m.f.dh eeg garaacan*. *ld garaacnaansho*.
garaacnaansho *m.l/dh ld garaacnaan*.
garaad *m.l* Kartida maskaxdu u leedahay waxgarashada; caqli; dhug.
garaad *m.l (-dyo, m.dh)* Nin qolo madax u ah; ugaas; wabar.
garaadaysasho *m.dh ld garaadsasho*.
garaadayso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld garaadso*.
garaadlaawe *m.l (-wayaal, m.l/dh)* Qof aan fahamsanayn xaaladda lagu suganyahay; aan lahayn garaad fiican.
garaadley *m.dh (c.nafl)* Duul ka tirsan naasleyda oo ay ka mid yihiiin daayeerada iyo dadka.
garaadsasho *m.f.dh eeg garaadso*. *ld garaadaysasho, garaadsi*.
garaadsi *m.l ld garaadsasho*.
garaadso *f.mg3* (-saday, -satay) Da' wax lagu fahmi karo gaarid. *ld garaadayso*.
garaadxumaan *m.f.dh eeg garaadxun*. *ld garaadxumaamsho, garaadxumi, garaadxumo*.
garaadxumaansho *m.f.l ld garaadxumaan*.
garaadxumi *m.dh ld garaadxumaan*.
garaadxumo *m.dh* Garasho iyo caqli gaabida cidi ku sugantahay. *ld garaad-xumaan*.
garaadxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) Wax aan caqli ku filan lahayn ahaansho.
garaadyar *f.mg4* (-raa, -rayd) Qof caqli yar ahaansho.
garaadyaraan *m.f.dh eeg garaadyar*. *ld garaadyari, garaadyaro*.

<p>garaadyari <i>m.db ld</i> garaadyaraan.</p> <p>garaadyaro <i>m.db ld</i> garaadyaraan.</p> <p>garaadyeelad <i>m.l</i> Fil wax lagu kala garto gaarid. <i>ld</i> garaadyeelasho.</p> <p>garaadyeelasho <i>m.db ld</i> garaadyeelaad.</p> <p>garaaf <i>m.l</i> (-<i>fyo</i>, <i>m.db</i>) (<i>xis.</i>) Jaantus muujinaya xiriirkha ka dhhexeeya laba tiro ama laba xaddi. Waxa la adegasadaa dhidibbo iyo kulanno.</p> <p>garaam <i>m.l ld</i> garaamme.</p> <p>garaam atam <i>m.l eeg</i> mool.</p> <p>garaam-isudhigan <i>m.l</i> (-<i>mmo</i> ..., <i>m.l</i>) (<i>xis.</i>) Culays isudhiganka walaxi leedahay oo lagu tibaaxay garaamyo.</p> <p>garaamme <i>m.l</i> 1. Kiilo kun meelood loo qaybiyey meel ka mid ah. 2. Raashin, hal meel xaq u leeyahay. <i>ld</i> garaam, garaammo, garaan.</p> <p>garaammo <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> garaamme. 2. <i>ld</i> garoomey.</p> <p>garaammurux <i>m.l</i> Waxyalo aan isku midab ekayn oo isku darsamay oo midab hor leh oo isku googoo'an yeeshay. <i>ld</i> galaammurux.</p> <p>garaan <i>m.l ld</i> garaamme.</p> <p>garaangar¹ <i>m.db ld</i> garangar¹.</p> <p>garaangar² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> garangar².</p> <p>garaangari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> garangari.</p> <p>garaangarid <i>m.db ld</i> garangarid.</p> <p>garaangarin <i>m.db ld</i> garangarin.</p> <p>garaangaris <i>m.l ld</i> garangarin.</p> <p>garaar <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Jileec xusullada gacmuuhu yeeshaan oo gadaal gacmuuhu u jirdaacmaan. 2. Duuduub iyo mardimo dadka cayilani surka ku yeeshaan. 3. Dhaqdhaqaaq; dikaan.</p> <p>garaari <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Qof suuxay ahaansho. Tus. "Far garaarisa baa laga waayay".</p> <p>garaarin <i>m.f.db eeg</i> garaari.</p> <p>garaash <i>m.l</i> (-<i>shyo</i>, <i>m.db</i>) Meesha baabuurtu lagu dayac-tiro ama habeenkii la dhigto.</p> <p>garab <i>m.l</i> (-<i>rbo</i>, <i>m.db</i>) 1. Lafta isu haysa karraysta, sararta iyo gacanta. 2. Baalka shimbiraha. 3. Kaalmo af iyo addin leh. 4. Daruura is haysta oo da'aysa.</p> <p>garab'aydo <i>m.db</i> Cudur xoolaha ku dhaca oo garabka ka soo bixiya kasoobbax weyn oo badi ahaan dila neefka uu ku dhaco. <i>ld</i> garaabbiido, garabgooye.</p>	<p>garabcad <i>m.db</i> Shilin cudurro badan xoolaha u keenta oo korka ku leh baro caddaan ah.</p> <p>garabdaar <i>m.l</i> Garasho dheeraad ah oo qof wax aan welii dhicin uu ku mala awaalo; uurkubaalnimo.</p> <p>garabdhig <i>f.lg1</i> (-gay, -gtay) Isbarbardhig.</p> <p>garabdhigid <i>m.f.db eeg</i> garabdhig.</p> <p>garabgal¹ <i>m.l</i> 1. Taakuleynta loo geysto qof tabar yar iyada oo gacanta laga qabanayo. 2. <i>ld</i> garabgelid.</p> <p>garabgal² <i>f.g1</i> (-alay, -ashay) Cid tabar yar taakulo siin iyada oo la tukubinayo.</p> <p>garabgelid <i>m.f.db eeg</i> garabgal². <i>ld</i> garabgal¹ (2), garabgelyo.</p> <p>garabgelyo <i>m.db ld</i> garabgelid.</p> <p>garabgooye <i>m.l ld</i> garab'aydo.</p> <p>garabgoroyay <i>m.f.db eeg</i> garabgoroyee. <i>ld</i> garabgoroyays.</p> <p>garabgoroyays <i>m.l ld</i> garabgoroyay.</p> <p>garabgoroyee <i>f.mg2</i> (-yeeyay, -yaysay) U g.: laba qof oo diriraya midkood si aan toos ahayn ugu hiilin.</p> <p>garabgoroyo <i>m.db</i> Si dadban oo laba qof oo dirireysa midkood loogu hiiliyo. <i>ld</i> garbagggoroyo.</p> <p>garabhagooji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Si aan toos ahayn cid garab u siin.</p> <p>garabhagoojin <i>m.f.db eeg</i> garabhagooji. <i>ld</i> garabbagoojis.</p> <p>garabhagoojis <i>m.l ld</i> garahagoojin.</p> <p>garabjiid <i>m.db</i> Summad geela lagu dhigo oo ah alif ku jiidan garabka fooddiisa ilaa cududda meesha ay iska galaan.</p> <p>garabkutaaglayn <i>m.db ld</i> garabkutaagle.</p> <p>garabkutaagle <i>m.l</i> Awood maammul oo si aan sharci ahayn loo adeegsado. <i>ld</i> garabkutaaglayn.</p> <p>garabqabad <i>m.l ld</i> garabqabasho.</p> <p>garabqabasho <i>m.f.db eeg</i> garabqabo. <i>ld</i> garabqabad.</p> <p>garabqabo <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Cid taageerid.</p> <p>garabqodo <i>m.db</i> Nooc ka mid ah xarar lagu sameeyo weelasha wax lagu shubto marka la tolayo; lugdheer; macatab.</p> <p>garabsaar¹ <i>m.l</i> Maro iwm oo marka culays la qaadayo garabka la saarto si culeyska la iskaga xajiyoo.</p> <p>garabsaar² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Is jirid. Tus. "G. dab!".</p> <p>garabsaarid <i>m.f.db eeg</i> garabsaar².</p> <p>garabsad <i>m.l ld</i> garabsasho.</p> <p>garabsasho <i>m.db eeg</i> garabso. <i>ld</i> garabsad, garabsi.</p> <p>garabsi <i>m.l ld</i> garabsasho.</p> <p>garabsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Cid taakulayn.</p>
---	---

garabsiin *m.f.dh eeg* garabsii.

garabso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Cid garab ka dhigasho. 2. Wax garab saarasho.

garabtaag *f.lg1 (-gay, -gtay)* Fidinta gorayo, cantalaay iwm ay baalka fidiyaan; is g.: qof taageerid.

garabtaagan *f.g4 (-gnaa, -gnayd)* Wax, wax taageeraya ahaansho (cid).

garabtaagid *m.f.dh eeg* garabtaag.

garabtaagnaan *m.f.dh eeg* garabtaagan. *ld* garabtaagnaansho.

garabtaagnaansho *m.l/db ld* garabtaagnaan.

garabweyn *m.dh* Neef ishkin ah oo rimay la'aan ku dhaafay da'dii ay rimi lahayd.

garabyeel¹ *m.l* Garab u noqod; taageero; hiillo.

garabyeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Gacanqabasho; taageero siin.

garabyeeliid *m.f.dh eeg* garabyeel².

garac¹ *m.l (garac/-cyo, m.dh)* Ilmo aan meher ku dhalan; wacal; wecel.

garac² *f.mg1 (-cay, -cday)* *ld* garco.

garacad *m.dh* Gabar aan meher xalaal ah ku dhalan.

garad *m.l ld* garasho.

garadax *m.l* Nooc xamaaratada ka mid ah oo leh dabo shanle u eg oo dhadhaabaha gasha; dabasaqaf.

garaggaro *m.dh* Caws waaweyn oo abjadyada iwm laga sameeyo. *ld* gargaroo.

gar-allayn *m.f.dh eeg* gar-allee.

gar-allee *f.mg2 (-laayay, laysay)* "Gar-alle" ku helin.

garan¹ *m.l (-nno, m.dh)* Hu' hoosaad qafif ah oo shaatiga laga hoos gashado si uu dhididka uga ilaaliyo.

garan² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax qaarka hore midab ku leh ahaansho (ri').

garanayt *m.l (-tyo, m.dh)* (jool.) Dhadhaabo wiriqyadeedu waaweynyihiin oo dhulka hoostiisa ku adkaata. Macaadinta "quartz" iyo "feldspar" iyo kuwo kale ayaa dhadhaabtaan laga helaa. G.ku wuxuu ka mid yahay dhadhaabaha ugu adag uguna adkaysi badan, waa kan loogu heli ogyahay dhadhaab shiileedda hoose, waana dhadhaabta ugu badan dhulka.

garangar¹ *m.dh (-ro, m.l)* 1. Bir wareegsan dhexda ka bannaan oo carruurtu ku ciyaarto. 2. Hab loo dego oo aqallada lagu wareejiyo xoolaha. *ld* garaangar, garaangir, giraan, giraangir, girangir,

garangar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax si dilindillo ah u socosho. *ld* garaangar², garaangir², giraangir², girangir².

garangari *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax wareegsan dilindillayn. *ld* garaangari, garaangiri, giraangiri, girangiri, gir

garangarid *m.f.dh* garangari². *ld* garaangarid, garaangirid, giraangirid, giringirid.

garangarin *m.f.dh eeg* garangari. *ld* garaangarin, garangaaris, garangaris, garaangirin,

garangaris *m.l ld* garangarin.

garangoor *m.f.kh* Malax adag oo dhiig yari ku jiro.

garangoori *m.dh* Shilin weyn oo xoolaha waxyeleysa.

garannuug *m.dh* Jaad ugaarta waaweyn ka mid ah oo geeso iyo sur dheer leh. *ld* gerennuug, gerinnuug.

garansii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Cid wax xusuusin. 2. Cid wax ka dhaadhicin.

garansiin *m.f.dh eeg* garansii. *ld* garansiis.

garansiis *m.l ld* garansiin.

garansoon *f.g4 (-naa, -nayd)* 1. Wax, wax xusuusan ahaansho. 2. Wax, wax fahamsan ahaansho.

garansoonaan *m.f.dh eeg* garansoon. *ld* garansoonaansho.

garansoonaansho *m.l/db ld* garansoonaan.

garanwaa *m.l* Wax garasho waayidda.

garas *m.l* Geed weyn oo ka mid ah geedmadowga ama geed-abaareedka oo leh miro la cuno iyo hoos wanaagsan.

garasho *m.f.dh eeg* garo². *ld* garad, garowsho.

garawaan¹ *m.l (-nno, m.dh)* Koob bir ah oo dheg leh oo wax lagu shubto.

garawaan² *m.dh (-nno, m.l)* Awr badan oo badeeco sida; safar.

garawaati *m.l (-yo, m.dh)* Maro dhuuban, xariir ka sameysan oo shaarka kulleetigisa lagu xirto.

garays *m.l (-syo, m.dh)* Guntiino midabbo leh oo haweenku xirtaan.

garaysad *m.l ld* garaysasho.

garaysasho *m.f.dh eeg* garayso. *ld* garaysad, garaysi.

garaysi *m.l ld* garaysasho.

garayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. *(f.g)* Wax, inuu garyahay qirid. 2. *(f.mg)* Garays xirasho. 3. *(f.mg)* Garraar xirasho.

garbab *m.l* Cudur lo'da garbaba kaga dhaca. *ld* garbaggarbow.

garbabbeel¹ *m.l* 1. Dhaawac gaara garbaba gaadiidka la rarto. 2. *ld* garbabbeelid.

garbabbeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Gaadiid la rarto garbaba ka dhaawacmid.

garbabbeelid *m.f.dh eeg* garbabbeel². *ld* garbabbeel¹ (2).

garbacad <i>m.dh</i> 1. Shilin cudurro badan xoolaha u keenta oo korka ku leh baro caddaan ah. 2. <i>ld curdaalo</i> . Roob bilow ah cordaalo.	garbo ² <i>m.dh</i> Meel godan oo biyo ku jiraan oo qusur ah oo ay sameeyaan biyaha kor ka soo dhaca; galxiddigaale.
garbadduub¹ <i>m.l</i> G. u qabo/g. u xir: qabashada cid gacmaha gadaal loo qabto ama loo xiro. <i>ld gardadduub¹</i> .	garcad <i>m.dh ld garcacho</i> .
garbadduub² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) U g.: cid gacmaheeda gadaal qabasho ama u xirid. <i>ld gardadduub²</i> .	garcadde <i>m.l</i> Bariid ama baasto aan sanuunad ama suugo lahayn oo caano ama iiadaan kale lagu daray. <i>ld gaarcadde</i> .
garbadduuban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Cid gacmaheeda gadaal qabasho ahaansho. <i>ld gardadduuban</i> .	garcasho <i>m.f.dh eeg garco</i> . <i>ld garcad, garcid</i> .
garbadduubid <i>m.f.dh eeg</i> garbadduub ² . <i>ld gardadduubid</i> .	garceesaan <i>m.l</i> 1. Geed boqoshaaga u eg oo badanaaba dundumooiyinka ka baxa. 2. Magac loogu yeero qof leh gar dhuubar sida midka ceesaanka.
garbadduubnaan <i>m.dh eeg</i> garbadduuban. <i>ld garbadduubnaansho, gardadduub- naan, gardadduubnaans</i>	garci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Haweeney meher la'aan uurayn.
garbadduubnaansho <i>m.l ld</i> gardadduub- naan .	garcid <i>m.dh ld garcacho</i> .
garbadhac¹ <i>m.l</i> Kala rayn waayidda ay kala rayn waayaan laba qof oo legdemaaya.	garcin <i>m.f.dh eeg garci</i> . <i>ld garcis</i> .
garbadhac² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) Laba qof oo legdemaaya, kala rayn waayid.	garcis <i>m.l ld garcin</i> .
garbadheere <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) Biicid lab oo aan weyneyn.	garco <i>f.mg3</i> (-caday, -catay) Meher la'aan uuraysasho. <i>ld garac²</i> .
garbadhicid <i>m.f.dh eeg</i> garbadhac 2	garcuneed <i>m.l</i> Gar ka baxay cunaha hoostiisa.
garbaggale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Shaati. <i>ld garbaggashi</i> .	gardaad <i>m.l Xabad; gaaddo; laab</i> .
garbaggarbow <i>m.l ld</i> garbab .	gardaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Si loo xambaaro, ilmo afartan beri jirey lugaha u kala bixin; bannaanbixin.
garbaggashi <i>m.l ld</i> garbaggale .	gardaadin <i>m.f.dh eeg</i> gardaadi. <i>ld gardaadis</i> .
garbaggoroyo <i>m.dh</i> Dhirta faleenka, shalabowga, waabaayada leh dadka ka shaqaysta. <i>ld garbaggoroyo</i> .	gardaadir <i>m.l ld</i> gardaadin .
garbarraar <i>m.l</i> (-ryo, <i>m.dh</i>) Bayd faal, oo manjaha iyo tan ka sarreysa min hal ka ah, madaxa iyo tan ka hoosaysana min labo.	gardadduub¹ <i>m.l ld</i> garbadduub¹ .
garbasaar <i>m.l/dh</i> (-rro, <i>m.dbl-ro</i> , <i>m.l</i>) Maro jilicsan oo haweenku kor ka qaataan.	gardadduub² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) <i>ld garbadduub²</i> .
garbasaarad <i>m.l ld</i> garbasaarasho .	gardadduuban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) <i>ld garbadduuban</i> .
garbasaarasho <i>m.f.dh eeg</i> garbasaaro. <i>ld garbasaarad</i> .	gardadduubid <i>m.dh ld</i> garbadduubid .
garbasaaro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) Garbasaar isku dadid.	gardadduubnaan <i>m.dh ld</i> garbadduub- naan .
garbi ¹ <i>m.dh</i> Geed cadaadka u eg kase weyn.	gardadduubnaansho <i>m.l/dh ld</i> garbadduubnaansho
garbi ² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Cid, garab ku riixid. 2. Wax, garab ku qaadid.	gardarri <i>m.l ld</i> gardarnaansho .
garbin <i>m.f.dh eeg</i> garbi ² . <i>ld garbis</i> .	gardarri <i>m.dh ld</i> gardarnaansho .
garbis <i>m.l ld</i> garbin .	gardarraysad <i>m.l ld</i> gardarraysasho .
garbixi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Arrin la isku hayo cid kala doodid.	gardarraysasho <i>m.f.dh eeg</i> gardarrayso. <i>ld gardarraysad, gardarraysi</i> .
garbixin <i>m.f.dh eeg</i> garbixi.	gardarraysi <i>m.l ld</i> gardarraysasho .
garbo ¹ <i>m.l</i> Xiddigaha dallaallida u horreya oo u dhexeeya dirirka iyo bayaxawda.	gardarrayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Cid gardarro ku samayn.
	gardarri <i>m.dh ld</i> gardarro .
	gardarro <i>m.dh</i> Xumaan aan la mutaysan oo qof, qof kale ku sameeyo; gef, gaboodfal. <i>ld gardarri</i> .
	gardarroo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Ku g.: waxaan gar ahayn qof ku samayn.
	gardarrood <i>m.f.l eeg</i> gardarroo.
	gardhalad <i>m.l</i> Bil bilatay kaddib markay u buuxsameen soddon beri bishii ka horreysay.

gardho *m.dh.u* 1. Dhogorta geela markaa dhasha. 2. G. ah: timo jilicsan.

gardi *m.l (-iyo, m.dh)* Weel xoola lagu maalo. *ld gerdi.*

gardiid *m.l* 1. G. ah: qof aan garta qaadan in lala garramana oggolayn. 2. Rati aan oggolayn in la hoggaamiyo. 3. Neef qof uu yaqaan mooyee qof kala uusan lisi karin.

garduub *m.l.u* Mayrada halka ay ka baxdo buruq macaan oo ku jirta oo la cuno.

gareed *m.l* Midabka fiilkay iyo caddaanka u dhexeeyaa.

gareen *m.l* Nooc kalluunka badda ka mid ah oo af dubba ah leh.

garfaad *m.l* Libaax badeedka jaad ka mid ah oo leh oogo xaleefsan oo u eg shimbir duulaya iyo dabo sida xarig yar u dhuuban.

garfeer *m.dh (-ro, m.l)* Shanlo yar oo badanaa garka lagu feero.

gargaar¹ *m.l* 1. Kaalmo wax ku ool ah oo dhaqso leh. 2. G.ka degdegga ah: kalkaaloo caafimaadka dhaqsa leh oo loo galoo qofka jirradu ku soo booddo ama shil ku dhaawacma. *ld gargaarsimo, gergaar¹.*

gargaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* U g.: cid taakulayn. *ld gergaar².*

gargaar-degdeg *m.l (daaw.)* Habab takhtareed oo la adeegsado marxaladaha lama filaanka ah dhakhsana u baahan si loogu gargaaro qof dhaawacmay ama buka inta an isbitalka la jiifin.

gargaarid *m.f.dh eeg gargaar².* *ld gergaarid.*

gargaarsad *m.l ld gargaarsasho.*

gargaarsasho *m.f.dh eeg gargaarso.* *ld gargaarsad.*

gargaarsimo *m.dh ld gargaar¹.*

gargaarso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid gargaar ka doonid.

gargaro *m.dh ld garaggaro.*

gargeer *m.l/dh ld gargoor.*

gargelyo *m.dh* Garawsashada cid xumaan laga galay la garawsado iyadoo loo hoyanayo.

gargelyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* U g.: cid xumaan laga galay u hoysasho si loo raali gelyo.

gargelyood *m.f.l eeg gargelyoo.*

gargeyr *m.dh.u* Duqow; guurti.

gargoo *f.mg2 (-ooyay, -ooyay)* U g.: laba qof ama ka badan oo wax isku haysta dhexdhexaadin.

gargoof *m.l ld gargoof.*

gargoor *m.l/dh* Nooc ka mid ah cawska biyaha ka dhex baxa oo dado aqallada; naqdac. *ld gargeer, gargoof.*

gargoorre *m.l* 1. Nooc kalluunka ka mid ah. 2. Magac meel ku yaal Iskushuban u dhow.

gargooyo *m.dh* Dhexdhexaadinta la dhexdhexaadayo laba qof oo gar isku haysta.

gargoyn *m.f.dh eeg gargooy.*

gargudbi *f.g2 (-iyay, -isay)* Webi, war, haro iwm labadooda dhan isaga gudbin.

gargudbid *m.f.dh eeg gargudub².*

gargudbin *m.f.dh* egg gargudbi. *ld gargudbis.*

gargudbis *m.l ld gargudbin.*

gargudub¹ *m.l ld gargudbid.*

gargudub² *f.mg1 (-dbay, -dubtay, -dbi)* Webi, haro, war iwm labadeeda dacal isaga gudbid.

garhay *f.g2 (-yay, -ysay)* Awr hoggaamin; dad ama wax kale hoggaamin.

garhayn *m.f.dh eeg garhay.*

garhel *f.mg1 (-elay, -eshay)* Qof dacwo uga rayn.

garhelid *m.f.dh eeg garhel.*

garid *m.f.dh eeg gar³.*

gariir¹ *m.l* 1. Dhaxan ama jirro oo jirku la ruxdo. 2. *ld gallayr.* 3. *ld gariirid.*

gariir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Cabsi, dhaxan iwm awgeed la ruxasho.

gariirad *m.dh (-do, m.l)* Qeybta kor iyo hoos u loodsami karta ee kor u haysa qeybta sare ee baabuurka; moollo.

gariir-cabire *m.l (jool.)* Aalad lagu kaydiyo naxdinta dhulgariirka.

gariiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Gariir ku ridid.

gariirid *m.f.dh eeg gariir².* *ld gariir¹ (3).*

gariirin *m.f.dh eeg gariiri.*

gariiriso *m.dh* Qandho, xummad iyo gariir badan oo duumo keento.

gariirshe *m.l* Qori yar kankoonsan, af dhuuban, oo caruuerta sibirka ku wareejyaan iyaga oo xarig la dhacaya; dhulmad.

garlibaax *m.l* Bulka uu geedka galleydu soo rido inta uusan sabuulka yeelan.

garmaal *m.l/kh* G. ah: geel la dhaqayo caano dartiis.

garmaamayn *m.f.dh eeg* garmaamee. *ld garmaame (3).*

garmaame *m.l* 1. Orod iyo durduro farduhu sameeyaan waqtiga barwaqaada ah. 2. Dhoollatusad. 3. *ld garmaamayn.*

garmaamee *f.mg2 (-meeyay, -maysay)* 1. Garmaame samayn (faras). 2. Dhoollatusad samayn.

garmadoobe *m.l ld garmadow.*

garmadow *m.l.u* Nin da'diisu u dhaxeyso soddon ilaa afartan jir. *ld garmadoobe.*

garmalleyti *m.l ld garmalleyto.*

garmalleyto <i>m.l/dh</i> Nin weyn oo aan gar u soo bixin. <i>ld</i> garmalleyti .	garoomey <i>m.dh.kh</i> G. ah: gabar yar, hanaqaad galeen ah oo aan weli timatidcan. <i>ld</i> garaammo .
garmaqaate <i>m.l (-tayaal, m.l/dh)</i> 1. G. ah: qof madax adag oo aan gar qaadan. 2. Bud gaaban, xooggan, labada dhinac ka fiiqan, oo wax lagu halgaado.	garoomid <i>m.f.dh eeg</i> garoon ³ .
garmari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid, cid kale gar ka dhexeya kala doodid.	garoomo <i>f.g3 (-ntay, -matay)</i> Madax, timo ka muldhishasho.
garmarin <i>m.f.dh eeg</i> garnari.	garoon¹ <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Barxad weyn, bannaan oo siman. Tus. "G.ka kubbadda; g.ka dayuuradaha".
garmash <i>m.l/G.</i> ah: rooti aad loo bisleeyay.	garoon² <i>m.dh</i> Neef lo' ama ryo ah oo aan geeso lahayn; seenyo.
garnaq¹ <i>m.l</i> 1. Dhexdhexaadin loo sameeyo dad wax isku haya. 2. <i>ld</i> garniqid .	garoon³ <i>f.g1 (-may, -ntay)</i> 1. Dhul geedo ka dhammayn. 2. Madax timo ka murxin.
garnaq² <i>f.mg1 (-qay, -qday; -niqi)</i> U g.: laba qof oo wax isku haya dhexdhexaadin.	garoonnaan <i>m.dh ld</i> garoomanaan .
garnayl <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Bambo yar oo gacanta lagu tuuro.	garoonnaansho <i>m.l/dh ld</i> garoomanaan .
garni <i>m.l (muus.)</i> Qalab yar oo ka sameysan gees lo'aad, oo lagu garaaco xargaha shareerada.	garoonshiid <i>m.l</i> Go' darbaal ah oo askartu huwadaan ama gogladaan.
garniqid <i>m.f.dh eeg</i> garnaq ² . <i>ld</i> garnaq¹ (2).	garoor¹ <i>m.l</i> 1. Caano lo'aad ama ari fadhi ah oo aan subag laga saarin. 2. Ciir.
garo¹ <i>m.dh.u</i> Riyo.	garoor² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Fadhi aan subag laga saarin noqosho (caano lo'aad ama ari).
garo² <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Wax fahmid. 2. Wax aqoonsasho.	garoori <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Garoor ka dhigid.
garoob <i>m.l (-bbo, m.dh)</i> Haweeney la furay ama ninkeedu dhintay.	garoorid <i>m.f.dh eeg</i> garoor ² .
garoobbayn <i>m.f.dh eeg</i> garoobbee.	garoorin <i>m.f.dh eeg</i> garoori. <i>ld</i> garooris¹ .
garoobbee <i>f.mg2 (-beeyay, -baysay)</i> Haweenay garoob ah isqurxin.	garooris¹ <i>m.l ld</i> garoorin .
garoobnimo <i>m.dh</i> Garoob ahaansho.	garooris² <i>m.dh ld</i> garoorid .
garooc¹ <i>m.l</i> 1. In yar oo wax is haysta laga gooyay. 2. Wax aan kaamil ahayn.	garoorshe <i>m.l (-shayal, m.l/dh)</i> Geedgaab laanlaan u baxa, qodxo yaryar oo miro lacuno leh oo macaan.
garooc² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> 1. Wax is haysta in yar ka goyn. 2. Wax, wax ka maqan ka dhigid.	garow¹ <i>m.l/kh</i> 1. Badar aan aad u bislaan. 2. Shaah caddays ku yar yahay. 3. Miro aan aad u bislaan.
garoocan <i>f.mg4 (-cnaa, -cnayd)</i> 1. Wax, wax in yar laga gooyay ahaansho. 2. Wax, wax ka maqan.	garowbudaale <i>m.l ld</i> garowbutaale .
garoocasho <i>m.f.dh eeg</i> garooco.	garowbutaale <i>m.l</i> Maseggo la kariyey iyadoo goborta laga riday. <i>ld</i> garowbudaale .
garoocid <i>m.f.dh eeg</i> garooc ² .	garowkari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Hilib, masaggo iwm biyo ku karin.
garoocnaan <i>m.f.dh eeg</i> garoocan. <i>ld</i> garoocnaansho .	garowkarin <i>m.f.dh eeg</i> garowkari. <i>ld</i> garowkaris .
garoocnaansho <i>m.l/dh ld</i> garoocnaan .	garowkaris <i>m.l ld</i> garowkarin .
garooco <i>f.g3 (-cday, -catay)</i> Wax is haysta in yar ka goosasho.	garowsad <i>m.l ld</i> garowsasho .
garooman <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax aan geeso lahayn ahaansho (neef ryo ama lo' ah).	garowsasho <i>m.f.dh eeg</i> garowso. <i>ld</i> garowsad , garowski .
garoomanaan <i>m.f.dh eeg</i> garooman. <i>ld</i> garoomanaansho, garoonnaan, garoonnaansho .	garowshiinyo <i>m.l</i> Oggolaanta wax gar ah la oggolaado.
garoomanaansho <i>m.l/dh ld</i> garoomanaan .	garowsho <i>m.l ld</i> garasho .
garoomasho <i>m.f.dh eeg</i> garoomo.	garowsi <i>m.l ld</i> garowsasho .
garoomato <i>m.dh</i> Dhacarato; xayawaanka daaqa dhacarta.	garowso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Wax inuu daw yahay aqoonsasho.
	garqaad¹ <i>m.l ld</i> garqaadid .
	garqaad² <i>f.g/mg1 (-day, -dday)</i> 1. <i>(f.g)</i> Wax hoggaamin. Tus. "Cali baa ragga u garqaaday". 2. <i>(f.mg)</i> Laba qof ama ka badan oo is haysta u garniqid.
	garqaadad <i>m.l ld</i> garqaadasho .

garqaadasho *m.f.dh eeg* garqaado. *ld*
garqaadad.

garqaadid *m.f.dh eeg* garqaad². *ld* **garqaad¹**.

garqaado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* Cid, gef ay gashay aqoonsasho.

garqayb *m.dh* U xaqsooridda, laba qof ama ka badan oo wax isku haya loo xaqsooro.

garqaybi *f.mg2 (-iyay, -isay)* U g.: laba qof ama ka badan oo wax isku haya u garniqid.

garqaybin *m.f.dh eeg* garqaybi. *ld* **garqaybis**.

garqaybis *m.l ld* **garqaybin**.

garraaddo *m.dh* 1. Murug; qas. 2. Xirid.

garraaddow *m.l* 1. Murgidda. 2. Adkaan-shada.

garraar *m.l* 1. Guntinta isu haysa labada dacal ee sare ee guntiino iwm. 2. Dagta laga xirto guntiino iwm. *ld* **garxir**.

garraarad *m.l ld* **garraarasho**.

garraarasho *m.f.dh eeg* garraaro. *ld* **garraarad**.

garraari *f.mg2 (-iyay, -isay)* U g.: cid garraar u xirid (haween).

garraarin *m.f.dh eeg* garraari. *ld* **garraaris**.

garraaris *m.l ld* **garraarin**.

garraar *f.g3 (-rtay, -ratay)* Garraar xirasho.

garraarsad *m.l ld* **garraarsasho**.

garraarsasho *m.f.dh eeg* garraarso. *ld*
garraarsad, garraarsi.

garraarsi *m.l ld* **garraarsasho**.

garraaro *f.g3 (-saday, -satay)* Garraar xirasho.

garraarxir *m.l* Isku xiridda labada dacal oo garaarka. *ld* **garraarxid**.

garraarxirid *m.dh ld* **garraarxir**.

garraaw *m.l* gahayr

garamid *m.f.dh eeg* garran². *ld* **garran¹** (2).

garran¹ *m.l* 1. Dood loogu xaqsooray laba dhinac oo arrin isku haaya. 2. *ld* **garamid**.

garran² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Garsheegasho.

garransii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Laba qof ama ka badan oo wax isku haya wada hadalsiin.

garransiin *m.f.dh eeg* garransii.

garraw¹ *m.l* 1. Nooc cawska xooluhu daaqaan ka mid ah. 2. Gebi leh cusbo xooluhu ka leefaan. *ld* **garrow**.

garraw² *f.mg1 (-raabay, -rowday; -raabi)* U g.: qof wax sameeyey, arrinta ama sababta ku jiidey, inaan laga fursan karin oo ay garti ahayd aqoonsasho, u qirid.

garre *m.l* Nooc kalluunka ka mid ah oo badda ku nool.

garri *m.dh* 1. Dhagxan yaryar oo wax lagu dhiso; quruurux; jaay. 2. Turumbo.

garriin *m.l* Raadka ay cabbidda iyo cuntada qaarkeed afka ku reebaan. *ld* **karriin**.

garrow *m.l ld* **garraw¹**.

garruud *m.db.u* 1. G. ah: awr xooggan oo rarooyo ah. 2. G. ah: qoryo adadag oo waaweyn. 3. Rag duqow ah oo garta qaada; madax; qaafo.

garruuman *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax timihii laga xiiray ahaansho (qof). 2. Wax baarka sare laga jaray ahaansho.

garruumasho *m.f.dh eeg* garruumo².

garruumayn *m.f.dh eeg* garruumee. *ld* **garruumays**.

garruumays *m.l ld* **garruumayn**.

garruumee *f.g 2 (-meeyay, -meysay)* Cid garruun la dhicid.

garruumid *m.f.dh eeg* garruuun².

garruumo¹ *m.dh* Abaahi aan dhammaystirayn (geel).

garruumo² *f.g3 (-uuntay, -uumatay)* Wax qaar ka goosasho.

garruun¹ *m.l (-nno,/-ummo, m.dh)* Bur weyn oo madax buuran leh.

garruun² *f.g/mg. 1 (-uumay, -uuntay; -uumi)* 1. Madax timo ka wada xiirid. 2. Laamo iwm baarka sare ka jarid. 3. Si xun u abaahin (awr).

garruunnaan *m.f.dh eeg* garruuman. *ld* **garruunnaansho**.

garruunnaansho *m.l/dh ld* **garruunaan**.

garsaqaf *m.l* Gar dhuuban oo daamanka ku dhan.

garsasho *m.f.dh eeg* garso.

garsheegasho *m.f.dh eeg* garsheego.

garsheego *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Cid in dhib lagu falay ka warramid.

garsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid wax ay ka cabanayo uga garaabid.

garsiin *m.f.dh eeg* garsii.

garsoor¹ *m.l* 1. Si aan eex lahayn oo wax loo xukumo; cadaalo. 2. *ld* **garsoorid**.

garsoor² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Si aan eex lahayn wax u xukumid.

garsoore *m.l (-rayaal, m.l/dh)* 1. Nin sharci yaqaan ah oo u idman inuu dadka u garnaqo. 2. Ninka ciyaaraha kubbadda dhedhexaadiya.

garsoorid *m.f.dh eeg* garsoor². *ld* **garsoor¹** (2).

garsoornimo *m.dh* 1. Garsoore ahaansho. 2. (fk.) Si xaq u ah.

garsuge *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Nin xabsi ku jira oo aan xukunayn; rumaan.

garsurrayn *m.f.dh eeg* garsurree.

garsurre *m.l* Meel sare oo inta laga boodo gacmaha lagu qabsado oo xoog kor laysugu qaado taniyo inta meel astaysan garka laga soo surto.

garsurree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Garsurre sameyn.
garuddambays *m.l ld* guruddambays.
garwaan *m.dh* Ugaarsi.
garwaansad *m.l ld* garwaansasho.
garwaansasho *m.f.dh eeg* garwaanso. *ld* garwaansad.
garwaanso *f.g3* (-saday, -satay) Wax ugaarsasho.
garwaqaqsad *m.l ld* garwaqaqsasho.
garwaqaqsan *f.g4* (-naa, -nayd) Wax, dhibaato, arrin, iwm in ay jiraan xusuusan ahaansho.
garwaqaqsanaan *m.f.dh eeg* garwaqaqsan. *ld* garwaqaqsanaansho.
garwaqaqsanaansho *m.l/dh ld* garwaqaqsanaan.
garwaqaqsasho *m.f.dh eeg* garwaqaqso. *ld* garwaqaqsad, garwaqaqsi.
garwaqaqsi *m.l ld* garwaqaqsasho.
garwaqaqsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Cid in ay wax garwaqaqsato gayeysiin.
garwaqaqsiiin *m.f.dh eeg* garwaqaqsii.
garwaqaqso *f.g3* (-saday, -satay) Arrin, dhibaato, iwm in ay dhaceen xusuusnaan.
garwaax *m.l* Jeex harag ah, megdeysan, dacallada farqo ku leh la garwaaxeedso oo dhallinyaradu ku shirtagan.
garwaaxaysad *m.l ld* garwaaxeedsasho.
garwaaxaysasho *m.dh ld* garwaaxeedsasho.
garwaaxaysi *m.l ld* garwaaxeedsasho.
garwaaxayso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* garwaaxeedso.
garwaaxeed *m.l* Qaab maro, harag, iwm oo la dhuubay oo si gudub ah loogu xiro sararta hal gacan iyo degta gacanta kale.
garwaaxeedsad *m.l ld* garwaaxeedsasho.
garwaaxeedsasho *m.f.dh eeg* garwaaxeedso. *ld* garwaaxaysad, garwaaxaysasho, garwaaxaysi, garwaax.
garwaaxeedsi *m.l ld* garwaaxeedsasho.
garwaaxeedso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Maro, harag oo la dhuubay si gudub ah sararta hal gacan iyo degta gacanta kale. 2. Qof fadhiya, jilbaha iyo dhabarka maro isagu xirasho. *ld* garwaaxayso, garwaaxiido.
garwaaxiidsad *m.l ld* garwaaxeedsasho.
garwaaxiidsasho *m.dh ld*
garwaaxiidso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* garwaaxeedso.
garwadneed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (*c.naf*) Dhuun dhiigga ugu weyn ee laga helo lafdhabarleyda sare, kaas oo ka qaada dhiigga ogsajinta leh wadnaha dhinaca caloolyarada bidix.
garwate *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) Qof, cid dacwo u qaba; muddaci, eedeye.

garweyn *m.dh* (-nno, *m.dh*) Qalab bir ah oo af fiqan iyo af ballaaran leh oo dhexda daab qori ah ku leh oo dhulka lagu qodo.
garxiir¹ *m.l* Nin weyn oo aan gar lahayn.
garxiir² *m.dh* Bir yar oo garka lagu xiirto.
garxir *m.l ld* garraar.
garxirasho *m.f.dh eeg* garxiro.
garxiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Guntiino iwm dacalladeeda sare ee degta ku beegan isku xirid.
garyaqaan *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Nin xeerarka iyo dhaqammada bulshada ku xeeldheer. 2. Qof sharciga dawliga ah aqoon u leh.
gas *m.l/dh.u* Timo ama dhogor dheer oo aan la daryeellin. *ld* gasaas.
gas xidid *m.l* (-dyo, *m.dh*) Kor ka bax hal unugley ah oo dhuumaysan oo ka soo baxa dubka sare ee unugga xididka. Wawa uu leeyahay derbi dhuuban oo had iyo jeer deris la ah carrada. Tiro badan oo gas xidid ah ayaa ka baxa dub duleedka, marka uu xididku sii dheeraadana wawa baaba'a gas xididka gabobey waxaana soo baxa midcusub.
gasaaro *m.dh* Noocyada lo'da jaad ka mid ah oo gaagaaban, caal aan lahayn, lehna geeso yaryar iyo caano badan.
gasaas *m.dh* (-syo, *m.dh*) *ld* gas.
gasangas *m.dh* Geed gaab leh laamo jilicsan oo faalala iyo bari weyn oo dharka lagu mayrto.
gasar *m.l* Cudur ku dhaca xiriirta lafdhabarta oo qaarka sare isku jajabiya oo dadka tuur u yeela; faje.
gasariir *m.dh* (-rro, *m.dh*) Ceeb weyn.
gasariir¹ *m.l* 1. Abaar daran. 2. Turriinsho la'aan; naxdiin la'aan. *ld* geseriir¹.
gasariir² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Wax abaar darani heshay ahaansho. 2. Wax aan raxmad lahayn noqosho. *ld* geseriir².
gasariirid *m.f.dh eeg* gasariir². *ld* geseriirid.
gasayar *m.dh* Bilaha dayaxa tooda siddeedaad oo soonqaadka ka horraysa; shabbaan.
gasayn *m.f.dh eeg* gasee.
gasaysan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax gaso la geliyay ahaansho (xoolo).
gasaysasho *m.f.dh eeg* gasayso.
gasaysnaan *m.f.dh eeg* gasaysan. *ld* gasaysnaansho.
gasaysnaansho *m.l/dh ld* gasaysnaan.
gasayso *f.g3* (-stay, -satay) Xoolo gaso ku xaraysasho.
gasee *f.g2* (-seeyay, -sesay) Xoolo gaso gelin.
gash *m.l ld* gesh.
gashaan¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) Nin, naag uusan qabin ula dhaqmo sida ooridiisii.

gashaan² *m.db* 1. Naag, nin aan qabin ula dhaqanto sida saygeeda. 2. *ld gashaanti*.

gashaanti *m.db* (-iyo, *m.l*) Gabar da' ahaan u bisil aqalgal ama aroos. *ld gashaan²* (2).

gashaantinimo *m.db* Gashaanti ahaansho.

gashad *m.f.db* *eeg* gasho.

gashan *f.g4* (-naa, -nayd) Wax shay la fasilay ama la tolay xiran ahaansho.

gashanaan *m.f.db* *eeg* gashan. *ld gashanaansho*.

gashanaansho *m.l/db ld gashanaan*.

gashi *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. Shaati. 2. Qaan; mag.

gashiisho *m.db* Galley shiidan oo la kariyey; soor. *ld geshiisho*.

gashin *m.l ld geshin*.

gasho *f.g/fg3* (-shaday, -shatay) 1. (*fg*) Wax la fasilay xirasho. 2. (*fg*) Wax la tolay xirasho (kabo iwm). 3. (*fg*) Wax gudihisa, wax ku ridasho. Tus. "Jeebka lacagta gasho".

gasiimasho *m.db ld gesiimasho*.

gasiimo *f.g3* (-iintay, -iimatay) *ld gesiimo*.

gasiin *m.l* Cunto; calaf; dheef; dhuuni. *ld gesiin*.

gasiir *m.l ld gesiir*.

gaso *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Raarta xerada xoolaha. 2. Xera xoolad. 3. Meel siman, dhir badan leh, biyabaxo ah oo buuro u dhow.

gastiriite *m.db* (*daaw*) Halamacoodka xuubka daboola caloosha gudaheeda.

gaw *m.db* 1. Isku g.: isku jin ah, isku jaan go'an. 2. (*sh.r*) *ld gawsii*. G. ka sii: cod lagu muujiyo wax tumidda. *ld gow*.

gaw *m.l* (-wyo, *m.db*) 1. Jar dheer; qar. 2. Weel afkiisa sare. *ld go(ø)w*.

gawaad¹ *m.l* (-dyo, *m.db*) Nin, rag iyo haweenka isu geeya; rufiyaa.

gawaad² *f.mg1* (-day, -ddy) U g.: nin iyo naag isu gayn.

gawaadad *m.db* (-do, *m.l*) Haweeney, rag iyo naago isu geysa.

gawaadid *m.f.db* *eeg* gawaad².

gawaami *f.g2* (-iyay, -isay) Ku g.: wax dhul ku dhufasho. *ld gawaani*.

gawaamin *m.f.db* *eeg* gawaami. *ld gawaamis, gawaanin, gawaanis*.

gawaamis *m.l ld gawaamin*.

gawaan *m.l* Dhul didib ah oo adag.

gawaani *f.g2* (-iyay, -isay) *ld gawaami*.

gawaanin *m.db ld gawaamin*.

gawaanis *m.l ld gawaamin*.

gawaanraac¹ *m.l* 1. Cararidda xoolo badani cararaan iyaga oo baydadaya. 2. Lumidda xoolo badani lumaan. *ld gawaanraacid*.

gawaanraac² *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Xoolo badan didid. 2. Wax dhumid.

gawaanraaci *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Xoolo badan didin. 2. Wax dhumin.

gawaanraacid *m.f.db* *eeg* gawaanraac². *ld gawaanraac¹*.

gawaanraac¹ *m.f.db* *eeg* gawaanraaci. *ld gawaanraacis*.

gawaanraacis *m.l ld gawaanraacis*.

gawaari *m.dhw eeg gaari*¹.

gawar *m.l* 1. Raxan gorayo ah. 2. Taag aan geedo lahayn.

gawdiid¹ *m.l* Taagnaan badan oo meel lala istaago jirro, dhibaato iwm awgeed. *ld gawriir*¹.

gawdiid² *f.mg1* (-day, -ddy) Jirro, dhibaato iwm awgeed meel la istaagid. *ld gawriir*².

gawdiidid *m.f.db* *eeg* gawdiid². *ld gawriirid*.

gaweed *f.mg1* (-day, -ddy) U g.: nin iyo naag aan isqabin isu geyn.

gawl *m.db* Sumad xoolaha dhegaha looga yelo ayadoo dhegaha dacalkooda la gooynayo. *ld gowl*.

gawlallo *m.db ld gowlallo*.

gawnax *m.l* (-xyo, *m.db*) Labada dhinac ee surka midkood.

gawr *m.l* Xubinta taranka haweenka.

gawrac¹ *m.l ld gawracid*.

gawrac² *f.g1* (-cay, -cday) Neef si loo xalaaleeyo hilibkiisa, cunaha mindi kaga jarid; gowrac, birays.

gawracan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax gawrac la mariyey ahaansho.

gawracasho *m.f.db* *eeg* gawraco.

gawracato *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Cudur cunaha ku dhaca oo halis ah. 2. Cudur faraha lugaha jeexjeexa

gawracnaan *m.f.db* *eeg* gawracan *ld gawracnaansho*

gawracnaansho *m.l/db ld gawracnaan*

gawraco *f.g3* (-cday, -catay) Neef xoolaad gowrac marsasho

gawre *m.l* Dhaxan badan oo marka dayrtu dhammaato dhacda.

gawricid *m.f.db* *eeg* gawrac². *ld gawricis*.

gawricis *m.db ld gawricid*.

gawriir¹ *m.l ld gawdiid¹*.

gawriir² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld gawdiid²*.

gawriirid *m.db ld gawdiidid*.

gawsii *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Ka g.: wax tumid. *ld gaw* (2).

gawsii *m.f.db* *eeg* gawsii.

gaxandho *m.db* Geed nagaar faalala, xooluhu cunaan, dhalo miro qodax leh oo markay qallalaan muda dadka iyo xoolaha. *ld gacandho, gocondho*.

gaxarataysasho <i>m.f.db eeg</i> gaxartayso. <i>ld</i> gaxarataysi.	dhaxanta iwm laga galoo. 3. G. ahaan: giddi; gebigood; giddigood.
gaxarataysi <i>m.l ld gaxarataysasho.</i>	gebi² <i>m.db</i> Fool; madax.
gaxaratayso <i>f.mg³ (-stay, -satay)</i> Gaxarato cunid.	gebid <i>m.db ld gabid.</i>
gaxarato <i>m.db</i> Cunto la bisleeyey inta weelka salkisa ku dhegta; guggub.	gebidhac <i>m.l</i> 1. Dalambaabiyidda wax socda sabbaynaya sameeyaan. 2. Wax dhulka hoostiisa u sooda oo hadba gebi ku sii dhaco.
gaxarbe <i>m.l</i> 1. Dacool midab sharax-sharax ah iyo qaabab kala duwan leh oo badda laga helo. 2. Roob badan oo muddo dhac da a. 3. Dhagax adag, midab gaduudan leh oo loo isticmaala qurxinta dhismayaasha. <i>ld</i> kaxarbe.	gebidhaclayn <i>m.f.db eeg</i> gabidhaclee. <i>ld</i> gebidhacle.
gaxash <i>m.l</i> 1. Nooc kalluunka badda ka mid ah. 2. Nagaar geel. 3. Nagaar geelu daaqiddisa jecelyahay.	gebidhaclays <i>m.l</i> Si habjaq ah u socosho. <i>ld</i> gebidhaclayn.
gayaan <i>m.l.kh</i> G. ah: laba qof oo guurkooda is cuntamo; kuf. <i>ld</i> geyaan.	gebidhacle <i>m.l</i> Socod dalambaabi ah oo hadba dhan loo dhaco. <i>ld</i> gebidhaclayn.
gayax¹ <i>m.l</i> 1. Nooc kalluunka badda ka mid ah. 2. G. ah (nirig): aan weli ababin oo caana keliya ku nool.	gebidhaclee <i>f.mg² (-leeyay, -laysay)</i> 1. Si dalambaabi ah u socosho. 2. Wax hadba dhinac ku dhicid.
gayax² <i>m.db</i> 1. Mullaax mayrax ah oo naasaha geela looga xero si aan qaanku u nuugin. 2. G. ah: hal ilmihii ka dhinteen ama laga qalay oo irmaan oo igarnimo lagu maalo.	gebiib <i>m.db ld gabiib.</i>
gayeysi <i>f.g² (-iiyay, -iisay)</i> <i>ld</i> geyeysi.	gebikayer <i>m.l</i> Codka ay soo celiyaan qararka iwm. marka u dhowi dhawaqsan.
gayeysi <i>m.dh ld geyeysi.</i>	gebin <i>m.l</i> Qalab lagu dabo shimbiraha siiba dagiirranka oo xidid geed ka samaysan.
gayi <i>m.l ld geyi.</i>	gebiyandhoorre <i>m.l</i> Nooc shimbiraha ka mid ah oo dhoor dhaca madaxa ku leh. <i>ld</i> gobyahandhoorre.
gayoo <i>f.g³ (-ooday, -ootay)</i> <i>ld</i> geyoo.	gebsii <i>f.g² (-iiyay, -iisay)</i> Weel afka u rogid. geddiyid; daadin.
gayood <i>m.l ld geyood.</i>	gebsiin <i>m.f.db eeg</i> gebsii.
gayoodsii <i>f.g² (-iiyay, -iisay)</i> <i>ld</i> geyoodsii.	ged <i>m.db (-do, m.l)</i> 1. Dhaqanka iyo baxaalliga qof leeyahay; dabeecad. 2. G.diisa: caadadiisa.
gayoodsiin <i>m.db ld geyoodsiin.</i>	gedaad¹ <i>m.l ld gadoodid.</i>
gayradaac <i>m.l</i> Waqtii dabayl qaboobi dhacdo oo galab ah.	gedaad² <i>f.mg¹ (-day, -dday)</i> <i>ld</i> gadood².
geb¹ <i>m.db.sh.r ld gab¹.</i>	gedaadid <i>m.db ld gadoodid.</i>
geb² <i>f.g¹ (-bay, -btay)</i> <i>ld</i> gab².	gedaadsan <i>f.mg⁴ (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> gadoodsan.
gebaggebee <i>f.g² (-beeyay, -beysay)</i> <i>ld</i> gabaggabee.	gedaadsanaan <i>m.f.db ld gadoodsanaan.</i>
gebaggebeyn <i>m.db ld gabaggabayn.</i>	gedaadsanaansho <i>m.l/dh ld gadoodsananaan.</i>
gebaggebeysan <i>f.mg⁴ (-snaa, -snayd)</i> <i>ld</i> gabaggabeysan.	gedaawe <i>m.l ld gadaawe.</i>
gebaggebeysnaan <i>m.db ld gabaggabey- naan.</i>	geddi¹ <i>m.l (-yo, m.dh)</i> 1. Webi, tog, iwm labadooda dhinac mid ka mid ah; daan; gebi.
gebaggebeysnaansho <i>m.l/dh ld gabaggabeysnaan.</i>	geddi² <i>f.g^{1/2} (-iyay, -iday/isay; -iyi)</i> 1. Wax afrogid. 2. Is g.: wax laysku ogaa wax ka baddalan muujin. <i>ld</i> gaddi.
gebaggebebo <i>m.db ld gabaggabo.</i>	geddicadsad <i>m.l ld geddicadsasho.</i>
gebbagebeysasho <i>m.f.db eeg</i> gebbagebeyso. <i>ld</i> gebaggebeysi.	geddicadsasho <i>m.f.db eeg</i> geddicadso. <i>ld</i> geddicadsad, geddicadsi.
gebbagebeysi <i>m.l ld gebaggebeyso.</i>	geddicadsi <i>m.l ld geddicadsasho.</i>
gebbagebeysy <i>f.mg³ (-stay, -satay)</i> Ciid ku weysaysasho.	geddicadso <i>f.mg³ (-saday, -satay)</i> Caloosha oo sarraysa, seexasho (qof).
gebedgalool <i>m.l ld kebedgalool.</i>	geddin <i>m.f.db eeg</i> geddi ¹ . <i>ld</i> geddiyid.
geber <i>m.dh ld gabar².</i>	geddis <i>m.l</i> 1. Rogrogis; ganacsi. 2. <i>ld</i> geddiyid. <i>ld</i> gaddis.
gebi¹ <i>m.l (-yo, m.db)</i> 1. Qar; jar; daan. 2. Meel qar hoostiis ah oo roobka, qorraxda,	geddisad <i>m.l ld geddisasho.</i>
	geddisan <i>f.mg⁴ (-snaa, -snayd)</i> 1. Wax afkiisa hoos la mariyey ahaansho. 2. Wax isbeddel

ku dhacay ahaansho. 3. Kala g.: wax aan isku nooc ahayn ahaansho.

geddisasho *m.f.dh eeg* geddiso. *ld gaddisad, gaddisasho, geddisad.*

geddisley *m.dh.u* Dad hawshoodu tahay iibinta iyo gadidda badeecooinka kala duwan; ganacsato. *ld geddisley.*

geddisnaan *m.f.dh eeg* geddisan. *ld geddisnaansho.*

geddisnaansho *m.//dh ld* geddisnaan.

geddiso *fg3 (-stay, -satay)* 1. Wax meel ku jiray, meel kale ku shubasho. 2. Badeeco ganaci ku samaysasho.

geddiyid *m.dh eeg* geddi². *ld gaddin, gaddis, gaddiyid, geddin, geddiss.*

geddoomid *m.f.dh eeg* geddoon². *ld gaddoomid, gaddoon¹, geddoon¹.*

geddoon¹ *m.l ld* geddoomid.

geddoon² *fg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* 1. Wax dhinac u dhicid. 2. Muruqyo, xanuun, caro iwm awgeed isbeddelid (qof). 3. Dib u noqosho (wax). *ld gaddoon².*

gedef¹ *m.l 1. ld gadaf².* 2. Maro yar oo uu madaxa ku xirto ugaarsaduhu.

gedef² *m.dh (-fo, m.dh)* Xaad dhaadheer oo ka baxda gacmaha dadka.

gedef³ *fg1 (-dfay, -daftay)* *ld gadaf².*

gedfan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld gadfan.*

gedfanaan *m.dh ld* gadfanaan.

gedfanaansho *m.//dh ld* gadfanaan.

gedfid *m.dh ld* gadfid.

gedgeddi *fg1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)* 1. Wax hadba dhinac u rogid. 2. Badeeco ganaci ku sameyn. 3. Eray fal ah rogrogid. *ld gadgaddi.*

gedgeddin *m.dh ld* gedgeddiyid.

gedgeddis *m.l ld* gedgeddiyid.

gedgeddiyid *m.f.dh eeg* gedgeddi. *ld gadgaddin, gadgaddis, gadgaddiyid, gedgeddin.*

gedgeddoomid *m.f.dh eeg* gedgeddoon². *ld gadgaddoomid, gadgaddoon¹, gedgeddoon¹.*

gedgeddoon¹ *m.l* Isrogrogidda wax hadba dhinac isu rogaan. *ld gedgeddoomid.*

gedgeddoon² *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* Wax hadba dhinac u rogmay noqosho. *ld gadgaddoon².*

geddiir *m.l ld* gadiir.

gedmad *m.l ld* gadmasho.

gedmasho *m.f.dh eeg* gedmo. *ld gedmed.*

gedmi *f.g2 (-iyay, -isay)* Tiro, xisaab iwm cid ka khaldid.

gedmin *m.f.dh eeg* gedmi. *ld gedmis.*

gedmis *m.l ld* gedmin.

gedmisan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax gadmaday ahaansho.

gedmisanaan *m.f.dh eeg* gedmisan. *ld gedmisanaansho.*

gedmisanaansho *m.//dh ld* gedmisanaan.

gedmo *f.mg3 (-maday, -matay)* Tiro, xisaab iwm khaldamid.

gedo *m.l kh* G. ah: isku fil ah. *ld ged* (2).

gedood¹ *m.l ld* gadood¹.

gedood² *f.mg1 (-day, -dday)* *ld gadood².*

gedoodid *m.dh ld* gadoodid.

gedoodsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld gadoodsan.*

gedoodsanaan *m.dh ld* gadoodsanaan.

gedoodsanaansho *m.//dh ld* gadoodsanaan.

gedow *m.l ld* gadow.

gee *f.g/mg2 (-eeyay, -eysay)* 1. *(f.g)* Wax meel yiil ama joogay meel kale gaarsiin. 2. *(f.mg)* Isu g.: laba wax ama ka badan isku darid.

geed *m.l (-do, m.l)* Nooc dhirta ah oo leh jirrid oo iskeed isu taagi karta iyo laamo leh oo dhulka ka kacsan.

geed-abaareed *m.l* Dhirta inteeda had iyo jeer cagaarka ah.

geed-abow *m.l* Durbaan. *ld geed-awow.*

geed-adari *m.l* Dhir cuntada lagu daro si ay udgoon ama kulayl u siiso.

geed-adayg *m.l 1.* Geed jirrid adag leh oo ayan birtu sahal u karin; geedlab. 2. G. ah: qof dhibaatada u adkaysta.

geedaggable *m.l* Cayayaan duula, qolof adag, oo cuna qoryaha iyo alwaaxda.

geedaggo *f.mg2 (-gooyay, -goyss)* 1. Wax sixrid. 2. Laamo u jarid, si ay u daaqaan caleenta ku taal (xoolo).

geedaggoosasho *m.f.dh eeg* geedaggooso. *ld geedaggoosi.*

geedaggoosi *m.l ld* geedaggoosasho.

geedaggooso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Sixir ama faal wax dheefsi awgeed u samayn. 2. U g.: xoolo, laamo caleen leh u jarasho.

geedaggoyn *m.f.dh eeg* geedaggoyn. *ld geedaggoys.*

geedaggoyo *m.dh* Aqoonta loo leeyahay sida geedaha wax loogu sixro ama loogu daweyo.

geedaggoys *m.l 1.* Qof yaqaan sida geedaha la isugu daweyo ama la isugu sixro. 2. *ld geedaggoyn.*

geedakaris *m.l 1.* Aqoonta isku daridda iyo diyaarinta geedaha laysku daweyo. 2. Qof yaqaan geedekariska.

geedamaal *m.l.u* Dhirta faleenka, shalabowga, waabaayada leh dadka ka shaqaysta. *ld geedmaal.*

geedaqor *m.//dh* Xallfato. *ld geedqor, geedqorid.*

- geedaqorid** *m.dh* Habka loo farsameeyo geedaha.
- geedatiris** *m.dh* Nooc daayeerka ka mid ah, aad u yaryar, leh dhego dhaadheer iyo dabo dheer oo buul badan oo geedaha dushooda kora; kore.
- geed-awow** *m./l¹d* **geed-abow**.
- geedbaal** *m.l* Geed faalala oo dhirta laysku daaweyo.
- geedbiciid** *m.l* Geed ka mid ah dhirta laysku daaweyo.
- geeddan** *m.l* Col yar oo ka dambeeya colka weyn oo loogu taloggalo inuu celiyo cadowga gadaal ka imanaya; raacdareeb.
- geeddee** *f.g²* **(-deeyay, -deysay)** *l¹d* **geeddiggeli**.
- geeddeyn** *m.dh* *l¹d* **geeddiggelin**.
- geeddeys** *m.l* *l¹d* **geeddiggelin**.
- geed-dhallaan** *m.l* Geed dhirta la baaseysto ka mid ah oo caruurtalagu daaweyo, lana aaminsanyahay in la gooyo cawaweerka.
- geeddi¹** *m.l* 1. Socod meel la degganaa lagaga guuro oo meel ka durugsan laga dego. 2. Dad iyo xoolo guuraya oo aan weli degin. 3. Fogaan gelin socod ah. 4. Xarig dhuuban oo hal mar raro la mariyo. 5. Duub xirig ah, dhuuban oo rarada lagu sameeyo.
- geeddi²** *f.g¹* **(-iyay, -iday; -iyi)** Guurin, guurid.
- geeddiggeli** *f.g²* **(-iyay, -isay)** Cid geeddi ah wadid; guurin.
- geeddiggelin** *m.f.dh* *eeg* geeddiggeli. *l¹d* **geeddiggelis, geeddeyn, geeddeys**.
- geeddiggelis** *m.l* *l¹d* **geeddiggelin**.
- geeddiyid** *m.f.dh* *eeg* geeddi.
- geeddee** *f.g²* **(-deeyay, -deysay)** Cunto dhir udgoon ku darid.
- geeddeyn** *m.f.dh* *eeg* geedee.
- geedeysan** *f.mg⁴* **(-snaa, -snayd)** Wax dhir udgoon lagu daray ahaansho (cunto).
- geedeysnaan** *m.f.dh* *eeg* geedeysan. *l¹d* **geedeysnaansho**.
- geedeysnaansho** *m./l¹d* *l¹d* **geedeysnaan**.
- geedgaab** *m.l* Dhirta inteeda in yar dhulka ka kacsan ee aan hoos dadku harsan karo lahayn.
- geedgoleed** *m.l* Sanduuq gaar ah oo shinnida lagu xannaaneeyo.
- geedgool** *m.l* *(-llo, m.dh)* Geed weyn oo ku yaal meel geedgaab keliya leh.
- geed-hindi** *m.l* Geed dheer, xididdo dhaadheer, hoos weyn oo aan xooluhu daaqin; mirimiiri.
- geed-hoosaad** *m.l* Geedaha intooda aan bixidda dheere yeelan.
- geedjinni** *m.l* Nagaar weyn, leh caleemo balballaaran, miro kulkulucsan oo qodxo dusha ka leh, oo iniinihiisa lagu wareero marka la cuno.
- geed-lab** *m.l* **(-byo, m.dh)** Geed-adayg.
- geedmaal** *m.l* *l¹d* **geedamaal**.
- geedmirood** *m.l* *u* Dhirta inteeda miraha uu dadku cuno leh.
- geednugeyl** *m.l* *u* Geedaha intooda lafta jilicsan, abaarta u adkeysi yar ee si sahlan loo tallaali karo, mirihiisa dhaqso u bislaadaan.
- geedo** *m.l* *u* 1. Bari, xidid, caleen, qolof, dhacaan iwm oo dhir laga soo guray oo daawo ahaan loo isticmaalo. 2. Caleen, miro bari iwm oo dhirta qaarkeed laga soo guro oo cuntada lagu daro si dhadhan loogu yeelo. 3. *eeg* geed.
- geedoobid** *m.f.dh* *eeg* geedow.
- geedow** *f.mg¹* **(-oobay, -owday; -oobi)** Wax geeda badan yeeshay noqosho (dhul).
- geedqaad¹** *m.l* 1. Geeda ka jaridda meel beer ah wax kale laga dhigayo. 2. G. ah: beer hal mar la geedqaaday. 3. *l¹d* **geedqaadid**. *l¹d* **oodqaad¹**.
- geedqaad²** *f.g¹* **(-aaday, -aatay)** Geed ka jarid (dhul). *l¹d* **oodqaad²**.
- geedqaadid** *m.f.dh* *eeg* geedqaad². *l¹d* **geedqaad¹, oodqaadid**.
- geed-qaaqe** *m.l* *u* Dhirta inteeda sunta leh.
- geedqodxeed** *m.l* *u* Dhirta inta qodaxda leh.
- geedqor** *m.l* *l¹d* **geedaqor**.
- geedqorid** *m.dh* *l¹d* **geedaqor**.
- geedquwaax** *m.l* *u* Geedka qasabka.
- geedsaar** *m.l* *u* Dhirta inteeda aan keli u istaagi karin oo geedaha isku marta; saar; saaq.
- geedsaraad** *m.l* *u* Geedaha intooda dhulka aad uga sara-kacda, oo aan saar ahayn.
- geedxajiin** *m.l* *u* Dhirta inta xajiinta leh.
- geedxamar** *m.l* Geed nagaar laamo jilicsan leh, udgoon oo lagu shiilo burcadka.
- geegaali** *m.dh* Waabaayo aad u daran oo aan la kicin. *l¹d* **geegali**.
- geegali** *m.dh* *l¹d* **geegaali**.
- geel** *m.l* *u* **(-lal, m.dh)** Xoolaha la dhaqdo midka ugu weyn, wuxuu leeyahay hal ama labo kurus, addimo dhaadheer, cago balballaaran; gaal.
- geelcaacis** *m.dh* Farabbadan; dhurtaxanyo.
- geeldhugeye** *m.l* Xamaarato yar oo qallajista le'eg oo hadba midab isu yeeshay; jirjirroole. *l¹d* **geelrugeeye, geel-ururugleeye**.
- geeldojo** *m.l* 1. Daruuro madmadow oo cokan oo muuqda badanaa marka roobku da'ayo. 2. Roob badan.
- geelee** *f.g²* **(-leeyay, -leysay)** Lo' subax maalid.

geeleeyo <i>m.dh ld geeleyn.</i>	geesaasid <i>m.dh ld geesaas.</i>
geeleyn <i>m.f.dh eeg geee. ld geeeleyo.</i>	geesacarro <i>m.dh</i> Neef leh geeso aan jirriddooda lafta madaxa haysan oo marka la taabto ruxanayaan.
geeljir <i>m.l ld geeljire.</i>	geesaley <i>m.dh.u</i> Xoolaha iyo ugaarta inta geesaha leh.
geeljire <i>m.l.u (-rayaal, m.l/dh)</i> Nin geela raaca ama dhaqaaleeya. <i>ld geeljir.</i>	geesarriyad <i>m.l ld geesarriyod.</i>
geelkacabaadis <i>m.dh</i> Nooc xamaaratada ka mid ah oo in yar roorka ka weyn, madax weyn oo madaxa ku leh midab gaashiyo ah. <i>ld geelkacabaajis.</i>	geesarriyod <i>m.l/dh</i> Geed faalala oo leh miro yaryar oo sida geesaha ariga u dhuudhuuban oo la cuno. <i>ld geesarriyad.</i>
geelkacabaajis <i>m.dh ld geelkacabaadis.</i>	geesasaar ¹ <i>m.l</i> 1. Xiridda lo'da marka la maalayo geesaha laga xiro. 2. Xarig yar oo marka lo'da lisaayo geesaha looga xiro.
geelley <i>m.dh.u</i> Dadka geela dhaqda.	geesasaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Sac la lisaayo geesaha ka xirid. <i>ld geesasaari.</i>
geelmaanyo <i>m.dh</i> Naasley aad u weyn ee badda ku nool oo nibiriga u eg.	geesasaarid <i>m.f.dh eeg geesasaar².</i>
geelo <i>m.dh</i> Fiidkii waqtiga geela la maalo.	geesaxir <i>m.l/dh ld geesaxir².</i>
geelrugeeye <i>m.l ld geeldhuggeeye.</i>	geesdareen <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Labada gees, jiljilicsan, madaxa cayayaanka qaarkii ku yaal, oo ay wax ku dareemaan.
geeltoosiye <i>m.l</i> Nooc gorgorka waaweyn ka mid ah.	geesee <i>f.g/mg2 (-seeyay, -seysay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Wax gees u yeelid. 2. <i>(f.mg)</i> U g.: meel, magaalo iwm dhinac uga xigid.
geel-ururugleeye <i>m.l (-yayaal, m.l/dh) ld geeldhuggeeye.</i>	geeseyn <i>m.f.dh eeg geesee.</i>
geelwaaq <i>m.dh</i> Geed-nagaar leh laba bariyood oo la cuno. <i>ld geelwaaqis.</i>	geesho <i>m.dh ld gaashi.</i>
geelwaaqis <i>m.dh ld geelwaaq.</i>	geesi <i>m.l (-yaal, m.l/dh)</i> Nin dhiirran oo aan cabsan.
geelxeraad <i>m.l.u</i> Geel loo xerageeyey meel reerka ka fog.	geesigelin <i>m.f.dh eeg geesigeli.</i>
geenyo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Faras dhoodig.	geesiggeli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid dhiirrin.
geeraar ¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Maansada qayb ka mid ah oo gabayga ka tix gaaban, si gaar ahna loogu luuqueeyo.	geesiggelin <i>m.f.dh eeg geesiggeli.</i>
geeraar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Geeraar tiriin.	geesinnimo <i>m.f.dh</i> Geesi ahaansho.
geeraarid <i>m.f.dh eeg geeraar².</i>	geesiyad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Haweeney dhiirran oo aan cabsan.
geeraarshaa <i>m.l ld geeraarshe.</i>	geesley <i>m.dh.u</i> Xoolaha iyo ugaarta inta geesaha leh.
geeraarshe <i>m.l</i> Nin geeraar tiriya. <i>ld geeraarshaa.</i>	geesmadow <i>m.dh</i> Ri' da' weyn.
geeri <i>m.dh</i> Wed; dhimasho.	geesmarooq <i>m.l</i> Orgi da' weyn.
geeriggo' an <i>m.l/dh.kh</i> Meel aan dad joojin, aan wax dhaqaqa joogin; cidla'. <i>ld eeriggo' an.</i>	gees-muusaale <i>m.l</i> Eelada (deerada) kolkaa la soo boxaysa geesa yar yar oo fiiqfiiqan.
geeriyo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Wax dhintay noqosho (nafley). <i>ld geeryoon.</i>	geesoole <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> 1. Cayayaan leh labo gees dhaadheer iyo qolof adag. 2. Miro yicibed oo aan la dhilin oo labadii qolfoodba leh.
geeriyoood <i>m.f.l eeg geeriyo.</i> <i>ld geer-yoomid.</i>	geestaan ¹ <i>m.dh ld geestahanyo.</i>
geeryoomid <i>m.dh ld geeryood.</i>	geestaan ² <i>m.dh (daaw.)</i> Xanuun laga dareemo dhabarca oo raaca dhinaca bowdada, lugta iyo cagta. Wawaana keena cadka labada lafdhabar ku dhexjira oo qallala ka dibna meeshiisa ka baxa oo ruxa xididdada dareenka e ku yaal moxogga hoose ama araxda sare.
geeryoon <i>f.mg1 (-oomay, -oontay) ld geeryoo.</i>	geestahanyo <i>m.dh</i> Cudur sinta dadka ku dhaca oo labada lugood lala gaabiya. <i>ld geestaan¹.</i>
gees ¹ <i>m.l (-so, m.l)</i> 1. Cad sida lafta u adag oo ka baxa maxada raaftleyda qaarkood (lo'da, ariga, ugaarta iwm), madaxa raaftleyda. 2. Dhinac; hareer. 3. Laba saneeg oo ka baxa madaxa cayayaanka qaarkii; geesdareen.	geesxir ¹ <i>m.l.kh</i> Neef lo' ah oo guri ku xiran oo aan dibad u daaq doonan.
gees ² <i>m.l/dh</i> 1. Dhan; dhinac; jaho. 2. G.kayga/g.tayda, g.kaaga/g.taada iwm: dhinacayga, dhinacaaga iwm.	
geesaari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Hilib si degdeg ah dab ugu dubasho. <i>ld geesasaar².</i>	
geesaas <i>m.l</i> 1. Baroorta naagaha. 2. Baroordiiq aan dhab ahayn. 3. Ugax gacanta lagu sameeyey. <i>ld geesaasid.</i>	

- geesxir²** *m.db.kh* Haweeney ninkeedii aan la noolayn oo diidaysa. *ld* **geesaxir**.
- geeti** *m.db* Qof saarleyda booranaha ugu sareeyaa.
- gef¹** *m.l ld gaf¹*.
- gef²** *m.l (-faf/-fef, m.l)* 1. (*ftis.*) Cabbiraadda ama qiyasta aan la hubin ee xaddi. Tusaale ahaan, kulbeeg meerkari ah badanaaba waxa suurtaggal ah in heerkulka laga akhriyo darajada ugu dhow.. (*xis.*) Marka laga hadlayo saafid tireed gefafku waa laba nooc: a) g. duubid: jawab tireed aan sognayn ee ku soo baxda xisaabinta; b) Gefaf la jare ah: waxa ay la xiriiraan xadad lagama maarmaan ah ee ku jira sognida seeb.
- gef³** *f.mg1 (-fay, -ftay)* *ld* **gaf²**.
- gefer¹** *m.l.kh* 1. G. ah: u tuuridda xarig loo tuuro ceel dheer. 2. G. ah: fardo aan la ilaal oo banjoog ah.
- gefer²** *f.g1 (-fray, -fertay; -fri)* Xarig dheer ceel u tuurid.
- gefifid** *m.dh ld gafid*.
- gefrid** *m.f.dh eeg gefer²*.
- gefsad** *m.l ld gefsasho*.
- gefsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **gafsan**.
- gefsanaan** *m.dh ld gafsanaan*.
- gefsanaansho** *m.l.dh ld gafsanaan*.
- gefsasho** *m.f.dh eeg gefso*. *ld* **gefsad**, **gefsi**.
- gefsi** *m.l ld gefsasho*.
- gefso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Neef curad ah muddo rimi waayid.
- geftin** *m.l (-inno, m.dh)* Gees; gaw; dacal.
- gegi** *m.db (-iyo, m.l)* 1. Meel didib ah, bannaan, aan weynayn, oo aan dhir lahayn. 2. Garoon. *ld* **gego**, **jegi**.
- gego** *m.db ld gegi*.
- gelbi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **galbi**.
- gelbin** *m.dh ld galbin*.
- gelbis** *m.l ld galbin*.
- gelengel** *m.dh.kh* Meel cidlo ah oo aan dhir iyo dhisme midna lahayn.
- gelgelin** *m.dh (-lmo, m.l)* Barxad yar oo boor badan oo geela iyo dameeruhu ku galgashaan si ay takarta iwm isaga reebaan.
- geli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid, wax dhaxdii, wax kale gaarsiin, ku ridid.
- gelid** *m.f.dh eeg gal³*. *ld* **galmo**, **galniin**, **gelis²**, **gelitaan**, **gelniiin**.
- gelin¹** *m.l* 1. Maalinta ama habeenka barkooda hore ama dambe. 2. Calal.
- gelin²** *m.f.dh eeg geli*. *ld* **gelis¹**.
- gelin-dambe** *m.l* 1. Habeenka oo laba meellood loo dhigo qaybtiiisa dambe. 2. Maalinta oo laba meellood loo dhigay qaybteeda dambe. *ld* **gelin-dambeed**.
- gelin-dambeed** *m.db* 1. Lixda saacadood oo maalinta ugu dambeysa. 2. Afarta saacadood oo habeenka ugu dambeeya. *ld* **gelin-dambe**.
- gelindhexaad** *m.l ld gelindhaxe*.
- gelindhaxe** *m.db* Habeenka oo saddex qaybood loo dhigo qaybtiiisa dhexe. *ld* **gelindhaxe**.
- gelinhoraad** *m.l* Habeenka oo saddex qaybood loo dhigay qaybtiiisa hore.
- gelinsii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid wax ka dhaadhicin.
- gelinsiin** *m.f.dh eeg gelinsii*. *ld* **gelinsiis**.
- gelinsiis** *m.l ld gelinsiis*.
- gelinsocod** *m.l* Qiyaasta la socdo maalin gelinkeed.
- gelis** *1 m.l ld gelin*.
- gelis²** *m.db ld gelid*.
- gelitaan** *m.l* 1. Irid laga galoo meel. 2. *ld* **gelid**.
- gelliimid** *m.f.dh eeg gelliin²*. *ld* **galliimid**.
- gelliin¹** *m.l* 1. Gelid. 2. Heshiisiinta laba dhinac oo dhibaato dhex taal. *ld* **galliin¹**.
- gelliin²** *f.g/mg1 (-iimay, -iintay; -iimi)* U g.: Laba dhinac ee dhibaato dhex taal heshiisiin. *ld* **galliin²**.
- gelmi** *m.l* Cayayaan yar oo duusha oo qaniinyo kulul oo dhuurida u eg. *ld* **kelmi**.
- gelmidhabad** *m.l ld gelmidhabasho*.
- gelmidhabasho** *m.f.dh eeg gelmidhabo*. *ld* **gelmidhabad**, **kelmidhabad**, **kelmidhabasho**.
- gelmidhabo** *f.mg3 (-btay, -batay)* Gelmi saynta isaga cayrin (xoolo). *ld* **kelmidhabo**.
- gelmihaadsasho** *m.f.dh eeg gelmihaadso*.
- gelmihaadso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Gelmiga iyo takarta iyo qaniinka kale iska eryid.
- gelnii** *m.l ld gelid*.
- gember** *m.l ld gambar*.
- gembii¹** *m.l* 1. Dagaal weyn oo lagu hoopto. 2. *ld* **gembiyid**.
- gembii²** *f.g1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)* 1. Wax afrogid. 2. Dagaal ku kicid. *ld* **gambi²**.
- gembin** *m.dh ld gembiyid*.
- gembis** *m.l* 1. *ld* **gembiyid**. 2. G. ah: aqal waxa ku dedani hoos u fooraraan oo biyuhu ka daataan
- gembisan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la gembiyey ahaansho.
- gembise** *m.l (-sayaal, m.l/dh)* 1. Aqal waxa ku dedani hoos u fooraraan oo biyuhu ka daataan. 2. Saab dharka la uuminayo la dul saaro. 3. Sati aabbur leh o hilibka kumbiska ah lagu keydiyo. *ld* **gambise**.

gembisnaan <i>m.f.dh eeg</i> gembisan. <i>ld</i> gambisnaan, gambisnaansho , gembisnaansho .	gerqaad ² <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Wax hoggaamin. gerqaadid <i>m.f.dh eeg</i> gerqaad ² .
gembisnaansho <i>m.l/dh ld</i> gembisnaan .	gerseriir ¹ <i>m.l ld</i> gasariir ¹ .
gembiyid <i>m.f.dh eeg</i> gemb ² . <i>ld</i> gambi ¹ , gambin, gambis , gambiyid , gemb¹ , gembin	gersur ¹ <i>m.l</i> Ciyaar qof meel sare oo uu gacmaha ku hayo garka la surto.
gembloon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax afka loo rogay ahaansho.	gersur ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ka g.: Qof, meel sare oo uu gacmaha ku hayo garka saarasho.
gemboonaan <i>m.f.dh eeg</i> gemboon. <i>ld</i> gemboonaansho .	gersurasho <i>m.dh eeg</i> halqaad (2): Shax la degay si loo ciyaaro hog u banneyn. <i>ld</i> gersurid
gemboonaansho <i>m.l/dh ld</i> gemboonaan .	gersurid <i>m.f.dh eeg</i> gersur 2
gen <i>f.g1 (-nay, -ntay)</i> <i>ld</i> gan ³ .	gerweyn <i>m.dh ld</i> garweyn
genan <i>f.mg4 (-nnaa, -nnayd)</i> <i>ld</i> ganan .	geseriir ¹ <i>m.l ld</i> gasariir ¹ .
genasho <i>m.dh ld</i> ganasho .	geseriir ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> gasariir ² .
gendi <i>m.l (c.naf.)</i> Diqsi weyn oo dhiigga dhuuqa oo laga helo Afrika kana tirsan qaybta "golossina" loo yaqaan "tsé-tsé" oo caarad dheer afka ku leh, maalintii ayuu naaslayda dhiigga ka dhuuqa, waxayna u gudbiyaan deriskunool keena cudurka hurdada badan. <i>ld</i> gandi .	geseriirid <i>m.dh ld</i> gasariirid .
geni <i>m.l</i> 1. Lacag dahab ah oo Ingiriisku samayn jirey waayadii hore. 2. Lacag waraaq ah oo u dhiganta labaatan shilin. <i>ld</i> gini .	gesh <i>m.l/u</i> Alaab; qalab. <i>ld</i> gash .
genid <i>m.dh ld</i> ganid .	geshi <i>m.l ld</i> geshin .
gennaan <i>m.dh ld</i> gannaan .	geshiinayn <i>m.f.dh eeg</i> geshiinayee.
gennaansho <i>m.l/dh ld</i> gannaan .	geshiinee <i>f.mg2 (-neeyay, -naysay)</i> Ku g.: meel habeen ku dhixid marka safar dheer lagu jiro.
geno <i>f.g3 (-ntay, -natay)</i> <i>ld</i> gano .	geshiino <i>m.dh</i> Dhixidda safar meel habeen ku dhexo.
gensasho <i>m.f.dh eeg</i> genso. <i>ld</i> gansasho .	geshiisho <i>m.dh ld</i> gashiisho .
genso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax ka shakiyid ama qoonsasho. <i>ld</i> ganso .	geshin <i>m.l</i> Ladnaan; bararo. <i>ld</i> gashin , geshin .
gentaal ¹ <i>m.l ld</i> gantaal ¹ .	gesi <i>m.dh ld</i> gisi .
gentaal ² <i>m.dh (-llo, m.dh)</i> <i>ld</i> gantaal ² .	gesiimasho <i>m.f.dh eeg</i> gesiimo. <i>ld</i> gasiimasho .
ger <i>m.l (-rar, m.l)</i> <i>ld</i> gar ¹ .	gesiimo <i>f.g3 (-iintay, -iimatay)</i> Cunto cunid. <i>ld</i> gasiimo .
gerbi <i>m.l</i> Naasley cunta xoolaha iyo dadka oo badi ahaan ku nool dalalka qabow.	gesiin <i>m.l</i> Cuntada dadka iyo duunyaduba quutaan. <i>ld</i> gasiin .
gerdi <i>m.l ld</i> gardi .	gesiir <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Xarig dun ah, si gaar ah loo sooho, cabbaadyo ama kuul yaryar midabo kala duwan leh lagu mardimeeyo oo haweenku dhexda ku xirtaan. <i>ld</i> gasiir .
gerennuug <i>m.dh ld</i> garannuug .	gesireeb <i>m.l</i> Geed weyn oo qodax iyo caleemo yaryar leh iyo salweyn oo xooggan.
gergaar ¹ <i>m.l ld</i> gargaar ¹ .	gexgex <i>m.f.sh.r</i> Cod lagu muujiyo qof lagu qoslayo si joogta ah.
gergaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> gargaar ² .	gexgexlayn <i>m.f.dh eeg</i> gexgexlee.
gergaarid <i>m.dh ld</i> gargaarid .	gexgexlee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> Si xoog leh u qoslid.
gerger <i>m.l</i> 1. Xoolo la siyo qof tol ah oo baahan. 2. Wax sadaqo loo bixiyo; qurbaan.	gey <i>f.g1 (-yay, -yday; -yi)</i> Guur u qalmid.
gerhays <i>m.dh</i> Khidmad laga siyo geel la iibiyay qof la socda.	geyaan <i>m.l ld</i> gayaan .
geri <i>m.l/u</i> 1. Naasley ugaarta ka mid ah, laxaad weyn, Afrika laga helo, raamsata, luqanta iyo addimada u dheer, oo leh harag adag oo barbaro leh. 2. Ul yar oo u dhexeysa laanta digirta iyo balagga.	geydhe <i>m.l</i> 1. Nooc aqab ka mid ah. 2. Qurac iyo maraa mirohooda.
geribbaxan <i>m.dh</i> Naag aan la qabin.	geyeysii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Cid dhibaato badid. <i>ld</i> gayeysii , geyoodsi .
gerinnuug <i>m.dh ld</i> garannuug .	geyeysiin <i>m.f.dh eeg</i> geyeysi. <i>ld</i> gayeysiin .
gerqaad ¹ <i>m.l</i> Hoggaaminta wax la hoggaamiyo ama la hor kaco.	geyfan <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd)</i> U. g. hawl qabashadeed, wax u diyaar ah ahaansho.
	geyfanaan <i>m.dh ld</i> geyfanaan .
	geyfanaansho <i>m.l/dh eeg</i> geyfnaansho. <i>ld</i> geyfnaan .

geyfanow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi)
Wax hawl qabashadeeda u diyaar ah noqosho. *ld* **geyfnow**.

geyfnaan *m.f.dh* *eeg* geyfan. *ld* **geyfanaan**, **geyfanaansho**, **geyfnaansho**.

geyfnaansho *m.ll/dh* *eeg* geyfnow. *ld* **geyfanaansho**.

geygeysiin *m.f.dh* *eeg* geygeysi. *ld* **gayeysiin**, **geyooldsiin**.

geyi *m.l* Dhul; dal. *ld* **gayi**, **giyi**.

geyid *m.f.dh* *eeg* gey.

geylaami *f.g2* (-iyay, -isay) Wax culus xoog u tuurid.

geylaamin *m.f.dh* *eeg* geylaami. *ld* **geylaamis**.

geylaamis *m.l* *ld* **geylaamin**.

geylaan¹ *m.l* Dhicidda wax culusi dhulka xoog ugu dhacaan.

geylaan² *m.dh.u* Timo aad u dheer sida kuwa fardaha guudkooda ka baxa.

geyllamid *m.f.dh* *eeg* geyllan².

geyllan¹ *m.l* 1. Dadaal badan. 2. Si daran oo loo dagaallamo.

geyllan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami)
1. Dadaal badan muujin. 2. Si daran u dagaallamid.

geyn *m.f.dh* *eeg* gee.

geyngeyn *m.l.u* 1. Midab lo'da iyo riyaha oo ah midabbo badan oo isku dhafan, meel loo raacana aan lahayn. 2. Baro uskag ah.

geyoo *f.g3* (-ooday, -ootay) 1. Heer ama si la isgaarsiyo. 2. Ka g.: dhaqan xun sameyntiisa ka waantoobid. *ld* **gayoo**.

geyoobid *m.f.dh* *eeg* geyow.

geyood *m.f.l* *eeg* geyoo.

geyoodsii *f.lg2* (-iyay, -isay) *ld* **geyeysiin**.

geyoodsiin *m.dh* *ld* **geyeysiin**.

geyow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Ka g.: fal dhameystirkiisa awood u waayid.

geyr¹ *m.l* Qaypta baabuurga iwm u qaabilsan isbeddelka dhaqdhaqaqa iyo xawliga; marsho.

geyr² *m.dh* Caro badan.

geyrad *m.l* *ld* **geyrasho**.

geyrasho *m.f.dh* *eeg* geyro. *ld* **geyrad**.

geyre *m.l* 1. Dabeyl qabow oo soo dhacda galabnimada xilliga xagaaga. 2. Neecaw udgoon, muddo yar socota, oo galabnimada wakhtiga kulaylaha ka timaadda xagga badda.

geyro *f.mg3* (-rtyay, -ratay) Caro muujin.

geysasho *m.f.dh* *eeg* geyso.

geyso *f.g/lg3* (-stay, -satay) 1. Wax meel ku sugar meel kale dhigasho. 2. Cid wax gaarsiin. 3. Cid waxtarid.

gibbaan *m.l* *ld* **gabbaan²**.

gibbaannimo *m.dh* *ld* **gabbaannimo**.

gibil¹ *m.l* Haragga ama maqaarka sare ee dadka iyo xoolaha.

gibil² *m.l* (*jool*) Atomosfeer: hawada ku gedfan dhulka oo badanaa isugu jirta neefo ay ka mid yihii ogsajin (21%), Naytrojiin (78%), kaarboon dhayogsayd (0.03%), Argon (0.94%), Helium iyo neefo kale oo ku yar gibilka (0.01%) marka ay hawadu qallalantahay, iyo uumi-biyood xaddegiisu doorsoomo.

gibil³ *m.dh* (-llo, *m.dh*) Saan korka laga saaro awrka marka rarka loo dhammeyo; lammo.

gibil-biyyod *m.l* (*jool*) Dhammaan biyaha dunida, kuwaas oo ka soocan oogada dhulka, iyo gibilka.

gibilcad *m.dh.u* Dadka midabkiisu cad yahay.

gibillo *m.dh* Daruuro badan oo biyeysan

gibilmadoobaad *m.l* Raadka ka muuqda oogada nafley ee ay ku reebto murugo, jirro iwm. *ld* **gibilmadoobaansho**.

gibilmadoobaansho *m.ll/dh* *eeg* gibilmadoobow. *ld* **gibilmadoobaad**.

gibilmadoobow *f.mg3* (-baaday, -baatay)
Wax gibilmadoobaad ku dhacay noqosho.

gibilmadow *m.dh.u* Dadka midabkiisu madow yahay.

gibilkeer *m.l* Xarig aad u dheer la isticmaalo in geel korkiis rar oo dhan ku xirayo.

gibin¹ *m.l* *ld* **gaban¹**.

gibin² *m.dh* *ld* **gaban²**.

gibir *m.l* Cashuur dadka laga qaado sannadkiiba mar.

gibli *m.l* (*cими*) Dabayl qallalan oo kulul, kana dhacda dalka Libiya ee Woqooyiga Afrika oo gaarta ilaa Yurub.

gidaad¹ *m.l* *ld* **gadood¹**.

gidaad² *f.mg1* (-day, -dday) *ld* **gadood²**.

gidaadid *m.dh* *ld* **gadoodid**.

gidaadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **gadoodsan**.

gidaadsanaan *m.dh* *ld* **gadoodsanaan**.

gidaadsanaansho *m.ll/dh* *ld* **gadoodsanaan**.

gidaar *m.l* (-rro, *m.dh*) Dhisme ballac leh, dhagax, shamiinto, iwm ka samaysan, oo wax celiya, ama waxyaabo lagu kala qoqobo; derbi.

gidaar-unug *m.l* (*baay*) Lakab sare oo adag oo ku wareegsan xuubka unugga ee dhirta iyo bakteeriyada laakiin unugga xayaawanku ma leh. Gidaarka unuggu waxa uu ilaaliyaa qaabna u yeelaa unugga dhirta maacila'da ama wuxuu siiyaa taageero makaanikeed.

giddi *m.l* Wax aan kala maqnay; wadajir; dhammaan.

giddicune *m.l* (**-nayaal**, *m.l/db*) Noole cuna hilib iyo miro iwm.
giddiquote *m.l ld* **giddicune**.
gidir *m.db* Dheddig aad u naasa yaryar oo aan ilmaheeda caano deeqsiin karin.
giffin¹ *m.l ld* **gaban¹**.
giffin² *m.db ld* **gaban²**.
gigtir¹ *m.l ld* **gigtirid**.
gigtir² *f.g1* (**-ray**, **-rtay**) Maro iwm si laalaabka loo bi'yo aad u kala jiidid.
gigtiran *f.mg4* (**-rcaa**, **-rnayd**) Wax la gigtiray ahaansho.
gigtirid *m.f.db eeg* gigtir². *ld* **gigtir¹**.
gigtirnaan *m.f.db eeg* gigtiran. *ld* **gigtirnaansho**.
gigtirnaansho *m.l/db ld* **gigtirnaan**.
giig *f.mg1* (**-gay**, **-gtay**) 1. Ka g.: wax ka dhergid. 2. Ka g.: wax ka joogsasho iyada oo laga cabsanayo.
giigid *m.f.db eeg* giig.
giigsan *f.mg4* (**-naa**, **-nayd**) Wax aad loo guijiyey ahaansho (xarig, maro, iwm). *ld* **giijisan**.
giigsanaan *m.f.db eeg* giigsan. *ld* **giigsanaansho**, **gijjisanaan**, **gijjisanaansho**.
giigsanaansho *m.l/db ld* **giigsanaan**.
gijji *f.g2* (**-iyay**, **-isay**) Xarig iwm xoog u togid.
gijjin *m.f.db eeg* gijji. *ld* **gijjis**.
gijjis *m.l ld* **gijjin**.
gijjisian *f.mg4* (**-snaa**, **-snayd**) *ld* **giigsan**.
gijjisanaan *m.db ld* **giigsanaan**.
gijjisanaansho *m.l/db ld* **giigsanaan**.
gijjisasho *m.f.db eeg* gijjisoo.
gijjisanaan *m.db ld* **giigsanaan**.
gijjisanaansho *m.l/db ld* **giigsanaan**.
gijjisoo *f.g3* (**-stay**, **-satay**) Xarig, maro iwm si tognaan ah u qabasho u xirasho.
giindho *m.db* Nooc lo'da ka mid ah oo geesa yaryar.
giir¹ *m.l* 1. Madow iyo caddaan si isle'eg isuga jira; jiir. 2. Dhogor dhaadheer oo orgida, dameeraha, biciidka iwm tunkooda ka baxda. 3. Wejutub; biriir; u furuqdhoon.
giir² *f.g1* (**-ray**, **-rtay**) Midabbo kala duwan wax u yeelid; giir u yeelid.
giiran *f.mg1* (**-rmay**, **-rantay**) Wax midab giir ah leh ahaansho.
giirasho *m.f.db eeg* giiro.
giirbaq *m.l* Midab giir ah oo midabbo kale ku dhafanyihiin.
giircad *m.l* Midab madow oo caddaan badani ku dhafanyahay.
giircas *m.l* Midab guduudan oo caddaan yari ku dhafanyahay.

giirgiir¹ *m.l* Midab ay yeeshaan lo'da iyo riyaha oo baro dambas madow ah oo medeo kala duwan oogada kaga yaal.
giirgiir² *f.g1* (**-ray**, **-rtay**) Midabayn aan habaysanayn; giir badan u yeelid.
giirgiiran *f.mg4* (**-rcaa**, **-rnayd**) Wax la giirgiiray ahaansho.
giirgiirid *m.f.db eeg* giirgiir². *ld* **giirgiiris**.
giirgiiris *m.db ld* **giirgiirid**.
giirgiirnaan *m.f.db eeg* giirgiiran. *ld* **giirgiirnaansho**.
giirgiirnaansho *m.l/db ld* **giirgiirnaan**.
giirid *m.f.db eeg* giir².
giirmadow *m.l* Midab cad oo madow badani ku dhafan yahay.
giirnaan *m.f.db eeg* giiran. *ld* **giirnaansho**.
giirnaansho *m.l/db ld* **giirnaan**.
giiro *f.g/mg3* (**-rtay**, **-ratay**) 1. (*f.g*) Calaamado kala duwan wax u yeelasho. 2. (*f.mg*) Ku g.: wax in la fuliyo la isku ogaa iyadoo xanaaq la muujinayo ka bixid.
giirre *m.l* Neef lo'aad oo midab giir ah leh.
giirtaag¹ *m.l* Orgi yar oo da'diisu u dhexeyso shumbul iyo uguufaa.
giirtaag² *f.mg1* (**-gay**, **-gtay**) Neef riyo ah oo neef kale la diriraya dhogor kicin.
giirtaagid *m.f.db eeg* giirtaag².
giiralaannimo *m.db* Giiryaale ahaansho.
giiryaale *m.l* Qof aad fulay u ah.
giis¹ *m.l* 1. Cod gaaban oo lagu heeso ama lagu gabyo. 2. Maanso; guluuluc. 3. *ld* **giisid**.
giis² *f.mg1* (**-say**, **-stay**) Cod gaaban ku heesid; guluulucid.
giisid *m.f.db eeg* giis². *ld* **giis¹** (3).
gilgil¹ *m.l ld* **gilgilid**.
gilgil² *f.g1* (**-ilay**, **-ishay**) Wax si xooq leh u ruxid.
gilgilad *m.l ld* **gilgilasho**.
gilgilan *f.mg1* (**-lmay**, **-lantay**; **-lmi**) Wax la gilgilay noqoshoo.
gilgilasho *m.f.db eeg* gilgilo. *ld* **gilgilad**.
gilgilid *m.f.db eeg* gilgil². *ld* **gilgil¹**.
gilgilmid *m.f.db eeg* gilgilan.
gilgilo *f.mg3* (**-laday**, **-latay**) 1. Awr iwm suu u daadiyo wax korka ka saaran isruud. 2. Ka g.: xumaan cid lagu samayn lahaa ka horimaansho.
gilingil *m.l* Shimbir yar oo leh qoor guduudan iyo dhalo cad.
gimbiraash *m.l ld* **gambaraash**.
gingimid *m.f.db eeg* gingin². *ld* **gingin¹**.
gingin¹ *m.l ld* **gingimid**.
gingin² *f.mg1* (**-imay**, **-intay**; **-imi**) Hab iyo qaab wanaagsan u yeelid (aqal).
gini *m.l ld* **geni**.

giraan <i>m.db</i> (-nno, <i>m.l</i>) <i>ld</i> garangar ¹ .	go'aangaarid <i>m.db</i> Isku raacidda la isku raaco go'aan.
giraangir ¹ <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) <i>ld</i> garangar ¹ .	go'aansad <i>m.l</i> <i>ld</i> go'aansasho.
giraangir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> garangar ² .	go'aansasho <i>m.f.db</i> eeg go'aanso. <i>ld</i> go'aansad, go'aansi.
giraangiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> garangari.	go'aanso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Go'aan ka dhigasho.
giraangirid <i>f.dh</i> <i>ld</i> garangarid.	go'an ¹ <i>m.db</i> Xilliga dayrta oo uu da'o roob badan ama yar.
giraangirin <i>m.db</i> <i>ld</i> garangarin.	go'an ² <i>f.mg4</i> ('-naa, '-nayd) Wax la gooyay ahaansho.
giraansan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax qaab wareegsan leh noqosho.	gob ¹ <i>m.l</i> Geed-qodxeed dheer oo leh miro la cuno oo macaan oo ag kuwa xammurka.
giraansanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> giraansan. <i>ld</i> giraansanaansho.	gob ² <i>m.dh.u</i> 1. Qof dad la dhaqan wanaagsan oo asluub loo bogo leh. 2. G. ah: inta talada u haysa bulsho meel ku wada nool.
giraansanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> giraansanaan.	gobannimaddoon <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Jabhad hubaysan oo u dagaallanta xurriyada gobol ama dal. 2. Qof ka tirsan jabhad.
girangir <i>m.l</i> <i>ld</i> garangar.	gobannimo <i>m.db</i> 1. Gob ahaansho.
girangiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> garangari.	2. Xurriyad, madaxbannaan. 3. <i>ld</i> gobnimo.
girangirin <i>m.db</i> <i>ld</i> garangarin.	goblami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> gablami.
girgir ¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) 1. Wax wareegsan afkiisa sare. 2. Mindi dhankeeda aan wax goyn.	goblamid <i>m.db</i> <i>ld</i> gablamid.
girgir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax xariiqid.	goblamin <i>m.db</i> <i>ld</i> gablamin.
girgire <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l</i>) Shay dhoob ah ama dhagax laga qoro oo qaab mooye leh iyo laba meelood oo la qabsado oo wax lagu karsado; burjike.	goblan ¹ <i>m.l.kh</i> <i>ld</i> gablan ¹ .
giriixi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Is g.: isa soo mataxid.	goblan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) <i>ld</i> gablan ² .
giriixin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> giriixi.	goblannimo <i>m.db</i> <i>ld</i> gablannimo.
giringir ¹ <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) <i>ld</i> garangar ¹ .	gobnimo <i>m.db</i> Gob ahaansho. <i>ld</i> gobannimo (3).
giringir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> garangar ² .	gobo' <i>m.db</i> 1. Shay ka samaysan qori ama maqaat oo gammuunada lagu rito; gabooyo; qulux; qonox. 2. Dhibic.
giringiri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> garangari.	gobol <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) 1. Qayb, cad.
giringirid <i>m.db</i> <i>ld</i> garangarid.	2. Qaybaha dal u qaybsan yahay middood. <i>ld</i> gabal.
giringirin <i>m.db</i> <i>ld</i> garangarin.	gobo'layn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gobo'lee.
giringiris <i>m.l</i> <i>ld</i> garangarin.	gobolaysad <i>m.l</i> <i>ld</i> gobolaysasho.
girligaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Qori boobe ah oo waayadii hore lagu dagaallami jirey.	gobolaysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> gobolayso. <i>ld</i> gobolaysad, gobolaysi.
gisi <i>m.db.u</i> Naasley lo'da la bah ah oo duurjoog ah; lo'gisi; lo'gesi. <i>ld</i> gesi.	gobolaysi <i>m.l</i> 1. Xiriir kalgacayl oo ka dhixeyya dad isku gobol ah. 2. <i>ld</i> gobolaysasho.
giyi <i>m.l</i> <i>ld</i> geyi.	gobolayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Is g.: cid si gobolaysi ah u raacid.
go ¹ <i>m.l</i> (-yaal, <i>m.l</i>) 1. Maro aan afka isaga tolnayn oo raggu xirto ama huwado. 2. Gabal; cad.	gobol-dabiici <i>m.l</i> (-llo ..., <i>m.db</i>) (juqr.) Meel gudaha xuduuddeeda ay ka jiraan darajo sare ee mid ahaansho qaabeed, marka la bar-bar dhigayo meelo kale, ha ahaato xagga kala sarraynta, cimilada, degaanka, sidaas darteed ilaa xad mid ahaansho qaabeed ee xagga dhaqaqa dadka.
go ² <i>f.mg1</i> (-ay, -day) 1. Wax meel ka jarmid. 2. Dhimasho. 3. Wax wada jiray qaar, goonni uga soocmid. 4. U g.: niyadda wada siin. 5. Biyo iwm meel ka dhammmaansho. 5. Caano baqid.	gobo'lee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Hoore, dhibic-dhibic u dhicid.
go'aami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Arrin go'aan ka gaarid.	
go'aamin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> go'aami.	
go'aan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Guudoonsiga xaajo laga dooday meelmarinteeda la guudoonsado.	

gobol-kulaale-xige *m.l (-llo ..., m.dh) (juqr.)*
 Gobolka u dhexeeya kulaleyaasha iyo
 gobolka dhexdhexaadka ah. Wuu ka
 duwanyahay kulaaleyaasha wuxunna
 leeyahay xilliyo kala duwan oo ay ugu
 muhiimsanyihiin jilaalka iyo xagaagu,
 cimiladuse guud ahaan way ka diirantahay
 gobolka dhexdhexaadka ah.

gobo'maqar *m.l* Gobaha maqaarka ka
 samaysan.

gobyahandhoorre *m.l ld gebiyahandhoor-re.*

gocad *m.l ld gocasho.*

gocasho *m.f.dh eeg goco. ld gocad, gocosho.*

gocgoc *m.l* In yar oo hoore ah oo weel salkiisa
 ku haray.

goco *f.g3 (-cday/-coday, -catay/-cotay)*
 Dhacdho lahan-reeb ah dib u xusuusasho;
 tebid; garwaqsasho.

gocondho *m.dh ld gaxandho.*

gocoorre *m.l* Nooc kalluunka badda ka mid
 ah.

gocor *m.l* Qof aan waxtar ahayn.

gocosho *m.dh ld gocasho.*

gocosho *m.dh* Bari yar oo dhulka laga qoto oo
 geedka xaynxayndhadu dhalo oo la cuno.

gocoy *m.l.kh ld gocoyo.*

gocoyo *m.dh.kh* G. ah: weel tolliinkiisii la
 ebyey oo aan weli la xoolayn. *ld gocoy.*

god¹ *m.l 1. (-dad, m.l)* Dalool dheer oo hulun
 oo dhulka ka samysma ama laga sameeyey.
 2. Siddeed iyo tobanka hogood ee dayaxa
 midkood.

god² *f.g1 (-day, -dday)* 1. Wax qalloocin.
 2. Wax deri u yeelid.

godadle *m.l* 1. Nin naaga guursi badan oo
 xiisaalow ah. 2. Nin labo naag ama ka badan
 isku kol qaba.

godadoobid *m.f.dh eeg godadow².*

godadow¹ *m.l* Ciyaar lagu ciyaaro quruurux ku
 jira 12 god oo 6 iyo 6 isaga soo horjeedda;
 laylo.

godadow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)*
 Laylo ciyaarid.

godan¹ *m.dh* 1. Xiidmaha yar yar meesha
 qalloocan ee ay ka lowdaan. 2. *ld godin.*
 Magac falag.

godan² *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la godey
 ahaansho.

godane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* Xeero weyn.

godan-weyn *m.dh (juqr.)* Dooxo ballaaran oo
 ku dhacda oogada dhulka. Dooxadaasi
 waxay fidsantahay fogaansho gaaraysa dhawr
 boqol oo mayl.

godasho *m.f.dh eeg godo².*

goddawoco *m.dh* God dawadu gasho;
 booraandawoco.

god-dhurwaa *m.l* God dhurwaagu galoo.

godgal¹ *m.l* Qof dhintay, habeenka ama
 maalinta ugu horreysa ee uu qabriga u
 hoydo.

godgal² *f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)* 1. Qof
 dhintay, qabri u hoyasho. 2. U g.: wax
 sababtiisa awgeed u dhimo.

godgeled *m.f.dh eeg godgal².*

godgoddo *m.dh* Nooc libaax badeedka ka mid
 ah.

godid *m.f.dh eeg god².*

godimmo *m.dh (-ooyin, m.l)* *ld godin.*

godin *m.dh (-dmo, m.l)* 1. *ld godimmo,*
gudimmo, gudin. Qalab bir ah oo faaska ka
 yar oo leh daab gaaban oo qori ah oo
 geedaha lagu jaro. 2. Xiddigaha raqaha loo
 yaqaan kuwa ugu horreya. 3. *ld godan¹.*

godkucarar *m.l* G. ah: dhurwaa iwm oo
 habeenimo ugaarsi ku daahay oo waagii ku
 baryey oo baryey oo godkiisii tiigaaya. *ld*
godkuroor.

godkunoole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Kunoole god
 ama dhagax hoostii.

godkuroor *m.l ld godkucarar.*

godlad *m.l ld godlasho.*

godlan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax godladay
 ahaansho.

godlanaan *m.f.dh eeg godlan.* *ld*
godlanaansho.

godlanaansho *m.l/dh ld godlanaan.*

godlasho *m.f.dh eeg godlo.* *ld godlad.*

godli *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld godol².*

godlid *m.f.dh eeg godol².* *ld godlin, godol¹.*

godlin *m.dh ld godlid.*

godlo *f.mg3 (-laday, -latay)* Neef irmaan
 godol keenid.

godnaan *m.f.dh eeg godan.* *ld godnaansho.*

godnaansho *m.l/dh ld godnaan.*

godo¹ *m.dh* 1. Meel ay doqowda talada
 goysaa ku shiraan. 2. Godad yaryar oo
 shinnidu samayso oo ay malabka iyo ugaxda
 ay ku hoyiso. 3. Daliig yar oo daruur ah.

godo² *f.g/mg3 (-otay, -odatay)* 1. *(f.g)* Wax
 qalloocasho. 2. *(f.mg)* Qalloocsamid. Tus.
 “Cali lixdan sano markuu gaaray ayuu
 gotay”.

godob¹ *m.l (-bo, m.l/dh)* Meel weyn oo godan
 oo dhinacyada ay ka xigaan duullayaal iyo
 taagag oo caws iyo geeda faalala ay ka baxaan
 oo jilaalka la daaquo.

godob² *m.dh* Xadgudub qof lagu sameeyo oo
 aan laga xaalmarin oo reeba utun iyo qaan.

godobreed *m.l ld godobtir.*

godobsad <i>m.l ld godobsasho.</i>	goggobeysasho <i>m.f.dh eeg goggobeyso. ld gaggabeysad, gaggabeysasho, gaggabeysi, goggobbeys</i>
godobsasho <i>m.f.dh eeg godobso. ld godobsad, godbsi.</i>	goggobeys <i>m.l ld goggobeysasho.</i>
godobsi <i>m.l ld godobsasho.</i>	goggobeyso <i>f.g3 (-stay, -satay) Ciid ku waysaysasho. ld gaggabeyso, goggob-beys.</i>
godobso <i>f.g3 (-saday, -satay) Cid godob ka gelid.</i>	goggobo <i>m.dh 1. Geed-nagaar leh caleemo yaryar iyo xididdo lagu daweeyo cudurro badan waxna lagu dhayo. 2. Ciidda oo lagu weyseysto. ld gaggabo, geggebo, goggobbo.</i>
godobtir <i>m.l Gabar la siiyo reer dad laga dilay si heshiis uga dhex dhasho; godobreeb.</i>	goggomi <i>f.g2 (-iyay, -isay) Hoore yar weel ka shubid.</i>
gododootamid <i>m.f.dh eeg gododootan². ld godootamid.</i>	goggomin <i>m.f.dh eeg goggomi.</i>
gododootan ¹ <i>m.l ld godootan¹</i>	goggon <i>m.l In yar oo hoore ah oo weel salkiisa ku haray.</i>
gododootan ² <i>f.g1 (-ootamay, -ootantay) ld godootan²</i>	goggonsad <i>m.l ld goggonsasho.</i>
godol ¹ <i>m.l 1. Caano hal mar candho irmaan ku soo dhaca. 2. ld godlid.</i>	goggonsasho <i>m.f.dh eeg goggonso. ld goggonsad, goggonsi.</i>
godol ² <i>f.g1 (-dlay, -doshay; -dli) Neef irmaan si loo maalo candhada ka salaaxid. ld godli.</i>	goggonsi <i>m.l ld goggonsasho.</i>
go'doomayn <i>m.dh ld go'doomin.</i>	goggonso <i>f.g3 (-saday, -satay) In yar oo hoore ah weel ka shubasho.</i>
go'doomee <i>f.g2 (-meeyay, -meysay) ld go'doomi.</i>	goglad <i>m.l ld goglasho.</i>
go'doomi <i>f.g2 (-iyay, -isay) Cid meel ku xannibid. ld go'doomee.</i>	goglamid <i>m.f.dh eeg goglan¹.</i>
go'doomid <i>m.f.dh eeg go'doon².</i>	goglan ¹ <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami) Wax la goglay noqosho.</i>
go'doomin <i>m.f.dh eeg go'doomi. ld go'doomayn.</i>	goglan ² <i>f.mg4 (-naa, -nayd) Wax la goglay ahaansho.</i>
go'doon ¹ <i>m.l.kh G. ah: xaalad cid geyaysiisa in uu meel ku xayirmo.</i>	goglanaa <i>m.f.dh eeg goglan². ld goglanaansho.</i>
go'doon ² <i>f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)</i>	goglanaansho <i>m.l/dh ld goglanaan.</i>
Meel, wax aan la geli karin lagana bixi karin noqosho.	goglasho <i>m.f.dh eeg goglo. ld goglad.</i>
godootamid <i>m.f.dh eeg godootan².</i>	goglid <i>m.f.dh eeg gogol².</i>
godootan ¹ <i>m.l Ciyaaridda la ciyaaro, ciyaarta godadowga.</i>	goglo <i>f.g3 (-laday, -latay) Gogol dhigasho.</i>
godootan ² <i>f.g1 (-amay, -antay; -ami)</i>	gogo <i>f.g3 (-gatay, -gatay) Hilib iwm qarsoodi wax uga goosasho.</i>
Ciyaarta godadowga ciyaarid.	gogol ¹ <i>m.dh (-glo, m.l) 1. Wax kasta oo dhul la dhigto si loogu seexdo ama loogu fariisto. 2. Shir yar oo dad is-rabaa arrin kaga xajoodaan.</i>
godshinni <i>m.l (-iyo, m.dh) Godka shinnidu ku hoyato.</i>	gogol ² <i>f.g1 (-glay, -goshay; -gli) 1. Wax dhul ku fidsasho si loogu seexdo ama loogu fariisto. 2. Sariir firaashid.</i>
godwaa <i>m.l Dibad.</i>	gogoldhaaf ¹ <i>m.l Oggolanshaha naag la qabo ay oggolato in uu u galmmooodo nin kale.</i>
gofe <i>m.l Nooc ka mid ah gorgorka waaweyn.</i>	gogoldhaaf ² <i>f.g1 (-fay, -ftay) Naag la qabo nin kale in uu u galmmooodo aqbalid.</i>
gog ¹ <i>m.l (-gag, m.l) Dheegga geela saantiisa.</i>	gogoldhaafid <i>m.f.dh eeg gogoldhaaf².</i>
gog ² <i>f.g/mg1 (-gay, -gtay)</i>	gogoldhig <i>m.l Arar; hordhac.</i>
1. Wax is haysta, wax ka jarid. 2. Ka g.: Qaan horay loo qabay xoog cid uga godid.	gogoldhigad <i>m.l 1. Keenidda cidi, cid ay wax ka tabanayso keento madal si ay ugala xajooto arrintaas. 2. Gogoldhigasho; ararsasho. ld gogoldhigasho.</i>
gogan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd) Wax la gogay ahaansho.</i>	gogoldhigasho <i>m.dh ld gogoldhigad.</i>
gogasho <i>m.f.dh eeg gogo.</i>	gogol-ku-laab <i>m.l Lacag lagu qariyo gabar lala baxay gogoshaay ay ku seexan jirtay.</i>
goggobbeysad <i>m.l ld goggobeyasho.</i>	
goggobbeysasho <i>m.dh ld goggobeyasho.</i>	
goggobbeysi <i>m.l ld goggobeyasho.</i>	
goggobbeys <i>f.mg3 (-stay, -satay) ld goggobeyso.</i>	
goggobbo <i>m.dh ld goggobo.</i>	
goggobeysad <i>m.l ld goggobaysasho.</i>	

gogollaab *m.l* Maalinta ugu dambseysa tacsi la dhigayay.

gogolxaar *f.mg1 (-ray, -rtay)* U g.: wax la rabo in la sameeyo waxyaabo sahlaya samayn.

gogolxaarid *m.f.dh eeg* gogolxaar.

go' id *m.f.dh eeg go'2. ld go'niin.*

gojaxo *m.dh ld gojoxo.*

gojilic *m.l* Meesha u dhhexeya feercalaanta iyo misigta ee jirka dadka iyo xoolaha.

gojoxo *m.dh* Hilibka saaran shafka geela. *ld gojoxo.*

gol *m.dh (-lo, m.l)* 1. Nafleyda labadeeda dhinac oo jilicsan. 2. Dhul geedo badan oo qaniin leh oo xoolaha daaqaa ku jirraadan. 3. Daaddegga buuraha. 4. Cudur xoolaha ku dhaca oo ay ka qaadaan gendiga. 5. Foorad. 6. Maryaha dumarka oo la maraarsado laabkooda hore oo caloosha ku abbaaran; nabas. 7. G. lahaan: ujeeddo; dan.

golaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Arrin gola keenid.

golaadin *m.f.dh eeg* golaadi.

golacas *m.dh* 1. Nooc sagaarada ka mid ah. 2. Qorraxda galabnimo, gaar ahaan markay ugu kulushahay. 3. Dawaco khatar ah.

golafariisad *m.l ld golafariisasho.*

golafariisasho *m.f.dh eeg* golafariiso. *ld golafariisad, golafariisi.*

golafariisi *m.l ld golafariisasho.*

golafariiso *f.mg3 (-stay, -satay)* U g.: cid gabar laga doonoyu marti u noqosh.

golajoog *m.l* 1. Haybad iyo muuqaal qurxoon oo qof leeyahay. 2. Goobjoog. 3. Qof waaya-aragnimo dheeraad u leh sida garta loo qaado.

golakafuul *m.l* Gabay aan la soo diyaarin oo gole laga jeediyo.

gola-kakac *m.l* Qof aftahannimo dheeraad ah leh.

gola-kataag *m.l* Qof leh dabci wanaagsan oo uu dadka kale kaga duwanyahay, sida geesinnimo, sakhinnimo, aftahannimo iwm.

gola-la-talyaasha *m.l (-layaal, m.l/dh) (siyaa.)* Koox dad ah oo la magacaabay ama loo xushay talo bixinta, sharci dejinta ama qorshe samaynta.

golayn *m.f.dh eeg* golee.

golcas *m.dh.u* 1. jaad ugaarta ka mid ah oo gollaha cas. 2. Qorrax casar. 3. *ld golacas.*

goldaloolo *m.dh* 1. Meel doc ka bannaan ama ka daloosha oo wax laga cabsanayaa ka iman karo. 2. Iin. *ld goldaloosho.*

goldaloosho *m.dh ld* *goldaloolo.*

goldoox¹ *m.l* 1. Goldillaacinta neef dhali waayey gosha laga dillaaciyo, si ilmaha looga

soo saaro. 2. G. ah: ilmaha gosha laga soo bixiyo. 3. *ld goldooxid.*

goldoox² *f.g1 (-xay, -xday)* 1. Dheddig dhali waayey golkadillaacinc si ilmo looga dhaliyo. 2. Arrin qarsoodi ah kashifid.

goldooxid *m.f.dh eeg* goldoox². *ld goldoox¹ (3).*

gole *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Meel dad si joogto ah isugu yimaaddaan oo ay danahooda ugaga wada hadlaan. 2. Goob, fagaaro. 3. Mudanayaal si dastuuri ah dad u soo doortay. *ld gale.*

golee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* 1. Cudurka gosha xoolo ku ridid. 2. Gole ka dhigid; gole u dhigid. 3. Gool ka dhelin.

gole-ku-simid *m.dh (siyaa.)* Awodda xukunka maamuka ee ay bixisay Ururkii Qaramada dagaalkii kowaad ka dib.

golgoley *m.dh* Ciyaar baxaarradu yaxaaska ku maaweeleyyaan.

goli *f.mg1 (-lyay, -liday; -lyi)* La g.: nin naag u galmoosho.

goljilic *m.dh* Oogada labadeeda dhinac, halka ay ku dhammaadaan feeraha, goljilic; gol. *ld gollan.*

gollacas *m.dh* Nooc dawacada ka mid ah, madow oo ariga aad u laysa. *ld golcas.*

gollan *m.l (-nno, m.dh)* *ld goljilic.*

golmaran *m.f.kh* 1. Dheddig xoolaad ama dad oo aan uurkiisa ilmo ku jirin, caruurna nuujineyaa. 2. Oori ciddoodi jirtay oo faramaran kaga timid. 3. Nin aan hub sidan.

golmaranoobid *m.f.dh eeg* golmaranow.

golmaranow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Golmaran noqosh.

golmoon *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld goommoon.*

golmoonaan *m.dh ld* *goommooaan.*

golmoonaansho *m.l/dh ld* *gommoonaan.*

golmud *m.l* 1. Caano bur iyo biyo u kala miirmay. 2. Cudur idaha ku dhaca.

goloblayn *m.f.dh eeg* goloblee.

goloblee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Dan la'aan u warwareegid.

golobuliin *m.l (c.naf.)* Mid ka tirsan qayb borotiin ah oo ku milma milancusbeed aan rasiin ahayn kuna xargaga kulka. Qayba badan oo golobuliin ah ayaa dhiigga ku jira: alfa, beeta iyo gaamma golobuliinka qaarkood ayaa ah ka hortagayaasha jeermiga iwm. Qaarna waxayd qaadaan: birta, dufanka iyo kobarka dhiigga ku jira.

gololo *m.dh* 1. Summadda xoolaha lagu dhigo mid ka mid ah. 2. Hadal si wanaagsan loo jeediye. 3. Dhis qaab qaanso leh oo meel loo dhiso.

- golongol¹** *m.l* 1. Godasho nafley caloosheedu aad u godanto gaajo iwm darteed. 2. *ld* **golongolid**.
- golongol²** *f.mg1* (-olay, -oshay) Nafley gaajo iwm darteed la godasho.
- golongolid** *m.f.dh eeg* golongol². *ld* **golongol¹** (2).
- golongolsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax golongol hayo ahaansho (nafley).
- golongolsanaan** *m.f.dh eeg* golongolsan. *ld* **golongolsanaansho**.
- golongolsanaansho** *m.l/db ld* **golongolsanaan**.
- golos** *m.f.kh* 1. Nin dheer oo toosan. 2. G. ah: neef geel ah oo cadho korkiisa ku dhan tahay.
- golqaniinyo** *m.dh* Qaniinyada gosha laga qaniino hal irmaan si loo liso.
- golrod** *m.l* Cudur ariga qoobabka ka gala oo marka arigu meel dhiiqo ah ama qoyan maro labada qoob dhxodoodu dillaacyo raafdillaac. *ld* **gommod¹**.
- golroonaansho** *m.l/db eeg* golroonow.
- golroonow** *f.mg3* (-naaday, -naatay) Ka g.: cid libaysasho.
- golxad** *m.l ld* **golxob**.
- golxo** *m.dh* Soo godnaanta qaarka sare in yar godanayahay.
- golxob** *m.l/db* (-bo, *m.l*) Toorrey dheer godan oo lagu dagaallamo. *ld* **golxad**.
- golyid** *m.f.dh eeg* goli.
- gommod¹** *m.l* Cudur raafafka ariga ku dhaca; raafdillaac. *ld* **golrod**.
- gommod²** *m.dh* (-do/gondo, *m.l*) Cagta geela; cagaf.
- gommod³** *f.mg1* (-day, -dday) Cudur gommodka ka qaadid
- gommodid** *m.f.dh eeg* gommod³.
- gomosh** *m.l ld* **gomoshaa**.
- gomoshaa** *m.l* Geedgaab caleemo balballaaran leh iyo miro macaanoo la cuno. *ld* **gomosh**.
- go'naan** *m.f.dh eeg* go'an. *ld* **go'naansho**.
- go'naansho** *m.l/db ld* **go'naan**.
- gondaddeg** *f.mg1* (-gay, -gtay) U g.: arrin si fiican uga baarendegid.
- gondaddegid** *m.f.dh eeg* gondaddeg.
- gondagal¹** *m.l* Wax hoosta laga galo, si loo dugsado ama dhibaato loogaga gaashaansho.
- gondagal²** *f.g1* (-lay, -ashay) Wax hoosta ka gelid.
- gondagelid** *m.f.dh eeg* gondagal².
- gondaqabad** *m.l ld* **gondaqabasho**.
- gondaqabasho** *m.f.dh eeg* gondaqabo. *ld* **gondaqabad, gondaqabsad, gondaqabsasho**.
- gondaqabo** *f.g3* (-btay, -batay) 1. Luga qabasho. 2. Cid aad u baryid. *ld* **gondaqabso**.
- gondaqabsad** *m.l ld* **gondaqabasho**.
- gondaqabso** *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **gondaqabso**.
- gondo** *m.l* 1. Cago; lugo. 2. Dhowaan; ag. 3. *eeg* gommod.
- gondol** *f.g1* (-olay, -oshay) Wax dumin ama baabi'in.
- gondolid** *m.f.dh eeg* gondol.
- gonfi** *m.dh* Bir adag oo dhuuban oo sida godinta daab qori ah leh oo ceelasha; xabaalaha iwm lagu qodo.
- gongomi** *f.g2* (-iyay, -isay) Hoor yar oo weel salki ku haray shubid.
- gongomin** *m.f.dh eeg* gongomi.
- gongon** *m.l* Hoor yar oo weel salkiisa ku haray; goror.
- gongonsad** *m.l ld* **gongonsasho**.
- gongonsasho** *m.f.dh eeg* gongonso. *ld* **gongonsad, gongonsi**.
- gongonsi** *m.l ld* **gongonsasho**.
- gongonso** *f.g3* (-stay, -satay) Hoore yar oo weel salkiisa ku jira ka shubasho
- go'niin** *m.l ld* **go'id**.
- gonle** *m.l* Gammuunkaan loogu tala gelin in fallaa la geliyo. Waa lagu toogasho bartaa; kab-genka.
- goo** *f.g/mg2* (-ooyay, -oysay) 1. (*f.g*) Wax jarid. 2. (*f.g*) Xaajo go'an ka gaarid. 3. (*f.g*) Qaraabo saaxiib iwm xiriir u jarid. 4. (*f.mg*) Ka g.: tiro mid kale ka jarid (xisaab). 5. (*f.mg*) Ka g.: ilmo nuugmo ka joojin. 6. (*f.mg*) Ka g.: wax, wax kale ka leexin. 7. (*f.mg*) Ka g.: cid dambi ay gashay kajeebid. 8. (*f.mg*) Ku g.: meel wax ku xanniibid. 9. (*f.mg*) Ku g.: hadal iwm xad gaar ah kujoojin. 10. (*f.mg*) La g.: wax ka baxsasho. 11. (*f.mg*) U g.: cida ballan kaga bixid.
- goob¹** *m.l* 1. Si wadajir ah oo wax loo qabto (beer). 2. Meesha badarka lagu ururiyo marka beerta laga soo jaro.
- goob²** *m.dh* (-bo, *m.l*) 1. Meel bannaan oo lagu soo bandhigo ciyaaraha. 2. Wax qeyb qeyb u yaalo middoo. 3. Meesha ay herintu degto marka ay oroobka tahay. 4. (*riw*) Meesha lagu sameeyo masraxi-yadda.
- goob³** *f.g1* (-bay, -btay) Wax baadiddoonid.
- goobaab¹** *m.dh* (-bo, *m.l*) Xarriiq sida gadowga u wareegsan oo meel bannaan ku taal: dhibceheedu isku in bay wadaageheeda u wada jiraan oo uma kala dhowa. *ld* **goobaabin, koobaab¹, koobaabin**.

goobaab² *f.g1* (-bay, -btay) Xarriiq wareegsan samayn. *ld* **koobaab²**.

goobaaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la goobaabay ahaansho. *ld* **koobaaban**.

goobaabasho *m.f.dh* eeg goobaabo. *ld* **koobaabasho**.

goobaabid *m.f.dh* eeg goobaab². *ld* **koobaabid**.

goobaabin *m.dh* *ld* **goobaab¹**.

goobaabnaan *m.f.dh* eeg goobaaban. *ld* **goobaabnaansho, koobaabnaan, koo-baabnaansho**.

goobaabnaansho *m.l/dh* *ld* **goobaabnaan**.

goobaabo *f.g3* (-btay, -batay) Goobaab samaysasho. *ld* **koobaabo**.

goobaal *m.l/dh* (-layaal, *m.l/dh*) Raadinta wax maqan la raadiyo.

goobada-aartig *m.dh* (*juqr.*) Xarriiq marta looka 66° 32' ee woqooyi oo badanaa loo qaato 66° 30'.

goobada-antaartig *m.dh* (*juqr.*) Xariiqda marta looka 66°32' ee koonfureed oo badanaa loo qaato 66° 30'

goobali *m.l* Dheddig curad ah oo aan rimmanayn.

goobare *m.l.kh* Nin aan markaa naag qabin waxse horay u soo guursaday.

goobasho *m.f.dh* eeg goobo².

goobataal *m.l* Agagaarka meel la degganyahay.

goobayn *m.f.dh* eeg goobee.

goobdumis *m.l.kh* G. ah: qof ciyaaraha dhabqiya ama fadqalaleeya.

goobee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Wax goob-goob ka dhigid.

goobi *f.g2* (-iyay, -isay) La g.: beer shaqadeeda u duulid.

goobid *m.f.dh* eeg goob³. *ld* **goobis**.

goobin *m.f.dh* eeg goobi.

goobis *m.dh* *ld* **goobid**.

goobjoog *m.l* Qof dhacdo markay dhacday ogaa.

goob-milixeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (*juqr.*) God, hore ay ugu jireen biyo, kaas oo tuullimaad cusbo ah looga tegay uumi baxa biyaha ku dhacay awgiis.

goobo¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Shaxan ka samaysan hal xarriiq oo wareegsan oo xuduntiisu fogaan isle'eg u jirto bar kasta oo xariiqda ka mid ah. 2. Summad goobo ah.

goobo² *f.g/mg3* (-btay, -batay) 1. (*f.g*) Wax lumay ama maqan raadsasho. 2. (*f.mg*) Ku g.: cid si wada jir ah wax u yeelid

goobo-hale *m.l/dh* (-layaal, *m.l/dh*) (*xis.*) Goobo ama kubbad leh gacan dhererkisu le'eyahay hal halbeeg.

goob-waqtiyeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (*juqr.*) Waqtiga bar kasta oo dhulka dushiisa ah kaasoo laga xisaabiyo booska qorraxda.

goobxaarad *m.l* *ld* **goobxaarasho**.

goobxaarasho *m.f.dh* eeg goobxaaro. *ld* **goobxaarad**.

goobxaaro *f.g3* (-raday, -ratay) U g.: hawl wax ka qabashadeed isu diyaarin.

goobyaal¹ *m.l* 1. Geed dhuuban oo aan caleen lahayn oo mariid halis ah leh. 2. Qof aan tartammada ku guulaysan. 3. Warwareegidda la warwareego iyada oo wax ka sugayo.

goobyaal² *f.mg1* (-yiil, -tiil; -aalli) Warwareegid iyado wax la sugayo.

goobyaalid *m.f.dh* eeg goobyaal².

goocaac *f.mg1* (-cay, -cday) Meel dan la'aan u yuururid.

goocaacid *m.f.dh* eeg goocaac.

good *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Halaq midab guduud-xigeen iyo sun halis ah leh oo madaxa ka madow. 2. Nin ku caanbaxay ciyaar gaar ah.

good *m.l* (-dad, *m.l*) Maro; dhar; go'.

goodaaddo *m.dh* 1. Xammaarato qorratada u eg laakiin ka weyn, oo sun halis ah leh oo jilfaha iyo godadka gasha. 2. Laandhey; siriq.

goodali *m.l* (-yaal, *m.dh*) Tol meyta xusaaya fadhiiga uu jilib jilib u kala fadhiisto.

goodari *m.l* *ld* **joodari**.

goodasho *m.f.dh* eeg goodo.

gooddi¹ *m.l* 1. Haddidaad. 2. (-iyo, *m.dh*) Dacal; dhinac.

gooddi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) U g.: hadal cabsigelin leh cid u jeedin.

gooddin *m.dh* *ld* **gooddiyid**.

gooddiyid *m.f.dh* eeg gooddi². *ld* **gooddin**.

goodile *m.l* (-layaal, *ml/dh*) Joodari; furaash.

goodir *m.l* 1. Ugaar weyn oo leh geeso dhaadheer oo marooqsan iyo diillimo dhinacyada kaga yaal. 2. G.ah: midab madow-xigeen ah oo geelu yeesho.

goodircad *m.l* Midab geel oo ah madow caddaan ku badan yahay

goodirmadow *m.l* Midab geel oo ah caddaan madow ku badanyahay

goodo *f.mg3* (-ootay, -oodatay) Roob da'aya soo dhowaasho.

goof¹ *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Beer gabowday oo aan badar ka baxayn. 2. Ceel, webi, tog iwm oo biyihii ka gureen. 3. G. ah: god indhood oo ishihi ka maqan. 4. G. ah: qof aan caqli badan lahayn.

goof² *f.mg1* (-fay, -ftay) Wax, waxtarkiisi gabay noqosho (beer, ceel iwm).

- goofaadhi** *f.g2* (-iyay, -isay) Ubud xoolaad cando aan caano ku jirin nuugid. *ld* **goofaari**.
- goofaadhiyid** *m.f.dh* *eeg* goofaadhi. *ld* **goofaarin**.
- goofaadi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **goofaadhi**.
- goofaarin** *m.dh* *ld* **goofaadhiyid**.
- goofid** *m.f.dh* *eeg* *goof*².
- goofood** *m./Nooc* libaax badeedka ka mid ah.
- googgaal** *e.d* Erey la sheegayo markaas googgaale la bandhiggi rabo.
- googgaale** *m.l* Halxiraale da'yartu isku maaweliso, oo ay isku xujeeyaan sheegidda macnaha sarbeebla ah.
- googgaaleysad** *m.l* *ld* **googgaaleysasho**.
- googgaaleysasho** *m.f.dh* *eeg* googaaleyso. *ld* **googgaaleysad**, **googgaaleysi**.
- googgaaleysi** *m.l* *ld* **googgaaleysasho**.
- googgaaleysyo** *f.mg3* (-stay, -satay) Googgaaleysi ciyaarid.
- googgarad** *m.dh* (-do, *m.l*) Maro hoosaad duluc leh dheer oo dumarku qaarka dambe ku xirtaan. *ld* **gorgorad**.
- googgaradayn** *m.f.dh* *eeg* googgaradee.
- googgaradee** *f.g2* (-deeyay, -daysay) Googgarad ka dhigid (maro).
- googgo**¹ *m.lu* 1. Wax cad-cad aan is haysan noqday. 2. Lacag sarrif ah oo yar.
- googgo**² *f.mg1* (-ay, -day) Cad cad noqsho (wax).
- googgo'an** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax cad cad u kala qeybsamay ahaansho.
- googgo'id** *m.f.dh* *eeg* googgo¹.
- googgo'naan** *m.f.dh* *eeg* googgo'an. *ld* **googgo'naansho**.
- googgo naansho** *m.l* *ld* **googgo'naan**.
- googgoo** *f.g/mg2* (-gooyay, -goysay) 1. (*f.g*) Wax cad-cad ka dhigid. 2. (*f.mg*) Wax ka dhuumasho.
- googgoos** *m.l* G. ah: harag lagu naqshadeeyay midibbo kala soocan. *ld* **goosgoos** (3).
- googgoosad** *m.l* *ld* **googgoosasho**.
- googgoosasho** *m.f.dh* *eeg* googgooso. *ld* **googgoosad**.
- googgooso** *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Wax qaybo u jarjarasho. 2. (*f.mg*) Cid hadal la qeybsasho.
- googgoyn** *m.f.dh* *eeg* googgoo.
- gooh**¹ *m.l* 1. Nooc ka mid ah ololka geela. 2. Catow.
- gooh**² *f.mg1* (-hay, -hday) 1. Neef geel ah ololid. 2. Cataabid.
- goohid** *m.f.dh* *eeg* gooh².
- gooji** *f.mg2* (-iyay, -isay) Sayn kor u qaadid (geel).
- goojin** *m.f.dh* *eeg* gooji. *ld* **goojis**, **gojo**.
- goojis** *m.l* *ld* **goojin**.
- gojo** *m.dh* Kor u qaaddidda saynta uu kor u qaado dheddig geel oo rimman. *ld* **gojin**.
- gojo** *m.dh* Dawo hoore ah oo dhobic-dhobic afka looga qaato.
- gool** *m.l* (-lal, *m.l*) Ciyaaraha kubbadda dhibcaha lagu tartamayo oo middood la helo.
- gool**¹ *m.l* (-lal, *m.l*) 1. Ciyaarta godadowga afar xabbadood oo isku god ku jira. 2. Awr buuran. 3. Waraaqaha maraakiibta iyo dayaaradaha ay u adeegsadaan safaradooda.
- gool**³ *m.dh* (-lo, *m.l*) 1. Libaax dheddig. 2. Neef dheddig oo buuran. 3. Neef dheddig oo rimay la'aan ku weynaaday.
- goolboodo** *m.dh* Naag kibir iyo dagaal badan.
- goolhaye** *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Ciyaartoy goolka kubbadda ka ilaliya. *ld* **goolwale**.
- goolibbaar**¹ *m.l* *ld* **goonnibbaar**¹.
- goolibbaar**² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **goonnibbaar**².
- goolibbaard** *m.dh* *ld* **goonnibbaard**.
- goollawaraabe** *m.l* Bahalhiglo.
- gooloobid** *m.f.dh* *eeg* goolow.
- goolow** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Gool noqsho.
- gowlale** *m.l* (-layaal, *m.l*) *ld* **goolhaye**.
- goombaar** *m.dh* Naag aan karti ay aqalkeeda ku maamusho lahayn; basari; baali.
- goomman** *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **goommoon**.
- goommaanaan** *m.dh* *ld* **goommoonaan**.
- goommaanaansho** *m.l/dh* *ld* **goommoonaan**.
- goomme** *m.l* Nooc doofarka ka mid ah oo aan ilka waaweyn lahayn.
- goommoon** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax gaajo, harraad iyo daal oogadiisa ka muuqda ahaansho. *ld* **golmoon**, **goomman**.
- goommoonaan** *m.f.dh* *eeg* goommoon. *ld* **golmoonaan**, **goolmoonaansho**, **goommaanaan**.
- goomoonaansho** *m.l/dh* *ld* **goommoonaan**.
- goon**¹ *m.l* 1. Bari yar, miraha galleyda le'eg; qolof khafif leh, la cuno, oo dhuulka laga qoto. 2. (-ooman, *m.l*) Dhafoor. 3. (-nyo, *m.l*) Dhinac.
- goon**² *m.l* (*c.naf*) Dalool, kiish ama qanjir dhacaan soosara, sida daloolka ugxaanleyda.
- goon**³ *m.dh.u* Buuro dhagax ah oo badaha dhexdooda iyo xeebaha ku yaal; shacaab.
- gooni**¹ *m.dh* 1. g: ah: meel gaar ah. 2. (*f.k*) Wax keligii ah. *ld* **goonni**.

gooni² *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka g.: wax badhiisa ka duwan ahaansho.

gooniddaaq *m.lkh* G. ah: neef xoolo ah ama ugaard oo kelidiis gaar u daaqa.

gooni-u-goosasho *m.db* (*siyaa.*) Ka goosasho koox, ama gobol uu ka goosto kooxdii ka weynayd ama waddan marka la kala qeybiyo sidii hore uu ahaa, ama uu ka go'a koox.

goonjab *m.l* Xanuun dhafoorka aad u xanuujiya. *ld* **goonjebshe**.

goonjebshe *m.l ld* **goonjab**.

goonni *m.db ld* **gooni**.

goonniibbaa¹ *m.l* Wax toogashada lagu barto. *ld* **goolobbaa¹**.

goonniibbaa² *f.g1* (-ray, -rtay) Wax xabbad ku ridid. *ld* **goolibbaa²**.

goonniibbaarid *m.f.db* goonibbaar². *ld* **goolibbaarid**.

goonnidaaq *m.l* G. ah: biciid, deero, geri iwm. oo aan la daaqin raxan ee cidlajoog ah.

goonno *m.db* (-ooyin, *m.l*) Googgarad gaabaan oo aan duluc lahayn oo haweenku qaataan.

goor *m.db* 1. Waqtii la yaqaan oo bilow iyo dhammaad leh; kol; xilli; waqtii; ammin. 2. G. tiiba isla waqtigii. 3. Goor ka goor ama ka goor ka goor: waqtii ilaa waqtii.

gooraamid *m.f.db* eeg gooraan.

gooraan *f.g/mg1* (-aamay, -aantay; -aami) 1. (*f.g*) Wax hareerayn. 2. (*f.mg*) Maanso tiriin.

gooriilla *m.l ld* **goriilla**.

gooryaan *m.l.u* Deriskunool dhuuban, dheer, cad, oo caloosha nafleyda qaarkeed ku nool.

gooryaan-miiq *m.l.u* (*c.nafsl*) Deris ku nool ka tirsan qaybta la yiraahdo "nematode" wuxuu ku noolyahay qaybta sare ee xiidmaha waaweyn dhediggoo (12 mm.) way ka weyntahay labka. Dabada ayuu ka soo baxaa, ukuntiisana ku daadiyaa waana dhintaa. Haddii ukumaha qof liqo way dillaacayaan. Wuxu keenaa cudur caruurta addunka oo dhan ku dhaca.

gooryaan-mulaax *m.l.u* (*c.nafsl*) Midkasta oo ka tirsan koox gooryaan ah oo kor dheer oo dhuuban leh, wuxuuna ku dul noolyahay xiidmaha dadka iyo lafdhabarleyda.

gooryoomid *m.f.db* eeg gooryoon².

gooryoon¹ *m.l* Harraad aad u badan; asqo.

gooryoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Nafley aad u harraadid.

goos *m.l* Nooc ka mid ah banaatiikhddii waayadii hore faransiisku samayn jirey.

goosaar¹ *m.db ld* **koosaar¹**.

goosaar² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **koosaar²**.

goosaaran *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **koosaaran**.

goosaarasho *m.db ld* **koosaarasho**.

goosaarid *m.db ld* **koosaarid**.

goosaarnaan *m.db ld* **koosaarnaan**.

goosaarnaansho *m.l/ld ld* **koosaarnaan**.

goosaaro *f.g3* (-rtay, -ratay) *ld* **koosaaro**.

goosad *m.l* 1. Koox ari ah oo lumay. 2. *ld* **goosasho**.

goosan¹ *m.l* (-nno, *m.db*) 1. Koox ari ah oo luntay. 2. Koox aan badnayn oo ciidan ah.

goosan² *f.mg1* (-smay, -santay; -smi) Qayb ari soofay ka mid ah lumid.

goosarad *m.db* (-do, *m.l*) Timir 25 kiilo ah oo callaal, jawaan iwm ku jirta. *ld* **koosarad**.

goosasho *m.f.db* eeg gooso. *ld* **goosad** (2), **goosi**.

goosato¹ *m.db* 1. Kasoobax weyn oo meesha uu ka soo baxo gooya. 2. Cambaarmadow. *ld* **goosey¹, gooye**.

goosato² *m.db* Geed weyn oo aan qodax lahayn oo dhala miro macaan oo la cuno. *ld* **goosey²**.

goosey¹ *m.l ld* **goosaato¹**.

goosey² *m.db ld* **goosato²**.

goosgoos *m.l* 1. Ereyo ama dood laba qof isdhafato. 2. (*riw.*) Maadeys gaaban oo aan duluc keliya ka hadleyn ee arrima dhawr ah midba la soo bandhigo. 3. *ld* **googgoos**.

goosh¹ *m.l* 1. Safar. 2. *ld* **goshid**.

goosh² *f.mg1* (-shay, -shtay) Iskaga g.: bad, dhul, cir ku safrid.

gooshid *m.f.db* eeg goosh². *ld* **goos¹** (2).

goosi *m.l ld* **goosasho**.

goosin *m.db* (-nno, *m.db*) Hormo xoolaad.

goosmid *m.f.db* eeg goosan².

gooso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Wax, wax ka jarasho. 2. (*f.g*) Wax mutansasho. Tus. "Cali abaalmarintii la siiyey waa goostay". 3. (*f.g*) Arrin fulinteed go'aansasho. Tus. "Caasha waxay goosatay in ay guursato." 4. (*f.mg*) Cid baxsasho. Tus. "Cali waa goostay."

goootow *m.lkh* G. ah: nin dhallin yar oo aan weli guursan; doob.

goox *m.l* Meel aan gabbaad lahayn oo dhaxan badan leh.

gooye *m.l* (-yayaal, *m.l/ld*) *ld* **goosato¹**.

gooyoogunto *m.db* Maro, badanaa hoos laga qaato oo aan toox lahayn.

gor *m.l* Dambar horaadka neefka rimman candhadiisa ku soo dhaca inta uusan dhalin ka hor.

goray *m.l* (-yo, *m.db*) 1. Gorayo lab. 2. G. ah: awr aan gulgulada soo ridi karin.

gordan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax madaxa midab ku leh ahaansho (neef riyo ah). 2. Wax qaarka hore madow ahaansho (neef ido ah).	gorofleged <i>m.l</i> Lugta dambe ee geela meesha maqaarka adag leh oo marka uu fadhiyo dhulka ku hayo.
gordanaan <i>m.f.dh eeg gordan. ld gordanaansho.</i>	gorofsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax meel yaal oo aan nuuksaneyn ama la xooray ahaansho.
gordanaansho <i>m.ll/dh ld gordanaan.</i>	gorofsanaan <i>m.f.dh eeg gorofsan. ld gorofsanaansho.</i>
gorfayn <i>m.f.dh eeg gorfee. ld gorfays.</i>	gorofsanaansho <i>m.ll/dh ld gorofsanaan.</i>
gorfays <i>m.l ld gorfayn.</i>	goronyo <i>m.dh ld goroyo.</i>
gorfe <i>m.l (-fayaal, m.ll/dh)</i> Nooc ka mid ah gorgorka oo ka weyn guduriga.	goror¹ <i>m.l</i> 1. Dhiig sanka ka yimaada. 2. Hoore yar oo weel salkiis ku jira. 3. <i>ld gororid.</i>
gorfee <i>f.g2 (-feeyay, -faysay)</i> Arrin laga doodayey si fican uga hadlid.	goror² <i>f.g/mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Istaag ku daalid. 2. (<i>f.mg</i>) Dhiig sanka ka imaansho.
gorfi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Haan dhiil haruub, iwm hoore ka dhammadayn.	gorori <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> In yar oo hoore ah oo weel salkiis ku haray ka shubid.
gorfin <i>m.f.dh eeg gorfi. ld gorfis.</i>	gororid <i>m.f.dh eeg gorord². ld goror¹ (3).</i>
gorfis <i>m.l ld gorfin.</i>	gororin <i>m.f.dh eeg gorori.</i>
gorgor <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Nooc haadda hilib-kunoorka ah ka mid ah, jaadad badan u kala baxda, xoog badan oo duullimaad dheer.	goroyacawl <i>m.dh</i> Goroyo dheddig.
gorgorad <i>m.dh (-do, m.l)</i> <i>ld googgaarad.</i>	goroyakaxaaris <i>m.dh</i> Gubtahanyo. <i>ld goroyoxaaris.</i>
gorgorafuu <i>m.l</i> Gorgoro been ah oo beec lagu kordhiyo	goroyo <i>m.dh</i> Haadda dunida ku nool midda ugu weyn, aan duulin, sur dheer oo aan dhogor lahayn, baalal qurxoorn leh oo hilibkeeda la cuno.
gorgori <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Shay beec ah qimiihiisa cid weyddiin.	goroyoxaaris <i>m.ll/dh ld goroyakaxaaris.</i>
gorgorin <i>m.f.dh eeg gorgori. ld gorgoris, gorgoro.</i>	gorros¹ <i>m.l</i> 1. Madaxa oo hoos loo laalaadiyo. 2. <i>ld gorrosid.</i>
gorgoris <i>m.l ld gorgorin.</i>	gorros² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Madax hoos u laalaadin (ido).
gorgoro <i>m.dh</i> Weyddiinta shay beec ah cid qimiihiisa la weyddiyo. <i>ld gorgorin.</i>	gorrosid <i>m.f.dh eeg gorros². ld gorros¹ (2).</i>
gorgortamid <i>m.f.dh eeg gorgortan². ld gorgortan¹.</i>	gorse <i>m.l</i> 1. Miskiin. 2. Neef xoolo ah oo looga tagay jirro ama duqnimo awgeed.
gorgortan¹ <i>m.l</i> Isdhaafsiga laba qof oo wax kala gadanaya ay isdhaafsadaan gorgoro. <i>ld gorgortamid.</i>	goryaan <i>m.l ld gooryaan.</i>
gorgortan² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Laba qof oo wax kala gadanaya gorgoro isdhaafsi.	goryaan-u-ek <i>m.l (-ayaal, m.ll/dh)</i> (<i>c.naf1</i>) Nooc gooryanka ka mid ah oo labada afba dhiigga ku dhuuqa. Waxa laga helaa waddamada cimilada kulul, biyaha iyo dhulka qoyan dheddooda. Qaar ka mid ah waxay dhiigga ka dhuqaan xoolaha iyo dadkaba qaniinyaduna waxay sameysa cuncun mararna caabuq ama infekshin.
gori <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Neef rimman gor keenid.	goshongol <i>m.dh</i> Geedgaab faalala oo leh bari weyn oo dharka lagu dhaqdo waxna lagu daaweyyo.
gorilla <i>m.l</i> Nooc daayeerkha ka mid ah oo dadka u eg oo ku nool Afrika oo dhererkiisu gaaro laba mitir ama ka badan. <i>ld gooriilla.</i>	goso <i>m.dh</i> Maroodi dheddig. <i>ld qalanjo.</i>
gorin <i>m.f.dh eeg gori. ld goris.</i>	gosol <i>m.dh (-llo, m.dh)</i> Wiyil dheddig.
goris <i>m.l ld gorin.</i>	gotin <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Meel godan oo biyuhu fariistaan.
gorod¹ <i>m.l</i> Neef madaxa midab gaar ah ku leh; neef gordan.	gow <i>m.dh ld gaw.</i>
gorod² <i>m.dh</i> 1. Madax. 2. Qaarka hore ee xoolaha.	gow <i>m.l ld gaw.</i>
gorodgoo <i>f.g2 (-gooyay, -goysay)</i> Wax madax ka jarid.	gowdi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax aad u raadin.
gorodgoyn <i>m.f.dh eeg gorodgoo.</i>	gowdin <i>m.f.dh eeg gowdi.</i>
gorof <i>m.l (-fyo, m.dh)</i> 1. G. ah: haruub ama weel duug ah ceel iwm oo aan muddo la isticmaalin. 2. Haruub.	gowl <i>m.dh ld gawl.</i>

gowlac *m.db* Geed-nagaar yar oo laba bariyood leh (lax iyo wan) oo la cuno.

gowlallo *m.db* Geed-quwaax leh dheecaan kharraar oo khadka laga sameysto iyo asal fiican. *ld gowlallo*.

gowle *m.l (-layaal, m.l/db)* Ciyaar jaan iyo or leh oo badanaa haweenku ciyaaraan. 2. Guuxa libaaxa.

gowr *m.l* Xubinta taranka haweenka.

gowrac¹ *m.l* 1. Biraynta xoolaha la qalanayo la bireeyo si hilibkoodu u xalaaloobo. 2. *ld gowricid*.

gowrac² *f.g1 (-cay, -cday; -rici)* Wax birayn.

gowracan *f.mg4 (-cnaa, -cnayd)* Wax la gowracay ahaansho.

gowracasho *m.f.db* eeg gowraco.

gowracato *m.db* 1. Cudur faraha lugaha ku dhaca oo nabarro u yeela. 2. Fin hunguriga ka soo baxo oo badanaa loo dhinto. 3. Geed yar oo leh laamo buurbuuran oo aroorro leh.

gowracnaan *m.f.db* eeg gowracan. *ld gowracnaansho*.

gowracnaansho *m.l/db* *ld gowracnaan*.

gowraco *f.g3 (-cday, -catay)* Neef gowrac ku xalalaysasho.

gowre *m.l* Dabayl qabow oo soo dhacda galabnimada iyo habeennimada xilliga xagaaga.

gowricid *m.f.db* eeg gowrac². *ld gowrac¹* (2).

gowriir¹ *m.l* 1. Qandood. 2. *ld gowriirid*.

gowriir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Dul g.: wax ku qandoodasho; wax ku kor foorarso. *ld gowriirso*.

gowriirid *m.f.db* eeg gowriir². *ld gowriir¹* (2), **gowriirsad, gowriirsasho, gowriirsi**.

gowriirsad *m.l* *ld gowriirid*.

gowriirsasho *m.f.db* *ld gowriirid*.

gowriirsi *m.l* *ld gowriirid*.

gowriirso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld gowriir²*.

gows¹ *m.l* Surta inteeda cillanka ukunta u eg.

gows² *m.db (-so, m.l)* (c.nafsl.) Ilkaha qofka, illegga 6aad, 7aad iyo 8aad oo dhinac walba ee saamanka waxaa la yiraahda gows.

gowsdambeed *m.l (-dyo, m.db)* Gowsaha gowska ugu dambeeyaa.

gowsdheero *m.db* Gows inta debca wax yar kor u soo baxa oo dabadeed wax lala calalin waayo: takhtar yaqaan oo baxsha haddaan loo helin xooluhu waa ku dhibtoodaan.

gows-haysad *m.l* *ld gows-haysasho*.

gows-haysasho *m.f.db* eeg gows-hayso. *ld gows-haysad*.

gows-hayso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Arrin aan la jeclayn, ka hadalkeed, iska ilalim, ka aammusid. 2. Ka g.: qof djiddan ahaansho.

gows-horaad *m.l (-dyo, m.db)* Ilka gowska ka hormaraya.

gowti *m.l (-iyo, m.db)* Tuur; fiiq.

goxod *m.l* Nooc caws yar ka mid ah. *ld guxud*.

goyn *m.f.db* eeg goo. *ld goys, goysmo*.

goys *m.l* *ld goyn*.

goysmo *m.dh* *ld goyn*.

gu¹ *m.l* 1. Afarta nur oo sanadu u qeybsanto midkood: wuxuu u dhhexeyaa diraaca (jiilaal) iyo xagaaga, waana xilli roob. 2. 12-bilood; sano.

gub¹ *m.l* *eeg* gumaar; dhaawac dab oo biskood.

gub² *f.g1 (-bay, -btay)* Dab ku dhejin, qabadsiin.

gubaangub *m.l* *ld gubungub*.

gubaas *m.db* Budo madow oo dhiilaha ama haamaha la culay marka la catureeyo ka soo daata.

gubad *m.l* 1. *ld gubato*. Dhul dab geedihii sare ka dhammeeeyey. 2. Dab. 3. *ld gubasho*.

guban¹ *m.dh.u* Dhul-xeebeed, kulul, aan geedo lahayn, cusboole ah oo ku dhereran badda cas.

guban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax dab maray ahaansho.

gubasho¹ *m.f.db* eeg gubo. *ld gubad* (3).

gubasho² *m.dh (kiim.)* Falgal kimikaad ee walaxi si dhakhso ah ula falgasho ogsijin, maxsuulkuna noqdo kul iyo ileys. Falgallada noocaani, badanaaba waa silsiladda falgallada xidiidshaha xorta ah.

gubato *m.db* 1. Cudur lo'da ku dhaca oo haragga ka guba. 2. *ld gubad* (1).

gube *m.l* 1. Maddane. 2. *ld guube*.

gubid *m.f.db* eeg gub². *ld gubis, gubniin*.

gubis *m.db* *ld gubid*.

gubnaan *m.f.db* eeg guban. *ld gubnaansho*.

gubnaansho *m.l/db* *ld gubnaan*.

gubniin *m.l* *ld gubid*.

gubnoon *m.l* Cunta la karinayo inta weeka salkiisa ku dhigta; gugub, qolof.

gubo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Dab ku waxyeeloobid. 2. Kulayl dareemid. 3. Ka g.: waxyeello cid loo geestay ka xanaaqid.

gubtaanyo *m.db* *ld gubtahanyo*.

gubtahanyo *m.db* Geed saar dhirta daawada leh ka mid ah oo dhirta kale isku mara, lehna xaad iyo xajjin aad u daran. *ld gubtaanyo*.

gubte *m.l* Waxyaaba dhaqso u holca.

gubungub *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo leh fiid xanaf leh oo laga dhigto kashkaash, weelashana lagu deebiyo. *ld gubaangub*.

gucaad *m.l.kh (-dyo, m.db)* G. ah: nafley socodka ku gaabisa.

gucaadnimo *m.db* Gucaad ahaansho.

- gucle** *m.l* Orod gaaban. *ld* **rucle**.
- guclee** *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Orod gaaban ordid.
- gucleyn** *m.f.dh* eeg guclee. *ld* **gucleys**.
- gucleys** *m.l* *ld* **gucleyn**.
- gucummaale** *m.l* 1. Libaax lab oo aad u weyn. 2. G. ah: nafley aad u dhogor leh.
- gucun** *m.lu* (-mmo, *m.dh*) 1. Duub yar oo caw, argeeg, qabo iwm oo weelasha la toloyo meerisyada kor iyo hoos laga mariyo. 2. Gas yar oo ku hara weelasha la tolo oo laga jaro inta aan la xoolayn. 3. Cad dun ah.
- gud¹** *m.dh* Geed-gaab laamo dhuudhuuban leh oo dhala miro macaan oo loo yaqaan yicib.
- gud²** *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Cid buuryo ka goyn. 2. (*f.g*) Deyn bixin. 3. (*f.mg*) Habeen socosho. 4. (*f.mg*) Ku g.: haweenay daba gurid.
- gudaal** *m.l/dh* Socod habeenkii la socdo; guure. *ld* **gudid**.
- gudaggal** *f.g1* (-alay, -ashay; -geli) Hawl iwm u gondadegid.
- gudaggelid** *m.f.dh* eeg gudaggal.
- gudan** *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la guday ahaansho.
- gudasho** *m.f.dh* eeg gudo².
- gudban¹** *m.dh* 1. Kiddig u dhexseysa bayaxawda iyo libcasta. 2. Naag madax adag.
- gudban²** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax babac u yaal ahaansho. 2. Ku g.: wax, wax kale ku aaddan ahaansho.
- gudbanaan** *m.f.dh* eeg gudban. *ld* **gudbanaansho**.
- gudbanaansho** *m.l/dh* *ld* **gudbanaan**.
- gudbe¹** *m.l* Qof tartan ama imtixaan ku guuleystay.
- gudbe²** *m.l.kh* (*nax.*) G. ah: fal wax qabdkii u tallaabo wax kale ama yeele iyo layeeli u baahan. Tus. "Cali baa aqalkii dhisay".
- gudbi** *f.g/lg2* (-iyay, -isay) G./u g.: wax, wax kale dhaafin.
- gudbid** *m.f.dh* eeg gudub². *ld* **gudub¹** (3).
- gudbin** *m.f.dh* eeg gudbi. *ld* **gudbis** (3).
- gudbin-firsfircoon** *m.l* (*baay.*) Socodka walxahu ay kaga gudbiyaan xuubabka unugyo nool, inta badan wuxuu ka soo horjeedaa ribnaanta tiro: waa dariiqad u baahan tamar dheefasho.
- gudbin-gudbiye-milme** *m.l* (*kiim.*) Isbedelka kiimkaad ee ka dhasha saldanab danabeed oo la dhixmariyey hoorar gudbiye ah (gudbiye-milmeyaal).
- gudbis** *m.l* 1. Meydhaan. 2. Nooc legdinta ka mid ah oo qofka xagga dambe la isu dhaafiyoo. 3. *ld* **gudbin**.
- gudbitaan-danabeed** *m.l* (*fiis.*) Rogaalka caabbitaanka (lammaanaha caabbiga P) ee walax. Wuxuu lagu cabbiraa saymen (S) halkii oom (S/omega). Gudbin danabeed (mdh.): maritaanka saldanab dhixmara walax (gudbiye), marka ay badad danab saamayso walaxdaasi.
- gudbitaan-kul** *m.l* (*fiis.*) Cabbirka kartida ay walaxi ku gudbiso kul.
- gudbiye** *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) (*c.naf*) Noole, sida badan cayayaan oo ka qaada deriskunoole qof oo u gudbiya qof kale sidaas darteed ay cudur u keenaan. Sida kaneecadu u tahay gudbiyaha duumada, filariyasiga iyo qandho dillaanta.
- gudboon** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax habboon ahaansho. 2. Wax wax kale la siman ahaansho. Tus. "Marka la joogo ùgarasboorama Xamar iyo Kismaayo waa g.yihiin."
- gudboonaan** *m.f.dh* eeg gudboon. *ld* **gudboonaansho**.
- gudboonaansho** *m.l/dh* *ld* **gudboonaan**.
- gudcur** *m.l* 1. Iftiin la'aan; mugdi. 2. Bisha dayaxa lagu tiriyo qayteeda dambe; mugdi.
- gudcuri** *f.g2* (-iyay, -isay) Gudcur ka dhigid.
- gudcurin** *m.f.dh* eeg gudcuri. *ld* **gudcuris**.
- gudcuris** *m.l* *ld* **gudcurin**.
- guddi** *m.l/dh* (-yo, *m.dh*) 1. Dad loo xilsaaray inay ka arrimiyaaan xaa jooodi ka taagantahay. 2. Dad loo xilsaaray inay socodsiyaan maamul dawladeed, shirkadeed iwm.
- guddoomi** *f.g2* (-iyay, -isay) Guddoon ridid.
- guddoomid** *m.f.dh* eeg guddoon².
- guddoomin** *m.f.dh* eeg guddoomi. *ld* **guddoomis**.
- guddoomis** *m.l* *ld* **guddoomin**.
- guddoomiye** *m.l* (-yayaal, *m.l*) Nin madax u ah guddi. *ld* **guddoonshe**.
- guddoon¹** *m.l* 1. Go'aan. 2. Maamul guddoomiye madax ka yahay.
- guddoon²** *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) 1. Wax aqbalid. 2. Wax qaadasho.
- guddoonsad** *m.l* *ld* **guddoonsasho**.
- guddoonsasho** *m.f.dh* eeg guddoonso. *ld* **guddoonsad, guddoonsi**.
- guddoonshe** *m.l* *ld* **guddoomiye**.
- guddoonsi** *m.l* *ld* **guddoonsasho**.
- guddoonsii** *f.lg2* (-iyay, -isay) Cid wax u dhiibid.
- guddoonsiin** *m.f.dh* eeg guddoonsii.
- guddoonso** *f.g3* (-saday, -satay) Arrin go'aan ka qaadasho.

gudgude *m.l* Roob habeen da'a oo dhaqso dhuul weyn maaruqa.

gudguduud *m.l* 1. Midab, midab guduud ahi meela dhowra kaga jiro. 2. Waabberi.

gudid *m.f.db eeg gud²*. *ld* **gudaal, gudmo** (2), **gudniin**.

gudimmo *m.db* *ld* **godin** (1).

gudin *m.db* *ld* **godin** (1).

gudmo *m.db* (-oojin, *m.l*) 1. Waddo yar. 2. *ld* **gudid**.

gudnaan *m.f.db eeg gudan*. *ld* **gudnaansho**.

gudnaansho *m.l/db* *ld* **gudnaan**.

gudniin *m.l* *ld* **gudid**.

gudniinka-ragga *m.l* (*daaw.*) Buuryada wiilasha oo la gooyo sida badan waxa loo sameeyaa sabab diimeed ama caado, laakiin mararka qaarkood daweyn ayuu noqdaa.

gudo¹ *m.l/fk* Wax mug leh dhexdiisa.

gudo² *f.g³* (-ddyay, -datay) 1. Waajib oofin. 2. Wax cid lagu lahaa ama laga tirsanayey ka goosasho. 3. Caruur buuryo ka goyn.

gudo-noqod-dhan *m.l* (*fis.*) Marka fallaadh ilays kaga dhacdo dusha dhextaal cufnaan obtikaad yar, xagal abbaar ka weyn xagal qirinqiirka, halkii ay uga gudbi lahayd dhextalka cufnaanta yar ayay dib ugu soo noqtaa dhextalka cufnaanta badan.

gudoodi *m.l* 1. Habeen gudihiis. 2. Guure; socod habeen.

gudo-unug *m.l.u* (*baay.*) Unugga dhexdiisa, tusaale ahaan: waxqabadka insaymada badankoodu waxay ka dhacaan unugyada dhexdooda.

gudow *m.l* Xaflad la sameeyo marka carruurta la gudayo.

gudub¹ *m.l* 1. Hab cayaarta waalada loo dheelo oo laba qof si isweydaar ah gacmaha isu dhaafsadaan. 2. Babac. 3. *ld* **gudbid**.

gudub² *f.g/mg1* (-dbay, -dubtay; -dbi) 1. (*f.g*) Wax dhaafid. 2. (*f.mg*) Ku g.: wax dhexdooda wax kale ku goyn.

gudur *m.l* 1. Hilib jiir ah oo adag. 2. *ld* **guduri**. Nooc gorgorka ka mid ah oo leh qoor diiran iyo midab madow.

guduri *m.l* *ld* **gudur** (2).

guduud *m.l.kh* Midab dhiigga u eg.

guduudan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax midab guduud ah leh ahaansho.

guduudane *m.l* Bahal bisadda u eg kase weyn oo midab guduudan leh oo ariga cuna.

guduudasho *m.f.db eeg guduudo²*.

guduudi¹ *m.l* Nooc ka mid ah masaggada, yaryar oo cas cas. *ld* **guduudshe**.

guduudi² *f.g²* (-iyay, -isay) Wax guduud ka dhigid.

guduudin *m.f.db eeg guduudi²*.

guduudnaan *m.f.db* *eeg* guduudan. *ld* **guduudnaansho**.

guduudnaansho *m.l/db* *ld* **guduudnaan**.

guduudo¹ *m.db* Nooc kalluunka ka mid ah. *ld* **guduudow**.

guduudo² *f.mg3* (-uutay, -uudatay) Wax midab guduudan yeeshay noqosho.

guduudow *m.l* *ld* **guduudo¹**.

guduudshe *m.l* *ld* **guduudi¹**.

guf¹ *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Cad yar oo maro ah weelasha haruubkooda lagu cufeyo. 2. Hambo. 3. Maro.

guf² *m.db* Hanti yar oo la siyo qaraabada ama waalidka gabar la aroosay.

gufaaco¹ *m.db* (-oojin, *m.l*) 1. Roob dabayl soo harbinayso. 2. Hirar waaweyn oo dabayli ku dheehantahay oo badda kacsani soo daacd.

gufaaco² *m.db* (*jugr.*) Gobol cadaadis gibilkiisu hooseeyo, oo kala ah laba nooc. Nooc wuxuu gaar u yahay loolalka cimiladoodu ay tahay meel dhexaadka; nooca kalena waxaa loo yaqaanaa gufaacada kulaaleyda. Labada nooc waa isu egiyihiin, sababtoo ah labaduba waxay uga dhac an galooob-badhka woqooyi si lid saacad wareeg ah, galooob-badhka koonfureedna si saacad wareg ah.

gufaaco³ *f.mg3* (-ooday, -ootay) Dixiri sanqada geela gudaheeda ka abuурмо neef xoog leh uga soo saarid.

gufaacood *m.f* *eeg* gufaacoo.

gufacaale *m.l* (-layaal, *m.l/db*) Roob badan oo dabayl xooggani waddo.

gufar *m.l* Wax yar oo adag oo hoos uga degey hoore meel ku jira.

gufaysad *m.l* *ld* **gufaysasho**.

gufaysasho *m.f.db* *eeg* gufayso. *ld* **gufaysad, gufaysi**.

gufaysi *m.l* *ld* **gufaysasho**.

gufayso *f.g³* (-stay, -satay) Meel daloosha guf ku cufaysasho.

gufee *f.g²* (-feeyay, -feysay) Meel guf gelin.

gufeyn *m.f.db* *eeg* gufee. *ld* **cufayn, cufays, gufeyns** (2).

gufeyns *m.l* (-syo, *m.db*) 1. Xakab yar oo ka dambeeyaa xakabka horyaalka ah. 2. *ld* **gufeyn**.

gufeysan¹ *f.mg1* (-smay, -santay; -smid) Wax la gufeeyey noqosho. *ld* **cufaysan¹**.

gufeysan² *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax guf loo yeelay ahaansho. *ld* **cufaysan²**.

gufeysmid *m.f.db* *eeg* gufeysan¹. *ld* **cufaysmid**.

gufeysnaan *m.f.dh eeg* gufeysan². *ld*
 cufaysnaan, cufaysnaansho, gufeys-
 naansho.
gufeysnaansho *m.l/dh ld* gufeysnaan.
gufi *m.dh* 1. Jirrid xabaalan oo geed la jaray ka
 hartay. 2. Sabuul gallay oo mirihii laga
 finjilay.
gugac¹ *m.l ld* guguc¹.
gugac² *f.mg1 (-gcay, -gacday)* *ld* guguc².
gugcid *m.dh eeg* guguc².
guggumme *m.l* Balal godadka
 duddumooginka gala oo addimo leh. *ld*
 gungume.
guggundhaw *m.l* Koor hal carrab leh oo
 jalaqda ka weyn boodaantana ka yar oo geela
 loo xiro.
gugub *m.l* Cunto yar oo weelka lagu karinayo
 salkisa ku dhetga; gubnood.
guguc¹ *m.l* Onkod. *ld* gugac¹.
guguc² *f.mg1 (-gcay, -gucday; -gci)* Onkod
 sameyn. *ld* gugac².
gugunto *m.dh* Guunto; orgeysguur.
guguntoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Neef
 dheldig oo tabsan abaahi waayid.
guguntood *m.f.l eeg* guguntoo.
guhaad *m.dh* 1. Baxaalli; dabci. 2. Caro,
 xanaaq.
guhaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof ka caraysiin.
 2. Qof guubaabin.
guhaadin *m.f.dh eeg* guhaadi. *ld* guhaadis.
guhaadis *m.l ld* guhaadin.
guho *m.dh* 1. Foolxumo. 2. Laabad; goolad.
gujee *f.g2 (-eeyay, -eysay)* Gujo ku dhufasho
 (candho xoolaad). *ld* guji.
gujeyn *m.f.dh eeg* gujee. *ld* gujeys, gujin, gujis
 (2).
gujeys *m.l ld* gujeys.
gujeysad *m.l ld* gujeysasho.
gujeysasho *m.f.dh eeg* gujeyso. *ld* gujeysad,
 gujeysi.
gujeysi *m.l* Guro awr hoosin u yeelasho. *ld*
 gujeysasho.
gujeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Neef caano
 yar, caano ka raadsasho. 2. Candho maran
 caano ka raadsasho
guji *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* gujee.
gujin *m.dh ld* gujeys.
gujis *m.l (-syo, m.dh)* 1. Markab dagaal oo
 quusa. 2. *ld* gujeys.
gujo *m.dh* Gacanta oo duuban oo xoog loogu
 dhufto candho neef irmaan si loo maalo.
gulaal¹ *m.l* 1. G. ah: awr aan doobbada soo
 ridi karin; goracyiil; doobbogoray. 2. G. ah:
 nin aan codkar ahayn. 3. *ld* gulaalid.

gulaal² *f.g1 (-aalay, -aashay)* Qodax, nabar
 iwm neef geel ah addin ka iimayn.
gulaalan¹ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* 1. Wax
 doobbo ka soo dhici weyday noqosho (awr).
 2. Wax iin lug ku leh noqosho (neef geel).
gulaalan² *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* 1. Wax
 doobbo ka soo dhici weyday ahaansho (awr).
 2. Wax iin lug ku leh ahaansho (neef geel).
gulaalid *m.f.dh eeg* gulaal². *ld* gulaal¹ (3).
gulaalmid *m.f.dh eeg* gulaalan¹.
gulaalnaan *m.f.dh eeg* gulaalan. *ld*
 gulaalnaansho.
gulaalnaansho *m.l/dh ld* gulaalnaan.
gulaan *m.l* 1. Geedgaab caleemo dhanaan,
 daranta la bah ah, oo geelu daaqa. 2. Neef
 ama qof hagaas noqday oo korriimadii ka
 xumaatay.
gulfi *f.g1 (-iyay, -isay)* 1. Ciidan dagaal gelin.
 2. Orod aan xawli lahayn ordid.
gulfid *m.f.dh eeg* guluf². *ld* guluf¹ (3).
gulfin *m.f.dh eeg* gulfi. *ld* gulfis.
gulfis *m.l ld* gulfin.
gulguladillaacsad *m.l ld* gulguladillaacsasho.
gulguladillaacsasho *m.f.dh eeg* gulguladillaacsasho.
gulguladillaacs *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Awr
 qoor ah doobbo soo ridid bilaabid. 2. Qof
 codkar ah noqosho.
gulgulo *m.dh* Xubinta awrku ka doobbiyo;
 doobbo.
gulguloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Gulgulo soo
 ridid (awr).
gulgulood *m.f.l eeg* gululguloo.
guluc *m.dh* 1. Rogrogmadka isha guruxeeda.
 2. Meel laabato ah; guho.
gulucsii *f.mg2 (-iiyay, -iisay)* Isha guruxeeda
 rogrogmasho.
guluciin *m.f.dh eeg* gulucsii.
guluf¹ *m.l* 1. Koox yar oo fardooley ah oo
 dagaal u jeedda. 2. Orod aan xawli ahayn oo
 waqtiga dhiillada iyo colaadda la sameeyo.
 3. *ld* gulfid.
guluf² *f.mg1 (-lfay, -luftay; -lf)* 1. Koox yar
 oo fardooley ah dagaal aadid. 2. Orod aan
 xawli ahayn waqtiga coolad iyo dhiillo jirto
 samayn.
gulukows *m.dh (kiim.)* Sonkor badankeeda
 laga helo dhirta iyo xayaanka. G.tu waa il
 ay tamar badan ka helaan noolayaashu.
 Sonkorta xilliga neefsashada waxa ku dhaca
 ogsidhayn taas oo soo saarta kaarboon laba
 ogsaydh leh, biyo iyo tamar. Dhirtu waxay
 ku heshaa g.ta habka footoosintasiska,
 waxaanay u keydsantaa istaarj ahaan,

xayawaankana waxay uga timaadaa dheefshiidka ku dhaca dhaysakaraydhyada iyo boolosakraydh-yada, waxaanay u keydsantaa staaj xayawaan ahaan.

gulukows burburin *m.dh* (*baay*) Falgallo bayokiimikeed oo taxane ah, oo guluukowsta loo jejebiyo bayruufeyt iyada oo loo sii daynayo tamar loo isticmaali karo qaabka ATP.

gulungulcee *f.mg2* (-ceeyay, -ceysay) Biyo, mas iwm si dulundulco ah u socosho. *ld* **dulundulcee**.

gulungulceyn *m.f.db* *eeg* gulungulcee. *ld* **dulundulceyn**.

gulungulco *m.dh* 1. Qaab gaaban oo kankoon san leh; kuusan; lucuuman. 2. Daruur cufan oo biyo sidda ama da'aysa. 3. *ld* **gulungulceyn**. *ld* **dulundulco**.

guluub *m.l* (-byo, *m.dh*) Aalad yar, kuusan, if bixisa oo tooshashka iyo korontooyinka lagu xiro.

guluuluc¹ *m.l* 1. Hoos u qaadidda gabay ama hees, hoos loo qaado. 2. *ld* **guluulucid**.

guluuluc² *f.mg1* (-cay, -cday) Hees ama gabay hoos u qaadid.

guluulucid *m.f.db* *eeg* guluuluc². *ld* **guluuluc¹** (2).

guluus *m.l* (-syo, *m.dh*) Shay xalleefsan oo sida badan dharka la xirto dacal looga tolo suu isugu xiro laba daraf; badhan. *ld* **guluus**.

gumaad¹ *m.l* 1. Baabi'inta wax la baabi'iyo. 2. *ld* **gumaadid**.

gumaad² *f.g1* (-aaday, -aatay) Wax baabi'in.

gumaadid *m.f.db* *eeg* gumaad². *ld* **gumaad¹** (2).

gumaar *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Halka bisqintu ka baxdo oo xubnaha taranka ee dadka ka sarreysa. 2. (-rro, *m.dh*) Dhaawac dab oo biskooday.

gumaax¹ *m.l* 1. Bir aan af ama caarad dhuuban lahayn. 2. *ld* **gumaaxid**.

gumaax² *f.g1* (-xay, -xday) Bir wax aan af ama caarad dhuuban lahayn ka dhigid.

gumaaxan¹ *f.mg1* (-xmay, -xantay; -xmi) Wax gumaaxmay noqosho.

gumaaxan² *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Wax la gumaaxay ahaansho.

gumaaxid *m.f.db* *eeg* gumaax². *ld* **gumaax¹** (2).

gumaaxmid *m.f.db* *eeg* gumaaxan¹.

gumaaxnaan *m.f.db* *eeg* gumaaxan². *ld* **gumaaxnaansho**.

gumaaxnaansho *m.l/dh* *ld* **gumaaxnaan**.

gumac *m.l* *ld* **gumuc**.

gumar *m.l/dh* Geedgaab qodax, mayrax, xabag iyo miro leh oo ka mid ah dhirta daawada leh.

gumbur *m.l/dh* (-ro, *m.l*) Buur yar; kur.

gumburi *m.l* Dameer dibadeed ku nool gobollada Nugaal iyo Sanaag.

gumeysad *m.l* *ld* **gumeysasho**.

gumeysasho *m.f.db* *eeg* gumeyso. *ld* **gumeysad, gumeysi**.

gumeysi *m.l* 1. Hab dawladaha waaweyni kaga maroorsadaan dawladaha yaryar xorriyaddoda, dhaqaalahooda iwm. 2. *ld* **gumeysasho**.

gumeyso *f.g3* (-stay, -satay) Cid addoonsasho.

gumyeyste *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) Qof wax addoonsada.

gummaad *m.l* (-dyo, *m.dh*) Cunto; gasiin.

gummud *m.l* (-dyo, *m.dh*) 1. Dabo sigaar; haash. 2. Wax la jaray sida gacan iwm inta ka harta.

gumre *m.l* *ld* **gunre**.

gumuc *m.l* (-cyo, *m.dh*) 1. Xabbad; rasaas.

2. Salka, fuuqa barta fargaddu ku dhacdo. *ld* **gumac**.

gumuux¹ *m.l* *ld* **gumuux¹**.

gumuux² *f.g1* (-xay, -xday) *ld* **gumuux²**.

gumuuxan *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) *ld* **gumuuxan**.

gumuuxid *m.dh* *ld* **gumuuxid**.

gumuuxnaan *m.dh* *ld* **gumuuxnaan**.

gumuuxnaansho *m.l/dh* *ld* **gumuuxnaan**.

gun *m.dh* 1. Dad tol yari lagu liido.

2. Dadweyne; tol. 3. Weel halka uu ka unkamo. 4. Jirridda geedka iwm.

gunaad *m.l* Nabar kor ka biskooday oo hoos ka jirran.

gunaadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Dhaawac wax hoos ka buka ahaansho.

gunaadsanaan *m.f.db* *eeg* gunaadsan. *ld* **gunaadsanaansho**.

gunaadsanaansho *m.l/dh* *ld* **gunaadsanaan**.

gunaanad¹ *m.l* 1. Dhammaystiridda wax la dhammaystiro. 2. *ld* **gunaanadid**.

gunaanad² *f.g1* (-day, -dday) 1. Qof dhimanaya quraan ku akhriyid. 2. Dood iwm dhammaystirid.

gunaanadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la gunaanday ahaansho.

gunaanadid *m.f.db* *eeg* gunaanad². *ld* **gunaanad¹**.

gunaanadnaan *m.f.db* *eeg* gunaanadan. *ld* **gunaanadnaansho**.

gunaanadnaansho *m.l/dh* *ld* **gunaanad- naan**.

gunaanadseeg¹ *m.l* 1. Yaasimin la'aanta uu la kulmo qof dhintay. 2. *ld* **gunaanad- seegid**.

gunaanadseeg² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Qof dhintay, gunaanad waayid.	gunno <i>m.dh</i> 1. Lacag la siiyo cid shaqo dheeraad ah qabatay. 2. Hanti yar oo cid loogu naxariisto ama lagu laaluusho. <i>ld guno.</i>
gunaanadseegid <i>m.f.dh eeg</i> gunaanadseeg ² . <i>ld gunaanadseeg¹ (2).</i>	guno <i>m.dh ld gunno.</i>
gunbur <i>m.dh (-ro, m.l)</i> (<i>juqr.</i>) Qayb yar oo dhulka dushiisa ka mid ah oo ka kacsan waxyaabaha hareeraeeda ah, kana joog hoosaysa buur.	gunray <i>m.l ld gunre.</i>
gundhaw <i>m.l</i> Cayayaan, salka hoose ka gooya geedka digirta iyo qaraha.	gunre <i>m.l</i> Geedquwaax qodax iyo xabag leh oo ka mid ah dhirta dawada. <i>ld gunre, gunray, gunro.</i>
gundhawr <i>m.l</i> 1. Bartamaha gaashaanka. 2. Xoogaa masaggo ah oo lagu reebo mooyaha marka wax lagu tumayo.	gunro <i>m.l ld gunre.</i>
gundhi¹ <i>m.l 1. ld gundhis.</i> Bir yar oo caarad dhuuban iyo gawl leh oo kabaha iwm lagu tolo. 2. <i>ld gundhin.</i>	gunrog¹ <i>m.l kh</i> G. ah: wadaan, jawaan iwm oo gudihiisa kor la mariyay.
gundhi² <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> Xarig, madax iwm si tartib ah oo aan joogto ahayn u nuuxin.	gunrog² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Wadaan, jawaan, iwm gudihiisa kor soo marin.
gundhig¹ <i>m.l</i> Wax la biirinayo ama la tarminayo inta ugu horreysa oo laga bilaabo; saldhig; raasamaal.	gunrogan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax la gunrogey ahaansho.
gundhig² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Wax la biirinayo ama la tarminayo intooda ugu horreysa asaasid.	gunrogid <i>m.f.dh eeg gunrog².</i>
gundhigad <i>m.l ld gundhigasho.</i>	gunrognaan <i>m.dh eeg</i> gunrogan. <i>ld gunrognaansho.</i>
gundhigasho <i>m.f.dh eeg</i> gundhigo. <i>ld gundhigad.</i>	gunrognaansho <i>m.l/ld ld gunrognaan.</i>
gundhigid <i>m.f.dh eeg</i> gundhig ² .	guntamid <i>m.f.dh eeg</i> guntan ¹ .
gundhigo <i>f.g3 (-gtay, -gtay)</i> Wax la biirsanayo ama la taransanayo intii ugu horreysey billaabid.	guntan¹ <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> 1. Xarig iwm wax la guntay noqosho. 2. Dhiig iwm wax fariistay noqosho.
gundhin <i>m.f.dh eeg</i> gundhi ² . <i>ld gundhi¹ (2).</i>	guntan² <i>f.g/mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. <i>(f.g)</i> Wax qaarka dambe maro uga xiran ahaansho. 2 <i>(f.mg)</i> Xarig iwm wax guntin leh ahaansho. 3. <i>(f.mg)</i> Dhiig iwm wax fadhiya ahaansho.
gundhis <i>m.l</i> Bir daab qori ah leh, afkana fantax ku leh oo wax lagu tolo.	guntanaan <i>m.f.dh eeg</i> guntan. <i>ld guntanaansho.</i>
gundho <i>m.dh</i> Asaas; gaw; sal.	guntanaansho <i>m.l/ld ld</i> guntanaan.
gungaar¹ <i>m.l ld gungaarid.</i>	guntane <i>m.l</i> Bayd faal oo manjaha ka ah labo, saddexda hogood oo kalana min hal.
gungaar² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ka g.: wax ka jibakeenid; ka salgaarid.	guntasho <i>m.f.dh eeg</i> gunto.
gungaarid <i>m.f.dh eeg</i> gungaar ² . <i>ld gungaar¹.</i>	gunti¹ <i>m.l</i> 1. Marada raggu hoos ka qaato labadeeda duub oo yaryar oo ay ku leedahay la simaadka labada fiiq oo miskaha. 2. Hab go'yaasha dharka raggu u xirto.
gungume <i>m.l ld guggume.</i>	gunti² <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U g.: cid maro hoos ugu xirid.
gungunnaaf <i>m.l</i> Oraho ama falal cid sameyso oo keeni kara iska hor imaad.	guntid <i>m.f.dh eeg</i> gunud ² .
gunjis <i>m.l (muus.)</i> Durbaan yar oo u eg midka la yiraahdo mokhoddon, waxaana loo adeegsadaa ciyaarta aw-daare.	guntiino <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Maro ay haweenku xirtaan oo 4 yaardi ama ka badan ah.
gunnad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Weel yar oo caw, dun iwm ka samaysan oo leh midabyo badan iyo aabbur waxyaabaha udgoon oo la shito lagu rito.	guntin <i>m.dh (-imo, m.l)</i> 1. <i>eeg</i> gunti. 2. In yar oo maro ama wax kale ah oo meel ku xiran. 3. Siriq.
gunnee <i>fg2 (-neeyay, -neysay)</i> 1. Cid gunno siin. 2. Caano sanka u saarid sac aan godlanayn oo la doonayo in la liso.	guntin-dareen <i>m.dh (-no ..., m.dh)</i> <i>(c.naf)</i> Nud dareenwade isku cufan oo ka kooban unugyo jidh iyo xidhiidhiyo dareen wade oo had iyo jeer ku xidhan kiish ka samaysan nudo isku xidhayaal. Lafdhabarleyda badankeeda guntinta dareenwade waxa laga helaa dibadda habdhiska darenwadka dhexe.
gunneyn <i>m.f.dh eeg</i> gunnee. <i>ld gunneys.</i>	
gunneys <i>m.l ld gunnayn.</i>	
gunnimo <i>m.dh</i> Gun ahaansho.	

Waxa ka reebban guntin dareenwadaha salka ah ee maskaxda.	gurayn <i>m.f.dh eeg</i> guree.
gunto <i>f.g/mg3</i> (-taday, -tatay) 1. <i>(f.g)</i> Wax si loo xafido meel ku xirasho. 2. <i>(f.mg)</i> Maro sabarka ku xirasho. 3. <i>(f.mg)</i> U g.: hawl qabashadeeda isu diyaarin.	gurayo <i>m.dh</i> Naag aan nasiib wanaagsanayn.
gunud¹ <i>m.dh</i> Meesha xarig ama laba ay isaga xirmaan.	gurbaan <i>m.l ld</i> durbaan .
gunud² <i>f.mg1</i> (-ntay, -nudday; -nti) Xarig iwm guntin u yeelid.	gurbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax badan oo daadsan midba mar qaadid.
gunuuunuc¹ <i>m.l</i> Hadal hoos loo yiraahdo oo diidmo ku jirto. <i>ld</i> dunuunuc¹ , gunuuunus¹ , gunuuus¹ .	gurbin <i>m.f.dh eeg</i> gurbi.
gunuuunuc² <i>f.mg2</i> (-cay, -cday) Hadal diidmo ku jirto hoos u dhlhid. <i>ld</i> dunuunuc² , gunuuunus² , gunuuus² .	gurbood <i>m.l.u</i> Dhallaan; carruur.
gunuuunucid <i>m.f.dh eeg</i> gunuuunuc ² . <i>ld</i> dunuunucid , gunuuunsid , gunuuusid .	gurdamid <i>m.f.dh eeg</i> gurdan ² . <i>ld</i> gurdan¹ .
gunuuunus¹ <i>m.l ld</i> gunuuunuc¹ .	gurdan¹ <i>m.l</i> 1. Sharqanta ka yeerta orodka fardaha iwm. 2. <i>ld</i> gurdamid .
gunuuunus² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) <i>ld</i> gunuuunuc² .	gurdan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Fardo iwm gurdan samayn.
gunuuunusid <i>m.dh ld</i> gunuuunucid .	gurdanraaac¹ <i>m.l.kh</i> G. ah: raacidda wax ordaya la raaco iyadoo aan la hubsan.
gunuuus¹ <i>m.l ld</i> gunuuunuc¹ .	gurdanraaac² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Iyadoo aan la hubsan wax ordaya raacid.
gunuuus² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) <i>ld</i> gunuuunuc² .	gurdanraacid <i>m.f.dh eeg</i> gurdanraac ² .
guru <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. <i>(f.g)</i> Geedo, timo iwm jarid. 2. <i>(f.g)</i> Wax meel yil ka qaadid. 3. <i>(f.g)</i> Cunto digsi ku jirta ka bixin. 4. <i>(f.g)</i> Miro geed ku yaal ka goyn. 5. <i>(f.g)</i> War qof ka jibbin. 6. <i>(f.mg)</i> <i>ld</i> gur² .	gurdowalaqaq <i>m.l</i> Orgi aan gaarin da'dii uu riyaha ku rimin lahaa.
gur¹ <i>m.dh</i> 1. Gacanta bidix. 2. Gardarro.	gurdowalaqaqnimo <i>m.dh</i> Gurdowalaqaq ahaansho.
gur² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Neef irmaanaya candhadiisa caano ka idlaasho. 7. Ceel biyo lahaa dawrid. <i>ld</i> gur² (6).	gure <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Qarsin. 2. Fandhaal.
guraabbaas¹ <i>m.l</i> 1. Hadal badan oo aan murti lahayn oo qof carrysani ku hadlo. 2. <i>ld</i> guraabbaasid .	guree <i>f.g2</i> (-reeyay, -reysay) Gaadiid guro u sameyn.
guraabbaas² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Hadal badan oo aan murti lahayn oo caro ku jirto dhlhid.	gureeyo <i>m.dh</i> Geedka digirta marka uu laba dhegwoodhaafo laamana uusan weli yeelan.
guraabbaasid <i>m.f.dh eeg</i> guraabbaas ² . <i>ld</i> guraabbaas¹ (2).	gurey <i>m.l</i> Nin gacanta bidixda uga isticmaal badan gacanta midigta.
guraanti <i>m.dh</i> 1. Geri dheddig oo weyn. 2. <i>ld</i> guraati .	gureyo <i>m.dh</i> Naag gacanta bidixda uga isticmaal badan gacanta midigta.
guraati <i>m.dh ld</i> guraanti .	gurgur <i>m.l.u</i> 1. Aqal Soomaaliga inta aan qoriga iyo rarada ahayn. 2. Awr hayin.
gurad <i>m.l ld</i> gurasho .	gurgurshaa <i>m.l</i> Rati xoog leh, hayin ah oo gurgurka iyo maxasta la saaro. <i>ld</i> gurgursho .
guran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) 1. Wax aan caano lahayn ahaansho. 2. Wax aan biyo lahayn ahaansho. 3. Wax weelkay ku jireen laga saaray ahaansho (cunno).	gurgurshe <i>m.l ld</i> gurgurshaa .
guran¹ <i>m.l</i> Geel aan irmaanayn; horweyn.	gurguurad¹ <i>m.l ld</i> gurguurasho .
guran² <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Neef irmaan canihii ka dhamaasho.	gurguurad² <i>m.l.kh</i> G. ah: ilmo marxaladdii fadhliga iyo istaagga u dhexeeya oo jilbaha iyo labada gacmoond ku socda.
guranyo <i>m.l</i> Geedka diirta marka uu laba dhegwoodhaafo oo laanna uusan weli yeelan. <i>ld</i> gureeyo .	gurguuro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Gacmaha iyo lowyaha ku socosho (qof).
gurasho <i>m.f.dh eeg</i> guro ² . <i>ld</i> gurad .	gurguurto <i>m.dh.u</i> Cudur ummulaha ilmagaleenka kaga dhaca labada toddobaad oo u horreysa dhalmada.
	guri¹ <i>m.l</i> (-ryo, <i>m.l</i>) 1. Hooy; aqal. 2. G. ah: nafley heshay difaac ka celiya waxyeellada cudur horay ugu dhacay.
	guri² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Nafley irmaan, maalid iyo nuugid ka dhaafid. 2. La g.: cid xumo wadda la sii wadid, si loo tuso waxyeelladeeda.

guricas *m.l* Xero la degganaa oo markaas laga
 guurey.
gurid *m.f.db eeg* gur. *ld gurniin.*
gurid *m.f.db eeg* gur². *ld gurniin.*
guridambays *m.l* Carruur isku hooyo ah kan
 ugu dambeeya.
guridambaysnimo *m.db* Guridambays
 ahaansho.
guriggal¹ *m.l ld* guriggalid.
guriggal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Laba qof
 oo isguursaday markii ugu horraysay si rasmi
 ah guri u wada gelid.
guriggee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Aroos
 aqalgeyn.
guriggelid *m.f.db eeg* guriggal². *ld guriggal¹.*
guriggeyn *m.f.db eeg* guriggee.
gurijoog *m.db.u* 1. Haweeney aqalkeeda ka
 shaqaysa oo aan shaqo kale lahayn.
 2. Xayaanka dadka la nool, sida bisadda
 eeyga iwm.
guri-kuhar *m.l.u* (-ryo, *m.db*) Dad iyo
 duunyo inta jilicsan oo aan ka fogaan karin
 guriga hareerahiisa.
gurin *m.f.db eeg* guri².
gu'rin *m.l.kh* Neef dheddig oo gu'ga
 uurowday.
gurisamaad *m.l* Degaan barwaqo iyo nabad
 leh.
guriyoobid *m.f.db eeg* guriyow².
guriyow¹ *m.l.kh* G. ah: cudur guri noqday
 (nafley).
guriyow² *f.g1* (-oobay, -oowday; -oobi)
 Nafley cudur guri ka noqosh.
gurmadi *m.l* (-yo, *m.db*) 1. G. ah: gargaar
 degdeg ah oo cid loo fidyo. 2. G.ka
 booliska: koox ka mid ah booliska oo heegan
 u ah meeshii ay rabsho ka dhacdo.
 3. Tababar ciidameed oo waajib ku ah
 dhallinta qaangaarka ah ee dal u dhashay.
 4. *ld gurmasho.*
gurmaggio'an *f.mg4* (-'naa, -'nayd) Wax salka
 laga jaray ahaansho.
gurmaggio'naan *m.f.db eeg* gurmaggio'an. *ld*
gurmaggio'naansho.
gurmaggio'naansho *m.l/db ld* gurmaggio'naan.
gurmaggio'oo *f.g2* (-ooyay, -ooysay) Geed iwm
 salka ka goyn.
gurmaggioyn *m.f.db eeg* gurmaggio.
gurmasho *m.f.db eeg* gurmo. *ld gurmadi* (4).
gurmo *f.mg3* (-maday, -matay) Cid gargaar
 degdeg ah u fidin.
gurnaan *m.f.db eeg* guran. *ld gurnaansho.*
gurnaan *m.f.db eeg* guran². *ld gurnaansho.*
gurnaansho *m.l/db ld* gurnaan.
gurnaansho *m.l/db ld* gurnaan.

gurniin *m.l ld* gurid.
gurniin *m.l ld* gurid.
guro *1 m.db* 1. Meel godan oo gaadiid raran
 dushiisa laga sameeyo oo la saaro carruur,
 maqal iwm. 2. Rako.
guro² *f.g/mg3* (-rtay, -ratay) 1. (*f.g*) Wax meel
 yaal ka qaadasho. 2. (*f.g*) Miro geed ka
 goosasho. 3. (*f.g*) Cunto iwm weel ka
 baxsasho. 4. (*f.mg*) Kala g.: wax lagu
 tartamayey kala badin waayid. 5. (*f.mg*) Kala
 g.: waxyaalo isku dhix jiray kala saarid.
 6. (*f.mg*) Kala g.: col is-hor fadhiya dib u kala
 qaadasho. 7. (*f.mg*) La g.: hadallo qadaf ah
 isdhaafasho. 8. (*f.mg*) Dib u g.: si tartiib ah
 xeeladi ku jirto gadaal ugu noqosh.
gurood *m.l* (-dyo, *m.db*) Wadda yar; wadiiqo;
 diqdiq.
gurrac *m.l* Qallooc; dabcixumo.
gurrac² *f.g1* (-cay, -cday) Wax qalloocin.
gurracan¹ *f.g1* (-cmay, -cantay; -cmi) Wax la
 gurracay noqosh.
gurracan² *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Wax la
 gurracay ahaansho.
gurracmid *m.f.db eeg* gurracan¹.
gurracnaan *m.f.db* *eeg* gurracan². *ld*
gurracnaansho.
gurracnaansho *m.l/db ld* gurracnaan.
gurran *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof adeegsiga
 gacanta bidix ku badsada ahaansho.
gurranaan *m.f.db eeg* gurran. *ld gurra-*
 naansho.
gurranaansho *m.l/db ld* gurranaan.
gurraysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Ilmo yar wax
 niyadda laga dilay ahaansho.
gurraysnaan *m.f.db* *eeg* gurraysan. *ld*
gurraysnaansho.
gurraysnaansho *m.l/db ld* gurraysnaan.
gurree *f.g2* (-reeyay, -reysay) Ilmo yar niyadda
 laga dilay ahaansho.
gurreyn *m.f.db eeg* gurree.
gurridid *m.f.db eeg* gurrac².
gurro *m.db* Dhibaatada niyadda ka gaarta ilmo
 ay korisay naag aabbihii qabo.
gursasho *m.f.db eeg* gurso.
gurso *f.g3* (-saday, -satay) Dheri dab saaran,
 dhul iwm dareere dhuuqid.
gurub *m.l.kh* G. ah: digir yar oo ku harta beer
 la gurtay.
gurubsad *m.l ld* gurubsasho.
gurubsasho *m.f.db eeg* gurubso. *ld gurub-* sad,
 gurubsi.
gurubsi *m.l ld* gurubsasho.
gurubso *f.g3* (-saday, -satay) Wax meel
 daadsan mid mid u qaadasho.

guruddambays *m.l* (-syo, *m.dh*) Wil ama gabar hooyo ku dhalmaddeysay oo wax ay dhasho ugu dampbaysa. *ld* **garuddambays**.

guruf *m.dh* Qolofta qaraha marka buruqda laga cuno.

gurumo *m.dh.kh* G. ah: ri' geeso gaagaaban.

guruurctamid *m.f.dh* eeg guruuructan.

guruuructan *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Gunuunuc is waydaarasho.

gurux *m.l* 1. Isha inteeda kuusan ee baararka ka hooseysa. 2. Dhaqdhaqaqa isha.

gurxad *m.l ld* **gurxasho**.

gurxamid *m.f.dh* eeg gurxan².

gurxan¹ *m.l* Cod gaar ah oo nafleyda qaarkeed samayso oo badanaa ku lug leh guhaad ama wax doon (libaax, ey, iwm).

gurxan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Gurxan samayn.

gurxasho *m.f.dh* eeg gurxo. *ld* **gurxad**.

gurxo *f.mg3* (-xaday, -xatay) Sal ku socoshoo (curyaan).

guryamid *m.f.dh* eeg guryan². *ld* **duryamid**.

guryan¹ *m.l* Hadal badan oo aan murti lahayn. *ld* **duryan¹**.

guryan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Hadal badan oo aan murti lahayn dabeebasho. *ld* **duryan²**.

guryannoqo *f.mg3* (-qday, -qotay) Xero laga soo guurey u noqosho (xolo).

guryannoqod *m.l ld* **guryannoqosh**.

guryonnoqosh *m.f.dh* eeg guryannoqo. *ld* **guryannoqod**.

gus *m.l* (-sas, m.) Xubinta taranka ee ragga.

gusoore *m.l* 1. Bartamaha guga. 2. Bar-waaqo. *ld* **gu'soore**.

gu'soore *m.l ld* **gusoore**.

guubaabi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid inay wax ku tallaabsato ku boorin.

guubaabin *m.f.dh* eeg guubaabi. *ld* **guu-baabo**.

guubaabo *m.dh* Hadal loo jeedyo cid la rabo inay arrin ku tallaabsato. *ld* **guubaabin**.

guube *m.l* Xuub weyn xab ka buuxo oo ka soo horreeya ilmaha dhalashadiisa (geel). *ld* **gube**.

guubi *f.mg2* (-iyay, -isay) Hal dhalaysa guube keenid.

guubin *m.f.dh* eeg guubi. *ld* **guubis**.

guubis *m.l ld* **guumis**.

guud *m.l* 1. Aan gaar ahayn. 2. Timaha dheer oo fardaha iwm surkooda, dhinaca kore, ku yaal. 3. Timaha weyn oo madaxa oo dadka deysto. 4. Wax kor u dheer, madaxa ugu korreya; kore; sare; baar.

guudaamid *m.f.dh* eeg guudan².

guudaan¹ *m.l* Nooc cudur ka mid ah cudurrada geelaha oo geeri leh.

guudaan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Geel guudaan haya ahaansho.

guudadley *m.dh* Qof dumar ah oo guudad leh.

guudey *m.dh* Sagarada weyn ee dheddig.

guudfuul¹ *m.l ld* **guudfuulid**.

guudfuul² *f.g1* (-uulay, -uushay) Xakame la'aan fuliid (faras).

guudfuulid *m.f.dh* eeg guudfuul². *ld* **guudfuul¹**.

guudlihi *m.dh* Magac guud oo ay wadaagaanahaweenka iyo farduhu.

guudmar¹ *m.l ld* **guudmarid**.

guudmar² *f.g1* (-ray, -rtay) Hadal duuban oo kormar ah ku hadlid.

guudmarid *m.f.dh* eeg guudmar². *ld* **guudmar¹**.

guugguule *m.l* Shimbir cidiisu "guu-guu" tahay; dhoor buu leeyahay; hud'hud.

guul¹ *m.l* 1. Xoolo aroor ah oo ka dhaxay xeradoodii. 2. *ld* **guulid**.

guul² *m.dh* (-lo, m.) Dagaalka ama tartanka oo lagu adkaado; lib; libin; liibaan.

guul³ *f.g/mg1* (-uulay, -uushay) 1. (f.g) Cid haddadid. 2. (f.mg) Xoolo aroor ama wabax ah meel ceelka u dhow habeen u hoyasho. 3. (f.mg) Xoolo iwm dhaan isugu keenid. Tus. "Geelii wuxuu isugu guulmay gasada".

guulaamee *f.mg2* (-meeyay, -meysay) Daruuro badan oo biyeysan cirka heehaabid.

guulaameyn *m.f.dh* eeg guulaamee.

guulaamo *m.dh* 1. Daruuro waaweyn oo biyeysan, madow oo cirka maaixa. 2. Qiiq si xoog leh isu qabsaday. *ld* **guuleeto**.

guulalloobid *m.f.dh* eeg guulallow².

guulallow¹ *m.l* Welwel iyo cabsi ku dhasha qofka marka uu ka baqayo dhibaato ku soo fool leh.

guulallow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Dhibaato ku soo fool leh awgeed welwel iyo cabsi dareemid.

guulallowsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax guulallow hayo ahaansho (qof).

guulallowsanaan *m.f.dh* eeg guulallowsan. *ld* **gulallowsanaansho**.

guulallowsanaansho *m.l/dh* *ld* **guulallowsanaan**.

guulan *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax isu ururay oo gadaal u gurtay noqosho.

guulato *m.dh* (-ooyin, m.) Naag aan sarriig lahayn oo martidu ku soo dhiirran aqalkeeda.

guularraysad *m.l ld* **guularraysasho**.

guuldarraysasho <i>m.f.db eeg</i> guuldarrayso. <i>ld</i> guudarraysad, guuldarraysi .	guur ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Reer meel uu degganaa ka guurid, ayadoo uu meel kale degayo.
guuldarraysi <i>m.l ld</i> guuldarraysasho .	guurarraac <i>m.l</i> Bahal wahmi ah oo carruurta lagu cabsiyo. <i>ld</i> reerguure-raac .
guuldarrayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Guuldarro la kulmid.	guurasocod <i>m.l</i> Socodka habeenkii la socdo; dheelmad.
guuldarro <i>m.db</i> Ku fashilmidda dagaal, tartan iwm lagu fashilmo.	guurayn <i>m.f.db eeg</i> guuree. <i>ld</i> guurays , guureggelid.
guuleeto <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) <i>ld</i> guulaamo .	guurays <i>m.l ld</i> guurayn .
guuleysad <i>m.l ld</i> guuleysasho .	guuraysii <i>fg2</i> (-iiyay, -iisay) Nafley habeen wadid. <i>ld</i> guureggeli .
guuleysasho <i>m.f.db eeg</i> guulayso. <i>ld</i> guuleysad , guuleysi.	guuraysiin <i>m.f.db eeg</i> guuraysii. <i>ld</i> guureggelin.
guuleysi <i>m.l ld</i> guuleysasho .	guurdoon <i>m.l.kh</i> 1. Qof in uu guursado diyaar u ah. 2. Qof gaaray da'dii lagu guursan lahaa.
guuleyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Lib helid.	guure <i>m.l</i> Socodka habeenkii la socdo. <i>ld</i> guureggal ¹ .
guuli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Xoolo aroor ama wabax ah meel aan xeradeeda ahayn habeyn ku hoyn.	guuree <i>f.mg2</i> (-reeyay, -raysay) Habeen socosho. <i>ld</i> guureggal ² .
guulid <i>m.f.db eeg</i> guul ³ . <i>ld</i> guul¹ (2).	guureggal ¹ <i>m.l ld</i> guure .
guulin <i>m.f.db eeg</i> guuli. <i>ld</i> guulis .	guureggal ² <i>f.mg1</i> (-lay, -shay) <i>ld</i> guuree .
guulis <i>m.l ld</i> guulin .	guureggeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> guuraysii .
guulle <i>m.l</i> Ilaah; Eebbe.	guureggelid <i>m.db la</i> guurayn .
guulmid <i>m.f.db eeg</i> guulan.	guureggelin <i>m.db ld</i> guuraysiin .
guulwade <i>m.l</i> (-dayaal, <i>m.l</i>) Mid ka mid ah ciadamada maleesiyyada ummadda.	guurgal <i>m.l.kh</i> Gabar gaartay da'dii ay guri iyo nin ku hanan lahayd.
guumeys ¹ <i>m.l</i> Nin da' weyn oo aan weli guursan.	guuri <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. (<i>f.g</i>) Aroos gelbin. 2. (<i>f.g</i>) Qoraal meel kala ku naqilid. 3. (<i>f.mg</i>) U g.: wiil ama gabar u aroosin.
guumeys ² <i>m.l/db</i> Shimbir ka mid ah shimbiraha habeenkii ugaarsada oo leh madax ballaaran iyo indho waaweyn oo baaal adagi ku xariiranyiihiin.	guurid <i>m.f.db eeg</i> guur ² . <i>ld</i> guuris² .
guumeys ³ <i>m.db</i> Gabar innanimo ku weynaatay oo aan la guursan.	guurin <i>m.f.db eeg</i> guuri. <i>ld</i> guuris¹ .
guumeysobid <i>m.f.db eeg</i> guumeysow.	guuris ¹ <i>m.l ld</i> guurin .
guumeysow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Gummeys noqosho (haweenay).	guuris ² <i>m.db ld</i> guurid .
guumis <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) Rati qaalin ugubi ku curatay. <i>ld</i> guubis .	guuroobid <i>m.f.db eeg</i> guurow ² .
guun <i>m.l/db.kh</i> Qof fil weyn oo aan da'du ka muuqan.	guurow ¹ <i>m.l</i> Qayb ka mid ah maansada oo gabayga la miisaan ah.
guunguun <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Biito; nooc ciyaar caruureed.	guurow ² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Guurow tirin.
guunso <i>m.db</i> Surta inteeda adag; gaws.	guurre <i>m.l</i> Orod gaaban; rucle.
guunto <i>m.db.kh</i> G. ah: neef dheddig oo wax rimiya waayey.	guurree <i>f.g/mg2</i> (-reeyay, -reysay) 1. (<i>f.g</i>) Cid hagardaamayn. 2. (<i>f.mg</i>) Rucleyn (orod).
guuntoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Neef dheddig, lab orgeeya waayid. <i>ld</i> guuntow .	guurreyn <i>m.f.db eeg</i> guurree.
guuntoobid <i>m.db ld</i> guuntood .	guurro <i>m.db</i> Hagardaamo; luggooyo.
guuntood <i>m.f.l eeg</i> guuntoo. <i>ld</i> guuntoobid .	guursad <i>m.l ld</i> guursasho .
guuntow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) <i>ld</i> guuntoo.	guursasho <i>m.f.db</i> guurso. <i>ld</i> guursad, guursi .
guunyo <i>m.db ld</i> guuuyo .	guursi <i>m.l ld</i> guursasho .
guur ¹ <i>m.l</i> 1. Xiriir mideynaya nin iyo naag ayadoo wada noolaanshahooda lagu saleynayo heshiis sharchiyeysan oo dammaanad u ah xaa inuu unkamo. 2. Meel la degganaa ka tegid (cid, reer, dad).	guursimo <i>m.db.kh</i> G. ah: naag ku jirta ayaamihii hore ee guurka.
	guurso <i>fg3</i> (-saday, -satay) 1. Naag ama nin xiriir guur cid la samaysasho. 2. Qoraal meel ku qoran meel kale ku naqilasho.
	guurti <i>m.db</i> (-iyo, <i>m.l</i>) Guiddi; ikhyaar; duqow.

guurto *m.db* 1. Hantida qaybaheeda la rari karo, sida xoolaha nool. 2. G. ah: reer miyi xoolo dhaqato ah oo hadba meeshii deegaan leh u guura.

guuto *m.db.u* (-ooyin, *m.l*) 1. Qaybaha ciidamadu u qaybsanyihiin mid ka mid ah oo gaasna ka yar, ururna ka badan. 2. Dad badan oo wadajira.

guux¹ *m.l* 1. Cod weyn oo cunaha awr, goray iwm ka soo baxa. 2. Codka matoorrada. 3. Cudur geela cunaha ka barariya. 4. *ld* **guuxid**.

guux² *f.mg1* (-xay, -xday) 1. Cod weyn sameyn (awr, goray iwm). 2. Matoor cod samayn. 3. U g.: wax u riyaaqid.

guuxaweyn *m.db* Qoorta geela inteeda hoose.

guuxid *m.f.db* *eeg* guux². *ld* **guux¹** (4).

guuxo *m.db* Cune; doobbo.

guuyyo *m.db* 1. Maal, xoolo. 2. Nooc sagaarada ka mid ah. 3. Nafley gaaban oo tabar yar. *ld* **guunyo**.

guwaaniiin *m.l* (*baay.*) Mid ka mid ah kuwa ugu muhiimsan beysaska nukliyootaydhada iyo asiidh bu'eedyada DNA iyo RNA. Wawa laga soo dhiraan dhirriyey buurin.

guxud *m.l ld* **goxod**.

guxuman *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **gamuuxan**.

guxuumid *m.db* *ld* **gamuuxid**.

guxuumnaan *m.db* *ld* **gamuuxanaan**.

guxuumnaansho *m.l/db* *ld* **gamuuxnaan**.

guxuun¹ *m.l ld* **gamuux¹**.

guxuun² *f.g1* (-uumay, -uuntay) *ld* **gamuux²**.

guxuushaa *m.l* Nin aad u da' weyn.

gu'yaal jire *m.l* (-rayaal, *m.l/db*) Dhir jiri karta ama noolaan karta sannada badan oo dhali karta ama aan dhalin sannadka hore.

H

h (ha') *m.db* Xarafka siddeedaad ee farta soomaaliga, ahna shibbane.

ha *qr.* 1. (*nax.*) Qurub ka hormara falka wax lagu farayo cid kale. Tus. "Wiilasha buugta ha akhriyeen". 2. Qurub ka hormara falka wax lagu reebayo (fal amar diidmo). Tus. "Ha keenin!".

haa *qr. ld haah.*

haabad *m.l/ld haabasho.*

haabasho *m.f.db eeg haabo. ld haabad.*

haabo *f.g3 (-btay, -batay)* Wax in yar durugsan gacan ku laacid.

haaco *m.l* Qof aad u garaad yar; qof macangag ah.

haacoonimo *m.db* Haaco ahaansho (qof).

haad *m.db (-dad, m.l)* Baylah, goldalolo.

haqad¹ *m.l* 1. Buunshe. 2. H. ah: qof fudfudud. 3. Xad. 4. (*-dad, m.l*) Hal turub afartiisa qaybood mid ka mid ah. 5. Inta qof hal mar isku cuno (turub). 6. Dhinaca loo oggolyahay in baabuur waddada ka maro. 7. Cudur maskaxeed geela ku dhaca.

haqad² *m.l (haad, m.db)* Nafleyda inta duusha oo baalka leh.

haqad³ *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Wax baalal leh dhul kor uga kicid. 2. Ka h.: naf, qof ka bixid. Tus. "Cali way ka haadday".

haadaan *m.db (-aamo, m.l)* 1. Dhul jeexan, weyn oo hoos u dheer; qar ama bohol. 2. Geedka dharkeynka.

haadahaade *m.l (-dayaal, m.l/db)* Cayayaan yaryar, caddaan xigeen ah, baalal jilicsan leh oo meseggeda ku dhasha.

haadey *e.d* Erey dareen tilmaama, taah naag murugaysan la qayliso. *ld hoohey.*

haqad-haad¹ *m.l/kh* Fudfundayd xagga dabecadda ah.

haqad-haad² *f.mg1 (-day, -dday)* Fudfundayd muujin.

haqad-haadid *m.f.db eeg haqad-haad².*

haadi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. Badar la tumay buunshe ka saarid. 2. Haad cayrin. 3. Diyaarad kicin. 4. Gacan h.: gacan ruxid

oo salaan ama baaq looga golleyahay. *ld haati.*

haadid *m.f.db eeg haad³.* *ld haadis².*

haadin *m.f.db eeg haadi.* *ld haadis¹, haatin.*

haadis¹ *m.l/ld haadin.*

haadis² *m.db/ld haadid.*

haad-ka-adag *m.db* Shimbir galleyrka u eg oo madax weyn, majo guduudan iyo ciddiyo dhaadheer leh.

haad-kacarar *m.l/kh* H. ah: qof fulay ah. *ld haad-karoor.*

haad-karoor *m.l/kh ld haad-kacarar.*

haadraac *m.l (-cyo, m.db)* Warmooge; suufi.

haadsasho *m.f.db eeg haadso.*

haqdsasho *m.f.db eeg haqadso.*

haadso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid dhibaato haysata darteed uga faa'iideysasho.

haqadso *f.g3 (-saday, -satay)* Badar buunsho ka saarasho.

haadun *m.l (-nno, m.db)* Dad cayr ah; haawey.

haag *f.mg1 (-gay, -gtay)* Ka h.: Wax aad uga dhergid.

haagid *m.f.db eeg haag.*

haah *qr.* Qurub tilmaama oggolaansho ama wax ku raacid. *ld haa, haahceyo, hahey.*

ha'ahaatee xi. *ld hayeeshee.*

haaheeyarraac *m.l (-cyo, m.db)* Qof wixii loo sheego rumaysta.

haaheeyo *qr. ld haah.*

haahey *qr. ld haa.*

haajir¹ *m.l* 1. Qof dal durugsan aadaya. 2. *ld haajirid.* *ld haayir¹ (3).*

haajir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Qof meeshii uu ku noola ka qaxid. *ld haayir².*

haajirid *m.f.db eeg haajir².* *ld haajir¹ (2), haayir¹ (3), haayirid.*

haaka *e.d* Mahadnaq; baga! *ld haakaalle, haakah, hakah.*

haakaalle *e.d ld haaka.*

haakah *e.d ld haaka.*

haal *m.db* Isxilsaar; aabayeel.

haalaati *m.l* Dareenka ku dhasha qof marka uu waayo wax uu caadeystey, sida sigaarka iwm; xaraarad; hamuun. *ld* **halalaati**.

haalbeeg *m.l (-gyo, m.dh)* Meesha naafleydu u nugushahay oo haddii lagu dhufto ay adagtahay in uu ka kaco.

haalhayn *m.f.dh eeg* haalhee.

haalhee *f.mg2 (-heeyay, -haysay)* Wax isu xilsaarid.

haamaan *m.l ld hamaan¹*.

haamadday *m.l ld hamaday*.

haamanad *m.dh (-dyo, m.dh)* Naag naxariis daran oo xalaal iyo xaaraan isugu mid yihiin. *ld* **hamaanad**.

haami *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax si aad ah loo jecelyahay qalbi ku hayn.

haamin *m.f.dh eeg* haami.

haan¹ *m.l (-nan, m.l)* 1. Galowda, rubadda. 2. Weel yar, saab iyo haruub leh oo biyaha iyo caanaha lagu shubto.

haan² *m.dh (-aamo, m.l)* 1. Weel aagaanka ka weyn, saab iyo haruub leh oo biyaha iyo caanaha lagu shubto. 2. Weel weyn oo bir ama shamiinto ka samaysan oo biyaha iyo shidaalka lagu kaydsado.

haandawaco *m.dh* Adaahi.

haandhurwaa *m.dh* 1. Dhoondhurwaa; adahi; haandawaco. 2. Buulallo weyn oo quraanyada geedaha dushooda ka samaysata.

haaneed¹ *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Dhinaca bidixeed ee geela laga istaago marka la lisayo. 2. Hab wanaagsan, habsami.

haaneed² *f.g1 (-day, -dday)* 1. Hal iyadoo bidixda laga taaganyahay haruubka jilibka lagu hayo lisid. 2. *ld* **haneedi**. *ld* **haaneedi**.

haaneedi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Haaneed ka dhigid; qurxin. 2. Lisid u diyaarin (geed). 3. *ld* **haneed²**.

haaneedid *m.f.dh eeg* haaneed². *ld* **haaneedis**.

haaneedin *m.f.dh eeg* haaneedi.

haaneedis *m.dh* Haaneedka iska taagid oo lisid (geel). *ld* **haaneedid**.

haaneedsad *m.l ld* **haaneedsasho**.

haaneedsasho *m.f.dh eeg* haaneedso. *ld* **haaneedsad**.

haaneedso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Hal godlan si loo maalo isbahardaadin. 2. Hal haaneedka maalid iyada oo dhiilkha jilibka lagu hayo ama la saarayo.

haanse *m.l (-sayaal, m.l/dh)* Qaab qurxoon oo wax loo yeelo.

haansee *f.g2 (-seeyay, -seysay)* Wax qurxin.

haanseyn *m.f.dh eeg* haansee.

haanseysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la haanseyay ahaansho

haanseysnaan *m.f.dh eeg* haanseysan. *ld* **haanseysnaansho**.

haanseysnaansho *m.l/dh ld* **haanseysnaan**.

haantaawilfid *m.f.dh (-fay, -ftay)* *eeg* haantaawilif².

haantaawilif¹ *m.l* Dhibaato kala lumisa dad wada nool iyo xoolahooda.

haantaawilif² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Cido, ama dad iyo duunyo dhibaato darteed kala lumid.

haanyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* U h.: qof, qof kale kalgacal awgiis u soo ordid.

haanyood *m.f.l eeg* haanyoo.

haar *m.dh (-ro, m.l)* 1. Raadka nabar ama dhaawac bogsooday ku reebo oogada. 2. Meel bannaan oo aan dhir lahayn. 3. Taag, buur gaaban.

haar¹ *m.l* Qaylo, taah, dhaqdhaqaaq iwm oo uu sameeyo qof xanuun badani hayo.

haar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Xanuun awgiis la taahid (qof).

haaraamid *m.f.dh eeg* haaraan². *ld* **haa-raan¹**.

haaraan¹ *m.l* 1. Eedeynta cid wax ayna qabin oo ay ka gubanayso lagu eedeeyo. 2. Ceebeyn cid loo jeediyo. *ld* **haaraamid**.

haaraan² *f.g1 (-amay, -aantay; -aami)* 1. Ku h.: eed aan sal lahayn cid u jeedin. 2. Cid ceebeyn.

haarayn *m.f.dh eeg* haaree.

haaree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Qof haar u yeelid.

haarguduud *m.dh* Meel leh xammuuradda maryaha la gasho.

haarid *m.f.dh eeg* haar².

haaruf *m.dh* Nabarrada ay cadhada iwm ay oogada ku reebaan.

haasaase *m.l* Wax la filayo in ay ka dhashaan hawl soconeysa.

haasaawayn *m.f.dh eeg* haasaawee. *ld* **haasaawin**.

haasaawe *m.l* 1. Sheeko maawelo leh oo laba qof ama ka badan dhex marta. 2. Sheeko nin iyo naag isku xodxodanaya dhax marta.

haasaawee *f.g2 (-weeyay, -waysay)* 1. Cid sheeko maawelo leh u sheegid. 2. Nin iyo naag sheeko xodxodasho leh isweydaarsasho. *ld* **haasaawi**.

haasaawi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **haasaawee**.

haasaawid *m.f.dh eeg* haasow². *ld* **haasow¹**.

haasaawin *m.dh ld* **haasaaweyn**.

haash *m.l (-shash, m.l)* 1. Sigaar la cabbay inta ugu dambaysa; gumud. 2. *ld* **qaash**.

haashaar *m.l* Muuqal qurux iyo xarrago leh; shoob, mardaadi.

haasow ¹ <i>m.l ld haasaawid.</i>	habaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Cid belaayo haleesha Ilaa ug baryid.
haasow ² <i>f.mg1 (-saaway, -saawday; -saawi)</i> La h.: haasaawe samayn.	habaaran ¹ <i>f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)</i> Wax habaar ku dhacay ahaansho.
haatan <i>fk</i> . Hadda tan la joogo; amminka, hadda.	habaaran ² <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax habaar ku dhacay noqosh.
haati <i>f.g/mg2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld haadi.</i>	habaarid <i>m.f.db eeg habaar².</i>
haatif <i>m.l</i> Wax hadalkooda la maqlo oo aan muuqan. <i>ld haatuf.</i>	habaarmid <i>m.f.db eeg habaaran¹.</i>
haatin <i>m.f.db ld haadin.</i>	habaarnaan <i>m.f.db eeg habaaran². ld habaarnaansho.</i>
haatuf <i>m.l ld haatif.</i>	habaarnaansho <i>m.l/db ld habaarnaan.</i>
haaw ¹ <i>m.db</i> Firo, biddo.	habaarqabe <i>m.l (-bayaal, m.l/db)</i> 1. Qof dhib badan. 2. Qof waalidkii habaaray.
haaw ² <i>f.mg1 (-way, -wday)</i> Ciid bidid.	habaarramid <i>m.f.db eeg habaarran.</i>
haawad <i>m.l ld haawasho.</i>	habaarran <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> (dii.) In Eebbe cid waxyeello gaarsiiyo baryid.
haawasho <i>m.f.db eeg haawo. ld haawad.</i>	habaartamid <i>m.f.db eeg habaartan.</i>
haawey <i>m.db</i> Dad sabool ah oo ku nool qaraab iyo wixii ay helaan.	habaartan <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Is habaarramid (laba qof).
haawi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Weel af bannaan dabayl u dhigid.	habaas <i>m.l</i> 1. Ciid budo ah oo dabayshu kiciso. 2. H. ah: jemic (xoolo).
haawid <i>m.f.db eeg haaw².</i>	habaasi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Boor kicin. 2. Neef riman candho keenid; carin; gorin.
haawilood <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Uurjiifka libaax badeedka.	habaasin <i>m.f.db eeg habaasi.</i>
haawin <i>m.f.db eeg haawi. ld haawis.</i>	habac ¹ <i>m.db</i> 1. Daal iyo kala daadsanaan wax ku yimaad. 2. Dhereg. 3. Biyo ceel ama weel ku raagey.
haawis <i>m.l</i> 1. Hardaf dheer. 2. <i>ld haawin.</i>	habac ² <i>f.mg1 (-bcay, -bacday; -bci)</i> 1. Daal iyo kala daadsanaan la kulmid. 2. Wax ka dhergid. 3. Weel biyo sii deyn.
haawiya <i>m.db</i> Naar ka mid ah toddobada naarood.	habacsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax habac ku dhacay ahaansho.
haawo <i>f.mg3 (-waday, -watay)</i> 1. Weel af bannaan dabayl qaadasho. 2. Si qarsoodi la'aan ah wax u sheegid.	habacsanaan <i>m.f.db eeg habacsan. ld habacsanaansho.</i>
haayid <i>m.db.u (-dyo, m.l)</i> Nooc kalluunka ka mid ah.	habacsanaansho <i>m.l/db ld habacsanaan.</i>
haayir ¹ <i>m.l (-rro, m.l/db)</i> 1. Col weyn oo hubaysan. 2. Libaax badeed weyn oo dadka cuna. 3. <i>ld haajirid.</i>	habaq <i>m.db.sh.r</i> H. ku dheh: meel isku tuurid (daal iwm dartii).
haayir ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld haajir².</i>	habaqle <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> 1. Socod si kala dambayn ah qofba mar u yimaado. 2. H. ah: dad si kala dambaysa qofba mar u yimaado. 3. Daal ama gaajo la luiddidda.
haayirid <i>m.db ld haajirid.</i>	habaqlee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Si habaqle ah u socosho.
hab ¹ <i>m.l (-bab, m.l)</i> 1. Sida wax loo qabto ama loo sameeyo. 2. Caano ama biyo aan badnayn oo loogu talaggalay in carruurta la siiyo. 3. <i>ld habid.</i>	habaqleyn <i>m.f.db eeg habaqlee.</i>
hab ² <i>m.l (-bab, m.l)</i> (nax.) Habka uu hadluhu u soo bandhigo hawlaho (ama sifooiyinka) ay falalku muujiyyaan.	habar ¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> Haruuubka haanta.
hab ³ <i>m.db</i> Habsiin.	habar ² <i>m.db (-bro, m.l)</i> 1. Naag duq ah. 2. Hooyo. 3. Dubaarad, dubnad.
hab ⁴ <i>f.g/mg1 (-bay, -btay)</i> 1. <i>(fg)</i> Ilmo dhashay caano ama biyo ku qabasho. 2. <i>(f.mg)</i> Weel, hoore dhobic-dhobic u sii dayn.	habar-ari <i>m.db</i> 1. Roobka deyrta ugu horreeya. 2. Bilaha soomaaliga mid ka mid ah. <i>ld habar-eri.</i>
habaab <i>m.l.kh (-byo, m.db)</i> H. ah: dabinkabood; lumid. <i>ld habow¹</i> (2).	habardugaag <i>m.l.u</i> Dugaag oo dhan.
habaabi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof marinika toosan ka weecin.	habar-eri <i>m.db ld habar-ari.</i>
habaabit <i>m.f.db eeg habow².</i> <i>ld habow¹.</i>	habarey-maanyo <i>m.db</i> Nafley la aaminsanyahay in ay badda ku nooshahay oo
habaabin <i>m.f.db eeg habaabi.</i> <i>ld habaabis.</i>	
habaabis <i>m.l ld habaabin.</i>	
habaar ¹ <i>m.l</i> Dhibaato cid Eebbe looga baryo.	

qaarka sare gabar ka ah qaarka dambena mallaay. <i>ld gabarey-maanyo</i> .	habboonaan <i>m.f.dh eeg</i> habboon. <i>ld habbanaan, habbanaansho, habbo-naansho</i> .
habarjinni <i>m.dh</i> Naag jinni ah oo la aamiinsanyahay in ay ku nooshahay meelaha biyuu ku jiraan.	habboonaansho <i>m.l/dh ld habboonaan</i> .
habaroobid <i>m.f.dh eeg</i> habarow ² . <i>ld habarow¹</i> .	habcid <i>m.f.dh eeg</i> habac ² .
habarow¹ <i>m.l ld habaroobid</i> .	habciye <i>m.dh (-yayaal, m.l/dh)</i> (daaw.)
habarow² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Habar noqosho.	Dawooyin yareeya shaqada qaybaha jirka.
habarticaa <i>m.l 1.</i> Nagaar buruq weyn iyo ubax qurxoon leh. <i>2. ld habarticay</i> . Shimbir food dheer oo ci' badan.	habdaran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax aan la nidaamin ahaansho.
habarticay <i>m.l ld habarticaa (2)</i> .	habdarnaan <i>m.f.dh eeg</i> habdaran. <i>ld habdarnaansho</i> .
habarwacad <i>m.l ld habarwacasho</i> .	habdarnaansho <i>m.l/dh ld habdarnaan</i> .
habarwacasho <i>m.f.dh eeg</i> habarwaco. <i>ld habarwacad</i> .	habdarro <i>m.db</i> Nidaamdarro.
habarwaco <i>f.mg3 (-cday, -ctay)</i> U h.: qof dhibaato haysato ehelo u qayladhaanshoo.	habdhaqaaq <i>m.l (fis.) eeg</i> isle'egta socodka. Qaybta mekaanikada ee la xirriirta socodka walxaha, taas oo aan lagu tixgelinin xooggagii dhaliyey socodkaa.
habarwadaag <i>m.l.u</i> Walaalo isku hooyo keliya ah.	habdhis <i>m.l (-syo, m.dh)</i> Xubno isku shaqo ah oo jirka nafleyda ka mid ah sida kuwa dheefshiidka, wareegga dhiigga iwm.
habaryar <i>m.dh (-ro, m.l)</i> Hooyada walaasheed.	habdhis-dareen-wade <i>m.l (-dayaal, m.l (baay.)</i> Habdhiska unugyada iyo nudaha xayaawaannada unugyo badanleyda ahi ay ugu kala gudbiyaan wararka unugyada dareenka iyo organnada dhaqdhaqaaqa, sida, muruqyada iyo qanjidhada.
habas <i>m.l (-syo, m.dh)</i> Shimbir yar oo midab dambas ah leh oo badanaa dhulka dhabbacda.	habdhis-deegaan <i>m.l (-no, m.dh) (baay.)</i> Beel bayolojiyed iyo deegaanka muuqaaleed ee la xidhiidha iyada.
habay¹ <i>m.l 1.</i> H. ah: weel cusub oo la tolay, markaa la agloolay oo hoorihii lagu shubo sii daaya. <i>2. ld habayid. ld habayo</i> .	habdhiska dareen-iswada <i>m.l (c.naf.)</i> Qaybta dareenwadka dhexe ee lafdha-barleyda taas oo ka qaada guyoojinka dareenwade qabilayaasha, geysana miiq-yada muruqyada sisibaa ee wadnaha, dheefmarenka iyo organnada kale ee gudaha.
habay² <i>f.mg1 (-byay, -bayday; -byi)</i> Weel dareere lagu shubay sii dayn.	habdhis-kulan <i>m.l (-syo ..., m.dh) (xis.)</i> Qaunuun, bar kasta oo ku taalla dulalaati lagu muujiyo urur tirooyin ah.
habayn <i>m.f.dh eeg</i> habee. <i>ld habays</i> .	habdhis-limfeed <i>m.l (-dyo, m.dh) (c.naf.)</i> Dhuumo shaqadoodu isku xidhantahay, kuwaas oo ka soo qaada hooraha nudaha una gudbiya qulqulka dhiigga.
habayo <i>m.l 1.</i> Weel biyood. <i>2. ld habay¹</i> .	habdhis-tiro-labaale <i>m.l (-syo ..., m.dh) (xis.)</i> Habdhis tiro oo ku salaysan sal laba godadka 0 iyo 1 oo keliya ayaa la adeegsadaa, halka habdhiska tobanle lagu adeegsado toban god. Godadka waxa ay u taaganyihiin koowaad, labaadyo, afraadyo, siddedaadyo, toban iyo lixaadyo iwm; halka habdhiska tobanle ay u taaganyihiin koowaad, tobnadado, boqollaadyo iwm.
habays <i>m.l ld habayn</i> .	habdhis-tobanle <i>m.l (-syo ..., m.dh) (xis.)</i> Habdhis tiro ee ku salaysan tirada toban. Tirooyinka waxaa lagu muujiyaa godadka 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, iyo 9 oo qimahoodu ku
habaysan¹ <i>f.mg1 (-smay, -santay; -smi)</i> Wax la nadaamiyey noqosho.	
habaysan² <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la nadaamiyey ahaansho.	
habaysmid <i>m.f.dh eeg</i> habaysan ¹ .	
habaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> habaysan ² . <i>ld habaysnaansho</i> .	
habaysnaansho <i>m.l/dh ld habaysnaan</i> .	
habban <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld habboon</i> .	
habbanaan <i>m.dh ld habboonaan</i> .	
habbanaansho <i>m.l/dh ld habboonaan</i> .	
habbi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Ku h.: Wax culus oo ballaaran ku daboolid. 2. Wax culus ku dhufasho.	
habbin <i>m.f.dh eeg</i> habbi. <i>ld habbis</i> .	
habbis <i>m.l ld habbin</i> .	
habbisoo <i>m.db</i> Culays mar mar dadka fuula oo fahmada iyo waxqabadka ka qaada.	
habboon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax hagaagsan ahaansho. 2. Ku h.: Wax, wax ku fiican ahaansho. <i>ld habban</i> .	

xiran yahay hadba rugta ay yaallii (eeg sal tiro).	habilaawe <i>m.l (-wayaal, m.l/dh)</i> Qof aan caqli badan lahayn.
habe <i>m.l</i> 1. Weel aan biyaha ama caanaha si fiican u celin karin. 2. Dhulka ciiddiisu biyaha si sahlan uu siii deyso.	habjaq¹ <i>m.l</i> Socod cagajiid ah. <i>ld habjaqle</i> .
habee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> H./isku h.: wax kala daadsan ama aan nidaamsanayn isku duwid.	habjaq² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> Socod cagajiid ah socosho.
habeed <i>m.dh</i> Raadka kaadida geelu lugihisa dambe ku reebto.	habjaqid <i>m.f.dh eeg</i> habjaq ² .
habeedi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Isku h.: geel kaadi isku daadin.	habjaqle <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> <i>ld habjaq¹</i> .
habeedin <i>m.f.dh eeg</i> habeedi. <i>ld habeedis</i> .	habjaqlee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Si habjaq ah u socosho.
habeen <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Waqtiga u dhxeeyaa kolka qarraxdu dhacdo iyo kolka ay soo baxayso. <i>ld hameen</i> .	habjaqleyn <i>m.f.dh eeg</i> habjaqlee.
habeen firfircoone <i>m.l (-nayaal, m.l/dh)</i> Noolayaasha firfircoone habeenkii; xayawaanka noocan ahi wuxuu cuntadiisa raadsadaa habeenkii.	hab-kulxidh <i>m.l (fis.)</i> Hab kul daynaa-mikaad oo dhaca ama dhammaysyirma iyada oo aanu kul soo gelin kana bixin. Guud ahaan, isbeddelka kul-xidh waxa uu keenaa kor u-kaca ama hoos u-dhaca heerkulka.
habeenbar <i>m.l</i> Bartamaha habeenka.	hablo <i>m.l.w</i> Tiro gabdho ah oo hal ka badan.
habeendhax <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> 1. Safar habeen lagu dhaxo. 2. Gunno yar oo la siiyo qof shaqo meel u aadu.	habow¹ <i>m.l</i> 1. Dhumidda laga dhumo jidka toosan. 2. <i>ld haabab</i> . H. ah: qof jidkii toosnaa ka dhumay. 3. H. ah: dad cayr la dalaabay. 4. <i>ld habaabid</i> .
habeeniso <i>m.dh eeg</i> habeeno.	habow² <i>f.mg1 (-baabay, -baabtay; -baabi)</i> 1. Jidka toosan ka lumid. 2. Cayrnimo la dalaabid.
habeenkahar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Hooska ay yeeshaan walxuhu subaxniimada hore.	habqaad <i>m.dh</i> Dhiil yar oo ilmaha caanaha loogu shubo.
habeennimo <i>m.dh.fl</i> Waqtii habeen ah.	habqamid <i>m.f.dh eeg</i> habqan ² .
habeeno <i>m.dh</i> Iin araggoo yeesho oo si fiican habeenkii aan wax loo arag. <i>ld habeeniso</i> .	habqan¹ <i>m.l</i> 1. Socod daal iyo dhibaato darteed dad wada socda ku kala haraan. 2. Dhawaaq dad kala dambeeyaa isdhaafsadaan.
hab-farsamadeed <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> 1. Hab gaar ee wax qabad, badanaa hab la xiriira xirfad gacan ka qabasho. 2. Xirfad iyo awood ee farshaxan, isboorti ama waxqabasho gacmeed, taasoo aad horay ugu martay tababar iyo hawl gacmeed.	habqan² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Habqan samayn.
habhab <i>m.dh</i> 1. Socod ama orod gaabis ah oo culays ku jiro. 2. Fudfudayd si aan laga fiirsan hawl loo qabto.	habqoraxeed <i>m.l</i> Qorraxda iyo meereyaasha waaweyn ee ku dul wareega.
habhablee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Habhab u socosho.	habrasho <i>m.f.dh eeg</i> habro.
habhableh <i>f.mg4 (-lahaa, -lahayd)</i> Qof habhablaya ahaansho.	habrawadaag¹ <i>m.dh</i> Dad hooyoyinkood walaalo yihii.
habhableyn <i>m.f.dh eeg</i> habhablee.	habrawadaag² <i>m.l.u</i> Dad hooyoyinkood walaalo.
habheeb <i>m.dh (-bo, m.l)</i> Meel aan cidi degganayn oo halis ah.	habro <i>f.g3 (-raday, -ratay)</i> Cid si wanaagsan oo aan hagrasho lahayn wax ugu qabasho.
habi <i>m.l</i> Caqli, maan.	habroor¹ <i>m.l/ld habroorid</i> .
habid <i>m.f.dh eeg</i> hab ⁴ .	habroor² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ilmo macluul ah abaydiminta aan ku habaysnayn darteed ahaansho.
habiiraq¹ <i>m.l</i> Socod aayar ah oo si joogto ah hoore u socdo.	habroorid <i>m.f.dh eeg</i> habroor ² .
habiiraq² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> Hoore si aayar ah oo joogto ah u socosho.	habsaamid <i>m.f.dh eeg</i> habsaan ² . <i>ld habsaan¹</i> .
habiiraqid <i>m.f.dh eeg</i> habiiraq ² .	habsaan¹ <i>m.l</i> 1. Daahid qof ka daaho meel laga sugayey. 2. H. ah: Qof ka daahay meel laga sugayey. 3. <i>ld habsaanid</i> .
habila aan <i>m.dh</i> Caqli yari, nacasmimo.	habsaan² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Wax dib u dhacay ahaansho.
	habsabbuux <i>m.l</i> Baddu marka ay kacsantahay.
	habsad <i>m.l/ld habsasho</i> .

habsamaan <i>m.f.db eeg habsan. ld habsamaansho, habsami.</i>	hadaadumid <i>m.f.db eeg hadaadun². ld hadaadun¹ (2).</i>
habsamaansho <i>m.l/db ld habsamaan.</i>	hadaadun ¹ <i>m.l 1. Cayrnimo iyo gaajo darteed oo la dalaabo. 2. ld hadaadumid.</i>
habsami <i>m.db Si asluub iyo maamuus leh oo loo dhaqmo. ld habsamaan.</i>	hadaadun ² <i>f.mg1 (-umay, -untay; -umi)</i> Cayrnimo iyo gaajo darteed la dalaabid.
habsan <i>f.mg4 (-amaa, -amayd)</i> Wax si fiican loo farsameeyey ahaansho.	hadaaf ¹ <i>m.l 1. Socod tartiib loo socdo. 2. ld hadaafid.</i>
habsasho <i>m.f.db eeg habso². ld habsad.</i>	hadaaf ² <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> Socod tartiib ah socosho.
habsii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Cid kalgacayl dartii isku duubid.	hadaafi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Nafley tartiib u wadid.
habsiin <i>m.f.db eeg habsii.</i>	hadaafid <i>m.f.db eeg hadaaf². ld hadaaf¹ (2).</i>
habso ¹ <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Caaryidda ama buuksamidda badda marmarka qaarkoodka dhaca.	hadaafin <i>m.f.db eeg hadaafi. ld hadaafis.</i>
habso ² <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Si aan habsamayn u fariisasho. 2. Ku h.: abaar, cudur iwm si cid u saamayn. Tus. "Abaar baa dalka ku habsatay".	hadaafis <i>m.l ld hadaafin.</i>
habuuq ¹ <i>m.l/u (-qyo, m.db)</i> Sabuulka marka iniinihiisu jilacsanyihiin laakiin uu cunnimo galo; iniino meseggo ama galley oo curdun ah. <i>ld haquuq¹.</i>	hadaaq ¹ <i>m.l 1. Hadal aan la garanayn oo carruurta aan hadalbaran ku dhawaqaqd marka ay ciyaarayaan. 2. Hadal aan micno lahayn. 3. ld hadaaqid.</i>
habuuq ² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> Beer, waqtii sabuulkeeda la cuni karo gaarid. <i>ld haquuq².</i>	hadaaq ² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> 1. Carruur hadal barad ah hadal aan la garanayn ku dhawaqaqid. 2. Hadal aan micno lahayn dhihid.
habuuqid <i>m.f.db eeg habuuq². ld haquuqid.</i>	hadaaqid <i>m.f.db eeg hadaaq². ld hadaaq¹ (3).</i>
habuuqsasho <i>m.f.db eeg habuuqso. ld haquuqsasho.</i>	hadaayad <i>m.db (-do, m.l)</i> Daboolka sufriyada. <i>ld hado, hayaayad.</i>
habuuqso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Habuuq gurasho. <i>ld haquuqso.</i>	hadaf ¹ <i>m.l (-fyo/ahdaaf, m.db)</i> 1. Ujeeddo, himilo. 2. <i>ld hadfid.</i>
habxumaan <i>m.f.db eeg habxun. ld habxumaansho, habxumi, habxumo.</i>	hadaf ² <i>m.db</i> Laamo geed oo ay caleemo badan ku yaallini.
habxumi <i>m.db ld habxumaan.</i>	hadaf ³ <i>f.mg1 (-dfay, -dafay; -dfi)</i> Wax ka ilduufid.
habxumo <i>m.db Si aan wanaagsanayn oo wax yihiin. ld habxumaan.</i>	hadal ¹ <i>m.l (-llo, m.db)</i> Dhawaaq afka dadka ka soo baxa, ereyo ka kooban oo macno leh.
habxun <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> 1. Wax aan si habboon isugu dubaridnayn ahaansho. 2. Qof si aan wanaagsanayn wax u farsameeyey ahaansho.	hadal ² <i>f.mg1 (-dlay, -dashay; -dli)</i> Ereyo macno leh sheegid.
had <i>m.db</i> 1. Dhimashada. 2. Wed. 3. <i>ld hed.</i>	hadalbadi <i>m.db</i> Dabeecad qof leeyahay oo ah in uu had iyo jeer sheego hadal tiro badan oo aan loo baahnayn. <i>ld hadalbadni.</i>
had ¹ <i>m.db (-do, m.l)</i> 1. Waqtii la yaqaan oo bilaw iyo dhammaad leh; goor, kol, ammin. 2. H. iyo goor ama had iyo jeer: mar kastaba. 3. H.ahaa: goortan, waqtii-gaan. 4. H.ba: kolkii in la joogaba; marmar. 5. H.da: goorta la joogo; amminka. 6. H.daa: waqtigaan, goortan. 7. H.daba: sidaas darteed. 8. H.dana: kol labaad, kol dambe; misana. 9. H.dee: sidaas darteed, haddaba. 10. H.deer: hadda, amminka. 11. H.ma?: goorma? 12. H.diiba: waqtiga la joogo; amminka, hadda.	hadalbadni <i>m.db ld hadalbadi.</i>
had ² <i>xi. eeg haddii.</i>	hadalcun <i>m.l</i> Qof aan hadalku si bayaan ah uga soo bixin.
had ³ <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> 1. Wax fahmid ama garasho. 2. Wax xusuusid. 3. Qof dilid.	hadalhayn <i>m.f.db eeg hadalhee.</i>
	hadalhee <i>f.g2 (-heeyay, -haysay)</i> 1. Wax muhimad gaar ah la siyoo wax ku saabsan sheeggidliisa ku celcelin. 2. Qof maqan wax ku saabsan sheegid.
	hadaljeeli <i>m.db</i> Rabitaan qof rabo in uu ka hadlo mar kasta meel hadal lagu hayo.
	hadalla'aan <i>m.db</i> Aamusnaan.
	hadalsii <i>f.mg2 (-iiyay, -iisay)</i> Ka h.: Qof in uu hadlo ku qasbid.
	hadalsiin <i>m.f.db eeg hadalsii.</i>
	hadaltiro <i>m.db</i> Hadal badan oo aan loo baahnayn.

hadalyaqaan <i>m.l.kh</i> H. ah: qof cod kar ah.	hadiidid <i>m.f.dh eeg</i> hadiid.
hadar <i>f.mg1</i> (-dray, -dartay; -dri) 1. Qof jirran ama waalan hadal aan micno lahayn ku hadlid. 2. Wax runta ka fog ku faanid.	hadimee <i>f.g2</i> (-meeyay, -meysay) Cid hadimo gaarsiin.
haddaayey <i>fk</i> Goor dhoweyd.	hadimeyn <i>m.f.dh eeg</i> hadimee.
haddee <i>fk</i> Sidaas darteed; haddaba.	hadimo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Dhibaato weyn oo khiyaamo ku jirto.
haddid ¹ <i>m.l ld</i> haddidid.	hadiyad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Hanti yar oo cid la sharfayo loo geeyo; deeq
haddid ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Cid cabsi gelin. <i>ld</i> handad ² .	hadiyee <i>f.g2</i> (-yeeyay, -yeysay) Qof dhintay quraan u akhrin.
haddidaad <i>m.dh</i> Hadal ama facil cid lagu cabsi gelinayo. <i>ld</i> haddidid.	hadli <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Ka h.: hadalsii.
haddidid <i>m.f.dh eeg</i> haddid ² . <i>ld</i> haddid ¹ , haddidaad, handad ¹ , handadaad, handadid	hadlid <i>m.f.dh eeg</i> hadal ² .
haddii <i>xi</i> 1. Erey lagu xiriiriyo weer shardiley ama waqtiley ah. Tus. "Haddii aad dersiga akhrin lahayd, imtixaanka waad ku gudbi lahayd", "Haddii Warsame yimaado, farriintayda gaarsii". 2. H. kale: haddii sidaas aysan noqon.	hadlin <i>m.f.dh eeg</i> hadli.
hadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) 1. Qof dhintay quraan u akhrin. 2. Digsu dabool saarid.	hado <i>m.dh</i> 1. Geeri. 2. <i>ld</i> hadaayad.
hadeec ¹ <i>m.l</i> Socod luuid ah oo nafley aad u tamar yari socoto. <i>ld</i> hudeec ¹ .	hadoodil ¹ <i>m.l</i> 1. Balbalo. 2. Dedidda meel dusha sare laga dedo si har loogu yeelo. 3. <i>ld</i> hadoodilid.
hadeec ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Nafley aad u tamar yari luuidid. <i>ld</i> hudeec ² .	hadoodil ² <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) Wax har u yeelid.
hadeecid <i>m.f.dh eeg</i> hadeec ² . <i>ld</i> hudeecid.	hadoodilan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax dusha laga dedey si har loogu yeelo ahaansho. <i>ld</i> hadoodillan.
hadeyn <i>m.f.dh eeg</i> hadeey.	hadoodilid <i>m.f.dh eeg</i> hadoodil ² . <i>ld</i> hadoodil ¹ (3).
hadeysan ¹ <i>f.mg1</i> (-smay, -santay; -smi) Digsu wax la daboolay noqosho.	hadoodillan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) <i>ld</i> hadoodilan.
hadeysan ² <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la daboolay ahaansho.	hadoodillanaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> hadoodilnaan.
hadeysmid <i>m.f.dh eeg</i> hadeysan ¹ .	hadoodillanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> hadoodilnaan.
hadeysnaan <i>m.f.dh eeg</i> hadeysan ² . <i>ld</i> hadeysnaansho.	hadoodilnaan <i>m.f.dh eeg</i> hadoodilan. <i>ld</i> hadoodillanaan, hadoodillanaansho, hadoodilnaansho
hadeysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> hadeysnaan.	hadoodilnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> hadoodilnaan.
hadfid <i>m.f.dh eeg</i> hadaf ³ . <i>ld</i> hadaf ¹ .	hadoof <i>m.l</i> Hadal aan waxba ka jirin.
hadhaaseera <i>m.dh</i> Dumarka xadrada saarka Booranaha ugu sarreya ama heerka labaad kaga jira.	hadrid <i>m.f.dh eeg</i> hadar.
hadhiin <i>m.l.u</i> Afarta haad ee turubka mid ka mid ah.	hadur <i>m.l</i> 1. War badan oo aan murti lahayn. 2. H. ah: qof hadal badan oo aan murti lahayn ku hadla.
hadhiino <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Qof dhaxalkii uu lahaa la seejjiyay. 2. Qof wax qabadkiisu aad u yaryayah.	haduuuf <i>m.l ld</i> huduf.
hadhow <i>fk</i> Had dhow, goor aan fogeyn oo soo socota. <i>ld</i> hadhowto.	hadwad <i>m.l ld</i> hadwado.
hadhowto <i>fk</i> . <i>ld</i> hadhow.	hadwado <i>m.f.dh eeg</i> hadwo. <i>ld</i> hadwad.
hadi <i>m.l</i> Geed quwaax xabag udgoon oo laga ganacsado leh.	hadwo <i>f.mg3</i> (-waday, -watay) Dad, Xoolo wax kala aqoon meel uu ka yimid iyo meel uu u socdo noqosho.
hadid <i>m.f.dh eeg</i> had ³ .	haf <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) 1. Wax, wax kale ku qalidid. 2. Wax halmaamid.
hadiid <i>f.mg1</i> (-day, -dday) 1. Ku h.: si hunguri weyni ku jirto wax u boobid. 2. Ku h.: si ku celcelis ah qalab aan af lahayn wax ugu goyn.	haf ¹ <i>m.dh.sh.r</i> Cod lagu muujijo hafidda.
	haf ² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Cunto boobid.
	hafad <i>m.l ld</i> hafasho.
	hafar ¹ <i>m.l</i> Masabidda wax been ah oo aan cid la siin lagu masabido. <i>ld</i> hafaryo, hafriin, hafriinyo.
	hafar ² <i>f.g1</i> (-fray, -fartay; -fri) Qof wax aan la siin ku masabidid.
	hafaran <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay; -rmi) Qof la hafray noqosho.

hafarmid *m.f.db eeg* hafaran.

hafaryo *m.db ld* hafrid.

hafasho *m.f.db eeg* hafo. *ld* hafad.

hafeef *m.db* 1. Dabayl kulul. 2. Kulaylka gubashada jirka laga dareemo.

hafeefasho *m.f.db eeg* hafeefo.

hafeefo *f.g3* (-ftay, -fatay) Jir gubtey xanuun ka dareemid.

hafi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Nafley si uu u harqado biyo quusin. 2. Hilib dab ku yacyacoodin.

hafid *m.f.db eeg* haf².

hafid² *m.f.db eeg* haf.

hafin *m.f.db eeg* hafi. *ld* hafis.

hafis *m.l ld* hafin.

hafisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Hilib wax karin carunka looga saaray ahaansho.

hafisnaan *m.f.db eeg* hafisan. *ld* hafisnaansho.

hafisnaansho *m.l/dh ld* hafisnaan.

hafo *f.mg3* (-ftay, -fatay) Nafley biyo ku qaraqmid.

hafran *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof wax aan la siin lagu masabiday ahaansho.

hafranaan *m.f.db eeg* hafran. *ld* hafranaansho.

hafranaansho *m.l/dh ld* hafranaan.

hafrid *m.f.db eeg* hafar². *ld* hafaryo, hafriin, hafriinyo.

hafriin *m.db ld* hafrid.

hafriinyo *m.l ld* hafrid.

haftabbax¹ *m.l.kh ld* haftibbax¹.

haftabbax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld* haftibbax².

haftabixid *m.db ld* haftibbixid.

haftayn *m.f.db Eeg* haftee. *ld* hafteys.

haftee *f.g2* (-eeyay, -eysay) Nafley aad u cayrin si ay u xiiqdo.

hafteys *m.l ld* haftayn

haftibbax¹ *m.l.kh* Xiiqid la'aanta nafleydu gaarto markay muddo oroddo kaddib. *ld* haftabbax¹.

haftibbax² *f.mg1* (-xay, -xday) Nafley heer aanay xiiqayn gaarid, markay muddo orodday kaddib. *ld* haftabbax².

haftibixid *m.f.db eeg* haftibbax². *ld* haftabixid.

hafto *m.db* Daal aan lala ordi karin, markay nafley muddo orodo kaddib; neeftuur.

haftoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Xiiqid ama xuurto dareemid.

haftood *m.f.l eeg* haftoo.

hag *e.d* Cod lagu isticmaalo in dameer socodsiiyo; yalla!

hag *f.g1* (-gay, -gtay) Qof indho la' hoggaamin.

hagaag¹ *m.l (-gyo, m.db)* 1. Oogada dadka inteeda hore; soojeed. 2. H. ah: toos; wanaag; sax. 3. *ld* hagaagid.

hagaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) 1. Wax sidii laga rabay noqosho. 2. Ka h.: wax ama meel ka tegid. 3. Ku h.: wax, ama meel si toos ah u abbaarid.

hagaagid *m.f.db eeg* hagaag². *ld* hagaag¹ (3).

hagaagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax wanaagsan ama toosan ahaansho. 2. Ku h.: Wax, wax ku habboon ahaansho.

hagaagsanaan *m.f.db eeg* hagaagsan. *ld* hagaagsanaansho.

hagaagsanaansho *m.l/dh ld* hagaagsanaan.

hagaagsasho *m.f.db eeg* hagaagso.

hagaagso *f.g3* (-saday, -satay) Wax si toosan ama wanaagsan ka dhigasho.

hagaaji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. (*fg*) Wax toisin ama wanaajin. 2. (*f.mg*) Ku h.: wax meel uu u socdo ku toisin. 3. (*f.mg*) Ku h.: warqad, fariin, alaab iwm cidda ay u socoto meesha laga heli karo u dirid.

hagaajin *m.f.db eeg* hagaaji. *ld* hagaajis.

hagaajis *m.l ld* hagaajin.

hagaas¹ *m.l.kh* 1. H. ah: xumaanshaha korriimada hore ee ubadka nafleyda. 2. *ld* hagaasid.

hagaas² *f.mg1* (-say, -stay) Nafley aan korriimo fiican helin noqosho.

hagaasi *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley korriimo xumo dhaxalsiin.

hagaasid *m.f.db eeg* hagaas². *ld* hagaas¹ (2).

hagaasin *m.f.db eeg* hagaasi.

hagabsad *m.l ld* hagabsasho.

hagabsasho *m.f.db eeg* hagabso. *ld* hagabsad, hagabsi, hakabsad, hakab-sasho, hakabsi.

hagabsi *m.l ld* hagabsasho.

hagabso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Aragti yari awgeed tartiib u socosho. 2. Wax aan la garanayn ka hadlid. *ld* hakabso.

hagag¹ *m.l* Inkiridda laysku inkiro wax laysku ogaa.

hagag² *f.g1* (-gay, -gtay) Wax laysku ogaa inkirid.

hagagid *m.f.db eeg* hagag².

hagan *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Wax la hagay ahaansho (awr).

hagar *m.db* Isku ladidda hawl ama arrin wax ka qabashadeeda la isku lado; xoogdhabiil; dhagar.

hagarbax¹ *m.l* 1. Si aan hagari ku jirin oo wax loo qabto. 2. *ld* hagarbixid.

hagarbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Si aan hagari ku jirin oo wax loo qabto.

hagarbey <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Hanti la siyo cid wax dhexdhexaadisey.	hah ¹ <i>m.dh</i> Dhadhan ama ur kulul oo dhirta qaarkeed yeeshaan.
hagarbixid <i>m.f.dh eeg</i> hagarbax ² . <i>ld</i> hagarbax ¹ (2).	hah ² <i>e.d</i> Eray lagu dhawaao marka wax la kahdo ama xanuun la dareemo.
hagardaamayn <i>m.f.dh eeg</i> hagardaamee.	hakaabsad <i>m.l ld</i> hakaabsasho.
hagardaamee <i>f.g2 (-meeyay, -maysay)</i> Cid hagardaamo ku samayn.	hakaabsasho <i>m.f.dh eeg</i> hakaabso. <i>ld</i> hakaabsad, hakaabsi.
hagardaamo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Dhibaato cid aan ka digtoonayn lagu sameeyo. <i>ld</i> hagardaanyo.	hakaabsi <i>m.l ld</i> hakaabsasho.
hagardaanyo <i>m.dh ld</i> hagardaamo.	hakaabso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Guri, xero iwm irridiisa xirid. 2. Nafley dagaalamaysa booddo isu diyaarin.
haghag ¹ <i>m.l</i> lin qof yeesho oo u diidda in uu hadalka si bayaan ah u yiraahdo; shigshigid. <i>ld</i> haghago.	hakabsad <i>m.l ld</i> hagabsasho.
haghag ² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> <i>ld</i> haghaglee.	hakabsasho <i>m.dh ld</i> hagabsasho.
haghagid <i>m.dh ld</i> haghaglayn.	hakabsi <i>m.l ld</i> hagabsasho.
haghagle <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Qof hadalka shigshiga; shigshigow.	hakabso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> <i>ld</i> hagabso.
haghaglee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> Shigshigid. <i>ld</i> haghag ² .	hakad <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> 1. Joogsad yar oo wax soconayey sameeyaan. 2. Astaan qoraal oo kala qoqobta erezada iyo weeraha. 3. <i>ld</i> hakasho.
haghagleyn <i>m.dh eeg</i> haghagglee. <i>ld</i> haghagid.	hakad-wadneed <i>m.l (-dyo, m.dh) (c.naf)</i> Wejiga garaaca wadnaha ka dhex dhaca labada isku soo urur ee wadnaha, marka ay muruqyada wadnuhu dabcaan ee caloolyaradana dhiiggu ka buuxsamo.
haghago <i>m.dh ld</i> haghag ¹ .	hakah <i>e.d ld</i> haaka.
hagid <i>m.f.dh eeg</i> hag. <i>ld</i> hagis.	hakasho <i>m.f.dh eeg</i> hako. <i>ld</i> hakad.
hagis <i>m.dh ld</i> hagid.	haki <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax in yar joojin.
hagnaan <i>m.f.dh eeg</i> hagan. <i>ld</i> hagnaansho.	hakin <i>m.f.dh eeg</i> haki. <i>ld</i> hakis.
hagnaansho <i>m.l/dh ld</i> hagnaan.	hakis ¹ <i>m.l ld</i> hakin.
hagoog ¹ <i>m.dh (-go, m.l)</i> 1. Maro qaarka sare ee dadka oo aan indhuuhu ku jirin lagu daboolo. 2. Sida marada hagoogta ah loo xirto. 3. Gambada haweenku madaxa saartaan. 4. Koofiyadda inteeda wejiga hareysa.	hakis ² <i>m.l (fis.)</i> Summad: X. Dhalanka mareeg leh saqin ama madhxin oo wadajir ahaan caabbiga mareegta kula dhaliya xayir. Hakiska waxaa lagu cabbiraa oom.
hagoog ² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> 1. Wax dedid. 2. Meel har u yeelid.	hako <i>f.mg3 (-kaday, -katay)</i> In yar joogsasho.
hagoogad <i>m.l ld</i> hagoogasho.	hal ¹ <i>m.l (-lo, m.l)</i> 1. Tirada eber iyo laba u dhexeysa; kow. Tus. "Wuxuu dhalay hal wil iyo hal gabar". 2. Eray; hadal. 3. H. ah: Wax isku duuban ama wada jira. Tus. "Annagu hal baynu nahay". 4. Meel; xag. Tus. "Halkan dhig: meeshan dhig".
hagoogan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax hagoog leh ahaansho.	hal ² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Neef geel dhedig ah oo curtay.
hagoogasho <i>m.f.dh eeg</i> hagoogo. <i>ld</i> hagoogad.	halaag ¹ <i>m.l</i> 1. Baaba'; le'asho. 2. <i>ld</i> halaagid.
hagoogid <i>m.f.dh eeg</i> hagoog ² .	halaag ² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Wax baaba' ka dhigid. <i>ld</i> halaaji, hallig ² .
hagoognaan <i>m.f.dh eeg</i> hagoogan. <i>ld</i> hagoognaansho.	halaagan ¹ <i>f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)</i> Wax baaba'ay noqosho. <i>ld</i> halligan ¹ .
hagoognaansho <i>m.l/dh ld</i> hagoognaan.	halaagan ² <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax baaba'ay ahaansho. <i>ld</i> halligan ² .
hagoogo <i>f.g3 (-gtay, -gatay)</i> 1. Maro qaarka sare oo aan indhuuhu ku jirin ku daboolasho. 2. Haweenay ganbo madaxa saarasho.	halaagid <i>m.f.dh eeg</i> halaag ² . <i>ld</i> halaag ¹ (2), halaajin, halaajis, hallig ¹ , hallig
hagooj <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax hagoog u yeelid.	halaagmid <i>m.f.dh eeg</i> halaagan ¹ . <i>ld</i> halligmid.
hagoojin <i>m.f.dh eeg</i> hagooji. <i>ld</i> hagoojis.	halaagnaan <i>m.f.dh eeg</i> halaagan ² . <i>ld</i> halaagnaansho, hallignaan, hallignaansho.
hagoojis <i>m.l ld</i> hagoojin.	
hagrad <i>m.l ld</i> hagrasho.	
hagrasho <i>m.f.dh eeg</i> hagro. <i>ld</i> hagrad.	
hagro <i>f.g3 (-raday, -ratay)</i> Si aan daacad ahayn wax u qabasho.	

halaagnaansho *m.l/dh ld* halaagnaan.
halaaji *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* halaag².
halaajin *m.dh ld* halaagid.
halaajis *m.l ld* halaagid.
halaalac¹ *m.l.kh* H. ah: dhalaal badan oo ka
 soo baxa wax aad u iftiimaya; dhaldhalaal.
halaalac² *f.mg1* (-cay, -cday; -lici) Wax
 dhalaal badan bixin.
halaalicid *m.f.dh eeg* halaalac².
halaamacoodka *sooh-maskaxeedka* *m.l*
 (daaw.) Halaamacoodka maskaxda waxa
 keeni kara fiirus ama baktiiriya ama waxay ka
 iman kartaa jir kahsi ka yimid talaal.
halaammacayn *m.dh ld* halaammacoodin.
halaammacays *m.l ld* halaammacoodin.
halaammacaysad *m.l ld* halaammacaysasho.
halaammacaysasho *m.f.dh eeg* halaama-cayso.
ld halaammacaysad, halaamma-caysi.
halaammacaysi *m.l ld* halaammacaysasho.
halaammacayso *f.g3* (-stay, -satay) Hilib
 halaammaco ka dhigasho.
halaammacee *f.g2* (-ceeyay, -ceysay) *ld*
 halaammacoodi.
halaammaco *m.dh* Hilib dab lagu dubey oo
 aan la bisleyn.
halaammacood *m.l* Wax dab lagu dubay oo
 aan la bislayn
halaammacoodi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax
 iyadoo aan la bisleynayn dab ku dubid. *ld*
 halaammacee.
halaammacoodin *m.f.dh eeg* halaamma-coodi.
ld halaammacayn, halaamma-cays,
 halaammacoodis.
halaammacoodis *m.l ld* halaammacoodin.
halaanhali *m.l* 1. Hadal been ah oo cid lagu
 beerdulucsanayo. 2. Hees jiib leh, aan jaan
 lahayn oo wiglada la bah ah.
halaanhali *f.mg1* (-alay, -ashay) 1. Hadal
 been ah cid ku beerdulucsho. 2. Halaanhali
 tirin.
halaanhali *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Hawl si degdeg
 ah u qabasho. 2. Halaanhali tirin.
halaanhaliid *m.f.dh eeg* halaanhali².
halaanhalin *m.f.dh eeg* halaanhali. *ld*
 halaanhalis.
halaanhalis *m.l ld* halaanhalin.
halaaq¹ *m.l* 1. Ruugista xooluhu ruugaan
 lafaha. 2. *ld* halaaqid.
halaaq² *f.g1* (-qay, -qday) Xoolo lafo ruugid.
halaaqid *m.f.dh eeg* halaaq². *ld* halaaq¹ (2).
halaquo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Kala qaadidda qof
 kala qaado afka hurdo ama daal awgiis;
 hamaanshoo.
halaqoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Hurdo ama
 daal awgood af la kala qaadid; hamaanso.

halaaqood *m.f.l eeg* halaaqoo.
halaati *m.l ld* haalaati.
halab *m.dh* Timo rag, jilicsan oo dheer.
halabaysad *m.l ld* halabaysasho.
halabaysasho *m.f.dh eeg* halabayso. *ld*
 halabaysad, halabaysi.
halabaysi *m.l ld* halabaysasho.
halabayso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Timo halab ah
 samaysasho. 2. Xoolo la soo dhacay hilib ka
 qalasho.
halabo *m.dh* 1. Hawl la qabtay wax ka soo
 baxa. 2. H. ah: Hilibka laga qasho xoolo la
 soo dhacay. 3. Hanti xoolaad.
halabsad *m.l ld* halabsasho.
halabsasho *m.f.dh eeg* halabso. *ld* halabsad,
 halabsi.
halabsi *m.l ld* halabsasho.
halabso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Wax ordaya
 fuulid. 2. Faras fuulid iyadoo aan rakaabka
 cagta la saarin.
hal-abuur¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) Curinta
 maansada.
hal-abuur² *f.g1* (-ray, -rtay) Maanso curin.
hal-abuuriid *m.f.dh eeg* hal-abuur². *ld* hal-
 abururis.
hal-abuuriis *m.dh ld* hal-abuuriid.
halac *m.l* 1. Uumi kulul. 2. Olol. 3. H. ah: qof
 hamuu gorayo leh ama aad u cir weyn.
halacsad *m.l ld* halacsasho.
halacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la halciyay
 ahaansho (hilib).
halacsanaan *m.f.dh eeg* halacsan. *ld*
 halacsanaansho.
halacsanaansho *m.l/dh ld* halacsanaan.
halacsasho *m.f.dh eeg* halacso. *ld* halacsad,
 halaci.
halacsi *m.l ld* halacsasho.
halacso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Wax iyadoo
 aan la bisleynayn olol ku dubasho. 2. Iyadoo
 aan laga bogan wax eegid.
hal-adayg *m.l* Dabeccad qof leeyahay oo ah in
 uusan go'aankiisa ka noqon. *ld* hal-adkaan.
hal-adkaan *m.dh ld* hal-adayg, hal-
 adkaansho.
hal-adkaansho *m.l ld* hal-adkaan.
halakayn *m.f.dh eeg* halakee.
halakaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax halako
 ku dhacday ahaansho.
halakaysnaan *m.f.dh eeg* halakaysan. *ld*
 halakaysnaansho.
halakaysnaansho *m.l/dh ld* halakaysnaan.
halakee *f.g2* (-keeyay, -kaysay) Nafley
 dhaawac culus gaarsiin.
halako *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhaawac culus.
halalaati *m.l ld* haalaati.

halalac ¹ <i>m.l ld</i> halalicid.	caalamku ay wadajir ahaan isugu raaceen, loona adeegsado laamaha cilmi. Habkani waxa uu ku salaysanyahay habka M.K.S. (mitir, kiilogaram iyo seken), waxanu beddelay habka C.G.S. (santimir, garaam iyo seken) iyo F.B.S. (fuudh, bawnd iyo seken).
halalac ² <i>m.db.sh.r</i> H. dheh: cod lagu muujiyo dhaldhalaal.	
halalac ³ <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -lici) Wax dhaldhalaalid.	
halalaco <i>m.db</i> Cudur geedka digirta ku dhaca oo caleenta ka daadiya.	
halalicid <i>m.f.db</i> egg halalac ³ . <i>ld</i> halalac¹.	
halamacood <i>m.l</i> Holac.	
halamash <i>m.l</i> Socod kala daadsan oo si fool xun loo socdo. <i>ld</i> halamashle (1).	
halamashle <i>m.l</i> (-shayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. <i>ld</i> halamash . 2. Daal, harraad iyo gaajo badan la kulmid. <i>ld</i> halamash .	
halamashlee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Si halamash ah u socosho.	
halamashleyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halamashlee.	
halaq <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.db</i>) 1. Xamaaratada inta bogga ku socota sida maska, goodka iwm. 2. Nooc ka mid ah masaska. 3. Jinni.	
halaqdile <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Nooc ka mid ah shimbiraha ugaarsada. 2. Geesi, halyeey.	
halaqjaflayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halaqjafllee. <i>ld</i> halaqjaflays.	
halaqjaflays <i>m.l ld</i> halaqjaflayn.	
halaqjaflaysad <i>m.l ld</i> halaqjaflaysasho.	
halaqjaflaysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halaqjaflayso. <i>ld</i> halaqjaflaysad, halaqjaflaysi.	
halaqjaflaysi <i>m.l ld</i> halaqjaflaysasho.	
halaqjaflayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Saddexda goor ee wax la cuno ka hor halaqjaflie cunid.	
halaqjaflle <i>m.l</i> Cunto yar oo saddexda goor ee wax la cuno maalinta, ka hor la cuno oo cuntada lagu sugo .	
halaqjafllee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Halaqjaflle cunid.	
halaqjalaqlayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halaqjalaqllee.	
halaqjalaqlaysad <i>m.l ld</i> halaqjalaqlaysasho.	
halaqjalaqlaysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halaqjalaqlayso. <i>ld</i> halaqjalaqlaysad, halaqjalaqlaysi.	
halaqjalaqlaysi <i>m.l ld</i> halaqjalaqlaysasho.	
halaqjalaqlayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Arrin laga hadlaayo wax yar ka sheegid.	
halaqjalaqllee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Arrin laga hadlaayo wax yar ka sheegid.	
halas <i>m.l ld</i> halase.	
halase <i>m.l</i> Dab korka dambas ka saaran-yahay hoosna ka nool. <i>ld</i> halas.	
halaydh <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>kiim.</i>) Iskudhis uu ku jiro halojiin.	
halbeeg <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.db</i>) Xaddi lagu heshiiyey in uu u taaganyahay cabbir (mitir, dherer, seken, ammin, kiilogaraam, cuf iwm).	
halbeeg H.C. <i>m.l</i> (-yo H.C., <i>m.db</i>) (<i>xis.</i>) H.ga H.C. (Habka Caalamiga) waa hab	
halbowle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Xididdaha waaweyn ee wadnaha dhiigga ka qaada oo oogada wada gaarsiyya midkood. 2. Meel ama wax muhiim ah.	
halbowle-bawdeed <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>c.nafl</i>) Halbowle ka soo baxa halbowle diba-deedka misigta, wuxuuna waraabiya muruqyada bawdada.	
halbowle-buufiye <i>m.l</i> (-layaal ..., <i>m.l/dh</i>) (<i>c.nafl</i>) Halbowlaha ugu weyn ee dhiigga gaadhsiiya madaxa.	
halcaamood <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Nooc masaska dheereya ka mid ah oo aan wax yeello lahayn. <i>ld</i> mascaanood.	
halcad <i>m.l ld</i> halcasho.	
halcasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halco. <i>ld</i> halcad.	
halci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Hilib olol ku dubid.	
halcin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> halci. <i>ld</i> halcis.	
halcis <i>m.l ld</i> halcin.	
halco <i>f.mg3</i> (-caday, -catay) Jir gubtay kul ka dareemid.	
halcun <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Carjawda ka soo fiqan cunaha ragga. 2. Qof hadalka shigshiga.	
haldhaa <i>m.l</i> (-aayo, <i>m.db</i>) Gorayada keeda lab.	
haldhac <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.db</i>) 1. Eray ama hadal aan la doonayn in la sheego oo si aan loo qasdiyin u soo dhacay. 2. Deelqaaf; gaf. 3. (u) Miro bislaaday oo soo daatay.	
haldhacsad <i>m.l ld</i> haldhacsasho.	
haldhacsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> haldhacso. <i>ld</i> haldhacsad, haldhaci.	
haldhaci <i>m.l ld</i> haldhacsasho.	
haldhacso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Geed miro bislaaday daadin. 2. Ka h.: xog la qari-nayey cid ka helid.	
haldhaji <i>m.l ld</i> dhaji.	
haldhami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Badar haldhan ka saarid.	
haldhamin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> haldhami. <i>ld</i> haldhamis.	
haldhamis <i>m.l ld</i> haldhamin.	
haldhan <i>m.l</i> Badar buunshadii laga saaray.	
haldhansad <i>m.l ld</i> haldhansasho.	
haldhansan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Badar wax haldhankii laga saaray ahaansho.	
haldhansanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> haldhansan. <i>ld</i> haldhansanaansho.	

haldhansanaansho *m./l/db ld* **haldhansanaan.**
haldhansasho *m.f./dh eeg* haldhanso. *ld*
haldhansad, haldhansi.
haldhansi *m.l ld* **haldhansasho.**
haldhanso *f.g3* (-saday, -satay) Badar haldhan
 kala bixid.
haldheji *m.l ld* **dhaji.**
haldhurre *m.l* (-rayaal, *m./l/db*) 1. Haldhau
 gooni daaq ah. 2. Cunug gorayo kali ku ah.
 3. H. ah: miro sooc ah ama qof ama neef
 xoolo ah oo door ah.
haleel¹ *m.l ld* **haleelid.**
haleel² *f.g1* (-eelay, -eeshay) 1. Wax la
 kulmid. 2. Wax helitaankoodu muhiim
 yahay la kulmid.
haleela-rin *m.l* Hal marka ay dhasho si dhaqso
 ah u rinta.
haleelid *m.f./dh eeg* haleel². *ld* **haleel¹.**
haleelo *m.dh.u* Geel markaa dhalay.
haleelsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Wax, wax kale la
 kulansiin. *ld* **haleeshii.**
haleelsiin *m.f./dh eeg* haleelsii. *ld* **haleeshiiin.**
haleeshii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **haleelsii.**
haleeshiiin *m.dh ld* **haleelsiin.**
halgaad¹ *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Wax sida ul, bur,
 qori ah oo gacanta lagu tuuro si wax loogu
 dhufto. 2. Tuuryo gacameed. 3. H. ah: ul
 weyn.
halgaad² *f.g1* (-day, -dday) Waran, ul iwm cid
 ku tuurid.
halgaadee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Ul weyn
 wax la dhicid.
halgaadeyn *m.f./dh eeg* halgaadee.
halgaadid *m.f./dh eeg* halgaad².
halgame *m.l* (-mayaal, *m.l/db*) Madaxa
 herinta, xagga toogta iyo ilalinta
 habdhaqankooda.
halgramid *m.f./dh eeg* halgan³.
halgan¹ *m.l* Hawl ama wax kale oo
 qabashadooda loo dagaallamo ama loollan
 loo galo.
halgan² *m.dh* Herinta inta ugu toog badan
 marka hartaantiga laga reebo.
halgan³ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax u
 dagaalamid ama u loollamid.
halhaleel *fk*. Si dhaqso ah; degdeg. *ld*
hallahalla, hallihalli.
halhayn *m.f./dh eeg* halhee. *ld* **halhays.**
halhays *m.l* 1. Erey ama weer qof caadysto in
 uu hadalkiisa soo dhxgeliyo had iyo jeer;
 halqabsi. 2. *ld* **halhayn.**
halhee *f.g2* (-heeyay, -haysay) Mar kasta wax
 ama qof ka hadlid.

haliil *f.mg1* (-iilay, -iishay) Ku h.: wax si xad
 dhaaf ah ugu degdegid (sida wax heliddood
 ama qof wax gaarsiintii).
haliilid *m.f./dh eeg* haliil.
halis *m.dh* 1. Xaalad waxyeello weyn keenta.
 2. H. ah: khatar ah (meel).
halisnimo *m.dh* Halis ahaansho.
haljaflaysad *m.l ld* **haljalaflaysasho.**
haljaflaysasho *m.dh ld* **haljalaflaysasho.**
haljaflaysi *m.l ld* **haljalaflaysasho.**
haljaflayso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld*
haljalaflayso.
haljaflie *m.l ld* **haljalafle.**
haljalaflaysasho *m.f./dh eeg* haljalaflayso. *ld*
haljaflaysad, haljaflaysasho, haljaflaysi,
haljala
haljalaflaysi *m.l ld* **haljalaflaysasho.**
haljalaflayso *f.mg3* (-stay, -satay) Neef waddo
 ku socda siiba geela geedaha jidka
 dhinacyadiisa ku yaal hadba laan ka
 goosasho. *ld* **haljaflayso.**
haljalafle *m.l* Goosashada neef waddo ku socda
 siiba geela, uu geedaha jidka-dhinacyadiisa
 ku yaal hadba laan ka goosto. *ld* **haljaflie.**
halkable *m.l* (-rayaal, *m.l/db*) 1. Qof aan gabay
 fiican aqoon oo hadba hal soo rida.
 2. Gabarey-maanyo.
halked *m.dh* (-dyo, *m.l*) Nooc libaax-badeedka
 ka mid ah.
halkudheg *m.l* (-gyo, *m.dh*) 1. Dulucda
 hadalka ku jirta. 2. Hadal kooban oo murti
 xambaarsan.
hallaabid *m.f./dh eeg* hallow².
halladaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax baylahin.
halladaadin *m.f./dh eeg* halladaadi.
halladaado *m.dh* Isku ladidda wax
 qabashadooda la isku lodo; baylax, dacdarro.
hallagaasheego *m.dh* Istus tookh; faan.
hallahalla *m.dh ld* **hahaleel.**
hallayn *m.f./dh eeg* halle. *ld* **hallays.**
hallays *m.l ld* **hallayn.**
hallaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la
 halleyey ahaansho.
hallaysnaan *m.f./dh eeg* hallaysan. *ld*
hallaysnaansho.
hallaysnaansho *m./l/db ld* **hallaysnaan.**
halle *f.g2* (-leeyay, -laysay) 1. Wax qarribid.
 2. Ku h.: qof wax ku aaminid.
hallig¹ *m.l ld* **halaagid.**
hallig² *f.g1* (-gay, -gtay) *ld* **halaag².**
halligan¹ *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) *ld*
halaagan¹.
halligan² *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) *ld* **halaagan².**
halligid *m.dh ld* **halaagid.**
halligis *m.dh ld* **halaagid.**

halligmid <i>m.db ld halaagmid.</i>	halqaad ² <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Shax la degey si loo ciyaaro hog u banneyn.
hallignaan <i>m.db ld halaagnaan.</i>	halqaadid <i>m.f.db eeg halqaad².</i> <i>ld halqaad¹</i> (2).
hallignaansho <i>m.l/db ld halaagnaan.</i>	halqaban <i>m.l (-nno, m.db)</i> Daboolka birta canjeerada ama laxooxda.
hallihall <i>m.l ld halhaleel.</i>	halqabsad <i>m.l ld halqabsasho.</i>
hallow ¹ <i>m.l 1. ld hallaabid.</i> Lumidda wax ka lumaaan jidka toosan. 2. H. ah: naflay jidkii toosnaa ka luntay.	halqabsasho <i>m.f.db eeg halqabso.</i> <i>ld halqabsad,</i> <i>halqabsi.</i>
hallow ² <i>f.mg1 (-laabay, -lowday; -laabi)</i> 1. Wax lumid. 2. Wax qarraabid.	halqabsi <i>m.l ld halqabsasho.</i>
hallowsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Nafley wax jidka toosan ka lumay ahaansho.	halqabso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Ku h.: qof in uu hadal guro u adeegsasho. 2. Ku h.: wax, wax kale tilmaan ugu qaadasho.
hallowsanaan <i>m.f.db eeg hallowsan.</i> <i>ld</i> <i>hallowsanaansho.</i>	halqalbac <i>m.l (-cyo, m.db)</i> Abuurka miraha qaarkood oo ka kooban hal beer.
hallowsanaansho <i>m.l/db ld hallowsanaan.</i>	halqoq <i>m.l (-qyo, m.db)</i> 1. Dabada (qanaanta) fardaha. 2. Wax walba kan ugu wanaagasan oo ugu qurux badan. 3. (u) Kalluunka biyaha iskiis uga soo booda.
halmaal <i>f.mg1 (-aalay, -aashay)</i> Wixii la halmaala: wixii la xariira.	halraac ¹ <i>m.l Qaadid shax la halqaaday mid u</i> <i>dhow la qaado.</i>
halmaalid <i>m.f.db eeg halmaal.</i>	halraac ² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Shax, dhagax la qaaday mid u dhow ka dab qaadid.
halmaamid <i>m.f.db eeg halmaan².</i> <i>ld halmaan¹,</i> <i>hilmaamid, hilmaan¹.</i>	halraacid <i>m.f.db eeg halraac².</i>
halmaan ¹ <i>m.l 1. Xusuus la'aanta la xusuusan</i> waayo wax hore loo soo maray. 2. <i>ld</i> <i>halmaamid.</i>	halrar <i>f.mg1 (-ray, -rray)</i> Qof ama wax, wax lagu salladay ahaansho.
halmaan ² <i>f.g1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Wax illoobid. <i>ld hilmaan².</i>	halrarid <i>m.f.db eeg halrar.</i>
halmaansii <i>f.lg2 (-iiyay, -iisay)</i> Qof wax illoowsiin. <i>ld hilmaansii.</i>	hantiirle <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> Wax sida dhisme iwm oo hal tiir kaliya leh.
halmaansiiin <i>m.f.db eeg halmaansii.</i> <i>ld</i> <i>halmaansiis, hilmaansiis.</i>	haltoddobaaddo <i>m.l/ld haltoddobaadyo.</i>
halmaansiis <i>m.l ld halmaansiis.</i>	haltoddobaadyo <i>m.db</i> Cutubyo xiddigo ah oo midkiiba ka koobanyahay toddoba xiddigood oo la kala yiraahdo haltoddobaadyo weyn iyo haltoddobaadyo yar. <i>ld haltoddobaaddo.</i>
halmadow <i>m.l</i> Bara-baro mad-madow oo qof aan qubeysan jirkiisa ka muuqda.	halunugle <i>m.db (-layaal, m.db)</i> <i>ld</i> <i>halunugley.</i>
haloijiin <i>m.db (-nno, m.db) (kiim.)</i> Urur curiyayaal ah (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyayayaasha) oo ka kooban foloriin, koloriin, boromiin, ayoodhiin, iyo curiyaha cimriga gaaban ee astatiin.	halunugley <i>m.db (-do, m.l)</i> Noole hal unug ka kooban.
haloodi <i>m.l.kh ld haloosi¹.</i>	halwac <i>m.l</i> Baaq uu ku dhawaqo ninka halgamaha ahi marka uu ugaar soo dilo.
haloozi ¹ <i>m.l.kh</i> H. ah: jid weyn oo aan lahayn dhagxan, geedo, godad iwm. <i>ld haloodi.</i>	halwad <i>m.l/ld halwasho.</i>
haloozi ² <i>f.mg1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)</i> 1. Dad badan hees wada qaadid. 2. Ku h.: wax jid weyn, toosan oo aan dhib lahayn marin.	halwasho <i>m.f.db eeg halwo.</i> <i>ld halwad.</i>
haloosin <i>m.db ld haloosiyid.</i>	halwi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax dab ku madoobayn ama ku midabayn. 2. Wax la iibinayo qiiimahooda mid ka yar ku gadid. 3. <i>ld qalwi.</i>
haloosiyid <i>m.f.db eeg haloosi².</i> <i>ld haloosin.</i>	halwin <i>m.f.db</i> 1. <i>ld halwis.</i> <i>eeg halwi.</i> 2. <i>ld</i> <i>qalwin.</i>
halow ¹ <i>m.l 1. Midab madow oo dabku ku</i> reebo wax gubtay. 2. Kulka ololka dabka ka soo baxa.	halwis <i>m.l</i> Miro qolof ka saarid. <i>ld halwin</i> (1).
halow ² <i>m.db 1. ld galow.</i> Meesha godan ee ay iska galaan luqunta iyo sakaarka; dhuun, rubad. 2. H. ah: waddo haloosi ah.	halwo <i>f.mg3 (-waday, -watay)</i> Ku h.: Wax, wax ka weyn ku dhix shubmid ama ku dhix dhicid.
halqaad ¹ <i>m.l 1. Hog u banneynta shax la degey</i> hog loo banneyo si loo ciyaaro. 2. <i>ld</i> <i>halqaadid.</i>	

halxiraale *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Su'aal adag oo sarbeeban oo ka jawaabiddeeda laysku xujeeyo.

halley *m.l* (-yo, *m.dh*) 1. Uubatada keeda lab. 2. Geesi, wabar.

ham *m.dh.sh.r* H. dheh/ h. siin: cod lagu muujiyo cantuugo aad u weyn samayn.

hamaan¹ *m.l.kh* Nin naxariis daran oo xalaal iyo xaaraan isugu mid tahay. *ld* **haamaan**.

hamaan² *f.mg1* (-nay, -ntay) Mushkilo xallinteeda kari waayid. *ld* **hamaanso** (3).

hamaanid *m.f.dh eeg* hamaan². *ld* **hamaansad**, **hamaanshoo**, **hamaansi**.

hamaansad *m.l ld* **Hamaanshoo**; **hamaanid**. **hamaanshoo** *m.f.dh eeg* hamaanso. *ld* **Hamaansi**; **hamaanid**.

hamaansi *m.l ld* **hamaanshoo**.

hamaanso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Hurdo ama caajis awgiis af la kala qaadid. 2. Naftii baa ka h. satay: wuu dhintay. 3. *ld* **hamaan²**.

hamaday *m.l* (-yo, *m.dh*) Dhaxan aad u badan oo markay timaado geedaha qalajisa. *ld* **haamadday**.

hamag *m.l* 1. *ld* **amag**. 2. (*sh.r*) Cod lagu muujiyo dhiciitaan.

hambaabir *f.mg1* (-ray, -rtay) Hurdo degdeg uga soo boodid; baraarugid.

hambaabirid *m.f.dh eeg* hamaabir.

hambaabuq *m.l* (-yo, *m.dh*) Caabuq.

hambaas¹ *m.l ld* **hamaasid**.

hambaas² *f.mg1* (-say, -stay) Ku h.: hawl waqtii isku dhaafin.

hambaasi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid maaweeelin.

hambaasid *m.f.dh eeg* hamaas². *ld* **hamaas¹**.

hambaasin *m.f.dh eeg* hamaasi.

hambabar *f.mg1* (-ray, -rtay) Hurdo si degdeg ah uga soo boodid naxdin darteed; baraarugid.

hambabarid *m.f.dh eeg* hambabar.

hambad *m.l ld* **hambasho**.

hambalaal *m.l* Kalluunku meesha uu ka neefsado oo dhegaha ka hooseysa.

hambalaalaq¹ *m.l* 1. Kala daadsanaan. 2. *ld* **humbuluulug¹**.

hambalaalaq² *f.mg1* (-qay, -qday) 1. Cid kala daadsanaansho. 2. *ld* **humbuluulug²**.

hambalaalaqid *m.f.dh* 1. *eeg* hambalaalaq². 2. *ld* **humbululuuqid**.

hambalaalaqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax kala daadsan ahaansho.

hambalaalaqsanaan *m.f.dh eeg* hambalaalaqsan. *ld* **hambalaalaqsanaansho**.

hambalaalaqsanaansho *m.l/dh ld* **hambalaalaqsanaan**.

hambalyayn *m.f.dh eeg* hambalyee.

hambalyee *f.mg2* (-yeeyay, -yaysay) Cid hambalyo u jeedin.

hambalyo *m.dh* Hadal xambaarsan shucuur farxad leh oo loo jediyo cid heshay ama soo hoyisay wax lagu farxo.

hambaraac *m.l* Qof hunguri xun oo meelaha raqdu taal aan laga waayin. *ld* **hamboraac**.

hambasho *m.f.dh eeg* hambo. *ld* **hambad**.

hambayn *m.f.dh eeg* hambee.

hambee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Cunto la cunayo qaar reebid.

hambo¹ *m.dh* Cunto la cunay inta weelka lagu reebo.

hambo² *f.g3* (-baday, -batay) Xantoobo cunto ah af ku shubasho.

hamboorri¹ *m.l* Riixdin; jug; garabgal.

hamboorri² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) 1. Wax hore u tuurid. 2. Wax ku walaahoobid.

hamboorriyid *m.f.dh eeg* hamboorri².

hamboraac *m.l* Qof hunguri xun oo meelaha raqdu taal aan laga waayin. *ld* **hambaraac**.

hameen *m.l ld* **habeen**.

hamham *m.dh* 1 Hadal hoos loo yiri oo aan si fiican loo maqlayn. 2. Hadal aan micno lahayn. *ld* **xamxam**.

hamhamlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Hadal hamham ah dhihid. *ld* **xamxamlee**.

hamhamleyn *m.f.dh eeg* hamhamlee. *ld* **xamxamleyn**.

hamir *m.l ld* **himir**.

hammada *m.l* (*juqr.*) Nooc ka mid ah lamaddegaanka, gaar ahaan Saxarada woqooyi Afrika. Lamaddegaanka h., dhulka dushiisu sida badan waxay ka kooban tahay dhadhaab qaawan, oo dabayshu ay ka qaadday bataaxda iyo boorka.

hammajebis *m.l ld* **qalbijebin**.

hammi¹ *m.l* 1. Murugo iyo walaac ka dhasha arrin murugsan. 2. Niyad, laab. *ld* **qammi**.

hammi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) 1. Murugo iyo walaac la kulmid. 2. Ku h.: wax had iyo jeer ku fekerid.

hammin *m.dh ld* **hammiyid**.

hammisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax walaac iyo murugo hayso ahaansho.

hammisii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Cid hammi ku beerid.

hammisiiin *m.f.dh eeg* hammisii.

hammisnaan *m.f.dh eeg* hammisan. *ld* **hammisnaansho**.

hammisnaansho *m.l/dh ld* **hammisnaan**.

hammiyid *m.f.dh eeg* hammi². *ld* **hammin**.

hammuude *m.l* (-dayaal, *m.l/dh*) Geed yar oo dhulka ku faalala oo miro la cuno dhala. *ld* **hammuudo**.

hammuudo *m.db* Nagaar dhulka ku faalala oo dhala miro yar yar, dhanaan oo la cuno. *ld* **hammuude**.

hamrasho *m.f.dh* *eeg* hamro.

hamro *f.mg3* (-raday, -ratay) Cid waxtarkeeda u hagar bixid la'aan.

hamsa *m.lldh* (*nax*) Shibbane dhawaqaayada hadalka ka mid ah; waa aamus yar, wuxuuna dhashaa kolka xargaha codku si degdeg ah u xirmaan oo xiisadda dabaysha u joojiyaan, degdeyna u furmaan; astaan-tiisu waa ('). *ld* **hamse, hamso**.

hamse *m.l* *ld* **hamsa**

hamso *m.dh* *ld* **hamsa**.

hamuu *m.l.u* Digr duban oo marka la karinayo aan si fiican loo bislayn. *ld* **hamuu'**.

hamuu' *m.l.u* *ld* **hamuu**.

hamuuudo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Nagaar dhulka ku faalala oo miro yaryar, dhannaan oo la cuno leh.

hamuuman *f.mg4* (-mnaa, -mnayd) Qof hammuun qaba ahaansho.

hamuumid *m.dh* *eeg* hamuuun².

hamuumnaan *m.f.dh* *eeg* hamuuman. *ld* **hamuumnaansho**.

hamuumnaansho *m.lldh* *ld* **hamuumnaan**.

hamuuu¹ *m.dh* Rabitaan saa'id ah oo cunto loo qabo aroortii.

hamuuu² *fg1* (-uumay, uuntay; -uumi). 1. Wax aad u rabid. 2. Cunto aad u rabid.

hamuungorayo *m.dh* *ld* **hamuungorgor**.

hamuungorgor *m.l* Sugid la'aanta la sugi waayo cunto dab saaran ama bisil hamuuun awged. *ld* **hamuungorayo**.

hamuuntir¹ *m.l* Cunto yar oo hamuunta la isaga bi'yo.

hamuuntir² *fg1* (-ray, -rtay) Qof cunto yar oo hamuun lagu bi'yo siin.

hamuuntirad *m.l* *ld* **hamuuntirasho**.

hamuuntirasho *m.f.dh* *eeg* hamuuntiro. *ld* **hamuuntirad**.

hamuuntirid *m.f.dh* *eeg* hamuuntir².

hamuuntiro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Hamuun iska bi'in.

han *m.l* Isla weynaan aan kibir ku jirin; qab.

hanaayo *m.dh* Cadaawad, nacyab.

hanacun *m.l* 1. Cunidda boolida. 2. (-no, *mdh*) Qof boolida cuna.

hanad *m.l* (-ddo/-dyo, *m.dh*) Nin karti iyo hufnaan dheeraad ah isku darsaday; diric.

hanano *m.dh* Danaano; hiilo.

hanaq *m.l* (-qyo, *m.dh*) Dhuunta meesheeda hoose oo godan; galaw; halaw.

hanaqaad¹ *m.l* 1. H. ah: qof filka mas'uu-liyad lagu hanan karo gaaray; tabargal. 2. Diric, geesi. 3. *ld* **hanaqaadid**.

hanaqaad² *f.mg1* (-day, -dday) Qof fil uu mas'uuliyad ku hana karo gaari; tabargalid.

hanaqaadid *m.f.dh* *eeg* hanaqaad². *ld* **hanaqaad¹** (2).

hanasho *m.f.dh* *eeg* hano.

handaawad *m.dh* Ubbbo tolay ah oo weesada lagu qaato.

handabo *m.lldh* Xaalad nafsaani ah oo qofka ku qasabta waxa uu jecelyahay in uu falo. Tus. "Cali naaguhuu handabo ku qabaa".

handad¹ *m.l* (-dyo, *m.dh*). 1. *ld* **hanfad** ¹, hanfaf. (-dyo, *m.dh*) Hinqasho, boodid. 2. *ld* **haddidid**. 3. *ld* **handadid**.

handad² *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Qof u cagajuglavn. 2. (*f.mg*) Bootin fudud nafley dagaal maagani boodid. 3. (*f.mg*) Qof hurda nixid.

handadaad *m.dh* Cabsi gelin cid loo gaysto. *ld* **haddidid**.

handadi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid sasin. *ld* **hanfadi**.

handadid *m.f.dh* 1. *ld* **handad** ¹, hanfadid. *eeg* handad². 2. *ld* **haddidid**.

handadin *m.l* *eeg* handadi. *ld* **hanfadin**.

handaraab¹ *m.l* (-byo, *m.dh*) Bir albaabada lagu qataaro qufulkana lagu xiro.

handaraab² *f.mg1* (-aabay, -aabtay) Albaab handaraab gelin.

handaraaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Albab wax la handaraabay ahaansho.

handaraabasho *m.f.dh* *eeg* handaraabo.

handaraabid *m.f.dh* *eeg* handaraab².

handaraabnaan *m.f.dh* *eeg* handaraaban. *ld* **handaraabnaansho**.

handaraabnaansho *m.lldh* *ld* **handaraabnaan**.

handaraabo *f.mg3* (-bay, -btay) Albaab handaraab ku xirasho.

handuul *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Sariir yar oo ilmaha lagu luloo. 2. Naxash. 3. Sariir doomaha derbiyadooda ku dheggan oo ay seexdaan rakaabka qaarkood.

hanfaafuraysad *m.l* *ld* **hanfaafuraysasho**.

hanfaafuraysasho *m.f.dh* *eeg* hanfaafuray-so. *ld* **hanfaafuraysad, hanfaafuraaysi**.

hanfaafuraysi *m.l* *ld* **hanfaafuraysasho**.

hanfaafurayso *fg3* (-stay, -satay) Cunto yar qadada ama cashada ka hor sii cunid.

hanfaafurro *m.dh* *ld* **hanfaafuryo**.

hanfaafuryo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Cunto yar oo qadada ama cashada ka hor la cuno. *ld* **hanfaafurro**.

hanfad¹ *m.l* Illaawidda wax la illaawo degdegsiinyo iyo fudayd dartiis. *ld* **handad¹**.

hanfad² *f.mg1* (-day, -dday) Ka h.: Wax degdegsiinyo iyo fudayd dartiis la illaawid. *ld* **hanfad²**.

hanfade *m.l* (-dayaal, *m.l/dh*) Qof illooshiinyo badan oo fudud

hanfadi *f.g2* (iyay, -isay) *ld* **handadi**.

hanfadid *m.db* *ld* **handadid**.

hanfadin *m.db* *ld* **handadin**.

hanfaf *m.l* *ld* **handad¹**.

hanfafid *m.db* *eeg* **handad²**.

hanfariir¹ *m.l* Argaggax; didmo; sas. *ld* **anfariir¹**.

hanfariir² *f.mg1* (-iiray, -iirtay) Bixid, argaxixid. *ld* **anfariir²**.

hanfariiri *f.g2* (-iyay, -isay) Cabsiin, nixin. *ld* **anfariiri**.

hanfaririd *m.f.dh* *eeg* hanfariir².

hanfariirin *m.f.dh* *eeg* hanfariiri. *ld* **anfa-riirin**.

hanfariirsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof la hanfariirayahaansho. *ld* **anfariirsan**.

hanfariirsanaan *m.f.dh* *eeg* hanfariirsan. *ld* **anfariirsanaan**, **anfariirsanaansho**, **hanfariirsanaan**

hanfariirsanaansho *m.l/dh* *ld* **hanfariirsanaan**.

hanfi¹ *m.l* Dabayl kulul.

hanfi² *m.l* (jugr.) Dabayl kulul oo qallalan oo ka soo dhacda meelaha dulaha ah una soo dhacda xeebaha, gaarahaan dalka koonfurta Afrika; waxaana ay dalkaas ka dhacdaa xilliga jiiлаalka. Hanfigu wuxuu dhulka Soomaalida ka dhacaa xilliga xagaaga, waxaanu ka dhacaa Xeebta Badda Cas, sida Berbera iyo Jabuuti.

hangaguryo *m.db* Canaan kulul. *ld* **hangaggurro**.

hangaggurree *f.g2* (-reeyay, -reysay) 1. Canaan kulul cid u jeedin. 2. Qof si sir ah u waxyeellayn.

hangaggurreyn *m.f.dh* *eeg* hangaggurree. *ld* **hangaggurro**.

hangaggurro *m.db* 1. Canaan kulul oo cid loo jeediy. 2. Si qarsoodi ah oo cid loo waxyeelleeyo. *ld* **hangaggurreyn**.

hangal¹ *m.l* *ld* **hanqal¹**.

hangal² *m.db* (-llo, *m.db*) Maro cad oo ay in muddo ah xirato haweeney ninkeedii dhintay; asay. *ld* **hengel²**.

hangalle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Orod hal lug lagu ordo.

hangallee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Hangalle samayn.

hangalleyn *m.f.dh* *eeg* hangallee. *ld* **hangalleys**.

hangalleys *m.l* *ld* **hangalleyn**.

hangaraarac *m.l* Cayayaan yaryar oo lugo badan leh, oogadiisuna leedahay girogiro, midabkiisuna yahay madow. *ld* **hanqaraarac**.

hangaralle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Harraan, dibqallooc, hanraar.

hangool *m.l* (-llo, *m.db*) Qalab qori oh oo labo gantood iyo gar soo godan leh oo reermiyigu xoolaha ku ootaan. *ld* **hankool**.

haniye¹ *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Labada carrab oo yaryar oo ku yaal qalalka wadnaha: dhiigga wadnaha soo gelaya ayay soo daayaan oo soo wareegaan inuu dib u noqodana u diidaan.

haniye² *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) (c.nafl.) Sooh qaab gaar ah leh oo ay xubnaha qaarkood oo qaab dhuumeed leh u yaal ama meelo ciriiriya socoshada dareere dhix maraya, xubnahaas oo hal jijo oo keliya oo sii deynaya. Gufafku waxay lagama maarmaan u yihiiin: aroorrada, wadnaha iyo xididdada liinfada.

haniye-seddex-faraale *m.l* (c.nafl.) Gufka u dhixeyya qolqolka sare ee midig iyo qolqolka hoose ee midig, wuxuu leeyahay saddex farood oo u sii daaya dhiigga ka yimaada qolqolka sare in uu ku shubmo qolqolka hoose, wuxuuna celiya in dhiigu kor u soo noqdo.

hanjab *f.mg1* (-bay, -btay) U h.: qof u cagajuglayn. *ld* **hanjan**.

hanjabaad *m.db* Ereyo iyo cagajuglayn cid lagu cabsi gelinayo. *ld* **hanjabid**.

hanjabid *m.f.dh* *eeg* hanjab. *ld* **hanjabaad**, **hanjabo**, **hanjamaad**, **hanjamid**, **hanjamo**.

hanjabo *m.db* *ld* **hanjabid**.

hanjaleeli *f.g2* (-iyay, -isay) Hanjaleelo ama diliq ka keenid (carrur).

hanjaleelin *m.f.dh* *eeg* hanjaleeli. *ld* **hanjialeelis**.

hanjaleelis *m.l* *ld* **hanjaleelin**.

hanjaleelo *m.db* Matag yar oo sida badan carruurta caananuugga ah ka yimaada; diliq.

hanjamaad *m.db* *ld* **hanjabid**.

hanjamid *m.db* *ld* **hanjabid**.

hanjamo *m.db* *ld* **hanjabid**.

hanjan *f.mg1* (-amay, -antay) *ld* **hanjab**.

hanjeel *f.g1* (-eelay, -eeshay) Da' yaraan ku dhimasho (dad iyo xoolo).

hanjeeli *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley da' yar ku dilid.

hanjeelid *m.f.dh* *eeg* hanjeel.

hanjeelin *m.f.dh* *eeg* hanjeeli. *ld* **hanjeelis**.

hanjeelis *m.l* *ld* **hanjeelin**.

hanjiid¹ *m.l* Qob ka saaridda in yar oo gocosoo
 ah gacan qobka looga saaro.
hanjiid² *fg1* (-day, -dday) Gocosoo gacan qob
 uga saarid.
hanjiidan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Gocosoo
 gacan qob uga saarayo ahaansho.
hanjiidasho *m.f.db* *eeg* hanjiido.
hanjiidid *m.f.db* hanjiid².
hanjiidnaan *m.f.db* *eeg* hanjiidan *ld*
 hanjiidnaansho.
hanjiidnaansho *m.l/ld* *ld* hanjiidnaan.
hanjiido *f.g3* (-daday, -datay) Gocosoo, qob
 gacan kaga saarasho.
hankaag¹ *m.l* Daal iyo dhibaato badan lagala
 kulmo socod muraadkii lagu hungoobay.
hankaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Wax lagu
 hungoobay daal iyo dhibaato badan kala
 kulmid.
hankaagid *m.f.db* *eeg* hankaag².
hankaagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax hankaag
 la kulmay ahaansho.
hankaagsanaan *m.f.db* *eeg* hankaagsan. *ld*
 hankaagsanaansho.
hankaagsanaansho *m.l/ld* *ld* hankaag-sanaan.
hankool *m.l* (-llo, *m.db*) *ld* hangool.
hanna *m.db* Dembi ah wax ka baxsan
 ballannada herinta ama xeerka qofkii ku xad
 gudba ayaa la yiraahdaa (hannaa gashay)
 waxaana ugu culus, u gal moodka naageed
 inta ugaarsiga lagu jiro ama loo
 tabaabushaysanaayo, siiba waqtiyada
 orooinka.
hannaad *m.l* *ld* **hanna**.
hannaan *m.l* (-nno, *m.db*) 1. Wax si
 wanaagsan u agaasiman. 2. Qaab wanaagsan
 oo wax leeyihiin.
hannaani *f.g2* (-iyay, -isay) Wax hannaan
 wanaagsan u yeelid.
hannaanin *m.f.db* *eeg* hannaani.
hannas *m.l* Kulayl badan.
hano¹ *m.db* 1. Finan madaxa ka soo baxa oo
 timaha hoolhoola. 2. Booli; xaaraan.
hano² *fg3* (-ntay, -natay) 1. Wax
 mas'uuliyyaddooda ku filnaasho. 2. Wax
 hantiyid ama qabsasho.
hanqaaran¹ *m.l* 1. Luggooyo. 2. *ld* han-
 qaarmid.
hanqaaran² *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Qof
 hankaagsan noqosh. *ld* hanqaran².
hanqaare *m.l* 1. Xiiqid. 2. Qalbijab. 3. Wax si
 aan habboonayn loo qaado.
hanqaarmid *m.f.db* *eeg* hanqaaran². *ld*
 hanqaaran¹, hanqaran¹, hanqarmid.
hanqabtirid *m.db* *eeg* haqabtir². *ld* haqabtir¹.
hanqaji *f.g2* (-iyay, -isay) Qof u caga-jugleyn.

hanqajin *m.f.db* *eeg* hanqaji. *ld* hanqajis.
hanqajis *m.l* *ld* hanqajin.
hanqal *m.l* Qaarka sare ee dadka inta madaxa
 iyo caloosha u dhxeleysa. *ld* hanqal¹.
hanqalaal *m.l* (-llo, *m.db*) Daloolka meesha
 sanka iyo afku isaga furanyihiin ku yaal.
hanqalooc¹ *m.l* 1. Qaadidda qaarka sare kor
 loo qaado, iyadoo caloosha gadaal loo
 riixayo, meel hoosana la eegayo. 2. *ld*
 hanqaloocqasho.
hanqalooc² *f.mg1* *ld* hanqaloocso.
hanqaloocid *m.db* *ld* hanqaloocsasho.
hanqaloocsad *m.l* *ld* hanqaloocsasho.
hanqaloocsasho *m.f.db* *eeg* hanqaloocso. *ld*
 hanqalooc¹, hanqaloocid, hanqaloocsad,
 hanqaloocs
hanqaloocsi *m.l* *ld* hanqaloocsasho.
hanqaloocso *f.g3* (-saday, -satay) Si wax meel
 hoose ku jira loo eego hanqal laalaadin.
hanqaltaag¹ *m.l* 1. Si wax fog loo arko
 hanqalka oo kor loo taago. 2. Wax aan
 helitaankoodu sahlanayn oo la higsado.
hanqaltaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) U h.: Wax
 aan helitaankoodu sahlanayn higsasho.
hanqaltaagid *m.f.db* *eeg* hanqaltaag².
hanqar¹ *m.l* (-rro, *m.db*) 1. Onkod, gugac.
 2. Qarax, biriq.
hanqar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Cod weyn oo sida
 gugaca iwm oo kale ah bixin.
hanqaraarac *m.l* (-cyo, *m.db*) *ld* hanga-raarac.
hanqaran¹ *m.l* *ld* hanqarmid.
hanqaran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) *ld*
 hanqaaran².
hanqarid *m.f.db* *eeg* hanqar².
hanqarmid *m.db* *ld* hanqarmid.
hanraar *m.l* (-rro, *m.db*) *ld* harraan.
hansad *m.db* (-do, *m.db*) Dhul gariir iyo
 dabayl xooggan oo ka dhasha meel qarax
 weyn iwm ku dhacay.
hantaaq *m.db* meel cidla ah oo halis ah.
hantaaqayn *m.f.db* *eeg* hantaaqee. *ld*
 hataaqayn, hintaaqayn, nitaaqayn.
hantaaqee *f.g2* (-qeeyay, -qaysay) 1. Qof
 hantaarurayn. 2. Wax dhibaato gaarsiin. *ld*
 hataaqee, hintaaqee, nitaaqee.
hantaaqo *m.db* 1. Turaanturro. 2. Wax lagu
 turaanturroodo. 3. Dhibaato. *ld* hataaqo,
 hintaaqo, nitaaqo.
hantaaqoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Hantaaqo
 la kulmid. *ld* hataaqoo, hintaaqoo,
 nitaaqoo.
hantaaqood *m.f.db* *eeg* hantaaqoo. *ld*
 hataaqood, hitaaqood, nitaaqood.
hantaatac¹ *m.l* Hadal aan milgo lahayn. *ld*
 hantatac¹.

hantaatac² *f.mg1* (-cay, -cday; -tici) Hadal
 aan milgo lahayn sheegid.
hantaaticid *m.f.dh eeg* hantaatac². *ld*
 hantaaticid.
hantaaturree *f.g2* (-reeyay, -reysay) Wax
 ordaya ama soconaya turaanturro u dhigid.
hantaaturreyn *m.f.dh eeg* hantaaturree.
hantaaturo *m.dh* 1. Wax soconaya ama
 ordaya waxa horay u rida. 2. Dhibaato.
hantaluul *m.dh* Hamuungorayo.
hantaq *m.l* (-qyo, *m.dh*) Meel dhulka ka
 hoosaysa oo yara godan. *ld* **hataq**.
hantatac¹ *m.l ld* **hantaatac¹**.
hantatac² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld* **hantaatac²**.
hantaticid *m.dh ld* **hantaaticid**.
hanti¹ *m.dh* 1. Wax mood iyo nool ah ee cidi
 leedahay. 2. Maal badan.
hanti² *f.g1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) 1. Wax
 mas'uuliyaddooda ka adkaansho. 2. Wax
 lahaanshihiisa la wareegid.
hanti-abuur *m.l* Aruurin hanti ah. *ld* **hanti-abuuriid**.
hanti-abuurd *m.l* Aruursashada hanti ah. *ld*
 hanti-abuursasho.
hanti-abuursasho *m.dh ld* **hanti-abuursad**.
hanti-abuurd *m.dh ld* **hanti-abuuriid**.
hantidhawr *m.l* 1. Xaafis dawlad, hay'ad, qof
 iwm u qaabbilsan ilalinta lacagta in sidii
 loogu talaggalay loo isticmaalay. 2. H. ah:
 qof xaafliskaas ka shaqeeya.
hantigelin *m.dh* Maalggelin.
hantigoosad *m.l ld* **hantigoosi**.
hantigoosi *m.l* Hab dhaqan-dhaqaale oo
 qalabka waxsoosaarka iyo faa'iidadaba dad
 gaar ahi leeyahay. *ld* **hantigoosad**.
hantigoosad-dawladeed *m.l* (*siyaa*) Hab
 dhaqaale, ama siyaasad, ee hantida ganacsiga,
 iyo warshadaha ay leeyihii dad gaar ah, oo
 aan ahayn dawlad, kuwaas oo ku tartama
 fa'idada.
hantihur¹ *m.l* Hanti isku hallayn loo qaato
 iyadoo aan la isa siin.
hantihur² *f.mg1* (-ray, -rtay) ku hantihur:
 Hanti aan la isa siin si isku hallayn ah u
 qaadasho.
hantihurid *m.f.dh eeg* hantihur².
hantiile *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) 1. Qof hanti leh.
 2. Qof maaliyad badan leh.
hantin *m.f.dh ld* **hantiyid**.
hantiwadaag *m.l* Hab dhaqan-dhaqaale oo
 qalabka waxsoosaarka iyo waxa la soo saaraba
 dadweynuhu u simanyahay.
hantiwadaag-dawladeed *m.l* (*siyaa*) Qaran
 siyasaddiisa iyo dhaqaafahiiisu ku
 nidaamsanyahay mabda'a hantiwadaagga.

hantiwadaagee *f.g2* (-geeyay, -geysay) Hanti
 gaar ah hanti guud ka dhigid.
hantiwadaageyn *m.f.dh eeg* hantiwadaagee.
hantiwadaagnimo *m.dh* Hantiwadaag
 ahaansho.
hantiyid *m.f.dh eeg* hanti². *ld* **hantin**.
hantiyoobid *m.f.dh eeg* hantiyow.
hantiyow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) U
 h.: wax uu qof leeyahay noqosho.
hantool *m.l* Naxash.
hanuun¹ *m.l* Raacidda la raaco waddada
 toosan ee Eebbe jideeyey.
hanuun² *fk*. Aad iyo aad, si weyn. Tus.
 "Beerka hanuun buu i xanuunayaa".
hanuun³ *f.mg1* (-nay, -ntay) Qof xume u
 samayn jirey ka waantoobid.
hanuuni *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid dawga san
 ku toosin. 2. Dhaqan, figrad, ama aragti cid
 ku barbaarin. 3. Cid meel aanay garanayn
 tusid.
hanuunid *m.f.dh eeg* hanuun³.
hanuunin *m.f.dh eeg* hanuuni. *ld* **hanuunis**.
hanuunis *m.l ld* **hanuunin**.
hanuuniye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qof wax
 hanuuniya.
hanuunsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax
 hanuunsan ahaansho.
hanuunsanaan *m.f.dh eeg* hanuunsan. *ld*
hanuunsanaansho.
hanuunsanaansho *m.l/dh ld* **hanuunsa-naan**.
hanweyn *f.mg4* (-naa, -nayd) U h.: qab weyn
 lahaansho.
hanweynaan *m.dh eeg* hanweyn. *ld* **han-**
weynaansho, hanweyni.
hanweynaansho *m.l/dh* 1. *eeg* hanweynow.
 2. *ld* **hanweyni**.
hanweyni *m.dh* Dareen qof ku dhaliya in
 uusan qaadan, waxyaabaha uu u qabo in
 aanay u qalmin; qab weyn leh. *ld*
hanweynaan.
hanweynow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Qof
 hanweyni qaba noqosho.
haq *m.dh* Harraad iyo gaajo badan.
haqab *m.l* Baahi, dan.
haqabbeel¹ *m.l* Baahibeelidda wax laga
 baahibeelo. *ld* **haqabbeelid**.
haqabbeel² *f.mg1* (-eelay, -eeshay) Ka h.: wax
 inta looga baahanyahay ka qaadasho.
haqabbeelid *m.f.dh eeg* haqabbeel². *ld*
haqqabbeel¹.
haqabtir¹ *m.l* (-ray, -rtay) *ld* **haqabtirid**.
haqabtir² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid baahi tirid.
haqad *m.l* (-dyo, *m.dh*) 1. Cad yar, beer ka
 mid ah oo qof maalin fali karo. 2. *ld*

<p>haqasho. 3. Qarar dhaadheer oo xeebaha ku yaal.</p> <p>haqasho <i>m.f.db eeg</i> haqo. <i>ld</i> haqad (2).</p> <p>haqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid harraad iyo gaajo ku dilid.</p> <p>haqin <i>m.f.db eeg</i> haqi.</p> <p>haqo <i>f.mg3</i> (-qay, -qday) Haq u dhimasho.</p> <p>haquuq¹ <i>m.l ld</i> habuuq¹.</p> <p>haquuq² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) <i>ld</i> habuuq².</p> <p>haquuqasho <i>m.db ld</i> habuuqasho.</p> <p>haquuqid <i>m.db ld</i> habuuqid.</p> <p>haquuquo <i>f.g3</i> (-qday, -qatay) <i>ld</i> habuuqso.</p> <p>har¹ <i>m.l (-rar, m.l)</i> 1. Wax if qabtay hooska uu bixiyo. 2. Meel dusha ka dedan, waab, guri iwm hooskooda qabow.</p> <p>har² <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. <i>(f.g)</i> Digo iwm meel ka xaarid. 2. <i>(f.mg)</i> Safar iwm dad u bixi lahaa mid ka mid ah ka baaqasho. 3. <i>(f.mg)</i> Qof dad uu la socday ka gaabin. 4. <i>(f.mg)</i> Wax la isticmaalay in yar ka baaqi noqosho. 5. <i>(f.mg)</i> U h.: qof dhintay xoolo ka dhaxlid.</p> <p>haraa <i>m.l</i> 1. H. ah: Neef xoolo ah oo weligiiba ka hara xoolaha uu la soofo. 2. Baaqi. <i>ld</i> hardabaa.</p> <p>haraaci¹ <i>m.l.kh ld</i> hiraaci¹.</p> <p>haraaci² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> hiraaci².</p> <p>haraacin <i>m.db ld</i> hiraacin.</p> <p>haraahir¹ <i>m.l ld</i> hiraahir¹.</p> <p>haraahir² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> hiraahir².</p> <p>haraahirid <i>m.db ld</i> hiraahirid.</p> <p>haraahirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> hiraahirsan.</p> <p>haraahirsanaan <i>m.db ld</i> hiraahirsanaan.</p> <p>haraahirsanaansho <i>m.l/db ld</i> hiraahirsanaan.</p> <p>haraanhir¹ <i>m.l ld</i> hiraahir¹.</p> <p>haraanhir² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> hiraahir².</p> <p>haraanhirid <i>m.db ld</i> hiraahirid.</p> <p>haraanhirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> hiraahirsan.</p> <p>haraanhirsanaan <i>m.l ld</i> hiraahirsanaan.</p> <p>haraanhirsanaansho <i>m.l/db ld</i> hiraahirsanaan.</p> <p>haraaryo <i>m.db</i> Neef-tuur xooluhu samee-yaan wakhtiga kulaylaho markay qooraxdu qabato.</p> <p>haraaryoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Haraaryo samayn.</p> <p>haraaryood <i>m.f.l eeg</i> haraaryoo.</p> <p>haraati¹ <i>m.l (-yo, m.db)</i> Nooc ka mid ah warmaha waaweyn.</p> <p>haraati² <i>m.db</i> Si xoog leh oo cagta wax loogu dhufsto. <i>ld</i> haraati¹.</p> <p>haraati³ <i>f.g1/2</i> (-iyay, -iday/isay; -iyi) Si xoog leh cagta wax ugu dhufasho. <i>ld</i> haraati².</p>	<p>haraatiggeelle <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> Kobajaa.</p> <p>haraatin <i>m.db ld</i> haraatiyid.</p> <p>haraatiyid <i>m.f.db</i> haraati³. <i>ld</i> haraatin, haraatin, haraatiyid.</p> <p>harac <i>m.l.kh</i> Hoos weyn oo qabow oo ay geedaha waaweyni yeeshaan.</p> <p>harag <i>m.l (-rgo-rko, m.db)</i> Maqaar nafleyda oogada kore uga rogan.</p> <p>haragmaqaar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Harag si gaar ah loo tolay oo nafleyda irmaan oo ay ilmuu ka dhinteen lagu godliyo; gandool.</p> <p>haragwaxar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Maqaarka waxaraha oo inta la qalajiyey laysku tolay, oo gogol ahaan loo isticmaalo.</p> <p>haram <i>m.l (-mmo, m.db)</i> (xis.) Muuqaal adke ah.</p> <p>haramayn <i>m.f.db eeg</i> haramee.</p> <p>haramcad <i>m.l</i> Naasley duur joog ah, hilib ku nool ah, oo laga helo Afrika, una eg shabeel, laakiin ka jurmi weyn. <i>ld</i> haramcas.</p> <p>haramcas <i>m.l ld</i> haramcad.</p> <p>harame <i>m.l</i> Caws iyo nagaar iskood uga baxa beeraha. <i>ld</i> harammo.</p> <p>haramee <i>f.g2</i> (-meeyay, -maysay) 1. Beer caws xun ka gurid. 2. Wax nijaasayn.</p> <p>harammo <i>m.db</i> Caws yaryar oo beeraha ka baxa oo dalagga guba haddii aan laga falin. <i>ld</i> harame.</p> <p>haran <i>m.l</i> Wax nijaaso leh.</p> <p>harar¹ <i>m.l ld</i> harrar¹.</p> <p>harar² <i>m.db ld</i> harrar².</p> <p>harari <i>m.l.kh</i> Nooc jaadka ka mid ah oo Harar ka baxa.</p> <p>harati <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> hardi².</p> <p>haratin <i>m.db ld</i> hardiyid.</p> <p>harayn <i>m.db ld</i> harin.</p> <p>haraysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Meel hoos leh ahaansho.</p> <p>haraysnaan <i>m.f.db eeg</i> haraysan. <i>ld</i> haraysnaansho.</p> <p>haraysnaansho <i>m.l/db ld</i> haraysnaan.</p> <p>harbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax biyo ku dhex jira horay u riixid.</p> <p>harbin <i>m.f.db eeg</i> harbi. <i>ld</i> harbis.</p> <p>harbis <i>m.l ld</i> harbin.</p> <p>hardabaa <i>m.l ld</i> haraa.</p> <p>hardaf¹ <i>m.l</i> 1. Nooc orodka fardaha ka mid ah. 2. <i>ld</i> hardafid.</p> <p>hardaf² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Si hardaf ah u ordid.</p> <p>hardafi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Si hardaf ah faras u ordisiin.</p> <p>hardafid <i>m.f.db eeg</i> hardaf². <i>ld</i> hardaf¹ (2).</p> <p>hardafin <i>m.f.db eeg</i> hardafi.</p>
--	--

hardamid *m.f.dh eeg* hardan². *ld hardan¹, hertamid, hertan¹.*
hardan¹ *m.l* Isku dhufashada laba nafley madaxa isku dhuftaan. *ld hardamid.*
hardan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Laba nafley madaxa ku dagaalamid. *ld hertan².*
hardi¹ *m.dh* Madaxa oo wax lagu dhufto. *ld herti¹.*
hardi² *f.g1/2 (-iyay, -iday/isay; -iyi)* Madaxa ku dagaalamid. *ld harati, herti².*
hardin *m.dh ld hardiyid.*
hardiyid *m.f.dh eeg* hardi. *ld haratin, hardin, hertin.*
haree *f.g2 (-eeyay, -eeysay)* 1. Wax har u yeelid. 2. Wax iftiin ka qarin.
hareed *m.l* Timo ka soo baxa labada dhaban ee ragga. *ld harreed.*
hareef *m.dh (-fyo, m.l/dh)* 1. Qof tabar daran. 2. Qof aan muuqaal wanaagsanayn. 3. Wax soo haray. 4. Derin duug ah.
hareer *m.dh (-ro, m.l)* Dhinac; barbar.
hareerayn *m.f.dh eeg* hareeree.
hareeree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Wax dhinac kasta ka marid.
hareereysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax hareer kasta looga meersan yahay ahaansho.
hareereysnaan *m.f.dh eeg* hareereysan. *ld hareereysnaansho.*
hareereysnaansho *m.l ld hareereysnaan.*
hareeri *m.l (hareeri, m.dh)* Geed aan qodax lahayn, dhirta waaweyn ka mid ah oo toos u baxa.
hartaamee *f.g2 (-meeyay, -meysay)* Si nac ku jiro qof wax u yeelid.
hartaameyn *m.f.dh eeg* hartaamee.
hartaamo *m.dh* Si nacabnimo ah oo qof loo waxyeelleeyo.
hartaanti *m.l/dh (-yo, m.l)* 1. Qof ugaarsashada aad u yaqaan. 2. Qof hawlkar ah.
hargab¹ *m.l* Xanuun qufac, hindhisu iyo xummad leh oo dadka ku dhaca; duray. *ld hergeb.*
hargab² *m.l* Cudur muddo gaaban oo la is qaadsiyo waxaana keena fiirus. Wuxuu ku dhacaan xubnaha neef mireenka.
hargab³ *f.mg1 (-bay, -btay)* Duray qaadid.
hargabid *m.f.dh eeg* hargab³.
hargabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax hargab hayo ahaansho.
hargabsanaan *m.f.dh eeg* hargabsan. *ld hargabsanaansho.*
hargabsanaansho *m.l/dh ld hargabsanaan.*
hargag¹ *m.l ld xargag¹.*
hargag² *f.mg1 (-gay, -gtay)* *ld xargag².*

hargagid *m.dh ld xargagid.*
hargal¹ *m.l* 1. Waqtiga u dhexeyya duhurkii iyo casirkii. 2. *ld hargelid.* *ld hargalmo, hergel¹, hergalmo.*
hargal² *f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)* 1. Qorrax hoos ka gelid. 2. U h.: cid waqtii duhur ah u martiyid. *ld hergel².*
hargalmo *m.dh ld hargal.*
hargaweylaalis *m.dh (-syo/-so, m.l)* Hargo weylo yaryar oo inta laysku tolay gogol laga dhigto.
hargeli *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo meel hoos leh oo ay qorraxda ka galaan geyn. *ld hargeli.*
hargelid *m.f.dh eeg* hargal². *ld hargal¹, hergelid.*
hargelin *m.f.dh eeg* hargeli. *ld hargelis, hergelin, hergelis.*
hargelis *m.l ld hargelin.*
hari *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel hoos ah gayn.
harid *m.f.dh eeg* har². *ld haris².*
harimayn *m.f.dh eeg* harimee.
harimaysasho *m.f.dh eeg* harimayo.
harimayo *f.mg3 (-stay, -satay)* Qado cunid.
harimee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* Qado bixin.
harimo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Cuntada harkii la cuno; qado. 2. Wax jirro awgeed loo takooro.
harin *m.f.dh eeg* hari. *ld harayn, haris¹.*
haris¹ *m.l ld harin.*
haris² *m.dh ld harid.*
harjacsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax si u kala laalaada ahaansho.
harjacsanaan *m.f.dh eeg* harjacsan. *ld harjacsanaansho.*
harjacsanaansho *m.l/dh ld harjacsanaan.*
harjad¹ *m.l* 1. H. ah: qof sakaraad ah oo naftu dhibayso. 2. H. ah: qof mintid ah. 3. *ld harjadid.*
harjad² *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Qof sakaraad hayo rafasho. 2. Qof mintidnimo dheeraad ah muujin.
harjadid *m.f.dh eeg* harjad². *ld harjad¹ (3).*
harmataan *m.l (juqr.)* Dabayl xoog leh oo ka soo dhacda woqoogi-bari oo saamaysa galbeedka Afrika. Waxay si toos ah uga soo dhacdaa lamaddegaanka Saxara, waa kulayl, qallalayl, booryley - iyadoo sidaas u kulul una qallalan ayay haddana kala dillaacisaa jiridaha geedaha.
harmi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax nijaasayn. 2. Beer caws ka falid.
harmin *m.f.dh eeg* harmi.
haro *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Biyo badan oo fadhiya oo aala macaan oo dhinac walba dhul kaga wareegsanyahay; balli weyn.

2. Hungowga ku dhaca herinta marka ugaar la soo waayo.	harraadan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) 1. Wax harraad hayo ahaansho. 2. U h.: Wax, wax aad u jecel ahaansho. <i>ld</i> harraadsan .
haro folkaaneed <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (<i>jool.</i>) Biyofadhiisun ku samaysmay karaytar folkaano oo cidhib go'ay.	harraadbeel ¹ <i>m.l</i> Cabidda la caboo wax oonka bi'ya.
harowsad <i>m.l ld</i> harowsasho .	harraadbeel ² <i>f.mg1</i> (-eelay, -eeshay) Wax harraad ku ba'ayo cabbid.
harowsasho <i>m.f.db eeg</i> harowsso. <i>ld</i> harowsad , harowsi .	harraadbeelid <i>m.f.db eeg</i> harraadbeel ² .
harowsi <i>m.l ld</i> harowsasho .	harraadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Nafley harraad badid.
harowsso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Hadal been iyo kхиyaamo ku jirto qof ka dhaadhicin.	harraadid <i>m.f.db eeg</i> harraad ² .
haro-xeebeed <i>m.l/db</i> (<i>juqr.</i>) Biyo gun gaaban oo qayb ahaan ama dhammaan uu liid dhuleed dhuuban badda ka gooyo.	harraadin <i>m.f.db eeg</i> harraadi.
harqaamaan <i>m.f.db eeg</i> harqaaman. <i>ld</i> harqaamaansho .	harraadnaan <i>m.f.db eeg</i> harraadan. <i>ld</i> harraadnaansho , harraadsanaan , harraadsanaansho .
harqaamaansho <i>m.l/db ld</i> harqaamaan .	harraadnaansho <i>m.l/db ld</i> harraadnaan .
harqaaman <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax tolan ahaansho.	harraadsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> harraadan .
harqaamasho <i>m.f.db eeg</i> harqaamo.	harraadsanaan <i>m.db ld</i> harraadnaan .
harqaamid <i>m.f.db eeg</i> harqaan ² .	harraadsanaansho <i>m.l/db ld</i> harraadnaan .
harqaamo <i>f.mg3</i> (-aantay, -aamatay) Maro iwm tolasho.	harraadтир <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Nafley wax harraad ka bi'ya siin.
harqaan ¹ <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Dhul beereed, aan carro madow ahayn, ee dhagxaanta iyo carro guduuddu ku badantahay, oo dhuulka adablaho ah xagga dhagaxa ka xiga. 2. <i>ld</i> kharqaan, sharqaan . Makiinad dharka lagu tolo.	harraadтирид <i>m.f.db eeg</i> harraadтир.
harqaan ² <i>f.g1</i> (-aamay, -aantay) Dhar makiinad ku tolid.	harraan <i>m.l</i> (-no, <i>m.db</i>) Cayayaan lix lugoodle ah, dalalka kulul ku nool, oo dib sun xambaarsan oo uu wax ku qaniino leh. <i>ld</i> hanraar, harraar .
harqaanle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Qof dharka makiinad ku tola. <i>ld</i> kharqaanle, sharqaanle .	harraar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) <i>ld</i> harraan .
harqaboobe <i>m.l</i> (-bayaal, <i>m.l/db</i>) Galab ama subax marka qorraxdu gaabantahay.	harraati ¹ <i>m.db ld</i> haraati ¹ .
harqad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Gabal maro ah. 2. Galka barkinta. 3. <i>ld</i> harqasho .	harraati ² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> haraati ² .
harqasho <i>m.f.db eeg</i> harqo. <i>ld</i> harqad (3), hirqad, hirqasho .	harraatin <i>m.db ld</i> haraatiyid .
harqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Cid biyo ku hafin. 2. Cid wax aad uga dhergin. 3. <i>ld</i> hirqi .	harraatir <i>m.l</i> Wax yar oo harraadka bi'ya.
harqin <i>m.f.db eeg</i> harqi. <i>ld</i> hirqin . <i>ld</i> harqis .	harraatiyid <i>m.db ld</i> haraatiyid .
harqis <i>m.l ld</i> harqin .	harrar ¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Gogol caws ka samaysan oo lagu seendo ama guriga lagu dedo. <i>ld</i> harar ¹ .
harqo <i>f.mg3</i> (-qaday, -qatay) 1. Nafley biyo ku hafasho. 2. Nafley wax aad uga dhergid. <i>ld</i> hirqo .	harrar ² <i>m.db</i> 1. Derin guryaha lagu dedo. 2. Dun dermooyinka lagu qurxiyo. <i>ld</i> harar ² .
harqood <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Qalab ay jiidaan laba dibi oo beeraha lagu falo.	harry <i>m.l</i> Orgi markaas hooyadii goysay.
harqoodaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Harka galabtii walxaha iyo nafleydu yeeshaan.	harreed <i>m.l ld</i> hareed .
harraad ¹ <i>m.l</i> Baahi biyo loo qabo.	harreemi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid baahan hanti yar ku taakulayn.
harraad ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Biyo u baahasho.	harreemin <i>m.f.db eeg</i> harreemi. <i>ld</i> harreemis .
	harreemis <i>m.l ld</i> harreemin .
	harsad <i>m.l ld</i> harsasho .
	harsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax intoodii badnayd tagtay, wax ka haray ahaansho. Tus. "Waqtigii wax baa inooga harsan ee hawsha wada".
	harsanaan <i>m.f.db eeg</i> harsan. <i>ld</i> harsanaansho .
	harsanaansho <i>m.l/db ld</i> harsanaan .
	harsasho <i>m.f.db eeg</i> harso. <i>ld</i> harsad, harsi .
	harsi <i>m.l ld</i> harsasho .
	harsimo <i>m.db ld</i> harsimo .

harsimo <i>m.db</i> Waqtiga maalinta bartankeeda ah ee qorraxdu ugu kulushahay. <i>ld harsimo.</i>	duhuudhubanyihiin waana kala durugsanyihiin.
harso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) 1. Qorrax meal hoos ah ka gelid. 2. Goor maalin ah cid marti u noqosh. <i>ld herso.</i>	hasid <i>m.f.đh eeg</i> has ² .
harsubaxed <i>m.l</i> Hooska ay walxuhu yeeshaan subaxii marka ay qorraxdu ku dhacdo; hoos-horaad. <i>ld harsubaxed.</i>	hataaqayn <i>m.db ld</i> hataaqayn.
harsubxeed <i>m.l ld</i> harsubaxed.	hataaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qeysay) <i>ld hantaaqee.</i>
harti <i>m.l</i> 1. Qori xabbad keliyaale ah oo la isticmaali jirey waayadii hore. 2. Awr; rati.	hataaqaqo <i>m.db ld</i> hantaaqaqo.
haruub <i>m.l</i> (-bbo/byo, <i>m.db</i>) 1. Daboolka haanta ama dhiisha. 2. Weelcaanoodka aan daboolka lahayn.	hataaqaqoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld hantaaqaqoo.</i>
haruubgaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Haruub weyn oo geela lagu liso.	hataaqood <i>m.l ld</i> hantaaqood.
haruubqori <i>m.l</i> (-yo, <i>m.db</i>) Weel qori ka samaysan, dabool leh oo caanaha lagu kaydiyo. 2. Haruub qori la qoray ka samaysan.	hataq <i>m.l ld</i> hataq.
haruuf¹ <i>m.l ld</i> huruufid.	hataaticid <i>m.db ld</i> hantaaticid.
haruuf² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) <i>ld</i> huruuf².	haw <i>m.db.sh.r</i> Cod lagu muujiyo hororidda ama halilidda.
haruufid <i>m.db ld</i> huruufid.	haw <i>m.db.sh.r</i> Cod lagu muujiyo dabeysha foorinteed.
haruur¹ <i>m.l</i> Nooc dalagga la beerto ka mid ah, la cuno, oo leh bal, sabuul, iyo miro yar-yar.	hawaan <i>m.l</i> Wax la is yeelsiyo; xoog; dirqi; sandulle, khasab.
haruur² <i>m.db</i> Bari idaad oo subaggii la shiilay; shariir; shaxaroor.	hawaar¹ <i>m.l</i> 1. Si bahardaad ah oo geelu u fariisto. 2. <i>ld hawaarid.</i>
harwaa <i>m.l</i> Qof aan quusan.	hawaar² <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) Jiitin weyn oo geela dheegga looga sunto.
harwaraable <i>m.l</i> Waqtiga kulul meelaha aan geedaha lahayn isgelinta iduhu ay madaxa isgeliyaan.	hawaar³ <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Si barraaq ah u fariisasho (neef geel ah).
harwaraablee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Waqtii kulul meel aan dhir lahayn madaxa isgashasho(ido).	hawaaran <i>f.mg4</i> (-rää, -rnayd) 1. Neef geel ah wax hawaar leh ahaansho. 2. <i>ld hawaarsan.</i>
harwaraableyn <i>m.f.db eeg</i> harwaraablee.	hawaari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Neef geel ah hawaar u yeelid.
haryuub <i>m.db</i> (-byo, <i>m.db</i>) 1. Duuduubka haragga dadka aad u duqobay yeesho. 2. Buuryo.	hawaarid <i>m.f.db eeg</i> hawaar ³ . <i>ld hawaar¹</i> (2).
has¹ <i>m.l</i> Bus fuula alaab aan mudda la isticmaalin.	hawaarin <i>m.f.db eeg</i> hawaari.
has² <i>f.g1</i> (-say, -stay) 1. Wax yasid. 2. Cid cabsi gelin. 3. Cid nijaaseyn.	hawaarnaan <i>m.f.db eeg</i> hawaaran. <i>ld hawaarsanaan.</i> <i>ld hawaarnaansho.</i>
hasad <i>m.db ld</i> hansad.	hawaarnaansho <i>m.l/ld ld</i> hawaarnaan.
hasan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax nijaasi ku hallowday ahaansho.	hawaarsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax barraaq u fadhiya ahaansho. <i>ld hawaaran.</i>
hase ahaatee <i>xi. ld</i> hayeeshee.	hawaarsanaan <i>m.f.db eeg</i> hawaarsan. <i>ld hawaarnaan,</i> <i>hawaarnaansho,</i> <i>hawaarsanaansho.</i>
haseyeeshee <i>xi. ld</i> hayeeshee.	hawaarsanaansho <i>m.l/ld ld</i> hawaarsanaan.
hashuur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) (juqr.) Xarriiqyo harayn oo gaagaaban oo khariidadda lagu dul sawiro si loo muujiyo farqiga u dhexeceya tiirada dhulka. Haddii tiiradu ay taagantahay xarriiqyadu waa dhumuc weyniyihiin waana isku dhawiyihiin; haddise tiiradu ay sahlantahay, xarriiqyadu waa	hawaawi¹ <i>m.l</i> 1. Haynta niyadda lagu hayo wax helitaankooda. 2. <i>ld hawaawiyid.</i>
	hawaawi² <i>f.mg1</i> (-iyay, -iday; -iyi) Wax si aad ah ugu fekerid.
	hawaawir¹ <i>m.l.sh.r</i> Cod weyn oo xabbado la ridayo bixiyaan.
	hawaawir² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Si aan sugnayn u muuqasho (wax). 2. Caloolyow dareemid. 3. Ur xun urid (wax).
	hawaawiri¹ <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Hal riman candra keenid.
	hawaawirid¹ <i>m.l</i> Rididda xabbado aan dan laga lahayn la rido.
	hawaawirid² <i>m.f.db eeg</i> hawaawir ² .

hawaawirid ³ <i>f.g1</i> (-day, -dday) Xabbado bilaash u ridid.	hawirnaan <i>m.f.db eeg</i> hawiran ² . <i>ld</i> hawir-naansho .
hawaawiridid <i>m.f.db eeg</i> hawaawirid ³ .	hawirnaansho <i>m.l/db ld</i> hawirnaan .
hawaawirin <i>m.f.db eeg</i> hawaawiri.	hawkar <i>m.l.kh</i> Dhibaato, daal, cabsi iwm oo lagala kulmo socdaal.
hawaawiyid <i>m.f.db eeg</i> hawaawi ² . <i>ld</i> hawaawi¹ (2).	hawl ¹ <i>m.l</i> Wax ijaar ahaan loo siyo qof shaqo qabtay.
hawad <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax si tartiib ah u wadid.	hawl ² <i>m.dh (-lo, m.l)</i> Waxqabad ujeeddo leh oo la adeegsanayo muruq, maskax iwm; shaqo.
hawadin <i>m.f.db eeg</i> hawadi. <i>ld</i> hawadis .	hawl ³ <i>f.g1 (-awlay, -awshay)</i> 1. Qof shaqo u yeelid. 2. Cid dhibaateyn.
hawadis <i>m.l</i> Neef xoolo ah sabaalin. <i>ld</i> hawadin.	hawl-abuur <i>m.l</i> Hawl abuurid.
hawaggeddi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) U h.: cid meel ay ku nasato ama cafimaadka hesho geyn.	hawlaysan <i>f.mg4 (-snaa, snayd)</i> Qof shaqo haya ahaansho.
hawaggeddin <i>m.f.db eeg</i> hawaggeddi. <i>ld</i> hawaggeddis (2).	hawlaysnaan <i>m.f.db eeg</i> hawlaysan. <i>ld</i> hawlaysnaansho.
hawaggeddis <i>m.l</i> 1. Tegidda laga tago meel, oo la aado meel ka hawo duwan, si loo nasto ama caafimaad looga helo. 2. <i>ld</i> hawaggeddin.	hawlaysnaansho <i>m.l/db ld</i> hawlaysnaan .
hawakac ¹ <i>m.l ld</i> hiyikac¹ .	hawldabre <i>m.l (-rayaal, m.l/db)</i> Qof ama wax shaqo curyaamiya.
hawakac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -kici) <i>ld</i> hiyikac ² .	hawldiid <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Qof shaqo neceb. <i>ld</i> hawldiddo, hawldiidid .
hawakicid <i>m.db ld</i> hiyikicid .	hawldiido <i>m.db</i> Necbaanta hawsha la necbaado. <i>ld</i> hawldiido .
hawammareen <i>m.l</i> Xubnaha neeftu marto ee naflyeda.	hawldiidiid <i>m.db ld</i> hawldiidiid .
hawd <i>m.l (-dad, m.l)</i> 1. Dhul dhir dhaadheer oo cuur ah leh, buuro lahayn oo aan biyo badnayn. 2. Xarigxarig.	hawldiindimo <i>m.db</i> Hawldiid ahaansho.
hawee <i>f.g2 (-weeyay, -weysay)</i> 1. Wax fallisid. 2. Wax hammi gelin.	hawlfududayn <i>m.db</i> 1. Wax shaqada qabashadeeda sahla. 2. Wax la siyo qof la rabo in uu shaqo qabto.
haween <i>m.l.u</i> Dheddigga dadka guud ahaan; dumar.	hawlgab ¹ <i>m.l (-byo, m.db)</i> H. ah: qof gabow awgii shaqo uga fariistay. <i>ld</i> hawlgab¹ .
haweeney <i>m.db</i> Qof dumar ah oo la guursaday.	hawlgab ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Gabow awgii shaqo uga fariisasho.
haweyn <i>m.f.db eeg</i> hawee. <i>ld</i> hawneys .	hawlgabid <i>m.f.db eeg</i> hawlgab ² . <i>ld</i> hawlgebid .
haweys <i>m.l ld</i> haweyn .	hawlgacmeed <i>m.l</i> Shaqo gacmaha laga qabto.
haweysad <i>m.l ld</i> haweyasho .	hawlgal ¹ <i>m.l</i> 1. Gaashaanqaad. 2. Si hawsha loo qabto. 3. Waqtiga shaqada la billaaboo.
haweysasho <i>m.f.db eeg</i> haweyso. <i>ld</i> haweysad, haweysi .	hawlgal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> 1. Shaqo bilaabid. 2. U h.: wax helitaankooda ku dedaalid
haweysi <i>m.l ld</i> haweyasho .	hawlgebid <i>m.db</i> Si dhakhdo ah oo kala daadsanaani ku jirto u socosh. <i>ld</i> hawlgabid .
haweyso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Hawo ka gelid; niyaysasho; isu qaadid.	hawlgeli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Shaqo gelin.
hawir ¹ <i>m.l</i> 1. Gelinta wax khatar la geliyo. 2. Dhibaato weyn oo wax loo gaysto. 3. <i>ld</i> hawirid.	hawlgelid <i>m.f.db eeg</i> hawlgal ² .
hawir ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> 1. Wax halis gelin. 2. Wax dhibaato weyn u geysasho.	hawlgelin <i>m.f.db eeg</i> hawlgeli. <i>ld</i> hawlgelis .
hawiran ¹ <i>f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)</i> Wax dhibaato weyn gaartay noqosho.	hawlgelis <i>m.l ld</i> hawlgelin .
hawiran ² <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> 1. Wax halis la geliyey ahaansho. 2. Wax dhibaato weyn loo geystay ahaansho.	hawlid <i>m.f.db eeg</i> hawl ³ .
hawirid <i>m.f.db eeg</i> hawir ² . <i>ld</i> hawir¹ (3).	hawlkar <i>m.l.kh</i> H. ah: qof hawsha qabashadeeda karti dheeraad ah u leh.
hawirmid <i>m.f.db eeg</i> hawiran ¹ .	hawlkarnimo <i>m.db</i> Hawlkarnimo ahaansho.
	hawlla'aan <i>m.f.db eeg</i> hawlla'. <i>ld</i> hawl-la'aansho .

hawlla'aansho *m.l/dh eeg* hawlla'ow. *ld* hawlla'aan.
hawllan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof wax hawl haya ahaansho. *ld* **hawlloon**, **hawshoon**.
hawllanaan *m.dh eeg* hawllan. *ld* **hawlla-naansho**, **hawloonaan**, **hawloonaansho**.
hawllanaansho *m.l/dh ld* **hawllanaan**.
hawllanow *f.mg1* (-way, -wday) Wax hawl ku mashquulsan noqosho.
hawlla'ow *f.mg3* (-'aaday, -'aatay) Wax aan shaqo lahayn noqosho.
hawlloon *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **hawllan**.
hawloonaan *m.dh ld* **hawllanaan**.
hawloonaansho *m.l/dh ld* **hawllanaan**.
hawlmaalmeed *m.l* Shaqo maalin la qabto.
hawl-obtikeed *m.dh* (*fiis*) Awoodda ay u leeyihiin iskudhisyada qaarkood in ay ku wareegaan sallaxa ciriflanimada ee sallax ilays cirifaysan marka ilays la dhex mariyo. H. o.da waxaa laga arki karaa wiriqaha, neefaha, hooraka iyo milannada.
hawlqaad *m.l.kh* Qof shaqayn awood leh.
hawlwadaag *m.l* Ishtiraakiya; hantiwadaag.
hawlwadeen *m.l* (-*nno*, *m.dh*) 1. Qofka hawsha kala haga ama maamula. 2. Shaqale.
hawlyar *f.mg4* (-raa, -rayd) Dhib yar; fudud.
hawlyaraan *m.f.dh eeg* hawlyar. *ld* **hawlyaraansho**, **hawlyari**.
hawlyaraansho *m.l/dh ld* **hawlyaraan**.
hawlyarayn *m.f.dh eeg* hawlyaree.
hawlyaraysad *m.l ld* **hawlyaraysasho**.
hawlyaraysasho *m.f.dh eeg* hawlyarayso. *ld* **hawlyaraysad**, **hawlyaraysi**.
hawlyaraysi *m.l ld* **hawlyaraysasho**.
hawlyarayso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Ka h.: hawl wax ka qabashadeeda sahlasho. 2. Ka h.: arrin ka welwelid la'aan.
hawlyaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) U h.: wax qabashadooda cid u fududeyn.
hawlyari *m.dh* Si aan dhib lahayn oo lagu suganyahay. *ld* **hawlyaraan**.
hawo *m.dh* 1. Dabayl gabow. 2. Inta cirka iyo dhulka u dhexeysa oo eberka ah. 3. Wax maanka laga jecelyahay. 4. Damac.
hawohankaag¹ *m.l* Waayidda la waayo wax rajo ama han weyn loo lahaa. *ld* **hawohankaagid**.
hawohankaag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Wax heliddooda rajo wayn laga lahaa waayid.
hawohankaagid *m.f.dh eeg* hawohankaag². *ld* **hawohankaag¹**.
hawohankaaji *f.g2* (-iyay, -isay) Qof wax uu rajo weyn ka lahaa helitaankooda in uu waayo gayeysiin.

hawohankaajin *m.f.dh eeg* hawohankaaji. *ld* **hawohankaajis**.
hawohankaajis *m.l ld* **hawohankaajin**.
hawoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Wax damcid.
hawood *m.f.l eeg* hawoo.
hawraar *m.dh* Hadal; oraah; weer.
hawshoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Hawl ku mashquulid.
hawthood *m.f.l eeg* hawshoo.
hawshoon *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **hawllan**.
hawshoonaan *m.dh ld* **hawllanaan**.
hawshoonaansho *m.l/dh ld* **hawllanaan**.
hawtulhamag *m.l* 1. Cayayaan duulduula, habeenkii dabka ifkiisa soo raaca oo ku gubta. 2. Qof aan kala aqoon wax u roon iyo waxa u daran. 3. H. ah: meel aad mugdi u ah ama aad gudcur u ah.
hay *f.g/mg2* (-yay, -ysay) 1. (*f.g*) Wax xafidid. 2. (*f.mg*) La h.: wax kahelid. 3. (*f.mg*) U h.: rati, hal abaahisiin.
hayaami *f.g2* (-iyay, -isay) Meel fog oo roob ka da'ay xoolo u rarid.
hayaamid *m.f.dh eeg* hayaan².
hayaamin *m.f.dh eeg* hayaami.
hayaamiso *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Xasharad xareedeeyaha u eg, duusha, oo la aaminsanyahay in ay cudur siddo. 2. *ld* **hayoomiso**, **huyuumiso**. Cudur hindhiso iyo illin badan leh oo laga qaado hayaamisada iwm; hinjibiso.
hayaan¹ *m.l* 1. Dhawr geeddi, aan kala go' lahayn, oo meel fog loogu guuro. 2. H. ah: dad iyo xoolo guuraya oo meel fog u socda.
hayaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Dhawr geeddi oo aan kala go' lahayn meel fog ugu guurid.
hayaay *m.dh* 1.H. baaqid; h. u yeerid. 2. (*e.d*) Waryaal; naayaal.
hayaayad *m.dh ld* **hadaayad**.
hay'ad *m.f.dh ld* **hey'ad**.
hayb *m.dh* Qolo, tol, jinsiyad iwm oo ay cidi ka soo jeeddo.
haybaari *f.mg3* (-iyay, -isay) Baadi xogteed cid weyddiin.
haybaarin *m.f.dh eeg* haybaari. *ld* **hay-baaris**.
haybaaris *m.l ld* **haybaarin**.
haybaaro *m.dh* Baafinta la baafyo wax lumay.
haybaarsad *m.l ld* **haybaarsasho**.
haybaarsasho *m.f.dh eeg* haybaarso. *ld* **haybaarsad**, **haybaarsi**.
haybaarsi *m.l ld* **haybaarsasho**.
haybaarso *f.mg3* (-saday, -satay) Baadi xogteeda cid weyddiisasho.
haybad *m.dh* Sharaf, xishood, golajoog iwm oo cid ka muuqda.

haybadeysad <i>m.l ld</i> haybadeysasho.	haydaaro <i>m.dh</i> 1. Dhib, luggooyo iwm oo cid loo geysto. 2. Weyddiin badan oo cid aan wax hayn la weyddiyo. <i>ld</i> haydaarto.
haybadeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Qof laga habadayo.	haydaarto <i>m.dh ld</i> haydaaro.
haybadeysasho <i>m.f.dh eeg</i> haybadeyso. <i>ld</i> haybadeysad, habadeysi, haybaysad, haybaysasho.	haydal ¹ <i>m.l h. ah</i> : neef ido ah oo caato ah.
haybadeysi <i>m.l ld</i> haybadeysasho.	haydal ² <i>f.mg1</i> (-lay, -ashay) Neef ido ah caatoobid.
haybadeysnaan <i>m.f.dh eeg</i> habadeysan. <i>ld</i> habadeysnaansho.	haydalan ¹ <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Neef ido ah wax caatoobey noqosho.
haybadeysnaansho <i>-m.l/dh ld</i> habadeysnaan.	haydalan ² <i>f.mg1</i> (-lmay, -lantay, -lmi) Neef ido ah wax caato ah ahaansho.
haybadeyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Ka h.: Cid amarkeeda si xushmadi ku jirto u fulin. <i>ld</i> haybayso.	haydalid <i>m.f.dh eeg</i> haydal ² .
haybasi <i>m.l ld</i> haybadeysasho.	haydalmid <i>m.f.dh eeg</i> haydalan ¹ .
haybaysad <i>m.l ld</i> haybadeysasho.	haydalnaan <i>m.f.dh eeg</i> haydalan ² . <i>ld</i> haydalnaansho.
haybaysasho <i>m.dh ld</i> haybadeysasho.	haydalnaansho <i>m.l/dh ld</i> haydalnaan.
haybayso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> haybadeyso.	haydarojiin <i>m.l (kiim.)</i> Summadda H. Curiye neef ah oo ur iyo midab midna aan lahayn. Waa curiyaha ugu fudud uguna badan adduunka. Wuxuu ku jiraa biyaha iyo dhammaan iskudhisaya organikada ah.
haybe <i>m.l</i> Midab madow-dhalaal ah; hurre.	haydarojiinayn <i>m.dh (kiim.)</i> Falgalka dhexmara iskudhis iyo haydarojiin.
haybermetrobiya <i>m.l (-ooyin, ml.) (daaw.)</i> Xaalad arag oo ay fallaraha ifku ku dhacayaan meel ka dambeysa xuubka aragga (reetina) marka qofku si caadi ah wax u eegayo. Wixii yaal meel ka dhaw lix mitir si fiican u muuqan maayan, wixii yaal lix mitir meel ka fogna si fiican u muuqan mayaan laaki in mararka qaarkood indhaha oo la khasbo aaya lagu arkaa. Wuxuu ku fiican ayadoo la qaato muraayadaha indhaha oo takhtar uu qoro.	haydarojiin-cursan <i>m.l (kiim.)</i> Nooc gaar ah oo haydarojiin aad u firfircoor ah oo la rumeynsan yahay inuu jiri karo muddo gaaban oo u dhaxaysa marka uu sameysmo iyo marka uu muuqdo xumbo ahaan.
haybi <i>f.lg2</i> (-iyay, -isay) 1. Baadi cid weyddiin. 2. Wax cid weyddiin.	haydarokaarboon <i>m.l (-nno, m.dh) (kiim.)</i> Iskudhisaya kiimikaad ee ka kooban karboon iyo haydarojiin oo keliya.
haybin <i>m.f.dh eeg</i> haybi. <i>ld</i> haybis.	haydarokoloorik asiidh <i>m.l (-dyo, m.dh) (kiim.)</i> (HCl) Hoor bida oo midablaawe ah oo sameysma marka haydarojiin koloraydh lagu daro biyo.
haybis <i>m.l ld</i> haybin.	haydar'ogsaydh <i>m.l (-dyo, m.dh) (kiim.)</i> Iskudhis uu ku jiro ayoona OH- ama kooxda -OH.
haybotayrodism <i>m.l (daaw.)</i> Shaqada qanjirdhiiga taayrodka oo yaraata. Haddii lagu dhasho oo an la daawayn waxay keeneysa karaetiniism. Haddii qof weyn ku dhacdo waxay keentaa hoos u dhac maskax iyo jirba, qabow dareen dheeraad ah, garaaca wadnaha oo yaraada, culeyska oo kordha iyo maqaarka oo dildillaca.	haydh <i>m.l (-ooyin, m.l) (fis.)</i> Hummaagga oo yeesha iin-muuqaal, ayna sababtay, bikaaco ama muraayad xoodan. Haydh midabkeeda humaaqgu waxa uu yeeshaa hariiyo midabaysan, taas oo ay ugu wacantahay hannaanka kala geddisan ee ay midabada kala geddisan u qalloocdaan.
haybsad <i>m.l ld</i> haybsasho.	haydka aayoonaynta <i>m.l (fis.)</i> Tamarta loo baahan yahay si atomka gaaska (uumiga) looga saaro elegtroon.
haybsasho <i>m.f.dh eeg</i> haybsso. <i>ld</i> haybsad, haybsi.	haydroograafi <i>m.l (jugr.)</i> Maaddada la xiriirta barashada biyaha ee dunida dusheeda ah, gaar ahaan marka la fiirinayo muuqaallada dabiiigca ah, rugaha, mugga, iwm.
haybsi <i>m.l ld</i> haybsasho.	haye <i>fk</i> : Waa tahay; hawraarsan; hallayeelo. <i>ld</i> hayeh.
haybsso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Cid haybtiisa weyddiin. 2. Cid wax weyddiisasho.	
haydaarayn <i>m.f.dh eeg</i> haydaaree. <i>ld</i> haydaarays.	
haydaarays <i>m.l ld</i> haydaarayn	
haydaaree <i>f.g2</i> (-eeyay, -eeysay) Cid haydaaro u gaysasho.	

hayeeshaale *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Qof wax kasta oo loola yimaaddo aan hadal ka keenin.

hayeeshee *xi*. Saas ay tahay; laakiin. *ld* ha'ahaatee, hase ahaatee, haseyeeshee, yeel¹⁴.

hayimi *fg2* Wax layliyid; dabcin.

hayimin *m.f.dh eeg* hayimi.

hayin *m.l* (-nno/-immo, *m.dh*) 1. Rati la rarto oo aan buubaal ahayn. 2. H. ah: hayiminta.

hayinnimo *m.dh* Hayin ahaansho.

hayjad *m.dh* H. ah: meel cidla ah oo aan degaan u dhaweyn.

hayl *m.l* Iniino qolof ku dahaaranyahay, oo cuntada, shaaha, iwm lagu udgiyo. *ld* **heyl**.

hayl¹ *m.dh* (-lo, *m.l*) 1. Summad xoolaha loo yeelo iyadoo dhegta in yar hoos loo jeexayo. 2. Mirraaq yar oo maro dacalkeeda laga jeexay. *ld* **haylaan²**.

hayl² *fg1* (-ylay, -yshay) 1. Neef summad hayl ah u yeelid. 2. Wax si dherer ah u dillaacin. *ld* **haylaamee, haylyamee**.

haylaamayn *m.dh* *ld* **haylid**.

haylaamee *fg2* (-meeay, -meysay) *ld* **hayl²**.

haylaamid *m.f.dh eeg* haylaan³. *ld* **haylaan¹** (2).

haylaan¹ *m.l* 1. Shuban aan la celin karin. 2. *ld* **haylaamid**.

haylaan² *m.dh* (-aamo, *m.l*) 1. *ld* **hayl¹**. 2. Faraqyada maryaha.

haylaan³ *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Wax shuban isku habeediyey noqosho.

haylan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax hayl lagu suntay ahaansho.

haylid *m.f.dh eeg* hayl². *ld* **haylaamayn, haylyamayn**.

haylnaan *m.f.dh eeg* haylan. *ld* **haylnansho**.

haylnansho *m.l/dh* *ld* **haylnaan**.

haylyamayn *m.dh* *ld* **haylid**.

haylyamee *fg2* (-meeay, -meysay) *ld* **hayl²**.

hayn¹ *m.l* Geed abaareed aan qodax lahayn; dalluug.

hayn² *m.f.dh eeg* hay. *ld* **hays²**.

hayn-darro *m.dh* (daaw.) Soo dhaafid aan la ogeyn ee kaadida ama saxarada.

hayoomiso *m.dh* *ld* **hayaamiso** (2).

hayraf¹ *m.l* Qubashada uu dhiig ka qubto meel la saray.

hayraf² *f.mg1* (-fay, -ftay) Meel la saray dhiig ka qubasho.

hayrafid *m.f.dh eeg* hayraf².

hayras *m.l* (-syo, *m.dh*) Neecaw qabow oo ka dambaysa roob da'ay; yalalaxo.

hays¹ *m.l* Meel godan oo kuruska iyo misigta geela u dhexeya.

hays² *m.l* *ld* **hayn²**.

haysad *m.l* *ld* **haysasho**.

haysamo *m.db* Cankuhays, uur, uurdhaj, wax dhalaya (masaggada, galleyda iwm marka ay ay uurka yihiin).

haysasho *m.f.dh eeg* hayso. *ld* **haysad, haysi**.

haysi *m.l* *ld* **haysasho**.

haysimo *m.dh* 1. Filka wanka loo hayn karo (idaha). 2. Laboodka iyo dheddigaa xoolaha isu hayntooda. 3. *ld* **haystimo**. Wallac (naag).

hayso *f/g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f/g*) Wax ku dhegid. 2. (*f/g*) Wax gacan ku hayn. 3. (*f/mg*) U h.: wax, wax u malayn. “Cali waxaan u haystaa in uu wanaagsanyahay”. 4. (*f/mg*) U h.: cid wax u qabsasho. 5. (*f/mg*) Isu h.: cid wax aanay ahayn ismoodid. 6. (*f/mg*) La h.: cid xiriir fiican la yeelasho. 7. (*f/mg*) La h.: hees, war iwm dhegeysigooda dhegta u raaricin.

haystimo *m.db* *ld* **haysimo** (3).

hebdi *f.g2* (-iyay, -isay) Hebed ka dhigid (dheddig xoolaad).

hebdid *m.f.dh eeg* hebed². *ld* **hebdin**.

hebdin *m.f.dh eeg* hebdii. *ld* **hebdid** (2).

hebed¹ *m.l.kh* H. ah: neef irmaan oo ilmo kasta nuugi karo ama qof kasta maali karo.

hebed² *f.mg1* (-bday, -bedday; -bdi) 1. Hebed noqosho. 2. *ld* **hebdi**.

hebednimo *m.dh* Hebed ahaansho.

hebel *m.l* Qof aan la aqoon magaciisa ama aan la doonayn in la sheego.

hebla *m.dh* *ld* **heblaayo**.

heblaayo *m.dh* Haweeney aan magaceeda la aqoon ama aan la doonayn in la sheego. *ld* **hebla**.

hed *m.dh* Wax la cuno. *ld* **had** (3).

hedo *m.dh* Geeri.

hee *fk* Erey “ku maqlay” ka dhigan oo qofka loo yeeraa yiraahdo. *ld* **heeh**.

heec¹ *m.l* Itaaldarro ka muuqata dad ama xoolo ay baahi, cudur, iwm hayso.

heec² *f.mg1* (-cay, -cday) Dad ama xoolo, itaal darro awgeed la luuidid.

heecid *m.f.dh eeg* heec².

heeco *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Nayl rajo ah.

heed *m.dh* Nooc badarka ka mid ah oo miro yaryar leh.

heedaddaamid *m.f.dh eeg* heedaddaan². *ld* **heedadaan¹**.

heedaddaan¹ *m.l* 1. Socod tartiib ah oo qof wareersani socdo. 2. *ld* **heedaddaamid**.

heedaddaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Si wareer ku jiro tartiib ugu socosho.

heedhe *fk*. *ld* **hee**.

heeg *f.g1* (-gay, -gtay) Neef lug hore iyo lug
dambbe iskaga xirid.

heegaheego *m.dh ld heekaheeko*.

heegan¹ *m.//dh* 1. Col yar oo col weyn dib u
reeba; raacdareeb. 2. Wax diyaar ah. 3. *ld*
heegmid. *ld heeggan¹*.

heegan² *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) 1. Wax
heegan ahaansho. 2. Wax diyaar ahaansho.

heegan³ *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Wax la heegay
ama heegan ahaansho. *ld heeggan²*.

heeggan¹ *m.l ld heegan¹*.

heeggan² *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) *ld heeggan³*.

heegganaan *m.dh ld heegnaan*.

heegganaansho *m.//dh ld heegnaan*.

heegid *m.f.dh eeg* heeg.

heegmid *m.f.dh eeg* heegan². *ld heeggan¹*.

heegnaan *m.f.dh eeg* heegan³. *ld heeggnanaan*,
heegganaansho, heegnaan-sho.

heegnaansho *m.//dh ld heegnaan*.

heego *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Daruurtu saymaha
da aya ka korreysa oo aan weli di'in..

heehaab¹ *m.l ld heehow¹*.

heehaab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld heehow²*.

heehaabid *m.f.dh eeg* heehow². *ld heehow¹*.

heehow¹ *m.l* Sabbeynata wax fudud biyo
dushooda ama hawada dhexdeeda dul
sabbeeyaan. *ld heehaabid*.

heehow² *f.mg1* (-haabay, haabtay; -haabi)
Wax fudud biyo, hawo iwm dul sabbayn. *ld*
heehaab².

heekaheeko *m.dh* Wax heegan ah. *ld*
heegaheego.

heel¹ *m.l* 1. Meel, ood, buuro iwm ay ku
wareegsanyihiin. 2. Agagaar.

heel² *m.dh* Hoore yar oo weel salkiisa ku haray.

heelad *m.l* (-dyo, *m.dh*) 1. Sabo. 2. Buur
dhaadhaceed oo gabbaad laga dhigto. 3. *ld*
heelasho.

heelasho *m.f.dh eeg* heelo. *ld heelad*.

heeli *m.l* Miraha higlaho oo bisaaday.

heellan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Qof wax u
dhega nugul ahaansho. 2. Qof wax u diyaar
ah ahaansho. *ld heellloon*.

heellanaan *m.f.dh eeg* heellan. *ld*
heellanaansho, helloonaan, helloonaan-
sho.

heellanaansho *m.//dh ld heellanaan*.

heello *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Nooc heesaha
jacaylka ah ka mid ah oo waayadii hore la
qaadi jirey.

heellloon *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld heellan*.

heelloonaan *m.dh ld heellanaan*.

heelloonaansho *m.//dh ld heellanaan*.

heelo *f.mg3* (-eeshay, -eelatay) Wax ku
dhowaasho.

heemaal *m.l* 1. Dhiil la culay oo caano lagu
garooriyey marka laga shubo murudka ku
hara. 2. Qaab wanaagsan oo wax leeyihiin.
3. (-lo, *m.dh*) Agagaar.

heemaar *m.l* 1. Budo yar oo lagu bitiyo subag
la shiilayo si xantadu hoos u degto.
2. Heerka uu sameeyo dareere weel ku jira.
3. Hoore yar oo weel salkii ku jira.

heemaari *f.g2* (-iyay, -isay) Wax heensasho.

heemaarin *m.f.dh eeg* heemaari.

heemaarsad *m.l ld heemaarsasho*.

heemaarsasho *m.f.dh eeg* heemaarso. *ld*
heemaarsad, heemaarsi.

heemaarsi *m.l ld heemaarsasho*.

heemaarso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Wax
heensasho. 2. Wax dufan ka qaadasho.

heemasho *m.f.dh eeg* heemo.

heemi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax ilaa dhibicda
ugu dambaysa cabbid; gorori. 2. Wax heen
ka qaadid.

heemin *m.f.dh eeg* heemi.

heemo¹ *m.dh* Illin ama duuf aan layska tirin.

heemo² *f.mg3* (-maday, -matay) 1. Degid isu
diyaarin. 2. Ku h.: wax ku soo uruurid.

heen¹ *m.l* 1. Dufanka kor fuula fuudka, hilib la
karinayo. 2. Hoore yar oo weel salkiis ku
haray.

heen² *m.dh* Subagga fuudka ama maraqa.

heensad *m.l ld heensasho*.

heensaraar *m.l* (-ro/ryo, *m.dh*) Tiirar
gaagaaban, tarraarro leh oo aqalka guradiisa
lagu mudo lana saaro duubashida iwm.

heensasaar *m.l* Alaab fardaha lagu qurxiyo.

heensasho *m.f.dh eeg* heenso. *ld heensad*,
heensi, hiinsad, hiinsasho, hiinsi.

heensayn *m.f.dh eeg* heensee.

heensaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Faras heense
la saaray ahaansho.

heense *m.l* (-sayaal, *m.//dh*) Inta fardaha la
saaro kolka la fuulayo (koore, xakame iwm).

heensee *f.g2* Faras heense saarid.

heenseysnaan *m.f.dh eeg* heenseysan. *ld*
heenseysnaansho.

heenseysnaansho *m.//dh ld heenseyanaan*.

heensi *m.l ld heensasho*.

heenso *f.g3* (-saday, -satay) Hoore ilaa
dhibicda ugu dambaysa gororsasho. *ld*
hiinso.

heer tirobeel yare *m.l ld tirobeed yare*.

heer¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Dareere weel lagu
shubay raadka uu reebo. 2. Jago; derejo.

heer² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax goyn. 2. Wax
heeraar ku samayn.

heeraab *m.l (-bo, m.l)* Docda hoose ee doonyaha tiir dheer oo ku yaal oo isu haya, shalmaankuna madaxa hoose ku hayo.

heeraar¹ *m.l (-rro, m.dh)* 1. Timo wareeg ah oo gabdhaha aan weli qaan gaarin loogu reebo madaxa. 2. Ood iwm oo meel ku wareegsan.

heeraar² *fg1 (-ray, -rtay)* 1. Gabar yar oo aan weli qaangaarin, iyadoo food loo reebayo dhalada ka xiirid. 2. Ood iwm meel ku wareejin.

heeraaran *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax heeraar loo yeelay ahaansho (gabar). 2. Ood iwm meel ku wareegsan.

heeraarasho *m.f.dh eeg* heeraaro.

heeraarid *m.f.dh eeg* heeraar².

heeraarnaan *m.f.dh eeg* heeraaran. *ld* heeraarnaansho.

heeraarnaansho *m.l ld* heeraaran.

heeraaro *fg3 (-rtay, -ratay)* Heeraar samaysasho.

heeran¹ *m.l.kh ld* heerin.

heeran² *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* 1. Wax la jaray noqosho. 2. Heerin u safrid.

heeran³ *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la jaray ahaansho.

heer-badeed *m.l (-dyo, m.dh)* (*juqr.*) Heerka baddu haddii aaney jirin mowjado, hirar ama haraaci.

heer-dhul *m.l (fis.)* Xaalad tamareedka neg, uguna hoose, ee molikiyuul, atam ama bu'. Tusaale ahaan, marka elektaroonka atamka hydaroojin ugu dhow bu'da, ayaa heerka tamarta atamka haydaroojin ugu hoooseeyaa. Taas ayaa ah heer dhulka atamka.

heer-diirane *m.l (xis.)* Inta jeer ee la sammeyo xigsinaynta.

heerid *m.f.dh eeg* heer².

heerin *m.l.kh* H. ah: gabdho in la guursado darteed isu raaca oo dalka u mara. *ld* heeran¹.

heerkul *m.l (-lyo/-lo, m.l/dh)* (*fis.*) Garaadaha kulta shay, inta baddanna waxaa lagu cabbiraa qiyaasta garaadaha santigiraydh (selsis) ama qiyaasta fahranhayt ama waxa lagu qiyaasa heerkulbeeg.

heerkul qirqir *m.l (fis.)* Heerkulka heer ka sareeya, aanay neefi ku hooroobeyn, xataa haddii la kordhiyo cadaadiska saaran.

heerkulbeeg *m.l (-gyo, m.dh)* (*fis.*) Aalad loo isticmaalo qiyaasta heerkulka badanaa iyada oo isbeddelayo mugga meerkuriga ama isbirada ku jirta dhuun quraarad ah oo dabo wareegsan leh. *ld* heerkulbeeg.

heerkulbeege *m.l ld* heerkulbeeg.

heermid *m.f.dh eeg* heeran².

heernaan *m.f.dh eeg* heeran³. *ld* heernaan-sho.

heernaansho *m.l/dh ld* heernaan.

heer-suge *m.l (-gayaal, m.l/dh)* (*xis.*) Tirada dhinac u taxyada ama joog u taxyada ee ku jira sugaha.

heer-tamar *m.dh (kiim.)* (Atam). Dhiska elektarooned ee tilmaamaya sida elektaroonada ku gadaaman bu'du u habaysanyihiin, gaar ahaan heertamarrada ay ku sugaran yihiin. Elektaroon kasta waxa xaaladdiisa. Lagu asteyaa afarta tiro kuwaantam.

heer-tamar *electaroon* *m.l (-nno, m.dh)* (*kiim.*) Kuwantamka ugu muhimsan tiradiisa n waxay soo saarta heerka ugu muhimsan ee tamarta, waxayna leedahay qiiimaha 1, 2, 3 iwm (markastoo tirada badato, elegtoroonku wuu ka sii fogaadaa bu'da).

heertamarta-k *m.dh eeg* atam.

heertis *m.l* Summad: Hz. Halbeegga Caalamiga ee rakaadka loona qeexo rakaadka fafalo kaleed oo leh kal hal seken ah.

heer-xood *m.l (-rar xood, m.l)* Darajada isle'egta u taagan xood ama dul.

heerryee *fg2 (-yeeyay, -yeysay)* Wax heeryo saarid. *ld* reerryee.

heerryeyn *m.f.dh eeg* heerryee. *ld* reerryeyn.

heerryeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax heeryo la saaray ahaansho. *ld* reerryeysan.

heerryeynsnaan *m.f.dh eeg* heerryeysan. *ld* heerryeynsnaansho, reerryeynsnaan, reerryeynsnaansho.

heerryeynsnaansho *m.l/dh ld* heerryeynsnaan.

heerryo *m.dh* Rarada awrka kolka la rarayo dusha laga saaro. *ld* reerryo.

hees¹ *m.l/dh (-so, m.l)* Tix hab dhisan leh oo lagu luuqueeyo.

hees² *f.mg1 (-say, -stay)* Hees qaadid.

heesaa *m.l (-aayaal, m.l/dh)* Qof heesta ku luuqayn yaqaana.

heesaannimo *m.dh* Heesaa ahaansho.

heeshi *m.l* Barwaaoqo.

heesid *m.f.dh eeg* hees².

heetayn *m.f.dh eeg* heetee.

heetee *f.g2 (-eeyay, -eeysay)* Si wareeg ah u safasho (dad).

heeti *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. Xarrago la liidliicid. 2. *ld* hiti.

heetin *m.f.dh* 1. *eeg* heeti. 2. *ld* heetis.

heetis *m.l ld* heetin (2).

heeto *m.dh* Saf wareegsan oo dad ah.

hegtar *m.l (-rro, m.dh)* Cabbir beered u dhigma boqol mitir oo isku wareeg ah.

hel <i>f.g1</i> (-elay, -eshay) Wax lumay arkid.	heshiisii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Dad heshiis ka dhex dhalin.
helengayn <i>m.f.dh</i> eeg helengee.	heshiisiin <i>m.f.dh</i> eeg heshiisiin.
helengee <i>f.g2</i> (-geeyay, -geysay) Nafley helengo la dhicid.	hey'ad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Maamul xafis iyo shaqaale u gaar ah leh; wakaalad. <i>ld</i> hay'ad .
helengo <i>m.dh</i> Dhenged.	heyl <i>m.l</i> <i>ld</i> hayl .
helid <i>m.f.dh</i> eeg hel.	heyr <i>m.l</i> Shiir; shohor.
helikobtar <i>m.l/dh</i> (-tro, <i>m.l/dh</i>) Nooc ka mid ah diyaaradaha oo qumaati u kaca.	heys <i>m.l</i> H. ah: kurus in yar dhan u janjeera.
helli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Neef irmaan canug uu dhalay si uu u godliyo ku sii dayn.	hib <i>m.dh.sh.r</i> Cod lagu muujiyo wax ilaa qarka la buuxiyo.
hellin <i>m.f.dh</i> eeg helli. <i>ld</i> hellis .	hibaaq <i>m.l</i> 1. Ubax udgoon. 2. Udgoon.
hellis <i>m.l</i> <i>ld</i> heflin .	hibasho <i>m.f.dh</i> eeg hibo ² .
helloon <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la heli karo ahaansho.	hibee <i>f.g2</i> (-beeyay, -beysay) Wax, hibo u bixin.
helloonaan <i>m.f.dh</i> eeg helloon. <i>ld</i> helloonansho .	hibeyn <i>m.f.dh</i> eeg hibee.
helloonansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> helloonaan .	hibitiq ¹ <i>m.l</i> 1. Daadashada hoore dhibic-dhibic uga daato wax; hibiiriq. 2. <i>ld</i> hibitiqid .
hengel ¹ <i>m.l</i> Dibibiro; buurnaan. <i>ld</i> hingil ¹ .	hibitiq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Hoore dhibic-dhibic u soo dhicid.
hengel ² <i>m.dh</i> <i>ld</i> hangal ² .	hibitiqid <i>m.f.dh</i> eeg hibitiq ² . <i>ld</i> hibitiq¹ (2).
her <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Riyo ama ido ku nool deegaan aysan u dhalan. 2. Nooc idaha ama riyaha ka mid ah oo baryari u dhashay.	hibnoosis <i>m.l</i> (<i>daaw</i>) Xaalad hurdo ahaaneed ee lagu sameeyo sida badan qof u jenjera duufsashada iyo xasuusta dhacdooyinkii hore; waxaana sameeyaa qof xeladda hibnoosiga yaqaan (hypnotist).
hergal ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> hargal ¹ .	hibo ¹ <i>m.dh</i> Deeq aan dan gaar ah laga lahayn oo cid la siyo.
hergal ² <i>f.mg2</i> (-galay, -gashay) <i>ld</i> hargal ² .	hibo ² <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Dhacdo la dhibsado dib u xasusasho.
hergalid <i>m.dh</i> <i>ld</i> hargalid .	hiddarraac ¹ <i>m.l</i> 1. Baaridda dad ama xoolo meesha asalkoodu ka soo jeedo la raadiyo. 2. Qof ku dhaqma caadooyinka soo jireenka ah ee dadkiisa. 3. <i>ld</i> hiddarraacid .
hergalmo <i>m.dh</i> <i>ld</i> hargal ¹ .	hiddarraac ² <i>f.g/mg1</i> (-cay, -cday) 1. (<i>f.g</i>) Dad ama xoolo abkood iyo isirkood baarid. 2. (<i>f.mg</i>) Dad iyo xoolo firkood raacid.
hergeb <i>m.l</i> <i>ld</i> hargab ¹ .	hiddarraacid <i>m.f.dh</i> <i>ld</i> hiddarraac¹ (3).
hergebsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> har-gabsan .	hidde <i>m.l</i> Soo yaal fil weyn oo la iska dhexlo oo ummad gaar ahi leedahay. <i>ld</i> hiddo .
hergebsanaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> hargabsanaan .	hiddiwaale <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> hirimmaale . 2. Qof dadka been ku maaweeiya.
hergebsanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> hargabsanaan .	hiddo <i>m.l</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) <i>ld</i> hidde .
hergeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> hargali .	hiddo-barasho <i>m.dh</i> (<i>baay</i>) Laan ka mid ah cilmiga bayoolojiga oo ku shuqul leh barashada hiddaha iyo kala duwananshaha.
hergelin <i>m.dh</i> <i>ld</i> hargelin .	hiddo-barasho <i>tirada</i> dadka <i>m.l</i> (<i>baay</i>) Barashada filiqsanaanta, dhaxlidda, kala duwananshaha koox noole ah oo isku sinji ah.
hergelis <i>m.dh</i> <i>ld</i> hargelin .	hiddo-sheeg <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) (<i>baay</i>) Samayska hiddo-side ee noole, taa waxa loola jeedaa isku darka aliilada uu leeyahay.
herin ¹ <i>m.dh/l</i> Qof soo dhammaystay tababbarka xeladaha ugaarsiga oo herinnoobay.	hiddoside <i>m.l</i> (-dyaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>baay</i>) Halbeeg hidde oo ka kooban DNA. H. waxa loo
herin ² <i>m.dh.u</i> Koox ugaarsato ah oo bahowday oo xeer iyo xeladba wadaagta.	
her-isle'eg-xigsineed <i>m.l</i> (-rar ..., <i>m.l</i>) (<i>xis</i>) Heerka diiranaha ugu sarreya ee ku jira isle'eg xigsineed.	
herso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> hars .	
hertamid <i>m.dh</i> <i>ld</i> hardamid .	
hertan ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> hardamid .	
hertan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) <i>ld</i> hardan ² .	
herti ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> hardi ¹ .	
herti ² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> hardi ² .	
hertin <i>m.dh</i> <i>ld</i> hardiyid .	
heshi <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) La h.: qof arrin ku raacid.	
heshiin <i>m.f.dh</i> eeg heshi. <i>ld</i> heshiis .	
heshiis <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) 1. Isku raacidda arrin go'aankeed la isku raaco. 2. <i>ld</i> heshiin .	

qeexi karaa in uu yahay dhererka ugu gaaban ee koromosoom kaas oo aan la jejibin karin, ama mari karo dhalan geddis-hiddoside; labada halbeegba waxa loo garan karaa hal lammaane oo sal u ah taxanaha niyukliyootaydhka, kaas oo sameeya DNA.

hididdiilo *m.db (-ooyin, m.)* Filasho la fisho wax la sugayey. *ld yididdiilo.*

hidin *m.db* Kartida loo yeesho wax bixinta.

hifasho *m.f.db eeg* hifo.

hifo *f.mg3 (-ftay, -fatay)* Dhacdo hore ka eed sheegasho.

hig *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo buuxidda.

higaag¹ *m.l* 1. Suun ama xarig weelasha qaarkood lagu dhuujiyo si aysan u furmin. 3. Dibbiro, fuur.

higaag² *f.g1 (-gay, -gtay)* Suun weel ku dhuujiin.

higaagad *m.l ld higaagasho.*

higaagan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)* Wax fuursan ama dibbirsan noqosh.

higaagan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Wax higaag ku xiran ahaansho. 2. Wax fuursan ahaansho.

higaagasho *m.f.db eeg* higaago. *ld higaagad.*

higaagid *m.f.db eeg* higaag².

higaagmid *m.f.db eeg* higaagan¹.

higaagnaan *m.f.db eeg* higaagan². *ld higaagnaansho.*

higaago *f.g3 (-gtay, -gatay)* Weel higaag ku dhuujiisasho.

higgaad *m.db* Ku dhawaaqidda ama qoridda xuruufta erey ka koobanyahay. *ld hikaad, hingaad.*

higgaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xuruufta erey ka koobanyahay qorid ama ku dhawaaqid. *ld hikaadi.*

higgaadin *m.f.db eeg* higgaadi. *ld higgaadis, hikaadin, hikaadis, hingaadin, hingaadi*

higgaadis *m.l ld higgaadin.*

higgasho *m.db ld hingood.*

higo¹ *m.db ld hingo¹.*

higo² *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld hingo².*

higgo¹ *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld hingo².*

higgo² *m.l ld hingood.*

higil *m.l (-llo, m.db)* Muuqaal meel fog laga arko oo aan la sixi karin waxa uu yahay.

higley *m.l ld higlo.*

higlo *m.db* Geed dhirta waaweyn ka mid ah oo aan qodaxlahayn, weligiis cagaaran, miro la cunana leh. *ld higley.*

higsasho *m.f.db eeg* higso.

higo² *f.g3 (-saday, -satay)* Si degdegsiinyo leh, wax horay u tegey u tiigasho.

hiif¹ *m.l* Ereyo huruuf ku jiro oo loo jeediyo cid aan la jeclayn. *ld huuf¹.*

hiif² *f.g1 (-fay, -ftay)* Ereyo huruuf ku jiro cid aan la jeclayn u jeedin. *ld huuf².*

hiifid *m.f.db eeg* hiiif². *ld huufid.*

hiig *f.g1 (-gay, -gtay)* Harag, suun iwm hiige ku xoqid.

hiigasho *m.f.db eeg* hiigo.

hiige *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Qori, bir iwm oo hargaha, saamaha iwm lagu jilciyo.

hiigid *m.f.db eeg* hiig.

hiigo *f.g3 (-gtay, -gatay)* Meel isku xoqid (xoolo)

hihiile *m.l* Mariid waabaayo daran leh.

hiijo *m.db* Nac iyo colaad ku dhalata qof wax la gaarsiyo.

hijil *m.db* Digo xoolaad oo uruurtyay.

hiil¹ *m.l* Taageero la siyo laba qof ama ka badan oo wax isku haysta midkood. *ld hiillo.*

hiil² *f.mg1 (-lay, -iishay)* *ld hiili.*

hiilee *f.g2 (-leeyay, -leysay)* Dab iwm hiil ku shubid.

hiileyn *m.f.db eeg* hiilee.

hiileysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la hiileeyay ahaansho.

hiileysasho *m.f.db eeg* hiileyso.

hiileysnaan *m.f.db eeg* hiileysan. *ld hiileysnaansho.*

hiileysnaansho *m.l ld hiileysnaan.*

hiileyo¹ *f.g3 (-stay, -satay)* Dab iwm hiil ku shubasho.

hiilgurasho *m.f.db eeg* hiilguro.

hiilguro *f.mg3 (-rtaay, -ratay)* Meel dhow u guurid.

hiili *f.mg2 (-iyay, -isay)* Qof, qof kale uga danaanin. *ld hiil², hiilli.*

hiilid *m.f.db ld hiiilin.*

hiilin *m.f.db eeg* hiili. *ld hiilid, hiilis, hiillin, hiillis.*

hiilis *m.l ld hiiilin.*

hiiliyam *m.l (kiim.)* Neef hal atamle ah oo midab aan lahayn; xubinta ugu horreysa neefaha wahsada (ururka 0 ee tusaha kalgalka curiyayaasha).

hiilley *m.db* Meesha ay sagaaradu si joogto ah ugu saxarooto.

hiilli *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld hiili.*

hiillin *m.db ld hiiilin.*

hiillis *m.l ld hiiilin.*

hiillo *m.db ld hiiil¹.*

hiilyam *m.l (kiim.)* Mid ka mid ah neefaha naadirkah ah ee ku jira hawada, dhammaantood waxay ka koobanyihiin boqolkiiiba .01 ee hawada qallalan; xaddiga hiiliyam mid buu ka yahay 200,000.

hiimmammow *m.l* Waqtiga ay kala guurayaan habeenka iyo maalintu ee aan indhuuhu si fiican wax u arkin. *ld* **himahiime**, **himhimmow**, **huuammammow**.

hiimmammowsad *m.l ld* **hiimmammowsasho**.

hiimmammowsasho *m.f.dh eeg* hiimmammow-so. *ld* **hiimmammowsad**, **himammowsi**, **huuammammowsad**, **huuammammowi**.

hiimmammowi *m.l ld* **hiimmammowsasho**.

hiimmammowso *f.mg3* (-saday, -satay) Wax arki waayid. *ld* **huuammammowso**.

hiimo *m.db* (*kiim*) Molikiyuul bir ka kooban, kaas oo ugu xidhan borotiinnada sida kooinsaymyada ama kooxo falgallada dedjiya si ay u sameeyaan hiimoboro-tiinno.

hiimofiliya *m.db* (*daaw*) Astaan ama cudur lagu yaqaanno labka, kaas oo awooddha xinjirowda dhiigga ay ka maqantahay.

hiimogloobiin *m.l* (*c.naf*) Mid la mid ah koox borotiinno ah oo wareegsan oo badanaaba laga helo xayawaanka iyada oo loo adeegsado inay qaadaan ogsajinta dhiigga.

hiindo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Hooyo.

hiinraac *m.l* (-cyo, *m.dh*) Qof si fudud u rumaysta hadallada naca iyo diradiruhu ku jiro.

hiinraag¹ *m.l ld* **hinraag¹**.

hiinraag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Wax meel tuuran noqosho (alaab). *ld* **hinraag²**.

hiinraagid *m.db* Wax meel tuuran ahaansho (alaab). *ld* **hinraagid**.

hiinsad *m.l ld* **heensasho**.

hiinsasho *m.db ld* **heensasho**.

hiinsi *m.l ld* **heensasho**.

hiinso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* **heenso**.

hiiqley *m.db ld* **xiiqley**.

hiir *m.db* 1. Arooryo hore. 2. Salxanyo dhaadheer. *ld* **hiiro**.

hiirammaal¹ *m.l* Maalidda xoolaha subax hore intaysan qorrxadu soobixin la maalo.

hiirammaal² *f.g1* (-lay, -shay) Xoolo intaysan qorrxadu soo bixin maalid.

hiirammaalid *m.f.dh eeg* hiirammaal². *ld* **hiirammaalis**.

hiirammaalis *m.db ld* **hiirammaalid**.

hiireysad *m.l ld* **hiireysasho**.

hiireysasho *m.f.dh eeg* hiireyso. *ld* **hiireysad**, **hiireysi**.

hiireysi *m.l ld* **hiireysasho**.

hiireyso *f.mg3* (-stay, -satay) Arooryo hore kallihid.

hiiro *m.db ld* **hiir**.

hiirtaayo *m.db* Xusuusashada ama gocoshada dhib hore u dhacay. *ld* **hiitaanyo**.

hiitaanyo *m.db ld* **hiirtaayo**.

hijra *m.db ld* **hijro**.

hijro *m.db* Dhibaato dhacday awgeed oo meel laga tago. *ld* **hijra**.

hikaad *m.db ld* **hinggaad**.

hikaadi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **hinggaadi**.

hikaadin *m.db ld* **hinggaadin**.

hikaadis *m.l ld* **hinggaadin**.

hil¹ *m.l* (-lal, *m.l*) 1. Boqol siib oo caw ah oo isku xiran. 2. Meel jiq ah oo webiga jiiinkiisa ah. 3. Suuman ama xargo lagu xiro weelasha. 4. In culays ah oo naafley mar qaadi karto (h.kiisa, h.keeda). 5. Jawaan, derin iwm oo dhowraarin looga dhigo qarbadka la dhaansado.

hil² *f.g/mg1* (-ilay, -ishay) 1. (*f.g*) Weel xarig, suun iwm afka kaga dhuujiin. 2. (*f.g*) Wax dhowraarin u yeelid. 3. (*f.mg*) Ku h.: gaadiid wax uu qaadi karo saarid.

hilaad *m.db* Wax aan tiradoodu sognayn.

hilaadi *f.g1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) 1. Wax qiyastooda malayn. 2. Wax odorosid (roob).

hilaadin *m.db ld* **hilaadiyid**.

hilaadis *m.l ld* **hilaadiyid**.

hilaadiyid *m.f.dh eeg* hilaadi. *ld* **hilaadin**, **hilaadis**.

hilan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) 1. Wax hil lagu xiray ahaansho (weel). 2. Wax tankisu u dhanyahay oo aan wax kale qaadi karin ahaansho (gaadiid).

hilasho *m.f.dh eeg* hilo².

hilay *m.l* 1. Xarig weel lagu hilo. 2. (-yo, *m.dh*) Derin yar oo duug ah. 3. (-yo, *m.dh*) Callaal caw ka samaysan oo timirta lagu rito.

hilbawadaag¹ *m.l* Xiriir qaraabannimo.

hilbawadaag² *m.db.u* Dad xiriir qaraabannimo ka dhexeyyo. *ld* **hilbawadaageen**.

hilbawadaageen *m.l ld* **hilbawadaag²**.

hilbee *f.g2* (-beeyay, -beysay) 1. Wax cad-cad u googoy. 2. Neef qalid. 3. Qof tumid ilaa uu jilco.

hilbeyn *m.f.dh eeg* hilbee.

hilbeysad *m.l ld* **hilbeysasho**.

hilbeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax tumid lagu jilciyey ahaansho.

hilbeysasho *m.f.dh eeg* hilbeyso. *ld* **hilbeysad**, **hilbeysi**.

hilbeysi *m.l ld* **hilbeysasho**.

hilbeysaan *m.f.dh eeg* hilbeysan. *ld* **hilbeysnaansho**.

hilbeysnaansho *m.l/ldh ld* **hilbeysnaan**.

hilbeysyo *f.g3* (-stay, -satay) 1. Neef qalasho. 2. Nafley naaxid.

hile *m.l* Xarig aan dheereyn oo xababka lagu raro marka la dhaansho.

hilib *m.l* (-lbo, *m.l*) Jiirta iyo baruurga ka baxda oogada nafleyda.

hilibcinjir *m.l* (-rro, *m.db*) Dhiig fariistay dhaawac awgiis.

hilibcune *m.l* (-nayaal, *m.l/db*) (*c.nafl.*) Xayawaan quuta cunto ka timid xayawaan. Hilib cunayaashul waxay leeyihiin ilko fiiqfiican oo si fiican u jar jari kara hilibka. Tusale: libaaxa.

hilibdalqe *m.l* Hilib yar oo dhuuban oo dalqada korkeeda ka soo laallaada. *ld hilibdalqo*.

hilibdalqo *m.db* *ld hilibdalqe*.

hibile *m.l* (-layaal, *m.l/db*) 1. Qof hilibka ka ganacsada; kawaanle. 2. Kawaan.

hibilee *f.g2* (-leeyay, -leysay) Hilib ka ganacsasho.

hibileyn *m.f.db* *eeg* hibilee.

hilibsafan *m.l* (-nno, *m.db*) Dildillaac cirbaha dadka yeeshaan. *ld safan*.

hilibtahan *m.l/kh* Qof hilibka aad u cuno. *ld hilibyahan*.

hilib-ure *m.l* (-rayaal, *m.l/db*) Hilib ku yaal sarcanyaah iyo kilkilooyinka xoolaha.

hilibyahan *m.l/kh* *ld hilibtahan*.

hilid *m.f.db* *eeg* hilid².

hilif *m.l/db* (-fyo, *m.l/db*) 1. Cad yar oo maro, derin, raar iwm oo duug ah. 2. Ruux bar yar.

hilin *m.l* (-immo/-nno, *m.db*) Waddo ay samaysay cagta dadka ama xoolaha.

hillaab *m.db* *ld hullaabid*.

hillaabad *m.l* *ld hullaabasho*.

hillaabasho *m.db* *ld hullaabasho*.

hillaabid *m.db* *ld hullaabid*.

hillaabo *f.g3* (-btay, -batay) *ld hullaabo*.

hillaac¹ *m.l* (-cyo, *m.db*) Iftiin xoog leh oo daruuraha isku dhaca ay bixiyaan waqtiga roobka.

hillaac² *f.mg1* (-cay, -cday) Daruuro isku dhacay iftiin bixin.

hillaacid *m.f.db* *eeg* hillaac².

hillow *f.g1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld hollow*.

hilmaamid *m.db* *ld halmaamid*.

hilmaan¹ *m.l* *ld halmaamid*.

hilmaan² *f.g1* (-aamay, -aantay; -aami) *ld halmaan²*.

hilmaansii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld halmaansii*.

hilmaansiin *m.db* *ld halmaansiin*.

hilnaan *m.f.db* *eeg* hilan. *ld hilnaansho*.

hilnaansho *m.l/db* *ld hilnaan*.

hilo¹ *m.db* (-ooyin, *m.l*) Webiga meelaha xooluhu biyaha ka cabbaan.

hilo² *f.g/mg*, 3 (-ishay, -ilatay) 1. (*f.g*) Weel afkiisa xarig ku dhuujisasho si aan wax uga

daadan. 2. (*f.mg*) Ku h.: gaadiid xamuul culus saarasho.

hiloobid *m.f.db* *eeg* hilow².

hilow¹ *m.l* Daireen jacayl ku jiro oo qof ama meel loo qabo.

hilow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Xiiso qof ama meel u qabid.

hilqad *m.db* (*do*, *m.l*) 1. Biro sida faraatiga u galgaloolan oo daahyada iyo qoriga lagu xirayo isku haya. 2. Dhegaha dumarku ay qaataan middood. 3. Fadhi dad badan si wareeg ah u fadhiyaan. 4. Summad xoolaha lagu dhigo.

himahiiime *m.l* *ld himammow*.

himbiriirsad *m.l* *ld himbiriirsasho*.

himbiriirsasho *m.f.db* *eeg* himbiriirso. *ld himbiriirsad, himbiriirsi*.

himbiriirsi *m.l* *ld himbiriirsasho*.

himbiriirso *f.mg3* (-saday, -satay) Indho biniixin si wax aan si fiican u muuqan loo arko.

himhimmow *m.l* *ld himammow*.

himil *m.db* Laamo la isku xirey oo wax lagu dhiso.

himilaqaad *m.l* Qof gaashaanqaad ah.

himilayn *m.f.db* *eeg* himilee.

himilee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Wax cabbirkooda ama qiyastooda raadin.

himilo *m.db* 1. Hawo; riyo. 2. Himmad galmo.

himir *m.db* Geed-mirood, miro macaan, laf adag, oo fandhaallada, dhurayaasha iwm laga qoro. *ld hamir*.

himise *m.l* Iftiinka licifka ah ee qorrax soo baxa iyo qorrax dhaca.

himli *f.g2* (-iyay, -isay) Wax culayskooda qiyasid.

himlin *m.f.db* *eeg* himli.

himmad *m.db* *ld himmo*.

himmadjab¹ *m.l* *ld himmajab*.

himmadjab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld himmajab²*.

himmadjabid *m.db* *ld himmajabid*.

himmadjabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld himmajabsan*.

himmadjabsanaan *m.l/db* *ld himmajabsanaan*.

himmadjabsanaansho *m.l/db* *ld himmajabsanaansho*.

himmadjebi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld himma-jebi*.

himmadjebin *m.db* *ld himmajebin*.

himmadjebis *m.l* *ld himmajebin*.

himmajabi¹ *m.l* Niyadxumo ku dhacda qof wax uu u hanweynyahay waayay. *ld himmadjab¹*.

himmajab ² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Qof wax uu u hanweynyahay waayey niyadxumo dareemid. <i>ld himmadjab².</i>	hingilan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax dibbirsan ahaansho.
himmajabid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> himmajab ² . <i>ld himmadjabid.</i>	hingilid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hingilan. <i>ld hingilid.</i>
himmajabsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax himmajabay ahaansho. <i>ld himmadjabsan.</i>	hingilnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hingilan. <i>ld hingilnaan.</i>
himmajabsanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> himmajabsan. <i>ld himmadjabsanaan, himmadjabsanaa</i>	hingilnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld hingilnaansho.</i>
himmajabsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld himmajabsanaa.</i>	hingo ¹ <i>m.dh</i> Neef si xoog leh dhuunta dadka u soo marta oo qaarka sare dhaqaajisa. <i>ld higgo¹, hungo (2).</i>
himmajebi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid himmadjab ku ridid. <i>ld himmadjebi.</i>	hingo ² <i>f.mg3</i> (-gaday, -gatay) <i>ld hingoo.</i>
himmajebin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> himmajebi. <i>ld himmadjebin, himmadjebis, himma-jebis.</i>	hingoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Higgo sii deyn. <i>ld higgo², higgoo, hingo.</i>
himmajebis <i>m.l</i> <i>ld himmajebin.</i>	hingood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> hingoo. <i>ld higgasho, higgood, hingasho.</i>
himmo <i>m.dh</i> Niyad rabitaan oo wax loo hayo.	hinifsad <i>m.l</i> <i>ld hinifsad.</i>
himmoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Rabitaan galmo dareemid.	hinifsho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinifso. <i>ld hinifsho, hinifsi.</i>
himood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> himmoo.	hinifsi <i>m.l</i> <i>ld hinifsho.</i>
hinaas ¹ <i>m.l</i> Masayr. <i>ld hinaaso.</i>	hinifso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Dareere yar oo weel salkiisa ku jira ka laacid.
hinaas ² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Masayr dareemid.	hini <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax culus in yar kor u qaadid. 2. Culays weyn qaadid.
hinaase <i>m.l</i> (-sayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Hinaas. 2. Qof masayr badan.	hinijisimo <i>m.dh</i> 1. Hayaamiso; hayoomiso. 2. Cudur hinjibisadu keento.
hinaasi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid masayr ku abuurid.	hinnjin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinji. <i>ld hinjis.</i>
hinaasid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinaas ² .	hinnjis <i>m.l</i> <i>ld hinjis.</i>
hinaasin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinaasi ² .	hinnjisasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinjiso.
hinaaso <i>m.dh</i> <i>ld hinaas¹.</i>	hinnjisoo <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Wax culus qaadasho.
hinaayo <i>m.dh</i> Uurkuttaallo.	hinni <i>m.l</i> (-yo, <i>m.l/dh</i>) Meel dhirtu ku badantahay; jiq.
hindhis <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Hindhisoo sii dayn.	hinnig <i>m.l/kh</i> H. ah: qof gaaban, caato ah oo tabardaran.
hindhisid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hindhis.	hinnigsan <i>f.mg1</i> (-naa, -nayd) Qof hinnig ahaansho.
hindhiso <i>m.dh</i> Neef kedis ah, xoog leh, wadata duuf oo laga sii daayo sanka iyo afka.	hinnigsanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinnigsan. <i>ld hinnigsanaansho.</i>
hindis <i>f.g1</i> (-say, -stay) Wax cusub oo aan hore u jirin abuurid.	hinnigsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld hinnigsanaan.</i>
hindisaad <i>m.dh</i> Abuuridda wax aan hore u jirin oo cusub la abuuro. <i>ld hindisid.</i>	hinqad <i>m.l</i> <i>ld hinqasho.</i>
hindise <i>m.l</i> (-ayaal, <i>ml./m.dh</i>) 1. Wax cusub. 2. Himilo. <i>ld hindiso.</i>	hinqasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinqo. <i>ld hinqad.</i>
hindisid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hindis. <i>ld hindisaad.</i>	hinqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax taageero yar oo kicin kara, ama dhaqaajin kara siin.
hindiso <i>m.dh</i> <i>ld hindise.</i>	hinqin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinqi.
hindisoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Wax gaaristood ku taamid.	hinqo <i>f.mg3</i> (-qaday, -qatay) Kicid u hollasho.
hindisood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> hindisoo.	hinraag ¹ <i>m.l</i> 1. Cod weyn oo qof aad u jirran ka so baxa. 2. Cida libaaxa. <i>ld hiinraag¹.</i>
hinfiriir <i>m.l</i> <i>ld hanfariir.</i>	hinraag ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gatay) 1. Qof aad u jirran cod weyn soo saarid. 2. Libaax ciyid. <i>ld hiinraag².</i>
hingaad <i>m.dh</i> <i>ld hinggaad.</i>	hinraagid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> hinraag ² .
hingaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld hinggaadi.</i>	hintaaqayn <i>m.dh</i> <i>ld hantaaqayn.</i>
hingaadin <i>m.dh</i> <i>ld hinggaadin.</i>	hintaaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qeysay) <i>ld hantaaqee.</i>
hingaadis <i>m.l</i> <i>ld hinggaadin.</i>	hintaaqo <i>m.dh</i> <i>ld hantaaqo.</i>
hingasho <i>m.dh</i> <i>ld hingood.</i>	
hingil ¹ <i>m.l</i> <i>ld hengel¹.</i>	
hingil ² <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) Dibbirid; is'afuufid.	

hintaaqoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* hantaaqoo.
 hintaaqood *m.l ld* hantaaqood.
 hintifaay *m.l (-yo, m.db)* *ld* hintifay.
 hintifay *m.l (-yo, m.db)* Nooc dhurwaaga ka mid ah oo gaagaaban, madax buurun oo geela iyo xoolaha kaleba laaya. *ld* hintifaay.
 hiqiq *m.db.sh.r* Oohin hag-hakasho leh oo hingada u eg; feerafuglo.
 hiqhiqlayn *m.f.db* hiqhiqlee. *ld* hiqlayn, hiqlays.
 hiqhiqlee *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Oohin hag-hakasho leh oo hingada u eg samayn. *ld* hiqlee.
 hiqlayn *m.db ld* hiqhiqlayn.
 hiqlays *m.l ld* hiqhiqlayn.
 hiqlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld* hiqhiqlee.
 hir¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Dhaqdhqaqaq biyaha baddu sameeyaan o heerkoodu kor iyo hoos ugu kaco. 2. Muuqaal fog ee caad, bad, buuro iwm ah. 3. Mowjadaha hawada ee baahiya codadka iyo muuqaallada; mowjad.
 hir² *m.l (-rar, m.l) (fis.)* Labid kaleed ee dhextaal ama dululaati. Marka uu hir socdo, garurka aaya tamarta meel ka kexxeeyaa, geeyana meel kale.
 hir³ *m.db* Nafley bar yar oo buuralayda ku nool (ari).
 hir⁴ *f.mg1* (-ray, -rtay) Meel dheer ka soo muuqasho.
 hiraab *m.db (-bo, m.l)* 1. Saacadaha dambe ee habeenka inta aan waagu beryin. 2. Cuntada soonka ee la cuno habeenka saacadhiisa dambe inta aan waagu beryin.
 hiraabad *m.l ld* hiraabasho.
 hiraabasho *m.f.db eeg* hiraabo. *ld* hiraabad.
 hiraabo *f.mg3* (-btay, -batay) Suxuur cunid.
 hiraabood *m.l* Habeenka qaybtiiisa dambe intaysan qorraxdu soo bixin.
 hiraaci¹ *m.l.kh* H. ah: biyo, war, weel iwm balli ka buuksamaya.
 hiraaci² *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Biyo fadhiya dhaqdhqaqaq yar samayn. 2. Balli, war, weel iwm biyo ka buuksamid. *ld* hiraaci².
 hiraacin *m.f.db eeg* hiraaci². *ld* hiraacin.
 hiraahir¹ *m.l* Neeftuur xooluhu sameeyaan marka ay qorrax kulul qabato. *ld* haraahir¹, haraanhir¹, hiraanhir¹.
 hiraahir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Nafley qorrax kulul qabatay neeftuur samayn. *ld* haraahir², haraanhir², hiraanhir².
 hiraahirid *m.f.db eeg* hiraahir². *ld* haraahirid, haraanhirid, hiraanhirid.

hiraahirsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax hiraanhir hayo ahaansho (nafley). *ld* haraahirsan, haraanhirsan, hiraan-hirsan.
 hiraahirsanaan *m.f.db eeg* hiraahirsan. *ld* haraahirsanaan, haraahirsanaansho, haraanhirsanaan
 hiraahirsanaansho *m.l/db ld* hiraahirsan-aan.
 hiraanhir¹ *m.l ld* hiraahir¹.
 hiraanhir² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* hiraahir².
 hiraanhirid *m.db ld* hiraahirid.
 hiraahirsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* hiraahirsan.
 hiraanhirsanaan *m.l ld* hiraahirsanaan.
 hiraanhirsanaansho *m.l/db ld* hiraahirsanaan.
 hirad *m.l ld* hirasho.
 hirasho *m.f.db eeg* hiro. *ld* hirad.
 hirgal *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Hawl, shaqo iwm sidii loogu talaggalay u fulid.
 hirgeli *f.g2* (-iyay, -isay) Hawl, shaqo iwm sidii loogu talaggalay u fulin.
 hirgelid *m.f.db eeg* hirgal.
 hirgelin *m.f.db eeg* hirgeli.
 hirid *m.f.db eeg* hir³.
 hirig *m.db* Xidh, hawd, juq, jiq iwm oo marka la dhex maro, dadka iyo xoolaha maqaarkooda dhibaato soo gaarsiyya.
 hirimaddubbe *m.l* Ciyaar hiddaha iyo dhaqanka ka mid ah, laga dheelo aroosyada laga ciyaaro degmada Boosaaso iyo agagarkeeda.
 hirimmaale *m.l (-layaal, m.l/db)* Nooc ciyarta sayliciga ka mid ah, laga ciyaaro aroosyada lagana dheelo xeebaha badda cas. *ld* hiddiwaale, hiyiwaale (2).
 hiriq *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo hirqashada. Tus. "H. ka dheh".
 hirjab *m.l (-byo, m.db)* Xeebta meesha hirka baddu ku baab'o.
 hiro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Ku h./u h.: cabsi, baahi iwm cid ula tegid si kaalmo looga helo.
 hirqad *m.l ld* hirqasho.
 hirqan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof ama wax dheregsan ahaansho.
 hirqanaan *m.f.db eeg* hirqan. *ld* hirqanaansho.
 hirqanaansho *m.l/db ld* hirqanaan.
 hirqasho *m.f.db ld* harqasho.
 hirqi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof wax ka dhergin. *ld* harqi (3).
 hirqin *m.f.db ld* harqin.
 hirqo *f.mg3* (-qaday, -qatay) 1. Biyo weel ka buuksamasho. 2. Cunto ama biyo si aad ah uga dhergid. *ld* harqo.

hirwo *m.dh* Nooc ka mid ah ciyaaraha jaanta iyo jiibta leh oo dhaantada isku bahiyihiin.

histeeriya *m.dh* (*daaw.*) Xaalad cudur maskaxeed oo astaamaheeda ugu waaweyn ay ka mid yihiin caadifad aan dagganeyn kalahadal, duufsasho u dabacsanaan iwm.

histoogaraam *m.l (-mmo, m.dh)* (*xis.*) Muujin garaafeedka ee 'data' kooxaysan, ama garaf bedeed leh ballacyo saamiggal la ah doorsoomaha ku yaalla dhidibka jiifa iyo rakaadyada ku yaalla dhidibka taagan.

histooloji *m.l* (*baay.*) Barashada nudaha noolayaasha iyada oo la adeegsanayo weyneyo.

hitayn *m.f.dh* eeg hitee.

hitee *f.g2* (*-teeyay, -taysay*) 1. Cid ka aargudasho. 2. Qof ceeb ka rogid.

hiti *f.mg2* (*-iyay, -isay*) Dhuti. *ld* heeti (2).

hitin *m.dh* eeg hiti. *ld* heetin, heetis.

hitiq *f.mg1* (*-qay, -qday*) Qof si tabar yari ku jirto u socosho.

hitiqi *f.g2* (*-iyay, -isay*) Nafley hitiq u socosin; luudin.

hitiqid *m.f.dh* eeg hitiq.

hitiqin *m.f.dh* eeg hitiqi. *ld* hitiqis.

hitiqis *m.l* *ld* hitiqin.

hito *m.dh* 1. Gudashada cid eed gashay laga guto. 2. Rogidda ceeb la iska rogo.

hitrosaygas *m.l* (*baay.*) Marka la sharxayo noole labo alil oo kala duwan leh, kaas oo xukuma muuqaal gaar ah. Xaaladda muuqaalka nooluhu soo saaray waxay noqonaysaa mid ku xidhan aliilkha shiiqiyaha ah.

hiwaawir¹ *m.l* Shuruf.

hiwaawir² *f.mg1* (*-ray, -rtay*) Urid.

hiwaawirid *m.f.dh* eeg hiwaawir².

hiwaayad *m.dh* (*-do, m.l*) Xiiaynta wax si gaar ah loo xiiseeyo.

hiyi *m.l* Laab; kal; qalbi; niyad.

hiyikac¹ *m.l* Welwel iyo degganaan la'aan ku dhasha qof niyadda laga rabo awgeed. *ld* hawakac¹, niyadkac¹, niyakac¹.

hiyikac² *f.mg1* (*-cay, -cday; -kici*) Welwel iyo degganaan la'aan dareemid, wax niyadda laga rabo awgeed. *ld* hawakac², niyadkac², niyakac².

hiyikicid *m.f.dh* eeg hiyikac². *ld* hawakicid, niyadkicid, niyakicid.

hiyil *m.l* (*-llo, m.dh*) Duud dhagax ah, is haysta oo ku dhereran xeebaha.

hiyiwaale *m.l* 1. Kasha waxyaalo saldhig iyo xasilloonaan u diida, ku soo rida; hiyiga waala oo kiciya. 2. *ld* hirimmaale.

hobay *m.l* 1. Dhul boor ah oo ay ku badantahay sarmaanta iyo qansaxa. 2. H. ah: meel cidla ciirsila' ah.

hobobboro *m.dh* (*-ooyin, m.l*) Jaadadka neberiga mid ka mid ah oo yar oo caano leh; waxay leedahay gafuur afka shinbiraha u qaab eg oo qalka kore keliya ilko ku leh, hilibkana waa ay cuntaa. *ld* hoonbaro.

hobol *m.l* (*-llo, m.dh*) *ld* hoobal.

hobshee *f.mg2* (*-eeyay, -eysay*) Si xarrago leh u luga baxsasho.

hobsheyn *m.f.dh* eeg hobshee.

hod¹ *m.dh* Meel taag hoostiis ah, godan oo biyo fariisin leh.

hod² *f.g1* (*-bay, -btay*) Qof dagid; khatalid.

hodan¹ *m.l.kh* (*-nno, m.dh*) H. ah: qof hanti badan leh. *ld* hodon.

hodan² *f.mg1* (*-dmay, -dantay; -dmi*) 1. Qof hanti badan leh noqosho. 2. Wax la dagay noqosho.

hodannimo *m.dh* Hodan ahaansho. *ld* hodantinnimo, hodantooyo, hodontinnimo.

hodanoobid *m.f.dh* eeg hodanow.

hodanow *f.mg1* (*-oobay, -owday; -oobi*) Qof hanti leh noqosho.

hodantinnimo *m.dh* *ld* hodannimo.

hodantooyo *m.dh* Lahaanshada hanti badan la yeesho. *ld* hodannimo.

hodid *m.f.dh* eeg hod².

hodmi *f.g2* (*-iyay, -isay*) Qof hodon ka dhigid.

hodmid *m.f.dh* eeg hodan².

hodmin *m.f.dh* eeg hodmi.

hodon *m.l* *ld* hodan¹.

hodontinnimo *m.dh* *ld* hodannimo.

hog *m.l/dh* (*-gag/-go, m.l*) 1. Meel hoos u qodan; god. 2. God deb lagu shido oo hilib lagu dubo. 3. God daawo ku jirto oo ariga ama lo'da lagu dhayo.

hogad *m.l* *ld* hogasho.

hogagoo *f.mg2* (*-ooyay, -oysay*) Xoolo jilaal soo maray naq-horaad ku qaboobid.

hogagoyn *m.f.dh* eeg hogagoo.

hogasho *m.f.dh* eeg hogo². *ld* hogad.

hogatus¹ *m.l* (*-syo, m.dh*) 1. Tusaae cid arrin laga siiyo. 2. Sawir iyo wax u eg oo wax lagu muujiyo.

hogatus² *f.g1* (*-say, -stay*) Cid wax tusaalayn.

hogatusaalee *f.g2* (*-leeyay, -leysay*) *ld* hogotusaalee.

hogatusid *m.f.dh* eeg hogatus².

hogbad *m.l* *ld* hogbasho.

hogbasho *m.f.dh* eeg hogbo. *ld* hogbad.

hogbo *f.mg3 (-baday, -batay)* U h.: wax samayntooda isku deyid.

hogdhagax *m.l (-xyo, m.dh)* 1. Meel hog ah oo dhagaxa laga guro. 2. Meesha dhagaxa lagu gubo si nuurad looga dhigo.

hogee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Hilib hog ku bislawn.

hogeyn *m.f.dh eeg* hogee. *ld* **hogey.**

hogey. *m.l ld* **hogeyn.**

hogeysad *m.l ld* **hogeysho.**

hogeysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax hog lagu bisleeyey ahaansho.

hogeysho *m.f.dh eeg* hogeyso. *ld* **hogey-sad, hogeysi.**

hogeysi *m.l ld* **hogeysho.**

hogeysnaan *m.f.dh eeg* hogeysan. *ld* **hogeys-naansho.**

hogeysnaansho *m.l/dh ld* **hogeysnaan.**

hogeyso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax hog ku bislaysasho.

hoggaami *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Awr hoggaan ku wadid. 2. Dad hor kicid ama meel tusid. 3. Wafdi, hay'ad iwm madax u noqosh.

hoggaamin *m.f.dh eeg* hoggaami. *ld* **hoggaamis.**

hoggaamis *m.l ld* **hoggaamin.**

hoggaamiye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* 1. *ld* **hoggaanshe.** Qof dad hor kaca. 2. Qof wax maamula.

hoggaan *m.l (-aamo, m.dh)* 1. Xarigga awrta la rarto luqunta iyo madaxa lagaga xiro oo lagu wado. 2. Maamul sare ee hay'ad dowladeed u qaabilan arrimo gaar ah. 3. Qof howl-wadeen ah.

hoggaansamid *m.f.dh eeg* hoggaansan¹.

hoggaansan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax arrin, xeer iwm oggol noqosh (qof).

hoggaansan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax xeer, arrin iwm oggol ahaansho (qof). 2. Wax hoggaan lagu wado ahaansho (awr).

hoggaansanaan *m.f.dh eeg* hoggaansan². *ld* **hoggaansanaansho.**

hoggaansanaansho *m.l/dh ld* **hoggaansanaan.**

hoggaanshe *m.l ld* **hoggaamiye.**

hogmacdan *m.dh (-no, m.dh)* Godka macdanta laga qodo.

hogo¹ *m.dh (-ooyin, m.l)* Roobka ugu horreyya ee xilliga guga ama dayrta kulaylka ka dhasha.

hogo² *f.g3 (-gtay, -gatay)* Nafley meel is tubid.

hogob *m.l/dh (-byo, m.dh)* Dhul hooseeya oo dhir badan leh.

hogocraac *f.mg1 (-cay, -cday)* *ld* **hogolraac.**

hogocraacid *m.f.dh ld* **hogolraacid.**

hogof *m.dh (-gfo, m.l)* Lin luguhu la qalloocdaan oo ay isku soo jeestaan.

hogoggoli *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax isku laabid. 2. Arrin go aan ka gaarid.

hogoggolin *m.f.dh eeg* hogoggoli.

hogol *m.dh.u* 1. Daruur. 2. Sayn roob ah oo meel ka curtay.

hogolraac *f.mg1 (-cay, -cday)* Meel roob ka da'ay u guurid; roobraac. *ld* **hogocraac.**

hogolraacid *m.f.dh eeg* hogolraac. *ld* **hogocraacid.**

hogoraacid *m.f.dh eeg* hogoraac.

hogotusaalee *f.g2 (-eeyay, -eysay)* Arrin xaqiqdeeda wax ka sheegid. *ld* **hogatusaalee.**

hogotusaaleyn *m.f.dh eeg* hogotusaalee. *ld* **hogatusaaleyn.**

hoh *e.d* Erey yaabka iyo baqdinta iyo xanuunku ay dadka ka soo saaraan; hoyey!, cakul!, hah!

hohob¹ *m.l* Kabdaha nooc ka mid ah.

hohob² *m.dh* 1. Geed aan qodax Lahayn oo miro la cuno oo macaan bixiya una eg gomoshaaga. 2. (w) Miraha geedkaas.

hoji *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. (f.g) Wax soda joojin. 2. (f.mg) U h.: cid wax u jeedsiin.

hojin *m.f.dh eeg* hoji. *ld* **hojis.**

hojis *m.l ld* **hojin.**

hol *f.g1 (-olay, -oshay)* Wax isku dayid; tijaabin.

holac¹ *m.l (-yo, m.dh)* Kulayl; dab; olol; holoc.

holac² *m.l (daaw.)* Xaalad cudur oo ka timaadda falgal jirku kaga hortagayo dhibaato dibedda uga timid, waxay xaaladdaasu noqon kartaa: mid muddo gaaban ama mid muddo dheer. H.a muddada gaaban waa falgal difaac oo deg-deg ah oo ay soohyadu kaga hortagaan dhibaato ka timaadda: jermi nool, walax kiimikaad ama fiisikaado. Astamaha: xanuun, kul, casaan, barar iyo hawl gab. Xididdada dhiiga ee goobta waxaasi ka dhacayaan way dabcayaan oo ballaaranayaan sidaas darteed socodka dhiigga waa ku badanyahay goobtaas. Unugyada cad-cad galaan soohyada waxayna bilaawaan in heeraaryeeyaan baktiiriyada iyo waxyaabaha dibedda ka yimid soohyada waxay cunaan wixii dhintay oo way nadiifinayaan marar waxa sameysma malax waxaana bilowda biskood.

holac-cad-hunguri *m.l (-cyo .., m.dh) (daaw.)* Halaamacood hunguriga cad oo neeftu marto sida badan ka yimaada infekshin marka hore ku dhaca cunaha iyo sanka, oo

ay keenenee firus ama baktiiriya. Cudurku wuxuu keena xanfaf laabta hoose, qufac xanuun leh, waxaa aalaaba weheliya dhuun-neef-holac (bronchites).

holac-dulul *m.l (-cyo .., m.dh) (daaw.)*
Halaamacoodka mid ama ka badan ee dulalka agagaarka sanka ku yaal oo hawadu ku jirto.

holac-kaadihays *m.l (-cyo .., m.dh) (daaw.)*
Halaamacoodka kaadihaysa, inta badan waxa keena baktiiriyyada “escherichia coli”. Astaamo: kaadirabid badan, kaadi gubid iwm.

holac-kaadimareen *m.l (-cyo .., m.dh) (daaw.)*
(daaw.) Halaamacoodka kaadi mareenka cadkiisa hore, waxaana sida badan keena jabti (specific urethritis), ama infekshin ka yimaada cudurrada galmada (nonspecific urethritis).

holac-kiishyaro *m.l (-cyo ..., m.dh) (daaw.)*
Halaamacoodka kiish yar oo ka sameysma hunguriga iyo xiidmaha. Marka ay xiidmaha ka sameysmanto waxay keentaa; xanuun uurkujirtada hoose, shuban ama calool joogsi.

holac-qabsiinood *m.l (-cyo .., m.dh) (daaw.)*
Jirrada ama h. q. oo astaanta ugu horreysa ay tahay uur xanuun dhinaca midig ee hoose. Waxaa weheliya, sida badan, matag iyo qandho.

holac-xuub-ubuced *m.l (-cyo ..., m.dh) (daaw.)*
(daaw.) Halaamacoodka xuubka ubacda. Infekshinka laad ee xuubka waxa keena baktiiriya dhiigga la socda, sida: bleumokooko, baktiiriyyada qaaxada, iwm. Astamo: xanuun ku faafsan uurkujirtada, qandho, iyo culeyska jirka oo is dhima. Biyo ayaa xuubka fariisan kara ama infekshinka ayaa sii kordhiya uur biyood horay u jiray. Infekshinka 2aad xuubka waxa keena dalooshamid ama dillac ka dhaca xubin ka mid ah uurkujirtada xubnaheeda - sida boog xiidmeed, qabsin waxaana u sabab ah soo gelitaanka jeermi iyo dhacaanka xubnaha uurkujirtada oo waxyeelleya xuubkaas.

holac-xuub-wadned *m.l (-cyo .., m.dh) (daaw.)*
(daaw.) Halaamacood muddo gaaban ama muddo dheer ee xuubka wadnaha (pericardium) ku daboolan.

holan *m.l ld holon.*

holansad *m.l ld holmisasho.*

holansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax holan lagu dubay ahaansho.

holansanaan *m.f.dh eeg holansan. ld holansanaansho*

holansanaansho *m.l/dh ld holansanaan.*

holansasho *m.dh ld holmisasho.*

holanso *f.g3 (-saday, -satay) ld holmiso.*

holce *m.l (-cayaal, m.l/dh)* Waxyabo si sahlan dabka u qabsan og, sida aalkolada, baansiinka iwm.

holci *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dab holac ka keenid. 2. Wax gubid.

holcid *m.f.dh eeg holoc².*

holcin *m.f.dh eeg holci.*

holgan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof dulman ahaansho. 2. Qof diifi ka muuqato ahaansho.

holganaan *m.f.dh eeg holgan. ld holganaansho.*

holganaansho *m.l/dh ld holganaan.*

holid *m.f.dh eeg hol. ld holis.*

holis *m.l ld holid.*

hollad *m.l ld hollasho.*

hollasho *m.f.dh eeg hollo. ld hollad.*

holli *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax tijaabin.

hollin *m.f.dh eeg holli.*

hollo *f.mg3 (-laday, -latay)* U h.: wax samayntooda damcid.

hollob *m.dh (-bo, m.l)* Xuub yar, khafiif ah oo ka kaca jirka dadka markuu basaaso ama uu la kulmo cimilo uusan u baran.

holmi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax holan gelin.

holmin *m.f.dh eeg holmi. ld holmis.*

holmis *m.l ld holmin.*

holmisad *m.l ld holmisasho.*

holmisasho *m.f.dh eeg holmiso. ld holansad, holansasho, holmisad.*

holmiso *f.g3 (-istay, -isatay)* Wax holan ku dubasho. *ld holanso.*

holoc¹ *m.l* Ololka uu bixiyo dabka marka uu huro. *ld holac¹.*

holoc² *f.mg1 (-lcay, -locay; -lci)* Dab olol bixin.

holon *m.l* 1. Dabay kulul; hongorre. 2. Gaajo iwm. 3. Carro, dambas iwm.oo kulul. *ld holan.*

hongid *m.f.dh eeg honog². ld hungid.*

hongod *m.dh* Garbaha oo hore yara u soo gota. *ld hungod.*

hongorre *m.l* Dabay kulul; hanfi.

honog¹ *m.l* Sangoror.

honog² *f.mg1 (-ngay, -nogtay; -ngi)* Sanka dhiig ka sii deyn. *ld hunug.*

honono¹ *m.l* Ka soo hormaridda neef ooman ama dhalay uu ka soo hormaro xooluhuu la socday.

honono² *m.dh* Marka geelu xilligii uu dhalaa muddo yar ka hor dhalo; horaadis.

honono³ *f.mg3* (-o'ay, -o'day) Neef dhalay ama ooman xooluhuu la socday ka soo hormarid.

honono'id *m.f.db eeg* honono³.

hontorro *m.db* Geed bixiya miro kulku-lucsan oo tiinka u eg oo macaan badan markay bislaadaan. *ld* ontorro.

hoo¹ *m.db* Siinta cid wax la siyo.

hoo² *f.g1* (-ooyay, -oyday; -ooyi) 1. Cid wax loo soo taagay ama la siiyey qaadasho. 2. H.!: qabol!, qaado!

hoo³ *f.g2* (-ooyay, -oysay) 1. Xoolo, dad iwm habbeen meal bariisiin. 2. Xoolo, dad iwm hoy gelin. 3. Hanti aan deyn ahayn oo cid u baahan siin. *ld* hoy², hoyi.

hoobaalayn *m.db ld* hooyaalayn.

hoobaale *m.l ld* hooyaale.

hoobaalee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld* hooyaalee.

hoobaan *m.db.u* Miro aad u bislaaday.

hoobad *m.l* (-dyo, *m.db*) 1. (-dyo, *m.db*) Meel degaandeg ah. 2. *ld* hoobasho.

hoobal *m.l* (-llo, *m.db*) 1. (*riw.*) Qof heesaa ah ama jila riwaayadaha. 2. Qof dheela ciyaarah. 3. Shaydaanka ugu weyn cayaarah la tunto. *ld* hobol.

hoobalad *m.db* Haweeney u go'day fanka iyo suugaanta; fannaanad.

hoobale *m.l ld* hooyaale.

hoobasho *m.f.db eeg* hoobo. *ld* hoobad.

hoobeyaa *m.l* Halqabsi lagu billaabo ama loo adeegsado huwaaleyda oo ah heesta carruurta lagu hundisiyo.

hoobi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Ka h.: wax meel ka soo daadin. 2. Nafley layn.

hoobin *m.f.db eeg* hoobi. *ld* hoobis.

hoobis *m.l ld* hoobin.

hoobiye *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) Qori boobe culus ah, lugo lagu istaajiy leh oo xabbado badani ka dhacaan.

hoobo *f.mg3* (-btay, -batay) 1. Meel taag ah ka daaddegid. 2. Nafley le asho.

hoobsad *m.l ld* hoobsasho.

hoobsasho *m.f.db eeg* hoobso. *ld* hoobsad, hoobsi.

hoobsi *m.l ld* hoobsasho.

hoobsiif *f.g2* (-iiyay, -iisay) Weel buux-dhaafay si uusan u daadan wax qof ka cabsiin.

hoobsiin *m.f.db eeg* hoobsii. *ld* hoobsiis.

hoobsiis *m.l ld* hoobsiin.

hoobso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Weel buuxdhaafay si uusan u daadan in ka cabid. 2. Wax meel ka daadasho. 3. Miro xabsasho.

hoodaar *m.l* 1. H. ah: qof karti badan; diric; rag. 2. H. ah: qof nasiib badan. 3. (*e.d*) H.!: waa tahay!. *ld* hoodaar.

hoodaddee *f.g2* (-deeyay, -deyssay) Qof danihiisa ka jeedin.

hoodaddeyn *m.f.db eeg* hoodaddee.

hoodaddo *m.db* Ka jeedinta qof danihiisa laga jeediyo.

hoodaddee *f.g2* (-deeyay, -deyssay) 1. Qof danihiisa ku jeedin. 2. Qof si qarsoodi ah ugu hiilin.

hooddaar *m.l ld* hoodaar.

hooddeyn *e.d* Jawaabta loo celiyo qofka yiraahdo hooddi.

hooddi *e.d* Erey la yiraahdo kolka la doonayo in la galo guri cid kale leedahay, yacnii "ma soo geli karaa!". *ld* hooddi.

hoodeyn *e.d ld* hooddeyn.

hoodi *e.d ld* hooddi.

hoodo *m.db* Naasib.

hoog¹ *m.l* Dhacdo leh dhibaato lagu hoobto; ba; belo.

hoog² *f.mg1* (-gay, -gtay) Dhacdo dhibaato lagu hoobto leh la kulmid.

hoogaami *f.g2* (-iyay, -isay) Madaxa iyo gacmaha hoos u laallaadin.

hoogaamin *m.f.db eeg* hoogaami.

hoogaansad *m.l ld* hoogaansasho.

hoogaansasho *m.f.db eeg* hoogaanso. *ld* hoogaansad, hoogaansi.

hoogaansi *m.l ld* hoogaansasho.

hoogaanso *f.mg3* (-saday, -satay) Madaxa iyo gacmaha hoos u laallaadsasho.

hoogey *e.d* Waa belo!

hoogid *m.f.db eeg* hoog².

hoohey *e.d ld* haadey.

hooji *f.g2* (-iyay, -isay) Cid hoog ku ridid.

hoojin *m.f.db eeg* hooji.

hool *f.g1* (-olay, -oshay) 1. Wax xoqid. 2. Timo, dhogor iwm hoobin. 3. Wax dub ka qaadid.

hoolan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) 1. Wax la xoqay noqosho. 2. Timo ama dhogor wax la xiiray noqosho. 3. Wax dubka laga qaaday noqosho.

hoolan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) 1. Wax la xoqay ahaansho. 2. Timo ama dhogor la xiiray ahaansho. 3. Wax dubka laga qaaday ahaansho.

hoolato *m.db* Cudur madaxa ku dhaca oo timaha ka hoobiya.

hoolhool¹ *m.l* Gaashiyo banbannaan oo timihii ama dhogortii ka rifmeen oo ku yaal maqaar.

hoolhool² *f.g1 (-oolay, -ooshay)* Harag ama saan gaashiye banbannaan u yeelid iyadoo timaha ama dhogorta laga rifayo.

hoolhoolid *m.f.db eeg hoolhool²*.

hoolid *m.f.db eeg hool*. *ld hoolis*.

hoolif *m.db.u* Timo badan oo shuruf leh.

hoolis *m.db ld hoolid*.

hoolmid *m.f.db eeg hoolan¹*.

hoolnaan *m.f.db eeg hoolan²*. *ld hoolnaan-sho*.

hoolnaansho *m.l/db ld hoolnaan*.

hoomaa *f.mg1 (-aayay, -aayday, -ayi)* Meel sare hoos wax uga eegid.

hoomaayid *m.f.db eeg hoomaa*.

hoombaro *m.db* Naasley badda ku nool, leh af dheer oo u eg kan shimbiraha, kor ka madow hoosna ka cad, la aaminsanyahay inuu leeyahay garaad fiican oo la tababbari karo. *ld hobbabbor*.

hoomiyostaasis *m.l (daaw.)* Sugidda xaaladaha joogtada ah ee gudaha noolaha, taas oo u oggolaanaysa unugyada inay si wanaagsan u shaqeeyan, iyaga oo anay saamayn in isbeddel kasta oo ka dhaca degaanka dibadda ee noolaha.

hoomo *m.db.u* 1. Xoolo intooda tabarta daran ee aan sabadka dhaafin. 2. Dad cayr ah oo aan tabar lahayn.

hoon *m.l (-nan, m.l)* Aalad ku rakiban gaadiidka (baaburta, tareenka, iwm) oo la dhawaajiyo markii wax loo digayo.

hoonbaro *m.db (-ooyin, m.l)* *ld hobbob-boro*.

hoor *m.l* Nooc geela ka mid ah, caano badan, adkaysi yar, dhogor yar, bar gaaban.

hoor¹ *m.l* 1. Dhibco biyo ah oo meel ka soo dhacaya. 2. Illin.

hoor² *m.l (kiim.)* Wejiga maatarka ee saxarrada walaxdu ay ka koobantahay isugu dabranyihii si debecsan.

hoor³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Roob di'id. 2. Dhibco biyo ah meel ka soo dhicid.

hoori *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Hoore shubmaya weel u dhigid. 2. *(f.g)* Hees iwm cid la jiibin. 3. *(f.g)* Wax firin. 4. *(f.mg)* Ka h.: hoore weel ku jira ka wada shubid.

hoorid *m.f.db eeg hoor²*. *ld hoorrmaad*.

hoorin *m.f.db eeg hoori*. *ld hooris*.

hooris *m.l ld hoorin*.

hooromoon *m.l (-nooyin, m.l) (c.naf.)* Walax loo soo saaro loona dhiiqyo xaddi yar iyada oo qulqulka dhiigga ku dhiiqyo qanjirka mariinla'aha ama unug dareen wade gaar ah. Wuxuu uu joogteeyaa koritaanka ama shaqada

nudo ama organo goonni ah oo jidhka ka mid ah.

hoorri *m.l (-iyo, m.db)* 1. Aqal Soomaali. 2. Qof aad u madow. 3. Dabayl kulul.

hoorrmaad *m.l* 1. Inta uu da'yo roob curtay. 2. Tifqidda muddo hoore tifqayo. 3. *ld hoorid*.

hoorsad *m.l ld hoorsasho*.

hoorsasho *m.fdb eeg hoorsasho*. *ld hoorsad, hoorsi*.

hoorsi *m.l ld hoorsasho*.

hoorso *f.g3 (-saday, -satay)* Weel, gacan iwm in wax lagu shubo u dhigasho.

hoos¹ *m.l (-sas, m.l)* Shey if ku qabtay oo ileesma-gudbiye ah harka ka soo baxa.

hoos² *m.db* Meel ay wax kale ka sarreeyaa.

hoos³ *f.g1 (-say, -stay)* Wax har u yeelid.

hoosaas *m.l* 1. Hoos sameyn. 2. Hiillo la qarinayo. 3. Daruur roob.

hoosaasi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax hoos u yeelid. 2. Cid u garab-goroyeyn.

hoosaasin *m.f.db eeg hoosaasi*.

hoosaharre *m.l (-rayaal, m.l/db)* Dulin shilinta u eg dhiig-kunool ah oo badanaa laga helo meelaha digada xooltuu ku badan yihiin; hooskuhar. *ld hooskuhar*.

hoosayn *m.f.db eeg hoosee*.

hoosaysii *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* Ka h.: wax, wax kale ka hoos marin.

hoosaysiin *m.f.db eeg hoosaysii*.

hoos-carreed *m.l (jool.)* Lakab walxo ah oo hoos yaal carro rumeedka, ama carrada kore, walxa dhintayna way kaga yarihiin kan ku xiga waxaana laga yaabaa in muxtawiyaaadkiisa macdaneed kala duwan-yahay, wuuna ka yare dahsoonyahay wakiillada ogsidhaynta iyo haydaraynta. Wuu ka bacrimin yaryahay carrada kore. Laakiin waxa hoos u gala xiddiddada dhirta iyo deegaanta.

hoosdadab *m.l* H. ah: caws, raro iwm geed ama aqal hoos looga duggaliyo.

hoosdaloolo *m.db (-ooyin, m.l)* Iin wax yeeshaan.

hoosdhaw¹ *m.l* 1. Shaqalka carabiga mid ka mid ah oo xuruufta hoos loogaga dhigo. 2. *ld hoosdhaw*.

hoosdhaw² *f.g1 (-dhabay, -dhabtay; -dhebi)* Xuruufta carabiga shaqal hoos uga dhigid.

hoosdhebid *m.f.db eeg hoosdhaw²*. *ld hoosdhaw¹*.

hoosdhig¹ *m.l ld hoosdhigid*.

hoosdhig² *f.g1 (-gay, -gtay)* Xuruufta carabiga shaqal hoos uga dhigid.

hoosdhigid *m.f.db eeg hoosdhig². ld hoosdhig¹.*
hoose *s.* Meel hoos ah ku sugar; hooseya.
hoosee *f.mg² (-seeyay, -saysay)* Wax meal hoose jirid.
hooseeye *m.l (-yayaal, ml/dh)* Lambarka hooseya lambarada jajabka.
hooseye ay wadaagaan *m.l (-yayaal ..., m.l/dh) (xis.)* Dhufsanaha ay wadaagaan hooseyeyaasha laba ama dhawr jajab, ama tirada haraa la'aan u qaybsanta hooseye kasta ee jajabka. Hooseeye yaraha ay wadaagaan waa tirada ugu yar ee ah dhufsane ay wadaagaan hooseyeyaasha jajab.
hoosgal *f.g¹ (-alay, -ashay; -geli)* Cid maganteeda gelid.
hoosgalla' *m.dh ld hooskalla'.*
hoosgashi *m.l (-iyo, m.dh)* Dharka intiisa hoos laga xirto ee aan waxba ka hooseyn.
hoosgeli *f.g² (-iyay, -isay)* Neef riyo ah oo la lisayo madaxiisa bowdyaha dheddooda gelin.
hoosgelid *m.f.db eeg hoosgal.*
hoosgelin *m.f.db eeg hoosgeli.*
hoosgunti *m.l (-iyo, m.dh)* Maro raggu hoos ka xirto.
hoosh¹ *m.l* Boobidda wax la booboo.
hoosh² *f.g¹ (-shay, -shtay)* Cid wax boobid.
hooshid *m.f.db eeg hoosh².*
hoosi *f.g² (-iyay, -isay)* Wax hoos u yeelid.
hoosid *m.f.db eeg hoos³.*
hoosis *m.l* Hooska ay daruuruhu bixiyaan.
hoosiman *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* Wax hoosin loo yeelay ahaansho (guro awr).
hoosimasho *m.f.db eeg hoosimo.*
hoosimo *f.g³ (-maday, -matay)* Guro awr hoosin u yeelasho.
hoosin¹ *m.f.db eeg hoosi.*
hoosin² *m.db* Dallaallimo awrka guradiisa carruurta iyo waxaraha loogu sameeyo.
hoosinnaan *m.f.db eeg hoosiman. ld hoosinnaansho.*
hoosinnaansho *m.l/dh ld hoosinnaan.*
hoosjoog *f.g¹ (-gay, -gtay)* Cid ku hoos noolaansho.
hoosjooge *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Qof dad kale ka hoos shaqeeyaa.
hoosjoogid *m.f.db eeg hoosjoog.*
hooskalla' *m.dh* Qof u muuqda inuu wanaagsanyahay oo aan wax tar lahayn. *ld hoosgalla'.*
hooskatuur *m.l* Colaad yar oo dad ka dhexeysa.
hooskuhar *m.l ld hoosaharre.*
hoosmari *f.g² (-iyay, -isay)* Wax, wax kale hoostooda dhigid.

hoosmarin *m.f.db eeg hoosmari.*
hooso *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Dhis yar oo la harsado. 2. Meel dhisan oo hawl lagu qabto; garaash.
hoosubbax *m.l (-xyo, m.dh)* Qof bar yar oo da'du aysan ka muuqan.
hoos-u-dhac *m.l (dhaq.)* Xilli waddan dhaqaliihiisuu hoos u dhaco, dhinaca wax soo saarka, beeraha, warshadaha, taaso ay keento hoos u dhac qiiimaha lacagta, iyo shaqo la'aan.
hootanuug *m.l (-gyo, m.dh)* Ilmo geel, yar, oo aan hooyadiis laga maalin.
hooto *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Waran oo lagu dagaallamo; eebo. 2. Neef dhashiisa ma ahee dhasha kale nuugto.
hooy *u.j* 1. War h!: erey qof lala hadlayo dareenkiisa lagu soo jeediyo; waryaa! 2. Naa h!: marka qof haween ah lala hadlayo ayaa la adeegsadaa naayaa. 3. Hooyaay!: marka dad badan lala hadlayo ayaa la adeegsadaa waryaadahaa.
hooyaalayn *m.f.db eeg hooyaalee. ld hoobaalayn.*
hooyaale *m.l* Ereyo lagu luuqeyo ama lagu heeso, si jaangooyo looga dhigo tixaha gabayga ama heesaha. *ld hoobaale, hoobale.*
hooyaalee *f.mg² (-leeyay, -laysay)* Hooyaalee ku luuqayn. *ld hoobaalee.*
hooyaay *u.j.w eeg hooy.*
hooyannimo *m.dh* Hooyo ahaansho.
hooyid *m.f.db eeg hoo².*
hooyo¹ *m.l.w eeg hoy.*
hooyo² *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Qof dumar ah oo wax dhashay. 2. Erey gacalo. 3. U.j: hooyoy! 4. U.j: wiilkaygiyowl; gabadhadhiyey!
hor¹ *m.db* 1. Had la soo dhaafay; hore ah. 2. Dhanka loo jeedo. 3. (fk) horta: marka hore, calaakullixaal.
hor² *f.g¹ (-ray, -rtay)* *ld horee.*
horaad¹ *m.l (-ddo, m.dh)* 1. Naasaha xoolaha labada horreya oo xagga xudunta xiga midkood. 2. Naasaha dumarka.
horaad² *m.l (xis.)* Ururka dhammaan xubnaha hore ee lammaaneyaa horsan ee xiri. Guud ahaan waa ururka leh x kutirsaneyaa ee la dhigo dhidibka jiifa (dhidibka-x) ee garaaf.
horaad³ *m.db (-yo, m.l)* Haan ama dhoon loogu horreysiiyo rarka ratiga dhaanka ah. *ld kalsaar.*
horaadi *f.g² (-iyay, -isay)* Hal irmaan horaad ka marid, ama ka lisid.
horaadin *m.f.db eeg horaadi. ld horaadis.*
horaadis *m.l ld horaadin.*

horan *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Xoolo wax biyo
loo horay ahaansho.

horasho *m.f.db eeg* horo.

horatabyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld*
horatabyee.

horatabyo *m.db ld* horatibyo.

horatabyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* 1. Wax
dedejin si ay u dhammaadaan. 2. Wax
taqaantuqin. *ld* horatabyee, horutibyee,
horutubyee.

horatibyeyn *m.f.db eeg* horatibyee. *ld*
horatabyeyn, horutibyeyn, horutub-yeyn.

horatibyo *m.db* Dedejinta wax la rabo in ay
dhaqso u dhammaadaan la dedejiyo. *ld*
horatabyo.

horay¹ *m.db* Dhanka loo jeedo; hagaag; fool. *ld*
hore.

horay² *fk* 1. Hor. 2. Waqtigii hore.

horayn *m.f.db eeg* horee. *ld* horid, horis,
hormo, horniin.

hordeg *f.mg1 (-gay, -gtay)* Cayaar turub, haad
socda haad kale oo aan la nooc ahayn ku
darid.

hordegid *m.f.db eeg* hordeg.

hordhaan *m.l* Neeftka xoolaha ugu horreeya
marka ay soconayaan.

hordhac *m.l (-cyo, m.db)* 1. Arar (suugaanta);
gogol. 2. Hadal kooban oo qoraal ah, oo
ujeedada buugga lagu koobo.

hordhalad *m.l (-dyo, m.db)* 1. Curad.
2. Horgal.

hordhig *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax, wax kale ku
hor gudbid. 2. Arrin, dacwad iwm cid wax
ka qaban karta hor gayn. 3. Cunto, cabbid
iwm cid u gayn.

hordhigid *m.f.db eeg* hordhig.

hordiyuulam *m.l (-myo, m.db) (daaw.)*
Halaamacood muddo gaaban ee qanjir ku
yaal baalka isha salkeeda oo uu keeno
baktiiriya. Qanjirku waa adkaanaayaan
dhediisana malax baa ku jirta.

hore *fk* Wax safan ama socda caaradkooda ku
sugan; horreeya. *ld* horay¹.

horee *f.g/mg2 (-reeyay, -reysay)* 1. *(f.g)* Xoolo
meel ku reebid. 2. *(f.mg)* Ka h.: xoolo meel
ka reebid. *ld* hor².

horfiiq *m.l (-qyo, m.db)* Qof dad hogga-
miya.

horfiiqsad *m.l ld* horfiiqsasho.

horfiiqsasho *m.f.db eeg* horfiiqso. *ld*
horfiiqsad.

horfiiqso *f.g3 (-saday, -satay)* Qof, garwade ka
dhigasho.

horgal *m.l (-llo, m.db)* Meher-kaweyne.

horid *m.f.db ld* horayn.

hor-imaansho *m.f.db eeg* hor-imow.

hor-imow *f.g/mg3 (-maaday, -maatay)* 1. Ka
h.: qof hortiisa ka imaansho. Tus. "Xasan
baa Cali jidka uga hor yimid". 2. Ka h.: cid
arrin, hadal iwm ku qilaafid.

horin *m.db (-immo, m.db)* 1. In xoolo ah oo
mar biyo loo sii daayo. 2. Koox dad ah. *ld*
hormo.

horis *m.db ld* horayn.

horjeed *f.mg1 (-day, -dday)* Ka h.: wax, wax
kale hortooda jooga ahaansho.

horjeedid *m.f.db eeg* hoorjed.

horjoog *f.g/mg1 (-gay, -gtay)* 1. *(f.g)* Nafley
hortooda taagnaansho. 2. *(f.mg)* Ka h.: cid
wax u diidid.

horjooge *m.l (-gayaal, m.l/ld)* Qof koox
madax u ah.

horjoogid *m.f.db eeg* horjoog.

horjoogsad *m.l ld* horjoogsasho.

horjoogsasho *m.f.db eeg* horjoogsad. *ld*
horjoogsad, horjoogsi.

horjoogsi *m.l ld* horjoogsasho.

horjoogo *f.g3 (-saday, -satay)* Cid wax ka hor
istaagid.

horjoogto *m.db (-ooyin, m.l)* Haweeney koox
madax u ah.

horkabe *m.l (nax.)* Lifaaq ku dhega ereyga
bilowgiisa. Tus. "aqaan, taqaan, yaqaan".

horkac¹ *m.l 1. (-cyo, m.db)* H. ah: xoolo ama
dad isdabajooga oo qoodeynaya, oo mid
iyaga ka mid ahi u horreeyo oo horsocdo,
inta kalena dabasocoto, si aan waddada looga
habaabin. 2. *ld* horkicid.

horkac² *f.g1 (-cay, -cday; -kici)* 1. Cid
hoggamin. 2. Xoolo hor socosho si loo
wado.

horkannac *m.l* Nicidda la naco wax la arkay
markii ugu horreysay.

horkeen¹ *m.l ld* horkeenid.

horkeen² *f.g/lg1 (-nay, -ntay)* 1. *(f.g)* Qof wax
hor dhigid. 2. *(f.g)* Ka h.: laba qof is tusid.
3. *(f.g)* Iska h.: dad isku dirid.

horkeenid *m.f.db eeg* horkeen². *ld* horkeen¹.

horkicid *m.f.db eeg* horkac². *ld* horkac¹ (2).

horleh *f.mg4 (-lahaa, -lahayd)* Wax aan hore
u jirin ahaansho.

hormadow *m.l ld* hurmadow.

hormar¹ *m.l* Koritaan dhaqaale, siyaasad,
dhaqan oo la gaaro. *ld* horummar.

hormar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Ka soo horrayn.
2. Horay u socosho.

hormari *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dad horumar
gaarsiin. 2. Cid safka hore gelin. 3. Lacag
iwm cid hore u siin. *ld* hoummari.

hormarid *m.f.db eeg* hormar².

hormarin <i>m.f.dh eeg</i> hormari. <i>ld hormaris, horummarin.</i>	horasho <i>m.f.dh eeg</i> horro. <i>ld horrad</i> (2).
hormaris <i>m.l ld hormarin.</i>	horrayn <i>m.f.dh eeg</i> horree.
hormarsad <i>m.l ld hormarsasho.</i>	horraysii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Wax dhanka hore xijin.
hormarsasho <i>m.f.dh eeg</i> hormaro. <i>ld hormarsad, hormarsi.</i>	horraysiin <i>m.f.dh eeg</i> horraysii.
hormarsi <i>m.l ld hormarsasho.</i>	horree <i>f.mg2 (-reeyay, -raysay)</i> Ka h.: wax, wax kale hortiisa jirid.
hormaro <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax hore u qadimasho.	horro <i>f.mg3 (-aday, -atay)</i> Neef ido ah oo ilmihisu xerada looga reebay, galabnimo dhanka aqalka u soo cararid.
hormayn <i>m.f.dh eeg</i> hormee.	horseed ¹ <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> Qof marka la degayo hore loo diro oo meesha la degayo sii asteeyaa.
hormee <i>f.g2 (-meeyay, -maysay)</i> 1. Wax horin horin u qaybin. 2. Nafley hormo gelin.	horseed ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> 1. Cid wax u horkicid. 2. Cid geeddiiga meel la dejyo u soo arkid.
hormo <i>m.dh</i> 1. <i>ld Horin; ormo.</i> 2. <i>ld horayn.</i>	horseedid <i>m.f.dh eeg</i> horseed ² .
hormoggal <i>m.l (xis.)</i> Isku xiridda saddex ama dhowr kutirsane oo uu u dhexeyyo xisaabfal labaale (*), taas oo natijiada aan ku xirnayn sida loo kooxeeyo lammaneyaasha kutirsaneyaal. Isugeynta iyo iskudhufashadu waa xisaabfallo hormoggala, kalagoyn ta iyo isuqaybintuna ma hormoggalaan.	horseendimo <i>m.dh</i> Horseed ahaansho.
hormoon <i>m.l (bay.)</i> Dhacaan ay qanjirrada jirka qaarkood dhalaan oo dhiigga ku daraan dabadeedna dhaxalsiyya xubno badani inay shaqadooda fuliyan, korriimada jirkana qayb weyn ka qaata.	hortaag <i>f.lg1 (-gay, -gtay)</i> Wax dhanka hore istaajin.
hormosalaad ¹ <i>m.l</i> Ku soo yaacidda meel wax yaalliiin ama wax ka dhaceen lagu soo yaaco. <i>ld qamaan¹.</i>	hortaagan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax, wax ku hor gudban ahaansho.
hormosalaad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Meel ay wax yaalliiin ama wax ka dheceen ku yaacid. <i>ld qamaan².</i>	hortaagid <i>m.f.dh eeg</i> hortaag.
hormosalaadid <i>m.dh eeg</i> hormosalaad ² . <i>ld qamaamid.</i>	hortaagnaan <i>m.f.dh eeg</i> hortaagan. <i>ld hortaagnaansho.</i>
hormuud <i>m.l (-dyo, m.l)</i> 1. Qof kulliyad, machad iwm madax u ah. 2. Qof xeerbeegti garwadeen u ah. 3. Madax, hogaamiye.	hortaagnaansho <i>m.l/dh ld hortaagnaan.</i>
hornaan <i>m.f.dh eeg</i> horan. <i>ld hornaansho.</i>	hortag ¹ <i>m.l lld hortegid.</i>
hornaansho <i>m.l ld hornaan.</i>	hortag ² <i>f.g/mg. 1 (-gay, -gtay; -tegi) 1. (f.g)</i> Cid dan laga leeyahay u tegid. 2. <i>(f.mg)</i> Ka h.: wax agtooda ka fogaansho.
hornaq <i>m.l (c.cimi.)</i> Waqt xagaaga ama jiialka ah marka qorrxadu dul joogto barta ugu fog woqooyiga ama koonfurta badhaha.	hortegid <i>m.f.dh eeg</i> hortag ² . <i>ld hortag¹.</i>
horniin <i>m.l ld horayn.</i>	horudhalow <i>m.l (-wyo, m.dh)</i> Fool beenaad xoolaha qabata oo calaamadihi foosha leh.
horo <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Xoolo ooman biyo hormo-hormo ugu sii daysasho.	horudhigid <i>m.dh</i> Saacad iwm hore gayn.
horog <i>m.l</i> Midab madow oo xooluhu qaarka hore ku yeeshaan.	horujeed <i>m.l.kh (-dyo, m.dh)</i> 1. Qof wax hareerihiisa ka socda aan la socon. 2. Arday quraankii weli wada oo aan naqtin gaarin. 3. Qof daacadnimo badan.
horor ¹ <i>m.l.kh</i> H. ah: qof ama dugaag xoog wax ku qaata.	horukac <i>m.l (-cyo, m.dh)</i> Horumar la gaaro.
horor ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Xoog wax ku qaadasho.	horukicid <i>m.dh</i> 1. Samaynta horukac la sameeyo. 2. <i>ld horukac.</i>
hororid <i>m.f.dh eeg</i> horor ² .	horummar <i>m.l ld hormar¹.</i>
horraan <i>m.l</i> H. kiisa, h. keeda. <i>ld horraanti.</i>	horummarin <i>m.dh</i> 1. Gaarsiinta cid horumar la gaarsiyo. 2. Lacag yar oo cid loo qaddimo.
horraanti <i>m.dh ld horraan.</i>	horummarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Cid horukac gaartay ahaansho.
horrad <i>m.l</i> 1. H. ah: neef dhalay oo xeradii ilmuu ugu jireen u cararaya. 2. <i>ld horrasho.</i>	horummarsanaan <i>m.f.dh eeg</i> horummarsan. <i>ld horummarsanaansho.</i>
	horummarsanaansho <i>m.l/dh ld horummar-sanaan.</i>
	horusocod <i>m.l (siyaa.)</i> Qofkii haysta fikrad horusocod, oo jecel isbeddel in uu dhaliyo.
	horusocodnimo <i>m.dh</i> Horusocod ahaansho.
	horutibyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yeysay)</i> <i>ld horatibyee.</i>

horutibyeyn <i>m.db ld horatibyeyn.</i>	hubaal <i>m.db</i> Xog run ah oo wax la xiriirta; xaqiiq.
horutibyo <i>m.db ld horatibyo.</i>	hubanti <i>m.db</i> Wax hubaal ah.
horutibyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yeysay) ld horatibyee.</i>	hubayn <i>m.f.db eeg</i> hubee.
horutibyeyn <i>m.db ld horatibyeyn.</i>	hubaysan ¹ <i>f.mg1 (-smay, -santay; -smi)</i>
horutibyo <i>m.db ld horatibyo.</i>	1. Cid qalab lagu dagaalamo haysata noqosho. 2. Cid arrad tiran noqosho.
horweyn <i>m.l (-nno, m.db)</i> 1. Geel guran oo badan oo aan cidaha la joogin ee meel kale lagu hayo. 2. Geel badan.	hubaysan ² <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> 1. Cid qalab lagu dagaalamo haysata ahaansho. 2. Cid arrad tiran ahaansho.
horyaal <i>m.l (-llo, m.db)</i> 1. Madax; horfiiq. 2. Cidda koobka ciyaarta ku guulaysato. 3. (-llo, <i>mdh</i>) Xakabadda ceelasha kan ugu weyn oo ugu hooseeya.	hubaysmid <i>m.f.db eeg</i> hubaysan ¹ .
horyale <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> (nax.) Curiye aan doorsoomin oo hawshiisu tahay in layeеле dadban uu qabadsiyo falka weerta. Tus. "Safiya baa salligaas ku tukatay".	hubaysnaan <i>m.f.db eeg</i> hubaysan ² . <i>ld hubaysnaansho.</i>
horyaalnimo <i>m.db</i> Horyaal ahaansho.	hubaysnaansho <i>m.l/db ld hubaysnaan.</i>
horyerid <i>m.l</i> Hoore layiig ah oo ku jira gudaha, ka soo horreeya marka ilmaha naasleydu dhalanayaan.	hubee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> 1. Cid qalab dagaal siin. 2. Cid dhar siin.
hoteel <i>m.l (-llo, m.db)</i> Aqal dadka socotada ahi kirystaan.	hubi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax runtooda gaarid.
hoy ¹ <i>m.l (hoyo m.l)</i> Meel la deggan yahay oo dad ku noolyahay; guri.	hubid <i>m.f.db eeg</i> hub ² .
hoy ² <i>f.g2 (-yay, -ysay) ld hoo³.</i>	hubin <i>m.f.db eeg</i> hubi.
hoyaad ¹ <i>m.l</i> 1. Xilliga xoolaha iyo dadkuba ku soo uruuraan hoygooda (fiidki). 2. H. ah: naflay u socota meeshii ay ku hoyan lahayd. 3. Raashin ay cidi habeen cunto.	hubiwa <i>m.l</i> Wax aan la hubin; shaki.
hoyaad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Xoolo dad iwm hoyaadid.	hubkadhidig ¹ <i>m.db</i> Qaadidda cid hub laga qaado.
hoyaadi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Xoolo, dad iwm waqt galab ah hoy u kaxayn.	hubkadhidig ² <i>m.db (siyaa.)</i> Dhimid, ama joojinta isticmaalidda hubka.
hoyaadid <i>m.f.db eeg</i> hoyaad ² .	hubqaad <i>m.l</i> 1. (-dyo, <i>m.l</i>) Fil lagu dagaal geli karo oo la gaaro. 2. Qaab dharka loo xirto.
hoyaadin <i>m.f.db eeg</i> hoyadi.	hubqaadasho <i>m.db</i> Diyaar garowga iyo qalab uruursiga cid dagaal geli rabta ay samayso. <i>ld hubqaadid.</i>
hoyaatimid <i>m.f.db ld hoyasho.</i>	hubqaadid <i>m.db ld hubqaadasho.</i>
hoyaatin ¹ <i>m.l</i> 1. Waqt qorrax dhac ah oo hoy la aado. 2. H. ah: naflay u socota meeshii ay ku hoyan lahayd. 3. <i>ld hoyasho.</i>	hubsad <i>m.l ld hubsasho.</i>
hoyaatin ² <i>f.mg1 (-imay, -intay; -imi) ld hoyo.</i>	hubsasho <i>m.f.db eeg</i> hubso. <i>ld hubsad, hubsi, hubsiimo, hubsiino.</i>
hoyad <i>m.l ld hoyasho.</i>	hubsi <i>m.l ld hubsasho.</i>
hoyasho <i>m.f.db eeg</i> hoyo. <i>ld hoyaatimid, hoyaatin¹ (3), hoyad.</i>	hubsiimo <i>m.db</i> U kuurgelidda wax xaqiiqdooda loo kuur galoo. <i>ld hubsasho.</i>
hoyi <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld hoo³.</i>	hubsiino <i>m.db ld hubsasho.</i>
hoyin <i>m.f.db ld hoyn.</i>	hubso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax xaqiiq-dooda ogaasho.
hoyn <i>m.f.db eeg</i> hoo ³ . <i>ld hoyin.</i>	hud ¹ <i>m.db (-do, m.l)</i> Xiidmo soo gala meel caloosha ka mid ah oo xuubkii ku dhaaarnaadillaacay.
hoyo <i>f.mg3 (-yday, -yatay)</i> Habeen meel ku baryid. <i>ld hoyaatin².</i>	hud ² <i>f.g1 (-day, -dday)</i> Dhar dillaacsan tolid.
hu <i>m.l.u</i> 1. Dhar la qaato. 2. <i>ld hub¹.</i> <i>ld hub¹.</i>	hudaanhuttee <i>f.g2 (-teeyay, -teysay)</i> 1. Godad isu daloolin. 2. Turaanturree.
hub ¹ <i>m.l.u</i> 1. Qalab lagu dagaalamo. 2. <i>ld hu.</i>	hudaanhuteyn <i>m.f.db eeg</i> hudaanhutee. <i>ld hudaanhutseys.</i>
hub ² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Arrin xaqiiqdeeda ogansho.	hudaanhutleys <i>m.l ld hudaanhuteyn.</i>
	hudaanhuto <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Godad dudumooiyinku leeyihiin oo hoos isaga daldaloola. 2. Nabar dhaawac ah oo aan hoos ka biskoon. 3. Turaanturro.
	hudasho <i>m.f.db eeg</i> hudo.
	huddamid <i>m.f.db eeg</i> huddan ² .
	huddan ¹ <i>m.l</i> Socod tabar darro ku jirto.

huddan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Socod tabar yar socosho; luuidid.
 huddan³ *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la hudad ahaansho.
 huddanaan *m.f.db* *eeg* huddan³. *ld* huddanaansho.
 huddanaansho *m.l/db* *ld* huddanaan.
 hudeec¹ *m.l* *ld* hadeeec¹.
 hudeec² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld* hadeeec².
 hudeecid *m.dh* *ld* hadeecid.
 hud-hud *m.l* (-do/-dyo, *m.dh*) 1. Shimbir yar oo dhoor, dabo dheer iyo midab qurxoon leh. 2. Qof dadka isku dira.
 hudit *m.f.db* *eeg* hud².
 hudo *f.g3* (-oday, -otay) Dhar dillacsan tolasho.
 hudqayl *m.l* Kuray.
 huduf *m.l.u* Kalluun yaryar; sardiin. *ld* haduuf.
 huf¹ *m.dh* (-fo, *m.l*) Shimbir hilibka cunta; daflo.
 hu² *f.g1* (-fay, -ftay) 1. Wax sifayn. 2. Wax kala saarid. 3. Wax jifid (gogol iwm).
 hufan¹ *f.mg1* (-fmay, -fantay, -fmi) 1. Wax la sifeeyey ama boor laga qaaday noqosho. 2. Wax la kala saaray noqosho.
 hufan² *f.mg4* (-fnaa, -fnayd) 1. Wax la sifeeyey ama boorka laga qaaday ahaansho. 2. Wax la kala saaray ahaansho. 3. Qof aan ceeb lahayn ahaansho.
 hufi *f.g2* (-iyay, -isay) Dab babbin.
 hufid *m.f.db* *eeg* huf².
 hufmid *m.f.db* *eeg* hufan¹.
 hufnaan *m.f.db* *eeg* hufan². *ld* hufnaansho.
 hufnaansho *m.l/db* *ld* hufnaan.
 hug *f.g1* (-gay, -gtay) Neef ari ah harag ka bixin. *ld* xug².
 hugan¹ *f.mg1* (-gmay, -gantay; -gmi) Shanqar xoog leh samayn.
 hugan² *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) *ld* hugsan.
 hugasho *m.f.db* *eeg* hugo. *ld* hugsasho.
 hugi *f.g2* (-iyya, -isay) Dhar, derin iwm wax dusha ka saarid.
 hugid *m.db* *ld* xogid.
 hugin *m.f.db* *eeg* hugi.
 hugis *m.l* H. ah: maro, busto iwm oo dusha la iska saaro.
 hugmid *m.f.db* *eeg* hugan¹.
 hugnaan *m.dh* *ld* hugsanaan.
 hugnaansho *m.l/db* *ld* hugsanaan.
 hugo *f.g3* (-gtay, -gatay) Maro, buste iwm dusha iska saarid *ld* hugso.
 hugsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Maro, raar iwm wax dusha laga saaray ahaansho. *ld* hugan².

hugsanaan *m.f.db* *eeg* hugsan. *ld* hugnaan, hugnaansho, hugsanaansho.
 hugsanaansho *m.l/db* *ld* hugsanaan.
 hugsasho *m.f.db* *ld* hugasho.
 hugso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* hugo.
 huguf *m.l* Dabayl firo leh oo ay wax soconayaakacshaan.
 hugun *m.l* (-nno/-ummo, *m.dh*) Shanqar xoog leh.
 hujuum *m.l* Weerar cid lagu qaado. *ld* hujuum¹.
 hujuumid *m.f.db* *eeg* hujuum².
 hujuuun¹ *m.l* *ld* hujuum.
 hujuuun² *f.g1* (-umay, -untay; -umi) Cid weerar ku qaadid.
 hul¹ *m.l* (-lal, *m.l*) God yar oo ciriiri ah.
 hul² *f.g1* (-ulay, -ushay) Meel qodid ama daloolin.
 hulaan *m.l/db* Hul dheer oon salkiisu muuqan, bahalladuna galaan.
 hulaaq¹ *m.l* Gaaridda dab qoryo ama dhuxul la shidaya wada gaaro. *ld* hulaaqid.
 hulaaq² *f.mg1* (-qay, -qday) Dab shidmid.
 hulaaqid *m.f.db* *eeg* hulaaq². *ld* hulaaq¹.
 hulan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) God si hul ah loo qoday ahaansho.
 hulbi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Ari cayrin. 2. Wax dedejin.
 hulbin *m.f.db* *eeg* hullbi.
 hule *m.l* Cudur qanjirrada gala oo baabi'iya.
 huleel¹ *m.l* *ld* huleelid.
 huleel² *f.mg1* (-eelay, -eeshay) Ka h.: Wax la rabay oo laga quustay iyada oo la cagajiidayo ka tegid.
 huleeli *f.g2* (-iyay, -isay) Ka h.: cid wax ay lahayd ka dhaqaajin iyadoo xoog lagu muquuninayo.
 huleelid *m.f.db* *eeg* huleel². *ld* huleel¹.
 huleelin *m.f.db* *eeg* huleeli. *ld* huleelis.
 huleelis *m.l* *ld* huleelin.
 hulganaan *m.f.db* *eeg* hulganaan. *ld* hulganaansho
 hulganaansho *m.l/db* *ld* hulganaan.
 hulge *m.l.kh* H. ah: qof wax matare ah.
 hulid *m.f.db* *eeg* hul².
 hulkamid *m.f.db* *eeg* hulkan². *ld* hulkan¹.
 hulkan¹ *m.l* *ld* hulkamid.
 hulkan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Dab olol bixin.
 hulkujir *m.db* (-rro, *m.l*) Feer yarada geelu meesha ay ka haysato lafdhabarka hilibka ku yaal. *ld* dhuumato, hulkujire.
 hulkujire *m.db* *ld* hulkujir.

hullaab <i>m.dh</i> 1. Qaabka marada qaarka sare looga huwado. 2. Marada qaarka sare laga qaato inteeda madaxa lagu dedo. 3. <i>ld</i> hullaabid .	humbulnaansho <i>m./dh ld</i> humbulnaan .
hullaabid <i>m./ld</i> hullaabasho .	humbuluuluj¹ <i>m.l</i> Meel oogada ka mid ah oo gubatay dabadeed biyo gashatay. <i>ld</i> hambalaalaq¹ .
hullaabasho <i>m.f.dh eeg</i> hullaabo. <i>ld</i> hillaabad , hillaabasho , hullaabad .	humbuluuluj² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Meel gubatay biyo gashasho. <i>ld</i> hambalaalaq² .
hullaabid <i>m.f.dh eeg</i> hollow. <i>ld</i> hillaab , hillaabid , hillaab¹ (3).	humbuluulujid <i>m.f.dh eeg</i> humbuluuluj ² . <i>ld</i> hambalaalaqid .
hullaabo <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Maro qaarka sare ku dedasho. <i>ld</i> hillaabo .	humbuqo <i>m.dh</i> Laalaabka tolmada xumi maryaha u yeesho; canyayuub.
hullasho <i>m.f.dh eeg</i> hullo.	humburuq <i>m.dh</i> (-qyo, <i>m.l</i>) Nooc qoolleyda ka mid ah oo yaryar.
hullo <i>f.mg3</i> (-laday, -latay) Ugu h.: cid wax ugu gambasho.	humhumasho <i>m.f.dh eeg</i> humhumo.
hollow <i>f.g1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax ku hilid. <i>ld</i> hollow .	humhumo <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Maro duug ah tololahsho.
hulnaan <i>m.f.dh eeg</i> hulan. <i>ld</i> hulnaansho .	humid <i>m.f.dh eeg</i> hun ² .
hulnaansho <i>m.l/ld ld</i> hulnaan .	hummaag <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) Muuqaal aan si fiican loo arag.
hulqe <i>m.l</i> (-qayaal, <i>m.l/dh</i>) Waxmatare; liid.	hummaagsad <i>m.l ld</i> hummaagsasho .
hululuf <i>m.dh</i> 1. Maro weyn oo dumarku qaataan; saddexqayd. 2. (<i>sh.r</i>) Cod lagu muujiyo shanqar maro ah.	hummaagsasho <i>m.f.dh eeg</i> hummaagso. <i>ld</i> hummaagsad , hummaagsi .
huluul <i>m.dh ld</i> xuluul .	hummaagsi <i>m.l ld</i> hummaagsasho .
huluulad <i>m.l ld</i> xuluulasho .	hummaagso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Wax aan si fiican u muuqan eegid.
huluulasho <i>m.dh ld</i> xuluulasho .	hummaajiji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax cid u baacin si loo cabsi geliyo.
huluuluo <i>f.g/mg3</i> (-uushay, -uulatay) <i>ld</i> xaluulo .	hummaajin <i>m.f.dh eeg</i> hummaaji. <i>ld</i> hummaajis .
huluuq¹ <i>m.l</i> 1. Qaab loo tolo dharka la xiranayo. 2. <i>ld</i> huluuqid .	hummajis <i>m.l ld</i> hummaajin .
huluuq² <i>f.g1</i> (-qay, -qday) Si debacsan oo kala fog-fog dhar u tolid.	humo <i>f.g3</i> (-untay, -umatay) Maro duug ah tololahsho.
huluuqan <i>f.mg4</i> (-qnaa, -qnayd) Dhar si debacsan oo kala fog-fog loo tolay ahaansho.	hun¹ <i>m.l</i> Maro aad duug u ah.
huluuqid <i>m.f.dh eeg</i> huluuq ² . <i>ld</i> huluuq¹ (2).	hun² <i>f.g1</i> (-umay, -untay; -umi) Maro duug ah tolid.
huluuqnaan <i>m.f.dh eeg</i> huluuqan. <i>ld</i> huluuqnaansho .	hundho <i>m.l</i> Gobaha qoriga ka samaysan.
huluuqnaansho <i>m.l/ld ld</i> huluuqnaan .	hundhur¹ <i>m.l</i> Madax foorarinta qof madaxa hoos u foorariyo murugo ama ciil dartiis.
humasho <i>m.f.dh eeg</i> humo.	hundhur² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Qof madaxa hoos u foorarin ciil ama murugo dartiis.
humbaalle <i>m.l</i> 1. Qaab orod ama socod ah oo qof wax cabsiinaya sameeyo. 2. <i>ld</i> humbaalleyn .	hundhurid <i>m.f.dh eeg</i> hundhur ² .
humbaallee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Humbaalle samayn.	hundhursad <i>m.l ld</i> hundhursasho .
humbaalleyn <i>m.f.dh eeg</i> humbaallee. <i>ld</i> humbaalle (2).	hundhursan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax hundhura ahaansho (qof).
humbul¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) 1. (<i>u</i>) Geed isku cufan oo hoos wanaagsan iyo miro macaan iwm. 2. H. ah: wax isku cufan.	hundhursanaan <i>m.f.dh eeg</i> hundhursan. <i>ld</i> hundhursanaansho .
humbul² <i>f.g1</i> (-ulay, -ushay) Wax, wax ku hilid.	hundhursanaansho <i>m.l/ld ld</i> hundhursanaan .
humbulan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax qaab humbul ah leh ahaansho.	hundhursasho <i>m.f.dh eeg</i> hundhurso. <i>ld</i> hundhursad , hundhursi .
humbulid <i>m.f.dh eeg</i> humbul ² .	hundhursi <i>m.l ld</i> hundhursasho .
humbulnaan <i>m.f.dh eeg</i> humbulan. <i>ld</i> humbulnaansho .	hundhurso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Ciil murugo darteed madaxa hoos u foorarin (qof).

hundud *f.mg1* (-day, -dday) Cid hoos u foorarid. *ld rundud.*
hundudid *m.f.db eeg* hundud. *ld rundudid.*
hunfey *m.db* (-yo, *m.l*) Nooc shimbiraha ka mid ah oo hilbka iwm dafta; dafo.
hunggee *fg2* (-geeyay, -geysay) Cid hungo badid.
hungeyn *m.f.db eeg* hungee.
hungid *m.db* *ld hongid.*
hongo *m.db* 1. Meel aan waxba oollayn. 2. *ld hingo¹.*
hungod *m.db* *ld hongod.*
hungoobid *m.f.db eeg* hungow.
hungow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Cid wax seegid.
hunguri¹ *m.l* 1. (-yo, *m.db*) Dhuunta afka, sinka iyo caloosha nafleyda isu haysa oo cuntadu marto. 2. *ld hunguri-cad.* 2. Cunto.
hunguri² *m.l* (-yo, *m.l*) (*c.naf.l*) Qaybta dheefmarenka ee u dhaxayso dalqada iyo caloosha. Waa dhuun muruqaysan oo shaqadeedu tahay inay cuntada u gudbiso caloosha. Habka isku soo ururka ee ay cuntada u gudbisana waxa loo yaqaan dubaaxis. 2. *ld hungiri-cad.*
hunguricad¹ *m.l* 1. Xubin dhuunta ka mid ah oo neefu marto. 2. *ld hunguri.*
hunguricad² *m.l* (-dyo, *m.db*) (*c.naf.l*) Dhuun haweedka lafdhabarleyda neefta qaadataa: waa dhuun hawada ka soo qaadda hunguri cadka una gudbisa farac hunguri cadka, waxa adkeeyaa maraaryo qaybo ah oo carjaw ka samaysan.
hungurijuqjuq *m.l* Rabitaan dheeraad ah oo cid ku dhaliya in ay cuntada sugi weydo.
hunguriweyn *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof dhuuni ah ahaansho.
hunguriweynaan *m.f.db eeg* guriweyn. *ld hunguriweynansho, hunguriweyni.*
hunguriweynansho *m.ll/db* *ld hunguriweynaan.*
hunguriweyne *m.l* (-nayaal, *m.ll/db*) Qof dhuuni ah.
hunguriweyni *m.db* *ld hunguriweynaan.*
hungurixume *m.l* (-mayaal, *m.ll/db*) Qof dhuuni ah.
hungurixumo *m.db* Si xun oo wax loo doono.
hunguriyee *fg2* (-yeeyay, -yeysay) Wax damcid.
hunguriyeyn *m.f.db eeg* hunguriyee.
hunguriyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) U h.: wax damcid (qof).
hunguriyood *m.f.l eeg* hunguriyoo.

hunnati *m.l* (-yo, *m.db*) 1. Sun qatar ah. 2. Waxmatare.
hunnuhunnu *m.db* 1. Hadal hoos loo yiri oo aan si wacan loo maqlayn. 2. War aan la hubin.
hunqaac *f.mg1* (-cay, -cday) Mantagid.
hunqaaci *fg2* (-iyay, -isay) Qof mantajin.
hunqaacid *m.f.db eeg* hunqaac.
hunqaacin *m.f.db eeg* hunqaaci.
hunqaaco *m.db* Matag.
hunri *m.l* Kulayl badan ee qorraxeed.
hunug *f.mg1* (-ngay, -nugtay) *ld honog².*
hunyuc¹ *m.l ld huyuc¹.*
hunyuc² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld huyuc².*
hunyucsad *m.l ld hunyucsasho.*
hunyucsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld huyucsasho.*
hunyucsanaan *m.db* *ld huyucsanaan.*
hunyucsanaansho *m.ll/db* *ld huyucsanaan.*
hunyucsasho *m.f.db eeg* hunyucso. *ld hunyucsad, hunyucsi*
hunyucsi *m.l ld hunyucsasho.*
hunyucso *fg3* (-saday, -satay) Wax meel ku huursasho.
huq *m.db* 1. Dareen xooggan oo murugo leh. 2. Uurkutaallo.
hur *f.g/mg1* (-ray, -rtyay) 1. (*f.g*) U h.: cid wax ihibayn. 2. (*f.mg*) Dab bixid.
huraanhuriye *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo neefka ku rida neeftur badan, sidiisagoo orod aad u dheer soo galay neefta ku xiranta dabadeedna wuu dhintaa.
huran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax lagu khasbanyahay ahaansho. *ld hurran.*
hurdamid *m.f.db eeg* hurdan.
hurdan¹ *m.l* Ciyaar gaar ah oo haraati ama laad dadban la isladhaco.
hurdan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Hurdan ciyaarid.
hurdansii *fg2* (-iiyay, -iisay) Laba wiil hurdan ciyaarsiin.
hurdansiin *m.f.db eeg* hurdansii.
hurdeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Cid hurdo hayso ahaansho.
hurdeysii *fg2* (-iiyay, -iisay) Cid seexin. *ld hurdisii.*
hurdeysiin *m.f.db eeg* hurdeysi. *ld hurdisiin.*
hurdeysnaan *m.f.db eeg* hurdeysan. *ld hurdeysnaansho.*
hurdeysnaansho *m.ll/db* *ld hurdeysnaan.*
hurdi¹ *m.l* Midab u dhexeeyaa midabka cagaarka iyo kan liinta una eg midabka sacfaraanka.
hurdi² *fg2* (-iyay, -isay) Seexin.
hurdid *m.f.db eeg* hurud.
hurdin *m.f.db eeg* hurdin.

hurdisii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> hurdeysii.	hurgunsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> hurgumeysan.
hurdisiin <i>m.dh ld</i> hurdeysiin.	hurgunsanaan <i>m.dh ld</i> hurgumaysnaan.
hurdo <i>m.dh</i> Xaalad xubnaha jirka nafleydu nasasho ku jiraan, indhaha la isku hayo oo aan garaadka iyo maankuba shaqaynayn.	hurgunsanaansho <i>m.lldh ld</i> hurgumeys-naan.
hurdo diid <i>m.l</i> Nooc ka mid ah ciyaaraaha la raacsiiyo muusikada shareero, waxaana ciyaara beeraleyda ku sugar degaanka webiga Shabeelle.	huri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Dab shididdiisa bilaabid. 2. Dab ololin.
hurdoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Cid hurdo dareemid.	hurid <i>m.dh eeg hur2</i> . <i>ld</i> huris ² .
hurdoood <i>m.f.1 eeg</i> hurdoo.	hurin <i>m.f.dh eeg</i> huri. <i>ld</i> huris ¹ .
hurdoqar <i>m.l</i> Hurdo weyn oo aan qofka la kicin karayn.	huris ¹ <i>m.l ld</i> hurin.
hurdoysi <i>m.dh (daaw.)</i> Hurdo imaasho la'aan ama seexasho la'aan muddo caadi ah, taas oo keentaal joogto ah.	huris ² <i>m.dh ld</i> hurid.
hurguf ¹ <i>m.l</i> Jafidda habaas, biyo iwm wax laga jafo. <i>ld</i> hurgufid.	huriwaa <i>m.l.kh</i> H. ah: wax lagu qasbanyahay oo meel kale oo laga maro aysan jirin. <i>ld</i> huriweyto.
hurguf ² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Habaas, biyo iwm wax ka daadin.	huriweyto <i>m.dh.kh ld</i> huriwaa.
hurgufan <i>f.mg4</i> (-fnaa, -fnayd) Wax la jafay ahaansho.	huriye <i>m.l (-yayaal, m.lldh)</i> 1. (dii.) Qof kaniisad ka heesa. 2. (riw.) Qof ka mid ah koox heesta.
hurgufasho <i>m.f.dh eeg</i> hurgufu.	hurmadow <i>m.l</i> 1. Maduulka ay yeeshaan weelasha dabka la saaro. 2. Qoryo dab lagu shiday oo qaar ka mid ahi gubtay. <i>ld</i> hormadow.
hurgufid <i>m.f.dh eeg</i> hurguf ² . <i>ld</i> hurguf ¹ .	hurnaan <i>m.f.dh eeg</i> huran. <i>ld</i> hurnaansho, hurranana, hurranaan.
hurgufnaan <i>m.f.dh eeg</i> hurgufan. <i>ld</i> hurgufnaansho.	hurnaan <i>m.lldh ld</i> hurnaan.
hurgufnaansho <i>m.lldh ld</i> hurgufnaan.	hurran <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> huran.
hurgufu <i>f.g3</i> (-ftay, -fatay) Maro, derin iwm habaas, biyo iwm ka jafasho.	hurranan <i>m.dh ld</i> hurnaan.
hurgumasho <i>m.f.dh eeg</i> hurgumo.	hurranansho <i>m.lldh ld</i> hurnaan.
hurgumeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax hurgumo ku jirto ahaansho. <i>ld</i> hurgunsan.	hurre <i>m.l</i> Midab madow-dhalaal ah.
hurgumeysnaan <i>m.f.dh eeg</i> hurgumeysan. <i>ld</i> hurgumeysnaansho, hurgunsanaan, hurgunsanaansho.	hurrun <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Meel dhir badan; jiq.
hurgumeysnaansho <i>m.lldh ld</i> hurgumeysnaan.	hursan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la huriyey ahaansho (dab).
hurgumi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Meel hore oo bugtay caallir ku ridid.	hursanaan <i>m.f.dh eeg</i> hursan. <i>ld</i> hursanaansho.
hurgumid <i>m.f.dh eeg</i> hurgun ² .	hursanaansho <i>m.lldh ld</i> hursanaan.
hurgumin <i>m.f.dh eeg</i> hurgumi.	hurud <i>f.mg1</i> (-rday, -rudday; -rdi) Hurdo dhex gelid.
hurgumo ¹ <i>m.dh ld</i> hurgun ¹ .	huruud <i>m.dh</i> 1. Sacfaraan. 2. Budo hurdi ah oo haweenku wejiga, gacmaha iyo lugaha ku qurxistaan.
hurgumo ² <i>f.mg3</i> (-untay, -umatay) Aroor hore socod gelid.	huruudsad <i>m.l ld</i> huruudsasho.
hurgun ¹ <i>m.l</i> Caalirka iyo fasaska ku dhaca meel hore u jirranayd. <i>ld</i> hurgumo ¹ .	huruudsasho <i>m.f.dh eeg</i> huruudso. <i>ld</i> huruudsad.
hurgun ² <i>m.l (daaw.)</i> Dhiig ku uruursamid xubin dhexdeed. Waxaana keena cadaadiska ku soo noqda xididdada dhiiigga cabburidda sambabada iyo beerka waxay dhacdaa markii uu wadnuhu hawl gabto.	huruudso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Huruud marsasho.
hurgun ³ <i>f.mg1</i> (-umay, -untay; -umi) Meel hore u bugtay hoos ka caalirid.	huruuf ¹ <i>m.l</i> 1. Astaan wejiga laga muujiyo oo cid colaad loogu muujinayo. 2. <i>ld</i> huruufid.
	huruuf ² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Cid colaad wejiga uga muujin.
	huruufid <i>m.f.dh eeg</i> huruuf ² . <i>ld</i> haruuf ¹ , haruufid, huruuf ¹ (2).
	huruushad <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Dhuxul noqosho (wax).
	huruushadid <i>m.f.dh eeg</i> huruushad.
	huruusho <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Wax dhuxul noqday.

huruushoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Dhuxul noqoshoo (wax dab ku gubtay).

huruushood *m.fl eeg* huruushoo.

huryo *m.dh (-ooyin, m.)* 1. Dawacada keeda dheddigga ah. 2. Shimbir yar oo ganfuur cas oo geela garbaha ka cunta; jirri.

hus *e.d Aammus!*; shib dheh; us!

huubo *m.dh (-ooyin, m.)* 1. Meel qatar ah. 2. God aan si fiican loo arki karin oo lagu dhici karo. 3. Gufarka weel salkiis ku hara.

huufl *m.l ld hiifl*.

huuf2 *f.g1 (-fay, -ftay)* *ld hiif2*.

huufid *m.dh* 1. *ld hiifid*. 2. Qof soo orday neef gurid.

huufsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax soo orday oo neeftuuraaya ahaansho.

huufsanaan *m.f.dh eeg* huufsan. *ld huufsanaansho*.

huufsanaansho *m.l/dh ld huufsanaan*.

huugaan *m.dh (-aamo, m.dh)* Daruur.

huumammow *m.l ld hiimammow*.

huumammowsad *m.l ld hiimammowsasho*.

huumammowsasho *m.dh ld hiimammowsasho*.

huumammowsi *m.l ld hiimammowsasho*.

huumammowso *f.mg3 (-stay, -satay)* *ld hiimammowso*.

huunfey *m.dh* Haad hilib cun ah oo wax dafa.

huunyo *m.dh.u* Deris ku nool yaryar oo digaagga gasha.

huuq *m.dh* Nagaar aan caleen lahayn laamiihiis qodax leeyihiin, wada buruq ah, oo arigu aad u jecelyahay.

huur¹ *m.l* Kulayl hawo la aami keentay.

huur² *m.l (fis.)* Xaaladda gibilka marka la eego uumi biyoodka ku jira hawada.

huur³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* Nafley kulayl dareemid.

huur-beeg *m.l (-ooyin, m.) (fis.)* Qalab loo sameeyay in lagu cabbiro huur u eegidda (huurka la isu eegayo hawada inta ku jirta uumi biyood iyo inta ay qaadi karto) gibilka.

huuri¹ *m.l (-iyaal, m.l/dh-iyoy, m.dh)* Gaadiid badeed yar, bedenka ka yar oo lagu kalluumaysto.

huuri² *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel aan dabayl lahayn dhigid. 2. Cid xabbisid.

huurid *m.f.dh eeg* huur².

huurin *m.f.dh eeg* huuri³.

huuro *m.dh* Wasaq ilkuhu yeeshaan.

huursad *m.l ld huursasho*.

huursan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax meel kulul la geliyey ahaansho. 2. Wax xabbis la geliyey ahaansho (qof).

huursanaan *m.f.dh eeg* huursan. *ld huursanaansho*.

huursasho *m.f.dh eeg* huurso. *ld huursad, huursi*

huursi *m.l ld huursasho*.

huurso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax meel huur ah gashasho.

huur-tuse *m.l (-sayaal, m.l/dh) (fis.)* Qalab tusinaya isbeddellada huurka hawada, habka tusinta wuxuu u adeegsadaa isbeddellada ku dhaca muuqaalka iyo addimada walax.

huur-u-eegid *m.dh (fis.)* Saamiga u dhexeeya xaddiga dhabta ah ee uumibiyoodka ku jira mug lagu siiyay ee hawada ah iyo xaddiga ku jiri lahaa iyadoo heerkulku isku midyahay, badanaa waxaa lagu tibaaxaa boqolley.

huutaan *m.l.kh H. ah:* nafley aad caato u ah.

huwad *m.l ld huwasho*.

huwan¹ *m.dh (-nno, m.dh)* Dad dano gaar ah heshiis ku ah.

huwan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Cid wax ku daboolan ahaansho. *ld hugan² (2)*.

huwanaan *m.f.dh eeg* huwan². *ld huwanaansho*.

huwanaansho *m.l/dh ld huwanaan*.

huwasho *m.f.dh eeg* huwo. *ld huwad*.

huwi *f.lg2 (-iyay, -isay)* Cid wax ku daboolid. *ld huwisi*.

huwin *m.f.dh eeg* huwi. *ld huwisi, huwisiin*.

huwisi *m.l 1. (-syo, m.dh)* Go' weyn oo tol leh oo la siyo ugaasyada. 2. *ld huwin*.

huwisi² *lg2 (-iyay, -isay)* *ld huwi*.

huwisiin *m.dh ld huwin*.

huwo *f.g3 (-waday, -watay)* Wax dusha isaga daboolid (maro, buste iwm.).

huy *m.l* Nooc ciyaaraha biyaha korkooda lagu ciyaaro ka mid ah oo lugaha la isla dhaco; shaambo.

huyuc¹ *m.l* Isbeddelidda wax huuray urkoodu isbeddelo. *ld hunyuc¹*.

huyuc² *f.mg1 (-cay, -cday)* Wax la huurshay urkooda isbeddelid. *ld hunyuc²*.

huyucid *m.f.dh eeg* huyuc².

huyucsad *m.l ld huyucsasho*.

huyucsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qaab xun oo aan kala baxsanayn leh ahaansho. *ld hunyucsan*.

huyucsanaan *m.f.dh eeg* huyucsan. *ld hunyucsanaan, hunyucsanaansho, hunyucsanaansho*

huyucsanaansho *m.l ld huyucsanaan*.

huyucsasho *m.f.dh eeg* huyucso. *ld huyucsad, huyucsi*

huyucsi *m.l ld huyucsasho*.

huyucso *f.mg3* (-saday, -satay) Si qaab xun tabar darri ku jirto u socosho.

huyun *m.l* (**huyun/-nno**, *m.db*) Geed dheer oo aan qodax lahayn, xabag la cunana leh, oo qoryihiisa weelasha siddo looga sameeyo.

huyuumas *m.l* (*baay.*) Maatar kiimiko ahaan burburay ama qayb ka mid ah burburtay

kana mid noqday carrada, kaasoo asal ahaan ka yimid dhir ama xayawaan. Dhulka aan beernayn huyumasku waxuu uga yimaadaa dhir hore oo si dabiici ah u quruntay; dhulka qodan ee la beeray huyumaska wuxuu ka helaa digada xoolaha lagu bacrimiyo.

huyuumiso *m.db ld* **hayaamiso** (2).

I

i¹ (i') *m.db* Xarafka sagaalaad ee alifka soomalida.

i² *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelo oo tilmaamaya qofka koowaad ee kelida ah, oo laga hadlaayo.

ib *m.db (-bo, m.l)* 1. Dalool yar oo naasaha caaraddooda ku yaal oo ay caanuhu ka soo baxaan. 2. Dalool ku yaal xubinta taranka laboodka oo ay kaadidu ka soo baxdo. 3. Dhuun yar oo xanjo ka samaysan oo dhurduhu u maro surta.

ibadaboole *m.db (-layaal, m.l/db)* Cudur ibta naasaha xoolaha ku dhaca oo caanaha ku celiya. *ld ibadaboole*.

ibadaboolo *m.db ld ibadaboole*.

ibagorayee *f.mg2 (-yeeyay, -yeysay)* Hal irmaan si aan wanaagsanayn naasaha uga marid.

ibagorayeyn *m.f.db eeg ibagorayee*.

ibagorayeysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la ibagorayeyey ahaansho (hal irmaan).

ibagorayeynsaan *m.f.db eeg ibagorayeysan*. *ld ibagorayeynsaansho*.

ibagorayeynsaansho *m.l/db ld ibagorayeynsaan*.

ibagorayo *m.db* Maridda hal irmaan si candhada ka bararisa loo maro.

ibagujee *f.g2 (-jeeyay, -jeysay)* Hal irmaan si ay u godlato naasaha si tartiib ah uga salaaxid.

ibagujeyn *m.f.db eeg ibagujee*.

ibagujoo *m.db* Salaaxidda neef geel ah oo irmaan naasaha laga salaaxo si uu u godlado.

ibagurayo *m.db* Bararka naasaha geela marka si xun loo maro ay bararaan.

ibaguryee *f.mg2 (-yeeyay, -yeysay)* Hal si xun loo maray nasaaha ka bararid.

ibaguryeyn *m.f.db eeg ibaguryee*.

ibaguryeysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la ibaguryeyey ahaansho (hal).

ibaguryeynsaan *m.f.db eeg ibaguryeysan*. *ld ibaguryeynsaansho*.

ibaguryeynsaansho *m.l/db ld ibaguryeynsaan*.

ibajiiqo *m.db* Yaraanta iyo ciriirinnimada uu yeesho caanamareenkka naaska

ibajitaysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax ibajito hayso ahaansho (neef geel ah).

ibajitaysnaan *m.f.db eeg ibajitaysan*. *ld ibajitaysnaansho*.

ibajitaysnaansho *m.l/db ld ibajitaysnaan*.

ibajito *m.db* Ibadaboole.

ibajitoobid *m.f.db eeg ibajitow*.

ibajitow *f.mg1 (-oobay, -owday)* Neef geel ah oo ibajito naaska ka gashay noqosho.

ibalaroor *m.l.u* Geed-nagaar xajiiinka u eg oo xooluhu aad u daaqaan, kuna dararaan markiiba. *ld iballaroor*.

iballaroor *m.l.u ld iballaroor*.

ibamar¹ *m.l* Maridda hal irmaan afarta naas laga maro. *ld ibamaryo*.

ibamar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Hal irmaan afarta naas ka marid. *ld ibamaryee*.

ibamarad *m.l ld ibamarasho*.

ibamaran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax la ibamaray ahaansho (hal irmaan). *ld ibamaryeysan*.

ibamarasho *m.f.db eeg ibamaro*. *ld ibamarad, ibamaryeysad, ibamaryey-sasho, ibamaryeys*

ibamarid *m.f.db eeg ibamar²*. *ld ibamar-yeyn*.

ibamarnaan *m.f.db eeg ibamaran*. *ld ibamarnaansho, ibamayeynsaan, ibamaryeynsaansho*.

ibamarnaansho *m.l/db ld ibamarnaan*.

ibamaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Hal irmaan afarta naas ka marasho. *ld ibamaryeyso*.

ibamaryee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld ibamar²*.

ibamaryeyn *m.db ld ibamarid*.

ibamaryeysad *m.l ld ibamarasho*.

ibamaryeysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld ibamaran*.

ibamaryeysasho *m.db ld ibamarasho*.

ibamaryeysi *m.l ld ibamarasho*.

ibamaryeynsaan *m.db ld ibamarnaan*.

ibamaryeysnaansho *m./l dh ld ibamarnaan.*
ibamaryeysyo *f.g3 (-saday, -satay)* *ld ibamaro.*
ibamaryo *m.dh ld ibamar¹.*
ibarmid *m.dh ld ibamarid.*
ibayar *m.dh* Hal naasa yaryar.
ibayaro *m.dh* Yaraanta naasaha iyo cirriiga caanamareenkaa ee ay hal yeelato
ibdar *m.l (-rro, m.dh)* 1. Caano yar oo dhowrto ahaan la isugu daro. 2. Xoolaha markay dararaan oo uu naaskoodu gaaro xoorka caanaha. 3. Dhaawac gaara caanamareenkaa naaska oo ay candhadu caanaha ceshan weydo.
ibi *m.dh (-byo, m.l)* (*c.naf.l.*) Mandheerta haweenka. *ld ebi¹.*
ibidimooloji *m.l (daaw.)* Barashada cudurrada sida dhakhsaha leh u fida dad badanna mar ku wada dhaca si loo garto habkii loo joojin lahaa ama loo hakin lahaa iyo habkii looga hortagi lahaa mustaqbalka. Ma aha cudurrada la is qaadsiyo keliya waxa ku jira cudurro kale oo bey'adda la xiriira: kansarka, cudurrada wadnaha iwm.
ibitiliyam *m.l (-mo, m.dh)* (*baay.*) Nudo laga helo lafdhabarleyda oo ka samaysan unugyo aad isugu cufan oo ay u dhxeeyaan walax unug-gudeed ahi. Waxay samaysaa xuubka sare ee ku wareegsan jidhka iyo gidaarka moqorrada gudaha. Waxa kale oo ay sameysaa qanjidhada iyo qaybo ka tirsan organnada dareenka. Shaqooyinkooda waxa ka mid ah: ilaalim, nuugid, dhiiqid iyo dareen.
ibliis *m.l (-syo, m.dh)* Uun xun oo dadka duufsada oo xumaanta iyo wixii Ilah lagaga dheeraanayo u horkaca.
ibriiq *m.l (-qyo, m.l/dh)* Weel ka samaysan macdan, naxaas dhoob iwm oo af dhuuban, dhegħħeर iyo dabool leh oo shaaha lagu karsado ama lagu shubto; kirli; jalmad.
ibtilee *f.g2 (-leeyay, -leysay)* Dhibaato daran cid gaarsiin. *ld ebtilee.*
ibtileyn *m.f.dh eeg ibtilee.* *ld ebtileyn.*
ibtileysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax ibtilo ku dhacday ahaansho *ld ebteleysan.*
ibtileysnaan *m.f.dh eeg ibtileysan.* *ld ebteleysnaan, ebteleysnaansho, ibtileysnaansho.*
ibtileysnaansho *m.l/dh ld ibtileysnaan.*
ibtilo *m.dh (-ooyin, m.l)* Dhib weyn. *ld ebtilo.*
ibtiloobid *m.f.dh eeg ibtiloow.*
ibtilow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Ibtilo la kulmid.

iclaan *m.l* War la sheego oo aad loo faafyo oo dadka la wada garsiiy; ogeysiis.
icraab¹ *m.dh (-bo, m.l)* (*nax.*) Dhismaha qaybaha naxwe ee ay weeri ka koobantahay.
icraab² *f.g1 (-bay, -btay)* (*nax.*) Qaybaha naxwe ee ay weer ka koobantahay sheegid. *ld icraabi.*
icraabi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld icraab².*
icraabid *m.f.dh eeg icraab².* *ld icraabin, icraabis¹.*
icraabin *m.dh ld icraabid.*
icraabis *m.l/dh ld icraabid.*
ictikaaf¹ *m.l* Fadhi masaajidka gudahiisa muddo la fariisto oo cibaado loo niyoodo.
ictikaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Cibaado awgeed masaajid ku raagid.
ictikaafid *m.f.dh eeg ictikaaf².*
ictikaafsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax ictikaaf ku jira ahaansho.
ictikaafsanaan *m.f.dh* egg ictikaafsan. *ld ictikaafsanaansho.*
ictikaafsanaansho *m.l/dh ld ictikaafsanaan.*
ictiqaad¹ *m.l (-dyo, m.dh)* Rumaysnaanta wax waxtarka uu leeyahay ama wax yeeladiisa.
ictiqaad² *f.g1 (-day, -dday)* Diin, mabda' iwm aaminid.
ictiqaadid *m.f.dh eeg ictiqaad².*
ictiqaadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld ictiqaadsan.*
ictiqaadsanaan *m.dh ld citiqaadsanaan.*
ictiqaadsanaansho *m.l/dh ld citiqaadsanaan.*
ictiraaf¹ *m.l* Aqoonsi, cid wanaaggeeda loo aqoonsado.
ictiraaf² *f.g1 (-fay, -ftay)* Cid wanaaggeeda aqoonsasho.
ictiraafid *m.f.dh eeg ictiraaf².*
ictiraafsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax, wax wanaaggiisa aqoonsaday ahaansho (qof).
ictiraafsanaan *m.f.dh eeg ictiraafsan.* *ld ictiraafsanaansho.*
ictiraafsanaansho *m.l/dh ld ictiraafsanaan.*
idaacad *m.dh (-dyo, m.l)* Warka raadiyaha ama TVga laga sii daayo. *ld idaaco.*
idaaco *m.dh ld idaacad.*
idaad¹ *m.dh (-do, m.l)* 1. Bir qarofan oo mallayga lagu dabo. 2. Laqanyo.
idaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Laqanyo dareemid.
idaadid *m.f.dh eeg idaad².*
idan¹ *m.l (-nno, m.dh)* 1. Oggolaansho, rukhsa. 2. Qalab ka samaysan dhagax jilicsan ama dhoobo oo inta dhuxulo nool lagu guro dhirta udgoon lagu shito; dabqaad; idin.
idan² *f.g1 (-dmay, -dantay; -dmi)* Wax samayntooda cid fasax u siin.
idanqaadasho *m.f.dh eeg idanqaado.*

- idanqaado** *f.mg3* (-aatay, -aadatay) Wax sameyntoodu fasax u qaadasho.
- idansan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof wax samayntooda cid fasax lagu siiyay ahaansho.
- idansanaan** *m.f.dh eeg* idansan. *ld* idan-sanaansho.
- idansanaansho** *m.l/dh ld* **idansanaan**.
- idif** *m.l* 1. Timaha wejiga ku soo dhawaada oo salxanyada korkooda ka baxa. 2. I. ah: qof bar yar oo dhuuban.
- idifsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dhuuban oo itaal yar leh ahaansho (nafley).
- idifsanaan** *m.f.dh eeg* idifsan. *ld* **idifsanaansho**.
- idifsanaansho** *m.l/dh ld* **idifsanaan**.
- idiin** *m.dh* Harag jilicsan oo si fiican loo megediyay.
- idil** *f.mg4* (-dlaa, -dlayd) Wax aan wax ka maqneyn ahaansho.
- idin¹** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelle oo tilmaamaya qofka labaad ee wadarta ah, oo lala hadlayo. Tus.: "waan idin arkay".
- idin²** *mu.eb ld* **idinka**.
- idin³** *m.l ld idan¹* (2).
- idinka** *mu.eb* Magacuyaal yeele oo tilmaamaya qofka labaad ee wadarta ah. Tus.: "waxaas idinka ayuu ku shaqa leh". *ld idin²*.
- idinna** *mu.eb* Magacuyaal tilmaama qofka labaad ee wadarta ah oo ka kooban idin 2 iyo na².
- idiyalismo** *m.db* Aragti ku dhisan falsafad leh in aqoontu ay tahay miro maskaxeed.
- idlaad¹** *m.l* Dhammaad.
- idlaad²** *f.mg1* (-day, -aatay, -aadeen) Wax aan wax ka harin ahaansho.
- idlaan** *m.f.dh eeg* idil. *ld* **idlaansho**, **idlaasho**.
- idlaansho** *m.l/dh ld* **idlaan**.
- idlaasho** *m.dh ld* **idlaan**.
- idlayn** *m.f.dh eeg* idlee.
- idlaysasho** *m.f.dh eeg* idlayso.
- idlayso** *f.g3* (-stay, -satay) 1. Wax dhammaantood isticmaalid. 2. Wax inta ugu dambaysa isticmaalid.
- idlee** *f.g2* (-leeyay, -laysay) Wax dhammeyn.
- idman** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax hawl fulinteed u madax bannaan ahaansho (cid).
- idmanaan** *m.f.dh eeg* idman. *ld* **idmanansho**.
- idmanaan** *m.l/dh ld* **idmanaan**.
- idmid** *m.f.dh eeg* idan².
- ido** *m.l* Áriga intisa leh bari weyn, macal, iyo dhogor badan.
- idolojiyo** *m.dh* Aragti siyaasadeed.
- if¹** *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Kaah walkaha uu hayo suurta geliya in ay ishu aragto. 2. Adduunyo.
- if²** *f.mg1* (-fay, -ftay) Kaah indhuu wax ka arki karaan bixin.
- ifafaale** *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Dhacdooyin iyo tilmaamo muuqda oo tusaale u ah wax soo socda.
- ifbax¹** *m.l* Muuqasho.
- ifbax²** *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) 1. Soo i.: wax bidhaantooda muuqasho. 2. Soo i.: wax caan ah noqosh.
- ifbixid** *m.f.dh eeg* ifbax².
- ifbixin** *m.f.dh eeg* ifbixid.
- ifi** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax iftiin ku qabasho. 2. Raadraac yar arrin iwm ka bixin. *ld iftiimi*.
- ifid** *m.f.dh eeg* if².
- ifin** *m.f.dh eeg* ifi. *ld ifis, iftiimin, iftiimis*.
- ifis** *m.l ld ifin*.
- ifiso** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Wax la qoro ama la akhriyo oo wixii lumay lagu helo, birbiriso. 2. Xabbad iftiin bixisa oo habeenkii cadowga lagu yoolbaaro.
- if-qorraxeed** *m.l* (ifaf ..., *m.l*) (fis.) Iftiinka toos uga yimaadda qorraxda, kaasoo suurtageliya in la arko waxyalaaha dhulka oogadiisa ah. Wuxuu ka koobanyahay qeybta kaah cadceeedeka ee leh dherer mowjadeedka ee u dhexeeya kuwa cas iyo iftiinka casuusta.
- ifraac** *m.l* (-cyo, *m.dh*) (baay.) Koridda organo ka mid ah geedka ay koraan iyagooy u jawaabayo ilayska. Xiddo haweedyadu waxay sida badan u koraan dhinaca ilayska iyada oo xididdo haweedyaduna ay u baxaan dhinaca ku liddiga ah ilayska.
- ifsasho** *m.f.dh eeg* ifso.
- ifso** *f.g3* (-saday, -satay) Meel ama wax iftiin u yeelasho.
- iftiimi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld ifi*.
- iftiimid** *m.f.dh eeg* iftiin².
- iftiimin** *m.f.dh ld ifin*.
- iftiimis** *m.l ld ifin*.
- iftiin¹** *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Kaah wax lagu arki karo. 2. Wakhti si fiican wax loo arki karo oo qorraxdu soo baxayso ama dhacayso.
- iftiin²** *m.l* (-nno, *m.dh*) (fis.) Sii deynta kaaha ka imanaya walax saxarradeedu nuugeen tamar, iyagooy gaadhaya xaalad kacsan, kaddibna ku noqday xaalad tamar hooseysa markii ay sii daayeen kaaha birlab-danabowga.
- iftiin³** *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Wax kaah yeelasho.
- iftiino** *m.dh* Wakhti si fiican wax loo arki karo oo qorraxdu soo baxayso ama dhacayso.
- igaar** *m.l* (igaar, *m.dh*) Wiil, kuray, inan.

igar¹ *m.l (-rro, m.dh)* Neef irmaan oo aan ilmo lahayn oo la maalo (oo cucub lagu sasabo loo sameeyey). *ld eger*.

igar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Sac ama hal dhashay si caaniiisa loo wada helo ilmo ka gawricid.

igbad *m.l ld igbasho*.

igbasho *m.f.dh eeg* igbo. *ld igbad, igmad, igmasho*.

igbay *m.l* Doodda laga qabo gar la naqay; racfaan.

igbo *f.g3 (-baday, -batay)* Cid dood u wakiilasho. *ld igmo*.

igdhasho *m.f.dh eeg* igdho.

igdhid *m.f.dh eeg* igar².

igdho *f.mg3 (-dhaday, -dhatay)* Neef igar ka dhigasho.

igifsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax gaaban oo itaal leh ahaansho (nafley).

igifsanaan *m.f.dh eeg* igifsan. *ld igifsa-naansho*.

igifsanaansho *m.l/dh ld igifsanaan*.

igmad *m.l ld igbasho*.

igmasho *m.f.dh ld igbasho*.

igmo *f.g3 (-maday, -matay)* *ld igbo*.

igtishaaf¹ *m.l* Soo saaridda wax cusub oo aan hore loo arag ama loo aqoon.

igtishaaf² *f.g1 (-fay, -ftay)* Wax cusub oo aan hore loo arag ama loo aqoon soo saarid.

igtishaafid *m.f.dh eeg* igtishaaf².

ihaañee *f.g2 (-neeyay, -neysay)* Cid ihaano u geysasho.

ihaañeyn *m.f.dh eeg* ihaanee.

ihaaño *m.dh* Hadal xun oo cid sharafteeda wax lagu yelo, meelkadhac.

iib *m.l* Kala gadashada laba wax ama ka badan la kala gato.

iibgee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Wax meel lagu iibrido geyn.

iibgeyn *m.f.dh eeg* iibgee.

iibi *f.g2 (-iyay, -isay)* Lacag badeeco ku beddelid.

iibin *m.f.dh eeg* iibi. *ld iibis*.

iibis *m.l ld iibin*.

iibsad *m.l ld iibasho*.

iibsamid *m.f.dh eeg* iibsan¹.

iibsan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax la iibsdady noqosho.

iibsan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la iibsdady ahaansho.

iibsanaan *m.f.dh eeg* iibsan². *ld iibsa-naansho*.

iibsanansho *m.l/dh ld iibsananaan*.

iibasho *m.f.dh eeg* iibso. *ld iibsad, iibsi*.

iibshe *m.l (-shayaal, m.l/dh)* Qof wax iibiya.

iibsi *m.l ld iibasho*.

iiuso *f.g3 (-saday, -satay)* Bedeeco lacag ku beddelesho.

iid¹ *m.dh ld ciid¹*.

iid² *f.mg1 (-day, -dday)* *ld ciid²*.

iidaaman *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* Wax iidaan loo yeelay ahaansho.

iidaamid *m.f.dh eeg* iidaan².

iidaamnaan *m.f.dh eeg* iidaaman. *ld iidaamnaansho, idaannaan, idaannaan-sho*.

iidaamnaansho *m.l/dh ld iidaamnaan*.

iidaan¹ *m.l* Subag, caano, maraq iwm oo cuntada yaabisnimaada looga ba'sho.

iidaan² *f.g1 (-aamay, -aantay; -aami)* Subag, caano, maraq iwm cunno yaabis ah ku darid.

iidaannaan *m.dh ld iidaamnaan*.

iidaannaansho *m.l/dh ld iidaamnaan*.

iidheh *m.dh (-hyo, m.l/dh)* Xayeyisi iyo ammaan dheerad ah oo laga sheego wax.

iidid *m.dh ld ciidid*.

ii¹ *m.l (-lal, m.l)* Meesha yar oo godka xabaasha dhinacea hoose ku taal oo qofka dhintay la dhigo.

ii² *f.g1 (iilay, iishay)* Wax inyar weecin.

iilasho *m.f.dh eeg* illo.

iilid *m.f.dh eeg* ii².

iillaagee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Wax dhibaateyn, cid cawryid.

illan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax in yar la weeciyey ahaansho.

iillanaan *m.f.dh eeg* iillan. *ld iillannaansho*.

iillanaansho *m.l/dh ld iillanaan*.

ii⁰ *f.mg3 (iishay, iilatay)* 1. U ii.: cid dhankeeda isu buurin. 2. Daciif noqosho. 3. Dhiibaato aan laga soo kaban karin la kulmid.

iimaan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Rumeysnaanta jiritaanka Ilaah, nabiyada, kutubta, malaa'igta iyo qiyamaha. 2. Qanaaco. 3. (-nno, m.dh) Ugaas, Islaan.

iimaandarro *m.dh* Qanaaco la'aanta. *ld iimaanxumo*.

iimaansad *m.l ld iimaansasho*.

iimaansasho *m.f.dh eeg* iimaanso. *ld iimaansad, iimaansi*.

iimaansi *m.l ld iimaansasho*.

iimaanso *f.mg3 (-saday, -satay)* Wax yar ku raali noqosho.

iimaanxumo *m.dh ld iimaandarro*.

iimaanyoog *m.l.kh* I. ah: qof wax kastoo la siiyo saluuga.

iimayn *m.f.dh eeg* iimee.

iimaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax iin leh ahaansho (nafley).

- iimaysnaan** *m.f.db eeg iimaysan. ld iimaysnaansho.*
- iimaysnaansho** *m.l/db ld iimaysnaan.*
- iimee f.g2** (-meeay, -maysay) Wax iin u yeelid.
- iimoobid** *m.f.db eeg iimow.*
- iimow f.mg1** (-oobay, -owday) Wax iin yeeshay noqosho.
- iin m.db (iimo, m.l)** Ceeb ama wax kale oo qiimaha wax leeyihii hoos u dhiga.
- iin-cufaad m.db (-iimo ..., m.l) (kiim.)** Cufka u dhigma tamarta isku haysa bu'da atamka. Qiimaha tamartaas waxa lagu heli karaa adoo adeegsada isle'egta Anistan E = mc2 (taas o E = tamarta, m = cuf, c = xawaaraha ileyska). Cufkaasi waxa lagu helaa faraqa cufka bu'da iyo wadarta cufafka borootoonnada iyo niyuutaroon-nada.
- ijaab f.g1 (-bay, -btay)** Yeelid; maqlid; ajiibid, aqbalid.
- ijaabid m.f.db eeg ijaab.**
- ijaabo m.db (di)** Aqbalidda duco Ilaah loo jeediyo oo uu aqbaloo.
- ijaar¹ m.l (-rro, m.db)** 1. Lacag laga helo guri baabuur iwm oo kireysan, kiro. 2. I. ah: guri, baabuur iwm oo dadka isticmaalaya lacag laga qaado. *ld ajuuro, ijaaro¹.*
- ijaar² f.g1 (-ray, -rtay)** Guri, baabuur, iwm cidda isticmaalaysa lacag si joogto ah uga qaadid.
- ijaaran f.mg4 (-rnaa, -rnayd)** Wax cidi ijaaratay ahaansho (baabur, guri iwm)
- ijaarasho m.f.db eeg ijaaro².**
- ijaarid m.f.db eeg ijaar².**
- ijaarnaan m.f.db eeg ijaaran. ld ijaarnaansho.**
- ijaarnaansho m.l/db ld ijaarnaan.**
- ijaaro¹ m.db ld ijaar¹.**
- ijaaro² f.g3 (-rtay, -ratay)** Guri, baabuur iwm ijaar ka qaadasho ka baxsasho.
- ijaaso m.db (-ooyin, m.l)** 1. Idan, fasax. 2. Aqoonsi diimeed ee uu sheekha dariiqadu siyo xertiisa qaarkeed.
- ijbaar f.g1 (-ray, -rtay)** Qof wax ku qasbid.
- ijbaarid m.f.db eeg ijbaar.**
- ijmaac m.l** 1. Kulan fikradeed oo shuyuukh-da waaweyn ee madaahilta Islaanka isku raaceen. 2. Midka saddexaad ee afarta addilo oo diinta Islaanka loo cuskado.
- ijtihaad¹ m.l (-dyo, m.db)** 1. Arrin sharci ah oo aan quraanka iyo xaddisku ka hadlin oo ra'yi qof mujtahid ahi leeyahay lagu meel-mariyo. 2. Dadaal badan.
- ijtihaad² f.mg1 (-day, -dday)** 1. Arrin sharci ah oo aan quraanka iyo xaddisku ka hadlin
- ra'yi qof mujtahid ahi leeyahay ku meel-marin. 2. Ku i.: dadaal badan muujin.
- ijtihaad² m.f.db eeg ijtihaad².**
- ijtimaaci m.l** Hanti bulshadeed.
- ikaynoodeermaata m.db (baay.)** Faylam wanqaran gacaneed laf dhabarla' ah oo had iyo jeer leh shan fallaadhood oo unugyo badanley ah, kuna nolol degaan badeed. Tusaale ah: kalluun xiddigeed. Faylamkani ma laha madax iyo habdhis dareenwade.
- ikhtilaaf¹ m.l** Isweydaar; ismaandhaaf; heshis la'aan. *ld iskhilaaf¹.*
- ikhtilaaf² f.g1 (-fay, -ftay)** Isweydaarasho; isku diidid (arrin). *ld iskhilaaf².*
- ikhtilaafid m.f.db eeg ikhtilaaf².** *ld iskhilaafid.*
- ikhtiraac¹ m.l (-cyo, m.db)** Hindisaad.
- ikhtiraac² f.g1 (-cay, -cday)** Wax hindisid.
- ikhtiraacid m.f.db eeg ikhtiraac².**
- ikhtiyaar m.l** Madax-bannaani iyo awood loo lahaado wax la doonayo in la sameeyo. *ld istikhyaar, khiyaar.*
- ikhwaan m.l (-nno, m.db)** Walaalnimo diineed.
- ikhyhaar¹ m.l (-riin/ikhyaar, m.db)** Qof kulansaday garaad wacan iyo anshax wanaagsan. *ld aqyaar¹.*
- ikhyhaar² m.db** Bulsho dadka madaxda u ah ee taladeeda gooya. *ld aqyaar².*
- ikhyaarayn m.f.db eeg ikhyaree. ld aqyaarayn.**
- ikhyaree f.mg2 (-reeyay, -reysay)** Arrin, xaajo iwm ka odayeyen *ld aqyaaree.*
- ikhyarnimo m.db** Ikhyaar ahaansho. *ld aqyaarnimo.*
- ikooloji m.l** Barashada xidhiidhada ka dhexecuya noolaha iyo degaankiisa dabeeeciga ah, ha noolaado ama yaanu noolaan. Sababtaa awgeedi koolajiya-hannadu waxay bartaan noolayaasha marka laga eego dhinaca tirada dadka iyo beelaha, kuwaas oo ay isku kooxayn karaan iyo habdhisyada degaan ee ay ka qayb qaataan.
- il m.db (-lo, m.l)** 1. (*indho, m.l*) Xubinta araggaa. 2. Meel biyo ka soo burqadaan. 3. Siriq. 4. Kartida ishu cid wax ku yeeli karto (senen); dhabato. 5. Dabool iniihaha badarka kor kaga dhhegsan. 6. Dhul bannaan oo kaymo hareeraha ka xigaan.
- il aragtag m.l (c.cimi.)** Fogaanta ugu dheer ee walax kaga arki karto "isha qaawan" ee fiirsade, oo lagu sheego mitirro (waarar) ama kiloomitirro (maylal).
- ilaal h** I. ama i. iyo inta: jeer laga gaaro; laga bilaabo; tan iyo. Tus. "I. (ama i. iyo intaa) aan soo noqonayo halkaan joog".

Ilaah *m.l* (*dii.*) Sarreeyaha awoodda leh oo wax kasta abuura oo weligiis jiray, jirina doona; Rabbi; Eebbe; Alle.

ilaahcaabud *m.lkh* (*dii.*) I. ah: qof Ilaah ka baqa oo cibaado badan. *ld allacaabud*.

ilaahcaabudid *m.db* (*dii.*) Camalsan oo Ilaah cabsidiisa loo sameeyo. *ld allacaabudid*.

ilaahnimo *m.db* (*dii.*) Ilaah ahaansho.

ilaahrumaysad *m.l ld* **ilaahrumaysasho**.

ilaahrumaysasho *m.f.db* ilaahrumayso. *ld ilaahrumaysad, ilaahrumaysi.*

ilaahrumaysi *m.l ld* **ilaahrumaysasho**.

ilaahrumayso *f.mg3* (**stay, -satay**) (*dii.*) Ilaah rumayn.

ilaal¹ *m.l* (**-llo, m.db**) Askar degmooyinka, waagi hore laga qori jirey oo madaxda degmooyinka la shaqeyn jirey mid ka mid ah.

ilaal² *f.mg1* (**-aabay, -aashay**) Ilmo dhashay neef loogu ducaynayo u qalid.

ilaalee *f.g2* (**-leeyay, -leysay**) Wax indha-indheyn.

ilaaleyn *m.f.db* *eeg* ilaalee.

ilaaleysad *m.l ld* **ilaaleysasho**.

ilaaleysasho *m.f.db* *eeg* ilaaleyso. *ld ilaaleysad, ilaaleysi.*

ilaaleysi *m.l ld* **ilaaleysasho**.

ilaaleysyo *f.g3* (**-stay, -satay**) Wax beylah ah meelo ka eegasho.

ilaali *f.g2* (**-iyay, -isay**) 1. Wax beylah ka dhowrid. 2. Iska i.: khatar iska jirid.

ilaalid *m.f.db* *eeg* ilaal².

ilaalin *m.f.db* *eeg* ilaali.

ilaalo *m.db* Cuntub yar oo colka shisheeyaha soo eega oo war ka keena.

ilaaq¹ *m.db ld* **cilaaq¹**.

ilaaq² *f.g1* (**-qay, -qday**) *ld* **cilaaq²**.

ilaaqad *m.db* (**-do, m.l**) Dalool yar.

ilaaqueen *m.l* (**-nno, m.db**) 1. Dalool aad u yar. 2. Dulka cirbadda.

ilaaqid *m.db ld* **cilaaqid**.

ilaaqtamid *m.db ld* **cilaaqtamid**.

ilaaqtan¹ *m.l ld* **cilaaqtamid**.

ilaaqtan² *f.mg1* (**-amay, -antay**) *ld* **cilaaqtan²**.

il-adag *f.mg4* (**-dkaa, -dkayd**) *ld* **il-adayg²**.

il-adayg¹ *m.l* Dhiirranaan iyo gabbasho la'aan uu qof leeyahay. *ld il-adkaan*.

il-adayg² *f.mg1* (**-gay, -gtay**) Wax si cabsi iyo gabbasho la'aan ah ugu dhiirrasho.

il-adaygid *m.f.db* *eeg* il-adayg².

il-adkaan *m.db* *eeg* il-adag. *ld il-adayg¹, il-adkaansho.*

il-adkaansho *m.l/dh* *eeg* ila-dkow. *ld il-adkaan*.

il-adkow *f.mg1* (**-oobay, -owday; -oobi**) Wax dhiirran oo aan gabbasho aqoon noqoshoo (qof).

ilaxir *m.l ld* **ilxir**.

ilayn *m.f.db* *eeg* ilee.

ilays *m.l* (**-syo, m.db**) Iftiin.

ilaysraac¹ *m.l* 1. Fal gaar ah oo ay dhirta qaarkeed samayso marka ilays ku dhaco. 2. I. ah: waxyaabaha ilaysku soo jiito.

ilaysraac² *f.mg1* (**-cay, -cday**) Ilays aadid (wax).

ilaysraacid *m.f.db* *eeg* ilaysraac².

ilbaadsad *m.l ld* **ilbaadsasho**.

ilbaadsasho *m.f.db* *eeg* ilbaadso. *ld ilbaadsad, ilbaadsi.*

ilbaadsi *m.l ld* **ilbaadsasho**.

ilbaadso *f.g3* (**-saday, -satay**) Qof ama wax kale dusha ka ilaalsasho si isagoo dagan loo helo.

ilbalacle *m.l ld* **ilgalacle**.

ilbalaclee *f.mg2* (**-leeyay, -leysay**) *ld ilgalaclee*.

ilbalacleyn *m.db ld* **ilgalacleyn**.

ilbalacleys *m.l ld* **ilgalacleyn**.

ilbax¹ *m.lkh* I. ah: qof aqoon iyo waayo-aragnimo u leh nolosha magaalada.

ilbax² *f.mg1* (**-xay, -xday; -bixi**) Nolol magaalo aqoon iyo waayo-aragnimo u yeelasho.

ilbaxnimo *m.db* 1. Ilbax ahaansho. 2. Heer, horumar xagga dhaqaalaha, dhaqanka iwm laga gaaro.

ilbaxsan *f.mg4* (**-naa, -nayd**) 1. Reermagaal ahaansho. 2. Qof nolol magaalo aqoonsan, ahaansho.

ilbaxsanaan *m.f.db* *eeg* ilbaxsan. *ld ilbaxsanaansho.*

ilbaxsanaansho *m.l/dh ld* **ilbaxsanaan**.

ilbidhiqsi *m.l* (**-iyo, m.db**) *ld* **ilbriqsi**.

ilbiriqsi¹ *m.l* (**-iyo, m.db**) Muddada u dhexeysa il baalasheeda si deg deg ah la isugu qabtay, degdeyna loo kala qaaday. *ld ilbidiqsi, ilbiliqsi, ilmilicsi, ilmiliqsi.*

ilbiriqsi² *m.l* (**-iyo, m.db**) 1. (*fitis.*) Halbeeg cabbiraadeed oo waqtii oo la eg hal-lixdaneed daqiqo. 2. (*juqr.*) Halbeeg cabbiraaddeed oo lool iyo dhig oo la eg hal-lixdaneed daqiqo.

ilbixi *f.g2* (**-iyay, -isay**) 1. Qof ilbax ka dhigid. 2. Meseggo iwm il ka saarid.

ilbixid *m.f.db* *eeg* ilbax².

ilbixin *m.f.db* *eeg* ilbixi.

ilcad *m.db* (*c.nafli*) Nooc shimbiraha ka mid ah, midab bay ah leh, badanaaba ku nool guryaha iyo beeraha agtooda.

ilcayn *m.l/dh* Dhabataysi.

ilcir <i>m.l</i> Daah, rogaan.	ilgalacleyn <i>m.f.db</i> eeg ilgalaaclee. <i>ld</i> ilbalacleyn, ilbalacleys, ilgalacleys.
ildaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax aad u liita ahaansho.	ilgalacleys <i>m.l ld</i> ilgalacleyn.
ildarnaan <i>m.f.db</i> eeg ildaran. <i>ld</i> ildar-naansho.	ilgeeriyaad <i>m.l</i> Xaalad dhimasho muujinay-sa oo qof sakaraadaya ka muuqato.
ildarnaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> ildarnaan.	ilgey <i>m.db</i> Turub lacag lagu ciyaaro oo been lagu raabico.
ildarro <i>m.db</i> Dhibaato iyo diif cid ka muuqata.	ilgiir ¹ <i>m.l</i> Qof daymo kulul.
ildheer <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax rafaad ka muuqdo ahaansho.	ilgiir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Qof daymo kulul ku eegid.
ildheeraan <i>m.f.db</i> eeg ildheer. <i>ld</i> ildheeraansho, ildheeri.	ilgiirid <i>m.db</i> 1. Daymo kulul oo wax lagu eego. 2. <i>eeg</i> ilgiir ² .
ildheeraansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> ildheeraan.	ilgoon <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Lafaha koodadka oo indhaha ku wareegsan.
ildheeri <i>m.db</i> 1. Aragti-dheer ahaansho. 2. <i>ld</i> ildheeraan.	ilgurux <i>m.l</i> (-xyo, <i>m.db</i>) Isha oo dhan oo aan xididdadu ku jirin.
ilduufl <i>m.l</i> 1. Hog aan loo baahnayn oo laga guuro ama laga qaado ama la dego (shax). 2. Jidki loo baahnaa oo laga habaab.	ilhaami <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Ku i.: cid ilhaan siin (Eebbe).
ilduufl <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) 1. Hogaan loo baahnayn ka guurid, ka qaadid ama degid. 2. Jidki loo baahnaa ka habaabid.	ilhaamid <i>m.f.db</i> eeg ilhaan ² .
ilduuifi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof ilduuif dhaxalsiin.	ilhaamin <i>m.f.db</i> eeg ilhaami.
ilduuufid <i>m.f.db</i> eeg ilduuuf ² .	ilhaan ¹ <i>m.db</i> (dii.) Wax qof maskaxdiisi ku soo dhaca oo xagga Alle uga yimid.
ilduuufin <i>m.f.db</i> eeg ilduuifi. <i>ld</i> ilduuufis.	ilhaan ² <i>f.mg1</i> (-aamay, -aantay) Wax qof maskaxdiisi ku soo dhaca oo xagga Alle uga imaansho.
ilduuufis <i>m.l ld</i> ilduuufin.	ilhel <i>f.mg1</i> (-elay, -eshay) Ka i.: wax la gaadayo fursad isagoo dagan u helid.
ilduuufsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax ilduuufay ahaansho.	ilhelid <i>m.f.db</i> eeg ilhel.
ilduuufsanaan <i>m.f.db</i> eeg ilduuufsan. <i>ld</i> ilduuufsanaansho.	ilig <i>m.l</i> (ilko, <i>m.l</i>) (<i>c.naf1</i>) Xubno cadcad, adag ku teedsan daamanka lafdhabarreyda ee wax lagu gooyo laguna calashado middood.
ilduuufsanaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> ilduuufsanaan.	iliil <i>m.db</i> (-lo, <i>m.l</i>) Jeex yar oo tog ku darsama.
ilee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) 1. Xarig la xirayo il u yeelid. 2. Cid dhabateysasho.	iliindi <i>m.l</i> 1. Dhar gaar ah oo Banaadir laga sameeyo. 2. Waddooyin bahallaha yaryari sida quraanyada, jiraca iwm ay sameeyaan. <i>ld</i> aliindi.
ileysad <i>m.l ld</i> ilaysasho.	ilikuwareertay <i>m.db</i> Xarriiqda soo koobta aragga ama la moodo in dhulka iyo cifku iska qabtaan. <i>ld</i> ilkuwareerto, ilwareerto.
ileysasho <i>m.f.db</i> eeg ileyso. <i>ld</i> ilaysad, ileysi.	ilindi <i>m.db</i> Hanti badan.
ileysi <i>m.l ld</i> ilaysasho.	iljebi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) 1. Hal mar il isku qabasho. 2. U i.: qof isha ugu baaqid.
ileyso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Cid il wax ku yeelid.	iljebin <i>m.f.db</i> eeg iljebi. <i>ld</i> iljebis.
ilfajaas <i>m.l</i> (daaw.) Cudur indhaha barariya.	iljebis <i>m.l ld</i> iljebin.
ilfashaq ¹ <i>m.l.kh</i> Xishood, xil, yax-yax.	ilka-adag <i>m.db</i> Nooc kalluunka ka mid ah.
ilfashaq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Wax sameyntooda ka khajalid.	ilkacaddayn <i>m.f.db</i> eeg ilkacaddee.
ilfashaqid <i>m.f.db</i> eeg ilfashaq ² .	ilkacaddee <i>f.mg2</i> (-deeyay, -daysay) Qosol yar iyo farxad ilkaha ka muujin.
ilfuur <i>m.l/ld</i> (-rro, <i>m.db</i> -ro, <i>m.l</i>) I. ah: qof wax si qarsoodi ah loo samayn lahaa joogiddiisu xayirto.	ilkaddawaco <i>m.db</i> (daaw.) Cudur ilkeed, caruurtu yaryar ku dhaca marka ilkaha u soo baxayaan; ilkow. <i>ld</i> ilkow.
ilfuurnimo <i>m.db</i> Ilfuur ahaansho.	ilkaysad <i>m.l ld</i> ilkaysasho.
ilgaal <i>m.l</i> 1. (bot.) Geed-saar caleemo ballaaran leh oo dhala mire kuuskusan oo biseyl iyo qardaba lagu cuno. 2. (bot.) Miraha ilgaalka.	ilkaysasho <i>m.f.db</i> eeg ilkayso. <i>ld</i> ilkaysad, ilkaysi.
ilgal <i>m.l</i> 1. Cudur geela indhaha uga dhaca oo uu la ilmeeyo, ilqod. 2. I. ah: qof firfircoo.	ilkaysi <i>m.l ld</i> ilkaysasho.
ilgalacle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/ld</i>) Eegid marba meel la eego iyadoo indhaha la kala hayo. <i>ld</i> ilbalacle.	
ilgalaclee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Indhaha oo la kala hayo hadba meel eegid. <i>ld</i> ilbaclee.	

ilkayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Ilko yeelasho. 2. Meel la qabsasho.	illinyaqaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Dabinkabood. illis <i>m.f.l</i> <i>ld</i> illin ² (2).
ilkow <i>m.l</i> <i>ld</i> ilkaddawaco.	illo <i>f.g3</i> (-laday, -latay) Kabo gashasho.
ilkoo-leeble <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Qof la aaminsan yahay inuu nafreyda isha wax ku yeeli karo.	illoobid <i>m.f.dh</i> eeg illow ² . <i>ld</i> illaawid, illaabid.
il-kulul ¹ <i>m.l/dh</i> Il laga cabsado leh.	illow ¹ <i>m.l</i> Xasuus la'aanta loo yeesho wax hore loo yiqiin. <i>ld</i> illowsho.
il-kulul ² <i>m.l/dh</i> (<i>jool</i>) Biyo kulul oo qulqulaya oo ka soo baxaya dhulka, badanaa marka magmadu kululaysa, sida darteed waxaa aad looga helaa gobollada folkaanaha marka qaraxa folkaanuhu uu istaago.	illow ² <i>f.g1</i> (-laabay/-loobay, -lowday; -laawi/-loobi) Wax hore loo yiqiin xasuusan waayid.
ilkwareerto <i>m.dh</i> <i>ld</i> ilikuwareertay.	illowsan <i>f.g4</i> (-naa, -nayd) Cid, wax ay hore u tiiqin aan xusuusnay ahaansho.
illa' <i>f.mg4</i> (-'aa, -'ayd) Wax hal il lahayn ah.	illowsanaan <i>m.f.dh</i> eeg illossan. <i>ld</i> illowsanaansho.
illaa <i>e.d</i> Eray yaab ku jiro. Tus. "Illaa Cali waa geesi!". <i>ld</i> illayn (2).	illowsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> illowsanaan.
illa'aan <i>m.f.dh</i> eeg illa'. <i>ld</i> illa'aansho.	illowse <i>xi</i> . Laakiinse, hase yeeshee. Tus. "Beerta ayaan galay, illowse miro kama guran". <i>ld</i> illayse.
illa'aansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> illa'aan.	illowsho <i>m.l</i> <i>ld</i> illow¹.
illaabid <i>m.dh</i> <i>ld</i> illoobid.	illowsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Qof wax uu xasuusnaa maskaxdiisa ka saarid.
illaacayn <i>m.f.dh</i> eeg illaacee.	illowsiin <i>m.f.dh</i> eeg illossii. <i>ld</i> illowsiis.
illaacaysad <i>m.l</i> <i>ld</i> illaacaysasho, illaacaysi.	illowsiis <i>m.l</i> <i>ld</i> illowsiin.
illaacaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax illaaco ku dhacday ahaansho.	ilma-aayo <i>m.dh.u</i> <i>ld</i> ilma-habreed.
illaacaysasho <i>m.f.dh</i> eeg illaacayso. <i>ld</i> illaacaysad, illaacaysi.	ilma-abti <i>m.l.u</i> 1. Nin iyo naag walaalo ah ilmaha ay dhaleen waxa ay isu yihiiin. 2. Ilmo waxa ay u yihiiin carruurta eedadood dhashay.
illaacaysi <i>m.l</i> <i>ld</i> illaacaysasho.	ilma-adeer <i>m.l.u</i> Ilmaha laba nin oo walaala ah ay dhaleen waxa ay isu yihiiin.
illaacaysnaan <i>m.f.dh</i> eeg illaacayso. <i>ld</i> illaacaysnaansho.	ilmadow <i>m.l/dh</i> Qof tabar yar oo taakulo u baahan.
illaacaysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> illaacaysnaan.	ilmadownimo <i>m.dh</i> Ilmadow ahaansho (qof).
illaacaysnaan <i>f.g3</i> (-stay/-saday, -satay) Cid il wax ku yeelid.	ilma-eeddo <i>m.dh.u</i> Ilmo waxa ay u yihiiin carruurta abtigood dhalay.
illaacee <i>f.g2</i> (-ceeyay, -caysay) Ilay; cunid; dhabataysasho.	ilmaggaleen <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) (<i>c.naf</i>) Xubinta nafreyda dheddiga ahi ilama ku siddo inta ay ka dhaleyso; min.
illaaco <i>m.dh</i> Waxyello la aaminsan yahay inay ka timid il dad; dhabato; il.	ilma-habreed <i>m.dh.u</i> Laba haween oo wada dheshay ilmahooda waxa ay isuyihii. <i>ld</i> ilma-aayo.
illaawid <i>m.dh</i> <i>ld</i> illoobid.	ilmaqabato <i>m.dh.kh</i> Wax aad u yar oo aan indhaha lagu arki karin in weyneysa loo adeegsado mooyee.
illan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax kabo gashan ahaansho.	ilmarin <i>m.dh</i> Eegmo si aad ah aan wax loo fiirin.
illanaan <i>m.f.dh</i> eeg illan. <i>ld</i> illanaansho.	ilmarooje <i>m.l</i> (-jayaal, <i>m.l/dh</i>) Dullaal.
illanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> illanaan.	ilmarooji <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) U i.: qof u iljebin.
illasho <i>m.f.dh</i> eeg illo.	ilmaroojin <i>m.f.dh</i> eeg ilmarooji.
illayn <i>xi</i> . 1. <i>ld</i> illeen. Eray hadalka lagu adkeynayo. 2. <i>ld</i> illaa.	ilmarrogad <i>m.l</i> <i>ld</i> ilmarrogasho.
illayse <i>xi</i> . <i>ld</i> illowse.	ilmarrogasho <i>m.f.dh</i> eeg ilmarrogo. <i>ld</i> ilmarrogad.
illeen <i>xi</i> . <i>ld</i> illayn (1).	ilmarrogo <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) Minka gudhiisa isku gediyid (uurjiif).
illi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) U i.: Cid kabo u gelin.	ilmasid <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> ilmasideen.
illin ¹ <i>m.l</i> (-mmo/-nno, <i>m.dh</i>) Meesha furan oo guryaha, xeryaha, qolalka iwm laga galoo; irrid.	
illin ² <i>m.dh</i> 1. (<i>m.u</i>) Biyaha indhaha ka yimaadda; ilmo. 2. <i>ld</i> illis. eeg illi.	
illintir <i>m.l</i> Hanti yar oo cid waxyello loo geystay la siijo.	
illintorsi <i>m.dh</i> Qaan, ama deeq cid la siinayo oo xera kasta laga qaado neef ama ka badan.	

ilmaside <i>m.l ld ilmasideen.</i>	iltirid <i>m.f.dh eeg iltir.</i>
ilmasideen <i>m.l (-nno, m.db)</i> Ilmaggaleen. <i>ld ilmasid, ilmaside.</i>	iltirnaan <i>m.f.dh eeg iltiran. ld iltirnaansho.</i>
ilmayn <i>m.f.dh eeg ilmee.</i>	iltirnaansho <i>m.l/dh ld iltiranaan.</i>
ilmee <i>f.mg2 (-meeay, -maysay)</i> 1. Ilmo iska keenid. 2. Beydad faal badin. 3. Caruurr iska dhigid.	iltuke <i>m.l (bot.)</i> Geed yar oo dhulka ku faallala oo miro yaryar oo la cuno leh.
ilmilicisi <i>m.l ld Ilbiriqsi; ld milicisi.</i>	ilwaad <i>m.db Muuqaal quruxsan.</i>
ilmiliqsi <i>m.l ld ilbiriqsi.</i>	ilwaadsad <i>m.l ld ilwaadsasho.</i>
ilmirigle <i>m.l 1. I. ah: qof miskiinnimo aad ah ka muuqato. 2. ld ilmirigleyn.</i>	ilwaadsasho <i>m.f.dh eeg ilwaadso. ld ilwaadsad, ilwaadsi.</i>
ilmiriglee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Si miskiinnimo ku jirto wax u firin.	ilwaadsi <i>m.l ld ilwaadsasho.</i>
ilmirigleyn <i>m.f.dh eeg ilmiriglee. ld ilmirigle (2).</i>	ilwaadso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Wax qurxoon fiirsashaddoda ku istareexid.
ilmo ¹ <i>m.l.u</i> Dhallaan; caruur; ubad.	ilwallije <i>m.l (-jayaal, m.l/dh)</i> Qof labadiisa indhood aysan isku meel hal mar wada eegi karin.
ilmo ² <i>m.db.u</i> Dhibco biyo dhanaan ah oo qanjiirada indhaha ka yimaadda; ilin.	ilwallijis <i>m.l Si qalooc ah oo wax loo eego.</i>
ilmo-calooled <i>m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)</i> Uurjifka naasleyda, gaar ahaan dadka, marka korrinkiisu gaadho heer loo aqoonsan karo muuqaallada qof weyn. Dadka uurjifkiisu laga billaabo siddeed toddobaad ilaa inta uu dhalanayo waxaa la idhaahdaa ilmo calooleed.	ilwareen <i>m.l (daaw.)</i> Cudur indhaha ku dhaca.
ilmooley <i>m.db</i> Haweeney carruur badan oo yaryar leh.	ilwareerto <i>m.db ld ilkuwareertay.</i>
ilmud <i>m.l (daaw.)</i> Cudur indhaha ku dhaca oo ilma badan ka keena.	ilxaad <i>m.l Inkiridda jiritaanka Ilaah.</i>
ilnibarsi <i>m.l ld ilbiriqsi.</i>	ilxaax ¹ <i>m.l 1. Lumidda rabitaanka wax loo qabay marka ay indhuu ka bataan araggooda. 2. Baryo aad u badan.</i>
ilo <i>m.l.u</i> Dulduleelka oogada nasfleyda ku yaal oo dhididku ka soo baxa.	ilxaax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> 1. Wax indhaha ka batay rabiddii loo qabay lumid. 2. Wax si aad ah u baryid.
iloodi <i>m.l</i> Qof basar badan leh.	ilxaaxid <i>m.f.dh eeg ilxaax².</i>
ilqabad <i>m.l ld ilqabato (1).</i>	ilxaydh <i>m.l (-dhyo, m.db) (c.nafl.)</i> Lakabka sare ee adag ee isha lafdhabarleyda. Isha xaggeeda hore, ilxaydh waxay isu beddeshaa koorniya.
ilqabato <i>m.db 1. ld ilqabad.</i> Qurux indhuu aad u soo jiita. 2. I. ah: wax indhaha lagu arki karo, iyadoon wax qalab ah la adeegsan.	ilxayr <i>m.l</i> Meesha godan oo isha iyo dhegta u dhexeeyasa.
ilqayto <i>m.db (daaw.)</i> Iin indhuu ay yeeshaan oo ay hal mar isku dhinac eegi karin.	ilxir <i>m.l (-rro, m.db)</i> 1. Maro, derin iwm oo aqal, qol, iwm lagu kala qoqobo. 2. Inta ka dambeysa ilxirka oo la seexdo (qolka). <i>ld ilaxir.</i>
ilqod <i>m.l (daaw.)</i> Cudur indhaha ku dhaca.	ilxoolaadi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Wax baylah ka ilaalin iyada oo aan muhimad dheerraad ah la siinayn.
ilqoor <i>m.l/dh ld ilqooreed.</i>	ilxoolaadin <i>m.f.dh eeg ilxoolaadi. ld ilxoolaadis.</i>
ilqooraad <i>m.l ld ilqooreed.</i>	ilxoolaadis <i>m.l ld ilxoolaadin.</i>
ilqooraadasho <i>m.f.dh eeg ilqooraadso.</i>	ilxumaan <i>m.f.dh eeg ilxun. ld ilxumaansho, ilxumo.</i>
ilqooraadso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Si ilqooraad ah wax u eegid.	ilxumaansho <i>m.l/dh ld ilxumaan.</i>
ilqooreed <i>m.l/dh (c.nafl.)</i> Isha dhinaceeda dambe oo dhegta xiga. <i>ld ilqoor, ilqooraad.</i>	ilxumo <i>m.dh ld ilxumaan.</i>
ilroon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Ka i.: wax wax kale ka roonaansho.	ilxun <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> Wax aan xaaladdiisu wanaagsaneyn ahaansho.
ilroonaan <i>m.f.dh eeg ilroon. ld ilroonaan-sho.</i>	ilyar <i>m.dh 1. Nooc gambada ka mid ah oo leh ilo badan oo yaryar. 2. Nooc shabaagta lagu jillaabto ka mid ah.</i>
ilroonaansho <i>m.l/dh ld ilroonaan.</i>	ilyaro <i>m.db</i> Marinka ilmada.
iltir <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Weel iwm wax ka buuxin.	imaad <i>m.l ld imaansho.</i>
iltiran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax si fican u buuxa ahaansho.	imaam <i>m.l (-mmo/-nno, m.db)</i> 1. Nin dadka salaadda tuijiyo. 2. Madax. 3. Nin aqoonta

- diinta muslimka aad ugu xeel-dheer. *ld imaan.*
- imaamnimo** *m.db* Imaan ahaansho.
- imaan** *m.l ld imaam.*
- imaasho** *m.f.db* eeg imow. *ld imaad, imaatin.*
- imaatin** *m.l ld imashaado.*
- imbaryoolaji** *m.l (baay.)* Barashada kori-taanka xayawaanka marka laga soo bilaabo ukun bacrisan ilaa iyo uu ka noqdo noole qaangaadh ah.
- imberadooriyad** *m.db* (-do, *m.l*) Boqor-tooyo.
- imberyaaliyad** *m.db* *ld imberyaaliyad.*
- imbili** *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. Furka dhalooyinka cabitaanka. 2. Ciyaar ay caruurtu ciyaarto oo ay ku ciyaaraan furka dhalooyinka.
- imbiryaaaliyad** *m.db* Siyaasad dawlad weyni ku dhaqanto oo dawladaha yar yar ku khasbaya in ay danaheeda fuliyaan. *ld imberyaaliyad.*
- imkaniyad** *m.db* Awood dhaqaaleed.
- immin** *m.db* *ld ammin.*
- imminka** *m.db, fk* Goorta la joogo; hadda; haddeer; eegga. *ld amminka.*
- immisa** *mu.we* Tiro weyddiimeed oo caddad, qime ama saacad lagu hubsanayo; inma?, intee?. Tus. "Waa immisadii?", "Waa meeqa saac?". *ld meeqa.*
- imow** *f.mg3* (yimid, timid) Meel qofka lala hadlaya ama kan hadlayaba jooga tegid.
- imtixaaman** *f.mg4* (-aamaa, -aamayd) 1. Wax imtixaan laga qaaday ahaansho. 2. Dhibaato cid ku dhacda oo lagu tijaabinayo dulqaadkeeda ahaansho. *ld intixaaman, itixaaman.*
- imtixaamid** *m.f.db* eeg imtixaan *ld imtixaanid, intixaamid, itixaamid.*
- imtixaan¹** *m.l* (-nno, *m.db*) 1. Imtixaan lagu tijaabo cid aqoonta. 2. Dhibaato cid ku dhacda oo lagu tijaabinayo dulqaadkeeda. *ld intixaan, itixaan.*
- imtixaan²** *fg1* (-nay, -ntay) 1. Tijaabin heerka aqooneed ee qof. 2. Cid dulqaad-keeda tijaabin. *ld intixaan², itixaan².*
- imtixaanid** *m.db* *ld intixaanid, itixaanid.*
- imtixaannaan** *m.f.db* eeg imtixaaman. *ld imtixaannaansho, intixaannaan, intixaannaansho.*
- imtixaannaansho** *m.l/db* *ld imtixaannaan.*
- in¹** *m.db* 1. (*ino, m.l*) Xoogaa, qaar, wax aan badnayn; wax; tiro. 2. Qayb, cad. 3. Waqt, goor. 4. Xag, meel, kob. 5. Inna: waxna.
- in²** *xi.* 1. Eray lagu xiriiryo weer dhammaystire ah (weer yeele ah, weer layeele ah iwm). Tus. "In uu imaanayaa waa hubaal", "Waxaan doonayaa in aan tago", "Magaaladii buu u tegey in uu dawo soo iibsado". 2. Eray lagu
- xiriiryo weer waqtiley, haddii. Tus. "Bal inaan eegi karo aan soo durko", "Weyddii bal inay fog tahay". 3. Inta: erey lagu xiriiryo weer waqtiley ah. Tus. "Inta aan soo noqonayo", "Ninku wuu hadlaa intii uu ka noogo". 4. Waa intaas: malaha, waxaa suuraggal ah in. Tus. "Waa intaasuu yimaadaa ee cunto meel u dhig".
- ina** *mu.dbm.ly* Magacuyaal layeelo oo tilmaamaya qofka koobaad ee wadarta ah, oo aan kuwa lala hadlayaa ku jirin. Tus.: "Ninku waa ina wada arkay ee maxaynu samaynaa?" *ld inna³.*
- ina-abti** *m.l/db* (*ilma-abti, m.l*) Wiil ama gabar abti dhalay.
- ina-adeer** *m.l/db* (*ilma-adeerro, m.db*) Wiil ama gabar adeer dhalay.
- ina-eeddo** *m.l/db* (*ilma-eeddo, m.l*) Aabaha walaashiis wiilka ama gabarta ay dhashay.
- ina-habreed** *m.l/db* (*ilma-habreed, m.db*) Hooyada walaasheed wiilka ama gabarta ay dhashay.
- inan¹** *m.l* (-ammo, *m.db*) 1. Wiil, 2. Nin dhalin yar. 3. *ld iran* (2).
- inan²** *m.db* (-amo, *m.l*) 1. Gabar. 2. Gabar gaartey da'dii guriyelashada welise aan la guursan.
- inanlayaal** *m.l* (-llo, *m.db*) Nin la deggen reer uu gabadhi ka guursaday.
- indha-adag** *f.mg4* (-dkaa, -dkayd) Qof aan ceeb ka baqayniin ama xishood yar ahaansho.
- indha-adayg** *m.l ld indha-adkaan.*
- indha-adkaan** *m.f.db* eeg indha-adayg. *ld indha-adayg, indha-adkaansho.*
- indha-adkaansho** *m.l/db* *ld indha-adkaan.*
- indhabaaq** *m.l* Wax arkid la'aanta ilma xoolaad oo markaas dhashay.
- indhabbeel¹** *m.l* Indhaha oo nuurkii araggka ka taga. *ld indhabbeelid.*
- indhabbeel²** *f.mg1* (-eelay, -eeshay) Indho nuurkii araggka lumin. *ld aragbeel².*
- indhabbeelid** *m.f.db* eeg indhabbeel². *ld aragbeel¹, aragbeelid, indhabbeel¹, indhabbeelis*
- indhabbeelis** *m.db* *ld indhabbeelid.*
- indhacaddayn** *m.f.db* eeg indhacaddayn. *ld indhacaddays.*
- indhacaddays** *m.l ld indhacaddayn.*
- indhacaddee** *f.mg2* (-deeyay, -deysay) 1. Sakaraadid. 2. Dood aan wax loo cuksado lahayn ku indha adaygid.
- indhacagaarshe** *m.l* (*daaw.*) Cudur dadka ku dhaca oo cagaar ka dhiga midabka indhaha. *ld indhacagaarshow.*
- indhacagaarshow** *m.l ld indhacagaarshe.*

indhacasaysad <i>m.l ld</i> indhagaduudsasho.	indhafiiqan <i>f.mg4</i> (-qnaa, -qnayd) Wax meel dheer wax ka arka ahaansho.
indhacasaysasho <i>m.f.dh ld</i> indhagaduudsasho.	indhafiiqid <i>m.dh</i> Qalidda indha lagu sameeyo si araggooda loo soo cesho.
indhacasaysi <i>m.l ld</i> indhagaduudsasho.	indhafiiqnaan <i>m.f.dh eeg</i> indhafiiqan. <i>ld</i> indhafiiqnaansho.
indhacasayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i> indhagaduudso.	indhafiiqnaansho <i>m.l/dh ld</i> indhafiiqnaan.
indhacaseeye <i>m.l</i> (daaw.) Cudur dadka ku dhaca oo casaan ka dhiga midabka indhaha.	indhafircoor <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> indhafirqoon.
indhacurdoon <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax si fican wax u arka ahaansho.	indhafircoonaan <i>m.dh ld</i> indhafirqoonaan.
indhacurdoonaan <i>m.f.dh eeg</i> indhacurdoon. <i>ld</i> indhacurdoonaansho.	indhafircoonaansho <i>m.l/dh ld</i> indhafircoonaansho.
indhacurdoonaansho <i>m.l/dh ld</i> indhacurdoonaan.	indhafircooni <i>m.dh ld</i> indhafirqoonaan.
indhadaraandar ¹ <i>m.l</i> 1. Wareeridda lagu wareero wax si aad u qurxoon. 2. Wax arki waayidda, iftiin xoog badan oo indhaha ku dhaca dartii wax lala arki waayo. <i>ld</i> indhadaraandar.	indhafirqoon <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax meel dheer wax ka arka ahaansho (qof). <i>ld</i> indhafircoon.
indhadaraandar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) 1. Wax aad u qurxoon ku wareerid. 2. Iftiin xoog badan oo indhaha ku dhacay awgii wax la arki waayid.	indhafirqoonaan <i>m.f.dh eeg</i> indhafirqoon. <i>ld</i> indhafircoonaan, indhafircoonaansho, indhafircooni
indhadaraandarid <i>m.f.dh eeg</i> indhadaraandar. <i>ld</i> indhadaraandar ¹ .	indhafirqoona <i>m.dh ld</i> indhafirqoonaan.
indhaddaal <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) 1. Marriin qurxoon oo lagu sameeyo rarada iwm. 2. Ujuuro la siyyo cid wax qortay ama wax akhriday.	indhafuran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) 1. Wax feejigan ahaansho. 2. Wax meel shaqo iwm aad u kala yaqaan ahaansho. 3. Wax aan loo jeedin wax arka ahaansho.
indhadduub ¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) Maro iwm oo indhaha lagu duubo si aan wax loo arag.	indhafurna <i>m.f.dh eeg</i> indhafuran. <i>ld</i> indhafurnaansho.
indhadduub ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Cid si ayan wax u arkin indhaha wax uga duubid.	indhafurnaansho <i>m.l/dh ld</i> indhafurnaan.
indhadduuban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Wax indhaha loo duubay ahaansho.	indhagaduudi <i>m.l ld</i> indhagaduudsasho.
indhadduubid <i>m.f.dh eeg</i> indhadduub ² .	indhagaduudsad <i>m.l ld</i> indhagaduudsasho.
indhadduubnaan <i>m.f.dh eeg</i> indhadduuban. <i>ld</i> indhadduubnaansho.	indhagaduudsasho <i>m.f.dh eeg</i> indhagaduudsasho. <i>ld</i> indhacasaysad, indhacasaysasho, indhacasaysi.
indhadduubnaansho <i>m.l/dh ld</i> indhadduubnaan.	indhagaduudi <i>m.l ld</i> indhagaduudsasho.
indhadhaabo <i>m.dh</i> Dhibco yaryar oo dufan ah oo dul sabeeya fuudka, caanaha, iwm.	indhagaduudo <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Muddo yar seexasho. <i>ld</i> indhacasayso.
indhadheer <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax meel fog wax ka arka ahaansho.	indhagarad <i>m.l</i> 1. Aqoon yar oo cid loo leeyahay. 2. Qof dadka aqoon wax ugu qabta.
indhadheeraan <i>m.f.dh eeg</i> indhadheer. <i>ld</i> indhadheeraansho, indhadeeri.	indhagaradnimo <i>m.dh</i> Indhagarad ahaan-sho.
indhadheeraansho <i>m.l/dh ld</i> indhadhee-raan.	indhahabeeeno <i>m.dh</i> Cudur indhaha ku dhaca oo aysan habeenkii si wanaagsan wax u arag.
indhadheeri <i>m.dh</i> Arkidda meel fog wax laga arko. <i>ld</i> indhadeeraan.	indha-indhayn <i>m.f.dh eeg</i> indha-indhee.
indhadillaacsad <i>m.l ld</i> indhadillaacsasho.	indha-indhee <i>f.g2</i> (-dheeyay, -dhaysay) Wax kormeerd.
indhadillaacsasho <i>m.f.dh eeg</i> indhadillaacso. <i>ld</i> indhadillaacsad.	indhakugaraadle <i>m.l</i> Qof marba xaaladda uu ku joogo wax ku qaybsada oo aan eegin waxa soo socda.
indhadillaacso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay)	indhakugaraadlenimo <i>m.dh</i> Wax indhakugaraadle ah ahaansho (qof).
1. Mukalaal iwm oo dhashay indhafurasho. 2. Ilbixid.	indhakuul ¹ <i>m.dh</i> Budo madow, dhowr jaad u kala baxda oo haweenku indhaha xirribahooda ku quruxsadaan.

indhakuul² *f.g1* (-uulay, -uushay) Budo beycad ah indhaha ku qurxin; u i.: cid indhakuul u marin.

indhakuulad *m.l ld* **indhakuulasho**.

indhakuulan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax indhakuul marsaday ahaansho (cid).

indhakuulasho *m.f.dh eeg* indhakuulo. *ld* **indhakuulad**.

indhakuulid *m.f.dh eeg* indhakuul².

indhakuulnaan *m.f.dh eeg* indhakuulan. *ld* **indhakuulnaansho**.

indhakuulnaansho *m.l/dh ld* **indhakuulnaan**.

indhakuulo *f.mg3* (-uushay, -uulatay) indhakuul marsasho (cid).

indhal *m.dh* (-lo, m.l) 1. Harag ido ah oo aad loo jilciyey oo wax lagu tosho. 2. Harag ar, jilicsan oo kabaha qaarkood afka hore kaga sameysan si araha meel loo gasho.

indhalaaphe *m.l* (-wayaal, *m.l/dh*) Qof aan indhaha wax ka arkin.

indhasaab 1 *m.l* (-byo, *m.dh*) 1. Wax indhaha lagu xiro si aysan wax u arag. 2. Sixir.

indhasaab² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Indhaha wax ku xirid si aan wax loo arag. 2. Dareenka aragtida cid ka sixrid.

indhasaabad *m.l ld* **indhasaabasho**.

indhasaabon *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la indhasaabay ahaansho.

indhasaabasho *m.f.dh eeg* indhasaabo. *ld* **indhasaabad**.

indhasaabid *m.f.dh eeg* indhasaab².

indhasaabnaan *m.f.dh eeg* indhasaaban. *ld* **indhasaabnaansho**.

indhasaabnaansho *m.l/dh ld* **indhasaab-naan**.

indhasaboo *f.mg3* (-btay, -batay) Cid indhasaab xirasho.

indhasarcaad¹ *m.l* 1. Muujin wax sidii ay ahaayeen si ka beddelan loo muujiyo. 2. Si buunbuunsan oo wax quruxdooda loo muujiyo.

indhasarcaad² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Wax siday ahaayeen si aan ahayn cid ugu muuqasho. 2. Wax quruxdooda si buubuunsan u muuqasho.

indhasarcaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid indhasarcaad ku samayn.

indhasarcaadid *m.f.dh eeg* indhasarcaad².

indhasarcaadin *m.f.dh eeg* indhasarcaadi. *ld* **indhasarcaadis**.

indhasarcaadis *m.l ld* **indhasarcaadin**.

indhasarcaadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Cid indhasarcaad ku dhacay ahaansho.

indhasarcaadsanaan *m.f.dh eeg* indhasarcaadsan. *ld* **indhasarcaadsanaansho**.

indhasarcaadsanaansho *m.l ld* **indhasarcaadsanaan**.

indhashareer *m.l* (-rro, *m.dh*) Masar ama duub kale oo maro ah oo wax laga arki karo oo ay dumarka muslimka ahi wejiga ku detaan. *ld* **indhashareerad**.

indhashareerad *m.l 1. ld* **indhashareero**. 2. *ld* **indhashareerasho**.

indhashareeran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax indhashareer qaba ahaansho.

indhashareerasho *m.f.dh eeg* indhashareero. *ld* **indhashareerad** (2).

indhashareeranaan *m.f.dh eeg* indhasha-reeran. *ld* **indhashareeranaansho**.

indhashareernaansho *m.l/dh ld* **indhashareeranaan**.

indhashareero *f.mg3* (-rtay, -ratay) 1. We-jiga wax qariya saarasho. 2. Indhasharo samaysasho.

indhatir *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Cid cammayn. 2. Iska i.: dareenka aragtida iska sixirid.

indhatirid *m.f.dh eeg* indhatir.

indhawiriq¹ *m.l* Iftiin xoog badan oo indhaha ku dhacay awgii wax la arki waayo.

indhawiriq² *f.mg1* (-qay, -qday) Iftiin xoog badan oo indhaha ku dhacay awgii wax la arki waayid.

indhawiriqid *m.f.dh eeg* indhawiriq².

indheergarad *m.l* (-do, *m.dh*) 1. Qof caqli badan leh. 2. Qof cilmi meel sare ka gaaray.

indheergaradnimo *m.dh* indheergarad ahaansho.

indheergarasho *m.dh* Awood aad ku fahmi kartid fikrad ama ra'yi ama akhbaar.

indhoole *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Nafley aragga indhaha beeshay.

indifiiduwalism *m.dh* (bul.) Aragti bulshadeed oo tixgelinaysa facil madax-banaan ama ra'yi xornimo buuxda ee shakhsyo gar ahaaneed, oo ka soo horjeedda aragtida tixgelinaysa tan dawladda.

infuluwenso *m.dh* (daaw.) Nooc hargabka ka mid ah oo xumad badani iyo qufac leh.

in-gudbiye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) (kiim.) Walax astaanteeda gudbineed ay u dhexeysha tan gudbiye (bir) iyo tan ma-gudbiye (caag). Marka loo eego gudbiyeyaasha, caabbiiga in-gudbiye waxa uu la sii yaraadaa korodhka heerkulka. In-gudbiyeyaasha waxa ka mid ah adkeyaasha wiriqlaha ah sida jeermaniyam iyo silikon.

iniin *m.dh* (-no, m.l) Mirta ay dhirtu ka abuuranto. *ld* **iniix**.

iniq *m.dh ld* **ciniq**.

inistinkt *m.l ld* **qariisad**.

inix <i>m.l ld iniiin.</i>	innaga <i>mu.eb</i> Magacuyaal tilmaama qofka koowaad ee wadarta ah oo ku jira kuwa lala hadlayo ama wax loo qorayo. <i>ld inna².</i>
injiil ¹ <i>m.l (-lo, m.l)</i> Kitaabkii nebi Ciise (n.k.h.a.).	innana <i>mu.eb</i> Magacuyaalka qofka kowaad oo wadar ah ee ka kooban inna 2 iyo na ² .
injiil ² <i>m.l (dii.)</i> Axdiga Cusub. Qeyb ka mid ah kitaabka kirishtaanka kaasoo la xiriira noloshii Nebi Ciise, iyo diinta Masiixiga Kaniisadii hore ee Masiixiyiinta.	inqaas <i>m.dh (-syo, m.dh)</i> <i>ld anqaas.</i>
injiin <i>m.l (-nno, m.dh) (fis.)</i> Makiinadda tamarta kulka u geddisa hawl makaani-kaad, sida injiinka uumiga ama injiinka batroolka.	inqilaab ¹ <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Hab aan sharci ahayn oo dawlad dhisan lagu beddelo; afgembii.
injiin-dhuundhas <i>m.l (fis.)</i> Injiinka dayuurad ee loo isticmaalo in uu dhaliyo dhaqaajin dhuundhas. <i>Eeg</i> dhuundhas.	inqilaab ² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Dawlad dhisan si aan sharci ahayn ku beddelid; afgembii.
injinyeer <i>m.l (-rro/-riin, m.dh)</i> Qof ku xeel dheer cilmiga dhismaha korantada, makaanikada iwm; muhandis.	inqilaabid <i>m.f.dh eeg</i> inqilaab ² .
injir <i>m.dh</i> Cayayaan yaryar oo aan baala lahayn oo dhiig ku nool ah oo timaha iyo dharka ka gasha dadka aan nadiipta ahayn.	insaan <i>m.l kh I. ah:</i> qof raxmad badan, oo hab wanaagsan dadka kula dhaqma.
injirbooddo <i>m.dh</i> Booddo, takri.	insaaniyad <i>m.dh</i> Dabci wanaagsan oo qof leeyayah; dadnimo; raxmad. <i>ld insaaniyo.</i>
inkaar ¹ <i>m.dh</i> Dhibaato qof Ilah looga baryo in ay ku dhacdo.	insaaniyo <i>m.dh ld insaaniyad.</i>
inkaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Dhibaato Ilah cid uga baryid.	insaarax ¹ <i>m.dh</i> U soo hiloobidda lo'da ay u soo hiloowdo dhashoodii; araasi. <i>ld ansaarax¹, araasi¹.</i>
inkaaran <i>f.mg4 (-rmaa, -rnayd)</i> Wax la inkaaray ahaansho.	insaarax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Dhal u soo hiloobid (lo). <i>ld ansaarax².</i>
inkaarid <i>m.f.dh eeg</i> inkaar ² .	insaarixi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Hilow muujis (lo'). <i>ld ansarixi.</i>
inkaarnaan <i>m.f.dh eeg</i> inkaaran. <i>ld inkaarnaansho.</i>	insaarixid <i>m.f.dh eeg</i> insaarax ² . <i>ld ansaa-rixid.</i>
inkaarnaansho <i>m.l/dh ld inkaarnaan.</i>	insaarixin <i>m.f.dh eeg</i> insaarixi. <i>ld ansaa-rixin.</i>
inkaarqabe <i>m.l (-bayaal, m.l/dh)</i> Qof inkaari ku dhacday.	insaykolobiidiya <i>m.dh (-ayaal, m.l/dh)</i> Buug culunta guud ama maadda gaar ahi ay ku qorantahay oo sida ay xarfaha isu xigaan loo habeyey.
inkasta <i>xi.</i> Xataa; walow.	insaym <i>m.l (-myo, m.dh) (baay)</i> Borotiin u dhaqma sida dedejiyaha marka ay dhacayaan falgallada bayokimikeed. Insaym kasta waxa uu goonni u yahay falgal gaar ah ama koox falgalladoodu ay isku mid yihiiin.
inkiis <i>m.l (-syo, m.dh)</i> Bayd faal, oo manjaha ka ah hal, saddexda hogood oo kalena min labo.	inshaad ¹ <i>m.l</i> Ku luuqeynta qasiida diimeed iyadoo kor loogu luuqeenayo.
inkir ¹ <i>m.l 1.</i> Dafiraad. 2. <i>ld inkirid.</i>	inshaad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Qasiido ku luuqeyn.
inkir ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Wax laysku ogaa, laysku lahaa, ama laysku soo eedeyey, diidid.	inshaadid <i>m.f.dh eeg</i> inshaad ² .
inkiraad <i>m.dh ld inkirid.</i>	insi <i>m.l</i> Nafleyda inta nabi Aadan ka soo farcanta.
inkirid <i>m.f.dh eeg</i> inkir ² . <i>ld inkir¹ (2), inkiraad, inkirmo.</i>	insuliin <i>m.l (-no, m.dh) (daaw)</i> Hormoon brotiin ah, oo ay dhiiqaan ilaha langerhan ee ganaca, kaa oo horumariya qaadashada glukows ay qaadanayaan unugyada jidhku, iyo weliba ku-xukumidda ribanaanta dhiigga.
inkirmo <i>m.dh ld inkirid.</i>	inta <i>fk.</i> 1. Erey tixda qaarkeeda hore ama danbe had la'aan iyo ulajeeddo qabyo ah u yeela una baahi geliya ereyo kaloo caddeeya. Tus. "Inta (aad) dugsiga tagtid, ardayga soo wad", "Lacagtaan inta (uu) qaaldo, cunno ha soo gado". 2. Halka, meeshaan, kobtaan.
inkirsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax laysku ogaa, laysku lahaa, ama laysku soo eedeyey, wax diiddan ahaansho (cid).	
inkirsanaan <i>m.f.dh eeg</i> inkirsan. <i>ld inkirsanaansho.</i>	
inkirsanaansho <i>m.l/dh ld inkirsanaan.</i>	
inna ¹ <i>mu.diid</i> waxba. <i>ld in¹ (5).</i>	
inna ² <i>mu.eb</i> <i>ld innaga.</i>	
inna ³ <i>mu.dhm.ly</i> <i>ld ina.</i>	

intalbi *m.l (-iyo, m.dh) (fiis.)* Summada H
aya lagu asteeyaa waana wadarta
tamargudeedka (U) iyo cadaadiska (P) iyo
mugga (V) ee hab leeyahay (H = U + PV).
intee *e.we 1. Immisa? 2. Xaggee?*
intifaac¹ *m.l 1. Waxtar. 2. ld intifaacid.*
intifaac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Ku i.: wax,
waxtarkiisa ku dhaqmid.
intifaacid *m.f.dh eeg intifaac². ld intifaac¹ (2).*
intifaacsad *m.l ld intifaacsasho.*
intifaacsasho *m.f.dh eeg intifaacsco. ld*
intifaacsad.
intifaacsco *f.g3 (-saday, -satay)* Wax intifaac ka
helid.
intihayn *m.dh 1. Tijaabo. 2. ld intihin.*
intihee *f.g2 (-heeyay, -heysay)* *ld intihi.*
intihi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax tijaabin. *ld*
intihee.
intihin *m.f.dh eeg intihi. ld intihayn (2).*
intikhaab *m.l (-byo, m.dh)* Doorasho dadku u
codbixyo qof loo wakiilanayo barla-maan
iwm.
intimooloji *m.l* Barashada cayayaanka.
intixaaman *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld imti-*
xaaman.
intixaan¹ *m.l ld imtixaan¹.*
intixaan² *f.g1 (-aamay, -aantay)* *ld im-*
tixaan².
intixaanid *m.dh ld imtixaanid.*
intixaannaan *m.dh ld imtixaannaan.*
intixaannaansho *m.l/dh ld imtixaannaan.*
inyow *e.d* Cod loola jeedo: "May, ma rabo! Ma
rabo in aan sameeyo!" (carruur).
iqtiraax *m.l (-xyo, m.dh)* Arrin la soo jeediyoo
oo loo filayo in ay faa'iido leedahay; talo.
iqtisaad *m.l* Dhaqaale.
iraarad¹ *m.l* Afaaf.
iraarad² *f.g1 (-day, -dday)* Guri, xero iwm
irridiisa xirid.
iraaradan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax irridoodu
la xiray ahaansho (guri, xero iwm).
iraaradid *m.f.dh eeg* *iraarad².*
iran *m.l (-nnol-aamo, m.dh)* 1. Daliig lagu
sameeyo weelasha la tolaayo oo gucunka kor
ka maro. 2. *ld inan 1 (3).* Isha birteeda.
3. Meesha banka iyo dhulka dhirta leh iska
galaan. 4.(-mo, mdh.) Meel kayn ah oo
godan, hareerahana ka bannaan.
irbad *m.dh (-do, ml)* 1. Bir yar oo dhuuban
oo caarad fiiqan iyo dalool leh oo inta dun la
gesho wax lagu tolo. 2. Bir yar oo dhuuban
oo caarad fiiqan iyo dalool yar dhaxda ku leh
gadaalna ku leh dhuun oo inta daawo lagu
shubo wax lagu mudo. 3. In daawo ah oo hal
mar la isku mudo. *ld cirbad.*

irbadayn *m.f.dh eeg* *irbadee. ld cirbadayn,*
cirbadays, irbadays.
irbadays *m.l ld* *irbadayn.*
irbadee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Nafley daawo
ku mudid. *ld cirbadee.*
irbadeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dawo
lagu duray ahaaansho (nafley). *ld*
cirbadeysan.
irbadeysnaan *m.f.dh eeg* *irbadeysan. ld*
cirbadeysnaan, cirbadeysnaansho, irba-
deysnaansho.
irbadeysnaansho *m.l ld* *cirbadeysnaan.*
irbe *m.l (-byaal, m.l/dh)* Ul yar, dheer, oo
madax ballaaran leh, oo soorta marka la
karinayo lagu walaaqo; malaankhad.
irbee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Soor, irbe ku
walaqid.
irbeyn *m.f.dh eeg* *irbee.*
irdhayn *m.f.dh eeg* *irdhee.*
irdhaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dhallilo
hayso ahaansho.
irdhaysnaan *m.f.dh eeg* *irdhaysan. ld*
irdhaysnaansho.
irdhaysnaansho *m.l/dh ld* *irdhaysnaan.*
irdhee *f.g2 (-dheeyay, -dhaysay)* Wax dhiilla
gelin.
irdho *m.dh* Digtoonaan cabsi ku jirto.
irdhoobid *m.f.dh eeg* *irdhow.*
irdhow¹ *m.l* Cararidda cabsi darteed lala
cararo. *ld irdhoobid.*
irdhow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Cabsi
darteed la cararid.
irfi *m.dh (-iyo/-iyaal, m.l/dh)* Bir dheer,
dhulka jeeqda oo harqoodka ku taal.
iritorosaytis *m.l (-syo, m.dh) (c.nafl.)* Nooca
ugu badan tiro ahaan unugyada dhiigga,
kuwaas oo ka kooban midab cas oo loo
yaqaan himogolobiin, isla markaana wuxuu
masu'uul ka yahay qaadista ogsajiinta.
irkasho *m.f.dh eeg* *irko.*
irkig¹ *m.l* Dhakafaar iyo dhabanna hayn. *ld*
argag², erkeg¹.
irkig² *f.mg1 (-gay, -gtay)* Aad u yaabid. *ld*
erkeg², argag².
irkigid *m.f.dh eeg* *irkig².* *ld argagid, erkegid.*
irkigsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax irkig hayo
ahaansho. *ld argagsan, erkegsan.*
irkigsanaan *m.f.dh eeg* *irkigsan.* *ld argag-*
sanaan, argagsanaansho, erkegsanaan,
erkegsan
irkigsanaansho *m.l/dh ld* *irkigsanaan.*
irko *f.mg3 (-kaday, -katay)* U i.: wax mar
dambe u aayid.
irmaan¹ *m.l* Xoola dheddig oo aan gurneyn oo
caano leh.

irmaan² *m.l/dh* Shaxda meesha mar walba inta laga dhaco qofka kale shaxdiisa lagu jabsho.

irmaan³ *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax caano leh noqosho.

irmaanaan *m.f.dh eeg* irmaan³. *ld* irmaanaansho.

irmaanaansho *m.l/dh ld* irmaanaan.

irmaanayn *m.f.dh eeg* irmaanee. *ld* irmanin.

irmaanee *fg2* (-neeyay, -naysay) Wax irmaan ka dhigid. *ld* irmaani.

irmaani *f.g2* (-iyay, -isay) 1. *ld* irmaanee. 2. Neef irmaan cid siin.

irmaanin *m.f.dh ld* irmaanayn.

irmaansad *m.l ld* irmaansasho.

irmaansasho *m.f.dh eeg* irmaanso. *ld* irmaansad, irmaansi.

irmaansi *m.l ld* irmaansasho.

irmaanso *fg3* (-saday, -satay) Neef irman cid ka ammaaneyasho.

irrid *m.dh* (-do/irdo, *m.l*) Meel furan oo laga soo galo (deyr, guri qol iwm).

irsaaq¹ *m.dh* Wax la cuno oo lagu noolaado. *ld* arsaaq, arsaaqad, irsaaqad, irsiq.

irsaaq² *f.g1* (-qay, -qday) Wax la cuno oo lagu noolaado cid siin.

irsaaqad *m.dh ld* arsaaqad, irsaaq¹.

irsaaqid *m.f.dh eeg* irsaaq².

irsiq *m.l ld* irsaaq¹.

irtid *m.l.kh* I. ah: geesi aan gabban.

irtidnimo *m.dh* Irtid ahaansho.

is¹ *m.l* I.kayga, i.kaaga iwm: qof laftiisa, nafta tiisi ah iwm.

is² *mu.dbm.ly* 1. magacuyaal layeelo oo falka ku celiya falsameeyaha, taasoo macneheedu yahay in yeelaha iyo layeeluhu isla mid yihii. Tus. "Cali ayaa is faanshay". 2. magacuyaal layeelo oo dhacdeda falka wadaajiyi dhowr ruux ama waxyaalo kale. Tus. "Labadoodu waa is waayeen".

is³ *e.d* Erey xoolaha lagu yiraahdo kolka la doonayo inay dib u noqdaan ama leexdaan.

isa *mu.eb ld* isaga.

is-afdhaafl *m.l* Hadal dagaal ku jiro oo laba qof ama ka badan dhexmara.

is-afdhaafl² *f.mg1* (-fay, -ftay) Hadal dagaal ku jiro laba qof ama ka badan dhex marid.

is-afdhaafid *m.f.dh eeg* is-afdhaafl².

is-afgaranwaa¹ *m.l* Is fahmid la'aan.

is-afgaranwaa² *f.mg1* (-ayay, -aayday) Laba qof ama ka badan is famhi waayid.

is-afgaranwaayid *m.f.dh eeg* is-afgaranwaa².

isaga *mu.eb* Magacuyaal tilmaama qofka saddexaad ee kalida lab ah (kan laga hadlayo ama wax laga qoraya). *ld* isa.

is-arag *m.l* (-gyo, *m.dh*) 1. Kulan laba qof ama ka badan dhex mara. 2. Tartan dhex mara laba kooxood.

isasur *m.l* Cawl lab oo aad u weyn.

isbaandhays *m.l* 1. Geed dheer oo qodax leh oo dhala miro midab huruud ah leh oo la cuno dhexdana ku leh laf qodaxyo leh. 2. Miraha geedkaas dhala. *ld* isboondheys

isbahaysad *m.l ld* isbahaysasho.

isbahaysasho *m.f.dh eeg* isbahayso. *ld* isbahasad, isbahaysi.

isbahaysi *m.l* Xiriir isgaashaanbuuraysi oo ka dhexeyya dad, ummado, dawlado, iwm oo sokeeye ahaan isku raaca. *ld* isbahaysasho.

isbahayso *f.mg3* (-stay, -satay) Dad, ummado, dawlado, iwm xiriir isgaashaan-buuraysi oo sokeeye ahaan uga dhexeyya isku raacid.

isbarbardhig *1 m.l* Isu eegidda la isu eego laba shey waxa ay iskaga mid ka yihii.

isbarbardhig² *f.g1* (-gay, -gtay) *ld* barbardhig.

isbarbardhigid *m.f.dh eeg* isbarbardhig².

isbeddel¹ *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Gaddoonka muuqaal iwm oo ku dhaca walxaha. 2. Wax cusub oon hore u jirin oo soo kordha.

isbeddel² *f.mg1* (-elay, -eshay) Wax muuqaalkoodii iyo siday ahaayeen ka gaddoomid.

isbeddel-cadaadis *m.l* (*c.cimi.*) Isbeddelka ku dhaca cadaadiska gibilka kaas oo ka dhaca bar gaar ah iyo waqt gaar ah, badanaa saddex saacadood, oo ka horraysa, indha indhayn lagu sameeyo gibilka.

isbeddelid *m.f.dh eeg* isbeddel².

isbeddel-kiimikaad *m.l* (*kiim.*) Isbeddelka ku dhaca walax; kaas oo la xiriira dhinaca dhismaha kiimikaad; kuna yimaada atammada molikuyuulka oo kordha, yaraada ama dib-u-habayn sameeya.

isbeermatosuw *m.l* (-wyo, *m.dh*) (*baay.*) Unug taranka dhammayska ah ee socda ee xayaawanka lab, kaas oo soo saaraan xiniinyuhu. Wuxuu ka koobanyaay qayb madaxa oo leh bu' dhiman iyo akrasoom, kaas oo u oggolaada xawada inay gasho, ukunta markay bacrimintu dhacayso, qayb dhexe oo leh mitokondoriya siisa tamarta dhaqdhaqaqa iyo qayb dabo ah oo u samaysan qaab hore u socodsiiya xawada.

isbig *m.l* Afarta jaad ee uu haadaadka turubku u kala baxo middood.

isbitaal *m.l* (-llo, *m.dh*) Meesha dadka jirran lagu daaweyo lana seexiyo. *ld* cisbitaal, cusbitaal.

isboondheys *m.l* Miro la cuno. *ld* **isbaandhays**

isboorti *m.l* Madaddaalo ciyaareed oo xeerar leh iyo qawaaniin oo lagu tartamo.

isbuturi *f.mg2* (-iyay, -isay) Caro iyo islaweynaan awgeed gaar u bixid (qof).

isbuturis *m.f.dh eeg* isbuturi. *ld* **isbuturis**.

isbuturis *m.l ld* **isbuturin**.

iscaddiir *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax si toos ah u abbaarid.

iscaddiirid *m.f.dh eeg* iscaddiir.

iscasil *f.mg1* (-ilay, -ishay) Qof jago iwm oo uu hayey iskiis u wareejin.

iscasilaad *m.dh* Xil iska wareejinta qof uu iskiis isaga wareejiyo jago iwm oo uu hayey.

iscasilid *m.f.dh eeg* iscasil.

isciilkaabi¹ *m.l* Is-hiifidda ama ka shallaynta khalad la sameeyey.

isciilkaabi² *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. Khalad la sameeyey dartii is-hiifid. 2. Caro darteed faruuryo-qaniinid.

isciilkaabin *m.f.dh eeg* isciilkaabi². *ld* **isciilkaabiyid**.

isciilkaabiyid *m.dh ld* **isciilaambin**.

isdaafac¹ *m.l* Baadbaadinta qof naftiisa ka badbaadiya halis ku soo fool leh. *ld* **isdafaac¹**.

isdaafac² *f.mg1* (-cay, -cdy) Dhibaato iska badbaadin. *ld* **isdafaac²**.

isdaafacid *m.f.dh eeg* isdaafac². *ld* **isdi-faacid**.

isdabagal¹ *m.l* Socod nafley badan ay socoto oo midka mid ka dambeeyo.

isdabagal² *f.mg1* (-alay, -ashay) Nafley badan oo socota midba mid ka dambeysa.

isdabaggeli *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley midba midka kale gadaashiisa ku aaddin

isdabaggelid *m.f.dh eeg* isdabaggal².

isdabaggelin *m.f.dh eeg* isdabaggeli.

isdabamar¹ *m.l* 1. Isdhaafidda ay laba wax ama ka badan ay isu dhaafaan jihoyinka isku lid ah. 2. Khayaano. *ld* **isdabamar¹**.

isdabamar² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Wax isku qaldamid. 2. Laba wax ama ka badan jihoyin isku lid ah isu dhaafid. *ld* **isdabamar²**.

isdabamari *f.g2* (-iyay, -isay) Wax isku qaldid. *ld* **isdabamari**.

isdabamarid *m.f.dh eeg* isdabamar². *ld* **isdabamarid**.

isdabamarin *m.f.dh eeg* isdabamari. *ld* **isdabamaris, isdabamarin, isdabamaris**.

isdabamaris *m.l ld* **isdabamarin**.

isdabammar¹ *m.l ld* **isdabamar1**.

isdabammar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **isda-bamar²**.

isdabammarri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **isda-bamari**.

isdabammarid *m.dh ld* **isdabamarid**.

isdabamarin *m.dh ld* **isdabamarin**.

isdabamaris *m.l ld* **isdabamarin**.

isdhaafl *m.l* 1. Waalli. 2. I. ah: laba addin oo aan isku dhinac ahayn.

isdhaafl² *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. *(f.g)* Laba wax ama ka badan oo jihoyin kala duwan u socda isweydaarsho. 2. *(f.g)* Laba ama ka badan oo wax isku hayey isnabadgelin. 3. *(f.mg)* Cid waalasho.

isdhaafdhaaf¹ *m.l* Is waydaarka ay labo waxyaabood ama ka badan ay jahoyin kala duwan isu weydaartaan dhawri jeer.

isdhaafdhaaf² *f.g1* (-fay, -ftay) Laba waxyaabood ama ka badan jahoyin kala duwan dhawr jeer isu weydaarsho.

isdhaafdhaafid *m.f.dh eeg* isdhaafdhaaf².

isdhaafdhaafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax isdhaafdhaafay ahaansho (cid).

isdhaafdhaafsanaan *m.f.dh eeg* isdhaafdhaafsan. *ld* **isdhaafdhaafsanaansho**

isdhaafdhaafsanaansho *m.l/dh ld* **isdhaa-f-dhaafsanaan**.

isdhaaafi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Laba wax oo jihoyin kala duwan u socda isweydaarin. 2. Wax khaldid. 3. Cid waalid. 4. Jirro qof hayay mid kale ku wareejin iyada oo sixir la adeegsanaayo.

isdhaafin *m.f.dh eeg* isdhaafi. *ld* **isdhaafin**.

isdhaafis *m.l ld* **isdhaafin**.

isdhaafsad *m.l ld* **isdaafsasho**.

isdhaafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax la sixray ahaansho. 2. Wax la khalday ahaansho.

isdhaafsanaan *m.f.dh eeg* isdhaafsan. *ld* **isdhaafsanaansho**.

isdhaafsanaansho *m.l/dh* 1. *ld* **isdhaaaf-sanaan**. 2. *eeg* isdhaafsanow.

isdhaafsanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) 1. Wax khaldan noqosho. 2. Wax la sixray noqosho.

isdhegammari *f.g2* (-iyay, -isay) Wax la diiddanyahay maqalkiisa ismoogeysiin.

isdhegamarin *m.f.dh eeg* isdhegammari. *ld* **isdhegammaris**.

isdhexgal *m.l* *(fis.)* Kulanka laba hir waxa dhici karta inay is taageeraan oo hir maxsuulku uu noqdo wadarta tamarta labada hir, ama ay is tirtiraan oo maxsuulku noqdo faraqa labada hir.

is-dhimid *m.f.dh eeg* isdhin².

isdhin¹ *m.l* *(dhaq.)* Nusqaamidda shey uu ka nusqaamo sidii uu ahaa.

isdhin ² <i>f.mg1</i> (-imay, -intay; -imi) Shay siday ahaayeen ka nusqaamid.	isgarabtaagid <i>m.f.dh</i> eeg isgarabtaag ² .
isdfaac ¹ <i>m.l ld</i> isdaafac ¹ .	isgiriirixi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Qof, wax caraysan iska dhigid.
isdfaac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> isdaafac ² .	isgiriirixin <i>m.f.dh</i> eeg isgiriirixi. <i>ld</i> isgi-riirixis.
isdfaacid <i>m.dh ld</i> isdaafacid.	isgiriirixis <i>m.l ld</i> isgiriirixin.
isdoqondiidsii <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) Dhibaato jirta ismoogeysiin.	isgoo <i>f/g/mg2</i> (-ooyay, -ooyay) 1. (<i>f.g</i>) Qof jirkiisa meel ka mid ah wax af leh isaga jarid. 2. (<i>f.mg</i>) Qof cayilan isliska cajarradiisa uu isku liso awgeed la dhaawacmid.
isdoqondiidsii <i>m.f.dh</i> eeg isdoqondiidsii. <i>ld</i> isdoqondiidsiis.	isgoyn <i>m.f.dh</i> eeg isgoo.
isdoqondiidsiis <i>m.l ld</i> isdoqondiidsiis.	isgoyska dareenwadaha aragtida <i>m.dh</i> (isgoysyo ..., <i>m.dh</i>) (daaw.) Labada dareenwade ee aragtida oo mid il ka yimid meesha ay isku gooyaan oo ku beegan xarriiqda maskaxda kala barta una dhow qanjirdhiqa “bitwitariga” dareenwada-yaasha ka yimaada xuubka aragtida (reetina) dhankiisa sankha xiga ee il walba waxay kudarsamaan dareenwadayaasha ka yimaada xuubka aragtida (reetina) dhankiisa dibedda xiga ee isha kale. Cadadka aragtida oo ka sameysma isku darsankaas kaddib waxay kala nadan qoqob maskaxeedka jeegada ee labada dhinac.
isfantatir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Wax, wax ka qabashadoodu adag tahay awood isugu geyn.	ishaafalad <i>m.l</i> Waxa la falayo ama la qabo kolka lagu xiro hadba saha joogaa siduu yahay.
isfantatirid <i>m.f.dh</i> eeg isfantatir ² .	ishaafalatayn <i>m.f.dh</i> eeg ishaafalatee.
isfaxlid <i>m.dh</i> Gudbinta faxalka ee laga soo qaado faxal sidaha geed loona gudbiyo fur ubo-ubaxda isla geedkaas.	ishaafalatee <i>f/g/mg2</i> (-teeyay, -taysay) Wax dan laga leeyahay iska hubin.
isfeel <i>m.l</i> Ciyaar lagu tartamo oo la tunto habeennada bisha Ramadaan, waxaana ku tartami jiray xaafadihi hore ee magaalada Xamar.	ishaafalato <i>m.dh</i> Hubinta la hubiyo wax dan laga leeyahay.
isfidhikhi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Kibir iyo islaweyni muujin.	ishaar <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Wax tilmaamid iyadoo farta lagu fiiqayo. 2. Wax saadaalin.
isfidhikhin <i>m.f.dh</i> eeg isfidhikhi. <i>ld</i> isfidhikhis.	ishaarid <i>m.f.dh</i> eeg ishaar.
isfidhikhis <i>m.l ld</i> isfidhikhin.	ishaaro <i>m.dh</i> Saadaalinta wax aan weli dhicin la saadaaliyo.
isfoohaari <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Xarrago islaweyni ku jirto muujin.	is-hambarraaci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax in yar oo ka hartay si tashiil la'aan ah u dhammayn.
isfoohaarin <i>m.f.dh</i> eeg isfoohaari. <i>ld</i> isfoohaaris.	is-hambarraacin <i>m.f.dh</i> eeg is-hambarraaci. <i>ld</i> is-habarraacis.
isfoohaaris <i>m.l ld</i> isfoohaarin.	is-hambarraacis <i>m.l ld</i> is-hambarraacin.
isgaarsii <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) 1. War iwm isu gudbin. 2. Wax isdeeqsiin.	is-haysasho <i>m.dh</i> (fis.) Caabbiga ka horjeeda socodka ka dhasha dareere. Ha ahaato, socodka dareere marka uu qulqulayo ama socodka walax adke ah oo dhixmaraaya dareere. I. waxa uu ka dhashaa xoogga isliska ee ka jira dareeraha gudhiisa, waxana sababa xoogga ah isjiidadka ka dhexeeya molikuyuulada dareeraha. <i>ld</i> isjijidasho.
isgaarsiin ¹ <i>m.f.dh</i> eeg isgaarsii.	ishin <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> ishkin. 2. Ugaarta waaweyn, gaanni.
isgaarsiin ² <i>m.dh</i> (tegno.) Barashada iyo adeegsiga hababka gudbinta wararka, sida raadiyaha, telfoonka ama telifishanka iwm.	ishiqate <i>m.l</i> (-tayaal, <i>m.l/dh</i>) Qof arrimaha uu la kulmo wixii u dan ah ka yeela.
isgarabdhig ¹ <i>m.l</i> Isu-eegidda laba shey ama ka badan waxay ku kala duwanyihiin ama isaga mid yihiiin.	
isgarabdhig ² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Laba wax ama ka badan waxay ku kala geddisanyihiin ama isaga mid yihiiin isu eegid.	
isgarabdhigid <i>m.f.dh</i> eeg isgarabdhig ² .	
isgarabtaag ¹ <i>m.l</i> Taageerada loo sameeyo cid, arrin ay wadato.	
isgarabtaag ² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Cid arrin ay wadato taageerid.	

- ishkin** *m.l (-nno, m.db)* Geela iyo lo'da (xoolo). *ld ishin (1), isjin.*
- ishtiraaki** *m.l.kh* Qof ishtiraakiyadda rumaysan.
- ishtiraakiyad** *m.db* Hawl-iyo-hantiwadaag.
- isim** *m.l* Magac. *ld isin.*
- isin** *m.l* *ld isim.*
- isir** *m.l (-ro, m.db)* 1. Asalkii hore ee nafleydu ka soo farcantay. 2. Taranta laba tibxood iyo wixii ka badan.
- isir ay wadaagaan** *m.l (-rro ..., m.db)* (xis.) Tirada isir ahaan ay u wadaagaan laba ama dhowr tiro, tusaale ahaan 4 iyo 6 waa isirrada ay wadagan 24 iyo 36 (eeg qaybshaha ay wadaagaan).
- isir-u-dhaleen** *m.l* Ka dhaxlidda wax sida foolxumo, qurux, geesinnimo iwm laga dhaxlo awooyaashi hore.
- isirwadaag¹** *m.l* Isirwadaag ahaansho.
- isirwadaag²** *m.l.u* Dad awooyaashoodii hore wada dhasheen.
- isjiidasho** *m.db* *ld is-haysasho.*
- isjin** *m.db (-nno, m.db)* *ld ishkin.*
- iskaambe** *m.l* 1. (*c.nafl.*) Xayawaan badeed midabkiisa caddaan iyo casaan isugu jira yahay oo dusha qolof ku leh jirkiiwsa xubno-xubno u qeybsanyahay. 2. (*c.nafl.*) Nafley badda ku jirta oo jaadad badan ah oo hilibkooda aad loo jeeceleyahay; kaambe.
- iskaashato** *m.db (-ooyin, m.l)* Dad ururay oo xoog iyo hantiba wadaaga.
- iska-celin-dembiile** *m.db* (*qaan.*) Marka qof la qabto oo ahaa burcad ama shufto oo loo celiyo dawlaadii uu dambiga ka galay.
- iskadhal** *m.l.kh* 1. I. ah: qof labadiisa waalid aysan isku jiisniyad ahayn. 2. I. ah: qof labadiisa waalid ay isku qoys yihii.
- iskafaale** *m.l (-layaal, m.l/db)* Qalab leh qaanado furan oo saf ahaan isu dul saaran oo alaab, buugag iwm la saaro.
- iskahorimaad¹** *m.l* 1. Is qaabilidda ay is qaabilan laba kooxood oo qilaaf ka dhexeyo. 2. Isburin.
- iskahorimaad²** *m.l* Laba shay oo iskaga soo horjeeda si toos ah.
- iskayeelyeel¹** *m.l* *ld isyeelyeel¹.*
- iskayeelyeel²** *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* *ld isyeelyeel².*
- iskayeelyeelid** *m.db* *ld isyeelyeelid.*
- iskayl heerkul** *m.l (-llo ..., m.db)* (*fis.*) Susunka qimayaasha ee u taagan heerkul. Susunka noocani ah waxa la helaa, sida badan, in la doorto labo barood oo maguuraan ah; taas oo inta u dhexeyso loo qaybiyo qayb-hoosaadyo ku salaysan hab
- laysku raacay. Tusaale ahaan iskaylka Selsiyas waxa uu leeyahay 9 qaybood oo u dhexeeya (0° C) barta dhalaashanka ee biyaha iyo (100° C) oo ah barta karka ee biyaha.
- iskhilaaf¹** *m.l* *ld ikhtilaaf¹.*
- iskhilaaf²** *f.g1 (-fay, -ftay)* *ld ikhtilaaf².*
- iskhilaafid** *m.db* *ld ikhtilaafid.*
- iskool** *m.l (-llo, m.db-laad, m.l)* Meel dhisan oo ardaada tacliinta lagu baro; dugsi. *ld iskuul.*
- iskooris** *m.l (-syo, m.db)* Wiil yar oo aan helin xanaano waalid ama dad kale oo isagu naf-naftiisa isbarbaarshay.
- isku-aad¹** *m.l* Isku abbaaridda ay laba shay ama kooxood isku abbaarmaan. *ld aad¹.*
- isku-aad²** *f.mg1 (-day, -dday)* Laba wallood iwm isku abbaarmid.
- isku-aaddan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la isku aaddiyay ahaansho.
- isku-aaddanaan** *m.f.db eeg* isku-aaddan. *ld isku-aaddanaansho.*
- isku-aaddanaansho** *m.l/db* *ld isku-aaddanaan.*
- isku-aaddi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Laba wallood ama ka badan isku abbaarid.
- isku-aaddin** *m.f.db eeg* isku-aaddi.
- isku-aadid** *m.f.db eeg* isku-aad².
- iskubaano** *m.db (-ooyin, m.l)* Kolay shiraac ka samaysan oo waxyabaha yaryar lagu rito oo ay sida badan ciidamadu qaataan. *ld nuskubaano.*
- isku-cadaadis** *m.l (fis.)* Xariiq ku muujisan khariidat ama kaarto iskuna xidha baraha ama meelaha cadaadiskooda gibileed uu isku mid yahay.
- iskudaran** *f.mg1 (-rmay, -rantay)* Cid maankeedu is dhintay noqosho.
- iskudarmid** *m.f.db eeg* iskudaran.
- iskuddar** *m.l* 1. Waxyaabo kala jaad ah oo la isku qasay. 2. Isugeynta xisaab.
- iskuddaran** *m.l.kh* I. ah: qof waayeelnimo awgeed garaadkiis isdhimay.
- iskuddubbahdahac¹** *m.l* 1. I. ah: wax si nidaam leh oo aan kala go' layahan u socda.
- iskuddubbahdahac²** *f.mg1 (-cay, -cday)* Wax si nidaam leh u socosho.
- iskuddubbahdahacmo** *m.db* *ld iskuddubbahdahac¹.*
- iskuddubbahdahicid** *m.f.db eeg* iskuddubbahdahac².
- iskuddulnoolaad** *m.l* Hab dhaqan-dhaqaale oo qof wax soo saarkiis ay cid kale ku nooshahay.

iskudduwe *m.l (-wayaal, m.l/dh)* Qof mas'uul ah oo hawlahay hay'adda isku habeeyaa. *ld isudduwe.*

iskudheg-bu'eed *m.l (kiim.)* Falgal bu'eed oo ka dhex dhaca bu' atameedyada fudud, ayna samaysanto bu' atameed culus oo la jirto tamar baxda oo laxaad weyn leh. Tamartaasi waxa sababa cufka lumay. *ld isu dheg bu'eed.*

iskudhis *m.l (-syo, m.dh)* 1. Ku faanidda darajo ama hanti ee qof kale leeyahay. 2. Laba curiye ama ka badan oo si falgal kiimikeed isugu taga.

iskudhis-giraansan *m.l (-syo ..., m.dh) (kiim.)* Molikuyuul atammadiisu yihii qool xiran, sida bensiin ama saykaloohegsayn. Marka laba giraamood u xiriirsamaan hab ay wadaagaan laba atam, waxa ay noqdaan giraan dhalaashan. Naaftaliin waxa ay tusaale u tahay iskudhis giraan dhalaashan.

iskudhoon *m.l (-nnol-oommo, m.dh)* 1. Geed iyo duddumo isku baxay. 2. Wax xubno kala jaad ah ka samaysan.

iskudhufasho *m.dh (xis.)* Summad x. Xisaabalka labaale ee lagu helo taranka laba ama dhowr xaddi. Dhinac kale marka laga eego iskudhufashadu waa isugeyn soo noqnoqata. Tusaale ahaan, $3 \times 4 = 3 + 3 + 3 + 3 = 12$.

iskudhufasho-foolwaa *m.dh (xis.)* Iskudhufashada leeb iyo xaddi foolwaa ah, taas oo yaraya ama fidisa dhererka leeb.

iskudhufasho-leeb *m.dh (xis.)* Iskudhufashada laba ama dhowr leeb. Taas oo loo qeexi karo laba siyaabood iyada oo loo eegayo in jawaabtu tahay leeb ama foolwaa midkood.

isku-dubbarid¹ *m.l* Agaasimidda si wanaag-san loo agaasimo hawl.

isku-dubbarid² *fg1 (-day, -dday)* Cid hawl si wanaagsan u agaasimid.

isku-dubbarid³ *m.f.dh eeg* isku-dubbarid².

iskufac *m.l.kh* I. ah: laba wax oo ay da'ddoodu isku mid tahay.

iskufil *m.l.kh* Iskufac.

isku-go' *fm1 (-ay, -day)* (*muus.*) Wax dhawaqooda ama ridimikood isku jaango'an; halcodlayn.

isku-god *m.l (kiim.)* Atamyo isku curiye ah, oo iskaga mid ah tirada borootoonnada ee ku jira bu'da atamyada; laakiinse ku kala geddisan tirada niyuutaroonnada ee bu'da.

isku-go'id *m.f.dh eeg* isku-go'.

isku-heerkul *m.l* 1. (*fiis.*) Xariiq ku muujisan khariidad; ama kaarto, iskuna xirta baraha

ama meelaha heerkulkoodu isle'egyahay. 2. (*fiis.*) Xood ku muujisan garaaf oo u taagan qiyaaso laga cabbir qaataay heerkul madoorsoome ah (sida, xiriirkka ka dhexecuya cadaadiska iyo mugga neef, marka heerkulkku yahay madoorsoome).

isku-jaad *m.l (-dad, m.l)* Waxyabaha isku midka ah.

iskujir *m.l (-rro, m.l)* Waxyaboo kala jaad ah oo isku qasan.

iskujoog *m.l* Lebis dhan oo hal mar la isu qaadan karo.

isku-kaan *m.l (-nno, m.dh) (baay.)* Marka la sharaxayo noole leh laba aliil oo isku mid ah oo ukumaya muuqal gaar ah shiiqiye iyo shiiqsane midkuu doono ha ahaadee.

iskukol *m.l.kh* Isla waqtii.

iskumagac *m.l* Laba wax oo hal magac wadaaga.

iskumar *m.l.kh* I. ah: laba wax oo waqtigoodu isku mid yahay.

iskummid *m.l* I. ah: wax aan kala duwanayn.

iskunaaneysnimo *m.dh (kiim.)* Jiritaanka laba ama in ka badan oo iskudhisyoo kiimikaad oo leh naaneys molikiyuul isku mid ah haseyeeshees dhis-naaneys moliki-yuulka waxaa la yidhaadhaa iskunaa-neysyo.

iskunuug *m.l* Neef xoolo ah ama haweenay dhashay iyadoo la nuugayo.

iskuroor dhuun neefeed *m.l (daaw.)*

Iskuroorka muruqyada dhuumaha neefta ee xiiqda (neefta) iyo dhuun neef holaca (bronkiitada).

iskushub *m.l* 1. I. ah: derin ama harar la xiddeeyey. 2. Laba lammaanood oo goroyo ah.

iskutaallo *m.dh* Shanshada iyo bowdada ama tagoogda iyo cududda ee nafleyda.

iskutallaab *m.dh (-bo, m.l)* Calaamad ka kooban laba xariiqood oo dhexda si qumaati ah isaga goya; laanqayr. *ld istallaab.*

iskuul *m.l ld iskool.*

iskuwaa *m.l* Laba waxyabood oo isku waqtii noolaa.

iskuxidid *m.l.kh* I. ah: laba wax oo isku fir ah.

iskuxireyaal *m.dh (nax.)* Curiyeaal hawshoodu tahay in ay isku xiriiriyaan ereyada hadalka, waxayna u kala baxaan labo koox: "xiriiriyeaal" iyo "horyaa-layaal".

islaami *fg2 (-iyay, -isay)* Qof islaan ka dhigid.

islaamid *m.f.dh eeg* islaan³.

islaamin *m.f.dh eeg* islaami.

islaan¹ *m.l* 1. Diinta nebi maxamed loo soo dhiibay oo muslimiintu haystaan. 2. I. ah: qof diinta nebi Maxamed rumeysan. 3. (-

<i>nno/aammo, m.db)</i> Qof madaxnimo beeled loo doortay. 4. Nin da'weyn.	isle'eg-kubbad <i>m.db (-gyo ..., m.db)</i> (xis.) Habdhiska kulannada kaartis ee isle'egta kubbad sansaankeedu waa: $(x - a)2 + (y - b)2 + (z - c)2 = Y2$ taas oo a, b iyo c ay yihiiin kulannada xuddunta. Marka xudduntu tahay unugga isle'egtu waxa ay noqonaysa $x2 + y2 + z2 = r2$.
islaan² <i>m.db (-aamo, m.l)</i> Qof dumar ah oo da'weyn.	isle'eg-saabley <i>m.db (-gyo ..., m.db)</i> (xis.)
islaan³ <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Muslim noqosho.	Isle'eg tibxaale oo jibbaarkeeda ugu sarreya ee doorsoomaha uu yahay darajada labaad. Sansaanka guud ee isle'eg saabley ah ee dorsoomaha x waa: $ax + bx + c = 0$, taas oo a, b iyo c ay yihiiin madoorsoomeyaal.
islaannimo <i>m.db</i> 1. Muslim ahaansho. 2. Qof madaxnimo beeled loo doortay ahaansho.	isle'eg-saddexjibbaar <i>m.db (-gyo ..., m.db)</i> (xis.) Isle'eg tibxaale oo jibbaarka ugu sarreya ee doorsoomaha isle'egtu yahay darajada saddexaad. Sansaanta guud ee isle'eg saddex-jibbaar waa: $ax^3 + bx^2 + cx + d = 0$, taas oo a, b, c, iyo d ay yihiiin madoorsoomayaal.
islaaw <i>m.l (-wyo, m.db)</i> Qof ka dhashay qoyska boqrani.	isle'eg-egta xaaladda maatarka <i>m.db (fis.)</i> Isle'eg xisaabeed oo xiriisada cadaadiska P, mugga V, iyo heerkulka kul daynaamikada T ee xaddi walax n. Isle'egtu ugu fudud waa tan neefaha mitaaliga ah: PV = nRT, taas oo R ay tahay madoorsoomaha neefaha. Laakiin, adkayasha, hoorarka iyo neefaha kaleba, isle'egtu waa murakab adag.
islaawnnimo <i>m.db</i> Islaaw ahaansho.	isle'egta-socodka <i>m.db (xis.)</i> Mid ka mid ah afarta isle'egood loona adeegsado walxaha xariiq toosan ku maraaya karaar madoorsoome ah (a), isle'egyaadan oo fogaanla la jaray (s) ku xidhiishinaayo amminta ay qaadatay (t).
islaax¹ <i>m.l</i> Nabad, wanaag.	isle'eg-tirignoometeri <i>m.db (-gyo ..., m.l)</i> (xis.) Isle'eg uu ku jiro ugu yaraan hal doorsoome oo urur horaadkiisu yahay ururka xagallo rug beegaal ah.
islaax² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Meel nabad ka dhalasho.	isle'eg-toosan <i>m.db (-gyo ..., m.db)</i> (xis.) Isle'eg jibbaarka ugu sarreya ee tibxaale doorsoomeyasha ah uu yahay darajada kowaad. Sansaanka guud ee isle'eg toosan waa $ax + = 0$, taas oo, a iyo c ay yihiiin madoorsoomayaal.
islaaxi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Meel nabad ka dhalin.	isle'eg-xigsiineed <i>m.db (-dyo, m.db)</i> (xis.) Xiriirkka ka dhheeeyaa doorsoome madaxbannaan x, doorsoome ku xirane y, iyo mid ama wax ka badan ee diiraneyaa y ah oo loo eego x ama waa isle'eg ay ku jiraan diiraneyaa.
islaaxid <i>m.f.db eeg islaax²</i> .	isle'eg-xigsiineed ee heerka-labaad <i>m.db (-gyo ..., m.db)</i> (xis.) Isle'eg xigsiineed oo ku jira diiraneyaa heerka labaad ah dy^2/dx^2 . Ama jiro diiraneyaa ka sarreya heerkan.
islaaxin <i>m.f.db eeg islaaxi</i> .	
islajoog <i>m.db</i> Lax irmaan oo daaqsinta aan laga reebin ilmaha.	
islamar <i>m.l.kh</i> I. ah: isku waqtii ah.	
islanoolaansho <i>m.l (baay.)</i> Isdhexgal ka dhex dhaca laba noole oo sinyjiyo kala duwan ah. Erayga islanoolaanshaha badanaa wawa lagu xaddiddaa isdhexgal ka labada sinjiba faa'iido ka helayaan. Laakiin wawa kale oo loo adeegsadaa xidhiidhka kale oo ku dhow sida wada noolaanshaha.	
islaweyni <i>m.db</i> 1. Qab weyni laysu qabo. 2. Marka la amminsanyahay in dalka ama qolada laga tirsanyahay ay ka wanaagsanyihiin, muhimmadna ka leeyihiin wawa kale oo dhan.	
islayaab <i>m.l</i> Daren xishood leh oo falkun oo la samayn lahaa lagaga baaqdo.	
isle'eg dhab ah <i>m.db (-gyo ..., m.db)</i> (xis.) Nooc ka mid isle'eg xigsiineed taas oo wadarta xigsiineed ee fansaar uu le'eg yahay eber.	
isle'eg¹ <i>m.db (-gyo, m.db)</i> (xis.) Weedh sheegaysa isle'ekaanshaha laba tibaax xisabeed, taas oo, labada tibaxood la isugu xiro astaanta isle'ekaanshaha (=), sida $y = 3x$, $(x + y)2 = x^2 + 2xy + y^2$.	
isle'eg² <i>f.mg4 (-ekaa, -ekayd)</i> Isku jin ahaansho.	
isle'eg-kiimikeed <i>m.l (-gyo ..., m.db)</i> (xis.) Hab loo muujiyo falgalaka kiimikaad iyada oo lagu astaynayo summado saxarrada falgalaya (atammo, molikuyuullo, ayoonno iwm). Tusale ahaan: $x: A + y: B \propto z: C + w: D$. "Calaamadda wawa loo akhriyaa leebab". Halka leeb wawa lagu isticmaala falgalaka magedismaha ah, leebabka lammaanna falgalaka gedismaha ah.	

isle'egyo-seegmaweydo *m.dh* (*xis.*) Urur isle'egyo ah oo doorsoomeyaashoodu ay wada raaligelin karaan ugu yaraan hal urur furfuriis. Tusaale ahaan: isle'egyada $x + y = 2$ iyo $x + 4y = 6$ waxa raaligeliya $x = 2/3$ iyo $y + 4/3$. Isle'egyada $x + y = 4$ iyo $x + y = 9$ ma aha seegmaweydo waayo ma jiro lammaane qimeyaal oo wada raaligeliya labada isle'eg.

isle'ekaan *m.f.dh eeg isle'eg²*. *ld isle'ekaansho*.

isle'ekaansho *m.l/dh ld isle'ekaan*.

islis¹ *m.l* Is xoqid xoog leh oo laba shey ka dhex dhaca.

islis² *m.l (fis.)* Xoogga caabbinaya socodka dul marka loo eego dul kale oo ay is taabanayaan.

islis³ *f.g1 (-say, -stay)* Is xoqid.

islisid *m.f.dh eeg islis³*.

isloogan *m.l (-nno, m.dh)* Halkudhegyo qeexaya ujeeddo.

ismaahi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Qof wax maahsan iska dhigid.

ismaahin *m.f.dh eeg ismaahi*. *ld ismaahis*.

ismaahis *m.l ld ismaahin*.

ismaalaakadeed¹ *m.l* Isku muujinta la isku muujiyo wax aan la ahayn iyadoo xaqiijqadii la qarinaayo.

ismaalaakadeed² *f.mg1 (-day, -dday)* Hadba si isu muujin iyadoo runtii la qarinaayo.

ismaalaakadeedid *m.f.dh eeg ismaakaakadeed²*.

ismaandhaaf¹ *m.l* Isfahmiwaayid laba qof ama ka badan ka dhex dhacda.

ismaandhaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Laba qof ama ka badan isfahmiwaayid.

ismaandhaafid *m.f.dh eeg ismaandhaaf²*.

ismaldhikhi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Xarrago iyo jiljileec aan la lahayn iska raadin.

ismaldhikhin *m.f.dh eeg ismaldhikhi*. *ld ismaldhikhis*.

ismaldhikhis *m.l ld ismaldhikhin*.

ismaldhikhiye *m.l (-yaal, m.l)* Qof xarrago, jiljileec uusan lahayn iska doondoona.

ismale'eg *m.dh (-gyo, m.dh)* (*xis.*) Weedh xisaabeed sheegaysa in tibaaxi ay ka weyntahay ama ay ka yartahay tibaax kale qime ahaan. Wuxa la adeegsadaa summaddahan > iyo <. x > y, wuxa loo akhriyya "x waa ay ka weyntahay y", iyo x < y wuxa loo akhriyya "x waa ay ka yartahay y". Summadda >= waa ka weyn ama le'eq, summadda <= waa ka yar ama le'eq.

ismanshashuur¹ *m.l ld ismanshashuur¹*.

ismanshashuur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld ismanshashuur²*.

ismanshashuurid *m.dh ld ismanshashuurid*.

ismaquudiye *m.l (baay)* Nooc nafaqada ka mid ah taas oo ah tamar laga soo dhiraandhiriyye qaadashada iyo dheefshiidka walxo organigga ah; caadi ahaan nudo xayawaan ama geed. Maxsuulka burburay ee dheefshiidka ayaa loo isticmaalaan samaynta walxaha organigga ah ee uu u baahanyahay nooluhu. Xayawaanka oo dhambi waxay cuntadooda ku helaan tabtan.

ismar *f.mg1 (-ray, -rtay)* Caro darteed wax la kala garan waayid.

ismarid *m.f.dh eeg ismar*.

ismaris *m.l* Rooti subag iyo macmacaan dhexda looga tiray.

ismaro *m.dh* Caro fudud oo qof yeesho. *ld ismaryo*.

ismaryo *m.dh ld ismaro*.

ismashashuur¹ *m.l* Xishood badan oo ismacnayni ku jirto. *ld ismanshashuur¹*.

ismashashuur² *f.g1 (-ray, -rtay)* Xishood badan oo ismacnayni ku jirto yeelasho. *ld ismanshashuur²*.

ismashashuurid *m.f.dh eeg ismanshashuur²*. *ld ismanshashuurid*.

ismoodsii *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. (*f.g*) Wax is gudbin. 2. (*f.mg*) Wax, wax kale maleyn.

ismoodsiin *m.f.dh eeg ismoodsii*. *ld ismoodsiis*.

ismoodsiis *m.l ld ismoodsiin*.

ismoogeysii *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax la garanyo is-illowsiin.

ismoogeysiin *m.f.dh eeg ismoogeysiin*. *ld ismogeysiis*.

ismoogeysiis *m.l* 1. Wariiri. 2. *ld ismogeysiin*.

ismutux *f.mg1 (-xay, -xday)* Meel fagaara ah, keli ahaan fikrad aan lagula qabin isla soo taagid.

ismutuxi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Qof meel aan looga baahneyn isa soo taagid.

ismutuxid *m.f.dh eeg ismutux*. *ld ismu-tuxis²*.

ismutuxin *m.f.dh eeg ismutuxi*. *ld ismu-tuxis¹*.

ismutuxis¹ *m.l ld ismutuxin*.

ismutuxis² *m.l ld ismutuxid*.

isnidaamis *m.l* Cadho.

isniin *m.dh* Maalinta u dhexeysa axadda iyo talaadada.

isnoolee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* 1. Karti iyo firfircooni isu yeelid. 2. Is nafaqay.

isnooleyn *m.f.dh eeg isnoolee*.

isnuug *m.l (isnuug, m.dh)* 1. Nafley caano leh, oo meeshii laga maali lahaa ama dhashhoodu ka nuugi lahayd, iyagu isnuuga. 2. Inta isnuugta (irmaanka iyo dhashooda).

isquudiye *m.l (baay.)* Nooca nafaqada ka mid ah uu nooluhu ka sameyo walxo orgaanigga ah ee uu u baahanyahy, kuwaas oo uu ka sameeyo il aan orgaanig ahayn. Dhirta cagaaran oo dhami waa isquudiye, waxaanay ilayska u isticmaalaan il tamareed.

israac *m.l (-cyo, m.db)* Isuttagga laba ummadowd iwm ay yeeshaan iyagoo maamul siyaasadeed oo isku mid ah wadaaga.

israaci *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax aad u jecleysasho. 2. Qof dhaawac ah diliid. 3. Qabyo dhammaystirid. 4. Qoryo shidmaya afkooda isugeyn.

israacin *m.f.db eeg* israaci. *ld* *israacis.*

israacis *m.l ld* *israacin.*

isrogrog *m.l (nax.)* Nadooca ama isrogrogga ku dhaca falka, arrinkaasoo ku xiran: habka, amminka, qofka, tirada iwm. Tus. "Hibaaq way tagtay", "Hibaaq iyo Cigaal way tageen".

istaadiyo *m.db (-yayaal, m.l)* Fagaaro loo habeeeyey in lagu qabto tartamada ciyaarah.

istaafilokookaas *m.l (-syo, m.db) (baay.)* Qayb ka tirsan kooxda baktiriyada ee garaambositifka ah. Wuxu leeyahay qaab wareeg oo isugu urura xirmooyin laamaha canabka u eg. Noocyoo ka mid ah cudur ma keenaan qaarna waa deris ku nool. Noocyoo badanna waxay soo daayaan sun.

istaag¹ *m.l* Taagnaan aan dhaqdhaqaq lahayn. *ld* *istaagid.*

istaag² *f.mg1 (-gay, -gtay)* 1. Jirka oo ligan lugaha meel ku hayn. 2. Socod ka joojin ahaasho.

istaagan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax ligan ahaansho.

istaagid *m.f.db eeg* istaag². *ld* *istaag¹.*

istaagnaan *m.f.db eeg* istaagan. *ld* *istaag-naansho.*

istaagnaansho *m.l ld* *istaagnaan.*

istaahil¹ *m.l* 1. Fal u dhigma xumaan ama wanaag la gaystey. 2. *ld* *istaahilid.*

istaahil² *f.g1 (-ilay, -ishay)* Qof wanaag ama xumaan geystey fal u qalma ku abaal marin.

istaahilid *m.f.db eeg* istaahil². *ld* *istaahil¹* (2).

istaaji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax hoos yil kor u qaadid iyadoo la taagayo. 2. Wax socday joojin.

istaajin *m.f.db eeg* istaaji.

istaandar *m.l (fis.)* Xaalad beegaal.

istaafarad *m.l ld* *istaafarasho.*

istaafarasho *m.f.db eeg* istaaqfaroo. *ld* *istaafarad.*

istaafaro *f.g3* Duco Ilah lagu weyddiisto dembi dhaafid.

istaaqfurlow *m.l ld* *istaaqfurow.*

istaaqfurow *m.l* Waqtii dabayl xoog leh oo siigo xambaarsan jirto. *ld* *astaaqfurow,* *istaaqfurlow.*

istaaqfurullahi *m.db ld* *istaaqfurulle.*

istaaqfurulle *m.l* Duco Ilah lagu wayddiisto dembi dhaaf. *ld* *istaaqfurullahi.*

istaaqfurulley sad *m.l ld* *istaaqfurulley-sasho.*

istaaqfurulleyasho *m.f.db eeg* istaaqfurulleyso. *ld* *istaaqfurulley sad,* *istaaqfurulley si.*

istaaqfurulley si *m.l ld* *istaaqfurulleyasho.*

istaaqfurulleyso *f.mg3 (-stay, -satay)* Ilah dembi dhaaf wayddiisasho.

istaarj *m.l (-jyo, m.db) (baay.)* Booli-sakraydh ka kooban saamiyo kala duwan oo leh gulukows, boolimeer, amilows iyo amilobektin. Ika badanaa waxa laga helaa dhirta, gaar ahaan, xiddiddada, tuyubarka, iniinyaha iyo khudaarta, sida kaarbohaydrayt tamar kayd. Haddaba i.ku wuxuu xayawaanka u yahay il tamareed. Marka la dheefshiido marka u dambaysa waxa laga helaa gulukows. Xubuubka s.ku kuma milmaan biyaha qabow, laakiinse haddii la kululeeyo ay burburaan oo waxay sameeyaan milan isjiidanayn.

istaarj xayawaan *m.l* Glaykojiin.

istallaab *m.db (-bo, m.l)* *ld* *iskutallaab.*

istaraatiji *m.l kh (-yo, m.db)* I. ah: meel difaaca ku habboon.

istaraatijiyyad *m.db (-do, m.l)* Qorshe loo dejiyo in lagu maamulo hawl gaashaandhig, siyaasad, ama dhaqaale. *ld* *istaraatijiyo.*

istaraatijiyo *m.db ld* *istaraatijiyyad.*

istarabtokokas *m.l (-syo, m.db) (baay.)* Qayb ka tirsan kooxda baktiiriyada garaam bositifka ah oo qaab wareeg ah leh sida silsilladdana u sameysma qaybo ka mid ah ayan cudur keenin qaarna waa cudur wadayaal.

istarabtomaysiin *m.l (-nno, m.db) (daawu)* Dawo laga soo saaray baktiiriyada la yiraahdo "streptomyces riseus" oo lagu daweeyo infekshinno ay keenaan baktiiriyal kala duwan.

istareex¹ *m.l* Raaxo.

istareex² *f.mg1 (-xay, -xday)* Raaxo helid.

istareexid *m.f.db eeg* istareex².

istareexsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax istareex ku jiro ahaansho.

istareexsanaan *m.f.db eeg* istareexsan. *ld* *istareexsanaansho.*

istareexsanaansho *m.l/dh ld* *istareex-sanaan.*

istebis *m.l* (-syo, *m.db*) (*juqr.*) Dhulcawsaadka loolka dhexe, oo ka kooban heer, guud ahaan bannaanada aan dhirta lahayn ee yurayshiya, oo fidsan gobollada hoose ee Danuub, iyo jiid weyn oo ah koonfurta yurub ee midowga soofiyati iyo koonfurta galbeed ee Sayberiya.

isteeg *m.l* (-gyo, *m.db*) Xirmo ka kooban toban baakad oo sigaar ah.

isteerin *m.l* (-mmo, *m.db*) Bir wareegsan oo dareewilku gacanta ku qabsado oo hadba baabuurka meesha uu doono ugu duwo.

ister *m.l* (-ryo, *m.db*) (*kiim.*) Nooc iskudhis orgaaniq ah oo ku samaysma falgal dhexmara asiih iyo alkohool.

isticmaal¹ *m.l* (-llo, *m.db*) Adeegsiga shey loo adeegsado waxa lagu qaban karo.

isticmaal² *f.g/mg¹* (-aalay, -aashay) Wax adeegsasho.

isticmaalid *m.f.db* eeg isticmaal².

isticmaar *m.l* (-rro, *m.db*) (*siyaa.*) Hab waddan quwad lehi uu ku xukumo waddan kale aan awood lahayn, isaga oo isticmaalaya kheyraadkiisa, si uu u kordhiyo awooddiisa.

isticmaarsad *m.l* *ld* isticmaarsasho.

isticmaarsasho *m.f.db* eeg isticmaarso. *ld* isticmaarsad, isticmaarsi.

isticmaarsi *m.l* *ld* isticmaarsasho.

isticmaarso *f.g³* (-saday, -satay) 1. Xukun qasab ah ummad kula kicid iyadoo xaqooda la duudsinayo. 2. Cid addoon-sasho.

istiibiyam *m.db* (*kiim.*) Summad: sb. Bir wiriqle ah midabkeeduna yahay caddaan qalin ah kana tirsan ururka V ee tusaha kalgalka curiyeyaasha. Wawa loo helaa curiye ahaan, ogsaydh ahaan ama salfaydh ahaan (istibnayt, Sb2S3). Culays-atam: 121.75; tiro-atam: 51.

istiil¹ *m.l* Karti iyo dadaal dheeraad ah oo lagu fuliyo hawl qabashadeedu dhib tahay.

istiil² *f.mg¹* (-iilay, -iishay) Hawl qabashadeedu dhib tahay karti iyo dadaal dheeraad ah ku fulin.

istiilid *m.f.db* eeg istiil².

istijo *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Biyo yar oo lagu darbado. 2. Nadiifinta la nadiifyo xubnaha saxarada iyo kaadidu ka timaaddo nadiifin.

istijoo *f.mg³* (-ooday, -ootay) Xubnaha saxarada iyo kaadidu ka timaaddo nadiifin.

istijood *m.f.db* eeg istijoo.

istikhaaro *m.db* Salaad sunno ah, soon iyo ducooyin loo sameeyo muraad adkaaday in Eebbe sahlo.

istikhyaar *m.l* *ld* ikhtiyaar.

istiqaalad *m.db* *ld* istiqalo.

istiqalo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Qoraal lagu codsanayo xil ka degid. *ld* istiqalad.

istiqfaar *m.db* Dalbashada Ilah laga dalbado dembi dhaaf.

istiqfaarasho *m.f.db* eeg istiqfaaro.

istiqfaaro *f.mg³* (-rtay, -ratay) Istiqfaar samayn.

istiqlaal *m.l* Madax bannaani; xorriyad.

istiraasho *m.db* (-ooyin, *m.l*) Cad yar oo mara ah oo wax lagu tirtiro.

istiratiijiyad *m.db* (-do, *m.db*) 1. (*siyaa.*) Qorshe la qabto si loo gaaro himilo, gaar ahaan siyaasadda, dagaalah, ganacsiga. 2. (*siyaa.*) Qorshe xirfaddeed in lagu meeleyo ciidan iyo hubka, si loo helo guusha ama fa'idada ugu fiican.

istomata *m.l* (-ooyin, *m.l*) (*baay.*) Dalool ku dhix yaallo saytobalaasamka unug nool kaas oo ay ka buuxaan hawo, biyo, dareereyaa kale, dheecaan ama saxaro cunto ah. Unugyada dhirta, had iyo jeer waxay leeyihiin dalool weyn oo keliya, laakiin unugyada xayawaanku inta badan waxay leeyihiin dhower dalool oo yaryar.

istoy kyoometri *m.l* (-iyo, *m.db*) (*kiim.*) Saamiga isu beegma ee curiyeyaasha marka iskudhisiyadu samaysmayaan ama walxuhu isla falgalayaan.

istraatosfeer *m.l* Gibil labaad ee fidsan ilaa 50 km. Heerkulka gibilkani, ugu dhawaan, waa madoorsoome, waana gibilka ku habboon duulimaadyada dayaaradaha dhuundhaska ku shaqeeya.

istroojin *m.l* (-nno, *m.db*) (*baay.*) Koox hormoonno ah mid ka tirsan, sida: istiriyool, istiroon iyo istradiyool, kuwaasoo suga koridda qaab dumareedka ayagoo horumarinaya koritaanka iyo hawlqabadka xubno jinsiyeedka dumarka iyo qaab jinsiyeedka labaad ee dumarka sida: korista naasaha.

istun *m.l* Xus dhaqameed weyn oo ula la isla dhaco oo sanadkiiba mar lagu qabto magaalada Afgooye.

istutus *m.l* Wax loo sameeyo halagaa sheego.

istuudiyo *m.l* (-yayaal, *m.l/dl*) Qol ama ka badan oo wararka, filmada iwm lagu duubo ama lagu keydiyo.

isu ekaansho *m.db* Isbarbardhig ama isku ekaansho ka dhixeysha laba shay, taaso isaga mid yihiin hal dariiqo. "Isu-ekeyn" waa marka aad is barbardhigtid laba shay, si aad u sharaxdid ama aad u fahamtid waxa ay yihiin.

isudaran *m.l* (*nax.*) Labo curiye oo aan is qaban karin oo midba midka kale aan u oggolaanayn in ay iskula jiraan hal mee.

isudduwe *m.l* (-*wayaal*, *m.l/dh*) *ld* **iskudduwe**.

isudhigan kiimikeed *m.l* (-*dyo*, *m.db*) culays-isudhigan.

isu'eg *m.l* (-*gyo*, *m.db*) (*xis.*) Laba ama dhowr shaxan oo u kala duwan iskeel ahaan, hase yeeshi qaab ahaan aan u kala duwaneyn. Laba shaxan joometeri waa ay isu egithiin haddii midkood uu yahay kan kale oo la weyneeyay. Geesooleyasha isu'eg waxa ay leeyihiin xaglo gudboon oo isle'eg iyo dhinacyo isku aaddan oo saamiggal isu ah.

isu-ekee *f.g2* (-*keeyay*, -*keysay*) (*riw.*) Jilid; dhaajin.

isugee *f.g2* (-*geeyay*, -*geysay*) Laba tiro ama ka badan isku darid.

isugeeye *m.l* Gawaad; ruufiyaan.

isugeyn¹ *m.f.dh* *eeg* isugee.

isugeyn² *m.l* (*xis.*) Astaanta +. Xisaabfalka la isugu keeno laba ama dhowr xaddi si ay u sammeeyaan xaddi kale oo lagu maga-caabo wadar.

isugeysad *m.l ld* **isugeysasho**.

isugeysasho *m.f.dh* *eeg* isugeyso. *ld* **isu-geysad**, **isugeysi**.

isugeysi *m.l ld* **isugeysasho**.

isugeyso *f.mg3* (-*stay*, -*satay*) 1. Laba tiro ama ka badan iskudarid. 2. Dhibaato is badid.

isugujoopsasho *m.f.dh* *eeg* isugujoopsos. *ld* **isugujoopsi**.

isugujoopsi *m.l ld* **isugujoopsasho**.

isugujoopsos *f.g3* (-*saday*, -*satay*) Si dhagso leh nafley u gawracid.

isuqaybin *m.db* (*xis.*) Astaanta :. Xisaabfalka labaale ee lagu helo qaybta laba xaddi (tiro). Isuqaybinta waa xisaabfalka weydaarka u ah iskudhufashada.

isutag *m.l* 1. Is raaca laba dawladood, laba ummadood ama ka badan ay is raacaan iyago hab siiyaasi wadaagaya. 2. Galmoodka dhex mara ragga iyo haweenka.

isutallow *m.l* (-*wyo*, *m.db*) (*baay.*) Isku beddelka qaybo ka mid ah koromotaydhyada u dhexeeyaa. Koromosoomyo isku mid ah.

iswaafaaqnsanaan *m.l* (*nax.*) Curiyeyaal weerta oo isku waafaqa xagga caynta tirada iwm. Tus. "Inantu dawo ayay cabtay", "Inanku dawo ayuu cabay".

isweydaar¹ *m.l* Iska-horimaad; isdhaaf.

isweydaar² *m.l.kh* 1. I. ah: lug iyo addin aan isku dhinac ahayn. 2. I. ah: isdhaafidda la isu dhaafao labo jaho oo isku cid ah.

isweydaarsi *m.l* Siin iyo qaadasho.

isxaan *m.l ld* **ixsaan**.

isxabaalid *m.dh* (*baay.*) Xaalad hurdo oo kale ah, taasi oo xayawaanka qaarkood kaga gudbaan bilaha jilaalka ee ay jiraan cunta yaraanta iyo qabowgu. Waxay xayawaanku sameeyaan isbeddello fisiyolajiyeed oo ay ka mid yihii hoos u dhaca heerkulka jidhka iyo garaaca wadnaha, waxa anay ku noolaadaan keydka duxdooda.

isyeeleyel¹ *m.l* Wax aan la ahayn oo la iska dhigo. *ld* **iskayeeleel¹**.

isyeeleyel² *f.mg1* (-*eelay*, -*eeshay*) Wax aan la ahayn iska dhigid. *ld* **iskayeeleyel²**.

isyeeleyeeliid *m.f.dh* *eeg* isyeeleyel². *ld* **iskayeeleyeeliid**.

itaal **birlabeed** *m.l* (-*dyo*, *m.db*) (*fiis.*) Summad H. Xaddi leeb laguna qeexo bar gaar ah ku taal badad birlabeed keenaysana cabbirka qaybta cufnaan burqaad birlabeedka (B), xorna ka ah dhextaalka ay ku falmayaan xoogagga badada birlabeed. Waxa lagu cabbiraa halbeegga (A/m).

itaal **iftiimeed** *m.l* (-*dyo*, *m.db*) Burqad iftiimeedka ku abbaaran dul yar oo jicho gaar ah kaga yaal il-lays ku ligan jihadan.

itaal¹ *m.l* Xoog.

itaal² *m.l* (*fiis.*) Summad T' (jabaq). Dhakhsaha ay tamarta jabaqda ku dhextamro halbeeg bed ah oo ku ligan foolkabahidda hirarka jabaqda. Itaalku waxa uu saamiggal quman la yahay laba jibaarka qotonka gariirkha hawada. Halbeegga taalka waa desibal. b) *eeg* itaalka birlabeed. t) *eeg* itaalka danabka. j) *eeg* itaalka iftiimeed.

itaal³ *f.mg1* (-*aalay*, -*aashay*) Tabar leh noqosho.

itaal-danabeed *m.l* (-*dyo*, *m.db*) (*fiis.*) Summad E. Itaalka badada danabka ee bar, waa xoogga saaran halkii saldanab togane ah oo yaalla bar ka mid badada danabka. Xoogga, F, ee ku abbaaran saldanabka, Q, waxa lagu helaa F = QE, markaas E = F/Q halbeegga itaalka danabku waa (N/C).

itaaldarro *m.db* Tabaryari.

itaalid *m.f.dh* *eeg* itaal³.

itaalsad *m.l ld* **itaalsasho**.

itaalsasho *m.f.dh* *eeg* itaalso. *ld* **itaalsad**, **itaalsi**.

itaalsheegad *m.l ld* **itaalsheegasho**.

itaalsheegasho *m.f.dh* *eeg* itaalsheego. *ld* **itaalsheegad**.

itaalsheego *f.mg3* (-gtay, -gatay) U i.: wax xoog ku maquunin.
itaalsi *m.l ld* itaalsasho.
itaalso *f.mg3* (-sady, -satay) Itaal yeelasho.
itaalxumo *m.dh* Itaaldarro.
itanol *m.l* (*kiim.*) Alkohool hoor ah oo bida, midabna aan lahayn. Itanoorka waxa lagu soo saaraa dariiqadda khamiirinta sonkorta.
itataabayn *m.f.dh eeg* itataabee. *ld* itataabin.
itataabee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Cid liidata taakuleyn. *ld* itataabi.
itataabi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* itataabee.
itataabin *m.dh ld* itataabeyn.
itataabo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Waxtar; tural; dhimris; jemic; gargaar; tabantaabo; ititibo.
iter *m.l* (-rro, *m.dh*) (*kiim.*) Nooc iskudhis organig ah oo leh kooxda -O-. Iteryada fududi waxay leeyihiin naaneysta R-O-R', halkas oo R iyo R' ay yihii kooxo alkayl ama arayl ah oo aan ahayn iskumid.
itifaaq *m.l* Heshiis la isku wada af-garto.
ititib *m.l* Xanaanaynta aad wax loo xunnaaneeyo.
ititibi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax aad u xanaanayn.
ititibin *m.f.dh eeg* ititibi. *ld* ititibis.
ititibis *m.l ld* ititibin.
ititibsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la ititibiyay ahaansho.
ititibsanaan *m.f.dh eeg* ititibsan. *ld* ititibsanaansho.
ititibsanaansho *m.l/dh ld* ititibsanaan.
itixaad *m.l* Isutagga siyaasadeed, dhaqaale, iwm ee dhex mara laba dawlad iwm; midow.

itixaaman *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* imtixaaman.
itixaamid *m.dh ld* imtixaamid.
itixaan¹ *m.l ld* imtixaan¹.
itixaan² *f.g1* (-nay, -ntay) *ld* imtixaan².
itixaanid *m.dh ld* imtixaamid.
itixaannaan *m.dh ld* imtixaannaan.
itixaannaansho *m.l/dh ld* imtixaannaan.
ixsaan *m.l* Wanaag cid loo galoo. *ld* isxaan.
ixtiraam¹ *m.l* Dareen xurmo iyo qaddarin leh oo cid loo muujijo.
ixtiraam² *f.mg1* (-aamay, -aantay) Dareen xurmo iyo qaddarin leh cid u muujin.
ixtiraamid *m.f.dh eeg* ixtiraam².
iya¹ *mu.eb ld* iyada.
iya² *mu.eb ld* iyaga.
iyada *mu.eb* Magacuyaal tilmaama qofka saddexaad ee kelida oo dheddig ah (tan laga hadlayo ama wax laga qorayo). *ld* iya¹.
iyaga *mu.eb* Magacuyaal tilmaama qofka saddexaad ee wadarta ah (kuwa laga hadlayo ama wax laga qorayo). *ld* iya².
iyama *mu.we* Waa kuwe?
iyana *mu.eb* 1. Magacuyaalka qofka saddexaad ee kelida ah oo ka kooban 'iya 1' iyo 'na 2'.
2. Magacuyaalka qofka saddexaad ee wadarta ah oo ka kooban 'iya 2' iyo 'na 2'.
iyo *xi*. Eray lagu xiriiryo magacyo ama tixo. Tus. "Hilib iyo baris", "Inuu yimid iyo in kale soo hubso".
iyukaaryootig *m.dh* (-gyo, *m.dh*) (*baay.*) Noole ka kooban unugyo, ay ku jiraan walxaha hiddo-barasho oo leh bu' muuqata.

J

j (ja') *m.dh* Xarafka tobnaad ee xuruufta soomaaliga, ahna shibbane.
jaabajaabee *f.g2* (-beeyay, -beysay) *ld jaabeee*.
jaabajaabeyn *m.dh* 1. Dad isku dhex jira oo aan isgaranayn. 2. Dad keli keli ah. 3. *ld jaabeyn*.
jaabajaabeyes *m.l ld jaabeyn*.
jaabajaabeyasad *m.l ld jaabeyasho*.
jaabajaabeyasho *m.dh ld jaabeyasho*.
jaabajaabeyysi *m.l ld jaabeyasho*.
jaabajaabeyso *f.g3* (-saday, -satay) *ld jaabeyso*.
jaabajaabo *m.dh.u* 1. Qoryo yaryar oo laysu soo uruuriyey. 2. Xoolo iyo dad tiro iyo tayaba liita.
jaabbiyad *m.dh* Berked biyaha loogu kaydiyo beeraha timirta.
jaabee *f.g2* (-beeyay, -beysay) 1. Jaabo aruurin. 2. Laab hoggaanka ka mid ah oo ratiga gafuurka loo geliyo si loo hoggaamiyo. *ld jaabajaabee*.
jaabeyn *m.f.dh eeg jaabee*. *ld jaabajaabeyn* (3), **jaabajaabeyes**, **jaabeyysi**.
jaabeyns *m.l ld jaabeyn*.
jaabeynsad *m.l ld jaabeyasho*.
jaabeynsasho *m.f.dh ld jaabajaabeysad*, **jaabajaabeynsasho**, **jaabajaabeyysi**.
jaabeynsi *m.l ld jaabeyasho*.
jaabeyso *f.mg3* (-stay, -satay) Jaabo urursasho. *ld jaabajaabeyso*.
jaabo *m.dh.u* 1. Qoryo qallalan oo dabka lagu shido; xaabo; qoryo. 2. Alaab aan qiimo lahayn. *ld jaabajaabo*.
jaad¹ *m.l* 1. *ld qaad* 1. Geed caleentiisa, laamahiisa curdanka ah iyo diirkisa la calashado oo lagu marqaamo. 2. Nooc. 3. Kala j.: kala duwan.
jaad² *f.g1* (-day, -dday) 1. Qaad cunid. 2. Ku j.: cid shaqo u xilsarid.
jaademid *m.f.dh eeg jadeen²*.
jaadid *m.f.dh eeg jaad²*.

jaafi *m.l/dh* 1. J. ah: shay qiro leh. 2. Derin weyn oo ka samaysan caw baar ama mayro oo labadeeda dhinac duf lahayn.
jaah *m.l* 1. Sharaf, magac-weyni. 2. Soo jeedka qofka inta indhaha ka sarreysa; weji, fool. 3. Woqooyi (bad).
jaahid *m.l* (-diin, *m.dh*) Qof diinta islaamka u dagaallama.
jaahil *m.l* (-liin/-llo, *m.dh*) 1. Qof aan wax akhrin, waxna qorin. 2. Kas-gaab.
jaahilbixi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka j.: cid arrin ka dahsooneed u iftiimin.
jaahilbixin *m.f.dh eeg jaahilbixi*.
jaahiliyad *m.dh* 1. Ku dhaqmid la'aanta diinta islaamka. 2. Xilliga Islaamka ka hore ee taariikhda carabta.
jaahilnimo *m.dh* Jaahil ahaansho.
jaahwareer¹ *m.l* 1. Qas iyo shaki maskaxda galay wax lala garan waayid. 2. *ld jaahwareerid*.
jaahwareer² *f.g1* (-ray, -rtay) Qas iyo shaki maskaxda galay wax la garan waayid. *ld jahawareer²*.
jaahwareeri *f.g2* (-iyay, -isay) Cid qas iyo shaki gelin. *ld jahawareeri*.
jaahwareerid *m.f.dh eeg jaahwareer²*. *ld jaahwareer¹* (2), **jahawareer¹**, **jahawareerid**.
jaahwareerin *m.f.dh eeg jaahwareeri*. *ld jahawareerin*.
jaahwareersan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax jaahwareeray ahaansho. *ld jahawareersan*.
jaahwareersanaan *m.f.dh eeg jaahwa-reersan*. *ld jaahwareersanaansho jaha-wareersanaan*.
Jaahwareersanaansho *m.l/dh ld jaahwareersanaan*.
jaa'ifee *f.g2* (-feeyay, -feysay) 1. Waxyeello weyn oo aafeed cid gaarsiin; aflagaaddee. 2. Nabar foolxumo reeba cid wejiga ka gaarsiin.
jaa'ifeyn *m.f.dh eeg jaa'ifee*.

jaa'ifo <i>m.db</i> (-oojin, <i>m.l</i>) 1. Nabar wejiga la gaarsiyo oo foolxumo reeba. 2. Hanti la siyo qof jaa-ifo loo geystey.	jaamuus <i>m.db</i> 1. Lo' gisi. 2. Kabo raggu qaato adag, saan geri ka samaysan oo marka lagu socdo dhawaqa.
jaa'ir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Xaakim aan caddaalad iyo naxariislahayn.	jaan <i>m.l</i> Uun rooxaan ah oo aan aadamuhu arki karin; jinni.
jaajaale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Qof maadlow ah oo dadka ka qosliya; maadeeye.	jaan¹ <i>m.l</i> 1. Caano geel oo aad u dhanaan. 2. Biyo kharaar oo dhano ah. 3. Ciid dhanaan; carro seel. 4. Caws aan loo baahnayn oo dalagga la soo baxa.
jaajaalee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Maad iyo wax lagu qoslo samayn.	jaan² <i>m.db</i> (-aamo, <i>m.l</i>) 1. Cad yar oo saan ah oo loo jaray qaab kabeed. 2. Meel bannaan. 3. Gabal yar oo shay ah. 4. Kab dhammaatay. 5. Naqshad farsamo. 6. (muus.) Ridmada sacabka iyo lugaha laga sameeyo marka ciyaaraha hiddaha iyo dhaqanka la ciyaarayo.
jaajaaleyn <i>m.f.db</i> eeg jaajaaleyn.	jaandheer <i>m.db</i> Ciyaaraha jibta iyo jaanta leh oo la dheelo mid ka mid ah.
jaajuur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Shay afar gees leh oo ka samaysan shamiito iyo ciid laysku qasay oo guryaha lagu dhiso; bulukeeti.	jaangeri <i>m.l</i> Kabaha laga sameeyo maqaarka geriga.
jaajuus¹ <i>m.l ld</i> jaasuus¹ .	jaango'an <i>f.mg4</i> ('naa, 'nayd) Ku j.: wax, wax kale la cabbir ah ahaansho.
jaajuus² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) <i>ld</i> jaasuus² .	jaango'naan <i>m.f.db</i> <i>ld</i> jaango'naansho .
jaajuusid <i>m.db</i> <i>ld</i> jaasuusid .	jaango'naansho <i>m.l/db</i> <i>eeg</i> jaangoo. <i>ld</i> jaango'naan .
jaajuusimo <i>m.db</i> <i>ld</i> jaasuusnimo .	jaango <i>f.g/mg2</i> (-gooyay, -goysay) 1. (<i>f.g</i>) Wax qorshaysan samayn. 2. (<i>f.mg</i>) Ku j.: wax, wax kale ka simid. 3. (<i>f.g</i>) Kabo jaan u samayn.
jaakad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Dhar culus, kor laga qaato oo lagu xarragoodo dhaxantana laga qaato; jubbad; koor.	jaangooyo <i>m.db</i> 1. Qorshe habaysan oo la raaci karo. 2. <i>ld</i> jaangooyn .
jaal <i>m.l</i> (-lal, <i>m.l</i>) 1. Saaxiib dhab ah; rafiq; waday. 2. Koox tartan ciyaareed ku wada jira qof ka mid ah.	jaangoyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaangoo. <i>ld</i> jaangooyo (2).
jaalabbuud <i>m.l</i> Jaadadka doonyaha jaad ka mid ah.	jaanguur <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Wax dabar go'id.
jaalabutee <i>f.mg2</i> (-teeyay, -teysay) Jaalabuto samayn.	jaanguuri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dabar goyn.
jaalabuteyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaalabutee.	jaanguurid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaanguur.
jaalabuto <i>m.db</i> 1. Cayaar ay cayaaraan goroyada, shimbiraha iwm oo ay cagaha dhulka la dhacaan. 2. Socod nafley badani ay koox-koox ugu socoto. 3. Feer, haraati iwm oo cid lala dhaco	jaanguurin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaanguuri. <i>ld</i> jaanguuris .
jaalle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) 1. Wadey; saaxib; jaal. 2. Qof shaqo, farxad, murugo iwm la qaybsada cid kale.	jaanguuris <i>m.l ld</i> jaanguurin .
jaallenimo <i>m.db</i> Jaalle ahaansho.	jaanqaad¹ <i>m.l</i> 1. Qaadidda tallaabada shanqarta ka yeerta (qof kabo qaba). 2. Saanqaad; socod. 3. <i>ld</i> jaanqaadid .
jaalnimo <i>m.db</i> Jaal ahaansho.	jaanqaad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) 1. Qaadista tallaabada, shanqar ka yeersiin (qof kabo qaba). 2. Saanqaadid; socosho.
jaamac <i>m.l</i> 1. Kitaabka Quraanku ku qoranyahay. 2. Masaajidaya magaalada kan ugu weyn.	jaanqaadid <i>m.db</i> <i>eeg</i> jaanqaad ² . <i>ld</i> jaanqaad¹ (3).
jaamacad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Xarun waxbarasho oo cilmi sare laga barto una qaybsan kulliyado.	jaanrog <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Cararid.
jaamayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaamee.	jaanrogid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaanrog.
jaamee <i>f.g/mg2</i> (-meeyay, -maysay) 1. (<i>f.g</i>) Kab cid la dhicid. 2. (<i>f.mg</i>) Iyadoo cagaha iyo sacabbada laga shanqarinayo ciyaar dheelid. 3. (<i>f.g</i>) Jaamo ka dhigid: cad cad ka dhigid.	jaansaar¹ <i>m.l</i> Saaridda kabo duug ah la saaro jaan cusub.
jaamici <i>m.l</i> (-iyo/-iyin, <i>m.db</i>) Qof ay u dhamaatay waxbarasho jaamacadeed.	jaansaar² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Kabo duugoobay sar cusub saarid.
jaamojoog <i>m.db</i> (<i>c.naf</i>) Shimbir midabbo badan, lugo dhaadheer iyo luqun dheer leh oo durdurrada iyo biyo-fariisiyada ku nool.	jaansaaran <i>f.mg4</i> (-rcaa, -rnayd) Kabo jaan cusub la saaray ahaansho.
	jaansaarid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jaansaar ² .

jaansaarnaan <i>m.f.db eeg jaansaaran. ld jaansaarnaansho.</i>	jaawin <i>m.f.db eeg jaawi². ld farjaawin, farjaawis, farjawin, farjawis, jaawis.</i>
jaansaarnaansho <i>m.ll/db ld jaansaarnaan.</i>	jaawis <i>m.l ld jaawin.</i>
jaantus <i>m.l (-syo, m.db)</i> Naqshad ama sawir lagu muujiyo fikrad.	jaawo <i>m.db 1. ld farjaw.</i> Isku xoqidda suulka iyo farta si ay shanqar u sameeyaan iyadoo nafley loogu baaqayo. 2. Suul-dhabaale la sameeyo marka turub laga yamxeerinayo.
jaantus <i>Argrand m.l (-syo ..., m.db)</i> (xis.) (Sallax murakab) Laba addimaale habdhiska kulannada kaartis ee lagu muujiyo tirooyinka murakabka ah. Tirada x + iy waxa lagu muujin karaa barta kulannadeedu yihiiin (x, y).	jaawqarrer ¹ <i>m.l ld jaaw.</i>
jaar <i>m.l (-rar, m.l)</i> 1. Dad guryo isu dhaw deggan. 2. <i>ld yaar</i> 1. Xakame yar oo fardaha afka looga xiro. 3. Haruub; bire.	jaawqarrer ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Cudur raafka gala oo dillaacyo u yeela gaadid (ari).
jaaraan <i>m.l ld jiiraan.</i>	jaawqarrerid <i>m.f.db eeg jaawqarrer².</i>
jaariile <i>m.l</i> Ciyaar dhaqameed laga yaqaan degaanka webiyada, gaar ahaan gobolka Hiiraan.	jaawqarrir <i>m.l ld jaaw.</i>
jaariyad <i>m.db (-do, m.l)</i> Qof haween ah oo guri aanay lahayn shaqaale ka ah.	jaaxid <i>m.l (-dyo/-diin, m.db)</i> Nin bareer iyo oogaal wax u asaraara, wax u inkira.
jaarnimo <i>m.db</i> Jaar ahaansho.	jaay <i>m.l ld jay.</i>
jaarri ¹ <i>m.l</i> Muran iyo canaad isku jira.	jab ¹ <i>m.l (-bab, m.l)</i> 1. Wax qaybsamay ama burburay in ka mid ah. 2. Lafaha, qoryaha iwm kala go' ama dillaac ku dhaca. 3. Fal natiijo xumi ka soo baxdo.
jaarri ² <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Muran iyo canaad isku jira muujin.	jab ² <i>m.l (-bab, m.l) (daaw.)</i> Jab lafeed oo dhammeystiran ama bacran ah.
jaarrin <i>m.f.db eeg jaarri².</i>	jab ³ <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> 1. Wax dillaacid ama kala go'id. 2. Col iwm guuldarro la kulmid. 3. Geed, dhismo iwm dumid. 4. Badeeco qiiameheeda hoos u dhicid.
jaasayn <i>m.f.db eeg jaasee.</i>	jabad <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Berrin waa hore laga guurey oo ooddii raadkeedii weli yaal. <i>ld jabo.</i>
jaasee <i>f.mg2 (-seeyay, -seysay)</i> Ka j.: fal xun oo qof sameeyey ku ciqaabid.	jaban <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> 1. Wax jab gaarey ahaansho. 2. Wax qiimahoodu hoos u dhacay ahaansho (badeeco).
jaaso <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Wax looga gudo qof xumaan sameeyey.	jabaq ¹ <i>m.l Shanqar yar. ld yabaq¹.</i>
jaasuuus ¹ <i>m.l (-siin/-syo, m.db)</i> 1. Qof si qarsoodi ah xog u uruuriya una gudbiya meelaha ay qusayso (qaran, urur, qof iwm); basaas. 2. Qof dadka hadalka isaga qaada oo isku dira; warxungee. <i>ld jaajuuus¹.</i>	jabaq ² <i>m.db (-qo, m.l) (fis.)</i> Gariirka dhex maraya dhextaal loodsame ah, lehna rakaad iyo itaal nashaadin kara dareenka maqalka ee dhegta aadamaha. Rakaadka jabaqdu waxa uu u dhexeyaa. 20 --> 20,000 heertis, waana gaalis maqalka.
jaasuuus ² <i>f.g1 (-say, -stay)</i> Cid si qarsoodi ah sir uga bixin. <i>ld jaajuuus².</i>	jabaq ³ <i>f.mg1 (-bqay, -baqday)</i> Shanqar yar samayn. <i>ld yabaq².</i>
jaasuuusid <i>m.f.db eeg jaasuuus².</i> <i>ld jaajuuusid.</i>	jabbu <i>m.l (muus.)</i> Durbaan laba af ka daloola oo harag xallafsan ku rogan.
jaasuuusnimo <i>m.db</i> Jaasuuus ahaansho. <i>ld jaajuuusnimo.</i>	jabdhan <i>m.l (-nno, m.db)</i> Hilib solay ah oo googo'an.
jaaw <i>m.db</i> Digir la cambuuleeyey xabbadaha aan bislaan.	jabhad ¹ <i>m.l (-do, m.l)</i> Qof ka mid ah urur u dagaallama xurriyad iyo madaxbannaani
jaaw <i>m.l</i> Cudur ariga raafafka ka gala oo dillaaciya nabarna ka reeba. <i>ld jaawqarreer¹, jaawqarrir.</i>	jabhad ² <i>m.db (-do, m.l)</i> 1. Weji. 2. Urur u halgama xurriyad iyo madaxbannaani.
jaawe <i>m.l</i> Waxyaboo laysku shiilo markay qallalaanna loo shito udug ahaan oo qiiq caraf leh bixiya. <i>ld jaawi¹.</i>	jabi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld jebi.</i>
jaawi ¹ <i>m.l ld jaawe.</i>	jabid <i>m.f.db eeg jab².</i> <i>ld jabniin, jebid.</i>
jaawi ² <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. <i>ld farjaawi, farjawi.</i> Fardhexada iyo suulka gacanta oo si xoog ah laysugu xoqo ka shanqarin; suuldhabaalayn. 2. Haad turub ka yamxeerin (ciyaar turub).	jabin <i>m.db ld jebin.</i>
	jabis <i>m.db ld jebin.</i>
	jabnaan <i>m.f.db eeg jaban.</i> <i>ld jabnaansho.</i>
	jabnaansho <i>m.ll/db ld jabnaan.</i>

jabniin <i>m.l</i> 1. Wax is haystey oo kalajab ku dhecay. 2. Meesha nabarka wax jebshay ku dhacay. 3. <i>ld</i> jabid .	jacburnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacburan. <i>ld</i> jacburnaansho , jacburni , jacbursanaan , jacbursanaa
jabo <i>m.db</i> 1. Xaabo amo qoryo yaryar oo qallan. 2. Berrin waa hore laga guurey oo ooddii jabtay oo isku dhacday; jabad; degel.	jacburnaansho <i>m.ll/db</i> <i>ld</i> jacburnaan .
jabqi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) 1. Alaabo yaryar oo meelo kala yaalyaal isu uruurin. 2. Meel biyo yari ku jiraan marba in ka qaadasho.	jacburo <i>f.g3</i> (-ray, -rtay) Wax adag ilko ku burbursasho; qararamso. <i>ld</i> jacburso .
jabqid <i>m.db</i> <i>ld</i> yabqid .	jacbursad <i>m.l</i> <i>ld</i> jacburasho .
jabqin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jabqi. <i>ld</i> jabqis .	jacbursan <i>f.mg4</i> (-sanaa, -sanayd) <i>ld</i> jacburan .
jabqis <i>m.l</i> <i>ld</i> jabqin .	jacbursanaan <i>m.db</i> <i>ld</i> jacburnaan .
jabsaal <i>m.db</i> Qaruhu marka uu bislaado oo uu cunnimo gaaro; gebis.	jacbursanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> jacburnaan .
jabsad <i>m.l</i> <i>ld</i> jabsasho .	jacbursasho <i>m.f.db</i> <i>ld</i> jacburasho .
jabsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jabsa. <i>ld</i> jabsad , jabsi .	jacbursi <i>m.l</i> <i>ld</i> jacburasho .
jabsi <i>m.l</i> <i>ld</i> jabsasho .	jacburso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> jacburso .
jabso <i>fg3</i> (-saday, -satay) 1. Adke qayb ka goosasho (ul, caday iwm). 2. Adke wax ku dhex jira ka baxsasho (ukun, qare, laf iwm).	jacjac¹ <i>m.l</i> Dildillaac yaryar oo maqaarka kore ee dadku yeesho qabow iwm awgood.
jabti <i>m.db</i> <i>ld</i> jabto .	jacjac² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Dildilaac yaryar yeelasho qabow iwm awgood (maqaar dad).
jabto ¹ <i>m.db</i> Cudur ku dhaca xubnaha dhalmada iyo kaadida: waxaa ka yimaada malax iyo carun, waana lays qaadsiyya. <i>ld</i> jabti .	jacjacacid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacjac² .
jabto ² <i>m.db</i> (daaw.) Cudur ka mid ah cudurrada galmaada waxaana keena baktiiriyyada loo yaqaan "Neisseria gonorrhoeae" wuxuu ku dhacaa xubnaha cawrada ee ragga iyo dumarkaba.	jacjacle <i>m.l</i> 1. (bot.) Geed-gaab laan laan u baxa, qodax lahayn, udgoon, weelasha lagu cusho oo arigu daaquo. 2. (daaw.) Jirro dadka madaxa ka bararisa.
jac <i>m.db</i> 1. Biyo kulul oo danabka ka dhasha oo naafleyda guba marka ay gaaraan. 2. Ceeb aad u weyn. 3. Cudur ariga ku dhaca xilliyada roobka oo jirku yeesho finan iyo dildillaac.	jacjaclee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Shanqar yar oo isku xigta samayn.
jacayl <i>m.l</i> Rabitaan weyn oo wax gaar ah loo hayo.	jacjacley <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacjaclee . <i>ld</i> jac-jacleys .
jacaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax jaci ku dhacday ahaansho.	jacjacleys <i>m.l</i> <i>ld</i> jacjacley .
jacaysnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacaysan. <i>ld</i> jacaysnaansho .	jacjuun <i>m.l</i> Qof aan bulshay ahayn oo aan furfurnayn.
jacaysnaansho <i>m.ll/db</i> <i>ld</i> jacaysnaan .	jacsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Ku j.: wax la samaynayo ku raali ahaansho. Tus. "Cali xilkaas in uu qabto kuma jacsana."
jacbur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) 1. Suugaan, gabay iwm oo ula kac loo deelqaafiyey. 2. Waxyallo aan isku nooc ahayn oo laysku daray.	jacsanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacsan. <i>ld</i> jacs-naansho .
jacburan <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Waxyabo aan isku nooc ahayn oo isku dhexjira ahaansho. <i>ld</i> jacbursan .	jacsanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> jacsanaan .
jacburasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacbur. <i>ld</i> jacbursasho , jacbursad , jacbursi .	jactad¹ <i>m.l</i> 1. Muuqaalka uu yeesho dhar iwm oo aan si fiicanu kala fidsanayn; canbus, canyayuub. 2. Garaawshiinyo ama oggolaansho la'aan; muran foolxun.
jacburri <i>fg2</i> (-iyay, -isay) Jacbur samayn.	jactad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) 1. Dhar iwm si xun u laallaabmid. 2. Hadal jactad ah ku hadlid; asaraarid.
jacburin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jacbur. <i>ld</i> jacburis .	jactadan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax jactaday ahaansho.
jacburis <i>m.l</i> <i>ld</i> jacburin .	jactadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Dhar iwm jactad ka dhigid
	jactadid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jactad² .
	jactadin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jactadi .
	jactadnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> jactadan. <i>ld</i> jactad-naansho .
	jactadnaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> jactadnaan .
	jadbaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> jidbaysan .
	jadbaysnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> jidbaysnaan .
	jadbaysnaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> jidbaysnaan .

- jadbo** *m.db ld jidbo.*
- jadboo** *f.mg3 (-ooday, -ootay) ld jidboo.*
- jadeeco¹** *m.db* Cudur lays qaadsiyo oo badanaa carruurta ku dhaca; wuxuu leeyahay qandho kulul iyo qumankoo barara oogadana waxaa ka soo yaaca nabarro iyo finan badan.
- jadeeco²** *m.db (daaw.)* Cudur aad la isu qaadsiyo oo uu keeno firus, wuxuu u badanyahay in uu ku dhaco carruurta, labadii sano ama saddexdii sano mar ayuu noqdaa safmar. Astaamo: calaamadaha dureyga oo ay weheliso qandho aad u sarreysa baro yaryar oo cas-cas oo dhexda caddaan ku leh (balihii Koblik) iyo canka gudhiisa ka soo baxa. Finan cascias ayaa ka soo baxa marka hore dhiegaha xaggooda dambe, wajiga iyo jirka oo dhan.
- jadeemad** *m.db ld jadeemad.*
- jadeemid** *m.fdb eeg jadeen², ld jadeemad.*
- jadeen¹** *m.l* 1. Cida bahallada qaarkood sida libaaxa iwm. 2. Reen.
- jadeen²** *f.mg1 (-nay, -ntay)* 1. Bahal libaax iwm reemid. 2. Nafley taahid.
- jadeer** *m.l (bot.)* Nooc ka mid ah geedgaabka oo laamo dhuudhuuban iyo caleemo balballaaran leh oo aan qodax lahayn. 2. Socod dheer.
- jadeerwac¹** *m.l 1. ld jadeerwicid.* Aadista meel aad u fog la aado. 2. Oggolaansho la'aan. 3. Naxarii, jixinjix.
- jadeerwac²** *fg1 (-cay, -cday; -wici)* 1. Meel aad u fog aadid. 2. Wax diidid. 3. Cid u jixinjixid.
- jadeerwacad** *m.l ld jadeerwacasho.*
- jadeerwacasho** *m.fdb eeg jadeerwaco. ld jadeerwacad.*
- jadeerwaco** *f.g3 (-cday, -catay)* 1. Meel dheer socod ku tegid. 2. Wax diidid.
- jadeerwicid** *m.fdb eeg jadeerwac².* *ld jadeerwac¹ (2).*
- jadhaabalaf** *m.db ld jidhaabalaf.*
- jadiin** *m.l (-nno, m.db)* 1. *ld jidiin.* 2. Cunto.
- jadwal** *m.l (-llo, m.db)* Qorshe ammineed muujinaya sida hawl loo fulinayo.
- jaf¹** *m.l* 1. Garaac; tumid. 2. Qolofta geedaha laga jafto (inta la gargaraaco). 3. Orod u eg wax la ganay; kuddo; fag.
- jaf²** *m.db.sh.r 1.* J. dheh: daf dheh; la bood; fag dheh. 2. J. ka sii: ka daf, ka dhifo.
- jaf³** *fg1 (-fay, -ftay)* 1. Gogol iwm boor ka duulin. 2. Geed si qolofta looga goosto garaacid. 3. Geed garaacid ama ruxid si mirhiisi ay u soo daataan.
- jafaal** *m.l* 1. Dubka kore ee dhirta qaardeed, laga jafo. 2. Nin lixaad weyn; tiirri.
- jafaali** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax si xoog leh uga dhifasho; uga dafid.
- jafaalin** *m.fdb eeg jafaali. ld jafaalis.*
- jafaalis** *m.l ld jafaalin.*
- jafaan** *m.l (-nno, m.db)* Qalab bir ah ama wax kale, oo geedaha xijiga oo irmaan lagu sarsaro.
- jafal** *m.l* Inniinaha bunka, kolka ay dhanyihiin oo beerkii ku gudajiro.
- jafalil** *m.l.kh (-llo, m.db)* J. ah: wax aan qaab wannaagsan lahayn; foolxun.
- jafaliile** *m.l* Shayddaan; indhaxamil.
- jafan** *f.mg4 (-fnaa, -fnayd)* La jafay.
- jafasho** *m.fdb eeg jafo.*
- jafeeco** *m.db (bot.)* Nagaar weyn oo weligi si hunbulan u baxa; wuxuu bixiyaa ubax cillaan ah oo aad u qurux badan.
- jafid** *m.fdb eeg jaaf³.*
- jafjaaf¹** *m.l* 1. Dhul nulla ah oo dhaguxu ku badan yahay, leh dhir badan oo geed-gaab ah mariddeeduna adagtahay. 2. Qolof, jilif iwm oo geedo laga soo guray.
- jafjaaf²** *fg1 (-fay, -ftay)* 1. Qolof, jilif iwm geed ka ridid. 2. Gogol iwm boor ka duulin.
- jafjafid** *m.fdb eeg jafjaaf².*
- jaflayn** *m.fdb eeg jaflay.*
- jafle** *m.l* 1. Xoolo lugaha dambe oo wax lagu haraatiyo, siiba lo'da la lisayo oo kirtanka badan. 2. Miraha ceerinka marka ay gallalaan.
- jaflee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Xoolo jafle samayn.
- jafnaan** *m.fdb eeg jafan. ld jafnaansho, jafni.*
- jafnaansho** *m.l/ld ld jafnaan.*
- jafni** *m.db ld jafnaan.*
- jafo** *f.mg3 (-ftay, -fatay)* 1. Qolof, jilif iwm geed ka goosasho. 2. Gogol boor ka duulin.
- jagaf** *m.l (-fyo, m.db)* 1. Weel sida badan bir ama caag ka samaysan oo qashinka lagu qaado. 2. Qalabka guriga la dhigo ama laga sameeyo oo baalid ah.
- jago** *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Meel bannaan oo aan weli deegaan laga dhigin. 2. Heer darajo oo shaqo.
- jaguug** *m.l* Xoolo ama qof madax adag oo hoggaamtiisu ay dhib badan tahay.
- jaguugnimo** *m.db* Jaguug ahaansho.
- jahaad¹** *m.l (dii.)* Dagaal loo galoo difaaca iyo fidinta diinta Islaamka. *ld jihaad¹.*
- jahaad²** *f.mg1 (-day, -dday) (dii.)* Difaaca iyo fidinta diinta islaamka ku dagallamid. *ld jihaad².*
- jahaadid** *m.fdb eeg jahaad². ld jihaadid.*

jihad *m.l ld jahasho.*

jahannamo *m.dh* Magacyada naaraha mid ka mid ah.

jahasho *m.f.dh eeg jaho. ld jihad, jihad, jihashi.*

jahawareer¹ *m.l ld jaahwareerid.*

jahawareer² *f.mg1 (-ray, -rtay) ld jaa-hwareer².*

jahawareeri *f.g2 (-iyay, -isay) ld jaah-wareeri.*

jahawareerid *m.dh ld jaahwareerid.*

jahawareerin *m.dh ld jaahwareerin.*

jahawareersan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld jaahwareersan.*

jahawareersanaan *m.dh ld jaahwareer-sanaan.*

jahawareersanaansho *m.l/dh ld jaahwa-reersanaan.*

jahayn *m.f.dh eeg jahee. ld jahays, jihayn, jihays.*

jahays *m.l ld jahayn.*

jahaysad *m.l ld jahaysasho.*

jahaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd) Wax la jaheeyey ahaansho. ld jahaysan.*

jahaysasho *m.f.dh eeg jahayso. ld jahaysad, jahaysi, jihaysad, jihaysasho, jihaysi.*

jahaysi *m.l ld jahaysasho.*

jahaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay) Nafley qiblada u jeedin. ld jihaysii.*

jahaysiin *m.dh eeg jahaysii. ld jihaysiin.*

jahaysnaan *m.f.dh eeg jahaysan. ld jahaysnaansho, jihaysnaan, jihays-naansho.*

jahaysnaansho *m.l/dh ld jahaysnaan.*

jahayso *f.mg3 (-stay, -satay) 1. Doc aadid. 2. Qof dhimasho. ld jihayso.*

jahee *f.g2 (-heeyay, -haysay) Qof jaho aadsiin. ld jihhee.*

jahli *m.l Aqoon la'aan.*

jaho¹ *m.dh (-ooyin, m.l) 1. ld jihoo 1. Afarta qiblo midkood. 2. Doc; gees; dhinac.*

jaho² *f.mg3 (-haday, -hatay) 1. ld jihoo 2: wax uun ku dhaqaqaqid. 2. Xanuun la ledi waayid.*

jajab¹ *m.l 1. Xanuun murqaha ku dhaca. 2. Dhacaan cayayaanka qaarkood ka yimaada oo markuu jirka gaaro lagu xajiumoodo. 3. Wax burburay gobol ka mid ah. 4. Dildillaac ku dhaca oogada siiba bishimaha iyo cagaha oo qabowga badani keeno. 5. Lacagta inteeda aan xaashida ahayn. 6. Dahanb aan saafi ahayn.*

jajab² *m.l (-byo, m.dh) (xis.) Tiro aan hal dhammayn, oo la qaybiyey midkeed.*

jajab-caadi *m.l (-byo ..., m.dh) (xis.) Jajabka sarreyehiisa iyo hooseeyehiisuba ay yihiin abyooneyaal, waa tiro u qoran qayb ahaan*

sida a, a waa sarreeye, b-na waa hooseeye. Wawa kale oo lagu magacaabaa jajab fudud.

jajabe *m.l (-bayaal, m.l/dh) (c.nafl.) Cayayaan u eg ukun yar, cad, leh qodxo yaryar soo taagtaagan oo qofkii ay ku jabto gaarsiisa dhibaato.*

jajabow *m.l.u Xanuun qabatin yaryar leh oo ku dhaca haweenka uurka leh marka sidkoodu soo dhowaado.*

jajuub¹ *m.l Qasbidda qof wax uusan raali ka ahayn lagu sandulleeyo. ld jujuub¹.*

jajuub² *f.g1 (-bay, -btay) Qof wax uusan raali ka ahayn ku sandullayn. ld jujuub².*

jajuubid *m.f.dh eeg jajuub². ld jujuubid.*

jakac *m.dh Nooc ka mid ah xaskusha.*

jal¹ *m.l 1. ld jaq 1. Caano yar oo ilmaha yaryar la siiyo. 2. J. ah: cunug aan si fiican u korin nafaqo yari darteed. 3. Dabbidka yar ee la siiyo qof aad u jirran; jeenan.*

jal² *f.mg1 (-alay, -ashay) Carruur nafaqo xumo darteed la caatoobid.*

jala' *m.dh Eray uu ku dhawaqo qof leh xilladda ciyaar dubnadeed oo aan haysan dhagax uu geliy; mahayo.*

jalaabuud *m.dh Magacyada derejooyinka daraawiishitii Sayid Max'd Cabdulle Xasan mid ka mid ah.*

jalaal¹ *m.l 1. Ganaax lagu xukumo qof dembi yar galay. 2. Kitaab Quraan ah sharrax leh.*

jalaal² *f.g1 (-aalay, -aashay) Cid dembi gashay ganaaxid.*

jalaalaq *m.l Dhaca labaad ee meel hore loo dhacay lagu sameeyo.*

jalaalaqayn *m.f.dh eeg jalaalaqee.*

jalaalaqee *f.g2 (-qeeyay, -qaysay) Meel hore loo dhacay mar labaad dhicid.*

jalaalaqo *m.dh Hantida laga helo meel hore loo dhacay.*

jalaalid *m.f.dh eeg jalaalid².*

jalaato *m.dh Waxyaabo macmacaan oo laysku daray oo inta la qaboojiyo markay faristaan la muudmuudsado ama la leefleefo.*

jalabbutayn *m.f.dh eeg jalabbutee.*

jalabbute *m.l 1. Shir aan la fadhin ee dadku yoobsanyihiin. 2. Socod raaxaysi iyo majabaxsi looga jeedo oo hadba meel la habshahabsheeyo. 3. Ciyaar socod iyo boodbood leh.*

jalabbutee *f.mg2 (-teeyay, -taysay) Jalaabu-te samayn.*

jalafsad *m.l ld jalafasho.*

jalafasho *m.f.dh eeg jalafso. ld jalafsad, jalafsi.*

jalafsi *m.l ld jalafasho.*

jalafso *f.mg3 (-sady, -satay) Aayar socosho.*

jalammad *m.db* (-do, m.l) Weel macdan, dhoob iwm ka samaysan oo dheg (siddo) iyo naas leh oo shaaha iyo qaxwaha lagu karsado.

jalanco *m.l* Jir qurux iyo jiljileec isku darsaday.

jalaq *m.l.sh.r* 1. In yar oo biyo ama caano ah oo weel guntiis ku haray. 2. Koor yar oo laba carrab leh oo geela lagu xiro. 3. Dheg u j. sii: hadal raacid.

jalaqle *m.l* (-layaal, m.l/dh) Socod dhibaato leh oo lagu kala haro.

jalaqley *m.db* Calaacasha iyo dhudhunku meesha ay iska galaan.

jalaqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof xubno dabacsan oo qurxoon ahaansho.

jalaqsanaan *m.f.db* eeg jalaqsan. *ld* jalaqsanaansho.

jalaqsanaansho *m.l/dh* *ld* jalaqsanaan.

jalasho *m.f.db* eeg jalo.

jalaw¹ *m.l* Miraha digirta, yicibta iwm oo geedka ku qallalay.

jalaw² *f.mg1* (-way, -wday) Miro digir, loos iwm qallalid.

jalawsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Miro digir, loos iwm wax qallalay ahaansho.

jalawsanaan *m.f.db* eeg jalawsan. *ld* jalawsanaansho.

jalawsanaansho *m.l/dh* *ld* jalawsanaan.

jalayn *m.db* *ld* jalaysiin.

jalaysii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Cid jala' ka yeersiin. *ld* jalee.

jalaysiin *m.f.db* eeg jalaysii. *ld* jalayn, jalaysiis.

jalaysiis *m.l* *ld* jalaysiin.

jalbaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* jidbaysan.

jalbaysnaan *m.db* *ld* jidbaysnaan.

jalbaysnaansho *m.l/dh* *ld* jidbaysnaan.

jalbeebsad *m.l* Hoosgalbeed.

jalbeebsasho *m.f.db* Sheeko iyo kaftan aan turxaan lahayn; kaftan; haasaawe.

jalbeebad *m.l* *ld* jalbeebasho.

jalbeebasho *m.f.db* eeg jalbeebo. *ld* jalbeebad, jalbeebas, jaalbeebasho, jalbeebsi.

jalbeebi *f.g2* (-iyay, -isay) Goor galab ah cid haasaawin.

jalbeebin *m.f.db* eeg jalbeebi.

jalbeebi *f.mg3* (-btay, -batay) Kaftan iyo sheeko aan turxaan lahayn cid u jeedin. *ld* jalbeebso.

jalbeebad *m.l* *ld* jalbeebasho.

jalbeebasho *m.f.db* *ld* jalbeebasho.

jalbeebesi *m.l* *ld* jalbeebasho.

jalbeebsos *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* jal-beebos.

jalbeebtamid *m.f.db* eeg jalbeebtan². *ld* jalbeebtan¹(2).

jalbeebtan¹ *m.l* 1. Kaftan iyo sheeko aan turxaan lahayn oo laba qof iyo ka badan isdhaafato. 2. *ld* jalbeebtamid.

jalbeebtan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Dad kaftan iyo sheeko aan turxaan lahayn isdhaafasho.

jalbo *m.db* *ld* jidbo.

jalboo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* jidboo.

jalbood *m.l* *ld* jidbood.

jaldhaf *m.db* Sanqadha ka yeerta kabaha lagu soconayo.

jaldi¹ *m.l* *ld* jildi¹.

jaldi² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) *ld* jildi².

jaldisasho *m.db* *ld* jildisasho.

jaldoiso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld* jildiso.

jaldiyasho *m.db* *ld* jildiyasho.

jaldiyid *m.db* *ld* jildiyid.

jaldiyo *f.g3* (-yaday, -yatay) *ld* jildiso.

jalee *f.g2* (-leeyay, -leysay) *ld* jalasii.

jaleefan *m.l* (bot.) Geed qodxeed cadaadda la bah ah, quulle iyo xabagcad oo la cuno leh.

jaleelo *m.db* (bot.) Geedgaab aan qodax lahayn oo caleentisa daawo ahaan loo isticmaalo.

jalfi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax socda lugaha isugu marid. 2. Balfi; dalfi.

jalfin *m.f.db* eeg jalfi. *ld* jalfis.

jalfis *m.l* *ld* jalfin.

jali *f.g2* (-iyay, -isay) Ilmo caano u diidid.

jalid *m.f.db* eeg jalid².

jaliilad *m.db* (-do, m.l) Nooc ka mid ah bumbooyinka waaweyn ee diyaaraduhu tuuraan.

jalin *m.f.db* eeg jali. *ld* jalis.

jalis *m.l* *ld* jalins.

jallaad¹ *m.l* 1. Kutub Quraanka oo dhami ku qoranyahay. 2. (-dyo, m.db) Toddobada subac ee quraanku ka koobanyahay midkood. 3. (-dyo, m.db) Jildi korka kaga daahaaran kutub. *ld* jillaad¹.

jallaad² *f.g1* (-day, -dday) Kitaab jildi ku daahaarid. *ld* jillaad².

jallaadan¹ *f.mg1* (-dmay, -dantay; -dmi) Kutub wax jildi la geliyey noqosho. *ld* jillaadan¹.

jallaadan² *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Kutub wax jildi la geliyey ahaansho. *ld* jillaadan².

jallaadasho *m.f.db* eeg jallaado. *ld* jillaadad, jillaadasho.

jallaaddee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Kitaab quraan jaladyo u qaybin.

jallaaddeyn *m.f.db* eeg jallaadee.

jallaadeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax jallaadyo loo qeybshey ahaansho.

jallaadeysnaan *m.f.db* eeg jallaadeysan. *ld* jallaadeysnaansho.

jallaadeysnaansho *m.l ld* jallaadeysnaan.
 jallaadid *m.f.dh eeg* jallaad². *ld* jillaadid.
 jallaadmid *m.f.dh eeg* jallaadan¹. *ld* jillaadmid.
 jallaadnaan *m.f.dh eeg* jallaadan². *ld* jallaadnaansho, jillaadnaan, jillaadnaansho.
 jallaadnaansho *m.l/dh ld* jallaadnaan.
 jallaado *f.g3* (-atay, -aadatay) Kitaab iwm jallaad u samaysasho *ld* jillaado.
 jallaaf *f.g1* (-fay, -ftay) Cid socota si ay u kufto lug u dhigid. *ld* jallaafee, jillaaf, jillaafee.
 jallaafee *f.g2* (-feeyay, -feysay) *ld* jallaaf.
 jallaafeyn *m.dh ld* jallaafid.
 jallaafid *m.f.dh eeg* jallaaf. *ld* jallaafayn, jillaafayn, jillaafid.
 jallaafyo *m.dh (-ooyin, m.l)* Wax loo dhigo qof socda si uu u dhaco. *ld* jillaafyo.
 jalladad *m.l ld* jalladasho.
 jalladan¹ *f.mg1* (-dmay, -dantay; -dmi) Wax la jilladay noqosho (maqaar iwm). *ld* jalledan¹, jelledan¹, jilladan¹.
 jalladan² *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la jilladay ahaansho (maqaar iwm). *ld* jalledan¹, jelledan², jilladan².
 jalladasho *m.f.dh eeg* jallado. *ld* jalladad, jelledasho, jilladad, jilladasho.
 jalladmid *m.f.dh eeg* jalladan¹. *ld* jelledmid, jilladmid.
 jalladnaan *m.f.dh eeg* jalladan². *ld* jalladnaansho, jellednaan, jelled-naansho.
 jalladnaansho *m.l/dh ld* jalladnaan.
 jallado *f.g3* (-atay, -adatay) Indho xirribtooda kor u laabid. *ld* jelledo, jillado.
 jalledan¹ *f.mg1* (-dmay, -dantay; -dmi) *ld* jalladan¹.
 jalledan² *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) *ld* jalla-dan².
 jalleec¹ *m.l/dh ld* dhalleex¹.
 jalleec² *f.g1* (-cay, -cday) Wax dhinac u eegid. *ld* dhalleex².
 jalleeci *f.g2* (-iyay, -isay) Wax janjeerin. *ld* dhalleeci.
 jalleecid *m.f.dh eeg* jalleec². *ld* dhalleexid.
 jalleecin *m.f.dh eeg* jalleeci. *ld* dhalleexin, jalleecis.
 jalleecis *m.l ld* jalleecin.
 jalleeco *m.dh* Daymo dhinac la eego. *ld* dhalleexid.
 jalleecsd *m.l ld* jalleecsasho.
 jalleecsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la jalleeciyay ahaansho.
 jalleecsanaan *m.f.dh eeg* jalleecsan. *ld* jalleecsanaansho.
 jalleecsanaansho *m.l ld* jalleecsanaan.
 jalleecsasho *m.f.dh ld* dhalleexsasho, jalleecsad, jallecsi.

jalleecsi *m.l ld* dhalleexsasho, jalleecsasho.
 jalleecso *f.g3* (-sady, -satay) Weel iwm qof dhinaciisa u janjeersasho. *ld* dhalleexso.
 jalo *f.mg3* (-ashay, -alatay) Ilmo nafaqa xumo darteed la caatoobid.
 jaloof *m.dh (bot.)* Qolofta sare, adag ee digirta, lowska iwm leeyihiin oo iniiunu ku dhexjiraan.
 jalow *m.l* Miraha digirta oo geedka ku qallalay.
 jalwi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Miro digir, lows iwm qallajin. 2. Gabay ku luuqayn. 3. Tusbox ku werdiyid.
 jalwid *m.f.dh eeg* jalaw².
 jalwin *m.f.dh eeg* jalwi. *ld* jalwis.
 jalwis *m.l ld* jalwin.
 jalxad *m.dh* (-do, *m.l*) Weel dhoobo ka samaysan oo biyaha lagu shubto; Ashuun; Mardabaan.
 jamaad *m.dh* Wax indhuu jeclystaan oo aad u qurxoon.
 jamaahiir *m.dh.w* Wadar dad ah.
 jamaal *m.l* Qurux.
 jamaamuur *m.dh.u* Ragga intiisa wax garadka ah ee la txigeliyo; waayeel. *ld* qamaamuur.
 jamac *m.l* 1. Dad badan oo salaad wada tukanaya. 2. Wadar.
 jamal *m.l* Nafley xoog iyo cayil ka muuqdo.
 jamasho *m.f.dh eeg* jamo.
 jambaq *m.l* Orgi yar oo aan shumbulnimo gaarin.
 jambaqnimo *m.dh* Jambaq ahaansho.
 jambareer¹ *m.l ld* jambareero.
 jambareer² *f.mg1* (-ray, -rtay) Daal, harraad iyo gaajo badan la kulmid.
 jambareerid *m.f.dh eeg* jambareer².
 jambareero *m.dh* Dhibaato harraad, gaajo iyo daal badani dhaliyaan. *ld* jambareer¹.
 jambareeroo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Jambareero dareemid.
 jambareerood *m.f.l eeg* jambareeroo.
 jamce *m.l* Maalinta u dhaxayso, sabtiga iyo axadda. *ld* jimce, jimco.
 jamciyad *m.dh* (-do, *m.l*) Dad urur siyaasadeed, bulsho, dhaqaale iwm ku midoobey.
 jameecad *m.l ld* jameeco.
 jameeco *m.dh* 1. Dad isku meel wada deggan oo ku nool. 2. (-ooyin, *m.l*) Ururo diimeed oo meel wada deggan. 3. Dad salaad wada tukanaya. *ld* jameecad.
 jamhuuriyad *m.dh* (-do, *m.l*) Dal xur ah oo madaxdiisa shacbigu soo doorto.
 jamlee *f.g2* (-leeyay, -leysay) *ld* jimlee.
 jamleyn *m.dh ld* jimleyn.
 jamleys *m.l ld* jimleyn.

jamleysad <i>m.l ld</i> jimleysasho.	jannaayo <i>m.dh</i> Bilaha qorraxda lagu xisaabo ee sanadka midda ugu horraysa.
jamleysasho <i>m.dh ld</i> jimleysasho.	jannayn <i>m.f.dh eeg</i> jannee.
jamleysi <i>m.l ld</i> jimleysasho.	jannee <i>f.g2 (-neeyay, -naysay)</i> Janno gelin.
jamleyso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> <i>ld</i> jimleyso.	janno <i>m.dh</i> Meel raaxo badan leh oo Eebbe dadka wanaagsan ku abaalmariyo.
jamlo <i>m.dh ld</i> jimlo.	jaq ¹ <i>m.l ld</i> jaq ¹ (1).
jammir <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Doon si ay socodka u badiso shiraac kor ugu taagid.	jaq ² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> Wax nuugid.
jammirid <i>m.f.dh eeg</i> jammir.	jaqaaf <i>m.dh (-fo, m.l)</i> 1. Kab duug ah. 2. Haashka sigaarka.
jamo <i>f.g3 (-antay, -amatay)</i> Si aad ah wax u jeclaysasho.	jaqaafi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Si debec iyo jiljileec ku jiro u dhaqaaqid.
jan <i>m.l/db</i> 1. Wax jeclaysi jirro oo kale ah oo ku dhaca haweenka uurka leh. 2. Jacayl xad dhaaf ah.	jaqaafin <i>m.f.dh eeg</i> jaqaafi. <i>ld</i> jaqaafis.
janaabo <i>m.dh ld</i> jinaabo.	jaqaafis <i>m.l ld</i> jaqaafin.
janaaso <i>m.dh</i> 1. Wawa meydka loo sameeyo, kolka uu dhinto taniyo kolka laga aaso. 2. Qaadidda meydka, meesha uu ku dhintay, taniyo xabaalaha. 3. <i>ld</i> jinaaso. Tukashada (salaad) meydka lagu tukado. <i>ld</i> jannaaso.	jaqaf <i>m.l (-fyo, m.l)</i> 1. Weel sida badan bir ama caag ka samaysan oo qashinka lagu qaado. 2. Qalab duug ah.
janab <i>m.dh (-byo, m.l)</i> Dabin loo dhigo bahallada iyo ugaarta.	jaqal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Daanka dadka xaggiisa hoose. <i>ld</i> jiqil.
janan <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Derejo sare oo ciidamadu leeyihii oo ka sarreysa gaashaanle sare.	jaqaqari <i>m.dh (bot.)</i> Dhir roob iyo xareed badan heshay oo laamo curdun ah iyo caleen hamash ah leh.
janbeel <i>m.l</i> Bahal dabacadeeyaha la eg oo ku nool dhuulka buuraleyda ah oo cuna sagaarada.	jaqi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Ilmo yar caano ka jalin. Tus. "Canuggii bay jaqisey."
janfar <i>m.dh (-ro, m.l)</i> Dhalfu; gonfor; jeefaa. <i>ld</i> fanjar.	jaqid <i>m.f.dh eeg</i> jaq ² .
janjal <i>m.l</i> 1. Saabka gadawgiisa sare ee wareegsan. 2. Qufad yar oo lagu rido alaabta udugga ah. 3. J. ah: qof toosan oo qurxoon.	jaqin <i>m.f.dh eeg</i> jaqi. <i>ld</i> jaqis.
janjali <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax janjal u yeedid.	jaqis <i>m.l ld</i> jaqin.
janjalin <i>m.f.dh eeg</i> janjali.	jaqle <i>m.l</i> Cudur maqasha laaya.
janjanni <i>m.dh</i> Dhiriq lo'aad aad u qoyan.	jaqsii <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax nuujin.
janjeedh <i>m.l (-dho, m.dh)</i> <i>ld</i> janjeer ¹ .	jaqsii <i>m.f.dh eeg</i> jaqsii.
janjeer ¹ <i>m.l</i> Wax gees u iilan. <i>ld</i> janjeedh.	jar ¹ <i>m.l</i> 1. Ariga intiisa cayillan ee laga ganacsado. 2. Roobka j. ah: roobka ugu horreeya guga. 3. (-rar, m.l) Qarka gawgiisa.
janjeer ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax gees u qalloocsamid.	jar ² <i>m.dh</i> Ciyaar fadhliga lagu dheelo sida shaxda iwm. <i>ld</i> jare (3).
janjeeri <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax dhan u qalloocin.	jar ³ <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> 1. Wax goyn. 2. Ciyaar turub haad la degey midkii lagu booleeyey ku qabasho.
janjeerid <i>m.f.dh eeg</i> janjeer ² .	jaraa'id <i>m.l.w eeg</i> jariidad.
janjeerin <i>m.f.dh eeg</i> janjeeri.	jarabbar ¹ <i>m.l</i> Qaabka loo leyliyo fardo iwm.
janjeersad <i>m.l ld</i> janjeersasho.	jarabbar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Fardo iwm laylin.
janjeersan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax janjeera ahaansho.	jarabbaran <i>f.mg4 (-rcaa, -rnayd)</i> Wax la layliiy ahaansho.
janjeersanaan <i>m.f.dh eeg</i> janjeersan. <i>ld</i> janjeersanaansho.	jarabbarid <i>m.f.dh eeg</i> jarabbar ² .
janjeersanaansho <i>m.l ld</i> janjeersanaan.	jarabbaranaan <i>m.f.dh eeg</i> jarabban. <i>ld</i> jarabbaranaansho.
janjeersasho <i>m.f.dh eeg</i> janjeerso. <i>ld</i> janjeersad, janjeersi.	jarabbaranaansho <i>m.l/dh ld</i> jarabbaranaan.
janjeersi <i>m.l ld</i> janjeersasho.	jaraf <i>m.l</i> 1. Gabar yar oo dhawaan la gudey timaha u soo baxa. 2. Haruubka, dhiisha iwm salkooda hoose.
janjeerso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Wax dhinac u iilasho.	jaran ¹ <i>f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)</i> Wax la jaray noqosho.
jannaaso <i>m.dh ld</i> janaaso.	jaran ² <i>f.mg4 (-rcaa, -rnayd)</i> Wax la jaray ahaansho.
	jaranjar <i>m.dh ld</i> jaranjaro.

<p>jaranjaro <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Dhagxaan shamiintaysan, kala hooseeya oo aqallada lagu fuulo ama looga soo dego. 2. Laba tiir oo cagasaarro badani isu hayaan oo dhismayaasha lagu fuulo ama looga soo dego. <i>ld</i> jaranjar.</p>	<p>jariimo <i>m.db</i> Dembi weyn oo cid laga gal. <i>ld</i> jariimad.</p>
<p>jaraqabad <i>m.l.kh</i> J. ah: faras iwm oo fuulimaadka la baray.</p>	<p>jariir <i>m.db.u</i> Badar la tumay inta aan budada ahayn ee yaryar. <i>ld</i> jiriir.</p>
<p>jararaac¹ <i>m.l ld halraac¹</i>.</p>	<p>jar-iskatuur <i>m.l.kh ld jar-iskaxoor.</i></p>
<p>jararaac² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) <i>ld halraac².</i></p>	<p>jar-iskatuurnimo <i>m.db ld jar-iskaxoor-nimo.</i></p>
<p>jararaacid <i>m.db ld halraacid.</i></p>	<p>jar-iskaxoor <i>m.l.kh</i> (-rro, <i>m.db</i>) J. ah: qof khatar isku dhextura, oo aan ka fekerin cawaaqibka dambe. <i>ld</i> jar-iskatuur.</p>
<p>jararac <i>m.db.sh.r</i> Erey tilmaama wax la jeexayo.</p>	<p>jar-iskaxoornimo <i>m.db</i> Jar-iskaxoor ahaansho. <i>ld</i> jar-iskatuurnimo, qar-iskatuurnimo, qar-iskaxoorni</p>
<p>jarasho <i>m.f.db eeg</i> jaro.</p>	<p>jarjar <i>m.l.u</i> 1. Lacag inta ka samaysan bir, maar, macdan iwm oo sarrifka ah. 2. Dad aan isku dhalasho ahayn oo la isu keenay. 3. Kalaankal.</p>
<p>jarayn <i>m.f.db eeg</i> jaree.</p>	<p>jarjar² <i>fg1</i> (-ray, -rtay) Wax mid ahaa qaybo u googoyn.</p>
<p>jaraysad <i>m.l ld jaraysasho.</i></p>	<p>jarjaran¹ <i>f.mg1</i> (-rmay, -rantay) Wax mid ahaa oo qaybo loo googooyay noqosho.</p>
<p>jaraysasho <i>m.f.db ld jaraysad, jaraysi.</i></p>	<p>jarjaran² <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax mid ahaa oo qaybo loo googooyay ahaansho.</p>
<p>jaraysi <i>m.l ld jaraysasho.</i></p>	<p>jarjarid <i>m.f.db eeg</i> jarjar². <i>ld</i> jarjaris.</p>
<p>jarayso <i>f.g/mg3</i> (-stay, -satay) 1. (<i>f.g</i>) Faras ama rati jare gelin. 2. (<i>f.mg</i>) Jar cayaarid.</p>	<p>jarjaris <i>m.dh ld jarjarid.</i></p>
<p>jarcayn <i>m.f.db eeg</i> jarcee.</p>	<p>jarjarmid <i>m.f.db eeg</i> jarjaran¹.</p>
<p>jarcee <i>f.g/mg2</i> (-ceeyay, -caysay) 1. (<i>f.g</i>) Xoolo cadho qaba jarco gelin. 2. (<i>f.g</i>) Aqal laama ku dedid. 3. (<i>f.mg</i>) Qabow, baqdin ama xummad la gariirid.</p>	<p>jarjarnaan <i>m.f.db eeg</i> jarjaran². <i>ld</i> jarjarnaansho.</p>
<p>jarco <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Maqaar lo'aad ama geel oo guryaha lagu dhisoo ama gogol ahaan loo isticmaalo.</p>	<p>jarjarnaansho <i>m.l/dh ld jarjarnaan.</i></p>
<p>jardiino <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Beer lagu nasto ama lagu raaxysto oo aan miro la cuno lahayn.</p>	<p>jarmaad <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Aroor hore socosho. <i>ld</i> jermaad.</p>
<p>jare <i>m.l</i> 1. (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) Xarig fardaha, lo'da iwm lagu qabto. 2. Shaxda marka hab dheelkeedu saddex isugu dhacdo. 3. <i>ld</i> jar 2. Hab fadhi ciyaareedka ka mid ah oo loo dheelo; daamad.</p>	<p>jarmaade <i>m.l</i> (-dayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld</i> jarmaa-do.</p>
<p>jaree <i>f.g/mg. 2</i> (-reeyay, -raysay) 1. (<i>f.g</i>) Xarig jare ah xoolo ku xirid. 2. (<i>f.mg</i>) Dheesha jarta ku adkaan. 3. (<i>f.mg</i>) Baqdin, naxdin ama xanuun la gariirid.</p>	<p>jarmaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax aroor hore socodiisiin; kallihin. <i>ld</i> jermaadi.</p>
<p>jareer¹ <i>m.l</i> 1. Qof timo adag 2. Geed-gaab aan qodax lahayn oo qoryihiisu dhaqso u qoyin</p>	<p>jarmaadid <i>m.f.db eeg</i> jarmaad. <i>ld</i> jarmaadis², jermaadid.</p>
<p>jareer² <i>m.db.u</i> Timo adag.</p>	<p>jarmaadin <i>m.f.db eeg</i> jarmaadi. <i>ld</i> jarmaa-dis¹, jermaadin.</p>
<p>jareexayn <i>m.f.db eeg</i> jareexee.</p>	<p>jarmaadis¹ <i>m.l ld</i> jarmaadin.</p>
<p>jareexee <i>fg2</i> (-xeeyay, -xaysay) Cay kaftan ah cid u jeedin.</p>	<p>jarmaadis² <i>m.db ld</i> jarmaadid.</p>
<p>jareexo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Dhaawac cid la gaarsiyo. 2. Ceeb cid lagu sheego. 3. Cay cid loo gaysto.</p>	<p>jarmaado <i>m.db</i> Socodka aroorta hore la socdo. <i>ld</i> jermaade, jermaado.</p>
<p>jarid <i>m.f.db eeg</i> jar³. <i>ld</i> jariin.</p>	<p>jarmaadsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax arooryo hore soconaya ahaansho. <i>ld</i> jermaadsan.</p>
<p>jariidad <i>m.db</i> (-raa'id, <i>m.l</i>) Wargeys toddobaadle ama ka badan oo lagu soo bandhigo maqaallo waxyalo kala duwan ka hadlaya iyo xayleysiis. <i>ld</i> jariido.</p>	<p>jarmaadsanaan <i>m.f.db eeg</i> jarmaadsan. <i>ld</i> jermaadsanaansho, jermaadsanaan, jermaadsanaansho.</p>
<p>jariido <i>m.db ld</i> jariidad.</p>	<p>jarmaadsanaansho <i>m.l/dh ld</i> jarmaadsa-naan.</p>
<p>jariimad <i>m.db ld</i> jariimo.</p>	<p>jarmid <i>m.f.db eeg</i> jarjan¹.</p>
	<p>jarmo <i>m.db</i> Kayn aan la mari karin. <i>ld</i> jed.</p>
	<p>jarnaan <i>m.f.db eeg</i> jarjan². <i>ld</i> jarnaansho.</p>
	<p>jarnaansho <i>m.l/dh ld</i> jarnaan.</p>
	<p>jaro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) 1. Wax qayb ka goosasho. 2. Timo si wanaagsan u goyn.</p>
	<p>3. Haad booladu tahay haad kale ku qabsasho. 4. Shax xabbad qaadid.</p>

jarrad <i>m.db</i> 1. Doonta marka shiraaca kor loo saaro si ay socodka u badiso. 2. Safar u aqool. 3. Hab xisaabeed wax loo tiriyo (hal jarrad, laba jarrad iwm).	jarryn <i>m.f.db</i> eeg jarree. <i>ld</i> jarraysimo .	jarraysad <i>m.l ld</i> jarraysasho .	jarraysasho <i>m.f.db</i> eeg jarrayso. <i>ld</i> jar-raysad , jarraysi .	jarraysi <i>m.l ld</i> jarraysasho .	jarraysimo <i>m.db ld</i> jarrayn .	jarraysin <i>m.db</i> Xilli subax ah oo iftiin wacani jiro laakiin qorraxdu aanay soo bixin.	jarrayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Qof jarraysimo raadsasho.	jarree <i>f.g/mg</i> 2 (-reeyay, -raysay) 1. (<i>f.g</i>) Goor subax ah qof cunto doonaya reer ku waaberisasho. 2. (<i>f.g</i>) Goor subax ah marti cunto siin. 3. (<i>f.mg</i>) Cid wax ka rajayn.	jarreero <i>m.db</i> 1. Ladnaan. 2. Axsaan, wanaag, naxariis.	jarri <i>m.db</i> (<i>c.nafl</i>) Shimbir yar oo af guduudan oo xoolaha shilinta ka gurata. <i>ld</i> jirri .	jarriin <i>m.l ld</i> jarid .	jarriinsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) <i>ld</i> jarsii .	jarsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Ciyaar turub, qof haad uusan hayn inuu jaro ku qasbid.	jasaar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Qofka wanaaggii loo galo ka abaa dhaca. <i>ld</i> jisaar .	jasaarnimo <i>m.db</i> Jasaar ahaansho. <i>ld</i> jisaarnimo .	jasiirad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) (<i>jool</i>) Gabal dhul ah oo ay ku wareegsanyihiin biyo, gabalkaasi dhulka ah wuxuu ku dhexyaal badweyn, bad, haro, ama webi. <i>ld</i> jasiiro .	jasiirad-shacaabi <i>m.db</i> (-do ..., <i>m.l</i>) (<i>jool</i>) Dhul-badeed ka samaysan dhagaxshacaabi ka fog dhul kale, kuna dhex taal bad ama biyo weyn oo kale, joogeeduna aad uma sarreeyo.	jasiirad-u-eke <i>m.l</i> (-kayaal, <i>m.l/ld</i>) (<i>jool</i>) Dhul badankiisa biyo ku wareegsanyihiin.	jasiiro <i>m.db ld</i> jasiirad .	jasuur <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Aqal dhagax ah; daar; sar.	jaw¹ <i>m.l</i> Yoon dhegta dhexdeeda laga dareemo, kaddib markii aad loo harraado.	jaw² <i>m.db</i> 1. Kaamil. 2. Jibaad meel fog laga maqlaaya. 3. Keli ah.	jaw³ <i>e.d</i> Érey la yiraahdo kolka wax lala yaabo.	jawaab¹ <i>m.l</i> Hees loo qaado xoolaha la shubayo.	jawaab² <i>m.db</i> (-bo, <i>m.l</i>) Warcelin.	jawaab³ <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) 1. Wixii lays weyddiiyey ka warcelin. 2. Xoolo la shubaya hees u qaadid.	jawaabid <i>m.f.db</i> eeg jawaab ³ .	jawaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Kiish ka samaysan lilammo ama xargo yaryar oo la isku falkiyay. <i>ld</i> joonyad, juuni .	jawdheer <i>m.db</i> 1. (<i>bot.</i>) Geed caleemo madmadow oo yaryar iyo laamo oo dhuudhuuban oo asal fiican leh. 2. (<i>m.u</i>) Laan la jaray oo mayraxdii laga gurtay oo engegtay oo ul laga dhigto ama la shito. 3. Masalle harag ah.	jawharad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Dhadax qaali ah. <i>ld</i> johorad, jowhar .	jawi¹ <i>m.l</i> 1. Hawada dhulka ku wareegsan. 2. Cimilo.	jawi² <i>m.db</i> 1. Nabar aan biskoon; joqofey. 2. Dhul hawd ah oo oomane ah.	jawjaw <i>m.db</i> Buuq.	jawjawlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Buuqid.	jawjawleyn <i>m.f.db</i> eeg jawjawlee.	jawle <i>m.l</i> Nooc ka mid ah noociyada bariiska.	jawlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Cabaadid.	jawleyn <i>m.f.db</i> eeg jawlee.	jawni <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Miro qolof ka saarid.	jawnin <i>m.f.db</i> eeg jawni. <i>ld</i> jawnis .	jawnis <i>m.l ld</i> jawnin .	jawnisad <i>m.l ld</i> jawnsasho .	jawnsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Miro la finjilay ahaansho.	jawnsanana <i>m.f.db</i> eeg jawnsan. <i>ld</i> jawn-sanaansho .	jawnsanaansho <i>m.l/ld</i> jawnsanaan .	jawnsasho <i>m.f.db</i> jawnso. <i>ld</i> jawnsad .	jawnso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Miro qolof kala bixid.	jawr¹ <i>m.l</i> Xukun aan xaq ahayn; caddaalad darro. <i>ld</i> jowr¹ .	jawr² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Caddalad darro samayn. <i>ld</i> jowr² .	jawrar¹ <i>m.l</i> 1. Dildillaac wax yeeshaan. 2. <i>ld</i> dildillaacid .	jawrar² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Wax dildillaac yeelasho.	jawraran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax jawraran ahaansho. <i>ld</i> jawraran .	jawravid <i>m.f.db</i> eeg jawrар ² . <i>ld</i> jawrar¹ (2).	jawrarnaan <i>m.f.db</i> jawraran. <i>ld</i> jawr-naansho .	jawrarnaansho <i>m.l/ld</i> jawrarnaan .	jawraran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) <i>ld</i> jaw-raran .	jawrfal¹ <i>m.l</i> Xadgudub, caddaaladdarro cidi samayo <i>ld</i> jawrfal¹ .	jawrfal² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) Ku j.: qof ku xad gudbid. <i>ld</i> jawrfal² .	jawrfaleen <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Qof caado ka dhigtagtay in uu caddaalad darro sameeyo. <i>ld</i> jowrfaleen .
---	---	---	--	--	---	---	---	--	--	---	---	--	---	---	--	---	---	---	---	--	---	---	--	---	--	---	---	---	---	--	--	--	---------------------------------	--	--	--	---	--	---	--	---	--	--	--	--	---	--	--	---	---	---	---	--	---	--	---	---	--	--

jawrfalid *m.f.db eeg jawrfalid². ld jowrfalid.*
jawrid *m.f.db eeg jawr². ld jowrid.*
jawriir *f.mg1 (-ray, -rtay)* Caw dharid.
jawriirid *m.f.db eeg jawriir.*
jaws *m.l (bot.)* Miro yicibta u eg oo shaaha lagu darsado. *ld jows.*
jaxaas *m.l (baay.)* Xuub ku daboolan sooh ama xubin. Tusaale: kelyaha, qanjir kelyoodyada, indhaha birtooda waxa ku daboolan j. *ld yaxaas.*
jaxeer *m.l* 1. Cawl lab. 2. Qof aan da'du ka muuqan. 3. Qof kaftan badan. *ld jexer.*
jay *m.l* 1. *ld jaay.* Dhagxaan yaryar oo dhismaha loo isticmaalo. 2. J. ah: qof dhuuban oo xoog badan.
jaynafl *m.l* Qolof jirku yeesho oo qabowgu keeno.
jaynafl² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Jir dad qabow awgiis qolof yeelasho.
jaynafid *m.f.db eeg jaynafl².*
jaynafnimo *m.db* Jaynaf ahaansho.
jaynafsan *f.mg1 (-naa, -nayd)* Wax jaynaf ku dhacay ahaansho (dibno).
jaynafsanaan *m.f.db eeg jaynafsan. ld jaynafsanaansho.*
jaynafsanaansho *m.l/db ld jaynafsanaan.*
jaynnimo *m.db* Jay ahaansho.
jebi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax is haystay xoog u kala qaybin. 2. Wax taagnaa dumin. 3. Xoolo iwm oo tiradoodu badantahay yarayn. 4. Xoolo iwm kala qaybin. 5. Sharci ku xad gudbid. 6. Col iwm baabi'in. 7. Ka j.: soon, salaad iwm cid ka burin. 8. Ka j.: shax, jar iwm cid dhawr jeer badisay ka badin. 9. Sicir yarayn (ganacsi). *ld jabi.*
jebid *m.db ld jibid.*
jebin *m.f.db eeg jebi. ld jabin, jabis, jebis.*
jebis¹ *m.l* 1. In is haysata oo kol meel ka jabta ama ka go'da. 2. (-syo, *m.db*) Ood weyn oo is haysata oo kol la gooyo; tis. 3. Rarada iwm meesha afka ah ee laga laabo. 4. J. ah: waddo weyn oo aan la falin ee maritaan keliya ku samaysantay. 5. Laba dawlis oo laysku soohay. 6. J. ah: ceel markaas la qoday. 7. *ld jebin.*
jebis² *m.db ld jebiso.*
jebiso *m.db (-ooyin, m.l)* Halaq weyn, u eg abeesada oo waxa ay ugaarsanayso isku duubta kaddibna burburisa. *ld jebis².*
jebsiino *m.db* Xannuun haweenka qabta marka ay foolanayaan; jajab.
jebsin *m.db (-imo, m.l) (daaw.)* Xubin ka mid ah laf dhabarta oo dhawr ricirood leh. *ld jibsin².*
jecayl *m.l ld jacayl.*

jecel *f.g4 (-claa, -clayd)* Wax, wax aad u raba ahaansho.
jeelaan *m.f.db eeg jecel. ld jeelaansho.*
jeelaansho *m.l/db ld jeelaan.*
jeclaysad *m.l ld jeclaysasho.*
jeclaysasho *m.f.db eeg jeclayso. ld jeclay-sad, jeclaysi.*
jeclaysi *m.l ld jeclaysasho.*
jecleysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Wax rabitaankooda cid ku abuurid. 2. Is j.: wax rabitaankooda is xijin.
jecleysiin *m.f.db eeg jecleysii. ld jecleysiis.*
jecleysiis *m.l ld jecleysiin.*
jecleyso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax aad u rabid.
qed *m.db (-dad, m.l) ld jarmo.*
jeeb¹ *m.l* Meel wax lagu rito oo dharka la gashado ku tolan.
jeeb² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Wax si tartiib ah u goyn. 2. Ka j.: wax, wax kale iyadoo inta dheeriga ah laga jarayo la ekeysiin. 3. Ka j.: cid dembi ay gashay ka gudid.
jeeban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Wax qiyas lagu gooyey ahaansho. 2. Ku j.: wax, wax kale lala ekeysiyye ahaansho.
jeebid *m.f.db eeg jeeb².*
jeebis-dherer *m.l (-ryo, m.db) (baay.)* Nooc ka mid ah sida ay u habaysanyihiin qaybaha iyo organnada xayawaanku kaas oo jidhka loo qaybin karo laba badh oo ah hummaagyo muraayadeed oo mid waliba sallax goonniya saaranyahay. Xayawaan-nada jeebis dherer waxay leeyihiin hab dhaqdhqaaq oo u goonniya, kaas oo had iyo jeer hal dhinac jidhka u hoggaamiya.
jeeb-isgudub *m.l (-byo, m.db) (xis.)* Marka shaxan adke ah loo jaro sallax ahaan ama shaxan sallax ah ee ka soo baxa jariddaas oo kale. Tusaale ahaan, j.i.ka mara dhex-bartanka kubbad waa goobo.
jeeble *m.l (-layaal, m.l/db)* 1. Ganacsade yar oo badeecada la wareega. 2. Qof sigaarka ku gada bannaanka.
jeebnaan *m.f.db eeg jeeban. ld jeebnaansho.*
jeebnaansho *m.l/db ld jeebnaan.*
jeed *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Sii j.: cid dhabarka xijin. 2. Soo j.: habeen hurdo ka tegid (cid). 3. U j.: muuqaal il ku hayn. 4. U j.: meel aadid. 5. Ula j.: fal ama hadal ujeeddo gaar ah ka lahaan.
jeedaali *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel fog ka eegid. 2. Dibi sac wadaalin.
jeedaalin *m.f.db eeg jeedaali.*
jeedaalo *m.db* Fiirinta wax meel dheer laga eego.

jeedal¹ *m.l (-llo, m.dh)* Suun adag oo dabo la qabsado leh oo fardaha iwm lala dhaco si ay orodka u badiyaan; nadi. *ld jeydal*.

jeedal² *m.l (baay)* Shaabuug qaab dherer yar leh ilaa 150 maykaroon/m. oo laga helo oogaada unugyada qaarkood, gaar ahan unugyada taranka ee socda. Tusaale ahaan isbeermatosowa, bakteeriya iyo qaar ka mid ah borotosowa.

jeedal³ *fg1 (-alay, -ashay)* Jeedal wax la dhicid.

jeedalid *m.f.dh eeg jeedal²*. *ld jeedlid*.

jeedalley *m.dh (baay)*. Dir ka tirsan faylamka borotosowa, xubnahoodu waxay leeyihiin jeedal loo adeegsado socodka.

jeedi *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax foolkoodu jiho gaar ah ku aaddanaa meel kale u duwid. 2. Cid hawl ay fulin lahayd ka hoosaasin. 3. Hadal, khudbad, iwm meel fagaare ah ka sheegid.

jeedid *m.f.dh eeg jeed*.

jeedin *m.f.dh eeg jeedi*.

jeedlid *m.dh ld jeedalid*.

jeedsad *m.l ld jeedsasho*.

jeedsasho *m.f.dh eeg jeedsad*. *ld jeedsad*.

jeedshe *m.l (-shayaal, m.l/dh)* (xis.) Xarriiq toosan oo la xiriirta toobineed. Fogaanta xarriiqdani ay u jirto bar kasta oo ku taalla toobineed oo loo qaybiyey fogaanta ay barmaguuraan ah u jirto bar taasi waa saami madoosome ah.

jeedsii *f.mg2 (-iyay, -isay)* U j.: cid dusha wax ka tusid.

jeedsiin *m.f.dh eeg jeedsii*.

jeedso *f.g3 (-saday, -satay)* Ra'yii soo bandhigasho.

jeedwa *m.l* Neefka birta la baxsada ee habeen ama maalin kaddib la arko isagoo dhintay, dabadeed la qasho oo la cuno.

jeefaaaf *m.l* Naxariis cid loo galoo.

jeefaar *m.dh* Dhalfo; kabar; janfar; gonfar.

jeefad *m.l/ld jeefag*.

jeefag *m.l* Nooc ka mid ah orodka fardhaha. *ld jeefad*.

jeeg *m.l (-gag, m.l)* 1. *ld joog 1 (3)*. Weel bir ama macdan ka samaysan oo dabool leh oo caanaha iwm lagu shubto. 2. Xaashi si gaar ah loo habeeeyey oo cid la siyyo si uu banki lacag uga qaato.

jeegaan¹ *m.dh (-nno, m.dh)* Midabyo dhawr ah oo si is kor saar ah u safan oo qaab qaanso leh oo ku samaysma daruurta marka uu roob da'ay; qaansaroobaad.

jeegaan² *m.dh (-nno, m.dh)* (fiis.) Filiq-sanaanta kaahinta birlabdanabeeed sida,

muuqaalka midabeed ee ka dhasha kala-xaydka dhudo ileys ee soo dhexmara birisam.

jeegaan-barasho *m.dh (fiis.)* Daraasad ku saabsan habka loo baaro ilayska (spectrum).

jeegaanbeeg-cuf *m.l (-gyo ..., m.dh)* (fiis.)

Qalab loo isticmaalo soo saaridda iyo saafidda ayoontooneef ah iyadoo la fiirinayo saamiga ay isuyihiin saldanabka ayoonnada iyo cufkoodu.

jeegaan-birlabdanabeeed *m.dh (-dyo, m.dh)* (fiis.)

Tooxda tamar birlabdanabeeedka ee si taxan ugu habaysan kororka ama yaraanta hirbaaca ama rakaadka.

jeegaxiir¹ *m.l* 1. Timaxiir; jeego xiiridda. 2. (-rro, m.dh) Nin dhallinyaro ah oo aan weli guursan.

jeegaxiir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Timaxiirid; timajarid.

jeegayn *m.f.dh eeg jeegee*.

jeegee *f.mg2 (-geeyay, -gaysay)* 1. Dhabardhabar u dabbaalasho. 2. Caano jiif ku cabbid.

jeego *m.dh (-ooyin, m.l)* Madaxa dadka xaggiisa dambe; qadaad.

jeekam *m.l (-mo, m.dh)* (daaw.) Qayb xidmeed oo ku yaal meesha ay iskaga dhegsanyihiin xiidmaha yar yar iyo xiidmaha waaweyn. Afka sare wuxuu ka mid yahay kolonka, afka hoosana waxa ku yaal qabsinka.

jeel¹ *m.l* 1. Wixii dhab loo jecelyahay, araggooda ama maqalkooda ama dhadhankooda, iwm, u bogidda, jamaadda iyo macaanka laga helo. 2. Dareen rabitaan oo ku abuurma xoolaha marka ay waayaan dhanaan. 3. (-lal, m.dh) Meesha dadka dembiga gala lagu xiro; xabsi.

jeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* 1. U j.: wax u jeel qabid; wax xiisayn. 2. U j.: xoolo si aad ah dhanaan u rabid.

jeelag¹ *m.l* Eryashada wax la eryado.

jeelag² *f.g1 (-gay, -gtay)* Cid eryasho.

jeelagasho *m.f.dh eeg jeelago*.

jeelagid *m.f.dh eeg jeelag²*.

jeelago *f.g3 (-gtay, -gaty)* Cid eryasho.

jeelbax¹ *m.l/1*. Wax jeelka bi'ya. 2. J. ah: xoolo dhanaan ku filan cunay. 3. *ld jeelbixin*.

jeelbax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)*

1. Jeelgoyn; xiisadhicid. 2. Xoolo dha-naan ku filan helid.

jeelbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Jeel ka bi'in. 2. Xoolo dhanaan ku filan siin.

jeelbixin *m.f.dh eeg jeelbax²*. *ld jeelbax¹ (3)*.

jeelbixin *m.f.dh eeg jeelbixi*.

jeelgoo *f.mg2* (-gooyay, -goysay) Xiisag-goyn; jeelbixid.

jeelgoyn *m.f.dh eeg* jeelgoo.

jeelid *m.f.dh jeel²*.

jeellan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. U j.: jeel hayo; jeel qabo. 2. Xoolo wax jeel hayo ahaan-sho.

jeellanaan *m.f.dh eeg* jeellan. *ld jeella-naansho*.

jeellanaansho *m.l/dh ld jeellanaan*.

jeenan *m.l* Cabbitaan la siiyo qof aad u xanuunsan oo aan cunto qaadan karin.

jeenanboob *m.l* Jeenanboob ah; qof sakaraadaya oo jeenanka aad u qaata

jeenani *f.g2* (-iyay, -isay) Qof aad u xanuunsan cabbitaan siin.

jeenanin *m.f.dh eeg* jeenani.

jeeni *m.l* (-iyo, *m.l/dh*) Labada lugood ee xayawaanka afar addinlaha ee hore middood.

jeenicalaf *m.l* (-fyo, *m.l/dh*) 1. Jeeni. 2. Libaax dad cun ah.

jeeniqaar *m.l* Qarqar ka ridashada maro, suun iwm iyadoo labadiisa dacal si iswaydaar ah laysugu xirayo killkilada hoostooda.

jeenivareen *m.l* (*daaw.*) Xanuu xummad iyo qufac leh oo inta badan hargab xumaaday reebo; oofwareen.

jeensad *m.l ld jeesasho*.

jeensasho *m.dh eeg* jeenso. *ld jeensad, jeensi, jeesad, jeesasho, jeesi*.

jeensi *m.l ld jeesasho*.

jeenso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Dib ama dhinac wejiga ama oogada u duwid. 2. U j.: wax mudnaanta koowaad siin. *ld jeeso*.

jeeqaaq¹ *m.l* 1. Daymo dhinac wax loo dayo. 2. Rajayn wax la rajeyo.

jeeqaaq² *f.g1* (-qay, -qday) 1. Wax rajayn. 2. Dhinac wax u dayid.

jeeqaqid *m.f.dh eeg* jeeqaaq².

jeer¹ *m.l* 1. Goor; Waqt; Ammin. 2. J.ma: goorma?

jeer² *m.dh* (*c.naf.*) Naasley beri biyood ah, xoog leh, af ballaaran, aan dhogor lahayn, lugo gaagaaban oo ku nool webiyada Afrika.

jeeraari *f.g2* (-iyay, -isay) Xoolo jeeraaro samayn.

jeeraarin *m.f.dh eeg* jeeraari. *ld jeeraro*.

jeeraaro *m.dh* Orod wareeg ah oo farxadi ku jirto oo xooluhu sameyaan. *ld jeerarin*.

jeerin *m.l* (*bot.*) Geedgaab qodax qarofan, miro kuwa mooska u eg leh oo iniiinahooda la cuno, xabag macaanna leh.

jeerjeer *m.l* 1. Nooc libaax badeedka ka mid ah oo la cuno. 2. Maql yaryar oo loo kobciyo in la qasho. 3. Nooc ka mid ah garbasaaraha haweenka oo khafiif ah.

jeermi *m.l.u* Noole aad u yar, ili-maqabatay ah oo cudurrada keena.

jeermidile *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) (*daaw.*) Walax kiimikeed oo disha ama reebta koritaanka bagtiiriyyada iyo jeermiyada kale ee cudurrada keena isla markaasna aan sun ahayn oo aan wax u dhimeyn jirka, afka, nabarrada iwm.

jeermiga xiidmaha *m.l* (*baay.*) Baktiiriya caadi ahaan ku jira xiidmaha, qaarkood waxay sameeyaan fitamiin k (vit. K). Waxay ka hortagaan cudurrada baktiiriyyada cudurwaddada ah oo aasidh badan ayey meesha ku sameeyaan si jeermiga kale ugu dhinto.

jeermisdile *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) 1. (*daaw.*) eeg caabuqtire. 2. (*daaw.*) Daawo disha ama dhaqda jeermiyada waxaana loo isticmaalaan in lagu nadiifyo qalabka qallinka iyo qalab kaleba.

jeermis-dilid *m.dh* 1. (*daaw.*) Hab looga tirtiro jeermiska qalab sida: dhar ama biro ayadoo la isticmaalayo jeermidileyaal. 2. (*fitis.*) Kul, qiiqbiyood (oomaar), ama reeys iyo kuwo kiimikaad.

jeermiritir *f.g1* (-ray, -rtay) Wax jeermi ka dhammayn.

jeermiture *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Daawo jeermiga lagu dabar gooyo.

jeermiritrid *m.f.dh* jeermiritir.

jees *m.l* (-sas, *m.l*) Qoys meel gooni ah deggan.

jeesad *m.l ld jeesasho*.

jeesasho *m.f.dh ld jeesasho*.

jeesgogol *m.l* Harar yar oo lagu seexdo.

jeesi *m.l ld jeesasho*.

jeesjees¹ *m.l* 1. Hadal si kibir ah loo yiraahdo oo cid lagu xumaynaayo; kajan; likaaco. 2. *ld jeesjeesid*.

jeesjees² *f.mg1* (-say, -stay) Hadal kibir iyo digasho ku jirto cid u jeedin.

jeesjeesid *m.f.dh eeg* jeejees². *ld jeesjees¹* (2).

jeeso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld jeenso*.

jeex¹ *m.l* (-xyo, *m.dh*) 1. Wax la kala dillaacshay qayb ka mid ah. 2. *ld jeexo*. Biyo mareen dhuuban.

jeex² *f.g1* (-xay, -xday) Wax dillaacin.

jeexan¹ *f.mg1* (-xmay, -xantay; -xmi) Wax dillaacay noqosho.

jeexan² *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Wax dillaacay ahaansho.

jeexane *m.l* Harag ari oo loogu talaggalay in jil laga jeexo.

jeexasho *m.f.dh eeg* jeeexo².

jeexdin *m.dh* 1. Meel dillaacsan. 2. Meel godan oo dhulka ka hoosaysa. 3. Meel

dillaacsan oo dhulka ku taal oo ay biyuhu maraan.	jeydal <i>m.l (-llo, m.db) ld jeedal¹</i> .
jeexgogol <i>m.l/dh (-lo, m.l)</i> Derin weyn oo la goglado.	jeysh <i>m.l (-shash, m.l)</i> Ciidanka qalabka sida ee dal leeyayah.
jeexid <i>m.f.db eeg jeex²</i> .	jibaad ¹ <i>m.l</i> Reen xoog leh oo ka soo baxa dadka ama duunyada jirran.
jeexmid <i>m.f.db eeg jeexan¹</i> .	jibaad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Xoog u reemid; aad u taahid.
jeexnaan <i>m.f.db eeg jeexan²</i> . <i>ld jeexnaansho</i> .	jibaadgaabis <i>m.l</i> Duco loola jeedo in qof naftu dhibayso adduun ama aakhiro mid uu u dhaco.
jeexnaansho <i>m.l/dh ld jeexnaan</i> .	jibaadid <i>m.f.db eeg jibaad²</i> .
jeexo ¹ <i>m.db</i> Meel godan oo biyo mareen ah. <i>ld jeex¹ (2)</i> .	jibaal ¹ <i>m.l 1. (-llo, m.db)</i> Cabbir dhul beered 25 tallaabo oo labajibbaaran ah. 2. Ded dhismo dhagax ah korka laga saaro.
jeexo ² <i>f.g3 (-xday, -xatay)</i> Wax cad ka dillaacsasho (maro, qare, maqaar iwm).	jibaal ² <i>f.g1 (-aalay, -aashay)</i> Dhismo dhagax ah ded kor ka saarid.
jegi <i>m.db ld gegi</i> .	jibaalee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Dhul dhowr jibaal u qaybin.
jel <i>m.l (-lal, m.l) (fis.)</i> Heehaab layofilik ah oo caadi ahaan deggan laakiin lagu khasbi karo, marka uu ku suganyahay xaalado gaar ah, inuu qayb xinijiroobo.	jibaaleyn <i>m.f.db eeg jibaalee. ld jibaaleys</i> .
jeldi ¹ <i>m.l ld jildi¹</i> .	jibaaleys <i>m.l ld jibaaleyn</i> .
jeldi ² <i>f.g1 (-iyay, -iday; -iyi) ld jildi²</i> .	jibaalid <i>m.f.db eeg jibaal²</i> .
jeldisasho <i>m.db ld jildisasho</i> .	jibaax ¹ <i>m.l 1. Qufac dadka iyo xoolaha ku dhaca. 2. ld jibaaxid</i> . Maridda xoog lagu maro meel jiq ah ama lagu badanyahay.
jeldiso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> <i>ld jildiso</i> .	jibaax ² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> Meel dhir ama dad badan leh xoog ku dhex marid.
jeldiyasho <i>m.db ld jildisasho</i> .	jibaaxid <i>m.f.db eeg jibaax². ld jibaax¹ (2)</i> .
jeldiyid <i>m.db ld jildiyid</i> .	jibaggaar ¹ <i>m.l ld jibaggaarid</i> .
jeldiyo <i>f.g3 (-yaday, -yatay)</i> <i>ld jildiso</i> .	jibaggaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Ka j.: arrin ama hawl ka gun gaarid.
jelemed <i>m.db</i> Kirli.	jibaggaarid <i>m.f.db eeg jibaggaar². ld jibaggaar¹</i> .
jelled <i>f.g1 (-day, -dday)</i> 1. Buug, kitaab iwm jeldi u samayn. 2. Maqaar il, kor u rogid. 3. Badar kala saarid. <i>ld jillac</i> .	jibakeen ¹ <i>m.l ld jibakeenid</i> .
jelledan ¹ <i>f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)</i> <i>ld jalladan¹</i> .	jibakeen ² <i>f.mg1 (-nay, -ntay)</i> Arrin ama hawl xaqiiqdeeda ka lib keenid.
jelledan ² <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd)</i> <i>ld jalla-dan²</i> .	jibakeenid <i>m.f.db eeg jibakeen². ld jibakeen¹</i> .
jelledasho <i>m.db ld jalladasho</i> .	jibbaar ¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> Xarig dheer, dhuuban oo lagu sameeyo rarada, kebdaha iwm.
jelledid <i>m.f.db eeg jelled</i> . <i>ld jillacid</i> .	jibbaar ² <i>m.l Tiro, tiro kale ku xooggan oo sheegeysa inta jeer ee tirada lagu xoogganyahay layskudhufanayo.</i>
jelledmid <i>m.db ld jalladmid</i> .	jibbaaran ³ <i>m.l (-rro, m.db) (xis.)</i> Tiro lagu qoro dusha sare ee midig ee tiro ama doorsoome oo ku sinaysa inta jeer ee tiraadaasi laysku dhufanaayo.
jellednaan <i>m.db ld jalladnaan</i> .	jibbaaran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Xisaab wax la jibbaaray ahaansho.
jellednaansho <i>m.l ld jalladnaan</i> .	jibbaarnaan <i>m.f.db eeg jibbaaran. ld jibbaarnaansho</i> .
jelledo <i>f.g3 (-etay, -edatay)</i> <i>ld jallado</i> .	jibbaarnaansho <i>m.l/dh ld jibbaarnaan</i> .
jengeli <i>m.l (-iyo, m.db)</i> Nin aan ilbax ahayn; badaw.	jibbaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> <i>ld jid-baysan</i> .
jengeliyad <i>m.db</i> Haweenay aan ilbax ahayn.	jibbaysnaan <i>m.db ld jidbaysnaan</i> .
jeri <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax raadin.	jibbaysnaansho <i>m.l/dh ld jidbaysnaan</i> .
jerin <i>m.db eeg jeri. ld jeris</i> .	jbibo <i>m.db ld jidbo</i> .
jeris <i>m.l ld jerin</i> .	jibboo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> <i>ld jidboo</i> .
jermaad <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> <i>ld jarmaad</i> .	
jermaadi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld jarmaadi</i> .	
jermaadid <i>m.db ld jarmaadid</i> .	
jermaadin <i>m.db ld jarmaadin</i> .	
jermaadis ¹ <i>m.db ld jarmaadid</i> .	
jermaadis ² <i>m.l ld jarmaadin</i> .	
jermaado <i>m.db ld jarmaado</i> .	
jermaadsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld jarmaadsan</i> .	
jermaadsanaan <i>m.db ld jarmaadsanaan</i> .	
jermaadsanaansho <i>m.l/dh ld jarmaad-sanaan</i> .	
jexeer <i>m.l ld jaxeer</i> .	

jibood *m.l ld jidbood*.

jibin *m.dh* 1. Dhadhaabo waaweyn oo adag, cirkka soodhaca, kul xambaarsan oo marka ay dhulka ku dhacaan qarxa. 2. Burburka jibinta oo dhulka korkiisa ku soo daata; shiilmadoobe. 3. Yeerta weyn ee ka yeerta.

jibindhabad *m.l ld jibindhabasho*.

jibindhabasho *m.f.dh eeg jibindhabo. ld jibindhabad.*

jibindhabo *f.mg3 (-btay, -batay)* Sida jibinta u dhawaqid.

jibsin *m.l (-nno, m.dh)* Farac yar oo qabiil ka soo jeeda; laf; jilib.

jicib *m.dh ld yicib.*

jiciir *m.dh* 1. Ceeb weyn; bayuur. 2. Midab ciiro casaan ku jiro leh.

jiciirasho *m.f.dh eeg jiciiro.*

jiciirayn *m.f.dh eeg jiciiree.*

jiciiree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* 1. Cid ceeb gaarsiin. 2. Wax midab ciiro ah u yeelid.

jiciiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel ka wadid; wax meel ka fogeyn.

jiciirin *m.f.dh eeg jiciiri.*

jiciiro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Meel ka fogaansho.

jiciirobid *m.f.dh eeg jiciirow.*

jiciirow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Cid wax ceeb weyni gaartay noqosho.

jicsimasho *m.dh eeg jicsimo. ld jiscimasho.*

jicsimo *f.g3 (-intay, -imatay)* Sahay qaadasho. *ld jiscimo.*

jicsin *m.l u ld jiscin¹ (1).*

jid *m.l (-dad, m.l)* 1. Meel la maro; waddo; dhabbe. 2. Sida quman ee gartu tahay. Tus. "Cali jid buu leeyahay". 3. Sharci; qaunuun.

jidaal¹ *m.l* 1. Socod dheer oo lagu daalo. 2. Daal badan oo ka dhasha socod dheer.

jidaal² *f.mg1 (-lay, -shay)* 1. Socod dheer oo lagu daalo gelid. 2. Socod dheer ku daalid.

jidaalid *m.f.dh eeg jidaal². ld jidaalis.*

jidaalis *m.dh ld jidaalid.*

jibaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd) (dii.)* Qof wax jidbo hayso ahaansho. *ld jadbaysan, jalbaysan, jibbaysan, jilbaysan.*

jibaysnaan *m.f.dh eeg jibaysan. ld jadbaysnaan, jadbaysnaansho, jalbaysnaan.*

jibaysnaansho *m.l/dh ld jibaysnaan.*

jidbo *m.dh (dii.)* Khushuuc diini ah oo qof ku dhaliya in uu is-hanan waayo oo qofku u ekaado mid maqan ama miyirkii ka tegey, badanaana qaylo ama suuxdini weheliso. *ld jadbo, jalbo, jibbo, jilbo.*

jidboo *f.mg3 (-ooday, -ootay) (dii.)* Jidbo dareemid. *ld jadboo, jalboo, jibboo, jilboo.*

jidbood *m.f.l eeg jidboo. ld jadbood, jalbood, jibbood, jilbood.*

jidcaanood *m.l* 1. Diillincaanood; waq-habaar.

2. Wadiiqo isku xirta xerada geela iyo guriga.

jidcad *m.l ld jidcadde.*

jidcadde *m.l* Waddo baabuurtu marto oo carro adag lagu sameeyey oo aan laami ahayn; jid cad. *ld jidcad.*

jiddaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Qof aan gar lahayn ahaansho.

jiddarnaan *m.f.dh eeg jiddaran. ld jiddarnaansho.*

jiddarnaansho *m.l/dh ld jiddarnaan.*

jid-dhiriqle *m.l* 1. Xiddigaha cirir mid ka mid ah. 2. Roob da'a xilliga guga. 3. Godadka dayaxu dego midkood.

jidee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* Wax sharci ka dhigid.

jideyn *m.f.dh eeg jidee.*

jidgabaarre *m.l* 1. Xiddigaha cirir mid ka mid ah. 2. Godadka dayaxu dego midka saddex iyo labaatanaad.

jidgacanle *m.l* 1. Xiddigaha mid ka mid ah. 2. Godadka dayaxu dego midka shan iyo labaatanaad.

jidhaabalaf *m.dh* War aan dhabtiisa la hubin. *ld jadhaabalaf.*

jidhaan *m.dh (-aamo, m.l)* Biyo fariisin yar. *ld dhiijaan.*

jidh-dhintay *m.l (-dhadh ..., m.l) (daaw.)* Qayb jirka ka mid ah oo dhimatay dhiig yari ama dhiig la'an awgeed.

jidh-diid *m.l* Kahsi.

jidhi *m.dh (-iyo, m.dh) (bot.)* Nooc deegaan ah oo ka kooban geed qaab bixitaankiisu gaabiyo iyo dhir hagaastay (sfunted tress), inta badanna dhererkoodu waa 1-2 mitir, mar marna leh dhir dhaadheer. Wawa laga helaa gobollada roobku ku yaryahay ama leh carro aad ugu xun inay kaymo ka baxaan, sida dhulka oomane-u-eka ah ee cidhifyada lama degannada; dadka dagganina waxa laga yabaa iney noqdaan reerguuraa, xoolo dhaqato.

jidhida-dhexe *m.dh (bot.)* Geed abaareed gaaban ee ka baxa gobolka badda cad, wuxuuna ka koobanyahay dhir yaryar iyo qodxaaley. Kuwaas oo adkaysi u leh abaarta; dhirtaas waxaa ka mid ah oliifka iyo mayrtalka. Dhirtani faa'iiddada ay u leedahay bani'aadamka waa yartahay, maxaayeelay waa adagtahay si loogu banneeyobeeris.

jidhka Golji *m.l (baay.)* Koox ama kooxo moqorro siman ah oo ku dhex jira saytoobalaasamka unugga oo ay ku

wareegsanyihiin xuubab, kuna xidhan iliilo balaasmo gudeed laakiin loo isticmaali karo ku xidhidda kaarboohaydraytyada borotiinnada.	jifaa <i>m.l (-aayaal, m.l/dh)</i> Jirrid jiif u baxda dhulka korkiisa oo xididdo ku yeelata gummudyo yar yar, kuwaas oo geedo cusubi ka soo baxaan xiddiddadaa.
jidib <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Bir daab leh oo dhirta lagu jaro; masaar.	jifee <i>f.mg2 (-feeyay, -feysay)</i> <i>ld jufee</i> .
jidiimad <i>m.l ld jidiimasho</i> .	jifeyn <i>m.dh ld jufeyn</i> .
jidiimasho <i>m.f.dh eeg jidiimo. ld jidiimad</i> .	jifi <i>m.dh</i> 1. Dufan baruurta laga shiilo oo
jidiimo <i>f.g3 (-iintay, -iinatay)</i> Jidiinqallal ka dhawrid.	fariisata markay qabowdo; xayr; xuuki. 2. <i>ld jufo</i> .
jidiin <i>m.l (-iimo, m.dh)</i> 1. Hunguriga cunnadu marto oo isu haya afka iyo caloosha. 2. Dhuuniga la cuno; gasiin.	jifo <i>m.dh</i> 1. Xoolo horumaris ahaan loo siyo cid wax laga dilay ama laga dhaawacay. 2. Bir dhuuban oo gadaal uga jirta samayada waranka; Jinfo. 3. Birgoobaaban oo bakooradaha salka laga geliyo. 4. Xigto. 4. <i>ld jufo</i> .
jidiindhuumid <i>m.f.dh eeg jidiindhuun²</i> .	jigasho <i>m.f.dh eeg jigo²</i> .
jidiindhuun ¹ <i>m.l Afka iyo dhuunta oo oon dartiis la qallalaan</i> .	jigo ¹ <i>m.dh</i> Madaxa dadka iyo xayawaanka dhankiisa dambe, meesha ay iska galaan luqunta xaggeeda sare iyo madaxu; jeego.
jidiindhuun ² <i>f.mg1 (-uunay, -uuntay)</i> Harraad awgii afka iyo dhuunta ka qallalid.	jigo ² <i>f.mg3 (-gtay, -gatay)</i> Wil yar xibintiisa taranka girgikeeda harag kadillaacsasho.
jidiinqallal ¹ <i>m.l 1. Hunguriga oo oon dartiis engega. 2. ld jidiinqallalid</i> .	jigre <i>m.l (-rayaal, m.l/dh)</i> Buntuq waayadii hore la isticmaali jirey oo xabbad kaliyaale ah.
jidiinqallal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Hunguriga oo dartiis engegid.	jilhaad ¹ <i>m.l ld jahaad¹</i> .
jidiinqallalid <i>m.f.dh eeg jidiinqallal². ld jidiinqallal¹ (2)</i> .	jilhaad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> <i>ld jahaad²</i> .
jidir <i>m.dh</i> Madow khad u eg oo awrtu qadaadka ku yeelato marka ay qooqdo; dawaad; tawaad.	jilhaadid <i>m.dh ld jahaadid</i> .
jid-ka-fogaanta <i>m.l (xis.)</i> Summad d. Fogaanta u dhexeya laba barood (x,y) iyo (x,y) ee ku yaalla kulannada kaartis waana sidan: d = (x2-x1) + (y2-y1).	jihad <i>m.l ld jahasho</i> .
jid-kiimikeed <i>m.l (-dyo, m.dh) (kiim.)</i> Hab loo dhigo iskudhiska kiimikaad iyada oo la adeegsado summado taagan atammada. Naanays-molikuyuulku waxay sheegtaa keliya noocyada iyo tirada atammada. Dhis-naanays molikuyuulku waxay muujisaa sida atammadu u habaysanyihiin. Dhis naanays molikuyuulku waxaa kale oo ay muujisaa sida atammada ama kooxuhu ugu aaddanyihiin dululaatiga.	jihasho <i>m.dh ld jahasho</i> .
jidmar <i>m.l</i> Sahay lacag ama cunto ah oo loo qaato safar.	jihayn <i>m.dh ld jahayn</i> .
jidoobid <i>m.f.dh eeg jidow</i> .	jihays <i>m.l ld jahayn</i> .
jidow <i>f.mg1 (-oobay, -oowday)</i> Wax sharci laga dhigay noqosho.	jihaysad <i>m.l ld jahaysasho</i> .
jidqaadad <i>m.l ld jidqaadasho</i> .	jihaysan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld jahaysan</i> .
jidqaadasho <i>m.f.dh eeg jidqaado. ld jidqaadad</i> .	jihaysasho <i>m.dh ld jahaysasho</i> .
jidqaado <i>f.mg3 (-aatay, -aadatay)</i> Qof gar lagu qaaday oggolaasho.	jihaysii <i>m.l ld jahaysasho</i> .
jidyaaqan <i>m.l</i> Qof dal maren ah oo waddooyinka si fiican u kala yaqaan; dalyaqaan.	jihaysii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> <i>ld jahaysii</i> .
	jihaysiin <i>m.dh ld jahaysiin</i> .
	jihaysnaan <i>m.dh ld jahaysnaan</i> .
	jihaysnaansho <i>m.l/dh ld jahaysnaan</i> .
	jihayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> <i>ld jahayso</i> .
	jihhee <i>f.g2 (-heeyay, -heysay)</i> <i>ld jahee</i> .
	jihheeye <i>m.l (-yayaal, m.l/dh)</i> Aalad muujisa jahooyinka; diirad.
	jihho ¹ <i>m.dh ld jaho¹</i> .
	jihho ² <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> <i>ld jaho²</i> .
	jiib <i>m.l</i> 1. Hoorinta iyo ista qaadidda heesaha cayaaraha. 2. Cayaar gaar ah.
	jiibe <i>m.l (-bayaal, m.l/dh)</i> Marxaladda shilintu ka baxdo qaniinnimada.
	jiibi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Jiib tirin.
	jiibin <i>m.f.dh eeg jiibi</i> .
	jiic <i>m.l (jiic, m.dh) (bot.)</i> Geed abaareed dhirta dhaadheer ka mid ah oo aan qodax lahayn qoryahiisana wax lagu shito.

jiid *f.g1 (-day, -dday)* 1. Wax si xoog leh u soo dhufasho. 2. Dun aliindi oo la midabeeey ama qoyan si loo qallajiyo kala bixin.

jiidad *m.l ld jiidasho.*

jiidan¹ *f.mg1 (-dmay, -dantay)* Wax la jiidey noqosho.

jiidan² *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la jiidey ahaansho.

jiidasho *m.f.dh eeg jiido. ld jiidad.*

jiidda-dhexe *m.dh (-dyo ..., m.l) (c.fal.)*

Loolalka dhexe, waa jiidda u dhaxaysa jiidda kulul iyo jiidda barafadeed; kubbad-badhka woqooyi waxay u dhaxaysa kulaalaha woqooyi iyo goobaha artig, kubbad-badhka koonfureedna waxay u dhaxaysaa kulaalaha koonfureed iyo goobaha antaqartic. Qorraxdu waligeed ma duljoogsato, laakiin kaaheedu wuu ku kala gedisanyahay jihoyinka, markaa waxa jirta xilliyi diirimaad iyo qabow ama xagaa iyo deyr.

jiide *m.l (-dayaal, m.l/dh)* 1. Bir ama xarig laba wax layskula xiro si ay isu jiidaan. 2. Foolasha yaryar ee hoose oo xaya-waanka.

jiidid *m.f.dh eeg jiid. ld jiidis.*

jiidis *m.dh ld jiidid.*

jiid-kubbadeed *m.dh (-dyo, m.dh) (xis.)*

Qayta dul ee kubbad oo ku soohdimaysan laba sallax oo barbarro ah. Joogga jiid waa foganta u dhexaysa sallaxyo. Sallaxyada barbarrada ah waxa ay kubbadda ka gooyaan laba goobo oo ah salalka jiidka. Jiidka hal sal waxa uu samimeysmaa marka mid ka mid ah sallaxyada barbarrada ah uu yahay taabtaha kubbadda.

jiidmid *m.f.dh eeg jiidan¹.*

jiidnaan *m.f.dh eeg jiidan². ld jiidnaansho.*

jiidnaansho *m.l/dh ld jiidnaan.*

jiido¹ *m.dh (-ooyin, m.l) (c.fal.)* Shanta gobol

ama jiidood ee dhulka marmarka qaarkood loo qeybiyo. Waa meelaha ku dhex jira goobaha Artik iyo goobaha Antaartik, oo sida ay kala horreyaan loo yaqaan jiid baradeedka woqooyi koonfur; meelaha u dhexeyya goobada artik iyo kulaalaha woqooyi, iyo goobada Antaartik iyo kulaalaha koonfureed waxa loo yaqaan sida ay u kala horreyaan jiidda dhexe; reelaha labaa dhinac ee dhulbadhaha ee u dhexeyya kulaalaha woqooyi iyo kulaalaha koonfureed, waxa loo yaqaan jiidda kulul.

jiido² *f.g3 (-iitay, -iidaytay)* 1. Soo j.: docdiisa u jiidid. 2. Wax la tegid iyadoo dhulka lagu jiidayo. 3. Meel fog aadid, tegid. 4. Dhimasho.

jiif¹ *m.l 1. Dhinaca oo dhulka la dhigo si loo nasto; Hurdo; sexad. 2. Dhacdiid ama dhabbac ama dhinac loo yaal. 3. ld jiifid.*

jiif² *f.g1 (-fay, -ftay)* Si loo nasto dhinaca dhulka dhigid.

jiifaa *m.l (-aayo, m.dh)* Dugaagga yaryar nooc ka mid ah, dhurwaaga ka yar oo ariga laaya; guduudane.

jiifi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid meel seexin. 2. Shay dhinac meel u dhigid.

jiifid *m.f.dh eeg jiif². ld jiif¹ (3).*

jiifin *m.f.dh eeg jiifi.*

jiifsad *m.l ld jiifshasho.*

jiifshasho *m.f.dh eeg jiifso. ld jiifsad.*

jiifso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. (f.g) Shay taagnaa dhinac u dhigasho. 2. (f.mg) Hurdo seexasho.

jiifto *m.dh* Nooc maansada ka mid ah oo badanaa lagu tiriyo qasaa'idka diinta, gabayadana ka miro yar.

jiijile *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Balag digir marka uu ka tago halcasaadka oo uusan gaarin jalawga. 2. Ilmaha shimbiraha ee aan weli duulimaad gaarin.

jiil¹ *m.l 1. Qolof bushimaha kor fuusha marka oon ama xanuun ku yimaado. 2. (-lal, m.l)* Qoryo fiiqfiiqan, si farsamo ah loo habeeyey oo nirgaha afka looga xiro. 3. Dalab. 4. (-lal, m.l) Fac.

jiil² *f.g1 (-iilay, -iishay)* Nirgo qoryo fiiqfiiqan oo si farsamo ah loo habeeyey si aysan wax u nuugin gafuurka uga xirid.

jiilaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Afarta xilli mid ka mid ah, oo u dhexeyya dayrta iyo gu'ga; diraac. 2. Xilli kastoo aan roob iyo barwaqaqo lahayn (siiba diraacad iyo xagaaga).

jiilaal² *m.l (-llo, m.dh) (c.fal.)* Loolalka dhexe, waa xilliga ku xiga dayrta, cilmiga gibilka wuxuu ku dhammaadaa kubbad-badhka waqooyi min hornaqa jiilaalka (ilaa 22 disembar) ilaa caanomaallada isle'eg ee gu'ga (ilaa 21 maaro).

jiilaashad *m.f.dh eeg jiilaasho.*

jiilaashi *m.l.u ld jiilaashin.*

jiilaashin *m.l* Dabayl dhacda waqtiga jiilaalka ah. *ld jiilaashi.*

jiilaasho *f.mg3 (-shaday, -shatay)* Waqtii jiilaal ah gelid.

jiilid *m.f.dh eeg jiil².*

jiin *m.l (-iiman, m.l)* 1. Ag; coon; qar; af. 2. (-iiman, m.l) Webiga hareerihiisa.

jiin *m.l* Xarafka "ja" magaciis carbeed.

jiinbaar *m.dh (-ro, m.l)* Sariir yar oo maqaar lo'aad iyo qoryo ka samaysan.

- jiingad** *m.db (-do, m.)* Bir qiro yar oo guryaha dusha laga saaro; tarniig.
- jiiq** *m.l (jiiq, m.db)* (bot.) Geed ka mid ah dhirta dhaadheer ee qodaxda leh oo ka baxa webiga agagaarkiisa oo gumarka u eg.
- jiiqjiiqle** *m.l* 1. Geedgaab qodax leh oo jeerinka la bah ah oo leh xabag iyo miro la cuno, iyo mayrax xargo laga samaysto. 2. Cayayaan jirriqaqa u eg.
- jiiqo** *m.db* 1. Wax sinnaa meesha ay dhumucdiisu ka yaraato. 2. Dhabar godnaanta dadka iyo xooluhu yeeshaan. 3. Wasaq ama qashin aan kala soocnayn.
- jiiqsad** *m.l ld jiiqsasho.*
- jiiqsasho** *m.f.db eeg jiiqso. ld jiiqsad, jiiqsi.*
- jiiqsi** *m.l ld jiiqsasho.*
- jiiqso** *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Xoog u sheegasho. 2. Qof meel wax kula dhuumasho.
- jiir** *m.l (-rar, m.)* 1. Hilibka intiisa aan baruuta lahayn. 2. *(-rar, m.)* Naasley yar, dabo dhuuban iyo lugo yaryar leh, miro cun ah oo badanaa ku nool meelaha qashinka leh; doolli. 3. Midab madow ama guduud ah oo baro cad-cadi ku dhafan-yihiin.
- jiir¹** *m.db (-ro, m.)* Meel sare oo ciriiri ah oo fuuliddeedoo dhib tahay.
- jiir²** *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Meel xoog ku marid. 2. Wax, wax kale xoog dusha uga marid.
- jiiraan** *m.l (-nno, m.db)* Dad guryohoodu isu dhawyihiin; deris; ollog. *ld jaaraan.*
- jiiraggo¹** *m.l* Xanuun muruqyada ku dhaca daal ama jug gaartay awgeed. *ld jiirgo¹.*
- jiiraggo²** *f.mg1 (-'ay, -'day)* Qof jug gaartay ama daal awgiis murqo xanuunid. *ld jiirgo².*
- jiiraggo^{'id}** *m.f.db eeg jiiraggo².* *ld jiirgo^{'id}.*
- jiirasho** *m.f.db eeg jiirro.*
- jiirgo^{'1}** *m.l ld jiiraggo^{'1}.*
- jiirgo^{'2}** *f.mg1 (-'ay, -'day)* *ld jiiraggo^{'2}.*
- jiirgo^{'id}** *m.db ld jiiraggo^{'id}.*
- jiirid** *m.f.db eeg jiir².*
- jiirnac¹** *m.l* Nacayb iyo karaahiyoo cid loo qabo.
- jiirnac²** *f.mg1 (-cay, -cday)* Colaad iyo karaahsi cid u qabid.
- jiirnax¹** *m.l* Dareen raxmad leh oo qof ku dhasha marka uu arko qof dhibaateysan.
- jiirnax²** *f.mg1 (-xay, -xday; -nixi)* U j.: dareen raxmad leh cid u hayn.
- jiirniciid** *m.f.db eeg jiirnac².*
- jiirnixid** *m.f.db eeg jiirnax².*
- jiiro** *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Si wax caloosha ku jira (saxro ama muluq) la isaga saaro muruqyada caloosha adkayn.
- jiirsii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Wax meel ciriiri ah xoog ku marin. 2. Wax, wax kale xoog ku dul marin.
- jiirsiiin** *m.f.db eeg jiirsii.*
- jiis** *m.l (-sas, m.)* 1. Qof lugaha middood wax ka qaba oo socodiisu dhantaalan-yahay; laangarre. 2. Dhasha yaryar ee lab-ka ah ee sagaarada.
- jiitamid** *m.f.db eeg jiitan².* *ld jiitan¹ (3).*
- jiitan¹** *m.l* 1. Qaadashada muddo dheer ay qaadato arrin wax ka qabashadeed 2. Raadka uu reebo wax meel lagu jiidey. 3. *ld jiitamid.*
- jiitan²** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* 1. Arrin wax ka qabashadeed muddo dheer qaadasho. 2. Wax meel lagu jiidey raad ku reebid.
- jiitin** *m.db (-imo, m.)* 1. Xarriiq meel ku taal. 2. Ood weyn oo xeryaha xoolaha iridkooda lagu gooyo; ood-aflo.
- jijin** *m.db (-imo, m.)* Garangaro yar oo dahab ama qalin ah oo dumarku cududaha gashadaan. *ld jinjin.*
- jikaar¹** *m.l (-rro, m.db)* 1. Muran lagu diido xaqiiqo jirta; asaraar; canaad. 2. *(-rro, m.db)* Baratan huuriyo lagu tartamo.
- jikaar²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Xaqiiq jirta ka murmid. 2. Ku j.: Qof inuu wax sameeyo ku khasbid.
- jikaarid** *m.f.db eeg jikaar².*
- jikaartamid** *m.f.db eeg jikaartan².* *ld jikaartan¹ (2).*
- jikaartan¹** *m.l* 1. Murminda xaqiiq jirta laga murmo. 2. *ld jikaartamid.*
- jikaartan²** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Xaqiiq jirta ka murmid.
- jiko** *m.db (-ooyin, m.)* 1. Qolka cunnada lagu kariyo. 2. Dumarka ka tirsan gaboo-leyda.
- jil¹** *m.l* 1. Daliigo suun ah oo dhigaha lagu maro. 2. Qayb, miilo. 3. Lo' bulsho ah. 4. Jurmi nafley. 5. *ld jilid.*
- jil²** *f.g1 (-ilay, -ishay)* 1. Wadaaddo ama ardo quraan, muddo quardin. 2. Muuqaal iyo falahaan wax isaga dhigid. 3. *(riw.)* Cid dhaajin.
- jilaa** *m.l (riw.)* Qof metela ruwaayadaha, filimada iwm. *ld jile.*
- jilacsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld jilicsan.*
- jilacsanaan** *m.m.dh ld jilicsanaan.*
- jilacsanaansho** *m.m.dh ld jilicsanaan.*
- jilan** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Qof cid kale la nool ahaansho; qof jil la siyo.
- jilay** *m.l (-yo, m.db)* Dheri jajabay jabkiis.
- jilayn** *m.f.db eeg jilee.* *ld jilays.*
- jilays** *m.l ld jilayn.*
- jilaysad** *m.l ld jilaysasho.*

jlaysan¹ f.mg1 (-smay, -santay; -smi) Wadaan wax aad u buuxa noqosho.

jlaysan² f.mg4 (-snaa, -snayd) Wadaan iwm wax aad u buuxa ahaansho.

jlaysasho m.f.dh eeg jlayso. ld jlaysad, jlaysi.

jlaysi m.l ld jlaysasho.

jlaysmid m.f.dh eeg jlaysan¹.

jlaysnaan m.f.dh eeg jlaysan². ld jlaysnaansho.

jlaysnaansho m.l/dh ld jlaysnaan.

jlayo f.g3 (-stay, -satay) Wadaan biyo ka buuxsasho.

jilbad m.dh (-do, m.l) Siyaakhad qalin ka samaysan oo haweenku qoorta ku xirtaan.

jilbajabsad m.l ld jilbajabsasho.

jilbajabsan f.mg4 (-naa, -nayd) Wax jilba jabsaday ahaansho (qof).

jilbajabsanaan m.f.dh eeg jilbajabsan. ld jilbajabsanansho.

jilbajabsanaansho m.l ld jilbajabsanaan.

jilbajabsasho m.f.dh eeg jilbajabso. ld jilbajabsad, jilbajabsi.

jilbajabsi m.l ld jilbajabsasho.

jilbajabso f.mg3 (-saday, -satay) Qof jilbaha iyo faraha ku fariiasho.

jilbajoog¹ m.l Istaagga jilbaha lagu istaago.

jilbajoog² f.mg1 (-gay, -gtay) Cid jilbo isku taagid.

jilbajoogid m.f.dh eeg jilbajoog².

jilbajoogsad m.l ld jilbajoogsasho.

jilbajoogsasho m.f.dh eeg jilbajoogso. ld jilbajoogsad, jilbajoogsi.

jilbajoogsi m.l ld jilbajoogsasho.

jilbajoogso f.mg3 (-saday, -satay) Qof jilba ku istaagid.

jilbajooji f.g2 (-iyay, -isay) Cid jilbaha ku istaajin.

jilbajoojin m.f.dh eeg jilbajooji. ld jilbajoojis.

jilbajoojis m.l ld jilbajoojin.

jilbaysan f.mg4 (-snaa, -snayd) ld jidbaysan.

jilbaysnaan m.dh ld jidbaysnaan.

jilbaysnaansho m.l ld jidbaysnaan.

jilbee f.g2 (-beeyay, -beysay) Wax jilbo la dhicid.

jilbeyn m.f.dh eeg jilbee.

jilbis m.l Halaq aad u madow oo waabaayo daran leh.

jilbo m.dh ld jidbo.

jilboo f.mg3 (-ooday, -ootay) ld jidboo.

jilbood m.l ld jidbood.

jilcan f.mg4 (-naa, -nayd) 1. Wax la jilciyey ahaansho. 2. Wax jileec ka muuqdo ahaansho.

jilcanaan m.f.dh eeg jilcan. ld jilcanaansho.

jilcanaansho m.l/dh ld jilcanaan.

jilci f.g2 (-iyay, -isay) 1. Wax jileec ka dhigid. 2. Wax sahal ka dhigid.

jilcid m.f.dh eeg jilic.

jilcin m.f.dh eeg jilci.

jilciso f.g3 (-stay, -satay) ld jilciso.

jildi¹ m.l (-iyo, m.dh) Galka buugta iyo kutubta dusha looga daahaaro. ld jaldi¹, jeldi¹.

jildi² f.g1 (-iyay, -iday; -iyi) Buug ama kutub gal dusha uga daahaarid. ld jaldi², jeldi².

jildin m.dh ld jildiyid.

jildis m.l ld jildiyid.

jildisasho m.f.dh eeg jildiso. ld jaldiasho, jeldiasho, jaldiasho, jeldiyasho, jeldiyasho, ji jildiso f.mg3 (-stay, -satay) Kitaab, buug iwm jildi u yeelasho. ld jaldiso, jeldiso, jaldiyo, jeldiyo, jildiyo.

jildiyasho m.dh ld jildisasho.

jildiyid m.f.dh eeg jildi². ld jaldiyyid, jeldiyid, jildin, jildis.

jildiyo f.g3 (-yaday, -yatay) ld jildiso.

jilee m.l ld jilaa.

jilee f.g2 (-leeyay, -laysay) 1. Wadaan biyo ka buuxin. 2. Abaabulid (cayaar).

jileec m.l 1. Adkaan la'aan; fudayd; debec. 2. Karti iyo awood-darro cid ka muuqata.

jilib¹ m.l (-lbo, m.l) Meesha shanshada iyo bawdada dadku iska galaan. 2. Buur yar. 3. (-byo, m.dh) Qayb ka mid ah qolooyin wada dhashay. 4. (-byo, m.dh) Bir yar oo caarad godan leh oo kalluunka lagu dabo; maqaalin. 5. J. u dhig: qof ama wax iska daaficid. 6. Jilbaha u dhig: qof ama wax iska dhicin.

jilib² m.dh Dhul yar, bannaan oo degaan ku habboon.

jilibdhig¹ m.l 1. Caabbinta cadaw si adag la isga caabbiyo. 2. ld jilibdhigid.

jilibdhig² f.mg1 (-gay, -gtay) U j.: cadaw si adag u caabbiyid.

jilibdhigasho m.f.dh eeg jilibdhigo.

jilibdhigid m.f.dh eeg jilibdhig². ld jilibdhig¹ (2).

jilibdhigo f.mg3 (-gtay, -gatay) U j.: arrin si deggan uga baaraanndegid.

jiliblaab m.l 1. Fariisinta hal, in rati abaahiyo loo faariisiyo. 2. Nasasho yar oo lagu daalgooyo.

jilibxir¹ m.l 1. Hab geela xarig bowdada iyo cududda la isga xiro si uusan u baxsan ama meel fog u aadin. 2. Duco loo akhriyo xoolo ama carruur dhuntay, si aysan meel fog u aadin. 3. Hanti la siyo cid hawl loo dirsaday. 4. Xoolo in caano laga maalo awgood guriga loogu ilaliyo. 5. ld jilibixirid.

jilibxir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Xoolo ama carruur dhuntay si aysan u fogaan duco u akhrin. 2. Geel si uusan u baxsan dhudhunka iyo cududda isaga xirid.	jillaafid <i>m.db ld</i> jillaafid .
jilibxiran <i>f.mg4</i> (-rcaa, -rnayd) 1. Geel wax dhudhunka la isga xirey ahaansho. 2. Xoolo iyo ilmo dhumay wax duco loo akhriyay ahaansho.	jillaaflo <i>m.db ld</i> jillaaflo .
jilibxirid <i>m.f.db eeg</i> jilibxir ² . <i>ld</i> jilibxir¹ (5).	jillab <i>m.l</i> (bot.) Geed nagaarka ka mid ah oo aan qodax lahayn oo geelu daaqa, weelasha caanahana lagu deebiyo.
jilibxirnaan <i>m.f.db eeg</i> jilibxiran. <i>ld</i> jilibxirnaansho .	jillad <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld</i> jelled .
jilibxirnaansho <i>m.l/db ld</i> jilibxirnaan .	jilladad <i>m.l ld</i> jalladasho .
jilic <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -lci) 1. Wax aan adkayn noqosho. 2. Nafley wax awood-diisa iyo xooggiisu isdhimay noqosho.	jilladan ¹ <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay) <i>ld</i> jalladan¹ .
jilicsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax aan adkayn ahaansho. 2. Nafley wax awood-diisa iyo xooggiisu isdhintay ahaansho. <i>ld</i> jilacsan .	jilladan ² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) <i>ld</i> jalladan² .
jilicsanaan <i>m.f.db eeg</i> jilicsan. <i>ld</i> jilacsanaan , jilacsanaansho , jilicsanaan-sho .	jilladasho <i>m.db ld</i> jalladasho .
jilicsanaansho <i>m.l/db ld</i> jilicsanaan .	jilladid <i>m.db ld</i> jelledid .
jilicsasho <i>m.f.db eeg</i> jilicso.	jilladmid <i>m.db ld</i> jalladmid .
jilicso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax jileec ka dhigasho. <i>ld</i> jilicso .	jilladnaan <i>m.db ld</i> jalladnaan .
jilid <i>m.f.db eeg</i> jil ² . <i>ld</i> jil¹ (5).	jilladnaansho <i>m.l/db ld</i> jalladnaan .
jilif <i>m.db</i> (-lfo, <i>m.l</i>) Qolofta sare ee geedaha.	jillado <i>f.g3</i> (-atay, -adatay) <i>ld</i> jallado .
jilif <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) <i>ld</i> gilgil .	jillaw <i>m.db</i> Mayraxda adag ee u dhexeysa qolofta iyo mullaaxda geedka.
jililid <i>m.db ld</i> gilgilid .	jilleey <i>m.db</i> (-yo, <i>m.db</i>) Dad, lo' aan reerkeedii la joogin haya; bulsho.
jiljilo <i>f.g3</i> (-laday, -latay) Geed iwm si ay miro uga soo daatan ruxruxasho.	jilliin-sagaaro <i>m.l</i> Ilmaha sagaarada (lab dheddigba); jii.
jillaab ¹ <i>m.db</i> 1. Hab loo ugaarsado kalluun-ka. 2. Qalabka wax lagu dabo. 3. <i>ld</i> jillaabid .	jilnaan <i>m.f.db eeg</i> jilan. <i>ld</i> jilnaansho .
jillaab ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Kalluun dabid.	jilnaansho <i>m.l/db ld</i> jilnaan .
jillaabad <i>m.l ld</i> jillaabasho .	jilqab <i>m.l</i> Dhul dihin oo aan dhirtiisa weli la jarin.
jillaabasho <i>m.f.db eeg</i> jillaabo ² . <i>ld</i> jillaabad , jillaabo¹ .	jimaad <i>m.l</i> Da'; eyni.
jillaabid <i>m.f.db eeg</i> jillaab ² . <i>ld</i> jillaab¹ (3).	jimayn <i>m.f.db eeg</i> jimee.
jillaabo ¹ <i>m.db ld</i> jillaabasho .	jimbac ¹ <i>m.l 1.</i> (bot.) Nooc geedgaabka ka mid ah oo laamo dhuudhuuban leh oo aan qodax lahayn oo caraf gaar ah leh. 2. <i>ld</i> jimbicid .
jillaabo ² <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Kalluun dabasho.	jimbac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -bici) Wax dhinac u leexin.
jillaad ¹ <i>m.l ld</i> jallaad¹ .	jimbacad <i>m.l ld</i> jimbacasho .
jillaad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld</i> jallaad² .	jimbacan ¹ <i>f.mg1</i> (-cmay, -cantay; -cmi) Wax la jimbacay noqosho.
jillaadad <i>m.l ld</i> jallaadasho .	jimbacan ² <i>f.mg4</i> (-cnaa, -cnayd) Wax dhinac u leexsan ahaansho.
jillaadan ¹ <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay) <i>ld</i> jallaadan¹ .	jimbacmid <i>m.f.db eeg</i> jimbacan ¹ .
jillaadan ² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) <i>ld</i> jallaadan² .	jimbacnaan <i>m.f.db eeg</i> jimbacan ² . <i>ld</i> jimbacnaansho .
jillaadasho <i>m.db ld</i> jallaadasho .	jimbaco <i>f.mg3</i> (-cday, -catay) Wax dhinac u leexsasho.
jillaadid <i>m.db ld</i> jallaadid .	jimbici <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dhinac u leexin.
jillaadmid <i>m.db ld</i> jallaadmid .	jimbicid <i>m.f.db eeg</i> jimbac ² . <i>ld</i> jimbac¹ (2).
jillaadnaan <i>m.db ld</i> jallaadnaan .	jimbicin <i>m.f.db eeg</i> jimbici.
jillaadnaansho <i>m.l/db ld</i> jallaadnaan .	jimcabarqadle <i>m.db ld</i> jimcabarqadle .
jillaado <i>f.g3</i> (-aatay, -aadatay) <i>ld</i> jallaado .	jimce <i>m.l ld</i> jamce .
jillaaf <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) <i>ld</i> jallaaf .	jimci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Si naxariis iyo turaal leh qof jirka ugu duugduugid. 2. Harag jilcin.
jillaafee <i>f.g2</i> (-feeyay, -feysay) <i>ld</i> jillaaf .	jimcin <i>m.f.db eeg</i> jimci.
jillaafeyn <i>m.db ld</i> jallaafid .	jimco <i>m.db ld</i> jamce .

jimcoabarqadle *m.db* Xaflad weyn oo roobdoon ah oo lagu sameeyo siyaarada Sh. Yuusuf Al-Kowneyn. *ld* **jimca-barqadle**.

jimcoon *f.mg4* (-naa, -nayd) Xilli wax aan dhibaato badanlahayn ahaansho.

jimcoonaan *m.f.db* *eeg* jimcoon. *ld* **jimcoonaansho**.

jimcoonaansho *m.l/db* *ld* **jimcoonaan**.

jimee *f.g2* (-meyay, -maysay) Laba wax ama ka badan isla ekeysiin.

jimeysad *m.l* *ld* **jimeysasho**.

jimeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax laysla ekeysiyye ahaansho (laba wax ama ka badan).

jimeysasho *m.f.db* *eeg* jimeyso. *ld* **jimeysad**, **jimeysi**.

jimeysi *m.l* *ld* **jimeysasho**.

jimeysnaan *m.f.db* *eeg* jimeysan. *ld* **jimeysnaansho**.

jimeysnaansho *m.l/db* *ld* **jimeysnaan**.

jimeyo *f.g3* (-stay, -satay) Laba wax ama ka badan isla ekeysasho.

jimic *m.l* 1. Naxariis; kaalmo; turaal; jixinjix. 2. Sidkiisa dhammaad ku dhowyahay (xoolo); habaasiyye.

jimicdarro *m.db* Jimci la'aan; naxariisdarro.

jimicsad *m.l* *ld* **jimicsasho**.

jimicsasho *m.f.db* *eeg* jimicso. *ld* **jimicsad**, **jimicsi**.

jimicsi¹ *m.l* *ld* **jimicsasho**.

jimicsi² *m.l* 1. Oogo daashay ama curuqday oo la kala bixbixiyo. 2. Hab gaar ah oo loogu talaggalay in oogada, siiba muruqyada, lagu dhiso oo lagu adkeeyo.

jimicso *f.mg3* (-saday, -satay) Jimicsi samayn.

jimiimic¹ *m.l* 1. Cod geelu sameeyo marka uu diyaarka u yahay in laliso. 2. Rabitaan oo doonis jacayl ku jiro.

jimiimic² *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Geel jimiimic samayn. 2. Wax jacayl loo qabo samayntooda doonis.

jimiimicid *m.f.db* *eeg* jimiimic².

jimiric¹ *m.l* Naxariis; turaal; jimiimic.

jimiric² *f.mg1* (-cay, -cday) U j.: cid naxariis iyo turaal u gelid.

jimiricid *m.f.db* *eeg* jimiric².

jimlad *m.db* *ld* **jimlo**.

jimlee *f.g2* (-leeyay, -leysay) 1. Tiro xisaabeed isku darid. 2. Badeeco jimlo u gadasho. *ld* **jamlee, jumlee**.

jimleyn *m.f.db* *eeg* jimlee. *ld* **jamleyn, jamleys, jimleys, jumleyn, jumleys**.

jimleys *m.l* *ld* **jimleyn**.

jimleysad *m.l* *ld* **jimleysasho**.

jimleysasho *m.f.db* *eeg* jimeyso. *ld* **jamleysad, jamleysasho, jamleysi, jim-leysad, jimle jimeysi** *m.l* *ld* **jimleysasho**.

jimleyso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Wax si jumla ah u gadasho. 2. Xisaab isku darsasho. *ld* **jamleyso, jumleyso**.

jimlo¹ *m.db* Badeeco isku nooc ah, badan oo laysku iibrido.

jimlo² *m.db* (xis.) Tiro xisaabeed oo laysu geeyey wadarteeda. *ld* **jamlo, jimlad, jumlad, jumlo**.

jin¹ *m.l* 1. Uun Eebbe oo ka duwan malaa'igta iyo Aadamiga, isugu jira caasi iyo caabud oo dadku uusan arki karin. 2. J. ah: wax isla eg. 3. J. ah: Qof dhib badan.

jin² *m.db* (-imo, m.) Dhudhunka gacanta geestiisa calaacasha xigta.

jinaab *f.mg1* (-bay, -btay) Qof hurdaya shahwo siii dayn. *ld* **junow², junub², junuub², junuun²**

jinaabid *m.f.db* *eeg* jinaab. *ld* **junoobid, junubid, junuubid, junuunid**.

jinaabo *m.db* Qubays ku waajiba qof shahwo ka timid. *ld* **janaabo, junow¹, junub¹, junuub¹**.

jinaad *m.l* Ballaar; dhumuc; qiro; jurmi.

jinaaso *m.db* *ld* **janaaso** (3).

jinac *m.l* Cayayaan yaryar oo jaadad badan u kala baxa oo magangooyaha ka yar quraanyadana ka weyn; jirac. *ld* **jirac**.

jinaq *m.l* Bir yar oo qadhabi ah oo ragga gadhmadowga ah cirradu ku siibsiibo.

jinaw *m.l* (-jinaw, m.db) 1. Geedquwaax dheer oo cufan, caleen dhanaan oo la cuno leh. 2. J. ah: caano oo dhanaan noqday.

jinbad *m.l* *ld* **jinbasho**.

jinbasho *m.f.db* *eeg* jinbo². *ld* **jinbad**.

jinbo¹ *m.l* Awr madax adag oo aan la xiriiri karin.

jinbo² *f.mg3* (-baday, -batay) Awr xiriiri goosasho; xiriirfuro.

jinfo *m.db* Bir dhuuban oo gadaal uga jirta samayada waranka.

jinjin *m.db* *ld* **jijin**.

jinjingarayn *m.f.db* *eeg* jinjingaree.

jinjingaree *f.g2* (-reeyay, -reysay) Turub la qaybinayo isla ekeysiin.

jinjingaro *m.db* Isla ekeysiinta turub la qaybinayo la isla ekeysiyo.

jinni *m.l* 1. Ilwaad; bilic. 2. (-ijo, m.db) *ld* **jin 1 (1)**.

jinnoole *m.l* (-layaal, m.l/db) Qof waalan ama caro badan.

jinqay *m.l* Jiiis caane-nuug kobcay ah.

- jinsi¹** *m.l (-iyo, m.db)* 1. Asal nafley ka soo jeedo. 2. Cayn; nooc; jaad.
- jinsi²** *m.l (-iyo, m.db)* (nax.) Dabeecadaha kala duwan ee leh shakhsiyaa ama noolayaal isku dir ah (lab iyo dheddig).
- jinsiyad** *m.db (-do, m.l)* Dhalasho qaran ee cidi leedahay.
- jinsiyadlaawe** *m.l (-wayaal, m.l/db)* Qof aan dhalasho qaran lahayn.
- jiq** *m.db* Meel geedo badan oo aan la dhex mari karin; hawd.
- jiqil** *m.l ld jaqal.*
- jiqinjiqis** *m.db* Meel dhir badan oo aan la mari karin; jiq.
- jiqjiq** *m.l.kh* J. ah: wadiiqo yar oo ciriiri ah.
- jir¹** *m.l (-rar, m.l)* 1. Oogada dadka. 2. Roob badan oo habeen da'a.
- jir²** *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. (f.g) Meel ku maqnaansho. 2. (f.g) Nafley iwm mudda noolaan. 3. (f.g) Wax sugnaantooda hubid. 4. (f.mg) La j.: xoolo ilaal. 5. (f.mg) La j.: cid la socosho ama la joogid. 6. Jirtoo: waa yahay ee.... Tus. "Naahoy, jirtoo hadduu aabbahaa dhul kala dillacay isku kabi karayo waa nin rag ah, hayeeshee aniga meesha aabbahay joogo dhulkuba kama kala dillaaco!". 7. Iska j.: Ka digtoonow! 8. Shay intuu ka fogyahay shay kale.
- jiraa** *m.l* Wan gaboobay oo aan xoog iyo baruur midna u harin.
- jiraab** *m.l (-bo/-byo, m.db)* 1. Kolay harag ama wax kale ka samaysan oo cuntada miraha ah lagu gurto. 2. Konton (50) kiilo oo timir ah oo jiraab caw ka samaysan ku jirta.
- jiraal** *m.l ld jirid.*
- jirac** *m.l ld jinac.*
- jirbe** *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo lo'du aad ugu naaxdo.
- jirdabixi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Geed si uusan dib ugu soo fufin xididkiisa siibid.
- jirdabixin** *m.db eeg jirdabixi. ld jirdabixis.*
- jirdabixis** *m.l ld jirdabixin.*
- jirdeys** *m.l (-syo, m.db)* Xarig dawlis ah oo aad loo tidcay.
- jirdil** *m.l (taar.)* Xad ciqaab oo lagula dhaqmo koox, ama qof kale si xaq daro iyo xad gudub, sababo siyaasadeed ama mid diineed.
- jirdobixin** *m.db ld jirdabixin.*
- jire** *m.l* Ilaah; Eebbe.
- jiri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Nafley roob ka okorin. 2. Jeri.
- jiribaa** *m.l* Cayayaan yaryar, duula, cadaad-ka fuula oo xilliga kaliisha qayliya.
- jirid** *m.db eeg jir². ld jirrid.*
- jiriibbamid** *m.f.db eeg jiriibban². ld jir-riban¹ (2).*
- jiriibban¹** *m.l* 1. Hadal hagag ah oo laysku celceliyo. 2. *ld jirribamid.*
- jiriibban²** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Hadal hagag ah isku celcelin.
- jiriid** *m.l (-ddo, m.db)* Lafta daanka ee dhegta ka hoosaysa.
- jiriiddee** *f.mg2 (-deeyay, -deysay)* Jiiriddada buurid; hadba jirrid muujin.
- jiriiddeyn** *m.f.db eeg jiriiddee.*
- jiriido** *m.db* Shay raandhiis leh oo loo aayo.
- jiriir** *m.db.u ld jariir.*
- jiriircaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax jiriirico hayso ahaansho.
- jiriircaysnaan** *m.f.db eeg jiriircaysan. ld jiriircaysnaansho.*
- jiriircaysnaansho** *m.l/db ld jiriircaysnaan.*
- jiriirico** *m.db* Firiiric yaryar oo daldaloollada oogada ka soo yaaca kolka dhaxan iwm la dareemo.
- jiriiricoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Jiriirico dareemid.
- jiriiricood** *m.f.l eeg jiriiricoo.*
- jirin** *m.f.db eeg jiri.*
- jiriiriq** *m.db.sh.r* Cod ay sameeyaan xaya-waanka iyo cayayaanka qaarkood. J. dheh: jiriiriqleyn. *ld jirriq.*
- jiriiriqlee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Jiririq samayn.
- jiriiriqleyn** *m.f.db eeg jiriiriqlee.*
- jirjir** *m.l* 1. Dhabarka dadka iyo nafleya kale. 2. Labada dhinac ee feeraleyda midkood. 3. Mindi iwm dhinaca wax gooya, ma ahee dhinaca kale. 4. Webi, beer iwm gawgoo-da.
- jirjirree** *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* 1. Dhabar u seexasho. 2. Dhabar u dabaalasho. 3. Qof hadba dhinac isu rogid.
- jirjirreyn** *m.f.db eeg jirjirree.*
- jirjirroole** *m.l* 1. Nafley yar afar addin iyo dabo dheer leh oo hadba meesha ay joogto midabkeeda yeelata; roor; geeldhuggeeye. 2. J. ah: Qof isbedbedel badan.
- jirme** *m.l (bot.)* Geedgaab, qodax yaryar iyo caleemo balballaaran leh, dhulka buuralay-da ah ka baxa oo qoloftiisa wax lagu aslado. *ld jirmo.*
- jirmi** *m.l ld jurmi.*
- jirmo** *m.db ld jirme.*
- jirnac¹** *m.l* Dhul goof noqday.
- jirnac²** *f.mg1 (-cay, -cday)* Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac saddex dhibcood ku leh, dhinaca kalena shan. *ld banji-bisaliim, biish-bisaliim, saliim-bibiish.*

jirnax¹ *m.l ld jiirnax¹.*jirnax² *f.mg1 (-xay, -xday) ld jiirnax².*jirnidic *m.db eeg jirnac².*jirniin *m.l* 1. Abuuritaanka ay wax abuu-ranyihiin. 2. Habka xoolaha loo ilaaliyo. *ld jirriin.*jirnixid *m.db eeg jirnax².*jirraaq¹ *m.l.kh* J. ah: qof sakaraad ah oo naftu dhibayso.jirraaq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Qof sakaraad ah oo naftu dhibayso noqosho.jirraaqid *m.f.db eeg jirraaq². ld jirraaqis.*jirraaqis *m.db ld jirraaqid.*jirraaqo *m.db (c.naf)* Nooc ka mid ah quraanyada waaweyn, madmadow, madax- yo waaweyn oo raxanraxan u socota; buu-lallo.jirrab¹ *m.l* 1. Dhibaato badan. 2. J. ah: meel maritaankeedu dhib yahay. 3. J. ah: qof dhiblow ah. 4. Tijaabo. 5. *ld jirrabid.*jirrab² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Cid dhibaato gaarsiin. 2. Ku j.: cid wax ku qasbid. 3. Wax tijaabin.jirrabaad *m.l* Dhibaato weyn.jirraban¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Wax jirrab la mariyey noqosho.jirraban² *f.mg4 (-bnaa, -bnyad)* Wax jirrab la mariyey ahaansho.jirrabid *m.f.db eeg jirrab². ld jirrab¹ (5).*jirrabmid *m.f.db eeg jirraban¹. ld shirrab-mid.*jirrabnaan *m.f.db eeg jirraban². ld jirrab-naansho.*jirrabnaansho *m.l/dh ld jirrabnaan.*jirran *f.mg4 (-naa, -nayd)* Nafley wax jirro hayso ahaansho.jirranaan *m.f.db eeg jirran. ld jirranaansho.*jirranaansho *m.l/dh ld jirranaan.*jirrasho *m.f.db eeg jirro².*jirri *m.db ld jarri.*jirrid *m.db (-do, m.l)* Qaybta hore ee geedka ee xididdada ka sarraysa; sal; gun.jirrid-maskaxeed *m.l (-dyo, m.db) (daaw.)*

Qaybta maskaxda ee ka kooban maskax dambeed, maskax dhexaad iyo boonas. Waxay u egtahay kuna xidhiidhsantahay xangullah. Maskax dhexaadku waxay xukuntaa isuna keenta falnaqyada, sida neefashada kuwaas oo ka yimaada xarumaha sare ee maskaxda iyaga oo sii mara marinno dareenwade oo wada shaqceya.

jirriin *m.l ld jirniin.*jirriinsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Wax abuurid.jirriinsiin *m.f.db eeg jirriinsii.*jirriq *m.l/dh.sh.r ld jirriq.*

jirriqaa *m.l (c.naf)* Cayayaan kabajaaga la bah ah oo afar lugood iyo baalal adag leh, dooggana cuna; warriiq.

jirriqjirriqlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Ilko isku lisid; jirriq samayn.jirriqjirriqleyn *m.f.db eeg jirriqjirriqlee.*jirriqsad *m.l ld jirriqsasho.*jirriqsasho *m.f.db eeg jirriqso. ld jirriqsad, jirriqsi.*jirriqsi *m.l ld jirriqsasho.*jirriqso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ilko isku xoqid.

jirro¹ *m.db (-ooyin, m.l)* Isbeddel ku dhaca xubnaha jirka nafleyda oo wax u dhima caafimaadkooda; bugto; fayoobi la'aan; cudur; xanuun.

jirro² *f.mg3 (-raday, -ratay)* Isbeddel ku dhaca xubnaha jirka nafleyda oo wax u dhima caafimaadkooda la kulmid; bukasho; xanuunsasho.

jirro-dhimireed *m.l (-ooyin ..., m.l) (daaw.)* Isbeddel ku dhaca mid ama wax ka badan ee hawlaha dhimirka (sida caadifiyadda, dareenka, xasuusta iyo fakarka), taas oo u keenta silic bukaanka iyo dadka kaleba.

jirroole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof aan caafimaadkiisu wanaagsanayn; qof jirro badan.

jirrow *m.l* Biyo culus dhano ah oo geela u fican.

jirsad *m.l ld jirsasho.*jirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax roob laga asheeriye ahaansho.jirsanaan *m.f.db eeg jirsan. ld jirsanaansho.*jirsanaansho *m.l/dh ld jirsanaan.*jirsasho *m.f.db eeg jirso. ld jirsad, jirsi.*jirsi *m.l ld jirsasho.*

jirsi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Nafley roob meel dhisan ka gelin; okorin; asheerin.

jirsii *m.f.db eeg jirsi. ld jirsii.*jirsii *m.l ld jirsii.*

jirso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. *(f.g)* Roob meel dhisan ka gelid. 2. *(f.mg)* U j.: meel ama wax in qiyas ah ka durugsanaan.

jirtoor *m.l eeg jir 2 (6).*jirxumaan *m.f.db eeg jirxun. ld jirxu-maansho.*jirxumaansho *m.l/dh ld jirxumaan.*jirxumayn *m.f.db eeg jirxumee. ld jirxu-mays.*jirxumays *m.l ld jirxumayn.*

jirxumee *f.mg2 (-meeay, -maysay)* U j.: Weji aan furfurnayn iyo caro cid u muujin.

jirxumo *m.db* 1. Caato iyo nafaqadarro nafley jirkeeda ka muuqata. 2. Adkaysi la'aan uu jir u leeyahay difaaca cudurrada maqaarka.

jirxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) 1. Wax caato iyo nafaqdarro hayso ahaansho. 2. Wax camal xun ahaansho (qof). 3. Wejiturub iyo caro layska muujiyo, si cid lagu fogeeyo.
jisaar *m.l ld jasaar*.
jisaarnimo *m.dh ld jasaarnimo*.
jisad *m.dh ld jiso*.
jisaddarro *m.dh* Abaaldarro.
jisadkaddare *m.l ld jisakaddare*.
jisakaddare *m.l* Abaalkii loo galay, wax xun ku guda (qof); qfkii wanaag u gala, ka abaaldhaca. *ld jisadkaddare*.
jiscimasho *m.f.dh ld jicsimasho*.
jiscimaysan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax jiscin leh ahaansho (wadaan).
jiscimaysnaan *m.f.dh eeg jiscimaysan*. *ld jiscimaysnaansho*.
jiscimaysnaansho *m.l/dh ld jiscimaysnaan*.
jiscimee *fg2* (-meeyay, -meysay) Wadaan jiscin u yeelid.
jiscimid *m.f.dh eeg jiscin*².
jiscimo *fg3* (-intay, -imatay) *ld jicsimo*.
jiscin *m.l.u* 1. *ld jicsin*. Cuntada loo qaato safar ama socdaal; Sahay. 2. (-mo, *m.dh*) Xargaha wadaanta siddada looga dhigo midkood.
jiscin *fg1* (-imay, -intay; -imi) Cunto safar ama socdaal loo qaato cid siin.
jisoo *m.dh* Abaal marinta uu ka mutaysto qof fal uu sameeyey. *ld jisad*.
jisyad *m.dh ld jisyo*.
jisyo *m.dh* Canshur muslinku ka qaadi jirey dadka ehelu kitaabka ah sida Kirishtaanka iyo Yuhuudda. *ld jisyad*.
jitaabi *fg2* (-iyay, -isay) Wax imtaxaanid. *ld tijaabi*.
jitaabin *m.f.dh eeg jitaabi*. *ld jitaabis*, *jitaabo*, *tijaabin*, *tijaabo*.
jitaabis *m.l ld jitaabin*.
jitaabo *m.dh ld jitaabin*.
jito *m.dh* Caano baq noqday.
jix *m.dh ld kix*.
jixi *fmg2* (-iyay, -isay) U j.: dibi, dibi kale guulid.
jixin *m.f.dh eeg jixi*.
jixinjix *m.l* 1. Naxariis; raxmad. 2. *ld jixinjixid*.
jixinjix *f.mg1* (-xay, -xday) U j.: cid naxariis u yeelasho.
jixinjixid *m.f.dh eeg jixinjix*². *ld jixinjix*¹ (2).
jiyoofisiko *m.dh* Barashada dariiqadaha fisikeed ee la xiriira dhismaha dhulka. Barashadaasi waa mid la xiriirta oogada dhulka, gibilka, iyo biyooleyda.

jocor *m.l (-rro, m.dh)* 1. Subagga ka baxa caanaha geela. 2. Bocor; halcun; cudh.
johor *m.l (-rro, m.dh)* Dibi ama orgi fil weyn oo caato ah.
johor *m.dh (-rro, m.dh)* Wasaq, jilif iwm oo ay yeelato oogada dadka. *ld joxor*.
johorad *m.dh ld jawharaad*.
jolob *m.dh* In yar caano, badar, biyo iwm ah.
joodari *m.l (-iyo, m.dh)* Gal weyn oo maro ah oo sariirta dherer la eg oo inta waxyaalo jilicsan sida cudbi, dhogor, isboonyo iwm laga buuxsho si gaar ah loo tolo, sariiraha la saaro oo lagu kor sexdo; koodari; kashkaash. *ld goodari*.
joof *m.l (-faf, m.l)* Timo adag oo taagttaagan.
joog ekeeye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Xarriiq isku xira meelaha jooggoodu isku mid yahay ee ka sarreya bad lasimanta.
joog *m.l* 1. Cabbirka dherer ee wax taagani leeyihiin. 2. (-gag, *m.l*) Dhar ama kabo mar la isu qaadan karo. 3. *ld jeeg* (1). Weel bir ama macdan ka samaysan, siddo iyo dabool leh oo wax lagu shubto.
joog *m.l (juqr)* Fogaanshaha qotonka ee ka sarreya celceliska bad la simanta laguna cabbiray mitirro ama cago.
joog *f.mg1* (-gay, -gtay) 1. Meel ku nagaan. 2. Jirid; noolaansho.
joogajoog *m.l (-gayaal, m.l/dh)* 1. Socod aan la joogsanayn maalin dhan. 2. Taag-naan aan nasiino lahayn. 3. Cucub.
joogbeege *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Qalab lagu cabbiro joogga dhulka.
joogid *m.f.dh eeg joog*². *ld joogis*.
joogis *m.dh ld joogid*.
joogjoog *f.mg1* (-gay, -gtay) Meel dan la'aan u joogid.
joogjooge *m.l (-gayaal, m.l/dh)* 1. Dhis maqaar, qoryo, iyo caws laga sameeyo oo qaab nirgood ama weylood leh oo la tuso hasha ama saca ilmihiisu dhinto, si uu u godlado. 2. Socod dheer oo aan nasiino lahayn oo maalin la socdo.
joogjoogid *m.f.dh eeg joogjoog*.
joogjooggle *m.l* 1. Roob aan kala go' lahayn oo habeenkii da'a. 2. Legdan laba qofood oo kala xoog badan oo kan xoogga badani labadiisa gacmood laabto oo lugaha kaliya ku legdamo.
joogjoogsad *m.l ld joogjoogsasho*.
joogjoogsasho *m.f.dh eeg joogjoogso*. *ld joogjoogsad*, *joogjoogsi*.
joogjoogsi *m.l ld joogjoogsasho*.

joogjoogso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Socod hadba meel istaagid. 2. Ku j.: qof dhulka jiifa oo muruq hayo si turaal ah ugu istaagid.

joogsad *m.l ld joogsasho.*

joogsasho *m.f.dh eeg joogso. ld joogsad, joogsi.*

joogsi *m.l 1. Astaan dhibic ah oo hadal dhan oo qoraal ah dhammaadkiisa lagu dhigo. 2. ld joogsasho.*

joogso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Socod joojin. 2. Fadhi ka istaagid.

joogtee *f.g2 (-teeyay, -teysay)* Fal si joogto ah u qabasho.

joogteyn *m.f.dh eeg joogtee.*

joogteyn-naytaroojiin *m.dh (kiim.)* Dariiqad kiimikeed taas oo naytaroojinta gibilku isu beddesho iskudhisyo orgaanik ah noolayaasha dhexdooda, ka dibna ay marto meertada naytroojiin. Kartida lagu joogteynayo naytaroojiinta waxa iska leh bakteeriya aar ah.

joogto¹ *m.dh.kh 1. J. ah: wax aan isbeddel lahayn ama aan kala go'ayn. 2. Shaqaale hay'eed oo aan maalin goosato ahayn.*

joogto² *m.dh (nax.)* Ammin faleed tilmaama fal dhacaya isla marka la joogo oo lagu dhawaqayo warka.

joohhaar *m.l* Mas if badani uurka uga jiro oo habeenkii inta la soo baxo ilayskeeda ku ugaarsado; masjoohaar.

joohhaarad *m.dh 1. Dhagax dubnadeed oo wejiga ciyarta loogu talaggalay labadiisa dhinac min afar dhibcood ku leh. 2. Wax if bixiya oo masjoohaarku habeenkii markuu ugaarsanayo soo tufo.*

joohhaar-bibani *m.l (-iyo, m.dh)* Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaro dhinac afar dhibcood ku leh, dhinaca kalena shan. *ld banji-bijoohaar, biish-bijoohaar, joohhaar-biish.*

joohhaar-bibiish *m.l (-shyo, m.dh) ld joohhaar-bibani.*

joohhaar-bicaddaan *m.l (-nno, m.dh) ld caddaan-bijoohaar.*

joohhaar-bidooh *m.l ld dooh-bijoohaar.*

joohhaar-bisaliim *m.l (-myo, m.dh) ld saliim-bijoohaar.*

joohhaar-bishiish *m.l (-shyo, m.dh)* Dhagax dubnadeed oo wejiga lagu ciyaro dhinac afar dhibcood ku leh, dhinaca kalena lix. *ld shiish-bijoohaar.*

joohhaar-biyeeg *m.l (-gyo, m.dh) ld yeeg-bijoohaar.*

jooji *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax dhaqaaq ka celin. 2. Wax dhulka yaal istaajin. 3. Wax socday hakin.

joojin *m.f.dh eeg jooji. ld joojis.*

joojis *m.l ld joojin.*

joojiye *m.l (-yayaal, m.l/db) (baay.)* Walax hoos u dhigta ama joojisa falgal uu xukumayo insaym.

joojiye falgal *m.l (-ayaal ..., m.l/db)* Walax yareysa waxtarka kaalkaaliyaha, taas oo ah, dhakhsaha falgalka oo yaraada.

jookar *m.l* Warqad turubka ka mid ah oo marka iskaalada la ciyaarayo meel kasta oo warqad ka maqantahay buuxiya; maato.

jookh *m.l 1. Nooc cimaamaadaha ka mid ah oo ragga madaxda ah iyo wadaaddadu madaxa ku duuban jireen. 2. Dhogor ama dun la midabeeeyey oo fardaha madaxa loo suro qurux awgeed.*

joolaal *m.l (-llo, m.dh) ld salool.*

joolaalad *m.l (-dyo, m.dh) ld saloolad.*

joolaasho *m.dh eeg joolaalo.*

joolaalo *f.g3 (-laday, -latay)* Geed saloo-lasho.

jooloji *m.l* Barashada qaabka iyo habdhiska dhulka. Barashadan waxaa ka mid ah walxaha uu ka koobanyahay dhulka, kala filiqsanaantooda, taariikhdooda, nolosha dhirta iyo xayawaanka ku nool ama ku noolaan jiray.

joomie *m.l* Dibi weyn oo dhufaan ah; baqay.

joometeri *m.l (xis.)* Laan ka mid ah xisaabta oo lagu barto adkeyaal, dulo, xarriiqyo, xoodad, iyo baro ku yaalla dulalaati. Tusaale ahaan joometeriga waxa ay la xiriirtaa cabbiridda iyo xisaabinta xagallo u dhexeeya xarriiqyo toosan, astaamaha asasiga u ah gooboyinka iyo xiriirkha ka dhexeeya xarriiqyo iyo baro ku yaalla sallax.

joometeriga saafan *m.l (xis.)* Barashada shaxanno joometeriyeed iyo xoodad iyada oo la isticmaalayo habdhis kulan iyo habab aljebareed; joometeriga kaart.

joometeriga Yuklid *m.l (xis.)* Habdhis joometeri oo ku saleysan qeexo iyo dhardhaarro uu dejiyey xisaabyahankii giriigga ahaa "Euclid", kuna qoray buugga la yiraahdo "The Elements". Buuggisa koowaad waxa uu ka bilowdaa 23 qeexo oo ah nooca: "Bar waa mid aan qayb lahayn", "xarriq waa dherer aan ballal lahayn". Ka dibna waxa raaca 10 dharhdaarood oo "Euclid" uu qaybiyey 5 fikrado wadaaga ah iyo weedho.

joonis *m.l* Cagaarshow.

joonyad *m.dh ld jawaan.*

joordi <i>m.l</i> Bilaale yar oo dhoob ka samaysan oo shaaha iyo bunka lagu cabbo.	jugeyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>jugee</i> . <i>ld</i> <i>jugeys</i> , <i>jukeyn</i> , <i>jukeys</i> .
joqof <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>juquf</i> .	jugeys <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jugeyn</i> .
joqfey <i>m.l</i> Boog aan dhaqso u raysan.	jugeysad <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jugeysasho</i> .
joqfsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> <i>juqufsan</i> .	jugeysasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>jugeyso</i> . <i>ld</i> <i>jugeysad</i> , <i>jugeysi</i> , <i>jukeysad</i> , <i>jukeysasho</i> , <i>jukeysi</i> .
joqfsanaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>juqufsanaan</i> .	jugeysi <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jugeysasho</i> .
joqfsanaansho <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>juqufsanaan</i> .	jugeyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Dhar la dhaqay baaf iwm gudihiisa ku garaacasho ama ku xafuujisasho. 2. Haad turub oo fas badan laga hayo degasho (ciyaar turub) <i>ld</i> <i>jukeyo</i> .
jornaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) 1. Wargeys. 2. Waraaqo meelaha ganacsiga wax looga duubto.	jugley <i>m.dh</i> (bot.) Shimbir weyn oo ay goroyada isku bahyihiin, oo aan duullimaad dheer samayn karin.
jowhar <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jawharad</i> .	jugleyn <i>m.dh</i> (daaw.) Hirar cadaadis ah oo is daba joog ah oo dhix maraya halbowle waxaana keenay iskuoroka hannaansan ee muruqa qolka bidix ee wadnaha, sidaas darteed waxay u dhigamaan xawliga garaaca wadnaha inta goor uu wadnuhu (garaaco/daqiqaddiiba) waxa si sahal ah looga dareemi karaa halbowlayaasha meel soke ku yaal, sida halbowlaha kalka dibadeed ee tagoogta (radial artery) ama halbowlaha luqunta (karotid artery).
jowr ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jawr¹</i> .	jugux <i>m.dh.sh.r</i> Cod la maqlayo marka wax la laqayo.
jowr ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> <i>jawr²</i> .	ju'i <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> <i>tu'i</i> .
jowrfal ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jawrfal¹</i> .	ju'in <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>tu'in</i> .
jowrfal ² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) <i>ld</i> <i>jawrfal²</i> .	jujuub ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jajuub¹</i> .
jowrfaleen <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jawrfaleen</i> .	jujuub ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) <i>ld</i> <i>jajuub²</i> .
jowrfalid <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jawrfalid</i> .	jujuubid <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jajuubid</i> .
jowrid <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jawrid</i> .	jukee <i>f.g2</i> (-keeyay, -keysay) 1. <i>ld</i> <i>jugee</i> (1). Si isdabaoog ah wax u tumid 2. Dhar la dhaqayo baaf iwm gudihiisa ku garaacid ama ku xafuujin.
jows <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jaws</i> .	jukeyn <i>m.dh</i> <i>eeg</i> <i>jukee</i> . <i>ld</i> <i>jugeyn</i> .
joxoof <i>m.l</i> Oday da' weyn oo xooggan.	jukeys <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jugeyn</i> .
joxor <i>m.dh</i> (-rro, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> <i>johor²</i> .	jukeysad <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jugeysasho</i> .
jubbad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Dhar culus oo raggu qaarka sare ka gashado oo gacmo dhaa-dheer iyo jeebab leh; koor; koodh.	jukeysasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jugeysasho</i> .
juc <i>f.g1</i> (-cay, -cday) Faro jimcid.	jukeysi <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jugeysasho</i> .
jucasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>juc</i> .	jukeyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i> <i>jugeyso</i> .
juci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Faro iwm juc ka siin.	julul ¹ <i>m.l</i> Gardarro; Gaboodfal.
jucid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>juc</i> .	julul ² <i>f.mg2</i> (-ulay, -ushay) Gardarro cid ku samayn.
jucin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>juci</i> . <i>ld</i> <i>jucis</i> .	jululid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>julul²</i> .
jucis <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jucin</i> .	jumbur <i>m.l.kh</i> J. ah: qof ama xoolo bar yar.
juco <i>f.g3</i> (-cday, -catay) Faro jimicsasho.	jumlad <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jimlo</i> .
judbid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>judub²</i> .	jumlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>ld</i> <i>jimlee</i> .
judub ¹ <i>m.l</i> Gacanta oo faruhu duubanyihiin oo inta kor loo qaado si xoog leh wax loogu dhufuto; tantoonyo.	jumleyn <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jimleyn</i> .
judub ² <i>f.g1</i> (-dbay, -dubtay; -dbi) Faraha gacanta oo duuban si xoog leh wax ugu dhufasho.	jumleys <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jimleyn</i> .
jufee <i>f.g2</i> (-feeyay, -feysay) 1. Meel daloosha wax ku gufayn. 2. Samayo waran jufo gelin. <i>ld</i> <i>jifee</i> .	jumleysad <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jimleysasho</i> .
jufeyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> <i>jufee</i> . <i>ld</i> <i>jifeyn</i> .	jumleysasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> <i>jimleysasho</i> .
jufis <i>f.g1</i> (-say, -stay) Beer masaar caws kaga falid.	jumleysysi <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>jimleysasho</i> .
jufo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Bir dhuuban oo gadaal uga jirta samayada waranka. 2. Bir goobaaban oo bakooradaha salka laga geliyo.	
jug <i>m.dh</i> 1. (<i>sh.r</i>) Nabar, ay waxa gammuuxani geystaan. 2. (<i>sh.r</i>) Wax qarxay ama si xoog leh meel ugu dhacay, sanqadhooda. 3. J. ah: haad fas badan laga hayo (turub).	
jugee <i>f.g2</i> (-geeyay, -geysay) 1. <i>ld</i> <i>jukee</i> . 2. Turub iyadoo la muujinayo in haad fas badan laga haayo bad ku dhufasho.	

rumleyso *f.g3* (-stay, -satay) *ld* **jimleyso**.

rumlo *m.dh* *ld* **jimlo**.

jundi *m.l* Col tiro badan ka kooban.

juno *m.l.kh* *ld* **junuf**.

junoobid *m.dh* *ld* **jinaabid**.

junow¹ *m.l* *ld* **jinaabo**.

junow² *f.mg1* (-obay, -owday) *ld* **jinaab²**.

junub¹ *m.l* *ld* **jinaabo**.

junub² *f.mg1* (-ubay, -ubtay) *ld* **jinaab²**.

junubid *m.dh* *ld* **jinaabid**.

junuf *m.l.kh* J. ah: neef dhaqayo ah oo caano yareeyey. *ld* **juno**.

junuub¹ *m.l* 1. *ld* **jinaabo**. Shahwada ka timaad qof hurda. 2. Afarta joho ee waaweyn mid ka mid ah oo u dhexeysa bari iyo galbeed, kana soo horjeeda woqooyi; koofur.

junuub² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld* **jinaab**.

junuubid *m.dh* *ld* **jinaabid**.

junuun¹ *m.l* *ld* **junuunid**.

junuun² *f.mg1* (-nay, -ntay) *ld* **jinaab**.

junuunid *m.dh* *ld* **jinaabid**.

juqayn *m.f.dh* *eeg* juqee. *ld* **juqays**.

juqays *m.l* *ld* **juqayn**.

juqee *f.g2* (-qeeyay, -qaysay) Wax caarad fiqan leh wax ku mudmudid.

juqraafi *m.l* Maaddada sharaxda dhuulka dushiisa, muuqalladeeda ay ka mid yihiiin kuwa fisikada, cimilada, carrada, maxsuul-lada, ummadaha iwm iyo filiqsanaantooda.

juqraafiga **dabiiciga** *m.l* (*juqr.*) Laan ka mid ah juqraafiga oo ku shuqul leh muuqaal-lada **dabiiciga** ah ee dhuulka ee ay ka mid yihiiin berriga, biyaha iyo hawada.

juqraafiga **dadka** *m.l* (*juqr.*) Barashada juqraafiga dabecaddu sida uu u saameeyo noolosha iyo tacabka dadka iyo juqraafi dhaqameedku sida uu u saameeyo dabecadda.

juqraafiga **naflyeda** *m.l* (*juqr.*) Barasha noolosha **dabiiciga** ah (xoolaha iyo deegaanta) oo anuu ku jirin dadku. Waxa la darsaa dariiqooyinka iyo siyaabaha xoolaha iyo deegaantu ugu fidaan, uguna filiqsanyiihiin dhuulka dushiisa.

juquf *m.l* Qof dhuuban oo godan. *ld* **joqof**.

juqufsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof dhuuban oo godan ahaansho. *ld* **joqofsan**.

juqufsanaan *m.f.dh* *eeg* juqufsan. *ld* **joqofsanaan**, **joqofsanaansho**, **juqufsanaansho**.

juqufsanaansho *m.l.dh* *ld* **juqufsanaan**.

jurb¹ *f.g2* (-iyay, -isay) Cidi, far iyo suul iwm jir ku xanuunjin.

jurb² *m.f.dh* *eeg* jurb¹. *ld* **jurbis**.

jurbis *m.l* *ld* **jurbis**.

jurmi *m.l* Dhumuc; qiro; baaxad. *ld* **jirmi** (2). jurxee *f.g2* (-xeeyay, -keysay) Cid jurxo ku dhihid.

jurxeyn *m.f.dh* *eeg* jurxee.

jurxo *m.dh.u* Hadal lafajebis ah oo cid lagu yiraahdo.

jus¹ *m.l* (-sas, *m.l*) 1. Soddonka qaybood oo kitaabka Quraanku u qaybsamo midkood. 2. Kitaab weyn oo dhawr qaybood loo kala daabacay midkood.

jus² *m.dh* War yar oo xogtiisu gaabantahay ama aysan dhammayn.

jusbax¹ *m.l* Xaflad la sameeyo marka la dhammeeyo barashada hal jus.

jusbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Arday jus dhammeeyey xaflad u samayn.

jusbixid *m.f.dh* *eeg* jusbax².

juscambuuleed *m.l* *ld* **juscambuulo**.

juscambuulo *m.l* Hal jus oo Quraan ah marka uu arday dhammeeyo cuntada uu bixiyo. *ld* **juscambuuleed**.

jurur *m.l.dh* (-rro, *m.dh*) Kuul yaryar, madmadow oo barbaarku qoorta ku xirto si uu ugu xarragoodo.

juruur *m.l* (-rro, *m.dh*) Guri weyn oo dhagax ka samaysan oo ab-ka-ab layska soo dhaxlay.

juu *e.d* *ld* **tuu**.

juube *m.l* (-bayaal, *m.l.dh*) Nooc warmaha waaweyn ka mid ah.

juuc *m.l* 1. Daal xanuun yar leh. 2. Baahi. *ld* **juucjuuc**.

juucjuuc *m.l* *ld* **juuc**.

juucjuucsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof daal xanuun yar leh hayo ahaansho.

juucjuucsanaan *m.f.dh* *eeg* juucjuucsan. *ld* **juucjuucsanaansho**.

juucjuucsanaansho *m.l.dh* *ld* **juucjuuc-sanaan**.

juuco *m.dh* Cod nirgaha geelu ay samee-yaan.

juudaan¹ *m.l* Cudur halis ah oo dadka oogadiisa googooya.

juudaan² *m.l* (*daaw.*) Cudur muddo dheer oo uu keeno “mycobacterium leprae”. Wuxuu wax yelleeyaa maqaarka, dareemayasha iyo xuubka gudaha ka mara xubnaha daloola (mucous membrane). Waxaa laga helaa dalalka cimilada kulul, si toos ah ayaa la isaga qaada.

juul *m.l* (-lal, *m.l*) (*xis.*) Summad J. Halbeegga Caalamiga (H.C.) ee hawsha iyo tamarta, waxana uu le'egyahay hawsha la qabtay, marka xoog hal niyuutan (n) ah dhaqaajiyoo walax fogaan (s) hal mitir ah. Wuxuu magac daray aqoonyankii (1818-18 89) ee Jaymis Biriskot Juul.

juuni *m.l ld* **jawaan**.

juunyo *m.db* Bisha lixaad ee sanadka masiixiga.
juuq¹ *m.db* 1. Hadal yar oo kooban. 2. J. ha
dhihiin: ha hadlin.

juuq² *f.mg1* (-qay, -qday) Hadal yar oo
kooban ku tiraabid.

juuqi *fg2* (-iyay, -isay) Neef xoolo ah
sabaalin.

juuqid *m.fdb eeg* juuq².

juuqin *m.fdb eeg* juuqi. *ld* **juuqis**.

juuqis *m.l ld* **juuqin**.

juuqjuuq¹ *m.l* 1. Hadal cilaaq ah oo dad dhex
mara. 2. *ld* **juuqjuuqid**.

juuqjuuq² *f.mg1* (-qay, -qday) Cid la
cilaaqtamid.

juuqjuuqid *m.fdb eeg* juuqjuuq². *ld*
juuqjuuq¹ (2).

juuri *m.db.kh* J. ah: maro aan qiime badan
lahayn xag tayo.

K

k (ka') *m.dh* Xarafka kow iyo tobnaad ee alifka soomaaliga, waana shibbane. *ld* **kaaf**.

ka¹ *mu.ti.l* (**kuwa**, *w*) Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado. Tus. "Ka yimid waa Cali". *ld* **kan²**.

ka² *h* (nax) Qurub lagu isticmaalo falka bidixdiisa ama hortiisa : a) qurub la xiriira meesha laga dhaqaqaqay ama wax laga qaaday. Tus. "Balcad ayuu ka yimid", "Qalin ayuu jeebkiisa ka soo bixiyay", "Tuulo ka tuulo ayuu nastaa"; b) qurub barbardhigid loo isticmaalo. Tus. "Marka waxaa ka weyn Xamar"; c) qurub la xiriira meel uu fal ka dhacay ama laga gudbayo. Tus. "Kooxdan buu ka cayaarayaa", "Halkaas buu guri ka dhisay", "Waddada buu ka tallaabay".

ka³ (-**ka**) *q.l* Qodob magaca lab dib loogu qodbo si looga dhigo wax cayiman. Wuxuuna raacaa magacyada lab oo ku dhammaada b, d, f, l, n, r, s (sh). Qodobkaa waxaa ka farcama: -ga, -ha, -a oo raacaan magacyada kale ee labka ah. Tus. "nin+ka->ninka, buug+ka->buugga".

kaa¹ *mu.ti.l* (**kuwaas**, *w*) *ld* **kaas¹**

kaa² *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelo oo tilmaamaya qofka labaad ee kelida ah. Tus. "Cali wargeyska ayuu iiga kaa qaataay".

kaa³ (-**kaa**) *dk.lh.l* *ld* **kaaga²**.

kaa⁴ (-**kaa**) *dk.ti.l* *ld* **kaas²**.

kaab *f.g1* (-**bay**, -**btay**) Wax xoojin.

kaabad *m.dh* (-**do**, *m.l*) 1. Dhismo yar oo dhulka ka kacsan. 2. Buundo.

kaabi *m.l* 1. Kab yar oo falag ah oo derinta afka looga tolo. 2. (*fk*) Meel aad u dhaw. 3. (-*yo*, *m.dh*) Qoryaha ceelka afka laga saaro midkood; raar; xakab.

kaabid *m.f.dh* *eeg* kaab.

kaabsol *m.l* (-**llo**, *m.dh*) *ld* **kaabsul**.

kaabsul *m.l* Xuub qira yar oo daawo buda ahi ku jirto oo afka laga qaato. *ld* **kaabsol**.

kaabul *m.l* (-**llo**, *m.dh*) Qof ciidanka qalabka sida ka tirsan oo laba alif leh.

kaad¹ *m.l* 1. Irridda aqalka xaggiisa gudaha.

2. Labada udub oo aqalka irriddiisa ku mudan midkood.

kaad² *m.dh* Habeen aan dhaxani jirin.

kaadar *m.l* (-**rro**, *m.dh*) Qof loo diyaariyey maamul ama hoggan siyaasadeed. *ld* **kaadir**.

kaaddhal *m.l* Marcurad.

kaaddhalnimo *m.dh* Kaaddhal ahaansho.

qaadi *f.mg2* (-**iyay**, -**isay**) U k.: hawl, arrin iwm oo la fulin lahaa in yar dib u dhigid.

kaadi dhiigow *m.l* Kaadida oo dhiig soo raaco.

kaadi¹ *m.dh* Dareere kelyuhu dhiigga ka soo miiraan oo isugu soo urura kaadihaysta kana soo gudba dhuunta kaadimareenka.

kaadi² *m.dh* (*baay*) Dareere biyo ah oo ay sameeyaan organnada qashinsaarka ee xayaanka, si ay ugu saaraan qashinka ka soo hadha dheefsashada. Xayaanka sare, kaadida waxa soo saara kelyaha, waxa lagu keydiya kaadi haysta, waxaana laga qashinsaaraa kaadimareenka ama koloykaha. Marka laga reebo biyaha, waxyaabaha ugu muhiimsan ee ay kaadidu ka koobantahay waxa ka mid ah: maxsuulka dheefsashada naytroojiin oo ah yuuriyo, amuuniya, asiidha yuuriq iyo kiritaniin iyo ayoorno aan orgaanik ahayn.

kaadi³ *f.mg1/2* (-**iyay**, -**iday**/-**isay**, -**iyi**) Kaadi sii deyn.

kaadibadshe *m.l* (-**shayaal**, *m.l/dh*) (*daaw*) Daawo badisa kaadida ayadoo biyo iyo cusbooyin ka soo deyneysa kelyaha.

kaadicaso *m.dh* 1. Cudur lo'da ku dhaca oo shilintu keento midabka kaadiduna guduud ka dhiga. 2. Cudur kelyaha dadka ku dhaca oo kaadida caseeya.

kaadidhiig¹ *m.l* Cudur dadka ku dhaca oo laga qaado biyaha wasakhda ah ee fadhiya, kaadidana dhiig ka dhiga.

kaadidhiig² *m.l* (*daaw*) Cudur dalalka cimilada kulul laga helo oo uu keeno deris-ku-noolka "bilharzia". Ukumaha deris ku noolka oo soo raaca saxarada ama kaadida

qofka qaba cudurka, waxay ku koraan bocoolaha ku jira biyaha macaan kuwaaso u sii daaya biyaha deris-ku-nool yaryar ah oo ka galaya jirka qofka ku mayranaya biyahaas. Astaamaha: kaadida oo dhiig soo raaca.

kaadigubasho *m.dh (daaw.)* Xanuun iyo kaadida oo lagu dhibtoodo, wawa badanaa keena holac kaadihays ama holac kaadimaren. *ld kaadiqabad.*

kaadihays *m.dh (-syo, m.dh)* Xuub adag oo kaadidu ku keydsanto inta aaney ka iman nafleyda.

kaadi-ku-ceshoomid *m.dh (daaw.)* Kaadida oo soo bixi weyda oo ku ceshoonta kaadi haysta.

kaadimacaan *m.l (daaw.)* Cudur ay keento shaqo xumo ku dhacda ganaca, kaas oo soo saara insooliin. Insuliinta jidhka ku yaraatana waxay sababtaa sonkorta oo dhiigga ku badata, ka dibna loo qashinsaaro kaadi ahaan. *ld kaadimma-caan.*

kaadimareen¹ *m.l (-no, m.dh)* Dhuunta kaadidu marto.

kaadimareen² *m.l (-no, m.dh) (c.nafl.)* Tuyuub laga helo naasleyda, kaas oo ka soo qaada kaadida kaadihaysta oo bannaanka uga saara jidhka. Ragga, kaadi mireenku wuxuu dhex maraa guska, waxaana uu ku dhex xidhan yahay xawo mireenka, sidaa darteed waxa kale oo uu u shaqeyaa marin xawaduna marto.

kaadimacaan *m.l ld kaadimacaan.*

kaadin *m.dh ld kaadiyid.*

kaadin *m.f.dh eeg kaadi.*

kaadiqabad *m.l* Cudur dadka iyo xoolahaba ku dhaca oo kaadida ku xira. *ld kaadi-qabsasho.*

kaadir *m.l (-rro, m.dh) ld kaadar.*

kaadiraac *m.l.kh* K. ah: dhicis yar oo aan cad iyo laf yeelan ee xinjir ah.

kaadiraci *f.g2 (-iyay, -isay)* Dhicis aan cad iyo laf toona laheyn dhicin.

kaadiracin *m.f.dh eeg* kaadiraaci. *ld kaadiraacis.*

kaadiraacis *m.l ld kaadiraacis.*

kaadish *f.mg1 (-dshay, -dshiday; -dshi)* Kaadiyid.

kaadishiiil *m.l* Cudur keenna kaadida oo qofka gubta.

kaadishir¹ *m.l* 1. Fal iyo asmo la akhiriyo si qof kaadidu ugu dhegto. 2. *ld kaadishirid.*

kaadishir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Fal iyo asmo cid ku akhriyid si kaadidu u qabato.

kaadishirid *m.f.dh eeg* kaadishir². *ld kaadishir¹ (2).*

kaadisokorow *m.l ld kaadimacaan.*

kaadi-taran *m.l (-no, m.dh)* Organ wada qaba habdhisyada taranka iyo kaadi mireenka.

kaadi-yaro *m.dh (daaw.)* Sameyn ta kaadida oo si aan caadi ahayn u yaraata.

kaadiyid *m.f.dh eeg kaadi³.* *ld kaadin.*

kaadsad *m.l ld kaadsasho.*

kaadsanla' *f.mg4 (-'aa, -'ayd)* Sugid la'an, ku degdegid (wax).

kaadsanla'aan *m.f.dh eeg* kaadsanla'. *ld kaadsanla'aansho.*

kaadsanla'aansho *m.l/db ld kaadsanla'aan.*

kaadsasho *m.f.dh eeg* kaadso. *ld kaadsad, kaadsi.*

kaadshid *m.f.dh eeg* kaadish.

kaadshii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Qof kaadi geyn.

kaadshiiin *m.f.dh eeg* kaadshii.

kaadsi *m.l ld kaadsasho.*

kaadsiinyo *m.l* Ku degdegid la'an.

kaadso *f.mg3 (-saday, -satay)* U k: wax dib u dhigasho.

kaaf *m.l (-faf, m.l)* Xarafka ka'. *ld k (ka').*

kaafi¹ *m.l.kh* K. ah: wax deeq kugu kaafiyaa.

kaafi² *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Wax ku fillaan.

kaafir *m.l (-rro/-riin, m.dh/kufaar, m.l)* (dii.) Qof aan muslin ahayn. *ld kufri¹.*

kaafirad *m.dh (-do, m.l)* (dii.) Haweenay aan diinta Islaamka rumeynsnayn.

kaafiriin *m.dh.w eeg* kaafir.

kaafiyid *m.f.dh eeg* kaafiyid².

kaaftoomid *m.f.dh eeg* kaaftoon.

kaaftoon¹ *m.l (-nno, m.dh)* (kiim.) Awoodda ku darsamidda ee curiye ama xidishe leeyahay, oo le eg tirada atammada haydarojiinta ah ee ku darsama ama barabixiya hal ataam oo curiye ah.

Molikuyullada dabarwadaagga ee fudud kaaftoonkooda si toos ah aaya loo helaa, tusaaleahaan kaaftoonka kaarboonka ku jira CH waa 4, kan naytarojiinta ku jirta NH3 waa 3. Ayoonnada kaaftoonkooda waxa loo tixgeliyaa in uu u dhigmo laxaadka saldanabka.

kaaftoon² *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* Ka k: wax ka maarmid.

kaafuur *m.l* 1. Geed shiinaha koonfureed ka baxa oo caleemihiius weligood cagaaran-yihiin, lehna ubax midab cad oo udgoon. 2. Dheecaan geedka kaafuurka laga soo saaro.

Kaaga¹ *mu.ll.b (kuwaaga, u)* Magacuyaal lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax adigu (qofka labaad ee kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. "kaaga ayaa ka fiican".

kaaga² (-kaaga) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax adigu (qofka labaad ee kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. "Qalinkaaga baa cusub". *ld kaa³*.

kaah¹ *m.l* Iftiin yar oo wixii sababay sida dab, qorrax iwm ayan muuqan.

kaah² *f.mg1 (-hay, -hday)* If muuqasho.

kaaha-altaratyolet *m.l (-tyo, m.dh)* (*fiis.*) Kaahinta birlabdanabeed ee hirbaacoodu u dhexeeya kan midabka cinab sare iyo fallaadaha-x (x=egs), taas oo ah inta u dhexeysa 400 naanomitiri (nm) iyo 4 naanomitiri (nm).

kaahfalid *m.dh* (*fiis.*) Burburka dabiiciga ah ee ku dhaca bu'da atamyada qaarkood, ayna weheliso bixinta saxarrada alfa, bu'da heliyam, saxarrada beta elektaroonno, ama fallaaraaha gaama.

kaahi *f.g2 (-iyay, -isay)* Kaah wax ka keenid.

kaahid *m.f.dh eeg* *kaah²*.

kaahin¹ *m.l (-nno, m.dh)* Qof waxa soo socda ka warrama.

kaahin² *m.f.dh eeg* *kaahi*.

kaahin-birlabdanabeed *m.dh* (*fiis.*) Hirar tamareedka ka dhasha saxaro danabaysan iyo badada danab iyo badada birlabta ee la xiriira. Hirarka kaah birlabdanabeedku uma baahdaan dululatai ay ku dhex baahaan.

kaahin-dulmadow *m.dh* (*fiis.*) Kaahinta kuleed ee ay dulmadow bixiso heer kasta ee heerkul, lehna filiqsanaan tamareed oo leh muuqaalka jeegaanta.

kaah-qorraxeed *m.l* (*fiis.*) Tamar kaahda dhulka iyo meereyaasha kale ay ka helaan qorraxda. Kaaha gorraxdu si la taaban karo ayuu ugu kala duwanyahay dhulka dushiisa. Xaddiga kaah gorraxeedku wuxuu isla beddelaa kolba xagasha ay fallaaraaha ilaysku uga soo dhacayaan dhulka maalinta dhexdeeda.

kaakac *m.l* Tiro aan xad lahayn.

kaaki *m.l* 1. Midab u dhow casuuraa. 2. Dhar adag oo badanaa askartu xirato.

kaal¹ *m.l (-lal, m.l)* Warmaha waaweyn nooc ka mid ah.

kaal² *m.dh (-lo, m.l)* 1. Fandhaal weyn oo bir ama qori ka samaysan. 2. Dhulmadda labadeeda qalbac midkood. 3. Xoolo la siiyo qof guursaday.

kaal³ *f.g1 (-aalay, -aashay)* Nin guursadey xoolo siin. *ld kiali*.

kaalandar *m.l (-ooyin, m.l)* (*c.fal.*) Nidaam loo qaybiyo waqtiga aminno go'an oo halbeegyada dabiiciga ahi yihiin maalinta (ku

wareegga dhulka ee dhidib-dhexaadkiisa) iyo sannadka (ku wareegga dayaxa ee dhulka) iyo toddobaadku waa qaybo lagu heshiiyay. Wareegga dhulka ee qorraxdu wuxuu qaataa waqtii dhan 365 maalmood, shan saacadood, 48 daqii-qadood iyo 46 ilbiriqsi. Samaynta kaa-landarka waxaa lagala kulmaa dhibaatooyin, haddii wareegga dayaxa ee dhulka hareerihiisa oo qaato halbeeg dabiici ah, waayo, wareeg noq-noqoshada dayaxa ee 12 jeer ahi wuxuu u dhigmaa 364 maalmood, ka qorraxda laga isaabiyaana waa 365 maalmood.

kaalay *f.a* (*kaalaya, w*) Agtayda imow.

kaalbaa *m.l* Caano fadhi ah, oo si ay u adkaadaan biyihii laga miiray oo ay lagama maarmaantahay in lagu cuno fandhaal.

kaali *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld kaal³*.

kaalid *m.f.dh eeg* *kaal³*. *ld kaalin²* (2).

kaalin¹ *m.l (-immo, m.dh)* 1. Ceelka meesha biyaha lagala soo baxo, darkana ku aaddan. 2. Meelaha shidaalka laga qaato.

kaalin² *m.dh* 1. Hawl guud inta qof kaga aaddan. 2. *ld kaalid*.

kaaliyam *m.l* (*kiim.*) Summad : K. Bir firfircoon oo jilicsan. Waa midda saddexaad ee biraha alkaliga (ururka I ee tusaha kalgalka); bar-dhalashan: 63.7° C; bar-karid: 756° C; cufraan beegan: 0.86; tiro borotoon: 19; cuf-atameed: 39.09.

kaaliye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof caawiya qof hawl haya; gargaare.

kaalmayn *m.f.dh eeg* kaalmee.

kaalmaysasho *m.f.dh eeg* kaalmayso. *ld kaalmaysi*.

kaalmaysi *m.l ld kaalmaysasho*.

kaalmayo *f.g3 (-stay, -satay)* Wax kaalmo ka dhigasho.

kaalmee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* Cid caawinid.

kaalmo *m.l/dh* Gargaar ama caawimaad cid loo fidyo.

kaalo *m.dh* Nin guursaday xoolaha la siiyo.

kaalori *m.l (-yaal, m.l/dh)* (*fiis.*) K. halbeeg. Xaddiga kulka ee loogu baahdo in uu heerkulka 1 garaam oo biyo ah kor u qado 1° C (1° K). Halbeegga kaalori beryahan looma adeegsado xisaabinta fisikaad, waxana la qaataa Juul. 1 kaalori = 4.1868 juul.

kaalsiyam *m.dh* (*kiim.*) Bir firfircoon oo jilicsan, heerkul hoosana ku dhalaasha. Waa curiyaha saddexaad ee ururka II ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Waxay ku badantahay jeesada ama dhabagaxa didibka iyada oo ah CaCO₃, jibsimka iyada oo ah CaSO₄ 2H₂

O, jibsim ooman iyada oo ah CaSO₄, faloorasbaar iyada oo ah CaF₂ iyo abatayt iyada oo ah CaF₂ Ca₃ (PO₄). Marka kaalsiyam lagu gubo meel hawo leh, waxa samaysma kaalsiyam ogsaydh (CaO) oo ah adke yooneed oo cad, waxase ka habboon in ogsaydhka laga diyaariyo kaarbooneytada kaalsiyam kaas oo u kala baxa ilaa 800° C. Ogsaydhka iyo birta nafteeduba waxay sameeyaan haydarog-saydh (Ca(OH)₂) marka ay la falgalan biyaha.ü

kaalsiyam haydarogsaydh *m.l eeg* kaal-siyam.

kaalsiyam kaarboneyt *m.l eeg* kaalsiyam.

kaalsiyam salfeyt *m.l eeg* kaalsiyam.

kaambe *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Nafley bad ku nool ah oo leh jir qolof adag ku dhahaarantahay iyo tobantugood, lana cuno.

kaambi *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Horay iyo gadaal si welwesan ugu socosho.

kaambiyid *m.f.dh eeg* kaambi.

kaamil¹ *m.l.kh* K. ah: wax dhan.

kaamil² *f.g1 (-ilay, -ishay)* Wax kala dhiman dhameystirid. *ld kammil*.

kaamilan¹ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax la kaamilay noqosho. *ld kammilan¹*.

kaamilan² *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la kaamilay ahaansho. *ld kammilan²*.

kaamilid *m.f.dh eeg* kaamil². *ld kammilid*.

kaamilmid *m.f.dh eeg* kaamilan¹. *ld kam-milmid*.

kaamilnaan *m.f.dh eeg* kaamilan². *ld kaamilnaansho, kammilnaan, kammil-naansho*.

kaamilnaansho *m.l/dh ld kaamilnaan*.

kaan *m.l 1. (u)* Daloola ku yaal doonida miilkeeda dambe iyo madaxa shukaanta. 2. Kala k.: wax kala duwan.

kaanad *m.dh* Qori dheer oo masaxiisa ballaaran oo daloola shukaanta afkeeda kore oo fiiqan la gesho, madaxiisa kalena shukaanhayuhu gacanta ku hayo oo doonida ku duduwo.

kaankaanshoo *m.f.dh eeg* kaankaanso. *ld kaankaansi*.

kaankaansi *m.l ld kaankaanshoo*.

kaankaanso *f.mg3 (-saday, -satay)* U k.: wax fadhiya dhaqdhaqaq yar sameyn.

kaar¹ *m.l 1.* Xannuun sida holaca u kulul oo nabar ama meelbugtaa yeelato. 2. Waraaq yar oo afar gees ah oo wax lagu qorto. 3. *ld kaarid*.

kaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Xanuun laxow badan dareemid.

kaarad *m.dh (-do, m.)* Kiish timirta lagu guro, wareegsan oo qaada 20-25 kiilo.

kaarbogsilik-asiidh *m.l (kiim.)* Nooc ka tirsan iskudhisyada orgaanigga ee naanaystoo da guudtahay COOH. Kaarbog-silik asiidh badan ayaa si dabici ah ugu jira dhirta, duxda iyo saliiddana waxay ugu jiraan miistar ahaan. Sidaa awgeed kaarbogsilik asiidhada noocan ah waxa loo yaqaan asiidhoduxeed.

kaarbohaydryat *m.l (-tyo, m.dh) (kiim.)* Mid ka mid ah koox iskudhisyo orgaanigga ah oo ku salaysan astaanta guud ee cx (H₂O). Karbohaydrytyada ugu sahlani waxa weeye sonkorta (sakaraydhyo) oo ay ka mid yihiin gulukowsta iyo sukurowsta. Boolisakaraydhyadu waa kaarbohaydryatyo culays molikiyuulladoodu weyn yahay oo kakan. Tusaale ahaan: istaaj, istaaj xayawaan iyo selilows.

kaarboon *m.l (kiim.)* Curiyaha koowaad ururka IV ee tusaha kalgalka curiyeyaasha. Kaarboonku xubin caan ah ayuu kaga jirra maatarka nool. Sidaa awgled, iskudhisyo kaarboon ah; sida kaarbooneytada (jeeso iyo irdib) iyo shidaalada foosil (dhuxul-dhagax, saliif iyo neef) iyo shidaallada ayaa laga dheegaa walxaha ku aroora noole.

kaarboon hal-ogsaydh *m.l (kiim.)* Neef sun ah, olosha, midablaawe ah oo samaysanta marka kaarboonka lagu gubo meel ogsijintu ku yar tahay (gubasho dhiman). Warshad ahaan, waxa lagu diyaariya ogsidhaynta kaarboon ama neefta dabiiciga ah, ama falgalka lagu magacaabo biyo-neefeed. Waa neef ah yareeye laxaad badan laguna isticmaalo cilmi-bireedka.

kaarboon laba-ogsaydh *m.l (kiim.)* Neef aan ololin, midablaawe ah; urna aan lahayn oo samaysanta marka kaarboonka lagu gubo meel ogsijintu ku badantahay. Neef-qaadashaduna way soo saartaa neeftaasi. Kaarboon laba-ogsaydhka ku jira atmosfeerku waa 0.03 % mug ahaan, dhirtuna waxay u rogtaa kaarbohaydryatyo marka footoosintasisku dhacayo.

kaarbuuno *m.dh (-ooyin, m.)* Aalad batari ku shaqaysa oo gacanta lagu qabsado waxna lagu iftiimiyoo; toosh. *ld karbuuno*.

kaarid *m.f.dh eeg* kaar². *ld kaar¹ (3)*.

kaarotiin *m.l (baay.)* Xubin ka mid ah dirta midabsidaasha kaarotinoydh. Tusaale ahaan waxa ka mid ah beta-kaarotiin oo midab u yeesha xididka daba casaha iyo laykobiin oo bislaysa tamaandhada. Alfa iyo

beta kaarotiin waxa laga helaa faytamiin A, marka xayawaanku dheef-shiido.	kaay ² <i>f.g1</i> (-kaayay, -kaayday; -kaayi) Wax qarin. <i>ld kay</i> ³ .
kaarran <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Qof cartamay ahaansho.	kaayaga ¹ <i>mu.llh.l</i> (kuwayaga, w) magacuyaal lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanu leenahay. Tus. "Baaburkiinna, kaayaga ayaa ka weyn". <i>ld Kayaga</i> ¹ ,
kaarranaan <i>m.f.dh</i> eeg kaarran. <i>ld kaarranaansho</i> .	kaayaga ² (-kaayaga) <i>dk.llh.l</i> Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanu leenahay. Tus. "Dalkaayaga ayaa ka ballaaran dalkiinna". <i>ld kayaga2, kaayo², kayo²</i> .
kaarranaansho <i>m.l/ldh ld kaaranaan</i> .	kaaye <i>m.l</i> Meerto; kal; miile.
kaartabollaato <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Warqad daliigyo leh oo araajida lagu qorto.	kaayeyasho <i>m.f.dh eeg kaayeyaso</i> . <i>ld kaayeyesi</i> .
kaarto <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>jugr.</i>) Khariidat nooc ay doontaba ha ahaatee; amase khariidat loogu talaggayal inay caawiso badmareennada.	kaayeyesi <i>m.l ld kaayeyasho</i> .
kaartoogaraafiyada <i>m.dh</i> (<i>jugr.</i>) Farshaxan-ka ama sayniska samaynta khariidada iyo kaartooyinka.	kaayeyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Wax ku kaltamid.
kaas ¹ <i>mu.ti.l</i> (kuwaas , <i>w</i>) Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha ka fog lagu tilmaansado. Tus. "Kaas ayaa fiican". <i>ld kaa¹</i>	kaayid <i>m.f.dh eeg kaay², kay³</i> .
kaas ² (-kaas) <i>dk.ti.l</i> Dibkabe tilmaame oo magac lab dib looga qodbo, oo wax ama cid hadlaha ka fog lagu tilmaansado. Tus. "Dukaankaas Cali baa leh". <i>ld kaa⁴</i> .	kaayo ¹ <i>mu.dhm.ly</i> Magacuyaal layeelle oo tilmaamaya qofka koowaad ee wadarta ah, oo kuwa lala hadlayaa aysan ku jirin. Tus. "Waa isku kaayo mid". <i>ld kayo¹</i> .
kaashad <i>m.fl eeg kaasho</i> . <i>ld kaashi</i> .	kaayo ² (-kaayo) <i>dk.llh.l ld kaayaga²</i> .
kaashi <i>m.l ld kaashasho</i> .	kaaysasho <i>m.f.dh eeg kaaysasho</i> .
kaasho <i>f.g3</i> (-shaday, -shatay) Hawl wax u adeegsasho.	kaaysoso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax meel ku qarsasho.
kaatun <i>m.l</i> (-uummo, <i>m.dh</i>) <i>ld kaatuun</i> .	kaab ¹ <i>m.l</i> 1. Qoryaha laf jabtay lagu xiro si ay isu qabsato. 2. In yar oo maro, bir, qoray ah oo wax jabay ama duleeshamay lagu awdo. 3. <i>ld kabit</i> .
kaatuun <i>m.l</i> (-uummo, <i>m.dh</i>) Shay ka samaysan badanaa macdan qaali ah oo qurux darteed faraha gacmaha loo gashado; marwad, faraati, fargashi. <i>ld kaatun</i> .	kaab ² <i>m.dh</i> (-bo, <i>m.l</i>) Jaamo harag, caag iwm ah oo inta laysku tolto, cagaha la gashado. <i>ld kob</i> (4).
kaawi ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld kaawiyad</i> . 2. Qoray lagu calaamadeeyo meelaha shabaagta la dhigo.	kaab ³ <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Wax kala jabay ama kala go'ay kab ku xirid.
kaawi ² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Shay adag mid ka jilicsan ku garaacid.	kabaab <i>m.l</i> Hilib shiidan oo dhir lagu daray oo inta la kuuskuuso la shiilo.
kaawin <i>m.f.dh eeg kaawi²</i> .	kabaabyee <i>f.g2</i> (-eeyay, -eeysay) Meel jirka ka mid ah dareenka ka qaadid.
kaawiyad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.</i>) 1. Aalad dhuxul ama koronto kuleyleyo oo dharka la marmariyo, si jactadka looga bi'yo. 2. <i>ld kaawi¹</i> .	kabaabyeyn <i>m.f.dh eeg kabaabyee</i> .
kaawiyadayn <i>m.f.dh eeg kaawiyadee</i> .	kabaabyeysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax kabaabyo hayso ahaansho.
kaawiyadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) Wax kaawiyad jactad kaga bi'in.	kabaabyeysnaan <i>m.f.dh eeg kabaabyeysan</i> . <i>ld kabaabyeysnaansho</i> .
kaawiyadeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la kaawiyadeeyahaansho	kabaabyeysnaansho <i>m.l/ldh ld kabaabyeysnaan</i> .
kaawiyadeysnaan <i>m.f.dh eeg kaawi-yadeysan</i> . <i>ld kaawiyadeysnaansho</i> .	kabaabyo <i>m.dh</i> 1. Dareen beelidda ku dhacda meel jirka ka mid ah. 2. Daawo la qaato oo jirka ka lumisa dareenka.
kaawiyadeysnaansho <i>m.l/ldh ld kaawi-yadeysnaan</i> .	kabaabyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Kabaa-byo dareemid.
kaawo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Meesha laga qodo dhagaxa, gururaxa, ciidda iwm oo wax lagu dhiso.	kabaabyood <i>m.f.dh eeg kabaabyoo</i> .
kaay ¹ <i>m.dh</i> Meel wax lagu qariyo.	

kabaal *m.l (-llo, m.db)* 1. Summad geela lagu dhigto oo ah udub kor u jeeda oo meela kala duwan lagu dhigo; udub. 2. Kal xoog leh oo awrta marka la dhaaminayo la isticmaalo.

kabaay *m.db* Xirmo hal ah oo hal mar qof qaado.

kabacod *m.db.u* Dhallinyaro rag iyo dumarba leh oo tumasho u banbaxday.

kabacaddayn *m.f.db eeg* kabacaddee.

kabacaddee *f.mg2 (-deeyay, -daysay)* Tumasho u go doomid.

kabadhige *m.l (-gayaal, m.l/db)* Qori jilicsan oo kabaha marka la toloyo hoos looga dhigo.

kabajaa *m.l* Xasharaadka duula nooc ka mid ah oo ayaxa isku balyhiin. *ld kabajaan, kobojaan.*

kabajaan *m.l (-nno, m.db)* *ld kabajaa.*

kabalafuq *m.l* Roob aan badnayn oo rayskiisu ku egyptahay inta kabta soo raacda; kablakac.

kaballeef *m.l (-fyo, m.db)* Qof lidnimo darteed wax kasta oo dadnimada ku xun u hoggansama; kabaqaad.

kaban¹ *m.l (-nno, m.db)* (muus.) Alaabaha muusikada nooc ka mid ah. *ld kaman.*

kaban² *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Wax la kabey noqosho.

kaban³ *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la kabay ahaansho.

kabaqoys *m.l* Geed nagaar dhulka ku fida, leh caleemo yaryar oo biyo ka buuxaan oo markii lagu istaago kabaha qooya.

kabar¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Janfar, jeefaar; dhafso. 2. Qalab qori ama bir ka sameysan lehna albaab iyo khaanado, dharka iwm lagu rito; armaajo.

kabar² *m.db* Daloolada xanjada ka sameysan ee shinnidu malabka ku keydsato.

kabaraad¹ *m.l* Qab weyni dadka ku dhalata marka uu helo maal, wiilal, magac iwm.

kabaraad² *f.mg1 (-day, -dday)* Qab weyn muujin, qof yeeshay wiilal, maal, magac iwm.

kabaraadid *m.f.db eeg* kabaraad². *ld kabaa-radis.*

kabaraadis *m.db ld kabaraadid.*

kabardillaacsasho *m.f.db eeg* kabar-dillaacs. *ld kabardillaacsisi.*

kabardillaacsisi *m.db ld kabardillaacsasho.*

kabardillaacsco *f.mg3 (-saday, -satay)* Duleelka beejada weynaan.

kabare *m.l ld kabaro.*

kabaro *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Ganasade awr wax ku safrista; oo cidaha miyiga la guura. 2. Hanti yar oo la siijo qof ganacsi loo abbaansado.

kabarray *m.db* Nooc shinbiraha ka mid ah oo aan duulimaad badneyn, abuurka beertana la baxda. Midab bey ah leh oo hilibeeda la cuno. *ld barakadley.*

kabash-kabash *m.db* Si dhakhso ah oo kala daadsanaani ku jirto oo loo socdo. *ld kabax-kabax.*

kabash-kabashlayn *m.f.db eeg* khabash-kabashlee. *ld kabax-kabaxlayn.*

kabash-kabashlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Si dhakhso ah oo kala daadsanaani ku jirto u socosho. *ld kabax-kabaxlee.*

kabasho *m.f.db eeg* kabo.

kabasiib¹ *m.l (-byo, m.db)* 1. (-byo, m.db) Tuug aan waxba reebin. 2. (-byo, m.db) Kaballeef. 3. *ld kabasiibid.*

kabasiib² *f.g1 (-bay, -btay)* Cid xadid iyadoon waxba lagu reebin; mooradduug.

kabasiibid *m.f.db eeg* kabasiib². *ld kabasiib¹ (3).*

kabatol *m.l/ld kabatole.*

kabatole *m.l (-layaal, m.l/db)* 1. Qofka kabaha tola. 2. *ld kabatol.* Qalabka kabaha lagu tolo mid ka mid ah, oo mudaa weyn u eg.

kabawaar¹ *m.l/ld kabawaarid.*

kabawaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Roob da'ayey joogasho. *ld kawaweer².*

kabawaari *f.g2 (-iyay, -isay)* Roob da'aya joojin (Ilaah).

kabawaarid *m.f.db eeg* kabawaar². *ld kabawaar¹, kabawaaris, kawaweer¹, kawaweerid.*

kabawaariin *m.f.db eeg* kabawaari.

kabawaaris *m.db ld kabawaarid.*

kabawaaro *m.db* Joogsashada roob da'aya qayoodo. *ld kabawaarid.*

kabax *m.l* Meel ciidda laga qaado si ceel iwm looga dhigo.

kabax-kabax *m.db ld kabash-kabash.*

kabax-kabaxlayn *m.db ld kabash-kabashlayn.*

kabax-kabaxlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* *ld kabash-kabashlee.*

kabaxow *m.l* Neef xoolo ah oo aad u gaboobay.

kabay *m.l (-yo, m.db)* 1. Kabjad. 2. Qalab naafley jabtay lagu kabo.

kabayn *m.f.db eeg* kabee.

kabbaqable *m.l.kh* K. ah: shaah, fuud iwm oo aan kululayn, si fiicanna loo kabban karo; qandac; kuljiir. *ld kabbaqable.*

kabbaqablee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Dareere si aayar ah u cabbid. *ld kabbaqablee.*

kabbaqableyn *m.f.db eeg* kabbaqablee. *ld kabbaqableyn.*

- kabbaqableysasho** *m.f.db eeg kabbaqabley-so.*
ld kabbaqableysi, kabbaqableysasho, kabbaqableysi.
- kabbaqableysi** *m.l ld kabbaqableysasho.*
- kabbaqableyo** *fg3 (-stay, -satay)* Caano, fuud, shaah iwm aan kululayn kabbasho. *ld kabbaqableyo.*
- kabbaqublaysi** *m.l ld kabbaqableysasho.*
- kabbaquble** *m.l ld kabbaqable.*
- kabbaqublee** *fg2 (-leeyay, -leysay)* *ld kabbaqablee.*
- kabbaqubleyn** *m.dh ld kabbaqableyn.*
- kabbaqubleysasho** *m.dh ld kabbaqabley-sasho.*
- kabbaqubleyo** *fg3 (-stay, -satay)* *ld kabbaqableyo.*
- kabbasho** *m.f.db eeg kabbo².*
- kabbax¹** *m.l.kh* K. ah: nafley cudur ku dhacay kana bogsootay oo jirkeedu sameystay difaac.
- kabbax²** *m.l (daaw.)* Xaaladda aanu xayawaanku u nuglavn caabuqa kaga yimaada noolayaasha cudurrada dhaliya ama waxyeellada ka soo gaadhi karta suntooda; kabbaxu waxa uu ku xidhanyahay marka ay dhiigga ku jiraan lid jidh-galayaal iyo unugyada cad-cadi (limfosayto) kuwaas oo soo saara jawaabis kabbaxeed.
- kabbaysad** *m.l ld kabbaysasho.*
- kabbaysasho** *m.f.db eeg kabbayso.* *ld kabbaysad, kabbaysi.*
- kabbaysi** *m.l ld kabbaysasho.*
- kabbayso** *fg3 (-stay, -satay)* Dareere kabbo-kabbo u cabbid.
- kabbi** *fg2 (-iyay, -isay)* Caano iwm cid hal kabbo ka siin. *ld kebbi.*
- kabbin** *m.f.db eeg kabbi.* *ld kabbis¹, kebbin, kebbis¹.*
- kabbis¹** *m.l ld kabbin.*
- kabbis²** *fg1 (-say, -stay)* *ld kebbis².*
- kabbisan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld kebbisan.*
- kabbisid** *m.dh ld kebbisid.*
- kabbisii** *fg2 (-iiyay, -iiisay)* Cid caano iwm in uu kabbado u oggolaansho. *ld kebbisii.*
- kabbisiin** *m.f.db eeg kabbisii.* *ld kebbisiin.*
- kabbisnaan** *m.dh ld kebbisnaan.*
- kabbisnaansho** *m.llah ld kebbisnaan.*
- kabbo¹** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Caano, biyo iwm in cantuugo ka yar oo kol afka lagu qaado. 2. Qasac yar oo lagu cabbiro, saliid, gaas iwm.
- kabbo²** *fg3 (-baday, -batay)* Caano, biyo iwm in cantuugo ka yar kol afka ku qaadid.
- kabboo** *fg3 (-ooday, -ootay)* Kabbo sameyn.
- kabbood¹** *m.f.l eeg kabboo.*
- kabbood²** *m.l (-dyo, m.l)* Lebbis qaab shaati leh qariya qoorta ilaa lawga, qaro uu dhaxanta ku celiyana leh.
- kabboosho** *m.dh* In yar oo caano, biyo iwm ah oo mar afka lagu qaado
- kabco** *m.dh (dii.)* Dhisimo muqaddas ah oo muslimiintu u jihaystaan markay tukanyaan, oo Maka ku yaal. *ld kacbo.*
- kabee** *fg2 (-beeyay, -baysay)* Cid kab ku garaacid.
- kabeebey** *m.dh* Ciyaar dhaqameed ragga iyo dumarku wada ciyaaraan, leh durbaan, jiiib iyo jaan oo laga ciyaaro gobollada koonfureed.
- kabid** *m.f.dh eeg kab³.* *ld kab¹ (3), kabniin.*
- kabiir** *m.l (-rro, m.dh)* Arday horjooge u ah arday Quraan.
- kabixis** *m.l.kh* K. ah: nafley xoog yaraatay qabow awgiis.
- kablakac** *m.l.kh* 1. K. ah: qof aan aad u fekerin. 2. K. ah: rayska kabta raaca.
- kable** *m.l* Caleen dhu-beereedka ka baxda oo inta la kariyo soorta lagu iidaamo.
- kabmid** *m.f.dh eeg kaban².*
- kabnaan** *m.f.dh eeg kaban³.* *ld kabnaansho.*
- kabnaansho** *m.llah ld kabnaan.*
- kabniin** *m.l ld kabit.*
- kabo** *fg/mg3 (-btay, -batay)* 1. *(f.g)* Wax jabay kabniin ku samaysasho. 2. *(f.mg)* Ka k.: dhibaato cid ku dhacday ka barbixid.
- kabrar¹** *m.l* 1. Roobka badan ee da'a marka guga roobyaraan looga baqayo xilligii dhammaado. 2. Xaljal; barar.
- kabrar²** *fg1 (-ray, -rtay)* Nabar caalirid.
- kabrarid** *m.f.db eeg kabrar².*
- kabrarro** *m.dh* Geed quwaax gaaban, xagarka u eg oo leh asal wanaagsan. *ld gabrar.*
- kabriid** *m.l (-ddo, m.dh)* Qoryo yaryar oo afka baaruud ku leh, oo markii meel lagu xoqo deb bixiya; qaraf; tarraq. *ld kebriid, kibriid.*
- kabro** *m.dh* Xeego.
- kabsad** *m.l ld kabsasho.*
- kabsar** *m.dh.u* Nagaar caleemo yaryar oo cunnada lagu udgisto. *ld kabsaro.*
- kabsaro** *m.dh ld kabsar.*
- kabsasho** *m.f.dh eeg kabso.* *ld kabsad, kabsi.*
- kabsi** *m.l ld kabsasho.*
- kabsid** *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Middidinka liita oo kabaha dadka u qaada; kabaqaad. 2. Qof aan ra'yigisa ku meel mari karin oo had iyo jeer cid ku tiirsan.
- kabso** *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. *(f.g)* Kabo illasho. 2. *(f.mg)* Ka k.: dhibaato cid ku dhacday ka barbixid.

kabtan *m.l* (-nno, *m.dh*) Sarkaal saddex xiddigood leh; dhamme.

kabti¹ *m.l* 1. Orod xoog loo ordo ilaa laga xiiqo; fagax. 2. Fogaan qof ku xiiqo.

kabti² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Ilaa laga xiiqo xoog u ordid.

kabtin *m.l* Masaafu aad u dheer.

kabtiyid *m.f.dh* *eeg* kabti².

kabud *m.l* Cudur oogada u yeela nabarro badan oo buurbuuran oo baruur adag ah.

kabuubyo *m.dh* Dareemaha xubnaha jirka midkood oo is dhimma waxyeello darteed lana dareemo jiriiricyo.

kabuubyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Kabuubyoo dareemid.

kabuubyood *m.f.l* *eeg* kabuubyoo.

kac *f.mg1* (-cay, -cday; -kici) 1. Istaagid, joogsasho, sarakicid. 2. Maalbeelid, khasaard. 3. Roob da'ayey qaadid. 4. U k.: tegid, aadid. 5. Ula k.: kas u yeelid; maagid. 6. Ku k.: yeelid, samayn.

kacaamayn *m.f.dh* *eeg* kacaamee. *ld* **kacaamin**.

kacaamee *f.g2* (-meeyay, -maysay) 1. Cid kacaan ka dhigid. 2. Wax cusbooneysiin. *ld* **kacaami**.

kacaami *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **kacaamee**.

kacaamid *m.f.dh* *eeg* kacaan². *ld* **kacaan¹** (4).

kacaamin *m.dh* *ld* **kacaamayn**.

kacaan¹ *m.l* 1. Isbeddel hawada gala oo keena kuleyl iyo daruuro badan oo muujinaya saadaal roob. 2. Isbeddel siyaaso, dhaqaale iyo bulsho oo qaran gudihiisa ku dhaca; tawrad. 3. Hiyikaca ku dhaca qof safar raba inuu galo. 4. *ld* **kacaamid**.

kacaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) 1. Hiyi kicid. 2. Hawo isbeddelid.

kacaanad *m.dh.kh* K. ah: haweenay kacaan ah.

kacaandiid *m.l* (-dyo, *m.dh*) Qof aan mabaadi' kacaan u hoggansanayn.

kacaannimo *m.dh* Kacaan ahaansho.

kaabo *m.dh* *ld* **kaabo**.

kacdimi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Faras kacdin cayrin. 2. Faras kacdin gelin. *ld* **kactimi**.

kacdimid *m.f.dh* *eeg* kacdin². *ld* **kacdin¹**, **kactin¹**.

kacdimin *m.f.dh* *eeg* kacdimi. *ld* **kactimin**.

kacdin¹ *m.l* 1. Orodka fardaha billowga ilaa iyo inta uu ka xiiqaayo. 2. Booddada hore oo farasku orodka billabaayo. *ld* **kacdimid**.

kacdin² *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Faras kacdin ordid. *ld* **kactin²**.

kacdoood¹ *m.l* 1. Dib u caaliridda nabar la moodaayay in uu bogsooday dib u caaliro. 2. *ld* **kacdooodid**. *ld* **kacdooon**.

kacdoood² *f.mg1* (-day, -dday) Nabar inuu bogsaday la moodayey caalirid. *ld* **kacdoon²**.

kacdooodid *m.f.dh* *eeg* kacdoood². *ld* **kac-dood¹**, **kacdoomid**, **kacdoon¹**.

kacdooomid *m.dh* *ld* **kacdooodid**.

kacdooon¹ *m.dh* *ld* **kacdooodid**.

kacdooon² *m.l* (taar.) Bannanbax lama filaan u dhaca ay la socoto xasillooni daro laguna diiddanyahay siyaasad dal laguna doonayo isbeddel siyaasadeed.

kacdooon³ *f.mg1* (-day, -dday) *ld* **kacdoood²**.

kackac *m.l* Bur jilicsan oo kuuskuusan oo la shiilay dhedhen macaanna leh.

kacsad *m.l* *ld* **kacsasho**.

kacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aan degganeyn ahaansho.

kacsanaan *m.f.dh* *eeg* kacsan. *ld* **kacsanaansho**.

kacsanaansho *m.l* *ld* **kacsanaan**.

kacsasho *m.f.dh* *eeg* kacso. *ld* **kacsad**, **kacsi**.

kacsi *m.l* Daireenka rabidda galmo. *ld* **kacsasho**.

kacso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Kacsi dareemid. 2. Wax fadhiya istaagsasho.

kactimi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **kacdimi**.

kactimin *m.dh* *ld* **kacdimin**.

kactin¹ *m.l* *ld* **kacdimid**.

kactin² *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) *ld* **kacdin²**.

kadaalliyid *m.f.dh* *eeg* kadaalli².

kadab *m.l* Calaf Eebbe kuu qoray; risiq.

kadabshuur *m.l* Naasleyda nooc ka mid ah oo dabaggallaha u eg kase madow, koox-kooxna u socda oo dudumooyinka gala. *ld* **kadafjiir**, **kadafshuur**.

kadaf *m.l* Bahal dhirxagata ka mid ah oo dabaggallaha u eg.

kadafjiir *m.l* *ld* **kadabshuur**.

kadafshuur *m.l* *ld* **kadabshuur**.

kadalan *m.l* Jirriqa; warriiq.

kadalloob¹ *m.l* 1. Fadhi aan salka dhuulka lagu hayn oo cagaha keliya lagu fadhiyo. 2. *ld* **kadallooobid**.

kadalloob² *f.mg1* (-bay, -btay) Fadhi aan salka dhuulka lagu hayn fadhiyid.

kadalloobi *f.g2* (-iyay, -isay) Kadalloob u fariisin.

kadalloobid *m.f.dh* *eeg* kadalloob². *ld* **kadallooob¹** (2).

kadalloobin *m.f.dh* *eeg* kadalloobi.

<p>kadalloobsad <i>m.l/ld</i> kadalloobsasho.</p> <p>kadalloobsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Cid kadalloobay ahaansho. 2. Cid degdegsan meel u socota ahaansho.</p> <p>kadalloobsanaan <i>m.f.dh eeg</i> kadalloobsan. <i>ld</i> kadalloobsanaansho.</p> <p>kadalloobsanaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> kadalloobsanaan.</p> <p>kadalloobsasho <i>m.f.dh eeg</i> kadalloobso. <i>ld</i> kadalloobsad, kadalloobsi.</p> <p>kadalloobsi <i>m.l/ld</i> kadalloobsasho.</p> <p>kadalloobso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Si kadalloob ah u fadhiisasho.</p> <p>kadankood¹ <i>m.l</i> Si kadalloob ah oo loo fadhiisto. <i>ld</i> kadankoodid.</p> <p>kadankood² <i>m.dh</i> Meel dhulka ka yaraha sarreysa oo dakhla ka hooseeyo.</p> <p>kadankood³ <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Kadalloob u fariisasho.</p> <p>kadankoodid <i>m.f.dh eeg</i> kadankood³. <i>ld</i> kadankood¹.</p> <p>kadankoodsad <i>m.l/ld</i> kadankoodsasho.</p> <p>kadankoodsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax meel kadankooday ahaansho.</p> <p>kadankoodsanaan <i>m.f.dh eeg</i> kadan-koodsan. <i>ld</i> kadankoodsanaansho.</p> <p>kadankoodsanaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> kadankoodsanaan.</p> <p>kadankoodsasho <i>m.f.dh eeg</i> kadankoodso. <i>ld</i> kadankoodsad, kadankoodsi.</p> <p>kadankoodsi <i>m.l/ld</i> kadankoodsasho.</p> <p>kadankoodso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Kadankood u fariisasho.</p> <p>kadbasho <i>m.f.dh eeg</i> kadbo.</p> <p>kadbo <i>f.g3</i> (-baday, -batay) Calaf Ilaah siiyay cunid (qof).</p> <p>kaddaan <i>m.dh</i> Takar.</p> <p>kaddib¹ <i>fk</i> Dib, dabadeed.</p> <p>kaddib² <i>m.l.kh</i> K. ah: xabbad qarxi weyday.</p> <p>kaddib³ <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Rasaas iwm dhici waayid. <i>ld</i> katib.</p> <p>kaddibbaad <i>m.dh</i> Qarxi waayidda xabbad qori laga riday ay qarxi weydo.</p> <p>kaddibid <i>m.f.dh eeg</i> kaddib³.</p> <p>kaddibye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/ld</i>) Buntuq aan xabbadaha qarxin cillad awged.</p> <p>kaddiifad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Gogol dun adag, cudbi iwm ka samaysan, qurux leh oo lagu goglado guryaha gudahooda. <i>ld</i> gaddiifad, kaddiifo, katiifad, qaddiifad.</p> <p>kaddiifo <i>m.dh</i> <i>ld</i> kaddiifad.</p> <p>kadeed¹ <i>m.l</i> Dhibaato; jirrab.</p> <p>kadeed² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Wax aad u dhibid.</p> <p>kadeedan¹ <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay; -dmi) Wax la kadeeday noqosh.</p>	<p>kadeedan² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax la kadeeday ahaansho.</p> <p>kadeedid <i>m.f.dh eeg</i> kadeed².</p> <p>kadeedmid <i>m.f.dh eeg</i> kadeedan¹.</p> <p>kadeednaan <i>m.f.dh eeg</i> kadeedan². <i>ld</i> kadeednaansho.</p> <p>kadhoorad <i>m.dh</i> <i>ld</i> kalloorad.</p> <p>kadi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Si kedo ah u dhicid. <i>ld</i> kedi².</p> <p>kadiido <i>m.dh</i> <i>ld</i> kadiidyoo.</p> <p>kadiidoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld</i> kadiid-yoo.</p> <p>kadiidood <i>m.l/ld</i> kadiidyood.</p> <p>kadiidyoo <i>m.dh</i> Qandho lala jareeyo. <i>ld</i> kadiido.</p> <p>kadiidyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Kadiidyoo dareemid. <i>ld</i> kadiidoo.</p> <p>kadiidyood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> kadiidyoo. <i>ld</i> kadiidoo.</p> <p>kadin¹ <i>m.l</i> (-immo, <i>m.dh</i>) 1. Xero ama guri meesha furan ee laga galo; irrid, illin, albaab. 2. Boqol neef oo geel ah. 3. Geel gaar u foofi kara oo ciid anfici kara.</p> <p>kadin² <i>m.f.dh eeg</i> kadi. <i>ld</i> kedin, kedis.</p> <p>kadiso <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Wax aan lagu talaggelin oo si lama filaan ah u dhaca. <i>ld</i> kediso.</p> <p>kadlavn <i>m.f.dh eeg</i> kadlee. <i>ld</i> kadlays.</p> <p>kadlays <i>m.l/ld</i> kadlays.</p> <p>kadlaysii <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Si kadle ah u orodsiin (faras, dameer iwm).</p> <p>kadlaysiin <i>m.f.dh eeg</i> kadlaysii.</p> <p>adle <i>m.l</i> Orod aayar ah oo afar addin lagu ordo.</p> <p>kadlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Si kadle ah u orid.</p> <p>kaduud¹ <i>m.l</i> 1. Laalaabka saanta wejiga. 2. <i>ld</i> kaduudid.</p> <p>kaduud² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Saanta wejiga laalaabid. <i>ld</i> kuduud.</p> <p>kaduudan¹ <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay) Wax la kaduuday noqosh.</p> <p>kaduudan² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax la kaduuday ahaansho. <i>ld</i> kuduudan.</p> <p>kaduudi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Saanta wejiga laalaab u yeelid. <i>ld</i> kuduudi.</p> <p>kaduudid <i>m.f.dh eeg</i> kaduud². <i>ld</i> kaduud¹ (2), kuduud¹, kuduudid.</p> <p>kaduudin <i>m.f.dh eeg</i> kaduudi. <i>ld</i> kuduudin.</p> <p>kaduudmid <i>m.f.dh eeg</i> kaduudan¹.</p> <p>kaduudnaan <i>m.f.dh eeg</i> kaduudan². <i>ld</i> kaduudnaansho, kuduudnaan, kuduud-naansho.</p> <p>kaduudnaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld</i> kaduudnaan.</p>
--	--

ka-faa'iideyste *m.l (-tayaal, m.l/dh) (daaw.)*

Jeermiyo ka-faa'iideysta xaalad bukaan oo difaaca jirku dhimmanyahay. Difaac la'aanta oo ay keeni karto: infekshin cudurro kale ama dawo jeermiyada ka-faa'iideystayaasha sida badan jirro uma keeni karaan qof caafimaad qaba.

kafaalad *m.dh* Dammaanad.

kafaalaqaad¹ *m.l* Ballan.

kafaalaqaad² *f.g1 (-day, -dday)* 1. Cid masuuliyadda nolosheeda qaadid. 2. Ka k.: cid dammiinasho.

kafaalaqaadid *m.f.dh eeg* kafaalaqaad².

kafaalasho *m.f.dh eeg* kafaalo².

kafaalo¹ *m.l* 1. Daryeel. 2. Cid masuuliyad-deeda oo la qaado.

kafaalo² *f.g3 (-aashay, -aalatay)* 1. Wax daryeeliid. 2. Wax mas uuliyaddooda qaadid.

kafaaraggud *m.l (dii.)* Bixinta la bixyo kafaaro la galay. 2. *(dii.)* Wax kafaaro laga dhigi karo ama geli kara ama guda.

kafaaraggudasho *m.f.dh eeg* kafaaraggudo.

kafaaraggudo *f.mg3 (-utay, -udatay)* Kafaaro iska bixin.

kafaaro *m.dh (dii.)* Wax Ilaah dartii loo sameeyo ama loo baxsho sida soon, sadaqo iwm oo gef ama dembi la falay daboola.

kafad *m.dh (-do, m.l)* 1. Saxanka miisaanka. 2. Qoriga doonta lagu wado afka hore ee ballaaran. 3. Dembiisha weyn ee fooxa. *ld kefed*.

kafaf *f.mg1 (-faf, -ftay)* Wax qoyan in yar engegid.

kafaf *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax in yar qallajin.

kafafid *m.f.dh eeg* kafaf.

kafafin *m.f.dh eeg* kafafi. *ld kafafis*.

kafafis *m.l ld kafafin*.

kafan¹ *m.dh (-fno, m.l)* Marada cad oo meydk la aasayo lagu duubo. *ld karfan¹*.

kafan² *f.g1 (-fnay, -fantay; -fni)* Maro cad ku duubid (meyd). *ld karfan²*.

kafee *f.g2 (-feeyay, -feysay)* Wax deeqid, ama ka fillaansho.

kafeyn *m.f.dh eeg* kafee.

kafnid *m.f.dh eeg* kafan². *ld karfanid*.

kaftamid *m.f.dh eeg* kaftan². *ld kaftan¹ (2)*.

kaftan¹ *m.l* 1. Hadal aan xumi lahayn oo qosol leh oo laba qof ama ka badani isdhaafsadaan.

2. *ld kaftamid*.

kaftan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Hadal aan xumi lahayn oo maad leh isdhaafsasho (laba qof ama ka badan).

kaftandhable *m.l* Hadal dhab ah oo si kaftan ah loo gudbiyo.

kaftanlow *m.l.kh* Qof kaftan badan.

kafuufo *m.dh* 1. Dhibaato ka dhalata cunto la iska badiyey. 2. Gaajo; faqri.

ka-goys *m.l* Ka-g. ah: weyl, nirig iwm oo naaska hooyadood ka go'ay.

kahad *m.l ld kahasho*.

kahasho *m.f.dh eeg* kaho. *ld kahad, kahsad, kahsasho, kahsi¹*.

kaho *f.g3 (-haday, -hatay)* Wax karaah-sasho. *ld kahso*.

kahortag *m.l (daaw.)* Hab walba oo looga hortago cudurrada, sida: tallalka gawraca-tada iyo kixda, ama fallooreynta oo looga hortago suuska ilkaha caruurtta.

kahortagga-cudurrada *m.l (daaw.)* Qaypta dawada ee hawsheeda ugu weyn ay tahay ka hortagga cudurrada; waa qayb ballaaran oo shaqaaluhu ku hawlanyahay xalka mas'aldo ka dhexeyya tallalka liddiga ku ah cudurrada la isqaadsiyo sida gawraca-tada, kixda iwm. Ilaa helitaanka habab lagu baabi'yo qaadayaasha (gudbiyayaasha) cudurrada, sida kaneeccada gudbisa deriskunoolka duumaada.

kahsad *m.l ld kahasho*.

kahsi¹ *m.l ld kahasho*.

kahsi² *m.l (daaw.)* Xaalad uu jidhku ku soo saaro jawaab ah kabbax an caadi ahayn qaar ka mid ah lid jidh dhaliyyaasha oo la yidhaahdo allarjiino, kaas waxa ka mid ah boodhka, faxalka, cuntooyinka qaarkood iyo dawooyinka ama dhogorta.

kahsitire *m.l (-ayaal, m.l./m.dh) (daaw.)* Dawo joojisla falka "istamiinka" ayadoo dabooleysa meelaha ay qabsato.

kahso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld kaho*.

kajamid *m.f.dh eeg* kajan².

kajan¹ *m.l* Hadal beeni ku jirto oo kaftan iyo ciyaar u eg.

kajan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Ku k.: cid ku jeesjeesid.

kakabi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax dirqi meel ciriiryoon ku gelin. 2. Ku k.: xoolo iwm cayrin.

kakabin *m.f.dh eeg* kakabi. *ld kakabo*.

kakabo *m.dh* 1. Cayrinta lagu cayriyo wax meel ciriiryoon. 2. Cayrinta wax meel lagu cayriyo. *ld kakabin*.

kakan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax adag ahaansho.

kakanaan *m.f.dh eeg* kakan. *ld kaka-naansho*.

kakanaansho *m.l/dh ld kakanaan*.

kakanaanta *beerka* *m.dh (daaw.)* Xaalad beerku buko oo ay ka dhex sameysmaan karrimo sooh mayraxeed ah kuwaasoo ay ku dhex yaallaan jasiirado ka sameysan unugyo soo badanaya oo beddalaya kuwi dhintay.

Beerku wuxu yeeshaa midab hurdi madow ah iyo kuus-kuus.	kalabbax² <i>m.l (kiim.)</i> Falgalka kiimikaad ee iskudhis u kala jabiya iskudhisyo ka kooban molikuyuullo fudud.
kakoon <i>m.l (-nno, m.db)</i> Sacab aan buuxin.	kalabbax³ <i>f,g1 (-xay, -xday)</i> 1. Laba shay oo isku jiray kala miirmid. 2. Laba shey ama ka badan oo isku jiray kala furmid. 3. Derin, maro iwm kala siibmid. 4. Kala tegid.
kal¹ <i>m.l (-lal, m.l)</i> 1. Waa; goor; sano. 2. Miile.	kalabbaxsan <i>f,mg1 (-naa, -nayd)</i> Wax kalabbaxay ahaansho.
kal² <i>m.db (-lo, m.l)</i> 1. Hiyi; laab; qalbi. 2. Lafaha dhudhommada midkood. 3. Tibta mooyaha wehelia ee badarka lagu tumo ama awrta lagu raro. 4. Meel ballaaran oo biyuhu galaan.	kalabbaxsanaan <i>m,f,db eeg</i> kalabbaxsan. <i>ld</i> kalabbaxsanaansho .
kal³ <i>m.db (jool.)</i> Qayb ka mid ah taxanaha waqtii jiiyoolooyeedka, oo ah in ka mid ah waaga, kal naftigiisa waxaa loo sii qayb-qaybiyaa saman-saman.	Kalabbaxsanaansho <i>m,l,db ld</i> kalabbaxsanaan.
kala <i>qr, fk</i> 1. Qurub tilmaamaya wax ka durkid ama ka soocmid. Tus. "Way kala tegeen. Kalluunka yaa kala yaqaan?". 2. Qurub tilmaamaya ka gooni ahaansho. Tus. "Way kala fiicanyihiin".	kalabbaxsasho <i>m,f,db eeg</i> kalabbaxso.
kalaamidiya <i>m.db (daaw.)</i> Jeermi u dhexeeya fiiruska iyo baktiiriyada oo jirro u keena dadka iyo shimbiraha cudurrada shimbiraha oo ay keento kalaamidiyadu waxaa loo gudbin karaa dadka, cudurka indhaha ee tarakooma waxa keena "kalaamidiya trachomatis".	kalabbaxso <i>f,g3 (-saday, -satay)</i> Wax duubnaa kala fidsasho.
kalaan <i>m.l</i> Hadal.	kalabbayr <i>m.l (-ro, m.db)</i> Meel laba dhabbe ama xarriiqood isku weydaartaan.
kalaankal <i>m.l</i> Hilib cadad yar yar laga dhigo oo la kariyo.	kalabbixi <i>f,g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax isku jirey kala saarid. 2. Badar shiidan budo iyo jariir u kala saarid.
kalaawi <i>f,g2 (-iyay, -isay)</i> Hilib la jarjaray dheeccaan dab kaga saarid.	kalabbixid <i>m,f,db eeg</i> kalabbax ² .
kalaawin <i>m,f,db eeg</i> kalaawi.	kalabbixin <i>m,f,db eeg</i> kalabbixi. <i>ld</i> ka-labbixis.
kalabbar¹ <i>m.l</i> 1. Laba meelood meel dhex dhexaad u ah. 2. Laba qeybood oo isle'eg wax loo qeybiyey qeybtood. 3. Wax muggiisi bar ku jiro.	kalabbixis <i>m.l ld</i> kalabbixin.
kalabbar² <i>f,g1 (-ray, -rtay)</i> Labo meelood oo isle'eg u qaybin.	kalabbixiye <i>m.l (-yayaal, m,l,db) (c.naf)</i> Noole ka hela tamarta burburka kiimikeed ee noolayaal dhintay ama qashinka dhirta. Tusaale ahaan: dirxi dhuleed, fangiga iyo bakteeriya fara badan.
kalabbaran¹ <i>f,mg1 (-rmay, -rantay)</i> Weel wax bar ah noqoshoo.	kalabbood¹ <i>m,l</i> Khilaaf; ismaandhaaf.
kalabbaran² <i>f,mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax laba meelood loo qaybshay ahaansho.	kalabbood² <i>f,mg1 (-day, -dday)</i> 1. Figrad, dood iwm isku khilaafid. 2. Bur iyo biyo u kala bixid (caano)
kalabbarasho <i>m,f,db eeg</i> kalabbaro.	kalabboodid <i>m,f,db eeg</i> kalabbood ² .
kalabbarid <i>m,f,db eeg</i> kalabbar ² .	kalaboodsan <i>f,mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax kalabbooday ahaansho.
kalabbarmid <i>m,f,db eeg</i> kalabbaran ¹ .	kalaboodsanaan <i>m,f,db eeg</i> kalaboodsan. <i>ld</i> kalaboodsanaansho .
kalabbarnaan <i>m,f,db eeg</i> kalabbaran ² . <i>ld</i> kalabbaranaansho.	kalaboodsanaansho <i>m.l ld</i> kalabood-sanaan.
kalabbaranaansho <i>m,l ld</i> kalabbaranaan.	kala-dheereynta-dhalmada <i>m.db (daaw.)</i> Ka hortagidda uur qaadidda lama filaanka ah.
kalabbaro <i>f,g3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Wax kala aqoonsasho. 2. Wax laba qaybood ka dhigasho	kala-durug-qaaradeed <i>m.l (jool.)</i> Kala sikashada gudubka qaybo ka mid ah qaaradilii hore, kuwaas oo sameeyay dhul-weynaha qaaradaha dunida ee maanta.
kalabbartan <i>m,l,kh</i> Dhibicda goobaabida laba isle'eg u qaybisa.	kala-faa'iidaysi <i>m.l (baay.)</i> Xidhiidhka ka dhexeeya laba ama in ka badan oo sinjiyo ah, kaas oo labaduba ka faa'iidaysanayaan. Mararka qaarkood labada sinji midna ka kale la'aanti ma noolaan karo, mararka qaarkoodna midba ka kale la'aantii wuu noolaan karaa.
kalabbax¹ <i>m,l</i> Kala miirmidda laba waxood oo isku jiray ay kalamuurmaan.	kalafuji <i>f,g2 (-iyay, -isay)</i> Wax isku dhegganaa labo u kala qaadid.
	kalafujin <i>m,f,db eeg</i> kalafuji. <i>ld</i> kalafujis.

kalafujis *m.l ld* kalafujin.

kalafuq¹ *m.l* Is dayn laba shay oo isku dhegannaas is daayaan.

kalafuq² *f.mg1* (-qay, -qday) Wax is-haystay is dayn

kalafuqid *m.f.db eeg* kalafuq².

kalafuqsad *m.l ld* kalafuqsasho.

kalafuqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax kala fuqay ahaansho.

kalafuqsanaan *m.f.db eeg* kalafuqsan. *ld* kalafuqsanaansho.

kalafuqsanaansho *m.l ld* kalafuqsanaan.

kalafuqsasho *m.f.db eeg* kalafuqso. *ld* kalafuqsad, kalafuksi.

kalafuksi *m.l ld* kalafuqsasho.

kalafuqso *f.g3* (-saday, -satay) Wax is-haystay kala dillaacsasho.

kala-furan *m.l* (*kiim.*) Dumid ku dhacda molikuyuul una kala furta laba molikuyuul, laba atam, laba xididshe ama laba ayoon.

kalagal *m.l* Meesha ay cadduunka iyo buuraleydu iska galaan.

kalaggoyn *m.db* (*xis.*) Asto (-). Xisaabfalka labaale ee lagu helo faraqa u dhexeeya laba tiro ama xaddi. Kalaggoynu waa waydaarka isugeynta.

kalaggoys *m.l* (-syo, *m.db*) 1. Labo xubnood oo lafo leh meesha ay iska haystaan; laabato. 2. Laba waddo meal ay iska gooyaan.

kalaggurad *m.l ld* kalaggurasho.

kalaggurasho *m.f.db eeg* kalagguro. *ld* kalaggurad.

kalagguris *m.db ld* kalagurid.

kalagguro *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Wax isku jiray ama isu dhowaa kala qaadasho. 2. Shax, jare iwm oo la kala badin waayey kala qaadasho. 3. Laba wax oo foodda is kula jiray dib u kala fogaasho.

kalagguur¹ *m.l* 1. Labo reer kala guurid-dooda 2. K. ah: isbeddelka xilliyyada, marxaladaha iwm.

kalagguur² *m.l* 1. (*daaw.*) Cudur caruurtu ku dhaca oo madax weyneeyaa. 2. (*baay.*) Heerka saddexaad ee qaybsanka unugga.

kalagguur³ *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Laba reerood ama qof oo wada deggannaas midba dhan u guurid. 2. Xilli isbeddelid.

kalagguurid *m.f.db eeg* kalagguur³. *ld* kalagguuris.

kala-hanqaaran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax kala lumay oo aan dhammayn noqosho.

kala-hanqaaran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax kala lumay oo aan dhammayn ahaansho.

kala-hanqaarmid *m.f.db eeg* kalahan-qaaran¹.

kala-hanqaarnaan *m.f.db eeg* kalahan-qaaran². *ld* kala-hanqaarnaansho.

kala-hanqaarnaansho *m.l/dh ld* kalahan-qaarnaan.

kala-jaad *m.l/kh* K. ah: ka kooban noocyoo kala geddisan.

kala-jeexid *m.db* Jeexid ama qalid noole, si loo muujiyo anatamiga xubniiisa had iyo jeerna waxa loo adeegsadaa xirfad ahaan iyo aqoon korodhsii ama baadhis cilmi ah.

kala-kaan *m.l* (*kiim.*) Wax la xidhiidha in ka badan hal weji. Iskujir kala kaan ah, tusaale ahaan, wuxuu ka koobanyahay laba ama dhowr weji oo kala muuqda.

kalaqaad¹ *m.l* 1. Bushimo, baalasha, indha-ha, iwm oo isku dhegannaas oo la kala fogeeyo. 2. *ld* kalaqaadid.

kalaqaad² *f.g1* (-day, -dday) 1. Wax isku jirey kala soocid. 2. Af, indho iwm kala furid.

kalaqaadid *m.f.db eeg* kalaqaad². *ld* kalaqaad¹ (2).

kala-rog *m.l* (-gyo, *m.db*) (*jugr.*) Xariiq xuduudeed kacsan oo kala soocda durdurrada waaweyn kuwaasoo laag u ah saxan webiyo kalageeddisan.

kalasaar *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax isku jirey kala soocid. 2. Hadal, fikrad iwm oo la garan waayey caddeyn. 3. U gar qaybin (cid).

kalasaarid *m.f.db eeg* kalasaar.

kalasarree *f.mg2* (-reeyay, -reysay) 1. Wax, wax kale korkiisa saaran ahaansho. 2. Qof, qof kale ka derejo sarreya, ahaansho. 3. Waxaan isku dherer ahayn ahaansho (dhul).

kalasarreyn¹ *m.f.db eeg* kalasarree. *ld* kalasarreys.

kalasarreyn² *m.db* (*jugr.*) Faraqyada kac-sanaanta meel kasta oo dhulka dushiisa ka mid ah.

kalasarreys *m.l ld* kalasarreyn.

kalasooc¹ *m.l* 1. Wax kala jaad ah oo isku darsan oo intii is lehba gooni loo saaro. 2. *ld* kalasoocid¹.

kalasooc² *f.g1* (-cay, -cday) Wax kala jaad ah oo isku darsan intii is lehba gooni u saarid.

kalasoocan¹ *f.mg1* (-cmay, -cantay; -cmi) Wax isku jaad ahaa oo la kalasarey noqosho.

kalasoocan² *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Wax la kalasarey ama la kala gooyay ahaansho.

kalasoocid¹ *m.f.db eeg* kalasooc². *ld* kalasooc¹ (2).

kalasoocid² *m.db* (*baay.*) Habaynta noolayaasha iyada oo loo kala qaybinayo kooxo taxane ah, laguna salaynayo fisiyoolejigooda, anatamigooda, bayokii-

miko ahaan ama xidhiidho kale oo ka dhexeeya.	kaleto <i>s. ld kale.</i>
kalasooocmid <i>m.f.db eeg</i> kalasooocan ¹ .	kalfadhi <i>m.l (-iyo, m.db)</i> Fadhi waqtay cayiman la qabto oo looga hadlo arrimo muhiim ah.
kalasooocnaan <i>m.f.db eeg</i> kalasooocan ² . <i>ld</i> kalasooocnaansho.	kalgacal <i>m.l</i> Rabitaan iyo qaddarin qoto dheer oo cid loo hayo. <i>ld kalgacayl.</i>
kalasooocnaansho <i>m.l/db ld</i> kalasooocnaan.	kalgacayl <i>m.l ld kalgacal.</i>
kalatag ¹ <i>m.l</i> Kala guuridda ay kala guuraan dad wada noolaa khilaaf awgiis. <i>ld kalategid.</i>	kalgal <i>m.l (-llo, m.db)</i> Habka ay curiyayaasha kiiimikadeed ay u nidamsan-yihiin.
kalatag ² <i>f.mg1 (-gay, -gtay; -tegi)</i> 1. Wax wada joogay ama meel ku wada dhaqmayey qaarba doc aadid. 2. Nin iyo naag is qabey is furid.	kalhoroaad <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Dhammaadka gamashiga, waqtay ugu horreeya waraabka xoolaha.
kalategid <i>m.f.db eeg</i> kalatag ² . <i>ld kalatag</i> ¹ .	kalhuuris ¹ <i>m.l (daaw.)</i> Muddada u dhexeysa marka qof jeermi qaado iyo marka lagu arko astaanta ugu horreysa ee cudurka.
kalax <i>m.l (-xyo, m.db)</i> 1. Weel badanaa qori ka sameysan oo biyaha lagu cabbo. 2. Bocool weyn oo berriga laga helo.	kalhuuris ² <i>m.db (-syo, m.db)</i> Xilliga u dhexeysa marka ukunta la dhalo ilaa inta ay ka dillaacayso.
kalaxayad <i>m.l (fiis.)</i> U kalabbaxa dhud ileys ee dhudo midabeysan oo u baaha si ay u sameeyaan muuqaal jeegaan.	kali <i>m.db ld keli</i> ² .
kalaxayasho <i>m.f.db eeg</i> kalaxay.	kaligitaliye <i>m.l (-yayaal, m.l/db)</i> 1. Qof madax ah oo aan talada cid kale wax ka siin. 2. Qof madax adag. <i>ld keligitaliye.</i>
kalaxayo <i>f.mg3 (-yday, -ytay)</i> Aryo isku jira oo xeroonaya ayadoo ayan cidi kala soocin, xeryahooda kala aadid.	kaligitashade <i>m.l (-dayaal, m.l/db)</i> Qof arrimihisa aan cid kale la tashan. <i>ld keligitashade.</i>
kalaxigsad <i>m.l ld kalaxigsasho.</i>	kaligoodtashadayaal <i>m.l/db.w eeg</i> kaligitashade. <i>ld keligoodtashadayaal.</i>
kalaxigsasho <i>m.f.db eeg</i> kalaxigso. <i>ld kalaxigsad, kalaxigsi.</i>	kaliil <i>m.db (-lo, m.l)</i> Xilliga roobka gu' bilawdo ama roobka dayreed oo hawadu aad u kululato.
kalaxigsi <i>m.l ld kalaxigsasho.</i>	kali-talis <i>m.l (siyaa.)</i> Dawlad keli talis ah, waa nidaam dawladeed ee xisbi keliya waddanka xukumo, oo aan u oggoleyn kooxo ka soo horjeesta.
kalaxigso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Labo qof oo wax isku haysta midkood u hiillin.	kalitashad <i>m.l</i> Dabeccad qof leeyahay oo aan cid la tashan. <i>ld kalitashi, kelitashad, kelitashi.</i>
kalbaa <i>m.l</i> Caano lo'aad oo fadhi ah oo inta la adkeeyey biyihii laga miiray.	kalitashi <i>m.l ld kalitashad.</i>
kalbad <i>m.db ld kelbed.</i>	kalkaal ¹ <i>m.l</i> Gargaar; kaalmo; taageero; waxtar.
kalbax ¹ <i>m.l</i> 1. K. ah: qof daacad ah. 2. <i>ld kalbixid.</i>	kalkaal ² <i>f.g1 (-aalay, -aashay)</i> Cid taageero u fidin ama wax tarid.
kalbax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> 1. Bila dhameysad. 2. Si niyad furan ula hadlid (cid).	kalkaalid <i>m.f.db eeg</i> kalkaal ² .
kalbixid <i>m.f.db eeg</i> kalbax ² . <i>ld kalbax</i> ¹ (2).	kalkaaliso <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Qof dumar ah oo loo tababbaray inay kaalmeeyo dhakhtarrada.
kaldambeed <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Inta ugu dambeysa xilliga jiilaalka.	kalkaal ¹ <i>m.l (-yayaal, m.l/db)</i> Nin loo tababbaray intuu kaalmeeyo dhakhtarrada.
kaldhaash <i>m.l (-shyo, m.db)</i> Barbaro waaweyn, cad cad oo lo'du garbaha iyo wejiga ku yeelato.	kalkaggeedi <i>m.l/kh</i> K. ah: qof socdaal raba hiyikaca ku dhaca.
kaldhal <i>m.l/kh</i> K. ah: neef kol keliya dhalay; marcurad.	kalkoon <i>m.db</i> Miro yicibeed oo dhilan.
kaldheer <i>m.db (-ro, m.l)</i> Lafaha dhuuxa leh ee dhaadheer middood.	kalkoosh <i>m.l</i> Suun ballaaran oo xersi ka lusha oo dhallinta shirta ciyaartaa qoorta ku xirtaan.
kaldho <i>m.db</i> 1. Caws caleemo dhaadheer, dun adag oo laga sameyo rarada. 2. Maqaar lo'aad qallalan oo la goglado.	kalkulas <i>m.db (xis.)</i> Laan ka mid ah xisaabta oo lagu barto xigidda iyo abyinaynta fansaaraada iyo mawaadiicda la xiriira. Waxaana loo
kal-dibadeedka dhudhunka <i>m.l (c.nafl.)</i> Kalka xagga dibedda xiga ee dhudhunka.	
kale <i>s.</i> 1. Dheeraad ah, aan la mid ahayn. 2. Oo k.: sidiis, camal. Tus. "Waa aabbiihiis oo kale". <i>ld aleto.</i>	

qaybiyaan kalkulas abyineed iyo kalkulas xigsinayd.

kalkulas-abyineed *m.dh* (*xis.*) Qayb ka mid ah kalkulaska ee lagu barto abyinaynta iyo adeegsigiisa. Wawa lagu dabaqaa raadinta bededka, mugagga, dhererrada xoodka ama furfurista xig sineed.

kalkulas-xig sineed *m.db* (*xis.*) Wawa ay la xiriirta dhakhsaha isbeddelka ee fansaaro marka loo eego isbeddellada ku dhaca doorsoomaha madax bannaan. Wawa ay ka soo ifbaxday dhibatooyinka la xiriira soo saaridda taabteyaasha xoodka.

kallah¹ *m.l* Ka tegidda aroor hore, meel laga tago; jarmaad. *ld* **kallahaad, kallaho.**

kallah² *f.mg1* (-hay, -hday) Aroorta hore meel ka tegid.

kallahaad *m.dh ld kallah¹*.

kallahid *m.f.dh eeg kallah²*. *ld* **kallihid.**

kallaho *m.dh ld kallah¹*.

kallahsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aroor hore soconaya ahaansho.

kallahsanaan *m.f.dh eeg kallahsan*. *ld* **kallahsanaansho.**

kallahsanaansho *m.lldh ld kallahsanaan.*

kalleeti¹ *m.dh* 1. Gantaal xoog leh oo kaadi ama biyo oo meel durugsan gaara. 2. Istaagga oo lagu kaadsho. *ld* **talleiji, tallooji.**

kalleeti² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iy) Ku k.: kaadi ama wax la mid ah, oo si ganid ah, u sii dayn.

kalleetyiid *m.f.dh eeg kalleeti²*.

kalli *m.l* (*c.nafl.*) Dhisme ka kooban dhuumo kuwaas oo gudbiya dareerayaasha. Dhinaca dhirta dareerayaashu waa biyo, milanno ka samaysan cusbooyin aan orgaanik ahayn ama milanno cunto ah. Dhinaca xayawaanka dareerayaashu inta badan waa dhiig, ama dhiig iyo limf dhinaca lafdhabarleyda.

kallif *m.l* Wax fulintoodu ay dhib tahay.

kallif² *f.g1* (-fay, -ftay) Wax fulintoodu ay dhib tahay cid ku khasbid.

kallifid *m.f.dh eeg kallif²*.

kallihid *m.dh ld kallahid.*

kalloorad *m.dh* (-do, *m.l*) Weel macdan ka samaysan sal ballaaran, af dhuuban iyo siddo la qabsado leh oo caanaha, subagga iwm lagu shubto; jeeg. *ld* **gadhoorad, kadhoorad.**

kalluumaysad *m.l ld kalluumaysasho.*

kalluumaysasho *m.f.dh eeg kalluumayso*. *ld* **kalluumaysad, kalluumaysi.**

kalluumaysato *m.dh.u* Dad noloshoodu ku xiran tahay kalluumeyisiga; kalluunsato.

kalluumaysi *m.l ld kalluumaysasho.*

kalluumayso *f.mg3* (-stay, -satay) Kalluun dabasho.

kalluun *m.l.u* (*c.nafl.*) Nafley dhiig qabow leh oo jaadad badan, wuxuu leeyahay laf dhabar iyo xubin la yiraahdo qoonbiyal, biyaha ayuu ku dhex nool yahay, hilibkiisana waa la cunaa; mallaay.

kalmoon *m.dh* Miro yicibeed oo dhilan.

kalnugeyl *m.l* 1. Niyad dabacsanaan raxmadi ku jirto. 2. Fuleynimo. 3. Adkaysi yari.

kalnuglaan *m.lldh eeg* kalnugul. *ld* **kalnuglaansho.**

kalnuglaansho *m.lldh ld* **kalnuglaan.**

kalnugul *f.mg4* (-glaa, -glayd) 1. Wax niyad debecsan oo raxmad badan ahaansho. 2. Wax cabsi badan ahaansho (qof). 3. Wax adkaysi yar ahaansho (qof).

kaloox *m.l* Bocool.

kalsaar *m.dh* Haan weyn oo marka la rarayo horay la marinayo; horaad.

kalsamaan *m.f.dh eeg* kalsan. *ld* **kalsamaansho, kalsami.**

kalsamaansho *m.lldh ld* **kalsamaan.**

kalsami *m.dh* Daacadnimo iyo uurfayoobi wax loo hayo. *ld* **kalsamaan.**

kalsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax laabtiisu deggan tahay oo aan shiddo ku jirin ahaansho.

kalshiyam-side *m.l* (-dayaal, *m.lldh*) (*jool.*) K. ah: wax uu ku jiro saami weyn oo kaalshiyam kaarboonayt ah; badanaa, waxaa lagu istcmalaa dhadhaabaha iyo ciidda.

kalsoon *f.mg4* (-naa, -nayd) Ku k.: aan dareen ka qabin ama aaminsan ahaansho.

kalsoonaan *m.f.dh eeg* kalsoon. *ld* **kalsoonaansho, kalsooni.**

kalsoonaansho *m.lldh ld* **kalsoonaan.**

kalsooni *m.dh ld* **kalsoonaan.**

kalsoonidarro *m.dh* Aan aamin lagu qabin.

kaltamid *m.f.dh eeg* kaltan².

kaltan¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) Miileysiga hawl qabashadeed la miileysto; moogtan.

kaltan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Hawl iwm. qabashadeeda miilaysasho.

kaltiri *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. U k.: xooluhu inta ay biyaha ka qadayaan xisaabin. 2. Wax riman sidkooda u maalmo tirin.

kaltirin *m.f.dh eeg* kaltiri. *ld* **kaltiris.**

kaltiris *m.l ld* **kaltirin.**

kalwi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax si degdeg ah oo is dabajoog ah u qabasho ama dhihid.

kalwin *m.f.dh eeg* kalwi. *ld* **kalwis** (2).

kalwis *m.l* 1. K. ah: Beer la gooyay xabbad-xabbad badar ah oo haray. 2. *ld* **kalwin.**

<p>kalxan <i>m.db</i> (-amo, <i>m.l</i>) (<i>c.nafl.</i>) Laf samaysa qayb ka mid ah garabka, taas oo isku xidha lafta ballaaran ee garabka iyo lafta dhafka.</p> <p>kal-xawaaji <i>m.l</i> Kal yar oo xawaajka, haylka iwm lagu tumo.</p> <p>kama¹ <i>m.l ld</i> kamma¹.</p> <p>kama² <i>f.mg1</i> (-a'ay, -a'day) <i>ld</i> kamma².</p> <p>kama'id <i>m.db</i> <i>ld</i> kamma'id</p> <p>kaman <i>m.l ld</i> kaban¹.</p> <p>kamandhuur¹ <i>m.l ld</i> kamandhuurid.</p> <p>kamandhuur² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Si foolxun u fadhiyid.</p> <p>kamandhuurid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kamandhuur². <i>ld</i> kamandhuur¹.</p> <p>kamas <i>m.db</i> Inta u dhexeya koodka iyo sanqaroorka oo ku beegan indhaha oo aad u godan.</p> <p>kamasha <i>m.l</i> Gomosh.</p> <p>kambal¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Agagaarka aqalka.</p> <p>kambal² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) 1. Kaga k.: cid naaf ka qaadid. 2. Is k.: seexasho.</p> <p>kambalid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kambal².</p> <p>kambani <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.l</i>) Hay'ad madax bannaan oo ku hawlan hawlo ganacs, cilmbaaris iwm.</p> <p>kambyiaale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Lacag bangi laga deynsado oo muddo xaddidan lagu bixiyo oo ribisaareedu badan yahay.</p> <p>kambrian-ka-horeeye <i>m.l</i> (<i>jool</i>) Waqtiga dhan ee qiyas jiyooloji oo ka horeysay xilligii kambriyanka ee waagii 600 oo milyan oo sano ka hor.</p> <p>kamiin <i>m.db</i> 1. Cabbid horaadda xoolo ooman. 2. Rabitaan saa'id ah oo cunto iyo cabbitaan loo qabo.</p> <p>kamiinasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kamiino.</p> <p>kamiinjebi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Neef ooman biyo ku qaboobid</p> <p>kamiinjebin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kamiinjebi. <i>ld</i> kamiinjebis.</p> <p>kamiinjebis <i>m.l ld</i> kamiinjebin.</p> <p>kamiino <i>f.g3</i> (-ntay, -natay) Neef aad u ooman biya cabid.</p> <p>kamma¹ <i>m.l/fk</i> Wax aan kas ama ula kac loo falin. <i>ld</i> kama¹.</p> <p>kamma² <i>f.mg1</i> (-a'ay, -a'day) Kas iyo ulakac la'aan wax u samayn. <i>ld</i> kama².</p> <p>kamma'id <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kamma². <i>ld</i> kama'id.</p> <p>kammil <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) <i>ld</i> kaamil².</p> <p>kammilan¹ <i>f.mg1</i> (-lmay, -lantay; -lmi) <i>ld</i> kaamilan¹.</p> <p>kammilan² <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) <i>ld</i> kaamilan².</p> <p>kammilid <i>m.db</i> <i>ld</i> kaamilid.</p> <p>kammilmid <i>m.db</i> <i>ld</i> kaamilmid.</p>	<p>kammilnaan <i>m.db ld</i> kaamilnaan.</p> <p>kammilnaansho <i>m.l/db ld</i> kaamilnaan.</p> <p>kammudbixi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ka k.: waran iwm wax ka dusin.</p> <p>kammudbixin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kammudbixi. <i>ld</i> kammudbixis.</p> <p>kammudbixis <i>m.l ld</i> kammudbixin.</p> <p>kamuun <i>m.db</i> Nagaar laamo badan, ubaxiisuna guduud iyo caddaan yahay. Wuxuu leeyahay miro dhuudhuuban oo leh iniiyoo udgoon oo cunnadana lagu darsado dawana laga dhigto.</p> <p>kan¹ <i>m.l</i> (kaman, <i>m.l</i>) Baruur fuusha kelyaha korkooda.</p> <p>kan² <i>mu.ti.l</i> (kuwan, <i>w</i>) Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado. Tus. "Waa kan ninka qoray buugga". <i>ld</i> ka¹</p> <p>kan³ (-kan) <i>dk.ti.l</i> Dibkabe tilmaame oo magac dib looga qodbo, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado.</p> <p>kanaaf <i>m.l/kh</i> (-fyo, <i>m.db</i>) K. ah: Dibi aan weli xoogaysan oo qiyastii laba jir ah.</p> <p>kanaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Laag ama far biyomareen ah oo beeraha lagu waraabiyo.</p> <p>kandeela <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>fis.</i>) Summad: Cd. Halbeegga Caalamiga (H.C.) ee itaal iftiimeedka, ku qotoma jihada, dul madow oo ah 1/600,000 mitir laba jibbaaran, heerkulkuna le'egyahay heer barafowga balaatinam, cadaadiskuna yahay 101,325 niyuutan halkii mitir (n/m).</p> <p>kaneeeo <i>m.db.u</i> (<i>c.nafl.</i>) Cayayaanka duula nooc ka mid ah oo qaardeed ay keento cudurro xunxun oo ay duummada ka mid tahay; dhilmaanyo.</p> <p>kanguuro <i>m.db.u</i> (<i>c. nafl.</i>) Naasley lugaha dambe ku socota, uurka ku leh kiish ay ilmaha ku qaadato, oo ku nool Ustaraaliya.</p> <p>kaniisad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Meel dhisan oo ay masiixiyiintu wax ku caabudaan.</p> <p>kanjab¹ <i>m.l</i> Cudur ku dhaca xoolaha aad u cayila oo burburiya baruurga loo yaqaan kanka.</p> <p>kanjab² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Cayil dartiis u dhimasho.</p> <p>kanjabid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kanjab².</p> <p>kankamid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> kankan².</p> <p>kankan¹ <i>m.l</i> Ur xooggan oo meel ka soo baxa.</p> <p>kankan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Ka k.: ur udgoon meel ka soo carfid.</p> <p>kankoon <i>m.l</i> Wax sida kubbadda u wareegsan ama qaab u eg leh.</p> <p>kankoonstan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax wareegsan ahaansho.</p>
--	--

kankoonsanaan *m.f.dh eeg* kankoonsan. *ld kankoonsanaansho.*

kankoonsanaansho *m.l/dh ld* **kankoon-sanaan.**

kanooni *m.l (-iyo, m.dh)* Qori af weyn leh oo meel fog wax ka baabi'ya; mafdac.

kansar *m.l (-rro, m.dh)* (*daaw.*) Buro xume oo dhan ha ahaado "karjinome" ama "sarkoome" wuxu ka sameysmaa unug oo si aan caadi ahayn oo dhakhso badan u qaybsama, kasoo dabadeed dhex gala oo burburiya (xubnaha) soohayaasha ku ag dhow. Wawa dhacda in unug ka mid ah burada uu raaco dhiigga ama liinfada oo ku beermo meel kale oo jirka ka mid ah (metastasis).

kansarbeereed *m.l (daaw.)* Burobahalaad ka baxda beerka waxay ku badantahay Afrika iyo waddamada kale ee cimilada kulul waxa keeni kara fangas iyo sumo kale.

kansarka dhuuxa *m.l (daaw.)* Cudur ay sababaan unugyada dhiigga ee cad cad markay aad u bataan. Cudurkani dhiig yari ayuu keena beeryaraduna way ballaadhataan. Noocyada kala duwan ee unugyada dhiigga cadcad markay bataan, waxay jidhka ku ridaan noocyoo kala duwan oo kansarka dhuuxa ah. Cudurkani wuxuu keeni kaara dhimasho.

kansarka sambabka *m.l (daaw.)* Kansar ka baxa dhuumaha neefta (kansar dhuumeed) ama sambabka.

kansarkeene *m.l* Onkojiin.

kansho *m.l* Waqt u cuntama arrin ama hawl la qaban lahaa; fursad.

kansi *m.l (-iyo, m.dh)* Lacag, dhagax, bir iwm oo qalii ah si gaar ahna loo ilaaliyo. *ld kensi.*

kantiin *m.l (-nno, m.dh)* Dukaan yar oo laga qaato raashinka iwm.

kar¹ *m.l* 1. Aburka kulaylka biyaha iyo wixii la mid ah soo saaraan. 2. (*-rar, m.l*) Cad wax lagu karo.

kar² *m.dh (-ro, m.l)* 1. Gabal yar oo harag, xashi adag iwm. oo wax lagu karo. 2. Madax nirgood oo la cucubay oo hal lagu maalo.

kar³ *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. (*f.g*) Wax sameynooda awood u yeelasho. 2. (*f.g*) Meel dillaacsan wax ku dul tolid. 3. (*f.mg*) Hoore burid. 4. (*f.mg*) Wax muggooda kordhin. 5. (*f.mg*) Moos iwm bislaansho. 6. (*f.mg*) Middi af yeelasho.

karaab *m.dh.u* Qoryo yaryar oo xalallefsan oo shabaagta badda la dhigo lagu xirxiyo, si ay u sabbayso oo u muuqato.

karaahiy *m.dh.kh* K. ah: wax naftu kahato.

karaamayn *m.f.dh eeg* karaamee.

karaamaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax karaamo leh ahaansho.

karaamaysnaan *m.f.dh eeg* karaamaysan. *ld karaamaysnaansho.*

karaamaysnaansho *m.l/dh ld* **karaamays-naan.**

karaamee *f.g2 (-meeyay, -meysay)* 1. Cid karaamo siin (Eebbe). 2. Cid xurmayn.

karaamo *m.dh* 1. (*dii.*) Heybad Ilaha siyo qof cibaado badan. 2. (*-ooyin, m.l*) Arrin la yaab leh oo aan lagu fasiri karin xeerarka dabiiciga ah, oo Eebbe ku mannadeysto awliyadiisa.

karaan *m.l* Awood wax qabad.

karaaniyam *m.l (c.naf)* Qayb ka mid ah gambada madaxa ee lafdhabarleyda taas oo daboosha ilalisana maskaxda. Waxay ka samaysantahay dhown lafood oo balbal-laadhan oo isdhexgalay, oo ay u dhexee-yaan kalagoysyo aan dhadhaqaqin.

karaankur *m.dh* 1. Badar, budo iyo jariir u kala saarid. 2. Badar qashin ka saarid. 3. *ld kuraankur.*

karaar¹ *m.l* 1. Cayil; buurran. 2. Xowliga wax leeyihiin. 3. Buux; badasho.

karaar² *m.l (fiis.)* Summad: a. Dhakhsaha korodhka xawaarahay iyo keynaanka. Waxaa lagu cabbiraa mitir halkii seken ee laba jibbaaran (m/s2).

karaar³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Cayilid. 2. Badasho; buuxid.

karaar-cufisjiidad *m.l (fiis.)* Summad: g. Karaarka ay la kulanto walax iskeed ugu soo dhex dhacda badada cufisjiidadka dhulka. Tijabo ahaan, karaarka cufis-jiidadku, ugu dhawaan, waa madoorsoome marka loo eego oogada dhulka, waana ka xor dabeeccada iyo samayska walaxda soo dhacaysa (taas oo aan la tixgelin ca-daadiska hawada). Tani waxa ay xaqiijisaa saamigalnimada culeyska walax-da iyo cufka walaxda.

karaari *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax badin. 2. Xowl kordhin.

karaarid *m.f.dh eeg* karaar³.

karaarin *m.f.dh eeg* karaari. *ld karaaris.*

karaaris *m.l ld* **karaarin.**

karaawil *m.l* Afarta nooc ee turubku u kala baxo mid ka mid ah.

karab *m.l* Sallax sisib ah, badda gunteeda ah, ciid lahayn oo baroosinku qabamin.

karah *f.g1 (-rhay, -rahday; -rhi)* Wax niyadda ka nicid.

karahsad *m.l ld* **karahsasho.**

karahsasho <i>m.f.dh eeg</i> karahso. <i>ld</i> karah-sad, karahsi.	karfanid <i>m.dh ld</i> kafnid.
karahsi <i>m.l ld</i> karahsasho.	karhasho <i>m.f.dh eeg</i> karho.
karahso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax niyadda ka nicid.	karhid <i>m.f.dh eeg</i> karah.
karan ¹ <i>m.l</i> Martisoor weyn; diyaafad.	karho <i>f.g3 (-haday, -hatay)</i> Wax niyadda ka necbeysasho
karan ² <i>m.dh</i> 1. Baargo'idda awr raraynimo loo jarabbaray yeesho. 2. Xilli roob badani ka da'o waqooyi galbeed oo ku beegan bisha Luulyo.	kari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Dab iyo biyo wax ku bislayn. 2. Biyaha iwm aad u kululeyn.
karan ³ <i>f.g/mg1 (-rmay, -rantay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Awr rarooy ah baar go'id. 2. (<i>fmg</i>) Maro, harag iwm wax kar leh noqosho.	karid <i>m.f.dh eeg</i> kar ³ .
karan ⁴ <i>f.mg4 (-rcaa, -rnayd)</i> Wax kar leh ahaansho (maro, harag iwm).	kariim <i>m.l 1. (di.)</i> Macagyada Eebbe mid ka mid ah; Kariin. 2. Qof deeqsi ah.
karantiil <i>m.l ld</i> karantiin.	kariin <i>m.l ld</i> kariim.
karantiin ¹ <i>m.l</i> 1. Meel lagu takooro nafley cudur halis ah qabta. 2. K. ah: nafley cudur halis ah qabta oo meel lagu go'doomiyay. <i>ld</i> karantiil.	kariinad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Silsilad.
karantiin ² <i>m.l (daaw.)</i> Muddada qof ama neef xoolo ah lagu hayo meel duwan si looga hortago fidista cudur la isqaadsiyo. Waagii hore muddada karantiinku wuxuu ahaa 40 beri, hadda cudurrada kala duwan waxay leeyihiin muddo karantiin oo kala duwan.	karin ¹ <i>m.l (-rmol-imo, n. m.)</i> 1. Raadka, raridda badani u yeesho awrta baarkeeda. 2. Xiriirkha buuraha duudkooda sare, meel inta kale ka gaaban. 3. (<i>-rmol-imo, m.l</i>) Cad wax lagu karo; karmo. 4. Xerada xoolaha oodda lagu oodo barkeeda sare meel ka bannaan.
karar <i>m.dh</i> Xoogga roob u da'o una biya dhigo.	karin ² <i>m.f.dh eeg</i> kari. <i>ld</i> karis.
karasho <i>m.dh</i> 1. Adkaysi, karti. 2. <i>eeg</i> karo.	karinbillayn <i>m.f.dh eeg</i> karinbillie.
karatey <i>m.l</i> Hab loo dagaallamo oo aan wax hub ah la isticmaalin, oo lugaha, gacmaha iwm la adeegsado.	karinbillaysad <i>m.l ld</i> karinbillaysasho.
karawaliin <i>m.l</i> Dareere kiimika ku jirto oo musqulaha lagu dhaqo.	karinbillaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax si karinbillilo ah loo tolay ahaansho (maro).
karaytar <i>m.l (-rro, m.dh) (jool.)</i> Dalool wareegsan oo ku yaalla toobinka folkaa-naha dushiisa.	karinbillaysasho <i>m.f.dh eeg</i> karinbillayso. <i>ld</i> karinbillaysad, karinbillaysi.
karbaash ¹ <i>m.l (-shyo, m.dh)</i> 1. Suun dhuuban oo dheer oo dabo la qabto leh, waxna lala dhaco, jeedal. 2. Calallo, jawaano iwm oo la isku tolo oo waxyeellada rarka looga celiyo gaadiidka.	karinbillaysi <i>m.l ld</i> karinbillaysasho.
karbaash ² <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> Wax jeedal la dhicid.	karinbillaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> karinbillaysan. <i>ld</i> karinbillaysnaansho.
karbaashid <i>m.f.dh eeg</i> karbaash ² .	karinbillaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> karinbillays-naan.
karbuuno <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> <i>ld</i> kaarbuuno.	karinbillayo <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Maro si karinbillilo ah u tolasho.
kardhasho <i>m.f.dh eeg</i> kardho ² .	karinbille <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> <i>ld</i> karinbillo.
kardho ¹ <i>m.dh</i> Dhaxan ama xanuun lala gariiro kardho ² <i>f.mg3 (-dhaday, -dhatay)</i> 1. Neef irmaan oo ari ah darar awgeed la qaylin. 2. Qof jirro ama dhaxan la gariirid.	karinbillee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Si karinbillilo ah u tolid (maro).
kareeb <i>m.l</i> Dhar jilacsan, midab leh oo qurxan oo haweenku qaataan. <i>ld</i> kirib.	karinbillo <i>m.dh</i> Habka dhar tooxiisu gaabtay loo tolo oo dhar kale loogu kabo. <i>ld</i> karinbille.
karfan ¹ <i>m.dh ld</i> kafan¹.	karingaab <i>m.l</i> Buuraha is-haysta duudkooda kore oo siman, meel inta kale ka gaaban.
karfan ² <i>f.g1 (-nay, -ntay)</i> <i>ld</i> kafan².	karis <i>m.l ld</i> karin.
	kariwaa <i>m.l</i> Qof madax adag oo aan wax laga dhaadhiicin karin.
	karjinooma <i>m.l (daau.)</i> Kansar walba oo ka dhasha sooha ebiteliyamka oo saameeya maqaarka iyo uurkijirtada.
	karkaar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Qoryaha ceelka afkiisa la saaro ee marka ceelka wadaanta laga soo saarayo dawliska lagu dul jiido; makaab.
	karkabad <i>m.dh ld</i> karkabo.
	karkabadayn <i>m.f.dh ld</i> karkabayn.
	karkabadee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> <i>ld</i> karkabee.

karkabayn *m.f.db eeg* karkabee. *ld karkabadyan.*
karkabee *fg2 (-beeyay, -baysay)* Cid hawl qabashadeed inay dedejiso ku dirqin. *ld karkabadee.*
karkabeyn *m.f.db eeg* karkabee. *ld karkabadeyn.*
karkabeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cid wax degdeg ku jiro ahaansho
karkabo *m.db* Ku dirqinta hawl qabasha-deeda lagu dirqyo cid iney si degdeg u qabato. *ld karkabab.*
karkar *m.l* 1. Tolmo lagu sameeyo dhar iwm. oo meelo badan ka dildillaacay. 2. K. ah: qof dirac ah. 3. Karka iyo rogmashada biyaha iyo waxii la mid ah oo kululaada.
karkarid *m.db* Karkar badan u yeelid.
karkarin *m.db* 1. Dhowr jeer karin. 2. Kar-kar gaarsiin (biyo iwm).
karkoor *m.l* Dhul dhagax badan leh.
karmaandho *m.db* Kalluunka badda nooc ka mid ah.
karmayn *m.f.db eeg* karmee.
karmee *f.mg2 (-meeyay, -maysay)* 1. Meel laba xiddigood u dhaxeysa oo aan midna u bursanay fariisasho (dayax). 2. Maro iwm. karmo u yeelid.
karmid *m.f.db eeg* karan³.
karnaan *m.f.db eeg* karan⁴. *ld karnaansho.*
karnaansho *m.l/db ld karnaan.*
karniimo *m.db ld karniin.*
karniin *m.l* 1. *ld karniimo.* Awood; karti. 2. (-iimmo, *m.db*) Kar; kab; nud.
karo *f.g3 (-oday, -otay)* Maro, darbaal iwm oo meeli ka daloosho karin saarasho.
karood¹ *m.l* 1. Cudur si degdeg ah wax u dila; habaar. 2. Dhul taag ah, dhagax leh oo dhirtu ku yartahay. 3. *ld baroodid.*
karood² *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Cudur nafley degdeg u diliid. 2. *ld barood².*
karoodid *m.db ld baroodid.*
karoor¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Meel dhisan oo lagu kaydiyo dalagga ka soo go'a beeraha, kana samaysan tiirar kor loo dhisay dushana laga saaray caws iyo hargo. 2. Wax badan oo lays dulsaaray.
karoor² *fg1 (-ray, -rtay)* Wax badan is dul saarid.
karoorad *m.l ld karuurasho.*
karooran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax badan oo lays dul saaray ahaansho.
karoorasho *m.db ld karuurasho.*
karoorid *m.f.db eeg* karoor.
karoornaan *m.f.db eeg* karooran. *ld karoornaansho.*

karoornaansho *m.l/db ld karoornaan.*
karooro *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld karuuro.*
karooto *m.db* Nooc qudaarta ka mid ah oo leh bari cas oo cunta lagu darsado; dabacase.
karraani *m.l (-iyo, m.db)* Qof xafiis, dukaan iwm ka shaqeyya oo wixii qorid u baahan qora.
karrayas *m.db (-so, m.l)* Luqunta iyo feeraha lafta u dhaxeysa, garbahana kala reebta.
karrayasad *m.l ld karrayasho.*
karrayasi *m.l ld karrayasho.*
karrayso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Meel dhibaato leh meel ka fiican ka doorsasho. 2. Jirro ka bogasho.
karreeb *m.db* 1. (*u*) Geel dhalay oo ubadka xerada looga reebay. 2. (*-bo, m.l*) Warqad meel loo qoray koobiga ka hara.
karriin *m.l ld garriin.*
karriinlarroor *m.l* 1. Degdeg badan. 2. Qof degdegsiinyo badan.
karro *m.db* Geed-gaab aan qodax lahayn oo miro la cuno iyo laamo laga qoro fandhaalada iwm leh; hamir, himir.
karsad *m.l* Badar iwm qashin ka saarasho. *ld karsasho.*
karsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la kariyey ahaansho.
karsanaan *m.f.db eeg* karsan. *ld karsa-naansho.*
karsaansho *m.l/db ld karsanaan.*
karsasho *m.f.db eeg* karso. *ld karsad, karsi.*
karshimi *fg2 (-iyay, -isay)* Hilib aad u bislays.
karshimid *m.f.db eeg* karshin².
karshin¹ *m.l* Hilib aad loo bisleeyey.
karshin² *f.mg1 (-imay, -intay; -imi)* Hilib wax aad loo kariyey noqosho.
karsi *m.l ld karsasho.*
karsii *fg2 (-iiyay, -iisay)* Qof wax ku dhib ah in uu ku dhawaqaqo u suurtaggelin
karsiin *m.f.db eeg* karsii.
karso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax dab iyo biyo ku bislaysasho.
karti *m.db* Awood u suurtaggelineysa qof inuu hawl si fiican u qabto.
kartidarro *m.db* Karti yaridda uu qof leeyahay oo u diidda in uu hawl si fiican u fuliyo. *ld kartixumo, kartili'i.*
kartili'i *m.db ld kartidarro.*
kartixumo *m.db ld kartidarro.*
karuur¹ *m.l* Tuuridda alaab iwm meel la tuuro.
karuur² *m.l* Caano geel oo dhanaan.
karuur³ *f.g1 (-ray, -ratay)* Alaab iwm meel tuurid.

karuur⁴ *f.g1* (-ray, -rtay) Caano geel dhanaan noqsho.
karuurad *m.l ld* karuurasho.
karuuran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax meel tuurmay noqsho.
karuuran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax meel tuuran ahaansho.
karuuran³ *f.mg1* (-rmay, -rantay) Caano karuur noqsho.
karuuran⁴ *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Caano karuur ahaansho.
karuurasho *m.f.db eeg* karooro. *ld* karoorad, karoorasho, karoorad.
karuurid *m.f.db* 1. *eeg* karuur³. 2. *eeg* karuur⁴.
karuurmid *m.f.db* 1. *eeg* karuuran¹. 2. *eeg* karuuran³.
karuurnaan *m.dh* 1. *eeg* karuuran². 2. *eeg* karuuran⁴. *ld* karournaansho.
karuurnaansho *m.l/dh ld* karournaan.
karuuro *f.g3* (-rtay, -ratay) Wax badan is dul saarasho. *ld* karooro.
karwaliin *m.l* Dareere kiimiko ku jirto oo musqulaha lagu dhaqo.
kas¹ *m.l* 1. Awood maskaxeedka wax lagu kala garto. 2. Ulakac; bareer.
kas² *f.g1* (-say, -stay) 1. Wax macnihiisa garasho. 2. U k.: wax ulakac u sameyn.
kasab¹ *m.l* Hanti dhibaata badan loo maray helitaankeeda.
kasab² *f.g1* (-sbay, -sabtay) Wax si dhib leh ku helid; tacbid.
kasaliim *m.l* (-myo, *m.dh*) Kabax.
kasbasho *m.f.db eeg* kasbo².
kasbayn *m.f.db eeg* kasbee.
kasbee *f.g2* (-eeyay, -eeysay) Badar jawaan ku jira kasbo ku hubin.
kasbid *m.f.db eeg* kasab².
kasbo¹ *m.dh* Bir af dhuuban oo lagu eego muunada badar jawaan ku jira; bunbay.
kasbo² *f.g3* (-baday, -batay) 1. Wax tacbasho. 2. Cid kalsoonideeda hanasho.
kasdaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax aan garasho badan lahayn ahaansho.
kasdarnaan *m.f.dh eeg* kasdaran. *ld* kasdarnaansho.
kasdarnaansho *m.l/dh ld* kasdarnaan.
kasdarro *m.dh* 1. Garasho yari. 2. Degga-naan la'aan iyo fudfudeyd cidi leedahay.
kashif¹ *m.l* 1. K. ah: meel aan asturneyn. 2. Fadeexad. 3. *ld* kashifid.
kashif² *f.g1* (-fay, -ftay) 1. Wax la qariyey sheegid. 2. Cid fadeexo ku sameyn.
kashifaad *m.dh ld* kashifid.

kashifan¹ *f.mg1* (-fmay, -fantay; -fmi) 1. Wax qarsoonaa oo la sheegay noqsho. 2. Wax la ceebeeyey noqsho.
kashifan² *f.mg4* (-fnaa, -fnayd) 1. Wax qarsoonaa oo la sheegay ahaansho. 2. Wax la ceebeeyey ahaansho.
kashifid *m.f.db eeg* kashif². *ld* kashif¹ (3), kashifaad.
kashifmid *m.f.db eeg* kashifan¹.
kashifnaan *m.f.db eeg* kashifan². *ld* kashifnaansho.
kashifnaansho *m.l/dh ld* kashifnaan.
kashiiddo *m.dh ld* kashiito.
kashiisho *m.dh* Badar la shiiday oo la karshey oo lagu cuno sanuunad ama caano; soor. *ld* gashiisho.
kashiito *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Nafley caws ku nool ah oo leh qodxo dhaadheer oo midabbo caddaan iyo madow isugu jira leh, beerahana aad u waxyeelaysa; yaadaddo; dhiddo; caanaqub.
kashkaash¹ *m.l* Caws nagaar iwm oo aqallada lagu goglo, si reyska gogosha looga xijjiyo.
kashkaash² *f.g1* (-shay, -shtay) Caws, nagaar iwm aqal ku goglid.
kashkaashad *m.f.l eeg* kashkaasho.
kashkaashan *f.mg4* (-shnaa, -shnayd) Wax la kashkaashay ahaansho.
kashkaashid *m.f.db eeg* kashkhaash². *ld* kashkaashis.
kashkaashis *m.dh ld* kashkaashid.
kashkaashnaan *m.f.db eeg* kashkaashan. *ld* kashkaashnaansho.
kashkaashnaansho *m.l/dh ld* kashkaash-naan.
kashkaasho *f.g3* (-shtay, -shatay) Aqal kashkaash ku goglasho.
kasid *m.f.dh eeg* kas².
kaskaasbax¹ *m.l* Xaalad liidatey oo horey loogu jirey oo laga soo fiicnaado.
kaskaasbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Xaalad hore oo liidatey oo lagu jirey ka soo fiicnaansho.
kaskaasbixid *m.f.db eeg* kaskaasbax².
kaslaan *m.l* Qof aan hawsha jecleyn; caajis.
kasmo *m.dh* Awood maskaxeed wax lagu kala garto.
kasoobbax¹ *m.l* (-xyo, *m.l*) Nabar weyn oo oogada ka soo baxa oo caalir leh.
kasoobbax² *m.l* (-xyo, *m.l*) (daaw.) Nabar sida qaalibka ah ka weyn kasoobax kuna oolli kara jirka sare iyo uurkujirtadaba.
kasoobbax-naas *m.l* (-xyo ..., *m.dh*) (daaw.) Halaamacooldka naaska oo sida badan uu keeno baktiiriya ka soo gala ibta.

kasoofeen *m.l* Caano dhay ah oo aan weli isbeddelin.

kasta *s.* Mid walba oo ka mid ah wax wada jira oo aan la kala reebeyn; mid *k.*: mid walba.

kastan *m.l* (-**ammo**, *m.dh*) Xafis lagu canshuuro badeecadaha dibadda loo dhoofiyi iyo kuwa laga keensanayaba.

kasxumaan *m.f.dh eeg* kaxsunk. *ld* **kasxumaansho, xaskumi.**

kasxumaansho *m.l/dh ld* **kasxumaan.**

kasxumi *m.dh ld* **kasxumaan.**

kasxumo *m.dh* 1. Garaad yarida qof leeyahay. 2. Fudfudeyd iyo degganaan la'aan qof leeyahay

kaxsunk *f.mg4* (-**umaa**, **-umayd**) Wax garaad yar ahaansho.

kataan *m.dh* Shax laba jare leh; irmaan.

kati *m.l* (-**iyo**, *m.dh*) Bir af dhuuban oo waranka gadaal laga gesho. *ld* **taki.**

katib *f.mg1* (-**bay**, **-btay**) *ld* **kaddib**³.

katiifad *m.dh ld* **kaddifad.**

katiinad *m.dh* (-**do**, *m.l*) Silsilad.

katooolig *m.l* (*dii*) Madaahibta diinta masiixiga mid ka mid ah.

kaw *m.dh.sh.r* Erey ulajeeddadiisa laga garto wax go'ay (xarig go'ay; naf baxday); kaf.

kawaamid *m.f.dh eeg* kawaan². *ld* **ka-waanid.**

kawaan¹ *m.l* (-**nno**, *m.dh*) 1. Meel ama dukaan hilibka lagu iibyo ama lagu gado. 2. Meesha xoolaha lagu qalo.

kawaan² *f.g1* (-**aamay**, **-aantay**; **-aami/-aani**) Neef si hilibkiisa loo cuno qalid.

kawaanasho *m.f.dh eeg* kawaano.

kawaanid *m.dh ld* **kawaamid.**

kawaanle *m.l* (-**layaal**, *m.dh*) Qof mehe-raddiisu tahay inuu hilibka ka ganacsado.

kawaanley *m.dh.u* Wadar kawaanle.

kawaano *f.g3* (-**aantay**, **-aanatay**) Neef xoola ah ganacsii ahaan qalasho.

kawaawe *m.l* Qalabka beeraha nooc ka mid ah oo ka kooban bir af ballaaran iyo daab qori ah.

kawaawee *f.g2* (-**weeyay**, **-weysay**) Beer kawaawe ku simid.

kawaaweyn *m.f.dh eeg* kawaawee. *ld* **kawaaweyns.**

kawaaweyns *m.l ld* **kawaaweyn.**

kawaaweysan *f.mg4* (-**snaa**, **-snayd**) Wax kawaawe lagu simay ahaansho (beer).

kawaaweynsanaan *m.f.dh eeg* kawaaweysan. *ld* **kawaaweynsansho.**

kawaaweynsaansho *m.l/dh ld* **kawaaweynsnaan.**

kawaawee¹ *m.l ld* **kabawaarid.**

kawaawee² *f.mg1* (-**ray**, **-rtay**) *ld* **kaba-waar².**

kawaweerid *m.dh ld* **kabawaarid.**

kawaweeris *m.dh ld* **kabawaarid.**

kawaweero *m.dh ld* **kabawaarid.**

kawdiid¹ *m.l ld* **kuududid.**

kawdiid² *f.mg1* (-**day**, **-dday**) *ld* **kuudud².**

kawdiidi *f.g2* (-**iyay**, **-isay**) *ld* **kuududi.**

kawdiidid *m.dh ld* **kuududid.**

kawdiidin *m.dh ld* **kuududin.**

kawir¹ *m.l* 1. Burcad udgoon oo haweenku madaxa ku carafsdadan; hab gaar ah oo dumarku timaha u furtaan oo u gambaystaan. 2. Meel u weecashada dooni ama markab.

kawir² *f.g1* (-**ray**, **-rtay**) Doonni ama markab meel u leexin.

kawirasho *m.f.dh eeg* kawiro.

kawirid *m.f.dh eeg* kawir².

kawiro *f.g3* (-**rtay**, **-ratay**) Haweeney kawir marsasho ama habka kawirka u firasho.

kawkab¹ *m.l* Dhibaatada ka raacda xoolo aad u oomman biyo badan cabidda. *ld* **kawkabid.**

kawkab² *f.mg1* (-**bay**, **-btay**) Xoolo aad u harraadan ama u gajajesan biyo badan oo ay cabbeen ku wareerid.

kawkabid *m.f.dh eeg* kawkab². *ld* **kawkab¹.**

kawl¹ *m.l ld* **shawl**; **shawlid.**

kawl² *f.g1* (-**lay**, **-wshay**) Hilib dufan ku shiilid. *ld* **shawl².**

kawlid *m.f.dh eeg* kawl². *ld* **shawlid.**

kawrax¹ *m.l* Wax qoyan oo aan si aad ah u engejin.

kawrax² *f.mg1* (-**xay**, **-xday**; **-rixi**) In yar engegid.

kawrixi *f.g2* (-**iyay**, **-isay**) Si tartiib ah u engejin.

kawrixid *m.f.dh eeg* kawrax².

kawrixin *m.f.dh eeg* kawrixi. *ld* **kawrixis.**

kawrixis *m.l ld* **kawrixin.**

kawtamid *m.f.dh eeg* kawtan².

kawtan¹ *m.l* Cayaar quruurux lagu cayaaro oo jaadad badan u sii kala baxbaxda; shamako.

kawtan² *f.mg1* (-**amay**, **-antay**; **-ami**) Kaw-tan ciyaarid.

kax *m.dh* Meel bannaan oo aan lahayn geedo dhaadheer, caws iyo nagaarse leh.

kaxaan *m.l* Roobka ugu horreyya ee dayta da'a.

kaxarbe *m.l ld* **gaxarbe.**

kaxayn *m.f.dh eeg* kaxee.

kaxaysad *m.l ld* **kaxaysasho.**

kaxaysasho *m.f.dh eeg* kaxayso. *ld* **ka-xaysad**, **kaxaysi.**

kaxaysi *m.l ld* **kaxaysasho.**

kaxayso *f.g3* (-**stay**, **-satay**) Wax soconaya oo meel joogey wadasho.

kaxee *f.g2* (-**xeeyay**, -**xaysay**) Wax soconaya

oo meel joogey ka wadid.

kay¹ *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeеле ee tilmaamaya qofka koobaad ee kelida ah. Tus. “Waa isku kay mid”.

kay² *f.g1* (**kaayay**, **kayday**; **kaayi**) *ld kaay²*.

kay³ (-**kay**) *dk.lh.l* *ld kayga²*.

kayaga (-**kayaga**) *dk.lh.l* *ld kaayaga²*.

kayd *m.l* (-**dad**, *m.l*) Cunno, lacag iwm oo meel loo dhigto in waa dambe la cuno ama wax lagu qabsado.

kayd-ayoonaay *m.l* (-**ded** ..., *m.l*) (*kiim*) Summad: IP. Taranta loo baahanyahay in lagaga qaado hal elektaroon atam (ama molikiyuul koox) markuu yahay wejiga neefta.

kayd-faraq *m.l* (-**dad** ..., *m.l*) (*fiis*) Summad: V. Hawsha lagu qabtay dhaqaajinta saldanab laba barood oo mareeg danab ka mid ah dheddooda. Halbeegga Caalamiga ee keyd faraqa waa foot (V). V = W/Q.

kayd-haye *m.l* (-**yayaal**, *m.l/dh*) Qof wax kayd ah haya.

kaydi *f.g2* (-**iyay**, -**isay**) Wax kayd ahaan meel u dhigid.

kaydin *m.f.dh* *eeg* kaydi.

kaydsad *m.l* *ld kaydsasho*.

kaydsan *f.mg4* (-**naa**, -**nayd**) Wax la kaydiyey ahaansho.

kaydsanaan *m.f.dh* *eeg* kaydsan. *ld kaydsanaansho*.

kaydsanaansho *m.l/dh* *ld kaydsanaan*.

kaydsasho *m.f.dh* *eeg* kaydso. *ld kaydsad*, *kaydsi*.

kaydsi *m.l* *ld kaydsasho*.

kaydsi *f.g3* (-**saday**, -**satay**) Cunno, lacag iwm meel dhigasho si aad mar kale u isticmaashid.

kayga¹ *mu.lh.l* (**kuweyga**, **w**) Magacuyaal lahaansho oo lab oo tilmaamaya wax anigu (qofka koowaad ee kelida ah ee hadlaha ah) aan leeyahay. Tus. “Midkan kayga ma ah”.

kayga² (-**kayga**) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax anigu (qofka koowaad ee kelida ah ee hadlaha ah) aan leeyahay. Tus. “Dalkaygu waa hodan”. *ld kay³*.

kaykayle *m.l* 1. Harag, dhar iwm adag oo qallafsan oo aan weli wax laga qaban. 2. K. ah: qof ama xoolo aan culays wadin oo dheeraynaya.

kaylakeen *f.mg1* (-**nay**, -**ntay**) Qof ama dad meel dareen ka dhacay warkeeda keenid.

kayle *m.l* God dheer oo wixii ku dhacaaysan ka bixi karin.

kaylli *m.l* 1. Xannuun badan oo meel dhaawac ah haya. 2. (-*yo*, *mdb*) God dheer oo ugaarta lagu dabo. *ld keylli*.

kaymadow *m.dh* Haweenay nasiib xun.

kaymaysn *m.dh* (*juqr*) Dariiqadda dhul looga dhigo mid kayn leh iyada oo aan meeshaasi hore u lahayn dhir.

kaymo-caleen-irbadlay *m.dh* (*bot*) Dhirlayda calemahoodu u egihiiin irbadaha ama qodxaha.

kayn¹ *m.dh* (-**ymo**, *m.l*) 1. Nasibdarro, ayaandarro, cawaxurno. 2. (-*ymo*, *m.l*) Meel dhir badan; hawd; jiq; toon.

kayn² *m.dh* (-**ymo**, *m.l*) (*juqr*) Eray lagu magacaabo dhul aan beernayn oo ay ka baxaan hoosbaxayaal isku cufan; mararka gaarkood waxaa loo adeegsadaa, iyadoo waxa la isku qancyaa yaryhiin, inay yihiiin kaymaha mansuunta nooc ahaantooda.

kaynaan¹ *m.l* Geeddi meel fog loo guuro oo aan nasasho badan lahayn.

kaynaan² *f.mg1* (-**nay**, -**ntay**) Geeddi dheer oo aan nasasho badan lahayn guurid.

kaynaani *f.g/mg2* (-**iyay**, -**isay**) 1. (*f.g*) Geeddi dheer oo aan nasasho lahayn wadid. 2. (*f.mg*) Ku k.: cid wax ku tuurid.

kaynaanid *m.f.dh* *eeg* kaynaan².

kaynaanin *m.f.dh* *eeg* kaynaani.

kayn-badhaale *m.l* (-**layaal**, *m.l/dh*) (*juqr*) Kaymaha cagaar-ma-dhigeyaasha ah ee ka baxa dhulalka badhaalah, halkaas oo roobku uu culusyahay, Xilli oomane ahna usan jirin; meelaha qaarkood kaymahaani waxay ku sii fidsanyihii dhulalka mansuunta dhabta ah.

kayn-maanguruuf *m.l* (-**fyo**, *m.dh*) (*juqr*) Dhul qoyan oo biyo fedhiyaan oo badanaa ay buuxiyeen kayn maanguruuf ah, kan maanguruuftu badanaa waxay ku dhacdaa dhul xeebeedka hoose ee gobollada kulaalayda, waxayna ugu sii badantahay agagaaraha webiga afkiisa.

kayn-mansuun *m.l* (-**nno**, *m.dh*) (*juqr*) Nooc kaymaha kulaalayda oo astaan u ah gobollada hela cimilo mansuunta dhabta ah, halkaas oo roobku uu gaarayo 1,000 ilaa 2,000 mm sannadku. Geedaha caleemaha waaweyn leh waxaa badanaa lagu sharxaa inay u eg yihiiin geedaha caleen - dhacseyalka; caleemahooda waxay daadiyaan xilliga oomanaha ah, laakiin caleen cusub ayaa u soo baxda marka roobabka mansuunta billaabanyaan labada geed oo loogu aqoon ogyahay kaymaha mansuunta waa tiik iyo saal labadoodaba waxaa laga helaa loox adag oo qimo leh.

kaynroobaad *m.dh* Kolka roob da'yo ee ifka qorraxda iyo dhibicda roobku isqabtaan, muuqaalka isku duuban ee midabbada badan leh oo qaabka qaansada u eg, cirkana ka dhex muuqda; qaanso-roobaad; jeegaan; caasha-carrabdheer.

kayn-tirid *m.dh* (*juqr.*) Goynta dhirta iyo banaynta kaynta.

kayo¹ *mu.dhm.ly ld kaayo¹*.

kayo² (-kayo) *dk.lh.l ld kaayaga²*.

kays *m.l* (*nax.*) Isbeddel sarfeed oo ku dhaca qaabka erezada qaarkood (siiba magacyada), oo muujinaya xiriirkha naxweed ee qaabkaasi uu la leeyahay weerta inteeda kale; waa seddaxda habdhis kaysyada soomaaliyeed waxaana ka mid ah: kays yeelaale oo ah marka magaca yeele uu dhammaadkiisa ka muuqdo -u ama -i. Labada kale waa: kays yeermo iyo kays lahaansho.

kaytiin *m.l (-no, m.dh)* Walax geeso oo kale ah oo laga helo gidaarada unugyada fangi farabadan; waxaana uu ka koobanyahay boolisakaraydhyo. Waxa uu ka mid yahay walxaha daboola jidhka cayayaanka.

kebbi *f.g2 (-iyay, -isay) ld kabbi.*

kebbin *m.dh ld kabbin.*

kebbis¹ *m.l 1. ld kabbis (-syo, m.dh)* Lakab adag oo ka samaysan dhagax, dhoobo, qoryo ama wax kale oo lagu sameeyo dhismaha iwm laguna qurxiyo. 2. *ld kebbin²*.

kebbis² *f.g1 (-say, -stay)* Lakab adag oo ka samaysan dhagax, dhoobo, qoryo iwm. meel ku sameyn. *ld kabbis²*.

kebbisan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la kabbisay ahaansho (dhisme iwm). *ld kabbisan.*

kebbisid *m.f.dh eeg kebbis².* *ld kabbisid.*

kebbisii *f.g2 (-iiyay, -iisay) ld kabbisii.*

kebbisiin *m.dh ld kabbisiin.*

kebbisnaan *m.f.dh eeg kebbisan.* *ld kabbis-naan, kabbisnaansho, kebbisnaansho.*

kebbisnaansho *m.l/dh ld kebbisnaan.*

kebed *m.dh* (*-bdo, m.l*) Gogol badanaa mayrax ka samaysan oo dun midabyo leh lagu qurxiyo.

kebedgalool *m.l (-llo, m.dh)* Nooc kebdaha ka mid ah oo laga sameeyo mayrax galool. *ld gebedgalool.*

kebriid *m.l ld kabriid.*

kedi¹ *m.l* Geed qodxeed miro la cuno leh oo qolof adag leh, layskuna daaweyyo; shillin; kulan; quud.

kedi² *f.mg2 (-iyay, -isay) ld kadi.*

kedin *m.dh ld kadin².*

kedis *m.l* 1. Fal u dhaca si lama filaan ah. 2. Barnaamaj aqooned oo lagu tartamo. 3. *ld kadin².*

kediso *m.dh ld kadiso.*

kedo *m.dh* 1. Wax si degdeg iyo lamafilaan ah ku dhaca; aan la iska jirin; lamafilaan. 2. (*fk*) Si kedis ah; islamarkiiba.

kee¹ *mu.we.l kuwee, w* Magacuyaal weyddiimeed oo lab oo iskii u taagan, oo wax ama qof lagu hubsado. tus. "Waa kee midka aaday xafiiska?"

kee² (-kee) *dk.we.l* Dibkabe weyddiimeed oo lab, oo wax ama qof lagu hubsado. Tus. "Wiilkee baa kula hadlay?"

keeb *m.l (-bab, m.l)* Bir yar oo qaroofsan oo kolka farta dib loogu soo jiido, qarxiyaha ka wareegta, oo xabbaddu dhacdo; riishad.

keed (-keed) *dk.lh.l ld keeda².*

keeda¹ *mu.lh.l (kuweeda, w)* Magacuyaal lahaansho oo dhaddig, oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dhaddig) ay leedahay. Tus."keedu wuxuu ka muuqdaa halkaas".

keeda² (-keeda) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dhaddig) ay leedahay. *ld keed.*

keen¹ *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelle ee tilmaamaya qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa ay ku jiraan. Tus. "Cali baa isugu keen yeeray".

keen² f.g1 (-nay, -ntay) 1. Wax meel durugsan yaal meel dhow u soo qaadid. 2. Cid wax u dhiibid.

keen³ (-keen) *dk.lh.l ld keenna².*

keenayn *m.f.dh eeg keenee.*

keenee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Awr keeno gelin.

keenid *m.f.dh eeg keen³.* *ld keenis.*

keenis *m.dh ld keenid.*

keenna¹ *mu.lh.l (kuweenna, w)* Magacuyaal lahaansho oo lab oo tilmaamaya wax innagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aynu leennahay. Tus. "Guriigisa keenna aaya ka dhow".

keenna² (-keenna) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax innagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aynu leennahay. Tus. "Aan aadno gurigeenna". *ld keen³.*

keeno *m.dh* (*-ooyin, m.l*) Siriq hoggaanka loo yeelo oo geela inta gafuurka loo suru lagu wado.

keensad *m.l ld keensasho.*

keensasho *m.f.dh eeg keenso.* *ld keensad.*

- keenso** *f.g3* (-saday, -satay) Wax meel durugsan ka qaadasho.
- keer¹** *mu.ti.l* (**kuweer**, **w**) Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado. Tus. “Keer baa fariistay meeshaadii ee ka kici”.
- keer²** (**-keer**) *dk.ti.l* Dikbabe tilmaame oo magac lab dib looga qodbo oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado.
- keeratoosis** *m.l* (**daawu**) Wax walba sidii gees, maqaarka ka baxa.
- kefed** *m.dh ld* **kafad**.
- kelbed** *m.dh* (-do, *m.l*) Qalab ka samaysan laba birood oo istallaabsan, iskuna qodban oo kolkii laysku qabto afkoodu isu yimaado, waxaana lagu soo fujiiya masaabiirta, siliggana lagu gooyo; biinso. *ld* **kalbad**.
- kelbi** *m.l* Libaax-badeedka waaweyn nooc ka mid ah.
- keli¹** *m.l* (-**iyo**, *m.dh*) 1. Geed yar oo leh laamo wada buruq-buruq ah oo aroorro leh oo dhirta daawada ka mid ah. 2. Oo k. ah: mid ah, aan la wehelin. 3. *ld* **kelli¹**.
- keli²** *m.l* (**nax.**) Lidka wadarta (tus.: gabar (keli) gabdho (wadar)); *eeg* tiro.
- keli³** *m.dh* Wax aan la wehelin. *ld* **kali**.
- keligillabe** *m.l* (-**bayaal**, *m.l/dh*) Nin hawlkar ah oo shaqo kasta ku wanaagsan.
- keligitaliye** *m.l* (**keligood taliyaaal**, *m.l/dh*) (*siyaa.*) Hoggaamiye waddan ku qabsaday xoog, awoodda xukunkana ku haysta si kelinnimo ah, tashi la'aan. *ld* **kaligitaliye**.
- keligitashade** *m.l ld* **kaligitashade**.
- keligitashe** *m.l* (**keligood tashayaal**, *m.l/dh*) (*siyaa.*) Hoggaamiye, ama qof kale oo leh awood weyn, oo awooddiiisuna ku isticmaala si xaq daro iyo cadowtinnimo. *ld* **kaligitashade**.
- keligoodtashadaal** *m.dh ld* **kaligood-tashadaal**.
- kelinnimo** *m.dh* Keli ahaansho.
- kelitalis** *m.l* (-**syo**, *m.dh*) (*siyaa.*) Waddan dawladdiisu uu haysto qof keliya lehna awood kama dambaysi ah.
- kelitashad** *m.l ld* **kalitashad**.
- kelitashi** *m.l ld* **kalitashad**.
- keliya** *s.* Aan wax wehlin; uun.
- keliyeysad** *m.l ld* **keliyeysasho**.
- keliyeysasho** *m.f.dh eeg* keliyeyso. *ld* **keliyeysad**.
- keliyeyso** *f.mg3* (-**stay**, -**satay**) Ku k.: keli ku ahaansho (wax).
- kelli¹** *m.l* (-**iyo**, *m.dh*) Biyomareen yar oo beeraha lagu waraabiyo. *ld* **kelli¹** (3).
- kelli²** *m.dh* (-**iyo**, *m.l*) Mid ka mid ah labada cad oo digirta qaabkeeda leh oo uurka ku jirta (lafdhabarla labadeeda dhinac) oo waxa oogadu raacdo iyo dhiigga kala soocda, oo kaadi ahaan dibadda uga soo saarta.
- kelli³** *m.dh* (-**iyo**, *m.dh*) (*c.naf1*) Xubin muhim ah oo qashinsaarka u qabilسان lafdhabarleyda, taas oo laga saaro walxo wasakh naytaroojiin ah (inta badan, kaadi ahaan). Naasleydu waxay leeyihiin lammaane kelya ah oo ku yaalla bucda.
- kelli-badeed** *m.l* (-**dyo**, *m.dh*) (*juqr.*) Gacan badeed oo aan aad u ballaarayn oo iskuxira laba badood, oo dhex mara laba dhul oo waaweyn.
- kelliballow** *m.l kh* K. ah: xoolo aan dhergin. *ld* **gelliballow**.
- kelliggub** *m.l* Summad geel oo ah bar dab ah oo kellida korkeeda lagu dhigo.
- kellijuluqle** *m.l* Neef xoolo ah oo soo xerooday isaga oon dheregsanayn.
- kelmed** *m.dh* (-do, *m.l*) Eray, hadal.
- kelmi** *m.l ld* **gelmi**.
- kelmidhabab** *m.l ld* **gelmidhabasho**.
- kelmidhabasho** *m.dh ld* **gelmidhabasho**.
- kelmidhabo** *f.mg3* (-**btay**, -**batay**) *ld* **gelmidhabo**.
- kelya-adag** *f.mg4* (-**dkaa**, -**dkayd**) Wax dhiirran ahaansho.
- kelya-adayg** *m.l* Dhiirranaan cidi leedahay. *ld* **kelya-adkaan**.
- kelya-adkaan** *m.f.dh eeg* kelya-adag. *ld* **kelya-adegy**, **kelya-adkaansho**.
- kelya-adkaansho** *m.l/dh ld* **kelya-adkaan**.
- kelyaciirsad** *m.l ld* **kelyaciirsasho**.
- kelyaciirsasho** *m.f.dh eeg* kelyaciirso. *ld* **kelyaciirsad**, **kelyaciirsi**.
- kelyaciirsi** *m.l ld* **kelyaciirsasho**.
- kelyaciirso** *f.mg3* (-**saday**, -**satay**) Kelyo adayg lahaansho.
- keni** *m.l* 1. In door ah (waqt). 2. Niyad.
- keni-adag** *f.mg4* (-**dkaa**, -**dkayd**) Wax qalbi adag ahaansho.
- keni-adayg** *m.l* Qof go'aan adag leh. *ld* **keni-adkaan**.
- keni-adkaan** *m.f.dh eeg* kenyi-adag. *ld* **keni-adayg**, **keni-adkaansho**.
- keni-adkaansho** *m.l/dh ld* **keni-adkaan**.
- kensi** *m.l ld* **kansi**.
- keratiin** *m.l* (*baay*) Koox ka mid ah borotiinnada miijqan ee laga helo timaha, baalasha, qoobobka iyo geesaha.
- keretinniism** *m.l* Maraarnimo.

keylli *m.l ld keylli.*

keynaan *m.l* Summad : V. Dhakhsaha barabax walax. Keynaan waa xawaare ji-heysan. Keynaan waa xaddi leeb, xawaa-ruhuna waa xaddi foolwaa.

keyrkeyr¹ *m.l* Cabsi darteed oo lala gar-gariiro. **keyrkeyr²** *f.mg1* (-ray, -rtay) Cabsi darteed la gargariirid.

keyrkeyri *f.g2* (-iyay, -isay) Cabsi gelin (cid).

keyrkeyrid *m.f.db* eeg keyrkeyr².

keyrkeyrin *m.f.db* eeg keyrkeyri.

khaaddin *m.l* (-immo, *m.db*) 1. Nin meel barakaysan sida masaaqid iwm. ka adeega oo barako doon ah. 2. Nin wadaad u adeega oo barako doon ah. *ld khaaddun*.

khaaddun *m.l ld khaaddin.*

khaafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax dareenkiisa garasho feker awgiis la maqan yahay ahaansho.

khaafsanaan *m.f.db* eeg khaafsan. *ld khaaf-sanaansho.*

khaafsanansho *m.l/dh ld khaafsanaan.*

khaa'in *m.l* (-niin/-nno, *m.db*) Qof dhagar badan. *ld khaayin.*

khaa'iniin *m.db/w eeg* khaa'in.

khaa'innimo *m.db* Khaa'in ahaansho.

khaakhuul *m.l* (-llo, *m.db*) Rabsho xassiloonda lagu waxyeelleyo.

khaalis *m.l/kh* Wax saafi ah oo aan wax kale ku jirin.

khaanad *m.db* (-do, *m.l*) Meel yar oo wax lagu rito oo lagu sameeyo armaajada, miiska iwm.

khaarij *m.l* Dal, dalalka kale ee xuduuddiisa dibadda ka ah.

khaariji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Qof dilid. 2. Qof, qof kale wax ka raba ka reebid.

khaarijin *m.f.db* eeg khaariji. *ld khaarijis.*

khaarijis *m.l ld khaarijin.*

khaas *m.l* 1. K. ah: wax gaar ah oo lagu keli yahay. 2. K. ahaan: gaar ah, gooni ah.

khaash¹ *m.l* Cunno, miro, dawo iwm oo intay raageen xumaadey; faad. *ld qaash.*

khaash² *f.mg1* (-shay, -shtay) Cunno, miro, dawo iwm faadid.

khaashid *m.f.db* eeg khaash².

khaati *m.l ld khaatir.*

khaatimo *m.db* Sida wax waliba ku dhammaadaan ama ku dambeeyaa; ciribdambeed. *ld khaatumo.*

khaatir *m.l* 1. *ld khaatil.* Qof dhagar badan. 2. Kh. ka joog: qof, qof kale shiddaysan. *ld khaatir.*

khaatumo *m.db* *ld khaatimo.*

khaawis¹ *m.l* Fiirada qof meel daloosha laga fiiryo isaga oo aan ogeyn.

khaawis² *f.g1* (-say, -stay) Iyadoo aan ogeyn cid meel daloosha ka firiin.

khaawisid *m.f.db* eeg khaawis².

khaayin *m.l ld khaa'in.*

khaayir¹ *m.l* Si yasid iyo jeesjees leh oo cid loo fiiryo.

khaayir² *f.g1* (-ray, -rtay) Si yasid iyo jeesjees leh cid u fiirin.

khaayirid *m.f.db* eeg khaayir².

khaayis¹ *m.l* 1. Cunto waqtigeedii dhammaaday oo dhacday. 2. Cunto baryood ah.

khaayis² *f.mg1* (-say, -stay) Cunto waqtigeedii dhammaaday oo aan la cuni karin noqosho.

khaayisid *m.f.db* eeg khaayis².

khabaar¹ *m.l* (-rro, *m.db*) Wax aan horey loo ogeyn oo laysu sheego ama la helo; war. *ld khabar.*

khabaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) U k.: cid war u dirid ama u sheegid.

khabaarid *m.f.db* eeg khabaar².

khabaarsad *m.l ld khabaarsasho.*

khabaarsasho *m.f.db* eeg khabaarso. *ld khabaarsad, khabaarsi.*

khabaarsi *m.l* Dhibaato ay dhaliveen col iyo abaar. *ld khabaarsasho.*

khabaarso *f.g3* (-saday, -satay) War raadsasho.

khabar¹ *m.l* 1. Dhacdo naxdin leh. 2. *ld khabaari!*

khabar² *m.l* (nax.) Curiye weerta ka tirsan oo tilmaama waxa yeelaha laga sheego. Tus. "Saalax waa wiil fiican".

khabarsad *m.l ld khabaarsasho.*

habarsasho *m.f.db* eeg khabarso. *ld khabarsad, khabarsi.*

habarsi *m.l ld khabaarsasho.*

habarso *f.g3* (-saday, -satay) Khabar raadsasho.

khabiid *m.l* (-dyo, *m.db*) Qof aan weji furreyn oo xaasid ah.

khabiidnimo *m.db* Khabiid ahaansho.

khabiir *m.l* (-rro/khubaro, *m.db*) Qof laamaha cilmiga ama fanka mid ka mid ah aqoon gaar ah oo dheer u leh.

khad *m.l/dh* Wax shubma oo madow ama midab kale oo wax lagu dhigo ama wax lagu daabaco; anqaas.

khadar *m.l* Nasiib wanaagsan.

khaddaab¹ *m.l* Qad lagu xardho soo jeedka haweenka si loogu qurxiyo.

khaddaab² *f.g1* (-bay, -btay) Haween soo jeedkeeda si loo qurxiyo qad ku xardhid.

khaddaabid *m.f.db* eeg khaddaab².

khaddif¹ *m.l ld khatifi!*

khaddif² *f.mg1* (-fay, -ftay) *ld khatif².*

khaddifid <i>m.f.db ld khatifid.</i>	khaliif ² <i>f.g1 (-fay, -ftay) (dii.)</i> Khaliif ka dhigid.
khaddifsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld kha-tifsan.</i>	khaliifan <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd) (dii.)</i> Qof la khaliifay ahaansho.
khaddifsanaan <i>m.dh ld khatifsanaan.</i>	khaliifid <i>m.f.db eeg khaliif².</i>
khaddifsanaansho <i>m.lldh ld khatifsanaan.</i>	khaliifnaan <i>m.f.db eeg khaliifan. ld khaliif-naansho.</i>
khaddiib <i>m.l (-bbo, m.db)</i> Ninka khudbadda jimcaha ka akhriya masaajidka.	khaliifnaansho <i>m.lldh ld khaliifnaan.</i>
khadyaan <i>m.l.kh</i> K. ah: qof dhibaato uusan wax ka qaban karin daashhatay.	khaliifnimo <i>m.dh</i> Khaliif ahaansho.
khafiif ¹ <i>m.l</i> 1. Kh. ah: wax culays yar; wax jurmi yar. 2. Qof maskaxdiisa wax u dhimanyihiin.	khaliifji ¹ <i>m.l.u</i> Qoryo dhuudhuuban oo aqallada lagu dhiso ama bedemmada iwm lagu awdo ama lagu karo; sarab; sadaq.
khafiif ² <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> 1. Qof maskaxda wax uga dhimman yihii noqosho. 2. Ku kh.: wax jacayl awgii ku waalasho.	khaliifji ² <i>f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)</i> Khalji wax ku dhisid.
khafiifi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax khafiif ka dhigid.	khaliifiyid <i>m.f.db eeg khaliif².</i>
khafiifid <i>m.f.db eeg khafiif².</i>	khalkhal ¹ <i>m.l.kh</i> 1. Kh. ah: xasillooni darro qof ku dhacda cabsi, farax, naxdin iwm awgood. 2. Kh. ah: qalab xubno badan ka kooban oo adkaantii iyo is-haysashadii ka ba'do; kharraab.
khafiifin <i>m.f.db eeg khafiifi. ld khafiifis.</i>	khalkhal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> 1. Qof xasillooni-darro muujin. 2. Qalab kharraabid.
khafiifis <i>m.l ld khafiifin.</i>	khalkhal-birlabeed <i>m.l (c.fal)</i> Qulqulad weyn oo ku dhaada bed birlabeedka dhuulka oo dunida oo dhan saamaysa, taas oo dhammaanama sida badan qarinaysa isbeddelka maalmeed.
khafiifnimo <i>m.db</i> Khafiif ahaansho.	khalkhalgeli <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld khalkhali (1).</i>
khafiifsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax maskaxdiisu wax u dhiman yahay ahaan-sho (qof).	khalkhalgelin <i>m.db ld khalkhalin.</i>
khafiifsanaan <i>m.f.db eeg khafiifsan. ld khafiifsanaansho.</i>	khalkhalgelis <i>m.l ld khalkhalin.</i>
khafiifsanaansho <i>m.lldh ld khafiifsanaan.</i>	khalkhali <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld 1. ld khalkhali. Cid khalkhal ku abuurid.² Aala</i>
khafiyad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Garaangar yar oo wareeta oo leh meel xariggoo galoo, oo ceelka korkiisa suran, dalowgana lagu soo jiido.	khalkhaliid <i>m.f.db eeg khalkhali².</i>
khajal ¹ <i>m.l</i> Xishood; asluub; asturnaan. <i>ld khajil¹.</i>	khalkhalin <i>m.f.db eeg khalkhali. ld khalkhalgelin, khalkhalgelis, khalkhalis.</i>
khajal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Dareen naxdin iyo xishood leh muujin. <i>ld khajil².</i>	khalkhalsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax khalkhal la geliyey ahaansho. 2. Wax la kharraabiyyey ahaansho.
khajalid <i>m.f.db eeg khajal². ld khajilaad, khajilid.</i>	khalkhalsanaan <i>m.f.dh eeg khalkhalsan.</i> <i>ld khalkhalsanaansho.</i>
khajil ¹ <i>m.l ld khajal¹.</i>	khalkhalsanaansho <i>m.lldh ld khalkhal-sanaan.</i>
khajil ² <i>f.mg1 (-ilay, -ishay) ld khajal².</i>	khalqi <i>m.l u</i> Uun badan.
khajilaad <i>m.dh</i> Dareen naxdin iyo xishood badan leh cid fagaara joogto ay muujiso. <i>ld khajalid.</i>	khalqid <i>m.f.db eeg khalaq.</i>
khajilid <i>m.dh ld khajalid.</i>	khalwo <i>m.dh ld khilaawo.</i>
khal <i>m.l</i> Waxyaalaha lagu saqraamo oo cinabka la khamiiriyyay laga sameeyo oo kala go'a dhananna isu roga.	khamaar ¹ <i>m.l</i> Cayaaro lacag lagu kala helo. <i>ld khammaar¹.</i>
khalaawo <i>m.db ld khilaawo.</i>	khamaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Khamaar ciyaarid. 2. Ku k.: wax biimo gelin. <i>ld khammaar².</i>
khalaq <i>f.g1 (-lqay, -laqday; -lqi)</i> Wax abuurid (Eebbe).	khamaarid <i>m.f.db eeg khamaar².</i> <i>ld khammaarid.</i>
khalfad <i>m.dh (-do, m.l)</i> 1. Dariishad. 2. Khaanad.	
khaliif ¹ <i>m.l 1. (dii.)</i> (khulafaa, m.db) Afartii madax oo Nebi Maxamed (n.k.h.a) ku xigtag (Abuubakar, Cumar, Cismaan iyo Cali) darajada iyo magaca loo yiqiin. 2. (-fjo, m.db) Nin wakiil ka ah Shiiikh xertiisu meelo badan joogto.	

khamaas¹ *m.l.kh* Kh. ah: bil labaatan iyo sagaal ku dhammaata; toomman.

khamaas² *f.mg1* (-say, -stay) Toomman noqosho (bil).

khamaasid *m.f.dh eeg* khamaas².

khamiir¹ *m.l* 1. Badar cajiiiman, muddo la huuriyo si loo dubi karo. 2. Badar yar, cajiiiman oo canjeero, bur iwm lagu fixiyo.

khamiir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Badar cajiiiman khamiir noqosho.

khamiiri *f.g2* (-iyay, -isay) Khamiir ka dhigid. khamiirid¹ *m.f.dh eeg* khamiir².

khamiirid² *m.dh (baay)* Isbeddel kiimikaad oo ay walxaha orgaanikada ku dhaliyaan waxyaboo nool (sida: yiist, baktiiriya, iwm). Falkaasna waxa keena insaymo. Waa dariiqada lagu diyaariyo alkooollada (sida: itanool). Marka insaymka loo yaqaan siyaameys uu la falgaloo sonkoraha (sakaraydhada) ku jira istaarijka.

khamiirin *m.f.dh eeg* khamiiri.

khamiis¹ *m.l (-syo, m.dh)* Dhar tolan oo ilaa canqowyada jooga, gacmo dheerna leh oo raggu gashadaan. *ld qamiis*.

khamiis² *m.dh (-so, m.l)* Maalmaha toddobaadka mid ka mid ah oo arbacada iyo jimcaha u dhxeysa.

khamaar¹ *m.l ld* khamaar¹.

khamaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* khamaar².

khamaarid *m.dh ld* khamaarid.

khamaawi *m.l/dh (-iyaal, m.l/dh)* Xargaha shiraaca haya midkood.

khamsayan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Ahaansho qof khamri cabsan.

khamsayan *m.f.dh eeg* khamraysan. *ld* khamsayan.

khamsayan *m.l/dh ld* khamsayan-naan.

khamri *m.l ld* khamro.

khariyacab *m.l (-byo, m.dh)* Qofka khamriga cabba.

khamo *m.dh* Wax kasta oo la cabbo oo aalkol ku jirto oo lagu sakhraamo. *ld* khamri.

khamsiin *m.l (juqr.)* (Carabi) Dabayl koonfurlayda kulul oo qallalan oo ka dhacda masar, waxay la xiriirta sirookada woqooyiga Afrika.

khaniis *m.l* Baane; siiba midka carruurta faraxuumeyya.

khanni *m.l (-yo, m.dh)* Qolalka iyo hulalka alaabada lagu guro (markab, dooni iwm).

khansir *m.l (-ro, m.dh)* Naasley jaadad badan leh oo Muslinka iyo Yuhuudda maahee dadka kale hilibkiisa cunaan.

kharaab¹ *m.l* K. ah: qalab gabay hawshuu qabanayey. *ld* kharaab¹.

kharaab² *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Shaqeyn waayid (qalab). 2. Hawl gabid (qalab). *ld* kharaab².

kharaabi *f.g2* (-iyay, -isay) Kharaab ka dhigid (wax). *ld* kharaabi.

kharaabid *m.f.dh eeg* kharaab². *ld* khar-raabid.

kharaabin *m.f.dh eeg* kharaabi. *ld* khar-raabin.

kharaabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Ahaansho wax kharaabay. *ld* kharaabsan.

kharaabsanaan *m.f.dh eeg* kharaabsan. *ld* kharaabsanaansho, kharaabsanaan, kharaabsanaansh.

kharaabsanaansho *m.l/dh ld* kharaab-sanaan.

kharaar *m.l ld* xaraar¹.

kharaaraansho *m.l/dh eeg* kharaarow. *ld* xaraaraansho.

kharaari *f.g2* (-iyay, -isay) Wax kharaar ka dhigid. *ld* xaraari.

kharaarin *m.f.dh eeg* kharaari. *ld* xaraarin.

kharaarow *f.mg3* (-raaday, -raatay) 1. Wax kharaar noqosho. 2. Wax adkaaday noqosho (arrin). *ld* xaraarow.

kharf *m.l (-fyo, m.dh)* Qof fudud oo iska hadla oo warkiisa aan waxba laga soo qaadin.

kharaaj *m.l* Wax allaale wixii lacag ah oo jeebka ka baxa. *ld* kharash.

kharaajgarayn *m.f.dh eeg* karajgaree. *ld* kharashgarayn.

kharaajgaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Lacag iwm kharaj ahaan u bixin. *ld* kharashgaree.

kharash *m.l ld* kharaj.

kharaashgarayn *m.dh ld* kharajgarayn.

kharaashgaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) *ld* kharajgaree.

kharto *m.dh* Dhul aan la degganeyn oo oommame ah.

khariidad *m.dh (-do, m.l)* *ld* khariiddo.

khariidad-borojakhсанeyd *m.dh (juqr.)* Muujisanaanta ay ku muujisantahay dhulka dushiisa oo dhan ama qayb ka mid ah dul fidsan korkeed, si loogu muujiyo muuqaallada dabeeccadda, siyaasadeed, ama muuqaallo kale; bar kasta oo ku taal khariiddadda dusheeda waxay u taagantahay ama xiriir la leedahay meel juqraafiyeed oo ka mid ah dhulka runta ah iyadoo la adeegsanayo qiyas go'an ama borojek-shan.

khariidad-kala-sarreyn *m.dh (-o ..., m.l)* (juqr.) Khariidad muujinaysa kala sarraynta meel.

khariiddo *m.dh (-ooyin, m.l)* Naqshad warqad iwm lagu sameeyo oo muujineysa dhulka oo dhan ama qeyb ka mid ah. *ld* khariidad.

khariff¹ *m.l* 1. Xilliga doonyaha shiraaca leh ay xayirmaan dabeysha oo isbeddesha awgeed. 2. Nooc timirta ka mid ah oo aan aad u bilaan, dhieg dhieg badanna leh.

khariff² *f.mg1* (-fay, -ftay) Doon meel ku xayirmid dabaysha oo isbeddeshay aw-geed.

khariffid¹ *m.f.db* *eeg* khariff².

kharqaan¹ *m.l* *ld* *harqaan*.

kharqaanle¹ *m.l* *ld* *harqaanle*.

kharqad¹ *m.db* (-do, *m.l*) 1. Cad ama jeex yar oo maro ah. 2. Hal maro ah oo la geliyo barkimaha. *ld* *harqad*.

kharraab¹ *m.l* *ld* *kharraab*¹.

kharraab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld* *kharaab*².

kharraabi¹ *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* *kharaabi*.

kharraabin¹ *m.db* *ld* *kharaabin*.

kharraabsan¹ *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* *kharaabsan*.

kharraabsanaan¹ *m.db* *ld* *kharaabsanaan*.

kharraabsanaansho¹ *m.l* *ld* *kharaabsanaan*.

kharrib¹ *m.l* Dhis ama alaaboo ama wax kale oo wanaagsan oo la xumeyyo, la burbur-sho, kharaab laga dhigo. *ld* **kharribaad**.

kharrib² *f.g1* (-bay, -btay) Wax wanaag-sanaa xumeyn.

kharribaad¹ *m.db* Halleynta wax wanaagsanaa la halleeyo. *ld* **kharrib¹**.

kharriban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Wax la kharribay noqosho.

kharriban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la kharribay ahaansho.

kharribid¹ *m.f.db* *eeg* kharrib².

kharribmid¹ *m.f.db* *eeg* kharriban¹.

kharribnaan¹ *m.f.db* *eeg* kharriban². *ld* *kharribnaansho*.

kharribnaansho¹ *m.l* *ld* *kharribnaan*.

khasaanad¹ *m.db* (-do, *m.l*) 1. Bir aad u adag oo sida sanduuqa u sameysan oo lacagta, dahabka iwm lagu keydiyo. 2. Quful si adag u xirma oo dhawr wareeg leh.

khasaar¹ *f.mg1* (-ray, -rtay) Khasaaro la kulmid.

khasaari¹ *f.g2* (-iyay, -isay) Cid khasaaro gelin.

khasaarid¹ *m.f.db* *eeg* khasaar.

khasaarin¹ *m.f.db* *eeg* khasaari.

khasaaro¹ *m.db* (-ooyin, *m.l*) Dhibaato ku timaada qof hantidiisa.

khlasab¹ *m.l* 1. Dirqinta cid lagu dirqiyoo wax aysan raali ka ahayn. 2. Geed bal iyo alammo leh oo toos u baxa oo dheecaankisa sonkorta laga sameeyo.

khlasab² *f.g1* (-sbay, -sabtay; -sbi) Wax cid ku dirqin.

khasbid¹ *m.f.db* *eeg* khasab².

khashabab¹ *m.db* (-do, *m.l*) Doon.

khashiimiin¹ *m.db.w* *eeg* khashiin.

khashiin¹ *m.l* (-iimiin, *m.db*) Qof degaanka uu joogo dhaqankiisa aan aqoon u lahayn.

khashiinnimo¹ *m.db* Khashiin ahaansho.

khashin¹ *m.l* Wax walba oo wasakh, haraa cunto, iwm ah ee la iska xaaqo lagana fogeeyo degaan lagu nool yahay. *ld* **qashin**.

khashinsaar¹ *m.l* (*c.naf*) Saaridda wasakhda jirka sameeyey sida badan ay kelyaha laga soo saaro.

khashkhash¹ *m.l* 1. Dhagar; sir; mardabo. 2. Wadnaqabad; qasacajebis. *ld* **qashqash¹**.

khashkhash² *f.g1* (-shay, -shtay) 1. Hadal badan oo been iyo khayaano ah cid wax kaga qaadid. 2. Cid dhibid, ku dheelid ama lagu dheelo. *ld* **qashqash²**.

khashkhashaad¹ *m.db* 1. Hadal badan oo been iyo khayaano ah cid wax looga qaado. 2. Cid la dhibo ama lagu dheelo. *ld* **qashqashaad**.

khashkhashid¹ *m.f.db* *eeg* khashkhash². *ld* **khashkhashaad**, **qashqashaad**, **qashqashid**.

khashuuc¹ *m.l* Dareen beernugeyl diimeed leh oo qof ka muuqda. *ld* **khushuuc¹**.

khashuuc² *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Dareen beernugeyl diimeed leh muujin. 2. U k.: wax ka raalli noqosho ama la dhicid. *ld* **khushuuc²**.

khashuucid¹ *m.f.db* *eeg* khashuuc². *ld* **khushuucid**.

khashuucsan¹ *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax khashuuc hayo ahaansho. *ld* **khushuucsan**.

khashuucsanaan¹ *m.f.db* *eeg* khashuucsan. *ld* **khashuucsanaansho**, **khushuucsanaan**, **khushuucsanaans**.

khashuucsanaansho¹ *m.l* *ld* *khashuuc-sanaan*.

khasif¹ *m.l* Waxyeelo xag Ilah ka timaadda oo dad iyo dal ku dhacda oo burbur iyo halaag gaarsiyya.

khasif² *f.g1* (-fay, -ftay) Waxyeelo xag Ilah ka timaadda oo dad iyo dal ku dhicid, burbur iyo halaagna gaarsiin.

khasifid¹ *m.f.db* *eeg* khasif².

khasiis¹ *m.l* (-syo/-siin, *m.db*) Qof aan ka xishoon falalka xunxun oo dhan.

khasiisiin¹ *m.db.w* *eeg* khasiis.

khlasir¹ *m.l* 1. Maal lacag ah oo si aan habboonay lagu bixiyo ama lagu lumiyo. 2. Ganaax; xaal; yake. *ld* **khlasiraad**.

khlasir² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Hanti si aan habbooneyn u isticmaalid. 2. Cid ganaaxid.

khasiraad¹ *m.db* Ganaax cid la saaro. *ld* **khasir¹**.

khasirid¹ *m.f.db* *eeg* khlasir².

khasiyad *m.dh (-do, m.)* Wax la qoonsado oo gardarro ah oo cid lagula kaco.

khasiyadayn *m.f.dh eeg* khasiyadee.

khasiyadee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Cid khasiyad ku sameyn.

khasnad *m.dh (-do, m.)* Bir aad u adag oo sida sanduuqa u samaysan oo lacagta, dahabka iwm lagu kaydiyo. *ld qasnad*.

khasnaji *m.l (-iyo, m.dh)* Qofka lacagta bixiya, khasnaddana furaheeda haya.

khasoobid *m.f.dh eeg* khasow.

khasow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Fal xun oo aad sameysay dhibaatada ka timaadda dareemid.

khatal¹ *m.l* Been cid lagu khayaamayo. *ld khatalaad*.

khatal² *f.g1 (-alay, -ashay)* Cid been lagu khayaamayo u sheegid.

khatalaad *m.dh ld khatal¹*

khatalan¹ *m.l* Ismoodsiin iyo malahabaabid cid ku dhacda.

khatalan² *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax ismoodsiis iyo malahabow ku dhacay noqosh.

khatalan³ *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la khatalay ahaansho.

khatalid *m.f.dh eeg* khatal².

khatalmid *m.f.dh eeg* khatalan².

khatalnaan *m.f.dh eeg* khatalan³. *ld khatalnaansho*.

khatalnaansho *m.l/ld ld khatalnaan*.

khatar *m.dh* 1. Dhibaato halis ah. 2. K. ah: wax waxyello ama dhibaato ka iman karta, halis.

khatif¹ *m.l* Habaabidda laga habaabo meel la mari lahaa. *ld khaddif¹*.

khatif² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Marin ka habaabid. *ld khaddif²*.

khatifid *m.f.dh eeg* khatif². *ld khaddifid*.

khatifsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax habaabay ahaansho. *ld khaddifsan*.

khatifsanaan *m.f.dh eeg* khatifsan. *ld khaddifsanaan, khaddifsaansho, khatifsaansho*.

khatifsanaansho *m.l/ld ld khatifsanaan*.

khatimid *m.f.dh eeg* khatin². *ld khatin¹*.

khatin¹ *m.l* 1. Gabagabeynta iyo gunaanadka Quraan iyo duco la soo akhriyay. 2. *ld khatimid*.

khatin² *f.mg1 (-imay, -intay, -imi)* Quraan iyo duco la akhriyay gunaanadid.

khawaaf *m.l.kh (-fiin, m.dh)* Qof magaalo joog ah oo rug iyo raaslaawe ah oo wuxuu doonaba sameeyo.

khawaafad *m.dh.kh* Naag magaalo joog ah oo rug iyo raaslaawe ah oo waxay doon-taba sameysa.

khawaafiiin *m.dh.w eeg* khawaaf.

khawaafsasho *m.f.dh eeg* khawaafso.

khawaafso *f.mg3 (-saday, -satay)* Hanti la'aan awgeed dhibaato la kulmid.

khawaajii *m.l.kh* K. ah: qof maalqabeen ah.

khawayiis *m.l/ld khawaysiin*.

khawaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Been iyo khayaano cid ka dhaadhicin.

khawaysiin *m.f.dh eeg* khawaysii. *ld khawaysiis*.

khayaamayn *m.dh ld khayaanayn*.

khayaamee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* *ld khayaanee*.

khayaamid *m.dh ld khayaanid*.

khayaan *f.g1 (-aamay/-aanay, aantay; -aami/-aani)* Cid khayaano ku samayn.

khayaanalow *m.l (-wyo, m.dh)* Qof dhagar badan.

khayaanayn *m.f.dh eeg* khayaanee. *ld khayaamayn, khiyaamayn, khiyaanayn*.

khayaanee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Cid khayaano ku samayn. *ld khayaamee, khiyaamee, khiyaanee*.

khayaanid *m.f.dh eeg* khayaan. *ld kha-yaamid*.

khayaano *m.dh* Dhib si qarsoodi ah cid loogu geysto; dhagar; sir. *ld khiyaamo, khiyaano*.

khayli *m.dh* Guntiino daliig madow darfaha ku leh oo waagii hore dumarku qaadan jireen.

khaymad *m.dh (-do, m.)* 1. Aqal fudud oo kolna la dhiso, kolna la furfuro oo lala guuro. 2. Teendho; taanbuug.

khayr *m.l (-raad, m.)* Wax wanaag ku jira oo dhan.

khayraad *m.l.w* 1. Waxyabaha dabiiciga ah oo banii'aadanka manaafacaad u leh oo laga helo oogada ama gudaha badda iyo berrigaba. 2. *eeg* khayr.

khaysaraan *m.dh (-no/-aamo, m.)* Geed alammo leh oo geedka qasabka u eg, ka laamo dhuudhuuban kana baxa webiyada hareerahooda iyo meelaha biyo fariisinnada, lagana sameeyo bakoorado, kurraas, dambilo iwm.

khibrad *m.dh (-do, m.)* Waayo-aragnimada iyo aqoonta uu qofku ka soo kasbo hawl uu muddo badan hayey. *ld khibro*.

khibro *m.dh ld khibrad*.

khiddad *m.dh (-do, m.)* Qorshe loo sameeyo hawl, mashruuc iwm.

khidmad *m.dh ld khidmo*.

khidmee *f.g2* (-meeyay, -meysay) Qof la xurmaynayo hawl u qabasho.
khidmeyn *m.f.db* *eeg* khidmee.
khidmo *m.db* 1. *(di.i.)* Soddonka jus ee quraanka oo kol isku meel lagu wada akhriyo. 2. Hawl cid loo qabto; adeeg. 3. *(-ooyin, m.l)* Lacagta la siyo qof hawl fudud qabtey. *ld khidmad.*
khidmo-shuruud *m.db* *(di.i.)* Quraanka oo dhan ama qaarkiis oo qof jirran lagu dul akhriyo.
khilaaf¹ *m.l* Heshiis la'aan; is-afgaranwaa.
khilaaf² *f.g1* (-fay, -ftay) Arrin iwm cid ku diidit.
khilaafid *m.f.db* *eeg* khilaaf².
khilaaflo *m.db* Nidaam muslimiinta oo dhan ku dooran jireen khaliifkooda.
khilaafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax, wax kale ka duwan ahaansho. 2. Arrin iwm waxaan raacsaneyn ahaansho.
khilaafsanaan *m.f.db* *eeg* khilaafsan. *ld khilaafsanaansho.*
khilaafsanaansho *m.l/db* *ld khilaafsanaan.*
khilaawayn *m.f.db* *eeg* khilaawee. *ld qalwayn.*
khilaawee *f.mg2* (-weeyay, -waysay) Kelinnimo meel gaar ah Ilaaah ku baryid. *ld qalwee.*
khilaawo *m.db* Kelinnimo, meel gaar ah, muddo go'an arrin gaar ah oo Ilaaah looga baryo. *ld khalaawo, khalwo, qlwo.*
khiyamayn *m.db* *ld khayaanayn.*
khiyamee *f.g2* (-meyay, -meysay) *ld khayaanee.*
khiyamo *m.db* *ld khayaano.*
khiyanayn *m.db* *ld khayaanayn.*
khiyanee *f.g2* (-neeyay, -neysay) *ld khayaanee.*
khiyano *m.db* *ld khayaano.*
khiyaar *m.l* *ld ikhtyaar.*
khoobar *m.l* 1. Libaax badeedka waaweyn mid ka mid ah. 2. Hombaro.
khoof¹ *m.l* Cabsi; baqdin.
khoof² *f.mg1* (-fay, -ftay) Ka kh.: wax ka cabasho.
khoofid *m.f.db* *eeg* khoof².
khoori¹ *m.l* (-iyo, *m.db*) Gacan yar oo bad berriga soo gudaggala.
khoori² *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. *(juqr.)* Dhul ballaaran oo biyaha baddu ama kuwa harooyinku ay soo galeen. 2. *(juqr.)* Liid dhuleed dhuuban oo isku xira laba dhul oo waaweyn, tusaaale ahaan: labo dhul qaaradeed oo waaweyn, ama jasiirad-u-eke ku xira dhul-weynaha; tusaaale caad waxaa noqon kara qooriga Panama iyo qooriga Suez.

khubaro *m.db.w* *eeg* khabuur.
khudaar *m.db* *ld khudrad.*
khudbad *m.db* (-do, *m.l*) Hadal dad badan horpii laga jeediyo. *ld khudbo.*
khudbasireed *m.l* Meher qarsoodi ah.
khudbasireysad *m.l* *ld khudbasireysasho.*
khudbasireysasho *m.f.db* *eeg* khudbasirey-so. *ld khudbasireysad, khudbasireysi.*
khudbasireysi *m.l* *ld khudbasireysasho.*
khudbasireyo *f.g3* (-stay, -satay) Si qarsoodi ah haweenay u mehersasho.
khudbee *f.mg2* (-beeyay, -beysay) Khudbad jeedin.
khudbeyn *m.f.db* *eeg* khudbee.
khudbo *m.db* *ld khudbad.*
khudrad *m.db.u* Dhir yaryar oo ka kooban ubax, caleemo iyo xididdo oo dadku cuno, cuntadana ku darsado. *ld khudaar.*
khulafaa *m.db.w* *eeg* khalif.
khulcid *m.f.db* *eeg* khuluc².
khuluc¹ *m.l* Shuruudda lagu xidho haweenay haddii ay rabto in la furo.
khuluc² *f.mg1* (-lcay, -luctay; -lci) Is kh.: haweeney furitaan rabta shuruud ku xirid.
khumkhum *m.l* Walax udgoon oo haweenku shitaan.
khuraafaad *m.l.u* Waxyaboo aan jirin oo la rumaysto; sanan.
khurraad *m.l* Hadal aan macno lahayn.
khusayn *m.f.db* *eeg* khusee.
khusee *f.g2* (-seeyay, -saysay) Arrin iwm ku lug lahaan.
khushi *m.l* Kh.gay, kh.gaa iwm: bareer; ulakac; oogaan; ikhtyaar.
khushiye *m.l.kh* Kh. ah: qof qalaase ama fawdo abuure ah.
khushuuc¹ *m.l* *ld khashuuc¹*
khushuuc² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld kha-shuuc².*
khushuucid *m.db* *ld khashuucid.*
khushuucsans *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld khashuucsans.*
khushuucsanaan *m.db* *ld khashuucsanaan.*
khushuucsanaansho *m.l/db* *ld khashuuc-sanaan.*
khusuusi *m.l* 1. Lataliyeeyashii Sayidka mid ka mid ah. 2. Wax gaar ama khaas ah. *ld qusuusi.*
khuuri¹ *m.l* (**khuuri**, *m.db*) Geed-gaab leh caleemo yaryar, xabag iyo qoryo udgoon oo guryaha loo shito.
khuuri² *f.mg2* (-iyay, -isay) Khuuro sameyn.
khuurin *m.f.db* *eeg* khuri². *ld khuuris.*
khuuris *m.l* *ld khuurin.*

khuuro *m.dh* Shanqar aan loo begin oo kolka la hurdo neefsashada la socota oo afka ka timaadda.

ki (-*ki*) *dk.lh.l ld kiisa²*.

kibilli *m.l* Fiidmeer. *ld kobolli*

kibir¹ *m.l* Qab iyo islaweyni.

kibir² *f.mg1* (-bray, -birtay; -bri) Qab iyo islaweyni muujin.

kibirsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof kibray ahaansho.

kibirsanaan *m.f.dh eeg* kibirsan. *ld kibirsanaansho*.

kibirsanaansho *m.l/dh ld kibirsanaan*.

kibis *m.dh* (-*bso*, *m.l*) Cunno laga sameeyo bur ama budada badarka oo biyo, caano ama wax kale lagu qaso oo dabadeed inta qaabab badan loo yeelo la dubo; muufo.

kibraan *m.l* Qof kibir badan.

kibri *f.mg2* (-iyay, -isay) Cid kibir ku abuurid.

kibrid *m.f.dh eeg* kibir².

kibriid *m.l ld kabriid*.

kibrin *m.f.dh eeg* kibri. *ld kibris*.

kibris *m.l ld kibrin*.

kici *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Wax fadhiya istaajin. 2. (*f.g*) Qof hurda toosin. 3. (*f.g*) Qoraal hikaadin. 4. (*f.g*) Mattoor iwm howlgelin. 5. (*f.mg*) Ku k.: col meel ku weerarid.

kicid *m.f.dh eeg* kac.

kicin¹ *m.l* Isbeddel daruuraha iyo hawada gala kolka xilliga roobku bilaabanayo; kacsan.

kicin² *m.f.dh eeg* kici.

kicitimid *m.f.dh eeg* kicitin².

kicitin¹ *m.l* Socdaal; safar.

kicitin² *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Meel u socdaalid.

kidaar *m.l* Nooc kibis ka mid ah.

kidfamid *m.f.dh eeg* kidfan¹.

kidfan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax kidif laga dhigay noqosho.

kidfan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax kidfan ahaansho.

kidfanaan *m.dh eeg* kidfan². *ld kidfa-naansho*.

kidfanaansho *m.l/dh ld kifanaan*.

kidfid *m.f.dh eeg* kidif.

kidib *m.l* Been.

kidif¹ *m.l* (-*fyo*, *m.dh*) Wax la jarjaray oo aad loo yaryareeyey cad ka mid ah; jab ama go' yar; qurub.

kidif² *f.g1* (-dfay, -dftay; -dfi) Wax is-haysta jarjar yaryar oo badan ka dhigid; qurbid.

kifaax¹ *m.l* 1. Hawl qabashadeeda ama wax hanashadooda loo dagaallamo; halgan. 2. Raaxo.

kifaax² *f.mg1* (-xay, -xday) 1. Hawl qabashadeeda ama wax hanashadooda u dagaallamid. 2. Raaxaysasho.

kifaaxid *m.f.dh eeg* kifaax².

kifaayo *m.dh* In wax ku filan; wax deeqa.

kii¹ *mu.ac.l* **kuiii**, *w* Magacuyaal aan cayinnay oo lab, oo cid ama wax la isla ogaa oo maqan oo aan magaciisa la sheegayn. Tus. "Kanu waa kii beryahanba aan raadinayay": "Kii baa yimid".

kii² (-*Kii*) *dk.lh.l ld kiisa²*.

kii³ (-*kii*) *q.l* Qodob magac lab dib looga qodbo, kaasoo tilmaamaya waxay hadlaha iyo maqluhu isla ogyihiin. Tus. "Ninkii baa yimid"

kiil¹ *m.l* 1. Beeg; miisaan; qiyas; cabbir. 2. Bilow ciyaareed (turub).

kiil² *f.g1* (-iilay, -iishay) 1. Wax cabbirid, beegid. 2. Ciyaar turub bilaabid.

kiilad *m.l ld kiilasho*.

kiilan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la kiilay ahaansho.

kiilasho *m.f.dh eeg* kiilo. *ld kiilad*.

kiilayn *m.f.dh eeg* kiilee.

kiilee *f.g2* (-eeyay, -eeysay) Wax kiilo ku cabbirid.

kiilid *m.f.dh* kiil².

kiilnaan *m.f.dh eeg* kiilan. *ld kiilnaansho*.

kiilnaansho *m.l/dh ld kiilnaan*.

kiilo¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Kun garaam culayskood; kiilogaaram.

kiilo² *f.g3* (-iishay, -iilatay) 1. Wax cabbirasho; miisaamid. 2. Ciyaar turub bilaabasho.

kiilogaraam *m.l* (-myo, *m.dh*) *ld kiilo*.

kiilomitir *m.l* (-rro, *m.dh*) Fogaan kun mitir dhan.

kiilowaat *m.l* Kun waad oo ah awoodda korontada ama makaanikada.

kiimika *m.dh* Cilmiga laga barto walxuhu waxa ay ka sameysan yihii yoo isbeddellada mid kasta ku imanaya nooca uu yahay.

kiin¹ *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelle ee tilmaamaya qofka labaad ee wadarta ah. Tus. "Wuu iiga kiin waday".

kiin² (-*kiin*) *dk.lh.l ld kiinna²*.

kiinjo *m.l* Qasabka alanka ugu hooseeya ee macaan.

kiinna¹ *mu.ll.b.l* (**kuwiinna**, *w*) Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee wadarta ah) aad leedhiin. Tus. "Kiinna warkiisa iskaba daal".

kiinna² (-*Kiinna*) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee

wadarta ah) aad leediihin. Tus. "Dad badan baa dhagaysta warkiinna". <i>ld kiin</i> ² .	killaal ¹ <i>m.l</i> 1. Xabsi. 2. K. ah: meal ciriiryoon oo aan laga bixi karin. 3. Meesha cududda iyo dhudhunka dadku iska galaan.
kiintaal <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) Boqol kiilogaraam culayskood; jawaan.	kiloogaraam <i>m.l</i> (-mo, <i>m.dh</i>) Summad: Kg. Halbeegga caalamiga (H.C.) ee cufka loona qeexo cuf le'eg muunadda caalamiga ee ka samaysan balaatinam, iridiyam, laguna keydiyo waaxda keydinta cabbirka iyo misaanka, kuna taalla Sefres, agagaarka Baariis. Muunadda caalamigu waxa ay ka samaysan tahay dhululubo jooggedeu le'eyahay dhexroorkeeda kana diyaarsan iskudhaf' ka kooban 90% balaatinum iyo 10% iridiyam.
kiis ¹ <i>m.l</i> (-sas, <i>m.l</i>) 1. Dacwad maxkama-deed. 2. <i>ld xiish</i> . Xereynta geel laga xereeyo dad mag lagu leeyayah.	kiloogaraam culeys <i>m.l eeg</i> cufisjiidad.
kiis ² <i>fg1</i> (-say, -stay) 1. Wax cidid. 2. Dad mag lagu leeyayah xoolo ka xereyn.	kimistariga noolaha <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Barashada kiimistariga noolayaasha, gaar ahaan dhismayaashooda iyo shaqada waxyaabaha kiimikeed ee ay ka koobanyihiin, sida badan borotiin, kaarboohaydrayt, dux iyo asiidho bu'eed.
kiis ³ (-kiis) <i>dk.ll</i> <i>l</i> <i>ld kiisa</i> ² .	kimistariga oorgaaningga ah <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Kiimistariga iskudhisyada kaarboon.
kiisa ¹ <i>mu.ll</i> (<i>kuwiisa</i> , <i>w</i>) Magacuyaal lahaansho oo lab ah, oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyayah. Tus. "Buuggaaga qaado kiisana meel u dhig".	kimistariga orgaanig-ma-ahe <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Laan ka mid ah kiimistariga oo la xiriita curiyayaasha (marka laga reebo kaarboon) iyo weliba diyaarintooda, astaamahooda iyo falgallada isku dhisyadooda iskudhisy fudud oo kaarboon ah oo kooban oo ay ka mid yihin ogsaydhadu ayaa lagu bartaa kiimistariga orgaanig-ma-ahe.
kiisa ² (-kiisa) <i>dk.ll</i> Dibkabe lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyayah. Tus. "Aaway qalankiisa?". <i>ld kiis</i> ³ , ki , ki ² .	kiniin <i>m.l</i> <i>ld kiniini</i>
kiisad <i>m.dh</i> <i>ld kiishad</i> .	kiniini <i>m.l</i> (-iyaal, <i>ml/dh</i>) (<i>daaw</i>) Dawo la adkeeyey oo iniinaha laga dhigo, guud ahaan oo afka laga qaato.
kiish <i>m.l</i> Kolay maro, harag iwm ka samaysan oo wax lagu rito. <i>ld kiis</i> ¹ .	kintir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) (<i>c.nafl</i>) Xubin yar oo jilicsan oo u eg dhoorka digaagga oo ku taal xubinta taranka haweenka, kuna shaqo leh dareenka macaansiga galmada.
kiish yaro <i>m.l</i> (-shash ..., <i>m.l</i>) (daww.) Kiish yar oo ka sameysma meelaha dabacsan ee xubnaha dheefsiidka.	kir <i>e.d</i> Yallah!, hayahee! bax!, tag!, kac!, hus!, yur! <i>ld kis</i> .
kiishad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Suun la xirto oo leh jeeb ama laba oo lacagta iwm. lagu rito. <i>ld kiisad</i> .	kiree <i>fg2</i> (-reeyay, -reysay) Hanti gaar ah sida baabuur, guri iwm manaafacaad-sigooda cid kale lacag kul heshiin.
kiish-dabac-halfawle <i>m.l</i> (<i>daaw</i>) Kiish dhiig ka buuxo oo ka sameysma halfawlayasha jirka, wawaana keena xididka oo meel ka dabca.	kireyn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> kiree. <i>ld kireys</i> .
kiishka xabka <i>m.l</i> (<i>c.nafl</i>) Kiishka xabku ka buuxo oo ilmaha uurka ku jira ku dhex jiraan wawaana daboola xuubka "amnion".	kireys <i>m.l</i> <i>ld kireyn</i> .
kiisid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> kiis ² .	kireysad <i>m.l</i> <i>ld kireysasho</i> .
kiismiskiin <i>m.l</i> Codsi qof u qorto maxkamad si looga dhaafo kharajka ku baxaya dacwadda loo qaadayo.	kireysasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> kireyo. <i>ld kireysad</i> , kireysi .
kiitoon <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) (<i>kiim</i>) Molikuyuullada leh urur shaqaale RCOR'. <i>eeg</i> urur shaqo.	kireysi <i>m.l</i> <i>ld kireysasho</i> .
kilkil ¹ <i>m.l</i> Ruxidda si xoog ah wax loo ruxo.	kireyso <i>fg3</i> (-stay, -satay) Hanti gaar ah sida baabuur, guri iwm ijaarasho.
kilkil ² <i>fg1</i> (-ilay, -ishay) Wax si xoog iyo dhakso leh u ruxid.	kirib <i>m.l</i> <i>ld kareeb</i> .
kilkilayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> kilkilee. <i>ld kilkilays</i> .	kiriiri <i>m.l</i> 1. Geed-gaab, geed-madow ah oo cufan oo leh miro kuuskuusan oo hurdi ah
kilkilays <i>m.l</i> <i>ld kilkilayn</i> .	
kilkilee <i>fg2</i> (-leeyay, -laysay) Cid kilkilada ka xagatayn.	
kilkilid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> kilkil ² .	
kilkilo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Meesha godan ee ku taal meesha cududda iyo garabku isaga yaalliiin, dhankeed hoose; shaqfal.	

yo caleen xanaf leh. 2. (-ijo, m.dh) Waxyaalo jaadad badan ah oo salka loo dhuubo, oo inta faraha lagu wareejiyo ama xarig salka lagala dhaco, lagu cayaaro oo aad u xiima una dheereeya.

kirishboy *m.l (-booyo, m.dh)* Inan yar oo ka shaqeeya baabuurka oo caawiya wadaha.

kirishowmirish *m.l* Xayr, calool iyo mindhicir la isku maray oo la karsado.

kirishtaan *m.l (-nno, m.dh)* (dii.) Nin aaminsan diinta Masiixiga.

kirishtaanad *m.dh (-do, m.l)* (dii.) Haweeney aaminsan diinta Masiixiga.

kirishtaannimo *m.dh* (dii.) Kirishtaan ahaansho.

kirkir¹ *m.l (-ro, m.dh)* Raadka ay reebto mindi iwm oo aan af lahayn oo wax lagu gooyay. *ld kirkirid.*

kirkir² *m.l (-ro, m.dh)* 1. (*daaw.*) Cudur bulshadeed ragga kaga dhaca guska oo inta hore gooya, lagana qaado galmada. 2. (*daaw.*) Nabar furan oo aan xanuun lahayn oo ka samysma meesha jeermigu jirka ka galay (guska, dibnaha, iwm) waana astaanta ugu horreysa ee xabbadda (siiflis).

kirkir³ *f.g1 (-ray, -rtay)* Mindi aan af lahayn wax ku goyn.

kirkiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax kirkir leh ahaansho.

kirkirid *m.f.dh eeg* kirkir³.

kirkirmid *m.f.dh eeg* kirkiran¹.

kirkirnaan *m.f.dh eeg* kirkiran. *ld kirkirnaansho.*

kirkirnaansho *m.l/dh ld kirkirnaan.*

kirkirre *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Doonfaar; doofaar.

kirli *m.l (-yo, m.dh)* Weel biyaha iyo shaaha lagu karsho oo siddo fur iyo naas leh; ibriiq; jalmad.

kiro *m.dh* Hanti laga baxsho wax aan la lahayn oo la manaafacsanayo.

kirtamid *m.f.dh eeg* kirtan². *ld kirtan¹.*

kirtan¹ *m.l* Dhaqdhaqaqa ay xooluhu sameyaan marka uu jirkoodu taabto waxaysan rabin. *ld kirtamid.*

kirtan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Xoolo jirkooda waxaysan rabin taabteen kadaalliyid.

kis *m.dh* In yar; xoogaa; kistoo.

kis *e.d ld kir.*

kisi *m.l* 1. K. ah: tiro aan qaybsami karin oo weligeed wax soo haraan (sida: 3, 5, 7, iwm).

2. (-ijo, m.dh) Qof aan meher ku dhalan.

kistoo *f.k.* Kis yar; xoogaa.

kiswad *m.dh* Dhar qali ah, lagu xarragoodo oo dumarku qaataan.

kitaab *m.l (kutub, m.dh/kutubo/-bbo, m.l)*

1. (*dii*) Buug ay ku yaallin waxyaabo badanaha diini ah oo farta carabiga ku qoran. 2. (*u*) Ballanbaalis.

kitaabday *f.mg1 (-deyiay, -dayday; -deyi)* U k.: qof buka si loo daaweyyo kitaab u eegid; kutubbo-rogid.

kitaabdeyid *m.f.dh eeg* kitaabday.

kitaabfur¹ *m.l* Hantida ugu horreysa oo la siyo wadaad qof jirran daaweynaya.

kitaabfur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wadaad (kitaabgaablow) cid jirran kitaab u fiirid.

kitaabfurid *m.f.dh eeg* kitaabfur².

kitaabgaab *m.l* Nin diinta si xun ugu shaqeysta; fiqidduur. *ld kitaabgaablow.*

kitaabgaablow *m.l ld kitaabgaab.*

kix *m.dh* Cudur badanaa carruurta ku dhaca oo leh qufac iyo neefraac xiriira oo qaylo dheer; xiqdheer. *ld jix, qix.*

kob *m.dh (-bo, m.l)* 1. Meel kooban oo la tilmaami karo. 2. Daliigo caw laga falkiyeey oo dhaadheer ballacooduse yaryaryahay oo kolkii laysku toltole dermada noqda middood. 3. Meel geedo dhaadheer leh oo hareeraha ka bannaan. 4. *ld kab².*

kobatol *m.l ld kobatole.*

kobatole *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Qalabka kabaha lagu tolo oo mudac weyn u eg. 2. Ninka kabaha tola. *ld kabatol.*

kobci *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dhasha dadka iyo xoolaha cayilin. 2. Dhaqaale iwm kordhin.

kobcid *m.f.dh eeg* koboc².

kobcin *m.f.dh eeg* kobci. *ld kobcis.*

kobcis *m.l ld kobcin.*

koboc¹ *m.l/kh* K. ah: nafley yar oo cayilan.

koboc² *f.mg1 (-bcay, -bocday; -bci)* 1. Nafley yar cayild. 2. Dhaqaale iwm korid.

kobocsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ahaansho wax la kobciyey.

kobocsanaan *m.f.dh eeg* kobocsan. *ld kobocsanaansho.*

kobocsanaansho *m.l/dh ld kobocsanaan.*

kobocsasho *m.f.dh eeg* kobocso.

kobocso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ilmo xoolaad oo la doonaayo in la qasho cayilsasho

kobojaal *m.l ld kabajaa.*

kobolli *m.l ld kibilli.*

kobon *m.l* 3Geed dheer oo laan-laan u baxa oo leh caleemo balballaaran iyo miro macaan, lana cuno, oo cadcadada markay bisaadaan.

kodho *m.dh* Harag waxar yar oo haamaha caanaha lagu lulo loo hoos dhigo.

kodhon *m.l (-no, m.dh)* (*baay.*) Beys naytaroojin saddexan ah oo ku jira

molikiyuulka DNA ama ka RNA da, taasi oo taxda amiino asiidh gaar ah xilliga samaynta borotiinka ku jira unugga.	adeegsanaayo siimow xulasho oo la dhexmarinaayo xuub badh-habe ah.
kog <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Wax fidsanaa isku soo roorid.	kolmayn <i>m.f.dh eeg</i> kolmee.
kogid <i>m.f.dh eeg</i> kog.	kolmaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax kolmo loo yeelay ahaansho.
kogsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax kogay ahaansho.	kolmaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> kolmaysan. <i>ld</i> kolmaysnaansho .
kogsanaan <i>m.f.dh eeg</i> kogsan. <i>ld</i> kogsanaansho .	kolmaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> kolmaysnaan .
kogsanaansho <i>m.l/dh ld</i> kogsanaan .	kolmee <i>f.mg2</i> (-meeyay, -maysay) Ka k.: wax, wax kale ka soo laalaadin ama lalmin.
koji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax fidsan isku soo roorin.	kolmo <i>m.l</i> (nax.) Astaan qoraal (" ") oo sida badan loo adeegsado iyadoo labo labo ah oo hor iyo gadaal laga mariyo hadal, weer, erey, si loo muujiyo hadalka tooska ah, yacni sida qof afkiisa uga soo baxay (tus. Cali wuxuu yiri: "berri baan imanayaa").
kojin <i>m.f.dh eeg</i> koji.	kolombaawi <i>m.dh</i> Macawiso raggu qaato midabyo kala gaar ah leh.
kojiye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/dh</i>) Toddoba-maggarto; teetano.	kolon <i>m.dh</i> (-lmo, <i>m.l</i>) 1. Labo cad oo yaryar oo dhuudhuuban oo cunaha ariga qaarkiis ka baxa midkood. 2. Buro jirka meel ka mid ah ka soo baxda oo laallaadda. 3. (<i>w</i>) <i>eeg</i> kolmo.
kol¹ <i>m.l</i> 1. kal 1. (<i>kolal</i> , <i>m.l</i>) Waqtii, jeer; mar. Tus. "Cali kol baan arkay". 2. K.ba: mar walba. 3. K.ka: haddaba, sidaas darteed. 4. K.kiiba: isla waqtigii. 5. K.naba ama k.laba: si kastaba; dhab ahaan. 6. Waa k. iyo laba: marmar buu dhacaa.	koloraydh <i>m.l.u</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) (<i>kiim.</i>) Iskudhis uu ku jiro koloriin.
kol² <i>xi.</i> K.ka ama k.kii: erey lagu xiriiriyo weer waqtiley ah. Tus. "Kolka uu geelu oomo ayuu olol badnaadaa."	kolorin <i>m.dh</i> (-nno, <i>m.dh</i>) (<i>kiim.</i>) Curiye neef cagaar-hurdi ah oo firfircoon kana tirsan haloojinnada (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyeasha). Wawa laga helaa biyaha badda, cusbadha harooyinka iyo helaytka (NaCl) oo tuulma fadhiisimo dhul-hoosad ah. K.ta oo ah ogsidheeye xooggan, waxa laga xisaabay in dhulka oogadiisa ay ka tahay 0.055%.
kolay <i>m.l</i> (-yo, <i>m.dh</i>) Kiish ama qandi alaabta lagu rito.	kombaleeso <i>m.dh</i> 1. Wadajir. 2. (<i>muus.</i>) Koox muusig.
kolayfiiq <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.dh</i>) Weel qashinka lagu ururiyo.	kombiyuutar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) (<i>tegno.</i>) Aalad ku shaqeysa elektroonik si gaar ahna u qabata xogta lagu kaydiyo, marka loo baahdana si qeexan uga jawaabta.
kolaytis <i>m.l</i> (<i>daaw.</i>) Halaamacoodka mindhicirka waaweyn. Astaamaha u badan waa: shuban mararka qaarkood ay la socdaan dhiig iyo axal iyo xanuun urkurjirtada hoose.	kongerees <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) Shirweyne dad badan isugu yimaadaan oo arrimo muhiim ah lagaga hadlo.
kolka <i>xi.</i> <i>eeg</i> kol ² .	kontarabaan <i>m.l</i> Badeeco aan canshuureyn oo si sharci-darro ah dal ku soo gasha ama uga baxda. <i>ld</i> kontrobaan .
kolkii <i>xi.</i> <i>eeg</i> kol ² .	kontomaad <i>m.l.t.j</i> Midka ku abbaaran tirada konton. <i>ld</i> kontonaad .
kolkol¹ <i>m.l.fk</i> Waqtiyo kala durugsan; marmar.	kontomeeye <i>m.l.t.</i> Tiro qiyas ahaan konton u dhow. <i>ld</i> kontomeeyo .
kolkol² <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) Kolay lagu sameeyo in dharka duubayo.	kontomeeyo <i>m.dh ld</i> kontomeeye .
kolla <i>fk.</i> Marnaba; marna.	konton <i>m.l.t.</i> Tiro ka kooban shan meelood oo min tobani ah; shan tobnaad; "50".
kollajiin <i>m.l</i> (-no, <i>m.d</i>) (<i>c,nafl</i>) Borotiin miiqsan oo ma milme ah lagana helo nudo isku xidhayaasha maqaarka, taharta iyo lafta.	kontonaad <i>m.l.t.j</i> Tirada jagaale, kan kontonka u dhigma. <i>ld</i> DSI, kontomaad .
kollaydh <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) (<i>baay.</i>) Kollaydhada markii ugu horreysey waxa uu u qeexay Thomas Graham sannadkii 1861, walxo ahaan, sida istaajr ama jellatiin, kuwaas oo aan ka gudbi karin xuub.	kontorool¹ <i>m.l</i> 1. Wax baaridda wax la baaro. 2. Meel wax lagu baaro.
kolley <i>fk.</i> K.ba: si kastaba; dhab ahaan.	
kollooydh-soocid <i>m.dh</i> (<i>baay.</i>) Dariiqo molikuyuulada waaweyn (sida istaajrka ama borotiinka) iyo molikuyuulada yaryar (sida guluukows ama amiino asiidhada) oo ku wada jira milan lagu kala sooco iyada oo la	

kontorool² *f.g1* (-oolay, -ooshay) Wax baarid.
kontoroolan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la kontoroolay ahaansho
kontoroolasho *m.f.dh* eeg kontoroolo.
kontoroolid *m.f.dh* eeg kontorool².
kontoroolnaan *m.f.dh* eeg kontoroolan. *ld* kontoroolnaansho.
kontoroolnaansho *m.ll/dh* *ld* **kontorool-naan**.
kontoroolo *f.mg3* (-rooshay, -roolatay) Wax kontorool ku sameysasho.
kontrobaan *m.l* *ld* **kontarabaan**.
Koo¹ *mu.ti.l* (**kuwoo**, w) Mgacuyaal tilmaame oo lab, oo wax qofka hadlaya aad uga fog oo farta la isugu fiqayo lagu tilmaansado.
koo² *mu.ac.l* (**kuwoo**, w) 1. Magacuyaal aan cayinnay oo lab ah oo tilmaama wax ama qof jooga meel kan hadlaya ka fog. 2. (t) *ld* **kow**.
koob¹ *m.l* (-bab, *m.l*) 1. Weel yar oo badanaa dhig leh oo wax lagu cabbo; fijaan. 2. Qalab ka samaysan dahab, qalin iwm oo lagu kala qaato tartamada cayaarah.
koob² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Wax dhammaantood wada marid ama wada aqoon. 2. Soo k.: arrin iwm soo gaabin.
koobaab¹ *m.dh* *ld* **goobaab¹**.
koobaab² *f.g1* (-bay, -btay) *ld* **goobaab²**.
koobaaban *f.g4* (-bnaa, -bnayd) *ld* **goobaaban**.
koobaabasho *m.f.dh* *ld* **goobaabasho**.
koobaabid *m.dh* *ld* **goobaabid**.
koobaabnaan *m.dh* *ld* **goobaabnaan**.
koobaabnaansho *m.ll/dh* *ld* **goobaabnaan**.
koobaabo *f.g3* (-btay, -batay) *ld* **goobaabo**.
koobaad *m.l* *ld* **koowaad**.
kooban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Ku k.: wax koobmay noqosho.
kooban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) 1. Wax la koobay ahaansho. 2. Ku k.: wax ku eg meel oo aan dhaafsaneyn ahaansho. "Ceebtaasi Cali bay ku koobantahay". 3. Ka k.: wax dhawr shey isugu jira ahaansho.
koobi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka k.: cid war xiiso leh sheegaysa hadal ka gurid.
koobid *m.f.dh* eeg koob².
koobin *m.f.dh* eeg koobi.
koobir *m.l* (-rro, *m.dh*) Minxiis.
koobmid *m.f.dh* eeg kooban¹. *ld* **koobniin**.
koobnaan *m.f.dh* eeg kooban². *ld* **koobnaansho**.
koobnaansho *m.ll/dh* *ld* **koobnaan**.
koobniin *m.dh* *ld* **koobmid**.
kood¹ *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Lafaha gebiga ah oo indhaha ka korreeya oo sunnayaashu ku yaalliin midkood. 2. Hadal hoos laysugu

sheego; faq. 3. Xodxodasho. 4. Neef bayr leh oo aan la qaban karin; farow. 5. (*m.l/dh*) (-do, m.l) Dhul siman meel ka yara sarreysa.
kood² (-kood) *dk.ll/l* *ld* **kooda²**.
kooda¹ *mu.ll.l* (**kuwooda**, w) Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihiin. Tus. "Kooda aaya ka wanaagsan kiinna".
kooda² (-kooda) *dk.ll.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihiin. Tus. "Macallinkooda ayay la tashadaen". *ld* **kood²**.
koodh *m.l* (-rar, *m.l*) *ld* **koor¹**.
koodhi *m.l* Canshuur dadka laga qaado.
koodhiin *m.dh* (-nno, *m.dh*) (*daaw.*) Dawo xanuun bi'iso ah oo laga sameeyo morfiinta laakiinse awooddeeda xanuun bi'inta iyo dejinta maskaxdaba ay yartahay, waana sun yartahay waxa laga qaataa afka iyo duritaan si xanuun loo yareeyo ama qufac loo joojiyo.
koodi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Hadal sir ah cid ku qarsasho. 2. Cid shukaansasho.
koodin *m.f.dh* eeg koodi. *ld* **koodis**.
koodis *m.l* *ld* **koodin**.
koofaar *m.dh* (-ro, *m.l*) Magac aan qof kiisii runta ahaa ahayn; naanays.
koofi *m.dh* *ld* **koofiyad**.
koofiyad *m.dh* (-do, *m.l*) Shey ka samaysan dun, dhar iwm. oo raggu madaxa gashadaan. *ld* **koofi**, **koofyo**.
koofiyad xidid *m.l* (*baay.*) Dhisime daboola fiqa ugu horreyya ee xididka (dhinaca carrada). Waxay ilaalisa xididka inta uu korayo si uu u dhex maro carrada.
koofyo *m.dh* *ld* **koofiyad**.
koofur *m.dh* Jiha waqooyiga liddiga ku ah. *ld* **koonfur**.
koo-insaym *m.l* (-myo, *m.dh*) (*baay.*) Molikiyuul aan borotiin ahayn oo orgaanik ah, kaas oo ku xidhiidhiya molikiyuul insaym dedejinta falgallada baayokiimi-keed.
kookas *m.l* (-syo, *m.dh*) (*baay.*) Nooc bakteeriyada ka mid ah oo qaab dhulu-lubaysan leh.
kooke *m.l* (-kayaal, *m.ll/dh*) Qof cunto kariska si fican u yaqaan.
kookeny *m.dh* (*daaw.*) Alkoloyd laga sameeyey caleenta geedka loo yaqaan kooka (erythroxylon coca) amaba shayaarrada lagu diyaariyo, waxa loo isticmaalaa dawo suuxiso meel kooban ee jirka, sida: qallinka isha, dhegta, sanka iyo cunaha.
kool *m.dh* Ammaan; faan.

koolestarool *m.l (daaw.)* Isterool badankeeda laga helo nudaha xayawaanka iyo qaar ka mid ah dhirta sare iyo aljiga. K.ka waxaa laga nuugaa mindhicirka yar ama waxaa lagu sameeyaa beerka. Naasleyda sare waxaa laga helaa dhiigga, waxaanay kaalin weyn ka ciyaartaa qaadidda duxda iyo soo saaridda horoomoonada.

kooli *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid ammaan u jeedin.

koolin *m.f.dh eeg kooli. ld koolis.*

koolis *m.l ld koolin.*

koolkooli *f.g2 (-iyay, -isay)* Ilmo yar si gacalo leh u barbaarin.

koolkoolin *m.f.dh eeg koolkooli. ld koolkoolis.*

koolkoolis *m.l ld koolkoolin.*

kooma *m.dh* Miyirbeel.

koombo *m.dh* Weel yar oo bir ka samaysan oo wax lagu cabbiro ama biyaha la darsado.

koon *m.l* Duni.

koonbiro *m.dh (-ooyin, m.l)* Milxiisad.

koone *m.l* Laba xarriiqood meesha ay isugu yimaadaan dhinaca dibadda ah.

koonfur *m.dh ld koofur.*

koor¹ *m.l (-rar, m.l)* Dhar adag oo culus oo raggu qaarka sare ka qaataan oo dhaxanta laga geshado, laguna xarragoodo; jubbad. *ld koodh.*

koor² *m.dh (-ro, m.l)* Dawan geed laga qorey oo xoolaha qoorta loogu xiro.

koor³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Ciyaar turub (shaboollo), nin inuu wada qabto turubka oo dhan ballan qaadid. 2. Koorabixis adeegsasho.

koorabixis *m.l* Bir dhuuban, daab xooggan leh oo weelasha lagu xordo.

kooraggooye *m.l (-yayaal, m.dh)* Nin fuulitaanka fardaha aad u yaqaan.

kooraggooyennimo *m.dh* Kooraggooye ahaansho (nin).

kooraqore *m.l (-rayaal, m.dh)* Nin farsamaynta kooraha ku wanaagsan.

koorasaar *m.l* 1. Midab madow oo neef ido ah dusha uga yaal. 2. Duudka fardaha meesha kooraha la saaro.

koorayn *m.f.dh eeg kooree.*

koore *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Shey badanaa idiin (harag la megdey) ka sameysan oo la saaro fardaha iyo baqlaha, si marka la fuulo fadhiigu raaxo u yeesho.

kooree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Koore saarid (Faras, baqal).

koori *f.mg2 (-iyay, -isay)* Koor yeerid.

koorib *m.dh* Nooc ka mid ah jarta la ciyaaro.

koorid *m.f.dh eeg koor².*

koorin *m.f.dh eeg koori.*

koorkoox *m.dh ld kooxkoox.*

koorniya *m.dh (-yayaal, m.l/dh) (c.nafl)* Dabool ilays gudbiye ah oo ku yaalla kubbadda isha xaggeeda hore. Waa isbedel socda oo ka yimaadda ilxaydha.

koorrib *m.dh* Kuul madow oo quraarad ah.

koos *m.l* 1. Dabaylaho lagu dhoofo oo ka yimaadaa koonfurgalbeed. 2. (-sas, m.l) Gobol; dhul.

koosaar¹ *m.dh* Hilib, caano, subag iwm oo cuntada la cunayo lagu iidaanto. *ld goosaar¹.*

koosaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cunto iidaan ku darid. *ld goosaar².*

koosaarad *m.l ld goosaarad.*

koosaaran *f.mg4 (-rmaa, -rnayd)* Wax la koosaaray ahaansho. *ld goosaaran.*

koosaarasho *m.f.dh eeg koosaaro. ld goosaarasho.*

koosaarid *m.f.dh eeg koosaar². ld goosaarid.*

koosaarnaan *m.f.dh eeg koosaaran. ld goosaarnaan, goosaarnaansho, koosaarnaansho.*

koosaarnaansho *m.l/dh ld koosaarnaan.*

koosaaro *f.g2 (-rtay, -ratay)* Cunto koosaar ku darsasho. *ld goosaaro.*

koosayn *m.f.dh eeg koosee.*

koose *m.l* Orodka ugu gaaban ee farduhu ku ordaan.

koosee *f.mg2 (-seeyay, -saysay)* Si aayar ah u ordid (faras).

koostik-bootash *m.l (kiim.)* Kaaliyam haydarogsaydh, KOH.

koostik-soodha *m.dh (kiim.)* (Naatriyan haydarogsaydh). Adke cad oo sayax-milme ah una habaysan duneed, ilays gudbintiisuna liidato. Milanka uu ku jiraa waa alkali xooggan waana gudbiye-milme.

kootali *m.l (-iyo, m.dh)* Nin aan ilaah iyo Nabigiisa rumaysnayn.

kootalinimo *m.dh* Kootali ahaansho (nin).

kootaliyad *m.dh (-do, m.l)* Haweeney aan Ilaha iyo Nabigiisa rumasnayn.

koow *m.l.t ld kow.*

koowaad *m.l.1. (t.j)* Lambarka tirada jagaalada ah ugu horreya. 2. (-dyo, m.dh) Halbeeg, *ld koobaad, kowaad.*

koox *m.dh (-xo, m.l)* 1. Tiro isku duuban oo aan badnayn. 2. (*muus.*) Dad badan oo aaladaha la afuufo ama la garaaco ee muusikada yeeriya. 3. Dad badan oo ciyaartoy ah oo kubbadda nooc ka mid ah ciyaara.

kooxaha dhiigga *m.l (baay.)* Nooc yada farabadan ee dhiigga dadka loo kala sooco.

Waxay ku xidhan tahay joogista iyo maqnaanshaha qaar ka mid ah boroottinnada (lid jidh-dhaliyayaal) unugyada cascas guudkooda. Koox dhiiggoodu waxa uu ka koobanyahay lid jidh-galayaal ku jiramuudka kaas oo ka hor yimaadda lid jidh-dhaliyayaasha kooxaha kale.

koox-amayno *m.l (-xo ..., m.l) (kiim.)* Iskudhis leh kooxda - NH -halkaas oo atamka naytarojiin aanu ku dheggeneyn kooxo kaarbonayt ama atamyo kale oo haydarojiin ah. Ururku waa kooxda amayno.

kooxayn *m.f.dh eeg kooxee. ld kooxays.*

kooxays *m.l ld kooxayn.*

kooxee *f.g2 (-xeeyay, -xaysay)* Koox koox ka dhigid.

koox-kaarbogsayl *m.l (-xo ..., m.l) (kiim.)* Kooxda orgaanikada ee - COOH, taas oo laga helo kaarbogsilik asiidhada.

kooxkoox *m.dh* Wax qaybo-qaybo u kala qaybsan. *ld koorkoox.*

kor¹ *m.l* 1. Meel sare; dul. 2. Wada jirka xubnaha nafleyda, madax, gacmo, lugo iwm; oogo; jir.

kor² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Nafley markii fil ku kordhaba weynaan iyo dherer yeelasho. 2. Meel sare lug ku fuulid ama wax dusha ka fuulid.

korad *m.l ld korasho.*

koran *m.l ld koron.*

koranwaa¹ *m.l* 1. K. ah: sugiwa; dhawriwaa. 2. *ld koranwaayid.*

koranwaa² *f.g1 (-aayay, -ayday; -aayi)* Sugid waayid; dhawriwaayid.

korasho *m.f.dh eeg koro. ld korad.*

kordhi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax hore loo hayey wax ku sii darid; badin.

kordhid *m.f.dh eeg korot².*

kordhin *m.f.dh eeg kordhi. ld kordhis.*

kordhis¹ *m.l ld kordhin.*

kordhis² *m.l* Khudaar la cuno oo ka baxda dhul-beereedka, meelaha carro-madowga ah, waqtiga roobka.

kordhisasho *m.f.dh eeg kordhiso.*

kordhiso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax horey loo hayey wax ku darsasho.

kordhiye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (fis.)* Qalab kordhiya italka sinyaala danabeed sida codka oo tamar dheeraad ah ka soo dheegata il danab kale.

kore¹ *m.l ld korow.*

kore² *s.* Meel sare ku sugar; korreyya.

kori *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Wax dhashay ama yar dheefin si uu u weynaado. 2. *(f.mg)* Ka k.: nafley dhibaato ka nabad-gelin (Ilaah).

korid *m.f.dh eeg kor².*

korin *m.f.dh eeg kori. ld koris.*

koris *m.l ld korin.*

koritaan *dhaqaale* *m.l (dhaq.)* Koritaan warshad ama dhaqdhaqaq dhaqaale, wax kordha lacagta ku baxda iyo wax-soo-saarka.

korjad *m.dh.t (-do, ml.)* Harag iwm oo labaatan xabbo ah.

korjoog *m.l* 1. Taagnaanta cid fadhida ama bugta la dul taagnaado. 2. Ilaalo.

korjooge *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Cid dusha ka ilaalin; gaarhayee.

korjoogeyn *m.f.dh eeg korjoogee. ld korjoogteyn.*

korjoogtee *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* *ld korjoogee.*

korjoogteyn *m.dh ld korjoogeyn.*

korjoogto *m.dh (-ooyin, m.l)* Col yar oo col weyn dusha ka ilaaliya

korme *m.l (-mayaal, m.l/dh)* Faras qoor ah oo loo reebo in uu fardaha boodo.

kormeer¹ *m.l (-rro, m.dh)* Baaris iyo ka warqabid hawl iwm socodkooda iyo baahidooda.

kormeer² *f.g1 (-ray, -rtay)* Hawl iwm socodkooda u kuurgelid.

kormeere *m.l (-rayaal, m.l/dh)* 1. Qof ay hawshiisu tahay inuu wax soo kormeero. 2. Askari darajadiisu ka korreysa saddex alifle kana hooseysa xiddigle.

kormeered *m.f.dh eeg kormeer².*

kornayl *m.l (-llo, m.dh)* Derajo askareed ah gaashaanledhexe ama gaashaanle-sare.

korneynimo *m.dh* Korneyl ahaansho.

korniimo *m.dh* Kobaca iyo weynaanta ay nafley marto. *ld korniin, korriimo, koriini.*

korniin *m.l ld korniimo.*

koro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Wax sugid.

korobaxo *m.dh (-wyo, m.dh)* Xoolaha intooda aan irmaaneyn.

korolla *ilaacayaal* *m.l (-lo, m.dh) (bot.)* Laacayaasha ubaxa. Wuxuu ku wareegsan-yahay faxal sidaha iyo aarballada.

koromatidhyo *m.dh (baay.)* Xidhmo dun oo kala ah oo ka somaysantay koromosoom xilliga wejiyada hore ee qaybsanka unug-ga.

koromatiin *m.l (baay.)* Walaxda ay koromosooyadu ka samaysan yihiin. Waxay ka kooban tahay borotiinno (gaar ahaan histoono), DNA iyo waxoogaa yar oo RNA ah.

koromosoom *m.l (-myo, m.db) (baay.)* Disme dun oo kale ah oo laga helo bu'da unugyada dhiirta iyo naflayda. Koromosoomiyadu waxay ka koobanyhiin kormatiin, waxaanay qaadaan hiddo-sidaha, kaasoo suga astaamaha noolaha.

koromosoom-jinsi *m.l (-myo ..., m.db) (baay.)* Korokosoomyada xukuma xaya-wanka dhalanayaa lab iyo dheddig midka uu noqonayo. Waxay ku leeyihiin bu'da hal sinji lammaane koromosoomo oo isku kaan ah.

koron *m.l (-ommo, m.db)* Rati la dhufaanay. *ld koran.*

koronkor¹ *m.l* Sabuul meseggo oo iniihiisu caanacaano yihii oo aan weli bislaan

koronkor² *m.db* Mesego la kariyay, iyadoo aan la shiidiin; cambuulo.

koronkoraysad *m.l ld koronkoraysasho.*

koronkoraysasho *m.f.db eeg koronkorayso. ld koronkoraysad, koronkoraysi.*

koronkoraysi *m.l ld koronkoraysasho.*

koronkorayso *f.g³ (-stay, -satay)* 1. Badar karsamaya qaar gurasho. 2. Badar koron-kor ka dhigasho.

koronkorro *m.db.u* Ayaxa dhashiisa aan weli duulid baran.

korontayaqaan *m.l (-nno, m.db)* Qof yaqaan farsamada korontada.

koronto *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Qeyb cilmiga fisikada ka mid ah oo isku dhaf ah oo loo yaqaan danab, loona isticmaalo quwad dhalin sida guryo ifinta, karinta, waraabka iwm. 2. Danabka lafteeda.

kor-ood *m.l* Meel beerta dhinaceeda laga oodo oo xoolaha la daaqsado marka jiilaal la gaaro; oodan.

koroomiyam *m.l (kiim.)* Bir ka tirsan curiyeyaasha kalaguurka ah, dabiici ahanna u jirta koromayt. Waxay aad ugu badantahay dalka Simbaabwi.

koror¹ *m.l* Inta, wax ku darsanta.

koror² *m.l (kiim.)* Isbeddel togan ama taban ee ku dhaca doorsoome. Koror guud ahaan waxaa loo isticmaalaan micno ahaan isbeddel yar.

koror³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Wax is khordin. 2. Ku k.: wax, wax kale ku darid.

kororsad *m.l ld kororsasho.*

kororsasho *m.f.db eeg kororso. ld kororsad, kororsi.*

kororsiimo *m.db* Waxa ku siyaada wax horay u jiray

kororso *f.g³ (-saday, -satay)* Wax kororsiimo ku darsasho.

korow *m.l* Jaadadka daanyeerka mid ka mid ah oo yaryar aadna u fudfudud; kore.

korran *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la koriyey ahaansho.

korrranaan *m.f.db eeg korran. ld korrranaansho.*

korrranaansho *m.l/db ld korrranaan.*

korrayn *m.f.db eeg korree.*

korree *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* Meel sare ku sugnaan.

korriimo *m.db ld korniimo.*

korrii *m.l ld korniimo.*

korsaar¹ *m.l* 1. Wax la iibinayo faa'iidada laga helo. 2. Dhinacdhow.

korsaar² *m.l* 1. Sahay yar oo awrta rarkeeda dheeraad ku ah. 2. Raar aqalka miyiga dhalada laga saaro; dhalo-saar. 3. K. ah: sidiq.

korsaar³ *f.g/mg. 1 (-ray, -rtay)* 1. (f.g) Wax, wax kale ka kor marin. 2. (f.mg) U k.: badeeco iwm faa'iido saarid.

korsaaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax, wax kale dushiisa yaalla ahaansho.

korsaarid *m.f.db eeg korsaar².*

korsaarnaan *m.f.db eeg korsaaran. ld korsaarnaansho.*

korsaarnaansho *m.l/db ld korsaarnaan.*

korsad *m.l ld korsasho.*

korsasho *m.f.db eeg korsad. ld korsad.*

korshirix *m.l* 1. Neef korka ku leh baro midabo ah. 2. Xoor barobaro leh.

korsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid meel sare fuulin.

korsiin *m.f.db eeg korsi.*

korso *f.g³ (-saday, -satay)* Nafley yar xannaanaysasho si ay u korto.

korsocod *m.l* 1. Faa'iidada laga helo ganacsiga. 2. Lacag laysku dhigto marka turub la cayaarayoo oo bannaanka ka ah wixii lagu ciyaarayey. 3. Dad dhex-dhexaadiya laba qolo oo dagaashan.

korsocoto *m.db* Socoto reero u marti ah.

korsooh¹ *m.l* Xarig seddex raab oo laysku tidaay ka samaysan.

korsooh² *f.g1 (-hay, -hday)* Xarig hab saddex lugood ah u tabin.

korsoohid *m.f.db eeg korsooh².*

kortag¹ *m.l* Aadidda la aado meel xoogaa durugsan si loogu kaadsho ama saxaroodo. *ld kortegid.*

kortag² *f.mg1 (-tegay, -tagtay; -tegi)* 1. Kaadi ama saxaro meel durugsan u aadid. 2. Ka k.: dad meel joogey oo aan ku ogeyn si kedis ah ugu tegid.

kortegid *m.f.db eeg kortag².*

korubooddo *m.dh* Nooc ka mid ah jarta la ciyaaro oo si god ka bood ah la isugu cuno.

koryaal *m.l (-llo, m.dh)* Qumbe ligligii laga gooyey oo haruub loo yeeley.

koryeeri *m.l (-iyo/koryeeri, m.dh)* Bas.

kosayn *m.l 1. (xis.)* Fansaan tirigonoomeeteri ee xagal. Kosayska xagal + (cos+) ee saddexagal qumman waa saamiga dhinaca la deriska ah xagasha + iyo shakaalka. 2. Absiisaha bar ku taalla goobo halbeeg ah marka laga hadlayo habdhiska kulannada laydi.

kotaanjant *m.l (xis.)* Fansaar tirigonoo-meeteri ee xagal, kaas oo la mid ah ro-gaalka tanjankiisa.

kow *m.dh.t* Lambarka tirada laga billaabo oo labada ka horreeya; hal, mid; “1”. *ld koow.*

kowaad *m.l ld koowaad.*

kowk *m.l (jool.)* Adke aan cufnayn oo burbura midabkiisuna yahay boor oo ay ku jiraan ilaa 80% kaarboon ahi. Waa hadhaaga la helo marka la samaynayo neefta dhagax-dhuxuleedka. Wawa kale oo laga diyaariyya dhagax-dhuxuleedka oo lagu shido heerkul hoose.

kowrax *f.g1 (-xay, -xday)* Hilib iwm oo inuu suyaco looga baqayo dabayl u dhigid.

kowraxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Hilib wax la kowrixiyay ahaansho.

kowrixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Hilib kowrax ka dhigid.

kowrixit *m.f.dh eeg* kowrax.

kowrixin *m.f.dh eeg* kowrixi.

kowsad *m.l ld kowsasho.*

kowsasho *m.f.dh eeg* kowso. *ld kowsad, kowsi.*

kowsi *m.l ld kowsasho.*

kowso *f.mg3 (-saday, -satay)* Tiro bilaa-basho.

koxdin *m.dh* Xiddig naafaha ka mid ah, oo u dhexeysa majinta iyo dirirdaya.

koyto *m.dh.u* Dad yimid oo degey dhul aanay ku dhalan.

ku dhalasho *m.dh (baay.)* Xaalad qof ku dhasho sida badanna uu waalidka ka dhaxlay.

ku¹ *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeеле oo tilmaama qofka labaad ee kelida ah, oo lala hadlayo.

ku² *mu.ac.l (kuwo, w)* Magacuyaal aan cayinnayn oo lab ah oo cid ama wax maqan tilmaamaya. Tus. “Maanta ku aan isku fasil ahayn baan arkay”.

ku³ h *(nax.)* Qurub la isticmaalo falka bidixdiisa: a) qurub la xiriira wax ama meal gudohooda fal uu ka dhacayo. Tus. “Biyaha weelka ayay ku jiraan”; b) qurub la xiriira

wax ama qof uu fal taabanayo. Tus. “Kursigii ayuu ku fadhiyaa”, “Xarigga geedka ku xir”; c) qurub la xiriira wax wax lagu qabsado. Tus. “Qalinka wax ku qor!”, d) ugu: qurubyo lagu cabbiro kalasarraynta. Tus. “Wiilasha asaga ayaa ugu wanaagsan”.

kub *m.l (-bab, m.l)* Cagta iyo lowga xubinta u dhexeysa.

kubaddawaco *m.dh* Mid ka mid ah afarta caloolood ee raamsatada oo leh laallaabyo ay ku shiiddo cuntada.

kubadhangaxoobid *m.f.dh eeg* kubadha-gaxow².

kubadhangaxow¹ *m.l* Kolka calooshu qallasho oo saxarada imaatinkeedu yaraado ama dhib noqdo.

kubadhangaxow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Kubadhangaxow ku dhicid.

kubbad *m.dh (-do, m.l)* 1. Shey kankoonсан oo ka sameysan cinjir, harag iwm oo neefi ku jirto looguna talaggalay in lagu ciyaaro; banooni. 2. Wax qaabka banooniga leh oo wareegsan.

kubbad-badh *m.dh (-do .., m.l) (juqr.)* Nuska dhulka, marka sallax dhexdiisa la matiyay uu labo gabal o isla eg u qaybiyo. Dhulka badanaa waxaa loo qaybiyaa kubbad badhka woqooyi iyo kubbad badhka koonfureed, kan hore waa badhka ushiisa ah ee dhulka badhaha woqooyi ka xiga, kan dambena waa midka koonfur ka xiga dhul badhaha.

kubbayn *m.f.dh eeg* kubbee. *ld kubbays.*

kubbays *m.l ld kubbayn.*

kubbee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Wax diirran meel dhig fadhiistay saarsaard.

kubeerto *m.dh (-ooyin, m.l)* Go' weyn oo dhogor jilicsan laga sameeyo oo dugsoon oo sariiraha la saaro, xilliga dhaxantana la la huwado; buste.

kubkucirroole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof dalal badan maray oo waayo-aragnimo leh.

kubkusiigaale *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof socod dheer soo galay oo markaa ka soo istaagay.

kubo *m.dh (-ooyin, m.l)* Kuboddawaco.

kubram *m.l (kiim.)* Curiye kalaguur ah, midabkiisu yahay baroor-cas, summadiisuna tahay Cu. Tiro atamkiisu waa 29, cuf atamkiisu waa 63.546. Bar dhalaashan-kiisu waa 1083.4° C.

kud¹ *m.l* Cudur dadka iyo xoolahaba ku dhaca oo badanaa aan laga kicin.

kud² *f.g/mg1 (-day, -dday)* 1. *(f.g)* Gam-maan is abaahin. 2. *(f.mg)* Orod bootin ku bilaabit.

kudaal¹ *m.l 1. Kudid. 2. Baxsi.*

kudaal² <i>m.dh</i> 1. Dhicidda xoolo fardo lagu dhaco. 2. Faras aan la lahayn lala cararo.	kufri² <i>f.mg1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) (dii.) Nabiga iyo diinta Ilaaah dafirid.
kudaal³ <i>f.mg3</i> (-aabay, -aashay) Ka k./u k.: dhibbato awgeed meel uga cararid.	kufrin <i>m.dh ld kufriyid.</i>
kudaalid <i>m.f.dh eeg</i> kudaal ³ .	kufriinimo <i>m.dh</i> Kufri ahaansho.
kudaankudi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax horey u tikhaantikhin.	kufrisii <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid kufri ka dhigid.
kuddaafad <i>m.dh ld dukaafad.</i>	kufrisiin <i>m.f.dh eeg</i> kufrisii.
kuddar <i>m.l</i> Xisaab xisaab kale lagu daro; isugayn.	kufriyid <i>m.f.dh eeg</i> kufri ² . <i>ld kufrin.</i>
kuddayad <i>m.l ld kuddayasho.</i>	kufsad <i>m.l ld kufsasho.</i>
kuddayasho <i>m.dh</i> Sameynta cid falkeed laga daba sameeyo. <i>ld kuddayad.</i>	kufsasho <i>m.f.dh eeg</i> kufsasho. <i>ld kufsad, kufsi.</i>
kuddo <i>m.dh</i> 1. Orod booddo ku anabbaxa oo xawli dheer leh. 2. Dagaal aan habeys-nayn oo aan laysu tureyn. 3. Masaafada u dhexeysa laba qof oo orotameysa oo kala horreeysa. 4. Orgoodka gammaanka.	kufsi <i>m.l ld kufsasho.</i>
kudhac <i>m.dh</i> (-cyo, <i>m.l</i>) Suuq lagu iibiyoo waxyaabaha duuugga ah.	kufso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Qof dumar ah oo aan meher kuu ahayn iyadoo aan raallu ka ahayn xoogid.
kudid <i>m.f.dh eeg</i> kud ² . <i>ld kudmo</i> (2).	kuftin <i>m.dh</i> Dhicidda horay loo dhaco jillaafu awgeed. <i>ld kufid.</i>
kudkude <i>m.l</i> Dulin shilinta u eg dhiig-kunool ah oo badanaa laga helo meelaha digada xooluhu ku badanyihiin; hooskuhar.	kug <i>m.dh</i> Wax walba oo taagan, meesha ugu korreysa; dhako.
kudmo <i>m.dh</i> 1. Saarashada dibi ama faras saarto, sac deggan ama geenyo beydalan. 2. <i>ld kudid.</i>	kuhaamid <i>m.f.dh eeg</i> kuhaan ² .
kuduud¹ <i>m.l ld kaduudid.</i>	kuhaan¹ <i>m.l</i> 1. Habaar. 2. (-nno, <i>m.dh</i>) Qof gabayga ku habaarrama. 3. Kaahin.
kuduud² <i>f.g1</i> (-day, -ddy) <i>ld kaduud².</i>	kuhaan² <i>f.g1</i> (-aamay, -aantay; -aami)
kuduudan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) <i>ld kaduudan.</i>	1. Waxyabo aan welii dhicin waxka-sheegid, ka warramid. 2. Cid gabay iwm ku habaarid.
kuduudi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld kaduudi.</i>	kuhaanlow <i>m.l</i> 1. Nin ku dheer kuhaanka. 2. Gabyaa habaarkiisu kaco.
kuduudid <i>m.dh ld kaduudid.</i>	kuijiye <i>m.l</i> (-yaal, <i>m.l/dh</i>) (daaw.) Cudur muddo gaaban oo la isqaadsiyo, kuna dhaca qaybta maskaxda iyo dareen-wadayaasha, waxaana keena baktiiri-yuumka la yiraahdo "cloridium tetani". Infekshinku wuxuu ka yimaadaa nooca adkeysta ee baktiiriyada oo gaarta meel dhaawacan oo jirka ka mid ah, baktiiriyadu way badataa waxayna soo saartaa sun kicisa dareemayaasha oo muruqyada isku koojiya. Toddobamagaarto, teetano.
kuduudin <i>m.dh ld kaduudin.</i>	kul <i>m.l</i> Diirimaadka fallaaraaha qorraxda iyo shidaal gubanaya bixiyaan oo jirka nafleydu kahdo.
kuduudnaan <i>m.dh ld kaduudnaan.</i>	kulaal¹ <i>m.l</i> Dab ama wax la mid ah oo kulul oo inta loo dhowaado dhaxanta laysaga bi'yo.
kuduudnaansho <i>m.l/dh ld kaduudnaan.</i>	kulaal² <i>f.g1</i> (-aabay, -aashay) Dab ag fariisasho si dhaxanta la isaga bi'yo.
kuf¹ <i>m.l.kh</i> K. ah: isu qalmidda ay isu qalmaan laba qof xagga guurka, iyadoo laga eegayo dhinacyo badan sida: dhala-sho, xirfo, caafimaad iwm; geayan.	kulaalah-koonfureed <i>m.l</i> (juqr.) Barbar la-ahe lool, qiyas ahaan 23° k, oo muujinaya dacalka ugu koonfureeya ee qorraxdu toos isu dul taagto duhurkii.
kuf² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Nafley socota horay u dhicid.	kulaalah-waqooyi <i>m.l</i> (juqr.) Barbar la-ahe lool, qiyas ahaan 23° w, oo tilmaamaya dacalka woqooyi ugu xiga ee qorraxdu toos isu dul taagto duhurkii.
kufaar <i>m.l.w</i> 1. <i>eeg</i> kaafir. 2. <i>eeg</i> kufri ¹ .	kulaalayaal <i>m.l/dh</i> (juqr.) Gobolka ku yaal inta u dhexaysa kulaalah woqooyi iyo kulaalah koonfureed oo marmarka qaarkood loo
kufi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Noole socda horay u ridid.	
kufid <i>m.f.dh eeg</i> kuf ² . <i>ld kufniin, kuftin.</i>	
kufin <i>m.dh eeg</i> kufi. <i>ld kufis.</i>	
kufis <i>m.l ld kufin.</i>	
kufkuf¹ <i>m.l</i> Dhicdhicidda qof tabar yari la dhacdhaco	
kufkuf² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Tabar darro awgeed dhicdhicid (nafley)	
kufkufid <i>m.f.dh eeg</i> kufkuf ² .	
kufniin <i>m.l ld kufid.</i>	
kufri¹ <i>m.l ld kaafir.</i>	

yaqaan jiidda kulul. Jiidaas waxay qorraxdu toos isu dul taagtaa laba jeer sannadkii, iftiinka qorraxduna uguna dhaco jeenjeedh, cimilo ooreeededuna waa kulaal. Eraygu wuxuu inta badan xambaarsanyahay meelo ku qabsan loolka sare, tusaale, ugu fogaan ilaa 30° w iyo k, halkaasoo xaaladda cimilada kulaalayda, tusaale, ahaan, laga helo.

kulaale *m.l (-layaal, m.l/dh)* Dhulka u dhexeeya labada lool ee dhulbaraha hareeraha ka mara cimiladiisuna kulu-shahay.

kulaalid *m.f.dh eeg* kulaal².

kulaanbeey *m.dh* Ceesaamo yaryar; uegyb.

kulan¹ *m.l (-ammo, m.dh)* Isu imaadka dad meel isugu yimaadaan; urur; shir. *ld* **kulanti**.

kulan² *m.l (xis.)* Urur tirooyin ah oo lagu muujiyo bar ku taalla dulalaati. Bar maguuraan ah oo la yiraahdo unugga iyo xarriiqyo maguuraan ah oo la yiraahdo dhidibbo ayaa tixraac ahaan loo adeeg-sadaa.

kulan³ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Dad meel isugu imaansho ama ku shirid.

kulannda Kaartis *m.l (xis.)* Habdhis kulan ee rugta ay bari taallo lagu helo fogantaay bartaasi u jirto xarriiqyo tixraac oo lagu magacaabo dhidibbo. Laba addimaa-leyaasha waxaa la adeegsadaa laba xarriiqood, badanaaba labada xarriiqood waa ay isku qotomaan. Wawa ayna sammeeyaan habdhiska kulannada laydi. Xarriiqda juifta waa dhidibka - x, tan taaganna waa dhidibka - y. Barta ay labada xarriiqood iska gooyaan 0, waa unugga habdhiska kullanka.

kulanno-cidhifeed *m.l (xis.)* Bar ku taalla sallax loona muujin karo kulanno ahaan (r, theta), taas oo theta ay tahay xagasha u dhexeysa dhidibka togan ee x iyo fallaadha ka bilaabanta unugga kuna dhammaata barta, r - na waa dhererka fallaadha.

kulansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax kulmay ahaansho.

kulansanaan *m.f.dh eeg* kulansan. *ld* **kulansanaansho**.

kulansanaansho *m.l/dh ld* **kulansanaan**.

kulanti *m.dh ld* **kulan**.

kulayl *m.l* Holan, humri iwm ee ka yimaada qorraxda, dabka iwm.

kulayle *m.l* 1. Xilli kulul. 2. Meel kulul. 3. Dhul aad u dhir badan oo aan marino lahayn oo manena ah.

kulayli *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax kulayl ka dhigid. *ld* **kululee**.

kulaylin *m.f.dh eeg* kulayli. *ld* **kululayn**.

kulbeeg *m.l (-gyo, m.dh)* *ld* **kulbeege**.

kulbeege *m.l (-gayaal, m.l/dh)* (fiis.) Qalab loo isticmaalo cabbiraadda heerkulka walax. *ld* **kulbeeg**.

kulbixiye¹ *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Shay kulka dhaliya sida qorraxda, matoorrada iwm.

kulbixiye² *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (fiis.) Falgal ka kiimikaad ee sii daaya kulka (taas macnaheedu waa kulku wuxuu ka baxaa habka ama heerkulka aaya kordha). Gubashadu waa falgal kul bixiye ah.

kul-dahsoon *m.l (fiis.)* Summad L. Xaddiga kulka ee ay qaadato ama ay bixiso walax marka u weji-geddoon ku dhacayo, heerkulkuna yahay joogto. Sida weji-geddoonka adkaha uu noqdo hoor, marka heerkulku yahay barta dhalaashanka, ama weji-geddoonka hoorku uu noqdo neef, marka heerkulku yahay barta karka.

kul-daynaamika *m.l (fiis.)* Barashada xeerarka xukuma isu-rogidda qaababka tamarta, jihada uu kulku u gudbo iyo helitaanka tamar lagu qabto hawl.

kuldhac *m.l (daaw.)* Hoos u dhac kulka jirka oo ka hoos mara cabbirka caadiga ah ayna jirinna falalka difaaca jirka sida - qarqaryada. Badanaa waxay ku dhacdaa caruurga iyo waayeelka haddii ay ku noolyihiin guryo aan la kululeyn ayna haysan dhar huwasho oo ku filan.

kul-dhexdhexaadin *m.l (-lal ..., m.l)* (fiis.) Tamarta la sii daayo hal mool oo beys ama asiidh ah la dhexdhexaadiyo.

kul-dhibib *m.l (daaw.)* Xaalad cudureed ay xubnaha saxa kulka jirka hawlqabaan taas oo keenta kulka jirka oo kor u kaca, dhidid la'aan iyo miyir beel.

kuldhuleed *m.l (jool.)* Kulka ka immaanaya dhulka gudhiisa, in heerkulkiisu sarreeyana waxaa muujiya magmada ka timaada dhulka gudhiisa.

kuldiir¹ *m.l.kh (-rro, m.dh)* *ld* **kuljiir**.

kuldiir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax qabow kul yar helid.

kuldiiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax in yar kululayn.

kuldiirid *m.f.dh eeg* kuldiir².

kuldiirin *m.f.dh eeg* kuldiiri. *ld* **kuldiris**.

kuldiiris *m.l ld* **kuldirin**.

kulekeeye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (juqr.) Xarriiq khariidad ku yaal, oo isku xira meelaha celceliska heerkulkoodu isku mid yahay in muddo go'an ah.

kul-falgal *m.l (-lal ..., m.l)* (fiis.) Tamarta la sii daayo ama la nuugo marka falgal kiimikaad

oo dhammeystiran ka dhex dhaco xaddiyo moolan oo falgalayaal ah.

kul-gubash *m.l (-lal gubasho, m.l) (kiim.)*
Tamarta la sii daayo marka hal mool oo walax ahi ay si dhammeystiran u ogsidhowdo.

kulgudbin *m.db (fis.)* Mootinta kulka ee walax gudaheeda, isaga oo kulkku ka tegayo meesha heerkulkeedu sarreeyo, una gudbaya meesha heerkulkeedu hooseeyo. Neefaha iyo badanka hoorarka, gudbinta kulkka waxa dhaliya is-hirdiga atamyada iyo molikiyuulada tamar socodkoodu kala duwanyayah.

kuljiir *m.l.kh* K. ah: kul yar oo aan badnayn oo hoore iwm. ay yeeshaan; qandac. *ld kuldir¹*.

kulkulul *f.mg4 (-laa, -layd)* Qof mannex ah ama shadiid ah, ahaansho.

kulkululaan *m.f.db eeg* kulkulul. *ld kulkululaansho.*

kulkululaansho *m.l/db ld kulkululaan.*

kullaab *m.db (-bo, m.l)* 1. Gan qaroofsan oo wixii culus la suro oo kor loogu qaado. 2. Nooc ka mid ah tarashka maryaha dacalladooda lagu sameeyo oo sawirro leh.

kullaabi *m.db (-iyo, m.l)* 1. Xiddo weyn oo ballaaran. 2. Marada xiddadaas leh lafteeeda.

kullad *m.db (-do, m.db)* Koofiyad askareed.

kullan *m.l* Geed abaareed dheer oo qodxo, qori adag iyo miro macaan oo la cuno leh; dhirta daawada laga sameeyana ka mid ah. *ld shillan.*

kulleejo *m.db (-ooyin, m.l)* Hooy jiif iyo cunto leh oo arday wax ku barato.

kulliyad *m.db (-do, m.l)* Qeyb ka mid ah Jaamacad oo lagu barto cilmi gaar ah sida sharciga, daawada iwm.

kulmi *f.g2 (-iyay, -isay)* Meel isugu keenid (nafley).

kulmid *m.f.db eeg* kulan².

kulmin *m.f.db eeg* kulmi. *ld kulmis¹.*

kulmis¹ *m.l ld kulmin.*

kulmis² *m.l (xis.)* Bar la xariirta toobineed. Fogaanta u dhexeysa kulmiska iyo bar kasta oo ku taalla xoodka waxa ay saami maguuraan ah la samaysaa fogaanta u dhexaysa bartaasi iyo xirriiqda loo yaqaanno jeedshe.

kulqaad *m.l (fis.)* Summad: C. Xaddiga kulka ee loogu baahdo in uu sare u qaado heerkulka walax hal digrii kelfin (IK) ama 1° C. Kulqaadka waxaa lagu cabbiraa. Juul halkii kelfin (J/K).

kulqaad-gaar *m.l (fis.)* Summad: c. Kulqaadka halkii halbeeg ee cuf ah, oo ah xaddiga kulka

ee loogu baahdo in uu sare u qaado heerkulka hal halbeeg oo cufka walax hal digrii kelfin (IK). Kulqaadka gaarka ee walax waxa lagu cabbiraa Juul/Kg K.

kulqaate *m.l (-tayaal, m.l/db) (fis.)* Dariiqo tilmaamaysa nuugidda kulka ee hab ama walax ku jirta falgalid (waxa kale oo lagu sharxi karaa kulka bannaanka uga baxa walax, ama hoos-u-dhaca heerkulka).

kulsamays *m.l (-lal ..., m.l) (fis.)* Tamarta la sii daayo ama la nuugo marka hal mooloo iskudhis ahi ka samaysmo curiyayaasha uu ka koobanyayah.

kulul *f.mg4 (-laa, -layd)* 1. Wax kul leh ahaansho. 2. Qof xanaaq badan ahaansho.

kululaan *m.f.db eeg* kulul. *ld kululaansho.*

kululaansho *m.l ld kululaan.*

kululayn *m.f.db ld kulaylin.*

kululee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* *ld kulayli.*

kulxidhan *m.l (fis.)* Isbeddellada ku dhaca neef xaggaa cadaadiska iyo heerkulka, marka aan la kordhin amase aan la dhimin kulka neefta.

kuma *mu.we.l (kuwama. w)* Magacuyaale weyddiimeed oo lab oo wax ama qof lagu hubsado; waa ayo? yaa waaye?.

kumaad *m.l.t* Derajada sagaal boqol sagaashan iyo sagaal ka hooseyso.

kumaankun *m.l.t* Tiro ka kooban dhowr kun oo la isu geeyay; tiro aad u badan oo aan go'nayn.

kumanaal *m.l.w eeg* kun.

kumanyaal *m.l.w eeg* kun.

kumbi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Hilib jiir ah dufan ku shiiliid. 2. *ld yumbi.*

kumbin *m.f.db eeg* kumbi. *ld yumbin.* *ld kumbis (3).*

kumbis *m.l* 1. Hilib jiir ah oo laga dhigo cadad bagbagafsanoo subag lagu shiilo, kaydha gala. 2. Hog daawo ku jirta oo xoolaha cadhada qaba la geliyo si loogu daaweyyo; jarcays. 3. *ld kumbin.*

kumi *m.l ld kuumi.*

kummeelgaar *m.l.kh* 1. K. ah: qof jago uu hayo aan rasmi ku ahayn. 2. K. ah: wax isticmaalkood aan joogto ahayn ee inta wax rasmi ah laga helayo lagu sii sugo.

kumulas *m.l (-yo, m.db) (c.cimi.)* Daruur u kobacsan si joog maangal, inkasta oo ay ka yartahay kumuloonombaas.

kumuloonimbas *m.l (-syo, m.db) (c.cimi.)* Daruur culus oo madaw oo qaradeedu tahay 4.500 mitir ama in ka badan. Badanaa waxay u fidsantahay si heebhaab ah oo u eg ubbad.

kumus *m.l (-syo, m.db)* Hilib gumaarka fuula oo ay haweenka qaarkood leeyihiin.

kun *m.l.t. (-umanaal/-umanyaal, m.l)* Tiro ka kooban toban meelood oo min boqol ah; toban boqolaad; “1000”.

kur¹ *m.l (-rar, m.l)* Madax; unuun.

kur² *m.db (-ro, m.l)* 1. Duco iyo Alla-bari dumarka uurka lihi sameeyaan kolka sidkoodu dhammaad ku dhow dahay; kuraysi; madaxshub; sagaalaysi; tararaysi. 2. Buur yar; kood. 3. Xeero yar oo bunka lagu shubto. 4. Weel qori ah oo qaabka dhiisha loo qoro oo lagu kaydiyo burcadka inta aan la shiilin.

kur³ *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax si siman u goyn.

kuraankur *m.db (-ro, m.l)* 1. Laf wareegsan oo lowga korkiisa ku taal. 2. *ld karaankur*.

kuraas *m.db.w eeg* kursi.

kuray *m.l (-yo, m.db)* Will carruurnimo ka baxay oo aan weli qaangaarin.

kuraysad *m.l ld kuraysasho*.

kuraysasho *m.f.db eeg* kurayso. *ld kuraysad, kuraysi*.

kuraysi *m.l ld kuraysasho*.

kurayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Haweeney kur samaysasho; sagaalaysasho.

kurbayn *m.f.db eeg* kurbee.

kurbaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cid kurbo hayso ahaansho.

kurbaysnaan *m.f.db eeg* kurbaysan. *ld kurbaysnaansho*.

kurbaysnaansho *m.l/dh ld kurbaysnaan*.

kurbee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Cid kurbo ku ridid.

kurbin *m.db (-no, m.l)* Xeero yar oo bunka lagu shubto. *ld kur² (3)*.

kurbo *m.db* Dareen, welwel, cabsi iyo tiiraanyo leh oo ka dhasha mushkilad cusub oo cid ku timaadda oo aan maaro loo hayn.

kurboo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* U k.: kurbo dareemid.

kurbood *m.f.eeg* kurboo.

kurdad *m.db (-do, m.l)* Gashi dheer oo haweenku qaataan oo googgaradda qariya; canbuur.

kurdo *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo beeraha waxyeeleeya.

kureeddo *m.db.u* Suuqada haweenku dhegaha ku qaataan jaad ka mid ah; dhego; hilgado.

kurid *m.f.db eeg* kur³.

kurkuray *m.db* Naag jirkeeda si qarsoodi ah uga ganacsata; dhillo.

kurkurraynimo *m.db* Kurkurray ahaansho.

kurmaan *m.l (kurmaan, m.db)* Badarka budada ah marka la karinayo kuuska uu yeesho; burlaqan; burtuur.

kureer *m.l* Biyo aan macayn oo culus.

kursi *m.l (-iyo/kuraas, m.db)* 1. Qalab qaabab badan loo yeelo oo lagu fariisto, lana dhigto guryaha, xafisiyada iwm. 2. Goob loogu talaggalay in ay fariistaan mudanayaal la soo doortay.

kursijif *m.l (-fyo, m.db)* Kursi fidsan oo fadhi iyo ku jifba loo isticmaali karo.

kurtin *m.l ld kurtun*.

kurtumeysasho *m.f.db eeg* kurtumeysasho.

kurtumeysyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Cududdaha iyo laabta sawirro aan ka go'in ku sawirasho.

kurtun *m.l (-ummo, m.db)* 1. Qori ama jirid geed oo gaaban oo dhulka ku aasan oo afkiisu soo taaganyahay. 2. Laan la gooyey oo intii hartay ay geedka ka soo taagantahay. *ld kurtin*.

kurus *m.l (-syo, m.db)* Cad baruur ah oo weyn oo geela dhabarkiisa ka baxa.

kuryeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax qaab kankoonсан leh ahaansho.

kuryeysnaan *m.f.db eeg* kuryeysan. *ld kuryeysnaansho*.

kuryeysnaansho *m.l/dh ld kuryeysnaan*.

kuryo *m.db* 1. Qaab sida kan kubbadda u wareegsan, u kankoonсан. 2. Huryo. 3. Madaxa inta luqanta ka sarreysa.

kuryoxoogle *m.l* Wiil kuray ah oo aan qaangaarin.

kush *m.l* Dhir badan oo aan la dhex mari karin; juq; kayn.

kushad *m.f.eeg* kusho.

kusheeg *m.l* Is k.: qof isuqabe ah ama sheegte ah.

kushiin *m.l (-nno, m.db)* Qol cunnada lagu kariyo; jiko; alawaad.

kusho *f.mg3 (-shaday, -shatay)* Kul iyo caro iska dareemid; xanaaqid; dhiidhiyid.

kusime *m.l (-mayaal, m.l/dh)* Qof jago uu hayo aan rasmi ku aheyn; kumeelgaar.

kusimid *m.db eeg* kusin.

kusin *f.g1 (-imay, -intay; -imi)* 1. Kumeelgaar. 2. Ku wareejin.

kutaan *m.db.u* Dhiqle. *ld tukhaan*.

kutiri-kuteen *m.l.kh* K. ah: war aan xaqiqadiisa la hayn oo la sheegsheego.

kutirsane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* (c.nafl) Xubin ka mid ah xubnaha urur, tusaale ahaan, 6 waa kutirsane ururka bilaha sannadka. 2. (xis.) Xarriijinta ka samaysanta qayb ka mid ah dusha sallaxan ee toobin ama dhululubo summad: E.

kutub *m.l w ld kitaab.*

kuud *m.l (-dad, m.l)* 1. Dhismo adag oo salkiis wareegsanyahay ama afar gees yahay oo qurux ama in lagu dagaallamo loogu talaggalay. 2. Dhismo loogu talaggalay in korkiisa wax laga daawado, dhismayaasha kale oo dhanna ka dheer.

kuudud¹ *m.l* 1. Fadhi foolxun; yoxoob, kamandhuur. 2. *ld kuududid.*

kuudud² *f.mg1 (-day, -dday)* Si foolxun u fadhiyid. *ld kawdiid².*

kuududi *f.g2 (-iyay, -isay)* Si foolxun u fariisin. *ld kawdiidi.*

kuududid *m.f.dh eeg* kuudud². *ld kawdiid¹, kawdiidid, kuduud¹.*

kuududin *m.f.dh eeg* kuududi. *ld kawdiidin.*

kuududiyē *m.l ld kuududshe.*

kuududshe *m.l* Cudur dadka iyo duunyadaba ku dhaca oo addimadu soo laabmaan, dhaqdaqaqana u diida. *ld kuududiyē.*

kuug *m.l* 1. *(-gag, m.l)* Qof cuntada si wanaagsan u karin yaqaana; kooke. 2. K. ah: nooc tusbaxyada ka mid ah qurux badan oo aan qayirmin.

kuuki *m.dh (-iyo, m.l)* Bocoosha badda qaarkeed oo midabyo badan leh. *ld kuukiyaan.*

kuukiyaan *m.l ld kuuki.*

kuul¹ *m.dh (-lo, m.l)* Iniinyo kulkulucsan oo dhalo iwm ka sameysan, dhexdana ka daloola oo inta dun lagu taxo qoorta haweenku ku xirtaan, si ay ugu xarragoodaan.

kuul² *f.g1 (-uulay, -uushay)* Khad madow indho marin.

kuulad *m.l ld kuulasho.*

kuulam *m.l (fis.)* Summad: C. Halbeegga Caalamiga ah (H.C.) ee saldanabka danab, waxana loo qeexaa saldanabka uu ku raro hal sekend qulqul danab hal ambiyeer ahi.

kuulan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* 1. Qof wax indhakuul marsadey ahaansho. 2. Indhaha agagaarkooda madow ku leh ahaansho (sac iwm)..

kuulasho *m.f.dh eeg* kuulo. *ld kuulad.*

kuuli *m.l* 1. K. ah: shaqaalaha dhisme ka shaqeeya oo an farsamayaqaan ahayn. 2. *(u)* Dad shaqaale ah.

kuulid *m.f.dh eeg* kuul².

kuulnaan *m.f.dh eeg* kuulan. *ld kuulnaansho.*

kuulnaansho *m.l/dh ld kuulnaan.*

kuulo *f.mg3 (-uushay, -uulatay)* Indhakuul marsasho.

kuumi *m.l (-iyo, m.dh)* Lacag sarrif ah oo qiiimaheed yahay toban senti. *ld kumi.*

kuuni¹ *m.l* Wax qiiimo dheeraad ah leh oo cidi haysato, cid kale oo u baahan si buunbuunsan u eegto oo ku cawrido.

kuuni² *f.g1 (-nyay, -niday; -nyi)* Wax qiiimo dheeraad ah leh oo cidi haysato, cid kale oo u baahan ku cawriyid.

kuunkuun *m.l* Ciyaar ay ilmuhi ciyaaraan.

kuunto *m.dh (-ooyin, m.l)* Futo.

kuunyid *m.f.dh eeg* kuuni².

kuur¹ *m.l (-rar, m.l)* Kaabi; ag; cimil.

kuur² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid cabsiin, indho ku gubid.

kuurgal¹ *m.l* 1. K. ah: qof u kuurgalaya. 2. *ld kuurgelid.*

kuurgal² *f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)* U k.: wax si aad ah ugu dhabbagelid.

kuurgeli *f.mg2 (-iyay, -isay)* U k.: cid aan war hayn oo meel aad u dhow u fariisasho si loo ogaado xogta.

kuurgelid *m.f.dh eeg* kuurgal². *ld kuurgal¹ (2).*

kuurgelin *m.f.dh eeg* kuurgeli.

kuuri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax ku dhowaansho.

kuurid *m.f.dh eeg* kuur².

kuurin *m.f.dh eeg* kuuri.

kuurkuursad *m.l ld kuurkuursasho.*

kuurkuursasho *m.f.dh eeg* kuurkuurso. *ld kuurkuursad, kuurkuursi.*

kuurkuursi *m.l ld kuurkuursasho.*

kuurkuurso *f.mg3 (-saday, -satay)* Iyadoo la fadhiyo dhaqdaqaqid ama nuuxnuuxsasho.

kuus¹ *m.l (-sas, m.l)* 1. Wax buuran ama qaab kankoonsan leh. 2. K. lacag ah: lacag badan oo wax qiiimo leh goysa.

kuus² *f.mg1 (-say, -stay)* Wax badan meel yar isugu keenid.

kuusad *m.dh (-do, m.l)* Weel dhoobo ka sameysan oo biyaha lagu shubto.

kuusan¹ *f.mg1 (-smay, -santay; -smi)* 1. Wax qaab kankoonsan leh noqosho. 2. Wax meel laysugu keenay noqosho.

kuusan² *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax qaab kankoonsan leh ahaansho. 2. Wax meel laysugu keenay noqosho.

kuusid *m.f.dh eeg* kuus².

kuusin *m.dh* Mayrax iwm oo geela la dhayayo gegabbada lagula mariyo.

kuuskuus *f.g1 (-say, -stay)* Dhoobo iwm dhawr waxyabood oo qaabab kankoonsan leh ka sameyn.

kuuskuusid *m.f.dh eeg* kuuskuus.

kuusmid *m.f.dh eeg* kuusan¹.

kuusnaan *m.f.dh eeg* kuusan². *ld kuusnaansho, kuusni.*

kuusnaansho *m.l/dh ld kuusnaan.*

kuusni *m.dh ld* **kuusnaan**.

kuuti *f.mg2* (-iyay, -isay) Si aayar ah u socosho.

kuutin *m.f.dh eeg* kuuti. *ld* **kuutis**.

kuutis *m.l ld* **kuutin**.

kuutiyad *m.dh* (-do, *m.l*) Doonyo waaweyn oo qonjadda u eg oo dalka Hindiya lagu sameeyo.

kuwa *mu.ti.w eeg* ka¹.

kuwaa *mu.ti.w ld* **kuwaas**.

kuwaaga *mu.lb.w eeg* kaaga 1 / taada¹.

kuwaantam *m.l* (*ftis.*) Qaybta ugu yar ee tamar, lagana heli karo kaah birlabdanabeed leh rakaad go'an. Mar kasta, tamarta kaah birlabdanabeedku waa dhufsanaha kuwaantum.

kuwaartsayd *m.l* (*jool.*) Dhadhaabo aad u kakan oo ka kooban kuwaarts (badan 90% ma ka) waxayna ka samaysantaa dhagax bataax; kuwaartsaydku daldalolo ma laha sida dhagax bataax.

kuwaas *mu.ti.w eeg* kaas¹. *ld* **kuwaa**.

kuwaatis *m.l* (*jool.*) Mid ka mid ah macaadintra aad loo helo, oo ku jirta dhadhaabooyin iyo carrooyin badan iyadoo leh qaabab kala duwan, badanaa waxay buuxisaa dhuumaha, isgalooyinka, iyo

hogagga dhadhaabaha. Badanaa waxaa ku qasan macaadin kale, oo ay ka mid yihii birta ceeriin. Waxay ka samaysantahay silika iyo ogsajii. Waxay samaysaa xaddigu ugu badan ee bataaxda.

kuwama *mu.we.w eeg* kuma, tuma¹.

kuwan *mu.ti.w eeg* kan¹.

kuwayaga *mu.lb.w eeg* kaayaga 1 / taayada¹.

kuwayga *mu.lb.w eeg* kayga 1 / tayda 1.

kuwee *mu.we.w eeg* kee¹, tee¹.

kuweeda *mu.lb.w eeg* keeda¹ / teeda¹.

kuweenna *mu.lb.w eeg* keenna¹ / teenna¹.

kuweer *mu.ti.w* Magacuyaal tilmaame oo wadar, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado. Tus. “Waa kuweer habliih soomaaliyeed”.

kuwii *mu.ac.w eeg* kii.

kuwiinna *mu.lb.w eeg* kiinna¹ / tiinna¹.

kuwiisa *mu.lb.w eeg* kiisa¹ / tiisa¹.

kuwo *mu.ac.w eeg* ku².

kuwoo *mu.ac.w eeg* koo 2 (1).

kuwoo *mu.ti.w ld* **eeg** koo¹/too¹

kuwooda *mu.lb.w eeg* kooda¹ / tooda¹.

kuxige *m.l* (-gayaal, *m.l/dh*) Qof jago uga hooseeya cid kale. *ld* **kuxigeen**.

kuxigeen *m.l ld* **kuxige**.

L

- 1 (la', laan, laam) *m.db* Xarafka laba iyo tobnaad ee xuruufta soomaaliga, ahna shibbane.
- la' *f.g4* (-aa, -ayd) Wax, wax ka maqanyihiin ahaansho.
- la¹ *mu.y.ac* Magacuyaal tilmaamaya in faluhu uu yahay qof aan la aqoon ama aan la caddayn. Tus. "Waa la yiri".
- la² *h* Qurub lagu isticmaalo falka bidixdiisa oo tilmaamaya wehelin ama wax wada qabsi. Tus. "Cali buu la socdaa", "Wuu ila shaqeyyaa", "Kursigaan la tag!".
- laa *f.g2* (-laayay, -laysay) *ld* lay.
- la'aan *m.f.db eeg la'*. *ld* la'aansho, la'i, li'i.
- la'aansho *m.l/dh ld la'aan*.
- laab¹ *m.l (-bab, m.l)* 1. Calaamadda uu reebo shay fidsan oo laysku soo rogey. 2. Meel leexsan; luuq.
- laab² *m.l (-bab, m.l) (jool.)* Qallooc ku dhacay lakabyo dhadhaabeed, oo ay keeneen dhaqdhaqaqyo ku dhacay oogada dhulka.
- laab³ *m.db* 1. Jirka dadka soo jeedka inta u dexysa luqunta iyo caloosha; xabad. 2. Qalbi; niyad.
- laab⁴ *f.g1 (-bay, -btay)* Maro, bir, warqad iwm dacalladeeda; isku soo celin.
- laabab *m.l ld laabasho*.
- laabani¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Wax aan fidsanayn noqosho.
- laaban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Wax aan kala baxsanayn ahaansho. 2. Wax aan weli la samayn ahaansho.
- laabasho *m.f.db eeg laabo*. *ld* laabad.
- laabato *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Meesha xubnaha waaweyni iska galaan oo laallaabata. 2. *ld* laabad.
- laabbis *m.l (-syo, m.db)* Qalin qori ah oo dhexda dhuxul madow uga jirto; qalin rasaas. *ld* laabis.
- laabid *m.f.db eeg laab⁴*. *ld* laabis², laabniin.
- laabis¹ *m.l (-syo, m.db)* *ld* laabis.
- laabis² *m.db ld laabid*.

- laabjeex *m.l (daaw.)* Kulayl iyo xanuun wada socda oo laga dareemo jadiinka iyo caloosha. *ld* laabqarrar.
- laabla' *f.mg4* (-aa, -ayd) Qof aan xusuus lahayn ahaansho.
- laabla'aan *m.f.db eeg laabla'*. *ld* laabla'aansho.
- laabla'aansho *m.l/dh ld laabla'aan*.
- laablaab¹ *m.l* Xeelad dan lagu fushanayo. *ld* laallaab.
- laablaab² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Wax fidsanay duudduubid. 2. Arrin aan fuliddeeda la rabin ka warwareegid. *ld* laallaab².
- laablaabab *m.l ld laablaabasho*.
- laablaaban¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay)* Wax isku duudduubmay noqosho. *ld* laallaaban¹.
- laablaaban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax isku duudduuban ahaansho. *ld* laallaaban².
- laablaabasho *m.f.db eeg laablaabo*. *ld* laablaab, laallaab, laallaabasho.
- laablaabid *m.f.db eeg laablaab*. *ld* laallaabid.
- laablaabmid *m.f.db eeg laablaaban*¹. *ld* laallaabmid.
- laablaabnaan *m.f.db eeg laablaaban*². *ld* laablaabnaansho, laallaabnaan, laallaabnaansho.
- laablaabnaansho *m.l/dh ld laablaaban*.
- laablaabo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Wax isku dubbaridasho. 2. Wax xeeladayn. 3. Wax ka warwareegid. *ld* laallaabo.
- laablakac *m.l* Fal fiorsi la'aan iyo caadifadi hoggaamiso.
- laablakicid *m.db* Fal ka fiorsi la'aan iyo caadifadi hoggaamiso dareemid.
- laabmid *m.f.db eeg laaban*¹.
- laabnaan *m.f.db eeg laaban*². *ld* laabnaansho, laabni.
- laabnaansho *m.l/dh ld laabnaan*.
- laabni *m.db ld laabnaan*.
- laabniin *m.l ld laabid*.
- laabo *f.g/mg3 (-btay, -batay)* 1. (f.g) Wax fidsan ama jilicsan isku soo ceshasho. 2. (f.mg) Jiho loo socday ka weecasho.
- laabqarrar *m.l ld laabjeex*.

laabqoyan¹ *m.l.kh* Qoray iwm oo aan si fiican u engegin ee lidda ka qoyan.

laabqoyan² *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* Qori iwm wax aan si fiican u engegin ahaansho.

laabqoyanaan *m.f.db eeg* laabqoyan². *ld* laabqoyanaansho.

laabqoyanaansho *m.ll/dh ld* laabqoyanaan.

laabraac¹ *m.l* U bogid wax loo bogo oo niyadda laga jeclaysto.

laabraac² *f.g1 (-cay, -cday)* Wax loo bogo laabta ka raacid, ka jeclaysasho.

laabraacid *m.f.db eeg* laabraac².

laabsami *m.db* Caloolsami, niyedsami.

laabtaxaw *m.db (c.nafl.)* Carjaw yar oo ka lulata lafta sakaarka dhankeeda hoose. *ld* laabxuunsho, labxo.

laabtuurle *m.l (-layaal, m.ll/dh) (jool.)* Muuqaal dhuleed qaanso u eg oo ka dhasha isa soo cadaadinta dhagxaanta dhulka hostiisa.

laabxuunsho *m.db ld* laabtaxaw.

laac¹ *m.l* Muuqaalka guud ee geedaha cagaaran.

laac² *f.g/mg1 (-cay, -cday)* 1. *(f.g)* Gacan fidsan wax ku tiigsasho. 2. *(f.mg)* Ka l.: cunto, cabbitaan iwm deg-deg u dhammaysasho. 3. *(f.mg)* Naq baxay muuqasho.

laacayaal *m.db (bot.)* Mid ka mid ah qaybaha ubaxa taas oo samaysa korollaha. Laacayaasha dhirta cayayaanku faxliyey had iyo jeer aad ayey u ifaan, badanaana way udgoonyihiin.

laacdramid *m.f.db eeg* laacdian². *ld* laactamid.

laacdian¹ *m.l* 1. Cayaar iyo bardoodan uu sameeyo geela da'da yar. 2. Fara ka ciyaar. *ld* laactan¹.

laacdian² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* 1. Geel da' yar bardoodamid. 2. Dad fara ka ciyaarid. *ld* laactan².

laace *m.l (-cayaal, m.ll/dh) (xis.)* Xarriiqda toosan ee uu xood aad ugu dhawaado (ama sigo) hase yeeshe aan weligii taaban. Tusale ahaan, labosaabka waxa uu leeyahay laba laace. Marka xoodka isle'egtiisu tahay 1 garaaf ahaan loogu muujiyo laba addimaale kulannada kaartis waxa ay laaceyaashiisu noqonayaan x = 0 iyo y = 0 (*eeg: labosaab*).

laacib *m.l (-byo/-biin, m.db)* Qof ciyaar aad u yaqaan; xariif.

laacid *m.f.db eeg* laac².

laactamid *m.f.db ld* laacdramid.

laactan¹ *m.l ld* laacdian¹.

laactan² *f.mg1 (-amay, -antay) ld* laacdian².

laad¹ *m.l (-dad, m.l)* Lugta oo horay wax loogu dhufto; haraati.

laad² *f.g1 (-day, -dday)* Lugta horay wax ugu haraatiyid.

laadadyo *m.db* Laqanyo, wadnabaab.

laadadyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay) ld* Laqanyo.

laadadyood *m.f.l eeg* laadadyoo.

laadasho *m.f.db eeg* laado.

laadid *m.f.db eeg* laad².

laado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* Kubbad darbaysasho (cid).

laaf¹ *m.db (-ooyin, m.l) (jool.)* Dhadhaab dhalaashan ama magma oo ka soo burqanaysa dhulka gudihiisa oo soo gaarta dhulka dushiisa, taas oo ka soo baxda karaytarka folkaanaha ama jeex-jeex dhulka dushiisa ah. Dhulka dushiisa laafadu si dhaqso leh ayay ugu adkaataa marka loo eego dhaqsaha adkaashadeeda ee dhulka gudihiisa.

laaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Ka l.: qof aan ka dhergin galmada qof kale.

laafid *m.f.db eeg* laaf².

laafyo *m.ll/dh* Hore iyo gadaal u tuuridda gacmaha marka la soconayo iyadoo la isdhafinayo.

laafyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Iyadoo la iswaydaarinayo gacmaha marka la soconayo horay iyo gadaal u ridid.

laafyood *m.f.l eeg* laafyoo.

laag¹ *m.l* 1. Fac; asaag; mataan. 2. *(m.l/dh)* Meel biyo baxeen oo haadaan ah.

laag² *m.db (-go, m.l)* 1. *(juqr.)* Togagga iyo webiyadu meesha ay badda uga darmaan. 2. *(bot.)* Geedku meesha uu labada qaybood uga kala baxo; labalaako. *ld* lag (4).

laag³ *m.db (-go, m.l) (juqr.)* Laag webi ama durdur oo ku biirisa biyaheeda webi weyn, isagoo kaga biyo daraya labada dhinac ama bar marinkiisa ka mid ah.

laagfaaf *m.l (-fyo, m.db) (juqr.)* Farac ka baxa oo ka taga webiga intiisa mudan oo aan mar dambe ku soo noqon oo biyaha uu sido ku dura badda ama haro. Waxaa lagu isticmaalaa keliyada badan ee webiga afkiisa ee loo yaqaan delta ama marawaxad suubaaneed.

laagwebi *m.db (-go ..., m.l) (juqr.)* Laan ama farac ku darmaya mid kale oo ka weyn oo webi.

laahi *m.l (-yo, m.db)* Qof aan wax xafidin; aan is dhibayn.

laahinnimo *m.db* Laahi ahaansho.

laaji *m.l (-iyol-i'in, m.db)* Qof waddankiisii ka cararay oo waddan kale jooga.

laakee *f.g2 (-keeyay, -keysay)* Laako dhalid.

laakeyn <i>m.f.db eeg</i> laakee.	laalid <i>m.f.db eeg</i> laal ² . <i>ld laalis.</i>
laakiin <i>xi. (nax.)</i> Erey xiriiriya laba tixood oo ulajeeddooyinkoodu is diiddanyihiin; illowse, ha ahaatee, hase yeeshie. Tus. "Waxaan ku iri wax ma haysto, laakiin ima aadan rumaysan". <i>ld walaakiin.</i>	laalin <i>m.f.db eeg</i> laali.
laako <i>m.ll/dh</i> 1. Laangeed oo labo qaybood u kala baxdo. 2. Mataano. 3. Fallaar, dabbaanta ka yara ballaaran oo aan dhega lahayn.	laalis <i>m.db ld laalid.</i>
laakolit <i>m.l (jool.)</i> Kuus weyn oo dhadhaabo shiileed ah oo ka hooseeya dhulka dushiisa, oo marka qaarkood gaaraysa baaxadda buur; waxaa sababa magmada oo soo dhex gasha qolofta dhulka iyadoon soo gaarin dusha, lakabyada dusha waxaa kor u xooda soo gelitaanka.	laallaab ¹ <i>m.l ld laablaab¹.</i>
laaktays <i>m.l</i> Insaym uu soo dhijjiyo mindhicirka yari, kaas oo kalkaaliya falgalka biyood ee maltows uu isugu beddelayo laba molikiyuul oo gulukows ah.	laallaab ² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> <i>ld laablaab².</i>
laal ¹ <i>m.l</i> Ciyaar laba kooxood loo ciyaaro oo ku dhisan orod iyo isaseemid. <i>ld lool¹.</i>	laallaab ³ <i>m.l/dh ld laablaabasho.</i>
laal ² <i>f.g1 (-aaly, -aashay)</i> 1. Wax meel kore saarid. 2. Sharci ama xeer hore u jirey tirtirid. 3. Wax meel sare yaal gacan ku tiigsasho. 4. Laal ciyaarid. 5. Gar iyo dood laba dhinac ka dhexeysha meel adag gelin.	laallaab ⁴ <i>m.db ld laablaabmid.</i>
laalac ¹ <i>m.l</i> Lalmashada wax meel sare ka lalmadaan.	laallaabnaan <i>m.db ld laablaabnaan.</i>
laalac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Wax meel sare ka lalmasho.	laallaabnaansho <i>m.ll/dh ld laablaabnaan.</i>
laalacshoobid <i>m.f.db eeg</i> laalacshow ² . <i>ld laalacshow¹.</i>	laallaad ¹ <i>m.f.db eeg</i> laallaad ² . <i>ld laalaadis².</i>
laalacshoomid <i>m.f.db eeg</i> laalacshoon ² . <i>ld laalacshoon¹.</i>	laallaad ³ <i>m.f.db eeg</i> laallaadi. <i>ld laallaadis¹.</i>
laalacshoon ¹ <i>m.l ld laalacshoomid, laalacshow¹.</i>	laallaad ⁴ <i>m.l ld laallaadis.</i>
laalacshoon ² <i>f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)</i> <i>ld laalacshow².</i>	laallaadsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax meel ka lalmada ahaansho.
laalacshow ¹ <i>m.l</i> Meel sare inta gacmaha lagu qabsado oo la iska soo laalaadiyo (ciyaar jimicsi ku dhisan). <i>ld laalacshoobid, laalacshoon¹.</i>	laallaadsanaan <i>m.db eeg</i> laallaadsanaan. <i>ld laallaadsanaansho.</i>
laalacshow ² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Ciyaar jimicsi ku dhisan, meel sare inta gacmaha lagu qabsado iska soo laalaadin. <i>ld laalacshoon².</i>	laallaadsanaansho <i>m.ll/dh ld laallaadsanaan.</i>
laalan ¹ <i>f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)</i> Wax meel kore saaran noqosho.	laaluush ¹ <i>m.l</i> Lacag ama wax kale oo loo bixiyo ama loo qaato in arrin aan gar ahayn lagu fuliyo.
laalan ² <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> 1. Wax meel sare la saaray ahaansho. 2. Arrin aan go'aan laga gaarin ahaansho. 3. Sharci wax la baaba'shey ahaansho.	laaluush ² <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> Laaluush siin.
laali <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid warwareejin.	laaluushad <i>m.f.l eeg</i> laaluusho.
	laaluushan <i>f.mg4 (-shnaa, -shnayd)</i> Wax laaluush qaatay ahaansho.
	laaluushid <i>m.f.db eeg</i> laaluush ² .
	laaluushnaan <i>m.f.db eeg</i> laaluushan. <i>ld laaluushnaansho.</i>
	laaluushnaansho <i>m.ll/dh ld laaluushnaan.</i>
	laaluusho <i>f.g3 (-shtay, -shatay)</i> Cid dani ku xirantahay laaluush siisasho.
	laam <i>m.l ld laan¹ (4).</i>
	laama <i>m.db (c.nafl.)</i> Naasley geela la bah ah oo aan kurus lahyn, lagana helo Ameerikada koofureed, leh sur dheer oo dhuuban, dhego dhaadheer iyo dhogor jilicsan, cufan oo dhaadheer oo la rarto, hilibkeedana la cuno, dhogorteedana dhar laga sameeyo.

laamaddoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Lulmo darteed in yar indho isku qabasho.

laamaddood *m.fl* eeg laamaddoo.

laamalloodshe *m.l ld* **laamallooye**.

laamallooye *m.l* (bot.) Geed laan kaliya ka kooban oo dheer, jirriddiisuna dhuubantahay, dushana had iyo jeer ku leh caleemo cagaaran. *ld* **laamalloodshe**.

laamayn *m.f.dh* eeg laamee.

laambad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Qasac yar oo af dheer iyo dhieg la qabsado leh oo la ifsado. 2. Nal.

laamee *f.mg2* (-meeyay, -maysay) 1. Geed laamo yeelasho. 2. Ilmo laan yar la dhicid.

laami¹ *m.l* (-iyo, *m.dh*) Gufar madow oo ka hara badroolka, dhuxusha iwm oo lagu sameeyo waddooyinka.

laami² *fg2* (-iyay, -isay) Badar karsamaya walaqid.

laamin *m.f.dh* eeg laami².

laan¹ *m.l* 1. Xubinta taranka ee haweenka. 2. Geed lugtool ah. 3. Geed bixiya miro laysku daaweyyo. 4. *ld* **laam**. Magaca carbeedka xarafka "L".

laan² *m.dh* (-aamo/-aano, *m.l*) 1. Faraca ka soo baxa jirridda geedka. 2. Qayb ka soo farcanta waax hay'adeed. 3. Qori af buuran oo badarka la karinayo lagu waalaqo.

laancaddaad *m.l* (-dyo, *m.dh*) Xilli roobkii da'ayey gabaabsaday, geedihiina caddaadeen, irmaankii xoolaadna caana yareeyeen.

laancigaaleed *m.dh* Qalab waayihii hore lagu dagaalami jirey oo inta dhagax la geliyo laga tuuro.

laandeyr *m.dh* Laan xoog leh oo xarig lagu xiro, oo inta la soo xoodo ugaarta lagu dabo.

laandheer *f.mg4* (-raa, -rayd) L. ah: qabiil tira badan ama gobnimo ku faano.

laandheeraan *m.f.dh* eeg laandheer. *ld* **laandheeraansho**, **laandheeri**.

laandheeraansho *m.l/ld* **ld laandheeraan**.

laandheere *m.l* (-rayaal, *m.l/ld*) 1. Qof qabiil tira badan ka dhashay oo gobnimo ku faano. 2. Qabiil tiro badan.

laandheeri *m.dh* *ld* **laandheeraan**.

laandhici *fg2* (-iyay, -isay) Ugaar dabin loo dhigayo geed qoyan u dhigid.

laandhicin *m.f.dh* eeg laandhici. *ld* **laandhicis**.

laandhicis *m.l* *ld* **laandhicin**.

laangare *m.l* (-rayaal, *m.l/ld*) Qof lug la' ama ka dhuntinaya; jiis. *ld* **laangarre**.

laangarre *m.l* (-rayaal, *m.l/ld*) *ld* **laangare**.

laangooy *f.mg2* (-gooyay, -goysay) Laan gooyo samayn.

laangooy *m.f.dh* eeg laangoo. *ld* **laangooyo** (1).

laangooyo *m.dh* 1. *ld* **laangooy**. Goynta xilli abaar ah xoolo loo gooyo geedaha magoolay laamahooda. 2. Jaridda meel jiq ah laame laga jaro si loo maro. 3. Astaan lagu muujiyo jaho la aaday.

laangayr *m.dh* (-ro, *m.l*) Astaan istilaab ah.

laaq¹ *m.dh* 1. Wax isku qasan. 2. Cod dad oo meel dheer laga maqlo.

laaq² *fg1* (-qay, -qday) Wax isku qasid.

laaqi *f.mg2* (-iyay, -isay) Luuqayn.

laaqid *m.f.dh* eeg laaq².

laaqin *m.f.dh* eeg laaqi. *ld* **laaqis**.

laaqis *m.l ld* **laaqin**.

laarri *m.l* (-iyo, *m.dh*) Qof dhib badan.

laarrinnimo *m.dh* Laarri ahaansho.

laas¹ *m.l* (-sas, *m.l/-syo*, *m.dh*) Ceel yar.

laas² *m.l* (-sas, *m.l/-syo*, *m.dh*) (juqr.) Bed lamaddegaanka bartamahiisa ku yaal oo biyaha laga helo agtood baciin ah.

laasad *m.l ld* **laysasho**.

laasasho *m.dh* *ld* **laysasho**.

laashin¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) Qof maansada tiriya.

laashin² *m.dh* (-imo, *m.dh*) Laba laamood oo mataano ah middood.

laashinnimo *m.dh* Laashin ahaansho.

laasim¹ *m.l/kh* Wax joogto ah.

laasim² *fk* Lamahuraan ah. *ld* **laasin²**.

laasimasho *m.f.dh* eeg laasimo.

laasimid *m.f.dh* eeg laasin³.

laasimo *fg3* (-intay, -imatay) 1. Wax caadaysasho. 2. Meel ku raagid.

laasin¹ *m.l* (-immo, *m.dh*) 1. Nooc ka mid ah siyaaqadda ay dumarku qaataan oo ka samaysan dahab ama lacag. 2. Raatibka tusbaxa.

laasin² *fk*. *ld* **laasim²**.

laasin³ *f.g/mg1* (-intay, -imatay; -imi) 1. (*fg*) Wax caado ka dhigasho. 2. (*f.mg*) Meel muddo badan joogid.

laaso *fg3* (-stay, -satay) *ld* **layso**.

laastiko *m.dh* Wax ka samaysan maaddo marka la kala jiido aan go'in ee kala baxa.

laatiin *m.l* Far ama af qaddiim ah oo Roomaaniyiintii hore ku dhaqmi jireen.

laaxig *m.l* Bayd faal oo madaxa ka ah labo, tan ku xigtana hal, manjaha iyo tan ka sarreysana min labo.

laaxin *m.l* Hadal siduu u dhawaaqi lahaa aan loo qorin ama loo akhrin; gef; qalad.

laayaan *m.l/kh* (-nno, *m.dh*) L. ah: nafley, nafleyda kale si naxariisdarro ah u waxyeelysya.

laayac ¹ <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.dh</i>) 1. Qof xoolaha lumiya oo aan si fiican u ilaalin. 2. Wax aan la ilaalin. <i>ld layac¹</i> .	laba-atamle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>kiim</i>) Molikuyuul ka kooban laba atam. Haydarjiin (H), ogsajiin (O), naytarojiin (N) iyo halojiinaduba waxay tusale u yihiin curiyayaasha laba-atamlaha ah.
laayac ² <i>f.g1</i> (-cay, -cday; -yici) Wax baylihid. <i>ld layac²</i> .	labaataan <i>m.l.t</i> Tiro ka kooban laba meelood oo min toban ah; laba tobnaad; "20".
laayacan ¹ <i>f.mg1</i> (-cmay, -cantay; -cmi) Wax aan la ilaalinay noqosho. <i>ld layacan¹</i> .	labaatanaad ¹ <i>m.l</i> Sanadaha u dhexeeya labaatan ilaa soddon.
laayacan ² <i>f.mg4</i> (-cnaa, -cnayd) Wax la layacay ahaansho. <i>ld layacan²</i> .	labaatanaad ² <i>m.l.t,j</i> Tirada jagaale, keeda labaataanka u dhigma. <i>ld labaatamaad</i> .
laayacmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> laayacan ¹ . <i>ld layacmid</i> .	labaataneeye <i>m.l</i> Tir qiyas ahaan soddon u dhow. <i>ld labaatameeye, labaatameeyo, labaataneeyo</i> .
laayacnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> laayacan ² . <i>ld laayacnaansho, layacnaan, layacnaansho</i> .	labaataneeyo <i>m.dh</i> <i>ld</i> labaataneeyo.
laayacnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> laayacnaan.	lababboglee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Labada dhinac hadba mid isu rogid ciil dartii (qof). <i>ld lababoglee</i> .
laayicid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> laayac ² . <i>ld layicid</i> .	lababbogley <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> lababboglee. <i>ld lababogley, lababogleys</i> .
lab ¹ <i>m.l</i> 1. Labada jaad ee nafleydu u kala baxdo, midka aan uurka yeelan; labood, rag. 2. Qas.	lababogle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Hadba dhinac u gaddoonka qof sameeyo, jirro ama ciil dartii.
lab ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) 1. Wax isku qasid. 2. Wax jaah-wareerin.	lababoglee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>ld lababboglee</i> .
lab ³ <i>f.mg4</i> (-baa, -bayd) Wax adag ahaansho.	lababogley <i>m.f.dh</i> <i>ld</i> lababbogley.
laba <i>m.dh,t</i> <i>ld</i> labo ¹ .	lababogleys <i>m.l</i> <i>ld</i> lababbogley.
laba jibbaarane <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/dh</i>) Afar geesle leh afar dhinac oo toosan oo isle'eg iyo afar xaglood oo qumman. Bedka labajibaarane waxa lagu helaa labajibaarka dhinac ka mid ah dhinacyadiisa.	labac <i>m.l</i> 1. Xabad baruur leh. 2. Candho xoolaad oo baruur leh.
laba'aabbur ¹ <i>m.l</i> 1. Weel iyo aabburkii, sida dhiil iyo haruubkeed, oo inta labadaba la wada buuxsho, laysku aabburo. 2. Horay iyo gadaal uga imashaha col si dhexda loo gashado oo loo laayo. 3. <i>ld laba'aabburid</i> .	labacaloolyaa <i>m.l</i> Geedgaab aan qodax lahayn oo marka ay xooluhu daaqaan ku jirradaan.
laba'aabbur ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) 1. Weel iyo aabburkii, sida dhiil iyo haruubkeed, oo inta labadaba la wada buuxsho, laysku aabburid. 2. Col si loo laayo horay iyo gadaal uga imansho.	labacanlayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> labacanlee. <i>ld labacanlays</i> .
laba'aabburan <i>f.mg4</i> (-rcaa, -rnayd) Wax la laba'aabburay ahaansho.	labacanlays <i>m.l</i> <i>ld</i> labacanlayn.
laba'aabburid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> laba'aabbur ² . <i>ld laba'aabbur¹</i> (3).	labacanle <i>m.l</i> Calalinta cuntada labada can lagu calaliyo. <i>ld labacanlayn</i> .
laba'aabburnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> laba'aabburan. <i>ld laba'aabburnaansho</i> .	labacanlee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Labada daan isku mar wax ku calalin.
laba'aabburnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> laba'aabburnaan.	labacidhifle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>fiis.</i>) Labo saldanab oo isle'eg, isku lid ah, iskuna jira fogaan kooban. Taranta saldanabyada midkood iyo foganta u dhexeysa ayaa ah maroojinta labacidhifle.
labaad <i>m.l.t,j</i> Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma labada; darajada ay hal darajo ka sarrayso.	labaclabac <i>m.l/dh</i> Qof aan go'aan lahayn.
labaale <i>m.l</i> Warqad turub oo dhexda laba dhibcaad ku leh.	labaclul <i>m.l</i> 1. Ruxashada xulusta iyo naasaha. 2. Neef xoolo ah oo sid dhaweeeyey oo candho keenay.
labaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> lab ³ . <i>ld labaansho</i> .	labacodlayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> labacodlee. <i>ld labacodlays</i> .
labaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> labaan.	labacodlays <i>m.l</i> <i>ld</i> labacodlayn.
labaatamaad <i>m.l.t,j</i> <i>ld</i> labaatanaad ² .	labacodlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Hadallo isburinaya sheegid.
labaatameeye <i>m.l</i> <i>ld</i> labaataneeye.	labacqooye <i>m.l</i> (<i>bot.</i>) Geed nagaar ah oo wax lagu daweeyo.
labaatameeyo <i>m.dh</i> <i>ld</i> labaataneeyo.	labad <i>m.l</i> <i>ld</i> labasho.

- labadablayn** *m.f.dh eeg* labadablee.
- labadable** *m.l* L. ah: qof laba guri ka wada cunteeya.
- labadablee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Laba guri ka wada cuntayn (qof).
- laba-danab** *m.l (-bo, m.dh) (fis.)* Magudbiyaha dhextaalka u ah madhxiyaha, ee marka badad danab la dhex dhigo, dhaliya barabaxa danabka ee aan oggolaanin qulqulka danabka.
- labadaryaale** *m.l (-layaal, m.l/dh)* *ld labadderyaale.*
- labaddableyn** *m.f.dh eeg* labadablee.
- labaddaraadle** *f.k* Si kastaba; hubaal ahaan.
- labadderyaale** *m.l (-yaal, m.l/dh)* Aqal soomaali weyn, qurux badan, oo qalabka uu ka samaysanyahay ay cusubiyihiin. *ld labadaryaale.*
- labaddiblbyn** *m.f.dh eeg* labaddiblee.
- labaddible** *m.l* Xiridda gacmaha qof gadaal loo xiro; garbadduub. *ld labaddiblbyn.*
- labaddiblee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* *ld labaddilee.*
- labaddibleysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax labadible loo xiray ama loo qabtay ahaansho.
- labaddibleysnaan** *m.f.dh eeg* labaddibleysan. *ld labaddibleysnaansho.*
- labaddibleysnaansho** *m.l/dh* *ld labaddibleysnaan.*
- labaddilee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Qof gacmihiisa gadaal u xirid ama u qabasho.
- labadduub** *m.l* Mardimo geesaha xoolaha iyo ugaarta yeeshaan oo da'dooda lagu xisaabiyo. *ld laba-duub.*
- labadheggood** *m.l* 1. Geedka galleyda, meseggada marka uu yaryahay oo laba caleemood yahay. 2. Fallaara ama hooto laba ganood leh. 3. Weel dhinacyada laba siddo ku leh.
- labadulle** *m.l* Xabaal labo af oo hoos isaga duleela leh oo lagu aaso carruurta saqirka ah.
- labadullee** *f.g2 (-leeyay, -leysay)* Xabaal labadulle ah qodid.
- labadulleyn** *m.f.dh eeg* labadullee. *ld labadulleys.*
- labadulleys** *m.l ld labadulleyn.*
- labadulleysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Xabaal hab labadulle ah u qodan ahaansho.
- labadulleysnaan** *m.f.dh eeg* labadulleysan. *ld labadulleysnaansho.*
- labadulleysnaansho** *m.l/dh* *ld labadulleysnaan.*
- laba-duub** *m.l* Magaca loogu yeero ugaarta inta geesaha leh, (labaduub, saddex-duub...)
- iyadoo laga soo qaaday wareegga geesaha, halkii wareegba (duub) hal gu'.
- laba-eefle** *m.l (-layaal, m.l/dh) (kiim.)* Walaxda leh astaamaha asiidaa iyo kuwa beyskaba. Ereygan waxa sida caadiga ah loo adeegsadaa ogsaydhada iyo haydarogsaydhada biraha sameeya ayoonnoo togan iyo ayoonnoo kakan oo taban labadaba.
- labafarraarle** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Ul gadaal laba ganoood ku leh. *ld labatarre.*
- labag** *m.dh* Xilliyada diraaceed mid ka mid ah oo leh dabeylo qabow iyo mararka qaarkood roob aan badnayn.
- labaggalle** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Laba wejiile.
- labaggalley** *m.dh* 1. Naag laba wejiile ah. 2. Beenta, runta u eg.
- labageeriyyoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Silic u dhimasho.
- labageeriyyood** *m.f.l eeg* labageeriyyoo.
- laba-iyoo-tobanle** *m.l (c.nafl.)* Qaybta hore ee mindhicirka yar ee lafdhabarleyda. Waa meesha marka cuntadu caloosha ka timaaddo ay kula kulanto dheecaanka xammaytida (oo soo mara marinka xammaytida) iyo weliba insaymyo kale oo ay soo dhiijiyaan qanjidhada dheefshiidku laba tobanlaa laftigisa, kuwaas oo looga baahanyahay burburinta borotiinnada, kaarboohoydryatyyada iyo duxda.
- labajaraale** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Laba jaro ay isugu xigsto laba qofood oo wada ciyaaraya midkood.
- labajibbaar¹** *m.l (-rro, m.dh)* 1. Tiro, tiro la eg lagu dhuftay. 2. Isku laabidda xarig laba jeer laysku labo.
- labajibbaar²** *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Tiro, tiro la eg ku dhufasho. 2. Xarig laba jeer isku laabid.
- labajibbaaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Tiro, wax tiro la eg lagu dhuftay ahaansho. 2. Xarig laba mar laysku laabay ahaansho.
- labajibbaarid** *m.f.dh eeg* labajibbaar².
- labajibbaarnaan** *m.f.dh eeg* labajibbaaran. *ld labajibbaarnaansho.*
- labajibbarnaansho** *m.l/dh ld labajibbaarnaan.*
- labakaclays** *m.f.dh eeg* labakacle. *ld labakacle.*
- labakacle** *m.l* 1. Iyadoo la ordayo oo marba lug lagu boodo. 2. Orod, socod, hawl iwm oo dardar cusub lagu kordhiyo. *ld labakaclays.*
- labakacle** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Labakacle samayn.
- labakelyood** *m.l.kh* L. ah: qof dhiiran.
- labaleexad** *m.l ld laballeexad.*
- labalegdeyn** *m.f.dh eeg* laballegdee.

laballaab¹ *m.l* 1. L. ah: tiro lagu daray tiro la eg. 2. Wax lagu xoojiyay wax la mid ah. *ld laballaabid, labanlaab¹*.

laballaab² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Tiro, tiro la eg ku darid. 2. Wax, wax la mid ah ku xoojin. *ld labanlaab²*.

laballaaban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Wax la labanlaabay noqosho. *ld labanlaaban¹*.

laballaaban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la labanlaabay ahaansho. *ld labanlaaban²*.

laballaabayn *m.f.dh eeg* laballaabee. *ld laballaabays*.

laballaabays *m.l ld laballaabayn*.

laballaabee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Laba arrimood oo wax laga qaban lahaa ku tallamid.

laballaabid *m.f.dh eeg* laballaab². *ld labalaab¹, labanlaabid*.

laballaabmid *m.f.dh eeg* laballaaban¹. *ld labanlaabmid*.

laballaabnaan *m.f.dh eeg* laballaaban². *ld laballaabnaansho, labanlaabnaan, labanlaabnaansho*.

laballaabnaansho *m.l/dh ld laballaabnaan*.

laballaaboobid *m.f.dh eeg* laballaabow². *ld laballaabow¹*.

laballaabooti *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. Laballaabee. 2. Qof jirro, caro iwm la cagajiidid.

laballaabootin *m.f.dh eeg* laballaabooti. *ld laballaabootis*.

laballaabootis *m.l ld laballaabootin*.

laballaabow¹ *m.l* Kala doorashawaayidda qof laba arrimood oo gudboon kala dooran waayo. *ld laballaaboobid*.

laballaabow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof laba arrimood oo gudboon kala dooran waayid.

laballabee *f.mg2* (-beeyay, -beysay) Laba arrin oo gudboon kala dooran waayid

laballabeyn *m.f.dh eeg* laballabee.

laballabo¹ *m.dh,fk* 1. Wax laballabo isugu lammaan. 2. Laba arrimood oo gudboon oo la kala dooran waayo.

laballabo² *m.dh,u* Tirooyin badan oo middiiba labo ka koobantahay.

laballafood *m.l.kh* L. ah: qof dheer oo laf weyn.

laballeexad *m.l* Socod dan la'aan ah oo uu qofku iska wareego. *ld labaleexad*.

balallegdee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Gogol korkeed ama meel kala isku rogrogid.

balallegdelyn *m.f.dh eeg* laballegdee.

laballis¹ *m.l* 1. *ld laballisid*. Lisidda neef irmaan laba qof mar wada lisaan. 2. L. ah: caano laba caanamaal oo laysku daray ah.

laballis² *f.g1* (-say, -stay) Laba qof si xoog iyo dhaqso leh neef irmaan u lisid.

laballisid *m.f.dh eeg* laballis². *ld laballis¹* (1).

laballixaadsad *m.l ld laballixaadsasho*.

laballixaadsasho *m.f.dh eeg* laballixaadso. *ld laballixaadsad, laballixaadsi*.

laballixaadsi *m.l ld laballixaadsasho*.

laballixaadso *f.mg3* (-saday, -satay) Xoog u socosho.

laballugood *m.l.kh* 1. L. ah: qof socoto ah oo aan gaadiid fuushanayn ee lug ku socda xoolana wadan. 2. Xarig labadhudood isugu soohan.

laba-madaxle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) (*c.naf.*) Muruq laba madax leh. Laba madaxlaha cududda wuxuu ku yaal inta u dhexeysa isgoyska garabka ila isgoyska xusulka wuxuu laabaa cududda iyo dhudhunka wuxuuna xagga calaacasha u rogaan dhudhunka iyo gacanta laba madaxlaha shanshada wuxuu ku yaal xagga dambe ee bawdada wuxuuna qabtaa laabidda jilibka, fidinta bowdada iyo rogidda lugta xagga dibadda.

labammidigle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Qof labada gacmood isku si wax ugu qabta.

laban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Wax isku qasmay noqosho.

laban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax isku qasmay ahaansho.

laba-nafle *m.l ld* Go'adag; naf-adag.

labanlaab¹ *m.l ld laballaab¹*.

labanlaab² *f.g1* (-bay, -btay) *ld laballaab²*.

labanlaaban¹ *f.g1* (-bmay, -bantay) *ld laballaaban¹*.

labanlaaban² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) *ld laballaaban²*.

labanlaabid *m.dh ld laballaabid*.

labanlaabmid *m.dh ld laballaabmid*.

labanlaabnaan *m.dh ld laballaabnaan*.

labanlaabnaansho *m.l/dh ld laballaabnaan*.

labaqlbacle *m.l.kh* (-layaal, *m.l/dh*) (*c.naf.*) Miro laba beer leh.

labaqayd *m.l* Maro laba qayd ka kooban.

laba-quotinle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Qalab danab oo leh laba qotin, loona isticmaalo badanaaba qumiye danab.

labaraafle *m.l* Xoolaha intooda cagta ay dhulka dhigayaan ay tahay laba raaf sida biciidka, lo'da, ariga, deerada iwm.

labasaab *m.l* (-byo, *m.dh*) (*fis.*) Nooc toobineed oo leh xoodbeeg ka weyn hal, ama

waa xood furan oo leh laba laamood iyo laba dhibcood ee wanqareed. Habdhiska kullannada kaartis, isle'egla beegaalka ah ee labasaab waa: x2 - y2 = 1. <i>ld labosaab.</i>	labee <i>f.g2</i> (-beeyay, -baysay) Wax mid ahaa wax kale ku darid.
laba-sakaraydh <i>m.db</i> (-dhyo, <i>m.db</i>) (<i>kiim.</i>) Sonkor molikuyuuladeedu ka kooban yihii laba xubnood oo hal sakaraydh ah. Sukrows iyo maaltows aayaatusaale u ah. Kuwan waxa isku xiriiriya seeto -O- ah (seeto galaykoosydhed). <i>eeg</i> sonkor.	labeeb¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) 1. Nafley astaamihii dheddiga iyo labkaba leh. 2. Xayawaan ama geed ubaxley ah oo xubnaha taranka ee dheddiga iyo labkaba leh. <i>ld labeebshe, labeebyo.</i>
labasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labo ² . <i>ld labad.</i>	labeeb² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Nafley labeeb ka yeelid.
labashub¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld labashubid.</i> Ka soo saaridda laba qof ay si darandoori ah ceel biyo uga soo saaraan. 2. L. ah: ceel biyo badan, gaaban oo laba qof ay shubi karaan.	labeebnimo <i>m.db</i> Labeeb ahaansho.
labashub² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Laba qof ceel biyo kaga soo saarid.	labeebshe <i>m.l</i> 1. <i>ld labeeb¹.</i> 2. (<i>bot.</i>) Geedgaab leh caleemo yaryar, qodxo yaryar oo toostoosan, laamo toostoosan oo cadcad iyo miro macaan oo la cuno; garoorshe.
labashubid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labashub ² . <i>ld labashub¹</i> (1).	labeebyo <i>m.db</i> <i>ld labeeb¹.</i>
labatarre <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) <i>ld labafarrle.</i>	labeen <i>m.db</i> Lakab xallefsan oo dufan ah oo badanaa caanaha dhayda ah dusha ka fuula.
labaxiddigle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Sargaal ciidan oo darajadiisu tahay laba xiddig.	labeenaysad <i>m.l</i> <i>ld labeenaysasho.</i>
labayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labee. <i>ld labays.</i>	labeenaysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labeenayso. <i>ld labeenaysad, labeenaysi.</i>
labays <i>m.l</i> <i>ld labayn.</i>	labeenaysi <i>m.l</i> <i>ld labeenaysasho.</i>
labaysad <i>m.l</i> <i>ld labaysasho.</i>	labeenayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Labeen yeelasho.
labaysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labayso. <i>ld labaysad, labysi.</i>	labeensad <i>m.l</i> <i>ld labeensasho.</i>
labaysi <i>m.l</i> <i>ld labaysasho.</i>	labeensasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labeenso. <i>ld labeensad, labeensi.</i>
labayo <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Wax la haystay, wax labaad ku darsasho.	labeensi <i>m.l</i> <i>ld labeensasho.</i>
labbalabbo <i>m.db</i> <i>ld lallabo.</i>	labeeno <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Wax labeen ka qaadasho. 2. Labeen marsasho.
labbalabboo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld lallaboo.</i>	laben <i>m.l</i> 1. Shay dhoobo ka samaysan oo la dubo qaabab badanna loo yeelo oo wax lagu dhiso. 2. Caano.
labbalabood <i>m.l</i> <i>ld lallabood.</i>	labil¹ <i>m.db</i> <i>ld isdhexgal.</i>
labbalabbo <i>m.db</i> <i>ld lallabo.</i>	labil² <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> lab ² .
labbax <i>f.mg1</i> 1. Dad badan ama waxyaalo badan, qof ama wax ka doorasho. 2. Qof la soo bixid. 3. Gabar guursasho.	labbalabboo <i>m.f.db</i> <i>ld lallaboo.</i>
labbis¹ <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) 1. Dhar lagu xarragoodo. 2. Dhar gaar ah oo lagu yaqaano ciidamada, ardada iwm. <i>ld lebbis¹.</i>	labbabood <i>m.l</i> <i>ld lallabood.</i>
labbis² <i>f.g1</i> (-say, -stay) Qof dhar xirasho. <i>ld lebbis².</i>	labmid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> laban ¹ .
labbisad <i>m.l</i> <i>ld labbisasho.</i>	labnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> laban ² . <i>ld labnaansho.</i>
labbisan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Qof dhar qurxoon xirtay ahaansho. <i>ld lebbisan.</i>	labnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld labnaan.</i>
labbisasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labbiso. <i>ld labbisad, lebbisad, lebbisasho.</i>	labo¹ <i>m.db.t</i> 1. Tirada kowda iyo saddexda u dhexeya; "2" 2. Labadaba. Tus. "Labadaba way fiican yihiin".
labbisid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labbis ² . <i>ld lebbisid.</i>	labo² <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Wax qasasho.
labbisnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labbisan. <i>ld labbisnaansho, lebbisnaan, lebbisnaansho.</i>	labood <i>m.l</i> Nafley inta labka ah ee aan dheddig ahayn.
labbisnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld labbisnaan.</i>	labosaab <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) <i>ld labasaab.</i>
labbiso <i>f.g/mg3</i> (-stay, -satay) Labbis qaadasho.	labxo <i>m.db</i> <i>ld laabtaxaw.</i>
labbixid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> labbax.	lacaaf <i>m.db</i> (-fyo, <i>m.l</i>) 1. Hilib yar oo la suro jilibka oo kalluunku soo raaco. 2. Wax kasta oo lagu soo jiito wax la ugaarsanayo; callaal. <i>ld callaaf.</i>

lacag *m.db.u* 1. Warqado ama macdan xordan, qaab go'an leh oo dawlad ama banki sharci u

lihi sameeyo si badeecooinka loogu bedesho. 2. Bati.	lacnadeysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nacaladeysan.
lacagale <i>m.l</i> (bot.) Geedgaab qodax leh oo miro la cuno, mayrax iyo xabag macaanba leh, oo ka baxa dhadhaabaha, jeerinkana la bah ah.	lacnadeysnaan <i>m.dh ld</i> nacaladeysnaan.
lacagee <i>f.g2</i> (-geeyay, -geysay) Badeeco lacag ku beddelid.	lacnadeysnaansho <i>m.ll/dh ld</i> nacaladeysnaan.
lacageyn <i>m.f.dh eeg</i> lacagee.	lacnadin <i>m.dh ld</i> nacaladin.
lacageysad <i>m.l ld</i> lacageysasho.	lad <i>f.mg1</i> (-day, -dday) 1. Isku l.: wax xil iska saari waayid. 2. Ku l.: wax ku raaxaysasho. <i>ld</i> led.
lacageysasho <i>m.f.dh eeg</i> lacageyso. <i>ld</i> lacageysad, lacageysi.	ladaab ¹ <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Legga xoolaha.
lacageysi <i>m.l ld</i> lacageysasho.	ladaab ² <i>m.dh</i> 1. Waraabinta xoolaha maalin walba la waraabyo. 2. L. ah: xoolo maalin walba biyo cabba.
lacageyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Badeeco lacag ku beddelasho. 2. Lacag yeelasho.	ladaabab <i>m.l ld</i> ladaabasho.
lacanad ¹ <i>m.dh (-do, m.l)</i> <i>ld</i> nacalad ¹ .	ladaabasho <i>m.f.dh eeg</i> ladaabo. <i>ld</i> ladaabab.
lacanad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld</i> nacalad ² .	ladaabi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Xoolo maalin walba waraabin.
lacanadayn <i>m.dh ld</i> nacaladeyn.	ladaabin <i>m.f.dh eeg</i> ladaabi. <i>ld</i> ladaabis.
lacanadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) <i>ld</i> nacaladee.	ladaabis <i>m.l ld</i> ladaabin.
lacanadeyn <i>m.dh ld</i> nacaladeyn.	ladaabo <i>f.mg3</i> (-btay, -batay) Xoolo maalin walba biyo cabbid.
lacanadeysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nacaladeysan.	ladaadyo <i>m.dh</i> Laqanyo.
lacanadeysnaan <i>m.dh ld</i> nacaladeysnaan.	ladaadyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Laqanyo dareemid.
lacanadeysnaansho <i>m.ll/dh ld</i> nacaladeysnaan.	ladaadyood <i>m.f.dh eeg</i> ladaadyoo.
lacanadin <i>m.dh ld</i> nacaladin.	ladan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) 1. Wax caafimaad qaba ahaansho. 2. Wax barwaaqaysan ahaansho.
lacanadoobid <i>m.dh ld</i> nacaladoobid.	ladhac <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Ka helid.
lacanadow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) <i>ld</i> nacaladow.	ladhid <i>m.f.dh eeg</i> lad.
laciif ¹ <i>m.l.kh</i> (-fyo/-fiin, <i>m.dh</i>) l. ah: qof aad u tabar daran. <i>ld</i> daciif ¹ , liciif ¹ .	ladnaan <i>m.f.dh eeg</i> ladan. <i>ld</i> ladnaansho.
laciif ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Nafley tabaryarayn. <i>ld</i> daciif ² , liciif ² .	ladnaansho <i>m.ll/dh ld</i> ladnaan.
laciifad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Qof dumar ah oo aad u tabar yar. <i>ld</i> daciifad.	ladnayn <i>m.f.dh eeg</i> ladnee.
laciifi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax laciif ka dhigid (nafley, feynuuus iwm). <i>ld</i> daciifi, liciifi.	ladnaysii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) 1. Wax fayow ka dhigid. 2. Wax barwaaqaysan ka dhigid.
laciifid <i>m.f.dh eeg</i> laciif ² . <i>ld</i> daciifid, liciifid.	ladnaysiin <i>m.f.dh eeg</i> ladnaysii.
laciifin <i>m.f.dh eeg</i> laciifi. <i>ld</i> daciifin, daciifis, laciifis, liciifin, liciifis.	ladnee <i>f.g2</i> (-neeyay, -naysay) 1. Eebbe, cid wax ladan ka dhigid. 2. Eebbe, cid maal badan siin.
laciifis <i>m.l ld</i> laciifin.	ladqabayn <i>m.f.dh eeg</i> ladqabee. <i>ld</i> ladabays.
laciifsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax tabar yar ahaansho. <i>ld</i> daciifsan.	ladqabays <i>m.l ld</i> ladqabayn.
laciifsaan <i>m.f.dh ld</i> daciifsaan, daciifsaansho, laciifsaansho.	ladqabee <i>f.g/mg2</i> (-beeyay, -baysay) 1. (<i>f.g</i>) Qof caraysan maslixid. 2. (<i>f.mg</i>) Kala l.: laba qof ama ka badan oo dagaashan maslaxo dhex dhigid.
laciifsaansho <i>m.ll/dh ld</i> laciifsaanaan.	ladqabo <i>m.dh</i> 1. Dhexdhexaadin iyo maslaxo laga dhex dhaliyo dad dagaashan. 2. <i>ld</i> laqdabo.
laciin <i>m.l.kh</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Qof dagaal, khayaano iyo diradiro badan.	laf <i>m.dh (-fo, m.l)</i> 1. Mid ka mid ah qalfoofta nafleyda. 2. Bur yar. 3. Qolo; jilib. 4. Qaybta adag ee ku dhex jirta miraha. 5. L.tayda (-taada, -tiisa iwm): eray sii adkaynaya qofka laga hadlay oo sheegaya in qofku qofkaas yahay ee aan cid kale la sheegayn; qofka naftiisa.
laclac ¹ <i>m.l ld</i> dakhaakhul ¹ .	
laclac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) <i>ld</i> dakhaakhul ² .	
laclacid <i>m.dh eeg</i> laclac ² .	
lacnadin <i>m.dh ld</i> nacalad ¹ .	
lacnad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld</i> nacalad ² .	
lacnadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) <i>ld</i> nacaladee.	
lacnadeyn <i>m.dh ld</i> nacaladeyn.	

lafaggur¹ *m.l* 1. Bixinta meel jabtay lafaha laga bixyo. 2. Ka baaraandegga arrin iwm lagu sameeyo. *ld lafaggurid.*

lafaggur² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Meel lafi ka jabtay burbur ka bixin. 2. Timir, hilib iwm lafo ka gurid. 3. Arrin ka baaraandeggid.

lafaggurid *m.f.dh eeg* lafaggur². *ld lafaggur¹.*

lafajebin *m.db* Hadal saamayn weyn leh oo sharafta iyo shaqsiyadda qofka dhaawaca.

lafajebis *m.l* 1. Qori ama bir lafaha lagu jejebiyo. 2. L. ah: hadal sharafta iyo shaqsiyadda qofka wax u dhima.

lafallafo *m.l.kh* L. ah: qof caato awgeed lafahiisu muuqdaan.

lafallafoobid *m.f.dh eeg* lafallafow.

lafallaflow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof aad u caatoobid.

laf-arax *m.db* (*c.nafl.*) Qayb godan oo qaab saddex gees leh ee lafdhabarta waxayna ka koobantahay shan (5) lafood oo iskudhafan. Waxay kaga dhaggantahay laf-xariirta ugu hooseysa qaybta moxogga ee lafdhabarta, hoos waxa ka ah lafta dabagibinta dhinacyadana lafaha miskaha ayaa ka xiga.

lafayn *m.f.dh eeg* lafee.

lafaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Qof lafaha madaxa wax laga yeelay ahaansho.

lafaysnaan *m.f.dh eeg* lafaysan. *ld lafaysnaansho.*

lafaysnaansho *m.l/dh ld lafaysnaan.*

lafbolol *m.l* (-fo ..., *m.l*) (*daaw.*) Baaba'a sooha lafta oo keena in lafuhu khafif noqdan oo ay jabi ogyihiin.

lafdhabar¹ *m.db* (-rro, *m.db*) (*c.nafl.*) Xiriirkha lafaha dhabarka oo ka bilowda salka lafta madaxa kuna dhammaada dabaggibinta. Waxay ka koobantahay 33 lafood waxaana dhex mara xangullah, waxay isgoys xubneed la wadaagaan lafta madaxa, feeraha iyo miskaha; waxayna u kala baxaan 7 surka, 12 sabalayda, 5 dhabarka hoose, 5 araxda iyo 4 dabaggibinta.

lafdhabarla' *m.db.u* Xayawaan aan lahayn lafdhabar.

lafdhabarley *m.db.u* Nafleyda inta lafdhabarta leh.

lafdhheer *m.db.u* Lafaha dhaadheer ee dadka, ugaarta, dugaagga iyo duunyada.

lafdhumuq *m.dh* (*c.nafl.*) Meesha misigta iyo bowdadu iska galan.

lafdi *m.l* (*nax.*) Qaabka coded ee astaan afeeddu ay leedahay, yacni ereyga qaabkiisa.

lafduud *m.db ld lafdhabar¹.*

lafee *f.g2* (-feeyay, -faysay) Lafta madaxa jebin.

lafeysad *m.l ld lafeysasho.*

lafeysasho *m.f.dh eeg* lafeyso. *ld lafeysad, lafeysi.*

lafeysi *m.l ld lafeysasho.*

lafeyso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Lafo ruugid. 2. Nafley wax ay cunto weyday meelo unuunufid.

lafgarab *m.l* (-byo, *m.db*) Garabka intiisa lafta ah.

lafguri *m.db* 1. Carjaw ku samaysanta xubinta taranka ee haweenka afkeeda sare marka la gudo ka dib. 2. Feex.

lafholac *m.l* (-fo ..., *m.l*) (*daaw.*) Halaamacoodka lafta oo uu keeno caabuq, waxyeelo ama isbeddel meetabooliisiimka.

lafil *m.l* Qof la fil ah qof kale; asaag; eyni.

lafilaan *m.l.kh* L. ah: wax la saadaalin karo.

lafjeego *m.db* (-fo jeegooyin, *m.l*) (*c.nafl.*) Laf qaab weel godan leh ee ka mid ah qaybaha lafta madaxa oo sameysa qaarka dambe ee lafta madaxa iyo qaar ka mid ah salka lafta madaxa.

laflay *m.db* (*bot.*) Midho jiidh leh oo ka yimaada hal ama dhowr kaarbal oo isku dhalaalay oo leh mid ka mid ah iniiyaha badan. Iniiyaha waxa ku daboolan qolof adag oo ah gudo midheedka midhaha. Tus.: qumbe.

lafmadax *m.db* (*c.nafl.*) Lafta madaxa oo gudeeeda maskaxdu ku jirto.

laf *m.l* (*dhaq.*) Lacagta hore ee ganacsiga la geliyo; raasamaal.

lafoobid *m.f.dh eeg* lafow.

lafow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof wax lafaha madaxu jabanyihiin noqosho.

lafsaakaar *m.db* (*c.nafl.*) Laf fidsan oo laabta bartankeeda ku taal oo karreesaha iyo feeraha kore isugu haysa.

lafti *m.dh.u* Dad nasab ah.

lag *m.l* 1. Tiro aan cayinnayn oo ka badan kun. 2. Tiro dhan boqol kun. 3. Kun malyuun; bilyan. 4. *ld laag².*

lagamamaarmaan *m.l.kh* L. ah: wax aan la huri karin.

lagamamaarmaannimo *m.db* Wax aan laga maarmin ahaansho.

lagarroone *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) 1. Qof wax matare ah; nacas. 2. Ciniin.

lagas (halbeeg) *m.l* (-gyo, *m.db*) (*fis.*) Summad: Lx. halbeegga caalamiga (H.C.) ee

iftiimida, le'egna iftiinka uu soo kaahiyu burqad iftiimeedka 1 luuman ah, kuna fidsan bed hal mitir labajibbaaran.	lallabayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Ka l.: wax meel yaal wada xaraasho.
lagiji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax xarig ku dhuujin. lagijin <i>m.f.dh eeg</i> lagiji. <i>ld lagijis.</i>	lallaboo <i>m.dh ld lallabo.</i>
lagijis <i>m.l ld lagijin.</i>	lallabee <i>f.mg2 (-beeyay, -baysay)</i> Wax dhacay dad uga digid.
lagu-dhasho <i>m.l (daaw.)</i> Xaalad qaabdarro ama cudur oo qofka ku dhasho qaabdarrada lagu dhasho waxay isugu jiraan cudurrada la dhaxlo iyo kuwa bey'addu keento.	lallabo¹ <i>m.dh</i> 1. Laqanyo; yaqyaqsi. 2. Qayladhaan gurmad degdeg ah. 3. Dareenka in qofka mataggu hayo oo kale, sida dadka safarka badda ama wallaca. <i>ld labbalabbo, labballabbo, lablabbo, lallabbo.</i>
lagudhufte <i>m.l (-tayaal, m.l/dh)</i> (xis.) Tirada ama tibixda lagu dhufto tiro ama tibix kale (dhufte) marka la sammeynayo iskudhufasho.	lallabo² <i>m.dh (daaw.)</i> Dareenka in qofka mataggu hayo oo kale, sida dadka safarka badda ama wallaca.
lahaan <i>m.f.dh eeg</i> leh. <i>ld lahaansho.</i>	lallaboo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Yaqyaqsi dareemid.
lahaansho <i>m.l/dh ld lahaan.</i>	lallabood <i>m.f.l eeg</i> lallaboo.
lahad <i>m.l ld lahasho.</i>	lalleemo <i>m.dh (daaw.)</i> Gariir gacmaha dadku yeeshaan gabow ama jirro awgeed.
lahan <i>m.l</i> 1. Raad waxyeello leh, qarsoon oo uu reebo cudur iwm. 2. Ciil caro badan leh.	lalmad <i>m.l ld lalmasho.</i>
lahasho <i>m.f.dh eeg</i> laho. <i>ld lahad.</i>	lalmasho <i>m.f.dh eeg</i> lalmo. <i>ld lalmad.</i>
lahaye <i>m.l (-yayaal, m.l/dh)</i> Qof xabsi ku jiro oo aan maxkamadi xukumin.	lalmi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax laallaadin.
lahjad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Af guri.	lalmin <i>m.f.dh eeg</i> lalmi. <i>ld lalmis.</i>
laho <i>f.mg3 (-haday, -hatay)</i> 1. Laabta wax ka jecleysasho. 2. U 1: wax si aad ah u filasho.	lalmis <i>m.l ld lalmin.</i>
la'i <i>m.dh ld la'aan.</i>	lalmo <i>f.mg3 (-maday, -matay)</i> Wax laallaada noqosho.
lajo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Aleel yaryar.	lamaddegaan¹ <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Dhul ballaaran oo aan dhir iyo biyo midna lahayn, dad iyo duunyana ku dhaqmi karin.
lakab¹ <i>m.l (-byo, m.dh)</i> 1. In is-haysato oo fidsan oo isku qira ah; baal; dabool. 2. Ilig agtiisa ilig kale ka soo baxo.	lamaddegaan² <i>m.l (-nno, m.dh) (jugr.)</i> Dhul aan deegaani ka bixin oo roobka iyo qoyaanka kaleba ku yaryihiin oo aan qoyaanku si fiican u kaalmayn deegaanta lamaddegaan aan haba yaraatee deegaani ka bixin, ma aha caadi. Waxaa laga yaabaa in lamaddegaanku yahay mid uu caws aad u liitaa ka baxo ama dhir aad u liidataa. Waxaa jira lamaddegaanno dhawr nooc ah sida: lamaddegaan dhadhaabeed, lamaddegaan dhagaxeed, iyo lamaddegaan bacaadeed. Lamaddegaannada waxaa loo qaybiya labo nooc: lamaddegaannada kulaalayda iyo kuwa loolalka dhexe. Kawa kulaaleyda waxaa ugu caacsan tan Sahaara iyo tan Areebiya. Kuwe loolka dhexena waxaa ugu caansan midda Goobi iyo midda Turkistan.
lakab-bayga maskax-horaad <i>m.l (-dyo, m.dh) (c.naf.)</i> Lakab ka kooban walax ramaadi ah kaas oo sameeyaa lakabka sare ee siribaramka lafdhabarley badan. Waxay aad ugu horumarsan tahay naasleyda. Waxay masu'uul ka tahay xukunka iyo isugeynta dhaqdaqaqa iraadiga ah iyo dareennada aragga, maqalka, taabashada iwm. Waxa kale oo ay ka kooban tahay xarumo ku shuqul leh xusuusta, luqadda, fekerka iyo garaadka.	lamafilaan <i>m.l</i> L. ah: wax si kedis ah ku dhaca ama ku yimaad.
lal <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Wax duulid.	lamagayaan <i>m.l</i> Rag iyo dumar inta aan meher isu qaban.
lali¹ <i>m.dh (-iyo, m.dh)</i> Fiidmeer.	lamahuraan <i>m.l.kh</i> Wax aan la'aantoodu la ahaan karin, aan la huri karin.
lali² <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax duulin.	lamahuraannimo <i>m.dh</i> Lamahuraan ahaansho.
lalid <i>m.f.dh eeg</i> lal.	
lalin <i>m.f.dh eeg</i> lali ² . <i>ld lalis.</i>	
lalis <i>m.l ld lalin.</i>	
lallabayn <i>m.f.dh eeg</i> lallabee.	
lallabaysad <i>m.l ld lallabaysasho.</i>	
lallabaysasho <i>m.f.dh eeg</i> lallabayso. <i>ld lallabaysad, lallabaysi.</i>	
lallabaysi <i>m.l ld lallabaysasho.</i>	

lamakaraan *m.l.kh* L. ah: qof garmaqaate ah; macangag.

lambar *m.l (-rro, m.db)* Mid ka mid ah ah tiro taxane ah oo wax leeyihii. *ld nambar*.

lambarayn *m.db ld lambarin*.

lambaree *f.g2 (-reeyay, -reysay)* *ld lambari*.

lambari *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax lambar u yeelid. *ld lambarree, nambaree, nambari*.

lambarin *m.fdb eeg lambari*. *ld lambarayn, lambaris, nambarayn, nambarin, nambaris*

lambaris *m.l ld lambarin*.

lambarsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax lambar loo yeelay ahaansho. *ld nambarsan*.

lambarsanaan *m.fdb eeg lambarsan*. *ld lambarsanaansho, nambarsanaan, nambarsanaansho*.

lambarsanaansho *m.l/dh ld lambarsanaan*.

lammaan¹ *m.l* 1. Nafley laba isdhashay ah oo meel ku wada sugar. 2. Labo weligood wada socda. 3. *ld dammaan*.

lammaan² *m.l (baay.)* Marka la sharraxayo bu'da, unug ama noole leh labanlaabka tiro dhiman oo koromosooma ah ee astaanta sinjiyada.

lammaan³ *f.mg4 (-naa, -nayd)* Nafley laba isdhashay wax meel ku wada sugar ahaansho.

lammaanaan *m.fdb eeg lammaan³*. *ld lammaanaansho*.

lammaanaansho *m.l/dh ld lammaanaan*.

lammaanad¹ *m.l ld dammiinasho*.

lammaanad² *m.db ld dammiinad*.

lammaanasho *m.db ld dammiinasho*.

lammaane *m.l (nax.)* Erey ka kooban labo erey ama in ka badan oo kala duwan, yeeshana micno cusub. Tus. “dhul + bare -> dhulbare”.

lammaane-horsan *m.l (-nayaal ..., m.l/db)* (xis.) Lammaane kutirsaneyaal ah sida (x,y) oo kala horreysintoodu ay micne weyn ku fadhid. Tusaale ahaan, lammaanaha horsan (2,3) lama mid aha lammaanaha horsan (3,2), marka lagu muujiyo dhidabbada kaartis.

lammaani *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ku l.: wax, wax kale ku xoojin, ku labayn, raacsiiin.

lammaanid *m.db ld dammiinid*.

lammaanin *m.fdb eeg lammaani*.

lammaano *f.g3 (-ntay, -natay)* *ld dammiino*.

lammo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Laba maqaar lo'aad oo isku midab ah iyo maqaar saddexaad oo ka midab duwan oo inta si farsamaysan laysugu dhafo, laysku tolo oo mid laga dhigo. 2. *ld labo*.

laq.f.g1 (-qay, -qday) *ld liq*.

laqan¹ *m.l* 1. Nin dhalinyaro ah oo qas badan. 2. Geerida ku timaad qof dhalinyaro ah. 3. Shaah ama kafee lagu daray cabbitaan kale oo adag.

laqan² *f.mg1 (-qmay, -qantay; -qmi)* 1. Nin dhalinyaro ah oo qas badan noqosho. 2. Da' yaraan ku dhimasho.

laqannimo *m.db* Laqan ahaansho.

laqanyayn *m.f.db eeg laqanyee*.

laqanyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* Cid laqanyo dareensiin.

laqanyo *m.db (daaw)* Liidaanyo ay keenaan baruur iyo subag badan oo la cunay; ladaadyo; lallabbo.

laqanyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Laqanyo dareemid.

laqanyood *m.f.l eeg laqanyoo*.

laqaybshe *m.l* Wax ama tiro la qaybinayo.

laqbayn *m.fdb eeg laqbee*. *ld laqbays*.

laqbays *m.l ld laqbayn*.

laqbree *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Kutub wax ku qoran fasirid.

laqbo *m.l/db* Fasiridda wax kutub ku qoran la fasiro.

laqdabo *m.db* 1. Qiyaano; dhagar. 2. *ld ladqabo* (2).

laqid *m.db ld liqid*.

laqimaad *m.db (dii.)* Marka qof la kirishtaminaayo, waxaa biyo ku shuba madaxa kirishtaanka taasoo ay calaamad u tahay in uu ka mid noqday kaniisada kiristaanka, dambigiisna uu dhaqmay.

laqin *f.mg1 (-nay, -ntay)* 1. U l.: qof wax la barayo u meerin. 2. U l.:qof sakaraad ah oo in uu dhimanayo la moodo ashahaado u marin.

laqinid *m.f.db eeg laqin*.

laqlajis *m.db (bot.)* Geed faalala oo leh laamo iyo caleemo jilicsan oo xooluhu daaqaan.

laqmad *m.l ld laqmasho*.

laqmasho *m.f.db eeg laqmo*. *ld laqmad*.

laqmid *m.f.db eeg laqan²*.

laqmo¹ *m.l* 1. Rabsho badan (qof dhallinyar). 2. Dhallinyaro ahaan ku dhimasho.

laqmo² *f.mg3 (-maday, -matay)* Qof da' yaraan ku dhimasho.

laqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld liqsan*.

laqsanaan *m.db ld liqsanaan*.

laqsanaansho *m.l/db ld liqsanaan*.

laqsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld liqsii*.

laqsiiin *m.db ld liqsiiin*.

laqwi¹ *m.l* Oraah diinta gef ku ah oo bareer loo yiraahdo.

laqwi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) Hadal
 diinta gef ku ah ku hadlid.
laqwin *m.db ld laqwiid.*
laqwiyid *m.f.db eeg laqwi².* *ld laqwin.*
lar¹ *m.l* 1. Xusuus xun. 2. Laqanyo.
lar² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax, wax kale ku
 kordhin. 2. Wax, wax kale ku qurxin.
laran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax, wax kale
 lagu laray ahaansho.
larid *m.f.db eeg lar².*
larnaan *m.f.db eeg laran.* *ld larnaansho.*
larnaansho *m.lldh ld larnaan.*
lasiman *f.mg4* (-mnaa, -mnayd) La mid
 ahaansho; la cabbir ahaansho.
lasimnaan *m.f.db eeg lasiman.* *ld*
lasimnaansho *m.lldh ld lasimnaan.*
lasow *m.l* Dhadhanka wax faaday.
lataliye *m.l* (-yayaal, *m.lldh*) Qof aqoon gaar
 ah ku taqasusay oo arrimaha la xiriira kala
 taliya madax dawladdeed ama hay'adeed iwm.
lawlaw¹ *m.l* 1. Gariir naflaydu dareento oo
 qabow badani sababo. 2. L. ah: qof aad u
 gabooaby.
lawlaw² *f.mg1* (-way, -wday) 1. Nafley, qabow
 badan awgiis gariirid. 2. Gabow awgiis la
 cantatamid (qof).
lawlawid *m.f.db eeg lawlaw².*
lax *m.db* (-xo, *m.l*) 1. Neef ido ah oo curtay.
 2. Meesha xoonku ku hoydo oo ilmaha
 gashado.
laxaad *m.l ld lixaad.*
laxaadsad *m.l ld lixaadsasho.*
laxaadsasho *m.db ld lixaadsasho.*
laxaadsi *m.l ld lixaadsasho.*
laxaado *f.mg3* (-saday, -satay) *ld lixaadso.*
laxaamad¹ *m.db* Macdan dhulka laga qodo,
 jaadad badan, jilicsan, oo marka la dhalaaliyo
 wax lagu alxamo.
laxaamad² *f.g1* (-day, -dday) Bir iwm
 alxamid.
laxaamadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la
 alxamay ahaansho (bir iwm).
laxaamadid *m.f.db eeg laxaamad².*
laxaamadnaan *m.f.db eeg laxaamadan.* *ld*
laxaamadnaansho *m.lldh ld laxaamadnaan.*
laxamee *f.g2* (-meeyay, -meysay) (muus.)
 Laxan u yeelid.
laxameyn *m.f.db eeg laxamee.*
laxan *m.l* Iswaafajinta erezada iyo muusigga
 (hees).
laxaw *m.l* Kaar iyo xanuun, meel gaar ah oo
 jirka naflayda ka mid ah dareemo.

laxle *m.l.u* (*c.nafl.*) Xasharaad yaryar oo leh
 baalal iyo midab madow xigeyn ah,
 dhexdana u dhuubar oo qaniinyo kulul leh;
 xoon.
laxmar *m.l* 1. Galgaal, cadaad (xiddigo).
 2. Dheddig (xayawaan ama dad) oo dhalmo
 darro darteed la cayilay.
laxni *m.l* Wax si qalad ah loo qoro ama loogu
 dhawaqaqo.
laxo *m.l* Urur xiddigo ah oo tiradoodu lix ka
 kooban tahay. *ld lixo.*
laxoox *m.db.u* Kimis ballaaran, xalleefsan oo
 bur ama budo la dubay ka samaysan;
 canjeero.
lay *f.g2* (-aayay, -aysay) 1. Wax baabi'in.
 2. Wax dhammayn. *ld laa.*
layaab *m.l* Dareen aan caadi ahayn oo ka
 dhasha dhacdo lamafilaan ah. *ld yaab.*
layac¹ *m.l ld laayac¹.*
layac² *f.g1* (-cay, -cday) *ld laayac².*
layacan¹ *f.mg1* (-cmay, -cantay) *ld laayacan¹.*
layacan² *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) *ld laayacan².*
layacmid *m.db eeg layacan¹.* *ld laayacmid.*
layacnaan *m.db ld laayacnaan.*
layacnaansho *m.lldh ld laayacnaan.*
laydi *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. Afargees xaglo quman
 oo labada dhinac ee iska soo horjeeda ay isla
 egyptiin. 2. Nooc gogosha ka mid ah.
layelee *m.l* (*nax.*) Magaca tilmaama qofka ama
 shayga uu ku dhaco falka yeeluhu sameeyo.
 Tus. "Saynab waraaq ayay qortay".
layicid *m.db ld laayicid.*
layiig *m.l* Hoore markuu shubmaya jiidma ee
 aan googo'in.
layiignimo *m.db* Layiig ahaansho.
layli *m.l* 1. Rati aan weli rar baran.
 2. Tababbaridda qof loo tababbaro hawl gaar
 ah.
layli² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) 1. Awr rar barid.
 2. Cid tababbar siin.
laylin *m.db ld layliyid.*
laylis *m.l ld layliyid.*
laylisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld laylyan.*
laylisanaan *m.db ld laylyanaan.*
laylisanaansho *m.lldh ld laylyanaan.*
layliyid *m.db eeg layli.* *ld laylin, laylis, laylyid.*
laylo *m.db* Ciyaar carruurtu ku dheesha
 dhagxaan quruurux ah, saalo geel iwm oo ku
 jirta laba iyo tobant god oo laba labo isaga soo
 horjeeda; godadow.
layloon *m.l* Dhar jilicsan, qafif ah, jirku ka
 muuqdo oo aan ka samaysnayn cudbi, iyo
 xariir midna. *ld nayloon.*
laylyan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la tababbaray
 ahaansho. *ld laylisan.*

laylyanaan *m.f.dh eeg* laylyan. *ld laylisanaan, laylisanaansho, laylyanaansho.*
 laylyanaansho *m.l/dh ld laylyanaan.*
 laylyid *m.f.dh eeg* layli². *ld laylis, layliyid.*
 layn¹ *m.l(-nan, m.l)* 1. Xarriiq toosan oo meel
 ku calaamadaysan. 2. Saf. 3. Xarig koronto,
 taleefan iwm oo isku xira laba meelood ama
 in ka badan.
 layn² *m.f.dh eeg* lay.
 layr *m.dh* Dabayl aan xoogganayn oo qabow;
 neecaw.
 layrad *m.l ld layrasho.*
 layrasho *m.f.dh eeg* layro. *ld layrad.*
 layri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dabayl u dhigid.
 layrin *m.f.dh eeg* layri.
 layro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Dhanka dabayshu
 ka imaanayso aadid (xoolo iwm).
 layrsad *m.l ld layrsasho.*
 layrsasho *m.f.dh eeg* layrso. *ld layrsad.*
 layrso *f.mg3 (-saday, -satay)* Neecaw isu
 dhigid.
 laysad *m.l ld laysasho.*
 laysasho *m.f.dh eeg* layso. *ld laasad, laasasho,*
 laysad, lysi.
 layso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax dhammaysasho.
 ld laaso.
 laystaan¹ *m.l.kh* L. ah: nin dhibaato iyo
 waxyello badan leh.
 laystaan² *m.dh* Waxyello badan oo cidi
 geysato.
 le'ad *m.l ld le'asho.*
 le'asho *m.f.dh eeg* le'o. *ld le'ad.*
 lebbed *m.dh (-do, m.l)* Nooc siyyaqadda
 dumarku isku qurxiyo ka mid ah oo dahab
 ka samaysan.
 lebbis¹ *m.l ld labbis¹.*
 lebbis² *f.mg1 (-say, -stay)* *ld labbis².*
 lebbisad *m.l ld labbisasho.*
 lebbisan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld labbisan.*
 lebbisasho *m.dh ld labbisasho.*
 lebbisid *m.dh ld labbisid.*
 lebbisnaan *m.dh ld labbisnaan.*
 lebbisnaansho *m.l/dh ld labbisnaan.*
 lebbiso *f.mg3 (-stay, -satay)* *ld labbiso.*
 leben *m.l* 1. Dhoobo si gaar ah loo dubo oo
 qaabab badan loo yeeleelo oo sida dhagaxa
 wax lagu dhiso. 2. Caano.
 leber¹ *m.l* 1. Waxar markaas habarteed ka
 gurtay. 2. Cabbir wax lagu cabbiro oo u
 dhigma rubuc jawaan.
 leber² *m.dh* 1. Wax lix iyo tobant (16) meelood
 loo qaybiyey meeshood. 2. Sinta dadka ee
 ilmaha la saaro.
 lebernimo *m.dh* Leber ahaansho (waxar).

lebi *m.l (bot.)* Geed dhirta waaweyn ka mid ah
 oo aan qodax lahayn, ubax qurxoon dhala,
 oo laga qoro kooraha iyo mooyaha.
 led *f.mg1 (-day, -dday)* *ld lad.*
 ledid *m.dh ld ladid.*
 leeb¹ *m.l (-bab, m.l)* Ul yar oo dhuuban oo
 afka bir fiiqani kaga jirto oo qaansada laga
 gano; gamuun.
 leeb² *m.l (-bab, m.l) (xis.)* Teed kasta oo tiro
 ah lehna hal dhinac u tax ama hal joog u tax.
 leebraac *f.g1 (-cay, -cday)* Wax niyadda ka
 jeclaysasho.
 leeddafuul¹ *m.l* Fuulidda la fuulo faras aan
 koore lahayn. *ld leeddafuulid.*
 leeddafuul² *f.g1 (-uulay, -uushay)* Faras aan
 koore saarnayn fuliid.
 leeddafuulid *m.f.dh eeg* leeddafuul². *ld*
 leeddafuul¹, leeddo (2).
 leeddo *m.dh* 1. Faras la fuushanyahay oo aan
 koore saarnayn. 2. *ld leeddafuulid.*
 leef *f.g1 (-fay, -ftay)* Si tartiib ah carrabka wax
 u marin.
 leefi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld leefsii.*
 leefid *m.f.dh eeg* leefi.
 leefin *m.f.dh eeg* leefi.
 leefisii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid in ay carrabka
 wax mariso gayeysiin. *ld leefi.*
 leefsiin *m.f.dh eeg* leefsiin.
 le'eg *f.mg4 (-ekaa, -ekayd)* La siman; la mid
 ah; la fil ah; aan ka yarayn kana weynayn.
 leegleegsad *m.l ld leegleegsasho.*
 leegleegsasho *m.f.dh eeg* leegleegso. *ld*
 leegleegsad, leegleegsi.
 leegleegsi *m.l ld leegleegsasho.*
 leegleegso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Qof fara
 marnaan socosho. 2. Hawl la'aan socosho.
 le'ekaan *m.f.dh eeg* le'eg. *ld le'ekaansho.*
 le'ekaansho *m.l/dh ld le'ekaan.*
 le'ekayn *m.f.dh eeg* le'ekayn.
 le'ekaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Ku jaangoyn;
 wax le'eg ka dhigid; la simid.
 le'ekaysiin *m.f.dh eeg* le'ekaysii.
 le'ekee *f.g2 (-keeyay, -kaysay)* La ekayn; la
 mid noqosh; la simid; isku in keenid.
 leelleel¹ *m.l* Masiibo.
 leelleel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* Qof masiibo la
 kulmid.
 leelleelid *m.f.dh eeg* leelleel².
 leelleelsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax masiibo la
 kulmay ahaansho.
 leelleelsanaan *m.f.dh eeg* leelleelsan. *ld*
 leelleelsanaansho.
 leelleelsanaansho *m.l/dh ld leelleelsanaan.*

- leelleeltir¹** *m.l* Xoolo ama wax kale oo qof hawlgab ah ama ciidan waxyeelloobay abaal gud ahaan loo siyo.
- leelleeltir²** *fg1* (-ray, -rtay) Cid masiibo ku dhacday wax siin.
- leelleeltiran** *f.mg4* (-ruraa, -rnayd) Wax la leelleeltiray ahaansho.
- leelleeltirid** *m.f.db eeg* leelleeltir².
- leelleeltirnaan** *m.f.db eeg* leelleeltiran. *ld* leelleeltirnaansho.
- leelleeltirnaansho** *m.ll/db ld* leelleeltirnaan.
- leelo** *m.db* 1. Xayaabada dusha ka fuusha cuntada la kariyo. 2. Xaafoodka kor fuula biyo in badan meel ku jirey; saaruq.
- leex** *m.l* Caano is haysta oo la matago.
- leexad** *m.l ld* leexasho.
- leexad birlabeed** *m.l* (-dyo ..., *m.db*)
- leexasho** *m.f.db ld* leexad.
- leexaysad** *m.l ld* leexaysasho.
- leexaysasho** *m.f.db eeg* leexayso. *ld* leexaysad, leexaysi.
- leexaysi** *m.l ld* leexaysasho.
- leexayo** *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Leexo samaysasho. 2. Leexo isku ruxid.
- leexi** *fg2* (-iyay, -isay) Wax jihadii ay u jeedeen ka duwid.
- leexin** *m.f.db eeg* leexi. *ld* leexis.
- leexis** *m.l ld* leexin.
- leexo¹** *m.db* 1. Dabay dhacda oo cirka u kacda. 2. Ciyaar xarig geedo isu dhow labadiisa dacal lagu kala xiro oo caruurto fuusho iskuna ruxaan. 3. Qallooc gala kurus geel.
- leexo²** *f.mg3* (-xday, -xatay) Jid lagu socday ka weecasho.
- leexsan** *f.mg4* (-ruraa, -rnayd) Wax dhinac u weecsan ahaansho.
- leexsanaan** *m.f.db eeg* leexsan. *ld* leexsanaansho.
- leexsanaansho** *m.ll/db ld* leexsanaan.
- leexsasho** *m.f.db eeg* leexso.
- leexso** *fg3* (-saday, -satay) Wax dhinac u weecasho. Tus. "Biyaha beerta u leexo".
- leextukaalee** *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Arrin laga hadlaayo wax yar ka sheegid.
- leextukaaleyn** *m.f.db eeg* leextukaalee.
- leextukaaleysasho** *m.f.db eeg* leextukaaleysasho. *ld* leextukaaleysi.
- leextukaaleysi** *m.l ld* leextukaaleysasho.
- leextukaaleysyo** *f.mg3* (-stay, -satay) Arrin laga hadlayo wax yar ka sheegid. *ld* leextukaalee.
- leg** *m.l* (-gag, *m.l*) Saraarka iyo hilibka saaran.
- legdamid** *m.f.db eeg* legdan².
- legdan¹** *m.l* Ciyaar laba qof isaga horyimaadaan oo ay si gaar ah isu qabsadaan, oo mid walba ku dadaalayo in uu kan kale dhulka dhigo.
- legdan²** *fg1* (-amay, -antay; -ami) Legdan samayn.
- legdan³** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la legdhey ahaansho.
- legdanaan** *m.f.db eeg* legdan³. *ld* legdanaansho.
- legdanaansho** *m.ll/db ld* legdanaan.
- legdid** *m.f.db eeg* leged². *ld* leged¹.
- legdin** *m.db* 1. Dhul dhigidda qof legdamaya dhulka la dhigo. 2. *ld* legdan¹.
- leged¹** *m.l ld* legid.
- leged²** *fg1* (-gday, -gedday; -gdi) Qof legdamaya dhul ku dhufasho.
- legriix** *m.l* Cayil ka bata lo'da oo xubnaha badankood shaqada ciriiri ka gelyi.
- leh** *fg4* (lahaa, lahayd) 1. Wax qabid. 2. Hadal dhiihid. 3. Is l: wax malayn. Tus. "Waxaan is leeyahay berri halkan imow".
- lehel** *m.l* Bartilmaameed la isla ogayahay.
- leked** *m.l* (-dyo, *m.db*) Qof rabsho badan oo madax adag.
- leleg** *m.db* (-gyo, *m.db*) Timaha ka baxa laabta ragga.
- le'o** *f.mg3* (-'day, -'atay) Dad, xoolo, ugaar iwm aad u dhimasho.
- lexejeclo** *m.db* Kalgacal maal loo qabo.
- lextukaalee** *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld* leextukaaleyo.
- leyleysad** *m.l ld* leyleysasho.
- leyleysasho** *m.f.db eeg* leyleyso. *ld* leyleysad, leyleysi.
- leyleysi** *m.l ld* leyleysasho.
- leyleyso** *f.mg3* (-stay, -satay) Godadow ciyaarid.
- leylisargaal** *m.l ld* leylisarkaal.
- leylisarkaal** *m.l* (-raakiil, *m.db*) Qof tababbar ugu jira in uu noqdo sargaal ciidan.
- leylisarkaalnimo** *m.db* Leylisarkaal ahaansho.
- leysin** *m.l* (-immol-inno, *m.db*) Warqadda oggolaanshaha baabuur wadidda.
- lib** *m.db* 1. Adkaashaha dagaal ama wax kale oo lagu adkaado; guul. 2. Abaal.
- libaadshe** *m.l* (-shayaal, *m.ll/db*) Barkimooyin jilicsan oo kooraha laga hoos mariyo, si uusan kooruhu faraska u qaban.
- libaas¹** *m.l* Celcelinta xoolo iwm lagu celiyo meel.
- libaas²** *f.mg1* (-say, -stay) Xoolo iwm meel ku celcelin.
- libaasid** *m.f.db eeg* libaas².
- libaax** *m.l* (-xyo, *m.db*) (c.nafl.) Bahal hilib ku nool ah, weyn, xoog badan leh, midabkiisuna cawl yahay, oo kiisa lab qaarka

hore ku leeyahay shaash oo dadka iyo xoolahaba cuna, kiisa labina (aarka) qaarka hore ayuu ku yeeshaa dhogor dhaadheer oo farabbadan.

libaaxbadeed *m.l.u (c.nafl.)* Nafley badda ku nool oo kalluunka qaabkiisa leh aadna uga weyn, oo dadka iyo kalluunka yaryar cunta.

libayn *m.f.dh eeg libee.*

libays *m.l (-syo, m.dh) (c.nafl.)* Insaym ay dhiijiyaan ganaca iyo qanjidhada mindhicirka yar ee lafdharleyda, kaas oo dedejiya burburinta duxda loo beddelayo asiidh duxeed iyo gilisarool.

libaysad *m.l ld libaysasho.*

libaysasho *m.f.dh eeg libayso. ld libaysad, libaysi.*

libaysi *m.l ld libaysasho.*

libayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Lib helid.

libcas *m.dh* 1. Kiddigga afaraad ee daalallida una dhexeysa gudha iyo mareegadheer. 2. Nooc qodaxda ka mid ah.

libdhi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ku l.: wax meel wada gelin. Tus.: “Musbaarka derbiga ku libdhi”. *ld libri.*

libdhid *m.f.dh eeg libir. ld librid.*

libdhin *m.f.dh eeg libdhi. ld librin.*

libdho *m.dh* Qorrax, cadseed.

libee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Cid guul siin.

libgad¹ *m.l* 1. L. ah: qof jisaar ah. 2. *ld libgadid.*

libgad² *f.mg1 (-day, -dday)* Ka l.: qof ku jisaarid.

libgadid *m.f.dh eeg libgad². ld libgad¹ (2).*

libin¹ *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo laga isticmaalo woqooyiga-bari ee Keenya; qubleey, maanyo, manyiikay, waaray.

libin² *m.dh* Guul.

libiq¹ *m.l* Dhoobo aad u qoyan.

libiq² *m.dh.sh.r* L. ka siii: libiqsasho.

libiqsasho.

libiqsasho *m.f.dh eeg libiqso. ld libiqsasho, libiqsi.*

libiqsi *m.l ld libiqsasho.*

libiqso *f.mg3 (-saday, -satay)* Si deg-deg ah il isugu qabasho una kala qaadid.

libir *f.mg1 (-bdhay/-bray, -birtay; -bdhi)* 1. Indho ka qarsoomid. 2. Ku l.: bidhaan hawd, jeex iwm ku qarsoomid.

libirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qarsoon ahaansho.

libirsanaan *m.f.dh eeg libirsan. ld libirsanaansho.*

libirsanaansho *m.l/dh ld libirsanaan.*

libkeen¹ *m.l ld niibkeen¹.*

libkeen² *f.mg1 (-nay, -ntay) ld niibkeen².*

libkeenid *m.dh ld niibkeenid.*

libri *f.g2 (-iyay, -isay) ld libdhi.*

librid *m.dh ld libdhid.*

librin *m.dh ld libdhin.*

licib *m.l* Inta jeer oo turub la dheelo oo hal fooro ku dhacdo.

licig *m.dh.u* 1. Asal biyuhu ku yaryihiin. 2. L. ah: dareera ribban.

liciif¹ *m.l/kh ld laciif¹.*

liciif² *f.mg1 (-fay, -ftay) ld laciif².*

liciifi *f.g2 (-iyay, -isay) ld laciifi*

liciifin *m.dh ld laciifin.*

liciifis *m.l ld laciifin.*

liciifis-habdhis-makiineed *m.l (-dyo, m.dh)*

(fis.) Yaaranta qotonka gariirka ayna ugu wacantahay tamarta ka lunta qaybaha gariiraya, kuna baxda ka-hortagga xoogagga isliska ama xoogagga caabbiga.

lid *gufaaco* *m.l (-ooyin, m.l) (juqr.)* Gobol cadaadiska gibilkiisu ka sarreeyo kan gobolka deriska la ah.

lid¹ *m.l* 1. L. ah: wax aan wax kale la mid ahayn oo dabeeccadda kaga duwan. Tus. “Mugdiga ayaa caddada lid ku ah.” 2. Cadaw ku ah. Tus.: “Cali ayaa lid ku ah Cabdi” *ld liddi.*

lid² *m.l (nax.)* Labo erey oo mataana ah oo micnaahoodu iska soo horjeedo sida: “dheer/gaab”, “weyn/yar” iwm; cagsi.

liddi *m.l/kh ld lid¹.*

lid-jidh-dhaliye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (baay.)*

Walax kasta oo uu jidhku u arko walax qalaad, sidaa darteed uu ka bixiyo jawaab is kabaxeed.

lid-jidh-gale *m.l (-layaal, m.l/dh) (baay.)*

Borotiin ay soo saaraan qaar ka mid ah unugyada cad cadi (Limfosaytyo), waxaanay ugu jawaabaan soo galitaanka ay jidhka soo gelayaan walxo qalaad (Lid-jidh-dhaliye), si aanay wax dhibaato ah u geysan.

lidlogardam *m.l (-myo, m.dh) (xis.)* Fansaarka

weydaarka u ah logardamka tiro ama tiro logardamkeedu yahay tiro la isa siiyey. Logardamka caadiga ah, lidlogga ee x waa 10x. Logardamkanabiir idlogga ee x waa ex. Lidlogardam waxa loosoo gaabiya “lidlog”.

lifaaq¹ *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Dun yar oo cirbad dulkeed ku jirta. 2. Dokominti la dirayo warqad la raaciyo oo sii kaabaya dulucda.

lifaaq² *m.l (-qyo, m.dh) (nax.)* Qurub lagu kaabo erey salkiisa, si uu u beddelo qiiimaha iyo waxqabdarka ereygaas; lifaaqyadu waxay u kala baxaan: “horkabe” (ereyga hortiisa ayuu ku lifaaqmaa), “dibkabe” (ereyga

- dhammaadkiisa) iyo "dhexkabe" (ereyga dhexdiisa).
- lifaaq³** *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Cirbad dulkeed dun gelin. 2. Ku l.: dokominti la dirayo warqad sii raacin. 3. Maro iwm mid kale ku tolid.
- lifaaqid** *m.f.db eeg lifaaq³*.
- lifaaqo** *f.mg3 (-qday, -qatay)* 1. Cirbad dun gelin. 2. Maro iwm cad yar ku tolasho.
- lifato** *m.db* Xilliga ugu dambeeya jiilaalka (diraaca).
- lig¹** *m.db* Wax kor u taagan oo toosan oo aan soo laabmayn ahaan; wax likaysan ama liqdaaran.
- lig²** *f.g1 (-gay, -gtay)* Wax meel taagid si aysan u dhaqdhaqaaciin.
- ligan** *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax meel taagan oo aan dhaqdhaqaaqayn ahaansho.
- ligane¹** *m.l (-nayaal, m.l/db)* 1. Guud ahaan waa qotome ama sammeeya xaglo qumman. 2. Xarriiq ama sallax ku qotonka xarriiq ama sallax kale.
- ligane²** *m.l (-nayaal, m.l/db)* (xis.) Xarriiq ama sallax waxaa la yiraahdaa waxa ay ligane u tahay xood haddii ay ku qotonto taabtaha xoodka halka barta ay xarriiqda iyo xoodku ku kulmaan. Tusaale ahaan, gacanka goobo wuxuu ku liganyahay meeriskaa goobo.
- ligid** *m.f.db eeg lig.*
- ligis** *m.l.kh* Biyo qasan.
- liglig¹** *m.l.u* 1. Saabka weelasha loo sameeyo ganaha ka soo taagtaagan. 2. Qoryo iswaydaarsan oo qumbaha afkiisa lagu sameeyo.
- liglig²** *f.g1 (-gay, -gtay)* Ruxruxid, dhaqdhaqaajin.
- ligligid** *m.f.db eeg liglig²*.
- lignaan** *m.f.db eeg ligan.* *ld lignaansho.*
- lignaansho** *m.l/db ld lignaan.*
- lignayt** *m.l (-tyo, m.db)* (jool.) (ama dhuxul - dhagaxda kafeega ah) Dhuxul dhagax leh muuqaal qori, oo loo aqoonsanyahay inay ka joogto heerka ee maatar hireedka dhalanroggu ku dhacay. Heerka koowaad oo ay soo martay inta aysan noqon dhuxul-dhagax waa heerka biitka.
- lihi** *m.db* Wax qof leeyahay oo aan lala wadaagin.
- lihiin** *m.l* 1. Adkaysi, karti. 2. Wax, waxtarkisu raago.
- lihiinsasho** *m.f.db eeg lihiinso.* *ld lihiinsi.*
- lihiinsi** *m.l ld lihiinsasho.*
- lihiinso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Ku l.: cid cadaadis saarid.
- lihijeclo** *m.db ld lexejeclo.*
- li'i** *m.db ld la'aan.*
- liibaan¹** *m.db* Khayr; baraare; guul.
- liibaan²** *f.mg1 (-nay, -ntay)* Khayr la kulmid.
- liibaanid** *m.f.db eeg liibaan².*
- liic¹** *m.l* Foorar; janjeer.
- liic²** *f.mg1 (-cay, -cday)* Wax dhinac u janjeerid.
- liici** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dhinac u jenjeerin.
- liicid** *m.f.db eeg liic.* *ld liicis.*
- liicin** *m.f.db eeg liici.* *ld liicis.*
- liicis** *m.l ld liicin.*
- liiclic¹** *m.l* Tabarddarro awgeed oo hadba dhinac loo janjeersado. *ld liiclicid.*
- liiclic²** *f.mg1 (-cay, -cday)* Hadba dhinac u janjeersasho.
- liiclicid** *m.f.db eeg liiclic².* *ld liiclic¹.*
- liicliicsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax liicliica ahaansho.
- liicliicsanaan** *m.f.db eeg liicliicsan.* *ld liicliicsanaansho.*
- liicliicsanaansho** *m.l/db ld liicliicsanaan.*
- liicsad** *m.l ld liicsasho.*
- liicsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dhinac u qallooca ahaansho.
- liicsanaan** *m.f.db eeg liicsan.* *ld liicsanaansho.*
- liicsanaansho** *m.l/db ld liicsanaan.*
- liicsasho** *m.f.db eeg liicso.* *ld liicsad, liicsi.*
- liicsi** *m.l ld liicsasho.*
- liicso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Wax dhinac u janjeersasho.
- liid¹** *m.l.kh* 1. L. ah: qof jilicsan oo tabar yar. 2. Nacas, doqon.
- liid²** *f.g1 (-day, -dday)* Cid quursasho; yasid.
- liidaanyeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Qof wax liidaanyo hayso ahaansho.
- liidaanyeysaan** *m.f.db eeg liidaanyeysan.* *ld liidaanyeysnaansho.*
- liidaanyeysnaansho** *m.l ld liidaanyeysnaan.*
- liidaanyo** *m.db* (daaw.) Dareen dadka saaqa, matag keeni kara, oo ka dhasha xanuuun ama cunto la cunay; laqanyo; lallabbo; ladaadyo.
- liidaanyoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Liidaanyo dareemid.
- liidaanyood** *m.f.l eeg liidaanyoo.*
- liidasho** *m.f.db eeg liido.*
- liidid** *m.f.db eeg liid².*
- liidnimo** *m.db* Nacasnimo.
- liido** *f.mg3 (-iitay, -iidatay)* Cid cudur ama dhaqaale darro awgeed la tabar yarayn.
- liif** *m.l 1. ld lquf.* 2. Xashiish jilicsan oo ka hara alwaaxda la qoro. 3. Dhagax xalleefsan oo lagu luufo. 4. Qaynbaar. 5. Sooloji ahaan, dhisme timaha oo kale ah oo dheer, sida tifafka yar yar ee baalasha shimbiraha.

liif² *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Liif ciyaarid. 2. Caatoobid. *ld luuf*.

liifad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Tidac dun ah, la gelio feynuusyada gaaska oo marka la shido bixiya iftiin. 2. Bir yar, buntuqa afkiisa hore ku samaysan oo wax lagu shiisho.

liifan¹ *f.mg1* (-fmay, -fantay; -fmi) Wax caatobay noqosho.

liifan² *f.mg4* (-fnaa, -fnayd) Wax caatoobay ahaansho.

liifid *m.f.db* *eeg liif²*. *ld luufid*.

liifmid *m.f.db* *eeg liifan¹*.

liifnaan *m.f.db* *eeg liifan²*. *ld liifnaansho*.

liifnaansho *m.l/dh ld liifnaan*.

liig *m.l* (-gag, *m.l*) Garanuugta keeda lab.

liil *m.dh* 1. Dun mayraxeed oo adag. 2. L. ah: wax adkaysi leh.

liilami *f.g2* (-iyay, -isay) Ku l.: wax meel ku safid.

liilamin *m.f.db* *eeg liilami*.

liilan *m.l* (-mmo, *m.dh*) Dun dhuuban, miiqan oo wax lagu tosho.

liilansan *f.mg4* (-naa, -nayd) Ku l.: wax wax kale ku lammaan ahaansho.

liilansanaan *m.f.db* *eeg liilansan*. *ld liilansanaansho*.

liilansanaansho *m.l/dh ld liilansanaan*.

liilgeli *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax qimaha ay leeyihii sin. 2. Wax dhammaystir.

liilgelin *m.f.db* *eeg liilgeli*.

liili *f.g2* (-iyay, -isay) Xaskul, harag iwm si ay u jilcaan garaacid.

liilin *m.f.db* *eeg liili*.

liiliye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qalab hargaha lagu jilciyo.

liilliji *f.g2* (-iyay, -isay) Wax meel suran oo adag ruxruxid. *ld liiqliiqi*.

liillijin *m.f.db* *eeg liilliji*. *ld liillijis, liiqliiqin, liiqliiqis*.

liillijis *m.l* *ld liillijin*.

liilo *m.dh* Hees dhaqameed waaya hore la qaadi jirey.

liimadhanaan *m.dh* *ld liindhanaan*.

liimo *m.dh* *ld liin*.

liimonaato *m.dh* Walax budo ah oo la qaso laiskuna qaras bixiyo.

liimo-ugunji *m.dh* *ld liin-ugunji*.

liimo-xaali *m.dh* Liin bambeelmada ka yaryar liin dhanaan ka waaweyn oo dhadhan macaan leh. *ld liin-xaali*.

liin *m.dh* 1. Miro yaryar, kuuskuusan, leh biyo dhanaan oo laga helo fitimiin C. 2. Geedka mirahaasu ka baxaan. 3. Midabka dharka lagu naqshadeeyo. *ld liimo*.

liinbax¹ *m.l* Mayrmidda dhar iwm midabkoodu mayrmo marka biyo la gelio. *ld dhiinbax¹*.

liinbax² *f.g1* (-xay, -xday) Dhar iwm midabkooda dhaqmid marka biyo la gelio. *ld dhiinbax²*.

liinbixid *m.f.db* *eeg liinbax²*. *ld dhiinbixid*.

liindhanaan *m.dh* Nooc liinta ka mid ah oo dhadhan dhanaan ah leh. *ld liimadhanaan*.

liinfoomo *m.dh* (-mooyin, *m.l*) 1. (*daaw*) Buro daran oo ka baxda qanjirrada liinfada. 2. (*daaw*) Kansarka qanjirrada liinfada.

liinmacaan *m.dh* Nooc liinta ka mid ah oo dhadhan macaan leh; liimo-xaali.

liin-ugunji *m.dh* (bot.) Geed caleemo dhuudhuuban leh, dhala miro kulkulucsan oo midab hurdi ah leh, lana miirto biyaheeda. *ld liimo-ugunji*.

liinxaali *m.dh* *ld liimo-xaali*.

liiqliiqad *m.l* *ld liiqliiqasho*.

liiqliiqasho *m.f.db* *eeg liiqliiqo*. *ld liiqliiqad*.

liiqliiqi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld liiqliiqi*.

liiqliiqin *m.dh* *ld liiqliiqin*.

liiqliiqis *m.l* *ld liiqliiqis*.

liiqliiqo *f.mg3* (-qday, -qatay) Wax aan si fican meel u haysan ruxruxasho.

liire *m.l* (*dhaq*) Lacag dalal dhawr ah laga isticmaalo ama laga isticmaali jiray sida dalka talyaaniga.

liis *m.l* (-sas, *m.l*) Magacyo badan oo meel ku tixan. *ld liisto*.

liishaaman *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax nishaaban ahaansho.

liishaamid *m.f.db* *eeg liishaan²*.

liishaan¹ *m.l* Ku aadinta hub la ridayo meel si waanagsan loogu aadiyo.

liishaan² *f.g1* (-aamay, -aantay; -aami) Wax shiishid.

liishaannaan *m.f.db* *eeg liishaaman*. *ld liishaannaansho*.

liishaannaansho *m.l/dh ld liishaannaan*.

liisto *m.dh* *ld liis*.

liitir *m.l* (-rro, *m.dh*) Halbeeg lagu cabbiro hooraha una dhigma 1000 senti mitir oo saddex jibbaaran. *ld litir*.

liitiyam *m.l* (-mo, *m.dh*) (*kiim*) Bir firfircoo oo fudud oo sida xariirta oo kale ah; waana curiyaha ugu horreyya biraha alkali (ururka I ee tusaha kalgalka curiyayaasha). Waxay ku jirtaa silikeetyo kakan oo badan.

likaaco *m.dh* Hadal jeesjees ah.

likaacoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Ka l.: cid ku jeesjeesid.

likaacood *m.f.l* *eeg likaacoo*.

likayn *m.f.dh* *eeg likee*.

- likaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax meel ku mudan oo aan dhaqdhqaqaqin ahaansho.
- likaysnaan** *m.f.dh eeg* likaysan. *ld* likaysnaansho.
- likaysnaansho** *m.l/dh ld* likaysnaan.
- like** *m.l* Geed yar oo dhulka ka soo fooca oo aan caleemo iyo ubax midna yeelan, midabkiisuna guduudiyahay, boqoshaaga u eg oo la cuno.
- likee** *fg2 (-keeyay, -kaysay)* Ka l.: wax meel ka taagid.
- liko** *m.l/dh.kh* U uga dhex muuqda dadka dabeecad gaar ah.
- lilan** *m.l* Dhul mudda badan la daaqay oo xaafay.
- lillaahi** *m.dh* 1. Daacadnimo. 2. L. ah: qof daacad ah.
- lillaahidarro** *m.dh* Daacad la'aan.
- lillahhinnimo** *m.dh* Lillaahi ahaansho.
- limad** *m.l* Falidda dhul beereed sarac ku yaal oo caws iwm laga falay.
- liman** *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* Beer wax la limay ahaansho.
- limasho** *m.f.dh eeg* limo.
- limf** *m.l (-fo, m.l) (c.nafl.)* Dareere aan midab lahayn oo laga helo habdhiska limf, kaas oo ka soo shubma meelaha u dhexeeyaa unugyada. Limfku wuxuu u egayahay balaasmaha dhiigga wuxuuna ka koobanyahay biyo iyo walxo kale oo ku milan, sida cusbo iyo borotiinno.
- limfosayt** *m.l (-tyo, m.dh) (c.nafl.)* Nooc ka mid ah unugyada cad cad ee dhiigga oo leh bu' ballaadhan iyo saytoobalaasam yar. Limfosaytyadu waxay ku samaysanyihiin gummudka limfka, waxaanay soo saaraan ilaa rubuc ka mid ah unugyada cad cad. Muhimad weyn ayey ku leeyihiin xagga difaaca jidhka, waxaanay masu'uul ka yihiin falgallada ka baxeed marka ay jirto nashaadin lid jidh-dhaliye si loo soo saaro lid jidh-gale.
- limid** *m.f.dh eeg* lin.
- limmasho** *m.f.dh eeg* limmo.
- limmo** *f.mg3 (-imtay, -immatay)* Dhiiqo darteed la socon waayid.
- limnaan** *m.f.dh eeg* liman. *ld* limnaansho.
- limnaansho** *m.l/dh ld* limnaan.
- limo** *fg3 (-intay, -imatay)* Beer harammo ka gurasho.
- lin** *fg1 (-imay, -intay; -imi)* Beer abuuran haramo ka jarid.
- linfogaranuloomo** *m.dh (-mooyin, m.l) (daaw.)* Cudur ka mid ah cudurrada galmaada oo uu keeno kalaamiidiya; wuxuuna ku badanyahay dalalka cimilada kulul leh.
- Nabarka ugu horreya oo ku dhaca (cawrada) xubnaha galmaada waxa weheliya qanqirbararsarcada, xididdada liinfada ee ku yaal xubnaha galmaada way xirmi karaan taas oo keenta adkaansho maqaarka meeshaas.
- lingax¹** *m.l ld ningax¹*.
- lingax²** *fg1 (-xay, -xday)* *ld ningax²*.
- lingaxan** *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* *ld ningaxan*.
- lingaxasho** *m.dh ld ningaxasho*.
- lingaxnaan** *m.dh ld ningaxnaan*.
- lingaxnaansho** *m.l/dh ld ningaxnaan*.
- lingaxo** *f.mg3 (-xday, -xatay)* *ld ningaxo*.
- lingixid** *m.dh ld ningixid*.
- linnaan** *m.f.dh eeg* liman. *ld linnaansho*.
- linnaansho** *m.l/dh ld linnaan*.
- liq** *fg1 (-qay, -qday)* Cunto ama cabbitaan jadiinka marin. *ld laq*.
- liqdaar¹** *m.l* Taagnaan aan dhaqdhqaqaq lahayn.
- liqdaar²** *fg1 (-ray, -rtay)* Si aan dhaqdhqaqaq lahayn u istaagid. *ld isliqdaar*.
- liqdaaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax meel taagan oo aan dhaqdhqaqaqayn ahaansho.
- liqdaarid** *m.f.dh eeg* liqdaar.
- liqdaarnaan** *m.f.dh eeg* liqdaaran. *ld liqdaarnaansho*.
- liqdaarnaansho** *m.l/dh ld liqdaarnaan*.
- liqdin** *m.dh* In cunno ama cabbid ah oo mar hunguriga la mariyo.
- liqid** *m.f.dh eeg* liq. *ld laqid*.
- liqmo** *m.dh (-ooyin, m.l.)* 1. Wax hal mar la liqi karo. 2. Dheef aad u yar.
- liqsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof wax illowsan ahaansho. 2. Wax saqraansan ahaansho.
- liqsanaan** *m.f.dh eeg* liqsan. *ld laqsanaan, laqsanaansho, liqsanaansho*.
- liqsanaansho** *m.l/dh ld liqsanaan*.
- liqsii** *fg2 (-iiyay, -isay)* Cid in ay wax jadiinka mariso gayeysiin. *ld laqsiin*.
- liqsiin** *m.f.dh eeg* liqsii. *ld laqsiin*.
- lis¹** *m.l/dh* 1. Caano markaas la lisay. 2. Wax kastoo caano ama dhacaan leh sida xabagta iyo cinjirka iyo dhiinka miraha, oo la soo tuujiyo. 3. *ld lisid*.
- lis²** *fg1 (-say, -stay)* 1. Caano maalid. 2. Mindi af u yeelid.
- lisad** *m.l ld lisasho*.
- lisan¹** *f.mg1 (-smay, -santay; -smi)* 1. Candho, wax caano ka yimaadeen noqosho. 2. Mindi wax af loo yeelay noqosho.
- lisan²** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Xoolo irmaan wax la lisay ahaansho. 2. Mindi wax af loo yeelay ahaansho.
- lisasho** *m.f.dh eeg* liso. *ld lisad*.

lise *m.l (-sayaal, m.l/db)* Dhagax mindiyaha iwm lagu aafeeyo. *ld lisin*.
lisid *m.f.db eeg lis²*. *ld lis¹* (3), **lismo**.
lisin *m.l ld lise*.
lismid *m.f.db eeg lisan¹*.
lismo *m.db* Hab naasaha xoolaha looga saaro caano. *ld lismo*.
lisnaan *m.f.db eeg lisan²*. *ld lisnaansho*.
lisnaansho *m.l/db ld lisnaan*.
liso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Mindi iwm lisin ku afayn. 2. Xoolo maalid.
listan *m.l* Xiddigaha raqaha oo dayaxu maro tooda labaad oo u dhexeysa godinta iyo lixaha.
litir *m.l ld liitir*.
lix *m.db.t* Tirada shanta iyo toddobada u dhexeysa; “6”.
lixaad¹ *m.l.t.j* Tirada jagaale, keeda u dhigma lixda. *ld laxaad*.
lixaad² *m.l* 1. Xoog, itaal. 2. Baaxad. 3. Lixda l.: indhaha, lugaha iyo gacmaha.
lixaadla' *f.mg4 (-'aa, -'ayd)* Qof curyaan ah ahaansho.
lixaadla'aan *m.f.db eeg lixaadla' ld lixaadla'aansho*.
lixaadla'aansho *m.l/db ld lixaadla'aan*.
lixaadsad *m.l ld lixaadsasho*.
lixaadsasho *m.f.db eeg lixaadso*. *ld laxaadsasho, laxaadsi, lixaadsad, lixaadsi*.
lixaadsi *m.l ld lixaadsasho*.
lixaadso *f.mg3 (-saday, -satay)* Xoog yeelasho. *ld laxaadso*.
lixdahaco *m.l ld lixdahaco*.
lixdahqo *m.l* Xilliga guga qaybtiisa dambe; cawliku-dhashay. *ld lixdahaco*.
lixdamaad *m.l.t.j ld lixdanaad*.
lixdameeye *m.l* Tiro qiyas ahaan u dhow lixdan. *ld lixdameeyo, lixdaneeye, lixdaneeyo*.
lixdameeyo *m.db ld lixdameeye*.
lixdan *m.l.t* Tiro ka kooban lix meelood oo min tobah ah; lix tobnaad; “60”.
lixdanaad¹ *m.l* Sanadaha u dhexeyya lixdanka ilaa lixdan iyo sagaalka.
lixdanaad² *m.l.t.j* Tirada jagaale, kan lixdanka u dhigma. *ld lixdamaad*.
lixdaneeye *m.l ld lixdameeye*.
lixdameeyo *m.db ld lixdameeyo*.
lixee *f.g2 (-xeeyay, -xeysay)* Tiro lix ka dhigid.
lixeyn *m.f.db eeg lixee*. *ld lixeys*.
lixeys *m.l ld lixeys*.
lixeysad *m.l ld lixeysasho*.
lixeysasho *m.f.db eeg lixeyso*. *ld lixeysad, lixeysi*.
lixeysi *m.l ld lixeysasho*.

lixeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* Tiro lix ka dhigasho.
lixkor *m.l* 1. Xillli diraac ah oo roobab aan badnayn daan. 2. Bilaha xilliga diraacaad mid ka mid ah.
lixle *m.l* 1. Xaashi turub oo lix dhibcood leh. 2. Buntuq qafiskiisu qaado lix xabbadood.
lixledheere *m.l (-rayaal, m.db)* Buntuq lixle ah oo dheer.
lixlegaab *m.l (-byo, m.db)* Buntuq lixle ah oo gaaban.
lixley *m.db* Kataan lix hogood oo shaxeed ku fadhiha.
lixlow *m.l* Rati lix haamood la saaro.
lixo *m.l ld laxo*.
liyuukoosayt *m.l (-tyo, m.db) (c.nafl.)* Unug aan midab lahayn oo bu' leh, lagana helo dhiigga iyo limfka. Unugyada cad cad ee dhiigga waxa sameeya gumudyada limf iyo dhuuxa lafta ee cas, waxayna awood u leeyihiin inay sameeyaan dhaqdhqaqaq amiibeed. Waxay soo saari karaan lid jidhgalayaal.
lo *m.db.u* 1. Naasley caws ku nool ah oo xoolaha la dhaqdo ka mid ah, leh geeso, sayn dheer, raafaf iyo tuur, lana manaaafacaadsado caanaheeda, hilibkeeda, haraggeeda iwm. 2. Koox xiddigo ah oo si xiriir ah isu daba yaal; saco.
locob *m.db ld collob*.
lo'doon *m.l* Cudur dadka ku dhaca oo neefta lo'da lagu daaweyyo.
logardam *m.l (-myo, m.db) (xis.)* Tiro loo tibaaxay jibbaarka tiro kale tiro kasta x waxa loo qori karaa sansaanka x = ay, taas oo y ay tahay logardamka x ee sal a, logardam waxa loo soo gaabiyyaa “log”.
logardam caadi *m.l (-myo ..., m.db) (xis.)* Logardam salkisu yahay tobah tusaae ahaan, log = 2 ama 100 = 10.
logardam nabiir *m.l (-myo ..., m.db) (xis.)* Logardam la adeegsado salka e = 2.71828..., log x badanaaba waxa loo qoraa “lnx”.
lo'gisi *m.db ld gisi*.
lohloh *m.l.kh* L. ah: aad u liiqliiqashada ilkaha.
lohod *m.l (c.nafl.)* Nafley yaryar, badda ku jirta, jaadad badan leh oo aan lahayn lafo iyo riciro, kuna dhexjirta bacool laba qalbac ah oo la cuno.
lo'jir *m.l (-rro, m.db)* Qof lo'da ilaaliya.
lo'ley *m.db.u* Dad lo'da dhaqda.
loodi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax fidsan xoog ku laabid.
loodin *m.f.db eeg loodi*.
loodsamid *m.f.db eeg loadsan¹*.

- loodsan¹** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax la loodiyeey noqosho.
- loodsan²** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la loodiyeey ahaansho.
- loodsanaan¹** *m.f.dh eeg* loodsan². *ld* loodsanaansho.
- loodsanaan²** *m.dh (fis.)* Astaanta walxaha qaarkood u oggolaata in ay ku noqdaan qaabkoodii salka ahaa marka laga qaado xooggi qaabka walaxda dooriyey.
- loodsanaansho** *m.l/dh ld* **loodsanaan**.
- loof¹** *m.l* 1. Harraad badan. 2. Lahan; laxaw.
- loof²** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Nafley aad u harraadid.
- loofar¹** *m.l (-rro, m.dh)* Nin maalka si xun u isticmaala ee aan dhaqaalayn.
- loofar²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Ku l.: maal si xun u isticmaalid.
- loofarad** *m.dh (-ddo, m.l)* Naag maalka aan dhaqaalayn ee si xun u isticmaasha.
- loofarid** *m.f.dh eeg* loofar².
- loofarnimo** *m.dh* Loofar ahaansho.
- loofid** *m.f.dh eeg* loof².
- loofsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax harraad hayo ahaansho.
- loofsanaan** *m.f.dh eeg* loofsan. *ld* loofsanaansho.
- loofsanaansho** *m.l/dh ld* **loodsanaan**.
- loog¹** *m.l* 1. Martisor xoolo laysu qalo. 2. Samaanyo.
- loog²** *f.mg1 (-gay, -gtay)* Marti xoolo u qalid.
- loogid** *m.f.dh eeg* loog².
- loojika** *m.dh* Caqligal; maangal.
- lool¹** *m.l (-lal, m.l)* 1. Jaad ka mid ah dhigaha aqalada miyiga lagu dhiso. 2. Dhagax mindiyaha iwm lagu afeeyo. 3. Xarriiq dhulka gudub u gooya oo la siman dhulbaraha. 4. *ld laal¹*.
- lool²** *m.l (-lal, m.l) (juqr.)* Xarriiq dhigeed ama barka goobooyinka waaweyn midkood, goobooyinkaas oo mara cirifyada, badhahana xaglo quman u gooya; xarriqaasi ma ahin goobo buuxda maxaa yeelay waxaa jira faraq 80 oo dhig ah iyo waqt 12 sacadood ah oo u dhxeeyaa labada badh ee goobooyinka waaweyn ee mara cirifyada.
- lool³** *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* 1. Awr si aan toos ahayn awr kale mici ugu dhufasho. 2. Laal ciyaarid.
- loolad** *m.l ld* **loolasho**.
- loolasho** *m.f.dh eeg* loolo. *ld* **loolad**.
- looli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Mindi iwm afayn.
- loolib** *m.l (-byo, m.dh)* Qalab af fiiqan oo aroor dheeri ku wareegsanyahay leh oo loogu talaggay, in uu dalool dhexda aroor ku leh dhex galoo isaga oo wareegaya.
- loolid** *m.f.dh eeg* lool³.
- loolin** *m.f.dh eeg* looli.
- loollamid** *m.f.dh eeg* loollan².
- loollan¹** *m.l (-nno, m.dh)* Dagaal ama tartan laba quwadood oo iska soo horjeeda ka dhxeeyaa.
- loollan²** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax laysku haysto dagaal ama tartan u gelid.
- loolli** *m.dh (-iyo, m.dh)* Jar; gebi.
- loolo** *f.g3 (-ooshay, -oolatay)* Mindi iwm afaysasho.
- loolsad** *m.l ld* **loolsasho**.
- loolsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax looliyeey ahaansho (bir).
- loodsanaan** *m.f.dh eeg* loolsan. *ld* **loodsanaansho**.
- loodsanaansho** *m.l/dh ld* **loodsanaan**.
- loolsasho** *m.f.dh eeg* loolso. *ld* **loolsad**, **loolsi**.
- loolsi** *m.l ld* **loolsasho**.
- loolso** *f.g3 (-saday, -satay)* Mindi, godin, waran iwm af u yeelasho.
- loon** *m.l* Fool.
- looshan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Mindi, waran iwm wax la looliyeey ahaansho.
- looshanaan** *m.f.dh eeg* looshan. *ld* **looshanaansho**.
- looshanaansho** *m.l/dh ld* **looshanaan**.
- loox** *m.l (-xyo, m.dh)* 1. Qori dheer, dhumuc yar, ballaaran, xalleefsan oo quraanka lagu dhigto. 2. Qori dheer, xalleefsan, oo guryaha lagu dhiso, alaab kalena laga sameeyo.
- looxad** *m.dh* Sawir gacmeed qiiima leh oo ku sawiran waraaq iwm.
- looxalmaxfuud** *m.l ld* **looxul-maxfuud**.
- loox-dhamaanjo** *m.l* Qori yar oo la qoray oo lagu shubto xabagta dhammaanjada.
- loox-dhamaanjo** *m.l ld* **loox-dhamaanjo**.
- looxul-maxfuud** *m.l* Diiwaan muslimiintu ay rumaysanyihiin in lagu qoro waxa adduunka ka dhaca ama ka dhici doona oo idil. *ld* **looxalmaxfuud**.
- looyaami** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid nasiino iyo joogsad la'aan wadid.
- looyaamid** *m.f.dh eeg* looyaan².
- looyaamin** *m.f.dh eeg* looyaami. *ld* **looyaamis**.
- looyaamis** *m.l ld* **looyaamin**.
- looyaan¹** *m.dh* 1. Nasiino iyo joogsad la'aan. 2. Xasillooni la'aan; wareer.
- looyaan²** *f.mg1 (-aamay, -aantay)* Nasiino iyo joogsad la'aan ku jirid.
- looyaansan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax socod ku jira ahaansho.

looyaansanaan *m.f.dh eeg* looyaansan. *ld*
looyaansanaansho.

looyaansanaansho *m.l/dh ld* looyaansanaan.

low *m.l (-wyo, m.dh)* Bowdada iyo kubku meesha ay iska galaan dhankeeda sare; jilib.

lowgal *m.l (-lyo, m.dh)* Cudur jilibka ku dhaca oo biyo geliya.

lows *m.l (bot.)* Geed-nagaar leh xididdo miro la cuno dhala saliidiina laga sameeyo.

loxod *m.l ld* luxud.

loxos *m.l kh* 1. Meel cusub oo markaas la degey. 2. L. ah: dad iyo xoolo degaan cusub degey.

lubbi *m.l* Qalbi; kal; laab.

lud *m.dh* Hilib jiir iyo baruur isugu jira oo aan laf lahayn.

luf¹ *m.l (-faf, m.l)* Cad yar oo wax dhammaaday ka soo haray.

luf² *f.g1 (-fay, -ftay)* Wax yar uruurin.

lufan *m.l (-nno, m.dh)* Xarig iwm oo duugnimo awgeed la dhammaaday oo googo'ay.

lufid *m.f.dh eeg* luf².

lufluf¹ *m.l/u* Cunto hambo ah oo laysu soo uruuriyey.

lufluf² *f.g1 (-fay, -ftay)* Cunto yar oo hambo ah uruuriin.

luflufid *m.f.dh eeg* lufluf².

luflufo *f.mg3 (-ftay, -fatay)* Hambo uruursasho.

lug *m.dh (-go, m.l)* 1. Bilawga bowdada ilaa cagta ama qoobka. 2. Jeex weyn oo laag ku dara dhirna leh. 3. Socod aan gaadiid la fuushanayn.

lugabaxsasho *m.f.dh eeg* lugabaxso. *ld*
lugabaxsi.

lugabaxsi *m.l ld* lugabaxsasho.

lugabaxso *f.mg3 (-saday, -satay)* Socod curuqtirasho ah meel dhow ku tegid. *ld*
majabaxso.

lugadduw *f.mg1 (-way, -wday)* Isku l.: wax kala daadsan isu uruuriin.

lugadduwid *m.f.dh eeg* lugadduw.

lugayn *m.f.dh eeg* lugee. *ld* lugays.

lugays *m.l ld* lugayn.

lugbax *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Kala l.: wax iska reebid.

lugbixid *m.f.dh eeg* lugbax.

lugcad *m.dh.u* Libaax-badeedka jaad ka mid ah.

lugdambeedi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cid lala socday wax yar ka harid.

lugdambeedin *m.f.dh eeg* lugdambeedi. *ld*
lugdambeedis.

lugdambeedis *m.l ld* lugdambeedin.

lugdheer *m.dh* Garabqodo.

lugduub¹ *m.l* 1. Fuulidda faras si deg deg ah loo fuulo. 2. Si habaysan oo lugaha loo rogrogoo marka ciyaar la tumayo. *ld*
lugduubid.

lugduub² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Faras si degdeg ah u fuulid. 2. Ciyaar si habaysan lugaha u rogrogid.

lugduubid *m.f.dh eeg* lugduub². *ld* lugduub¹.

lugee *f.mg2 (-geeyay, -gaysay)* Gaadiid la'aan meel socod ku aadid.

lugey *m.l Qof* lug la'.

lugeyn *m.f.dh eeg* lugee. *ld* lugeys.

lugeys *m.l ld* lugeyn.

luggeli *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Arrin aan wax ka qabashadeeda daacad loo ahayn isku dirqiyid. 2. Arrin, hawl iwm carqaladayn.

luggelin *m.f.dh eeg* luggeli. *ld* luggelis.

luggelis *m.l* 1. L. ah: xoogsade aan si joogto ah u shaqayn ee hadba kol shaqeeya. 2. *ld*
luggelin.

luggo¹ *f.mg1 (-ay, -day)* Meel wax laga doonay ka waayid.

luggo² *m.f.dh eeg* luggo¹.

luggoo *f.g2 (-gooyay, -goysay)* 1. Cid waqtii ka lumin. 2. Si kas ah qof marin toosan uga habaabin. 3. Cid ballan been ah siin.

luggooyo *m.dh* Hagaradaamo iyo dibindaabyo cid loo geysto. *ld* luggoyn.

luggoyn *m.f.dh eeg* luggoo. *ld* luggooyo.

lughel *f.mg1 (-elay, -eshay)* La l.: cid socotay raacid.

lughelid *m.f.dh eeg* lughel. *ld* lughel.

lugkaliyale *m.dh* L. ah: rarada aan masayeedu ciyiga lahayn.

lugkaliyale *m.l (-layaal, m.l/dh)* L. ah: geed dhud keliya ah oo aan laamo lahayn.

luglahaan *m.f.dh eeg* lugleh. *ld* luglahaansho.

luglahaansho *m.l/dh ld* luglahaan.

lugleh *f.mg4 (-lahaa, -lahayd)* Ku l.: saamayn ku leh, la xiriira.

lugqaad¹ *m.l* Kor u qaadidda lug kor loo qaado inta la maalayo rida.

lugqaad² *f.mg1 (-day, -dday)* La l.: cid socod la billaabid.

lugqaadid *m.f.dh eeg* lugqaad².

lugtool *m.l (bot.)* Geed dheer oo toos u baxa oo aan laamo ka farcama lahayn.

lugyaro *m.dh (daaw.)* Cudur ku dhaca lugaha oo lugtii uu ku dhaco ay ka yaraato lugta kale ama ka gaabato.

luki *m.dh* Digaag.

lukowle *m.l* Ciyaar hal lug lagu tartamo; hangooke.

lul¹ *m.dh.u* Wax jilicsan oo dabka la shidayo marka hore lagu huriyo.

lul² *f.g1* (-ulay, -ushay) 1. Wax ruxid. 2. Wax meel ka soo lalmiin.

lulad *m.l ld lulasho.*

lulan¹ *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) Wax la lulay noqosho.

lulan² *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la lulay ahaansho.

lulasho *m.f.dh eeg lulo. ld lulad.*

lulid *m.f.dh eeg lul². ld lulniin.*

lullume¹ *m.l 1.* Kalluun aad u yaryar oo biyaha macaan ku nool. 2. Cayayaan yaryar oo biyaha macaan ka dhasha; miraxareedeed. *ld lullumo.*

lullume² *m.l (c.naf1.)* Heerka caydiga ee raha. Wuxuu leeyahay dabo dheer iyo waafyo. Lulumadu heerka caydiga oo dhan waxay ku nooshahay biyaha. Lugaha dambe ayaa ka hor kora lugaha hore, aakhirkana dabada ayaa ka go'da inta aanu noqon rah qaangaadh ah.

lullumee *f.mg2* (-meeyay, -meysay) Sida lullumada u dabaalasho.

lullumeyn *m.f.dh eeg lullumee.*

lullumo *m.dh (-ooyin, m.l) ld lullume¹.*

lulmid *m.f.dh eeg lulan¹.*

lulmo *m.dh* Daal iyo caajis la dareemo marka jirku hurdo u baahanyahay. *ld lulo¹.*

lulmoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Lulmo dareemid. *ld luloo.*

lulmood *m.f.l eeg lulmoo. ld lulood.*

lulnaan *m.f.dh eeg lulan². ld lulnaansho.*

lulnaansho *m.l/dh ld lulnaan.*

lulniin *m.l ld lulid.*

lulo¹ *m.dh ld lulmo.*

lulo² *f.g/mg3* (-ushay, -ulatay) 1. (*f.g*) Caano iwm si subag looga dhaliyo ruxasho. 2. (*f.g*) Geed si miro looga daadiyo ruxasho. 3. (*f.mg*) Barwaqaqo ku noolaansho. 4. (*f.mg*) Ka l.: wax meel sare ka soo laallaadsasho.

luloo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld lulmoo.*

lulood *m.l ld lulmood.*

luman *m.l.w ld eeg lun¹ (2).*

lumee *f.g2* (-meeyay, -meysay) Beer la abuurayo lun u yeelid.

lumeyn *m.f.dh eeg lumee. ld lumeyns.*

lumeys *m.l ld lumeyn.*

lumi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Habaabin; anbin. 2. Xoorid; khasaard.

lumid *m.f.dh eeg lun².*

lumin *m.f.dh eeg lumi. ld lumis.*

lumis *m.l ld lumin.*

lumiya *m.dh (muus.)* Meelo ka mid ah degaanka u dhexeeya webiyada ayaa shareerada looga yaqaan lumiya.

lun¹ *m.l 1.* Meel dhoobo qoyan oo jilicsan leh oo marka cagta la saaro hoos ula degta. 2. (-uman, m.l) God marka beeraha la abuurayo miraha lagu duugo. 3. God hoos u dheer. 4. L. ah: dhar duug ahoo diindiiyama.

lun² *f.mg1* (-umay, -untay; -umi) Wax dhumay noqosho.

luncad *m.l* Marka beerta roobka ka hor la abuuro.

luncaddee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Roobka ka hor beer abuurid.

luncaddeyn *m.f.dh eeg luncaddee. ld luncaddeys.*

luncaddeys *m.l ld luncaddeyn.*

luncaddo *m.l* L. ah: beer roobka ka hor la abuurray.

lungaduud *m.l* Abuur roobka ka dib beer lagu abuurray.

lungaduudi *f.g2* (-iyay, -isay) Beer rays leh abuurid.

lungaduudin *m.f.dh eeg lungaduudi. ld lungaduudis.*

lungaduudis *m.l ld lungaduudin.*

lunsad *m.l ld lunsasho.*

lunsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax lumay ahaansho.

lunsanaan *m.f.dh eeg lunsan. ld lunsanaansho.*

lunsanaansho *m.l/dh ld lunsanaan.*

lunsasho *m.f.dh eeg lunso. ld lunsad.*

lunso *f.g3* (-saday, -satay) Ammaano ama baadi cid haysay ku tagri falasho.

luqad *m.dh ld luuqad.*

luqluq¹ *m.l* Biyo yar oo afka gudahiisa lagu dhaqdo.

luqluq² *f.mg1* (-qay, -qday) U l.: cid afka u dhaqid.

luqluqad *m.l ld luqluqasho.*

luqluqasho *m.f.dh eeg luqluqo. ld luqluqad.*

luqluqid *m.f.dh eeg luqluq².*

luqluqo *f.mg3* (-qday, -qatay) Afka gudhiisa biyo yar ku dhaqasho.

luqmad *m.dh (-do, m.l)* In cunto ah oo hal mar afka la geliyo ama la goosto. *ld luqmo.*

luqmaliigle *m.l 1.* Magaca loogu yeero neef geel ah oo leh luqun qurxoon. 2. Neef geel ah, da' yar oo cayillan.

luqmo *m.dh ld luqmad.*

luqo *m.dh ld luuqad.*

luqun *m.dh (-umo/-qmo, m.l)* Oogada nafleyda, inta u dhexeysa madaxa iyo garbaha; sur; qoor.

luqundhejis *m.l* (-syo, *m.dh*) Suuqadda dumarku qoorta ku xirto jaad ka mid ah oo gaaban.
luquninaatow *m.l* Cudur geela qoorta ka qalloociya.
luqunjab *m.l* Qoor xanuun, barkin ka dhac.
luqunjablayn *m.f.dh eeg* luqunjablee.
luqunjablee *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Xoolo dhicis weyn soo ridid.
luqunjebi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* luqunjibbaar².
luqunjebin *m.dh* *ld* luqunjibbaarid.
luqunjebis *m.l* *ld* luqunjibbaarid.
luqunjibbaar¹ *m.l* Legdidda nafley la legdo iyadoo qoorteeda la wareejinaayo.
luqunjibbaar² *f.g1* (-ray, -rtay) Nafley iyadoo luqunteeda la wareejinaayo legdid. *ld* luqunjebi.
luqunjibbaarid *m.f.dh eeg* luqunjibbaar². *ld* luqunjebin, luqunjebis.
lur¹ *m.dh* Dhibaato, shiddo, luggooyo.
lur² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid dhibid, shiddayn, luggoyn.
luran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax la luray noqosho.
luran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la luray ahaansho.
lurid *m.f.dh eeg* lur².
lurmid *m.f.dh eeg* luran¹.
lurnaan *m.f.dh eeg* luran². *ld* lurnaansho.
lurnaansho *m.l/dh* *ld* lurnaansho.
luubaan *m.dh* Xabag ka baxda geedaha xijiga ah oo udgoon, la shito; mayddi, fook.
luubaandakar *m.l* Xabagta mayddiga.
luud *f.mg1* (-day, -dday) Tabardarro awgeed tartiib u socosho.
luudi¹ *m.l* (-iyo, *m.dh*) Kal yar oo bir ah oo lagu tumo geedaha shaaha lagu darsado iyo bunka.
luudi² *f.g2* (-iyay, -isay) Wax tartiib u wadid; si tabar yar u socodsii (qof).
luuidid *m.f.dh eeg* luud.
luudin *m.f.dh eeg* luudi². *ld* luudis.
luudis *m.l* *ld* luudin.
luuf *f.g1* (-fay, -ftay) *ld* liif².
luuf *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Cad yar oo wax dhammaaday ka soo haray (hilib, rooti). 2. *ld* liif².
luufid *m.dh* *ld* liifid.
luufluuf¹ *m.l.u* Wax ka soo hara wax dhammaaday ama kala jajabay.
luufluuf² *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Weel iwm dildillaacid. 2. Wax baabi'id.
luufluufi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax dildillaacin. 2. Wax baabi'in.
luufluufid *m.f.dh eeg* luufluuf².

luufluufin *m.f.dh eeg* luufluufi. *ld* luufluufis.
luufluufis *m.l* *ld* luufluufin.
luufluufsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax luufluuf hayo ahaansho.
luufluufsanaan *m.f.dh eeg* luufluufsanaan. *ld* luufluufsanaansho.
luufluufsanaansho *m.l/dh* *ld* luufluufsanaan.
luufood *m.l* (bot.) Geed ka mid ah geedaha beeyada dhala.
luul *f.mg1* (-uulay, -uushay) Carrab calalinta ay carruurtu carrabka calaliso.
luul *m.l.u* Iniino kulkulucsan, sida dhagaxa u adag oo cad ama midab kale leh aadna qali u ah, kuna dhex jira laba qalbac oo dhulman ah oo laga helo badda gudaheeda.
luuli¹ *m.l/kh* L. ah: qurux, xarrago.
luuli² *f.g2* (-iyay, -isay) Xarig gijin.
luulid *m.f.dh eeg* luuli¹.
luulin *m.f.dh eeg* luuli².
luuliyo *m.dh* Sanad qorraxeedka bishiisa toddobaad; juulaay.
luuman (halbeeg) *m.l* (-nno, *m.dh*) (fisi.)
 Summad: Lm. Halbeegga caalamiga ee burqad iftiimeedka, loona qeexo burqadka iftiinka ee ka soo kaaha bar iftiin oo itaalkeedu yahay hal kandeela (cd), una baahaya hab toobineed leh xagal adke oo ah hal istaraadiyan. Sidaas awgeed, 1 lm = (1/4)cd.
luumbi *m.l* Ciyaar dhaqameed lagu jidboodo oo laga yaqaan degaanka Banaadir, muusikadeeduna waa shareero, durbaan iyo codad kala duwan. *ld* nuumbi.
luun¹ *m.l* (-uumo, *m.l*) 1. Dhudda uu ku taaganyahay geed meseggo ama gallay. 2. Qolof iyo xayaabo layiig ah oo qof aad u harraaday faruuryihiisi yeeshaan; jiil. 3. Hammuun, qadsanaara.
luun² *m.dh* Tib xoog leh oo sabuulka meseggada lagu shukulo.
luunqabad *m.l* *ld* dhuuunqabad.
luuq¹ *m.l* (-qyo, *m.dh*) Wadiqo yar oo aad cirrii u ah hareerahana guryo ka xigaan.
luuq² *m.dh* (-qo, *m.l*) 1. Cod gaar ah oo gabayada iyo heesaha lagu qaado; cod lagu dheeraysto oo laga xareediyo. 2. *ld* laaq¹.
luuq³ *m.dh* (nax.) Weer qaybaheeda kala leh luuq kala duwan.
luuqad *m.dh* (-do, *m.l*) Af ay ummadi leedahay oo ay isku fahmaan. *ld* luqad, luquo, luuquo.
luuqayn *m.f.dh eeg* luuqee. *ld* luuqays, luuqin.
luuqays *m.l* *ld* luuqayn.
luuqee *f.mg2* (-qeeyay, -qaysay) Ku l.: hees ama gabay iwm cod macaan ku qaadid.

luuqi *f.mg2* (-iyay, -isay) *ld* luuqee.

luuqin *m.db* *ld* luuqayn.

luuqo *m.db* *ld* luuqad.

luusluus¹ *m.l* 1. Liqid la liqo cunto iyadoo aan la ruugin. 2. L. ah: qof waayel ah oo tallaabada iyo waxqabdkuba dhibaan.

luusluus² *f.g1* (-say, -stay) Cunto iwm iyadoo aan la calalin liqid.

luusluusad *m.l* *ld* luusluusasho.

luusluusasho *m.f.dh* *eeg* luusluuso. *ld* luusluusad.

luusluusid *m.f.dh* *eeg* luusluus².

luusluuso *f.g3* (-stay, -satay) Cunto iwm iyadoo aan la calalin liqid.

luxud *m.l* 1. Iil. 2. Qoryaha iilka xabaasha afka laga saaro. *ld* loxod.

M

m (ma') *m.db* Xarafka saddex iyo tobnaad ee xuruufta af soomaaliga, waa shibbane.

ma¹ *qr.diid* Qurub tilmaamaya in weerta falkeeda uu yahay fal diidmo. Tus. "Cali ma imaanayo".

ma² *qr.we* 1. Qurub tilmaama in ay su'aali saaran tahay ereyga uu weheliyo. Tus. "Cali ma yimid?", "Ma Cali baa yimid?", "Ma waxaa yimid Cali?", "Ma waad imaanaysaa?". 2. Qurub tilmaama in ay su'aali saarantahay erayga uu ku nudanyahay. Tus. "Goorma?", "Inma?", "Idinma?", "Kuwama?". 3. Qurub ka muuqda su'aal ee qof lagu dhiirigelinayo in uu fal sameeyo. Tus. "Maad iska celisid qofkaa?".

ma³ *xi*. Mase: ama. *ld mise*.

ma⁴ *m.l* 1. Meel. 2. (*qr.we*) Mehee?: meeshee?.

maab *m.l (-bab, m.l)* Shax warqad ku sawiran oo tilmaamaysa dhulka oogadiisa, ama qayb ka mid oo ay leeyihiin waddammada, badha, webiyada, buuraha iwm; khariiddada.

maaci *m.db* 1. Geedaha intooda dhuuxa adag. 2. Waxkastoo adag.

maacuun *m.lldh.u* Qalabka jikada looga adeegto ee wax lagu cuno ama cabbo, sida suxuunta, digsiyada, mindiyaha iwm.

maad *m.db* 1. Gaashaan. 2. Meel lagu gabbado.

maaqd *m.db (-do/-dooyin, m.l)* (riw.) Hadal ama sheeko lagu qoslo.

maadaama *xi*. Eray lagu xiriiryo weer sababley ah. Tus. "Maaddaama roob uu da'ayo iska joog". *ld maaddaama*.

maadad *m.l ld maadasho*.

maadasho *m.f.db eeg* maado. *ld maadad, maarad, maarasho*.

maaddaama *xi*. *ld maadaama*.

maaddad *m.db ld maaddo*.

maaddi¹ *m.l.kh* M. ah: qof lacgta, xoolaha aad u jecel oo dantiisa wax kasta ka hormariya.

maaddi² *m.l.kh (fis.)* M. ah: tibix la cabbiri karo ama qiimaheeda xisaabeed la soo saari karo.

maaddiyad *m.db (fals.)* Fikrad falsafadeed oo aammisan in adduunka aan jirin wax aan maaddo ahayn.

maaddo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Sadddexda nooc walxaha dunida yaalla u qaybsamaan mid ka mid ah oo kala ah: adke, hoore, iyo neef. 2. Qayb cilmiyed isku wax ka hadleysa. *ld maaddad*.

maadee *f.mg2 (-deeyay, -deysay)* (riw.) Hadal ama sheeko lagu qoslo sheegid.

maadeyn *m.f.db eeg* maadee. *ld maadeys*.

maadeys *m.l* 1. (*riw.*) (-syo, *m.db*) Jilid qosol leh. 2. *ld maadeyn*.

maadeysad *m.l ld maadeysasho*.

maadeysasho *m.f.db eeg* maadeyso. *ld maadeysad, maadeysi*.

maadeysi *m.l ld maadeysasho*.

maadeysyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Ku m.: qof ku dheeldheelid.

maadhiin *m.l (-nno, m.db)* Bunduq xabbad-keliyale ah oo waayadii hore la isticmaali jiray.

maadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax halis ka dhawrid. *ld maari*.

maadin *m.f.db eeg* maadi. *ld maadis, maarin, maaris*.

maadis *m.l ld maadin*.

maadley *m.db (-yo, m.l)* Haweenay shaaciro badan.

maadlow *m.l (-wyo, m.db)* Nin shaaciro badan.

maado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* Ka m.: halis iska ilaaqid. *ld maaro²*.

maadsasho *m.f.db eeg* maadso.

maadso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ku m.: qof ku dheeldheelid.

maafoos *m.l (-syo, m.db)* Nooc ka kd mid ah libaax badeedka halista ah. *ld maanfoos*.

maag¹ *m.l* 1. Daandaansi; gardarro; abyood. 2. *ld maagid*.

maag¹ *m.l* (-gag, *m.l*) 1. Xad, xuduud. 2. *ld* maagid.
 maag² *f.mg1* (-gay, -gtay) 1. Qof gardarrayasho. 2. Doonid ama damcid.
 maag² *f.mg1* Wax cabsi dartii uga dheeraansho.
 maagasho *m.f.dh eeg* maago.
 maageer¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) Deyr wareegsan oo dhagax iwm ka samaysan. *ld* meegaar¹, waageer¹, weegaar¹.
 maageer² *f.g1* (-ray, -rtay) Dthagax iwm ku meel ood, meel ku wareejin. *ld* meegaar², weegar², waageer².
 maageeran *f.mg1* (-rmay, -rantay) Ku m.: ood dhagax, iwm wax meel lagu wareejiyey ahaansho. *ld* maageersan, meegaaran, meegaarsan, waageeran, waag
 maageerasho *m.f.dh eeg* maageero. *ld* meegaarasho, waageerasho, weegaarasho.
 maageerid *m.f.dh eeg* maageer². *ld* meegaarid, waageerid, weegaarid.
 maageernaan *m.f.dh eeg* maageeran. *ld* maageernaansho, maageersanaan, maageersanaansho.
 maageernaansho *m.l/db ld* maageernaan.
 maageero *f.g3* (-rtay, -ratay) Meel ood dhagax iwm ku wareejisasho. *ld* meegaaro, waageero, weegaaro.
 maageersan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* maageeran.
 maageersanaan *m.dh ld* maageernaan.
 maageersanaansho *m.l/db ld* maageeranaan.
 maaggan *f.g/mg4* (-naa, -nayd) 1. (*f.g*) Qof mid kale ku gardaroonaya ahaansho. 2. (*f.mg*) Qof raba in uu wax sameeyo ahaansho.
 maagganaan *m.f.dh eeg* maaggan. *ld* maagganaansho.
 maagganaansho *m.l/db ld* maagganaan.
 maagid *m.f.dh eeg* maag². *ld* maag¹ (2).
 maagid *m.l eeg* maag². *ld* maag¹ (2).
 maagma *m.db* (-ooyin, *m.l*) (*jool*) Walax dhalaashan oo laga helo hoosta dhadhaabada adag ee qolofta dhulka, mararka qaarkoodna waaxa la arkaa marka ay folkanaaha ka soo baxayo.
 maago *f.mg3* (-gtay, -gatay) Ka m.: wax cabsi darteed uga dheeraansho.
 maahane *qr. ld* mooyaane.
 maahi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax maahsan ka dhigid; is m.: qof caqligiiisu maqanyahay iska dhigid; is khaafin.
 maahin *m.f.dh eeg* maahi.
 maahmaah¹ *m.dh* (-ho, *m.l*) Erayo kooban, qaaifiyad leh, oo sheegaya murti waayo-aragnimo xambaarsan. *ld* maahmaahy.

maahmaah² *f.mg1* (-hay, -hday) Maamaah sheegid ama allifid.
 maahmaahid *m.f.dh eeg* maahmaah².
 maahmaahy *m.dh ld* maahmaah¹.
 maahsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof aan fiiro iyo feejegnaan u lahayn goobta uu joogo wax ka dhacaya oo qalbigiisu ku hawlanyahay meel kale ahaansho.
 maahsanaan *m.f.dh eeg* maahsan. *ld* maahsanaansho, maahsani.
 maahsanaansho *m.l/db ld* maahsanaan.
 maahsani *m.dh ld* maahsanaan.
 maajeen¹ *m.l* Midab guduud boor xigeen ah oo ay lo'du yeelato.
 maajeen² *m.dh* Naq badan.
 maajo *m.dh* Bisha shanaad ee taariikhda miilaadiga ah.
 maakaal *m.l ld* maankaal.
 maakkhad *m.dh* 1. Awood, karti. 2. Hadal been ah.
 maakkhadee *f.mg2* (-deeyay, -deyssay) U maakkhadee cid been ku madadaalin.
 maakkhadeyn *m.f.dh eeg* maakkhadee.
 maakhiido *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Haweeney gaari ah.
 maal¹ *m.l* 1. Hanti. 2. *ld* maashi. (-lal, *m.l*) Neef irmaan oo cid la ammaanaysiyo si uu u intifaacsado. 3. *ld* maalid.
 maal² *m.dh* Malax.
 maal³ *f.g1* (-aalay, -aashay) Neef irmaan caano ka lisid.
 maala-abbaar *m.l* Mala'awal.
 maalan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la lisay ahaansho (neef irmaan).
 maaleeyo *m.dh* 1. Dheecaan aad u madow, qaraar oo geedaha qaarkood dhalaan. 2. Hoore kasta oo midab aad u madow leh.
 maalgeli *f.mg2* (-iyay, -isay) Mashruuc hantigelin si loo hormariyo.
 maalgelin *m.f.dh eeg* maalgeli. *ld* maalgelis.
 maalgelis *m.l ld* maalgelin.
 maali *f.g2* (-iyay, -isay) Cid neef irmaan ammaanaysiin.
 maalid *m.f.dh eeg* maal³. *ld* maal¹ (3), maalis², maalniin.
 maalig *m.l* (-gyo, *m.dh*) Mulkiile.
 maaliki¹ *m.l* (*dii*) Qofka mad'habta maalikiyada haysta; maalikiyadu waxay ka midtahay afarta mad'habood oo waa weyn oo Islaamka, waxaana asaasay Imaam Maalik (715-795 M.).
 maaliki² *m.dh* (*dii*) Afarta mad'habood oo waaweyn ee diinta Islaanka mid ka mid ah.
 maalin dayaxeed *m.dh* (-lmo ..., *m.l*) (*c.fal*) Inta uu soconayo hal isrog oo dhulku

<p>dhidibkiisa isku rogo iyadoo loo fiirinayo dayaxa, ama waa muddo waqtii ah oo u dhexaysa labo udub oo isku xiga oo dayaxu ku sameeyo dhig. Muddadaas oo la eg ilaa 24 saacadood iyo 50 daqiiqo.</p> <p>maalin firfircoone <i>m.l (-ayaal, m.l/dh)</i> Waxaa lagu sharxa noolayaasha aad u firfircooni maalintii. Tus, “Noolayaashaasi cuntadooda waxay raadsadaan maalintii”.</p> <p>maalin¹ <i>m.l/dh (-lmo, m.l)</i> Muddada u dhaxaysa marka qorraxdu soo baxdo ilaa ay dhacdo (12 saac).</p> <p>maalin² <i>m.f.dh eeg</i> maali. <i>ld maalis¹</i>.</p> <p>maalindhaaf <i>m.l/fk</i> Wax maalin la sameeyo malinna la dhaafo; fal hawl iwm oo inta maalin la qabto maalinna la baajiyoo.</p> <p>maalingaal¹ <i>m.l</i> 1. Hawl maalin dhan socoto oo aan kala go’ lahayn. 2. <i>ld maalingaalid</i>.</p> <p>maalingaal² <i>f.mg1 (-aalay, -aashay)</i> Hawl maalin dhan wadid iyada oo aan la kala goyn.</p> <p>maalingaalid <i>m.f.dh eeg</i> maalingaal². <i>ld maalingaal¹ (2)</i>.</p> <p>maalingoosad <i>m.l</i> Qof shaqaale ah oo la siyo maalin walba waxa uu goosto. <i>ld maalingoosato</i>.</p> <p>maalingoosato <i>m.dh ld maalingoosad</i>.</p> <p>maalinjoog¹ <i>m.l</i> 1. Xoolo maalin dhan ceel jooga. 2. <i>ld maalinjoogid</i>. Booqasho hal maalin ah.</p> <p>maalinjoog² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> Booqashada hal maalin ah cid ugu tegid.</p> <p>maalinjoogid <i>m.f.dh eeg</i> maalinjoog². <i>ld maalinjoog¹ (2)</i>.</p> <p>maalinnimo <i>m.dh</i> 1. Inta qorraxdu soo jeeddo. 2. (<i>fk</i>) Isla maalinta.</p> <p>maalinqad <i>m.l</i> Qadiddu xooluhu maalin kaliya biyo ka qadaan.</p> <p>maalin-qorraxeed <i>m.dh (-lmo ..., m.l) (c.fal.)</i> Celceliska dhererka maalin cadceed, oo le’eg 86,400 ilbidiqsi - 24 ka saac ama maalinta oogga waqtiga.</p> <p>maalinsocod <i>m.l</i> 1. Fogaan dhan in qof socod ku gaari karo hal maalin. 2. Socod dharaarta la sameeyo.</p> <p>maalis¹ <i>m.l ld maalin²</i>.</p> <p>maalis² <i>m.dh</i> 1. Weel biyood ama caanood. 2. <i>ld maalid</i>.</p> <p>maaliyad <i>m.dh</i> Hanti.</p> <p>maalmadoone <i>m.l</i> Bisha afaraad ee bilo-dayaxeedka sanadka soomaaliga.</p> <p>maalnaan <i>m.f.dh eeg</i> maalan. <i>ld maalni</i>.</p> <p>maalni <i>m.dh ld maalnaan</i>.</p> <p>maalniin <i>m.l ld maalid</i>.</p>	<p>maalooti <i>m.l 1. ld magallooti (3)</i> Si daran wax u laaya (bahal ama geesi); aan biqin; dhiigiyacab. 2. M. ah: qof waxmatara ah.</p> <p>maalqabeen <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Qof hanti badan leh.</p> <p>maalqabeen nimo <i>m.dh</i> Qof maalqabeen ah ahaansho.</p> <p>maalsii <i>f.lg2 (-iiyay, -isay)</i> Cid neef irmmaan ku taakulayn in muddo ah si uu u maalo.</p> <p>maalsii <i>m.f.dh eeg</i> maalsii.</p> <p>maami <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Oddorosid. 2. Wax qiyasid.</p> <p>maamin <i>m.f.dh eeg</i> maami. <i>ld maamis</i>.</p> <p>maamis <i>m.l ld maamin</i>.</p> <p>maammul¹ <i>m.l</i> 1. Habka hawl loo fuliyo. 2. <i>ld maammulid</i>.</p> <p>maammul² <i>f.g1 (-ulay, -ushay)</i> Hawl hab wanaagsan u fulin. <i>ld maamul²</i>.</p> <p>maammulan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax si wanaagsan loo maammulay ahaansho (hawl). <i>ld maamulan</i>.</p> <p>maammulasho <i>m.f.dh eeg</i> maammulo. <i>ld maamulasho</i>.</p> <p>maammule <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> 1. Qof hawl agaasinkeda madax ka ah. 2. Qof dugsi madax ka ah. <i>ld maamule</i>.</p> <p>maammulid <i>m.f.dh eeg</i> maammul². <i>ld maammul¹ (2), maamul¹, maamulid</i>.</p> <p>maammulnaan <i>m.f.dh eeg</i> maamulan. <i>ld maammulnaansho, maamulnaan</i> maamulnaansho.</p> <p>maammulnaansho <i>m.l/dh ld maammulnaan</i>.</p> <p>maammulo <i>f.g3 (-ushay, -ulatay)</i> Hawl si wanaagsan u agaasimasho. <i>ld maamulo</i>.</p> <p>maammulxumo <i>m.dh</i> Hab aan wanaagsanayn oo hawl loo fuliyo. <i>ld maamulaxumo</i>.</p> <p>maamul¹ <i>m.l ld maammulid</i>.</p> <p>maamul² <i>f.g1 (-ulay, -ushay)</i> <i>ld maammul²</i>.</p> <p>maamulan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> <i>ld maammulan</i>.</p> <p>maamulasho <i>m.dh ld maammulasho</i>.</p> <p>maamule <i>m.l ld maammule</i>.</p> <p>maamulid <i>m.dh ld maammulid</i>.</p> <p>maamulnaan <i>m.dh ld maammulnaan</i>.</p> <p>maamulnaansho <i>m.l/dh ld maammulnaan</i>.</p> <p>maamulo <i>f.g3 (-ushay, -ulatay)</i> <i>ld maammulo</i>.</p> <p>maamulxumo <i>m.dh ld maammulxumo</i>.</p> <p>maamuus¹ <i>m.l</i> Xushmad; xurmo; wanaag. <i>ld naamuus¹</i>.</p> <p>maamuus² <i>f.g1 (-say, -stay)</i> Cid si xushmad iyo wanaag leh u soo dhaweyn. <i>ld naamuus²</i>.</p> <p>maamuusid <i>m.f.dh eeg</i> maamuus². <i>ld naamuusid</i>.</p>
---	--

maamuusiyad *m.db* (-do, ml.) Sariir weyn oo kulligeed qoryo ka samaysan, oo xardhan dushana hagoog ku leh. *ld* **maamuusiyad**.

maamuusjab¹ *m.l* Sharafka iyo xushmadda oo la waayey ceeb dhacday darteed, maskabjab. *ld* **naamuusjab¹**.

maamuusjab² *f.mg1* (-bay, -btay; -jebi) Ceeb dhacday awgeed, sharaf beelid (qof). *ld* **naamuusjab²**.

maamuusjebi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid sharafta ka qaadid. *ld* **naamuusjebi**.

maamuusjebid *m.f.db* *eeg* maamuusjab². *ld* **naamuusjebid**.

maamuusjebin *m.f.db* *eeg* maamuusjebi. *ld* **naamuusjebin**.

maan¹ *m.l* Awoodda garashada ee qof leeyayah.

maan² *m.db* 1. Maalinta la joogo. 2. M.ta: beriga. 3. M.ta layl: maalinta oo idil. 4. M.tii saddexaad: maalintii saddexaad. 5. M.tii hore: maalmihii la soo dhaafay. *ld* **maantay**.

maanac¹ *m.l* 1. Diidmo, oggolaansho la'aan. 2. *ld* **maanicid**.

maanac² *f.g1* (-cay, -cday; -nici) Ka m.: cid wax ka maammnuuqid.

maanacan *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Wax la mamnuucayahaansho.

maanacnaan *m.f.db* *eeg* maanacan. *ld* **maanacnaansho**.

maanacnaansho *m.l/dh ld* **maanacnaan**.

maanayeyn *m.f.db* *eeg* maanyee.

maandha *u.j* *ld* **maandhay**.

maandhaaf¹ *m.l/ld* **maandhaafid**.

maandhaaf² *f.g1* (-fay, -ftay) Is m.: is-afgaranwaayid, isku khilaafid.

maandhaafid *m.db* *eeg* maandhaaf². *ld* **maandhaaf¹**.

maandhay *u.j* Erey qof dheddig ah oo lala hadlayo, waalidna loo yahay, dareenkiisa lagu soo jeediy. *ld* **maandha**.

maandhe *u.j* Erey qof labood ah oo lala hadlayo, waalidna loo yahay, dareenkiisa lagu soo jeediy. *ld* **maandhow**.

maandhow *u.j* *ld* **maandhe**.

maandoobid *m.f.db* *eeg* maandow².

maandoori *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid maankeeda beddelid. 2. Qof sakhraamin.

maandoorin *m.f.db* *eeg* maandoori.

maandooriye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Waxyaaba miyirka qofka lumiya sida khamriga, xashiishka iwm; mukhaddaraad.

maandoorsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax miyirkii ka lumay ahaansho (qof).

maandoorsanaan *m.f.db* *eeg* maandoorsan. *ld* **maandoorsanaansho**.

maandoorsanaansho *m.l/dh* *ld* **maandoorsana**.

maandow¹ *m.l.kh* M. ah: qof gabow awgiis wax la kala garan waayey.

maandow² *f.mg1* (-ay, -day) Gabow awgiis wax la kala garan waayid (qof).

maanfoos *m.l* *ld* **maafoos**.

maangaab *m.l* Qof caqli iyo garaad yar.

maangaaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Qof wax caqli yar ahaansho.

maangaabi *m.db* Caqli iyo garaad yaraan; maangaab ahaansho. *ld* **maangaabnimo**.

maangaabnaan *m.f.db* *eeg* maangaaban. *ld* **maangaabnaansho**.

maangaabnaansho *m.l/dh ld* **maangaabnaan**.

maangaabnimo *m.db* *ld* **maangaabi**.

maangad¹ *m.l* Arrin adag oo caqliga ka weyn.

maangad² *f.mg1* (-day, -dday) Arrin adag oo caqliga ka weyn la kulmid.

maangad³ *m.db* Kulayl daran oo nafleydu u adkeysan karin.

maangadid *m.f.db* *eeg* maangad².

maangal *m.l.kh* M. ah: hadal caqligu oggolyahay, caqliggal, suurtaggal.

maangalnimo *m.db* (fals.) Aragti falsafadeed oo amminsan in maanku ama caqligu uu yahay shuruudda ugu muhimsan wax garasho kasta.

maanganiis *m.l* (-yo, *m.db*) (kim.) Summad Mn. Curiye ka tirsan curiyayaasha kala guurka ee tusaha kalgalka, una jira dabiici ahaan ogsaydh ahaan sida bayroolusayt (MnO). Waxaana loo adeegsadaa sameynta birdhafyada istiilkha iyadoo laysku darayo bayroolusayt iyo xadiid laguna gubayo marraaq-danabeed.

maangarad *m.l* *ld* **maangarasho**.

maangarasho *m.f.db* *eeg* maangaro. *ld* **maangarad**.

maangaro *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Qof wax uu rabo isaga oo aan sheegin fahmid. 2. Arrin laga hadlay dulucdeeda fahmid.

maanicid *m.f.db* *eeg* maanac². *ld* **maanac¹** (2).

maankaal *m.l* Gufurka ka soo baxa sisinta marka la shiido, oo xooluhu cunaan. *ld* **maakaal**.

maanlaawe *m.l* (-wayaal, *m.l/dh*) Nin aan caqli badanlahayn.

maanlaay *m.db* Haweenay an caqli badnayn.

maanomitir *m.l* (-rro, *m.db*) (fis.) Qalab lagu cabbiro cadaadiska.

maanqaad *f.g1* (-day, -dday) Cid maankeeda lumin.

maanqaadid *m.f.db* *eeg* maanqaad.

maansabooli¹ *m.l* 1. Qof sheegta maanso uusan curinin. 2. *ld* **maansabooliyid**.

maansabooli² *f.g1* (-iyay, -iday) Qof maanso aau curin sheegasho.

maansabooliyid *m.f.dh eeg* maansabooli². *ld* **maansabooli¹** (2).

maansayahan *m.l* Qof maanso curinta yaqaan; gabaya; heesa; laashin.

maansayn *m.f.dh eeg* maansee.

maansee *f.mg2* (-seeyay, -saysay) Maanso tirin.

maansha xi. *ld* **maasha**.

maanso *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Suugaanta qayb ka mid ah oo ka kooban waxyaabo badan oo la tirsho sida, gabayga, masafada, heesta iwm.

maansoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Maanso tirin; gabiyid. *ld* **maansee**.

maansood *m.f.l eeg* maansoo.

maanta fk. *ld* **maan²** (2).

maantay fk. *ld* **maan²**.

maantomaanto *m.dh* Sheekoxariir carruurta iyo dhallinyaradu isku maaweliyaan.

maantoolayn *m.f.dh eeg* maantoolooe.

maantoolaysad *m.l ld* **maantoolaysasho**.

maantoolaysasho *m.f.dh eeg* mantoolayso. *ld* **maantoolaysad, maantoolaysi**.

maantoolaysi *m.l ld* **maantoolaysasho**.

maantoolayso *f.mg3* (-stay, -satay) Maantoololee ku sheekeysasho.

maantoolole *m.l* Sheekooyin (hore) aan dhicin oo carruurta lagu maaweliyo.

maantoololee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Maantoolole sheegid.

maanyar *f.mg4* (-raa, -rayd) Qof caqliyar ahaansho.

maanyaraan *m.dh eeg* maanyar. *ld* **maanyaraansho, maanyari, maanyaro**.

maanyaraansho *m.l/dh ld* **maanyaraan**.

maanyari *m.dh ld* **maanyaraan**.

maanyaro *m.dh ld* **maanyaraan**.

maanyee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) Hees ugareed tirin.

maanyeyn *m.f.dh eeg* maanyee.

maanyo¹ *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo laga isticmaalo xeebta iyo Jubbada hoose, waxaa laga sameeyaa dhecaan geed; qubley, manyilkay, libin, waaray.

maanyo² *m.dh* 1. Bad. 2. Hees ay dabatadu ugaarta ku sasabato. 3. Nooc dhirta ka mid ah oo ay xawayaanku nafaqo ka helaan marka ay cunaan.

maaqal *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. *ld* **maqal** 1 (2). Khaanad ku samaysan armaajo, miis iwm oo wax lagu rito. 2. Findoob.

maaqul *m.l* (-llo, *m.dh*) Garannuug yar oo caanannuug ah.

maaqurre *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Ubad geel oo dhashay isagoon bila dhammeysan.

maaqurree *f.mg2* (-reeyay, -reysay) Hal iyadoon bila dhammeysan ilma nool dhalid.

maaqurreyn *m.f.dh eeg* maaquurree. *ld* **maaqurreys**.

maaqurreys *m.l ld* **maaqurreyn**.

maar¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Lakaybo isdul saarasaan. 2. Afarta meesi ee xoolaha midkood. 3. Degaan geedo iyo ciid isku mid ah leh. 4. Dhawr warqadood oo turub ah oo hal mar la isku qaato ama la wada bixiyo. 5. Maal.

maat² *m.dh* 1. Macdan cawlan, jilicsan, oo lacagta iyo alaabooyn kale laga sameeyo. 2. Daxalka biraha dushooda ku samaysan. 3. Biyo muddo fadhiyey wasakhda ka dhalata. 4. Caws jilicsan oo xooluhu daaqaan raraadana laga sameeyo. 5. Midab, guduud madow yari ku jiro ah oo lo'du yeelato.

maarad *m.l ld* **maadasho**.

maaran *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Ka m.: wax ka kaftoomid.

maararroobid *m.f.dh eeg* maarrow².

maararrow¹ *m.l* Madaddaalo qof waqtiga isku dhaafiyo.

maararrow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax madaddaalo ahaan waqtiga isugu dhaafin.

maarruugle *m.l* Gudcur badan oo aan waxba la arki karin.

maarasho *m.dh ld* **maadasho**.

maaraweyn *m.dh* Ciidan gaar ahaaneed oo ka tirsanaa xooggi Daraawiishta.

maardhood¹ *m.l* Ged-gaddoonka uu sameyo qof aad u xanuunsanaya.

maardhood² *f.mg1* (-day, -dday) Qof xanuun weyni hayo gedgaddoon samayn.

maardhoodid *m.f.dh eeg* maardhood².

maaree *f.g2* (-reeyay, -reysay) 1. Si farsama leh arrin u xallin. 2. Maar ka dhigid.

maareeye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qof madax ka ah mashruuc weyn ama wakaalad.

maareyn *m.f.dh eeg* maaree.

maareysan *f.mg4* (-snaa, -snayd)

1. Mushkilad wax la maareeyey ahaansho.
2. Wax daxalaysatay ahaansho (bir).

maareysasho *m.f.dh eeg* maareyso.

maareysnaan *m.f.dh eeg* maareysan. *ld* **maareysnaansho**.

maareysnaansho *m.l/dh ld* **maareysnaan**.

maareyso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Bir daxalaysasho. 2. Biyo muddo fadhiyey wasakh yeelasho. 3. Arrin xal u raadsasho.

maari *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **maadi**.

maarin *m.db ld* **maadin**.

maaris *m.l ld* **maadin**.

maarmid *m.f.db eeg* maaran.

maaro¹ *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Tab mushkilad lagu xalliy. 2. Awood; karti; tamar. 3. Jid khatar ah.

maaro² *f.mg3* (-rtay, -ratay) *ld* **maado**.

maaroobid *m.f.db eeg* maarow.

maarow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) 1. Wax daxalasatay noqosho (bir). 2. Biyo muddo fadhiyey wax wasakh yeeshay noqosho.

maariin *m.l* Midab dadka u gaar ah oo u dhexeeya casaan iyo madowga.

maarsasho *m.f.db eeg* maarso².

maarso¹ *m.db* Bisha saddexaad ee sannadka miilaadiga ah.

maarso² *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Ka m.: arrin falkeeda ka cabsasho; biqid. 2. Ka m.: wax fursasho.

maaruq *f.mg1* (-qay, -qday) Roob si aad ah u di'd.

maaruqid *m.f.db eeg* maaruq.

maas *m.l* 1. Dhul nabaadguuray. 2. Dhul la aburay oo aan weli wax ka soo bixin. 3. Deyn. 4. Saanta lo'da oo la magdiyey. 5. Midab guduud xigeen ah oo geelu yeesho.

maasha *xi.* (*nax.*) Xiriiriye tilmaamaya waxa ku dhashay sabab. Tus. "Maasha xaashiyuhu duule ee dabayl baa jiidday". *ld* **maansha**.

maashayn *m.l eeg* maashee. *ld* **maashays**.

maashays *m.l ld* **maanshayn**.

maashhee *f.g2* (-sheeyay, -shaysay) Hafin.

maashi *m.db* Xoolo cid laga soo kaxaystay si loo maalo kaddibna loo celiyo. *ld* **maal¹** (2).

maashii *f.g2* (-iyay, -isay) Cid xoolo irmaan oo uu muddo maalo siin.

maashoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Biyo, hadal iwm ku harqasho.

maashood *m.f.l eeg* maashoo.

maasuud *m.l* (-dyo, *m.db*) Bir weyn oo libaax-badeedka lagu dilo marka badda laga soo saaro.

maasuudi *f.g2* (-iyay, -isay) Libaax - badeed maasuud ku dilid.

maasuudin *m.f.db eeg* maasuudi.

maati *m.db ld* **maato**.

maato *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Dadka intiisa tamarta yar sida carruurta, waayeelka, iyo haweenka. 2. *ld* **maati**. Warqadaha turubka mid ka mid ah oo wax nin u eg ku

sawiranyahay, mar kastana raaci karta; jookar.

maaweeli *f.g2* (-iyay, -isay) Cid si xiiso iyo raaxo leh waqtiga ku dhaafin.

maaweelin *m.f.db eeg* maaweeeli. *ld* **maaweelis**.

maaweelis *m.l ld* **maaweeelin**.

maawelo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Madaddaalo.

maax¹ *m.db* Biyo badan oo ceel ku jira, oo dhulka hoose ka soo baxay.

maax² *f.g1* (-xay, -xdy) Biyo dhex marid.

maaxad *m.l ld* **maaxasho**.

maaxasho *m.f.db eeg* maaxo. *ld* **maaxad**.

maaxi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Ceel biyihisa muddo u deyn si uu maax u yeesho. 2. Biyo calowsan muddo dhigid si gufarku uga fariisto.

maaxid *m.f.db* (-day, -dday) *eeg* maax².

maaxin *m.f.db eeg* maaxi.

maaxo *f.mg3* (-xday, -xatay) 1. Ceel maax yeelasho. 2. gabay, hees oo badan iwm allifid. 3. Ku m.: wax horey la isugu ama la isu faray dib u soo xusuusasho. 4. Biyo calowsan kala miirmid.

maaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax maax yeshay ahaansho (ceel).

maaxsanaan *m.f.db eeg* maaxsan. *ld* **maaxsanaansho**.

maaxsanaansho *m.l/ld* 1. *eeg* maaxsanow. 2. *ld* **maaxsanaan**.

maaxsanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax maax yeshay noqosho (ceel).

maayad *m.db* (-do, *m.l*) Qulqulka biyaha badda.

maaylii *m.db* (-no, *m.db*) (*c.nafl.*) Lakab ka samaysan walxo dux ah oo ku wareegsan, danabeed ahaan ugu dhaadhan dhambaal, dire unugyada lafdhabarleyda badankeeda iyo unug dareenwadaha qaar ka mid ah lafdhabarla'da. *ld* **mayliin**.

mab *f.mg1* (-bay, -btay) *ld* **mam**.

mabaadi' *m.db.w eeg* mabda'.

mabac *m.l* Dhagax, dhadhaab iwm oo aad u adag oo qalabka qodidda iyo jabintu ayan burburin karin.

mabda' *m.l* (-'yo/-baadi', *m.db*) 1. Feker iyo aaraa habaysan oo cidi aamminsan tahay. 2. Aasaaska fikradaha cilmiga ah ee ku saabsan sayniska, diinta akhlaaqda iwm. 3. Ujeeddo.

mabid *m.db ld* **maamid**.

mabsuud¹ *m.l ld* **maqsuud¹**.

mabsuud² *f.mg1* (-day, -dday) *ld* **maqsuud²**.

mabsuudi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **maqsuudi**.

mabsuudid *m.db ld* **maqsuudid**.

mabsuudin *m.db ld* **maqsuudin**.

mac¹ *m.db* 1. Dhadhan wanaagsan oo dhuuni leeyahay. 2. Neef aan caato ahayn, baruur badanna lahayn; lafqab. 3. Dhunkasho (caruureed).

mac² *f.mg4 (-caa, -cayd)* 1. Wax macaan ahaansho. 2. Cano dhay eh ahaansho. 3. Wax cayilan ahaansho (neef).

macaadin *m.db.w eeg* macdan^{1,2}.

macaahado *m.db ld* **micaahido**.

macaahid *m.db.w eeg* machad.

macaamil *m.l ld* **macaammilo**.

macaamilo *m.l ld* **macaammilo**.

macaamiloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld* **macaammilo**.

macaamilood *m.l ld* **macaammilood**.

macaammil *m.l ld* **macaammilo**.

macaammilo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Dhaqan; falfal. 2. Xiriir wanaagsan oo dad badan dhex mara. *ld* **macaamil**, **macaamilo**, **macaammil**, **macibil**.

macaammiloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* 1. Ku m.: hab gaar ah ku dhaqmid. 2. La m.: cid si wanaagsan ula dhaqmid. *ld* **macaamiloo**.

macaammilood *m.f.db eeg* macaammiloo. *ld* **macaamilood**.

macaan¹ *m.l* 1. Dhadhanka sonkorta, malabka, xalwada iwm. 2. Dhadhan kasta oo carrabku jeclaysto.

macaan² *m.f.db eeg* mac². *ld* **macaansho**, **maci**.

macaan³ *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax dhadhan carrabku aad u jeclaysto leh ahaansho (cunto, cabbitan). 2. Qof aad u dabci wanaagsan ahaansho.

macaanaan *m.f.db eeg* macaan³. *ld* **macaanaansho**, **macaani** (2).

macaanaansho *m.ll/ld eeg* macaanow. *ld* **macaanaan**.

macaane *m.l* Dhuuni inta dhadhanka macaan leh; macmaaan.

macaane *f.g2 (-neeyay, -neysay)* Wax macaan ka dhigid. *ld* **macee**.

macaaneyn *m.f.db eeg* macaane. *ld* **macaaneys**, **macayn**, **macays**, **micayn**, **micays**.

macaaneys *m.l ld* **macaanayn**.

macaaneysad *m.l ld* **macaaneysasho**.

macaaneysasho *m.f.db eeg* macaaneyso. *ld* **macaaneysad**, **macaaneysi**, **macaysad**, **macaysasho**.

macaaneysi *m.l ld* **macaaneysasho**.

macaaneyso *f.g3 (-saday, -satay)* Cunto cabbitaan iwm wax macaaneeya ku darsasho. *ld* **macayso**.

macaani *m.db* 1. Dhaqan qof leeyahay. 2. *ld* **macaanaan**.

macaanow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* 1. Wax macaan noqosho (cunto, cabbitan). 2. Qof dabci wanaagsan noqosho. *ld* **macow**.

macaansad *m.l ld* **macaansasho**.

macaansasho *m.f.db eeg* macaanso. *ld* **macaansad**, **macaansi**.

macaansho *m.l/ld ld* **macaan²**.

macaansi *m.l ld* **macaansasho**.

macaanso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax dhadhankiisa jeclaysasho. 2. Sheeko, salaax, iwm u bogid.

macaariif *m.db.w eeg* macruuf.

macaash¹ *m.l* 1. Faa'iidda laga helo badeeco la gaday. 2. Badeeco.

macaash² *f.g1 (-shay, -shtay)* Ka m.: macaash ka helid; faa'idid.

macaashi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid macaash u oggolaan.

macaashid *m.f.db eeg* macaash².

macaashin *m.f.db eeg* macaashi.

macaashle *m.l* Qof badeeco yar rogrogta.

macaawinad *m.db ld* **macaawino**.

macaawino *m.db (-ooyin, m.ll-naad, m.ll/ld)* Kaalmo; taageero. *ld* **macaawinad**, **mucaawinad**, **mucaawino**.

macaddi *m.db ld* **macandi**.

macagtoobid *m.f.db eeg* macagtoow.

macagtoow *f.mg1 (-oobay, -oowday; -oobi)* Nafley, balwad iwm barashadoodu ka hariwaayid.

macal *m.db (-clo, m.db/-calo, m.l)* Cadka aan lafta lahayn oo cunaha idaha ka laallaada.

macalgad *m.db (-do, m.l)* Fandhaal macdan ah oo cuntada lagu cuno, qaaddo. *ld* **macalgo**, **maclaqad**, **malcaqad**, **malgacad**, **malqacad**.

macalgo *m.db ld* **macalgad**.

macallimad *m.db (-do, m.l)* Haweenay arday wax barta.

macallin *m.l (-nno/-immo/-imiin, m.db)* Nin arday wax bara.

macallinnimo *m.db* Macallin ahaansho.

macaluul¹ *m.db* Dhuubaan ama xayeesinnimo ku dhacda nafleyda oo ka dhalata nafaqadarro.

macaluul² *f.mg1 (-uulay, -uushay)* Nafley nafaqo-darro ama jirro darteed u caatoobid.

macaluulan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Nafley caato ahaansho. *ld* **macaluushan**.

macaluuli *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley caateysiin.

macaluulid *m.f.db eeg* macaluul². *ld* **macaluulis²**.

macaluulin *m.f.db eeg* macaluuli. *ld macaluulisi¹.*
macaluulis¹ *m.l ld macaluulin.*
macaluulis² *m.db ld macaluulid.*
macaluulnaan *m.db eeg* macaluuluan. *ld macaluulnaansho, macaluushanaan, macaluushanaansho*
macaluulnaansho *m.l/ld ld macaluulnaan.*
macaluushan *f.mg⁴ (-naa, -nayd)* *ld macaluulan.*
macaluushanaan *m.db ld macaluulnaan.*
macaluushnaansho *m.l/ld ld macaluulnaan.*
macandi *m.db* 1. Cunto macaan oo nafaqo leh. 2. Barwaqo, nabadgelyo, caafimaad. *ld macaddi.*
macangag¹ *m.l.kh* M. ah: qof aan waxba laga dhaadhicin karin.
macangag² *f.mg¹ (-gay, -gtay)* Ku m.: arrin diididdeeda ama fulinteeda ama aad ugu adkeysasho.
macangagid *m.f.db eeg* macangag².
macangagnimo *m.db* Macangag ahaansho.
macarifad *m.db* Aqoon fican oo wax loo leeyahay.
macasalaamee *f.g² (-meeyay, -meysay)* Qof laga tegayo sii nabadgelyeyn.
macasalaameyn *m.f.db eeg* macasalaamee. *ld macasalaameys.*
macasalaameys *m.l ld macasalaameyn.*
macasalaamo *m.db* Nabadgelyo.
macatab *m.l (-byo, m.db)* (dii.) Shay qaab iskutallaab leh oo dadka kiristaanka ah astaan diineed u ah.
macawis *m.db (-syo, m.l)* Maro, inta badan midabbo leh, labada daraf iskaga tolon oo raggu qaarka hoosey ka xirtaan.
macayn *m.f.db ld macaaneyn.*
macays *m.l ld macaaneyn.*
macaysad *m.l ld macaanneysasho.*
macaysasho *m.db ld macaanaysasho.*
macayshad *m.db (-do, m.l)* Cuntada lagama maarmaanka ah ee lagu noolaan karo. *ld maceeshad, macishad.*
macaysi *m.l ld macaanaysasho.*
macayso *f.g³ (-stay, -satay)* *ld macaaneyso.*
macbii¹ *m.l ld macbil.*
macbil *m.l 1. ld macbil, macmiil.* Cid si joogta ah meel wax uga gadata ama uga iibsata. 2. *ld macaammilo.*
macbilad *m.l ld macbilasho.*
macbilasho *m.f.db eeg* macbilo. *ld macbilad.*
macbilo *f.g³ (-ishay, -ilatay)* Shay xumaaday si loo isticmaalo dib u hagaagaasho.
macbuud *m.l (dii.)* Eebbe; Alle.

macdaar *m.l (-rro, m.db)* Dukaan yar oo cunto iwm oo tafaariiq ah lagu gado.
macdan¹ *m.db* (macaadin, m.db)
1. Dhammaan khayraadka dabiciiga ah ee laga helo dhulka hoostiisa. 2. Walax bir ama birwalb ah oo dhulka gudihiisa laga helo sida dahabka, maarta, batroolka. 3. Maaddada alumminiyam.
macdan² *m.l (macaadin, m.db)* (kiim.) Walax dabicii ah, oo noole aan ahayn ama aan ka imaan, oo leh isku dhis kiimikaad, isla markaasna leh astaamo fisikeed iyo kiimikeed oo cad. Halkaa waxaa ah ilaa 2000 macdanood oo la maranayo, oo leh qaabab wiriyeed oo kala duwan, laakiin macaadinta bah wadaagta ah kala duwanaashahoodu waa yaryayah.
macduun *m.l* M. ah: wax helitaankiisu dhif iyo naadir ah.
macduur *m.l.kh* (dii.) M. ah: qof waajib uu gudan lahaa ka baaqdo cudurdaar awgii; marmarsiinyo haysto.
macduurnimo *m.db* (dii.) Macduur ahaansho.
macee *f.g² (-ceeyay, -ceysay)* *ld macaanee.*
maceeshad *m.db ld macayshad.*
machad *m.l (-dyo/macaahid, m.db)* Dugsi mihnaadeed oo ka heer sarreeya dugsiga sare, kana heer hooseyya kulliyad jaamacadeed.
maci *m.db ld macaan².*
maciin¹ *m.l ld miciinid.*
maciin² *f.mg¹ (-nay, -ntay)* *ld miciin².*
maciindarro *m.db ld miciinddarro.*
maciinid *m.db ld miciinid.*
maciinla'aan *m.db ld miciinla'aan.*
maciinlaawe *m.l ld miciinlaawe.*
maciinsad *m.l ld miciinsasho.*
maciinsasho *m.db ld miciinsasho.*
maciinsi *m.l ld miciinsasho.*
maciinso *f.mg³ (-saday, -satay)* *ld miciinso.*
maciishad *m.db ld macayshad.*
maciisho *m.db ld macayshad.*
maclaqad *m.db ld macalgad.*
macmacaan *m.l.u* Cunto ama cabbitaan si gaar ah loo sameeyo oo dhadhan macaan leh sida buskudka, doolshaha, xalwada, dheecaanka liinta iwm.
macmiil *m.l ld macbil.*
macmil *m.l (-llo, m.db)* Shay aan kii dhabta ahaa ahayn oo si ku meel gaar ah loo adeegsado. *ld macbil.*
macnagarasho *m.f.db eeg* macnagaro. *ld micnagarasho.*
macnagaro *f.g³ (-rtay, -ratay)* Qof ujeeddadiisa fahmid. *ld micnagaro.*

macnayn *m.f.db eeg* macnee. *ld macnays, micnayn, micnays.*
macnays *m.l ld macnayn.*
macne *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. Ulajeddada erey ma hadal ka dampbaysa. 2. Qeexidda wax la sharxay la siiyo. 3. Faa'iido: macne maleh: faa'iido maleh. *ld macno, micne, micno.*
macnee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* 1. Ulajeeddada erey ama hadal sheegid. 2. Wax sharaxooda sheegid. 3. Is m.: wax muhiin ah iska dhigid (qof).
macno *m.l ld macne.*
macooyo *m.db (-ooyin, m.l)* Abooto, ayeeyo. *ld mocooyo.*
macow *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld macaanow.*
macquul *m.l.kh* M. ah: wax suurta gal ah.
macriifad *m.db* Aqoon dheeraad ah oo wax loo leeyahay. *ld macriifo.*
macriifo *m.db* 1. *ld macriifad.* 2. *ld macruuf (3).*
macruuf *m.l* 1. Ixsaan; wanaag; samafal. 2. (-fyo/-caariif, *m.db*) M. ah: qof aad loo yaqaan, caan. 3. *ld macriifo.* Xiriir aan saaxiibnimo gaarsiisnayn oo cid ka dhexeya.
macsarad *m.db (-do, m.l)* Saliid cunto oo laga helo miraha geedka sisinta marka la shiido. *ld macsaro (2).*
macsaro *m.db* 1. Saliid m. ah: saliid sisin lagu sameeyay. 2. *ld macsarad.*
macshar *m.l* Meel dad badan ay isugu soo ururaan.
macsi *m.db (-iyo, m.l) (dii.)* Isu galmoodka nin iyo naag aan meher u dhixeyn; sino.
macsiley *m.db (-yo, m.l) (dii.)* Haweeney macsida badsata.
macsilow *m.l (-wyo, m.l) (dii.)* Nin macsida badsada.
macsuum1 *m.l* Qof martqaad loo fidiyey.
macsuum2 *f.g1 (-uunay, -uuntay)* Cid marti qaadid.
macsuuman *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof la macsuumay ahaansho.
macsuumid *m.f.db eeg* macsuum².
mad¹ *m.l* 1. Dhagax midab madow leh oo haddii la isku dhufuto dab dhala oo buuraleyda laga helo. 2. Jiiddida la jiido shaqal af carabi ah marka lagu dhawaqaqyo. *ld med¹.*
mad² *f.g1 (-day, -dday)* 1. Qof dhagax la dhicid. 2. Shaqal af carabi ah ku dhawaqaqiddisa jiidid. *ld med².*
madaabax *m.l* Goodir lab oo aad u weyn.
madaafic *m.db.w eeg* madfac.
madaa'iix *m.db.w eeg* madiix¹.

madaal *m.l (-llo, m.db)* 1. Weel badarka iwm lagu cabbiro. 2. Badar dhan hal madaal muggis.
madaali *f.g2 (-iyay, -isay)* Badar iwm madaal ku cabbirid.
madaalin *m.f.db eeg* madaali. *ld madaalis.*
madaalis *m.l ld madaalin.*
madaar¹ *m.l* 1. Gadgaddoonka iyo taaha uu qof buka sameeyo xanuun awgiis. 2. Cida ay sameeyaan xoolo ilmohooda u soo insaarixinaya.
madaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Qof buka, xanuun awgiis taah iyo gadgaddoon samayn. 2. Xoolo ilmohooda u soo insaarixin.
madaarid *m.f.db eeg* madaar².
madaddaalad *m.l ld madaddaalasho.*
madaddaalasho *m.f.db eeg* madaddaalad². *ld madaddaalad.*
madaddaalish *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid maawelin.
madaddaalish *m.f.db eeg* madaddaalish. *ld madaddaalish.*
madaddaalish *m.l* 1. Maawelinta cid la maaweeliyo. 2. *ld madaddaalish.*
madaddaaloo¹ *m.db (-ooyin, m.l)* Wax xiiso leh oo waqtiga la isku dhaafiyo.
madaddaaloo² *f.mg3 (-aashay, -aatalay)* Wax xiiso leh waqtig iku dhaafin.
madag *m.db (-dko, m.l)* Qori gaaban oo sida badan geedka docolka, mareerka iwm laga qoro oo inta dhexda fantax yar looga yeelo ul yar oo af siman leh lagu fariisiyo, kaddibna xoog loo xurbiyo ilaa uu dab ka dhasho.
madal¹ *m.db* 1. Meel dad badani isugu yimid. 2. Ballan. *ld madar².*
madal² *f.g1 (-dlay, -dashay; -dli)* Qof ballamid.
madalbaaji *f.mg2 (-iyay, -isay)* Meel lagu ballamay ka maqnaasho (qof).
madalbaajin *m.f.db eeg* madalbaaji. *ld madalbaajis.*
madalbaajis *m.l ld madalbaajin.*
madalhufi *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof marin habaabin.
madalhufin *m.f.db eeg* madalhufi. *ld madalhufis.*
madalhufis *m.l ld madalhufin.*
madalsad *m.l ld madalsasho.*
madalsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof ballan cid la dhigatay ahaansho. *ld madashan.*
madalsanaan *m.f.db eeg* madalsan. *ld madalsanaan* (2), **madashanaan**, **madashanaansho**.
madalsanaansho *m.l/dh eeg* madalsanow. *ld madalsanaan.*

madalsanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Qof
cid ballan la galay noqosho. *ld* madashanow.
madalsasho *m.f.db* *eeg* madalso. *ld* madalsad,
madashad, madalsi.
madalsi *m.l ld* madalsasho.
madal *f.g3* (-saday, -satay) 1. Meel shir ah
arrin ka soo jeedsasho. 2. Cid ballansasho. *ld*
madasho.
madan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) 1. Wax dhagax
lagu arjimay ahaansho. 2. Wax dhawaaciisa
la jiiday ahaansho (xaraf). *ld* medan.
madane *m.l ld* maddane.
madar¹ *m.l* 1. Tooxy yar oo buuro u dhexseysa.
2. Nooc bulukeetiga ka mid ah oo ka
samaysan dhoobo iyo caws la isku qallajiyey.
madar² *m.l/ld ld* madal¹.
madashad *m.l ld* madalsasho.
madashan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* madalsan.
madashanaan *m.db* *ld* madalsanaan.
madashanaansho *m.l/ld ld* madalsanaan.
madashanow *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld*
madalsanow.
madasho *f.g3* (-shaday, -shatay) *ld* madalso.
madax¹ *m.l* (-xyo, *m.db*) 1. Oogada qaybta
sare ee naflayda. 2. Maskax, laab, caqli.
3. Baab. 4. Koox, qayb. 5. Dhoob (roob);
garab; saylaan. 6. Bayd faal, dhinaca qofka
faalka dhigaya soo xiga ma ahee dhinaca
kale.
madax² *m.db.u* Qof meel ama dad u sarreya;
duq waayee.
madax-adag *f.mg4* (-dkaa, -dkayd) Qof aan
wax laga dhaadhicin karin ahaansho.
madax-adayg¹ *m.l* Wax ka dhaadhicid la'aanta
qof ku suggaado, garmaqaatenimo.
madax-adayg² *f.mg1* (-gay, -gray) 1. Ka m.:
wax samayntooda diidid. 2. Ku m.: wax ku
adkaysasho.
madax-adaygid *m.f.db* *eeg* madax-adayg².
madax-adhaxley *m.db* (*c.nafl.*) Faylam
hoosaad ka tirsan adhaxleyda oo xubnaha ka
tirsan oo dhani ay yaryaryhiin, dirxiga ayey
u egyihiin, waana xayawaan biyood ku nool
ciidda. Astaamahooda waxa ka mid ah a)
Maskax ma leh, b) qalfoof lafeed ma leh.
Tusaale: amfyooksas. *ld* madax-araxley.
madax-adkaan *m.f.db* *eeg* madax-adag. *ld*
madax-adkaansho.
madax-adkaansho *m.l/ld ld* madax-adkaan.
madax-araxley *m.db ld* madax-adhaxley.
madaxbannaan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Hay'ad
iwm oo danahooda u xor ah ahaansho.
2. Haweeney aan nin lahayn ahaansho.
3. Dawlad calan leh oo xor ah ahaansho.

madaxbannaanaan *m.f.db* *eeg* madaxbannaan.
ld madaxbannaanaansho, madaxbannaani.
madaxbannaanaansho *m.l/ld* *eeg*
madaxbaannanow. *ld* madaxbannaanaan.
madaxbannaani *m.db ld* madaxbannaanaan.
madaxbannaanow *f.mg3* (-naaday, -naatay)
1. Ka m.: hawl iwm fulinteeda xor u
noqosho. 2. Ka m.: cid cid kale
maamulkeeda, xukuneeda iwm ka xor
noqosho.
madaxbuq *m.db* (bot.) Geedgaab faallala oo leh
laamo jilicsan iyo bari weyn oo dharka lagu
mayrtto; maskaxbuq; qasanas; madaxbushi.
ld madaxbushi, maskaxbuq.
madaxbushi *m.l ld* madaxbuq.
madaxsee *f.g2* (-xeeyay, -keysay) 1. Kubbad
madaxa ku dhufasho. 2. Shir iwm
hoggamin (qof).
madaxeyn *m.f.db* *eeg* madaxee.
madaxfalluuq *m.l* Caro iyo dulqaad yari qof
dabeecad u leeyahay.
madaxfarad *m.l* Wareer iyo xanuun dadka
madaxa ka qabta.
madaxfareed *m.l ld* maskaxfareed.
madaxfurad *m.l* 1. (-dyo, *m.db*) Hanti iwm oo
lagu furto qof la qafaalay. 2. *ld*
madaxfurasho.
madaxfurasho *m.f.db* *eeg* madaxfuro. *ld*
madaxfurad (2).
madaxfuro *f.g3* (-rtay, -ratay) Qof la qafaalay
hanti ku soo furasho.
madaxkuti *m.db* 1. Dugaag naasleyda ka mid
ah oo leh dhogor duf ah, cago balballaaran
iyo dabo aad u gaaban, kuna nool dhulka
qaboobaha ah. 2. Sheeko khayaali ah oo ku
saabsan naag hal jirtay oo dadka aaminsanaa
in ay habeenkii soo bixi jirtay oo dadka cuni
jirtay.
madaxla¹ *m.db* 1. Waddo yar oo markii waxyar
lagu socdo dhammaato. 2. Jeex wax yar
markuu socdo dhammaada.
madaxmaygaag *m.l* Geedgaab xooluhu
daaqaan oo ka baxa cadduunka.
madaxnimo *m.db* Madax ahaansho (qof). *ld*
madaxti, madaxtinnimo.
madaxsalaax *f.mg1* (-xay, -xday) U m.: cid
sasabid.
madaxsalaaxid *m.f.db* *eeg* madaxsalaax.
madaxshub *m.l* 1. Sadaqo loo bixiyo qof
haween ah oo dhintay. 2. Allabbari
haweenku bixiyaan marka ay soo sid-
dhaweyyaan; kuraysi; taraaraysi; sagaalaysi.
madaxti *m.db ld* madaxnimo.
madaxtinnimo *m.db ld* madaxnimo.

madaxtooyo <i>m.dh</i> Rugta uu madaxweynuhu fadhiisto.	maddiiddee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) Haweeney maddiiddo ku akhrin.
madaxtus¹ <i>m.l</i> 1. Tegidda la tago meel hawl laga hayo iyadoo aan la doonayn in laga qayb qaato. 2. Kormeer aan toos ahayn oo cid hawl haysa lagu sameeyo. <i>ld</i> madaxtusid .	maddiiddeyn <i>m.f.dh eeg</i> maddiiddee.
madaxtus² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) 1. Meel hawl laga hayo, iyadoo aan la doonayn in laga qayb galo, tegid. 2. Cid hawl haysa kormeer aan toos ahayn ku samayn.	maddiiddeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax maddiiddo lagu akhriyey ahaansho (haweeney).
madaxtusid <i>m.f.dh eeg</i> madaxtus ² . <i>ld</i> madaxtus¹ .	maddiiddeysnaan <i>m.f.dh eeg</i> maddiiddeysan. <i>ld</i> maddiiddeysnaansho .
madaxwareer <i>m.l ld</i> madax-xanuun .	maddiiddeysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> maddiiddeysnaan .
madaxweyne <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Qof qaran madax u ah. 2. Bayd faal oo madaxa ka ah labo, saddexda hogood oo kalena min hal.	maddiiddo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Wax lagu akhriyo haweeney la rabo in nin la oggoleysiyo.
madax-xanuun <i>m.l</i> (<i>daaw.</i>) Xanuun madaxa ku dhaca; madax-wareer. <i>ld</i> madaxwareer .	maddiidimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> midiidimi .
madax-xige <i>m.l</i> (-gayaal, <i>m.l/dh</i>) Miisaaniyadda dawladda iwm qaybta ay u sii kala baxdo mid ka mid ah oo la sii qaybshay middood.	maddiil <i>m.dh ld</i> maliiddo .
madaxyaro <i>m.dh</i> (<i>daaw.</i>) Iin madaxa ku dhaca oo yareeysa.	maddo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Ceelka bartankiisa, meesha ilaha biyuhu isugu yimaadaan. 2. Meesha wax walba u ah bartamaha. 3. Ceelasha aan biyahoodu go'in.
madbacad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Meel dhisan oo ay yaalliiin mashino waaweyn oo wax lagu daabaco. <i>ld</i> madbac .	maddooyaa <i>m.l</i> Geed-naagaar, dhirta dawada ka mid ah, leh ur silloon iyo caleemo yaryar oo xooluhu daaqaan.
madbac <i>m.dh ld</i> madbacad .	maddooyamaddooyo <i>m.dh</i> Nooc ka mid ah cayaaraaha carruurtu dheesha oo qori inta la tuuro iyadoo iska dhowraysa in la taabto. <i>ld</i> maddooyo .
madbak <i>m.l</i> Jiko; alawaad.	maddooye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/dh</i>) Nacas; dabbaal; caaq.
maddaad <i>m.dh</i> 1. Khad; dawaad. 2. Awrt waaweyn siiba kuwa qooqan madowga ay ku yeeshaan qadaadka. <i>ld</i> middaad .	maddooyeysasho <i>m.f.dh eeg</i> maddooyeyso. <i>ld</i> maddooyeysi .
maddaalannimo <i>m.db</i> Maddaale ahaansho.	maddooyeysasho <i>m.l ld</i> maddooyeysasho .
maddaale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Qof aan hawsha ka daalin, hawlkar.	maddooyeysyo <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Maddooyamaddooyo ciyaarid.
maddan <i>m.l</i> Yeel awrtu lagu raro oo saanta biciidka laga jeexo.	maddooyo <i>m.dh ld</i> maddooyammaddooyo .
maddane <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/dh</i>) Bir xalleefsan oo daab la qabto leh oo iyadoo kulul xoolaha lagu sunto. <i>ld</i> madane .	madduul <i>m.l</i> Madow uu qaacu ku reebu meelaha uu saameeyo. <i>ld</i> maduul .
maddarab <i>m.l ld</i> maddaraq .	madfac <i>m.l</i> (-cyo/-daafic, <i>m.dh</i>) Qalab hubka waaweyn oo lagu dagaallamo ka mid ah, ka samaysan birlab ama macdan kale oo adag, lehna dhuun dheer oo ay ka ridmaan jaliilado qarxada oo wax guba waxna burburiya.
maddaraq <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.dh</i>) Bir xoogan oo leh af ballaaran iyo mid dhuuban iyo daab dheer oo meelaha adag lagu qodo; garweyn. <i>ld</i> maddarab .	madhaafaan <i>m.l</i> 1. Heerka wax ugu sarreyya oo ayan moodi karin. 2. Wax qiimo iyo qaayo badan leh. 3. Arrin iwm oo xallinteedu qasabtahay.
maddaroorshe <i>m.l</i> (-shayaal, <i>m.l/dh</i>) Qalabka wax lagu dhiso nooc ka mid ah oo aan biyaha sii dayn.	mad'hab <i>m.dh</i> (-bo, <i>m.l</i>) <i>ld</i> mad-hab .
maddiibad <i>m.l/dh</i> (-dyo, <i>m.dh/l</i> -do, <i>m.l</i>) Baaquli; daafiri.	mad-hab <i>m.dh</i> (-bo, <i>m.l</i>) (dii.) Afarta dugsi oo waaweyn ee fiqiga Islaamka middood (Xanafi, Shaafici, Xanbali iyo Maaliki). <i>ld</i> madhab .
maddiiddaa <i>m.l</i> Caws dhaadheer oo adag oo lo'du daaqdo, kana baxa meelaha biya mareennada ah.	madhale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Nin aan naag rimin karin. <i>ld</i> madhaleys¹ .
	madhalennimo <i>m.dh</i> (<i>daaw.</i>) Awoodid la'aan ilmo dhalidda oo ka timaadda ama bacrin

la'an ama qof dhali karey oo qalliin lagu sameeyey oo si ula kac ah ama aan ula kac ahayn wax u gaareen mid ka tirsan xubnaha taranka. *ld madhaleysnimo.*

madhaleys¹ *m.l ld madhale.*

madhaleys² *m.dh ld madhasho.*

madhaleysnimo *m.dh ld madhalennimo.*

madhan *m.dh (fiis.)* Dululaati uu ka jiro cadaadis hoose oo neef ah micnaheeduna tahay xaddiga atamyada ama molikiyuulada aaya aad u hooseeyaa.

madhasho *m.dh (-ooyin, m.l)* Naag aan rimi karin. *ld madhaleys².*

madhintannimo *m.dh* Madhinte ahaansho.

madhinte *m.l (-tayaal, m.l/dh)* 1. (dii.) Eebbe, Ilaha. 2. (dii.) Aan dhiman.

madhoodhee *f.g2 (-dheeyay, -dheysay)* Wax tiradooda ama tayadooda buunbuunin.

madhoodheyn *m.f.dh eeg* madhoodhee.

madhoodho *m.dh* 1. Buunbuuninta wax tiradooda ama tayadooda la buunbuuniyo. 2. Wax aan faa'iido lahayn.

madhxin *m.dh (fiis.)* Summad C. Astaanta keydinta saldanabka ee ay gudbiye ama urur gudbiyeaal iyo ma-gudbiye leeyihiin. Madhxinta madhxkiye waa saami saldanabka Q ee hal gudbiye iyo keyd faraqa u dhexeeyaa labada gudbiye. Halbeegga madhxintu waa farad. C = Q/V.

madhxiye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (fiis.)* Ratibaad laba gudbiye oo uu ma-gudbiye u dhexeeyo, leh awoodda kaydinta saldanabka. Madhxinta madhxiyuhu waxa ay ku xirantahay xajmiga, qaabka iyo habka ratibaadda gudbiyeaasha.

madi¹ *m.l (-yo, m.dh)* Nin aan lahayn walaalo rag ah.

madi² *m.dh (-yo, m.l)* 1. Gabar aan lahayn walaalo. 2. Neef xoolo ah oo caano badan leh.

madid *m.f.dh eeg* mad². *ld medid.*

madiid¹ *m.l ld midiid¹.*

madiid² *f.g1 (-day, -dday)* *ld midiid².*

madiidid *m.dh ld midiidid.*

madiidimi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* *ld midiidimi.*

madiidimid *m.dh ld midiidimid.*

madiidimin *m.dh ld midiidimin.*

madiidimis¹ *m.l ld midiidimin.*

madiidimis² *m.dh ld midiidimid.*

madiidin¹ *m.l ld midiidin¹.*

madiidin² *f.g1 (-imay, -intay)* *ld midiidin².*

madiidinnimo *m.dh ld midiidinnimo.*

madiidinsad *m.l ld midiidinsasho.*

madiidinsasho *m.dh ld midiidinsasho.*

madiidinsi *m.l ld midiidinsasho.*

madiidinso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld midiidinso.*

madiix¹ *m.l (-daa'iix, m.dh)* 1. (dii.) Gabay ama hees cid aad loogu ammaano. 2. Cod wanaagsan oo dheguhu jecleystaan.

madiix² *f.mg1 (-xay, -xday)* 1. (dii.) Gagay ama hees cid aad ugu ammaanid. 2. Cod macaan oo dheguhu jecleystaan ku dhawaqaad.

madiixid *m.f.dh eeg* madiix².

madkee *f.g2 (-keeyay, -keysay)* 1. Madag bixin. 2. Isku m.: qof isku dhejin.

madkeyn *m.f.dh eeg* madkee. *ld madkeys.*

madkeys *m.l ld madkeyn.*

madkeysan *f.mg1 (-smay, -santay; -smi)* Qoryo, wax la madkeeyey noqosho.

madkeysmid *m.f.dh eeg* madkeysan.

madko *m.l ld madag.*

madkoole *m.l* Geed laama dhuudhuuban leh oo madkaha laga goosto.

madli *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid ballamin. 2. Arrin iwm fulinteeda dib u dhigid.

madlid *m.f.dh eeg* madal².

madlin *m.f.dh eeg* madli.

madluumi *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof madluun ka dhigid.

madluumid *m.f.dh eeg* madluun². *ld madluun¹ (3).*

madluumin *m.f.dh eeg* madluumi.

madluun¹ *m.l 1.* M. ah: qof niyad xun oo aan raalli ahayn. 2. Qof la dulmiyey. 3. *ld madluumid.*

madluun² *f.mg1 (-uumay, -uuntay; -uumi)* Qof niyad xun oo aan raalli ahayn noqosho.

madluunnimo *m.dh* Madluun ahaansho.

madluunsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof la madluumiyey ahaansho.

madluunsanaan *m.f.dh eeg* madluunsan. *ld madluunsanaansho.*

madluunsanaansho *m.l/dh* *ld madluunsanaanaan.*

madmad¹ *m.l* 1. Hilib qurmay oo googo'ay. 2. Hilib aad loo karshay, karshin. 3. Dhar aad u gabooabay oo marka la taabto dildilaaca.

madmad² *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Wax qurmay oo googo'ay noqosho (hilib). 2. Wax aad loo karshay noqosho (hilib). 3. Wax gabooabay oo googo'ay noqosho (dhar).

madmadid *m.f.dh eeg* madmad².

madnaan *m.f.dh eeg* madan. *ld madnaansho, mednaan, mednaansho.*

madnaansho *m.l/dh ld madnaan.*

madoobaad *m.l* Midab madow oo shay ama wax yeeshaan.

madoobaan <i>m.f.db eeg madow². ld madoobaansho.</i>	madooaansho <i>m.l/dh eeg madoobow. ld madoobaan.</i>	madoobee <i>f.g/mg2 (-beeyay, -beysay) 1. (f.g)</i> Wax midab madow u yeelid. 2. (<i>f.mg</i>) Ka m.: cilmi, garaad iwm oo cid maskaxdeeda ku jira ka tirtirid.	madoobeyn <i>m.f.db eeg madoobee.</i>	madoobeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax midab madow loo yeelay ahaansho.	madoobeysasho <i>m.f.db eeg madoobeyso.</i>	madoobeysnaan <i>m.f.db eeg madoobeysan. ld madoobeysnaansho.</i>	madoobeysnaansho <i>m.l/dh ld madoobeysnaan.</i>	madoobeysyo <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Wax midib madow u yeelasho.	madoobow <i>f.mg3 (-baaday, -baatay)</i> 1. Wax midib madow leh noqosh. 2. Uurkutaallo darteed midab madow yeelasho.	madoorsoomaha <i>kala-furanka m.l (kiim.)</i> Madoorsoomaha dheelitiran ee falgal noociisu yahay kala furanka.	madoorsoomayaal-fisikaad ee salka ah <i>m.l/dh (fis.)</i> Qiyaaso fisikaad oo aan isbeddelin meel kasta ama xilli kasta oo la joogo.	madoorsoome <i>m.l (-mayaal, m.l/dh)</i> 1. (<i>xis.</i>) nambar aan isbeddelin. 2. (<i>fis.</i>) xiriirka ka dhheeeyya laba xaddi ama ka badan tiro go'an oo aan isbeddelin ka soo baxdo isu qaybintooda ama isku dhufashadooda (X=c=4=4x2) b 2 2x2.	madoorsoome-neef <i>m.l (-mayaal ..., m.l/dh)</i> (<i>fis.</i>) Madoorsoomaha ku jira isle'egta neefta caalamiga ah (<i>eeg</i> heerarka neefta). Wawa uu leeyahay qiimaha 8.31434 JK -1 mol -1.	madoow ¹ <i>m.l ld madow¹.</i>	madoow ² <i>f.mg4 (-oobaa, -oobayd) ld madow².</i>	madow ¹ <i>m.l</i> 1. Midibka dhuxusha. 2. Mugdi, gudcur. <i>ld madoow¹.</i>	madow ² <i>f.mg4 (-oobaa, -oobayd; madmadow)</i> 1. Wax midibka dhuxusha oo kale leh ahaansho. 2. Wax mugdi ah ahaansho (meel). 3. Qof uurrkutaaleysan ahaansho. <i>ld madoow².</i>	madow-hadh <i>m.l (-wyo ..., m.dh) (c.fal.)</i> Hadh dhexaadka dhan ee dhulka ama dayaxa ee madoobaada.	madrasad <i>m.dh (-do, m.l)</i> 1. Dhismo ardada cilmi lagu baro; dugsi. 2. Dugsi ay maaddooyinka lagu dhigto carabi ku baxaan. <i>ld madraso.</i>	madraso <i>m.dh ld madrasad.</i>	madouul <i>m.l ld madduul.</i>	mafaatiix <i>m.db.w eeg muftaax.</i>	mafafaay <i>m.l Babbaay.</i>	mafifiq <i>m.db (-qo, m.l)</i> Xaaqin. <i>ld minfifiq.</i>	mag ¹ <i>m.db (-go, m.l)</i> Diyo.	mag ² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Khasaaro cid loo geystay qiimaheeda bixin. 2. Diyo bixin.	magaad <i>m.l</i> Budo cad, dhadhan qaraar leh oo tubaakada lagu cuno, siyaabo kalena loo isticmaalo.	magaag ¹ <i>m.l</i> 1. Jirro dadka ku dhacda oo ka timaaddo nafaqo xoolaad la'aan. 2. M. ah: faras aan la jarabarin. 3. <i>ld magaagid.</i>	magaag ² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> 1. Nafaqo xoolaad la'aan darteed la jirrasho. 2. Iska m.: laf feenasho.	magaagid <i>m.f.db eeg magaag². ld magaag¹ (3).</i>	magaalammadax <i>m.db (-xyo, m.dh)</i> Caasimad.	magaalaqaran <i>m.dh</i> Qaran hal magaalo ka kooban.	magaalee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Meel magaalo ka dhigid.	magaaleyn <i>m.f.db eeg magaalee.</i>	magaaleysad <i>m.l ld magaalaysasho.</i>	magaaleysasho <i>m.f.db eeg magaaleysyo. ld magaaleysad, magaaleysi.</i>	magaaleysi <i>m.l ld magaaleysasho.</i>	magaaleysyo <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Miyi ama tuulo magaalo ka aadid.	magaalo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Meel dad badani wada degganyahay oo leh guryo badan, waddooyin, dukaamo, dugsyo, isbitaallo iwm; beled.	magaaloobid <i>m.f.db eeg magaallow.</i>	magaallow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Meel magaalo noqosh.	magaan ¹ <i>m.l</i> Faras aan orod badan lahayn.	magaan ² <i>m.dh</i> Hal caano yar; baaqimo.	magaay <i>m.l</i> Jecleysashada uu qof jecleysto cunto aan markaa la hayn. Cali magaaygu wuu ka bi'i lahaa hadduu timir helo.	magac ¹ <i>m.l (-cyo, m.dh)</i> 1. Erey qof, meel ama wax gaar ahaan loo yaqaan oo loogu yeero. 2. M. leh: qof sharaf, wanaag iyo geesinnimo lagu yaqaan.	magac ² <i>m.l (-cyo, m.dh) (nax.)</i> Qaybaha hadalka mid ka mid ah, oo tilmaama wax nool (gabar, faras iwm), wax aan noolayn (bir, loox iwm) iyo waxyaabo kale. M. caadyaal: wuxuu tilmaama waxyaabo la taaban karo (buug, qalin iwm); m. cillaneed: wuxuu tilmaama shay leh tayo aanay dareemi karin shanta dareemayaal (jacayl, fikrad, run iwm); m. gaar: magac si gaar ah u
---	---	--	---------------------------------------	---	---	---	--	--	--	---	--	---	---	--	--	--	---	---	--	----------------------------------	--------------------------------	--------------------------------------	------------------------------	--	---	--	---	--	--	---	--	---	---	---------------------------------------	--	--	---	---	---	--	---	---	---	---	--	--

- tilmaama noole ama shay (Maandeeq, Xamar, Cali, Jubba iwm); m. guud: magac si guud ah u tilmaama qof, xayawaan ama shay (gabar, lo', magaalo iwm); m. urur: magac tilmaama koox noole ama shay (xayn, geel, dad iwm).
- magacaabid** *m.f.db eeg magacow². ld magacow¹ (3)*
- magacdar** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Ugu m.: qof, qof kale kala magac dhigid.
- magacdarid** *m.f.db eeg magacdar*.
- magacdarree** *f.g2 (-reeyay, -reysay)* Cid sumcaddeeda xumeyn.
- magacdarreyn** *m.f.db eeg magacdarree. ld magacdarreys*.
- magacdarreys** *m.l ld magacdarreyn*.
- magacdarri** *m.db ld magacdarro*.
- magacdarro** *m.db* Sumcad xumo qof la soo gudboonaato. *ld magacdarri*.
- magacdheer** *f.mg4 (-raa, -rayd)* Wax caan ah ahaansho (qof ama meel).
- magacdheeraan** *m.f.db eeg magacdheer. ld magacdheeraansho, magacdheeri*.
- magacdheeraansho** *m.l/db eeg magacdheerow. ld magacdheeraan*.
- magacdheeri** *m.db ld magacdheeraan*.
- magacdheerow** *f.mg3 (-raaday, -raatay)* Wax caan ah noqosh (qof ama meel).
- magacow¹** *m.l* 1. Qof magicisa oo loogu yeero. 2. Qof darajo iyo madaxnimo lagu melleeyo. 3. *ld magacaabid*.
- magacow²** *f.g/mg1 (-caabay, -cawday; -caabi)* 1. (f.g) Nafley u yeerid. 2. (f.mg) U m. cid wax mas' uuliyaddooda u dhiibid.
- magaciin** *m.db* Magac u bixinta nafley magac loo baxsho.
- magacuyaal** *m.l (-llo, m.db) (nax.)* Qayb hadalka ka mid ah oo magac baddesha waxayna kala yihiin; m. ebyoon oo ah kuwa keligooda istaaga oo qodob yeelan kara (aniga, adiga iwm), iyo kuwo aan abyoonayn ama dhammayn, qodobna qaadan karin (i, na, ku, idin).
- magad** *m.db ld meged*.
- magaggooye** *m.l (c.naf.)* Cayayaan jiraca u eg, kase weyn oo kolki la cariyo ur aad u qurmuun sii daaya; noole ura. *ld magangooye* (2).
- magallooti** *m.l (-yo, m.db)* 1. Muuqal meel fog ka muuqda oo aan si wanaagsan u qeexnayn. 2. Dhis qaab dad leh oo inta waxyaabo shanqara loo sameeyo beeraha xeryaha xoolaha iwm la dhextaago si ay dugaaggaa iwm uga baqaan. 3. *ld maalooti* (1). Qof aan karti lahayn.
- magan** *m.db* 1. Badbaadinta la siiyo cid tabar darran. 2. Qof tabar darran oo qof kale ku tiirsan si uu badbaado u helo.
- magangal¹** *m.l ld magangelid*.
- magangal²** *f.g/mg. 1 (-alay, -ashay; -geli)* Cid magan u noqosho (qof).
- magangeli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof magangelyo siin.
- magangelid** *m.f.db eeg magangal². ld magangal¹*.
- magangelin** *m.f.db eeg magangeli. ld magangelis*.
- magangelis** *m.l ld magangelin*.
- magangelyo** *m.db* Qof cid ka soo cararay oo la daba joogo badbaadinta iyo xannaaneynta cidda uu u tago ay siiso.
- magangooye** *m.l (-yayaal, m.l/db)* 1. Qof magangelyada gooyo. 2. *ld magaggooye*.
- magangooyo** *m.db* Cid magan laga ballan qaaday u gooynteeda. *ld magangoyn*.
- magangoyn** *m.db ld magangooyo*.
- magasho** *m.f.db eeg mago*.
- magay** *m.l (magay, m.db)* God biyuhu galaan oo ka sameysmaan dhulka caadda ah.
- magdee** *f.g2 (-deeyay, -deysay)* *ld megdee*.
- magdeyn** *m.db ld megdeyn*.
- magdeys** *m.l ld megdeyn*.
- magdeysad** *m.l ld megdeysasho*.
- magdeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld megdeysan*.
- magdeysasho** *m.db ld megdeysasho*.
- magdeysi** *m.l ld megdeysasho*.
- magdeysnaan** *m.db ld megdeysnaan*.
- magdeysnaansho** *m.l/db ld megdeysnaan*.
- magdeyo** *f.g3 (-stay, -satay)* *ld megdeyo*.
- magdhabad** *m.l ld magdhabad*.
- magdhabasho** *m.f.db eeg magdhabo. ld magdhabad*.
- magdhahid** *m.f.db eeg magdhaw²*.
- magdhabo** *f.mg3 (-btay, -batay)* Qof khasaare uu geystay qiimaheeda ka qaadid.
- magdhaw¹** *m.l* Qiimaha looga qaato qof khasaaraa uu geystay.
- magdhaw²** *f.mg1 (-dhabay, -dhawday)* U m.: qof khasaare uu geystay qiimaheeda bixin.
- maggaabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Hoore aad loo cantuugo siin (qof).
- maggaabid** *m.f.db eeg maggow². ld maggow¹*.
- maggaabin** *m.f.db eeg maggaabi*.
- maggaabo** *m.db (-ooyin, m.l)* Cantuugo weyn.
- maggaraso** *m.db* Nooc libaax badeedka ka mid ah.
- maggarafoon** *m.l (-nno, m.db)* Qalab xoojiya codadka yaryar oo hirarka jabaqda u beddela

<p>tamardanabeed, kaasoo loo sii beddeli karo jaqab marka lagu qaado silig ama silig la'aamba. <i>ld maggaroofan.</i></p> <p>maggaroofan <i>m.l ld maggarafoon.</i></p> <p>maggeyno <i>m.db</i> Sac ama hal aad u caano badan.</p> <p>maggow¹ <i>m.l</i> 1. Marka ibaha cindhada xoolaha caanuhu ku soo istaagaan. 2. <i>ld maggaabid.</i></p> <p>maggow² <i>f.g1</i> (-gaabay, -bowday; -gaabi) Hoore aad u cantuugid.</p> <p>maggowsad <i>m.l ld maggowsasho.</i></p> <p>maggowsasho <i>m.f.db eeg</i> maggowso. <i>ld maggowsad, maggowski.</i></p> <p>maggowski <i>m.l ld maggowsasho.</i></p> <p>maggowsii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -iisay) Qof, hoore hal mar afka uga buuxin.</p> <p>maggowskiin <i>m.f.db eeg</i> maggowsii.</p> <p>maggowso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Hoore aad u cantuugid (qof).</p> <p>magguur <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Xabaal; qabri. 2. Dhis, qof jabay oo dhaqdhaqqaqa loo diidayo lagu fariisiyo ama lagu xiro.</p> <p>magguraan <i>m.l</i> 1. M. ah: astaan ama wax kale oo jiritaankooda aanu tirmin. 2. Hantida aan socon karin sida beeraha, guryaha iwm. <i>ld magguure.</i></p> <p>magguure <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) Wax aan tirmin.</p> <p>magguurto <i>m.db</i> 1. Hanti m. ah: hanti aan guurguurin oo deynta lagu qaadan karo, sida beeraha guryaha iwm. 2. Dad si joogto ah meel u deggan oo xoolo dhaqato iyo beeraley isugu jira.</p> <p>magid <i>m.f.db eeg mag².</i></p> <p>magli <i>m.l</i> (-yo/magli, <i>m.db</i>) Billaawe.</p> <p>magmaag <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Dab si uusan u baqtin dambas ku duugid.</p> <p>magmaagan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Wax dambas lagu duugay ahaansho (dab).</p> <p>magmaagasho <i>m.f.db eeg</i> magmaago.</p> <p>magmaagid <i>m.f.db eeg</i> magmaag.</p> <p>magmaagnaan <i>m.f.db eeg</i> magmaagan. <i>ld magmaagnaansho.</i></p> <p>magmaagnaansho <i>m.l/dh ld magmaagnaan.</i></p> <p>magmaago <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) Dhuxul nool dambas ku duugasho si aysan u demin.</p> <p>magmag <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Ku m.: wax meel daloosha oo ciriiri ah ku riixid.</p> <p>magmagid <i>m.f.db eeg</i> magmaag.</p> <p>magmakayn <i>m.f.db eeg</i> magmakee.</p> <p>magmakee <i>f.g2</i> (-keeyay, -kaysay) Ku m.: wax meel daloosha oo ciriiri ah si xoog leh ugu riixid.</p>	<p>magniisiyam <i>m.l</i> (-mo, <i>m.db</i>) (kiim) Summad Mg. Curiye fudud oo bir ah; curiye labaad ee ururka II ee tusaha kalgalka curiyyaasha (biro dhul alkaliin). M. waa curiye muhim u ah warshadaha sababta oo ah waxay xubin weyn ka tahay birdhafyada fudud (marka lagu daro aluumiiniyam iyo sink).</p> <p>mago <i>f.g3</i> (-gtay, -gatay) Cid mag ka gudasho.</p> <p>magoog¹ <i>m.l</i> 1. Tacabka beeraha. 2. M. ah: geed har weyn leh geed-saar ka dulboxay. 3. Qof aan waxtar lahayn. 4. <i>ld magoogid.</i></p> <p>magoog² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Daash, geed iwm har u yeelid.</p> <p>magoogid <i>m.f.db eeg</i> magoog². <i>ld magoog¹</i> (4).</p> <p>magool¹ <i>m.l.u ld magoolayaal.</i></p> <p>magool² <i>f.mg1</i> (-oolay, -ooshay) Geedo caleen bixin xilli aan roob jirin; fufid. <i>ld magooli.</i></p> <p>magoolayaal <i>m.db.u</i> (bot.) Dhir gu'yal jire ah oo daadiya caleen xilli gaar ah, dabadeed muddo caleen la'aada, ka dibna magoola. Tus. "Galool". <i>ld magool¹.</i></p> <p>magooli <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) <i>ld magool².</i></p> <p>magoolid <i>m.f.db eeg</i> magool². <i>ld magoolin.</i></p> <p>magoolin <i>m.db ld magoolid.</i></p> <p>magubte <i>m.l</i> (-tayaal, <i>m.l/dh</i>) Walax ka samysan maaddo aan dhaqso dabku u karin.</p> <p>magudbe¹ <i>m.l</i> (-bayaal, <i>m.l/dh</i>) Qof imtixaan ku dhacay.</p> <p>magudbe² <i>m.l</i> (-bayaal, <i>m.l/dh</i>) (nax.) Fal aan lahayn layeeli.</p> <p>magungi <i>m.l</i> Nooc mallaayga ka mid ah lahna qaab mas, oo aan la cunin.</p> <p>maguug <i>m.db</i> 1. Huummaag (qof meel fog jooga). 2. M. ah: xoolo xul ah.</p> <p>maguuji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax tuuryo meel ku gaarsiin.</p> <p>maguujin <i>m.f.db eeg</i> maguuji.</p> <p>magwadaag¹ <i>m.l ld magwadaagid.</i></p> <p>magwadaag² <i>m.db</i> Dad, xeer ahaan, diyada isla bixiya wada qaatana.</p> <p>magwadaagid <i>m.db ld magwadaag¹.</i></p> <p>mahabe¹ <i>m.l</i> (-bayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. Weel aan biyaha ka dusaynin. 2. Ciid aan si fudud biyaha u dhuuqayn.</p> <p>mahabe² <i>m.l</i> (jool.) Dhadhaabaha aan shirqadaha lahayn oo aan biyaha gudbin: tusaale ahaan dhadhaabahaasi biyaha roobka uma oggolaanayaan inay dhex galaan oo ay ka dusaan.</p> <p>mahad <i>m.db</i> Wanaag qof cid kale u hayo oo ka dhasha abaal loo galay.</p>
---	--

mahadceli *f.g2 (-iyay, -isay)* U m.: cid abaal gashay u mahadnaqid.

mahadcelin *m.f.dh eeg* mahadceli.

mahadho *m.dh (-ooyin, m.)* 1. Dhacdo saamays weyn leh oo aan la illaawi karin. 2. Sheeko.

mahadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid abaal ay gashay u shugriyid.

mahadin *m.f.dh eeg* mahadi. *ld* **mahadis**.

mahadis *m.l ld* **mahadin**.

mahadnaq¹ *m.l* 1. Ereyo xushmad iyo qaddarin loo jeediyoo cid samafashay. 2. *ld* **mahadniqid**.

mahadnaq² *f.mg1 (-qay, -qday; -niqi/naaqi)* U/ku m.: cid samafashay ereyo xushmad iyo qaddarin leh u jeedin.

mahadnaqid *m.dh ld* **mahadniqid**.

mahadniqid *m.f.dh eeg* mahadnaq². *ld* **mahadnaq¹ (2), mahadnaqid**.

mahadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la mahadiyeh ahaansho.

mahadsanaan *m.f.dh eeg* mahadsan. *ld* **mahadsanaansho**.

mahadsanaansho *m.l/dh ld* **mahadsanaan**.

mahadsanid *e.d* Erey qofkii wax wanaagsan sameeyaa lagu yiraahdo, isaguna uu kolkaas yiraahdo: "Adaa mudan!".

mahar *m.l ld* **meher**.

mahari *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **meheri**.

maharin *m.dh ld* **meherin**.

maharsad *m.l ld* **mehersasho**.

maharsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **mehersan**.

maharsanaan *m.dh ld* **mehersanaan**.

maharsanaansho *m.l/dh ld* **mehersanaan**.

maharsasho *m.dh ld* **mehersasho**.

maharso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld* **meherso**.

mahasho *m.dh ld* **muhasho**.

mahayammoog *m.l* Dhallaan aan weli garaad yeelaan; sebi. *ld* **mahayammooge**.

mahayammooge *m.l ld* **mahayammoog**.

mahaysato *m.dh.u* Dad aan hanti ku filan haysan; sabool. *ld* **maxaysato**.

mahdab *m.dh ld* **mad-hab**.

mahdar *m.l (-rro, m.dh)* Musqul; suuli.

mahdi *m.l* 1. Nin diinta Islaamku sheegtay inuu aakhiru-sabaanka imaan doono. 2. Barwaqaqo.

mahersi *m.l ld* **mehersasho**.

mahiib¹ *m.l ld* **mihiibid**.

mahiib² *f.g1 (-bay, -btay)* *ld* **mihiib²**.

mahiibi *m.dh ld* **mihiibi**.

mahiibid *m.dh ld* **mihiibid**.

mahiibin *m.dh ld* **mihiibin**.

mahiibsasho *m.dh ld* **mihiibsasho**.

mahiibsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **mihiibsi**.

mahiibsii *m.dh ld* **mihiibsii**.

mahiibso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld* **mihiibso**.

mahiigaan *m.l.kh* M. ah: wax tiradoodu aad u badantahay (roob iyo col). *ld* **mahiigaan**, **mihiigaan**, **mihiigaan**.

mahiigaannimo *m.dh* Wax tiradoodu badantahay ahaansho (col, roob). *ld* **mahiigaannimo**, *mihiigaannimo*, *mihiigaannimo*.

mahiigaan *m.l ld* **mahiigaan**.

mahiigaannimo *m.dh ld* **mahiigaannimo**.

maho *f.mg3 (-hday, -hatay)* *ld* **muho**.

mahrajaan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Bannaanbax weyn oo lagu soo bandhigo cayaaro dhaqanno, sawirro iwm. 2. Magac xiddig.

mahuraan *m.l.kh* M. ah: wax aan laga fursan karin, lama huraan, lagamammaarmaan.

majaajilee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* *ld* **majaajillee**.

majaajileyn *m.dh ld* **majaajilleyn**.

majaajillee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Majaajillo samayn. *ld* **majaajilee**.

majaajilley *m.f.dh eeg* majaajillee. *ld* **majaajileyn**.

majaajillo *m.dh* (riw.) Ereyo iyo falal loogu talaggalay in dad looga qosliyo. *ld* **majaajilo**.

majaajilloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* (riw.) Majaajillo samayn. *ld* **majaajilloo**.

majaajillood *m.f.l eeg* majaajilloo. *ld* **majaajillood**.

majaajilo *m.dh ld* **majaajillo**.

majaajiloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld* **majaajilloo**.

majaajilood *m.l ld* **majaajilood**.

majaalis *m.dh.w eeg* majilis.

majaaniin *m.dh.w eeg* majnuun.

majabbaxsad *m.l ld* **manjabbaxsasho**.

majabbaxsasho *m.dh ld* **manjabbaxsasho**.

majabbaxsi *m.l ld* **manjabbaxsasho**.

majabbaxso *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld* **manjabbaxso**.

majabbixsasho *m.dh ld* **manjabbaxsasho**.

majabe *m.dh* 1. Nagaar aan qodax lahayn oo dusha xaad ku leh; wuxuu leeyahay caleemo yaryar, dhirta dawadana waa ka mid. 2. M. ah: aan jabin; aad u adag.

majagoror¹ *m.l ld* **manjagororid**.

majagoror² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld* **manjagoror²**.

majagorori *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **manjagorori**.

majagororid *m.dh ld* **manjagororid**.

majagororin *m.dh ld* **manjagororin**.

majagororsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **manjagororsan**.

majagororsanaan *m.dh ld* **manjagororsanaan**.

majagororsanaansho	<i>m.l/db</i>	<i>ld</i>	<i>rro, db.)</i> Suunka dhanka hoose ee kooraha ka lusha oo caloosha faraska looga xiro.
majagororsanaan.			
majallad <i>m.db (-do, m.l)</i>	Wargeys ka kooban baalal badan oo aan maalin walba soo bixin.		majiir³ <i>fg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Wax jahada uu u socday ka weecin. 2. Maro qoyan majuujin si biyuhu ugu daataan. 3. Is m.: wax socda dhankii uu ka yimid isla markiiba ku noqosho. 4. Isku m.: meel ciriiri ah xoog ku dhexmarid.
majaqaris <i>m.l</i> M. ah: biyo meel fadhiya oo aan jilibka soo gaarin.			
majaraaf <i>m.db ld masharaaf.</i>			majiirad <i>m.l ld majiirasho.</i>
majarafad <i>m.db (-do, m.l)</i>	Qalab ka kooban bir af ballaaran iyo daab dheer oo qori ah oo sida badan loo adeegsado ciid qaadidda ama quifidda; badiil.		majiirasho <i>m.f.db eeg majiirado.</i> ld majiirad.
majarahaye <i>m.l (-yayaal, m.l/db)</i>	Qof, wax hoggaamintiisa loo xil saara.		majiire-dayaxeed durugsan <i>m.l (-yaal ..., m.l/db) (c.fal.)</i> Barta ugu fog ee uu maro meere (gaar ahaan dayaxa) marka loo eego dhulka.
majare <i>m.l (-rayaal, m.l/db)</i>	1. Dhabbe ama xariiq maraakiibta ama dayuuradaha lagu wado. 2. Waddo la maro. 3. 32 xariiqood ee ku yaal diiradda dusheeda middood.		majiire-qorraxeed durugsan <i>m.l (-yaal ..., m.l/db) (c.fal.)</i> Barta ugu fog ee uu maro meere marka loo eego qorraxda. Marka uu dhulka ugu fogyahay wuxuu qorraxda u jiraa 94.5 milyan oo mayl.
majarrogasho <i>m.db ld manjarrogasho.</i>			majiirid <i>m.f.db eeg majiir³.</i> ld majiir¹.
majarrogo <i>f.mg3 (-gtay, -gatay)</i>	<i>ld</i>		majiirio <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Calool xanuun dartii la rogrorgasho. Tus. "Caloosha baa i majiiranaysa".
majarroor¹ <i>m.l ld manjarroorid.</i>			majiirsii <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax meel ciriiri ah xoog ku dhex marsiin.
majarroor² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i>	<i>ld</i>		majiirsii <i>m.f.db eeg majiirsii.</i>
majarroor².			majimow <i>m.l ld majin¹.</i>
majarroori <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i>	<i>ld</i>		majin¹ <i>m.l</i> Xanuuun cunaha ku dhaca oo qof liqitaanka ku dhiba cunahana barariya mararka qaarkood. ld majinow, majimow.
majarroorid <i>m.db ld manjarroorid.</i>			majin² <i>m.db (-jamo/-jo/-anjo, m.l)</i> 1. Xubin ka mid ah addimada xoolaha oo u dhexeysa jilibka iyo qoobka. 2. Xirmooyin yaryar oo loo qeybshay marduuf qaad ah middood. 3. Xiddig naafaha ka mid ah oo u dhexeysa afqaysta iyo koxdinta. ld mijin.
majarroorin <i>m.db ld manjarroorin.</i>			majinow <i>m.l ld majin¹.</i>
majarroorsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i>	<i>ld</i>		majlis <i>m.l (-syo/-jaalis, m.db)</i> 1. Meel fadhi wanaagsan leh oo la iskugu yimaado. 2. Shir wax lagu go'aaniyo.
majarroorsan.			majnuun <i>m.l (-jaaniin, m.db)</i> Qof waalan.
majarroorsanaan.			majoqaris <i>m.l</i> Biyo aan qof liqi karin.
majarroorsanaansho	<i>m.l/db</i>	<i>ld</i>	majuuji <i>fg2 (-iyay, -isay)</i> Maro qoyan, liin iwm xoog u maroojin si hooraha ku jiro looga saaro.
majarroorsanaan.			majuujin <i>m.f.db eeg majuuji.</i> ld majuujis, majuujo.
majasaa¹ <i>m.l ld manjasaar¹.</i>			majuujis <i>m.l ld majuujin.</i>
majasaa² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i>	<i>ld</i>		majuujisasho <i>m.f.db eeg majuujisasho.</i>
majasaarid <i>m.db ld manjasaarid.</i>			majuujiso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Maro iwm oo qoyan maroojin si biyaha looga saaro.
majasuu¹ <i>m.l ld manjasuux¹.</i>			majuujjo <i>m.db ld majuujin.</i>
majasuu² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i>	<i>ld</i>		majuusi <i>m.l (dii.)</i> Dadka dabka caabuda.
majasuu².			
majasuuxi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i>	<i>ld</i>		
majasuuxid <i>m.db ld manjasuuxid.</i>			
majasuuxin <i>m.db ld manjasuuxin.</i>			
majasuuxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i>	<i>ld</i>		
majasuuxsan.			
majasuuxsanaansho	<i>m.l/db</i>	<i>ld</i>	
majasuuxsanaan.			
majaxaabi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i>	<i>ld</i>		
majaxaabim <i>m.db ld manjixaabim.</i>			
majaxaabis <i>m.l ld manjixaabim.</i>			
majaxaaboo <i>m.db ld manjixaabim.</i>			
majeerad <i>m.l ld majeerasho.</i>			
majeerasho <i>m.f.db eeg majeero.</i>	<i>ld</i>		
majeero <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i>	1. Wax si aad ah u jeelaansho; jammasho. 2. Wax ku dhaygagid.		
majiir¹ <i>m.l ld majiirid.</i>			
majiir² <i>m.l (-rro, m.db)</i>	1. Dib u celinta wax ama arrin soconayey gadaal loo celiyo. 2. (-		

makaab¹ *m.l (-byo, m.dh)* Qoryo ama tiirar afka laga saaro ceelasha, si ay u sahlanaato shubiddooda; xakab.

makaab² *f.g1 (-bay, -btay)* Ceel makaab afka ka saarid.

makaaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax makaab afka laga saray ahaansho (ceel).

makaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ceel makaab u yeelid.

makaabid *m.f.dh eeg* makaab².

makaabin *m.f.dh eeg* makaabi. *ld makaabis.*

makaabis *m.l ld makaabin.*

makaabnaan *m.f.dh eeg* makaaban. *ld makaabnaansho.*

makaabnaansho *m.l/ld ld makaabnaan.*

makaan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Hooy; guri. 2. Ilmagaleenka haweenka.

makaanig *m.l.kh* M. ah: qof yaqaan farsameynta matoorrada.

makaawi *m.l* Kuul waaweyn oo gadgaduudan oo dumarku ku xarragoon jireen.

makaay-aaramow *m.l* Ciyaar dhaqameed laga yaqaan Xamar iyo degaanka Jowhar.

makal¹ *m.l (-llo, m.dh)* Khatar weyn.

makal² *f.g1 (-alay, -ashay)* Nafley waxyeelo weyn gaarsiin.

makalaalax¹ *m.l.kh* M. ah: Qof hurdo laga kiciyoo oo aan weli baraarugin.

makalaalax² *f.mg1 (-xay, -xday)* Qof hurdo ka kicid isagoon weli bogan.

makalaalaxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax makalaalaxay ahaansho (qof).

makalaalaxsanaan *m.f.dh eeg* makalaalaxsan. *ld makalaalaxsanaansho.*

makalaalaxsanaansho *m.l/ld ld makalaalaxsanaan.*

makalaalixid *m.f.dh eeg* makalaalax².

makalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax waxyeelo weyn la gaarsiyyey ahaansho (nafley).

makalid *m.f.dh eeg* makal².

makalnaan *m.f.dh eeg* makalan. *ld makalnaansho.*

makalnaansho *m.l/ld ld makalnaan.*

makaraan *m.l (-nno/makaraan, m.dh)* 1. Cadad, qori ah oo dhir gaar ah laga soo jaray, oo harag ku jallaadan oo caadaqaatayaashii hore, kolka wiilasha dhashay wax laga siyo ay u xiri jireen. 2. Qardhaas; xirsi.

makaroofi *m.l* Qof dhib badan oo dhega-adag.

makas *m.dh.u* 1. Dadka inta garashadoodu gaabantahay; maangaab; caamo. 2. Ilmo aan weli caqli fiican yeelan. *ld makasto.*

makasto *m.dh.u ld makas.*

makeekree *f.mg2 (-keeyay, -keysay)* Cid wax ka qarin.

makeeko *m.dh (-ooyin, m.l)* Gogol.

makhaane *m.l (-nayaal, m.l/ldh)* Suun dun ka samaysan oo fardaha madaxa loogu xiro. *ld maqaame.*

makhaasiin *m.l ld* **maqaasiin.**

makhaayaadle *m.l (-ley, m.dh)* Qof makhaayad leh. *ld maqaayadle.*

makhaayad *m.dh (-do, m.l)* Meel cunto karsan lagu iibsado oo leh kuraas iyo miisas cuntada lagu cuno iyo shaqaale cuntada keena. *ld makhaayo, maqaayad, maqaayo.*

makhaayo *m.dh ld* **makhaayad.**

makhabbiyad *m.dh (-do, m.l)* Qof dumar ah oo gurigeeda ku dhowrsan oo aan loo oggoleen in ay dibadda u soo baxdo. *ld makhabbiyo.*

makhabbiyo *m.l ld* **makhabbiyad.**

makharje *m.l* M. ah: harar lagu naqshay midabbo kala duwan oo aan kala soocnayn.

makhluuq *m.l (-qyo, m.dh)* 1. Nafleyda Eebbe abbuuray oo dhan; uun. 2. Dad.

makhmal *m.l* Maro xariir ah oo ay haweenki hore qaadan jireen.

makhmarad *m.dh (-do, m.l)* Weel khamrada laga gato laguna cabbo.

makhnaatad *m.dh* Hadal ama dhaqan aad u xun. *ld makhnaato.*

makhnaato *m.dh ld* **makhnaatad.**

makhoor¹ *m.l* 1. Hab doonyaha shiraaca leh u socdaan marka ay aadayaan jihada ay dabayshu ka imaaneyso iyagoo hadba dhan isu dadbaya. 2. *ld makhoorid.*

makhoor² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Doon shiraac leh aadid dhanka dabaysha ka imaaneyso iyadoo hadba dhan isu dadbeysa. *ld mokhoor².*

makhoorid *m.f.dh eeg* makhoor². *ld makhoor¹, mokhoor¹, mokhoorid.*

makhrub *m.l ld* **marqib.**

makhsin *m.l ld* **maqsin.**

makhuur¹ *m.l ld* **maquurid.**

makhuur² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld* **maquur².**

makhuuri *f.lg2 (-iyay, -isay)* *ld* **maquuri.**

makhuurid *m.f.dh ld* **maquurid.**

makhuurin *m.dh ld* **maquurin.**

makhuursan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **maquursan.**

makhuursanaan *m.dh ld* **maquursanaan.**

makhuursanaansho *m.l/ld ld* **maquursanaan.**

makiinad *m.dh (-do, m.l)* 1. Mashiin. 2. Sakiin.

makooko *m.l* Ciyaar dhaqameed laga yaqaan degaanka Jilib.

- maktabad** *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Meel buugag badan oo kala jaad ah yaalliiin oo laga amaaahsado ama lagu akhristo. 2. Dukaan buuggagta, wargeysada, waraaqaha xafiiska iwm loogu iibsho.
- makuuti** *m.l* Caws guryaha carshaanta ah la saaro oo laga sameeyo geedka qunbaha.
- mal¹** *m.l* 1. Saxaro jilicsan oo dhasha yaryar oo caano ku noolka ahi dhigaan. 2. Cudur kala goysyada ku dhaca oo kuuduudiya. 3. Cudur dhasha geela ku dhaca oo kuuduudiya.
- mal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) Dhal yar oo caana ku nool ahi mal dhigid.
- mala-abbaar¹** *m.l* Mala'awaal.
- mala-abbaar²** *fg1* (-ray, -rtay) Wax mala'awaalid.
- mala-abbaarid** *m.f.dh eeg* mala-abbar².
- malaace** *m.l* (-cayaal, *m.l/dh*) (bot.) Mid ka mid ah qaybaha ubaxa. Malaacayaasha waxa loo qaataay in ay yihii caleemo horumaray oo leh dhismo sahlan.
- malaa'ig** *m.dh* 1. Saddexda uun ee caanka ah, kan aan ahayn insiga iyo jinka oo nuurka iyo iftiinka laga abuuray. 2. Heer ka mid ah koritaanka xasharaadka qaarkood oo u dhexeeya heerka diirdiirrada, lullumada iwm iyo heerka ugu dambeeyo ee ay gaaraan. 3. *eeg* malag¹.
- malaakh¹** *m.l* (-khyo, *m.dh*) Qof qolo madax u ah; ugaas; garaad iwm. *ld* malaaq¹.
- malaakh²** *fg1* (-khay, -khday) Qof malaakh ka dhigid. *ld* malaaq².
- malaakhad** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Ul yar, dheer oo madax ballaaran leh oo soorto marka la karinaayo lagu walaaqo; irbe.
- malaakhadi** *fg2* (-iyay, -isay) Soor malaakh ku walaaqid.
- malaakhadin** *m.f.dh eeg* malaakhadi.
- malaakhid** *m.f.dh eeg* malaakh².
- malaaq¹** *m.l ld* malaakh¹.
- malaaq²** *fg1* (-qay, -qday) *ld* malaakh².
- malaas¹** *m.l* Salaaxidda dhoobo, shamiito, nuurad iwm ee derbi lagu sameeynayo la salaaxo.
- malaas²** *m.dh* 1. Dhoobo gaar ah oo madaxa la marsado si ay tiinta u caseeyso; xaraar; tarro. 2. Tin aad u jilicsan.
- malaas³** *fg1* (-say, -stay) Wax, wax kale sida dhoobo iwm si wanaagsan ugu dhoobid.
- malaasan¹** *f.mg1* (-smay, -santay; -smi) 1. Wax la malaasay noqosho. 2. Ka m. wax xallintooda maaro loo waayey noqosho. Tus. "Cabdi arrintii way ka malaasantay".
- malaasan²** *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Wax la malaasay ahaansho. 2. Meel furnayd sida
- irrid, god, duleel iwm wax la xiray ahaansho. 3. Qof aan wax fahmin ahaansho. 4. Ka malaasan qof aan arrin xogteeda la socon ahaansho.
- malaaseysasho** *m.f.dh eeg* malaaseyo.
- malaaseyo** *fg3* (-stay, -satay) Timaha malaas marsasho.
- malaasid** *m.f.dh eeg* malaas³.
- malaasmid** *m.f.dh eeg* malaasan¹.
- malaasnaan** *m.f.dh eeg* malaasan². *ld* malaasnaansho, malaasni.
- malaasnaansho** *m.l/dh ld* malaasnaan.
- malaasni** *m.dh ld* malaasnaan.
- mala-awaal¹** *m.l* Wax aan la hubin oo male ku dhisan.
- mala-awaal²** *fg1* (-aalay, -aashay) Wax aan la hubin qiyasid.
- mala-awaalid** *m.f.dh eeg* mala-awaal².
- malaayiin** *m.dh.w eeg* malyuun.
- malab** *m.l* Miid aad u macaan oo shinnidu sameeyso.
- malabcir** *m.l* (dii.) Cunno macaan oo reer Banii Isra'il mucjiso ahaan cirka looga soo daadshey.
- malabmaris** *m.dh* (-syo, *m.dh*) Shimbir dadka u hoggaamisa meesha uu malabku ku jiro; shimbir malab.
- malabsad** *m.l ld* malafsasho.
- malabsasho** *m.dh ld* malafsasho.
- malabsi** *m.l ld* malafsasho.
- malabso** *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* malafso.
- malaf** *m.l ld* muluf.
- malafsd** *m.l ld* malafsasho.
- malafsho** *m.f.dh eeg* malafso. *ld* malabsad, malabsasho, malabsi, malafsd, malafsi.
- malafsi** *m.l ld* malafsasho.
- malafso** *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Carrabka bushimaha ku leefleefid. 2. Hamuongor yeelasho. *ld* malabso.
- malag¹** *m.l* (-laa'ig, *m.dh*) 1. Mid ka mid ah uunka, oo laga abuuray nuur iyo iftiin. 2. Malag loo soo diro naafleyda in uu nafta ka qaado. 3. Dhimasho; wed. *ld* meleg¹.
- malag²** *fg1* (-lgay, -lagtay; -lgi) 1. Nafley, nafta ka qaadid. 2. Nafley dhimashadeeda sabab u noqosho. *ld* meleg².
- malaha** *fk* Sida maluhu u badan yahay; mindhaa, armaa. Tus. "Malaha galabta roob baa di'i doonaa". *ld* male (1).
- malakamawd** *m.l* 1. (dii.) Malag Eebbe u soo diro naafleyda in uu nafta ka qaado; malag. 2. Wed; dhimasho.
- malanda¹** *m.l* Gaaridda uu gaaro awr baarqab ahi heerka ugu sarreeya qooqa.

malanda² *f.mg1 (-da'ay, -da'day)* Awr baarqab ah heerka ugu sarreeya qooqa gaarid.

malandi¹ *m.f.dh eeg malanda¹²*.

malas *m.db* Raashin yar oo neefka la maalayo loo dhigo si uu u godlado.

malasee *f.g2 (-seeyay, -seysay)* Xoolo malas siin.

malaseyn *m.f.dh eeg* malasee.

malawad *m.l* Qabsinka qaybta ugu dambeyso oo saxaradu ka baxdo. *ld walammad*.

malax *m.db (daaw.)* Dhacaan midab cad ama cawl leh oo nabarrada hurguma ay yeeshaan.

malaxaysad *m.l ld malaxaysasho*.

malaxaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax malax yeeshay ahaansho (nabar).

malaxaysasho *m.f.dh eeg* malaxayso. *ld malaxaysad, malaxaysi*.

malaxaysi *m.l ld malaxaysasho*.

malaxaysnaan *m.f.dh eeg* malaxaysan. *ld malaxaysnaansho*.

malaxaysnaansho *m.l/dh ld malaxaysnaan*.

malaxayso *f.mg3 (-stay, -satay) (daaw.)* Malax yeelasho (nabar). Majaajillo samayn.

malax-dareer *m.db (daaw.)* Cudur ku dhaca soohyada haya ilkaha, sida: cirridka iyo lafta. Waxaa keena baktiiriyada huurada ilkaha; malax ayaa cirridka fariisata ilkuhuna salka ayay ka bololaa. Ereyga "Pyorrhoea" wuxu noqon karaa malax meel jirka ka mid ah ka dareerta markaas ereyga "Cirrid" ayaa laga reebaya waxay noqoneysaa malax-dareer af soomaaliga.

malayn *m.f.dh eeg* malee.

malaysad *m.l ld malaysasho*.

malaysasho *m.f.dh eeg* malayso. *ld malaysad, malaysi*.

malaysi *m.l ld malaysasho*.

malayso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax filasho.

malbo *m.db* Weel biyood dhoobo ka sameysan; ashuan.

malcabad *m.db ld malcamad*.

malcamad *m.db (-do, m.l) (dii.)* Dugsi quraanka laga barto. *ld malcabad*.

malcaqad *m.db ld macalgad*.

malcuun *m.l 1. M. ah: qof xun. 2. Nacaladi ku dhacday*.

malcuunimo *m.db* Malcuun ahaansho.

maldah *f.g1 (-hay, -hday; -dihi)* Hadal sarbeebid.

maldahan *f.mg4 (-hnaa, -hnayd)* Wax la maldahay ahaansho (hadal).

maldahnaan *m.f.dh eeg* maldahan. *ld maldahnaansho*.

maldahnaansho *m.l/dh 1. eeg* maldahnow. *2. ld maldahnaan*.

maldahnow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Wax la maldahay noqosho (hadal).

maldheer *m.db ld mandheer*.

maldihid *m.f.dh eeg* maldah.

male *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Wax aan la hubin. 2. (fk) Mindhaa. 3. *ld malo*.

malee *f.g/mg2 (-leeyay, -laysay)* 1. *(f.g/mg)* M/u m.: wax aan la hubin xaqiqdooda fikrad ku cabbirid. 2. *(f.mg)* Isu m.: isu haysasho.

maleeg *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax soohid. 2. Cid shirqool u dhigid.

maleegan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)* Wax la maleegay noqosho.

maleegan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax la maleegay ahaansho.

maleegid *m.f.dh eeg* maleeg.

maleegmid *m.f.dh eeg* maleegan¹.

maleegnaan *m.f.dh eeg* maleeg². *ld maleegnaansho*.

maleegnaansho *m.l/dh ld maleegnaan*.

maleeqo *m.db ld maliiqo*.

malgacad *m.db ld macalgad*.

malgid *m.f.dh eeg* malag². *ld melgid*.

malid *m.f.dh eeg* mal².

maliiid *m.l ld mariid*.

maliddo *m.db (-ooyin, m.l)* Mindi yar oo madaxa lagu xiirto, hargaha lagu hoolo, ilmahanha lagu gudo. *ld maddiil, mandiil, mindiil*.

maliiil¹ *m.l 1. ld mariil* 1. Qof tabartii ku dhamaatay jirro muuddo haysay ama hayso awgeed. 2. *ld maliiilid*.

maliiil² *f.mg1 (-iilay, -iishay)* Maliil noqosho. *ld mariil²*.

malili *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Jirro cid maliil ka dhigid. 2. Cid bugta baanin. *ld mariili*.

maliliid *m.f.dh eeg* maliil². *ld maliiil¹, mariil¹, mariiliid*.

maliliin *m.f.dh eeg* maliili. *ld mariiliin*.

maliiq *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Caw, dun iwm maleegid. 2. Dhoobo dufan iwm isku dhoobid (qof).

maliiqan *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* 1. Caw dun iwm wax la maleegay ahaansho. 2. Wax aan la tarraxin ahaansho. 3. Ku m.: wax dhoobo dufan iwm ku dhoobantahay ahaansho (qof).

maliiqid *m.f.dh eeg* maliiq.

maliiqnaan *m.f.dh eeg* maliiqan. *ld maliiqnaansho*.

maliiqnaansho *m.l/dh ld maliiqan*.

maliiqo *m.db ld maleeqo*.

<p>maliishan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax jirro ku raagtay oo tabar dhigay ahaansho. <i>ld mariishan.</i></p> <p>maliishanaan <i>m.f.db eeg</i> maliishan. <i>ld maliishanaansho, mariishanaan, mariishanaansho.</i></p> <p>maliishanaansho <i>m./ldh ld maliishanaan.</i></p> <p>malijid¹ <i>m.l ld marjiid¹; marijidid.</i></p> <p>malijid² <i>f.g1 (-day, -dday) ld marjiid².</i></p> <p>malijidan <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd) ld marijiidan.</i></p> <p>malijidid <i>m.db ld marjiidid.</i></p> <p>malijidnaan <i>m.db ld marjiidnaan.</i></p> <p>malijidnaansho <i>m./ldh ld marjiidnaan.</i></p> <p>malkad¹ <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Kal yar oo wax lagu tumo.</p> <p>malkad² <i>m.db (-do, m.l) (muus.)</i> Nooc ka mid ah qalabka muusikada oo la afuufo badanaana loo isticmaalo xafadda istunka. 2. Calaamad caan ah oo wax leeyihiin.</p> <p>malkhabad <i>m.db (-do, m.l)</i> Garbasaar qafif ah, qurxoon oo dumarku qaatan. <i>ld malkhamad, malqabad.</i></p> <p>malkhamad <i>m.db ld malkhabad.</i></p> <p>malko <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Biyo fariisin weyn. 2. Webiga halka ay xooluhu ka cabbaan.</p> <p>mallaay <i>m.l.u Kalluun. ld mallay.</i></p> <p>mallay <i>m.l ld mallay.</i></p> <p>malleel <i>m.l Aad u macaan.</i></p> <p>malliqo <i>m.l Caw dermaha lagu sameeyo. ld maleeqo, manniiqo.</i></p> <p>maloolli <i>m.l (-yo/maloolli, m.db)</i> Nafley lab ah oo xubinta taranka aysan shaqeynayn ama wax rimin karin.</p> <p>malluuq <i>m.l (-gyo, m.db)</i> Wax meel fog laga arko oo aan qaabkooda la sixi karin.</p> <p>malmal <i>m./ldh</i> 1. Geed quwaax dhala, xabag ur leh oo daawo loo isticmaalo. 2. Xabaga geedka malmalka.</p> <p>malmalaaddo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Macmacaan laga sameeyo qudaar kala duwan siiba babbay, tufaax, cananaas iwm oo la cuno.</p> <p>malo <i>m.db</i> 1. Nooc libaax badeedka ka mid ah. 2. Saxaro jilicsan oo ubadka yari dhigaan. 3. <i>ld male.</i></p> <p>malooq <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> Ku m.: subag, dhoob, wasaq iwm meel ku dhoobid.</p> <p>malooqan <i>f.mg4 (-qnaa, -qnayd)</i> Wax subag, dhoob, wasaq iwm lagu dhoobay ahaansho.</p> <p>malooqasho <i>m.f.db eeg</i> malooqo.</p> <p>malooqid <i>m.f.db eeg</i> malooq.</p> <p>malooqnaan <i>m.f.db eeg</i> malooqan. <i>ld malooqnaansho.</i></p> <p>malooqnaansho <i>m./ldh ld</i> malooqnaan.</p>	<p>malooqo <i>f.g3 (-qday, -qatay)</i> Subag, dhoobo iwm isku dhoobid.</p> <p>malow <i>m.l</i> Nafley mulaca ka weyn oo madow oo leh dhibacyo cadcad; amuur.</p> <p>malqabab <i>m.db (-do, m.l)</i> malkhabad.</p> <p>malqacad <i>m.l ld</i> macalgad.</p> <p>maluuq <i>f.gf.mg1 (-qay, -qday)</i> 1. Madax timo ka wada xiirid. 2. Ku maluuq subag, dhoob, wasaq iwm meel ku dhoobid.</p> <p>maluuqad <i>m.l ld</i> maluuqasho.</p> <p>maluuqan <i>f.mg4 (-qnaa, -qnayd)</i> 1. Wax timaha laga wada xiiray ahaansho (qof). 2. Wax subag, dhoob, wasaq iwm lagu dhoobay ahaansho.</p> <p>maluuqasho <i>m.f.db eeg</i> maluuqo. <i>ld maluuqad.</i></p> <p>maluuqid <i>m.f.db eeg</i> maluuq.</p> <p>maluuqnaan <i>m.f.db eeg</i> maluuqan. <i>ld maluuqnaansho.</i></p> <p>maluuqnaansho <i>m./ldh ld</i> maluuqnaan.</p> <p>maluuqo <i>f.g3 (-qday, -qatay)</i> Madax timo ka wada xiirasho.</p> <p>malxaf <i>m.l</i> Wax dhumuc yar.</p> <p>malyan <i>m.l ld</i> malyuun.</p> <p>malyuun <i>m.l.t. (-nno/-laayiin, m.db/-uumaad, m.l)</i> Tiro ka kooban kun meelood oo min kun ah; kun kumaad; “1.000.000”. <i>ld malyan, milyan.</i></p> <p>mam <i>f.mg1 (-may, -mtay)</i> Wax isticmaalkooda caadeysasho. <i>ld mab.</i></p> <p>mamac <i>m.db</i> 1. <i>ld miibac.</i> Dhadax adag. 2. Gaajo badan.</p> <p>mambar <i>m.l ld</i> minbar.</p> <p>mamid <i>m.f.db eeg</i> mam. <i>ld mabid.</i></p> <p>ma-milme <i>m.l (-mayaal, m.l/db)</i> <i>(kiim.)</i> Iskudhis milmiddiisu aad u hooseeyso (marka lagu daro mile gaar ah).</p> <p>mamlakad <i>m.db (-do, m.l)</i> Boqortooyo. <i>ld mamlako.</i></p> <p>mamlako <i>m.db ld</i> mamlakad.</p> <p>mamman <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax mammay ahaansho. 2. Wax, wax ku dhiirran ahaansho.</p> <p>mammanaan <i>m.f.db eeg</i> mamman. <i>ld mammanaansho.</i></p> <p>mammanaansho <i>m./ldh ld</i> mammanaan.</p> <p>mamnuuc¹ <i>m.l.kh</i> M. ah: wax aan fasax loo qabin sameeyntooda.</p> <p>mamnuuc² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Wax, wax reeban ka dhigid.</p> <p>mamnuucan <i>f.mg4 (-cnaa, -cnayd)</i> Wax la mamnuucay ahaansho.</p> <p>mamnuucid <i>m.f.db eeg</i> mamnuuc².</p> <p>mamnuucnaan <i>m.f.db eeg</i> mamnuucan. <i>ld mamnuucnaansho.</i></p>
---	--

mamnuucnaansho	<i>m./l/dh</i>	1. <i>eeg</i> mamnuucnow. 2. <i>ld</i> mamnuucaan .	mangaruuri <i>m./l</i> Nooc bariiska ka mid ah.
mamnuucnow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay)	<i>Wax</i>	la mamnuucay noqosho.	manhaj <i>m.l</i> (-naahij, <i>m.db</i>) Barnaamij wax barasho loo dejiyo.
man <i>m.l</i> (-nan, <i>m.l</i>)	<i>Ubax</i> yar oo udgoon oo waqtiga jilaalka geedaha qaarkood baxshaan.		mani <i>m.db</i> <i>ld</i> mino .
manaafacaad¹ <i>m.l</i>	<i>Waxtarka</i> iyo faa'iidada wax leeyihiiin.		manjabbaxsad <i>m.l</i> <i>ld</i> manjabbaxsasho .
manaafacaad² <i>f.mg3</i> (-day, -dday)	<i>Ku</i> m.: wax ka faa'iideyasho.		manjabbaxsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manjabbaxso. <i>ld</i> majabbaxsad, majabbaxsasho, majabbaxsi .
manaafacaadid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manaafacaad ² .			manjabbaxsi <i>m.l</i> <i>ld</i> manjabbaxsasho .
manaafacadsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manaafacaadso.			manjabbaxso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay)
manaafacadaad <i>f.g/mg3</i> (-saday, -satay)	<i>Wax</i> waxtarkiisa ka faa'iidaysasho.		Socod gaaban oo raaxaysi ku jiro samayn. <i>ld</i> majabbaxso, mijabbaxso, minjabbaxso .
manaahiij <i>m.dh.w</i> <i>eeg</i> manhaj.			manjagoror¹ <i>m.l</i> 1. Daal taagnaan badan ka dhasho. 2. <i>ld</i> manjagororid .
manaaayo <i>m.dh</i> Godob, utun.			manjagoror² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay)
mandad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>)	Shey qaab jawaan leh oo ka samaysan xerko yar yar oo saahan, jawaankana ka qaadweyn, oo lagu shubto badarka, miraha iwm.		Taagnaan badan darteed ku daalid. <i>ld</i> majagoror², mijagoror², minjagoror² .
mandaleel <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>)	Shulug dheer, adag dhogor ka samaysan oo roobka dhaxanta iwm laga qaato.		manjagoror¹ <i>f.g2</i> (-iyay, -isay)
mandaq <i>m.l</i> (fals)	Baaris iyo aragti falsafadeed, malaha iyo fekerka aasaas u ah.		Lugo ka daalin. <i>ld</i> majagorori, mijagoriri, minjagorori .
mandarad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>)	1. Muraayad. 2. Guri dabaq ah.		manjagororid <i>m.dh</i> <i>eeg</i> manjagoror ² . <i>ld</i> majagoror¹, majagororid, mijagoror¹, mijagororid
mandariin <i>m.l</i> Liin xaali. <i>ld</i> mandariini .			manjagororin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manjagorori. <i>ld</i> majagoririn, mijagororin, minjagororin .
mandariini <i>m.l</i> <i>ld</i> mandariini .			manjagororsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd)
mandharaari <i>m.dh</i>	Mindhicirka geela kiisa yaryar; oo saaladu kabaxdo; xiidme.		Cid wax manjagorortay ahaansho. <i>ld</i> majagororsan, mijagororsan, minjagororsan .
mandhareer <i>m.l</i>	Hoore layig ah oo midabka biyaha u eg, jiijiidma oo kala goysyada nafleyda ku jira.		manjagororsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manjagororsan. <i>ld</i> majagororsanaan, majagororsanaansho, manjagororsan
mandharuug <i>m.l</i>	1. Geed miro cas-cas iyo guduudba leh dhala oo la cuno. 2. Miraha mandharuugga; murcood.		manjagororsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> manjagororsanaan .
mandheer <i>m.dh</i> (c.nafl.)	Xubin laga helo naasleyda iyo xayawannada kale ee ilmaha dhala, kaas oo uurjiifku ku dhejisan yahay gidaarka ilmagaleenka. <i>ld</i> maldheer .		manjarrogasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manjarrogo. <i>ld</i> majarrogasho, mijarrogasho, minjarrogasho .
mandheerrey <i>m.dh</i> (c.nafl.)	Naasley mandheer leh.		manjarrogo <i>f.mg3</i> (-gay, -gtay)
mandhoorrey <i>m.dh</i>	Hal aad u shilis oo kurus weyn leh.		1. Isbeddelid (arrin). 2. Ilmo sidkoodii dhammaaday madaxa hoos u soo rogasho. <i>ld</i> majarrogo, mijarrogo, minjarrogo .
mandiil <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) <i>ld</i> maliiddo .			manjarroor¹ <i>m.l</i> 1. (-rro, <i>m.dh</i>) Masharaaf. 2. <i>ld</i> manjarroorid .
maneysad <i>m.l</i> <i>ld</i> maneysasho .			Daal ka yimaada taagnaan badan.
maneysasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> maneyso. <i>ld</i> maneysad, maneysi .			manjarroor² <i>f.mg1</i> (-ray -rtay)
maneysi <i>m.l</i> <i>ld</i> maneysasho .			Taagnaan badan ku daalid. <i>ld</i> majarroor², mijarrror², minjarror² .
maneyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay)	<i>Ubax</i> yeelasho.		manjarroori <i>f.g2</i> (-iyay, -isay)
manfac <i>m.l</i> 1.	Wax, waxtar leh. 2. M. leh: wax fariiddo leh. <i>ld</i> manfac .		Muddo dheer cid meel istaajin. <i>ld</i> majarroori, mijarroori, minjarroori .
manfac <i>m.dh</i> <i>ld</i> manfac .			manjarroorid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manjarroor ² . <i>ld</i> majarroor¹, majarroorid, manjarroor¹ (2) .
mangaruuf <i>m.l</i> Qandal.			manjarroorin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> manjarroori. <i>ld</i> majarroorin, mijarroorin, minjarroori .
			manjarroorsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd)
			Qof, wax manjarrooray ahaansho. <i>ld</i> majarroorsan, mijarriorsan, minjarroorsan .

- manjarroorsanaan** *m.f.db eeg* manjarroorsan. *ld* **majarroorsanaan**, **majarroorsanaansho**, **manjarroorsan**
- manjarroorsanaansho** *m.l/db ld* **manjarroorsanaana**.
- manjasaar¹** *m.l* Qaabka loogu fariisiyo ilmo saxaroonyo ama kaadshaya iyaga oo labada lugood la dul saaray. *ld* **majasaar¹**, **mijasaar¹**, **minjasaar¹**.
- manjasaar²** *f.g1 (-ray, -rtay)* Ilmo saxaroonyo ama kaadshayo lugo saarid. *ld* **majasaar²**, **mijasaar²**, **minjasaar²**.
- manjasaarid** *m.f.db eeg* manjasaar². *ld* **majasaarid**, **mijasaarid**, **minjasaarid**.
- manjasuux¹** *m.l* 1. Taagnaan badan oo manjuhu ku daalaan. 2. Manjaha oo tabar darreya naxdin awgeed. *ld* **majasuux¹**.
- manjasuux²** *f.mg1 (-xay, -xday)* 1. Taagnaan badan darteed manjo ku daalid. 2. Naxdin awgeed la tabardarreyn. *ld* **majasuux²**.
- manjasuuxi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid taagnaan badan ku daahin. *ld* **majaxuusi**.
- manjasuuxid** *m.f.db eeg* manjasuux². *ld* **majasuuxid**.
- manjasuuxin** *m.f.db eeg* manjasuuxi. *ld* **majasuuxin**.
- manjasuuxsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax taagnaan ku daalay ahaansho (qof). 2. Naxdin awgeed wax manajaha ka tabardarreyo ahaansho (qof). *ld* **majasuuxsan**.
- manjasuuxsanaan** *m.db eeg* manjasuuxsan. *ld* **majasuuxsanaan**, **majasuuxsanaansho**, **manjasuuxsanaan**
- manjasuuxsanaansho** *m.l/db ld* **manjasuuxsanaan**.
- manjajaabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof taagan ama socda lugihisa dhulka ka qaadid si uu u dhaco. 2. Xukun afgembin. *ld* **majajaabi**, **mijajaabi**, **minjajaabi**.
- manjajaabin** *m.f.db eeg* manjajaabi. *ld* **majajaabin**, **majajaabis**, **majajaabo**, **manjajaabis**, **ma**
- manjajaabis** *m.l ld* **manjajaabin**.
- manjajaabo** *m.db ld* **manjajaabin**.
- manjo** *m.l* Faal dhinaca qof faal dhigaya soo xiga.
- mannasheegad** *m.l ld* **mannasheegasho**.
- mannasheegasho** *m.f.db eeg* mannasheego. *ld* **mannasheegad**, **minnasheegad**, **minnasheegasho**.
- mannasheego** *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Cid u abalsheegasho. *ld* **minnasheego**.
- mannee** *f.mg2 (-neeyay, -neysay)* Ku m.: Alle cid wax ugu deeqid. *ld* **minnee**.
- mannexe** *m.l (-xayaal, m.l/db)* Qof aan naxariis lahayn.
- manneyn** *m.f.db eeg* mannee. *ld* **minneyn**.
- manneysasho** *m.f.db eeg* manneyso. *ld* **minneysasho**.
- manneyso** *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Ku m.: Alle cid wax ugu deeqid. 2. Cid ku abaal sheegasho. *ld* **minneyso**.
- manniiqo** *m.db ld* **malliiqo**.
- manno** *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Deeq Eebbe bixiyo. 2. Abaal sheegashada cid wax la siiyay lagu abalsheegto. *ld* **minno**.
- mannooge** *m.l (-gayaal, m.l/db)* Qof aan hawsha ka daalin; maddaale.
- mannoole** *m.l* Wax aan naf lahayn.
- manqas** *m.l (-syo, m.db)* Laba birood oo isku xiran afna leh oo wax lagu jaro; qardhabo. *ld* **maqas**.
- manqax¹** *m.l 1. ld* **manqaxi**. Qosol badan iyo cayaar. 2. *ld* **manqixid**.
- manqax²** *f.mg1 (-xay, -xday; -qixi)* Dad badan oo meel wada jooga hal mar wada qoslid. *ld* **minqax²**.
- manqaxi** *m.l ld* **minqax¹** (1).
- manqixid** *m.f.db eeg* manqax². *ld* **manqax¹**, **minqax¹**, **minqixid**.
- manqo** *m.dh.u* Dad iyo duunyo inta tabarta daran; maato.
- mansab** *m.l (-byo, m.db)* Darajo.
- mansacagaley** *m.db ld* masacagaley.
- mansalugaley** *m.db ld* masacagaley.
- mansalugoley** *m.db ld* masacagaley.
- manshashuur¹** *m.l ld* mashashuurid.
- manshashuur²** *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld* **mashashuur²**.
- manshashuurid** *m.db ld* mashashuurid.
- manso** *m.db ld* **maso**.
- mansuun** *m.l (-no, m.db) (juqr.)* Eray ka soo askunmay kelmadda carabiga ah ee “mawsim” macnaheeduna yahay “xilli”, carabta ayaana u isticmaasha dabaylo, xilliyeedka ka dhaca Badda Carbeed, kuwaas oo muddo lix bilood ah ka soo dhaca dhanka koonfurta galbeed (KG), lix biloodna ka soo dhaca dhanka woqooyi bari (WB). Imminka guud ahaan waxaa lagu isticmaala dabaylaho jihadoodu xilliyyada isla beddesho. Waxay si gaar ah xoog ugu leeyihiin kulaalayaasha dhanka bari ee qaaradaha, laakiin, sidaas oo kale, waxay ka dhacaan kulaalayaasha a bannaanka, maxaa yeelay Bariga Aasiya waxay gaaraan ilaa 60 ee woqooyi.
- mantag¹** *m.l* Cunto caloosha ku jirto oo afka laga keeno. *ld* **matag¹**.

mantag² *f.g1* (-gay, -gtay) Cunto caloosha ku jirto afska ka keenid. *ld* **matag³**.

mantagid *m.f.dh eeg* mantag². *ld* **matagid**.

mantaji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid mantag ka keenid. 2. Ka m.: cid fal ay sameeysay eedsiin. *ld* **mataji**.

mantajin *m.f.dh eeg* mantaji. *ld* **mantajis, matajin, matajis**.

mantajis *m.l ld* **mantajin**.

manuunsasho *m.f.dh eeg* manuunso. *ld* **manuunsi**.

manuunsi *m.l ld* **manuunsasho**.

manuunso *f.mg3* (-day, -tay) Qof, xanuun adkeysi u yeelasho.

manyac¹ *m.l ld* **mayac¹**.

manyac² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld* **mayac²**.

manyacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **mayacsan**.

manyacsanaan *m.dh ld* **mayacsanaan**.

manyacsanaansho *m.l/dh ld* **mayacsanaan**.

manyici *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **mayici**.

manyicid *m.dh ld* **mayicid**.

manyicin *m.dh ld* **mayicin**.

manyikay *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo laga isticmaalo xeebta iyo Jubbada Hoose; waxaa laga sameeyaa dhicaan geed; maanyo, qbleey, libin.

maqaal *m.l ld* **maqaalad**.

maqaalad *m.dh* (-do, *m.l*) Qoraal mawduuc saameeyo oo lagu soo daabaco joornaal ama majallad. *ld* **maqaal, maqaalo**.

maqaale *m.l* War la maqlay aan goobjoog loo ahayn.

maqaalin *m.dh* (-no, *m.l*) Bir af qoroofan oo xagga dambe dalool ku leh oo mallaayga lagu dabo.

maqaalo *m.dh ld* **maqaalad**.

maqaame *m.l ld* **makhaane**.

maqaan *m.l* 1. (-nno, *m.dh*) Meel la yaqaan oo sheekh caan ah lagu xuso. 2. *ld* **mekhaan**. Darajo. 3. *ld* **mekhaan**. Sharaf; maamuus; qaymo.

maqaar¹ *m.l* (-rro, *m.l/maqaar, m.dh*) Dub.

maqaar² *m.l* (*c.nafl*) Qaybta adag ee weliba ah lakabka ugu hooseeya ee haraggaa lafdhabarleyda. Lakabka kale waa dubka bare. Haraggu wuxuu ka koobanyahay nudo isku xidhayaal miiqan, kuwas oo ay ku dhex jiraan dhuumahadhiiggu, dhammaadka dareenwadka iyo naasleyda) goonka tina ah, qanjidhada dufanka iyo marinnda dhididka.

maqaardhac *m.l* (*daaw*) Cudur muddo dheer oo maqaarka ku dhaca, waxa lagu yaqaan haaro qolfo leh oo cuncun badan oo ka sameysma suxullada, dhudhummaada,

jilbaha, lugaha, madaxa iyo meelo kale oo jirka ka mid ah.

maqaar-dhexaad *m.l* (*c.nafl*) Lakab jinsi oo u dhexceeyaa dub duleedka iyo dub gudeedka, waxaana uu soo saaraa nudo isku-xidhayaal dhiiqaa, muruqyada iwm.

maqaarholac *m.l* (-rro .., *ml*) (*daaw*) Halaamacoodka haragga oo inta badan uu keeno dulan dibadda uga imaada.

maqaar-ku-dur *m.dh* (*daaw*) Mudidda ila maqaarka hoostiisa.

maqaarsaar¹ *m.l* 1. Saaridda hal ama sac ilmo ka dhintay maqaarkiisa loo saaro ilmo kale si ay ugu godlato. 2. M. ah: qof waxa uu u magacaabanyahay aan awood u lahayn. 3. *ld* **maqaarsaarid**.

maqaarsaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Hal ama sac ilmo aysan dhalin maqaar u saarid.

maqaarsaarid *m.f.dh eeg* maqaarsaar². *ld* **maqaarsaar¹** (3).

maqaarsad *m.l ld* **maqaarsasho**.

maqaarsasho *m.f.dh eeg* maqaarso. *ld* **maqaarsad, maqaarsi**.

maqaarsi *m.l ld* **maqaarsasho**.

maqaarso *f.mg3* (-saday, -satay) Cid caan ah magaceeda ku shaqaysasho.

maqaasiin *m.l* (-nno/maqaasiin, *m.dh*) Baqaar. *ld* **makhaasiin**.

maqaawiir *m.dh.u* Dad xigmad, awood iyo sharaf ku dhantahay oo wax hoggaamin kara.

maqaaxi *m.dh* Makhaayad.

maqaayad *m.dh ld* **makhaayad**.

maqaayadle *m.l ld* **makhaayaadle**.

maqaayo *m.dh ld* **makhaayad**.

maqaddin *m.l* (-nno, *m.dh*) Madax; hoggaamiye.

maqal¹ *m.l* 1. Awood dheguhu wax ku dareemaan. 2. *ld* **maaqal** (1) Khaanad ku samaysan armaajo, miis iwm oo wax lagu rito. 3. Dixiri yaryar oo digada xoolaha ka dhasha; maqli.

maqal² *m.dh.u* Ubadka ariga.

maqal³ *f.g1* (-qlay, -qashay; -qli) Shanqar iwm dhegaha ku dareemid.

maqalsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **maqashii**.

maqalsiin *m.dh ld* **maqashii**.

maqan *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) 1. Cid aan joogin ahaansho. 2. Wax lumay shaanbo. 3. Qof maahsan ahaansho.

maqanajooge *m.l* (-gayaal, *m.l/dh*) Qof maahsan.

maqaraaruf¹ *m.l ld* **maqaraarufid**.

maqaraaruf² *f.g1* (-fay, -ftay) Cunto yar dhulka ka urursasho.

maqaraarufid *m.f.dh eeg* maqaraaru². *ld*
maqaraaruf¹.
maqas *m.l ld manqas.*
maqashii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Cid war dhagaysiin. *ld maqalsii.*
maqashiin *m.f.dh eeg* maqashii. *ld maqalsiin.*
maqbaro *m.dh* 1. Qabriyo badan oo meel ku wada yaal. 2. Siyaaro lagu sameeyo qabriyaha.
maqdarad *m.dh* (-do, *m.l*) Xaflad weyn oo cid wax loogu qaaraamo.
maqiiq¹ *m.l ld* maqiiqid.
maqiiq² *f.mg1* (-qay, -qday) 1. Ku m.: meel xoog ku jiirsiiin (wax). 2. Ku m.: wax wax kale si xoog leh ugu tuurid. 3. Isku m.: si gabbasho la'aan ah oo dagaal ku jiro cid isugu taagid.
maqiiqan *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) 1. Si degdeg iyo nasasho la'aan ah wax meel ugu socdo ahaansho. 2. Si gabbasho la'aan ah wax uga soo horjeedo ahaansho (wax).
maqiiqid *m.f.dh eeg* maqiiq². *ld maqiiq¹.*
maqiqnaan *m.f.dh eeg* maqiiqan. *ld*
maqiqnaansho.
maqiqnaansho *m.l/dh ld* maqiqnaan.
maqil *m.l* Firriic, fin doob.
maqle *m.l ld* maqli (1).
maqlee *f.g2* (-leeyay, -leysay) Beer maqli ka dhigid.
maqleyn *m.f.dh eeg* maqlee.
maqli *m.l* 1. *ld* **maqle**. Beer, bari iyo hilib la jarjary oo laysku shiilay. 2. Dixri ku dhasha hilibka baruurta leh.
maqlid *m.f.dh eeg* maqal³.
maqnaan *m.f.dh eeg* maqan. *ld* **maqnaansho.**
maqnaansho *m.l/dh eeg* maqnow. *ld* **maqnaan.**
maqnaddiis *m.l* 1. Maaddo dhulka oogadiisa iyo gudahiisa laga helo oo awood u leh soo jiidashada biraha. 2. Xoog wax soo jiita.
maqnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) 1. Qof aan joogin noqosho. 2. Qof maahsan noqosho.
maqoor *m.l ld* moqor.
maqoorad¹ *m.l ld* maqooradid.
maqoorad² *f.g1* (-day, -dday) Wax maamulasho.
maqooradasho *m.f.dh eeg* maqoorado.
maqooradid *m.f.dh eeg* maqoorad². *ld*
maqoorad¹.
maqorardo *f.g3* (-atay, -adatay) Wax maammuulasho (arrin, xafis, guri iwm).
maqorasho *m.dh eeg* maqoro. *ld*
maqorasasho.
maqoro *f.mg3* (-rtay, -ratay) *ld* **moqorso.**

maqrib *m.l* 1. Galabnimada marka qorraxdu dhacdo. 2. (*dii*) Salaadda la dukado marka qorraxdu dhacdo. *ld* **makhrub.**
maqsin *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Baqaar. 2. Qol. *ld*
makhsin.
maqsinka *dawada* *m.l* (**maqaasiin** ..., *m.l*)
(daaw.) Meel dawooyin takhtar soo qoro lagu diyaariyo oo lagu siyyo bukaannada sida badan waxay ka mid tahay qaybta bukaansocod-eektaada ee isbiitaal leeyahay.
maqsuud¹ *m.l/kh* M. ah: qof wuxuu rabo haysta. *ld* **mabsuud¹.**
maqsuud² *f.mg1* (-day, -dday) Qof raalli noqosho. *ld* **mabsuud².**
maqsuudi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid maqsuud ka dhigid. *ld* **mabsuudi.**
maqsuuidid *m.f.dh eeg* maqsuud². *ld*
mabsuuidid.
maqsuuidin *m.f.dh eeg* maqsuudi. *ld*
mabsuudin.
maquuni *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* muquuni.
maquunin *m.dh ld* muquunin.
maquuno *m.dh ld* muquuno.
maquunsad *m.l ld* muquunsasho.
maquunsasho *m.dh ld* muquunsasho.
maquunso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* muquunso.
maquur¹ *m.l ld* maquurid.
maquur² *f.g1* (-ray, -rtay) Biyo hoos u gelid. *ld* **makhuur², mukhuur², muquur².**
maquuri *f.g2* (-iyay, -isay) Cid biyo hoos ugu riixid. *ld* **makhuri, mukhuri, muquuri.**
maquurid *m.f.dh eeg* maquur². *ld* **makhuur¹, makhuurid, maquur¹, mukhuur¹, mukhuri**
maquurin *m.f.dh eeg* maquuri. *ld* **makhuurin, mukhuri, muquurin.**
maquursan *f.g4* (-naa, -nayd) Wax la maquuriyey ahaansho. *ld* **makhuursan, mukhuursan, muquursan.**
maquursanaan *m.f.dh eeg* maquursan. *ld*
makhuursanaan, makhuursanaansho, maquursanaansho,
maquursanaansho *m.l/dh ld* maquursanaan.
maquus¹ *m.l ld* muquusid.
maquus² *f.g1* (-say, -stay) *ld* muquus².
maquusid *m.dh ld* muquusid.
mar¹ *m.l* 1. (-rar, *m.l*) Waqtii la yaqaan oo bilow iyo dhammaad leh; goor, kol. 2. M.kayga, m.kaaga iwm: kolkayga, kolkaaga iwm. 3. M.kiiba: isla waqtigiiaba, durba. 4. *ld* **marid.**
mar² *m.dh* (-ro, *m.l*) 1. Wax walba ee dumarku dhexda ku xirtaan. 2. Qiimaha naagnimo.

mar³ xi. 1. (nax.) Isla m.ka ama isla m.kii: oraah lagu xiriiriyo weer waqtiley ah oo tilmaamaysa fal dhacay isla waqtigii midka weerta xorta ahi uu bilaabmayo. Tus. “Isla markii uu yimid shaqo ayuu bilaabay”. 2. (nax.) M.ka ama m.kii: oraah lagu xiriiriyo weer waqtiley ah. Tus. “Markii uu Warsame dhoofay ayaan gegida dayuuradaha ka soo noqday”.

mar⁴ f.g1 (-ray, -rtay) 1. Meel gudbid. 2. Dhaarasho. 3. Wax, wax ku duubid. 4. Wax baabuur iwm dardarid. 5. Nafley dabayl jin iwm ku dhicid. 6. Isku m.: wax xoog isku duubid. 7. Isu m.: laba meel oo kala jaho ah socod gaadiid iwm ku wada gaarid.

maraa m.l (maraa, m.dh) Geed qodax leh oo laf adag. *ld* **maraay**.

maraabayn m.f.dh eeg maraabee. *ld* **maraamayn**.

maraabe m.l *ld* **maraabo**.

maraabee f.mg2 (-beeyay, -baysay) Doon, markab iwm hadba dhan u iilasho. *ld* **maraamee**.

maraabo m.dh Dheeldheelliga uu sameeyo markab doon iwm oo badsaaran. *ld* **maraabe, maraame, maraamo**.

maraaci¹ m.l 1. Salaaxidda haweeney la salaaxo. 2. *ld* **maraaciyid**.

maraaci² f.mg1 (-iyay, -iday) Haweeney salaaxid.

maraaciyid m.f.dh eeg maraaci². *ld* **maraaci¹**.

maraado m.dh (-ooyin, m.l) Qof gef sameeyay neef ganaax ahaan looga qalo.

maraajic m.dh.w eeg marjac.

maraakiib m.dh.w eeg markab.

maraamayn m.dh *ld* **maraabayn**.

maraame m.l *ld* **maraabo**.

maraamee f.mg2 (-meeyay, -meysay) *ld* **maraabee**.

maraamiir m.l (c.nafl.) Nooc mallaayga gadiirka u eg oo badda soomaaliyed ku badan.

maraamo m.dh *ld* **maraabo**.

maraar m.dh (-ro, m.l) Qalqalooc ama xarar wax la qorayo loo yeelo.

maraarnimo m.dh (daaw.) Xaalad cudureed oo ka timaada ayadoo lagu dhasho shaqi yari qanjirdhiqa taayroyd. Astaamaha ahaan: gaabni, caqli dhimanaan, muuqaalka wajiga oo gaar ah.

maraay m.l *ld* **maraa**.

marabbi m.dh Neef rabbaayad ah oo aan dadka ka cararin. *ld* **murabbi**.

marabboob m.dh (bot.) Ubax la mood qodxo yaryar ah oo ka baxa nooc cawska ka mid ah oo dharka ku dhega.

marad m.l *ld* **marasho²**.

maradhaami f.g2 (-iyay, -isay) Cid maawelo nayaayiro leh u jeedin.

maradhaamin m.f.dh eeg maradhaami.

maradhaamo m.dh Maawelo nayaayiro leh.

maradhaarayn m.dh *ld* **maradhaarin**.

maradhaaree f.g2 (-reeyay, -reysay) *ld* **maradhaari**.

maradhaari f.g2 (-iyay, -isay) Wax dhaqaalayn. *ld* **maradhaaree**.

maradhaarin m.f.dh eeg maradhaari. *ld* **maradhaarayn, maradhaaris, maradhaaro**.

maradhaaris m.l *ld* **maradhaarin**.

maradhaaro m.dh Tashiilidda wax la tashiilo. *ld* **maraadharin**.

maradhaarsasho m.f.dh eeg maradhaarso.

maradhaarro f.mg3 (-saday, -satay) Wax tashiilasho.

marafur m.dh Geedgaab aan qodax lahayn oo leh laamo dhuudhuuban oo wax lagu dhisto, waxna lagu daaweyo.

marag m.l (-gyo, m.l/dh, -gyaal, m.l/dh) 1. Qof wax dhacay goobjoog u ahaa; markhaati. 2. Arrin ama raad caddaynayo wax dhacay.

marag m.l Ceego. *ld* **mereg**.

maragfur¹ m.l Sheegidda wax dhacay oo goobjoog loo ahaa la sheego. *ld* **maragfurid**.

maragfur² f.mg1 (-ray, -rtay) Wax dhacay oo goobjoog loo ahaa sheegid.

maragfurid m.f.dh eeg maragfur². *ld* **maragfur¹**

maragkac¹ m.l *ld* **maragkicid**.

maragkac² f.mg1 (-cay, -cday; -kici) Wax dhacay oo goobjoog loo ahaa sheegid.

maragkicid m.f.dh eeg maragkac². *ld* **maragkac¹**.

maragmaddoonto m.dh.kh M. ah: dhacdo cad oo aan markhaati u baahnayn.

maragsan f.mg4 (-naa, -nayd) Nafleey wax la merjiyay ahaansho. *ld* **meregisan**.

maragsanaan m.f.dh eeg maragsan. *ld* **maragsanaansho, meregansaansho**.

maragsanaansho m.l/dh *ld* **maragsanaan**.

maragsasho m.dh *ld* **maragsiin**.

maragsii f.g2 (-iiyay, -iisay) Cid marag ka dhigasho. *ld* **marago**.

maragsiin m.f.dh eeg maragsii. *ld* **maragsasho**.

maragso f.g3 (-saday, -satay) *ld* **maragsii**.

marakaneco m.dh Dhar khafif ah, dulduleel yaryar ah leh oo inta hab gaar ah loo tolo

sariiraha korkooda lagu dedo, kaneecadana laga galo; sinsinyeeri.	marashiyeynsnaansho marashiyeynsnaan.	<i>m./l/dh</i>	<i>ld</i>
marakudheg <i>m.dh</i> Nooc cawska ka mid ah oo mirihiisu dharka ku dhegaan.	marasho ¹ <i>m.dh</i> Dhar ninku siiyo naagta uu qabo. <i>ld</i> marashi (1).		
maran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) 1. Weel wax aan wax ku jirin ahaansho, neef irmaan wax candhada laga maray ahaansho. 2. Qof wax maskaxda laga galay ahaansho.	marasho ² <i>m.f.dh eeg</i> maro. <i>ld</i> marad .		
maranti <i>m.dh</i> (-iyo, <i>m.ll</i> -iyaal, <i>m.ll/dh</i>) Oori; afo.	maratoon <i>m.l</i> Orod dheer oo lagu tartamo.		
maraq ¹ <i>m.l</i> (-rqa, <i>m.l</i>) 1. Meyrax la jilciyay oo geela naasaha looga maro si aan loo nuujin. 2. Fuud.	marawaxad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Qalab bir, caag iwm ah oo koronto ku shaqeeya, wareegsado oo guriyaha la suo ama meel la saaro oo neecaaw qabow keena. 2. Babbis. 3. Qufac isdabajoog ah; riiraxiyo. <i>ld</i> marawaxo , marwaxad , marwaxo .		
maraq ² <i>f.g1</i> (-rqay, -raqday) Hal irmaan afarteeda naas oo dhan ama qaar ka mid ah marid, si aan loo nuugin, ama loo lisin.	marawaxadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax babbin. 2. Marwaxad wax ku qaboojin. <i>ld</i> marwaxadi .		
maraqobid <i>m.f.dh eeg</i> maraqow.	marawaxadin <i>m.f.dh eeg</i> marawaxadi. <i>ld</i> marwaxadin .		
maraqow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi)	marawaxo <i>m.dh</i> <i>ld</i> marawaxad .		
Hilib karis ka batay awgiis maraq noqosho.	maraweyn <i>m.dh</i> Dad inta maalqabeenka iyo madaxda ah.		
maraqsaar <i>m.l</i> Miskaha geela korkooda.	marax ¹ <i>m.l</i> 1. Wax la kaydsado; dhaqaale. 2. Hilib muddo yiil oo aan isbeddelin. 3. Ur suyac ah.		
maraqsad <i>m.l</i> <i>ld</i> marqasho.	marax ² <i>f.mg1</i> (-rxay, -raxday; -rxi) 1. Hilib wax isbeddeley noqosho. 2. Wax suyacay noqosho (Caano, biyo iwm).		
maraqsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> marqan.	maraxsad <i>m.l</i> <i>ld</i> maraxsasho .		
maraqsanaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> marqanaan.	maraxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax la dhaqaaley ahaansho. 2. Hilib wax suyacay ahaansho.		
maraqsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> marqanaan.	maraxsanaan <i>m.f.dh eeg</i> maraxsan. <i>ld</i> maraxsanaansho .		
maraqsasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> marqasho.	maraxsasho <i>m.f.dh eeg</i> maraxso. <i>ld</i> maraxsad , maraxsi .		
maraqso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> marqo.	maraxsi <i>m.l</i> <i>ld</i> maraxsasho .		
mararroobid <i>m.f.dh eeg</i> mararrow ² . <i>ld</i> mararrow ¹ .	maraxso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax dhaqaalaysasho.		
mararrow ¹ <i>m.l</i> 1. Wax waqtilumis ah. 2. <i>ld</i> mararroobid.	maraykaan <i>m.dh</i> Dhar cad, suuf ah, adag oo reer miyigu qaataan.		
mararrow ² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi)	marbooc <i>m.l</i> Dhar midab cad leh oo baftada ka jurmi weyn kana adag. <i>ld</i> marbuuc , murbooc .		
Waqt lumin.	marbuuc <i>m.l</i> <i>ld</i> marbooc .		
marashiee <i>f.g2</i> (-sheeyay, -sheysay) <i>ld</i> marashiye.	marcurad <i>m.l</i> Neef xoola ah oo hal mar keliya wax dhalay.		
marasheyn <i>m.dh</i> <i>ld</i> marashiyayn.	marcuradnimo <i>m.dh</i> Marcurad ahaansho.		
marasheysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> marashiyeysan.	marcurasho <i>m.dh</i> Dhalidda marka ugu horreeysa ay wax dhalaan dheddigoodka.		
marashleysnaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> marashiyeynsnaan.	mardaaddi ¹ <i>m.l</i> Xarragada dhar qurxoon lagu xarragoodo.		
marashleysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> marashiyeynsnaansho.	mardaaddi ² <i>f.mg1/2</i> (-iyay, -iday/-isay) Dhar qurxoon xirasho.		
marashiyeynsnaansh	mardaaddin <i>m.dh</i> <i>ld</i> mardaaddiyid.		

mardaaddiyid *m.f.db eeg* mardaaddi². *ld*
mardaaddin.

mardaaf *m.l* Qumbe curdun ah.

mardabaan *m.l (-nno, m.db)* Aanshuun adag oo dhoobo ka sameeysan; jalxad.

mardabayn *m.f.db eeg* mardabee.

mardabee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Cid khyiaamid si loo luggooyo.

mardabo *m.db (-ooyin, m.l)* Khiyamo waqtii lumin iyo luggooyo ku jirto; dhagar. *ld*
mardaddabaan, mardaddabo.

mardaddabaan *m.l ld mardabo.*

mardaddabaanley *m.db (-yo, m.db)* Naag mardadabo taqaan.

mardaddabaanlow *m.l (-wyo, m.l/db)* Nin mardaddabo yaqaan.

mardaddabo *m.db ld mardabo.*

mardar *m.l (-rro, m.db)* Waran weyn.

mardee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* Wax mardo u yeelid.

mardeyn *m.f.db eeg* mardee.

mardhoof *m.l (-fyo, m.db)* Qof hal mar dhoofay oo faan iyo been badan.

mardimee *f.g2 (-meeyay, -meysay)* Wax mardimo u yeelid.

mardimeyn *m.f.db eeg* mardimee.

margin *m.db (-nno!-imo, m.l)* 1. Daliig; liid.
2. Naqshado diillimo ah oo caw, ama caws ah oo ka dhex muuqda derin ama raar samaysan midkood.

mardo *m.db (-ooyin, m.l)* Xirmo dhis ah oo carshaanta, muddullada iwm lagu wareejiyo iyaga oo isku xiraya dhista gurigu ka sameysanyahay.

marduuf *m.l (-fyo, m.l/db)* 1. Maro cad, culus oo loo isticmaalo shiraaca doonayaha. 2. Xirmo qaad ah oo ka kooban toban majood. 3. Xarig labaraab ah.

mareeg *m.db* 1. Qoolasha maqasha qoorta loo gelyiyo. 2. Summad geela qoorta looga dhigo, oo ah goobaabin qoorta ku wareegsan.

mareegadheer *m.db* 1. Xiddig kuwa dayaxa ugu dhow ka mid ah oo soo baxa xilliga dayrta. 2. Qof haween ah oo dhalatay 14-naadka dayaxeed oo dadku aaminsanyihiin inay ayaandhalad tahay.

mareeg-daabacan *m.db (fis.)* Mareeg elektarooniko oo ka samaysan gudbiye, kuna daaban oogada xaashi-sallax ma gudbiye ah. Mareegaha noocani waxa beryahan aad loogu isticmaalaan qalabka elektaroonikada.

mareer *m.l* 1. Geed qodax lahayn, miro cas oo macaan, oo la cuno caleemo yaryar iyo ulo toosan leh oo geelu aad u jecelyahay. 2. Miraha geedka mareerka.

margaag¹ *m.l ld cargaag¹.*
margaag² *f.mg1 (-gay, -gtay)* *ld* **cargaag².**
margaagid *m.db ld cargaagid.*
margan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax margaday ahaansho (nafley). *ld* **mergan.**
marganaan *m.f.db eeg* margan. *ld*
marganaansho, merganaan, merganaansho.
marganaansho *m.l/db ld* **marganaan.**
margasho *m.f.db eeg* margo². *ld* **mergasho.**
margaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax margaday ahaansho (nafley). *ld* **mergaysan.**
margaysnaan *m.f.db eeg* margaysan. *ld*
margaysnaansho, mergaysnaan, mergaysnaan.
margaysnaansho *m.l/db ld* **margaysnaan.**
margeelee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Xilligii uu dhalay xilligiisa kale rimid (sac).

margeeleyn *m.f.db eeg* margeelee. *ld* **margeeleys.**
margeeleys *m.l ld* **margeeley.**
margin *m.f.db ld* **merjin.**
margins *m.l ld* **merjin.**
margo¹ *m.db* Qabashada nafley cunaha la qabto iyadoo neefta lagu celinayo ceego. *ld* **mergo¹.**
margo² *f.mg3 (-gaday, -gatay)* Wax cunaheeda cunto aan mari karin isku taagray noqosho (nafley). *ld* **mergo².**
mari¹ *m.db* Lax saddex jeer ama ka badan dhashay.

mari² *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Xarig xooggan soohid. 2. Wadaan ceel biyo uga dhurid. 3. Dufan ama midab wax ku malaasid. 4. U m.: qof wax u akhriyid. 5. U m.: gabay cid u tirsin. 6. Cid rasaas ku layn. 7. Wax goob ku socodsii.

marid *m.f.db eeg* mar³. *ld* **mar¹ (4), maris².**

mariid *m.l* 1. Waabaayo la mariyo fallaaraaha, warmaha, iwm. 2. Geed mariidka laga liso. *ld* **maliid, meriid.**

mariikh *m.l (c.fal.)* Meerayaasha mid ka mid ah oo u dhhexeya dhulka iyo mushtarka; cirjeex; farraar.

mariiil¹ *m.l ld* **maliil1.** *ld* **maliilid.**

mariiil² *f.mg1 (-iilay, -iishay)* *ld* **maliil2.**

mariili *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **maliili.**

mariilid *m.db ld* **maliilid.**

mariilin *m.db ld* **maliilin.**

mariishan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **maliishan.**

mariishanaan *m.db ld* **maliishanaan.**

mariishanaansho *m.l/db ld* **maliishanaan.**

marimba *m.db* Ciyaar dhaqameed laga yaqaan Xamar.

marin¹ *m.l (-nno, m.dh)* 1. Jid; waddo.
2. Gar; sharci.

marin² *m.f.dh eeg* mari². *ld maris¹ (3)*.

marin-cidhiidhi *m.l (-nno ..., m.dh)* (*jugr.*)
Luuq badeed isku xidha laba badood oo waaweyn, waxa laga yaabaa inuu sameeyey dillaac-qoori gudbani, ama bad daafaha mireyey oo hoos u degtey ama carro guur.

marin-ganacsi *m.l (-nno ..., m.dh)* (*jugr.*)
Marin, waddo dhul, bad, ama hawo, oo ganacsigu maro.

maris¹ *m.l* 1. Saabuun m. ah: saabuun adag oo dharka lagu dhaqdo. 2. Shimbir yar oo mucjisad leh; waxay si layaab leh ugu hoggaamisaa ninka herinka ah oo keliya, ugaar, habar dugaag, halaqa qaar ka mid ah, malabka shinnida iwm. Waris, buli, shimbir malab. 3. *ld marin²*.

maris² *m.dh ld marid*.

marjaan *m.dh ld murjaan²*.

marjac *m.l (-cyo/-raajic, m.dh)* Buug cilmi badan ku qoranyahay oo wixii loo baahdo laga helo.

marji *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld merji*.

marjiid¹ *m.l 1. ld maljiid¹* 1. Wax dheer oo toosan. 2. *ld marjiid¹*. *ld maljiid¹*.

marjiid² *f.g1 (-day, -dday)* Wax kala jiidid. *ld maljiid²*.

marjiidan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* 1. Wax la kala jiiday oo la dheereyey ahaansho. 2. Wax dheer oo toosan ahaansho. *ld maljiidan*.

marjiidid *m.f.dh eeg* marjiid². *ld maljiid¹, maljiidid, marjiid¹ (2)*.

marjiidnaan *m.f.dh eeg* marjiidan. *ld maljiidnaan, maljiidnaansho, marjiidnaansho*.

marjiidnaansho *m.l/dh ld marjiidnaan*.

marjin *m.dh ld merjin*.

marjis *m.l ld merjin*.

marka *xi. eeg mar³*.

markab *m.l (-byo, m.l/dh/-raakiib, m.dh)* Gaadiid badeed weyn oo u kala baxa qaar lagu dagallamo iyo xamuulka qaada.

markable *m.l* Nin maraakiib badan leh.

markasho *m.f.dh eeg* marko.

markhaanti *m.l ld markhaati*.

markhaati *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Qofka fura dhacdo uu goobjoog ka ahaa. 2. Goobjoog. *ld markhaanti, marqaati*.

markhaatifur¹ *m.l* 1. Wax caddeeya dhacdo. 2. *ld markhaatifurid*.

markhaatifur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Qof dhacdo uu goobjoog ka ahaa sheegid.

markhaatifurid *m.f.dh eeg* markhaatifur². *ld markhaatifur¹ (2)*.

marki *f.g2 (-iyay, -isay)* Dhibaato gayeysiin (nafley).

markii *xi. eeg mar³*.

markin *m.f.dh eeg* marki. *ld markis*.

markis *m.l ld markin*.

marko *f.mg3 (-kaday, -katay)* Dhibaato la kulmid (qof).

marmaarri¹ *m.l* 1. Dhaqdhaqaajinta wax meel la gelinayo aayar loo dhaqdhaqaajijo. 2. *ld marmaarriyid*.

marmaarri² *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* 1. Ku m.: wax meel daloosha ku khasbid. 2. Awr koron ah aad u cayilin.

marmaarriyid *m.f.dh eeg* marmaarri². *ld marmaarri¹ (2)*.

marmar¹ *m.l* 1. Murqaha luqunta, tun. 2. Dhagax midabbo badan leh oo derbiyada ama sibirkha guryaha lagu qurxisto. 3. *ld marmarid*.

marmar² *m.l/fk* Kolkol. *ld mar¹*.

marmar³ *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. *(f.g)* Il wax ku dhaceen farta ku rugid. 2. *(f.mg)* Meel hore iyo gadaal ugu socosho.

marmarasho *m.f.dh eeg* marmaro.

marmarays *m.dh* Karreysaha geela.

marmarid *m.f.dh eeg* marmar³. *ld marmar¹ (3)*.

marmaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Indha farta ku rugasho (qof).

marmarsiino *m.dh ld marmarsiinyo*.

marmarsiinyo *m.dh* Sabab lagu caddeynayo wax dhacay; cudurdaar. *ld marmarsiino*.

marmarsiinyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* 1. Marmarsiyo sheegid. 2. Ku m.: wax marmarsiinyo ka dhigasho. *ld marmarsoo*.

marmarsiinyood *m.f.dh eeg* marmarsiinyoo. *ld marmarsood*.

marmarsoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld marmarsiinyoo*.

marmarsood *m.l ld marmarsiinyood*.

marnaan *m.f.dh eeg* maran. *ld marnaansho*.

marnaansho *m.l/dh eeg* marnow. *ld marnaan*.

marnow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* 1. Weel aan wax ku jirin noqosho. 2. Naas geel wax maraq lagu maray noqosho. 3. Qof jinni madaxa ka maray noqosho. 4. Gacan m.: qof cayr noqosho.

maro¹ *m.dh (-ooyin/-ryo, m.l)* Gabal dhar ah.

maro² *f.g/mg3 (-rtay, -ratay)* 1. *(f.g)* Naas geel maraq ku marasho. 2. *(f.mg)* Weel wax aan wax ku jirin noqosho. 3. *(f.mg)* Ku m.: dhar, xarig iwm meel ku duubasho.

maro-masaar *m.l* 1. Wiil, gabadh dabakeen ah ku mataansan oo la aaminsanyahay in uu falxad yayah. 2. Wan ama waxar dabakeen ku mataansan.

maroodi *m.l (-iyo, m.l) (c.nafl.)* Naasleyda berriga ku nool midka ugu weyn oo leh gacan dheer oo uu ka neefsado, waxna ku laayo, labo-ilig waaweyn dhaadheer, qali ah oo ka soo baxsan goomankiisa, iyo cago balballaaran oo aan faro lahayn oo ku nool Afrika iyo Hindiyi.

maroodyow *m.l (daaw.)* Cudur xun, luga barariya oo dadka iyo xoolaha ku dhaca; abeesow.

maroog *m.l* Xarig la tirjinayo si xoog leh oo la isugu duubo.

maroogsad *m.l ld marooqsasho.*

maroogsan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld marooqsan.*

maroogsanaan *m.dh ld marooqsanaan.*

maroogsanaansho *m.l/dh ld marooqsanaan.*

maroogsasho *m.dh ld marooqsasho.*

maroogsi *m.l ld marooqsasho.*

maroogsin *m.dh (-imol-inno, m.l) Dambiiil weyn.*

maroogso *f.g3 (-saday, -satay) ld marooqso.*

marooji *f.g2 (-iyay, -isay) 1. Si maroor ah wax u wareejin. 2. Maro qoyan isku duubid si ay biyuhu uga daataan.*

maroojin *m.f.dh eeg marooji. ld maroojis.*

maroojis *m.l ld maroojin.*

maroojis-laba-cirifle *m.l (-ayaal, m.l/dh)*

(kiim.) Taranta soo baxda marka la isku dhufto saldanabka togan (ama midka taban ee saxar) iyo fogaanta u dhaxaysa labada saldanab.

marooq *m.l 1. Xarig, maro, iwm oo la maroojiyey meesha ay iskaga guntamaan. 2. Qallooc.*

marooqsad *m.l ld marooqsasho.*

marooqsan *f.mg4 (-naa, -nayd) 1. Wax marooq yeeshay ahaansho (xarig, maro iwm). 2. Wax marooq yeeshay ahaansho (gees, qori iwm). ld maroogsan.*

marooqsanaan *m.f.dh eeg marooqsan. ld maroogsanaan, maroogsanaansho, marooqsanaansho.*

marooqsanaansho *m.l/dh ld marooqsanaan.*

marooqsasho *m.f.dh eeg marooqso. ld maroogsad, maroogasho, maroogsi, marooqsad, marooq, marooqsi.*

marooqsi *m.l ld marooqsasho.*

marooqso *f.g3 (-saday, -satay) Cid wax gacanteeda ku jira xoog kaga qaadasho. ld maroogso, maroorso.*

maroor¹ *m.l Meesha nafleydu ka saxarooto.*

maroor² *f.mg1 (-ray, -rtay) Xarig, maro, iwm marooq yeelasho.*

marooradillaac¹ *m.l ld muraaradillaac¹.*

marooradillaac² *f.mg1 (-cay, -cday) ld muraaradillaac².*

marooradillaaci *f.g2 (-iyay, -isay) ld muraaradillaaci.*

marooradillaacid *m.dh ld muraaradillaacid.*

marooradillaacin *m.dh ld muraaradillaacin.*

maroori *f.g2 (-iyay, -isay) Si maroor ah wax u wareejin.*

maroorid *m.f.dh eeg maroor².*

maroorin *m.f.dh eeg maroori.*

maroro *m.dh (bot.) Geed-saar ka kooban laamo jilicsan oo la cuno, oo dhadhankiisa dhanaanyahay.*

maroorsamid *m.f.dh eeg maroorsan¹.*

maroorsan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami) Wax maroor leh noqosho (xarig, maro iwm).*

maroorsan² *f.mg4 (-naa, -nayd) Wax maroor leh ahaansho (xarig, maro iwm).*

maroorsanaan *m.f.dh eeg maroorsan². ld maroorsanaansho.*

maroorsanaansho *m.l/dh eeg maroorsanow. ld maroorsanaana.*

maroorsanow *f.mg3 (-naaday, -naatay) Wax marooq yeeshay noqosho (xarig, maro iwm).*

maroorsasho *m.dh ld marooqsasho.*

maroorsor *f.g3 (-saday, -satay) ld marooqso.*

marqaami *f.g2 (-iyay, -isay) Marqaan gayeysiin (qof). ld marqaansii, murqaami.*

marqaamid *m.f.dh eeg marqaan². ld murqaamid.*

marqaamin *m.f.dh eeg marqaami. ld marqaansiin, marqaansiis, murqaamin.*

marqaan¹ *m.l 1. Farxad iyo firfircooni laga hefo cunida qaadka. 2. M. ah: qof ay ka muuqato farxad iyo firfircooni qaad uu cunay dartii. ld murqaan.*

marqaan² *f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami) Qaad cuniddiisa farxad iyo firfircooni ka helid (qof). ld murqaan².*

marqaansan *f.mg4 (-naa, -nayd) Wax marqaamay ahaansho (qof). ld murqaansan.*

marqaansanaan *m.f.dh eeg marqaansan. ld marqaansanaansho, murqaansanaan, murqaansanaansho.*

marqaansanaansho *m.l/dh eeg marqaansanow. ld marqaansanaan.*

marqaansanow *f.mg3 (-naaday, -naatay) Wax marqaamay noqosho (qof). ld murqaansanow.*

marqaansii *f.g2 (-iiyay, -iisay) ld marqaami.*

marqaansiin *m.dh ld marqaamin.*

marqaansiis <i>m.l ld</i> marqaamin.	
marqaati <i>m.l ld</i> markhaati.	
marqafur <i>m.l</i> Geed-saar geelu aad u jecelyahay, marqammayr. <i>ld</i> marqammayr.	
marqammayr <i>m.l ld</i> marqafur.	
marqan <i>f.mg1</i> (-amay, -antay) Wax maraq naasaheeda ku xiran yahay ahaansho (halirmaan). <i>ld</i> maraqsan.	
marqanaan <i>m.f.db eeg</i> marqan. <i>ld</i> maraqsanaan, maraqsanaansho, marqanaansho.	
marqanaansho <i>m.l/db ld</i> marqanaan.	
marqasho <i>m.f.db eeg</i> marqo. <i>ld</i> maraqsad, maraqsasho.	
marqi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Hal naasha ka marid. 2. Hilib maraq u yeelid.	
marqid <i>m.f.db eeg</i> maraq ² .	
marqin <i>m.f.db eeg</i> marqi. <i>ld</i> marqis.	
marqis <i>m.l ld</i> marqin.	
marqo <i>f.g3</i> (-qaday, -qatay) Hal irmaan afarteeda naas oo dhan ama qaar ka mid ah marasho, si aan loo nuugini ama loo lisin. <i>ld</i> maraqsuo.	
marra <i>f.k. ld</i> mar ¹ .	
marras <i>m.db.u</i> Dadka intiisa jilicsan sida carruurta, odayada iyo masaakiinta.	
marre <i>m.l (dii.)</i> Qur'aanka caddadiisa (114) oo hal mar la akhriyo. <i>ld</i> marro (2).	
marriimid <i>m.f.db eeg</i> mariiin ² . <i>ld</i> marriiin ¹ (4).	
marriiin ¹ <i>m.l</i> 1. Dharka haweenka. 2. Daliig midab leh oo maro marsan. 3. Qalab haweenku isku qurxin darteed u gashadaan. 4. <i>ld</i> mariimid.	
marriiin ² <i>f.g1</i> (-iimay, -iintay; -iimi) 1. Qof haween ah dhar ay xirato u gadid. 2. Maro daliig midab leh ku qurxin. 3. Maro, darin iwm midabbo u yeelid.	
marro <i>m.l (-ooyin, m.l)</i> 1. Jilib qabiilo. 2. <i>ld</i> marre.	
marsad <i>m.l ld</i> marasasho.	
marsan <i>f.g/mg4</i> (-naa, -nayd) 1. (<i>f.g</i>) Haweenay maro ay xirantahay wax dhexda ka xiran ahaansho. 2. (<i>f.mg</i>) Wax midab, dufan iwm meel laga mariyey ahaansho. 3. (<i>f.mg</i>) Maro, darin iwm oo liid midabo ah lagu qurxiyey ahaansho.	
marsanaan <i>m.f.db eeg</i> marsan. <i>ld</i> marsanaansho.	
marsanaansho <i>m.l/db ld</i> marsanaan.	
marsasho <i>m.f.db eeg</i> marso ² . <i>ld</i> marsad.	
marshee <i>f.mg2</i> (-sheeyay, -sheysay) Marsho gelin.	
marsheyn <i>m.f.db eeg</i> maashee.	
marsho <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Birta geerarka baabuurka bedbeddesha. 2. Makinadda geerarka baaburka. 3. Socod dheer oo ciidanku sameeyaan.	
marsii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -iisay) 1. Cid arrin si khasab ah ku oggoleysiin. 2. Wax kale dul marin (wax). 3. Wax meel ku dul socodsii. 4. Arrin cid kale ogaysiin (gob). 5. Arrin, warqad iwm meel geyn si ay meeshaasi u sii gudbiso (qof).	
marsiin <i>m.f.db eeg</i> marsii.	
marsiino <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Maro weyn oo dumarku xirtaan oo boqor dhexda lagaga xiro.	
marso ¹ <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Dhismo xeebaha badaha laga dhisoo oo doonayaha iyo maraakiibta ku xirato. 2. Diilliin madow oo iduhu dhexda ku yeeshaan.	
marso ² <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Cunto, lacag iwm dhammaysasho. 2. Wax meel ka gudbisasho. 3. Dufan, rinji iwm ku dhaashasho. 4. Cashar cid ula tegid si loogu akhriyo (qof). 5. Marada ay xirantahay dhexda ka xirasho (haween). 6. Arrin meel gole ah ka caddeyasho.	
marsoobbox <i>m.l (-xyo, m.db)</i> Nooc halaqa ka mid ah, waabaayo halis ah leh oo dhif iyo naadir loo arko; wed-lasoobax; abris.	
marsubaaliya <i>m.db (-yayaal, ml./m.db)</i> (<i>c.naf</i> .) Dir hoosaad ka tirsan naasleyda, hababka kala soocidda qaarkood dir hoosaadkan waxa loo yaqaanaa mataseria, marsubaaliyana waxay noqonaysaa duul ka tirsan dir hoosaadkan. Xubnaha dir hoosaadkan degaankoodu wuu xaddidanyahay, badankoodana waxaa laga helaa Ustaraaliya iyo koonfur Ameerika. Tus. "Kaanguruu".	
marsuubiyaal <i>m.l (-lo, m.db)</i> Xubin ka tirsan dir hoosaadka marsubaaliya.	
martabad <i>m.db (-do, m.l)</i> 1. Jago sare oo la gaaro. 2. Meherad.	
marti ¹ <i>m.l (marti, m.db)</i> Qof laga soo dhaweeeyey guri aanu lahayn.	
marti ² <i>m.db.u</i> Dad laga soo dhaweeeyey guri aanu lahayn.	
marti ³ <i>f.g/mg1</i> (-iyay, -iday; -iyi) M./u m.: cid marti u noqosho.	
martiggeli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof marti ahaan u soo dhaweyn.	
martiggelin <i>m.f.db eeg</i> martiggelin.	
martiqaad ¹ <i>m.l</i> 1. Sooryo qof marti ah la siiyo. 2. <i>ld</i> martiqaadid.	
martiqaad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Cid marti ah soorid.	

martiqaadid *m.f.dh eeg* martiqaad². *ld*
martqaad¹ (2).

martiqadin *m.dh* Martiggelindarro. *ld*
martiqadis (2).

martiqadis *m.l* 1. Qof aan martisoore ahayn.
2. *ld* **martiqadin**.

martisoor¹ *m.l ld* **martisoorid**.

martisoor² *fg1* (-ray, -rtay) Cid marti ah
soorid.

martisoore *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Qof martida
soo dhaweeya.

martisoorid *m.f.dh eeg* martisoor². *ld*
martisoor¹.

martiye *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) Cid marti u
noqosho.

martiyeyn *m.f.dh eeg* martiye.

martiyid *m.f.dh eeg* marti³.

marwalley *m.dh.fk* Markastaba.

marwaxad *m.dh ld* **marawaxad**.

marwaxad *neefeed* *m.dh* (-dyo ..., *m.dh*)
(tegno.) Neef ka timid cadaadis motoor oo
loo adeegsado motoor wax wareejiya.

marwaxadi *fg2* (-iyay, -isay) *ld* **marawaxadi**.

marwaxadin *m.dh ld* **marawaxadin**.

marwaxo *m.dh ld* **marawaxad**.

marwee *fg2* (-weeyay, -weysay) *ld* **murwee**.

marweyn *m.dh ld* **murweyn**.

marweysan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld*
murweysan.

marweysaan *m.dh ld* **murweysnaan**.

marweysnaansho *m.l/dh ld* **murweysnaan**.

marwo *m.dh* 1. Haweeney la qabo oo sumcad
fiican ku leh dadka dhediisa; gaari.
2. Haweenay. 3. *ld* **murwo** (2).

marxabba *fk* 1. Waa yahay!. 2. Soo dhowow!

marxabbaysii *fg2* (-iiyay, -iisay) *ld*
marxabee.

marxabbee *fg2* (-beeyay, -beysay) U m.: qof
si wanaagsan u soo dhoweyn. *ld*
marxabbeysiis.

marxabbeyn *m.f.dh eeg* marxabee. *ld*
marxabbeysiin.

marxabbeysiin *m.f.dh ld* **marxabbeyn**.

marxal *m.l (-llo, m.dh)* 1. *ld* **marxalad** (3).
Fogaan maalin socod dhan. 2. Gar; daw; jid.

marxalad *m.dh (-do, m.l)* 1. Sida wax
xaaladdii ku sugantahay. 2. Muddo dhawr
waqtii loo qeybiyey mid ka mid ah. 3. *ld*
marxal (1).

marxi *fg2* (-iyay, -isay) 1. Wax tashiilid.
2. Hilib marax ka dhigid.

marxid *m.f.dh eeg* marax².

marxin *m.f.dh eeg* marxi. *ld* **marxis**.

marxis *m.l ld* **marxin**.

marxuum *m.l (-mo, m.db)* Qof mar hore
dhintay.

maryaad¹ *m.l ld* **maryaadid**.

maryaad² *f.mg1* (-day, -dday) Nafley aad u
silcid. *ld* **meryaad², miryaad²**.

maryaadi *fg2* (-iyay, -isay) Nafley aad uu
silcin. *ld* **meryadi, miryaadi**.

maryaadid *m.f.dh eeg* **maryaad²**. *ld* **maryaad¹**,
meryaad¹, meryaadid, miryaad¹.

maryaadin *m.f.dh eeg* **maryaadi**. *ld* **maryaadis**,
meryadin, meryadis, miryaadin.

maryaadis *m.l ld* **maryaadin**.

maryamayn *m.f.dh eeg* **maryamee**.

maryamee *f.mg2* (-meeyay, -maysay) Kuul ka
faalin, wax dhici doona wax ka sheegid.

mas *m.l (-sas, ml.)* 1. Xammaarato aan lugo
lahayn, dheereysa, nafleyda qaniinta, sun
halis ahna leh. 2. Koombo yar oo miraha
dalagga lagu cabbiri, u dhiganta nus madaal.

masaabax¹ *m.l ld* **masaamixid**.

masaabax² *fg1* (-xay, -xday) *ld* **masaamax²**.

masaabaxan *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) *ld*
masaamaxan.

masaabaxnaan *m.dh ld* **masaamaxnaan**.

masaabaxnaansho *m.l/dh ld* **masaamaxnaan**.

masaabaxnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) *ld*
masaamaxnow.

masaabixid *m.dh ld* **masaamixid**.

masaadir *m.dh.w eeg* masdar.

masaafee *fg2* (-feeyay, -feysay) Naag la
doonayo in la mehriyo weligeeda (waalid;
walaal iwm) ka fogeyn.

masaafeyn *m.f.dh eeg* **masaafee**.

masaafeysho *m.f.dh eeg* **masaafeyso**.

masaafeyso *f.g3* (-stay, -satay) Naag la
doonayo in la mehriyo weligeeda (waalid,
walaal iwm) ka fogeysho.

masaafir¹ *m.l (-rro/-riin, m.dh)* Qof safar ah.
ld **masaafur¹, musaafur¹**.

masaafir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Qof meel joogay
ka dhoofid. *ld* **masaafur², musaafur²**.

masaafiri *fg2* (-iyay, -isay) Dalkiisa ama
degaankiisa khasab kaga dhoofin (qof). *ld*
masaafuri, musaafiri.

masaafirid *m.f.dh eeg* **masaafir²**. *ld* **masaafurid**,
musaafurid.

masaafirin *m.f.dh eeg* **masaafiri**. *ld* **masaafiris**,
masaafurin, masaafuris, musaafurin.

masaafiris *m.l ld* **masaafirin**.

masaafirsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof dalkiisa
laga masaafiri ey ahaansho. *ld* **masaafursan**,
musaafuris.

masaafirsanaan *m.f.dh eeg* **masaafirsan**. *ld*
masaafirsanaansho, masaafursanaan,
masaafursanaans

- masaafirsanaansho** *m.l/dh eeg* masaafirsanow. *ld* masaafirsanaan.
- masaafirsanow** *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Qof dalkiisa laga masaafiriye noqosho. *ld* **masaafursanow, masaafursanow.**
- masaafoo** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Fogaan, dherer; meel inta loo socdo. 2. Ka fogeynta laga fogeyo naag la doonayo in la mehriyo weligeeda (waalid, walaal iwm). 3. M. ah: naag lala baxay.
- masaafoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Qof masaafoo gelid.
- masaafood** *m.fl eeg* masaafoo.
- masaafur¹** *m.l ld* **masaafir¹.**
- masaafur²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld* **masaafir².**
- masaafuri** *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld* **masaafiri.**
- masaafurid** *m.dh ld* **masaafirid.**
- masaafurin** *m.dh ld* **masaafirin.**
- masaafuris** *m.l ld* **masaafirin.**
- masaafursan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **masaafirsan.**
- masaafursanaan** *m.dh ld* **masaafirsanaan.**
- masaafursanaansho** *m.l/dh ld* **masaafirsanaan.**
- masaafursanow** *f.mg3 (-naaday, -naatay)* *ld* **masaafirsanow.**
- masaajid¹** *m.l (-ddo/-dyo, m.dh)* 1. *(dii.)* Dhismo inta badan qubbad ama munaarad dheer dusha ku leh oo muslimiintu Eebbe ku caabudaan. 2. *(dii.)* Meel kasta oo u habaysan in muslimiintu Eebbe ku caabudaan.
- masaajid²** *m.dh.w eeg* masjid.
- masaakiin** *m.dh.w eeg* miskiin¹.
- masaal** *m.l ld* **misaal.**
- masaaliix** *m.dh.w eeg* maslaxad.
- masaamax¹** *m.fl ld* **masaamixid.**
- masaamax²** *f.g1 (-xay, -xday; -mixi)* Qof cid dambi ka galey cafin. *ld* **masabaax².**
- masaamaxan** *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* Wax la masaamaxay ahaansho (qof). *ld* **masaabaxan.**
- masaamaxnaan** *m.f.dh eeg* masaamaxan. *ld* **masaabaxnaan, masaabaxnaansho,**
- masaamaxnaansho** *m.l/dh 1. eeg* masaamaxnow. 2. *ld* **masaamaxnaan.**
- masaamaxnow** *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Wax la masaamaxay noqosho (qof). *ld* **masaabaxnow.**
- masaamiir** *m.dh.w eeg* musmaar¹.
- masaamixid** *m.f.dh eeg* masaamax². *ld* **masaabax¹, masaabixid, masaamax¹.**
- masaanic** *m.dh.w eeg* masnac.
- masaar** *m.dh (-ro, m.l)* Qalab ka kooban daab iyo bir af leh oo geedaha iwm lagu gooyo; godin.
- masaargaab** *m.l.kh* M. ah: nin aan cilmi badan lahayn.
- masaariif** *m.dh* Lacag joogto ah oo hal beri la biishado; biil. *ld* **masruuf¹.**
- masaaxad** *m.dh (-do, m.l)* 1. Masaaxo; bed. 2. Tirtire; goome.
- masaaxo** *m.dh ld* **masaaxad (1).**
- masabbid¹** *m.l* Ku nabidda cid fal aanay samayn dusha laga saaro.
- masabbid²** *fg1 (-day, -dday)* Cid fal aysan samayn ku nabid.
- masabbidan** *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la masabbiday ahaansho (qof).
- masabbidasho** *m.f.dh eeg* masabbido.
- masabbidid** *m.f.dh eeg* masabbid².
- masabbidnaan** *m.f.dh eeg* masabbidan. *ld* **masabbidnaansho.**
- masabbidnaansho** *m.l/dh ld* **masabbidnaan.**
- masabbido** *fg3 (-itay, -idatay)* Cid fal aanay samayn ku nabid.
- masacagaley** *m.dh (c.naf)* Masalugaley xammaarato weyn caws ku nool ah, oo socodka yaxaaska uga eg, oo leh maqaar adag, iyo afar addin oo aan nafleyda qaniin, sunna lahayn. *ld* **mansacagaley, mansalugaley, mansalugooley.**
- masaf¹** *m.l (-fyo, m.dh)* Weel leh af ballaaran iyo dabo dhuuban oo daloosha oo hoorayaasha ku shuba weelasha afka dhuuban; dublad.
- masaf²** *m.dh (-fo, m.l)* Saxon weyn oo caw, qabo iwm laga tolay, oo badarka la tumay lagu hufo; xaarin.
- masafo** *m.dh (-ooyin, m.l)* Nooc ka mid ah maansada oo wadaaddada khaas u ah.
- masaggo** *m.dh ld* **meseggo.**
- masal¹** *m.l (-llo, m.dh)* 1. Tusaale. 2. M.kayga, m.kaaga iwm: wax, wax kale kala mid ah xagga dhaqanka, jimirka, dhererka iwm. *ld* **masil¹, matal¹, matil¹, mesel¹, metel¹.**
- masal²** *f.g1 (-alay, -ashay)* 1. *(riw.)* Filim, riwaayad iwm jilid. 2. Cid wakiil ka noqosho. 3. Ku m.: wax, wax kale ku qiyasid. *ld* **masil², matal², matil², mesel², metel².**
- masalagaab** *m.l.kh* M. ah: nin aan cilmi badan lahayn.
- masalan** *fk* Tusaale ahaan, misaal ahaan. *ld* **matalan.**
- masalid** *m.f.dh eeg* masal². *ld* **masilid, matalid, matilid, meselid, metelid.**
- masallaf¹** *m.l ld* **musallif¹.**
- masallaf²** *f.mg1 (-fay, -fday)* *ld* **musallif².**
- masallafi** *fg2 (-iyay, -isay)* *ld* **musallifi.**
- masallafid** *m.dh ld* **musallifid.**

masallafin *m.dh ld* **musallifin**.
masallafsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **musallifsan**.
masallafsanaan *m.dh ld* **musallifsanaan**.
masallafsanaansho *m.lldh ld* **musallifsanaan**.
masalle *m.l* (-layaal, *m.lldh*) Salli maqaar ka samaysan oo qaabab kala duwan leh.
masalo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Arrin la yaab leh. 2. Xisaab leh siin oo la raadinayo natijadeedii iyadoo la adeegsanayo jidad iyo xeerar u gaar ah. 3. Su'aal cilmi kudhisan. *ld* **mas'alo**.
mas'alo *m.dh ld* **masalo**.
masalugaley *m.dh ld* **masacagaley**.
masalugooley *m.dh ld* **masacagaley**.
masar *m.l* (-rro, *m.db*) 1. Maro yar midabbo leh, jilicsan oo haweenku gambaystaan; fasaleeti. 2. Gabal maro ah, oo loogu talagalay dhididka, diifka iwm in la isaga tiro.
masarafad *m.dh* (-do, *m.l*) Dhawraarin yar oo caws ka samaysan, oo cunnada gogosha laga xijiyo.
masawir¹ *m.l* (-rro, *m.db*) 1. Aaladda wax sawirta. 2. Muuqaal ka taagan wax oo lagu daabacay warqad. loox, derbbi iwm iyada, oo la adeegsanayo gacan ama qalab kale. 3. Shaxan, jaantus. *ld* **taswiir**.
masawir² *fg1* (-ray, -rtay) 1. Muuqaalka ka taagan wax laftiisa warqad, loox derbi, iwm ku daabiciid iyada oo la adeegsanayo gacan ama qalab kale. 2. Shaxan ama jaantus sawirid.
masawirid *m.f.dh eeg* masawir².
masax¹ *m.l ld* **masixid**.
masax² *fg1* (-xay, -xday; -sixi) 1. Maro, xaashi iwm wax'ku tirtirid. 2. Ku m.:dufan, dhoobo iwm meel ku dhoobod. 3. Ku m.:wax si xoog ah wax kale ugu dhufasho.
masaxad *m.dh* (-do, *m.l*) Maro, xaashi iwm oo wax lagu tirtiro; catir. *ld* **masaxo¹**.
masaxan *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Wax la masaxay ahaansho (sabuurad, jir miis iwm).
masaxnaan *m.f.dh eeg* masaxan. *ld* **masaxnaansho**.
masaxnaansho *m.lldh ld* **masaxnaan**.
masaxo¹ *m.db* Maro yar oo wax lagu tirtiro. *ld* **masaxad**.
masaxo² *fg3* (-xday, -xatay) Wasakh, boor iwm meel ka tirtirasho.
masay *m.dh* Cutub caws ah oo dusha looga maro geeddi (xarig yar), marka la samaynayo raar, raarkuna kuwaas oo badan uu ka koobmo.

masayr¹ *m.l* 1. Cuqdo qof qaado marka uu ogado qof uu jeclaa inuu qof kale xiriir la leeyahay. 2. U quuriwayidda qof kale oo wax uu haysto loo quuri wayo.
masayr² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Qof masayr ku beermid. 2. Qof wax haysto u quuriwayid.
masayri *f.g/mg2* (-iyay, -isay) M./ka m.: cid masayr ku beerid. *ld* **masayrsii**.
masayrid *m.f.dh eeg* masayr².
masayrin *m.f.dh eeg* masayri. *ld* **masayrsii**.
masayrrey *m.dh* (-reeyo, *m.db*) Naag masayr badan.
masayrrow *m.l* (-wyo, *m.lldh*) Nin masayr badan.
masayrsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Cid masayr hayo ahaansho.
masayrsanaan *m.f.dh eeg* masayrsan. *ld* **masayrsanaansho**.
masayrsanaansho *m.lldh* 1. *eeg* masayrsanow. 2. *ld* **masayrsanaan**.
masayrsanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Cid wax masayr hayo noqosho.
masayrsii *f.g/mg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **masayri**.
masayrsii *m.f.dh ld* **masayrin**.
masayrtir¹ *m.l* Hanti la siiyo naag masayrsan si loo raalligeliyo.
masayrtir² *f.g/mg1* (-ray, -rtay) Haweenay masayrsan hanti siin si loo raalligeliyo.
masayrtirid *m.f.dh eeg* masayrtir².
mascaanood *m.l* (*c.naf1*) Mas dheer oo midabkiisu casaan xigeenayahay oo aan dadka qaniinin.
mascadde *m.l* (*c.naf1*) Nooc masaska ka mid ah oo midab cad leh.
masciideed *m.l* (*c.naf1*) Nooc masaska halista ah ka mid ah oo leh midab dhiin ah oo badanaa jooga dhulka cadduunka ah.
masdar *m.l* (-rro/-saadir, *m.db*) (*nax.*) Magac-faleedka falka, yacni waa qaab faleed aan ku dhicin isrogrog la xariira tirada, caynta iyo amminkaba; badanaa waxaa la raaciyaal fal ka kaaliya xagga nadooca. Tus. "Axmed wuu akhrin karaa", "Wiilasha way akhrin karaan". *ld* **mesder**.
masdarad *m.dh* (-do, *m.l*) Qori xallefsan oo qaybo isle'eg qaybsan, oo wax lagu cabbiro, ama xarriiqaha lagu sadriyo. *ld* **masdarad, mastarad**.
masdarado *m.dh ld* **masdarad**.
mase¹ *m.l* 1. *ld* **mise** 1. Laba wax ama ka badan oo isku mid ah ama isu dhigma. 2. Sinnaan.
mase² *xi.we* (*nax.*) Eray lagu xiriiryo labada dhinac ee weyddiinta. Tus. "Ma midigta

mase waa bidixda?", "Cali mase Faarax?". <i>ld mise².</i>	mashmash¹ <i>m.l</i> 1. Miro aad u bislaaday; dhuguc. 2. Nooc bur-saliidka ka mid ah oo macaan. 3. <i>ld mashmashid.</i>
masee <i>f.g2</i> (-seeyay, -seysay) <i>ld missee.</i>	mashmash² <i>f.mg1</i> (-shay, -shtay) Miro aad u bislaasho.
maseyn <i>m.f.db</i> <i>ld miseyn.</i>	mashmashid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashmash ² . <i>ld mashmash¹</i> (3).
masgeesaale <i>m.l</i> Gungume.	mashhood <i>m.l</i> Roob aad u weyn.
mashaa'ikh <i>m.db.w</i> <i>eeg</i> shiikh.	mashquul¹ <i>m.l.kh</i> M. ah: hawllan oo aan faraaqo lahayn.
mashaakil <i>m.db.w</i> <i>eeg</i> mushkilad.	mashquul² <i>f.mg1</i> (-ulay, -uushay) Ku m.: qof hawllan oo aan faraaqo lahayn noqosho.
mashaariic <i>m.db.w</i> <i>eeg</i> mashruuc.	mashquuli <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ku m.: qof mashquul ka dhigid.
mashaqayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashaqee.	mashquulid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashquul ² .
mashaqaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax mashaqo hayso ahaansho.	mashquulin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashquuli. <i>ld mashquulis.</i>
mashaqaysnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashaqaysan. <i>ld mashqaysnaansho.</i>	mashquulis <i>m.l</i> <i>ld</i> mashquulin.
mashaqayste <i>m.l</i> (-tayaal, <i>m.l/dh</i>) Qof shaqa la'aanta jecel oo cajislow ah.	mashquulsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la mashquuliyeh ahaansho (qof).
mashaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qaysay) Wax mashaqo ku abuurid.	mashquulsanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashquulsan. <i>ld mashquulsanaansho.</i>
mashaqo¹ <i>m.db</i> (-ooyin, <i>ml.</i>) Dhibaato; shiddo; mixno; mushkulad.	mashquulsanaansho <i>m.l/dh</i> <i>eeg</i> mashquulsanow. <i>ld</i> mashquulsanaan.
mashaqo² <i>m.db</i> (<i>jis.</i>) Cabbirka xaddiga walaxi qaab doorsontay, marka la saaro xoog qaab-dooriye ah. Qaab doorintu marka ay tahay dherer, mashaqadu waxa ay le egtahay saamiga isbeddel dhererka iyo dhererka salka ah.	mashquulsanow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay) Ku m.: (qof) wax la mashquuliyey noqosho.
mashaqoobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashaqow.	mashruuc <i>m.l</i> (-cyo/-shaaric, <i>m.db</i>) 1. Dhismo lagu hirgelinayo qayb abuurta ilo dhaqaale, sida warshad, beer, iwm. 2. Hay ad wax-soosaar oo badanaaba dawladi maal geliso. 3. Qorshe.
mashaqow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Mashaqo haleelid.	mashxarad¹ <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Dhawaaq dheer, googo'an oo haweenku carrabkooda ku sameeyaan waqtiga farxadda, arooska iwm; alalaas; carrabdhow.
masharaaf <i>m.l</i> (-fo, <i>m.l</i>) Tuubbo dheer oo macdan ama balaastig ah, guryaha dushhooda ka soo dejisa biyaha roobka oo keenta dhulka si aan biyuhu guriga wax u yeelin; maracaad; manjarrar. <i>ld</i> mashrafad.	mashxarad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Haween mashxarad samayn.
masharafad <i>m.db</i> <i>ld</i> mashrafaf.	mashxaradid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashxarad ² .
mashashuur¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> mashashuurid.	masiibo <i>m.db</i> <i>ld</i> musiibo.
mashashuur² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Is m.: xishood badan oo ismacnayni ku jirto yeelasho. <i>ld mansahshuur².</i>	masiil <i>m.db</i> 1. Dheecaanka geedaha. 2. Dharab.
mashashuurid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mashashuur ² . <i>ld mansahshuur¹,</i> mansahshuurid, <i>mashashuur¹.</i>	masiix <i>m.l</i> (<i>dii.</i>) Magacyada nabi Ciise mid ka mid ah.
mashiiggaan <i>m.l</i> <i>ld</i> mashiinggaan.	masiixi <i>m.l</i> (-iyiin, <i>m.db</i>) (<i>dii.</i>) Qof diintii nebi Ciise haysta.
mashiin <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Makiinad. 2. Motoor.	masiixinnimo <i>m.db</i> (<i>dii.</i>) Kiristaan ahaansho (qof).
mashiinggaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Qori boobe ah oo cago leh oo xabbadihiisu silsilad dheer ku taxanyihiin. <i>ld</i> mashiinggaan, mishinggaan.	masiixiyad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) (<i>dii.</i>) Haweenay kiristaan ah.
mashiiqsho <i>m.l</i> <i>eeg</i> mashiiqso. <i>ld</i> mashiiqsi.	masil¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> masal¹.
mashiiqsi <i>m.l</i> <i>ld</i> mashiiqsho.	masil² <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) <i>ld</i> masal².
mashiiqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) 1. Wax la calalinayo dheecan ka nuugid. 2. Ka m.: sanqar afeed diidmo ah oo yasidi ku dheehantahay muujin.	masilid <i>m.db</i> <i>ld</i> masalid.
	masingow <i>m.l</i> Ciyaar dhaqameed laga yaqaan Jubbada Hoose.
	masixid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> masax ² . <i>ld</i> masax¹.

masjid *m.l* (-*dyo/-saajid*, *m.dh*) (*dii.*)
Masaajid.

masjoohaar *m.l* (-*rro*, *m.dh*) Mas weyn oo leh jawharad uu habeenkii ku mirta.

maskab *m.l* 1. Meherad. 2. Sharaf.

maskabjab¹ *m.l ld* **maskarjab¹**.

maskabjab² *f.mg1* (-*bay*, -*btay*) *ld*
maskarjab².

maskabjaban *f.mg4* (-*bnaa*, -*bnayd*) *ld*
maskarjaban.

maskabjabi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) *ld* **maskarjabi**.

maskabjapid *m.dh ld* **maskarjapid**.

maskabjabin *m.dh ld* **maskarjabin**.

maskabjabnaan *m.dh ld* **maskarjabnaan**.

maskabjabnaansho *m.l/ld ld* **maskarjabnaan**.

maskabjabsan *f.mg4* (-*naa*, -*nayd*) *ld*
maskarjaban.

maskabjabsanaan *m.dh ld* **maskarjabnaan**.

maskabjabsanaansho *m.l/ld ld* **maskarjabnaan**.

maskan *m.dh* (-*no*, *m.l*) Maro yar, madow daldaloollo yaryar leh oo haweenku madaxa saartaan, gambo.

maskar¹ *m.l* (-*rro*, *m.dh*) 1. Sharaf.
2. Mowjad; hir. 3. Maskab.

maskar² *m.dh* (*bot.*) Geed faalala, dabrada u eg oo xooluhu cunaan.

maskarjab¹ *m.l* 1. Mowjadda jabbiddeeda.
2. Dad meel ka caaryey oo aan waxba haysan oo doonni ama markab la jabay. 3. *ld* **maskarjapid**. *ld* **maskabjab¹**.

maskarjab² *f.mg1* (-*bay*, -*btay*) 1. Qof sharaf-japid maamuus dhicid. 2. Dad doon ama markab la jabid. *ld* **maskabjab²**.

maskarjaban *f.mg4* (-*bnaa*, -*bnayd*) Qof maskarjab ku dhacay ahaansho. *ld* **maskabjaban**, **maskabjabsan**, **maskarjabsan**.

maskarjabi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Cid sharafta ka qaadid. *ld* **maskabjabi**.

maskarjapid *m.f.dh eeg* maskarjab². *ld* **maskabjab¹**, **maskabjapid**, **markarjab¹** (3).

maskarjabin *m.f.dh eeg* maskarjabi. *ld* **maskabjabin**.

maskarjabnaan *m.dh eeg* maskarjaban. *ld* **maskabjabnaan**, **maskabjabnaansho**, **maskabjabsanaan**.

maskarjabnaansho *m.l/ld ld* **maskarjabnaan**.

maskarjabsan *f.mg4* (-*naa*, -*nayd*) *ld* **maskarjaban**.

maskarjabsanaan *m.dh ld* **maskarjabnaan**.

maskarjabsanaansho *m.l/ld ld* **maskarjabnaan**.

maskax *m.dh* (-*koxo*, *m.l*) 1. (*c.nafl.*) Dhuux weyn, cad lafta madaxa gudaheeda ku jirta

oo xukunta garashada, hadalka, maqalka, aragga, dhadhanka, urta iyo dhaqdhaqaqaanafleyda. 2. Garaad, caqli.

maskaxbuq *m.dh ld* **madaxbuq**.

maskax-dambeed *m.dh* (-*yo*, *m.dh*) (*c.nafl.*) Qaybta dambe ee maskaxda ee ku dhereran ilaa iyo xangulaha. Shaqooyinka ay qabato waxa ka mid ah xidhiidhinta gujooyinka qabilayaasha taabashada, maqalka iyo organnada dhadhanka. Waxa kale oo ay xukuntaa hababka iswada sida garaaca wadnaha, isku soo ururka iyo kala baxa dhuumaha dhiigga iyo falnaqyo kale duwan.

maskaxfareed *m.l* Xannun badan oo madaxa qabta. *ld* **madaxfareed**.

maskaxyaraan *m.dh* (*daaw.*) Caqli iyo garaad yaraan.

maskaxyari *m.dh* Maskax la'ahaansho. *ld* **maskaxyaro¹** (2).

maskaxyaro¹ *m.dh* 1. Maskaxda qaybteeda dambbe ee qadaadka ku taal. 2. *ld* **maskaxyari**.

maskaxyaro² *m.dh* (*c.nafl.*) Qaybta maskaxda lafdhabarleyda ee khusaysa xidhiidhinta iyo joogtaynta waxqabadka muruqyada, waxaanay sugtaa baaxadda muruqa iyo dheellitirkiisa. Maskaxyarada naasleydu waxay ka koobantahay laba gibil oo isku xidhan, kaas oo ka samaysan maatar cad oo wareegsan iyo lakab sare oo aad u laalaaban.

maskharo *m.dh* (-*ooyin*, *m.l*) Ciyaar; kaftan.

maskharoo *f.mg3* (-*ooday*, -*ootay*) Ku m.: cid ku dheldheelid.

maskharood *m.f.l eeg* maskharoo.

maskiin¹ *m.l ld* **miskiin¹**.

maskiin² *m.dh ld* **miskiinad**.

maskiinad *m.dh ld* **miskiinad**.

maskiinnimo *m.dh ld* **miskiinnimo**.

maslax¹ *m.l* 1. Heshiis la dhex dhigo laba dhinac ama ka badan oo muransan. 2. *ld* **maslixid**.

maslax² *f.g1* (-*xay*, -*xdax*; -*lixi*) 1. Laba qof oo dagaaalsho heshiisiin. 2. Cid wax ay gocanayo ama ka carootey ku raaliggelin.

maslaxaad *m.dh ld* **maslixid**.

maslaxad *m.dh* (-*do*, *m.l/-saliix*, *m.dh*) Dan, faa'iido. *ld* **maslaxo**.

maslaxo *m.dh ld* **maslaxad**.

maslixid *m.f.dh eeg* maslax². *ld* **maslax¹** (2), **maslaxaad**.

masnac *m.l* (-*cyo/-saanic*, *m.dh*) Warshad ama hooso.

maso *m.dh* (-*ooyin*, *m.l*) 1. Abeeso; mas.
2. Abeeso-lugaley. *ld* **manso**.

masoobid *m.dh ld* **misoobid**.

- masow** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld misow.*
- masrad** *m.l* (-ddo/-dyo, *m.dh*) Mislaax; siraad; faynuus; laambad.
- masrax** *m.l* (-xyo/masrax, *m.dh*) 1. Gole lagu bandhigo riwaayadaha, filimmada iwm. 2. (riw.) M. geeraar: m. jilayaashiisu ay u hadlayaan qaab maanso.
- masrixiyad** *m.dh* (-do, *m.l*) (riw.) Sheeko murti iyo maawelo leh oo lagu bandhigo masrax; riwaayad, maadeys.
- masruuif¹** *m.l* Lacag, cunto iwm oo si joogto ah loo siyo qoys, qof iwm. *ld* **masaariif.**
- masruuif²** *fg1* (-fay, -ftay) Lacag, cunto iwm si joogto ah qoys qof, iwm u siin.
- masruufasho** *m.f.dh eeg* masruufo.
- masruufid** *m.f.dh eeg* masruuif².
- masruufo** *fg3* (-ftay, -fatay) Lacag, cunto iwm si joogto ah u cunid.
- mastarad** *m.dh* *ld* **masdarad.**
- mastaro** *m.dh* *ld* **masdarad.**
- mastuurasho** *m.f.dh eeg* mastuuro.
- mastuuro** *f.mg3* (-rtay, -ratay) Si xishood iyo edeb leh u dhaqmid.
- masuubo** *m.dh* *ld* **musiibo.**
- masuug¹** *m.l* 1. Bakhaylidda wax lagu bakhaylo. 2. M. ah: qof bakhay ah.
- masuug²** *fg1* (-gay, -gtay) Wax ku bakhaylid.
- masuugad** *m.dh* (-do, *m.l*) Haweeney bakhaylad ah.
- masuugid** *m.f.dh eeg* masuug².
- masuugnimo** *m.dh* Bakhaylnimo.
- masuugsan** *fg4* (-naa, -nayd) 1. Wax, wax saluugsan ahaansho. 2. Wax, wax dhaliishan ahaansho.
- masuugsanaan** *m.f.dh eeg* masuugsan. *ld* **masuugsanaansho.**
- masuugsanaansho** *m.l/dh* *ld* **masuugsanaan.**
- masuul** *m.l* *ld* **mas'uul.**
- mas'uul** *m.l* (-llo/-liin, *m.dh*) 1. Qof xil qaadi kara. 2. Qof jago sare ummad u haya. 3. Xilkas. 4. Ka m. ah: qof wax xilkoodu saaran yahay. 5. Ka m. ah: qof dhacdo sabab u ahi. *ld* **masuul.**
- masuuliyad** *m.dh* *ld* **mas'uuliyad.**
- mas'uuliyad** *m.dh* Xil qof saaran. *ld* **mas'uuliy, masuuliyad, masuuliy.**
- masuuliy** *m.dh* *ld* **mas'uuliyad.**
- mas'uuliy** *m.dh* *ld* **mas'uuliyad.**
- mataal** *m.l* *ld* **misaal.**
- mataan¹** *m.l* (-no, *m.l*) 1. Labo ilmood oo hooyo isla mar dhashay midkooda labka ah. 2. Labo waxyaalood oo laysugu magac daro.
- mataan²** *m.dh* (-no, *m.dh*) 1. Labo ilmo oo hooyo isla mar dhashay midkooda dheddigga. 2. Laba waxyaalood oo laysugu magac daro ama la israaciyo. 3. Ceel af dhuuban, biyo badan oo ceel kale ku dhow.
- mataanayn** *m.f.dh eeg* mataanee.
- mataanee** *fg2* (-neeyay, -naysay) 1. Mataano dhalid (nafley). 2. Labo wallood hal magac ka dhexaysiin.
- mataansan** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Ku m. wax, wax kale mataan la ah ahaansho. 2. Wax, wax kale lagu biirihey ahaansho.
- mataansanaan** *m.f.dh eeg* mataansan. *ld* **mataansanaansho.**
- mataansanaansho** *m.l/dh* *ld* **mataansanaan.**
- mataatac¹** *m.l* 1. Hadal aan murti lahayn. 2. *ld* **mataaticid.**
- mataatac²** *f.mg1* (-cay, -cday; -tici) Hadal aan macno lahayn ku hadlid.
- mataatax¹** *m.l* 1. M. ah: hilib karis ka batay awgiis aad u jilcay. 2. Maro duugnimo awgeed aad u jilicday. 3. Miro aad u bislaaday. 4. *ld* **mataatixid.** *ld* **motootax¹, mutuutax¹.**
- mataatax²** *m.l* (*ftis.*) Dhalan-rogga bu' kaahfale ihi iskeed ugu beddelanto bu' farcan ah taas oo ah ama aan ahayn kaahfale. Marka bixitaanka hal ama in ka badan oo saxarro ama footoona ah.
- mataatax³** *f.mg1* (-xay, -xday; -tixi) 1. Hilib karis ka batay oo aad u jilcay noqosh. 2. Maro aad u duugowday noqosh. 3. Miro aad u bislaaday noqosh. *ld* **motootax², mutuutax².**
- mataatax-biita** *m.l* (-xo ..., *m.l*) (*ftis.*) Doorsoonka kaahfaleed ee bu' atam ay noqoto iskugodka atamka xiga, ayna weheliso bixinta elektaroon ama burotoon bu'da soo baxda waxa ay leedahay cuf atameed le'eg tan bu'da asalka ah, waxase ay ku kala geddisanyihiin tiro atameedka xaddi hal ah.
- mataataxsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Hilib karis ka batay oo aad u jilcay ahaansho. 2. Maro aad u duugowday ahaansho. 3. Miro aad u bislaaday ahaansho. *ld* **motootaxsan, mutuutaxsan.**
- mataataxsanaan** *m.f.dh eeg* mataataxsan. *ld* **mataataxanaansho, motootaxsanaan.**
- mataataxanaansho** *m.l/dh* *ld* **mataataxsanaan.**
- mataaticid** *m.f.dh eeg* mataatac². *ld* **mataatac¹ (2).**
- mataatixi** *fg2* (-iyay, -isay) 1. Hilib karis ka batay oo aad u jilcay ka dhigid. 2. Maro aad u duugowday ka dhigid. 3. Miro aad u

bislaaday ka dhigid. <i>ld</i> motootixi, mutuutixi.	mataxnow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay) <i>ld</i> mutuxnow.
mataatixid <i>m.f.db eeg</i> mataatax ³ . <i>ld</i> mataatax¹ (4), motootax¹, motootixid, mutuutax¹	matiitix¹ <i>m.l</i> Wax duugnimo ama karis badan awgiis la googo'aya.
mataatixin <i>m.f.db eeg</i> mataatixi. <i>ld</i> motootixin, mutuutixin.	matiitix² <i>f.mg1</i> (-ixay, -ixday) Wax gabow, karis badan awgiis la googo'id.
mataatulle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Qoryo, cajillo, callalo iwm oo inta laysu geeyo loo yeelo qaab dad ama wax kale ayadoo laga ag dhisayo xeryaha xoolaha ama beeraha si loogu cabsiyo cawameerta.	matiitixi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax matiitix ka dhigid.
mataatullee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Mataatulle samayn.	matiitixid <i>m.f.db eeg</i> matiitix ² . <i>ld</i> matiitixis².
mataatulley <i>m.f.db eeg</i> mataatullee.	matiitixin <i>m.f.db eeg</i> matiitixi. <i>ld</i> matiitixis¹.
mataaxif <i>m.db.w eeg</i> matxaf.	matiitixis¹ <i>m.l ld</i> matiitixin.
matag¹ <i>m.l ld</i> mantag¹.	matiitixis² <i>m.l ld</i> matiitixid.
matag² <i>m.l</i> (daaw.) Wixii caloosha ku jiray oo afka si xoog ah uga soo baxa, waxaana keena fal aan loo talin.	matiitixs <i>m.l ld</i> matiitixsasho.
matag³ <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) <i>ld</i> mantag².	matiitixsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax matiitix laga dhigay ahaansho.
matagid <i>m.db ld</i> mantagid.	matiitixsanaan <i>m.f.db eeg</i> matiitixsan. <i>ld</i> matiitixsanaansho.
mataji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> mantaji.	matiitixsanaansho <i>m.l/db ld</i> matiitixsanaan.
matajin <i>m.db ld</i> mantajin.	matiitixsasho <i>m.f.db eeg</i> matiitixso. <i>ld</i> matiitixsasho.
matajis <i>m.l ld</i> mantajin.	matiitixsasho <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax matiitix ka dhigasho.
matal¹ <i>m.l ld</i> masal¹.	matil¹ <i>m.l ld</i> masal¹.
matal² <i>f.g1</i> (-alay, -ashay) <i>ld</i> masal².	matil² <i>f.g1</i> (-ilay, -ishay) <i>ld</i> masal².
matalan <i>fk</i> <i>ld</i> masalan.	matilaad <i>m.db</i> (riw.) Habka wax loo jilo.
matalid <i>m.db ld</i> masalid.	matilid <i>m.db ld</i> masalid.
matarariye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/db</i>) Nooc ka mid ah buntukhda ciidammo oo leh labo addin, si darandorri ahna u dhaca; boobe.	matirsame <i>m.l</i> (nax.) Magac aan oggolaanin in uu noqdo wadar, wuxuuna tilmaama shay aan tirsamin, sida: biyo, sonkor, saliid; si wadar looga dhigo waa in erey kale loo raadiyaa sida: biyo badan iwm.
matatar¹ <i>m.l</i> 1. Qarinta wax la qariyo. 2. Khasbidda wax meel lagu khasbo. 3. <i>ld</i> matatarid.	matixid <i>m.db ld</i> mutuxid.
matatar² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Nafley meel ayan mari karin ku khasbid.	matoobbe <i>m.l ld</i> matoobbo.
matatari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Xoolo muquuno ah cid siin. 2. Nafley meel aan laga arki karin gelin. 3. Isku m.: meel ciriiri ah si dhib iyo xoog leh ku dhexgelin (nafley).	matoobbo <i>m.l</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Ul af godan leh oo raggu ku xarragoodo; bakoord. <i>ld</i> matoobbe.
matatarid <i>m.f.db eeg</i> matatar ² . <i>ld</i> matatar¹ (3).	matoor <i>m.l</i> (-ro, <i>m.db</i>) <i>ld</i> motoor.
matatarin <i>m.f.db eeg</i> matatari. <i>ld</i> matataris.	matoor <i>danabeed</i> <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) (fis.) Makiinad tamar danabka u beddesha tamar makaanikaad. Makiinadaha noocani waa nadiif, deggan, lehna karti aad u sarreysa (75-90%).
matataris <i>m.l ld</i> matatarin.	matoor <i>q.t.</i> <i>m.l</i> (fis.) Matoor danab oo u habeysan in uu ku shaqeeyo qulqul talantaaliya.
matatarsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la matatariyay ahaansho (xoolo).	matooriste <i>m.l ld</i> motooriste.
matatarsanaan <i>m.f.db eeg</i> matatarsan. <i>ld</i> matatarsanaansho.	matxaf <i>m.l</i> (-fyol-taaxif, <i>m.db</i>) Guri lagu xafido waxyabaha taariikhda leh.
matatarsanaansho <i>m.l/db ld</i> matatarsanaan.	maw <i>m.l</i> Weelasha biyaha lagu shubto.
matax¹ <i>m.l ld</i> mutux¹.	mawaa <i>qr.we</i> Erey weyddiimeed oo muujinaya shaki.
matax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) <i>ld</i> mutux².	mawaashi <i>m.db</i> Xoolaha nool; xayawaan.
mataxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) <i>ld</i> mutuxan.	mawd <i>m.l</i> Dhimashada nafleyda. <i>ld</i> mowd.
mataxnaan <i>m.db ld</i> mutuxnaan.	mawduuc <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.db</i>) Duluc.
mataxnaansho <i>m.l/db eeg</i> mataxnow. <i>ld</i> mutuxnaansho.	mawe <i>m.l ld</i> wamme.

ma'wi *m.l (-iyo, m.dh)* Ceel biyo badan.

mawjad¹ *m.dh (-do, m.l)* 1. Dhaqdhqaqaqa biyuu sameeyaan marka ay dabeeshu ku dhaco. 2. Qulqul baahsan, xiriir ah oo ay samayso korontadu marka hawada lagu sii daayo. *ld mowjad, hir.*

mawjad² *m.dh (-do, m.l) (juqr.)* Kicidda iyo degista oogada badda, ugu dhowaan laba jeer maalintii, oo uu dhaliyo cufisiijadka dayaxa iyo xoogga kan qorraxda ah. Oogada badweynata, faraqa u dhexeeya mawjadaha sare iyo kuwa hoose wuu ka yaryahay 1 m.; laakiin badaha godan ee qaaradaha xadka la leh waxaa laga yaabaa inuu ka bato 6 m., mawjadaha afafka dhuuban ee webiyada wuxuu gaadhaa 15 m. ama ka badan. Qulqul mawjadeed: waa u socodka biyaha mawjadadda xaggaa khoori, af-webi, deked, iwm ee fatah mawjadeedka ama dusheeda ama mawjad noqdo.

mawjad-dayreed *m.dh (-o ..., ml.) (juqr.)* Mawjadaha aad u waaweyn kolka dhuulka, qorraxda, iyo dayaxu ay xariiq toosan oo isku mid ah yihiin; xoogga cufisiijadka ee qorraxdu wuxuu ka yimaadaa jih lo mid ah tan dayaxa, markaana wuu hiirigeliyaa.

mawjad-gaab *m.dh (-o gaagaaban, m.l) (juqr.)* Hirar ballac yar oo aburuma marka cufisiijadka qorraxdu uu lid ku noqdo si xagal quman ah kan dayaxa.

mawjiid *m.l Roob weyn oo dhul ballaaran ku fida, daaq badanna bixiya; mahiigaan.*

mawlac *m.l ld mowlac.*

mawle *m.l (dii.)* Magacyada Ilaah mid ka mid ah; Eebbe; Alle; Weyne. *ld mowle.*

mawliid *m.l 1. (dii.)* Maalinta uu dhashay Rasuulku (n.k.h.a.). 2. *(dii.)* Xuska loo sameeyo dhalashada Rasuulka (n.k.h.a.). 3. *(dii.)* Bishii uu dhashay Rasuulku (n.k.h.a.). *ld mowliid, mowluud.*

mawqif *m.l (-fyo, m.dh)* Go'aan cad oo uu qof iska taago arrin adag. *ld mowqif.*

maxaa *e.we* Erey loo adeegsado wax wayddin sida: m. dhacay? Sida badanna magacuyaallo aaya lagu lifaaqaa, sida: maxaad (maxaa+aad) rabtaa?

maxaabiis *m.dh.w eeg* maxbuus.

maxaad *m.l (-ddo/-dyo, m.dh)* Cirbad weyn oo lagu tolo jawaanka qobtolka, karnaashka iwm; maxaar. *ld maxaar.*

maxaajiraa *e.we ld maxay.*

maxamil *m.dh eeg* maxmil¹.

maxaansugaa *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo marka roobku da'o dhaqso u soo baxa, dhaqsana qallala.

maxaar *m.l ld maxaad.*

maxaawacay *e.we ld maxay.*

maxaayeelay *e.we ld maxay.*

maxabbo *m.dh* Jacayl. *ld muxubbo.*

maxaddo *m.dh (-ooyin, m.l)* Xarunta baska tareenka iwm ka baxaan loogana dego.

maxajabad *m.dh (-do, m.l)* Qof haween ah oo aan guriga ka bixin. *ld maxajabo.*

maxajabo *m.dh ld maxajabad.*

maxal *m.l (-llo, m.dh)* Ilmogaleenka dhaddigoodka; makaan; ilmoside; min.

maxammas¹ *m.l.kh* M. ah: bunka beerkisa marka inta la dubo la tumo ee uu daqiq noqdo.

maxammas² *f.g1 (-say, -stay)* Bun beerkii iyo qasharkii dubid.

maxammasan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la maxammasay ahaansho (bun).

maxammasid *m.f.dh eeg* maxammas².

maxammasnaan *m.f.dh eeg* maxammasan. *ld maxammasnaansho.*

maxammasnaansho *m.l/dh* *ld maxammasnaan.*

maxamuudi *m.dh* Nooc ka mid ah dharka la xirto oo midab cad leh; bafto.

maxan *m.l.kh* M. ah: neef ishkin ah, aad u buurun oo aan dhalin.

maxas *m.dh* Dad ama duunyo la itaal yar leh da' ama dhibaato darteed.

maxay *e.we* 1. Erey weyddiimeed oo ka kooban 'maxaa' iyo 'ay', labo xaaladood ayaana loo adeegsadaa, sida: a) "Waa maxay?"; b) "Maxay doonaysaa ama doonayaan?" 2. Erey lagu xiriiryo weer sababley ah; sababtu waxaa weeye; maxaawacay; maxaayeelay; waayo. Tus. "Shalay kuuma imaan, maxaajiraa, hawl baan lahaa".

maxaysato *m.dh.u ld mahaysato.*

maxbuus *m.l (-syo/-xaabiis, m.dh)* Qof ikhtiyaarkii laga qaaday oo meel gaar ah lagu ilaaliyo.

maxdin *m.l (-nno, m.dh)* Labo dhagax oo mid fidsanyahay kan kaleetana mucdanyahay oo badarka lagu riqdo, iyadoo labada dhagax laysku rugayo; shiid. *ld mixdin.*

maxile *m.l/dh (-layaal, m.l/dh)* Nin aan xil lagu aamini karin.

maxisho *m.dh* Haweenay aan xil lagu aamini karin.

maxkamad *m.dh (-do, m.l)* 1. Hoy dacwadda lagu qaado. 2. Xukun hab dawli ah loo qaado. 2. Dadka xukunka qaada.

maxlal¹ *m.l (-llo, m.l)* Meherka naag la furay oo nin kale muddo gaaban ay guursato si ay ugu noqoto ninkeedii hore.

maxlal² *f.g1 (-alay, -ashay)* Naag rabta in ay ninkedii hore ku noqoto nin kale muddo gaaban mehersasho.

maxlalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la maxlalay ahaansho (naag).

maxlalasho *m.f.dh eeg* maxlalo.

maxlalid *m.f.dh eeg* maxlal².

maxlalnaan *m.f.dh eeg* maxlalan. *ld maxlalnaansho*.

maxlalnaansho *m.l/dh ld* maxlalnaan.

maxlalo *f.g3 (-ashay, -alatay)* Maxlal sameysasho.

maxmaas *m.l (-syo, m.dh)* Birdaawada bunka lagu dubo ama lagu saloolo.

maxmil¹ *m.l (-llo/-xaamil, m.dh)* 1. Rixli. 2. Bir qaroofan oo yaxaasbadeedka lagu dabo. 3. Maro xariir-madow ah oo tal iyo quraan lagu quixiyey oo kabcada lagu dado.

maxmil² *f.g1 (-ilay, -ishay)* Libaax-badeed maxmil ku dabid.

maxmilan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax maxmil lagu qabtay ahaansho (libaax-badeed).

maxmilid *m.f.dh eeg* maxmil².

maxmilnaan *m.f.dh eeg* maxmilan. *ld maxmilnaansho*.

maxmilnaansho *m.l/dh ld* maxmilnaan.

maxmiyad *m.dh (-do, m.l)* (juqr.) Degaan ay sameeyeen dad ka soo fogaaday dalkii ay u dhasheen; degaanka cusubi sida caadiga ah waa mid aan hore loo degganeyn amasee loo degganaa si teel-teel ah.

maxsuul-aayooneed *m.l (-yo, m.dh)* (kiim.) Taranta ribnaannada: kw = [H+] [OH-] ee biyaha oo ka dhalatay ayoonoobidda xaddi yar oo biyo ah.

may diid. ld maya.

maya diid. Erey tilmaama jawaab diidmo ah. *ld may.*

mayaay¹ *m.l ld mayay¹*.

mayaay² *f.mg1 (-yay, -yday)* *ld mayay²*.

mayaayid *m.dh ld mayayid.*

mayac¹ *m.l* 1. Caano dhaynimadii ka tegay suusacna aan gaarin. 2. Kibir. *ld manyac¹*.

mayac² *f.mg1 (-cay, -cday; -yici)* 1. Mayac noqosho (caano). 2. Wax kibray noqosho. *ld manyac²*.

mayacsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax mayacay ahaansho (caano). 2. Wax kibir hayo ahaansho. *ld manyacsan.*

mayacsanaan *m.f.dh eeg* mayacsan. *ld manyacsanaan, manyacsanaansho, mayacsanaansho.*

mayacsanaansho *m.l/dh ld* mayacsanaan.

mayal *m.l (-llo, m.dh)* Siddada gaashaanka.

mayaay¹ *m.l (-llo, m.dh)* Roob xoog leh oo maalinta gelinkeeda hore da'a. *ld mayaay¹*.

mayaay² *f.mg1 (-yay, -yday)* Maalin gelinkeeda hore, roob di'id. *ld mayaay²*.

mayayid *m.f.dh eeg* mayay². *ld mayayid.*

mayddi¹ *m.l/dh* (bot.) Geed-quwaax dhererkiisu meel dhexasd yahay, qodax lahayn, caleen yaryar iyo laamo jilicsan leh, oo ka baxa buuraha dhaadheer iyo dhadhaabah korkooda, oo dhale xabag udgoon oo la shito.

mayddi² *m.dh* Nooc ka mid ah faleenka oo ah geedka ugu heer sarreya.

maydhaamad *m.l ld* maydhaamasho.

maydhaamasho *m.f.dh eeg* maydhaamo. *ld maydhaamad.*

maydhaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo la xaday, xoolo kale ku beddelid.

maydhaamid *m.f.dh eeg* maydhaan². *ld maydhaan¹* (3).

maydhaamin *m.f.dh eeg* maydhaami. *ld maydhaamis.*

maydhaamis *m.l ld* maydhaamin.

maydhaamo *f.g3 (-aantay, -aamatay)* Xoolo la xaday, xoolo kale ku beddelasho si loogu raadgado.

maydhaan¹ *m.l* 1. Xoolo la xaday oo xoolo kale lagu badasho si loogu raadgado. 2. Muquuno wax ka qiimo badan lagu beddesho. 3. *ld maydhaamid.*

maydhaan² *f.g1 (-amay, -aantay; -aami)* 1. Wax muquuno ah, wax wanaagsan ku beddelid. 2. Xoolo la xaday, xoolo kale ku beddelid, si loogu raadgado.

maydhax¹ *m.dh (-xo, m.dh)* *ld mayrax.*

maydhax² *m.dh (-xo, m.dh)* (bot.) Nudo cunto gudbiya oo ay leeyihiin dhirta keliya. Cuntada waxay ka soo qaadaan halka lagu sameeyo, waxaanay geeyaan meelaha looga baahanyahay, sida meelaha korritaanka.

maydicid *m.f.dh eeg* mayac². *ld manyicid.*

maye *e.we eeg* mee.

mayici *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Caano mayac ka dhigid. 2. Cid kibrin.

mayicid *m.f.dh eeg* mayac². *ld manyicid.*

mayicin *m.f.dh eeg* mayici. *ld manyicin.*

maykarafoon *m.l (-nno, m.dh)* Qalab tamarta jabaqda u beddesho tamar danab. Waa qaybta ugu horreysa ee telefoonnda iyo war baahiyayaasha.

mayl *m.l (-lal, m.l)* Cabbir dhererkiisu yahay 1609.35 mitir. *ld miil* (4).

mayl badeed *m.l (-lal ..., m.l) (juqr.)* Halbeeg fogaansho ee lagu isticmaalo maaxidda badda oo la eg dhererka hal daqiqo (1') ee tigraa goobo weyn oo ku sawiran isfeer la bed ah dhulka; mayl badeed waa 6,080 ft. ugu dhawaan.

mayli *f.g2 (-iyay, -isay)* Dherer inta mayl ee uu yahay xisaabid.

mayliin *m.db (-no, m.db)* *ld* **maayliin.**

maylin *m.f.db eeg* mayli.

mayl-juqraafi *m.l (-lal ..., m.l) (juqr.)* Cabbir dherer oo la mid ah hal lixdameedka digrii ama hal daqiqo ee lool; dabcan wuu isla beddelaa loolka, laakiin ugu dhawaan wuxuu la eyahay cabbirkaasi 6,080 cagood, cabbirkanina waa midka guud ahaan la aqbal sanyaay.

mayllin *m.l (-imol-/inno, m.lldb)* 1. Bir caarad dhuban oo wax mudda. 2. Bir yar oo indhakuusha lagu marsado.

mayoonge *m.l* Xasharaad yaryar, duula, oo quuta dhacaanka ubaxa, dadka iyo duunyadabba dhiba.

mayr¹ *m.db* Caws waaweyn ama caw rarada laga sameeyo. *ld* **mayro.**

mayr² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Wax biyo ku dhaqid. 2. U m.: cid u qubayn.

mayrac¹ *m.l* Daajinta xoolaha fiidkii la daajiyoo.

mayrac² *f.g1 (-cay, -cday)* Xoolo fiid daajin.

mayracad *m.l* *ld* **mayracasho.**

mayracasho *m.f.db eeg* mayraco. *ld* **mayracad.**

mayracid *m.f.db eeg* mayrac². *ld* **mayricid.**

mayraco *f.g/mg3 (-cday, catay)* 1. *(f.g)* Xoolo fiid daajisasho. 2. *(f.mg)* Goor galab ah daaqid (xoolo).

mayran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* 1. Wax la mayray noqosho. 2. Dhar iwm midab bixid.

mayran² *f.mg4 (-rnaa, rnayd)* Wax la mayray ahaansho.

mayraq *m.l (-qyo, m.db)* Saddexda feerood ee sararta u hoosaya iyo hilibkooda oo iswata (geel).

mayraqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof aad u jilcsan ahaansho.

mayraqsanaan *m.f.db eeg* mayraqsan. *ld* **mayraqsanaansho.**

mayraqsanaansho *m.lldb* *ld* **mayraqsanaan.**

mayrasho *m.f.db eeg* mayro².

mayrax *m.db (-xo, m.l)* Isku jirka jillawda iyo mullaaxda. *ld* **maydhax¹.**

mayraxesad *m.l* *ld* **mayraxesasho.**

mayraxesasho *m.f.db eeg* mayraxso. *ld* **mayraxesad, mayraxsi.**

mayraxsi *m.l* *ld* **mayraxesasho.**

mayraxso *f.g3 (-saday, -satay)* Mayrax diirasho.

mayricid *m.f.db* *ld* **mayracid.**

mayrid *m.f.db eeg* mayr². *ld* **mayrniin.**

mayrmid *m.f.db eeg* mayran¹.

mayrnaan *m.f.db eeg* mayran². *ld* **mayrnaansho.**

mayrnaansho *m.lldb* 1. *eeg* mayrnow. 2. *ld* **mayrnaan.**

mayrniin *m.l* *ld* **mayrid.**

mayrnow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Wax la maray noqosho.

mayro¹ *m.llb* Geed timirta, baarta iwm u eg oo caw jilcsan baxsha; maniiqo. *ld* **mayr¹.**

mayro² *f.g/mg3 (-rtay, -ratay)* 1. *(f.g)* Wax, sida dhar iwm biyo ku dhaqasho. 2. *(f.mg)* Qubaysasho (qof).

mayruuf¹ *m.l* Daal iyo rafaad.

mayruuf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Daal iyo rafaad la kulmid.

mayruufi *f.g2 (-iyay, -isay)* Daal iyo rafaad badid (nafley).

mayruufid *m.f.db eeg* mayruuf². *ld* **mayruufis².**

mayruufin *m.f.db eeg* mayruufi. *ld* **mayruufis¹.**

mayruufis¹ *m.l* *ld* **mayruufin.**

mayruufis² *m.db* *ld* **mayruufid.**

maysiliyam *m.l (-myo, m.db)* *(bot.)* Hayfa wada shaqeeya oo sameeya jidhka fangaska. Wuxuu ka koobanyahay hayfa quudiye iyo hayfa taran oo wada jira, kaas oo dhala boodhsidaayaal iyo gaametajiyam.

maytokondoriya *m.l (-ooyin, m.l)* *(baay.)* Dhisme laga helo saytobalaasamka unugga dhirta iyo xayawaanka taasi oo qaadda neefsashada ogsajinta leh: waa meesha ay ka dhacdo meertada kerbis iyo silsiladda gudbinta ilaktaroon, iyo weliba soo saarista tamarta unugga.

maytoosis *m.l (baay.)* Qaybsanka unugga si uu u sameeyo laba unug oo mataanaysan oo mid kastaa leeyahay bu'ay ku jiraan tiro isku mid ah oo isku nooca oo koromosoomya ah, sida unugga ay ka yimaadeen.

med¹ *m.l* *ld* **mad¹.**

med² *f.g1 (-day, -dday)* *ld* **mad².**

medan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* *ld* **madan.**

medid *m.db* *ld* **madid.**

mednaan *m.db* *ld* **madnaan.**

mednaansho *m.lldb* *ld* **madnaan.**

mee e.we *(meedey; meeeye/maye)* Xaggee ayuu jiraa?, aaway?. Tus. "Wiilku mee?", "Ku mee?".

meecaad¹ *m.l* Cirib dambeed wanaagsan oo ay wax yeeshaan.

meecaad² *m.db* 1. Xiddigaha cirirka tan ugu
dambaysa oo u dhexaysa rad dambe iyo
godinta. 2. Nasiib wacan.

meecaad³ *f.mg1 (-day, -dday)* Cirib dambeeto
wanaagsan yeelasho (wax).

meecaadi¹ *f.g2 (-iyay, -isay)* Cirib dambeeto oo
wanaagsan u yeelid (wax).

meecaadid¹ *m.f.db eeg* meecaad³.

meecaadin¹ *m.f.db eeg* meecaadi.

meecaadsan¹ *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax cirib
dambeed wanaagsan leh ahaansho.

meecaadsanaan¹ *m.f.db eeg* meecaadsan. *ld*
meecaadsanaansho.

meecaadsanansho¹ *m.l/db ld* meecaadsanaan.

meeday¹ *e.we.db eeg* mee.

meedulla¹ *m.db (c.nafl)* Qaybta gudaha ku taal
ee xubin ama sooh marka ay ka duwantahay
qaybta xagga dibedda xigta ee islamubintaas
ama isla soohaas gaar ahaan kelyaha, qanjir
kelyodyada iyo qanjirrada liinfada (qanjir-
liinfoodyada).

meegaar¹ *m.l ld* maageer¹.

meegaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld* maageer².

meegaaran¹ *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* maageeran.

meegaarasho¹ *m.db ld* maageerasho.

meegaarid¹ *m.db ld* maageerid.

meegaarnaan¹ *m.db ld* maageernaan.

meegaarnansho¹ *m.l/db ld* maageernaan.

meegaaro¹ *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld* maageero.

meegaarsan¹ *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld*
maageeran.

meegaarsanaan¹ *m.db ld* maageernaan.

meegaarsanaansho¹ *m.l/db ld* maageernaan.

meehaal¹ *m.l* 1. Filad; malayn; taawin.
2. Fikrad.

meehaalad¹ *m.l ld* meeħaalasho,
moħħaalasho.

meeħaalasho¹ *m.f.db eeg* meeħaalo. *ld*
meeħaalad.

meeħaali¹ *f.g2 (-iyay, -isay)* Meeħaal samayn
(qof).

meeħaalin¹ *m.f.db eeg* meeħaali.

meeħaalo¹ *f.g3 (-aashay, -aalatay)* Qof
meeħaal samaysasho.

meeħannaabid¹ *m.f.db eeg* meeħannow². *ld*
meeħannow¹.

meeħannow¹ *m.l* Warwareegidda ay naflay ku
sameeyaa meel aan baad iyo biyo lahayn. *ld*
meeħannaabid.

meeħannow² *f.mg1 (-naabay, -nawday)*
Nafley meel aan baad iyo biyo midna lahayn
ku warwareegid.

meel¹ *m.db (-lo, m.l)* Goob; kob; cad.

meelaniin¹ *m.db (baay.)* Walax madoobeysa
timaha, maqaarka iyo madawga indhaha.

Waxayna ku jirta unugyo khaas ah ee
unugyada maqaarka ka mid ah, qaybta ugu
sarreysa maqaarka. Sameynta meelaniinka
waxay badataa markii jirka qorraxi ku
dhacdo oo waxay maqaarka ku sameysaa
midabayn (tannig = abbronzatura) oo ah
maqaarka dadka caddaanka ah oo casaan u
sii roga, taas oo ka celisa fallaaraha qorraxda
qaybaha hoose ee maqaarka.

meelanooma¹ *m.l (-ooyin, m.l)* (daaw.) Buro
aad u daran (kansar ah) oo ka sameysmata
unugyada meelaniinka sameeya (unug
meelaniineed). Sida badan kansarkaasu
wuxuu ku dhacaa maqaarka, waxyaabaha
keenana waxaa ka mid ah qorrax isu dhigga
badan. Wawa kale oo u ku dhacaa
cudurkaasu indhaha iyo xuubka gudaha ka
marsan dalloollada, iwm.

meelayn¹ *m.f.db eeg* meelee.

meelaysan¹ *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la
meeleeyey ahaansho.

meelaysasho¹ *m.f.db eeg* meelayso.

meelaysnaa¹ *m.f.db eeg* meelaysan. *ld*
meelaysnaansho.

meelaysnaansho¹ *m.l/db ld* meelaysnaan.

meelayso¹ *f.g3 (-stay, -satay)* Wax meel
dhigasho.

meeldhexaad¹ *m.l* 1. M. ah: wax leh qiyas
caadi ah. 2. M.ka: celcelis.

meeldhexe¹ *m.fk* Celcelis.

meelee¹ *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Wax meel
dhigid.

meelgaar¹ *m.l.kh* M. ah: wax si aan rasmi
ahayn loo hayo ama loo isticmaalo. *ld*
meelkuggaar.

meelgaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Ku m.: wax si
aan joogto ahayn u hayn ama u isticmaalid.
2 Hanti, gaadid iwm meel ku tegid.

meelgaarid¹ *m.f.db eeg* meelgaar².

meelkadhad¹ *m.l* Khalad cid lagu sameeyo.

meelkuggaar¹ *m.l.kh ld* meelgaar¹.

meelmaag¹ *m.l (-gyo, m.db)* Qof madax adag
oo tiisa uun ku adkaysta.

meelmar¹ *m.l* 1. M. ah: arrin, talo iwm oo
aqligal ah. 2. *ld* meelmarid.

meelmar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Arrin, talo iwm
suurto gelid.

meelmari¹ *f.g2 (-iyay, -isay)* Arrin, talo iwm
higelin.

meelmarid¹ *m.f.db eeg* meelmar². *ld* meelmar¹
(2).

meelmarin¹ *m.f.db eeg* meelmari.

meelmarsan¹ *f.mg4 (-naa, -nayd)* Arrin, talo
iwm wax meel maray ahaansho.

meelmarsanaan *m.f.dh eeg* meelmarsan. *ld*
meelmarsanaansho.

meelmarsanaansho *m.l/ldh ld* **meelmarsanaan.**
meelnoqo *f.mg3 (-qday, -qotay)* 1. Ka m.: cid
ka hiillin. 2. L. m.: cid u hiillin.

meelnoqosho *m.f.dh eeg* meelnoqo.

meemman *m.l (-nno, m.dh)* 1. Ninka
dahabka sameeyo. 2. Meesha dahabka lagu
sameeyo.

meeqa mu.we Immisa.

meer¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Xarig dheer oo lagu
wareejiyo aqal soomaaliga dadkiisa sare, si
aysan dabayshyu u qaadin. 2. *ld* **meerid.**

meer² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Socod wareeg ah
socosho. 2. Ku m.: xarig wax ku xirid. 3. Ku
m.: maal, derejo iwm cid kale ku wareegid.

meeraxeer *m.dh (-rro, m.dh)* Xarig dheer oo
kolka awrta la raro oo la dhigeeyo,
lammadana la saaro dusha looga xiro.

meere yare *m.l (-rayaal, m.l/ldh) (c.fal.)* Ku-
wareege yar: waxaa jira qaar badan oo ku
warega qorraxda, una dhhexeeya majiireyaasha
Maars iyo Jubitar; ka u weyn dhexroorkiisu
waa 700 Km., ka u yarne dhexroorkiisu
wuxuu ka yaryahay 30 Km.

meere¹ *m.l (-rayaal, m.l/ldh)* Xiddigo qaboobey
oo dhulal noqday oo qorraxda la socda oo ku
wareega oo iftiinka ka qaata midkood;
meereyaashu (sayaariin) waa sagaal. Dusaa,
(cuddaa), Waxaraxir ama Xiddigta
Waabberi (sahra), Dhulkeenna, Farraarre
(mariikh), Cirjeex ama Cirjiir (mushtar),
Raage (saxal), Uraano, Netuun, Buluto.

meere² *m.l (-rayaal, m.l/ldh) (c.fal.)* Mid ka
mid ah walxaha qiyas ahaan goobada ah, oo
gaadhaya dhowr boqol, kuwaas oo ku
meeraysta qorraxda oo mara tub qorraxeedyo
loo yaqaan tubo. Wuxuu jira sagaal meere oo
waaweyn, uu ku jiro dhulku, oo in door ah
ka weyn kuwa oo hadhay, iyo meereyaal
yaryar oo badan ama meere yareyaal.
Meereyaasha dhulka ka weyni waa:
Nebtuun, Yuraanas, Jaateen iyo Jubitar,
kuwa ka yaryarina waa: Feenus, Maaris,
Meerkuri iyo Buluuto. Feenus iyo Meerkuri
ayaa qorraxda uga dhow dhulka kuwa soo
hadhay ay ka sii fogyihiin. Buluuto, oo la
helay 1930, ayaa ugu fog qorraxda, marka
laga reebo qorraxda iyo xiddigaha, sida
dayaxa meerayaasha kale waxay ku faan
noqodka qorraxda.

meeree *f.g2 (-reeyay, -reysay)* Wax xarig iwm
ku wareejin, wax, wax, kale ku dul wareejin.

meereyn *m.f.dh eeg* meeree.

meereysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Ku m.:
wax, wax kale dusha kaga wareegsanyihiin
ahaansho. 2. Wax rarkiisa saani ku
dadantahay ahaansho (awr raran).

meereysasho *m.f.dh eeg* meerayso.

meereysnaan *m.f.dh eeg* meereysan. *ld*
meereysnaansho.

meereysnaansho *m.l/ldh ld* **meereysnaan.**

meereyso *f.g/mg3 (-stay, -satay)* Meel ku
warwareegid.

meeri *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cashar iwm
akhriyid. 2. Xarig iwm wax kale ku dul
duubid. 3. Ku m.: wax meer ku dul wareejin.
4. Ku m.: hanti, wax iwm cid kale ku
wareejin.

meerid *m.f.dh eeg* meer². *ld* **meer¹ (2).**

meerin *m.f.dh eeg* meer. *ld* **meeris¹ (3).**

meeris¹ *m.l* 1. Hal geeddi (xarig) oo raar,
derin, haan iwm la sameeyo. 2. Dersi, cashar
iwm. 3. *ld* **meerin.**

meeris² *m.l (xis)* Fogaanta ku wareegsan xood
oodan oo kasta ama dhererka goobada oo la
mid ah 2¹ r, taas oo, r tahay gacanka
goobada.

meerkac-biyood *m.l (jugr.)* Wareeg goobeed
biyaha badda dhexdeeda ama webiga
dhexdiisa oo ka dhashay kala sarraynta
kanaalka, ama kulanka laba maayadood, ma
sababo la mid ah.

meerkac-dabayleed *m.l (c.cimi.)* Kolmo yar oo
dabayleed oo degdeg ugu wareegaysa dhidib
taagan ama wax yara janjeedha, oo dhexda
ku leh meel cadaadiska jawigu hooseeyo.
Marmarka qaarkood way dheertayah,
lamadegaannadana waxay ka kicisaa siigo,
ama, qiyas yar; xanfaley.

meerkiyuuri *m.l (kiim.)* Curiye ka tirsan
curiyyaasha kala guurka ee tusaha kalgalka,
dabiici ahaanna ugu jira macdanta sinabaar
uumigiisuna waa sun khatar ah. *ld* **meerkuri.**

meerkiyuurik-salfaydh *m.l (kiim.)* Iskudhis
dabiici ahaan ugu jira macdanta sinabaar
(adke cas) iyo metasinabar (adke madow).

meerkiyuuroos-koloraydh *m.l (kiim.)* Iskudhis
ruushi cad ah oo aan ku milmin
biyaha (kalomeel Hg Cl).

meerkuri *m.l* Hoore bir ah cad cufnaan weyn
oo badan oo adeegsado heerkulbeegyada.
ld **meerkiyuuri.**

meermeer¹ *m.l* 1. Warwareeg aan dani ku
jirin. 2. *ld* **meermeerid.**

meermeer² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Warwareeg
aan dani ku jirin samayn. 2. Ka m.: wax
sameyntooda ka leexleexasho. 3. Ku m.: wax
ku dul warwareegid.

meermeeri¹ *f.g2* (-iyay, -isay) Cid wax sugaysay madadaalo aan run ahayn ku waqtiseejin.

meermeerid *m.f.dh eeg* meermeer². *ld* meermeer¹ (2), meermeiris².

meermeerin *m.f.dh eeg* meermeeri. *ld* meermeiris¹.

meermeiris¹ *m.l ld* meermeerin.

meermeiris² *m.dh ld* meermeerid.

meermeerto *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Biyo mool ah oo xiis hoos ku leh. 2. Kukta madaxa meesha ay timuhu wareegga ka billaabaan. *ld* meertammeerto.

meersan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax, wax kale ku dulwareegsanyihiin ahaansho.

meersanaan *m.f.dh eeg* meersan. *ld* meersanaansho.

meersanaansho *m.l/dh ld* meersanaan.

meersasho *m.f.dh eeg* meerso. *ld* meersi.

meersi *m.l ld* meersasho.

meerso *f.g3* (-saday, -satay) Wax mulkintooda la wareegid.

meertada Kaalfin *m.dh* (*baay*) Tallaabooyinka ka dhaca heerka mugdiga ee footosintasiska, kaas oo uu yaraado karboonka laba ogsaydhku iyada oo la isticmaalayo haydroojuun la soo saaray heerkii ilayska; lagana sameeyey kaarboohaydaytyo, isla markaana la isticmaalayo tamarta ATP oo iyana samaysantay xilligii ilayska.

meertada kaarboon *m.dh* (*baay*) Silsilad ama dhacdooyin meerto ah, taas oo ah wareegidda kaarboonka ee degaanka iyo noolayaasha. Dhirtu waxay ka qaadataa kaarboon laba ogsaydh gibilka, waxaanay u beddeshaa kaarboonaydraytyo, borotiino iyo dux. Qaar ka mid ah kaarboonka laba ogsaydh waxay dib ugu noqdaan gibilka dhirta waxa cuna daaq cunayaasha, kuwaas oo iyagana ay sii cunaan hilib cunayaasha. Marka ay daaq cunayaasha iyo hilib cunayaashu dhintaan waxaa quuta bakhti-ku-noollada iyo kala-bixiyayaasha, sidaa darteed kaarboonku wuxuu ku noqdaan ciidda ama wuxuu gelaa gibilka, isaga oo ah maxsuulka neefsashada bakteeriyada iyo fangiga.

meertada Kerb *m.dh* (*baay*) Qayb ka mid ah neefsashada unugyada, kaas oo asiidha bayruufig marka ay ogsajin joogto, way marto meerto kakan oo falgal isnaym xukumo ah, una soo saarta tamar qaab ah ATP, iyo kuwo dhhex oo soo saara walxo kale, sida asiidh duxeed iyo amiiino-asiidhyo.

Meertada Kerb waxay ka dhacdaa mitokondoriyada.

meertammeerto *m.dh ld* meermeerto.

meertaysad *m.l ld* meertaysasho.

meertaysasho *m.f.dh eeg* meertayso. *ld* meertaysad, meertaysi.

meertaysi *m.l ld* meertaysasho.

meertayso *f.g3* (-stay, -satay) Si meerto ah wax u qaybsasho.

meerto *m.dh* (-ooyin, *ml*) 1. Si wareegto ah oo wax loo qaybsado; kaltan; miilo. 2. Meermeerto; mid². 3. M. ah: geel karreeb ah. 4. Marti muddo gaaban joogto.

meesi *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Duunyada la dhaqdo nooc ka mid ah. 2. Isku m.: isku fil; isku nooc. *ld* meesin.

meesin *m.l ld* meesi.

meesiyeen *m.dh* (*baay*) Isbedellada koritaanka nudaha ee ka bilaabma sahlanaan ilaa uu ka noqdo dhisme kakan, kaas oo khaas u ah shaqooyin gaar ah. Meesiyeentu waxay dhacdaa xilliga koritaanka uurjiifka, dib isu kabit, iyo dhinaca dhirtana waxqabad caydineed.

meetan *fk* Meesha tan; halkan.

meetroo *m.l* Gaadiid u eg tareen oo ku socda alaa dhulka hoostisa oo la isaga raaco magaalo gudeheeda ama aaggeeda.

meeyay *e.we eeg* mee.

meeye *e.we eeg* mee.

megag *m.l* Tiro.

megdee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Maqaar meged ka dhigid. *ld* magdee.

megdeyn *m.f.dh eeg* megdee. *ld* magdeyn, magdeys, megdeys.

megdeys *m.l ld* megdeyn.

megdeysad *m.l ld* megdeysasho.

megdeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la megdeeyey ahaansho (maqaar). *ld* magdeysan.

megdeysasho *m.f.dh eeg* megdeyso. *ld* magdeysad, magdeysasho, magdeysi, megdeysad.

megdeysi *m.l ld* megdeysasho.

megdeysnaan *m.f.dh eeg* megdaysan. *ld* magdeysnaan, magdeysnaansho, megdeysnaansho.

megdeysnaansho *m.l/dh ld* megdeysnaan.

megdeyso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Harag meged ka dhigasho. 2. Harag meged marsasho. *ld* magdeyso.

meged *m.dh* (-gdo, *m.l*) 1. Harag la hoolay oo asal iyo waxyaalo kale lagu jilciyey. 2. Asalka wax magdiyo. 3. Geed-gaab leh caleemo

- yaryar oo qodxo leh, oo jiliftiisa haraggaa lagu meegdiyo.
- mehee** *m.l eeg ma⁴*.
- meher** *m.l (-rro, m.dh)* 1. Heshiis diini ah oo isu xira nin iyo naag isguursanaya. 2. Maal naag la guursanayo lagula heshiyo oo ay si sharci ahaan ah ninka ugu yeelato. *ld mahar*.
- meherad** *m.dh (-do, m.l)* Hawl gaar ah oo qof dhab u yaqaan oo uu ku xoogsado.
- meheradlaawe** *m.l (-wayaal, m.l/dh)* Qof aan shaqo lahayn, ama aqoon farsamo uu ku xoogsado.
- meheri** *f.g2 (-iyay, -isay)* Naag si sharci ah nin ugu xirid (guur). *ld mahari*.
- meherin** *m.f.dh eeg* meheri. *ld maharin*.
- meherkahorreys** *m.l (-syo, m.dh)* Ilmo calool gala inta aan aabbihii iyo hooyadii is mehersan, meherkaweyne; horgal.
- meherkaweyne** *m.l (-nayaal, m.l/dh)* *ld meherkahorreys*.
- mehersad** *m.l ld mehersasho*.
- mehersan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ku m.: haweeney meher ku xiranyahay ahaansho. *ld maharsan*.
- mehersanaan** *m.f.dh eeg* mehersan. *ld maharsanaan, maharsanaansho, mehersanaansho*.
- mehersanaansho** *m.l/dh eeg* mehersanow. *ld mehersanaan*.
- mehersanow** *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Naag meher ku xiranyahay noqosho.
- mehersasho** *m.f.dh eeg* meherso. *ld maharsad, maharsasho, maharsi, mehersad, mehersi*.
- mehersi** *m.l ld mehersasho*.
- meherso** *f.g3 (-saday, -satay)* Naag meher ku xirad. *ld maharso*.
- meherxad¹** *m.l* Isnikaaxsashada gabar iyo nin is doonaya iyagoo aan la ogeyn.
- meherxad²** *fg1 (-day, -dday)* Gabar waalidkeed laga qarinayo mehrin.
- meherxadid** *m.f.dh eeg* meherxad².
- mehi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld mihi*.
- mehin** *m.dh ld mihin*.
- mekaaniko** *m.dh (fis.)* Barashada raadka ay xoogaggu ku leeyihiin walxaha; waxana loo qaybiyya labo: a) negayaal, oo ah raadka ay xoogaggu ku leeyihiin walxaha dheelitiran; b) daynaamik, oo ah raadka ay xoogaggu ku leeyihiin walxaha socda ama neg.
- mekhaan** *m.l ld maqaan*.
- melay** *m.l ld milay*.
- meleg¹** *m.l ld malag¹*.
- meleg²** *f.g1 (-lgay, -lagtay)* *ld malag²*.
- melgid** *m.dh ld malgid*.
- menijiito** *m.dh (daaw.)* Cudur ka mid ah cudurrada la is qaadsiyo oo uu keeno baktiiriyada loo yaqaan "neisseria meningitidis" waxana la isugu gudbiyya qufaca, hindhisada wuxuuna badanaa ka dillaacaa meelaha dadku ka badto, ilmaha ayaa u jilicsan qaadista cudurka.
- meraayo** *m.dh Xul*. *ld miraayo*.
- mereg** *m.l ld märag*.
- meregsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld maragsan*.
- meregsanaan** *m.dh ld maragsanaan*.
- meregsanaansho** *m.l/dh ld maragsanaan*.
- mergan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld margan*.
- merganaan** *m.dh ld marganaan*.
- merganaansho** *m.l/dh ld marganaan*.
- mergasho** *m.dh ld margasho*.
- mergaysan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld margaysan*.
- mergaysnaan** *m.dh ld margaysnaan*.
- mergaysnaansho** *m.l ld margaysnaan*.
- mergi¹** *m.l (-iyo, m.dh) (c.nafl.)* Daliigo seedo ah, xoog leh, isu haaya xubnaha nafleyda qaarkood, sida lafdhabarka labadeeda dhinac iyo luqunta.
- mergi²** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld merji*.
- mergin** *m.dh ld merjin*.
- mergis** *m.l ld merjin*.
- mergo¹** *m.dh ld margo¹*.
- mergo²** *f.mg3 (-gaday, -gatay)* *ld margo²*.
- meriid** *m.l ld mariid*.
- merji** *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley cuneheeda xoog uga qabasho si neefta ugu ceshanto. *ld margi, marji, mergi², mirgi, mirji*.
- merjin** *m.f.dh eeg* merji. *ld margin, margis, marjin, marjis, mergin, mergis*.
- merjis** *m.l ld merjin*.
- meryaad¹** *m.l ld maryaadid*.
- meryaad²** *f.mg1 (-day, -dday)* *ld maryaad²*.
- meryaadi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld maryadi*.
- meryaadid** *m.dh ld maryaadid*.
- meryaadin** *m.dh ld maryaadin*.
- meryaadis** *m.l ld maryadin*.
- mesder** *m.l ld masdar*.
- meseggo** *m.dh* Nooc badarka ka mid ah, midabbo badan leh, galleyda ka yaryar geedkeedu dusha sare sabuul kuusan oo soo godan ku leh, aadna nafaqo u leh. *ld masaggo*.
- mesel¹** *m.l ld masal¹*.
- mesel²** *fg1 (-elay, -eshay)* *ld masal²*.
- meselid** *m.dh ld masalid*.
- metafisikis** *m.l (fals.)* Qeyb ka mid ah barashada falsafadda ee la xiriirta aragtiya wixii jira, iyo sidii aan ku aqoon lahayn in uu jiro.

metasoowa *m.l* (-yo, *m.db*) (*baay*) Boqortooyo hoosaad xayaanka ka tirsan oo jidhkoodu ka samaysan yahay unugyo farabbadan oo nudo u kooxoba, kuwaas oo uu xidhiidhiyo habdhiska dareenwadku. Waxa ka mid ah dhammaan lafdhabarleyda iyo lafdhabarla'da marka laga reebo borotosoowaha iyo boorifeera (Isboonjiyaasha).

metel1 *m.l* *ld* **masal¹**.

metel2 *f.g1* (-elay, -eshay) *ld* **masal²**.

metelid *m.db* *ld* **masalid**.

meyd *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Qof naftii ka dhacday oo aan weli la xabaalin. 2. M. ah: qof karti yar oo aan wax qabsan karin.

meygaag *m.l* (**meygaag**, *m.db*) 1. Geed-abaareed weyn oo laf adag oo dhuxul aad u madow oo wanaagsan leh. 2. Geed-abaareed weyn oo aan qodax Lahayn oo qoryihiisa weelasha lagu cusho.

meyoosis *m.l* (*baay*) Nooc ka mid ah qaybsanka unugga, kaas oo soo saara afar unug taran, mid kastaanaa uu wato tirada koromosoomyada unugga waalidka.

meytakaal¹ *m.l* Xus loo sameeyo dad dhintay.

meytakaal² *f.mg1* (-aalay, -aashay) Dad dhintay xusid.

meytakaalasho *m.f.db* *eeg* meytakaalo.

meytakaalid *m.f.db* *eeg* meytakaal².

meytakaalo *f.mg3* (-aashay, -aashatay) Meytakaal sameysasho.

meyti *m.dh.u* Inta dhimatay. *ld* **meyto, mowti, mowto**.

meyto *m.dh.u* *ld* **meyti**.

mi *m.l* Kaltan biyo qaybsiyeed.

micaahido *m.db* (-ooyin, *m.l*) Heshiis laba dhinac kala saxiixdaan. *ld* **macaahado, mucaahado**.

micayn *m.db* *ld* **macaanayn**.

micays *m.l* *ld* **macaanayn**.

mici *m.l* *ld* (-iyo, *m.l* *ld*) 1. Ilkaha fiiqfiqan ee u dhhexeeya foolaha iyo gawsaha midkood. 2. Dalag meseggo, galley iwm oo markaa soo baxaaya.

micigabaar *m.l.kh* 1. M. ah: rati xooggiisu u dhanyahay. 2. M. ah: nin da'weyn oo garasho badan.

micigabaarrey *m.db* 1. Islaan carruur badan dhashay oo reerka mulkisay. 2. Abeesa weyn.

miciin¹ *m.l* 1. Waxtar, kaalmo, gargaar, jemic, jixinjix. 2. *ld* **miciinid**. *ld* **maciin¹**.

miciin² *f.mg1* (-nay, -ntay) Cid gargaar u fidin. *ld* **maciin²**.

miciindarro *m.db* Kaalma la'aan. *ld* **maciindarro**.

miciinid *m.f.db* *eeg* **miciin²**. *ld* **maciin¹**, **maciinid, miciin¹**.

miciinla'an *m.db* Kaalma la'aan. *ld* **maciinla'an**.

miciinlaawe *m.l* (-wayaal, *m.l* *ld*) Qof aan naxariis, iyo kaalma midna Lahayn. *ld* **maciinlaawe**.

miciinsad *m.l* *ld* **miciinsasho**.

miciinsasho *m.f.db* *eeg* **miciinso**. *ld* **maciinsad, maciinsasho, maciinsi, miciinsad**.

miciinsi *m.l* *ld* **miciinsasho**.

miciinso *f.g3* (-saday, -satay) Cid miciin ka dhigasho. *ld* **maciinso**.

micilisad *m.l* *ld* **miciyalisasho**.

micilisasho *m.db* *ld* **miciyalisasho**.

miciliso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld* **miciyaliso**.

mcicis *m.db* *ld* **milcis**.

miciyalisad *m.l* *ld* **miciyalisasho**.

miciyalisasho *m.f.db* *eeg* **miciyaliso**. *ld* **mcicilisad, milcisasho, miciyalisad**.

miciyaliso *f.mg3* (-stay, -satay) Awr ama bahalaha kale ee qoor ah, marka ay wax guulayaan miciyo isku xoqid. *ld* **miciliso**.

miciyee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) Wax miciyo ku qaniimid.

miciyeyn *m.f.db* *eeg* **miciyee**.

micnagarasho *m.db* *ld* **macnagarasho**.

micnagaro *f.g3* (-ratay, -ratay) *ld* **macnagaro**.

micnayn *m.db* *ld* **macnayn**.

micnays *m.l* *ld* **macnayn**.

micne *m.l* *ld* **macne**.

micnee *f.g2* (-neeyay, -neysay) *ld* **macnee**.

micno *m.l* *ld* **macne**.

micraaj *m.l* (*dii*) Habeenki Nebi Maxamad (n.k.h.a.) samada loo korsiyyay (27 bisha rajab).

micyaan *m.l* (-nno, *m.db*) Hunguriga cuntadu marto.

mid¹ *m.l.t* 1. Erey wax lab oo keli ah tilmaama; hal. Tus. "Labadii m. baa yimid". 2. Dad israacsan oo isku ujeeddo ah. 3. Kala m. ah: wax kala duwan. 4. Kala m. ah: fikrad, muuqaal, midab iwm cid ka raacid. 5. Jiiddida la jiido shaqalka carabiga marka lagu dhawaqaqyo.

mid² *m.db* 1. (*m.t*) Wax tiro ahaan hal ah oo dheddig. 2. Meermeerto weyn oo biyaha baddu sameeyaan.

mid³ *f.g1* (-day, -dday) Shaqal carabi ah ku dhawaqaqiddisa jiidid.

midaal *m.l* (*xis*) Isle'eg ay ku rumoobayso dhammaan qiumayaasha suurtagalka ah ee loo doorto doorsoomeyaaasha ku jira isle'eg.

midaar¹ *m.l* Dhaqdhahaq baaq ah oo cid wax lagu garansiiyo siiba dadka dhegaha la'.

midaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Dhaadhaqaaq baaq ah cid wax ku garan siin.

midaarid *m.f.dh eeg* midaar².

midab *m.l* (-bbo/-byo, *m.dh*) 1. Marka fallaaraaha ilaysku ku dhacaan walax ee ay ka soo noqdaan, muunadda ay isha tusaan: sida casaan, cagaar iwm. 2. Nooc ka mid ah kalluunka oo yaryar, oo sharaxsharax leh.

midab-arag-la'aan *m.dh* (*daaw.*) Xaalad cudeered uusan qofka kala sooci karin aragga midabyo qarkood. Nooca uga badan waxa la yiraahda daltoonism (protanodia), arkid la'an cagaarka iyo gaduudka (yacnii waa laysku khaldaa labadaa midab).

midabayn *m.f.dh eeg* midabee.

midabaysan¹ *f.mg1* (-smay, -santay; -smi) Wax la midabeeey noqosho.

midabaysan² *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la midabeeey ahaansho.

midabaysasho *m.f.dh eeg* midabayso.

midabaysmid *m.f.dh eeg* midabaysan¹.

midabaysnaan *m.f.dh eeg* midabaysan². *ld* midabaysnaansho.

midabaysnaansho *m.l/dh eeg* midabaysnow. *ld* midabaysnaan.

midabayso *f.mg3* (-stay, -satay) Wax midab yeelasho.

midabayn *m.f.dh eeg* midabbee.

midabee *f.mg2* (-beeyay, -baysay) 1. Hadba nooc iska dhigid. 2. Wax midabbo u yeelid.

midabdoori *f.g2* (-iyay, -isay) Wax midab ka beddelid.

midabdoorin *m.f.dh eeg* midabdoori.

midabee *f.g2* (-beeyay, -baysay) 1. Wax midab u yeelid. 2. Reer hayaan ah habeen meel ku sii dhixid; midbee.

midabfaquuq¹ *m.l* Yasidda iyo qiimadilk, qof lagu sameeyo midabkiisa awgiis. *ld* midabtakoor¹.

midabfaquuq² *f.g1* (-qay, -qday) Cid midabkeeda ku takoorid. *la* midabtakoor².

midabfaquuqid *m.f.dh eeg* midabfoquuq². *ld* midabtakoorid.

midabgaddoomid *m.f.dh eeg* midabgaddoon². *ld* midabgaddoon¹.

midabgaddoon¹ *m.l* Isbeddelka ku dhaca wax midabkiisa. *ld* midabgaddoomid.

midabgaddoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Wax midabkoodu beddelmay noqosho.

midabgumaysasho *m.f.dh eeg* midabgumayso. *ld* midabgumaysi.

midabgumaysi *m.l/ld* midabgumaysasho.

midabgumayso *f.g3* (-stay, -satay) Cid midabgumaysi ku samayn.

midabsawir-saafid *m.l* (*kiim.*) Xeelad lagu kala sooco ama lagu saafu iskujirrada kakan. Dhawr xeeloodod oo la xiriira habkan ayaa jira, kuwa ugu muhiimsanina waa: midabsawir saafid dhuumeed, midabsawir saafid warqadeed, midabsawir saafidda lakabka dhuuban, midabsawir saafid neefeed iyo midabsawir saafidda iswedyaarinta ayooneed.

midabside *m.l* (-dayaal, *m.l/dh*) (*baay.*) Walax midab leh, sida: mayogolobiin oo ah nooc ka mid ah himogolobiin lagana helo unugyada muruqa, iyo kolorokurooriin oo ah midabside neefsasho oo ka kooban bir laga helo dhiigga qaar ka mid ah faylamka analiida.

midabtakoor¹ *m.l* 1. (*fals.*) Falsafad xun oo dadka midab midab u kala soocda oo isku dirta inta gun iyo gob ka kala dhigta. 2. (*siyaa.*) Hab siyaasadeed oo lagaga dhaqmi jiray koonfur Afrika, kaasoo dadka lagu kala soocyo sharci ku dhisan midabtakoor. *ld* midabfaquuq¹.

midabtakoor² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid midabkeeda ku faquuqid. *ld* midabfaquuq².

midabtakoorid *m.f.dh eeg* midabtakoor². *ld* midabfaquuqid.

midbayn *m.f.dh eeg* midbee.

midbee *f.g2* (-beeyay, -beysay) Reer hayaan ah habeen meel ku sii dhixid.

midbo *m.dh,kh* M. ah: cid hayaan ah oo habeen meel ku sii dhaxda.

middaad *m.dh ld* maddaad.

middi *m.dh ld* mindi.

middiil *m.dh ld* mandiil.

midee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Dad figrad iyo degaan kala duwan lahaa israacin. *ld* mideysi.

mideyn *m.f.dh eeg* midee. *ld* mideysiin.

mideysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la mideeyay ahaansho (dad).

mideysi *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* midee.

mideysiin *m.dh ld* mideyn.

mideysnaan *m.f.dh eeg* mideysan. *ld* mideysnaansho.

mideysnaansho *m.l/dh* 1. *eeg* mideysnow. 2. *ld* mideysnaan.

mideysnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax mideysan noqosho (dad).

midid *m.f.dh eeg* mid³.

midig *m.dh* (-gyo, *m.l/dh*) 1. Qof wejigiisu waqooyi u jeedo dhiniciisa bari xiga.

2. Labada gamcood ee qof, midda aan bidixda ahayn ee badanaa la adeegsado.

midigee *f.g2 (-eeyay, -eysay)* 1. Geel la lisayo hadba mar caanaheeda cantuugid. 2. Wax dhanka midig ugu xigid.

midigeyn *m.f.db eeg* midigee.

midigsaar¹ *m.l 1. M. ah: xiriir saaxiibtinimo* oo dhexmara laba qof ama ka badan, gacasaar. 2. *ld midigsaarid*.

midigsaar² *f.mg1 (-ray, rray)* Salaamid, u gacanqaadid (qof).

midigsaarid *m.f.db ld midigsaar¹ (2)*.

midiid¹ *m.l Catireynta weel la culayo aad loo catiryo. ld madiid¹*.

midiid² *f.g1 (-day, -dday)* Weel la culayo aad u catirid. *ld madiid²*.

midiidid *m.f.db eeg* madiid². *ld madiidid*.

midiidimi *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* M./u m.: cid madiidin ka dhigid. *ld madiidimi*.

midiidimid *m.f.db eeg* madiidin². *ld madiidimid, madiidimis²*.

midiidimin *m.f.db eeg* madiidimi. *ld madiidimin, madiidimis¹, madiidimis¹*.

midiidimis¹ *m.l ld madiidimin*.

midiidimis² *m.db ld madiidimid*.

midiidin¹ *m.l (-nno, m.db)* Qof la nool cid uu u shaqeyo oo aan wax abaalmarin ah lahayn; aadege; khaaddin. *ld madiidin¹*.

mididiid² *f.g1 (-imay, -intay; -imi)* 1. Hawl si aad ah u barasho. Tus. "Cali hawshii buu madiidimay." 2. Weel la culay aad u catireyn. *ld madiidin²*.

midiidinnimo *m.db* Qof madiidin ahaansho. *ld madiidinnimo*.

mididiinsad *m.l ld madiidinsasho*.

mididiinsasho *m.f.db eeg* madiidinso. *ld madiidinsad, madiidinsasho, madiidinsi*.

mididiinsi *m.l ld madiidinsasho*.

mididiinso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid madiidin ka dhigasho. *ld madiidinso*.

midnimo *m.db* Mid ahaansho (dad).

midoobid *m.f.db eeg* midow². *ld midow¹ (2)*.

midow¹ *m.l* 1. Mid noqosh (dad). 2. *ld midoobid*.

midow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax kala firirsanaan mid noqosh.

midxin *m.db (-no, m.db) (baay)* Meel ballaaran oo ku taalla dheefmareaenka oo samaysa kiish, kaas oo derbiyadiisa muruqyo adagi ku yaallaan. Shaqadiisu waxa weeye ridqidda cuntada. Waxaa laga helaa shimbiraha iyo lafdhabarla'da badankeeda.

miftax *m.l ld muftaax*.

mihi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ku m.: cid wax aan la siinayn ku hunguri gelin. *ld mehi, mohi, muhi*.

mihiib¹ *m.l 1. M. ah: hanti la leeyahay, mulki. 2. ld mihiibid*.

mihiib² *f.g1 (-bay, -btay)* (Qof) wax hantiyid. *ld mahiib*.

mihiibi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid wax mulkisiin. *ld mahiibi, mahiibsii, mihiibsii*.

mihiibid *m.f.db eeg* mahiib². *ld mahiib¹, mahiibid, mihiib¹ (2)*.

mihiibin *m.f.db eeg* mihiibi. *ld mahiibin*.

mihiibsasho *m.f.db eeg* mihiibso. *ld mahiibsasho*.

mihiibsii *f.g2 (-iiyay, -isay)* U m.: cid hanti siin. *ld mahiibsii*.

mihiibsiiin *m.f.db eeg* mihiibsii. *ld mahiibsiiin*.

mihiibso *f.g3 (-saday, -satay)* Hanti aan la siin qaadasho (qof). *ld mahiibso*.

mihiigaan *m.l ld mahaigaan*.

mihiigaannimo *m.db ld mahaigaannimo*.

mihin *m.db* Qof in wax la siinayo la dareensiyo, oo kolkuu wax fisho, haddana aan wixii la siin; walacsi. *ld mehin, mohin, mohis, muhin, muhis*.

mihindis¹ *m.l ld mihindisid*.

mihindis² *f.g1 (-say, -stay)* Ku m.: dhismo, farsamo iwm oo cusub soo saarid.

mihindisid *m.f.db eeg* mihindis². *ld mindihis¹*.

mihindisoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ku m.: arrin aan dhaqan gelin ku fekerid.

mihindisood *m.f.l eeg* mihindisoo.

mihinse *m.l* Fikrad aan dhaqan gelin oo maskaxda lagu hayo.

mihnad *m.db (-do, m.l)* Hawl gaar ah oo qofku si dhab ah u yaqaan oo ku xoogsado.

mi'i *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax tashiilid.

miibac *m.db* 1. Wax aan fudayd ku jebin oo aad u adag. 2. Gaajo kulul oo aan bi'in oo xanuun-ka-warqab ah. *ld mamac*.

miicila' *m.db* Waxa lagu sharxa dhirta aan jirrid adag lahayn.

miid *m.db 1. ld miir 2.* Hoore layiig ah oo shubma, sida: malabka, subagga iwm. 2. M. ah: hoore saafi ah oo aan wax kale ku labnayn.

miidaami *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel durugsan oo ka soo noqodkeedu dhib yahay u eryid. 2. Nabar ama riddo si qiyas la'an ah meel ugu gemid.

miidaamin *m.f.db eeg* miidaami. *ld miidaamis, miidaamo (3)*.

miidaamis *m.l ld miidaamin*.

miidaamo *m.db* 1. Wax aan la rabin oo meel uusan ka soo nabad noqonayn loo diro. 2. Nabar aan loo meel deyin oo la rido. 3. *ld miidaan²*. 4. *ld miidaamin*.

- miidaan¹** *m.l (-nno, m.db)* Goob dadku isugu yimaado oo lagu qabto waxyaalo kala duwan.
- miidaan²** *m.db* Xasil. *ld miidaamo (3).*
- miidaanday** *f.mg1 (-yay, -yday)* U m.: fal samayntii aad uga fiirsasho.
- miidaandayid** *m.f.db eeg* miidaanday.
- miidaansan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la miidaanshay ahaansho (nafley).
- miidaansanaan** *m.f.db eeg* miidaansan. *ld miidaansanaansho.*
- miidaansanaansho** *m.l/db ld miidaansanaan.*
- miiday** *m.f.db eeg* miidee.
- miiddan** *f.mg1 (-naa, -nayd)* Wax culays weyn leh ahaansho.
- miiddanaan** *m.f.db eeg* miiddan. *ld miiddanaansho.*
- miiddanaansho** *m.l/db ld miiddanaan.*
- miidee** *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Malab, subag iwm miirid.
- miidoobid** *m.f.db eeg* miidow.
- miidow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Miid noqsho (hoore layiig ah).
- miig¹** *m.l* Nooc ka mid ah dayaaradaha dagaalka oo lagu sameeyo dalka Ruushka.
- miig²** *f.g1 (-gay, -gtay)* Xarig, dun iwm giijin.
- miigasho** *m.f.db eeg* miigo².
- miige** *m.l (-gayaal, m.l/db)* 1. Qori ama bir af dhubban oo dhulbeereedka lagu mudmudo si abuurka loogu rido. 2. Kar bir ah oo khudraddo iwm lagu shiido. *ld miigo¹.*
- miigee** *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Qof gamcihiisa iyo lughiisa dib isugu xirid.
- miigeyn** *m.f.db eeg* miigee.
- miigeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax miige lagu mudmuday ahaansho (dhul-beereed). 2. Qof la miigeyey ahaansho.
- miigeynsaan** *m.f.db eeg* miigeysan. *ld miigeynsnaansho.*
- miigeynsnaansho** *m.l/db ld miigeynsaan.*
- miiggan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof, adadag, wanaag, geesinnimo iwm kulansaday ahaansho.
- miigganaan** *m.f.db eeg* miiggan. *ld miigganaansho.*
- miigganaansho** *m.l/db ld miigganaan.*
- miigid** *m.f.db eeg* miig².
- miigo¹** *m.db ld miige.*
- miigo²** *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Ku m.: wax ku margasho.
- miiji** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Nafley si xoog leh ceego ugu dhegid. 2. Xab biyo ka buuxaan afka ka xirid.
- miijin** *m.f.db eeg* miiji. *ld miijis.*
- miijis** *m.l* 1. Suuq aan sharciyeysnayn. 2. *ld miijin.*
- miijisan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Nafley wax cunaha la qabtay ahaansho.
- miijisnaan** *m.f.db eeg* miijisan. *ld miijisnaansho.*
- miijisnaansho** *m.l/db ld miijisnaan.*
- miil** *m.l (-lal, m.l)* 1. Labada madax oo markabka ama doonta midkood. 2. Hilibka la siiyo deriska marka la shiraysto. 3. Hilib dhinacyada geela laga gooyo. 4. *ld mayl.*
- miilaaddiyad** *m.db ld miilaadi.*
- miilaadi** *m.l* Taariikh lagu tiriyo hab qorraxeedka ee ka soo bilaabatay dhalashadii Nebi Ciise. *ld miilaaddiyad.*
- miilasho** *m.db ld miileyasho.*
- miile** *m.l* Toogeysiga wax lagu kaltamo. *ld miilo¹.*
- miilee** *f.g2 (-leeyay, -leysay)* Miilo ku qaybin.
- miileyn** *m.f.db eeg* miilee.
- miileysad** *m.l ld miileysasho.*
- miileysasho** *m.f.db eeg* miileyo. *ld miilasho, miileysad, miileysi.*
- miileysi** *m.l ld miileysasho.*
- miileyso** *f.g3 (-stay, -satay)* Qayb ka qaadasho (miile). *ld miilo².*
- miilo¹** *m.db ld miile.*
- miilo²** *f.g3 (-iishay, -illatay)* *ld miileyo.*
- miin¹** *m.l (-nan, m.l)* Summad ishkinka lagu dhigo oo ah goobaabin jitindhinac looga qabtay (§).
- miin²** *m.db* Duuduubka haragga dadku yeesho, da' awgeed.
- miinayn** *m.f.db eeg* miinayee.
- miinaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la miineeyey ahaansho.
- miinaysasho** *m.f.db eeg* miinayso.
- miinaysnaan** *m.f.db eeg* miinaysan. *ld miinaysnaansho.*
- miinaysnaansho** *m.l/db ld miinaysnaan.*
- miinayso** *f.mg3 (-stay, -satay)* Miin yeelasho (wax).
- miinee** *f.g2 (-neeyay, -naysay)* 1. Wax miino ku xirid, miino gelin. 2. Cid kontorobaan u dhiibid.
- miino** *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Qalab gudiiisa wax qarxa ka buuxaan oo loogu talo galay in lagu burburiyo, dhismo, dhagax, iwm. 2. Kontorobaan.
- miinshaar¹** *m.l* Nooc mallaayga ka mid ah oo af miinshaar ah leh. *ld miishaar¹.*
- miinshaar²** *m.db (-rro, m.db)* Qalab bir ka samaysan oo lagu gooyo qoryaha, birta, dhagaxa iwm. *ld miishaar².*

- miinshaaree** *f.g2* (-reeyay, -reysay) Miishaar wax ku goyn. *ld miishaaree*.
- miinshaareyn** *m.f.db eeg* miinshaaree. *ld miishaareyn*.
- miiq¹** *m.l (-qyo, m.db)* 1. Liilan dun ah. 2. *ld miiqid*.
- miiq²** *m.l (-qyo, m.db)* 1. (*c.naf*) Dhisme kala jaadjaad ah oo duno oo kale ah oo laga helo jidhka xayawaanka, sida miiqyada muruqyada, miiqyada dareenwadka, ama miiqyo kollayiin. 2. (*baay*) Unug dhireed dheeraaday oo gidaaradiisa ay adkaysay xabag ku dhaadhan.
- miiq³** *f.g1* (-qay, -qday) 1. Suuf dun ka samayn. 2. Dun iwm caarad dhuubar u yeelid.
- miiqan¹** *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi) 1. Wax miiqmay noqosho. 2. Qof caatoobid.
- miiqan²** *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) 1. Dun dhuubar ahaansho. 2. Qof caatoobay ahaansho.
- miiqasho** *m.f.db eeg* miiqo.
- miiqid** *m.f.db eeg* miiq². *ld miiq¹* (2).
- miiqmid** *m.f.db eeg* miiqan¹.
- miiqnaan** *m.f.db eeg* miiqan². *ld miiqnaansho*.
- miiqnaansho** *m.l/db ld miiqnaan*.
- miiqo** *f.g3* (-qday, -qatay) Wax miiq ka dhigasho.
- miiq-ruxasho** *m.db (daaw)* Garaac dhakhsu leh oo isdhaafsan oo unugmuruqeed walba ee wadnaha uu gooni u sameeyo taasoo keenta in muruq si wadajir ah oo waxtar leh u ururo; qayba wadnaha ka mid ah oo dhibta qabtana dhiig ma saarto.
- miir¹** *m.l* 1. Wax la miiray. 2. *ld miyir*. 3. *ld miirid¹*.
- miir²** *m.db* 1. *ld miid*. 2. Meel yar oo biyo qabatin leh.
- miir³** *f.g1* (-ray, -rtay) Hoore gufur ka saarid.
- miira** *m.db* Bisha labaad oo sanad dayaxeedka; safar.
- miiraale** *m.l (-layaal, m.l/db)* Roob xoog leh oo habeenkii da'a oo xilliga dayrta yimaada. *ld miiroole*.
- miiran¹** *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) 1. Hoore saafi noqosho. 2. Nafley isku dhex jirtay intii islehiba wax gooni isugu soocmay noqosho.
- miiran²** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Hoore saafi ahaansho. 2. Wax aan larnayn ahaansho. 3. Wax badan ahaansho. Tus. "Xoolo caano miiran ah."
- miire** *m.l (-rayaal, m.l/db)* Qalab hooraha lagu kala sifeeyo.
- miiri** *f.mg2* (-iyay, -isay) *ld miyiri*.

- miirid¹** *m.f.db eeg* miir³. *ld miir¹* (3), **miiris**.
- miirid²** *m.db (kiim)* Dariqada saxarrada adkaha ah lagaga soocaayo hoorka iyadoo la adeegsanaayo walax daloolo leh. Shaybaarka waxaa badanaaba lagu isticmaalaa warqadda miirtada.
- miirin** *m.db ld miyirin*.
- miiris** *m.db ld miirid¹*.
- miirmid** *m.f.db eeg* miiran¹.
- miirnaan** *m.f.db eeg* miiran². *ld miirnaansho*.
- miirnaansho** *m.l/db ld miirnaan*.
- miiroole** *m.l (-layaal, m.l/db)* *ld miiraale*.
- miirrow** *m.l* 1. Nooc ka mid ah qaadka ka baxa dalka Kenya. 2. Nooc tubaakada ka mid ah.
- miirran** *f.g4* (-naa, -nayd) 1. Qof deggan oo dabeecad fiican leh ahaansho. 2. Qof xanuun ka soo roonaaday ahaansho.
- miirranaan** *m.f.db eeg* miirran. *ld miirranaansho*.
- miirranaansho** *m.l/db eeg* miirranow. *ld miirranaan*.
- miirranow** *f.mg3* (-naaday, -naatay) Qof miiryikiisu dhanyahay noqosho.
- miirrif** *m.l* Marakudheg.
- miirsad** *m.l ld miyirsasho*.
- miirsasho** *m.db ld miyirsasho*.
- miirsi** *m.l* 1. Quursi. 2. *ld miyirsasho*.
- miirsidiid** *m.l.kh* M. ah: ruux xumo diidnimo ku sifoobay.
- miirsidiidnimo** *m.db* Miirsidiid ahaansho.
- miirso** *f.mg3* (-saday, -satay) *ld miyirso*.
- miis¹** *m.l* 1. *ld miisad*. Qalab ka samaysan alwaax, bir, ama wax kale oo fidsan lugo ku taagan oo siyaalo kala geddisan loogu isticmaalo xafisiyada iyo guryaha. 2. Xoogaa cunto ah oo beegan oo aan bislayn. 3. Heer nolosha laga gaaro. 4. Meel dad koox ahi cunto loogu sameeyo. 5. *ld miisid*.
- miis²** *f.g1* (-say, -stay) Cunto beegid.
- miisaali** *m.l* Qof door ah. *ld miitaali*.
- miisaaman** *f.mg4* (-aanna, -aannayd) 1. Wax la miisamay ahaansho. 2. Wax isu dheeli tirsanahaansho. *ld miisaanan*.
- miisaamasho** *m.f.db eeg* miisaamo. *ld miisaanasho*.
- miisaamid** *m.f.db eeg* miisaan². *ld miisaanid*.
- miisaamo** *f.g3* (-aantay, -amatay) Wax miisaan ku cabbirasho. *ld miisaano*.
- miisaan¹** *m.l (-nno, m.db)* 1. Qalab wax lagu cabbiro. 2. Culeys; culaab.
- miisaan²** *f.g1* (-aamay/-aanay, -antay; -aami) Miisaan wax ku cabbirid.
- miisaanan** *f.mg4* (-aanna, -aannayd) *ld miisaaman*.
- miisaanasho** *m.db ld miisaamasho*.

miisaanid <i>m.dh ld miisaamid.</i>	mijarroorsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld manjarroorsan.</i>
miisaaniyad <i>m.dh (dhaq.)</i> Qorshe waqtiyeysan oo maaliyadeed oo loogu talaggalay in hawl lagu fuliyo.	mijarroorsanaan <i>m.dh ld manjarroorsanaan.</i>
miisaannaan <i>m.f.dh eeg miisaaman. ld miisaannaansho.</i>	mijarroorsanaansho <i>m.ll/dh ld manjarroorsanaansho.</i>
miisaannaansho <i>m.ll/dh ld miisaannaan.</i>	manjarroorsanaansho <i>m.ll/dh ld manjarroorsanaansho.</i>
miisaano <i>f.g3 (-aantay, -aamatay) ld miisaamo.</i>	mijasaar ¹ <i>m.l ld manjasaar¹.</i>
miisad <i>m.dh</i> Qalab ka sameysan alwaax, bir, iwm fidsan oo lugo uu ku taagnaado leh oo siyalo kala duwan guryaha iyo xafiis yada loogu isticmaalo. <i>ld miis¹ (1).</i>	mijasaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay) ld manjasaar².</i>
miisan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la miisay ahaansho.	mijasaarid <i>m.dh ld manjasaarid.</i>
miisasho <i>m.f.dh eeg miiso.</i>	mijaxaab <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld manjjaxaab.</i>
miisgool <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Miis wareegsan oo fadhiiga la dhigto.	mijaxaab <i>m.l ld manjjaxaab.</i>
miishaar ¹ <i>m.l ld miinshaar¹.</i>	mijilic ¹ <i>m.l kh M. ah: neef korriimadu ka xumaatay.</i>
miishaar ² <i>m.dh ld miinshaar².</i>	mijilic ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Neef korriimadu ka xumaatay noqosho.
miishaaree <i>f.g2 (-reeyay, -reeyay) ld miinshaaree.</i>	mijilicid <i>m.f.dh eeg mijilic².</i>
miishaareyn <i>m.dh ld miinshaareyn.</i>	mijilis <i>m.l (-syo, m.dh)</i> 1. <i>ld majlis.</i> 2. Loox laba lugood oo yaryar leh oo lagu fadhiisto gember.
miishmiishad <i>m.f.l eeg miishmiisho.</i>	mijin <i>m.dh ld majin².</i>
miishmiisho <i>f.g3 (-shtay, -shatay)</i> 1. Cunto ama cabbitaan si tartiib ah u cunid ama u cabbid. 2. Hawl qabashadeeda ka warwareegid.	mijirkkoos <i>m.l Maro adag midabyo badan u kala baxda oo la xiran jiray.</i>
miisid <i>m.f.dh eeg miis². ld miis¹ (5).</i>	mikroskoob <i>m.l (-byo, m.ll/dh)</i> Qalab loo adeegsado inuu aad u weyneeyo waxyaalaha aad u yaryar ee aan isha caadiga ahi lagu arki karin.
miiso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Cunto beegasho.	mil ¹ <i>m.l Milme hoore lagu qasay natijada ka soo baxda.</i>
miitali <i>m.l ld miisaali.</i>	mil ² <i>f.g1 (-ilay, -ishay)</i> Adke milme ah, sida sonkor, cusbo iwm hoore ka dhigid.
mijabbaxsad <i>m.l ld manjabbaxsasho.</i>	milaad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Qiyaasta qof maskaxdisa wax ka qiyaso.
mijabbaxsasho <i>m.dh ld manjabbaxsasho.</i>	milaadi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax maskax ka qiyasid.
mijabbaxsi <i>m.l ld manjabbaxsasho.</i>	milaadin <i>m.f.dh eeg milaadi.</i>
mijabbaxso <i>f.mg3 (-saday, -satay) ld manjabbaxso.</i>	milaadsasho <i>m.f.dh eeg milaadso.</i>
mijagoror ¹ <i>m.l ld manjagororid.</i>	milaadso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax maskax ka qiyasasho.
mijagoror ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay) ld manjagoror².</i>	milaal ¹ <i>m.l Buuxinta wax muggooda laga buuxsho wax kale. ld milaalid.</i>
mijagorori <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld manjagorori.</i>	milaal ² <i>f.g1 (-aalay, -aashay)</i> Wax mug leh, wax kale ka buuxin.
mijagororid <i>m.dh ld manjagororid.</i>	milaalan ¹ <i>f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)</i> Wax mug leh oo wax kale laga buuxshay noqosho.
mijagororin <i>m.dh ld manjagororin.</i>	milaalan ² <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Ka m.: wax mug leh oo wax kale laga buuxshay ahaansho.
mijagororsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld manjagororsan.</i>	milaalid <i>m.f.dh eeg milaal². ld milaal¹.</i>
mijagororsanaan <i>m.dh ld manjagororsanaan.</i>	milaalmid <i>m.f.dh eeg milaalan¹.</i>
mijagorosanaansho <i>m.ll/dh ld manjagorosanaansho.</i>	milaalnaan <i>m.f.dh eeg milaalan². ld milaalnaansho.</i>
mijarrogasho <i>m.dh ld manjarrogasho.</i>	milaalnaansho <i>m.ll/dh ld milaalnaan.</i>
mijarrogo <i>f.mg3 (-stay, -satay) ld manjarrogo.</i>	milan caadi ah <i>m.l (-nno ..., m.dh)</i> (kiim.) Milanka ay ku jiraan culays hal garaam isudhigan halkii litir ee Milan ahba. Waxa
mijarroor ¹ <i>m.l ld manjarroorid.</i>	
mijarroor ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay) ld manjarroor².</i>	
mijarroori <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld manjarroori.</i>	
mijarroorid <i>m.dh ld manjarroorid.</i>	
mijarroorin <i>m.dh ld manjarroorin.</i>	

- lagu asteeyaa summadda N, sida O.2N, I.ON, iwm.
- milan sare** *m.l (-rayaal, m.ll/dh) (baay.)* Marka laga hadlayo habdhiska siimowga, milanku ka ribnaanta badan milanka kale.
- milan¹** *m.l ld milmid.*
- milan²** *m.l (-nno, m.dh) (kiim.)* Hoor ka unkamay laba ama dhawr nooc ama walxood kuwaas oo isugu dhex baahay si heer molikuyuleed ah. Haddaba, milanku waa isku kaan buuxa. Xubinta hadba badan ee milan waxa la yiraat mile, badanaaba waa hoor saafi ah xubinta yarna waxa la yiraat milme (neef, hoor ama adke).
- milan³** *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* 1. Milme wax hoore ku qasmay noqosho. 2. Dhar wax liinbaxay noqosho.
- milan⁴** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Milme wax hoore ku qasmay ahaansho.
- milan-hoose** *m.l (-sayaal, m.ll/dh) (baay.)* Marka laga hadlayo habdhiska siimowga, milanka ka ribnaanta yar milanka kale.
- milan-joogtayn** *m.l (kiim.)* Milanka ku nagaada qiime pH oo madoorosome ah marka lagu daro asiidho ama alkaliyo. Milannada joogtaynta waxa badanaaba ku jira asiidh dacif ah iyo hal nooc oo cusbooyinkeeda ah taas oo ka dhalatay beys xooggan sida milan ah asitig asiidh iyo naatriyam asityet.
- milay** *m.l (-yo, m.dh)* 1. Xilli roob da'o. 2. Goor, ammin. *ld melay.*
- milcis** *m.dh* Ilmo yar oo aan socod baran. *ld mics.*
- mile** *m.l (-layaal, m.ll/dh) (kiim.)* Hoor awood u leh milidda walxaha kale (adke, hoor, ama neef) si milan u samaysmo. Milihi guud ahaan waa xubinta ugu badan milanka.
- milgee** *f.g2 (-geeyay, -geysay)* 1. Cid xurmeyn. 2. Hadal asluub u yeelid. 3. Shabaag qaab milgo ah u sameyn. 4. Ceel miileyn.
- milgeyn** *m.f.dh eeg milgee.*
- milgeysasho** *m.f.dh eeg milgeyso.*
- milgeyso** *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Shabaag milgo ka dhigasho. 2. Ceel miileysasho.
- milgo** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Ulajeeddo wanaagsan, xurmo, muuno. 2. Shabaag ilo yaryar leh oo kalluunka lagu jillaabto. 3. Kal; miile.
- milic** *m.dh* 1. Qorrax. 2. Kulka fallaaraaha qorraxda.
- milicsad** *m.l ld milicsasho.*
- milicsasho** *m.f.dh eeg milicso. ld milicsad, milicsi.*
- milicsi** *m.l ld milicsasho.*
- milicso** *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax laabtu u bogtay eegistooda isha la raacid. 2. Wax degdeg u eegid.
- milid** *m.f.dh eeg mil².*
- milif** *m.l/dh Raar ama maro duug ah.*
- mililiic¹** *m.l Eegitaan isha lala sii raaco wax ay laabtu u bogtay.* *ld miliilicid.*
- mililiic²** *f.g1 (-cay, -cday)* Wax ay laabtu u bogtay eegitaankooda isha la sii raacid.
- mililiicasho** *m.f.dh eeg miliilico.*
- mililiicid** *m.f.dh eeg miliilic². ld miliilic¹.*
- milililico** *f.g3 (-cday, -catay)* Wax ay laabtu u bogtay eegitaankooda isha la sii raacid.
- milikh** *m.l Cagaar roob soo saaray oo jilicsan.*
- milil¹** *m.l (-llo, m.dh)* 1. Dhecaan malax iyo dhiig isugu jira oo ay nabarrada hurgumay yeeshaan. 2. Dhecaan ka yimaada nafley dhimatay marka ay muddo meel taal.
- milil²** *f.mg1 (-ilay, -ishay)* 1. Nabar hurgumay dhecaan iyo malax yeelasho. 2. Nafley dhimatay dhecaan ka dareerid.
- mililid** *m.f.dh eeg milil².*
- mililig** *m.l ld miririg.*
- mililigeyn** *m.dh ld miririgleyn.*
- mililiglee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay) ld miririglee.*
- mililikh** *m.l* Dhar jilicsan sida malkhabadda oo faraha ka siibanaya.
- mililikhsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax mililikh ah ahaansho (dhar).
- mililikhsanaan** *m.f.dh eeg mililikhsan. ld mililikhsanaansho.*
- mililikhsanaansho** *m.l/dh ld mililikhsanaan.*
- miliq¹** *m.dh* Balagga digirtu marka uu curdunka yahay.
- miliq²** *f.mg1 (-lqay, -liqtay)* Xarig si aan habaysnay isku dhex gelid.
- miliqsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax si aan habaysnay isugu dhex jira ahaansho (xarig).
- miliqsanaan** *m.f.dh eeg miliqsan. ld miliqsanaansho.*
- miliqsanaansho** *m.l/dh ld miliqnsanaan.*
- militeri** *m.l* Ciidan ku hubaysan qalab dagaal oo dal u qaabilsan daafaca.
- milix** *m.l* Cusbo.
- milixayn** *m.dh ld milxayn.*
- milixaysan** *f.mg4 (-naa, -nayd) ld milxaysan.*
- milixaysnaan** *m.dh ld milxaysnaan.*
- milixaysnaansho** *m.l/dh ld milxaysnaan.*
- milixee** *f.g2 (-xeeyay, -xeysay) ld milxee.*
- milixi** *f.g2 (-iyay, -isay) ld milxee.*
- milixin** *m.dh ld milxayn.*
- milixsanaan** *m.dh (jugr.)* Darajada cusbaysanaanta ama milixsanaanta ee

badweynada, badaha, balliyada, iyo webiyada, badanaa waxaa loo tibaaxaa tirada qaybaha kunkiiba, ama miisaanka cusbadu ku milan kunkii qayboodba oo biyo ah. Celceliska milixsanaanta biyaha baddu, tusaae ahaan, waa 35 kunkiiba, laakiin milixsanaantu waxay ku kala duwantahay laga billaabo 40 ka kor kunkiiba biyaha Badda Dhexe ilaa iyo 30 kunkiiba badaha cirifyada. Baraha agtiisa waxaa jira gobol milixsanaantiisu ay hoosayso, roobka culus ee ka da'a awgiis.

milki¹ *m.l ld mulki¹*.

milki² *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld mulki²*.

milkiyid *m.dh ld mulkiyid*.

millad *m.dh (-do, m.l)* Diin.

milligraam *m.l (-mmo, m.dh)* Hal garaam oo kun meelood loo qaybshay meel ka mid ah.

millilitir *m.l (-rro, m.dh)* Hal liitir oo kun meelood loo qaybshay meel ka mid ah.

millimitir *m.l (-rro, m.dh)* Hal mitir oo kun meelood loo qaybshay meel ka mid ah.

milliqsad *m.l ld milliqsasho*.

milliqsasho *m.f.dh eeg milliqso*. *ld milliqsad, milliqsi*.

milliqsi *m.l ld milliqsasho*.

milliqs *f.mg3 (-saday, -satay)* Carrabka si joogto ah u soo bixin iyada oo bishiimaha wax saaran la leefleefayo.

milme *m.l (-mayaal, m.l/dh)* 1. Adke marka uu hoore saameyo milma. 2. M. ah: qof la dulmiyey oo ciil ka batay.

milmid *m.f.dh eeg milan³*. *ld milan¹*.

milmil *m.l* Dhar aad u jilicsan sida faashadda iwm.

milnaan *m.f.dh eeg milan⁴*. *ld milnaansho*.

milnaansho *m.l/dh eeg milnow*. *ld milnaan*.

milnow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Adke, wax milmay noqosho.

milqi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xarig, dun iwm isku murgin.

milqid *m.f.dh eeg milq²*.

milqin *m.f.dh eeg milqi*. *ld milqis*.

milqis *m.l ld milqin*.

milshi¹ *m.l* Wax dhici doona waqtii soo socda oo la sii saadaaliyo.

milshi² *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* Wax waqtii soo socda dhici doona saadaalin.

milshiyid *m.f.dh eeg milshi²*.

miltami *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld mitami*.

miltamid *m.dh ld mitamid*.

miltamin *m.dh ld mitamin*.

miltan¹ *m.l ld mitamid*.

miltan² *f.mg1 (-amay, -antay)* *ld mitan²*.

miltansasho *m.dh ld mitansasho*.

miltansho *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld mitansho*.

milxayn *m.f.dh eeg milxee*. *ld milixayn*.

milxaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax milix lagu daray ahaansho. *ld milixaysan*.

milxaysnaan *m.f.dh eeg milxaysan*. *ld milixaysnaan*, *milixaysnaansho*, *milxaysnaansho*.

milxaysnaansho *m.l/dh ld milxaysnaan*.

milkee *f.g2 (-xeeyay, -keysay)* Wax milix ku darid. *ld milixee*.

milxi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld milkee*.

milxin *m.dh ld milxayn*.

milyan *m.l ld malyuun*.

mimbar *m.l (-rro, m.dh)* (dii.) Meel masaajidka gudihiiisa ku taal, kor u qaadan, oo qofka khudbadda wacdigaa akhriyayaafuulo, si uu u muuqdo, codkiisana loo maqlo. *ld mambar, minaawar*.

min¹ *m.l (-nan, m.l)* 1. Guri, aqal. 2. Ilmaggaleen, ilmasideen. 3. Kolay weyn oo timir ah. *ld minan*.

min² *fk*. Midkiiba. Tus. "Nimankan min kun shilin sii".

minaaq *m.l (-qyo, m.dh)* Laba qori oo yaryar oo darafyadooda sare harqoodka galaan, darafyada hoosana indhali isu hayso, oo dibiga qoortiisu ku dhex jirto.

minaarad *m.dh ld munnaarad*.

minaawar *m.l (-rro, m.dh)* 1. Markab weyn oo dagaal. 2. *ld mimbar*.

minan *m.l ld min¹*.

minbeer *m.l* Kolay yar oo xarig ama caw ka samaysan oo kuul lagu sharxay oo haweenku ku ritaan waxyaabaha ay isku carfiyaan.

mindhaa *fk*. Waxaa laga yaabaa; malaha. Tus. "Mindhaa wuu imaanayaa".

mindheelli *m.l* Ilmagaleenka dhedigoodka oo qalloocda.

mindhicir¹ *m.l (-rro, m.dh)* Xuub uurkujirta qaarkeed haya, siiba xiidanka yaryar, sida uu u badanyahay.

mindhicir² *m.l (-rro, m.dh)* (c.naf¹) Qayb ka mid ah dheefmarenka oo ka hoosaysa caloosha. Shaqooyinkeeda ugu waaweynina waxa weeye dhammaystirka dheefshiidka cuntada caloosha ka timaada, nuugista milannada cuntada, nuugista biyaha iyo soo saaridda.

mindhicirisdab *m.l* Jirro geela ku dhacda oo xiidmaha kala xirta.

mindhismo *m.dh* 1. U hawlgalka guur cusub samayntiis. 2. Muddada arooska lagu jiro.

3. Nin la deggan reerka uu wax ka qabo. 4. Qalabka ama hantida lagu taakuleeyo laba qof oo aroos gelaya.

mindi <i>m.dh</i> (-iyo, <i>m.l</i>) Shay bir ah oo ka mid ah qalabka guriga looga adeegto, oo leh af wax lagu gooyo iyo daab la qabsado. <i>ld</i> middi.	minjagororsanaan <i>m.dh</i>	<i>ld</i>
mindiil <i>m.dh ld</i> mandiil.	manjagororsanaan.	
mindirraaci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Arrin aan weli bislaan ama aan dhab looga baaraandegin, si deddejis ah ku dhammaday. 2. Neef aan la baxnaanin oo aan loo warhayn inuu dhiman lahaa iyo in kale, mindi ku gowricid.	minjagororsanaansho <i>m.l/dh</i>	<i>ld</i>
mindirraacin <i>m.f.dh eeg</i> mindirraaci. <i>ld</i> mindirraacis.	manjagororsanaansho.	
mindirraacis <i>m.l ld</i> mindirraacis.	minjarrogasho <i>m.dh ld</i> manjarrogasho.	
mindumis <i>m.l</i> 1. Xaal laga qaado nin lagu soo eedeyay in uu fara xumeyay naag la qabo. 2. Ka furashada naag ninkeda laga furto iyadoo xoolo iyo maal lagu beer dulucusado.	minjarrogo <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) <i>ld</i> manjarrogo.	
minfiq <i>m.dh ld</i> mafiiq.	minjarroor¹ <i>m.l ld</i> manjarroorid.	
minfilaad <i>m.l</i> 1. Tuhun yar oo cid loo qaado. 2. <i>ld</i> minfilaadid.	minjarroor² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> manjarroo².	
minfilaad² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Ka m.: tuhun yar cid u hayn.	minjarroori <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> manjarroori.	
minfilaadid <i>m.f.dh eeg</i> minfilaad ² . <i>ld</i> minfilaad¹ (2).	minjarroorid <i>m.dh ld</i> manjarroorid.	
mingelyo <i>m.dh ld</i> mingelyo.	minjarroorin <i>m.dh ld</i> manjarroorin.	
mingelyo <i>m.dh</i> 1. Quraan la akhristo oo xirsi xir ah. 2. Labada cirguduudood. 3. Hantida ugu horreysa ee la siyo gabar guur laga doonaayo aabeheed. <i>ld</i> mingelyo.	minjarroorsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> manjarroorsan.	
mingis <i>m.l</i> 1. (<i>dii.</i>) Rooxaan ama jin la rumaysanyahay in uu dadka cudur gelyo. 2. Cudur dadka ku dhaca oo la aamminsanyahay inuu ka yimaado rooxaanta (mingiska). 3. Cayaar jiib, jaan iyo durbaan leh oo loo tumo qofka jirrada mingiska qaba.	minjarroorsanaan <i>m.dh ld</i> manjarroosanaan.	
minguuri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ka m.: wax meel ku qoran, meel kale ku qorid.	minjarroorsanaansho <i>m.l/dh</i>	<i>ld</i> manjarroorsanaan.
minguurin <i>m.f.dh eeg</i> minguuri. <i>ld</i> minguuris.	minjasaar¹ <i>m.l ld</i> manjasaar¹.	
minguuris <i>m.l ld</i> minguurin.	minjasaar² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> manjasaar².	
minii <i>xi.</i> Haddii.	minjasaarid <i>m.dh ld</i> manjasaarid.	
minjabbaxsad <i>m.l ld</i> manjabbaxsasho.	minjaxaabi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> manjaxaabi.	
minjabbaxsasho <i>m.dh ld</i> manjabbaxsasho.	minjaxaabbin <i>m.dh ld</i> manjaxaabbin.	
minjabbaxsi <i>m.l ld</i> manjabbaxsasho.	minjaxaabis <i>m.l ld</i> manjaxaabbin.	
minjabbaxso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> minjaxaabbo	<i>m.dh ld</i> manjaxaabbin.	
minjabbaxso.	minnasheegad <i>m.l ld</i> mannasheegasho.	
minjagoror¹ <i>m.l ld</i> manjagororid.	minnasheegasho <i>m.dh ld</i> mannasheegasho.	
minjagoror² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> minnasheego.	minnasheego <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) <i>ld</i> mannasheego.	
manjagorori <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> minnec.	minnec <i>f.g2</i> (-neeyay, -neysay) <i>ld</i> mannee.	
minjagororid <i>m.dh ld</i> manjagororid.	minneyn <i>m.dh ld</i> manneyn.	
minjagororin <i>m.dh ld</i> manjagororin.	minneysasho <i>m.dh ld</i> manneysasho.	
minjagororsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> minneyso.	minneyso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i> manneyso.	
manjagororsan.	minno <i>m.dh ld</i> manno.	
	mino <i>m.dh</i> Dareere layiig ah oo ka yimaada xubnaha taranta ee laboodka; shahwo. <i>ld</i> mani.	
	minqaad¹ <i>m.dh</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Fogaan awr rarani socan karo, isaga oo aan la furin ama la joojin muddo maalin dhexdeeda ah.	
	minqaad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Fogaan minqaad ah reer rarid.	
	minqaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Fogaan minqaad ah reer rarid.	
	minqaadid <i>m.f.dh eeg</i> minqaad ² .	
	minqaadin <i>m.f.dh eeg</i> minqaadi.	
	minqax¹ <i>m.l ld</i> manqixid.	
	minqax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) <i>ld</i> manqax².	
	minqaxwe <i>m.l</i> (-wayaal, <i>m.l/dh</i>) Wil makhaayad ka shaqeyya oo shaaha dadka u gegeeya.	
	minqixid <i>m.dh ld</i> manqixid.	
	mintid¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> mitid 1. M. ah: qof wuxuu qabanayo si naftihurennimo ah u qabto. 2. <i>ld</i> mintidid.	

- mintid²** *f.mg1* (-day, -dday) 1. Hawl si naf-hurnimo ah u qabasho. 2. Ku m.: wax in aysan gacintisa ka bixin ku dadaalid (qof). *ld* **mitid²**.
- mintidid** *m.f.db* *eeg* mintid². *ld* **mintid¹**, **mitid¹**, **mitidid**.
- mintidnimo** *m.db* Mintid ahaansho. *ld* **mitidnimo**.
- minweyn** *m.db* Naago nin wada qabo tan ugu guur horraysay.
- minxiis** *m.l* (-syo, *m.db*) Labo qof oo isguursaday nin u wehel yeela muddada ay arooska ku jiran.
- minyaro** *m.db* Naago nin wada qabo tan ugu guur dambeysay.
- miqdaaf** *m.l* *ld* **muqdaaf**.
- miqdaafi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **muqdaafi**.
- miqdaafin** *m.db* *ld* **muqdaafin**.
- mir¹** *m.l* Wax tiradoodu hal tahay.
- mir²** *m.db* 1. Falalka habeenkii dhaca ama la sameeyo. 2. Habeen. 3. Roob habeen da'a. 4. Daajinta geel habeen la daajijo.
- mir³** *f.g/mg1* (-ray, -rtay) 1. (*f.g*) Habeen naflay cunto siin. 2. (*f.mg*) Col, roob iwm habeen imaansho. 3. Xoolo, badar iwm oo isku dhex jira sida ay leeyihiin u kala saarid.
- miraaf¹** *m.l* Warwareeg badan oo aan ujeeddo lahayn oo meelo badan lagu tago. *ld* **miraafid**.
- miraaf²** *f.mg1* (-fay, -ftay) Miraf sameyn ama meelo warwareegid.
- miraafid** *m.f.db* *eeg* miraaf². *ld* **miraaf¹**.
- miraale** *m.l* (-layaal, *m.l/ldh*) Mahiigaan habeeneed.
- miraayad** *m.db* *ld* **muraayad**.
- miraayo** *m.db* (-ooyin, *m.l*) *ld* **meraayo**.
- miracas** *m.l* Murcanyo.
- miran** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Qof roob ama col miray ahaansho. 2. Qof ama wax la miray ahaansho.
- mirasho** *m.f.db* *eeg* miro².
- miratahan** *m.db* Noole miro ku nool.
- miraxareedaad** *m.l* (*c.nafl*) Ukunta kaneecada iyo xayaanka kale ee biyo ku noolka ahi ka abuurmaan.
- mirayn** *m.f.db* *eeg* miree.
- miraysasho** *m.f.db* *eeg* mirayso.
- mirayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Miro gurasho.
- mircanyo** *m.db* *ld* **murcanyo**.
- mirdareer** *f.mg1* (-ray, -rtay) Geel meeshii uu fadhiyey inuu mirtu awgeed uga dareerid.
- mirdareerid** *m.f.db* *eeg* mirdareerid.
- mirdhi** *f.mg2* (-iyay, -isay) Ilmo dhicin (ri' irmaan). *ld* **mirdhee**.
- mirdhid** *m.db* *ld* **miririd**.
- mirdhin** *m.f.db* *eeg* mirdhi. *ld* **mirdheyn**.
- mirdhis¹** *m.l* (**mirdhis**, *m.db*) Geedgaab leh ubax cas oo dhaadheer, iyo sarab wanaagsan oo guryaha lagu dhiisto.
- mirdhis²** *m.db* Carjaw xalleefsan oo sinka labadeeda dul kala qoqobta.
- miree** *f.g/mg2* (-reeyay, -raysay) 1. (*f.g*) Xabbad lafo burburin. 2. (*f.mg*) Geed miro yeelasho. 3. (*f.g*) Hees iwm mireheeda tirin.
- mirgi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **merji**.
- mirgin** *m.db* *ld* **merjin**.
- mirgis** *m.l* *ld* **merjin**.
- mirid** *m.f.db* *eeg* mir³.
- miridhee** *f.mg2* (-dheeyay, -dheysay) *ld* **miridhi**.
- miridheyn** *m.db* *ld* **mirdhin**.
- miridho** *m.db* Dhicinta ay neef rimani ilmo dhiciso.
- mirif** *m.db* Saxarro yaryar oo dabaysha bitin karto. *ld* **muruf**.
- mirigisi** *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Indhaha ka m.: si cabsi leh wax u eegid.
- mirigisiin** *m.f.db* *eeg* mirigisi.
- mirimmiri** *m.db* Geed abaareed weyn oo leh caleen dhuudhuuban iyo har wanaagsan waxaana lagu beeraa jidadka magaaloo yinka.
- miriq¹** *m.db.sh.r* Muuqaal mar la arko ka dibna qarsooma.
- miriq²** *f.mg1* (-rqay, -riqday; -rqi) 1. Bidhaan fogaatay muuqalkeeda qarsoomid. 2. Muuqaal deg u qarsoomid.
- miriqshaanle** *m.l* Socod dan la'aan ah oo warwareeg ku jiro oo ay dadka iyo xoolaha sameeyaan.
- miriqshaanlee** *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Dad ama xoolo miriqshaanle samayn.
- miriqshaanley** *m.f.db* *eeg* miriqshaanlee. *ld* **miriqshaanleys**.
- miriqshaanleys** *m.l* *ld* **miriqshaanley**.
- mirir¹** *m.l* 1. Dheeh guduudan oo uumi-biyoodku biraha ku dul sameeyo. 2. Cida ay riyuuh sameeyaan marka ay dhashooda waayaaan. 3. (*-rro, m.db*) Daqiqad.
- mirir²** *f.mg1* (-rdhay, -rirtay) 1. Bir mirir yeelasho. 2. Ri' ilmcheeda wayday ciyid.
- miriri** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax mirir u yeelid.
- miririd** *m.f.db* *eeg* mirir². *ld* **mirdhid**.
- miririg** *m.db* Iska hor iyo dabo wareegidda ay wax sameeyaan, indhuhuna ku wareeraan. *ld* **mililig**.
- miririglee** *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Miririg samayn. *ld* **mililiglee**.
- miririgleyn** *m.f.db* *eeg* miririglee. *ld* **mililigleyn**.
- miririn** *m.f.db* *eeg* miriri.

mirisan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax miriray ahaansho.

mirirsanaan *m.f.db eeg* mirisan. *ld mirirsanaansho.*

mirirsanaansho *m.lldh ld* **mirirsanaan.**

mirji *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **merji.**

mirjin *m.db ld* **merjin.**

mirjis¹ *m.db* Fuf, ama geed yar oo dhulka ka soo baxay.

mirjis² *m.l ld* **merjin.**

mirkac¹ *m.l* Habeenka gelinkiisa dambe oo la tooso.

mirkac² *f.mg1 (-cay, -cday; -kici)* Habeen gelinkiis dambe toosid (cid).

mirkici *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid habeen gelinkiisa dambe toosin.

mirkicid *m.f.db eeg* mirkac².

mirkicin *m.f.db eeg* mirkici.

mirnaan *m.f.db eeg* miran. *ld* **mirnaansho.**

mirnaansho *m.lldh ld* **mirnaan.**

miro¹ *m.lu* 1. Timaarta dhirtu dhasho. 2. Xabuubka beeraha ka baxa. 3. Tix ay heesi ka koobantahay. 4. Lohod iwm.

miro² *f.g/mg3 (-rtay, -ratay)* 1. *(f.g)* Xoolo kale ka soocasho. 2. *(f.mg)* Xoolo habeen daajisasho. 3. *(f.mg)* Xoolo habeen daaqid.

mirqid *m.f.db eeg* miriq².

mirraw *m.l* Geedgaab aan caleen lahayn oo geelu daaquo.

mirriji *f.g2 (-iyay, -isay)* Neef la maalay cindhadiisa jiidjiidid si ay mar labaad caano ugu soo dhacaan.

mirrijin *m.f.db eeg* mirriji.

mirriq *m.l* Godol yar oo ku soo dhaca cindhada neef hore loo maalay marka la salaaxo dharaq.

mirriqsad *m.l ld* **mirriqsasho.**

mirriqsasho *m.f.db eeg* mirriqso. *ld* **mirriqsad, mirriqsi.**

mirriqsi *m.l ld* **mirriqsasho.**

mirriqso *f.g3 (-saday, -satay)* Neef mirriq ka maalid.

miryaad¹ *m.l ld* **maryaadid.**

miryaad² *f.mg1 (-day, -dday)* *ld* **maryaad².**

miryaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **maryaadi.**

maryaadid *m.db ld* **maryaadid.**

maryaadin *m.db ld* **maryaadin.**

maryaadis *m.l ld* **maryaadin.**

misaal *m.l (-llo, m.db)* Wax, wax kale tusaale ahaan loogu qaato. *ld* **masaal, mataal, mitaal.**

misana *xi.* Laakiin, ha ahaatee. Tus. "Afka carabiga wuu fahmayaa, misana kuma hadli karo". *ld* **misna.**

misbaax *m.db (-xo, m.l)* Faynuus, siraad. *ld musbaax.*

miscilil¹ *m.db (-lo, m.l)* 1. Irridda xerada. 2. Xoolaha labada dhinac ka xiga ee ay ood afadu korka ka qabato. 3. Ood astaan ahaan loo dhigto jabad si aan cid kale u degin. *ld miscirir.*

miscilil² *f.g2 (-iyay, -isay)* Xero miscilil u sameyn ood astaan ahaan jabad u dhigid.

miscililasho *m.f.db eeg* miscililo.

miscilili *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Xero miscilil u yeelid. 2. Ood booscelis ah samayn.

miscililid *m.f.db eeg* miscilil².

miscililin *m.f.db eeg* miscilili.

miscililo *f.g3 (-ishay, -ilatay)* Xero miscili u yeelasho.

miscililsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la miscililay ahaansho (xero).

miscililsanaan *m.f.db eeg* miscililsan. *ld miscililsanaansho.*

miscililsanaansho *m.lldh ld* **miscililsanaan.**

miscililsasho *m.f.db eeg* miscililso.

miscililis *f.g3 (-saday, -satay)* Xero miscilil u yeelasho ood meel la degi rabo ku astasysasho.

miscirir *m.db ld* **miscilil¹.**

mise¹ *m.l* 1. Isku m.: isku mid. 2. M. haaga miihi: kula mid miihi. *ld* **mase¹.**

mise² *xi.we ld* **mase².**

misee *f.g2 (-seeyay, -seysay)* 1. Laba wax ama ka badan mase ka dhigid. 2. Ku m.: wax, wax ku matalid. *ld* **masee.**

miseyn *m.db eeg* misee. *ld* **maseyn.**

mishaari *m.db ld* **mushaalli.**

mishaariyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld* **mushaalliyee.**

mishaariyeyn *m.f.db ld* **mushaalliyeyn.**

mishiggaan *m.l ld* **mashiingaan.**

mishiin *m.l ld* **mashiin.**

misig *m.db (-sko, m.l)* Xubinta u dhexayso bawdada iyo lafdhabarka xaggeeda hoose; sin.

misil *m.l* Gaaridda ay gaaraan meseggo, digir iwm heerkii la goosan lahaa.

misir *m.db* Qori weyn oo adag oo wax lagu shito. 2. Qori laga dillaacsadey qori kale oo weyn.

iski *m.l* Cadar aad u udgoon.

miskiin¹ *m.l (-nno/masaakin, m.db)* 1. Nin aan hanti lahayn ama cayr ah. 2. Nin aan shiddo badnayn. *ld* **maskiin¹.**

miskiin² *m.db ld* **miskiinad.**

miskiinad *m.db (-do, m.l)* 1. Qof dumar ah oo aan hanti lahayn ama cayr ah; haweenay

aan shiddo badnay. <i>ld maskiin², maskiinad, miskiin².</i>	mitirkubbe <i>m.l</i> 1. Cabbir hooraha lagu qiyaaso, oo saddex jibbaaran.2. Guri m. ah: guri ka samysan alwaax laysku dhedhejiyey.
miskiinlaa <i>m.l</i> Geed sida cadaadda qodaxo badan oo qaroofsan leh.	mitirsad <i>m.l ld mitirsasho.</i>
miskiinnimo <i>m.dh</i> Miskiin ahaansho. <i>ld maskiinnimo.</i>	mitirsan <i>f.mg1 (-samay, -santay)</i> Wax mitir lagu cabbiray ahaansho.
mislee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Ku m.: 1. Wax, wax kale ku matalid. 2. Wax, wax kale la simid.	mitirsanaan <i>m.f.dh eeg</i> mitirsan. <i>ld mitirsanaansho.</i>
misleyn <i>m.f.dh eeg</i> mislee.	mitirsanaansho <i>m.l/dh ld mitirsanaan.</i>
misna <i>xi. ld misana.</i>	mitirsasho <i>m.f.dh eeg</i> mitirso. <i>ld mitirsad, mitirsi.</i>
misoobid <i>m.f.dh eeg</i> misow. <i>ld masoobid.</i>	mitirsi <i>m.l ld mitirsasho.</i>
misow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax, wax kale la mid noqosho. <i>ld masow.</i>	mitirso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax mitir ku cabbirasho.
mistisiimo <i>m.dh (dii.)</i> Ficil diineed ay dadku ku doonaayeen runta, aqoonta, midnimada Ilaaha.	mixdin <i>m.l ld maxdin.</i>
mitaal <i>m.l ld misaal.</i>	mixnad <i>m.dh (-do, m.)</i> Dhibaato badan. <i>ld mixno.</i>
mitami <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Si siman u kaltan siin (wax). <i>ld miltami.</i>	mixno <i>m.dh ld mixnad.</i>
mitamid <i>m.f.dh eeg</i> mitan ² . <i>ld miltan¹, miltamid, mitan¹.</i>	mixraab <i>m.l (dii.)</i> Maasaajidka gudiiisa meesha imaanka dadka tujiya loo sameeyo oo dhismo yar oo kuusan oo bannaanka u baxsan leh.
mitamin <i>m.f.dh eeg</i> mitami. <i>ld miltamin.</i>	miyaa <i>qr.we</i> Qurub tilmaamaya in ay su'aali saaran thatay ereyga ama weerta uu weheliyo. Tus. "Wilasha miyaa yimid?", "Miyuu Cali yimid?", "Miyuusan Cali imaanayn?".
mitan¹ <i>m.l 1. Kaltan. 2. ld miltamid.</i>	miyaaso <i>m.dh</i> Libaax-badeedka jaad ka mid ah.
mitan² <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Si siman wax u kaltan siin. <i>ld miltan².</i>	miyelooma <i>m.l (daaw.)</i> Cudur daran (kansar) oo ku dhaca dhuuixa lafta. Astaamo: a) unugyada balasma oo aad ugu bata dhuuixa lafta; b) kansarka oo lafaha gala oo raajada lagu kashifo godad lafta ku yaal; c) gaamma Golobulin aan caadi ahayn oo dhiigga laga helo; sida badan IgG (Immunoglobulin).
mitansasho <i>m.f.dh eeg</i> mitanso. <i>ld miltansasho.</i>	miyi <i>m.l</i> Dhul magaalooyinka ka fog oo xoolo dhaqatadu ku noolyihiin; baadiyo.
mitanso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Wax kaltan u gelid. <i>ld miltanso.</i>	miyid <i>m.f.dh eeg</i> mi'i.
mitid¹ <i>m.l ld mintid1. ld mintidid.</i>	miyir <i>m.l</i> 1. Kartida wax lagu kale sooco ama lagu garto, caqli; maan. 2. Digtoonaan iyo isijirid wax lagu qabto si aan wax dhibaato keena u dhicin, degganaan, xasilloonaan. 3. <i>ld miir 1 (2).</i>
mitid² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> <i>ld mintid².</i>	miyir beel gaaban <i>m.l (daaw.)</i> Qallal.
mitidid <i>m.dh ld mintidid.</i>	miyirbeel¹ <i>m.l 1. Lumidda garashadu ka lunto qof. 2. ld miyirbeelid.</i>
mitidnimo <i>m.dh ld mintidnimo.</i>	miyirbeel² <i>m.l (daaw.)</i> Xaalad miyir la'aaneed.
mitimiye <i>m.l (-yayaal, m.ll/dh) (kiim.)</i> Dhuun quraarad ah oo leh heerar cabbir oo lagu qiyaaso mugga hoor ka shubmaya iyada marka la furo xubin qasabad ah oo ku samaysan. Waxa lagu isticmaalaa habka saafid muggeedka.	miyirbeel³ <i>f.mg1 (-eelay, -eeshay)</i> Suuxid dhaawac, cudur iwm oo qof ku dhacay wax lakala garan waayid.
mitir¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Cabbir dhererka lagu qiyaaso oo boqol sentimitir ama 1.093 yaardi ka dhigan.	miyirbeel <i>m.f.dh eeg</i> miyirbeel ³ . <i>ld miyirbeel¹ (2).</i>
mitir² <i>m.l (fis.)</i> Summad m. Halbeegga caalamiga (H.C.), ee dhererka loona qeexo dherer le'eg muunadda caalamiga ee ka samaysan balaatinam, iridiyam, laguna xafido waaxda keydinta cabbirkha iyo miisaanka, kuna taalla Sefres, agagaarka Baariis.	miyiri <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. U m. qof si tartib ah wax ugu sheegid. 2. U m.: si deggan wax u qabasho.
mitiri <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax mitir ku cabbirid.	
mitirin <i>m.f.dh eeg</i> mitiri. <i>ld mitiris.</i>	
mitiris <i>m.l ld mitirin.</i>	

miyirin *m.f.dh eeg* miyiri. *ld miirin.*

miyirsad *m.l ld miyirsasho.*

miyirsasho *m.f.dh eeg* miyirso. *ld miirsad,*
miirsasho, miirsi (2), *miyirsad, miyirsi.*

miyirsi *m.l ld miyirsasho.*

miyirso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Suuxdin ama
wax kale oo caqliga dooriya kaddib miyir
yeelasho. 2. Qof dhallinyaro ah oo fudud
xaslid. 3. Qof sarkhaanay saaxi naqosho. *ld*
miirso.

miyirtir *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Qof, wax maanka
dooriya siin. 2. Qof jug dhaawac iwm oo
miyirkiisa dooriya gaarsii.

miyirtirid *m.f.dh eeg* miyirtir.

miyobi *m.db* Arag dhowaad.

mocooyo *m.db ld* **macooyo.**

mohaar *m.l (-rro, m.db)* Qiyaas nus jawaan
dhan oo lagu cabbiro dalagga beerta. *ld*
mohoor.

mohasho *m.dh ld* **muhasho.**

mohi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **mihi.**

mohin *m.dh ld* **mihin.**

mohis *m.l ld* **mihin.**

moho *f.mg3* (-hday, -hatay) *ld* **muho.**

mohoor *m.l ld* **mohorad.**

mohorad *m.dh* (-do, m.l) Kiintaal la kala baray
barkii. *ld* **mohaar, mohoor.**

mohosho *m.dh ld* **muhasho.**

mokhoddan *m.l (muus.)* Durbaan laga yaqaan
gobollada koonfureed. *ld* **mokhoddon.**

mokhoddon *m.l ld* **mokhoddan.**

mokhoor¹ *m.l ld* **makhoorid.**

mokhoor² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **makhoor**².

mokhoorid *m.db ld* **makhoorid.**

mongolisam *m.l (daaw.)* Nooc dhimanaasho
garaad oo lagu dhasho, waxaana keena
isbeddel ku dhaca koromosoomka lam. 21
oo noqda (3) saddex koromosoom meeshi
laga rabey (2) labo. Astaamaha ugu
waaweyn: indhaha oo si dadban u jeexan
sida dadka reer Mongooliya oo magaca
cudurka laga soo xigtag, madax wareeg ah,
kamas aad u muuqata calaacallo aan caadi
ahayn, sida xarriiq keliya oo calaacasha
dhexmareysa, gaabnaan, laalaab maqaareed,
dhego yar-yar oo wareeg ah, carrab kala
jeexan.

monosakaraydh *m.l (-dhyo, m.db)* (baay.)
Kaarboohaydraytyo aan ku burburi karin
falka asiidhada badhaxan.

moobah *m.db* Ur la kahsado aanse qurunna
ahayn sida meyraxda quraca, toonta iwm. *ld*
moomah.

moobil *m.l* Qalabka guryaha la dhigto, sida
sariiraha, armaajoojinka iwm oo ka
samaysan alwaax la qurxiyey.

mood¹ *m.l* 1. Maalka inta aan xoolaha nool
ahayn. 2. Meyd.

mood² *m.db* Qorraxdu marka ay soo baxayso
fallaaraheeda caadka qabta ee midabka
quruxda badan yeesho.

mood² *e.d* Erey duco ah oo madaxda loo
dabbaldegayo lagu yiraahdo; raag!

mood² *f.g/fg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Wax meel
dhaafid. 2. (*f.g*) Si gef ah wax, u qaadasho.

mooddo *m.db* Sida wax la moodayo; male;
fakar; ictiqaad.

moodid *m.f.dh eeg* mood².

moodo *m.db* (-ooyin, m.l) Hab.

moodsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la dhafay
ahaansho.

moodsanaan *m.f.dh eeg* moodsan. *ld*
moodsanaansho.

moodsanaansho *m.l/ld ld* **moodsanaan.**

moodsasho *m.f.dh eeg* moodso.

moodsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Wax meel
dhaafsiin ama gudbisiin.

moodsiin *m.f.dh eeg* moodsiin. *ld* **moodsiis.**

moodsiis *m.l ld* **moodsiin.**

moodso *f.g3* (-saday, -satay) Wax gudbisasho.

moofayn *m.dh ld* **muufayn.**

moofee *f.g2* (-feeyay, -feysay) *ld* **muufee.**

moofo *m.db ld* **muufo.**

moog¹ *m.l (-gag, m.l)* 1. Kol; mar. 2. Kal;
mile; jil.

moog² *f.g4* (-gaa, -gayd) Cid aan ogeyn
noqosho; aan wax ka ogeyn; cid aan wax
aqoon noqosho.

moogaan *m.f.dh eeg* moog². *ld* **moogaansho.**

moogaansho *m.l/ld eeg* moogow. *ld* **moogaan.**

moogeysii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Cid wax
illowsiin.

moogeysiin *m.f.dh eeg* moogeysii. *ld*
moogeysiis.

moogeysiis *m.l ld* **moogeysiis.**

moogow *f.g3* (-gaaday, -gaatay) Arrin wax
aan war ka hayn noqosho.

moogtamid *m.f.dh eeg* moogtan². *ld* **moogtan**¹
(2).

moogtan¹ *m.l 1.* Kaltan. 2. *ld* **moogtamid.**

moogtan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) U m.:
cid la kaltamid.

moohaari *f.g2* (-iyay, -isay) Dalag beereed
moohaar ku qiyasid ama ku cabbirid.

moohaarin *m.f.dh eeg* moohaari.

moohaarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax la
moohaariyey ahaansho (dalag beereed).

2. Wax qaab humbulan leh ahaansho (nafley).	Wuxuu leeyahay bu'weyn iyo saytobalaasam saafi ah.
moohaarsanaan <i>m.f.db eeg</i> moohaarsan. <i>ld</i> moohaarsanaansho.	moor <i>m.l (-rar, m.l)</i> 1. Shay cusub ama aan la doonayn in la furo wax lagu xiro. 2. Lacagaha la bixinayo canshur yar oo boqolkiiba in dawladdu ku leedahay. 3. M. ah: qof cayr ah.
moohaarsanaansho <i>m.l/ldh</i> <i>ld</i> moohaarsanaan.	mooradduug¹ <i>m.l</i> Dhac aan wax la isku reebin. <i>ld</i> mooradduugid.
mool <i>m.l (-lal, m.l)</i> Meel biyo fadhiyaan oo dhulkii aan la gaari karin ama aad u fogyahay; qusur.	mooradduug² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> Cid hantidii ay lahayd oo dhan ka dhicid.
moolal <i>m.l (kiim.)</i> Ribnaan.	mooradduugid <i>m.f.db eeg</i> mooradduug ² . <i>ld</i> mooradduug¹.
moolarnaan <i>m.db (kiim.)</i> Tirada moolasha ah ee milme ee ku jira hal disimitir oo saddex jibbaaran (1 litir) oo mile ah.	moorayn <i>m.f.db eeg</i> mooree. <i>ld</i> moorays.
moolaska <i>m.l (c.naf.l.)</i> Faylam jidh jilicsan leh oo ka tirsan lafdhabarla'da oo ay astaan tahay jidh aan maraaryo lahayn, oo u kala baxsan, madax, lug hoosaad muruqaysan oo loo isticmaalo socodka, iyo tuur sare oo harag laabani ku daboolanyahay iyo dubaalad taas oo sinjiyada badankooda dhiiqda qolof adag oo dabool ah.	moorays <i>m.l ld</i> mooreyn.
moole <i>m.l (-layaal, m.l/ldh)</i> Aqallada miyiga jaad ka mid ah.	mooraysad <i>m.l ld</i> mooraysasho.
moolikiyuul <i>m.l (-llo, m.db) (kiim.)</i> Saxar samaysma marka atammo isugu tagaan saami tiro idil.	mooraysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax mooro ku jira ahaansho (xoolo).
moolikiyuul cirifle <i>m.l (-layaal ..., m.l/ldh) (kiim.)</i> Molikuyuulka dabradiisa ciriflaha ahi aanay midina u habaysnayn wanqaran qumman, sidaa darteedna aan dheellitirnayn. Molikuyuullada noocan ahi waxa ay leeyihiin maroojis laba cirifle.	mooraysasho <i>m.f.db eeg</i> moorayso. <i>ld</i> mooraysad, mooraysi.
moolikiyuul weyne <i>m.l (-layaal ..., m.l/ldh) (kiim.)</i> Moolikiyuul weyn; taas macnaheedu waa taran badane dabiiici ah ama mid dadku sameeyeen ah.	mooraysi <i>m.l ld</i> mooraysasho.
moollee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Wax, wax jilicsan oo diismaya ka dhigid.	mooraysnaan <i>m.f.db eeg</i> mooraysan. <i>ld</i> mooraysnaansho.
moolleyn <i>m.f.db eeg</i> moollee. <i>ld</i> moolleys.	mooraysnaansho <i>m.l/ldh ld</i> mooraysnaan.
moolleys <i>m.l ld</i> moolleyn.	moorayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Xoolo mooro ku xereysasho.
moollo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Gariirad. 2. Wax jilicsan oo diismay.	moordi <i>m.l</i> 1. Cadhada xoolaha murxisa. 2. Meseggada yaryar ee midabka guduudan leh.
moolnimo <i>m.db</i> Mool ahaansho.	moordoobid <i>m.f.db eeg</i> moordow ² . <i>ld</i> moordow¹.
moolo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Xubnaha taranka ee ragga; xiniinyo.	moordow¹ <i>m.l</i> Aad u cadhoobidda xooluhu cadhoobaan. <i>ld</i> moordoobid.
moomah <i>m.db ld</i> moobah.	moordow² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Xoolo aad u cadhoobid.
moonooboli <i>m.l (-looyin, m.l)</i> (<i>dhaq.</i>) Haysasho buuxda ee ka ganacsii alaab ee gaar u ah qof ama koox ayna ku adagtahay dadka kale inay ka qayb galaan ganacsigaas.	mooree <i>f.g2 (-reeyay, -reysay)</i> Xoolo mooro gelin.
moonosayt <i>m.l (-tyo, m.db) (baay.)</i> Nooca ugu weyn ee unugga dhiigga cad, kaasi oo uu soo saaro habdhiska limf, muhimaddiisuna tahay ka difaacidda jidhka cudurrada.	moorif <i>m.db</i> Wasaq jilif leh oo dadku marka uusan muddo mayrsan korka ku yeesho.
	mooro <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Xerada xoolaha la geliyo ama lagu xereeyo. 2. Faalka baydadkiisa dhexda ku jira. 3. Manaasisha dayaxu fariisto mid ka mid ah.
	mooryaan <i>m.db.u</i> 1. Dad cayr ah. 2. Dad ku nool boob, dhac iyo dil. 3. M. ah: xoolo jirkooda cadho jilifaysay.
	moos¹ <i>m.l (-sas, m.l/-syo, m.db)</i> 1. Dhis dhoobo ama wax kale ah oo loogu talagalay inuu biyaha daadka ah celiyo. 2. Biyamareen yar oo daadka weeciya ama biyo fadhiya wada. 3. Cabbirka beeraha oo dhan jibaal afar meelood loo qaybiyey meel ahaan.
	moos² <i>m.l (-sas, m.l/-syo, m.l)</i> 1. (<i>bot.</i>) Geed tallaal, caleemo balballaaran dhaadheer, oo waxyaabo badan laga wershedeeyo leh, oo

miro macaan oo khudrad ahaan loo cuno leh. 2. (bot.) Miro dhaardheer oo dhumuc leh oo soo godgodan oo si qurux badan cuntub ugu baxa; midabkoodu, kolkay bisladaan, waa cawl dahabka u eg, aadna waa u macaanyihiin. *ld muus¹* (2).

moos³ *f.g1* (-say, -stay) 1. Dhis ama dhoobo beer iwm biyo kaga celin. 2. Biyo daad ah weecin ama duwid.

moosan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la moosay ahaansho.

moosasho *m.f.dh* eeg mooso.

moos-bukeeni *m.l* Moos waaweyn oo marka la kariyo la cuno.

moosdameeri *m.l* Nooc mooska ka mid ah oo waaweyn.

moosid *m.f.dh* eeg moos³.

moosin *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Dabayl xilli ku socota oo ka dhacda badweynnta Hindiya iyo Aasiyada koofureed. 2. Xilli; wakhti. 3. Nooc ka mid ah doonyaha.

moosnaan *m.f.dh* eeg moosan. *ld* moosnaansho.

moosnaansho *m.l/dh* *ld* **moosnaan**.

mooso *f.g3* (-stay, -satay) Moos samaysasho.

moos-wabiyeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (jool.) Dhul sare oo ka dhinac samaysma webi dhex maraya bannaan, markii uu sabab darteed webigu billaabo xoigid joog ah mar kale, sababtaas oo ay suurtoggal tahay iany tahay dhallinyarayn.

mootan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax dhintay ahaansho. 2. Qoor aan dheddigoodka u kacsanayn ahaansho.

mootanaan *m.f.dh* eeg mootan. *ld* mootanaansho.

mootanaansho *m.l/dh* *ld* **mootanaan**.

mooti *f.g2* (-iyay, -isay) Wax meel dhaafin ama gudbin.

mootin *m.dh* (fis.) Astaanta ay walaxi ku oggolaato in kaah dhex maro, isaga oo aan la nuugin ama aanu weecan.

mooto *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Gaadiid laba lugood, matoor iyo laba meelood oo la qabsado leh oo la fuulo.

mooy *m.l* 1. Nooc shimbiraha ka mid ah. 2. *ld* **mooye** (2). Neef koolaad oo tood ah (tooji).

mooyaane *qr.* Qurub macnihiisu yahay "haddii laga reebo"; ma ahee. Tus. "Adiga m. qof kale ma imaan". *ld* **maahane**, **mooyee**, **mooyiye**.

mooye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) 1. *ld* **moy**. Weel qori ama bir ka samaysan oo ay tibi weheliso oo badarka iwm lagu tumo. 2. *ld* **mooy** (2). M. ah: neef lo' ah oo aan geeso lahayn.

mooyee *qr.* *ld* **mooyaane**.

mooyiye *qr.* *ld* **mooyaane**.

moqor *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Dalool yar oo jirridaha dhirta waaweyni yeelato oo kolki biyaha roobku galaan dhuuno lagaga cabbo. 2. Dululaati hulan oo ku dhex jira jidh adag. *ld* **maqoor**.

moqor sambabeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) Dhinaca naasleyda, qayb ka mid ah qaxada (saabka) hore ee bogga, waxaana ku jira sambabada.

moqorka kalka wadnaha *m.l* (*c.naf*) Moqor uu ku yaallo wadnuhu. Dhinaca lafdhabarleyda waa qayb ka mid ah qaxada oo ka soocan moqorka kalka ubucda.

moqorof *m.l* (-fyol/moqorof, *m.dh*) Shay bir ka samaysan oo af xalleefsan leh oo ciidda iwm lagu qaado marka wax la dhisayo.

moqorsasho *m.f.dh* eeg moqorso. *ld* **maqoorasho**.

moqorso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Neef dhali raabo minkuisa kalabbixid. 2. Welwel dhan waliba la eegid (neef foolanaya). *ld* **maqoro**.

moqotin *m.l* (-nno, *m.dh*) Kooraha labadiisa dhinac ee qofku dhex fariisto midkood.

moraal *m.l* Dareen ku taxalluqa dabeeccadda aadanaha ee kala sooca saxa iyo khaladka.

morayn *m.dh* (jool.) Bur-bur dhadhaabeed kasta oo ka hara dhaqaqa dhadhaabta baraf weynuhu uu hoosta ku jiidayo.

morfiiin *m.dh* (-nno, *m.dh*) (daaw.) Dowo aad u xoog badan oo xanuunka bi'sa keentana hurdo, waxaa loo isticmaala in lagu yareeyo xanuu daran oo joogto ah.

morfooloji *m.l* (Baay.) Barashada qaabka iyo dhismaha, noolayaasha, gaar ahaan qaababkooda dibadda.

moroh *m.l* (**moroh**, *m.dh*) Jaad ka mid ah dhirta oo dhala beeyo udgloon.

motoor *m.l* (-rro, *m.dh*) Qalab qaab tamareed sida, tamar danab u beddela tamar socod. *ld* **matoor**.

motooriste *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) Qof matoor ku shaqaya ama aqoon gaar ah u leh. *ld* **matooriste**.

motootax¹ *m.l* *ld* **mataataxid**.

motootax² *f.mg1* (-xay, -xdy) *ld* **mataatax²**.

motootaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **mataataxsan**.

motootaxsanaan *m.dh* *ld* **mataataxsanan**.

motootaxsanaansho *m.l/dh* *ld* **mataataxsanana**.

motootaxsanaansho *m.l/dh* *ld* **mataataxsanana**.

motootaxi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **mataatixi**.

motootaxid *m.dh* *ld* **mataatixid**.

motootixin *m.dh* *ld* **mataatixin**.

mowd *m.l* *ld* **mawd**.

mowhibo <i>m.db</i> (<i>dii.</i>) Hibo waxgarasho oo Eebbe ku manysto dadka qaarkiis.	mucurteysan <i>f.mg4</i> (<i>-snaa, -snayd</i>) U m.: wax, wax baahi weyn u qaba ahaansho. <i>ld mucurtiyeysan.</i>
mowjad <i>m.db</i> <i>ld mawjad.</i>	mucurteysnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mucurteysan. <i>ld mucurteysnaansho, mucurtiyeysnaan, mucurtiyeysnaan</i>
mowlac <i>m.l</i> (<i>-cyo, m.db</i>) (<i>dii.</i>) Meel yar oo lagu cibaadaysto oo Eebbe lagu baryo. <i>ld mawlac.</i>	mucurteysnaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld mucurteysnaan.</i> mucurti <i>m.db</i> Baahi weyn. <i>ld mucurto.</i>
mowle <i>m.l</i> <i>ld mawle.</i>	mucurtiyeysan <i>f.mg4</i> (<i>-snaa, -snayd</i>) <i>ld mucurteysan.</i>
mowliid <i>m.l</i> <i>ld mawliid.</i>	mucurteysnaan <i>m.db</i> <i>ld mucurteysnaan.</i>
mowluud <i>m.l</i> <i>ld mawliid.</i>	mucurteysnaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld mucurteysnaan.</i>
mowqif <i>m.l</i> <i>ld mawqif.</i>	mucurto <i>m.db</i> <i>ld mucurto.</i>
mowti <i>m.db.u</i> <i>ld meyti.</i>	mucurtiyeysan <i>f.mg4</i> (<i>-snaa, -snayd</i>) <i>ld mucurteysan.</i>
mowto <i>m.db.u</i> <i>ld meyti.</i>	mucurteysnaan <i>m.db</i> <i>ld mucurteysnaan.</i>
moxog <i>m.l</i> 1. Dhabarka dadka intiisa hoose. 2. <i>ld</i> moxoggo.	mucurteysnaansho <i>m.l/ld</i> <i>ld mucurteysnaan.</i>
moxoggo <i>m.db</i> 1. (<i>bot.</i>) Geed la beero oo xididdo buruq waaweyn oo dhulkka ku xabaalan, dad iyo duunyaba way cunaan, bur wanaagsanna waa laga sameeyaa. 2. <i>ld</i> moxog (2).	mucurto <i>m.db</i> <i>ld mucurto.</i>
moxor <i>m.l</i> (moxor, m.db) Geedaha xijiga jaad ka mid ah oo beeyada dhala.	mucurtoo <i>f.mg3</i> (<i>-ooday, -ootay</i>) U m.: wax baahi weyn u qabid.
moxorcad <i>m.l</i> Jaad ka mid ah geedaha moxorka ee beeyada cad dhala. <i>ld moxorcadde.</i>	mucurtood <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mucurtoo.
moxorcadde <i>m.l</i> <i>ld</i> moxorcad.	mud <i>m.l</i> Cad, tahar iyo baruur isugu jira oo shafka iyo candhada u dhxeeyaa (geel).
moxorlo' <i>m.l</i> Nooc ka mid ah geedka moxor oo beeyo dhala.	mud <i>f.g1</i> (<i>-day, -dday</i>) 1. Shay badanaa fiiqan mee ku turqid. 2. Cid daawo durid.
moxormadoobe <i>m.l</i> <i>ld</i> moxormadow.	mudaa <i>m.l</i> (-aayo, m.db) Qalab wax lagu tolo oo kobotolana ka yar, mudacana ka weyn oo caarad ballaaran leh.
moxormadow <i>m.l</i> Nooc ka mid ah geedka moxorka oo beeyo madow dhala. <i>ld moxormadoobe.</i>	mudaaharaad¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> muddaaaharaad¹.
moy <i>m.l</i> <i>ld</i> mooye (1).	mudaaharaad² <i>m.f.mg1</i> (<i>-day, -dday</i>) <i>ld</i> muddaaaharaad².
mu'aammarad <i>m.l</i> (-do, m.l) Dibindaabyo qarsoodi ah oo cid lagu waxyeellaynayo.	mudaaharaadid <i>m.db</i> <i>ld</i> muddaaaharaadid.
mu'addin <i>m.l</i> (-nno/-mmo, m.db) (<i>dii.</i>) Ninka masaajidka ka addima.	mudaal <i>m.db</i> M. ah: qodax mudda oo jab yar ku reebta oo leh kaar badan.
mu'allif <i>m.l</i> (-fiin, m.db) (riw.) Qof riwaayad iwm curiya.	mudac <i>m.l</i> (-cyo, m.db) Qalab af dhuuban oo daab qori ah oo la qabsado leh, laguna tolo dhiilaha, haamaha iwm.
mu'asas <i>m.l</i> (-syo/-siin, m.db) Fikrad urur aasaasta (cid).	mudac-middiil <i>m.l</i> Qalab bir ka samaysan, af fiiqan iyo dhix ballaaran oo wax goysa leh oo haanta, masafta iwm marka la samaynayo loo isticmaalo.
mubaax <i>m.l.kh</i> M. ah: fal aan samayntiisu dembi lahayn.	mu'dan¹ <i>m.l</i> (mu'dan, m.l) Qaddarin gaar ah qof la siyo; wax la mutaystay. <i>ld</i> mudanti.
muc <i>m.db</i> 1. Xudun. 2. Hadalka muxurkiisa.	mu'dan¹ <i>f.mg1</i> (<i>-dmay, -dantay; -dmi</i>) Wax mee ku turqan noqosho (shay).
mucaahido <i>m.db</i> (-ooyin, m.l) <i>ld</i> micaahado.	mu'dan² <i>m.db</i> 1. Erey tilmaama naag sharaf mudan. 2. (<i>m.u</i>) Dad muhim ah.
mucaarad <i>m.l</i> (-dyo/-diin, m.db) Cid fikrad liddi ku ah.	mu'dan² <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax la muday ahaansho.
mucaaradnimo <i>m.db</i> Mucaarad ahaansho.	mu'dan³ <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) 1. Qof wax u qalama ahaansho. 2. Qof wax sharaf huwan ahaansho.
mucaawinad <i>m.db</i> <i>ld</i> macaawino.	mudane <i>m.l</i> (-nayaal, m.l/ld) 1. Xubin baarlamaan oo la soo doortay; xildhibaan. 2. Qof sharfid mudan.
mucaawino <i>m.db</i> <i>ld</i> macaawino.	mudanti <i>m.db</i> <i>ld</i> mu'dan¹.
mucatab <i>m.l</i> Garab qodo.	mudasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mudo.
mucayin <i>m.l.kh</i> M. ah: wax la isla yaqaan ama la wada ogyahay.	mu'dasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mu'do.
mucjiso <i>m.db</i> (-ooyin, m.l) 1. Dhacdo aan horey loo arkin faliddeeduna aadanaha ku adagtahay. 2. Wax aad loola yaabo.	

mudbax¹ *m.l* 1. Wax caarad leh oo inta wax doc ka muda docda kale uga baxa. 2. *ld* **mudbixid**. *ld* **murbax¹**.

mudbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Ka m.: wax caarad leh wax ka dhex bixid. *ld* **murbax²**.

mudbaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Ka m.: wax, wax la socday ama la sinnaa wax ka soo hor muuqda ahaansho. *ld* **murbaxsan**.

mudbaxsanaan *m.f.dh* *eeg* mudbaxsan. *ld* **mudbaxsanaansho**, **murbaxsanaan**, **murbaxsanaansho**.

mudbaxsanaansho *m.l/dh* *ld* **mudbaxsanaan**.

mudbixi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax waran iwm ka dhex bixin. *ld* **murbixi**.

mudbixid *m.f.dh* *eeg* mudbax². *ld* **mudbax¹** (2), **murbax¹**, **murbixid**.

mudbixin *m.f.dh* *eeg* mudbixi. *ld* **murbixin**.

muddaahanee *f.g2* (-neeyay, -neysay) *ld* **muddaahinee**.

muddaahaneyn *m.dh* *ld* **muddaahineyn**.

muddaahano *m.dh* 1. Meermeerin iyo dibudhigidda arrin aan la doonayn in la fuliyo. 2. *ld* **muddaahineyn**.

muddaaharaad¹ *m.l* (-dyo, *m.dh*) Bannaanbax ay dadweyne tiro badan meel fagaaro ah ku sameeyaan, iyagoo wax taageeraya ama diiday. *ld* **mudaaharaad¹**.

muddaaharaad² *f.mg1* (-day, -dday) Dadweyne tiro badan oo wax taageeraya amaba diiday fagaaro isugu soo bixid. *ld* **mudaaharaad²**.

muddaaharaadid *m.f.dh* *eeg* muddaaharaad². *ld* **mudaaharaadid**.

muddaahinee *f.g2* (-neeyay, -neysay) Arrin aan la rabin in durba la fuliyo, dibudhig, meermeeris iyo hadal macaan ku wadid. *ld* **muddaahanee**.

muddaahineyn *m.f.dh* *eeg* muddaahinee. *ld* **muddaahaneyn**, **muddaahano**, **muddaahino**.

muddaahino *m.f.dh* *ld* **muddaahineyn**.

muddac¹ *m.l* (-cyo, *m.dh*) Ninka garta sheeganaya.

muddac² *f.mg1* (-cay, -cday; -dici) La m.: cid la garamid ama dacwiyid.

muddac-calayhi *m.l* Cid garta loo haysto ama loo dhigtay.

muddamdam *m.l* (-myo, *m.dh*) Sirrow; munaafaq.

muddamdamnimo *m.dh* Muddamdam ahaansho.

muddee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Cid waqtı ama muddo u qabasho.

muddeec *m.l.kh* M. ah: qof wixii la faro si fudud u yeela; aan wax diidin; baari ah. *ld* **muddiic**.

muddeecnimo *m.dh* Muddeec ahaansho.

muddeyn *m.f.dh* *eeg* muddee.

muddeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax wakhti ama muddo loo qabtay ahaansho.

muddeysnaan *m.f.dh* *eeg* muddeysan. *ld* **muddeysnaansho**.

muddeysnaansho *m.l/dh* *ld* **muddeysnaan**.

muddici *m.l* *ld* **muddac¹**.

muddicid *m.f.dh* *eeg* **muddac²**.

muddiic *m.l.kh* *ld* **muddeec**.

muddiicinnimo *m.dh* *ld* **muddeecnimo**.

muddo *m.dh* Waqtı, goor, waa, shin.

muddug *m.l* 1. Aan la wehelin; keli ah. 2. Aan waxba sidan; qaauan. 3. Faro maran; aan hanti lahayn.

muddugan *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Wax muddug ah ahaansho. *ld* **muddugsan**.

muddugnaan *m.f.dh* *eeg* muddugan. *ld* **muddugnaansho**, **muddugsanaan**, **muddugsanaansho**.

muddugnaansho *m.l/dh* *ld* **muddugnaan**.

muddugnimo *m.dh* Muddug ahaansho.

muddugsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **muddugan**.

muddugsanaan *m.dh* *ld* **muddugnaan**.

muddugsanaansho *m.l/dh* *ld* **muddugnaan**.

muddul *m.l* *ld* **mundul**.

mu'di *m.l* Nafley aamusnaanta wax ku dila.

mu'did *m.f.dh* *eeg* mu'd. *ld* **mudniin**.

mu'dinnimo *m.dh* Nafley mu'di ahaansho.

mudmid *m.f.dh* *eeg* mu'dan¹.

mudnaan *m.f.dh* *eeg* mudan³. *ld* **mudnaansho**.

mudnaan *m.f.dh* *eeg* mu'dan². *ld* **mudnaansho**.

mudnaansho *m.l/dh* *eeg* mudnow. *ld* **mudnaan**.

mudnaansho *m.l/dh* *eeg* mu'dnow. *ld* **mudnaan**.

mudniin *m.l* *ld* **mu'did**.

mudnow *f.g/mg3* (-naaday, -naatay) Qof wax u qalmo noqosho ama ahaansho.

mudnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax meel ku turqan ahaansho ama noqosho.

mudo *f.g3* (-utay, -udatay) 1. Abaalgud istaahilid. 2. Cid u baahasho.

mudo *f.g3* (-utay, -udatay) Wax meel ku turqasho.

mudri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **murdi**.

mudrin *m.dh* *ld* **murdin**.

mudris *m.l* *ld* **murdin**.

mudur *m.l* *ld* **murud**.

mudursad *m.l* *ld* **murudsasho**.

mudursan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la murdiyay ahaansho.	muho <i>f.mg3</i> (-hday, -hatay) 1. Wax ku hungoobid. 2. U m.: cid ama wax kalgacayl ama rabid u qabid; uurka wax ka doonid; wax laabracid. 3. U m.: khatar uga baqid (cid). <i>ld maho, moho.</i>
mudursanaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> mudursan. <i>ld</i> mudursanaansho.	mujaahid¹ <i>m.l</i> (-dyo/-diin, <i>m.db</i>) Qof wax xaq ah u dagaalamaya.
mudursanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> mudursanaan.	mujaahid² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Ku m./u m.: wax xaq ah u dagaallamid (qof).
mudursasho <i>m.f.db</i> <i>ld</i> murudsasho.	mujaahidid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> muujaahid ² .
mudursi <i>m.l</i> <i>ld</i> murudsasho.	mujarrab <i>m.l</i> (-byo/-biin, <i>m.db</i>) Qof tijaabooyin badan waayo-aragnimo ku kasbaday.
mudurso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> murudo.	mujrim <i>m.l</i> (-miyaal, <i>m.l/db</i> , <i>l-myo/-miin</i> , <i>m.db</i>) Qof meheraddiis tahay dhac iyo dil.
mudutuul <i>m.l</i> Muuqaal aan wuxuu yahay la sixi karin.	mujtahid <i>m.l</i> (-diin, <i>m.db</i>) 1. Qof dadaal badan. 2. (dii.) Qof diinta Islaamka aad u yaqaan oo baaritaan badan ku sameeyey xaqiqaadana gaaray.
mufanid <i>m.l</i> Nin tayada hargaha iyo saamaha aqoon u leh.	mujtamac <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.db</i>) Dad meel ku wada nool; bulsho.
mufanidnimo <i>m.db</i> (Nin) mufanid ahaansho.	mujuruc <i>m.l</i> Masaasadda afkeeda hore ee carruurtu nuugto.
mufsid <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Qof fasahaad badan oo xun.	mukaaw <i>m.l</i> Mudutuul.
mufsidnimo <i>m.db</i> Mufsid ahaansho (qof).	mukallaf <i>m.l</i> (-fyol/-fin, <i>m.db</i>) Qof wax uu falo mas'uuliyaddeeda qaadi kara; qaangaar.
muftaax <i>m.l</i> (-xyo/mafaatiix, <i>m.db</i>) Fure. <i>ld</i> miftaax.	mukay <i>m.l</i> (mukay , <i>m.db</i>) (bot.) Geed weyn oo jirrid aad u weyn leh, kana baxa hareeraha durdurraad iyo webiyada, miro macaan oo la cunana leh; daray.
mufti <i>m.l</i> (-iyaal/-iyo, <i>m.db</i>) (dii.) Caalin weyn oo arrimaha diinta Islaamka laga wareysto.	mukhaaddaraad <i>m.l</i> Waxyabaha maanka dooriya. <i>ld muqaaddaraad.</i>
mug <i>m.l</i> 1. Weel ama wax kale oo gudo leh, inta qaadkiisu le'egyahay. 2. Inta shay gudo leh buuxin karta. 3. Kol; mar.	mukhaalaf <i>m.l</i> 1. Khilaaf. 2. Naag ninkeeda diiddey oo aqalkeedi ka maqan.
mugdi <i>m.l</i> Iftiin la'aan; gudcur.	mukhaawi <i>m.l</i> (-yaal, <i>m.l/db</i> -iyo, <i>m.db</i>) 1. Qof dadka been u sheega oo maskaxda ka xada. 2. Qof aan hadalkiisu wax ka soo qaad lahayn.
muq-saafid <i>m.db</i> (kiim.) Hab ka mid ah xeeladii u horreeyey saafid xaddiyeedka. Waa hab u salaysan cabbiridda mugga milan ribnaantiisa la yaqaano, muggaas oo ah inta looga baahanyahay in uu la falgalo milanka walaxda la raadinayo. Milanka ribnaantiisa la yaqaan (milan beegal ah) waxa si tartiib ah looga soo daayaa mitimiye.	mukhlis <i>m.l</i> (-syo/-siin, <i>m.db</i>) 1. Qof daacad ah. 2. (dii.) Qof cibaadada Eebbe ku wanaagsan.
muhaajir <i>m.l</i> (-rro/-riin, <i>m.db</i>) 1. Qof degaankiisii uga tegey risiq doon ama diin fidinteed. 2. (dii.) (m.w) Asxaabadii Nebi Maxamed (n.k.h.a.) la haajirtey oo inta Maka ka tegtey mid ka mid ah.	mukhlisnimo <i>m.db</i> Mukhlis ahaansho.
muhasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> muho. <i>ld</i> mahasho, mohasho.	mukhuur¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> maquurid.
muhi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> mihi.	mukhuur² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> maquur ² .
muhiimmad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) <i>ld</i> muhiimmad.	mukhuurid <i>m.db</i> <i>ld</i> maquurid.
muhiimmo <i>m.db</i> <i>ld</i> muhiimmo.	mukhuurin <i>m.db</i> <i>ld</i> maquurin.
muhiimnimo <i>m.db</i> <i>ld</i> muhiimnimo.	mukhuursan <i>f.g4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> maquursan.
muhim <i>m.l/kb</i> M. ah: wax qiimo dheeraad ah cid u leh. <i>ld muhiim.</i>	mukhuursanaan <i>m.f.db</i> <i>ld</i> maquursanaan.
muhammad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Qiimaha, qaayaha ay wax leeyihiin. <i>ld muhiimmad, muhiimmo, muhimmo.</i>	mukhuursanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> maquursanaan.
muhimmo <i>m.db</i> <i>ld</i> muhimmo.	mukul <i>m.db</i> Daruur madow oo meel fog ka da'aysa.
muhimnimo <i>m.db</i> Muhim ahaansho. <i>ld</i> muhiimnimo.	mukulaal <i>m.db</i> (-lo, <i>m.l</i>) Bisad; basho; dummad, yaanyuuro.
muhin <i>m.db</i> <i>ld</i> mhin.	
muhis <i>m.l</i> <i>ld</i> mhin.	

mukulaalduureed *m.db* (mukulaalduureed, *m.l*) Mukulaal duur ku nool ah.

mukulaalsabaad *m.db* (mukulaalsabaad, *m.l*) Mukulaalduureed laf weyn oo giirgiir leh.

mukur *m.l* Isyeelyeel qabweyni ku jirto.

mulac *m.l* (-*cyo*, *m.db*) Xammaarato yar oo afar addin iyo dabo dhuuban oo dheer leh oo ay malowga isku bah yihii laakiin ka jirmi yar. *ld* **bulac**.

mulacyayn *m.f.db* *eeg* mulacyee. *ld* **mulacyays**.

mulacyays *m.l* *ld* **mulacyayn**.

mulacyee *f.mg2* (-*eeay*, -*eeysay*) Socod laalaabasho ah samayn.

mulbi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Wax tuugo ku dhammayn.

mulbin *m.f.db* *eeg* mulbi. *ld* **mulbis**.

mulbis *m.l* *ld* **mulbin**.

mulbisasho *m.f.db* *eeg* mulbiso.

mulbiso *f.mg3* (-*stay*, -*satay*) 1. Wax dhammaysasho. 2. Wax tuugo ku dhammaysasho.

muldhiji *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) 1. Wax diirka sare ka fujin. 2. Cid huga ka wada qaadid. 3. Timo madax ka wada xirid.

muldhin *m.f.db* *eeg* muldhiji.

muldhisan *f.mg4* (-*snaa*, -*snayd*) Wax la muldhijey ahaansho.

muldhishasho *m.f.db* *eeg* muldhiso.

muldhisnaan *m.f.db* *eeg* muldhisan. *ld* **muldhisnaansho**.

muldhisnaansho *m.l* *ld* **muldhisnaan**.

muldhiso *f.g3* (-*stay*, -*satay*) 1. Laan, jir iwm dubka ka diirasho. 2. Qof hu' uu gashanaan ka wada furasho. 3. Madax qurdasho.

muleemi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Wax wada qaadasho, iyada oo aan in yarna laga reebin

muleemin *m.f.db* *eeg* muleemi. *ld* **muleemis**.

muleemis *m.l* *ld* **muleemin**.

mulki¹ *m.l* 1. Maal aad u badan. 2. Hantida qof leeyahay. *ld* **milki¹**.

mulki² *f.g1* (-*iyay*, *iday*/-*isay*) Hanti la wareegid. *ld* **milki²**.

mulkiyid *m.f.db* *eeg* mulki². *ld* **milkiyid**.

mullaax *m.db* (-*xyo*, *m.db*) 1. Xuubabka mayraxda kaa ugu jilicsan oo geedka laftiisa adag xiga. 2. Dhuub kasta oo sida mullaaxda u jilicsan.

mullaaxi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Geed mullaax ka diirid.

mullaixin *m.f.db* *eeg* mullaaxi. *ld* **mullaaxis**.

mullaaxis *m.l* *ld* **mullaixin**.

mullaaxsad *m.l* *ld* **mullaaxsasho**.

mullaaxsasho *m.f.db* *eeg* mullaaxso. *ld* **mullaaxsad**, **mullaaxsi**.

mullaaxsi *m.l* *ld* **mullaaxsasho**.

mullaaxso *f.mg3* (-*saday*, -*satay*) Geed mullaax ka diirasho.

mullaay *m.db* (-*yo*, *m.db*) 1. Lakab mayrax ah oo u dhexeyya jillowda iyo lafta geedka. 2. Liid jilicsan ee cajaladda ku dhexjira oo hadalka, heesaha, muusika iwm lagu duubo. 3. Liid maro ah, jilicsan, khad leh oo teebsa ku dhex jira oo farta warqadda lagu qoray muujisa.

mulli¹ *m.l* (-*yo*, *m.db*) Biyo badan oo qof liqi karta; mool.

mulli² *m.db* Xabagta geedaha qaarkood ka baxda oo cusub.

muluf *m.l* (-*fyo*, *m.db*) Fuf caws ah. *ld* **malaf**.

mulul¹ *m.l* (m.u) Haweenay ama neef xoolaad oo uur yeeshay ama rimay iyada oo ilmihi weli nuujinaysa. 2. M. ah: dheddig dad ama xoolaad oo sano walba dhasha. 3. M. ah: neef ari ah oo aad caato u ah. 4. *ld* **mululid**.

mulul² *f.mg1* (-*ulay*, -*ushay*) 1. Dheddig dad ama xoolaad isaga oo weli ilmihi hore nuujinaya rimid ama uur yeelasho. 2. Neef ari ah aad u caatoobid.

mululi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Caano ciir ah dhay ku darid.

mululid *m.f.db* *eeg* mulul². *ld* **mulul¹** (4).

mululin *m.f.db* *eeg* mululi.

mululrimid *m.f.db* *eeg* mululrin². *ld* **mululrin¹**.

mululrin¹ *m.l* Rimidda uu rimo dheddig mulul ah. *ld* **mululrimid**.

mululrin² *f.mg1* (-*imay*, -*intay*; -*imi*) Dheddig dad ama xoolaad isaga oo weli ilmihi hore nuujinaya rimid ama uur yeelasho.

muluq¹ *m.l* (-*lqo*, *m.l*/**muluq**, *m.db*) Ilmo da'isuu ka yartahay (6) lix bilood; murjuc.

muluq² *m.db* 1. Qof qaawan; murduq. 2. Qof wixii uu lahaa ama haystay laga wada qaaday.

muluqmuluq *m.db* 1. Socod badan oo meelo kala duwan la gelayo iyada oo aan ujeeddo fiican laga lahayn. 2. M. leh: wax gacanta ka sibiibixanaya. 3. Khayaano iyo mardaddabaan.

muluqmuluqlayn *m.f.db* *eeg* muluqmuluqlee.

muluqmuluqlee *f.mg2* (-*leeyay*, -*leysay*) Muluqmuluq samayn.

mulux *m.l* (-*xyo*, *m.db*) Qare markaas soo baxay oo yar.

mulxid¹ *m.l* (-*diin*, *m.db*) (dii.) Gaal, kufri; qof aan diimaha rumaysnayn.

mulxid² *m.l* (-*diin*, *m.db*) (fals.) Qof aan xiisayn ama aan dan ka lahayn arrimaha ku saabsan diinta.

- mulxidnimo** *m.dh* (dii.) Mulxid ahaansho.
- mu'min** *m.l* (-niin, *m.dh*) (dii.) Qof awaamiirta Ilahay siday ahayd u fuliya. *ld muumin.*
- mu'minnimo** *m.dh* Mu'min ahaansho. *ld muuminnimo.*
- munaaddee** *fg2* (-deeyay, -deysay) *ld muraaddee.*
- munaaddeyn** *m.dh ld* **muraaddeyn.**
- munaaddo** *m.dh ld* **muraaddeyn.**
- munaafaq** *m.l* (-qyo/-fijiin, *m.dh*) 1. Qof hadalka uu sheego iyo falka uu samaynayaa is-khilaafsanyihiin. 2. (dii.) Qof sheegta inuu diinta Islaamka rumaysanyahay laakiin aan aaminsanayn.
- munaafaqnimo** *m.dh* Munaafaq ahaansho.
- munaasab** *m.l.kh* M. ah: hadal habboon ama macquul ah. *ld munaasib.*
- munaasabo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Wakhti arrin wax ku qabashadeed ku habboon.
- munaasib** *m.l.kh ld* **munaasab.**
- mundul** *m.l* (-llo, *m.dh*) Aqal wareegsan oo inta badan dhis iyo dhoobo ka samaysan oo leh saqf dhis iyo caws ah oo kor u fiiqan. *ld muddul, mundulle.*
- mundulle** *m.l ld* **mundul.**
- munkar** *m.l* 1. (dii.) Magac guud oo kulmiya falalka Eebbe addoomihiisa ka xaaraantiimeeyey oo dhan. 2. (dii.) Labada malag ee dadka dhinta qabriga wax ku su'aala midka aan Nakiir ahayn.
- munnaarad** *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Kuud kor u dheer oo dusha iftiin ku leh oo xeebaha badaha lagu sameeyo si gaadiidka badaha loogu hago marsooyinka. 2. (dii.) Qudbiga masajidka ee laga addimo. *ld minaarad.*
- munshaar** *m.l ld* **mushaar.**
- munshaaro** *m.dh ld* **mushaar.**
- muqaaddaraad** *m.l ld* **mukhaaddaraad.**
- muqaal** *m.l* (riw.) Qayb ka mid ah riwaayad ama filin.
- muqaal-dambe** *m.l* (riw.) Sawirro lagu bilo goob masraxedda.
- muqaddas** *m.l* 1. (dii.) Waxyabaha diinta la xiriira oo la dhowro ee aan dhalil laga bixin kariin, sida quraanka iyo xadiiska. 2. (dii.) Meel Eebbe lagu caabudo. 3. Waajib ay khasabtahay in fuliyo.
- muqarrar** *m.l* (-ro, *m.dh*) Qorshe habaysan oo ku saabsan waxbarasho.
- muqdaaf** *m.l* (-fyo, *m.dh*) Loox dacal ballaaran oo lagu seebiyo huuriga iyo bedenka. *ld miqdaaf.*
- muqdaafi** *fg2* (-iyay, -isay) Huuri muqdaaf ku seebin. *ld miqdaafi.*
- muqdaafin** *m.f.dh eeg* muqdaafi. *ld miqdaafin.*
- muqlay** *m.l* (-qlo/muqlay, *m.dh*) Geed quwaax, qodax yaryar, caleen dhuudhuuban iyo asal wanaagsan oo lagu megdisto. *ld muqle.*
- muqlaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Neef xoolo ah wax muqlo hayso ahaansho.
- muqlaysnaan** *m.f.dh eeg* muqlaysan. *ld muqlaysnaansho.*
- muqlaysnaansho** *m.l/dh* Wax muqlaysan ahaansho.
- muqle** *m.l ld* **Muqlay; muqlo.**
- muqleeye** *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Gafane.
- muqlo** *m.dh* 1. Cudur neefka socodkiisa miisaanka lumiya ama uu la dheeldheeliyo oo uu ka qaado shilin cuntay. 2. Shilinta qaniiyedeeda cudurkaa keento. *ld muqle.*
- muqloo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Neef xoolo ah wax cudurka muqlo qaaday noqosho.
- muqloobid** *m.f.dh eeg* muqlow². *ld muqlow¹.*
- muqlood** *m.f.l eeg* muqloo.
- muqlow¹** *m.l* Qaadidda uu neef xoolo ah qaado cudurka muqlaha. *ld muqloobid.*
- muqlow²** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Neef xoolo ah muqlo qaadid.
- muqmad** *m.dh* Hilib aad u yaryar oo shiilan oo cunno ahaan dud u keydsadaan; oodkac.
- muqmadayn** *m.f.dh eeg* muqmadee.
- muqmadaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Hilib wax muqmad laga dhigay ahaansho.
- muqmadaysnaan** *m.f.dh eeg* muqmadaysan. *ld muqmadaysnaansho.*
- muqmadaysnaansho** *m.l/dh* *ld muqmadaysnaan.*
- muqmadee** *fg2* (-deeyay, -daysay) Hilib muqmad ka dhigid.
- muqshabeel** *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Harimcad. 2. Qof ay iska dhaleen dheddig iyo lab kala midab ah.
- muqsul** *m.l/dh ld* **musqul.**
- muquuf¹** *m.l* (-fyo, *m.dh*) Birta xakamuhu hayo ee faraska afka loo geliyo. *ld muquus¹.*
- muquuf²** *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Muquurid. 2. Qof meel si macno la aan ah u dhex marmarid.
- muquufid** *m.f.dh eeg* muquuf².
- muquuni** *fg2* (-iyay, -isay) 1. Xoolo maquuno ah bixin. 2. Xoog wax ku meel marsiin. *ld maquuni.*
- muquunin** *m.f.dh eeg* muquuni. *ld maquunin.*
- muquuno** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Xoolo aan qiimo lahayn oo cid deeq ahaan loo siiyo. 2. Khasab, sandullays. *ld maquuno.*
- muquunsad** *m.l ld* **muquunsasho.**

muquunsasho *m.f.db eeg* muquunso. *ld*
maquunsad, **maquunsasho**, **muquunsad**.
muquunso *f.g3* (-saday, -satay) Xoog wax ku
 meel marsasho. *ld* **maquunso**.
muquur¹ *m.l ld* **maquurid**.
muquur² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **maquur²**.
muquuri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **maquuri**.
muquurid *m.db ld* **maquurid**.
muquurin *m.db ld* **maquurin**.
muquursan *f.g4* (-naa, -nayd) *ld* **maquursan**.
muquursanaan *m.db ld* **maquursanaan**.
muquursanaansho *m.l/ld ld* **maquursanaan**.
muquus¹ *m.l 1. ld* **muquusid**. Quusidda biyo
 hoos loo quuso. 2. Muquuf¹.
muquus² *f.g1* (-say, -stay) Biyo hoos u quusid.
ld **muquus²**.
muquusid *m.f.db eeg* muquus². *ld* **maquus¹**,
maquusid, **muquus¹** (1).
mur¹ *m.l* Xubinta taranka ee haweenka.
mur¹ *m.l* Kalluun aad u yaryar oo markaas
 ugxantii ka baxay oo lullumada qaabkeeda
 leh.
mur² *m.db* Wadiiqo yar.
mur³ *f.mg1* (-ray, -rtay) Ka m.: orod cid kaga
 dheereyn.
muraad¹ *m.l (-ddo/-dyo, m.db)* 1. Dan;
 ujeeddo. 2. Allebari; sab.
muraad² *f.mg1* (-day, -dday) U m.: cid ama
 meel dan ka yeelasho.
muraaddee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Wax
 xaraashid ama qiimo jaban ku iibin. *ld*
munaaddee.
muraaddeyn *m.f.db eeg* muraaddee. *ld*
munaaddeyn, **munaaddo**, **muraaddo**.
muraaddo *m.db ld* **muraaddeyn**.
muraadi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid muraad u
 qumin. 2. Ducayn.
muraadid *m.f.db eeg* muraad².
muraadin *m.f.db eeg* muraadi.
muraadsad *m.l ld* **muraadsasho**.
muraadsasho *m.f.db eeg* muraadso. *ld*
muraadsad, **muraadsi**.
muraadsi *m.l ld* **muraadsasho**.
muraadso *f.mg3* (-saday, -satay) Soo m.:
 muraad qunsasho; danaysasho.
muraajaco *m.db* Ku noqoshada duruu hore
 loo akhriiyey, qoray, fasiray mar kale lagu
 noqdo.
muraaqo *m.db* (dii.) Jidbo; burur.
muraaqoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) 1. (dii.) U
 m.: arrin diimeed u jidboosho. 2. U m.:
 ciyaar u bururid.
muraaqood *m.f.eeg* muraaqoo.
muraaradillaac¹ *m.l* Naxdin weyn oo lala
 argaggaxo; qarracan. *ld* **marooradillaac¹**.

muraaradillaac² *f.mg1* (-cay, -cday) Si aad ah
 u nixid. *ld* **marooradillaac²**.
muraaradillaaci *f.g2* (-iyay, -isay) Cid si aad
 ah uga ninix. *ld* **marooradillaaci**.
muraaradillaacid *m.f.db eeg* muraaradillaac². *ld*
marooradillaacid.
muraaradillaacinc *m.f.db eeg* muraaradillaaci. *ld*
marooradillaacinc.
muraayad *m.db* (-do, m.l) 1. Cad dhalo ah oo
 inta dhinac laga mariyo dheeh lacageed iwm
 layska arko; madarad; beladdaye. 2. (m.w) (-
 do, m.l) Laba dhalo oo si ah loo farsameeyey
 oo ku dhex jira bir ama caag wareegsan oo
 indhaha la gashado, si loo saxo indho arag
 diciif ah leh, ama looga celiyo nuurka
 xooggan ee qorraxda; okiyaale. *ld* **miraayad**,
miraayo, **muraayo**.
muraayo *m.db ld* **muraayad**.
murabbi *m.db ld* **marabbi**.
muran¹ *m.l* Dood aan layska gar qaadanayn oo
 asaraar miiran ah.
muran² *f.g1* (-rmay, -rantay; -rmi) La m.: si
 asaraar ku jiro cid ula doodid.
muransan *f.mg4* (-naa, -nayd) Laba qof ama
 ka badan wax murmay ahaansho.
muransanaan *m.f.db eeg* muransan. *ld*
muransanaansho.
muransanaansho *m.l/ld ld* **muransanaan**.
murbax¹ *m.l ld* **mudbax¹**; mudbixid.
murbax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld* **mudbax²**.
murbaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld*
mudbaxsan.
murbaxsanaan *m.db ld* **mudbaxsanaan**.
murbaxsanaansho *m.l/ld ld* **mudbaxsanaan**.
murbay *m.l (-yo/murbay, m.db)* Koob aad u
 yar oo ka samaysan dhoob, dheg la
 qabsadana aan lahayn oo qaxwada lagu
 cabbo.
murbixi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **mudbixi**.
murbixid *m.db ld* **midbixid**.
murbixin *m.db ld* **mudbixin**.
murbooc *m.db ld* **marbooc**.
murcanyo *m.db* 1. (bot.) Geed-nagaar caleemo
 yaryar oo cagaaran, leh miro gadguduudan
 oo afar-afar isugu dheggan lana cuno;
 miracas. 2. Miraha geedka murcanyada. *ld*
mircanyo.
murcood *m.l ld* **murcud**.
murcud *m.l (murcud, m.db)* 1. (bot.) Geed
 weyn oo qodax gaagaaban iyo caleemo yar
 yar oo cagaaran leh, oo dhala miro
 kulkulucusan oo dhexda laf weyni uga jirto,
 dhadhan dhanaan ahna leh oo la cuno.
 2. Miraha geedka murcudka. *ld* **murcood**.

- murdad** *m.l* Dhacaan (geed) aad u kulul oo layskuna daaweyyo. *ld* **murdud**.
- murdi** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Badar bisil, subag, caano, malab iwm oo weel ku haray far ku tirid. 2. Cunto weel ka wada dhammayn. *ld* **mudri**.
- murdin** *m.f.db* *eeg* murdi. *ld* **mudrin, mudris, mudris.**
- murdis** *m.l* *ld* **murdin.**
- murdiso** *m.db* Farta gacanta oo suulka iyo fardhexaadda u dhexeysa, murugsato.
- murdud** *m.l* *ld* **murdad.**
- murdux** *m.l.kh* 1. M. ah: qof aan dhar xirnayn. 2. M. ah: nafly dhogor ama baalal aan lahayn.
- murduxan** *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Nefley wax murdux ah ahaansho.
- murduxnaan** *m.f.db* *eeg* murduxan. *ld* **murduxnaansho**
- murduxnaansho** *m.l* *ld* **murduxnaan.**
- murgacad** *m.l* *ld* **murgucasho.**
- murgacasho** *m.db* *ld* **murgucasho.**
- murgaco** *f.mg3* (-cday, -catay) *ld* **murguco².**
- murgacsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **murgucsan.**
- murgacsanaan** *m.db* *ld* **murgucsanaan.**
- murgacsanaansho** *m.l* *ld* **murgucsanaan.**
- murgi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **murji.**
- murgici** *f.g2* (-iyay, -isay) Xubnaha kalagoysyada lafaha dhaadheer kala maroojin jug ku gaarsiin.
- murgicin** *m.f.db* *eeg* murgici.
- murgid** *m.f.db* *eeg* murug³.
- murgin** *m.db* *ld* **murjin.**
- murgoco** *m.db* *ld* **murguco¹.**
- murgoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* **murugoo.**
- murgood** *m.l* *ld* **murugood.**
- murgucad** *m.l* *ld* **murgucasho.**
- murgucasho** *m.f.db* *eeg* murguco². *ld* **murgacad, murgacasho, murgucad, murkucad.**
- murguco¹** *m.db* Lafaha kalagoysyada. *ld* **murgoco, murkuco¹.**
- murguco²** *f.mg3* (-cday, -catay) 1. Xubnaha kalagoysyada lafaha dhaadheer kala maroojin jug ku gaarsiin. 2. Ka m.: arrin sidii loo rabay ka marin habaabid. Tus. "Arrintii cali waa ka murgucatay". *ld* **murgaco, murkuco².**
- murgucsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof wax murgucday ahaansho. *ld* **murgacsan, murkucsan.**
- murgucsanaan** *m.f.db* *eeg* murgucsan. *ld* **murgacsanaan, murgacsanaansho, murgucsanaansho.**
- murgucsanaansho** *m.l* *ld* **murgucsanaan.**
- murgux** *m.l.kh* M. ah: wax adag, gaaban oo kor sulub ah leh oo faraha ka siibta.
- murguxan** *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Wax murgux ah ahaansho.
- murguxnaan** *m.f.db* *eeg* murguxan. *ld* **murguxnaansho.**
- murguxnaansho** *m.l* *ld* **murguxnaan.**
- murguxsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax kuusan oo gacanta ka sibiibixanaaya ahaansho.
- murguxsanaan** *m.f.db* *eeg* murguxsan. *ld* **murguxsanaansho.**
- murguxsanaansho** *m.l* *ld* **murguxsanaan.**
- muri** *f.g2* (-iyay, -isay) Murud leefid.
- murid** *m.f.db* *eeg* mur³.
- muriid** *m.l* (*dii.*) Wadaadka kaniisada ingriiska oo loo xilsaaro in uu ilaaliyo tamiga iyo rabitaanka dadka.
- murin** *m.f.db* *eeg* muri.
- murjaan¹** *m.l* Geed weyn, laf adag oo qoryihiisa kaneecada iwm laga shito. *ld* **murjeen.**
- murjaan²** *m.db* 1. Dhagax-la-mood qaali ah, midabbo badan leh, ka samysma dheecaan adkaaday oo ay dhalaan bahallo yaryar oo badda ku jira, oo suuqiyadaha dumarku isku qurxiyaan laga sameeyo. 2. Wax kasta oo murjaanta laga sameeyo. *ld* **marjaan.**
- murjeen** *m.l* *ld* **murjaan¹.**
- murji** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Xarig iwm si xun isugu marid. 2. Arrin iwm waxaan la xallin karin ka dhigid. 3. Cid murugo gelin. *ld* **murgi.**
- murjin** *m.f.db* *eeg* murji. *ld* **murgin.**
- murjis¹** *m.l* (-syo/murjis, *m.db*) Waran yar oo af dhuuban leh.
- murjis²** *m.db* Geed-abaareed buuraha korkooda ka baxa oo xoolaha lagu dhacariyo.
- murjuc** *m.l* (-cyo, *m.db*) Ilmo yar oo markaas dhashay; muluq. *ld* **murjuq, murjux.**
- murjuq** *m.l* *ld* **murjuc.**
- murjux** *m.l* *ld* **murjuc.**
- murke** *m.l* (-kayaal, *m.l* *ld*) Weel yar oo xoolaha lagu maalo.
- murkucad** *m.l* *ld* **murgucasho.**
- murkucasho** *m.db* *ld* **murgucasho.**
- murkuco¹** *m.db* *ld* **murguco¹.**
- murkuco²** *f.mg3* (-cday, -catay) *ld* **murguco².**
- murkucsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **murgucsan.**
- murkucsanaan** *m.db* *ld* **murgucsanaan.**
- murkucsanaansho** *m.l* *ld* **murgucsanaan.**
- murkud** *m.db* Xabag aad u macaan oo uu dhalo geedka gubaalida ama xiiska.
- murmi** *f.g2* (-iyay, -isay) Cid muran gelin.
- murmud** *m.f.db* *eeg* muran².

murmin *m.f.db eeg* murmi.
murqaami *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* marqaami.
murqaamid *m.db ld* marqaamid.
murqaamin *m.db ld* marqaamin.
murqaan¹ *m.l ld* marqaan¹.
murqaan² *f.mg1* (-aamay, -aantay) *ld* marqaan².
murqaansan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* marqaansan.
murqaansanaan *m.db ld* marqaansanaan.
murqaansanaansho *m.l/dh ld* marqaansanaan.
murqaansanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) *ld* marqaansanow.
murray *m.l* Nooc ka mid ah kuusha dumarku qoorta ku xirtaan.
murre *m.l* Xabag aad u qaraar oo uu dhalo geedka dheddin oo daawo ahaan loo isticmaalo; malmal.
murriyad *m.db (-do, m.)* Kuul qalin ama dahab ka samysan oo dumarku qaataan. *ld* murriyo.
murriyo *m.db ld* murriyad.
mursasho *m.f.db eeg* murso.
murso *f.g2 (-saday, -satay)* Ka m.: caano, subag, malab iwm oo weel ku haray farta murugatsada ku tirsasho.
murtad *m.l (-diin, m.db) (dii.)* Qof muslim ahaa oo diinta Islaamka ka baxay.
murtadnimo *m.db (dii.)* Murtad ahaansho.
murti *m.db* Ulajeeddo kasmo, aqoon iyo waaya-aragnimo ku jirto oo hadalka, heesaha, gabayada iwm laga dhex helo; xigmad.
murtiye *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* Hadal, hees, gabay iwm murti u yeelid.
murtiyeen *m.f.db eeg* murtiye.
murtiyeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Hadal, hees, gabay iwm wax murti loo yeelay ahaansho.
murtiyeysnaan *m.f.db eeg* murtiyeysan. *ld* murtiyeysnaansho.
murtiyeysnaansho *m.l/dh ld* murtiyeysnaan.
murud *m.l* Caano, subag, malab iwm inta ku dhegta gidaarka ama salka weel. *ld* murug² (2), mudur.
murudsad *m.l ld* murudsasho.
murudsasho *m.f.db eeg* murudso. *ld* mudursad, mudursasho, mudursi, murudsad, murugsad,
murudsato *m.db* Farta gacanta oo suulka iyo fardhexada u dhexeysa. *ld* murugsato.
murudso *f.g3 (-saday, -satay)* Subag, caano, malab iwm oo weel ku haray far ku leefid. *ld* mudurso, murugso.

muruf *m.db ld* mirif.
murug¹ *m.l* 1. Cayayaan geedka digirta ka cuna caleenta. 2. Isku marmidda xarig, dun iwm ay isku milqaan.
murug² *m.db* 1. *ld* murugo 1. Uurkutaallo; caloolxumo. 2. *ld* murud.
murug³ *f.g1 (-rgay, -rugtay; -rgi)* 1. Xarig iwm si aad ah isku dhex gelid. 2. Arrin iwm wax aan la xallin karin noqosho.
murugee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Cid murugo gayeysiin.
murugeyn *m.f.db eeg* murugee.
murugeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cid wax murugo hayso ahaansho.
murugeysnaan *m.f.db eeg* murugeysan. *ld* murugeysnaansho.
murugeysnaansho *m.l/dh ld* murugeysnaan.
murugo¹ *m.db (-ooyin, m.)* *ld* murug² (1).
murugo² *m.db (c.naf)* Xaalad maskaxeed oo qofku aad u qalbi xunyahay. Dhaqdhaqaau wuxuu noqon karaa mid kacsan oo aan xasillooneyn ama mid gaabiya oo an firfircooneyn. Dabeeecadda qofka waxa ka muuqata rajobel iyo beelosheeg. Hurdada, cuntada iyo fakarkaba oo xumaada.
murugoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Murugo dareemid. *ld* murgoo.
murugood *m.f.db eeg* murugoo. *ld* murgood.
murugsad *m.l ld* murudsasho.
murugsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Xarig iwm wax muruge ahaansho. 2. Wax murug hayso ahaansho.
murugsanaan *m.f.db eeg* murugsan. *ld* murugsanaansho.
murugsanaansho *m.l/dh eeg* murugsanow. *ld* murugsanaan.
murugsanow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* Wax murugsan ahaansho.
murugsasho *m.f.db ld* murudsasho.
murugsato *m.db ld* murudsato.
murugso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld* murudso.
muruq diillimaysan *m.l (-qyo ..., m.db)* (c.naf) (c.naf) Sooh muruqyada jirku ka sameysanyihii, waxa kale oo loo yaqaan muruq qalfoofeed, maxaa yeelay wuxuu ku dheganyahay qalfoofka wuxuuna dhaqaajiyaa lafaha; waxa kale oo loo yaqaan muruqa loo taliyo maxaayeelay dhaqaajintisu waxay ku xirantahay qofka taladiisa.
muruq iraadi ah *m.l (-qyo ..., m.db)* (c.naf) Muruq dhaqdhaqaaciisa lagu xukumo rabitaan, inta badanna waxa uu ku dhegsanyahay qalfoofka.
muruq iraadla' *m.l (-qyo ..., m.db)* (c.naf) Muruq aan dhaqdhaqaaciisa xukumin

rabitaan, laakiinse uu wado habdhiska darenwadka iswada. Inta badan waxa uu ku dhaca falnaq.

muruq miiqle *m.l (-layaal, m.l/dh) (c.nafl.)*

Muruq lagu xukumo rabitaan oo guud ahaanba ku dheggan qalfoofka. Muruqa keli ahi waxa uu ka koobanyahay rucub ah miiqyo muruq oo dheer, mid walibana wuxuu leeyahay bu'o badan, muruqa oo dhan waxa ku daboolan xuub nudo iskuxidhayaal adag oo midwaliba ku xidhanyahay dhammaadka lafta.

muruq sisib *m.l (-no, m.db) (c.nafl.)*

Muruq waxqabadiisa aan la xukumi karin, xukunkiisu waxa uu hoos yimaadaa habdhiska dareenwadka dhexe. Muruq iraadla' oo ka kooban unugyo dhaadheer oo qaab toobin oo kale ah oo aan miiqnayn. Unugyadaas waxa loo helaa keli keli, kooxo ama waxay ku fidsanyihiin maqaarka, waxay ku wareegsanyihiin gumimudka timaha, waxa kale oo laga helaa marinka dheefshiidka, marinka hawada, marin kaadi taranka iyo habdhiska wareegga dhiingga.

muruq¹ *m.l (-qyo, m.db)* Xanuun ka yimaada muruq gala ama ku roora meel aan meeshiisi ahayn (sida kan lafta garabka hoosteeda gala).

muruq² *m.l (-qyo, m.db) (c.nafl.)* Sooh unugyadiisu ay leeyihiin awood isku roor iyagooy sameynaya xoog ama dhaqaaq. Muruqyadu waxay leeyihiin, habab ay tamarta kiiimikaad ugu rogi karaan tamar makanikaad.

muruqmaal *m.l* Qof shaqaale ah oo aan farsamo gaar ah lahayn, kuna nool waxa ka soo baxa xooggiisa. *ld addinmaal*.

muruqmaalid *m.db* Shaqo gacmeed.

muruq-roor *m.l (-ryo, m.db) (daaw.)* Muruq iskuoro xoog weyn oo dhici kara ama cudur guud ahaan jirka saameeya sida: curyaamidda muruqa koogsan. Ama meel kooban ee jirka xaalad xanuun badan awgeed.

muruqxanuun *m.l (-qyo ..., m.db) (daaw.)* Iskuoroorid muruq iyo xanuun muddo dheer socda.

murux¹ *m.l* 1. Miraha qaarkood sida garaska iwm oo dubkii kore laga qaaday. 2. M. ah: qof qaawan. 3. M. ah: wax aan diir lahayn. 4. *ld murxid*.

murux² *f.mg1 (-rxay, -ruxday; -rxi)* Wax dubkii ka dhacay noqosho.

muruxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax la murxiyey ahaansho. 2. Wax qaawan ahaansho.

muruxsanaan *m.f.db eeg* muruxsan. *ld muruxsanaansho*.

muruxsanaansho *m.l/dh ld* **muruxsanaan**.

murwee *f.g2 (-weeyay, -weysay)* Cid sharfid ama maamuusid. *ld marwee*.

murweyn *m.f.db eeg* murwee. *ld marweyn*.

murweysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cid wax la sharfay ahaansho. *ld marweysan*.

murweysnaan *m.f.db eeg* murweysan. *ld marweysnaan,* **marweysnaansho**, **murweysnaansho**.

murweysnaansho *m.l/dh ld* **murweysnaan**.

murwo *m.db* 1. Sharaf; maamuus. 2. *ld marwo*. Haweeney gaarinimo karti, dabeecad iyo akhlaaq isku darsatay.

murxi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax dubka ka qaadid. 2. Wax qaawin. 3. Harag iwm dhogorta ka hoolid. 4. Qof meel madal ah aad ugu canaansho.

murxid *m.f.db eeg* murux². *ld murux¹ (4)*.

murxin *m.f.db eeg* murxi.

mus *m.l (-sas, m.l)* 1. Meel geeda badan oo aan marin lahayn; xas. 2. Oodda xerada xoolaha inta aan miscilisha ahayn.

musaafur¹ *m.l ld* **masaafir¹**.

musaafur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld* **masaafir²**.

musaafur¹ *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **masaafiri**.

musaafurid *m.db ld* **masaafirid**.

musaafurin *m.db ld* **masaafirin**.

musaafuris *m.l ld* **masaafirin**.

musaafurisan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **masaafirisan**.

musaafurasaan *m.db ld* **masaafirsanaan**.

musaafuransaansho *m.l/dh ld* **masaafirsanaan**.

musaafurasanow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* *ld* **masaafirsanow**.

musallad *m.l (-dyo, m.db)* Qof aad u dhib badan oo dhibaatadiisu joogto tahay.

musalladnimo *m.db* Musallad ahaansho.

musallaf¹ *m.l ld* **musallif¹**.

musallaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* *ld* **musallif²**.

musallafi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **musallifi**.

musallafid *m.db ld* **musallifid**.

musallafin *m.db ld* **musallifin**.

musallafnimo *m.db ld* **musallifnimo**.

musallafsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* **musallifsan**.

musallafsanan *m.db ld* **musallifsanan**.

musallafsanansho *m.l/dh ld* **musallifsanansho**.

musallif¹ *m.l* Qof ganacsade ah oo xoolihii dhaafeen. *ld* **masallaf¹**, **musallaf¹**.

musallif² *f.mg1* (-fay, -ftay) Qof ganacsade ah qasaare aan wax u reebin la kulmid. *ld* **masallaf², musallaf².**
musallifi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof musallif ka dhigid. *ld* **masallafi, musallafi.**
musallifid *m.f.dh eeg* musallaf². *ld* **masallasid, musallasid.**
musallifin *m.f.dh eeg* musallifi. *ld* **masallifin, musallasfin.**
musallifimo *m.dh* Musallif ahaansho. *ld* **musallafnimo.**
musallifsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax musallifay ahaansho. *ld* **masallafsan, musallasan.**
musallifsanaan *m.f.dh eeg* musallifsan. *ld* **masallafsanaan, masallafsanaansho, musallafsanaan,**
musallifsanaansho *m.ll/dh ld* **musallifsanaan.**
musannif *m.l* (-fiin/-fyo, *m.dh*) Qof wax curiya.
musannifnimo *m.dh* Musannif ahaansho.
musaraar¹ *m.l 1. ld* **musaraarid.** Ku farxidda qof aad ugu farxo wax uu helay. 2. Argagax ama sas ama wax kale oo lala maanwareero, jidbo.
musaraar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Qof si aad ah u farxid, musaraar ku dhicid. *ld* **musareer², musuraar².**
musaraarid *m.f.dh eeg* musaraar². *ld* **musaraar¹ (1), musareer¹, musareerid, musuraar¹**
musaraarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aad u fararxsan ahaansho. *ld* **musareersan, musuraarsan.**
musaraarsanaan *m.f.dh eeg* musaraarsan. *ld* **musaraarsanaansho, musareersanaan.**
musaraarsanaansho *m.ll/dh ld* **musaraarsanaan.**
musareed *m.l* Xerada ariga aaggeeda.
musareen *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Laba xiddig oo waaweyn oo ka soo baxa cirka dhankiis koofureed. 2. Dabayl sanadka bishiisa koowaad ama labaad ka dhacda woqooyiga Soomaaliya.
musareer¹ *m.l ld* **musaraarid.**
musareer² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **musaraar².**
musareerid *m.dh ld* **musaraarid.**
musareersan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **musaraarsan.**
musareersanaan *m.dh ld* **musaraarsanaan.**
musareersanaansho *m.ll/dh ld* **musaraarsanaan.**
musbaar¹ *m.l ld* **musmaar¹.**
musbaar² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **musmaar².**
musbaaran *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **musmaaran.**

musbaarasho *m.dh ld* **musmaarasho.**
musbaarid *m.dh ld* **musmaarid.**
musbaarnaan *m.dh ld* **musmaarnaan.**
musbaarnaansho *m.ll/dh ld* **musmaarnaan.**
musbaaro *f.g3* (-rtay, -ratay) *ld* **musmaaro.**
musbaax *m.dh ld* **misbaax.**
mushaalli *m.dh* Cunto jilicsan oo laga sameeyo badar iyo biyo laysku kariyey oo noqda hoore rib ah; shurbad. *ld* **mishaari, mushaari.**
mushaalliyee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) Badar mushaalli ka dhigid. *ld* **mishaariyee, mushaariyee.**
mushaalliyeyn *m.f.dh eeg* mushaalliyee. *ld* **mishaariyeyn, mushaariyeyn.**
mushaar *m.l* (-rro, *m.dh*) Lacagta qof hawl uu qabto laga siyo bishii. *ld* **munshaar, munshaaro, mushaaro.**
mushaari *m.dh ld* **mushaalli.**
mushaariyee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) *ld* **mushaalliyee.**
mushaariyeyn *m.dh ld* **mushaalliyeyn.**
mushaaro *m.dh ld* **mushaar.**
mushaax¹ *m.l 1.* Socod aayar ah oo xarrago ku jirto; tamashle. 2. *ld* **mushaaxid.**
mushaax² *f.mg1* (-xay, -xday) Si tartiib ah oo xarrago ku jirto u socosho.
mushaaxid *m.f.dh eeg* mushaax². *ld* **mushaax¹ (2).**
mushkilad *m.dh* (-do/mashaakil, *m.l*) Dhib aad u weyn. *ld* **mushkilo.**
mushkilo *m.dh ld* **mushkilad.**
mushqaayad *m.dh* Hanti yar oo la siyo qof hawl qabtay.
mushrig *m.l* (-ikiin, *m.dh*) (dii.) Qof Eebbe midnimadiisa shariig u yeela; gaal.
mushtaki *m.l* (-iyiin, *m.dh*) Qof dacwo qaba.
mushtar *m.l* 1. Meeraha shanaad oo u dhexeyya mariikha iyo sulka; cirjeex; cirjiir. 2. (-ryo, *m.dh*) Ganaci.
mushtari *m.l* (-iyiin, *m.dh*) Qof mushtar sameeya; ganacsade.
mushteeq¹ *m.l 1.* Illow. 2. Gef.
mushteeq² *f.mg1* (-gay, -gtay) 1. Ka m.: illoobid. 2. Ka m.: gefid.
mushteeqid *m.f.dh eeg* mushteeq².
musiibo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhibaato weyn; belaayo; hoog. *ld* **masiibo, masuubo.**
muskullux *m.dh.kh* 1. M. ah: wax aan wasaq lahayn. 2. (dii.) M. ah: wax aan nijaaso lahayn.
muslimad *m.dh* (-do, *m.l*) (dii.) Haweeney diinta Islaamka rumaysan.
muslimi *f.g2* (-iyay, -isay) (dii.) Cid muslin ka dhigid.

muslimid <i>m.f.db eeg</i> muslin ² .	musuqmaasuq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday)
muslimin <i>m.f.db eeg</i> muslimi.	Khayaano, eex iyo mardadabaan cid kula dhaqmid.
muslin ¹ <i>m.l (-imiin, m.db)</i> (dii.) Qof diinta Islaamka rumaysan.	musuqmaasuqid <i>m.f.db eeg</i> musuqmaasuq ² .
muslin ² <i>f.mg1 (-imay, -intay; -imi)</i> (dii.) Diinta Islaamka rumayn.	musuraar ¹ <i>m.l ld</i> musaraarid.
muslinnimo <i>m.db</i> (dii.) Muslin ahaansho.	musuraar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> musaraar ² .
musmaar ¹ <i>m.l (-rro/masaamiir, m.db)</i> Bir yar alwaaxda layskula qabto, oo af dhuuban iyo sal ballaaran leh. <i>ld</i> musbaar ¹ .	musuraarid <i>m.db ld</i> musaraarid.
musmaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> 1. Musmaar wax iskula dhejin. 2. Ku m.: cid,cid kale ku dirid. <i>ld</i> musbaar ² .	musuraarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> musaraarsan.
musmaaran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax musmaar lagu dhuftey ahaansho. <i>ld</i> musbaaran.	musuraarsanaan <i>m.db ld</i> musaraarsanaan.
musmaarasho <i>m.f.db eeg</i> musmaaro. <i>ld</i> musbaarasho.	musuraarsanaansho <i>m.l/ld</i> musaraarsanaan.
musmaarid <i>m.f.db eeg</i> musmaar ² . <i>ld</i> musbaarid.	mutacallin <i>m.l (-imiin, m.db)</i> Qof waxbarasho meel sare ka gaaray.
musmaarnaan <i>m.f.db eeg</i> musmaaran. <i>ld</i> musbaarnaan, <i>musbaarnaansho</i> , <i>musmaarnaansho</i> .	mutakafi <i>m.l ld</i> mustagfi.
musmaarnaansho <i>m.l/ld ld</i> musmaarnaan.	mutakafinnimo <i>m.db ld</i> mustagfinnimo.
musmaaro <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Wax musmaar ku qodbasho. <i>ld</i> musbaaro.	mu'tamir <i>m.l (-riin, m.db)</i> Shir weyne dad la soo doortay ay isugu yimaadaan oo arrimo gaar ah kaga hadlayaan.
musqul <i>m.l/ld (-lo, m.db)</i> Dhismo yar oo gudhiisa uu ku yaal god lagu saxaroodo laguna kaadiyo; suuli. <i>ld</i> muqsl.	muteysasho <i>m.f.db eeg</i> muteyso.
mustacmarad <i>m.db (-do, m.l)</i> Dal xukun gumaysi ku hoos jira.	muteysii <i>f.lg2 (-iiyay, -iisay)</i> Qof dhibaato badan badid.
mustacmir <i>m.l (-riin, m.db)</i> Qof wax gumaysta.	muteysi <i>m.f.db eeg</i> muteysi.
mustagfi <i>m.l/kh</i> M. ah: qof hanti ku filan leh. <i>ld</i> mustakafi, mutakafi.	muteyso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Qof wax istaahilid.
mustagfinnimo <i>m.db ld</i> mustakafinnimo, mutakafinnimo.	mutixid <i>m.db ld</i> mutuxid.
mustakafi <i>m.l ld</i> mustagfi.	mutumaad <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Cad gaar ah oo halgamaha laga siyoo neef hilbkiisa loo diyaariiy walimo.
mustakafinnimo <i>m.db ld</i> mustagfinnimo.	mutuutax ¹ <i>m.l ld</i> mataatixid.
mustaqbal <i>m.l</i> Timaaddo; aayo.	mutuutax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> <i>ld</i> mataatax ² .
mustareex ¹ <i>m.l</i> Dhib la'aan iyo nasiino; raaxo.	mutuutaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld</i> mataataxsan.
mustareex ² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> Dhib la'aan iyo nasiino ku jirid.	mutuutaxsanaan <i>m.db ld</i> mataataxsanaan.
mustareexi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid u raaxayn.	mutuutaxsanaansho <i>m.l/ld</i> mataataxsanaan.
mustareexid <i>m.f.db eeg</i> mustareex ² .	mutuutaxi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> mataatixi.
mustareexin <i>m.f.db eeg</i> mustareexi.	mutuutaxid <i>m.db ld</i> mataatixid.
mustareexsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax raaxo ku jira ahaansho.	mutuutaxin <i>m.db ld</i> mataatixin.
mustareexsanaan <i>m.f.db eeg</i> mustareexsan. <i>ld</i> mustareexsanaansho.	mutux ¹ <i>m.l/kh</i> 1. M. ah: qof qaawan. 2. M. ah: qof keli ah oo aan cidi wehelin. 3. M. ah: hadal aan asluub iyo xishood lahayn. <i>ld</i> matax ¹ .
mustareexsanaansho <i>m.l/ld</i> mustareexsanaan.	mutux ² <i>f.lg1 (-xay; -xday)</i> Is m.: hadal aan asluub iyo xishood lahayn ku hadlid; is-giriixin. <i>ld</i> matax ² .
musuqmaasuq ¹ <i>m.l</i> Khayaamo, eex, iyo mardadabaan cidi ku dhaqanto.	mutuxan <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> 1. Qof keli ah oo cidi wehelin ahaansho. 2. Hadal aan asluub iyo xishood lahayn ahaansho. 3. Qof qaawan ahaansho. <i>ld</i> mataxan.
	mutuxid <i>m.f.db eeg</i> mutux ² . <i>ld</i> matixid, mutixid.
	mutuxnaan <i>m.f.db eeg</i> mutuxan. <i>ld</i> mataxnaan, mataxnaansho, mutuxnaansho.

mutuxnaansho *m.l/ldh ld* **mutuxnaan.**

mutuxnow *f.mg3* (-naaday, -naatay) 1. Qof keli ah oo cidi wehelin noqosho. 2. Hadal aan asluub iyo xishood lahayn noqosho. 3. Qof qaawan noqosho. *ld* **mataxnow.**

muud¹ *m.l ld* **muuid.**

muud² *m.l (-do, m.db)* (*baay.*) Dareere hurdicaddaan saafiyi ah, kaasi oo soo hadha marka dhiiggu xinjiroobo kaddib, badanaana wuxuu ka kooban yahay balaasmo aan lahayn wakiillada xinjirowga dhiigga.

muud³ *f.mg1* (-day, -ddyay) 1. Si dhuumasho ama qarsoodi ah kayn ama biyo dhexdood u marid. 2. Ka m.: biyo, kayn iwm meeshii laga galay ma'hee meel kale oo ka fog ka soo bixid. 3. U m.: meel si qarsoodi ah u aadid.

muudaa *m.l* Libaax meelo kala dheer isaga goosha oo wax ka dila.

muudal *m.l (-llo, m.db)* Bakhayl; dhabcaal.

muudi *f.g2* (-iyay, -isay) Biyo, kayn iwm wax dhex marin, iyadoo aan la arkayn.

muuditid *m.f.db eeg* muuid³. *ld* **muud¹.**

muudin *m.f.db eeg* muudi.

muudsasho *m.db ld* **muursasho.**

muudsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **muursii.**

muudsii *m.db ld* **muursii.**

muudso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* **muurso.**

muufayn *m.f.db eeg* muufee. *ld* **moofayn.**

muufee *f.g2* (-feeyay, -faysay) Cunto meel god ah ama dhismo loogu talagalay oo kulul ku dubid ama ku shiilid. *ld* **moofee.**

muufo *m.db* 1. Kimis ballaaran, wareegsan oo badarka laga sameeyo. 2. God ama dhismo kale oo aad u kulul oo wax lagu dubo ama lagu shiilo. *ld* **moofo.**

muug *m.l ld* **muuq.**

muuji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Hadal, arrin iwm ujeeddadooda caddayn. 2. Wax, wax muuqda ka dhigid.

muujin *m.f.db eeg* muuji. *ld* **muujis.**

muujis *m.l ld* **muujin.**

muul *m.l (-lal, m.l)* 1. M. ah; wax badan. 2. M. ah: wax, wax ugu wanaagsan. 3. Qof mingis laga tumayo, ciyaaraha loo ciyaaro middooda saddexaa.

muumin *m.l ld* **mu'min.**

muuminnimo *m.db ld* **mu'minnimo.**

muun *m.l (-nan, m.l)* 1. Ugaarta midkooda lab ee hoggaamiya inta kale. 2. Dameer weyn oo lab ah.

muunad *m.db* (-do, m.l) 1. Tayo wanaagsan. 2. Qurux haybad. 3. Xurmo iyo sharaf. 4. Qayb yar oo u taagan alaab la suuq-gaynayo lagana arki karo nooca iyo sifada alaabtaas. *ld* **muuno.**

muunadayn *m.f.db eeg* muunadee. *ld* **muunayn.**

muunadaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Muunad leh ahaansho (wax). *ld* **muunaysan.**

muunadaysnaan *m.f.db eeg* muunadaysan. *ld* **muunadaysnaansho, muunaysnaan, muunaysnaansho.**

muunadaysnaansho *m.l/ldh* *ld* **muunadaysnaan.**

muunadee *f.g2* (-deeyay, -daysay) 1. Cid sharfid ama xurmayn. 2. Wax qeymo u yeelid. *ld* **muunee.**

muunajab¹ *m.l* Luminta qof lumiyu sharaf uu lahaa. *ld* **muunajebid.**

muunajab² *f.mg1* (-bay, -btay; -jebi) Sharaf iyo qiimo qof lahaa dhumid.

muunajebi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof sharaf iyo qiimo uu lahaa ka dhumin.

muunajebid *m.f.db eeg* muunajab². *ld* **muunajab¹.**

muunajebin *m.f.db eeg* muunajebi.

muunayn *m.db ld* **muunadayn.**

muunaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* **muunadaysan.**

muunaysnaan *m.db ld* **muunadaysnaan.**

muunaysnaansho *m.l/ldh ld* **muunadaysnaan.**

muunee *f.g2* (-neeyay, -neysay) *ld* **muunadee.**

muuno *m.db ld* **muunad.**

muuq *m.l (-qaq, m.l)* Bidhaanta ishu aragto. *ld* **muug.**

muuqaal¹ *m.l (-llo, m.db)* 1. Muug. 2. Waxa la daawado oo dhan sida filinka, masraxiyadda iwm.

muuqaal² *m.l (nax.)* Qaab muujinaya habdhaca falka oo la xiriira muddada dheer ama gaaban ee falku dhacayo iyo dhammaadshihiisa.

muuqaalceli *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka m.: wax muujin.

muuqaalcelin *m.f.db eeg* muuqaalceli.

muuqad *m.l ld* **muuqasho.**

muuqasho *m.f.db eeg* muuqo. *ld* **muuqad.**

muuq-doori *f.g2* (-iyay, -isay) (riw.) Dad wax matilaya haaneedin, qurxin; turukeyn.

muuqo *f.mg3* (-qday, -qatay) 1. Wax la arki karo noqosho. 2. U m.: wax dhab ahaantiisa mooyaane si kale u arkid ama u fahmid.

muuqsheeg *m.l (-ooyin, m.l)* (*baay.*) Astaamaha ka muuqan kara noolaha. Astaamahaasi waxay ku xidhanyihiin hiddofsidiihiisa, xidhiidhka shiiqsanaanta ee ka dhhexeya aliiladiisa, iyo laqabsiga hiddosidaha degaankiisa.

muurrayn *m.f.db eeg* muurree.

muurree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) 1. Nafley tiro badan hal mar wada dhaqaaqid. 2. Keli socoso.

muurri *f.mg2* (-iyay, -isay) Nafley si ayaar ah u dhutin, heetin.

muurriin *m.f.dh eeg* muurri.

muursasho *m.f.dh eeg* muurso. *ld* **muudsasho**.

muursii *f.lg2* (-iyyay, -iisay) Qof afka wax u gelin si uu u muursado. *ld* **muudsii**.

muursiin *m.f.dh eeg* muursii. *ld* **muudsii**.

muurso *f.g3* (-saday, -satay) Adke dhadhan leh oo afka ku dhex jira candhuuf iyo dhaqdhaqaaqa daamanka hoore la liqi karo ka dhigid. *ld* **muudso**.

muus¹ *m.l* (-sas, *m.l*) 1. Mindiil daab leh, isku laabanta, oo lagu xiierto. 2. *ld* **moos²**.

muus² *f.mg1* (-say, -stay) Biyo hoos u gelid.

muusaabid *m.f.dh eeg* muusaw. *ld* **muusood**.

muusannaabid *m.f.dh eeg* muusannow².

muusannow¹ *m.l* Qaylo badan oo qof cid u hiilisa ugu yeerto.

muusannow² *f.mg1* (-naabay, -nawday) Qaylo badan oo qof cid u hiilisa ugu yeerto samayn.

muusaw *f.mg1* (-saabay, -sawday; -saabi) Qosol yar oo dhoolluhu muuqdaan sameyn. *ld* **muusoo**.

muusid¹ *m.f.dh eeg* muus².

muusid² *m.dh* (*jool*) Dusidda biyuhu ay ka dusayaan duldulellada carrada iyo jeexjeexa dhadhaabaha iyagoo markaas dhulka hoos u sii gelaya.

muusika *m.dh* 1. Dhawaaq dheguhu ku raaxystaan dhabaq lahayn oo ka dhasha qalab ama wax ka badan oo la garaaco ama la yeerihey. 2. Hees iyo qalab la turmayo oo wadajira. *ld* **muusiqa**.

muusiqa *m.dh* *ld* **muusika**.

muuso *m.dh* Qosol yar oo dhoolluhu muuqdaan.

muusoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* **muusaw**.

muusood *m.l* *ld* **muusaabid**.

muwaaddin *m.l* (-niin/-nno, *m.dh*) Qof ka mid ah dad waddan u dhashay.

muwaafajo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Heeshiis iyo samo lagu wada noolaado.

muxaadarad *m.dh* (-do, *m.l*) Khudbad cilmiyeed oo meel fagaare ah laga jeediyo. *ld* **muxaadaro**.

muxaadaro *m.dh* (-ooyin, *m.l*) *ld* **muxaadarad**.

muxtaaj *m.l.kh* M. ah: qof baahi wax u qaba.

muxubbo *m.dh* *ld* **maxabbo**.

N

n (na') *m.db* Xarafka afar iyo tobnaad ee xuruufa af soomaaliga, waa shibbane.

na¹ *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelle oo tilmaamaya qofka koobaad ee wadarta ah, oo kuwa lala hadlayaa aanay ku jirin. Tus. "Idinkaa na siiyay buuggan".

na² *xi.* 1. (-na) Qurub lagu xiriiriyo laba tixood. Tus. "Dariishadda fur, nalkana dem". 2. Xataa. Tus. "Waxa Guuled la siiyay Warfaana ha la siyo". 3. Midkoodna, mana. Tus. "Midkoodna ma imaan karo, qofna ma iman", "Waxaan oo kale weligay ma arkin mana maqlin".

naa *u.j* Erey qof dumar ah loogu dhawaaqo ama loogu yeero ama lagu soo jeediyo; magac ayaa badanaa ka dabadhaca. Tus. "Naa Kaaha", "Naa Ubax". *ld* **naayaa**.

naab¹ *m.l* *ld* **naabid**.

naab² *m.db* (*daawu*) Qolof qallalan oo fuusha bishimaha qofka marka uu harraado ama uu bukoodo; jiiil.

naab³ *f.g1* (-bay, -btay) 1. Wax fur ku adkeyn. 2. Ku n.: wax la kor saaray wax kale ku dhejin.

naaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) 1. Wax fur lagu naabay ahaansho. 2. Wax wax kale kor lagaga dhejiyey ahaansho.

naabid *m.f.db* *eeg* naab³. *ld* **naab¹, nabid**.

naabnaab¹ *m.l* 1. *ld* **naannaab** 1. N. ah: qof caqli yar oo shiddo badan. 2. *ld* **naabnaabid**.

naabnaab² *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Qof, wax shiddo badan oo caqli yar noqosho. 2. Qof faqri daran la kulmid. 3. Ku n.: si foolxun oo ka fuqid lahayn ugu dhegid u qabsasho. *ld* **naannaab²**.

naabnaabi *f.g2* (-iyay, -isay) Naabnaab ka dhigid (qof). *ld* **naannaabi**.

naabnaabid *m.f.db* *eeg* naabnaab². *ld* **naabnaab¹, naannaab¹, naannaabid**.

naabnaabin *m.f.db* *eeg* naabnaabi. *ld* **naannaabin**.

naabnaan *m.f.db* *eeg* naaban. *ld* **naabnaansho**.

naabnaansho *m.l/dh* *ld* **naabnaan**.

naacaabi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **neecaabi**.

naacaabin *m.db* *ld* **neecaabin**.

naacaw *m.db* *ld* **neecaw**.

naacawsasho *m.db* *ld* **neecawsasho**.

naacawso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* **neecawso**.

nqadh *m.l* (-dhadh, *m.l*) *ld* **naar**.

naadi¹ *m.l* (-iyol-iyaaal, *m.l/dh*) 1. Rug dad isku dan ahi ku kulmaan. 2. Dad isugu tegay arrimo siyaso, jinsiyad, ama bulsho.

naadi² *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax la rabo in dad badan la ogesiiyo ku dhawaaqid. 2. Wax la rabo in la iibyo qimmiisa ku dhawaaqid.

naadin *m.f.db* *eeg* naadi².

naadir¹ *m.l.kh* Aan had iyo goor la heli karin (wax); dhif ah.

naadir² *m.l* (juqr) Bar ku dhisan aragtida aan sababaysnayn ee laga helo samada gudaheeda, taas oo lid ku ah fuqa.

naadirnimo *m.db* Naadir ahaansho.

naado *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Ogeysiis dad loo bandhigayo. 2. Bandhig iib oo tartan ku jiro.

naaf¹ *m.l* (-fo, *m.l*) 1. Xiddig ka mid ah ururka naaf. 2. (*m.w*) Toddobada xiddigood oo "naafcadduhu" ugu horreeyo, "dirirkuna" ugu dambeeyo; waxay u dhhexeeyaan toddobada "raqaha" iyo toddobada "daalallida"; waa xiddigo xagaa.

naaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) Naafu ka dhigid; dhaawicid; curyaamin. *ld* **naafee**.

naafasho *m.db* *ld* **naafoobid**.

naafayn *m.f.db* *eeg* naafee. *ld* **naafid**.

naafcadde *m.l* Xiddigga naafaha ugu horreya; wuxuu u dhhexeeyaa afagaal iyo naafmadoobe.

naafee *f.g2* (-feeyay, -faysay) 1. Nafley naafu ka dhigid. 2. Xag dhaqaale, xoog iwm dhaawicid.

naafeysan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax naafu noqday ahaansho (nafley).

naafeysnaan *m.f.db* *eeg* naafeysan. *ld* **naafeysnaansho**.

naafeysnaansho *m.l/dh* *ld* **naafeysnaan**.

naafid *m.db* *ld* **naafayn**.

naafmadoobe *m./l* Xiddigga labaad ee naafaha; wuxuu u dhexeyaa naafcadde iyo afqays.

naafo¹ *m./dh* Nafley addimadeeda midkood ama qaarkood wax ka qaba oo aan wax ku qabsan karin.

naafo² *m./dh* Awood la'an kaamil ah ama dhimman uu qof naafo ah u yeelan karo hawlahaa xagga bulshada ama xagga shaqada.

naafo³ *f.mg3* (-ftay, -fatay) *ld naafow²*.

naafoobid *m.f./dh eeg* naafow². *ld naafasho, naafow¹*.

naafow¹ *m./l* Noqoshada nafley ay naafo noqoto. *ld naafoobid*.

naafow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Nafo noqosho. *ld naafow³*.

naafto *m./l ld nafto*.

naag *m./dh* (-go, *m./l*) 1. Haweenay la guursaday; afo; oori; arad; maranti. 2. Haweenay karti iyo xishood leh. 3. Labada qof ee isqaba midka dheddig.

naagaysad *m./l ld naagaysasho*.

naagaysasho *m.f./dh eeg* naagayso. *ld naagaysad*.

naagayso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Naag ka dhigasho. 2. Naag xiriir galmo la yeelasho.

naagnimo *m./dh* Naag ahaansho.

naaib *m./l* (-byo, *m./dh*) 1. Mudane ka tirsan barlamaanka. 2. Wakiilka qof madax ahi leeyahay.

naajax¹ *m./l* 1. Miro bislaaday. 2. Qof la oggolaysiiyay inuu fuliyo arrin laga lahaa. 3. Qof dhaqaalo ahaan ladan.

naajax² *f.mg1* (-xay, -xday; -jixi) 1. Midho ama arrin wax bislaaday noqosho. 2. Hanti badan yeelasho. 3. Arrin raalli ka noqosho.

naajaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax bisil ahaansho. 2. Wax dhinac kasta ka raalli ah ahaansho.

naajaxsanaan *m.f./dh eeg* naajaxsan. *ld naajaxsanaansho*.

naajaxsanaansho *m./l/dh ld naajaxsanaan*.

naajixi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax naajax ka dhigid.

naajixid *m.f./dh eeg* naajax².

naajixin *m.f./dh eeg* naajixi.

naakhuude *m./l* (-dayaal, *m./l/dh*) Qof markab ama dooni madax ka ah.

naakhuudee *f.mg2* (-deeyay, -deysay) U n.: Si cid loo khiyamo wax aanad ahayn iska yeelid.

naakhuudeyn *m.f./dh eeg* naakhuudee.

naakirad *m./dh* (-do, *m./l*) Naag sharcigu caddeeyay in ay ninkeeda caasi ku noqotay oo aan nin kale guursan karin. *ld naakiro, naashiddo, naashiso, naashuusho*.

naakiro *m./dh ld naakirad*.

naakuuso *m./dh* Xog yar oo laga helo arrin qarsoon.

naalleec *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Ku n.: 1. Farax iyo guul ku jirid. 2. Wax rajo ku eegid. *ld naalloo*.

naalleyn *m.f./dh eeg* naalleec. *ld naalloo*.

naallo *m./dh* (-ooyin, *m./l*) 1. Ladnaan xag dhaqaalo iyo caafimaad. 2. Yididdilo wanaagsan.

naalloo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld naallee*.

naallood *m./l ld naallayn*.

naamuus¹ *m./l ld maamuus¹*.

naamuus² *f.g1* (-say, -stay) *ld maamuus²*.

naamuusid *m./dh ld maamuusid*.

naamuusiyad *m./dh ld maamuusiyad*.

naamuusjab¹ *m./l ld maamuusjab¹*.

naamuusjab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld maamuusjab²*.

naamuusjebi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld maamuusjebi*.

naamuusjebid *m./dh ld maamuusjebid*.

naamuusjebin *m./dh ld maamuusjebin*.

naanays¹ *m./dh* (-sol-/syo, *m./dh*) Magac dheeri ah oo loo yaqaan qof, kaas oo aan ahayn magaciisa dhabta ah; koofaar. *ld naynaas¹*.

naanays² *m./dh* (-syo, *m./dh*) (kiim.) Hab loo qoro iskudhis kimikaad iyadoo la isticmaalayo summadaha atamyada ku jira. Hoosgalayaashu waxay u taaganyihiin tirada atamyada. Naaneys molikiyuulkku waxay ku tustaa oo keliya nooca iyo tirada atamyada ah ee ku jira iskudhiska. Dhis naaneys molikuyuulkuna waxay muujisaa sida atammadu u ratibanyihiin.

naanays³ *f.mg1* (-say, -stay) 1. Ku n.: qof magac dheeri ah oo aan kiisii dhabta ahaa ahayn u bixin. 2. Ku n.: cid falkeeda dhaliilid. *ld naynaas²*.

naanaysan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld naynaasan*.

naanaysid *m.f./dh eeg* naanays³. *ld naynaasid*.

naanaysnaan *m./dh ld naynaasnaan*.

naanaysnaansho *m./l/dh ld naynaasnaan*.

naannaab¹ *m./l ld naabnaab¹*; naabnaabid.

naannaab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld naabnaab²*.

naannaabi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld naabnaabi*.

naannaabid *m./dh ld naabnaabid*.

naannaabin *m./dh ld naabnaabin*.

naanni *m./dh.u* Meel la dhisay oo dhoobo laga sameyey oo marka xoolaha la waraabinayo biyaha loogu shubo, berked yar; dar.

naaqiib *m./dh* Nooc kalluunka ka mid ah.

naaqis¹ *m./l ld naaques¹*.

naaqis² *f.mg1* (-say, -stay) *ld naaques²*.

naaqish *f.mg1* (-shay, -shtay) La n.: arrin falanqeyn.
naaqishid *m.f.dh eeg* naaqish.
naaqisi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* naaquisi.
naaqisid *m.dh ld* naaquisid.
naaqisin *m.dh ld* naaquisin.
naaques¹ *m.l.kh* 1. N. ah: wax aan dhaamayn.
 2. N. ah: qof garashadiisu yartahay. *ld* naaqis¹.
naaques² *f.mg1* (-say, -stay) 1. Wax yaraaday noqosho. 2. Qof aan dhammayn noqosho. *ld* naaqis².
naaquisi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax naaques ka dhigid. *ld* naaquisi.
naaquisid *m.f.dh eeg* naaques². *ld* naaquisid.
naaquisin *m.f.dh eeg* naaquisi. *ld* naaquisin.
naar *m.l* (-rar, *m.l*) Harag lo'aad ama geel oo inta hab gaar ah loo sameeyo xoolaha lagu waraabiyo. *ld* naaqadh.
naar¹ *m.dh* (-ro, *ml*) 1. Meesha la geeyo jinniga iyo insiga xaggaa Eebbe danbiilayaasha ka ah marka ay aakhiro tagaan; cadaab. 2. N. ah: wax aad u kulul.
naar² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Cid naar gelin (Eebbe). 2. Wax aad u gubid.
naar-afuuf *m.l* (-fyo, *m.dh*) 1. Qof dadka isku dira. 2. Mulac weyn; amuur; xayroxade.
naarajiin *m.dh* 1. Geedka qunbaha. 2. Saliidda laga miiro qunbaha.
naarid *m.f.dh eeg* naar³.
naarsime *m.l* (-mayaal, *m.l/dh*) Naduur.
naarsimo *m.dh.u* Magaca guud ee qalabka birtumuhu adeegsado oo dhan leeyihiin.
naas *m.l* (-so, *m.l*) 1. Labada xubnood ee caanuhu galaan ee ku yaal laabta dumarka midkood. 2. Labada cad ee ka soo taagan laabta ragga midkood. 3. Cad dhuuban oo xayaawanka caanaha leh candhadooda ka soo laalaada. 4. Dhuun ka soo taagan weelasha wax lagu shubto qaarkood; Ib; gulgulo.
naasacelis *m.l* (-syo, *m.l*) Maro dumarka naasaha ku xidhaan oo dhexda ku leh laba god oo naasuhi geli karaan, dacalladeeduna ku dhamaadaan biro isa sudimi kara; keeshali; rajabeeto.
naasaley *m.dh.u* Nasleyda inta ilmaha dhasha oo nuujisa. *ld* naasley.
naashiddo *m.dh ld* naakirad.
naashiso *m.dh ld* naakirad.
naashnaash¹ *m.l ld* nashnaash¹.
naashnaash² *f.g1* (-shay, -shtay) *ld* nashnaash².
naashnaashan *f.mg4* (-shnaa, -shnayd) *ld* nashnaashas.
naashnaashi¹ *m.l ld* nashnaashi¹.

naashnaashi² *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* nashnaashi².
naashnaashid *m.dh ld* nashnaashid.
naashnaashin *m.dh ld* nashnaashin.
naashnaashis *m.l ld* nashnaashin.
naashnaashnaan *m.dh ld* nashnaashnaan.
naashnaashnaansho *m.l/dh* *ld* nashnaashnaan.
naashhuusho *m.dh ld* naakirad.
naashhuuso *m.dh ld* naakirad.
naasley *m.dh.u* (*cnfl.*) Dir ka tirsan lafdhabarleyda oo ka kooban ilaa 250 sinji. Naasleydu waa xayawaan dhiig diirane ahoo maqarkoodu leeyahay qanjidho dhidid, kuwaas oo soo daaya dhidid qobooyihi jidhka. Jidhhoodana waxa ku daboolan timo. Naasleydu dhammaantood waxay leeyihiin naaso, kuwaas oo soo daaya caano ay ku quudiyaa ilmahooda. *ld* naasaley, naasoley.
naasnuuji *f.g2* (-iyay, -isay) Si qarsoodi ah qof wax u siin.
naasnuujin *m.f.dh eeg* naasnuuji. *ld* naasnuujis.
naasnuujis *m.l ld* naasnuujin.
naasooley *m.dh.u ld* naasley.
naastro *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Qalab hadalka iwm ku duuba cajaladaha. 2. Silsilad xabbadaha qorigu ku jiraan oo boobayaasha culus la geliyo. 3. Mullaax maro ah oo khad leh loo isticmaalo makiinadaha qoraalka.
naatariyam *m.l* (-mo, *m.dh*) (*kiim.*) Bir firfircoon oo jilicsan; waana curiyaha labaad ee biraha alkaliga (ururka I ee tusaha kalgalka).
naatariyam-haydaroogsaydh *m.l* (-dhyo, *m.dh*) (*kiim.*) (koostic sooda, NaOH). Adke cad oo sayax-milme ah una habaysan duneed, ilays gudbintiisuna liidato. Milanka uu ku jiraan waa alkali xooggan waana gudbiye-milme.
naatariyam-koloraydh *m.dh* (-dhyo, *m.dh*) (*kiim.*) (cusbada caadiga ah, NaCl). Adke cad oo laga helo biyaha badda iyo biyaha qaraar. Waxa kale oo laga helaa cusbo dhagax ah oo dabiici ahaan u tuuran meelo gaar ah. Waxa lagu isticmaalaa dhanaanaynta cuntada iyo dhawriidda tayadeeda. Dhinaca warshadaha, waxa loo isticmaalaa walaxda cayriin ee laga sameeyo naatariyam kaarboonayt (habka Solfey), naatariyam haydaroogsaydh (danabsoocid) iyo saabuunta. Naatariyam koloraydh badanaaba kuma milanto alkohoolka.

naawi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof, wax akhrin isaga oo aan rabid iyo fahmo u hayn.

naawil *f.g1* (-ilay, -ishay) 1. Wax inay dhacayaan malayn; filid. 2. U n.:cid wax u gudbin.

naawilid *m.f.db eeg* naawil.

naawin *m.f.db eeg* naawi. *ld* **naawis**.

naawis *m.l ld* **naawin**.

naaxid *m.l ld*.

naax² *f.mg1* (-xay, -xday) Nafley caylid.

naaxi *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley cayilin.

naaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax cayilay ahaansho.

naaxsanaan *m.f.db eeg* naaxsan. *ld* **naaxsanaansho**.

naaxsanaansho *m.l/dh ld* **naaxsanaan**.

naaxuusjebid *m.dh ld* **maamuusjebid**.

naayaa *u.j* Erey haweeney lala hadlayo dareenkeeda lagu soo jeediyi, xushmadarrana huwan. *ld* **naa**.

nab¹ *m.l ld* **nabyo**.

nab² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Cid fal ama hadal aanyay samayn ama dhihin ku sheegid; masabidid. 2. Is n.: wax hurda iska dhigid. 3. Ku n.: wax meel ku dhejin. 4. Ciid, timo iwm dhejin. 5. *ld* **naab³**.

nabaad *m.l* Wax dhulka ka soo baxa sida dhirta iyo cawska.

nabaaddiinaxir¹ *m.l (dii)* Duco ama quraan loo akhriyo si wax lumay Eebbe u badbaadiyo; xirsixir.

nabaaddiinaxir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax lumay quraan ama duco u akhriyid si Eebbe u badbaadiyo.

nabaaddiinaxirid *m.f.db eeg* nabaaddiinaxir².

nabaaddiinnee *f.g2* (-neeyay, -neysay) 1. Nabaaddiino akhriyid. 2. Cid macasalaameyn.

nabaaddiineyn *m.f.db eeg* nabaaddiinnee.

nabaaddiineysan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax nabad qaba ahaansho. 2. Wax la xirsi xiray ahaansho.

nabaaddiineysnaan *m.f.db eeg* nabaaddiineysan. *ld* **nabaaddiineysnaansho**.

nabaaddiineysnaansho *m.l/dh ld* **nabaaddiineysnaan**.

nabaaddiino *m.db* 1. Ku sugnaan xaalad aan waxyello iyo colaad lahayn; nabad. 2. Duco dad kala tegayaan isku sagootiyaan; nabadgelyo.

nabaadguur¹ *m.l* (-ray, -rtay) Nafaqaddarro dhulka gaartay awgeed, geedo soo bixi waayaan.

nabaadguur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Nafaqaddarro dhulka gaartay awgeed geed soo bixi waayid.

nabaadguuri *f.g2* (-iyay, -isay) Dhul nabaadguur ku ridid.

nabaadguurid *m.f.db eeg* nabaadguur².

nabaadguurin *m.f.db eeg* nabaadguuri. *ld* **nabaadguuris**.

nabaadguuris *m.l ld* **nabaadguurin**.

nabaal *m.l* Isku dar kiimikaad oo laga sameeyo bombo wax gubta.

nabad¹ *m.db* 1. Waxyello iyo colaad la'aan. 2. Caafimaad iyo ladnaan.

nabad² *f.mg1* (-bdy, -badday; -bdi) La n.: Qof, qof kale oo ay colaadi dhex tiillary la heshiin.

nabadayn¹ *e.d* Nabadgeliyo.

nabadayn² *m.f.db eeg* nabadee.

nabadbax¹ *m.l* Samatabax.

nabadbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Ka n.: Dhibaato ka samatabixid.

nabadbixi *f.g2* (-iyay, -isay) Ka n.: Cid waxyello ka badbaadin.

nabadbixid *m.f.db eeg* nabadbax.

nabadbixin *m.f.db eeg* nabadbixi.

nabaddoon *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Qof loo xilsaaray in uu cido colaadi dhextaal heshiisiyo. 2. Qof qabil madax u ah; caaqil; ugaas.

nabadee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Meel nabad ka dhalin.

nabadgal¹ *m.l* Badbaado.

nabadgal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Waxyello ka badbaadid.

nabadgeli *f.g2* (-iyay, -isay) Waxyello ka badbaadin.

nabadgelid *m.f.db eeg* nabadgal².

nabadgelin *m.f.db eeg* nabadgeli. *ld* **nabadgeliyo**.

nabadgelyee *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) Macsalaamee.

nabadgelyeyn *m.f.db eeg* nabadgelyee.

nabadgelyo *m.db* Xaalad nabad iyo degganaan leh oo lagu sugnaado.

nabad-jeecyl *m.l (fals.)* Dhaqdhqaqaq ka soo horjeeda dagaallada oo loo adeegsado xallinta mashaakkillada, uguna baaqa adduunweynaha nabad ku wada noolaansho.

nabadsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Laba qof ama laba qolo oo dagaallamay heshiisiin; nabadyn.

nabadsiin *m.f.db eeg* nabadsii.

nabadsugid *m.db* Ciidan ka tirsan ciidammada qalabka sida oo u xilasaaran la socoshada deggenaanta iyo nabadgelyada dalka.

naban¹ *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Timo, ciid iwm la nabay noqosho.

- naban**² *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) 1. Timo, ciid iwm wax la nabay ahaansho. 2. Wax meel ku dheggan ahaansho.
- nabar**¹ *m.l* (-bro, m.ll-tro, m.dh) 1. Dillaac haragga ama jidhka gaadha dhaawac ku dhacay awgeed; qoon. 2. Raad uu qofka ku reebo dhaawac bogsaday. 3. Kol; mar. 4. Ooddin; aydin; qabatin.
- nabar**² *f.g1* (-bray, -bartay; -bri) Cid jug, dhaawaq iwm. gaarsiin.
- nabaraan** *m.l* (-nno, m.l) Libaax badeed madow oo halis ah. *ld* neberoon.
- nabar-kul** *m.l* (-ro-kulul, m.dh) (daaw.) Awood darro iyo joog ka dhicid ay keeneen hoos udhac cadaadiska dhiigga iyo tirada dhiigga. Waxaana u sabab ah biyo badan iyo cusbooyin oo jirka ka baxa kul aad u badan oo dheeraada ama aan loo baran awgiis.
- nabarrayn** *m.f.dh eeg* nabarree.
- nabarraysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax nabar ku dhacay ahaansho. *ld* nabarraysan.
- nabarraynsaan** *m.f.dh eeg* nabarraysan. *ld* nabarraynsaan, nabaraysnaansho, nabaraysnaan, nabaraysnaansho.
- nabarraynsaansho** *m.l/dh ld* nabarraynsaan.
- nabarree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax nabarro gaarsiin.
- nabas** *m.dh* 1. Meesha u dhexeya jidhka iyo marada dumarku garraarsadaan ee ku abbaaran caloosha. 2. Timaha ka baxa gumaarka dadka; bisqan. *ld* namas.
- nabdaad** *f.mg1* (-day, -dday) Cabsi yar darteed hurdo ka kicid; hambabbaar.
- nabdaaddi**¹ *m.l* Salaan.
- nabdaaddi**² *f.g1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Cid salaamid; bariidin.
- nabdaaddin** *m.dh ld* nabdaaddiyid.
- nabdaaddis** *m.l ld* nabdaaddiyid.
- nabdaaddiyid** *m.f.dh eeg* nabdaddi². *ld* nabdaaddin, nabdaaddis.
- nabdaadid** *m.f.dh eeg* nabdaad.
- nabdaado** *m.dh* Salaan; bariido.
- nabdaado** *m.dh* Si cabsi ku jirto uga kicidda hurdada.
- nabdaysad** *m.l ld* nabdaysasho.
- nabdaysasho** *m.f.dh eeg* nabdayso. *ld* nabdaysad, nabdaysi.
- nabdaysi** *m.l ld* nabdaysasho.
- nabdayso** *f.g3* (-stay, -satay) Cid salaamid.
- nabdi** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Dad colaadi dhextaal heshiisiin. 2. Cid salaamid.
- nabdid** *m.f.dh eeg* nabad².
- nabdin** *m.f.dh eeg* nabdi.
- nabid** *m.f.dh eeg* nab. *ld* naabid.
- nabiib**¹ *m.l ld* namiin¹.
- nabiib**² *f.g1* (-bay, -btay) *ld* namiin².
- nabiibid** *m.dh ld* namiinid.
- nabiibnimo** *m.dh ld* namiinnimo.
- nabiiso** *m.dh* (-ooyin, m.dh) Ul rabadh ka samaysan oo bilayska dadka ku kala eryaan.
- nabiyad** *m.dh* Saxon weyn; siiniyad.
- nabmid** *m.f.dh eeg* naban¹.
- nabnaan** *m.f.dh eeg* naban². *ld* naabnaan.
- nabnaansho** *m.l/dh eeg* nabnow. *ld* naabnaan.
- nabnow** *f.mg3* Wax naban ah noqosho.
- nabran** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax nabar ku dhacay ahaansho.
- nabranaan** *m.f.dh eeg* nabran. *ld* nabranaan.
- nabranansho** *m.l/dh ld* nabranaan.
- nabraysan** *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* nabarraysan.
- nabraysasho** *m.f.dh eeg* nabrayso.
- nabraysnaan** *m.dh ld* nabarraynsaan.
- nabraysnaansho** *m.l/dh ld* nabarraynsaan.
- nabrayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Jir nafley nabro yeelasho.
- nabrid** *m.f.dh eeg* nabar².
- nabsi**¹ *m.l* 1. Hoog iyo dhibaato lagu abaa mariyo qof abaaaldarnaaday ama ballan furay. 2. Hoog iyo dhibaato uu la kulmo qof eed galay.
- nabsi**² *f.g2* (-iyay, -isay) Nabsi ku reebid.
- nabsiyid** *m.f.dh eeg* nabsi².
- nabyo** *m.dh* Been iyo fal aanay samayn oo cid lagu sheego. *ld* nab.
- nac**¹ *m.l* Colaad uruka la isugu hayo; nacayb.
- nac**² *f.g1* (-cay, -cday; -nici) 1. Rabid la'aan. 2. Is n.: quus iyo rajo la'aan.
- nacaal** *m.l* 1. Masaabir sal buuran oo xaggaa hoose lagaga taxo kabaha. 2. Bir qoobakfa fardaha lagu dhejiyo.
- nacob** *m.l* 1. Cadow; xaasid. 2. Qof aan naxariislahayn.
- nacula-abuugto** *m.dh* Farshiid; dhalo yar.
- nacalad**¹ *m.dh* (-do, m.l) Caro Eebbe dusha ka saaro cid caasidey. *ld* lacanad¹, lacnad¹, nacallad¹, nacalle, nacdal¹
- nacalad**² *f.g1* (-day, -dday) 1. Caro Eebbe cid caasidey ku dhicid. 2. Cid cay iyo eedayn u jeedin. *ld* lacanad², lacnad², nacallad², nacdal².
- nacaladaysan** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax nacalad ku dhacday ahaansho. 2. Wax aad loo ceebeeyay ahaansho. *ld* lacanadeysan, lacnadeysan, nacalladeysan.
- nacaladee** *f.g2* (-eeyay, -eysay) 1. Eebbe cid nacalad ku ridid. 2. Cid xumaan weyn ku

tilmaamid; ceebayn. <i>ld</i> lacanadee, lacnadee, nacalladee, nacdalee.	nacdalleyen <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladeyn. nacdalleyan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nacaladeysan.
nacaladeyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacaladee. <i>ld</i> lacanadeyn, lacnadeyn, nacalladeyn, nacdaleyn.	nacdalleynsaan <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladeysnaan. nacdalleynsaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nacaladeysnaan.
nacaladeysnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacaladeysan. <i>ld</i> lacanadeysnaan, lacanadeysnaansho, lacnadeysnaan, nacaladeysnaansho.	nacdiir <i>m.db</i> Nacayb weyn oo cid loo hayo; <i>nac.</i>
nacaladid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacalad ² . <i>ld</i> lacanadid, lacnadiid, nacalladid, nacdalid.	nacee <i>f.g2</i> (-ceeyay, -caysay) Cid wax ku dhibid.
nacaladoobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacaladow. <i>ld</i> lacanadoobid, nacalladoobid.	nacf1 ¹ <i>m.l</i> 1. Wax faa'iido leh. 2. Cunto waxtar leh. <i>ld</i> nafac, nafci.
nacaladow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) 1. Qof nacaladi ku dhacday noqosho. 2. Qof aad loo ceebeeyey noqosho. <i>ld</i> lacanadow, nacalladow.	nacf2 ² <i>f.mg1</i> (-iyay, -iday; -iyi) Ku n.: xoolo, qalab iwm si looga faa'iidaysto u adeegsasho.
nacallad ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> nacalad¹.	nacfiyid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nach ² .
nacallad ² <i>f.g1</i> (-day, -ddy) <i>ld</i> nacalad².	nacnac ¹ <i>m.l</i> Macmacaan yaryar udgoon oo la muudsado.
nacalladee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) <i>ld</i> nacaladee.	nacnac ² <i>m.db</i> Hadal badan oo aan macno lahayn.
nacalladeyn <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladeyn.	nacnaclee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Si aan macno lahayn u hadlid.
nacalladeysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nacaladeysan.	nacnacleyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacnaclee.
nacalladeysnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladeysnaan.	nacsii <i>f.lg2</i> (-liyay, -iisay) Cid wax ay rabtay in ay nacdo gayeysiin.
nacalladeysnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nacaladeysnaan.	nacsiiin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacsii.
nacaladeysnaan. <i>ld</i> nacaladeysnaan.	nadaafad <i>m.db</i> <i>ld</i> nadaafad.
nacalladid <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladid.	nadaafao <i>m.db</i> Uskag iyo wasakh la'aan. <i>ld</i> nadaafad.
nacalladoobid <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladobid.	nadaam <i>m.l</i> <i>ld</i> nidaam.
nacalladow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday) <i>ld</i> nacaladow.	nadaamdarro <i>m.db</i> <i>ld</i> nidaamdarro.
nacalle <i>m.l</i> <i>ld</i> nacalad¹.	nadaami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> nidaami.
nacas <i>m.l</i> (-so, ml, -syo/nacas, <i>m.db</i> Qof caqli yar; doqon; dabbal.	nadaamin <i>m.db</i> <i>ld</i> nidaamin.
nacasee <i>f.g2</i> (-seeyay, -seysay) Qof si wax caqli yar ula dhaqmid.	nadaam-la'aan <i>m.db</i> <i>ld</i> nidaamdarro.
nacaseyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacasee.	nadaamla'aan <i>m.db</i> <i>ld</i> nidaamla'aan.
nacash <i>m.l</i> 1. Ciyaar caruureed la is eryado oo qofka wax eryanaya marka uu taabto ka uu eryanayo uu yiraahdo nacash. 2. <i>ld</i> naxash. Sanduuqa meydka lagu qaado marka qabriga loo wado.	nadaamsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nidaamsan.
nacasnimo <i>m.db</i> Nacas ahaansho. <i>ld</i> nacastooyo.	nadaamsanaan <i>m.db</i> <i>ld</i> nidaamsanaan.
nacasoobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacasow.	nadaamsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nidaamsanaan.
nacasow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Nacas noqosho.	nadalo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Xirmo qaad ah oo majin ka yar.
nacastrooy <i>m.db</i> <i>ld</i> nacasnimo.	nadi <i>m.l</i> (-yo/nadi, <i>m.db</i>) Jeedal yar oo faraska lagu dhufto si uu u dheereeyo; karbaash.
nacayb <i>m.l</i> Colaad uurka la isugu hayo; nac ¹ . <i>ld</i> necayb.	nadiif <i>m.l/kb</i> 1. N. ah: wax aan uskag iyo wasakh lahayn. 2. N. ah: qof aan khayaamo, xaasidnimo iwm lahayn.
nacayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nacee.	nadiifi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax uskagga iyo wasakhda ka bi'in.
nacdal ¹ <i>m.db</i> <i>ld</i> nacalad¹.	nadiifin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nadiifi.
nacdal ² <i>f.g1</i> (-alay, -ashay) <i>ld</i> nacalad².	nadiifnimo <i>m.db</i> Nadif ahaansho.
nacdalid <i>m.db</i> <i>ld</i> nacaladid.	nadiifoobid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nadiifow.
nacdallee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) <i>ld</i> nacaladee.	nadiifow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Qof nadiif noqosho.

nadiifsanaan <i>m.f.db eeg</i> nadiifsan. <i>ld</i> nadiifsanaansho.	nafaqee <i>f.g2 (-qeeyay, -qaysay)</i> Wax nafaqo siiin.
nadiifsanaansho <i>m.l/db 1. eeg</i> nadiifsanow. 2. <i>ld</i> nadiifsanaan.	nafaqo ¹ <i>m.db (-ooyin, ml.)</i> 1. Cunnada nafley cunto inta nuxurka leh; dux. 2. Cunto; masaruuf.
nadiifsanow <i>f.mg3 (-naaday, -naatay)</i> Wax nadiifsan noqosh.	nafaqo ² <i>m.db (daaw.)</i> Barashada cunnada iyo xiriirkha ay la leedahay hawlaha dabiiciga ah ee jirka oo ku xiran qaadashada cunnada ee jirka: kormitaanka, tamar ameynta, dib u sameynta soohyada jirka iwm cilmiga nafaqada waa barashada cunnooyinka iyo cudurrada ka yimaada yaraantood.
nadiifsho <i>m.f.db eeg</i> nadiifso. <i>ld</i> nadiifsad, nadiifsi.	nafar <i>m.l 1. Hal qof. 2. Cunto bisil oo hal qof</i> deeqda.
nadiifsi <i>m.l ld</i> nadiifsho.	nafbax ¹ <i>m.l</i> Dhimashada ay nafley dhimato.
nadiifso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax nadiif ka dhigasho.	nafbax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> Nafley dhimasho.
nadiiyayn <i>m.f.db eeg</i> nadiyee.	nafbixid <i>m.f.db eeg</i> nafbax ² .
nadiyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yaysay)</i> Wax nadii ama karbaash la dhicid.	nafci <i>m.l ld</i> nafci ¹ .
nadooc ¹ <i>m.l</i> Loodsanka ku dhaca ul, rabar iwm.	nafhur ¹ <i>m.l ld</i> nafhurid.
nadooc ² <i>m.l (nax.)</i> Habdhac sarfeed oo hawshiisu tahay in salka (falka ama magaca iwm) la raaciyo kabayaal ama dhammaadyo muujinaya tirada, caynta iyo qofka.	nafhur ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> U n.: Qof ama wax dartii naf u hurid.
nadooc ³ <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Ul, rabar iwm loodsan ku dhicid.	nafhurid <i>m.f.db eeg</i> nafhur ² . <i>ld</i> nafhur ¹ .
nadooci <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax sida laan qoyan, ul, rabadah iwm loodin.	nafis <i>m.l ld</i> nefis ¹ .
nadoocin <i>m.f.db eeg</i> nadooci.	nafjeclaysasho <i>m.f.db eeg</i> nafjeclayso. <i>ld</i> nafjeclaysi.
nadoocsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la nadoociyay ahaansho.	nafjeclaysi <i>m.l ld</i> nafjeclaysasho.
nadoocsanaan <i>m.f.db eeg</i> nadocsan. <i>ld</i> nadoocsanaansho.	nafjeclayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> 1. Khatar u beerdhigeddeeda ka cabsasho. 2. Ka n.: wax nafac leh oo dad ka dhexeeya gaar u qaadasho. 3. Ka n.: saaxiib dhib kaga baxsasho danaysi dartii.
nadoocsanaansho <i>m.l/db eeg</i> nadoocsanow. <i>ld</i> nadoocsanaan.	nafkureeb <i>m.l.kh 1. N. ah: cunto yar oo qof</i> aad u gaajeysan quuto. 2. N. ah: nafley dhaawacan ama daallan oo si kama dambeyes ah u dagaalamaya.
nadoocsanow <i>f.mg3 (-naaday, -naatay)</i> Wax la loodiyyay noqosh. <i>ld</i> nadoocsanaan.	naflacaari <i>m.l.kh</i> N. ah: nafley xaalad xun oo wax ka qabashadeedu adagtahay ku sugnaan.
naduur <i>m.l (-rro, m.db)</i> Waabka birtumuhu fariisto oo birta ku farsameeyo.	nafley <i>m.db.u</i> Uunka dunida guudkeeda ku nool inta nafta leh.
nadwad <i>m.db</i> 1. Uumi-biyyod. 2. Qabow qoyaan leh oo habeenkii soo dhaco; dhado.	nafnac <i>m.l</i> Qof aan kala jeclayn dhimasho iyo nolol.
naf <i>m.db (-fo, m.l)</i> 1. <i>ld</i> ruux. Waxa nafleyda ku jira oo aan la arkin, lana taaban karin, la'aanteedna aan la noolaan karin. 2. N. ah: wax dhimasho u dhow. 3. N. ma leh: qiimo ama waxtar yari.	nafsad <i>m.db</i> 1. Wax nafleyda ku jira oo aan la arkin, lana taaban karin, la'aanteedna aan la noolaan karin. 2. Niyad. 3. Tabar; itaal.
nafac <i>m.l ld</i> nafci ¹ .	nafsadjab ¹ <i>m.l ld</i> niyajab ¹ .
nafaqadar ¹ <i>m.db</i> Nafaqaxumo.	nafsadjab ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> <i>ld</i> niyajab ² .
nafaqadar ² <i>m.db (daaw.)</i> Xaalad cudureed oo ay keento cunno aan isu miisaanneyn, qofku waxa uu cuno iyo waxa jirkiisu u baahanyahay.	nafsaqajebi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> niyajebi.
nafaqaxumo <i>m.db</i> Yaraanta wax la quuto ay dheefu ku yartahay.	nafsaqajebid <i>m.db ld</i> niyajebid.
nafaqayn <i>m.f.db eeg</i> nafaqee.	nafsaqajebin <i>m.db ld</i> niyajebin.
nafaqaysasho <i>m.f.db eeg</i> nafaqayso.	naftihafar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Qof maal ama derajo aanu lahayn sheegta oo ku faana.
nafaqayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> 1. Wax nafaqo ka dhigasho. 2. Wax masruufasho.	naftihawir <i>m.l (-rro, m.db)</i> Qof naftiisa meel halis ah geliya; naftihalig.

naftihure <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) N. ah: qof naftiisa u hibeeya difaaca dalkiisa, dadkiisa, dantiisa iwm.	nambar <i>m.l ld</i> lambar. nambarayn <i>m.db ld</i> lambarin.
naftir¹ <i>m.l</i> N.kayga, n.kaaga, iwm: israacinta naftey dhaawac ah la israaciyo.	nambaree <i>f.g2</i> (-reeyay, -reysay) <i>ld</i> lambari.
naftir² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Dhaawac israacin.	nambari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> lambari.
naftirid <i>m.f.db eeg</i> naftir ² .	nambarin <i>m.db ld</i> lambarin.
nafto <i>m.db</i> Saliidda shidaalka ee cayriin marka la sifeeyo qaybaha soo baxa mid ka mid ah oo loo adeegsado shidaalka matoorrada diisalka ah. <i>ld</i> naafto.	nambarsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> lambarsan. nambarsanaan <i>m.db ld</i> lambarsanaan. nambarsanaansho <i>m.l/db ld</i> lambarsanaan.
nag <i>f.mg4</i> (-gaa, -gayd) <i>ld</i> neg.	namiin ¹ <i>m.l</i> (-nyo, <i>m.db</i>) Qof dadka isku dira. <i>ld</i> nabiib ¹ .
nagaadi¹ <i>m.l ld</i> negaadi ¹ .	namiin ² <i>f.g1</i> (-nay, -ntay) Ku n.: Cid, cid kale ku dirid. <i>ld</i> nabiib ² .
nagaadi² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> negaadi ² .	namiinid <i>m.f.db eeg</i> namiin ² . Namiin ahaansho. <i>ld</i> nabiibid.
nagaadin <i>m.db ld</i> negaadin.	namiinnimo <i>m.db</i> Namiin ahaansho. <i>ld</i> nabiibnimo.
nagaan <i>m.db ld</i> negaan.	namuun <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Nooc. 2. Midab. <i>ld</i> namuunad, namuuno.
nagaansho <i>m.l/db ld</i> negaan.	namuunad <i>m.db ld</i> namuun.
nagaar <i>m.l</i> Dhir yar-yar oo gaagaaban.	namuuno <i>m.db ld</i> namuun.
nagaardeeb <i>m.l</i> Geednagar qodax leh oo xooluhu daaqaan.	nanashaaddo <i>m.db</i> 1. Farax, fahmo, firfircooni. 2. Wax si xiiso iyo rabitaan leh loo qabto. 3. Daal iyo jiljileec la'aan.
nagayn <i>m.db ld</i> negayn.	naq ¹ <i>m.l</i> 1. Caleenta iyo cawska ay soo saaraan biyo ama roob; doog; tigaad. 2. Hadal dood iyo dacwad isugu jira.
nagee <i>f.g2</i> (-geeyay, -geysay) <i>ld</i> negee.	naq ² <i>f.g/mg1</i> (-qay, -qday) 1. (<i>f.g</i>) Wax meeshii uu ka yimid ku celin. 2. (<i>f.g</i>) Gar qaadid. 3. (<i>f.g</i>) Cid dood iyo dacwo u jeedin. 4. (<i>f.mg</i>) U n.: u meerin, u akhrin. 5. (<i>f.mg</i>) Ku n.: ku celin.
nagi¹ <i>m.db ld</i> negaan.	naqad <i>m.l</i> Lacag caddaan ah. <i>ld</i> naqdi ¹ (2).
nagi² <i>f.mg4</i> <i>ld</i> neg.	naqan <i>f.mg4</i> (-qnaa, -qnayd) 1. Gar la xalliyay ahaansho. 2. Wax yar ahaansho.
nagow <i>f.mg3</i> (-gaaday, -gaatay) <i>ld</i> negow.	naqas <i>m.l</i> 1. Neef aan ur wanaagsan Lahayn. 2. Neefta dadka uurkiisa ku jirta.
najaan <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Nin yaqaan farsamada alwaaxda; sarmali; faryaame. <i>ld</i> nijaar.	naqash ¹ <i>m.l</i> Xarar ama midab wax lagu qurxiyo.
najaarnimo <i>m.db</i> Najaar ahaansho. <i>ld</i> nijaarnimo.	naqash ² <i>f.g1</i> (-qshay, -qashtay, -qshi) Wax xardhid ama midab ku qurxin.
najaas¹ <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) (dii.) Qof faddaro ah. <i>ld</i> nejis, nijaasi ¹ .	naqayn <i>m.f.db eeg</i> naqee.
najaas² <i>m.db</i> (dii.) Naag faddaro ah. <i>ld</i> nejisad, nijaas ² (1).	naqaysad <i>m.l ld</i> naqaysasho.
najaasaysan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nijaasaysan.	naqaysasho <i>m.f.db eeg</i> naqayso. <i>ld</i> naqaysad.
najaasaysnaan <i>m.db ld</i> nijaasaysnaan.	naqayso <i>f.g/mg3</i> (-stay, -satay) 1. (<i>f.g</i>) Wax inta fiican kala bixid; xulasho. 2. (<i>f.mg</i>) Naq daaqid (xoolo).
najaasee <i>f.g2</i> (-seeyay, -seysay) (dii.) Qof wasakh gaarsiin. <i>ld</i> nijaasee.	naqdac <i>m.l</i> Caws guryaha carshaanta ah dusha laga saaro oo lagu dedo oo ka baxa meelaha webiyada agagaarkooda ah; gargoof.
najaaseyn <i>m.f.db eeg</i> najaasee. <i>ld</i> nijaaseyn.	naqdi ¹ <i>m.l</i> 1. Dood looga faalloodo wax wanaaggiisa ama dhalliishiisa. 2. <i>ld</i> naqad.
najaasnimo <i>m.db</i> (dii.) Najaas ahaansho. <i>ld</i> nejisnimo, nijaasnimo.	naqdi ² <i>f.g1</i> (-iyay, -iday, -iyi) Wax wanaaggiisa ama dhalliishiisa sheegid.
najaaso <i>m.db</i> (dii.) Faddaro; wasakh (sida kaadida, saxrada iwm). <i>ld</i> nijaaso.	naqdiyyd <i>m.f.db eeg</i> naqdi ² .
najaasoobid <i>m.f.db eeg</i> najaasow. <i>ld</i> nijaasoobid.	naqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qaysay) Wax xulid.
najaasow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) (dii.) Wax najaas gaartay noqosh. <i>ld</i> nijaasow.	
nal <i>m.l</i> (-lal, <i>m.l</i>) 1. Qalab dusha quraaradi kaga dhaarantahay oo iftiin bixiya marka korontadu soo gaadho. 2. Iftiinka korontadu dhaliso.	
namas <i>m.db</i> (-syo, <i>m.l/db</i>) 1. Ul gaaban oo rabadh ah oo boliisku isticmaalo. 2. <i>ld</i> nabas.	

naqid <i>m.f.dh eeg naq².</i> <i>ld niqid.</i>	nasaari <i>m.dh.u ld nasaaro.</i>
naqisad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Biro yaryar oo isgala oo shukaanta iyo doonida isu haya.	nasaaro <i>m.dh.u (dii)</i> Dadka sheegta inay haystaan diinta Nebi Ciise; Kiristaan; Masiixi. <i>ld nasaari.</i>
naqil <i>f.g1 (-ilay, -ishay)</i> Ku n.: wax meel ku qoran meel kale ku guurin.	nasaaroobid <i>m.f.dh eeg nasaarow.</i>
naqilid <i>m.f.dh eeg naqil.</i>	nasaarow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i>
naqraac ¹ <i>m.l</i> Guuridda la aado meel naq leh. <i>ld naqraacid.</i>	Nasaaro noqosh.
naqraac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Meel naq leh u guurid.	nasab <i>m.l</i> 1. Tafuur iyo farac laga soo jeedo. 2. N. ah: qof wanaagsan.
naqraacid <i>m.f.dh eeg naqraac².</i> <i>ld naqraac¹.</i>	nasabnimo <i>m.dh</i> Nasab ahaansho.
naqsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax la celiyay ahaansho. 2. Gar la xalliyay ahaansho.	nasad <i>m.l ld nasasho.</i>
naqsanaan <i>m.f.dh eeg naqsan.</i> <i>ld naqsanaansho.</i>	nasahan <i>f.mg4 (-hnaa, -hnayd)</i> Ka n.: wax aan xumaan lahayn ahaansho.
naqsanaansho <i>m.l/dh ld naqsanaan.</i>	nasahnaan <i>m.f.dh eeg nasahan.</i> <i>ld nasahnaansho.</i>
naqsasho <i>m.f.dh eeg naqso.</i>	nasahnaansho <i>m.l/dh ld nasahnaan.</i>
naqshad <i>m.db</i> 1. Naqash. 2. Shaxan tilmaamaya hab ay wax u dhisanyihiin, ama u samaysanyihiin.	nasakh ¹ <i>m.l</i> 1. N. ah: qof doqon ah, nacas ah. 2. N. ah: wax la buriyay (ayaad, diin). 3. <i>ld nasakhid.</i>
naqshadayn <i>m.f.dh eeg naqshadee.</i>	nasakh ² <i>f.g1 (-khay, -khday)</i> 1. Qof fikraddisa wanaagsan mid xun ugu beddelid. 2. Burin beddelid (aayad, diin).
naqshadee <i>f.g2 (-deeyay, -daysay)</i> Wax naqshad u samayn.	nasakhaad <i>m.dh</i> Doqonnimada cid la kulanta.
naqshid <i>m.f.dh eeg naqash².</i>	nasakhan <i>f.mg4 (-khnaa, -khnayd)</i> 1. Doqon ahaansho. 2. Diin ama aayad la beddelay ahaansho.
naqso <i>f.g/mg3 (-saday, -satay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Wax dib u soo ceshasho. 2. <i>(f.g)</i> Quraan akhrisho. 3. <i>(f.mg)</i> U n.: wax mar labaad. 4. <i>(f.mg)</i> Gar cid u jeedsasho.	nasakhid <i>m.f.dh eeg nasakh².</i> <i>ld nasakh¹ (3).</i>
naqtiiim <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Qof quraan, duruus iwm dhammeeeyay mar labaad bilaabid.	nasakhnaan <i>m.f.dh eeg nasakhan.</i> <i>ld nasakhnaansho.</i>
naqtiiimid <i>m.f.dh eeg naqtiiin².</i>	nasakhnaansho <i>m.l/dh eeg nasakhnow.</i> <i>ld nasakhnaan.</i>
naqtiiimin <i>m.f.dh eeg naqtiiimi.</i> <i>ld naqtiiimis.</i>	nasan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax nastay ahaansho.
naqtiimis <i>m.l ld naqtiiimin.</i>	nasar <i>m.dh (muus.)</i> Durbaan dhuuban oo salka luga ka leh, waxaana laga yaqaan degaanka webiyada. <i>ld narsو.</i>
naqtiiimo <i>m.db ld naqtiiin¹.</i>	nasasho <i>m.f.dh eeg nasa.</i> <i>ld nasad.</i>
naqtiiin ¹ <i>m.l</i> 1. Dib u so bilaabidda quraan, duruus iwm oo hore loo dhammeeeyey. 2. N. ah: qof dhammeeeyey quraan, duruus iwm oo mar labaad soo bilaaba. <i>ld naqtiiimo.</i>	naseex <i>m.l</i> 1. Qof talo daacad ah bixiya. 2. Wax qof dan u ah. <i>ld nasteex.</i>
naqtiiin ² <i>f.mg1 (-imay, -intay)</i> Qur'aan la dhammeeeyay mar labaad ku noqosh.	naseexayn <i>m.f.dh eeg naseexee.</i> <i>ld nasteexayn.</i>
naqtiiinsad <i>m.l ld naqtiiinsasho.</i>	naseexee <i>f.mg2 (-xeeyay, -xaysay)</i> 1. U n.: cid daacadnimo ula talin. 2. U n.: cid u danayn. <i>ld nasteexee.</i>
naqtiiinsasho <i>m.f.dh eeg naqtiiinso.</i> <i>ld naqtiiinsad.</i>	naseexo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Talo daacad ah oo cid loo jeediy; waano; caqlicelin. 2. Daacadnimo. <i>ld nasteexo.</i>
naqtiiinso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Quraan la dhammeeeyay mar labaad ku noqosh.	nash <i>m.db</i> Meesha madaxa carruurta kol dhow dhalatay xaggiisa sare ku taal ee boodboodda; nasiso. <i>ld nashley, nashnashley, nasin, nasiso¹.</i>
narsi <i>m.l ld nasi.</i>	nashaad <i>m.l (-ddo, m.dh)</i> Farxad iyo firfircooni. <i>ld nanashaaddo, nishaad.</i>
narso <i>m.dh ld nasar.</i>	nashaaddaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax farax iyo firfircooniyi ka muuqato ahaansho. <i>ld nishaaddaysan.</i>
naruuro <i>m.dh</i> 1. Waxtar ama faa'iido. 2. In yar oo wax la'aanta dhaanta.	
nas <i>m.l</i> 1. Meesha ugu dhow wax laga nishaabi karo. 2. <i>(dii)</i> Kitaab, qaanuun iwm oo la qoray hadalkiisa hore oo asalka ah oo ka duwan sharaxa ama waxyale kale oo gadaal cid kale kaga darto.	

nashaaddaysnaan *m.f.db eeg* nashaaddaysan. *ld*
 nashaaddaysnaansho, nishaaddaysnaan.

nashaaddaysnaansho *m.l/db* *ld*
 nashaaddaysnaan.

nashir¹ *m.l ld* nashirid.

nashir² *f.g1* (-ray, -rtay) Akhbaar faafin.

nashiran *f.mg4* (-rcaa, -rnayd) Wax la faafiyay ahaansho (akhbaar).

nashirid *m.f.db eeg* nashir². *ld* nashir¹.

nashirnaan *m.f.db eeg* nashiran. *ld*
 nashirnaansho.

nashirnaansho *m.l/db ld* nashirnaan.

nashlays *m.f.db eeg* nashlee.

nashlee *f.g2* (-leeyay, -leysay) Daba n.: cid u qabbaanid.

nashley *m.db ld* nash.

nashnaash¹ *m.l.u* 1. Sii qurxinta wax hore u jiray sida dhismo, farsamo iwm. 2. Inta lagu kordhiyo hadal hore murtidiisa loo yiri. *ld* naashnaash¹.

nashnaash² *f.g1* (-shay, -shtay) 1. Dhismo, farsamo iwm qurxin. 2. Hadal murtidiisa hore loo yiri wax ku darid. *ld* naashnaash².

nashnaashad *m.f.db ld* nashnaashasho.

nashnaashan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la nashnaashay ahaansho. *ld* naashnaashan.

nashnaashasho *m.f.db eeg* nashnaasho. *ld*
 nashnaashad.

nashnaashi¹ *m.l* Qurux iyo wanaag wax loo yeelay. *ld* naashnaashi¹.

nashnaashi² *f.g2* (-iyay, -isay) Qurux iyo wanaag wax u yeelid. *ld* naashnaash².

nashnaashid *m.f.db eeg* nashnaash². *ld*
 naashnaashid.

nashnaashin *m.f.db eeg* nashnaashi². *ld*
 naashnaashin, naashnaashis, nashnaashis.

nashnaashnaan *m.f.db eeg* nashnaashan. *ld*
 naashnaashnaan, naashnaashnaansho, nashnaashnaansh

nashnaashnaansho *m.l/db ld* nashnaashnaan.

nashnaasho *f.mg3* (-shtay, -shatay) Wax nashnaash u yeelasho.

nashnashley *m.db ld* nash.

nashhuug¹ *m.l* Tubaakada la calaashado.

nashhuug² *f.mg1* (-gay, -gtay) Tubaako calaalin.

nashhuugi *f.g2* (-iyay, -isay) Nashuug ka dhigid (tubaako).

nashhuugid *m.f.db eeg* naashhuug².

nashhuugin *m.f.db eeg* nashhuugi.

nasi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid hawl muddo gaaban ka fadhiisin si daalku uga ba'o.

nasiib *m.l* Hoodo; cawo; ayaan.

nasiibdarro *m.db* 1. Nasib wacan la'aan. 2. Dhibaato; mushkilad. *ld* nasiibxumo.

nasiibwanaag *m.l* Hoodo iyo ayaan wanaagsan.

nasiibxumo *m.db ld* nasiibdarro.

nasiino *m.db* Xaalad hawl iyo dhibaato la'aaneed. *ld* nasiin.

nasin¹ *m.f.db eeg* nasi.

nasin² *m.db* (-nno, *m.db*) (*c.nafsl.*) Meel dhalada ka mid ah oo aan lafoobin, lagana dareemi karo garaaca halbowlayaasha maskaxda. Wuxaana lagu yaqaan dhallaanka ilaa gu' jirka ah, kaddibna way lafowdaa way xirantaa. *ld* nash.

nasisasho *m.f.db eeg* nasiso².

nasiso¹ *m.db ld* nash.

nasiso² *f.g3* (-stay, -satay) Nafley nasiino siisasho.

nasnaan *m.f.db eeg* nasan. *ld* nasnaansho.

nasnaansho *m.l/db ld* nasnaan.

nasniin *m.l ld* nasniino.

naso *f.mg3* (-stay, -satay) Hawl muddo gaaban ka fadhiisasho si daalkeedu u ba'o.

nasraani *m.l* (-iyiin, *m.l*) (*dii.*) Qof sheegta inuu haysto diinta nebi Ciise.

nasraaninimo *m.db* Nasraani ahaansho.

nasri *m.l* 1. Guul laga gaadho dagaal, arrin iwm. 2. Nabadgelyo iyo barwaqo.

nasro *m.db* 1. (*muus.*) Durbaan yar oo lagu tumo qasaa'idka Nabi ammaanka ah; darbuugad. 2. (*muus.*) Durbaan tumid iyo qasaa'id Nabi ammaan ah oo wada socda.

nastahan¹ *m.l.kh* N. ah: dhib yar oo aan shiddo badnayn (qof).

nastahan² *f.mg4* (-hnaa, -hnayd) Qof nastahan ahaansho.

nastahanaan *m.f.db eeg* nastahan². *ld* nastahanaansho.

nastahanaansho *m.l/db ld* nastahanaan.

nasteex *m.l ld* naseex.

nasteexayn *m.db ld* naseexayn.

nasteexee *f.mg2* (-xeeyay, -xeysay) *ld* naseexee.

nasteexo *m.db ld* naseexo.

natarik-asiidh *m.l* (*kiim.*) Hoore midablaawe ah oo bida, oo dharka iyo jidhkaba cuna. Waa asiidh xoog badan.

natiijo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Fal la sameeyo wax ka soo baxa.

nawaaxi *m.l.u* Dhulka ku xeeran hadba meesha laga hadlayo.

nawir¹ *m.l ld* nawirid.

nawir² *f.g1* (-ray, -rtay) Wax dhalaalaya ka dhigid (wax).

nawirid *m.f.db eeg* nawir². *ld* nawir¹.

nax *f.mg1* (-xay, -xtay; -nixi) 1. Cabsi iyo welwel kedis ah dareemid. 2. U n.: qof wax

wanaagsan la jeclaysasho iyadoo laga xanunsanayo dhib haysata.	nayaayirood <i>m.f.l eeg</i> nayaayiroo.
naxaas <i>m.db</i> (<i>jool.</i>) Macdan adke ah, dhulka laga qodo, leh midab cagaar ah, dusha lagaga dhaadho xadiidka si uu mirinka uga ilaaliyo, lagana sameeyo qalab badan oo la adeegsado.	nayaayirisan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> nayaayirasan.
naxar <i>m.l</i> Dab aad u kulul.	nayaayirsanaan <i>m.db ld</i> nayaayiraysnaan.
naxariis <i>m.db</i> Dareen raxmadeed oo cid ku dhasha dhib cid kale haysata darteed.	nayaayirsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nayaayiraysnaan.
naxariisad <i>m.l ld</i> naxariisasho.	nayaayiso <i>m.db</i> Rajo.
naxariisasho <i>m.f.db eeg</i> naxariiso. <i>ld</i> naxariisad.	nayl¹ <i>m.l (-lo, m.l)</i> Maqasha idaha keeda lab.
naxariiso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) U n.: cid naxariis u gelid.	nayl² <i>m.db (-lo, m.l)</i> Maqasha idaha keeda dheddig.
naxas <i>m.l (-syo, m.db)</i> Maalin ama waqtii nuxus ah. <i>ld</i> naxsi ² .	naylakobcis <i>m.l</i> Geed yar oo meelaha sallaxyada ah ka baxa oo leh laamo yaryar oo jiljilicsan oo si gaar ah isugu dhafma ilaa uu yeesho qaab dhulmaneed oo iduhu aad u jecelyihiin.
naxash <i>m.l (naxash/-shyo, m.db)</i> <i>ld</i> nacash (2).	naylaqaad <i>m.l</i> 1. Shimbir ay gallayrka isku bah yihiin kana yara weyn oo waxaraha yar-yar cuna; baqalyo. 2. N. ah: dayax afar iyo tobnaad ah oo aad u iftiin badan.
naxdin <i>m.db</i> Dareen cabsi ku jirto oo qof ku dhacda marka uu la kulmo waxyello aanu filanayn.	naylduur <i>m.l</i> Nooc shimbiraha ka mid ah oo dhoor leh.
naxli <i>m.l.u</i> 1. Xumaan xaasidnimo ku jirto. 2. <i>ld</i> laxni . 3. Dheecaanka ka soo baxa nabar buka.	nayloon <i>m.l ld</i> layloon.
naxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax naxay ahaansho.	naynaas¹ <i>m.db ld</i> naanays ¹ .
naxsanaan <i>m.f.db eeg</i> naxsan. <i>ld</i> naxsanaansho.	naynaas² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) <i>ld</i> naanays ³ .
naxsanaansho <i>m.l/db ld</i> naxsanaan.	naynaasan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Qof ceeb ku tilmaaman ahaansho. <i>ld</i> naanaysan.
naxsasho <i>m.f.db eeg</i> naxso. <i>ld</i> naxsi ¹ .	naynaasid <i>m.db ld</i> naanaysid.
naxsi¹ <i>m.l ld</i> naxsasho.	naynaasnaan <i>m.f.db eeg</i> naynaasan. <i>ld</i> naanaysnaan, <i>naanaysnaansho</i> , naynaasnaansho.
naxsi² <i>m.l ld</i> naxas.	naynaasnaansho <i>m.l/db ld</i> naynaasnaan.
naxso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Ka n.: cid naxdin ku abuurid.	naytareyd <i>m.l (-yo, m.db)</i> (<i>kiim.</i>) Cusbada ama istarka natarik asiidh.
naxuu¹ <i>m.l ld</i> nuxuu ¹ .	naytarojiin <i>m.db (-nno, m.db)</i> 1. (<i>kiim.</i>) Curiyaha ugu horreyya ururka V ee tusaha kalgalka curiyayaasha; curiye elektaroon jiidasho badan, una jira isagoo molikiyuullo laba atamle ah (N) oo neef ah. Naytarojiinta hawada ku jirtaa waa 78 % mug ahaan. Naytarojiin waxa ay samaysaa ogsaydho ay ka mid yihiin laba-naytarojiin hal-ogsaydh. Naytaras ogsaydh (N O) oo ah ogsaydh dhexdhexaad ah; iyo natarojiin laba-ogsaydh (NO) oo soo saarta iskujir ka kooban naytaras asiidh iyo naytarik asiidh marka biyo lagu daro. 2. (<i>kiim.</i>) Neefta ugu badan gibilka, oo mug ahaan buuxisa 78% ee hawada engeegan; neeftani kiimika ahaan ma firfircoona, waxay tartaa inay misho ogsajinta.
naxuu² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) <i>ld</i> nuxuu ² .	nebcaan <i>m.f.db eeg</i> neceb. <i>ld</i> nebcaansho, necbaan, necbaansho.
naxuusi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> nuxuusi.	nebcaansho <i>m.l/db ld</i> nebcaan.
naxuusid <i>m.db ld</i> nuxuusid.	nebcaansho <i>m.f.db eeg</i> nebcayso. <i>ld</i> nebcoobid, necbaysasho, necboobid.
naxuusin <i>m.db ld</i> nuxuusin.	
naxwe <i>m.l</i> 1. Laan cilmi afeedka ka mid ah oo lagu barto weereynta, dhismaha ereyada iyo codeynta. 2. Hadal si wanaagsan u dhisan oo murti iyo macno leh. 3. Buug xeerarka naxwaha ka hadlaya.	
nayaayiraysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax nayaayiro hayso ahaansho. <i>ld</i> nayaayirisan.	
nayaayiraysnaan <i>m.f.db eeg</i> nayaayiraysan. <i>ld</i> nayaayirsanaan, nayaayirsanaansho,	
nayaayiraysnaan <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nayaayiraysnaan.	
nayaayiraysnaansho <i>m.l</i> nayaayiraysnaan.	
nayaayiro <i>m.db</i> 1. Dareen farxad leh oo qofka ku dhaliya furfurnaan dheeraad ah. 2. Rajo.	
nayaayiroo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Nayaayiro dareemid.	

nebcayso *f.g3* (-stay, -satay) Cid niyadda ka niciid. *ld necbayso*.

nebcow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld necbow*.

neberi *m.l* Nafley naasleyda ka mid ah oo waxa badda ku nool ugu weyn. *ld nibiri*.

neberoon *m.l ld nabaraan*.

nebi *m.l* (-iyo, *m.l/ld/ambiyo*, *m.dh*) Qof Eebbe doortay oo waxyi loo soo dhiibay.

nebi-ammaan¹ *m.l* (*dii*) Sugaan ama qasiido lagu ammaano wanaagga iyo wax qabadka nebi.

nebi-ammaan² *f.mg1* (-nay, -ntay) (*dii*) Suugaan ama qasiido ku tirin wanaagga iyo waxqabadka nebi.

nebi-ammaanid *m.f.dh eeg* nebi-ammaan².

nebinnimo *m.dh* (*dii*) Nebi ahaansho.

necayb *m.l ld nacayb*.

necbaan *m.dh ld nebcaan*.

necbaansho *m.l/ld ld nebcaan*.

necbaysasho *m.dh ld nebcaysasho*.

necbayso *f.g3* (-stay, -satay) *ld nebcayso*.

necbow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Aan wax jeclayn noqosho (cid). *ld nebcow*.

neceb *f.g4* (-cbaa, -cbayd/-ebcaa, -ebcayd) Wax aan la rabin kashasho.

neecaabi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax neecow u dhigid. *ld naacaabi*, **neecaawi**.

neecaabin *m.f.dh eeg* neecaabi. *ld naacaabin*, **neecaawin**.

neecaawi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld neecaabi*.

neecaawin *m.dh ld neecaabin*.

neecaw¹ *m.dh* Hawo qabow oo nadiif ah; laydh. *ld naacaw*.

neecaw² *m.dh* (*jugr.*) Eray badanaa lagu isticmaalo maayad hawo ah oo aad uga khafiifsan dabayl. Amase, waxaa lagu isticmaalaa noocyoo ka mid ah dabaysha oo dhacdo joogto ah leh.

neecawsasho *m.f.dh eeg* neecowso. *ld naacawsasho*.

neecawso *f.mg3* (-saday, -satay) Neecow qaadasho. *ld naacawso*.

neecow badeed *m.dh* (*fis.*) Saraynta/hoseynta socodka hawada ka timaada badda ee u socota beriga ee ay sababtay kala duwanaanta heerkulka. Maalintii kulaylka berrigu wuxuu keenaa in hawadu kor u kacdo, hawada badduna halkeedii ayey beddeshaa.

neef wahsada *m.dh* (-faf ..., *m.l*) (*kiim.*) Curiyaaasha ururka 0 ee tusaha kalgalka curiyaaasha. Neefo hal atamlayaal ah oo leh heerkul kar oo hooseeya.

neef¹ *m.l* (-faf, *m.l*) 1. Xoolaha la dhaqdo mid ka mid ah. 2. Faras si gaar ah u tilmaaman. 3. Qof garasho yar.

neef² *m.dh* (-fo, *m.dh*) 1. Hawada nafleyda. 2. Qaybaha hawadu u kala baxdo mid ka mid ah sida haydarojiinta, ogsojiinta iwm. 3. Cudur dadka ku dhaca oo neefsashadu dhibto.

neef³ *m.dh* (*fis.*) Wejiga maatarka ee xoogagga isijidashada ee u dhhexeeya saxarrada walaxdu ka koobantahay uu yaryaryahay. Saxarradaasu waxay leeyihiin xorriyad dhadhaqaaq, sidaas awgeedna neefuhu ma laha qaab iyo mug go'an midna.

neefayn *m.f.dh eeg* neefee.

neefee *f.g2* (-feeyay, -faysay) Wax neef gelin.

neefgur¹ *m.l ld* **neeftuur¹**.

neefgur² *f.mg1* (-iyay, -isay) *ld* **neeftuur²**.

neefgurid *m.dh ld* **neeftuurid**.

neefi *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Wax neefta ku jirta ka saarid. 2. (*f.mg*) Ka n.: cid hawl ku daashay ka nasin. 3. (*f.mg*) Ka n.: cid hadal u ciil qabta dhageysad. 4. (*f.mg*) Ku n.: neefta lo'da cid ku daaweyn.

neefin *m.f.dh eeg* neefi. *ld* **neefis**.

neefis *m.l ld* **neefin**.

neef-qaadasho *m.dh* (-faf ..., *m.dh*) (*c.naf.*) Qaadashada hawo ama neefo kale, kuwaas oo ballaadiya sambabada.

neef-qabatin *m.l* (-faf ..., *m.l*) (*daaw.*) Dhibaato neefsasho oo ay sabab u noqon karto xiran dhuumaha neefta xiiqda, borinkiiro ama cudurro kale oo sambabada ku dhaca.

neefqalow *m.l* Dhowneef oo ari ah oo midba mar lumay.

neefsad *m.l/ld* **neefsasho**.

neefsasho ogsajiin la' *m.l* (*baay.*) Nooc ka mid ah neefsashada oo cuntadu (gaar ahaan kaarboohaydraytyada) ay qayb ahaan u ogsidhooban iyagoo sii daynaya tamar kiimikeed, kuna sii daynaya dariiqad ogsajiin aan u baahnayn.

neefsasho ogsajiin leh *m.dh* (*baay.*) Nooc ka mid ah neefsashada, oo cuntadu (gaar ahaan kaarboohaydraytyada) ay dhammaantood u ogsidhoobaan kaarboon laba ogsaydh iyo biyo, iyaga oo siidaynaya tamar kiimikeed, kuna sii daynaya dariiqad u baahan ogsajiin.

neefsasho¹ *m.f.dh eeg* neefo. *ld* **neefsad, neefsi**.

neefsasho² *m.dh* Dariiqadda dheefsasho ee xayawaanka iyo dhirta taas oo walax organaik ah la burburinayo lagana dhigayo walxo sahlan isla markaana tamar la soo saarayo, iyada oo lala kaashanayo molikiyuullo gaar

- ah oo tamarta qaada oo loo isticmaalo dariiqooyin dheefsasho oo kale. Dhirta iyo xayawaanka badankooda neefsashadu waxay u baahantahay ogsajii, iyo kaarboon laba ogsaydh oo ah dhammaadka maxsuulka.
- neefsi** *m.l ld* **neefsasho**.
- neefso** *f.mg3 (-sady, -satay)* 1. Nafley, neef sii deyn. 2. Muddo yar nasasho.
- neeftuur¹** *m.l* Neef xooggan oo ka soo baxda nafley xiiqday. *ld* **neefgur¹**.
- neeftuur²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Nafley xiiqday neef xooggan sii dayn. *ld* **neefgur²**.
- neeftuurid** *m.f.dh eeg* neeftuur². *ld* **neefgurid**.
- neeqaab** *m.l* Qoriga dakhalku ku qotomo.
- neeurosis** *m.l (c.naf.)* Cudur dhimireed lagu yaqaan isbeddel xagga caadifyadda taas oo keeneysa dhaqan iyo hab fakar duwan oo qofka silciya.
- nefi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Ka n.: cid nasasho yar siin.
- nefin** *m.f.dh eeg* nefi.
- nefis¹** *m.l* 1. Meel aan cirir ahayn. 2. Waqt yar oo hawl laga nastro. *ld* **nafis**.
- nefis²** *f.mg1 (-say, -stay)* Hawl muddo yar ka nasasho.
- nefisid** *m.f.dh eeg* nefis².
- neg** *f.mg4 (-gaa, -gayd)* 1. Wax aan dhaqdhaqaqayn ahaansho. 2. Wax socdaal ka baaqday ahaansho. 3. Cid niyadda ka deggan ahaansho. *ld* **nag, nagi², negi²**.
- negaadi¹** *m.l* 1. Dhaqdhaqaq la'aan. 2. Socdaal laga baaqdo. *ld* **nagaadi¹**.
- negaadi²** *f.g2 (-iyay, -isay)* Geeddi ka baajin; dejin. *ld* **nagaadi²**.
- negaadin** *m.f.dh eeg* negaadi². *ld* **nagaadin**.
- negaan** *m.f.dh eeg* neg. *ld* **nagaan, nagaansho, nagi¹, negaansho, negi¹**.
- negaansho** *m.l/dh eeg* negow. *ld* **negaan**.
- negayaal** *m.l/dh (fis.)* Qayb ka mid ah mekaanikada oo la xidhiidha walxo ay saaran yihiin xoogag sidkan ama isku dheelitiran, taasina ay keento in walaxdu ku xawaarayso socod madoorsoome ah ama ay negaato.
- negayn** *m.f.dh eeg* negee. *ld* **nagayn**.
- negee** *f.g2 (-geeyay, -gaysay)* Cid geeddi, socdaal iwm ka baajin. *ld* **nagee**.
- negi¹** *m.dh ld* **negaan**.
- negi²** *f.mg4 ld* **neg**.
- negow** *f.mg3 (-gaaday, -gaatay)* Wax socod, geeddi iwm ka baaqday noqosh. *ld* **nagow**.
- nejis** *m.l ld* **najaas¹**.
- nejisad** *m.dh (-do, m.l)* *ld* **najaas²**.
- nejisnimo** *m.dh ld* **najaasnimo**.
- netuun** *m.l* Mid ka mid ah meerayaasha aad u fog oo lix jeer dhulka ka weyn.
- neyruus** *m.l* 1. Sannad qorraxeedka la tirsado bilowgiisa. 2. Dabbaaldeg la sameeyo sannad qorraxeedka dhammaadkiisa.
- nibiri** *m.l ld* **neberi**.
- nicid** *m.f.dh eeg* nac².
- nicmad** *m.dh ld* **nicmo**.
- nicmee** *f.g2 (-meeyay, -meysay)* Wax xag kasta ka barwaqaqayn. *ld* **nimcee**.
- nicmeyn** *m.f.dh eeg* nicmee. *ld* **nimceyn**.
- nicmeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax xag kasta ka barwaqaqaysan ahaansho. *ld* **nimceysan**.
- nicmeysnaan** *m.f.dh eeg* nicmeysan. *ld* **nicmeysnaansho, nimceysnaan, nimceysnaansho**.
- nicmeysnaansho** *m.l/dh ld* **nicmaysnaan**.
- nicmo** *m.dh* Nabadjelyo, barwaqaqo iyo caafimaad lagu suganyahay. *ld* **nicmad, nimcad, nimco**.
- nicmooley** *m.dh.u* Xayawaanka dadku manaafacaadsado sida geela, ariga iwm. *ld* **nimcooley**.
- nidaam** *m.l* Hannaanka ay u dhisanyihii wax kasta oo habeysan. *ld* **nadaam**.
- nidaamdarro** *m.dh* Hab iyo hannaan la raaco la'aan. *ld* **nadaamdarro, nadaam-la'aan, nidaam-la'aan**.
- nidaami** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax la habeyay ahaansho. *ld* **nadaami**.
- nidaamin** *m.f.dh eeg* nidaami. *ld* **nadaamin**.
- nidaamla'aan** *m.dh ld* **nidaamdarro**.
- nidaamsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la nidaamiyay ahaansho. *ld* **nadaamsan**.
- nidaamsanaan** *m.f.dh eeg* nidaamsan. *ld* **nadaamsanaansho, nidaamsanaansho**.
- nidaamsanaansho** *m.l/dh ld* **nidaamsanaan**.
- nidar** *m.l* 1. Ballanqaad qof naftiisa waajib kaga dhigo inuu fuliyo haddii arrintiisu u hagaagto. Tus. "Waxaan n. ku galay inaan wan bixiyo haddii aan arigii iga lumay helo". 2. Waxa loo bixiyo ballanqaadka qof naftiisa ku waajibiyey inuu fuliyo haddii arrintiisu u hagaagto. Tus. "Wankani waa n.". *ld* **nidir¹**.
- nidir¹** *m.l ld* **nidar**.
- nidir²** *f.gmg1 (-dry, -dirtay, -dri)* 1. *(f.g)* Si muraad loo helo magac Eebbe ballan ku gelid. Tus. "Cali wuxuu nidray inuu neef bixiyo hadduu muraadkiisii helo". 2. *(f.mg)* Cid dhaarasho. Tus. "Cali wuu nidiray".
- nidrid** *m.f.dh eeg* nidir².
- nifaaq** *m.l* Wanaag la muujiyo iyadoo xumaan la garsanayo.
- nifaas** *m.l* Dhiigga ka yimaada haweenka markay dhalaan kaddib.

niggax¹ *m.l ld ningax¹*.
 niggax² *f.g1 (-xay, -xday) ld ningax²*.
 niggaxan *f.mg4 (-xnaa, -xnaay) ld ningaxan*.
 niggaxasho *m.dh ld ningaxasho*.
 niggaxnaan *m.dh ld ningaxnaan*.
 niggaxnaansho *m.l/dh ld ningaxnaan*.
 niggaxo *f.mg3 (-xday, -xatay) ld ningaxo*.
 niggixid *m.dh ld ningixid*.
 niib¹ *m.dh (-bbo, m.l)* Wax adag oo aan la dabooli karin.
 niib² *fg1 (-bay, -btay)* 1. Wax si adag mee ugu dhejin. 2. Meel dalooshay oo la buuxshay ahaansho.
 niibaati *m.dh* Fuur ama guf mee daloosha lagu buuxiyo.
 niiban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Meel dalooshay oo la buuxshay ahaansho. 2. Wax si adag mee ugu dheggan ahaansho.
 niibasho *m.f.dh eeg* niibo.
 niibee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* Badar iwm wax sibxanaya ka dhisid.
 niibeyn *m.f.dh eeg* niibee.
 niibid *m.f.dh eeg* niib².
 niibkeen¹ *m.l ld* niibkeenid.
 niibkeen² *f.mg1 (-nay, -ntay)* Ka n.: arrin ka guul gaarid. *ld libkeen²*.
 niibkeenid *m.f.dh eeg* niibkeen². *ld libkeen¹, libkeenid, niibkeen¹*.
 niibnaan *m.f.dh eeg* niiban. *ld niibnaansho*.
 niibnaansho *m.l/dh eeg* niibnow. *ld niibnaan*.
 niibo *f.g3 (-btay, -batay)* 1. Ku n.: wax mee daloosha ku buuxasho. 2. Dhegaha n.: xayaan aad u ordid. 3. Dhego furaysasho.
 niiboobid *m.f.dh eeg* niibow². *ld niibow¹*.
 niibow¹ *m.l* Ka sibxashada ay wax sibxadaan laba gacmood dhexdood iwm. *ld niiboobid*.
 niibow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax sibxanaya oo aan gacantu qabaney noqosh.
 niil *m.l* Feeraha geel saddexda ugu dambaysa oo xiga lugta dambe; mayraq.
 niinf *m.dh (c.nafl.)* Heer ay maraan xasharaadka qaarkood intaayan weynaan sida: kaboyaaga marka ukunta ka soo baxaan niinfigu waxay u egysihiin kuwa waaweyn; waxay kaga duwan ylihiin oo keliya: a) way ka yaryaryihiin; b) baalal uma soo wada bixin; c) mana baaluqin.
 niis *m.dh* Ciid jilicsan oo aan boor lahayn oo togæggu keenaan.
 niishaab¹ *m.l ld nishaab¹*.
 niishaab² *f.g/mg1 (-bay, -btay) ld nishaab²*.
 niishaaban¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi) ld nishaaban¹*.

niishaaban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd) ld nishaabaan²*.
 niishaabid *m.dh ld nishaabid*.
 niishaabmid *m.dh ld nishaabmid*.
 niishaabnaan *m.dh ld nishaabnaan*.
 niishaabnaansho *m.l/dh ld nishaabnaan*.
 niishaabtamiid *m.dh ld nishaabtamiid*.
 niishaabtan¹ *m.l ld nishaabtan¹*.
 niishaabtan² *f.mg4 (-naa, -nayd) ld nishaabtan²*.
 nijaar *m.l ld najaar*.
 nijaarnimo *m.dh ld najaarnimo*.
 nijaas¹ *m.l (-syo, m.dh) ld najaas¹*.
 nijaas² *m.dh (-syo, m.dh)* 1. (di.) *ld najaas²*.
 2. Wax aan daahir ahayn. 3. Wax daahirnimada buriya.
 nijaasaysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax nijaaso ka ba'day ahaansho. *ld najaasaysan*.
 nijaasaysnaan *m.f.dh eeg* nijaasaysan. *ld najaasaysnaan, najaasaysnaansho, nijaasaysnaansho*.
 nijaasaysnaansho *m.l/dh ld nijaasaysnaan*.
 nijaasee *f.g2 (-seeyay, -seysay) ld najaasee*.
 nijaaseyn *m.dh ld najaaseyn*.
 nijaasnimo *m.dh ld najaasnimo*.
 nijaaso *m.dh ld najaaso*.
 nijaasoobid *m.dh ld najaasobid*.
 nijaasow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) ld najaasow*.
 nikaax¹ *m.l (-xyo, m.dh)* Xarig diini ah oo isu xalaaleynaya nin iyo naag is guursanaya.
 nikaax² *f.g1 (-xay, -xday)* Qof haween ah nin raba inuu guursado u xalaaleyn. *ld nikaaxi*.
 nikaaxi *f.g2 (-iyay, -isay) ld nikaax²*.
 nikaaxid *m.f.dh eeg* nikaax². *ld nikaixin*.
 nikaixin *m.dh ld nikaaxid*.
 nikaaxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ku n./u n.: naag nikaax ku xiranyahay ahaansho.
 nikaaxsanaan *m.f.dh eeg* nikaaxsan. *ld nikaaxsanaansho*.
 nikaaxsanaansho *m.l/dh ld nikaaxsanaan*.
 nikaaxsasho *m.f.dh eeg* nikaaxso.
 nikaaxso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Naag nikaax ku xirasho (nin). 2. Naag, nin guursasho.
 nikal *m.l (kiim.)* Curiye ka tirsan curiyayaasha kala guurka ee tusaha kalgalka oo dabiiici ahaan u jira isagoo salfaydh ama silikeyt ah. Nikalka waxa loo adeegsadaa kalkaaliye ahaan marka la samaynaayo falgalka haydarjiineynta ee alkiinada, sida soo saaridda margariin, iyo birdhafyada lacagta. Summad Ni; bartadhalaalka 1450 C ; cufnaanta 8.9; tirada atamka 28; cufka atamka 58.7.

nikotiin <i>m.l</i> Maaddo aadanaha wax yeeleysa oo laga helo tubaakada.	nirig ² <i>m.db</i> (-rgo, <i>m.l</i>) Ubadka geela midka dheddig.
nimcad <i>m.db</i> <i>ld</i> nicmo .	nis <i>m.l</i> (-sas, <i>m.l</i>) Weel yar oo qori ka samaysan, gacan leh oo biyaha la darsado; kalax.
nimcee <i>f.g2</i> (-ceeyay, -ceysay) <i>ld</i> nicmee .	nisbee <i>f.g2</i> (-beeyay, -beysay) U n.: wax inuu wax kale ka soo jeedo u aqoonasho. Tus. “Deeqsinimada Cali waxaa loo nisbeeyaa aabbiihiis”.
nimceyn <i>m.db</i> <i>ld</i> nicmays .	nisbeyn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nisbee.
nimceysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> nicmeysan .	nishaab ¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) 1. Aqoonta toogashada yoolka. 2. Daldaloollada loo yeelo dhufaysyada si cadowga looga ilaaliyo. <i>ld</i> niishaab¹ .
nimceysnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> nicmaysnaan .	nishaab ² <i>f.g/mg1</i> (-bay, -btay) Waxa la toogana hayo, toogta ku duwid, ku abbaarid. <i>ld</i> niishaab² .
nimceysnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nicmeynsnaan .	nishaaban ¹ <i>f.mg1</i> (-bmay, -bantay; -bmi) Ku n.: qori, fallaar iwm oo wax lagu shiishay noqosho. <i>ld</i> niishaaban¹ .
nimco <i>m.db</i> <i>ld</i> nicmo .	nishaaban ² <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Ku n.: qori, fallaar iwm oo wax lagu shiishay ahaansho. <i>ld</i> niishaaban² .
nimcooley <i>m.db.u</i> <i>ld</i> nicmooley .	nishaabid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nishaab ² . <i>ld</i> niishaabid .
nin <i>m.l</i> (-iman, <i>m.l</i>) 1. Qof lab oo qaangaar ah. 2. Qof lab ah oo wanaag iyo karti dheeraad ah leh. 3. Labada qof ee isqaba midka lab; say.	nishaabmid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nishaaban ¹ . <i>ld</i> niishaabmid .
nin la xoreeye <i>m.l</i> (niman ..., <i>m.l</i>) (<i>taar</i> .)	nishaabnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nishaaban ² . <i>ld</i> niishaabnaan .
Waqtiyadii hore addoonka marka la xoreeyo, beertiisa wuu falan jirey xorna wuu ahaa; xoryeel.	nishaabnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nishaabnaan .
ningax ¹ <i>m.l</i> Mayrax, maro iwm. oo qarka lagaga duubo haruub si uu weelka aad ugu qabsado. <i>ld</i> lingax¹, niggax¹ .	nishaabtamid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nishaabtan ² . <i>ld</i> niishaabtamid , niishaabtan¹, nishaabtan¹ (2) .
ningax ² <i>f.g1</i> (-xay, -xday; -gixi) Haruub qarka mayrax, maro, iwm ugu duubid si uu weelka aad ugu qabsado. <i>ld</i> lingax², niggax² .	nishaabtan ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> niishaabtan 1. Tartan dadku ku tartamaan shiishka. 2. <i>ld</i> nishaabtamid .
ningaxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) Haan wax la ningaxay. <i>ld</i> lingaxan, niggaxan .	nishaabtan ² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) 1. Shiish ku tartamid. 2. Shiish u tababarasho. <i>ld</i> niishaabtan² .
ningaxasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> ningaxo. <i>ld</i> lingaxasho, niggaxasho .	nishaad <i>m.l</i> <i>ld</i> nashaad .
ningaxnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> ningaxan. <i>ld</i> lingaxnaan, lingaxnaansho, niggaxnaan .	nishaaddaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> nashaaddaysan .
ningaxnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> ningaxnaan .	nishaaddaysnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> nashaaddaysnaan .
ningaxo <i>f.mg3</i> (-xday, -xatay) Haan ningax u yeelasho. <i>ld</i> lingaxo, niggaxo .	nishaaddaysnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nashaaddaysnaan .
ningixid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> ningax ² . <i>ld</i> lingixid, niggixid .	nisyar <i>f.mg4</i> (-raa, -rayd) Wax baaxaddiisa, laxaadkiisa iyo jimirkisu yaryahay ahaansho (qof).
ninhawleed <i>m.l</i> (nimanhawleed , <i>m.l</i>) Nin karti badan u leh shaqada.	nisyaraan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nisyar. <i>ld</i> nisyaraansho .
ninkarmeed <i>m.l</i> Nin karti, geesinimo iyo deeqsinimo dheeraad ah leh.	nisyaraansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> nisyaraan .
ninnimo <i>m.db</i> Nin ahaansho.	nisyari <i>m.db</i> Yaraanta baaxadda, laxaadka iyo jimirkka ee qof leeyahay.
nintooxsad <i>m.l</i> <i>ld</i> nintooxsasho .	nitaqaqayn <i>m.db</i> <i>ld</i> hantaaqayn .
nintooxsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> nintooxso. <i>ld</i> nintooxsad, nintooxsi .	nitaqaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qeysay) <i>ld</i> hantaaqee .
nintooxsi <i>m.l</i> <i>ld</i> nintooxsasho .	nitaqaqo <i>m.db</i> <i>ld</i> hantaaqo .
nintooxso <i>f.g2</i> (-saday, -satay) 1. Ceel keli shubasho. 2. Hawl keli ku qabasho.	
niqid <i>m.db</i> <i>ld</i> naqid .	
nirgadhoob <i>m.l</i> (<i>c.nafl</i>) Cayayaan duula oo hinjibisada u eg oo derbiyada, laamaha geedaha iwm ku dhista buulal dhoobo ah. <i>ld</i> nirgasamays .	
nirgasamays <i>m.l</i> <i>ld</i> nirgadhoob .	
nirig ¹ <i>m.l</i> (-rgo, <i>m.l</i>) Ubadka geela midka lab; qurbac.	

nitaaqoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* hantaaqoo.
 nitaaqood *m.l ld* hantaaqood.
 nixi *f.g2* (-iyay, -isay) Ka n.: cid naxdin ku abuurid.
 nixid *m.f.db eeg nax*.
 nixin *m.f.db eeg nixi*.
 niyad *m.db ld niyo*.
 niyadjab¹ *m.l ld niyajab¹*.
 niyadjab² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld* niyajab².
 niyadabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* niyajabsan.
 niyadabsanaan *m.db ld* niyajabsanaan.
 niyadabsanaansho *m.l/ldh ld* niyajabsanaan.
 niyadjebi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* niyajebi.
 niyadjebid *m.db ld* niyajebid.
 niyadjebin *m.db ld* niyajebin.
 niyadkac¹ *m.l ld hiyikac¹*.
 niyadkac² *f.mg1* (-cay, -cday; -kici) *ld* hiyikac².
 niyadkicid *m.db ld hiyikicid*.
 niyadsamaan *m.db ld* niyadsamaan.
 niyadsamaansho *m.l/ldh ld* niyadsamaan.
 niyadsami *m.db ld* niyadsamaan.
 niyadsamo *m.db ld* niyadsamaan.
 niyadsamow *f.mg3* (-maaday, -maatay) *ld* niyadsamow.
 niyadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* niyadsan.
 niyadxumaan *m.db ld* niyadxumaan.
 niyadxumaansho *m.l/ldh ld* niyadxumaan.
 niyadxumi *m.db ld* niyadxumi.
 niyadxumo *m.db ld* niyadxumo.
 niyadxumow *f.mg3* (-maaday, -maatay) *ld* niyadxumow.
 niyadxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) *ld* niyadxun.
 niyajab¹ *m.l* Rajoxumo ka dhalata wax sidii laga rabay noqon waayay. *ld* nafsadjab¹, niyadjab¹.
 niyajab² *f.mg1* (-bay, -btay) Rajaxumo dareemid, wax sidii la rabay u dhici waayey awgeed. *ld* nafsadjab², niyadjab².
 niyajabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax niyadjab ku dhacay ahaansho. *ld* niyadabsan.
 niyajabsanaan *m.f.db eeg* niyajabsan. *ld* niyadabsanaan, niyadabsanaansho, niyajabsanaansh.
 niyajabsanaansho *m.l/ldh ld* niyajabsanaan.
 niyajebi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid niyajab ku abuurid. *ld* nafsajebi, niyadjebi.
 niyajebid *m.f.db eeg* niyajab². *ld* nafsajebid, niyadjebid.
 niyajebin *m.f.db eeg* niyajebi. *ld* nafsajebin, niyadjebin.
 niyakac¹ *m.l ld hiyikac¹*.

niyakac² *f.mg1* (-cay, -cday; -kici) *ld* hiyikac².
 niyakacsan *f.mg4* Cid niyakac ku dhacay ahaansho.
 niyakacsanaan *m.f.db eeg* niyakacsan. *ld* niyakacsanaansho.
 niyakacsanaansho *m.l/ldh ld* niyakacsanaan.
 niyakici *f.g2* (-iyay, -isay) Cid niyakac ku abuurid.
 niyakicid *m.db ld hiyikicid*.
 niyakicin *m.f.db eeg* niyakici.
 niyasamaan *m.f.db eeg* niyasaman. *ld* niyadsamaan, niyadsami, niyadsamo.
 niyasamaansho *m.l/ldh eeg* niyasamow. *ld* niyasamaan.
 niyasami *m.db ld* niyasamaan.
 niyasamo *m.db ld* niyasamaan.
 niyasamow *f.mg3* (-maaday, -maatay) Xumaan iyo xiqli jirtay illaabid. *ld* niyadsamow.
 niyasan *f.mg4* (-amaa, -amayd) Qof aan xumaan ama xiqli u hayn ahaansho. *ld* niyadsan.
 niyaxumaan *m.f.db eeg* niyaxun. *ld* niyadxumaan, niyadxumo, niyadxumi, niyadxumo.
 niyaxumaansho *m.l/ldh eeg* niyaxumow. *ld* niyaxumaan.
 niyaxumi *m.db ld* niyaxumaan.
 niyaxumo *m.db ld* niyaxumaan.
 niyaxumow *f.mg3* (-maaday, -maatay) 1. Qof aan niyo wanaagsanayn noqosho. 2. Ka n.: wax rajo aan wanaagsanayn ka qabid. *ld* niyadxumow.
 niyaxun *f.mg4* (-maa, -mayd) 1. Qof aan daacad ahayn ahaansho. 2. Qof aan niyo wanaagsanayn ahaansho. *ld* niyadxun.
 niyeysad *m.l ld niyeysasho*.
 niyeysasho *m.f.db eeg* niyeyso. *ld* niyeysad, niyeysi.
 niyeysi *m.l ld niyeysasho*.
 niyeysyo *f.g3* (-stay, -satay) Wax in la helo filasho.
 niyo *m.db* 1. Meesha damaca, jacaylka, xumaha iwm dadku ku qaado. 2. Rabitaan wax loo hayo. *ld* niyad.
 niyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) U n.: hanti iwm wax dartii u bixin.
 niyood *m.f.eeg* niyoo.
 niyooroofilis *m.l (-yo, m.db) (baay.)* Nooc ugu caansan unugyada cadcad, kuwaas oo bannaanka uga bixi kara qulqulka dhiigga una gudbi kara nudaha jidhka si ay u soo dabaan bakteeriyyada meel kasta oo ay jidhka

ka weerarto. Unugyadani markay dhintaan waxay noqdaan malax.	noodh <i>m.l ld</i> nood.
niyurooloji <i>m.l (daaw.)</i> Barashada qaabdhiska, shaqada, iyo cudurrada qaybta maskaxda, xangullada iyo dareenwdayaasha.	noofember <i>m.l</i> Bisha kow iyo tobnaad ee sannadka miilaadiga ah. <i>ld nofembar.</i>
niyuuratoon <i>m.l (-nno, m.db, (kiim.)</i> Saxar saleed ku jira bu'da, leh cuf le'eg ka borotoonka mase leh saldanab. Xaaladaha qaarkood, niyuutaroonku waxa uu u mataataxaa orootoon, elektaroon iyo lid-niyutariiino aan celceliska cimrigoodu ka badanin 12 daqiqo, marka ay ka baxaan bu'da atamka.	noog¹ <i>m.l</i> Dareenka la dareemo awood la'aan, hawl fara badanoo la qabtay iyo socod dheer oo la galay awgood.
nohnoh² <i>f.mg1 (-hay, -htay)</i> Wax mataatax noqsho.	noog² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> Hawl darteed tamar yarayn.
nohnohid <i>m.f.db eeg nohnoh².</i>	noogan <i>f.mg4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax noogay ahaansho.
nolol <i>m.db</i> 1. Muddada naftu joogto ee u dhaxaysa dhalashada iyo dhimashada. 2. Si lagu noolyahay oo lagu dhaqmo.	noogid <i>m.f.db eeg noog².</i>
nololey <i>m.db</i> Qaybta ka mid ah oogada dhulka iyo gibilliisa ee ay nafleydu ku noolaan karto, amase, ay nafleydu ku nooshahay.	noognaan <i>m.f.db eeg noogan.</i> <i>ld noognaansho.</i>
nololley <i>m.db</i> Dhammaan Gobolka sare ee dhulka, badda, iyo hawada oo ay ku noolyihii noolayaal.	noognaansho <i>m.l/db ld noognaan.</i>
nolol-maalmeed <i>m.l</i> Dhaqaale qofka baahidiisa ku filan muddo 24 saac ah.	nooji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid wax noogay ka dhigid.
nolosha ruuxiga ah <i>m.db</i> 1. Mid la xiriirta ama u dhow nolosha ruuxiga oo ku xiran noocyada ama dano qoto dheer. 2. Waxaan ahayn walxaha oo ah dabeecada ruuxiga.	noojin <i>m.f.db eeg nooji.</i>
noobiyyad <i>m.db</i> Dhismo dheer oo nal iftiima oo midabbo kala duwan leh oo xeebaha iyo jasiiradaha lagu dhiso si maraakiibta, doonyaha iwm uga qiyas qaataan; munaarad.	nqol <i>m.l ld</i> nqoli.
nooc <i>m.l (-cac, m.ll-cyo, m.db)</i> Qayb wax ka mid ah oo leh tilmaamo u gaar ah; cayn; namuun.	nool¹ <i>m.l.u</i> Hantida inta aan moodka ahayn; duunyo la leeyahay.
noocayn <i>m.f.db eeg nooce.</i> <i>ld noocyeyn, noocyeys.</i>	nool² <i>m.l ld</i> noolaan.
nooceee <i>f.g2 (-ceeyay, -caysay)</i> Wax noocyoo kala duwan ka dhigid. <i>ld noocyee.</i>	nool³ <i>f.mg4 (-laa, -layd)</i> 1. Wax nafi ku jirto ahaansho. 2. Wax aan dansanayn ahaansho (dab). 3. Ku n.: wax qof noloshiisu ku xirantahay ahaansho. Tus. "Cali wuxuu ku noolyahay mushaharkiisa."
noocyee <i>f.g2 (-ceeyay, -caysay)</i> <i>ld nooceee.</i>	noolaan <i>m.f.db eeg nool³.</i> <i>ld nool², noolaansho, nooli¹.</i>
noocyeyn <i>m.db ld</i> noocayn.	noolaansho <i>m.l/db eeg noolow.</i> <i>ld noolaan.</i>
noocyeys <i>m.l ld</i> noocayn.	noola-ohis <i>m.l (baay.)</i> Soo saaridda molikiyuullada uu soo saarayo unugga nooli, taas oo lagama maarmaan u ah qaabka dheefsamaynta.
nood <i>m.l</i> Lacaga inteeda waraaqda ah. <i>ld noodh.</i>	noolayn <i>m.f.db eeg noolee.</i> <i>ld noolays.</i>
	noolays <i>m.l ld</i> noolayn.
	noole <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> Wax kasta oo nool; noolayaashu way koraan, tarmaan iwm.
	noolee <i>noolee</i> <i>f.g2 (-leeyay, -laysay)</i> 1. Cid gaajo ama harraad hayo cunto ama biyo siin. 2. Wax naf gelin (Eebbe). 3. Arrin horey loo illaaway dib u soo cusboonayn. 4. Dab siin damaya shidid.
	noole-ure <i>m.l ld</i> nooloo-ure.
	nqoli <i>m.l</i> Lacaga baabuurta, maraakiibta, iyo dayaaraduhu ka qaataan dadka iyo xamuulka ay rakaabsadaan. <i>ld nqol.</i>
	nooli¹ <i>m.db ld</i> noolaan.
	nooli² <i>f.g1 (-lyay, -liday; -lyi)</i> Cid lacag ay baabur, diyaarad ama markab ku raacdoo siin.
	nooloo-ure <i>m.l</i> Jinac weyn; magangooye. <i>ld noole-ure.</i>

noolow *f.mg3 (-laaday, -laatay)* 1. Wax cumrii dheer yeeshay noqosho (nafley). 2. Cid barwaqaqobid. 3. Ka n.: wax ka haqab beelid (cid). 4. Ku n.: cid wax kale nolosheedu ku xirantahay noqosho. 5. Ku n.: cid meel deggan noqosho.

noolyid *m.f.dh eeg nooli²*.

nootaayo¹ *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Nin ka shaqaaya xafiiska nootaayada.

nootaayo² *m.dh (-ooyin, m.l)* Xafiis awood loo siiyey in uu u sharcieeyo dadweynaha waxyaabaha ay kala beddelanayaan ama dhaxalka.

noqo *f.mg3 (-qtay, -qotay)* 1. Wax jihadii uu ka yimid dib ugu laabasho. 2. Cid ama wax sidii hore si ka duwan isu rogid, dabeeecado gaar ah yeelasho. 3. Ilmo yar saqirid. 4. La n.: cid arrin iwm si gaar ah ugu muuqasho. 5. La n.: cid saxiibnimo, qaraabanimo, ama xiriir kale la yeelasho. 6. Ku n.: hawl mar labaad dib ugu laabasho (cid).

noqod *m.l* 1. Dib ugu laabashada wax meeshii ay ka yimaadeen dib ugu laabto. 2. *ld noqosho*.

noqosho *m.f.dh eeg noqo*. *ld noqod (2)*.

nud¹ *m.dh* Meesha la iskaga xiro xarko, dun iwm.

nud² *f.g1 (-day, -dday)* Xarko, marooyin iwm isku xirid.

nuday *m.l* Nafaqada laga helo wax la quuto.

nude *m.l (-dayaal, m.dh)* (c.nafl.) Urur unugyo ah oo u habaysan inay wada qabtaan hal shaqo ama in ka badan oo u gaar ah, tusaale ahaan, nudaha dareenwadku waxay gaar u yihiin inay qabtaan gudbiyaanna nashaadinta. Organnada sida wadnaha ama kelyaha waxay ka koobanihiin noocyoo badan oo nudo kala duwan ah.

nudid *m.f.dh eeg nud²*.

nugaal¹ *m.l* Midab madow oo lo'da u gaar ah.

nugaal² *m.dh* Dhul ciid jilacsan oo boor leh.

nugayl *m.l* Adkasyandarro, jileec.

nuglaan *m.f.dh eeg nugul²*. *ld nuglaansho*.

nuglaansho *m.l/dh* 1. *eeg* nuglow. 2. *ld nuglaan*.

nuglow *f.mg3 (-laaday, -laatay)* Ku n.: cid wax u dabacsan noqosho.

nugul¹ *m.l/dh.u* Xoolaha aan harraadka u adkeysi badnayn sida lo'da, fardaha iyo idaha.

nugul² *f.mg4 (-glaa, -glayd)* Nafley aan adkeysi lahayn ahaansho.

nugushi *m.l* Roobka ugu horreeya ee guga da'a; roob garas.

nuguur *m.dh* Dabeeecad; akhlaaq.

nuguushi *m.dh* Xiddigha nuguushiyaha la yiraahdo (nuguushi cad iyo nuguushi guduudan) oo raqaha ku jira midkood, waxay u dhexeyaaan cadaad iyo afagaal; agaallii.

nujub¹ *m.l (-biin, m.l)* 1. N. ah: nafley dadku u haystaan in aragtiddeeda nasibdarro lagala kulmo; bacow. 2. Duufaan badeed.

nujub² *f.g1 (-bay, -btay)* Ku n.: wax aragtidooda nasibdarro kala kulmid.

nujubid *m.f.dh eeg nujub²*.

nujumi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cilmiga xiddigha wax ka sheegid.

nujumin *m.f.dh eeg nujumi*.

nukliyootaydh *m.l (-yo, m.dh)* (baay.) Iskudhis orgaanik ah oo ka samaysmay raybows asiidha foosfoorik iyo naytroojiin.

nuqsaamid *m.f.dh eeg nuqsaan²*. *ld nusqaamid*.

nuqsaan¹ *m.dh.kh* N. ah: wax aan dhammayn. *ld nusqaan¹*.

nuqsaan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Wax aan dhammayn noqosho. *ld nusqaan²*.

nuqul *m.l (-llo, m.dh)* Sawir ama koobi laga sameeyo qoraal asal ah.

nur *m.l* 1. Xilli roobku da'o. 2. Daaq waxtar leh.

nus *m.l* Wax laba meelood oo is le'eg loo qaybshey, meeshood; bar. Tus. "N. kilo bariis ah".

nusqaamid *m.dh ld nuqsaamid*.

nusqaan¹ *m.dh ld nuqsaan¹*.

nusqaan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* *ld nuqsaan²*.

nuud *m.l* (c.nafl.) Liid hilib ah oo isku xira xiniinyaahay iyo futada xayawaanka lab.

nuug *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Caano naas ka jaqid. 2. Biyo, naafsto iwm tuubbo ku dhuuqid iyada oo la adeegsanayo bishimaha iyo carrabka. 3. Hoore isbuunyo, cudbi iwm ku soo qaadid.

nuuggan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Neef caano laga nuugay ahaansho.

nuugganaan *m.f.dh eeg nuuggan*. *ld nuugganaansho*.

nuugganaansho *m.l/dh ld nuugganaan*.

nuugid¹ *m.f.dh eeg nuug*. *ld nuugmo*.

nuugid² *m.dh* (c.nafl.) Nuugidda soohyadu nuugaa biyaha iyo walaxda kale ee jirku u bahanyahay. Cunnada nafaqadeeda waxa laga nuugaa xubnaha dheefshiidka waxayna raacdaa dhiigga iyo liinfada.

nuugitaannimo *m.dh* (fis.) Sumad. (Syn. la micnotahay isirka nuugidda). Cabbirkira kartida walaxi ay ku nuugto kaah, waana

saamiga kaaha ama burqad iftiimeedka la nuugay iyo kaaha ama burqad iftiimeedka abbaaraa.	nuuriyadaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld</i> nuuradaysan.
nuugmo <i>m.db ld</i> nuugid.	nuuriyadaysnaan <i>m.db ld</i> nuuradaysnaan.
nuuji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ilmo naas jaqsiin.	nuuriyadaysnaansho <i>m.lldh</i> <i>ld</i> nuuradaysnaan.
nuujin <i>m.f.db eeg</i> nuuji.	nuuriyaddee <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) <i>ld</i> nuuraddee.
nuun <i>m.l</i> 1. Summad ishkinka badanaa qoorta looga dhigo oo u eg nuunka xuruufta carabiga. 2. <i>ld na</i> .	nuuriyadoobid <i>m.db ld</i> nuuradoobid.
nuunaas¹ <i>m.l</i> 1. Hadal hoos loo yiraahdo oo qof ku muujinayo in aanu wax raalli ka ahayn; gunuunuc. 2. <i>ld</i> nuunaasid.	nuuriyadow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) <i>ld</i> nuuradow.
nuunaas² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Wax aanu raalli ka ahayn dartii hadal hoos ugu dhihid (qof).	nuuriyo <i>m.db ld</i> nuurad¹.
nuunaasid <i>m.f.db eeg</i> nuunaas ² . <i>ld</i> nuunaas¹ (2).	nuuxe <i>m.l</i> 1. Socod aayar la taxtaxaasho oo fardaha iwm sameeyaan. 2. <i>ld</i> nuuxeyn.
nuuni <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Fikrad, cilmi, suugaan iwm curin.	nuuxee <i>f.mg2</i> (-xeeyay, -xeysay) Fardo iwm nuuxe samayn.
nuunin <i>m.f.db eeg</i> nuuni. <i>ld</i> nuunis.	nuuxeyn <i>m.f.db eeg</i> nuuxee. <i>ld</i> nuixe (2).
nuunis <i>m.l ld</i> nuunin.	nuuxi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax meeshii uu joogay in yar ka dhaqaqjin.
nuur ¹ <i>m.l</i> Kaaha ka baxa walax iftiimaysa.	nuuxin <i>m.f.db eeg</i> nuuxi.
nuur ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Walax iftiinta kaah bixin.	nuuxsad <i>m.l ld</i> nuuxsasho.
nuurad¹ <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Maaddo midab cad leh oo laga helo dhagxaan si gaar ah loo gubay, dhismayaashana lagu dhisaa ama lagu caddeeyaa. <i>ld</i> nuuriyad, nuuriyo.	nuuxsasho <i>m.f.db eeg</i> nuuxso. <i>ld</i> nuuxsad, nuuxsi.
nuurad² <i>m.db</i> (<i>kiim.</i>) Kaalsiyam.	nuuxsi <i>m.l ld</i> nuuxsasho.
nuuradayn <i>m.f.db eeg</i> nuuraddee. <i>ld</i> nuuriyadayn.	nuuxso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Wax meesha uu joogay in yar ka dhaqaqid.
nuuradaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Guri iwm wax nuurad marsantahay ahaansho. <i>ld</i> nuuriyadaysan.	nuxnux <i>m.db</i> Hadal qarsoodi ah oo laba qof iyo wax ka badani hoos ugu sheekeystaan.
nuuradaysnaan <i>m.f.db eeg</i> nuuradeysan. <i>ld</i> nuuradaysnaan, nuuriyadaysnaa	nuxnuxlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Nuxnux samayn.
nuuradaysnaansho <i>m.lldh ld</i> nuuradaysnaan.	nuxnuxleyn <i>m.f.db eeg</i> nuxnuxlee.
nuuraddee <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) Wax nuurad marin. <i>ld</i> nuuriyaddee.	nuxrur <i>m.l</i> Dheef tayo leh oo laga helo cuntada qaarkeed. <i>ld</i> nuxur.
nuuradoobid <i>m.f.db eeg</i> nuuradow. <i>ld</i> nuuriyadoobid.	nuxur¹ <i>m.l</i> Waxtar gaar ah oo cunnada qaarkeed laga helo; dheef; uraad.
nuuradow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi)	nuxur² <i>m.l</i> (-ryo, <i>m.db</i>) (<i>taar.</i>) Qaybta asalka u ah iyo tilmaamaha gaarka ah ee lagu yaqaan shay.
Nuurad noqosho (dhagax). <i>ld</i> nuuriyadow.	nuxus <i>m.l ld</i> nuxus¹.
nuuri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax nuur u yeelid.	nuxus¹ <i>m.l</i> (-syo, <i>m.db</i>) 1. N. ah: xilli ay dadku sharystaan. 2. N. ah: qof dhashay maalin la sharysto. 3. N. ah: tabar yari nafley ka muuqata. <i>ld</i> naxuus¹, nuxus.
nuurid <i>m.f.db eeg</i> nuur ² .	nuxus² <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Wax daciif ah noqosho. <i>ld</i> naxuus².
nuurin <i>m.f.db eeg</i> nuuri.	nuxuusi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax daciif ka dhigid. <i>ld</i> naxuusi.
nuuriyad <i>m.db ld</i> nuurad¹.	nuxuusid <i>m.f.db eeg</i> nuxuus ² . <i>ld</i> naxuusid.
nuuriyadayn <i>m.db ld</i> nuuradayn.	nuxuusin <i>m.f.db eeg</i> nuxuusi. <i>ld</i> naxuusin.

O

- o** (o') *m.dh* Xarafka shan iyo tobnaad ee xuruufta af soomaaliga ah, waana shaqla.
- obiyum** *m.l (daau.)* Dawo laga miiro geedka la yiraahdo "poppy papaver somniferum" oo xanuun bi's ah hurdana keenta maadama ay morfin ku jirto.
- oboc** *m.dh ld ubuc.*
- oday** *m.l (-yaal, m.l/dh)* 1. Nin da' weyn; duq; waayee. 2. Nin waxgarad ah ama xil qaadi kara, mas'uul; xilkas.
- odayee** *f.g/mg2 (-deeyay, -deysay)* 1. (*f.g*) Geel la lisayo caaniiisa qeybin. 2. (*f.mg*) Ka o.: hawl, arrin iwm si xilkasnimo leh u dhexgelid.
- odayeyn** *m.f.dh eeg odayee.*
- odaynnimo** *m.dh* Oday ahaansho. *ld odaytinnimo.*
- odayoobid** *m.f.dh eeg odayow.*
- odayow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Da' weyn gaarid; waayeeeloobid. 2. Waayoaragnimoo yeelasho.
- odaytinnimo** *m.dh ld odaynnimo.*
- oddoros¹** *m.l* 1. Qiyas lagu maleeyo roob meel durugsan ka da'ayo. 2. Cilmi lagu male-awaalo waxa mustaqbalka dhici doona.
- oddoros²** *f.g1 (-say, -stay)* 1. Roob muuqda meeshuu ku da'ayo qiyasid. 2. Mustaqbalka waxa dhici doona ama soo socda male-awaalid.
- oddorosid** *m.f.dh eeg oddoros².*
- og** *f.g4 (-gaa, -gayd)* Dhacdo, arrin iwm ka warhayn.
- ogaal** *m.l* 1. *ld ogaan* (1). Garasho wax loo leeyahay; arrintaas ogaal baan u falay. 2. Xog wax laga hayo. Tus. "Ogaalkay nabadgelyo ayaa halkaa ka jirtay". 3. Xog' ogaal: oogaanta wax guntooda la ogyahay.
- ogaan** *m.f.dh* 1. *ld ogaal, ogaansho.* *eeg* og. 2. Ulakac; kas, maag. O. buu u yeelay: kas buu u yeelay.
- ogaansho** *m.l/dh eeg ogow.* *ld ogaan.*
- ogeys** *m.l* Qof arrin gaar ah aad u yaqaan.
- ogeysiis** *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Cid xog u sheegid.
- ogeysiin** *m.f.dh eeg ogeysiis.* *ld ogeysiis* (2).
- ogeysiis** *m.l* 1. War la rabo in cid loo sheego. 2. *ld ogeysiin.*
- oggol¹** *m.l* 1. O. ah: cid aan wax diiddanayn. 2. Neef irmaan oo ubad waliba nuugo; hebed.
- oggol²** *f.g4 (-laa, -layd)* 1. Wax aan wax diiddanayn ahaansho. 2. Wax, wax kale ka hela ahaansho.
- oggolaan** *m.f.dh eeg oggol².* *ld oggolaansho.*
- oggolaansho** *m.l/dh eeg oggolow.* *ld oggolaan.*
- oggolaysii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Cid wax ku qancin. 2. Nafley in ay wax oggolaato ku khasbid.
- oggolaysiin** *m.f.dh eeg oggolaysii.*
- oggolow** *f.mg3 (-laaday, -laatay)* Wax, wax oggolaaday noqosho.
- ogog** *m.l* Meel, wax iwm hareeraheeda.
- ogogleh** *f.mg4 (-lahaa, -lahayd)* Ku o.: wax, meel kale u dhow ahaansho.
- ogooibey** *e.d* Runtii; ogow!
- ogow** *f.g3 (-gaaday, -gaatay)* Cid, wax ka warhaysa noqosho.
- ogsajiin¹** *m.dh* 1. Curiye kiimikaad oo neef ah, midab dhadhan iyo urna lahayn oo ku jira hawada iyo biyaha muhimna u ah noolaha. 2. Curiyeasha biyuhu ka samaysmaan mid ka mid ah. *ld ogsijiin, oksijiin.*
- ogsajiin²** *m.dh (kiim.)* Neef laba atamle ah oo aan ur iyo midab midna lahayn. Curiyaha ugu horreeya ururka VI ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Wuxuu ay ku jirtaa atomosfiyeerka, macdanta badankeeda, iyo dhagaxda. Ogsajiintu waa curiye lama huraan u ah noolaha oo dhan. Ogsajiinta curiyaha ahi waxa ay leedahay laba qaab: molikiyuulka laba atamlaha ah (O) iyo molikiyuulka deganaanshaha yar ee saddex-ogsajiin (Osoon), O. Osoonta waa jinsi ka mid ah jinsiyada ogsajiin.
- ogsidhayn** *m.dh (kiim.)* Habka atam, ayoona, ama molikiyuul ku lumiyo elektaroonno. Habkani waxa uu u dhici karaa si kiimikaad

iyada oo la adeegsanaayo falgal uu ku jiro ogsidheeye, ama si danabeed iyada oo ogsidhayntu ka dhacayso qotinka togan. Tusaale ahaan, $2\text{Na} + \text{Cl} \rightarrow 2\text{Na} + 2\text{Cl}$ halkaas oo koloriin ay tahay ogsidheeye, naatriyamna la ogsidheeyay. Wejiga ogsidhaynta ee atam waxa lagu tilmaansadaa tirada elektaroonnada lumay; taas oo ah tirada ogsidhaynta. Tirada ogsidhaynta ee ayoon tabani way tabantahay. *ld ogsidheeye.*
ogsidheeye *m.l (-yayaal, m.l/dh) ld ogsidhayn.*
ogsiijiin *m.l ld ogsajiiin.*
ogsoon *f.g4 (-naa, -nayd)* Cid wax ka war haysa ahaansho.
ogsoonaan *m.f.dh eeg ogsoon. ld ogoonaansho (2).*
ogsoonaansho *m.l/dh eeg ogsoonow. ld ogsoonaan.*
ogsoonow *f.g3 (-naaday, -naatay)* Arrin xogteeda wax la socda noqosho.
ohli *m.l (ohli/-iyo, m.dh)* Kolay weyn harag ama mayrax ka samaysan oo badarka iyo waxyaabaha yaryar ee guriga lagu gurto.
oholi *m.l/kh* O. ah: Dhul dhir badan oo aan la mari karin leh.
ohon *m.dh* Badar, beer ka soo go'ay inta loogu talaggalay in la cuno.
ohoomi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax waddid ama hoggaamin.
ohoomin *m.f.dh eeg ohoomi.*
ohow *f.g3 (-ooday, -ootay)* *ld ahaw.*
okhole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Gaawe weyn oo sida badan qori ka samaysan oo ceelasha gaagaaban biyaha looga soo darsado.
okobban *f.g4 (-naa, -nayd)* Qof wax la faray oggol oo qabashadiisa ku faraxsan ahaansho. *ld okobboon.*
okobbanaan *m.f.dh eeg okobban. ld okobbanaansho, okobboonaan, okobboonaansho.*
okobbanaansho *m.l/dh ld okobbanaan.*
okobboon *f.g4 (-naa, -nayd)* *ld okobban.*
okobboonaan *m.dh ld okobbanaan.*
okobboonaansho *m.l/dh ld okobbanaan.*
okorasho *m.f.dh eeg okoro.*
okori *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley meel dedan roob ka gelin.
okorin *m.f.dh eeg okori.*
okoro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Meel dedan roob ka gelid.
oksiin *m.dh (-no, m.dh) (baay.)* Koox ka tirsan walxaha koritaanka dhirta oo masu'uul ka ah dariiqooyinka ay ka mid yihiiin kor u qaadidda koritaanka si uu unuggu u

ballaadho, sugidda shiiqista figeed iyo bilaabidda samayska xididka marka la jaro.
oksiijiin *m.l ld ogsijiin.*
oktet *m.l.u (-tyo, m.dh)* (kiim.) Heertamarta deggan ee atam ee ay ku jiraan siddeed elektaroon. Dhammaystirka oktetku waxa uu keena degganaansho gaar ah, waana salka aragtida liiwis ee oktetka.
oktoobar *m.l* Sanad qorraxeedka bishiisa tobnaad.
olkee *f.mg2 (-keeyay, -keysay)* Hees iwm cod macaan oo dheer ku qaadid.
olkeyn *m.f.dh eeg olkee.*
olko *m.dh* Luuq macaan oo heesaha iwm lagu qaado.
ollog¹ *m.l (-gyo, m.dh)* 1. Daymo, fiiro. 2. Dhowaan. 3. Deris.
ollog² *f.g1 (-gay, -gray)* Wax si gaar ah u dayid.
ollogid *m.f.dh eeg ollog².*
ollogleh *f.mg4 (-lahaa, -lahayd)* U o.: wax meel u dhow ahaansho.
olmomid *m.f.dh eeg olmon.*
olmon *f.mg1 (-omay, -ontay; -omi)* U o.: wax awood u leh in uu ka hortago wax kale noqosho.
olol¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Holac. 2. Cida geela marka uu oomman yahay ama ubadkiisa waayo.
olol² *f.mg1 (-olay, -oshay)* 1. Dab holcid. 2. Geel oomman ama ubadkiisa waayey ciyid.
ololayn *m.f.dh eeg ololay. ld ol'olayn.*
olole *m.l ld ol'ole.*
ol'ole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Isku dubbarididda si dhakhso ah la isugu dubbarido hawl, arrin iwm. *ld olole.*
ololee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* *ld ol'olee.*
ol'olee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Olole samayn. *ld ololee.*
ol'oleyn *m.f.dh eeg ol'olee. ld ololeyn.*
ololi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dab olol u yeelid. 2. Wax dab qabadsiin.
ololid *m.f.dh eeg olol².*
ololin *m.f.dh eeg ololi.*
ololsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax ololay ahaansho (dab).
ololsanaan *m.f.dh eeg ololsan. ld ololsanaansho.*
ololsanaansho *m.l/dh ld ololsanaan.*
omos *m.l* Dhul kulul oo aan biyo lahayn; oommame.
onkod¹ *m.l (-dyo, m.dh)* Shanqar weyn oo kolkay daruuraha biyaha leh isku dhacaan ka yeerta; gugac. *ld unkod.*

- onkod²** *f.mg1 (-day, -dday)* Daruuro biyeysan oo isku dhacay shanqarid; gugacid.
- onkodid** *m.f.dh eeg onkod²*.
- onkojiin** *m.l (-nno, m.dh) (baay.)* Jiin ay leeyihiin firusyadu iyo unugyo naasley oo keeni kara kansar.
- onkooloji** *m.l (daaw.)* Barashada iyo ku shaqeynta daaweynta kansarka.
- ontoogoni** *m.l (baay.)* Korritaanka noolaha laga bilaabo unug bacrinsan ilaa inta uu qaangaadhayo.
- ontor¹** *m.l* Ur qurmuun oo ka soo baxda wax qurmay.
- ontor²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax qurmid.
- ontorid** *m.f.dh eeg ontor²*.
- ontorro** *m.dh (bot.)* Geed weyn qodax lahayn, hoos fiican, oo leh miro kulkulucsan oo macaan. *ld hontorro*.
- oo xi.** 1. (nax.) Xiriiriye loo adeegsado in laysku xiro labo weer tabineed oo abyoon. Tus. "Cali waa nin wanaagsan oo deeqsi ah", "Cali oo Xamar joogay ayaan la kulmay, adoo harsan waayay ma laguu soo harsaday?" 2. (nax.) Xiriiriye isku xira laba fal oo isku mar la qabtay.
- ood¹** *m.dh* 1. Dhir la gooyey oo xero iwm lagu sameeyo. 2. Geed qodax leh.
- ood²** *f.g1 (-day, -dday)* 1. Geed la gooyey xero ka samayn. 2. Xero, guri iwm afka ka daboolid.
- oodaale** *m.l* Badar uu dhalo geed digir ah oo fufay.
- oodafayn** *m.f.dh eeg oodafee*.
- oodafee** *f.g2 (-feeyay, -feysay)* 1. Cid aflagaaddo gaarsiin 2. Xero afka ood ka saarid.
- oodafo** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Ood weyn oo xerada xoolaha afka laga saaro. 2. Aflagaaddo.
- oodan¹** *m.l* 1. Qof ka dhashay qolo xoog iyo tiro badan. 2. Bawdka beerta. 3. Meel dhir badan leh oo mariddeedu dhibtayah. 4. *ld oodmid*.
- oodan²** *m.dh* Ciyaarta shaxda oo aan meel laga soo galo lahayn.
- oodan³** *f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)* 1. Wax xirmay noqosho (albaab, xero iwm). 2. Arrin, hadal iwm wax naan meel haysan noqosho.
- oodan⁴** *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* 1. Xero wax la ooday ahaansho. 2. Qof aan waxba la dhaciin karin ahaansho.
- oodasho** *m.f.dh eeg oodo*.
- oodayn** *m.f.dh eeg oodee*.
- ooddin** *m.dh* Xanuun saableyda qabta oo ka dhasha jug, dabayl xoog leh ama muruqo go'.
- oodee** *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Xero iwm ood saarid.
- oodeysasho** *m.f.dh eeg oodeyso. ld oodeysi*.
- oodeysi** *m.l ld oodeysasho*.
- oodeyso** *f.g3 (-stay, -satay)* Xero, aqal iwm afka ood ka saarasho.
- oodgeddi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Xero ama guri diqoobay meel u dhow u rarid (xoolo).
- oodgeddin** *m.f.dh eeg oodgeddi. ld oodgeddis*.
- oodgeddis** *m.l ld oodgeddin*.
- oodgeddisasho** *m.dh ld oodrogasho*.
- oodgeddiso** *f.g3 (-istay, -isatay) ld oodrogo*.
- oodid** *m.f.dh eeg ood²*.
- oodjiid¹** *m.l* 1. Dhigidda maroodi dhigo ood weyn jidka raxantu marto si uu ugu xujeeyo arbaha raxanta wada. 2. Xuja adag oo cid la hor dhigo. 3. Calaamad geediga loo sameeyo si uusan u habaabin ood yar dhulka loogu jiido.
- oodjiid²** *f.mg1 (-day, -dday)* 1. U o.: si uu u ogaado tabarta arbaha, jidka raxantu ku aroorto ood weyn dhigid (maroodi). 2. U o.: cid geeddi ah si aysan u habaabin calaamad u sameyn. 3. U o.: cid xuja adag hor dhigid. 4. U o.: cid wax dooneysa qadin.
- oodjiidid** *m.f.dh eeg oodjiid²*.
- oodkac¹** *m.l* Hilib yaryar oo shiilan oo keyd gala; muqmad.
- oodkac²** *f.g1 (-cay, -cday; -kici)* Hilib muqmad ka dhigid.
- oodkacan** *f.mg4 (-cnaa, -cnayd)* Wax oodkac laga dhigay ahaansho (hilib).
- oodkacasho** *m.f.dh eeg oodkaco*.
- oodkacnaan** *m.f.dh eeg oodkacan. ld oodkacnaansho*.
- oodkacnaansho** *m.l/dh ld oodkacnaan*.
- oodkaco** *f.g3 (-cay, -cday)* Hilib oodkac ka dhigasho.
- oodkicid** *m.f.dh eeg oodkac²*.
- oodmid** *m.f.dh eeg oodan³*.
- oodnaan** *m.f.dh eeg oodan⁴. ld oodnaansho*.
- oodnaansho** *m.l/dh ld oodnaan*.
- oodo** *f.g3 (-ootay, -oodatay)* Xero iwm ood ku wareegasho.
- oodqaad¹** *m.l ld geedqaad¹*
- oodqaad²** *f.g1 (-day, -dday) ld geedqaad²*.
- oodqaadid** *m.f.dh ld geedqaadid*.
- oodrogasho** *m.f.dh eeg oodrogo. ld oodgeddisasho*.
- oodrogo** *f.g3 (-gtay, -gatay)* Meel degallowday meel u dhow uga giurid. *ld oodgeddiso*.

oof *m.dh* 1. Saableyda dadka labadeeda dhinac midkood. 2. Xanuun daran oo saableyda ku dhaca.

oofasho *m.f.dh eeg oofo.*

oofato *m.dh.u* Dad yar oo hubeysan oo wax dhaca, waxna laaya.

oofayn *m.f.dh eeg oofee.*

oofaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Qof oofi hayso ahaansho.

oofaysnaan *m.f.dh eeg oofaysan. ld oofaysnaansho*

oofaysnaansho *m.l/dh ld oofaysnaan.*

oofee *f.g2 (-feeyay, -feysay)* Cid oof ku ridid.

oofi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ballan, arrin iwm fulin.

oofin *m.f.dh eeg oofi.*

oofo *f.mg3 (-ftay, -fatay)* Wax rimid u baahan noqosho (sac).

oofsasho *m.f.dh eeg oofso.*

oofso *f.g3 (-saday, -satay)* Arrin fushasho.

oofwareen *m.l (-nno, m.dh)* Cudur qufac iyo xumimad leh oo saableyda dadka ku dhaca.

oog¹ *m.l* Iftiinka ugu horreeya ee tilmaama waaberiga.

oog² *m.dh (-go, m.l)* 1. Subaxnimo. 2. Dab weyn oo sida badan loo shido in la isaga digo colaad. 3. Calaamad cad oo ay lo'da qaarkered wejiga ku yeelato.

oog³ *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Dab weyn shidid. 2. Dacwo, rabsho iwm abaabulid. 3. Salaad waajibaadkeeda si wanaagsan u fulin.

oogan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)* 1. Dab wax la oogay noqosho. 2. Dacwo, rabsho iwm wax la oogay noqosho.

oogan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Dab wax la oogay ahaansho. 2. Wax si wanaagsan loo fuliyey ahaansho (salaad). 3. Dacwo, rabsho iwm wax la oogay ahaansho.

oogid *m.f.dh eeg oog³.*

oogmid *m.f.dh eeg oogan¹.*

oognaan *m.f.dh eeg oogan². ld oognaansho.*

oognaansho *m.l/dh ld oognaan.*

oogo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Jirka sare ee nafleyda. 2. Dhulka meeshiisa aan cadduun iyo dooxo ahayn. 3. Wax dushood sare. Tus. "Buurta oogadeeda".

oogo-dhul *m.dh (-ooyin-dhul, m.l)* 1. *(jool.)* Qaybta adag ee qolofta dhulka, taas oo ku kala fidsan gun gaarsya ilaa iyo 65 Km. (40 mayl) ka hos dhulka dushiisa. 2. *(jool.)* Qaybta u serraysa dhulka ee ka sarraysa xarriiga moho, garadeeduna waa 8 ilaa 40 km. badanaa waxay ka koobantahay dhadhaabo shiileed.

oohi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka o.: cid oohin ka keenid. *ld boohi, ooy.*

oohin¹ *m.f.dh eeg oohi. ld boohin.*

oohin² *m.dh* Dareen qofka ilmo ka keena.

oojiniisis *m.l (baay.)* Soo saarista iyo korista ugxtanta ee ilmagaleenka xayawaanka gudiihiisa.

ookiyaale *m.l (-llo, m.dh)* Muraayad indhaha la gashado oo araggoo ku saacido ama qorraxda laga gashado.

ool¹ *m.l/dh* Degaan; reer meel wada yaal.

ool² *f.mg1 (-lay, -ooshay)* 1. *ld aal* 2. Socod, geeddi iwm ka baaqasho. 2. Ka o.: wax helitaankooda ka quusasho.

ollaan *m.dh ld aallid.*

ollaansho *m.l/dh ld aallid.*

oollid *m.f.dh ld aallid.*

oollimaad *m.l ld aallid.*

ollin *m.l* Meel muddo badan la degganaa; yaallin.

oollow *f.g3 (-looday, -lootay)* *ld aal².*

oomaar¹ *m.l* 1. Kul badan. 2. Ur ka dhasha cunto gubatay biyo la'an awgeed.

oomaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Kul badan ku gubasho. 2. Cunto dab saaran biya la'an awgeed gubasho.

oomaari *f.mg2 (-iyay, -isay)* Wax oomaar u yeelid.

oomaarid *m.f.dh eeg oomaar².*

oomarin *m.f.dh eeg oomaari.*

oomanayn *m.dh* Biyo ka saaridda walax.

oomane *m.l (-ayaal, m.l/dh) (c.cimi.)* Roob yari: badanaa waxaa lagu isticmaalaa cimilo ama gobol uu roobku ku yaryahay oo uu deegaanta si liidata ugu filanyahay. Mararka qaarkood waxaa lagu isticmaalaa meelaha celceliska roobku ka yaryahay 250 mm (10 hiisk).

oomane-u-eke *m.l (-yaal, m.l/dh) (juqr.)* Ereyo loo isticmalo cimilada iyo deegaanta siday u kala horeeyaan gobollada cihfifyada lamaadegaannada halkaasoo roob sannadeedku in yar badanyahay deegaantuna xooga ka filiqsantahay meelaha ku xiga, sida lamadegaanka kulul iyo safaanaha dheddooda.

oomasoore *m.l* Dhul oommane ah oo aan dad iyo duuynyo midna joogin.

oomati *m.dh* Wax la quuto.

oomi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Nafley biyo u diidid. 2. Cid hadal badan ku daalin.

oomid *m.f.dh eeg oon³.*

oomin *m.f.dh eeg oomi.*

oomiye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (daaw.)* Kaadisokorow.

oomman <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Cid wax oon hayo ahaansho. 2. Cid wax si aad ah wax ugu baahan ahaansho.	ooryowalaaloobid <i>m.f.dh</i>	<i>ld</i>
oommanaan <i>m.f.dh eeg oomman.</i> <i>ld oommanaansho.</i>	ooryowalaalow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> <i>ld ooryowalaalow.</i>	
oommanaansho <i>m./dh ld oommanaan.</i>	oosayt <i>m.l (-tyo, m.dh) (baay.)</i> Unug taran laga helo ugxansidaha xilliga oojiniisiska. Waxay ka timaadaa korriinka oogooniyamka.	
oommane <i>m.l (-nayaal, m./dh)</i> 1. Meel aan biyo lahayn. 2. O. ah: dhaan aan gaarin biyihii meesha uu ka heli lahaa.	ooy <i>f.mg1 (-yay, -yday; -yi)</i> Oohin sameyn. <i>ld booy.</i>	
oommanoobid <i>m.f.dh eeg oommanow.</i>	ooyid <i>m.f.dh eeg ooy.</i> <i>ld booyid.</i>	
oommanow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Nalfeey wax oon haayo noqosho.	ooyisin <i>m.dh</i> Neef xoolo ah oo tacsi ahaan loogu geeyo reer nin oday ahi ka dhintay.	
oon¹ <i>m.l</i> Baahi biyo la cabbo loo qabo; harraad.	or <i>m.l (orar, m.)</i> Cod wada jir ah oo dad meel fog jooga ka yeera.	
oon² <i>m.dh</i> Wax kasta oo la cuno ama la cabbo, cunto.	or <i>m.l (orar, m.)</i> 1. Dhar; maro. 2. Calal. 3. Bulka cawsa meyrada.	
oon³ <i>f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)</i> Biyo rabid.	oraah <i>m.dh (-ho, m.)</i> 1. hadal xigmad xambaarsan oo munaasabad ama waqt gaar ah loo adeegsado. 2. Ereyo la isu geeyey oo macna la fahmo sameeya. 3. Hadal. <i>ld oroh.</i>	
oonbeel¹ <i>m.l ld onbeelid.</i>	oranko <i>m.dh</i> Liin kulkulucsan, waxoogaa ka waaweyn liimadhanaanta oo macaan. <i>ld araanjo.</i>	
oonbeel² <i>f.mg1 (-eelay, -eeshay)</i> Biyo aan laga dhergin cabbid; harraadbeel.	ordid <i>m.f.dh eeg orod².</i>	
oonbeelid <i>m.f.dh eeg oonbeel².</i> <i>ld oonbeel¹.</i>	ordisii <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> <i>ld orodsiin.</i>	
oonguul <i>m.l</i> O. ah: xoolo aroor ah oo baryey xeradoodii meel aan ahayn.	ordisiin <i>m.dh ld orodsiin.</i>	
oontir <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Nalfeey biyo ay oonka uga baxdo siin.	ordisiis <i>m.l ld orodsiin.</i>	
oontirid <i>m.f.dh eeg oontir.</i>	organ <i>m.l (-no, m.dh) (c.nafl)</i> Qayb ka mid ah jidhka noolaha oo u khaas ah, inay qabato hal shaqo ama in ka badan. Tusaale, xayawaanka: dhegaha, indhaha, sambabada iyo kelyaha. Tusaale, dhirta: caleemaha, xididdada iyo ubaxa. Organku wuxuu ka koobanyahay nudo badan oo kala duwan.	
oor <i>m.l</i> Miro yaryar oo udgoon oo ay dumarku isku carfiyaa.	organ yare <i>m.l (-rayaal, m./dh)</i> Qayb kasta oo ka mid ah unugga, sida bu'da ama jeedalka, taas oo qabata shaqo gaar ah.	
ordinayt <i>m.l (-tyo, m.dh) (xis.)</i> Kulanka-y oo barbarro ahaan loogu cabbiro dhidibka-y ee ku yaalla habdhiska kulannada kaartis (Barbardhig Absiisa).	orgee <i>f.g2 (-geeyay, -geysay)</i> Orgi ri' tallaabid.	
oori <i>m.dh (-tyo, m.)</i> Haweeney la qabo; afo.	orgeyn <i>m.f.dh eeg orgee.</i>	
ooriyo <i>m.dh</i> Hanti ganaax ahaan looga qaado nin mehersaday gabadh nin kale u dooneyd.	orgeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Ri' wax orgi u baahan ahaansho.	
ooro <i>m.dh (daaw.)</i> Cudur dhegaha xoolaha dushooda sare ku dhaca oo qolfo iyo finan u yeela.	orgeysguur <i>m.l</i> Waayidda uu sac ama ri' orgeysani waayo dibi ama orgi kuda (booda).	
ooroobid <i>m.f.dh eeg oorow.</i>	orgeysnaan <i>m.f.dh eeg orgeysan.</i> <i>ld orgeysnaansho.</i>	
oorow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Ooro qaad (xoolo).	orgeysnaansho <i>m./dh ld orgeysnaan.</i>	
ooryowalaal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Laba nin oo labo haween oo walaalo ah kala qaba, waxa ay isu yihii. <i>ld ooryowalaal.</i>	orgi <i>m.l (-tyo, m.dh)</i> Laboodka aricadka.	
ooryowalaaloobid <i>m.f.dh eeg ooryowalaalow.</i> <i>ld ooryowalaaloobid.</i>	orgobbe <i>m.l (-bayaal, m./dh)</i> 1. Shabeel lab oo qooqan oo dad cun ah. 2. Qof dhaqan bahal leh.	
ooryowalaalow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Laba nin ooryowalaal noqosho. <i>ld ooryowalaalow.</i>	orgoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Sac ama ri' wax boodid u baahan noqosho.	
ooryowalaal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> <i>ld ooryowalaal.</i>	orgood <i>m.fl eeg orgoo.</i>	
ooryowalaalee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Labo nin ooryowalaal ka dhigid.		
ooryowalaaleyn <i>m.f.dh eeg ooryowalaalee.</i>		

orgoodqab *f.mg1 (-bay, -btay)* Sac ama ri' wax la booday noqosho.

orgoodqabid *m.f.dh eeg orgoodqab.*

orgootay *m.l ld orgootow.*

orgootow *m.l (-ooyin, m.l)* Neef dheddig oo marar badan inta orgootay aan rimin. *ld orgootay.*

ori *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. Kor u dhawaaqid. 2. Cod dheer ku heesid. *ld ori.*

orin *m.f.dh eeg ori.* *ld oris, orrin, orris.*

oris *m.l ld orin.*

ormayn *m.f.dh eeg ormee.*

ormaysii *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel isugu soo uruurin.

ormaysiin *m.f.dh eeg ormaysii.*

ormee *f.mg2 (-meeyay, -maysay)* Ormo sameyn.

ormo *m.dh (-ooyin, m.l)* Koox. *ld hormo.*

orod¹ *m.l* Lugaha oo si degdeg ah oo socodka ka dhaqso badan kana fudud loo qaado; roor.

orod² *f.mg1 (-rday, -rodday; -rdi)* Lugaha si degdeg ah oo socodka ka dhaqso badan kana fudud u qaadid; roorid.

orodsi² *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax inuu ordo ku kellifid. *ld ordisii.*

orodsiin *m.f.dh eeg orodsiin.* *ld ordisiin, ordisiis, orodsiis.*

orodsiis *m.l ld orodsiin.*

oroh *m.dh ld oraah.*

oroob¹ *m.l* Socdaal dheer oo herinta meel fog u ugaarsi tageyso, iyadoo awr raranaysa sahayna qaadanaysa, oo maqnaanaysa bil ama laba.

oroob² *m.dh* Socdaal dheer oo ay dumarku meel fog ugu caws doontaan iyagoo badan, qaataan awr iyo sahay, kuna qaadata muddo aan ka yareyn bil.

orrax *m.dh ld qorrax.*

orraxayn *m.dh ld qorraxayn.*

orraxaysad *m.l ld qorraxaysasho.*

orraxaysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld qorraxaysan.*

orraxaysi *m.l ld qorraxaysasho.*

orraxaysnaan *m.dh ld qorraxaysnaan.*

orraxaysnaansho *m.l dh ld qorraxaysnaan.*

orraxayso *f.mg3 (-stay, -satay)* *ld qorraxayso.*

orraxee *f.g2 (-xeeyay, -xeysay)* *ld qorraxee.*

orri *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld ori.*

orrin *m.dh ld orin.*

orris *m.l ld orin.*

ortamid *m.f.dh eeg ortan².*

ortan¹ *m.l* Hadal cod dheer ah oo la isdhaafsado.

ortan² *f.mg1 (-tamay, -tantay)* Hadal cod dheer ah is dhaafsasho.

oslan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Lax wax sifid u baahan ahaansho.

oslanaan *m.f.dh eeg oslan.* *ld oslanaansho.*

oslanaansho *m.l dh ld oslanaan.*

oslid *m.f.dh eeg osol².* *ld asool¹, asolid, osol¹.*

osol¹ *m.l ld asoolid.*

osol² *f.mg1 (-slay, -soshay; -sli)* *ld asool².*

otomaatig *m.l (-gyo, m.dh)* Mattoor keligiisa is wada.

owlaan *m.dh (muus.)* Reeme laga yaqaan degaanka u dhexeeye labada webi.

Q

q (qa') *m.dh* Xarafka lix iyo tobnaad ee alifka soomaaliga oo shibbane ah.

qaab¹ *m.l (-bab, m.l)* 1. Hannaanka wax leeyahay. 2. Hab. 3. Caano garoor ah. 4. Caano yar oo garoor ah oo caanaha dhayda ah lagu daro si ay durba garoor u noqdaan; salsal; khamiir.

qaab² *f.g1 (-bay, -btay)* *ld qaabi.*

qaaban¹ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* 1. Wax qaab loo yeelay noqosho. 2. Wax fadhi badan ku curqay noqosho. *ld qaabi* (1).

qaaban² *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax qaab loo yeelay ahaansho.

qaabbil¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Docda wejiga ah oo soo jeedda. 2. Cid ka hor imaad, soo dhoweys. 3. Q.kayga: hortayda, tooskaya.

qaabbil² *f.g1 (-ilay, -ishay)* 1. Cid la kulmid. 2. Cid la shirid, cid soo dhoweyn.

qaabbilaad *m.dh* Kulan laba qof ama ka badan dhex mara.

qaabbilid *m.f.dh eeg* qaabbil².

qaabbilo *m.dh* Maalinta uu dirirku la fadhiyo dayaxa oo dadku aaminsan yihiin in ay tahay maalin cawo leh.

qaabbilsan *f.g4 (-naa, -nayd)* 1. Qof wax u qaybsan ahaansho. 2. Wax, wax kale ku aaddan ahaansho.

qaabbilsanaan *m.f.dh eeg* qaabbilsan. *ld qaabbilsanaansho.*

qaabbilsanaansho *m.l/dh ld qaabbilsanaan.*

qaabbilsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Wax, wax kale ka horgeyn.

qaabbilsiin *m.f.dh eeg* qaabbilsii.

qaabdaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax qaab xun ahaansho.

qaabdarnaan *m.f.dh eeg* qaabdaran. *ld qaabdarnaansho.*

qaabdarnaansho *m.l/dh ld qaabdarnaan.*

qaabdarri *m.dh ld qaabdarro.*

qaabdarro *m.dh* Qaab xumaanta ay wax leeyihiin; qaabxun. *ld qaabdarri.*

qaab-dhuleed *m.l (-bab ..., m.l)* (jool) Erey mararka qaarkood lagu isticmaalo in lagu muujiyo qaabka dhulka.

qaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax qaab u yeelid. 2. Caano qaab ku darid. *ld qaab², qaaban¹* (1).

qaabid *m.dh ld qaabin.*

qaabile-kiimikaad *m.l (-layaal ..., m.l/dh)* (baay) Qaabile, kaas oo baadha jiritaanka kiimikooyin gaar ah. Noolayaashaas unug badanleydo ah waxay u tebiyaan wararka dareemaha dareen wadayaasha. Tusaale ahaan waxa ka mid ah ruqur dhadhannada.

qaabin *m.f.dh eeg* qaabi. *ld qaabid.*

qaabis *m.l* 1. Garoorinta la garooriyo caano la doonayo in la lulo. 2. Q. ah: caana garoor ah.

qaablaawe *m.l* 1. Aan qaab lahayn (wax). 2. Q. ah: qof aan hab wanaagsan u dhaqmin.

qaabmid *m.f.dh eeg* qaaban².

qaabnaan *m.f.dh eeg* qaaban². *ld qaabnaansho.*

qaabnaansho *m.l/dh ld qaabnaan.*

qaabsamaan *m.f.dh eeg* qaabsan¹. *ld qaabsamaansho, qaabsami* (2).

qaabsamaansho *m.l/dh ld qaabsamaan.*

qaabsami *m.dh* Xeelashada qaab wanagsan wax yeeshaan. *ld qaabsamaan, qaabsamo.*

qaabsamo *m.dh ld qaabsami.*

qaabsan¹ *f.mg4 (-amaa, -amayd)* Wax qaab wanaagsan leh noqosho.

qaabsan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qaab leh ahaansho.

qaabsanaan *m.f.dh eeg* qaabsan². *ld qaabsanaansho.*

qaabsanaansho *m.l/dh ld qaabsanaan.*

qaabuuli *m.l* 1. Bariis yaryar, macaan oo hindaaya laga keeno. 2. Bariis lagu daray xawaaji, kabsar, geed kuleyl iwm.

qaabxumaan *m.f.dh eeg* qaabxun. *ld qaabxumaansho.*

qaabxumaansho *m.l/dh ld qaabxumaan.*

qaabxumi *m.dh ld qaabxumo.*

qaabxumo *m.db* Qaab aan qurxooneyn oo wax yeeshaan. *ld* **qaabxumaan, qaabxumi.**

qaabxun *f.mg4* (-umaa, -umayd) Wax aan qaab wanaagsaneyn ahaansho.

qaac¹ *m.l* Uumi daruur la moodo oo wax gubanaayo ka soo baxa oo hawada ku baaho. *ld* **qiiq¹, qiiq¹ (2), qiiqaab¹.**

qaac² *f.mg1* (-cay, -cday) Wax gubanaayo qaac bixin. *ld* **qiiq², qiiq², qiiqaab².**

qaaci *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax qaac ka keenid. 2. Haruub qaac ku kululeyn. 3. Ka q.: ruuxaan ka shidid (cid). *ld* **qiici, qiiqi.**

qaacid *m.f.db* *eeg* qaac². *ld* **qiicid, qiiqaabid, qiiqid.**

qaacido *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Saldhig xoog leh oo militari. 2. Xeer kooban oo maaddo cilmi ahi ay leedahay.

qaacin *m.f.db* *eeg* qaaci.

qaad¹ *m.l* 1. Mugga ay wax leeyihiin. 2. Awoodda qaadis ee wax leeyihiin. 3. *ld* **jaad¹(1).** Laamo yaryar oo u xirxiran majimo iyo marduufyo laga soo guro geedo meelo kala duwan ka baxa la cuno inta ay jilcanyihiin oo lagu marqaamo. 4. *ld* **qaadid:** magacyada lammaan, Tus. "Dulqaadka".

qaad² *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Wax meel yiil meel kale geyn. 2. (*f.g*) Wax gudo leh in ku filan ku shubid. 3. (*f.g*) Wax meel yiil kor u hinjin. 4. (*f.g*) Cii, ceeb iwm meel kala tegid. 5. (*f.g*) Hanti dhicid. 6. (*f.g*) Nafley cudur ku dhicid. 7. (*f.g*) Hees ku luuqayn. 8. Yibir cid habaarid. 9. (*f.g*) Hadal, arrin iwm carrab ku dhufasho. 10. (*f.g*) Jaad cunid. 11. (*f.mg*) Roob feerid. 12. Dabool ka q., dub ka q.: wax daahsoonaa sheegid.

qaadaadhig¹ *m.l* *ld* **qaadaadhigid.**

qaadaadhig² *f.g1* (-gay, -gtay) Arrin si dhab ah u faaleyn.

qaadaadhigid *m.f.db* *eeg* qaadaadhig². *ld* **qaadaadhig¹.**

qaadasho *m.f.db* *eeg* qaado.

qaaddac *f.g1* (-cay, -cday; -dici) 1. Wax diidid. 2. Xiriir goyn. 3. Dhangax lagu huufayo dhagax kale ku dhufasho.

qaaddacaad *m.db* Go'aan wax lagu diido.

qaaddan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof aan maskaxdiisu dhammeyn ahaansho; derderan.

qaaddanaan *m.f.db* *eeg* qaaddan. *ld* **qaaddanaansho.**

qaaddanaansho *m.l/db* *ld* **qaaddanaan.**

qaaddi *m.l* *ld* **qaalli.**

qaaddicid *m.f.db* *eeg* qaaddac.

qaaddiro *m.db* Caajis, daal iyo hurdo la'aan ka yimaada cunidda qaadka.

qaaddo *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Fandhaal macdan ka samaysan; malgacad. 2. Bir yar oo wareegsan ama afar gees ah oo badanaa dhexda carrab yar oo af dhuuuban ku leh oo suumanka iwm inta madaxa lagaga xiro, dacalka kale daldaloolladiisa la suro oo lagu qabto. 3. *eeg* qaa'id.

qaadid *m.f.db* *eeg* qaad². *ld* **qaad¹ (4), qaadis.**

qaadis *m.db* *ld* **qaadid.**

qaado *f.g3* (-aatay, -adatay) 1. Wax meel yiil meel kale geysasho. 2. Wax milkintooda la wareegid. 3. Talo, fikrad, dawo iwm ku dhaqmid. 4. U q.: wax si gaar ah u aqoonsasho, u malayn. 5. Naag guursasho. 6. U q.: wax, wax kale ku gudasho.

qaadqaad¹ *m.l* Tuug aan weynayn.

qaadqaad² *f.g1* (-day, -dday) Ku q.: cid nabarro si degdeg ah oo aan kala go' layah ugu dhufasho.

qaadqaadid *m.f.db* *eeg* qaadqaad.

qaadqamax *m.l* Qof qaadka aad u cuna.

qaadsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) 1. Wax la ekeysiin, wax lagu shubi karo ama lagu ridi karo ama la saari karo. 2. Xoog ama tabcid wax ku oggoleysiin. 3. Cudur cid ku ridid. 4. Nafley meel marin.

qaadsiin *m.f.db* *eeg* qaadsii. *ld* **qaadsiis.**

qaadsiis *m.l* *ld* **qaadsiin.**

qaadwale *m.l* (-layaal, *m.l/db*) Qof ka ganacsada qaadka.

qaaf *m.l* Xarafka kow iyo labaataanad oo alifka carbeedka magaciisa. *ld* **qa'.**

qaafee *f.g2* (-feeyay, -faysay) *ld* **qaafi.**

qaafeyn *m.db* *ld* **qaafin.**

qaafi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Is macnayn. 2. Qof aan dhegeysanin iska yeelid. *ld* **qaafee.**

qaafil *m.l/kh* (-llo/-liin, *m.db*) 1. Q. ah: qof aan si sahlan wax lagu dhaciin karin. 2. Xog ogaal la'an. 3. Qof maskaxdiisu meqantahay, maahsan.

qaafilo *m.db* Awr badan oo safar ah.

qaafiri *m.l* (**qaafiri/-iyo, m.db**) Baaquli.

qaafiyad *m.db* *ld* **qaafyo.**

qaafyo *m.db* Xarafka ay ku socoto maansada. *ld* **qaafiyad.**

qaafyo *m.db.u* 1. Waayeeleka taliya. 2. Xoolaha intooda waaweyn oo ay ishu qabato uguna waxtar badan. 3. Naag sharafka haween leedahay u dhan tahay.

qaa'id *m.l* (-dyo/qaaddo, *m.db*) Qof ciidan hoggaamiya.

qaajabbeel¹ *m.l* Qof ku shaqeyya wax yar nolol maalmeedkiisa. *ld* **gaajabbeel¹.**

qaajabbeel² *f.mg1* (-eelay, -eeshay) Xoogxaraash ahaansho. *ld* **gaajabbeel².**

- qaajabbeelid *m.dh ld gaajabbeelid.*
 qaajay *m.l ld qaaje.*
 qaajaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd) ld gaajaysan.*
 qaajaysnaan *m.f.dh ld gaajaysnaan.*
 qaajaysnaansho *m.l/dh ld gaajaysnaan.*
 qaaje *m.l* 1. Midab caddaan ah oo ay farduhu yeeshaan. 2. Qof midabka jirkiisa iyo tintsiba aad u casyihii. *ld qaajay.*
 qaajeer *m.dh* Uskag cad oo jirka dadka, dharka iwm ku samaysma marka uu dhidid ama qoyaan gaaro isaga oo wasaq leh.
 qaajo *m.dh ld qaajo.*
 qaajoo *f.mg3 (-ooday, -ootay) ld gaajoo.*
 qaajood *m.l ld gaajood.*
 qaal *m.dh* 1. Laamaha cardunka ah ee ka soo baxa dhir roob ku da'ay. 2. Dhegaha ariga. 3. *ld qaali.*
 qaalaamarogad *m.l ld qaalmarrogasho.*
 qaalaamarrogasho *m.dh ld qaalmarrogasho.*
 qaalaamarrogo *f.mg3 (-gtay, -gatay) ld qaalmarrogo.*
 qaalalyo *m.dh* Caloosha oo kacda ama dacaroota oo sida wax laqanyaysan ay xooluhu la noqdaan, marka ay cunto ama biyo iska badshaan.
 qaalalyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Qaalalyo ku dhicid (xoolo). *ld qaalalyow.*
 qaalalyoobid *m.dh ld qaalalyood.*
 qaalalyood *m.fl eeg qaalalyoo. ld qaalalyoobid.*
 qaalalyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) ld qaalalyoo.*
 qaalee *f.g2 (-leeyay, -leysay) ld qaaliyee.*
 qaaley *m.dh* Qof aan dhergin.
 qaaleyn *m.dh ld qaaliyey.*
 qaali *m.l* 1. Q. ah: wax qiihiisu badanyahay. 2. *ld qaal* (3). *ld qaal.*
 qaalib *m.l.kh* Sida qaalibka ah: sida loo badan yahay.
 qaaligarayn *m.f.dh eeg qaaligaree.*
 qaaligaree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Wax qaali ka dhigid.
 qaaligaroobid *m.f.dh eeg qaaligarow.*
 qaaligarow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax qaali ah noqosho.
 qaalin¹ *m.l (-immo, m.l)* Neef geel oo lab ah oo aan da'dii rarashada weli gaarin.
 qaalin² *m.dh (-lmo, m.l)* Neef geel ama lo' ah oo aan weli gaarin da'dii curashada.
 qaaliyee *f.g2 (-yeyay, -yeysay)* Wax qaali ka dhigid. *ld qaalee.*
 qaaliyeyn *m.f.dh eeg qaaliyee. ld qaaleyn.*
 qaaliyoobid *m.f.dh eeg qaaliyow. ld qaaloobid.*
 qaaliyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax qaali noqosho. *ld qaalow.*
- qaalli *m.l (-iyo, m.dh/-iyoal, m.l/dh)* Garsoore diinta Islaamka wax ku xukuma. *ld qaaddi.*
 qaalmaqoqshe *m.l* Caws jilicsan oo dhiirta hoosteeda ka baxa oo geelu aad u jecelyahay.
 qaalmarrogad *m.l* Rogmasho uu qof hawada dhexdeeda ku sameeyo mar ama laba. *ld qaalmarrogasho.*
 qaalmarrogasho *m.f.dh eeg qaalmarrogasho. ld qaalaamarrogad, qaalaamarrogasho, qaalmarrogad.*
 qaalmarrogo *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Qaalmarrogad samayn. *ld qaalaamarrogo.*
 qaalmooti *f.mg2 (-iyay, -isay)* Neef irmaan oo caano yareeyey ahaansho.
 qaalmootin *m.f.dh eeg qaalmooti. ld qaalmootis.*
 qaalmootis *m.l ld qaalmootin.*
 qaaloobid *m.dh ld qaaliyoobid.*
 qaallow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi) ld qaaliyow.*
 qaambax *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi) ld qaanbax.*
 qaambixid *m.dh ld qaanbixid.*
 qaamee *f.g2 (-meeyay, -meysay)* Cid qaan gelin.
 qaameyn *m.f.dh eeg qaamee.*
 qaameysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Qof qaan galay ahaansho.
 qaameysnaan *m.f.dh eeg qaameysan. ld qaameysnaansho.*
 qaameysnaansho *m.l/dh ld qaameysnaan.*
 qaamid *m.f.dh eeg qaan*³.
 qaamoobid *m.f.dh eeg qaamow.*
 qaamow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Qof qaan galay noqosho.
 qaamowqanshiir¹ *m.l* Cudur ku dhaca qanjirada oo barariya in muddo ah; camanbafuuifi.
 qaamowqanshiir² *m.l (daaw.)* Cudur la isqaadsiyo oo ku dhaca caruurga da'dodu u dhaxyo shan (5) ilaa shan iyo tobant (15). Bararka qanjirka calyada oo ku yaal daanka hoose dadabiisa ee labada dhinacba, waxa ka horreya: qandho, madax-xanuun iyo matag bararka labada qanjir way kala hormaraan mararka qaarkoodina mid keliya ayuu cudurku ku dhaca.
 qaamuus *m.l (-syo, m.dh)* Buug lagu ururiyey ereyo badan oo af leeyahay oo isugu xiga sida alifka u kala horreeyo, eray walbana ay ku hor qoranyihii macnihiisa, qaabkiisa iwm.
 qaan¹ *m.l.u* 1. Nooc kalluunka ka mid ah. 2. Geela intiisa da'da yar oo aan weli curan ama raridda gaarin. 3. (-aaman, m.l) Meesha dhuuban ee daanka.

qaan² *m.db* Hanti, dhiig iwm oo cid lagu yeesho.

qaan³ *f.g1* (-aamay, -aantay; -aami) Is q.: xil is qaadid (qof).

qaanbax *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Deyn cid lagu lahaa bixin. *ld qaambax*.

qaandhaw¹ *m.l* 1. *ld qaandhebid, qandhow*

1. Bixinta qaan laysku lahaa layska baxsho.
2. Kabarray.

qaandhaw² *f.mg1* (-dhebay, -dhawtay; -dhebi) U q.: qaan laysku lahaa bixin. *ld qaandhow²*.

qaandhebid *m.f.db* eeg qaandhaw². *ld qaandhaw¹, qandhow*.

qaandhow¹ *m.l ld qaandhaw¹, qaandhebid*.

qaandhow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld qaandhaw²*.

qaangaar¹ *m.l* (-rro, *m.l*) Qof gaaray da'dii shan iyo tobnaad.

qaangaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Qof 15 sano gaarid.

qaangaarid *m.f.db* eeg qaangaar².

qaangal *m.l* Dhigashada waajibka oo qaacelin ah. *ld qaangeliid*.

qaangeliid *m.db* *ld qaangal*.

qaanqaami *f.g2* (-iyay, -isay) Arrin la qaban doono waxyaalaha ay u baahantahay oo ku fuli doonto isku duwid.

qaanqaamin *m.f.db* eeg qaanqaami.

qaanqaanni *m.db* In yar oo malab-sureed ah. *ld qaqaan*.

qaansaley *m.db.u* Colka intiisa qaansada ku dagaalanta. *ld qaansoley*.

qaansaqumiye *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) Qalab qaansada lagu xiro si ay u yeelato qaabka la rabo.

qaansarroobaad¹ *m.db* (-dyo, *m.db*) Midabyo dhowr ah oo si iskorsaar ah u samaysama daruurta marka uu roob da'ayo; caashacarrabdheer; keynroobaad; jeegaan.

qaansarroobaad² *m.db* (-dyo, *m.db*) (*fis.*)

Qaansada midabbaysan oo ka kooban midabbada isbektramka, oo la arko marka ilayska qorraxdu ku dhaco roobka, waxaana sababa noqodka iyo qalloocashada fallaaraaha ilays ee ku dhacaya dhilbaha roobka.

qaansheeg *m.db* (-gyo, *m.l*) (*dhaq.*) Qoraal cid lagu weyddiinayo badeeco ay hore u qaadatay qiimahooda in ay bixiso.

qaansheegte *m.l* (-tayaal, *m.l/db*) Qof qaansheeg soo qortay.

qaanso¹ *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Qalab ka samaysan ul iyo wax la mid ah, oo lagu nadoochshay xarig labada af lagaga xiray, oo leebka iyo gammuunka laga gano.

2. Summad loo adeegsado ah hadalka ama codadka intooda kale, sababa kala duwan awgooda: qaansooyin deriley: {}; qaansooyin geesaley: []; qaansooyin biled: 0.

qaanso² *m.db* (-ooyin, *m.l*) (*xis.*) Qayb ka mid ah xood is-haysta. Haddii meeriska goobo ama xoodad kale oo oodan loo qaybiyo labaqaybood oo aan isle'keyn, labada qaanso midda dheer waa qaanso weyn, midda gaabanna waa qaanso yar. Labadooda waxa ay sammeeyaan lammaane qaansooyin oo xisti ah.

qaansoley *m.db.u ld qaansaley*.

qaansoole *m.l* (*bot.*) Nooc geedgaabka ka mid ah oo baxsha laamo kor u baxa oo soo qalloocda, qaabka qaansada yeesho, kana baxa cadduunka.

qaanuun *m.l* (-nno/qawaaniin, *m.db*) 1. Sharchiyo iyo nidaamyo isku duuban oo qolo gaar ah ku dhaqanta. 2. Dhaqan. *ld qaynuun, qeynuun*.

qaaq *m.db.sh.r* Erey tilmaama qaylo ama ci.

qaaqami *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dab u dhawayn si loogu diiriyo ama engejiyo.

qaaqamid *m.f.db* eeg qaaqan.

qaaqamin *m.f.db* eeg qaaqami. *ld qaaqamis*.

qaaqamis *m.l ld qaaqamin*.

qaaqan *f.mg1* (-qamay, -qantay) Fariisasho dab agtiisa si loogu diirsado.

qaacle *m.l* (-layaal, *m.l/db*) 1. Qof qaylo iyo dhib badan. 2. Qof aan waxba haysan. 3. Nin xishood yar.

qaaclee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Hadal aan macno lahayn sheegid.

qaacleyn *m.f.db* eeg qaaclee.

qaar¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Qayb wax ka mid ah; in, wax, qayb. 2. Jirka nafleyda labadiisa qayb mid ka mid ah. 3. Dhanka dambe. 4. Ardaaga aqalka. 5. Xero yar oo xerada weyn dhexdeeda laga sameeyo oo xoolaha inta caano nuugga ah la geliyo; edeg.

qaar² *m.db* (-ro, *m.l*) 1. *ld qaare*. Ul dhumiuc weyn leh oo madaxa u buuran oo lagu dagaallamo; huur. 2. Cayaar shaxeed aan la baajin karin kataanteeda. *ld qaare*

qaar³ *f.mg1* (-ray, -rtay) Ubax, caleen iwm dhadid.

qaaraami *m.l* 1. Heesihii hore oo caashaqa ku saabsanaa. 2. Q. ah: qof heesihii hore ee caashaqa tirin jirey. *ld qaraami*.

qaaraamid *m.f.db* eeg qaaraan².

qaaraan¹ *m.l* (-nno/-ammo, *m.db*) Xoolo dad badan laga uruursho oo qof u baahan la siyo ama arrin dadweynaha u dan ah lagu fuliyo ama si kale oo samafal ah loo bixiyo.

- qaaraan²** *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) U q.: xoolo dad badan ka ururin si qof u baahno loo siyo ama arrin dadweynaha u dan ah loogu fuliyo.
- qaarad** *m.dh* (-do, *m.l*) Shanta qaybood ee waaweyn oo dhulku u qaybsan yahay middood.
- qaarayn** *m.f.dh eeg* qaaree.
- qaarbuuco** *m.dh ld* **qaarbuuxo**.
- qaarbuuxo** *m.dh* Weynaanta qaarka sare qof u weynyahay. *ld* **qaarbuuco**.
- qaardheere** *m.l* Dhicis xoolaad oo nool.
- qaaree** *m.l ld* **qaar²**.
- qaaree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) Nafley ul weyn ku garaacid.
- qaarid** *m.f.dh eeg* qaar³. *ld* **qaaris**.
- qaaris** *m.dh ld* **qaarid**.
- qaarjeeex** *m.l* Cudur sambabada caaliriya oo leh xummadiyo qunfac daran; oofwareen.
- qaarood** *m.l* Deyd.
- qaarqaad¹** *m.l* Dhinaca oo dhulka la dhigi waayo xanuun awgi; xaraarug.
- qaarqaad²** *f.mg1* (-day, -dday) Xanuun awgii dhinaca dhulka dhigi waayid; xaraarugid.
- qaarqaadid** *m.f.dh eeg* qaarqaad².
- qaarqaaqan** *m.l* Q. ah: geed aan hoos badan lahayn.
- qaarri** *f.g2* (-iyay, -isay) Mindi, masaar, toorray iwm oo afbeeshay soofayn.
- qaarrin** *m.f.dh eeg* qaarri. *ld* **qaarris**.
- qaarris** *m.l ld* **qaarris**.
- qaarsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qaaray ahaansho.
- qaarsanaan** *m.f.dh eeg* qaarsan. *ld* **qaarsanaansho**.
- qaarsanaansho** *m.l/dh ld* **qaarsanaan**.
- qaarxabaal¹** *m.l* 1. (bot.) Geed sida qaraha u faalala oo kor ku yeeshaa miro waaweyn kuwa bocorta la eg, hoosna ku leh buruq weyn oo inta la jarjaro xoolaha lagu oon baxsho. 2. (daaw.) Xabaalidda qof lafo xanuun qaba qaarka dambe carro kulul loogu duugo si loogu daweyyo.
- qaarxabaal²** *f.g1* (-aalay, -aashay) Qof lafo xanuun qaba qaarka dambe carro kukul loogu duugo si loogu daweyyo, xabaalid.
- qaarxabaalid** *m.f.dh eeg* qaarxabaal².
- qaash** *m.l* 1. (-shash, *m.l*) Jaadadka warmaha dhaadheer nooc ka mid ah. 2. Finan yaryar oo wajiga dadka ka soo yaaca waqtiga kuleelaha. 3. *ld* **haash**.
- qaashaaran** *f.mg4* (-rnnaa, -rnayd) Wax hawl isu diyaarshay ahaansho.
- qaashaarasho** *m.f.dh eeg* qaashaaro.
- qaashaaro** *f.mg3* (-rtay, -ratay) Hawl isu diyaarin.
- qaate** *m.l* (-tayaal, *m.l/dh*) (*kiim*) Atamka ama kooxda atamada ah ee lammaane elektaroonno ah la siyo marka dabarka elektaroon-deeqe ahi sameysmaya.
- qaatil** *m.l* (-liin, *m.dh*) Qof dilaa ah.
- qaatime** *m.l* Orod gaar ah oo ay farduhu sameeyaan marka ay durdurinayaan.
- qaatimee** *f.mg2* (-meeyay, -meysay) Faras si qaatimo ah u ordid.
- qaatimeyn** *m.f.dh eeg* qaatimee.
- qaatin** *m.dh* Mugga shey leeyahay.
- qaawan** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Qof aan dhar xirneyn ahaansho. 2. Dhisime, wax aan kor ka deydnayn ahaansho. 3. Hadal aan asturnayn ahaansho.
- qaawanaan** *m.f.dh eeg* qaawan. *ld* **qaawanaansho**.
- qaawanaansho** *m.l/dh* qaawanow. *ld* **qaawanaan**.
- qaawanow** *f.mg3* (-naaday, -naatay) Qof qaawan noqosho.
- qaawi** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Qof dhar ka furid. 2. Dhisimo, dedka kore ka qaadid.
- qaawin** *m.f.dh eeg* qaawi.
- qaawisasho** *m.f.dh eeg* qaawiso.
- qaawiso** *f.g3* (-stay, -satay) Qof qaawan ka dhigasho.
- qaaxayn** *m.f.dh eeg* qaaxee.
- qaaxee** *f.g2* (-xeeyay, -xaysay) Nafley qaaxo ku ridid.
- qaaxo¹** *m.dh* 1. Dhiska ka samaysan feeraha iyo lafdhabarta iyo waxa ku guda jira (oogada nafleyda); saab, saabley. 2. Cudur xun oo lays qaadsiiyo oo ku dhaca sida badan sambabada; feero sanbab.
- qaaxo²** *m.dh* (*c.naf*) Moqor dheecaan ka buuxo kaas oo sameeya moqorka ugu weyn ee xayawaannada lafdhabarleyda ah iyo kuwa lafdhabarla'da ah badankooda.
- qaaye** *m.l* Qiimo; waxtar.
- qaayib¹** *m.l ld* **qaayibid**.
- qaayib²** *f.g1* (-bay, -btay) 1. Wax la bartay ka caado yeelasho. 2. Wax si aad ah ugu bogid.
- qaayibid** *m.f.dh eeg* qaayib. *ld* **qaayib¹**.
- qaayimo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Qiimaha iyo kharashka uu ku fadhiyo wax iib u yaal. 2. Liis muujinaaya qiimaha badeeco la gadaayo.
- qab¹** *m.l* 1. Qiimaha iyo sharafta qof waliba moodo inuu leeyahay; han. 2. Xero yar oo waxaraha iyo naylaho lagu xereeyo oo kor ka dedan; edeg.

qab² *m.dh* (-bo, *m.l*) 1. Bir dugaagga lagu dabo; birshabeel. 2. Labo shay isku dhacay dhawaqaqooda. 3. Belo lamafilaan ah oo si kedis ah ku dhacada.

qab³ *f.g1* (-bay, -btay) 1. Wax mulki ahaan u haysasho. 2. Naag lahaansho. 3. Fikrad iwm si u aaminid. 4. Jirro, cuqdad iwm qof ku dhicid. 5. Dhar iwm xirnaan.

qabaal¹ *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Weel xoldhan oo geed jirriddii laga qoro oo xoolaha la waraabinayo biyaha loogu shubo. 2. Weel gudihiisa dadku ku mayrto iyo mid dharka lagu dhax meyro.

qabaal² *m.l* (-llo, *m.dh*) (xis.) Nooc ka mid ah toobineed oo leh xoodbeeg u dhexeeya oo iyol (oleli). Tubta bar socota sallax oo wadarta fogaanta ay u jirtaa laba barood oo maguuran ah ay tahay madoorsoome. Labada barood ee maguuraanka waxa la yirahdaa kulmisyo.

qabaanqab¹ *m.l* Ci' iyo socsocod badan oo ay riyuhi sameeyaan marka ay waayaan arigii ay ku jireen. *ld* **qawqab¹**.

qabaanqab² *m.dh* Jaadadka carsaanyada nooc ka mid ah.

qabaanqab³ *f.mg1* (-bay, -btay) Ri' arigii ay ku jirtay ka luntay ama laga saaray ci' badan iyo dhaqdhaqaq sameyn. *ld* **qawqab²**.

qabaanqabid *m.f.dh* *eeg* qabaanqab³. *ld* **qawqabid**.

qabad *m.l* 1. Orgi yar oo bilaabay kudidda riyaха. 2. *ld* **qabasho**.

qabdnimo *m.dh* Qabad ahaansho.

qabadsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) 1. Wax, wax kale ku dhejin. 2. Cid wax xafidsiin. 3. Wax, wax kale ku dirid. 4. Cudur isku daaresho.

qabadsii *m.f.dh* *eeg* qabadsii.

qabalax *m.l* Qof laf weyn leh godan oo aan hilib badan lahayn. *ld* **qablax**.

qabalaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qablax ah ahaansho (qof). *ld* **qablaxsan**.

qabalaxsanaan *m.f.dh* *eeg* qabalaxsan. *ld* **qabalaxsanaansho**, **qablaxsanaan**, **qablaxsanaansho**.

qabalaxsanaansho *m.l/dh* *ld* **qabalaxsanaan**.

qaballuu *m.l* (-syo, *m.dh*) Qof qaangaar ah oo garmaqaatenimo iyo nacasmimo isku darsaday.

qaballuusnimo *m.dh* Qaballuuus ahaansho.

qabandhaco *m.dh* Jariifrico oogada ku fidda oo ay dhaliso naxdin, dhaxan ama jirro.

qabandhacoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qabandhaco dareemid.

qabandhacood *m.f.l* *eeg* qabandhacoo.

qabanqaabi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax la fulin lahaa isku dubbaridid.

qabanqaabin *m.f.dh* *eeg* qabanqaabi.

qabanqaabo *m.dh* Isku dubba rididda hawl la rabo in la qabto.

qabasho *m.f.dh* *eeg* qabo². *ld* **qabad**, **qabatin²** (5).

qabatinmid *m.f.dh* *eeg* qabatin³. *ld* **qabatin²** (3).

qabatin¹ *m.l* (*c.nafl*) Marka laga hadlayo taduwurka, isbeddel kasta oo ku dhaca dhismaha ama shaqada noolaha taas oo ka dhigta mid ku habboon degaankiisa.

qabatin² *m.dh* 1. Xanuun mar mar dadka qabta; eyddin; nabar. 2. Tabta awrku wax u qabto. 3. *ld* **qabatinmid**. Wax loo barto, la qayibo. 4. Wax sameyntooda loo bartay. 5. *ld* **qabasho**.

qabatin³ *f.g1* (imay, -intay; -imi) Meel nolosheeda u barasho.

qabato *m.dh.kh* Qalab sida manqaska laba birood oo isweydaar ah ama hal bir oo la isku soo laabay ka samaysan oo waxyaalahu aadka u kulul lagu qabto.

qabatoomid *m.f.dh* *eeg* qabatoon².

qabatoon¹ *m.l* 1. Cudur qabatiin leh oo soo noqnoqda. 2. Muddo dheer oo la qado dhibaatada ka timaadda.

qabatoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay) 1. Cudur qabatiin leh oo soo noqnoqda dareemid. 2. Cunto iyo cabbid muddo dheer laga raagay darteed dhibaato badan dareemid.

qabax *m.l.u* Dhigaha waaweyn ee aqalka miyiga.

qabay *m.l* Weelka qabada laga sameeyo.

qabayaro *m.dh* Qabo silloon oo qodxo yaryar leh iyo dhacaan cad oo caanaha u eg oo haddii ay dadka afka iyo indhaha ka gaaraan guba.

qabbaan¹ *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Qof qof kale u adeega; midiidin. 2. Miisaan weyn oo waxyaabaha culus lagu miisaamo.

qabbaan² *m.dh* (-nno, *m.l*) Qof qof kale u adeega, midiidin (naag).

qabbaan³ *f.mg1* (-nay, -ntay) U q.: cid u adeegid.

qabbaanid *m.f.dh* *eeg* qabbaan³.

qabbaansad *m.l* *ld* **qabbaanshoo**.

qabbaansasho *m.f.dh* *eeg* qabbaanso. *ld* **qabbaansad**, **qabbaansi**.

qabbaansi *m.l* *ld* **qabbaanshoo**.

qabbaanso *f.g3* (-saday, -satay) Cid qabbaan ka dhigasho.

qabbil *f.g1* (-ilay, -ishay) Yeelid; maqlid; oggolaan; aqbalid.

- qabbilid** *m.f.db eeg qabbil.*
- qabbir¹** *m.l* Isu dhoweynta lugaha awr la dabrayo aad la isugu dhaweeyo. *ld qabbirid.*
- qabbir²** *f.g1 (-ray, -rtay)* Rati dabar si aad ah ugu dhuujin si uusan u fogaan.
- qabbiran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Rati wax la qabbiray ahaansho.
- qabbirasho** *m.f.db eeg qabbiro.*
- qabbirid** *m.f.db eeg qabbir².* *ld qabbir¹.*
- qabbirnaan** *m.f.db eeg qabbiran.* *ld qabbirnaansho.*
- qabbirnaansho** *m.l/db ld qabbirnaan.*
- qabbiro** *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Awr si qabbir ah u xirasho.
- qabco** *m.db ld abqo.*
- qabdhan** *m.l* Marka xooluhu biyo aysan ka dhergin cabbaan.
- qabee** *f.mg2 (-beeyay, -beysay)* *ld qabee.*
- qabeyn** *m.db ld qubeyn.*
- qabeyns** *m.l ld qubeyns.*
- qabeysho** *m.db ld qubeysho.*
- qabeyso** *f.mg3 (-stay, -satay)* *ld qubeyso.*
- qabid** *m.f.db eeg qab³.*
- qabiil** *m.l (-llo, m.db/qabaa'il, m.l)* Dad dhalasho wada sheegta. *ld qabiilo.*
- qabiili** *m.l (-iyo/-iyiin, m.db)* 1. Qof qabyaaladda aad u daneeya oo ku dhaqma. 2. Qof qabiil tiro badan ka dhashay.
- qabiilo** *m.db ld qabiil.*
- qabiix** *m.l/kh* 1. Q. ah: hadal ama fal aad u fool xun. 2. Q. ah: qof xun.
- qabil** *m.l (-llo, m.db)* 1. Harag aan megdeysnayn. 2. Har, derbaal iwm adag oo laga galoo roobka, qorraxda, dhaxanta iwm.
- qablamid** *m.f.db eeg qablan².* *ld qablan¹ (2).*
- qablan¹** *m.l* 1. Hadal ama shanqar weyn oo culus; bulaan; hugun. 2. *ld qablamid.*
- qablan²** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Hadal ama shanqar weyn sameyn.
- qablax** *m.l ld qabalax.*
- qablaxsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld qabalaxsan.*
- qablaxsanaan** *m.db ld qabalaxsanaan.*
- qablaxsanaansho** *m.l/db ld qabalaxsanaan.*
- qabno** *m.l Hanti.*
- qabo¹** *m.db* 1. (bot.) Geed leh caano, qodxo iyo sooh wanaagsan oo weelal iyo alaaboo kaleba laga sameysto. 2. Weelasha caanaha lagu shubto inta aan weli la xoolayn. 3. Weel qabo ka samaysan.
- qabo²** *f.g/mg3 (-btay, -batay)* 1. *(f.g)* Wax gacan ku dhigid. 2. *(f.g)* Dhul, dad iwm hub ku hanasho. 3. *(f.g)* Cid fal xun ku kici lahayd ka celin. 4. *(f.g)* Shaqo fulin. 5. *(f.g)* Meel aadid. 6. *(f.mg)* Is q.: arrin iwm oo lagu kici lahaa ka harid. 7. *(f.mg)* Laba qof ama ka
- badan iska hor imaasho. 8. *(f.mg)* Is q.: laf jabtay xiriirsamid.
- qaboobaan** *m.f.db eeg qabow³.* *ld qaboobaansho.*
- qaboobaansho** *m.l/db eeg qaboobow.* *ld qaboobaan.*
- qaboobe** *m.l* Waqtiga hawadu aad u qabowdo meelaha qaarkoodna uu baraf ka dhaco.
- qaboobid** *m.f.db eeg qabow².*
- qaboobow** *f.mg3 (-baaday, -baatay)* Wax qaboobay noqosho.
- qabooji** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax, wax qabow ah ka dhigid. 2. Wax xasilin.
- qaboojin** *m.f.db eeg qabooji.*
- qaboojisasho** *m.f.db ld qaboojisasho.*
- qaboojiso** *f.g3 (-stay, -satay)* Wax, wax qabow ka dhigasho.
- qaboojiye** *m.l (-yayaal, m.l/db)* Makiinad leh qol magudbiye hawo oo lagu keediyo alaabooinka, cunnada iyo cabbitaanka si aanay u xumaan ama qabow u ahaadaan; tallaajad.
- qaboone** *m.l ld qaboone.*
- qaboone** *m.db* Subaxnimada inteeda hore oo aan qorraxdu weli soo kululaan. *ld qaboone.*
- qabow¹** *m.l* 1. Kuleyl la'an. 2. Q. ah: wax aan kululeyn.
- qabow²** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Wax heerkulkisiis hooseeyo noqosho. 2. Qof xasilan noqosho.
- qabow³** *f.mg4 (-boobaa, -boobayd)* 1. Wax heerkulkisiis hooseeyo ahaansho. 2. Qof xasilan ahaansho.
- qabowsasho** *m.f.db eeg qabowso.*
- qabowso** *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. *(f.g)* Wax qabow ka dhigasho. 2. *(f.mg)* Is qaboojin (qof).
- qaboyer** *m.db* (bot.) Qabo silloon oo qodxo yaryar leh iyo dhecaan cad oo caanaha u eg oo haddii dadka afka iyo indhaha ka gaaraan guba.
- qabqab** *m.db* Indha-sarcaadin been ah oo cidi muujiso.
- qabqable** *m.l (-layaal, m.l/db)* 1. Qof dadka isugu muujiya in uu leeyahay karti dhereaad ah; faataadhugle. 2. Qof firfircoo oo mas'uuliyyad aan loo dirin isu xilsaara.
- qabqabow** *m.l* Cabbitaan qabow oo la cabbo. *ld qaqabow.*
- qabri** *m.l (-iyo/qabuur/qabri, m.db;* *qabuuro/qabuurrro, m.l)* 1. Godka meydkaa gesho oo lagu aaso; xabaal. 2. Q. ah: qof calool adag oo aan sir iwm ka bixin.
- qabsad** *m.l ld qabsasho.*

qabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Hawl iwm wax la qabtay ahaansho. 2. Ku q.: wax meel ku dhegsan ahaansho. 3. Tuug, dugaag iwm wax casiimo lagu akhriyey oo aan wax bi'in karin ahaansho.

qabsanaan *m.f.dh eeg* qabsan. *ld* qabsanaansho.

qabsanaansho *m.l/dh ld* **qabsanaan**.

qabsasho *m.f.dh eeg* qabso. *ld* **qabsad**.

qabsato *m.dh (-ooyin, m.l)* Xubinta geedsaarku leeyihiin oo ay geedaha kale ku qabsadaan.

qabsin *m.l (-nno, m.dh)* 1. Xiidmaha weyn ee nafleyda. 2. Xanuunka qabsinnada ku dhaca.

qabsin-ood *m.l* 1. Cad yar oo buro ah oo dhuuban, oo doc af ku leh docna ka oodan oo qabsinka madaxiisa ka laallaada; kolon. 2. Xanuun qabsin-oodka qabta. *ld* **qabsin-oodane**.

qabsin-oodan¹ *m.l* Xirmidda ay xiidmuu xirmaan.

qabsin-oodan² *f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)* Xidmo wax xiran noqosho.

qabsin-oodane *m.l ld* **qabsin-ood**.

qabsin-oodmid *m.f.dh eeg* qabsin-oodan².

qabso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. (*f.g*) Wax cid ka qaadasho. 2. (*f.g*) Naag kufsasho. 3. (*f.g*) Dad, dal iwm xoog ku hanasho. 4. (*f.g*) Dhibaato la kulmid. 5. (*f.mg*) Ku q.: wax cid wadato kula dhegid. 6. (*f.mg*) U q.: cid deyn iwm ku dacweyn. 7. (*f.mg*) La q.: hawl, degaan iwm dabeecadooda barasho.

qabsoomid *m.f.dh eeg* qabsoon.

qabsoon *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* Hawl iwm wax la fulihey noqosho.

qabuul *m.l* Aqbal.

qabuuro *m.l 1. ld* **qabuur, qubuур** (2). Meel ay qabuur badan ku yaalliiin oo loogu talaggalay in dadka dhintay lagu aaso. 2. *eeg* qabri.

qabweyn *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof islaweyni badan ahaansho.

qabweynaan *m.f.dh eeg* qabweyn. *ld* qabweynaansho, qabweyni.

qabweynaansho *m.l/dh ld* **qabweynaan**.

qabweyni *m.dh* Dabeecad isla weyni kibir leh oo qof yeesho. *ld* **qabweynaan**.

qabxad *m.dh (-do, m.l)* Naag sharmuuto ah. *ld* qabxo, qaxbad, qaxbo.

qabxo *m.dh ld* **qabxad**.

qabyaalad *m.dh* Nidaam siyaasadeed oo ku salaysan dhaqanka qabiilkha; kala qaybinta ummad loo kala qaybiyo qoloqolo.

qabyaaladayn *m.f.dh eeg* qabyaaladee.

qabyaaladee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* Nidaam qabyaaladeed qof kula dhaqmid; qof qabyaalad darteed uga eexasho.

qabyo *m.dh.kh* Q. ah: wax aan dhammeystirneyn.

qabyoobid *m.f.dh eeg* qabyow.

qabyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax qabyo ah noqosho.

qac *m.dh.sh.r* Erey tilmaama shanqar sida shanqarta wax jabay ama labo shay laysku dhuftay ay soo saaraana.

qacqac *m.dh.sh.r* Erey tilmaama qababac, jirriiq ama liiqliiqasho.

qad¹ *m.l* Labaq, saddexq. iwm: xoolo aan biyo cabbin laba maalmood, saddex maalmood iwm.

qad² *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Wax la qaybsanayey wax ka waayid. 2. Cuntocunid la'aan.

qadaad¹ *m.l (-dyo, m.dh)* Madaxa docdiisa dambe; jeego.

qadaad² *f.g1 (-day, -dday)* Koor carraabadeeda isku xirid si aanay u shanqarin.

qadaadan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Koor wax la qadaaday ahaansho.

qadaadid *m.f.dh eeg* qadaad².

qadaadnaan *m.f.dh eeg* qadaadan. *ld* qadaadnaansho.

qadaadnaansho *m.l/dh ld* **qadaadnaan**.

qadaf¹ *m.l* Aflagaaddo weyn oo qof sharaftiisa lagu dhaawacayo.

qadaf² *f.g1 (-dfay, -daftay; -dfi)* Aflagaaddo weyn oo qof sharaftiisa lagu dhaawacayo u jeedin.

qadan *m.l* 1. Nasiib; ayaan. 2. Q. ah: qof xoog iyo laf leh.

qadaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid qado siin.

qadaysiin *m.f.dh eeg* qadaysii.

qaddac¹ *m.l* 1. Weel yar oo subagga iyo saliidda iwm lagu cabbiro. 2. Wax muuqda ama fudud oo malaha lagu garan karo; wax muuqda, wax cad. 3. *ld* **qaddicid**.

qaddac² *f.g1 (-cay, -cday; -dici)* 1. Wax goyn. 2. Ka q.: qof saad kala goyn.

qaddacan *f.mg4 (-cnaa, -cnayd)* 1. Wax la gooyay ahaansho. 2. Ka q.: wax la' ahaansho; qof saad lagala gooyay ahaansho.

qaddacnaan *m.f.dh eeg* qaddacan. *ld* qaddacnaansho.

qaddacnaansho *m.l/dh ld* **qaddacnaan**.

qaddar¹ *m.l* 1. Karti; awood. 2. Sharaf. 3. Q. ah: xoogaa; kis. 4. Q. ah: qiyas (waqt). 5. *ld* **qaddar²**.

qaddar ² <i>m.l/dh</i> (<i>dii.</i>) Awood Rabbaani ah, oo aan aadamiga ku lahayn wax hawl ah. <i>ld</i> qaddar ¹ (5).	qadfan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la qadfad ahaansho.
qaddar ³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax ahaysiin (Ilaah).	qadfanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> qadfan. <i>ld</i> qadfanaansho.
qaddaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax Eebbe qaddarey ahaansho.	qadfanaansho <i>m.l/dh ld</i> qadfanaan.
qaddari <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qiimeyn; sharaf; tixgelin.	qadfid <i>m.f.dh eeg</i> qadaf ² .
qaddarid <i>m.f.dh eeg</i> qaddar ³ .	qadhin <i>m.dh</i> Meel leh dhir madow yari ku yaal.
qaddarin <i>m.f.dh eeg</i> qaddari. <i>ld</i> qaddaris.	qadi ¹ <i>m.l ld</i> qadow (1).
qaddaris <i>m.l ld</i> qaddarin.	qadi ² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Cid wax u diidid. 2. Cunto siin waayid. Tus. "Naagtii baa carruurta iga qadisay."
qaddarjab ¹ <i>m.l ld</i> maskarjab ¹ .	qadid <i>m.f.dh eeg</i> qad ² . <i>ld</i> qatooyo (3).
qaddarjab ² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) <i>ld</i> maskarjab ² .	qadiid <i>m.l</i> 1. Culay weelka biyaha ama caanaha lagu nadiifiyo. 2. Madowga culaygu uu weelka u yeelo.
qaddarjaban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) <i>ld</i> maskarjaban.	qadiidi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Weel culay ku nadiifin.
qaddarjabi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> maskarjebi.	qadiidin <i>m.f.dh eeg</i> qadiidi.
qaddarjabid <i>m.dh ld</i> maskarjabid.	qadiidsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Weel wax la qadiidiyey ahaansho.
qaddarjabin <i>m.dh ld</i> maskarjabin.	qadiidsanaan <i>m.f.dh eeg</i> qadiidsan. <i>ld</i> qadiidsanaansho.
qaddarjabnaan <i>m.dh ld</i> maskarjabnaan.	qadiidsanaansho <i>m.l/dh ld</i> qadiidsanaan.
qaddarjabnaansho <i>m.l/dh ld</i> maskarjabnaan.	qadii <i>m.l</i> 1. Q. ah: shey gabobay oo waqtii hore ahaa. 2. Q. ah: wax waqtigii la isticmaali lahaa la soo dhaafay oo xumaaday. <i>ld</i> qadiin.
qaddarjabsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> maskarjabsan.	qadiin ¹ <i>m.l ld</i> qadii.
qaddarjabsanaan <i>m.dh ld</i> maskarjabsanaan.	qadiin ² <i>m.dh</i> 1. Midab-gaddoonka ku dhaca xoolaha jirran; yuduun. 2. Badar muddo yiil oo uumi gaaray.
qaddarjabsanaansho <i>m.l/dh ld</i> maskarjabsanaan.	qadin <i>m.f.dh eeg</i> qadi. <i>ld</i> qadis.
qaddarjebi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid sharafta ka qaadiid.	qadis <i>m.dh ld</i> qadin.
qaddarjebid <i>m.dh ld</i> maskarjabid.	qado <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Cunnada harki la cuno.
qaddarjebin <i>m.f.dh eeg</i> qaddarjebi.	qadoodi <i>m.l</i> Cunto la'aan in muddo ah lagu jiro.
qaddarnaan <i>m.f.dh eeg</i> qaddaran. <i>ld</i> qaddarnaansho.	qadow ¹ <i>m.l 1. ld</i> qadi 2. Geed yar oo jaadad badan ah dhirta waaweyn korkooda inta ka baxa magoola. 3. Cagaar ay yeeshaan geedaha qaarkood xilliga kaliisha.
qaddarnaansho <i>m.l/dh ld</i> qaddarnaan.	qadow ² <i>f.mg1</i> (-dway, -dowday; -dwi) Geed qadow bixin.
qaddin <i>f.g1</i> (-imay, -intay; -imi) Wax waqtigii la sameyn lahaa ama la bixin lahaa ka soo hormarin.	qadsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> qatan.
qaddiyad <i>m.dh</i> Dan iyo ujeeddo ay cid ama ummad leedahay.	qadsanaan <i>m.f.dh ld</i> qatanaan.
qadduun <i>m.dh</i> (-uumo, <i>m.l</i>) 1. Shey duug ah oo aad u da' weyn oo waayihii hore lagu dhaqmi jirey. 2. Meel qof ama dad ku duuganyihiin; qabri. 3. Seef godan oo daab qori ah leh.	qadsanaansho <i>m.l/dh ld</i> qatanaan.
qadee <i>f.mg2</i> (-deeyay, -deysay) Qado cunid.	qadsanow <i>f.mg3</i> (-naaday, -naatay) <i>ld</i> qatanow.
qadeyn <i>m.f.dh eeg</i> qadee.	qadwid <i>m.f.dh eeg</i> qadow ² .
qadeysi <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Qof dharaarad u dhiibid.	qafaal ¹ <i>m.l</i> 1. Si xoog ah oo cid loo kaxeyyo si dano laga lahaa loogu fushado. 2. Meel dhir lahayd oo la baneyyo si beer looga dhigto.
qadeysiin <i>m.f.dh eeg</i> qadeysiin.	

qafaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) 1. Cid xoog ku kaxayn si dan laga lahaa loogu fusho. 2. Meel dhir ka bannayn si beer looga dhigo.
qafaalan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la qafaalay ahaansho.

qafaalasho *m.f.dh eeg* qafaalo.

qafaalid *m.f.dh eeg* qafaal².

qafaalnaan *m.f.dh eeg* qafaalan. *ld* qafaalnaansho.

qafaalnaansho *m.l/dh ld* qafaalnaan.

qafaalo *f.g3* (-aashay, -aalatay) Cid xoog ku kaxeeyasho si dan laga lahaa loogu fushado.

qafal *f.g1* (-alay, -ashay) Ciyaar dubno labada dhinac ka xirid iyada oo dhagax kale la gelin karin.

qafalmardax *m.l.kh* 1. Qof dabeecad xun leh. 2. Wax aan si wanaagsan u habeynayn. 3. Arrin iwm oo aan la garan karin waxna laga qaban karin. *ld* qafalmarjac.

qafalmarjac *m.l ld* qafalmardax.

qafas *m.l* 1. (-syo, *m.dh*) *ld* qafis. Sanduuq shabaq ka samaysan oo shimbiraha, ugaadha iwm lagu hayo. 2. Qasac yar oo maar ah, qaada tiro xabbado ah oo buntuqa, bistoladda iwm la geliyo.

qafil¹ *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Shey bir ka samaysan oo gacan yar oo qoolaaban iyo duleel yar oo uu furaha galoo leh, oo faseexadda albaabka, sanduuqa iwm lagu xiro. 2. *ld* qafilid. 3. quful¹, qunful¹.

qafil² *fg1* (-ilay, -ishay) Albaab, sanduuq iwm faseexaddooda qafil ku xirid. *ld* quful², qunful².

qafilan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax qafil ku xiranyahay ahaansho. *ld* qufulan, qunfulan.

qafilasho *m.f.dh eeg* qafil. *ld* qufulasho, qunfulasho.

qafilid *m.f.dh eeg* qafil². *ld* qafil¹ (2), qafil¹, quful¹, qufulid, qunful, qu

qafilnaan *m.f.dh eeg* qafilan. *ld* qafilnaansho, qufulnaansho, qunfulnaan.

qafilnaansho *m.l/dh ld* qafilnaan.

qafilo *f.g3* (-ishay, -ilatay) Albaab, sanduuq iwm qafil ku xirasho. *ld* qufulo, qunfulo.

qafis *m.l ld* qafas (1).

qafish *m.dh* Nooc kalluunka ka mid ah oo diilimo cad iyo guduudan leh.

qaflad¹ *m.dh.fl* Kedo; lamaflaan.

qaflad² *m.dh* Xirmidda ciyaar dubnadeed labada dhinac ka xiranto iyada oo dhagax kale aan la gelin karin. *ld* qaflo¹.

qaflamid *m.f.dh eeg* qaflan¹.

qaflan¹ *f.mg1* (-amay, -antay) Wax labada dhinac ka xiran noqosho (ciyaar dubnadeed).

qaflan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qaflan lagu sameeyay ahaansho (ciyaar dubnadeed).

qaflanaan *m.f.dh eeg* qaflan². *ld* qafhanaansho.

qafhanaansho *m.l/dh ld* qafhanaan.

qaflasho *m.f.dh eeg* qaflo².

qaflid *m.f.dh eeg* qafal.

qaflo¹ *m.dh ld* qaflad².

qaflo² *f.g3* (-laday, -latay) Ciyaar dubno labada dhinac ka xirasho iyada oo aan dhagax kale la gelin.

qafro *m.l ld* qorfo.

qahar¹ *m.l* Dhibaato lagala kulmo hawl, socod iwm oo la qabto. *ld* qaxar¹.

qahar² *fg1* (-hray, -hartay; -hri) Cid dhibaato gaarsiin.

qahraan *m.l.kh* (-nno, *m.dh*) 1. Q. ah: qof dhibaato badan. 2. Qof dhibban oo talo ku barraahsatay. *ld* qaxraan.

qahran *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof la qahray ahaansho. *ld* qaxran.

qahranaan *m.f.dh eeg* qahran. *ld* qahranaansho, qaxranaan, qaxranaansho.

qahranaansho *m.l/dh ld* qahranaan.

qahrid *m.f.dh eeg* qahar². *ld* qaxrid.

qahwe *m.l ld* qaxwe.

qajaaful *m.l ld* qanjaaful.

qajaar *m.l.u* Miro yaryar oo cagaaran oo quadaar ahaan loo cuno.

qajac *m.l* (-cyo, *m.dh*) Qaniis.

qajajac *m.dh.sh.r* Hadal badan oo aan macne lahayn.

qajeel¹ *m.dh* (-lyo, *m.l*) 1. Rajo. 2. Sida badan, marar badan, badanaa. Tus. "Qajeel buu yimaadada".

qajeel² *fg1* (-eelay, -eeshay) Wax rajo ka qabid.

qajeelid *m.f.dh eeg* qajeel².

qal¹ *m.l* (-lal, *m.l*) Labada fuq ee afka middood; daan.

qal² *fg1* (-alay, -ashay) 1. Neef nool gowracid, oo kala dhigdhigid. 2. Meel jirka nafleyda ka mid ah jeexid si loo daaweyo.

qalaad *s.* Dhul kale ama tol kale ah; aan sokeeye ahayn; shisheeye.

qalaad¹ *m.l* Cida orgiga marka uu riyaha orgeynayo.

qalaad² *f.mg1* (-day, -dday) Orgi qooqan ciyid.

qalaadid *m.f.dh eeg* qalaad².

qalaamaanyo *m.dh* Nafley aan nooc wada ahayn oo wada jirta. *ld* qalamaanyo.

qalaanqal¹ *m.l* Qas; qulqulad; wareer.

qalaanqal² *m.l/dh* 1. Qas; qulqulad; wareer. 2. Geed-abaareed higlada u eg aan qodxo lahayn leh miro yaryar oo cas cas,

- dambaskiisana magaad iyo dawo cadhada lagu dhayo laga dhigto, oo xooluhu daaqaan.
- qalaanqalmadow** *m.l* Nooc qalaanqalka ka mid ah oo caleemahii suu aad u cagaaran yihii.
- qalab** *m.l* 1. Alaabta wax lagu qabsado ama lagu dhaqmo oo dhan. 2. Hubka lagu dagaalamo oo dhan. 3. (*muus.*) Qalabka muusikada.
- qalabayn** *m.f.db eeg* qalabee.
- qalabee** *f.g²* (-beeyay, -baysay) 1. Meel qalab u yeelid. 2. Cid hubeyn.
- qal-aboodi** *m.l* Firiiric yar yar oo cuncun leh oo oogada dadka ka soo yaaca kolka ay qorraxdu kulushahay (kulayaaha).
- qalad¹** *m.l* (-dyo, *m.db*) Samaynta wax, fal, hadal iwm. loo sameeyo si aan sax ahayn; gef.
- qalad²** *f.g/mg1* (-lday, -ladday; -ldi) 1. (*f.g*) Wax si aan sax ahayn u samayn. 2. (*f.mg*) Ku q.: wax, wax kale oo aan ku habbooneyn ku qasid.
- qalaggooy** *f.mg2* (-ooyay, -oysay) Nafley qalo ka bi'ld.
- qalaggoyn** *m.f.db eeg* qalaggooy.
- qalal** *m.l* (*daaw.*) Isku roorid muruqeed oo aan qofku ogeyn keentana qalqalloc jirka iyo addimada.
- qalalaas** *m.l* Degganaan iyo xasilooni la'aan. *ld* qalalaase, qalalaaso.
- qalalaase** *m.l* *ld* qalalaas.
- qalalaaso** *m.l* *ld* qalalaas.
- qalalab** *m.db.sh.r* Si shanqar iyo buuq leh oo wax isaga dabadhacaan; rabshad.
- qalalabi** *f.g²* (-iyay, -isay) Wax si dhaqso leh u sameyn.
- qalalabin** *m.f.db eeg* qalalabi.
- qalalabsasho** *m.f.db eeg* qalalabso.
- qalalabso** *f.g³* (-saday, -satay) Wax si dhaqso ah u cabbid.
- qalamaanyo** *m.db* 1. Dad isku dhex jira oo aan isgaranayn. 2. Dad keli keli ah.
- qalamii¹** *m.l* *ld* qalammi.
- qalamii²** *m.db* Nafley yar oo indha waaweyn leh oo cagaha iyo dabada daanyeerka uga eg, wejiga iyo dhegahana dawacada ugu eg; geedatiris.
- qalammi** *m.l* Shiraac yar. *ld* qalammi¹.
- qalan¹** *f.mg1* (-lmay, -lantay; -lmi) 1. Wax la qalay noqosho (nafley). 2. U q.: wax, wax istaahilid.
- qalan²** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) 1. Wax la qalay ahaansho (nafley). 2. U q.: wax, wax istaahila ahaansho.
- qalanjo** *m.db* (-ooyin, *m.l.*) 1. Maroodiga dheddig. 2. (*riw.*) Haweeney jisha qeybta
- ugu muhiimsan ee filin ama riwaayad. 3. Naag aad u qurux badan.
- qalasho** *m.f.db eeg* qalo².
- qalaw** *m.db* 1. Kalagoyska cududda iyo garabka. 2. Xanuun ku dhaca kalagoyska cududda iyo garabka.
- qalawille** *m.l* Geed-abaareed gaaban oo higlahu u eg qodaxna lahayn oo waqtiga jiilaalku dheeraado xoolaha caleentisa lagu barbixiyo.
- qalawle** *m.l* 1. Geel guran ah. 2. Muqmad aan subag iyo dufa midna lahayn. 3. Cantalaay.
- qalawo** *m.db* (-ooyin, *m.l.*) 1. Dhis yar oo waxaraha la geliyo. 2. Dhismo yar oo loogu gabbado dugaag la rabo in la dilo. *ld* qalwo (2).
- qalax** *m.l* 1. Q. ah: dhul dhagax badan oo oomane ah. 2. Nooc ka mid ah dhulmanta waaweyn oo laba qalbac leh.
- qalayn** *m.f.db eeg* qalee. *ld* qalays.
- qalays** *m.l* *ld* qalayn.
- qalaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax qudrad, subag iwm muddo yar lagu shiilay ahaansho (hilib).
- qalaysasho** *m.f.db eeg* qalayso. *ld* qalaysi.
- qalaysi** *m.l* *ld* qalaysasho.
- qalaysnaan** *m.f.db eeg* qalaysan. *ld* qalaysnaansho.
- qalaysnaansho** *m.l* *ld* qalaysnaan.
- qalayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Hilib muddo yar qudrad, subag iwm, ku shiilasho.
- qalbac** *m.l* (-cyo, *m.db*) Labada fuq ee isle'eg, xalleefsan, isku abburan oo miruhu leeyihiin middood.
- qalbi** *m.l* (quluub, *m.db*) 1. Laab; kal. 2. Xasuus.
- qalbidaciif** *m.l.kh* Q. ah: qof garasho yar.
- qalbifarnaan** *m.db* *ld* qalbifurnaan.
- qalbifarnaansho** *m.l* *ld* qalbifurnaan.
- qalbifuran** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Cid niyad wanaagsan leh ahaansho.
- qalbifurnaan** *m.f.db eeg* qalbifuran. *ld* qalbifarnaan, *ld* qalbifarnaansho, *ld* qalbifurnaan.
- qalbifurnaansho** *m.l* *ld* qalbifurnaan.
- qalbifurnow** *f.mg3* (-naaday, -naatay) Niyad wanaagsan yeefasho. *ld* qalbifurrow.
- qalbifurraan** *m.db* *ld* qalbifurnaan.
- qalbifurraansho** *m.l* *ld* qalbifurnaan.
- qalbifurrow** *f.mg3* (-raaday, -raatay) *ld* qalbifurnow.
- qalbijab¹** *m.l* 1. Dareen murugo leh oo ku dhasha qof wuxuu rabo waayey. 2. *ld* qalbijebid. *ld* niyadjab¹.
- qalbijab²** *f.mg1* (-bay, -btay; -jebi) Wax ka rajo dhigid.

qalbijebi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid qalbijab ku ridid.
 qalbijebid *m.f.dh eeg* qalbijab². *ld qalbijab¹*.
 qalbijebin *m.f.dh eeg* qalbijebi.
 qalbisamaan *m.f.dh eeg* qalbisan. *ld*
 qalbisamaansho, qalbisami, qalbisnaan.
 qalbisamaansho *m.l/dh ld* qalbisamaan.
 qalbisami *m.dh ld* qalbisamo, qalbisnaan.
 qalbisamo *m.dh* Samaan cidi uurka ku haysa;
 niyadsami. *ld qalbisami*.
 qalbisamow *f.mg3* (-maaday, -maatay) Cid
 wax niyaddisu fiicantahay noqosho.
 qalbisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Qof niyad
 wanaagsan ahaansho; niyadsan. 2. Ku q.: cid
 kalsooni ku qabid.
 qalbisnaan *m.f.dh ld* qalbisamaan.
 qalbisnaansho *m.l/dh ld* qalbisamaan.
 qalbixumaan *m.f.dh eeg* qalbixun. *ld*
 qalbixumaansho.
 qalbixumaansho *m.l/dh ld* qalbixumaan.
 qalbixume *f.mg2* (-meeyay, -meysay) Cid wax
 ay ku qalbixumaato ku samayn.
 qalbixumeyn *m.f.dh eeg* qalbixumee.
 qalbixumi *m.dh ld* qalbixumo.
 qalbixumo *m.dh* Xumaan cidi uurka ku hayso.
 qalbixumow *f.mg3* (-maaday, -maatay) Cid
 wax niyaddu ka xumaatay noqosho.
 qalbixun *f.mg4* (-maa, -mayd) 1. Cid
 tiiraanyo hayso ahaansho. 2. Cid aan niyad
 wanaagsanlahayn ahaansho.
 qalcad *m.dh* (-do, ml.) Dhisimo xoog badan
 oo dhagax ka samaysan oo waayadii hore
 cadowga laga geli jiray. *ld calqad, qalco*.
 qalco *m.dh ld* qalcad.
 qaldamid *m.f.dh eeg* qaldan¹.
 qaldan¹ *f.g/mg1* (-amay, -antay; -ami)
 1. Wax, wax kale ku qasan yihii noqosho.
 2. Cid gefsan noqosho.
 qaldan² *f.mg4* (-xay, -xday) 1. Wax si aan sax
 ahayn loo sameeyay ahaansho. 2. Wax gefsan
 noqosho.
 qaldanaan *m.f.dh eeg* qaldan². *ld*
 qaldanaansho.
 qaldanaansho *m.l/dh ld* qaldanaan.
 qaldhac¹ *m.l* (-cyo, *m.dh*) Qori loo kala jeexay
 laba qalbac oo dabada looga xiro si uu
 saalada iyo neefta ugu cesho hal la doonayo
 in la oggolaysiyo ilmo aysan dhalin. *ld*
 qallac¹, qallax¹.
 qaldhac² *f.g1* (-cay, -cday; -dhici) Qaldhac
 dabada uga xirid (hal). *ld qallac², qallax²*.
 qaldhacan *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) *ld* qallacan.
 qaldhacnaan *m.dh ld* qallacnaan.
 qaldhacnaansho *m.l/dh ld* qallacnaan.

qaldheb *f.g/mg1* (-bay, -btay) 1. (*f.g*) Si degdeg
 ah biyo u cabbid (xoolo). 2. (*f.mg*) Awr wax
 uu rabo in uu dilo u fara baxsasho. *ld*
 qaldhex.
 qaldhebid *m.f.dh eeg* qaldheb.
 qaldhex *f.g/mg1* -xey, -xday *ld qaldheb*.
 qaldhicid *m.f.dh eeg* qaldhac². *ld qaldhocod*,
 qallicid, qallixid.
 qaldhocod *m.dh ld* qaldhicid.
 qaldhow *m.l* Orodka uu awr qooqani ordo
 mar uu dagaallamayo.
 qalldid *m.f.dh eeg* qalad².
 qalee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Bariis inta aan
 biyaha lagu darin dallac ku shiilid.
 qaleyn *m.f.dh eeg* qalee. *ld qaleys*.
 qaleys *m.l ld* qaleyn.
 qaleysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la qaleey
 ahaansho (hilib, bariis).
 qaleysnaan *m.f.dh eeg* qaleysan. *ld*
 qaleysnaansho.
 qaleysnaansho *m.l/dh ld* qaleysnaan.
 qalfaad¹ *m.l ld* qalfaadid.
 qalfaad² *f.g1* (-day, -dday) Jirrid aad u weyn
 qorid si u noqdo doon.
 qalfaadid *m.f.dh eeg* qalfaad². *ld qalfaad¹*.
 qalfoof *m.l* (-fyo, *m.dh*) Oogada nafleyda ee
 riciraha leh, iskujoogga lafahooda.
 qalfoon *m.l* 1. Wax gudo leh oo dubkii sare oo
 muuqda mooyaane aanay hoosta waxba kaga
 jirin. 2. *ld qamboob* 3. Geed faalala oo miro
 kulkulucusan leh oo arigu aad u jecelyahay
 kana mid ah geedaha wax lagu daaweyo.
 4. Qaybta sare ee lafta madaxa.
 qalid *m.f.dh eeg* qal². *ld qalniin*.
 qaliid *m.l* (-dyo, *m.dh*) Cad ka samaysan
 qoryo si gaar ah isugu rakiban oo albaabba
 lagu dhejiyo, si ay u xirmaan ama ayan u
 furmin; qori gaar ah oo ilko kala duwdhuwan
 leh baa lagu furaa.
 qalin *m.l* 1. Qalab af dhuuban oo wax lagu
 qoro. 2. Lacag (macdan). 3. Summad geela
 lagu dhigo oo ah diillin daanka loogu jiido si
 gudub ah.
 qalindaar¹ *m.l* Gacan wax qoraysa oo la
 nuuxiyo ama la taabto oo qoristii ka
 xumaato.
 qalindaar² *f.g1* (-ray, -rtay) Gacan wax
 qoreysa jugsiin.
 qalindaarsho *m.f.dh eeg* qalindaaro.
 qalindaarid *m.f.dh eeg* qalindaar².
 qalindaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) 1. Qalin khad
 ku darasho. 2. Qof wax ka barasho.
 qalinduurre *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Nin kutuba
 wax yar ka yaqaan oo haddana wax ka

sheegsheega oo wadaad iska dhiga; kitaabgaab.	qallafsanaan <i>m.f.db eeg</i> qallafsan. <i>ld</i> qallafsanaansho.
qalinjebi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Quraan dhammeyn (arday). 2. Tacliin dhammeyn. 3. Ka q.: dugsi sare ama jaamacad la yaqaan ka soo bixid.	qallafsanaansho <i>m.ll/db ld</i> qallafsanaan.
qalinjebin <i>m.f.db eeg</i> qalinjebi.	qallaji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax qoyan engejin.
qalinmadow <i>m.l.u</i> Ardada dugsiga quraanka dhigata.	qallajin <i>m.f.db eeg</i> qallaji. <i>ld</i> qallajis ¹ .
qalinshubato <i>m.db.u</i> Dad sixirka yaqaan oo intay dadka indhasaracadiyaan wax ka qaata.	qallajis ¹ <i>m.l ld</i> qallajin.
qalinshube <i>m.l (-bayaal, m.ll/db)</i> Waxyaabaha la isku qurxiyo (siyaakhad) qof ka sameeya qalin iyo dahab.	qallajis ² <i>m.l.u (c.naf)</i> Xamaarato yar oo jaadad badan ah oo leh dhex dhuuban, dabo dhuuban iyo afar addin oo sida badan ku nool dhulka kuleylaha ah.
qallaaf <i>m.l.u</i> Hogfo.	qallal ¹ <i>m.l</i> 1. Cudur maskaxeed nafleyda ku dhaca oo suuxdin iyo gariir keena. 2. Cudur nafleyda dhinac naafeeyaa; dabeyl. 3. <i>ld</i> qallalid.
qallaal ¹ <i>m.l (-lo, m.db)</i> 1. Balli yar oo ay biyo ku hareen. 2. Duleelka sankaa iyo afku ay isaga furanyihiin.	qallalid <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> 1. Wax qoyanaa engegid. 2. Qof sarco qaba suuxid. 3. Xubin jirka nafleyda ka mid ah hawl gabid.
qallaal ² <i>m.db</i> Waddo aan toobiye ahayn.	qallalan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> 1. Wax qoyanaa wax engégay ahaansho. 2. Xubin jirka nafleyda ka mid ah wax hawsheedii gabtay ahaansho.
qallac ¹ <i>m.l 1. ld</i> qallaco . Laba qalbac ee qori la kala jeexay oo geela wax diida faruuryaha inta xarig lagula qabto looga xiro, si marka uu xanuunsado uu u oggolaado dhashiisa ama mid kale ama uu u oggolaado.	qallalid <i>m.f.db eeg</i> qallalid. <i>ld</i> qallalid ¹ (3).
2. Shiraac doon oo dhuuban oo daqalka korkiisa lagu xiro.	qallalnaan <i>m.f.db eeg</i> qallalan. <i>ld</i> qallalnaansho, qallay.
qallac ² <i>f.g1 (-cay, -cday; -lici)</i> 1. Hal ilmo diidday qallac ku samayn. 2. Shiraaca doonta daqal ku xirid.	qallalnaansho <i>m.ll/db ld</i> qallalnaan.
qallacan <i>f.mg4 (-cnaa, -cnayd)</i> Qof oo geel qallacay si kadis ah ahaansho.	qallax ¹ <i>m.l ld</i> qaldhac ¹ .
qallacid <i>m.db eeg</i> qallac ² .	qallax ² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> <i>ld</i> qaldhac ² .
qallacnaan <i>m.db eeg</i> qallacan. <i>ld</i> qallacnaansho.	qallaxan <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> <i>ld</i> qallacan.
qallacnaansho <i>m.ll/db ld</i> qallacnaan.	qallaxnaan <i>m.db ld</i> qallacnaan.
qallaco <i>m.db ld</i> qallac ¹ (1).	qallaxnaansho <i>m.ll/db ld</i> qallalnaan.
qallad ¹ <i>m.l</i> Raacidda la raaco madhab in muddo ah.	qallayl <i>m.l</i> 1. Qoyaan iyo jileec la'aan. 2. <i>ld</i> qallalnaan.
qallad ² <i>m.db (-do, m.l)</i> Masiibo; belo.	qallayn <i>m.f.db eeg</i> qallee.
qalladasho <i>m.f.db eeg</i> qallado.	qalle <i>m.l</i> Waajib waqtigii la samayn lahaa la soo dhaafay oo waa dambe la guto, siiba salaadda iyo soonka.
qallado <i>f.g3 (-latay, -ladatay)</i> Madhab raacid in muddo ah.	qallee <i>f.g2 (-leeyay, -laysay)</i> Qalle gudasho.
qallaf ¹ <i>m.l.kh</i> Q. ah: wax adag oo aan jilicsaneyn.	qalleyf <i>m.l</i> Aan jilicsanayn; adayg.
qallaf ² <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> Wax adag oo aan jilicsaneyn noqosho.	qallib ¹ <i>m.l ld</i> qallibid.
qallafi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax, wax adag oo aan jilicsaneyn ka dhigid.	qallib ² <i>f.g1 (bay, -btay)</i> Wax afgembiyid.
qallafid <i>m.f.db eeg</i> qallaf ² .	qallibaad <i>m.db</i> Rogidda wax siday ahaayeen ma ahee si kale loo rogo ama loo dhaho.
qallafin <i>m.f.db eeg</i> qallafi.	qallibani <i>f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)</i> Wax la afgembiyay noqosho.
qallafsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax aan jilicsaneyn ahaansho. 2. Wax aan sulub ahaansho. 3. Wax aan sahlanayn ahaansho. 4. Qof dabeecad adag oo aan soo loodsamin ahaansho.	qallibani ² <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> Wax la afgembiyay ahaansho.
	qallibid <i>m.f.db eeg</i> qallib ² . <i>ld</i> qallib ¹ .
	qallibmid <i>m.f.db eeg</i> qallibani ¹ .
	qallibnaan <i>m.f.db eeg</i> qallibani ² . <i>ld</i> qallibnaansho.
	qallibnaansho <i>m.ll/db ld</i> qallibnaan.
	qallicid <i>m.f.db eeg</i> qallac ² .
	qalliin ¹ <i>m.l</i> Wax qalid.
	qalliin ² <i>m.l (daaw.)</i> Qayb ka mid ah cilmiga daawada oo ku saabsan xirfadda qalliinka

dhaawaca, qaabdarrada xubnaha iyo cudurro kale.	qalnaan <i>m.f. dh eeg qalan²</i> . <i>ld qalnaansho.</i>
qallixid <i>m. dh ld qaldhicid, qaldhocod.</i>	qalnaansho <i>m. ll/ dh ld qalnaan.</i>
qallooc¹ <i>m.l (-cyo, m. dh)</i> 1. Qaab dhan u janjeera oo aan toosnayn. 2. Q.ah: hadal aan munaasab ahayn.	qalniin <i>m.l</i> 1. Jeexdin lagu sameeyo meel jirka naafleyda ka mid ah si loo daweeyo. 2. <i>ld qalid.</i>
qallooc² <i>m.l (jugr)</i> Golxo laga helo haloodka webiga, oo si isdabjoog ah ugu leex leexanaysa dhinac ilaa dhinac, iyada oo samaynaysa labyo waaweyn markuu webigu ku socdo oo uu qoynayo dhul siman.	qalo¹ <i>m.l</i> Hal neef oo baadi ah.
qallooc³ <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Wax qaabkiisa dhan u janjeerin.	qalo² <i>m.dh</i> 1. Daireen ku dhasha naafleyda marka ay taagan yihiiin meel aysan hore u joogi jirin ama ay la kulmaan dad aysan aqoon. 2. Q. ah: neef baadi ah oo xoolo uusan aqoon u tegay.
qalloocan <i>f.mg4 (-cnaa, -cnayd)</i> 1. Wax qaab toosnayn oo dhan u janjeera leh ahaansho. 2. Hadal wax aan munaasab ahayn ahaansho. 3. Qof aan dabeecad wanaagsan lahayn ahaansho. <i>ld qalloocsan.</i>	qalo³ <i>f.g3 (-ashay, -alatay)</i> Si loo cuno xoolo gowracaasho.
qalloocasho <i>m.f. dh eeg qallooco.</i> <i>ld qalloocid.</i>	qaloo <i>f.mg3 (ooday, -ootay)</i> Nafley qalo dareemid.
qallooci <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax qaabkiisa dhan u janjeerin.	qalood <i>m.f.l eeg qaloo.</i>
qalloocid <i>m.f. dh eeg qallooc².</i> <i>ld qalloocasho.</i>	qaloombi¹ <i>m.l</i> Dhawaaq xoog leh oo aan kala joogsi lahayn. <i>ld qaloombiyid.</i>
qalloocin <i>m.f. dh eeg qallooci.</i>	qaloombi² <i>f.mg1/2 (-iyay, -iday/-isay)</i> Dhawaaq xoog leh oo aan kala joogsi lahayn sameyn.
qalloocnaan <i>m.f. dh eeg qalloocan.</i> <i>ld qalloocnaansho, qalloocsanaan, qalloocsanaansho.</i>	qaloombin <i>m. db ld qaloombiyid.</i>
qallooco <i>f.mg3 (-cday, -catay)</i> 1. Wax dhan u janjeersasho. 2. Ka q.: hadal si aan habbooneyn u dhihiid. 3. <i>ld qallooc².</i>	qaloombiyid <i>m.f. dh eeg qaloombi².</i> <i>ld qaloombi¹, qaloombin.</i>
qalloocsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld qalloocan.</i>	qaloon <i>m.l</i> 1. Maseego, galley, digir iwm oo la dubay. 2. Meesha qalloocan oo salka hunguriga naafleyda. 3. Jirro ku dhacda qoorta oo bararisa.
qalloocsanaan <i>m. dh ld qalloocnaan.</i>	qaloondub <i>m.l (-byo, m.l)</i> Dube.
qalloocsasho <i>m. ll/ dh ld qalloocnaan.</i>	qaloonfirdhis <i>m.l</i> Hab loo ducaysto oo salool afarta jaho loo firdhiyo.
qalloocsi <i>m. dh ld qalloocsasho.</i>	qalow <i>m.l</i> Dhul korkiisa dhagax ku simanyahay.
qalloocso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax dhan u soo janjeersasho.	qalowle <i>m.l</i> 1. Geel aan irmaan ahayn. 2. Cunto aan idaan lahayn.
qalluud¹ <i>m.l</i> Si miskiinnimo ah oo la isu muujiyo (qof). <i>ld galluub¹.</i>	qalowlee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> 1. Neef irmaanaa caaniihi ka dhammaasho; gurid (geel) 2. Hilib qalowle ka dhigid.
qalluud² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Si miskiinnimo ah isu muujin (qof). <i>ld galluub².</i>	qalowleyn <i>m.f. dh eeg qalowlee.</i>
qalluudid <i>m.f. dh eeg qalluud².</i> <i>ld galluubid.</i>	qalqaali <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Hawl qabashadeeda isku taxluujin ama qabanaqabin.
qalluudsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax miskiin iska dhigaya ahaansho (qof). <i>ld galluuban.</i>	qalqaalin <i>m.f. dh eeg qalqaali.</i> <i>ld qalqaalis, qalqaalo (1).</i>
qalluudsanaan <i>m.f. dh eeg qalluudsan.</i> <i>ld galluubnaan, galluubnaansho, qalluudsanaansho.</i>	qalqaalis <i>m.l ld qalqaalin.</i>
qalluudsanaansho <i>m. ll/ dh ld qalluudsanaan.</i>	qalqaall <i>m.l kh</i> Q. ah: wiil rabsho badan.
qalluul¹ <i>m. dh</i> Qarsashada cid wax ay qaybinaysay wax ka qarsato.	qalqaalo <i>m. dh</i> 1. <i>ld qalqaalin.</i> Isku dubbarididda hawl arrin iwm qabashadooda. 2. Hanti aan badnayn oo qof la siyo.
qalluul² <i>f.mg1 (-uulay, -uushay)</i> Cid wax ay qaybineysay wax ka qarsasho.	qalqal¹ <i>m.l ld khalkhal¹.</i>
qalluulid <i>m.f. dh eeg qalluul².</i>	qalqal² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> <i>ld khalkhal².</i>
qalmaan <i>m. dh. w eeg qalin.</i>	qalqale <i>m.l</i> 1. Summad geela lagu dhigo oo ueg qaanso aad loo tooxay oo dheegga lagu dhigo. 2. Kolay harag ka samaysan oo fardooleyda, xoolo jirta iwm wax ku ritaaan.
qalmashube <i>m.l ld qalinshube.</i>	qalqali <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld khalkhali.</i>
qalmid <i>m.f. dh eeg qalan¹.</i>	

qalqalid <i>m.db ld khalkhalid.</i>		
qalqalin <i>m.db ld khalkhalin.</i>		
qalqalli <i>m.db Dhoobo qallashay oo adag.</i>		
qalqalsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld khalkhalsan.</i>		
qalqalsanaan <i>m.db ld khalkhalsanaan.</i>		
qalqalsanaansho <i>m./lh ld khalkhalsanaan.</i>		
qalwayn <i>m.db ld khilaawayn.</i>		
qalwee <i>f.mg2 (-weeyay, -weysay) ld khilaawee.</i>		
qalwi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Hilib iwm holac ku dubid. 2. Weel iwm holac ku diirin. 3. Fuud, dawo iwm nafley afka uga shubid. <i>ld halwi.</i>		
qalwin <i>m.f.db eeg qalwi. ld halwin.</i>		
qalwis <i>m.l Q. ah: hilib iwm oo holac lagu dubay.</i>		
qalwo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. God ciriiri ah oo buuraha iyo qararka dhexdooda ku samaysma. 2. <i>ld qalawo.</i> Edeg yar. 3. Dhismo yarоо wax lagu dabo. 4. <i>ld khilaawo.</i>		
qalyaro <i>m.db</i> Qalka hoose ee afka nafleyda oo ka yaraada sidii caadiga ahayd.		
qalyayax <i>m.l.kh</i> 1. Q. ah: qof dheer caato ah oo lafo waaweyn. 2. Lafo is haysta oo aan hilib lahayn.		
qalyayaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> 1. Wax lafo waaweyn oo caato ah ahaansho (qof). 2. Lafo is haysta oo hilibkii ka dhammaaday ahaansho.		
qalyayaxsanaan <i>m.f.db eeg qalyayaxsan. ld qalyayaxsanaansho.</i>		
qalyayaxsanaansho <i>m./lh ld qalyayaxsanaan.</i>		
qamaamid <i>m.f.db eeg qamaan².</i>		
qamaamud ¹ <i>m.l Isqarinta qof maro, maqaar iwm isku qariyo.</i>		
qamaamud ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Maro, maqaar iwm isku qarin (qof).		
qamaamudan <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd)</i> Wax is qamaamuday ahaansho (qof).		
qamaamudid <i>m.f.db eeg qamaamud².</i>		
qamaamudnaan <i>m.f.db eeg qamaamudan. ld qamaamudnaansho.</i>		
qamaamudnaansho <i>m./lh ld qamaamudnaan.</i>		
qamaan ¹ <i>m.l Ku soo yaacidda meel wax yaalliiн ama wax ka dhaceen lagu soo yaaco.</i>		
qamaan ² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Meel ay wax yaalliiн ama wax ka dhecean ku yaacid.		
qamadi <i>m./lh Badar bariiska u eg lana eg laakiin ka midab duwan oo la cuno.</i>		
qamandhaceysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax qamandhaco hayso ahaansho.		
qamandhaceysnaan <i>m.f.db</i> qamandhaceysan.	<i>eeg</i>	<i>ld</i>
qamandhaceysnaansho <i>m.f.db</i> qamandhaceysnaansho.	<i>ld</i>	<i>ld</i>
qamandhaceysnaansho <i>m./lh</i> qamandhaceysnaan.		
qamandhaco <i>m.db</i> Qarqaryo jariirico wadata oo ku dhalata oogada marka ay dhaxan badan dareento.		
qamandhacoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Qamandhaco dareemid.		
qamandhacood <i>m.f.l eeg</i> qamandhacoo.		
qamanyuu <i>m.l Xiridda hal godol diiddey ama ilmaha diidday xarig sinka looga xiro oo neefta lagu celiyo si ay u godlato ama ilmaha u oggolaato.</i>		
qamarshiid ¹ <i>m.l</i> Badar aan la xasharin oo la shiiday.		
qamarshiid ² <i>fg1 (-day, -dday)</i> Badar aan la xasharin shiidiid.		
qamarshiidan <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd)</i> Badar wax buunshaha lagu shiidey ahaansho.		
qamarshiidid <i>m.f.db eeg</i> qamarshiid ² .		
qamarshiidnaan <i>m.f./lh eeg</i> qamarshiidan. <i>ld qamarshiidnaansho.</i>		
qamarshiidnaansho <i>m.f./lh</i> qamarshiidnaan.	<i>ld</i>	<i>ld</i>
qambarac <i>m.db</i> 1. Ceeb weyn oo ka timaada fal xun ee uu qof sameeyey. 2. Jac.		
qambaruur <i>m.l</i> 1. Tiiraanyo ka muuqata qof ooyaaya. 2. <i>ld qambaruursasho.</i>		
qambaruursan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof ooyaaya wax wejigisa tiiraanyo ka muuqata ahaansho.		
qambaruursanaan <i>m.f.db eeg</i> qambaruursan. <i>ld qambaruursanaansho.</i>		
qambaruursasho <i>m.f.db eeg</i> qambaruursasho.		
qambaruursenso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Qof tiiraanyeysan hoos u ooyid.		
qamboob ¹ <i>m.l (qamboob, m.db)</i> Geed yar oo dhuulka ku faalala bixiya miro kulkulucusan oo gas leh oo inta la dubo la cuno. <i>ld qalfoon (2).</i>		
qamboob ² <i>m.db</i> Miro cagaaran oo dusha ku leh qodaxyo oo inta la dubo la cuno.		
qamiic ¹ <i>m.l</i> Saluugmo yar.		
qamiic ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Ka q.: wax saluugid.		
qamiicid <i>m.f.db eeg</i> qamiic ² .		
qamiicsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Ka q.: qof wax saluugsan ahaansho.		
qamiicsanaan <i>m.f.db eeg</i> qamiicsan. <i>ld qamiicsanaansho.</i>		
qamiicsanaansho <i>m./lh ld</i> qamiicsanaan.		

qamiir¹ *m.l ld khamiir¹*.

qamiir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld khamiir²*.

qamiiri *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld khamiiri*.

qamiirid *m.db ld khamiirid*.

qamiiriin *m.db ld khamiiriin*.

qamiirisan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld khamiirsan*.

qamiirsanaan *m.db ld khamiirsanaan*.

qamiirsanaansho *m.lldh ld khamiirsanaan*.

qamiirsasho *m.db ld khamiirsasho*.

qamiirsi *m.l ld khamiirsi*.

qamiirso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld khamiirso*.

qamir¹ *m.l Q. ah: badar yar oo ceeriin ah*.

qamir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Badar ceeriin ku cunid (qof).

qamirid *m.f.db eeg qamir²*.

qamis¹ *m.l Laab hoggaanka ka mid ah oo ratiga gafuurka loo geliyo si loo hoggaamiyo*.

qamis² *f.g1 (-say, -stay)* Rati xarig gafuurka u gelin si hoggaamintiisu u fududaato.

qamisan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax qamis gafuurka loo geliyay ahaansho.

qamisasho *m.f.db eeg qamiso*.

qamisid *m.f.db eeg qamis²*.

qamisnaan *m.f.db eeg qamisan. ld qamisnaansho*.

qamisnaansho *m.lldh ld qamisnaan*.

qamiso *f.g3 (-stay, -satay)* Awr qamis gashasho (qof).

qammaac¹ *m.l Buuq; yulqan*.

qammaac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Buuq ama yulqan badan sameyn (cid).

qammaacid *m.f.db eeg qammaac²*.

qammaad¹ *m.l 1. Baajinta ama ka wareegidda wax sameyntooda. 2. Miyir doorsoomidda lala miyirdoorsoomo harraad, gaajo iyo daal badan. 3. Leexashada meelhalis ah laga leexdo. 4. ld qammaadid*.

qammaad² *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Harraad, gaajo iyo daal badan la miyirdoorsoomid. 2. Ka q.: wax sameyntooda ama meel mariddeed ka wareegid.

qammaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Ka q.: cid meel xoog kaga celin. 2. Ka q.: wax meel halis ah ka weecin.

qammaadid *m.f.db eeg qammaad². ld qammaad¹ (4)*.

qammaadin *m.f.db eeg qammaadi*.

qammaadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Harraad, gaajo iyo daal awgii wax la miyirdoorsoomay ahaansho.

qammaadsanaan *m.f.db eeg qammaadsan. ld qammaadsanaansho*.

qammaadsanaansho *m.lldh ld qammaadsanaan*.

qammaamiir *m.dh.u ld qammaamuur*.

qammaamuur *m.dh.u* Ragga intiisa qimaha iyo qaddarinta ku leh bulshada dhexdeeda. *ld qammaamuir*.

qammi *m.l ld hammi¹*.

qamuunyeeysan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax ciil iyo caro awgeed bushimaha la qaniinaaya ahaansho.

qamuunyeysnaan *m.f.db eeg qamuunyeeysan. ld qamuunyeysnaansho*.

qamuunyeysnaansho *m.lldh ld qamuunyeysnaan*.

qamuunyo *m.db* Ciil iyo caro badan oo bushinta hoose lala qaniino.

qamuunyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ciil iyo caro badan darteed faruuryo la qaniinid.

qamuunyood *m.f.eeg qamuunyoo*.

qamuuri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dedid.

qamuurin *m.f.db eeg qamuuri. ld qamuuris*.

qamuuris *m.l ld qamuuris*.

qamuursan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la deday ahaansho.

qamuursanaan *m.f.db eeg qamuursan. ld qamuursanaansho*.

qamuursanaansho *m.lldh ld qamuursanaan*.

qan *m.l Jurmi*.

qanaan¹ *m.l Q. ah: nafley madax-adag oo aan la hoggaamin karin*.

qanaan² *m.db* Dabada gammaanka iyo lo'da.

qanaani *f.mg2 (-iyay, -isay)* Dabo kor u taagid (koolo).

qanaanin *m.f.db eeg qanaani*.

qanaat *m.l (-tyo, m.db) (jugr.)* Sida Iiraan looga yaqaan, waa marin biyood dhulka ka hooseeya oo biyaha waraabka ka soo qaada buuraha roobku ku badanyahay geeyana dhulalka qallalan ee ka hooseeya. Marinka qanaatka waxaa laga arki karaa hawada, maxaa yeelay waxaa jira daloollo wareegsan oo in isu jir-jira oo u eg karaytarro yar-yar. Qanaatka waxay isleeyihiin foggaaraha woqooyiga Afrika.

qanabee *f.mg2 (-beeyay, -beysay)* Awr qooqan isaga oo madaxa laallaadinaya, daamankana isla dhacaya ordid. *ld gamlee*.

qanabeyn *m.f.db eeg qanabee*.

qanabo *m.db* Orodka awr qooqani sameeyo isaga oo madaxa laallaadinaya daamankana isla dhacaya.

qanac¹ *m.l 1. Raalliggelin, maqsudin. 2. Kadhaadhicin, aaminaad. 3. Q. badan: qof wax yar ku qanca*.

qanac² *f.mg1 (-ncay, -nacday; -nci)* 1. Qof arrin ama wax kale raali ku noqosho. 2. Wax ka quusasho.

- qanacsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Cid, wax raali ku ah ahaansho. 2. Cid, wax ka quusatay ahaan.
- qanacsanaan** *m.f.dh eeg* qanacsan. *ld* qanacsanaansho.
- qanacsanaansho** *m.l/dh ld* **qanacsanaan.**
- qanax** *m.l (-xyo, m.dh)* Q. ah: qalab bir, qori iwm ka sameysan oo duugoobay ama khalkhalay.
- qanci** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid raalli ka dhigid.
- qancid** *m.f.dh eeg* qanci².
- qancin** *m.f.dh eeg* qanci. *ld* **qancis.**
- qancis** *m.l ld* **qancin.**
- qandac¹** *m.l.kh* Q. ah: wax kuleylkoodu yar yahay.
- qandac²** *f.mg1 (-cay, -cday; -dici)* Wax in yar kululaaday noqosho.
- qandacsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qandacay ahaansho.
- qandacsanaan** *m.f.dh eeg* qandacsan. *ld* qandacsanaansho.
- qandacsanaansho** *m.l/dh ld* **qandacsanaan.**
- qandacsasho** *m.f.dh eeg* qandacsasho. *ld* **qandacsisi.**
- qandacsisi** *m.l ld* **qandacsasho.**
- qandacs** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax in yar kululeysasho.
- qandal** *m.l (-llo, m.dh)* 1. Geed dhirta dhaadheer ka mid ah oo bixiya laamo toostosan oo lagu dhisto guryaha, lehna asal hargaha lagu magdiyo. 2. Qabal maqaar ka samaysan oo gaboobay.
- qandaraas** *m.l (-syo, m.dh)* Heshiis hawleed laba dhinac dhex mara.
- qandhada deng** *m.dh (daaw.)* Cudur la isqaadsiyo oo fiirus keeno waxaana qaada jeermiga kaneecada la yiraadhdo “aedes aegypti”. Astaamo: xubno xanuun, qandho, madax xanuun, muruqyo xanuun, ilmayn, cuno xanuun, finan cuncun leh oo oogada ka soo baxa. Astaamahaasu waxay jiraan muddo ayaamo ah.
- qandhaggalti** *m.l* Xanuun xummad leh oo ku dhaca qof yimaada meel uusan hore u joogi jirin.
- qandhar** *m.l.kh* Q. ah: qof madax adayg oo waxa uu damco aan laga qancin karin.
- qandhasho** *m.f.dh eeg* qandho². *ld* **qandhood.**
- qandhee** *f.g2 (-dheeyay, -dheysay)* Qandho kicin. *ld* **qandhi.**
- qandheyn** *m.f.dh eeg* qandhee. *ld* **qandhin.**
- qandheysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Nafley ay qandho hayso ahaansho.
- qandheysnaan** *m.f.dh eeg* qandheysan. *ld* **qandheysnaansho.**
- qandheysnaansho** *m.l/dh ld* **qandheysnaan.**
- qandhi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **qandhee.**
- qandhicil** *m.l.u* Ugxaanta yaryar oo cadcad oo ay injirtu dhasho.
- qandhin** *m.dh ld* **qandheyn.**
- qandhiso** *m.dh.u* Booddo.
- qandho¹** *m.dh* 1. Xummad. 2. Jirro. 3. Duumo.
- qandho²** *m.dh (daaw.)* Kulka jirka oo ka saramara kulka caadiga ah ee jirka: haddii afka laga cabbiro waxa weeye: 98,6° F oo u dhiganta 37° C. Haddii futada laga cabbirana waxa weeye = 99° F oo dhiganta = 37° C.
- qandho³** *f.mg3 (-oday, -otay)* Cid jirro ku dhicid. *ld* **qandhoo.**
- qandho-baaratifo** *m.dh (daaw.)* Cudur la isqaadsiyo oo uu keeno baktiiriyyada salmonella baaratifiyay: (A, B, iyo C). Baktiiriyyada waxay ku badantahay saxarada bukaannada cudurkaas qaba iyo kuwa cudur sidayaasha ah oo aan bukin - wuxuuna cudurkaasu dillaaca markii nadaafad xuma u badato ama si aan fayodhowr lahayn oo cunno loo aqolo. Kalhuuriska oo ah 1-10 maalmood, ka dib astaamo ay ka mid yihiin; shuban, qandho ladifan iyo firriic ka soo baxa laabta, aayaan bidowda waxayna socdaan muddo toddobaad ah.
- qandhoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld* **qandho².**
- qandhood** *m.l eeg* qandhoo. *ld* **qandhasho.**
- qandho-tifow** *m.dh (daaw.)* Cudur la isqaadsiyo oo ku dhaca xubnaha qaybta dheefsiidka, waxaana keena baktiiriyyada “salmonella typhi”. Astaamo: itaaldarro, qandho badan, finan ka soo baxa laabta iyo jirka ka hooseeya, qarqaryo, dhidid iyo halaamacood lafaha iyo beeryarada (xaaladaha daran) dhiigbax ka yimid xiidmaha oo dalooshama, iskudaran. Waxaa laga qaadaa cunno ama biyo uu gaaray saxaro qof qaba cudurka ama qof sida jeermigisa oo aan bukin (carriers).
- qandhuufad** *m.l ld* **qandhuufasho.**
- qandhuufasho** *m.f.dh eeg* qandhuufo². *ld* **qandhuufad, qanjaruufad, qanjaruufasho.**
- qandhuufo¹** *m.dh* Far iyo suul ciddiyahooda oo xoog meel qof jirkiisa ka mid ah loogu qabto si loo xanuujiyo. *ld* **qanjaruufo¹.**
- qandhuufo²** *f.g3 (-ftay, -fatay)* 1. Far iyo suul ciddiyahooda cid ku xanuujin. 2. Cid hoos ugu baaqid. *ld* **qanjaruufo².**
- qandhuur** *m.dh (-ro, m.l)* Siil.
- qandi** *m.l (-iyo/qandi, m.dh)* Kolay yar oo wax lagu gurto.

qandici *f.g2* (-iyay, -isay) Wax in yar kululayn.

qandicid *m.f.db eeg* qandac².

qandicin *m.f.db eeg* qandici. *ld qandicis*.

qandicis *m.l ld* qandicin.

qandir¹ *m.l* Wax kulkoodu yaryahay.

qandir² *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax in yar kululaansho.

qandiiri *f.g2* (-iyay, -isay) Wax in yar kululayn.

qandiirid *m.f.db eeg* qandir².

qandiirin *m.f.db eeg* qandiiri.

qandood¹ *m.l ld* gandoood¹, qandooodid.

qandood² *f.g1* (-day, -dday) Nafley si is-hoggaamis u istaagid. *ld gandood²*.

qandooodid *m.f.db eeg* qandood². *ld gandood¹*, gandooodid, qandood¹.

qanduur *m.db* (-ro, *m.l*) Siil.

qaneecaad¹ *m.l* Khayr; wanaag; barako. *ld caneeqaad, qaneeco*.

qaneecaad² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Wax barako yeelasho. 2. Ku q: wax ku liibaanid. *ld caneeqaad²*.

qaneecaadid *m.f.db eeg* qaneecaad². *ld caneeqaadid*.

qaneeco *m.db ld* qaneecaad¹.

qani *m.l.kh* Q. ah: qof maalqabeen ah.

qaniimad *m.db* 1. Hanti badan. 2. Maal gaalo laga qabsaday, kaddib markii la jebiyay colkooda. *ld qaniimo*.

qaniimeysad *m.l ld* qaniimeysasho.

qaniimeysasho *m.f.db eeg* qaniimeyso. *ld qaniimeysad, qaniimeysi*.

qaniimeysi *m.l ld* qaniimeysasho.

qaniimeyso *f.mg3* (-stay, -satay) Hanti gaalo ka qabsasho, kaddib markii dagaal lagu jebiyay.

qaniimo *m.db ld* qaniimad.

qaniin¹ *m.l* Guud ahaan cayayaanka yaryar ee xoolaha dhiiggooda ku nool sida shilinta, dhuugga iwm.

qaniin² *f.g1* (-nay, -ntay) 1. Ilko si xoog leh wax ugu qabasho. 2. Cayayaan nafley dhiig ka jaqid.

qaniinid *m.f.db eeg* qaniin².

qaniinsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) 1. Nafley afka wax u gelin si uu u qaniino. 2. Cid isku dirid.

qaniinsiin *m.f.db eeg* qaniinsii.

qaniinyo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Ilkaha oo si xoog leh wax loogu qabto.

qaninnimo *m.db* Qani ahaansho.

qanjaaful *m.l/db* (-lo, *m.l/db*) 1. Ciddida inteeda dheer oo ka baxda qoobka

labaraafaha iyo gammaanka. 2. Alaabta lagu dhaqmo marka ay duug noqoto. *ld qajaaful*.

qanjad *m.db* (-do, *m.l*) Doonni baqalka ka yar oo hore u dhuuban gadaalna u ballaaran.

qanjaruufasho *m.f.db eeg* qanjaruufo². *ld qandhuufasho*.

qanjaruufo¹ *m.db ld* qandhuufo¹.

qanjaruufo² *f.g3* (-ftay, -fatay) *ld qandhuufo²*.

qanje *m.l* Cudur ariga ku dhaca oo markiiba dila. *ld qanjo*.

qanjidh *m.l* (-dho, *m.l*) (*c.nafl*) Organ soo saara walxo si uu u dhiiyo. Qanjidhku wuxuu noqon karaa mid weyn, tusaae ahaan: beerka, ama wuxuu noqon karaa mid yar; qanjidh dhidid. *ld qanjin*.

qanjidh taymas *m.l* Qanjir ku yaal lafta shafka xaggeeda gudaha xigta, caruurta keliya aaya leh, dadka waaweyn waa ka baaba'a, wuxuuna ka tirsanyaah qaybta difaaca jirka.

qanjidh-dhidiid *m.l* (-dho ..., *m.l*) (*c.nafl*) Qanjidh dhuuban oo leexleexsan oo ku yaalla dubka. Wuxuu soo daayaa dhidiid. Tirada qanjidh dhidiidku waa ay ku kala duwantahay xayawaanka.

qanjidhka tayroydh *m.l* (*c.nafl*) Qanjidh marinla' oo laba laab leh oo laga helo lafdhabarleyda kuna yaalla salka qoorta. Wuxuu dhiijiyaa laba horoomoon oo ay ku jirto ayoohdiin, oo kala ah tayrogsiin iyo tarayodhoytayrosiin, kuwaas oo xukuma dariiqooyinka dheefasho ee jidhka oo dhan. Wuxuu kale oo ay duudsiyaan koritaanka duleed.

qanjidh-kelyood *m.l* (-dho ..., *m.l*) (*c.nafl*) Lammaane ka mid ah qanjidhada marinla' oo laga helo kelyaha dushooda. Qaybta gudaha ee qanjidh kelyoodyada oo loo yaqaanno 'medula' ayaa waxay dhiijisaa horoomonada kala ah adirinaliin iyo noradirlioniin.

qanjidh-marinla' *m.l* (*c.nafl*) Qanjidh kasta oo xayawaanka laga helo, kaas oo soo saara horoomonno, si toos ahna ugu dhiijiya qulqulka dhiigga, si ay shaqo uga qabtaan meelo kala durugsan oo jidhka ka mid ah qanjidhada marinla' waxay xukumaan waxqabadyada qunyar socodka ah ee waqtii dheer qaata ee jidhka, sida koritaanka qofka iyo korriinka sinjiyeed.

qanjidh-marinleh *m.l* (*c.nafl*) Qanjidh marin leh oo dheecaanno qanjidheedka ku sii daaya guudka ibitiiliyalka ee jidhka dushiisa ama moqor unugeedka calool yarada.

qanjidh-tarmeed *m.l (c.nafl.)* Organno had iyo jeer lammaane ah oo laga helo xayaanka, kuwaas oo soo saara gaameytyo.

qanjiiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax si xoog leh u qandhuufasho.

qanjiirin *m.f.db eeg* qanjiiri.

qanjiiro *m.db* Qandhuufo.

qanjir¹ *m.l* 1. Cad yar jirka nafleyda ku yaal oo dhala dheecaano uu jirku u baahanyahay. 2. Q. ah: qof aan shakhxiyad wanaagsan lahayn. 3. *ld qanjirid. ld qanjidh*

qanjir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Badar siiba digir karis xumo awgeed bislaan waayid.

qanjirabarar *m.l ld qanjirabarar.*

qanjirabar¹ *m.l* Qanjirka oo jirro awgeed barara. *ld qanjirabarar.*

qanjirabar² *m.l (daaw.)* Halaamacooldka qanjirrada liinfada kuwaas oo barara, xanuun yeesha ayna adkaadaan xaaladaha qaarkood waa hallaamacoold muddo dheer (cronica) sida qanjibararka ka yimaada cudurka qaxada, inta badanse waa cudur muddo gaaban (acuta) oo ku kooban meel jirka ka mid ah oo u dhow addin dhaawacan.

qanjir-bituwitary *m.l (c.nafl.)* Qanjir dhiiqa ugu muhiimsan: qanjir yar oo ku yaal “hypothalamus-ka” hoostiisa wuxuuna ku jira god laf ka dhex qodan lafta madaxa salkeeda.

qanjir-borosteyd *m.l (c.nafl.)* Qanjir dheeraad ah oo raggu leeyahay oo u furan kaadi mireenka ka hooseeya kaadhiyasta iyo dhuumaha shahwada meeshay kaga darsamaan. Xilliga biyobixidda ragga wuxu qanjirku soo daaya biyo alkalayn ah oo ku darsama shahwada.

qanjirid *m.f.db eeg* qanjir². *ld qanjir¹ (3).*

qanjir-kelyood *m.l (c.nafl.)* Laba qanjir dhiiqe oo qaab saddex gees leh, kuna kala yaal labada kelyood dushooda.

qanjir-liinfeed *m.l (c.nafl.)* Qanjirro yaryar oo kuuskuusan oo ku yaal xarumo kala duwan oo ka mid ah waddada xididdada liinfada.

qanjirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Badar si xun loo kariyay wax kala bislaaday ahaansho.

qanjirsanaan *m.f.db eeg* qanjirsan. *ld qanjirsanaansho.*

qanjirsanaansho *m.l/dh ld qanjirsanaan.*

qanjo *m.l ld qanje.*

qanjoofil *m.l* Nooc ka mid ah cawska rarada laga sameeyo.

qanjool *m.l* Geed gaab xeebaha bari ka baxa oo caleemo yaryar oo biyo ka buuxaan leh oo daashashka lagu dedo.

qansax *m.l (qansax, m.db)* Geed quraca la bah ah oo leh qodxo yaryar, mayraxiyo xabag wanaageean.

qanshiir *m.l (-rro, m.db)* Daan.

qanweyn *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax jurmi weyn leh ahaansho.

qanweynaan *m.f.db eeg* qanweyn. *ld qanweynaansho.*

qanweynaansho *m.l/dh ld qanweynaan.*

qanyar *f.mg4 (-raa, -rayd)* Wax jurmi yar ahaansho.

qanyaraan *m.f.db eeg* qanyar. *ld qanyaraansho.*

qanyaraansho *m.l/dh ld qanyaraan.*

qaqaan *m.db ld qaanqaanni.*

qaqabow *m.l ld qabqabow.*

qaqashaaf *f.g1 (-fay, -ftay)* Wax la waayey dhowr meel ka raadraadin.

qaqashaafid *m.f.db eeg* qaqashaaf.

qar¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Buur dheer oo dhagax ah; cal. 2. Meesha u korreysa oo ku dhammaado (weel); af. 3. Gow (bohol, ceel, webi); daan.

qar² *m.l (-rar, m.l) (jugr.)* Dhadhaab leh weji ay tiradiisu ku dhawdahay qonton, ha ahaato meel berri ah amase bad.

qaraab¹ *m.l.u* 1. Miro, xabag iwm. oo duurka ka baxa oo la cuno. 2. Hunguri, lacag iwm aan la shaqeysan oo meelo laga soo shaxaado.

qaraab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Soo q.: 1. Miro, xabag iwm duur ka doonid. 2. hunguri, lacag iwm la shaqaysan meelo ka shaxaadid.

qaraabaggo *f.mg2 (-ooyay, -ooysay)* Qaraabo, daryeelid la'aan.

qaraabaggooyn *m.f.db eeg* qaraabaggooy. *ld qaraabaggoys.*

qaraabaggoys *m.l* 1. Q. ah: qof aan qaraabadiisa daryeelin. 2. *ld qaraabaggoyn.*

qaraabakiil¹ *m.l* Eexasho qaraabannimo awgeed loo sameeyo. *ld karaabakiil¹, qaraabakiilid.*

qaraabakiil² *f.g1 (-iilay, -iishay)* Cid qaraabannimo awgeed ugu eexasho.

qaraabakiilid *m.f.db eeg* qaraabakiil². *ld qaraabakiil¹, karaabakiil¹.*

qaraabaqansax *m.l/dh.u* Qaraabannimo aan dhaweyn.

qaraabasho *m.f.db eeg* qaraabo².

qaraabaysad *m.l ld qaraabaysasho.*

qaraabaysasho *m.f.db eeg* qaraabaysoso. *ld qaraabaysad.*

qaraabaysyo *f.g3 (-stay, -satay)* Cid qaraabo ka dhigasho.

qaraabid *m.f.db eeg* qaraab².

qaraabo¹ *m.dh.u* Dad xagga hooyo ama aabbe xiriir dhalasho ka wadaaga.

qaraabo² *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Miro, xabag iwm doonasho ama gurasho. 2. Wax aan la haysan oo loo baahan yahay dibadda ka doonasho.

qaraafic *m.dh.w eeg* qarfacad.

qaraami *m.l ld qaraami*.

qaraar¹ *m.l (-rro, m.dh)* 1. Dhadhan aan macaanayn. 2. Go'aan. 3. Maseyrka laga maseyro cid waxay haysato. *ld xaraar.*

qaraar² *m.l (-rro, m.dh)* (*taar.*) Go'aan rasmi ah, ee ka soo baxa boqor, boqorad ama madax kale.

qaraar³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* Cid wax ay haysato ka masayrid.

qaraarid *m.f.dh eeg* qaraar².

qaraaxad *m.dh* 1. Qalab bir, caag iwm ka samaysan oo inta ogsijiin, gaas iwm lagu shubo sigaarka lagu shito, walaacad. 2. Weynaanta cod. 3. Xajmiga iyo weynaanta qof leeyayah.

qaraaxadayn *m.f.dh eeg* qaraaxadee.

qaraaxadee *f.mg2 (-deeyay, -daysay)* Cod furan oo aan xabeeb lahayn ku hadlid ama ku heesid.

qaraaxadi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cod qaraaxad u yeelid. 2. Si kaftan ah cid waxaan jirin uga fidin.

qaraaxadin *m.f.dh eeg* qaraaxadi.

qarabbax *m.dh* Barashada la sii barto cashar qur'aan oo aan weli la gaarin.

qarabbaxsad *m.l ld qarabbaxsasho.*

qarabbaxsasho *m.f.dh eeg* qarabbaxso. *ld qarabbaxsad, qarabbaxsi*

qarabbaxsi *m.l ld qarabbaxsasho.*

qarabbaxso *f.g3 (-saday, -satay)* Cashar qur'aan oo aan weli la gaarin sii barasho.

qarabbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* U q.: cashar qur'aan aan weli la gaarin cid u sii akhrin.

qarabbixin *m.f.dh eeg* qarabbixi.

qarad *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Q. ah: wax aad u badan. 2. *ld qaraqid.*

qarafl *m.l (-fyo, m.dh)* Kabriid; tarraq.

qarafl² *m.l/dh.u* Qori xallefsan oo ciidda digada xoolaha iwm lagu guro; digaxaar.

qaraf³ *m.dh (-rfo, m.dh)* Weel qori ka samaysan oo kaadida geela iyo goggobada lagu qamiiriyo marka xoolaha la dhayayo.

qarafeysasho *m.f.dh eeg* qarafeysyo.

qarafeysyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Hadba cid baryid.

qarafo *m.dh* Baryo meelo kala duwan lagu tago iyadoo cunto la raadsanayo.

qarafsasho *m.f.dh eeg* qarafsasho.

qarafso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Wax lagu noolaado sida miro iwm duur ka raadsasho. 2. Socosho.

qaramada *Midoobay m.dh (taar.)* Urur la sameeyey dagaalkii II ee adduunka kaddib, oo ay xubin ka yihii waddamada adduunka oo dhan, loona dhisay iskaashiga iyo waxwada-qabsiga Caalamiga.

qaramee *f.g2 (-meeay, -meysay)* Qaran, hanti cidi leedahay la wareegid.

qarameyn *m.f.dh eeg* qaramee.

qaran *m.l (-ammo/-nno, m.dh)* 1. Dad ay ka dhexeyso qawaaniin iyo maamul siyaasadeed oo leh seere ama xad adduunyadu aqoonsan tahay iyo calan u gaar ah. 2. Usha balka galleyda ama meseggada.

qarandi *m.dh (-iyo, m.)* Bahal duurjoog ah oo leh af dhuuban iyo gafuur dheer, dhego dhaadheer oo kuwa dameeraha u eg, lugo gaaggaaban oo xoogag badan, dhabar sida qaansada u xoodan iyo dabo sal weyn leh oo cuna aboorka, quraanyada iwm; xabaalaquf; saddexsuulley.

qaranful *m.l* Miro yaryar, madmadow, dhuudhuuban oo madax kuuskuusan leh oo shaaha lagu udgiyo. *ld qorofol, qoronful.*

qarannimo *m.dh* Qaran ahaansho.

qaranqaar *m.dh* Bohol yar.

qaranqaaro *m.dh* 1. Malaxda iyo dhiigga ku guntama meel nabar ku dhacay. 2. Cayayaan yar, duula, dhurdaha u eg kase weyn oo sameeya malab.

qaraq¹ *m.l* 1. Q. ah: wax aad u badan. 2. *ld qaraqid.*

qaraq² *f.mg1 (-rqay, -raqday; -rqi)* Biyo ku hafasho. *ld qarqan.*

qaraqan *f.mg1 (-qmay, -qantay)* *ld qaraq².*

qaraqmid *m.dh ld qarqid.*

qarar *m.l (-ryo, m.dh)* (*c.naf.*) Jeex jeex ku dhaca maqaarka gaar ahaan afka qarkiisa ama meelo kale oo dhaqaqaq badan leh ee jirka. Jeex jeexyada ku yaal afka iyo sanka caruurga ku dhalata waraabowga waxay marka noqdaan qararyo.

qararab *m.l ld qararable.*

qarababdheere *m.l (-rayaal, m.l/dh)* *ld qararable.*

qararable *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qaloon diireed oo aan la biifin. *ld qararab, qararabdheere.*

qararabsad *m.l ld qararamsasho.*

qararabsasho *m.dh ld qararamsasho.*

qararabsi *m.l ld qararamsasho.*

- qararabso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* qararamso.
qararamsad *m.l ld* qararamsasho.
- qararamsasho *m.f.dh eeg* qararamso. *ld*
qararabsad, qararabsasho, qararabsi,
qararamsad, q
qararamsi *m.l ld* qararamsasho.
- qararamso *f.g3* (-saday, -satay) Wax adag ilko
ku burbursasho. *ld* qararabso.
- qararro *m.dh* Geed weyn oo aan qodxo lahayn
oo leh sal weyn, laamo dhuudhuuban, miro
la cuno iyo mayrax wanaagsan. *ld* qaranrro.
- qaras *m.dh* 1. Wasakh midab cagaaran leh oo
ku raagta caloosha oo ka dhalata cuntada
qofka cuno. 2. Hadal badan oo xun.
- qarash *m.l (-shyo, m.dh)* 1. Macdan jilicsan oo
weelasha iwm laga sameeyo. 2. *ld* kharash.
- qarashayeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld*
qarasheysan.
- qarashayeynsaan *m.dh ld* qarasheysnaan.
- qarashayeynsaansho *m.l/ldh ld* qarasheysnaan.
- qarashee *f.g2* (-sheeyay, -sheysay) Bakoorad,
jeedal iwm qarash ku samayn. *ld* qarashyee.
- qarasheyn *m.f.dh eeg* qarashee. *ld* qarashyeyn.
- qarasheysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Bakoorad,
jeedal iwm oo qarash lagu sameeyey
ahaansho. *ld* qarashayeysan.
- qarasheysnaan *m.f.dh eeg* qarasheysan. *ld*
qarashayeynsaan, qarasayeynsaansho.
- qarasheysnaansho *m.l/ldh ld* qarasheysnaan.
- qarashyee *f.g2* (-yeeyay, -yaysay) *ld* qarashee.
- qarashyeyn *m.dh ld* qarasheyn.
- qarasoobid *m.f.dh eeg* qarasow.
- qarasow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax
qaras qaaday noqosho.
- qaraw¹ *m.l* Hadal iyadoo la hurdo lagu hadlo.
- qaraw² *f.mg1* (-rway, -rawday; -rwi) 1. Riyo
dhexdeed hadal la maqlayo ku dhawaaqid.
2. Xanuun la tarsasiyid (qof).
- qarax¹ *m.l* 1. Shanqar xoog leh oo ka dhalata
walxaha marka ay kulayl dareemaan ama wax
kale saameeyaan. 2. Q. ah: cunto aan iidaan
lahayn. 3. Q. ah: dhul oomane ah oo aan
biyo lahayn. 4. Q. ah: hadal aan murti ku
dheehnayn.
- qarax² *f.mg1* (-rxay, -raxday; -rxi) Wax, qarax
sameyn.
- qarayn *m.dh eeg* qaree. *ld* qirayn.
- qarbad *m.l ld* qarbed.
- qarbaqarbee *f.g2* (-beeyay, -beysay) Wax si
degdegsiinyo ah u samayn.
- qarbaqarbeyn *m.f.dh eeg* qarbaqarbee.
- qarbaqarbo *m.dh* Degdeg.
- qarbed *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Harag cukad ah oo
loo farsameeyey in biyaha lagu shubto.
2. Weel maro adag ka sameysan oo biyaha
lagu shubto. *ld* qarbad.
- qarbidix¹ *m.dh* Tolmada ugu dambeysa ee
weel afkiisa lagu sameeyo; rigrigo.
- qarbidix² *f.g1* (-xay, -xday) Weel rigrig afka
kaga tolid.
- qarbidxan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qar bidix
lagu tolay ahaansho (weel).
- qarbidxanaan *m.f.dh eeg* qarbidxan. *ld*
qarbidxanaansho.
- qarbidxanaansho *m.l/ldh ld* qarbidxanaan.
- qarbidxasho *m.f.dh eeg* qarbidxo.
- qarbidxid *m.f.dh eeg* qarbidix².
- qarbidxo *f.g3* (-xaday, -xatay) Weel qarbidix
ku tolasho.
- qarbud¹ *m.l* Qasid wax nidaamsanaa lagu
sameeyo.
- qarbud² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Rabsho
sameyn. 2. Wax nidaamsanaa isku qasid.
- qarbudaad *m.dh* 1. Qasidda la isku qaso wax
nidaamsanaa. 2. *ld* qarbulid.
- qarbulid *m.f.dh eeg* qarbud². *ld* qarbudaad
(2).
- qardaas *m.l (-syo, m.dh)* Xaashi sida badan
adag oo loo habeeey in wax lagu rito. *ld*
qirdaas.
- qardab *f.g1* (-bay, -btay) *ld* qartab.
- qardabee *f.g2* (-beeyay, -beysay) Dhibaato
qarsoon cid gaarsiin.
- qardabeyn *m.f.dh eeg* qardabey.
- qardabid *m.dh ld* qartabid.
- qardabo *m.dh* 1. Nooc mallayga badda ka mid
ah oo aan jurmii weynayn, lehna midab cad
iyo dhibco yar yar oo madmadow.
2. Dhibaato qarsoon oo cid loo geysto. 3. *ld*
qartabyo. 4. *ld* qardabeyn.
- qardajeex¹ *m.l* Socod lagu maro meel dhir
badan oo aan waddo la maro lahayn.
- qardajeex² *f.g1* (-xay, -xday) Meel dhir badan
oo aan waddo lahayn marid.
- qardajeexid *m.f.dh eeg* qardajeex². *ld*
qardajeex¹.
- qardajeexsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Nafley meel
dhir badan oo aan waddo lahayn marin.
- qardajeexsiin *m.f.dh eeg* qardajeexsii.
- qardan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof ama nafley
kale wax buuruan ahaansho.
- qardanaan *m.f.dh eeg* qardan. *ld*
qardanaansho.
- qardanaansho *m.l/ldh ld* qardanaan.
- qardayn *m.f.dh eeg* qardee.
- qardaysad *m.l ld* qardaysasho.
- qardaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Dhul wax
la qardeeyey ahaansho. 2. Qof faras iwm oo
uu fuulay ku murqo go'ay ahaansho.

qardaysasho *m.f.db eeg qardayso. ld qardaysad, qardaysi.*
 qardaysi *m.l ld qardaysasho.*
 qardaysii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Cid wax amaah u siin.
 qardaysiin *m.f.db eeg qardaysii.*
 qardaysnaan *m.f.db eeg qardaysan. ld qardaysnaansho.*
 qardaysnaansho *m.lldh ld qardaysnaan.*
 qardayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Dhul geedo ka gurasho si wax loogu beero ama hawl kale loogu qabsado. 2. Wax amaah ahaan cid uga qaadasho.
 qardee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* 1. Dhul geedo ka gurid si wax loogu beerto ama hawl kale loogu qabsado. 2. Cid wax amaah ahaan u siin.
 qardhaas *m.db (-so, m.l)* Warqad quraan ku qoran yahay ama wax kale oo inta idiin lagu dhaaaro belaayo-xijaab ahaan loo xirto; xirsi.
 qardhabo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Qalab yar oo bir ah oo ka kooban laba af oo is qabsata marka la isku riixo oo timaha iwm lagu sii-siibo. 2. Nooc ka mid ah kelbadaha. 3. Manqas.
 qardho *m.db.u* Miro aan weli bislaan.
 qardo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Dhul keyn ah oo aan waddo Lahayn. 2. Miro aan weli bislaan. 3. Wax amaah ahaan loo qato.
 qardoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* 1. Miro aan weli bislaan cuniddooda ku jirrasho. 2. Socod, fardo-fuul iwm ku jiro-go'id.
 qardoobid *m.f.db eeg qardow².*
 qardood *m.fl eeg qardoo.*
 qardoofee *f.g2 (-feeyay, -feysay)* 1. Cid dhaawac aan weynayn gaarsiin. 2. Cid hadal qadaf ah ku dhigid.
 qardoofeyn *m.f.db eeg qardoofee.*
 qardoofo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Dhaawac aan weynayn. 2. Hadal qadaf ah.
 qardow¹ *m.l.u* Murmurux ama jiirago' salka iyo cajirrada ka gaara qof aan fardaaful ahayn ama ka raagay, in mudda ah markuu gammaan ama rakuub fuushanaado.
 qardow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Qof gammaan ama rakuub in muddo ah saarnaa cajirrada ka murxid ama jiira-go'id.
 qare *m.l* 1. Geed dhulka ku faalala oo leh caleen balballaaran iyo miro waaweyn oo kankoon san oo dhacaan macaan oo lagu oon baxo leh. 2. Miraha geedka qaraha.
 qaredameer *m.l ld qareduur.*
 qareduur *m.l* Qare aan la cunin oo duur ka baxa. *ld qaredameer.*

qaree *f.g2 (-reeyey, -raysay)* 1. Qar u yeelid (weel). 2. *ld qiree.*
 qareemid *m.f.db eeg qareen².*
 qareen¹ *m.l (-mno, m.db)* 1. Dad dhalashadoodu isu dhowdahay; xigto. 2. Qof gar yaqaan ah oo dadka u dooda.
 qareen² *f.mg1 (-eemay, -eentay; -eemi)* 1. U q.: gar yaqaan cid u doodid. 2. U q.: cid u danaanin.
 qareennimo *m.db* 1. Qareen ahaansho. 2. Qaraabo, sokeeye.
 qareensasho *m.f.db eeg qareenso.*
 qareenso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid xigto ka dhigasho.
 qarfacad *m.db (qaraafic, m.db)* Kabo qori ka samaysan oo guriga lagu dhex joogo.
 qarfad¹ *m.db.kh Q.* ah: oogada nafleyda haraggeeda meel hawl ama cudur aawadii la adkaata oo jilif ama lakabyo fuulaan. *ld carfad.*
 qarfad² *f.g1 (-day, -dday)* Harag nafley, hawl ama cudur aawadii jilif ama lakabyo fuulid.
 qarfadid *m.f.db eeg qarfad².*
 qarfo *m.db ld qorfo.*
 qari *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel aan laga arki karin gelin.
 qariib¹ *m.l (-byo, m.db)* Q. ah: qof meel uu dadkeeda aqoon jooga.
 qariib² *m.db* Nooc kalluunka ka mid ah.
 qariib³ *f.mg1 (-bay, -btay)* U q.: wax helitankooda dhibaato iyo xakaar u marid.
 qariibi *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof qariib ah dhoweyn.
 qariibid¹ *m.l* 1. Cunidda badar, sonkor iwm iyadoo aan la karin la cuno. 2. Q. ah: xoogaa badar, sonkor iwm ah oo aan la karin.
 qariibid² *m.f.db eeg qariib³.*
 qariibin *m.f.db eeg qariibi. ld qariibis.*
 qariibis *m.l ld qariibin.*
 qariid¹ *m.l.u* Badar ama wax u eg oo ceeriinka lagu cuno.
 qariid² *f.g1 (-day, -dday)* Badar iwm ceeriin ku cunid.
 qariidid *m.f.db eeg qariid².*
 qariin *m.l* Geed saar buruq weyn oo biya badan salka ku leh oo dadku marka uu oomo cuno kana baxa dhulka hawdka ah.
 qariir *m.l* In yar oo badar ah oo qeedhiinka lagu cuno.
 qariisad *m.db (-do, m.l) (baay.)* U jajabnaan dabiici ah oo loogu dhaqmo si gaar ah, taas oo aan koritaankeeda, uga baahnayn barasho waayo aragnimo gaar ah leh. Sidaa darteed waa aqoon dhalasho oo dabee ci ah. *ld inistinkt.*

qarin *m.f.db eeg* qari. *ld qaris.*
qaris *m.l ld qarin.*
qar-iskatuur *m.l* Naftihallig. *ld jar-iskatuur*
qar-iskatuurnimo *m.db* Naftihallig ahaansho.
ld jar-iskaxoornimo.
qar-iskaxoor *m.l ld jar-iskatuur.*
qar-iskaxoornimo *m.db ld jar-iskaxoornimo.*
qarjaamaysad *m.l ld qarjaamaysasho.*
qarjaamaysasho *m.f.db eeg* qarjaamaysyo. *ld*
qarjaamaysad, qarjaamaysi.
qarjaamaysi *m.l ld qarjaamaysasho.*
qarjaamaysyo *f.g3* (-stay, -satay) Xoolo meel
 xaaluf ah jooga, dhul xaabit.
qarmuun¹ *m.l ld qurmuun¹.*
qarmuun² *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld qurmuun².*
qarmuunaan *m.db ld qurmuunaan.*
qarmuunaansho *m.l/dh ld qurmuunaan.*
qarmuusi *m.db* Dharka xariita ah nooc ka
 mid ah oo lagu sameeyo gobolka Qarmuusi
 ee u dhexeeya Iraq iyo liraan.
qarni *m.l (-iyo, m.db)* Boqol sano.
qarnugely *m.l* Nafley dheddig oo abahida
 ama galmaada horeba ku rinta; tibllood. *ld*
qarnugul.
qarnugul *m.l ld qarnugely.*
qaro *m.db ld qiro¹.*
qaroobbe *m.l (-bayaal, m.l/dh)* 1. Fur ubbo oo
 qori ah oo dalool yar dhexda ku leh.
 2. Gafuurka shimbiraha.
qaroof *fg1* (-fay, -ftay) Wax toosan qalloocin.
qaroofali *m.db* Maro midab leh oo dalka
 Hindya laga keeni jirey oo ay dumarku
 marsiino ka dhigan jireen.
qaroofan¹ *f.mg1* (-fnaa, -fnayd) Wax soo
 qalloocsan noqosho.
qaroofan² *f.mg4* (-fnaa, -fnayd) Wax la soo
 qalloocshay ahaansho.
qaroofid *m.f.db eeg* qaroof.
qaroofmid *m.f.db eeg* qaroofan¹.
qaroofnaan *m.f.db eeg* qaroofan². *ld*
qaroofnaansho.
qaroofnaansho *m.l/dh ld qaroofnaan.*
qaroomaale *m.l* Caws adag oo rarada laga
 sameeyo.
qaroomato *m.db* Dhacarato. *ld*
qaroomaysato.
qaroomaysad *m.l ld qaroomaysasho.*
qaroomaysasho *m.f.db eeg* qaroomaysyo. *ld*
qaroomaysad, qaroomaysi.
qaroomaysato *m.db ld qaroomato.*
qaroomaysi *m.l ld qaroomaysasho.*
qaroomaysyo *f.g3* (-stay, -satay) Meel dhacar
 leh ku noolaansho.

qaroon *m.db* (-oomo, m.l) Geed quwaax aan
 qodax lahayn, leh asal wanaagsan, xabag la
 calashado iyo qolof shaah laga dhigto.
qaroor *m.l* Ul dhumuc leh, weyn oo lagu
 dagaallamo.
qarow¹ *m.l ld qaraw¹.*
qarow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) *ld*
qaraw².
qarqar¹ *m.l* Inta u dhexeysa garabka korkiisa
 iyo luqunta; deg.
qarqar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Qarqaryo
 dareemid.
qarqarayn *m.f.db eeg* qarqaree.
qarqaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Dhul buuraley
 ah qardajeexid.
qarqari *f.g2* (-iyay, -isay) Ka q.: cid cabsi gelin.
ld qarqarsi.
qarqarid *m.f.db eeg* qarqar.
qarqarin *m.f.db eeg* qarqari.
qarqariye *m.l* 1. Dhaxan weyn oo lala gariro;
 diilalyo. 2. (-yayaal, m.l/dh) Mid kasta oo ka
 mid ah qoorta labadeeda muruq. *ld*
qarqariyo.
qarqariyo *m.db* (-ooyin, m.l) *ld qarqariye.*
qarqarrooti¹ *m.l* 1. Q. ah: socod dheeldheelli
 ah oo la iska yeelyeelo. 2. *ld qarqarrootiyid.*
qarqarrooti² *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Socod
 dheeldheelli ah socosho.
qarqarrootiyid *m.f.db eeg* qarqarrooti². *ld*
qarqarrooti¹ (2).
qarqarsi¹ *m.l* Qaab loo xiro awrka iyadoo
 jeenigisa iyo luquntisa la iskula xiraayo xarig
 si uusan u kicin inta la raraayo. *ld*
qarqarsiinyo.
qarqarsi² *fg1* (-iyay, -iday; -iyi) 1. Awr la
 rrayo jeenigisa iyo luquntisa xarig iskula
 xirid si uusan u kicin inta la rrayo. 2. Ku q.:
 cid wax ku khasbid. *ld qarqarsi.*
qarqarsii *f.g2* (-iiay, -iisay) *ld* qarqari;
qarqarsi².
qarqarsiin *m.db ld qarqarin; qarqarsiyid.*
qarqarsiinyo *m.db ld qarqarsi¹, qarqarsiyid.*
qarqarsinaan *m.f.db eeg* qarqarsiyan. *ld*
qarqarsinaansho.
qarqarsinaansho *m.l/dh ld qarqarsinaan.*
qarqarsiyan *f.mg4* (-sinaa, -sinayd) 1. Awr la
 qarqarsiye ahaansho. 2. Cid wax lagu
 khasbay ahaansho.
qarqarsiyid *m.f.db eeg* qarqarsi². *ld* qarqarsiin,
qarqarsiinyo.
qarqaryeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Nafley
 qarqaryo hayso ahaansho.
qarqaryeysnaan *m.f.db eeg* qarqaryeysan. *ld*
qarqaryeysnaansho.
qarqaryeysnaansho *m.l/dh ld qarqaryeysnaan.*

qarqaryo *m.db* Gariirid ay dhaxan ama jirro keento.

qarqaryoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qarqaryo dareemid.

qarqaryood *m.fl eeg* qarqaryoo.

qarqid *m.f.db eeg* qaraq². *ld* **qaraq¹** (2), qaraqmid.

qarqoor¹ *m.l* Ka baneynta hareera wax la doonayo in la jaro ama la qodo. *ld* **qarqoorid, qooqaar¹**.

qarqoor² *f.g1* (-ray, -rtay) Wax la doonayo in la jaro ama la qodo hareerahooda banneyn. *ld* **qooqaar²**.

qarqoorid *m.f.db eeg* qarqoor². *ld* **qarqoor¹, qooqaar¹, qooqaarid**.

qarqoosh *m.l.kh* Xaqdarro ah, gardaran. Tus. "Xukun q. ah".

qarraac¹ *m.l* Q. ah: nafley cabtey biyo aan bi'in karin oonkii hayey.

qarraac² *f.mg1* (-cay, -cday) Nafley biyo aan oonka bi'in karin cabbid.

qarraacan *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) Qarraac ahaansho (xoolo).

qarraacid *m.f.db eeg* qarraac².

qarraacnaan *m.f.db eeg* qarraacan. *ld* **qarraacnaansho**.

qarraacnaansho *m.l* *ld* **qarraacnaan**.

qarraaf¹ *m.l* 1. Macsi raadinta ay ragga iyo haweenku sameeyaan. 2. Warwareeg aan dan gaar ah lahayn. 3. *ld* **qarraafid**.

qarraaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Galmo aan xalal ahayn raadin. 2. Risiq raadin.

qarraafid *m.f.db eeg* qarraaf². *ld* **qarraaf¹** (3).

qarraafis *m.l* Budaynta xashirka bunka oo kal iyo mooye lagu budeeyo.

qarracan¹ *m.l* Daren xanuun leh oo dadka ku dhasha marka uu wax naxdin ama ciil keena ku yimaadaan.

qarracan² *f.mg1* (-cmay, -cantay; -cmi) Qof naxdin weyn la kulmey noqosho.

qarracmid *m.f.db eeg* qarracan².

qarradh *m.l* (-dho, *m.l*) (*Jugr.*) Kala jab ku dhaca oogada dhulka kaas oo uu la socdo dhaqaaq, islamarkaas lakabyada dhadhaabada qarradhka labadiisa dhinac ah iskuma sargo'na. Inkasta oo uu dhaqaaqu badanaa yahay mid atoma, haddana waxaa dhici karta qarradhku inuu jihoo kasta aato oo ay ku jirto tan jifku.

qarrar¹ *m.l* *ld* **tarrar¹, tarrarid**.

qarrar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **tarrar²**.

qarrari *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **tarrari**.

qarrarid *m.db* *ld* **tarrarid**.

qarrarin *m.db* *ld* **tarrarin**.

qarrer¹ *m.l* *ld* **qarrir¹**.

qarrer² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **qarrir²** (2).

qarreran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Dhar, derbi iwm wax dillaacay ahaansho.

qarreri *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dillaacin.

qarrerid *m.db* *ld* **qarririd**.

qarrerin *m.f.db eeg* qarreri. *ld* **qarreris**.

qarreris *m.l* *ld* **qarrerin**.

qarrernaan *m.f.db eeg* qarreran. *ld* **qarrernaansho**.

qarrernaansho *m.l* *ld* **qarrernaan**.

qarri¹ *m.l* (-yo, *m.db*) Buuro waaweyn xiriirsan oo meel siman yaal dhirna leh.

qarri² *m.db* 1. Dhul buuraley ah. 2. Dhul jiq ah oo aan la mari karin. 3. Qalqalli.

qarrir¹ *m.l* Dillaac uu yeesho derbi, weel, dhul iwm. *ld* **qarrer¹, qarririd**.

qarrir² *f.g/mg1* (-ray, -rtay) 1. (*f.g*) Wax qiiimahooda, wakhitigooda, tiradooda iwm xaddidid. 2. (*f.mg*) *ld* **qarrer**. Dhul, dhar iwm dillaacid.

qarriran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Arrin iwm wax go'aan laga gaaray ahaansho.

qarririd *m.f.db eeg* qarrir². *ld* **qarrer¹, qarrerid, qarrir¹**.

qarrirnaan *m.f.db eeg* qarriran. *ld* **qarrirnaansho**.

qarrirnaansho *m.l* *ld* **qarrirnaan**.

qarrog *m.l* (-gyo, *m.db*) Haruub weyn oo ka samaysan qabo ama argeeg oo caanaha lagu shubo; bantol. *ld* **qarroog**.

qarroor¹ *m.l* Hoore yar oo weel salkiisa ku hara.

qarroor² *f.mg1* (-ray, -rtay) Hoore yar weel salkiisa ku harid.

qarroorid *m.f.db eeg* qarroor².

qarsad *m.l* *ld* **qarsasho**.

qarsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la qaryey ahaansho.

qarsanaan *m.f.db eeg* qarsan. *ld* **qarsanaansho**.

qarsanaansho *m.l* *ld* **qarsanaan**.

qarsasho *m.f.db eeg* qarso. *ld* **qarsad, qarsi**.

qarshad *m.db* *ld* **qarsho**.

qarshi *m.l* (*quruush, m.db*) Lacag jajab ah oo u dhiganta hal shilin oo waayihii hore la isticmaali jirey.

qarsho *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Weel quraarad ka samaysan oo wax lagu shubto; dhalo. 2. Maaddo adke ah, jebi og, aan midab lahayn, ilays mootiye ah oo ka sameysan ciid iyo soodhe la isku dhalaaliyey. *ld* **qarshad**.

qarsi *m.l* *ld* **qarsasho**.

qarsin *m.l* (-nno/-immo, *m.db*) Fandhaal weyn; qudde.

qarso *f.g3* (-saday, -satay) Wax meel aan laga arki karin dhigasho.

qarsoodi *m.l* 1. Q. ah: arrin, hadal iwm oo aan la oggoleyn inla maqlo ama la arko; sir. 2. Q. ah: hadal hoos la isugu sheego si dadka kale aysan u maqal.

qarsoomid *m.f.db eeg* qarsoon¹.

qarsoon¹ *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Wax muuqaalkoodu libdhay noqosho.

qarsoon² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax muuqaalkoodu libdhay ahaansho.

qarsoonaan *m.f.db eeg* qarsoon². *ld* qarsoonaansho.

qarsoonaansho *m.ll/db ld* qarsoonaan.

qartab *f.g1* (-bay, -btay; -tebi) Nafley jirkeeda meel ka mid ah cagta xoog u saarid iyadoo la soconayo. *ld* qardab.

qartabid *m.f.db eeg* qartab. *ld* qardabid.

qartabo *m.db ld* qartabyo, qartabid, qartebid.

qartabyo *m.db* Joogsashada neef raaf lihi ku joogsado nafley kale. *ld* qartabo.

qartebid *m.f.db eeg* qartab. *ld* qartabo.

qaruuf¹ *m.l* Hardiyidda xooluhu geeska wax ku dhuftaan. *ld* qaruufid.

qaruuf² *f.g1* (-fay, -ftay) Xoolo gees wax ku hardiyid. *ld* qaruufsi.

qaruufid *m.f.db eeg* qaruuf². *ld* qaruuf¹, qaruufsiin.

qaruufo *f.g3* (-ftay, -fatay) Xoolo af ku maalid.

qaruufsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Naas xoolaad cid afsa ugu lisid. *ld* qaruuf².

qaruufsiin *m.db eeg* qaruufsii. *ld* qaruufid.

qaruunbow *m.l* Nooc kallunka ka mid ah, kuusan oo weji foolxun leh.

qaruurad *m.db* (-do, *m.l*) Qarsho; dhalo.

qarwid *m.f.db eeg* qaraw².

qarxad *m.l ld* qarxasho, qarxid.

qarxasho *m.db eeg* qarxo. *ld* qarxad, qarxid.

qarxi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax qarax ku burburin.

qarxid *m.f.db eeg* qarax². *ld* qarxad, qarxasho.

qarxin *m.f.db eeg* qarxi. *ld* qarxis.

qarxis *m.l ld* qarxin.

qarxo *f.mg3* (-xaday, -xatay) Wax qarax sameyn.

qaryaan *m.l* 1. Dadka u faaliya ama xiddigaha wax uga sheega ama si kale oo been ah wax uga cuna (qof); kaahin. 2. Waxyaqaan; abwaan.

qaryad *m.db* (-do, *m.l*) Magaalo yar; tuulo; buulo. *ld* qaryo.

qaryo *m.db ld* qaryad.

qas¹ *m.l* 1. Rabsho iyo xasillooni la'aan. 2. Siil. 3. Gumaar. 4. Meesha ay iska galaan miskaha iyo sabiisha geela.

qas² *f.g1* (-say, -stay) 1. Milme iyo hoore isku labid. 2. Wax kala jaad ah isku darid.

3. Rabsho iyo xasillooni la'aan meel ka abuurid. 4. Ka q.: hadal, ciyaar iwm oo cid si wanaagsan ugu socotay ka dhabqin.

qasaal¹ *m.l Q.* ah: dhar dhaqmo galay.

qasaal² *f.g1* (-aalay, -aashay) Mayrid, dhaqid.

qasaalan *f.mg4* (-Inaa, -Inayd) Wax la qasaalay ahaansho (dhar).

qasaalasho *m.f.db eeg* qasaalo.

qasaalid *m.f.db eeg* qasaal².

qasaalnaan *m.f.db eeg* qasaalan. *ld* qasaalnaansho.

qasaalnaansho *m.ll/db ld* qasaalnaan.

qasaalo *f.g3* (-aashay, -aalatay) Dhar mayrasho.

qasaanqas *m.db* (*c.naf*.) Nafley yar badda ku jirta leh midabka quraaradda, oogo jilicsan oo dhedhgeg leh oo biyaha dul sabbeyso.

qasaasil¹ *m.l* 1. Q. ah: badar, bariis iwm oo dhagxaantii ama wasakhdiin ku jirtay biyo looga saaray. 2. *ld* qasasasilid.

qasaasil² *f.g1* (-ilay, -ishay) Badar, bariis iwm dhagxaantii ama wasakhdiin ku jirtay biyo uga saarid. *ld* qasil².

qasaasilid *m.f.db eeg* qasaasil². *ld* qasaasil¹, qasil¹ (2), qasilid.

qasab *m.l* Geed leh quwaax sonkorta laga sameeyo, laanlaan ubaxa, alamo leh oo dhulka kulul ka baxa.

qasabad *m.db* (-do, *m.l*) Dhuun dheer oo bir, caag ama wax kale ka samaysan oo biyaha iwm ay maraan.

qasac *m.l* (-cyo, *m.db*) Weel yar oo macdan ama nooc kale oo bir ah ka samaysan oo cunnada iyo sharaabka lagu alxamo; daasad. *ld* qasacad.

qasacad *m.db ld* qasac.

qasacadayn *m.f.db eeg* qasacaddee.

qasacadee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Cunto, sharaab iwm qasac lagu shubay ku alxamid.

qasacadeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Cunto, cabitaan iwm wax qasacad lagu shubay ahaansho.

qasacadeysnaan *m.f.db eeg* qasacadeysan. *ld* qasacadeysnaansho.

qasacadeysnaansho *m.ll/db ld* qasacadeysnaan.

qasad¹ *m.l* (-dyo, *m.db*) 1. Muraad; dan. 2. Fal si ulakac ah loo sameeyo. *ld* qasdi.

qasad² *f.g/mg1* (-sday, -sadday; -sdi) 1. (*f.g*) Wax samayntooda damcid. 2. (*f.mg*) U q.: meel ama wax muraad ka yeelasho.

qasan¹ *f.mg1* (-smay, -santay; -smi) 1. Biyo iwm wax kale ku labmid. 2. Qof xasillooni darro maskaxeed la kulantay noqosho.

qasan² *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Biyo iwm oo wax ku labmay ahaansho. 2. Qof xasilloonidarro maskaxeed la kulantay ahaansho.

qasdi *m.l ld qasad¹*.

qasdid *m.f.dh eeg qasad²*.

qasgoo *f.mg2* (-ooyay, -oysay) Neef riman soo sid-dhaweyn (sac ama hal).

qasgoyn *m.f.dh eeg qasgoo*.

qash *m.l* 1. Geedo yar oo isku baxay; fuur. 2. Q. ah: cunto si xun loo karshay.

qashaaf¹ *m.l ld qashaafid*.

qashaaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Qof islaweyni aan dhab ahayn muujin. 2. Ka q.: cid jirro ama yasid awgeed uga fogaaansho.

qashaafid *m.f.dh eeg qashaaf²*. *ld qashaaf¹*.

qashar *m.l ld qashir*.

qashinqub *m.l* (-byo, *m.dh*) Meel qashinka lagu daadsho.

qashir *m.l* 1. Qayb ka mid ah qaybaha xabbadda badanaa ka samaysan maar, leh qaabka dhululubada, oo ay ku dhex jirto baaruud, afka horena ku wadata sulub. 2. Gufarka caleenta shaaha ama bunka oo weelka salkiisa ku hara. *ld gashir*, **qashar**.

qashoobid *m.f.dh eeg qashow*.

qashow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) 1. Cunto iwm qash noqosho. 2. Geed-hoosaad badan wax isku baxay noqosho.

qashqash *f.g1* (-shay, -shtay) *ld khashkhash²*.

qashqashaad *m.dh ld khashkhashaad*.

qashqashid *m.dh ld khashkhashid*.

qashwad *m.dh* (-dyo, *m.dh*) Haan ka samaysan, harag, weyn oo biyaha lagu dhaansado.

qasid *m.f.dh eeg qas²*.

qasiido *m.dh* (-ooyin, *m.l*) (dii.) Maanso diimeed, lagu ammaano ama lagaga sheekeeyo shaqsiyaad gaar ah oo diinta Islaamka magac iyo maamuuus ku leh.

qasil¹ *m.l* 1. Caleenta geedka gobka oo shiidian oo loogu qabeysto saabuun ahaan. 2. *ld qasaasilid*. Mayrista cuntada qaarkeed sida bariiska iwm la mayro inta aan la karin.

qasil² *f.g1* (-ilay, -ishay) *ld qasaasil²*.

qasilasho *m.f.dh eeg qasilo*.

qasilid *m.dh ld qasaasilid*.

qasilo *f.mg3* (-ishay, -ilatay) Wasakh biyo iskaga nadiifin.

qasir *m.l ld qasri*.

qaslad *m.dh ld qasli*.

qasli *m.l* Dahaarad la'aanta ku dhacda qof galmo sameeyey ama junnuubay. *ld qaslad*.

qasmaansad *m.l ld qasmaansasho*.

qasmaansasho *m.f.dh eeg qasmaanso*. *ld qasmaansad*, **qasmaansi**.

qasmaansi *m.l ld qasmaansasho*.

qasmaanso *f.mg3* (-saday, -satay) Cid waxay nasiib u heshay ku qancid.

qasmid *m.f.dh eeg qasan¹*.

qasnaan *m.f.dh eeg qasan²*. *ld qasnaansho*.

qasnaansho *m.l/dh ld qasnaan*.

qasri *m.l* 1. Tirada rakcadaha salaadda oo la soo gaabsho marka safar dheer iwm lagu jiro. 2. (-yo, *m.dh*) Daar weyn dhul ballaaran ku fadhidha oo qaab quruxsan u dhisan. *ld qasir*.

qaswade *m.l/kh* Qof rabshoole ah.

qataar¹ *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Qori yar oo albaabka hoos looga xiro; handaraab. 2. Bir xoog leh oo qoryaha iyo dhagxaantaba lagu jajebiyo. 3. Q. ah: baabuur aad u duugoobay oo kala daadsan laakiin socda. 4. Nooc sixirka ka mid ah oo inta geed musmaar lagu taago isla markiiba qofka la sixraayo xanuunsada.

qataar² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Qori adag albaab hoos uga xirid. 2. Qof sixrid, iyadoo geed musmaar loogu taagayo.

qataaran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay) Irrid wax xirantay noqosho.

qataaran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Irrid iwm wax la qataaray ahaansho. 2. Qof la sixray ahaansho.

qataarid *m.f.dh eeg qataar²*.

qataarmid *m.f.dh eeg qataaran¹*.

qataarnaan *m.f.dh eeg qaraaran²*. *ld qataarnaansho*.

qataarnaansho *m.l/dh ld qataarnaan*.

qatan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Nafley cunto ama cabid aan helin ahaansho. 2. Wax la qaybinayey cid aan wax ka helin ahaansho. *ld qadsan*.

qatanaan *m.dh ld qadsanaan*, **qadsanaansho**, **qatanaansho**.

qatanaansho *m.l/dh eeg qatanow*. *ld qatanaan*.

qatanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Cid wax ka qatan noqosho. *ld qadsanow*.

qataysii *f.g2* (-iiyay, -isay) 1. Cid wax ka qadin. 2. Cid dhibaato iyo hagardaamo gaarsiin.

qataysiin *m.f.dh eeg qataysii*.

qatimi *f.g2* (-iyay, -isay) Xoolo in muddo ah biyo ka celin.

qatimid *m.f.dh eeg qatin²*.

qatimin *m.f.dh eeg qatimi*. *ld qatimis*.

qatimis *m.dh ld qatimin*.

qatin¹ *m.l* 1. Muddada ay xooluhu biyaha ka qadaan. 2. Q.ah : xoolo aan kalkkoodi gelin.

- qatin²** *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) 1. Xoolo muddo biyo ka qadid. 2. Ka q.: wax la qaybsanayo wax ka waayid.
- qatindhaaf¹** *m.l* Xoolo kolkii ay cabbi jireen dhaafay oo aad u oomman.
- qatindhaaf²** *f.mg1* (-fay, -ftay) Xoolo kalkii ay ku cabbi jireen dhaafid.
- qatindhaafid** *m.f.dh eeg* qatindhaaf².
- qatinsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Xoolo, muddo aan biyo cabbin ahaansho.
- qatinsanaan** *m.f.dh eeg* qatinsan. *ld* qatinsanaansho.
- qatinsanaansho** *m.l/ld ld* qatinsanaan.
- qatooyo** *m.dh* 1. Ku sugnaanta nafley muddo ku sugnaato wax cunid la'aan. 2. Wax siin la'aanta qof wax doonaya. 3. *ld qadid*.
- qaw¹** *m.l* Meel cirif ah oo haadaan dheeri ka hooseysa.
- qaw²** *m.dh.sh.r* Erey tilmaama dhawaac.
- qawaacid** *m.l* Khasaaro weyn; masiibo.
- qawaani¹** *m.dh eeg* qaunuun.
- qawaar** *m.l* Neef xoolaad oo aad u da'weyn caatana ah.
- qawaarnimo** *m.dh* Qawaar ahaansho.
- qawaasimo** *m.dh.u* Dad badda quusa oo luulka kala soo baxa.
- qawad¹** *m.l* 1. Saluugidda la saluugo wax la isasiyo. 2. *ld qawid*. Cudur aan halis ahayn oo maqaarka dadka ku dhaca oo barobaro cadcad leh; cambaarcad.
- qawad²** *f.mg1* (-day, -dday) Wax saluugid.
- qawadid** *m.f.dh eeg* qawad².
- qawadsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof wax saluugay ahaansho.
- qawadsanaan** *m.f.dh eeg* qawadsan. *ld* qawadsanaansho.
- qawadsanaansho** *m.l/ld ld* qawadsanaan.
- qawid** *m.l ld* qawad¹ (2).
- qawjad** *m.dh* Cid cilmi, caqli iyo aftahamo dheeraad ah kulansatay.
- qawl¹** *m.l* 1. Curdanka baarka geedaha ka soo baxa. 2. Hadal; erey. 3. Q. leh: qof axdi leh. 4. Cabbitaan qof jirran afka loogu shubo; kawl.
- qawl²** *f.g/mg1* (-wlay, -wshay) 1. (*f.g*) Cid jeenan siin. 2. (*f.mg*) Hadal dhilid. 3. (*f.mg*) Curdan bixin (geed). 4. (*f.mg*) Si wanaagsan u korid (ubad, geel iwm.).
- qawlad** *m.dh ld* qol.
- qawlal¹** *m.l* (-llo, *m.dh*) Labada dacal ee afka middoood oo ku aaddan miciyaha ama gawshooraadka.
- qawlal²** *fg1* (-alay, -ashay) Nafley, labadeeda qal dhexdooda bir, xarig, iwm, gelin.
- qawlalan** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax qawlal gashanyahay ahaansho (awr, faras iwm).
- qawlalid** *m.f.dh eeg* qawlal².
- qawlalnaan** *m.f.dh eeg* qawlalan. *ld* qawlalnaansho.
- qawlalnaansho** *m.l/ld ld* qawlalnaan.
- qawle** *m.l ld* qowle.
- qawley** *m.dh* Mindi xoog badan oo hilbaha lagu googooyo.
- qawlid** *m.f.dh eeg* qawl².
- qawmiyad** *m.dh* (-do, *m.l*) Jinsiyad. *ld* qowmiyad.
- qawqab¹** *m.l ld* qabaanqab¹.
- qawqab²** *f.mg1* (-bay, -btay) *ld* qabaanqab³.
- qawqabid** *m.dh ld* qabaanqabid.
- qawrar¹** *m.l* Dildillaac yaryar oo jirka nafleyda, dhulka derbiyada iwm yeeshaan marka uu kulayl ama qabow badan ku dhaco.
- qawrar²** *f.mg1* (-ray, -rtay) Jir nafley, dhul, derbi iwm dildillaac yaryar yeelasho kulayl ama qabow dartii.
- qawravid** *m.f.dh eeg* qawrar².
- qaws** *m.l* (-sas, *m.l/-syo*, *m.dh*) Laba calaamadood oo bil u eg, iskana soo horjeeda oo ereyada, hadallada iwm la dhex gesho middood. *ld* qows.
- qawsasho** *m.f.dh eeg* qawso. *ld* qawsi.
- qawshad** *m.f.l eeg* qawsho.
- qawsho** *f.g3* (-shaday, -shatay) Calaalin (gocosoo, goon).
- qawsi** *m.l ld* qawsasho.
- qawsii** *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Shanqar "qaw" ku dhalin.
- qawsii** *m.f.dh eeg* qawsii.
- qawso** *f.mg3* (-saday, -satay) Dab kulaalid.
- qax¹** *m.l* Guuritaan meel si degdeg ah looga cararo cabsi awgeed.
- qax²** *f.mg1* (-xay, -xday; *qaxi/qixi*) Cabsi awgeed meel si degdeg ah uga guurid.
- qaxaab¹** *m.l* (-byo, *m.dh*) Nin saani ah oo macsida aad u jecel; dhilley.
- qaxaab²** *m.dh.u* (-bo, *m.l*) 1. *ld* qaxaab.
2. Godad bahala galeen ah.
- qaxaab** *m.dh* (-do, *m.l*) Naag jirkeeda ka ganacsata; dhillo.
- qaxaabnimo** *m.dh* Qaxaab ahaansho.
- qaxaanqax¹** *m.l* Qaylada ay samayso dooradu marka ay ukun dhali rabto. *ld* qaxaanqixid, qaxanqax¹.
- qaxaanqax²** *f.mg1* (-xayt, -xday; -qixi) Dooro ukun dhali rabta qaylo samayn. *ld* qaxanqax².
- qaxaanqixid** *m.f.dh eeg* qaxaanqax². *ld* qaxaanqax¹, qaxanqax¹, qaxanqixid.

qaxan¹ *m.l* 1. Q. ah: dhuxul shidan oo aan
dambas dusha ka fulin. 2. *ld* **qaxmid**.
qaxan² *f.mg1* (-xmay, -xantay; -xmi) Dhuxul,
wax shidmay noqosho.
qaxanqax¹ *m.l ld* **qaxaanqax¹**, **qaxaanqixid**.
qaxanqax² *f.mg1* (-xay, -xday) *ld* **qaxaanqax²**.
qaxanqixid *m.db ld* **qaxaanqixid**.
qaxar¹ *m.l ld* **qahar¹**.
qaxar² *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **qahar²**.
qaxbad *m.db ld* **qabxad**, **qaxaabad**.
qaxbo *m.db ld* **qabxad**.
qaxi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **qixi**.
qaxid *m.db ld* **qixid**.
qaxin *m.db ld* **qixin**.
qaxmi *f.g2* (-iyay, -isay) Dhuxul shidid.
qaxmid *m.f.dh eeg* qaxan². *ld* **qaxan¹** (2).
qaxmin *m.f.dh eeg* qaxmi.
qaxooti *m.ll/dh* Dad dalkoodii nabadgelyo
la'an, abaar iwm awgeed uga cararay.
qaxraan *m.l ld* **qahraan**.
qaxran *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **qahran**.
qaxranaan *m.dh ld* **qahranaan**.
qaxranaansho *m.ll/dh ld* **qahranaan**.
qaxrid *m.db ld* **qahrid**.
qaxsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Dad dalkoodii
ka soo qaxay ahaansho. 2. Dhuxul wax la
huriyey ahaansho.
qaxsanaan *m.f.dh eeg* qaxsan. *ld* **qaxsanaansho**.
qaxsanaansho *m.ll/dh ld* **qaxsanaan**.
qaxsho *m.f.dh eeg* qaxso.
qaxso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Dad, xoolo iwm
cabsi awgeed meel ugala cararid. 2. Dhuxul
shidasho.
qaxwayn *m.f.dh eeg* qaxwee.
qaxwe *m.l* Cabbitaan bun la shiiday laga
sameeyo oo shaah ahaan loo cabbo. *ld*
qahwe, qaxwo.
qaxwee *f.mg2* (-weeyay, -waysay) Qaxwe
cabbid.
qaxwo *m.db ld* **qaxwe**.
qay¹ *m.l* Biyo yar oo wasakh leh oo wadaanta
ama darka ka daata oo ceelka agagaarkiisa
jiifa.
qay² *f.g1* (-yay, -yday; -yi) 1. Weel, wax yar
oo hoore ah daadin. 2. Uunsi shidid.
qayaayo *m.dh.kh* 1. Q. ah: wax qabyo ah oo
waxa ka dhimani ay iin u yeeleyso. 2. Faro,
ilko iwm oo is dulsaaran.
qayaayoobid *m.f.dh eeg* qayaayow.
qayaayow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi)
Qayaayo noqosho.
qayacato *m.db* Nooc xabagta ka mid ah oo
dhirta qaarkeed laga helo oo leh midab cad,
aadna u adag oo wax la iskula dhejiyo.

qayax¹ *m.l.kh* 1. Q. ah: wax aan qarsoonayn oo
si wanaagsan loogu wada jeedo. 2. Wax sida
badar, geed iwm oo diirkha laga qaaday. 3. Laf
hilibkii laga guray.
qayax² *f.g1* (-xay, -xday; -yixi) 1. Wax diirkha
sare ka qaadid. 2. Laf hilib ka gurid. 3. Si
wanaagsan wax u sheegid.
qayaxan¹ *f.mg1* (-xmay, -xantay) 1. Geed wax
diirkii ka qaadmay noqosho. 2. Laf wax
hilibkii ka dhamaaday noqosho. 3. Hadal
iwm wax si wanaagsan loo sheegay noqosho.
qayaxan² *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) 1. Wax diirkha
sare laga qaaday ahaansho. 2. Laf, wax
hilibkii laga guray ahaansho. 3. Hadal iwm
wax si wanaagsan loo sheegay ahaansho.
qayaxmid *m.f.dh eeg* qayaxan¹.
qayaxnaan *m.f.dh eeg* qayaxan². *ld*
qayaxnaansho.
qayaxnaansho *m.ll/dh ld* **qayaxnaan**.
qayb *bulsho* *m.dh* (-bo ..., m.l) (bul.)
Dabaqad bulsheed, ama nidaam dawlad oo
ku dhisan u kala qeybinta dadweynaha
kooxo, iyada oo fiirinaya reerkooda,
darajadooda, maalkooda iyo shaqadooda
iwm.
qayb goobo *m.dh* (-bo ..., m.l) (xis.) Qayb ka
mid ah goobada ee ka sammaysanta laba
gacmood dhexdood iyo meeriska. Bedka q.
g. waa 1/2 r +, taas oo r ay tahay acanka,
+ na tahay xagasha.
qayb¹ *m.l/fk* Q. u: kulli, dhammaan, giddi,
idil.
qayb² *m.dh* (-bo, m.l) 1. Wax dhowr meelood
loo kala dhigay middood; in; qaar.
2. Qaybinta tiro mid kale loo qaybiyey.
3. Maamulka laga xakumo dhowr gaar oo
mileteri ah. 4. Maamul goboleed laga
xakumo ciidan boolis ah.
qayb³ *m.db* (nax.) Qaybaha hadalka: magac
waagii hore aad loogu adeegsan jiray xagga
kooxaynta ereyada, kala soocnaantooduna
waxay ku salaysanayd xagga qaab
naxweyada iyo xagga micnahaba.
qayb⁴ *m.l* Wax Alle mooyee cid kale ogaan
karto aan jirin.
qayb⁵ *f.g1* (-bay, -btay) Wax kor ka barasha.
qaybgal¹ *m.l* Ka q.: ka qayb qaadashada hawl
la qabanayo. *ld* **qaybgelid**.
qaybgal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Ka q.:
hawl la qabanayey ama wax kale qayb ka
qaadasho.
qaybgale *m.l* (-layaal, m.ll/dh) Ka q.: qof hawl
ama tartan la qabanayo ka qayb qaadanayo.

qaybgeli *f.g2* (-iyay, -isay) Ka q.: qof hawl, tartan, arrin iwm in uu qayb kaqaato u oggolaan.

qaybgelid *m.f.dh eeg* qaybgal². *ld* **qaybgal**¹.

qaybgelin *m.f.dh eeg* qaybgeli.

qaybi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax dhawr qaybood ka dhigid. 2. Ku q.: hawl, arrin iwm cid kale ku aaddin.

qaybid *m.f.dh eeg* qayb³.

qaybin *m.f.dh eeg* qaybi. *ld* **qaybis**.

qaybis *m.l eeg* qaybi. *ld* **qaybin**.

qaybiye *m.l* Qof wax qaybiya. *ld* **qaybshe**.

qayblibaax *m.l* Wax qaybtooda ugu badan ama ugu muhiimsan.

qaybqaadasho *m.f.dh eeg* qaybqaado.

qaybqaado *f.mg3* (-aatay, -aadatay) Ka q.: hawl, arrin iwm xubnaha fulinaya ka mid noqosho.

qaybsad *m.l ld* **qaybsasho**.

qaybsamid *m.f.dh eeg* qaybsan¹.

qaybsan unug *m.l (baay.)* Samaysanka laba unug oo mataanaysan oo ka yimid unugga waalidka. Marka hore waxa qaybsanta bu da, taasi uu daba socdo samaysanka xuub u dhexeeya bu'aha mataanaha.

qaybsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax la qaybiyey noqosho.

qaybsan² *f.g/mg4* (-naa, -nayd) 1. *(f.g)* Qof wax xafidsan ahaansho. 2. *(f.g)* Wax la qaybiyay ahaansho. 3. *(f.mg)* Ku q.: qof hawl, arrin iwm, fulinteeda iwm, lagu aaddiyey ahaansho.

qaybsanaan *m.f.dh eeg* qaybsan². *ld* **qaybsanaansho**.

qaybsanaansho *m.l/dh ld* **qaybsanaan**.

qaybsasho *m.f.dh eeg* qaybs. *ld* **qaybsad**, **qaybsi**.

qaybshaha ay wadaagaan *m.l (xis.)* Tirada haraa la'aan qaybisa laba ama dhawr tiro. Tusaale ahaan, 3 waa qaybshaha ay wadaagaan 12, 18 iyo 33. 3 waxa kale oo la oran karaa isirkha ay wadaagaan 12, 18 iyo 33.

qaybshe *m.l ld* **qaybiye**.

qaybsi *m.l ld* **qaybsasho**.

qaybsii *f.lg2* (-iiyay, -iisay) Cid wax xafidsiin.

qaybsiin *m.f.dh eeg* qaybsii.

qaybs *f.g3* (-saday, -satay) 1. Wax dhowr meelood u kala dhigasho. 2. La q.: cid tartan la gelid.

qaybta kaadimareenka *m.dh (c.nafl.)* Qaybta oo dhan ee isugu jirta dhuumo iyo faro oo kaadida ka soo qaada keliya dibeddana u saara. Waxay ka koobantahay: a) kaadi

mareennada kaadihaysta ka sarreeya; b) kaadi haysta; c) kaadi mareenka hoose.

qaybta lafaha *m.l (daaw.)* Aqonta ama ka shaqeeynta toosinta qaabdarro uu keenay cudur ama waxyeello kale oo lafaha iyo xubno is goysyada ku dhaca.

qaybta liimbigada ee maskaxda *m.dh (c.nafl.)*

Qayb maskaxda ka mid ah oo ka kooban dareemayaal mareenno sameynaya xarun unugyeed kala duwan waxay qaabilsantahay dareenno dadka ku qarsoon oo nolosha laga maarmin iyo fahamada kuna xiran qaybaha qanjirdhiigga iyo dhaqaqa ee jirka.

qayb-xareedayn *m.dh (-bo ..., m.l)* (*kiim*)

Hab xareedayn ah oo la sameeyo iyada oo la isticmaalayo dhuun fidsan oo ku qotonta dhalada xareedaynta. Habkani wuxu suurogelinaya in hoorarka loo kala sooco qaybo heerka bididdoodu kala duwantahay laguna ururiyo herkullo kala geddisan.

qayd *f.g1* (-day, -dday) Dhul cabbirid.

qaydan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la cabbiray ahaansho (dhul).

qaydar *m.l* Geed weyn oo qodax leh oo quraca la bah ah oo leh mayrax fiican iyo xabag la cuno.

qaydasho *m.f.dh eeg* qaydo.

qaydid *m.f.dh eeg* qayd².

qaydin *m.dh* Ul dhuuban oo geela lagu ilaaliyo.

qaydin-hays *m.l.kh* Q. ah: nin meesi xoolaad si joogto u ilaaliya oo aan ka harin.

qaydnaan *m.f.dh eeg* qaydan. *ld* **qaydinaansho**.

qaydinaansho *m.l/dh ld* **qaydinaan**.

qaydo *f.g3* (-ytay, -ydatay) Dhul, qayb go'an cabbirasho.

qayid *m.f.dh eeg* qay².

qayil¹ *m.l* Cunidda qaadka.

qayil² *f.mg1* (-ilay, -ishay; -yli) Qaad cunid.

qayilaad *m.dh* Fadhi habeysan iyo sheeko ay dad badani qaad ku wada cunaan.

qayilid *m.f.dh eeg* qayil².

qayilsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof jaad cunay ahaansho.

qayilsanaan *m.f.dh eeg* qayilsan. *ld* **qayilsanaansho**.

qayilsanaansho *m.l/dh ld* **qayilsanaan**.

qayilsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Qof qaad ku filan siin.

qayilsii *m.f.dh eeg* qayilsii.

qayir¹ *m.l* Wax siday ahaayeen si ka duwan noqda ama laga dhigoo; beddel; doorsan.

qayir² *f.g1* (-ray, -rtay) Wax midabkiisa, dhadhankiisa, urkiisa iwm. beddelid.

qayiraad *m.dh* Isbeddel ku yimaad midab, ur iwm.

qayiran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax midabkiisa, dhadhankiisa, urkiisa iwm beddelmay noqosho.

qayiran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax midabkiis, dhadhankiisa, urkiisa iwm beddelmay ahaansho.

qayirasho *m.f.db* *eeg* qayiro.

qayirid *m.f.db* *eeg* qayir².

qayirmid *m.f.db* *eeg* qayiran¹.

qayirnaan *m.f.db* *eeg* qayiran². *ld* qayirnaansho.

qayirnaansho *m.l/ldh ld* qayirnaan.

qayiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Dhar beddelasho.

qayixid *m.f.db* *eeg* qayax².

qayl *m.l* (-lal, *m.l*) Dameer yar oo lab.

qaylad *m.l* Orgi waalay ah.

qayaddir *f.mg1* (-ray, -rtay) U q.: war dhiillo leh cid u geyn.

qayaddirasho *m.f.db* *eeg* qayaddir. *ld* qayaddirasho.

qayaddirid *m.f.db* *eeg* qayaddir.

qayaddir *f.mg3* (-rtay, -ratay) Cid si gargaar looga helo farrin u dirasho. *ld* qayaddirso.

qayaddirasho *m.dh ld* qayaddirasho.

qayaddirso *f.g3* (-saday, -satay) *ld* qayaddir.

qayaddoon¹ *m.l.kh* Q. ah: cid meel dhiillo ka dhacday meel kale uga doona gargaar.

qayaddoon² *f.mg1* (-nay, -ntay) Meel dhiillo ka dhacday meel kale gargaar uga doonid.

qayadhaami *f.mg2* (-iyay, -isay)

1. Qayladhaan ku dhufasho.
2. U q.: cid halis uga digid.

ld **cilladhaami**.

qayladhaamin *m.f.db* *eeg* qayladhaami. *ld* **cilladhaamin, cilladhaamis, qayladhaamis.**

qayladhaamis *m.l ld* qayladhaamin.

qayladhaamo *m.dh ld* qayladhaan.

qayladhaan *m.dh* Dhawaaq kaalmo dalab ah oo cid loo jeedyo ama loogu digo. *ld* **cilladhaan, qayladhaamo.**

qayladhaansad *m.l ld* qayladhaansasho.

qayladhaansasho *m.f.db* *eeg* qayladhaanso. *ld* **cilladhaansad, cilladhaansasho, cilladhaansi.**

qayladhaansi *m.l ld* qayladhaansasho.

qayladhaanso *f.mg3* (-saday, -satay) U q.: qayladhaan cid u dirasho. *ld* **cilladhaanso.**

qayladhawi *m.l* Q. ah: qof ama ka badan oo diyaar u ah dhiillo laga filayo wax ka qabashadeeda.

qaylaggee *f.mg2* (-geeyay, -geysay) U q.: cid war dhiillo leh u geyn.

qaylaggeyn *m.f.db* *eeg* qaylaggee. *ld* qaylaggeys.

qaylaggeys *m.l* 1. Q. ah: qof ama dad meel dareen ka dhacay warkeeda qaada oo dad kale gaarsiyya. 2. *ld* **qaylaggeyn.**

qaylakeen¹ *m.l* 1. Q. ah: qof ama dad meel dareen ka dhacay warkeeda keenid. 2. *ld* **qaylakeenid.**

qaylakeen² *f.mg1* (-nay, -ntay) Meel dareen ka dhacay warkeeda keenid.

qaylakeenid *m.f.db* *eeg* qaylakeen². *ld* **qaylakeen¹.**

qaylaroor¹ *m.l ld* qaylaggeys.

qaylaroor² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* qaylaggee.

qaylaroorid *m.f.db ld* qaylaroor².

qaylarraac¹ *m.l* Q. ah: qof ama dad meel qaylo ka soo yeertay aada.

qaylarraac² *f.mg1* (-cay, -cday) Qof ama dad meel qaylo ka soo yeertay dedgdeg u aadid.

qaylarraacid *m.f.db* *eeg* qaylarraac². *ld* **qaylarraac¹.**

qayli *f.mg2* (-iyay, -isay)

1. Cod dheer ku dhawaqid.
2. Ku q.: cid canaan u jeedin.
3. U q.: cid taageerid.
4. U q.: cid u yeerid.
5. La q.: dhibaato darteed la dhawaqid.

qaylid *m.f.db* *eeg* qayil².

qaylin *m.f.db* *eeg* qayli. *ld* **qaylis.**

qaylis *m.l ld* **qaylin.**

qaylisii *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Ka q.: cid ka dhawaajin.

qaylisii *m.f.db* *eeg* qaylisii.

qaylo *m.dh* 1. Dhawaaq dheer oo nafley sameyso. 2. Canaan. 3. Digniin.

qaymbaar *m.dh* Duf xaskusha u eg oo geedka naarjiinta ka baxda oo joodari iwm laga sameysto.

qayme *m.l ld* **qiime.**

qaymee *f.g2* (-meeyay, -meysay) *ld* **qiimee.**

qaymeyn *m.dh ld* **qiimayn.**

qaynuun *m.l ld* **qaanuun.**

qayoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Roob wax feeray noqosho.

qayood *m.f.l* *eeg* qayoo.

qayr *m.l ld* **qeyr.**

qayraami *f.g2* (-iyay, -isay) Riddo si xoog leh meel ugu shalwin.

qayraamin *m.f.db* *eeg* qayraami. *ld* **qayraamis.**

qayraamis *m.l ld* **qayraamin.**

qayraan¹ *m.l* (-ammo/-nno, *m.dh*) Dhar harag la jilciyey ka samaysan oo waayihii hore la qaadan jirey.

qayraan² *m.dh* Riddo si xoog leh meel loogu tuuro.

qayraansan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la qayraamiyeh ahaansho.

qayraansanaan *m.f.dh eeg* qayraansan. *ld*
qayraansanaansho.
qayraansanaansho *m.l/dh ld* **qayraansanaan**.
qayrab *m.l* Orgi yar oo markaa billaabey riyo kudidda.
qayrabnimo *m.dh* Qayrab ahaansho.
qayriin *m.l ld* **ceeriin**.
qayro *m.dh.u* Qoysas fara badan oo meel wada deggan.
qaysadhabad *m.l ld* **qaysadhabadsho**.
qaysadhabasho *m.f.dh eeg* qaysadhabo. *ld*
qaysadhabad.
qaysadhabo *f.mg3* (-btay, -batay) Haad baaldhabasho sameyn.
qaysaraamayn *m.f.dh eeg* qaysaraamee.
qaysaraamee *f.g2* (-meeyay, -maysay) Nafley, ul qaysaraan ah la dhicid.
qaysaraan *m.dh* (-aamo, *m.l*) Baanso.
qayshad *m.fl eeg* qaysho.
qaysho *f.mg3* (-shaday, -shatay) U q.: qof dhibaateysan cid kaalmo ka dalbasho.
qayso *m.dh* Su!; Tu! (cod geela lagu fariisyo si loo raro).
queeriin *m.l ld* **ceerin**.
qeex *f.g1* (-xay, -xday) Wax si wanaagsan u sharxiid.
qeexan *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Wax la qeexay ahaansho.
qeexid *m.f.dh eeg* qeex.
qeexnaan *m.f.dh eeg* qeexan. *ld* **qeexnaansho**.
qeexnaansho *m.l/dh ld* **qeexnaan**.
qeyd *m.l* (-dad, *m.l*) Cad yar oo maro ah oo ilaa laba yaardi dhan oo sida badan ay carruurtu qaataan.
qeydaddaar *m.l* (-rro, *m.dh*) Qof qaynuunka aqoon u leh.
qeydar *m.l* (**qeydar**, *m.dh*) 1. Geed weyn, dheer oo qodxo leh oo balliyada ka baxa. 2. Balli yar.
qeydin *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Ul weyn; siiqe. 2. Ul yar; dhenged.
qeydo *m.dh* 1. Qaynuun. 2. Ogaal.
qeynuun *m.l ld* **qaanuun**.
qeyr *m.l* 1. Laba nafley ama ka badan oo d'adooda isku mid tahay. 2. Khayr. *ld* **qayr**.
qeyrabbaax *m.l* 1. Dad dagaal in ay u baxaan diyaar u ah. 2. Shinnida marka ay guureyso.
qeyro *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Dad meel miyi ah wada deggen. 2. Beesha shinnida.
qiblad *m.dh ld* **qiblo**.
qiblee *f.g2* (-leeyay, -leysay) Wax dhanka qiblada u jeedin.
qibleyn *m.f.dh eeg* qiblee.
qibleysad *m.l ld* **qibleysasho**.

qibleysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax dhanka qiblada u jeeda ahaansho.
qibleysasho *m.f.dh eeg* qibleyso.
qibleysi *m.l ld* **qibleysasho**.
qibleysnaan *m.f.dh eeg* qibleysan. *ld*
qibleysnaansho.
qibleysnaansho *m.l/dh ld* **qibleysnaan**.
qibleyso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Cid qiblo u jeedsasho. 2. (*f.mg*) Waxqiblo u jeedsasho.
qiblo *m.dh* 1. Jahada kabcada oo ay muslimiintu u jeestaan marka ay dukanayaan. 2. (-ooyin, *m.l*) Jaho. *ld* **qiblad**.
qiic¹ *m.l ld* **qaac¹**.
qiic² *f.mg1* (-cay, -cday) *ld* **qaac²**.
qiici *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **qaaci**.
qiicid *m.dh ld* **qaacid**.
qiicin *m.dh ld* **qaacin**.
qiil *m.l* (-lal, *m.l*) Wax la cuskado oo shirci ah oo aan aad u weyneyn, laakiin caqli gal ah.
qilqil *m.dh* 1. Xaalad halis ah. 2. Q. ah: ciriiri badan oo wax helitaankoodu galoo.
qiimabbarar *m.l* Kor u kicidda qiimaha badeecada; sicirbarar.
qiimad *m.dh ld* **qiime**.
qiimadhad *m.l* (*dhaq*) Hoos u dhicidda qiimaha badeecadda.
qiimaha sugar ee leeb *m.l* (*xis*) Dhererka leebka iyadoo aan la tixgelin jihada leebka. Qiimaha sugar ee leebka xi+yi+zk waa xidid labajibbaarka wadarta labajibbaarka xubnhiisa, taas oo ah, jihada leebka. Qiimaha sugar ee leebka xi+yi+zk waa xidid labajibbaarka wadarta labajibaarka xubnhiisa, taas oo ah, /xi+yi+zk/ = x2+y2+z2
qiimaha sugar ee tiro maangal ah *m.l* (*xis*) Tiro togan oo laxaadkeedu la mid yahay tiro la isa siiyey. Summadda qiimaha sugar ee tirada A waxaa loo qoraa A. Qiimaha sugar ee tirada 6 waa 6, qiimaha sugar ee - 6 waa 6
qiimaha sugar ee tiro murakab ah *m.l* (*xis*) Xidid labajibbarka wadarta labajibbaarda ee qaybteeda maangalka iyo qaybteeda khayaaliga ah. Waxa kale oo la yiraahdaa laxaadka tiro murakab ah.
qiimasheeg *m.dh* (-gyo, *m.dh*) Warqad ay ku qoran tahay kharashka ku baxay badeeco meel loo diray, qaa'imad.
qiimayn *m.f.dh eeg* qiimee. *ld* **qaymeyn**.
qiime *m.l* 1. Sicirka ay joogto badeecadi. 2. Waxtarka nafley ama wax kale ay leeyiihin. *ld* **qayme, qiimad, qiimo**.
qiime tamar-gubasho *m.l* (*fiis*) Kulka ka soo baxa gubashada halkii halbeeg ee cufka walax. Qiimaha tamar gubashada waxaa loo

- isticmaalaa in lagu ogaado qiimaha tamarta shidaalka. Badanaa waxa lagu cabbiraa meega-juul halkii kiiologaraam (mj/kq).
- qiimee** *f.g2* (-meeay, -maysay) 1. Nalfey, badeecad iwm qiimahooda sheegid. 2. Cid sharfid. *ld qaymee.*
- qiimi** *m.l ld qimme.*
- qiimo** *m.l ld qimme.*
- qiip**¹ *m.l 1.* Q. isku qarin: hargululid (qof), iska yeelyeelid (qof). 2. *ld qaac¹.*
- qiip**² *f.mg1* (-qay, -qday) *ld qaac².*
- qiqaab**¹ *m.l ld qaac¹.*
- qiqaab**² *f.mg1* (-bay, -btay) *ld qaac².*
- qiqaabid** *m.db ld qaacid.*
- qiqbiyood** *m.l Uumi-biyood.*
- qiqi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld qaaci.*
- qiqid** *m.db ld qaacid.*
- qiqin** *m.db ld qaacin.*
- qiq-iskuqarin** *m.db* Wax aan la ahayn oo la iska yeelo si loo maldaho xumo la sameeyey ama la sameyn doono. *ld qiip-iskuqaris.*
- qiip-iskuqaris** *m.l ld qiip-iskuqarin.*
- qiipasho** *m.f.db eeg qiipso.*
- qiipso** *f.mg3* (-saday, -satay) Uunsi iwm shidasho.
- qiiraqjiro** *m.db* Xaalad adag ama halis ah oo ay cidi ku sugnaato. *ld qirinqiir.*
- qiiro** *m.db* Daireen ficiitan ku jira oo dadka ku dhasha.
- qiirro** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qiiro dareemid.
- qiirrood** *m.f.l eeg qiirro.*
- qiixdheer** *m.db* Cudur badanaa carruurta ku dhaca oo leh qufac, neefraaci iyo matag.
- qilqil** *m.l* Xaalad adag ama halis ah oo lagu sugnaado.
- qindi** *m.l* Qalab dibida lagu xiro oo beerta lagu falo.
- qir** *f.g1* (-ray, -rtay) Arrin doodi ka taagneyd caddeyn.
- qiraal** *m.l* Caddeyn ta qiraaqti la isku caddeeyo arrin doodi ka taagnayd eeddeeda.
- qirasho** *m.f.db eeg qiro².*
- qirayn** *m.f.db eeg qiree.* *ld qarayn.*
- qirdaas** *m.l ld qardaas.*
- qiree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) Wax qiro u yeelid. *ld qareee.*
- qirid** *m.f.db eeg qir.*
- qirinqiir** *m.l ld qiiraqjiro.*
- qiro¹** *m.db* Inta xalleefsanaanta ballaarku le'egyahay; dhumuc; baaxad. *ld qaro.*
- qiro²** *f.g3* (-rtay, -ratay) Qof fal in uu sameeyey caddeyn.
- qirsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof fal uu sameeyey qiray ahaansho.
- qirsanaan** *m.f.db eeg qirsan.* *ld qirsanaansho.*
- qirsanaansho** *m.l/db ld qirsanaan.*
- qisaas¹** *m.db* Dilka sharci ahaan loo dilo qof qof kale dilay.
- qisaas²** *f.g1* (-say, -stay) Qof, qof kale dilay si sharci ah u dilid.
- qisaasan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof qisaas loo haysto ahaansho.
- qisaasid** *m.f.db eeg qisaas².*
- qisaasnaan** *m.f.db eeg qisaasan.* *ld qisaasnaansho.*
- qisaasnaansho** *m.l/db ld qisaasnaan.*
- qisayn** *m.f.db eeg qisee.* *ld qisood.*
- qisee** *f.mg2* (-seeyay, -saysay) 1. Ka q.: sheeko cid ama arrin ku saabsan cid u sheegid. 2. U q.: cid u skeekayn.
- qish¹** *m.l* Si tuugannimo ah oo imtixaan looga shaqeyyo. *ld qishid.*
- qish²** *f.g1* (-shay, -shtay) Imtixaan si tuugannimo ah uga shaqayn.
- qishid** *m.f.db eeg qish².* *ld qish¹.*
- qiso** *m.db* 1. Sheeko; taariikh. 2. Wax dhacay; war.
- qisoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld qisee.*
- qisood** *m.l ld qisayn.*
- qix** *m.db ld kix.*
- qixi** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Si degdeg ah cid meel uga rarid cabsi awgeed. 2. Dab si degdeg ah u ololin. *ld qaxi.*
- qixid** *m.f.db eeg qax².* *ld qaxid.*
- qixin** *m.f.db eeg qixi.* *ld qaxin.*
- qiyaame** *m.l 1.* Maalinta wixii dhintay oo dhan la soo nooleeyo oo wanaagga iyo xumaha qof walba sameeyey la xisaabo. 2. Dhib; shiddo; hoog.
- qiyaas¹** *m.l (dii.)* Qayb ka mid ah tiirarka sharciga Islaamka oo la adeegsado marka arrin la xukumayo laga waayo quraanka, xaddiiska iyo ijmaaca.
- qiyaas²** *m.db* 1. Cabbirka xag mug, dherer iyo culays ee wax leeyahay. 2. Oddoros; male.
- qiyaas³** *f.g1* (-say, -stay) 1. Mugga culayska, iyo dhererka ee wax leeyahay cabbirid. 2. Wax oddorosid. 3. Ku q.: wax in ay wax kale la egihiin iyo in kale ku eegid.
- qiyaasan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Wax muggooda, dhererkooda iyo culayskooda la cabbiray ahaansho. 2. Ku q.: wax meel ama wax kale ku aaddan ahaansho.
- qiyaasid** *m.f.db eeg qiyas³.*
- qiyaas-khariidadeed** *m.l (-dyo, m.db) (juqr.)* Saamiga fogaanshaha laba barood oo khariidadda dusheeda ah iyo fogaanshaha runta ah ee uu u taaganyahay.
- qiyaasnaan** *m.f.db eeg qiyas.* *ld qiyasnaansho.*

- qiyaasnaansho** *m./l dh ld* **qiyaasnaan.**
- qob** *m.l (-bab, m.l)* 1. Dii; dub; qolof. 2. Qof ducadiisa ama habaarkiisu kaco.
- qobbe** *m.l* Dhaxan qabow oo habeenkii soo dhacda; nadwad; dheel.
- qobbo** *m.dh* Geed caleemo balballaaran oo saliid leh.
- qoble** *m.l* Roob muddo dheer da'a oo aan biyo dhigin.
- qobo** *m.dh* Dhaxan aad u qabow oo habeenkii soo dhacda.
- qobosh** *m.l (-shyo, m.dh)* Nafley lab oo gabooabay.
- qobtol¹** *m.l (-llo, m.dh)* Heeryo qaab joodari leh oo ka samaysan caws adag oo maryo jiljilicsan dusha kaga dhaaraan yihii.
- qobtol²** *f.g1 (-olay, -oshay)* Heeryo qaab joodari u tolid iyadoo maro jilicsan dusha looga dhaarayyo.
- qobtolan** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Heeryo wax la qobtolay ahaansho.
- qobtolid** *m.f.dh eeg qobtol²*.
- qobtolnaan** *m.f.dh eeg qobtolan.* *ld* qobtolnaansho.
- qobtolnaansho** *m./l dh ld* **qobtolnaan.**
- qod¹** *m.l* Wax iswato qayb ka mid ah.
- qod²** *m.l (-dad, m.l)* Qori weyn oo qalalan.
- qod³** *m.dh* 1. Dhinac; gees. 2. Qayb; in.
- qod⁴** *f.g1 (-day, -dday)* 1. Meel duleelin. 2. Beer ka shaqeyn.
- qodaal** *m.l* 1. Hawl ku saabsan wax qodidda iyo falidda siiba beeraha. 2. Q. ah: dhul ku habboon beerashada. 3. Daloolinta la dalooliyo dhul.
- qodaal buureed** *m.l (-dyo, m.dh)* Hab qodaal oo u gaar ah tiirooyinka buuraha iyo kuraha la beerto; tiirooyinka ayaa la googooyaa gidaaro ama dhinacyo dhiidhi ah waxa si wareeg ah looga dhisaa karinnada samaysmay, markaa biyaha waraabka iyo carradaba way xajistaan.
- qodan¹** *f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)* Dhul wax la qoday noqosho.
- qodan²** *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* 1. Dhul, meel iwm wax la qoday ahaansho. 2. Beer wax la falay ahaansho.
- qodasho** *m.f.dh eeg qodo.*
- qodato** *m.dh.u* Dad beeraley ah oo ku nool tabcashada beeraha.
- qodax** *m.dh (-dxo, m.l)* Caaradda yar oo fiiqan, waxna mudda oo geedaha qaarkood bixiyaan.
- qodaxbadeed** *m.dh* Gaadaddo.
- qodaxtool** *m.l* Nagaar yar oo qodax badan: meeshii qodaxi muddo oo laga bixin waayo
- baa xididkiisa la saaraa oo qodaxdii lagu soo baxshaa.
- qodban** *f.mg4 (-na, -nayd)* 1. Wax la qodbay ahaansho. 2. Gabar bikro ahaansho.
- qodbanaan** *m.f.dh eeg qodban.* *ld* qodbanaansho.
- qodbanaansho** *m./l dh ld* **qodbanaan.**
- qodbid** *m.f.dh eeg qodob²*.
- qoddo** *m.dh* 1. Dhererka meel la qoday leedahay. 2. Wax intiisa aasan. 3. Macnaha fog ee hadal leeyahay. *ld* **qoto.**
- qode** *m.l* 1. Cirboor; cirwareen; leexo. 2. Nooc qaadka hareeriga ka mid ah oo gaagaaban aadna u jilicsan.
- qodhacayso** *f.mg3 (-stay, -satay)* Qondhaco isu dhigid (nafley).
- qodid** *m.f.dh eeg qod².* *ld* **qoditaan, qodniin, qodow.**
- qoditaan** *m.l* Qodidda la qodo god iwm. *ld* qodid.
- qodmid** *m.f.dh eeg qodan¹.*
- qodnaan** *m.f.dh eeg qodan².* *ld* **qodnaansho.**
- qodnaansho** *m./l dh ld* **qodnaan.**
- qodniin** *m.l ld* **qodid.**
- qodo** *f.g3 (-otay, -odatay)* 1. Dhul falasho. 2. Meel dumsasho.
- qodob¹** *m.l (-dbo, m.l)* 1. Dun, xarig iwm oo laba waxood ama ka badan la iskula qabto. 2. Musmaar gaaban oo dabada u buuran oo kabaha lagu qurxiyo. 3. Qaybaha sharciga u qaybsama mid ka mid ah. 4. Summad xoolaha lagu dhigto oo u eg nuunka carabiga oo hoos u jeeda. 5. Qormooyinka wargeyska ku qoran mid ka mid ah; maqaal; qormo.
- qodob²** *m.l (-dbo, m.l) (nax.)* Qurub magacyada qaarkood ka raaca dhammaadka si uu uga dhigo wax cayiman. Tus. “Aqalka”, “inan-ta”.
- qodob³** *f.g1 (-dbay, -dobyay; -dbi)* 1. Dun, xarig iwm laba waxood iskula qabasho. 2. Musmaar gaaban oo daba buuran leh kabo iwm ku qurxin. 3. Gabadh la guday tolid.
- qodobka rh** *m.l (-bo ..., m.dh)* (baay) Lid jidh-dhakooliye oo joogistiisa ama maqnaanshiisi unugyada cascias ee dhiigga guudkooda ay ku samayso salka habdhiska kooxaha dhiigga ee rh.
- qodow** *m.l ld* **qodid.**
- qof¹** *m./l dh (-faf, m.l)* 1. Shaksi aadami ah. 2. Q.na: ninna, cidna. 3. Q.af: dad.
- qof²** *m./l dh (nax.)* Mid ka mid ah kaqaybgalayaasha warisgaarsiinta: “aniga” waa qofka 1aad oo hadlaya, “adiga” waa qofka 2aad oo ah lala hadlaha,

"isaga"/"iyada" waa qofka 3aad oo ah laga hadlaa; saddexdaan qof kala keliga ah mid weliba waa wadaroobaa: 1aad "annaga/innaga", 2aad "idinka", 3aad "iyaga".

qofayn *m.f.db eeg* qofee.

qofee *fg2* (-feeyay, -faysay) Qof ka dhigid.

qofnimo *m.db* Qof ahaansho.

qol *m.l* (-lal, *m.l*) Qaybaha uu guri u qaybsamo middood oo aan ahayn musquusha iyo jikada. *ld* qawlad, qoolad, qowlad.

qolaab *f.g1* (-bay, -btay) *ld* qoolaab².

qolayn *m.f.db eeg* qolee.

qolaysad *m.l ld* qolaysasho.

qolaysan *f.mg1* (-smay, -santay, -smi) 1. Biyo wax meel godan ku aruuursamay ahaansho.

2. Wax meel ciriiri ah ku xareysan ahaansho.

qolaysasho *m.f.db eeg* qolayso. *ld* **qolaysad**, **qolaysi**.

qolaysi *m.l ld* qolaysasho.

qolaysmid *m.f.db eeg* qolaysan.

qolayso *f.mg3* (-stay, -satay) 1. Biyo badan dar yar ku leexsasho. 2. Qol aan rasmi ahayn samaysasho.

qoldhob *m.db* (-bo, *m.l*) Meel ciriiri ah.

qolee *f.g2* (-leeyay, -laysay) Biyo meel godan isugu gayn.

qolfaad¹ *m.l* 1. Weel gaboobay oo aan la isticmaalin. 2. *ld* **qolfaadid**. Cuf la geliyo doonyaha meelaha ay ka dalooshamaan.

qolfaad² *f.g/mg1* (-day, -dday) 1. (*f.g*) Doon dalooshantay cuf gelin. 2. (*f.mg*) Weel gaboobay isticmaal beelid.

qolfaadid *m.f.db eeg* qolfaad². *ld* **qolfaad¹**.

qolfaysad *m.l ld* qolfaysasho.

qolfaysasho *m.f.db eeg* qolfayso. *ld* **qolfaysasho**, **qolfaysad**, **qolfaysi**.

qolfaysi *m.l ld* qolfaysasho.

qolfayso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Haraa xaabit (nafley). 2. (*f.mg*) Qolof yeelasho (nabar iwm).

qollad *m.db ld* qol.

qolo *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Qabiil. 2. Ummad. 3. Koxu isku meherad ah.

qolobdhabad *m.l ld* qolobdhabasho.

qolobdhabasho *m.f.db eeg* qolobdhabo. *ld* **qolobdhabad**.

qolobdhabo *f.mg3* (-obday, -obatay) Awr qooqan isaga oo madax soo laallaadinaya daamankanaa isla dhacaya ordid.

qolof *m.l/dh* (-lfo, *m.l*) 1. Dubka sare ee geedaha. 2. Jilif xalleef ahoo ay nabarradu yeeshaan siiba marka ay biskoonaayaan. 3. Dubka sare ee xammaaratada iyo mallayga.

qolofaysasho *m.db ld* qolfaysasho.

qolofayso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld* qolfayso.

qolofdhacsad *m.l ld* qolofdhacsasho.

qolofdhacsasho *m.f.db eeg* qolofdhacso. *ld* **qolofdhacsad**, **qolofdhaci**.

qolofdhaci *m.l ld* qolofdhacsasho.

qolofdhacso *f.mg3* (-saday, -satay)

1. Xamaarato, mallay iwm xuub siibasho.

2. Nabar qolof ka dhicid.

qolofqab *m.l* Beejoqab; buryaqab.

qoloqolee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Dad meel wada deggan ama wada jooga qabiil qabiil u kala saarid.

qoloqoleyn *m.f.db eeg* qoloqolee. *ld* **qoloqoleys**.

qoloqoleys *m.l ld* qoloqoleyn.

qoloqolo *m.db* Kala bixidda ay ummad meel wada deggan qabiil qabiil u sii kala baxdo.

qolqol¹ *m.l* (-llo, *m.db*) 1. Maro lagu kala qoqobo aqal gudahiisa; daah. 2. Aqal la kala qoqobay intiisa qarsoon. 3. Maqaar weyn oo tolan oo hilibka iwm lagu qaato; xashin. 4. Dillaacinta nirgo naaska hooyadood laga goynayo carrabka laga dillaaciyo. 5. Oodda sarsarka kore iyo xerada xoolaha meel u dhxeysa oo awrtu fariisato.

qolqol² *f.g1* (-olay, -oshay) 1. Aqal kala qoqobid. 2. Nirig carrab ka jeexid.

qolqolan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Nirig naaska laga goynayo wax carrabka laga dalooliyay ahaansho.

qolqolid *m.f.db eeg* qolqol².

qolti *m.db* Hal caano badan leh (geel).

qombob¹ *m.l* Isku rooridda uu isku soo rooro wx kala baxsanaa engeg ama kulayl dartii.

qombob² *f.mg1* (-bay, -btay) Wax kala baxsanaa isku soo roorid engeg ama kulayl dartii.

qombobid *m.f.db eeg* qombob².

qombobsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qombobay ahaansho.

qombobsanaan *m.f.db eeg* qombobsan. *ld* **qombobsanaansho**.

qombobsanaansho *m.l/dh ld* qombobsanaan.

qommod *m.l* Harag dab lagu dubay si loo cuno. *ld* **qummud**.

qommodsd *m.l ld* qommodsasho.

qommodasho *m.f.db eeg* qommodso. *ld* **qommodsd**, **qommodsi**, **qummudsad**, **qummudsasho**.

qommodsi *m.l ld* qommodsasho.

qommodso *f.g3* (-saday, -satay) Maqaar qommod ka dhigasho. *ld* **qummudso**.

qondhacaysasho *m.f.db eeg* qondhacayso. *ld* **qondhacaysi**.

qondhacaysi <i>m.l ld</i> qondhacaysasho.	qool² <i>f.g1 (-oolay, -ooshay)</i> 1. Suun ama xarig siriq u samayn. 2. Cid khayaameyn.
qondhacayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Qondhaco isu dhigid (nafly).	qoolaab¹ <i>m.l</i> 1. Qallooc; nadooc; qolxo. 2. Agaasin loo sameeyo dab shididdiis. <i>ld</i> qoolaaw ¹ .
qondhaco <i>m.db</i> Kulaylka cadceeeda subaxdii.	qoolaab² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> 1. Wax qalloocin. 2. Dab shididdiis agaasimid. <i>ld</i> qolaab , qoolaaw ² .
qonfid <i>m.f.db eeg qonof²</i> .	qoolaaban¹ <i>f.mg1 (-bmay, -bantay)</i> 1. Bir iwm wax qaroomay noqosho. 2. Dab wax la agaasimay noqosho.
qonof¹ <i>m.l</i> Tab ka mid ah xeeladaha legdinta oo lugta lagu maro tan qofka kale si loo legdo.	qoolaaban² <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> 1. Bir iwm wax la qaroomay ahaansho. 2. Dab wax la agaasimay ahaansho.
qonof² <i>f.g1 (-nfay, -noftay; -nfi)</i> Qof, qof kale la lagdamaaya lugtiisa lugta qofka kale ku marid si uu u legdo.	qoolaabasho <i>m.f.db eeg</i> qoolaabo.
qoo <i>f.g2 (-ooyay, -oysay)</i> Wax qallalan biyo gelin. <i>ld</i> qooy .	qoolaabid <i>m.f.db</i> 1. <i>eeg</i> qoolaab ² . 2. <i>eeg</i> qoolaaw ² .
qoob <i>m.l (-bab, m.l)</i> 1. Lugta ariga, lo'da gammaanka iyo ugaadha inteeda hoose ee qanjaafaha leh. 2. Anqow. 3. Taakada kabaha.	qoolaabmid <i>m.f.db eeg</i> qoolaaban ¹ .
qoobad <i>m.db (-do, m.l)</i> Hooy, xero iwm oo aad ciriiri u ah.	qoolaabnaan <i>m.f.db eeg</i> qoolaaban. <i>ld</i> qoolaabnaansho.
qoobley <i>m.db.u</i> Naasley qoobab leh oo had iyo jeer qabitimay orodka dhulka bannaanada ah. Waa daaqcune u nool kooxo.	qoolaabnaansho <i>m.l/ld ld</i> qoolaabnaan.
qooddi <i>m.l</i> Cabbir beered dhan 25 mitir oo dhiinac walba ah.	qoolaabo <i>f.g3 (-btay, -batay)</i> Dab shidasho.
qoode <i>m.l</i> 1. Kal; mar. 2. Wadiiqo yar lo'du sameyso. 3. <i>ld</i> qoodeyn .	qoolaati <i>m.l ld</i> qoolaati.
qoodee <i>f.mg2 (-deeyay, -deysay)</i> Xoolo si isdabajoog ah u socosho.	qoolaaw¹ <i>m.l ld</i> qoolaab¹ .
qoodeyn <i>m.f.db eeg</i> qodee. <i>ld</i> qoodee (4) .	qoolaaw² <i>f.g1 (-way, -wday)</i> <i>ld</i> qoolaab² .
qoodeysasho <i>m.f.db eeg</i> qoodeyso. <i>ld</i> qoodeysi .	qoolad <i>m.db ld</i> qol .
qoodeysi <i>m.l ld</i> qoodeysasho .	qolan¹ <i>f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)</i> Xarig wax la qoolay noqosho.
qoodeyo <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Wax kaltan u gelid.	qolan² <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> 1. Xarig wax la qoolay ahaansho. 2. U q.: qof, wax dhacay ama dhici doona dhibaatada ka timaada ka masuul ah ahaansho.
qoodo <i>m.db</i> Mindi yar oo haweenku guryaha kaga adeegtaan.	qoolati <i>m.l</i> Geed dheer oo aan qodax lahayn oo caleemo cagaaran iyo hoos qabow leh. <i>ld</i> qoolaati .
qoodow <i>m.l</i> Dabaggaalle; uunrays.	qooli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Suun ama xarig siriq u sameyn.
qoofal¹ <i>m.l</i> 1. Dabar suun ka samaysan oo awrta iyo fardaha jeenyaha hore lagaga seeteyo. 2. <i>ld</i> qoofalid .	qoolid <i>m.f.db eeg</i> qool ² .
qoofal² <i>f.g1 (-alay, -ashay)</i> Awr ama faras jeenyaha hore dabar suun ah uga seeteyn.	qoolin <i>m.f.db eeg</i> qooli.
qoofalan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax la qoofalay ahaansho (awr ama faras).	qollaalli¹ <i>m.l 1. ld</i> qollaalliyid . Eegidda wax ilqooreedka laga eego. 2. Socod isqaadqaad iyo isla weyni ku jirto.
qoofalid <i>m.f.db eeg</i> qoofal ² . <i>ld</i> qoofal¹ (2) .	qollaalli² <i>f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)</i> 1. Wax ilqoorka ka eegid. 2. Si isqaadqaad iyo isla weyni ku jirto u socosho.
qoofalnaan <i>m.f.db eeg</i> qoofalan. <i>ld</i> qoofalnaansho .	qollaalliyid <i>m.f.db eeg</i> qollaalli ² . <i>ld</i> qollaalli¹ (1) .
qoofalnaansho <i>m.l/ld ld</i> qoofalnaan .	qoolley <i>m.db</i> Nooc shimbiraha ka mid ah dhowr jaad u kala baxda oo kuwa ugu caansani surka daliig yar, madow oo qool la moodo ku leeyihiin; ceelal joog; humburuq; adar; curcurri.
qoofar <i>m.l</i> Nooc libaax badeedka ka mid ah oo aad halis u ah.	qoollie <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Dhal xoolaad hooyadood qool ku nuugid.
qool¹ <i>m.l (-lal, m.l)</i> 1. Suun ama xarig siriq leh oo maqasha iwm surka lagaga xiro. 2. Ul weyn. 3. Kuul. 4. Summad wareeg ah oo xoolaha luqunta looga dhigo. 5. Diillin cad oo neef ido ah kurka uga taal.	qoollin <i>m.f.db eeg</i> qoollie.

qoollis <i>m.l ld qoollin.</i>	abaahiyaan. 2. Ciyaar; dheel. 3. Kaci. 4. Kibir; islaweyni.
qoolmid <i>m.f.db eeg qoolan¹.</i>	qooq ² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> 1. Xoolo lab qooq ku dhicid. 2. Ciyaarid; dheelid. 3. Dad kibrid. 4. Gabar galmo u baahasho.
qoolnaan <i>m.f.db eeg qoolan².</i> ld qoolnaansho.	qooqaar ¹ <i>m.l ld qarqoor¹, qarqoored.</i>
qoolnaansho <i>m.l ld qoolnaan.</i>	qooqaar ¹ <i>m.l Gowriir; qanqood.</i> ld qeo qaarid.
qoomammayn <i>m.f.db eeg qoommammee.</i> ld qoomammays.	qooqaar ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> ld qarqoor².
qoomammays <i>m.l ld qoomammayn.</i>	qooqaar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Gowriirid.
qoomammee <i>f.mg2 (-meeyay, -maysay)</i> Gef la sameeyey ka xumaansho.	qooqaarasho <i>m.f.db eeg qooqaaro.</i>
qoomammo <i>m.db Shallayto qof gef sameeyey ku dhacda.</i>	qooqaarid <i>m.db ld qarqoored.</i>
qooman <i>f.mg1 (-oonmay, -oomantay; -oonmi)</i> Wax qooni gaartay noqosho (nafley).	qooqaarid <i>m.f.db eeg qooqaar².</i> ld qeo qaar¹.
qoombi ¹ <i>m.l (-iyaal/-iyo, m.db)</i> Xubinta uu malayga ka neefsado.	qooqaaro <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Arrin la tashi dad kale u baahan, qof keligii qorsheysasho. 2. Xero xoolaad sameysasho.
qoombi ² <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Nafley dhutin.	qooqaarsasho <i>m.f.db eeg qooqaarso.</i>
qoombin <i>m.f.db eeg qoombi².</i>	qooqaarso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Ku q.: wax ku dul qandoodsasho.
qoomid <i>m.f.db eeg qoon³.</i>	qooqan <i>f.mg4 (-qnaa, -qnayd)</i> 1. Xoolo lab wax qooq hayo ahaansho. 2. Dugaag ama halaq wax dad cun ah ahaansho. 3. Qof kibir badan ahaansho. 4. Gabar wax galmo u baahan ahaansho.
qoomman <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax qooni gaartay ahaansho (nafley).	qooqid <i>m.f.db eeg qooq².</i>
qoommanaan <i>m.f.db eeg qoomman.</i> ld qoommanaansho.	qooqnaan <i>m.f.db eeg qooqan.</i> ld qooqnaansho.
qoommanaansho <i>m.l db ld qoommanaan.</i>	qooqnaansho <i>m.l db ld qooqnaan.</i>
qoon ¹ <i>m.l (-ooman, m.l)</i> Ummad, dad isku jinsi ah oo meel ku wada nool.	qoor <i>m.db</i> 1. Luqun, sur, tun, marmar. 2. (-ro, m.l) Meesha ay ku dhammaato kayn.
qoon ² <i>m.db</i> 1. Cudur, dhibaato. 2. (-oomo, m.l) Dhaawac; nabar.	qor <i>m.l</i> 1. Xoolo lab oo aan la dhufaanin. 2. Nafley laf oo lag iyo qurux u dhalatay.
qoon ³ <i>f.g1 (-oomay, -oontay; -oomi)</i> 1. Cid dhaawac gaarsin. 2. Cid dhibaato gayeysiin.	qoraansad <i>m.l ld qooraansasho.</i>
qoon ⁴ <i>f.mg1 (-nmay, -nantay)</i> Wax dhaawac ama dhibaato gaartay noqosho (nafley).	qooraansasho <i>m.f.db eeg qooraanso.</i> ld qooraansad, qooraansi.
qoondayn <i>m.f.db eeg qoondree.</i>	qooraansi <i>m.l ld qooraansasho.</i>
qoondaysasho <i>m.f.db eeg qoondayso.</i>	qooraanso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax eegid iyadoo qaarka sare kor loo qaadayo.
qoondaysi <i>m.l ld qoondaysasho.</i>	qooraar ¹ <i>m.l Habka geelu u istaago marka uu kaadinayo.</i>
qoondayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Wax qorsheysasho.	qooraar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Neef geela oo kaadshaya lugaha kala fogayn. ld qooraarso.
qoondree <i>f.g2 (-deeyay, -daysay)</i> Wax qorsheyn.	qooraarid <i>m.f.db eeg qooraar².</i> ld qooraarsad, qooraarsasho, qooraarsi.
qoone <i>m.l.u</i> 1. Miraha geedka baarta. 2. Iniiin ku dhex jirta miraha geedka baarta oo inta la farsameeyo loo xiro geela. 3. Geed la qoray oo lagu shubto tubaakada.	qooraarsad <i>m.l ld qooraarid.</i>
qoondmid <i>m.f.db eeg qoon⁴.</i>	qooraarsasho <i>m.f.db eeg qooraarso.</i> ld qooraarid.
qoondqoon <i>m.l</i> Geed gaab aan qodax lahayn laamo toostoosan o guryaha lagu dhistro leh.	qooraarsi <i>m.l ld qooraarid.</i>
qoonsad <i>m.l ld qoonsasho.</i>	qooraarso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> ld qoaraar².
qoonsasho <i>m.f.db eeg qoonso.</i> ld qoonsad, qoonsi, qoonsimaad.	qooraarid <i>m.l ld qooraasho.</i>
qoonsi <i>m.l ld qoonsasho.</i>	qooraadheere <i>m.l Shumbul.</i>
qoonsimaad <i>m.l</i> Shaki iyo kahsasho laga qaado wax la nabcaystay. ld qoonsasho.	qooraggoo <i>f.g2 (-gooyay, -goysay)</i> 1. Dheddig dhali waayey ilmagaleenkooda galliin ku sameyn. 2. Si cadaawad leh u dagaalamid.
qoonso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax dhibsasho.	
qooq ¹ <i>m.l</i> 1. Xoolaha lab siiba awta sida ay noqdaan xilliga ay diyaar u yihiin inay wax	

qooraggooyo <i>m.db</i> 1. Senge (faras). 2. <i>ld</i> qooraggo. Dagaal cadaawad dheeraad ah leh.	qoorqab <i>m.l.kh</i> Neef lab oo aan xiniinya ha laga bixin.
qooraggo <i>m.l ld</i> qooraggooyo (2).	qoorsasho <i>m.f.db eeg</i> qoorso. <i>ld</i> qoorsi.
qooraggoyn <i>m.f.db eeg</i> qooraggoo. <i>ld</i> qooraggoys.	qoorsi <i>m.l ld</i> qoorsasho.
qooraggoys <i>m.l ld</i> qooraggoyn.	qoorso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Ka q.: neef qoor ah cid ka amaahasho.
qoorasho <i>m.f.db eeg</i> qoro ² . <i>ld</i> qoorad, qooratayn, qoorato (2).	qortool <i>m.l</i> Nafley lab oo hal xiniin ah (muqaal ahaan); raaytool.
qooratayn <i>m.db ld</i> qoorasho.	qoorxayd <i>m.db</i> Neef ido ah oo qadaad cad.
qooratee <i>f.g2</i> (-teeyay, -teysay) <i>ld</i> qoro ² .	qoorxayo <i>m.db</i> Neef ido ah oo qadaad cad.
qooratirs <i>m.l</i> Ogaansha la ogaado inta rag ee ku jirta qolo si mag loo bixiyo ama loo qaybsado.	qoorxir <i>m.l</i> 1. Maro xariir ah, xallefsan oo si gaar ah u tolan oo shaarka luquintiisa lagu xirto. 2. Suun dumaysan oo heensaha ka mid ah.
qoorato <i>m.db</i> 1. Q. ah: col si gaadmo iyo dhumaleysi wax ku laaya. 2. <i>ld</i> qoorasho.	qooryalo <i>m.db</i> Neef geel ah oo aan koori lahayn.
qoordiid ¹ <i>m.l</i> Xiirmo yar oo qadaadka intiisa hoose lagu sameeyo. <i>ld</i> qoordiir ¹ (2).	qooryoomid <i>m.f.db eeg</i> qooryoon ² .
qoordiid ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) U q.: cid qadaadka u xiirid. <i>ld</i> qoordiir ² .	qooryoon ¹ <i>m.l</i> 1. Harrad. 2. Dayow; wareer.
qoordiidan <i>f.mg4</i> (-dcaa, -dnayd) Qof loo qoordiiday ahaansho.	qooryoon ² <i>f.mg1</i> (-oomay, -oontay) 1. Harradsan. 2. Dayowsan; wareersan.
qoordiidadasho <i>m.f.db eeg</i> qoordiido. <i>ld</i> qoordiirasho.	qooryoon ³ <i>m.l</i> Oon daran.
qoordiidadid <i>m.f.db eeg</i> qoordiid ² . <i>ld</i> qoordiirid.	qooryoon ⁴ <i>f.mg1</i> (-oomay, -oontay) Oon aad u daran dareemid.
qoordiidaan <i>m.f.db eeg</i> qoordiidan. <i>ld</i> qoordiidaansho.	qoosh ¹ <i>m.l</i> 1. Budo badan oo hoore yar lagu qasay. 2. Caijin. Waxyaabo badan, kala duwan oo la isku daray.
qoordiidaansho <i>m.l/db ld</i> qoordiidaan.	qoosh ² <i>f.g1</i> (-shay, -sthay) 1. Budo hoore yar ku qasid. 2. Caijin sameyn. 3. Isku q.: waxyaabo badan oo kala duwan iskuqasid.
qoordiido <i>f.mg3</i> (-iityay, -iidatay) Qoordiid samaysasho (qof). <i>ld</i> qoordiiryo.	qooshan <i>f.mg4</i> (-shnaa, -shnayd) Wax, wax kale lagu qooshay ahaansho.
qoordiir ¹ <i>m.l</i> 1. Q. ah: haad aan qoorta dhogor ku lahayn. 2. qoordiid ¹ .	qooshid <i>m.f.db eeg</i> qoosh ² .
qoordiir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> qoordiid ² .	qooshnaan <i>m.f.db eeg</i> qooshan. <i>ld</i> qooshnaansho.
qoordiirasho <i>m.l/db ld</i> qoordiidadasho.	qooshnaansho <i>m.l/db ld</i> qooshnaan.
qoordiirid <i>m.db ld</i> qoordiidid.	qoosiherin <i>m.l</i> Ninka horjoogaha u ah herinta.
qoordiiro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) <i>ld</i> qoordiido.	qoox <i>f.g1</i> (-xay, -xday) 1. Ul, qaanso iwm qalloocin. 2. Is q.: qof xarrago isla godid.
qoorgoo <i>f.g2</i> (-gooyay, -goysay) Nafley surka jug ka gaarsiin.	qooxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) Qof wax is qooxay ahaansho.
qoorgooye ¹ <i>m.l</i> Cudur ka dhasha qaniinyada kudkudaha oo murqaha luqunta xanuunjiyo.	qooxid <i>m.f.db eeg</i> qoox.
qoorgooye ² <i>m.l</i> (daau.) Meninjiito. Halaamacoodka xuubabka maskaxda oo u keeno firus, ama baktiiriya keeno oof wareen, xabbad ama qaaxo.	qooxnaan <i>m.f.db eeg</i> qooxan. <i>ld</i> qooxnaansho.
qoorgooyn <i>m.f.db eeg</i> qoorgoo.	qooxnaansho <i>m.l/db ld</i> qooxnaan.
qoorabane <i>m.l</i> Ilmo aan dhammays ahayn oo hal siddeed ama sagaalbilood ku soo tuurto; afku-xuuble.	qooy <i>f.g1</i> (-yay, -ysay) <i>ld</i> qoo.
qoorkaddiid <i>m.l ld</i> qoorkaddiidid.	qoqob ¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) 1. (xis.) Qayb ka mid ah xarriiq ama xood oo u dhxeeyea laba barood oo ku yaalla xarriiqda ama xoodka. 2. (xis.) Gobol u dhxeeyea boonka goobo iyo qaansada ku aaddan ee gooya boonka. Tusaale ahaan, bedka u dhxeeyea boqon goobo iyo qaansada ku aaddan waa qoqobka goobada.
qoorkaddiidid <i>m.db</i> Diidmo; nacayb. <i>ld</i> qoorkaddiid.	qoqob ² <i>m.l</i> (-bo, <i>m.db</i>) 1. Dhis, raro, ood iwm oo lagu kala qaybsho guri, xero iwm.
qoro ¹ <i>m.l.u</i> Xiniinya ha iyo haraggooda oo is wata.	
qoro ² <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Cid dhanka hore uga imaan.	

2. Dhul yar oo hareeraha ka xaydaaman.
3. Karantiil.

qoqob³ *f.g1* (-bay, -btay) 1. Xero ama aqal gudahiisa dhis ku kala goyn. 2. Nasley karantiilid.

qoqoban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Xero, aqal iwm wax la qoqobay ahaansho.

qoqobgoo *fg2* (-gooyay, -goysay) Ilmaside wareegsamay ama afkiisu qalloocmay farsamayn.

qoqobgoyn *m.f.db* eeg qoqobgoo.

qoqob-horraad-maskaxeed *m.l* (-dyo, *m.l*) (*c.naf.*) Qoqobka hore ee qayb bareed walba ee maskaxda kuna fadhiya ilaa xagga dambe xarriiqda dhexe.

qoqobid *m.f.db* eeg qoqob².

qoqoble *m.l* Bayd faal, oo madaxa iyo tan majaha ka sarraya min labo ka ah, manjaha iyo tan madaxa ka hooseysana min hal.

qoqobnaan *m.f.db* eeg qoqoban. *ld* qoqobnaansho.

qoqobnaansho *m.l/db* *ld* qoqobnaan.

qor¹ *m.l* 1. Wax la qaybsanayo qeybta uu qof waliba xaq u leeyahay in uu helo. 2. Inta dheeraadka ah ee laga gooyo weel, ul iwm oo la farsameynayo.

qor² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Xaraf, erey, hadal iwm meel ku astayn. 2. Cid shaqo siin. 3. Geed weel, ul iwm ka samayn.

qoraa *m.l* (-aayaal, *m.l/db*) Qof buugaag iyo maqaallo la akhristo qora. *ld* **qore**.

qoraaje *m.l* (-jayaal, *m.l/db*) Maroodi lab.

qoraa *m.l* 1. Wax xaanshi dusheeda ku qoran. 2. Habka farta loo qoro. 3. Waddo falfal ah. 4. Habka qalabka geedaha laga qoro loo farsameeyo. 5. *ld* **qorid**.

qoraal baali *m.l* Cilmiga baara farta qoraalka ee dadkii hore.

qoraalkii dadkii hore *m.l* (-aalladii ..., *m.db*) Barashada fartii dadkii hore.

qorabixis *m.l* Qalab bir ah oo weelasha qoriga ah gudaha looga qoro; xalleefato.

qoran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay) 1. Qoraal wax meel lagu dhigay noqosho. 2. bir, qori iwm wax la farsameeyey noqosho. 3. Qof shaqo la siiyay noqosho. 4. Qof dhuuban, dheer oo jirkiisu isu miisaaman yahay noqosho.

qoran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Qoraal wax meel lagu dhigay ahaansho. 2. Bir, qori iwm wax la farsameeyey ahaansho. 3. Qof shaqo la siiyay ahaansho. 4. Qof dhuuban, dheer oo jirkiisu isu miisaaman yahay ahaansho.

qorasho *m.f.db* eeg qoro.

qordhabe *m.l* Geed dheer, aan qodax lahayn oo laga goosto tiirar xooggan oo guryaha lagu dhistro.

qordi *f.g2* (-iyay, -isay) Ku q.: qof isku deyid in uu qof kale wax gacantiisa ku jiro la qaybsado.

qordin *m.f.db* eeg qordi.

qore *m.l* *ld* **qoraa**.

qorequdde *m.l* (-dayaal, *m.l/db*) Qori madow oo inta la jejebiyo kaneecada guryaha looga shido, oo gabdhaha la guday iyo naagaha umusha ah loogu uumiyo.

qorfe *m.l* Qolof udgoon oo dhirta shaaha lagu daro ka mid ah.

qorfo *m.l* Dhul oommame ah oo aan cidna joogin. *ld* **qafro**, **qarfo**.

qori *m.l* (-ryo, *m.db*) 1. Geedaha intooda dhexe oo adag oo qolofta iyo mayraxda ka hoosaysa. 2. Laan jab ah oo qallalan. 3. Alwaax; loox. 4. Buntukh.

qorid *m.f.db* eeg qor². *ld* **qoraal** (5), **qoris**, **qoritaan**, **qorniimo**, **qorniin**.

qori-ismaris *m.l.kb* (-syo, *m.db*) Qof mar dad ah marna iska dhiga waraabe isagoo is marinaya qori khaas ah (sheeko xariir).

qorijiid¹ *m.l* *ld* **qoriqaad¹**.

qorijiid² *f.g1* (-day, -dday) *ld* **qoriqaad²**.

qorijiid³ *m.db* *ld* **qoriqaadid**.

qorimo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Qalab bir ah oo geedaha lagu qoro.

qoriqaad¹ *m.l* Neef loo qalo dad xabaal ka hawl galay. *ld* **qorijiid¹**.

qoriqaad² *f.g1* (-day, -dday) Dad xabaal ka hawl galay neef u qalid. *ld* **qorijiid²**.

qoriqaadid *m.f.db* eeg qoriqaad². *ld* **qorijiidid**.

qoririd *m.l* Qorituur.

qoriridasho *m.f.db* eeg qorirido.

qorirido *f.mg3* (-itay, -idatay) Qoririd wax ku qeybsasho.

qoris *m.db* *ld* **qorid**.

qorisaar¹ *m.l* 1. Dedidda dhis iwm lagu dedo qoryo, alwaax iwm. 2. Saaridda la saaro daylka, xabaasha, ood, qori iwm. *ld* **qorisaarid**.

qorisaar² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Dhismo iwm qori ku dedid. 2. Xabaal, ood, qori iwm ah saarid.

qorisaarid *m.f.db* eeg qorisaar². *ld* **qorisaar¹**.

qorisla'aan *m.db* Xaaladda uu ku sugar yahay qof aan waxna qorin waxna akhrin.

qoritaan *m.l* *ld* **qorid**.

qorituraad *m.l* *ld* **qorituurasho**.

qorituur *m.l* 1. Ciyaar carruureed inta indhaha la is qabto qori la tuuro kaddibna la

- raadsho. 2. Baqtiyaanasiib lagu kala helo wax dad ka dhxeeyo.
- qorituir²** *f.g1* (-ray, -rtay) U q.: laba qof baqtiyaanasiib u samayn si uu mid u helo wax ka dhxeeyo labadoodaba.
- qorituirad** *m.l ld* **qorituurasho**.
- qorituurasho** *m.f.dh eeg* qorituuro. *ld* **qorituirad**.
- qorituirid** *m.f.dh eeg* qorituir².
- qorituro** *f.mg3* (-rtay, -ratay) Qorituir ka qayb qaadasho (qof).
- qorixarar** *m.l 1*. Mindi yar oo wax lagu xardho. 2. *ld* **qorixardhe**. (-ryo, m.dh) Qof wax xardha.
- qorixardhe** *m.l ld* **qorixarar**.
- qormayn** *m.f.dh eeg* qormee.
- qormee** *f.g2* (-meeay, -maysay) Reer si qorsho leh u dejin.
- qormid** *m.f.dh eeg* qoran¹.
- qormo** *m.dh* 1. Habka geedaha, dhagxaanta iwm looga qoro qalab la isticmaalo. 2. (-ooyin, m.l) Qoraal yar oo koobaya ujeeddo gaar ah. 3. Habka loo dejyo qoysaska reerka.
- qornaan** *m.f.dh eeg* qoran. *ld* **qornaansho**.
- qornaansho** *m.l/dh ld* **qornaan**.
- qorniimo** *m.dh ld* **qorid**.
- qorniin** *m.l ld* **qorid**.
- qoro** *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Hadal qoraal ka dhigasho. 2. Geed, dhagax, laf iwm qalab la isticmaalo ka samaysasho. 3. Ilkaha q.: qof ilko fiqasho. 4. Qof shaqaale ka dhigasho.
- qorofol** *m.l ld* **qaranful**.
- qoroful** *m.l ld* **qaranful**.
- qoroqoro** *m.dh* Qalab bir ka samaysan oo baalid ah.
- qoroqoronimo** *m.dh* Wax qoroqoro ah ahaansho (qalab bir ah).
- qoroqoroobid** *m.f.dh eeg* qoroqorow.
- qoroqorow** *f.mg1* (-obay, -owday; -oobi) Qalab bir ah qoroqoro noqosh.
- qorqode** *m.l.kh* (-dayaal, *m.l/dh*) Q. ah: nin afadiisa si fool xun kula dhabiiltama siiba maamulka hoose, cunnada iyo masruufka.
- qorqoran** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Qof qurxan oo aan hilib badan lahayn ahaansho.
- qorqornaan** *m.f.dh eeg* qorqoran. *ld* **qorqornaansho**.
- qorqornaansho** *m.l/dh ld* **qorqornaan**.
- qorraaje** *m.l* Maroodi lab.
- qorrato** *m.dh.u* Jaad la bah ah goodaaddada ama qallajista oo ku nool guryaha iyo geedaha.
- qorrax** *m.dh* Meeraha dhulka ku wareego oo uu ka helo kulkha iyo ifkaba; cadceed; gabbal.
- qorraxayn** *m.f.dh eeg* qorraxee. *ld* **orraxayn**.
- qorraxaysad** *m.l ld* **qorraxaysasho**.
- qorraxaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax qorrax la dhigay ahaansho.
- qorraxaysasho** *m.f.dh eeg* qorraxayso. *ld* **qorraxaysad, qorraxaysi**.
- qorraxaysi** *m.l ld* **qorraxaysasho**.
- qorraxaysnaan** *m.f.dh eeg* qorraxaysan. *ld* **orraxaysnaan, orraxaysnaansho, qorraxaysnaansho**.
- qorraxaysnaansho** *m.l/dh ld* **qorraxaysnaan**.
- qorraxayso** *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Wax qorrax u dhigid. 2. (*f.mg*) Cid qorrax isu dhigid.
- qorraxdhac** *m.l* 1. Waqtiga ay qorraxda godkeeda gasho; maqrib. 2. Jahada ay qorraxdu u dhacdo.
- qorraxdheere** *m.l* Xilli jiilaal oo aad u kulul oo aan roob Jirin.
- qorraxee** *f.g2* (-xeeyay, -xaysay) Wax qorrax u dhigid.
- qorraxmadoobaad** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Marka dayaxu kala dhex galu dhulka iyo qorraxda ee qorraxda qaarkeed qarsoomo.
- qorraxoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Wax kuleyl badan ku dhacay noqosh.
- qorraxood** *m.f.dh eeg* qorraxoo.
- qorraxsad** *m.l ld* **qorraxsasho**.
- qorraxsasho** *m.f.dh eeg* qorraxso. *ld* **qorraxsad, qorraxsi**.
- qorraxsi** *m.l ld* **qorraxsad**.
- qorraxsiidhac** *m.l ld* **qorraxdhac**.
- qorraxsin** *m.l* Jahada ay qorraxda u dhacdo.
- qorraxso** *f.mg3* (-saday, -satay) Qorrax isu dhigid (qof).
- qorrax-soobax** *m.l* Waqtiga ay qorraxdu dhulka u soo baxdo.
- qorshayn** *m.f.dh eeg* qorshee. *ld* **qorshe (2)**.
- qorshe** *m.l* (-shayaal, *m.l/dh*) 1. Nidaam habaysan oo hawl lagu fuliyo. 2. *ld* **qorshayn**.
- qorshe qoys** *m.l* (-shayaal ..., *m.l/dh*) 1. Iisticmaalka dawo si loo dhimo ama loo kala dheereeyo dhalashada ilmaha ee qoys. 2. Habab ka hortagga dhalmada oo ay bulsho ama dal uu ku dhaqanto.
- qorshee** *f.g2* (-sheeyay, -shaysay) Hawl sidii loo qaban lahaa u nidaamin.
- qoryarare** *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) Xarig dheer oo sida badan saan ka samaysan oo dhigaha hoos looga xirxiyo.
- qoryasho** *m.f.dh eeg* qoryo.
- qoryayn** *m.f.dh eeg* qoryee.
- qoryee** *f.g2* (-yeeyay, -yaysay) 1. Wax qori ku mudmudid. 2. Qof hadal ka raadin.
- qoryeysad** *m.l ld* **qoryeysasho**.

qoryeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Dab qoryo badan lagu shiday ahaansho.	qotomid <i>m.f.db eeg qoton²</i> . <i>ld qoton¹</i> (2).
qoryeysasho <i>m.f.db eeg</i> qoryeyso. <i>ld</i> qoryeysad, qoryeysi.	qotomin <i>m.f.db eeg</i> qotomi.
qoryeysasho.	qoton¹ <i>m.l</i> 1. Joog; dherer, taagnaan. 2. <i>ld</i> qotomid.
qoryeyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Qoryo gurasho.	qoton² <i>f.mg1</i> (-omay, -ontay; -omi) Weel, iwm meel salka ku hayn.
qoryo ¹ <i>m.l.w</i> Qori.	qotonsad <i>m.l ld</i> qotonsasho.
qoryo ² <i>f.mg3</i> (-yaday, -yatay) Qoryo dhirirkooda kala duwan ku qorituurasho (xoolo saanyasho darteed iwm).	qotonsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax meel la qotonshay ahaansho (weel, qori, iwm).
qosli <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) 1. Ka q.: cid qosol ka keenid. 2. Ka q.: cid ka fixin.	qotonsanaan <i>m.f.db eeg</i> qotonsan. <i>ld</i> qotonsanaansho.
qoslid <i>m.f.db eeg</i> qosol ² .	qotonsanaansho <i>m.l/dh ld</i> qotonsanaan.
qoslin <i>m.f.db eeg</i> qosli.	qotonsasho <i>m.f.db eeg</i> qotonso. <i>ld</i> qotonsad, qotonsi.
qosol¹ <i>m.l</i> Cod gaar ah oo ay dadku sameeyaan marka ay faraxsanyihiin iyagoo ilkaha caddaynaya.	qotonsi <i>m.l ld</i> qotonsasho.
qosol² <i>f.mg1</i> (-slay, -soshay; -sli)	qotonso <i>f.g/mg3</i> (-saday, -satay) 1. (<i>f.g</i>) Weel, qori iwm meel si joog ah u joojin. 2. (<i>f.mg</i>) Meel fadhiisasho ama istaagid (qof).
1. Ilkacaddayn, iyo cod isku darid farxad aweed. 2. Ku q.: cid ku jeesjeesid.	qowjad <i>m.dh.kh</i> Q. ah: nin aad u qiimo badan.
qosolbile <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Dhool.	qowlad <i>m.dh ld</i> qol.
qosolgariir¹ <i>m.l</i> Qosol naxdin iyo yaxyax keenaan.	qowlannimo <i>m.dh</i> Qowle ahaansho.
qosolgariir² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Naxdin iyo yaxyax awgood la qoslid.	qowle <i>m.lu</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Dad aan shaqo lahayn oo dadka kale dhaca. <i>ld</i> qawle , qowleysato .
qosolgariirid <i>m.f.db eeg</i> qosolgariir ² .	qowleysasho <i>m.f.db eeg</i> qowleyso.
qosolkujab <i>m.l</i> Shey taya xun leh oo dhadhalaala.	qowleysato <i>m.dh ld</i> qowle .
qotin <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Xubin kasta oo ka mid ah qalab danabeed taas oo sii daysa ama jiidata elektaroonno ama saldanabsideyeyaal kaleba. Qotinka waxa kale oo lagu isticmaalaan leexinta saxarrada saldanabaysan iyada oo la adeegsanayo fallka badadda danabka nagi ee qotinku dhaliyo.	qowleyso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Si qowlaystenimo ah u noolaansho.
qotintabane <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>kiim</i>)	qowmiyad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) <i>ld</i> qawmiyad .
Qotin leh kayd danab taban, soona jiita ayoonnada togan, marka danab-soociddu dhacayso, waana bixiye elektaroon.	qows <i>m.l</i> (-sas, <i>m.l/dh</i> ; -syo, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> qaws .
qotintogane <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>kiim</i>)	qowsaar <i>m.l</i> (-tro, <i>m.dh</i>) 1. Nin dadka u raaca xoolaha ama u dhaqa oo markuu in muddo ah joogaba xoolaha wax laga siiyo. 2. Nin had iyo jeer xoolo gaar ah aan ka harin. 3. Nin xoog badan.
Qotin leh keyd danab togan, soona jiita ayoonnada taban, marka danab-soociddu dhacayso.	qow-weyn <i>m.dh</i> (<i>juqr</i>) Bohol weyn oo hoos u qodan oo leh dhinacyo dhadhaabeed oo tiiro toosan leh. Waxaa badanaa sameeyaa tog mara dhul oomane ah o gooya dhadhaabaha jilicsan.
qoto <i>m.dh ld</i> qoddo .	qox <i>m.dh</i> Nooc dhirta la isku daaweyyo ka mid ah oo qararka ka baxa.
qoto-ekeeye <i>m.dh</i> (-kayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>juqr</i>)	qoy <i>f.g1</i> (-yay, -yday) Wax qoyaan gaarsiin.
Xarriiq ku yaal khariidad, oo isku xira baraha badda hoosteeda ah oo guntoodu isku dherer tahay.	qoyaami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax qoyaan gaarsiin.
qotome <i>m.l</i> (-mayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>xis</i>) Waxyaabo ay isku qotomaan, tusale ahaan: laba xood waa ay isku qotomaan haddii taabteyashoodu halka barta isgoyska ay yihiin qotome.	qoyaamin <i>m.f.db eeg</i> qoyaami.
qotomi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Weel, qori iwm salka dhulka u dhigid.	qoyaan <i>m.l</i> Raadka uu ku reebo hoore siiba biyo ama caano iwm shey uu saameeyey.
	qoyan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax qoyaan gaaray ahaansho.
	qoyanaan <i>m.f.db eeg</i> qoyan. <i>ld</i> qoyanaansho .
	qoyanaansho <i>m.l/dh ld</i> qoyanaan .
	qoyid <i>m.f.db eeg</i> qoy.
	qoyn <i>m.f.dh eeg</i> qoo.

qoys *m.l (-sas, m.l)* 1. Laba isu dhexda iyo carruurtooda; xaa. 2. Qolo; reer.

qub¹ *m.l* Dii; dub; qolof.

qub² *m.db.sh.r* Shanqar, dhawaaq (wax la garaacay).

qub³ *fg1 (-bay, -btay)* Wax weel gudahiisa ku jira daadin.

qubad¹ *m.l* Badar aan la abuurin ee iskii iasaga baxa.

qubad² *m.l ld* **qubasho**.

quban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la qubay ahaansho.

qubasho *m.f.db eeg qubo².* *ld* **qubad**².

qubbad *m.db* 1. *(-do, m.l)* Dhismo kubbad nuskeeda sare u eg oo laga dul dhiso masaa jiddada, kaniisadaha, qabuura ha iyo guryaha qaarkood. 2. Badda inteda xeebta ka fog. *ld* **qubbo**.

qubbad shiileed *m.db (-dyo, m.db)* (*jool*) Gobol dhadhaabo shiileed ah oo ka samaysma magma dhulka kor u soo gashay oo badanaa ka kooban dhadhaabta garanaytka.

qubbo *m.db ld* **qubbad**.

qubee *f.mg2 (-beeyay, -beysay)* U q.: cid biyo ugu mayrid. *ld* **qabee**.

qubeyn *m.f.db eeg qubee.* *ld* **qabeyn, qabeys, qubey**.

qabeys *m.l ld* **qubeyn**.

qubeysasho *m.f.db eeg qubeyso.* *ld* **qabeysasho**.

qubeys *fg3 (-stay, -satay)* Biyo ku mayrasho. *ld* **qabeyso**.

qubid *m.f.db eeg qub².*

quble *m.l (-layaal, m.l/db)* 1. *ld* **qoble**. Roob muddo dheer da'a oo aan biyo badan lahayn. 2. Neef lab oo la dhufaanay; mallooli. 3. Neef aad u caato ah.

qubleey *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo laga isticmaalo Xeebta iyo Jubbada Hoose; waxaa laga sameeyaa dheecaan geed; maanyo, manyilkay; libin.

qubnaan *m.f.db eeg quban.* *ld* **qubnaansho**.

qubnaansho *m.l/db ld* **qubnaan**.

qubo¹ *m.db* Xamaarato badda ku nool oo diinka la bah ah.

qubo² *fg3 (-btay, -batay)* Wax daadasho.

qubsii *fg2 (-iiyay, -iisay)* Ka q.: hoore hal mar si aayar ah u kabbasho.

qubsii *m.f.db eeg qubsii*.

qubul *m.l (-llo, m.db)* Q. ah: neef geel ah oo shilis.

quburi *m.l.kh* Q. ah: qof ahmiyad gaar ah siiya ku cibaadeysiga qabuura ha.

qubuul *m.l* Oggolaansho.

qabuurr *m.db eeg qabri.* *ld* **qabuuro**.

qabuurr *m.l eeg qabri.* *ld* **qabuuro**.

qudde *m.l (-dayaal, m.l/db)* 1. Qori dabo dheer oo la qabsado leh oo biyaha la darsado. 2. *ld* **qunde** (*2*). Fandhaal weyn oo qori ka samaysan; qarsin; dhure.

qudddee *fg2 (-deeyay, -deysay)* Qudde ku la shub.

quddeyn *m.f.db eeg qudddee*.

qudduuc *m.l (-cdyo, m.db)* Qof waxbixinta ku iimaan xun.

qudduucnimo *m.db* Qudduuc ahaansho.

qudkool *m.l ld* **qutool**.

qudrad *m.db* 1. Awood; tamar. 2. *ld* **khudrad**.

qudunquute *m.l (-tayaal, m.l/db)* *ld* **qudunquuto**.

qudunquuto *m.db* Shimbir qooleyda xoogaa ka weyn, leh midabbo kala duwan, gafuur dheer oo soo yara godan oo guduudan. *ld* **qudunquute, quudquuto, quutaquute, quutaquuto**.

qudur *m.l.kh (-rro, m.db)* Q. ah: nin aad bakhayl u ah.

qudurad *m.db (-do, m.l)* Haweeney aad bakhayl u ah.

quduro *m.db* Yaab; amakaag.

quf *fg1 (-fay, -ftay)* Wax meel ka buuxaan in in uga soo saarid.

qufac¹ *m.l* 1. Neef xoog iyo shanqar leh oo ka dhalata cuncun ku dhaca hawo mireenka ama hunguriga cad kana soo baxda afka. 2. Cudurka qaaxada oo ku dhaca sanbabka.

qufac² *f.mg1 (-cay, -cday; -fici)* 1. Cid qufac ka imaansho. 2. Nafley qaaxo qaadid.

qufad *m.db (-do, m.l)* Weel aabbur leh oo cawda laga sameeyo oo alaabada yaryar lagu gurto; gunnad.

qufan *f.mg4 (-fnaa, -fnayd)* Wax meel ay ku guda jireen laga soo qufay ahaansho.

qufasho *m.f.db eeg qufo*.

qufe *m.l (-fayaal, m.l/db)* Geedgaab leh laamo dhudhuuban iyo caaleemo yaryar oo ka mid ah dhirta dawada.

qufici *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka q.: cid qufac ka keenid.

quficid *m.f.db eeg qufac²*.

quficin *m.f.db eeg qufici*.

qufid *m.f.db eeg quf*.

qufnaan *m.f.db eeg qufan.* *ld* **qufnaansho**.

qufnaansho *m.l/db ld* **qufnaan**.

qufo *fg3 (-ftay, -fatay)* Wax meel ay ka buuxeen koox koox uga soo saarasho.

qufraan *m.db* Dembi dhaaf Ilaah bixiyo.

quful¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. (-llo, m.dh) Xubinta taranka ee gammaanka lab. 2. *ld qafil* 1. 3. qafilid.

quful² *f.g1 (-ulay, -ushay)* *ld qafil²*.

qufulad *m.dh ld qafilid.*

qufulan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* *ld qafilan.*

qufulasho *m.dh ld qafilasho.*

qufulid *m.dh ld qafilid.*

qufulnaan *m.dh ld qafilnaan.*

qufulnaansho *m.l/dh ld qafilnaan.*

qufulo *f.g3 (-ushay, -ulatay)* *ld qafilo.*

qujayn *m.f.dh eeg qujee.* *ld qujays.*

qujays *m.l ld qujayn.*

qujee *f.g2 (-jeeyay, -jaysay)* 1. Cid wax ku mudmudid si looga xanaajiyo. 2. Meel duleesa wax ku gufayn. 3. Cid hadal ay kahsanayso ku dhiihid.

qul *m.l* 1. Amuur. 2. Maqaar weyn qaab jawaan u tolan oo badar lagu shubto.

qulaami *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Ku q.: qof jirran jeenan siin. 2. ku q.: naflay wax ay cabto si khasab ah afka ugu shubid.

qulaamin *m.f.dh eeg qulaami.* *ld qulaamis.*

qulaamis *m.l ld qulaamin.*

qulaan *m.l (-aammo/-nno, m.dh)* 1. Weel naas ama ib leh oo dadka aan wax cabbi karin wax lagu cabsiyo. 2. Warqadaha turubka mid ka mid ah oo wiil ku sawiranyahay oo u dhexecuya raanida iyo tobobonla.

qulaanqulshe *m.l (c.nafl)* Qaybta hore ee hunguri cadka afar addinleyda lafdhabarta leh, halkaasi oo berribyoodka, xammaaratada, iyo naasleydu ay ku leeyihiin anduuqyada codka. *ld qulaanqulye.*

qulaanqulye *m.l* Muruq iyo carjaw isku dhafan oo hunguri cadka korkiisa ku yaal. *ld qulaanqulshe.*

qulban *f.mg4 (-naa, -nayd)* Turub wax la qulbay ahaansho.

qulbanaan *m.f.dh eeg qulban.*

qulbi *f.g2 (iyay, -isay)* Ciil iyo murugo cid ku beerid. *ld qulubsii.*

qulbid *m.f.dh eeg qulub².*

qulbin *m.f.dh eeg qulbi.* *ld qulubsiin.*

qullatayn *m.l (-nno, m.l)* 1. Dar ama berkad dusha ka feedan oo masajiddada loo dhiso oo lagu weysaysto. 2. Qiyas biyo ah oo si sahan aan u nijaasoobin.

qulqul badweyn *m.l (juqr.)* Dhaqaaqa biyaha dusha ee badweynta.

qulqul qumman *(q.q.) m.l (fis.)* (q.q.) Qulqul danab oo u socdo jijo kaliya marka uu dhexecaraayo mareeg danab.

qulqul talantaaliya *(q.t.) m.l (fis.)* (q.t.)

Qulqul danab oo dhex maraya mareeg danab, si joogta ahna u beddelaya jihada marar badan halkii seken.

qulqul¹ *m.l (fis.)* Summad I. Dhakhsaha uu saldanab ku dhexecaro gudbiye danab. Halbeegga Caalamiga ah (H.C.) ee qulqulka danab waa ambiyeer (A).

qulqul² *m.l* Shubmid ama socod aan kala go' lahayn ee uu hooruhi sameeyo. *ld qulqulid.*

qulqul³ *f.mg1 (-ulay, -ushay)* 1. Hoore si aan kala go' lahayn u shubmid ama u socosho. 2. Dad, xoolo iwm si aan kala go' lahayn u socosho.

qulqulad *m.dh* Rabsho nabadda iyo xasilloonida wax u dhinta.

qulquladayn *m.f.dh eeg qulquladee.*

qulquladee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Cid meel iwm qulqulad ku samayn.

qulquli *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Hoore si aan kala go' lahayn u shubid. 2. Dad xoolo iwm si aan kala go' lahayn u socodsii.

qulqulid *m.f.dh eeg qulqul.*

qulqulin *m.f.dh eeg qulqulin.*

qulub¹ *m.l 1. (m.l/dh)* Isla hadalka iyo walaaca ay arrin qof ku dhaliso. 2. Qaybinta cayaar turub oo fa khaldo.

qulub² *fg/mg1 (-lbay, -lubtay; -lbi)* 1. *(fg)* Cayaar turub iwm qaybinteeda isku qaldid. 2. *(f.mg)* Welwel iyo calool xumo dareemid. 3. *(f.mg)* Welwel iyo caloolxumo darteed la caatobid.

qulubsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof wax qulbay ahaansho.

qulubsanaan *m.f.dh eeg qulubsan.* *ld qulubsanaansho.*

qulubsanaansho *m.l/dh ld qulubsanaan.*

qulubsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld qulbi.*

qulubsiin *m.dh ld qulbin.*

quluc *m.dh (-lco, m.l)* Nooc bocorka ka mid ah leh sal ballaaran iyo dhuun dhuuban oo inta la qallajiyo oo miraha laga daadiyo biyo lagu shubto, ama oodkaca lagu shubto.

qulucfage *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Fandhaal weyn oo af ballaaran leh iyo dabo dheer oo tabbedaha, qulcaha iwm subagga iyo oodkaca looga bixiyo.

qulul *m.dh* Meel kala dheer oo laga siibani karo. *ld quluul.*

qululuc *m.dh.sh.r* Shanqar ka timid dareere si xoog leh uga soo butaaca meel ciriiri ah.

quluub *m.dh ld qalbi.*

quluud *m.dh* Ulajeedo naftu u bogto oo ku raaxaysato; macne loo jeelo oo la jeclaysto; murti; xallad; milgo.

- qulul** *m.db ld qulul.*
qululad *m.l ld quluulasho.*
quluulasho *m.f.db eeg quluulo.*
qululo *f.mg3 (-uulay, -uushay)* Xoolo da' weyn ama dad nafaqaxumo awgeed meel uga kici waayid.
qumannimo *m.db* Qumay ahaansho.
qumanyannimo *m.db* Qumanyo ahaansho. *ld qumayanimo.*
qumanyaysad *m.l ld qumanyaysasho.*
qumanyaysasho *m.f.db eeg qumanyayso. ld qumanyaysad, qumanyaysi, qumayaysad, qumayaysasho.*
qumanyaysi *m.l ld qumanyaysasho.*
qumanyayso *f.g3 (-stay, -satay)* Qof naafley ama wax kale oo qiiima leh il wax ku yeelid. *ld qumayayso.*
qumanyo *m.db (-ooyin, m.l)* Q. ah: naag karti u leh in ay il cid wax ku yeelayo. *ld qumayo.*
qumaqase *m.l (-sayaal, m.l/dh)* Gobaha qoriga ka samaysan kan ugu fiican.
qumay *m.l.kh* Q. ah: nin la aaminsanyahay in uu isha wax ku dhibaataysan karo.
qumayanimo *m.db ld qumanyannimo.*
qumayaysad *m.l ld qumanyaysasho.*
qumayaysasho *m.db ld qumanyaysasho.*
qumayayso *f.mg3 (-stay, -satay) ld qumanyayso.*
qumayeysi *m.l ld qumanyaysasho.*
qumaynnimo *m.db* Qumay ahaansho.
qumayo *m.db (-ooyin, m.l) ld qumanyo.*
qumbaar *m.l (-rro, m.db)* Tuke.
qumbac *m.l (-cyo, m.dh)* 1. Geed aan qodax lahayn oo geedaha kale ku faalala, baxshana miro macaan oo la cuno. 2. Gabooye.
qumbacasho *m.f.db eeg qumbaco.*
qumbaco *f.mg3 (-cday, -catay)* Qof jirro ka soo bogsoonaya oo howl galay dhibaato la kulmid.
qumbahool *m.l ld qumbahoole.*
qumbahoole *m.l (-yaala, m.l/dh)* Qalab leh af u eg kan mishaarta oo qumbaaha lagu xoqo, gadaalna ku leh qori dheer oo lagu fadiiisto. *ld qumbahool.*
qumbe *m.l (-bayaal, m.l/dh)* 1. Geedka naarijinka. 2. Miraha geedka naarijinka. 3. Xasdhabraad yaryar oo dhiigga xoolaha ka nuuga. 4. (-bayaal, m.l/dh) Weel harag ka samaysan oo subagga lagu shubto. *ld qunbe.*
qumbulad *m.db (-do, m.l)* Bambo weyn.
qumi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. (f.g) Xoolo kaxayn. 2. (f.mg) U q.: awr hal abaahinaya caarka ugu toosin. 3. (f.mg) U q.: cid arrin iwm u fulin.
qumid *m.f.db eeg qun².*
- qumin** *m.f.db eeg qumi.*
qumiyeen *m.db (fis.)* Habka qulqul quman looga dhalin karo qulqul talantaaliya oo ka imanaya dhaliiye danab.
qummaati¹ *m.l.fk* 1. Si wanaagsan oo hawl loo qabto. 2. Weecweecasho la'aan; toos.
qummaati² *f.g1 (-iyay, -isay)* Qof tilmaan toosan siin.
qummaatid *m.f.db eeg qummaati².*
qumman¹ *m.l (-no, m.db)* Jawaan weyn.
qumman² *m.l (c.naf.)* Cuf ah nudo limfaysan, oo qaar badan oo ka mid ahi ay ku yaallaan lafdhabarleyda sare, afka iyo cunaha xaggiisa dambe.
qumman³ *m.db.kh* Q. ah: haweeney da' ah oo ganacsyi yar sameysa.
qumman⁴ *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof aan qaldanayn ahaansho.
qummanaan *m.f.db eeg qumman⁴.* *ld qummanaansho.*
qummanaansho *m.l/dh ld qummanaan.*
qummud *m.l* Sarar geel ama lo'aad oo loo dubay in la cuno. *ld qommod.*
qummudsad *m.l ld qommodsdasho.*
qummudsasho *m.l ld qommodsdasho.*
qummudsi *m.l ld qommodsdasho.*
qummudso *f.mg3 (-saday, -satay) ld qommodso.*
qun¹ *m.l (-uman, m.l)* 1. Labada qanjir oo kulkulucusan oo afka salkiisa labada dhinac kaga yaal middood. 2. Xanuun qanjirrada afka salkiisa ku yaal ku dhaca; majin; majinow; xoqato. 3. Duleelka yar ee wax laga arko ee diiradda. 4. Si toos ah oo aan laalaabasho lahayn.
qun² *f.mg1 (-umay, -untay; -umi)* 1. Nafley meel ka tegid. 2. Arrin iwm si wanaagsan u fulid.
qunbe *m.l (-bayaal, m.l/dh) ld qumbe.*
qunde *m.l* 1. Hilib weyd ah oo la engejeyey. 2. *ld qudde.*
qundhac *m.db* Qorrax.
qundhacaysad *m.l ld qundhacaysasho.*
qundhacaysasho *m.f.db eeg qundhacayso.* *ld qundhacaysad, qundhacaysi.*
qundhacaysi *m.l ld qundhacaysasho.*
qundhacayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Kulkha qorraxda isku diirin.
qundhaco *m.db* Kulkha qorraxda. *ld qundhoco.*
qundho *m.db* Nooc cawska ka mid ah oo ka baxa meelaha biya fariisinka ah.
qundhoco *m.db ld qundhaco.*
qunful¹ *m.l (-llo, m.db) ld qafil¹; ld qafilid.*
qunful² *f.g1 (-ulay, -ushay) ld qafil².*

qunfulan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) *ld* qafilan.

qunfulasho *m.dh ld* qafilasho.

qunfulid *m.dh ld* qafilid.

qunfulnaan *m.dh ld* qafilnaan.

qunfulnaansho *m.l/dh ld* qafilnaan.

qunfulo *f.g3* (-ushay, -ulatay) *ld* qafilo.

qunjee *f.g2* (-jeeyay, -jeysay) *ld* qujee.

qunjeyn *m.f.dh eeg* qunjee. *ld* qujeyn.

qunjuraaf¹ *m.l.u* 1. Jajab yaryar oo wax weyn oo dhammaa oo is-haystay ka soo go'ay. 2. Hambo. 3. Socod yar oo wax yar oo lagu noolaado lagu raadsado.

qunjuraaf² *f.g1* (-fay, -ftay) Xoolo meel unuunufid.

qunjuraafid *m.f.dh eeg* qunjuraaf².

qunsad *m.l ld* qunsasho.

qunsasho *m.f.dh eeg* qunso. *ld* qunsad.

qunso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Xoolo iwm meel u kaxaysasho. 2. Dan, arrin iwm meel marsasho.

qunsul *m.l* (-llo, *m.dh*) Qof diblomaasi ah oo dalka uu joogo dalkiisa wakiil uga ah bulshadiisa kana hooseeya safiirka.

qunsul xigeen *m.l* (-nno, *m.dh*) (taar.) Ninka ku xiga qunsulka (arrimaha qunsulliyadda).

qunsuliyad *m.dh* (-do, *m.l*) Xafiiska qunsulka.

qunuud *m.l/dh* (dii.) Duco la raaciyo salaadda subaxa, haddiise dhibaato timaadana la raacscho salaadaah kale.

qunux *m.l* (-xyo, *m.dh*) Gabooye.

qunyar *m.dh.fk* Q. ama si q. ah: aayar, xasil, tartiib.

qunyarsocod *m.l.kh* Q. ah: qof deggan oo dabci qabow dadka kula dhaqma.

qunyarsocodnimo *m.dh* Qunyarsocod ahaansho.

qur *m.dh* 1. Naf; ruux. 2. Q. ah: tiro go'an oo aan wax kale kordhin. Tus. "Laba wiil oo q. ah ayaa xafiiska jooga."

quraac *m.dh* Cunnada ugu horreysa ee subaxnimada la cuno; af-bilaw.

quraacasho *m.f.dh eeg* quraaco.

quraaco *f.mg3* (-cday, -catay) Quraac cunid.

Quraan *m.l* Kitaab Ilahay Nabi Maxamed (S.C.W.) u waxyooday si uu ummaddiisa u gaarsiyo. *ld* Qur'aan.

Qur'aan *m.l ld* Quraan.

quraan-akhris *m.l* 1. Siyaarooyinka, Allabariyada oo Quraan dad badani ka akhriyaan. 2. Akhrinta la akhriyo Quraan.

quraanjo *m.dh.u ld* quraanyo.

quraanqaad *m.l* (dii.) Xus loo sameeyo qof dhintay iyadoo Quraan loo akhrinayo.

quraansaar¹ *m.l* Akhrinta lagu akhriyo qof buka Quraan.

quraansaar² *f.g1* (-ray, -rtay) Qof buka Quraan ku akhriyid.

quraansaarid *m.f.dh eeg* quraansaar².

quraanyo *m.dh.u* Cayayaan yaryar jaadad badan, beelbeel u degta oo aan baalal lahayn, lehna lix addin iyo labo gees. *ld* quraanjo.

quraaqrur *m.dh* Qalabka lagu adeegto inta birta ah.

quraar *m.dh* (-rro, *m.l*) Godin yar oo weelasha lagu qoro. *ld* quraarqor.

quraarad¹ *m.dh* (-do, *m.l*) Dhalo; qarsho.

quraarad² *m.dh* (kiim.) Walax adag oo ilays-gudbiye ah lagana sameeyo isku kuleylinta kaalsiyam ogsaydh (laym), soodiyam kaarbooneyt iyo ciidda (silikoon IV ogsaydh). Quraaradu waa walax wiriqlaawee ah oo aan atamyadeedu ku habeynsnayn raso.

quraarqor *m.dh ld* quraar.

qurac *m.l* Geed abaareed weyn oo leh qodax, mayrax, xabag wanaagsan iyo abqo.

qurbaan *m.l* (-nno, *m.dh*) 1. Cunto loo sameeyo allabari. 2. Allabari yar.

qurbaanshoo *m.f.dh eeg* qurbaanso.

qurbaanso *f.mg3* (-saday, -satay) Qurbaan samaysasho.

qurbac *m.l* Awr yar oo da'diisu u dhexeyso nirig iyo qaalin.

qurbacyee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) Hal qurbac dhalid.

qurbacyeyn *m.f.dh eeg* qurbacyee. *ld* qurbacyeys.

qurbacyeys *m.l ld* qurbacyeyn.

qurban *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax qurub-qurub laga dhigay ahaansho.

qurbanaan *m.f.dh eeg* qurban. *ld* qurbanaansho.

qurbanaansho *m.l/dh ld* qurbanaan.

qurbax *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Nafley nafbixid.

qurbe *m.l* Meel uusan qof ka helin dhaqankiisa dadkiisa, luqaddiisa iwm; dal shisheeye. *ld* qurbo.

qurbid *m.f.dh eeg* qurub².

qurbixid *m.f.dh eeg* qurbax.

qurbo *m.dh ld* qurbe.

qurcis *m.dh* Jaad ka mid ah noocyada geed hindiga.

qurdan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Qof madaxa maluuqday ahaansho. 2. Lo', ari wax seenyoon ahaansho.

qurdanaan *m.f.dh eeg* qurdan. *ld* qurdanaansho.

qurdanaansho *m.l/dh ld* qurdanaan.

qurdho <i>m.db.u</i> 1. Iniinaha yaryar ee cudbiga. 2. Timo aad u jilicsan marka la shanleeyo seexda.	qurmuun ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Ur xun yeelasho (wax). <i>ld qarmuun¹, qurmoon¹.</i>
qurrid <i>m.f.db eeg</i> qurud.	qurmuunaan <i>m.f.db eeg</i> qurmuun ² . <i>ld qarmuunaan, qarmuunaansho; qurmoonaan, qurmoonaans</i>
qurdo ¹ <i>m.l</i> Xaniinyo.	qurmuunaansho <i>m.l/db ld</i> qurmuunaan.
qurdo ² <i>m.db</i> 1. Gabadh madaxa ka xiiran oo yuul ah. 2. Q. ah: ri' dhego yaryar oo foolxun.	qurqur <i>m.l</i> 1. Meesha kuusan ee cunaha ragga ku taal; bocor. 2. (-rr, <i>m.db</i>) Labada cirif ee qaansada middood.
qurdowalaq <i>m.l</i> Orgi aan gaarin da'dii uu riyaha ku rimin lahaa.	qurquri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Hoore si dhaqso ah u cabbdii.
qurdowalaqnimo <i>m.db</i> Qurdowalaq ahaansho.	qurqurin <i>m.f.db eeg</i> qurquri. <i>ld qurquris, qurquro</i> (3).
qurdudumsad <i>m.l ld</i> qurdudumsasho.	qurquris <i>m.l ld</i> qurqurin.
qurdudumsasho <i>m.f.db eeg</i> qurdudumso. <i>ld qurdudumsad, qurdudumsi, qurjujubsad, qurjujubsash</i>	qurquro <i>m.db</i> 1. Laf jilicsan oo shafka geelu ka samaysan yahay. 2. Qolob-dhabashada awr qooqani sameeyo. 3. <i>ld qurqurin.</i>
qurdudumso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax adag ilka ku burbursasho. <i>ld qurdujubso, qurjujubso, qurjujumso, qururumso.</i>	qurqursan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) U q.: arrin wax gar ah u arkid (qof).
qurgo ¹ <i>f.mg1</i> (-ay, -day) Cid dhimasho.	qurqursanaan <i>m.f.db eeg</i> qurqursan. <i>ld qurqursanaansho.</i>
qurgo ² <i>m.f.db eeg</i> qurgo ¹ .	qurqursanaansho <i>m.l/db ld</i> qurqursanaan.
qurgoo <i>f.g2</i> (-gooyay, -goysay) Nafley nafta ka qaadid.	qursi <i>m.l</i> 1. Weel yar oo qori ka samaysan oo badarka iwm lagu cabbiro. 2. <i>ld qurus.</i> In cunto ah oo qof hal mar la siyo.
qurgooyo <i>m.db</i> Naf ka goynta cid nafta laga gooyo.	qurub ¹ <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) Gabal yar.
qurgoyn <i>m.f.db eeg</i> qurgo.	qurub ² <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) (nax.) Macag caam ah oo tilmaama curiyeaal aan lahayn micno u gaar ah marka ay keligoodu yihii, waxayse qayb weyn ka qaataan xagga dhismaha weerta, waxaana ka mid ah: "ma" oo ah q. diidmo; "baa"/"ayaa", "aa" oo ah q. diiradeed magac; "waa" oo ah q. diiradeed fal; "ma", "miyaa" oo ah q. weyddiimeed.
quri <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Awr qooqan, mid kale guulgul iyo cabsi ku samayn isaga oo guux iyo micilis isugu daraya. 2. Cid u duurxulid.	qurub ³ <i>f.g1</i> (-rabay, -rubtay; -rbi) Wax cadcad yaryar ka dhigid.
qurin <i>m.f.db eeg</i> quri. <i>ld quris.</i>	qurub-logardam <i>m.l</i> (-byo ..., <i>m.db</i>) (xis.) Qaybta togan ee ka mid ah logardamka tiro ee ah jajab tobanalha ku yaalla midgata barta tobanalha.
quris <i>m.l ld</i> qurin.	qurud ¹ <i>m.l</i> Cudur geela dheddig sabiisha wareeggeeda uga dhaca oo badanaa keena dhalmo la'an, haddaan laga daaweyn.
qurjad <i>m.db</i> Koritaanka jirku sameeyo.	qurud ² <i>f.g1</i> (-rday, -rudday; -rdi) Harag timo ka wada hoolid.
qurjujubsad <i>m.l ld</i> qurdudumsasho.	qurumo <i>m.db</i> Gudin yar oo weelasha lagu qoro. <i>ld qorimo.</i>
qurjujubsasho <i>m.db ld</i> qurdudumsasho.	qurumohuluko <i>m.db</i> Qurumo masaarta u eg.
qurjujubsyi <i>m.l ld</i> qurdudumsasho.	qurumoqoobley <i>m.l</i> Gudin yar oo weelasha lagu qoro.
qurjujubso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld qurdudumso.</i>	qurun ¹ <i>m.l ld</i> qurmuun ¹ .
qurjujumsad <i>m.l ld</i> qurdudumsasho.	qurun ² <i>f.mg1</i> (-rmay, -runtay; -rmi) Wax in muddo ah meel yaalay ur xun yeelasho.
qurjujumsasho <i>m.db ld</i> qurdudumsasho.	qurunsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax qurmay ahaansho.
qurjujumsi <i>m.l ld</i> qurdudumsasho.	
qurjujumso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld qurdudumso.</i>	
qurmi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax qurun ka dhigid.	
qurmid <i>m.f.db eeg</i> qurun ² .	
qurmin <i>m.f.db eeg</i> qurmi.	
qurmoon ¹ <i>m.l ld</i> qurmuun ¹ .	
qurmoon ² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld qurmuun².</i>	
qurmoonaan <i>m.db ld</i> qurmuunaan.	
qurmoonaansho <i>m.l/db ld</i> qurmuunaan.	
qurmuun ¹ <i>m.l</i> Ur xun, ur naftu kahato; wax qurun noqday waxa ka soo ura, kankama, daaca; qurun. <i>ld qarmuun¹, qurmoon¹, qurun¹.</i>	

qurunsanaan *m.f.db eeg* qurunsan. *ld*
qurunsanaansho.

qurunsanaansho *m.ll/db ld* qurunsanaan.

qurunsasho *m.f.db eeg* qurunso.

qurunso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Dugaagga
qaar ka mid ah hilib qurun ka dhigasho.
2. Wax qarsasho.

qururumsad *m.l ld* qurdudumsasho.

qururumsasho *m.db ld* qurdudumsasho,
qurujubsasho.

qururumsi *m.l ld* qurdudumsasho,
qurujubsad.

qururumso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld*
qurdudumso.

qurus *m.l ld* qursi.

quruun *m.db (-uumo, m.l)* Dadyow isku
qarni noolaa.

quruurux *m.l.u* Dhagax yaryar.

quruurux-bataax *m.l.u (jool.)* Dhadhaab-
lakabeed habe ah oo ka kooban xabiib bataax
ah oo ay isu hayaan waxyaalo ay ka mid
yihiiin nuurad (calcium carbonate) ama
suubaan (silca).

quruuruxi *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. Si isdabajoog
ah u hadlid. 2. Quruurux wax ku xisaabid.

quruuruxin *m.f.db eeg* quruuruxi. *ld*
quruuruxis.

quruuruxis *m.l ld* quruuruxin.

quruush *m.db eeg* qarshi.

qurux *m.db* Muuqaal ishu u bogto; bilic.

quruxsami *m.db* 1. Bilicda ay wax leeyiiin.
2. *ld* quruxsanaan.

quruxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax qurux leh
ahaansho. *ld* qurxan, qurxoon.

quruxsanaan *m.f.db eeg* quruxsan. *ld*
quruxsami (2), quruxsanaansho;
qurxanaan, qurxanaa

quruxsanaansho *m.ll/db ld* quruxsanaan.

quruxsasho *m.f.db eeg* quruxso.

quruxso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax qurux u
yeelasho.

qurux-u-bogid *m.db* 1. Waxay la xiriirtaa
qiimeyn qurux iyo fan qurux u bogid.
2. (fals.) Qeyb ka mid ah barashada
falasafada ee ku saabsan quruxda.

qurwaa *f.mg1 (-aayay, -aayday; -aayi)* Nafley
naf bixid.

qurwaayid *m.f.db eeg* qurwaa.

qurxan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* quruxsan.

qurxanaan *m.db ld* quruxsanaan.

qurxanaansho *m.ll/db ld* quruxsanaan.

qurxi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax qurux u yeelid.

qurxin *m.f.db eeg* qurxi.

qurxoona *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld* quruxsan.

qurxoonaan *m.db ld* quruxsanaan.

qurxoonaansho *m.ll/db ld* quruxsanaan.

qurxub *m.db (-bo, m.l)* Xididdo iyo qanjiro
yaryar oo candhada ku yaal oo caanaha
dhala; kurxin.

quse *m.l (-sayaal, m.ll/db)* Caleen la shiidey oo
maydka lagu dhaqo.

qush *m.l* 1. Dacar; qaras. 2. Uurxumo iyo
ciilqab cid ku jirta.

qushaash¹ *m.l* 1. Wasakh. 2. Qashqashaad.

qushaash² *f.g1 (-shay, -shtay)* Cid qashqashid.

qushaashid *m.f.db eeg* qushaash².

qushayn *m.f.db eeg* qushee.

qushaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax wasakh
u yeelid.

qushaysnaan *m.f.db eeg* qushaysan. *ld*
qushaysnaansho.

qushaysnaansho *m.ll/db ld* qushaysnaan.

qushee *f.g2 (-sheeyay, -shaysay)* Wax wasakh
u yeelid.

qushqush¹ *m.l.u* Calool xanuun ka dhasha
cunto kala jaadjaad ah oo la cunay.

qushqush² *f.mg1 (-shay, -shtay)* Cunto kala
jaadjaad ah calool xanuun ka qaadid.

qushqushid *m.f.db eeg* qushqush².

qushuuc¹ *m.l ld* khushuuc¹.

qushuuc² *f.mg1 (-cay, -cday)* *ld* khushuuc².

qushuucid *m.db ld* kushuucid.

qushuucsan *f.mg1 (-naa, -nayd)* *ld*
khushuucsan.

qushuucsanaan *m.db ld* khushuucsanaan.

qushuucsanaansho *m.ll/db ld* khushuucsanaan.

qusley *m.db* Nooc ka mid ah sagaarada oo ku
nool dhulalka buuraleyda ah.

qusur *m.l* Q. ah: ceel, war, durdur iwm oo
hoos u dheer; mool.

qusuusi *m.l.u* Lataliyayaal. *ld* khuususi.

qutool *m.l* Koor hal carrab leh. *ld* qudkool.

quud¹ *m.l* 1. Cunto; cunno ; dheef. 2. Nooc
geed; shillin; kulan; kedi.

quud² *m.l* Isku jirka cunnooyin ee dadku
cuno.

quudad *m.l ld* quudasho.

quudasho *m.f.db eeg* quudo. *ld* quudad.

quuddarrayn *m.f.db eeg* quuddarree.

quuddarree *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* Wax
helitaankooda rajo ka qabid.

quuddarro *m.db* Rajo; yididdiilo.

quudi *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley cunto siin.

quudin *m.f.db eeg* quudi. *ld* quudis.

quudis *m.db ld* quudin.

quudo *f.g3 (-uutay, -uudatay)* Nafley cunto
cunid.

quudowsasho *m.f.db eeg* quudowso. *ld*
quudowsi.

quudowsi <i>m.l ld</i> quudowsasho .	quus¹ <i>m.l ld</i> quusid .
quudowsso <i>f.mg³</i> (-saday, -satay) Wax iimaansasho.	quus² <i>m.dh</i> Ka rajo dhigidda laga rajo dhigo wax la sugayey ama la waayey.
quudquuto <i>m.dh ld</i> qudunquuto .	quus³ <i>f.mg¹</i> (-say, -stay) Biyo hoos u gelid; muquurid.
quudsasho <i>m.f.dh eeg</i> quudso. <i>ld</i> quudsi .	quusad <i>m.l ld</i> quusasho .
quudsi <i>m.l ld</i> quudsasho .	quusasho <i>m.f.dh eeg</i> quuso. <i>ld</i> quusad .
quudso <i>f.g³</i> (-saday, -satay) Nafley cunto siisasho.	quuse <i>m.l</i> (- sayaal , <i>m.l/dh</i>) Qof biyaha inta quusa muddo badan ku jiri kara.
quulle <i>m.l.u</i> Miraha geedka jeerinka, lacagaalah, dheerdheerada, jiiqjiiqlaha iwm.	quusi <i>f.g²</i> (-iyay, -isay) 1. Nafley biyo hoos u gelin. 2. Cid rajo la'aan dhigid.
quun-saneed <i>m.l</i> (- dyo , <i>m.dh</i>) (<i>c.naf¹</i>) Qanjirro linfo sooheed ah qaybta sare ee dhuunta oo marka ay bukoodaan sanka xira.	quusid <i>m.f.dh eeg</i> quus ³ . <i>ld</i> quus¹ .
quuqlayn <i>m.f.dh eeg</i> quuqle.	quuso <i>f.mg³</i> (-stay, -satay) Wax ka samrid.
quuqle <i>m.l</i> (- layaal , <i>m.l/dh</i>) Qof qayla badan oo hadal aan macne lahayn ku hadla.	quuqaquute <i>m.l ld</i> qudunquuto .
quuqlee <i>f.mg²</i> (-leeyay, -laysay) Hadal aan macne lahayn ku hadlid.	quuqaquuto <i>m.dh ld</i> qudunquuto .
quur¹ <i>m.dh</i> 1. Qiimaha iyo sharafta wax leeyihii ama ku haboon yihiin ama ay istaahilaan oo loo diido. 2. Wax aan qimo lahayn ama muquuno ah.	quwaax <i>m.l</i> Laan, xidid ama jirrid jilicsan oo leh dhacaan macaan oo la mashiiqsan karo.
quur² <i>f.mg¹</i> (-ray, -rtay) Wax bixintooda hurid.	quwaaxsasho <i>m.f.dh eeg</i> quwaaxso.
quurid <i>m.f.dh eeg</i> quur ² . <i>ld</i> quuris .	quwaaxso <i>f.g³</i> (-saday, -satay) 1. Quwaax raadsasho. 2. Dhacaan quwaax mashiiqsho.
quuris <i>m.dh ld</i> quurid .	quwad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) <i>ld</i> quwo .
quuriwaawaa <i>f.g/mg¹</i> (-aayay, -aayday; -aayi) 1. (<i>f.g</i>) Wax bixintooda niyadda ka soo goyn waayid. 2. (<i>f.mg</i>) U q.: Xaasidnimo awgeed qof wax fiican oo ay haysato la nacbeyasho.	quwee <i>f.g²</i> (-weeyay, -weysay) Wax quwad u yeelid.
quuriwaayid <i>m.f.dh eeg</i> quuriwaawaa.	quweyn <i>m.f.dh eeg</i> quwee.
quursad <i>m.l ld</i> quursasho .	quweysan <i>f.mg⁴</i> (-snaa, -snayd) Wax awood yeeshay ahaansho.
quursasho <i>m.f.dh eeg</i> quurso. <i>ld</i> quursad , quursi .	quweysasho <i>m.f.dh eeg</i> quweyso.
quursi <i>m.l ld</i> quursasho .	quweysnaan <i>m.f.dh eeg</i> quweysan. <i>ld</i> quweysnaansho .
quurso <i>f.g³</i> (-saday, -satay) 1. Qof xaqirid; yasid. 2. Wax saluugid.	quweysnaansho <i>m.l/dh ld</i> quweysnaan .
quuruwalle <i>m.l</i> (- layaal , <i>m.l/dh</i>) Xasharaad calaamberiga u eg oo midab cascias leh oo waxyabaha macmacaan soo raaca.	quweyso <i>f.mg³</i> (-stay, -satay) Wax xoog ama awood yeelasho.
	quwo <i>m.dh</i> Xoog; itaal; tabar. <i>ld</i> quwad .
	quwoobid <i>m.f.dh eeg</i> quwow.
	quwow <i>f.mg¹</i> (-oobay, -owday; -oobi) Quwo helid.
	quxuub¹ <i>m.l.kh</i> 1. Q. ah: oday gaboobay. 2. Rati gaboobay.
	quxuub² <i>m.dh</i> 1. Q. ah: habar gabowday. 2. Q. ah: hal gabowday.
	quxuubnimo <i>m.dh</i> Quxuub ahaansho.

R

r (ra') *m.dh* Xarafka toban iyo toddobaad ee xuruufta af soomaaliga, waana shibbane.

raab *m.l.fk* Qayb.

raabac¹ *m.l* Qof buuxiya kaalin cayaar turub oo maran.

raabac² *f.mg1* (-cay, -cday) Kaalin ciyaar turub oo maran buuxin.

raabacad *m.dh* Cayaar turub (dabaka-eri) marka saddex raani baxdo tan afaraad ee harta.

raabacid *m.f.dh eeg* raabac².

raabakh¹ *m.l* (-khyo, *m.dh*) Qalab aad u gabooabay.

raabakh² *f.mg1* (-khay, -khday) Qalab, wax aad u gabooabay noqosho.

raabakhid *m.f.dh eeg* raabakh².

raabakhsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax raabakhay ahaansho (qalab).

raabakhsanaan *m.f.dh eeg* raabakhsan. *ld* raabakhsanaansho.

raabakhsanaansho *m.l.dh ld* raabakh-sanaan.

raabaraabe *m.l.fk* (-bayaal, *m.l.dh*) Laba kooxood ama wax ka badan oo kala dandambeeyaa isku jihana u socda; kooxkoox. *ld* raaberaabe.

raaberaabe *m.l* (-bayaal, *m.l.dh*) *ld* raabaraabe.

raabiya *m.dh* (daaw.) Cudur muddo gaaban oo uu keeno firus, wuxuuna ku dhacaa maskaxda iyo xangullada ee xoolaha dhiigga kulul, waxaana sida badan dadka u gudbiya qaniinyada ey cudurka qaba. Astaamuhu waxay soo baxaan muddo u dhexeysa 10 beri ilaa sannad waxayna ka koobanyihiin: jir xanuun, qandho, dhibaato neefsashada, dhareerid, xilliyo qofku aad u kacayo iyo muruq-roor xanuun badan oo ay liqiddu keento. Xaaladaha dambe ee cudurka; aragga biyaha oo keena qallal iyo curyaannimo. Dhimashadu waxay dhacdaa 4-5 beri dhedood.

raabsasho *m.f.dh eeg* raabso. *ld* **raabsi**, **raamsasho**, **raamsi**.

raabksi *m.l ld* **raabsasho**.

raabso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Xoolo wax calalin; baryaqaadid. 2. Dad wax calalin. *ld* **raamso**.

raac *f.g/mg1* (-cay, -cday) 1. (*f.g*) Cid socod ku wehelin. 2. (*f.g*) Waddoqaadid. 3. (*f.g*) Diyaarad, baabuur iwm oo socda fuulid. 4. (*f.g*) Bahal iyo dayac xoolo ka ilaalin. 5. (*f.g*) Cid cayrsasho. 6. (*f.mg*) Ku r.: cid ra'y iwm la oggolaan. 7. (*f.mg*) La r.: xoolo iwm garaacid.

raacasho *m.f.dh eeg* raaco.

raacatannimo *m.dh* Raacato ahaansho.

raacato *m.dh.u* Dad reer guuraa ah oo miyiga ku nool oo xoolo dhaqda.

raacdareeb *m.dh* Dad gadaal ka daafacaya col wax dhacay ama wax dilay; Geeddan.

raacdayn *m.f.dh eeg* raacdee.

raacdaysasho *m.f.dh eeg* raacdayso. *ld* **raacdaysi**.

raacdaysi *m.l ld* **raacdaysasho**.

raacdayso *f.g3* (-stay, -satay) 1. Nafley cayrsasho. 2. Wax raadsasho.

raacdee *f.g2* (-deeyay, -daysay) 1. Nafley daba ordid. 2. Xoolo lumay raadin. 3. Nafley meel ka cayrin.

raacd¹ *m.dh.u* 1. Ciidan laga daba diro ciidan wax laayay ama dhacay.

raacd² *m.dh* Qof wax lumay raadintooda ku hawlan.

raaci *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax socda wax kale ku darid. 2. Xoolo cid ilaalisa u yeelid. 3. Habaar ama duco cid ku larid. *ld* **raacsii**.

raacid *m.f.dh eeg* raac.

raacin *m.f.dh eeg* raaci. *ld* **raacis**, **raaciin**.

raacis *m.l ld* **raacin**.

raaciayd *m.dh ld* **raaciye**.

raaciye *m.l* 1. Dad waddan ku wada nool inta maamulka haysa mooyaane inta kale oo la xukumo; shacbi. 2. Dad inta aan ciidan ahayn; rayid. *ld* **raaciayd**.

raaco *f.g3* (-cday, -catay) 1. Qof hantidiisa ama dantiisa daryeelasho. 2. Qof cilmi diineed barasho.

raacsan *f.g4* (-naa, -nayd) 1. Ku r.: qof, cid kale la fikrad ahaansho. 2. Wax meel ama wax kale ka tirsan ahaansho. 3. Wax wax kale ku dhinac samaysan ahaansho.

raacsanaan *m.f.dh eeg* raacsan. *ld* **raacsanaansho**.

raacsanaansho *m.l/dh ld* **raacsanaan**.

raacsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **raaci**.

raacsiiin *m.dh ld* **raacin**.

raad *m.l* (-dad, *m.l*) 1. Astaanta waxa soconayaa cagtoodu dhulka ku reebto. 2. Calaamat ka harta wax hore u jiray. 3. Xusuus aan qofku illaawi karin.

raadaar *m.l* (-rro, *m.dh*) *ld* **raadar**.

raadar *m.l* (-rro, *m.dh*) (*fis.*) Qalab dareema meesha iyo jihada socodka ee walxo meel fog maraya sida maraakiibta iyo dayara-daha, waxana qiyasta laga qaataa dhudaha birlabdanabeeedka soo noqday, kaddib markii ay abbaareen walaxda socotay.

raadgad *f.g1* (-day, -ddy) U r.: wax raadkooda baabi'in.

raadgasho *m.f.dh eeg* raadgado.

raadgadid *m.f.dh eeg* raadgad.

raadgado *f.mg3* (-atay, -adatay) Cid si aan raadkeeda loo arkin u socosho.

raadgamid *m.dh ld* **raadqaadid**.

raadgan *f.g1* (-gamay, -gantay; -gami) *ld* **raadqaad**.

raadgoo *f.g2* (-gooyay, -goysay) 1. Raadgooyo samayn. 2. Wax cirib tirid.

raadgoob¹ *m.l* Baarid la sameeyo si loo helo waxa maqani meesha uu maray. *ld* **raadgoobid**.

raadgoob² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Waxa maqan meesha uu maray baarid. 2. Wax maqan doonid.

raadgoobid *m.f.dh eeg* raadgoob². *ld* **raadgoob¹**.

raadgooyn *m.f.dh eeg* raadgoo.

raadgooyo *m.dh* Hab loo raadiyo xoolaha dhuma ama wixii kaloo la raadinayo.

raadgur¹ *m.l* 1. *ld* **raadgurid**. Doonidda wax maqan meesha uu maray. 2. *ld* **raadgurid**. Baaridda arrin iyada oo la eegayo sidii ay u dhacday. 3. Tuug wax qaaday si uusan ula fogaan sixir lagu sameeyo.

raadgur² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax maqan meesha uu maray doonid. 2. Tuug si uu u soo celiyo wixii uu qaaday sixrid.

raad-guri-cagaar *m.l* (-dad, *m.l*) (*cими*) Muuqaal fallaaraaha qorraxeed ee galay

gibilka dhulka: gibilku wuxuu u oggolaadaa tamarta qorraxeed ee hiraka gaaban inay gaarto dhulka dushiisa; tamartaasi waxay kululaysaa dusha dhulka, dabadeedna dhulku tamar kulul oo hirarkeedu ay dhaadheeryihiin ayuu gibilka ku sii daaya, kulaylkaasna gibilka ayaa lagu hayaa gaar ahaan marka cirku caad leeyahay. Sidaas darteed gibilku wuxuu u shaqaynaya sida qarshada guri cagaar.

raadgurid *m.f.dh eeg* raadgur¹. *ld* **raadgur**¹ (1,2).

raadguur¹ *m.l* Cirib go'idda wax jiri jiray ay cirib go'aan.

raadguur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax jiritaankiisa tirtirmid.

raadguurid *m.f.dh eeg* raadguur².

raadi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax raadkiisa doonid. 2. Wax maqan meesha uu ku suganyayah doonid. 3. Wax baarid.

raadin *m.f.dh eeg* raadi. *ld* **raadis**.

raadis *m.l ld* **raadin**.

raadiye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) 1. Qalab elektaroon ah oo wararka dira lagana baahiyoo. 2. Saldhigga wararka laga diro. *ld* **raadi-yow**.

raadiyograafi *m.l* (-iyo, *m.dh*) (*даау*) Raajada cuduraqoonsiga. Farsamada baari-taanka jirka ayadoo la dhexmarsiinayo fallaraha ekis (x-rays), waxay soo saartaa sawirro (raadiyograafis) ku yaal beniikol loogu talaggalay ama iskriini fallooroshidan leh. Raadiyograafka waxaa loo adeegsadaa cudur aqoonsiga: lafaha jaba, boogcaloo-leed, iyo dhagax gala xameeytihaysta ama kelyaha, marka baaritaanka dibedda uu ku fillaan waayo cudur aqoonsiga.

raadiyoom *m.l* (-mmo, *m.dh*) (*киим*) Curiye bir ifta ah oo ah kaahfale cad, kana tirsan ururka alkalayn-dhuleed. Waxa ay leedahay dhawr iskugod oo cimri gaaban iyo hal iskugod oo cimri dheer kaas oo ah raadiyam-226 (cimri-badheedkeeduna ya-hay 1602 sano).

raadiyow *m.l ld* **raadiye**.

raadka dobler *m.l* (-dadka ..., *m.l*) (*fis.*) Isbeddelka muuqda ee rakaadka ileyska ama jabaqda ay bixisay walax soconaysa, marka loo eego ilaaliya taagaan. Marka ay walaxdu ku soo socoto ilaaliyaha rakaadku waxa uu u muuqdaa mid kororsan; marka ay walaxdu dhaafsto ilaaliyaha rakaadku waxa uu u muuqdaa mid hooseeya.

raadka footoodanabeeed *m.l* (-dyo, *m.dh*) (*fis.*) Bixinta elektaroonno ee dusha biraha, marka lagu kaahiyo hirarka,

birlabdandanabeedka. Tirada elektaroonnada ee baxay waxa ay ku xiranyihiin itaalka kaha.	raagsi <i>m.l ld raagsasho.</i>
raadqaad¹ <i>m.l</i> 1. Wax la raadinayo oo raadkooda la dabaggalo. 2. Sixir.	raagsiino <i>m.l/db ld raagsasho.</i>
raadqaad² <i>fg1 (-day, -dday)</i> 1. Raad baarid, raadraacid. 2. Qof sixirid si uu meesha uu ku nool yahay uga cararo. <i>ld raadgan.</i>	raagsiinyo <i>m.l/db 1. ld raagsasho.</i> 2. Daahid badan.
raadqaadan <i>f.mg4 (-dnaa, -dnayd)</i> Wax sixran ahaansho.	raagso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax imaatin- koodu dib u dhacay daahsasho.
raadqaadid <i>m.f.db eeg</i> raadqaad. <i>ld raad- gqid.</i>	raaji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax cumrigooda dheerayn. 2. Wax daahin.
raadqaadnaan <i>m.f.db eeg</i> raadqaadan. <i>ld</i> raadqaadnaansho.	raajin <i>m.f.db eeg</i> raaji. <i>ld raajis.</i>
raadqaadnaansho <i>m.l/db ld</i> raadqaadnaan.	raajis <i>m.l ld</i> raajin.
raadraac¹ <i>m.l</i> Baarid la sameeyo si arrin hore u dhacday xaqiqdeeda loo helo. <i>ld raadraacid.</i>	raalli <i>m.l</i> 1. R. ah: qof faraxsan oo aan waxba tebeyn. 2. R. ah: qof aan arrin diid-daneyn.
raadraac² <i>fg1 (-cay, -cday)</i> Arrin hore u dhacday xaqiqdeeda raadin.	raalliggeli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid wax ay raalli ku noqoto u sameyn.
raadraacid <i>m.f.db eeg</i> raadraac ² . <i>ld raad-raac¹.</i>	raalliggelin¹ <i>m.f.db eeg</i> raalliggeli.
raadreebid <i>m.db</i> Waxyabaha loo keydiyo taariikh ahaan.	raalliggelin² <i>m.db</i> Ficil aad qofka ku siinaysid, waxa uu rabo si uusan wax kuu yeelin ama kaaga xumaan.
raadsasho <i>m.f.db eeg</i> raadso. <i>ld raadsi.</i>	raallinimo <i>m.db</i> Qof wax ka raalli ah ahaansho.
raadsi <i>m.l ld</i> raadsasho.	raalliyad <i>m.db ld</i> raalliyiyo.
raadso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> 1. Wax maqan daydayasho (qof). 2. Wax meel lagu ogaa ka doonasho.	raalliyanimo <i>m.db</i> Raalliyiyo ahaansho.
raadtirasho <i>m.f.db eeg</i> raadtiro.	raalliyiyo <i>m.dh,kh</i> R. ah: haweenay ninkeeda u dhego nugul ah. <i>ld raalliyad.</i>
raadtiro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> Qof si aan raadkiisa loo arkin u socosho.	raamayn <i>m.f.db eeg</i> raamee.
raadyoosonde <i>m.l (-dayaal, m.l/db) (c.cimi.)</i> Qalab iskiis isu rikoorgareeya oo lagu isticmaalo mitroolojiga, badanaa cabbiraadda cadaadiska sare, isaga oo wata laliye ku dhigan balloon haydrojiin ka buuxdo.	raamaysasho <i>m.f.db eeg</i> raamayso.
raaf¹ <i>m.l (-faf, m.l)</i> 1. Qoobka hoose ee qanjaafuuluhu ku dhaaaranayihiin ee lo'da ama ariga midkood. 2. Olole dad dan gaar ah laga leeyahay oo khasab lagu dumo; qafaal.	raamayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> 1. Raan yeelasho (qof ama geed). 2. Qof maskaxda wax uga dhimanyihiin noqosho.
raaf² <i>fg1 (-fay, -ftay)</i> 1. Nafley xasuuqid. 2. Dad khasab ku ururin.	raamee <i>f.g2 (-meyay, -maysay)</i> Wax raan u yeelid.
raafdillaac <i>m.l (daaw.)</i> Cudur ku dhaca labada raaf ee xoolaha dhexdooda oo ka dhasha qoyaanka. <i>ld raafqarrar.</i>	raamo <i>m.db</i> 1. Dhul daaqa xoolaha ku wanaagsan oo ciid cad, jilicsan leh. 2. <i>eeg</i> raan.
raafqarrar <i>m.l ld</i> raafdillaac.	raamsasho <i>m.db ld</i> raabsasho.
raag¹ <i>m.l</i> 1. Waqtiga uu shay soconayo, muddo. 2. Daah, habsaan.	raamsi <i>m.l ld</i> raabsasho.
raag² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> 1. Daahid. 2. Waqtii badan jirid.	raamso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> <i>ld raabso.</i>
raagid <i>m.f.db eeg</i> raag ² . <i>ld raagis.</i>	raan <i>m.db (-aamo, m.l)</i> 1. Miqyo dun ah oo isku maran oo maro dacalkeeda laga laallaadsho. 2. Timo ama dhogor isku guntan. 3. Geed laamiiisa buulal shimbireed ama cutubcutub miro ahi ka laal- laadaan.
raagis <i>m.db ld</i> raagid.	raanbi <i>m.l (-yo, m.db)</i> Raar yar oo aqal Soomaliga la dhex geliyo, oo la saaro weelasha si aan aboorka u cunin.
raagsad <i>m.l ld</i> raagsasho.	raandayn <i>m.f.db eeg</i> raandee. <i>ld randays.</i>
raagsasho <i>m.f.db eeg</i> raagso. <i>ld raagsad, raagsi, raagsiino, raagsiinyo.</i>	raandays <i>m.l ld</i> raandays.
	raandaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax raando lagu simay ahaansho.
	raandaysnaan <i>m.f.db eeg</i> raandaysan. <i>ld</i> raandaysnaansho.
	raandaysnaansho <i>m.l/db ld</i> raandaysnaan.
	raandee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> Alwaax raando ku simid.

raandhiis <i>m.l</i> R. leh: waxtar raaga oo dhaxal gal ah.	raaran ² <i>f.mg4 (-ruraa, -rnayd)</i> Wax meel sare saaran ahaansho.
raando <i>m.db</i> Qalab ka kooban alwaax bir af dhexda ku leh oo lagu simo alwaaxda.	raarasho <i>m.f.db eeg</i> raaro.
raani <i>m.db (-iyo, m.l)</i> Warqad turub, ranka ka tirsan oo boqoradi ku sawirantahay. <i>ld raaniyad.</i>	raarbiyood <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Raar meydka lagu dhaqo.
raaniyad <i>m.db ld raani.</i>	raarcaw <i>m.l</i> Raar yar oo caws laga sameeyey oo la goglado.
raansow <i>m.l ld raasow.</i>	raardhisme <i>m.l</i> Raar weyn oo loo sameeyo in aqalka lagu dado.
raaqraaq <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> Muddo noolaansho.	raargogol <i>m.l</i> Raar si gaar loo sameeyo oo loogu talo galo in la goglado.
raaqrqaqid <i>m.f.db eeg</i> raaqrqaqid.	raari <i>m.l</i> 1. Nooc bariiska ka mid ah oo ka baxa waddanka Barma. 2. Meel dhir dhaadheer oo badan leh.
raaqrqaqin <i>m.db</i> Siima raaqrqaqin: siima jirin, siima noolaan.	raarici <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax meel sare ka soo laallaadin.
raar ¹ <i>m.l (-rar, m.l)</i> 1. Gogol caws ka samaysan oo dun lagu xardhay. 2. Dhismo kor u dheer oo dusha sare lagaga deday qoryo, caws iwm oo laga fuulo, bahalaha, qaniinka, kaneecada iwm. 3. Qoryo, dhagxaan iwm oo la is dul saaray oo salaan ahaan loo adeegsado. 4. Qoryo ceelka afkiisa lagu dadbo.	raaricid <i>m.f.db eeg</i> raarac ² . <i>ld raarac¹ (2).</i>
raar ² <i>m.db</i> 1. Guriga gudiihiisa qaybta dambe ee saabaanka muhiimka ah la dhigto. 2. Sariir qoryo ka samaysan.	raaricin <i>m.f.db eeg</i> raarici. <i>ld raaricis.</i>
raar ³ <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> 1. Wax meel sare saarid. 2. Raar dhisid.	raaricis <i>m.l ld raaracinc.</i>
raarac ¹ <i>m.l</i> 1. R. ah: meel hoobad ah. 2. <i>ld raaricid.</i>	raarid ¹ <i>m.f.db eeg</i> raarid ³ .
raarac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday, -rici)</i> Wax meel sare ka soo laallaadid.	raarid ² <i>f.g1 (-day, -dday)</i> 1. Ka r.: wax meel sare ka soo daaddejin. 2. Ka r.: cid wax fahansiin.
raaracan ¹ <i>f.mg1 (-cmay, -cantay)</i> <i>ld raa-racsan¹.</i>	raaridid <i>m.f.db eeg</i> raarid ² .
raaracan ² <i>f.mg4 (-cnaa, -cnayd)</i> <i>ld raa-racsan².</i>	raarimid <i>m.f.db eeg</i> raaran ¹ .
raaracmid <i>m.db ld raaracsamid.</i>	raarnaan <i>m.f.db eeg</i> raaran ² . <i>ld raar-naansho.</i>
raaracnaan <i>m.db ld raaracsanaan.</i>	raarnaansho <i>m.l/dh ld raarnaan.</i>
raaracnaansho <i>m.l/dh ld raaracsanaan.</i>	raaro <i>f.mg3 (-rtay, -ratay)</i> Wax meel sare saarasho.
raaracsad <i>m.l ld raaracsasho.</i>	raarridid <i>m.f.db eeg</i> raarid.
raaracsamid <i>m.f.db eeg</i> raaracsan ¹ . <i>ld raa-racmid.</i>	raas <i>m.l (-sas, m.l)</i> 1. Qoys. 2. Meel qoys degi karo. 3. <i>ld raasi.</i>
raaracsan ¹ <i>f.mg1 (-amay, -antay)</i> Wax meel ka soo laallaada noqosho. <i>ld raaracan¹.</i>	raasammaal <i>m.l</i> 1. Hantida asasiga ah ee ganacsi lagu bilaabo; lafo. 2. Hanti qof leeyahay. <i>ld raasumaal.</i>
raaracsan ² <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax meel ka soo laallaada ahaansho. <i>ld raaracan².</i>	raasammaali <i>m.l (-iyiin, m.db)</i> Qof hanti badan leh. <i>ld raasummaali.</i>
raaracsanaan <i>m.f.db eeg</i> raaracsan ² . <i>ld raaracnaan, raaracnaansho, raaracsanaansho.</i>	raashin <i>m.l/u</i> Cuntada daruuriga ah ee dadku ku nool yahay; gasiin.
raaracsanaansho <i>m.l/db ld raaracsanaan.</i>	raasi <i>m.l (-iyo, m.db)</i> 1. Dhul dhuuban oo badda aad u dhix gala. 2. <i>ld raas (3).</i>
raaracsasho <i>m.f.db eeg</i> raaracso. <i>ld raaracsad, raaraci.</i>	raasow <i>m.l (bot.)</i> Nagaar laamo jilicsan iyo caleen dhuudhuuban leh oo marka la kariyo caleemihisa dadku cunto ahaan u cunaan. <i>ld raansow.</i>
raaracsi <i>m.l ld raaracsasho.</i>	raasummaal <i>m.l ld raasummaal.</i>
raaracso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Wax meel ka laallaadsasho.	raasummaali <i>m.l ld raasummaali.</i>
raaran ¹ <i>f.mg1 (-rmay, -rantay)</i> Wax la raaray noqosho.	raasweyn <i>m.db</i> Haweenay ubad iyo xoolo badan leh.
	raatib <i>m.l</i> 1. Quraan akhris, werdi iwm oo waqt go'an si joogto ah loo sameeyo. 2. <i>(-byo, m.db)</i> Laba iniihood oo ka mid ah iniihaha tusbaxa oo tirooyin go'an u kala qaybiya tusbaxa middood. <i>ld ratib¹ (1).</i>

raawi <i>f.g/mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Bir si ay u simanto garaacid. 2. <i>(f.mg)</i> Si isla helid ah sacab u tumid.	rabash ² <i>f.g1 (-bshay, -bashtay; -bshi)</i> Cid qulquladayn. <i>ld</i> rabshadee, rabshee.
raawin <i>m.f.dh eeg</i> raawi. <i>ld</i> raawis ¹ (1).	rabbaas ¹ <i>m.l</i> Orod boodbood leh. <i>ld</i> rabbaasid.
raawis ¹ <i>m.l ld</i> raawin; <i>ld</i> raawisid(2).	rabbaas ² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Orod boodbood leh samayn (nafley).
raawis ² <i>m.l</i> Mindi iwm gabowday oo aan wax goyn karin. <i>ld</i> saawir.	rabbaasid <i>m.f.dh eeg</i> rabbaas ² . <i>ld</i> rabbaas ¹ .
raawis ³ <i>f.g1 (-say, -stay)</i> Gaadiid-badeed majare u toosin.	rabbaayad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Xayawaan la baray inuu dadka la dhaqmo.
raawisid <i>m.f.dh eeg</i> raawis ³ . <i>ld</i> raawis ¹ (2).	rabbadh <i>m.l (-dhyo, m.dh) (kiim.)</i> Walax taran badan oo laastig ah oo macmal ama dabiici ah.
raawisimimo <i>m.dh</i> Mindi raawis ahaansho. <i>ld</i> saawirnimo.	rabbayn <i>m.f.dh eeg</i> rabbee.
raaxayn <i>m.f.dh eeg</i> raaxee. <i>ld</i> raaxo (2).	rabbayn <i>m.f.dh eeg</i> rabbbee.
raaxaysad <i>m.l ld</i> raaxaysasho.	rabbaysan ¹ <i>f.mg1 (-smay, -santay; -smi)</i> 1. Ubud si habboon u barbaarid. 2. Xayawaan rabbaayad noqosho.
raaxaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax raaxo ku jiro ahaansho.	rabbaysan ² <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> 1. Ubud si habboon u barbaaray ahaansho. 2. Xayawaan rabbaayad ahaansho.
raaxaysasho <i>m.f.dh eeg</i> raaxayso. <i>ld</i> raaxaysad, raaxaysi.	rabbaysasho <i>m.f.dh eeg</i> rabbayso. <i>ld</i> rab-baysi.
raaxaysi <i>m.l ld</i> raaxaysasho.	rabbaysi <i>m.l ld</i> rabbaysasho.
raaxaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> raaxaysan. <i>ld</i> raaxaysnaansho.	rabbaysmid <i>m.f.dh eeg</i> rabbaysan ¹ .
raaxaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> raaxaysnaan.	rabbaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> rabbaysan ² . <i>ld</i> rabbaysnaansho.
raaxayso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> 1. Nolol raaxo leh ku noolaansho. 2. Nasasho; daaltirasho.	rabbaysnaansho <i>m.l/dh ld</i> rabbaysnaan.
raaxee <i>f.mg2 (-xeeyay, -xaysay)</i> 1. U r.: cid nolol raaxo leh ku noolaysiin. 2. U r.: qof niyaddiisa farxad gelin.	rabbayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> 1. Ubud si habboon u barbaarsasho. 2. Xayawaan rabbaayad ka dhigasho.
raaxo <i>m.dh</i> 1. Nolol aan dhib lahayn. 2. <i>ld</i> raaxayn.	rabbee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> 1. Ubud si habboon u barbaarin. 2. Xayawaan rabbaayad ka dhigid.
raay <i>m.dh (-yo, m.l)</i> 1. Xiniin. 2. Dad wada dhalasho ka dhaxayso laan ka farcantay; jilib.	rabbee <i>f.g2 (-beeyay, -baysay)</i> Geel wax ku tumasho.
raayo <i>m.dh</i> 1. Daruur yar oo markaas di'id bilaabaysa. 2. Xiniiniyo.	Rabbi <i>m.l</i> Weynaha dunida iyo waxa ku dul nool oo dhan abuuray; Alle; Eebbe.
rab ¹ <i>m.l</i> Qarka meesha ugu sarreysa oo aan la fuuli karin.	rabbituug <i>m.l</i> Baryo Eebbe wax lagu weyddiisto.
rab ² <i>m.dh</i> Meel; kob.	rabbuus <i>m.l</i> Caajis nafsaani ah oo dadka ku dhaco.
rab ³ <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Wax niyadda ka jeclaysasho.	rabi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Bir la tumay soofeyn.
rabaal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Meel taag ah ama kur ah.	rabid <i>m.f.dh eeg</i> rab ⁵ . <i>ld</i> rabitin.
rabadin <i>m.l (-nno, m.dh)</i> 1. Meel la degi karo oo bannaan hareerahana dhir ama buuro ka xigaan. 2. Xero; hoy.	rabiish <i>m.l</i> Libaax-badeed uurjiif ah oo hilibkiisu nafaqo badan leeyahay.
rabaqaad ¹ <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> Ratibaadda ama horsiimaynta kutirsaneyaasha urur.	rabin <i>m.f.dh eeg</i> rabi.
rabaqaad ² <i>m.l (-dyo, m.dh) (xis.)</i> Ratibaad kasta oo kutirsaneyaasha urur la siinayo horsiimo huban. Summadda nP, waxay u taagantahay tirada raabaqaad n shey oo markiiba la qaato r shey sida; 5P3 waa tirada raabaqaad 5 shey oo markiiba la qaataay 3 shey.	rabitin <i>m.l</i> Jeelaansho wax niyadda laga doono. <i>ld</i> rabid.
rabash ¹ <i>m.l</i> Rabsho; fidmo; qulqulad; qas. <i>ld</i> rabshad, rabsho.	rablayn <i>m.f.dh eeg</i> rablee. <i>ld</i> rable (1).
	rable <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> rablayn. Bood-boodidda nafleydu samayso iyada oo hadba meel kale tageysa. 2. Tidic waaweyn oo timaha haweenka lagu sameeyo.
	rablee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> 1. Labada lugood oo isku duuban oo kol ama ka badan

boodid. 2. Timo haween si rable ah u samayn.	kasta waa in ay saddex arday wadagaan, inta siyalo ee loo ratibi karo waa: 15!/[3!(15-3)!] ama 455.
rableysad <i>m.l ld rableysasho.</i>	racfaan <i>m.l ld rafcaan.</i>
rableysasho <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la rableeyay ahaansho (timo haween).	racrac <i>m.l Koox koox.</i>
rableysasho <i>m.f.dh eeg rableyso. ld rabley-sad.</i>	racracayn <i>m.f.dh eeg racracing.</i>
rableysnaan <i>m.f.dh eeg rableysan. ld rableysnaansho.</i>	racracing <i>f.mg2 (-ceeyay, -ceysay)</i> Nafley racrac u qeybin.
rableysnaansho <i>m.l/dh ld rableysnaan.</i>	rad <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> 1. Badar wax la ooqay oo jilcay noqosho. 2. Maro muddo biyo ku dhex jirid.
rableyo <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Gabar timo si rable ah u samaysasho.	radaq <i>f.g1 (-qay, -qday) ld raqad.</i>
raboo <i>f.g3 (-ooday, -ootay) ld rab³.</i>	raddi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Markhaati burin.
rabood <i>m.l eeg raboo. ld rabis.</i>	2. Cid dhaar lagu helay cid kale ku wareejin.
raboosh¹ <i>m.l.kh R. ah: nafley koritaanka ka xumaaday.</i>	raddigal <i>m.l Col kayd ah oo marka wax la weerarayo loo kaydiyo difaac ahaan.</i>
raboosh² <i>f.mg1 (-shay, -shtay)</i> Nafley koritaan ku hagaasid.	raddin <i>m.f.dh eeg raddi. ld raddiyid.</i>
rabooshid <i>m.f.dh eeg raboosh².</i>	raddiyid <i>m.dh ld raddin.</i>
rabrab <i>m.dh 1. ld rarrab (2).</i> 2. Orod boodbood ku jiro oo xoolaha iyo ugaartu sameeyaan.	radeeb¹ <i>m.l 1. R. ah: mindi, waran iwm oo aan af wax gooya lahayn. 2. raddeebid.</i>
rabrablee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Rabrab u ordid (nafley).	radeeb² <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> 1. Mindi, waran iwm wax la raddeebay noqosho. 2. Ciid, dhagax iwm wax hoos loo nabay noqosho.
rabrableyn <i>m.f.dh eeg rabrablee.</i>	radeeban <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> 1. Mindi, waran iwm wax la raddeebay ahaansho. 2. Ciid, dhagax iwm wax hoos loo nabay ahaansho.
rabshad <i>m.dh ld rabash¹.</i>	radeebid <i>m.f.dh eeg raddeeb². ld radeeb¹ (2).</i>
rabshadayn <i>m.dh ld rabshayn.</i>	radeebnaan <i>m.f.dh eeg raddeeban. ld radeeb-naansho.</i>
rabshadee <i>f.g2 (-deeyay, -deysay) ld rabash².</i>	radi¹ <i>m.l Nooc dhurwaaga ka mid ah oo dadka cuna.</i>
rabshayn <i>m.dh eeg rabshee. ld rabshadayn, rabshid.</i>	radi² <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Badar si uu u jilco biya la dhigid.
rabshaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Nafley rabsho la kulantay ahaansho.	radid <i>m.f.dh eeg rad.</i>
rabshaysnaan <i>m.f.dh eeg rabshaysan. ld rabshaysnaansho.</i>	radin <i>m.f.dh eeg radi².</i>
rabshaysnaansho <i>m.l/dh ld rabshaysnaan.</i>	radqan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld raqdan.</i>
rabshee <i>f.g2 (-sheeyay, -sheysay) ld ra-bash².</i>	radqanaan <i>m.dh ld raqdanaan.</i>
rabshi <i>m.l Xaarka shimbiraha oo beeraha lagu bacrimiyo.</i>	radqanaansho <i>m.l/dh ld raqdanaan.</i>
rabshid <i>m.f.dh eeg rabash².</i>	radqid <i>m.dh ld raqdid.</i>
rabsho <i>m.dh ld rabash¹.</i>	radsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Badar, maro iwm wax biyo lala dhigay ahaansho.
rabshoobid <i>m.f.dh eeg rabshow.</i>	radsanaan <i>m.f.dh eeg radsan. ld radsanaansho.</i>
rabshow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax rabsho la kulmay noqosho (nafley).	radsanaansho <i>m.l/dh ld radsanaan.</i>
rac <i>m.l Kooxo nafley ah oo si nidaam leh isu dabajooga middood.</i>	rafaad¹ <i>m.l Dhib badan oo nafleydu kala kulanto nolosheeda.</i>
racayn¹ <i>m.dh Kooxayn ama xulid tiro waxyaaaleed iyada oo aan loo eegin orsa-naan.</i>	rafaad² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Nafley, dhib badan la kulmid.
racayn² <i>m.dh Hormo urur kasta ee uu urur wallood iyada oo aan la tixgelin horsanaanta sida loo kala xushay. Haddii 'r' wallood laga xushay urur 'n' kutirsane leh oo weliba walax kastana la xulan karo mar keliya. Tirada racaymaha kaladuwaa waa: $n!/[(r!(n-r)!)]$ loona qoro nCr ama C(n,r)[r!(n-r)!] Tusaale ahaan, haddi fasal ay ku jiraan 15 arday ay ka dhexeyaan 5 buug oo keliya, marka buug</i>	rafaadi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Nafley rafaad badid.
	rafaadid <i>m.f.dh eeg rafaad².</i>
	rafaadin <i>m.f.dh eeg rafaadi.</i>
	rafaadsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Nafley rafaad hayo ahaansho.

- rafaadsanaan *m.f.dh eeg* rafaadsan. *ld rafaasanaansho.*
- rafaadsanaansho *m.ll/dh ld rafaadsanaan.*
- rafaaji *f.g2 (-iyay, -isay)* Cajin, dhoobo iwm oo qoyan gacan ku qasid. *ld rafaaq², rifaq².*
- rafaajin *m.f.dh eeg rafaaji. ld rafaaq¹, rafaqid, rifaqid.*
- rafaaq¹ *m./Qasidda bur, ciid iwm hoore qooya faraha lagula qaso. ld rafaajin.*
- rafaaq² *f.g1 (-qay, -qday) ld rafaaji.*
- rafaqid *m.dh ld rafaajin.*
- rafaasad *m.dh (-do, m.l)* Qalab ka kooban carrabbo xalxalleefsan oo si gaar ah isugu rakibin, wareega oo maraakiipta iyo dayaaradaha dhaqaajiya.
- rafac *f.g1 (-cay, -cday)* Hawl socotay joojin.
- rafacan *f.mg4 (-cnaa, -cnayd)* Hawl socotay wax la joojiyey ahaansho.
- rafacasho *m.f.dh eeg rafaco.*
- rafacid *m.f.dh eeg rafac.*
- rafacnaan *m.f.dh eeg rafacan. ld rafacnaansho.*
- rafacnaansho *m.ll/dh ld rafacnaan.*
- rafaco *f.mg3 (-cday, -catay)* Qalab iwm urursasho.
- rafad *m.l ld rafasho.*
- rafasho *m.f.dh eeg raf. ld rafad.*
- rafacaan *m.l Go'aan maxkamadeed oo maxkamad ka sareysa looga dacwoodo. ld racfaan.*
- rafcaanle *m.l (-layaal, m.ll/dh)* Qof rafcaan qaata.
- rafcaansane *m.l (-nayaal, m.ll/dh)* Qofka go'aanku u dhaco ee rafcaanka laga qaato.
- rafiiq¹ *m.l (-qyo, m.dh)* Saaxiib; waday.
- rafiiq² *f.mg1 (-qay, -qday)* La r.: qof la saaxiibid.
- rafiqid *m.f.dh eeg rafiq².*
- rafiqnimo *m.dh Rafiq ahaansho.*
- rafiso *m.dh* Hanti horumarin ahaan looga qaato cid diyo lagu yeeshay.
- rafo *f.mg3 (-ftay, -fatay)* 1. Nafley xanuun dartii la galgalasho. 2. Arrin ka libkeeni-deed dadaal badan u sameyn.
- rag *m.l.u* 1. Koox dad ah oo lab. 2. R. ah: qof karti iyo awood dheeraad ah leh.
- ragaad¹ *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Qodax weyn oo geela cagtisa hoose mudda. 2. Sallaanka (jaranjarada) meesha cagta la saaro. 3. Bir madax ballaaran, daab leh oo geela cudurrada looga gubo.
- ragaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Neef geel ah cagtisa hoose qodax mudid.
- ragaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Neef geel ah ragaad ka bixin.
- ragaadid *m.f.dh eeg ragaad².*
- ragaadin *m.f.dh eeg ragaadi.*
- ragaadsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Neef geel ah oo ragaaday ahaansho.
- ragaadsanaan *m.f.dh eeg ragaadsan. ld ragaadsanaansho.*
- ragaadsanaansho *m.ll/dh ld ragaadsanaan.*
- ragaal *m.dh* Xilli roob dhamaaday, geedi-hiina caleen dhacsadeen, xooluhuna bilaa-been biya cabid ama bilaabayaan. *ld rag-gaal.*
- ragac *f.g1 (-cay, -cday)* Taayar, maro, iwm wax karin saarid.
- ragannimo *m.dh* Rag ahaansho.
- ragcad *m.dh* 1. (*dii.*) (ruguuc, m.dh) Gabal yar oo taayar, maro iwm oo la karayo la nooc ah oo meesha daloosha ama dillacsan lagu dhejiyo; karin. 2. (*-do, m.l*) *ld rakcad.*
- ragcan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Maro, taayar iwm wax la ragcay ahaansho.
- ragcanaan *m.f.dh eeg ragcan. ld ragcanaansho.*
- ragcanaansho *m.ll/dh ld ragcanaan.*
- ragcasho *m.f.dh eeg ragco.*
- ragcid *m.f.dh eeg ragac.*
- ragco *f.mg3 (-caday, -catay)* Taayar maro iwm karin saarasho.
- raggaal *m.l ld ragaal.*
- ragle *m.l ld raqle.*
- raglee *f.mg2 (-leeyay, -leysay) ld raqlee.*
- ragleyn *m.dh ld raqleyn.*
- ragragasho *m.f.dh eeg ragrago².*
- ragrago¹ *m.dh* Digasho ismuujin iyo faan ku jiro.
- ragrago² *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Ku r.: ragannimo iyo awood dheeraad ah cid ugu faanid iyada oo lagu diganayo.
- ragrif *m.l.kh* R. ah: nin aan waxtarin, ninka waxtarka ahna dhaliila.
- ragtarsi *m.l* Hab qaanta loo baxsho oo ku salaysan xoolaha la bixinayo iyo dadka wax bixinaya in laysu tiriyo.
- rah *m.l.u (c.naf.)* Berribiyood aan lahayn dabo, leh laba lugood oo ka dhaadheer kuwa hore, boodboodka ku socda, marka uu biyo ku dhex jirana sameeya dhawaaq badan, xubno cad oo adagna qawlallada ku yeesh. *ld rake.*
- rahaamad¹ *m.dh (-do, m.l)* Hanti laga sii hayo cid wax amaahatay. *ld rahan².*
- rahaamad² *m.dh (-do, m.l) (dhaq.)* Lacag, dahab, guri ama dhul rahan ahaan loo dhigo marka bangi ama cid kale laga qaadanayo dayn. Haddii deynqaatuuhu bixin waayo lacagta uu qaatajamaah-bixiyaha waxaa, si sharci ahaan lagu wareejinaya rahaamadda.

rahaamad³ *f.g1* (-day, -dday) Cid wax amaahatay damaanad dhigid.

rahaamadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Shay wax rahmad loo haysto ahaansho.

rahaamadasho *m.f.db* eeg rahaamado.

rahaamadid *m.f.db* eeg rahaamad³.

rahaamadnaan *m.f.db* eeg rahaamadan. *ld* rahaamadnaansho.

rahaamadnaansho *m.l/dh ld* rahaamad-naan.

rahaamado *f.g3* (-atay, -adatay) Hanti rahan ahaan u dhiibasho.

rahamasho *m.f.db* eeg rahmo.

rahan¹ *m.l* Cagaar badan oo ka baxa meel roob ku da'ay.

rahan² *m.db ld* rahaamad¹.

rahan³ *f.g1* (-hmay, -hantay; -hmi) 1. Hanti curaar ahaan u dhiibid. 2. Arrin ka hadalkeeda dib u dhigid.

rahman *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Hanti curaar ahaan loo dhiibay ahaansho. 2. Arrin ka hadalkeeda dib loo dhigay ahaansho.

rahmanaan *m.f.db* eeg rahman. *ld* rahamanaansho.

rahmanaansho *m.l/dh ld* rahamanaan.

rahmid *m.f.db* eeg rahan³.

rahmo *f.g3* (-maday, -matay) Wax rahan ahaan u dhiibasho.

ra'iisalwasaare *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) (*siyaa.*) Qof madaxa u ah golaha wasiirrada ee dawlaadeed.

ra'iisle *m.l* Ninka timaha madaxa dadka gaagaabiya ama qurxiya. *ld* rayiisle.

rajab *m.l/dh* Bisha toddobaad ee bilaha carabiga, kana mid ah afarta bilood oo xurmada ku leh diinta Islaamka. *ld* rejen.

rajakoris¹ *m.l* R. ah: nin haya carruur hooyadood dhimatay.

rajakoris² *m.db* 1. Dabshidka iyo irridda meesha u dhexeysa. 2. Naag naxariis badan.

rajal *m.db* (-llo, *m.l*) Bil dayaxeedda saddexaad ee taariikhda Soomaaliga ee u dhexeysa Mowliid iyo Sabbuux.

rajannimo *m.db* Ilmo yar rajo ahaansho. *ld* rajaynimo.

rajay¹ *m.l* Wiil yar oo hooyadii dhimatay.

rajay² *m.db* Gabar yar oo hooyadeed dhimatay.

rajayn *m.f.db* eeg rajee.

rajayn *m.f.db* eeg rajee. *ld* rejeyn.

rajaynnimo *m.db ld* rajannimo.

rajci *m.l* (-iyin, *m.db*) Qof ka soo horjeeda horumarka nololeed; dibusocod.

rajcinnimo *m.db* Rajci ahaansho (qof).

rajciyad *m.db* Fikrad dibusocodnimo.

rajee *f.g2* (-jeeyay, -jaysay) Ilmo yar rajo ka dhigid.

rajee *f.g2* (-jeeyay, -jaysay) Filasho. *ld* rejee.

rajiimi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Dheri si tartiib ah deb uga qaadid. 2. Sheydaan iska naarid. "Shaydaanka iska rajiimi."

rajiimin *m.f.db* eeg rajiimi. *ld* rajiimis.

rajiimis *m.l ld* rajiimin.

rajmi¹ *m.l* Dhagax ku dilidda qof sinnaystay.

rajmi² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) Qof nikax xalaal ah soo maray oo sinaystay dhagax ku dilid.

rajmiyid *m.f.db* eeg rajmi².

rajo *m.db* Ilmo yar-yar oo hooyadood dhimatay.

rajo *m.db* Filashada la filanayo wax la heli doono. *ld* rejo.

rajokoris *m.db* Dabshidka iyo aqalka meesha u dhexeysa.

rajoobid *m.f.db* eeg rajow.

rajow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Ilmo yar rajo noqosho.

rakaab *m.l* (-byo, *m.db*) 1. Bir ka lalmata kooraha labadiisa dhinac midkood. 2. Qoryo ceelasha afkooda lagu sameeyo si loogu shubo ama loogu galoo. 3. Dad gaadiid raacay.

rakaabsad *m.l ld* rakaabsasho.

rakaabsasho *m.f.db* eeg rakaabso. *ld* rakaabsad, rakaabsi.

rakaabsi *m.l ld* rakaabsasho.

rakaabso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Rakaab gaadiid ku rasha. 2. Qof gaadiid fuulid.

rakaad¹ *m.db* Xoolo biyo cabbiddooda ka kamiin jabay marka labaad ee ay ku laabtaan. *ld* rakaadid.

rakaad² *m.l* 1. Muddo hal seken ah inta hir ee ka gudba bar. 2. Inta walhasho ee walhade sameeyo muddo hal seken ah. 3. Inta goor ee uu ku dhex dhaco waqdac ama la fisho in uu ku dhex dhaco koox ama qayb huban.

rakaad³ *m.db* (-do, *m.l*) (*ftis.*) Summad f. Dhakhsaha celcelinta dhacdo hable. Tirada meertada ama wareegga hir ama walhasho ama gariir ee halkii seken aaya lagu tibaaxaa heertiis (wareeg halkii seken). eeg Heertis.

rakaad⁴ *f.g1* (-day, -dday) Xoolo biya cabbay mar kale ka dherjin.

rakaadasho *m.f.db* eeg rakaado.

rakaadi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* rakaad².

rakaadid *m.f.db* eeg rakaad². *ld* rakaad¹, rakaadin, rakaadis.

rakaadin *m.db ld* rakaadid.

rakaadis *m.l ld* rakaadid.

rakaado <i>f.mg3 (-aatay, -aadatay)</i> Xoolo biyo ka kamiin jabiyeen mar labaad cabbid.	ramal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> 1. Qori weyn oo la shito. 2. Cinjir; rabar. 3. Faalka dhulka lagu dhigo.
rakacad <i>m.dh ld rakcad.</i>	ramalee <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Ramal dhigid.
rakcad <i>m.dh (-do, m.l) (dii.)</i> Dhaqdhaqaaq salaaadeed oo ka kooban, taagnaan ay ku xigto hal rakuuc, kor u toosid iyo laba sujuudood. <i>ld ragcad, rakacad.</i>	ramaleyn <i>m.f.dh eeg ramalee. ld ramaleys.</i>
rake <i>m.l</i> 1. Rah. 2. Xayawaan yar oo walada u eg oo had iyo jeer dabada kor u taaga; dabariyoodle.	ramaleys <i>m.l ld ramaleyn.</i>
rakib <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Qalab xubnihiisu kala daadsan yihiin ama isku daadsanyihiin la isku xirxiro.	ramasho <i>m.f.dh eeg ramo. ld ransad, ransasho, ransi.</i>
rakiban <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> Qalab, wax la rakibay ahaansho.	rambas <i>m.l</i> Ciyaar turub (shamboolo, beecshuro iwm) oo qofkii booleystay intii laga rabay in ka yar qabta.
rakibasho <i>m.f.dh eeg rakibo.</i>	ramo <i>f.g3 (-maday, -matay)</i> Labaraafle dhalay ilmihiiisa xab ka leefleefid. <i>ld ranso.</i>
rakibid <i>m.f.dh eeg rakib.</i>	ran <i>m.l.u</i> Warqadaha turubka inta sawirka leh iyo yeekah.
rakibnaan <i>m.f.dh eeg rakiban. ld rakibnaansho.</i>	ranji ¹ <i>m.l ld rinji¹.</i>
rakibnaansho <i>m.l/dh ld rakibnaan.</i>	ranji ² <i>f.g1 (-iyay, -iday: -iyi) ld rinji².</i>
rakibo <i>f.g3 (-btay, -batay)</i> Shay xubnihiisu kala daadsan yihiin isku xirxirasho.	ranjile <i>m.l ld rinjile.</i>
rako <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Meel sare oo ku taal dusha geed, dhismo iwm oo wax la saarto ama la futilo. 2. Meel ciriiri ah.	ranjiyayn <i>m.dh ld rinjiyid.</i>
rakooc ¹ <i>m.l</i> Madax in yar hoos u liicinta qof sameeyo hurdo darteed. <i>ld rakoocid.</i>	ranjiye <i>m.l ld rinjile.</i>
rakooc ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Muddo yar hurdo darteed madaxa hoos in yar u liicin (qof).	ranjiyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yeysay) ld rinji².</i>
rakoocid <i>m.f.dh eeg rakooc². ld rakooc¹.</i>	ranjiyid <i>m.dh ld rinjiyid.</i>
rakuub <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Awr fuullimaad loo jarabaray.	ransad <i>m.l ld ramasho.</i>
rakuuble <i>m.dh.u</i> Ciidan rakuubta gaadii-sada.	ransasho <i>m.dh ld ramasho.</i>
rakuuc ¹ <i>m.l ld rukuuc¹.</i>	ransi <i>m.l ld ramasho.</i>
rakuuc ² <i>f.mg1 (-cay, -cday) ld rukuuc².</i>	ranso <i>f.g3 (-saday, -satay) ld ramo.</i>
rakuucid <i>m.dh ld rukuucid.</i>	raq ¹ <i>m.dh</i> Neef xoolaad oo dhintay ama la qalay.
rakuucsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld rukuuc-san.</i>	raq ² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> 1. Hoore afka ku cabbid iyada oo aan la adegasanayn gacmaha (qof). 2. Xoolo biyo waran cabbid.
rakuucsanaan <i>m.dh ld rukuucsanaan.</i>	raqad <i>f.g1 (-qday, -qadday; -qdi)</i> Badar iwm cajjin ka dhigid. <i>ld radaq.</i>
rakuucsanaansho <i>m.l/dh ld rukuucsanaan.</i>	raqas <i>m.l</i> Wasakhda hoore meel ku jira hoos uga degta.
ra'li <i>m.l ld ra'yil.</i>	raqay <i>m.l</i> 1. Geed dheer, caleemo yaryar, oo dhalo miro quullaha u eg oo dhanaan; xamar. 2. Miraha geedka raqayga.
ra'libixi <i>f.mg2 (-iyay, -isay) ld ra'yibixi.</i>	raqdan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Badar wax la raqday ahaansho. <i>ld radqan.</i>
ra'libixin <i>m.dh ld ra'yibixin.</i>	raqdanaan <i>m.f.dh eeg raqdan. ld raqda-naansho, radqanaansho.</i>
ra'liyayn <i>m.dh ld ra'liyayn.</i>	raqdanaansho <i>m.l/dh ld raqdanaan.</i>
ra'liyee <i>f.g/mg2 (-yeeyay, -yaysay) ld ra'liyee.</i>	raqdid <i>m.f.dh eeg raqad. ld radqid.</i>
ramaalasho <i>m.f.dh eeg ramaalo.</i>	raqid <i>m.f.dh eeg radq².</i>
ramaalo <i>f.mg3 (-aashay, -aatalay)</i> Dhul ku gurguurasho.	raqiis ¹ <i>m.l/kh</i> 1. R. ah: wax qiiimaha lagu gadayo yar yahay. 2. R. ah: hadal murti iyo macno yar.
ramaas <i>m.l</i> Caws yaryar, jilicsan oo dhulka ka soo baxda marka roobku da'o.	raqiis ² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Wax qiiimaha lagu gado hoos u dhicid.
ramad <i>m.l.u ld ramag.</i>	raqiisi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax qiiimaha lagu gado hoos u dhigid.
ramadaan <i>m.l</i> Bisha dadka muslimiinta ahi soomaan.	raqiisid <i>m.f.dh eeg riqiis².</i>
ramag <i>m.l.u</i> Geel markaa dhalay. <i>ld ramad.</i>	raqiisin <i>m.f.dh eeg riqiisi.</i>

raqle *m.l* Orod tartiib ah oo gammaanku sameeyo. *ld ragle*.

raqlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Gammaan raqle samayn. *ld raglee*.

raqleyn *m.f.eeg* raqlee. *ld ragleyn*.

raqo *m.l* Úrur xiddigo ah gu'ga soo baxa ka kooban toddoba lana kala yiraahdo: godin, listan, lixo, cadaad, aqallii-guduud, aqallii cad iyo afagaal.

raquus¹ *m.l* 1. Dhex gelidda wax dhix gallo carro, dhoobo iwm. 2. Camajuujin wax la camajuujiyo. *ld ruquus¹*.

raquus² *f.g1 (-say, -stay)* Wax, carro, dhoobo iwm gelgelin. *ld ruquus²*.

raquusid *m.f.eeg* raquus². *ld ruquusid*.

rar¹ *m.l* 1. Culaabta gaadiidka la saaro; xamuul. 2. Hannaanka gaadiid culaab loo saaro. 3. Qaadka ama mugga gaadiid yeelan karo.

rar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Gaadiid culaab saarid.

raragubyo *m.dh* Xanuun awrku dusha ka dareemo marka uu muddo dheer rarnaado.

raragubyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Raragubyo dareemid (awr).

raragubyood *m.f.eeg* raragubyoo.

raran¹ *m.l* Ciid kulul.

raran² *f.mg1 (-rmay, -rantay)* Gaadiid wax culaab la saaray noqosh.

raran³ *f.mg4 (-naa, -nayd)* Gaadiid wax culaab la saaray ahaansho.

rarangubyo *m.dh ld raringubyood*.

rarangubyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Carro qorraxdu kululaysay cago kaga gubasho.

rarangubyood *m.f.eeg* rarangubyoo.

raransan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Cunto wax raran ku bislaatay ahaansho.

raransanaan *m.f.dh eeg* raransan. *ld raransanaansho*.

raransanaansho *m.l/dh ld rarsanaan*.

raransasho *m.f.dh eeg* raranso.

raranso *f.g3 (-saday, -satay)* Cunto raran ku bislaysasho.

rarasho *m.f.dh eeg* raro.

rarid *m.f.dh eeg* rari². *ld raris, rarmo*.

raris *m.dh ld rariid*.

rarmi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax raran muddo yar dhixgelin.

rarmid *m.f.dh eeg* raran².

rarmin *m.f.dh eeg* rarmi. *ld rarmis*.

rarmis *m.dh ld ramin*.

rarmo *m.dh ld rariid*.

rarnaan *m.f.dh eeg* raran². *ld rarnaansho*.

rarnaansho *m.l/dh ld rarnaan*.

raro¹ *m.dh.u* 1. Gogol caws ka samaysan. 2. Laba kuus oo baruur ah oo dhabarka

gorayada ku yaal oo subag la isku daweyo laga shiilo.

raro² *f.g3 (-rtay, -ratay)* Xamuul gaadiid saarasho.

raroosh *m.l.kh* R. ah: awr muddo dheer raray ahaa oo aad caato u ah.

rarooy *m.l.u ld rarooyo*.

rarooyo *m.dh.u* Awrta la rarto. *ld rarooy*.

rarrab *m.dh (-bo, m.l)* 1. Dhismo qoryo ka samaysan, qaab sariireed leh oo maydka lagu dhaqo laguna qaado. 2. *ld. rabrab* (1).

rarriib¹ *m.l* Cadaadinta wax meel lagu cadaadiyo.

rarriib² *f.mg1 (-bay, -btay)* Ku r.: Wax, meel ku cadaadin.

rarriibid *m.f.dh eeg* rarriib².

rasaas *m.dh* 1. Xabbad. 2. Macdan ka samaysan naxaas iyo maar. *ld risaas*.

rasaasayn *m.f.dh eeg* rasaasee. *ld risaasayn*.

rasaasee *f.g2 (-seeyay, -saysay)* Wax xab-bad ku ridid. *ld risaasee*.

rasan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Qof aan nadaafadda ku dadaalin ahaansho.

rasayn *m.f.dh eeg* rasee. *ld rasays*.

rasays *m.l ld rasayn*.

rasaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la raseeyay ahaansho.

rasaysasho *m.f.dh eeg* rasayso.

rasaysnaan *m.f.dh eeg* rasaysan. *ld rasays-naansho*.

rasaysnaansho *m.l/dh ld rasaysnaan*.

rasayso *f.g3 (-stay, -satay)* Alaab si habaysan isu dul saarasho.

rasee *f.g2 (-seeyay, -saysay)* Alaab si habaysan isu dul saarid.

rash *m.dh* 1. Xabbad baaruud kala firirta leh oo lagu laayo shimbiraha iwm. 2. Qa-raaxad ka kooban xaashi adag oo ay baaruudi ku jirto oo inta badan iidaha iyo xafaladaha la rido. 3. R. ah: bunduqa lagu rido xabbadaha rashta.

rasi *m.dh* Nadaafaddarro iyo kala daad-sanaan.

rasiid *m.l(-dyo, m.dh)* Warqad qoraal ah oo la siyo qof lacag laga qabtay.

rasiin *m.l.kh* R. ah: shaah caleenta iyo sonkortuba ku badan yihiin.

rasiley *m.dh* R. ah: naag baali ah.

rasmi *m.l.kh* 1. R. ah: wax dhab ah. Tus. "War r. ah baa la ii soo sheegay". 2. R. ah: wax tayo wanaagsan. Tus. "Saacad r. ah baan soo iibsdaday".

rasmiyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* Wax rasmii ka dhigid.

rasmiyeyn *m.f.dh eeg* rasmiyee.

rasnaan *m.f.dh eeg* rasan. *ld rasnaansho*.

rasnaansho *m./dh ld rasnaan.*

raso *m.dh (-ooyin, m.)* 1. Khaanado dusha ka bannaan oo lagu sameeyo dukaamada lana saaro alaabta la gadayo. 2. Habka la isu dulsaro alaabto.

raso-barafeed *m.dh (juqr.)* Baraf gogol aad u kala fidsan oo sabbaynaya oo ku fidsan arriig badeedka, tusaale: raso badeedka Ross ee Antaartika, oo daboosha in ku dhaw 414,000 km.2 (160,000 m.2) oo bad ah.

raso-qaaradeed *m.l (-dyo, m.dh) (juqr.)* Gogosha badda ee garabka ku haysa qaaradaha oo ay ku daboolan yihii biyo gun gaaban. Sida caadiga ah guntaas biyuhu waxay xirtaa ilaa 600 oo cagood (182.9 mitir)

rasto *m.dh (-ooyin, m.)* Waddada baabuurtu marto.

rasuul *m.l (rusuul, m.dh) (dii.)* Nabi Ilahay ku amray inuu cid kale gaarsiyo waxyi loo soo dhiibay.

rasuulnimo *m.dh* Rasuul ahaansho.

ratи *m./Lab* geel oo da'dii rarashada gaaray.

ratib¹ *m.l ld raatib; ld ratibid.*

ratib² *f.g1 (-bay, -btay)* Hawl fulinteeda cid u xilsaariid.

ratiban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* U r.: cid hawl fulinteeda u xilsaaran ahaansho.

ratibid *m.f.dh eeg ratib²; ld ratib¹ (2).*

ratibnaan *m.f.dh eeg ratiban; ld ratib-naansho.*

ratibnaansho *m./dh ld ratibnaan.*

ratina *m.l (c.naf)* Xuub xasaasi u ah ilayska oo ku dhereran gudaha hore ee isha. Retiinuhu wuxuu ka koobanyahay laba lakab. Lakabka hoose, wuxuu ka koobanyahay unugyo dareenwade, dhuu-mo dhiig iyo laba nooc oo unugyo xasaasi u ah ilayska. Lakabka sare wuu midabay-sanyahay, kaas oo ka hortagga ilays noqod-ka dambe ee ilayska.

rawaaajiic *m.dh.u* Nooc ka mid ah xarkaha doonyaha.

rawax¹ *m.l (-xyo, m.dh)* Dhul bannaan oo sarreya dhagaxna leh.

rawax² *f.mg1 (-xay, -xday)* Hawl-maalmeed wakhtigeedii dhamaaday ka nasasho tegid.

rawaxaad *m.dh* Xilliga shaqada laga baxo.

rawaxid *m.f.dh eeg rawax².*

raxaabasho *m.f.dh eeg raxaaboo.*

raxaabo *f.mg3 (-btay, -batay)* Wax hadba dhan liicid.

raxan¹ *m.l* Hanti. "Reer iyo r. ma leh"; xoolo la dhaqdo.

raxan² *m.dh.u* Koox dugaag ama ugaar ah oo wada socoda.

raxanreeb *m.dh* Geed quwaax gaaban leh qodxo dhaadheer oo xooggan, diir cad iyo xanjo.

taxiin *m.l* 1. Magacyada Eebbe mid ka mid ah. 2. R. ah: qof naxariis badan. *ld raxiim.*

raxli *m.l (-iyo, m.dh)* Laba loox oo xalleefyo ah oo mar la isgelin karo marna la kala bixin karo, oo kitaabbada dusha laga saaro marka la akhrinayyo. *ld rixli.*

raxmad *m.dh* Dareen naxariis iyo turaal leh oo dadku gaar u leeyahay.

ray *f.mg2 (-yay, -say)* 1. Cid dagaal ama tartan ku guulaysasho. 2. Ka r.: cid xaalad liidata oo ay ku jirtay ka soo wanaag-sanaan.

raybosoom *m.l (-myo, m.dh) (baay.)* Jidh yar oo dhululubaysan oo ku dhexjira unug nool, kaas oo ah halka lagu sameeyo borotiinka. Raybosoomyadu waxay ka koobanyihiin nooc RNA oo la yidhaahdo RNA ribosoomaysan iyo borotiin.

raybows *m.l (-syo, m.dh) (kiim.)*

Monosakaraydh (C H O) oo inta badan aan keligeed laga helin dabeeecadda, laakiin muhim ah sida RNA. Wawa laga soo dhiraandhirriyey dhayogsiribows (C H O) oo muhimad la mid ah leh waxyabaha ay ka koobantahay DNAdu, taas oo qaadda taxanaha hiddaha koromosoomyadu.

raydab *m.l* Geed weyn, toos u baxa, oo aan qodax lahayn oo udbaha iyo tiirkarka laga goosto.

rayfal *m.l (-llo, m.dh)* Buntukh dheer oo qaada 11 (kow iyo tobant) xabbadood oo markiiba ay ka dhacdo hal rasaas.

rayfe *m.l* Diifta qof ka muuqato nafaqo xumo awgeed.

ra'yi *m.l (aaraa', m.dh)* Figradda qof leeyahay ee uu ku cabbiro ujeeddooyin-kiisa. *ld ra'lii.*

ra'yibixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Ka r.: arrin figrad ka dhiibasho. *ld ra'libixi.*

ra'yibixin *m.f.dh eeg ra'yibixi. ld ra'libixin.*

rayid *m.l.u* 1. Shacbiweynaha aan askarta ahayn. 2. Shacbiweynaha inta aan dawlad-da u shaqayn. *ld rayad.*

rayidnimo *m.dh* Rayid ahaansho.

rayiis *m.l (-syo, m.dh)* Meel u furan in timaha lagu jaro ama lagu habeeyo; baarbiyeeri. *ld rayiisle (2).*

rayiisle *m.l (-layaal, m./dh)* 1. Nin xirfaddiisu tahay jaridda iyo habaynta timaha; baarbiyeeri. 2. *ld rayiis.*

ra'iyayn *m.f.dh eeg ra'iyiee. ld ra'liyayn.*

ra'iyee *f.g/mg2 (-yeeyay, -yaysay)* 1. (f.g) Arrin mala-awaalid. 2. (f.mg) U r.: cid talo fiican siin. *ld ra'liyee.*

rayn *m.f.db eeg ray.*
rays *m.l Ciid qoyan oo roob ku da'ay.*
raysad *m.l ld raysasho.*
raysasho *m.f.db eeg rayso. ld raysad.*
raysmaggadho *m.db ld raysmaggarto.*
raysmaggarto *m.db Cagta hoose meesheeda godan ee aan dhulka taaban marka qofku soconayo. ld raysmag-gaadho.*
rayso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Nafley cudur ka bogasho. 2. Ka r.: nafley xalladdii hore ee ay ku sognayd mid ka wanaagsan gelid.
raysoom *m.l (-myo, m.db) (bot.)* Jirid gudban oo dhulka hoostiisa marta. Waxay siisaa geedka awood uu kaga gudbo xilli una gudbo mid kale. Waxay noqon kartaa mid dhuuban oo qalqalloocan, mid jiidh leh ama mid bararsan.
raytool *m.l (-llo, m.db)* Lab hal xiniin ka maqantahay; xiniinka.
raytoolnimo *m.db* Raytool ahaansho.
ra'yulcaam *m.l* Figrad dadka intiisa badani isku raacsantahay.
reeb¹ *m.l (-bab, m.l)* 1. *ld reebe.* Fargashi dhumuc yar oo kaatumada waaweyn lagu xannibo; marwad. 2. *ld reebe.* Ilmo dhashay xilli ku aaddan xiddigga reebanti oo dadku sharysto. 3. Hambo.
reeb² *f.g/mg1 (-bay, -btay)* 1. *(f.g)* Nafley ama wax kale wax ay la socdeen raaciddooda u diidid. 2. *(f.mg)* U r.: farriin, lacag iwm cid meel u dhigid. 3. *(f.mg)* Ka r.: cid fal xun oo ay samaysay ka celin. 4. *(f.mg)* Laba xaraf shaqal iskula xirid.
reeban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Wax samayntooda iyo cuniddooda la diiddanyahay ahaansho. 2. Laba xaraf wax shaqal la iskula xiray ahaansho.
reebanti *m.db* 1. Magac xiddig dadku sharystaan. 2. Qof dhasha xilliga xiddigga reebanti uu muuqdo.
reebasho *m.f.db eeg reebo.*
reeban *f.mg4 (-naa, -nayd)* Fal samayntisa la xaraantinnimeeyey ahaansho.
reebbanaan *m.f.db eeg reeban. ld reebbaanaansho.*
reebbanaansho *m.l/db ld reebbanaan.*
reebe *m.l ld reeb.*
reebi *m.l* Biyaqabatin weyn ku sameysma buuraha agtooda.
reebid *m.f.db eeg reeb². ld reebis.*
reebis *m.db ld reebid.*
reebnaan *m.f.db eeg reeban. ld reebnaan-sho.*
reebnaansho *m.l/db ld reebnaan.*
reebo *f.g3 (-btay, -batay)* 1. Wax la bixinayo qaar la harid. 2. Wax fal xun ka celin.

reebtoomid *m.f.db eeg reebtoon.*
reebtoon *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* Ka r.: cid fal xun oo ay samayn jirtay ka waantooobid.
reeci *f.g2 (-iyay, -isay)* Waran, ul, fallaar iwm dalfin.
reecin *m.f.db eeg reeci.*
reed *m.db (-do, m.l)* Dhinac; gees; baal; dhan.
reeme *m.l (-mayaal, m.l/db)* 1. *(muus.)* Durbaan weyn. 2. *(c.nafl.)* Xuub yar oo u dhexeeya dhegta qaybteeda sare iyo midda hoose.
reemid *m.f.db eeg reen². ld riimid.*
reen¹ *m.l* 1. Cod ay samayso hal dhashay marka ay ilmaheeda nuujin la rabto; dunuuunuc. 2. Cod ka soo baxa qof sad u buka; jibaad; taah; talal. 3. Dhawaaq weyn oo libaaxu sameeyo. *ld riin¹.*
reen² *f.mg1 (-eemay, -eentay; -eemi)* Hal dhashay, qof buka, libaax iwm reen samayn. *ld riin².*
reer *m.l (-ro, m.l)* 1. Laba qof oo isqaba iyo ubadkood; qoys. 2. Dhawr qoys oo wadaaga dhalasho ama deegaan.
reerbaaddiye *m.l/u* Dad miyiga ku nool ee aan reer magaalaha ahayn; reermiyi.
reerbaaddiyenimo *m.db* Reerbaadiye ahaansho.
reerbeled *m.l* Reermagaal.
reercad *m.l* Geela iyo riyaha.
reerguuraa¹ *m.l/u* Dad xoola dhaqata ah ee hadba deegaan cusub u guura.
reerguuraa² *m.l* Dhaqanka beeraleyda daaqsatada ayaa in ay u kale kaxeeyaan kadimadooda iyo dhyohooda laba gobol oo cimiladoodu kala duwantahay. Gobollada buuraleyda ah xoolaha waxa laga kaxeeya daaq-buuredka jiilaalkii waxaana dib loogu soo celiyaa xagaaga.
reerguuraac *m.l ld guuraraac.*
reerguuraacnimo *m.db ld guuraraac-nimo.*
reermadow *m.l* Idaha iyo lo'da.
reermagaal *m.l/u* 1. Dadka intiisa magaalooinka ku nool. 2. R.ah: qof ilbax ah. *ld reermagaalo.*
reermagaalnimo *m.db* Qof reer magaal ah-aansho.
reermagaalo *m.l ld reermagaal.*
reermiyi *m.l/u* Dadka miyiga ku nool.
reermiyinnimo *m.db* Reermiyi ahaansho.
reeryee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld heeryee.*
reeryeyn *m.db ld heeryeyn.*
reeryeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld heeryeysan.*
reeryeysnaan *m.db ld heeryeysnaan.*

reeryeysnaansho *m.l/dh ld heeryeysnaan.*
reeryo *m.dh ld heeryo.*
reexaan *m.dh ld riixaan.*
rejee *f.g2 (-jeeyay, -jeysay) ld rajee.*
rejen *m.l ld rajab.*
rejeyn *m.dh ld rajayn.*
rejo *m.dh ld rajo.*
reydab *m.l Geed hareeriga u eg, qodax lahayn, ubax cad oo udgoon leh, oo laga goosto udbaha aqallada.*
reyfali *m.l Quful weyn.*
reynree *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* *Faxad iyo barwaqaqo ku noolaad. ld reyree.*
reynreyn *m.f.dh eeg reynree. ld reyreyn.*
reyree *f.mg2 (-reeyay, -reysay) ld reynree.*
reyreyn *m.f.dh eeg reyree. ld reynreyn.*
reyte *m.l (-tayaal, m.l/dh)* *1. Silig shaqab ah oo sariiraha lagu sameeyo. 2. Miro kuuskuusan oo miraha gobka ka yara weyn leh midab madow oo dharka lagu dhaqan jiray.*
rh faktar *m.l (-ryo, m.dh) (baay.)* *Koox antijin ah oo unugyada cas-cas ee dhiiggu ay ku leeyihii ama ayan ku lahayn. Wuxuu saldhig u yahay habka qaybta dhiigga ee reesuus.*
ri' *m.dh (-iyo, m.l)* *Neef aricad ah oo dheddig ah.*
rib *m.dh.kh* *R. ah: hoore adag.*
ribad *m.l ld ribasho.*
ribasho *m.f.dh eeg ribo². ld ribad.*
ribee *f.g2 (-beeyay, -beysay)* *1. Cid masabidid. 2. U r.: cid u hanjabid.*
ribeyn *m.f.dh eeg ribee.*
ribinriibid *m.f.dh eeg ribinriib.*
ribisaar¹ *m.l ld rubisaar¹.*
ribisaar² *f.lg1 (-ray, -rtay) ld rubisaar².*
ribisaarid *m.dh ld rubisaarid.*
ribix¹ *m.l Faa'iiddada wax laga helo.*
ribix² *f.mg1 (-bxay, -bixday; -bixi)* *Wax faa'iido ka helid.*
ribmidab *m.l (fis.)* *Qiyaasta tayada muuqaalka midab. Midabbada caddaan, madow ma laha ribnaan midab, waxana la yiraahdaa waa midabyo haydh leh. Ribmidab waa astaanta midab ka dhigta casaan, buluug, cagaar iwm.*
ribnaan *m.dh (kiim.)* *Xaddi walax ah oo ku jira halbeeg-muggeed milan ah. Halbeegga ribnaantu waa mool dm(-3). Ribnaan cufeedku waa cufka milmaha ku jira halbeeg-muggeed kasta. Ribnaanta mool-lani waa inta mool ee milmaha ku jirta halbeeg-muggeed kasta. Ribnaanta moolal waa xaddi walaxeedka ku jira hal kiiloo-garaam oo milaha ah.*

ribo¹ *m.db* *Hanti dulsaar ah oo laga qaato hanti la is amaahiyay.*
ribo² *f.mg3 (-btay, -batay)* *Nafley salka ku siqid.*
ribxid *m.f.dh eeg ribix².*
ricidh *m.l (-dho/-cdho, m.l)* *(c.nafli.)* *Mid kasta oo ka mid ah lafaha sameeya taxa lafdhabarta. ld ricir (1).*
ricir *m.dh (-rol-cro, m.l)* *1. ld ricidh. 2. Buur yar oo dhul siman ku taal.*
rid *f.g1 (-day, -dday)* *1. Wax hoos u sii deyn. 2. Qof jago ama dhibco ka qaadid. 3. Xabbad, waran iwm gannid. 4. Wax wax kale dul saarnaa ka tuurid. 5. Ka r.: dugaag ama tuug wax uu sito ka dhigid. 6. Ku r.: xoolo ama dad jid ay maraan ku hagaajin. 7. U r.: meel ama weel gudihiisa wax gelin si wax ku jira loogala soo baxo. 8. Isha ka r.: arrin xalkeeda asiibid. 9. Dib u r.: arrin fulinteeda dib u dhigid.*
ridan *f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)* *Xabbad wax la riday noqosho.*
ridasho *m.f.dh eeg rido.*
riddaami *f.g2 (-iyay, -isay)* *Wax culus hore u riiqid.*
riddaamin *m.f.dh eeg riddaami.*
riddo *m.dh* *1. Waran, hooto iwm oo si xoog leh loo tuuray. 2. Diin lagu jiray oo laga baxo, laga noqdo.*
riddoobid *m.f.dh eeg riddow². ld riddow¹.*
riddow¹ *m.l* *Ka bixidda laga baxo diinta Islaamka. ld riddoobid.*
riddow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* *Diinta Islaamka ka bixid.*
ridid *m.f.dh eeg rid.*
ridim *m.l (muus.)* *Dhawaaq si darandoori ah iskaga dabadhaca.*
ridiq¹ *m.l* *1. R. ah: cajin. 2. ld ridqid.*
ridiq² *f.g1 (-dqay, -diqday; -dqi)* *Badar cajimimid.*
ridmid *m.f.dh eeg ridan.*
ridmo *m.dh* *Dhabaq la'aanta iyo isku dubbahdaca cod, muusig iwm.*
rido *f.g3 (-itay, -idatay)* *1. Waran, fallaar iwm ganasho. 2. Qof arrin fikrad ka dhiibasho ama ka qayb qaadasho. 3. Ka r.: dugaag ama tuug wax ay dhaceen ka badbaadsasho. 4. Ku r.: wax, wax uu qaadi karo dhex gashasho. 5. U r.: meel ama weel gudihiisa wax gelin. 6. U r.: wax dusha saarasho. 7. U r.: wax mas'uuliayd-diisa qaadid.*
ridqan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *Badar wax la ridqay ahaansho.*
ridqanaan *m.f.dh eeg ridqan.* *ld ridqanaansho.*

ridqanaansho *m.l/dh ld ridqanaan.*

ridqasho *m.f.dh eeg ridqo.*

ridqid *m.f.dh eeg ridiq². ld ridiq¹ (2).*

ridqo *f.g3 (-qaday, -qatay)* Badar cajin ka dhigasho.

rif *f.g1 (-fay, -ftay)* 1. Dhogor ama baal si xoog ah maqaar uga gurid. 2. Laf hilib ka dhammeyn. 3. Maro dun ka bixin. 4. Ka r.: qof ciidan ka tirsan garaaddo ka qaadid.

rifaqaq¹ *m.l ld rafaqaq¹.*

rifaqaq² *f.g1 (-qay, -qday)* *ld rafaaji.*

rifaqaqid *m.dh ld rafaajin.*

rifad *m.l ld rifasho.*

rifan¹ *m.l (jool.)* Falka ka dhasha marka ay is xoqaan dhagxaan ay sidaan biyo, dabayl ama mawjadaha baddu amase ay dhag-xaantaasi xoqdo kuwo kale.

rifan² *f.mg1 (-fmay, -fantay; -fmi)* Maqaar, maro iwm wax la rifay noqosh.

rifan³ *f.mg4 (-fnaa, -fnayd)* Maqaar, maro iwm wax la rifay ahaansho.

rifasho *m.f.dh eeg rifo. ld rifad.*

rifid *m.f.dh eeg rif.*

rifmid *m.f.dh eeg rifan².*

rifnaan *m.f.dh eeg rifan³. ld rifnaansho.*

rifnaansho *m.l/dh ld rifnaan.*

rifo *f.g3 (-ftay, -fatay)* 1. Dhogor, baal iwm maqaar xoog uga gurasho. 2. Laf hilib ka feenasho. 3. Caw, nagaar iwm xoolo ilka ku goosasho.

rifrif¹ *m.l.u* 1. Timo si xun loo xiray. 2. Ganka ay yeeshaan maro, derin iwm. 3. Cad-cad ka haray wax la kala googooy.

rifrif² *f.g1 (-fay, -ftay)* 1. Timo, dhogor iwm si aan sinnayn u xirid. 2. Waraaq, maro iwm cadcad yaryar u googooyn.

rifrifad *m.l ld rifrifasho.*

rifrifan¹ *f.mg1 (-fmay, -fantay)* Timo, dhogor, derin, xaashi iwm, wax rifrifmay noqosh.

rifrifan² *f.mg4 (-fnaa, -fnayd)* Timo, dhogor, waraaqo iwm, wax la rifrifay ahaansho.

rifrifasho *m.f.dh eeg rifrifido. ld rifrifad.*

rifrifid *m.f.dh eeg rifrif².*

rifrifmid *m.f.dh eeg rifrifan¹.*

rifrifnaan *m.f.dh eeg rifrifan². ld rifrifnaansho.*

rifrifnaansho *m.l/dh ld rifrifnaan.*

rifrifo *f.mg3 (-ftay, -fatay)* Laf hilib ka feenasho.

rigaax¹ *m.l Daal iyo jiiro go'.*

rigaax² *f.g/mg1 (-xay, -xday)* 1. *(f.g)* Wax si aad ah u burburin. 2. *(f.mg)* Daal iyo jiiro go' dareemid.

rigaax³ *m.l ld riyaax¹.*

rigaaxid *m.f.dh eeg rigaax².*

rigayn *m.f.dh eeg rige.*

rigaysad *m.l ld rigaysasho.*

rigaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Ciidan wax meel ku safan ahaansho.

rigaysasho *m.f.dh eeg rigayso. ld rigaysad, rigaysi.*

rigaysi *m.l ld rigaysasho.*

rigayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Cid, koox maskaxdeeda soo jiidasho. 2. Ciidan si habaysan meel ugu safasho.

rigee *f.g2 (-geeyay, -gaysay)* Ciidan si habaysan meel ugu safid.

rigli *m.l R. ah: wax joogto ah.*

rigo *m.dh* Isu imaanshaha ciidan ay si nidaam ah meel isugu imaadaan.

rigoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ciidan rigo u istaagid.

rigore *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Laad xor ah oo laga gano meel 11 (kow iyo toban) tallaabo u jirta goolka afkiisa (kubbadda cagta).

rigrig¹ *m.l Tolmo lagu celceliyo, la adkeeyo. ld rigrigo.*

rigrig² *f.g1 (-gay, -gtay)* Weel rigrigo afka kaga tolid.

rigrigan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax rigrig lagu tolay ahaansho (weel).

rigrigasho *m.f.dh eeg rigrigo².*

rigrigee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Weel rigrigo u yeelid.

rigrigeyn *m.f.dh eeg rigrigee.*

rigrigid *m.f.dh eeg rigrig².*

rigrignaan *m.f.dh eeg rigrigan. ld rigrignaansho.*

rigrignaansho *m.l/dh ld rigrignaan.*

rigrigo¹ *m.dh* 1. *ld rigrig* 1. Tolmo isdhaafdaafsan oo weelka afkiisa lagu sameeyo si dilaaca looga ilaaliyo. 2. Dagaal weyn oo lagu hoobtay.

rigrigo² *f.g3 (-gtay, -gatay)* Weel rigrig ku tolasho.

riibi *m.l Dhuug; gendi.*

riibibax¹ *m.l Qaxidda laga qaxo meelaha riibigu ka kaco.*

riibibax² *f.g1 (-xay, -xday)* Meel riibi leh ka qaxid.

riibibixid *m.f.dh eeg riibibax².*

riibisheex *m.l Neef xoola ah oo cudurka riibiga guri ka ah.*

riig¹ *m.l (-gag, m.l)* Mishiin culus oo ceelasha dhaadheer lagu qodo si biyo, macdan iwm looga soo saaro.

riig² *m.dh.kh* R. ah: hilib dhaylo ah.

riigbax¹ *m.l* 1. R. ah: weel gaaray waqtigii uu hooraha lagu shubo ceshan lahaa. 2. *ld riigbixid.*

riigbax ² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Weel waqtigii uu hooraha lagu shubo ceshan lahaa gaarid.	riiraxyood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> riiraxyoo. <i>ld</i> riiraxyood .
riigbixid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riigbax ² . <i>ld</i> riigbax¹ (2).	riire <i>m.l</i> 1. Nagaar udgoon oo sida reexaanta subagga lagu shiilo. 2. Qori xalleefsan, adag oo haragga xoolaha markuu qallalo hilbaha looga hoolo laguna jilciyo; hiige.
riiji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax liiliijin ama gilgilid. 2. Nafley nafaqo siin.	riirid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riirid ³ .
riijin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiji.	riirnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiran. <i>ld</i> riirnaansho .
riimid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riin ² .	riirnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> riirnaan .
riin ¹ <i>m.l/d</i> <i>reen</i> ¹ .	riishad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Bir yar, qoolaaban oo buntuqa xaggiisa hoose kui samaysan oo dib farta loogu riixo marka buntuqa xabbad laga ridayo.
riin ² <i>f.mg1</i> (-iimay, -iintay; -iimi) <i>ld</i> <i>reen</i> ² .	riix ¹ <i>m.l</i> Jirro dad iyo xoolaha ku dhacda oo lafo xanuun leh; tuf.
riinje <i>m.l</i> Quwaaxa meseggada nooca la ruugo oo macaan biyo badanna leh; kiinje.	riix ² <i>f.g1</i> (-xay, -xday) Wax culus oo aan la qaadi karin xoog ku dhaqaajin.
riiq ¹ <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.dh</i>) 1. Iiliga intiisa cirridka ku dhex-jirta. 2. Birta faaska inteeda dhuuban ee daabka la dhex-geliyo.	riixaan <i>m.dh</i> Nagaar udgoon oo subagga lagu shiilo. <i>ld</i> reexaan .
riiq ² <i>m.dh</i> Adkeysiga loo yeesho orodka muddo dheer. <i>ld</i> riir² .	riixan ¹ <i>f.mg1</i> (-xmay, -xantay; -xmi) Wax, wax la riixay noqosho.
riiq ³ <i>f.g1</i> (-qay, -qday) 1. Badar cajjiimid. 2. Dhuxul budlin si khad looga dhigo.	riixan ² <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) Wax la riixay ahaansho.
riiqan ¹ <i>f.mg1</i> (-qmay, -qantay; -qmi) 1. Wax riiqmay noqosho (badar, dhuxul iwm). 2. Neef xoolaad wax caato la socon waayey noqosho.	riixasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riixo.
riiqan ² <i>f.mg4</i> (-qnaa, -qnayd) Wax la riiqay ahaansho (badar, dhuxul iwm).	riixdin <i>m.dh</i> 1. <i>ld</i> riix¹ . 2. Riixidda wax meeshii uu ku sugnaa laga dhaqaajyo. <i>ld</i> riixtin .
riiqasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiqo.	riixgub ¹ <i>m.l</i> Calaamad dab ah oo ka muuqata jirka qof ama neef xoolaad oo laga gubay cudurka riixa. <i>ld</i> riixgubid .
riiqid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiq ³ .	riixgub ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Qof ama neef xoolaad cudurka riixa ka gubid.
riiqmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiqan ¹ .	riixgubid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riixgub ² . <i>ld</i> riixguub¹ .
riiqnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiqan ² . <i>ld</i> riiqnaansho .	riixid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riix ² . <i>ld</i> riixis .
riiqnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> riiqnaan .	riixis <i>m.dh</i> <i>ld</i> riixid .
riiqo <i>f.g/mg3</i> (-qday, -qatay) 1. (<i>f.g</i>) Khad dhuxul ka samaysasho. 2. (<i>f.mg</i>) Neef caato la socon waayid.	riixmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riixan ¹ .
riiqriiqasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riiqriiqso. <i>ld</i> riiqriiqsi .	riixnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> riixan ² . <i>ld</i> riixnaansho .
riiqriiqsi <i>m.l</i> <i>ld</i> riiqriiqsasho .	riixnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> riixnaan .
riiqriiqso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Nafley salka nuuxnuuxin si fadhibu ugu hagaago.	riixo <i>f.g3</i> (-xday, -xatay) 1. Qof dhan wax u iidasho. 2. Wax dilindilleyasho.
riir ¹ <i>m.l</i> 1. Googo' laga jaro weel, maro si afkeedu u sennaado. 2. Cayil ay keento dhalid la'aantu.	riixtin <i>m.dh</i> <i>ld</i> riixdin .
riir ² <i>m.dh</i> <i>ld</i> riiq² .	rikaab <i>m.l</i> <i>ld</i> rakaab .
riir ³ <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Weel, maro iwm afkooda wax ka jarjarid si uu u sennaado.	rikoor <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Qalab codka duuba, oo ku shaqeeyaa koronto ama bateriyo.
riiran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Weel, maro iwm wax la riiray ahaansho.	rillary <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> rillee.
riiraxanyo <i>m.dh</i> <i>ld</i> riiraxyo .	rillee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Qof raalli ka dhigid.
riiraxanyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld</i> riiraxyyo .	rillo <i>m.dh</i> Raalli.
riiraxanyood <i>m.l</i> <i>ld</i> riiraxyood .	rimawarow <i>m.l</i> Dhimasho kedis ah oo ku timaadda idaha baad la'aan awgeed.
riiraxyo <i>m.dh</i> Qufac badan oo isdabajoogo oo ka dhasha xadanto ku dhacda hunguri cadka. <i>ld</i> riiraxanyo .	rimci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof jug la siiyay darteed isku laabasho.
riiraxyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Qof riiraxyo dareemid. <i>ld</i> riiraxanyoo .	rimcin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> rimci.
	rimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Dheddig ilma galeenkeeda ilmo gelin.

rimic <i>m.l.t</i> (- cyo , <i>m.dh</i>) 1. Wax lix iyo tobant meelood loo qaybiyay meeshood, "1/16". Tus. Hasha la shireystey rimic iga sii. 2. Dheeraad; suubis.	ris ² <i>m.dh</i> Geed laamo dhaadheer, dhuhu-dhuuban oo guryaha carshaanta ah lagu dhisto.
rimid <i>m.f.dh eeg</i> rin.	risaalad <i>m.dh ld risaalo</i> .
rimin <i>m.f.dh eeg</i> rim.	risaalo <i>m.dh</i> (- ooyin , <i>m.l</i>) 1. Sharci diini ah oo Alle u soo dejiyo in dadku ku dhaqmaan Ilahaan ku caabudaan. 2. Dhambaal. <i>ld risaalad</i> .
riminrimo <i>m.dh</i> Geedgaab leh caleemo yaryar oo markuu geelu daaquo ka qaado cudur qoorta jebiya.	risaas <i>m.dh ld rasaas</i> .
riminrinco <i>m.dh</i> Geedgaab leh caleemo yaryar oo marka uu geelu cuno cudur qoorta jebiyaa ku dhaco.	risaasayn <i>m.dh ld rasaasayn</i> .
rimman <i>f.mg4</i> (- naa , - nayd) Nafley dheddig wax rimay ahaansho.	risaasee <i>fg2</i> (- seeyay , - saysay) <i>ld rasaasee</i> .
rimmanaan <i>m.f.dh eeg</i> rimman. <i>ld rimma-naansho</i> .	rishwaan <i>m.dh</i> Cimaamad xariir ah oo waagii hore laga keeni jiray dalka Iiraan.
rimmanaansho <i>m.l/dh ld rimmanaan</i> .	risiq <i>m.l ld risqi</i> .
rimmay ¹ <i>m.l</i> (- yo , <i>m.dh</i>) Ilmaggaleen; min.	risqi <i>m.l</i> 1. Quidka dadku ku noolaan karo. 2. Saamiga qof nolosha ku leeyahay. <i>ld risiq</i> .
rimmay ² <i>m.dh.kh</i> Geela ama xoolaha inta rimman. <i>ld rimmayo</i> .	riwaayad <i>m.dh</i> (- do , <i>m.l</i>) (riw.) Qiso suugaaneed taxan oo loo habeeyay hab masraxeed oo murti, heeso iwm laga helo oo ay dad matalaan.
rimmaybaarid <i>m.dh</i> Baaridda neef dheddig oo lo' ah laga baaro rimmay.	rixin <i>m.l.u</i> Dad wada dhalasho aad isugu dhawi ka dhaxayso.
rimmaygacmeed <i>m.l</i> Mino-ku-shubidda neef tabsan lagu shubo mino.	rixli <i>m.l ld raxli</i> .
rimmayo <i>m.dh ld rimmay</i> ² .	riyaal <i>m.l</i> (<i>dhaq</i>) Lacag waddamada Sucuudiga, Yaman, Imaaraadka iyo kuwo kale laga adeegsado.
rin <i>f.mg1</i> (- imay , - intay ; - imi) Nafley dheddig rimmay qaadid.	riyaaq ¹ <i>m.l</i> Farxad iyo xaalad wanaagsan oo lagu jiro. <i>ld riyaaqid</i> .
rinji ¹ <i>m.l</i> (- yo , <i>m.dh</i>) Midab; liin; asal; dheeh. <i>ld ranji</i> ¹ .	riyaaq ² <i>f.mg1</i> (- qay , - qday) U r.: wax dhacay ama la sameeyey aad ugu bogid.
rinji ² <i>f.g1</i> (- iyay , - iday , - iyi) Dhoob hal midab ama ka badan ka kooban oo qalabka la adeegsado dusha laga mariyo si loogu qurxiyo ama mirirka looga ilaaliyo. <i>ld ranji</i> ² , ranjiyee, rinjiyee.	riyaaqid <i>m.f.dh eeg</i> riyaaq ² . <i>ld riyaaq</i> ¹ .
rinjile <i>m.l</i> (- layaal , <i>m.l/dh</i>) Qof wax rinjiyenta yaqaan. <i>ld ranjile</i> , ranjiye, rinjiye.	riyaax ¹ <i>m.l</i> 1. Cudur dadka ku dhaca oo nafaqo la'aantu keento. 2. Jiirgo' iyo daal ka dhasha socodka dheer. <i>ld rigaax</i> ³ .
rinjiyan <i>f.mg4</i> (- naa , - nayd) Wax rinji la mariyey ahaansho. <i>ld rinjiyaysan</i> .	riyaax ² <i>f.g/mg1</i> (- xay , - xday) 1. (<i>f.g</i>) Qoryo, lafo iwm burburin. 2. (<i>f.mg</i>) Cudur nafaqo la'aani keentay qaadid. 3. (<i>f.mg</i>) Socod dheer dartii daal iyo jiirago' dareemid.
rinjiyanaan <i>m.f.dh eeg</i> rinjiyan. <i>ld rinjiyanaansho</i> , rinjiyaysnaan, rinjiyaysnaan-sho.	riyaaxid <i>m.f.dh eeg</i> riyaax ² .
rinjiyanaansho <i>m.l/dh ld rinjiyanaan</i> .	riyaggooleeye <i>m.l</i> Geedgaab sida jeerinka u baxa oo dhirta daawada ka mid ah.
rinjiyayn <i>m.dh ld rinjiyid</i> .	riyakudduul <i>m.dh</i> Dabayl qafiif ah oo dhaxan leh oo diraacdha dhacda.
rinjiyaysan <i>f.mg4</i> (- snaa , - snayd) <i>ld rinjiyan</i> .	riyannuug ¹ <i>m.l</i> 1. Orgi yar oo hooyadii nuuga. 2. Nin hungurixumo lagu dhalii-layo.
rinjiyaysnaan <i>m.dh ld rinjiyanaan</i> .	riyannuug ² <i>m.dh.u</i> Abeeso-lugalay.
rinjiyaysnaansho <i>m.l/dh ld rinjiyanaan</i> .	riyaxire <i>m.l</i> Geedgaab faalala oo xooluhu daaqaan waxna lagu daaweyyo.
rinjiye <i>m.l ld rinjile</i> .	riyo <i>m.dh</i> (- ooyin , <i>m.l</i>) Wax qofku hurddada ku arko.
rinjiyee <i>f.g2</i> (- yeeyay , - yeysay) <i>ld rinji</i> ² .	riyoo <i>f.mg3</i> (- ooday , - ootay) Hurdo dhexdeed riyo arkid.
rinjiyid <i>m.f.dh eeg</i> rinji ² . <i>ld ranjiyayn</i> , ranjiyid, rinjiyayn.	riyood <i>m.f.l eeg</i> riyoo.
ris ¹ <i>m.l</i> Caws gaaggaaban oo iduhu aad u jecel yihii oo ka baxa meelaha biyo qabatinka leh.	RNA <i>m.dh</i> (<i>baay</i>) Iskudhis kakan oo orgaanik ah. Lagana helo unugyada nool kaas oo

saameeya samayska borotiin. Fayrasyada qaarkood, RNAdu waxa kale oo ay u tahay walax hiddo side.

rodh *m.l (-dhyo, m.l) (c.nafl.)* Nooc ka mid ah qaabile unug oo xasaasi u ah ilayska oo laga helo retiinaha lafdhabarleyda. Rodhisku waxay ka koobanyihiin midabsidaha rodhobsiin, waxaanay muhin u yihiin wax ku aragga ilayska dacifka ah. Rodhisku si saami ah uguma qaybsana ratiinaha, sababta oo ah waxay ka maqanyihiin foofaha, waxaanay ka buu-xaan liidka ratiinaha.

rodol *m.l' (-llo, m.dh)* Halbeeg culayseed u dhigma 16 wiqiyadood (habka ingiriiska).

rog *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax afka ama dhinaca korreya u hoos marin; genbiyid; geddiyid. 2. Ka r.: ka qaadid; ka faydid. 3. Ka r.: alaab meel saaran ka dejin; ka wareejin. 4. Ku r.: ku daboolid; korka ka saarid; ku xirid. 5. Dib ugu laabid. 6. U r.: af af kale ku fasirid, ku tarjiumid. 7. Xoolo jaho foolkoodu aaddanaa jaho kale u jeedin.

rogaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Faras ama rakuub aad u jarabaran. 2. U soo dabbaalidda meesha laga ugaarsanayo loo soo dabbaalo ugaar. 3. R. ah: nooc kooraha geela ka mid ah oo labada dacal ee afkeedu kor u taaganyahay. 4. Badinta qoraal lagu badiyo jikolostii.

rogaal² *m.l (xis.)* Tirada hal oo loo qaybiyey tiro ama tibaax kale. Tussale ahaan, rogaalka 2 waa 1/2; rogaalka x2 + 1 waa 1/x2 + 1. Taranka tibaax kasta iyo rogaalkeeda waa hal.

rogaal³ *f.mg1 (-aalay, -aashay)* 1. *ld rogaalcelin.* 2. Beer Carrageddiyid.

rogaalceli *f.g2 (-iyay, -isay)* Col meel uu weeraray mar kale ku noqosho.

rogaalcelin *m.f.dh eeg rogaalceli. ld rogaal³ (1), rogaalcelis.*

rogaalcelis *m.l ld rogaalcelin.*

rogaali *f.g2 (-iyay, -isay)* Koor qaab rogaal ah u sameyn.

rogaalid *m.f.dh eeg rogaal².*

rogaalin *m.f.dh eeg rogaali. ld rogaalis.*

rogaalis *m.l ld rogaalin.*

rogad *m.l ld rogasho.*

rogan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay)* 1. Wax dhankii hooseen lahaa sareeyo noqosho. 2. Sidiisi hore wax ka duwan noqosho. 3. Fure hal mar sakatuuro ku wareegid. 4. Reer ama dad tirtirmid. 5. Ka r.: meel biyo ka dulundulcoobid.

rogan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Wax dhiniiciisa hoose la sarraysiiyay ahaansho.

2. Wax gaadiid laga dejiyay ahaansho (rar). 3. Wax isteensal lagu badiyay ahaansho (qoraal). 4. Ku r.: wax, wax kale ku gambisan ahaansho. 5. Ka r.: wax meel agteeda ku sugan ahaansho.

rogasho *m.f.dh eeg rogo. ld rogad.*

rogbi *f.g2 (-iyay, -isay)* Harag rogob ka gurid. *ld rokbi, roqbi.*

rogrbin *m.f.dh eeg rogbi. ld rogbis, rokbin, rokbis, roqbin, roqbis.*

rogbis *m.l ld rogbin.*

rogid *m.f.dh eeg rog. ld rogis.*

rogis *m.dh ld rogid.*

rogmad *m.l ld rogmasho.*

rogmasho *m.f.dh eeg rogmo. ld rogmad.*

rogmid *m.f.dh eeg rogan¹.*

rogmo *f.mg3 (-maday, -matay)* 1. Wax qalibmay noqosho (baabuur). 2. Wax sidii ay ahaayeen si ka duwan noqosho. 3. Hoore wax karaya noqosho. 4. Nafley wax tirtirantay noqosho.

rognaan¹ *m.f.dh eeg rogan². ld rognaansho.*

rognaan² *m.l U beddelidda hal isku naanays obtikeed loo beddelo mid kale.*

rognaansho *m.l ld ld rognaan¹.*

rogo *f.g3 (-gtay, -gatay)* 1. Wax dhiniciisa sarreya hoos marsasho. 2. Qof la legday oo laga sarreyo qofkii legday geddisasho. 3. Ka r.: alaab gaadiid saaran ka degsasho. 4. Ku r.: wax, wax qarin karo ku gambisasho.

rogob *m.l* 1. Hilib yaryar oo ku hara haragga neef la qalay. 2. Mullaax. *ld rokob, roqob.*

rogobsad *m.l ld rogobsasho, rogob, roqob.*

rogobsasho *m.f.dh eeg rogobso. ld rogob-sad, rogobi, roqobsad, roqobsasho, ro-qobsi.*

rogobsi *m.l ld rogobsad, roqobsasho.*

rogobso *f.g3 (-saday, -satay)* Harag rogob ka gurasho. *ld roqobso.*

rogrog¹ *m.l* 1. Gedgeddinta wax la gedgeddiyo. 2. Caano yar oo weel la culay carka looga bi'yo.

rogrog² *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax gedgeddin. 2. Lacag yar ganacsi ku samayn. 3. Weel la culay caano yar car uga bi'in.

rogrogad *m.l ld rogrogasho.*

rogrogasho *m.f.dh eeg rogrog. ld rog-rogad.*

rogrogid *m.f.dh eeg rogrog².*

rogrogo *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Lacag yar ku mushtarid.

rokbi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld rogbi.*

rokbin *m.dh ld rogin.*

rokob *m.l ld rogob.*

roob *m.l (-bab, m.l) (fis.)* Dhibco biyo ah oo kala baxsan oo ku da'a dhulka kana soo da'a

daruuraha, waxaana sameeya qaboob-ka xarfadka ku dhaca uumi biyoodka gibilka.	rookee <i>f.g2 (-keeyay, -kaysay)</i> Wax rooko ka dhigid.
roob ka jeed <i>m.l (-bab ..., m.l)</i> Meel celceliska roobka ay heshaa uu yaryahay maxaa yeeelay silsillo buuro ah ayaa ka xira dabaylaho roobka keena ee meeshaas ka dhaca.	rooko <i>m.dh</i> Joojinta la joojiyo wax isticmaalkooda.
roobabbow <i>m.l</i> Wakhti roob da ayo.	roonad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Ul dheer, dhumuc weyn oo guryaha miyiga iyo carshaanta lagu dhiso.
roobban <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Dhul wax roob helay ahaansho.	roon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Cid aan dhibaato qabin ahaansho.
roobbanaan <i>m.f.dh eeg</i> roobban. <i>ld</i> roobbanaansho.	roonaan <i>m.f.dh eeg</i> roon. <i>ld</i> roonaansho.
roobbanaansho <i>m.l/dh ld</i> roobbanaan.	roonaansho <i>m.l/dh eeg</i> roonow. <i>ld</i> roonaan.
roobbeeg <i>m.l (-gyo, m.dh)</i> Qalab lagu cabbiro heerka roob da ay.	roonayn <i>m.f.dh eeg</i> roonee.
roob-deyreed <i>m.l (-roobab ..., m.l)</i> (<i>c.cimi</i>)	roone <i>m.l</i> Ilaaah; Eebbe.
Mid ka mid ah labada roob ee ugu badan roobabaka ka da'a Bariga Afrika, sannadkii, laga billaabo Oktoobar ilaa Disembar.	roonee <i>f.g2 (-neeyay, -naysay)</i> Wax kordhin.
roobdhaxaad <i>m.l</i> R. ah: hal riman oo sidkeedii kala bar marayo.	roonow <i>f.mg3 (-naaday, -naatay)</i> Wax roon noqosho.
roobdoon¹ <i>m.dh</i> Baryo banbax leh oo Alle roob lagu weyddiisto.	roor¹ <i>m.l</i> 1. Orod. 2. Jirjiroole. 3. Cudur maskaxeed geela ku dhaca oo la rumaysanyahay in uu ka qaado qaniinyada jirjiroolaha.
roobdoon² <i>f.mg1 (-nay, -ntay)</i> Alle roob weyddiisasho.	roor² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Orod samayn. 2. Cinjir, xarig iwm isku soo ururid. 3. La r.: nin naag uu guur ka rabo la baxsasho.
roobdoonid <i>m.f.dh eeg</i> roobdoon ² .	roori <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Xarig siriq leh xoog u dhufasho si uu u guntamo. 2. Cinjir, xarig, iwm isku ururin.
roobgaras <i>m.l</i> Roob xilliga diraacdha ah da'a.	roorid <i>m.f.dh eeg</i> roor ² .
roob-gu'eed <i>m.l (-bab ..., m.l)</i> (<i>c.cimi</i>)	roorin <i>m.f.dh eeg</i> roori.
Mid ka mid ah labada roob ugu waaweyn midkood oo sannadkii laga helo Afrikada Bari, kaas oo da'a inta u dhexeysa bilaha Febraayo iyo May.	roorsad <i>m.l ld</i> roorsasho.
roobi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> 1. Roobdoon akhriyid. 2. Roob saadaalin.	roorsasho <i>m.f.dh eeg</i> roorso. <i>ld</i> roorsad, roorsi.
roobin <i>m.f.dh eeg</i> roobi.	roorsi <i>m.l ld</i> roorsasho.
roobladhac <i>m.l</i> Cayayaan jurmi yar oo midab guduudan leh oo kudkudaha u eg oo la arko marka roob da'o kaddib.	roorso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Rati qooqan hal cayrasho si uu u abaahiyi.
roobraac¹ <i>m.l</i> U guuridda loo guuro meel roob ka da'ay.	rooti <i>m.l</i> Cunto ka samaysan bur cajiman, khamiir iyo waxyaalo kale oo marka la jarjaro foorno lagu dubto.
roobraac² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Nafley meel roob ka da'ay aadid.	rootile <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> 1. Qof rootiga iibiya. 2. Meesha rootiga lagu gado.
roobraacid <i>m.f.dh eeg</i> roobraac ² .	rooxaan <i>m.dh.u</i> Jinniyo la aaminsan yahay inay u shaqeeyaan wadaaddada qaarkood. <i>ld</i> ruuxaan.
roobsad <i>m.l ld</i> roobsasho.	rooxo <i>m.dh</i> Geedsaar leh caleemo balballaaran, miro kuwa yaanyada waa-weyn u eg oo la cuno.
roobsasho <i>m.f.dh eeg</i> roobso. <i>ld</i> roobsad.	roqbi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> roqbi.
roobso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Roob helid.	roqbin <i>m.dh ld</i> roqbin, rogbis.
roobsugow <i>m.l</i> Furuuruc yaryar oo oogada dadka ka soo yaaca waqtiga kulaylaho ah; xaraarad.	roqbis <i>m.l ld</i> roqbin.
roogsasho <i>m.f.dh eeg</i> roogso. <i>ld</i> roogsi, rorogasho, rorogi.	roqob <i>m.dh (-byo, m.dh)</i> <i>ld</i> roqob.
roogsi <i>m.l ld</i> roogsasho.	roqobsad <i>m.l ld</i> roqobsasho, roqob, roqobasho.
roogso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Qof fadhiyey istaagid. 2. Qof socda joogsasho. <i>ld</i> rorogso.	roqobsasho <i>m.dh ld</i> roqobsasho, roqobsad.
rookayn <i>m.f.dh eeg</i> rookee.	roqobsi <i>m.l ld</i> roqobsasho, roqobsad, roqobsasho.
	roqobso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> <i>ld</i> roqobso.
	roqor <i>m.dh (-qro, m.dh)</i> Buro yar.

rorog ¹ <i>m.l</i> Istaag. <i>ld</i> rogorogid.	rudhsiiin <i>m.db ld</i> rudsiin.
rorog ² <i>f.mg1</i> (-rgay, -rogay; -rgi) Taagnaan ku sugaran.	rudid <i>m.f.db eeg</i> rud. <i>ld</i> rudhid, rudhis, rudis.
rorogid <i>m.f.db eeg</i> rorog ² . <i>ld</i> rogorog ¹ .	rudis <i>m.db ld</i> rudid.
rorogsasho <i>m.db ld</i> roogsasho.	rudmo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) In cunto ah oo hal mar ilkaha lagu goosto. <i>ld</i> rudhmo.
rorogsi <i>m.l ld</i> roogsasho.	rudnaan <i>m.f.db eeg</i> rudan. <i>ld</i> rudnaansho, rudhnaan, rudhnaansho.
rorogso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld</i> roogso.	rudnaansho <i>m.l/dh ld</i> rudnaan.
rowle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Qof aan xoog sanayn oo dadka kale ku dul nool; mashaqeyste.	rudsii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -isay) Nafley cunto uu ridmo ka goosto siin. <i>ld</i> rudsii.
rubac <i>m.l ld</i> rubuc.	rudsiiin <i>m.f.db eeg</i> rudsii. <i>ld</i> rudhsiiin.
rubad <i>m.db</i> 1. Cunaha nafleyda. 2. Naf; ruux.	ruduc ¹ <i>m.l</i> Sooh dhaclaha u eg oo dun ama mayrax ka samaysan. <i>ld</i> ruddid.
rubbaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) 1. Naakhuudaha markabka ama doonida. 2. Ninka doonyaha ama maraakiibta dekedaha ku xira.	ruduc ² <i>f.g1</i> (-dcay, -ducday; -dci) Dun ama mayrax sida dhaclaha oo kale u soohid.
rubbad <i>m.db ld</i> rubbiyad.	ruducsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la rudcay ahaansho (dun ama mayrax).
rubbiyad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) (<i>dhaq</i>) Lacag waddanka Hindiya iyo Baakistaan laga isticmaalo. <i>ld</i> rubbad.	ruducsananaan <i>m.f.db eeg</i> ruducsan. <i>ld</i> rudsanaansho.
rubi <i>m.l.t</i> Wax afar meelood oo is le'eg loo qaybshay meeshood; rubuc; waax. Tus. "Waa sagaalkii iyo r.;" "R. kiilo bariis ah". <i>ld</i> rubuc, rubuc.	ruducsanansho <i>m.l/dh ld</i> ruducsananaan.
rubisaar ¹ <i>m.l</i> Faa'iiddada la dul saarto lacag la is amaahiyey; dulsaar; korsaar; dhee. <i>ld</i> ribisaar ¹ .	rug <i>m.db</i> (-go, <i>m.l</i>) 1. Meel la deggan yahay; guri. 2. Xarun.
rubisaar ² <i>f.lg1</i> (-ray, -rtay) Lacag dulsaar leh cid amaahin. <i>ld</i> ribisaar ² .	rug <i>caafimaad</i> <i>m.db</i> (-go ..., <i>m.l</i>) 1. Qayb isbitaal ka mid ah oo gaar u ah daaweynta cudur khaas ah ama bukaan-socod-eegto ah. 2. Qayb isbitaal ka mid ah oo ay isugu yimaadaan barayaal, arday iyo bukaanno si loogu baaro looguna daaweyyo bukaanna-da.
rubisaarasho <i>m.f.db eeg</i> rubisaaro.	rug ¹ <i>m.db.sh.r</i> Erey tilmaamaya wax dhacay dhawaqaqis.
rubisaarid <i>m.f.db eeg</i> rubisaar ² . <i>ld</i> ribi-saarid.	rug ² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Wax, wasakh dusha kaga dheggan ka xoqid.
rubisaaro <i>f.lg3</i> (-rtay, -ratay) Lacag dulsaar saarasho.	rugasho <i>m.f.db eeg</i> rugo.
rubuc <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.db</i>) <i>ld</i> rubi.	rugayn <i>m.f.db eeg</i> rugee.
rucle <i>m.l</i> Orod aan la dheeraanayn oo dadku ordo.	rugee <i>f.g2</i> (-geeyay, -gaysay) Meel wax la degganyahay ka dhigid.
ruclee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Si rucle ah u ordid (qof).	rugid <i>m.f.db eeg</i> rug ² .
rucleyn <i>m.f.db eeg</i> ruclee. <i>ld</i> rucleys.	rugni <i>m.l ld</i> rukni.
rucleys <i>m.l ld</i> rucleyn.	rugo <i>f.mg3</i> (-gtay, -gatay) Ku r.: wax ku xoqasho (nafley).
rucub <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) Wax badan oo is haysta isku meelna ku yaal sida miraha, ubaxa iwm.	rugorugo <i>m.l</i> Sisin mooye lagu tumay oo inta biyo lagu daro waambaha lagu iidaan-to.
rud <i>f.g1</i> (-day, -dday) Nafley hal mar ilkaha cunto ku goosasho. <i>ld</i> rudh.	rugrug <i>m.db.sh.r</i> Codka uu sameeyo dhaqdhaqaqa wadnuhu.
rudan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Cunno wax la rudy ahaansho. <i>ld</i> rudhan.	rugruglee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) Wadne aad u dhaqdhaqaqaqid.
rudcid <i>m.f.db eeg</i> rудид. <i>ld</i> ruduc ¹ .	rugrugleyn <i>m.f.db eeg</i> rugruglee.
rudh <i>f.g1</i> (-udhay, -uddhay) <i>ld</i> rud.	ruji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Geed dhulka xoog uga fujin. 2. Ku r.: cid nabar xoog ugu dhufasho.
rudhan <i>f.mg4</i> (-dhnaa, -dhnayd) <i>ld</i> rudan.	rujin <i>m.f.db eeg</i> ruji. <i>ld</i> rujis.
rudhid <i>m.db ld</i> rudid.	rujis <i>m.l ld</i> rujin.
rudhis <i>m.db ld</i> rudid.	rujub <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) Maroodi lab oo hanaqaad ah oo ka takooran raxantiisa.
rudhmo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) <i>ld</i> rudmo.	
rudhnaan <i>m.db ld</i> rudnaan.	
rudhnaansho <i>m.l/dh ld</i> rudnaan.	
rudhsii <i>f.lg2</i> (-iiyay, -isay) <i>ld</i> rudsii.	

rukni *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. Tiiarka diinta Islaamka mid ka mid ah. 2. Tiiarka guriga uu ku taaganyahay mid ka mid ah. 3. Tiiarka salaadda mid ka mid ah. *ld rukni, rukun*¹ (3).

rukumad *m.l ld rukumasho.*

rukuman *f.mg4* (-mnaa, -mnayd) 1. Wax si joogto ah loo helo ahaansho. 2. Ku r.: tir iwm wax meel ku dhaaban ahaansho.

rukumasho *m.f.db eeg rukumo.* *ld ruku-mad.*

rukumid *m.f.db eeg rukun*².

rukumnaan *m.f.db eeg rukuman.* *ld rukum-naansho.*

rukumnaansho *m.l/ld ld rukumnaan.*

rukumo *f.g3* (-untay, -umatay) Qof wax rukun ka dhigasho.

rukun¹ *m.l* (-ummo/-nno, *m.db*) 1. Cid si joogta ah badeeco u qaadata ama ku keenta. 2. Badeeco si joogta ah loo qaato ama loo geeyo. 3. *ld rukni* (2). Tii.

rukun² *f.g1* (-umay, -untay; -umi) U r.: cid si joogto ah wax u siin.

rukuuc¹ *m.l/ld* (-co, *m.l/ld*) Jilbo-qabsashada uu qof tukanayaa sameeyo isaga oo foorarsanaya. *ld rakuuc*¹.

rukuuc² *f.mg1* (-cay, -cday) Qof tukanaya jilbo-qabsasho isaga oo foorarsanaya. *ld rakuuc*².

rukuuclid *m.f.db eeg rukuuc*². *ld rakuuclid.*

rukuucsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Rukuucay ahaansho (qof). *ld rakuucsan.*

rukuucsanaan *m.f.db eeg rukuucsan.* *ld rakuucsanaan, rakuucsanaansho, ru-kuucsanaansho.*

rukuucsanaansho *m.l/ld ld rukuucsanaan.*

rumayn *m.f.db eeg rumee.*

rumaysad *m.l ld rumaysasho.*

rumaysan *f.g4* (-snaa, -snayd) Qof wax aaminsan ahaansho.

rumaysasho *m.f.db eeg rumayso.* *ld rumay-sad, rumaysi.*

rumaysi *m.l ld rumaysasho.*

rumaysnaan *m.f.db eeg rumaysan.* *ld ru-maysnaansho.*

rumaysnaansho *m.l/ld ld rumaysnaan.*

rumayso *f.g3* (-stay, -satay) Wax jiritaankooda dhab u qaadasho.

rumee *f.g2* (-meeay, -maysay) 1. Wax run ka dhigid. 2. Wax run u qaadasho.

rumeynta Anarjism *m.db* (*sijaa*) Siyaasadda aaminsan dhamaan awood iyo sharciyada dawlahada ama ururrada in lagu beddelo dadka ama kooxo u wada shaqeynaya si xor ah.

rummaa¹ *m.l* 1. Geedgaab la beero oo caleemo balballaaran, ubax iyo miro macaan oo la cuno leh. 2. Miraha geedka rumaanka. 3. Qof xabsi ku jira oo xukun sugaya. 4. Nooc ka mid ah sariirihii hore oo alwaaxda qurxan oo la xardhay ka samaysan, oo leh rukummo kor u dhaa-dheer.

rummaa² *m.db* Maro midabkeedu isugu jiro madow guduud iyo caddaan ama garbasaar ama guntiino ahaan loo istic-maalo.

rummay *m.l* (-yo, *m.db*) Qori qoyan oo dhirta qaarkeed laga goosto oo ilkaha lagu sifaysto.

rummayan *f.mg4* (-ynaa, -ynayd) Wax rummay lagu nadiifiyey ahaansho (ilko).

rummayasho *m.f.db eeg rummayo.*

rummaynaan *m.f.db eeg rummayan.* *ld rummaynaansho.*

rummaynaansho *m.l/ld ld rummaynaan.*

rummayo *f.mg3* (-yday, -yatay) Qof rummay ilkaha ku nadiifasho. *ld rum-mayo.*

rummaysad *m.l ld rummaysasho.*

rummaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld ru-maysan.*

rummaysasho *m.f.db eeg rummayso.* *ld rummaysad, rummaysi.*

rummaysi *m.l ld rummaysasho.*

rummayso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld rum-mayo.*

rumoobid *m.f.db ld rumow.*

rumow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Hadal run noqosho.

run *m.db* Wax xaqiiqo ah oo la hubo.

run sugid *m.db* Awood ka xoroobidda qof kale aad jeceshahay.

rundud¹ *m.l ld hundhur*¹.

rundud² *f.mg1* (-day, -dday) *ld hundud*²; *ld hundhur*².

rundudid *m.f.db eeg rundud*². *ld hundudid.*

rundudsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof, wax runduda ahaansho.

rundudsanaan *m.f.db eeg rundudsan.* *ld rundudsanaansho.*

rundudsanaansho *m.l/ld ld rundudsanaan.*

rundudsasho *m.f.db eeg rundudso.*

rundudsashi *m.l ld rundudsasho.*

rundudso *f.mg3* (-saday, -satay) Ciil iyo murugo darteed gorodda la laallaadin.

rundudsasho *m.l ld rundudsasho.*

runley *m.db* (-yo, *m.db*) Naag had iyo jeer runta sheegta.

runlow *m.l* (-wyo, *m.db*) Nin had iyo jeer runta sheegta.

runnimo *m.db* Run ahaansho.

runsheeg *m.l ld runsheegid.*

runsheegid *m.db* Sheegidda xaqiiqada. *ld runsheeg.*

ruq¹ <i>m.dh</i> R. ah: neef xoolo ah oo caato la kici waayay. <i>ld ruqo¹</i> .	ruub¹ <i>m.dh</i> 1. Bir yar, dhuuban, daab leh oo saanta kabaha laga tolo lagu dalooliyo. 2. Dhul bacaad badan oo marka lagu socdo cagta hoos u gasha.
ruq² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Geed wax xiddiddadiisu dhulka ka soo wada fuqeen noqsho.	ruub² <i>f.lg1</i> (-bay, -btay) Wax meel bacaad, dambas iwm dhxgelin. <i>ld ruubi</i> .
ruqaansad <i>m.l ld ruqaansasho</i> .	ruubad <i>m.l ld ruubasho</i> .
ruqaansasho <i>m.f.dh eeg</i> ruqaanso. <i>ld ruqaansad, ruqaansi, ruuqaansad, ruuqansasho</i> .	ruubasho <i>m.f.dh eeg</i> ruubo. <i>ld ruubad</i> .
ruqaansi <i>m.l ld ruqaansasho</i> .	ruubi <i>f.lg2</i> (-iyay, -isay) <i>ld ruub²</i> .
ruqaanso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) 1. Neef geel ah kicid isku dayid. 2. Nafley fadhidha kuurkuursi samayn. <i>ld ruuqaanso</i> .	ruubid <i>m.f.dh eeg</i> ruub ² . <i>ld ruubin, ruubis</i> .
ruqasho <i>m.f.dh eeg</i> ruqo ² .	ruubin <i>m.dh ld ruubid</i> .
ruqid <i>m.f.dh eeg</i> ruq ² .	ruubis <i>m.dh ld ruubid</i> .
ruqo¹ <i>m.dh</i> Qof ama neef xoolaad oo aad caato u ah.	ruubo <i>f.mg3</i> (-btay, -batay) Ciid jilicsan iwm dhxgeliid, ku dhx librid.
ruqo² <i>f.mg3</i> (-qday, -qatay) Qof ama neef xoolaad aad u caatoobid.	ruud <i>m.dh.u</i> Qoryo waaweyn oo dogobta laga jeexjeexo dabkana lagu shito.
ruqsad <i>m.dh ld ruqso¹</i> .	ruug¹ <i>m.l</i> (-gag, <i>m.l</i>) 1. Meesha ay iska galaan bowdada iyo dhuuhunka; jilib; low. 2. Madaxa kuusan ee laba lafood iska galaan.
ruqsasho <i>m.f.dh eeg</i> ruqso ² .	ruug² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) 1. Wax adag calaalin. 2. Arrin si wanaagsan uga baaraandegid.
ruqsayn <i>m.f.dh eeg</i> ruqsee.	ruugaami <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Jaan iyo jiib cayaar la raacid.
ruqsaysyo <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Qof shaqo ka tegid.	ruugaamin <i>m.f.dh eeg</i> ruugaami. <i>ld ruu-gaamis</i> .
ruqsee <i>f.g2</i> (-seeyay, -saysay) Qof ruqso siin.	ruugaamis <i>m.l ld ruugaamin</i> .
ruqso¹ <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Idan; fasax. 2. Shaqo ka fariisin qof hawshii uu hayey laga fariisiyo. 3. Warqad ay ku qorantahay oggolaasho wax reebban. <i>ld ruqsad</i> .	ruugaan <i>m.dh</i> Habka jiib, jaan iyo sacab isku dubbahacsani u dhadhammaan.
ruqso² <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Geed si xoog leh dhul uga siibasho.	ruugan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Wax la ruugay ahaansho.
ruqur¹ <i>m.dh</i> (-qro, <i>m.l</i>) (bot.) Botani ahaan fuf aan qaangaadh ahayn oo isku cufan oo leh jirrid gaaban oo bixisa caleemo yar yar oo laalaaban, caleemaha dusha ee ruqurtu inta badan waa jidhif oo kale waxayna ilaalisa caleemaha gudaha ee jilicsan.	ruugcadde <i>m.l</i> (-dayaal, <i>m.l/dh</i>) Nin da' weyn oo karti iyo waaya-aragnimo badan leh.
ruqur² <i>m.dh</i> (-qro, <i>m.l</i>) (bot.) Botani ahaan fuf aan qaangaadh ahayn oo isku cufan oo leh jirrid gaaban oo bixisa caleemo yar yar oo laalaaban, caleemaha dusha ee ruqurtu inta badan waa jidhif oo kale waxayna ilaalisa caleemaha gudaha ee jilicsan.	ruugid <i>m.f.dh eeg</i> ruug ² .
ruquus¹ <i>m.l ld raquus¹</i> .	ruuigmaraar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Oday xooggan.
ruquus² <i>f.g1</i> (-say, -stay) <i>ld raquus²</i> .	ruugnaan <i>m.f.dh eeg</i> ruugan. <i>ld rug-naansho</i> .
ruquusid <i>m.dh ld raquus¹, raquusid</i> .	ruugnaansho <i>m.l/dh ld ruugnaan</i> .
rushayn <i>m.f.dh eeg</i> rushee. <i>ld rushays</i> .	ruum <i>m.l</i> Nooc khamrada ka mid ah oo aalkolku ku badan yahay.
rushays <i>m.l ld rushayn</i> .	ruumi <i>m.l</i> Nooc gogosha guryaha dhulkooda lagu fidsado ka mid ah oo qurxan, adag oo dhogor leh.
rushaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Dhul wax biyo si habaysan loogu bilbilay ahaansho.	ruun <i>m.l</i> (-uuman, <i>m.l</i>) Meel degaan ku habboon.
rushaysasho <i>m.f.dh eeg</i> rushayso.	ruunbax <i>m.l</i> Cagaar badan oo ku yaal meel la degi jiray.
rushaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> rushaysan. <i>ld ru-shaysnaansho</i> .	ruuq <i>f.g1</i> (-qay, -qday) Cunno qoyan oo jilicsan, afka ku cunid, ku bashuuqasho.
rushaysnaansho <i>m.l/dh ld rushaysnaan</i> .	ruuqaansad <i>m.l ld ruqaansasho</i> .
rushaysyo <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Qof meel biyo ku bilbilasho.	ruuqaansho <i>m.dh ld ruqaansasho</i> .
rushee <i>f.g2</i> (-sheeyay, -shaysay) Dhul biyo si habaysan ugu bilbilid.	ruuqaansi <i>m.l ld ruqaansasho</i> .
	ruuqaanso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) <i>ld ruqaanso</i> .
	ruuqid <i>m.f.dh eeg</i> ruuq.
	ruur <i>m.l.kh</i> R. ah: dad, alaab iwm oo da' weyn gaaray.

ruuri *f.g2* (-iyay, -isay) Wax gaboobay xannaaneyn.

ruurin *m.f.db eeg* ruuri.

ruus *m.l R.* ah: fadhiid.

ruux *m.l* 1. Naf. 2. Qof.

ruuxaan *m.db ld* rooxaan.

ruuxgoo *f.g2* (-ooyay, -oysay) Nafley nafta ka qaadid.

ruuxgoyn *m.f.db eeg* ruuxgoo.

ruuxi¹ *m.l.kh* Waxyaalaha qarsoon ee dadku aaminsan yihiin jiritaankooda.

ruuxi² *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley dhimanaysa naf ka dhawrid.

ruuxin *m.f.db eeg* ruuxi².

rux *f.g1* (-xay, -xday) 1. Haan caano ku jiraan lulid si subag looga dhaliyo. 2. Wax gilgiliid.

ruxad *m.l ld* ruxasho.

ruxan¹ *f.mg1* (-xmay, -xantay) Wax la ruxay noqosho (laan geed, haan caano ku jiraan iwm). *ld ruxmo*.

ruxan² *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Haan caano ku jiraan wax la ruxay ahaansho.

ruxasho *m.f.db eeg* ruxo. *ld ruxad*.

ruxid *m.f.db eeg* rux.

ruxmasho *m.f.db eeg* ruxmo.

ruxmid *m.f.db eeg* ruxan¹. *ld ruxmasho*.

ruxmo *f.mg3* (-maday, -matay) *ld ruxan¹*.

ruxnaan *m.f.db eeg* ruxan². *ld ruxnaansho*.

ruxnaansho *m.l/ldh ld* ruxnaan.

ruxo *f.g/mg3* (-xday, -xatay) 1. (f.g) Qof, wax hilasho. 2. (f.g) Qof, haan caano ku lulasho. 3. (f.mg) Wax iskood u lulasho ama gilgilasho.

S

s (sa') *m.dh* Xarafka siddeed iyo tobnaad ee alifka soomaaliga, waana shibbane.

saa¹ *fk.* 1. Armaa, billaa, sow. 2. Sida tan.

saa² *xi.* 1. Markaa; haddaba. 2. Maxaa-yeclay, waxay kunoqotay, sabab.

saab¹ *m.l (-bab, m.l)* 1. Qalab ka samaysan xiddido, maqaar, laamo yaryar oo weelasha qaarkood lagu rido laguna qaado. 2. Oogada qaarkeeda sare, inta ka samay-san isku qoofalka feeraha, lafdhabarta iyo lafsakaarta oo wadnaha iyo sambabbadu ku dhex jiraan. 3. Taliye.

saab² *m.l (xis.)* Nooc ka mid ah toobineed oo leh xoodbeeg le'eg hal. Ama xood uran oo ku wanqaran dhidibiisa. Barta uu xoodku ka gooyo dhidibka waa geeska. Habdhiska kulanka kaartis saabku waxa uu leeyahay isle'eg beegaal oo leh sansaanka y = 4ax. 2. ý(xis.) Ururka baraha in u wada jira xarriiq iyo bar maguuraan ah. Xarriiq-da waxa la yiraahdaa jeedshe bartana kul-mis.

saab³ *fg1 (-bay, -btay)* Weel saab u yeelid.

saabaan *m.l.w* Alaabta guryaha la dhigto oo ay ka mid yihii kuraasta, miisadaha, sariiraha iwm oo lagu dhaqmo. *ld* **saa-maan.**

saaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax saab leh ahaansho. *ld* **saabsan.**

saabasho *m.f.dh eeg* saabo. *ld* **saabsasho.**

saabbilash *m.l* Saab weyn oo alaabta lagu rito.

saabbir *m.l.kh* S. ah: cayr fara maran.

saabbuun *m.dh* Xayr iyo maadooyin kale oo la isku kariyey, adke laga dhigay oo dharka iyo jirka lagu mayrto, biyahana ku milma. *ld* **saabuun.**

saabbuuncadar *m.dh* Saabbuun udgoon oo lagu mayrto.

saabbuunee *fg2 (-neeyay, -neysay)* Dhar saabun ku dhaqid.

saabbuuneyn *m.f.dh eeg* saabbuunee.

saabbuunmadow *m.dh* Saabbuun dharka lagu dhaqdo oo leh midab madow buluug xigeen ah.

saabbuunmaris *m.l* Saabbuunta noocyada dharka lagu dhaqo.

saabcaarayn *m.f.dh eeg* saabcaaree.

saabcaaree *fg2 (-reeyay, -raysay)* Wax qaabka xuubka caarada leh samayn.

saabcaaro *m.l/dh (-ooyin, m.l)* 1. Xuubka caarada. 2. Dunta xuubka caarada oo dharka lagu kor tolo si loogu qurxiyo.

saabi *fg2 (-iyay, -isay)* Weel saab u yeelid.

saabid *m.f.dh eeg* saab².

saabil *fg1 (-ilay, -ishay)* 1. Cayaarta (turubka) dabaka-eriga ran yaryar hor marin si uu ranka waaweyni u soo haro. 2. Cid qayaamo wax ugu qaadid.

saabilid *m.f.dh eeg* saabil.

saabin *m.f.dh eeg* saabi. *ld* **saabis.**

saabis *m.l ld* **saabin**

saabley *m.dh (-yo, m.l)* Jirka dadka inta xudunta ka korreysa luquntana ka hoosaysa.

saabnaan *m.f.dh eeg* saaban. *ld* **saab-naansho, saabsanaan, saabsanaansho**

saabnaansho *m.l/dh ld* **saabnaan.**

saabo *fg3 (-btay, -batay)* Cudur, gaajo, roob iwm berriin wada gaarid. *ld* **saabso.**

saabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax saab loo yeelay ahaansho. 2. Ku s.: arrin iwm wax la xiriira ahaansho. 3. *ld* **saaban.**

saabsanaan *m.f.dh eeg* saabsan. *ld* **saabsanaansho, saabnaan, saabnaansho**

saabsanaansho *m.l/dh ld* **saabsanaan.**

saabsasho *m.dh ld* **saabasho.**

saabso *fg3 (-saday, -satay)* *ld* **saabo.**

saabuun *m.l/dh (-nno, m.dh)* (kiim) Iskudhisyada naatriyam ama kaaliyam ay la sameeyaan nooc asidhada orgaanikada ah; kuwaas oo badanaaba lagu isticmaalo in ay hagaajiso astaanta dhiqidda ee biyaha. *ld* **saabuun.**

saabuunayn *m.dh* Hab falgal biyood oo dhex mara iistar iyo haydarogsaydh.

saac *m.l* 1. Maalinta oo afar iyo labaatan meelood loo qaybiyey meesheed; saacad. 2. Uraad; urshi.

saacad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Qalab waqtiga lagu cabbiro oo leh meel wareegsan oo lambaro ku yaalliiin iyo laba irbadood oo kala dheer oo mid saacadda muujiiso midda kalena daqiiqadaha muujiiso. 2. Maalinta oo 24 meelood loo qaybiyey meesheed. 3. Wakhti.

saacaddiya *m.dh* Neef si xoog leh loo soo saaro marka la qaadayo qasiiddada digriga.

saaci *f.mg2* (-iyay, -isay) Wax soo socda saadaalin.

saacid *f.g1* (-day, -dday) Cid u kaalmayn.

saacidid *m.f.dh* eeg saacid.

saacin *m.f.dh* eeg saaci.

saad *m.dh* Sii sheegidda la sii sheego wax dhici doona.

saqad *m.l* 1. Geed weyn oo looxaan adag leh oo wax lagu dhistro, alaab qurux badanna laga samaysto. 2. Cunto safarka loo qaato; sahay. 3. Xarun ciidamada looga maamulo huga iyo raashinka. *ld saaj*.

saadaal *m.dh* 1. Astaamo iyo calaamado muujinaya wax dhici doona. 2. Malaynta wax dhici doona la maleeyo; odoros.

saadaal-cudur *m.dh* (*daaw*) Saadaasha socodka cudurka iyo xaaladda mustaqbalka ee bukaanka iyadoo la tixraacayo aqoonta socodka cudurka oo horay loo lahaa, lana tixgelinayo caafii-maadka guud ee bukaanka, da'da iyo jin-siga bukaanka.

saadaali *f.g2* (-iyay, isay) Wax aan weli dhicin inay dhici doonaan sii sheegid.

saadaalin *m.f.dh* eeg saadaali.

saadari *m.l* (-iyo, *m.dh*) Doonta labadeeda cayaari ee hore xargahooda.

saaddambe *fk*. Maalinta berri iyo saakuun u dhexeysa.

saaddo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Xabadka. 2. Garanbiyoole.

saadi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax dhici doona sii sheegid.

saadin *m.f.dh* eeg saadi. *ld saadis*.

saadis *m.l* *ld saadin*.

saado *m.dh* Dhibaato qof aanay hayn saadsasho.

saqado¹ *m.dh.kh* S. ah: dad sharaf leh.

saqado² *f.mg3* (-aaday, -aadatay) Qof jid dheer maraya cunto caloosha ka buux-sasho.

saadsad *m.l* *ld saadsasho*.

saadsasho *m.f.dh* eeg saadso. *ld saadsad*, *saadsi*.

saadsi *m.l* *ld saadsasho*.

saadso *f.g3* (-saday, -satay) Wax siraadsasho; saraadasha; wax xun isu saa-din.

saaf¹ *m.l* 1. S. ah: hilib jiir ah oo la balballaariyey oo subag ama saliid lagu shiilay lana kaydiyey. 2. *ld saafid*.

saaf² *f.g1* (-fay, -ftay) Hilib jiir ah balballaarin.

saafan¹ *m.dh* Nooc kalluun ka mid ah.

saafan² *f.mg1* (-fmay, -fantay; fmi) Hilib wax saaf laga dhigay noqosho.

saafan³ *f.mg4* (-fnaa, -fnayd) Hilib wax saaf laga dhigay ahaansho.

saafi *m.l* 1. S. ah: wax nadiif ah oo aan wasaqi ku jirin. Tus. "Cali wuxuu keenay malab saafi ah". 2. Saafinnimo. 3. Nooc kalluunka ka mid ah.

saafid *m.f.dh* eeg saaf². *ld saaf¹* (2).

saafid-kolorimitried *m.dh* (*fiis*) Saafid xaddiyeed oo lagu cabbiro ribnaanta milmeyaasha midabaysan iyada oo la kaashanayo itaalka midabka. Milanka la hubinayo waxa loo eegaa milanno ribnaantooda la yaqaano.

saafid-tireed *m.dh* 1. (*xis*) Barashada habab xisaabin ee leh seebid. 2. (*xis*) Barashada tabaha seebidda ee loo isticmaalo aritmatiig marka la furfuray mas'alooyin xisaabeed.

saafinnimo *m.dh* Saafi ahaansho.

saafir *f.mg1* (-ray, -rtay) Meel safar u aadid.

saafirid *m.f.dh* eeg saafir.

saafnaan *m.f.dh* eeg saafan³. *ld saafnaansho*.

saafnaansho *m.l* *ld ld saafnaan*.

saagooti¹ *m.l* 1. Sii ambabixinta cid meel aadaysa la sii ambabixiyo. 2. *ld saagoo-tyiid*.

saagooti² *f.g1* (-iyay, -iday; -iyi) Cid ambabixin. *ld sagooti²*.

saagootiyid *m.f.dh* eeg saagooti². *ld saagooti¹, sagooti¹, sagootiyid*.

saagsaagad *m.dh* (-do, *m.l*) Naag hawsha u googoysa.

saahid¹ *m.l* (-diin, *m.dh*) Qof cabsida Ilaaah u go'ay.

saahid² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Cabsi Ilaaah u go'id. 2. Ka s.: wax la caadaystay joojin.

saahidid *m.f.dh* eeg saahid².

saa'id¹ *m.l* *ld saayid¹*.

saa'id² *f.mg1* (-iday, -idday) *ld saayid²*.

saa'idcalayn *m.f.dh* *ld saayidcalayn*.

saa'idcalee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld saayidcalee*.

saaj *m.l* *ld saad*.

saajac *m.l.kh* (-cyo, *m.dh*) S. ah: qof dhiiran oo aan cabsan; geesi.

saajacnimo *m.dh* Saajac ahaansho.

saajin *m.l* (-nno, *m.dh*) Askari derejediisu saddax alif tahay.

saaka *fk*. Maalinta la joogo subaxeeda. *ld saakay*.

saakay *fk. ld saaka.***saakuun** *fk.* Maalinta saaddambe xigta.**saalaweyneeye** *m.l (-nayaal, m.l/dh)* Geed calcemo waaweyn oo xoolaha qaarkood daqaan.**saalaxweetee** *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* Badeeco aan badnayn hadba meel la tegid.**saalaxweeteyn** *m.f.dh eeg* saalaxweetee.**saalaxweeto** *m.dh* 1. Ganacsato yaryar oo aalaaba wareegta ama aan lahayn rug loogu soo hagaago. 2. Hab loo ganacsado badeeco iyadoo aan lacagteeda la bixinb lala wareego. 3. Hab ganacsii ah oo ba-deeco yaryar habda meel wareejiyo.**saalimo** *m.dh* Midab madow oo ay iduhu ku yeeshaan barida ama agagaarka sabiisha.**saalimow** *m.l* Hangool yar oo gadaal farraarro dhawr ah ku leh oo madow, loona subko oo suufiyada qaarkood qaataan.**saalo** *m.dh* Saxaro kuuskuusan oo geela, ariga iyo ugaarta qaarkeed dhigaan.**saaloo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Geel, ari iyo ugaarta qaarkeed saalo dhigid.**saalood** *m.f.l eeg* saloo.**saam** *m.l* Kaltanka heeganka.**saamaan** *m.l ld saabaan.***saamaggade** *m.l (-dayaal, m.l/dh)* Cayayaan yaryar oo lugo badan leh iyo midab caddaan xigeen ah oo tiro badan u wada socda.**saamajiid¹** *m.l* Si caajis iyo itaaldarro ku jirto oo loo socdo.**saamajiid²** *f.mg1 (-day, -dday)* Si caajis iyo itaaldarro ku jirto u socosho.**saamajjidid** *m.f.dh eeg* saamajiid.**saamax¹** *m.l* Dhaafidda laga dhaafio dembi ama deyn cid qabtay. *ld saamaxaad.***saamax²** *f.g1 (-xay, -xday; -mixi)* Wax xun oo cid fashay ama loo haystay ciqaabti ay mutaystay ka cafin.**saamaxaad** *m.dh ld saamax¹.***saamayn** *m.f.dh eeg* saamee. *ld saamays.***saamays** *m.l ld saamayn.***saamee** *f.g2 (-meeay, -maysay)* 1. Wax raad ku reebid. 2. Wax cid khuseyn.**saami¹** *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Wax la qaybsaday inta qof walba gooni u helo. 2. Hantida qof kaga qaybago shirkad beecmushtari. 3. Xiriir ka dhxeeyaa laba tiro-xisaabeed. *ld sahami¹***saami²** *m.l (iyo, m.dh) (xis.)* Saamiga laba xaddi ama laba walax xisaabeed A iyo B waa qaybta ma jajabka labada xaddi A/B oo loo qoro A : B. 5. Tiro ama xaddi loo qaybiyey mid kale. Saamiga laba xaddi oo doorsoomeyaal ah x iyo y, oo loo qoro x/y

ama x : y, waa madoorsome addooy saamigal u tahay x.

saami³ *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* Wax sida loo kala leeyahay u qaybin.**saamiggal** *m.l (-llo, m.dh) (xis.)*

Isgarabdhigidda laba ama dhawr saami. Haddii, tusaale ahaan, a, b, c ay yihiin saddex tiro oo ay a:b:c = 2:3:5, warkaa a/2, b/3, c/5 waxa la yiraahdaa waxa ay saamiggal u yihiin 2, 3, 5, xiriirkuna waxa loo muujin karaa a=b=c. Sidaa oo kale, waxa aan oran karna a:b = 2:3, b:c = 3:5, iyo a:c = 2:5.

saamile *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof dad badan wax ka dhxeeyaa saami ku leh. *ld sahmile.***saamiley** *m.dh* Naag wax dad badan ka dhxeeyaa saami ku leh.**saamisuge** *m.l (-gayaal, m.l/dh)* 1. Qof meel xoolo lagu saanyanayo yimid oo in wax la siyo sugaya. 2. Qof mashaqayste ah oo mar walba in wax la taro sugaya.**saamixid** *m.f.dh eeg* saamax².**saamiyid** *m.f.dh eeg* saami². *ld saanyid.***saan** *m.dh (-aamo, m.l)* 1. Harag xoolaad siiba kan geela iyo lo'da. 2. Tillaabo. 3. Raad.**saanac** *m.l (-cyo/-ciin, m.dh)* Qof farsamo yaqaan ah.**saanad** *m.dh.u (-do, m.dh)* Xabbadaha buntuqa laga rido oo lagu dagaalamo; rasaas.**saanahasho** *m.f.dh eeg* saanaho.**saanaho** *f.g3 (-hday, -hatay)* 1. Qof balaayo dhaxalsiin. 2. Qof uurka cadaawad ugu hayn.**saancad** *m.l/dh (-dyo, m.dh)* *ld saancaddaale; saancaddo.***saancaddaale** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof nasiib xun (tag xun); bacaw. *ld saancad* (1).**saancadde** *m.l* 1. Qof cago cad. 2. Qumay.**saancaddo** *m.dh* Tagxumo; nasiibdarro. *ld saancad* (2).**saandambayn** *m.f.dh eeg* saandambee.**saandambee** *f.mg2 (-beeyay, -baysey)* 1. Tallaabo gaabin. 2. Ka s.: cid lala socday in yar dib uga harid.**saandambeedi** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Dib u harid.**saandambeedin** *m.f.dh eeg* saandambeedi.**saangaman** *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* *ld saangan¹.***saangamid** *m.f.dh eeg* saangan¹.**saangamnaan** *m.f.dh ld* saangannaan.**saangamnaansho** *m.l/dh ld* saangamnaan.**saangan¹** *f.g1 (-gamay, -gantay; -gmi)* Qof

sixir uu kaga cararo meel uu joogay ku samayn.

saangan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax sixir ka dheereeya meeshii uu joogay lagu sameeyey ahaansho.

saangannaan *m.f.dh* *eeg* saangan². *ld* saangammaan, saangaamnaansho, saangan-naansho.

saangannaansho *m.l/ldh ld* saangannaan.

saangur *m.dh* *ld* soongur.

saani *m.l* (-iyo, *m.dh*) Macsilow.

saanifad *m.dh* *ld* saniifad.

saanqaad¹ *m.l* 1. S. ah: ilmo socod-barad ah. 2. Habka qofku u tallaabsado. 3. *ld* saaqadid.

saanqaad² *f.mg1* (-day, -dday) 1. Ilmo yar socod billaabit. 2. Cid meel ka tegeysa socod billaabit. 3. Cid meel ay joogtay si ay uga tagto sixir ku samayn.

saanqaadid *m.f.dh* *eeg* saanqaad². *ld* saanqaad¹ (3).

saanqaaf *m.l* (-fyo, *m.dh*) Dedka sare ee aqalka. *ld* saqaf.

saanreeb *m.l* (-byo, *m.dh*) 1. Cudur geela ku dhaca oo tabar-yaraan ku reeba. 2. S. ah: neef geel ah oo caato ah.

saanyasho *m.f.dh* *eeg* saanyo. *ld* saanyood.

saanyid *m.dh* *ld* saamiyid.

saanyo *f.g3* (-yaday, -yatay) Hanti saami ku qaysasho. *ld* saanyoo.

saanyoo *f.g3* (-ooday, -ootay) *ld* saanyo.

saanyood *m.l* *ld* saanyasho.

saaq¹ *m.l* 1. Dhir geedaha kale ku faalasha. 2. Lacag ka mid ah sarrifka rubbiyadaha oo u dhiganta laba caanadood oo waayadii hore la isticmaali jirey.

saaq² *f.g1* (-qay, -qday) 1. Dhir geedo kale ku faalid. 2. Xanuun, sun iwm jirka ku fidid. 3. Ur dareemid.

saاقان *m.dh* (*ftis.*) Isbeddelka ku dhaca xaaladda walax ayna sababtay badad xoog.

saاقان¹ *f.mg1* (-qmay, -qantay; -qmi) Wax wareersan noqosho.

saاقان² *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) 1. Wax wareersan ahaansho. 2. Qof, wax la saaqay ahaansho. *ld* saaqsan.

saاقید *m.dh* Saaqid birlabdanabeeed.

saاقید¹ *m.l* (-dyo/-diin, *m.dh*) 1. Nin liita oo aan meelna ku wanaagsanayn. 2. Arday waxbarasho la socon waayey.

saاقید² *m.f.dh* *eeg* saaq².

saاقید³ *f.mg1* (-day, -dday) 1. Nin liita oo aan meelna ku wanaagsanayn noqosho. 2. Qof imtaxaan ku dhicid.

saاقیداد *m.dh* (-do, *m.l*) Naag liidata oo aan meelna ku wanaagsanayn.

saاقید-بىرلاپدانابىد *m.dh* (*ftis.*) Xoog danab-wadaha ku abuurma mareeg danab ayna ugu wacantahay mareegta iyo badad birlabeedka isdhexmaraaya, ama isbeddel-ka ku dhaca burqad birlabeedka jaraaya mareegta danab. X.d.w. saaqmay waxuu abuuraa qulqul danab oo u socda jihada uu sheegayo xerka Lenz.

saاقىدىد *m.f.dh* *eeg* saaqid³.

saاقىمىد *m.f.dh* *eeg* saaqan¹.

saاقىناان *m.f.dh* *eeg* saaqan². *ld* saaqnaansho, saaqsanan, saaqsanaan-sho.

saاقىناانشو *m.l/ldh ld* saaqnaan.

saاقىنى *m.l* (*ftis.*) Astaanta ay leedahay mareeg danab, ee u suurtogelisa isbeddelka qulqulka danabka maraaya mareegta in uu ku saaqo x.d.w. mareegta, waxana bada-naaba loo yaqaanaa laftii-saaqniin.

saاقىسان *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* saaqan².

saاقىسانان *m.dh* *ld* saaqnaan.

saاقىسانانشو *m.l/ldh ld* saaqsanaan.

saاقۇۇن *m.dh* (-nno, *m.dh*) 1. Qof haween ah oo aan waxtar iyo caqli midna lahayn. 2. Wax caato ah, aanna dhaleyn ahaansho (lax).

saاقۇۇننۇمۇ *m.dh* 1. Haweeney aan caqli iyo waxtar lahayn ahaansho. 2. Wax caato ah, aanna dhaleyn ahaansho (lax). **saار¹** *m.l* (-rar, *m.l*) 1. (*bot.*) Dhirta faalasha nooc ka mid ah oo caleemo yaryar iyo laamo jilicsan leh oo geedaha ku dul faafa geeluna aad u jecelyahay. 2. Cayaar jaadad badan u kala baxda oo siyaalo kala duwan loo tumo; saar-lugeed, saar-mooye.

saار² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax meel dhulka ka sarreysa dhigid. 2. Ka s.: wax meel ka bixin. 3. Ku s.: meel col u dirid.

saاران *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax meel dhulka ka sarreysa la dhigay ahaansho.

saاراساارە *m.l* (-rayaal, *m.l/ldh*) Geed faalala, leh caleemo iyo laamo jiljilicsan oo dhirta kale ku saaq.

saاراشو *m.f.dh* *eeg* saaro.

saاردىن *m.l* (-nno, *m.dh*) Kalluun badeed lullumada u eg oo badanaa la qasacadeeyo.

saاري *m.dh* Maro badanaa xariir ah oo dumarka hindidu qaataan oo guntiino iyo hagoogba u ah.

saارىد *m.f.dh* *eeg* saar².

saاريق *m.l* (-qyo/-rqyo, *m.dh*) Qof wax xada; tuug.

saارناان *m.f.dh* *eeg* saaran. *ld* saar-naansho.

saارناانشو *m.l/ldh ld* saarnaan.

saaro <i>f.g/llg3</i> (-rtay, -ratay) 1. Nin naag u galmoosh. 2. Wan lax kudud. 3. Wax, wax kale dul dhigasho.	saayidcalee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Ka s.: cid ka gacan sarreyn. <i>ld saa'idecalee</i> .
saarsaran <i>f.mg4</i> (-rmaa, -rnayd) Wax, wax kale dushooda yaalyaal ahaansho. Xeerada bariiska ah hilib baa saarsaran.	saayidi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax tiradooda kordhin. <i>ld saa'idi</i> .
saarsaarnaan <i>m.f.dh eeg</i> saarsaran. <i>ld saarsaarnaansho</i> .	saayid <i>m.f.dh eeg</i> saayid. <i>ld saa'id</i> .
saarsaarnaansho <i>m.l/dh ld</i> saarsarnaan.	saayidin <i>m.f.dh eeg</i> saayidi. <i>ld saa'idin</i> .
saarsasho <i>m.f.dh eeg</i> saarso.	saayir ¹ <i>m.l</i> Dhaqaalayn; turaal gaar ah oo laysu galoo.
saarso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Xamuul dusha ku qaadasho.	saayir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Cid macaamil wanaagsan oo wax isdhaafsi leh la yeelasho. 2. La s.: cid xiriir wanaagsan la yeelasho.
saaruq <i>m.db</i> (-qyo, <i>m.db</i>) Laamaha iyo caleemaha dhirta badda oo hirku xeebta ku soo tufo ama biyaha dul sabbeeyaa.	saayiraad <i>m.db</i> 1. Macaamil wanaagsan, wax isdhaafsi leh oo cid dhexmara. 2. <i>ld saayirid</i> .
saaruukh <i>m.l</i> (sawaariikh, <i>m.db</i>) <i>ld sayruukh</i> .	saayirid <i>m.f.dh eeg</i> saayir ² . <i>ld saayiraad</i> .
saas <i>fk</i> Sidaas.	saaykoolojiyadda <i>m.db</i> (daaw.) Barasho cilmiyeed oo kusaabsan dhimirka (maan-ka) bani-adaamka iyo qaabka dabeeecada dadka.
saatan <i>fk</i> Sidan, sida tan.	sab ¹ <i>m.db</i> 1. Qolo raacatada soomaliyeed u liidi jirtay dawla'aan. 2. Cunto badan oo allabbari loogu talaggalay; dayaafad.
saatir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Magacyada Ilaahey mid ka mid ah.	sab ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Carruur, haween iwm wax ku raallii gelin.
saawayn <i>m.f.dh eeg</i> saawee. <i>ld sawayn</i> .	sabaad <i>m.l</i> (-do, <i>m.db</i>) Dhaashi udgoon oo timaha la marsado oo laga sameeyo dhacaan ka yimaad qanjirrada mukulaal sabaadda.
saawee <i>f.g2</i> (-weeyay, -waysay) 1. Wax, wax kale u ekaysiin. 2. Beden, huuri iwm seeb ku wadid. <i>ld sawee</i> .	sabaal <i>m.db</i> (-llo, <i>m.db</i>) Raalligelinta nafley wax lagu raalligeliyo.
saawir ¹ <i>m.l</i> (-ro, <i>m.l</i>) Wax kasta oo la sharaysto.	sabaali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax sasabid.
saawir ² <i>m.db</i> (-ro, <i>m.l</i>) S. ah: mindi ama bir kale oo aan wax goyn oo af-beeshay.	sabaalin <i>m.f.dh eeg</i> sabaali.
saaxi <i>m.l.kh</i> S. ah: qof maskaxdiisu tamaam tahay.	sabaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Waqt; waa; jeer. <i>ld samaan¹</i> .
saaxiib ¹ <i>m.l</i> (-bbo, <i>m.db</i>) Nin xiriir gacaltooyo qof kale la leh; wadey.	sabaayad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Kimis balballaaran oo si gaar ah looga dubo bur; burkaaki jappaati.
saaxiib ² <i>m.db</i> (-bbo, <i>m.db</i>) Naag xiriir gacaltooyo qof kale la leh; saaxiibad.	sabab ¹ <i>m.db</i> (-bo/asbaab, <i>m.db</i>) Wax dhacay waxa keenay.
saaxiib ³ <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) La s.: cid xiriir gacaltooyo la yeelasho.	sabab ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Wax dhaciddooda mas'uul ka noqosh.
saaxiibad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Gabar xiriir gacaltooyo lala leeyayah.	sababid <i>m.f.dh eeg</i> sabab ² .
saaxiibid <i>m.f.dh eeg</i> saaxiib ³ .	sabad <i>m.l</i> (-do, <i>m.db</i>) Agagaarka guriga, xerada iwm.
saaxiibnimo <i>m.db</i> Saaxiib ahaansho. <i>ld saaxiibtinnimo</i> .	sabansabdho <i>m.db</i> 1. Geed weyn, xoog badan oo wax lagu dhiso. 2. Wax yar oo nafley lagu sasabo sandareerto.
saaxiibtinnimo <i>m.db</i> <i>ld saaxiibnimo</i> .	sabar ¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) 1. Dulqaad. 2. (-rro, <i>m.db</i>) Jirka dadka, qaarka sare iyo qaarka dambe inta u dhexeysa; moxog. 3. (-rro, <i>m.db</i>) Buur salkeed. <i>ld sabbur¹</i> , <i>sabir</i> (2), <i>samir</i> ¹ .
saaxil <i>m.l</i> Xeeb.	sabar ² <i>f.mg1</i> (-bray, -bartay; -bri) 1. Wax u dulqaadasho. 2. Ka s.: wax ka quusasho. <i>ld sabbur²</i> , <i>samar²</i> , <i>samir²</i> .
saaxir <i>m.l</i> (-riin, <i>m.db</i>) Nin sixirka yaqaan.	sabarat <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Tib bir ah oo dhinac fiiqan leh oo ceelasha iyo dhulka adag lagu qodo.
saaxirad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Naag sixirka taqaan.	
saaxirnimo <i>m.db</i> Saaxir ahaansho.	
saayaq <i>m.l</i> (-qiin, <i>m.db</i>) Nin qalinka, dahabka iwm ka sameeya waxyaalaha lagu xarragooda.	
saayid ¹ <i>m.l</i> S. ah: wax dheeraad ah. <i>ld saa'id</i> ¹ .	
saayid ² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Wax kordhid. <i>ld saa'id</i> ² .	
saayidcalayn <i>m.f.dh eeg</i> saayidcalee. <i>ld saa'idecalayn</i> .	

sabarsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld samirsii*.
sabarsiin *m.dh ld samirsii*.
sabarsiis *m.l ld samirsii*.
sabasho *m.f.dh eeg sabo²*.
sabatabbax¹ *m.l ld samatabbax¹*.
sabatabbax² *f.mg1* (-xay, -xday: -bixi) *ld samatabbax²*.
sabatabbixi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld samatabbixi*.
sabatabbixid *m.dh ld samatabbixid*.
sabatabbixin *m.dh ld samatabbixin*.
sabbaad *m.l Kasoobax* halis ah.
sabbaar¹ *m.l Hadiyad* qof axsaan laga filayo la siyo.
sabbaar² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid iksaan laga sugaayo hadiyad siin.
sabbaarid *m.f.dh eeg sabbaar²*.
sabbaax *m.l (-xyo, m.dh)* 1. Ciid cad oo nadiif ah oo xeebaha badda laga helo. 2. S. ah: qof araggiisa la karahsado.
sabbaaxad *m.dh.kh (-do, m.l)* S. ah: naag araggeeda laga naxo oo la karahsado.
sabbac *m.l ld sambac*.
sabbakh¹ *m.l Asal dharka lagu midabeeyo*.
sabbakh² *f.g1* (-khay, -khday) Dhar midab u yeelid.
sabbakhhan *f.mg4* (-khnaa, -khnayd) Dhar wax midab loo yeelay ahaansho.
sabbakhhid *m.f.dh eeg sabbakh²*.
sabbakhnaan *m.f.dh eeg sabbakhhan*. *ld sabakhnaansho*.
sabbakhnaansho *m.l/dh ld sabbakhnaan*.
sabbata *m.dh ld sabbato*.
sabbatee *f.g2* (-teeyay, -teysay) Cayaar turub hal mar wada helid.
sabbateyn *m.f.dh eeg sabbatee*.
sabbato *m.dh* Turub la ciyaaro oo qof hal mar wada helo.
sabbayn *m.f.dh eeg sabbee*. *ld sabbays*.
sabbays *m.l ld sabbayn*.
sabbee *f.mg2* (-beeyay, -baysay) Biyo, hawo iwm dul heehaabid.
sabbur¹ *m.l ld sabar¹, samir¹*.
sabbur² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld sabar², samir²*.
sabburid *m.dh ld sabrid*.
sabbuux *m.dh* Sanadka islaamka bishiisa toddoobaad; rajab.
sabci *f.mg2* (-iyay, -isay) Sacabbo isla dhicid. *ld sabci*.
sabcin *m.f.dh eeg sabci*. *ld sabcis, sacbin, sachis*.
sabcis *m.l ld sabcin*.
sabeen *m.dh (-no, m.l)* Neef ido ah oo dheddig oo aan weli curan. *ld subeen*.
sabeenxir¹ *m.l* Raali gelinta qof gef lagu sameeyo la raali geliyo. *ld subeenxir¹*

sabeenxir² *f.g1* (-ray, -rtay) Qof lagu sameeyey gef raali gelin. *ld subeenxir²*.
sabeenxirid *m.f.dh eeg sabeenxir²*. *ld subeenxirid*.
saben *m.l (-nno, m.dh)* *ld saman*.
sabid *m.f.dh eeg sab²*.
sabiib *m.l/dh* Miro canab oo la qallajiyey. *ld sibiib*.
sabiil *m.dh (-lo, m.l)* Xubinta taranka ee xoolaha dheddig. *ld samiil*.
sabir *m.l* 1. Xanuunka iyo dhibaatada oo loo adkaysto; samir. 2. *ld sabar¹*.
sabo¹ *m.dh* 1. Dabayl kulul oo xagaaga dhacda. 2. (-ooyin, m.l) Dhul kooban oo ceel ama guri ku wareegsan heelad.
sabo² *m.dh (juqr.)* Degaan gaar ah oo uu noole ku noolaado, tusaale ahaan: balliyada, webiyada, ayda iwm.
sabo³ *f.g/mg3 (-btay, -batay)* 1. *(f.g)* Cid wax dani ugu jirto, cid kale si ay u fuliso hadal ku qancin. 2. *(f.mg)* Degan, ceel, iwm agagaarkooda tuurid (xoolo).
sabool¹ *m.l/kh* S. ah: qof aad u xoolo yar.
sabool² *f.mg1* (-oolay, -ooshay) Qof sabool noqosho. *ld saboolow*.
saboolid *m.f.dh eeg sabool²*. *ld sabooloobid*.
saboolnimo *m.dh* Sabool ahaansho.
sabooloobid *m.dh ld saboolid*.
saboolow *f.mg1* (-oobay, -oowday; -oobi) *ld sabool²*.
sabri *f.g2* (-iyay, -isay) Cid inay samirto gayeysiin. *ld samri*.
sabrid *m.f.dh eeg sabar²*. *ld sabburid, samrid*.
sabrin *m.f.dh eeg sabri*. *ld samrin*.
sabsaab *m.l* Qof aad u caqli yar oo aan waxba lagu aamini karin sawaab.
sabti *m.l* Maalinta jimcada iyo axadda u dhexeysa.
sabtiye *m.l* Qayb ciidamadii fashiistaha ka mid ahayd oo soomaaliya ka jirtey.
sabuubo *m.dh (-ooyin, m.l)* Khatar; halis. *ld sabuuro*.
sabuul *m.l (-llo, m.dh)* Dalagga firiga xubinta iiniinaha badarku ku yaallaan.
sabuur *m.l* Kutubkii loo soo dejiyey nabi Daa'udd.
sabuurad *m.dh (-do, m.l)* Loox ballaaran oo afar gees ah, badanaa midab leh oo jeeso wax lagula qoro.
sabuuro *m.dh ld sabuubo*.
sac *m.l (-co, m.l)* Neef lo' ah, dheddig oo curtay.
sacab *m.l (-bbo, m.dh)* 1. Gacanta dhankeeda hoose iyo faraha. 2. Sacabbada oo laysku

dhufuo. 3. Cayaar jaan iyo sacab leh oo habeenkii la cayaaro.	sadaado <i>m.dh</i> Jiiraggio'; daal.
sacabbayn <i>m.f.dh</i> eeg sacabbee.	sadaadoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Cid sadado dareemid.
sacabbee <i>f.g2</i> (-beeyay, -baysay) Sacabbada wax ku qaadid.	sadacdheere <i>m.l</i> Ciyaar dhaqameed laga yaqaan degaanka Afgooye oo leh sacab iyo biro layska garaaco.
sacabsasho <i>m.f.dh</i> egg sacabso.	sadaf <i>m.l</i> Dhulman laba qalbac ka samaysan oo badanaa badda laga helo.
sacabsato <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Gabar yar oo dibadda ariga ku maasha.	sadaq <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.dh</i>) Gogol ulo yaryar, dhuudhuuban oo isku xirxiran ka samay-san.
sacabso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) 1. Ilmo markaa dhashay xab ka dhuuqid. 2. Neef sacab-bada ku maalid.	sadaqayn <i>m.f.dh</i> eeg sadaqee. <i>ld</i> sadaqays, saddaqayn, saddaqays.
sacabtumid <i>m.f.dh</i> eeg sacabtun.	sadaqays <i>m.l ld</i> sadaqayn.
sacabtun <i>f.mg1</i> (-umay, -untay; -umi)	sadaqaysad <i>m.l ld</i> sadaqaysasho.
1. Calaacalahaa isku dhufasho. 2. Sacab cayaarid.	sadaqaysasho <i>m.f.dh</i> eeg sadaqayso. <i>ld</i> sadaqaysad, sadaqaysi.
sacaf¹ <i>m.l</i> Timir lafahii iyo gobortii laga gu-ray oo la cajimay.	sadaqaysi <i>m.l ld</i> sadaqaysasho.
sacaf² <i>f.g1</i> (-cfay, -caftay; -cfi) Timir sacaf ka dhigid.	sadaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qaysay) Sadaqo bixin. <i>ld</i> saddaqee.
sacbi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> sabci.	sadaqo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Wax Alle dartii loo baxsho. <i>ld</i> saddaqaqo.
sacbin <i>m.dh ld</i> sabcin.	sadar <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) 1. Xarriiq toosan oo xaashiyaha wax lagu qoro loo yeelo. 2. Qoraal xaashi ku qoran oo hal diillin iskuula yaal.
sacbis <i>m.l ld</i> sabcin.	sadarraysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Xaashi, loox iwm wax sadarro loo yeelay ahaansho.
sacfaraan <i>m.l</i> Budo hurdi ah oo wax lagu midabeeyo, waxna lagu daweeyo.	sadarraysnaan <i>m.f.dh eeg</i> sadarraysan. <i>ld</i> sadarraysnaansho.
sacfid <i>m.f.dh eeg</i> sacaf ² .	sadarraysnaansho <i>m.l ld</i> sadarrays-naan.
saciim <i>m.l</i> (-miin, <i>m.dh</i>) Qof wanagsan oo deeq iyo dabeecadba leh.	sadarree <i>f.g2</i> (-reeyay, -reysay) Xaashi iwm sadarro u yeelid.
saciira <i>m.dh</i> Naar ka mid ah toddobada naaroad.	sadarreyn <i>m.f.dh eeg</i> sadarree. <i>ld</i> sadarreys.
saco <i>m.l</i> 1. Koox xiddigo ah, cadcad oo ku yaal lixaha iyo cadaadda agtooda, meel aan diillincaanoodda ka fogayn. 2. Koox lo' ah.	sadarreys <i>m.l ld</i> sadarreyn.
sacoobaan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Kalluun dusha ka cagaaran oo badda ku nool. <i>ld</i> socoobaan.	sadax <i>m.l</i> 1. Wax docdooda fidsantahay oo kore. 2. <i>ld</i> sagxad . Baabuur, markab iwm meesha sare ee alaabta la dhigo.
sacsac <i>m.l</i> Qof sirqannimo awgeed aad u caqli yareeyey.	sadcaal¹ <i>m.l ld</i> socdaal ¹ .
sacsacan¹ <i>f.mg1</i> (-cmay, -cantay; -cmi) Qof sirqannimo awgeed aad u caqli yareeyey noqosh.	sadcaal² <i>f.mg1</i> (-aalay, -aashay) <i>ld</i> socdaal ² .
sacsacan² <i>f.mg4</i> (-cnaa, -cnayd) Qof sirqannimo awgeed aad u caqli yareeyey ahaansho.	sadcaalid <i>m.dh ld</i> socdaalid.
sacsacmid <i>m.f.dh eeg</i> sacsacan ¹ .	saddamid <i>m.f.dh eeg</i> saddan.
sacsacnaan <i>m.f.dh eeg</i> sacsacan ² . <i>ld</i> sacsacnaansho.	saddan <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Wax galiiylo hayso noqosh.
sacsacnaansho <i>m.l ld</i> sacsacnaan.	saddaqayn <i>m.dh ld</i> sadaqayn.
sactar <i>m.l</i> 1. Geed yar, udgoon oo ubaxiisa wax lagu daaweyyo, cuntadana lagu darsado. 2. Sagxad weyn oo alaabta culus maraakiibta looga soo qaado ama loogu geeyo oo matoor jiido.	saddaqayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) <i>ld</i> sadaqayso.
sad¹ <i>m.l ld</i> sed.	saddaqee <i>f.g2</i> (-qeeyay, -qeysay) <i>ld</i> sada-qee.
sad² <i>m.l</i> (daaw.) Qaddar daawo ah oo si taxadar leh loo qiyasay takhtar u qoray in markiiba bukaan.	saddaqo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) <i>ld</i> sadaqo.
	saddaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax siddo loo yeelay ahaansho.
	saddex <i>m.dh.t</i> Tirada labada iyo afarta u dhxeysa; "3".
	saddexaad <i>m.dh.tj</i> Tirada jagaalahaa ah, kan u dhigma saddexda.

saddexan¹ *m.l* 1. Nafley dheddig iyo labadeeda cunug oo wada jira. 2. Koox ka kooban saddex cunsur.

saddexan² *f.mg4* (-xnaa, -xnayd) Dheddig wax laba ilmood leh ahaansho.

saddexanyo *m.db* 1. Nooc cawska ka mid ah. 2. Hub laba waran iyo gaashaan ka kooban.

saddexdhudood *m.l* (-dyo, *m.db*) Maro weyn, cad oo haweenka reer miyigu xir-taan; saddexqayd.

saddexeye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) 1. Laba wiil oo isku hooyo iyo aabbe ah, wiil saddexaad oo waalidkood dhalay oo ku soo kordha. 2. Arrin, dood iwm oo laba qof isku hayaan qof aan loo baahnayn oo soo dhex gala siina fidneeyaa.

saddexeyesad *m.l* *ld* **saddexeyesasho**.

saddexeyesasho *m.f.db* *eeg* saddexeyso. *ld* **saddexeyesad**, **saddexeyesi**.

saddexeyesi *m.l* *ld* **saddexeyesasho**.

saddexeyso *f.mg3* (-stay, -satay) Saddex ka dhigasho (wax).

saddexgees *m.l* (-syo, *m.db*) 1. Shaxan saddex dhinac leh. 2. S. ah: nooc ablayda ka mid ah oo daabkeedu xaggiisa sare saddex ganood ku leeyayah.

saddexjibbaar¹ *m.l* (-rro, *m.db*) 1. Tiro saddex jeer la isku dhuftay. 2. Tiro saddex jeer la isku dhuftay.

saddexjibbaar² *m.l* Jibbaarka saddexaad ee tiro. Saddex jibbaarka "a" waa "axaxa = a3".

saddexjibbaar³ *fg1* (-ray, -rtay) Tiro saddex jeer isku dhufasho.

saddexjibbaaran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Tiro wax saddex jeer la isku dhuftay ahaansho.

saddexjibbaaran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Tiro wax saddex jeer la isku dhuftay ahaansho.

saddex-jibbaarane *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) (*xis.*) Shaxan adke ah oo leh lix weji oo labajibbaareneyaal ah. Mugga saddexjibbaarane dhererka dhinacisu yahay l waa l3.

saddexjibbaarasho *m.f.db* *eeg* saddexjibbaaro.

saddexjibbaarid *m.f.db* *eeg* saddexjibbaar².

saddexjibbaarmid *m.f.db* *eeg* saddexjibbaaran¹.

saddexjibbaarnaan *m.f.db* *eeg* saddexjibbaaran². *ld* **saddexjibbaarnaansho**.

saddexjibbaarnaansho *m.l/dh* *ld* **saddexjibbaarnaan**.

saddexjibbaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Tiro saddex jeer isku dhufsasho.

saddexle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Xaashi turub oo saddex dhibcood leh.

saddexley *m.db* Cayaar jiib iyo jaan leh oo saddex goor la gooyo kana mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka sooma-liyeed.

saddexlugood *m.l* (-dyo, *m.db*) Xarig ka samaysan saddex dhudoood oo laysku soohay.

saddex-madaxle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) (*c.naf1*)

Muruq saddex madax leh, gaar ahaan saddexsuullaha cududda oo ku yaal cududda xaggeeda dambe wuxuuna fidiyya dhudhunka.

saddexnaan *m.f.db* *eeg* saddexan². *ld* **saddexnaansho**.

saddexnaansho *m.l/dh* *ld* **saddexnaan**.

saddexo *m.db* Nagaar yar oo doomaarta ka tirsan.

saddexqad¹ *m.l.kh* 1. Kal saddex beri biyaha laga qado. 2. S. qad ah: xoolo nugul ah oo aan saddex beri biyo cabbin.

saddexqad² *f.mg1* (-day, -dday) Xoolo nugul ah saddex beri biyo moogaan.

saddexqadid *m.f.db* *eeg* saddexqad².

saddexqeyd *m.l* (-dyo, *m.db*) Maro haweenku waayadii hore qaadan jireen oo saddex qeyd oo isku tolan ka samaysan.

saddexsaamood *m.l* Ciddisiib.

saddexsuulle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Muruq salka saddex madax ku leh.

saddexsuulley *m.db* Xaalaquf, qarandi.

saddex-xagal *m.l* (-llo, *m.db*) Shaxan saddex gees leh.

saddex-xagal *dhinacyo* *isle'eg* *m.l* (*xis.*)

Saddex-xagal leh saddex dhinac oo isle'eg iyo xagal kasta oo ka mid ah xaglihiisuna cabbirkeedu dhanyahay 60°.

saddex-xagal isma le'eke *m.l* (*xis.*) Saddex-xagal ka dhammaan dhinacyadiisa iyo xaglihiisuba aan isle'ekeen.

saddex-xagal labaale *m.l* (*xis.*) Saddex-xagal leh laba dhinac oo isle'eq iyo laba xaglood oo isleeq.

saddex-xagalley *m.l* (*xis.*) Dariiqo sahamin ah oo la dhisayo shabaq saddex-xagallo ah, oo suurto geliya in lagu sawiro khariidad toobograafiyeed qiyas weyn leh.

sadhee *fg2* (-dheeyay, -dheysay) 1. Aafeyn. 2. *ld* **saree**.

sadheyn *m.f.db* *eeg* sadhee.

sadho *m.db* Aaf.

sadiibo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Bir yar oo qadhabi ah oo ragga gadhmadowga ah cirradu ku siibsiibo.

sadkax *m.db* 1. Geed nagaar yar oo leh laamo iyo caleemo jilicsan iyo miro la cuno, askax.

2. Miraha geedkaasu dhalo.

sado <i>m.db</i> Canshuur la siyo boqorrada. <i>ld</i> <i>sedo</i> .	safeexad <i>m.db</i> (- dyo , <i>m.db</i>) <i>ld</i> faseexad .
sadqayn <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> sadqee.	safid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> <i>saf</i> ² .
sadqee <i>f.g</i> ² (- qeeyay , -qaysay) Xoolo allabari ahaan u qalid.	safiih <i>m.l.kh</i> S. ah: qof caqli gaab ah; doqon. <i>ld</i> <i>sufeehi</i> , <i>sufih</i> , <i>sufihi</i> .
sadqo <i>m.db</i> (- ooyin , <i>m.l</i>) 1. Xoolo allabari ahaan loo qalo. 2. S. ah: qof aan qiimo lahayn.	safiiir <i>m.l</i> (- rro , <i>m.db</i>) Danjire dalkiisa u jooga dal kale oo shaqo dibolomaasi u haya.
saf ¹ <i>m.l</i> (- faf , <i>m.l</i>) Wax badan is wada barbar taagan, aan kala horreyn kalana dambayn; sarac.	safiiito <i>m.db</i> (- ooyin , <i>m.l</i>) 1. Shay ka mid ah qalabka dhismaha oo guryaha dedkooda hoose lagu dhejiyo. 2. Wax kasta oo marka guryaha la dedo hoos looga dhejiyo.
saf ² <i>f.g</i> 1 (- fay , -ftay) Wax saf gelin.	safmar ¹ <i>m.l.kh</i> S. ah: cudur dad ama xoolo badan mar ku wada dhaca.
safaana <i>m.l</i> (<i>juqr.</i>) Ama dhul-cawsaadka kulaaleyda waa gobolka adka la leh kaymaha badhaalaha kubbad badh asta, isla markaana dhaca inta u dhaxaysa ama degaannada diiran (latter) iyo kuwa kulul, deegaanta dabiiciga ah ee ka baxdaa waa caws iyo hir teel-teel ah, wuxuuna leeyahay xilliyo qoyaan iyo qallayl, roob la'aanta xilliga dambena waxay ka hor tagtaa bixitaanka keymaha meelaha qo-yaanka leh mooyee.	safmar ² <i>m.l</i> (- rro , <i>m.db</i>) (<i>daaw.</i>) Cudur si kedis ah u dillaaca oo si dhakhso leh ugu fida dadka dhexdiisa isagoo saameynaya qayb badan ee dadka ka mid ah.
saafaarad <i>m.db</i> (- do , <i>m.l</i>) Xaafiiska danjiraha. <i>ld</i> <i>saafaro</i> .	safnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> <i>safan</i> ² . <i>ld</i> safnaansho .
safaaro <i>m.db</i> <i>ld</i> saafaarad .	safnaansho <i>m.l</i> / <i>ldh</i> <i>ld</i> safnaan .
safad <i>m.l</i> (- dyo , <i>m.l</i>) 1. Qufad yar oo qurxoon aaburna leh oo caw ka samaysan waxna lagu rito. 2. <i>ld</i> safasho .	safo <i>f.g</i> ³ (- ftay , -fatay) 1. (<i>f.g</i>) Wax saf gelin. 2. (<i>f.ng</i>) Qof saf gelid.
safaleeti <i>m.l</i> (- tiyal , <i>m.l</i> / <i>dh</i>) <i>ld</i> fasaleeti .	safrad <i>m.dh</i> Baahida la dareemo marka la hamuumanyahay.
safan ¹ <i>m.l</i> Dildillaac dadka kaga dhaca cagaha oo qabowga iyo kulaylku keenaan. <i>ld</i> hilibsafan .	safradaysan <i>f.mg</i> ⁴ (- snaa , -snayd) Wax safradi hayso ahaansho.
safan ² <i>m.db</i> (<i>c.naf.</i>) Nafley badda ku jirta oo jirkeedu ka koobanyahay labo baal oo balballaaran madax yar iyo dabo sida xarigga u dhuuban oo qodxo ku tagtaaganyihiin, waxayna u egtahay sammiiy yar.	safradaysnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> safradaysan. <i>ld</i> safradaysnaansho .
safan ³ <i>f.mg</i> ⁴ (- fnaa , -fnayd) Wax si saf ah u taagan ahaansho.	safradaysnaansho <i>m.l</i> / <i>ldh</i> <i>ld</i> safradaysnaan .
safar ¹ <i>m.l</i> 1. Socdaal. 2. Dad gaadiid wata oo arrin ganaci magaalo u aaday.	safri <i>f.g</i> 2 (- iyay , -isay) Badeeco meel fog u iibgeyn.
safar ² <i>m.db</i> Bilaha dayaxa lagu xisaabo too-da labaad.	safrid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> <i>safar</i> ³ .
safar ³ <i>f.mg</i> 1 (- fray , -fartay ; -fri) 1. Meel ka socdaalid. 2. Iyadoo meel ganaci loo aadayo meel ka tegid.	safrin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> <i>safri</i> .
safasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> safo. <i>ld</i> safad .	sagaal <i>m.l.t</i> Tirada siddeedda iyo tobanka u dhexeysa; “9”.
safayn <i>m.db</i> <i>ld</i> sifayn .	sagaalaad ¹ <i>m.l</i> 1. Maalinta bisha Arrafo sagaalka tahay oo muslimiintu xajinaysaa banka carrafo taaganyihiin. 2. Roob da'ay maalintisa sagaalaad ee riibigu kaco.
safaysan ¹ <i>f.mg</i> 1 (- smay , -santay ; -smi) <i>ld</i> sifaysan ¹ .	sagaalaad ² <i>m.l.t.j</i> Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma sagaalka.
safaysan ² <i>f.mg</i> ⁴ (- snaa , -snayd) <i>ld</i> sifaysan ² .	sagaalle <i>m.l</i> (- layaal , <i>m.l</i>) Xaashi turub oo sagaal dhibcood leh.
safaysmid <i>m.db</i> <i>ld</i> sifaysmid .	sagaara-furdug <i>m.db</i> Nooc sagaarada ka mid ah oo aad u waaweyn; kuna nool dhuulka carro madowga ah.
safaysnaan <i>m.db</i> <i>ld</i> sifaysnaan .	sagaarasalool <i>m.l</i> (- llo , <i>m.db</i>) Geedgaab aan qodax lahayn oo leh laamo dhuudhuuban iyo caleemo yaryar oo ka mid ah dhirta daawada.
safaysnaansho <i>m.l</i> / <i>ldh</i> <i>ld</i> sifaysnaan .	sagaaro <i>m.db</i> (- ooyin , <i>m.l</i>) Nooc ugaarta yaryar ka mid ah, dhawr jaad u kala baxda oo keeda lab geeso leeyahay.
safee <i>f.g</i> 2 (- feeyay , -feysay) <i>ld</i> sifee .	sagaaromuri <i>m.db</i> (- iyaal , <i>m.l</i> / <i>dh</i>) Nooc sagaarada ka mid ah kana yara waaweyn oo leh midab ciromadow xigeen ah.
	sagaashamaad <i>m.l.t.j</i> <i>ld</i> sagaashanaad .

sagaashameeye *m.l.t.* Tiro qiyas ahaan sagashan u dhow. *ld* **sagaashameeyo**, **sagaashaneeye**, **sagaashaneeyo**.

sagaashameeyo *m.dh.t ld* **sagaashameeyo**.

sagaashan *m.l.t.* Tiro ka kooban sagaal meelood oo min toban ah; sagaal tobnaad; "90".

sagaashanaad *m.l.t.j* Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma sagaashanka. *ld* **saga-shamaad**.

sagaashaneeye *m.l.t. ld* **sagaashameeye**.

sagaashaneeyo *m.dh.t ld* **sagaashameeyo**.

sagal *m.l* Daliigo cas-cas oo moodda galbeed u eg oo xilliga roobka aroortii cirka ku dhigma.

sagan *m.dh* Godob, utun, aano, dakano.

sagandaaq *m.l (-qyo, m.dh)* Ugaarta keeda lab oo inta tamar yareeyo raxanta ka taga ee gooni-jog noqda.

sagaro *m.dh (-ooyin, m.l)* Sigaar buuriga iyo xaashidu kala samaysanyihiin oo qofka cabbaya duubto.

sagax *m.l.kh (-xyo, m.dh)* S. ah: wax fidsan oo aan gun hoos u qodanlahayn.

sagli *f.mg2 (-iyay, -isay)* Cir aroor hore sagal yeelasho.

saglin *m.f.dh eeg* sagli.

sagooti¹ *m.l ld* **saagootiyid**.

sagooti² *f.g1 (-iyay, -isay)* *ld* **saagoti²**.

sagootin *m.dh ld* **saagootiyid**.

sagootiyid *m.dh ld* **saagootiyid**.

sagsaag¹ *m.l (-gyo, m.dh)* 1. Googoynta shaqo loo googooyo. 2. Si isweydaar ah oo makiinadda harqaanku dunta dharka ugu tosho. 3. S. ah: qof aan si joogto ah u imaan oo googoyis badan. 4. S. ah: makiinad harqaan oo si isweydaar ah wax u tosho.

sagsaag² *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Hawl iwm ka maqnaansho. 2. Hawl si xun u qabasho. 3. Harqaan si isdhaafdhafsan dhar ugu tolid.

sagsaagad *m.dh (-do, m.l)* Naag hawl way ka maqantahay.

sagsaagan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Maro wax sagsaag lagu tolay ahaansho.

sagsaagasho *m.f.dh eeg* sagsaago.

sagsaagid *m.f.dh eeg* sagsaag².

sagsaagnaan *m.f.dh eeg* sagsaagan. *ld* **sagsaagnaansho**.

sagsaagnaansho *m.l/dh ld* **sagsaagnaan**.

sagsaagnimo *m.dh* Sagsaag ahaansho.

sagsaago *f.mg3 (-gtay, -gatay)* Dhar sagsaag ku tolasho.

sagxad *m.dh (-do, m.l)* 1. Meel fidsan oo aan godnayn. 2. *ld* **sadax**.

sah *m.l (-ho, m.dh)* Hadba xaalka markaas lagu sugan yahay.

sahal¹ *m.l* Wax aan dhib lahayn ama fudud.

sahal² *f.g1 (-hlay, -hashay; -hli)* Wax fududayn.

sahami *f.mg2 (-iyay, -isay)* Sahan aadid. *ld* **sahmi²**.

sahamin *m.f.dh eeg* sahami. *ld* **sahamis, sahmin, sahmis**.

sahamis *m.l ld* **sahamin**.

sahamiye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof meel loo diro si uu u soo arko oo uga war keeno.

sahan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Aadidda meel la aado si looga war keeno. 2. S. ah: qof meel loo diro si uu uga war keeno.

sahansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la sahmiyey ahaansho.

sahansanaan *m.f.dh eeg* sahansan. *ld* **sahan-sanaansho**.

sahansanaansho *m.l/dh ld* **sahansanaan**.

sahansasho *m.f.dh eeg* sahanso.

sahanso *f.g3 (-saday, -satay)* Meel dan laga leeyahay soo dayasho.

sahasho *m.f.dh eeg* saho.

sahay¹ *m.dh* Cunto loo qaato in lagu jidma-ro; jiscin.

sahay² *f.g1 (-yay, -yday)* Cunto jidmar ahaan cid u siin.

sahayasho *m.dh ld* **sahaysasho**.

sahayid *m.f.dh eeg* sahay².

sahayo *f.g3 (-yday, -ytay)* *ld* **sahayso**.

sahaysasho *m.f.dh eeg* sahayso. *ld* **sahaya-sho**.

sahayso *f.g3 (-stay, -satay)* Cunto sahay ka dhigasho. *ld* **sahayo**.

sahlan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax aan dhi-baato lagala kulmin ahaansho.

sahlanaan *m.f.dh eeg* sahlan. *ld* **sahla-naansho**.

sahlanaansho *m.l/dh ld* **sahlanaan**.

sahlasho *m.f.dh eeg* sahlo.

sahlid *m.f.dh eeg* sahal².

sahlo *f.g3 (-laday, -latay)* Wax, wax dhib yar ka dhigasho.

sahmi¹ *m.l 1. ld* **saami¹**. 2. Habeen barkii.

sahmi² *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld* **sahami²**.

sahmile *m.l ld* **saamile**.

sahmin *m.dh ld* **sahamin**.

sahmis *m.l ld* **sahamin**.

saho *f.g3 (-hday, -hatay)* 1. Mindi iwm af u yeelasho. 2. Ku s.: wax ku xoqasho.

sahra *m.dh* Xiddig weyn oo arooryada hore soo baxa; xiddig waaber.

sahwi¹ *m.l* Illowshaha wax la kala illaawo.

sahwi² *f.mg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* 1. Wax kala illaawid. 2. Feker dheer gelid (qof).

sahwin *m.dh ld* **sahwiyid**.

sahwisan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax sahwiyey ahaansho (qof).

sahwisanaan <i>m.f.db eeg sahwisan. ld sahwisanansho.</i>	sakeysi <i>m.l ld sakeysasho.</i>
sahwisanansho <i>m.l/db ld sahwisanaan.</i>	sakeyso <i>f.mg3 (-stay, -satay)</i> Seko urursa-sho. <i>ld sekeyso.</i>
sahwisi <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Qof wax illowsii.	sakhraami <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid sakhraan ka dhigid.
sahwisiin <i>m.f.db eeg sahwisi.</i>	sakhraamid <i>m.f.db eeg sakhraan².</i>
sahwiyid <i>m.f.db eeg sahwii². ld sahwin.</i>	sakhraamin <i>m.f.db eeg sakhraami. ld sakhraamis.</i>
sahyuuni <i>m.l (-iyiin, m.db)</i> Qof aaminsan sahyuuniyadda.	sakhraamis <i>m.l ld sakhraamin.</i>
sahyuuniyad <i>m.db (-do, m.l)</i> Dhaqldhaqaaq siyaasadeed iyo mid diineed oo ku dhisan mabda' ujeeddaadiisu tahay in Yuhuudda la ururiyo, la mideeyo oo loo helo meel la dejiyo.	sakhraan ¹ <i>m.l (-aamiin, m.db)</i> Qof khamro ka dhergey oo sakhradi hayso oo aan ogayn waxa uu samaynayo. <i>ld sarqaan.</i>
sajaayad <i>m.db (-do, m.l)</i> Salli yar oo lagu tukado. <i>ld sijaayad.</i>	sakhraan ² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Qof wax sakhradi hayso noqosho.
sajarasho <i>m.f.db eeg sajaro.</i>	sakhraannimo <i>m.db</i> Sakhraan ahaansho.
sajaro <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Qof aan dembi lahayn galaafasho.	sakhraansan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof wax sakhradi hayso noqosho. <i>ld sakhradeysan.</i>
sakaar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Bartamaha xabadka halka ay feerah sare isaga yimaadaan.	sakhraansanaan <i>m.f.db eeg sakhraansaan. ld sakhradeysnaan.</i>
sakaarjab <i>m.l</i> Legriix.	sakhraansanaansho <i>m.l/db ld sakhradeysnaan.</i>
sakad <i>m.db (-do, m.l)</i> Daaro badan oo is haysta oo aan dariiq u dhexeyn. <i>ld seked.</i>	sakhrad <i>m.db (-do, m.l)</i> Miyir la'aanta ku dhacda qof khamro ka dhergey.
sakal ¹ <i>m.db (-lo, m.l)</i> Meel cirrii ah. <i>ld shakal¹.</i>	sakhradeysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> <i>ld sakhradeysan.</i>
sakal ² <i>f.g1 (-alay, -ashay)</i> Meel cirrii ah wax gelin. <i>ld shakal².</i>	sakhradeysnaan <i>m.db ld sakhradeysnaan.</i>
sakalid <i>m.f.db eeg sakal².</i> <i>ld shakalid.</i>	sakhradeysnaansho <i>m.l/db ld sakhradeysnaan.</i>
sakar <i>m.l (-rro, m.db)</i> 1. Dhuulbeeredka barna la abuurto barna la dego. 2. Oodda reerka iyo beerta u dhexaysa.	sakiin <i>m.db (-no, m.l)</i> Bir yar oo xallefsan labada dhinacna af ku leh oo timaha lagu xiiro. <i>ld sikiin.</i>
sakaraad ¹ <i>m.l</i> 1. Xanuun aad u daran. 2. S. ah: nafley xaaladdeedu aad u liidato oo geeri halis u ah.	sakiino <i>m.db</i> Nooc ka mid ah siyaabaha turubka loo ciyaaro.
sakaraad ² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> Nafley jirran, wax naftu dhibaysyo noqosho.	sakiir <i>m.db (-ro, m.l)</i> <i>ld sakiir.</i>
sakaraadid <i>m.f.db eeg sakaraad².</i>	sakiir <i>m.l</i> 1. Iin lugaha dadka gasha oo jilbaha isu soo dhoweysa. 2. Nabar ka dhasha shafka iyo jeeniga geelu markay is xoqaan. <i>ld sakiir, sikiir.</i>
sakareed <i>m.l</i> Tubaako shiidian oo xaashi qafii ah lagu shubay oo la qijiyo. <i>ld sigaar</i>	sako <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Saddaqa maalka iyo xoolaha ku waajibta oo sanad walba laga bixiyo. 2. Bilaha dayaxa oo muslinku tirsado, bisha ugu horreysa oo xoolaha saddaqa ku waajibta laga bixiyo dago. <i>ld seko.</i>
sakati ¹ <i>m.db</i> Cabsi yar shaki.	sal habdhis tirooyin <i>m.l</i> Sal tiro.
sakati ² <i>f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)</i> Si yar u nixid; naxdin yar iyo shaki dareemid.	sal logardam <i>m.l (-lal ..., m.l)</i> Tirada jibbaarkeedu la midka yahay logardamka tirada. Haddii logardamka x ee sal b (loo qoro logb x) yahay y, marka; b = y = x. Salka logardamka caadiga ah waa 10.
sakatin <i>m.db ld sakatiyid.</i>	sal ¹ <i>m.l (-lal, m.l)</i> 1. Jirrid, gun. 2. Marka la fadhiyo meesha dhulka la dhigo, bari.
sakatisan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax naxsan ahaansho (qof).	sal ² <i>m.l (-lal, m.l)</i> 1. (nax.) Qaybta ereyga ee aan laga sii yarayn karin, kaddib marka laga gooyo dibkabayaasha, dhammaadyada iwm waa qaybta xambaaarsan micnaha aasaasiga ah ee ereyga (tus.: cun, fur, bar). 2. (xis.)
sakatisanaan <i>m.f.db eeg sakatisan. ld sakatisanaansho.</i>	
sakatisanaansho <i>m.l/db ld sakatisanaan.</i>	
sakatiyid <i>m.f.db eeg sakati².</i> <i>ld sakatin.</i>	
sakee <i>f.mg2 (-keeyay, -keysay)</i> Hanti seko u bixin.	
sakeyn <i>m.f.db eeg sakee.</i>	
sakeysad <i>m.l ld sakeysasho.</i>	
sakeysasho <i>m.f.db eeg sakeyso. ld sakeysad, sakeysi, sekeysad, sekeysasho, sekeysyi.</i>	

Dhinaca hoose ee shaxan sallax ah ama wejiga hoose ee shaxan adke ah.	salal ² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) Naxdin iyo argagax hurdo kala soo boodid. <i>ld selel²</i> .
sal ³ <i>fg1</i> (-alay, -ashay) 1. Hilib saafid. 2. Biyo ku oon beelid. <i>ld sol</i> .	salali <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Qof hurda selel ku ridid. <i>ld seleli</i> .
salaad <i>m.dh</i> 1. Subixii aroorta hore. 2. (- <i>do</i> , <i>m.l</i>) Baryo ka kooban wax afka laga akhriyo iyo addimada laga falo oo waqtii la yaqaan muslinku oogaan; tukasho.	salaqid <i>m.f.dh eeg</i> salal ² . <i>ld selelid</i> .
salaaf ¹ <i>m.dh</i> Dabeccad fudayd ku jiro oo badanaa keenta in la sameeyo falal aan laga fiirsan.	salalin <i>m.f.dh eeg</i> salali. <i>ld selelin</i> .
salaaf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Neef xoolaad liidasho.	salalsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld seletsan</i> .
salaafid <i>m.f.dh eeg</i> salaaf ² .	salalsanaan <i>m.dh ld</i> <i>seletsanaan</i> .
salaama <i>e.d</i> Erey duco ah oo ka dhigan: "nabad gal!"; nabaaddiino. <i>ld salaamad</i> .	salalsanaansho <i>m.l/ld ld</i> <i>seletsanaan</i> .
salaamaco <i>m.dh</i> Geed dherkerkiisu dhexdhexaad yahay oo laamo jiljilicsan oo aan jebin iyo qodax yaryar leh. <i>ld saleelmac</i> .	salammadle <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/dh</i>) Shimbir Afrika ku nool oo aad u xoog badan, luqun iyo lugo dhaadheerna leh oo dusha ka madow hoostana ka cad oo cunaha hoos-tisa ku leh kiish dheer oo uu cuntada ku kaydsado. <i>ld shalammadle</i> .
salaamad <i>e.d ld salaama</i> .	salaw ¹ <i>m.l</i> Qaylo iyo buuq dhiillo leh.
salaamid <i>m.f.dh eeg</i> salaana ² .	salaw ² <i>f.mg1</i> (-lway, -lawday; -lwi) Qaylo iyo buuq dhiillo leh samayn. <i>ld salow²</i> .
salaan ¹ <i>m.dh</i> 1. Ereyo laysu jeediyo ama gacanta oo si gaar ah laysugu taago marka laysu yimaad ama la kala tegayo, iyadoo laysu muujinayo kalgacal. 2. Bartanka wejiga fardaha, lo'da iwm.	salax ¹ <i>m.l</i> (-xyo, <i>m.dh</i>) 1. Dhul goof noqday. 2. Dhul siman oo sisib ah.
salaan ² <i>fg1</i> (-aamay, -aantay; -aami) Cid salaan u jeedin.	salax ² <i>m.dh</i> (-xyo, <i>m.dh</i>) Bidaar-horaad; hiiro.
salaasa <i>m.dh ld talaado</i> .	salayn <i>m.dh eeg</i> salayn. <i>ld salays</i> .
salaatulqasri <i>m.l</i> Salaadda oo la soo gaabiyo waqtiyada lagu jiro safarrada dhaadheer oo aan la istaaqeyn. <i>ld sallaatulqasri</i> .	salays <i>m.l ld salayn</i> .
salaax ¹ <i>m.l</i> 1. Wax wanaagsan. 2. Sacabka oo si dabacsan wax loo kor mariyo. 3. Dhismo dhammaaday oo dusha laga simay. 4. S. ah: dhulbeereed aan geedo lahayn oo muddo la beerayey.	salaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Ku s.: wax, wax kale ku tiirsan ahaansho.
salaax ² <i>fg1</i> (-xay, -xday) 1. Wax xoo-daamin. 2. Derbi la dhisay dusha ka simid.	salaysnaan <i>m.f.dh eeg</i> salaysan. <i>ld salays-naansho</i> .
salaaxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) Wax la salaaxay ahaansho.	salaysnaansho <i>m.l/ld ld</i> <i>salaysnaan</i> .
salaaxid <i>m.f.dh eeg</i> salaax ² .	salbuko <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Nooc digirta ka mid ah oo yaryar midab cagaaranna leh.
salaaxnaan <i>m.f.dh eeg</i> salaaxan. <i>ld salaax-naansho</i> .	saldanab <i>m.l</i> (<i>fitis</i>) Summad: Q. Astaan ay leeyihiin saxarro saleedyada oo sababta in xoogag ka dhex dhashaan. Elektaroonku waxa uu leeyahay saldanab taban, borotoonkuna saldanab togan.
salaaxnaansho <i>m.l/ld ld</i> <i>salaaxnaan</i> .	saldanad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.dh</i>) <i>ld saldano</i> .
salab <i>m.l/u</i> Qalabka lagu dagaallamo; hub.	saldano ¹ <i>m.dh</i> 1. Awood xukun. 2. Boqortooyo. <i>ld saldanad</i> .
salabayn <i>m.f.dh eeg</i> salabee.	saldano ² <i>m.dh</i> (<i>siyaa</i>) Awoodda siyaasadeed oo buuxda ee uu waddan leeyahay e uu ku maamulayo waddankiisa, ama dal ama waddan.
salabee <i>f.g2</i> (-beeyay, -baysay) 1. Cid hubayn. 2 Wax xaaqid. 3. Wax galayn.	saldhig <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) 1. Aasaas. 2. Meel ciidan xarun u ah. 3. Rug ciidan ay ku leeyihiin dal aan kooda ahayn. 4. Maamul booliis oo heer degmo ah.
salabo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Nooc xaaqimada ka mid ah oo madaxiisu ulo dhuudhuuban ka samaysan yahay.	salee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) 1. Ku s.: wax sal u yeelid. 2. Arrin xaqiiqdeeda sugid.
salal ¹ <i>m.l</i> Naxdin iyo argagax hurdada lagala soo boodo. <i>ld selel¹</i> .	saleelmac <i>m.l</i> Geedgaab leh caleemo jiljilicsan oo aan jebin iyo qodxo yaryar. <i>ld salaamaco</i> .
	salfar <i>m.l</i> (<i>kiim</i>) Curiye kiimiko ah oo summaddiisu tahay (S) atamka culays-kiisuna yahay 16 oo midab hurdi ah leh oo macdanta ama dhaqxaanta karkarin looga miiro waxyaalo badanna lagu qabsado.

salfiyuurik-asiidh *m.db* (*kiim.*) (H₂SO₄)
Hoor saliidda u eg oo midablaawe ah, laguna
diyariyo habka kulanka.

salfudaansho *m./l dh ld* **salfududaan.**

salfudayd *m.l* Dabeecad salfudayd iyo samir
la'aan leh. *ld* **salfududaan.**

salfudud *f.mg4* (-daa, -dayd) Qof wuxuu
samaynayo aan ka fiirsan ahaansho.

salfududaan *m.f.db* *eeg* salfudud. *ld* **salfudayd, salfududaansho.**

salfududaansho *m./l dh ld* **salfududaan.**

salgaar *f.mg1* (-ray, -rtay) Ka s.: arrin iwm
xaqiqideeda ka jiba gaarid.

salgaarid *m.f.db* *eeg* salgaar.

salgamid *m.f.db* *eeg* salgan².

salgan¹ *m.l* Dhaqdhaqqaq badan oo aan loo
baahnayn oo naflaydu samayso.

salgan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami)
Dhaqdhaqqaq badan oo aan loo baahnayn
samayn (naflay).

salguur¹ *m.l* Ciribtirmidda wax ciribtirmaan.

salguur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax ciribtirmid.

salguurid *m.f.db* *eeg* salguur².

salid *m.db* *ld* **solid.**

saliib *m.l* Istilaab kirishtaanka summad u ah.

saliibiyiin *m.dh.u* Ciidamadii masiixiga ahaa
oo soo weerarey baytulmaqdis. Suuriya iyo
meelo Falastiin ka mid ah, qarnigii kow iyo
tobnaad ilaa qarnigii saddex iyo tobnaad.

saliid *m.db* 1. Hoore dufan ah oo miraha
dhirta qaardeed laga miiro raashinkana lagu
iidaanto. 2. Hoore layiig ah, isku qasan oo
idarokarbuuri ah oo ka dhasha isbedello, ka
yimid haraayo orgaaniko ah oo tiro badan,
dhulka hoostiisa muddo dheer ku biirsamay
oo marka la sifeeyo loo isticmaalo iftiinsasho
iyo shidaal. *ld* **seriir.**

saliidee *f.g2* (-deeyay, -deysay) 1. Wax saliid
ku darid. 2. Wax saliid marin.

saliideyn *m.f.db* *eeg* saliidee. *ld* **saliideys.**

saliideys *m.l* *ld* **saliideyn.**

saliifad *m.db* (-do, m.l) Weel yar oo qori ah oo
biyaha looga dhuro.

saliilyo *m.db* Daireen jiriirico leh oo jirka ku
fida marka ilkaha ciid iwm gaaraan.

saliilyoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Saliilyo
dareemid.

saliilyood *m.f.l* *eeg* saliilyoo.

saliimad *m.db* Dhaagax dubnadeed oo wejiga
cayaarta loogu talaggalay labadiisa dhinac
min saddex dhibcood ku leh.

saliim-bibanji *m.l* (-yo, m.db) Dhaagax
dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac
saddex dhibcood ku leh, dhinaca kalena

shan. *ld* **banji-bisaliim, biish-bisaliim,**
saliim-bibiish *m.l* (-shyo, m.db) *ld* **saliim-**
bibanji.

saliim-bicaddaan *m.l* (-nno, m.db) *ld* **cad-**
daan-bisaliim.

saliim-biddooth *m.l* (-hyo, m.db) *ld* **dooh-**
bisaliim.

saliim-bijoohaar *m.l* (-rro, m.db) Dhaagax
dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac
saddex dhibcood ku leh, dhinaca kalena afar.
ld **joohaar-bisaliim.**

saliim-bishiish *m.l* (-shyo, m.db) Dhaagax
dubnadeed oo wejiga lagu ciyaaro dhinac
saddex dhibcood ku leh, dhinaca kalena lix.
ld **shiish-bisaliim.**

saliim-biyeeg *m.l* (-gyo, m.db) *ld* **yeeg-**
bisaliim.

sal-jibbaar *m.l* (-lal ..., m.l) (xis.) Tirada
jibbaarkedu tusinaayo inta jeer ee tiradaasi
la isku dhuftay. Tusaale ahaan 2(4), 2 waa
salka, 4-tuna waa jibbaarka.

saljigle *m.l* (-layaal, m./l dh) *ld* **barijugle.**

saljugle *m.l* (-layaal, m./l dh) Salka oo loo
dhaco.

sal-kadhaban *m.l* Dhibaato qof ku timaadda
oo ku dhalisa welwel iyo walaac gayeysiisana
inuu ka tago meeshii uu joogay.

sallaaddo *m.db* (-ooyin, m.l) Waran yar oo
lagu dagaalo.

sallaan *m.l* (-aamo, m.db) Jaranjaro.

sallaatulqasri *m.l* *ld* **sallaatulqasri.**

sallad¹ *m.l.kh* S. ah: qof dhibaatadiisu joogto
tahay.

sallad² *m.db* (-do, m.l) 1. Ul dhumuc weyn oo
warmaha lagula dagaallamo. 2. *ld* **selled.**
Dambii yar.

sallad³ *f.g1* (-day, -dday) Ku s.: cid wax dhiba
ku dirid. *ld* **sallid³.**

salladan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Ku s.: wax,
wax kale dhibaato joogto ah ku sameeya
ahaansho. *ld* **sallidan.**

salladid *m.f.db* *eeg* sallad³. *ld* **sallidid.**

salladnaan *m.f.db* *eeg* salladan. *ld* **salad-**
naansho.

salladnaansho *m./l dh ld* **salladnaan.**

sallax¹ *m.l* (-xyo, m.db) Dhaagax fidsan oo siib
ah.

sallax² *f.mg1* (-xay, -xday; -lixi) Wax sidii la
rabay u diyaarin si hawl loogu qabsado.

sallaxaad *m.db* 1. (-dyo, m.l) Diyaarinta wax
sidii la rabay loo diyaariyo si hawl loogu
qabsado. 2. *ld* **sallixid.**

sallax-barafeed *m.l* (*jugr.*) Cuf ballaaran oo
baraf ah oo daboola dhulal ballaaran ee ku

dhaca cirifyada; sallaxa barafka dushiisu sida badan waa simanyahay. Baraf gogollada Giriinland iyo Antaartika waa kuwa keliya o waaweyn oo imminka jira.

salleelli *m.l* 1. Qof nacas ah oo aad u garasho yar naacoo. 2. S. ah: wan ama orgi la xiniinyo baxshay ama la tumay.

salleellinimo *m.db* Salleelli ahaansho (qof). *ld saleelimo.*

salleelnimmo *m.db* *ld* **salleellinimo.**

salli¹ *m.l* (-*yo*, *m.db*) 1. Duco gaar ah oo Muslimiintu Nabiga ugu duceeyaan. 2. Gogol yar oo lagu tukada. 3. Derin yar.

salli² *f.mg1/2* (-*iyay*, -*iday/-isay*; -*iyi*) Ku s.: Muslimiin, duco gaar ah Nabiga ugu ducayn.

sallid¹ *m.l* Ibtilo.

sallid² *f.g1* (-*day*, -*dday*) *ld* **sallad².**

sallidan *f.mg4* (-*dnaa*, -*dnayd*) *ld* **salladan.**

sallidid *m.f.db* *eeg* **sallid².**

sallikaroon *m.db* (-*nno*, *m.db*) Derin yar oo in yar ka weyn salliga oo lagu fariisto laguna tukado.

sallim *f.g1* (-*imay*, -*intay*; -*imi*) Wax dhiibid. *ld* **sellim.**

sallimid *m.f.db* *eeg* **sallim.** *ld* **sellimid.**

sallin *m.db* *ld* **salliyid.**

sallixid *m.f.db* *eeg* **sallax².**

salliyid *m.f.db* *eeg* **sall².**

sallo *m.db* (-*ooyin*, *m.l*) Rako fidsan.

saloobid *m.f.db* *eeg* **salow¹.**

saloog¹ *m.l* 1. Wax dheer oo taagan. 2. Geed dheer oo aan laamo iyo caleen midna lahayn. 3. *ld* **saloogid.**

saloog² *f.g1* (-*gay*, -*gtay*) Xarig iwm isku soohid.

saloogan¹ *f.mg1* (-*gmay*, -*gantay*; -*gmi*) Xarig iwm wax isku marmay noqosho. 2. Nafley caato noqosho.

saloogan² *f.mg4* (-*gnaa*, -*gnayd*) Xarig iwm wax la soohay ahaansho.

saloogid *m.f.db* *eeg* **saloog².** *ld* **saloog¹** (3).

saloogmid *m.f.db* *eeg* **saloogan¹.**

saloognaan *m.f.db* *eeg* **saloogan².** *ld* **saloog-naansho.**

saloognaansho *m.l/db* *ld* **saloognaan.**

salool¹ *m.l* 1. Hilib odkac ah oo subaggii laga miiray. 2. Badar, raran kulul ama dufan lagu dubay.

salool² *f.g1* (-*oolay*, -*ooshay*) Hilib salool ka dhigid.

saloolad *m.l* *ld* **saloolasho.**

saloolasho *m.f.db* *eeg* **saloolo.** *ld* **saloolad.**

saloolid *m.f.db* *eeg* **salool².**

saloolo *f.g3* (-*ooshay*, -*oolatay*) 1. Badar raran ama dufan ku dubasho. 2. Ariga iyo ugaarta qaardeed, si ay u daaqaan jeenayha geed ku qabsasho.

salooto *m.db* (-*ooyin*, *m.l*) 1. Qolka fadhiga. 2. Qalabka lagu fariisto ee qolka fadhiga la dhigo.

salow¹ *f.mg1* (-*oobay*, -*owday*; -*obi*) 1. Wax aasaas leh noqosho. 2. Wax la xaqiijiyey noqosho.

salow² *f.mg1* (-*lway*, -*lowday*; -*lwi*) *ld* **salaw².**

salsal¹ *m.l* Hees awrta loogu heeso.

salsal² *f.mg1* (-*alay*, -*ashay*) U s.: awr u heesid.

salsalid *m.f.db* *eeg* **salasal².**

sal-tiro *m.l* (-*lal* **tiro**, *m.l*) (xis.) Baaxadda kooxda tirinta loo adeegsado. Habdhiska tobanle salku waa toban. Astirooyinka la adeegsado waa "0", 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, iyo 9 oo loo kooxeeyo toban koowaad, toban tobnaad iwm. Habdhiska labaale salku waa labo. Astirooyinka la adeegsado waa "0" iyo 1.

saluug¹ *m.l* Qawadidda qof wax la siiyey ka qawado.

saluug² *f.g1* (-*gay*, -*gtay*) Qof wax la siiyey ka qawadid.

saluugid *m.f.db* *eeg* **saluug².** *ld* **saluugmo.**

saluugmo *m.db* Qawadidda wax laga qawado. *ld* **saluugud.**

saluugsan *f.mg4* (-*naa*, -*nayd*) Cid wax la siiyey ka qawadday ahaansho.

saluugsanaan *m.f.db* *eeg* **saluugsan.** *ld* **saluugsanaansho.**

saluugsanaansho *m.l/db* *ld* **saluugsanaan.**

salwi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Nafley salaw ku ridid.

salwid *m.f.db* *eeg* **salaw².**

salwin *m.f.db* *eeg* **salwi.**

salwo *m.db* Nooc cayaarihi hore ka mid ah (batar).

salxaale *m.l* (xis.) Shaxan adke ah oo ku soohdimaysan dulo (wejiyo) leh qaab geesoole. Barta ah halka ay iska gooyaan saddex ama wax ka badan oo dulo (wejiyo) ah oo ku yaalla salxaale waxa la yiraahdaa gees, xarriiqda ah halka ay iska gooyan labada wejinna waxa lagu magacaabaa geftin. Salxaalahaa simman dhammaan wejiyada waa geesoole simman oo isku sargo'an.

salxanyo *m.l* *ld* **salxo.**

salxo *m.l* Wejiga korkiisa, labada meelood oo kor u jiidian oo aan timaha lahayn ee foodda labadeeda dhinac ku taal. *ld* **salxanyo.**

samaacad *m.db* (-*do*, *m.l*) Qalab tamarta danab u beddesha tamar jabaq. Waa qaybta ugu dambeysa ee inoo fududeysa maqalka

wararka idaacadaha, telefoonada iwm. Samaacaddu waxaay qabataa shaqo lid ku ah ta maykarafoonku qabto, waxana ay awood u leedahay in baahinta codka kordhiso, gaarsiisana meelo fog. *eeg* maykarafoon.

samaan¹ *m.l ld sabaan.*

samaan² *m.f.dh eeg san².* *ld samaansho, sami, samo¹.*

samaansho *m.l/dh eeg samow.* *ld samaan².*

samaanyo *m.l/dh* (Waayadii hore) xoolo wiilka dhasha laga bixyo oo la siyo dad gaar ah (yibir, caadaqaate).

samad *m.db* Suun dun ka samaysan, ballaaran oo haweenku dhexda ku xirtaan.

samaddoon *m.l (-nno, m.db)* Nin beel madax u ah.

samadiid *m.l* Qof xumokatalis ah.

samadiidnimo *m.db* Samadiid ahaansho.

samafal¹ *m.l* Wanaag iyo taageero cid loo sameeyo.

samafal² *m.l* Qofka u shaqeeya daryeelka beenii-aadamka dartiisa, yareeya waxyeelyantiisa, dib u habeeya sharciyada ku saabsan ciqaabta.

samafal³ *f.mg1 (-alay, -ashay)* Taageero iyo wanaag cid u samayn.

samafaale *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof wax wanaagsan sameeyo.

samafalid *m.f.dh eeg samafal³.*

samalaha *m.db (-hayaal, m.l/dh)* 1. Xilliga xagaaga waqtii roobab badani ka da'an Galbeed (Karan). 2. Xilli roobaad. *ld samaloho.*

samaloho *m.db (-hayaal, m.l/dh)* *ld samalaha.*

saman *m.l (-nno, m.db)* Waa, jeer, goor. *ld saben, semen.*

samar *f.mg1 (-mray, -martay)* *ld sabar².*

samatabbax¹ *m.l* Ka nabab gelidda halis iyo cabsi laga nabab galoo. *ld sabatabbax¹.*

samatabbax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* 1. Wax halis ah ka nabab gelin. 2. Wax halis ah ka nabab gelid. *ld sabatabbax².*

samatabbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid halis ah ka badbaadin. *ld sabatabbixi.*

samatabbixid *m.f.dh eeg samatabbax².* *ld sabatabbixid.*

samatabbixin *m.f.dh eeg samatabbixi.* *ld sabatabbixin.*

sawawade *m.l (-dayaal, m.l/dh)* Qof wanaagga iyo samaanta jecel oo bulshada dhexdeeda ku baahiyaa.

sayam *m.db ld samayo.*

samayn¹ *m.f.dh eeg samee.* *ld samays.*

samayn² *m.dh* (*kiim.*) Macmalid: diyaarinta iskudhisyo kiimikaad iyaga oo laga ambaqaadayo iskudhisyo fudud.

samayo *m.dh (-ooyin, ml.)* 1. Usha waranka. 2. Ul dheer oo toosan. *ld samay.*

samays *m.l (-syo, m.dh)* 1. Nooc dermooyinka ka mid ah. 2. *ld samayn¹.*

samaysad *m.l ld samaysasho.*

samaysan¹ *f.mg1 (-smay, -santay; -smi)* Wax la sameeyey noqosho.

samaysan² *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la sameeyey ahaansho.

samaysanka *dhiska jidhka m.l (baay)* Horumar ku yimaadda koritaanka ama saamiyeeynta qaabka iyo dhismaha noolaha.

samaysasho *m.f.dh eeg samayso.* *ld samaysad.*

samaysmid *m.f.dh eeg samaysan¹.*

samaysnaan *m.f.dh eeg samaysan².* *ld samaysnaansho.*

samaysnaansho *m.l/dh ld samaysnaan.*

samayso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax hagaagsasho.

sambab¹ *m.l (-bbo, m.db)* 1. (-bbo, m.db) Xubinta jirka ka mid ah oo neefta gesho kana soo baxdo. 2. Cudur xun oo sambabada ku dhaca (xoolaha). *ld sambab.*

sambab² *m.l (-bbo, m.db) (c.nafl.)* Xubimta neefsashada ee lafdhabarleyda hawada ku neefsata. Lammaane sambab ah ayey ku leeyiihiin saabka qafiska feedhaha dheddooda. Mid kasta waxa uu ka kooban-yahay xuub yar oo qoyan kaas oo u laa-laaban si uu u kordhiyo bedka dusha.

sambab-gale *m.l (-bbo ..., m.l) (c.nafl.)* Farac hunguri.

sambac *m.l.kh* S. ah: qof caqli yar oo garashadiisu liidato, nacas, doqon. *ld sabbac.*

sambacaraar *m.l* Sanka intiisa hore oo jilicsan. *ld sambacaroor.*

sambacaroor *m.l ld sambacaraar.*

sambal *m.l (-llo, m.db)* Qayb yar oo badeeco ka mid ah oo cid wax gadanaysa la tuso.

sambanneeye *m.l* Geed-nagar laamo iyo caleemo jilicsan leh oo aan qodax lahayn oo sanboorka iyo cudurro badan lagu daaweyo.

samboor¹ *m.l* Cudur sanka dadka ku dhaca oo hindhiso badan, san cuncun iyo dhibaatooyin kaleba keena.

samboor² *m.l (daaw.)* Kahsi ka yimaada budada ubaxa geedaha oo keena halaamacooldka sanka dhexdiisa iyo mararka qaarkood indhaha. Astaan: hindhiso badan.

samboor³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* Samboor qaadid.

samboorid *m.f.dh eeg samboor³.*

sambuuq¹ *m.l (-gyo, m.db)* Doonta yar.

sambuuq² *m.dh (-qyo, m.db)* *ld sambuuqo.*

sambuuqo *m.db* Sanka xoolaha intiisa hore oo jilicsan. *ld sambuuq²*.

sambuuus *m.l ld sambuuusi*.

sambuuse *m.l ld sambuusi*.

sambuusi *m.l* 1. Bur saddex gees leh oo hilib shiidan iyo qudaar basbaas leh gudaha uga jiraan oo lagu shiilo. 2. Guri saqafkiisu weji waliba saddex-gees u eyahay. *ld sambuuus, sambuuse*.

samcan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Nafley karti, awood, qurux iwm oo kuwa kale kaga duwanyahay leh ahaansho.

samcanaan *m.f.db eeg samcan*. *ld samcanaaansho*.

samcanaansho *m.l/dh ld samcanaan*.

samee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* 1. Wax hagaajin. 2. Fal ku kicid.

sameelo *m.db* Meel geedo badan oo isku baxay leh oo inta roob ku da'ay aan weli la daaqin.

samhariira *m.db* Naar ka mid ah toddobada naaroad. *ld saciira*.

sami *m.db ld samaan*.

samiil *m.db ld sabiil*.

samir¹ *m.l* Dulqaad iyo adkaysi dhibaato loo yeesho. *ld sabar¹*.

samir² *f.mg1 (-mray, -mirtay)* Dulqaad iyo adkaysi dhibaato u yeelasho. *ld sabar²*.

samirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax samray ahaansho.

samirsanaan *m.f.db eeg samirsan*. *ld samir-sanaansho*.

samirsanaansho *m.l/dh ld samirsanaan*.

samirsii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* 1. Qof samir gayeysiin. 2. Qof wax uu ku sabro siin ama u sheegid. *ld sabarsii*.

samirsii *m.f.db eeg samirsii*. *ld sabarsiin, sabarsiis, samirsii*.

samirsii *m.l ld samirsii*.

ammaad¹ *m.l* Dammaad.

ammaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Qof wax miyir beelay noqosho.

ammaadid *m.f.db eeg sammaad²*.

ammi¹ *m.l (-iyo, m.db)* Qof, qof kale ay isku magac yihii.

ammi² *m.l (-iyo, m.db)* (nax.) Labo erey oo isku micno leh. Tus. "irrid" iyo "illin".

ammi³ *f.g1/2 (-iyay, -iday/ -isay; -iyi)* Ku s.: qof, qof kale ugu magac darid.

ammin *m.db ld sammiyid*.

ammiyid *m.f.db eeg sammi³*. *ld sammin*.

samo¹ *m.l ld samaan²*.

samo² *m.db* Cir.

samooldad *m.l* 1. Roob da'a xilliga xagaaga ah. 2. Kiddig magaciis. *ld samuulad*.

samow *f.mg3 (-maaday, -maatay)* Wax san noqosho.

samri *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld sabri*.

samrid *m.db ld sabrid*.

samrin *m.db ld sabrin*.

samsam *m.l* Biyo laga helo ceel kacbada ku yaal.

samuulad *m.l ld samoolad*.

samuun *m.l (juqr.)* Gudaha Iran, waa dabayl kulul, oo qallalan, oo ah nooca Fohn, taas oo ka soo dhacda buuraha kurdistaan. Qalab bir ah oo af fiiqan iyo af ballaaran leh oo dhexdaa daab qori ah ku leh oo dhulka lagu qodo.

san¹ *m.l (-nan, m.l)* 1. Xubin wejiga ku taal oo afka iyo indhaha u dhexeysa oo laba dalool leh oo laga neefsado waxna lagu uriyo. 2. Meel ka soo fiiqan qararka iyo buuraha oo san u eg. 3. Daliig yar oo harag ah oo hargaha kale layskula tolo.

san² *f.mg4 (-amaa, -amayd)* Wax dhibaato, xanuu iwm aan qabbin ahaansho.

sanaag *m.l (-gyo, m.db)* Dhul buuraley ah.

sanaani *m.db* Xayawaan yar oo bacool ku dhex jira lehna faro uu wax ku qabsado oo badda ku nool lana cuno oo leh qanjiro dhala wax khad madow la moodo oo uu ku kaydsado kolay yar oo oogadiisa ku yaal.

sanac *m.l* Wax nasiib wanaagsan.

sanad *m.l/dh ld sannad*.

sanagguuro *m.db ld sannadguuro*.

sanam *m.l (-myo, m.db)* Wax laga sameeyey dhagax, qori iwm oo dadka qaarkiis caabudaa.

sanan *m.l* Waxyaabo aan cilmi ku dhisnayn oo badanaa la rumaysto lagana baqdo. *ld senen*.

sanbab *m.l ld sambab*.

sanbuur *m.l* Duub jilicsan oo maro iwm ka samaysan oo haweenka dhabarka wax ku qaadaa sabarka ku xirtaan si uu culayska uga celiyo.

sancan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax nasiib wanaagsan ahaansho.

sancanaan *m.f.db eeg sancan*. *ld sancanaansho*.

sancanaansho *m.l/dh ld sancanaan*.

sancayn *m.f.db eeg sancee*. *ld sancays*.

sancays *m.l ld sancayn*.

sancee *f.g2 (-ceeyay, -caysay)* 1. Wax samayn. Tus. "Cali baa dhob dheri ka sanceeyey. 2. Wax daaweyn".

sanco *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Si aqoon iyo tab ah oo wax loo qabto; farsamo. 2. Nabar-rada iyo cudurrada oo si aqoon leh loo daweyyo. 3. Aqoon hawl gaar ah loo leeyahay; xirfad.

sandaal <i>m./l/db</i> (-llo, <i>m.db</i>) 1. Gafuurka xoolaha. 2. Hoggaaan.	sani <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax urin (xoolo).
sandahan <i>f.mg4</i> (-hnaa, -hnayd) Qof, qof kale wax siintiisa u jaaban.	saniifad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Gabal maro ah oo lagu tolo maro kale oo ka midab duwan. <i>ld saanifad</i> .
sandahnaan <i>m.f.db</i> egg sandahnaan. <i>ld sandahnaansho</i> .	saniin <i>m.f.db</i> eeg sani.
sandahnaansho <i>m./l/db</i> <i>ld sandahnaan</i> .	sanis <i>m.l/kh</i> S. ah: ugaar halis horay uga baxsatay oo fiigsan.
sandal <i>m.l</i> 1. Geed dheer oo ka baxa Aasiya, Ostaraaliya iyo jasiiradaha Badweynta Deggan oo udgoon, waxaana laga sameeyaa santuukhyada qoraalka lagu xardho, ulaha babbisyada iyo saqafaha. 2. Dhir udgoon iyo saliid la isku qooshey oo raggu oogada marsado.	sankahadlid <i>m.db</i> Islweyni; kibir.
sandaleele <i>m.l</i> Qof hoodaddo sameeya. <i>ld sandameeme</i> .	sankuneeple <i>m.l/u</i> 1. Wixii naf ku jirto oo dhan. 2. Dad.
sandaleelee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Qof hoodaddeyn.	sannaabayn <i>m.f.db</i> eeg sannaabee. <i>ld sannaabaabayn</i> .
sandaleeleyn <i>m.f.db</i> eeg sandaleelee.	sannaabee <i>f.g2</i> (-beeyay, -beysay) Cunto yar oo aan ku filnayn qof weyn siin. <i>ld sannaabaabee</i> .
sandameeme <i>m.l/ld</i> sandaleelee.	sannaabo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Cunto yar oo aan qof weyn ku filnayn. <i>ld sannaabaabo</i> .
sandulle <i>m.l</i> 1. Dalool sanka lo'da laga dalooliyo oo bir laga geliyo si xarigga lagu hoggaaminayo loogu xiro. 2. S. ah: qasab; xoog.	sannaadi <i>m.l/S</i> ah: qof kibir badan.
sandullee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Cid qasbid.	sannaar <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Si joogto ah u qaylin.
sandulleyn <i>m.f.db</i> eeg sandullee. <i>ld sandulleys</i> .	sannaari <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) 1. Ka s.: nafley ka qayliiin. 2. Ka s.: wax ka dhawaajin.
sandulleys <i>m.l/ld</i> sandulleyn.	sannaarid <i>m.f.db</i> eeg sannaarid.
sandulleysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Nafley wax la sandulleyey ahaansho.	sannaarin <i>m.f.db</i> eeg sannaari.
sandulleysnaan <i>m.f.db</i> eeg sandulleysan. <i>ld sandulleysnaansho</i> .	sannad <i>m./l/db</i> (-do, <i>m.l</i>) Waqtii hal mar dhulku qorraxda ku wareego oo u dhiganta 365 maalmoond ama laba iyo tobani (12) bilood. <i>ld sanad</i> .
sandulleysnaansho <i>m./l/db</i> <i>ld sandulleys-naan</i> .	sannadguuro <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Xus la sameeyo sanadkiiba mar iyadoo lagu maamuusayo dhacdo weyn. <i>ld sanag-guuro</i> .
sanduuq <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.db</i>) 1. Shay ka samaysan qori alwaax ah ama bir oo dharka iyo alaabta lagu rito. 2. Meel lagu kaydiyo hanti hay'adeed iwm. <i>ld santuukh</i> .	sannad-if <i>m.l</i> Socodka uu sameeyo ilyska sannadkiiba.
sanduuqa codka <i>m.l</i> (-qyo ..., <i>m.db</i>) (baay.) Lammaane xuub liilsami kara ah oo ka soo taagan qulaanqushaha lafdhabarleyda qaarkeed. Codka waxa la soo saaraa marka hawada maraysa qulaanqushaha ay dhaqdhaqaqijiso sanduuqa codka. Dhaawaqa codka la soo saaraa waxa uu ku xidhan yahay giigsanaanta sanduuqa codka, kaasi oo ay xukumaan muruqyada iyo carjawda qulaanqushuhu.	sannahaabayn <i>m.db</i> <i>ld sannaabayn</i> .
saneeg <i>m.l</i> (-qyo, <i>m.db</i>) Kolmo ka lalmada sanka geela oo ka dhasha santuur lagu sameeyey.	sannahaabee <i>f.g2</i> (-beeyay, -beysay) <i>ld sannaabee</i> .
sangalle <i>m.l</i> Tixri sanka geela iyo ariga gudhiisa ku dhasha. <i>ld sangal</i> .	sannahaabo <i>m.db</i> <i>ld sannaabo</i> .
sangal <i>m.l/1</i> Kintir. 2. Sangaalle.	sannif <i>m.l</i> 1. Gabay iwm oo la curiyo. 2. Dhaawac yar oo aan haraggaa dhaafsanayn. <i>ld sannifaad</i> .
sange <i>m.l/ld</i> senge.	sannif <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) 1. Wax hor leh hindisid. 2. Dhaawac aan haraggaa dhaafsanayn cid gaarsiin. 3. Cid sabab la'aan ugu xanaaqid.
sangooti <i>m.db</i> Koox fardo dhufaan ah oo xoogna leh.	sannifaad <i>m.db</i> 1. Curinta wax la curiyo. 2. Xanaaqidda sabab la'aan wax loo xanaaqo. 3. Dhaawac yar oo xabbad, waran, iwm jirka nafleyda gaarsiiyaan. 4. <i>ld sannif</i> .
	sannifan <i>f.mg4</i> (-fnaa, -fnayd) Wax la sannifay ahaansho.
	sannifasho <i>m.f.db</i> eeg sannifasho.
	sannifid <i>m.f.db</i> eeg sannifid.
	sannifnaan <i>m.f.db</i> eeg sannifan. <i>ld sannifnaansho</i> .
	sannifnansho <i>m./l/db</i> <i>ld sannifnaan</i> .

sannifo <i>f.g3</i> (-ftay, -fatay) Wax hor leh hindisasho.	santeeci <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ku s.: wax derbi iwm ku tiirin.
sano <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l/siniin</i> , <i>m.dh</i>) <i>ld sannad.</i>	santeecid <i>m.f.dh</i> eegh santeec ² .
sanoobir <i>m.l</i> Geed abaareed aad u dheeraada oo qurux iyo waxtarba isku darsaday oo leh, caleemo dhuudhuuban, cutub-cutub isugu xiran oo cirbad la moodo iyo miro isku duuban oo korka kurtumo yaryar iyo toxob ku leh oo alwaaxdiisa waxyaalo badan laga sameeyo.	santeecin <i>m.f.dh</i> eeg santeeci. <i>ld santeecis.</i>
sanqar ¹ <i>m.dh</i> (-ro, <i>ml</i>) Jabaqda ka dhalata laba shay oo isku dhacday. <i>ld shanqar¹, sharqan¹, sharqar¹.</i>	santeecis <i>m.l ld santeecin.</i>
sanqar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Sanqar samayn. <i>ld shanqar², sharqan².</i>	santeecsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Qof wax derbi, kursi iwm ku tirsan ahaansho.
sanqari <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Ka s.: wax sanqar ka yeersiin. <i>ld shanqari, sharqami.</i>	santeecsanaan <i>m.f.dh eeg santeecsan.</i> <i>ld santeecsanaansho.</i>
sanqarid <i>m.f.dh eeg</i> sanqar ² . <i>ld shanqarid, sharqamid.</i>	santeecsanaansho <i>m.l/ld ld santeecsanaan.</i>
sanqarin <i>m.f.dh eeg</i> sanqari. <i>ld shanqarin, sharqamin.</i>	santeecso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Kursi, derbi iwm ku tiirasho.
sanqaroor <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Sanka ushiisa kore.	santi <i>m.l ld senti</i>
sanqaroormadow <i>m.l.kh</i> S. ah: miro yicibeed oo gahayr ah oo aan weli qallalin.	santuukh <i>m.l ld sanduuq.</i>
sanqartirad <i>m.l ld shanqartirasho.</i>	santuur ¹ <i>m.l</i> Qori marka hashu ilmaha diiddo sanka looga xiro oo mayrax lagula duubo.
sanqartirasho <i>m.dh ld shanqartirasho.</i>	santuur ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Hal ilmo diiddey sanka qori uga xirid.
sanqartiro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) <i>ld shanqartiro.</i>	santuuran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Hal wax la santuurray ahaansho.
sanqasho <i>m.f.dh eeg</i> sanqo ² .	santuurnaan <i>m.f.dh eeg</i> santuuran. <i>ld santuurnaansho.</i>
sanqatab <i>m.l</i> (-byo, <i>m.dh</i>) Goodir lab.	santuurnaansho <i>m.l/ld ld santuurnaan.</i>
sanqo ¹ <i>m.dh</i> Daloolka ay isaga furanyihiin sanka iyo afka oo codku ka soo baxo.	santuun ¹ <i>m.dh</i> (-nyo, <i>m.dh</i>) 1. Sunbaax ama urta ka soo baxda hilib la shiilayo ama la dubayo. 2. Saac-xumo dhacda oo wax kasta khayrka ka qaadda.
sanqo ² <i>f.mg3</i> (-qaday, -qatay) U s.: iyadoo la dhaqaajinayo muruqyada wejiga iyo sanka cid u baaqid.	santuun ² <i>f.mg1</i> (-nay, -ntay) Hilib la shiilayo ama la solay sunbaaxid.
sanqoole <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/ld</i>) Qof daloolada sanqada iin ku leh oo aan coodkiisu bayaan ahayn.	santuunad <i>m.dh</i> Iidaan ka samaysan hilib, khudaar, dufan iyo geedo udgoon oo la isku shiilay; siugo.
sansaan <i>m.l</i> Baxaalli.	santuunaday <i>m.f.dh eeg</i> sanuunaddee.
sanso <i>m.dh</i> Gufar ku dhega weel burcad laga shiilay salkiis.	santuunadysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax sanuunad leh ahaansho.
santaag ¹ <i>m.l</i> Kibir iyo isla weyn.	santuunadysnaan <i>m.f.dh eeg</i> sanuuna-daysan. <i>ld sanuunadysnaansho.</i>
santaag ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) 1. Kibir iyo islaweyni muujin. 2. Ka s.: wax nicid.	santuunadysnaansho <i>m.l/ld ld sanuuna-daysnaan.</i>
santaagid <i>m.f.dh eeg</i> santaag ² .	santuunad <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) Cunto sanuunad u yeelid.
santariyool <i>m.l</i> (-lo, <i>m.dh</i>) (<i>baay.</i>) Dhisme dhululubaysan oo ku dhex yaallla unugga kana qayb qaata qaybsanka unugga.	santuunid <i>m.f.dh eeg</i> sanuun ² .
santaroomeer <i>m.l</i> (-ro, <i>m.dh</i>) (<i>baay.</i>) Qayb-ta ka midka ah koromosoomyada ee aan lahayn hiddo-side.	saq <i>m.dh</i> 1. Hurdo dheer. 2. Habeen bar.
santeec ¹ <i>m.l</i> Ku tiirsanaanta lagu tiirsanaado derbi, kursi iwm.	saqaaf ¹ <i>m.l ld saqaafe.</i>
santeec ² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) Kursi, derbi iwm ku tiirasho.	saqaaf ² <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Macne la'an socosho. <i>ld saqaafee.</i>
	saqaafe <i>m.l</i> Socod warwareeg ah oo lagu qaraabto. <i>ld saqaaf¹.</i>
	saqaafee <i>f.mg2</i> (-feeyay, -feysay) <i>ld saqaaf².</i>
	saqaafeyn <i>m.dh ld saqaafid.</i>
	saqaafid <i>m.f.dh eeg</i> saqaaf ² . <i>ld saqaafeyn.</i>
	saqaaf ¹ <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.dh</i>) <i>ld saanqaaf.</i>
	saqaaf ² <i>m.dh</i> (-fo, <i>m.l</i>) Qori xallefsan, ilko leh timaha dhaadheer lagu shanleeyo.

saqafayn <i>m.f.dh eeg</i> saqafee.	saraarogabbalayn <i>m.f.dh</i> saraarogabbalee. <i>ld</i> saraarogabbalays.
saqafaysad <i>m.l ld</i> saqafaysasho.	saraarogabbalays <i>m.l ld</i> saraarogab-balayn.
saqafaysasho <i>m.f.dh eeg</i> saqafeyo. <i>ld</i> saqafaysad, saqafaysi.	saraarogabbale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.lldh</i>) Arar laga hormariyo intaan la guda gelin hadal du- luciisa.
saqafaysi <i>m.l ld</i> saqafaysasho.	saraarogabbalee <i>f.g2</i> (-leeyay, -leysay) Hadal duluciis intaan la gudagelin arar sheegid.
saqafayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Timo saqaf ku firasho.	saraaxad <i>m.dh</i> Wax sheegidda si cad oo aan qaris lahayn wax loo sheego.
saqafee <i>f.g2</i> (-feeyay, -feysay) Timo saqaf ku firid.	saraayayn <i>m.f.dh eeg</i> saraayee.
saqajaan <i>m.l</i> (-nno, miin, <i>m.dh</i>) 1. S. ah: qof dhaqan xun oo aan xishoon. 2. Xishoon la'ahaanshada.	saraayee <i>f.g2</i> (-yeeyay, -yaysay) Cid dhibaato weyn gaarsiin.
saqdambeed <i>m.dh</i> Gelindambeed.	saraayo <i>m.dh</i> Dhibaato weyn; dareen.
saqdhexaad <i>m.dh</i> Gelindhexaad.	sarab ¹ <i>m.l</i> Ulo dhuudhuuban oo wax lagu dhiso.
saqir ¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Ilmo yar. <i>ld</i> siqiir ¹ .	sarab ² <i>f.mg1</i> (-rbay, -rabtay; -rbi) Ulo yaryar meel ku teedid.
saqir ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Ilmo yaraan ku dhimasho. <i>ld</i> siqiir ² .	sarac ¹ <i>m.l</i> (-cyo, <i>m.dh</i>) 1. Mudmudidda geed la rabo in dhacaan laga keeno la mudmudo. 2. Beerfal. 3. Saf.
saqiirid <i>m.f.dh eeg</i> saqiir ² . <i>ld</i> siqiirid.	sarac ² <i>m.dh</i> (-rco, <i>m.l</i>) Laabatada hoose oo gumaarka (bisqanlayda) iyo bowdadu iska galaan. <i>ld</i> sarcan ¹ .
saqiirnimo <i>m.dh</i> Saqiir ahaansho. <i>ld</i> siqiir- nimo.	sarac ³ <i>f.g1</i> (-rcay, -racday; -rci) 1. Wax beerid. 2. Geed qoyan si xabag u dhalo mudmudid.
saqiirragawrac <i>m.l</i> Colaad xun oo labo qolo dhaax marta.	sarajoog ¹ <i>m.l</i> 1. Taagnaanta qof taagan-yahay. 2. <i>ld</i> sarajoogid.
saqiirsuuji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ilmo yar nafaqadii iyo xannaanadii uu ku kori lahaa seejin.	sarajoog ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Qof wax taagan noqoshoo.
saqiirsuujin <i>m.f.dh eeg</i> saqiirsuuji. <i>ld</i> saqiirsuujis (2).	sarajoogid <i>m.f.dh eeg</i> sarajoog ² . <i>ld</i> sarajoog ¹ (2).
saqiirsuujis <i>m.l</i> 1. S. ah: Qof dumar ah oo ilmo yar si xun u xannaanaysa. 2. <i>ld</i> siqiirsuujin.	sarajoogsasho <i>m.f.dh eeg</i> sarajoogso.
saqlays <i>m.l</i> (-syo, <i>m.dh</i>) <i>ld</i> saqlayn.	sarajoogso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Fadhi ka istaagid.
saqle <i>m.l</i> Nooc ka mid ah orodka geela.	sarakac ¹ <i>m.l</i> Ka istaagidda fadhi laga istaago. <i>ld</i> sarakicid.
saqlee <i>f.mg2</i> (-eeyay, -eysay) Saqle ku ordid.	sarakac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday; -kici) Fadhi ka istaagid.
saqleyn <i>m.f.dh eeg</i> saqlee.	sarakicid <i>m.f.dh eeg</i> sarakac ² . <i>ld</i> sarakac ¹ .
sar ¹ <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Aqal weyn oo dhagax iwm laga dhisay; daar. 2. Harag neef weyn oo geel ama lo' ah.	saran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax la saray ahaansho.
sar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax jeexdin yar u yeelid.	saranji <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.dh</i>) Ku xigeenka naaquaadaha doonta.
saraacimo <i>m.dh</i> Libaaxbadeed aad u weyn oo gafuur dheer iyo ilko kuwa miinshaarta u eg leh.	saranseer ¹ <i>m.l</i> Dhibaato ka timid arrimo isdaba joog ah oo waxyeello leh.
saraad ¹ <i>m.dh</i> 1. Wax dhici doona oo la sii sheego. 2. Calaamado iyo dhacdooyin tus- meeyaa wax dhici doona.	saranseer ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Dhibaato weyn oo arrimo isbada joog ah ka dhalatay la kulmid.
saraad ² <i>f.g1</i> (-day, -dday) 1. Wax dhici doona mala-awaalid. 2. Dhacdooyin tilmaamid.	saranseerid <i>m.f.dh eeg</i> saranseer ² .
saraadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dhici doona mala-awaalid.	saransoor <i>m.l</i> 1. Meel laba wax iska galaan; iran. 2. Dalandool.
saraadid <i>m.f.dh eeg</i> saraad ² .	sarar ¹ <i>m.l</i> (-rro, <i>m.dh</i>) Derin caws ka samaysan oo aan toban kabood ka bad-nayn.
saraadin <i>m.f.dh eeg</i> saraadi. <i>ld</i> saraadis.	
saraadis <i>m.l ld</i> saraadin.	
saraakil <i>m.dh.w</i> eeg sarkaal.	
saraar <i>m.lu</i> Weylo daaqa oo aan dhibaato mudanayn caanaha hooyada hadday waayaan.	

sarar² *m.db* (-ro, *m.db*) Feeraha intooda hoose oo saracda xigta iyo hilibka saaran.

sararacaddeeye *m.l* Geed dhulka dooxoo-yinka ah ka soo fuura oo xooluhu aad ugu cayilaan.

sarargalle *m.l* Deriskunool gala dhogorta nirgaha oo dhiigga ka nuuga.

sararcaddeeye *m.l* Geed dhulka dooxoo-yinka ka soo fuura oo xooluhu aad ugu cayilaan.

sarasho *m.f.db* *eeg* saro².

sarayn *m.f.db* *eeg* saree.

sarayo *m.db* Iska hor-imaad; dagaal; cadaawad.

sarbeeb *m.db* Hadal maldahan oo macne ku qarsoon yahay.

zarbi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* darbi.

zarbid *m.f.db* *eeg* sarab².

zarbin *m.db* *ld* darbin.

sarcan¹ *m.db* *ld* sarac².

sarcan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la sarcay ahaansho (geed).

sarcanaan *m.f.db* *eeg* sarcan². *ld* sacra-naansho.

sarcanaansho *m.ll/db* *ld* sarcanaan.

sarcasho *m.f.db* *eeg* sarco².

sarcid *m.f.db* *eeg* sarac³.

zarco¹ *m.db* Cudur maskaxeed dadka ku dhaca oo lala suuxo; qallal.

zarco² *f.g3* (-caday, -catay) 1. Beer abuurasho. 2. Geed si uu xabag u dhalo mudmudasho.

sardhaban *m.l S.* ah: cudur halis ah oo Ilaahay nafleyda u fududeyey.

sardhayn *m.f.db* *eeg* sardhee.

sardhee *f.mg2* (-dheyay, -dhaysay) Qof wax yar seexasho.

sardho *m.db* Hurdo yar.

sardiin *m.l.u* Huduf; baaqe.

sare *s.* Meel korreysa ku sugar; sarreya.

saree *f.g2* (-reeyay, -raysay) 1. Nafley cudur qaadsiin. 2. Cid wax xun barid (qof).

sareedaan *m.l* (-aammo, *m.db*) Jikada doonyaha iyo maraakiibta.

sareedayn *m.f.db* *eeg* sareedee.

sareedee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Cid barwaaqayn (Ilaah).

sareedo *m.db* (-ooyin, *m.l*) Barwaaqo.

zarfe *m.l* (nax.) Daraasadda qawaaniinta ku salaysan dhismaha ereyada xagga samaysankooda iyo xagga isrogroggooda.

sargaal *m.l* (-llo/saraakii, *m.db*) 1. Qof madax ah oo maamul dawladeed haya. 2. Qof ciidanka qalabka sida ka mid ah oo xiddigo leh. *ld* sarkaal.

sargaan *m.db* (-no, *m.l*) Ul yar oo dhuuban. *ld* sarwaan.

sargad *m.db* (-do, *m.l*) Ul yar oo badanaa qoyan. *ld* serged.

sargadayn *m.f.db* *eeg* sargadee. *ld* sergedeyn.

sargadaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax ul yar lala dhacay ahaansho. *ld* sergedeysan.

sargadaysnaan *m.f.db* *eeg* sargadaysan. *ld* sargadaysnaansho, *ld* sergedeysnaansho.

sargadaysnaansho *m.ll/db* *ld* sargadays-naan.

sargadee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Nafley ul yar la dhicid. *ld* sergedee.

sargaf *m.l* Hilib saafan oo la dubay; naas.

sargo' *f.mg1* (-ay, -day) Ku s.: wax, wax kale la jin ah noqosho.

sargo'an *f.mg4* (-naa, -nayd) Ku s.: wax, wax kale la jin ah ahaansho.

sargo'i *f.g2* (-iyay, -isay) Ku s.: wax, wax kale la jin ah ka yeelid.

sargo'id *m.f.db* *eeg* sargo'.

sargo'in *m.f.db* *eeg* sargo'i.

sargo'naan *m.f.db* *eeg* sargo'an. *ld* sargo'-naansho.

sargo'naansho *m.ll/db* *ld* sargo'naan.

sargoo *f.mg2* (-gooyay, -goysay) Ku s.: wax, wax kale cabbirkisa la ekeysiin.

sargoosasho *m.f.db* *eeg* sargooso.

sargooso *f.mg3* (-stay, -satay) Ku s.: wax, wax kale ku jimaysasho.

sargoyn *m.f.db* *eeg* sargoo. *ld* sargoys.

sargoys *m.l* *ld* sargoyn.

zarid *m.f.db* *eeg* sar². *ld* sarniin.

sariibad *m.db* (-do, *m.l*) Meesha xoolaha la gadayo lagu xereeyo oo lagu siiyo caws iyo biyo; xero; deyr; siibad.

sariir *m.db* (-ro, *m.l*) 1. Saabaanka guriga mid ka mid ah oo lagu korseexo inta joodari iyo barkimooyin la saaro. 2. Salka weelka. 3. Saliid.

sariirasho *m.f.db* *eeg* sariirasho.

sariiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Wax tafid.

sarin *m.l* Geed faalala oo laamo dhaadheer iyo caaleemo yaryar leh oo geelu daaquo.

sarkaal *m.l* *ld* sargaal.

sarkadhaban *m.l* (-nno, *m.db*) 1. Welwel iyo hiyikac ku dhaca qof, arrin la soo deristay awgeed. 2. Dhibcaha biyaha roobka. 3. Roob tabaryar oo aan dhulka si fiican u qoyn.

sarkooma *m.db* (daaw.) Kansarka sooha xiriirka cudurkan wuxuu ku dhici karaa meelwalba oo jirka ka mid ah, maadaama uu ka kaco sooh xubin wax ka sameeya ee uusan gaar u ahayn xubin khaas ah. Wuxu ka kici-karaa: sooh mayraxeed, muruq, baruur, laf, carjow, xuubka xubno isgoysyada (synovium), xiddiddada dhiigga iyo liinfada iyo soohyo kala duwan oo kale.

sarmaan <i>m.l</i> (sarmaan , <i>m.dh</i>) Geedqodax salka u buuran leh oo xabag macaan iyo asal wanaagsan oo wax lagu carariyo leh, xididdadiisana dhigo laga samaysto.	sarriib <i>f.g1</i> (- bay , - btay) Laan caleemo leh ilkaha ama gacanta iyadoo aan la sii dayn xoog ugu jiidid si caleento uga daadato. <i>ld</i> sarriig² .
sarmaseegtayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarmaseegtee. <i>ld</i> surmaseegtayn .	sarriibasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarriibo. <i>ld</i> sarrii-gasho .
sarmaseegtee <i>f.g2</i> (- teeyay , - taysay) Sarmaseegto samayn. <i>ld</i> surmaseegtee .	sarriibid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarriib. <i>ld</i> sarriigid .
sarmaseegto <i>m.dh</i> Nabar meeshii lala rabay lala waayo oo meel kale lagu dhufsto. <i>ld</i> surmaseegto .	sarriibo <i>f.g3</i> (- btay , - batay) Laan caleemo leh ilkaha ama gacanta iyada oo aan la sii dayn xoog ugu jiidasho.
sarmo <i>m.dh</i> (- ooyin , <i>m.l</i>) Nabar jeex yar leh oo aan haragga dhaafsanayn.	sarriig¹ <i>m.dh</i> 1. Dhawrashada sharafta la dhawrto. 2. Dulqaadka dhibaato loo dulqaato.
sarnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> saran. <i>ld</i> sarnaansho .	sarriig² <i>f.g1</i> (- gay , - gtay) <i>ld</i> sarriib .
sarnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> sarnaan .	sarriigasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarriigo. <i>ld</i> sar-riibasho .
sarniin <i>m.l</i> <i>ld</i> sarid .	sarriigid <i>m.dh</i> <i>ld</i> sarriibid .
saro¹ <i>m.dh</i> Sumoobidda wax sumoobaan. <i>ld</i> sadho .	sarriigo <i>f.g3</i> (- gtay , - gatay) 1. Sharaf iyo magac dhawrasho. 2. <i>ld</i> sarriibo .
saro² <i>f.g3</i> (- rtay , - ratay) Wax dillaac yar u yeelasho.	sarriiji <i>f.g2</i> (- iyay , - isay) 1. Wax sharafta iyo haybadda ku xun qof ku qasbid. 2. Wax dhogorta ka murxin.
sarqaalibasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarqaaliboo.	sarriijin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarriiji.
sarqaaliboo <i>f.mg3</i> (- btay , - batay) Wax, wax kale moodid ama u qaadasho.	sarsaar <i>m.l/u</i> Geed ka mid ah geedaha dhulka ku faalala ama geedaha kale isku mara oo aan qodaxlahayn, laamo jiljilacsanna leh.
sarqaan <i>m.l</i> <i>ld</i> sakhraan¹ .	sarsar¹ <i>m.l</i> (- rro , <i>m.dh</i>) 1. Jeexjeex yaryar oo aan maqaarka dhaafsanayn oo oogada loo yeelo. 2. Oodda reerka dusha uga wareegsan; deyr; meegaar; 3. Dhinac.
sarraaf <i>m.l</i> (- fyo , <i>m.dh</i>) Qof lacagaha qalaad isku beddela oo sarrifa.	sarsar² <i>f.g1</i> (- ray , - rtay) Qof oogadiisa jeexjeex u yeelid.
sarraafad <i>m.dh</i> (- do , <i>ml</i>) Qarashka loo qaato in maalin ama ka badan la mas-ruusto; masruuf.	sarsarid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarsar ² .
sarrax <i>m.l</i> (- xyo , <i>m.dh</i>) Xabad; gaaddo.	saruuradow <i>m.l</i> 1. Jeelka hilib cunidda loo qabo. 2. Cudur ay hilib ka raagiddu keento. 3. Roobsugow.
sarryn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarree.	sarwaan <i>m.dh</i> <i>ld</i> sargaan .
sarrysii <i>f.g2</i> (- iiyay , - iisay) Ka s.: wax, wax kale ka kor marin.	sarwacan <i>f.mg4</i> (- cnaa , - cnayd) Qof dadka ka dabci duwan ahaansho.
sarrysiin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarrysii.	sarwacnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarwacan. <i>ld</i> sarwacnaansho .
sarree <i>f.mg2</i> (- reeyay , - raysay) Ka s.: wax, wax kale kor saaran ama ka derejaweyn ahaansho.	sarwacnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> sarwacnaan .
sarreen <i>m.l</i> Badar iniino yaryar oo bariis u eg leh adduunka oo dhanna laga cuno, marka la shiidana bur noqda.	sarweji <i>m.dh</i> 1. Haragga wejiga xoolaha laga bixiyo. 2. Haragga wejiga dadka.
sarreeye <i>m.l</i> (- yayaal , <i>m.l/dh</i>) 1. Illaah. 2. Daraja sare oo askareed; jeneraal. 3. Xisaab jajab ah oo la qaybinayo tan kor la dhigo.	saryan <i>m.l</i> (- nno , <i>m.dh</i>) Biciid lab oo tabar gal ah.
sarrif¹ <i>m.l</i> 1. Lacag jajab ah oo qiimaheedu santiyaal yahay. 2. <i>ld</i> sarrifid .	sas¹ <i>m.l</i> Naxdin kedis ah oo lala argagaxo.
sarrif² <i>f.g1</i> (- gay , - ftay) Lacag isku taal googo' u dhigma u beddelid.	sas² <i>f.mg2</i> (- say , - stay) Naxdin kedis ah la argagaxid.
sarrifan <i>f.mg4</i> (- fnaa , - fnayd) Lacag wax la sarrifay ahaansho.	sasi <i>f.g2</i> (- iyay , - isay) Si kedis ah cid uga nixin.
sarrifasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarrifoo.	sasid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sas ² .
sarrifid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarrif ² . <i>ld</i> sarrif¹ (2).	sasin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sasi,
sarrifnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sarrifan ² . <i>ld</i> sarrif-naansho .	sataar <i>m.l</i> (- ryo , <i>m.dh</i>) 1. Mid ka mid ah magacyada Eebbe. 2. Daah.
sarrifnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> sarrifnaan .	sati <i>m.l</i> (- yo , <i>m.dh</i>) Weel laba qalbac isugu aabburan oo la dhexgeliyo quliyaasha laguna qaado.
sarrifo <i>f.g3</i> (- ftay , - fatay) Lacag isku taal jajab u beddelasho.	

satiyayn <i>m.f.db eeg</i> satiyee.	sawlac ¹ <i>m.l</i> Heerka bislaanshaha miraha ee ka horreeya qallaylka.
satiyasan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la satiyeyey ahaansho.	sawlac ² <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> Heerka bislaanshaha miraha ee qallaylka ka horreeya gaarid.
satiyasnnaan <i>m.f.db eeg</i> satiyaysan. <i>ld satiyasnnaansho.</i>	sawlacid <i>m.f.db eeg</i> sawlac ² .
satiyasnnaansho <i>m.ll/dh ld satiyasnnaan.</i>	sawlacsan <i>f.mg4 (-naa, -naayd)</i> Wax sawlac gaaray ahaansho (miro).
satiyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yaysay)</i> Baaquli sati u samayn.	sawlacsanan <i>m.f.db eeg</i> sawlacsan. <i>ld sawlacsanaansho</i>
saw <i>f.e.we ld sow.</i>	sawlacsanansho <i>m.ll/dh ld sawlacsanaan</i>
sawaab ¹ <i>m.l (-byo, m.db)</i> Dhaandhaan; nacas.	sawlax ¹ <i>m.l Weyrax.</i>
sawaab ² <i>m.db</i> Abaalmarinta Ilah qof wax fiican sameeyey abaalmariyo.	sawlax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Weyrixid.
sawaab ³ <i>f.g1 (-bay, -btay)</i> Cid dhaandhaamid.	sawlaxid <i>m.f.db eeg</i> sawlax ² .
sawaaban <i>f.mg4 (-bnaa, -bnayd)</i> Dhan-dhaan ahaansho.	sawo <i>m.db.kh</i> S. ah: isku mid ah oo aan wax is dheereyn.
sawaabi <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Ka s.: cid dhimatay sadaqo la bixiy Ilah in uu ajar ka siiyo u baryid.	sawrac <i>m.l.u (-cyo, m.db)</i> Meesha laga soo farcamay.
sawaabid <i>m.f.db eeg</i> sawaab ³ .	sax ¹ <i>m.l.kh</i> S. ah: wax aan qalad ahayn.
sawaabin <i>m.f.db eeg</i> sawabi.	sax ² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> Wax qalad ka bixin.
sawaabnaan <i>m.f.db eeg</i> sawaban. <i>ld sawaabnaansho.</i>	saxaab <i>m.l (-byo, m.db)</i> Daruur.
sawaabnaansho <i>m.ll/dh ld sawaabnaan.</i>	saxaafad <i>m.db</i> Habka, aqoonta iyo farsama-da loo isticmaalo war lagu baahinayo jara'-id.
sawaariikh <i>m.db.w eeg</i> saryuukh.	saxaarad <i>m.db (-do, m.l)</i> Santuuq weyn oo alwaax ka samaysan oo wax lagu rito. <i>ld seexaaraad.</i>
sawaaxil <i>m.l Dhul</i> xeebeed.	saxaax <i>m.l (-xyo, m.db)</i> Xubnaha taranka iyo meesha ay ku yaallaan.
sawax ¹ <i>m.l (-xyo, m.db)</i> Qaylo dheer.	saxad <i>m.l ld sawasho.</i>
sawax ² <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Cid aad u qaylin.	saxafi <i>m.l</i> Qof aqoon u leh cilmiga saxaafadda. <i>ld susufi.</i>
sawaxan <i>m.l Buuq</i> badan ama qaylo dheer.	saxal <i>m.l</i> 1. Meeraha u dhexeeyha dhulka iyo Mariiqaa; raage.2. Waqtii dhibaato badan oo qof mushkilaysanyahay. Tus. "Cali saxal baa haya". 3. S. ah: qof nasiib daran oo la karahsado.
sawaxid <i>m.f.db eeg</i> sawax ² .	saxan ¹ <i>m.l (-nno/suxuun, m.db)</i> 1. Weel dhoob ama macdan iwm ka samaysan oo yara godan cuntadana lagu cuno. 2. Shay yar, fidsan, wareegsan oo heeso iwm ku duubanihiin. <i>ld sixni.</i>
sawayn <i>m.db ld saawayn.</i>	saxan ² <i>m.l (jool)</i> Bedka guud ee biyo shubka u ah webi iyo laagiihiis.
sawd <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Cod; dhawaaq; luuq.	saxan ³ <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> Wax la saxay ahaansho.
sawee <i>f.mg2 (-weeyay, -weysay)</i> <i>ld saawee.</i>	saxansaxo <i>m.db</i> Neecaw qabow, udgoon oo roob soo hooray ka soo hormarta.
sawir ¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> 1. Muuqaal u eg nafley ama wax kale oo gacanta lagu masawiray ama aalad wax sawirta. 2. Qof aan caqli lahayn; nacas.	saxar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Cad qori, caws ama wax kale ka soo jabay, aad u yar oo dabayshu qaadi karto; firo.
sawir ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Gacan ama aalad wax suuraddooda ku muujin.	saxariir ¹ <i>m.db</i> Dhibaato aad u badan; silic; rafaad.
sawiran ¹ <i>f.mg1 (-rmay, -rantay)</i> Wax la sawiray ahaansho.	saxariir ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Dhibaato weyn la kulmid.
sawiran ² <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax la sawiray ahaansho.	saxariiri <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid dhibaato weyn gaarsiin.
sawirid <i>m.f.db eeg</i> sawir ² .	
sawirle <i>m.l (-layaal, m.ll/dh)</i> Qof aaladda wax sawirta ku shaqeeya oo aqoon u leh.	
sawirmid <i>m.f.db eeg</i> sawiran ¹ .	
sawirnaan <i>m.f.db eeg</i> sawiran ² . <i>ld sawirnaansho.</i>	
sawirnaansho <i>m.ll/dh ld sawirnaan.</i>	
sawirnimo <i>m.db</i> Sawir ahaansho.	
sawjar <i>m.l (-rro, m.db)</i> Askeri caddaan ah oo aan derejo lahayn. <i>ld sowjar.</i>	
sawjarnimo <i>m.db</i> Askeri ahaansho. <i>ld sowjarnimo.</i>	

saxaariirid <i>m.f.dh eeg saxaariir²</i> .	saxo² <i>f.g/mg3 (-xday, -xatay)</i> 1. (f.g) Wax sax ka dhigasho. 2. (f.mg) Wax la liqay oo hunguriga cad aaday ku qufacid. <i>ld sixo²</i> .
saxaariirin <i>m.f.dh eeg saxaariiri</i> .	say¹ <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Wax naag ninka qabaa u yahay.
saxaariirisan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Nafley wax dhibaato hayso ahaansho.	say² <i>f.g1 (-yay, -yday)</i> Wax isku garab safid.
saxaariirsanaan <i>m.f.dh eeg</i> saxaariisan. <i>ld saxaariirsanaansho</i> .	sayaaq <i>m.l (-qiin/-qyo, m.dh)</i> Qof ka shaqeeya farsamaynta dahabka, qalinka iwm.
saxaariirsanaansho <i>m.l/dh ld saxaarirsa-naan</i> .	sayanooko-baalamin <i>m.dh (daaw)</i> Madoo-baashada maqaarka iyo xuubabka daboola daloolalada jirka: indhaha, afka, futada, siilkka iwm. Wuxaana keena oksijiinka oo ku yaraada dhiigga.
saxarka Alfa <i>m.l (-rada ..., m.dh)</i> (<i>kiim</i>) Bu'da heliyam oo ay bixisay bu' weyn oo uu ku dhaca mataatax kaahfaleed. S. a. ma laha tamar socod badan, wuxaana markiiba nuugta hawada.	sayax¹ <i>m.l</i> 1. Qoyaanka gabaddanadu keento; dharab. 2. <i>ld sayaxid</i> .
saxaro <i>m.dh</i> Cuntada dadku cuno inteeda oogadu nacdo oo ka soo baxda futada; xaar.	sayax² <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> (<i>juqr.</i>) Dhammaadka fud baraf, kolka herkulku kor uga kaco barta biyuhu ku fadhiistaan, barafkuna uu biyoobo. Loolalka sare sayaxu waa dhacdo sanadeed muhimad weyn leh, oo dhaca gu' walba, wuxaana ku xiga milmidda barafka iyo ado-barafeedka iyo wabiyada.
saxaroo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Saxaro dhigid.	sayax³ <i>f.mg1 (-xay, -xday)</i> Wax gabaddano ku qoyid.
saxaroood <i>m.f.l eeg</i> saxaroo.	sayaxe <i>m.l (-xayaal, m.l/dh)</i> (<i>fiis</i>) Walax ka nuugi kartaa biyaha atomosfiyeerka.
saxar-qaad <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> (<i>c.cimi</i>) Duufaan bus fara badan ka buuxisa gibilka taas oo araggaa si la taaban karo u yaraysa, mararka qaarkoodna waxaaba uu gaaraa araaggoo ilaa iyo eber.	sayaxid <i>m.f.dh eeg</i> sayax ³ . <i>ld sayax¹</i> .
saxar-saled <i>m.l (-dyo, m.dh)</i> (<i>c.fal</i>) Magac guud oo ay wadaagaan dhammaan saxar-rada uu maatarku ka kooban yahay ee aan loo sii kala jabin saxarro ka sii yar.	sayaxsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax gabaddano ku qoyey ahaansho.
saxartir <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Wax aad u nadiifin.	sayaxsanaan <i>m.f.dh eeg</i> sayaxsan. <i>ld sayax-sanaansho</i> .
saxartirid <i>m.f.dh eeg</i> saxartir.	sayaxsanaansho <i>m.l/dh ld sayaxsanaan</i> .
saxasho <i>m.f.dh eeg</i> saxo. <i>ld saxad, sixad, sixasho</i> .	sayid¹ <i>m.l</i> Waayeel; madax; shariif.
saxid <i>m.f.dh eeg</i> sax ² . <i>ld saxniin, sixid</i> .	sayid² <i>m.dh</i> 1. <i>eeg say²</i> . 2. Isbarbardhigid; sarcid (dun, liilammo iwm).
saxiimad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Badan weyn oo si gaar ah loo sameeyey, matoor lehoo maraakiibta wax loogu geeyo loogana soo qaado. <i>ld sixiimad</i> .	saylaamid <i>m.f.dh eeg</i> saylaan ² .
saxiix¹ <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> Qoraal la shariyeynayo oo magac dhan ama la gaabiyey hoosta looga dhigo.	saylaan¹ <i>m.l</i> 1. S. ah: saymaha roobka. 2. Socod aan kala joogsi lahayn.
saxiix² <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> Qoraal la shariyeynayo, magac dhan ama la soo gaabiyey hoosta uga qorid.	saylaan² <i>f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)</i> Socod aan joogsi lahayn socosho.
saxiixan <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> Wax la saxiixay ahaansho.	saylaandhabasho <i>m.dh ld saylaandhaw</i> .
saxiixasho <i>m.f.dh eeg</i> saxiixo.	saylaandhaw <i>m.l</i> Qaylo iyo buuq dagaal wehliyo oo ay cidi samayso. <i>ld saylaan-dhabasho</i> .
saxiixid <i>m.f.dh eeg</i> saxiix ² .	saylad <i>m.dh (-do, m.l)</i> 1. Meel laysugu yimaado oo alaabta iyo waxyalaha ganacsiga ah lagu kala beddesho. 2. Suuq xoola-ha lagu kala iibsado. <i>ld seylad, siilad</i> .
saxiixnaan <i>m.f.dh eeg</i> saxiixan. <i>ld saxiix-naansho</i> .	saylam <i>m.l (-myo, m.dh)</i> (<i>bot</i>) Nudo u qaada biyaha iyo macaadiinta nafaqada leh ee ku milan dhirta kelli.
saxiixnaansho <i>m.l/dh ld saxiixnaan</i> .	sayle <i>m.l</i> Ciyaar dhaqameed laga yaqaan degaanka webiyada.
saxiixo <i>f.g3 (-xday, -xatay)</i> Qoraal la shariyeynayo, hoosta magac la gaabiyey ama kaamil ah uga qorasho.	saymo <i>m.dh</i> 1. Belaayo, halis. 2. <i>eeg say¹</i> .
saxnaan <i>m.f.dh eeg</i> saxan ² . <i>ld saxnaansho</i> .	
saxnaansho <i>m.l/dh ld saxnaan</i> .	
saxniin <i>m.l ld saxid</i> .	
saxo¹ <i>m.dh</i> Xaaladda uu ku sugan yahay jir aan cudur hayn. <i>ld sixo¹</i> .	

sayn¹ *m.l (-mo, m.dh)* Addin roob ah oo aan ballaarayn oo meel ka hoora.

sayn² *m.dh* Timo bul ah oo xayawaanka qaarkiis dabada fooddeed uga yaal.

sayncaddaa *m.l* Nin da' weyn oo waaya-arag ah. *ld sayncadde.*

sayncadde *m.l (-dayaal, m.l/dh)* *ld sayn-caddaa.*

saynis *m.l* Cilmiga barashada noolaha iyo manoolaha.

saynisyahan *m.l (-nno, m.dh)* Qof cilmiga sayniska aqoon u leh.

saynisyahannimo *m.dh* Saynisyahan ahaansho.

saynsaab¹ *m.l (-byo, m.dh)* 1. Wax, wax daboola kuna heeran. 2. Isugeynta aqoonta, siyaasadda, xiriirka bulshada, dhaqankaa iwm oo u horseedaya dhaqaaluhu in uu kobco.

saynsaab² *fg1 (-bay, -btay)* 1. Wax daboolid. 2. Wax dabid.

saynsabasho *m.f.dh eeg* saynsaabo.

saynsaabid *m.f.dh eeg* saynsaab².

saynsaabo *fg3 (-btay, -batay)* Wax saynsaab u samaysasho.

saynwaraari¹ *m.l* Dabaruxidda xoolo ugaar iwm sameeyaan.

saynwaraari² *fg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* Ugaar, xoolo iwm dabo ruxid samayn.

saynwaraarin *m.dh ld saynwaraaryid.*

saynwaraaryid *m.f.dh eeg* saynwaraari². *ld saynwaraarin.*

sayr *fg1 (-ray, -rtay)* Si xoog leh wax shubma meel tiigaal ah ugu daadin. *ld sayri.*

sayran *fmg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la sayray ahaansho.

sayras *m.l (-syo, m.dh) (c.cimi.)* Daruur maraysa joog sare oo waslad waslad ah, oo muuqaal ahaan jilicsan una eg baalal.

sayri *fg2 (-iyay, -isay)* *ld sayr.*

sayrid *m.f.dh eeg* sayr. *ld sayrin.*

sayrin *m.dh ld sayrid.*

sayrnaan *m.f.dh eeg* sayran. *ld sayrnaan-sho.*

sayrnaansho *m.l/dh ld sayrnaan.*

sayruukh *m.l (-khyol-/awaariik, m.dh)* Qalab la gamo, aad u dheeereya oo hawlo kala duwan loo adeegsado. *ld saaruukh.*

saytobalaasam *m.l (-myo, m.dh) (baay.)* Walax xab oo kale ah oo ku wareegsan bu da unugga.

saytooloji *m.l (baay.)* Barashada unugga.

saytoosiin *m.l (baay.)* Waxa laga soo dhiran dhirihey bayrimidiin. Waa mid ka mid ah qaybaha ugu muhiimsan ee salka u ah niyukiyyotaydh iyo asiidh bu'eedyada DNA iyo RNA.

se *xi.* Erey kala xiriir fura laba tixood, wuxuuna gadaal uga nudmi karaa xiriiriyaal kale sida "amase", "laakiinse", iwm. Tus. "Adigu bax aniguse waan joogaya".

seben *m.l ld saman.*

sebi *m.l (-iyo, m.dh)* Ilmo; caruur; cunug.

sebinnimo *m.dh* Sebi ahaansho.

sed *m.l (-dad, m.l)* Qayb cunto ah oo Ilaha nafley calaf uga dhigoo. *ld sad¹.*

sedbursad *m.f.l ld sedbursasho.*

sedbursasho *m.f.dh eeg* sedburso. *ld sedbursad, sedbursi.*

sedbursi *m.l ld sedbursasho.*

sedburso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax la wada leeyahay qaybtii aad ku lahyd ka badan qaadasho.

sedo *m.dh (-ooyin, m.l)* *ld sado.*

see *fk.we ld sidee.*

seeb¹ *m.l (-bab, m.l)* Qori dheer oo afka hore u ballaaran oo bedenada iyo huuriyada lagu wado.

seeb² *fg1 (-bay, -btay)* Beden, huuri iwm seeb ku wadid. *ld seebi.*

seebi *fg2 (-iyay, -isay)* *ld seeb².*

seebid *m.f.dh eeg* seeb². *ld seebin.*

seebin *m.dh ld seebid.*

seed¹ *m.dh (-do, m.l)* Sooh adag, cad oo muruqyada madaxooda ku yaal isuna haya muruqyada iyo lafaha.

seed² *m.dh (-do, m.l) (c.naf.)* Koox nudo ah oo liilsami kara, kuwaasoo hal ama in ka badan oo lafo ah oo isu tagay, isuna haya kalagoosyo dhaqdhaqaaq. Seeduuhu waxay xukumaan dhaqdhaqaaqa lafaha ee kala-goyska, sidaa awgeed waxay muhiim u tahay ka hortagga kala baxa.

seeddi *m.l (-iyaal, m.l/dh)* Naag la qabo walaalkeed iyo ninkeedu waxa ay isu yihiin.

seeddinnimo *m.dh* Seeddi ahaansho.

seef *m.dh (-fo, m.l)* Qalab lagu dagaallamo, gadaal daab la qabsado ku leh oo ka samaysan bir xalleefsan, dhuuban, dheer, toosan ama qalloocan, leh caarad wax mudda iyo af wax gooya.

seef-bacaad *m.l (jool.)* Nooc ka mid ah bataax bacaad, oo badanaa laga helo saxaaraa, taasoo ka kooban lafo dhaa-dheer oo af leh oo barbarro la ah dhinaca dabayshu ka soo dhacayso. Dhammaad-kana waxa kordha dhererka bacaadka, markaasoo dabaylaha gudbani ay kordhi-yaan dhererkeeda iyo ballaadhkeeda.

seef-cireed *m.l* Walxo ku wareega qorraxda, raacana meeris qaabkiisu yahay qabaal. Seef-cireedyada, badankoodu, waxa ay leeyihiin

- daba dheer oo aad noogu muuqa-ta marka
uu qorraxda u soo dhawaado.
- seeflabbood** *m.l* 1. Karti wax lagu hubsado oo
lagu sugo la'aan; kadsiinyo la'aan. 2. S. ah:
qof samir daran oo aan wax hubsan.
- seeflabboodnimo** *m.dh* Seeflabbood ahaan-
sho.
- seefle** *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Nooc kalluunka
badda ku nool ka mid ah oo u eg faras-
badeedka, guudse aan lahayn.
- seeg** *f.g1* (-gay, -gtay) Wax gefid.
- seegaan** *m.dh* (-nno, *m.dh*) *ld* **jeegaan**.
- seegeysad** *m.l* *ld* **seegeysasho**.
- seegeysasho** *m.f.dh* *eeg* seegeyso. *ld* **seegeysad**,
seegeysi.
- seegeysi** *m.l* *ld* **seegeysasho**.
- seegeyso** *f.mg3* (-stay, -satay) Shahwo iska
keenid.
- seegid** *m.f.dh* *eeg* seeg.
- seego** *m.dh* Galmo la'aan qof shahwo isaga
keeno.
- seegseeg¹** *m.l* (-gyo, *m.dh*) 1. Qof nolosha ku
fashilay. 2. Qof aan waxba tacban karin;
nacas; doqon. 3. Qof aan waxba haysan
dhibaatana hayso.
- seegseeg²** *f.mg1* (-gay, -gtay) Nolol ku fashilid
(qof).
- seegseegid** *m.f.dh* *eeg* seegseeg².
- seeji** *lg2* (-iyay, -isay) Cid wax gefsiin.
- seejin** *m.f.dh* *eeg* seeji. *ld* **seejis**.
- seejis** *m.l* *ld* **seejin**.
- seeme** *m.l* (-mayaal, *m.l/dh*) Billaawe weyn oo
lagu dagallamo; golkob.
- seemid** *m.f.dh* *eeg* seen².
- seemman** *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Ari ama lo'
wax aan geeso lahayn ahaansho. 2. Madax
wax timaha laga xiiRAY ahaansho. 3. Cayaar
carruureed qof, wax la taabtay ahaansho.
- seemmanaan** *m.f.dh* *eeg* seemman. *ld*
seemmanaansho.
- seemmanaansho** *m.l/dh* *ld* **seemmanaan**.
- seen¹** *m.l* 1. Kabaha la tolay jaanta ugu
horraya ee qofka cagtiisa lagu cabbiro. 2. S.
ah: koombo iwm oo waxa ku jiraa afka la
siman yihiin.
- seen²** *f.g1* (-eemay, -eentay; -eemi) 1. Cayaar
carruureed qof, wax la taabtay noqosho.
2. Madax, wax timaha laga xiiRAY noqosho.
3. Dhir laamaheeda la simay ahaansho.
- seenlaawe** *m.l.kh* (-wayaal, *m.l/dh*) S. ah: weel
waxa ku jiraa afkiisa ayna ka sarreyn.
- seenyo** *m.dh* (-ooyin, *m.*) Neef ari ama lo' ah
aan geeso lahayn.
- seenyoon** *f.mg4* (-naa, -nayd) Ari, wax aan
geeso lahayn ahaansho.
- seenyoonaan** *m.f.dh* *eeg* seenyoon. *ld*
seenyoonaansho.
- seenyoonaansho** *m.l/dh* *ld* **seenyoonaan**.
- seqqaan** *m.dh* *ld* **jeegaan**.
- seer¹** *m.l* 1. Laba dal oo isku qabsan ama
gobollo, beero iwm xarriiqda u dhexeya oo
qaybisa. 2. Falka la sameeyo, marka qof saar
ama Boorane laga saarayo (tumayo).
- seer²** *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Laba dal oo isku
qabsan ama gobollo, beero iwm xarriiq kala
qaybisa u samayn. 2. Cid mingis, boorane
iwm ka muddeyn. *ld* **seeree**.
- seeraar** *f.mg1* (-ray, -rtay) Ka s.: wax, wax ku
gudbanaa dhaafid.
- seeraari** *lg2* (-iyay, -isay) Wax la tuurayo si ay
meel shishe oo aan muuqan ugu dhacaan,
wax dheer oo soke dusha ka marin.
- seeraarid** *m.f.dh* *eeg* seeraar.
- seeraarin** *m.f.dh* *eeg* seeraari. *ld* **seeraaris**.
- seeraaris** *m.l* *ld* **seeraarin**.
- seeran** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Dhul iwm wax
xuduud leh ahaansho. 2. Dhul wax
xirmaysan ahaansho. 3. Cid wax mingis,
boorane iwm laga tumay ahaansho.
- seerasho** *m.f.dh* *eeg* seero. *ld* **seeraysasho**.
- seerayn** *m.dh* *ld* **seerid**.
- seeraysasho** *m.dh* *ld* **seerasho**.
- seerayso** *f.g3* (-stay, -satay) *ld* **seero**.
- seere** *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) 1. Dalal isku qabsan
oo dawlado kala leeyihiin ama gobollo, beero
iwm xarriiqda u dhexeya oo caddaynaya
meesha mid ku dhammaado midna ka
billaawdo; soohdin; xudduud; xad. 2. Dhul
laga xayiro daaq-sinka xilliga doogga ah si loo
daaqa jilaalka.
- seeree** *f.g2* (-reeyay, -reysay) 1. *ld* **seer**
2. Dhul in muddo ah daaq ka xayirid.
2. Xabbad la riday meel la waayid.
- seeri** *m.l* (-iyo, *m.dh*) 1. Firimbi. 2. Dhul ka
fog biyaha oo oomane ah.
- seerid** *m.f.dh* *eeg* seer. *ld* **seerayn**.
- seeriwale** *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Laba kooxood
oo cayaar kubbadeed isaga soo horjeeda,
qofka dhexdhexaadinaya oo seeriga u haya;
garsoore. *ld* **siiriwale**.
- seermaweydo** *m.dh* Xilli roobab xoog badan
da'aan oo bartamaha guga ah.
- seernaan** *m.f.dh* *eeg* seeran. *ld* **seernaansho**.
- seernaansho** *m.l/dh* *ld* **seernaan**.
- seero** *f.g3* (-rtay, -ratay) Dhul iwm xuduud u
samaysasho. *ld* **seerayso**.
- sees¹** *m.l* (-sas, *m.*) 1. Garangar yar oo qodxa
ka taagtaagan yihiin oo weylaha gafuurka loo
geliyo si aysan lo'da u nuugin. 2. Asaas;
saldhig. 3. Nin ka shaqeeya xera-da fardaha.

sees² *f.g1* (-say, -stay) Weylo si aysan lo'da u nuugin garangar yar oo qodxo ka taagaaganyihiin gafuurka u gelin.

seesar *m.l* (-rro, *m.dh*) Saxon yar oo wareegsan yarana godan oo korkiisa bakeerida la saarto, wixii ka soo daatana celiya.

seesemmane *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) Nooc ka mid ah kalluunka badda ku jira oo sida badan hoos aada.

seesid *m.f.dh* eeg sees².

seetadheerayn *m.f.dh* eeg seetadheeree.

seetadheeree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) 1. U s.: awr dabar u dheerayn. 2. U s.: cid muddo dheer u samrid.

seetayn *m.f.dh* eeg seetee.

seetaysad *m.l* *ld* **seetaysasho**.

seetaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la seeteyey ahaansho.

seetaysasho *m.f.dh* eeg seetayso. *ld* **seetay-sad**, **seetaysi**.

seetaysi *m.l* *ld* **seetaysasho**.

seetaysnaan *m.f.dh* eeg seetaysan. *ld* **seetaysnaansho**.

seetaysnaansho *m.l/dh* *ld* **seetaysnaan**.

seetayso *f.mg3* (-stay, -satay) Awr seeto ku xirasho.

seetee *f.g2* (-teeyay, -taysay) Awr si uusan u fogaan labada addin oo hore xarig uga xirid.

seeto *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Xiridda la isku xiro labada addin oo hore ee awrka. 2. Xargaha awrta lagu seeeteyo.

seexaarad *m.dh* (-do, *m.l*) *ld* **saxaarad**.

seexaari *m.dh* Noocyada timirta jaad ka mid ah oo aan qiimo badan lahayn oo isku dhgedhegta.

seexad *m.l* *ld* **seexasho**.

seexasho *m.f.dh* eeg seexo. *ld* **seexad**.

seexaw *m.dh* Baabi'inta wax la wada baabi'yo.

seexi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid hundisiin. 2. Dab iwm damin.

seixin *m.f.dh* eeg seexi. *ld* **seexis**.

seexis *m.l* *ld* **seixin**.

seexo *f.mg3* (-xday, -xatay) 1. Qof, gam'id. 2. Dab iwm damid.

seexsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Dab iwm wax damay ahaansho.

seexsanaan *m.f.dh* eeg seexsan. *ld* **seexsanaansho**.

seexsanaansho *m.l/dh* *ld* **seexsanaan**.

seexasho *m.f.dh* eeg seexso.

seexso *f.mg3* (-saday, -satay) Carruur hurdo u diyaarsasho.

seeyo *m.dh* Caws adag oo gogosha laga samaysto.

sefed *m.dh* (-do, *m.l*) Wax meel laga gurayo oo meel kale la gaynayo inta hal mar la dejyo: maqaasiinkii waxaa la keenay sefed baasto ah. **segeger** *m.l/kh* (-rro, *m.l*) 1. S. ah: qof madax adag oo aan wax maqal. 2. S. ah: wax matare, qof aad u garaad yar; nacas; dabbaal.

segegernimo *m.dh* Segeger ahaansho.

sekan *m.l* Daqiqad; ilbiriqsi. *ld* **seken**.

seked *m.dh* (-do, *m.dh*) *ld* **sakad**.

seken *m.l* (-nno, *m.dh*) *ld* **sekan**.

sekeysad *m.l* *ld* **sakeysasho**.

sekeysasho *m.l* *ld* **sakeysasho**.

sekeysi *m.l* *ld* **sakeysasho**.

sekeyso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld* **sakeyso**.

seko *m.dh* *ld* **sako**.

selel¹ *m.l* *ld* **salal¹**.

selel² *f.mg1* (-elay, -eshay) *ld* **salal²**.

seleli *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **salali**.

selelid *m.dh* *ld* **salalid**.

selelin *m.dh* *ld* **salalin**.

selelsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax seleley ahaansho. *ld* **salalsan**.

selelsanaan *m.f.dh* eeg selelsan. *ld* **salal-sanaan**, **salalsanaansho**, **selelsanaansho**.

selelsanaansho *m.l/dh* *ld* **selelsanaan**.

sellied *m.dh* (-do, *m.l*) Weel caw laga falkiyo oo midabyo badan loo yeelo oo suuqyada looga adeegto; dambiiil. *ld* **sallad²**.

sellim *f.g1* (-imay, -intay; -imi) *ld* **sallim**.

sellimid *m.dh* *ld* **sallimid**.

seluloos *m.l* (**baay**) Bolisakraydh ka kooban halbeegyo gulukows ah, oo ah silsilad dheer oo aan faracyo lahayn. Waa waxyaabaha ugu muhiimsan ee ay ka samaysanyihiin gidaarrada unugga ee dhirta sare.

semen *m.l* (-nno, *m.dh*) *ld* **saman**.

semifaynal *m.l* (-llo, *m.dh*) Tartan isboorti oo kooxo badani ka qaybgalaan wareeggiisa labaad.

senen *m.l* *ld* **sanan**.

senge *m.l* (-gayaal, *m.l/dh/-eyo*, *m.dh*) Orgi ama faras la dhufaanay oo cayillan. *ld* **sange**.

senti *m.l* (-iyo, *m.dh*) Lacag sanuud ah midka ugu qiimo yar; dhururuq. *ld* **santi**.

sentiimitir *m.l* (-rro, *m.dh*) Mitir boqol meelood loo qaybiyey meeshiis. *ld* **shentiimitir**.

serbi *m.l* Ul yar oo jilicsan; dhenged.

serenji *m.l* (-iyo, *m.dh*) Ku-xigeenka naakhuudaha markabka ama doonta.

serged *m.dh* (-dyo, *m.dh*) *ld* **sargad**.

sergedayn *m.dh* *ld* **sargadayn**.

sergedaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* **sargadaysan**.

sergedaysnaan *m.dh* *ld* **sargadaysnaan**.

sergedaysnaansho *m./l dh ld* **sargadays-naan.**
sergedee *f.g2* (-deeyay, -deysay) *ld* **sarga-dee.**
seri *m.l* Dun xasaw ah, oo dharka qaarki ama alaaboo kaleba lagu qurxiyo; tel.
seriir *m.dh ld* **saliid.**
serji *m.l* (-*yo*, *m.dh*) Wax fidsan dhinaca uu ku dhammaado; af; qar.
setembar *m.dh* Sanadka masiixiga ah bishiisa sagaalaad.
seylad *m.dh* (-*do*, *m.l*) *ld* **saylad.**
seyle *m.l* (-*layaal*, *m./l dh*) Nooc ka mid ah halaqa ciidda u eg, booda oo halis ah; good; cawladi.
seylici *m.dh* 1. Qayb ka mid ah dariiqada qaadiriyada. 2. Nooc ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka soomaaliyeed oo jiib iyo jaan leh, oo ragga iyo dumarkuba wada cayaaraan.
seytuun *m.l* 1. Geed la beerto oo miro kulkulucsan oo khudrad ahaan loo cuno dhala. 2. Miraha geedka seytuunku dhalo.
shaab *m.l* (-*bab*, *m.l*) 1. Nin dhallin yar oo xoog leh. 2. Sh. ah: dukaan badeeco ka buuxdo oo cammiran.
shaabbad *m.dh* (-*do*, *m.l*) Shay dabo la qabsadana leh oo cijir ama bir ka samaysan oo hadal ama astaamo ku qoranyihiin oo dukumuntiga iyo warqadaha lagu dhufto. *ld* **shabbad, shabbo.**
shaabbadayn *m.f.dh eeg* shaabbadee. *ld* **shaabbadays, shabbadayn, shabbadays, shabbayn, sha**
shaabbadays *m.l ld* **shaabbadayn.**
shaabbadaysan *f.mg4* (-*snaa*, -*snayd*) Dukumenti iwm wax la shaabbadeeyay ahaansho. *ld* **shabbadaysan, shabbaysan.**
shaabbadaysasho *m.f.dh eeg* shaabbadayso. *ld* **shabbadaysasho, shabbaysasho.**
shaabbadaysnaan *m.f.dh eeg* shaabbaday-san. *ld* **shaabbadaysnaansho, shabba-daysnaan.**
shaabbadaysnaansho *m./l dh ld* **shaabbadaysnaan.**
shaabbadayso *f.mg3* (-*stay*, -*satay*) Wax shaabbad ku dhufsasho. *ld* **shabbadayso, shabbayso.**
shaabbadee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Warqad ama dukuminti shabbad la dhicid. *ld* **shabbadee, shabbee.**
shaabbah¹ *m.l* (-*hyo*, *m.dh*) U ekaanshaha wax, wax kale u ekaadaan. *ld* **shabbah¹.**
shaabbah² *f.g1* (-*hay*, -*hday*; -*bihi*) Wax, wax kale u ekaansho. *ld* **shabbah².**
shaabbihid *m.f.dh eeg* shaabbah². *ld* **shabbihid.**

shaabuuug *m.l* (-*gyo*, *m.dh*) Suun dhuubar, dheer, dabo la qabsado leh oo wax lala dhaco; karbaash; jeedal.
shaabuuugay *m.f.dh eeg* shaabuugee. *ld* **shaabuuugays.**
shaabuuugays *m.l ld* **shaabuuugayn.**
shaabuugee *f.g2* (-geeyay, -gaysay) Wax shaabuuug la dhicid.
shaac¹ *m.l kh* Sh. ah: wax la wada maqlo ama la wada arko oo caan noqda.
shaac² *f.mg1* (-*cay*, -*cday*) War iwm faafid.
shaacays *m.l* (-*syo*, *m.dh*) 1. Qori xabbad keliyale ah oo waayadii hore lagu dagaallami jiray. 2. Wax si aan caadi ahayn u shaqeeya. 3. *ld* **shaacayn.**
shaacbx *f.mg1* (-*xay*, -*xday*; -*bixi*) Soo sh.: wax la wada yaqaan noqosho.
shaacbixi *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) Wax la wada yaqaan ka dhigid.
shaacbixid *m.f.dh eeg* shaacbx.
shaacbixin *m.f.dh eeg* shaacbixi.
shaaci *f.g2* (-*iyay*, -*isay*) War iwm faafin.
shaacid *m.f.dh eeg* shaac.
shaacin *m.f.dh eeg* shaaci. *ld* **shaacis.**
shaacir *m.l* (-*rro*, *m.dh*) Qof maansoole ah; laashin.
shaacirayn *m.f.dh eeg* shaaciree. *ld* **shaa-cirays, shactirayn.**
shaacirays *m.l ld* **shaacirayn.**
shaaciree *f.mg2* (-*reeyay*, -*reysay*) Shaaciro samayn. *ld* **shactiree.**
shaaciro *m.dh* Hadal iyo dhaqdhaqaaq loola jeedo in cid looga qosliyo. *ld* **shactiro.**
shaaciroole *m.l* (-*layaal*, *m./l dh*) Qof dadka ka qosliya. *ld* **shactiroole.**
shaacis *m.l ld* **shaacis.**
shaadali *m.l* 1. Qaxwo qafsiif ah oo laga sameeyo qashirka bunka. 2. Shaah badan oo duco ahaan loo baxsho.
shaadir *m.l* (-*rro*, *m.dh*) Maro madow oo darfaha isaga tolan oo haweenka muslinka ahi dhex galaan jirkooda oo dhanna ku qariyan; shuko.
shaafi *f.g1* (-*iyay*, -*iday*; -*iyi*) 1. Cid bugtey caafimaadin (Eebbe). 2. Ka sh.: cid arrin ka bogsiin.
shaafici¹ *m.l* (-*ciyaal*, *m./l dh*) Qof raacsan mad-habta shaaficiga ee fiqiga diinta Islaamka.
shaafici² *m.dh* Afarta mad-habood ee fiqiga Islaamka middood.
shaafii *m.dh* Duco carabi iyo soomaali isugu jirta oo ardayda quraanku maqribkii akhriyaan. *ld* **shaafiiin.**
shaafiiin *m.dh ld* **shaafii.**

shaafiyid *m.f.db eeg shaafi.*

shaag *m.l (-gag, m.l)* Shay wareegsan oo isugu jira cinqir iyo bir oo baabuurtu ku socdaan.

2. Dhabbe jid cadde ah oo baabuurtu marto.

shaah¹ *m.l* 1. Geedgaab weligii cagaaran oo ubax cad cad leh kana baxa dalalka Hindiya, Shiinaha, Sayloon iyo bariga Afrika. 2. Caleenta geedka shaaha oo la engejiyey loona diyaariyey in la isticmaalo. 3. Cabbitaan guduudan oo ka kooban caleenta shaaha, sonkor iyo dhir kale oo laysku kariyo. *ld shaahi.*

shaah² *f.mg1 (-hay, -hday)* Shaah cabbid.

shaahi¹ *m.l ld shaah¹.*

shaahi² *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid shaah siin.

shaahid¹ *m.l (-dyo, m.db)* Marqaati.

shaahid² *m.f.db eeg shaah².*

shaahin *m.f.db eeg shaahi².* *ld shaahis.*

shaahis *m.l ld shaahin.*

shaajac *m.l (-cyo, m.db)* Nin geesi ah oo aan baqin. *ld shaajac.*

shaajacnimo *m.db* Shaajac ahaansho. *ld shajaacnimo.*

shaal¹ *m.l (-lal, m.l)* 1. Go' la huwado oo badanaa laga sameeyo dhogorta idaha, midabbo badanna leh oo laga keeno Kashmiir. 2. Aliindi.

shaal² *f.g1 (-aalay, -aashay)* Gaadiid badeed mowjad weyn oo xooggan oo ka hor timid ka gudbin.

shaalcad *m.l* Dharka aliindiga ah nooc darfaha ku leh daliig midab ah oo wada cad.

shaalid *m.f.db eeg shaal².*

shaamareer¹ *m.l* Yaab aad u badan iyo filanwaa.

shaamareer² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Yaab aad u badan iyo filanwaa dareemid.

shaamareeri *f.g2 (-iyay, -isay)* Shaamareer ku ridid.

shaamareerid *m.f.db eeg shaamareer².*

shaamareerin *m.f.db eeg shaamareeri.*

shaamareersan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax shaamareer ku dhacay ahaansho (cid).

shaamareersanaan *m.f.db eeg shaama-reersan.* *ld shaamareersanaansho.*

shaamareersanaansho *m.l/db ld shaama-reersanaan.*

shaambaay *m.db ld shaambi¹.*

shaambayn *m.f.db eeg shaambee.*

shaambee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Cid shaambo ku dhufasho.

shaambi¹ *m.db (-yo, m.l)* Weel weyn oo dhoob ka samaysan qaab ukumeedna leh iyo dabo dhuuwan oo biyaha lagu shubto; aashuun. *ld shaambayy.*

shaambi² *f.g2 (-iyay, -isay)* Si aayar ah oo xarrago ku jirto u socosho.

shaambin *m.f.db eeg shaambi².* *ld shaambis.*

shaambis *m.l ld shaambin.*

shaambo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Dhufashada ay dabada wax ku dhuftaan libaax-badeedka, yaxaaska iwm. 2. Si gaar ah oo lugaha la isugu dhufto marka biyaha gudohooda lagu jiro. 3. Dharka la dhaqayo oo lala dhaco wax adag (dhagax ama qori). 4. Hoore layiig ah, xumbeeyaa oo jirka, timaha iwm lagu dhaqo.

shaandhayn *m.f.db eeg shaandhee.*

shaandhee *f.g2 (-dheeyay, -dhaysay)*

1. Warqado turub baandhayn. 2. Dad jagooyin haya isku beddelid. 3. Wax dulduleel badan u yeelid. 4. Wax kala miirid.

shaandho *m.db* 1. Isku qasidda warqadaha turubka laysku qaso. 2. Isku beddelidda la isku beddelo dad jagooyin haya. 3. Qalab wax lagu kala miiro. 4. S. ah: wax daldalool badan leh.

shaanis *m.l* Nooc ka mid ah siyaalaha turubka loo cayaaro. *ld shaanis.*

shaankax *f.g1 (-xay, -xday)* Wax bir ku googoyn.

shaankaxan *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* Wax la shaankaxay ahaansho.

shaankaxid *m.f.db eeg shaankax.*

shaankaxnaan *m.f.db eeg shaankaxan.* *ld shaankaxnaansho.*

shaankaxnaansho *m.l/db ld shaankaxnaan.*

shaanis *m.l ld shaanis.*

shaaqi *m.l (-yo, m.db)* Nin shaqaale ah oo dadaal bandan.

shaar *m.l (-rar, m.l)* Hu' si gaar ah loo tolay oo leh kulleeti, gacmo, guluusyo la iskula xiro oo dadku qaarka sare ka qaato; shaati.

shaaraq¹ *m.l/kh* S. ah: Qalidda neef ishkin ah la qalo waqtii abaar ah si hilibiisa looga ganacsado.

shaaraq² *f.g1 (-qay, -qday)* Neef ishkin ah, waqtii abaar ah qalasho si hilibiisa looga ganacsado.

shaaraqasho *m.f.db eeg shaaraqo.*

shaaraqo *f.g3 (-qaday, -qatay)* Neef ishkin ah waqtii abaar ah qalasho.

shaarib *m.l (-bbo, m.db)* Timaha ka baxa bushinta sare ee ragga korkeeda. *ld shaarub.*

shaariqid *m.f.db eeg shaaraq².*

shaarub *m.l ld shaarib.*

shaaruf *m.db.u* Dufta xoolaha.

shaarug *m.l* Digir la dubay oo qolofta laga qaaday.

shaash *m.l (-shash, m.l)* 1. Timo dhaadheer oo ka baxa qoorta libaaxa lab iwm. 2. Masar

sida badan xariir ah, midabbo badan leh oo dumarku madaxa ku xirtaan.	in ay hawada iyo ilaysku ka soo galaan. <i>ld shubaako</i> .
shaashee <i>f.g2</i> (-sheeyay, -sheysay) Ilmo markaa dhashay shaasho gayeeyiin.	shabag <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) 1. Daliigyo silig ama caag ah oo sida shabaagta u samaysan oo dhowraarin loogu talaggalo. 2. Nooc kabaha ka mid ah oo ka samaysan maas ama rabar. <i>ld shabaq, shabaag</i> .
shaasheyn <i>m.f.dh</i> eeg shaashee.	shabaq <i>m.l</i> <i>ld shabag</i> .
shaashley <i>m.dh</i> 1. (<i>u</i>) Haweenka inta la guursadey. 2. S. ah: naag xarrago badan.	shabaqle <i>m.l</i> Baabuur dusha sare shabaq bir ah ku leh oo maxaabiista lagu qaado.
shaasho <i>m.dh</i> Cudur ka yimaad nadaafad xumada oo waxyeleeya carruurta iyo naagaha ummulaha ah.	shabashabo <i>m.dh</i> Cayaar ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka oo jiib, jaan iyo sacab leh, ragga iyo dumarkuna wada cayaaraan.
shaashhoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld shaa-show</i> .	shabbaax¹ <i>m.l</i> 1. Dabridka toogta lagu barto. 2. Dabrid.
shaashhoobid <i>m.f.dh</i> eeg shaashow. <i>ld shaa-shood</i> .	shabbaax² <i>f.g1</i> (-xay, -xday) 1. Dabridid toog ku barasho. 2. Dabrid shiish ku tartamid.
shaashhood <i>m.l</i> <i>ld shaashhoobid</i> .	shabbaaxid <i>m.f.dh</i> eeg shabbaax ² .
shaashhow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax shaasho ku dhacday noqosho (carruur iyo haween). <i>ld shaashhoo</i> .	shabbaaxtamid <i>m.f.dh</i> eeg shabbaaxtan ² . <i>ld shabbaaxtan¹</i> .
shaashhsaar¹ <i>m.l</i> Xaflad la sameeyo toddabaadka arooska dhammaadkiisa oo gabadha, shaash muujinaya inay gabarnimadii ka baxday loogu saaro.	shabbaaxtan¹ <i>m.l</i> Tartamidda ay laba qof ama ka badan ku tartamaan toog. <i>ld shabbaaxtamid</i> .
shaashhsaar² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Gabar la aroosay markii ugu horreysay shaash u saarid.	shabbaaxtan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Laba qof ama ka badan toog ku tartamid.
shaashhsaaran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Gabadh la aroosay oo la shaash saaray ahaansho.	shabbad <i>m.dh</i> <i>ld shaabbad</i> .
shaashhsaarid <i>m.f.dh</i> eeg shaashhsaar ² . <i>ld shaashhsaaris</i> .	shabbadayn <i>m.dh</i> <i>ld shaabbadayn</i> .
shaashhsaaris <i>m.dh</i> <i>ld shaashhsaarid</i> .	shabbadays <i>m.l</i> <i>ld shaabbadayn</i> .
shaashhsaarnaan <i>m.f.dh</i> eeg shaashhsaaran. <i>ld shaashhsaarnaansho</i> .	shabbadaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld shaabbadaysan</i> .
shaashhsaarnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld shaashhsaarnaan</i> .	shabbadaysasho <i>m.l</i> <i>ld shaabbadaysasho</i> .
shaati <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.dh</i>) <i>ld shaar</i> .	shabbadaysnaan <i>m.dh</i> <i>ld shaabbadays-naan</i> .
shaaxid <i>m.l</i> Rooti iwm aad dab loogu bisleyay.	shabbadaysnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld shaabbadaysnaan</i> .
shaaxidi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Rooti iwm aad dab ugu bisleyn.	shabbadayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) <i>ld shaabbadayso</i> .
shaaxidin <i>m.f.dh</i> eeg shaaxidi. <i>ld shaaxidis</i> .	shabbadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -deysay) <i>ld shaabbadadee</i> .
shaaxidis <i>m.l</i> <i>ld shaaxidin</i> .	shabbah¹ <i>m.l</i> (-hyo, <i>m.dh</i>) <i>ld shaabbah¹</i> .
shaayad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Jubbad yar oo aan gacmo lahayn oo shaatiga laga dul qaato. 2. Idaad xoog badan oo doonyaha lagu xiro, laguna dabto kalluunka iyo libaax-badeedka yarar.	shabbah² <i>f.g1</i> (-hay, -hday) <i>ld shaabbah²</i> .
shabaab <i>m.l/kh</i> S. ah: nin dhallinyaro ah; barbaar.	shabbayn <i>m.dh</i> <i>ld shaabbadayn</i> .
shabaabnimo <i>m.dh</i> Shabaab ahaansho.	shabbays <i>m.l</i> <i>ld shaabbadayn</i> .
shabaag <i>m.dh.u</i> Aaladaha kallunka lagu dabto nooc ka mid ah oo ka samaysan xarko dun ah oo laysku saabcaareeyey oo wada ilo ah.	shabbaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) <i>ld shaabbaaysan</i> .
shabaako <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Dalool alaabka ka yar oo lagu sameeyo dhismooyinka, maraakiibra, dayuuradaha, baabuurga iwm, la xiri karo lana furi karo oo loogu talaggay	shabbaysasho <i>m.dh</i> <i>ld shaabbadaysasho</i> .

shabbihid *m.dh ld shaabbihid.*

shabbo *m.dh ld shaabbad.*

shabeel *m.l (-llo, m.dh)* 1. Dugaag ku nool Afrika, Aasiya iyo meelo kale, leh midab cawl ah oo baro baro madow ku dhex jiraan, dhulka dhirtu ku badantahayna jooga oo geedaha fuula; xoolaha iyo ugaartana aad u laaya, dadkana cuna. 2. Libaax badeed qallafsan oo oogada baro ku leh.

shabi *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax eryid. 2. Lacag iwm ururin. 3. Geed iwm ul ku garaacid si wax ku jira uga baxaan ama miro uga daataan.

shabin *m.f.dh eeg shabi.*

shabshable *m.l l.* 1. Geed-nagaar leh caleemo iyo ubax yaryar, aan qodax lahayn oo wax lagu daaweyyo. 2. Hab ceel biyo looga soo saaro oo laba nin si dhaqso badan wadaanta u soo bixiyaan. 3. Cayaar kuwa hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed ka mid ah oo leh jiiib iyo jaan, ragga iyo dumarkuna wada dheelaan.

shacaab *m.l (-bab, m.l) (jool.)* Dhadhaabo is haysta, oo ku dhaw dusha biyaha, oo ay suurtoggal tahay in la arko marka hirku gaabanyahay, laakiin sida badan waxaa daboola biyo.

shacaab-dhaliye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (c.nafl)* Xayawaan badeed yar oo duudkiisa intiisa badani ka samaysanyahay kaalshiyam kaarboonayt. Marka xayawaankaasi dhin-to, kaalshiyam kaaboonaydkii ku jiray duudkiisa baa sameeya dhagax shacaabi, shacaabigaasina wuxu sameeyaa jasiirado shacaabi.

shacaab-taxan *m.l (-bab ..., m.l) (c.nafl)* Silsilad dhadhaabeed oo jiifta badda ama badda agteeda, oo badanaa ka samaysan shacaabi dhaliye aad u tiro badan.

shacab *m.l (shucuub, m.dh)* 1. Dadweyne; ummad. 2. Qar badda dhexdeeda ku yaal. *ld shacbi, shicib.*

shacayn *m.f.dh eeg shacee. ld shacays.*

shacays¹ *m.l (-syo, m.dh)* 1. Qori xabbad-keliyaale ah oo waayadii hore lagu dagaallami jirey. 2. Wax si aan caadi ahayn u shaqeyya. *ld shucays.*

shacays² *m.l ld shacayn.*

shacbaan *m.dh* Bilaha dayaxa oo Musliimku tirsado tooda siddeedaad oo u dhexeysha rajab iyo soonqaad; soondheere.

shacbi *m.l ld shacab.*

shacbiweyne *m.l* Dadweyne.

shacdur *m.l* Cayaar carruureed carruurtu miro kariiri ay ku dhaqaystaan oo ulo af dhuuban leh.

shacee *fg2 (-ceeyay, -ceysay)* Ood qoyan oo wax lagu oodayo si ayan daldalool u yeelan, isuguna cufanto hangool ku riixid.

shactirayn *m.dh ld shaacirayn.*

shactiree *f.mg2 (-reeyay, -reysay) ld shaaciree.*

shactiro *m.dh ld shaaciro.*

shactiroole *m.l ld shaaciroole.*

shad¹ *m.l (-dad, m.l)* Astaanta muujisa in shibbanuhu uu labalaabanyahay (far-carbeedda).

shad² *m.l (fis.)* Xoogga saaran halkii halbeeg ee bedka walax, sababana in ay walaxdu qaab doorsoonto.

shadaaf *m.dh (-fo, m.l)* 1. Galka timirta lagu guro. 2. Gogol yar iwm oo qof leeyayah.

shadni *m.l ld shidni.*

shaf¹ *m.l (-faf, m.l)* 1. Meesha wareegsan oo geelu marka uu fadhiisanayo uu dhulka dhigto; leg, 2. Xabad; gaaddo.

shaf² *fg1 (-fay, -ftay)* Geedo iwm jarid.

shafee *fg2 (-feeyay, -feysay)* Dhaawac daaweyn.

shafeec¹ *m.l ld shafeeco.*

shafeec² *f.mg1 (-cay, -cday)* Qof ciriiri ku jira Ilaha gargaara uga baryid.

shafeecid *m.f.dh eeg shafeec².*

shafeeco *m.dh* 1. Raxmad iyo naxariis xag Eebbe laga helo. 2. Gargaar iyo naxariis. *ld shafeec¹.*

shafeecsad *m.l ld shafeecsasho.*

shafeecsasho *m.f.dh eeg shafeecso. ld shafeecsad, shafeecsi.*

shafeecsi *m.l ld shafeecsasho.*

shafeecso *f.mg3 (-saday, -satay)* Wax faa'iidadooda iyo wuxtarkooda isticmaalid.

shafid *m.dh eeg shaf².*

shafshafayn *m.f.dh eeg shafshafee. ld shaf-shafo (3).*

shafshafee *fg2 (-feeyay, -faysay)* 1. Qof ama meel dhaawac ah xayr kulul ku dhayid. 2. Qof la dhaawacay qaantiisi qayb ka mid ah siin.

shafshafo *m.dh* 1. *(-oojin, m.l)* Cad xayr ah oo inta la kululeeyo nabar ama meel bugta lagu dhayo. 2. Hanti la siiyo qof dhaawac la gaarsiiyey. 3. *ld shafshafayn.*

shagcad *m.dh (-do, m.l)* 1. Cad. 2. Tallaabo.

shahaad¹ *m.l* Dadaal badan oo tacab loo galoo.

shahaad² *f.mg1 (-day, -dday)* Hawl qabashadeeda tacab badan u gelid.

shahaadid *m.f.dh eeg shahaad².*

shahaado <i>m.db</i> (-oojin, <i>ml.</i>) 1. Qiritaanka la qiro tawxiidka. 2. (-oojin, <i>m.l</i>) Warqad caddayn ah oo la siijo qof marxalad waxbarasho dhammaystay. 3. Marqaati.	shakamadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) Faras shakamad ku xirid.
shahaadosuur <i>m.l</i> Marqaati-beenaale.	shakhssi <i>m.l</i> 1. Qof. 2. Sh. ah: khaas ah; fardi ah.
shahiid¹ <i>m.l</i> 1. Sh. ah: qof dadaal badan oo aad isu tiilaya. 2. (-dyol-diin, <i>m.db</i>) Qof fidinta diinta u dhintay.	shakhxiyad <i>m.db</i> Tayada dadnimo ee qof leeyahay.
shahiid² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) 1. Wax si aad ah ugu dadaalid. 2. Jahaad ku dhimasho.	shaki¹ <i>m.l</i> Daireen qofka ku dhaliya inuu wax xaqiidiisa sugiwaayo.
shahiidid <i>m.f.db</i> eeg shahiid ² .	shaki² <i>f.mg1/2</i> (-iyay, -iday/isay; -iyi) Wax xaqiidooda sugi waayid.
shahiidnimo <i>m.db</i> Shahiid ahaansho.	shakin <i>m.db</i> <i>ld</i> shakiyid .
shahmaad¹ <i>m.l</i> Amakaag.	shakisan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax shaki ku jiro ahaansho.
shahmaad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Ka sh.: wax aad ula yaabid.	shakisnaan <i>m.f.db</i> eeg shakisan. <i>ld</i> shakisnaansho .
shahmaadid <i>m.f.db</i> eeg shahmaad ² .	shakisnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> shakisnaan .
shahwad <i>m.db</i> <i>ld</i> shahwo .	shakiyid <i>m.f.db</i> eeg shaki ² . <i>ld</i> shakin .
shahwo <i>m.db</i> Dareere layiig ah oo ka yimaada xubnaha taranta ee laboodka; mani, mino. <i>ld</i> shahwad .	shalabow <i>m.l</i> Dhacaan cad oo biyo-biyo ah, laga liso geedka baarka, la cabbo oo marka layska badiyo lagu wareero ama lagu sakhraamo.
shajaac <i>m.l</i> <i>ld</i> shaajac .	shalamad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Calaamad madow oo candhada idaha ku taal. 2. Gar-bazaar yar oo gabdhuhu luqunta ku xirtaan. 3. Maro yar, bul jilicsan leh oo kooraha fardaha la dulsaro. 4. Qalab yar oo qof socod ku jiro qaato.
shajaacnimo <i>m.db</i> <i>ld</i> shaajacnimo .	shalamad-dhigasho <i>m.db</i> Cid meel deggan oo inta qof u yimaada iskala jooga. <i>ld</i> shalamad-dhigid .
shakaal¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) 1. Summad alif gudban ah oo xoolaha looga sunto addinka hore. 2. Xiridda faras, geel, iyo baqal laba lugood oo isku dhan ah xarig iwm looga xiro. 3. Celinta gacan jaban ama dhaawacan lagu celiyo xarig qoorta suran.	shalamad-dhigid <i>m.db</i> <i>ld</i> shalamad-dhigasho .
shakaal² <i>m.l</i> (<i>xis</i>) Dhinaca ka soo horjeeda xagasha qumman ee saddex-xagal qumman. Saamiyada dhererka shakaalka iyo dhererrada dhinacyada kale waxa lagu adeegsadaa tirignoometerega si loo helo fansaarada sayinka iyo koosaynka ee xaglaho.	shalammadle <i>m.l</i> <i>ld</i> salammadle .
shakaal³ <i>f.g/mg1</i> (-aalay, -aashay) 1. (<i>f.g</i>) Faras, geel, iyo baqal laba lugood oo isku dhan ah xarig uga xirid. 2. (<i>f.mg</i>) Xarig qoorta surid si gacan dhaawac ah loogu celiyo.	shalaw <i>m.l/db</i> Meel hoos u dheer, ciriiri ah oo wixii ku dhaca sida looga soo baxsho dhib badantahayh.
shakaalan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax la shakaalay ahaansho.	shalawtir¹ <i>m.l</i> Buuxinta la buuxiyo weel wax yar ka dhimanyihiin.
shakaalid <i>m.f.db</i> eeg shakaal ² .	shalawtir² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Weel wax yari ka dhimanyihiin buuxin.
shakaalnaan <i>m.f.db</i> eeg shakaalan. <i>ld</i> shakaalnaansho .	shalawtirid <i>m.f.db</i> eeg shalawtir ² .
shakaalnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> shakaalnaan .	shalax <i>m.l</i> Koor weyn.
shakad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Suun shiraac ama harag ka samaysan oo jeebab badan leh xabbadahana lagu rito.	shalay <i>m.db,fk</i> Maanta maalintii ka horrey-say. <i>ld</i> shalayto .
shakal¹ <i>m.db</i> <i>ld</i> sakal¹ .	shalayto <i>m.db,fk</i> <i>ld</i> shalay .
shakal² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) <i>ld</i> sakal² .	shalfad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Cad yar oo maro ah.
shakalid <i>m.db</i> <i>ld</i> sakalid .	shalfo <i>m.db</i> Nabar ku samaysma tagoogta geela afkeeda kore marka shafku xoqo.
shakamad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Suun dun bulush ah leh oo fardaha madaxa loogu xiro qurux awgeed.	shalgad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Dhillo.
shakamadayn <i>m.f.db</i> eeg shakamadee.	shallaa <i>f.mg1</i> (-aayay, -ayday; -aayi) Wax tegey ka qoomamayn.
	shallaayid <i>m.f.db</i> eeg shallaa.
	shallay <i>m.l</i> Qoomamaynta laga qoomameeyo dhacdo hore. <i>ld</i> shallayto .
	shallayto <i>m.db</i> <i>ld</i> shallay .

shalmaan *m.l (-nno, m.dh)* Qoryo heeraabka afka ku wada haya oo doonyaha feero u ah.

shalmad *m.dh (-do, m.l)* 1. Calaamad madow oo candhada idaha ku taal. 2. Gar-basaar yar oo gabdhuhu luqunta saartaan. 3. Maro yar, bul jilicsan leh oo kooraha fardaha la dul saaro. 4. Qalab yar oo qof socod ku jira uu qaato.

shalwasho *m.f.dh eeg* shalwo.

shalwi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel hoos u dheer oo ciriiri ah ku ridid.

shalwin *m.f.dh eeg* shalwi.

shalwo *f.mg3 (-waday, -watay)* Ku sh.: meel hoos u dheer oo ciriiri ah ku dhicid.

shamac *m.l* 1. Xanjo shinnidu samaysato oo malabka ku kaydsato. 2. Ul dhuuban oo xayr ka samaysan oo inta dhexda dun ama wax u eg laga geliyo la daaro ama shidma. *ld shimic, shumac.*

shamal *m.l (-llo, m.dh)* Nooc cayaaraha shacbiga ka mid ah oo jiib, jaan iyo sacab lagu dheelo.

shambi *m.l* Curri.

shambisgeys *m.l* Geedgaab aan qodax Lahayn oo daawo laga sameeyo.

shamiintayn *m.f.dh eeg* shamniitee.

shamiintee *f.g2 (-teeyay, -taysay)* Wax shamiinto marin.

shamiinto¹ *m.dh* Budo marka lagu qaso ciid, nuurad iwm dhagxanta, bulukeetyada iwm ee wax lagu dhisayo la iskula qabto.

shamiinto² *m.dh (jool.)* Iskujir budaysan oo ka kooban silikeytada iyo luumineytyada kaalsiyam, kaas oo ka samaysmay didib (CaCO₃) iyo dhoobo la isku kululeeyey ka dibna la ridkay. Marka lagu qaso biyaha, waxa dhaca falgallo; kuwaas oo sameeya adke adag oo alluumiinno silikeyt ah.

shammaal *m.l* Dabayl xilliga xagaaga ah woqooyi ka timaadda.

shammir *f.g1 (-ray, -rtay)* Meel cammirid (dad).

shammirid *m.f.dh eeg* shammir.

shamrad *m.dh (-do, m.l)* Qolalka guriga kan sariirtu taal oo la seexdo.

shamuum *f.mg1 (-uumay, -uuntay)* Ku sh.: nafley badan meel isugu ururid.

shamuumid *m.f.dh eeg* shammum.

shamuumsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Nafley meel ku xoonsan ahaansho.

shamuumsanaan *m.f.dh eeg* shamuumsan. *ld shamuumsanaansho.*

shamuumsanaansho *m.l/dh ld* **shamuum-sanaan.**

shamuurey *m.dh* Nooc meseggada ka mid ah oo midab guduudan leh.

shan *m.dh* 1. (*t*) Tirada afarta iyo lixda u dhexeysa; "5". 2. Xoog; awood. 3. Gacan.

shanaad *m.l.t.j* Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma shanta.

shanaq *f.g1 (-nqay, -naqday; -nqi)* Cid deldelid.

shanayn *m.f.dh eeg* shanee.

shanbal *m.l (-llo, m.dh)* (*muus.*) Nooc ka mid ah qalabka muusikada oo ka samaysan qori laba qalbac ah, oo mid walba dhexda u godanyahay, marka laysku dhuftana sameeya dhawaaq kan koorta u eg.

shanboogsii *m.l* Geednagaar aan qodax Lahayn oo caleemo yaryar oo teel teel ah leh iyo ur bir ah, dhirta daawadana ka mid ah.

shanboolo *m.dh* Nooc ka mid ah siyaabaha turubka loo cayaaro oo afar nin ku dheelaan hal turub oo biigga laga saaray.

shandad *m.dh (-do, m.l)* Santuukh ka samaysan harag, safiito iwm leh siddo la qabsado oo safarrada lagu galoo; boorso.

shantee *f.g2 (-neeyay, -naysay)* 1. Tiro afar ah shan ka dhigid. 2. Ka sh.: cid ka guul helid.

shansarood *m.l* Geedgaab aan qodax Lahayn oo leh laamo dhuudhuuban, caleemo yar-yar iyo miro la cuno oo ka baxa cadduun-ka.

shangeesle *m.l (-layaal, m.l/dh)* Shaxan shan gees leh.

shangoyo *m.dh* Ciyaar dhaqameed laga yaqaan gobolka Jigjiga.

sha'ni *m.l* Si; xaal; ged; alab.

shaniin *m.l* Nooc qaraha ka mid ah oo macaan, biyo badanna leh.

shanlayn *m.f.dh eeg* shanlee.

shanlaysasho *m.f.dh eeg* shanlayso.

shanlayso *f.g3 (-stay, -satay)* Timo shanlo ku feerasho.

shanle *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Xaashi turub oo shan dhibcood leh. 2. Buntukh shan xabbadood qaada.

shanlee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Timo iwm shanlo ku feerid.

shanley *m.dh (-yo, m.l)* 1. Maro shan waarr ah. 2. Gabay gaaban.

shanlo *m.dh (-ooyin, m.l)* Qalab caag, bir ama qori ka samaysan oo meel la qabsado iyo ilko dhaadheer oo isu dhawdhaw leh oo timaha lagu feerto.

shanqar¹ *m.dh ld* **sanqar¹.**

shanqar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld sanqar².*

shanqari *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld sanqari.*

shanqarid *m.dh ld* **sanqarid.**

shanqarin *m.dh ld* **sanqarin.**

shanqartirasho *m.f.dh eeg shaqartiro. ld sanqartirad, sanqartirasho, shanqar-tirad.*
shanqartiro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Si aan shanqar loo maqlin aayar u socosh. *ld sharqartiro.*
shanzid *m.dh eeg shanaq.*
shansho *m.dh (-ooyin, m.l)* Xubinta u dhexeysa bowdada iyo majinta nafleyda qaarkeed.
shaqaabab *m.dh* 1. Rabsho; buuq. 2. Sh. ah: qof dhib badan.
shaqaale *m.l.u* 1. Qof cid ama hay'ad u shaqeeya oo mushaar ka qaata. 2. Qof muruqmaal ah.
shaqaaoqo *m.dh* Rabsho; buuq; shil.
shaqaawis *m.l* Nooc ka mid ah libaax-badeedka.
shaqad *m.l (-do, m.dh)* Sh. leh: ri' midab bar madow iyo bar cad isugu jira leh.
shaqal¹ *m.l (-llo, m.dh)* Sharraax lagu qurxiyo weelasha, albaabada, dariishadaha iwm.
shaqal² *m.l (-llo, m.dh)* (nax.) Xaraf keligii lagu dhawaaqi karo oo intii la doono la jiid karo; shaqalladu waxay ka dhashaan hawo soo marta marinka codka iyagoo aan waxba celinin. Tus. "a, e, i, o, u, aa, ee iwm". Sh. culus: shaqallada soomaliyeed iyagoo ah 10 (5 gaagaaban iyo 5 dhaadheer) ayaa haddana midkiiba uu yeelan karaa laba cod: mid "culus" sida "duul" (oo ah duuullaan u bixid) iyo mid "fudud" sida "duul" (oo ah haadid).
shaqal³ *fg1 (-qlay, -qashay)* 1. Wax shaqal ku qurxin. 2. Xuruuf carabi ah xarako u yeelid. 3. Dhiil, haruub iwm maro ku dhaariid.
shaqala'aan *m.dh* Xaaladda uu ku sugar yahay qof shaqo uu wax ka tacbado aan haysan.
shaqali'i *m.l* Waayitaanka la waayo wax laga shaqeyyo.
shaqaqorid *m.dh* Shaqo siinta qof shaqo la siiyo. *ld shaqaqoris.*
shaqaqoris *m.dh ld shaqaqorid.*
shaqayn *m.f.dh eeg shaqee.* *ld shaqays.*
shaqays *m.l ld shaqayn.*
shaqaysad *m.l ld shaqaysasho.*
shaqaysasho *m.f.dh eeg shaqayso.* *ld shaqaysad, shaqaysi.*
shaqaysi *m.l ld shaqaysasho.*
shaqaysii *f.mg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Ka sh.: qof in uu shaqo qabto ku kallifid. 2. Ka sh.: matoor iwm oo aan shaqaynayn hagaajin.
shaqaysiin *m.f.dh eeg shaqaysii.*
shaqayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Shaqo qabsasho.
shaqee *f.mg2 (-qeeyay, -qaysay)* Qof shaqo qabasho.

shaqfad *m.dh (-do, m.l)* Laab; qalbi.
shaqfal *m.dh (-llo, m.l)* Kilkil. *ld shoqfol.*
shaqiiq *m.l* Cudur madaxa qabta oo wixii qabaa ilkaha isku lisaa oo jirriqsadaan.
shaqiiqato *m.dh* 1. Xanuun madaxa dhinac ka qabta; goonjab. 2. Iin ku dhacda geela oo isu dhowaysa addimadiisa dambe oo kilkiluhu is xoqaan oo nabar yeeshaa.
shaqlan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax sharrax lagu qurxiyey ahaansho. 2. Wax shaqal loo yeelay ahaansho.
shaqlanaan *m.f.dh eeg shaqlan.* *ld shaqlanaansho.*
shaqlanaansho *m.l/dh ld shaqlanaan.*
shaqlid *m.f.dh eeg shaqlid².*
shaqo *m.dh (-ooyin, m.l)* Wax kasta oo gacanta ama qalab kale lagu qabto, si faa'iido ama dan laga lahaa looga gaaro; hawl, shuqul.
shaqojojin *m.dh* Diidmo ay shaqaaluhu ku diidayaan in ay wadaan shaqada, ayaga o codsanayaan lacag dheeraad, ama xaalad ka wanaagsan tii hore.
shaqoli'i *m.dh* Hayn la'aanta aan shaqo la hayn.
shaqoqorid *m.dh* Shaqalo qoridda.
shaqshaq¹ *m.l* Shay indho yaryar oo daldaloola leh oo budada iyo buunshada badarka lagu kala bixiyo.
shaqshaq² *fg1 (-qay, -qday)* Wax shaqshaq ku kala saarid.
shaqshaqid *m.f.dh eeg shaqshaq².*
shar *m.l/dh (-ro, m.l)* Wax kasta oo samaha ka hor yimaad cawaqaqib xumana keena.
sharaab¹ *m.l* Hoore la cabbo; cabbitaan.
sharaab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Hoore cabbid.
sharaabid *m.f.dh eeg sharaab².*
sharaamiid *m.l eeg sharmuuto.*
sharabaad *m.l* Hu' ka samaysan nayloon, cudbi, suuf iwm oo cagaha la gashado, kabahana layska xijiyo; kaalso. *ld sharabaaddo.*
sharabaaddo *m.l ld sharabaad.*
sharad¹ *m.l* 1. Nidar. 2. Xargaha waaweyn ee doonyaha mid ka mid ah. 3. (-dyo/shuruud, m.dh) Heshiis lacag ama wax kale ah oo laba qofood oo wax ku murmay isu dhigtaan. *ld shardi, shirad.*
sharad² *fg1 (-rday, -radday; -rdi)* Nidar gelid.
sharafl *m.l/dh* Magac; xurmo; haybad; maamuus.
sharaf² *fg1 (-rfay, -raftay; -rfi)* Qof xurmeyn.
sharafdhac¹ *m.l* Maamuus xumo qof gaarta.
sharafdhac² *f.mg1 (-cay, -cday; -dhici)* Cid maamuus jebid.

sharafdhicid *m.f.dh eeg sharafdhac²*.
sharafjab¹ *m.l ld sharafdhac¹*.
sharafjab² *f.mg1* (-bay, -btay; -jebi) Cid maamuus jebid.
sharafjebi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid sharafteeda wax u dhimid.
sharafjebid *m.f.dh eeg sharafjab²*.
sharafjebin *m.f.dh eeg sharafjebi*.
sharaq *m.l (muus.)* Biro laysku garaaco oo muusiko ahaan loo adeegsado ciyaaraha qarkood; yaambooyin.
shararraax¹ *m.l Sh. ah: wax midab isku dhafan leh.*
shararraax² *f.mg1* (-xay, -xday) Ku s.: soo bixid (garka).
shararraxid *m.f.sh.r eeg shararrax²*.
sharatamid *m.f.dh eeg sharatan²*. *ld shartan¹(2), shiratan¹, shiratamid*.
sharatan¹ *m.l 1. Sharad la isu dhigto. 2. ld sharatamid. ld shiratan¹*.
sharatan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Sharad isu dhigasho. *ld shiratan²*.
sharax¹ *m.l 1. Macnaynta wax la macneeyo. 2. Qurxinta wax la qurxiyo. 3. Cayaar daf, durbaan, sacab iyo jiiib leh oo ragga iyo dumarku wada cayaaraan.*
sharax² *f.g1* (-rxay, -raxday; -rxi) Wax fasirid.
sharaxid *m.dh ld sharxid*.
sharaysad *m.l ld sharaysasho*.
sharaysasho *m.f.dh eeg sharayso. ld sharay-sad, sharaysi*.
sharaysi *m.l ld sharaysasho*.
sharayso *f.g3* (-stay, -satay) Wax inuu baas leeyahay u qaadasho.
sharbad *m.dh* Wax la cabbo oo laysku qarasfalo.
sharbeed *m.l* Hoore layiig ah, macaan, midabbo kala duwan oo inta biyo lagu qaso la cabbo.
sharci¹ *m.l (-yo/shuruuc, m.dh)* 1. Axkaamta diinta islaamka; shareeco. 2. Xeerar dawladdu samaysoo oo dadka lagu xakumo.
sharci² *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Cid haddidaaddeed ka jawaabid. 2. Qof go'aan ugu yeerid.
sharcidarro *m.dh* Wax sharciga khilaafsan oo lagu kaco.
sharcidejin *m.dh* Samaynta sharci la sa-meeyo.
sharcin *m.f.dh eeg sharci²*.
sharciyayn *m.f.dh eeg sharciyee. ld sharciyays*.
sharciyays *m.l ld sharciyayn*.
sharciyee *f.g2* (-yeeyay, -yaysay) Wax ku dhaqmiddiisa sharci ka dhigid.
sharciyeed *m.l 1. (qaan.)* Waxaa loo isticmaalaa in lagu sifeeyo waxyaabaha la

xiriira sharciga, aqoonta sharciga, ama isticmaalada sharciga. 2. (qaan.) Ficil ama xaalad sharciyeysan uu sharcigu oggolaa-day ama ansixiyey.
shardan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la sharday ahaansho.
shardanaan *m.f.dh eeg shardan. ld sharda-naansho*.
shardanaansho *m.l/dh ld shardanaan*.
shardi¹ *m.l ld sharad¹*.
shardi² *m.l (shuruud, m.l)* (xis.) Hawraar ama weedh M oo lo baahanyahay in ay run noqoto si hawraa kale N ay u noqoto run. Haddii M ay tahay xaalad lagama maarmaan ah, markaa N ma noqon karto run M la'aanteed. Haddii M ay tahay xaalad kaafi ah markaa; markasta oo ay M noqoto run Nna waa run. Dhanka kale run ma noqon karto. Tusaale ahaan, haddii afar geesle uu noqon karo laydi waa in uu raaliggeliya xaaladaha lagama marmaan-ka ah in laba ka mid ah dhinacyada afar geesluu ay yihiin barbaro, haseyeeshe, kani ma aha xaalad kaafiyah, xaaladaha kaafiga ah ee afar geesle in uu yahay qardhaas waa in ay dhammaan dhinacyada afar geesluu yihiin 5 cm., haseyeeshe kani ama xalaad lagama maarmaan ah. in laydi uu yahay labajibbaarane waa in uu raaliggeliya xaalad dhererka dhinacya-diisa in ay isle'egyihii. Sida kale haddi M ay tahay xaalad lagama maarmaan ee N -> M, haddii M ay tahay xaalad kaafi ah markaa M -> N. Haddii M ay tahay xaalad lagama maarmaan ah iyo xaalad kaafi ah ee N markaa M N.
shardid *m.f.dh eeg sharad²*.
shareeco *m.dh* Axkaamta diinta islaamka.
shareer¹ *m.l (-rro, m.dh)* 1. Wax, wax kale lagu qariyo. 2. Sh. ah: meel hawd ah oo dhir badan oo aan la dhix mari karin. 3. Wax dheer sida buuraha, geedaha, dhis-mooyinka iwm meesha ugu sarraysa.
shareer² *m.dh (-ro, m.l)* Buur dhaladeeda.
shareer³ *f.g1* (-ray, -rtay) Wax qarin.
shareeran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi)
1. Wax la qariyey noqsho. 2. Wax la awday noqsho.
shareeran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax la qariyey ahaansho. 2. Wax la awday ahaansho.
shareerid *m.f.dh eeg shareer³*.
shareermid *m.f.dh eeg shareeran¹*.
shareernaan *m.f.dh eeg shareeran². ld shareernaansho*.
shareernaansho *m.l/dh ld shareernaan*.

shareero ¹ <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>ml.</i>) (<i>muus.</i>) Qalab muusikada lagu tumo oo xargo yaryar oo silig ah leh oo sida kitaaradda looga dhawaajijo.	sharraxaad <i>m.dh</i> Qurxinta meel lagu qurxiyo nalal, dhar, qalab iwm. <i>ld</i> sharra-xid .
shareero ² <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) 1. Wax qarsasho. 2. Weji dhar ku daboolasho.	sharraxan <i>f.mg4</i> (-xnaa, -xnayd) 1. Meel wax qalab lagu qurxiyey ahaansho. 2. Cid doorasho u magacaaban ahaansho.
sharfid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharaaf ² .	sharraxid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharaax ² . <i>ld</i> sharra-xaad , sharrixid .
shariif <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.dh</i>) 1. Qof ka soo jeeda faracii Faadumo Rasuul. 2. Qof suubban oo asluub wanaagsan.	sharraxnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharraxan. <i>ld</i> sharraxnaansho .
shariifnimo <i>m.dh</i> Shariif ahaansho.	sharraxnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> sharraxnaan .
shariig <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) Qof jiritaanka Alle cid kale la wadaajiyey.	sharrib ¹ <i>m.l</i> Jarrib; tijaabo; holis; baxnaanis. <i>ld</i> shirrab¹ .
shariignimo <i>m.dh</i> Shariig ahaansho.	sharrib ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) 1. Wax qabashadooda isku dayid. 2. Wax tijaabin. <i>ld</i> shirrab² .
shariigyeel <i>f.mg1</i> (-eelay, -eeshay) <i>ld</i> shariigyeel.	sharribaad <i>m.dh</i> 1. Isku dayidda la isku dayo wax samayntooda. 2. Tijaabinta wax la tijaabiyo. <i>ld</i> sharribid .
shariigyeelid <i>m.f.dh</i> <i>ld</i> shariikyeelid	sharriban ¹ <i>f.mg1</i> (-bmay, -bantay; bmi) Wax la sharribay noqosho. <i>ld</i> shirraban¹ .
shariikyeel <i>f.mg1</i> (-eelay, -eeshay) U sh.: Cibaadada Eebbe ruux kale la wadaajin. <i>ld</i> shariigyeel.	sharriban ² <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Wax la sharribay ahaansho. <i>ld</i> shirraban² .
shariikyeelid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> shariikyeel. <i>ld</i> shariigyeelid.	sharribasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharribo. <i>ld</i> shirrabasho .
shariir <i>m.dh</i> Baruur subaggii laga shiilay. <i>ld</i> sharrir.	sharribid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharrib ² . <i>ld</i> sharribaad , shirraaad , shirrabid .
sharikad <i>m.dh</i> <i>ld</i> shirkad.	sharribmid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharriban ¹ . <i>ld</i> shirrabmid .
sharixid <i>m.dh</i> <i>ld</i> sharxit.	sharribnaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharriban ² . <i>ld</i> sharribnaan , shirrabnaansho , shirrabnaan , shirrabnaansho .
sharmuuto <i>m.dh</i> (-ooyin/sharaamiid, <i>ml.</i>) Naag jirkeeda ka ganacsata; dhillo; qaxbo.	sharribnaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld</i> sharribnaan .
sharoobo <i>m.dh</i> Daawo qasan oo afka laga cabbo. <i>ld</i> shiroobo.	sharribo <i>f.g2</i> (-btay, -batay) Wax waxtar-kiisa, kartidiisa iwm hubsasho. <i>ld</i> shir-rabo .
sharookh <i>m.l</i> Nooc aragoostaga ka mid ah.	sharrif <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Cid xushmayn.
sharqaan <i>m.l</i> <i>ld</i> harqaan.	sharrifid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharrif.
sharqaanle <i>m.l</i> <i>ld</i> harqaanle.	shariir <i>m.dh</i> <i>ld</i> shariir .
sharqami <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld</i> sanqari.	sharrixid <i>m.dh</i> <i>ld</i> sharraxid .
sharqamid <i>m.dh</i> <i>ld</i> sanqarid.	sharuur <i>m.l</i> Iniino bun oo subag ama saliid lagu dubo oo korka la marsado lana cuno.
sharqamin <i>m.dh</i> <i>ld</i> sanqarin.	sharxit <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharrax ² . <i>ld</i> sharxitid , sharxitid .
sharqan ¹ <i>m.dh</i> <i>ld</i> sanqar ¹ .	shataar ¹ <i>m.l.kh</i> (-tro, <i>m.dh</i>) Sh. ah: qof arrimihisa ganaci fulin og oo xeelad iyo baraarugsanaan daran wax ku meel marsada. <i>ld</i> shitaar¹ .
sharqan ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> sanqar ² .	shataar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Arrin si shataaradi ku jirto u fulin. <i>ld</i> shitaar² .
sharqantirad <i>m.l</i> <i>ld</i> shanqartirasho.	shatarad <i>m.dh</i> 1. Naag arrimaheeda ganaci fulin og oo xirrib (xeelad) iyo baraarugsanaan daran ku meel-marsata. 2. Xirribta iyo baraarugsanaanta arrimaha ganaci iwm lagumeel-mariyo. <i>ld</i> shitaarad .
sharqantirasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sharqantiro. <i>ld</i> sharqantirad.	shataarid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> shataar ² . <i>ld</i> shitaarid .
sharqantiro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Si aan sharqan loo dhalin aayar u socosho.	
sharqar ¹ <i>m.dh</i> <i>ld</i> sanqar ¹ .	
sharqar ² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> sanqar ² .	
sharqartirad <i>m.l</i> <i>ld</i> shanqartirasho.	
sharqartirasho <i>m.dh</i> <i>ld</i> shanqartirasho.	
sharqartiro <i>f.mg3</i> (-rtay, -ratay) <i>ld</i> sharqartiro.	
sharrax ¹ <i>m.l</i> 1. Alaabooyin yaryar oo guryaha lagu qurxiyo. 2. (-xyo, <i>m.dh</i>) Qori lagu celiyo shukaanta markabka.	
sharrax ² <i>f.g1</i> (-xay, -xday) 1. Qalab meel ku qurxin. 2. Cid jago sare in loo doorto u magacaabid.	

shati *m.l (-iyo, m.db)* Dukumenti dawladeed oo sharchiyeeyaa ganaci.

shawaal *m.ll/db* Bilaha dayaxa oo muslinku tirsado tooda tobnaad oo u dhixeysha soonqaad iyo sidataal; soonfur.

shawl¹ *m.l* 1. Cabbitaan la siyyo qof aad u jirran oo sakaraad ah. 2. Ceel meel dhagax ah ku yaal oo af dhuuban. 3. *ld shawlid. ld kawl¹.*

shawl² *fg1 (-wlay, -wshay)* Qof aad u jirran wax ku qulaamin. *ld kawl².*

shawlax *m.l* Ciid dhagxaan yaryar leh oo bulukeetiga laga sameeyo. *ld shawlaxo.*

shawlaxo *m.db (-ooyin, m.l)* *ld shawlax.*

shawlid *m.f.db eeg shawl².* *ld kawl¹, kawlid, shawl¹.*

shaw-maddoonto *m.db* Nooc ka mid ah mariidka oo si degdeg ah neefka u dila, baadigoobkiisana aan loo dheeraan.

shawr *m.db* Geed biyaha dhanaan ka dhex baxa oo leh caleemo aad u balballaaran aadna u cagaaran iyo laamo dhaadheer oo wax lagu dhisto. *ld shawro.*

shawr¹ *m.l* Kulan qarsoodi ah oo arrimo gaar ah looga wada hadlaayo. *ld showr¹.*

shawr² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Kulan qarsoodi ah arrimo gaar ah uga wada hadlid. *ld showr².*

shawri¹ *m.l* Geed dheer oo toos u baxa oo caleemo yaryar oo dhuudhuuban iyo looxaan adag leh.

shawri² *fg2 (-iyay, -isay)* Cid si qarsoodi ah wax ugu sheegid.

shawrid *m.f.db eeg shawr².* *ld showrid.*

shawrin *m.f.db eeg shawri.* *ld shawris.*

shawris *m.l ld shawrin.*

shawro *m.l ld shawr.*

shawshaw *m.l.sh.r (muus.)* Dhawaqa shambalka soo saara.

shax¹ *m.db* 1. Cayaar dhulka lagu dhigto ama loox loo sameeyey korkiis oo laba qof lagu cayaaro. 2. Shilin yaryar oo aan ishu aad u qaban karin. 3. Jadwal.

shax² *f.mg1 (-xay, -xday)* Shax cayaarid.

shaxaad¹ *m.l* 1. Si wax loo weyddiisto qof la yaqaan laguna kalsoonyahay. 2. *ld shaxaad¹.*

shaxaad² *fg1 (-day, -dday)* Qof la yaqaan si kalsooni leh wax u weyddiisasho.

shaxaadid *m.f.db eeg shaxaad².* *ld shaxaad¹ (2).*

shaxam *m.l* Sh. ah: qof aad u buuran.

shaxan *m.l (-nno, m.db)* Qaab jowmitiri.

shaxan joomitiri *m.l (-nno ..., m.db) (xis.)* Qaab ka samaysma isku xirkha baro, xarriiqyo, xoodad ama dulo. Goobooeyin,

labajibbaaranayaal, saddex-xagallo waa shaxanno salax ah. Kubbad, saddex jibbaaran, ahraam waa shaxanno adke ah.

shaxaroor *m.db* Baruur subaggii laga shiilay waxa ka soo hara; shariir.

shaxartaan *m.l (-nno, m.db)* Qof xarrago badan.

shaxeex¹ *m.l* 1. Erey ama fal qof wax uu sugaayey looga hor istaago. 2. Warbixin been ah.

shaxeex² *f.mg1 (-xay, -xday)* 1. Cid ereyo ama falal wax loogu diidayo u jeedin. 2. Warbixin been ah sheegid.

shaxeexid *m.f.db eeg shaxeex².*

shaxgaab *m.l* Qof aan shaxda si fiican u aqoon.

shaxgaabnimo *m.db* Qof aan si fiican u garanayn shaxda ahaansho.

shaxid *m.f.db eeg shax².* *ld shixid.*

shaxiix *m.l (-xyo, m.db)* Bakhayl; masuug.

shaxshax *m.db.kh* Sh. ah: wax nadaafad iyo muuqaal wanaagsan.

shaxyqaan *m.l* Qof ciyarta shaxda aad u yaqaan.

shaxyqaannimo *m.db* Wax shax yaqaan ahaansho.

shay *m.l (xis.)* Shaygu waa wax leh qaab go'an oo aad taaban kartid, ama arki kartid oo aan nooleyn.

shayaaddiin *m.db.w eeg shayddaan.*

shaybaar *m.l (-rro, m.db)* Meel qalabaysan oo tijaabooyinka cilmiiga lagu sameeyo.

shayddaan *m.l* 1. Uun aan muuqan oo dadka xumaha ku boorriya. 2. *(-nno/-mmo, m.db)* Qof xumaha ka taliya.

shayddannimo *m.db* Shayddan ahaansho.

shaydiid *m.l* Sh. ah: qof cuqdo qaba oo dadka ka shakiya.

shed¹ *m.l* Labanlaabidda shibbane carabi ah la labanlaabo.

shed² *fg1 (-day, -dday)* Shibbane carabi ah labanlaabid.

shedan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Xaraf carabi ah wax la labanlaabay ahaansho.

shedid *m.f.db eeg shed².*

shednaan *m.f.db eeg shedan.* *ld shed-naansho.*

shednaansho *m.ll/db ld shednaan.*

sheed *m.db (-do, m.l.)* 1. *(fk)* Kor; mel dheer ama taag ah; buur. 2. Meel fog.

sheeg *fg1 (-gay, -gtay)* Xog tabin.

sheegad *m.l ld sheegasho.*

sheegasho *m.f.db eeg sheego.* *ld sheegad.*

sheegato *m.db* Dad sheegta tol aysan ka dhalan ee xeer iyo dano kale ku raacay.

sheegid *m.f.db eeg sheeg.*

sheego *f.g3* (-gtay, -gatay) 1. Dacwad, arrin, qaan iwm jeedsasho. 2. Wax aan la ahayn ama la lahayn isku tilmaamid.

sheegsad *m.l/ld* **sheegsasho**.

sheegsasho *m.f.dh* *eeg* sheegso. *ld* **sheegsad**, **sheegsi**.

sheegsi *m.l/ld* **sheegsasho**.

sheegso *f.g3* (-saday, -satay) Qof cidda uu ka dhashay wayddiin.

sheekabaraley *m.dh.u* Hadal ama sheeko aan runta ku fadhiyin.

sheekasheeko *m.dh* Hadal aan murti badan lahayn oo waqtiga laysku dhaafiyi. *ld* **sheekosheeko**

sheekaxariir *m.l/ld/ld* **sheekaxariiro**.

sheekaxariiro *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Sheeko murti leh, la mala-awaalo oo soo gudbisa dhaqanka dadka; maantoley. *ld* **sheekaxariir**.

sheekayn *m.f.dh* *eeg* sheekee. *ld* **sheekays**.

sheekays *m.l/ld* **sheekayn**.

sheekaysad *m.l/ld* **sheekaysasho**.

sheekaysasho *m.f.dh* *eeg* sheekayso. *ld* **sheekaysad**, **sheekysi**.

sheekysi *m.l/ld* **sheekaysasho**.

sheekayso *f.mg3* (-stay, -satay) Cid sheeko la yeelasho.

sheekee *f.mg2* (-keeyay, -kaysay) Qof, sheeko sheegid.

sheekh *m.l/ld* **shiikh**.

sheeko *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Hadal taxane ah oo dhacdoo run ama been ah wax ka sheegaya. 2. Wax laysu sheego.

sheekosheeko *m.dh* *ld* **sheekosheeko**

sheel¹ *m.l/1*. Meel wax lagu qarsado. 2. Xabsi.

sheel² *f.g1* (-eelay, -eeshay) Wax qarin.

sheelid *m.f.dh* *eeg* sheel.

sheellarayn *m.f.dh* *eeg* sheellaree.

sheellare *m.l* (-rayaal, *m.l/ld*) Bir xallefsan, shukaanta halkeeda hoose ku taal oo marka cagta lagu riixo uu kordho xawliga wareegga matoorku.

sheellaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Xawliga matoorka kordhin.

sheelo *m.dh* Galka xaniiyaha oo weynaada xiidmaha oo soo gala awgeed.

sheelo-biyood *m.l* (*daaw.*) Biyo ku ururka kiishka xiniiyaha.

sheeloobid *m.f.dh* *eeg* sheelow.

sheelow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Sheelo qaadid.

sheelto *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Ciyaarta tammaanka dhibcaha lagu kala badiyo middood.

sheemid *m.f.dh* *eeg* sheen².

sheemo *m.dh/ld* **shiiimo**.

sheen¹ *m.l* Ka ilaalinta awr qooqan uu ka ilaalioy geela uu la jiro rati kale.

sheen² *f.g1* (-eemay, -eentay) Awr qooqan geela uu la jiro in uu rati kale soo galoo ka ilaalint.

sheex¹ *m.l* Xishood.

sheex² *f.g/mg1* (-xay, -xday) 1. (*f.g*) Wax dhex taraarid. 2. (*f.mg*) Xishood dareemid.

sheexid *m.f.dh* *eeg* sheex².

sheexo *m.dh* 1. Wax is haysta meel dhexe oo bannaan. 2. Jid yar oo laga samaysto madaxa bidix ama midig iyadoo timaha laba dhinac loo kala seexinayo. 3. Geeso xoolaad oo bidix iyo midig u kala jiifa.

shentiimitir *m.l/ld* **sentiimitir**.

shey *m.l* 1. Geed weyn oo weligii cagaaran, dhala miro la cuno oo buuralayda ka baxa. 2. Wax; shay.

shib *m.dh* 1. Hadal la'aan. 2. Sh. ah: degganaan aan hadal iyo shanqar midna jirin.

shibban *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aan hadlayn ahaansho.

shibbanaan *m.f.dh* *eeg* shibban. *ld* **shibbanaansho**.

shibbanaansho *m.l/ld/ld* **shibbanaan**.

shibbane *m.l* (-nayaal, *m.l/ld*) (*nax.*) Xaraf aan kaligii lagu dhawaaci karin in shaql lagu daro ma ahee; waxaa la maqli karaa kolka uu shaql weheliyo. Tus. "b(a), t(a), j(a) iwm".

shibbi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid aamusin.

shibbin *m.f.dh* *eeg* shibbi.

shibir *m.l* Taako.

shibqi *f.g2* (-iyay, -isay) Neef irmaan oo ido ah lisid.

shibqin *m.f.dh* *eeg* shibqi.

shicib *m.l/ld* **shacab**.

shicir *m.l* Gabay.

shid *f.g1* (-day, -dday) 1. Dab iwm hurin. 2. Nal, raadiye iwm daarid.

shidaal *m.l* (-llo, *m.dh*) (*kim.*) Walax la ogsidheeyo ama haddii kale lagu beddelo marraaq ama injiinka kulkha si ay u sii dayso kulama tamar waxtar leh.

shidan¹ *f.mg1* (-dmay, -dantay; -dmi) Dab, nal, raadiye iwm wax daarmay noqosho.

shidan² *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Nal, dab, raadiye iwm wax la shiday ahaansho.

shidasho *m.f.dh* *eeg* shido.

shiddee *f.g2* (-deeyay, -daysay) Cid shiddo ku abuurid.

shiddeyn *m.f.dh* *eeg* shiddee.

shiddo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Dhibaato; rafaad. *ld* **shiidaad**.

shidid *m.f.dh eeg shid.*

shidmid *m.f.dh eeg shidan¹.*

shidnaan *m.f.dh eeg shidan². ld shid-naansho.*

shidnaansho *m.ʃd̩h ld shidnaan.*

shidni *m.l Dhir udgoon iyo basbaas la isku shiiday, oo dhadhan wanaagsan oo cuntada lagu cuno leh. ld shadni.*

shido *f.g3 (-itay, -idatay)* 1. Nal, raadiye iwm daarasho. 2. Dab iwm hursasho.

shifaysad *m.l ld shifaysasho.*

shifaysasho *m.f.dh eeg shifayso. ld shifaysad, shifaysi.*

shifaysi *m.l ld shifaysasho.*

shifayso *f.g3 (-stay, -satay)* Wax kalsooni iyo iimaan ku qabid.

shifo *m.dh* 1. Caafimaad wax lagu cuno ama lagu cabbo; fayoobi; ladnaan. 2. (*e.d*) Erey duco ah oo cuntada ama cabidda horteeda la yiraahdo, ama qof saxday lagu yiraahdo; salaama!

shig *f.mg1 (-gay, -gtay)* Iin darteed hadal si dhib leh oo googo an ugu dhawaaqid.

shigid *m.f.dh eeg shig.*

shiica *m.dh (diit.)* Dugsi ka mid ah dugsiyada fiqiga islaamka.

shiici *m.l.kh (diit.)* Sh. ah: qof nidaamka shiicada raacsan.

shiid¹ *m.l (-dad, m.l)* 1. Dhar dun adag, midabyo badan oo dumarku qaato. 2. (*dad, ml*) Laba dhagax oo isku dul wareega oo badarka lagu ridqo. 3. Dhagax.

shiid² *f.g/mg1 (-day, -dday)* 1. (*f.g*) Cid dhagax ku tuurid. 2. (*f.g*) Wax burburin. 3. (*f.g*) Laba dhagax oo is dulsaaaran badar ku daqiqin. 4. (*f.mg*) Biyo hoos ugu degid.

shiidaad *m.dh ld shiddo.*

shiidaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid dhibaatayn.

shiidaadin *m.f.dh eeg shiidaadi.*

shiidaado *m.dh (-ooyin, m.l)* Kulan la isugu yimaad xus, aroos iwm.

shiidan¹ *f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)* Badar iwm wax la shiiday noqosho.

shiidan² *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la shiiday ahaansho.

shiidid *m.f.dh eeg shiid².*

shiidmid *m.f.dh eeg shiidan¹.*

shiidnaan *m.f.dh eeg shiidan². ld shiidnaansho.*

shiidnaansho *m.ʃd̩h ld shiidnaan.*

shifow *m.l Cudur lo'da ku dhaca oo indhaha iyo afka biyo ka keenaan; cundugul.*

shiikh *m.l (-khyo, m.dh)* 1. Nin diinta aad wax uga yaqaan; caalim. 2. Sh. ah: neef ido ah oo wada cad. *ld sheekh.*

shiikh-habaabis *m.l* Qof hadal badan, beenlow ah hadalkana qurxiya oo run u ekey-siyya.

shiikhnimo *m.dh (diit.)* Shiikh ahaansho.

shiil¹ *m.ʃd̩h (-lal/-lo, m.l)* 1. Qodob madaxisa ballaaran oo inta la kululeeyey wax buka lagu gubayo. 2. Barta ama raadka uu oogada ku reebo dabkaas. 3. Sh. ah: dhagax madow oo marka la isku dhufto dab bixiya. 4. Sh. ah: midab aad u madow oo dadku yeesho.

shiil² *m.dh* Dhagax dab lagu kululeeyey oo caddaaday.

shiil³ *f.g1 (-iilay, -iishay)* 1. Subag ama saliid kulul wax ku bislaysasho. 2. Burcad subag iyo caaneeyo u kala saarid.

shiilamadow *m.l (-wyo, m.dh)* Dhagax midab madow leh oo aad u adag. *ld shiilamadow.*

shiilan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la shiilay ahaansho. *ld shiilaysan.*

shiilasho *m.f.dh eeg shiilo.*

shiilayn *m.f.dh eeg shiilee.*

shiilaysad *m.l ld shiilaysasho.*

shiilaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* *ld shiilan.*

shiilaysasho *m.f.dh eeg shiilaysasho. ld shiilay-sad, shiilaysi.*

shiilaysi *m.l ld shiilaysasho.*

shiilaysnaan *m.f.dh ld shiilnaan.*

shiilaysnaansho *m.ʃd̩h ld shiilnaan.*

shiilaysasho *f.g3 (-stay, -satay)* Shil wax ku bislaysasho ama ku kululaysasho.

shiilcad *m.l (jool.)* Dhagax dhadhaab dhalan rogan ah, iniinyaha uu ka koobanyahana ay roo-roon yihii, wuxuuna ka soo askunmay dhagax buuradeed.

shiilee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Dhagax aad u kulul hoore ku kululayn.

shiilid *m.f.dh eeg shiil². ld shiillimaad, shiil-niin.*

shiillimaad *m.l* Shiiidda wax la shiilo. *ld shiilid.*

shiilmadoobe *m.l* Dhagax madow oo marka laysku dhufto habeenkii dab ka baxo.

shiilmadow *m.l ld shiilamadow.*

shiilnaan *m.f.dh eeg shiilan. ld shiilaysnaan, shiilaysnaansho, shiilnaansho.*

shiilnaansho *m.ʃd̩h ld shiilnaan.*

shiilniin *m.l ld shiilid.*

shiilo *f.g3 (-iishay, -iilatay)* 1. Subag ama saliid wax ku bislaysasho. 2. Burcad-dhalaalsasho.

shiimo *m.dh.kh* 1. Sh. ah: meel kayn ah. 2. Sh. ah: meel dadka ama xooluhu ku badanyihiin oo buuq badan. *ld sheemo.*

shiiin *m.l* Xarafka laba iyo tobnaad ee farta carabiga ah.

shiiq *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Xumbo hoos u dhicid. 2. Wax buuran ama dabayl ka buuxdo yaraansho.

shiiqid *m.f.dh eeg shiiq.*

shiiqiye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (baay.)* Hiddo barasho ahaan, sharaxaadda aliil, kaas oo awood badan leh marka laba aliil oo kala duwan oo hiddosome laga helo unugyo noole. Tusaale ahaan: dhererka geed salbuka ah waxa xukuma laba aliil, dheer (T) iyo cillinnimo (t). Marka labadooduba ay jiraan (Tt), taas macnaheedu waxa weeye, haddii ay unugyadu kala kaa-nyihiin, geedku wuu dheeryahay, maadaa-me "T" ay tahay shiiqiye "t"na ay tahay shiiqsane.

shiiqsad *m.l ld shiiqsasho.*

shiiqsane *m.l (-nayaal, m.l/dh) (baay.)* Aliil aan awood badan lahayn, marka laba aliil oo kala duwan laga helo unugyada noole.

shiiqsasho *m.f.dh eeg shiiqso. ld shiiqsad, shiiqsi.*

shiiqsi *m.l ld shiiqsasho.*

shiiqso *f.g3 (-saday, -satay)* Quwaax iwm iyadoo la calalinayo dhacaan ka nuugid.

shiir¹ *m.l Ur aan aad u qurmuunayn sida kan dhididka dadka iwm.*

shiir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Shiiir yeelasho.

shiihaar *f.mg1 (-ray, -rtay)* Awr raran aad u daalid.

shiihaarid *m.f.dh eeg shiihaar.*

shiihaarsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Rati raran wax aad u daalay ahaansho.

shiihaarsanaan *m.f.dh eeg shiihaarsan. ld shiihaarsanaansho*

shiihaarsanaansho *m.l/dh ld shiihaar-sanaan.*

shiiiran *m.l Nooc kalluunka ka mid ah.*

shiirid *m.f.dh eeg shiir².*

shii *m.l (jool.)* Dhadhaab dhalan rogan oo u kala jajabi karta saxanno badan oo fidsan khafiifna ah (thin plates) kulkha badan iyo cadaadiska dartoood.

shiiish¹ *m.l 1. (-shash, m.l)* Kurtun yar, bir ah oo ka soo taagan dhuunta buntukha madaxeeda hore oo marka wax la nishaabayo iyada iyo fantax yar oo iyaduna buntukha meel dhewe oo hore kaga taal laysku abbaaro. 2. Nishaab; toog.

shiiish² *f.g1 (-shay, -shtay)* Wax nishaabid.

shiiishad *m.dh* Dhagax dubnadeed oo wajiga cayaarta loogu talaggalay labadiisa dhinac min lix dhibcood ku leh.

shiiish-bibanji *m.l ld banji-bishiish.*

shiiish-bibiish *m.l ld banji-bibiish.*

shiiish-bicaddaan *m.l ld caddaan-bishiish.*

shiiish-bidooh *m.l ld dooh-bishiish.*

shiish-bijoohaar *m.l ld joohaar-bishiish.*

shiish-bisaliim *m.l ld saliim-bishiish.*

shiish-biyeeg *m.l ld yeeg-bishiish.*

shiishid *m.f.dh eeg shiish².*

shil *m.l (-lal, m.l)* Dhibaato si lama filaan ah u dhacda.

shilimmow *m.l* Cudur qaniiyada shilinta laga qaado.

shilin¹ *m.l (-mmo/-maad, m.l/dh)* Lacag sarrif ah oo ka samaysan bir qiimaheeduna u dhigmo 100 senti.

shilin² *m.dh* Xasharaad siddeed lugood leh oo jaadad badan, baalalna aan lahayn oo dhiigga xoolaha ku nool cudurrana keenta.

shilis¹ *m.dh.kh* Nafley baruur badan leh.

shilis² *f.mg4 (-islaa/-ishlaa, -islayd/-ishlayd)* Nafley wax baruur badan leh ahaansho.

shillal *m.l (-llo, m.l)* 1. Dhis qoryo ka samaysan oo korkeeda xoolaha lagu qalo. 2. **ld kullan, shillan, shillin.** Geed abaareed dheer oo qodxo, qori adag iyo miro macaan oo la cuno leh; dhirta daawada laga sameeyana ka mid ah.

shillan *m.l ld shillal.*

shillin¹ *m.l (-mmo/-maad, m.l/dh) ld shilin¹.*

shimaa *fk.we ld shirmaa.*

shimbir¹ *m.l/dh* Cudur ku dhaca dadka iyo xoolaha oo afka qallociya.

shimbir² *m.dh (-ro, m.l)* 1. Qayb ka mid ah lafdhabarleyda, oo ugax dhasha, oo dhiig kulul, baalal leh oo duusha. 2. Shimbir meel dhexaad ah, midab qurxoon oo xasharaadka cuna. **ld shinbir.**

shimbircaloo *m.dh* Cudur xiidmaha iyo caloosha geela uga dhaca.

shimbirlibaax *m.dh* 1. Shimbir af madow oo dhuuban leh, shimbiraha kalena cunta. 2. Guumays.

shimbirmalab *m.dh* Shimbir yar oo dayn hilatada u eg lana eg oo dadka tusta meesha malabku ku jiro iyo bahallada halista ah.

shimbiryaxaas *m.dh* Shimbir aan laga ag waayin yaxaaska oo cunta xasharaadka yaryar iyo findhicilka ku hara ilkaha yaxaaska dhexdooda.

shimic *m.l ld shamac.*

shin *m.l 1. Waqt. 2. Sid.*

shinbir *m.dh ld shimbir².*

shindhalad *m.l.kh* Sh. ah: wax markuu sidkiisii dhammaystay dhashay (ilmo, bil).

shindhowee *f.mg2 (-weeyay, -weysay)* **ld sid-dhowee.**

shindhoweyn *m.dh ld sid-dhoweyn.*

shineemo *m.dh (-ooyin. m.l)* 1. Golaha filimada lagu daawado. 2. Filin. **ld sinee-mo.**

shinni *m.db.u* 1. Xasharaad afar baal iyo oogo xaadi ku taagaagantahay leh oo malabka samaysa. 2. Abuur; firi.

shinnidhaab *m.l (-byo, m.db)* Awlallada qolalkooda yaryar oo shinnidu malabka ku kaysdato.

shinrimid *m.f.db eeg shinrin²*. *ld shinrin¹* (2).

shinrin¹ *m.l* 1. Neef xoolo ah oo xilligii laga rabay in uu rimo rimay. 2. *ld shinrimid*.

shinrin² *f.mg1 (-imay, -intay; -imi)* Neef xoolo ah waqtigii laga filayey in uu rimo rimid.

shinsad *m.l ld shinsasho*.

shinsasho *m.f.db eeg shinso*. *ld shinsad, shinsi*.

shinshin *m.l* Hilib karshin ah.

shinsi *m.l ld shinsasho*.

shinso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Qof qaraabani mo ama saaxiibnimo awgeed wax uga filasho. 2. Wax manaafacaadkiisa isku halayn.

shintiri *f.mg2 (-iyay, -isay)* Maalmo, sanado, gu'yal iwm tirin.

shintirin *m.f.db eeg shintiri*. *ld shintiris*.

shintiris *m.l ld shintirin*.

shiqib *m.l (-byo, m.db)* Qof xun oo nasiib daran.

shir¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Isu imaadka dad badan isugu imadaan meel si ay arrimo waaweyn oo u dan ah uga wada hadlaan. 2. Baabuur intisa hore, meesha uu waduhu fariisto. 3. Waqtii, goor. 4. Cayaar sacab, jaan iyo jiiaba leh oo ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed oo hab dhoolatusad ah loo soo bandhigo.

shir² *m.db* Ciyaar sacab, jaan iyo miro leh kana mid ah hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed, hab dhoola tusad ahna leh.

shir³ *f.g/mg1 (-ray, -rtay)* 1. *(f.g)* Meel daloosha daboolid. 2. *(f.g)* Gabar la guday tolid. 3. *(f.mg)* Dad badan si ay uga wada hadlaan arrimo u dan ah meel ku kulmid. 4. *(f.mg)* Dhallinyaro cayaarta shirkha dheehlid.

shiraac¹ *m.l (-cyo, m.db)* 1. Maro weyn oo adag qaabab badanna loo yeelo oo lagu xiro dakhalka doonyaha, oo marka dabayshu buubiso doonyaha hore u wada. 2. Dhar adag oo qallafsan lagana dhigto darbaal iyo teendho. *ld shiraaq*.

shiraac² *f.g1 (-cay, -cday)* Wax shiraac ku daboolid.

shiraacasho *m.f.db eeg shiraaco*.

shiraacad *m.f.db eeg shiraac²*.

shiraaco *f.mg3 (-cday, -catay)* 1. Shiraac fidsasho. 2. Meel ka tegid.

shiraako *m.db* 1. Hanti dad badan ka dhexeysa. 2. Sh. ah: dad dani ka dhexeyso oo leh heshiis qoran dhib iyo dheefna wa-daaga. *ld shuraako*.

shiraakoobid *m.f.db eeg shiraakow*. *ld shuraakoobid*.

shiraakow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Shiraako noqosh. *ld shuraakow*.

shiraanshrix *m.l (-xyo, m.db)* Lafo yaryar oo carjaw ah oo kala goysyada addimada iyo cumaacumta cagta ku yaal.

shiraaq *m.l (-qyo, m.db)* *ld shiraac*.

shirad *m.l (-dyo, m.db)* *ld sharad¹*.

shiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la shiray ahaansho.

shiratamid *m.db ld sharatamid*.

shiratan¹ *m.l ld sharatamid*.

shiratan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* *ld sharatan²*.

shirayn *m.f.db eeg shiree*. *ld shirays, shiro*.

shirays *m.l ld shirayn*.

shiraysad *m.l ld shiraysasho*.

shiraysasho *m.f.db eeg shirayso*. *ld shiraysad, shiraysi*.

shiraysi *m.l ld shiraysasho*.

shirayso *f.g3 (-stay, -satay)* Neef shiro u qalasho.

shirbi *f.g2 (-iyay, -isay)* Neef irmaan oo ido ah lisid.

shirbid *m.f.db eeg shirib²*.

shirbin *m.f.db eeg shirbi*.

shirbo *m.db* Ciyaar hees iyo sacab leh oo la tumo munaasabadaha aroosyada.

shiree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Neef shiro ahaan u qalid.

shirfid *m.f.db eeg shirif²*. *ld shurfid*.

shiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Dad badan si ay arrin uga doodaan meel isugu keenid.

shirib¹ *m.l* Ciyaar raggu dheelo iyadoo warmo iyo gaashaamo la qurxiyey la sito oo taagnaan iyo socodba lagu tumo.

shirib² *f.mg1 (-rbay, -ribtay; -rbi)* Shirib cayaarid.

shirid *m.f.db eeg shir²*.

shirif¹ *m.l* Ur aan la jeclaysan oo nafleyda ka soo ura. *ld shuruf¹*.

shirif² *f.mg1 (-rfay, -raftay)* Nafley ur xun yeelasho. *ld shuruf²*.

shiriid *m.l* Libaaxbadeed dad qaad ah oo madax dubbaha u eg iyo indho kala fog oo midiba gees ku taal leh.

shirin *m.f.db eeg shiri*. *ld shiris*.

shiris *m.l ld shirin*.

shirix *m.l (-xyo, m.db)* Lafo yaryar oo dhuuux leh, kuna jira lugaha dadka iyo xoolaha.

shirjaraa' <i>id</i> <i>m.l</i> Shir wargeysyada.	hadlaan arrimo muhiim ah oo wejiyo badan leh.
shirkad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Urur ka kooban laba qof ama ka badan oo si wada jir ah hanti isugu darsada oo ku shaqysta faa'ii-dadana wadaaga. 2. Xarunta shirkadda. <i>ld</i> sharikad .	shishac <i>m.l</i> Ood neefka la qalayo la kor saaro si aan hilibka ciiddu u gaarin; shillal.
shirki ¹ <i>m.l</i> Kelinnimada Alle iyo cibaadadiisa oo wax kale lala wadaajyo.	shishay <i>s</i> . Meel durugsan, meel aan dho-weyn. Tus. "Togga shishadiisa ayay deg-ganyihiin". <i>ld</i> shishe .
shirki ² <i>f.mg2</i> (iyay, -isay) Cibaadada Alle cid kale la wadaajin.	shishayn <i>m.f.db</i> eeg shishee.
shirkiyid <i>m.f.db</i> eeg shirki ² .	shishe <i>s</i> . Meel durugsan.
shirko <i>m.db</i> <i>ld</i> shirkad .	shishee <i>f.mg2</i> (-sheeyay, -shaysay) Wax durugsan noqosho.
shirkobid <i>m.f.db</i> eeg shirkow.	shisheeye <i>m.l.kh</i> 1. Qof aan xiriir sokeeye la lahayn qolo. 2. Qof jooga dal uusan u dhalan.
shirkow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Shirko noqosho.	shisheeye-naceyb <i>m.l</i> (<i>c.naf</i>) Cabsi, ama neceeb aad u qabtid dadka waddamada ka-le.
shiro ¹ <i>m.db</i> 1. Qalashada neef xoolo ah la qasho waqtii abaar ah. 2. Sh. ah: neef loogu talaggalay in la qasho. 3. <i>ld</i> shirayn .	shisheeynimo <i>m.db</i> Shisheeye ahaansho.
shiro ² <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) Meel daloosha awdasher.	shishlaan <i>m.db</i> <i>ld</i> shislaan .
shiroobo <i>m.db</i> <i>ld</i> sharoobo .	shishlaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> shislaan .
shirqool ¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Tashi qarsoodi ah oo loola jeedo in cid lagu dilo ama lagu waxyeelleeyo.	shislaan <i>m.f.db</i> eeg shilis ² . <i>ld</i> shishlaan , shishlaansho, shislaansho.
shirqool ² <i>f.g1</i> (-oolay, -ooshay) Cid shirqool u samayn.	shislaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> shislaan .
shirqoolan ¹ <i>f.mg1</i> (-lmay, -lantay, -lmi) Wax shirqool galay noqosho.	shitaar¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> shataar¹ .
shirqoolan ² <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax la shirqoolay ahaansho.	shitaar² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> shataar² .
shirqoolid <i>m.f.db</i> eeg shirqool ² .	shitaarad <i>m.db</i> <i>ld</i> shataarad .
shirqoolmid <i>m.f.db</i> eeg shirqoolan ¹ .	shitaarid <i>m.db</i> <i>ld</i> shataarid .
shirrab ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> sharrib¹ .	shito <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Siil.
shirrab ² <i>f.g1</i> (-bay, -btay) <i>ld</i> sharrib² .	shixid <i>m.db</i> <i>ld</i> shaxid .
shirrabaad <i>m.db</i> <i>ld</i> sharribid .	shixnad¹ <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Xamuul doon ama markab hal mar qaado.
shirraban ¹ <i>f.mg1</i> (-bmay, -bantay; -bmi) <i>ld</i> sharriban¹ .	shixnad² <i>f.g1</i> (-day, -dday) Markab, doon iwm xamuul ka buuxin.
shirraban ² <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) <i>ld</i> sharriban² .	shixnadan <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Markab, doon iwm wax shixnad la saaray ahaansho.
shirrabasho <i>m.f.db</i> <i>ld</i> sharribasho .	shixnadid <i>m.f.db</i> eeg shixnad ² .
shirrabid <i>m.db</i> <i>ld</i> sharribid .	shixnadnaan <i>m.f.db</i> eeg shixnadan. <i>ld</i> shixnadnaansho .
shirrabmid <i>m.db</i> <i>ld</i> sharribmid .	shixnadnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> shixnadnaan .
shirrabnaan <i>m.f.db</i> <i>ld</i> sharrabnaan .	shohor <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Ur xun oo labka naflyedu leeyahay oo la dhiibsado; shuruf.
shirrabnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> sharrabnaan .	shoob¹ <i>m.l</i> 1. Xarrago; mardaadi. 2. Sh. ah: neef ari ah oo leh qoobab cascias.
shirrabo <i>f.g3</i> (-btay, -batay) <i>ld</i> sharribo .	shoob² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Cid mardaadiyid.
shirsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax shir isugu yimid ahaansho.	shoobid <i>m.f.db</i> eeg shoob ² .
shirsanaan <i>m.f.db</i> eeg shirsan. <i>ld</i> shirsanaansho .	shood <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Weel bir ka samaysan oo badarka iwm lagu beegto, una dhiganta suus barkii (banaadir).
shirsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> shirsanaan .	shoofanisam <i>m.l</i> Caadifad muujinayso in qofku uu si daran u aaminsan yahay in dalkiisa iyo dadkiisina ay ka muhiim sanyihiin ama ka fiicanyihiin dadyowga kale.
shirweyne <i>m.l</i> (-nayaal, <i>m.l/db</i>) Kulan wufuud badani issugu yimaadaan oo ka wada	shoog <i>m.l</i> (daaw) Xaalad cudureed la socota marka cadaadiska dhiigwareegga uu aad hoos ugu dhaco oo uu dhiiggu gaari waayo soohyada.

shookad *m.db* 1. Bar yar, cad oo isha dhexdeeda (birteeda) ku samaysanta. 2. *ld shooke* (2).

shooki *m.l(-iyo, m.db)* Saldhig boolis.

shooko *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Qalab bir ah oo af godan leh, yaambadana u eg oo geedaha lagu qoro. 2. *ld shookad*. Yaambo yar oo xooggan oo dhulka adag lagu falo.

shool *f.mg1 (-oolay, -ooshay)* Faanid (cid).

shoolad *m.db (-do, m.l)* 1. Markabka meesha qiiqu ka baxo. 2. Dhuun kasta oo dheer korna u taagan oo qiiqa kor u saarta. 3. Qalab bir ka samaysan, gaas ku shaqeeya oo wax lagu karsado.

shoolid *m.f.db eeg shool*.

shoolo *m.db* Meel loogu dhakado neefka (ugaar) la rabo in la khatalo; shoomo.

shoon *m.db (-nno, m.db)* Geedo badan oo isku meel ku urursan.

shootoli *m.l ld sootoli*.

shoox *m.l.u* Kalluun yaryar oo cutub-cutub isu raaca.

shooxaad *m.l* Nooc nibiriga ka mid ah.

shooxo *m.db (-ooyin, m.l)* Balli yar oo meel xaan ah ku yaal.

shoqfol *m.db ld shaqfal*.

show *fk.we ld sow*.

showmadoonto *m.db* Nooc ka mid ah mariidka oo si deg-deg ah neefka u dila, baadigoobkiisana aan loo dheeraan.

showr¹ *m.l ld shawr¹*.

showr² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld shawr²*.

showrid *m.f.db eeg shawrid*.

shub¹ *m.l* 1. Dhis ka samaysan bir, ciid, quruurux iyo shamiinto isku dhafan oo isku qallalay. 2. Cayaar ka mid ah cayaarah hiddaha iyo dhaqanka soomaaliyeed, leh jiib iyo jaan oo ragga iyo dumarku wada dheelan. 3. *ld shubid*.

shub² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Hoore meel ku geddin. 2. Xoolo waraabin. 3. Lacag bangi dhigid. 4. Quruurux, ciid, shamiinto iwm dhismo ka samayn. 5. Bir iwm dhalaalin.

shubaako *m.db ld shabaako*.

shubaal *m.db* 1. Laxooxda balballaaran nooc ka mid ah oo macaan. 2. Shubidda ceel la shubo. 3. *ld shubid*.

shuban¹ *m.l* Saxaro badan, jilicsan oo nafleyda qaarked gadaal ka dhigto.

shuban² *m.l (daaw)* Saxaro jilicsan ama biyo ah oo la dhigo si is daba joog ah. Wawa sabab u noqon kara xiidmaha oo bukooda (infekshan, kolaytis, iyo cudurka "crohn"), dheefdhuuqa oo xumaata, xaaladaha aacsabtu kacsantahay iwm. Shubanku haddii

uu dheeraado ama si daran u socdo wuxu keeni karaa: biyo aad u badan, cusbooyin iyo nafaqo kale oo jirka ka baxa.

shuban³ *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)*

1. Nafley wax shuban ku dhacay noqosho. 2. Hoore wax la shubay noqosho.

shuban⁴ *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Hoore wax la shubay ahaansho. 2. Xoolo wax la waraabshay ahaansho.

shubasho *m.f.db eeg shubo*.

shubid *m.f.db eeg shub²*. *ld shub¹, shubaal, shubniin*.

shubme *m.l (-mayaal, m.l/dh)* Hoore.

shubmid *m.f.db eeg shuban³*.

shubnaan *m.f.db eeg shuban⁴*. *ld shub-naansho*.

shubnaansho *m.l/dh ld shubnaan*.

shubniin *m.l ld shubid*.

shubo *f.g3 (-btay, -batay)* 1. Hoore, badar iwm meel ku geddisasho. 2. Xoolo waraabsasho.

shucaac¹ *m.l* 1. Iftiinka qorraxda. 2. Tamarta ka dhalata mataataxa ku dhaca walxaha qaarkood, sida yuraaniyanka iwm.

shucaac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Shucaac muujin.

shucaacid *m.f.db eeg shucaac²*.

shucayb-sacaaf *m.l (c.naf.)* Noolayaal yaryar oo dul sabbeeya biyaha badaha iyo harooyinka. Shucaybsacaafka waxa ka mid ah xayawaannada iyo dhirta ili ma-aragtagaya ah, sida aljiga, borotosoowaha iwm.

shucays *m.l ld shacays¹*.

shucub *m.l (-bbo, m.db)* 1. Dun, mayrax iwm oo wax lagu qurxiyo. 2. Cutub ubax ama miro ah oo isku meel ka soo baxay, sida miraha canabka. 3. Toorrey daabkeeda inta sare ee maartu ku jirto.

shucuur *m.l/dh* Dareen; qiiro.

shufeer *m.l (-rro, m.db)* Qof baabuur wada; wade.

shuftanimo *m.db (taar.)* Dagaalyahan ee dagaallamaaya oo ka mid ah ciidan aan rasmi ahayan, ee ka soo horjeeda ciidamada dawladda iyo booliska; jabbad.

shuftayn *m.f.db eeg shuftee*. *ld shuftays*.

shuftays *m.l ld shuftayn*.

shuftee *f.mg2 (-teeyay, -taysay)* Qof dhac iyo dil u banbixid.

shufto *m.db (-ooyin, m.l)* Dad u banbaxay dhac, dil iyo boob.

shuftoobid *m.f.db eeg shuftow*.

shuftow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Shufto noqosho.

shugri¹ *m.l* Mahadcelin.

- shugri²** *f.mg1/2* (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Ku sh.: cid u mahad celin.
- shugrin** *m.dh ld shugriyid*.
- shugrinaq²** *f.mg1* (-qay, -qday) U sh.: cid u mahad celin.
- shugrinaq²** *m.f.dh eeg shugrinaq²*.
- shugrinnaq** *m.l* Mahadcelinta loo mahadceliyo qof abaal galay.
- shugriyid** *m.f.dh eeg shugri²*. *ld shugrin*.
- shuhub** *m.l* (c.fal) Gabal ka soo go'ay maatar adag oo soo galay gibilka qaybtisa sare kana yimid dulalaati sare, lagana arko dhulka, ilays ka dhasha isxoqidda isaga iyo hawada uu soo dhexmarayo awgeed.
- shukaami** *fg2* (-iyay, -isay) 1. Haweenay xodxodasho. 2. Qof qalqaalin. 3. Doon, markab iwm wadid.
- shukaamin** *m.f.dh eeg shukaami*. *ld shukaamis*.
- shukaamis** *m.l ld shukaamin*.
- shukaan** *m.dh* (-mmo, *m.l*) 1. Meesha uu fariisto qofka wada baabuur, markab, dayuurad iwm. 2. Isku joog garangar ama wax u dhigma iyo xubno kale ka kooban oo gaadiidka badda, cirka iyo dhulka ninka wadaa uu adeegsado.
- shukaansad** *m.l ld shukaanshoo*.
- shukaanshoo** *m.f.dh eeg shukaanso*. *ld shukaansad, shukaansi*.
- shukaansi** *m.l ld shukaanshoo*.
- shukaanso** *fg3* (-saday, -satay) 1. Hawee-ney xodxodasho. 2. Cid qalqaalsasho.
- shukaysad** *m.l ld shukaysasho*.
- shukaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Naag wax shuko gashan ahaansho.
- shukaysasho** *m.f.dh eeg shukayso*. *ld shukaysad*.
- shukaysnaan** *m.f.dh eeg shukaysan*. *ld shukaysnaansho*.
- shukaysnaansho** *m.l/dh ld shukaysnaan*.
- shukayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Haweeney shuko xirasho.
- shuko** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Maro badanaa midab madow leh oo dumarka muslinka ahi qaataan oo oogada dhan wada qarisa; shaadir.
- shukul¹** *m.l* (-llo, *m.dh*) Tumidda badar kal iyo mooye lagu tumo si isha looga bixiyo. *ld sukul¹*.
- shukul²** *fg1* (-ulay, -uushay) 1. Wax sukuliye ku tumid. 2. Badar si isha looga bixiyo aayar tumid. 3. Diger duban qob ka qaadid. *ld sukul²*.
- shukulaato** *m.dh* Nooc macmacaanka ka mid ah oo midab bunni ah leh lana cuno.
- shukulan¹** *m.l* Nooc maansada ka mid ah oo markii la qaadayo lacayaaro.
- shukulan²** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) *ld sukulan*.
- shukulasho** *m.dh ld sukulasho*.
- shukulid** *m.f.dh ld sukulid*
- shukulnaan** *m.dh ld sukulnaan*
- shukulnaansho** *m.l/dh ld sukulnaan*.
- shukulo** *f.g3* (-ushay, -ulatay) *ld sukulo*.
- shukumaan** *m.l* (-nno, *m.dh*) Maro duf leh oo badanaa suuf ka samaysan oo biyaha laysaga tiriro.
- shukuxi** *f.g2* (-iyay, -isay) Diger tariib u sukulid.
- shukuxin** *m.f.dh eeg shukuxi*. *ld shukuxis*.
- shukuxis** *m.l ld shukuxin*.
- shukuxsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Diger wax la shukuxay ahaansho.
- shukuxsanaan** *m.f.dh eeg shukuxsan*. *ld shukuxsanaansho*.
- shukuxsanaansho** *m.l/dh ld shukuxsanaan*.
- shulle** *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) 1. Fardaha canqawgooda hoose oo qoofalka lagu xiro. 2. Cagta dadka iyo dhudhunka meesha ay iska galaan; canqaw. *ld shullo*.
- shullo** *m.l ld shulle*.
- shulshul¹** *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Laalaabka googaradaha hawenka, daahyada, dariishadaha iyo alaababu ay ku yeeshaan meesha dulaca laga geliyo. 2. Raamaha loo yeelo darfaha maryaha qaarkood ee lagu qurxiyo.
- shulshul²** *fg1* (-ulay, -ushay) 1. Googarad, daah iwm laalaab u yeelid. 2. Maro darfaha faraq uga yeelid.
- shulshulan¹** *f.mg1* (-lmay, -lantay; lmi) Wax shulshul yeeshay noqosho.
- shulshulan²** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Maro wax shulshul loo yeelay ahaansho.
- shulshulid** *m.f.dh eeg shulshul²*.
- shulshulmid** *m.f.dh eeg shulshulan¹*.
- shulshulnaan** *m.f.dh eeg shulshulan²*. *ld shulshulnaansho*.
- shulshulnaansho** *m.l/dh ld shulshulnaan*.
- shulug** *m.l* (-gyo, *m.dh*) Shaati dheer oo ilaa shullaha gaara oo badanaa carabtu qaadato.
- shumac** *m.l ld shamac*.
- shumbul** *m.l* (-llo, *m.dh*) Orgi yar oo gaaray da'dii uu riyaha ku orgayn lahaa.
- shumbulnimo** *m.dh* Shumbul ahaansho.
- shummayn** *m.f.dh eeg shummee*. *ld shummin, shummis*.
- shumme** *m.l ld shummo*.
- shummee** *fg2* (-meeay, -maysay) Cid dhunkasho. *ld shummi*.
- shummi** *fg2* (-iyay, -isay) *ld shummee*.

shummin *m.db ld shummayn.*

shummis *m.l ld shummayn.*

shummo *m.db (-ooyin, m.l)* Calaamad dhibic ah; joogsi. *ld shumme.*

shunuuf *m.db (-fo, m.l)* Suuqadda dumarku quruxda u qaato waxyaalaha laga lulo oo lagu quruxyo.

shuqayn *m.f.db eeg shuqee.*

shuqee *f.g2 (-qeyay, -qaysay)* 1. Ul afkeed iwm wax ku mudmudid. 2. Badar si ishu uga baxdo aayar kal ku tumid.

shuqlan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la shuqliyey ahaansho. *ld shuqlloon.*

shuqlanaan *m.f.db eeg shuqlan.* *ld shuqlanaansho, shuqlloonaan, shuqlloonaansho.*

shuqlanaansho *m.l/dh ld shuqlanaan.*

shuqli *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid hawl gelin.

shuqlin *m.f.db eeg shuqli.*

shuqlloon *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld shuqlan.*

shuqlloonaan *m.dh ld shuqlanaan.*

shuqlloonaansho *m.l/dh ld shuqlanaan.*

shuqul *m.l (-llo, m.dh)* Shaqo; hawl.

shuraako *m.db ld shiraako.*

shuraakoobid *m.dh ld shiraakoobid.*

shuraakow *f.mg1 (-oobay, -oowday; -oobi)* *ld shiraakow.*

shurbad *m.db* Meseggo, qamadi iwm oo la budeeyey si biyo-biyo ahna loo kariyey oo badanaa soonka lagu afuro; mushaalli.

shurbadayn *m.f.db eeg shurbadee.*

shurbadee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Meseg-go, qamadi iwm shurbad ka dhigid.

shurfid *m.db ld shirfid.*

shurgi *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof ishiisa laga baqayo hanti yar siin si ishiisa looga badbaado.

shurgin *m.f.db eeg shurgi.* *ld shurgis.*

shurgis *m.l ld shurgin.*

shuruf *m.l ld shirif¹.*

shuruf *f.mg1 (-fay, -ftay)* *ld shirif².*

shurug *m.l* 1. Wax la sharaysto. 2. Sh. ah: qof la sharaysto.

shuruglow *m.l* Qof la baasaysto oo la aaminsanyahay in uu balaayo wato.

shuruuc *m.f.w eeg sharc¹.*

shuruud *m.db* 1. Ballan hore loo dhigtag. 2. Qodob muhiim ah in la fuliyo. 3. (w) *eeg sharad* 1 (2).

shuruudla'aan *m.dh.fk* Shardi ku xirnaan la'aan.

shushub¹ *m.l* 1. Dabaadiga guga xilli roob aad u badani ka da'o gobollada koonfureed gaar ahaan jubbooyinka. 2. Shulshul. 3. Sh. ah:

cadar, saliid iwm oo waxyaabo la isku dardaray ka kooban.

shushub² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Maro iwm dacalkeeda shulshul u yeelid. 2. Hoore weel ku gedgeddin.

shushuban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Qof wax xubnihiisu isu dheeli tiranyihiin ahaansho.

shushubasho *m.f.db eeg shushubo.*

shushubi *f.g2 (-iyay, -isay)* Maro, daah iwm shushub u yeelid.

shushubin *m.f.db eeg shushubi.* *ld shu-shubis.*

shushubis *m.l ld shushubin.*

shushubnaan *m.f.db eeg shushuban.* *ld shu-shubnaansho.*

shushubnaansho *m.l/dh ld shuhsubnaan.*

shushubo *f.g3 (-btay, -batay)* 1. Hoore weel ku gedgeddisasho. 2. Maro shushub u yeelasho.

shushubsad *m.l ld shushubsasho.*

shushubsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* maro, daah iwm wax shushub loo yeelay ahaansho.

shushubsanaan *m.f.db eeg shushubsan.* *ld shushubsanaansho.*

shushubsanaansho *m.l/dh ld shushub-sanaan.*

shushubsasho *m.f.db eeg shushubso.* *ld shushubsad.*

shushubso *f.mg3 (-saday, -satay)* Maro, daah iwm shushub u yeelasho.

shuuci *m.l (-ciin, m.dh)* Qof raacsan madba'a shuuciyadda.

shuuciyad *m.db* Hab dhaqan-dhaqaale oo qalabka wax soo saarka ay dawladdu gacanta ku hayso. *ld shuyuuciyad.*

shuuuf *f.g1 (-fay, -ftay)* Wax ama qof ilaalin ama fiirin.

shuuufid *m.f.db eeg shuuuf.*

shuun¹ *m.l.u* Timo ka soo baxa gumaarka dadka; bisqin; bisqan.

shuun² *m.db* Boqorradda shinnida.

shuunley *m.db* Gumaarka dadka.

shuuq *f.mg1 (-qay, -qday)* 1. Awr, abeeso iwm cod aan qeexnayn bushimaha oo is haysta ka soo saarid. 2. Wax weynaa yaraansho.

shuuqid *m.f.db eeg shuuq.*

shuuqshasho *m.f.db eeg shuuqshasho.*

shuuqshuuq *m.db* Kadafka qaarkiis oo raxaraxan u socda. *ld shuushuuule, shuuqshuuqle.*

shuuqshuuqle *m.l ld shuuqshuuq.*

shuuqsi *m.l/l d shuuqshasho.*

shuuqso *f.g3 (-saday, -satay)* Quwaax la calalinayo dhacaan ka nuugid.

shuur¹ *m.db* Dhul dhir badan leh oo jiq ah; cayn.

shuur² *f.g1* (-ray, -rtay) Badar dhagax biyo uga saarid.
shuuran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Badar wax biyo laga shuuray ahaansho.
shuuri *f.mg2* (-iyay, -isay) Kibir iyo isla weyni la aamusid.
shuurid *m.f.dh eeg* shuur².
shuurin *m.f.dh eeg* shuuri. *ld* shuuris.
shuuriis *m.l ld* shuurin.
shuurnaan *m.f.dh eeg* shuuran. *ld* shuurnaansho.
shuurnaansho *m.l/dh ld* shuurnaan.
shuuro *m.db* Soor galley ama meseggo oo si gaar ah loo kariyey.
shuush *m.l* 1. Cudur. 2. Xumaan uurka la isugu hayo; uurkutaaloo.
shuushaami *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Xoolo si gaar ah oo lexejelo iyo turidi ku jirto u wadid.
2. Wax si gaar u xannaanayn. *ld* shuushi.
shuushaamin *m.f.dh eeg* shuushaami. *ld* shuushaamis, shuushin.
shuushaamis *m.l ld* shuushaamin.
shuushi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* shuushaami.
shuushin *m.db ld* shuushaamin.
shuushuu *m.db* Hadal cid gaar ah wax looga sheegayo oo hoosahaan laysugu gudbiyo.
shuushuule *m.l* Sh. ah: qof xan badan oo dadka hoos ka dicaayadeeyaa.
shuushuulee *f.mg1* (-leeyay, -leysay) Shuu-shuu fidin.
shuushuuleyn *m.f.dh eeg* shuushuulee. *ld* shuushuuleys.
shuushuuleys *m.l ld* shuushuuleyn.
shuushuunle *m.l ld* shuuqshuuq.
shuux¹ *m.l* Roob aan tabar lahayn oo dhibco yaryar.
shuux² *f.mg1* (-xay, -xday) Roob aad u dhibco yaryar oo aan tabar lahayn di'id.
shuuxid *m.f.dh eeg* shuux².
shux¹ *m.l* Duxda ka baxda shay dufan leh marka qorraxda la dhigo.
shux² *m.db* Socod xarrago yar ku jirto.
shux³ *f.mg1* (-xay, -xday) Laf iwm oo qorrax la dhigay dufan ka bixid.
shuxid *m.f.dh eeg* shux³.
shuxlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) Si xarrago ku jirto u socosho.
shuxleyn *m.f.db eeg* shuxlee.
shuyuuciyad *m.db ld* shuuciyad.
si *m.db* (-iyaabo/-iyaalo, *m.l*) 1. Sah lagu suganyahay ama la hayah. 2. Hab; han-naan. 3. Tilmaan ama tayo wax leeyihiin. *ld* sida, sidaan, sidaas, sidii, sikasta, siwalba.
sibbaaq¹ *m.l* Rinji dharka la geliyo.

sibbaaq² *m.l* (*kiim*) Walax lagu midabeeyo dunta, maaska, iwm. Sibaqyada badankoodu waa iskudhisyo orgaanig ah oo la macmalay. Sibaqyadu aalaaba waa iskudhisyo orgaanig ah oo aan dhereg-sanayn oo leh dabarro lammaan oo talan-taali ah, dabarrada keenaaya midabka waxa lagu magacaabaa koroomofoor.
sibbaaq³ *f.g1* (-qay, -qday) Dhar iwm midab u yeelid.
sibbaaqan *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) Dhar iwm wax midab loo yeelay ahaansho.
sibbaaqasho *m.f.dh eeg* sibbaaqo.
sibbaaqid *m.f.dh eeg* sibbaaq².
sibbaaqnaan *m.f.dh eeg* sibbaaqan. *ld* sibbaaqnaansho.
sibbaaqnaansho *m.l/dh ld* sibbaaqnaan.
sibbaaqo *f.g3* (-qday, -qatay) Dhar iwm midab u yeelasho.
sibbaar *f.g1* (-ray, -rtay) Cid daryeelid; cid taakulayn.
sibbaarid *m.f.dh eeg* sibbaar.
sibbi *m.l* (-iyo, *m.db*) 1. Silsillad dahab ah. 2. Kuul leh midab ka kooban dhibicyo madow iyo caddaan ah oo haweenku qoorta ku xirtaan.
sibiib *m.l/dh ld* sibiib.
sibiibix *m.db.kh* S. ah: meel kor siman ama qoyan oo lagu simbirriixanayo.
sibiibixasho *m.f.dh eeg* sibiibixo². *ld* sibiibixo¹ (2).
sibiibixi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax meel siman ama qoyan ku taraaxin.
sibiibixin *m.f.dh eeg* sibiibixi.
sibiibixo¹ *m.db* 1. Meel siman ama qoyan oo lagu sibbito. 2. *ld* sibiibixasho.
sibiibixo² *f.mg3* (-xday, -xatay) Meel siman ama qoyan ku simbirriixasho.
sibir¹ *m.l* 1. Xabag qaraar oo daawo ahaan loo isticmaalo. 2. Shamiinto. 3. Dhul-dhaca aqalka oo la kebisey.
sibir² *m.db* (-bro, *m.l*) 1. Lugta dambe ee geela boqonteeda. 2. Marqaarta geela.
sibirayn *m.f.dh eeg* sibire.
sibiree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Aqal iwm dhul-dhaciisa shamiinto ku kebisid.
sibqasho *m.f.dh eeg* sibqo.
sibqi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax iyadoon la calalin liqid.
sibqin *m.f.dh eeg* sibqi.
sibqo *f.mg3* (-qaday, -qatay) Ku s.: wax afka ku jira iyagoo aan la rabin in la liqo hunguriga ku roorid.

sibraar *m.l (-rro, m.dh)* Harag neef yar oo ari ah, oo si gaar ah loo baxshay loona habeeey oo biyaha ama caanaha lagu shubto.

sicir *m.l (-rro/ascaar, m.dh)* Qiime. *ld siir.*

sid¹ *m.l* 1. Marka ilmuu uurka galaan iyo marka ay dhashaan inta u dhexeysa. 2. Culaabta gaadiid hal mar qaadi karo.

sid² *m.l (c.naf)* Muddada ay qof dumar ahi ilmo uurka ku qaaddo, sidku wuxuu socdaa qyaasta 266 maalmood, laga bilaabo calool gallka ilaa ilmuu dhashaan, ilmaha uurka ku jirana wuxu ku koraa uurka. Inta sidku socdo caadadu way maqantahay, waxaa dhici kara in ay aad u badato cuno cunnidu ama la jeclado cunitaanka, naasuhu way weynaadaan, qofka dumarka ah waywallaci kartaa.

sid³ *f.g/mg1 (-day, -dday)* 1. *(f.g)* Cid ama wax qaadid ama kor u hayn. 2. *(f.mg)* Neef dheddig wax riman ahaansho.

sida *fk. ld si.*

sidaan *fk. ld si.*

sidaas *fk. ld si.*

sidasho *m.f.dh eeg* sido.

sidataal *m.dh* Bilaha soomaaliga oo dayaxa lagu tirsado, tan u dhexeysa soonfur iyo arrafo.

sidasho *m.f.dh eeg* sidbo.

sidbi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax simbiriirixin.

sidbin *m.f.dh eeg* sidbi.

sidbo *fmg3 (-baday, -batay)* Meel siman oo qoyan ku simbiriirixasho.

siddaysad *m.l ld siddaysasho.*

siddaysan *fmg4 (-naa, -nayd)* Wax siddo loo yeelay ahaansho.

siddaysasho *m.f.dh eeg* siddayso. *ld siddays-ad, siddaysi.*

siddaysi *m.l ld siddaysasho.*

siddaysnaan *m.f.dh eeg* siddaysan. *ld siddaysnaansho.*

siddaysnaansho *m.l/dh ld siddaysnaan.*

siddayso *fg3 (-stay, -satay)* Wax siddo u yeelasho.

sidde *m.l ld siddo.*

siddee *fg2 (-deeyay, -deysay)* Wax siddo u yeelid.

siddeed *m.dh.t* Tirada toddobada iyo sagaalka u dhexeysa; "8".

siddeedaad *m.l.tj* Tirada jagaalada ah, kan u dhigma siddeedda.

siddeedle *m.l* Xaashi turub oo siddeed dhib-cood leh.

siddeetamaad *m.l.tj ld siddeetanaad.*

siddeetameeye *m.l.t.* Tiro qiyas ahaan siddeetan u dhow. *ld siddeetaneeye.*

siddeetan *m.l.t.* Tiro ka kooban siddeed meelood oo min toban ah; siddeed tobnaad; "80".

siddeetanaad *m.l.tj* Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma siddeetan. *ld siddeetamaad.*

siddeetaneeye *m.l.t ld siddeetameeye.*

siddeyn *m.f.dh eeg* siddee.

siddeysad *m.l ld siddeysasho.*

siddeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Weel iwm wax siddo loo yeelay ahaansho.

siddeysasho *m.f.dh eeg* siddeyo. *ld siddeysad, siddeysi.*

siddeysi *m.l ld siddeysasho.*

siddeysnaan *m.f.dh eeg* siddeyan. *ld siddeysnaansho.*

siddeysnaansho *m.l/dh ld siddeysnaan.*

siddeyo *f.mg3 (-stay, -satay)* Weel iwm siddo u yeelasho.

sid-dhowee *f.mg2 (-weeyay, -weysay)* Dheddig xoolaad oo rimman waqtigii ay dhali lahayd u dhowaasho. *ld shindhowee.*

sid-dhoweyn *m.f.dh eeg* sid-dhowee. *ld shindhoweyn.*

siddo *m.dh (-ooyin, m.l)* Meel alaabta wax lagu rito sida dambilaha, boorsooinka iwm loo yeelo oo loogu talaggalay in gacanta lagu qabsado marka la qaadayo. *ld sidde.*

sidee *fk.we* Habkee; xaaladdee?; waxee?; maxaa? maxay ku noqotay?.. *ld see.*

sidib *m.l/dh* Meel siman oo lagu simbiriirixan karo.

sidid *m.f.dh eeg* sid³.

sidig¹ *m.dh (-dko, m.l)* Laba halaad oo hal ilmo ah ku wada irmaan.

sidig² *m.dh (fis.)* Laba xoog oo isle'eg, isku lid ah, barbaro ah, si wadajir ahna u saaran walax. Xoogaggaasi waxa ay sababaan in ay walaxdu ku wareegto dhidib dhexaad-keeda.

sidig³ *fg1 (-dkay, -digay; -dki)* Hal geel ah ilmo aysan dhalin oggolaysiin.

sidii *fk. ld si.*

sidix *m.l (-xyo, m.dh)* 1. Harag aan dhogor lahayn. 2. S. ah: ilmo yaroo markaa dhashay.

sidkan *fmg4 (-naa, -nayd)* Wax la sidkay ahaansho (hal geel).

sidkanaan *m.f.dh eeg* sidkan. *ld sidkanaansho.*

sidkanaansho *m.l/dh ld sidkanaan.*

sidkasho *m.f.dh eeg* sidko. *ld sidko.*

sidkid *m.f.dh eeg* sidig².

sidko *fg3 (-kaday, -katay)* Hal geel sidig ka dhigasho.

sido *fg3 (-itay, -idatay)* 1. Wax qaadasho. 2. Wax xirasho.

- sidqaad** *m.l* Marka ilmuhi caloosha galaan iyo marka ay dhashaan muddada u dhexey-sa.
- sif** *f.g1* (-fay, -ftay) Wan lax boodid.
- sifaal** *m.l* (-llo, *m.dh*) Shay badanaa ka samaysan caw, qaab wareegsanna leh oo sooryooyinka waaweyn cuntada lagu geeyo.
- sifaale** *m.l* Xaalad lagu suganyahay.
- sifaar** *m.l* Nooc cawska ka mid ah kana baxa meelaha ciid guduudka ah oo xooluhu aad u cunaan.
- sifayn** *m.f.dh* *eeg* sifee. *ld* **safayn**.
- sifaysan¹** *f.mg1* (-smay, -santay; -smi) 1. Wax nadif ah noqosho. 2. Wax kala miirmay noqosho. *ld* **safaysan¹**.
- sifaysan²** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la nadifiyey ahaansho. 2. Wax la sharxay ahaansho. *ld* **safaysan²**.
- sifaysmid** *m.f.dh* *eeg* sifaysan¹. *ld* **safaysmid**.
- sifaysnaan** *m.f.dh* *eeg* sifaysan². *ld* **safaysnaa, safaysnaansho, safays-naansho**.
- sifaysnaansho** *m.l/dh* *ld* **sifaysnaan**.
- sifee** *f.g2* (-feeyay, -faysay) 1. Wax nadifin. 2. Wax kala miirid. 3. Wax sharxid. *ld* **safee**.
- sifid** *m.f.dh* *eeg* sif.
- sifir** *m.l* (-rro, *m.dh*) Sullan; isir; walcan.
- sifo** *m.l/dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Sharraxa wax la sharxo. 2. Astan iwm oo wax gaar u leeyihiin.
- sifo²** *m.l/dh* (-ooyin, *m.l*) (nax.) Guud ahaan waxaaa sifo loo yaqaannaa dir faahfaahisa ama sifaysa dirta magaca, haseyeeshee waxaaa jira afaf ka mid ah af-soomaaliga, oo dirta sifadu ay dhismo ahaan u dhaqanto sida falalka (*eeg* fal-sifo).
- sifoobid** *m.f.dh* *eeg* sifow.
- sifow** *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Ku s.: wax caan ku noqosho.
- sifisif¹** *m.l* Tolmada dharka oo si gaar ah dunta la isaga kor boodbootiyo.
- sifisif²** *f.g1* (-fay, -ftay) Tolmada dharka si gaar ah dunta isaga kor boodbootin.
- sifisifid** *m.f.dh* *eeg* sifisif².
- sig** *f.g1* (-gay, -gtay) 1. Wax halis u dhawayn. 2. Wax u dhawaasho.
- sigaar** *m.l* Tubaako shiidan oo xaaши khafiif ah lagu duubay oo laga qiijyo. *ld* **saka-reed**
- sigaaryacab** *m.l* (-byo, *m.dh*) Qof sigaarka qiijya.
- sigad** *m.l* *ld* **sigasho**.
- sigan** *f.mg1* (-gtay, -gatay) Wax halis u dhow ahaansho.
- sigasho** *m.f.dh* *eeg* sigo. *ld* **sigad**.
- sigid** *m.f.dh* *eeg* sig.
- sigis** *m.l* (-syo, *m.dh*) Maro si gaar ah loo tolay oo cagaha la gashado intaan kabaha la illan.
- signaan** *m.f.dh* *eeg* sigan. *ld* **signaansho**.
- signaansho** *m.l/dh* *ld* **signaan**.
- sigo** *f.mg3* (-gtay, -gatay) Halis u dhaawaansho.
- sigtin** *m.dh* Ku dhawaanshaha nafley halis kaabiga u gaadho.
- sii¹** *qr.fk* 1. (nax) Qurub tilmaamaya in falku uu ka fogaanayo hadlaha ama yeelaha. Tus. "Sii durugl. Guriga sii gal!" 2. Qurub tilmaamaya kordhin. Tus. "Arrintu way sii xumaatay". 3. Qurub tilmaamaya sii socoshfal. Tus. "Hadalka sii wada!".
- sii²** *f.lg2* (-iiyay, -iisay) 1. Qof wax milki uga dhigid. 2. Qof wax u dhiibid.
- siib¹** *m.l* (-bab, *m.l*) Laba barshin oo caw ah.
- siib²** *f.g1* (-bay, -btay) Qodax, musbaar, xidid iwm oo meel ku jirey ka soo saarid.
- siiba** *fk* Gaar ahaan. Tus. "Cali wuu hadal badanyahay, siiba markuu marqaansanyahay".
- siibad¹** *m.l* *ld* **siibasho**.
- siibad²** *m.dh* (-do, *m.l*) Dayr; heeraar.
- siiban¹** *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Wax la siibay noqosho.
- siiban²** *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la siibay ahaansho.
- siibasho** *m.f.dh* *eeg* siiboo. *ld* **siibad¹**.
- siibid** *m.f.dh* *eeg* siib².
- siibmid** *m.f.dh* *eeg* siiban¹.
- siibnaan** *m.f.dh* *eeg* siiban². *ld* **siibnaansho**.
- siibnaansho** *m.l/dh* *ld* **siibnaan**.
- siibo** *f.g3* (-btay, -batay) Qodax, musbaar, xidid iwm oo meel ku jirey ka soo bax-sasho.
- siic¹** *m.l* 1. Dhega-adeyg. 2. Dhib ku jirid; rafaadsanaan. 3. Yasid.
- siic²** *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Dhega-adeyg muujin. 2. Dhibkujir. 3. Yas.
- siicid** *m.f.dh* *eeg* siic².
- siicley** *m.dh* Haweenay dhega-adag.
- siiclow** *m.l* (-wyo, *m.dh*) Wiil dhega-adag.
- siidal** *m.l* Carruur.
- siidhi** *m.l* (-iyaa, *m.l/dh*) *ld* **siiri**.
- siidimmo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Qardhabo yar oo garka timaha cirrada ah looga siisibo.
- siif** *m.l* Meesha ay wax ka soo unkamaan; sinji.
- siifad** *m.dh* 1. Saliidda beerka libaax-badeedka laga shiilo. 2. Urka saliidda beerka libaax-badeedka iwm.
- siifadayn** *m.f.dh* *eeg* siifadee.
- siifadee** *f.g2* (-deeyay, -daysay) Doon siifad marin.
- siig** *m.l* Ugaarta waweyn nooc ka mid ah oo biciidka u eg kana yar aadna u dheereeyaa lehna geeso dhaadheer oo gadaal u rogan.

siigadaaq *m.l.kh* S. ah: xoolo meel cagtu ku badatay daaqa.

siigee *f.g/mg2* (-geeyay, -geysay) 1. (*fg.*) Wax habaas u yeelid. 2. (*fmg.*) Cid habaas kicin.

siigeyn *m.f.dh eeg* siigee.

siigo *m.dh* 1. Habaas; boor; bus. 2. Dabayl xooggan oo carro wadata.

siihaye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qof xil si aan rasmi ahayn u haya; kusime.

siijeed *m.l* 1. Oogada qaarkeeda sare, dhanka jeegada iyo dhabarku ku yaalliiin. 2. Wajhadda dambe ee wax leeyihiin, sida buuraha, aqallada iwm. 3. Dulqaad iyo wax qodqodis la aan.

siikant *m.l* (*xis.*) Fansaar tirigonoometeri ee xagal la mid ah rogaalka kosaynka xagasha. Taasoo ah $\sec(\theta) = 1/\cos(\theta)$ 2. (*xis.*) Xarriiq goysa xood. 3. (*xis.*) Xarriiq toosan kana jara goobada laba barood. Qaybta xarriiqda leh u dhexeysa labada barood ee is-goyska waa boqonka xoodka.

siil *m.l* (-lal, *m.l*) Xubinta dhalmada ee haweenka.

siilaanyo *m.dh* Nooc xamaaratada yaryar ka mid ah oo mulaca u eg kana yar.

siilad *m.dh* 1. Weel macdan ah, sidda leh oo sida wadaanta biyaha loo darsado. 2. Baal-di. 3. *ld saylad.*

siilholac *m.l* (*daaw.*) Halaamacooldka siilkoo uu keeno sida badan deris ku noolka la iraahdo "trichomonas vaginalis", oo u sabab ah: cunto xumo iyo nadaafad xumo.

siima *m.l* (*jool.*) Ereyga loo isticmaalay si loo garto dhadhaabaha culus ee Oogada dhulka, oo ka mid yahay basalt, oo ka hooseeya siyaalka, lana rumaysanyahay inuu yaal salka badda.

siimbaar *m.dh* (-ro, *m.l*) (*muus.*) Qalab muusikada ka mid ah oo la afuufo lehna dhuun dheer oo dhuuban iyo dalollo, fureyaal faraha lagaga cayaaro oo foori jaadad badan leh laga soo saaro oo cayaaraha istunka marka la billaabayo iyo marka la joojinayo la yeeriyo; malkad.

siimi *f.g2* (-iyay, -isay) Duuf iska soo saarid.

siimid *m.f.dh eeg* siin².

siimin *m.f.dh eeg* siimi.

siimow *m.l* (-yo, *m.dh*) Biyo meel ku jira oo inta ay dhulka hoostiisa xulaan meel kale ka soo dhashhuuma.

siin¹ *m.l* (-iiman, *m.l*) 1. Magaca xaraf oo ka mid ah xarfaha af carbeedka 2. Duuf. 3. Taar. 4. Maacuunta inta birta ka samaysan oo dhalada iyo macdinka ahayn. 5. S. ah: subag dhalaashan. 6. (-iiman, *m.l*)

Dheeh weelasha jikada oo birta ah qaar-kood oo loo yeelo.

siin² *m.f.dh eeg* sii². *ld siis.*

siin³ *f.mg1* (-iyay, -isay) Subag burcad ah weel gudiihiis ku dhalaalid.

siinad *m.dh* 1. Qurux. 2. (-do, *m.l*) Naqshad iyo xarar wax lagu qurxiyo.

siinee *f.g2* (-neeyay, -neysay) 1. Wax qurxin. 2. Wax xardhid.

siineyn *m.f.dh eeg* siinee.

siinsad *m.l ld* **siinsasho.**

siinsasho *m.f.dh eeg* siinso. *ld siinsad.*

siinso *f.mg3* (-saday, -satay) Duuf iska soo saarid.

siiq *m.dh* Geed dheer oo webiyada agagaarkooda ka baxa.

siiqe *m.l* (-qayaal, *m.l/dh*) Ul dheer oo xooggan.

siir *m.l ld* **sicir.**

siiri *m.l* (-yaal, *m.l/dh*) Firimbi. *ld siidhi.*

siiriwale *m.l ld* **seeriwale.**

siiro *m.dh* 1. Taariikh nololeed. 2. Asluub; dhaqan.

siis *m.l ld* **siin².**

siisasho *m.f.dh eeg* siiso².

siise *m.l ld* **siiso¹.**

siisiib *m.l* Raar wada cad oo aan marriin lahayn.

siiso¹ *m.l* Boor; siigo; habaas. *ld siise.*

siiso² *f.lg3* (-stay, -satay) 1. Qof la jecelyahay wax ku dhaqaalaysasho. 2. Wax, wax kale ku beddelasho.

siisto *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Erey macnahiis u walaal u dhigmo oo loo yihiin haweenkii xisbiga leegada xubinta ka ahaa.

sijaayad *m.dh ld* **sajaayad.**

siji *f.g2* (-iyay, -isay) Badar la tumay, haldhan, buunshe iwm u kala saarid.

sijin *m.f.dh eeg* siji. *ld sijis.*

sijis *m.l ld* **sijin.**

sijisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la sijiyah ahansho (badar la tumay).

sijisasho *m.f.dh eeg* sijiso.

sijisnaan *m.f.dh eeg* sijisan. *ld sijisnaansho.*

sijisnaansho *m.l/dh ld* **sijisnaan.**

sijiso *f.g3* (-stay, -satay) Badar la tumay haldhan, buunsho iwm u kala baxsasho.

sikasho *m.f.dh eeg* siko.

sikasta *fk. ld* **si.**

sikhi *m.l* (-yo, *m.dh*) Qof aad deeysi u ah.

sikhil *m.l ld* **sikhile.**

sikhile *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Soofe yar. *ld* **sikhil.**

sikhinnimo *m.dh* Sikhi ahaansho.

siki *f.g2* (-iyay, -isay) Wax in yar durkin.

sikiin <i>m.db ld sakiin.</i>	silifsho <i>m.f.db eeg silifso.</i>
sikiir <i>m.db ld sakiiro.</i>	silifso <i>f,g3 (-saday, -satay)</i> Wax urkiisa sinka la raacid.
sikiiro <i>m.l ld sakiiro.</i>	sililg <i>m.l</i> Daliig dheer oo bir ah, oo siyaabo badan loo isticmaalo.
sikil <i>f,g1 (-ilay, -ishay)</i> 1. Badar budo iyo jiriir u kala saarid. 2. Badar qashin ka saarid.	siligle <i>m.l</i> Hab geelu u socdo marka uu seetaysan yahay; sulsul.
sikilan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax la sikilay ahaansho (badar).	siliglee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Si siligle ah u ordid (geel).
sikilasho <i>m.f.db eeg sikilo.</i>	siligleyn <i>m.f.db egg siliglee. ld siligleys.</i>
sikilayn <i>m.f.db eeg sikilee.</i>	siligleys <i>m.l ld siligleyn.</i>
sikilaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax sikilo laga dhigay ahaansho.	silikeyt <i>m.l (-tyo, m.db) (kiim.)</i> Iskudhisyo tiro badan oo leh ayoonno bireed iyo iskudhisyo silikon-ogsijin oo kakan. Silikeytyo badan ayaa si dabiici ah ugu jira dhagaxda iyo macdanta.
sikilaysnaan <i>m.f.db eeg sikilaysan. ld sikilaysnaansho.</i>	siliq <i>m.db (-qyo, m.db)</i> Balagga digirta marka ugu horraysa ee uu ka soo baxo geyiga.
sikilaysnaansho <i>m.l/db ld sikilaysnaan.</i>	siliqle <i>m.l</i> Hab uu u socdo neef geel ah oo seeto dheeri ku xiran tahay.
sikilee <i>f,g2 (-leeyay, -leysay)</i> Badar iwm sikilo ka dhigid.	siliqlee <i>f.mg2 (-leeyay, -leysay)</i> Si siliqle ah u socosho (neef geel ah).
sikilid <i>m.f.db eeg sikil.</i>	siliqleyn <i>m.f.db eeg siliqlee. ld siliqleys.</i>
sikilnaan <i>m.f.db eeg sikilan. ld sikilnaansho</i>	siliqleys <i>m.l ld siliqleyn.</i>
sikilnaansho <i>m.l/db ld sikilnaan.</i>	siliqsd <i>m.l ld siliqsho.</i>
sikilo ¹ <i>m.db</i> S. ah: Xabuubka badarta oo la finjilay.	siliqsho <i>m.db eeg siliqso. ld siliqsd, siliqsi, siniqsd, siniqsasho, siniqsi.</i>
sikilo ² <i>f,g3 (-laday, -latay)</i> Badar iwm qashin ka saarasho.	siliqsi <i>m.l ld siniqsi.</i>
sikin <i>m.f.db eeg siki.</i>	siliqso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Dhagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay, dhinac ku leh hal dhobic, dhinaca kalena lix dhibcood. <i>ld siniqso.</i>
siklid <i>m.f.db eeg sikil.</i>	silis <i>m.l (-syo, m.db)</i> Silsilad yar oo dahab ah, qalin iwm ka samaysan oo dumarku luqunta ku xirtaan.
siko <i>f.mg3 (-kaday, -katay)</i> In yar durkid.	sillan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld silloon.</i>
silaax <i>m.l.u</i> Qalabka lagu dagaallamo.	sillanaan <i>m.db ld silloonaan.</i>
silac ¹ <i>m.l</i> Dhib; rafaad; saxariir. <i>ld silic.</i>	sillanaansho <i>m.l/db ld silloonaan.</i>
silac ² <i>f.mg1 (-lcay, -lacday, -lci)</i> Cid rafaad iyo dhibaato badan la kulmid.	silloon <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax dhaqan iyo dabci aan fiicnayn leh ahaansho. <i>ld sillan.</i>
silacdilyayn <i>m.db ld silacdilyayn.</i>	silloonaan <i>m.f.db eeg silloon. ld sillanaan, sillanaansho, silloonaansho.</i>
silacdilyee <i>f,g2 (-ceeyay, -eysay) ld silacdilyee.</i>	silloonaansho <i>m.l/db ld silloonaan.</i>
silacsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax silic hayo ahaansho. <i>ld silicsan.</i>	silqo <i>m.db</i> Nooc kalluunka waaweyn ka mid ah oo midab hordi ah leh.
silacsanaan <i>m.f.db eeg silacsan. ld silacsanaansho.</i>	silsil ¹ <i>m.l</i> 1. Gilgilidda badar iwm oo la kala soocayo weel ballaaran gudihiiisa lagu gilgilo. 2. Biyo yar oo badar lagu mayro.
silacsanaansho <i>m.l/db ld silacsanaan.</i>	silsil ² <i>f,g1 (-ilay, -ishay)</i> 1. Badar biyo ku dhaqid. 2. Wax rabsho ku samayn.
silicsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld silacsan.</i>	silsilad cunto <i>m.db (baay.)</i> Beddelka tamarta ee laga keenay dhirta cagaaran, iyada oo maraysa dariiqad taxana ah oo noolayaasha mid waliba cunayo ka ka hooseeya ee silsiladda, isagana uu cunayo kan ka
silicsanaan <i>m.db ld silacsanaan.</i>	
silicsanaansho <i>m.l/db ld silacsanaan.</i>	
silif <i>m.db (-fyo, m.db)</i> Caraf ka soo baxda cunto la karinayo.	

sarreeyaa. Haddaba dhirta waxa cuna daaq cunayaasha, iyada oo iyagana ay cunaan hilbo cunayaasha kala duwanii.

silsilad¹ *m.db (-do, m.l)* 1. Xarig ka samaysan ilo ama garangarro bir ah ama wax kale oo middiiba mid ku gudajirto. 2. Taxane gabay ama maadees ama sheeko.

silsilad² *m.db (-do, m.l) (juqr.)* Layn buuro is haysta, oo fig leh ama aan lahayn, buurahaas is haysta, meesha ugu sarraysa waa dhuubantahay; haddii jooggu uu gaabanyahay waxay silsilladdu ka kooban tahay gunburo is haysta halkii ay ka koobnaan lahayd buuro.

silsiladayn *m.f.db eeg silsiladee.*

silsiladee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Nafley silsilad ku xirid.

silsilid *m.f.db eeg silsil².*

siman¹ *f.mg1 (-nmay, -mantay; -nmi)* 1. Laba wax ama ka badan, xag derejo, dhalasho, dherer iwm iskaga mid ah noqosho. 2. Dul aan meelo kala sarreeya lahayn noqosho. 3. Ku s.: wax meel ku eg oo aan dhaaf-sisanayn noqosho. *ld siman¹.*

siman² *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* 1. Laba wax ama ka badan, xag darajo, dhalasho, dherer iwm iskaga mid ah ahaansho. 2. Dhul aan meelo kala sarreeya lahayn ahaansho. 3. Ku s.: wax meel ku eg oo aan dhaaf-sisanayn ahaansho. *ld siman².*

simbayr *m.db* 1. Doc; dhinac. 2. Boodidda nafley labada dhinac midkood u booddo. 3. Iin sinaha gasha oo dhutis keenta. *ld simbayr.*

simbiir¹ *m.db* Is-afgaranshawaa; iskhilaaf. 2. Firo.

simbiir² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. dhinac u kufid. 2. Cid khilaafid.

simbiirid *m.f.db eeg simbiir².*

simbiriirixad *m.l ld simbiriirixasho.*

simbiriirixasho *m.f.db eeg simbiriirixo.* *ld simbiriirixad.*

simbiriirixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid meel siman oo qoyaan ah ku kufin.

simbiriirixin *m.f.db eeg simbiriirixi.*

simbiriirixo¹ *m.db* 1. Kufidda lagu kufo meel siman oo qoyan. 2. Meel siman oo qoyan oo haddii lagu joogsado lagu kufo.

simbiriirixo² *f.mg3 (-xday, -xatay)* Cid meel siman oo qoyaan ah ku kufid.

simbiriirixoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Meel simbiriirixo ah ku kufid.

simid *m.f.db eeg sin².*

siminaar *m.l (-ryo, m.dh)* Tababar muddo gaaban socda.

simuum *m.l (juqr.)* Carabi. Dabayl kulul, qallalan ama meerkac dabayleed oo ka dhacda xilliyada Gu'ga iyo xagaaga saxaaraahay iyo lama degaanta Carabta, waxa inta badan la socda qaddar cufan oo bataax ah oo yareeya ragtida xoogaa mitirro ah ama inta badan eber, marmarka qaarkoodna beddela qaabka meelaha ay marayso.

sin dur *m.db (daaw.)* Mudidda ilaa muruqa dhexdiisa (cirbad).

sin¹ *m.db (-imo, m.l)* Misig.

sin² *f.g1 (-imay, -intay; -imi)* 1. Laba wax ama ka badan isla ekeysiin. 2. Saf iwm qallooc ka bi'in. 3. Caddaalad wax ku maamulid. 4. Dhaawac qimayn. 5. Ku s.: cid maqan wax u sii ilaalin. 6. U s.: hadal joojin.

sinaab *m.l (-bbo, m.db) (c.nafl.)* Barta ay ku kulmaan laba dareenwade oo deris ah, taas oo ah inta u dhaxaysa dhammaadka miiq dareenwade iyo fadhaq dareenwadaha kan ku xiga. Sinaabyada xuubabka labada unug aad ayey isugu dhawiyihii. Gujada dareenwaduhu waxay kaga gudubtaa sinaabka miiq dareenwadaha caaradiisa oo soo daaya walax dareen-mootiye; taas oo dhex gesha ugana gudubta dululaatiga sinaab fadhaq dareenka dareenwadaha ku xiga.

sinaad *m.l Qiime; sicir.*

sinan¹ *f.mg1 (-nmay, -nmantay; -nmi)* *ld siman¹.*

sinan² *f.mg4 (-nnaa, -nnayd)* *ld siman².*

sinaysasho *m.f.db eeg sinayso.*

sinayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Ka s.: sino samayn.

sinbayr *m.db ld simbayr.*

sindadabyo *m.db* Nooc ka mid ah tabaha legdanka oo qofka inta sinta la saaro la legdo.

sindheer *m.db.kh* S. ah: gabar ku jirta da'da 15-18 sano oo aan weli hilibeysan.

sindi *m.l (-iyo, m.dh)* Siyaakhad shunufyo leh, qalin ka samaysan, cududdaha la gashado oo waayihii hore dumarku qaadan jireen.

sindiiq *m.l Qof diimo badan sheegta; gaal; kaafir.*

sindiiqnimo *m.db* Sindiiq ahaansho.

sineemo *m.db ld shineemo.*

siniin *m.db.w eeg sano.*

siniqsad *m.l ld siliqsasho.*

siniqsasho *m.f.db ld siliqsasho.*

siniqsi *m.l ld siliqsasho.*

siniqso *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld siliqso.*

sinjaar¹ *m.l* 1. Is-weheshadka iyo wada dhoofka gaadiidka badda. 2. S. ah: deris.

sinjaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Gaadiid badeed si ay isu weheshadaan hal mar wada dhoofid. 2. Deris si wanaagsan ula dhaqmid.

sinjaarid *m.f.dh eeg sinjaar²*.

sinji *m.l* 1. Aslalkii hore ee laga soo jeeday. 2. Dabci awooweyaa laga dhaxlo.

sinjibil *m.dh* Geedgaab laamo dhuudhuuban iyo caleemo sida kuwa meseggada u baxa leh, kana baxa Afrika iyo Aasiya oo leh bari dhadhan kulul oo cuntada lagu darsado, daawana laga sameeyo.

sinjidhaan *m.l (-ammo/-nyo, m.dh)* 1. Qof aan lahayn wanaaggii lagu yiqiin dadkii uu ka dhashay. 2. Qof xun.

sinjidhaannimo *m.dh* Sinjidhaan ahaansho.

sinjifaquuq¹ *m.l* Kala soocidda dad midab lagu kala sooco.

sinjifaquuq² *fg1 (-qay, -qday)* Cid midab takoorid.

sinjifaquuqid *m.f.dh eeg sinjifaquuq²*.

sinmid *m.f.dh eeg siman¹*.

sinnaan *m.f.dh ld simnaan*.

sinnaansho *m.l/dh ld simnaan*.

sinni *m.l* Sicir; qiime.

sino *m.dh* Isu galmoood ay isu galmoodaan nin iyo naag aan meher isu hayn; macsi.

sinsaaro *m.dh ld salsaaryo*.

sinsaaryo *m.dh* Nooc ka mid ah tabaha legdanka oo qofka inta sinta la saaro la legdo. *ld salsaaro*.

sintaacsasho *m.dh ld sitaacsasho*.

sintaacs *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld sitaacs*.

sintaar *m.dh.u* Maanyoodka Yibraha, marka ay samaanyo ka rabaan wiil dhashay.

siq *f.mg1 (-qay, -qday)* Iyadoo la fadhiyo in yar meel ka durkid.

siqasho *m.f.dh eeg siqo*.

siqid *m.f.dh eeg siq*.

siqiir¹ *m.l ld saqiir¹*.

siqiir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* *ld saqiir²*.

siqiirid *m.f.dh eeg saqiirid*.

siqiirnimo *m.dh ld saqiirnimo*.

siqo *f.mg3 (-qday, -qatay)* 1. Iyadoo la fadhiyo in yar durkid. 2. Ka s.: wax ku yaqyaqsasho.

siqsiq *f.mg1 (-qay, -qday)* Ka s.: ceeb ka dhowrsasho.

siqsqid *m.f.dh eeg siqsiq*.

sir¹ *m.dh (asraar, m.dh)* 1. Wax qarsoodi ah oo aan dadku wada ogayn. 2. Dhagar; khayaamo.

sir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid khiyamayn.

siraad¹ *m.l* 1. *ld siraaji*. Weel gaaska shidma ama dufan kale lagu shubo liifadna leh oo habeenkii la daarto; faynuus. 2. Waddo

cadaabta kor marta oo aakhiro dadku wada maro. 3. Iftiin.

siraad² *f.g1 (-day, -dday)* Wax iftiin kee-naya shidid.

siraadan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la siraaday ahaansho.

siraadasho *m.f.dh eeg siraado*.

siraadid *m.f.dh eeg siraad²*.

siraadkor¹ *m.l* Ka samatabbaxa dhibaato cid haysata.

siraadkor² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Dhibaato cid haysata ka samatabbixid.

siraadkorid *m.f.dh eeg siraadkor²*.

siraadnaan *m.f.dh eeg siraadan*. *ld siraadnaansho*.

siraadnaansho *m.l/dh ld siraadnaan*.

siraado *f.g3 (-atay, -adatay)* Wax iftiin-sasho.

siraaj *m.l ld siraad¹ (1)*.

siran¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Ku s.: wax khatalmay noqosho.

siran² *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Ku s.: wax khatalmay ahaansho.

sirasho *m.f.dh eeg siro*.

sirdil *f.g1 (-ilay, -ishay)* Cid si khayaamo ah wax u yeelid. *ld sirdilyee, sirkudilyee, sirutibyee*.

sirdilid *m.f.dh eeg sirdil*. *ld sirlilyayn, sirdilyo, sirkudilyayn, sirkudilyo*.

sirdilyayn *m.f.dh ld sirdilid*.

sirdilyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld sirdil*.

sirdilyo *m.dh* Waxyeelidda si khayaamo ah cid wax loo yeelo. *ld sirdilid*.

sirgacamid *m.dh ld sirgaxmid*.

sirgacan¹ *f.mg1 (-cmay, -cantay; -cmi)* *ld sirgaxan¹*.

sirgacan² *f.mg4 (-cnaa, -cnayd)* *ld sir-gaxan²*.

sirgacnaan *m.dh ld sirgaxnaan*.

sirgacnaansho *m.l/dh ld sirgaxnaan*.

sirgax¹ *m.l* 1. Qallooc. 2. S. ah: qof dabeecad qallafsan; gurrac.

sirgax² *f.g1 (-xay, -xday)* Wax qalloocin.

sirgaxan¹ *f.mg1 (-xmay, -xntay; -xmi)* Wax qalloocmay noqosho. *ld sirgacan¹*.

sirgaxan² *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* Wax qalloocan ahaansho. *ld sirgacan²*.

sirgaxid *m.f.dh eeg sirgax²*. *ld sirgixid*.

sirgaxmid *m.f.dh eeg sirgaxan¹*. *ld sirga-camid*.

sirgaxnaan *m.f.dh eeg sirgaxan²*. *ld sirgacnaan, sirgacnaansho, sirgaxnaan-sho*.

sirgaxnaansho *m.l/dh ld sirgaxnaan*.

sirgixid *m.f.dh ld sirgaxid*.

sirid *m.f.dh eeg sir²*.

siriq¹ *m.dh* Qool xargaha iwm loo yeelo oo markii la dhufto isku roora.

siriq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Il xarig isku roorid.

siriqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax dhuunta
 xarig looga rooriyey ahaansho (nafley).
 2. Xarig siriq leh ahaansho.
siriqsanaan *m.f.dh eeg siriqsan. ld siriqsanaansho.*
siriqsanaansho *m.ll/dh ld siriqsanaan.*
siriqsasho *m.f.dh eeg siriqso.*
siriqso *f.g3 (-saday, -satay)* Xarig siriq u
 yeelasho.
sirir¹ *m.dh* Nafley la ceejiyey wareerka iyo
 xanuunka ka gaara ee ay la indhacaddayso.
sirir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Nafley suuxid.
 2. Nafley ceegsamid.
siriri *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid suuxin. 2. Cid
 ceejin.
siririd *m.f.dh eeg sirir².*
siririn *m.f.dh eeg siriri. ld siriris.*
siriris *m.l ld siririn.*
sirirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la siririyey
 ahaansho.
sirirsanaan *m.f.dh eeg sirirsan. ld sirirsanaansho.*
sirirsanaansho *m.ll/dh ld sirirsanaan.*
sirkudilyayn *m.dh ld sirdilid.*
sirkudilyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay) ld sirdil.*
sirkudilyo *m.dh ld sirdilyo.*
sirmaqabe *m.l (-bayaal, m.ll/dh)* Qof aan
 khayaamo aqoon oo daacad ah.
sirmid *m.f.dh eeg siran.*
sinraan *m.f.dh eeg siran. ld sinraansho.*
sinraansho *m.ll/dh ld sinraan.*
siro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Cid sir wax kaga
 qaadid.
sirooko *m.dh (jugr.)* Dabayl koonfareedda ka
 dhacda woqooyiga Afrika, Sisily (Sicilia), iyo
 koofurta talyaaniga, oo ka soo kacda
 saxaaruuhu, waa kulushahay, qallalantahay,
 marmarka qaarkoodna waa bus miidhan.
sirqannimo *m.dh* Sirqo ahaansho.
sirqi *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley si ay neeftu ugu
 ceshoonto cunaha xarig kaga xirid.
sirqid *m.f.dh eeg siriq².*
sirqin *m.f.dh eeg sirqi. ld sirqis.*
sirqis *m.l ld sirqin.*
sirqo *m.dh (-ooyin, m.l)* Qof aad u duqoobay
 oo tabar dhigay.
sirqobid *m.f.dh eeg sirqow.*
sirqow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Sirqo
 noqosho.
sirridaari *m.l (-yo, m.dh)* Qof la
 aaminsanyahay in uu wax ka ogaan karo wax
 soo socda oo aan weli dhicin.
sirrow *m.l (-wyo, m.dh)* Qof sir badan;
 khayaanalow.

sirsir *m.l.kh (-rro, m.dh)* 1. Dowlisgoys;
 xariggoys. 2. S. ah: sallax; digdigo.
sirutibayn *m.dh ld sirdilid.*
sirutibyays *m.l ld sirdilid.*
sirutibyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay) ld sirdil.*
sirutibyo *m.dh ld sirdilyo.*
sisib *m.dh (-bo, m.l)* Meel siman oo lagu
 simbiririxan karo.
sisibasho *m.f.dh eeg sisibo.*
sisibo *f.mg3 (-btay, -batay)* Sisib ku kufid.
sisin *m.dh* 1. Geednagaar la beerto oo dhala
 miro yaryar oo saliid cuntada lagu darsado
 laga miiro. 2. Miraha geedka sisinta oo laga
 miiro saliid macsaraada.
sitaac¹ *m.l (-cyo, m.dh)* Suun dun la qurxiyey
 oo bul leh ka samaysan oo fardaha qoorta loo
 gelyiyo.
sitaac² *f.g1 (-cay, -cday) ld sitaaci.*
sitaaci *f.g2 (-iyay, -isay)* Faras sitaac u yeelid.
ld sitaac².
sitaacid *m.f.dh ld sitaacin.*
sitaacin *m.f.dh eeg sitaaci. ld sitaacid.*
sitaacsasho *m.f.dh eeg sitaacso. ld sintaaacsasho.*
sitaacso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. (f.g) Faras
 sitaac ku xirasho. 2. (f.g) Wax qurxin; wax
 xardhid. 3. (f.mg) Derbi, kursi iwm ku
 tiirsasho.
siti *m.dh* Magac loo yaqaan Faadumo Rasuul.
siwalba *fk. ld si.*
sixad *m.l ld saxasho.*
sixasho *m.dh ld saxasho.*
sixid *m.dh ld saxid.*
sixiimad *m.dh ld saxiimad.*
sixin *m.l* Burcad la shiilay subagga saafiga ah
 oo ka soo baxa.
sixir¹ *m.l* Farsamo ku dhisan aqoon qarsoon oo
 la moodo in ay saamays weyn leedahay oo
 cid wax lagu yeeli karo; falfal.
sixir² *m.dh* Nooc siilaanyada ka mid ah oo
 dusha ku leh midaboo.
sixir³ *f.g1 (-xray, -xirtay; -xri)* Cid sixir wax
 ku yeelid.
sixifur *m.l* Daaweynta cid sixir laga daaweyo.
ld sixifuryo.
sixifuryayn *m.f.dh eeg sixifuryee.*
sixifuryee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* Cid sixir ka
 daaweyn.
sixifuryo *m.dh* 1. Waxyabaha lagu daaweyo
 sixirka. 2. Siyalaha sixir loo daaweyo. *ld*
sixifur.
sixiroole *m.l ld sixirrow.*
sixirrow *m.l (-wyo, m.dh)* Qof sixirka yaqaan.
ld sixiroole.
sixni *m.l ld saxon¹.*
sixo¹ *m.dh ld saxo¹.*

sixo ² <i>f.g3</i> (-xday, -xatay) <i>ld saxo²</i> .	syaasi <i>m.l</i> (-iin, <i>m.dh</i>) 1. Qof cilmiga siyaasadda yaqaan kuna shaqeeya. 2. Qof si xirfad leh arrimaha u maareeya.
sixran <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la sixray ahaansho.	syaaso <i>m.dh</i> <i>ld siyaasad</i> .
sixranaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sixran. <i>ld sixranaan-sho</i> .	<i>so'</i> <i>m.dh</i> 1. Hilibka intisa jiirka ah ama cad. 2. Cagaarka meel bannaan oo biyo ku fideen ku hara. 3. Meel ceelal badan oo isu dhow ku yaallaan. 4. Dhulka intay joogsadaan xoolaha ceelka ka cabbaya.
sixranaansho <i>m.l/dh</i> <i>ld sixranaan</i> .	socdaal ¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) 1. Safar meel fog lagu aado. 2. S. ah: qof safar ah. <i>ld sadcaal¹, sodcaal¹</i> .
sixrid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> sixir ² .	socdaal ² <i>f.mg1</i> (-aalay, -aashay) Meel fog safar ku aadid. <i>ld sadcaal², sodcaal²</i> .
siyaabo <i>m.l.w</i> <i>eeg</i> si.	socdaalid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> socdaal ² . <i>ld sadcaalid, sodcaalid</i> .
siyaad <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Wax xaddigooda kordhid.	soco <i>f.g/mg3</i> (-cday, -cotay) 1. (<i>f.g</i>) Socod samayn. 2. (<i>f.g</i>) Hadal la hayey sii wadid. 3. (<i>f.mg</i>) La s.: cid la saaxiibid. 4. (<i>f.mg</i>) La s.: wax xogtooda hayn.
siyaadi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax xaddigooda kordhin.	socod <i>m.l</i> 1. Lugaha oo si isbada-joog ah loo qaado iyadoo meel laga dhaqaajinayo. 2. Dhaqdhaqaaq aan joogsi lahayn.
siyaadid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> siyaad.	socod <i>iskudubbaridan</i> <i>m.l</i> (<i>fis.</i>) Socod kaleedka saxar ama walhasho leh muuqaal-ka hireed ee qaabka garaafka sayn.
siyaadin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> siyaadi. <i>ld siyaadis</i> .	socod <i>iskudubbaridan oo fudud</i> <i>m.l</i> (<i>fis.</i>) Saxar ama walax ee waxa ay ku socotaa socod iskudubbaridan oo fudud, marka ay ku washato bar maguuri, ayna raacdoo xarriiq toosan. <i>eeg</i> socod iskudubbaridan.
siyaadis <i>m.l</i> <i>ld siyaadin</i> .	socodka <i>barawn</i> <i>m.l</i> (<i>fis.</i>) Socodka hablaawaha joogtada ah ee saxarada maatarka (ugu dhawaan dhexroor 1äm ah) marka ay dul heehaabayaan hoor.
siyaado <i>m.dh</i> Inta ku kororta wax xaddi-gooda hore loo ogaa.	socodsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) 1. Wax dhaqaajin. 2. La s.: wax xogtooda cid ogaysiin.
siyaadsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> siyaadso.	socodiin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> socodsii.
siyaadso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Wax kordhisasho.	socooban <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>sacoobaan</i> .
siyaakhad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Qalab ka samaysan macdan qalii ah oo ay ka mid yihiin dahabka, qalinka iwm oo haweenku isku qurxiyan; suuqad.	socosho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> soco.
siyaal <i>m.l</i> (<i>jool</i>) Ereyga loo isticmaalay si loogu garto dhadhaabaha khafifka ah oogada dhulka, oo uu ka mid yahay garanaytka qaaradaha hoostooda.	socoto <i>m.dh.u</i> Cid meel ka tagtay oo meel kale safar u aaday.
siyaalo <i>m.l.w</i> <i>eeg</i> si.	sodcaal ¹ <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>socdaal¹</i> .
siyaara <i>m.dh</i> (<i>juqr</i>) (Isbaanish) silsilad dheer oo buuro ah oo leh oogo aan sinnayn, Isbeyn iyo Isbaanishka Maraykanka.	sodcaal ² <i>f.mg1</i> (-alay, -ashay) <i>ld</i> <i>socdaal²</i> .
siyaarasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> siyaaro ² .	sodcaalid <i>m.f.dh</i> <i>ld</i> <i>socdaalid</i> .
siyaaro ¹ <i>m.dh</i> (-coyin, <i>m.l</i>) 1. Booqasho cid loogu tago. 2. Xus qof dhintay loo dhigo oo loogu duceeyo.	soddog <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.dh</i>) Haweeney la qabo aabbaheed waxa uu ninkeeda u yahay ama waxa ninka aabihiis u yahay haweeneyda uu qabo.
siyaaro ² <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) 1. Cid booqasho ugu tegid. 2. Qof dhintay xusid.	soddognimo <i>m.dh</i> Soddog ahaansho.
siyaasad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Hab maamul dawladeed oo lagu wado waddan gudihiisa ama dibaddiisa. 2. Laan cilmiga bulshada ka mid ah oo lagu barto hab maamulka dawladeed. 3. Basar; dhagar. <i>ld siyaaso</i> .	soddogoobid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> soddogow.
siyaasad <i>dhaqaale</i> <i>m.dh</i> Barashada habka ama qaabka ay dawlad ku wadda ama ku dhista dhaqaalaha unmadda.	soddogow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Soddog noqosho.
siyaasad <i>waxbarasho</i> <i>m.dh</i> (-do ..., <i>m.l</i>) (<i>siyaa</i>) Barashada habka ama qaabka ay dawlad ku waddo nidaamka waxbarashada, iyo ujeeddyoinkiisa.	soddoh <i>m.dh</i> (-hyo, <i>m.dh</i>) 1. Haweeney gabadha ay dhashay ninka qaba waxa ay u
siyaasadayn <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> siyaasadee. <i>ld siyaasadays</i> .	
siyaasadays <i>m.l</i> <i>ld</i> <i>siyaasadayn</i> .	
siyaasadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) 1. Cid siyaasad kula dhaqmid. 2. Cid khayaa-mayn.	

tahay ama haweeney wiilka ay dhashay gabadha uu qabo waxa ay u tahay. 2. Haweeney gabadhl leh.	sokornabaad <i>m.db</i> Sonkor kuuskuusan oo badanaa sida nacnaca carruurtu u cunto; sonkordhagax. <i>ld sokornabaad.</i>
soddohnimo <i>m.db</i> Soddoh ahaansho.	sokow <i>m.fk</i> Ka s.: waxa ka dambeeyaa.
soddoho <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Dabayl weyn, qashin iyo boor badan oo cirka isku sha-reerta.	sol <i>f.g1</i> (-olay, -oshay) 1. Hilib iyadoo aan weel iyo biyo la isticmaalin dab ku bislays. 2. Biyo ku harraad-belid. <i>ld sal³.</i>
soddohoobid <i>m.f.db</i> eeg soddohow.	solan <i>f.mg⁴</i> (-lnaa, -lnayd) Wax la solay ahansho.
soddochow <i>f.mg¹</i> (-oobay, -owday; -oobi) soddoh noqosho.	solansii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Ilah, cid wax garansiin.
soddomaad¹ <i>m.db</i> Taariikhda u dhexeysa bilawga soddonka iyo afartanka. <i>ld soddonaad¹.</i>	solansii <i>m.f.db</i> eeg solnsii.
soddomaad² <i>m.l/db.t,j</i> Tirada jagaalada ah kan soddonka u dhigma. <i>ld soddonaad.</i>	slasho <i>m.f.db</i> eeg solo.
soddomeeye <i>m.db</i> <i>ld soddomeeyo.</i>	solay <i>m.l</i> Hilib iyadoo aan biyo iyo weel la isticmaalin dab lagu bisleeyey.
soddomeeyo <i>m.l/db</i> Tiro soddon ku dhawaad ah. <i>ld soddomeeyo.</i>	solid <i>m.f.db</i> eeg sol. <i>ld salid, solniin.</i>
soddon <i>m.l.t</i> Tiro ka kooban saddex tobnaad oo laysku daray.	solnaan <i>m.f.db</i> eeg solan. <i>ld solnaansho.</i>
soddonaad¹ <i>m.l/db</i> <i>ld soddomaad¹.</i>	solnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld solnaan.</i>
soddonaad² <i>m.l/db.t,j</i> <i>ld soddomaad².</i>	solniin <i>m.l</i> <i>ld solid.</i>
soddoneeye <i>m.l.t</i> Tiro qiyas ahaan soddon u dhow. <i>ld soddomeeye.</i>	solo <i>f.g3</i> (-oshay, -olatay) Hilib iyadoo aan biyo iyo weel la isticmaalin dab ku bislaysasho.
sogob <i>m.l</i> (-byo, <i>m.db</i>) Orgi xaniinyo bax-san.	sokor <i>m.db</i> <i>ld sokor.</i>
sogordah¹ <i>m.l</i> Maldahidda hadal iwm la maldaho. <i>ld sogordahid.</i>	sokor-caaood <i>m.db</i> (baay.) Sonkor ka kooban hal molikiyuul oo gulukows ah oo ku xidhan hal molikiyuul oo galaktows ah. S. c.da waxa soo saara ganjidho caaoodda waxaana laga helaa caanaha oo keliya.
sogordah² <i>f.g1</i> (-hay, -hday) Hadal iwm maldahid; wax sarbeebid.	sokornabaad <i>m.db</i> <i>ld sokornabaad.</i>
sogordahan <i>f.mg⁴</i> (-hnaa, -hnayd) Hadal wax la maldahay ahaansho.	sonkorow <i>m.l</i> Cudur dadka ku dhaca oo kaadida maceeya, gaajo iyo harraad badanna keena.
sogordahid <i>m.f.db</i> eeg sogordah ² . <i>ld sogordahid¹.</i>	soo dhac <i>m.l</i> (kiim.) Saxarro kaahfaleed oo ka soo dhaca atmoosfeerka marka uu qarax bu'eed dhaco.
sogordahnaan <i>m.f.db</i> eeg sogordahan. <i>ld sogordahnaansho.</i>	soo¹ <i>fk.we</i> <i>ld sow.</i>
sogordahnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld sogordahnaan.</i>	soo² <i>qr.fk</i> 1. Qurub tilmaamaya in falku uu u jeedo dhinaca hadlaha ama yeelaha. Tus. "Soo gal! Hoosta u soo deg! Ii soo sheeg!". 2. Qurub tilmaamaya in falku uu keenayo sii aadid iyo soo noqosho. Tus. "Cali soo eeg! Hilib baan soo iibsanayaa".
sogsog <i>m.db</i> 1. Geed weyn, bilcikla u eg oo xabag iyo mayrax leh. 2. S. ah: nafley caato ah.	sooc¹ <i>m.l.kh</i> S. ah: wax xul ah.
sokay <i>s.</i> <i>ld soke.</i>	sooc² <i>f.g1</i> (-cay, -cday) 1. Wax intooda fiican la bixid. 2. Kala s.: wax isku jira noocydooda kala saarid.
sokayn <i>m.f.db</i> eeg sokee.	soocad <i>m.l</i> <i>ld soocasho.</i>
soke¹ <i>s.</i> Meel durugsan, halka ka sokeeya; meel dhow. Tus. "Togga sokadiisa ayay degganyihiin".	soocan¹ <i>f.mg¹</i> (-cmay, -cantay; -cni) Wax la kala soocay noqosho.
soke² <i>m.l</i> <i>ld suke.</i>	soocan² <i>f.mg⁴</i> (-cnaa, -cnayd) Wax la kala soocay ahaansho.
sokee <i>f.mg²</i> (-keeyay, -kaysay) Wax, wax kale ka dhow noqosho.	soocanti <i>m.db</i> Wax badan oo isku jira intooda fiican oo gaar loo saaro.
sokeeye <i>m.l</i> Dad xiriir wada dhalasho wadaaga; xigto; qaraabo.	soocasho <i>m.f.db</i> eeg sooco. <i>ld soocad.</i>
sokeeyennimo <i>m.db</i> Sokeeye ahaansho.	
sokor <i>m.db</i> Dhacaan aad u macaan oo geedka qasabka laga miiro, oo inta la farsameeyo laga dhigo budo badanaa cadcad oo wax lagu macaansado. <i>ld son-kor.</i>	

soocelin *m.db (taar.)* Soo celintu waxay ahayd dhacdo dhacay 1660, markii Jaarleskii 2aad uu noqday boqorkii Ingiriiska, ka dib waqtigii uu noqday boqor iyo boqoradda la'aan.

soocid *m.f.db eeg sooc.*

soocmid *m.f.db eeg soocan¹.*

soocnaan *m.f.db eeg soocan². ld sooc-naansho.*

soocnaansho *m./l/db ld soocnaan.*

sooco *f.g3 (-cday, -catay)* 1. Wax intooda fiican xulasho. 2. Kala s.: wax isku jira noocyada ay u kala baxaan u kala saarasho. 3. Wax isku darsan inta qof leeyahay ka baxasho.

sooddoog *f.mg1 (-gay, -gtaay)* Jiilaal dheer ama abaar waxyeladeed nur da'ay kaga soo kabasho. *ld soodoog.*

sooddoogid *m.f.db eeg sooddoog.*

soode *m.l* Biyo cusbo leh ama budo dharka, alaabta iwm lagu dhaqo. *ld soode.*

soodha *m.db (kiiim.)* Naatriyam Kaarbooneyt (Na₂CO₃). Budo wiriqlaawe ah oo cad, taas oo kuusanta marka loo banneeyo hawada sababto ah waxa ay noqotaa cokane.

soodhe *m.l ld soode.*

soodoog *f.mg1 (-gay, -gtaay)* *ld sooddoog.*

soodoogid *m.f.db ld sooddoogid.*

soof¹ *m.l ld foof¹.*

soof² *f.mg1 (-fay, -ftay)* *ld foof².*

soofayn *m.f.db eeg soofee.* *ld soofays.*

soofays *m.l ld soofayn.*

soofaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la soofeeeyay ahaansho.

soofaysasho *m.f.db eeg soofays.*

soofaysnaan *m.f.db eeg soofaysan.* *ld soofaysnaansho.*

soofaysnaansho *m./l/db ld soofaysnaan.*

soofayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Bir afaysasho.

soofe *m.l (-fayaal, m./l/db)* Qalab bir ka samaysan oo korka gano wax xagta ku leh oo birta iwm lagu simo ama lagu afeeyo.

soofee *f.g2 (-feeyay, -faysay)* Mindi iwm soofe ku afayn.

soofi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld foofi.*

soofid *m.db ld foofid.*

soofin *m.db ld foofin.*

soofis *m.l ld foofin.*

soofiye *m.l (-yayaal, m.l)* Xarig yar, jilicsan oo awrta rarayda lugaha lagaga xiro.

soofsad *m.l ld foofsasho.*

soofsasho *m.db ld foofsasho.*

soofsi *m.l ld foofsasho.*

soofso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld foofso.*

soog¹ *m.l* 1. Duleedka meel la deggan yahay oo loo kor-tago. 2. S. ah: qof dhuuban oo xoog leh. 3. S. ah: xarig xooggan.

soog² *f.g1 (-gay, -gtaay)* Wax qotomin.

soogaan *m.db ld suugaan.*

soogan *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Cid meel taagan oo aan dhaqdhaqaqayn ahaansho. 2. Qof dhuuban oo xoog leh ahaansho.

soogid *m.f.db eeg soog².*

soognaan *m.f.db eeg soogan.* *ld soognaan-sho.*

soognaansho *m./l/db ld soognaan.*

sooh¹ *m.l* S. ah: xarig aan tidac ahayn oo laba dhudood ka samaysan.

sooh² *f.g1 (-hay, -hday)* 1. Wax miiqid. 2. Wax isku tidcid.

soohan *f.mg4 (-hnaa, -hnayd)* Waax la soohay ahaansho.

soohasho *m.f.db eeg sooho.*

sooh-barar *m.l (daaw.)* Badashada cabbirka sooh ama xubin oo ay keentay ballaara-shada unugyada, oo aanan ka iman bada-shada unugyada sida burada iwm. Muru-qyadu way weynaadaan haddii shaqo ba-dan lagu qabto.

sooh-baruured *m.l (daaw.)* Sooh mayrax leh oo baruuri ku dheehantahay - (packled).

soohdimayn *m.f.db eeg soohdimee.*

soohdimaysasho *m.f.db eeg soohdimayso.*

soohdimayo *f.g3 (-stay, -satay)* Dhul soohdin u samaysasho.

soohdimee *f.g2 (-meeay, -maysay)* Dhul soohin u samayn.

soohdin¹ *m.db (-imo/-ino, m.l)* Seere, xad.

soohdin² *m.db (xis.)* Xaddeyn ama xannibaad lagu sammeeyo dambeedka fansaar. Soohdin sare waa tirada U, taas oo f(x) < U dhammaan x-yada ku jira horaadka, soohdinta hoose waa tirada I, taas oo f(x) > I dhammaan x-yada kujira horaadka. Tusaale ahaan, haddii f(x)=sinx markaa +1 waa soohdin sare iyo -1 waa soohdin hoose.

soohdin-diiran *m.db (-dimo ..., m.l)* (c.cimi.) Xariiqda xadka ee dhulka oogadiisa oo u dhaxaysa cuf horumaraya oo hawo diiran ah iyo hawada qabow ee ay ka kacayso.

sooh-guran *m.l (daaw.)* Baabi'idda ku dhacda xubin ama sooh si caadi ah u koray oo ay sababna u tahay unugyada oo ka dhammaada waxayna iman kareysa xaalad nafaqo darro, isticmaal la'aan ama gabow.

soohid *m.f.db eeg sooh².*

soohnaan *m.f.db eeg soohan.* *ld soohnaan-sho.*

soohnaansho *m./l/db ld soohnaan.*

sooho *f.mg3 (-hday, -hatay)* Xarig sooh ah samysasho.

- soojeed¹** *m.l* 1. Habeenka oo aan la seexan. 2. Habeen dhan oo allabari lagu soo jeedo. 3. (-dyo, *m.dh*) Aqallada iwm dhankooda suuqyada u jeeda. 4. Oogada dadka, dhanka wejiga iyo laabtu ku yaaliin.
- soojeed²** *f.mg1* (-day, -dday) Habeen hurdo seegid.
- soojeedid** *m.f.dh eeg* soojeed².
- sool** *m.l* Hawd oommame ah.
- soolaji** *m.l* (*baay*) Barashada cilmiyesan ee xayawaanka marka lagu daro anatomi-gooda, fisiyoolejigooda, bayokiimiko ahaan, hiddo barasho ahaan, ekoolojigoo-da, tadawurkooda iyo asowgooda.
- soolane** *m.l.kh* S. ah: 1. Nin aan xas lahayn. 2. S. ah: shaah sonkortu ku yartahay.
- soomaali¹** *m.l.kh* Luqadda soomaalida u gaarka ah.
- soomaali²** *m.dh* Dadka Soomaaliya deggen ama ku hadla af-soomaaliga.
- soomaalinnimo** *m.dh* Soomaali ahansho.
- soomaaliyayn** *m.f.dh eeg* soomaalyee.
- soomaaliyee** *f.g2* (-yeeyay, -yaysay) Soomaali ka dhigid.
- soomaaliyoobid** *m.f.dh* (-oobay, -owday; -oobi) *eeg* soomaaliyow.
- soomaaliyow** *f.mg1* (-oobay, -owday) Soomaali noqosh.
- soommaggale** *m.l* Geedgaab laamo iyo caleemo dhuudhuuban oo duf cadi ku rogan tahay leh, kana mid ah dhirta wax lagu daaweyyo. *ld soome, soone*.
- soomal** *m.l* Midab caddaan furan ah oo geela iyo iwm. yeeshan.
- soomaliyayn** *m.f.dh eeg* soomaaliyee.
- soomal-may** *m.l* Midab caddaan iyo guduud furan isugu jira oo geelu yeesho.
- soome** *m.l ld* soommaggale.
- soomi** *f.g2* (-iyay, -isay) Nafley cunta u diidid.
- soomid** *m.f.dh eeg* soon².
- soomiir** *m.dh ld* suummiir.
- soomin** *m.f.dh eeg* soomi.
- soomman** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof soon ku jira ahaansho.
- soommamaan** *m.f.dh eeg* soomman. *ld soommamaansho*.
- soommanansho** *m.l db ld* soommamaan.
- soon¹** *m.l* 1. Tiiraarka islaamka kooda afaraad oo muslinka faraya in bisha ramadaan soddonkeeda wax la cuno iyo wax la cabbo laga fogaado maalintii. 2. Bilaha dayaxa ee soomaalidu tirsato tooda sagaalaad ee u dhexeysa soondheere iyo soonfur, lana soomo; soonqaad. 3. Qadoodi.

- soon²** *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Soon gudasho.
- soondheere** *m.l* Bilaha dayaxa ee soomaalidu tirsato tooda siddeedaad oo u dhexeysa rajab iyo soonqaad; gasyar.
- soone** *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) Meel; gobol.
- soonfur** *m.dh* Bilaha dayaxa oo soomaalidu tirsato tooda tobnaad ee u dhexeysa soonqaad iyo sidataal.
- soonge** *m.l* (-gayaal, *m.l/dh*) Doqon; nacas.
- soongur** *m.dh* Nafley yar oo dabada dhogor badan ku leh oo dabagaallaha u eg. *ld saangur*.
- soonqaad** *m.l* Bilaha dayaxa ee soomaalidu tirsato tooda sagaalaad oo u dhexeysa soondheere iyo soonfur lana soomo.
- soor¹** *m.l* 1. Cayayaan duula, afar baal leh, duqsiga u eg wax yarna ka weyn, xoolaha dhiigga ka nuuugga oo cudur ku reeba. 2. Buntuq afkiisa mindi ka taagan.
- soor²** *m.dh* 1. Galley ama meseggo shiidan oo la kariyo. 2. Gasiin; cunto.
- soor³** *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Cid cunto iyo cabbid ku martiqaadid. 2. Wax si isla eg u qaybin. *ld sooryee*.
- sooran** *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax si isla eg loo qaybiyey ahaansho.
- soore** *m.l* (-ayaal, *m.l/dh*) 1. Qofka sooryada bixinaya. 2. Qaybiye; kalabbare. 3. Sinji noolaha ka mid ah kaasi oo dushiisa ama gudihiisa uu ku noolyahay dulin, marka uu qaangaadhana dhaawac uu geysta ama dila.
- soorgad** *m.l/S. leh*: qof had iyo jeer caato ah oo aan cuntadu hilib ku kordhin.
- soorid** *m.f.dh eeg* soor³. *ld sooryayn, sooryays*.
- soormaweydo** *m.dh* Xilli guga bartankiisa ah oo roob badani da'o.
- soornaan** *m.f.dh eeg* sooran. *ld soor-naansho*.
- soornaansho** *m.l db ld* soornaan.
- soorsugaal** *m.l* Cunto yar oo cunto dab saaran lagu sii sugo.
- sooryaggal** *m.l.kh* S. ah: wax in laysku sooro u qalma.
- sooryaggalnimo** *m.dh* Sooryaggal ahaansho.
- sooryayn** *m.f.dh ld* soorid.
- sooryays** *m.l ld* soorid.
- sooryee** *f.g2* (-yeeyay, -yeysay) *ld soor³*.
- sooryo** *m.dh.u* 1. Cunto la siiyo dad marti ah. 2. Hanti la siiyo gabar la soo doontay tolkeed.
- soos** *m.l* Xasillooni-darro; buuq.
- soosaare** *m.l* (-rayaal, *m.l/dh*) (riw.) Riwaayad, filin iwm qofka samayskeeda isku dubbarida ee soo saara.

- soosaarid** *m.dh* 1. (*kiim.*) Dariiqada lagaga soo saaro bir macdanteeda. 2. (*kiim.*) Ka soocidda walax laga soocaayo iskujir iyadoo la adeegsanaayo miilmidda xula-shada leh.
- soosare aasaasi ah** *m.l* Noole loo tixgeliyo inuu il-tamareed u yahay noolayaasha ka sarreya, marka laga eego dhinaca silsiladda cuntada. Tus. "Dhirta cagaaran, kuwaasoo tamarta ilayska u beddela tamar kiimikeed".
- sootoli** *m.l* (-*iyo*, *m.dh*) 1. Maxaar dheer oo lagu tolo jawaanada, qobtollada iwm. 2. Xarig dufta jawaanka ka samaysan oo loo isticmaalo tolidda jawaanada, qobtol-lada iwm. *ld* **shootoli**.
- sooyaal** *m.l* (-*llo*, *m.dh*) (*taar.*) Wixii la soo maray oo jiilba uu jiil ka soo gaaray; dhacdooyin taariikheed oo isdabayaal keydintood ama sahamo.
- sooyaamid** *m.f.dh eeg* sooyaan².
- sooyaan¹** *m.l* Qaylo; buuq.
- sooyaan²** *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) 1. Nafley qaylin. 2. Nafley daalid.
- sow** *fk.we* Armaa, billaa, malaha. Tus. "Sow sidaa ma aha? Sowtaad tiri waan imaa-naya? Sow iga tagee." *ld* **saw, show, soo¹.**
- sowjar** *m.l* *ld* **sawjar**.
- sowjarnimo** *m.dh* *ld* **sawjarnimo**.
- sowrac** *m.l* Tilmaan muuqaal ee uu wax gaar u leeyahay.
- so'yaqaan** *m.l* (-*nno*, *m.dh*) Nafley hilib keliya ku nool; hilib-cun.
- su'** *m.dh* 1. Erey lagu yiraahdo awrka marka la raraayo si uu araxda u toosiyo; samay; qayso. 2. Erey lagu yiraahdo awrka la da-brayo.
- su'aal¹** *m.dh* (-*lo*, *m.l*) Hadal cid loo jeediyo si jawaab qusaysa wayddiinta looga helo.
- su'aal²** *lg1* (-aabay, -aashay) Si jawaab looga helo cid weyddiin u jeedin.
- su'aalid** *m.f.dh eeg* su'aal².
- subaac** *m.l* (-*cyo*, *m.dh*) Dugaagga xoolaha cuna.
- subac** *m.l* (-*cyo*, *m.dh*) 1. Hab dad wada jiraa quraanka u akhriyaan, iyadoo midba mar aayad qaadanaayo. 2. Quraanka oo todoba meelood loo qaybiyey meeshiis.
- subag¹** *m.l* 1. Burcad la shiilay caaneeyada laga saaray miidda ka soo harta. 2. Baruurtla la shiilo miidda ka soo baxda oo aan fariisan.
- subag²** *fg1* (-bkay, -bagtay; -bki) Wax subag marin.
- subagle** *m.l* Geed dheer oo aan qodax lahayn oo leh dhacaan subag la moodo.
- subagmadoobe** *m.l* (-*bayaal*, *m.l/dh*) 1. Wan weyn oo shan sano iyo ka badan gaaray.
2. Subagga laga shiilo wan weyn oo aan fariisan.
- subax** *m.l/dh* (-*xyo*, *m.dh*) Qaybta ugu horreysa maalinta gelinkeeda hore.
- subbeehi** *m.l* (-*iyo*, *m.dh*) Askari aan derejo lahayn; dable.
- subboosto** *m.dh* Dawo saxar-mareenka laga qaato.
- subci** *f.mg2* (-*iay*, -*isay*) Subac akhrin.
- subcin** *m.f.dh eeg* subci. *ld* **subcins**.
- subcins** *m.l* *ld* **subcins**.
- subeeci** *m.dh* *ld* **subeeciayad**.
- subeeciayad** *m.dh* Maro xariir ah, midabyo badan leh oo faraqyo iyo xiddo loo yeelo. *ld* **subeeci**.
- subbeen** *m.dh* *ld* **sabeen**.
- subbeenxir¹** *m.l* *ld* **sabeenxir¹**
- subbeenxir²** *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **sabeenxir²**.
- subbeenxirid** *m.dh* *ld* **sabeenxirid**.
- subkad** *m.l* *ld* **subkasho**.
- subkan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax subag marsan yahay ahaansho.
- subkanaan** *m.f.dh eeg* subkan. *ld* **subkanaansho**.
- subkanaansho** *m.l/dh* *ld* **subkanaan**.
- subkasho** *m.f.dh eeg* subko. *ld* **subkad**.
- subkid** *m.f.dh eeg* subag².
- subko** *fg3* (-kaday, -katay) Subag mar-sasho.
- subuqsubuq** *m.dh* Sosocod badan oo aan ujeeddo lahayn.
- subxaan** *m.l* Magacyada Alle mid ka mid ah.
- subxaayo** *m.dh* Nooc halaqa ka mid ah oo maska ka yar barabarana leh oo aan waabaayo lahayn.
- sucdi** *m.l* Nasiib wanaagsan.
- sud** *m.dh* 1. Waddo yar oo dhex marta geedo bahalla galeen ah. 2. Dhul dhir dhaadheer oo ciriiri ah leh oo aan la geli karin.
- sudeef** *m.l* (-*fyo*, *m.dh*) Sabool.
- sudeex¹** *m.l* Laqanyo.
- sudeex²** *f.mg1* (-xay, -xday) Laqanyo da-reemid.
- sudeexid** *m.f.dh eeg* sudeex².
- sufeehi** *m.l.kh* *ld* **safiih**.
- sufiih** *m.l.kh* *ld* **safiih**.
- sufiihi** *m.l.kh* *ld* **safiih**.
- sufriyad** *m.dh* *ld* **sufriye**.
- sufriye** *m.l* (-*yayaal*, *m.l/dh*) Weel macdan ka samaysan, af ballaaran leh oo cuntada lagu karsado; digsi. *ld* **surfiyo, sufriyad, sufriye, sufriyo**.
- sufriyo** *m.dh* *ld* **surfiyo**.
- suful** *m.dh* 1. *ld* **sufur** 2. Habaas yar oo dabayshu kiciso. 2. Meel abaar ah. 3. Hoog; belo. *ld* **sufuul, suluf**.

sufur¹ *m.l* 1. Tiro xisaabeed marka ay keligeed tahay aan micno lahayn, laakiin marka ay midigta ka raacd tiro kale ku dhufata toban; Eber. 2. Maar. 3. (-rro, *m.db*) Koob macdan ka samaysan.

sufur² *m.db ld suful* (1).

sufuul *m.db ld suful*.

sug *f.g1* (-gay, -gtay) Wax imaatinkooda dhawrid.

sug¹ *m.l* Yaraan; guridambays; cirrannuug.

sug² *f.g1* (-gay, -gtay) Wax xaqiiododa helid.

sugaal *m.l* Sugidda.

sugan *f.mg4* (-gnaa, -gnayd) Aan ku xidhnayn, kana xor ah dhammaan astaamaha ku xeeran.

suge *m.l* (xis.) Fansaar laga soo diray taxane labajibbaarane ah iyada oo la isku dhufto la isuna geeyo dhammaan kutirsaneyaasha si loo helo hal tiro oo keliya.

sugid *m.f.db eeg sug²*. *ld sugitaan, sugniin*.

sugid *m.f.db eeg sug*. *ld sugitaan, sugniin*.

sugitaan *m.l ld sugid*.

sugitaan *m.l ld sugid*.

sugnaan *m.f.db eeg sugar*. *ld sugnaansho*.

sugnaansho *m.l/ldh ld sugnaan*.

sugniin *m.l/ldh ld sugid*.

sugniin *m.l/ldh ld sugid*.

sugukuun *fk*. Wax tiradoodu aad u yartahay ama dhicidoodu adagtahay; wax lagu diimo; dhif.

sugul *m.l/ldh.kh* S. ah: midab aad u madow.

sujuud¹ *m.db* (-do, *m.l*) Weji dhul dhigidda la sameeyo iyadoo Ilaah la caabudayo.

sujuud² *f.mg1* (-day, -dday) Iyadoo Ilaah la caabudayo wejiga dhulka saarid.

sujuudid *m.f.db eeg sujuud²*.

suke *m.l* (-kayaal, *m.l/ldh*) 1. Wax aan wax kale wehelin oo keligood ah. 2. Warqad turub oo nooceeda keligeed laga hayo. *ld soke²*.

sukee *f.mg2* (-keeyay, -keysay) Kali ka dhigid.

sukeyn *m.f.db eeg sukee*. *ld sukeys*.

sukeys *m.l ld sukeyn*.

sukul¹ *m.l ld shukul¹*.

sukul² *f.g1* (-ulay, -ushay) *ld shukul²*.

sukulan *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax sukul lagu sameeyay ahaansho (badar). *ld shukulan²*.

sukulasho *m.f.db eeg sukulo*. *ld shukulasho*.

sukulid *m.f.db eeg sukul²*. *ld shukulid*.

sukuliye *m.l* (-yayaal, *m.l/ldh*) Tib weyn oo badarka laga sukulo.

sukulnaan *m.f.db eeg sukulan*. *ld shukul-naan, shukulnaansho, sukulnaansho*.

sukulnaansho *m.l/ldh ld sukulnaan*.

sukulo *f.g3* (-ushay, -ulatay) 1. Wax sukuliye ku tumasho. 2. Badar si isha looga bixiyo

ayar u tumasho. 3. Digir duban qob ka qaadasho. *ld shukulo*.

sulbi *f.g2* (-iyay, -isay) Hawl si dhaqso leh u deddejin.

sulbis *m.f.db eeg sulbi*. *ld sulbis*.

suldaan *m.l* (-nno, *m.db*) Nin dhaxaltoooyo ahaan dawlad ama qolo madax ugu ah, oo aan la dooran; boqor.

suldaannimo *m.db* Suldaan ahaansho.

suldanad *m.db* (siyaa.) Meel uu xukumo, ama xukumi jirey suldaan. Waxaa aad looga isticmalaa dhulka Islaamka. *ld saldanad*.

sulfatar *m.l* (-ro, *m.db*) (jool.) Dhul fulkaano oo aaney ka soo baxayn laarfa dhalaashan ama dambas, laakiin ay isdabajoog uga soo baxayaan uumi iyo neefo gaar ahi.

sullan *m.l/lu* Asal; isir; walcan; ab.

sulman *f.mg4* (-naa, -nayd) Lax wan u taga u baahan ahaansho; asoollan.

sulmankaan *m.f.db eeg sulman*. *ld sulmankaansho*.

sulmankaansho *m.l/ldh ld sulmankaan*.

sulmaysn *m.f.db eeg sulmee*.

sulmee *f.g2* (-meeyay, -meysay) Lax asoollin (wan).

sulmi *f.g2* (-iyay, -isay) Lax asoollin (wan).

sulmin *m.f.db eeg sulmi*.

sulmoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Neef ida ah oo asoollan wan doonasho.

sulmood *m.f.l eeg sulmoo*.

sulslul *f.mg1* (-ulay, -ushay) *ld sunsun*.

sulslulid *m.db ld sunsumid*.

sulub *m.l* 1. S. ah: wax aan xanaf lahayn. 2. (-byo, *m.db*) Dhagax adag oo aan meel la qabsado lahayn. 3. (-byo, *m.db*) Xabbadda marka laga saaro gumaca iyo baaruudda.

suluf *m.l ld suful*.

sulufaaad¹ *m.l* Dhibaato ay dhaliyaan col iyo abaar.

sulufaaad² *f.g1* (-day, -dday) Dhibaato, oon iyo coladi keeneen la kulmid.

sulufaadid *m.f.db eeg sulufaaad²*.

sulux *m.l* 1. Heshiis. 2. S. ah: dul siman oo aan xanaf lahayn. 2. S. ah: caano dhay ah oo qabow; galax.

sulxad *m.l/ld sulxasho*.

sulxasho *m.f.db eeg sulxo*. *ld sulxad*.

sulxo *f.mg3* (-xaday, -xatay) Meel siman oo aan xanaf lahayn ka sidbasho.

sumaan *m.db.u* Nooc kalluunka ka mid ah oo jaballada ku nool.

sumaaixo *m.db* Shimbir weyn oo shimbiraha rabshiga dhiga ka mid ah.

sumac¹ *m.l* 1. Gumuca xabbadda. 2. Sukulidda subuu meseggo ul iwm lagu garaaco si iniiinaha looga daadiyo.

sumac² *f.g1* (-mcay, -macday) Sabuul meseggo ul ku garaacid si iniiunuhu uga daataan.

sumad¹ *m.dh ld* **summad¹**.

sumad² *f.g1* (-untay, -umadday; -unti) *ld* **summad²**.

sumajiid *m.dh* Summad alif ah oo xoolaha sintu looga dhigo.

sumal *m.l* (-llo, *m.dh*) Wan qoor ah oo idaha loo hayo.

sumalhaad *m.l* Hiyikac walbahaar ku jiro.

sumalhaadi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid sumalhaad ku ridid.

sumalhaadin *m.f.dh eeg* sumalhaadi. *ld* **sumalhaadis**.

sumalhaadis *m.l ld* **sumalhaadin**.

sumalhaadsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax hiyikacsan ahaansho (qof).

sumalhaadsanaan *m.f.dh eeg* sumalhaadsan. *ld* **sumalhaadsanaansho**.

sumalhaadsanaansho *m.l/dh ld* **sumalhaadsanaan**.

sumayn *m.f.dh eeg* sumee. *ld* **sumays**.

sumays *m.l ld* **sumayn**.

sumaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la sumeeyey ahaansho.

sumaysnaan *m.f.dh eeg* sumaysan. *ld* **sumaysnaansho**.

sumaysnaansho *m.l/dh ld* **sumaysnaan**.

sumbaax *m.dh* Ur udgoon oo la jeclaysto.

sumbay *m.l* 1. Nooc gooryaanka ka mid ah oo xubnaha uurka qaarkood gala oo barariya. 2. Wan tuman. 3. Nacas; doqon.

sumbo *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Baali; areebo; basari.

sumcad *m.dh* Magac iyo sharaf laga kasbado bulshada dhexdeeda.

sumcan *f.mg1* (-naa, -nayd) Wax la sumcay ahaansho (badar).

sumcanaan *m.f.dh eeg* sumcan. *ld* **sumcanaansho**.

sumcanaansho *m.l/dh ld* **sumcanaan**.

sumcasho *m.f.dh eeg* sumco.

sumcid *m.f.dh eeg* sumac².

sumco *f.g3* (-caday, -catay) Badar tumasho.

sumee *f.g2* (-meeyay, -maysay) 1. Nafley sun siin. 2. Wax sun ku darid.

summad¹ *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Calaamad xoolaha lagu dhigo oo lagu kala sooco. 2. Lambarrada iyo xuruufta diiwaansan ee la siiyo warqadaha xafisaydu isu diraan. *ld* **sumad¹**.

summad² *f.g1* (-day, -dday) Xoolo iwm calaamad lagu kala sooco u yeelid. *ld* **sumad²**.

summad-caanood *m.dh* Summad xoolaha dhegta looga dhigo.

summad-dooris *m.l* Sumaad neef ku taalay oo la beddelo.

sumoobid *m.f.dh eeg* sumow².

sumow¹ *m.l* Sumayn.

sumow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax sumaysan noqosho.

sun *m.dh* Maaddo haddii ay jirka nafleyda gasho ama oogada gaarto loo dhinto ama lala bukoon karo; waabaayo.

sunnayn *m.f.dh eeg* sunnee.

sunne *m.l ld* **sunno**.

sunnee *f.g2* (-neeyay, -naysay) 1. Wax sunno ah samayn. 2. Cunto ama cabbid in yar ka dhadhamin.

sunni *m.l* (-iin, *m.dh*) Qof sunnadii Nabi Maxamed (n.k.h.a.) ku dhaqma.

sunno *m.dh* 1. Salaad aan faral ahayn oo ajar kororsi awgeed loo tukado. 2. Wax kasta oo Nabigii samayn jirey oo ay tahay in looga daydo. 3. Koofiyad culimada islaamku qaataan. *ld* **sunne**.

sunsumid *m.f.dh eeg* sunsun. *ld* **sulsulid**, **susumid**.

sunsun *f.mg1* (-umay, -untay; -umi) Wax badan aayar wada socosho. *ld* **sulsul**, **sunsun²**.

suntan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax summad loo yeelay ahaansho.

suntanaan *m.f.dh eeg* suntan. *ld* **suntanaansho**.

suntanaansho *m.l/dh ld* **suntanaan**.

suntasho *m.f.dh eeg* sunto.

suntid *m.f.dh eeg* sumad².

sunto *f.g3* (-taday, -tatay) Wax summad u yeelasho.

suqayar *m.l* (suqayar, *m.dh*) Inan yar oo doonyaha ka adeega oo aan weli noqon baxri.

suqdi *m.l* (-iyo, *m.dh*) Dhar midab leh oo qaalii ah oo badanaa dumarku qaato.

suqul *m.dh* Habaas; firo.

sur¹ *m.l* (-rar, *m.l*) Luqun; qoor.

sur² *m.dh* Malabka dhurduhu sameeyo.

sur³ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax siddo leh meel ka soo laalaadin. 2. Isa s.: laba shay siddooyinkooda is dhxgelin.

surad *m.l/dh* Geed faalala oo xooluhu daaqaan waxna lagu daaweyyo.

surad-rare *m.l* Xarig dheer oo saan ka samaysan oo wax lagu raro.

suran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Wax meel laga lulay ahaansho. 2. Isa s.: laba shay wax siddooyinkooda lays dhexgeliyey ahaansho.

surasho *m.f.dh eeg* suro.

surayo *m.db* Weelasha miyiga laga isticmaalo, inta siddada leh oo meel la suran karo.

surbac *f.g1 (-cay, -cday)* Ul yar nafley ku tumid.

surbacaa1 *m.l* Rafaad; dhibaato.

surbacaa2 *f.mg1 (-day, -dday)* Rafaad la kulmid.

surbacaadid *m.f.dh eeg* surbacaa2.

surbacad *m.l ld* surbacasho.

surbacasho *m.f.dh eeg* surbaco. *ld* surba-cad.

surbaco *f.g3 (-cday, -catay)* Cid wax ka sirasho.

surbicid *m.f.dh eeg* surbac.

surbiyaan *m.l* Bariis karsan oo dhir midabbo leh lagu daray.

surfiyo *m.db (-do, m.l)* *ld* sufriye.

surgoo *f.g2 (-ooyay, -oosay)* Cid nabar xoog leh surka kaga dhifasho.

surgooyo *m.db* Nabar cid surka si xoog leh looga dhufto.

surgoyn *m.f.dh eeg* surgoo.

surid *m.f.dh eeg* sur3.

surin *m.l (-nno, m.db)* Marin ciriiriyo ama yer. *ld* surmo (3), surun.

surmaseegtayn *m.db ld* sarmaseegtayn.

surmaseegtee *f.g2 (-teeyay, -taysay)* *ld* sarmaseegtee.

surmaseegto *m.db ld* sarmaseegto.

surmayn *m.f.dh eeg* surmee.

surmee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* 1. Daro gelin. 2. Cid guureysa dhul hawd ah waddo uga samayn.

surmi *m.l* Harraad aad u badan.

surmo *m.db* 1. Qaab awrta qooqani u dagallamaan oo ah luqun isku marid iyo qaniinyo; doro. 2. (-ooyin, *ml.*) Dhiil yar oo caanaha lagu shubto. 3. *ld* surin.

surnaan *m.f.dh eeg* suran. *ld* surnaansho.

surnaansho *m.l/ld ld* surnaan.

suro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Wax meel ka soo laalaadsasho.

surow *m.l* Nooc cayaaraha ka mid ah oo jiiib iyo jaan leh oo dumarku cayaaraan.

surqo *m.db* Lo' dhaadheer, aan caal lahayn, oo caano badan leh.

surrad *m.db* Alaabta guriga inta duubmi karta sida dermooyinka, rarada, kebdaha iwm.

surrad-sare *m.l* Xarig dheer, saan ka samaysan oo wax lagu raro.

surrucaad *m.l* Naxdin weyn oo lala argag-gaxo; qarraacan.

sursuur *m.db (-ro, m.l)* Marin ciriiri ama halis ah.

suruciye *m.db ld* suruciyo.

suruciyo *m.db* Jirrooyinka dhimirka nooc ka mid ah oo dadka ka gariirsiiya. *ld* suruciye.

surun *m.l ld* surin.

surwaal *m.l (-llo, m.db)* Dhar badanaa raggu qaato oo lugaha ilaa dhexda qariya; targal. *ld* surweel.

surweel *m.l (-llo, m.db)* *ld* surwaal.

suryayn *m.f.dh eeg* suryee.

suryaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Xarig, wax suryo loo yeelay ahaansho.

suryaysnaan *m.f.dh eeg* suryaysan. *ld* suryaysnaansho.

suryaysnaansho *m.l/ld ld* suryaysnaan.

suryee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* Xarig suryo u yeelid.

suryo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Wadiiqo yar oo ciriiri ah. 2. Qaab loo qoolo xargaha oo leh siriq isku roorta oo xoolaha toojada ah lagu qabto.

susumid *m.f.dh eeg* sunsumid.

susun aritmatic *m.l (-sumo ..., m.l)* (*xis.*) Sunsun faraqa u dhexeya tibix kasta iyo tan ka horreysa uu yahay madoorsoome. Faraqa madoorsoomaha ah waxaa lagu magacaabaa faraqa ay wadagaan. Jidka lagu helo tibixda n-aad ee sunsun aritmatic waa: an = a1 + (n-1)d, taas oo a1 ay tahay tibixda kowaad ee sunsunta, d-na tahay faraqa.

susun joometeri *m.l* (*xis.*) Susun saamiga u dhexeeya tibix kasta iyo tan ka horreysa madoorsoomaha ah waxaa lagu magacaabaa saamiga ay wadaagaan. Dansaanka susun joometeri waa sidan: a, ar, ar2, a3, a4,..., an taas oo r ay tahay saamiga ay wadaagaan, a-na tibixda kooaad.

susun¹ *m.db* Tax tiro ah oo midba kan ka horreya ka badantahay ama ka yartahay tirooyin isla eg.

susun² *f.mg1 (-umay, -untay)* *ld* sunsun.

suti *m.dh* 1. Jilib dhigidda wax layska daafacayo loo jilib dhigo. 2. (-iyo, *m.l*) Gaashaan.

suubaan marawaxadeed *m.l (jool.)* Tuuridda burburka dhagxaanta ee ka dhasha webi ama farac si degdegsan u qulqulaya. Suubaan marawaxadeed wuxuu caan ku yahay gobollada oomanaha ah waayo waxa jira fatahyo webi oo ka dhasha aago ka soo dega buuraha iyo iyaga oo gura waqtiyada oomanaha; waxayna suurageliyaan samayska suuban marawaxadeed.

suubaan¹ *m.l (-nno, m.dh)* Dhagax sulub ah oo aan xanaf lahayn.

suubaan² *m.dh* 1. Dhul bannaan oo ciid guduudan oo carro san ah leh oo caws ka baxo. 2. Nooc qorratada ka mid ah oo ku nool dhulalka cadduunka ah. 3. Miraha goosayga iwm oo bisil marka ay wax yar dharaan.

suubaansalaax *f.g1 (-xay, -xday)* Cid sasabid. *ld* **suubasalaax**.

suubaansalaaxid *m.f.dh eeg* suubaansalaax. *ld* **suubasalaaxid**.

suubasalaax *f.g1 (-xay, -xday)* *ld* **suubaansalaax**.

suubasalaaxid *m.dh ld* **suubaansalaaxid**.

suubban *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax wanaagsan ahaansho.

suubbanaan *m.f.dh eeg* suubban. *ld* **suubbanaansho**.

suubbanaansho *m.l/dh ld* **suubbanaan**.

suubbane *m.l* Magacyada Soomaalidu Nabi Maxamed (N.K.H.A.) u taqaan mid kamid ah.

suubbi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax samayn. 2. Wax hagaajin.

suubbin *m.f.dh eeg* suubbi. *ld* **suubbis**.

suubbis *m.l* Wax yar oo dheeri ah oo qof wax loo cabbiryo loo raacsho si loogu raali geliyo. 2. *ld* **suubbin**.

suubsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax samaysan ahaansho. 2. Wax wanaangsan ahaansho.

suubsanaan *m.f.dh eeg* suubsan. *ld* **suub-sanaansho**.

suubsanaansho *m.l/dh ld* **suubsanaan**.

suubsasho *m.f.dh eeg* suubso.

suubso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax hagaagsasho. 2. Wax samaysasho.

suud *m.dh* 1. Wasaq badanaa isugu jirta maduul iyo dufan oo dharka iyo jirka dadku yeeshaan. 2. Naqa ugu horreeya ee roob soo saaro.

suudi *m.l* Kul aad u badan oo qorraxeed.

suuf *m.l* 1. Geedgaab ka mid ah dalagga lagu beero dhulalka kulul oo ubax cad iyo miro kulkulucsan oo marka ay bislaadaan dillaaca leh oo uu ka soo baxo walax cad oo dharka laga sameeyo. 2. Duf cad oo geedka suufku dhalo oo dharka laga sameeyo. 3. Dhogorta idaha iwm oo dharka iyo gogosha qaarkeed laga sameeyo.

suufi *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Qof aan aqoon u lahayn diinta aadna u jecel. 2. Qof fudfulud oo waxyaabaha uu samaynayo aan ka fiiran.

suufinnimo *m.dh* Suufi ahaansho.

suufiyoobid *m.f.dh eeg* suufiyow.

suufiyow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Suufi noqosh.

suugaan *m.dh* 1. Hadal tix ama tiraab ah oo murti hugan. 2. Laan aqoonta ka mid ah oo la barto; adab. 3. Naq; doog; cosob. *ld* **soogaan**.

suugaanley *m.dh.u* Dad suugaanta aqoon u leh.

suugaanyahan *m.l* Qofka suugaanta yaqaan ama baara.

suugee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Cunto suugo ku darid.

suugeyn *m.f.dh eeg* suugee.

suugeysad *m.l ld* **suugeysasho**.

suugeysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cunto wax suugo loo yeelay ahaansho.

suugeysasho *m.f.dh eeg* suugeyso. *ld* **suugeysad, suugeysi**.

suugeysi *m.l ld* **suugeysasho**.

suugeysnaan *m.f.dh eeg* suugeysan. *ld* **suugeysnaansho**.

suugeysnaansho *m.l/dh ld* **suugeysnaan**.

suugeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* Cunto suugo ku darsasho.

suugo *m.dh* Iidaan ka kooban, hilib, khudrad iwm oo laysku kariyey oo cuntada lagu darsado (siiba baastada).

suuji *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid ceejin.

suujin *m.f.dh eeg* suuji. *ld* **suujis**.

suujis *m.l ld* **suujin**.

suul¹ *m.l (-lal, m.l)* Farta weyn ee sacabka ama cagta ku taal.

suul² *f.mg1 (-uulay, -uushay)* Wax dhammaasho.

suulalgoys *m.dh* Carsaanyo. *ld* **suulgoys**.

suuldaar¹ *m.l* 1. Xiridda hal godlan weyday suulka laga xiro si ay u godlato. 2. *eeg* qonof. 3. *ld* **suuldaarid**.

suuldaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Cid jillaafayn. 2. Hal godlan weydey suulka ka xirid si ay u godlato.

suuldaaran *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Hal suuldaar lagu sameeyey ahaansho.

suuldaarid *m.f.dh eeg* suuldaar².

suuldhabaalayn *m.f.dh eeg* suuldhabaalee. *ld* **suuldhabaalays**.

suuldhabaalays *m.l ld* **suuldhabaalayn**.

suuldhabaale *m.l* Suulka iyo fardhexaadda gacanta oo si xoog leh laysugu dhufuto si looga soo saaro shanqar iyadoo wax loogu baaqayo.

suuldhabaalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Suuldhabaale samayn.

suuldhabasho *m.f.dh eeg* suuldhabo.

- suuldhabo** *f.mg3 (-btay, -batay)* Far jaawin.
- suulgoranyayn** *m.f.db eeg suulgoranyee. ld suulgorayayn.*
- suulgoranyaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax si suulgoranyo ah u xiran ahaansho. *ld suulgorayaysan.*
- suulgoranyaysnaan** *m.f.db eeg suulgoranyaysan. ld suulgoranyaysnaansho, suulgorayaysnaan, suulgoraya*
- suulgoranyaysnaansho** *m.ll/dh ld suulgoranyaysnaan.*
- suulgoranyee** *f.mg2 (-yeeyay, -yesay)* Hal geel ah suulgoranyo ah u xiran ahaansho; halgeel ah suulgoranyo ku samayn. *ld suulgorayee.*
- suulgoranyo** *m.dh* Hab lagu ciqaabo hal geel si loo oggolaysiyo in la maalo. *ld suulgorayo.*
- suulgorayayn** *m.dh ld suulgoranyayn.*
- suulgorayaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd) ld suulgoranyaysan.*
- suulgorayaysnaan** *m.db ld suulgoranyaysnaan.*
- suulgorayaysnaansho** *m.ll/dh ld suulgoranyaysnaan.*
- suulgorayee** *f.mg2 (-yeeyay, -yesay) ld suulgoranyee.*
- suulgorayyo** *m.dh ld suulgoranyo.*
- suulgoys** *m.dh ld suulalgoys.*
- suuli¹** *m.l (-iyo, m.dh)* Dhisme yar oo ay gudiiisa ku yaaliin godad lagu saxaroodo laguna kaadsho; musqul.
- suuli²** *m.db,kh* S. ah: dhar cudbi ah oo midabyo leh oo dumarku qaato.
- suuli³** *f.g1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi)* Wax baabi'in.
- suulin** *m.f.db eeg suuli.*
- suulis** *m.l ld suulin.*
- suuliyid** *m.f.db eeg suul³. ld suulin.*
- suumid** *m.f.db eeg suun³.*
- suummiir** *m.dh* Nooc libaaxbadeedka ka mid ah oo aad u weyn. *ld soomiir.*
- suun¹** *m.l (-uuman, m.dh)* 1. Daliig maqaar ama wax kale ka samaysanoo dhexda lagu xirto si uu dharka u celiyo. 2. Siddada alaabta qaarkeed sida dhiilaha, satiyada iwm lagu qaado. 3. Celiye idiin ah oo gadaal iyo horay kabaha ka haya si aysan u siiban.
- suun²** *m.dh* 1. Ur udgoon. 2. Daal iyo jiirago' safar dheer laga muto.
- suun³** *f.g1 (-uumay, -uuntay; -uumi)* Wax meel yaal ka qaadid.
- suunaari** *m.dh* Fardo nugaaleed qurux badan, leh seyn dheer iyo bacroor dheer.
- suuncalye** *m.l* Suun gammaanka lagu dacayo marka xakame la waayo.
- suuni** *m.l* Sabuul yaryar oo ka baxa beer duqowday ama roob yari ku da'ay.
- suunjege** *m.l (-gayaal, m.ll/dh)* Suunka gadaal xakamaha ka haya oo jeegada faraska ku aaddan.
- suunni** *m.dh (-iyo, m.ll-iyaal m.ll/dh)* Mid ka mid ah timaha indhaha korkooda ku yaal.
- suunogoya** *m.l,kh (-syo, m.dh)* S. ah: haweneey dhalma days ah.
- suuq** *m.l (-qyo, m.dh)* Meel si joogto ah la isugu yimaad oo alaabta iyo waxyalaha ganacsiga ah lagu kala beddesho.
- suuqad** *m.dh* Waxyaboo dahab, qalin iwm ka samaysan oo dumarku isku qurxiyaan.
- suuqan¹** *f.mg1 (-qmay, -qantay; -qmi)* Wax dhuuban oo caato ah noqosho.
- suuqan²** *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* Wax dhuuban oo caato ah ahaansho.
- suuqmid** *m.f.db eeg suuqan¹.*
- suuqnaan** *m.f.db eeg suuqan². ld suuqnaansho.*
- suuqnaansho** *m.l/dh ld suuqnaan.*
- suuqyo** *m.dh,u* Warmo.
- suur** *f.g1 (-ray, -rtay)* Badar biyo qashin kaga saarid.
- suur¹** *m.l* Buunka qiiyamo la yeersho maalinta ee uumiga la xisaabay.
- suur²** *m.dh* 1. Muuqaal qurxoon. 2. (-ro, m.l) Qabaal aan ceelka laga qaadin oo xoolaha laggu shubo. 3. (-ro, m.l) Dhadax, qashin iwm oo badar ku dhex jira.
- suur³** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Seexasho weyn, saq gelid; gam'id.
- suuraaf¹** *m.l* 1. Isla-wareeg. 2. S. ah: qof socod badan oo dan la'aana samayn.
- suuraaf²** *m.dh* 1. S. ah: gabar inan ah oo gurigooda uga tagtay sabab la'aan; isla-wareegto. 2. S. ah: neef ugub ah oo lumid badan.
- suurad** *m.dh* 1. Muuqaal ama qaab qof leeyahay. 2. (-do, m.l) 114 qaybood oo quraanku u qaybsamo mid ka mid ah.
- suuradi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo, dad iwm tiradooda si mala-awaal ah u qiyasid.
- suuradin** *m.f.db eeg suuradi.*
- suuraggal¹** *m.l* 1. Fursad; awood. 2. S. ah: wax dhici kara. *ld suurtaggal¹.*
- suuraggal²** *f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)* Wax rumoobi kara noqosho. *ld suurtaggal².*
- suuraggeli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax dhici kara ka dhigid (hawl iwm). *ld suurtaggeli.*
- suuraggelid** *m.f.db eeg suuraggal². ld suuraggelid.*
- suuraggelin** *m.f.db eeg suuraggeli. ld suuraggelin.*

suurasho <i>m.f.dh eeg suuro²</i> .	suusacinc <i>m.dh ld suusacinc</i> .
suurayn <i>m.f.dh eeg suuree</i> .	suusacsan <i>f.mg⁴ (-naa, -nayd) ld suu-sucsan</i> .
suuree <i>f.g² (-reeyay, -raysay)</i> Wax qaabkiisa qyaasid.	suusacsanaan <i>m.dh ld suusucsanaan</i> .
suuri ¹ <i>m.l Maryo qurux badan oo dalka Siiriya laga sameeyo</i> .	suusacsanaansho <i>m.l/dh ld suusucsanaan</i> .
suuri ² <i>f.g² (-iyay, -isay)</i> Nafley muddo dheer hursdiin.	suusacsasho <i>m.dh ld suusucsasho</i> .
suurid <i>m.f.dh eeg suur³</i> .	suusacso <i>f.mg³ (-saday, -satay) ld suusucso</i> .
suurid <i>m.f.dh eeg sur</i> .	suusuc ¹ <i>m.l.kh Caano dhay ka tegey fadhina aan weli gaarin. ld suusac¹</i> .
suurin <i>m.f.dh eeg suuri²</i> .	suusuc ² <i>f.mg¹ (-cay, -cday)</i> Caano suusuc noqosh. <i>ld suusac²</i> .
suuris-jiilaal <i>m.l 1. (bot.) Habaynta qaybaha ruqurka ubaxa, gaar ahaan laacayaasha iyo malaacayaasha. 2. (c.nafl.) Xaalad firfir-cooni la'an ah oo ay xayawaanka qaarkii gelaan xilliyada abaartu dheeraato iyo kulaylka. Wawa kale oo hoos u dhaca quudashada, neefsiga iyo dhaqdhaqaqaya-da kale ee jidhka</i> .	suusuci <i>f.g² (-iyay, -isay)</i> Caano suusac ka dhigid. <i>ld suusaci</i> .
suuro ¹ <i>m.l Isyeelyeel, kibir iyo meelmaag naagaha iyo carruurtu muujiyaan</i> .	suusucid <i>m.f.dh eeg suusuc²</i> . <i>ld suusacid</i> .
suuro ² <i>f.mg³ (-rtay, -ratay)</i> Badar dhangax, qashin iwm ka saarasho.	suusucin <i>m.f.dh eeg suusuci</i> . <i>ld suusacin</i> .
suuroo <i>f.mg³ (-ooday, -ootay)</i> Fal isjejebin iyo islaweeyni ku jirto muujin (haween).	suusucsan <i>f.mg⁴ (-naa, -nayd)</i> Caano wax suusucay ahaansho. <i>ld suusacsan</i> .
suuroobid <i>m.f.dh eeg suurow²</i> . <i>ld suurtoobid</i> .	suusucsanaan <i>m.f.dh eeg suusucsanaan</i> . <i>ld suusacsanaan, suusacsanaansho, suusucsanaansho</i> .
suurood <i>m.f.l eeg suuroo</i> .	suusucsanaansho <i>m.l/dh ld suusucsanaan</i> .
suurow ¹ <i>m. Awood. ld suurtow¹</i> .	suusucsasho <i>m.f.dh eeg suusucso</i> . <i>ld suusacsasho</i> .
suurow ² <i>f.mg¹ (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax dhici kara noqosh. <i>ld suurtow²</i> .	suusucso <i>f.mg³ (-saday, -satay)</i> Caano suusac ka dhigasho. <i>ld suusacso</i> .
suursan <i>f.mg⁴ (-naa, -nayd)</i> Wax hurdo dheer ku jira ahaansho.	suux <i>f.mg¹ (-xay, -xday)</i> Nafley miyir beelid.
suursanaan <i>m.f.dh eeg suursan</i> . <i>ld suur sanaansho</i> .	suuxdimo <i>m.l ld suuxdin</i> .
suursanaansho <i>m.l/dh ld suursanaan</i> .	suuxdin ¹ <i>m.dh 1. Miyirbeel lala dhaco. 2. Qallal; sarco. ld suuxdimo, suuxtin</i> .
suurtaggal ¹ <i>m.l ld suuraggal¹</i> .	suuxdin ² <i>m.dh (daaw.) Isbeddel shaqo maskaxeed oo lagu yaqaan miyir beel iyo qallal soo noqnoqa oo si kedis ah ku bilowda muddo aad u gaaban socota</i> .
suurtaggal ² <i>f.mg¹ (-alay, -ashay; -geli) ld suuraggal²</i> .	suuxi <i>f.g² (-iyay, -isay)</i> 1. Nafley wax miyir beelay ka dhigid. 2. Nafley daawo dareenka ka qaadda ku durid.
suurtaggeli <i>f.g² (-iyay, -isay) ld suuraggeli</i> .	suuxid <i>m.f.dh eeg suux</i> .
suurtaggelid <i>m.dh ld suuraggelid</i> .	suuxin <i>m.f.dh eeg suuxi</i> .
suurtaggelin <i>m.dh ld suuraggelin</i> .	suuxsan <i>f.mg⁴ (-naa, -nayd)</i> Nafley wax la suuxiyey ahaansho.
suurtoobid <i>m.dh ld suuroobid</i> .	suuxsanaan <i>m.f.dh eeg suuxsan</i> . <i>ld suux sanaansho</i> .
suurtow ¹ <i>m.l ld suurow¹</i> .	suuxsanaansho <i>m.l/dh ld suuxsanaan</i> .
suurtow ² <i>f.mg¹ (-oobay, -owday; -oobi) ld suurow²</i> .	suuxtin <i>m.dh ld suuxdin</i> .
suus ¹ <i>m.l 1. (-sas, -m.l)</i> Weel qyaasi ku taal oo badarka iyo wixii la mid ah lagu beego, lagu cabbiro. 2. Bahal yar oo badarka gala oo cuna.	suwiye <i>m.l (-yayaal, m.l/dh)</i> Kawaanle.
suus ² <i>m.l (daaw.) Bololid iyo jajabid ilko ama lafo</i> .	suxufi <i>m.l ld saxafi</i> .
suusac ¹ <i>m.l.kh ld suusuc¹</i> .	suxufinnimo <i>m.dh Suxufi ahaansho</i> .
suusac ² <i>f.mg¹ (-cay, -cday) ld suusuc²</i> .	suxul <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Gacanta, meesha cududda iyo dhudhunku iska galaan docda dibadda xigta oo dhuuban marka gacantu laabantahay. <i>ld xusul</i> .
suusaci <i>f.g² (-iyay, -isay) ld suusuci</i> .	suxulduub ¹ <i>m.l 1. Orod gaaban oo gacmuuhu laaban yihiin oo la ordo. 2. ld suxul-duubid</i> .
suusacid <i>m.dh ld suusucid</i> .	suxulduub ² <i>f.mg¹ (-bay, -btay) 1. Iyadoo gacmuuhu laaban yihiin ordid. 2. U s.: wax qabashadooda u ordid. <i>ld xusulaub²</i></i>

suxulduubid *m.f.db eeg* suxulduub². *ld*
suxuulduub¹ (2), **xusulduubid**.
suxursaaxur *m.l.kh* S. ah: qof qaawan oo aan
oogadiisa wax dhar ahi saarnayn.
suxuun *m.dh.w eeg* saxan¹.
suxuur *m.dh* Bisha soonqaad cuntada dadka
soomaa cunaan marka waagu soo dhow-
yahay; hiraab.
suxuurad *m.l ld* suxuurasho.
suxuurasho *m.f.dh eeg* suxuuro. *ld* **suxuu-rad**.
suxuuri *f.g2* (-iyay, -isay) Cid suxuur siin.
suxuuriin *m.f.db eeg* suxuuri.

suxuuro *f.mg3* (-rtay, -ratay) Suxuur cunid.
suyac *m.l ld* **suyuc¹**.
suyuc¹ *m.l* Ur aan fiicnayn oo ka dhasha wax
la huuriyey. *ld* **suyac**.
suyuc² *f.mg1* (-cay, -cday) Wax la huuriyey ur
xun yeelasho.
suyucid *m.f.db eeg* suyuc².
suyucsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax suyucay
ahaansho.
suyucsanaan *m.f.dh eeg* suyucsan. *ld* **suyuc-
sanaansho**.
suyucsanaansho *m.l/dh ld* **suyucsanaan**.

T

t (ta') *m.db* Xarafka sagaal iyo tobnaad ee alifka soomaalida, waana shibbane.

ta¹ *mu.ti.db* **kuwa**, **w** Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado. Tus. “Ta timid waa Caasho”. *ld tan¹*

ta² (-ta) *q.db* Qodob magaca dhaddig dib looga qodbo si looga dhigo wax cayiman. Xarafka “t” ee qodobkan wuxuu isu beddelaa “d” markuu raaco

magacyada lab oo ku dhammaada d,c,x, h, y, iyo (‘) hamsa. Markii la raaciyyana magac ku dhammaada xarafka “l” labadaa xaraf waxay isu beddelaan “sh”. Tus. “ul+ta-> usha, bad+ta> badda”.

taa¹ *mu.ti.db* (**kuwaas**, **w**) Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax qofka hadlaya ka fog oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado. Tu. “taa soo socota waa Hodan”. *ld taas¹*

taa² (-taa) *dk.ti.db* *ld taas²*.

taa³ (-taa) *dk.lh.db* *ld taada²*.

taab¹ *m.l (-bab, m.)* 1. Xargo isweydaarsan oo gadawga wadaanta iyo dhiilaha loo yeelo si markay buuxaan loogu qaado. 2. Agagaarka guriga. 3. Ubaxa ka soo baxa geedka digirta inta uusan miro yeelan. 4. *ld taabid*.

taab² *fg1 (-bay, -btay)* 1. Wax xoog ku qabasho. 2. Wax fur ku adkayn.

taabac¹ *m.l ld taabivid*.

taabac² *fg1 (-cay, -cday; -bici)* 1. Cid raacid. 2. Socod dheereyn ku jirto socosho.

taabacsan *fg4 (-naa, -nayd)* Qof kale raacay ahaansho (qof, wax).

taabacsanaan *m.f.db eeg* taabacsan. *ld taabacsanaansho*.

taabacsanaansho *m.l/dh ld taabacsanaan*.

taabad *m.l ld taabasho¹*.

taabasho¹ *m.f.db eeg* taabo. *ld taabad*.

taabasho² *m.db (daaw.)* Hab baaritaan qayb ka mid ah jirka ayadoo si taxaddar leh lagu dareemayo gacamaha iyo faraha fooddoo-da. Taabashada waxa marar badan lagu kala

sooci karaa barar adke ah iyo mid tulux ah. Taabashada waxa kale oo loo isticmaalaa in lagu ogaado jiritaanka ilmo uurka ku jira. *ld taabad*

taabbaggal¹ *m.l ld taabbaggelid*.

taabbaggal² *f.mg1 (-alay, -ashay, -geli)* Wax meel maray ama hirgalay ahaansho.

taabbaggeli *fg2 (-iyay, -isay)* Wax, wax meel mar ah, ka dhigid.

taabbaggelid *m.f.db eeg* taabbaggal². *ld taabbaggal¹*.

taabbaggelin *m.f.db eeg* taabbaggeli.

taabbaggud¹ *m.l ld taabbaggudid*.

taabbaggud² *f.mg1 (-day, -dday)* Wax meel marid.

taabbaggudi *fg2 (-iyay, -isay)* Wax meel marin.

taabbaggudid *m.f.db eeg* taabbaggud². *ld taabbaggud¹*.

taabbaggudin *m.f.db eeg* taabbaggudi.

taabbaqaad *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Qaangaarid. 2. Wax, wax ku ool ah noqosho.

taabbaqaadid *m.f.db eeg* taabbaqaad.

taabcid *m.f.db eeg* taabac². *ld taabac¹*.

taabid *m.f.db eeg* taab². *ld taab¹ (4)*.

taabo *fg3 (-btay, -batay)* 1. Jir, derbi iwm aayar gacan u saarid. 2. Arrin iwm in yar ka sheegid.

taabsii *fg2 (-iiyay, -iisay)* Gacan aayar wax u saarid.

taabsiin *m.f.db eeg* taabsii. *ld taabsiis*.

taabsiis *m.f.db ld taabsiin*.

taabuul *m.l (muus.)* Magaca la siyo durbaannada (nasar) loo adeegsado ciyaar-ta nuumbiga.

taacug *m.l* Geed yar oo ubax qurux badan leh.

taada¹ *mu.lh.db* (**kuwaaga**, **w**) Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax adigu (qof-ka labaad ee kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. “Taada ayaa qurux badan”.

taada² (-taada) *dk.lh.db* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax adigu (qofka labaad ee

- kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. "buugaagtaada ayaan ka dhax helay warqaddan". *ld taa³*.
- taadhisaar¹** *m.l* Dumar ama xoolaha kale oo umula iyagoo weli nuujinaya.
- taadhisaar²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Dumar ama xoolaha kale iyagoo weli nuujinaya umulid.
- taadhisaarid** *m.f.dh eeg* taadhisaar².
- taaq** *m.l (-gag, m.l)* 1. Cudur sababa adkaanta addimaha. 2. *ld taago*. Meel dhulkeedu sareeyeo; buur; kood.
- taag¹** *m.dh* 1. Xoog; itaal. 2. Karti; maaro.
- taag²** *fg1 (-gay, -gtay)* 1. Wax meel joojin. 2. Wax kor u qaadid. 3. Wax qotomin. 4. Isku t.: qof ama wax lid noqosho. 5. Isku t.: wax dushooda ku joogsasho. 6. Isku t.: dhar qurxoon xirasho.
- taagan** *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Wax la togay ahaansho. 2. Wax ama qof aan socon ahansho.
- taagdaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Qof tabar yar ahaansho.
- taagdarnaan** *m.f.dh eeg* taagdaran. *ld taagdarnaansho, taagdarni, taagdarno*.
- taagdarnaansho** *m.l/dh ld* taagdarnaan.
- taagdarni** *m.dh ld* taagdarnaan.
- taagdarno** *m.dh ld* taagdarnaan.
- taagdarree** *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* Tabar yarayn (cid).
- taagdarreyn** *m.f.dh eeg* taagdarree.
- taag-dhuleed** *m.l (-dyo, m.dh) (jugr.)* Laab-ka kor u kacsan ee buuraha laalaabka, oo ilaa dhawr kilomitir kala baxsan.
- taageer** *fg1 (-ray, -rtay)* Qof wax tarid ama kaalmayn. *ld teegaar*.
- taageere** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Qof wax ayida ama taageera; ayidsane. *ld teegaare*.
- taageerid** *m.f.dh eeg* taageer. *ld taageero, teegaarid, teegaaro*.
- taageero** *m.f.dh ld* taageerid.
- taagid** *m.f.dh eeg* taag².
- taagnaan** *m.f.dh eeg* taagan. *ld taag-naansho*.
- taagnaansho** *m.l/dh ld* taagnaan.
- taago** *m.dh (-ooyin, m.l)* Dhul yara sareeyaa. *ld taag* (2).
- taagsad** *m.l ld* taagsasho.
- taagsasho** *m.f.dh eeg* taagso. *ld taagsad, taagsi*.
- taagsi** *m.l ld* taagsasho.
- taagso** *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Tabar yeelasho. 2. Qun yar socosho.
- taah¹** *m.l* Cod tabar yar oo aan kala soocnay oo qofka buka ka soo baxa.
- taah²** *f.mg1 (-hay, -hday)* Taah samayn.
- taahid** *m.f.dh eeg* taah².
- taa'ib¹** *m.l/kh* Qof toobad la yimid oo wixii hore ka soo noqday.
- taa'ib²** *f.mg1 (-bay, -btay)* Cid towbakeenid.
- taa'ibid** *m.f.dh eeg* taa'ib.
- taaj** *m.l (-jaj, m.l)* Qalab qaab koofiyadeed leh oo dahab, lacag iwm ka samaysan oo boqorrada madaxa loo suro.
- taaj-belel** *m.l (-llo, m.dh) (c.fal.)* If ku wareegsan qorraxda oo laga arki karo girgirka madow ee dayaxa marka uu dhaco dayax madoobaad buuxa.
- taaji** *fg2 (-iyay, -isay)* Qof ama wax meel istaajin.
- taajin** *m.f.dh eeg* taaji. *ld taajis*.
- taajir¹** *m.l/kh (-rro, m.dh)* T. ah: qof maal ama hanti badan leh.
- taajir²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Maal badan yeelasho.
- taajirid** *m.f.dh eeg* taajir².
- taajirnimo** *m.dh* Faajir ahaansho.
- taajis** *m.l ld* taajin.
- taakalleel** *m.l/Tallan; wiswis; shaki*.
- taakee** *fg2 (-keeyay, -keysay)* 1. Wax taako ku cabbirid. 2. Wax taako u dhigid. *ld taaki*.
- taakeyn** *m.dh eeg* taakee. *ld taakin*.
- taakh** *m.l* Wax qof waqtii ka lumiya ama seejiya faa'ido; luggooyo.
- taaki** *fg2 (-iyay, -isay)* *ld taakee*.
- taakin** *m.f.dh ld* taakeyn.
- taakiso** *m.dh* Jaad diir diirta ka mid ah oo la moodo markay soconayso inay wax taakinayso.
- taako** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Cabbiraadda suulka gacanta iyo fardhexaadda oo fidsan u dhexseysa. 2. Wax, wax kale lagu hakiyo.
- taakul** *fg1 (-ulay, -ushay)* Cid kaalmo siin. *ld taakulee*.
- taakulayn** *m.dh ld* taakulid.
- taakulee** *fg2 (-leeyay, -leysay)* *ld taakul*.
- taakulid** *m.f.dh* taakul. *ld taakulayn, taakulo*.
- taakulo** *m.dh ld* taakulid.
- taalaasemiya** *m.dh (daaw.)* Cudur dhiigga ku dhaca oo la iska dhaxlo, kuna badan dalalka badda dhexe, Eeshiya iyo Afrika; waxaan caadi ahayn qaybta borotiinka ee heemogolobiinka. Unugyada cascias ee cudurku saameeyo caadi uma shaqeyn kaaraan, waana burburaan, taas oo keeneysa dhiig yari.
- taallaquf** *fg1 (-fay, -ftay)* Raaf dhul ku xoqid si uu u guulo dibi kale (dibi).
- taallaqufid** *m.f.dh eeg* taallaquf.
- taallatiriyaaad** *m.dh (-dyo, m.l)* Dhagxaan tiro badan oo sida buur yar u habaysan oo dadkii hore xabaasha madaxdooda ku dhisi jireen.

taallaxusuuseed <i>m.db</i> Taallo wax lagu xusuusto.	taaran <i>f.mg4</i> (-r ^{naa} , -rnayd) Alaab wax la saaray ahaansho.
taallayn <i>m.f.db</i> eeg taallee.	taarash ¹ <i>m.l</i> 1. Qof meel loo diro oo dhanbaaalama farriin sida; dhanbaalwade. 2. <i>ld</i> tarash. Daliig dharka la huwado ama la guntodacalkiisa lagu qurxiyo oo marada iyo faraqa u dhexaysa; xiddo.
taallee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Wax isku kor tubid.	taarash ² <i>f.g1</i> (-shay, -shtay) Maro tarash u yeelid. <i>ld</i> tarash ² .
taallo <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Dhis ama wax korka la iska saarsaary oo kor loo dheeereeyey. 2. Dhis lagu muuneyyo oo lagu xusuusto wax dhacay oo taariikh leh, ama qof, wax weyn oo waxtar ah, oo aan la illawi karin, dadkiisa ama dalkiisa u sameeyey. Tus. "T. xusuuseed".	taarashid <i>m.f.db</i> eeg taarash ² . <i>ld</i> tarashid.
taaloog ¹ <i>m.l</i> Hab timaha ragga loo xiilo oo diillin ballaaran oo qurxoon laga muujiyo jeegada hoose ilaa labada dhegood dushooda.	taarasho <i>m.f.db</i> eeg taaro. <i>ld</i> taarad.
taaloog ² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Diillin ballaaran oo qurxoon, jeegada hoose ilaa labada dhegood dushooda ka muujin iyadoo timaha la xiiray.	taarid <i>m.f.db</i> eeg taar ² .
taaloogan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Wax taaloog leh ahaansho (qof).	taarig <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.db</i>) Qof muslim ah oo aan salaadda tukan.
taaloogasho <i>m.f.db</i> eeg taaloogo.	taariifo <i>m.db</i> Qaymaha badeecadda loo gooyo oo lagu gado.
taaloogid <i>m.f.db</i> eeg taaloog ² .	taariikh <i>m.db</i> 1. Laan cilmi bulshadeedka ka mid ah oo lagu barto dhacdooyinka. 2. Goorta wax abuurmeen ama dhecean. 3. Sanadka, bisha, iyo maalintu inta ay joogaan.
taaloognaan <i>m.f.db</i> eeg taaloogan. <i>ld</i> taaloognaansho.	taariikhdi <i>hore</i> <i>m.db</i> 1. (taar.) Waqtigii taarikh bani-aadamka ee hore intii aan jirin wax qoraal ah. 2. Barashada taarikhda waqtigaa, gaar ahaan qodista wixii haraa ah. 3. (taar.) Taarikhada xilliigii hore.
taaloognaansho <i>m.l/db</i> <i>ld</i> taaloognaan.	taariikhhee <i>f.g/mg2</i> (-kheeyay, -kheysay) 1. (<i>f.g</i>) Wax taariikh u yeelid. 2. (<i>f.mg</i>) Ka t.: wax ka sheekayn.
taaloogo <i>f.g3</i> (-oday, -otay) Taaloog samaysasho (qof).	taariikhheyn <i>m.f.db</i> eeg taariikhhee.
taam <i>m.l.kh</i> T. ah: wax kaamil ah oo aan wax ka maqnayn.	taariikhki <i>m.l.kh</i> T. ah: taariikhgal ah.
taambuug <i>m.l</i> (-gyo/taambuug, <i>m.db</i>) Teendho.	taariikh-nololeed <i>m.l</i> Taariikh nololeed qof ee uu qorey qof kale.
taamid <i>m.f.db</i> eeg taan.	taariikhqore <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/db</i>) Qof taariikhda qora.
taamyeel <i>f.g1</i> (-eelay, -eeshay) Wax dhammaystirid.	taariikhyan <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Qof taariikhda si fiican u yaqaan.
taamyeelid <i>m.f.db</i> eeg taamyeel.	taarikhda casriga ah <i>m.db</i> Taarikhada casriga ee jirta waqtigan.
taan <i>f.g1</i> (-aamay, -aantay; -aami) Ku t.: wax la jecelyahay ku fekerid.	taarnaan <i>m.f.db</i> eeg taaran. <i>ld</i> taarnaansho.
taangi <i>m.l</i> (-iyo, <i>m.db</i>) 1. Weel bir ah oo baabuurga ku rakiban oo biyaha, baasiinka iwm lagu shubo. 2. Nooc baabuurga qafilan ee dagaalka ka mid ah.	taarnaansho <i>m.f.db</i> <i>ld</i> taarnaan.
taani <i>m.l.kh</i> T. ah: qof laf iyo xoog leh.	taaro <i>f.g3</i> (-rtay, -ratay) 1. Rati raran oo taagan wax saarasho. 2. Qof kaalmayn.
taano <i>m.db</i> Lacag sarif ah oo shan senti u dhiganta.	taarsuus <i>m.l</i> (<i>c.nafl</i>) Toddobada lafood ee yaryar oo sameeya xubin isgoyska u dhexeeyalafta dheer ee lugta iyo lafaha faraha cagta.
taaqo <i>m.db</i> Tabar; awood.	taarwale <i>m.l</i> (-layaal, <i>m.l/db</i>) Qof taarka dira ama qabta.
taaqtir <i>m.l</i> (-rro, <i>m.db</i>) Waran weyn, bir dheer oo adag dhexda ku leh.	taas ¹ <i>mu.ti.db</i> (kuwaas, w) <i>ld</i> taa ¹
taar ¹ <i>m.l</i> (-rar, <i>m.l</i>) 1. War farriin kooban oo nooc raadiyeysaasha ka mid ah lagu diro. 2. Silig wax lagu oodo. 3. (<i>muus</i>) Daf afar geesle ah.	taas ² (-taas) <i>dk.ti.db</i> Dibkabe tilmaame oo magac dhaddig dib looga qodbo, oo wax ama cid hadlaha ka fog lagu tilmaansado. Tus. "Beertaas waa tayda". <i>ld</i> taa ² .
taar ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Rati raran oo taagan wax saarid.	taawe <i>m.l</i> <i>ld</i> taawo ¹ (1).
taarad <i>m.l</i> <i>ld</i> taarasho.	

taawi *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Wax malayn. 2. (*f.mg*) Ku t.: wax ku taamid. *ld taawil.*
taawil *f.g/mg1* (-ilay, -ishay) *ld taawi.*
taawilid *m.dh ld taawin.*
taawin *m.f.dh eeg taawi.* *ld taawilid, taawo².*
taawo¹ *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. *ld daawe, daawo¹, taawe.* Weel bir ah oo wareegan siddana leh oo wax lagu dubo ama lagu shiilo. 2. Xayrta geela.
taawo² *m.f.dh ld taawin.*
taayada¹ *mu.lb.db (kuwayaga, w)* Maga-cuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanaa leenahay. Tus. "Taayada lama taaban ka-ro".
taayada² (-taayada) *dk.lb.db* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanaa leenahay. Tus. "Buugaagtayadu way ka duwanyihiin kuwiinna". *ld tayo².*
taayar *m.l (-rro, m.dh)* Lugaha baabuurtta.
taayo (-taayo) *dk.lb.db ld taayada².*
tab *m.dh (-bo, m.l)* 1. Xeelad wax lagu qabto. 2. Hab; nidaam; qaab. 3. Caano lo'aad oo caloosha ku adkaada oo aan si fiican loo matagi karin.
tabaabulayn *m.f.dh eeg tabaabulee.* *ld tabaabulo, tabaabulshayn, tababu-lyayn, tabaabulyo*
tabaabulee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Wax qabanqaabin ama agaasimid. *ld tabaabu-shee, tabaabulyee, tabaabushee.*
tabaabulo *m.dh ld tabaabulayn.*
tabaabulshayn *m.dh ld tabaabuleyn.*
tabaabulshee *f.g2 (-sheeyay, -shaysay)* *ld tabaabulee.*
tabaabulyayn *m.dh ld tabaabulayn.*
tabaabulyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* *ld tabaabulee.*
tabaabulyo *m.f.dh ld tabaabulayn.*
tabaabushayn *m.dh ld tabaabulayn.*
tabaabushee *f.g2 (-sheeyay, -shaysay)* *ld tabaabulee.*
tabaabusho *m.dh ld tabaabulayn.*
tabaadi *m.l.kb* Neef buuran, cayilan, shilis.
tabaako *m.dh ld tubaako.*
tabaalac¹ *m.l* Daal badan.
tabaalac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Socod badan daal kala kulmid.
tabaalacsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax tabaalac hayo ahaansho (cid).
tabaalacsanaan *m.f.dh eeg tabaalacsan.* *ld tabaalacsanaansho.*

tabaalacsanaansho *m.l/dh ld tabaalac-sanaan.*
tabaalayn *m.f.dh eeg tabaalee.* *ld tabaalayo, tabalays.*
tabaalayo *m.dh ld tabaalayn.*
tabaalays *m.l ld tabaalayn.*
tabaalaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax dhibaato dhaqaale hayso ahaansho. 2. Qof daal badani hayo ahaansho.
tabaalaysnaan *m.f.dh eeg tabaalaysan.* *ld tabaalaysnaansho.*
tabaalaysnaansho *m.dh/l ld tabaalaysnaan.*
tabaalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Cid dhibaato u gaysasho.
tabaalicid *m.f.dh eeg tabaalac².*
tabaalo *m.dh* 1. Dhib waxtabasho. 2. Waaya-ha adduunka; sah.
tabaaloobid *m.f.dh eeg tabaalow.*
tabaallow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Cid tabaalee ku dhacay noqosho.
tabaaqil *m.l* Dhir teel fog.
tabaashiir¹ *m.l* Wax qalin ahaan lagu qoro sabburadaha.
tabaashiir² *m.l (jool.)* Dhagax nuuradeed saafi ah, jilicsan oo cad, oo sida caadiga ah ka samaysan kaalshiyam kaarboonayt.
tababbar¹ *m.l* Tabo aqooneed oo gaar ah oo cid la baro; layli; carbis.
tababbar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Qof ama nafley tababar siin.
tababbaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Nafley wax la tababbar ahaansho.
tababbarid *m.f.dh eeg tababbar².*
tababarnaan *m.f.dh eeg tababbaran.* *ld tababarnaansho.*
tababarnaansho *m.l/dh ld tababarnaan.*
tabac¹ *m.l ld tacbid.*
tabac² *f.g1 (-cay, -cdas)* *ld tacab².*
tabadiin *m.dh ld tebediin.*
tabakar *m.dh* Geed hohobta u eg oo udgoon oo ubax cillaan ah bixiya.
taban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Tiro taxane ah oo eber ka yar ahaansho.
tabane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. (*kiim.*) Laba saldanab oo isla eg ee walxuhu leeyihiin middood oo elektaroonadu xambaarsanyihiin. 2. (*xis.*) Tiro xisaabeed oo eber ka yar.
tabantaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid u gargaarid; kaalmayn.
tabantaabin *m.f.dh eeg tabantaabi.* *ld tabantaabo.*
tabantaabo *m.dh ld tabantaabin.*
tabar *m.dh* Xoog; itaal. *ld tabaro, tamar, tamaro.*
tabaraysad *m.dh ld tabaraysasho.*

tabaraysasho *m.f.db eeg* tabarayso. *ld*
tabaraysad.
tabarayso *f.mg3* (-stay, -satay) Tabar yeelasho.
tabardarrayn *m.f.db eeg* tabardarree.
tabardarree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Itaal yaro dareemid.
tabargab¹ *m.l ld* tabargabid.
tabargab² *f.mg1* (-bay, -btay) Wax tabar beelid.
tabargabid *m.f.db eeg* tabargab². *ld* **tabar-gab¹**.
tabargal¹ *m.l ld* tabargelid.
tabargal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Qof ciidamin kara noqosho.
tabargelid *m.f.db eeg* tabargal². *ld* **tabargal¹**.
tabaro *m.db ld* **tabar**.
tabarruc¹ *m.l* Ururin lacag iwm oo cid lagu kaalmaynayo.
tabarruc² *f.mg1* (-cay, -cday) Ku t: cid wax ku deeqid.
tabarrucid *m.f.db eeg* tabarruc².
tabaryar *f.mg4* (-raa, -rayd) Cid aan tabar lahay ahaansho.
tabaryaraan *m.f.db eeg* tabaryar. *ld*
tabaryaraansho *m.lldh ld* **tabaryaraan**.
tabaryari *m.db ld* **tabaryaraan**.
tabasho *m.f.db eeg* tabo.
tabatabbo *m.db* Weel baaquli u eg oo ka samaysan argeeg, dushana aleel looga sharxay oo subagga, oodkaca iwm lagu shubto.
tabaxsasho *m.f.db eeg* tabaxso.
tabaxso *f.mg3* (-saday, -satay) Qun yar socosho.
tabayn *m.f.db eeg* tabee. *ld* **tabays**.
tabays *m.l ld* **tabayn**.
tabbac¹ *m.l ld* **tabbicid**.
tabbac² *f.g1* (-cay, -cday; -bici) Ku t: cid deeq weyn siin.
tabbeello *m.db* (-ooyin, *m.l*) Loox weyn oo qoraallo ama sawirro macno gaar ah samaynaya lagu muujiyo.
tabbicid *m.f.db eeg* tabbac². *ld* **tabbac¹**.
tabcaan *m.l.kh* T. ah: qof daal ama xanuun la liita. *ld* **tacbaan**.
tabcayn *m.f.db eeg* tabcee.
tabcee *f.g2* (-ceeyay, -caysay) Cid tabco ku qabasho.
tabcid *m.db ld* **tacbid**.
tabco *m.db* Hab laba qof oo legdamaya mid midka kale lugtiisa ku maro.
tabee *f.g2* (-beeyay, -baysay) Wax xeedayn.
tabeeye *m.l* (-yayaal, *m.db*) (riw.) Qof hawshiisu tahay muuqdoorinta jilaha masrasha ama filimka.

tabiino *m.db* Wax tar hiil iyo hooba leh. *ld*
tamiino, tammiin, tammiino.
tabis *m.l ld* dabis.
tabkac¹ *m.l ld* **tabkicid**.
tabkac² *f.mg1* (-cay, -cday; -kici) Dhibaato ka gudbid.
tabkicid *m.f.db eeg* tabkac². *ld* **tabkac¹**.
tabnaan *m.f.db eeg* taban. *ld* **tabnaansho**.
tabnaansho *m.lldh ld* **tabnaan**.
tabo *f.g3* (-btay, -batay) 1. Wax la filanayay oo la waayey dib u gocasho. 2. Dhacdo godob ka tirasho.
tabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Sac ama qaalin lo'aad wax boodid u baahan ahaansho.
tabsanaan *m.f.db eeg* tabsan. *ld* **tabsanaansho**.
tabsanaansho *m.lldh ld* **tabsanaan**.
tacaal¹ *m.l ld* **tacaalid**.
tacaal² *f.mg1* (-aalay, -aashay) La t: qof buka caafimaadkiisa ku dadaalid.
tacaalid *m.f.db eeg* tacaal². *ld* **tacaal¹**.
tacab¹ *m.l* 1. Hantida xoogsiga ku timaadda.
2. Hawl; xoogsi; shaqo. 3. *ld* **tacdbid**.
tacab² *f.g/mg1* (-cbay, -cabtay; -cbi) 1. (*f.g*) Beer dalag ka soo saarid. 2. (*f.g*) Hawl faa'iido ka helid. 3. (*f.mg*) Ku t: qof maalgelin si noloshiisa loo hagaajiy. *ld* **tabac²**.
tacabbir *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Dal kale u dhoofid si shaqo looga helo. 2. Haajir.
tacabbirid *m.f.db eeg* tacabbir.
tacabkhasaaro *m.db* Dadaal miro dhalin la'aan.
tacabkordhin *m.db* Wax soo saarka oo la badiyo.
tacabla'aan *m.db* Shaqo la'aan.
tacablaawe *m.l* (-wayaal, *m.lldh*) Qof ma shaqayste ah.
tacabsoosar *m.l* Miraha ka soo baxa hawl la qabtay.
tacaddi¹ *m.l* Wax lagu kaco oo xaqa weydaarsan; waxyeello; gardarro; xumaa-to. *ld* **dacati**.
tacaddi² *f.mg1/2* (-iyay, -iday/isay; -iyi) Ku t: xad gudub samayn. *ld* **dacati²**.
tacaddin *m.f.db ld* **tacaddiyid**.
tacaddiyid *m.f.db eeg* tacaddi². *ld* **dacatin**, **dacatiyid**, **tacaddin**.
tacbaan *m.l ld* **tabcaan**.
tacbid *m.f.db eeg* tacab². *ld* **tabac¹**, **tabcid**, **tabac¹**.
tacbiir *m.lldh* Hab wax loo jeediyoo ama loo qoro.
tacdaar¹ *m.db* (di.) Neef xoolo ah oo Ilaa dartii loo qalo. *ld* **tadhaar¹**, **tamhaar¹**.

tacdaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) (dii.) Ku t.: neef duco darteed u qalid. *ld tacdaar², tamcaar².*
tacdaarasho *m.f.db eeg* tacdaaro. *ld tacdaarasho, tamcaarasho.*
tacdaarid *m.f.db tacdaar².* *ld tacdaarid, tamcaarid.*
tacdaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) 1. Ku t.: dad badan Alla bari samaysasho. 2. Si wada jir ah wacad u gelid. 3. Sixir furoyo samay-sasho. *ld tacdaaro, tamcaaro.*
tacliimi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid tacliin barid.
tacliimin *m.f.db eeg* tacliimi.
tacliin *m.db* Aqoon habaysan oo la barto.
tacliinsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof tacliin leh ahaansho.
tacliinsanaan *m.f.db eeg* tacliinsan. *ld tacliinsanaansho.*
tacliinsanaansho *m.l/db ld tacliinsanaan.*
tacliinxumo *m.db* Waxbarasho la'aan.
tacliiq *m.l* (-qyo, *m.db*) Faahfaahin laga bixiyo arrin, ra'yi iwm.
tacluu *m.db* 1. Cudur, bugto. 2. Juucjuuc.
tacshiirad *m.db* Rasaas koox dad ahi hal mar wada ridaan.
taci *m.db* 1. Hadallo qof laga dhintay loo jeedyo oo lagu samirsiiyo. 2. Lacag loo geeyo qof laga dhintay. 3. Murugo dhawr maalmood loo hayo qof dhintay.
taciir¹ *m.db* Ganaax.
taciir² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid ganaaxid.
taciirid *m.f.db eeg* taciir².
taciyyee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) U t.: cid laga dhintay hadallo samirsiih ah u jeedin.
taciyyeyn *m.f.db eeg* taciyyee.
tadbiir *m.db* Maamulidda si fiican wax loo maamulo (lacag, arrin iwm).
tadcaar¹ *m.db* (-rro, *m.db*) *ld tacdaar¹.*
tadcaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld tacdaar².*
tadcaarasho *m.db ld tacdaarasho.*
tadcaarid *m.db ld tacdaarid.*
tadcaaro *f.mg3* (-rtay, -ratay) *ld tacdaaro.*
taddawur¹ *m.l ld taddawurid.*
taddawur² *m.l (c.nafl.)* Hab soo korid ah, oo aan hakad lahayn, oo leh horumar gaar ah oo ku xiran waqt go'an.
taddawur³ *f.mg1* (-ray, -rtay) Horumar samayn.
taddawurid *m.f.db eeg* taddawur³. *ld taddawur¹.*
tadhhah¹ *m.l* Kibir iyo isla weynaan ku abuurma qof maal ama darajo uu helay darteed.
tadhhah² *f.mg1* (-hay, -hday) Qof maal ama darajo uu helay awgeed, kibir iyo isla weyni ku abuurmid.

tadhihi *f.g2* (-iyay, -isay) Qof kibrin.
tadhihid *m.f.db eeg* tadhhah².
tadhihin *m.f.db eeg* tadhihi. *ld tadhihis.*
tadhihis *m.l ld tadhihin.*
tafl *m.db* (-fo, *m.l*) 1. Maro dacalkeed.
2. Bowdada inteeda hoose.
taf² *f.g1* (-fay, -ftay) 1. Meel aan sallaan loo fuulo lahayn korid. 2. Cid turunturreyn.
tafaaful¹ *m.l* 1. Saadaal xun oo cid lala helo.
2. Sixir; fal. *ld tafaawul¹.*
tafaaful² *f.g1* (-ulay, -ushay) 1. Cid sixrid; falid. 2. Saadaal xun la helid. *ld tafaawul².*
tafaafulid *m.f.db eeg* tafaaful². *ld tafaawulid.*
tafaal *m.l* (-llo, *m.db*) Wadiiqo yar oo isku xirta laba waddo oo is barbarsocda.
tafaariiq *m.db* Iibinta badeeco kis kis loo iibiyi.
tafaasiil *m.db.u* Faahfaahin.
tafaawul¹ *m.l ld tafaaful¹.*
tafaawul² *f.g1* (-ulay, -ushay) *ld tafaaful².*
tafaawulid *m.db ld tafaafulid.*
tafajiid¹ *m.l ld tafajiid¹.*
tafajiid² *f.mg1* (-day, -dday) Socod diidmo, gaabin iyo tabar darro ku jirto socosho.
tafajiidid *m.f.db eeg* tafajiid². *ld tafajiid¹.*
tafancoof¹ *m.l* 1. Socod dhib iyo luggooyo leh.
2. Dhibaato badan lala kulmo.
tafancoof² *f.mg1* (-fay, -ftay) Socod dhib iyo luggooyo leh socosho.
tafancoofid *m.f.db eeg* tafancoof².
tafaaq *f.g1* (-qay, -qday) Wax mudid (qodax).
tafaqid *m.f.db eeg* tafaq.
tafaraaruq¹ *m.l* (-qyo, *m.db*) Ismaandhaaf awgiisa loo kala tago. *ld tafarruq¹.*
tafaraaruq² *f.mg1* (-qay, -qday) Ismaan-dhaaf awgiisa ku kala tegid (dad). *ld tafarruq².*
tafarraruqid *m.f.db eeg* tafaraaruq². *ld tafarruqid.*
tafarruq¹ *m.l ld tafaraaruq¹.*
tafarruq² *f.mg1* (-qay, -qday) *ld tafa-raaruq².*
tafarruqid *m.db ld tafaraaruqid.*
tafaxaydasho *m.f.db eeg* tafaxaydo.
tafaxaydo *f.mg3* (-yday, -ydatay) Maro la xiran yahay kor u laabasho.
tafeelin *m.db* 1. Badasho roob iwm ay aad u bataan. 2. Buro ama dheeri.
tafid *m.f.db eeg* taf².
tafir *m.l* (-ro, *m.db*) Ilmaha ay dhalaan waalidku.
tafirran *f.mg1* (-rmay, -rantay, -rmi) Ka t.: wax ka soo farcamid (cid).
tafirgo¹ *f.mg1* (-'ay, -'day) Wax ciribtirmid.
tafirgo² *m.f.db eeg* tafirgo¹.
tafirgoog *f.g2* (-ooyay, -oysay) Wax cirib-tirid.
tafirgoyn *m.f.db eeg* tafirgoy.

tafiirmid <i>m.f.db eeg</i> tafiiiran.	tagso <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Gabar guur dartiis ula bixid. 2. Ku t.: wax lunsasho.
tafiidi <i>f.g1 (-day, -ddy)</i> Wax sida ay u kala fiican yihii u kala saarid.	tagto ¹ <i>m.db</i> Waqtii la soo dhaafay.
tafniidiid <i>m.f.db eeg</i> tafniidiid.	tagto ² <i>m.db (nax.)</i> Qaab faleed tilmaama ammin tagay.
tafshaan <i>m.l ld dafshaan.</i>	tahal <i>fg1 (-hlay, -hashay; -hli)</i> Wax isku dayid.
tafsiir ¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> Fasiraad; micnayn.	tahan <i>m.db</i> 1. Xoog. 2. Aan waxba lagala harin.
tafsiir ² <i>fg1 (-ray, -rtay)</i> Quraan fasirid; micnayn.	tahantoog ¹ <i>m.l (-gyo, m.db)</i> 1. Xisaab qaldan. 2. <i>ld tahantoogid.</i>
tafsiiriid <i>m.f.db eeg</i> tafsiiriid.	tahantoog ² <i>f.mg1 (-gay, -gtay)</i> Xisaab qaldid; qiyas qaldid.
taftaaf <i>fg1 (-fay, -ftay)</i> 1. Cudur nafley uu ku dhacay ku raagid. 2. Cid sixrid.	tahantoogid <i>m.f.db eeg</i> tahantoog ² . <i>ld tahantoog¹ (2).</i>
taftaafan <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd)</i> 1. Wax jirro ku raagtay ahaansho. 2. Wax la sixray ahaansho.	tahar <i>m.db (-ro, m.db)</i> 1. Hilis aan baruur iyo jiir midna lahayn oo adag. 2. Hilis weyd ah.
taftaafid <i>m.f.db eeg</i> taftaaf.	taharow <i>m.db (daaw.)</i> Soohyada oo adkaada si dadban waxay ka timaaddaa dhaawac buskooday ama raystay.
taftaafnaan <i>m.f.db eeg</i> taftaafan. <i>ld taftaafnaansho.</i>	taharowga <i>halbowlayaasha m.l (daaw.)</i> Qayb xididka gudiihiisa ka mid ah oo adkaatay ka dib markay xayri fariisatay, taasu waxay yaraynaysaa wareegga dhiigga waxayna keenta in xididku xirimo.
taftaafnaansho <i>m.l/dh ld taftaafnaan.</i>	tahbiib ¹ <i>m.l ld tahbiibid.</i>
taftwareemad <i>m.l ld tafwareemasho.</i>	tahbiib ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Ku t.: cid wax inay samayosku qasbid.
taftwareemasho <i>m.db eeg</i> tafwareemo. <i>ld tafwareemad, tafwareemid.</i>	tahbiibid <i>m.f.db eeg</i> tahbiib ² . <i>ld tahbiib¹.</i>
taftwareemid <i>m.db ld tafwareemasho.</i>	tahdiid <i>m.l (-dyo, m.db)</i> U cagajuglany (cid), u dhaarasho, bajin.
taftwareemo <i>fg3 (-eentay, -eemay)</i> 1. Xoolo la soo dhacay bar goosasho. 2. Col dhinac ka weerarid. <i>ld tafwareen.</i>	tahlid <i>m.f.db eeg</i> tahal.
taftwareen <i>fg1 (-eemay, -eentay)</i> <i>ld tafwareemo.</i>	tahlil <i>m.db</i> Biyo quraan lagu akhriyey oo la cabbo ama lagu mayrto si barako ama fayoobi looga helo. <i>ld taxliil².</i>
tag ¹ <i>m.l/dh</i> 1. Guur. 2. Nasiib.	tahlili <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> U t.: cid tahlil u tufid.
tag ² <i>f.g/mg1 (-gay, -gtay; -tegi)</i> 1. <i>(f.g)</i> Cid meel aadid. 2. <i>(f.mg)</i> Ka t.: wax dayn ama dhaafid. 3. <i>(f.mg)</i> Kala t.: cid wax kala baxsasho; kala bixid. 4. <i>(f.mg)</i> U t.: u imaanasho; la kulmid; nin naag u galmoosho. 5. <i>(f.mg)</i> Ku t.: meel la tagayo gaadiid u raacid; wax la qaataay ka samrid. 6. <i>(f.mg)</i> Ula t.: arrin iwm cid la kaashad. 7. <i>(f.mg)</i> Uga t.: wax cid ku dhaafid. 8. <i>(f.mg.)</i> La t.: qaadasho; wadasho; kaxaysasho; raacid.	tahliliin <i>m.f.db eeg</i> tahlili. <i>ld taxliilin.</i>
tagabee <i>f.g2 (-beeyay, -beysay)</i> Cid taageerid.	tahluuko <i>m.db</i> Dhibaato weyn.
tagaabeen <i>m.f.db eeg</i> tagaabee. <i>ld tagaabo (2).</i>	tahna <i>fk.</i> Waxyarna; inyarna; inna.
tagaabo <i>m.db</i> 1. Kaalmo; waxtar; taageero; macaawino. 2. <i>ld tagaabeyn.</i>	tahniyad <i>m.db</i> Hadallo qof wax uu ku farxo helay loo jeediy; hambalyo.
tagagssi <i>m.l</i> Nolol xun oo maceeshaddu ciriiri tahay. <i>ld fagagssi.</i>	tajwiid <i>m.l</i> Cod aad u qurxoon oo quraanka lagu akhriyo.
tagfi <i>m.db.u (-iyo, m.db)</i> Booddo.	takar <i>m.db.u</i> Gendi.
tagoog <i>m.db</i> Xubinta cududda iyo majinta u dhaxaysa. <i>ld tagoogo.</i>	takaradhabad <i>m.l ld takaradabasho.</i>
tagoogo <i>m.db ld tagoog.</i>	takaradhabasho <i>m.f.db eeg</i> takaradhabo. <i>ld takaradhabad.</i>
tagrifal ¹ <i>m.db ld tagrifalid.</i>	takaradhabo <i>f.mg3 (-btay, -batay)</i> Xoolo seynta, afka iyo galgalasho takar isaga celin.
tagrifal ² <i>f.mg1 (-alay, -ashay)</i> Ku t.: wax aan la lahayn idan la aan isticmaalid.	takfi <i>m.db</i> Qaniin yaryar, dhiig ku nool ah, boodbooda, oo dharka, furaashyada ama darmooyinka lagu seexdo gala; booddo.
tagrifalid <i>m.f.db eeg</i> tagrifal ² . <i>ld tagrifal¹.</i>	takh ¹ <i>m.l</i> Badbadka soorta. <i>ld takhid.</i>
tagsasho <i>m.f.db eeg</i> tagsasho. <i>ld tagsi.</i>	
tagsi <i>m.l</i> 1. <i>ld taksi.</i> (-iyo, m.db) Baabuur yar oo la kireysto. 2. <i>ld tagsasho.</i> Guur; tag.	

takh² *f.mg1* (-khay, -khday) Soor karaysa badbadid.

takhaatir *m.db.w eeg* takhtar. *ld dhakhaatiir.*

takhallus *f.mg1* (-say, -stay) Ka t.: 1. Cid ama wax khaarijin. 2. Arrin faro ka qaadid.

takhallusid *m.f.dh eeg* takhallus.

takhantakhayn *m.f.dh eeg* takhantakhhee. *ld takhantakhin, tukhuntukhayn, tukhuntukhin.*

takhantakhee *f.g2* (-kheeyay, -khaysay) Cid iyadoo jeegada la hayo hore u ridid. *ld takhantakhhi, tukhuntukhhee, tukhuntukhi.*

takhantakhi *f.g2* (-iyay, -isay) *ld takhantakhee.*

takhantakhin *m.db ld takhantakhayn.*

takhantakho *m.db* Qof isxejinaya oo xoog horay loogu wado, loo harbiyo. *ld tukhuntukho.*

takhantakhoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qof la harbiyay hore u turunturrood. *ld tukhuntukhoo.*

takhantakhood *m.fl eeg* takhantakhoo. *ld tukhuntukhood.*

takhasus¹ *m.l ld takhasusid.*

takhasus² *f.mg1* (-say, -stay) Ku t.: maaddo ama farsamo si gaar ah u barasho.

takhasusid *m.f.dh eeg* takhasus². *ld takhasus¹.*

takhid *m.f.dh eeg* takh². *ld takh¹.*

takhsii¹ *m.db* (-rro, *m.db*) Ganaax, ciqaab.

takhsii² *f.g1* (-ray, -rtay) Qof gef sameeyey hanti ciqaab ahaan uga qaadid; ganaaxid.

takhsiirid *m.f.dh eeg* takhsii².

takhtad *m.db* (-do, *m.l*) Alwaax sida santuuqa u samaysan oo alaabta la dhoo-finayo lagu rido.

takhtar¹ *m.l* (-rro/-khaatiir, *m.db*) Qof aqoon u leh cilmiga daaweynta. *ld dhakh-tar.*

takhtar² *f.g1* (-ray, -rtay) Cid daawayn.

takhtaran *f.g4* (-rnaa, -rnayd) Daawaysan.

takhtarnaan *m.f.dh eeg* takhtaran. *ld takhtarnaansho.*

takhtarnaansho *m.l/dh ld takhtarnaan.*

takhtarnimo *m.db* Takhtar ahaansho. *ld dhakhtarnimo.*

takhti *m.l/kh* T. ah: shay aan wax kale ku labnayn; saafi.

taki *m.l ld kat.*

takoor¹ *m.db* (-rro, *m.db*) 1. Wax gardarro lagu qaato ama lagu doono. 2. Inta kale wax ka baxsan, ka soocan. 3. vr. takoorid.

takoor² *m.l* (*bul.*) Hab lagu kala kaxeyyo dad kala jinsi, diin, midab, iwm.

takoor³ *f.g1* (-ray, -rtay) Qof dad kale ka soocid jirro ama sabab kale awgeed.

takooran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Qof la takooray ahaansho.

takoore *m.l* (*xis.*) Tibixda (b2-4ac) ee isle'eg saabley ee leh sansaanka ax2+bx+c=0. Haddii xididdada isle'egtu ay isle'egyihii, takooraha waa eber. Tusaale ahaan, isle'egta x2-4x-6=0, b2-4ac=25 xididdaduna waa 2 iyo -3. Haddii takooruhu yahay tabane, xididdada isle'egtu waa tirooyin murakab ah. Tusaale ahaan, isle'egta x2+x+1=0 waxa ay leedahay xididdada [-1/2-(V3/2)]i iyo [-1+(V3/2)]i.

takoorid *m.f.dh eeg* takoor³. *ld takoor¹ (3).*

takoorin *m.l* Lafta misigta madaxeeda.

takoornaan *m.f.dh eeg* takooran. *ld takoornaansho.*

takoornaansho *m.l/dh ld takoornaan.*

taxsi *m.l ld tagsi* (1).

tal *m.l* 1. Dun xariir ah oo maryaha lagu qurxiyo. 2. T. ah: qof aad u marqaansan ama u saraaansan.

talaado *m.db* Todobaadka maalin ka mid ah oo u dhaxaysa isniinta iyo arbacada. *ld salaasa.*

talaammiin *m.db* Dadka inta aan birta tumin.

talaggal¹ *m.l* 1. T. ah: qof talo bixin kara; ujedda; qorshe. 2. *ld talaggelid.*

talaggal² *f.mg1* (-alay, -ashay; -geli) Ku t.: wax qorshaysasho.

talaggeli *f.g2* (-iyay, -isay) Qof wax kala tashasho.

talaggelid *m.f.dh eeg* talaggal². *ld talaggal¹ (2).*

talaggelin *m.f.dh eeg* talaggeli.

talajeedin *m.db* Soo t.: fikrad laga dhiibto arrin.

talajir *f.mg1* (-ray, -rtay) Ku t.: wax samayntooda ku talaggelid.

talajirid *m.f.dh eeg* talajir.

talal¹ *m.l* Taaah.

talal² *f.mg1* (-alay, -ashay) Nafley taahid.

talalid *m.f.dh eeg* talal².

talambaabo *m.db* Wax si joogto ah uga fekerid.

talantaalli *m.l* 1. Wax si kala googo'an oo waqt u dhexeyyo u dhaca. 2. Laba xaglood oo isla eg oo iska soo horjeeda.

talanteel¹ *m.l ld teelteel¹.*

talanteel² *f.g1* (-eelay, -eeshay) *ld teelteel².*

talanteelid *m.db ld teelteelid.*

talaqaadasho *m.f.dh eeg* talaqaado.

talaqaado *f.mg3* (-aatay, -aadatay) Waano qaadasho.

talarraac *m.l* Qof madax adkayn oo talada si sahlan u qaata.

talasaarad *m.l ld talasaarasho.*

talasaarasho *m.f.dh eeg* talasaaro. *ld tala-saaraad.*
talasaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Cid arrin u wakiilasho.
talaxgab¹ *m.l ld talaxgabid.*
talaxgab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Nafley jirro awgeed la tamardhigid.
talaxgabid *m.f.dh eeg* talaxgab². *ld talaxgab¹.*
talaxtag *f.mg1 (-gay, -gtay; -tegi)* Ku t.: wax aad ugu xadgudbid.
talaxtegid *m.f.dh eeg* talaxtag.
taaleefan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Qalab hirar birlab danabeedka ku qaada silig oo leh qayb hadalka dirta iyo mid qabata oo ay ku wada hadlaan laba qof oo kala fog. 2. Hadalka taaleefoonka la isku gaarsiiyo. *ld telefoon.*
talfiq *m.l* Qoryo yaryar oo caarad dhuuban oo wax mudda leh.
tali *f.mg2 (-iyay, -isay)* 1. U t.: cid meel xukumid. 2. Ka t.: meel xukunkeeda qabsasho. 3. Ku t.: arrin talo ka bixin.
talin *m.f.dh eeg* tali. *ld talis.*
talis *m.l ld talin.*
talis-rageed *m.l (-syo ..., m.dh) (bul)* Habka ay raggu leeyihiin awoodda sare, ama ay muhim u yihii mujtamaca dhexdiisa.
taliswadaag *m.l (-gyo, m.dh)* Kalo qaysashada awoodda.
talije *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof qayb ciidan ah madax u ah.
tallaab *f.mg1 (-bay, -btay)* Meel dhanka kale uga gudbid. *ld tillaab.*
tallaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax meel ka gudbin. *ld tillabi.*
tallaabid *m.f.dh eeg* tallaab. *ld tillabid.*
tallaabin *m.f.dh eeg* tallabi. *ld tallabis, tillabin, tillabis.*
tallaabis *m.l ld tallaabin.*
tallaabo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Fogaanta u dhexeya meesha ay kala taagan yihii laba lugood ee qof soconaya. 2. T. qaad: arrin wax ka qabasho. 3. (*fk*) T.t.: tartiib tartiib. *ld tillabo.*
tallaabsad *m.l ld tallaabsasho.*
tallaabsadde *m.dh* 1. Tallaabada ugu dheer. 2. Wax qof karaankiisa dhaafsan.
tallaabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ka t.: wax meel kale ka shisheeya ahaansho.
tallaabsanaan *m.f.dh eeg* tallaabsan. *ld tallaabsanaansho, tallowsanaan, tallowsanaansho.*
tallaabsanaansho *m.l/dh ld tallaabsanaan.*
tallaabsasho *m.f.dh eeg* tallabso. *ld tallaabsad, tallaabsi, tillabsad, tillab-sasho.*
tallaabsi *m.l ld tallaabsasho.*

tallaabso *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Tallaabo qaadid. 2. Ka t.: wax ama qof ka kor gudbid. 3. Ku t.: wax qabashadooda ku dhaqaaqid. 4. U t.: wax qabashadooda u gudbid. *ld tillaabso.*
tallaahi *e.d (dii.)* Erey lagu dhawaqaq marka la dhaaranayo.
tallaajad *m.dh (-do, m.l)* Qaboojiye.
tallaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Malaxda ka samysan cudur keenayaasha oo dhimaty oo oogada la geliyo ama lagu mudo, si cudur looga hortago oo guri looga noqdo. 2. Hawsha ama farsamada tallaalka lafteeida. 3. Geed yar oo meel laga ruijiyo oo meel kale lagu beero. 4. Laba geed oo kala jaad ah oo inta mid laan ama cad laga gooyo midka kale dhexdiisa la geliyo oo lagu xiro, si labada geed u midoobaan oo inino hor leh oo kuwii hore ka wanaagsan u dhalaan.
tallaal² *m.l (-llo, m.dh) (daaw.)* Dareere loo diyaariiy in lagu daweyyo ama lagaga hortago cudurrada ay dhaliyaan noolayaasha ili-ma-aragtyada ah.
tallaal³ *f.g1 (-aalay, -aashay)* Tallaal ku samayn.
tallaalan¹ *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax la lallaalay noqoshoo.
tallaalan² *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la tallaalay ahaansho.
tallaalid¹ *m.f.dh eeg* tallaal³.
tallaalid² *m.dh (daaw.)* Hab loo sameeyo ama loo kiciyo difaaca jirka oo liddi cudur ku ah iyadoo la adeegsanayo “tallaal”, ama diyaarin khaas ah ee walax antiijineed oo kicineysa sameynnta antiiboodhiga ku ha-boon.
tallaalmid *m.f.dh eeg tallaalan¹.*
tallaalnaan *m.f.dh eeg* tallaalan². *ld tallaalan-sho.*
tallaalnaansho *m.l/dh ld tallaalnaan.*
tallamid *m.f.dh eeg* tallan². *ld tallan¹ (2).*
tallan¹ *m.l* 1. Laballaabow; shaki; walaac. 2. *ld tallamid.*
tallan² *f.g1 (-amay, -antay; -ami)* Ka t.: wax samayntooda ku fekerid.
talleiji *m.dh ld kalleeti¹.*
talli *m.l/u* Saaruq.
tallooji *m.dh ld kalleeti¹.*
tallowsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld tallaabsan.*
tallowsanaan *m.dh ld tallaabsanaan.*
tallowsanaansho *m.l/dh ld tallaabsanaan.*
talmas *m.l (-syo, m.dh) (c.nafl.)* Qayb ka tirsan maskax-horaadka lafdhabarleyda oo ku taalla aybotalamaska korkiisa. Waxay wararka dareenka u gudbisaa lakabyaga maskax horaadka, waxa kale oo ay ku shuquu

- leedahay u beddelidda gujooyinka dareemo wacyi leh.
- talo** *m.dh (-ooyin, m.)* Fikrad wax ku ool ah oo cid tuseysa sidii uu wax u qabsaan lahaa.
- talqiin** *m.l1. (dii.)* Hadallo duco iyo dardaaran isugu jira oo qof dhintay xabaashiisa lagu kor akhriyo. 2. Qof sakaraad ah oo towxiidka loo laqimayo. *ld taqliin.*
- taltaal** *fg1 (-aalyay, -aashay)* 1. Cid hawl ay hayso ka jeedin. 2. Balaayo cid ku dhicid.
- taltaalid** *m.f.dh eeg taltaal.*
- taltalliini** *m.l/dh (riw.)* Aktarka majaajillada sameeya oo dadka ka qososhiya.
- taluul¹** *m.dh* Boor, qiiq iwm oo samada isku taaga.
- taluul²** *f.mg1 (-lay, -uushay)* Boor, qiiq iwm kor isu taagid.
- taluulan¹** *f.mg1 (-lmay, -lantay)* Boor, qiiq iwm wax kor isu taagay noqosho.
- taluulan²** *f.mg4 (-lnay, -lnayd)* Boor, qiiq iwm wax kor isu taagay ahaansho.
- taluulid** *m.f.dh eeg taluul².*
- taluulmid** *m.f.dh eeg taluulan¹.*
- taluulnaan** *m.f.dh eeg taluulan². ld taluul-naansho.*
- taluuulnaansho** *m.l/dh ld taluuulnaan.*
- tamanda¹** *m.l* Hadal aan madax iyo manjo midna lahayn; cantar.
- tamanda²** *f.mg1 (-ay, -day; -di'i)* Hadal badan oo aan murti lahayn ku hadlid.
- tamandho** *m.dh* Yaanyo.
- tamandi'id** *m.f.dh eeg tamanda¹.*
- tamar socod** *m.dh* Summad: Ek. Tamarta ay walaxi ku kasbatay socodka ay ku jirto, le'egna hawsha ay qaban karto, marka walaxda la joojiyo. Waxaa lagu helaa isle'egtan. Ek = 1/2 mv2, taasoo m-ay tahay cufka walaxda; v-ay tahay xawaaraha walaxda.
- tamar xor ah** *m.dh (fis.)* Cabbir loo adeegsado awoodda hab ku samayn karo shaqo waxtar leh.
- tamar¹** *m.dh ld tabar.*
- tamar²** *m.dh (fis.)* Summad: E. Astaanta qabashada hawl. T.ta waxay leedahay dhawr qaab, waxana lagu cabbiraa juul (J) (eeg t. keyd iyo t. socod). *ld tabar.*
- tamar-bu'eed** *m.dh (fis.)* Tamarta la sii daayo, marka uu dhaco ama dhanballan bu'eed ama isudheg bu'eed.
- tamar-dabareed** *m.dh (fis.)* Tamarta la bixiyo marka dabar elektaroon-wadaag ihi ka dhex samaysmo laba atam oo madax bannaan.
- tamar-isuhayn** *m.dh (fis.)* Tamar le'eg iin cufaadka bu'da, ee ay bu'du bixiso, marka uu dhanballan ku dhaco (eeg iin cufaad).
- tamar-kaah** *m.dh (fis.)* T. k.inta birlabdanabeed ee dhixmari karta dululaati aan maatar lahayn.
- tamar-keyd** *m.dh (fis.)* Summad: Ep. Tamarta ku keydsantay walax, uguna wacantahay meesha ay taalo, waxaana ay le'egtahay hawsha ku baxday walax ka dhaqaajinta bar beegaal (sida oogada dhulka) ilaa meesha ay hadda taallo. Waxaa lagu helaa Ep = mgh.
- tamar-kicin** *m.dh (fis.)* Tamarta ugu yar ee saxar, molikiyuul, iwm uu hanto ka hor inta aanu falgelin waa tamarta loo baahanyahay si falgal u bilowdo iyada oo aan la tixgelineyn in falgalku yahay kul qaate ama kul bixiye waxaa lagu asteeyaa summadda E.
- tamaro** *m.dh ld tabar.*
- tamar-qorraxeed** *m.dh (fis.)* Tamar birlabdanabeedka ka soo kaahda qorraxda.
- tamashle** *m.l* Lugabbaxsi; manjabaxsi.
- tamashlee** *f.g2 (-leeyay, -leysay)* 1. Socod raaxaysi leh meel aan fogayn ku tegid. 2. Safar dalkiis ah meel dheer ku tegid.
- tamashleyn** *m.f.dh eeg tamashlee. ld tamashleys.*
- tamashleys** *m.l ld tamashleyn.*
- tambal** *m.l.kh* 1. T. ah: qof nacas ah. 2. T. ah: qof aad u tabar yar.
- tamcaar¹** *m.dh ld tacdaar¹.*
- tamcaar²** *f.mg1 (-ray, -rtay) ld tacdaar².*
- tamcaarasho** *m.dh ld tacdaarasho.*
- tamcaarid** *m.dh ld tacdaarid.*
- tamcaaro** *f.mg3 (-rtay, -ratay) ld tacdaaro.*
- tamiin¹** *m.l* Mar; kol. *ld tamin.*
- tamiin²** *m.dh* Tiro isdhaaf ah oo loo isticmaalo faalka.
- tamiino** *m.dh ld tabiino.*
- tamin** *m.l ld tamiin¹.*
- tammadi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof ama wax kale oo astaamo ama tilmaamo gaar ah leh, calaamaysasho, soo aadid, ku soo aroorid, u qasdid; ku hirasho; abbaarid.
- tammadin** *m.f.dh eeg tammadi.*
- tammiin¹** *m.dh ld tabiino.*
- tammiino** *m.dh ld tabiino.*
- tammin¹** *m.dh ld temmin¹.*
- tammin²** *fg1 (-nay, -ntay) ld temmin².*
- tamminid** *m.f.dh ld temminid.*
- tammooti** *m.l/dh* Neef aan fayoobeen oo cudur dhimanaya oo la qasho.
- tammuujad** *m.dh (-do, m.)* Bastoolad.
- tamuumid** *m.f.dh eeg tamuun.*

- tamuun** *f.mg1* (-uumay, -uuntay; -uumi) Meel abbaarid.
- tamuunsi** *f.g2* (-iiyay, -iisay) Cid meel ku toosin.
- tamuunsiin** *m.f.db* eeg tamuunsiin.
- tamuux** *m.db* Carro shawle ah oo aan habaas lahayn sida tan xeebta; xaano; xaani.
- tan¹** *m.l* 1. Culays dhan 1000 kg. 2. Mug.
- tan²** *mu.ti.db* (**kuwan**, **w**) Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax qofka ha-dlaya u dhow oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado. Tu. "Tan meesha fadhidaa waa walaashay".
- tan³ (-tan)** *dk.ti.db* Dibkabe tilmaame oo magac dheddig dib looga qodbo oo wax qofka hadlaya u dhow oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado.
- Tus. "Tintan tayda ma aha".
- tan⁴** *fk*. Ilaa; T. ama taniyo: mar laga bilaabo; jeer laga gaaro. Tus. "Tan iyo intii uu halkaan yimid wuu bukay".
- tanaad¹** *m.l* (-**ddo**, *m.db*) Qof hanti badan leh.
- tanaad²** *f.mg1* (-day, -dday) Qof hanti badan yeelasho.
- tanaadi** *f.g2* (-iyay, -isay) Cid tanaad ka dhigid.
- tanaadid** *m.f.db* eeg tanaad².
- tanaadin** *m.f.db* eeg tanaadi.
- tanaasul** *f.mg1* (-ulay, -ushay) Ka t.: cid arrin ay damacsanayd dib uga noqosho.
- tanaasulid** *m.f.db* eeg tanaasul.
- taniyo** *fk*. Ilaa; tan³.
- tanjent** *m.l* 1. (*xis.*) Fansaar tirignoometari ee xagal. Tanjentka xagasha + e saddexagal qumman waa saamiga ay sammeeyaan dhererrada dhinaca horjeedaha ah iyo kan deriska la ah xagasha. Qeexdani waxa lagu dabbqaax xaglaha u dhexeya 0 iyo 90° oo keliya. 2. (*xis.*) Guud ahaan, mark a laga hadlaayo kulannada kaartis oo unuygu yahay o, tanjentku waa xagasha u dhexeey-sa dhidibka-x iyo xarriiqda oB oo ay sammeeyaan kulanka-x iyo kulanka-y ee barta B (x,y).
- tannaago** *m.db* Hadal lagu dheerysto si cid meel fog joogta loo maqalsiyo; tayaago. *ld* **tannaagood**.
- tannaagoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Cid meel fog joogta cod dheer kula hadlid. *ld* **tayaago**, **tayaqoo**.
- tannaagood** *m.f.l* eeg tannaagoo. *ld* **tayaago**, **tayaagood**, **tayaqood**.
- tantoomid** *m.f.db* eeg tantoon. *ld* **tantoonyeyn**, **tantoomid**, **tantoonyeyn**.
- tantoomo** *m.db* Shanta farood iyo calaacasha gacanta oo duuban oo wax lagu dhufuto iyadoo gacantu soo laabmays. *ld* **tantoonyo**, **tantoomo**, **tantoonyo**.
- tantoon** *f.g1* (-oomay, -oontay; -oomi) Cid tantoonyo ku dhufasho. *ld* **tantoonyee**, **tatoon**, **tantoonyee**.
- tantoonyee** *f.g2* (-yeeyey, -yeysay) *ld* tantoon.
- tantoonyeyn** *m.db* *ld* **tantoomid**.
- tantoonyo** *m.db* *ld* **tantoomo**.
- taqdiimad** *m.db* *ld* **taqdiin**.
- taqdiin** *m.db* Lacag ama hanti kale oo horumarin ahaan looga sii qaato cid wax iibsata. *ld* **taqdiimad**.
- taqi** *m.l.kh* T. ah: qof Ilah cabsidii u go'dooma.
- taqliid¹** *m.l* *ld* **taqliidid**.
- taqliid²** *f.g1* (-day, -dday) Cid wax ay samaysay ku dayasho.
- taqliidid** *m.f.db* eeg taqliid². *ld* **taqliid¹**.
- taqliin** *m.db* *ld* **talqin**.
- taqraar¹** *m.l* (-**rro**, *m.db*) *ld* **tiqraar¹**.
- taqraar²** *f.g1* (-ray, -rtay) *ld* **tiqraar²**.
- taqraaran** *f.mg4* (-rmaa, -rnayd) *ld* **tiqraa-ran**.
- taqraarid** *m.db* *ld* **tiqraarid**.
- taqraarnaan** *m.db* *ld* **tiqraarnaan**.
- taqraarnaansho** *m.l* *ld* **tiqraarnaan**.
- taqsiin** *m.db* 1. In yar oo tubaako ama jaad ah oo mar canka la gelyio. 2. Muusig yar oo ka horreya heesta.
- taqsiinasho** *m.f.db* eeg taqsiino.
- taqsiino** *f.mg3* (-ntay, -natay) In yar oo tubaako ama qaat ah ruugid (qof).
- taqtaq¹** *m.l* 1. *ld* **taqtaqid**. Badbadidda ay soortu badbaddo marka la karinaayo. 2. T. ah: soor jilicsan oo aan weli bislaan.
- taqtaq²** *f.mg1* (-qay, -qday) Soor karaya badbadid.
- taqtaqid** *m.f.db* eeg taqtaq². *ld* **taqtaq¹** (1).
- taqwad** *m.db* 1. Nooc shabaagta mallayga lagu dabo mid ka mid ah. 2. Xoog; tabar. 3. *ld* **taqwo**.
- taqwo** *m.db* Ilah ka cabsi. *ld* **taqwad** (3).
- tar¹** *m.l* 1. Mid ka mid ah godadka dayaxa oo u dhexeeyaa neefmadoobaha iyo majinta oo la rumaysanyahay qofka dhasha inuu yeesho taran badan. 2. *ld* **tarid**.
- tar²** *m.db* 1. Magac xiddig; afqays. 2. Bow-do.
- tar³** *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax t./wax u t.: cid wax qabasho. 2. Wax badin.
- taraabeesiyyus** *m.l* (*c.nafl.*) Muruq ballaaran oo qaabsaddex gees leh oo ku yaal surka intisa dambe iyo garabaka dhexdooda

wuxuu, dhaqajiya garbaha, surkana xagga dambe ayuu u qaadaa labada dhanba.

taraafiko *m.db* Qayb ciidanka booliska ka tirsan oo qaabilسان nabadgelyada wad-dooinka.

taraamantaana *m.db (juqr.)* Dabayl woqooyi, qallalan oo ka dhacda gobolka miditereeniyanka.

taraanturayn *m.f.db eeg* taraanturree. *ld taraanturyayn, turaanturyayn.*

taraanturree *f,g2 (-eeyay, -eesay)* Horay u harbin, takhantakhayn. *ld taraanturyee, turaanturyee.*

taraanturro *m.db* Tallabooyin horay xoog loogu qaado, si qof soconayoo wax cagta ku dhuftay ama xoog kale gadaal ka soo harbiyay, dhicidda iyo kufidda isaga ilaaaliyo; takhantakho. *ld turaanturro.*

taraanturyayn *m.db ld taraanturayn.*

taraanturyee *f,g2 (-yeeyay, -yeessay)* *ld taraanturree.*

taraar¹ *m.l (-ryo, m.db)* 1. Bowd si aad ah ood loogu adkeeyay. 2. Jibaax; jiiris. 3. *ld taraarid.*

taraar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax si xoog ah meel u jiirid; u jibaaxid, u dardarid.

taraarax¹ *m.l ld taraaraxid.*

taraarax² *f.mg1 (-xay, -xday)* 1. Sidbasho. 2. Wax xadkoodii dhaafid.

taraaraxid *m.f.db eeg taraarax².* *ld taraa-rax¹.*

taraaraysho *m.f.db eeg* taraarayso. *ld taraaraysi.*

taraaraysi *m.l ld taraaraysasho.*

taraarayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Haween uur leh taraare samaysasho.

taraare *m.l* Duco dumarka uurka lihi marka sidkoodu soo dhawaado samaystaan.

taraarid *m.f.db eeg taraar².* *ld taraar¹.*

taraarsii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Meel ciriiri ah wax xoog ku marsiin; jiirsii.

taraarsiin *m.l/ld eeg taraarsiin.*

taraawiix *m.db (dii.)* Salaad ka kooban siddeed ama kow iyo labaataan ragcadood oo la dukado cishaha kaddib xilliga soonka.

taraawil *m.l (-llo, dh)* Waran yar oo af dhuuban oo riddada iyo lishaabka lagu barto.

tarabtarab *m.db,fk* Koox koox nafley ah. Tus. "Arigii yeedu tarabtarab bay u leysay".

taraddamid *m.f.db eeg taraddan².* *ld tarad-dan¹.*

taraddan¹ *m.l ld taraddamid.*

taraddan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Labalaaboodin, walaacid.

tarakooma *m.db (daaw.)* Cudur indheed muddo dheer oo la isqaadsiyo: nooc daran ee infekshinka xoobka indhaha oo uu keeno jermi u dhexeeya fiiruska iyo baktiiriyyada oo la yirahdo "chlamydia trachomatis" cudurka wuxu ku badanyahay dalalka kulul.

taran badan *m.l (kiim.)* Iskudhis ka kooban molikuyullo aad u waaweyn oo ka samaysmay xubno molikuyuuleed oo soo noqnoqday (tarmiyeyaa). Taran badanya-du sida caadiga ah ma laha cuf molikuyuul go'an.

taran talantaalli *ah m.l 1. (baay.)* Meerta nooleed noole, taas oo taranku uu dhaco si talantaalli ah fac walba isaga oo marna u dhaca taran jinsi ah, marka kalena taran jinsilaawe ah. Tus. "Soolantaraata". 2. *(baay.)* Ka dhicidda ay ka dhacayaan meerta nololeedka noole dhexdiisa laba ama in ka badan oo qaabab gooni ah, kuwaas oo ku kala duwan muuqaalka, sabada iyo habka taranka.

taran¹ *m.l ld tarmid.*

taran² *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* 1. Miro dalag la kariyey badasho. 2. Nafley is dhashay tiradeeda badasho.

tarandac *m.l* 1. Wax culus ama dhergey oo hadba doc u liicaya, u janjeersanaya. 2. T. ah: qof hanti badan leh oo ku nool nolol raaxo leh.

tarandhaaf¹ *m.l ld tarandhaafid.*

tarandhaaf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Wax aad u badasho.

tarandhaafid *m.f.db eeg tarandhaaf².* *ld tarandhaaf¹.*

taran-foolwaa *m.l (xis.)* Taranka laba leeb oo marka la isku dhufto ku siiya foolwaa. Taranka foolwaa ee leebabka A iyo B waxa lagu qeexaa A.B=AB cos theta. Taas oo A iyo B ay yihiin laxaadyada A iyo B, theta-na ay tahay xagasha u dhexeysa labada leeb.

taran-jinsi *m.l (baay.)* Qaab taran ah oo ku yimaaddo isku beddelka laba unug taran ee dariiqadda bacriminta. Caadi ahaan, gaar ahaan xayaanka, waxay u baahanyihiin laba waalid, mid lab iyo mid dheddig.

taran-leeb *m.l (xis.)* Taranka laba leeb oo ku siiya leeb saddexaad. Taranka labada leeb A iyo B waxa loo qoraa AxB, waa leeb laxaaddiisu yahay A B sin theta, taas oo A iyo B ay yihiin laxaadyada A iyo B, theta-na ay tahay xagasha u dhexeysa A iyo B. Jihada taranka leebka waxa uu ku yahay xaglo qumman leebabka A iyo B.

taransad *m.l ld taransasho.*

taransasho <i>m.f.dh eeg taranso. ld taransad.</i>	tarjimid <i>m.dh ld tarjumid.</i>
taranso <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax faa'iideysasho ama badsasho.	tarjimnaan <i>m.dh ld tarjumnaan.</i>
taran-tallaal <i>m.l (baay.)</i> Qaab taran jinsila' oo ka dhaca dhirta, halkaas oo ay ka samaysmaan dhismayaal gaar ah oo unugyo badanley ah, kuwaas oo harka dambena ka go'a waalidkood. Tus. "Tuyuubar iyo balbka".	tarjimnaansho <i>m.dh/l ld tarjumnaan.</i>
tarantarree <i>f.g/mg2 (-reeyay, -reysay)</i> 1. <i>(f.g)</i> Laba meelood oo isu dhow isaga socosho. 2. <i>(f.mg)</i> Xoolo xawaaro samayn.	tarjimo <i>m.dh ld tarjumo.</i>
tarantarreyn <i>m.f.dh eeg tarantarree.</i>	tarjin <i>f.g1 (-imay, -intay) ld tarjun.</i>
taranti <i>m.dh ld tarmid.</i>	tarjumad <i>m.dh ld tarjumo.</i>
tarantirid <i>m.dh (daaw.)</i> Qallin ama hab hawleed kale oo loola qasdiyo in uu keeno madhaleysnimo qof lab ama dhedig ah.	tarjuman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> Qoraal iwm wax la tarjumay ahaansho. <i>ld tarjiman, turjuman.</i>
tarash ¹ <i>m.l ld taarash¹ (2).</i>	tarjume <i>m.l (-mayaal m.l/dh)</i> Fasire. <i>ld tarjime, turjume.</i>
tarash ² <i>f.g1 (-shay, -shtay) ld taarash².</i>	tarjumid <i>m.f.dh eeg tarjun. ld tarjimid, tarjumo, turjumid.</i>
tarashid <i>m.dh ld taarashid.</i>	tarjumnaan <i>m.f.dh eeg tarjuman. ld tarjimnaan, tarjimnaansho, tarjumnaansho.</i>
tarbiico <i>m.dh Iin dadku lugaha ku yeeshaan oo jilbuuhu dib u riixmaan.</i>	tarjumnaansho <i>m.l/dh ld tarjumnaan.</i>
tarbiicsasho <i>m.f.dh eeg tarbiicsco.</i>	tarjumo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Wax lagu fasiray af kale. <i>ld tarjimad, tarjimo, tarjumad, turjumad, turjumo.</i>
tarbiicsco <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> 1. Si tarbiico leh isu taagid. 2. Derbi in yar isku tiirin.	tarjun <i>f.g1 (-umay, -untay; -umi)</i> 1. Qoraal af kale ku beddelid. 2. Ka t.: cid wax ay sheegto cid kale u fasirid. <i>ld tarjin, turjun.</i>
tarbiyad <i>m.dh ld tarbiyo.</i>	tarlaash <i>m.l Fargan.</i>
tarbiyee <i>f.g2 (-yeeyay, -yeysay)</i> Cid asluub wanaagsan ku barbaarin.	tarmi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax tiradooda badin.
tarbiyeyn <i>m.f.dh eeg tarbiyee.</i>	tarmid <i>m.f.dh eeg taran 2 ld taran¹, taranti.</i>
tarbiyo <i>m.dh Asluub fiican. ld tarbiyad.</i>	tarmin <i>m.f.dh eeg tarmi.</i>
tarbuush <i>m.l (-shyo, m.dh)</i> Koofiyad dhuuban oo dhalada ama dhinac bul dheer ka raaraco oo askartii talyaanigu qaadan jireen; waxaa waagii hore raggu ka qaadan jiray dalka Turkiga. <i>ld darbuush.</i>	tarmuus <i>m.l (-syo, m.dh)</i> Weel gudihiisa dhalo aan hawo lahayn ku jirto oo wixii lagu shubo xaaladdiisa ku haya in muddo ah. <i>ld termuus.</i>
tardhaaf <i>m.l.kh T. ah: xad-dhaaf.</i>	tarniig <i>m.l</i> Bir fidsan oo qiro yar leh oo guryaha dusha laga saaro; jiingad. <i>ld terniig.</i>
tareen <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Gaadiid ka kooban gaariyaal badan oo isku xiriira oo midka u horreeyaa ee wax jiidayaa matoor saaran yahay kuna orda jid bir ah. <i>ld tariin.</i>	taroox <i>m.l (-xyo, m.dh)</i> Qof tuugannimo u bananaxay.
targal <i>m.l (-llo, m.dh)</i> 1. Sarwaal hoos ka dhuuban oo badanaa fardaha lagu fuulo. 2. Sarwaal.	tarraaqad <i>m.dh (-do, m.l)</i> Kalluunka badda jaad ka mid ah oo u eg tebedinta.
tarid <i>m.f.dh eeg tar³. ld tar¹ (2).</i>	tarraar ¹ <i>m.l</i> Ood laba beerood oo isa saaran u dhexeysa.
tariib ¹ <i>m.l.u</i> Nabarro yaryar oo jirku yeesho oo ka qaado dhirta caanaha leh qaarkood.	tarraar ² <i>m.dh</i> Summad Alif dheer u eg oo garabka ilaa caloosha gaaraya oo geela lagu dhigo.
tariib ² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Nabarro yaryar oo jirku yeesho dhirta caanaha leh qaardeed ka qaadid.	tarraje <i>m.l</i> Geedo yaryar oo xoolaha ay cunaan, siiba geela.
tariibid <i>m.f.dh eef tariib².</i>	tarraq <i>m.l (-qyo, m.dh)</i> Qoryo yaryar oo la farsameeyey oo afka baaruud ku leh; kabriid.
tariin <i>m.l ld tareen.</i>	tarrar ¹ <i>m.l (-ryo, m.dh)</i> Dillaac, jeex. <i>ld qarrar¹.</i>
tarjimad <i>m.dh ld tarjumo.</i>	tarrar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax adag dillaac yeelasho. <i>ld qarrar².</i>
tarjiman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> <i>ld tarjuman.</i>	tarrari <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax af dillaac u yeelid. <i>ld qarrari.</i>
tarjime <i>m.l ld tarjume.</i>	tarrarid <i>m.f.dh</i> tarrar ² . <i>ld qarrar¹, qarrarid, tarrar¹.</i>
	tarrarin <i>m.f.dh eeg tarrari. ld qarrarin.</i>

tarra ¹ <i>m.l ld tarrixid.</i>	tartiibi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax si aan degdeg lahayn u samayn.
tarra ² <i>f.g1 (-xay, -xday; -rixi)</i> Wax yar wax badan ku dhex darid.	tartiibin <i>m.f.dh eeg</i> tartiibi.
tarra ³ <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> Ku t.: wax la tarra ³ ahaansho.	tartiibs ¹ <i>m.f.g4 (-naa, -nayd)</i> Wax la tartiibiye ahaansho.
tarra ³ <i>m.f.dh eeg</i> tarra ³ . <i>ld tarra³naansho.</i>	tartiibs ¹ <i>m.f.dh eeg</i> tartiibs ¹ . <i>ld tarribsanaansho.</i>
tarra ³ <i>m.l ld tarra³naansho.</i>	tartiibsanaansho <i>m.l ld tarribsnaan.</i>
tarra ³ <i>m.dh</i> Geed yar oo asal wanaagsan laga helo.	tartuuqsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Degdegsan.
tarra ³ <i>m.l ld darrayasho.</i>	tartuuqsan ¹ <i>m.f.dh eeg</i> tartuuqsan. <i>ld tartuuqsan¹ansho.</i>
tarra ³ <i>m.f.dh ld darrayasho.</i>	tartuuqsan ¹ <i>m.l ld tartuuqsa-naan.</i>
tarra ³ <i>m.l ld darrayasho.</i>	tasarruf ¹ <i>m.l ld tasarrufid.</i>
tarra ³ <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> <i>ld darrayso.</i>	tasarruf ² <i>f.mg1 (-fay, -ftay)</i> Hanti aan la lahayn si xun u isticmalid.
tarriiq ¹ <i>m.l</i> 1. Dillaac, jeex. 2. Waddo laba degmo isku xirta.	tasarrufid <i>m.f.dh eeg</i> tasarruf ² . <i>ld tasarruf¹.</i>
tarriiq ² <i>f.g1 (-qay, -qday)</i> Wax jeexid.	tasayn <i>m.f.dh eeg</i> tasee.
tarriiqan ¹ <i>f.mg1 (-qmay, -qantay; -qmi)</i> Wax la jeexay noqosho.	tasee <i>f.g2 (-seeyay, -saysay)</i> Wax qarin.
tarriiqan ² <i>f.mg4 (-qnaa, -qnayd)</i> Wax la jeexay ahaansho.	taseec <i>f.g/mg1 (-cay, -cday)</i> 1. Wax u t.: wax u tilmaamid, u sarid. 2. (<i>f.mg</i>) Wax u tarid.
tarriiqid <i>m.f.dh eeg</i> tarriiq ² .	taseecid <i>m.f.dh eeg</i> taseec.
tarriiqmid <i>m.f.dh eeg</i> tarriiqan ¹ .	tashad <i>m.f.l eeg</i> tasho. <i>ld tashi.</i>
tarriiqnaan <i>m.f.dh eeg</i> tarriiqan ² . <i>ld tarriiqnaansho.</i>	tashi <i>m.f.dh ld tashad.</i>
tarriiqnaansho <i>m.l ld tarriiqnaan.</i>	tashiil ¹ <i>m.l</i> Sahay ama wax kale oo la dhaqaaleeyo si ayan durba u dhammaan; maradhaaro; dhaqaale.
tarrixid <i>m.f.dh eeg</i> tarra ² . <i>ld tarra¹.</i>	tashiil ² <i>f.g1 (-iilay, -iishay)</i> Wax dhaqaalayn; beekhamayn.
tarro <i>m.dh</i> 1. Laba laamood oo isku dheggan halka ay ka farcamaan. 2. <i>ld darro.</i>	tashiilad <i>m.l ld tashiilasho.</i>
tarasa ¹ <i>m.l</i> 1. Lalabbo ka timaadda cunto la iska badiyey. 2. Qaraw; calwasaad.	tashiilasho <i>m.f.dh eeg</i> tashiilo. <i>ld tashiilad.</i>
tarshad <i>m.dh</i> (-do, m.l) Markab bad dhex maraya biyaha kor uga duula; darbad. <i>ld darshad.</i>	tashiilid <i>m.f.dh ld tashiil².</i>
tartabo <i>m.dh</i> Jaad ka mid ah kalluunka.	tashiilo <i>f.g3 (-iishay, -iilatay)</i> Wax dhaqaalayasho.
tartamid <i>m.f.dh eeg</i> tartan ³ .	tasho <i>f.mg3 (-shaday, -shatay)</i> 1. Arrin go'an ka gaarid. 2. Ku t.: wax filasho. 3. La t.: talo cid la garabsasho.
tartan ¹ <i>m.l</i> (-ammo/-anno, m.dh) 1. Baratan. 2. T.ka suugaanta; t.ka gabayada.	tashuumaa <i>m.l.kh</i> Hasha had iyo jeer is nuugta.
tartan ² <i>m.l</i> (-ammo/-anno, m.dh) (<i>baay.</i>)	tasniif ¹ <i>m.dh</i> Curinta wax aan hore u jiri jirin.
Isdhexgal ka dhex dhaca laba ama in ka badan oo noole, tiro dad ama jinsiyo, kuwaas oo wadaaga ilo degaameed. Marka ilaha wax laga helayaa yaraadaan. Tartanku waa quwad muhiim ah marka laga hadlayo tadafurka. Tus. "Dhirtu way dheeraadaan si ay ugu tartamaan ilayska qorraxda".	tasniif ² <i>f.g1 (-fay, -ftay)</i> Farsamo aan hore u jiri jirin curin.
tartan ³ <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> La t.: cid, cid kale la baratamid.	tasniifid <i>m.f.dh eeg</i> tasniif ² .
tartansii <i>f.g2 (-iify, -iisay)</i> Beretensii.	tasoobid <i>m.f.dh eeg</i> tasow.
tartansii <i>m.f.dh eeg</i> tartansii.	tasow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> 1. Baadi wax muddo badan maqnayd noqosho. 2. Nafley dayoobid.
tartar ¹ <i>m.l</i> (-rro, m.dh) 1. Feeraha hoose oo laallaada. 2. Dhinac; barbar.	tastuur ¹ <i>m.l (-rro, m.dh)</i> 1. Xeer ama qaynuun waddan lagu maamulo. 2. Qori kolkol lagu shiraaca lagu xiro oo doonyuhu isticmaalaan.
tartar ² <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Wax cad cad u googo'id.	tastuur ² <i>m.l ld Dhaqan</i> iyo dabeecad qof leeyahay. <i>ld dastuur.</i>
tartiib <i>m.dh</i> Degdeg la'aan.	taswiir <i>m.dh ld masawir.</i>
	tatab <i>m.l</i> (-byo, m.dh) 1. Joog, dherer. 2. Kobta ay iska galaan bowdada iyo barida.
	tataji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid hore u ridid.

tatajin *m.f.db eeg* tataji.
 tatoomid *m.db ld tantoomid*.
 tatoomo *m.db ld tantoomo*.
 tatoon *f.g1 (-oomay, -oontay)* *ld tantoon*.
 tatoonyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* *ld tantoon*.
 tatoonyeyn *m.db ld tantoomid*.
 tatoonyo *m.db ld tantoomo*.
 taw *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo wax degdeg ama dhaqso ah.
 tawaad *m.db ld dawaad*.
 tawaan *m.db* 1. Karti wax lagu bixiyo ama lagu sameeyo. 2. Ujeeddo.
 tawaansad *m.l/ld dawaansasho*.
 tawaansasho *m.f.db ld dawaansasho*.
 tawaansi *m.l ld dawaansasho*.
 tawaanso *f.g3 (-aday, -atay)* *ld dawaanso*.
 tawaawac¹ *m.l* Cabasho, calaacal.
 tawaawac² *f.mg1 (-cay, -cday; -wici)* Calaa-calid.
 tawaawicid *m.db eeg* tawaawac².
 tawaawil¹ *m.l* Bari idaad iyo dhir la isku shiilay oo dawo ahaan loo isticmaalo.
 tawaawil² *f.g1 (-ilay, -ishay)* Bari idaad iyo dhir la isku shiilay cid ku daawayn.
 tawaawilid *m.f.db eeg* tawaawil².
 tawakal¹ *m.l ld tawakalid*.
 tawakal² *f.g1 (-alay, -ashay)* Ilaa si buuxda isugu hallayn (qof).
 tawakalid *m.f.db eeg* tawakal². *ld tawakal¹*.
 tawaal¹ *m.l* Welwel, walbahaar.
 tawaal² *f.mg1 (-alay, -ashay)* Walwalid.
 tawalid *m.f.db eeg* tawaal².
 tawbad *m.db ld toobad*.
 taweel *m.l ld tuwaal*.
 tawfiq *m.db* Talada san oo laysku raacay; talada roon.
 ta'wiil¹ *m.l* 1. Fasirashada uu qofi fasirta wax, isagoo ku saleynaya xaqiiq jirta. 2. *ld ta'wiilid*.
 ta'wiil² *f.mg1 (-iilay, -iishay)* Wax iyadoo xaqiyooyin jira lagu saleynayo maskax ahaan u fasirasho.
 ta'wiilasho *m.l/ld eeg* ta'wiilo.
 ta'wiilid *m.f.db eeg* ta'wiil². *ld ta'wiil¹* (2).
 ta'wiilo *f.mg3 (-iishay, -iilatay)* Wax fasirasho.
 tawin *m.db* Cudur muddo dheer haya dadka.
 tawl *m.l* 1. T. ah: wax qaab wanaagsan leh. 2. T. ah: qof firfircoo ama shaqo badan. 3. Isir, waalid.
 tawllan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax qaab wanaagsan leh ahaansho. 2. Qof shaqo badan ama firfircoo ahaansho.
 tawllanaan *m.f.db eeg* tawllanaan. *ld tawllanaansho*.
 tawllanaansho *m.l/ld ld tawllanaan*.

tawrad *m.db* Isbeddel siyaasadeed, dhaqaale iyo bulsho oo qaran gudiiisa ka dhaca; ka-caan.
 tawreed *m.db* (dii.) Kitaabkii Nebi Muuse (Naxariis korkiisa ha ahaato).
 tawreed Axdigii hore *m.db* (dii.) Qeybtii hore kitaabka Diinta kirshtaanka, wuxuuna xambaarsanyahay qoraalka Yahuudda, gaar ahaan wixii la xiriira taarikhda dadka Yahuudda.
 tawri *m.lkh* T. ah: qof isbeddel horumar leh jecel.
 tawrinnimo *m.db* Tawri ahaansho.
 taws *m.db* 1. Calaamad cudurka lagu garto. 2. Tabar yari.
 tawtawle *m.lkh* (-layaal, *m.l/ld*) T. ah: qof hadal badan oo warkiisu uusan murti lahayn.
 tawtawlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* War aan murti lahayn sheegid.
 tawtawleyn *m.f.db eeg* tawtawlee.
 tawtiiq *m.db* Doorad; go'aan.
 tawxiid *m.l* Qiritaanka la qiro in Ilah kali yahay cibaadadana isaga mudan yahay in la caabudo. *ld towxiid*.
 tax firfircoonaanta *m.db* (-xo ..., *m.l*) (kiim) Tax muujinaya sida biruhu ugu kala firfircoonyihiin dhinaca falgallada la xiriira ayoonnada ku jira milan.
 tax¹ *m.l* Wax iniino ah oo la taxay ama wax xiriirsan (xoolo ama dad).
 tax² *f.g1 (-xay, -xday; -tixi)* Wax iniino ah, dhexda ka daloola dun iskula xiriirin.
 taxa maamulka *m.l* (sijaa.) Hab maamul oo ku shaqeeya sharci rasmi ah, oo la raaco, ayna ka hawlgalaan hawladeeno.
 taxaabid *m.f.db eeg* taxow. *ld taxaabo*.
 taxaddar¹ *m.l* (-ryo, *m.db*) Digtooni; feejigni.
 taxaddar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax halis ah ka digtoonaansha.
 taxaddarid *m.f.db eeg* taxaddar².
 taxalluji *f.g2 (-iyay, -isay)* Isku t.: wax helitaankooda ku dadaalid.
 taxallujin *m.f.db eeg* taxalluji.
 taxalluq¹ *m.l ld* taxalluqid.
 taxalluq² *f.mg1 (-qay, -qday)* Ku t.: wax, wax kale ku saabsan noqosho.
 taxalluqid *m.f.db eeg* taxalluq². *ld taxalluq¹*.
 taxalluqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ku t.: wax, wax kale ku saabsan ahaansho.
 taxalluqsanaan *m.f.db eeg* taxalluqsan. *ld taxalluqsanaansho*.
 taxalluqsanaansho *m.l/ld ld* taxalluq-sanaan.
 taxambaysad *m.l ld* taxambaysasho.
 taxambaysasho *m.f.db eeg* taxambayso. *ld taxambaysad, taxambaysi, taxamboo-laysad*.

taxambaysi *m.l ld taxambaysasho.*
taxambayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Taxambo samayn. *ld taxamboolayso.*
taxambo *m.dh* Taabashada gacan furan si tartiib ah ruux loogu taabto.
taxamboolaysad *m.l ld taxambaysasho.*
taxamboolasho *m.dh ld taxambaysasho.*
taxamboolaysi *m.l ld taxambaysasho.*
taxamboolayso *f.g3 (-stay, -satay)* *ld taxambayso.*
taxan¹ *f.mg1 (-xmay, -xantay; -xmi)* 1. Wax iniino ah oo dhexda ka daloola oo dun la iskula xiriiriyey noqosho. 2. Tiro wax siday isugu xigeen isu daba yaal noqosho. *ld tixan¹.*
taxan² *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* 1. Wax iniino ah oo dhexda ka daloola, wax dun la iskula xiriiriyey ahaansho. 2. Tiro wax sidey isugu xigeen isu daba yaal ahaansho. *ld tixan².*
taxane *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. (xis.) Teed tirooyin maangal ah (ama waxyaabo kale) oo qaab laydi leh. 2. (kiim.) Urur xaddiyo ah oo u habaysan dhinac u taxyo iyo joog u taxyo si ay u sameeyaan qaab teed laydisan. Badanaaba waxa lagu dhex xiraa laba biloob ama laba sakal. Taxaneyaasha ma aha qiime tireed sida sugayaasha. Waxaa loo adeegsadaa in lagu muujiyo xiriirkka ka dhexeeyaa xaddiyada.
taxane hiddo *m.l (-nayaal ..., m.l/dh) (baay.)* Dariiqadda warka hiddo-side ee ku jira DNA-du ay ku xukunto soo saaridda borotiinno gaar u ah unugga.
taxar *m.l.kh* 1. T. ah: caano neef dhaqayo ah laga lisay. 2. T. ah: macaan la'aan; kharaar.
taxasho *m.f.dh eeg* taxo.
tax-homoologada *m.l (-xo ..., m.l) (kiim.)* Tax ka kooban iskudhisyo kuumikaad oo leh naanays molikuyuulleed guud; halkaas oo molikuyuul kasta oo ka mid ah taxaha kooxdaas uu midka ka horreeya kaga duwan koox atammo ah oo madoorosome go'an ah; sida taxa baaraftiinnada.
taxliil¹ *m.l* Qaab loo raadiyo xallinta mas'alo (xisaab iwm).
taxliil² *m.dh ld tahlili.*
taxliili *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld tahlili.*
taxliilin *m.dh ld tahliliin.*
taxmid *m.f.dh eeg* taxan¹. *ld tixmid.*
taxnaan *m.f.dh eeg* taxan². *ld taxnaansho, tixnaan, tixnaansho.*
taxnaansho *m.l/dh ld taxnaan.*
taxo *f.g3 (-xday, -xatay)* Wax iniino ah, dhexda ka daloola dun iskula xiriirasho.

taxooran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Qof dadka kala ka soocan ahaansho. 2. Ku t.: qof wax caan ku ah ahaansho.
taxow *f.g1 (-xaabay, -xaabtay; xaabi)* 1. Fardaha jare ku wadid ama ku garqaadid, iyadoo la soncayo, la lugaynayo. 2. Qof xoog ku wadid.
taxriif *m.l* Wax siduu ahaa mooyee si kale loo fasiro.
taxriifi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax siduu ahaa si kadduwan u fasirid.
taxriifin *m.f.dh eeg* taxriifi.
tay *(-tay)* *dk.lh.dh ld tayda².*
tayaago *m.dh ld tannaagood.*
tayaagoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* *ld tannaagoo.*
tayaagood *m.l ld tannaagood.*
tayada *(-tayada)* *dk.lh.dh ld tayo².*
tayda¹ *mu.lh.dh (Kuweyga, w)* Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax anigu (qofka koowaad ee kelida ah ee hadlaha ah) aan leeyahay. Tus. "Taydu waay caddahay".
tayda² (-tayda) *dk.lh.dh* Dibkabe tlmaamaya wax keli ah oo dheddig, kolka qofka lihii sheegayo inuu leeyahay. Tus. "Nin baa hortyada taagan". *ld tay.*
tayfuun *m.l (c.cimi.)* Duufaanka kulaalayda ee badaha shiinaha.
tayga *m.dh (jugr.)* Dhulka kaymaha caleen irbadleyda Siberiya, xadka waqooyiga tunduraha aad u qabow ee aan dhirta lahayn, koonfurtana istebiska. Noocyada dhirta ee ugu muhiimsanina waa "pine, fir, spruce iyo larch". Waxay ka koobantahay meelo badan oo dhasheeg ah, waqtiga gu'gana dhulka intiisa badan waxa fatihiya biyo ka yimaadda wabiyada oogada sare ee woqooyi xiga kuwaas oo dacalladdooda hoose weli sarafyihii.
tayiiso *m.dh* Karti; awood.
taymas *m.l* Qanjir ku yaal lafta shafka xaggeeda gudaha xigta, caruurtta keliya aaya leh, dadka waaweyn waa ka baaba'a, wuxuuna ka tirsanyahay qaybta difaaca jirka.
tayo¹ *m.dh* Sifo lagu garto dhalanka ama abuurta wax kale leeyihiin oo waxyaale kale kaga duwanyihiin; nooc; jaad.
tayo² (-tayo) *dk.lh.dh* Tan annagu aannu leenahay. *ld taayada², taayo, tayada.*
tayrotogsikoosis *m.l (daaw.)* Xaaladda cudureed oo ay keento hormooniska qanjirka taayroodka oo si dheeraad ah oo aan

caadi ahayn ugu jira dhiigga, taasu waxay keentaa wadne garaac dhakhsa badan, dhidid, gariir, kacsanan maskaxda, cunno badni, culeyska oo is dhima, u dulqaadasho la'aan kulka.	teedi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Ood, qoryo iwm xirir isu dhigid. <i>ld teed2</i> .
tayruuf <i>f.mg1</i> (-fay, -ftay) Geel meel fog u daaq tegid.	teedid <i>m.dh ld teedin</i> .
tayruufid <i>m.f.dh eeg</i> tayruuf.	teedin <i>m.f.dh eeg</i> teedi. <i>ld teed1</i> (3), teedid .
tayse <i>m.l</i> Barwaqqa badan.	teedsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax si taxan la isu daba dhigay ahaansho.
teb <i>f.g1</i> (-bay, -btay) Wax maqnaanshahooda dareemid. <i>ld tow</i> .	teedsanaan <i>m.f.dh eeg</i> teedsan. <i>ld teed-sanaansho</i> .
tebbed1 <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Qori hoos irridda looga xiro; qataar.	teedsanaansho <i>m.l/dh ld</i> teedsanaan.
tebbed2 <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Weel saan xoolaad ka samaysan oo subagga iyo muqmaadda lagu shubto oo leh af dhuuban iyo aabur.	teegaar <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld taageer</i> .
tebbed3 <i>f.g1</i> (-day, -dday) Irrid iwm tebbed (qataar) ku xirid.	teegaare <i>m.l ld</i> taageere.
tebbedid <i>m.f.dh eeg</i> tebbed3.	teegaarid <i>m.dh ld</i> taageerid.
tebediin <i>m.dh</i> Kalluun weyn oo badda ku nool oo hilib macaan. <i>ld tabadiin</i> .	teegaaro <i>m.dh ld</i> taageerid.
tebi <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. (<i>f.g</i>) Gudbin, gaarsiin. 2. (<i>f.mg</i>) Xoolihii rimi lahaa oo aan rimin ama beer waqtigii ay bixi lahayd aan labeerin; waqtii ka boodid.	teelee <i>f.g2</i> (-eyay, -eysay) Cunto si habsami leh u qaybin.
tebid <i>m.f.dh eeg</i> teb. <i>ld towid</i> .	teeleyn <i>m.f.dh eeg</i> teelee. <i>ld teelo</i> .
tebin <i>m.f.dh eeg</i> tebi.	teello <i>m.dh</i> Abaal.
tebis1 <i>m.l.kh</i> Aan rimin waqtigii ay rimi lahayd (xoolo).	teelo <i>m.dh ld</i> teeleyn.
tebis2 <i>f.mg1</i> (-say, -stay) Rimi waayid (xoolo).	teelteel1 <i>m.l.kh</i> T ah.: kala durugsan, midba meel ku yaal. <i>ld talanteel1</i> .
tebisid <i>m.f.dh eeg</i> tebis2.	teelteel2 <i>f.g1</i> (-eelay, -eeshay) Wax kala fogfogayn. <i>ld talanteel2</i> .
tee1 <i>mu.we.dh</i> (kuwee , <i>w</i>) Magacuyaal weyddiimeed oo dhaddig, oo iskii u taagan, oo wax ama qof lagu hubsado. tus. "Waa tee mizza hadlaysa imminka?".	teelteelid <i>m.f.dh eeg</i> teelteel2. <i>ld talanteelid</i> .
tee2 (-tee) <i>dk.we.dh</i> Dibkabe weyddiimeed oo dheddig, oo wax ama qof lagu hubsado. Tus. "Fartee baa kula qurxoon?".	teen (-teen) <i>dk.lh.dh ld</i> teenna2 .
teed1 <i>m.l</i> 1. Qoryo gaagaaban oo meel la dhisayo la sii saarsaaro. 2. Ood loo dhigo ugaar si ay u marto meel loogu talaggay. 3. <i>ld teedin</i> .	teendho <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Aqal shiraac ah oo loogu talaggay in degdeg loo dhiso, loona furfuro ama loo raro oo tiirar iyo xargo leh.
teed2 <i>f.g1</i> (-day, -dday) <i>ld teedi</i> .	teenis <i>m.l</i> Cayaar laba qof ama ka badan ku tartamaan iyaga oo laba kooxood isaga soo horjeeda oo ku cayaaraya garoon sibir ah oo leh shabag dhexda ah iyo kubbad abuu-cudbi ah.
teed3 (-teed) <i>dk.lh.dh ld</i> teeda2 .	teenna1 <i>mu.lh.dh</i> (kuweenna , <i>w</i>) Maga-cuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aannu leennahay.
teeda1 <i>mu.lh.dh</i> (kuweeda , <i>w</i>) Magacuyaal lahaansho oo dhaddig ah oo tilmaamaya wax iyadu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dheddig) ay leedahay. <i>eeg</i> keeda. Tus. "Weyddii halka ay teeda uga tagtay".	teenna2 (-tenna) <i>dk.lh.dh</i> Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aannu leennahay. Tus. "Shirka aan ku qabanno xarun-teenna". <i>ld teen</i> .
teeda2 (-teeda) <i>dk.lh.dh</i> Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax iyadu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dheddig) ay leedahay. <i>eeg</i> keeda. Tus. "Gacanteeda ayay ku qortay warqaddan". <i>ld teed3</i> .	teer1 <i>mu.ti.dh</i> (kuweer , <i>w</i>) Magacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado. Tu. "Cali wuxuu rabaa inuu la hadlo teer timid hadda".
	teer2 (-teer) <i>dk.ti.dh</i> Dibkabe tilmaame oo dib looga qodbo magac dhaddig, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado.
	teeri <i>m.l</i> (-yo, <i>m.dh</i>) Waran weyn; kaal.
	teeriyyotambuur <i>m.l</i> (<i>daaw</i>) Cudur ku dhaca qanjirrada dhuunta oo barariya; qaamow-qanshiir.

teermokimistari *m.l (kiim.)* Laanta kimistariga ee la xiriirta kulkal falgalka, cokanoobidda, hoor-qaadasho iwm.

teershari *m.l (jool.)* Erey ay qaar jiyoolojijiin ah u isticmaalaan laba hormo qeybeed oo hore ama waqtioo waagii kaynosoyik ee qiyaasta waqtiga jiyoolojiga, kana horrasay (waxed-quartenary) oo fidsan laga ilaabo ilaa 7 milyan oo sano ilaa hal milyan oo sano ka hor.

teersi *m.l (-iyo, m.db)* Dhir ka kooban geedo gaagaaban iyo geedcawsaad.

teesaro *m.db (-ooyin, m.l)* Warqad aqoonsi ee qof leeyahay.

teetane *m.l (daaw.)* Cudur togtoga muruqyada maskaxdana waxyeeleeya oo ka dhasha sun uu dhaliyo jeermiska klostiridiyum teetanuus.

teetano *m.db* Kujisu. *ld teetane*.

tefir *m.l* Meesha wax ka soo unkamaan, isir.

tegid *m.f.db eeg tag²*. *ld tegis*.

tegis *m.db ld tegid*.

tegniko *m.db* Farsamo gacanta laga qabto.

tegnoloji *m.l* Cilmiga farsamada ama sancada horumarka leh. *ld tegnolojiyo*.

tegnolojiyo *m.db ld tegnoloji*.

tejil *m.l* Awr ama nafley oo xoog badan.

tel *m.l* Seri; xasaw.

telef¹ *m.l kh* T. ah: aan caaqibo dambe la-hayn.

telef² *f.mg1 (-lfay, -leftay; -lfi)* Wax isticmaal gabay noqosho.

telefishen¹ *m.l* Raadiyaha la iska arko. *ld telefisyoon*.

telefishen² *m.l (tegno.)* Hab isgaarsineed lagu gudbiyo wararka maqalka iyo muuqalka. Qayba ugu muhiimsan hab isgaarsiinta waa kamarada telifishanka oo wararka aragga u beddesha sinyaale danabeed, raacaya mareegta si loogu habeyyo hirarka baaha. Herarkaasi marka ay soo qaadhaan qayba telefishinka, waxa uu telefishinku u beddelaa hummaag ka muuqda iskiriinka. *ld telefisyoon*.

telefisyoon *m.l (-nno, m.db)* *ld telefishen¹*.

telefoon *m.l ld taleefan*.

telefooniste *m.l (-tayaal, m.l/dh)* 1. Qof aqoon u leh farsamada telefoonka. 2. Qof ka shaqeeya xiriirinta telefoonka.

telekis *m.l (-syo, m.db)* Aalad wararka la isugu tabiyo oo awtomatig ah.

telfid *m.f.db eeg telef²*.

tembi *m.l (dii.)* Kutub ka mid ah kutubta axkaamta islaamka.

temmadji *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ku t.: meel u socosho.

temmadin *m.f.db eeg temmadi*.

temmedi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Wax qiimayn.

temmedin *m.f.db eeg temmedi*.

temmin¹ *m.l* Qiime, sicir. *ld tammin¹*.

temmin² *f.mg1 (-nay, -ntay)* 1. Wax qiiimo ama tixgelin gaar ah siin. 2. Qof xurmayn. *ld tammin²*.

temminid *m.f.db eeg temmin²*. *ld tamminid*.

teneg *m.l (-gyo, m.db)* 1. (*Tunuug, m.db*) Weel bir ah oo wax lagu shubto. 2. T. ah: qof nacas ah.

termuuus *m.l ld tarmuuus*.

terniig *m.l ld tarsiig*.

teyoodhalayt *m.l (-tyo, m.db)* (*c.fal.*) Aalad loo isticmaalo qiyaasta fogaan xagleedka kacsan iyo tan fuqa ah, waxana lagu sameeyaa diirad, taasoo dhaqdhaqaqeeda si sax ah loo xukumi karo.

teys *m.l (-syo, m.db)* Orgi.

teysali *m.db (-iyaal, m.l/dh)* Jaad ka mid ah geedaha.

teyso *m.db* 1. Xilli barwaalo ah oo guga bartamiiisa ku abbaaran. 2. Barwaalo.

ti *(-ti)* *dk.lh.db ld tiisa²*.

tib *m.l (-bab/-bo, m.l)* Ul weyn oo siyalo kala duwan loo isticmaalo, badarkana lagu tumo.

tibaax¹ *m.l/dh (-xyo, m.db)* 1. War aan xaqiqidhiisa la hubin. 2. Qaabka xisaabta aljebriga. 3. *ld tibaaxid*.

tibaax² *f.g1 (-xay, -xday)* Wax u malayn.

tibaaxid *m.f.db eeg tibaax²*. *ld tibaax¹ (3)*.

tibayn *m.f.db eeg tibee*.

tibee *f.g2 (-beeyay, -baysay)* 1. Qof tib ku garaacid. 2. Wax tib ku tumid.

tibix-guud *m.db* 1. (*xis.*) Guud ahaan, qayb ka mid ah isle'eg ama tibaax-xisaabeed. Marka laga hadlaayo tibaale tibixyadu waa tibaaxaha oo la isugeeyo. 2. (*xis.*) Tibixda guud ee susun ama dareerin waa tibaax la hoos dhigay abyone, kaas oo lagu helo geleye kasta ee rabo.

tblabood *m.l* Qarnugeyl.

tibsi *m.l (-iyo, m.l)* Saxan macdan ama maar ka samaysan, ballaaran oo cuntada lagu cuno.

ticisi *m.l* Nooc ka mid ah qaadka oo ka yimaada magaalada Ticis ee dalka Yemen.

tidac *m.l ld tidic¹*.

tidcamid *m.f.db eeg tidcan¹*.

tidcan¹ *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Timo, xarig iwm wax tidcay noqosho.

tidcan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Timo, xarig iwm wax tidcay ahaansho.

tidcanaan *m.f.db eeg tidcan²*. *ld tidcanaansho*.

tidcanaansho *m.l/dh ld tidcanaan*.

tidcasho <i>m.f.db eeg</i> tidco.	tig <i>m.db</i> 1. Bahal jiirka u eg oo leh lugo dhaadheer iyo jeenyo aad u gaagaaban. 2. (-go, <i>m.l</i>) Gaari yar oo saddex garan-garood (mid hore iyo labo dambe).
tidcid <i>m.f.db eeg</i> tidic ² . <i>ld</i> tidic¹ .	tigaad <i>m.db</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Meel doogatay oo naq badani ka baxay.
tidco <i>f.g3</i> (-caday, -catay) 1. Xarig soohasho. 2. Timo tidcasho.	tigaysasho <i>m.f.db eeg</i> tigayso.
tidic ¹ <i>m.l</i> 1. <i>ld</i> tidac . T. ah: wax tidcan. 2. <i>ld</i> tidcid .	tigayo <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Hal lug ku boodid.
tidic ² <i>f.g1</i> (-dcay, -dicaday; -dci) Dun, xarig, timo iwm hab gaar ah isugu soohid.	tigid <i>m.l</i> (-dyo, <i>m.db</i>) Warqad hab gaar ah u samaysan oo ay ku qorantahay lacagta qofku baxsho oo dano badan loo istic-maalo. <i>ld</i> tidikid .
tif ¹ <i>m.db/l</i> 1. (-faf, <i>m.l</i>) T. ah: wax buuxa oo aan dhinnayn. 2. Cad ama daliig dun ah ama caws. 3. Dhibcidda.	tigin <i>m.l</i> (-nno, <i>m.db</i>) Qori dhulka lagu aaso si loogu adkeeyo wax la dhisayo.
tif ² <i>m.db.sh.r</i> Cod lagu muujiyo dhibcidda.	tiqlawilig <i>m.db</i> Cayaar carruurtu dheesho oo inta lug kaliya ku istaagaan wareega cadeeyaan.
tif ³ <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) 1. Qori wax dhuuban ka dhigid. 2. Wax duf ka rifid.	tigting ¹ <i>m.l ld</i> tigtingid .
tifaftir ¹ <i>m.l ld</i> tifaftirid .	tigting ² <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Wax la tolayo ama la xirayo dhuuujin.
tifaftir ² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) War iwm si bayaan ah oo qeexan u sheegid.	tigtingan <i>f.mg4</i> (-gnaa, -gnayd) Weel wax la tigtingay ahaansho.
tifaftiran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax la tifaftiray ahaansho.	tigtingasho <i>m.f.db eeg</i> tigtingo.
tifaftirane <i>m.l</i> (nax.) Curiyaha la tifaftiro sida "ninkan" ("nin" aaya ah midka tifaftiran).	tigtingid <i>m.f.db eeg</i> tigting ² . <i>ld</i> tigting¹ .
tifaftire <i>m.l</i> (nax.) Curiye tifatira mid kale (tus.. ninkan, "kan" aaya tifaftire ah).	tigtingnaan <i>m.f.db eeg</i> tigtingan. <i>ld</i> tigtingnaansho .
tifaftirid <i>m.f.db eeg</i> tifaftir ² . <i>ld</i> tifaftir¹ .	tigtingnaansho <i>m.l/ldh ld</i> tigtingnaan .
tifaftirnaan <i>m.f.db eeg</i> tifaftiran. <i>ld</i> tifaftirnaansho .	tigtingo <i>f.g3</i> (-gtay, -gatay) Weel iwm xarig ku dhuuujin.
tifaftirnaansho <i>m.l/ldh ld</i> tifaftirnaan .	tii ¹ <i>mu.ac.db</i> kuwii , w Magacuyaal aan cayinnayn oo dheddig ah oo cid ama wax la isla ogaa oo maqan oo aan magaciisa la sheegayn. Tus. "Waxaan arkay tii qortay buuggan?".
tifan <i>f.mg4</i> (-fnaa, -fnayd) Wax la tifay ahaansho.	tii ² (-tii) <i>q.db</i> Qodobka 'ta' oo noqda 'tii' kolka uu ka dabadhaco magac dhaddig, qof ka hadlaya iyo qofka lala hadlayo isla ogyihiin ama yaqaanniin. Tus. "Aaway baastadii aad karisay?".
tifid <i>m.f.db eeg</i> tif ³ .	tii ³ (-tii) <i>dk.lh.db ld</i> tiisa² .
tifiq ¹ <i>m.db.sh.r</i> Dhobicda dhiciddeeda ama iyada lafteeeda.	tiic <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) Nafley xarrago, xanuuun iwm la dheeldheeliyid.
tifiq ² <i>f.mg1</i> (-fqay, -fiqday; -fqi) Hoore dhobic-dhobic u soo dhicid. <i>ld</i> tifiqlee , tiflee , tifqaan .	tiici <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Cid luudin.
tifiqlayn <i>m.db ld</i> tifqid .	tiicid <i>m.f.db eeg</i> tiic.
tifiqlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>eeg</i> tifiq ² .	tiicin <i>m.f.db eeg</i> tiici. <i>ld</i> tiicis .
tiflee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -leysay) <i>eeg</i> tifiq ² .	tiicis <i>m.l ld</i> tiicin .
tifleyn <i>m.db ld</i> tifqid .	tiico <i>m.db</i> Jaad ama nooc geedaha ka mid ah.
tifnaan <i>m.f.db eeg</i> tifan. <i>ld</i> tifnaansho .	tiif ¹ <i>m.l</i> (-faf, <i>m.l</i>) Kolay maqaar ama maro ka samaysan oo badarka iwm lagu shubto.
tifnaansho <i>m.l/ldh ld</i> tifnaan .	tiif ² <i>f.g1</i> (-fay, -ftay) Wax sarsarid.
tifqaamid <i>m.db ld</i> tifqid .	tiifid <i>m.f.db eeg</i> tif ² .
tifqaan <i>f.mg1 ld</i> tifiq² .	tiifowga maqaarka <i>m.l</i> (daaw.) Mid kasta oo ka tirsan koox infekshin ah oo uu keeno "Rickettsiae". Astaamo: madax xanuuun
tifqid <i>m.f.db eeg</i> tifiq ² . <i>ld</i> tifiqlayn , tifleyn , tifqaamid .	
tifrimid <i>m.f.db eeg</i> tifrin.	
tifrin <i>f.mg1</i> (-imay, -intay; -imi) Rimid waqtiga uu da'o roobka ugu horreeya (xoolo).	
tiftif <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.db</i>) Nin ciidan ka tirsan oo dhar cad ah oo dadka dabagala; jaajuuus.	
tiftifsii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Hoore dhobic-dhobic u sii deyn.	
tiftifsiiin <i>m.f.db eeg</i> tiftifsii.	

daran, finan jirko dhan ku faafsan, qandho badan oo muddo dheer socota iyo isku-daran.

tiig *m.dh* 1. Socod degdeg ah oo meel lagu gaaro. 2. *ld* **tiigsahso**.

tiigaal *m.dh ld* **tiigsasho**.

tiigasho *m.f.dh eeg* tiigo.

tiigo *f.mg3* (-**gtay**, -**gatay**) 1. Cid socod ku fogaansho. 2. Ku t.: cid aad ugu xadgudbid.

tiigsad *m.l ld* **tiigsasho**.

tiigsasho *m.f.dh eeg* tiigso. *ld* **tiig** (2), **tiigaal**, **tiigsad**, **tiigsi**.

tiigsi *m.l ld* **tiigsasho**.

tiigsin *m.dh* (-**imo**, *m.l*) 1. Ul weyn oo dheer. 2. *ld* **tiig**¹.

tiigso *f.g3* (-**saday**, -**satay**) Wax durugsan gaaritaankooda ku dadaalid.

tiil¹ *m.l* Daal iyo xoog aan jirin oo la iska doono.

tiil² *fg1* (-**iilay**, -**iishay**) Dadaal iyo xoon aan jirin iska doonid, iska raadin.

tiilid *m.f.dh eeg* **tiil**².

tiim *m.l* (-**mam**, *m.l*) 1. Koox cayaartoy ah. 2. Koox dad ah oo hawl gaar ah fulisa.

tiimbad *m.l ld* **tiimbasho**.

tiimbasho *m.f.dh eeg* tiimbo. *ld* **tiimbad**.

tiimbi *f.lg2* (-**iyay**, -**isay**) Wax biyo quusin.

tiimbin *m.f.dh eeg* tiimbi.

tiimbo *f.g3* (-**baday**, -**batay**) Biyo is quusin.

tiimis *m.l* Gabay la soo diyaariyey

tiin¹ *m.l* 1. Geed aan caleemo lahayn oo korkiisa qodxo ku wada rogon; miraha geedkaas. 2. Macdan.

tiin² (-**tiin**) *dk.lh.dh ld* **tiinna**².

tingaa *m.dh* Garannuug dheddig oo qaan-gaar ah.

tingaarasho *m.f.dh eeg* tiingaaro.

tingaaro *f.mg3* (-**rtay**, -**ratay**) Cunto ama sharaab aad uga dhergid.

tiiniya *m.dh* (*c.nafl*) Nooc gooryaanka ka mid ah oo qaarkood ay ku dul noolyihiin xiidmaha dadka.

tiinna¹ *mu.lh.dh* (**kuwiinna**, **w**) Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee wadarta ah) aad leediihin.

tiinna² (-**tiinna**) *dk.lh.dh* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee wadarta ah) aad leediihin. Tus. “Waa la ogaaday sirtiinna”. *ld* **tiin**².

tiiqtiqsasho *m.f.dh eeg* tiiqtiqso. *ld* **tiiq**-**tiiqsi**.

tiiqtiqsi *m.l ld* **tiiqtiqsasho**.

tiiqtiqso *f.mg3* (-**saday**, -**satay**) 1. Cid ku digasho. 2. Arrin si qeexan uga hadlid.

tir¹ *m.l* (-**rar**, *m.l*) 1. (-**rar**, *m.l*) Qori sida usha u toosan oo xoog badan oo badanaa dheer

oo inta dhulka lagu mudo wax celiya ama xoog tara; udub. 2. Dhis kasta oo qaabka iyo waxtarka tiirka leh. 3. T.ka kalabbarka mara oo caaradda iyo salka isu haya (caleen, waran iwm). 4. Kan u dhexeeya sanka labadiisa dul. **tiir**² *f.g1* (-**ray**, -**rtay**) Neef ku soo biiray xayn xoola ah la collobid, hinaaso aweged.

tiiraanyayn *m.f.dh eeg* tiiraanyee.

tiiraanyaysan *f.mg4* (-**snaa**, -**snayd**) Qof murugsan ahaansho.

tiiraanyaysnaan *m.f.dh eeg* tiiraanyaysan. *ld* **tiiraanyaysnaansho**.

tiiraanyaysnaansho *m.l/dh ld* **tiiraanyaysnaan**.

tiiraanyee *f.g2* (-**yeeyay**, -**yaysay**) Cid tiiraanyo ku abuurid.

tiiraanyo *m.dh* Arrin lala murugodo, caloolxumo, uurkutaallo.

tiiraanyoo *f.mg3* (-**ootay**, -**ootay**) Tiiraanyo dareemid.

tiiraanyood *m.f.l eeg* tiiraanyoo.

tiire *m.l* (-**rayaal**, *m.l/dh*) Geed iskiisa isaga baxa oo xiddiddaasi u ah dawo nooc ka mid ah dhiigiyarda carruurta.

tiirfoorara *m.l* (*jool*) Kolon walax macdaneed ah oo ka soo lulata bar kore, muuqala ahaan waxay u egtayah ul-baraf, Tusaalahu ugu caansani waa didibka oo inta badan laga helo isagoo ka soo lusha dedka god dhagax nuuradeed.

tiiri *f.g2* (-**iyay**, -**isay**) 1. Wax meel ku santeecin. 2. Wax xoojin.

tiirid *m.f.dh eeg* **tiir**².

tiirin *m.f.dh eeg* **tiiri**. *ld* **tiiris**.

tiiris *m.l ld* **tiirin**.

tiirisboor *m.l* (-**ryo**, *m.dh*) Gaadiid.

tiiro *m.dh* 1. (*xis*) Xagasha ay xarriiqi la sammeysa dhidibka-x. 2. (*xis*) Tiirada xarriiq marta baraha (x,y) iyo x2,y2) waa tiirada (y2-y1)/(x2-x1). 3. (*xis*) Tiirada xood halkabar B waa tiirada xarriiqda taabtaha ah ee xoodka halka barta B.

tiiro-qaaradeed *m.l* (-**dyo**, *m.dh*) (*juqr*) Janjeerka u dhexeeya raso qaaradeedka iyo salka hoose ee badweynta.

tiiri *m.dh* 1. Xoog aad u badan. 2. Dad aad u xoog badnaa oo Soomaaliya ku noolaa waa hore. 3. Waran tiir xooggan leh iyo samayo gaaban.

tiirsan *f.mg4* (-**naa**, -**nayd**) 1. Wax la tiiriyeey ahaansho. 2. Ku t.: cid, cid kale kaalmo ka hesha ahaansho.

tiirsanaan *m.f.dh eeg* tiirsan. *ld* **tiirsa-naansho**.

tiirsanaansho *m.l/dh ld* **tiirsanaan**.

tiirsasho *m.f.dh eeg* tiirso. *ld* **tiirsimaad**.

- tiirsimaad** *m.l ld tiirsasho.*
- tiirso** *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. *(f.g)* Wax meel cuskasho. 2. *(f.mg)* Ku t.: wax ku santeecsasho. 3. *(f.mg)* Ku t.: kaalmo darteed cid ugu xirraansho.
- tiirtaagan** *m.l (tiirotaagan, m.l)* *(jool.)* Kolon didib ah oo ay biyo ku sameeyeen dedka god, oo uu ku jiro milan-didibeed saqfka ka soo da'ya.
- tiis** *(-tiis)* *dk.ll.dbh ld tiisa².*
- tiisa¹** *mu.ll.dbh (kuwiisa, w)* Magacuyaal lahaansho oo dhaddig ah oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyahay. Tus. "Nin tiisa haysata tu kale uma daryeelo".
- tiisa²** *(-tiisa)* *dk.ll.dbh* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyahay. Tus. "Cali beryahan bartiisa lama arkin". *ld ti, tii³, tiis.*
- tiix¹** *m.l* Roob yar oo dhibco yaryar.
- tiix²** *f.mg1 (-xay, -xday)* Roob dhobic-dhobic yaryar u di'id.
- tiixid** *m.f.db eeg tiix².*
- tijaabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld jitaabi.*
- tijaabin** *m.db ld jitaabin.*
- tijaabo** *m.db ld jitaabo.*
- tijaabogal** *m.l* Waxay ku qotantaa ama ku abbaaran tahay fiirsasho iyo tijaabo aan ahayn aragti.
- tijaarad** *m.db ld tijaaro.*
- tijaaro** *m.db* Ganacsii. *ld tijaarad.*
- tikid** *m.l ld tigid.*
- tilkooloojiyada** *m.db* Shaqo, ama barasho farsamo, ama aqoon cilmiyeed ee hawl gacmeed u gaar ah warshadaha, beeraha, daawada, iyo ganacsiga.
- tillaab** *f.mg1 (-bay, -btay)* *ld tallaab.*
- tillaabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld tallaabi.*
- tillaabid** *m.db ld tallaabid.*
- tillaabin** *m.db ld tallaabin.*
- tillaabis** *m.l ld tallaabin.*
- tillaabo** *m.db ld tallaabo.*
- tillaabsad** *m.l ld tallaabsasho.*
- tillaabsasho** *m.db ld tallaabsasho.*
- tillaabsi** *m.l ld tallaabsasho.*
- tillaabso** *f.mg3 (-saday, -satay)* *ld tallaabso.*
- tilmaaman** *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* 1. Wax la tilmaamay ahaansho. 2. Wax, wax caan ku ah ahaansho.
- tilmaame¹** *m.l (-mayaal, m.l/db)* Tusmabixiye, horkace, wade.
- tilmaame²** *m.l (-mayaal, m.l/db)* *(kiim.)* Iskudhis si geddisme ah u beddela midabka, kaas oo ku xiran, PH-ka milanka uu ku milanyahay. Mitimsyada ogsidhayn yareyntu
- waxay u baahan yihii tilmaa-mayaal gaar ah.
- tilmaame³** *m.l (-mayaal, m.l/db)* *(nax.)* Wuxuu tilmaamaa qof ama shay rugtiisa.
- tilmaamid** *m.f.db eeg tilmaan².* *ld tilmaanid.*
- tilmaamnaan** *m.f.db eeg* tilmaaman. *ld tilmaamnaansho, tilmaansanaan, tilmaansanaansho.*
- tilmaamnaansho** *m.l/db ld tilmaamnaan.*
- tilmaaan** *m.db (-aamo, m.l)* Calaamad muhim ah oo wax lagu garto. 2. Akhbaar iyo macluumaaad laga siyo cid meel ayan aqoon.
- tilmaan²** *f.g1 (-aamay,-aantay;-aami)* 1. U t.: wax tilmaantooda cid u sheegid. 2. Cid meel ayan aqoon akhbaar iyo macluumaaad ka siin.
- tilmaanid** *m.db ld tilmaamid.*
- tilmaansad** *m.l ld tilmaansasho.*
- tilmaansan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld tilmaaman.*
- tilmaansanaan** *m.db ld tilmaamnaan.*
- tilmaansanaansho** *m.l/db ld tilmaamnaan.*
- tilmaansasho** *m.f.db eeg* tilmaanso. *ld tilmaansad.*
- tilmaanso** *f.mg3 (-saday, -satay)* 1. Wax tilmaan u yeelasho. 2. Meel ama wax tilmaantooda xafidid. 3. Meel tilmaanteeda qaadasho.
- timaaddo¹** *m.db* Wax mustaqbalka dhici doona.
- timaaddo²** *m.db* *(nax.)* Ammin faleed tilmaama fal aan weli dhicin.
- timajarid** *m.db* Hab xiiridda timaha loo qurxiyo. *ld timajar.*
- timanaagoodle** *m.l (-layaal, m.l/db)* Jaad cawska ka mid ah.
- timaxiir** *m.l ld timaxiirid.*
- timaxiirid** *m.db* Hab xiiridda timaha loo qurxiyo. *ld timaxiir.*
- timil** *m.db* 1. Xoog; awood. 2. Karti. 3. Eed; godob.
- timir** *m.db* 1. Geed u eg geedaha baarta. 2. Miraha geedkaas ka baxa, sonkor baa ka buuxda, laf yar oo adagna way ku dhex-jirtaa.
- tin** *m.l/db (-imo, m.l)* Daliigo jillicsan oo dunta u eg oo oogada dadka iyo naflleeyda kale qaarkeed ka soo baxa, mid ka mid ah.
- tinhawleed** *m.l.u (-dyo, m.db)* Guudka fardaha in ka mid ah.
- tiniin** *m.l (-nno, m.db)* Imbili dhexda dun laga gashay oo carruurtu ku ciyaarto.
- tiniinix** *m.l (-xyo, m.db)* 1. Bocoosha badda kuwo ka mid ah oo midabyo badan. 2. Midabyo badan.
- tininig** *m.db.sh.r* Cod lagu muujiyo shagax ama shanqar dab.

tinmood *m.l* 1. Cudur timaha ku dhaca. 2. (*u*) Marka timaha la shanleeyo tintinta soo go'da.

tinnaar *m.l (-rro, m.dh)* Weel qaab aashuun leh oo dhoobo ka samaysan muufadana lagu dубо.

tintaafyo *m.dh (daaw.)* (kabillariyada) Xidid-dhiigyo aad iyo aad u yaryar, sida timaha oo magacoodu ka yimid. Tintaafyadu waxay ku sameeyaan shabaag soohyada (xubnaha) oo dhan waxa dhiigga u keena halbowlayasha yaryar, waxaana ka qaada xididdada yaryar. Tintafyadu jirmigoodu wuxu ka sameysanyahay hal unug, taasoo suuro gelineysa. Kala bedelka: oksijiinka (O₂), karbondiyok-saydka (C₂), biyaha (H₂0), cusbooyinka, iwm oo ka dhex dhacaya jirka iyo soohyada.

tintaf *m.l (-fyo, m.dh) (c.naf.)* Nooca ugu dhuudhuuban dhuumaha dhiigga ee habdhiska wareegga dhiigga ee lafdhabarleyda.

tintafid *m.l* Raad la xiriira gigsanaanta dusha ee dareere, waana tan keenta inuu dareere kor u raaco ama hoos uga soo dego dhuunyaro ligan.

tiqraar¹ *m.l (-rro, m.dh)* Shay adag oo la kala dhexgeliyo laba wax si ayan isu qabsan. *ld taqraar¹*.

tiqraar² *fg1 (-ray, rtay)* Shay adag laba wax kala dhex gelin si ayan isu qabsan. *ld taqraar²*.

tiqraaran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la tiqraaray ahaansho. *ld taqraarqan*.

tiqraarid *m.f.dh eeg tiqraar²*. *ld taqraarid*.

tiqraarnaan *m.f.dh eeg tiqraaran*. *ld taqraarnaan, taqraarnaansho, tiqraarnaansho*.

tiqraarnaansho *m.l/dh ld tiqraarnaan*.
tir *fg1 (-ray, rtay)* 1. Wax muuqooda baabi'in. 2. Ka t.: wax wasakh ka sifayn.

tiraab¹ *m.l* 1. Erey, hadal ama dhawaaq afka ka soo baxay. 2. *ld tiraabid*.

tiraab² *m.l (nax.)* Hadal aan qornayn (*eeg af tiraab*).

tiraab³ *f.mg1 (-bay, -btay)* Hadlid.

tiraabid *m.f.dh eeg tiraab³*. *ld tiraab¹* (2).

tiraale *m.l* 1. (*nax.*) Tirooyinka cayima inta ay la egtahay tirada shayga laga hadlayo. Tus. "3 buug, 6 nin, iwm". 2. (*nax.*) T. jago: tiro tilmaanta sida ay u kala sarreeyaan ama darajada ka dhexeeysa noolayaal ama ashayaa. Tus. "koobaad, labaad iwm".

tirabbadan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax mahiigaan ah ahaansho.

tirabbadnaan *m.f.dh eeg tirabbadan*. *ld tirabbadnaansho*.

tirabbadnaansho *m.l/dh ld tirabbadnaan*.

tirabbeel *m.l* Wax tiradoodu xadkii dhaافتay.

tirabbuur *m.l* Wax ama dad meel wada jooga dhanka tiradoodu u badantahay.

tirada dadka *m.l (-oyin, ml.)* 1. Ikoolajii ahaan, koox isku sinji ah oo meel ku wada nool. 2. Tirada wadarta sinjiyo ama bah kale oo noole ah oo ku nool meel la yaqaan.

tiradhaaf *m.l/kh* T. ah: wax xadkii tiradooda dhaafay.

tirakoob¹ *m.l/dh (-byo, m.dh)* Habka loo helo ama lo tirsho tira guud.

tirakoob² *fg1 (-bay, -btay)* Wax inta tiradoodu tahay helid.

tirakoobid *m.f.dh eeg tirakoob²*.

tiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax tirmo leh ahaansho.

tirasho *m.f.dh eeg tiro²*.

tiratoomi *fg2 (-iyay, -isay)* Wax tiradooda qaldid.

tiratoomin *m.f.dh eeg tiratoomi*. *ld tiratoomis*.

tiratoomis *m.l ld tiratoomin*.

tarbi *m.dh* Asluub.

tirci *fg2 (-iyay, -isay)* Nafley si tartiib ah u wadid. *ld turci*.

tircid *m.f.dh eeg tirci*. *ld turcid*.

tircin *m.f.dh eeg tirci*. *ld turcin*.

tiri *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax inta ay ka koobanyihiin xisaabid. 2. Gabay, hees iwm curin. 3. Ku t.: wax meel in ay ku sugan yihii u malayn. 4. Ku t.: wax rasaas ku furid.

tiric *f.mg1 (-rcay, -ricday; -rci)* Tartiib u socosho. *ld turuc*.

tirid *m.f.dh eeg tir*. *ld tiris², tirniin*.

tirigonometri *m.l (xis.)* Laanta xisaabta ee ku saabsan furfurista saddex-xagallada iyada oo la adeegsanaayo fansaarro tirignometriyed. Waxa ay qiime aad waxtar leh u leedahay maadooyinka sida: injineeriya, nakhshadaynta, sahminta badmaax, cilmifalag iwm, waxaa loo qaybiyaa laba qaybood oo kala ah: tirignometeriga sallaxa oo ku saabsan saddex-xagallo sallaxaha iyo tirignome-tiriga kubbadeed oo ku saabsan saddex-xagallo kubbadeed. Fansaarrada tirigo-nometeriyed waxaay kaalin muhiim ah ka qaataan saafidda waxaana loo adeegsadaa in lagu muujiyo birar iyo finoomino.

tirigsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Xarig si tirjis ah loo sameeyay ahaansho.

tirigsanaan *m.f.db eeg tirigsan. ld tirigsanaansho.*
tirigsanaansho *m.l/dh ld tirigsanaan.*
tirigsasho *m.f.db eeg tirigso.*
tirigso *f.g3 (-saday, -satay)* Xarig saddex dhudood ah soohasho. *ld tirjiso.*
tiriig *m.l (-gyo, m.l)* 1. Koronto. 2. Siraad gaas lagu shubo oo la neefiyo oo iftiin xoog badan bixiyo. 3. T. ah: xarig saddex dhudood ah oo isku soohan.
tirin *m.f.db eeg tiri. ld tiris¹.*
tiris¹ *m.l ld tiris.*
tiris² *m.db ld tirim.*
tirji *f.g2 (-iyay, -isay)* Xarig iwm oo xoog leh samayn.
tirjin *m.f.db eeg tirji. ld tirkis.*
tirkis *m.l ld tirjin.*
tirjiso *f.g3 (-stay, -satay)* *ld tirigso.*
tirnaan *m.f.db eeg tiran. ld tiraansho.*
tirnaansho *m.l/dh ld tiraan.*
tirniin *m.l ld tirim.*
tiro Afogaadro *m.db (kiim.)* Tirada atamada ama molikuyuulada ee ku jira hal mool oo walax ah. Qiimaheeduna waa 6.022 x 10 ; waxa hore loo oran jiray tirada Afogaadaro, waxaana lagu asteyaa sum-madda NA ama L.
tiro atameed *m.db (-dyo, m.db)* Summad Z. Tirada borotoonno ee ku jira bu'da atam, le'egna tirada elektaroonnada ku dul wareegaya bu'da, marka atamku uu yahay dhedhexaad.
tiro dhaban *m.db (xis.)* Abyoone haraa la'aan u qaybsama tirada laba; ama waa tiro idil oo aan ahayn kisi. Tusaale ahaan 6, 14 ama 24 waa tirooyin dhaban ah, waayo, 2 haraa la'aan bay qaybsaa tirooyinkaasi.
tiro kisi *m.db (xis.)* Haraa la'aan tirada aan u qaybsami karin labo.
tiro lakab *m.db (xis.)* Tiro maangal ah oo loo qori karo abyone ahaan ama qaybta laba abyone. Tusaale ahaan, 1, 7, 540, 1/2 iyo 3/4 waa tirooyin lakab ah. (Barbardhig tiro lakab la').
tiro maangal *m.db (xis.)* Summad R: urur ka kooban dhammaan tirooyinka lakab ah iyo kuwa lakabka la'.
tiro murakab *m.db (xis.)* Tiro leh sansaanka a + ib, taas oo a iyo b ay yihiiin tirooyin maangal ah oo i=V-1 (ama i2=-1) a waxa la yiraahdaa qaybta maangalka ah, ib-na qaybta khyaaliga ah.
tiro¹ *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Hab lagu garto kolka mid mid loo soo qaado kaddib, inta inood oo wax ka koobanyahay. 2. Ari ka

kooban boqol (100) neef. 3. T. iyo tayo: caddad iyo qaayo.
tiro² *m.db (-ooyin, m.l)* 1. (xis.) Summado loo adeegsado tirinta iyo cabbirid-da. Tirooyinka hadda guud ahaan la adeegsado waxa ay ku salaysanyihiin habdhis salkisu yahay Hindi-Carab. 2. (xis.) Tiro kasta oo ah maangal ama murakab waxa jiro noocyoo badan oo tirooyin ah: (b) tirsiiimo (abyoone togan) (t) tiro idil (j) abyoneyaasha (x) tiro lakab ah (kh) tiro lakab la'. 3. (nax.) Koox naxweed oo waxqabadkeedu yahay in ay tilmaanto cadad dad, xayawaan iyo shay oo giddigooda ah tirsamayaal. Tus. "Kow, labo, qof"; tirada lidka isku ah waa keli iyo wadar (mid/dhawr).
tiro³ *f.g3 (-rtay, -ratay)* Wax meel ka ba'shado.
tirobeel *m.l* 1. (xis.) (Summad '8') xadla'aan ka weyn tiro ama soohdin kasta oo maguuraan ah. Tusaale ahaan, ururka tirooyinka idil. 2. (xis.) Qiimaha xaddi oo u kordha xad la'aan. Tusaale ahaan, haddii y = 1/x, markaa y waxa ay sigaysa tirobeel marka x ay siqdo 0.
tirobeel-yare *m.l (xis.)* Doorsoome uu xadkiisu yahay eber. Laba doorsoome sida x iyo y oo mid kasta ku dhowaado eber, waa tirobeel yare oo isku heer ah haddii saamiga x uu yahay koobane oo aan ku dhowaan eber. Haddii x/y --> 0, x waxa ay leeyahay tirobeel yare heerkiiisa ka sarreya kan y iyo haddii x/y --> '8?', xi waxay leedahay heer ka hooseeya kan y.
tiro-dhalasho *m.db* Lambarka dhallaanka nool oo sannad gudihiis dhasha 1000 kii naagood da'doodu u dhhexeysa (15-44) sano da'da dhalidda.
tiro-dhimasho *m.db* Tirada dhimashada dadweynaha ee muddo cayinan dhexdeed. Tirada dhimasho sanadeedka waa tirada inta dhimatay oo diiwaangashan ee sannad gudihiis oo lagu dhuftay (x) 1000 loona qaybshay tirada dadka uu le'egyahay sannadka bartamiiisa.
tirooyinka lakab la' *m.l (xis.)* Tiro maangal ah oo aan loo qori karin abyone ahaan ama aan loo qori karin qaybta la'aa abyone. Tirooyinka lakabka la' waa akoobane, jajab tobanle aan soos noqnoqon.
tirooyin-khayaali *m.l (xis.)* Tiro murakab ah oo leh sansanka a+bi oo b aan la' ekayn eber, aas oo, a iyo b yihiiin tirooyin maangal ah, iyo i = -1. Ama waa tiro labajibbaarkeedu uu yahay tabane.
tirosin aritmatig *m.db (xis.)* Tirosinka aritmatig ee urur ka kooban n-tiro waa

wadarta n-da tiro oo loo qaybiyey tirada tirooyinka. Tusaale ahaan, tirosinka aritmatig ee ururka {1, 4, 3, 0, 1, 2, 1, 4} waa (1+4+3+0+1+2+1+4): 8 = 16 : 8 = 2.	tixnaan <i>m.dh ld taxnaan</i> . tixnaansho <i>m./dh ld taxnaan</i> . tixraac ¹ <i>m.l ld tixraacid</i> . tixraac ² <i>f.g1 (-cay, -cday)</i> Qoraal, hadal iwm xigasho. tixraacid <i>m.f.dh eeg tixraac². ld tixraac¹</i> . tixri <i>m.l ld dixiri</i> . tixsi <i>m.l ld duqsi</i> . tiyaaq ¹ <i>m.l ld tiyaaqid</i> . tiyaaq ² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> U t.: cid meel fog kala hadlid. tiyaaqid <i>m.f.dh eeg tiyaaq². ld tiyaaq¹</i> . tiyaatar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Gole leh gaab wax lagu jilo iyo fadhi daawadayaal.
tirsame <i>m.l</i> Magac oggolaada in uu noqdo wadar, wuxuuna tilmaamaa wax tirsama. Tus. "buug, qalin, qof, iwm".	tixin <i>m.l ld dixiri</i> . tixsi <i>m.l ld duqsi</i> . tiyaaq¹ <i>m.l ld tiyaaqid</i> . tiyaaq² <i>f.mg1 (-qay, -qday)</i> U t.: cid meel fog kala hadlid. tiyaaqid <i>m.f.dh eeg tiyaaq². ld tiyaaq¹</i> . tiyaatar <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Gole leh gaab wax lagu jilo iyo fadhi daawadayaal.
tirsanaan <i>m.f.dh eeg tirsan. ld tirsanaansho</i> . tirsanaansho <i>m./dh ld tirsanaan</i> . tirsasho <i>m.f.dh eeg tirs. ld tarsi (2)</i> .	tixin <i>m.l Xayr hargaha la mariyo oo lagu jilciyo</i> . toban <i>m.l</i> Tirada u dhexeysa sagaal iyo koob iyo toban; "10". ld toman . tobanaad <i>m.l.tj</i> Tirada jagaale, keeda u dhigma tobanka. ld tobnaad . tobaneeye <i>m.l</i> Tiro qiyaaステdu toban ku dhowdahay. ld tobaneeye . tobaneeyo <i>m.dh.t ld tobaneeye</i> . toban <i>m.l (-layaal, m./dh)</i> Warqad turub oo ay ku sawiranyihiin toban calaamadood.
tirsasho <i>m.f.dh eeg tirsasho</i> . tirsimo <i>m.l.u (-ooyin, m.l)</i> Abyooneyaasha togan ee 1 ,2 ,3... ayaa lagu magacaabaa tirooyinka tirsimo, waxa kale oo la yiraahdaa tirooyinka wax lagu tirsado ama abyoneyaasha togan (eeg abyone).	tobboog <i>m.l</i> 1. Geedaha mid ka mid ah 2. Qof dheer oo jirkiisu isku tigtagan. tobboogsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Qof dheer oo jirkiisu isku tigtaganyahay ahaansho. tobboogsanaan <i>m.f.dh eeg tobboogsan. ld tobboogsanaansho</i> . tobnaad <i>m.l.tj ld tobanaad</i> . tobograafiyad <i>m.dh ld tobograafiyi¹</i> . tobograafiyo¹ <i>m.dh</i> 1. Qoraal faaahfaafsan iyo muuqallo muujinaya dhismaha iyo samayska dhul gaar ah. 2. Cilmiga lagu barto qaab dhismeedka dhulka. ld tobograafiyad . tobograafiyo² <i>m.dh (juqr.)</i> Qeexid faahfaahsan ama bandhig muuqallobde-deed, dabiici iyo sanaaci, labadaba ee meeled, sidaasoo kale ayaa laga rabaa khariidad, toobograafiyeed.
tirtire <i>m.l (-rayaal, m./dh)</i> 1. Geed mayrax ka samysan oo kolka cunnada la cuno faraha lagu tirtiro. 2. Wax kasta lagu tirtiro.	toddob <i>m.l Roobka ugu horreya uu gu'ga da'a</i> . toddoba <i>m.dh.t</i> Tirada lixda iyo siddeedda u dhexeysa; "7". ld toddobo . toddobaad <i>m.l (t.j)</i> Tirada jagaale, keeda u dhigma toddobada. 2. Toddoba beri oo isku xigta.
tirtirsi <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Ku t.: qof wax ku khasbid.	toddobaadle <i>m.l (-layaal, m./dh)</i> Joornaal, wargeys iwm oo toddobaadii beri mar soo baxa.
tirtirsiin <i>m.f.dh eeg tirtirsi</i> .	toddobaale <i>m.l (-layaal, m./dh)</i> Warqad turub oo ay ku sawiranyihiin toddoba calaamadood.
tixi <i>m.l ld dixiri</i> .	
tis¹ <i>m.l.u</i> Ood la gooyey oo is-haysata oo hal mar qof qaadi karo; jebis.	
tis² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Tis meel isugu keenid.	
tisid <i>m.f.dh eeg tis</i> .	
tisqaad¹ <i>m.l ld tisqaadid</i> .	
tisqaad² <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> 1. Hanaqaadid (qof). 2. Badasho (xoolo).	
tisqaadid <i>m.f.dh eeg tisqaad². ld tisqaad¹</i> .	
tix <i>m.dh</i> 1. Ereyo qaafiyad iyo miisaan leh. 2. Gabay dhowr beyd ka kooban.	
tixan¹ <i>f.mg1 (-xmay, -xantay; -xmi)</i> ld taxan¹ .	
tixan² <i>f.mg4 (-xnaa, -xnayd)</i> ld taxan² .	
tixgeli <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid qaddarin.	
tixgelin <i>m.f.dh eeg tixgeli</i> . ld tixgelis .	
tixgeli <i>m.l ld tixgelin</i> .	
tixid <i>m.f.dh eeg tax²</i> .	
tixinti <i>m.l (-yo, m.dh)</i> Waddo yar oo ka samaysanta halka ay marto quraanjada.	
tixiri <i>m.l ld dixiri</i> .	
tixmid <i>m.dh ld taxmid</i> .	

toddobaataamaad *m.l.tj ld* **toddobaata-naad.**
toddobaataameeye *m.l.t*. Tiro toddobaatan ku dhow. *ld* **toddobaataameeyo.**
toddobaataameeyo *m.dh.t ld* **toddobaataameeye.**
toddobaatan *m.l.t*. Tiro ka kooban toddoba meelood oo min tobah ah; “70”.
toddobaatanaad *m.l.tj* 1. Tirada jagaalaha ah, kan u dhigma toddobaatan. 2. Sannada-ha u dhexeeya toddobaatanka iyo siddee-tanka. *ld* **toddobaatamaad.**
toddobabax¹ *m.l* Xaflad laba qof oo is aroosay toddoba beri kaddib loo sameeyo.
toddobabax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Laba qof oo is aroosay toddobaadkii arooska ka bixid.
toddobabixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Laba qof oo is aroosay toddobaadkii arooska u shaqayn.
toddobabixid *m.f.dh eeg* toddobabax².
toddobabixin *m.f.dh eeg* toddobabixi. *ld* **toddobabixis.**
toddobabixis *m.l ld* **toddobabixin.**
toddobamaggaarto *m.dh (daaw.)* Cudur dadka iyo xoolaha ku dhaca, murqaha iyo seedaha kojiya oo si dhaqso ah u dila; kojiye; teetano.
toddobo *m.dh.t ld* **toddoba.**
tog yare *m.l (-rayaal, m.l/dh)* (juqr) Meel hoos u dhax dhuuban oo dheer oo laga helo dhulka dushiisa, oo ka yar dooxo kana ballaaran qaranqaar.
tog¹ *m.l (-gag, m.l)* (juqr.) Meel godan oo biyo mareen ah.
tog² *m.l (-gag, m.l)* (juqr.) Biyo mareen lama degaan kaas oo badanaa engegan, oo biyo leh kaliya xilli roob badan kaddib. Togaggu waxay guud ahaan ku baaba'aan lamadegaanka dhexdiisa, waxa laga yaabaa inay ka siilaabmaan lamadegaanka laftiisa, ama dhalaalidda barafyada ee buuro fog.
tog³ *f.g/mg1 (-gay, -gtay)* 1. (f.g) Wax kala taagid. 2. (f.mg) Tog ku dhex socosho.
togan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay; -gmi)* Wax la togay noqosho.
togan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* 1. Wax la togay ahaansho. 2. (xis.) Wax eber ka badan ahansho.
togane¹ *m.l (-nayaal, m.l/dh)* Tiro xisaabeed oo eber ka badan.
togane² *m.l (-nayaal, m.l/dh)* (kiim.) Labada saldanab, isla eg oo walxuhu leeyihiin middood oo aan elektaroonno xambaarsanayn.
togasho *m.f.dh eeg* togo.

togayo *m.dh* 1. Soocidda. 2. Wax middooda xulka ah.
togid *m.f.dh eeg* tog³.
togmid *m.f.dh eeg* togan¹.
tognaan *m.f.dh eeg* togan². *ld* **tognaansho.**
tognaansho *m.l/dh ld* **tognaan.**
togo *f.g3 (-gtay, -gatay)* 1. Xoolo iwm oo meel tuban wax ka doorasho. 2. Xarig iwm jiidasho.
togox *m.l* Dhaxyaraanta qof dhex yaryahay.
togtogan *m.l* Teetano.
tol¹ *m.l (-lal, m.l)* 1. Dad xiriir wada dhalasho amo sheegasho ka dhexeyyo. 2. Qaran.
tol² *f.g1 (-olay, -oshay)* 1. Laba wax oo kala go'an ama kala dillaacsan wax is kula qabasho. 2. Hal ilmo diiddey qallacid.
tolan¹ *m.l (-anno, m.dh)* Liilan dheer oo saamaha laga jeexo oo kabaha lagu tolo. *ld* **tolon.**
tolan² *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la tolay ahaansho.
tolay *m.l* Weel qabo (geed), caw, argeeg iwm ka samaysan. *ld* **tolayo.**
tolayn *m.f.dh eeg* tolee.
tolayo *m.dh ld* **tolay.**
tollee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Wax tolka leeyahay ka dhigid.
tolid *m.f.dh eeg* tol². *ld* **tolniin.**
tolla'aan *m.dh* 1. Qaraabo la'aan. 2. Kaalmo la'aan.
tolla'ay *e.d* Hayaay!, waawareey!, ciidamoow!
tollimo *m.dh* 1. *ld* **tolmo.** 2. *ld* **tolnimo.**
tolmo *m.dh* Tolidda wax la tolo. *ld* **tolliimo,** tolniin.
tolnaan *m.f.dh eeg* tolan². *ld* **tolnaansho.**
tolnaansho *m.l/dh ld* **tolnaan.**
tolniin *m.l ld* **tolid; tolmo.**
tolnimo *m.dh* Tol ahaansho. *ld* **tolliimo.**
tolo *f.g1 (-toshay, -tolatay)* Laba wax oo kala go'an ama kala dillaacsan wax iskula qabsasho.
tolon *m.l (-ommo/-lmo, dh)* *ld* **tolan¹.**
toloobid *m.f.dh eeg* tolow.
tolow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Qof tolkisii ka carooday tol kale ku biirid.
tolweyne *m.l (-nayaal, m.l/dh)* 1. Tol badan intiisa curaddada ah. 2. Qabiilkha oo dhan. 3. Dad isku dan, diin, iyo mabda' ah; qaran.
toman *m.l.t ld* **toban.**
too¹ *mu.ac.dh kuwo, w* 1. Magacuyaal aan cayinnayn oo dhaddig ah oo cid ama wax maqan tilmaama. 2. *ld* **mid.** Tus. “Roob iyo barwaqaqo toona ma arag”.

Too² *mu.ti.db* Mgacuyaal tilmaame oo dhaddig, oo wax qofka hadlaya aad uga fog oo farta la isugu fiiqayo lagu tilmaansado.

toob¹ *m.l (-bab, m.l)* Nooc ka mid ah cambuurada dumarku qaataan.

toob² *fg1 (-bay, -btay)* 1. Oogada, inta la saro, toobin dhiig kaga keenid. 2. Soo jiidid, soo uruurin; soo yarayn.

toobad *m.db* U noqosho Ilahay addeciddiisa loo noqdo. *ld tawbad.*

toobadkeen¹ *m.l* 1. T. ah: qof toobadkeenaya. 2. *ld toobadkeenid.*

toobadkeen² *f.mg1 (-nay, -ntay)* Ilahay addeciddiisa u noqosho.

toobadkeenid *m.f.db eeg* toobadkeen². *ld toobadkeen¹ (2).*

toobadla'aan *m.db* Ku sugnaanta lagu sugnaado cibaado la'aan.

toobalcaaro *m.db* Wax cid laga soo ergado.

tooban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la toobay ahaansho.

toobboon *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax habbon ahaansho.

toobboonaan *m.f.db eeg* toobboon. *ld toobboonaansho.*

toobboonaansho *m.l/dh ld toobboonaan.*
toobe *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Geed ka soo baxa jirrid dhaluka hoostiisa ah, ka dibna bannaanka u soo baxa, isaga oo ka soo baxaya meel ka durugsan jirriddii hore. Wuxa suurto gal ah inuu xidid la baxo oo uu geed goonniya noqdo.

toobid¹ *m.db* Qalab gees lo'aad ka sameysan.

toobid² *m.f.db eeg* toob².

toobin¹ *m.l (-nno, m.db)* 1. Gees ama qalab kale oo u eg oo oogada, inta la saro, dhiigga buka lagaga toobo, lagaga soo saaro. 2. Shaxan joomitiri oo leh qaabka koombada.

toobin² *m.l (daaw.)* Koob ama gees go'an oo la kuleeyay marka lagu qabto jirka meel ka mid ah kaddibna soo dhuuqa dhiigga oo jirku soo fooco markaas la sarsaro maqaarka oo dhiig laga keeno, dhiigaas oo loo haysto mid faasid ah sidaasna lagu daaweysmayo.

toobin³ *m.l (xis.)* Adke salkiisu yahay xood sallax oo oodan, kuna dhammaada bar gees dibedda ka ah sallax saleedka.

toobin⁴ *m.l* 1. (*bot.*) Botani ahaan: dhisme taran oo laga helo ubaxla'da dhexdooda iyo qaar ka mid ah betri dhoofaytayda, loona yaqaanno istaroobilas. 2. (*c.nafl.*) Dhinaca anatomiqa xayaanka: nooc unug qaabile ah oo xasaasi u ah ilayska, lagana helo ratiinaha lafdhabarleyda dhexdhiisa.

toobiye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Jid toosan oo aan leexleexad lahayn; waddooyin meel wada taga tan ugu gaaban.

toobkac¹ *m.l ld toobkicid.*

toobkac² *f.mg1 (-cay, -cday; -kici)* Cid dhibaato ka gudbin.

toobke *m.l* Haruubgaal; gaawe. *ld doobi.*

toobkicid *m.f.db eeg* toobkac². *ld toobkac¹.*

toobnaan *m.f.db eeg* tooban. *ld toobnaansho.*

toobnaansho *m.l/dh ld toobnaan.*

toobte *m.l ld doobi.*

tooci¹ *m.l* Bannaan furan oo aan lahayn gabbaad.

tooci² *fg2 (-iyay, -isay)* Wax xoog u ereyid.

toocin *m.f.db eeg* tooci².

tood¹ *m.l/kh* Neef irmaan oo aan la maali karin; toojo. *ld toojo.*

tood² (-tood) *dk.lh.dh ld tooda².*

tooda¹ *mu.lh.db (kuwooda, w)* Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihiin. Tus. "Tooda u yeel!"

tooda² (-tooda) *dk.lh.db* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihiin. Tus. "Nimankaas beertooda aaya miro badan leh". *ld tood.*

toodibo *m.db* Heegan. *ld toodimo.*

toodimo *m.db ld toodibo.*

toodoobid *m.f.db eeg* toodow.

toodow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Tood noqosho (xoolo).

toodraac¹ *m.l ld toodraacid.*

toodraac² *fg1 (-cay, -cday)* Neef tood ah lisid.

toodraacid *m.f.db eeg* toodraac². *ld toodraac¹.*

toog *m.db (-go, m.l)* 1. Kol; mar. 2. In kol naas laga dhijjiyo. 3. Roob yar.

toog *m.db* 1. Aqonta liishaanka. 2. Arrin fulinteedu hagaagtay ama meelmartay.

toogad *m.l ld toogasho.*

toogasho *m.f.db eeg* toogo². *ld toogad.*

toogaysasho *m.f.db eeg* toogayso. *ld toogaysi.*

toogaysi *m.l ld toogaysasho.*

toogayso *fg3 (-stay, -satay)* Kaltan gelid.

tooggo *m.db ld tooggo¹.*

tooghay *f.mg2 (-yay, -ysay)* U t.: wax dhicitaankooda u diyaargaroobid.

tooghayn *m.f.db eeg* tooghay.

toogo¹ *m.db* Muraad, qasad, hadaf, tooggo.

2. Kol; mar. *ld tooggo.*

toogo² *fg3 (-gtay, -gatay)* 1. Nafley rasaas ku ridid. 2. Wax liishaamid.

tooje *m.l* Inta caano naasaha ku jira lisidda ka hor.

- toojo** *m.db* Neef irmaan aan si fiican loo fara barin oo dhib iyo shiddo lagu liso; aan hebed ahayn. *ld tood¹*.
- tookh¹** *m.l* Faan, ammaan.
- tookh²** *f.mg1 (-khay, -khday)* Ku t.: faan iyo istustus samayn.
- tookhid** *m.f.db eeg tookh²*.
- toolin** *m.l/kh* T. ah: caano la soo uruuriyey oo la siyyo reero aan xoolo u irmaanayn.
- toolmoon** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Qof laf iyo hilib isla eg leh oo qurxoon ahaansho. 2. Arrin habboon in la yeelo ahaansho. *ld toolmoonsan*.
- toolmoonaan** *m.f.db eeg toolmoon*. *ld toolmoonaansho, toolmooni, toolmoonsanaan*.
- toolmoonaansho** *m.l/db ld toolmoonaan*.
- toolmoonayn** *m.f.db eeg toolmoonee*.
- toolmoonee** *fg2 (-neeyay, -naysay)* Wax qurxin ama hagaajin.
- toolmooni** *m.db ld toolmoonaan*.
- toolmoonsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld toolmoon*.
- toolmoonsanaan** *m.db ld toolmoonaan*.
- toolmoonsanaansho** *m.l/db ld toolmoonaan*.
- toomigaan** *m.l (-nno, m.db)* Nooc buntukhda ka mid ah oo darandoori u dhaca.
- toomman** *m.l/kh* T. ah: bishu marka ay 29 beri ku dhammato.
- toon¹** *m.l* 1. Miro is qabsaday oo dhuuban. 2. Geela la tolo, saaladiisa isqabqabsata oo wax kuusan noqota.
- toon²** *m.l (nax.)* Marka shay lagu dhawaqaqyo codku wuxuu noqon karaa mid dheer ama mid gaaban ama mid dhedhexaad ah.
- toon³** *m.db* 1. Dhir urursan oo meel ku wada taal. 2. Geed yar oo buruqdisu ka mid ah kuwa cuntada lagu darsado oo lagu carfiyo.
- toonbaakh** *m.db ld tubaako*.
- toor¹** *m.l* 1. Beer iyo hilib la yar yareeyey oo la isku shiilay. 2. Bun duban, caano, daango iwm oo la isku daray.
- toor²** *fg1 (-ray, -rtay)* 1. Bun duban, caano, daango iwm isku darid. 2. Beer, hilib iyo xayr isku shiilid.
- tooran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* 1. Bun, daango, caano iwm wax la isku daray ahaansho. 2. Beer, hilib iyo xayr wax la isku shiilay ahaansho.
- toorasho** *m.f.db eeg tooro*.
- tooratoore** *m.l (-rayaal, m.l/db)* Bir dhuuban oo meel la qabsado leh oo buntukha lagu cabbeeyo.
- toorayn** *m.f.db eeg tooree*.
- toore** *m.l (-rayaal, m.l/db)* 1. Waddo yar oo xooluhu bixiyen. 2. Raad xoolo badan oo is daba socda sameeyaan.
- tooree** *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* 1. Nafley toore samayn. 2. Xoolo badan si isdaba joog ah u socosho.
- toorid** *m.f.db eeg toor²*.
- toornaado** *m.db (juqr.)* Dhulka Guinea ee Afriksada-galbeed, waa duufaan xoog leh oo badanaa loo yaqaan “tornaadada Afrikaanka”. Waxay ka kooban tahay dabayl cod leh oo ka timid dabayl onkod xoog leh, waxay inta badan ku bilaabantaa si kedis ah waqt yarna ku eg, laakiin waxay geystaa burbur weyn dhulka iyo baddaba, waxa inta badan la socda roob biyo dhaca.
- toornaan** *m.f.db eeg tooran*. *ld toornaansho*.
- toornaansho** *m.l/db ld toornaan*.
- tooro** *fg3 (-rtay, -ratay)* 1. Bun duban caano, daango iwm ku darasho. 2. Beer, hilib iyo xayr isku shiilasho.
- toorrey** *m.db (-yo, m.l)* Mindi af godan leh oo labada dhinac wax ku goysa, caarad dhuuban, daab xardhan oo gees ama caag ka samaysan iyo gal leh oo raggu qaato. *ld toorri*.
- toorri** *m.db ld toorrey*.
- toos¹** *m.l (fk)* T. u soco: qalqallooc iyo leexleexad la aan u soco. 2. *ld toosid*.
- toos²** *f.mg1 (-say, -stay)* 1. Nafley hurdo ka kicid. 2. Wax aan qalqallooc lahayn noqosho. 3. Qalad, wanaag ku beddelid.
- toosan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax aan qalqallooc ama leex-leexad lahayn ahaansho. 2. Wax aan qalad lahayn ahaansho.
- toosi** *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Nafley hurdo ka kicin. 2. Wax qalqallooc ka bi'in. 3. Cid qalad ka leexin.
- toosid** *m.f.db eeg toos²*. *ld toos¹ (2)*.
- toosin** *m.f.db eeg toosi*.
- toosnaan** *m.f.db eeg toosan*. *ld toosnaansho*.
- toosnaansho** *m.l/db ld toosnaan*.
- tootir** *m.db* 1. Xiddig aan saadaal wanaagsanayn. 2. Hilib jilicsan ee ka laaallaada shaqfasha dadka da'da ah.
- toox¹** *m.l* 1. Ballac, baaxada, ballaar. 2. *ld tooxid*.
- toox²** *fg1 (-xay, -xday)* 1. Dhar ballac u cabbirid. 2. Qaanso boqon ku gijjin.
- tooxan** *f.mg4 (-xnaa, -xnayd)* 1. Wax la tooxay ahaansho. 2. Wax godan ahaansho.
- tooxasho** *m.f.db eeg tooxo*.
- tooxi** *fg2 (-iyay, -isay)* Qaanso boqon ku gijjin.
- tooxid** *m.f.db eeg toox²*. *ld toox¹ (2)*.

- tooxin** *m.f.db eeg* tooxi.
- tooxnaan** *m.f.db eeg* tooxan. *ld tooxnaansho.*
- tooxnaansho** *m.ll/dh ld* **tooxnaan.**
- tooxo** *f.g3 (-xday, -xatay)* Qaanso boqon ku giigasho.
- tooxsasho** *m.f.db eeg* tooxso. *ld tooxsi.*
- tooxsi** *m.l ld* **tooxsasho.**
- tooxso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Qof hawl keli qabasho.
- tooxweyn** *m.db (-nno, m.db)* Nooc maryaha la guntado ka mid ah oo ballac weyn leh.
- tooyasho** *m.f.db eeg* tooyo.
- tooyo** *f.g3 (-yaday, -yatay)* Cid hayteeda weyddiin.
- toqfal** *m.db (-llo, m.db)* Shaqfal.
- toqli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Qof meel uu ka xanxantoonayo ka taabasho.
- toqlin** *m.f.db eeg* toqli. *ld toqlis.*
- toqlis** *m.l ld* **toqlin.**
- toqlo** *m.db* Xatxatada qofka jirkiisu dareemo.
- toqloo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Toqlo dareemid.
- toqlood** *m.f.l eeg* toqloo.
- torobosfeer** *m.l (juqr.)* Lakabada hoose ee gibilka, sida kuwa ka hooseeya toraatosfeerka, kuwaasoo ka soocan torobosfeerka, wuxuu dherer ahaan fidsanyahay 11 Km ilaa oogada dhulka ee jiidda dhedhexaadka ah.
- tororog** *m.db* Hadal badan oo aan macna lahayn.
- tororoglee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Hadal badan oo aan macna lahayn sheegid.
- tororogleyn** *m.db eeg* tororoglee.
- tortor¹** *m.l* 1. Wax qurun ka batay darti, la googo'ay, la mataataxay. 2. *ld tortorid.*
- tortor²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax tortor ah noqoshoo.
- tortorid** *m.f.db eeg* tortor². *ld tortor¹* (2).
- tow** *f.g1 (-way, -wday)* *ld teb.*
- towid** *m.db ld* tebid.
- towntow** *m.db* War aan murti lahayn.
- towxiid** *m.l ld* **tawxiid.**
- toxob** *m.db (-bo/-byo, m.l)* 1. Cadad yaryar oo xalxalleefsan oo dusha iska saarsaaran oo kalluunka iyo haqa qaarkii dhawraarin ahaan, korka kaga rogan. 2. Dadka dubkiisa hollob ka kacda. 3. Lakab taxane ah oo xabagaysan: kaas oo daboola qaybta hawada u baxsan ee geedka. Wuxuu dhiijiya dubduleedka, shaqadeeda ugu muhiimsanina waxa weeye ka hortagga biyo lunka geedaha.
- trobosfeer** *m.l ld* **torobosfeer.**
- tu** *mu.ac.db (kuwo, w)* Magacuyaal aan cayinnay oo dhaddig ah oo cid ama wax
- maqan tilmaamaya; mid. Tus. "Tu wanaagsan baan ku toosay".
- tu¹** *m.db* 1. Cudur xoolaha ku dhaca. 2. *ld tuu.*
- tub** *qorraxeed* *m.l (-bbo ..., m.l)* Jidka qorraxdu ay u muuqanayso inay marayso.
- tub¹** *m.db (-bo, m.l)* Dhabbe; waddo.
- tub²** *m.db (c.fal.)* Jidka ay maraan walxaha samaddu marka ay dulalaatiga dhex jiirayaan iyadoo loo firinayo bar la doortay. Tubta dhulku waa jidka uu maro dhulku marka uu ku meereysanayo qorraxda.
- tub³** *f.g1 (-bay, -btay)* Wax badan meel isugu keenid.
- tubaako** *m.db* Buuri. *ld tabaako, toonbaakh.*
- tubaal** *m.l (-llo, m.db)* 1. Wax badan oo meel wada tuban. 2. Dab aad u weyn.
- tuban** *f.mg1 (-bmay, -bantay)* Wax la tubay ahaansho.
- tubayn** *m.f.db eeg* tubeey.
- tubbasho** *m.f.db eeg* tubbo.
- tubbo** *f.mg3 (-baday, -batay)* Ku t.: meel ku hagaagid.
- tubee** *f.g2 (-beeyay, -baysay)* 1. Wax meel dhoobid. 2. Xoolo badan meel marid.
- tubi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo wadid.
- tubid** *m.f.db eeg* tub³.
- tubiiste** *m.l (-tayaal, m.ll/db)* Farsamoyaqaanka tubooyinka.
- tubin** *m.f.db eeg* tubi.
- tubkujoog** *m.l kh* 1. T. ah: qof socdaal ah oo aan dhabbaha ka leexanayn. 2. T. ah: Qof safar ku jira oo weli aan gaarin meeshii uu u safraayay; jid-kujoog.
- tubnaan** *m.f.db eeg* tuban. *ld tubnaansho.*
- tubnaansho** *m.ll/dh ld* **tubnaan.**
- tubsi** *m.l* Meesha ugu fog oo wax laga nishaabo.
- tubul** *m.l* Wax ama dad isu tegey oo meel dheer ka muuqda oo aan si fiican loo arkin.
- tuduc** *m.db (-dco, m.l)* 1. Harag la soohay oo laba ama saddex la isugu qabto middood. 2. Dhawr tix oo gabay ah oo isku mowduuc ka hadlaya.
- tuf¹** *m.db* 1. Cudur lafaha gala; riix. 2. Duco; karaamo. 3. Kasoobbox halis ah.
- tuf²** *m.db (daaw)* Cudur aalaaba caruurga ku dhaca iyo dhallinyarada wuxuuna ka kacaa infekshin qaybta neefsashada inteeda sare oo uu keeno baktiiriyada "haemolitic streptococci". Astaamo: qandho, xubnolac, marbamarka ka dambeysa xubin saameynaya, baro cascias ee maqar ka kuuskuus yaryar oo aan xanuun lahayn ama lafo soo baxsan sida xusulka, dhaqdhaqaq ogaan la'aan oo aan caadi ahayn ee addimada

yo madaxa (chorea) iyo hallamacood wadnaha gufalkiisa iyo xuubka ku daboolan (pericardium).	tu'is m.l ld tu'in.
tuuf <i>f.g/mg1 (-fay, -ftay)</i> 1. (<i>f.g</i>) Wax afka ku jira dibad u soo saarid. 2. (<i>f.mg</i>) Ku t.: cid u ducayn.	tuji <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. (<i>dii.</i>) Dad dukanaya imaan u noqosho. 2. <i>ld tu'i. ld duji, tuki.</i>
tufaax <i>m.l</i> Geed dhalo miro aad u macaan oo midabkiisu guduudyahay ama cagaar iyo cillaan isku darsan.	tujin <i>m.dh</i> 1. <i>ld dujin, dujis, tukin. eeg tuji.</i> 2. <i>ld tu'in.</i>
tufan <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd)</i> Wax la hibeeeyah ahaansho.	tujis <i>m.l ld tujin.</i>
tufid <i>m.f.dh eeg tuf3.</i>	tukad <i>m.l ld tukasho.</i>
tufnaan <i>m.f.dh eeg tufan. ld tufnaansho.</i>	tukadhaamis <i>m.l.u</i> Qaajer.
tufnaansho <i>m.l/dh ld tufnaan.</i>	tukahariye <i>m.l.u</i> Riciraha tunka oo u dhexeeya afweynata iyo araxda.
tuf-xubno-holac <i>m.l (daaw.)</i> Nooc xubnoholac, kan labaad ee ugu badan cudurrada tufta waxa ka horreeya lafoxubnoholac (osteo artritis) waxay gaar ahaan saameysa xubnaha faraha, xubin isgoyska gacanta iyo dhuuhunka, lugaha, canqowyada, miskaha iyo garbaha: xubnoisgoysyada si siman aya labada dhinacba cudurku ugu dhacaa waana kala silloonyihiin.	tukallalmis <i>m.l</i> Geed miracaska ka mid ah; odajecel.
tugaar <i>m.l</i> Shillin.	tukanuug <i>m.l</i> Hal hebed ah oo qof kasta iska maali karo; hayaaye. <i>ld tukenuug.</i>
tugumbee <i>f.g2 (-beeyay, -beysay)</i> Cid tugumbo la dhicid.	tukasho <i>m.f.dh eeg tuko. ld dukad, dukasho, tukad.</i>
tugumbeyn <i>m.f.dh eeg tugumbee.</i>	tuke <i>m.dh (-kayaal, m.l/dh)</i> Shimbir madow oo hilbka cuna.
tugumbo <i>m.dh</i> Faraha gacanta oo hoos isku duuban oo wax loogu dhufro; tantoonyo.	tuke-ku-xaar <i>m.l</i> Kuruska geela meesha ugu sarreysa oo baarka ku yaal; haadfuul.
tuhman <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax la tuhmay ahaansho.	tukenuug <i>m.l ld tukanuug.</i>
tuhmanaan <i>m.f.dh eeg tuhman. ld tuhmanaansho.</i>	tukhaan <i>m.dh.u</i> Dhigle. <i>ld kutaan.</i>
tuhmanaansho <i>m.l/dh ld tuhmanaan.</i>	tukhunktukhayn <i>m.dh ld takhantakhayn.</i>
tuhmee <i>f.g2 (-meeeyay, -maysay) ld tuhun².</i>	tukhunktukhee <i>f.g2 (-kheeyay, -khaysay) ld takhantakhee.</i>
tuhmeyn <i>m.dh ld tuhmid.</i>	tukhunktukhi <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld takhantakhee.</i>
tuhmeysi <i>f.g2 (-iiyay, -iisay)</i> Cid tuhun ku abuurid.	tukhunktukhin <i>m.dh ld takhantakhayn.</i>
tuhmeysiin <i>m.f.dh eeg tuhmeysi.</i>	tukhunktukho <i>m.dh ld takhantakho.</i>
tuhmid <i>m.f.dh eeg tuhun². ld tuhmeyn.</i>	tukhunktukhoo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay) ld takhantakhoo.</i>
tuhun¹ <i>m.l</i> Shaki; male; bidaal; dareen.	tukhunktukhood <i>m.l ld takhantakhood.</i>
tuhun² <i>f.g1 (-hmay, -huntay; -hmi)</i> Ku t.: fal inuu dhacay malayn.	tuki <i>f.g2 ld tuji.</i>
tuhunsan <i>f.g4 (-naa, -nayd)</i> Cid wax tuhun ku jiro ahaansho.	tukin <i>m.dh ld tujin.</i>
tuhunsanaan <i>m.f.dh eeg tuhunsan. ld tuhunsanaansho.</i>	tuko <i>f.mg3 (-kaday, -katay) (dii.)</i> Cid waajib salaad gudasho. <i>ld duko.</i>
tuhunsanaansho <i>m.l/dh ld tuhunsanaan.</i>	tukub¹ <i>m.l ld tukubid.</i>
tuhunsii <i>f.g2 (-iyay, -iisay)</i> Cid tuhun ku abuurid.	tukub² <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> 1. Nafley socod tartiib iyo tabar yari leh socosho. 2. Ku t.: ul ku luuidid.
tuhunsiin <i>m.f.dh eeg tuhunsii.</i>	tukube <i>m.l (-bayaal, m.l/dh)</i> Ul lagu tukubo.
tu'i <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Awr fadhiis. <i>ld ju'i, tui.</i>	tukubid <i>m.f.dh eeg tukub². ld tukub¹.</i>
tu'in <i>m.f.dh eeg tu'i. ld ju'in, tu'is, tujin.</i>	tukulush <i>m.l</i> Dabaggalle; uunrays; soongur.
	tulima(a)d <i>m.l ld tulimaad</i>
	tulimaad <i>m.l</i> Waa dhigidda uu dhigo wakil dabiici ihi adke uu sidey oo uu ka keenay meel kale ama fog. Tusaale, webiyadu waxa ay tuulaan dhoobo iyo quruurux, dabayluhuna ciid badan iyo boodh.
	tulud <i>m.dh (-ddo, m.l)</i> Neef geel ah.
	tulux¹ <i>m.dh</i> Buro weyn oo oogada ka baxda.
	tulux² <i>m.dh (daaw.)</i> Gal aan caadi ahayn oo ay biyo ama wax kale ka buuxaan.

tulux-ugxeeye *m.l (daaw.)* Kiish biyo ka buuxaan, mid ama ka badan, oo ka dhix sameysma ugxeeyaha.

tuma *mu.we.dh (kuwama, w)* Magacuyaal weyddiimeed oo dhaddig oo wax ama qof lagu hubsado; waa ayo? yaa waaye?.

tumaal¹ *m.l (-llo, m.dh)* 1. Qof biraha farsameeya. 2. Sab.

tumaal² *m.dh* Naag tumaal ah.

tumaali *m.dh.kh (-iyaal, m.l/dh)* T. ah: wax gacan lagu farsameeyay (bir).

tuman *f.mg4 (-mnaa, -mnayd)* Wax la tumay ahaansho (bir, qof, xiniinyo iwm).

tumasho *m.f.dh eeg* tumo.

tumay *m.l (-yo, m.dh)* 1. Orgi ama wan la dhufaanay. 2. Caws la tumay oo dirmaha laga sameeyo. 3. Roob aan xoog lahayn.

tumayo *m.dh* Qare la miiray gufarka ka hara.

tumbuc *m.l (-cyo, m.dh)* Buur yar oo ciid ah.

tumbul¹ *m.l* Nooc geed-saarka ka mid ah oo udgoon.

tumbul² *m.dh* Dad ama xoolo aan badnayn oo meel tuuran.

tumbur *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax tumburo ku dhufasho. *ld* **tumburyee**.

tumburi *m.l (muus.)* Shareero.

tumburid *m.f.dh eeg* tumbur. *ld* **tumburyeyn**.

tumburo *m.dh* Gacanta faraheeda oo duuban oo hoos wax loogu dhufuto. *ld* **tumburo**.

tumburyeeyn *m.dh* *ld* **tumburid**.

tumburyo *m.dh* *ld* **tumburo**.

tumid *m.f.dh eeg* tun².

tummaati¹ *m.l/dh* Nabar waran oo toos iyo gacanqabsi ah.

tummaati² *f.g1 (-iyay, -iday; -iyi)* Waran, mindi iwm iyadoo daabka la haysto qof ku mudid.

tummaatiyid *m.f.dh eeg* tummaati².

tummun *m.l.t (-nno, m.dh)* Rubuc laba loo dhigay meel; fallar.

tumnaan *m.f.dh eeg* tuman. *ld* **tumnaansho**.

tumnaansho *m.l/dh* *ld* **tumnaan**.

tumo *f.g/mg3 (-untay, -umatay)* 1. (*f.g*) Bir qalab ka samaysasho. 2. (*f.mg*) Wan dhufan ka dhigaasho. 3. (*f.mg*) Qof wuxuu jecelyahay ku raaxaysasho. 4. (*f.mg*) Ku t.: qof korkii ama wax kale ku durdurin, ku baabbacayn; cagaha la dhicid.

tumun *m.l (-nno, m.dh)* Wax siddeed meelood oo is le'eg loo qaybshey, meeshood; fallar. Tus. "T. kiilo bariis ah". *ld* **tummun**.

tumuujayn *m.f.dh eeg* tumuujee. *ld* **tumuuj**.

tumuujee *f.g2 (-jeeyay, -jaysay)* Cid tantoomo la dhicid.

tumuuj *m.dh ld* **tumuujayn**.

tun¹ *m.l* Luqunta dhabarkeeda; jeegada hoosteeda.

tun² *f.g1 (-umay, -untay; -umi)* 1. Badar iwm buushe ka saarid. 2. Cid ul la dhicid. 3. Wan dhufaanid. 4. Sacab t.: sacab isku garaacid. 5. U sacab t.: cid ballan ka qaadid ama taageerid.

tundura *m.dh (juqr.)* Bannaanada aan dhirta lahayn ee woqooyiga maraykanka iyo woqooyiga yurayshiya, oo inta badan ku yaal goobada Aartik iyo dhinaca woqooyi ee kaynaha caleen ibradleyda, ma jiro gobol weyn oo dhigmaa kubbad-badhka koonfureed. Samnadka intiisa badan celceliska heerkul biledku wuu ka hooseeyaa barta biyuu ku barafoobaan, jiilaaladuna aad bay u dheeryihiin una qabow yihiiin, dhulkana waxa qariya baraf, xagaayadu way gaabanyihiin oo diiranyihiin, laakiin xataa luulyo celceliska heerkul biledku kor uma dhaafio 10° C ah.

tunjileec *m.l* Tabar darro cid lagu dareemay oo lagu haadsado.

tunjileecsasho *m.f.dh eeg* tunjileecso. *ld* **tunjileecsi**.

tunjileecsi *m.l* *ld* **tunjileecsasho**.

tunjileecso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid tabardaran maagid.

tunsii *f.g2 (-iiyay, iisay)* Ku t.: ku tumasho.

tunsiin *m.f.dh eeg* tunsiin.

tunuug *m.dh.w eeg* teneg.

tuqtuq *m.dh* Si tabar yar oo loo socdo.

tuqtuqlee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Cid si tabar yari ku jirto u socosho.

tuqtuqleyn *m.f.dh eeg* tuqtuqlee.

tur *f.mg1 (-ray, -rtay)* U tur: cid u naxariisasho.

turaab *m.dh* Carro laga soo qaado shiikh la qaddariyo xabaashiisa si barako looga helo.

turaal *m.l* Naxariis cid loo galoo. *ld* **turniimo, turniin, turninsho**.

turaanturayn *m.dh ld* turunturayn.

turaanturree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* *ld* turunturree

turaanturro *m.dh ld* turunturayn.

turaanturyayn *m.dh ld* turunturayn.

turaanturyee *f.g2 (-yeeyay, -yeysay)* *ld* turunturree.

turbi *m.l* 1. Gurbaan yar. 2. T. ah: qof xoog badan.

turbid *m.f.dh eeg* turub².

turci *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld* **tirci**.

turcid *m.dh ld* **tircid**.

turcin *m.dh ld* **tircin**.

turid <i>m.f.db eeg tur.</i>	turunturayn <i>m.f.db eeg turunturree. ld turaanturayn, turaanturro, turaanturyayn.</i>
turjubaan ¹ <i>m.l (-nno, m.db)</i> Afceliye; afhayn. <i>ld turjumaan¹.</i>	turunturree <i>f.g2 (-reecay, -raysay)</i> Qof socda hore u ridid. <i>ld turaanturree, turaanturyee.</i>
turjubaan ² <i>f.mg1 (-nay, -ntay)</i> 1. Laba af isku beddelid. 2. Ka t.: laba qof oo aan is af garanayn is af garadsiin. <i>ld turjumaan².</i>	turunturro <i>m.db ld turunturayn.</i>
turjubaanid <i>m.f.db eeg turjubaan².</i> <i>ld turjumaanid.</i>	turunturroo <i>f.mg3 (-ooday, -ootay)</i> Cid socota hore u dhicid.
turjubaannimo <i>m.db</i> Turjubaan ahaansho. <i>ld turjumaannimo.</i>	turunturrood <i>m.f.l eeg turunturroo.</i>
turjumaan ¹ <i>m.l ld turjubaan¹.</i>	turuq ¹ <i>m.l (-qyo, m.db)</i> 1. Murqo waaweyn oo dadku yeesho. 2. Tolmo halhalluuq ah oo foolxun. 3. <i>ld turqid.</i>
turjumaan ² <i>f.mg1 (-nay, -ntay)</i> <i>ld turjubaan².</i>	turuq ² <i>f.mg1 (-rqay, -ruqday; -rqi)</i> Qalab af fiiqan wax ku mudid.
turjumaanid <i>m.db ld turjubaanid.</i>	turxaan <i>m.db</i> Iin; cillad.
turjumaannimo <i>m.db ld turjubaannimo.</i>	turxaanbixin <i>m.db</i> Xumobixin, cilladbixin.
turjumad <i>m.db ld tarjumo.</i>	tus ¹ <i>m.l</i> Humri kulul oo dhaca waqtiga kulaylah; hogo.
turjuman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> <i>ld tarjuman.</i>	tus ² <i>f.lg1 (-say, -stay)</i> 1. Cid wax farta ugu fiiqid. 2. Is t.: laba qof isu keenid.
turjume <i>m.l ld tarjume.</i>	tusaalayn <i>m.f.db eeg tusaalee. ld tusaalays.</i>
turjumid <i>m.db ld tarjumid.</i>	tusaalays <i>m.l ld tusaalayn.</i>
turjumnaan <i>m.db ld tarjumnaan.</i>	tusaale <i>m.l (-layaal, m.l/db)</i> Matal; masal; misaal. <i>ld tusaalo.</i>
turjumnaansho <i>m.l/db ld tarjumnaan.</i>	tusaalee <i>f.mg2 (-leeyay, -laysay)</i> 1. Cid talo u jeedin. 2. Cid wax uga digid.
turjumo <i>m.db ld tarjumo.</i>	tusaal-kalgalka <i>m.l (-layaal ..., m.l/db) (kiim.)</i> Tuse muujinaya curiyeaasha oo u habaysan hannaan ku salaysan korodhka tirada borotonnda si loo arko xiriirkha dhaqanka kiimikaad ee ka dhexeeya curiyeaasha.
turjun <i>f.g1 (-umay, -untay; -umi)</i> <i>ld tarjun.</i>	tusaalo <i>m.db ld tusaale.</i>
turmaag <i>m.l.kh</i> T. ah: wax ama qof si toos ah oo aan dhaqaaq lahayn u taagan.	tu'sasho <i>m.f.db eeg tu'so.</i>
turmaagan <i>f.g4 (-gnaa, -gnayd)</i> Wax, si toos ah oo aan dhaqdhaqaaq lahayn u taagan ahaansho.	tusbax <i>m.l (-xyo, m.db) (dii.)</i> Iniino ka samaysan kuul ama qori oo dhexda ka daloola o dhuun iskula taxan oo lagu werdiyo.
turmaagnaan <i>m.f.db eeg turmaagan.</i> <i>ld turmaagnaansho.</i>	tusid <i>m.f.db eeg tus².</i>
turmaagnaansho <i>m.l/db ld turmaagnaan.</i>	tusmayn <i>m.f.db eeg tusmee.</i>
turniimo <i>m.db ld turaal.</i>	tusmaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la tusmeeay ahaansho.
turniin <i>m.l ld turaal.</i>	tusmaysnaan <i>m.f.db eeg tusmaysan.</i> <i>ld tusmaysnaansho.</i>
turniinsho <i>m.db ld turaal.</i>	tusmaysnaansho <i>m.l/db ld tusmaysnaan.</i>
turqan <i>f.g4 (-naa, -nayd)</i> Wax la turqay ahaansho.	tusmee <i>f.g2 (-meeyay, -maysay)</i> 1. Wax tusmo u yeelid. 2. Buug tusmo u samayn.
turqanaan <i>m.f.db eeg turqan.</i> <i>ld turqanaansho.</i>	tusmo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> 1. Hab reer miyigu u dego meel cusub. 2. Calaamat la dhigo meel la degi rabo. 3. Taxanaha cinwaanada buug.
turqanaansho <i>m.l/db ld turqanaan.</i>	tu'so <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Awr fadhiisisasho.
turqasho <i>m.f.db eeg turqo.</i>	tuu <i>e.d Juu!</i> <i>ld tu'</i> (2).
turqid <i>m.f.db eeg turuq².</i> <i>ld turuq¹ (3).</i>	tuubbo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> Qalab dhuuban oo dhexda ka daloola oo dareeraha, hawada iwm ay maraan.
turqo <i>f.g3 (-qaday, -qatay)</i> Wax mudasho.	
turraaxad <i>m.db</i> Maro midab leh oo sariiraha lagu goglo ama la huwado.	
turub ¹ <i>m.l</i> Xaashiyo cayaaro badan oo kala jaad ah lagu cayaaro oo afar cuntub u qaybsan: hadhiin, dheemman, karaawil iyo isbig.	
turub ² <i>f.mg1 (-rbay, -rubtay; -rbi)</i> Turub cayaarid.	
turuc <i>f.mg1 (-cay, -cday)</i> <i>ld tircic.</i>	
turug <i>m.l (-gyo, m.db)</i> 1. Muruq. 2. Meel taag ah.	
turumbo <i>m.db (-ooyin, m.l)</i> (muus.) Bigil.	
turumbuukh <i>m.db.u</i> Kiddig-badeed.	

tuud <i>m.dh</i> (-dyo, <i>m.dh</i>) Heen.	tuulimaad-badeed <i>m.l</i> (-dyo ..., <i>m.l</i>) (<i>jool.</i>) Tuulimadyada la dhigo meelaha bad weynnada ama harooyinka guntooda badweynnada ugu hooseeya, waxyaabaha la tuulay asalkoodi waxay ka yimaadeen haraayaal yaryar oo ka haray noole hore ugu oolaan jiray qaybtaa badda ama harada ee uu ka dhacay tuulimaadku.
tuudi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Hal la rabo in la oogada in ay rimantahay foori ugu yeerid. 2. Laf heen ka bixin.	tuulimaad-mool <i>m.l</i> (-dyo ..., <i>m.l</i>) (<i>jool.</i>) Maatarka adag ee daboola gebiska gobolka ugu hooseeya ee badda.
tuudin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuudi. <i>ld</i> tuudis.	tuulnaan <i>m.dh ld</i> tuurnaan.
tuudis <i>m.l ld</i> tuudin.	tuulnaansho <i>m.l/ld ld</i> tuurnaan.
tuudsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuudso. <i>ld</i> tuudsi.	tuulo <i>m.dh</i> (-oozin, <i>ml.</i>) Magaalo yar oo meel miyi ah ku taal.
tuudsi <i>m.l ld</i> tuudsasho.	tuumi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax meel ku uruuriin.
tuudso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Lafo iwm tuud kala bixid.	tuumin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuumi. <i>ld</i> tuumis.
tuug¹ <i>m.l</i> (tuug , <i>m.dh</i>) Nin wax xadid caadaystay.	tuumis <i>m.l ld</i> tuumin.
tuug² <i>m.dh</i> Wax baryo lagu keenay.	tuunsamid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuunsan ¹ .
tuug³ <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) Wax baryid; yaboohsasho.	tuunsan¹ <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Alaab wax meel la isugu uruuriyey noqosho.
tuugannimo <i>m.dh</i> Tuug ahaansho. <i>ld</i> tuugnimo.	tuunsan² <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax meel ku uruuriay noqosho.
tuugid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuug ² . <i>ld</i> tuugmo.	tuunsanaan <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuunsan ² . <i>ld</i> tuunsanaansho.
tuugmo <i>m.dh ld</i> tuugid.	tuunsanaansho <i>m.l/ld ld</i> tuunsanaan.
tuugnimo <i>m.dh</i> Tuug ahaansho. <i>ld</i> tuugannimo.	tuunsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuunso. <i>ld</i> tuunsi.
tuugo <i>m.dh</i> 1. Wax xadidda; tuugnimo; xatooyo. 2. Qof dheddig ah oo keli ah wax xadda. 3. Koox wax xaddo.	tuunsi <i>m.l ld</i> tuunsasho.
tuugsad <i>m.l ld</i> tuugsasho.	tuunso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax meel ku uruursasho.
tuugsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuugso. <i>ld</i> tuugsad , tuugsi.	tuuqsad <i>m.l ld</i> tuuqsasho.
tuugsi <i>m.l ld</i> tuugsasho.	tuuqsasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuuqso. <i>ld</i> tuuqsad , tuuqsi.
tuugso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Cid sadaqo weyddiisasho.	tuuqsi <i>m.l ld</i> tuuqsasho.
tuugtamid <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuugtan ² . <i>ld</i> tuugtan¹.	tuuqso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Si gaar ah bad u taabasho (ciyaar turub).
tuugtan¹ <i>m.l ld</i> tuugtamid.	tuur <i>f.g/mg1</i> (-ray, -rtay) 1. (<i>f.g</i>) Wax gacanta ku gamid. 2. (<i>f.mg</i>) Ka t.: sharaab dhaqso u cabbid.
tuugtan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Si aad ah wax u baryid.	tuur <i>m.l</i> 1. Timaha madaxa oo inta la daayo in yar kor u dheeraada. 2. Wax meel ta tuuray qaabkiisa. <i>ld</i> tuul¹.
tuuji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Wax jilicsan oo diismaya calaacasha iyo faraha ku dhuumjin si dheecaan iwm looga keeno. 2. Ooga bugta ama daallan daliigid ama rixid.	tuur <i>m.dh</i> (-ro, <i>m.l</i>) 1. Kurus. 2. Dadka gasarku ku dhaco, qaabka dhabarkoodu yeesho.
tuujin <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuuji.	tuur <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax meel tubid. <i>ld</i> tuul².
tuujis <i>m.l</i> (<i>c.nafj.</i>) Wejiga garaaca wadnaha, marka caloolyarooyinka wadnuhu isku soo ururaan si ay dhiigga ugu tuuraan halbowlayaasha.	tuuran <i>f.mg4</i> (-rmaa, -rnayd) Wax gacanta lagu gamay ahaansho.
tuul¹ <i>m.l ld</i> tuur¹.	tuuran <i>f.mg4</i> (-rmaa, -rnayd) Wax gacanta lagu gamay ahaansho.
tuul² <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> tuur³.	tuur <i>f.g1</i> (-ray, -rtay) Wax meel la tuuray ahaansho. <i>ld</i> tuulan.
tuulan <i>f.mg4</i> (-rmaa, -rnayd) <i>ld</i> tuuran.	tuurasho <i>m.f.dh</i> <i>eeg</i> tuuro.
tuulid <i>m.dh ld</i> tuurid.	tuurbarbaar <i>m.l ld</i> tuurfaahis.
tuulimaad <i>m.l</i> 1. (<i>taar.</i>) Qaybta ka mid ah oogada dhulka iyo gibilkusa ee ay nafleydu ku noolan karto, amase, ay nafley du ku nooshahay. 2. (<i>jool.</i>) Dhibidda uu dhigo wakiil dabiici ihi adke uu sidey oo uu ka keenay meel kale ama fog. Tus. "Webiyadu waxa ay tuulaan dhoobo iyo quruurux, dabayluhuna ciid badan iyo boodh".	

tuurfaahis *m.dh* Nooc ka mid ah cawska
raraada laga sameeyo. *ld* **tuurbarbaar**.

tuurid *m.f.dh* eeg tuur. *ld* **tuuris, tuurniin.**

tuurid *m.f.dh* eeg t³ur³. *ld* **tuulid, t³urniin.**

tuurimo *m.dh* In wada jirta oo badan; wax
meel t³uran.

tuurin *m.l* (-**inno!**-**imo**, *m.dh*) 1. Qori yar oo
af fiiqan leh oo hasha irmaan sanka looga
mudo si ilmo loogu sidko. 2. Qori yar ooo af
fiiqan leh oo timaha lagu t³uro.

tuuris *m.dh* *ld* **tuurid.**

tuurmadow *m.dh* Libaax-badeed jaad ka mid
ah.

tuurnaan *m.f.dh* eeg tuuran. *ld* **tuurnaansho.**

tuurnaan *m.f.dh* eeg t³ur¹an¹. *ld* **tuulnaan,**
tuulnaansho, t³urnaansho.

tuurnaansho *m.l/dh* *ld* **tuurnaan.**

tuurnaansho *m.l/dh* *ld* **tuurnaan.**

tuurniin *m.l* *ld* **tuurid.**

tuurniin *m.l* *ld* **tuurid.**

tuuro *f.g/mg3* (-**rtay**, -**ratay**) 1. (*f.g*) Wax meel
isugu geysasho. 2. (*f.mg*) Wax meel isugu

imaasho. 3. Timaha tuurid.

tuurre *m.l* (-**rayaal**, *m.l/dh*) Nin tuur leh.

tuuryayn *m.f.dh* eeg tuuryee. *ld* **tuuryo.**

tuuryee *f.g2* (-**yeeyay**, -**yaysay**) Wax tuuryo
isdaba joog ah la dhicid.

tuuryo *m.dh* *ld* **tuuryayn.**

tuutayn *m.f.dh* eeg tuutee. *ld* **tuutays.**

tuutays *m.l* *ld* **tuutayn.**

tuutee *f.g2* (-**teeyay**, -**teysay**) 1. Cid si wada jir
ah wax u yeelid 2. Si degdeg ah u socosho
(qof)

tuutuu *m.l* (-**ullo**, *m.dh*) Qori shiishka lagu
barto oo xabbado af fiiqan dabadana bul ku
leh ay ka dhacaan.

tuux *m.l* Tirs¹ loo adeegsado cayaarta delebka.

tuwaal *m.l* (-**llo**, *m.dh*) Maro culus oo duf leh
oo marka la qubaysto biyaha kora looga
qallajiyo, shukumaan. *ld* **taweeel, tuweel.**

tuweel *m.l* (-**llo**, *m.dh*) *ld* **tuwaal.**

tuxle *m.l* (-**layaal**, *m.l/dh*) 1. Qof xan badan.
2. Orod la sameeyo iyadoo la fooraro.

U

u¹ (u') *m.db* Xarafka labaataanaad ee alifba'da af soomaaliga, waana shaqal.

u² b (nax.) Qurub lagu isticmaalo falka bidixdiisa: a) qurub la xiriira jijo la aado. Tus. "Halkaa u orod!"; b) qurub la xiriira qofka loo aado. Tus. "Cali baan u tagay"; c) qurub la xiriira qof ama shay daraaddiis wax loo sameeyo. Tus. "Naagta aqal u dhis!"; d) qurub la xiriira habka ama sababta wax loo sameeyo. Tus. "Si wanaagsan u sameel!", "Maxaad u soo iibsatay?"; e) ugu: qurubyoo lagu cabbiro kalasarraynta. Tus. "Wiilasha asaga ayaa ugu wanaagsan".

ubad *m.l* Dhasha yaryar ee xoolaha iyo dadka.

ubax *m.l* Qaybaha geedka qayb ka mid ah oo xubnaha dhalidda iyo abuurku soo maraan; waa caleemo midabyo badan oo qurxoon; xay; man.

ubaxaysad *m.l ld* ubaxaysasho.

ubaxaysasho *m.f.db eeg* ubaxayso. *ld* ubaxaysad, ubaxaysi, ubxaysad, ubxaysasho, ubxaysi

ubaxaysi *m.l ld* ubaxaysasho.

ubaxayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Ubax yeelasho (geed). *ld ubxayso*.

ubaxdhig *m.l* Dhigidda la dhigo meelo taariikhii ah ubax.

ubaxley *m.db (bot.)* Dhirta ubaxa leh. Ubaxleydu waa muuqaallada dhirta shiiqisa ee maanta. Waxa laga helaa dhismayaasha ugu sareeya boqortooyada dhirta, taas oo u suurto gelisa inay ku noolaadaan sabooyin kala duwan.

ubaxoobid *m.f.db eeg* ubaxow. *ld ubxoobid*.

ubaxow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Ubax dhalid (geed). *ld ubxow*.

ubbo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Weel badanaa argeeg ka samaysan oo sal ballaaran iyo qoor dhuuban oo weesada lagu shubto. 2. Quluc.

ubbo-ubax *m.db (-xo, m.db) (bot.)* Qaybta dheddigga ee ubaxa, taas oo ka kooban hal kaarbale, ama koox kaarbale ah.

ubuc¹ *m.db (-cyo, m.db)* Uurkujir. *ld oboc*.

ubuc² *m.db (-cyo, m.l)* Qaybta hoose ee jidhka xayawaanka. Waxay ka koobantahay caloosha, mindhicirrada iyo organnada qashinsaarka iyo taranka.

ubur *m.db (-rro, m.db)* Xumbo adag, oo cad, oo awrka qooqan afkiisa ka timaadda. *ld abur*.

uburi *f.g2 (-iyay, -isay)* Awr qooqan, ubur afka ka keenid. *ld aburi*.

uburin *m.f.db eeg* uburi. *ld aburin*.

ubxaysad *m.l ld* ubaxaysasho.

ubxaysasho *m.f.db ld* ubaxaysasho.

ubxaysi *m.l ld* ubaxaysasho.

ubxayso *f.mg3 (-stay, -satay)* *ld ubaxayso*.

ubxi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ubax yeelasho (geed).

ubxin *m.f.db eeg* ubxi. *ld ubxis*.

ubxis *m.l ld* ubxin.

ubxoobid *m.db ld* ubaxoobid.

ubxow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* *ld ubaxow*.

udaabtahays *m.db* Geed geedaha sabuulka leh ka mid ah; gowracato. *ld ugaabdays*.

udgi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax caraf u yeelid. *ld udgoonee*.

udgid *m.f.db eeg* udug².

udgin *m.f.db eeg* udgi. *ld udgoonayn*.

udgoon¹ *m.l* 1. Ur la jeclayso oo carfoon. 2. Waxyabo la shito ama lays marsho oo carfoon; udug.

udgoon² *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax ur la jeclayso leh ahaansho.

udgoonaan *m.f.db eeg* udgoon². *ld udgoonaansho*.

udgoonaansho *m.l ld* udgoonaan.

udgoonayn *m.db ld* udgin.

udgoonee *f.g2 (-neeyay, -neysay)* *ld udgi*.

udgoonsad *m.l ld* udgoonsasho.

udgoonsasho *m.f.db eeg* udgoonso. *ld udgoonsad*.

udgoonso *f.mg3 (-saday, -satay)* Udgoon isku shubid.

udo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Saxaro. 2. Cudur geela dhabxanagga kaga dhaca.

- udub** *m.l (-dbo, m.l)* 1. Tiir xooggan, farraarro leh oo dhismaha aqal soomaaliga lagu adkeeyo. 2. Tiirar badan oo meel wada yaal. 3. Summad geela lagu dhigo, qaab udub kor u jeeda ah leh oo meelo kala duwan looga dhigo; kabaal. 4. Dhigo.
- udubcad** *m.l* Qoys markaas aqal galay.
- udubdhexaad** *m.l (-do/-dyo, m.dh)* Udub dheer oo aqlka dhexdiisa la suro si uu u adkeeyo dhismaha aqalka.
- udubxoog** *m.l (-gyo, m.dh)* Labada udub oo irridda aqalka lagu dhiso midkood.
- udug¹** *m.l* 1. Ur la jecleysto. 2. Wax ur la jecleysto leh oo la shito ama lays mariyo.
- udug²** *f.mg1 (-dgay, -dugtay)* Wax caraf la jeclayslo yeelasho.
- udullub¹** *m.l* Socod cagajiid ah oo ay sameeyaan dad jirro, caro iwm hayso.
- udullub²** *f.mg1 (-bay, -btay)* Qof jirro, caro iwm la cagajiid.
- udullubi** *fg2 (-iyay, -isay)* Nafley jirran si tartiib ah u wadid.
- udullubid** *m.f.dh eeg udullub²*.
- udullubin** *m.f.dh eeg udullubi. ld udullubis.*
- udullubis** *m.l ld udullubin.*
- uduuf** *m.dh* Gufar; qashin.
- uduufaa** *m.l.kh* 1. Neef yar (siiba nayl) oo caato ah. 2. Cunug yar oo caato ah.
- uduufo** *m.dh* Wax kasta intiisa liidata.
- uf¹** *m.dh* Faddare; qurun.
- uf²** *e.d* Eray la dhaho kolka ur qurmuun la dareemo.
- ufaayow** *m.l.kh* Cudur raagay.
- ufo** *m.dh (-ooyin, m.l)* Dabaysha roobka ka soo horreysa.
- ufoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* 1. Ka siqasho; ka yaqyaqsasho. 2. Ka u.: wax ka tanaasulid ama ka fogaanshoo.
- ufood** *m.f.l eeg ufoo.*
- ufuq** *m.l (-qyo, m.dh) (juqr.)* Xarriiqaa lagu sheegi karo inay wareegsantahay oo xadeysa aragga eegaha, kaas oo ah dhulka dushiisa ama badda dusheeda, meesha dhulka ama baddu ay u muuqdaan inay cirka kula kulmaan. Ogaanta ufuqu waxay ku xirantahay joogga eegaha.
- ug** *f.g1 (-gay, -gtay)* Ku u.: wax dab ku qallajin.
- ugaabdays** *m.dh ld udaabtahays.*
- ugaadhsade** *m.l (-dayaal, m.l/dh)* Xayawan u ugaadhasada xayawaannada kale cunto ahaan.
- ugaar¹** *m.dh.u* Nafley banjoog ah oo hilbkeeda la cuno sida biciidka, deerada, iwm.
- ugaar²** *f.g1 (-ray, -rtay)* Ugaar dilasho (qof). *ld ugaarso.*
- ugaarasho** *m.f.dh eeg ugaarso. ld ugaarsasho, ugaarsi.*
- ugaarayn** *m.f.dh eeg ugaaree.*
- ugaaree** *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Dabjoob in ay ugaar noqoto gayeysii.
- ugaarid** *m.f.dh eeg ugaar²*.
- ugaaro** *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld ugaarso.*
- ugaaroobid** *m.f.dh eeg ugaarow.*
- ugaarow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Ugaar noqoshoo.
- ugaarsad** *m.l ld ugaarasho.*
- ugaarsasho** *m.dh eeg ugaarso. ld ugaarasho.*
- ugaarsato** *m.dh.u* Dad ugaarta ugaarsada.
- ugaarsi** *m.l ld ugaarasho.*
- ugaarso** *f.g3 (-saday, -satay)* Ugaar doonasho. *ld ugaaro.*
- ugaas** *m.l* Nin tol madaxnimadiisa loo caleemasaaray.
- ugaasee** *f.g2 (-seeyay, -seysay)* Qof ugaas (is)ka dhigid.
- ugaaseyn** *m.f.dh eeg ugaasee.*
- ugaasnimo** *m.dh* Ugaas ahaanshoo.
- ugan** *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Weel wax dab lagu qallajiyey ahaanshoo.
- ugar¹** *m.l* 1. Inan. 2. Harag xoolaad oo la idiomay.
- ugar²** *m.dh (-ro, m.l)* Kiish ama boorso harag ka samaysan.
- ugax¹** *m.dh.u (-gxaan, m.dh)* 1. Shay kakoonsan, qolof adag oo ay dhasho nasleyda inta aan naasleyda ahayn, oo uu ku jiro abuurka ilmaha iyo nafaqadii korin lahayd; ukun. 2. Unug dheddig oo ka soo go'a uxiyaha naasleyda dheddig oo marka uu bacrimiyo unugmaniga labi ilmo ka abuurmaan.
- ugax²** *m.dh (ugxanno, m.dh) (baay.)* Unug taran oo qaangadh ah oo laga helo xayawaanka dheddig, kaasi oo uu saarood ugxansiduhu.
- ugaxlay** *m.dh (c.nafl.)* Xubinta taranka ee ugu muhiimsan xagga dheddigga oo soo saarta unug-ukumeed iyo hormoonnada istroojinka kaltan toosan kaddib markii ay ku dhacaan hormoonnada goonadotroofin loo yaqaan oo laga siidaayo qoqobka hore ee qanjirdhiqa bitiwariga waxa jira laba ugceeye oo ku yaal qaybta hoose ee uurkujirtada, labada dhinac ee ilmosidaha.
- ugbaad** *m.l* 1. Dhir roob ku da'ay oo baxday oo aan cidi daaqin. 2. Dhul welii ugub ah.
- ugbaadsasho** *m.f.dh eeg ugbaadso. ld ugbaadsi.*
- ugbaadsi** *m.l ld ugbaadsasho.*

ugbaadso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Qof ugbaad doonasho.	ujeeddo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) 1. Macnaha looga danleeyahay hadal, fal, hadaf iwm. 2. Dulucda qoraal rasmi ah ama dood. <i>ld ulajeeddo</i> .
ugbaan <i>m.f.dh eeg</i> ugub ² . <i>ld ugbaansho</i> .	ujro <i>m.dh</i> Lacag ama wax kale oo qiimo leh oo shaqo la qabtay lagu bixiyo ama laga qaato. <i>ld ujuuro</i> .
ugbaansho <i>m.l/dh ld ugbaan</i> .	ujuuro <i>m.dh ld ujro</i> .
ugeyb <i>m.l</i> Riyaha intooda jirta sannad ka kor dhalmara aan gaarin.	ukun <i>m.dh.u</i> (-umo, <i>m.l</i>) Shay kakoonsan, qolof adag oo ay dhasho nafleyda inta aan naasleyda ahayn, oo uu ku jiro abuurkii ilmaha iyo nafaqadii korin lahayd.
ugid <i>m.f.dh eeg</i> ug.	ul <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) 1. (-lo, <i>m.l</i>) Qori dhuuban, geedaha laga goosto oo loo qaato in laysku daafaco ama xoolaha lagu raaco. 2. Lo' tiradeedu boqol (100) gaartay. 3. Tiro lo' ah oo gaar isula soofta.
ugnaan <i>m.f.dh eeg</i> ugan. <i>ld ugnaansho</i> .	ulaaxi <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Sida neef caato ah oo biyo ka dhergey uu u socdo, u socosho.
ugnaansho <i>m.l/dh ld ugnaan</i> .	ulaaxin <i>m.f.dh eeg</i> ulaaxi. <i>ld ulaaxis</i> .
ugu hooseeye¹ <i>m.l</i> Qiimaha ugu yar ama ugu hooseeya.	ulaaxis <i>m.l ld</i> ulaaxin .
ugub¹ <i>m.l.kh</i> 1. Dhul dihin oo aan weli laga xoojin; cusayb. 2. Naflay dheddig oo aan weli curan.	ulajeeddo <i>m.dh ld ujeeddo</i> .
ugub² <i>f.mg4</i> (-gbaa, -gbayd) Wax aan weli curan ahaansho.	ulakac <i>m.l/fk</i> Samaynta fal kas iyo ogaal loo sameeyo.
ugubi <i>m.dh</i> Shimbir yar oo midabkeeda bey ah oo dhulka uun ku socota.	ulayn <i>m.f.dh eeg</i> ulee. <i>ld ulays</i> .
ugubnimo <i>m.dh</i> Ugub ahaansho.	ulays <i>m.l ld</i> ulayn .
uguf <i>m.l</i> (-fyo, <i>m.dh</i>) Sabuul meseggo, oo qaaday cudur ama biyo la'aan heshay awgeed, oo aan yeelan badar fiican.	ulaysi-dagiiran <i>m.l</i> Waddo halka ay ka billaabansaya u ballaaran, halka ay ku dhammaanaysana u cirriyoon oo dagiirranka lagu soo qumiyo si ay ugu ururaan edegga. Mur-dagiran.
ugufaa <i>m.l</i> Dibi laba jir ah.	ulee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Wax ul la dhicid.
ugu-hooseeye² <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/dh</i>) (xis.) Bar ku taalla garaaf fansaar taas oo leh qiimaha ugu hooseeya ee ku dhex jira gaalis. Haddii fansaarku yahay xood si joogta ah isu haysta, u hooseeyaha fansaarku waa bar noqod; taas oo ah tiirada taabtaha marka loo eego xoodka ay si joogto ah isaga beddesho min togane ilaa tabane iyada oo maraysa eber.	uleex <i>f.mg1</i> (-xay, -xday) Aayar u socosho.
ugunji <i>m.l</i> Liin, bambeelmo.	uleexid <i>m.f.dh eeg</i> uleex.
ugxaan <i>m.dh.w eeg</i> ugax ¹ .	ulootamid <i>m.dh ld</i> ultamid .
ugxanayn <i>m.dh</i> (baay.) Sii daynta ugxpanta ka timaada ugxsansidaha. Unug ugxneedka ku dhex koraya goonkiisa wuxuu tegaa ugxsansidaha dushiisa; marka uu qaangaadho waxa laga soo daayaa goonka iyada oo lagu sii daynayo moqorka jidhka, halkaas oo laga gudbiyo marin ubxaneedka.	ulootan¹ <i>m.l ld</i> ultamid .
ugxandhalid <i>m.dh</i> (baay.) Taran ugxpanta bacrinsani ay ku korto kuna dillaacdoo marin ugxneedka hooyada.	ulootan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay) <i>ld ultan²</i> .
ugxanside <i>m.l</i> (-dayaal, <i>m.l/dh</i>) 1. (<i>c.naf.l</i>) Organka taranka ee dheddigga xayawaanka kaas oo soo saara ugxpanta. 2. (<i>bot.</i>) Salka hulan ee kaarbalka ubaxa, kaas oo ka kooban hal ama in ka badan oo ugxpanta yare. Bacriminta kaddib, derbiga ugxsansiduhu wuxuu u koraa xagga midhaha isagoo daboolaya iniiyaha.	ultamid <i>m.f.dh eeg</i> ultan ² . <i>ld ulootamid</i> , ulootan¹ , ultan¹ .
ugxanside-yare <i>m.l</i> (-rayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>bot.</i>) Qaybta organnada taranka dheddigga ee iniiyaha geedka, taas oo ka kooban bu'da, kiish uurjiif iyo lakab ugxneedya.	ultan¹ <i>m.l ld</i> ultamid .
	ultan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Laba qof ama ka badan cayaar ulo yaryar laysla dhacayo ku tartamid. <i>ld ulootan²</i> .
	ultansii <i>f.g2</i> (-iiyay, -iisay) Laba qof ama ka badan ula yaryar oo laysla dhaco ku tartansii (cayaar).
	ultansiin <i>m.f.dh eeg</i> ultansii. <i>ld ultansiis</i> .
	ultansiis <i>m.l ld</i> ultansiis .
	uluufaad <i>m.l.t</i> Tiro kumanyaal gaarta.
	umaad¹ <i>m.l</i> Geeri, mawd, dhimasho.
	umaad² <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Nafley dhimasho.
	umaadad <i>f.g1</i> (-day, -dday) Si hanti loo unko wax meel dhigid. <i>ld amaamud</i> .
	umaadid <i>m.f.dh eeg</i> umaad ² .
	umaamad <i>f.g1</i> (-day, -dday) Maal aruursasho.

umaamadan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) *ld* amaamudan.
 umaamade *m.l ld* amaamude.
 umaamadid *m.f.dh eeg* umaamad. *ld* amaamudid.
 umaamudnaan *m.dh ld* amaamuudnaan.
 umaamudnaansho *m.ll/dh ld* amaamudnaan.
 umal¹ *m./Caro ciilqab ah.*
 umal² *f.mg1* (-mlay, -mashay; -mli) Caro ciilqab leh dareemid. *ld* umashoo.
 umashoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qof dareema caro ciilqab ah noqosho. *ld* umal².
 umashood *m.f.l ld umlid.*
 umlid *m.f.dh eeg umal².* *ld* umashood.
 ummaag *m.dh* Xirmo ah cawska rarada laga sameeyo.
 ummad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Dad meel wada deggan oo dhaqan iyo dhaqaale wadaag ah. 2. Dad.
 ummadnimo *m.dh* Ummad ahaansho.
 ummi *m.l.kh* U. ah: qof aan wax qori karin waxna akhrin karin.
 umminnimo *m.dh* Ummi ahaansho.
 ummiya *m.db* Shareero.
 ummu¹ *m.db* (-lo, *m.l*) Qof dumar ah oo kolkas ilmo dhashay.
 ummu² *f.mg1* (-ulay, -ushay) Ilmo uur ku jiray dhalid.
 ummuladdoox *m.l* (-xyo, *m.db*) 1. Dilaa aan cidna u nixin oo wuxuu arkaba dila. 2. Colaad aan cidna la reebin.
 ummulbax¹ *m.l* Dhammaadka afartanka casho ee ugu dambeeya kolka ay hooyadu ummusho.
 ummulbax² *f.mg1* (-xay, -xday; -bixi) Afartanka casho ee ummusha lagu jiray dhammaysasho.
 ummlubixi *f.g2* (-iyay, -isay) Hooyo dhashay, intay afartanka casho ee ummusha ka dhammaysanayo u adeegid; nafaqgayn.
 ummlubixid *m.f.dh eeg ummulbax².*
 ummulbixin *m.f.dh eeg ummulbixi.*
 ummuli *f.g2* (-iyay, -isay) Ilmo ka dhalin.
 ummulid *m.f.dh eeg ummul².*
 ummulin *m.f.dh eeg ummuli.* *ld* ummulis.
 ummulis *m.l ld ummulin.*
 ummuliso *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Haweeney aqoon u leh sida loo dhaliyo naagaha.
 ummuliye *m.l* (-yayaal, *m.ll/dh*) Nin yaqaan sida loo dhaliyo ummuliyo haweenka ummulaya.
 ummulow *m.l* Cudur ku dhaca dumarka ummula.
 ummulraac¹ *m.l* Geerida ku timaada haweeney ummulaysa ama ummushay.

ummulraac² *f.mg1* (-cay, -cday) Haweeney ummushay dhimasho. *ld* ummulraaco.
 ummulraacasho *m.dh ld* ummulraacid.
 ummulraacid *m.f.dh eeg ummulraac².*
 ummulraaco *f.mg3* (-cday, -catay) *ld* ummulraac².
 ummuur *m.dh ld* ammuur².
 ummuuraysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) *ld* ammuureysan.
 ummuuraysnaan *m.dh ld* ammuureysnaan.
 ummuuraysnaansho *m.ll/dh* *ld* ammuureysnaansho.
 uneexo *m.dh ld* aneexo.
 unfaxyee *f.mg2* (-yeeyay, -yeysay) Neef ari ah unfaxyo keenid.
 unfaxyeyn *m.f.dh eeg* unfaxyee.
 unfaxyo *m.dh* Dhiig ka yimaada neef ari ah oo bilihi ugu horreeyay dhiciyay.
 unfo *m.dh* Qarandi, saddexsulley.
 unkad *m.l ld unkasho.*
 unkamid *m.f.dh eeg* unkan¹.
 unkan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax la unkay noqosho.
 unkan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax la unka ahaansho.
 unkanaan *m.f.dh eeg* unkan². *ld* unkanaansho.
 unkanaansho *m.ll/dh ld* unkanaan.
 unkasho *m.f.dh eeg* unko. *ld* unkad.
 unkid *m.f.dh eeg* unug².
 unko *f.g3* (-kaday, -katay) Weel toliddiisa ama caw, harrar iwm falkintooda billaabid.
 unkod *m.l ld onkod¹.*
 unsar *m.l* Wasakh yar oo ku jirta weel hoore ku jira salkiisa. *ld* usar.
 untiye *m.l ld yibir.*
 unug¹ *m.l* (-gyo, *m.db*) Wax aan hore u jirin oo la curinayo, bilawga ugu horreeyay.
 unug² *m.l* (-gyo, *m.db*) (baay) Halbeegga salka nolosha ee maatar iyo tamarina ka soo uunmaan, ku beddelmaan, ku kaydsaman, kuna isticmaal galaan. Unug kastaa wuxuu ka koobanyahay walxo cufan oo borotiin ah (borotobalaasam), kuwaas oo u meesiyoobey walax xab oo kale ah (sayoutbalaasam) iyo bu', kaas oo ay ku jirto DNA.
 unug³ *f.g1* (-nkay, -nugday; -nki) Unug samayn.
 unug-dareen-dhaqaaq *m.l* (-gyo ..., *m.db*) (*c.naf*.) Unug ama organ soo saara jawaab fisiyoolojyiyeed marka uu nashaad iyo guyo dareen wade. Tus. "Muruqyada iyo qanjidhada".
 unug-dareen-wade *m.l* (-dayaal, *m.ll/dh*) (*c.naf*.) Unug dheeraaday oo faracyo leh, kaasi oo ah halbeegga aasaaska u ah

- habdhiska dareenwadka, gaarna u ah gudbinta gujooyinka.
- unugga cad ee dhiingga** *m.l eeg* liyuukoosayt.
- unugga Daaniyal** *m.l (fis.)* Unug aasaasi ah (sida unugga foot), xoog danab wadihiisuna yahay 1.08 V, lehna qotino maar (+) iyo naxaas ah (-). Unuggan waxa uu leeyahay gudbiye naxaro saltaytah iyo milanka maar saltayt oo kahortaga daahneefeed ka dhaca unugga.
- unug-gudeed** *m.l (-dyo, m.db) (c.nafl.)* Unugyada inta u dhaxaysa.
- unug-maskaxeedka dhaqaqa** *m.l (c.nafl.)* Unugyada sameeya mareennada u dhaxeyya maskaxda iyo xubinta dhaqaqa, (muruqa, lafaha) midkood.
- unug-waailid** *m.l (-gyo ..., m.db) (c.nafl.)* Unugga ay ka soo farcamaan ama ka samaysmaan unugyada kale marka qaybsanka unugga dhaco.
- unugyada dhiingga ee cas cas** *m.db eeg* iritaroosayt.
- unugyo badane** *m.l.u (-nayaal, m.db)* Noole ka kooban unugyo badan.
- ununush** *m.l.u* Waxaruhu marka ay geedo daaqidda bilaabaan.
- unuun** *m.l* 1. Madax; kur. 2. Geed faalala oo qaraha u eg oo bixiya miro dacarta ka sii kharaar oo laysku dhaweyyo.
- unuungoo** *f.g2 (-ooyay, -oysay)* Nafley madaxa ka jarid.
- unuungoyn** *m.f.db eeg* unuungoo.
- unuunuf** *m.l* Af-ku-urursiga cunta yar oo dhulka daadsan afka lagu uruursado. *ld anaanuf¹*
- unuunuf²** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Nafley cunto yar oo dhulka ku daadsan uruursasho. *ld anaanuf²*.
- unuunufid** *m.f.db eeg* unuunuf². *ld anaanufid*.
- uq** *m.db ld cuq.*
- ur¹** *m.l (-rar, m.l)* 1. Wax sanku jecleysto ama necbaysto ee uu dareemo. 2. Quran.
- ur²** *m.db* 1. Dabayl lixdii bilood doc ka timaadda; necaw; dabayl. 2. Dhanka dabayshu ka dhacayso. 3. *ld ur¹*.
- ur³** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Ur qurmuun yeelasho. 2. U u.: wax nicid. 3. U u.: wax ur qurmuun leh dareemid.
- uraa** *m.l* Geed-quwaax ur sillan oo aad u lifaaqoon leh: ur cayayaanka iyo bahal-hoosaadka lagu laayo.
- uraad** *m.db* Saaca iyo waxtarka daaqua leeyahay. *ld urshi*.
- urdhac** *m.l* Jihad daabayshu u socoto. *ld urdhicid*.
- urdhicid** *m.db ld urdhac.*
- urduf** *m.l (-fyo, m.db)* Wax tabar daran oo aan muuqaalkisu fiicnayn.
- ureed** *m.l (-dyo, m.db) (baay.)* Dareenka urta ama dariiqadda wax lagu uriyio; tani oo lagu helo qaabilayaasha urta ama qaabilayaasha ku jira organnada ureed, sida sanka, kuwaas oo xasasi u ah hawada ama kiimikooyinka ka dhasha biyaha. Nashaadinta qaabilayaashaasi waxay sababtaa inay u gudbiso wararka maskaxda iyaga oo sii maraya dariiqa dareen wadaha ureed.
- urgumo** *m.db* Uurkuhayn; cadaawad.
- urgun** *m.l (-unno, m.db)* Hoore adkaaday oo weel salkisa ku haray, gufar.
- uri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax urkooda dareemid. 2. Wax qurmin. Tus. "Kallunkii bakhtivey baddii buu uriyey".
- urid** *m.f.db eeg ur³*.
- urin** *m.f.db eeg* uri.
- uris** *m.l* Cudur carruurta ka ballaariya madaxa.
- uriso** *m.db* Wax loo akhriyo in laysku nacsiyo laba qof oo israbta ama is jecel.
- urre** *m.l* Aboorka kiisa labka.
- ursad** *m.db* 1. Cudur ku dhaca eyga iyo naasleyda la bahda ah oo ay calaamo u tahay biyonid iyo laystaannimo. 2. *ld ursasho*.
- ursamo** *m.db* Dabayshu xagga ay u dhacayso.
- ursasho** *m.f.db eeg* ursuo. *ld ursad, ursi*.
- ursato** *m.db* Cayayaanka jaad ka mid ah oo doorshaanka ka sii yaryar kana fudfudud oo aan wax qaniin.
- urshi** *m.db ld uraad.*
- ursi** *m.l ld ursasho.*
- ursii** *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Wax ur leh ciid sanka u saarid. 2. U ursii: nafley wax nacsiin.
- ursiin** *m.f.db eeg* ursii.
- urso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax ur leh sanka saarasho.
- uruf** *m.l* U. ah: qof jin yar oo gaaban.
- urug** *m.db* Cudur dadka, xoolaha iyo shimbiraha ku dhaca oo sambabada waxyeeleeya oo xummad badan iyo qufac leh; qaaxo; feero.
- urugo** *m.db* Uurkutaallo; tiiraanyo; caloolxumo.
- urugoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Tiiraanyo dareemid.
- urugood** *m.f.eeg* urugoo.
- urun** *m.l* Xarig dhuuban, dun ka samaysan oo wiilasha yaryar dhexda loogu xiro kaddib marka la gardaadiyo.
- urur shaqaale** *m.l (-rro ..., m.db) (taar.)* Urur mataala xoogsatada, rabo in uu wax ka

baddelo xaaladda nolosha, mushaarada iyo lacagta.

urur¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Seddax horimood oo ciidan ah. 2. Dad aragti siyaasadeed ku midoobay. 3. Tiro isku wax ka hadlaysa oo is buuxinaysa.

urur² *m.l (-rro, m.db)* 1. (*kiim.*) Marka la eego tusaha falgalka curiyayaasha, waa tax curiyayaal ah oo kiimika ahaan isu'eg lehna ratibaad elektaeroonikaad oo isu'eg. Ururku waa curiyayaasha joog u taxan ku wada jira ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Marka la eego kiimikada orgaanikada ah, waa atam ama koox atamyo ah oo xukuma astamaha gaarka ah ee molikiyuulada ku wada jira bah gaar ah. 2. (*kiim.*) Ururinta walxo nooc kasta leh. Walxaha sameeya urur waxa lagu magacabaa kutirsanyaasha ama xubnaha urur.

urur³ *m.db* Xiddigo dhawr ah oo meel isugu yimaada oo isla socda.

urur⁴ *f.mg1 (-ray, -rtay)* Nafley tiro badan meel isugu imaan sho. *ld urursan¹.*

ururi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel isugu keenid. 2. U u.: kaalimo cid la siinayo dad kala duwan uga qaadid. *ld aruuri.*

ururid *m.f.db eeg urur³.* *ld aruurid.*

ururin *m.f.db eeg ururi.* *ld aruurin, ururis.*

ururis *m.l ld aruurin, ururin.*

Ururkii Qaramada *m.l* Urur la sameeyey dagaalkii adduunka ee kowaad kaddib, kasoo loo dhisay horumarinta Iskaashiga caalamiga iyo ka hortagga dagaal, wuxuuna burburiyey dagaalkii II ee Adduunka.

urursamid *m.f.db ld ururid.*

urursan¹ *f.mg1 (-amay, -antay)* Wax la ururiyay noqosh. *ld urur⁴.*

urursan² *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax la ururiyey ahaansho. 2. Wax aan kala daadsanayn ahaansho.

urursanaan *m.db eeg urursan².* *ld aruursanaan.*

urursanaansho *m.l/dh ld aruursanaan.*

urursasho *m.f.db eeg ururso.* *ld aruursasho.*

ururso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax kala firirsan meel isugu keensasho. *ld aruurso.*

uruur *f.mg1 (ray, -rtay)* *ld aruur².*

uruuri *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld aruuri.*

uruurid *m.db ld aruurid.*

uruurin *m.db ld aruurin.*

uruuris *m.l ld aruurin.*

uruursad *m.l ld aruursasho.*

uruursan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld aruursan.*

uruursanaan *m.db ld aruursanaan.*

uruursanaansho *m.l/dh ld aruursanaan.*

uruursasho *m.db ld aruursasho.*

uruurso *f.g3 (-saday, -satay)* *ld aruurso.*

us *e.d Aamus!*

esar *m.l ld unsar.*

usduurad *m.db ld usduuro.*

usduuro *m.db (-ooyin, m.l)* Dhacdo taariikheed oo sooyaal ah, oo wax laga beddelay qaabkeeda hore. *ld asduurad, usduurad.*

uskag *m.l* Wasakh ku taal jir dad ama dhar. *ld uskug.*

uskagayn *m.f.db eeg uskagee.*

uskagee *f.g2 (-geeyay, -gaysay)* Wax uskag u yeelid.

uskag-galeen *m.l* Jir dad meesha wasakh qabatinka leh.

uskagoobid *m.f.db eeg uskagow.*

uskagow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Uskag yeelasho.

uskug *m.l ld uskag.*

ustaad *m.l (-dyo, m.db)* Macallin; bare. *ld astaad.*

usur *m.l (-rro, m.db)* Dhul jiq ah oo aan la mari karin.

utun *m.db* Godob weyn; aano.

uu¹ *mu.dhmy* Magacuyaal tilmaamaya qofka saddexaad ee kelida lab ah (kan laga hadlayo). Tus. "Wuxuu rabaa inuu wax ka barto"

uu² *e.d* Erey dareen oo tilmaamaya wax kedo ah ama wax naxdin ah, iwm.

uub *m.db (-bo, m.l)* 1. Carun ka yimaad xubinta taranka ee nafley dhashay. 2. (*-bo, m.l*) God dhuuban oo hoos u dheer.

uubatee *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* 1. Sida uubatada u ciyid. 2. Qaylo dheer cid maqashiin.

uubateyn *m.f.db eeg uubatee.*

uubato *m.db.u (-ooyin, m.l)* 1. Bahal eeyga u eg: yey; yeey; uuley. 2. Qaylo dheer.

uubo *m.db ld uub.*

uud *m.l* Daaq; caws.

uufannaa *m.l ld uufannays.*

uufannays *m.l* 1. U. ah: maroodi markaa dhashay ama beriyo jiray. 2. (*m.l.u*) U. ah: dad aan meel loogu hagaago lahayn. *ld uufannaa.*

uugaabid *m.f.db eeg uugaw².*

uugaabo *m.db* Qaylo kicin iyo tirtirsi leh oo dad loo jeediyo; guubaabo.

uugaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Geel in uu uugaan sameeyo ku kallifid.

uugaamid *m.f.db eeg uugaan².*

uugaamin *m.f.db eeg uugaami.* *ld uugaamis.*

uugaamis *m.l ld uugaamin.*

uugaamo *m.db ld uugaan.*

uugaan¹ <i>m.l</i> 1. (<i>m.l.u</i>) Daruuro cokan. 2. Yabaq, buuq. <i>ld uugaamo</i> .	uumitee <i>f.g2</i> (-tgeeyay, -teyay) Hilib uumito ka dhigid.
uugaan² <i>f.mg1</i> (-aamay, -aantay; -aami) 1. Daruuro cukan cir ku dedmid. 2. Yabcqid; buuqid.	uumiteyn <i>m.f.dh eeg</i> uumitee.
uugaw¹ <i>m.l</i> Uugaan.	uumito <i>m.dh</i> Hilib uumi kulul lagu bisleeyey.
uugaw² <i>f.mg1</i> (-way, -wday) Uugaan samayn (geel).	uumo <i>f.g3</i> (uuntay , uumatay) Ilaah wax abuurasho.
uugo <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Dhawaqaq wilka geela jiraa sameeyo markuu rabo inuu isu ururiyo. <i>ld uujo</i> .	uun¹ <i>m.l</i> 1. Wax kastoo Alle uumay. 2. Uumi.
uujii <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Uugaan ka keenid (geel).	uun² <i>f.g1</i> (uumay , uuntay ; uumi) Eebbe wax abuurid.
uujin <i>m.f.dh eeg</i> uuji. <i>ld uujis</i> .	uun³ <i>fk</i> . 1. Keliya. Tus. "Carruurta uun caanaha sii". 2. Mid kastaba ha ahaadee. Tus. "Nin uun weyddii". 3. Mid aan cayinnayn, mid aan la garanayn. Tus. "Wil uun baa noo sheegay".
uujis <i>m.l ld uujin</i> , uugaw¹ .	uunmid <i>m.f.dh eeg</i> uuman ² .
uujo <i>m.dh ld uugo</i> .	uunnaan <i>m.f.dh eeg</i> uuman ³ . <i>ld uunnaansho</i> .
uulayn <i>m.f.dh eeg</i> uulee.	uunnaansho <i>m.l/dh ld uunnaan</i> .
uulee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Qaylo dheer samayn.	uunrays <i>m.l</i> Dabagaalle; tukulush.
uuley <i>m.dh</i> Yeey, uubato.	uunsad <i>m.l ld uunsasho</i> .
uuman¹ <i>m.l</i> 1. Jin, rooxaan. 2. <i>ld uun¹</i> .	uunsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Wax uunsi lagu shiday ahaansho. 2. Wax la uumiyeay ahaansho.
uuman² <i>f.mg1</i> (uunmay , uumantay ; uunmi) Wax la abuuray noqosho.	uunsanaan <i>m.f.dh eeg</i> uunsan. <i>ld unsanaansho</i> .
uuman³ <i>f.mg4</i> (uunnaa , uunnayd) Wax la abuuray ahaansho.	uunsanaansho <i>m.l/dh ld uunsanaan</i> .
uumasho <i>m.f.dh eeg</i> uumo.	uunasho <i>m.f.dh eeg</i> uunso.
uumi saarid <i>m.dh</i> (<i>bot.</i>) Biyo lunka dhirta kaas oo ay ku sii daayaan gibilkha. Biyo lunku badanaa wuxuu ka dhacaa caleemaha iyaga oo ka baxaya daloolada istomaataha, kaasi oo shaqadiisa ugu weyni tahay isdhaafsiga neefaha.	uunsi <i>m.l</i> Walxo laysku dardaray oo laysku kariyey, udgoon oo loo qiijiyo in lagu carfiyo jir, dhar ama meel; khumkhum. <i>ld uunsasho</i> .
uumi¹ <i>m.l</i> 1. Humri kulul. 2. Kul; diirimaad.	uunso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Uunsi shidasho.
uumi² <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Wax dab ku diirin.	uur <i>m.l</i> 1. Inta u dhaxaysa bogga miskaha iyo laba kelliyyod waxa ku jira: beerka, caloosha, xiidmaha iwm. 2. Ilma galeenka cunuggu ku jira kolka uu dusha ka muuqdo oo calool weyn u ekaado. 3. Laabta.
uumibax¹ <i>m.dh</i> (-xyo, <i>m.dh</i>) 1. (<i>fiis.</i>) Isbedelka wejiga hoorku ku noqdo neef ama uumi. Uumibixinta waxay ku dhici kartaa heerkul kasta, dhakhsaheeduna wuxuu la kordhaa heerkulka. 2. (<i>fiis.</i>) Dariiqadda walaxi isaga beddesho dareere isuguna beddesho heerka uumiga ama biyaha hawada ku jira.	uurayn <i>m.f.dh eeg</i> uuree.
uumibax² <i>f.mg1</i> (-xay, -xday; -bixi) Hoore la kululeeyey qiiq bixid.	uuraysasho <i>m.f.dh eeg</i> uurayso.
uumibixid <i>m.f.dh eeg</i> uumibax ² .	uurayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) Uur yeelasho.
uumibiyood <i>m.l</i> Hoore la kululeeyey qiiq ka baxay oo qabow taabtay awgiis biyo isu beddeley.	uurbays <i>m.dh</i> (-syo, <i>m.l</i>) Xirmo qaad ah oo ka kooban dhawi laamood.
uumid <i>m.f.dh eeg</i> uun ² .	uurdhagax <i>m.l</i> Qare adag oo aan la jebin karin.
uumihoorow <i>m.l</i> (<i>fiis.</i>) Isbeddelka uumi ama neef ay ku noqoto hoor. Weji-gaddoonkaasi waxa wehesha kul baxa.	uurdhagaxoobid <i>m.f.dh eeg</i> uurdhagaxow.
uumin <i>m.f.dh eeg</i> uumi. <i>ld uumis</i> .	uurdhagaxow <i>f.mg1</i> (-xoobay, -xowday) Uurdhagax noqosho (qare).
uumis <i>m.l ld uumin</i> .	uurdoox <i>m.l</i> Cunugga aan sida caadiga ah u dhalane bogga hooyadiisa laga soo saaray; bogdoox.
	uuree <i>f.g/mg2</i> (-reeyay, -raysay) 1. Uur u yeelid (siiba naag aan la qabin). 2. Uuro kicin.
	uurgubyoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Tiiraanyo aad ah dareemid.
	uurgubyood <i>m.f.l eeg</i> uurgubyoo.

uurjiif¹ *m.l (-fyo, m.dh)* Ilmaha weli uurka ku jira.

uurjiif² *m.l (-fyo, m.dh)* (*baay.*) Heerka ugu horreeya ee koritaanka xayawaanka, laga soo bilaabo marka ugxanta bacrintay ay bilowdo inay qaybsanto, iyada oo ku jirta organnada taranka ee hooyada ilaa ay ka dillaacayso ama ka dhalanayso.

uurkoole *m.l* Magac ay caan ku yihiin herinta ugaarsatada ah, wuxuuna tilmaamaya in ay yihiin isku uur oo aanay wax kala qarsan.

uurkubaalle *m.l.kh (-layaal, m.l/dh)* 1. Qof hibo loo siyey in uu ogaado waxa dhici doona. 2. Faras ama nin aad u dheeereya.

uurkucirroole *m.l (-layaal, m.l/dh)* Nin xaakiim ah ama waayoaragnimo dheeraad ah leh.

uurkuhar *m.l.kh* Ilmo aabiihiis dhintay iyagoo uurka ku jira.

uurkujir *m.dh* Inta uurka ku jirta, sida: beerka, kelyaha, caloosha iwm; uusley.

uurkummaanle *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof waxgaradnimo iyo caqli badan leh oo la moodo in uu la socdo waxa qofka la hadlayaa ku fekerayo.

uurkuqaad *m.l* Illaabi waayidda la illaabi waayo wax lays yeelay. *ld* **uurkusiddo**.

uurkusiddo *m.dh* Utun iyo ciil uurka ku raaga.

uurkutaallaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax uirkutaallo hayso ahaansho.

uurkutaallaysnaan *m.f.dh eeg* uirkutaallaysan. *ld* **uurkutaallaysnaansho**.

uurkutaallaysnaansho *m.l/dh* *ld* **uurkutaallaysnaan**.

uurkutaallo *m.dh* Dareen iyo uirkumo gocasho ku dheehan tahay leh.

uurkutaalloo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Uirkutaallo dareemid.

uurkutaallood *m.f.l eeg* uirkutaalloo.

uurmaran *m.dh* Naasley aan uirkeeda ilmo ku jirin.

uuro *m.dh* 1. Boor ama qiiq madow oo kacsan. 2. Biyo dhoobo ku qasantahay oo aad u calawsan. 3. Midab xooluhu yeeshaan oo madow, guduud iyo cawl isugu dhafan.

uuroobid *m.f.dh eeg* uuroow.

uuroowid *m.l (baay.)* Xaalad uirqaadid, marka shahwada labku bacrimiso ukunta dheddigga dhuunta falloobiyo dhexdeda.

uurow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Uur qaadid ama yeelasho.

uurqaad *m.l.kh* U. ah: gaaridda neef dheddig uu gaaro da'u ku rimi karo; awrqaad. *ld* **awrqaad.**

uurrays *m.l* 1. Dabaggaalle. 2. Ubad geel ama dad oo diifeysan ama korriimmadii ka xumaatay.

uursamaan *m.f.dh eeg* uursan. *ld* **uursamaansho**.

uursamaansho *m.l/dh ld* **uursamaan**.

uursami *m.dh* Dabci wanaagsan oo qof leeyahay oo u diida in uu xumaan uurka ku hayo.

uursan *f.mg4 (-amaa, -amayd)* Qof uurfiyow ahaansho.

uurweynaad *m.l* Cudur dadka ku dhaca oo beeryarada barariya, uirkana weyneeyaa. *ld* **caloolweynad.**

uurxaad *m.l* Geednagaar dooxooyinka ka baxa oo xooluhu daaqaan.

uurxaaran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Qof aan cidna xumaan qalbiga ugu hayn ahaansho.

uurxaarnaan *m.f.dh eeg* uirxaaran. *ld* **uurxaarnaansho**.

uurxaarnaansho *m.l/dh ld* **uurxaarnaan**.

uurxumaan *m.f.dh eeg* uirxum. *ld* **uurxumaansho**.

uurxumaansho *m.l/dh ld* **uurxumaan**.

uurxumi *m.dh ld* **uurxumi**.

uurxumo *m.dh* Dabci aan wanaagsanay oo qof leeyahay oo u diida in uu illaabo waxa loo geysto. *ld* **uurxumi**.

uurxun *f.mg4 (-xumaa, -xumayd)* Qof aan cidna sama ka filaneyn ahaansho.

uuryaal *m.l (-llo, m.dh)* 1. Xanuunka ay ummushu dareento marka ilmasidaheedu isku soo uruurayo. 2. (-llo, m.dh) Uurjiif. 3. Wax indhuhu aanay qaban karin.

uuryaro *m.dh* Uur aan caloosha ka muuqan wallacna dhaafay; bilayaro.

uus *m.l* Cunnada nafaqada laga baxay oo ku jirta caloosha iyo xiidmaha (xoolaha daaqa).

uuslaho *m.dh ld* **uusley**.

uusley *m.dh* Caloosha xoolo daaqa; uuskujir. *ld* **uuslaho**.

uusmiir¹ *m.l ld* **uusmiirid**.

uusmiir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Neef geel ah oo la qalay calooshiisa biyo ka miirid.

uusmiirad *m.l ld* **uusmiirasho**.

uusmiirian¹ *f.mg1 (-rmay, -rantay)* Wax la uusmiiray noqosho.

uusmiirian² *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax la uusmiiray ahaansho.

uusmiirasho *m.f.dh eeg* uusmiiro. *ld* **uusmiirad.**

uusmiirid *m.f.dh eeg* uusmiir². *ld* **uusmiir¹**.

uusmiirmid *m.f.dh eeg* uusmiiran¹.

uusmiirnaan *m.f.dh eeg* uusmiiran². *ld* **uusmiirnaansho**.

uusmiirnaansho *m.l/dh ld* **uusmiirnaan.**

uusmiiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Neef geel ah oo la
qalay calooshiisa biyo ka miirasho.

uusxabaal *m.l* (-llo, *m.dh*) Qof tuug ah oo

ariga uu qasho hilbkiisa inta uu cuno
mooyaane inta kale qarsha.

uuyo *m.dh* Meesha sagaaradu saaladeeda ku
uruuriso.

uyaal *m.l* magacuyaal.

W

w (wa') *m.db* Xarafka kow iyo labaatanaad ee alifba'da af soomaaliga waana shibbane.

waa¹ *qr.dd* Qurub lagu muujiyo waxa laga sheego yeelaha weerta. Tus. 'Cali waa yimid'; Ninkanu waa macallinka cusub ee dugsiga'.

waa² *fg1* (-aayay, -aayday; -aayi) 1. Wax helid la'aan. 2. La w.: yool aad tooganaysay riddadii. Garab la marid.

waa³ *m.l* (-aayo, m.l) 1. Maalinta gelinkeeda hore billaawgiisa; subax; arooryo. 2. Xilli; waqtii; jeer; goor.

waa⁴ *m.l* (-aayo, m.l) (jool) Mid ka mid ah qaybaha waaweyn ee taxanaha waqtiga jiyooloziyeed (ee ka dambeeya kambiriyanka horreeyaha). Waaga, laf ahaantiisa waxaa loo kala aqoonsanyihiin saddex waa - aaliyo - soyik, mesosoyik iyo saynsoyik, kuwaas oo ku fidsan ilaa 6 (lix) milyan sano ee la soo dhaafay.

waab¹ *m.l* (-bad, m.l/waab, m.db) 1. Dhis yar oo la harsado. 2. Dhis dadka buka la jiifiyo ama lagu daweeyo. 3. Hoose birta lagu tumo.

waab² *fg1* (-bay, -btay) Geed, dhisme aan hoos fiican lahayn wax korka kaga dedid.

waabaay *m.db* *ld* **waabaayo**.

waabaayayn *m.f.db* *eeg* waabaayee.

waabaayaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la waabaayeyey ahaansho.

waabaayaysnaan *m.f.db* *eeg* waabaayaysan. *ld* **waabaayaysnaansho**.

waabaayaysnaansho *m.l/db* *ld* **waabaayaysnaan**.

waabaayee *fg2* (-yeeyay, -yaysay) 1. Nafley sumayn. 2. Waran, fallaar iwm waabaayo marin.

waabaayo *m.db* Dhacaan laga helo geedka waabay oo haddii wax yar laga, cabbo ama si kale oogada u gaarana loo dhinto ama bukoodo; sun; mariid. *ld* **waabaay, waabay²**.

waabaayoobid *m.f.db* *eeg* waabaayow.

waabaayow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Dad, xoolo iwm wax waabaayo hayso noqosho.

waaban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la waabay ahaansho.

waabari *m.l* Kolka waagu dillaaco; arooryo; oog. *ld* **waabberi**.

waabariisasho *m.f.db* *eeg* waabariiso. *ld* **waabberiiso**.

waabariisi *f.mg2* (-iiyay, -iisay) U w.: inta waagu ka dillaacayo cid ama wax u kaadin. *ld* **waabberiisi**.

waabariisiin *m.f.db* *eeg* waabariisi. *ld* **waabberiisiin**.

waabariiso *f.mg3* (-stay, -satay) Wax meel waagu ugu baryid. *ld* **waabberiiso**.

waabasho *m.f.db* *eeg* waabo.

waabay¹ *m.l* Geedka xididkiisa laga sameeyo waabaayada.

waabay² *m.db* *ld* **waabaayo**.

waabberi *m.l* *ld* **waabari**, **waabberi**, **waaberi**.

waabberiisasho *m.f.db* *ld* **waabariisasho**.

waabberiisi *f.mg2* (-iiyay, -iisay) *ld* **waabariisi**.

waabberiisiin *m.f.db* *ld* **waabariisiin**.

waabberiiso *f.mg3* (-stay, -satay) *ld* **waabariiso**.

waaberi *m.l* *ld* **waabbari**.

waabi *fg2* (-iyay, -isay) 1. Cid ama wax socday hakin. 2. Wax dagaal u taagan ama u soo socda nabar uu la hakado ama uu ku gabbado u taagid; baacin.

waabid *m.f.db* *eeg* waab².

waabin *m.f.db* *eeg* waabi.

waabis *m.l* Xeelad la rabo in ugaarta la isugu keeno meel lagu hodayo, iyadoo lagu orrinayo.

waabjiif *m.l.kh* Qof buka oo waab jiifa laguna daaweyo.

waabnaan *m.f.db* *eeg* waaban. *ld* **waabnaansho**.

waabnaansho *m.l/db* *ld* **waabnaan**.

waabo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Waab dhisasho. 2. Ka w.: nabar kugu soo socda ka gabasho ama wax halis ah dib uga noqoshos.

waaceen *m.dh* Naq aan badnayn oo ku baxay roob yar.

waaceenshao *m.f.dh eeg* waaceenso. *ld waaceensi.*

waaceensi *m.l* 1. Doonidda qof doonayo in uu aarsado. 2. *ld waaceenshao.*

waaceenso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Cid wehel, garab iwm ka dhigasho. 2. Aanayso.

waaciidsasho *m.f.dh eeg* waaciidsos. *ld waaciidsi.*

waaciidsi *m.l ld waaciidsasho.*

waaciidso *f.g3 (-saday, -satay)* Cid kaalmaysasho.

waadi *m.l (-yo, m.dh)* Tog engegan oo kolka roob da'o kaliya biyo qaadaan.

waaf *m.l (-faf, m.l)* (*c.naf.*) Xubin neefsasho oo ay isticmaalaan xayawaannada biyaha ku nooli, si ay uga soo qaataan ogsajiinta biyaha dhexdooda.

waafaji *f.lg2 (-iyay, -isay)* Laba arrimood oo kala duwan is haleeshiin. Tus. "Labadaas arrimood is waafaji."

waafajin *m.f.dh eeg* waafaji.

waafaq *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Arrin jirta arrin kale haleelid. 2. Ku w.: hadal cid kale tiri ku raacid ama taageerid.

waafaqid *m.f.dh eeg* waafaq.

waafaqsan *f.g4 (-naa, -nayd)* Wax, wax kale raacsan ahaansho.

waafaqsanaan *m.f.dh eeg* waafaqsan. *ld waafaqsanaansho.*

waafaqsanaansho *m.l/dh ld waafaqsanaan.*

waafi *m.l.kh* W. ah: cabbir, qiyas miisaan iwm aan wax ka dhinayn ee weliba buro weheliso.

waag¹ *m.l* Socod badan oo wax lagu baadigoobayo

waag² *f.g1 (-gay, -gtay)* Socod badan samayn iyadoo wax la baadigoobayo.

waageer¹ *m.l ld maageer¹.*

waageer² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld maageer².*

waageeran *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld maageeran.*

waageerasho *m.dh ld maageerasho.*

waageerid *m.dh ld maageerid.*

waageernaan *m.dh ld maageernaan.*

waageernaansho *m.l/dh ld maageernaan.*

waageero *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld maageero.*

waageersan *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld maageeran.*

waageersanaan *m.dh ld maageernaan.*

waageersanaansho *m.l/dh ld maageernaan.*

waagid *m.f.dh eeg* waag².

waagii baahiyosooik *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waagii hore ee nolosha, waa kan ugu horreeya saddex qaybood ee waaweyn ee taxanaha waqtiga jiyoolojooyeed (ee ka dambeyay kambiriyana-horreeyaha). Kolkaas oo muddooyinka taariikhda dunida ka mid ah kana horreeyay waagii mesosooigga wuxuu kalabaxsanyahay laga billabo 600 oo milyan ilaa 200 oo milyan oo tagtay.

waagii barafka *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waa jiyoolojooyeed oo baraf gogollo ah iyo baraf weyneyaal ay daboolleen badad badan oo qaaradaha ah, meelaha qaarkoodna barafku wuxuuba gaaray badaha, wuxuuna hoos u dhigay heerkulkii badweyneyaasha.

waagii birta *m.l (waayahii ..., m.l)* (*taar.*) Waagii ka dambeyay waagii macdanka, markaas oo birtu ay beddeshay macdanka xagga hubka iyo qalabka kale; waaga birtu wuxuu astaamiya heer dhaqameed bani'aadam oo ka dhxeeyaa dadyowga kala duwan ee ma astaamiyo muddo cad oo waqtiyasan.

waagii dhagaxa *m.l (waayahii ..., m.l)* (*taar.*) Waqtigii aadamigu isticmaalay qalabka iyo warmaha dhagaxa ka sameysan, ee ka horeysey markii ugu horreysey ee helaan ay bir ceedhii.

waagii dhagaxa ee hore *m.l (taar.)* Waagii hore ee dhagaxa, dadkuna dhagaxa ay u aadeegsan jireen qalab ama hub ahaan.

waagii dhagaxa-dambe *m.l (taar.)* Wuxuu sheegayaan waxyabaha la xiriira waqtigii taariikhda ka horeeyey, markii ay dadku bilaabeen beerashada, laakiin dhagaxa ay waqtigaaas u isticmaali jireen qalab ahaan, waqtigaaas oo dhamaaday 9000-6000, dhalashadii Nebi Cise horti koonfur-galbeed Aasaiya, 4000 ilaa 2400 Nabi ciise horti ee Yurub.

waagii dhuxusha *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waqtigii dhuxul-dhagaxda inteeda badani samaysantay.

waagii macdanka *m.l (waayahii ..., m.l)* (*jool.*) Waagii dadku qalabka iyo hubka ay isticmaalaan ka samaysan jireen maar iyo tiin la isku dhafay. Waagani ma sheegayo waqtii go'an oo taariikhed oo si taxane ah ugu xidhiidhsan dhacdooyin ka horreeyay; hase ahaatee, waagani wuxuu tilmaamayaan marxalad dhaqameed oo dadyow badan oo dunida ku nooli soo mareen, marka la eegayo horumarkii ay soo sameyeen laga soo billaabo waagii alabka dhagxaanta laga

samaysan jiray ilaa laga soo gaaro waqtigii la bartay qalabka xadiidka.

waagii mesosooik *m.l (waayihii ..., m.l) (jool.)*

Waagii dhexe ee nolosha, ahna midka labaad saddexda qaybood ee taxanaha waqtii jiyolojiyeedka wixii ka dambeeyay kambiriyan-ka-horeeyaha: muddaddaas ka mid ah taariikhda dhulka ee u dhexeysa aayada baaliyosoyigga iyo saynasoyigga, waxay kala baxsantahay muddo ah 200 milyan ilaa 70 milyan sannadood ee tagtay.

waagii senosayka *m.l (waayahii ..., m.l) (jool.)*

Waqtiga saddexaad ee waayaha jiyooloziyada; waxaana lagu asteeyaa billowgii naafleyda nasleyda ah; waagani wuxuu ku xigay oo ka dambeeyay kambiriyan-ka-horeeye.

waago *m.db* Marka karoorka badarka la tumo ee maseggadu sabuulka ka baxdo dufalka soo hara.

waajib¹ *m.l (-baad, m.l)* 1. Shaqo go'an oo qof u xilsaaranayahay oo laga doonayo inuu guto. 2. Wax Alle amray oo lays faray oo ka tegiddisu dambi yahay; faral; farli.

waajib² *f.mg1 (-bay, -btay)* Ku w.: cid inay wax samayso ku khasbanaansho.

waajibaysasho *m.f.db eeg* waajibayso.

waajibayso *f.g3 (-stay, -satay)* Qof wax samayntooda waajib isaga dhigid.

waajibi *f.g2 (-iyay, -isay)* Waajib ka dhigid (wax).

waajibid *m.f.db eeg* waajib².

waajibin *m.f.db eeg* waajibi.

waajih *f.g1 (-hay, -hday)* *ld wejih.*

waajihii *f.lg2 (-iyay, -isay)* *ld wejihii.*

waajihad *m.db* *ld wejihad.*

waajihin *m.db* *ld wejihin.*

waal *f.g1 (-aalay, -aashay)* 1. Qof wax maskaxda lagaga jiro ka dhigid. 2. Is w.: qof waalan iska dhigid. 3. Qalabka matoorrada mid ka mid ah oo qarxinta shidaalka ka qaybgala.

waallow *m.l* Welwel; walaac.

waalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* 1. Qof waalli hayso ahaansho. 2. U w.: cid wax si xad dhaafa ah u jecel ahaansho.

waalasho *m.f.db eeg* waalo².

waalay *m.l (-yo, m.db)* Qaalin, dib markii ugu horraysay qooqay; qooqan.

waalaysasho *m.f.db eeg* waalayso.

waalayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Waalo cayaarid.

waali¹ *m.l (-yo, m.db)* Nin madax ka ah qaybaha dal u qaybsamo midkood; naa'ib beelddajji; barasaab.

waali² *f.g2 (-iyay, -isay)* Ka w.: nafley meel si ba'an uga caajin.

waalid¹ *m.l (-diin, m.db)* Laba qof oo wax dhashay waxa ay ilmahooda u yihiin. *ld waarid.*

waalid² *m.f.db eeg* waal.

waalli¹ *m.db* 1. Cudur kasta oo kartida wax lagu kala garto baabi'ya, dhantaala ama wax u dhima. 2. *(-ijo, m.l)* Gogol ka samaysan weylo yaryar hargahooda layskuna tolo; weylalilis.

waalli² *m.db (daaw)* Isbeddel daran ee dhimirka oo caan ku ah habka fakaridda oo aan dhammaysn iskuna xirneyn; abbaaridda dhabta oo beddelan; iyo jawaab celin caadifi ah.

waalo¹ *m.db* Cayaar cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka ka mid ah, raggu cayaaro oo labo saf oo iska soo horjeeda, tira isla egsa ah, iyadoo jilbajabsan gacmahana lagu cayaaro hees iyo jiibna leh; hellem.

waalo² *f.mg3 (-aashay, -aalatay)* 1. Wax waalan noqosho. 2. Ka w.: meel cabsi awgeed uga cararid.

waalwaal *f.g1 (-aalay, -aashay)* Is w.: qof waalan iska dhigid.

waalwaalid *m.f.db eeg* waalwaal.

waama *e.we* Goorma.

waan *m.db* Meel dhul ah oo bannaan.

waanbe *m.l* Jaad badarka ka mid ah oo ay ininihiisu aad u yaryaryihiin.

waani *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid waano u jeedin.

waanin *m.f.db eeg* waani.

waano *m.db.u* Hadallo talo ah oo cid loo jeediyoo iyadoo wax lagu faraayo ama wax looga reebaayo.

waansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Cid wax la waaniyey ahaansho.

waansanaan *m.f.db eeg* waansan. *ld waansanaansho.*

waansanaansho *m.l/db ld* waansanaan.

waanshee *f.mg2 (-sheeyay, -sheysay)* Dan la'aan meel u tegid.

waansheyn *m.f.db eeg* waanshee.

waantoobid *m.f.db eeg* waantow.

waantow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)*

1. Qof wax waano qaataay noqosho. 2. Ka w.: wax aad samayn lahayd oo xumaani ku jirto ka noqosho.

waanwaan *m.db* 1. Nabad yar oo ay kala dhigtaan laba qolo oo ay colaadi dhex tiil, heshiis nabadeed oo ku meel gaar ah. 2. Rajo.

waaq *m.l* Magac ay Soomaalidu waagii hore ay u tigii Ilaah. *ld waq.*

waaqdhacain *m.l* Xoolo farabadan oo alla-bari ahaan loo qalo.

waaqla' *m.db.kh* W. ah: meel aan cidi degganyn; cidla ciirsila'.

waaqlayn *m.f.db eeg* waaqlee.

waaqlee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Qof, tuke iwm qaylo dheer aad ugu qaylin.

waaqsasho *m.f.db eeg* waaqso.

waaqso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ka w.: dhib ama waxyello hore ka so kabasho.

waar¹ *m.l (-rar, m.l)* Cabbir dhererka lagu cabbiro oo la mid ah seddax cagood ama soddon iyo lix hiish ama 0.914 mitir.

waar² *u.j ld* **waryaa**.

waar³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Cimri aan dhimasho lahayn ku noolaan. 2. Wax muddo dheer jirid.

waaran *m.l (-nno, m.db)* 1. Warqadda lagu oggolaado lacag la doonayo in la bixiyo. 2. Warqad maxkamaddu ku oggolaato qof in la xiro ama in wax la baaro.

waaray *m.l* Nooc ka mid ah mariidka oo laga isticmaalo meelaha uu ka soo bilowdo webiga Shabeelle iyo agagaarka magaalada limey. Qubleey, maanyo, manyiikay, libin.

waardive *m.l (-yaalaal, m.l/db)* Qof xafis, guri iwm ilaaliya; ilaaliye.

waari¹ *m.l* Sheekada haabeenkii lagu soo jeedo, dhafar; dabjeex.

waari² *fg2 (-iyay, -isay)* 1. Waar ku cabbirid. 2. Wax waaro ka dhigid.

waarid¹ *m.l ld* **waalid¹**.

waarid² *m.f.db* waarrid². *ld* **waaris**.

waarid³ *fg1 (-day, -dday)* Soo w.: badeeco dibadda ka keenid.

waaridid *m.f.db eeg* waarid³.

waaridnimo *m.db ld* **waalidnimo**.

waarig *m.db ld* **waariko**.

waariko *m.db* Jaad likaha ka mid ah oo badanaa dundumooyiinka agtooda ka soo fuuro; barkiwarabe. *ld* **waarig**.

waarikow *m.l* Shaah aan sonkor lahayn.

waarin *m.f.db eeg* waari².

waaris *m.db ld* **waarid²**.

waarri *f.mg2 (-iyay, -isay)* Socod aayar ah oo lugaha la kala fogeeyo cudur dartii socoshio.

waarrin *m.f.db eeg* waarri.

waasac *m.l.kh* W. ah: aan cirrii ahayn, wax badan qaada, ballaaran.

waashman *m.l (-nno, m.db)* Gogle; ilaaliye.

waasici *fg2 (-iyay, -isay)* Wax ballaaran oo aan cirrii ahayn ka dhigid.

waasicin *m.f.db eeg* waasici.

waasii *flg2 (-iiay, -iisay)* Cid wax ay heli lahayd gefsiin. *ld* **weysii**.

waasiin *m.f.db eeg* waasii. *ld* **weysiin**.

waat *m.l (-tyo, m.db)* (fisi.) Summad W. Halbeegga caalamiga (H.C.) ee awoodda, waxana loo qeexaa awood le'eg hal juul halkii seken (Juul/seken).

waawaray *e.d* Erey dareen oo tilmaama yaab, naxdin ama baahi oo kaalmo ah.

waax *m.db (-xyo, m.db)* 1. Wax afar meelood oo is le'eg loo qaybiyey meeshood; rubuc, rubi. Tus. "Hasha la qaley waax iga si". 2. Qaybaha waaweyn ee kala duwan ee hay'ad maamul u qaybsantahay middood.

waaxayn *m.f.db eeg* waaxee. *ld* **waaxyayn**.

waaxaysasho *m.f.db eeg* waaxayso.

waaxayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Wax afar meelood u kala qaybsasho. 2. Wax qaybo isla eg ka dhigasho. *ld* **waaxyeyso**.

waaxee *fg2 (-xeeyay, -xaysay)* Wax afar meelood u qaybin. *ld* **waaxyee**.

waaxid *m.l* 1. W. ah: kali ah, aan cidi wehelin (Ilaah). 2. Mid ama kali.

waaxyayn *m.db ld* **waaxayn**.

waaxyee *f.g2 (-yeeyay, -yaysay)* *ld* **waaxee**.

waaya-arag *m.l.kh* W. ah: qof leh aqoon dheeraad ah oo laga kasbado shaqo, dad la dhaqan, farsamo iwm. *ld* **waayo-arag**.

waaya-aragnimo *m.db* Waaya-aragnimo ahaansho; khibrad. *ld* **waayo-aragnimo**.

waayadii *dhxex* *m.db (taar.)* Wax la xiriira waqtayadii dhxex intii u dhxexeysay 1100 Ciise kaddib gaar ahaan taarikhada Yurub.

waaye *qr.dd ld* **weeyeye**.

waayee *fg2 (-yeeyay, -yeysay)* Ilmo si uu u seepdo ruxid.

waayeeel¹ *m.l (-llo, m.db)* Qof fil weyn ama wax garad ah.

waayeeel² *f.mg1 (-eelay, -eeshay)* *ld* **waayeeelow**.

waayeelid *m.db ld* **waayeeeloobid**.

waayelnimo *m.db* Waayeeel ahaan.

waayeeelow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Waayeeel noqosho.

waayeyn *m.f.db eeg* waayee.

waayid *m.f.db eeg* waarid². *ld* **waayis**.

waayir *m.l (-rro, m.db)* Xarig macdan ah; silig.

waayis *m.db ld* **waayid**.

waayo¹ *m.l.w* 1. Waqtii hore oo la soo dhaafay. 2. Dhacdooyin la soo joogay; wacaal. 3. Arrin; xaal; sah. 4. Dhibaha adduunka; tabaalo.

waayo² *xi. (nax.)* Erey lagu xiriiryo weer sababley ah; sababtu waxaa weeye, maxaajira, maxaaawacay, maxaayeelay. Tus. "Xasan wuu iska tegay, waayo, waad ka caraysiisay".

waayo³ *e.we* 1. Waa ayo?, waa kuma? 2. Sababtu maxay tahay?

waayo-arag <i>m.l.kh ld</i> waaya-arag .	wacan <i>f.mg⁴</i> (-cnaa, -cnayd) 1. Wax wanaagsan ahaansho. 2. Ugu w.: sabab u ahaansho (wax).
waayo-aragnimo <i>m.dh</i> Aqoon ama fikrad la xiriirta shaqo gaar ah taasoo laga helay muddadii dheerayd ee laga shaqaynayay hawshaas.	wacanri <i>m.dh ld</i> wacaari.
waayo-waayo <i>m.l</i> Waayo kale geddisan oo la soo maray.	wacays <i>m.l</i> Samaan; wanaag.
wab¹ <i>m.l</i> Sabley; feero; uur; wadne.	wacdaro <i>m.l.w</i> Wax la yaab leh.
wab² <i>m.l</i> Wabar, ugaas.	wacdi¹ <i>m.l</i> Waano; hanuunis.
wabar <i>m.l</i> 1. Nin qolo ama tol madax u ah. 2. Mid quman, wanaagsan, suuban.	wacdi² <i>fg1/2</i> (-iyay, -iday/-isay; -iyi) Waano diimeed oo xumaha laysaga reebayo samahana laysku farayo dad u jeedin; waanin; hanuunis.
wabas <i>m.l(-syo, m.dh)</i> Nin gaaban oo bar yar.	wacdin <i>m.dh ld</i> wacdiyid.
wabax¹ <i>m.l.kh</i> Biyo ka dhergidda (xoolo).	wacdiyid <i>m.f.dh eeg</i> wacdi ² . <i>ld</i> wacdin.
wabax² <i>f.mg1</i> (-bxay, -baxday; -bxi) Xoolo biyo ka dhergid. <i>ld</i> wabaxso.	wacnaan <i>m.f.dh eeg</i> wacan. <i>ld</i> wacnaansho.
wabaxguul <i>m.l</i> W. ah: xoolo wabax ah oo baryey xeradoodii meel aan ahayn.	wacnaansho <i>m.l.dh ld</i> wacnaan.
wabaxsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax wabxay ahaansho (xoolo).	wacyi <i>m.l</i> Heerka fahamka nolosha bulshada.
wabaxsanaan <i>m.f.dh eeg</i> wabaxsan. <i>ld</i> wabaxsanaansho.	wacyigelin <i>m.dh</i> Heerka fahamka nolosha bulshada kor u qaadiid, khordin.
wabaxsanaansho <i>m.l.dh ld</i> wabaxsanaan.	wad <i>fg/mg1</i> (-day, -dday) 1. <i>(f.g)</i> Xoolo, dad iwm meel ay joogeen ka kaxeyn. 2. Gaadid (markab, baabuur, iwm) meel ka kaxayn. 3. <i>(f.g)</i> Hawl la hayey sii fulin. 4. <i>(f.mg)</i> Ku w.: wax mala-awaalid. Tus. "Waxaan ku wadaa in uu maanta cali imaan doono".
wabaxsasho <i>m.dh eeg</i> wabaxso. <i>ld</i> wabxib.	wadj <i>m.l ld wed¹.</i>
wabaxso <i>f.g2</i> (-saday, -satay) Xoolo biyo badan siisasho.	wada <i>qr.fk</i> 1. Qurub tilmaamaya wax isla samayn. Tus. "Aan w. hadalno waa aan heshiinno". 2. Qurub tilmaamaya in aan wax wax ka maqnayn. Tus. "Waa w. yimaadeen"; "Wargeysyada w. qaadol".
wabaxtaraar <i>m.l</i> Neefka biyaha ka dherga oo iska dhaqaqa.	wada <i>noolaansho</i> <i>m.dh</i> Isdhex gal ka dhex dhaca laba xayawaan ama laba sinji oo geedo ah, kuwaas oo wada nool, oo mid kamid ahi isdhex galloodaa ka faaidsanayo, ka kalena wax dhibaato ahi ka soo gaadhayn.
wabxi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Xoolo biyo ka dhergin.	wadaad <i>m.l (-ddo, m.l)</i> Nin diinta islaamka wax ka bartay kuna camalfala oo dhowsan.
wabxid <i>m.f.dh eeg</i> wabax ² . <i>ld</i> wabaxsasho.	wadaaddee <i>f.mg2</i> (-deeyay, -deysay) Wadaad iska dhigid ama isu ekeyn.
wabxin <i>m.f.dh eeg</i> wabxi.	wadaaddeyn <i>m.f.dh eeg</i> wadaaddee.
wac¹ <i>m.dh.sh.r</i> Iftiin xoog leh oo si kedis ah dad u cawiro.	wadaadnimo <i>m.dh</i> Wadaad ahaansho.
wac² <i>f.g1</i> (-cay, -cday; -wici) 1. Cid u yeerid. 2. Isu w.: cid meel ku uruurin.	wadaag¹ <i>m.l</i> Wax dad badan ka dhexeeya oo aanu qofna gaar u lahayn.
wacaal <i>m.dh</i> Wax jira; war; xog. Tus. "War iyo w. midna uma hayo".	wadaag² <i>fg1</i> (-gay, -gtay) La w.: wax qaybsashooda ama manaaftacaadsigooda ciid kale la qaybsasho.
wacaari <i>m.dh</i> Geed aan qodax lahayn oo leh mayrax iyo asal iyo miro la cuno. <i>ld</i> wacanri.	wadaage <i>m.l (-gayaal, m.l.dh)</i> 1. Wax wareegsan sida garangarta, gadawga iwm meesha kala barta. 2. Meesha waxyaalo badan oo isku xirani isugu yimaadaan ama iska haystaan. 3. Meesha dhudaha caynaanku isaga yimaadaan (heense).
wacad <i>m.l</i> Ballan adag oo la galo.	wadaagid <i>m.f.dh eeg</i> wadaag ² .
wacadfur¹ <i>m.l</i> Wacad la dhigay oo la jabsho.	wadaaji <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) 1. Dad wax ka dhexeysiin. 2. Wax qaybin.
wacadfur² <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Ku w.: ballan adag oo la galay ka bixid.	
wacadfurid <i>m.f.dh eeg</i> wacadfur ² . <i>ld</i> wacdfuryo.	
wacadfuryo <i>m.dh ld</i> wacdfurid.	
wacadqabe <i>m.l</i> Qof wacad u galay ka baxay oo inkaar qaba.	
wacal¹ <i>m.l (-llo, m.dh)</i> Wiil aan meher xalaal ah ku dhalan. <i>ld</i> wecel¹.	
wacal² <i>m.dh (-lo, m.dh)</i> Gabar aan meher xalaal ah ku dhalan. <i>ld</i> wecel².	
wacalnimo <i>m.dh</i> Wacal ahaansho.	

wadaajin *m.f.dh eeg* wadaaji.

wadaal *m.dh.kh* 1. W. ah: la socoshada neef labi neef dheddig oo orgeysan raaco ama ka hari waayo. 2. Xoolo tirsan oo gooni loo wado.

wadaali *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Lab xoolaad oo qooqan dheddigiiisa oo deggan la socosh. 2. Neef tabar daran aayar u wadid.

wadaalin *m.f.dh eeg* wadaali.

wadaamaggoys *m.dh ld* wadaamaggoysyo.

wadaamaggoysyo *m.dh* Cutub xiddigo oo ka mid ah kuwa koonfur, waa if xiddigood afar baase ah u iftiin badan oo ishu si fudud u qaban kartaa, afartu waxay u egylhiin istalaab oo waxaa loo yaqaan istallaabta koofur, waxayna u dhowyihiiin awrka cir; wadaamaqubo. *ld* wadaamaggoys, wadaamaqubo.

wadaamagooye *m.l (c.fal.)* Koox afar xiddigood ah oo laga arki karo kubbad-badhka koonfureed, oo u habeysan qaab laanqayreed, dhilibka ugu dheer ee barahooduna uu yahay koonfur; haddii dhidibkaas la fidiyo 4 jeer dherekiiisa, waxa soo baxaya bar u dhowr cidhifka koonfureed. Marka kooxdaa xiddigaha ah waxa lagu isticmaalaa kubbad-badhka koofureed, sida xiddig cidhifeedka kubbad-badhka waqooyi, si jihada loo ogaado.

wadaamaqubo *m.dh ld* wadaamaggoysyo.

wadaamaxoor *m.dh ld* wadaamaxoro.

wadaamaxoro *m.l* Wadaamaggoys. *ld* wadaamaxoor.

wadaan *m.dh (-aamo, m.dh)* Weel harag, cinjir iwm ka samaysan oo gadaw iyo daddoobbo leh oo inta dawlis lagu xiro ceelasha lagu shubo ama biyaha loogala soo baxo.

wadahadal¹ *m.l (-llo, m.dh)* Dood dhex marta laba qof ama ka badan.

wadahadal² *f.mg1 (-dlay, -dashay; -deleen)* Laba qof ama ka badan dood isweydaarasho.

wadahadalsii *f.g2 (-iiyay, -iiay)* Laba qof ama in ka badan in ay wadahadlaan isu keenid.

wadahadalsiin *m.f.dh eeg* wadahadalsii.

wadahadlid *m.f.dh eeg* wadahadal².

wadajir¹ *m.l* Wax wada socda.

wadajir² *m.dh (-ro, m.l)* 1. Xisaab laba tiro ama ka badan oo laysku daray waxa ka soo baxa. 2. Naxwo, hal wax ka badan.

wadar¹ *m.dh* Tiro ama in mid ka badan. Tus. "W. iyo waaxid".

wadar² *m.dh (xis.)* Jawaabta la helo marka laba ama dhawr tiro ama xaddi la isugeeyo.

wadar³ *m.dh (nax.)* Lidka ereyga kelid ah.

wadar-xigsineed *m.dh (-dyo, m.dh)* (xis.)

Wadar xigsineedka fansaar ee dhawr doorsoome, f(x1, x2, x3,...) waa fansarka ku siinaya wadarta tibxaha (df/dx2) dxi taas oo i ay u dhexayso 1 ilaa n.

wadasho *m.f.dh eeg* wado.

wadataal *m.dh ld* wadataal¹.

wadataal¹ *m.l* Dad isku xeer ah oo degaan si nabagelyo ah ugu wada nool. *ld* wadataal.

wadataal² *m.dh* 1. Xiddo. 2. Xirmo furayaal ah.

wadci *m.l (-iyo, m.dh)* Sida lagu sugan yahay; xaalad; sah.

waddac¹ *m.l* 1. Lix beri oo sunno ah oo laga soomo bisha soonfur. 2. *ld* waddacid.

waddac² *f.g/mg1 (-cay, -cday)* 1. *(f.g)* Cid sagootiyid. 2. *(f.mg)* Adoo dabbaalanaya mowjad is raacin.

waddacid *m.f.dh eeg* waddac². *ld* waddac¹.

waddaddacoobid *m.dh ld* watatacoobid.

waddaddacow¹ *m.l ld* watatacoobid.

waddaddacow² *f.mg1 (-oobay, -owday;-oobi)* *ld* watatacow².

waddan *m.l (-nno/-ammo, m.dh)* Dhul leh xuduud, xukun iwm oo u gaar ah.

waddani *m.l (-iyiin, m.dh)* Qof waddankiisa aad u jecel.

waddaninnimo *m.dh* Waddani ahaansho.

waddaniyad *m.dh* Jeelaan siyaasadda madax-banaan ee dalka.

waddar¹ *m.l ld* waddarid.

waddar² *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Cid si khayaano ama xoog badan ku dilid. 2. Ambin; luggoyn. *ld* wedder².

waddarid *m.f.dh eeg* waddar². *ld* waddar¹, wedder¹, wedderid.

waddayn *m.f.dh eeg* waddee.

waddaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Badeeco wax si nadaamsan isu dulsaaran ahaansho. 2. Meel wax waddo laga dhigay ahaansho.

waddaysnaan *m.f.dh eeg* waddaysan. *ld* waddaysnaansho.

waddaysnaansho *m.l/dh ld* waddaysnaan.

waddee *f.g/mg2 (-deeyay, -daysay)* 1. *(f.g)* Badeeco si nadaamsan u rasayn. 2. *(f.mg)* Dhul waddo ka bannayn. 3. *(f.mg)* Cid dhabbe qoodayn ama marmarid.

waddo *m.dh (-ooyin, m.l)* Dhul falan oo la maro; jid; dhabbe; marin; hilin; daw.

waddo-caanood *m.dh* Waddo isku xirta guriga iyo xerada geela. *ld* waddo-hunguri.

waddo-dhaan *m.dh* Dhabbaha dhaanku maro.

waddo-halaq *m.l* Waddada ay maraan xamaaratadu.

waddo-hunguri *m.l ld* waddo-caanood.

waddoohiye *m.l.kh* W. ah: jid aad u ballaaran ama aad loo maro.

wade *m.l (-dayaal, m.l/db)* 1. Qof baabuurtta wadi yaqaan. 2. Meel dad badan isugu yimaadaan, ninka dadka gaarsiiya hadalka qofka hadalka jeedinaaya.

wadeecayn *m.f.db eeg* wadeecee.

wadeecee *f.g2 (-ceeyay, -caysay)* 1. Wax waxaan Ilaahay mooyee cid kale ilaalinayn ka dhigid. 2. Wax dayicid.

wadeeco *m.db* 1. W. ah: wax Ilaahay mooyee aan cid kale ilaalinayn. 2. Wax la dayacay.

wadeecobid *m.f.db eeg* wadeecow.

wadeecow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Wax wadeecoobay noqosho.

wadey *m.l (-yo, m.db)* Jaal; saaxiib; rafiiq.

wadid *m.f.db eeg* wad.

wadiiqo *m.db (-ooyin, m.l)* Jid yar, dhuuban oo gaaban.

wadki-arag *m.l* Cantalyaa, coomaadi. *ld wedki-arag.*

wadnabbaab¹ *m.l* Dhicid iyo miyirdoorsan yar oo tabarxumo ama dhiigyaridu sababto.

wadnabbaab² *f.mg1 (-bay, -btay)* Baahi ama tabar yaro darteed la diidid.

wadnabbaabid *m.f.db eeg* wadnabbaab².

wadnafow *m.db ld wadnafug.*

wadnafug *m.l* Cabsi aad u badan. *ld wadnafow.*

wadnala' *f.mg4 (-'aa, -'ayd)* Qof cabsi badan ahaansho.

wadnala'aan *m.f.db eeg* wadnala'. *ld wadnala'aansho.*

wadnala'aansho *m.l/db ld wadnala'aan.*

wadnaqabad *m.l* 1. W. ah: qof aad u dhib badan oo la karaahiyaysto. 2. *ld wadnaqabasho.*

wadnaqabasho *m.f.db eeg* wadnaqabo. *ld wadnaqabad (2).*

wadnaqabo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Cid wadnaha xanuuunayaa ahaansho. 2. Qof wadnaqabad ah ahaansho.

wadnaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax dhaawac halis ah qaba ahaansho.

wadnaysnaan *m.f.db eeg* wadnaysan. *ld wadnaysnaansho.*

wadnaysnaansho *m.l/db ld wadnaysnaan.*

wadne *m.l (c.nafl)* Xubin muruq ka samaysan, hoos ka daloosha oo leh qaab toobineed kuna sugar bartamaha saableyda, afkiisuna uu yarahya bidix u janjeero, ahna xubin dhexaadka dhiigga jirka u gudbisa. *ld wadno.*

wadnejoogsi *m.l (daaw.)* Joogsashada garaca wadnaha oo badanaa dhacda marka

muruqyada bilaabaan inay si dhakhsa badan u garaacaan dhiigna ayan soo saareyn (fibrilleshin) ama wadnahuba joosado.

wadne-roor *m.l (daaw.)* Garaaca wadnaha oo ka bata qiyastii caadiga ahayd.

wadne-wareen *m.l (daaw.)* Xaalad cudureed ku timaada qayb ka mid ah muruqa wadnaha oo u dhimata dhiig la'an awgeed. Astaamo: xanuu aad u xoog weyn oo lama filaan ah oo laga dareemo sida badan naaska bidixeed hoostisa, wuxuuna u fidi karaa xagga garabka, gacanta iyo luqunta.

wado *f.g3 (-atay, -adatay)* 1. Xoolo, dad, gaadiid iwm kaxaysasho. 2. Hawl la qabanaayey sii fulin.

wafdi *m.l (-iyo, m.db)* Dad maamul ka mus'uul ah oo meel loo diro. *ld wefdi.*

wagaafyo *m.l ld dalab².*

wagan *m.l* 1. Koox fardo ah oo meel wada jooga. 2. Xayn; koox.

wagarad *m.l (-dyo, m.db)* Suun kooraha fardaha docdiisa ka laadlaada, oo inta hoos iyo faraska boggiisa la soo mariyo, kooraha docdiisa kale afka loo suro ama si kale oo xoog leh loogu xiro, oo kooraha xejiya. *ld wegered.*

wagaradee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* Wagaradka u xirid ama giijin (faras). *ld wegeredee.*

wagaradeyn *m.f.db eeg* wagaradee. *ld wegeredeyn.*

wagdo *m.l* Qaabxumo yar oo lugaha gasha oo ay gedow ama labo qaanso oo afafka isku haya oo kale u ekaadaan. *ld hogfo, wegdo.*

wah *e.d* Erey dareen oo yaabka tilmaama.

wah *m.db.sh.r* 1. W. dheh: ballaqmid. 2. W. ka sii: wax ballaqid (albaab).

wahab *m.l* 1. Qabow qoyaan reeba oo habeenki soob dhaca; dheel; nadwad. 2. Culays qof hurda fuula oo uu la kici waayo; habbiso.

wahan¹ *m.l* Welwel.

wahan² *f.mg1 (-hmay, -hantay; -hmi)* Uurxumo iyo walaac dartii isla hadlid ama caloolyoobid.

wahmid *m.f.db eeg* wahan².

wahsad *m.l ld wahsasho.*

wahsasho *m.f.db eeg* wahso. *ld wahsad, wahsi¹.*

wahsi¹ *m.l* 1. Daal ka cararid darteed hawsha culays laga dhigo oo laga cagajiido. 2. *ld wahsasho.*

wahsi² *m.l (fiis.)* Astaan maatarku leeyahay, ee sababta in ay walaxi iska caabbido isbeddelka ku imaan kara xaaladdeeda socod ama negi.

wahso <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Hawl caajisnimo darteed la qaban waayid.	wakiil <i>m.l</i> (-llo, <i>m.dh</i>) Qof si sharci ah u maamula hawlo cid kale leedahay.
wahwah <i>m.dh.sh.r</i> Eyga cigiisa.	wakiil boqor <i>m.l</i> (-llo ..., <i>m.dh</i>) (<i>siyaa.</i>) Qofka wax u xukuma sida boqorka.
wajac <i>m.l</i> 1. Xanuu yar. 2. Cudur weylaha ku dhaca oo ay la jibaadaan.	wakiilasho <i>m.f.dh eeg</i> wakiilo.
wajacsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax wajac hayo ahaansho.	wakiilnimo <i>m.dh</i> Wakiil ahaansho.
wajacsanaan <i>m.f.dh eeg</i> wajacsan. <i>ld</i> wajacsanaansho.	wakiilo <i>f.g3</i> (-iishay, -iilatay) Cid kale wakiil ka dhigasho.
wajacsanaansho <i>m.l/dh ld</i> wajacsanaan.	wakin <i>m.f.dh eeg</i> waki.
wajah <i>f.g1</i> (-hay, -hday) <i>ld</i> wejih.	wal <i>s.</i> 1. Nin w.ba: nin kastaba. 2. W.ba: kasta. <i>ld</i> walba.
wajahad ¹ <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) Dhinaca hadba aqalku u sii jeedo hortiisa.	walaabi <i>m.dh</i> (-iyo, <i>m.l</i>) Naag si sharci darro ah loogu galmoodo ama jirkeeda iibsata; dhillo.
wajahad ² <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) (<i>fitis.</i>) Jiidda dhulka dushiisa ah ee u dhexaysa kalana saarta cufaf hawo qabow iyo mid diirran ah.	walaac ¹ <i>m.f.dh</i> <i>Iahawareer</i> ; isla-hadal; walwal.
wajahid <i>m.dh</i> <i>ld</i> wejihad.	walaac ² <i>f.mg1</i> (-cay, -cday) 1. Laba arrin kala doorashadood ku fikirid. 2. Dhibaato yar xal degdeg ah u waayid.
wajaq ¹ <i>m.l</i> Waalli daran oo qofka lala qaban waayo.	walaacid <i>m.f.dh eeg</i> walac ² .
wajaq ² <i>f.mg1</i> (-qay, -qday) Waalli daran qof ku dhicid.	walaacsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax walaac hayo ahaansho.
wajaqid <i>m.f.dh eeg</i> wajaq ² .	walaacsanaan <i>m.f.dh eeg</i> walaacsan. <i>ld</i> walaacsanaansho.
waji <i>m.l ld</i> weji.	walaacsanaansho <i>m.l/dh ld</i> walaacsanaan.
wajiin <i>m.l</i> (-nno, <i>m.dh</i>) Caajiska qabowgu habeekii jirka naafleyda geliyo.	walaahow ¹ <i>m.l</i> <i>Iahawareer</i> ; walaac.
wajjiine <i>m.l</i> Xilli roob oo u dhexeeya bilaha nofembar iyo jannaayo oo roob ka da'o xeebaha Nugaal iyo Bari. <i>ld</i> wejiine.	walaahow ² <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Wax aan laga maarmiin waxna aan tarayn dareemid.
wajimacbuus <i>m.l.kh</i> Qof dabci xun oo had iyo jeer in uu caraysan yahay la moodo.	walaakiin <i>xi</i> . <i>ld</i> laakiin.
wajimacbuusnimo <i>m.dh</i> Wajimacbuus ahaansho.	walaal ¹ <i>m.l</i> (-lo, <i>m.dh</i>) Wiil waxa uu u yahay wiil ama gabar ay wada dhasheen.
waji-nasasho <i>m.dh</i> (<i>baay.</i>) Heer meertada unugga ah, oo ah marka unuggu diyaarinayo qaybsanka bu'da. Heerkan DNA-du way badataa si ay u soo saarto unugyo ku filan oo mataanaysan.	walaal ² <i>m.dh</i> (-lo, <i>m.l</i>) Gabar waxa ay u tahay gabar ama wiil ay wada dhasheen.
waji-tabaabulshe <i>m.l</i> (-ayaal, <i>m.l/dh</i>) (<i>baay.</i>) Heerka ugu horreeya qaybsanka bu'da, taas oo koromosoomyada iyo koromaatidhyadu aad u muuqdaan halka ay bu' yarada iyo xuubka bu'du ay bilaabaan inay baaba'aan.	walaalayn <i>m.f.dh eeg</i> walaalee.
wajixumo <i>m.dh</i> Ceeb weyn. Tus. "Cali arrintii uu galay w. aaya ka raacdya".	walaalee <i>f.g2</i> (-leeyay, -laysay) Walaalo ka dhigid (cid).
wakaakib <i>m.l</i> Xiddigaha oo laga faaliyo; kawaakib; fal; sixir.	walaalnimo <i>m.dh</i> Walaal ahaan. <i>ld</i> walaaltinnimo, walaaltooyo.
wakaalad <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i>) 1. Hay'ad dawladeed oo hawl gaar ah u qaybsan oo wasaarad hoos tagta. 2. Warqad si sharci ah u qoran oo qofka haysta siisa karti uu dano ama hawlo qof kale leeyahay ku maamulo oo wakiil uga ahaado.	walaaloobid <i>m.f.dh eeg</i> walaallow.
wakaayo <i>m.dh</i> Hanti yar oo xoolo nool ah.	walaallow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Walaalo noqosho.
wakhti <i>m.l ld</i> waqti.	walaaltinnimo <i>m.dh ld</i> walaalnimo.
waki <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Nafley dhutin.	walaaltooyo <i>m.dh ld</i> walaalnimo.
	walaaq ¹ <i>m.l ld</i> walaaqid.
	walaaq ² <i>f.g1</i> (-qay, -qday) 1. Wax la rabo in ay isdhexgalaan qasid. 2. Meel deggan qas ka kicin.
	walaaqan <i>f.mg4</i> (-qnaa, -qnayd) Wax la walaaqay ahaansho.
	walaaqid <i>m.f.dh eeg</i> walaaq ² . <i>ld</i> walaaq ¹ .
	walaaqnaan <i>m.f.dh eeg</i> walaqan. <i>ld</i> walaaqnaansho.
	walaaqnaansho <i>m.l/dh ld</i> walaqnaan.
	walaayati <i>m.dh</i> 1. Dhar cudbi ah oo dun caddaan iyo madow isugu jirta ka samaysan.

2. W. ah: waxyaalaha dibbadda laga keeno, sida dharka, qalabka guryaha iwm kan ugu jaad fiican; asli.
- walaayo** *m.dh* 1. Mas'uuliyadda aabbaha ka saaran mehrinta gabadhiisa. 2. Ardi w.: dhul fog; dhul shisheeey.
- walac** *m.dh* *ld* **walalac**.
- walaclayn** *m.dh* *ld* **walaclayn**.
- walaclee** *f.mg2* (-leeyay, -laysay) *ld* **walalaclee**.
- walacsasho** *m.f.dh* *eeg* walacso. *ld* **walacsi**.
- walacsi** *m.l* *ld* **walacsasho**.
- walacso** *f.g3* (-saday, -satay) Ku w.: cid wax aan la siinayn tusid.
- walag** *m.dh* (-gyo, *m.dh*) Karid la'aanta aan la karin ereyada qaarkood.
- walagaleen** *m.l* (-nno, *m.dh*) Godod yaryar, afaf badan leh, kana samaysma meelaha didibka ah, oo bahalladu galaan.
- walalac** *m.dh.sh.r* 1. Hillaac weyn ama is-haysta muuqashadi, baalqaadki. 2. Iftiin kasta oo sida kan hilaacaas isha mar u mara. *ld* **walac**.
- walalaclayn** *m.f.dh* *eeg* walalaclee. *ld* **walalaclayn**.
- walalaclee** *f.mg2* (-leeyay, -laysay) Roob hillaac bixin. *ld* **walaclee**.
- walambo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) 1. Dhis yar, dusha ka dedan oo la harsado. 2. Aqal yar, dhismo liita leh oo dad sabool ahi ku hoydaan.
- walammad** *m.l* *ld* **malawad**.
- walando** *m.dh* *ld* **abitey**.
- walanqe** *m.l* Hilib ay baruurtiisu badantahay, sida kan legga, mudka iwm. *ld* **walanqo**.
- walanqo** *m.dh* *ld* **walanqe**.
- walasaqo** *m.dh* Nooc ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka soomaaliyeed oo leh or, sacab iyo jaan.
- walax** *m.dh* (-lxo, *m.l*) Shay; wax.
- walba** *s.* *ld* **wal**.
- walbahaar¹** *m.l* Welwel, murugo.
- walbahaar²** *f.mg1* (-ray, -rtay) Dareen murugo leh la gam'i waayid.
- walbahaarid** *m.f.dh* *eeg* walbahaar².
- walcad** *m.l* *ld* **walcasho**.
- walcan** *m.l.u* Waalid; ab; isir.
- walcasho** *m.f.dh* *eeg* walco. *ld* **walcad**.
- walci** *f.g2* (-iyay, -isay) Hoore weel ku jira qar ka daadin; balqin.
- walcin** *m.f.dh* *eeg* walci.
- walco** *f.mg3* (-caday, -catay) Hoore weel ku jira qar ka daadasho.
- waldaami** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax culus iyadoo labada dhinac la hayo kor u qaadid. *ld* **walwaal**.
- waldaamin** *m.f.dh* *eeg* waldaami. *ld* **walwaalid**.
- waldabaani** *f.mg2* (-iyay, -isay) Xoolo meel ku celcelin.
- waldabaanin** *m.f.dh* *eeg* waldabaani. *ld* **waldaanis**.
- waldabaanis** *m.l* *ld* **waldabaanin**.
- waleecaad** *m.l* Waxyeello; dhibaato; inkaar; hoog.
- walhasho** *m.f.dh* *eeg* walho.
- walho** *f.mg3* (-haday, -hatay) Wax si joogto ah hadba dhinac ugu iilasho.
- wali** *m.l* *ld* **weli¹**.
- waliil** *f.mg1* (-iilay, -iishay) Gariirid, qarqarid, jarayn.
- waliilid** *m.f.dh* *eeg* waliil.
- waliimo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Martisoor weyn oo marti sharaf lagu maamuuso.
- wallaahi** *m.dh* Dhaar magaca Alle lagu dhaarto. *ld* **walle**.
- wallac¹** *m.l* Xanuuun ka dhaca dumarka uurka cusub leh; waxaana lagu yaqaan: madaxwareer, candhuufo badni, mantag iyo ninka qaba oo ay jamato ama ay nacdo.
- wallac²** *f.mg1* (-cay, -cday) Wallac dareemid.
- wallacid** *m.f.dh* *eeg* wallac².
- wallacsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Naag wax wallac hayo ahaansho.
- wallacsanaan** *m.f.dh* *eeg* wallacsan. *ld* **wallacsanaansho**.
- wallacsanaansho** *m.l* *ld* **wallacsanaan**.
- wallamaad** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Neef jar ah; ahmin.
- walle** *m.dh* *ld* **wallaahi**.
- walo** *m.dh* Bahal yar oo jiirka u eg oo dhogor jilicsan cawl ah iyo gafuur dheer leh.
- walow** *xi*. 1. (*nax.*) Xataa, xataaba. Tus. “Walow anigu waan aqaan”. 2. (*nax.*) In kastoo. Tus. “Dadka si caddaalad wax ugu qabo, walow taa ay adag tahay”.
- walqal¹** *m.dh* Neef lagu allabaryo oo ilmo dhashay loogu duceeyo. *ld* **wanqal**, **waqlal¹**.
- walqal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) U w.: walqal samayn. *ld* **waqlal²**.
- walqalid** *m.f.dh* *eeg* walqal². *ld* **waqlalid**.
- walwaal** *f.g1* (-aalay, -aashay) *ld* **waldaami**.
- walwaalid** *m.dh* *ld* **waldaamin**.
- walwal¹** *m.dh* 1. Layr qabow oo xilliyyada qaarkood galabtii timaada; geyr. 2. Welwel, werwer. *ld* **warwar¹**, **welwel¹**, **werwer¹**.
- walwal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) Cid walbahaarid. *ld* **warwar²**, **welwel²**, **werwer²**.

walwali *f.g2* (-iyay, -isay) Qof murugayn. *ld* warwari, welweli, werweri.

walwalid *m.f.db* *eeg* walwal². *ld* warwarid, welwelid, werwerid.

walwalin *m.f.db* *eeg* walwali. *ld* warwarin, welwelin, werwerin.

walwalsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Ka w.: wax welwel hayo ahaansho. *ld* warwarsan, welwelsan, werwersan.

walwalsanaan *m.f.db* *eeg* walwalsan. *ld* walwalsanaansho, warwarsanaan, warwarsanaansho, we

walwalsanaansho *m.l/db* *ld* walwalsanaan.

wambar *m.l* *ld* gambar.

wamme *m.l* Geed yar oo jilicsan oo lugtool ah oo korna ubax qurux badan ku yeeshaa, hoosna buruq kuusan oo kulul oo biir leh, oo xoolaha lagu dhacariyo, layskuna daweyyo. *ld* mawe.

wan *m.l* (-nan, m.) Idaha kooda lab.

wanaag *m.l* Wixii fiican oo waxtar leh; samo.

wanaagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax wanaag leh ahaansho. 2. Ku w.: wax, wax gaar ah ku habboon ahaansho.

wanaagsanaan *m.f.db* *eeg* wanaagsan. *ld* wanaagsanaansho.

wanaagsanaansho *m.l/db* *eeg* wanaagsanow. *ld* wanaagsanaan.

wanaagsanow *f.mg3* (-naaday, -naatay) Wax wanaag leh noqsho.

wanaagsasho *m.f.db* *eeg* wanaagso.

wanaagso *f.g3* (-saday, -satay) Wax si fiican u suubshasho.

wanaaji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax wanaagsan ka dhigid. 2. Cid wanaag u samayn.

wanaajin *m.f.db* *eeg* wanaaji. *ld* wanaajis.

wanaajis *m.l* *ld* wanaajin.

wanantume *m.l* (-mayaal, *m.l/db*) Qori geed jilicsan ka samaysan oo leh qaab burris ama dubbe oo wananka lagu tumo; tutume.

wancad *m.l* Geed dhirta wax lagu daaweyyo ka mid ah, codbina ka baxo; soome; soomaggale.

wandhar¹ *m.l* Hilib sidii sar la dhisay loo kala baxshay, loo safay. *ld* wandharid.

wandhar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Wax la qalay saafid ama kala bixin.

wandharan *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la wandharay ahaansho.

wandharid *m.f.db* *eeg* wandhar². *ld* wandhar¹.

wandharnaan *m.f.db* wandharan. *ld* wandharnaansho.

wandharnaansho *m.l/db* *ld* wandharnaan.

waney *m.l/db* Neef ari ah.

wanjaaci *f.g2* (-iyay, -isay) Ka w.: wax cid ka leexin.

wanjaacin *m.f.db* *eeg* wanjaaci.

wankalaali¹ *m.l* Bootin dheer oo fardaha iwm sameeyaan. *ld* wankalaalis.

wankalaali² *f.g2* (-iyay, -isay) Faras iwm, tog ka bootin.

wankalaalin *m.f.db* *eeg* wankalaali². *ld* wankalaali¹, wankalaalis.

wankalaalis *m.l* *ld* wankalaalin.

wanniq *m.l* Geednagar caleemo yaryar iyo laamo dhuudhuuban leh.

wanqaari *f.g2* (-iyay, -isay) Qof dhibaato jir u geysho. Tus. “Caasho wiilkii bay wanqaartay”.

wanqaarin *m.f.db* *eeg* wanqaari.

wanqal *m.l* *ld* waqlal.

wanqar¹ *m.l* (-rro, *m.db*) Dhaawac halis ah.

wanqar² *m.l* 1. (*xis.*) Guud ahaan, shaxan ama tibaax waxa la yiraahdaa waa wanqaranyahay haddii qaybo ka mid ah shaxanka ama tibaaxda la isku beddel karo iyada oo aan shaxanka ama tibxaha la doorin. Shaxan joometariyed waxa uu leeyahay wanqar noqod haddii baro ku yaalla shaxanka ay leeyihiin baro ku aaddan oo ka soo noqday bar kale oo loo yaqaan xuddun wanqareed, xarriiq wanqareed ama sallax wanqareed. 2. (*xis.*) Shaxan kasta oo loo qaybin karo laba qaybood oo middiiba midka kale uu u yahay humaag muraayadeed shaxan sallax ah waxa uu leeyahay ugu yaraan hal xarriiq wanqareed oo u qaybisa laba humaag muraayadeed. Xarafka A waa wanqaranyahay; is mana beddelo marka muraayad lagu eego. Hase yeeshe, xarafka R ma aha wanqar.

wanqar³ *f.g1* (-ray, -rtay) Ugaar, xoolo iwm iyada oo uur-kujirta laga saarayo calool ka dillaacin.

wanqaran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la wanqaray ahaansho (nafley).

wanqarid *m.f.db* *eeg* wanqar².

wanqarnaan *m.f.db* *eeg* wanqaran. *ld* wanqarnaansho.

wanqarnaansho *m.l/db* *ld* wanqarnaan.

wanshiir *f.mg1* (-ray, -rtay) Nafley daalid.

wanshiirid *m.f.db* *eeg* wanshiir.

wansiix¹ *m.l* Caano la lulayo oo subag ama firfir billaabay markaas.

wansiix² *f.mg1* (-xay, -xday) Caano la lulayo firfir ama subag yeelasho.

wansiixi *f.g2* (-iyay, -isay) Caano wansiix ka dhigid.

wansiixid *m.f.db* *eeg* wansiix².

wansiixin *m.f.db eeg* wansiixi.
wansiixsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Caano la lulay
 wax wansiixay ahaansho.
wansiixsanaan *m.f.db eeg* wansiixsan. *ld*
wansiixsanaansho *m.ll/ld ld* wansiixsanaan.
wantatiir¹ *m.l ld* fantatiirid.
wantatiir² *f.g1 (-ray, -rtay)* *ld* fantatiir².
wantatiirid *m.db ld* fantatiirid.
waq *m.l 1. ld* **waaq**. 2. Lifaaq xagga hore kaga
 daba karma magacuyaalka oo ka dhiga hawl
 weligeedba socota. Tus. "Waqay, waqood".
waqaf *m.l* Hanti maguурто ah oo Ilaah dartiis
 loo hibeyay.
waqaf² *f.g1 (-qfay, -qaftay; -qfi)* Hanti
 maguурто ah Ilaah dartiis u hibayn (sida
 guri).
waqal *m.l 1.* Daruur biyeysan. 2. Roob.
waqcad *m.db 1.* Waxyello weyn. 2. Goob
 dagaal taariikhdiisa la wada hayaa uu ka
 dhacay. 3. Dagaal caan ah.
waqdhaac¹ *m.l ld* **waqdhaacid**.
waqdhaac² *f.g1 (-cay, -cday)* Xoolo Allabari
 dartiis u qalid.
waqdhaacid¹ *m.f.db eeg* waqdhaac². *ld*
waqdhaac¹.
waqdhaacin *m.l (dii.)* Xoolo Ilaah dartiis loo
 qalo oo lagu ducaysto. *ld* **waqdhaac¹**.
waqdhis *m.l* Dhismo meel laga taago oo lagu
 xususanayo qofdhintay oo qabrigisu meel
 kale ku yaal.
waqfid *m.f.db eeg* waqaf².
waqlal¹ *m.db ld* **walqal¹**.
waqlal² *f.mg1 (-alay, -ashay)* *ld* **walqal²**.
waqlalid *m.db ld* **walqalid**.
waqooyi *m.l ld* **woqooyi**.
waqt¹ *m.l (-iyo, m.db)* 1. Waa; goor; jeer;
 shin; ammin. 2. Xilli; nur. *ld* **wakhti**.
waqt² *m.l (fis.)* Summad t. Xaddiga sahla in
 aynu kala saarno laba dhacdo oo isku mid
 ah, kana dhacay isku meel. Gaalis u dhexeeyaa
 labadaa dhacdo ayaa ah aasaaska cabbirka
 waqtiga.
waqtilumis *m.l* 1. Waqtiga oo aan laga
 faa iiddaysan. 2. Waxyabo laysku maaweeлиyo
 oo waqtiga laysku dhaafyo, sida shax, turub
 iwm.
waqtqaadasho *m.f.db eeg* waqtiqado.
waqtqaado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)*
 Raaxaysasho.
war¹ *m.l (-rar, m.l)* 1. Wax aan hore loo ogeyn
 oo laysu sheego. 2. Hadal.
war² *m.db (-ro, m.l)* Meel weyn oo la qoday
 oo biyuhu fariistaan.
war³ *u.j ld* **waryaa**.

war⁴ *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax qorrax iyo dabayl u
 dhigid.
waraab¹ *m.l* 1. Biyo siinta xoolo oomman biyo
 la siyo. 2. W. ah: beer aan roob ku bixin oo
 webi, il iwm laga biyo siyo. 3. *ld* **waraabid**.
waraab² *m.l* Ku filqinta biyaha dhulka dushiisa
 si aan dabiici ahayn, si loo fududeeyo ku
 beerista dalagga meel haddii aan la waraabin
 bixiddiisu aysan suurtagal ahaan lahayn,
 roobka oo ku yar awgheed.
waraab³ *f.g1 (-bay, -btay)* Biyo cabbid.
waraababadlow *m.l.kb* W. ah: qof qori isku
 dhufta oo waraabe isu beddel; qori-ismaris
 (sheko-baralay).
waraabalahadal *m.l (-lyo, m.l)* W. ah: qof cida
 dhurwaaga yaqaan oo fasira.
waraabaqandhis *m.l* Caano dhaynimo ka
 baxay oo aan aad u suusucin.
waraabe *m.l (-bayaal, m.l/ld)* Dhurwaa.
waraabe-ligis *m.l* Nooc waraabaha ka mid ah
 oo meesha uu qaniino aysan dhaqso bogsan.
waraabi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid oomman
 biyo la cabbo siin. 2. Beer oomman biyo ku
 duwid.
waraabid *m.f.db eeg* waraab². *ld* **waraab¹**.
waraabin *m.f.db eeg* warabi. *ld* **waraabis**.
waraabis *m.l ld* **waraabin**.
waraaboobid *m.f.db eeg* waraabow³.
waraabow¹ *m.l* Cudur xun oo laysku qaadsiyo
 isu tegidda ragga iyo dumarka ama lala
 dhasho; xabbaad.
waraabow² *m.l (daaw.)* Cudur muddo dheer
 oo ka mid ah cudurrada galmada, waxaana
 keena baktiiriyyunka "trepopnema
 pallidum" oo jirka ka gala meel dhawac ah.
waraabow³ *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)*
 1. Waraabe noqosho. 2. Wax hilib badan
 cuna noqosho.
waraabsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Nafley wax
 la waraabiyye ahaansho. 2. Beer wax biyo
 lagu sii daayey ahaansho.
waraabsanaan *m.f.db eeg* warabsan. *ld*
waraabsanaansho.
waraabsanaansho *m.ll/ld ld* **waraabsanaan**.
waraabsasho *m.f.db eeg* warabso.
waraabso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Nafley
 oomman biyo siisasho. 2. Beer oomman
 biyo ku duwasho.
waraaq *m.db (-qo, m.l)* 1. Baalaal xalxalleefsan,
 jilicsan oo badanaa wax lagu qorto. 2. Xaashi
 qoran oo laysu diro. *ld* **warqad**.
waraar *m.l (-rro, m.db)* 1. Neef iwm oo inta
 wada jir loo qasho qiiimhiisa la qaybsado.
 2. Oogada nafleyda meel ka mid ah; duud;
 waraq. 3. Buur gollaheeda; jeex.

waraarad *m.l (-do, m.l)* *ld* waraarasho.

waraarasho *m.f.dh* eeg waraaro. *ld* waraarad.

waraari *f.g1* (-ryay, -riday; -riy) Wax ruxid ama jiljilid (gilgilid).

waraaro *f.g3* (-rtay, -ratay) Neef si wada jir ah u qalasho iyada oo qimahiisa la wada bixinayo.

waraaryid *m.f.dh* eeg waraari.

waraase *m.l* *ld* waraasi.

waraasi *m.dh* 1. Midab cawl ah oo lo'du yeelato. 2. Caano dhay ah, cabbaar yiil oo xoortii ka dhacday, labeenna soo yeelanaya. *ld* waraase.

warac *m.l.kh* (-cyo, *m.dh*) 1. Qof dhowrsoon oo xumaha ka fogaado. 2. Qof ragannimo leh; geesi ah. 3. Labada gollood ee buurta middood.

waraf *m.l* (-fyo, *m.dh*) Xarig qaylo dheer oo lagu ilaalsho beeraha; qawle; jacle; jeedalqawle.

wəraf¹ *m.l* Welwel ama xanuun lala seexan waayay. *ld* weref¹.

wəraf² *f.mg1* (-rfay, -rafday; -rfi) Welwel ama xanuun la seexan waayid. *ld* weref².

waran¹ *m.l* (-rmo, *m.l*) Qalab lagu dagaallamo oo ka samaysan bir ballaaran oo labada dhinac af ku leh iyo caarad dhuuban, ul xooggan iyo taki.

waran² *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) 1. Wax in la qoraxeeyo loo kala bixiyey ahaansho. 2. Badeeco iwm wax dhulka lagu fidiyey ahaansho. 3. Wax la baabi'iyey ahaansho. 4. Meel wax biyo jiifaan ahaansho.

waran-cireed *m.dh* (-dyo, *m.dh*) (fis.) Gobol maataar ah oo cirka ka soo dhaca, muuqdana ama la arko marka u soo galo gibirkha atmosfeerka ee inoo dhaw. Isliska hawada uu soo dhexmarayo ayaa inoo sahla aragga waran-cireedka.

warango *m.dh* Walax budo ah oo xalwada marka la samaynayo lagu daro.

warankiino *m.dh* Dareere kiimikal ah oo dharka aan midabka lahayn oo la dhaqaylo lagu cadeeyo.

waranle *m.l* 1. Qof qalabkiisu waran yahay. 2. Qof dagaal galay oo aan qori wadan.

waranley *m.dh.u* Ciidanka warmaha wata.

waranweyro *m.dh.u* 1. War iska soo daba dhacaya. 2. War in la qariyo laysku ogaa ama ku habboonaa oo dibbadda loo saaro, oo dadka looga sheekeeyo.

waraq *m.l* (-qyo, *m.dh*) 1. Karin laga dhaco; jeex. 2. Lafdhabarta, inteeda kelyaha la siman; waraar.

warasho *m.f.dh* eeg waro.

waraso *m.dh.u* Ubud la dhalay; awlaad; ilmo; dhal.

warato *m.dh.u* Ganacsato yaryar oo aan dukaamo lahayn oo meel bannaan ama balbalooinka hoostooda wax ku iibsada.

warayn *m.f.dh* eeg waree.

waraysad *m.l* *ld* waraysasho.

waraysasho *m.f.dh* eeg warayso. *ld* waraysad, waraysi.

waraysi *m.l* *ld* waraysasho.

warayso *f.g3* (-stay, -satay) War qof uu hayo ka dhegeyso; cid wax weyddiin.

warbixi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka w.: arrin ama xaalad lagu suganyahay sheegid ama gudbin.

warbixin *m.f.dh* eeg warbixi.

warbogasho *m.f.dh* eeg warbogo.

warbogo *f.mg3* (-gtay, -gatay) 1. Cid xog haysa si ballaaran uga warramid. 2. Ka w.: cid xog haysa si wacan u waraysasho.

warceli *f.mg2* (-iyay, -isay) U w.: cid u jawaabid.

warcelin¹ *m.f.dh* eeg warceli.

warcelin² *m.dh* Lammaaneynta wax soo saarka iyo wax gelinta ee hawl soohyada jirku fulinayaan. Shaqada war celinta waxay muhim u tahay hagaajinta shaqaajin dabici ah oo badan ee jirku sameeyo: hormooniska soo saariddoda, iyo falgallada ensaymisku ka hawl gaalaan.

wardi *m.l* *ld* werdi¹.

wardoon *m.l* 1. Qofka raadiya siraha cadowga. 2. Hay'adda ku sheqqa leh wardoonidda.

wardoonid *m.dh* Raadinta siraha cadawga la raadiyo. *ld* wardoon (2).

waree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Cid ama wax danayn.

wareeg¹ *m.l* (-gyo, *m.dh*) 1. Socod aan dan la lahayn. 2. Socod aan toos ahayn; leexad; weecad; laabid.

wareeg² *m.l* (xis.) Wadarta dhererada iyo dhinacyada shaxan jomatari.

wareeg³ *f.g/mg1* (-gay, -gatay) 1. (f.g) Meel macno la aan u socosho. 2. (f.mg) Ka w.: wax ka leexasho. 3. (f.mg) Ku w.: wax kormeerd. 4. (f.mg) U w.: meel u beddelasho (qof). 5. (f.mg) La w.: xil ama alaab iwm cid ka guddoomid.

wareegaalaysasho *m.f.dh* eeg wareegaalayso. *ld* wareegaalaysi, wareegaysasho.

wareegaalaysi *m.l* *ld* wareegaalaysasho.

wareegaalayso *f.mg3* (-stay, -satay) Dan la'aan meelo u socosho. *ld* wareegayso.

wareegacadde *m.l* Ciyaar carruurtu ciyaarto iyagoog gacmaha iswada haysta oo isku wareegaalaysanayaa.

wareegacaddee *f.mg2* (-deeyay, -deysay) 1. Dan la'aan u wareegid. 2. Wareegacadde samayn.

wareegacaddeyn *m.f.dh eeg* wareegacaddee.

wareegasho *m.f.dh eeg* wareego².

wareegasho *m.dh ld* **wareegaalaysasho**.

wareegayso *f.mg3 ld* **wareegaalayso**.

wareegid *m.f.dh eeg* wareeg². *ld* **wareeg¹**.

wareego¹ *m.dh* Xoolaha nool ee colka duullaanka ahi sahay ahaan u wato.

wareego² *f.mg3* (-gtay, -gatay) Soo w.: halkaad joogtid ka tag oo meel kale u wareeg.

wareegsan *f.mg4* (-naa, -nayd) 1. Wax qaab goobaabin ah leh ahaansho. 2. Ku w.: wax meel ku hareeraysan ahaansho.

wareegsanaan *m.f.dh eeg* wareegsan. *ld* **wareegsanaansho**.

wareegsanaansho *m.l/dh ld* **wareegsanaan**.

wareegasho *m.f.dh eeg* wareegso.

wareegso *f.g3* (-saday, -satay) 1. Meel wax u beddelasho. 2. Ka w.: meel ama wax ka leexasho.

wareegto¹ *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Warqad arrin gaar ah ka hadlaysa, gaarta meelo badan oo la rabo in si degdeg ah loo fuliyo.

wareegto² *m.dh* Ciyaar ragga u gaar ah oo laga yaqaan Shabellada Dhexe iyo Shabellada Hoose, asalkeeda horana ciyaar dagaal ayay ahayd.

wareeji *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax wareegaya ka dhigid. 2. Dhinac kale u dhaqaajin (wax ama qof) 3. Ku w.: qalab ama xil qof faraha ka saarid. 4. Badar shiidian si buunshaha looga saaro walaanwilin.

wareejin *m.f.dh eeg* wareeji. *ld* **wareejis**.

wareejis *m.dh ld* **wareejin**.

wareejisan *f.mg4* (-sanaa, -sanayd) Badar shiidian wax buunshada laga saaray ahaansho.

wareejisanaan *m.f.dh eeg* wareejisan. *ld* **wareejisanaansho**.

wareejisanaansho *m.l/dh ld* **wareejisanaan**.

wareemato *m.dh.u* Col yar oo intay si qarsoodi ah u baxaan wax soo burburiya amaba laaya; wareento.

wareemid *m.f.dh eeg* wareen². *ld* **warmayn**.

wareen¹ *m.l* Nabar ama dhaawac waran ama hooto.

wareen² *f.g1* (-eemay, -eentay; -eemi) 1. Cid waran ama hooto ku dhufasho. 2. Xanuun si kedis ah cid u qabasho. *ld* **warmee**.

wareento *m.dh* Cudur xanuun kulul leh oo badanaa ku dhaca feeraha.

wareeq *m.l* (-gyo, *m.dh*) (xis.) Fogaanta ku dul meeran shaxan kasta oo oodan. Waxa kale lagu qeexaa dhererka xood oodan.

Xoodkaasoo noqon kara siman sida goobo ama qabaal ama xood googo'an sida geesooke.

wareer¹ *m.l* Madax-xanuun; madaxwareer.

wareer² *f.mg1* (-ray, -rtay) 1. Cid madax-xanuun dareemid. 2. Cid dayoobid.

wareeri *f.g2* (-iyay, -isay) Cid wareer ku ridid.

wareerid *m.f.dh eeg* wareer².

wareerin *m.f.dh eeg* wareeri.

wareersan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax wareeray ahaansho.

wareersanaan *m.f.dh eeg* wareersan. *ld* **wareersanaansho**.

wareersanaansho *m.l/dh ld* **wareersanaan**.

wareershe *m.l* (-shayaal, *m.l/dh*) 1. Xarig jeegada iyo tuurinka isu haya oo neef geel ah oo ilmo lagu sidkayo lagu xiro. 2. Suuman la qurxiyey oo fardaha madaxa loo geliyo.

warfaafin *m.dh* Baahinta dadweynaha war loo baahiyi. *ld* **warfidin**.

warfifi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax inta gacanta lagu qabto wareejin. 2. Wax tuurid.

warfid *m.f.dh eeg* waqraf². *ld* **werfid**.

warfidin *m.dh ld* **warfaafin**.

warfidiyeen *m.l* (-nno, *m.dh*) Dad wargeysyo qora.

warfifin *m.f.dh eeg* warfi.

wargal *m.l.kh* W. ah: qof warkiisa lagu kalsoonaan karo.

wargalnimo *m.dh* Wargal ahaansho.

wargee *f.mg2* (-geeyay, -geysay) U w.: war cid kale u tebin ama gaarsiin.

wargeeye *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qof diradiraalow ah.

wargeli *f.g2* (-iyay, -isay) Cid war aysan horay u hayn gaarsiin ama u sheegid.

wargelin *m.f.dh eeg* wargeli.

wargeyn *m.f.dh eeg* wargee. *ld* **wargeys**.

wargeys *m.l* 1. (-syo, *m.dh*) Xaashi ama xashiyo war ku yaal oo wakhti go'an soo baxa sida maalin, toddobaad, bil iwm oo inta la daabaco la faafyo; joornaal. 2. *ld* **wargeyn**.

wargur¹ *m.l* Hab raacatada soomaaliyeed ku dhaqanto kolka ay garramayso ama wada xaajoinaysa. Qof codkar ah ayaa hadba qofka hadlaysa warkiisa qabta oo kor u qaada oo dadka wada maqalsiyya, isagoo qeexan oo quruxsan u sheegaya. *ld* **wargurid**.

wargur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Cid hadlaysa si loo maqashiiyo ama loo ogeysiyo in lala socdo warkiisa wuxuu yiraahdaba ka daba dhihid.

wargure *m.l* (-rayyaal, *m.l/dh*) Cidda qof hadlaysa ama doodeysa warka ka koobisa.

wargurid *m.f.dh eeg* wargur². *ld* **wargur¹**.

warhayn *m.f.dh eeg* warhee.

- warhee** *f.g/mg2* (-heeyay, -haysay) Ka w.: arrin iwm meesha ay mareyso la socosho. 2. Ka w.: cid dhaqaale u baahan taakulayn.
- warhel** *f.mg1* (-elay, -eshay) Ka w.: cid wax aysan horayn u ogeyn helid.
- warhelid** *m.f.dh eeg* warhel.
- wari** *f.mg2* (-iyay, -isay) War cusub tebin. *ld* *weri*.
- warid** *m.f.dh eeg* war⁴.
- warin** *m.f.dh eeg* wari. *ld* **waris, werin, weris.**
- waris** *m.l* 1. *ld* **warin**. 2. *ld* **weris**.
- wariye** *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qofka wararka tebiya. *ld* **weriye**.
- warjaaf¹** *m.l ld* **warjeef¹**.
- warjaaf²** *f.g1* (-fay, -ftay) *ld* **warjeef²**.
- warjaafid** *m.dh ld* **warjeef¹**.
- warjeef¹** *m.l ld* **warjaaf¹**, **warjaafid**, **warjeefid**.
- warjeef²** *f.g1* (-fay, -ftay) Tiro badan oo nafley ah isku kol lbyn ama dilid. *ld* **warjaaf²**.
- warjeefid** *m.f.dh eeg* warjeef². *ld* **warjeef¹**.
- warlalis** *m.l* (-syo, *m.dh*) Aaladda wararka baahisa.
- warmayn** *m.dh ld* **wareemid**.
- warmee** *f.g2 ld* **wareen²**.
- warnaan** *m.f.dh eeg* waran². *ld* **warnaansho**.
- warnaansho** *m.l/dh ld* **warnaan**.
- waro** *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Dhar ama wax la mid ah oo qoyan meel qorrax ah si uu u engeko ku kala baxsasho. 2. Badeeco si loo gato dibad dhigasho.
- warqaad** *m.dh ld* **warqad**.
- warqab** *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Ka w.: wax xaaladda ay ku sugan yihiiin ogaasho. 2. Ka w.: cid dhaqaalayn ama daryeelid.
- warqabe** *m.l* **warrame**.
- warqabid** *m.f.dh eeg* warqab.
- warqad** *m.dh* (-do, *m.l*) 1. Baalal xalxalleefsan oo jiljilicsan oo wax lagu qorto. 2. Xaashi qoran oo la isu diro. *ld* **warqaq, warqaad**.
- warra¹** *m.l/dh* 1. Fal samayntiisa laga xishoodo oo qofka sharaf dhaca u keena; ceebi. 2. Luggooyo; hungo. 3. Garabmar; dhinac ka dhaaf.
- warra²** *f.mg1* (-rra'ay, -rra'day) 1. Sharaf dhac la kulmid. 2. Ku w.: ku hungoobid; ku luggo id. 3. Garabmarid; dhinac ka dhaafid.
- warraaq¹** *m.dh ld* **warraaqid**.
- warraaq²** *f.mg1* (-qay, -qday) Liidasho ka tmid daal, caato, jirro iwm.
- warra'i** *f.g2* (-iyay, -isay) Cid sharaf dhac gayeysiin.
- warra'id** *m.f.dh eeg* warra².
- warra'in** *m.f.dh eeg* warra'i. *ld* **warra'is**.
- warra'is** *m.l ld* **warra'in**.
- warrame** *m.l* Kitaab farguri ah oo ka hadlaayo falka iyo waxyaalihii ay dadkii hore ku dhaqmi jireen; warqabe.
- warramid** *m.f.dh eeg* warran². *ld* **warran¹**.
- warran¹** *m.l* 1. Hadal; war la sheego. 2. *ld* **warramid**.
- warran²** *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) 1. War sheegid ama ku hadlid. 2. Ka w.: cid ama arrin wax la xiriira sheegid. 3. U w.: cid xog aysan ogayn u sheegid.
- wariile** *m.l.u* Gorayada teeda yar.
- warriiq** *m.l.u* Jirriqa.
- warroon** *f.mg4* (-naa, -nayd) U w.: qof, qof kale arrin uga xogogaalsan ahaansho.
- warroonaan** *m.f.dh eeg* warroon. *ld* **warroonaansho**.
- warroonaansho** *m.l/dh ld* **warroonaan**.
- warsasho** *m.f.dh eeg* warso.
- warshaqaq** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) *ld* **washaaqo**.
- warshad** *m.dh* (-do, *m.l*) Dhis makiinado waaweyn yaalliiin oo alaabta ceeriin lagu farsameeyo. *ld* **wershad**.
- warshadayn** *m.f.dh eeg* warshadee.
- warshadaysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la warshadecayey ahaansho.
- warshadaysnaan** *m.f.dh eeg* warshadaysan. *ld* **warshadaysnaansho**.
- warshadaysnaansho** *m.l/dh ld* **warshadaysnaan**.
- warshadhee** *f.g2* (-deeyay, -daysay) Alaab ceeriin warshad gelin.
- warsheeg¹** *m.l ld* **warsheegid**.
- warsheeg²** *f.mg1* (-gay, -gtay) War qarsoon sheegid.
- warsheegid** *m.f.dh eeg* warsheeg². *ld* **warsheeg¹**.
- warsheeko** *m.dh* War in la qariyo layska ogaa oo dibadda loo saro.
- warseite** *m.l* (-dayaal, *m.l/dh*) Wargeys.
- warso** *f.g3* (-saday, -satay) Cid arrin xog ka haysa wax weyddiin.
- wartebi** *f.mg2* (-iyay, -isay) War tebin.
- wartebin** *m.f.dh eeg* wartebi. *ld* **wartebis**.
- wartebis** *m.l ld* **wartebin**.
- warwacsasho** *m.f.dh eeg* warwacso.
- warwacso** *f.mg3* (-saday, -satay) Ku w.: dhibaato dhacday cid u eersasho.
- warwar¹** *m.l* (-rro, *m.dh*) 1. Samayo dhuudhuuban oo dhallintu isku riddo oo gabbashada ku barato. 2. Nooc waran oo dheer.
- warwar²** *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld* **walwal²**.
- warwari** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **walwali**.
- warwarid** *m.dh ld* **walwalid**.
- warwarin** *m.dh ld* **walwalin**.

warwarsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> <i>ld walwalsan.</i>	washirnaan <i>m.f.db</i> washiran. <i>ld washir-naansho.</i>
warwarsanaan <i>m.db</i> <i>ld walwalsanaan.</i>	washirnaansho <i>m.ll/db</i> <i>ld washirnaan.</i>
warwarsanaansho <i>m.ll/db</i> <i>ld walwalsanaan.</i>	wasid <i>m.f.db</i> eeg was.
warxungee <i>m.l</i> 1. Jaad ka mid ah jaadadka caaraada oo waa weyn, sun aad u xun ayuuna leeyahay. 2. Diradiraale; basaas; google; jaajius.	wasilo <i>m.db</i> Wax wax kale loogu dhowaado ama lagu gaaro.
warxunsheeg <i>m.l.kh</i> Qofka warka xun buunbuuniya.	wasiir ¹ <i>m.l (-rro, m.db)</i> Qof wasaaraad u madax ah.
waryaa <i>u.j</i> (w. waryaaya) Erey lala hadle labood ah dareenkiisa lagu soo jeediy. <i>ld ar, aryaa, waarr, war³, warjee.</i>	wasiir ² <i>m.db</i> Ubud; dhal; carruur; ilmo.
waryaya <i>u.j.w</i> eeg waryaa.	wasiirnimo <i>m.db</i> Wasiir ahaansho.
waryhaad <i>m.l</i> Afarta nooc ee xoolaha la dhaqdo ah, geela, lo'da, ariga iyo gammaanka; meesi.	waslad <i>m.db</i> (-do, m.l) In yar oo is-haysata; cad (hilib).
waryee <i>u.j ld waryaa.</i>	wasladayn <i>m.f.db</i> eeg wasladee.
waryelasho <i>m.f.db</i> eeg waryeelo.	wasladee <i>f.g2 (-deeyay, -daysay)</i> 1. Hilib waslado u jarjarid. 2. Wax qaybo u jarjarid.
waryelo <i>f.mg3 (-eeshay, -eelatay)</i> Ku w.: wax yar oo aan nafac lahayn ku eedoobid.	wasmo <i>m.db</i> Galmo; isutag.
waryoon <i>m.l.kh</i> W. ah: safar aan joogsi iyo nasiinyo lahayn.	wasnaan <i>m.f.db</i> eeg wasan. <i>ld wasnaansho.</i>
was <i>f.g1 (-say, -stay)</i> Nin naag u gal mood.	wasnaansho <i>m.ll/db</i> <i>ld wasnaan.</i>
wasaarad <i>m.db</i> (-do, m.l) Qaybaha waaweyn ee taliska dawlad u qaybsamo oo wasiir u madax yahay middood; wasaaro.	wastaad <i>m.l (-dyo, m.db)</i> Macallinka daaraha dhisa.
wasaaro <i>m.db</i> <i>ld wasaaro.</i>	wastaadnimo <i>m.db</i> Wastaad ahaansho.
wasaayad <i>m.db</i> (-do, m.l) 1. Dardaaran qoran. 2. Wakiilashada cid la wakiisho. <i>ld wisaaayad.</i>	waswaas ¹ <i>m.l.kh</i> Shaki; isla-hadal; laballaabow. <i>ld wiswis¹.</i>
wasac <i>m.l.kh</i> W. ah: meel aan ciriiri ahayn. <i>ld waasac.</i>	waswaas ² <i>f.mg1 (-say, -stay)</i> Qof wax uu samayn lahaa ka shakiyid. Tus. "Cali muufadii uu lahaa buu ka waswaasay". <i>ld wiswis².</i>
wasakh <i>m.db</i> Uskag; dhusuq.	waswaasi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Cid waswaas ku abuurid. <i>ld wiswisi.</i>
wasakhayn <i>m.f.db</i> eeg wasakhee.	waswaasid <i>m.f.db</i> eeg waswaas ² . <i>ld wiswisid.</i>
wasakhaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax wasakh leh ahaansho.	waswaasin <i>m.f.db</i> eeg waswaasi. <i>ld wiswisin.</i>
wasakhaysnaan <i>m.f.db</i> eeg wasakhaysan. <i>ld wasakhaysnaansho.</i>	watabbiir <i>m.l</i> Caano raagay oo aad dhanaan u noqday.
wasakhaysnaansho <i>m.ll/db</i> <i>ld wasakhaysnaan.</i>	watahsad <i>m.l ld watahsasho.</i>
wasakhee <i>f.g2 (-kheeyay, -khaysay)</i> Wax wasakh gaarsiin.	watahsasho <i>m.f.db</i> eeg watahsasho. <i>ld watahsad, watahsashi.</i>
wasakhoobid <i>m.f.db</i> eeg wasakhaw.	watahsashi <i>m.l ld watahsasho.</i>
wasakhow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax wasakh leh noqsho.	watahsasho <i>f.mg3 (-saday, -satay)</i> Ka w.: meel wax laga sugayey gacmo-marnaan kaga tegid.
wasan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la wasay ahaansho.	watar <i>m.l</i> Salaad sunne ah, habeenkii la tukado oo rakkadheedu tiro kisi ah yihii. <i>ld witir.</i>
washaqaqo <i>m.db</i> (-ooyin, m.db) Dhul biyabaxo ah oo ceel gaaggaaban laga qoto. <i>ld warshaqaqo.</i>	watatacoobid <i>m.f.db</i> eeg watatacow ² . <i>ld waddadacoobid, waddaddacow¹, watatacow¹.</i>
washensi <i>m.l.kh</i> Badow; qashiin.	watatacow ¹ <i>m.l ld watatacoobid.</i>
washir ¹ <i>m.l ld washirid.</i>	watatacow ² <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Rafaad la kulmid. <i>ld waddaddacow².</i>
washir ² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Doonni, markab ama gaadiid kaloo badeed samayn ama dhisid.	watiiq <i>m.l.kh</i> W. ah: wax dhuuban.
washiran <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax la washiray ahaansho.	wax <i>m.l (-xyaalo/-xyaabo, m.l)</i> 1. Shay; walax. 2. Arrin; talo; xaal.
washirid <i>m.f.db</i> eeg washir ² . <i>ld washir¹.</i>	waxaa <i>qr.dd ld waxaa.</i>
	waxaa <i>qr.dd</i> Qurub soo hor marinaya yeelaha, layeelaha ama dhammeystire kale ee weerta dhexdeeda lagu muujiyo. Tus. "Waxaa yimid Xasan". <i>ld waxaa.</i>

waxad *m.db* Hanti aabbe siiyo ilmihiiisa midkood.

waxar¹ *m.l (-ro, m.)* Orgiga yar.

waxar² *m.db (-ro, m.)* Dhasha riyaha tooda yar.

waxarawaalis *m.l* Geed laamo dhuudhuuban oo caleemo balballaran iyo ubaxyo hurud ah leh.

waxaraxir *m.db (c.fal.)* Meerayaasho qorraxda tan ugu iftiin badan, waxayna u dhhexeyaa dhulka iyo dusaga (cuddaarka) sannakeedu waa 225 maalmood, qorraxdana waxay u jirtaa toddobaatan ku dhowaad malyuun oo mayl; xiddigta waaber; sahra.

waxarcaddeeye *m.l* Geed aan qodax lahayn oo miro la cuno cadcad oo macaan leh.

waxarey *m.db* Ukunta shinnida iyo dhurdaha.

waxaro *m.l* Surta dhurduhu sameeyo, qaybeeda oo ka samaysan ugxan farabbaan oo aan weli dillaacin; qayba kale waa miidda iyo gowska.

waxarxit *m.l* Mareegta waxaraha qoorta loo gelyo habeennimada.

waxash *m.l (-shyo/wuxuush, m.db)* Qof aan naxariis lahayn. *ld waxshi*.

waxashnimo *m.db* Naxariis la'aanta. *ld waxshinnimo*.

waxayn *m.f.db eeg* waxee.

waxbarad *m.l* 1. Qof hawshiisu tahay in uu wax dhigto; arday. 2. *ld waxbarasho*.

waxbarasho *m.db* Tacliin; aqoonkororsi.

waxbarid *m.db* Tacliinbarid; aqoonbarid. *ld waxbaris*.

waxbaris *m.db ld waxbarid*.

waxbeerid *m.db* Wax abuurid, wax beerid.

waxee *f.g2 (-xeeyay, -xaysay)* Wax hagaajin; samayn.

waxgal *m.l.kh* W. ah: wax waxtara ama muhimad leh; waxtar.

waxgalmo *m.db* Waxtarmo.

waxgarad *m.l* 1. Qof garaad ama caqli leh; waxyaqaan. 2. Dad garaad leh.

waxgaradnimo *m.db* Caaqilnimo; waxgarasho.

wax-ku-ool *m.l.kh* W. ah: wax waxtara ama qimo leh.

waxmatare *m.l (-rayaal, m.l/db)* Qof aan karti iyo waxqabad lahayn.

waxooga *m.l.kh* W. ah: wax tiro ahaan aan badnayn. *ld xoogaa*.

waxqabad *m.l* Karti wax lagu fuliyo. *ld waxqabasho*.

waxqabasho *m.db ld waxqabad*.

waxsheeg *m.l ld waxsheegid*.

waxsheegid *m.db* 1. Hadlid. 2. Hamasho. *ld waxsheeg*.

waxshi *m.l ld waxash*.

waxshinnimo *m.db ld waxashnimo*.

waxsoosaar *m.l 1. (dhaq.)* Tirada wixii ka soo baxa warshadaha, beeraha, xoolaha, iwm. 2. *(dhaq.)* Natiijada waxqabad hawleed kasta. *ld waxsoosaarid*.

waxsoosaarid *m.db* Awoodda waxqabad ee wax leeyihiin. *ld waxsoosaar*.

waxtar *m.l* 1. Qiimaha isticmaal ee wax leeyihiin. 2. Nafaqada raashin laga helo. 3. W. ah: nafley waxqabad leh. 4. *ld waxtarid*.

waxtarid *m.db* Waxgalmo. *ld waxtar, waxtarmo*.

waxtarmo *m.db ld waxgalmo, waxtarid*.

waxwadaqabsi *m.l* Isu kaashiga dad isu kaashadaan in ay hawl wadajir u qabsadaan.

waxwalbaale *m.l.kh* W. ah: wax jaadad badan leh.

wax-walba-cune *m.l (-nayaal, m.l/db)* Xayaanka quuta cunto xayaawan iyo dhirba leh (dadka).

waxyaabo *m.l.w eeg* wax.

waxyaalo *m.l.w eeg* wax.

waxyaqaan *m.l* waxgarad.

waxyeel *m.l ld waxyeelid*.

waxyeelid *m.db* Dhibaato u geysashada cid dhibaato loo geysto.

waxyeellayn *m.f.db eeg* waxyeellee.

waxyeellaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la waxyeelleyey ahaansho.

waxyeellaysnaan *m.f.db eeg* waxyeellaysan. *ld waxyeellaysnaansho*.

waxyeellaysnaansho *m.l/db ld waxyeellays-naan*.

waxyeellee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Cid waxyeello gaarsiin.

waxyeello *m.db (-ooyin, m.)* Dhibaato.

waxyi *m.l* Farriin uu Alle u soo dhiibo ambiyadiisa.

waxyoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Ilalah waxyi cid wax ugu sheegid.

waxyood *m.f.l eeg* waxyoo.

way *e.d* Eray lagu muujiyo xanuun ama oggolaashadarro.

wayaakayn *m.f.db eeg* wayaakee.

wayaakee *f.g2 (-keeyay, -keysay)* Hanti xoolo nool ah siin.

wayaako *m.db (-ooyin, m.)* Hanti xoolo nool ah oo aan badnayn; wayaqaal.

wayaayin *m.db (-nno, m.db)* Meel bannaan ah oo aan dhir lahayn.

waydaar *m.l (-rro, m.db)* Waddo yar.

wayeeloobid *m.f.db eeg* waayeeelow. *ld waayeelid*.

wayig ^{f,g1} (-gay, -gtay) Ka w.: wax la samayn lahaa ka naafasho. <i>ld</i> wayigo.	weegaarnaan m. <i>dh</i> <i>ld</i> maageernaan.
wayigasho m. <i>dh</i> <i>ld</i> wayigid.	weegaarnaansho m. <i>l/dh</i> <i>ld</i> maageernaan.
wayigid m. <i>f,dh</i> eeg wayig. <i>ld</i> wayigasho.	weegaaro f. <i>g3</i> (-rtay, -ratay) <i>ld</i> maageero.
wayigo f. <i>mg3</i> (-gtay, -gatay) Ka w.: wax la samayn lahaa ka naafasho. <i>ld</i> wayig.	weegaarsan f. <i>mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld</i> maageeran.
wayooko m. <i>dh</i> (-ooyin, m. <i>l</i>) Meel lagu gabbado, lagu dhuunto.	weegaarsanaan m. <i>dh</i> <i>ld</i> maageernaan.
wayqaal m. <i>l</i> (-llo, m. <i>dh</i>) Wayaako.	weegaarsanaansho m. <i>l/dh</i> <i>ld</i> maageernaan.
waytamid m. <i>f,dh</i> eeg waytan.	weel m. <i>l</i> (-lal, m. <i>l</i>) Wax kasta oo gudo leh oo wax lagu shubto ama lagu rido ama lagu karsado.
waytan f. <i>mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Ciil dartii way ku celcelin.	weelduw ¹ m. <i>l</i> <i>ld</i> weelduwid.
webi ¹ m. <i>l</i> (-iyo, m. <i>dh</i>) Biyo xoog leh oo durudur iyo togba ka weyn oo aan badanaa go'in.	weelduw ² f. <i>mg1</i> (-uway, -uday; -uwi) U w.: dad cudurrada xunxun oo lays qaadsiyo qaba, sida qaaxada iwm, weel gaar ah u yeelid, wax ku siin; faquuqid.
webi ² m. <i>l</i> (-iyo, m. <i>dh</i>) (juqr) Durdur biyo macaan ah kaasoo ugu yaraan qayb sannadka ka mid ah ay ka weyntahay dur dur yar, waxayna martaa kanaal dabiici ah, oo ay dhinacyada ka xadeeyaan qarar, kuna shubma badda ama xaro, ama webi kale.	weelduwan f. <i>mg4</i> (-naa, -nayd) Wax la takooray ahaansho.
webi ³ f. <i>g2</i> (-iyay, -isay) 1. Cid wax u diyaarin. 2. Cid qaddarin la'aan u muujin.	weelduwid m. <i>f,dh</i> eeg weelduw ² . <i>ld</i> weelduw ¹ .
webin m. <i>f,dh</i> eeg webi ² .	weer ¹ m. <i>l</i> (-rar, m. <i>l</i>) 1. Bahal dugaagga ka mid ah oo dhurwaaga u eg; dhidar. 2. Cad maro ah oo cad oo madaxa lagu xirto oo astaamaha tiiraanyada lagu muujiyo; hangal.
webis m. <i>l</i> Nooc cawska ka mid ah oo lo'du daaqdo aadna ugu cayisho.	weer ² m. <i>dh</i> (-ro, m. <i>l</i>) (nax.) Ereyo taxan oo micne buuxa leh; yacni wadajirka khabarka iyo mawaadiicdiisa; hawraar.
wecel ¹ m. <i>l</i> <i>ld</i> wacal ¹ .	weer ³ f. <i>g/mg1</i> (-ray, -rtay) Weer xirasho.
wecel ² m. <i>f,k</i> <i>ld</i> wacal ² .	weeraami f. <i>g2</i> (-iyay, -isay) Weel subag ama caano fadhiyaa ku jiraan aayar u ruxid.
wed ¹ m. <i>l</i> Geeri; dhimasho. <i>ld</i> wad.	weeraamin m. <i>f,dh</i> eeg weeraami.
wed ² f. <i>g1</i> (-day, -dday) Wax dilid.	weerar ¹ m. <i>l</i> Dagaalka ciidanka cadawga lagu dhufto, lagu bilaabo ama lagu qaado.
wedder ¹ m. <i>l</i> <i>ld</i> waddarid.	weerar ² f. <i>g1</i> (-ray, -rtay) Cid duullaan ku qaadid.
wedder ² f. <i>g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> waddar ² .	weerargal ¹ m. <i>l</i> <i>ld</i> weerargelid.
wedderid m. <i>dh</i> <i>ld</i> waddarid.	weerargal ² f. <i>mg1</i> (-alay, -ashay; -geli) Col weerar qaadid.
wedid m. <i>f,dh</i> eeg wed ² .	weerargelid m. <i>f,dh</i> eeg weerargal ² . <i>ld</i> weerargal ¹ .
wedki-arag m. <i>l</i> <i>ld</i> wadki-arag.	weerarid m. <i>f,dh</i> eeg weerar ² . <i>ld</i> weerarniin.
weecad m. <i>l</i> <i>ld</i> weecasho.	weerarniin m. <i>l</i> <i>ld</i> weerarid.
weecasho m. <i>f,dh</i> eeg weeco. <i>ld</i> weecad.	weerasho m. <i>f,dh</i> eeg weero.
weeci f. <i>g2</i> (-iyay, -isay) Wax leexin.	weercalaan m. <i>l</i> Bahal weerka iyo dawacada u dhexeeyaa.
weecin m. <i>f,dh</i> eeg weeci.	weerdawac m. <i>l</i> Bahal weerka iyo dawacada u dhexeeyaa.
weeco f. <i>mg3</i> (-cday, -catay) Wax leexasho.	weereyn m. <i>dh</i> (nax.) Qayb ka mid ah cilmi-afeedka oo ku shaqa leh qawaaniinta isku dhafta curiyeasha, yacni samaysanka weerta.
weecsan f. <i>mg4</i> (-naa, -nayd) Wax weecday ahaansho.	weerid m. <i>f,dh</i> eeg weer ³ .
weecsanaan m. <i>f,dh</i> eeg weecsan. <i>ld</i> weecsanansho.	weero f. <i>g/mg3</i> (-rtay, -rtay) Weer xirasho.
weecsansho m. <i>l/dh</i> <i>ld</i> weecsanaan.	weershe m. <i>l</i> Qof iin indhaha ku leh.
weecsho m. <i>f,dh</i> eeg weecso.	wees m. <i>l</i> 1. Geed faalala oo xooluhu, siiba geelu daaqa oo ur aad u lifaaqoon leh. 2. Ballaar; waasac.
weecso f. <i>g3</i> (-saday, -satay) Wax leexasho.	
weedhaar m. <i>l</i> (-rro, m. <i>dh</i>) Waddo dheer oo isku xirta laba beelood ama laba ceel.	
weegaar ¹ m. <i>l</i> <i>ld</i> maageer ¹ .	
weegaar ² f. <i>g1</i> (-ray, -rtay) <i>ld</i> maageer ² .	
weegaaran f. <i>mg4</i> (-rnaa, -rnayd) <i>ld</i> maageeran.	
weegaarasho m. <i>dh</i> <i>ld</i> maageerasho.	
weegaarid m. <i>dh</i> <i>ld</i> maageerid.	

weesaggad *m.db* Geed ur qurmoon oo jeerinka u eg.

weesaysad *m.l ld* weesaysasho.

weesaysi *m.l ld* weesaysasho.

weesayso *f.mg3* (-stay, -satay) Salaad ka hor weeso qaadasho.

weeso *m.db* 1. (*dii.*) Mayrid la mayro xubnaha qaarkood oo faral ah, la'aanteedna ayan salaadu anxi karin. 2. (*dii.*) Biyo yar oo xubnaha qaarkood lagu mayro si loo tukado. 3. (-ooyin, *m.l*) Ubbo. *ld weyso*.

weetee *f.mg2* (-teeyay, -teyay) Qof ama wax joojin.

weeteyn *m.f.db* *eeg* weetee.

weeyaan *qr.dd* *ld weeye*.

weeye *qr.dd* Qurub lagu muujiyo tiraab weereedka marka uusan fal ahayn. Tus. "Ninkanu macallinka cusub ee dugsiga weeye". *ld waaye, weeyaan*.

wefdi *m.l ld* *wafdi*.

wegdo *m.db* *ld wagdo*.

wegen *m.l* 1. Boqol fardo ah. 2. Xeyn; koox; horin.

weger¹ *m.l* Geed qorigisu aad u bixi adagayah.

weger² *e.d* Erey la yiraahdo kolka la arko wax lala yaabo.

wegered *m.l ld* *wagarad*.

wegeredee *fg2* (-deeyay, -deyay) *ld wagaraddee*.

wegeredeyn *m.db* *ld wagaradeyn*.

wehel *m.l* Nafley, nafley kale la jirta oo ka ilalinaysa cidloodka.

wehel¹ *f.g2* (-iyay, -isay) Qof, qof kale wehel u noqosho. *ld wehli*.

wehelin *m.f.db* *eeg* wehelin. *ld wehelis*.

wehelis *m.l ld* *wehelin*.

weheliyaha fididda dhererka *m.l* (-yayaal ..., *m.l/db*) (*fiis.*) Summad a. Korodhka dhererka adke ee hal halbeeg oo dherer ah, marka heerkulku kor u kaco hal digrii. Selsiyas (1 C°), cadaadiskuna yahay madoorsoome.

weheliyaha isliska neg *m.l* (*fiis.*) Summad m. Saamiga xoogga isliska ee suurtaggalka ah uguna sarreya iyo xoogga ku ligan dulaha is taabanaya m = Ff/Fn. Ff taas oo Ff - ay tahay xoog isliska, Fn - ay tahay xoog liganaha.

weheliyaha qalloocsanka sugar *m.l* (*fiis.*) Summad na. Saamiga keynaanka ilayska ee madhane iyo keynaanka ilayska ee dhextaal Na = C/Co taasoo C - ay tahay xawaaraha ilayska ee madhane, Co - ay tahay xawaaraha ilayska ee dhextaal.

weheliyaha qalloocsanka *m.l* (-yayaal ..., *m.l/db*) (*fiis.*) Summad n. Saamiga saynka

xagal abbaarka iyo saynka xagal qalloocsanka. *Eeg* wehliyaha qalloocsanka sugar.

wehelyeel¹ *m.l ld* **wehelyeelid**.

wehelyeel² *f.mg1* (-eclay, -eeshay) U w.: wehel u ahaan, u noqosho.

wehelyeelid *m.f.db* *eeg* wehelyeel². *ld wehelyeel¹*.

weheshad *m.f.l* *eeg* wehesho. *ld weheshi*.

weheshi *m.l ld* **weheshad**.

wehesho *fg3* (-shaday, -shatay) Qof wehel ka dhigasho.

wehliye *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) (*xis.*) Guud ahaan, taranka dhammaan isirrada ku jira tibaax marka laga reebo isir magacaaban. Tibixda 5xy; 5 waa wehliyaha xy, x waa wehliyaha 5y, y waa wehliyaha 5x, 5x waa wehliyaha y iwm. Sida badan wehliye waxa loo qaataa isirka madoorsoomaha ahee ku jira tibix.

weji *m.l* (-iyo, *m.db*) Madaxa dadka intiisa horay u soo jeedda ee u dhhexeya foodda ilaa iyo lafta garka, dhqeta ilaa dhqeta kale oo indhaha, sanka iyo afku ku yaallin; fool; jaah. *ld waji*.

weji dhexe *m.l* (*baay.*) Heerka ugu weyn ee qaybsanka bu'da, kaas oo xuubka bu'du uu baab'a'yo, koromosoomyaduna ay imanayaan badhtanka xiddigaha, kaddibna waxa bilaabma kala durugga koromaatidhaya.

weji didsan *m.l* (-iyo ..., *m.l*) (*kiim.*) Xaalad atam, molikuyuul, ama hab kale oo leh tamar ka badan tan uu leeyahay marka uu degganyahay.

weji gebagabo *m.l* (-iyo ..., *m.db*) (*baay.*) Heerka afraad ee qaybsanka unugga; kaas oo ah marka ay koromaatidhyadu gaadhaan cidhifyada, saytobalaasamkuna uu qaybsamo ee uu sameeyo laba unug oo mataana ah oo kala soocan. Waxa baaba'a miiqyada iyo xiddigaha iyaadoo bu' yarada iyo xuubka bu'da ee unug mataan kastaa dib u samaysmo iyo koromosoomyada oo dib u soo ceshada qaakkoodii dunta oo kale ahaa.

weji ogsidhayn *m.l* *eeg* ogsidhayn.

wejibbax *m.l* (-dyo, *m.db*) Weji aan furfurnay oo kolka qof la arko la duuduubo; wajikaduud.

weji-dayaxeed *m.l* (-iyo ..., *m.l*) (*c.fal.*) Heerarka kala duwan ama isbeddeellada muuqaalka oo dayaxu maro markuu ku wareegayo dhulka, wawaanaa loo yaqaannaa dayax cusub, dayax buuxa, iwm.

wejifur *m.l* Hadiyad gabdhaha la arooso uu siyo ninka wax aroosay kolka la gurigeeyo.

wejigarad *m.l ld wejigarasho.*

wejigarasho *m.f.dh eeg wejigaro. ld wejigarad.*
wejigaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Cid aqoonsasho. 2. Cid u eexasho.

wejiggabax *m.l Madax hoos u rogidda iyo weji kaduudka ku dhaca qof uu ka horyimid qof uu horay wax ugu dhimay; yaxyax.*

wejih *f.g1 (-hay, -hday)* 1. Wax qaabilid. 2. Meel ama cid abbaarid. *ld waajah, wajih.*

wejih *f.lg2 (-iyay, -isay)* 1. Wax, wax kale qaabisiiin. 2. Cid meel ama cid kale aaddin. *ld waajih.*

wejihid *m.f.dh eeg wejih. ld waajihid, wajahid.*
wejihin *m.f.dh ld waajihin.*

wejiine *m.l ld wajjiine.*

wejimacbuus *m.l Qof aan furfurnayan oo dad dhixgelkiisu yar yahay.*

wejitub¹ *m.l Wejimacbuus; wejikaduud.*

wejitub² *f.mg1 (-bay, -btay)* Jirxumayn darteed cid wejiga u kaduudid.

wejitubid *m.f.dh eeg wejitub².*

weled *m.l 1. Beeryarada oo jirrata aadna u bararta. 2. (avlaad, m.dh) Ilmo la dhalay. 3. Kasha badarka lagu tumo.*

welef *m.l Wax aad u jeclaysasho.*

weli¹ *m.l (-iyo/awliyo, m.dh)* 1. Qof mu'min ah oo Ilaaah ka baqa. 2. Qof ay saaran tahay mas' uuliyadda xaaq meel deggan. *ld wali.*

weli² *m.fk 1. Ilaa hadda. 2. kol kale; haddana; misana. 3. Waa w.gay: abidkay, kolna.*

welinnimo *m.dh Weli ahaansho.*

welwel¹ *m.l ld walwal¹.*

welwel² *f.mg1 (-elay, -eshay) ld walwal².*

welwel-dheeraad *m.l (c.naf.) Welwel ka qabid*

shaqada jirka iyo caafimaad darro la mala awaaley. Waxay keeni kartaa cudur mas-kaxeed qofka naftiisa naafeeyaa. Noocyada khatarta ah waxa jira himadjab caafimaad darro, oo sida badan ay sabab u tahay qalbi jabka joogtada ah.

welweli *f.g2 (-iyay, -isay) ld walwal¹.*

welwelid *m.dh ld walwalid.*

welwelin *m.dh ld walwalin.*

welwelsan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld walwalsan.*

welwelsanaan *m.dh ld walwalsanaan.*

welwelsanaansho *m.ll/dh ld walwalsanaan.*

werdi¹ *m.l Ku celcelinta ereyo Alle loogu dhowaanayo. ld wardi.*

werdi² *f.mg1 (-iyay, -iday; -iyi)* Ereyo Ilaa loogu dhowaanayo ku celcelin.

werdiyid *m.f.dh eeg werdi².*

weref¹ *m.l ld wqraf¹.*

weref² *f.mg1 (-ray, -rtay) ld wqraf².*

werfid *m.dh ld warfid.*

weri *f.mg2 (-iyay, -isay) ld wari.*

werin *m.dh ld warin.*

weris *m.l 1. ld waris.* Nooc ka mid ah dhirta.

2. *ld waris.* Dhoobo loo adeegsado si loo midibeyyo dharka ama timaha. 3. *ld warin.*

weriye *m.l ld wariye.*

wershed *m.dh ld warshad.*

werwer¹ *m.l ld walwal¹.*

werwer² *f.mg1 (-ray, -rtay) ld walwal².*

werweri *f.g2 (-iyay, -isay) ld walwali.*

werwerid *m.dh ld warwarid.*

werwerin *m.dh ld walwalin.*

werwersan *f.mg4 (-naa, -nayd) ld walwalsan.*

werwersanaan *m.dh ld walwalsanaan.*

wesiif *m.l Kalluun aad u yaryar oo u eg sardiinka.*

wesin *m.l (-nno, m.dh) Goor, waqtii.*

wey *m.l Hilib uu ka soo gooyo halgamuhu neefka uu soo dilo.*

weyaan *qr.dd ld weeye.*

wey *m.dh.kh W. ah: nafley caato ah.*

weydaar¹ *m.l Isdhaaf; gudub. ld weydaarid.*

weydaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Neef geel ah jeenigiisa iyo lugtiisa talantaalli u xirid ama isdhaaf u xirid.

weydaarasho *m.f.dh eeg weydaaro.*

weydaari *f.lg2 (-iyay, -isay)* 1. Dhaafi; gudbi. 2. Is w.: is dhaafin.

weydaarid *m.f.dh eeg weydaar². ld weydaar¹.*

weydaarin *m.f.dh weydaari.*

weydaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Wax dhaafid. 2. Wax dabamarid.

weydaarsan *f.g4 (-naa, -nayd)* Wax, wax kale dhaafsan ahaansho.

weydaarsanaan *m.f.dh eeg weydaarsanaan. ld weydaarsanaansho.*

weydaarsanaansho *m.ll/dh ld weydaarsanaan.*

weydaarsasho *m.f.dh eeg weydaarso.*

weydaarso *f.lg3 (-saday, -satay)* Wax, wax kale dhaafsho.

weyddii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* 1. Qof si jawaab looga halo su'aal u jeedin; warso. 2. Cid wax ka codsasho.

weyddiin *m.f.dh eeg weyddii. ld weyddis.*

weyddiis *m.l ld weyddiin.*

weyddiisad *m.l ld weyddiisasho.*

weyddiisasho *m.f.dh eeg weyddiiso. ld weyddiisad.*

weyddiiso *f.lg3 (-stay, -satay)* Wax loo baahanyahay cid ka baryid.

weydee *f.g2 (-deeyay, -deysay)* 1. Arrin sahlasho. 2. Wax caato ka dhigid.

weydeyn *m.f.dh eeg weydee.*

weydhamaam *f.g2 (-iyay, -isay)* Leexo horay iyo dib u socodsiiin.

weydhamaan *m.f.dh eeg* weydhamaa. *ld* **weydhamaamis.**
weydhamaamis *m.l ld* **weydhamaamis.**
weydhama *m.l (-nno, m.dh)* Warwareegga ay sameeyos leexada.
weydhoomid *m.f.dh eeg* weydhoom.
weydhoom *f.mg1 (-oomay, -oontay)* Dad badan meel isugu soo ururid.
weydnimo *m.dh* Caatonimo; xayeesinnimo.
weydoobid *m.f.dh eeg* weydown.
weydown *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Nafley weyd noqosho.
weydsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Nafley weyd ahaansho.
weydsanaan *m.f.dh eeg* weydsan. *ld* **weydsanaansho.**
weydsanaansho *m.l/dh ld* **weydsanaan.**
weyl¹ *m.l (-lo, m.l)* Dhasha lo'da keeda lab.
weyl² *m.dh* 1. Burcad. 2. *(-lo, m.l)* Dhasha lo'da teeda dheddig.
weylalalis *m.dh (-so, m.l)* Hargo badan oo waylo ama ari yaryar laga baxshay oo la isku tolay oo la goglado.
weyladay *m.l* Geeso horay caaraddoodu u soo jeeddo (lo').
weyn *f.mg4 (-naa, -nayd; waaweyn)* 1. Wax qiyasta loo baahan yahay wax u weheliyaan xagga tirada, dhererka, ballaarka, filka iwm ahaansho. 2. Isla w.: qof cid kale iskala sarreys ahaansho.
weynaan *m.f.dh eeg* weyn. *ld* **weynaansho, weynin.**
weynaansho *m.l/dh eeg* weynow. *ld* **weynaan.**
weynbaa *m.l (-rro, m.dh)* Boorsa haween oo harag la xardhay ka samaysan.
weyne *m.l* Ilah; Rabbi.
weynee *f.g2 (-neeyay, -neysay)* 1. Wax, wax weyn ka dhigid. 2. Cid qimo u yeelid. 3. Is w.: wax weyn iska dhigid (qof). 4. Iska w.: qof cid iska sarreysii. *ld* **weyneysi.**
weyneyn¹ *m.f.dh eeg* weynee. *ld* **weyneys, weyneysiin.**
weyneyn² *m.dh (fis.)* Summad M. Cabbirka xaddiga uu qalab obtikaad kordhiyo ama yareeyo xajmiga huumaaggaa. Waana saamiga baaxadda huumaaggaa iyo baaxadda walaxda.
weyneysiin *m.dh ld* **weyneyn¹.**
weyneys *m.l ld* **weyneyn¹.**
weyneysi *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **weynee.**
weyneysiin *m.dh ld* **weyneyn.**
weyneysyo *m.dh (-ooyin, m.l (fis.)* Qalab loogu talaggalay in uu weyneeyo hummagga walxo aad u sii yar.
weynin *m.l ld* **weynaan.**

weynow *f.mg3 (-naaday, -naatay)* 1. Nafley wax weyn noqosho. 2. La w.: wax weyn cid ugu muuqasho. 3. Isla w.: qab iyo kibir isu yeelid. 4. Iskala w.: qof cid iska sarreysiin.
weyrax¹ *m.l* 1. Dagaalka xoolaha dhalay (lo') oo ay dagaallamaan kolkay ubadkooda u baqaan. 2. Caro; gedood.
weyrax² *f.g1 (-xay, -xday)* Neef xoolo ah oo dhalay markuu dhashiisa u baqo gadoodid.
weyraxi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo ama dad weyrax ka keenid.
weyraxid *m.f.dh eeg* weyrax².
weyraxin *m.f.dh eeg* weyraxi.
weyraxsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Dad ama xoolo wax weyraxay ahaansho.
weyraxsanaan *m.f.dh eeg* weyraxsan. *ld* **weyraxsanaansho.**
weyraxsanaansho *m.l/dh ld* **weyraxsanaan.**
weysaalo *m.l.w* W. ah: waxyaalo diricnimo muujiya oo qof sameeyo, wacdaroo.
weysaqadasho *m.f.dh eeg* weysaqado.
weysaqado *f.mg3 (-aatay, -aadatay)* Salaad ka hor weysayasho.
weysaysasho *m.f.dh eeg* weysayso.
weysayso *f.mg3 (-stay, -satay)* Cid weysaqaadasho.
weysii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **waasii.**
weysiin *m.dh ld* **waasiin.**
weyso *m.dh ld* **weeso.**
wicid *m.f.dh eeg* wac². *ld* **wicitaan.**
wicitaan *m.l ld* **wicid.**
wiciyad *m.dh.u* Alaabta guriga looga adeegto. *ld* **wiiciyad.**
wid *e.d* Erey eyga lagu eryo ama qof lagu ihaaneeyo.
widwid *m.l* Dariiq yar oo isku xira guryo ama aqallo isu dhaw; widwide. *ld* **widwide.**
widwide *m.l ld* **widwid.**
wif *m.dh.sh.r* Erey tilmaama dhawaaqa wax sida wiifowga u wareego.
wiflee *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Orod iyo socod tiro badan samayn.
wifleyn *m.f.dh eeg* wiflee.
wigleey *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Wiglo ciyaarid. *ld* **wilgee.**
wigleyn *m.f.dh eeg* wilgee. *ld* **wilgeyn.**
wiglo *m.dh* Cod maanseed lagu ciyaaro ciyaarta dhaantada; hirwo. *ld* **wilgo.**
wii *m.dh* Codka wiishka.
wiif *f.mg1 (-fay, -ftay)* 1. Sida wiifowgii u wareeg. 2. Aad u orod.
wiifi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Sida wiifowgii u wareegin. 2. Aad u orodsii.
wiifid *m.f.dh eeg* wiif.
wiifin *m.f.dh eeg* wiifi.

wiiflee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) 1. Sida wiifowgii u wareeg. 2. Aad u orod.

wiifleyn *m.f.db eeg wiiflee.*

wiifow *m.l (-wyo, m.dh)* 1. Geed wareegsan oo fardo qoryo ah iyo kuraas lagu fariisto leh oo carruurta lagu ciyaarsiiyo. 2. Kursi meel ka laallaada oo carruurta lagu ruxo.

wiig *m.l (-gag, m.)* Muddo toddoba beri ah oo isku xigta; toddobaad; usbuuc; sitimaan.

wiil *m.l* 1. Inan; kuray; ilmo yar oo lab ah. 2. Adege; madiidin; qawsaar. 3. Isha birteeda; wil.

wiilnimo *m.db* Carruurnimo.

wiilo *m.db* Gabar u saansaan eg wiil.

wiinrif *m.l* Nooc dhirta ka mid ah.

wiiq¹ *m.l* 1. Bowdada madaxeeda misigta ku jira. 2. Misiqta fiqeeda.

wiiq² *f.g1 (-qay, -qday)* Cid, arrin iwm wax yeello gaarsiin.

wiiqan¹ *f.mg1 (-qmay, -qantay; -qmi)* Wax la wiiqay noqosh.

wiiqan² *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* Wax la wiiqay ahaansho.

wiiqid *m.f.db eeg wiiq².*

wiiqmid *m.f.db eeg wiiqan¹.*

wiiqnaan *m.f.db eeg wiiqan².* *ld wiiqnaansho.*

wiiqnaansho *m.l/dh ld wiiqnaan.*

wiir *m.db (-rar, m.)* Ciyaarta godootan, xabbad keliya oo god keliged la dhigay.

wiirawiire *m.l* 1. (*c.fal.*) Harkii kolka qorraxdu dhinacna diiddo. 2. Dhibaato kasta oo kulul.

wiirawiiro *m.l* 1. Nooc shimbirada ka mid ah. 2. Nooc ciyaaraha ka mid ah; wiiro. 3. *ld wiirawiire.*

wiiro *m.db* 1. Xumaan uurka la isugu hayo; utun. 2. Cayaar beeralaydu tumato oo ka mid ah cayaaraha hiddaha iyo dhaqanka.

wiirsasho *m.f.db eeg wiirso.*

wiirso *f.mg3 (-saday, -satay)* Ku w.: cid ku jeesjeseid; ku digasho.

wiish *m.l (-shash, m.)* 1. Makiinad waxyaalaha culculus lagu qaado, waxay leedahay sal nagi iyo gacan dheer oo wareega oo afkiisa hore xarig ama silsilad gan qaroofan leh oo wax la suro. 2. Qalab laga sii daayo yeer oo digniin bixiya. 3. Aalad guryaha dabaqyada dhaadheer leh lagu fuulo lagagana soo dego.

wiisito *m.db (-ooyin, m.)* Baaritaan caafimaad.

wiiwii *m.db.sh.r* Erey tilmaama cabaad, jibaad.

wil *m.l* 1. Dharka dumarku xirtaan nooc ka mid ah oo khafif ah. 2. Halka ay iska galaan misigta iyo bawdada. 3. Isha birteeda.

wilgee *f.mg2 (-geeyay, -geysay)* *ld wiglee.*

wilgeyn *m.db ld wigleyn.*

wilgo *m.db ld wiglo.*

wiliqdhabayn *m.f.db eeg wiliqdhabee.* *ld wiliqdhabays.*

wiliqdhabayn *m.l ld wiliqdhabayn.*

wiliqdhabee *fg2 (-beeyay, -beysay)* Awr dad cun ah carin.

wiliqdhabo *m.db* Carinta la cariyo awr dad cun ah.

willad *m.l ld willasho.*

willasho *m.f.db eeg willo.* *ld willad.*

wille *m.l* Dhagaxa kore ee maxdinka; weled.

willo *f.mg3 (-laday, -latay)* 1. Wax dhaqaaq degdeg ah samayn. 2. Nafley didid.

winiin *m.l* 1. Safan yar. 2. (*-nno, m.db*) Furuuruc dhalada madaxa ka soo baxa.

winiini-elektaroon *m.l (kiim.)* Tirada kuwaantam ee winiiniga oo lagu asteeyo m ; kana tarjumaysa winiiniga elektaroon kasta, waxana la siyya qiimeyeasha +1/2 ama -1/2.

wiiqiyad *m.db (-do, m.)* Miisaan dhan 28,35 garaam ama rodol lix iyo toban meelood loo qaybiyey hal meel (1/16 rodol). *ld wiiqiyad, wuuqiyad.*

wir *e.d* Carl Ma ku dhacda!

wirayn *m.f.db eeg wiree.*

wiree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Cid wir ama car ku dhihid.

wiriiri *m.l* 1. Jiraca qaarkii; xasharaad dadka qaniina; dhuxunkureeb. 2. Qof w. ah: qof caaro fudud ah.

wiriiryaaan *m.l* Wax farabadan oo meel wada jooga oo intaas is dabammaraya.

wiriq *m.db* 1. Halaq aan wax qaniinin. 2. *ld biriq¹.*

wiriqlaawe *m.l (-nno, m.db) (kiim.)* Walax adke ah oo aaney atamyeedeedu lahayn habayn qumman. Taas macnaheedu waa ma aha wiriq.

wiriqle-aayooned *m.l (-layaal ..., m.l/dh) (kiim.)* Wiriqle ka kooban ayoonaada laba curiye ama in kabadan.

wiris *m.db* Shimbir la shaqaysa herinta; maras.

wirwir¹ *m.l* 1. Dhalanteed. 2. Socodka la socdo wakhtiga qorraxdu aad u kulushahay. 3. *ld wirwirid.*

wirwir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wakhti qorraxdu aad u kulushahay socosho.

wirwirid *m.f.db eeg wirwir².* *ld wirwir¹.*

wisaayad *m.db ld wasaayad.*

wishaar¹ *m.l.kh* Doon ama markab cusub oo kolkas dibedda iyo badda loo saaray.

wishaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax duugoobay sidii uu hore u ahaa ka dhigid (guri, doon, iwm).

wishaarid *m.f.dh eeg* wishaar².

wiswis¹ *m.l* 1. Qof oo dooq adag leh. 2. *ld waswaas¹*.

wiswis² *f.mg1* (-say, -stay) 1. Dooq adag lahaansho.² *ld waswaas²*.

wiswisi *fg2* (-iyay, -isay) 1. Cid wax kasta oo ay samayn lahayd ka shakisiin. 2. *ld waswaasi*.

wiswisid *m.f.dh eeg* wiswis². *ld waswaasid*.

wiswisin *m.dh eeg* wiswisi. *ld waswaasin*.

witir *m.l ld watar*.

wiyeer *m.l kh* 1. Biyo culus oo dhanaan yari ku jiro. 2. Biyo aan xareed ahayn. 3. *ld wayeer*.

wiyil¹ *m.l (-llo, m.dh)* Nafley aad u weyn oo labo gees wejiga ku leh, waxaa ku gaashaa-man harag aad u qiro weyn una adag.

wiyil² *m.dh (-lo, m.l)* Nafley aad u weyn oo labo gees wejiga ku leh, waxaa ku gaashaa-man harag aad u qiro weyn una adag.

woob *m.l* Midab hurdi ah.

wood¹ *m.l (-dad, m.l)* Cod doorasho.

wood² *f.mg1* (-day, -dday) Cod cid lago dooranayo bixin. *ld wootee*.

woodid *m.f.dh eeg* wood². *ld wooteyn*.

wootee *f.mg2* (-teeyay, -teysay) *ld wood²*.

wooteyn *m.dh ld woodid*.

woqooyi *m.l* Jihada koofur u tusmaysan ama ka soo hor jeedda. *ld waqooyi*.

wow *m.l* Magac carbeed oo tilmaama xarafka "w".

wuqiyad *m.dh ld wiqiyad*.

wuxuush *m.dh.w eeg* waxash.

X

x (xa') *m.dh* Xarafka laba iyo labaatanaad ee alifka soomaalida, waana shibbane.

xaab¹ *m.l.w* 1. Caleemaha dhirta oo inta engega geedka hoostiisa ku soo daata. 2. Uurkuujir (oogada nafleyda). 3. Wax walba intooda xun.

xaab² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Xaabo cunid (nafley). 2. Wax qaali ah ama wax aan qaali ahayn, urursasho. 3. Wax ururin. 4. Qashin iyo wax u eg cunid.

xaabayn *m.f.dh eeg* xaabee.

xaabee *f.mg2 (-beeyay, -baysay)* Qoryo la shito ururin.

xaabi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax meel yaal mar wada qaadid. 2. Wax wada dhammayn.

xaabid *m.f.dh eeg* xaab².

xaabin *m.f.dh eeg* xaabi. *ld* **xaabis**.

xaabis *m.l ld* **xaabin**.

xaabo *m.dh* 1. Qoryo qallalan oo shidaal gala. 2. Qoryo qallalan, jilicsan oo xorshosh ah.

xaabsad *m.l ld* **xaabsasho**.

xaabsasho *m.f.dh eeg* xaabso. *ld* **xaabsad**, **xaabsi**.

xaabsi *m.l ld* **xaabsasho**.

xaabso *f.g3 (-saday, -satay)* Wax firirsan oo meel wada yaal mar wada qaadasho.

xaad *m.dh* Timo jilicsan oo oogada dadka ka soo baxa.

xaadi *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax la qoray, ganka iyo xaadda ka xiirid, ka gurid; tifatirid; salaaxid.

xaadin *m.f.dh eeg* xaadi.

xaadir¹ *m.l* 1. Meel joogid (qof); jooge. 2. Haatan.

xaadir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Qof meel ku sugnaan ama tegid.

xaadiri *f.g2 (-iyay, -isay)* Dad meel jooga si loo ogaado kan maqan iyo kan jooga, magacyadooda yeerin.

xaadirid *m.f.dh eeg* xaadir².

xaadirin *m.f.dh eeg* xaadiri. *ld* **xaadiiris**.

xaadiris *m.l ld* **xaadirin**.

xaadirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la xaadiriyey ahaansho.

xaadirsanaan *m.f.dh eeg* xaadirsan. *ld* **xaadirsanaansho**.

xaadirsanaansho *m.l/dh ld* **xaadirsanaan**.

xaadsasho *m.f.dh eeg* xaadso.

xaadsasho *f.g3 (-saday, -satay)* Ul, qori iwm sulub ka dhigasho.

xaafad *m.dh (-do, m.l)* Qaybaha magaalo u qaybsan tahay mid ka mid ah oo degmo ka yar.

xaafood *m.l* Qashin biyo fadhiya ama socda soo tufaan.

xaajaggal *m.l.kh* X. ah: nin wax garad ah oo xaajo murugtay ka garnaqa.

xaajayaqaan *m.l* Nin waxgaradnimo iyo waayo-aragnimo isku darsaday.

xaajeyasad *m.l ld* **xaajeyasho**.

xaajeyasho *m.f.dh eeg* xaajeyso. *ld* **xaajeyasad**, **xaajeyisi**.

xaajeyisi *m.l ld* **xaajeyasho**.

xaajeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. La x.: cid arrin kala doodid. 2. Dan dhammaysasho.

xaaji *m.l (xujayl-iyo, m.dh) (dii.)* Nin muslim ah oo waajibaadkii xajka gudanaya ama gutay.

xaajinnimo *m.dh* Xaaji ahaansho.

xaajiyad *m.dh (-do, m.l) (dii.)* Haaweenay xajinayso ama xajisay.

xaajo *m.dh (-ooyin, m.l)* Arrin; xaal; talo.

xaajoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* La x.: cid arrin kala doodid.

xaajood *m.f.l eeg* xaajoo.

xaajootamid *m.f.dh eeg* xaajootan².

xaajootan¹ *m.l* Arrin ka doodid.

xaajootan² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* La x.: cid arrin kala garamid.

xaakin *m.l* 1. *(-nnol-immo, m.dh)* Gar yaqaan ama qaalli maxkamad u jooga in uu dadka u garnaqo. 2. Qof aan eex samayn.

xaako *m.dh* Dhacaan adag oo afka ka soo baxa oo ka yimaada oogaada xuubabkeeda jilicsan kolka ay bukoodaan.

xaakoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Xaako tufid.
xaakood *m.fl eeg* xaakoo.
xaal¹ *m.l* 1. Hanti la siyo qof sharaftisa wax loo dhimay. 2. (*axwaal, m.dh*) Arrin; xajoo. 3. *ld xaalad*. Sida lagu suganyahay; sah.
xaal² *f.mg1 (-aalay, -aashay)* La x.: cid arrin la dhammaysasho.
xaalad *m.dh ld xaal¹ (3.)*
xaalad-beeggaal *m.dh (-do ..., m.l) (fis.)* Xaalad loo adeegsado qiiamaha looga qiyas qaato cabbirrada kul-daynaamikada.
xaaladduun *e.d* Waa x.: adduunyadu waa sida!
xaalayn *m.f.dh eeg* xaalee.
xaalee *f.mg2 (-leeyay, -laysay)* Wax ama cid danayn.
xaalid *m.f.dh eeg* xaal².
xaalmari *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid sharafteeda wax loo dhimay wax siin ama raalligelin.
xaalmarin *m.f.dh eeg* xaalmari.
xaalo *m.dh* 1. Xubnaha ragga. 2. Uurkujir.
xaaluf¹ *m.l.kh* Dhulka engegay ama nabaad-guuray oo daaqii ka dhammaaday.
xaaluf² *f.mg1 (-fay, -ftay)* Dhul daaq ka dhammaasho.
xaalufi *f.g2 (-iyay, -isay)* Dhul xaaluf ka dhigid.
xaalufid *m.f.dh eeg* xaaluf².
xaalufin *m.f.dh eeg* xaalufi.
xaaluuq *m.l(-qyo, m.dh)* Orgi caato ah.
xaammil *m.l.kh* Qof dumar ah oo uur leh.
xaammilo *m.dh (-ooyin, m.l)* Haweeney uur leh.
xaani *m.dh* Ciid sabbaax ah oo aan boor iyo quruurux midna lahayn. *ld xaano*.
xaano *m.dh ld xaani*.
xaanshi *m.dh ld xaashi*.
xaaq *f.g1 (-qay, -qday)* 1. Meel wasakh ka nadiifin. 2. Nafley baabi'in.
xaaqid *m.f.dh eeg* xaaq.
xaaqin *m.l(-nno, m.dh)* Mafiq, minfiiq.
xaaqsasho *m.f.dh eeg* xaaqso.
xaaqso *f.mg3 (-saday, -satay)* Xaako tufid.
xaar *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax xaaqid.
xaar¹ *m.l(-rar, m.l)* Saxaro.
xaar² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Xaar dhigid.
xaaraamayn *m.f.dh eeg* xaaraamee. *ld xaaraantimayn*.
xaaraamaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la xaaraameeyey ahaansho.
xaaraamaysnaan *m.f.dh* xaaraamaysan. *ld xaaraamaysnaansho*.
xaaraamaysnaansho *m.l/dh ld xaaraamaysnaan*.
xaaraamee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* Wax xaaaran ka dhigid. *ld xaaraantimee*.

xaaraami *m.l.kh* X. ah: nin aan xaaraanta ka dhawrsan.
xaaraan *m.db* Wax aan shareecadu banayn oo xalaal ka dhigin; booli.
xaaraannimo *m.db* Xaaraan ahaansho. *ld xaaraantinnimo*.
xaaraanquute *m.l (-tayaal, m.l/dh)* Qof hanti xaaraan ah cunay.
xaaraansan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la xaaraameeyey ahaansho.
xaaraansanaan *m.f.dh eeg* xaaraansan. *ld xaaraansanaansho*.
xaaraansanaansho *m.l/dh ld xaaraansanaan*.
xaaraantimayn *m.dh ld xaaraamayn*.
xaaraantimee *f.g2 (-meeyay, -maysay)* *ld xaaramee*.
xaaraantinnimo *m.db ld xaaraannimo*.
xaaraanyahan *m.l* Nin ku xeel dheer xaaraan cunidda.
xaqaran *f.mg4 (-ranaa, -rnayd)* Wax la xaqaray ahaansho.
xaarasho *m.f.dh eeg* xaaro.
xaari *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Ilmo si uu u saxaroodo majasaarid. 2. Cariish dhiriq marin.
xaarid *m.f.dh eeg* xaar².
xaarid *m.f.dh eeg* xaar.
xaarin¹ *m.l(-nno/-immo, m.dh)* Weel, fidsan, godan, wareegsan oo badanaa caw ka samaysan oo badarka lagu haadiyo ama lagu kala saaro.
xaarin² *m.f.dh eeg* xaari.
xaarnaan *m.f.dh eeg* xaaran. *ld xaarnaansho*.
xaarnaansho *m.l/dh ld xaarnaan*.
xaaro *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Meel qashin ka nadiifshasho. 2. Wax meel yaal wada qaadasho.
xaarsii *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld xaari*.
xaarsii *m.dh ld xaarin*.
xaarwalwaal *m.l(-llo, m.dh)* Doorshaan.
xaarxaat *m.l(-ro, m.dh)* Farfar.
xaarxaari *f.g2 (-iyay, -isay)* Canaan kulul cid u jeedin.
xaarxaarin *m.f.dh eeg* xaarxaari.
xaarxaaro *m.dh* Canaan foolxun.
xaas¹ *m.l (-sas, m.l)* 1. Oori, afo. 2. (*-sas, m.l*) Carruruu iyo haweeney la qabo. 3. X. ah: wax tabardaran; maato. 4. X. ah: qof carruur badan leh oo hanti yar.
xaas² *f.mg1 (-say, -stay)* Nafley caato noqosho.
xaasaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo tabardaran sabada ku reebid ama xannaanayn.
xaasaamid *m.f.dh eeg* xasaan².
xaasaamin *m.f.dh eeg* xasaami.

xaasaan¹ *m.l (-ammo, m.db)* Caato; weyd, macluul.

xaasaan² *f.mg1 (-aamay, -aantay; -aami)* Xoolo caatoobid; weydoobid.

xaasaanqabow *m.l.kh* Nafley aan aad caato u ahayn.

xaasha *e.d* 1. Xumo ka fog, ka dheer; taasna daa; maya. 2. Erey la yiraahda kolka wax loo bogo; baga!

xaashi *m.db (-iyo, m.l)* 1. Waraaq. 2. Dhambaal.

xaasi *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley tabardaran daryeeliid.

xaasid¹ *m.db* Xaas noqosho, yeelasho.

xaasid¹ *m.l.kh (-diin, m.db)* Qof aan jecleyn in ay cid aan isga ahayn wax u kordhaan.

xaasid² *m.f.db eeg* xaaS².

xaasid² *f.g1 (-day, -dday)* *ld* **xasad²**.

xaasidad *m.db.kh (-do, m.db)* Haweeney xasid ah.

xaasidnimo *m.db* Xaasid ahaansho.

xaasil *m.l (-llo, m.db)* Wax la kala jaray inta soo harta; baaqi.

xaasin *m.f.db eeg* xasasi.

xaasoobid *m.f.db eeg* xasow.

xaasow *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* 1. Nafley caato noqosho. 2. Qof carruur badan yeelasho.

xaawalay *m.db.u* Haween; dumar.

xaawi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Qof socod cagajiid ah socosho.

xaawin *m.f.db eeg* xawi.

xaaxeyyo *m.db (-ooyin, m.l)* (c.nafl.) Mid ka mid ah noocyoo badan oo xayawan yar ah sida moolaska, oo leh jidh jilicsan, wax lugo ah aan lahayn, caadi ahaanna qalfoof adag leh. Xaaxeyadu socod ahaan, aad ayey u gaabisaa.

xaaxi *m.l* 1. Mawjadaha badda ka soo butaaca oo xeebta soo gaara halka ay ka noqdaan. 2. Biyo badeed oo ciidda xeebta galgalanaya iyagoo xumbaynaya.

xab adag *m.l (-bab ..., m.l)* Walax xab oo kale ah.

xab¹ *m.l* 1. Dhareer is-haysta oo layiig ah oo xuubabka jilicsan oo oogada ka yimaada, ka soo go'a; balqan. 2. Biyo badan oo xalliban ah oo mandheerta iyo ilmaha dhalanaya la socda. 3. Ukunta biyeeeda cad. 4. Harag jilicsan oo sida sibraarka u samaysan oo biyaha lagu dhaansado.

xab² *m.l (c.nafl.)* Walax qoyan oo jiidma oo laga soo daayo xuubka malaaska. Xabku a) wuxu daafacaa xuubka; b) wuxu sahlaa socodka wixii dul maraya xuubka oo wuxuu

ka dhowraa xoqniinka; c) wuxuuna qaadaa ensaymyada.

xabaal¹ *m.l ld* **xabaalid**.

xabaal² *m.db (-lo, m.l)* Qabri.

xabaal³ *f.g1 (-aalay, -aashay)* Wax aasid.

xabaalan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la xabaalay ahaansho.

xabaalaqode *m.l (-dayaal, m.l/dh)* Nin dadka dhinta qabriyada u qoda.

xabaalaquf *m.db* Qarandi; saddexsuulley.

xabaalasho *m.f.db eeg* xabaalo².

xabaalbilaash *m.db* Ilka maahane xabaasha ineeda kale.

xabaalfure *m.l* Dugaagga intooda xabaalaha qodda oo meydka la soo baxa.

xabaalid *m.f.db eeg* xabaal³. *ld* **xabaal¹, xawaal¹**.

xabaalnaan *m.f.db eeg* xabaalan. *ld* **xabaalnaansho**.

xabaalnaansho *m.l/dh ld* **xabaalnaan**.

xabaalnololi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid nool aasid.

xabaalnolin *m.f.db eeg* xabaalnololi.

xabaalo¹ *m.l 1.* Qubuuro. *2.* *eeg* xabaal².

xabaalo² *f.g3 (-aashay, -aatalay)* Wax dhulka ku aasashio.

xabad *m.l* Laab; gaaddo; shaf.

xabag *m.db* 1. *(-bko, m.l)* Dhacaan geedaha qaarkood ka yimaada ama laga liso oo kolkii uu neecawda dareemo isqabsada oo adkaada. 2. Hunguriga cad meesha curtu ku taal; cune; dig.

xabagbarshe *m.l (-shayaal, m.l/dh)* *ld* **xabagbarshe**.

xabagbarshi *m.db ld* **xabagbarshi**.

xabagbarsho *m.db* Malabka awlalka ku jira mid ka mid ah oo shinnidu si gaar ah u samayso; waa miid sida xabagta dhirta qaarkeed u cad oo aan gows iyo wax kale midna dheehin, oo boqoraddeedu cunto. *ld* **xabagbarshe, xabagbarshi**.

xabagdhiig *m.db* Nooc xabagta ka mid ah oo aad u guduud ah.

xabash *m.l (-shyo, m.db)* Addoon; bidde.

xabashi *m.l (xabashi, m.db)* Nin dhalashadiisu amxaaro tahay.

xabawar *m.l.kh* Xoolo cidda laga wada oo meel naq leh la geeyo.

xabawari *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo iyadoo aan la nasin socod dheer oo aan kalago' lahayn wadid.

xabawarin *m.f.db eeg* xabawari. *ld* **xabawaris**.

xabawaris *m.l ld* **xabawarin**.

xabbaar¹ *m.db.u* Qaybinta la qaybiyo xoolo la soo dhacay.

xabbaar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Xoolo la soo dhacay qaybin.

xabbaarid *m.f.db eeg* xabbaar².

xabbad *m.db* 1. *(-do, m.l)* Saanadda buntukha laga rido middeed; rasaas. 2. Cudur dadka ku dhaca; waraabow. 3. Wax keli ah; mid. 4. *(-do, m.l)* Inii.

xabbadayn *m.f.db eeg* xabbadee.

xabbadee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* 1. Cid xabbad ku ridid. 2. Wax hal hal ka dhigid.

xabbadqaad *m.l* 1. Hab loo falkiyo dermooyinka kabahooda casaan ku jiro. 2. Bilawga shax ciyaaridda marka la rabo in la guuro hogta la qaado si loo helo jid. 3. *(-dyo, m.db)* buntukh hal xabbad kaliya qaada.

xabbaji *f.mg2 (-iyay, -isay)* Naasley dheddig oo dhalaysa xab bururin.

xabbajin *m.f.db eeg* xabbaji. *ld* **xabbajis**.

xabbajis *m.l ld* **xabbajin**.

xabbis¹ *m.l (-syo, m.db)* Dadka dembiga gala, meesha lagu xiro oo lagu hayo; xarig. *ld* **xabsi**.

xabbis² *f.g1 (-say, -stay)* Qof xabsi gelin.

xabbisan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax xabsi la gelyey ahaansho.

xabbisid *m.f.db eeg* xabbisan. *ld* **xabbis-naansho**.

xabbisnaansho *m.l/ld ld* **xabbisnaan**.

xabbururi *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld* **xabbaji**.

xabbururin *m.db ld* **xabbajin, xabbururis**.

xabbururis *m.l ld* **xabbururin**.

xabeeb¹ *m.db (daaw)* Codka dadka oo qeex-naantu ka ba'do ama si fiican u soo bixi waaya, dalqada iyo cunaha oo wax gaareen darteed.

xabeeb² *f.mg1 (-bay, -btay)* Cod, xabeeb yeelasho.

xabeebi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Cid xabeeb u yeelid. 2. Cid xiijin.

xabeebid *m.f.db eeg* xabeeb².

xabeebin *m.f.db eeg* xabeebi.

xabeebsad *m.l ld* **xabeebsasho**.

xabeebsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax xabeeb yeeshay ahaansho.

xabeebsanaan *m.f.db eeg* xabeebsan. *ld* **xabeebsanaansho**.

xabeebsanaansho *m.l/ld ld* **xabeebsanaan**.

xabeebsasho *m.f.db eeg* xabeebso. *ld* **xabeebsad**.

xabeebso *f.mg3 (-saday, -satay)* Wax xabeeb yeeshay noqosho.

xabeeed *m.db (c.nafl.)* Walax isjiidanayso oo ay ku dhijjiyan unugyada "goblet" xuub xabeeedka korkiisa si uu u ilaaliyo una subko,

yo si uu u soo dabo bakteeriyyada, saxarrada boodhka iwm.

xabiib *m.l (-bbo, m.db)* Qof gacal ah ama saaxiib lillaahi ah.

xabkaysad *m.l ld* **xabkaysasho**.

xabkaysasho *m.f.db eeg* xabkayso. *ld* **xabkaysad, xabkaysi**.

xabkaysi *m.l ld* **xabkaysasho**.

xabkayso *f.g3 (-stay, -satay)* 1. Xabag gurasho. 2. Meelo kala duwan ka qaraabasho.

xabow *m.l* Geed aan qodax lahayn oo badaha agtooda ka baxa oo geelu jecelyahay.

xabsi *m.l ld* **xabbis¹**.

xabud *m.l* 1. Baruurta bogga korkiisa ka baxda. 2. Laab; xabad.

xabuubane *m.l* Badar aan wasaq lahayn.

xabxbab *m.l* Qare.

xad *f.g1 (-day, -dday)* Hanti qof kale leeyahay si qarsoodi ah u qaadasho.

xaj¹ *m.l (-dad, m.l)* 1. Xudduud; soohdin. 2. *ld* **xaj**.

xaj² *m.l (-dad, m.l)* (taar.) Xarriiqda kala qaybisa laba hanti ma guurto ah ama laba waddan.

xaj³ *f.g1 (-day, dday)* 1. Wax is-hortaagid. 2. Wax dhibid.

xadaafir *m.db (-ro, m.l)* Dhib; hawkar.

xadaarad *m.db (-do, m.l)* Heerka horumarka dhaqanka, dhaqaalaha, tegnoolajiyada iwm oo wada jira oo ummadi gaarto. *ld* **xad-daarad**.

xadaf¹ *m.l (nax.)* Goyn shaqal ka mid ah erey. Tus. "garab + o -> garbo".

xadaf² *f.g1 (-dfay, -daftay; -dfi)* Xaraf ama erey ka tegid.

xadan *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax dhibban ahaansho.

xadatayn *m.f.db eeg* xadatee. *ld* **xanantayn, xanatayn**.

xadatee *f.g2 (-teeyay, -taysay)* Cid xadato dareensiin. *ld* **xanantee, xanatee**.

xadato *m.db* Xiddidda oogada oo kaca ama baraaruga kolka ay dareemaan waxyaalo si debecsan oo jilicsan meelaha qaarkood uga taataabanaya. *ld* **xananto, xanato**.

xad-awooded *m.db (-dad ..., m.l)* (qaan.) Awood maxkamad sharchiyeed ama madax sare oo ku gaara go'aan ama fuliya sharci.

xadaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax xad loo yeelay ahaansho.

xaddaarad *m.db (-do, m.l)* *ld* **xadaarad**.

xad-dhaaf¹ *m.l* Meeshii laysu asteyay oo la dhaaf; xadka oo laga baxo.

xad-dhaaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) 1. Wax aan la koobi karin noqosho. 2. Wax qiyastoodii dhaafid.

xad-dhaafid *m.f.dh eeg* xaddhaaf².

xaddi *m.l* Awood; xoog.

xaddi leeb *m.l* (-iyo ..., m.l) Xaddi leh jiho iyo laxaad, waxaana ka mid ah barabaxa, kayaanka keynaan xagleedka, xoogga iwm xaddi leebka waxa sawir ahaa u taagnaan kara xariiq (leeb) dhererkeedu uu saamiggal ku yahay laxaadka xaddiga, jihadeeduna uu yahay ka leebkaas.

xaddid *f.g1* (-day, -dday) Xad u yeelid.

xaddidan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax xad loo yeelay ahaansho.

xaddidhaaf *m.l* Wax qiyastii laga rabay dhaafay.

xaddidhaafsii *f.g2* (-iiyay, -iisay) Wax qiyastii laga rabay dhaafsiin.

xaddidhafsiin *m.f.dh eeg* xaddidhaafsii.

xaddidid *m.f.dh eeg* xaddid.

xaddiditaanka **PH** *m.l* (xis.) Logaridamka sal 10 ee rogaalka ribnaanta ayoonnada haydroointa ku jirta milan.

xaddidnaan *m.f.dh eeg* xaddidan. *ld* **xaddidnaansho**.

xaddidnaansho *m.l/dh ld* **xaddidnaan**.

xaddi-foolwaa *m.l* (-iyo ..., m.dh) (xis.) Xaddi sida: cuf, dherer, waqt, cufnaan ama tamar oo leh baaxad ama laxaad; hase yeeshee aan lahayn jiho. Xisaab ahaan xaddiyadan oo kale waxaa la yiraahdaa xaddi foolwaa.

xaddiid *m.dh* (-dyo, m.dh) Curiye ka tirsan curiyayaasha kala guurka oo ku jira macdanno badan, gaar ahaan ogsaydhada (hamatayt iyo magnitayt) iyo kaarbooneytyada; bir.

xaddiis *m.l* (axaadiis/-syo, m.dh) (dii.) Falalkii ama hadalladii Rasuulka (n.k.h.a.) laga guuriyey.

xaddiisqudsi *m.l* (-iyo, m.dh) (dii.) War Rasuulka (n.k.h.a.) loo waxyooday oo aan Quraanka ka mid ahayn.

xaddi-roobaad *m.l* (-iyo ..., m.l) (juqr.) Wadarta inta roob ah ee la dhigay meel waqt lagu siiyay.

xadee *f.g2* (-deeyay, -deysay) Wax xad u yeelid.

xadeyn *m.f.dh eeg* xadee.

xadeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax xad loo yeelay.

xadeysnaan *m.f.dh eeg* xadeysan. *ld* **xadeysnaansho**.

xadeysnaansho *m.l/dh ld* **xadeysnaan**.

xadfan *f.mg4* (-naa, -nayd) Ku x.: wax la xad-fay ahaansho.

xadfanaan *m.f.dh eeg* xadfan. *ld* **xadfanaansho**.

xadfanaansho *m.l/dh ld* **xadfanaan**.

xadfid *m.f.dh eeg* xadaf².

xadgudbid *m.f.dh eeg* xadgudub². *ld* **xadgudub**¹.

xadgudub¹ *m.l ld* **xadgudbid**.

xadgudub² *f.g1* (-dbay, -dubtay; -dbi) Ku x.: cid wax aan ku habboonayn ku samayn.

xadid *m.f.dh eeg* xad.

xadid *m.f.dh eeg* xad³.

xadiidin *m.dh* (-imo, m.l) Meel digdigo ah oo aan geed lagu arag.

xadnaan *m.f.dh eeg* xadan. *ld* **xadnaansho**.

xadnaansho *m.l/dh ld* **xadnaan**.

xadrayn *m.f.dh eeg* xadree.

xadree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) (dii.) Xadro ka qaybelid.

xadro *m.dh* (-ooyin, m.l) (dii.) Digr.

xafaarad *m.dh* (-do, m.l) 1. Aalad dhulka dillaacisa ama ciidda bixisa. 2. Markab weyn oo badda qoda.

xafaare *m.l* Diipta iyo tabardarrada bugtadu reebto oo baanta u baahan.

xafash *m.l ld* **cafash**.

xafid *f.g1* (-day, -dday) 1. Wax dayac ka ilaalim. 2. Cashar, Quraan iwm kor ka baraoh.

xafidan *f.mg4* (-dnaa, -dnayd) Wax la xafiday ahaansho.

xafidid *m.f.dh eeg* xafid.

xafidnaan *m.f.dh eeg* xafidan. *ld* **xafidnaansho**.

xafidnaansho *m.l/dh ld* **xafidnaan**.

xafiltamid *m.f.dh eeg* xafiltan². *ld* **xafiltan**¹, **xifaalootan**, **xifaaltamid**, **xifaaltan**¹

xafiltan¹ *m.l ld* **xafiltamid**.

xafiltan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Laba qof xifaalootamid ama is xifaalayn. *ld* **xifaaltan**².

xafiis *m.l* (-syo, m.dh) Qol ama ka badan oo lagu maamulo hawlo guud ama gaar.

xaflad *m.dh* (-do, m.l) 1. Isu-imaadka dad badani meel isugu yimaado iyagoo xusaya munaasabud muhiim ah. 2. Fantasiyaha loo sameeyo aroos iwm.

xag¹ *m.l* Dhan; jaho; dhinac; gees.

xag² *m.dh* Candhada xoolaha horaad iyo danbeed isku dhinac ah.

xag³ *f.g1* (-gay, -gtay) Ciddiyaha, ilkaha iwm cid wax ku yeelid (xagasho). *ld* **xago**.

xagaal¹ *m.l* (-aayo, m.dh) 1. Afarta nur oo sanada midkood; wuxuu u dhexeeyaa guga iyo dayta; xilliga xagaayadu da'do. *ld* **xagaay**.

xagaa² *m.l (-aayo, m.dh) (c.fal.)* Loolka dhexe, waa xilliga ku xiga guga, xiddigis ahaanna waxa loo tiixgeliyaan inuu ku beegan yahay kubbad badlika min hornaqa xagaaga (21 juun) ilaa caano maallada isle eg ee dayrtaa (21 sebtember).

xagaabbax *m.l ld kulayle.*

xagaaf¹ *m.l (-fyo, m.dh)* Dhul ciid guduud jilicsan leh oo ariga saac u lahayn.

xagaaf² *m.dh (-fo, m.l)* Kabo harag ka samaysan oo duug ah.

xagaaf³ *f.g1 (-fay, -ftay)* Wax siman ka dhigid (dhul).

xagaafayn *m.f.dh eeg xagaafee.*

xagaafe *m.l (-fayaal, m.l/dh)* Degaxaar.

xagaafee *f.g2 (-feeyay, -feysay)* Neef xagaaf shilin, ragaad kaga gurid.

xagaafi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Si cagajiid ah u socosho.

xagaafid *m.f.dh eeg xagaaf³.*

xagaafin *m.f.dh eeg xagaafi. ld xagaafis.*

xagaafis *m.l ld xagaafin.*

xagaafu *m.dh (-ooyin, m.l)* Bir xalleefsan, godan oo xoolaha shilinta, ragaadka iwm looga guro.

xagaal *m.l (-llo, m.dh)* 1. Guggub. 2. Fandhaal dheri x. looga hoolo.

xagaali *f.g2 (-iyay, -isay)* Dheri xagaal ka hoolid.

xagaalin *m.f.dh eeg xagaali. ld xagaalis.*

xagaalis *m.l ld xagaalin.*

xagaalsasho *m.f.dh eeg xagaalso.*

xagaalso *f.g3 (-saday, -satay)* Dheri xagaal ka hoolasho.

xagaay *m.l ld xagaa.*

xagaayo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Roob ka da'a xeebaha gobollada koofureed. 2. Xilliga roobkaasi da'o.

xagafsasho *m.f.dh eeg xagaafso.*

xagafso *f.mg3 (-saday, -satay)* Tallaboo xooggan ku socosho (qof).

xagaggaro *m.dh* Nooc cawska ka mid ah. *ld xaqaggaro.*

xagaggeli *f.mg2 (-iyay, -isay)* U x.: labo qof oo isku dhinac ah, keli ula legdamid; midba xag u deyn.

xagagelin *m.f.dh eeg xagaggeli.*

xagal daacsan *m.dh (-llo ..., m.dh)* (xis.) Xagasha cabbirkeedu ka weynyahay 180° kana yaryahay 360°.

xagal fiiqan *m.dh (-llo ..., m.dh)* (xis.) Xagasha cabbirkeedu ka weynyahay 0° kana yaryahay xagal qumman (90° ama P/2 gacansin).

xagal furan *m.dh (-llo ..., m.dh)* (xis.) Xagasha cabbirkeedu ka weynyahay xagal qumman (90°), kana yaryahay xagal toosan (180°).

xagal janjeedh *m.dh (-llo ..., m.dh)* (xis.) Xagasha cabbirkeedu aan ahayn xagal qumman iyo dhufsane qumman midna.

xagal masaafo-cabbire *m.l (-rayaal, m.l/dh)* (xis.) Aalad lagu qiyaso masaafo xagleedda laba shay.

xagal qumman *m.dh (-llo ..., m.dh)* (xis.) Xagasha cabbirkeedu dhanyahay 90° ama P/2 gacasin.

xagal toosan *m.dh (-llo ..., m.dh)* (xis.) Xagasha cabbirkeedu le'egyahay 180° ama laba xaglood oo qumman.

xagal¹ *m.dh (-glo, m.l/-llo, m.dh)* 1. Lowga laabatadiisa dibadda u jeedda oo kolka la fariisto ama lugta la laabo, isku laabanta. 2. Labo xarriiqood oo toostosan oo meel isugu yimaada iyo qaabka ay u yeelaan korka ama meesha u dhexaysa.

xagal² *m.dh (-glo, m.l/-llo, m.dh)* (xis.) Saxan ka samayma ratibaadda laba xarriiqood (dhinacyo ama gacmo) oo ku kulma bar lagu magacaabo geeska xagasha. Halbeegga waa darajo ama gacansin.

xagal-adke *m.l (-kayaal, m.l/dh)* (xis.) Ratibidda saddex addimaale ka sammaysma dhammaan xarriiqyo bar ka soo unkama halka bar wadaag ah isla markaana dhex mara xood sallax oo oodan.

xagaldaac¹ *m.l ld xagaldaacid.*

xagaldaac² *f.mg1 (-cay, -cday)* Baari ama culays ka batay darti, lugtu la laabmid, la daacid, la kufid. *ld xagalkaddaac.*

xagaldaacid *m.f.dh eeg xagaldaac².* *ld xagaldaac¹, xagaldaaco, xagalkaddaacid.*

xagaldaaco *m.dh ld xagaldaacid.*

xagalkaddaac *f.mg1 (-cay, -cady)* *ld xagaldaac².*

xagalkaddaacid *m.dh ld xagaldaacid.*

xagalo *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Xubin soo baxsan oo wareegsan oo shafka geela ku taal, oo kolka uu fadhiyo dhulka qabata. 2. Xubintaas hilibkeeda aan jiirka iyo baruurta midna ahayn.

xagan¹ *f.mg1 (-gmay, -gantay)* Wax la xagtay noqosho.

xagan² *f.mg4 (-gnaa, -gnayd)* Wax la xagtay ahaansho.

xagar *m.l* Geed leh dhiin badan.

xagasho *m.f.dh eeg xago.*

xagatin *m.dh (-imo, m.l)* Ciddi xoog wax loogu jiiday ama wax kale oo la mid ah, raadka ama nabarka ay reebaan.

- xagato** *m.db.u* Dhirxagato.
- xagaysasho** *m.f.db eeg* xagayso. *ld* **xagaysi**.
- xagaysi** *m.l ld* **xagaysasho**.
- xagayso** *f.g3* (-stay, -satay) Xag ka maalid (xoolo irmaan).
- xagge** *s.* Meel fog ku sugar; xaggeya. Tus. "Waxaa laga helaa jidka xagge".
- xaggee** *e.we* Docdee? Halkee? Meelma?
- xagid** *m.f.db eeg* xag³.
- xagjir** *m.l.kh* (-rro, *m.db*) 1. Neef irmaan oo aan gayax (sidig) ahayn (geel ama lo'). 2. X. ah: fallaar keligeed la gano oo aan laake ahayn. 3. X. ah: qof aan dhexdhexaad ahayn.
- xaglagooye** *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) (xis.) Isku xirid geeso iska horjeeda. Tusaale ahaan, xaglagooyah labajibbaarane waxa uu labagibbaranuhu u qaybiyya laba saddexagal oo qumman. Marka laga hadlayo shaxan adke ah badanaaba salxaale, sallax xaglagooye waa kan dhexmara laba geftin oo aan deris ahayn.
- xagli** *f.mg2* (-iyay, -isay) U x.: shay xaggiisa u janjeerid; u iilasho; u eexasho.
- xaglin** *m.f.db eeg* xagli.
- xaglis¹** *m.l ld* **xaglisid**.
- xaglis²** *f.g1* (-say, -stay) Xag ka maalid, siiba dhanka bidix (xoolo).
- xaglisid** *m.f.db eeg* xaglis². *ld* **xaglis¹**.
- xaglo-isqummiye** *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) (xis.) Lammaane xaglo ah oo wadartoodu tahay xagal qumman ama P/2 gacansin.
- xaglo-istoosiya** *m.l* (-yayaal, *m.l/db*) (xis.) Lammaane xaglo ah oo wadartoodu tahay xarriq toosan (180° ama P gacansin).
- xaglo-talantaali** *m.l* (-llo ..., *m.db*) (xis.) Lammaane xaglo isle'eg oo ay sammeeyaan laba xarriiqood oo barbarro ah iyo xarriq kale oo goysa labadooda oo lagu magacaabo gudbane.
- xagmaa** *f.g1* (-aalay, -aashay) Xag ka maalid, siiba dhanka bidix (xoolo).
- xagmaalid** *m.f.db eeg* xagmaal.
- xagmar** *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Xagmaalid. 2. Qayb candhada xoolaha mayrax ku marid.
- xagmarid** *m.f.db eeg* xagmar.
- xagmid** *m.f.db eeg* xagan¹.
- xagnaan** *m.f.db eeg* xagan². *ld* **xagnaansho**.
- xagnaansho** *m.l/db ld* **xagnaan**.
- xago** *f.g3* (-gtag, -gatay) 1. Ilkaha ama ciddiyaha wax nabar yar ku gaarsiin. 2. Wax yar oo meel ku dheggan ilkaha ama ciddiyaha kaga fuqsasho.
- xagurrin** *m.l* Geel intisa rimi karta ay hal xilli wada rintay oo aan midi ka baaqsan.
- xagxag¹** *m.l* 1. Nabarro yaryar oo aan qotodheereyn oo ku yaal wax dushooda sare.
2. Cunto la kariyay inta weelka dhinacyadiisa ku dhegta.
- xagxag²** *f.g1* (-gtag, -gatay) Nabarro yaryar oo aan qoto dheereyn wax dushooda sare gaarsiin.
- xagxagasho** *m.f.db eeg* xagxago.
- xagxagid** *m.f.db eeg* xagxag².
- xagxago** *f.mg3* (-gtag, -gatay) 1. Wax yar oo meel ku dheggan ilkaha uga goosasho. 2. Cid haruufid.
- xaj** *m.l* (*dii*) Shanta tiir oo diinta Islaamku ku taagantahay mid ka mid ah oo waajib kaga dhigaya qofka inta uu noolyahay in uu hal mar tago Maka mowsinka xajka. *ld* **xajd¹**.
- xaji¹** *f.mg1* (-iyay, -iday, -iyi) Xaj gudasho.
- xaji²** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax xoog u qabasho.
- xajiimee** *f.g2* (-meeyay, -meysay) Cid wax ay ku xajiimooto marin ama taabsiin.
- xajiimeyn** *m.f.db eeg* xajiimee.
- xajiimeysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax xajiin la mariyey ahaansho.
- xajiimeysnaan** *m.f.db eeg* xajiimeysan. *ld* **xajiimeysnaansho**.
- xajiimeysnaansho** *m.l/db ld* **xajiimeysnaan**.
- xajiimo** *m.db ld* **xajiin²**.
- xajiimoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Xajiin dareemid.
- xajiimood** *m.f.l eeg* xajiimoo.
- xajiin¹** *m.l* Geed yar oo leh caleemo xaadi ku rogantahay iyo dhacaan cuncun deran ku reeba wixii uu taabto.
- xajiin²** *m.db* Cuncun haraggu dareemo oo oogadu aad u kahato oo waxyalo kala gaar ah laga qaado (sida: dhirta qaarkeed, habaaska, cunnada, iwm); cadanyo; caaro. *ld* **xajiimo**.
- xajiinbadeed** *m.db* (-do/-dyo, *m.l*) Bahal badda ku nool; qasaanqas.
- xajiinmadow** *m.db* Geed-xajiin xooluhu daaqaan.
- xajiintir** *m.l* Maro ama jawaan jilicsan oo marka awrta la rarayo kebdaha laga xijiyo.
- xajin** *m.f.db eeg* xaji².
- xajiyid** *m.f.db eeg* xaji¹.
- xajmi** *m.db* (-yo, *m.db*) Derbi iwm inta qiradiisu le'eg tahay; jumri.
- xakaamad** *m.db ld* **xukun¹** (3).
- xakaamad** *m.l* Dhibaato; kadeed.
- xakaar¹** *f.mg1* (-ray, -rtay) Shiddo la kulmid.
- xakaarid** *m.f.db eeg* xakaar².
- xakab** *m.l* 1. Qoryo ceelka afka laga saaro; makaab. 2. Sallaanka meelihiisa cagta la saaro.
- xakamayn** *m.f.db eeg* xakamee.

xakamaysan <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la xakameeyah ahaansho.	xallaafato <i>m.dh</i> Qalab bir ah oo af galoolan iyo daab qori ah leh oo marka geedaha la qorayo xanafta looga bi'yo; xalleefato.
xakamaysnaan <i>m.f.db</i> eeg xakamaysan. <i>ld xakamaysnaansho.</i>	xallad <i>m.dh</i> Qurxinta iyo nuxur u yeelidda hadalka, gaar ahaan qaybaha suugaanta.
xakamaysnaansho <i>m.ll/dh ld xakamaysnaan.</i>	xalladee <i>f.mg2 (-deeyay, -deysay)</i> Hadal dux iyo xiiso u yeelid.
xakame <i>m.l (-mayaal, m.ll/dh)</i> Bir iyo suuman isku xiran oo faraska afka iyo madaxa loo gelioo oo lagu qabto laguna duwduwo.	xalladeyn <i>m.f.db</i> eeg xalladee.
xakamee <i>f.g2 (-meeay, -maysay)</i> Xakame gelin (faras).	xalleef <i>m.l.kh</i> X. ah: wax aan qiro lahayn oo dhuuban.
xakumid <i>m.dh ld xukumid.</i>	xalleefato <i>m.dh (-ooyin, m.)</i> Qalab ka kooban ul iyo bir godan oo labada dhanba af ku leh oo weelasha qoriga ah gudaha looga qoro.
xakun <i>f.g/mg1 (-umay, -untay; -umi)</i> <i>ld xukun².</i>	xalleefi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Xalleef ka dhigid (wax).
xal <i>m.l</i> Maaro; mushkilo ama mas'alo maaro u helid.	xalleefin <i>m.f.db</i> eeg xalleefi.
xal¹ <i>m.l</i> Biyo yar oo wax lagu dhaqay.	xalleefsan <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax xalleef laga dhigay ahaansho.
xal² <i>f.g1 (-alay, -ashay)</i> Biyo yar weel ku mayrid.	xalleefsanaan <i>m.f.db</i> eeg xalleefsan. <i>ld xalleef-sanaansho.</i>
xalaal <i>m.db</i> Wax shareecadu bannaysay oo lagu dhaqmi karo.	xalleefsanaansho <i>m.ll/dh ld xalleefsanaan.</i>
xalaalayn <i>m.f.db</i> eeg xalaalee. <i>ld xalaalays.</i>	xalli¹ <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Maaro.
xalaalays <i>m.l ld xalaalayn.</i>	xalli² <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Mushkilo ama mas'alo xal u helid.
xalaalaysad <i>m.l ld xalaalaysasho.</i>	xalli³ <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Nafley ama dad si saf ballaaran ah u socosho.
xalaalaysasho <i>m.f.db</i> eeg xalaalayso. <i>ld xalaalaysad.</i>	xalliban <i>m.l.kh</i> 1. Caano ama wax la mid ah oo miir ah, aan wax kale dheehin ama tar-raxin, nadifnimadii ka badatay. 2. Wax sida dhalada qaarkeed, araggu gudbo ama iftiinku soo dhaafo.
xalaalayso <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> 1. Wax aan xalaal ahayn xalaal ka dhigasho. 2. Hanti dad kale leeyahay issaasiin.	xallin¹ <i>m.f.db</i> eeg xalli ² .
xalaalee <i>f.g2 (-leeyay, -laysay)</i> Wax xalaal ka dhigid.	xallin² <i>m.f.db</i> eeg xalli ³ . <i>ld xallis.</i>
xalaalqute <i>m.l (-tayaal, m.ll/dh)</i> 1. Nin hanti xalaal ah ku nool. 2. Nin dhawrsan.	xallis <i>m.l ld xallin².</i>
xalaawi <i>m.dh.u</i> Macmacaan.	xallisan¹ <i>f.mg1 (-smay, -santay; -smi)</i> Wax la xalliyey noqosho.
xaladhaley <i>m.l.kh</i> X. ah: qof dembi, eed iwm ka barii ah. <i>ld xalaydhaley.</i>	xallisan² <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax la xalliyey ahaansho.
xalan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax la xalay ahaansho.	xallismid <i>m.f.db</i> eeg xallisan ¹ .
xalay <i>m.db</i> Habeennadii la soo dhaafay, kan ugu dambeeyay. <i>ld xalayto.</i>	xallisnaan <i>m.f.db</i> eeg xallisan ² . <i>ld xallisnaansho.</i>
xalaydhaley <i>m.dh ld xaladhaley.</i>	xallisnaansho <i>m.ll/dh ld xallisnaan.</i>
xalayto <i>m.db ld xalay.</i>	xalnaan <i>m.f.dh</i> eeg xalan. <i>ld xalnaansho.</i>
xalfoof <i>m.l (-fyo, m.dh)</i> 1. Dhuun weyn oo salka baruur ku leh oo wadnaha ka dillaacdha. 2. Wax kastoo gudo leh oo aan adkayn, ama korka ka adag iyagoo hoos iyo gudaha ka mootaan.	xalnaansho <i>m.ll/dh ld xalnaan.</i>
xalid <i>m.f.db</i> eeg xal ² .	xalus <i>m.l</i> Laab weyn oo baruur duuban ah oo dadka shilis, siiba dumarku, xuddunta hoos-teeda ku yeeshaan. <i>ld xulus.</i>
xaliib <i>m.l</i> Cudur ku dhaca labada arooriye ee dhiigga qaada oo carrabka hoostiisa ah.	xaluul <i>m.dh ld xuluul.</i>
xaliiban <i>m.l</i> Caano dhay ah oo xoortii ka dhacday.	xaluulad <i>m.l ld xuluulasho.</i>
xaliilad <i>m.dh</i> Magac la siiyo gabayaa ku xeeldheer curinta maansada.	xaluulasho <i>m.dh ld xuluulasho.</i>
	xaluulo <i>f.g/mg3 (-uushay, -uulatay)</i> <i>ld xuluulo.</i>
	xalwad <i>m.dh</i> Cunto macaan oo laga sameeyo sankor, subag, warango, bur iwm oo la cuno.
	xalwo <i>m.dh ld xalwad.</i>

- xalxal¹** *m.l* Barbarar jilicsan oo oogadu yeelato, inta haragga hoostiisa biyo iyo dhacaan ku soo joogsadaan.
- xalxal²** *f.mg1* (-alay, -ashay) Nabar caalliray barar iyo biyo yeelasho.
- xalxali** *f.g2* (-nay, -ntay) Wax xalxalay ka dhigid (nabar).
- xalxalid** *m.f.dh eeg* xalxal².
- xalxalin** *m.f.dh eeg* xalxali.
- xamaal¹** *m.l ld* **xammaali**.
- xamaal²** *f.g/mg1* (-aabay, -aashay) *ld* **xamaal²**.
- xamaali** *m.l ld* **xammaali**.
- xamaalid** *m.dh ld* **xammaalid**.
- xamaalinnimo** *m.dh ld* **xammaalinnimo**.
- xamaamo** *m.dh ld* **xamaan**.
- xamaan** *m.dh* Alaab aan qiimo badan lahayn oo guryaha looga dhaqmo. *ld* **xamaamo**.
- xamaar** *f.g1* (-ray, -rtay) Ciid dhexdeeda wax ka raadin.
- xamaarad** *m.l ld* **xamaarasho**.
- xamaarasho** *m.f.dh eeg* xamaaro. *ld* **xamaarad**.
- xamaarato** *m.dh.u* Nafleyda inteeda xamaarasho ku socota: waxay leeyihiin lugo gaagaaaban oo gummudyo la moodo (diin, yaaqs, kd.).
- xamaarid** *m.f.dh eeg* xamaar.
- xamaaro** *f.g3* (-rtay, -ratay) Ayadoo la dhabbacanyahay bog ku socosho.
- xamaasad** *m.dh* 1. Daireen xooggan oo nafsaani ah oo ka dhasha dhacdo beerqaad leh oo qofku muujiyo farxad, jidbo, yaab iwm. 2. Ficil.
- xamakow** *m.l* Geed aan dhulka ka kicin oo leh laamo buurburan oo wada hilib iyo biyo ah oo dusha kurtummo yaryar oo badan ku leh.
- xamar¹** *m.l.kh* X. ah: midab guduudan.
- xamar²** *m.dh* Raqay.
- xamash** *m.l* Deegaan aad u baxday oo aan la daaqin.
- xamasho** *m.f.dh eeg* xamo.
- xambaar¹** *m.l* La bixidda gabar la guursanayo xoog lagula baxo. *ld* **xambaarid**.
- xambaar²** *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax dhabarka ku qaadid. 2. Ku x.: cid xumaan dhaxalsiin. 3. Gabar guur laga rabo xoog kula bixid.
- xamaarad** *m.l ld* **xamaarsasho**.
- xambaargudub** *m.l* Tabaha legdanka nooc ka mid ah oo labada qof oo legdamaya midkood kan kale kor u qaado oo dhulka ku dhufto.
- xambaaran** *f.mg4* (-ranaa, -rnayd) Wax la xambaaray ahaansho. *ld* **xamaarsan**.
- xamaarasho** *m.f.dh eeg* xamaaro. *ld* **xamaarsasho**.
- xambaarid** *m.f.dh eeg* xambaar². *ld* **xambaar¹**.
- xambaarnaan** *m.f.dh eeg* xambaaran. *ld* **xambaarnaansho**, **xambaarsanaan**, **xamaarsanaansho**.
- xambaarnaansho** *m.l/dh ld* **xambaarnaan**.
- xambaaro** *1* *m.dh* Dhabar wax ku qaadid, dhabarka wax lagu qaado.
- xambaaro²** *f.g3* (-rtay, -ratay) 1. Wax dhabarka ku qaadasho. 2. Gabar la guursanayo xoog kula bixid. *ld* **xambaarso**.
- xamaarsad** *m.l ld* **xamaarsasho**.
- xamaarsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **xamaaran**.
- xamaarsanaan** *m.dh ld* **xambaarnaan**.
- xamaarsanaansho** *m.l/dh ld* **xambaarnaan**.
- xambaarso** *f.g3* (-saday, -satay) Wax dhabarka ku qaadasho. *ld* **xambaaro**.
- xambali** *m.l.kh* 1. Nin rumaysan ama raacsan mad-habta Xambali. 2. Afarta mad-hab ee diinta islaamku u qaybsan tahay middood.
- xambus** *m.l.u* Jajab qoryo ama saalo.
- xamdi¹** *m.l* Mahad; shugri; xamdinnaq.
- xamdi²** *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Ku x.: Eebbe u mahad naqid; shukrin.
- xamdinnaq¹** *m.l eeg* xamdi¹.
- xamdinnaq²** *f.g1* (-qay, -qday) *eeg* xamdi².
- xamdinnaqid** *m.f.dh eeg* xamdinnaq².
- xamdiyid** *m.f.dh eeg* xamdi².
- xameyti** *m.dh ld* **xammeeti**.
- xameyti-mareen** *m.l* (-nno, *m.dh*) (*c.nafli*) Dhuumaha xameytiada ka soo qaada beerka.
- xamiiq** *m.dh* Candhuuf
- xamiiqreeb** *m.l* In yar oo biyo ah.
- xamiiqreebid** *m.dh* Kabbasho.
- xamii** *m.l* Qashinka badda ama webigu dibadda u soo saaraan.
- xamil** *m.l* (-llo, *m.dh*) 1. Haragga indhaha ku rogan oo dhawra. 2. Rar; qaad. 3. Daah sumalka caloosha lagaga xiro, si uusan idaha u saaran. 4. *ld* **xamil**.
- xamli** *m.l* Rar; qaad. *ld* **xamil**.
- xammaag** *f.mg1* (-gay, -gtay) Xoolo, wax dhammaaday ahaansho.
- xammaagid** *m.f.dh eeg* xammaag.
- xammaal¹** *m.l ld* **xammaali**.
- xammaal²** *f.g/mg1* (-aabay, -aashay) Dusha wax ku qaadid.
- xammaali** *m.l* Qof ay shaqadiisu tahay in uu dusha wax ku qaado. *ld* **xamaal¹**, **xamaali**, **xammaal¹**.
- xammaalid** *m.f.dh eeg* xammaal². *ld* **xamaalid**.
- xammaalinnimo** *m.dh* Xammaali ahaansho. *ld* **xamaalinnimo**.
- xammayn** *m.f.dh eeg* xammee.

xammaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) 1. Wax aad u ordaaya ahaansho. 2. Wax aad u raran ahaansho (gaadiid).

xammaysnaan *m.f.dh eeg* xammaysan. *ld* **xammaysnaansho**.

xammaysnaansho *m.l/dh ld* **xammaysnaan**.

xammee *fg2* (-meeyay, -maysay) 1. Xoolo rar saarid. 2. Baabuur iwm kicin si uu u kululaado.

xammeeti *m.dh (c.nafl)* Dareere alkaliin oo midabkiisu huruudcagaaryahay, dhadhan qadhaadhna leh oo uu soo saaro beerku, laguna kaydiyo beerkutaasha. Waxay caawi-saa dheefshiidka iyo nuugista duxda taas oo burburisa siina yaryaraysa. Xammeetidu waxa kale oo ay nashaadisaa isku soo ururka muruqyada dheefmarenka oo loo yaqaan ubaixin. *ld* **xameyti**.

xammis *fg1* (-say, -stay) Bun saloolid ama dubid.

xammisan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Bun wax la xammisey ahaansho.

xammisid *m.f.dh eeg* xammis.

xammisnaan *m.f.dh eeg* xammisan. *ld* **xammisnaansho**.

xammisnaansho *m.l/dh ld* **xammisnaan**.

xammur *m.l ld* **xamur**.

xammuul *m.l (-llo, m.dh)* Rar; qaad. *ld* **xamuul**.

xammuurad *m.dh* Ciid cas oo dharka cad lagu guduudiyo; sabakh.

xammuuradyn *m.f.dh eeg* xammuuradee.

xammuuradysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax xammuurad la geliyey ahaansho (dhar).

xammuuradysnaan *m.f.dh eeg* xammuuradysan. *ld* **xammuuradysnaansho**.

xammuuradysnaansho *m.l/dh ld* **xammuuradysnaan**.

xammuuradee *fg2* (-deeyay, -daysay) Dhar xammuurad gelin.

xamo *f.g3* (-antay, -amatay) Qof maqan xumo ka sheegid.

xamur *m.l* 1. Geed gobka u eg kase gaaban oo miro laf adag oo la cuno leh. 2. Badar la dubay midkiisa buc-buca.

xamuul *m.l ld* **xammuul**.

xamxam *m.dh ld* **hamham**.

xamxamaa *m.l* Geed-quwaax xabagiisa la cuno.

xamxamlee *f.mg2* (-leeyay, -leysay) *ld* **hamhamlee**.

xamxamleyn *m.dh ld* **hamhamleyn**.

xan *m.l/dh* Xumo ka sheegidda qof maqan (xumo laga sheego).

xanaaji *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka x.: qof in uu xanaaqa badid.

xanaajin *m.f.dh eeg* xanaaji.

xanaakad *m.dh ld* **xanaakadayn**.

xanaakadayn *m.f.dh eeg* xanaakadee. *ld* **xanaakad**.

xanaakadee *fg2* (-deeyay, -daysay) Cid xanaakad u jeedin.

xanaanada *xoolaha m.l* Barashada cilmiga xannaanaynta xoolaha.

xanaaq¹ *m.l* Caro; dhirif; dhiidhi.

xanaaq² *f.mg1* (-qay, -qday) Caro muujin (qof); carood; dhirifid.

xanaaqid *m.f.dh eeg* xanaaq².

xanaaqsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax caro hayso ahaansho.

xanaaqsanaan *m.f.dh eeg* xanaaqsan. *ld* **xanaaqsanaansho**.

xanaaqsanaansho *m.l/dh ld* **xanaaqsanaan**.

xanaf *m.dh* Taag taag yaryar oo soofe iwm ay leeyihiin oo dhaawaca wixii lagu xoqo; dardar; xajjin.

xanafi *m.l/kh* Qof raacsan mad-habta Imaam Abu Xaniifa.

xanafiyi *m.dh* Mad-hab ka mid ah afarta mad-habood oo waaweyn oo Islaamka, waxaana asaasay Imaam Abu Xaniifa.

xanan *m.l/u* Geed-yaryar ama ood qodax leh.

xanantayn *m.dh ld* **xadatayn**.

xanantee *fg2* (-teeyay, -taysay) *ld* **xadatee**.

xananto *m.dh ld* **xadato**.

xanatayn *m.dh ld* **xadatayn**.

xanatee *fg2* (-teeyay, -taysay) *ld* **xadatee**.

xanato *m.dh ld* **xadato**.

xandal *m.l/u (-llo, m.dh)* Miro qare oo la dubay.

xandho *m.dh* Maal; hanti.

xandulle *m.l ld* **xangulle**.

xanfaf¹ *m.l* Nabarka ama dhaawaca cusub (siiba kan birtu goosay) xanuunka halaca leh oo laga dareemo.

xanfaf² *f.mg1* (-fay, -ftay) Dhaawac jirka meel ka mid ah gaaray awgiis xanuun dareemid.

xanfafid *m.f.dh eeg* xanfaf².

xanfal *m.dh (-llo, m.dh)* *ld* **xanfaley**.

xanfaley *m.dh* Sun ka dhalata biyaha ceelasha oo xoolaha aad u laysa. *ld* **xanfal**.

xanfaloobid *m.f.dh eeg* xanfallow.

xanfallow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Wax xanfaley laysay noqosho.

xanfar *m.l* Dabayl bus wadata.

xanful *m.l (-llo, m.dh)* Badar la dubay oo bucday.

xangaruufad *m.l ld* **xangaruufasho**.

- xangaruufasho** *m.f.dh* xangaruufo². *ld* **xangaruufad**.
- xangaruufo¹** *m.dh* Ciddiyaha oo wax lagu nabro, lagu xagto; xagatin.
- xangaruufo² f.g¹** (-ftay, -fatay) Ciddiyaha wax ku xagasho.
- xangeeyo** *m.dh* Geed yar oo laamo dhuudhuuban oo caano iyo xanjo wanaagsan leh.
- xangulle¹** *m.l* Cad maskax yaryarta ka mid ah oo birtaawaha lagu masaxo marka canjeerada lagu dubaayo. *ld* **xandulle, xangullo**.
- xangulle²** *m.l (c.naf.l.)* Qayb ka mid ah sooh maskaxeedka oo ku dhex jira togga xiriirkka lafdhabarka oo ka kooban unug maskaxeedyo iyo dareenwadayaal xiriiriya massa-da iyo jirka inta kale, wuxu ka sameysanyahay lakab sooh cas oo ku wareegsanyahay lakab sooh cad.
- xangullo** *m.dh ld* **xangulle¹**.
- xaniid** *m.l* 1. Tabadiin hilibkeeda si gaar ah tinnhaar loogu dubay oo la qallajiyey. 2. Hilib kasta oo tinnhaar lagu dubo oo la qallajiy.
- xaniin** *m.dh* Badar shiidan oo budada laga saaray.
- xanjaad** *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Xayrtta riciraha lafdhabarta, sida xanjada ugu dhegsan. 2. Ladfhabar xiriir, arxaan.
- xanjaf** *m.dh* Laan yar oo jilicsan oo carruurta lagu tumo markii ay edebdarro sameeyaan.
- xanjafee f.g²** (-feeyay, -feysay) Ilmo yar xanjaf ku tumid.
- xanjafeyn** *m.f.dh eeg* xanjafee.
- xanjeer** *m.l (-rro, m.dh)* 1. Maro yar oo carruurta lagu xambaaro. 2. Guntinta marada lagu xambaaro carruurta.
- xanjeerad** *m.l ld* **xanjeerasho**.
- xanjeasho** *m.f.dh eeg* xanjeero. *ld* **xanjeerad**.
- xanjeero f.g³ (-rtay, -ratay)** 1. Ilmo carruur ah xambaarasho. 2. Maro la guntanyahay kor u xaydasho.
- xanjo** *m.dh* Xabag jiidanta oo aan kala go'in, badanaa tan la calashado.
- xankakaabsad m.l ld** **xankakaabsasho**.
- xankakaabsasho** *m.f.dh eeg* xankakaabso. *ld* **xankakaabsad**.
- xankakaabso f.mg³ (-saday, -satay)** Qof cararaya wax daadsan gacan ka buuksasho.
- xankoobid** *m.l* Nooc ka mid ah dhirta xabagta leh.
- xannaanayn** *m.f.dh eeg* xannaanee.
- xannaanee f.g² (-neeyay, -naysay)** 1. Cid daryeelid. 2. Dhaqaalayn; hayn.
- xannaano** *m.dh* Daryeel.
- xannib¹** *m.l* Dhib; cadaadis; kadeed. *ld* **xannibaad, xannibad**.
- xannib² f.g1** (-bay, -btay) 1. Cid xayiraad u geysasho. 2. Dhibid; cadaadin; kadaadin.
- xannibaad** *m.dh ld* **xannib¹**.
- xannibad** *m.dh ld* **xannib¹**.
- xanniban¹ f.mg1** (-bmay, -bantay; -bmi) Wax la xannibay noqosho.
- xanniban² f.mg4** (-bnaa, -bnayd) Wax la xannibay ahaansho.
- xannibid** *m.f.dh eeg* xannib².
- xannibmid** *m.f.dh eeg* xanniban¹.
- xannibnaan** *m.f.dh* xanniban². *ld* **xannibnaansho**.
- xannibnaansho** *m.l/ld ld* **xannibnaan**.
- xansas** *m.l.u* Caw qallalan (oo dabka lagu shito). *ld* **xansaso**.
- xansasho** *m.f.dh eeg* xanso.
- xansaso** *m.dh ld* **xansas**.
- xanshar** *m.l 1. (u)* Jabjab. 2. Buunsho. 3. Xash. 4. Qolof duubaya iniinta qaxwe ah. *ld* **xashar**.
- xanshashaq¹** *m.l* Hadal hoos la isugu sheego; faq.
- xanshashaq² f.mg1** (-qay, -qday) Laba qof faqid.
- xanshashaqid** *m.f.dh eeg* xanshashaq².
- xanshiri f.g² (-iyay, -isay)** *ld* **xashiri**.
- xanshirin** *m.dh ld* **xashirin**.
- xanso f.g³ (-saday, -satay)** Xog cid ku saabsan sir ahaan u raadsasho.
- xantiir¹** *m.l (-rro, m.dh)* Qof aan waxba haysan; sabool; cayr.
- xantiir² f.mg1** (-ray, -rtay) Qof aan hanti lahayn noqosho.
- xantiirrid** *m.f.dh eeg* xantiir².
- xantiirnimo** *m.dh* Xantiir ahaansho.
- xanto** *m.dh* 1. Xayaabo kor ka soo marta subag la shiilayo. 2. Gufarka hoos fariista subag la shiilay. 3. Ciyaar carruureed hadba kan wax taabtaa cararayo oo ay rayn tahay haddii uu galo yoolka isagoo aan la taaban.
- xantoobayn** *m.f.dh eeg* xantoobee.
- xantoobee f.g² (-beeyay, -baysay)** Wax xantoobo ku qaadid.
- xantoobi f.g² (-iyay, -isay)** Hal mar sacabka wax ku qaadid.
- xantoobin** *m.f.dh eeg* xantoobi.
- xantoobo** *m.dh (-ooyin, m.l)* In kol shanta farood iyo calaacasha lagu qabto oo lagu qaado.
- xantoobsad m.l ld** **xantoobsasho**.
- xantoobsasho** *m.f.dh eeg* xantoobso. *ld* **xantoobsad**.
- xantoobso f.g³ (-saday, -satay)** Hal xantoobo gacanta ku qaadasho.
- xanuuji f.g² (-iyay, -isay)** Cid xanuuun badid.

xanuujin *m.f.dh eeg* xanuuji.

xanuu *bi'ye* *m.l (daaw.)* Dowo xanuunka bi'isa.

xanuu¹ *m.l* 1. Dareen meel oogada ka mid ahi iska dareento oo ay la kaarto ama dhuuri ula rooro, nabar ku dhacay ama waxyeello kale oo gaartay darteed; kaar; dhuuri; halac; laxaw. 2. Caafimaad iyo fayoobi la aan; cudur; bugto; jirro.

xanuu² *f.mg1 (-nay, -ntay)* Kaar iwm dareemid; xanuun yeelasho.

xanuunid *m.f.dh eeg* xanuu².

xanuuunsad *m.l ld* xanuunsasho.

xanuuunsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax xanuun haayo ahaansho.

xanuuunsanaan *m.f.dh eeg* xanuunsan. *ld* xanuuunsanaansho.

xanuuunsanaansho *m.l/dh ld* xanuunsanaan.

xanuuunsasho *m.f.dh eeg* xanuunso. *ld* xanuuunsad.

xanuuunso *f.mg3 (-saday, -satay)* Qof jirasho.

xaq *m.l* 1. Abbaar; daw; jid. 2. Wax maxkamad horeed ku caddaaday in qof lagu leeyahay. 3. Garsoor; caddaalad. 4. Run.

xaqaanni *m.l.kh* Qof aan dadka u kala eexan oo cid kasta mariya waxa ay mudan tahay.

xaqaggaro *m.dh ld* xagaggaro.

xaq-codbixinta *m.dh (xuquuq codbixin, m.dh)* (qaan.) Xaqa loo dhiiibto codka, gaar ahaan marka ay dadku dooranayaan baarlamaan.

xaqdarro *m.dh* Eex; caddaalad xumo.

xaqdhwawr¹ *m.l* Xishood iyo ixtiraam cid loo hayo.

xaqdhwawr² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid ixtiraamid.

xaqdhwawrid *m.f.dh eeg* xaqdhawr².

xaqiji *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax xaqiijq ka dhigid ama xaqiijdooda u dhabbaggelid.

xaqijiin *m.f.dh eeg* xaqiji.

xaqijiq *m.dh* Run; dhab. *ld* xaqijiq.

xaqijiqato *m.dh* Nabar ka dhasha is xoqidda shafka iyo jeeniga neef geel ah oo caatir keena. *ld* xaqiuqato.

xaqijiqo *m.dh ld* xaqijiq.

xaqijiqsad *m.l ld* xaqijiqsasho.

xaqijiqsasho *m.f.dh eeg* xaqijijs. *ld* xaqijiqsad.

xaqijijs *f.g3 (-saday, -satay)* Wax xaqiijq-dooda helid ama raadin.

xaqir¹ *m.l* Xaqa iyo sharafka wax leeyihii oo aan la marin, loo diido; tixgelis la'aa; dulleyn; quursi; yasid. *ld* xaqiraad.

xaqir² *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid liidid ama yasid.

xaqiraad *m.dh ld* xaqir¹.

xaqiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la xaqiray ahaansho.

xaqirid *m.f.dh eeg* xaqir².

xaqirnaan *m.f.dh eeg* xaqiran. *ld* xaqirnaansho.

xaqirnaansho *m.l/dh ld* xaqirnaan.

xaqsoor¹ *m.l* Garsoor; caddaalad.

xaqsoor² *f.g1 (-ray, -rtay)* Si caddaalad ah u garsoorid.

xaqsooran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la xaqsooray ahaansho.

xaqsoorid *m.f.dh eeg* xaqsoor.

xaqsoornaan *m.f.dh eeg* xaqsooran. *ld* xaqsoornaan.

xaqsoornaansho *m.l/dh ld* xaqsoornaan.

xaqtamid *m.f.dh eeg* xaqtan.

xaqtan *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Laba qof ama ka badan wax ay isku haystaan ka garramid.

xaquuq¹ *m.l ld* xaquuqid.

xaquuq² *f.g1 (-qay, -qday)* Wax faftimo leh simid.

xaquuqan *f.mg4 (-qnaa, -qnayd)* Wax la xaquuqay ahaansho.

xaquuqato *m.dh ld* xaqiiqato.

xaquuqid *m.f.dh eeg* xaquuq². *ld* xaquuq¹.

xaquuqnaan *m.f.dh eeg* xaquuqan. *ld* xaquuqnaansho.

xaquuqnaansho *m.l/dh ld* xaquuqnaan.

xar *m.l* 1. Budada ka soo daadata qoryaha buluunbulyadu gasho. 2. Xasharaad yar oo qoryaha hoos ka cunta. 3. Dhagaxbadeed aad u khafiif ah.

xaraab *m.dh (-do, m.l)* Dagaal. *ld* xarbad, xarbi¹.

xaraar *m.dh (-ro, m.l)* 1. Gebi ku yaal babac qar dheer oo badanaa daayeerku ku hoydo habeenkii. 2. *ld* tarro. Dhagax-nuuradeed.

xarar¹ *m.l* 1. Dhadhan aan macayn. 2. Wallac. *ld* kharaar.

xarar² *f.g1 (-ray, -rtay)* Haweeney wallicid.

xaraaraansho *m.l/dh ld* kharaaraansho.

xaraarad *m.dh* 1. Firiiric yaryar oo jirka dadka ka soo baxa waqtiyada kulaylku jiro. 2. Tebidda la tebo wax loo baahanyahay sida shaaha, jaadka, sigarka iwm. *ld* xaraaradow¹.

xaraaradobid *m.f.dh eeg* xaraaradow².

xaraaradow¹ *m.dh ld* xaraarad.

xaraaradow² *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Jir dad finan yeelasho kulayl dartiis.

xaraari *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof buka ama dhaawac ah baanin. 2. *ld* kharaari. Wax qaraar ka dhigid.

xaraarid *m.f.dh eeg* xaraari.

xaraarin *m.dh eeg* xaraari. *ld* kharaarin.

xaraarowe *m.l* Geed dhulka ku faalala oo caleemo waaweyn.

xaraarow <i>f.mg3</i> (-raaday, -raatay) <i>ld kha-raarow.</i>	xarbad <i>m.dh ld xaraabad.</i>
xaraarug ¹ <i>m.l</i> Qof naf xumi ku jirto; naf-kadhowr; sakaraad.	xarbi ¹ <i>m.l ld xaraabad.</i>
xaraarug ² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) Nafley saka-raadid.	xarbi ² <i>f.mg1</i> (-iyay, -iday; -iyi) Cid la dagaalamid.
xaraarugid <i>m.f.dh eeg xaraarug².</i>	xarbiyid <i>m.f.dh eeg xarbi². ld xarbin.</i>
xaraash ¹ <i>m.l</i> 1. Wax naado lagu iibyo oo hadba qofka qiime madhaafaan ah gaara lagu baaryo. 2. (-shyo, <i>m.dh</i>) Qof ama dibi beer-falidda yaqaan.	xardhan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax xarar loo yeelay ahaansho.
xaraash ² <i>f.mg1</i> (-shay, -shtay) Badeeco qiimo jaban ku gadid.	xardhanaan <i>m.f.dh eeg xardhan. ld xardha-naansho.</i>
xaraashid <i>m.f.dh eeg xaraash².</i>	xardhanaansho <i>m.l/db ld xardhanaan.</i>
xarad <i>m.l</i> Muuqallo ka samaysan xarriiqo iyo astaamo oo wax la qurxinayo korkiisa lagu dhigo ama lagu qoro; naqash. <i>ld xarar.</i>	xardhid <i>m.f.dh eeg xarar².</i>
xaradhaami <i>fg2</i> (-iyay, -isay) Cid si fiican u dhaqalayn.	xareed <i>m.dh</i> 1. Biyo roob. 2. Biyo macaan oo aan cusbo lahayn. 3. X. ah: midab casaan furan ah.
xaradhaamin <i>m.f.dh eeg xaradhaami.</i>	xareedayn <i>m.dh</i> (<i>kiim.</i>) Hab ka kooban karkarinta hoor iyo qaboojinta uumigiisa. Xareedaynta waxa loo isticmaalaa safaynta hoorarka ama kala sooridda xubnaha iskujir hoor ah.
xaradhaamo <i>m.dh</i> Waxaaga oo la deysto oo qof kale wixii, wax lagu qabsado; wax dhaqaalaysi; tashilad; maradhaaro.	xareedeye <i>m.l/u</i> Baalalley.
xaraf <i>m.l</i> (-rfo, <i>m.l/xuruuf</i> , <i>m.dh</i>) Alifka af lagu qoro ereyadiisa mid ka mid ah.	xareedi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) 1. Dugaag, shimbiro iwm ciyaaro, ci ama dhaqdaqaq kale oo ay ku muujinayaan barwaao samayn. 2. Shimbiro ci' iyo dhaqdaqaq la aammin-sanyayah in ay ku roobdoonayaan samayn.
xarafsad <i>m.l ld xarafsasho.</i>	xareedin <i>m.f.dh eeg xareedi. ld xareedis.</i>
xarafsasho <i>m.f.dh eeg xarafso. ld xarafsad, xarfsi.</i>	xareedis <i>m.l ld xareedin.</i>
xarfsi <i>m.l ld xarafsasho.</i>	xarfaan <i>m.dh.w eeg xarif.</i>
xarafso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Wax kulul ama diirran si ay u qaboobaan dabayl u dhigid.	xarfad ¹ <i>m.l ld xarfasho.</i>
xarakaad <i>m.l ld xarako</i> (2).	xarfad ² <i>m.dh</i> Xeelad qof u suurta gelisa in uu daniiisa si fiican u fushado.
xarakad <i>m.dh ld xarako</i> (2).	xarfadayn <i>m.f.dh eeg xarfadee.</i>
xarakayn <i>m.f.dh eeg xarakee.</i>	xarfadee <i>f.mg2</i> (-deeyay, -daysay) Xarfad samayn.
xarakaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Xarako loo yeelay.	xarfasho ¹ <i>m.f.dh eeg xarf². ld xarfad¹.</i>
xarakaysnaan <i>m.f.dh eeg xarakaysan. ld xarakaysnaansho.</i>	xarfasho ² <i>m.dh</i> 1. Dhaqaqaq tartiib ah ee biyaha sare ee badda ama haro oo ay dabayshu dhaqaajiso iyo dhaqaqyada kale ee la midka ah sida ciidda iwm. 2. (<i>jool.</i>) Tuulimaad kasta oo dhulka dushiisa ah oo la soo qaaday, gaar ahaan ka barafku tuuloo amase biyaha ka yimaada barafka.
xarakaysnaansho <i>m.l/dh ld xarakaysnaan.</i>	xarfi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) Hoore kulul ama diirran dabayl ku qaboojin.
xarakee <i>f.g2</i> (-keeyay, -kaysay) Xarako u yeelid.	xarfin ¹ <i>m.f.dh eeg xarfi.</i>
xarakeysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Far wax xarako loo yeelay ahaansho.	xarfin ² <i>m.dh</i> (<i>fiti.</i>) Dariiqadda ay walaxi kaga beddelanto uumi isuguna bedesho dareere. Dareeruhu, tusaale ahaan, waxa sameeyaa uumi galey gibilka.
xarako <i>m.dh</i> 1. (-dyo, <i>m.dh</i>) Dhaqdhaqaq. 2. <i>ld xarakaad, xarakad.</i> Shaqallo loo yeelo xuruufta carabiga. 3. Xiiso; farax.	xarfo ¹ <i>m.l</i> 1. Caws jilicsan oo dhego yaryar oo meelaha riska ah ka baxa; wuxuu yeesha sabuul miro yaryar leh oo la cuno. 2. (-ooyin, <i>m.l</i>) Kax bannaan; dibir. 3. Kalluunka jaad ka mid ah.
xaram <i>m.l ld xaran.</i>	
xaran <i>m.l</i> Meel barakaysan oo cibaadeysi loo tago sida Kacbada iyo masjidka Madiina. <i>ld xaram.</i>	
xarar ¹ <i>m.l</i> 1. Geed-abaareed weynada oo laf adag oo qoryihiisa wax lagu dhisto. 2. (-rro, <i>m.dh</i>) Naqash.	
xarar ² <i>fg1</i> (-rdhay, -rartay; -rdhi) Wax xarar ku dhigid.	

xarfo² *f.mg3* (-faday, -fatay) Hoore dabayl ku qabobid.

xargag¹ *m.l* 1. Wax biyabbiyo ah, sida dhiigga, is-qabsadkooda. 2. Wax caato darteed, la engega, isku soohma. 3. Kawrax; engeg. *ld hargag¹, xarkag¹.*

xargag² *f.mg1* (-gay, -gtay) Subag, dhiig iwm wax fadhiya ama adag noqosho. *ld hargag², xarkag².*

xargagid¹ *m.f.dh eeg* xargag². *ld hargagid, xarkagid.*

xargagid² *m.dh (ftis.)* Xaaladda dareere jiitama oo isu beddelo wax fadhiya.

xargagoosasho *m.f.dh eeg* xargagooso.

xargagooso *f.mg3* (-stay, -satay) Wayraxid.

xargagsan *f.mg4* (-sanaa, -sanayd) Wax xargagay ahaansho. *ld hargagsan, xarkagsan.*

xargagsanaan *m.f.dh eeg* xargagsan. *ld hargagsanaan, hargagsanaansho, xargagsanaansho.*

xargagsanaansho *m.l/dh ld* **xargagsanaan.**

xargaha codka *m.l (c.nafl.)* Sooha labada isugu laaban oo ka soo kuusan labada dhinac booca oo ka sameeya jeexdin dhuuban hawomareenka dushiisa. Neef soo saaridda way ruxdaa cod la maqlana waa ka sameysa kaas oo ah hadal, hees iyo codad kale oo la naqlo. Isbeddelka ku dhaca xargaha codka iyo cudurrada ku dhaca dareemayaashooda waxay wax yeelleeyaan codka.

xarig *m.l* 1. Daliigo xaskul ah ama mayrax ama caw ama xariir ama bir ama wax kale oo inta la isku jebsho tidco, wax lagu xiro ama lagu jiido. 2. Xabsi.

xariggoys *m.l (-syo, m.db)* Dowligoys; sirsir.

xarixarig *m.l* Nagaar dhaadheer oo dhulka ku faalala, oo geelu aad u jecel yahay

xarigkoolaad *m.l (-dyo, m.db)* Xarig harag xoolaad laga tidcay ama laga soohay.

xariif *m.l.kh* (**xarfaan**, *m.db*) 1. Qof xeelad badan. 2. Qof caqli badan.

xariiftamid *m.f.dh eeg* xariiftan². *ld xariiftan¹.*

xariiftan¹ *m.l ld* **xariiftamid.**

xariiftan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Si xarfadi ku jirto qof cayaar ula dheelid.

xariir¹ *m.l* Caano biyo badan lagu daray; candiid; cindiid.

xariir¹ *m.db* Lafdhabar; arxan. *ld xiriir².*

xariir² *m.db* 1. Dhar jilicsan oo qurxoona qalina ah oo duntisa ay samayso diirdiirxariireedu. 2. (-ryo, *m.db*) Summad idaha dhegaha looga dhigo oo labo alif ah.

xariir² *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld xiriir³ (3).*

xariir³ *f.g1* (-ray, -rtay) Barxid (caano). *ld xariiri.*

xariirad *m.l ld* **xariirasho.**

xariirasho *m.f.dh eeg* xariiro. *ld xariirad.*

xariiri *f.g2* (-iyay, -isay) *ld xariir³.*

xariirid *m.f.dh eeg* xariir³. *ld xariirin.*

xariirid *m.f.dh eeg* xariir². *ld xiriirid.*

xariirin *m.dh ld* **xariirid.**

xariiro *f.g3* (-rtay, -ratay) Caano biyo badan ku darsasho.

xariiq *ku ligan* **sallax** *m.l (-qo ..., m.l)* *eeg* ligane.

xarkag¹ *m.l ld* **xargag¹.**

xarkag² *f.mg1* (-gay, -gtay) *ld xargag².*

xarkagid *m.dh ld* **xargagid¹.**

xarkagsan *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld xargagsan.*

xarkagsanaan *m.dh ld* **xargagsanaan.**

xarkagsanaansho *m.l/dh ld* **xargagsanaan.**

xarmal *m.l* Tiire.

xarmasho *m.f.dh eeg* xarmo.

xarmo *f.mg3* (-maday, -matay) 1. Xajiyid; xaj gudasho. 2. Waajibka xajka gudashadiisa gudagelid.

xaroor *m.l/dh* Dhabarka dadka, labada daqay meesha u dhaxaysa oo godan.

xarraamid *m.f.dh eeg* xarraan².

xarraan¹ *m.l* 1. Faras aan hayin ahayn. 2. (-*nno*, *m.db*) Qof qaba mingis aan la yabarayn.

xarraan² *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) Faras wax aan hayin ahayn noqosho.

xarragayn *m.f.dh eeg* xarragee.

xarragaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax xarrago ka muuqato ahaansho.

xarragaysii *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Cid aad u sharfid.

xarragaysii *m.f.dh eeg* xarragee.

xarragaysnaan *m.f.dh eeg* xarragaysan. *ld xarragaysnaansho.*

xarragaysnaansho *m.l/dh ld* **xarragaysnaan.**

xarragee *f.g2* (-geeyay, -gaysay) Qof wax xarrago leh siin.

xarrago *m.dh* 1. Hab wixii arkaa u bogaan oo ama loo socdo ama loo qaato dhar cusub ama qalii ah ama si gaar ah loo jaangooyay ama loo tolay; mardaaddii; xashaash; shoob. 2. Qurux; wanaag.

xarragoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) 1. Dhar qurxoona xirasho. 2. Ka x.: wax ka faanid ama iska dhawrid.

xarragood *m.f.l eeg* xarragoo.

xarre *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Buluunbulyo; xar. *ld xorre (2).*

xarriijin *m.db ld* **xarriiq¹.**

xarriiq¹ *m.db* (-qo, *m.l*) 1. Daliig, jiitin. 2. *ld xarriijin, xarriiqin.*

xarriiq² *m.dh* (-**qo**, *m.l*) (*xis.*) Isku xir ka dhexeeya laba barood oo ku yaalla dululati ama dul xarriiq waxa ay leedahay dherer haseyeeshee, ma laha ballac, waxa ay noqon kartaa mid toosan ama xoodan. Hidda toosan waa foganta ugu gaaban ee u dha-xaysa laba barood oo ku yaalla dul fidsan.

xarriiq³ *f.g1* (-**qay**, **-qday**) Xarriiq samayn.
xarriiq-a waqtiyeynta caalamiga *m.db* (*juqr.*)

Xarriiq la mala awaalay oo caalamku isku raacay oo mara dhigta 180, meelaha qaarkood oo magaaloooyin lala raacay mooyaane. Marka darriiqdaas la gudbo iyada oo galbeed laga socdo barina loo socdo maalin ayaa lagu noqdaa; marka laga gudbo xarriiqdan lagana socdo bari loona socdo galbeed maalin dhan ayaa la lumiyaa.

xarriiqan *f.mg4* (-**qnaa**, **-qnayd**) Wax la xarriiqay ahaansho.

xarriiq-badlh *m.l* (-**qo** ..., *m.l*) (*xis.*) (Fallar) Xarriiq toosan oo ka bilaabanta bar maguu-raan ah oo si aan joogto ahayn ugu fidda hal jihio (dhinac) oo keliya.

xarriiqid *m.f.db* *eeg* xarriiq².

xarriiqin *m.dh* *ld* **xarriiq¹**.

xarriiqnaan *m.f.db* *eeg* xarriiqan. *ld* **xarriiq-naansho**.

xarriiqnaansho *m.l/dh* *ld* **xarriiqnaan**.

xarriiq-taabte *m.l* (*xis.*) Xarriiq toosan oo xood ama sallax ka taabta bar keliya, bartaas oo loo yaqaan barta taabtaha.

xarriiq-xoog *m.db* (-**qyo** ..., *m.db*) (*jis.*)

Xarriiq mala'awaal ee bedad xoog oo muujiyaa jihada iyo itaalka bedadda. Badanaa, xarriiqahan waxaa loo adeegsadaa muujinta bedad birlabeedka iyo bedad danabeedka.

xarrish *f.g1* (-**shay**, **-shtay**) Qof qii mahiisa dadnimo wax u dhimid.

xarrishaad *m.db* *ld* **xarrishid**.

xarrishid *m.f.db* *eeg* xarrish. *ld* **xarrishaad**.

xarshaash¹ *m.l* *ld* **xashaash**.

xarshaash² *f.mg1* (-**shay**, **-shtay**) *ld* **xashaash²**.

xarshaashid *m.dh* *ld* **xashaashid**.

xarshaasho *m.db* Carsaanyo.

xarun *m.db* (-**umo**, *m.l*) 1. Caasimad; magaalo madax. 2. Rug; saldhig.

xaruubbamid *m.db* *ld* **xaruuumid**.

xaruumbi *f.mg2* (-**iyay**, **-isay**) *ld* **xuruun²**.

xaruumbin *m.db* *ld* **xaruuumid**.

xaruuumid *m.f.db* *eeg* xaruun². *ld* **xaruumbin**, **xaruubbamid**, **xuruuumid**.

xaruun 1 *m.l* Cod xabeeb leh oo hoos loo yiraahdo. *ld* **xuruubban¹**, **xuruun¹**.

xaruun² *f.mg1* (-**uumay**, **-uuntay**; **-umi**) Cod xabeeb leh hoos u dhiihid. *ld* **xaruumbi**, **xuruubban²**, **xuruun²**.

xaryami *f.g2* (-**iyay**, **-isay**) Xoolo badan hal mar wada wadid.

xaryamid *m.f.db* *eeg* xaryan².

xaryamin *m.f.db* *eeg* xaryami.

xaryan¹ *m.l* 1. Xoolo badan. 2. (-*nnol*-*mmo*, *m.l./dh*) Nooc ka mid ah doonyaha waaweyn, siiba kuwa shiraacyada badan leh.

xaryan² *f.mg1* (-**amay**, **-antay**; **-ami**) Xoolo badan hal mar wada guurid.

xas *m.l* (-**sas**, *m.l*) Jiq ka samaysan ood ama dhir yaryar; xanbus.

xasaagaysasho *m.f.db* *eeg* xasaago. *ld* **xasaagaysi**.

xasaagaysi *m.l* *ld* **xasaagaysasho**.

xasaagayso *f.g3* (-**stay**, **-satay**) Gocasho.

xasaago *m.db* (-**ooyin**, *m.l*) Gocasho; gocad.

xasaasi *m.l/kh* X. ah: wax taabashadooda, ka hadliddooda iyo talakeenkuoodu keeni karo dhibaato.

xasad¹ *m.l* Wanaagga dadka kale helayo oo laga naxo ama la nebcado ama la jeclaysi in iyaga laga qaado oo isaga loo soo waareejyo; khayrka dadka kale haysto oo laga gubto.

xasad² *f.g1* (-**sday**, **-sadday**; **-sdi**) Cid xasad kula kicid, xasid ku noqosho. *ld* **xasad²**.

xasanaad *m.l* 1. Camal wanaagsan oo loo falo ka raalinimada Eebbe in lagu gaaro. 2. Abaalgud lagu helo camal wanaagsan oo la sameeyo.

xasarad *m.db* Carqalad; shiddo.

xasaradayn *m.f.db* *eeg* xasaradee.

xasaradee *f.g2* (-**deeyay**, **-daysay**) Cid dhibaato u gaysasho.

xasaw *m.db* (-**wo**, *m.l*) Miq maro ama bir ah oo dharka iwm lagu qurxiyo; seri.

xasayn *m.f.db* *eeg* xasee.

xasaysan *f.mg4* (-**snaa**, **-snayd**) Wax la xaseeyey ahaansho.

xasaysnaan *m.f.db* *eeg* xasaysan. *ld* **xasays-naansho**.

xasaysnaansho *m.l/dh* *ld* **xasaysnaan**.

xasidid *m.f.db* *xasad²*. *ld* **xaasidid**, **xasidid**.

xasee *f.g2* (-**seeyay**, **-saysay**) Wax qarin, wax xas ku ridid.

xash *m.l.u* 1. Jajab yaryar, aan waxtar lahayn oo dhuxusha ka jajaba. 2. Jajab kastoo ka hara qori la qoray ama wax la mid ah.

xashaash¹ *m.l* Xarrago; mardaaddi; shoob. *ld* **xarshaash¹**.

xashaash² *f.mg1* (-**shay**, **-shtay**) Dhar cusub ama qurxoon xirasho. *ld* **xarshaash²**.

xashaashid *m.f.dh* xashaash². *ld* **xarshaashid**.

xashar *m.l* *ld* **xanshar**.

xasharaad *m.l.u* Cayayaan.

xashiish *m.l.u* 1. Xash. 2. Nooc ka mid ah maandooriyayaasha oo sida buuriga oo kale loo shito.

xashiishad *m.dh* *ld* **xashiish**.

xashin *m.dh* (-imo, *m.l*) Maqaar harag ari oo laysku tolay ka samaysan oo lagu kaydiyo aburuka birqalaxda iwm.

xashir *m.l* Badar turman oo jajab ah.

xashiri *f.g2* (-iyay, -isay) Badar buunshe ka saarid. *ld* **xanshiri**.

xashirin *m.f.dh* eeg xashiri. *ld* **xanshirin**.

xashwad *m.dh* (-do, *m.l*) Dalool weyn oo ka dalooshama doon iwm.

xasidid *m.dh* *ld* **xasidid**.

xasiigin *m.dh* Miro yicibeed oo aan bislaan qardo ah.

xasil¹ *m.l* Aayar; miyir; tartiib.

xasil² *f.mg1* (-ilay, -ishay) 1. Arrin iwm wax deggan noqosho. 2. Xoolo wax aayar u socda ama u daaqaya noqosho.

xasildarro *m.dh* Xasillooni la'aan.

xasili *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax xasilloon ka dhigid. 2. Lacag iwm helid.

xasilid *m.f.dh* eeg xasil².

xasilin *m.f.dh* eeg xasili.

xasillan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax deggan ahaansho. *ld* **xasilloon**.

xasillanaan *m.f.dh* eeg xasillan. *ld* **xasillanaansho**, **xasilloonaan**, **xasilloo-naansho**.

xasillanaansho *m.l/dh* *ld* **xasillanaan**.

xasilloon *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* **xasillan**.

xasilloonaan *m.dh* *ld* **xasillanaan**.

xasilloonaansho *m.l/dh* *ld* **xasillanaan**.

xasillooni *m.dh* *ld* **xasillanaan**.

xasin *m.l* *ld* **xays**.

xaskul *m.dh* (bot.) Geed dacarta la tol ah; wuxuu leeyahay caleemo dhaardheer oo warmo ah oo qaarka danbe u wada buuran oo wada hilib ah, oo caarad qodax ah ku wada dhammaada; sida wax laysku falkiyay bay isu haystaan oo midiba mid uga kor baxdaa. Waa wada liil, xargo iyo waxyaalo kaleba laga sooho ama laga sameeyo; xaskulxig.

xasuuj *f.g1* (-qay, -qday) Nafley badan hal mar wada layn; baabi'in.

xasuujid *m.f.dh* eeg xasuuj.

xataa *fk*. 1. Eray lagu isticmaalo kolka wax gaar ah la weyneynaya ama culays gaar ah la saarayo. Tus. "Waa geesi oo xataa libaaxa (ama libaaxa xataa) kama baqo". 2. Haba

yaraatee. Tus. "Bal wax uun i sii, xataa shillin". *ld* **xitaa**.

xatabad *m.l* Cagasaaraha ragaadka (jaranjarada) middood.

xatabad *m.dh* (-do, *m.l*) Meesha aqalka laga galoo; irrid-horaad.

xatooyo *m.dh* Hanti cid kale leedahay oo amar la'aan qarsoodi looga qaato; tuugannimo.

xaw *m.dh* 1. Dhuun. 2. Naf.

xawaad *m.dh* Xoolo badan.

xawaadeen *m.l* Dabayl xoog leh.

xawaaj *m.l* *ld* **xawaash**.

xawaaji *m.l* *ld* **xawaash**.

xawaal¹ *m.l* *ld* **xabaalid**.

xawaal² *m.dh* Degganaanta iyo dib u gurashada badda.

xawaalad *m.dh* (-do, *m.l*) 1. (*dhaq.*) Warqaadda lagu diro lacagaha dadku boostada ku dirayaan. 2. (*dhaq.*) Lacag dal laga wareejijo iyadoo dal kale lagu wareejinayo.

xawaarayn *m.f.dh* eeg xawaaree.

xawaare *m.l* Orod si gaar ah loo ordo.

xawaare ileys *m.l* (-syo, *m.dh*) (fis.) Summad

C. Xawaaraha ay ku baahaan hirarka birlabdanabeedka maraaya dulalaati madhan, kaas oo ah madoorsoome fisikeed, le'egna 2.997.925 x 10(8) m/s, waxana loo yaqaanaa madoorsoomaha birlabdanabeed.

xawaaree *f.mg2* (-reeyay, -raysay) Ku x.: ayadoo la ordayo meel xoog ugu wareegid.

xawaare-hoor beeg *m.l* (-ayaal ..., *m.l/dh*) eeg anemoomitir.

xawaash *m.l* Dhirta lagu carfiyo cuntada.

xawaldaar *m.l* Jaajin.

xawayaan *m.l* *ld* **xawayaan**.

xawbaf *m.dh* Caws caleemo dhaadheer oo rarada laga sameeyo.

xawil *f.g1* (-ilay, -ishay) Lacag iwm meeshay yiilleen maahee meel kale u beddelid.

xawilad *m.dh* *ld* **xawilid**.

xawilid *m.f.dh* eeg xawil. *ld* **xawilad**.

xawlalmariid *m.l* *ld* **xawlalmariid**.

xawlli *m.l* Dheeraynta wax ordaya.

xawlalmariid *m.l* Xididdo waaweyn oo surka ku yaal midkood coobe. *ld* **xawlalmariid**

xawo¹ *m.dh* Biyaha laboodka; mino; shahwo.

xawo² *m.dh* (*c.naf.*) Unug taran qaangaadh ah oo socda, oo ay leeyihiin xayawaanka labka ah, oo ay soo daayaan xiniinyuhu.

xawr *m.l* (-rar, *m.l*) Dhenged yar oo dhuuban.

xawri *f.g2* (-iyay, -isay) Cid ul yar la dhicid; dhengedee.

xawrin *m.f.dh* eeg xawri.

xay *m.l* 1. Ubaxa kiisa aan qaabka caleemaha lahayne u baxa sida bul ama cuntub ama

- xirmo yar oo dun ah. 2. Midabkiisu, sida xayga qaarkii, cadyahay.
- xayaab** *m.dh* (**-bo**, *m.dh*) (*bot.*) Dhir kulaalay geedaha waaweyn saarata ama kuboodda oo caan ku ah kaymaalayda badhaalaha.
- xayaabo** *m.dh* Lakab qira yar oo fuula hooreyaasha, badanaa dabayshu xarfiso.
- xayaad¹** *m.l* Nooc ka mid ah ciyaaraaha saarka oo leh jib, jaan iyo sacab, waxaana cayaar ammaanta diinta Islaamka ku dhisan oo ay dheelaan beeraleyda reer Dhoobey iyo Ugaarsatadaba. Dheeshaa sida Booranaha waxaa lagu daaweyyaa cudurro.
- xayaad²** *f.mg1* (**-day**, **-dday**) Nafley raaxay-sasho.
- xayaadid** *m.f.dh eeg* xayaad².
- xayawaan** *m.l.u* 1. Naflay. 2. Sankuneefle. 3. Duunyo; xoolo. *ld* **xawayaan**.
- xayawaan-caabud** *m.l* (*taar.*) Diimaha qaddiimka ah qaarkood waxay amminsanaa-yeen in shay kasta sida geedaha, dabaysha, dhagaxa, xiddigaha, iwm ay leeyihii af ama ruux ayna ka sareeyaan bani aadamka.
- xayawaannimo** *m.dh* Xayawaanahaansho.
- xayaysasho** *m.f.dh eeg* xayayso.
- xayaysii** *f.g2* (**-iiyay**, **-iisay**) Badeeco iwm iidheh u samayn.
- xayaysiin** *m.f.dh eeg* xayaysii.
- xayaysiis** *m.l* (**-syo**, *m.dh*) Ogeysiis loo baahiyoo dadweynaha aydoo loo ammaanayo badeeco iwm.
- xayayso** *f.mg3* (**-stay**, **-satay**) Ubaxbixin; fiidid.
- xaybooro** *m.dh* Summad geela lagu dhigo oo leh qaab (U) hoos u jeedda oo lagu dhigo garabka.
- xayd** *f.g1* (**-day**, **-dday**) Maro iwm kor u qaadid.
- xaydaamasho** *m.f.dh eeg* xaydamo.
- xaydaamid** *m.f.dh eeg* xaydaan.
- xaydaamo** *f.g3* (**-aantay**, **-aamatay**) Wax xaydaan u samaysasho.
- xaydaan¹** *m.l* Ood ama dhismo wareegsan.
- xaydaan²** *f.g1* (**-aamay**, **-aantay**; **-aami**) Wax xaydaan loo sameeyay noqosho.
- xaydan** *f.mg4* (**-dnaa**, **-dnayd**) Maro iwm wax la xayday ahaansho.
- xayddaan** *m.l* (**-nno**/-aammo, *m.dh*) Ood ama dhismo wareegsan.
- xaydhayn** *m.dh* (*fit.*) Iisticmaalka saliidda, xaydha iwm, si loo yareeyo xoogga isliska ee ka dhexxeeya dulaha istaabanya, loogana hortago daxalka.
- xaydid** *m.f.dh eeg* xayd.
- xaydnaan** *m.f.dh eeg* xaydan. *ld* **xaydnaansho**.
- xaydnaansho** *m.l/dh ld* **xaydnaan**.
- xaydo** *f.g3* (**-ytay**, **-ydatay**) Maro la gutnayahay kor u qaadasho.
- xayeeshi** *m.dh.u* Nafley gurijoogto, caato ah.
- xayeesi** *m.l.kh* Caato; weyd.
- xayeesinnimo** *m.dh* Xayeesi ahaansho.
- xayi** *m.l.kh* X. ah: qof waxtar ah ama firfircoon.
- xayir** *f.g1* (**-ray**, **-rtay**) Wax socodkooda ama fuliddooda is-hortaagid.
- xayiraad¹** *m.dh* (**-do**, *m.l*) Xayirmid.
- xayiraad²** *m.dh* (**-do**, *m.l*) (*taar.*) Is-hortaag dhaqaale oo la xiriira joojin ganacsi, dhaq-dhaqaqa maraakiibta si looga joojiyo dal isdhaafsiga ganacsiga uu la leeyahay dalalka kale.
- xayiran¹** *m.l ld* **xayirmid**.
- xayiran²** *f.mg1* (**-rmay**, **-rantay**; **-rmi**) Wax socodkooda ama fulintooda la is-hortaagay noqosho.
- xayiran³** *f.mg4* (**-rnaa**, **-rnayd**) Wax la xayiray ahaansho.
- xayirid** *m.f.dh eeg* xayir.
- xayirmid** *m.f.dh eeg* xayiran². *ld* **xayiran¹**.
- xayirnaan** *m.f.dh eeg* xayiran³. *ld* **xayir-naansho**.
- xayirnaansho** *m.l/dh ld* **xayirnaan**.
- xayl¹** *m.l* Dhiigga dumarku bishiiba kol helo; caado; dhibaad.
- xayl²** *f.mg1* (**-lay**, **-shay**) Haweeney caado helid.
- xaylid** *m.f.dh eeg* xayl.
- xayn** *m.dh* In yar oo aan badayn oo xoolo, ugaar iwm oo wada jira; horin; koox.
- xayndaab** *m.l* (**-byo**, *m.dh*) Deyr; heeraar.
- xaynoosh** *m.l.kh* X. ah: mid aad u cad.
- xayo** *m.dh* Xishood.
- xayr** *m.dh* 1. Baruur ka baxda meelo gaar ah oo jirka nafleyda ka mid ah. 2. Xuub baruuri saaran tahay oo ku daboolan uurkujirta. 3. Jifi.
- xayraamid** *m.f.dh eeg* xayraan².
- xayraan¹** *m.l.kh* Xanaagid.
- xayraan²** *f.mg1* (**-aamay**, **-aantay**, **-aami**) Ku x.: cid aad ugu xanaaqid.
- xayrarriyaad** *m.dh.u* Caad qiro yar oo marka roobku da'o badanaa cirka isku geysa.
- xayraxade** *m.l* Amuur weyn oo midabyo leh.
- xayroobid** *m.f.dh eeg* xayrow.
- xayrow** *f.mg1* (**-oobay**, **-owday**; **-oobi**) Xayr jeelasho.
- xays** *m.l* 1. Roob jiilaalka ka da'a xeebaha bari. 2. Xilli roob ka da'o xeebaha bari.
- xaysin** *m.l.u* Goobta ku da'a roobka xays.

xayuubi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Ka x.: wax qof dusha ka saarnaa xoog uga qaadid. 2. Ka x.: xil, derejo iwm qof ka qaadid.

xayuubin *m.f.dh* eeg xayuubi.

xayuubsasho *m.f.dh* eeg xayuubso. *ld* **xayuubsi**.

xayuubsi *m.l* *ld* **xayuubsasho**.

xayuubso *f.g3* (-saday, -satay) Ka x.: wax qof korka ka saarnaa xoog uga qaadasho.

xeeb *yar* *m.dh* (**xeebo** *yaryar*, *m.l*) (*jool*)

Liidka dhulka xeebta ah ee la jeeda badaha ama harooyinka; badanaa waxaa la yirahdaa waa dhulka u dhhexeeya xarriqa u hooseeya mawjadda badda iyo ka u sarreya ee ay soo gaari karaan mawjadaha baddu.

xeeb¹ *m.dh* (-bo, *m.l*) Daliig dhul ah oo cammuud iyo sabbaax leh oo bad dhinaca ku haysa.

xeeb² *m.dh* (-bo, *m.l*) (*juqr*) Dhulka deriska la ah badda ama biyo kale oo weyn kuwaas oo mawjadahoodu ay si toos ah u saameeyaan.

xeebad *m.l* *ld* **xeebasho**.

xeebasho *m.f.dh* eeg xeebo. *ld* **xeebad**.

xeebo *f.mg3* (-btay, -batay) 1. U x.: wax u turid. 2. U x.: wax u xilasho.

xeegaan *m.dh* Xiriir is-tixgelin iyo qaddarin leh oo cid ka dhexxeeya.

xeego *m.dh* 1. Jaadadka cawda mid ka mid ah mirihiisa. 2. Kabro.

xeel *m.dh* Tab iyo maaro wax lagu xalliyi. *ld* **xeelad**, **xeelo**, **xiilo**.

xeelad *m.dh* *ld* **xeel**.

xeeladayn *m.dh* *ld* **xeelayn**.

xeeladee *f.g2* (-deeyay, -daysay) *ld* **xeelée**.

xeelayn *m.f.dh* eeg xeelee. *ld* **xeeladayn**.

xeeldheer *f.mg4* (-raa, -rayd) Ku x.: cid aqoon dheeraad ah wax u leh ahaansho.

xeeldheeraan *m.f.dh* eeg xeeldheer. *ld* **xeeldheeraansho**, **xeeldheeri**.

xeeldheeraansho *m.l* *ld* **xeeldheeraan**.

xeeldheere *m.l.kh* (-rayaal, *m.l* *ldh*) Qof aqoon iyo waaya-aragnimo dheeraad ah u leh qayb cilmiga ka mid ah.

xeeldheeri *m.dh* *ld* **xeeldheeraan**.

xeelée *f.g2* (-leeyay, -laysay) Arrin loo baahanyahay tab ku maarayn. *ld* **xeeladee**.

xeelo *m.dh* *ld* **xeel**.

xeer *cqaab* *m.l* (-rar ..., *m.l*) (*qaan*) X. c. wuxuu ka kooban yahay dhammaan sharciyada dawladda ee khuseeya dembiyada iyo cqaabta.

xeer fal-cuf *m.l* (-rar ..., *m.l*) (*kiim*) Marka heerkulku ma doorsoome yahay, dhakhsaha falgalqa kiimikaad wuxuu saamiggal qumman ku yahay cufka fifircoon ee falga-

layaasha, cufka fifircoon waxaa loo qaataay ribnaanta mool/dm.3 falgalqa soo saara A+B, xeerka fal cuf wuxuu sheegaya in dhakhsasha = K A iyo B halkaas oo A iyo B ay u taaganyihiin ribnaanta A iyo B ee mool/dm.3.

xeer hees *m.l* (-rar ..., *m.l*) (*kiim*) Haddii falgalayaaloo beddeli karo maxsuullo falgallo isdaba joog ah kaddib, wadarta kulalka falgallassa iyadoo la tixgelinaya calaamadahooda waxay la mid tahay kulka falgalqa ee kalgalayaasha si toos ah loogu beddelo maxsuullo. Guud ahaan, isbeddelka tamarta oo dhammi marka falgalayaasha noqonayaan maxsuullo kuma xirna jidka la raacayo.

xeer silsilad *m.l* (*xis*) Hab lagu raadiyo diiranaha fansaar dhawr doorsoome. Xigsinayn ayaa la sammeeyaa iyada oo la eegaayo fansaar kasta, jawaabuhuna waa la isku keenaa.

xeer¹ *m.l* 1. (-rar, *m.l*) Sharci; dastuur. 2. Xarig kor looga xiro aqalka miyiga si aan dabayshu u qaadin.

xeer² *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Xarig wax kor kaga xirid. 2. Wax sharci kadhligid.

xeeran *f.mg4* (-rnaa, -rnayd) Wax la xeeray ahaansho.

xeerar-waariid *m.l* (*fiis*) Xeer caddaynaya in wadarta xaddiga astaamaha fisikaad sida cuf iyo tamar aanu isbeddelin, inkastoo isbeddel gudeed ka dhex dhaco astaamaha fisikaad.

xeerbeeg *m.dh.u* Ikhyaar garta goysa oo wixii la isku qabto loola tago.

xeerburis *m.l* *ld* **xeerjebis**.

xeerdaari *m.l* (-iyo, *m.dh*) Qof aad u yaqaan xeerka.

xeerhoosaad *m.l* (-dyo, *m.dh*) Nidaam gaar ah, u degsan dad meel wada deggan oo ay isku maamulaan.

xeeri¹ *m.l* Heeryo.

xeeri² *f.g2* (-iyay, -isay) Heeryee.

xeerid *m.f.dh* eeg xeeri².

xeer-ilaaliye *m.l* (-yayaal, *m.l* *ldh*) Qof sharci yaqaan oo u xil saaran ilaalinta qaanuunka.

xeerjajab *m.l* Si aan waafaqsanayn xeerka oo wax loo xalliyi.

xeerjebis *m.l* Qaybaha hadalka mid ka mid ah oo aan xeerka afka u yaal loo adeegsan karin. *ld* **xeerburis**.

xeerka 1aad ee Niyuuton *m.l* (*fiis*) Walaxi waxa ay ku jireysaa nagaansho ama socod madoorsoome ah oo raacaya xariiq toosan haddii xoog aanu falayn walaxda.

xeerka Aarkimidiyas *m.l (fis.)* Culeyska hoorka ay walax sabbaynaysaa barabixisay waxa uu le'eg yahay culeyska walaxda. Taas oo ah Culeyska (W) ee hoorka barabaxay = Culeyska (W) walaxda.

xeerka Boyl *m.l (fis.)* Haddii cuf go'an ee neef la diisyo, marka heerkulku yahay madoorsome, taranta cadaadiska (P) ee hoorka iyo muggiisu (V) waa madoorsome. P1 V1 = P2 V2 taas oo V1 tahay mugga neeftii marku cadaadisku ahaa P1 ; V2 mugga marka cadaddisku yahay P2.

xeerka danab-soocidda *Faaradhay* *m.l*
1. (*fis.*) Xeerka 1aad ee danab soocidda Faaradhay: cufka walax ee soocanta, marka ay danab soociddu socoto, waxa uu saamiggal qumman la yahay inta kuulam ee dhixmarta gudbiye milmaha. 2. (*fis.*) Xeerka 2aad ee danab socidda Faradhay: haddii xaddi danab oo isku mid ah la dhixmariyo gudbiye milmayaal kala duwan muddo go'an, cufafka walxaha kala duwan ee soocma waxa ay saamiggal qumman la yihiin culeys atameedyadoodaa oo loo qaybiyey saldanabka ayoonka sida qulqulka danabka.

xeerka dhaalton ee cadaadis-qaybeed *m.l (fis.)* Cadaadiska guud ee isku-jirka neefo waxa uu le'eg yahay wadarta cadaadis qaybeedyada ka dhallan laaha neefaha, haddii neef kasta qaardeed ugu jiri lahayd weekka. *Eeg* Cadaadis qaybeed.

xeerka Jaarles *m.l (fis.)* Mugga neef engegani waxa uu saamiggal qumman la yahay heerkulku Kelfin, marka cadaadisku yahay madoorsome.

xeerka kala-dhigga *m.l (xis.)* Xiriir gaar ahaaneed ee ka dhixxeyya laba xisaabfal. Tusaale ahaan, kutirsaneyaasha ururka {a, b, c, d, ...}. Wawa jiri kara laba xisaabfal sida * iyo 0 oo xisaabfalka * uu ku kala dhigmo 0, marka a * (b o c) = (a * B) o (a * c). b) 2 X (3+6) = (2x3) + (2x6) waa tusaale ka mid ah xeerka kala dhigga ee arimatiga (ama aljebra). t) A (B U C) = (A B) U (A C) waa tusaale ka mid ah xeerka kala dhigga ee ururada.

xeerka kala-hormarinta *m.l (xis.)* Xeer ku saabsan isku xiridda laba kutirsane ee u dhixxeyya xisaabfal labaale ah. Taas oo jawaabtu aan ku xirnayn sida loo kala hormariyo kutirsanayaasha. Sida: a*b = b*a. Xisaabfallada isugeynta iyo iskudhufashadu waxa ay raalliggeleyaan heerkala kala hormarinta, haseyeeshee, isuqaybinta iyo kalagoontuna ma raalligeliyan.

xeerka kosayn *m.l (xis.)* Saddex-xagal kasta, haddii a, b iyo c iyo yihiin dhererrada dhinacyada iyo + ay tahay xagasha ka horjeedda dhinaca dhererkiius yahay c, markaa c2= a2+b2-2abcos+

xeerka Kuulam *m.l (fis.)* Xoogga ka dhixxeyya saldanabka laba barood oo isku jira fogaan r (mitir) ahi waxa uu saamiggal qumman ku yahay tarenta saldanabyada q_1q_2 iyo rogaalka labajibbaarka fogaanta u dhixxeyya.

xeerka Lenis *m.l (fis.)* Xeer odhanaaya in jihada keyd faraqa saaqmay uu lid ku yahay isbeddelka abuuraya.

xeerka noqodka *m.l* 1. (*fis.*) Fallaadh abbaarka, fallaadh noqodka iyo liganuhuba waa isku sallax. 2. (*fis.*) Xagal abbaarka (i) = xagal noqodka (r) wuxuna sax ku yahay noqodka ka dhaca dulaha muraayadaha obtikaad ee sallaxa ah iyo kuwa xoodanba.

xeerka qalloocsanka *m.l* 1. (*fis.*) Xagal abbaarka, xagal qalloocsanka iyo liganuhuba waa isku sallak. 2. (*fis.*) Saamiga sayni iyo sayn r waa madoorsome marka ay u gaar yihiin labada dhextaal ee tebinaya. Taas oo i = xagal abbaarka, r = xagal qalloocsanka.

xeerka sayn *m.l (xis.)* Saddex-xagal kasta saamiga dhererka dhinaca marka loo eego saynka xagasha ka horjeedda dhinacasi waa isku mid dhammaan saddexda dhinac. Sidaa daraadeed saddex-xagal dhinacyadiisu ay yihiin a, biyo c, xaglhiisuna ay yihiin A, B iyo C. Jidka waa a = b = c taas oo ay tahay dhinaca kahorjeeda xagasha A, b-tahay dhinaca kahorjeeda xagasha B iyo c-na tahay dhinaca ka horjeeda xagasha C.

xeerka² aad ee Niyuuton *m.l (fis.)* Dhaqsaha isbeddelka dahfad ay walaxi leedahay wuxu saamiggal ku yahay xoogga falaya, waxa ayna qaadataa jihada xooggu u falmayo.

xeerka³ aad ee Niyuuton *m.l (fis.)* Fal waliba waxa uu leeyahay falgal le'eg lidna ku ah falkaas.

xeernaan *m.f.dh eeg* xeeran. *ld* **xeernaansho**.

xeernaansho *m.l/dh* *ld* **xeernaan**.

xeer-neefeed *m.l (fis.)* Xeerarka la xidhiidha heerkulka cadaadiska iyo mugga ee neef cufkeedu go'an yahay. Xeerarka neefaa ee ugu muhiimsani waa xeerka Boyle iyo kan Jaarlee.

xeero¹ *m.dh (-ooyin, m.)* Weel godan oo qori ka samaysan oo cuntada lagu rito.

xeero² *m.dh (muus.)* Qaybta kordhisa codka shareerada oo ka samaysan xeero qori ah oo harag ari ku daboolan.

xeeryan *f.g4 (-naa, -nayd)* *ld* **heeryaysan**.

xeeryanaan *m.f.db ld heeryaysnaan.*
xeeryanaansho *m.l/db ld heeryaysnaan.*
xeeryaqaan *m.l (-nno, m.db)* Qof sharci ku takhasusay ama aad u yaqaan.
xeeryid *m.f.db eeg xeeri².*
xer *m.db.u* 1. Dad koox ah oo sheekh raacsan ama wax ka barta. 2. X. ah: nin u go'ay barashada diinta oo hadba meel u aada kutub raacasho.
xerageddi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xoolo xeradii ku firshowday, xero kale u beddelid.
xerageddin *m.f.db eeg xerageddi. ld xera-geddis.*
xerageddis *m.l ld xeragaddin.*
xerageddisad *m.l (-dyo, m.db) ld xeraged-disasho.*
xerageddisasho *m.f.db eeg xerageddiso. ld xeragaddisad.*
xerageddiso *f.mg3 (-stay, -satay)* Guri u dhow u guurid (cid).
xerageli *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Soo x.: wax kasbid. 2. Wax tacbid.
xeragelin *m.f.db eeg xerageli.*
xeraguul *m.db (-lo, m.l)* Xero xooluhu baryaan marka ay aroorka yihiin.
xerayn *m.f.db eeg xeree.*
xeraysad *m.l ld xeraysasho.*
xeraysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la xereeyay ahaansho.
xeraysasho *m.f.db eeg xerayso. ld xeraysad, xeraysi.*
xeraysi *m.l ld xeraysasho.*
xeraysnaan *m.f.db eeg xeraysan. ld xerays-naansho.*
xeraysnaansho *m.l/db ld xeraysnaan.*
xerayo *f.g/mg. 3 (-stay, -satay)* 1. (f.g) Wax xero gashasho. 2. (f.mg) Xer noqosho.
xeree *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Xoolo iwm xero gelin.
xergee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Geel meel reerka ka fog u daaq geyn. *ld xerri.*
xergeyn *m.f.db eeg xergee. ld xerrin.*
xero *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Meegaar dhagax ah ama ood ama qoryo, oo xoolo ama wax kale loo dhigo; derbi wareegsan oo illin laga galoo leh; mooro; siibad. 2. Meel dugsiga ka weyn oo xertu wax ku barato.
xerodhaaf¹ *m.l* Neef xeradiisa ka taga oo habeenkii xero kale ku hoyda.
xerodhaaf² *f.g1 (-fay, -ftay)* Neef xeradiisa mooyaane xero kale ku hoyasho.
xerodhaafid *m.f.db eeg xerodhaaf².*
xerokabaad *m.l* Xoolo aan xeradooda ku soo hoyan habeenkii oo moora kale u gudbo.
xerokadareeris *m.l* Ari badan oo goosmay.

xeroo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Xoolo iwm xero gelid.
xerood *m.f.l eeg xeroo.*
xerri *f.g2 (-iyay, -isay) ld xergee.*
xerrin *m.db ld xergeyn.*
xersilow *m.l (-wyo, m.l)* Xersi dahab ka samaysan oo silsilad la geliyo dumarku qoortaa ku xirttaa.
xexeb *m.l (-byo, m.db)* Laallaabka ay leedahay heeryo awr saaran oo wax la gashado. *ld xolxol, xoxob.*
xeyd *f.g1 (-day, -dday)* Maro dacalkeeda hoose kor u qaadid.
seydan¹ *f.mg1 (-dnaa, -dnayd)* Wax la xayday noqosho.
seydan² *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la xeyday ahaansho.
seydasho *m.f.db eeg xeydo.*
seydid *m.f.db eeg xeyd.*
seydmid *m.f.db eeg xeydan¹.*
xeydnaan *m.f.db eeg xeydan. ld xeydnaansho.*
xeydnaansho *m.l/db ld xeydnaa.*
seydo *f.g3 (-ytay, -ydatay)* Maro dacalkeeda hoose kor u qaadasho.
seyraxagato *m.db (-ooyin, m.l)* Xasharaad yaryar oo hargaha iwm. dufanka ka cuna.
xiddaayad *m.db ld xiddo.*
xiddayn *m.f.db eeg xidddee.*
xiddaysad *m.l ld xiddaysasho.*
xiddaysan *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax xiddoo loo yeelay ahaansho.
xiddaysasho *m.f.db ld xiddaysad, xiddaysi.*
xiddaysi *m.l ld xiddaysasho.*
xiddaysnaan *m.f.db eeg xiddaysan. ld xiddaysnaansho.*
xiddaysnaansho *m.l/db ld xiddaysnaan.*
xiddee *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Dhar iwm xiddo u yeelid.
xiddig *cirif m.db (c.fal.)* Xiddigta laga arko kugta cirifka woqooyi, ee sidaas, lagu calaamadysto woqooyiga runta ah ee meeshii laga arki karo ee dhulka oogadiisa, sida, kubbad-badka woqooyi.
xiddig¹ *m.l* 1. Wax iftiin leh oo hawada sare ku sugar oo aan dayaxa iyo qorraxda midna ahayn oo habeenkii kaliya la arko. 2. (riw.) Ninka koowaad ee loo xusho jilidda filimada, riwaayadaha iwm. 3. Qof cayaaryahan ah oo kooxdiisa aad uga muuqda. 4. Nasiib.
xiddig² *m.db (-go, m.l)* 1. Wax iftiin leh oo habeenkii hawada sare laga arko. 2. (riw.) Haweeney riwaayadaha iyo filimada jisha. 3. Bir yar oo midab qurxoon leh iyo shangees oo ciidamada derejo ahaan loo siib.

xiddigasheeg *m.l (-gyo, m.dh)* Qof xiddigaha wax ka yaqaan oo ka faaliya. *ld xiddigiye.*

xiddigdhul *m.l/dh* Bahal yar oo wada qodax ah.

xiddigi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Kiddigo ka faalin.

xiddigin *m.f.dh eeg* xiddigi. *ld xiddigis.*

xiddigis *m.l ld cilmifeleg, xiddigin.*

xiddigiye *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qofka xiddigaha wax ka sheega ama faaliya; xiddigasheeg.

xiddigle *m.l (-layaal, m.l/dh)* Sargaal ciidan oo hal xiddig leh.

xiddo *m.dh (-ooyin, m.l)* Dun midabyo badan oo si gaar ah loo farsameeyey oo si ayan u tifmin dacallada maryaha looga tolo oo qurux loogu tala galay.

xidh yar *m.dh (bot.)* Geedaaley yar oo har leh; geedo isku urursan oo ku yaal meel gaar oo bannaan.

xidihiidhis *m.l* Biyo si kedis ah oo dar-dar ah u shubma ee uu gaar ahaan keeno roobka weyn ee ka da'a waadiyada meelaha lamadegaan-u-ekeyaasha ah.

xidid¹ *m.l (-do, m.l)* 1. Geedka intiisa dhulka ku aasan, laamaha iyo faraqa ka baxa mid ka mid ah. 2. Dhuumaha oogada nafleyda ka buuxa oo dhiigga halbowleyashu xubnaha ku faafiyen, soo qaada oo wadnaha ku soo celiya. 3. Xirir dadku yeesho oo xagga guurka ka yimaada.

xidid² *m.l (-do, m.l) (xis.)* 1. Xididka tiro maangal ama murakab ah: waa tiro marka la dul dhigo jibbaar ay la mid tahay tiradaasi. Tusaale ahaan, 2 waa xidid afraadka ee 16 (2 =16). 2. Xididka isle'eg: tiro marka lagu beddelo doorsoomaha ku jira isle'egta raaligeliya isle'egta, kaas oo labada dhinac ee isle'egtu isle'ekeysiya.

xidid³ *f.mg1 (-day, -dday)* Xidid noqosho (dad).

xididbarar *m.l (c.nafl.)* Arooreyaal debca, dheeraada oo laallaabma.

xidid-ciriirshe *m.l (-shayaal, m.l/dh) (daaw.)* Dowo keenta in xiddiddada dhiigga ay isku rooraanoo ay ciriirshaan socodka dhiigga.

xidid-dabciye *m.l (-yayaal, m.l/dh) (daaw.)* Dowo keenta ballaarashada xiddiddada dhiigga oo badisa socodka dhiigga.

xididdeysasho *m.f.dh eeg* xididdeyso.

xididdeyso *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Xidid yeelasho. 2. Ku x.: meel mudda badan ku sugnaansho.

xididi *f.g2 (-iyay, -isay)* Xidid ka dhigid (dad); xididnimo ku dhawrid.

xididid *m.f.dh eeg* xixid².

xididin *m.f.dh eeg* xididi.

xididmaskaxeed *m.l* 1. Dhuuxa dheer oo lafdhabarta, intiisa kore oo riciraha tunka. 2. Mid ka mid ah sooha cad oo maskaxda, maskaxyarada iyo dhuuxdheeraha, sida saymo uga kala leexda oo oogada meesheed walba ka iltiran.

xididnimo *m.dh* Xidid ahaan.

xididshe *m.l (-shayaal, m.l/dh) (kiim.)* Atam ama koox atammo ah oo leh elektron madi ah (aan lammaanayn). Xididsheyaasha soocani aad bay u firfircoon yihiin; waxana lagu dejin karaa ama lagu takoori karaa xaalado gaar ahaaneed oo keliyi.

xididxanuuun *m.l* Xanuuun yar oo meel jirka ka mid ah si dabacsan u haya. Tus. "Jaamac waa isjirriiniyaya ee xididxanuuun ma hayo".

xidig *m.l (-go, m.l) (baay.)* Jidh ku dhex samaysma unugga, marka ay dhacayaan mayoosiska iyo mitoosisku, kaasi oo ka qayb qaata filiqsanaanta koromatidhyada bu'da unugga hooyada.

xidiidin *m.dh (-nyo, m.dh)* Meel digdigo ah oo aan geedo lahayn.

xidinxiiito *m.dh* 1. Shinbir yar oo af guduudan iyo lugo aad u dhuudhuuban leh. 2. X. ah: qof aad caato u ah. *ld xiidxiito, xiito.*

xifaalayn *m.f.dh eeg* xifaalee.

xifaalee *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Cid si kaftan ah wax uga sheegid.

xifaalo *m.dh* Si hufan oo maad leh oo wax laysaga sheego; kaftan.

xifaalootan *m.l ld xafiltamid.*

xifaaltamid *m.dh ld xafiltamid.*

xifaaltan¹ *m.l ld xafiltamid.*

xifaaltan² *f.mg1 (-amay, -antay)* *ld xafiltan².*

xifasho *m.f.dh eeg* xifo.

xifo *f.mg3 (-ftay, -fatay)* Si xad-dhaaf ah cunto uga dhergid.

xig¹ *m.l* Xaskul.

xig² *m.dh* 1. In yar oo hoore ah. 2. Neef dhawaan la maalay caano yar oo candhadiisa ku soo dhaca.

xig³ *f.g1 (-gay, -gtay)* 1. Wax, wax kale u dhowaansho. 2. Xirir qaraabanim yeelasho.

xigaal *m.l.u* Qaraabo. *ld xigaalo, xigto.*

xigaalo *m.dh ld xigaal.*

xigasho *m.f.dh eeg* xigo².

xigid *m.f.dh eeg* xig³.

xigmaati *m.l.kh* Qof xigmad badan.

xigmad *m.dh (-do, m.l)* Murti.

xigo¹ *m.dh* Geestaan.

xigo² *f.mg3 (-gtay, -gatay)* 1. Neef dhawaan la maalay mar kale maalid. 2. Hadal, maanso iwm oo horay loo sheegay tixraacid.

xigsasho *m.f.db eeg xigso.*

xigsii *f.lg2 (-iiyay, -iisay)* Wax meel ku sugaran wax kale ag dhigid. *ld xiji.*

xigsiiin *m.f.db eeg xigsii.*

xigsisan *m.l* Aroosidda nin ooridii ka dhimataay walaasheed arooso. *ld xiskiisan.*

xigsimi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld xiskimi.*

xigsimid *m.db* *ld xiskimid.*

xigsimin *m.db* *ld xiskimin.*

xigsin¹ *m.db* *ld xiskin¹.*

xigsin² *f.mg1 (-imay, -intay; -imi)* *ld xiskin².*

xigsinayn *m.db (fis.)* Hab lagu raadiyo dhakhsaha uu hal xaddi doorsoome isla beddolo xaddiga doorsoome kale. Tusaaleahaan baabuur baa socday fogaanta x1 ilaa x2 waqtiga u dhexeyya t1 ilaa t2. Xawaare celceliska babuurku waa (x2-x1)/(t2-t1) oo loo qori karo Dx/Dt, taas oo x ay u tagantahay isbeddelka x ee waqtiga t.

xigso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. *(f.g)* Cid meel fadhiba ag fariisasho. 2. *(f.g)* Cid qaraabo ka dhigasho. 3. *(f.mg)* Ka x.: cid dhib ka furasho.

xigtannimo *m.db* Qaraabonimo; sokeeye; xigaa.

xigto *m.db* *ld xigaa.*

xiid *m.l* 1. Shinbir xidinxiitada u eg, kana weyn. 2. Xidinxiitada keeda lab.

xiidan¹ *m.l* 1. Dhuunta cunnadu marto, inteeda u dhexaysa caloosha iyo afka saxaradu ka baxdo. 2. Cunnammareenkintiisa yaryar oo caloosha (godanta) iyo qabsinnada u dhexaysa.

xiidan² *m.l (c.naf)* Qaybta ka midka mindhicirka weyn ee lafdhabarleyda ee u dhexaysa siikamka iyo malawadka. Shaqada ugu weyn ee uu qabtaana waxa weeye ka soo nuugista macaadinta iyo biyaha hadhaaga cuntada aan la dheefshiidin ee soo dhaafatamindhicirka yar, taas oo marka dambe noqota saxarro.

xiidgood *m.l* Xiidxiito.

xiidmo *m.l* Dheefshiidka intiisa yaryar oo ay ku dhammaato calooshu iyo qabsiinnada u dhexeyya.

xiidxiito *m.db* *ld xidinxiito.*

xiiji *f.g2 (-iyay, -isay)* Nafley orod ku daalin, nafley xuurtaysiin. *ld xiiqi.*

xiijin *m.f.db eeg xiiji.*

xiilo *m.db* *ld xeel.*

xiimi *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax xiin ka keenid. 2. Wax aad u ordisiin.

xiimid *m.f.db eeg xiin².*

xiimin *m.f.db eeg xiimi.*

xiin¹ *m.l* 1. Waxa xoog u wareegaya ama u ordaya, shanqarta ka yeerta. 2. Sayn roob ah oo xoog iyo dheerayn leh.

xiin² *f.mg1 (-iimay, -iintay; -iimi)* 1. Aad u ordid. 2. Matoor baabuur iwm dhawaaqid.

xiinto *m.db (-ooyin, m.l)* Webiyada, durdurada iwm meelaha biyadhaca ah oo xiinka sameeyaa.

xiiq¹ *m.db* 1. Neef xoog leh oo nafleyda qabata kolka in badan la ordo; xuurto. 2. Xiiqdheer; kix.

xiiq² *m.db (daaw.)* Xaalad bukaansho oo lagu yaqaan iskuroorid kedis ah ee dhuumaha neefta taaso keenta dhibaato neefsasho.

xiiq³ *f.mg1 (-qay, -qday)* Xiiq qabsasho; xuurtoodid.

xiiqdheer¹ *m.db* Cudur qufac badan leh oo carruurta ku dhaca. *ld kix.*

xiiqdheer² *m.db (daaw.)* Cudur la isqaadsiyo ee muddo gaaban, inta badanku dhaca caruurga oo uu keeno caabuq (mucosa) xuubka malaaska ee cunaha baktiiriyumka loo yaqaan "bordatella pertussis". Kalhuuriska oo ah 1-2 toddobaad ka dib waxa bilowda xaako, qandho fudud, qufac iyo cunno xumo. Qufacu wuxu noqdaa mid soo noqnoqda soona kordha: qofacyo gaagaaban oo isku xigxiga waxa raacaya neef jeed khasab ah taas oo sameyneysa codkii kixda. Waxa sida badan dhacda dhiigbax sanka iyo afka ka yimaada iyo matag qufaca xiriirka ah ka yimaada.

xiiqid *m.f.db eeg xiiq².*

xiiqleef *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Aad u xiiqid.

xiiqley *m.db* *ld hiiqley, xiiqdheer.*

xiqleyn *m.f.db eeg xiiqlee.*

xiqsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax xiiqay ahaansho.

xiqsanaan *m.f.db eeg xiqsan.* *ld xiiqsanaan-sho.*

xiqsanaansho *m.l/db* *ld xiiqsanaan.*

xiir *f.g1 (-ray, -rtay)* Timo iwm gun ka jarid.

xiiran *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax la xiiray ahaansho.

xiirasho *m.f.db eeg xiir.*

xiirid *m.f.db eeg xiir.* *ld xiirniin.*

xiirimaad *m.l* *ld xiirrimaad.*

xiirnaan *m.f.db eeg xiiran.* *ld xiirnaansho.*

xiirnaansho *m.l/db* *ld xiirnaan.*

xiirniin *m.l* *ld xiirid.*

xiiro *f.g3 (-rtay, -ratay)* Timo madax ama gar ka jarasho.

xiirrimaad *m.l* Gun ka jaridda timo iwm guna laga jaro. *ld xiirimaad.*

xiis¹ *m.l* 1. Xiisad. 2. Geed-abaareed aad u weynaada oo xabag udgoon (guubali) leh.

xiis² *f.g/mg1 (-say, -stay)* 1. (*f.g*) Xargo dhowr ah isku soohid. 2. (*f.mg*) U x.: wax u hilobid.

xiisaan *m.l (-nno, m.dh)* Cad maro ah oo dhuuwan oo askartii hore dhexda ku xiran jireen.

xiisad *m.dh* 1. Biya ama dabayl si xooggan u socda. 2. (*-do, m.l*) Qas iyo qalaanqal xasilloonida degaan wax u dhima.

xiisadhac *f.mg1 (-cay, -cday; -dhici)* Ka x.: wax rabiddooda dhumin; xiiso wax loo qabay lumin.

xiisadhidic *m.f.dh eeg xiisadhac.*

xiisayn *m.f.dh eeg xiisee.*

xiisee *f.g2 (-seeyay, -saysay)* Wax araggooda ama heliddooda aad u rabid.

xiisid *m.f.dh eeg xiis².*

xiiso *m.l* Wax la jeelaan jiray, kolka danbe oo la helo, rabbitinka la iska dareemo ama loo qaado ama lagula dhaco.

xiiso elektaroon *m.l (-ooyin ..., m.l) (fis.)* Summadda A ayaa lagu asteeyaa. Tamarta baxda marka atam, molikuyuul ama koox ku sugar weji neefay ah hesho elektaroon si ay u noqoto ayoon taban. Wuxuu tilmaan u yahay in kul la bixiyey.

xiisoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* U x.: xiiso dareemid.

xiisood *m.f.l eeg xiisoo.*

xiito *m.dh ld xidinxito.*

xiitoole *m.l* Nooc caws oo qodaxa leh.

xijaab¹ *m.l (-byo, m.dh)* 1. Wax wax celiya ama isku gudba ama qariya; daah; ilixir. 2. Qardhaas; xirsi; makaraan.

xijaab² *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Wax qarin. 2. Wax dhibaato ka celin.

xijaaban *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la xijaabay ahaansho.

xijaabasho *m.f.dh eeg xijaabo.*

xijaabid *m.f.dh eeg xijaab².*

xijaabnaan *m.f.dh eeg xijaaban. ld xijaabnaan-sho.*

xijaabnaansho *m.l/dh ld xijaabnaan.*

xijaabo *f.mg3 (-btay, -batay)* 1. Wax xijaab ka dhigasho. 2. Qof muslim ah dhimasho.

xiji¹ *m.l* Dhirta xabagta udgoon dhasha oo moxorka iyo yagcartu ka mid yihiiin.

xiji² *f.g2 (-iyay, -isay)* Ku x.: wax, wax kale u dhoweyn ama raacin.

xijin *m.f.dh eeg xiji².*

xikaayayn *m.f.dh eeg xikaayee.*

xikaayee *f.mg2 (-yeyay, -yaysay)* Cid xikaayo u jeedin.

xikaayo *m.dh* Halxiraale gaar ah oo dhallinyarada ragga iyo dumarku isu jeedin jireen waayadii hore marka ay haasaawayaan.

xikaayoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Xikaayo sheegid.

xikaayood *m.f.l eeg xikaayoo.*

xil¹ *m.l* 1. Xishood; sheex; sariig. 2. Wax ama hawl la isu dhiibay ama la is faray ama la qabanayo, wixii ceebaal ah, ama naftii sharaf lihi ka xishooto, oo ka imaan kara haddii la hargado ama lagu gaboodfalo. 3. Ceebal; fadeexo.

xil² *f.g2 (-ilay, -ishay)* 1. Cid mas'uul saarid. 2. Cid ceebayn.

xilafur¹ *m.l* 1. Xilaha la qabo oo si sharci ah loo sii daayo, loo furo; dalaaq. 2. Dhaar lagu dhaarto in xilaha la furayo.

xilafur² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Xilo ku dhaarasho.

xilafurid *m.f.dh eeg xilafur².*

xilafursii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid in ay xilaheeda ku dhaarato gayeysiin.

xilafursiin *m.f.dh eeg xilafursii.*

xilagube *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Nin ooridiisa u daran.

xila-irmaanis *m.l ld xila-irmaaniye.*

xila-irmaaniye *m.l* 1. Wilil gaaray da'dii qaangaarnimada. 2. Nin waxtar aan lahayn oo nacas ah. *ld xila-irmaanis.*

xilasho *m.f.dh eeg xilo².*

xilbax¹ *m.l ld xilbixid.*

xilbax² *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* Waajib qof saarraa si fiican u gudasho.

xilbixi *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid in ay xilkeeda si fiican u gudato geyeysiin.

xilbixid *m.f.dh eeg xilbax². ld xilbax¹.*

xilbixin *m.f.dh eeg xilbixi.*

xildhibaan *m.l (-nno, m.dh)* 1. Xubin gole shacbi ka tirsan. 2. Qof xil qaadi kara.

xildiid *m.dh* Xabag midab dambar-cad ah, ur silloon iyo dhadhan kharaar leh oo daawo ahaan loo isticmaalo.

xilfe *m.l* Nagaar la beero, oo iniiino yaryar, oo dhirta dawada ka mid ah.

xilid *m.f.dh eeg xil².*

xilkas *m.l.kh* 1. Qof xilka garan og; xildhibaan. 2. Neef irmaan oo madi ah, oo lagu xilbaxo.

xilkasnimo *m.dh* Xilkas ahaansho.

xillad *m.l/dh (-do, m.l)* Kal; waqtii.

xilli¹ *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Waqtii; goor; ammin. 2. Nur.

xilli² *m.l (-iyo, m.dh) (c.fal.)* Xilliyo sannadeed oo lagu garto xaalado gaar ahaaneed ee

cimilo, inta badanna ay keento janjeedhka udub dhexaadka dhulka e tub qorraxeedka iyo meereysiga dhulka ee qorraxda. Loolalka dhexe, afar xilli, oo midkiiba saddex bilood yahay, waxa guud ahaan lagu gartaa: kubbad-badhka woqooyi. Gugu waa maarso, abrيل iyo maajo; xagaagu waa juun, luulyo iyo agoosto; dayrta waa sebtembar, oktoobar iyo noofembar; jilaalkuna waa diisembar, ja-naayo iyo febraayo. Kubbad-badhka koon-fureedna xilliyaddu waa lidka kuwan, gugu waa sebtembar, oktoobar iyo noofembar, iwm. Xilliyada xiddigis ahaan waxaa loo tix-geliya taariikh gaar ahaaneed.

xilo¹ *m.l.u* Haweenka la qabo; oori; afo; maranti; naag.

xilo² *f.mg3* (-ishay, -ilatay) U x.: wax dan moodid; wax u iilasho, wax u eexasho.

xiloodi *fg2* (-iyay, -isay) 1. Naag xodxodasho. 2. Qof cayr ah kaalmo ka doonid.

xiloodin *m.f.dh* eeg xiloodi.

xilqaamid *m.f.dh* eeg xilqan². *ld* **xilqaan¹**.

xilqaan¹ *m.l ld* **xilqaamid**.

xilqaan² *fg1* (-aamay, -aantay; -aami) Is x.: is adeejin, wax isu dirid, xil isaa saarid.

xilqabeen *m.l.kh* Qof mas'uul ah oo aan ku dhiirran karin naftiisa inuu ka feker.

xilqo *m.dh* Saf wareegsan oo dad taag ah ama fadhiya oo digrinaya; xilqad.

xiltir¹ *m.l ld* **xiltirid**.

xiltir² *fg1* (-ray, -rtay) Qof hawl cid laga sugaayey fulinteeda isu xilsaard.

xiltirid *m.f.dh* eeg xiltir². *ld* **xiltir¹**.

xilwareejin *m.dh* La kala wareegidda laba qof maamul la kala wareegaan.

xilyaxyax *m.l* Ceeb weyn; bayuur.

ximaar *m.l* (-riin, *m.dh*) Dameer.

ximaayayn *m.f.dh* eeg ximaayee.

ximaayee *fg2* (-yeeyay, -yaysay) Cid si kaftan ku jiro wax uga sheegid.

ximaayo *m.dh* Xifaalo; xin.

ximi *fg2* (-iyay, -isay) Si xin ku jiro cid ula dhaqmid.

ximin *m.f.dh* eeg ximi.

ximir *m.l* 1. Xiddig weyn oo u dhexeyya dirirka iyo hal toddobaaddada. 2. Roobabka dayrta ugu horreya mid ka mid ah. 3. Xilli ka mid ah xilliyada dayrta.

ximre *m.l* Bayd faal oo manjaha tan ka sarraysa iyo madaxa ka ah min labo, madaxa tan ka hoosaysana hal. *ld* **cimre**.

xin *m.l* 1. Colaad yar oo masayr iyo xasidnimo leh oo dad qaraaba ahi isu qabaan. 2. (-man, *m.l*) Biyafariisin yaroo xareed ah.

xinif *m.dh* Is necbaan yar oo dad ka dhexeysa. **xiniin¹** *m.l* Nin ama neef lab ah oo hal xiniin leh.

xiniin² *m.dh* (-nyo, *m.l*) Labada qanjir, oo ugaxda qaabkeeda leh, oo qooraha ku jira, oo biyaha laboodka sameeya, middood; raayaha middood.

xiniintaabasho *m.f.dh* eeg xiniintaabo. *ld* **xiniinyataabasho**.

xiniintaabo *f.g3* (-btay, -batay) *ld* **xiniinyataabo**.

xiniin-xolac *m.l* (-yo, *m.dh*) (*daaw*) Halaamacoodka xiniinyaha wuxuu keena xanuun, casaan iyo barar maqaarka xiniinyaha wuxaana wehelin kara halaamacoodka dhuumaha shahwada.

xiniinyataabasho *m.dh* eeg xiniinyataabo. *ld* **xiniintaabasho**.

xiniinyataabo *f.mg3* (-btay, -batay) Qof la raba in laga salgaaro xummaantiisa, gardarro bareer ah ku samayn. *ld* **xiniintaabo**.

xinjir *m.dh* (-ro, *m.l*) Dhiig gutamata.

xinjir-roor *m.l* (-ro ..., *m.l*) (*daaw*) Xaalad dhiiggu uu ka beddelmo dareere oo uu noqdo adke oo uu sameeyo xinjir. Xinjir-awd wuxuu ku dhacaa xididdada dhiigga waana xaalad cudureed. Xinjir awdku halbowle wuxu keenaan in dhiiggu ka xirmo soohyada halbowluu waraabin jiray intuusan xirman. Awdmidda halbowle maskaxeed waxay ka mid tahay sababaha keena dhibibka (strike); xinjir awdka halbowle wadneedna waxay keentaa wadne wareen (heart attack).

xinne *m.l ld* **xinni**.

xinnee *fg2* (-neeyay, -neysay) Xinni marin (meel).

xinneyn *m.f.dh* eeg xinnee.

xinneysasho *m.f.dh* eeg xinneyso.

xinneyso *f.g3* (-stay, -satay) Xinni marsasho.

xinni *m.l* Cillaan. *ld* **xinne**.

xiqdi *m.l* Colaad iyo nacayb uurka lagu hayo.

xir¹ *m.l* (-rar, *m.l*) Kayn jiq oo aan meel la maro lahayn.

xir² *fg1* (-ray, -rtay) 1. Wax xarig iwm ku qabasho, ku guntid. 2. Cid xabsi gelin. 3. Albaab qataarid. 4. Hawl meel ka socotay joojin.

xiran¹ *f.mg1* (-rmay, -rantay; -rmi) Wax la xirey noqosho.

xiran² *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax la xirey ahaansho.

xirasho *m.f.db eeg* xiro.

xirfad *m.db (-do, m.l)* Shaqo aqoonteeda la leeyahay oo lagu shaqaysto; meherad. *ld xirfo.*

xirfadle *m.l (-layaal, m.l/db)* Qof gacanta ka shaqeeya oo hawsha uu qabanaayo aqoon u leh.

xirfo *m.db ld xirfad.*

xirgi *m.l* Garaad; caqli.

xirid *m.f.db eeg* xir². *ld xirniin.*

xiriir¹ *m.l (-rro, m.db)* 1. Qaab wax is daba yaalla ay isugu xiran yihiin. 2. Cilaqaad ka dhexeeya laba qof ama ka badan. 3. Urur lammaaneyaaal horsan, ama isku xir ka dhexeeya kutirsanyaasha urur ama ururro.

xiriir² *m.db ld xariir¹.*

xiriir³ *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Wax si aan kala go' lahayn isu daba jooga noqosho. 2. La x.: arrin xogteeda cid kala hadlid. 3. *ld xariir².*

xiriirfur¹ *m.l ld xiriirfurid.*

xiriirfur² *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax isku xirnaa kala furid.

xiriirfurad *m.l ld xiriirfurasho.*

xiriirfurasho *m.f.db eeg* xiriirfuro. *ld xiriirfurad.*

xiriirfurid *m.f.db eeg* xiriirfur². *ld xiriirfur¹.*

xiriirfuro *f.mg3 (-rtay, -ratay)* Ka x.: awr iwm wixii uu ku daba xirnaa ka furasho.

xiriiri *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dad xiriir wanaagsan la yeeelasho. 2. Awr iwm isku daba xirid. 3. Dad, hawl iwm xiriir ka dhexeyiin.

xiriirid *m.db eeg* xiriir². *ld xariirid.*

xiriirin *m.f.db eeg* xiriiri.

xiriiriye¹ *m.l (-yayaal, m.l/db)* 1. Qof bar-naamijyada ka baxa raadiyaha, telefishinka iwm dadka la socodiyya. 2. Wax isku xira laba shay ama ka badan.

xiriiriye² *m.l (-yayaal, m.l/db) (nax.)* Curiyeaal aan isbeddeleyn oo loo adeegsado xiriirin labo erey ama labo koox erey oo weer iskula jira amaba labo weerood oo kala madax bannaan. Tus. "Sahal iyo Malyuun waa walaalo".

xiriirsan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax, wax kale ku daba xiran ahaansho.

xiriirsanaan *m.f.db eeg* xiriirsan. *ld xiriirsanaansho.*

xiriirsanaansho *m.l/db ld xiriirsanaan.*

xiriirsasho *m.f.db eeg* xiriirso.

xiriirso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Wax, wax kale ku daba xirasho. 2. Cid afduubid.

xiritaan *m.l* 1. Xafladda lagu gebegebeeyo hawl socotay. 2. Gebegebada hawl socotay.

xirmayn *m.f.db eeg* xirmee.

xirmee *f.g2 (-meeeyay, -maysay)* Meel xirmo ka dhigid.

xirmid *m.f.db eeg* xiran¹.

xirmo *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Dhawr wax oo isku nooc ah oo isku xiran. 2. Dhul daaqsiimed muuddo go'an laga xayiro daaqidda xoolaha si loogu aayo goor dambe.

xirnaan *m.f.db eeg* xiran². *ld xirnaansho.*

xirnaansho *m.l/db ld xirnaan.*

xirniin *m.l ld xirid.*

xiro *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Wax xarig iwm ku qabsasho. 2. Cid xabbisasho. 3. Albaab, dariishad iwm qataarasho. 4. Haweeney mehersasho. 5. Dhar lebbisasho. 6. Salaad ama soon gelid. 7. Ku x.: qof kale imaam ka dhigasho. 8. Ku x.: markab, doon iwm marso tegid.

xirrib *m.db* 1. Isha guruxeeda iyo sanqaroorka meesha u dhexaysa. 2. Tab; dhagar; xelad; khatal; siyaasad.

xirribaggub *f.g1 (-bay, -btay)* Wax beentooda caddeyn.

xirribaggubid *m.f.db eeg* xirribaggub.

xirsi *m.l (-iyo, m.db)* 1. Warqad quraan ku qoran yahay ama wax kale oo inta idiiin lagu dhaaro balaayo xijaab ahaan loo qaato. 2. Cunto, lacag, iwm oo balaayo xijaab ahaan loo bixiyo.

xirsifur *m.l (-ryo, m.db)* X. ah: waxa loo sadqeeyo qof sixir labu sameeyey ama jirro darani hayso, si uu uga badbaado halista.

xirsixir¹ *m.l ld xirsixirid.*

xirsixir² *f.mg1 (-ray, -rtay)* Si ay wax u badbaadaan quraan akhriyid.

xirsixiran *f.mg4 (-rcaa, -rnayd)* Wax xirsixir loo akhriyey ahaansho.

xirsixirid *m.f.db eeg* xirsixir². *ld xirsixir¹.*

xirsixirnaan *m.f.db eeg* xirsixiran. *ld xirsixirnaansho.*

xirsixirnaansho *m.l/db ld xirsixirnaan.*

xis *m.l* Dareen; miyir.

xisaab¹ *m.db* 1. Wax inta tiradoodu la egtayah. 2. Garsoorka uu Eebbe aakhiro mariyo addoomadiisa. 3. Cilmiga tirooyinka iyo joometeriga.

xisaab² *m.db (xis.)* 1. Waxa jira siyaabo badan oo loo qeexi karo xisaabta, hase yeesh, qeexidyadaasi ma aha kuwa loo qaadan karo

qexidda ereyga. 2. Barashada sida ratibaado iyo xiriyo loo bandhigo la isuna gaarsiyo. 3. Barashada tirooyinka, shaxannada iyo qaybo kale oo lojik ahaan. 4. Barashada tirooyinka, shaxannada iyo qaybo kale oo lojik ahaan loo adeegsado. Waxaa loo qaybiyaa xisaab saafid iyo dabaqaad. Inkastoo qaybintu aan ahayn mid go'an misna labada qaybood waa ay isku xiranyihiin.	xiskimi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Neef geel ah oo irmaan xiskin gaarsiin. <i>ld xigsimi</i> .
xisaab³ <i>f.g1</i> (-bay, -btay) 1. Wax tirin. 2. Garsoor samayn (Ilaah).	xiskimid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xiskin ² . <i>ld xigsimid</i> .
xisaabaad <i>m.l</i> Maamul lacag oo hay'adi leedahay.	xiskimin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xiskimi. <i>ld xigsimin</i> .
xisaaban <i>f.mg4</i> (-bnaa, -bnayd) Wax la xisaabay ahaansho. <i>ld xisaabsan</i> .	xiskin¹ <i>m.db</i> 1. Subaxnimada qaybyteeda hore; barqo. 2. (-imo, <i>m.l</i>) Neef geel ah oo la maalay inta candsadiisa caano uga soo dhacayaan. <i>ld xigsin¹</i> .
xisaabasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xisaabo. <i>ld xisaabsasho</i> .	xiskin² <i>f.mg1</i> (-imay, -intay, -imi) Hal irmaan oo la maalay waqtigii ay mar kale godlan kari lahayd gaarid. <i>ld xigsin²</i> .
xisaabfal asaasiga ah ee aritmatig <i>m.db</i> (-llo ..., <i>m.db</i>) <i>eeg</i> aritmatig.	xisti <i>m.l</i> Sharci bulsho meel ku wada nool u degsan oo aan qornayn. <i>ld xisdi</i> .
xisaabi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) <i>ld xisaab²</i> .	xitaa <i>fk</i> . <i>ld xataa</i> .
xisaabid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xisaab ² . <i>ld xisaabin</i> .	xobbor <i>m.l</i> Qaarka sare oo horay u gota iin dhabarka gaartay awgeed.
xisaabin <i>m.db</i> <i>ld xisaabid</i> .	xobboran <i>f.mg4</i> (-rnaa, -rnayd) Wax xobbor yeeshay ahaansho.
xisaabiye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/db</i>) Qof maamula lacag hay'ad dawladeed, shirkadeed, wakaaladeed ama mashruuc.	xobboranaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xobboran. <i>ld xobboranaansho</i> .
xisaabnaan <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xisaaban. <i>ld xisaabnaansho</i> , xisaabsanaan, xisaabsanaansho.	xobboranaansho <i>m.l/db</i> <i>ld xobboranaan</i> .
xisaabnaansho <i>m.l/db</i> <i>ld xisaabnaan</i> .	xoday <i>m.l</i> Geed-quwaax xabag wanaagsan oo wax lagu daweyyo.
xisaabo <i>f.g3</i> (-btay, -batay) Wax tirsasho. <i>ld xisaabso</i> .	xodxodasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xodxodo ² .
xisaabsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) <i>ld xisaaban</i> .	xodxodo¹ <i>m.db</i> Qof dumar ah oo la jecel yahay ama guur laga doonayo, hadal soo jiida oo saamays weyn leh, oo lagula hadlo; shukaansi; kood.
xisaabsanaan <i>m.db</i> <i>ld xisaabnaan</i> .	xodxodo² <i>f.g3</i> (-otay, -odatay) Haweeney guur ku haasaawin.
xisaabsanaansho <i>m.l/db</i> <i>ld xisaabnaan</i> .	xog¹ <i>m.l</i> <i>ld xog¹</i> .
xisaabsasho <i>m.db</i> <i>ld xisaabasho</i> .	xog² <i>m.db</i> 1. Arrin xaqiiqdeeda dhabta ah. 2. <i>ld xog¹</i> .
xisaabso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) <i>ld xisaabo</i> .	xog³ <i>f.g1</i> (-gay, -gtay) <i>ld xog³</i> .
xisaabtamid <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xisaabtan ² . <i>ld xisaabtan¹</i> .	xoghaye <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/db</i>) 1. Qof hawshiisu tahay in uu cid kale u hayo ama u agaasimo xafiis ay ka fulaan qoraallo raadreib leh. 2. Wasiiri.
xisaabtan¹ <i>m.l</i> <i>ld xisaabtamid</i> .	xoghayn <i>m.db</i> 1. (-no, <i>m.l</i>) Xafiiska xoghayaha. 2. Wax xogtooda runta ah, hayn, ka warqabid; xog ogaalnimo.
xisaabtan² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay; -ami) Laba dhan xisaab meel isla dhigid.	xogid <i>m.db</i> <i>ld xogid</i> .
xisad <i>m.db</i> (-do, <i>m.l</i>) Waqtii loo qayday cashar-bixin.	xogmooge <i>m.l.kh</i> (-gayaal, <i>m.l/db</i>) X. ah: qof aan ogayn wax dhacay.
xisbi <i>m.l</i> 1. (axsaab, <i>m.db</i>) Urur siyaasi ah oo loo sameeyey in ay maamul dawladeed ka qaybgalaan. 2. Quraanka oo lixdan meelood loo qaybiyey meel ahaan.	xogogaal <i>m.l.kh</i> X. ah: qof si wanaagsan ula socda xog jirta ama sida wax dhacay u dhaceen.
xisbiyin <i>m.db</i> Xubno xisbi ka tirsan.	xogogaalnimo <i>m.db</i> Xogogaal ahaan.
xisdi <i>m.l</i> <i>ld xasad¹</i> .	xogsasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xogso.
xishmo <i>m.db</i> <i>ld xushmo</i> .	xogwaraysasho <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xogwarayso. <i>ld xogwaraysi</i> .
xishoo <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Dhaqan iyo asluub wanaagsan ku dhaqmid.	xogwaraysi <i>m.l</i> <i>ld xogwaraysasho</i> .
xishood <i>m.f.l</i> <i>eeg</i> xishoo.	xogwarayso <i>f.g3</i> (-stay, -satay) Cid xog qarsoon weyddiin.
xishoodsii <i>f.mg2</i> (-iiyay, -iisay) Ka x.: cid xishood gelin.	
xishoodsiin <i>m.f.db</i> <i>eeg</i> xishoodsii.	
xiskiisan <i>m.l</i> <i>ld xigsiiisan</i> .	

xogwarramid *m.f.db eeg xogwarran². ld xogwarran¹.*
xogwarran¹ *m.l ld xogwarramid.*
xogwarran² *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Arrin si tifaftiran uga war bixin.
xoldhan *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la xoldhay ahaansho.
xoldhanaan *m.f.db eeg xoldhan. ld xoldhanaansho.*
xoldhanaansho *m.l/ld ld xoldhanaan.*
xoldhid *m.f.db eeg xolor.*
xolod *m.l (-dyo, m.db)* Jirrid weyn oo qallalan oo labada af mid dab ka baxayo.
xolodho *m.db* Xalleefato.
xolor *f.g1 (-ldhay, -lortay; -ldhi)* Wax hoos ka xoldid.
xolxol *m.l* Meel daloosha oo laba baal ama laba lakab dhexdooda ah. *ld xexeb, xoxob.*
xood¹ *m.l (-dyo, m.l)* 1. Ul yar; dhenged. 2. Xoodamis; salaax.
xood² *m.db* 1. Xoodamis; salaax. 2. Hab ceelasha qaarkood loo shubo.
xood³ *f.g1 (-day, -dday)* Xarig iwm oo dabacsan togid.
xoodaami *f.g2 (-iyay, -isay)* Jir nafley salaaxid.
xoodaamin *m.f.db eeg xoodaami.*
xoodan¹ *f.mg1 (-dmay, -dantay; -dmi)* Wax la xooday noqosho.
xoodan² *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* Wax la xooday ahaansho.
xoodasho *m.f.db eeg xoodo.*
xoodbeeg *m.l (-gmo, m.l)* (xis.) Xoodbeeggu waa fogaanta u dhexeysa xoodka iyo kulmiska oo loo qaybshay fogaanta u dhexeysa xoodka iyo jeedshaha. Nooca toobineed waxa uu ku xiranyahay qimaha saamiga halbeegga (e). Marka e<1 toobineedku waa qabaal; marka e=1 toobineedku waa saab iyo marka e>1 toobineedku waa labo saab.
xoode *m.l* Xarig sida badan saan ka samaysan oo dhigaha kor looga xiro.
xoodi *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld xoodaami.*
xoodid *m.f.db eeg xood³.*
xoodin *m.f.db eeg xoodi.*
xoodmid *m.f.db eeg xoodan¹.*
xoodnaan¹ *m.f.db eeg xoodan². ld xoodnaansho, xoodsanaan, xoodsanaansho.*
xoodnaan² *m.db* 1. Dhakhsaha isbeddelka ee jihada xood halka bar gaar ahaneed ee xoodkaasi. 2. Rogalka gacanka goobada, taas oo, si aad ah ugu ekaaneyso xood halka bar la isa siiyey.

xoodnaan³ *m.db* (xis.) Summad k. Dhaqsaha isbeddelka ee tiirada taabtaha ee xood, marka loo eego fogaanta ku dhereran xoodka.
xoodnaansho *m.l/ld ld xoodnaan¹.*
xoodo *f.g/mg3 (-ooday, -oodatay)* 1. (f.g) Xarig iwm oo dabacsan togid. 2. (f.g) Ceel si xood ah u shubid. 3. (f.mg) U x.: salaax ku raaxaysasho.
xoodsad *m.l ld xoodsasho.*
xoodsan *f.mg4 ld xoodan².*
xoodsanaan *m.db ld xoodnaan.*
xoodsanaansho *m.l/ld ld xoodnaan.*
xoodsasho *m.f.db eeg xoodso. ld xoodsad, xoodsi.*
xoodsi *m.l ld xoodsasho.*
xoodso *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. (f.g) Nafley salaaxasho. 2. (f.mg) Nafley salaax u bogid.
xood-taabte *m.l (-tayaal, m.l/ld)* (xis.) Garaaf fansaar tanjent. Kulannada kartis ee y=tanx waa xood kalgal ah oo leh laamo kala baxsan oo mid kasta leh bar roqmad halka dhibibkax kuna laacsan xarriiqyada x=+ , + 3 , + 5 iwm.
xoog xuddun ujeed *m.l* Xoog xuddumeed le eg, lidna ku ah jihada xoog xuddun ka jeedka.
xoog¹ *m.l* 1. Kartida muruqyadu u yeeshaan culays qaadidda. 2. (-gag, m.l) Ciidan. 3. (-gag, m.l) Kubka intisa hore u jeedda. 4. (fis.) Riixidda ama jiididda ku dhacda wax.
xoog² *m.l (-gag, m.l)* (fis.) Summad F. Fal kasta oo beddelka ama isku daya inuu beddelo xaaladda negaashaha walax ama ku jirta socod madoorsoome ah. Xoogga, F, ee ku abbaaran walax cufkeedu (m), dhalinayana karaar ah, (a), waxa lagu helaa F = ma Halbeegga cufku waa Niyuutan (N).
xoog³ *f.g1 (-gay, -gtaay)* 1. Wax khasab ku qaadasho. 2. Haweeney kufsasho.
xoogaa *m.l/ld* Wuxaan badnayn; in yar.
xoog-bah-isjiidad *m.l (-dyo, m.db)* (fis.) Xoog isjiidadka ka dhexeeyaa atamyada iyo molikiyuulada ee walax keliya ku wada jira.
xoog-danabwade *m.l (-dayaal, m.l/ld)* (fis.) (XDW) Keyd faraqa ugu weyn ee uu dhalijo il-danab (sida baatari), una dhexeeyaa cidhiyada il-danabka. Xoogga danab wadidda isha danabka (baatari) waxaa si sahan loo cabbiri karaa, marka aanu ku xidhnayn mareeg danab. Wuxa lagu cabbiraa foolt (v).
xoogee *f.g2 (-geeyay, -geysay)* Wax xoog leh ka dhigid.
xoogeyn *m.f.db eeg xoogee.*
xoogeysho *m.f.db eeg xoogeyso.*

xoogeyso *f.mg3* (-stay, -satay) Xoog yeelasho.

xoogid *m.f.dh eeg xoog³*.

xoogoobid *m.f.dh eeg xoogow²*. *ld xoogow¹*.

xoogow¹ *m.l ld xoogoobid*.

xoogow² *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Xoog yeelasho.

xoogsasho *m.f.dh eeg xoogso*. *ld xoogsi*.

xoogsato *m.db* Dad ku nool xooggooda wax ka soo baxa; muruqmaal.

xoogsi *m.l ld xoogsasho*.

xoogo *f.g3* (-saday, -satay) Wax tacbasho; shaqaysasho.

xoogxaraash *m.l* (-shyo, *m.db*) Qof ku shaqeeya wax yar nolol maalmeedkiisa.

xoogxaraashnimo *m.db* Xoogxaraash ahaansho.

xoog-xuddun-ka-jeed *m.l* (-gag ..., *m.l*) (*fis.*) Xoog xuddun ka-jeed. Xoog xuddumeed raadkiisa ladareemo marka baabuur aad saaran tahay uu jiilo galo. Waxa aad dareentaa in uu xoog ku jiidayda lidka jihada jiirada.

xooji *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Wax xoog leh ka dhigid. 2. (*f.mg*) U x.: cid u shaqayn.

xoojin *m.f.dh eeg xooji*.

xoolaley *m.db ld xoolaley*.

xooladhaqasho *m.db* Hawsha dhaqashada iyo xannaanaynta qaar ka mid ah xoolaha cawska daaqa.

xooladhaqato *m.db.u* Dad reer guuraa ah oo hawshoodu ku kooban tahayn dhaqaalaynta xoolaha kuna nool wax-soosaarka xoolahooda. *ld xoolaley*.

xoolaggoo *f.mg2* (-ooyay, -oysay) U x.: qof cayroobay xoolo ku kaalin.

xoolaggooyo *m.db ld xoolaggoyn*.

xoolaggoyn *m.f.dh eeg xoolaggoo*. *ld xoolaggoyo*.

xoolaley *m.db.u ld xooladhaqato*.

xoolatir *f.g1* (-ray, -rtay) Qof cayr ka dhigid.

xoolatirid *m.f.dh eeg xoolatir*.

xoolatirsasho *m.f.dh eeg xoolatirso*. *ld xoolatirsashi*.

xoolatirsi *m.l ld xoolatirsasho*.

xoolatirso *f.mg3* (-saday, -satay) Si diya ama mag loo bixiyo xoolaha reer ka tirin.

xoolayn *m.f.dh eeg xoolee*.

xoolaysad *m.l ld xoolaysasho*.

xoolaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax la xooleeyey ahaansho.

xoolaysasho *m.f.dh eeg xoolayso*. *ld xoolaysad, xoolaysi*.

xoolaysi *m.l ld xoolaysasho*.

xoolaysnaan *m.f.dh eeg xoolaysan*. *ld xoolaysnaansho*.

xoolaysnaansho *m.l/dh ld xoolaysnaan*.

xoolayso *f.g/mg3* (-stay, -satay) 1. (*f.g*) Weel la tolay wax isticmaal u diyaar ah ka dhigid. 2. (*f.mg*) Xoolo yeelasho.

xoollee *f.g2* (-leeyay, -laysay) 1. Weel, dhig iwm asal, xayr iwm marin si loogu dhaqmo. 2. Cid xoolo u uruurin. 3. Godadka jarta, shaxda iwm dhagxaan ku ridid.

xoolo *m.l* (-layow, *m.l*) 1. Saddexda meesi oo la dhaqdo (geed, lo', ari). 2. Hanti; maal.

xoolohunnay *m.l* Qof xoolaha marka uu raaco daayaca.

xoolo-ogaa *m.l* Qof ilalinta xoolaha aad ugu feejigan. *ld xoolo-ogaal*.

xoolo-ogaal *m.l* (-llo, *m.db*) *ld xoolo-ogaa*.

xoolo-ogaalnimo *m.db* *ld xoolo-ogaannimo*.

xoolo-ogaannimo *m.db* Xoolo-ogaa ahaansho (qof). *ld xoolo-ogaalnimo*.

xoon¹ *m.l* 1. Laxle. 2. Koox.

xoon² *m.l.u* (*c.nafli*) Sooloji ahaan, koox xaya-waanka ka mid ah oo iskusinji ah oo meel ku wada nool, noloshooduna iskuuidhantahay. Qaarkood sida shacaabiga iyo isboonjiga waxay iskaga dhegsanyihiin dusha, una shaqeeyaan sidii xayawaan keliya. Kuwu kalena, sida xoon cayayaanka dusha iskagama dhegsana, waxaanay leeyihiin urur-ro bulsho oo heer sare ah oo xubnahoodu shaqooyin kala duwan qabtaan.

xoon³ *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Wadajir, wax ama meel isugu soo ururid, isu soo tuurid; shamuumid; heemasho.

xoonsamid *m.f.dh eeg xoonsan¹*.

xoonsan¹ *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax meel ku uruuursan ama tuursan noqosho.

xoonsan² *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax meel ku uruuray ama tuursan ahaansho.

xoonsanaan *m.f.dh eeg xoonsan²*. *ld xoonsanaansho*.

xoonsanaansho *m.l/dh ld xoonsanaan*.

xoonshinniyeed *m.l* Shinni fara badan oo meel ku wada nool.

xoor¹ *m.l* (-rar, *m.l*) 1. Bahal dabacaddaha la bah ah; wuxuu leeyahay dhogor adag oo duf ah oo bey ah; aad wuxuu u laayaa halaqa, jiirka, kd., fudaydn looma dili karo. 2. *ld xoor 2 (2)*.

xoor² *m.db* 1. Xumbo cad oo caanaha la lisay yeeshaan. 2. *ld xoor 1 (2)*. Magac xiddigood.

xoor³ *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Wax tuurid. 2. Wax dhumin.

xoori *f.mg2* (-iyay, -isay) Xoor yeelasho.

xoorid *m.f.dh eeg xoor³*.

xoorin *m.f.dh eeg xoori*.

xoorsato <i>m.db</i> Xoolo dhaqato hadba meel daaq cusub u doonata oo aan negaanayn in badan; cosobsato.	xorjab² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Xor duuduub yeelasho.
xoosh <i>m.l</i> 1. Cirro. 2. Daash, sida meel baabuurtu la dhigta oo guriga raacsan.	xorjabid <i>m.f.db</i> eeg xorjab ² . <i>ld</i> xorjab¹ .
xoox <i>m.db</i> Caanaha u horreya oo laga liso ama laga nuugo candho irmaan.	xornimo <i>m.db</i> Xor ahaan; xurriyad.
xooxi <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. <i>(f.g)</i> Candho xoox ka maalid. 2. <i>(f.mg)</i> Candho irmaan xoox yeelasho.	xoroobid <i>m.f.db</i> eeg xorow.
xooxin <i>m.f.db</i> eeg xooxi.	xorow <i>f.mg1</i> (-oobay, -owday; -oobi) Xor noqosho.
xooxsad <i>m.l ld</i> xooxsasho .	xorre <i>m.l</i> 1. Cudur fasas leh oo ku dhaca faraha fooddoda oo xanuun badan leh. 2. <i>ld</i> zarre .
xooxsasho <i>m.f.db</i> eeg xooxso. <i>ld</i> xooxsad .	xorriyad <i>m.db</i> Madaxbannaani. <i>ld</i> xorriyo .
xooxso <i>f.g3</i> (-saday, -satay) Candho xoox ka maalid.	xorriyo <i>m.db ld</i> xorriyad .
xoq¹ <i>m.l</i> Beeyo qolof lagu fujiyo oo aan saafi ahayn. <i>ld</i> xog¹ , xog² , xoq² .	xorshosh <i>m.l</i> Qori ama wax kale oo korka sare ka fayow, gudahase ka mootan oo bolol ka ah, oo kolkii la taabto burburaya, tilmaantood. <i>ld</i> xorshosh .
xoq² <i>m.db ld</i> xoq¹ .	xortol¹ <i>m.l ld</i> xortolid .
xoq³ <i>f.g1</i> (-qay, -qday) 1. Wax ciddiyaha marmarin. 2. Wax hoolid. 3. Cusbo gaar ah carruur dabada ka gelin. <i>ld</i> xog³ .	xortol² <i>f.g1</i> (-olay, -oshay) Laba maro iwm xortooda isku tolid.
xoqad¹ <i>m.l ld</i> xoqasho .	xortolan <i>f.mg4</i> (-lnaa, -lnayd) Wax la xortolay ahaansho.
xoqad² <i>m.db</i> 1. (-do, <i>m.l</i>) Diirad, dooribeyn, biladaye. 2. Qun, xoqato.	xortolasho <i>m.f.db</i> eeg xortolo.
xoqado <i>m.db</i> eeg quman.	xortolid <i>m.f.db</i> eeg xortol ² . <i>ld</i> xortol¹ .
xoqasho <i>m.f.db</i> eeg xoqo. <i>ld</i> xoqad¹ .	xortolnaan <i>m.f.db</i> eeg xortolan. <i>ld</i> xortol-naansho .
xoqato <i>m.db</i> (-ooyin, <i>m.l</i>) Qalab yar oo bir ah oo af godan oo umanka lagu xoqo.	xortolnaansho <i>m.l/ld</i> xortolnaan .
xoqe <i>m.l</i> (-qayaal, <i>m.l/ld</i>) Qalab yar oo carruurta duburka looga xoqo.	xortolo <i>f.g3</i> (-oshay, -olatay) Dhar, haan iwm dhexda ka tolasho.
xoqid <i>m.f.db</i> eeg xoq ³ . <i>ld</i> xogid .	xoryeel¹ <i>m.l</i> (-llo, <i>m.db</i>) Nin addoon ahaa oo la xoreeyey.
xoqo <i>f.g3</i> (-qday, -qatay) Meel jirka nafleyda ka mid ah oo cuncunaysa ciddi ama wax kale xoog ugu duugasho.	xoryeel² <i>m.db</i> Haweeney addoon ahayd oo la xoreeyey.
xor <i>m.db</i> 1. Wuxuu doono samayn kara; aan cidi u talin; wuxuu maskaxdiisa ka maago samayn kara isagoo aan cidna kala tashan; isu taliya; madax bannaan; aan hawl ama shiidaad kale horjoogin ama xayirayn. 2. (-ro, <i>m.l</i>) Dacal (dhar); daraf, serji.	xoxob <i>m.l ld</i> xexeb , xolxol .
xorayn <i>m.f.db</i> eeg xoree.	xubbi <i>m.l</i> Jacayl.
xoree <i>f.g2</i> (-reeyay, -raysay) Cid xor ka dhigid.	xubbul-yeeg <i>m.l</i> (-gyo, <i>m.db</i>) Dhagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talaggalay labadiisa dhinac min hal dhobic ku leh. <i>ld</i> yeeg .
xorgog¹ <i>m.l.kh</i> Caato, wuxuu ku dhego aan laga fujin karin; wax ku koga ama isku qonbojuya.	xubeer <i>f.mg1</i> (-ray, -rtay) Wax aan hanti lahayn noqosho.
xorgog² <i>f.mg1</i> (-gay, -gtay) 1. Nafley caatoobid. 2. Wax si ba'an ugu dhegid.	xubeerid <i>m.f.db</i> eeg xubeer.
xorgogid <i>m.f.db</i> eeg xorgog ² .	xubeero <i>m.db</i> 1. Baahi. 2. Cayrnimo.
xorgogsan <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax xorgogay ahaansho.	xubin <i>m.db</i> (-bno, <i>m.l</i>) 1. Qaybaha oogada nafleyda middiiba, siiba inta laba kalaggoys u dhexaysa ama isku cad ah. 2. Dadka maamul ama urur ka koobanyahay, midkiiba.
xorgogsanaan <i>m.f.db</i> eeg xorgogsan. <i>ld</i> xorgogsanaansho .	xubin dhac <i>m.l</i> (-bno ..., <i>m.l</i>) (<i>daaw</i>) Xubin ama sooh oo hoos uga dhaqaqa meeshiisii caadiga ahayd, badanaa waxa keena sooha taageera oo dabca. Rimmaydhac iyo siil-dhac waxa keena, inta badan, jiidid iyo jeexmid ku dhaca sooha taageerada xilliga dhalmada.
xorgogsanaansho <i>m.l/ld</i> xorgogsanaan .	xubin-holac <i>m.l</i> (-bno ..., <i>m.l</i>) (<i>daaw</i>) Halamacooldka xubno kalaggoyska mid ama ka badan astaamiihiis: barar, kuleyl, xanuun iyo dhaqaq la'aan.
xorjab¹ <i>m.l ld</i> xorjabid .	

xubnayn <i>m.f.dh eeg xubnee.</i>	xujooole <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> Qof had iyo jeer xijo keena. <i>ld xujaale.</i>
xubnee <i>f.g2 (-neeyay, -naysay)</i> 1. Wax xubno u yeelid. 2. Wax xubno u qaybin.	xujow <i>f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)</i> Wax xijo galay noqosho.
xubno holac <i>m.l (-ooyin ..., m.l)</i> Holac ku dhaca kala goysyada jidhka.	xujub <i>m.l (-byo, m.dh)</i> Qabri; xabaal. <i>ld xujuub.</i>
xuddumi <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Ku x.: neef xoolo ah ilmo dhashay siin. 2. Ka x.: haweeney foolanaysa ka dhalin.	xujuub <i>m.l (-byo, m.dh)</i> <i>ld xujub.</i>
xuddumin <i>m.f.dh eeg xuddumi.</i>	xukuman <i>f.mg4 (-mnaa, -mnayd)</i> Wax xukun ku dhacay ahaansho.
xuddun¹ <i>m.dh (-umo, m.l)</i> 1. Godka yarka ah oo caloosha bartankeeda ku yaal. 2. Hab waalidku carruurtiisa wax xoolo ah, u siyo (ilmaha dhashay xuddunta laga gooyo baa neefka la siinayo loogu xiraa; xuddunxir).	xukumid <i>m.f.dh eeg xukun².</i> <i>ld xakumid.</i>
xuddun² <i>m.dh (jool.)</i> Badhtamaha dhulka ee ka hooseeya carro-jiifka dhulka, hexroorkiisuna yahay 6900 oo mitir, oo leh cufnaan sare, kana kooban nikal iyo xadiid.	xukumnaan <i>m.f.dh eeg xukuman.</i> <i>ld xukumnaansho.</i>
xuddunxir¹ <i>m.l Xolo la siyo ilmo markaa dhashay.</i>	xukumnaansho <i>m.l/dh ld xukumnaan.</i>
xuddunxir² <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Ilmo markaa dhashay xoolo siin.	xukun militeri <i>m.l</i> 1. (<i>siyaa.</i>) Dawlad militri oo ku qabsatay awoodda xukunka xoog militeri, doorasho la'aan. 2. (<i>siyaa.</i>) Sharchiyo gaar ahaan lagu soo rogo dal, awood dheraadna siyya taliyaasha xoogga dalka, markuu dalkas gudhiisa ama dibaddiisa dagaal halis ah ka jiro.
xuddunxirid <i>m.f.dh eeg xuddunxir².</i>	xukun¹ <i>m.l</i> 1. Talis, guddoon. 2. <i>ld xugmi.</i> Go'aan maxkamadeed. 3. <i>ld xakaamat, xukuumad.</i> Dowlad; dawlo. <i>ld xugun.</i>
xuddur <i>m.l X. ah: xero weyn oo aad loo adkeeyay.</i>	xukun² <i>f.g1 (-umay, -untay; -umi)</i> 1. Wax maamulid. 2. Cid go'aan maxkamadeed ku qaadid.
xudduud¹ <i>m.l (-do, m.l)</i> Soohdin; seere; xad.	xukun-la'aan <i>m.dh</i> 1. (<i>siyaa.</i>) Dawlad la'aan. 2. (<i>siyaa.</i>) Dhaqdhqaqaq siyaaso-bulshadeed oo aaminsan in qaranku uu ku dhisnaado xuriyadda iyo madaxbannanidda qofka.
xudduud² <i>m.dh</i> 1. Duxda hadalka ama macnaha orah lagu dhawaaqay ka dambeysa. 2. Xusuus la sii dhadhansado, oo wax kolkas la sheegay soo kiciyaan, lagu soo garwaaqsado. 3. Seere; soohdin; xad.	xukuumad <i>m.dh ld xukun¹ (3).</i>
xuf <i>m.l (-faf, m.l)</i> Xuub yar oo harag jilicsan laga soo jeexay oo toobinka afka laga saaro. <i>ld xug¹ (2).</i>	xul¹ <i>m.l</i> 1. Wax badan kuwa laga soo xushtay. 2. <i>ld xulid.</i>
xufnugeyl <i>m.l.kh X. ah: xoolaha intooda tabarta yar.</i>	xul² <i>f.g1 (xulay, xushay)</i> 1. Tiro wax kale oo la nooc ah fiicnaan uga doorid. 2. Wax, wax kale ka dhex baarid. 3. Kayn iwm dhex marid.
xug¹ <i>m.dh X. ah: xaskul qori lagu xaqquqay oo buruqdii laga milay oo liilankii caddaa isu haray. 2. <i>ld xuf.</i></i>	xulad <i>m.l ld xulasho.</i>
xug² <i>f.g1 (-gay, -gtay)</i> 1. Xolo isku duuban, si degdeg ah u kaxayn, u eryid. 2. Si aayar ah maqaarka ama xuubka uga saarid. 3. Hilib ku haray maqaarka ka jarjarid. <i>ld hug.</i>	xulafo <i>m.dh.u</i> Dad is bahaystay.
xugid <i>m.f.dh eeg xug².</i> <i>ld hugid.</i>	xulan <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> Wax xul lagu sameeyey ahaansho.
xugmi <i>m.l ld xukun¹ (2).</i>	xulanti <i>m.dh</i> Wax badan inta laga soo xushay oo ugu wareegsan.
xugun <i>m.l ld xukun¹.</i>	xulasho <i>m.f.dh eeg xulo.</i> <i>ld xulad.</i>
xujaale <i>m.l ld xujooole.</i>	xulasho-dabeeeci <i>m.l (baay.)</i> Marka laga hadlays aragtida Daarwin, dariaqad ku soo darta tadafurka sinjiyo cusub oo xayawaan iyo dhirba leh.
xujee <i>f.g2 (-jeeyay, -jeysay)</i> 1. Cid xijo ku xirid. 2. Cid eedeyn.	xulato <i>m.dh</i> Laba qof, laba dawladood, laba cidoon ama ka badan oo gacan saar yeesha ama isbahaysi.
xujeey <i>m.dh.w eeg xaaji.</i>	xulbad <i>m.dh</i> Nagaar caws ah oo mirihiisa la cuno ama sanuunadda iyo wixii la mid ah lagu geedeyo.
xujeyn <i>m.f.dh eeg xujee.</i>	
xujo <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> 1. Weyddiin adag oo aan sahal looga jawaabi karin. 2. Dembi; Eed.	
xujoobid <i>m.f.dh eeg xujow.</i>	

xuli *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax fiicnaan ay leeyihiin ku soocasho. 2. Wax, wax ka baarasho.
xulid *m.f.dh eeg xul²*. *ld xul¹* (2).
xulin *m.f.dh eeg xuli*.
xulnaan *m.f.dh eeg xulan*. *ld xulnaansho*.
xulnaansho *m.ll/dh ld xulnaan*.
xulo *f.g3* (xushay, xulatay) Wax badan kuwa ugu wanaagsan kala bixid.
xuloobid *m.f.dh eeg xulow²*.
xulow¹ *m.l* Biyo gala cagaha marka kabo la'aan lagu socdo kulayl.
xulow² *f.g1* (-oway, -owday) Kulayl lagu socdo kabo la'aan awgeed cago biyo gelid.
xulquun *m.l ld xurquun*.
xuluf *m.l* Digirta baalkeeda kore.
xulus *m.l ld xalus*.
xuluul *m.dh* 1. Cawska jiilaalkii xoolaha dhirta hoosteeda looga guro. 2. *ld huluul*, **xaluul**. (-llo, m.l./dh) Xuluulasho; dhexgal; huluul-lad.
xuluulad *m.l ld xuluulasho*.
xuluulasho *m.f.dh eeg xuluulo*. *ld huluulad*, **huluulasho**, **xaluulad**, **xaluulasho**, **xuluul**
xuluuli *f.g2* (-iyay, -isay) Wax xuluul gelin.
xuluulin *m.f.dh eeg xuluuli*.
xuluulo *f.g/mg3* (xushay, xulatay) 1. Meel kayn ah dhexgelid adiga oo is gaabinaya. 2. Irrid gaaban ka hoos dusid. *ld huluulo*, **xaluulo**.
xuluushan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax, wax kale la dhexgeliyey ahaansho.
xuluushanaan *m.f.dh eeg xuluushan*. *ld xuluushanaansho*.
xuluushanaansho *m.ll/dh ld xuluushanaan*.
xulxul *m.l ld xolxol*.
xumaan¹ *m.f.dh eeg xun*. *ld xumaansho*, **xumi**.
xumaan² *m.dh* 1. Wax wax dhima ama waxyello leh ama la qoonsado. 2. wax xun ahaansho ama noqosho.
xumaansho *m.ll/dh eeg xumaan*.
xumadoon *m.l* X. ah: qof jecel in arrin laysku haayo xumaani ka dhacdo.
xumaraadis *m.l* X. ah: qof jecel in xumaani dhacdo.
xumayn *m.f.dh eeg xumee*. *ld xumays¹*.
xumays¹ *m.l ld xumayn*.
xumays² *m.dh.u* 1. Cawro; oogada dadka inta la qarsho. 2. Hilbaha inta uurkujirta ah. 3. Xoolaha iyo dadka intooda tabarta yar.
xumbayn *m.f.dh eeg xumbee*.
xumbaysii *f.mg2* (-iyyay, -iisay) Ka x.: wax xumbo ka keenid.
xumbaysiin *m.f.dh eeg xumbaysii*.

xumbee *f.mg2* (-beeyay, -beysay) Xumbo yeelasho.
xumbo *m.dh* Xoor; abur.
xumbuse *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo xooluhu daaqaan.
xumee *f.g2* (-meeay, -maysay) Cid xumo ku samayn.
xumi *m.dh ld xumaan¹*.
xummad *m.dh* Kulaylka jirka oo sarakaca jirro awgeed.
xummadaysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Wax xummadi hayso ahaansho.
xummadaysnaan *m.f.dh eeg xummadaysan*. *ld xummadaysnaansho*.
xummadaysnaansho *m.ll/dh ld xummadays-naan*.
xummad-guduud *m.dh* (daaw.) Cudur si aad ah la isu qaadsiyo sida badan ku dhaca carruurta, waxaana keena baktiiriyada "streptococcus". Wuxaana laga qaadaa qof qaba ama qof jeermigu jirkiisa ku jiro oo an bukin - waxaana la isugu gudbiya qufac ama caano jeermigu gaaray.
xummad-hurdo *m.dh* (daaw.) Cudur la isqaadsiyo oo uu keeno "arbo firus" waxa laga helaa Afrikada kulul iyo gobollada waqooyi ee koonfur Ameerika, waxa gudbiya kaneeco khaas ahaan "aedes Aegypti", firusku wuxu baabi'ya soohyada beerka iyo kelyaha.
xumo *m.l* Wax aan la jeclaysan ama aan wa-naagsanayn.
xun *f.mg4* (-umaa, -umayd) 1. Wax aan wanaagsanayn ahaansho. 2. Ka x.: wax aan raalli ka ahayn wax la sameeyey ahaansho. 3. Ku x.: wax, wax aad u jecel ahaansho.
xundhur¹ *m.dh* (-ro, m.l) Xuddun.
xundhur² *m.dh* (daaw.) Cudur la is qaadsiyo oo ku dhaca xiidmaha shuban dhiig iyo axal la socdaan.
xundhur-ameebeed *m.dh* (daaw.) Jirro xiidmeed oo uu keeno noole borotosoo ah (entamoeba istolytica), kaasoo keena in uu xiidmaha dalooliyo ama absees ku sameeya: beerka, sambabada iyo maskaxda; waxaana laga qaadaa cunnada iyo biyaha aan nadiifka ahayn oo ay gaadhey saxaro qof cudurkaas qaba.
xundhur-bakteeriyeed *m.l* (daaw.) Cudur ku dhaca xiidmaha oo uu keeno bakteeriyeed loo yaqaan shigella, waxaana laga qaadaa cunnada iyo biyaha aan nadiif ahayn oo ay gaadhey saxaro qof cudurkaas qaba. Astaamiiisa waxaa ka mid ah shuban,

lallabo, casiraad, qandho oo ilaa todobaad socdaan.	xus ¹ <i>m.l</i> 1. Allabari cid dhimatay loo sameeyo. 2. Damaashaad loo sameeyo dhacdo taariikh leh.
xundhuro <i>m.l.u</i> Qaraabo calaaqaad wanaagsani ka dhexeyo.	xus ² <i>f.g1</i> (-say, -stay) 1. Wax soo hadal qaadid. 2. Cid dhimatay Allabari u samayn. 3. Dhacdo tariikh leh xaflad u samayn.
xunguruf <i>m.db</i> 1. Bahal ka mid ah bahalaha sheekoyinka lagu tebiyo hase yeeshay ayan cidi weli arag oo leh ciddiyo dhaadheer oo ay wejiga kaga xagato dadka. 2. Dafo. 3. Cadaawadnimo yar oo dad ka dhexeysa.	xusan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax la xusay ahaansho.
xuquuq <i>m.db.w eeg</i> xaq.	xushlayn <i>m.f.db eeg</i> xushlee.
xur <i>m.l</i> Weel yar oo wax lagu beego oo afar qursi qaada; suus; madaal.	xushle <i>m.l</i> 1. Orod laafyo badan. 2. Si xarrago iyo mardaaddi leh u socoshada.
xurbi <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Caano iwm xurbiye ku walaqid.	xushlee <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Orod xushle ah ordid.
xurbin¹ <i>m.l (-nno, m.db)</i> 1. Ul dheer oo afka ganto ku leh oo caanaha iwm lagu walaqo. 2. Ul gaaban oo af buuran leh oo soorta la karinayo lagu walaqo. <i>ld</i> xurbiye, xurbo, xurub.	xushmad <i>m.db ld</i> xushmo.
xurbin² <i>m.f.db eeg</i> xurbi.	xushmadarro <i>m.db</i> Xushmo la'aanshada.
xurbiye <i>m.l (-yayaal, m.l/db)</i> 1. <i>ld</i> xurbin¹. 2. Qaybta ku dhex wareegta matoor danab ama danab dhaliiye, xurbintaasina waxa ay keentaa in uu danabku saaqmo mareegta dhexdeeda.	xushmadayn <i>m.db ld</i> xushmayn.
xurbo <i>m.db ld</i> xurbin¹.	xushmadee <i>f.g2</i> (-deeyay, -daysay) <i>ld</i> xushmee.
xurguf <i>m.db</i> Iska horimaad yar oo laba qof ama ka badan ka dhexeeya.	xushmayn <i>m.f.db eeg</i> xushmee. <i>ld</i> xushmadayn.
xurgufsi <i>fg2</i> (-iyay, -isay) Cid faraheeda xoog wax uga qaadid.	xushmee <i>f.g2</i> (-meeyay, -maysay) Cid xushmo u yeelid. <i>ld</i> xushmadee.
xurgufsiin <i>m.f.db eeg</i> xurgufsi.	xushmo <i>m.db</i> Sharaf iyo wanaag laga kasbado bulshada dhexdeeda; xurmo; muuno. <i>ld</i> xishmo, xushmad.
xurmayn <i>m.f.db eeg</i> xurmee.	xusid <i>m.f.db eeg</i> xus ² .
xurmaysan <i>f.mg4</i> (-snaa, -snayd) Wax xurmo leh ahaansho.	xusli <i>f.g/mg2</i> (-iyay, -isay) 1. <i>(f.g)</i> Wax dhudhun ku cabbirid. 2. <i>(f.mg)</i> U x.: wax ama cid u ilasho. 3. <i>(f.g)</i> Orod gaaban ordid.
xurmaysnaan <i>m.f.db eeg</i> xurmaysan. <i>ld</i> xurmaysnaano.	xuslin <i>m.f.db eeg</i> xusli.
xurmaysnaansho <i>m.l/db ld</i> xurmaysnaan.	xusnaan <i>m.f.db eeg</i> xusan. <i>ld</i> xusnaansho.
xurmee <i>f.mg2</i> (-meeyay, -maysay) Cid xurmo u yeelid; cid sharfid.	xusnaansho <i>m.l/db ld</i> xusnaan.
xurmo <i>m.db</i> 1. Weyneyn; sharaf; tixgelis; muuno. 2. Hanti yar oo nin siyo naagtiisa qaraabadeeda.	xusul <i>m.l ld</i> suxul.
xurquun <i>m.l</i> Gassiin. <i>ld</i> xulquun.	xusulduub¹ <i>m.l ld</i> xusulduubid.
xurub <i>m.l ld</i> xurbin¹.	xusulduub² <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Orod gacmuu laaban yihii xawli gaaban ku ordid.
xuruubbamid <i>m.db ld</i> xaruumid.	xusulduubid <i>m.f.db eeg</i> xusulduub ² . <i>ld</i> xusulduub¹.
xuruubban¹ <i>m.l ld</i> xaruun¹.	xusullaysasho <i>m.f.db eeg</i> xusullayso. <i>ld</i> xusullaysi.
xuruubban² <i>f.mg1</i> (-amay, -antay) <i>ld</i> xaruun².	xusullaysi <i>m.l ld</i> xusullaysasho.
xuruuf <i>m.db.w eeg</i> xaraf.	xusullayso <i>f.mg3</i> (-stay, -satay) 1. Xusul mudasho. 2. Dhudhun wax ku cabbirasho.
xuruumid <i>m.f.db ld</i> xaruumid.	xusuus <i>m.db</i> 1. Awoodda maskaxda ee kaydinta dhacdooyinka. 2. Gocashada dhacdo qof raad ku reebtay.
xuruun¹ <i>m.l ld</i> xaruun¹.	xusuusad <i>m.l ld</i> xusuusasho.
xuruun² <i>f.mg1</i> (-uumay, -uuntay; -uumi) <i>ld</i> xaruun².	xusuusasho <i>f.g4</i> (-snaa, -snayd) Cid wax horay u dhacay maskaxda ku haya ahaansho.
	xusuusasho <i>m.f.db eeg</i> xusuuso. <i>ld</i> xusuusad.
	xusuusdhig <i>m.l</i> 1. Meel la dhigo dukumentiga muhimka ah. 2. Dhigidda meel taariikh ah la dhigo ubax xusuus ah.

xusuusi *f.g2* (-iyay, -isay) Cid waxay ilowsanayd garwaqsiiin.

xusuusin *m.f.db* eeg xusuusi.

xusuusnaan *m.f.db* eeg xusuusan. *ld* **xusuusnaansho**.

xusuusnaansho *m.ll/dh* *ld* **xusuusnaan**.

xusuusuo *f.g3* (-stay, -satay) Cid waxay ilowsanayd garwaqsasho.

xusuusqor *m.l* (-rro, *m.db*) Buug lagu qoro waxyabaha la doonayo inaan la illaawin.

xutubi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Wax qadarin. 2. Wax fiiro gaar ah siin.

xutubin *m.f.db* eeg xutubi.

xutush *m.l* *ld* **cutush**.

xuub¹ *m.l* (-bab, *m.l*) 1. Lakab ama baal khafif ah, oo jilicsan, oo xubnaha nafleyda meelo ka mid ah ku rogan, ku dhaaaran. 2. Baal jaadkaas ah, oo dhirta iniihaeeda ama meeleeheed kale ku rogan.

xuub² *m.l* (-bab, *m.l*) (*c.nafl.*) Nudo kiish oo kale ah kuwaas oo daboola isku xidha ama ku dhereran unugyada bayoolojiyed iyo organ yarayaashooda, organnadooda iyo dhismayaashooda kale.

xuubbabbys *m.db* Saracda korkeeda (oogada dadka).

xuub-badh-habe *m.l* (-bayaal, *m.ll/dh*) (*baay.*) Marka la sharaxayo siimowga, xuub oggolaada inay dhixmaraan molikiyuulladda miluhu, hase yeeshee aanay dhex mari karin kuwa milmuhi.

xuub-balaasmeed *m.l* (-dyo, *m.db*) (*baay.*) Xuubka badh habaha ah ee sameeya xadka dusha ee unugga. Xuubka badankiisu wuxuu ka samaysanyahay borotiinno iyo dufan. Wuxuu joogteeyaa walxaha gelya iyo kuwa ka baxaya unugga.

xuubdhacsad *m.l* *ld* **xuubdhacsasho**.

xuubdhacsasho *m.f.db* eeg xuubdhacso. *ld* **xuubdhacsad, xuubdhacsi**.

xuubdhacsi *m.l* *ld* **xuubdhacsasho**.

xuubdhacso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Mas iwm xuub ridid. 2. Nafley cayilid. 3. Nafley muuqaalkeedii hore mid ka fiican yeelasho. *ld* **xuubsiibo**.

xuubdillaac (*eerniya*) *m.l* (-bab ..., *m.l*) (*daaw.*) Xubin jirka ka mid ah haddii ay ka baxdo meeshii ay caadi ahaan ku taalley.

xuubdillaacsad *m.l* *ld* **xuubdillaacsasho**.

xuubdillaacsasho *m.f.db* eeg xuubdillaacsco. *ld* **xuubdillaacsad, xuubdillaacsasi**.

xuubdillaacsasi *m.l* *ld* **xuubdillaacsasho**.

xuubdillaacso *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Xuubka sare iska siibid. 2. Qaabka sare beddelid.

xuubi¹ *m.l* Libaaxbadeedka waaweyn jaad ka mid ah.

xuubi² *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Caano degdeg u qurqurin. 2. (*f.mg*) Wax qolof ama ded saarnaa ka qaadid. 3. (*f.mg*) Xoolo iwm degdeg ku kaxayn.

xuub-ileed-holac *m.l* (-bab, *m.l*) (*daaw.*) Halaamacoodka xuubka daboola wilka isha. Astaamaha: xanuun badan, isha oo ilmeysa iyo aragga oo xumaada.

xuubin *m.f.db* eeg xuubi².

xuubka saynuuifiyal *m.l* (-lo, *m.db*) (*c.nafl.*) Xuub ka samaysan nudo isku xidhayaal, kaas oo sameeya kiish ku wareegsan kala goys dhaqdhqaqaq samayn kara, sida kala goyska suxulka, oo labada dhinacba kaga dhegsan laf. Kiishka waxaa ka buuxa dheecaan isjiidanaya oo subka korka sare ee carjowda kala goyska.

xuubka timbaanik *m.l* (-kyo, *m.db*) (*c.nafl.*) Xuubka kala sooca qaybta kore iyo qaybta dhexe ee dhetga. Wuxuu sameeyaa dhaqdhqaqaq uu ugu jawaabay hirarka codka, isaga oo u gudbinaya barta maqalka, siina marinaya laf dhexe-dhegoodka.

xuub-malaas *m.l* (-bab ..., *m.l*) (*c.nafl.*) Xuub qoyan oo gudaha kaga malaasan xubnaha qaab dhuumeedka leh iyo xubnaha daloola sida: sanka, daloollada sanka xiga qaybta neef mareenka, xameyti mareenka iyo qaybta ganaca. Afka waxaa ku malaasan xuub dhis-mihiisu isbedbeddelo. Xuubka malaasku wuxuu ka sameysanyahay: ebiteliyum oo ugu sareeya waxaana ku yaal qanjirro yar-yar oo sameeya xab, waxaana ka hooseeya lakab soohxiriiriye ah iyo lakab ah muruq-xuubeed oo ugu hooseeya.

xuub-maskaxeed *m.l* (-bab.../-dyo, *m.db*) (*c.nafl.*) Saddexda xuub ee ka sameeyasan sooh xiriiriye oo hoos kaga dhaaaran lafta madaxa iyo godka laf-dhabarta, waxayna daboolaan maskaxda iyo xangullada.

xuub-muruqeed *m.l* (-bab ..., *m.db*) (*c.nafl.*) Sooh xiriireed daboola xubnaha jilicsan ee jirka wuxuuna leeyahay qayb sare, maqaarka hoostiisa, iyo qayb hoose oo ku duuban xirmooyinka muruqyada.

xuubsad *m.l* *ld* **xuubsasho**.

xuubsasho *m.f.db* eeg xuubso. *ld* **xuubsad, xuubsi**.

xuubsi *m.l* *ld* **xuubsasho**.

xuubsiibad *m.l* *ld* **xuubsiibasho**.

xuubsiibasho *m.f.db* eeg xuubsiibo. *ld* **xuubsiibad**.

xuubsiibo *f.mg3 (-btay, -batay)* Xuubka ama haragga duugooba ka bixid, ka siibasho (halaqu sanadiiba dhawr jeer buu xuub-siibtaa).

xuubso *f.g3 (-saday, -satay)* 1. Xuubka hore ka diirasho, ka muruxso. 2. Canaan iyo dagaal kulul cid ku samayn.

xuub-ubuceed *m.l (-bab ..., m.db)* (*c.nafl*) Xuubka qoyan ee uirkujirtada gudaheeda.

xuub-wadne *m.l (-bab ..., m.l)* (*c.nafl*) Xuubka ku daboolan wadnaha oo laba qaybood leh; qayb dibadeed oo dhammaan wadnaha daboola wuxuuna ku dhaggan-yahay xididdada dhiigga ee waaweyn oo wadnaha ka baxa ama soo gala; qaybta gudaha qoyaan leh waa kiish xiran: waji toos ugu dhaggan muruqa wadnaha; iyo waji xiga qayb dibadeedka xuubka; riisheka dhexdiisa waxaa ku jira qaddar yar oo dhacaan ah oo ka ilaaliya isxoqidda labada qaybood ee xuubka marka wadnahu garaacayo.

xuub-wadneed *m.l (-dyo, m.db)* (*c.nafl*) Dhinaca lafdhabarleyda, xuub qoyan oo sameeya gidaarka moqorka kalka wadnaha.

xuub-xabeed *m.l (-dyo, m.db)* (*baay*) Lakab nudo ah oo ka kooban ibitiiliyam ay tiiriyaan nudo isku-xidhayaal. Ibtiiiyamka dhexdiisa waxa laga heelaa unugyo goblet oo gaar ah, kaas oo guudka kaga dhiijiya xab, ibitiiliyamkuna badanaa waxaa uu leeyahay gan. Xuub xabeebku wuxuu ku dhhereeranyahay moqorrada jidhka ee xidhiidhka la leh dibadda sida mariinka cuntada iyo mariinka hawada.

xuudhayn *m.f.db eeg* xuudhee. *ld xuudheys*.

xuudhee *f.mg2 (-dheeyay, -dheysay)* 1. Socod aayar ah oo aan meel la tageyn socosho. 2. Isku x.: laba nafley isku dirid.

xuudheys *m.l ld* **xuudhayn**.

xuuko *m.db* Subag hilibka geela laga shiilo oo sida xayrtta adkaata.

xuunsho *m.db* Shimbir badanaa cad oo wasakhda cunta.

xuur *m.l (-ro, m.l)* 1. Inan da' yar. 2. X. ah: yar, aan weyneyn.

xuur *m.db* 1. Gabar yar oo aan fil weyneyn. 2. Shimbir luqun dheer.

xuuralcayn *m.db* 1. Gabdho aad u qurxoон oo jannada jooga. 2. Gabadh aad u qurxoон una dabcı wanaagsan.

xuuri *f.mg2 (-iyay, -isay)* *ld* **khuuri**.

xuurin *m.f.db eeg* xuuri.

xuurtayn *m.f.db eeg* xuurtree.

xuurtaysii *f.g2 (-iiyay, -iisay)* *ld* **xuurtee**.

xuurtaysiin *m.db ld* **xuurtayn**.

xuurtee *f.g2 (-teeyay, -taysay)* Cid xuurto badid. *ld* **xuurtaysii**.

xuurto *m.db* Culays ku yimaada neefta marka nafley orod ku daasho ama hawl iwm. *ld* **xiiq**.

xuurtoo *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Xuurto dareemid.

xuurtood *m.f.l eeg* xuurtoo.

xuux *m.db* "X!": erey carruurta lagu yiraahdo marka la cabsiinayo.

xuuxi *f.g2 (-iyay, -isay)* Carruur wax ku cabsiin.

xuuxin *m.f.db eeg* xuuxi.

Y

y (ya') *m.db* Xarafka saddex iyo labaatanaad ee alifba'da af soomaaliga waana shibbane.

yaa¹ *mu.we* Kuma ayaan?, tuma ayaan?
yaa² *e.we* Maxaad tiri? Ku soo celi!

yaa³ *qr.dd ld baa.*

yaa⁴ *qr.* Yaan: markii qurubka diidmada 'aan 2' lagu lifaaqo amar diidmo ayuu muujiyaa. Tus. "Yaanu keenin".

yaab¹ *m.l* Amakaag; irkig; abyani; fajac.

yaab² *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Ku y./ka y.: dhacdo qof sameeyey la fajicid. 2. U y.: wax dhibaato uga baqid (cid). 3. Ka y.: dhibaato ka baqid (cid). 4. Isla y.: cid fal ay samaysay ka qoomamayn.

yaabban *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld yaabsan.*

yaabbanaan *m.db* *ld yaabsanaan.*

yaabbanaansho *m.l/dh* *ld yaabsanaansho.*

yaabi *f.mg2* (-iyay, -isay) Ka y.: cid yaab ku abuurid.

yaabid *m.f.db* *eeg yaab².* *ld yaabis².*

yaabin *m.f.db* *eeg yaabi.* *ld yaabis¹.*

yaabis¹ *m.l* 1. Y. ah: aan iidaan (ama goosaar) lahayn (cunto iwm); engegan. 2. *ld yaabin.*

yaabis² *m.db* *ld yaabid.*

yaabsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax yaab hayo ahaansho (qof). *ld yaabban.*

yaabsanaan *m.f.db* *eeg yaabsan.* *ld yaab-banaan, yaabbanaansho, yaabsanaansho.*

yaabsanaansho *m.l/dh* *ld yaabsanaansho.*

yaac *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Dad, duunyo ama qalab kala firdhasho. 2. Ka soo y.: furuuruc iwm oo gada dusheeda ka soo bixid.

yaaci *f.g2* (-iyay, -isay) Dad, duunyo ama qalab kala firdhini.

yaacid *m.f.db* *eeg yaac.*

yaacin *m.f.db* *eeg yaaci.* *ld yaacis.*

yaacis *m.l* *ld yaacin.*

yaacsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Dad, duunyo ama qalab wax kala firirsan ahaansho.

yaacsanaan *m.f.db* *eeg yaacsan.* *ld yaacsanaan-sho.*

yaacsanaansho *m.l/dh* *ld yaacsanaan.*

yaadaddo *m.db* (*c.nafl.*) Bahal yar oo wax xagta oo leh duf adag iyo qodxo dhaadheer oo mardimo leh, caddaan iyo madow ah; caanaqub; kashiito; dhiddo.

yaahuu *e.d* Erey laga horgeeyo qof habaar-tamay. Tus. "Cuqdaa iyo cawradaa cun!", "Islahel!".

yaallin *m.l* Oollin.

yaambo *m.db* (-ooyin, *m.l*) *ld yaanbo.*

yaanbo *m.db* (-ooyin, *m.l*) 1. Bir xalleefsan oo af ballaaran iyo daab leh oo beeraha lagu falo. 2. Bir af ballaaran oo godan leh oo ay cagafcagaftu beeraha ku fasho.

yaanyo *m.db.u* (*bot.*) Miro guduudan ama cillaan xigeen ah oo la cuno iyagoo ceerin ama bisil; inta badan iidaankaan lagu daraa.

yaanyuur *m.db* (-ro, *m.l*) Mukulaal, dummad.

yaaq *m.l* (*bot.*) Geed dheer oo aad iyo aad u sal iyo jirrid iyo dhex weyn; mayraxdiisa waxaa laga sameeyaa xargo iyo waxyalo kale; mirihiisu waxay leeyihii qaabka qulucda, buruq la cunana waa leeyihii.

yaaqil *m.l* Shilin yar oo markaa ugaxnimadii ka soo baxday.

yaqqud *m.l.u* Nooc ka mid ah dhagxaanta qaaliga ah oo dhawr midab oo kala duwan u sii kala baxa.

yaar¹ *m.l* *ld jaar*(2).

yaar² *fg1* (-ray, -rtay) Koor carrabbadeeda isku xirid si aanay u shanqarin.

yaardi *m.l* (-yo, *m.db*) Halbeeg dhererka lagu cabbiro oo habka ingiriiska ah oo u dhigma 0.914 m.

yaare *m.l* 1. Xilli ka mid ah xilliyada sannadka soomaalida oo roobab ka da'aan xeebaha bari. 2. Dhaxanta roobku keeno.

yaarid *m.f.db* *eeg yaar².*

yaasiinmaddoone *m.l* (-nayaal, *m.l/dh*) Mar-soobax.

yaaw *m.l* Leber laba loo dhigay middood.

yabaal¹ *m.l* 1. Dhirta magoolkeeda. 2. *ld ya-baalid.*

yabaal² *f.mg1* (-aalay, -aashay) Magoolid (geed).

yabaalid *m.f.dh eeg* yabaal². *ld* yabaal¹ (2).

yabaaq *m.l'ld* yabaq¹.

yabadhaalo *m.dh* Carruurgaay dhasho hawee-ney minyaro ah.

yabaq¹ *m.l* Hadal iyo dhawaqaq dad meel du-rugsan ka yeeraya. *ld* jabaq¹, yabaq¹.

yabaq² *f.mg1* (-bqay, -baqday; -bqi) Dad ama naafley meel fog ka buuqid. *ld* jabaq².

yabar *m.dh* Xoolaha ugu horreeya oo la siiyo arooska.

yabarayn *m.f.dh eeg* yabarayn.

yabaree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Ka y.: cid mingis, rooxaan iwm ka muddeyn (ka tu-mid).

yabaro *m.dh* Waxyalo dadka wadaaddada qaba loo sameeyo, waxayna u dhhexaysaa “saagootiga” iyo “ruqsada” (wadaaddo; fiqib-buraale).

yablas¹ *m.l* Qaylo badan.

yablas² *f.mg1* (-say, -stay) Qaylo badan samayn.

yablasid *m.f.dh eeg* yablas².

yabooch¹ *m.l* 1. Dadka cayrra ah, baryada ay wax ku weyddiistaan; waxa kolkay yabooh-sadaan la siiyo. 2. *ld* yaboohid.

yabooch² *f.mg1* (-hay, -hday) 1. Ka y.: baadi meel shir ah ka naadin. 2. U y.: cid, cid kale taageero u weyddiin.

yaboochi *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Baadi la hayo shir ka baafin. 2. Yabooch weyddiin.

yaboohid *m.f.dh eeg* yabooch². *ld* yabooh¹ (2).

yaboochin *m.f.dh eeg* yaboochi. *ld* yaboohis.

yaboohis *m.l'ld* yaboohin.

yaboohsad *m.l'ld* yaboohsasho.

yaboohsasho *m.f.dh eeg* yaboohsasho. *ld* yabooh-sad, yaboohsi.

yaboohsi *m.l'ld* yaboohsasho.

yaboohso *f.g3* (-saday, -satay) Qof cayr ah cid baryid.

yabqid *m.f.dh eeg* yabaq². *ld* jabqid.

yac¹ *m.dh* Sagarada teeda dheddig.

yac² *e.d* Ka joog! Daa!

yacarun *m.l'ld* carun.

yacay¹ *m.l* Geedo yaryar iwm oo dhawraarin ahaan gogosha iyo dhulka la kala dhxgeliyo; asgogol.

yacay² *f.g1* (-yay, -yday) Guri yacay dhigid.

yacayan *f.mg4* (-yaa, -ynayd) Guri wax yacay la dhigay ahaansho.

yacayid *m.f.dh eeg* yacay².

yacaynaan *m.f.dh eeg* yacayan. *ld* yacaynaan-sho.

yacaynaansho *m.l'ld* yacaynaan.

yacni *fk*. Waxaa loola jeedaa.

yacyacood *m.l.kh* 1. Y. ah: miro aan weli bislaan. 2. Y. ah: hilib aan bislaan oo weli dhiiggi leh.

yad¹ *m.dh* 1. Awood gacan lagu fuliyo. 2. Mulkile. 3. Gacan. *ld* yed¹.

yad² *f.g1* (-day, -dday) 1. Cid ama wax gacan wax ku yeelid. 2. Gacan wax ku dhigid. 3. *ld* yad 2. U y.: cid wax siin. 4. Ku y.: cid gacan wax ku yeelid.

yadan *m.l'ldh* (-mo/-nno, *m.dh*) Biyo fadhiis yar oo hoos u dheer, qaranka dushooda ku ku samaysma.

yadid *m.f.dh eeg* yad².

yagcar *m.dh* (bot.) Geedka mayddiga dhalo.

yagleel¹ *m.l'ldh ld* yagleelid.

yagleel² *f.mg1* (-eelay, -eeshay) 1. Xero ama deyr si ku meel gaar ah u samayn. 2. Labo qof oo is guursanaaya guri u dhisid.

yagleelid *m.f.dh eeg* yagleel². *ld* yagleel¹.

yah *e.d* Erey wixii la qoosado oo la haaraama hayo lagu yiraahdo; hah! caku!.

yahaabur *m.l.kh* Y. ah: qof lixaad weyn.

yahaaburnimo *m.dh* Yahaabur ahaansho.

yahan *m.l* 1. Dhagax, adag, xanaf leh oo middiyaha, toorriyaha iwm lagu afeeyo. 2. Bayduri; ugaarsade; laaye; dile; hartaanti. 3. Hadii magac gadaal loogu liifaqo xirfad ayuu muujiyaa. Tus. “Dagaalyahan, aqoon-yahan iwm”.

yakayn *m.f.dh eeg* yakee.

yake *m.l* 1. Ganaax weyn oo la saaro cid jebisey xeer u degsan bulsho dhaqan wadaag leh. 2. *ld* yeeg.

yakee *f.g2* (-keeyay, -kaysay) Cid ganaax weyn saarid.

yakeysan *f.mg4* (-snaa, -snayd) Qof yakoobay ahaansho.

yakeysanaan *m.f.dh eeg* yakeysan. *ld* yakeysa-naansho.

yakeysanaansho *m.l'ldh ld* yakeysanaan.

yakoobid *m.f.dh eeg* yakow.

yakow *f.mg1* (-oobay, -owday; -oobi) Qof xuojoobid.

yal *m.l* Dabayl qabow oo roobku keeno.

yalaalug *m.l'LLallabo*. *ld* yalaalugo.

yalaalugo *m.dh ld* yalaalug.

yalaalugoo *f.mg3* (-ooday, -ootay) Qof yalaalugo dareemid.

yalaalugood *m.f.l eeg* yalaalugoo.

yalaalugsan *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof yalaalugo hayso ahaansho.

yalaalugsanaan *m.f.dh eeg* yalaalugsan. *ld* yalaalugsanaansho.

yalaalugsanaansho *m.l'ldh ld* yalaalugsanaan.

- yalalaxo** *m.db* (-oojin, *m.l*) *ld* **yalanyalxo**.
- yalanyalxo** *m.db* (-oojin, *m.l*) Dabayl qabow oo roobku markuu da'o ka dib timaada. *ld* **yalalaxo**.
- yalanyalxoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Dhaxan yar dareemid cabsi awgeed.
- yalanyalxood** *m.f.db* *eeg* yalanyalxoo.
- yalax** *m.l.kh* Y. ah: timo aad u jilicsan. *ld* **ya-leex** (2).
- yaleex** *m.l* 1. Dabayl ka kacda miyiga oo cabsigelisa qofka keligiisa socda. 2. *ld* **yalax**. Timo dad oo aad u jilicsan, sida yixda.
- yamaan** *m.l* Qamaan.
- yamaarug** *m.l* (*bot.*) Geed yar oo gaxandhada u eg.
- yamays** *m.l* (*bot.*) Dhul weyn oo wareegsan oo go'ay oo salkiisu fogyahay oo inta badan biyo galaan, sida kan Gaalkacyo ku yaal.
- yamxeeri** *f.mg2* (-iyay, -isay) Qof xaaladdiisa dhaqaale oo wanaagsan ka been sheegid; wax badan ka dayrin.
- yamxeerin** *m.f.db* *eeg* yamxeeri. *ld* **yamxeero**.
- yamxeero** *m.db* *ld* **yamxeerin**.
- yamyam** *m.l.kh* 1. Y. ah: qof hadal badan. 2. Askar ku hadli jirtay afka sawaaxiliga oo ingiriisku ka keenay bariga Afrika.
- yaqfo** *m.l* (-oojin, *m.l*) Ilko.
- yaqiin** *m.db* War iwm oo dhabnimadiisa la hubo; xaqiiq.
- yaqiinsasho** *m.f.db* *eeg* yaqiinso. *ld* **yaqiinsi**.
- yaqiinsi** *m.l* *ld* **yaqiinsasho**.
- yaqiinso** *f.g3* (-saday, -satay) War iwm dhabnimadiisa hubsasho.
- yaqyaqsasho** *m.f.db* *eeg* yaqyaqso. *ld* **yaqyaqsi**, **yaqyaqsood**.
- yaqyaqsi** *m.l* *ld* **yaqyaqsasho**.
- yaqyaqsii** *f.mg2* (-iiyay, -iisay) Ka y.: cid yaqyaqsi ku dhalin.
- yaqyaqsiin** *m.f.db* *eeg* yaqyaqsiin.
- yaqyaqso** *f.mg3* (-saday, -satay) Qof yaqyaqsi dareemid. *ld* **yaqyaqsoo**.
- yaqyaqsoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) *ld* **yaqyaqso**.
- yaqyaqsood** *m.l* *ld* **yaqyaqsasho**.
- yar¹** *m.l* (-ryar, *m.l*) Wil da' yar.
- yar²** *m.db* (-ryar, *m.l*) Gabar da' yar.
- yar³** *f.mg4* (-raa, -rayd; **yaryar**) 1. Wax da'iiisu yartahay ahaansho. 2. Wax tiradooda ama cabbirkoodu uusan badnayn ahaansho.
- yaraan¹** *m.l* (-nno, *m.db*) Carruur hooyo wada dhashay midka ugu dhalasho dambeeyaa; guradambays.
- yaraan²** *m.f.db* *eeg* yar³. *ld* **yaraansho**.
- yaraansho** *m.l* *ld* *eeg* yarow. *ld* **yaraan²**.
- yarad** *m.l* Hanti la siiyo qoys ama qof laga guursaday gabar ama haweenay.
- yarayn¹** *m.f.db* *eeg* yaree. *ld* **yarays**, **yaryasiin**.
- yarayn²** *m.db* (*kiim.*) Ogsiijin kasaaridda ama haydaroojin kudaridda loo geysto iskudhis. Guud ahaan, waxa la odhan karaa atam, molikuyuul ama ayoon wuu yaraaday ama yarayn baa ku dhacday marka uu helo elektaroono.
- yarays** *m.l* *ld* **yarayn¹**.
- yaraysad** *m.l* *ld* **yaraysasho**.
- yaraysasho** *m.f.db* *eeg* yarayso. *ld* **yaraysad**, **yaryasi**.
- yaryasi** *m.l* *ld* **yaraysasho**.
- yarysii** *f.g2* (-iiyay, -iisay) *ld* **yaree**.
- yaryasiin** *m.db* *ld* **yarayn¹**.
- yarayso** *f.g3* (-stay, -satay) 1. Qof fal samayntiisa sahlasho. 2. Qof wax ku weyn wax yar ka dhigasho. 3. Qof, cid wax liita ka dhigasho.
- yare** *fk*. Xoogaa, in yar. Tus. "Wuu yare daalanyahay". *ld* **yareche**.
- yaree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) 1. Qof fal samayntiisa dhimid. 2. Qof wax weyn ama tiradoodu badantahay wax yar ka dhigid. *ld* **yareysii**.
- yareche** *fk*. *ld* **yare**.
- yariis¹** *m.l.kh* Y. ah: nin bar yar.
- yariis²** *m.db.kh* Y. ah: haweeney bar yar.
- yaris** *m.db* 1. Ugaarta qaybteeda yaryar sida calakudda, sagaarada iwm. 2. Cawska jaad ka mid ah.
- yarow** *f.mg3* (-raaday, -raatay) Wax yaraaday noqosho.
- yaryarayn** *m.f.db* *eeg* yaryaree.
- yaryaraysasho** *m.f.db* *eeg* yaryarayso.
- yaryaree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) Yaryar ka dhigid, jarjarid; dhuudhuubid.
- yaryareyso** *f.g3* (-stay, -satay) Wax isticmaal kooda dhaqaalaysasho.
- yaryaro** *m.db* Jaad cawska xooluhu daaqaan ka mid ah.
- yas** *f.g1* (-say, -stay) Cid wax liita ka dhigid.
- yasid** *m.f.db* *eeg* yas.
- yasir** *f.g1* (-ray, -rtay) U y.: cid wax qabsoo-middiisa u sahlid.
- yasirid** *m.f.db* *eeg* yasir.
- yatiin** *m.l* *ld* *u* Carruur yaryar oo aabahood dhintay, agoon.
- yaw** *m.l.kh* Y. ah: qof damac iyo hunguri badan leh oo bulshada dhexdeeda aan qiiimo ku lahayn.
- yawyab¹** *m.l* 1. Baryo foolxun oo qof baryayo laga aamusi waayo oo faraqa lagu dhego. 2. Buuq carruur.

yawyab² *f.mg1 (-bay, -btay)* 1. Ku y.: si aad ah cid wax uga baryid. 2. Ku y.: naflay buuq samayn.

yawyabid *m.f.dh eeg yawyab²*.

yaxaas *m.l (c.naf)* Bahal webiga ku jira oo abeeso-lugaley weynaatay u eg; haraggiisa waxaa kasoo taagtaagan filgimmo geeso u eg oo waa adayg toxob leh; wuxuu leeyahay dabo dheer iyo madax isaguna dheer oo saddexgees qaabki leh; daaman adag iyo af weyn oo ilko ku sarcanyihiin; dadka iyo duunyadaba waa uu cunaa.

yaxdho *m.l (-ooyin, m.l)* Hilib.

yaxoob *f.mg1 (-bay, -btay)* *ld yoxoob²*.

yaxoobid *m.dh ld yoxoobid*.

yaxuuus *m.l* Nin aad u gaboobay.

yaxuuusoobid *m.f.dh eeg yaxuuusow*.

yaxuuusow *f.mg1 (-soobay, -sowday)* Yaxuuus noqosho (nin).

yaxyax¹ *m.l* 1. Xishood; sheex; xil ka bax. 2. *ld yaxyaxid*.

yaxyax² *f.mg1 (-xay, -xday)* Qof ceeb weyn dareemid.

yaxyaxi *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka y.: khajil iyo xishood cid gelin.

yaxyaxid *m.f.dh eeg yaxyax²*. *ld yaxyax¹* (2).

yaxyaxin *m.f.dh eeg yaxyaxi*.

yeber *m.l.kh* Y. ah: ilmo isku hooyo ah kan ugu yar; gurudambays.

yed¹ *m.dh ld yad¹*.

yed² *f.g1 (-day, -dday)* *ld yad²* (3).

yedid *m.f.dh eeg yed²*.

yeeg *m.l (-gag, m.l)* Turub hal dhibic leh oo ka sareya baashiga. *ld yake* (2), *yeeke*.

yeeg-bibani *m.l (-iyo, m.l)* *ld yeeg-bibiish*.

yeeg-bibiish *m.l (-iyo, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay dhinac hal dhibic ku leh, dhinaca kale-na shan dhibcood. *ld banji-biyeeg, biish-biyeeg, yeeg-bibani*.

yeeg-bicaddaan *m.l (-nno, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay dhinac hal dhibic ku leh, dhinaca kalena ka cad. *ld caddaan-biyeeg*.

yeeg-bidooh *m.l (-hyo, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay dhinac hal dhibic ku leh, dhinaca kalena laba dhibcood ku leh. *ld dooh-biyeeg*.

yeeg-bijoohaar *m.l (-rro, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay dhinac hal dhibic ku leh, dhinaca kalena afar dhibcood ku leh. *ld joohaar-biyeeg*.

yeeg-bisaliim *m.l (-mo, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay dhinac ku leh hal dhibic, dhinaca kalena saddex dhibcood ku leh. *ld saliim-biyeeg*.

yeeg-bishiish *m.l (-shyo, m.dh)* Dthagax dubnadeed oo wejiga cayaarta loogu talag-galay, dhinac ku leh hal dhibic, dhinaca kalena lix dhibcood. *ld shiish-biyeeg*

yeegtiis *m.l (-syo, m.dh)* Bisha ku dhammaata kow iyo soddon.

yekee *m.l (-kayaal, m.l/dh)* *ld yeeg*.

yeel¹ *m.l (-lal, m.l)* Qeeb ceel biyo looga cabbo sida wadaan, dawli iwm.

yeel² *m.l Y.-kay, y.-kaa:* arrintay, arrintaa iwm.

yeel³ *m.dh (-lo, m.l)* 1. Xarig dheer oo loo isticmaalo awrta rariddeeda oo isaga gudba awrka dhinacyadiisa, dabagelisna leh. 2. Inta xarig ah ee ka samaysan harag.

yeel⁴ *xi. (nax.)* Ha yeesh (hayeeshee) ama hase yeesh (haseyeesh): ha ahaatee, laakiin.

yeel⁵ *f.g1 (-eelay, -eeshay)* 1. Cid arrin ama wax kale ka aqbalid. 2. Kab go'day samayn. 3. Wax samayntooda ku kicid.

yeelaal *m.l* 1. Hab; farsamo; tab. 2. Laamo geed oo lagu xoojiyo wadaanta afkeeda.

yeelaali *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax samayn ama hindisid.

yeelaalin *m.f.dh eeg yeelaali*.

yeelan *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Kab, wadaan iwm wax la sameeyey ahaansho.

yeelasho *m.f.dh eeg yeelo*.

yeele *m.l (-layaal, m.l/dh)* (nax.) Magaca waafaqsan qaab sarfeedka falka weerta; fale.

yeelid *m.f.dh eeg yeel⁵*.

yeelin *m.f.dh eeg yeeli*.

yeelnaan *m.f.dh eeg yeelan*. *ld yeelnaansho*.

yeelnaansho *m.l/dh ld yeelnaan*.

yeelo *f.g3 (-eeshay, -eelatay)* 1. Hanti ama wax kale lahaan. 2. Ku y.: dayn cid ku lahaan. 3. U y.: wax aad u danayn. 4. Kab iwm suun u samaysasho.

yeelsii *f.g1/-g2 (-iiyay, -iisay)* Cid arrin ama wax kale oggolaysiin.

yeelsii *m.f.dh eeg yeelsii*.

yeelyeel *f.g1 (-eelay, -eehsay)* Is y.: qof wax uusan ahayn iska dhigid.

yeelyeelad *m.l ld yeelyeelasho*.

yeelyeelasho *m.f.dh eeg yeelyeelo*. *ld yeel-yeelad*.

yeelyeelid *m.f.dh eeg yeelyeel*.

yeelyeelo *f.mg3 (-eeshay, -eelatay)* Cir in uu da'o u diyaar garoobid.

yeer¹ *m.dh* Dhawaqaq; cod.

- yeer²** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. U y.: cid u dhawaqid si ay u timaaddo. 2. Nafley dhaawaqid.
- yeerasho** *m.f.dh eeg* yeero.
- yeeri** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qalab muusiko ka dhawaajin. 2. U y.: cid wax ay qorto u akhriyid.
- yeerid** *m.f.dh yeer²*. *ld yeeris²*.
- yeerin** *m.f.dh eeg* yeeri. *ld yeeris¹*.
- yeeris¹** *m.l ld yeerin*.
- yeeris²** *m.dh ld yeerid*.
- yeero** *f.mg3 (-rtay, -ratay)* U y.: cid wacasho.
- yeersasho** *m.f.dh eeg* yeerso.
- yeerso** *f.g3 (-saday, -satay)* Arday quraan qoranaaya aayadda uu marayo macallinka u sheegid si midda ku xigta loogu sheego.
- yeey** *m.l ld yeey*.
- yerid** *m.l 1. ld yirid*. Cudur ku dhaca ilkaha oo cirridka waxyela. 2. Y. ah: nin doob ah.
- yeris** *m.dh* 1. Ugaarta inteeda yaryar. 2. Cawska jaad ka mid ah.
- yersin** *m.l* Ugaarsadaha soo qumiya dagiiranka.
- yey** *m.l (c.nafl)* Bahal dugaagga ka mid ah oo eeyga u eg, arigana aad u laysa; uubato; uu leey. *ld yeey*.
- yib¹** *m.dh* Cayaar fadhliga lagu dheelo, shan iyo labaatan hogood leh, si afar gees ah dhulka loogu calaamadiyo, oo ay dheelaan laba qof oo kiiba yeesho laba iyo tobantoban dhagax oo isku midab ah, waxaana loo cayaaraa habka daamada loo dheelo.
- yib²** *f.g1 (-bay, -btay)* Yib cayaarid.
- yibal** *m.l* Darxumo ka muuqata xoolo caato ah marka ay biyo cabbaan ee ay baad waayaan.
- yibid** *m.f.dh eeg* yib².
- yibir¹** *m.l* Qof ka tirsan beesha loo yaqaano Yibro.
- yibir²** *m.dh* Haweenay aad u hunguri xun.
- yibirnimo** *m.dh* Yibir ahaansho.
- yiblasho** *m.f.dh eeg* yiblo.
- yiblo** *f.mg3 (-laday, -latay)* Wax yibal hayo noqosh.
- yicib** *m.dh* Gudda miro ka baxa oo qolof iyo labo qalbac oo beer ah leh oo la cuno, aadna u nuxrur badan. *ld jicib*.
- yicibciye** *m.l* Nooc ka mid ah dhirta faalasha oo geelu aad u daaqo.
- yiciis** *m.dh.u* Dad tabartoodu liidato saboolna ah.
- yicis** *m.dh* 1. Carruur yaryar oo tabar daran nafaqo darro awgeed. 2. Carruur yaryar oo hooyadood dhimatay.
- yicisnimo** *m.dh* Wax yicis ah ahaansho (carruur).
- yiddidiilo** *m.dh* Rajo; himilo. *ld hididdiilo*.
- yir** *m.l* Wax yar oo adag oo ku go'an ibta neefka guran.
- yirid** *m.l (daaw.)* Halaamacoodka cirridka oo ay keento huuro ilkaha iyo cirridka meesha ay iska galaan fariisata. Cirridku wuu bararaa si sahlanna dhiig ayaa uga yimaada. *ld yerid* (1).
- yix** *m.dh* Timaha hore oo yaleexa ah oo carruuta la dhashaan.
- yoohoomid** *m.f.dh eeg* yohoona².
- yoohoona¹** *m.l kh* Y. ah: gaadiidka badda oo shiraaca leh, kolkay u socdaan docda urtu u socoto oo ay dheerayna hayaan.
- yoohoona²** *f.mg1 (-oomay, -oontay; -oomi)* 1. Socod aan joogsi lahayn socosho. 2. Gaadiid badeed dabayl gadaal uga timid si fiican ugu socosho. 3. Iyada oo aan rajo laga qabin in la soo noqdo meel ka tegid.
- yohoonsan** *f.mg4 (-oona, -oonayd)* Wax yohoomay ahaansho.
- yohoonsanaan** *m.f.dh eeg* yohoonsan. *ld yohonsanaansho*.
- yohoonsanaansho** *m.l/dh ld yohoonsanaan*.
- yoobsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Dad ama xoolo meel tuuran ahaansho.
- yoobsanaan** *m.f.dh eeg* yoobsan. *ld yoobsa-naansho*.
- yoobsanaansho** *m.l/dh ld yoobsanaan*.
- yoobsasho** *m.f.dh eeg* yoobso.
- yoobso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Dad ama xoolo meel tuurasho.
- yooco** *m.dh (bot.)* Geed kolkuu koro sal weyn yeesha oo haamo waaweyn iyo weelal kale laga qoro.
- yoofil** *m.dh.u* Timo aan la firin ee si xun ku dheeraada; yoos; baabbul; hoolif.
- yookayn** *m.f.dh eeg* yokee.
- yookaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Xoolo, wax addimada ka xiran ahaansho. 2. Xoolo wax geed lagu qabbiray ahaansho.
- yookaysnaan** *m.f.dh eeg* yookaysan. *ld yoo-kaysnaansho*.
- yookaysnaansho** *m.l/dh ld yookaysnaan*.
- yookee** *f.g2 (-keeyay, -kaysay)* 1. Xoolo addimo ka xirid. 2. Xoolo geed ku qabbirid.
- yookeo** *m.dh* Wax soo baxsan ama kor u likaysan.
- yool** *m.l* 1. Degganaansho la'aan nafley ka muuqata. 2. (*lal, m.l*) Sal; gun; madhaafaan. Maalintii y.ka: maalinta qiyamaaha. 3. (*lal, m.l*) Goob; madal; garoonka gudahiisa meesha kubbadda cagta iwm lagu dheelo.
- yoolaal** *f.mg1 (-aalay, -aashay)* Si macno la'aan ah meel u istaagid.
- yoolaalid** *m.f.dh eeg* yoolaal.

yoolgaar¹ *m.l ld* yoolgaarid.

yoolgaar² *f.mg1* (-ray, -rtay) Ka y.: arrin iwm ka gungaarid.

yoolgaarid *m.f.dh eeg* yoolgaar². *ld* yoolgaar¹.

yoolyool¹ *m.l* 1. Cayaaro dhawri ah oo ay dhallinyaradu dheelaan habeenkii ama maalintii waqtigana ku gaabsadaan, waxaana ka mid ah ciyaar labo goobood (yool) leh oo isaseemid (istaabasho) iyo orod ku badan. 2. *ld* yoolyoolid.

yoolyool² *f.mg1* (-oolay, -ooshay) Xoolo ama dad wax xasillooni darro ka muuqato noqsho.

yoolyoolid *m.f.dh eeg* yoolyool². *ld* yoolyool¹ (2).

yoome *m.l* (muus.) Jaad ka mid ah Durban-nada.

yoomid *m.f.dh eeg* yoon². *ld* yulqamid.

yoon¹ *m.l* Hugun; bulaan; qablan; yeer. *ld* yulqan¹, yulul.

yoon² *f.mg1* (-oomay, -oontay; -oomi) Dad, xoolo ama naafley kale qaylo samayn; wada hugmid; bulaamid. *ld* yulqan².

yoonge *m.l* (-gayaal, *m.l/dh*) Dheri weyn oo hilbaha geela lagu kariyo.

yoos *m.l* Timo iska baxa oo aan la ilaal; yoofil; baabbul.

yoose *m.l* Mingiska la tunto qaybihiisa mid ka mid ah.

yooyootamid *m.f.dh eeg* yooyootan². *ld* yooyootan¹ (2).

yooyootan¹ *m.l* 1. Cayaar sii baabba'aysa oo wiilal iyo gabdho laysu caayo, cay kaftan ah oo aan laga caroon: mirihiisu, suugaan ahaanta aad bay u fiicanyihiin haseyeeshee cayda xun oo uu ku dhisanyahay baa dishay. 2. *ld* yooyootamid.

yooyootan² *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wiil iyo gabar cayaar (kaftan) isaga horimaansho.

yoxoob¹ *m.l* 1. Fadhi ama taagnaan iyadoo oogada la goda hayo. 2. Lo'da iwm kolka inta roob qabto ay docda roobku ka yimid maahee docda kale wada aaddo, iyadoo is wada qooxaysa. 3. Fadhi yuurur ah. 4. *ld* yoxoobid.

yoxoob² *f.mg1* (-bay, -btay) Si kadaloob ah u fariasho.

yoxoobid *m.f.dh eeg* yoxoob². *ld* yaxoobid, yoxoob¹ (4), yoxoobsasho.

yoxoobsasho *m.dh ld* yoxoobid.

yoxoobso *f.mg3* (-saday, -satay) *ld* yoxoob².

yu'ad *m.l ld* yu'asho.

yu'asho *m.f.dh eeg* yu'o. *ld* yu'ad.

yucub *m.l* (bot.) Geed weyn oo laf adag oo alaaboo wanaagsan laga qorto, sida koorta geela.

yuf *m.l* Ari, sagaaro iwm dhogor kicidda haleesha marka cabsi la soo gudboonaato.

yulkhad *m.dh* Bayd faal oo manjaha tan ka sarraysa iyo madaxa ka ah min hal, madaxa tan ka hoosaysana labo.

yulqamid *m.dh ld* yoomid.

yulqan¹ *m.l ld* yoon¹.

yulqan² *f.mg1* (-amay, -antay) *ld* yoon².

yulul *m.l ld* yoon¹.

yumbad *m.l ld* yumbasho.

yumbasho *m.f.dh eeg* yumbo. *ld* dhumbad, dhumbasho, yumbad.

yumbi *f.g2* (-iyay, -isay) Wax biyo ku dhex mukhuurasho. *ld* dhumbi, kumbi (2).

yumbin *m.f.dh eeg* yumbi. *ld* dhumbin, kumbin.

yumbo *f.mg3* (-baday, -batay) Biyo dhex mukhuurasho. *ld* dhumbo.

yu'o *f.g3* (-day, -atay) 1. Wax cawryid. 2. Wax habaard.

yur *e.d* Erey xoog loo yiraahdo kolka bahal layska celinayo, si uu u joogsado.

yurasil *m.l* (-lo, *m.dh*) (baay.) Mid ka mid ah kuwa ugu muhiimsan waxyabaha ay ka koobanyihiin beysaska nukliyootaydhada iyo asiidh bu'eedda RNA. Wawa laga soo dhiraandhirriya bayramadiin.

yurayn *m.f.dh eeg* yuree.

yuree *f.g2* (-reeyay, -raysay) Dugaag wax ka celin.

yurqudle *m.l* (-layaal, *m.l/dh*) Waqtii gaajo aad u darani jirto oo cuntadu yar tahay.

yuruuruc *m.l* Koox ubad ah oo yaryar; carruur; gurbood.

yusur *m.l* 1. Madow oo dhalaalaya (midab dad). 2. Geed laftiisa madow laga sameeyo miraha tusbaxa.

yutucasho *m.f.dh eeg* yutucso.

yutucso *f.mg3* (-saday, -satay) Wax ama arrin qabsasho.

yuub¹ *m.l* (-bab, *m.l*) Wiilasha la gudo cadka laga goonyaayo; buuryo; beejo.

yuub² *f.g1* (-bay, -btay) 1. Wax soo tagid. 2. Wax istaajin. *ld* yuuc².

yuuban *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) 1. Wax soo taagan ahaansho. 2. Wax taagan ahaansho.

yuubid *m.f.dh yuuc²*. *ld* yuucid.

yuubnaan *m.f.dh eeg* yuuban. *ld* yuubnaansho, yuucnaan, yuucnaansho.

yuubnaansho *m.l/dh ld* yuubnaan.

yuuc¹ *m.l* (-cac, *m.l*) Yaaw laba loo dhigay middood.

yuuc² *f.g1* (-cay, -cday) *ld* **yuub²**.
yuucan *f.mg4* (-cnaa, -cnayd) *ld* **yuuban**.
yuucid *m.dh* *ld* **yuubid**.
yuucnaan *m.dh* *ld* **yuubnaan**.
yuucnaansho *m.l/dh* *ld* **yuubnaan**.
yuuq *fg1* (-qay, -qday) Cid wax ku taagid.
yuuqan *f.mg4* (-qnaa, -qnayd) Wax la yuuqay ahaansho.
yuuqid *m.f.dh* *eeg* yuuq.
yuuqnaan *m.f.dh* *eeg* yuuqan. *ld* **yuuqnaansho**.
yuuqnaansho *m.l/dh* *ld* **yuuqnaan**.

yuur *m.dh* Duubidda qof sarta wejiga duubo marka uu wax diiddanyahay
yuuriya *m.dh* (*kiim*) Adke cad oo wiriqaysan oo ku milma biyaha CO(NH₂), yuuriya waa maxsuulka naytaroojiineed ee ugu dambeeyaa qashinsaarka naasleyda.
yuurur¹ *m.l* 1. Fadhi; yoxoob; kuudud. 2. *ld* **yuururid**.
yuurur² *f.mg1* (-ray, -rtay) Muddo badan hawl la'aan meel fadhiyid; yoxoobid; kuududid.
yuururid *m.f.dh* *eeg* yuurrur². *ld* **yuurur¹** (2).
yuxuud *m.l.kh* Y. ah: qof aad gabow u ah.